

VALTIOPÄIVÄT

1972

PÖYTÄKIRJAT

I

ISTUNNOT 1—54

VALTIOPÄIVIEN ALUSTA KESÄKUUN
6 PÄIVÄÄN

▽

HELSINKI 1972
VALTION PAINATUSKESKUS

Pöytäkirjat

vuoden 1972 varsinaisilla valtiopäivillä.

Tammikuun 2 ja 3 päivänä 1972 valittu Suomen Eduskunta kookoontui tiistaina 1 päivänä helmikuuta 1972 varsinaisille valtiopäiville maan pääkaupunkiin Helsinkiin. Edellisenä päivänä esittivät eduskunnan jäsenet valtakirjansa tarkastettaviksi oikeuskansleri *Risto Leskisel*lle, jolle valtiopäiväjärjestyksen 23 §:ssä säädetty tehtävä oli uskottu.

Pöytäkirja, joka tehtiin 2 ja 3 päivänä tammikuuta 1972 toimitetuissa edustajanvaaleissa Suomen Eduskuntaan valittujen, saman vuoden varsinaisia valtiopäiviä varten kokoontuneiden kansanedustajain valtakirjain tarkastamistilaisuudessa Helsingissä eduskuntatalossa 31 päivänä tammikuuta 1972.

Sitten kun oikeuskansleri Risto Leskinen, jonka Tasavallan Presidentti oli määrännyt tarkastamaan valtiopäiville 1 päivänä helmikuuta 1972 kokoontuvien kansanedustajain valtakirjat, oli yllämainittuna 31 päivänä tammikuuta 1972 saapunut eduskuntataloon ja allekirjoittanut hallitusneuvos kutsusta ryhtynyt pitämään pöytäkirjaa, merkittiin, että oikeuskansleri Leskinen oli pääkaupungin aamulehdissä ja virallisessa lehdessä julkaistulla sekä eduskuntatalon pääovelle ja ilmoitustauluille julkipannulla kuulutuksella kutsunut kaikki edustajat saapumaan 31 päivänä tammikuuta 1972 eduskunta-

talossa olevaan suuren valiokunnan huoneeseen, Helsingin kaupungin, Uudenmaan läänin, Turun läänin eteläisen, Turun läänin pohjoisen, Hämeen läänin eteläisen, Hämeen läänin pohjoisen ja Kymen läänin sekä Ahvenanmaan maakunnan vaalipiireistä valitut kello kaksitoista ja muut edustajat kello kolmetoista, esittääkseen valtakirjansa tarkastettaviksi.

Tämän jälkeen jättivät tähän pöytäkirjaan liitettyssä luettelossa mainitut edustajat vaalipiireittäin, kukin henkilökohtaisesti edustajanvaltakirjansa oikeuskansleri Leskisellle tarkastettaviksi.

Jätetyt valtakirjat, yhteensä 197 hyväksyttiin, ja oli niistä edustajista, jotka näin olivat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut, säädetty luettelo Eduskunnalle annettava. Valtakirjat oli Eduskunnan sihteerin kautta edustajille toimitettava.

Vakuudeksi:

Uolevi Hakavuori.

L u e t t e l o niistä edustajista vuoden 1972 varsinaisilla valtiopäivillä, jotka valtiopäiväjärjestyksen 23 §:n 1 momentin mukaisesti toimitetussa valtakirjain tarkastuksessa ovat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut.

Aalto, Lyyli, sosionomi
 Ahonen, Arvo, kansanedustaja
 Aitio, Paavo, konttoripäällikkö
 Ajo, Aimo, pastori, metsänhoitaja
 Ahde, Matti Allan, sähköasentaja
 Alenius, Ele, valtiotieteen tohtori
 Antila, Pentti, maanviljelijä, agronomi
 Aro, Pirkko, filosofian maisteri
 Asunmaa, Asser Matias, maanviljelijä
 Asunta, Mikko Pellervo, maanviljelijä
 Björklund, Ilkka-Christian, valtiotieteen kandidaatti
 Borg, Olavi Allan, professori
 Breilin, Reino, tekniikko
 Ehrnrooth, Georg C., lakitieteen lisensiaatti
 Eskelinen, Katri-Helena, kansanedustaja
 Eskman, Margit, sosiaalisihiteeri
 Flinck, Anna Maria, kansanedustaja
 Forsman, Mauno, kansanedustaja
 Friberg, Ralf, toimittaja, valtiotieteen maisteri
 Gestrin, Kristian, varatuomari
 Granvik, Ragnar, maanviljelijä
 Haapasalo, Kalervo Feliks, kansanedustaja
 Haukipuro, Erkki Antero, maanviljelijä
 Helle, Veikko, puuseppä
 Hemmi, Kerttu Maria, terveyssisar
 Hetemäki, Elsi, filosofian maisteri
 Hokkanen, Matti Heikki Johannes, toimitusjohtaja, ekonomi
 Holkeri, Harri, valtiotieteen maisteri
 Honkonen, Kuuno Ola, lehtori
 Hostila, Sulo, kansanedustaja
 Huotari, Kalevi, maanviljelijä
 Huurtamo, Erkki, varatuomari
 Hykkäälä, Heikki, kansanedustaja
 Hyvönen, Anna-Liisa, pääsihteeri
 Häggblom, Evald, kansakoulunopettaja
 Häikiö, Juuso, hovioikeudenneuvos
 Håkämies, Erkki, koulunjohtaja
 Härkönen, Esko Olavi, maanviljelijä
 Ilaskivi, Raimo, valtiotieteen tohtori

Jaatinen, Matti, ekonomi
 Jokela, Mikko, kunnanjohtaja, varatuomari
 Jokinen, Anna-Liisa, mainostoimittaja
 Jokinen, Pekka, I kaupunginlääkäri
 Junnila, Tuure, filosofian tohtori
 Juntumaa, Armo Eino Antero, pastori, filosofian maisteri
 Juvela, Aulis, toimittaja
 Järvenpää, Matti, piirisihteeri
 Järvisalo-Kanerva, Riitta Irmeli, ekonomi
 Kaarna, Mikko, maanviljelijä
 Kainulainen, Heikki Olavi, pienviljelijä
 Kaipainen, Osmo, lääketieteen lisensiaatti
 Kalavainen, Meeri, kansanedustaja
 Kangas, Orvokki, emäntä
 Kangas, Reino Robert, maanviljelijä
 Kantola, Lauri, kansanedustaja
 Karhuvaara, Sinikka, lehtori
 Karjalainen, Ahti, valtiotieteen tohtori
 Karjalainen, Aino Karoliina, agronomi
 Karkinen, Seija, lakitieteen lisensiaatti
 Karpola, Reino, maanviljelijä
 Katajavuori, Salme, varanotaari
 Kauppi, Eeva, johtava ylilääkäri
 Kivistö, Kalevi, valtiotieteen lisensiaatti
 Knuuttila, Sakari, insinööri
 Kock, Osmo Olavi, varatuomari
 Kohtala, Leo, varatuomari
 Koivisto, Tellervo, ekonomi
 Koppanen, Esko J., valtiotieteen maisteri
 Korpinen, Rauno Ensio, koulunjohtaja
 Kortesalmi, Jouko Juhani, filosofian maisteri
 Koskenniemi, Niilo Topias, kunnansihteeri
 Koskinen, Aarne Johannes, betoniraudoittaja
 Kurppa, Mauno, kansanedustaja
 Laatio, Kaino Gunnar, diplomi-insinööri
 Laine, Ensio, autosähköasentaja
 Laitinen, Aili, lääketieteen lisensiaatti
 Lankinen, Sirkka, lääketieteen lisensiaatti
 Lattula, Eero Antero, johtaja
 Lehmonen, Siiri, kansanedustaja
 Lehtinen, Lasse, television toimittaja
 Lemström, Rainer, puoluesihiteeri, asentaja
 Lepistö, Eeli Aleksanteri, piirisihteeri
 Liedes, Pentti Paavali, kirvesmies
 Liikanen, Erkki Antero, valtiotieteen ylioppilas
 Lillqvist, Bror Valdemar, asentaja
 Lindeman, Lars Sebastian, kansanedustaja
 Linkola, Anna-Liisa, diplomi-insinööri
 Linna, Heimo, maanviljelijä
 Linna, Lauri Johannes, agronomi

Loikkanen, Eino Aleksander, kansanedustaja
Lottanen, Eino, viljelypäällikkö
Luja-Vepsä, Sinikka, kustannusvirkailija
Lähteenmäki, Olavi, professori

Martikainen, Olavi, liikkeenharjoittaja
Mattila, Matti, maanviljelysneuvos
Miettinen, Mauri, myyntipäällikkö, metsän-
hoitaja

Mustonen, Heikki August, maanviljelijä
Mykkänen, Jouni, valtiotieteen maisteri
Myyryläinen, Salme, kansanedustaja
Mäkelä, Uljas, sosiaalisihtööri
Mäki, Timo, varatuomari
Mäki-Hakola, Pentti, diplomi-insinööri
Mäkinen, Väinö O., kaupunginjohtaja
Männistö, Lauha, sairaanhoitaja
Mänttari, Aune, kauppuutarihuri

Nevalainen, Valde, kansanedustaja
Niemelä, Arttur Antero, asutustilallinen
Nieminen, Einari, piirikonsulentti, maanvilje-
lijä

Nieminen, Niilo, pienviljelijä
Niinikoski, Paavo Evertti, autoilija
Nikkilä, Olavi, agronomi
Niskanen, Esko, toimittaja
Niskanen, Helvi Annikki, toiminnanohjaaja

Paasio, Rafael, päätoimittaja
Paasivuori, Tyyne, sosionomi
Pajunen, Veikko, varatuomari
Pekkala, Ahti Antti Johannes, pankinjohtaja
Pekkarinen, Pentti, maanviljelijä
Pihlajamäki, Veikko, maanmittausinsinööri
Pohjonen, Antti Oskari, terveystarkastaja
Poutanen, Pentti, maanviljelijä
Procopé, Victor, filosofian maisteri
Puhakka, Pauli, metsätyömies
Pulkkinen, Aarne, pienviljelijä

Raatikainen, Kaisa, kansanedustaja
Rainio, Kullervo, professori, filosofian tohtori
Rantala, Jorma, kansalaiskoulunjohtaja
Rekonen, Heimo Nestori, toimistosihtööri
Remes, Kalevi, maanviljelijä
Ronkainen, Olavi Johannes, pastori, rehtori
Rosnell, Irma, valtiotieteen maisteri
Ruokola, Matti Johannes, lääketieteen lisen-
siaatti

Rytkönen, Veikko J., metsätyömies
Räsänen, Pauli Emil, lääketieteen lisen-
siaatti

Saarinen, Aarne, puheenjohtaja
Saarto, Veikko, kansanedustaja
Saimo, Sylvi Riitta, maanviljelijä
Sainio, Arvo, maanviljelijä
Salama, Aune, opettaja
Salla, Veli Pekka, kirvesmies
Salmenkivi, Antero, diplomi-insinööri
Salmi, Veikko, työmies
Salmivuori, Kaarle, kansakoulunopettaja
Salo, Eero (Kössi), kansanedustaja
Salolainen, Pertti, kauppatieteiden maisteri
Saloranta, Toivo, kunnallisneuvos
Sandelin, Valdemar Edmund, ammattientarkas-
taja

Saukkonen, Juhani, pastori
Seppä, Mauri, agronomi
Sigfrids, Elly, sacri ministerii kandidaatti
Siikaniemi, Jouko, maanviljelijä
Sileäkangas, Aulis, maanviljelijä
Siltanen, Sylvi, kirjanpitäjä
Sinisalo, Taisto, kansanedustaja
Sorsa, Kalevi, puoluesihtööri
Stenbäck, Pär, kansanedustaja
Sukselainen, V. J., professori
Sundqvist, Ulf, valtiotieteen maisteri
Suokas, Viljo, maanviljelijä
Suominen, Ilkka, valtiotieteen maisteri
Suominen, Heikki Samuli (Sami), diplomi-insi-
nööri
Suorttanen, Sulo, varatuomari
Sutinen, Lea, emäntä

Taipale, Ilkka, lääkäri
Tallgren, Carl Olof, valtiotieteen maisteri
Tamminen, Kauko Mikael, kansanedustaja
Tarjanne, Pekka, professori
Teir, Grels, varatuomari
Tiekso, Anna-Liisa, kansanedustaja
Tiilikainen, Paavo, kansanedustaja
Tikka, Seppo, tiedotussihtööri
Tikkanen, Ville, liikennöitsijä
Toivanen, Irma, kansakoulunopettaja
Tuominen (Vire-Tuominen), Mirjam, pääsiht-
teeri
Tuomioja, Erkki, valtiotieteen kandidaatti
Turunen, Veikko J., pastori, opettaja
Turunen, Väinö Johannes, kansanedustaja
Työläjäarvi, Pirkko, diplomiekonomi
Tähkämaa, Taisto, maanviljelijä, agrologi

Uusitalo, Eino, agrologi

Vainio, Mikko, opettaja

Vaittinen, Alli, terveyssisar-kätilö	Vilmi, Pekka, maanviljelijä
Vartia, Tauno I., agronomi	Vilponiemi, Väinö, piirisihteeri
Weckman, Kaisu Maria, vaatetustyöntekijä	Virolainen, Johannes, maatalous- ja metsätie- teiden tohtori
Vennamo, Pekka, eduskuntaryhmän sihteeri, tekniikan ylioppilas	Volotinen, Hannes, agrologi
Vennamo, Veikko, lakitieteen lisensiaatti	Voutilainen, Uuno (Uki) H., kansanedustaja
Westerholm, Raino, metsänhoitaja	Väyrynen, Paavo, valtiotieteen maisteri
Westerlund, Henrik, maanviljelijä	
Westerlund, Seppo, diplomi-insinööri	
Vikatmaa, Juha, oikeustieteen tohtori	Åsvik, Toivo, työmies

Helsingissä 1 päivänä helmikuuta 1972

Risto Leskinen

Eduskunnan jäsenet

vaalipiireittäin lueteltuina

vuoden 1972 varsinaisilla valtiopäivillä.

Helsingin kaupungin vaalipiiri.

Alenius, Ele Allan, valtiotieteen tohtori, Helsingin kaupungista. S. 1925.
Aro, Pirkko Ritva, filosofian maisteri, Helsingin kaupungista. S. 1923.
Ehrnrooth, Georg Carl Casimir, jurislicentiat, vicehäradshövding, Helsingfors. F. 1926.
Friberg, Ralf Hjalmar Mikael, politices magister, journalist, Helsingfors. F. 1936.
Gestrin, Lars Olof Kristian, vicehäradshövding, Helsingfors. F. 1929.
Holkeri, Harri Hermanni, valtiotieteen maisteri, Helsingin kaupungista. S. 1937.
Hyvönen, Anna-Liisa, pääsihteeri, Helsingin kaupungista. S. 1926.
Ilaskivi, Raimo, valtiotieteen tohtori, toimitusjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1928.
Karhuvaara, Sinikka Sorella, lehtori, Helsingin kaupungista. S. 1929.
Karkinen, Seija Marjatta, lakitieteen lisen-siaatti, varatuomari, valtiotieteen maisteri, Helsingin kaupungista. S. 1936.
Katajavuori, Salme Vuokko, varanotaari, Helsingin kaupungista. S. 1912.
Koivisto, Taimi Tellervo, ekonomi, Helsingin kaupungista. S. 1929.
Rainio, Kullervo, filosofian tohtori, professori, Helsingin kaupungista. S. 1923.
Paasivuori, Tyyne Maria, sosionomi, kirjaltaja, Helsingin kaupungista. S. 1907.
Saarinen, Aarne Armas, kivenhakkaaja, puheenjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1918.
Salolainen, Pertti Edvard, kauppatieteiden maisteri, Helsingin kaupungista. S. 1940.
Sorsa, Taisto Kalevi, yhteiskuntatieteiden maisteri, puoluesihteeri, Helsingin kaupungista. S. 1930.

Taipale, Väinö Ilkka Ilari, lääkäri, Helsingin kaupungista. S. 1942.
Tarjanne, Pekka Johannes, tekniikan tohtori, professori, Helsingin kaupungista. S. 1937.
Tuominen, Terttu Mirjam, filosofian kandidaatti, pääsihteeri, Helsingin kaupungista. S. 1919.
Tuomioja, Erkki Sakari, valtiotieteen kandidaatti, Helsingin kaupungista. S. 1946.
Vennamo, Pekka, tekniikan ylioppilas, Helsingin kaupungista. S. 1944.

Uudenmaan läänin vaalipiiri.

Björklund, Ilkka-Christian, politices kandidat, Helsingfors. F. 1947.
Helle, Veikko Kullervo, puuseppä, Vihdin kunnasta. S. 1911.
Hetemäki, Elsi Maria, filosofian maisteri, lehtori, Espoon kaupungista. S. 1929.
Kaipainen, Osmo Ensio, lääketieteen lisen-siaatti, Kauniaisten kaupungista. S. 1933.
Kantola, Lauri, toimittaja, Espoon kaupungista. S. 1908.
Koppanen, Esko Jussi, valtiotieteen maisteri, pankinjohtaja, Hyvinkään kaupungista. S. 1926.
Lemström, Rainer, asentaja, puoluesihteeri, Lopen kunnasta. S. 1927.
Lindeman, Lars Sebastian, socialchef, Ingå kommun. F. 1920.
Luja-Vepsä, Sinikka Marjatta, kustannusvirka-lija, Espoon kaupungista. S. 1924.
Mattila, Matti Emil, agronomi, maanviljelys-neuvos, Nurmijärven kunnasta. S. 1912.
Pajunen, Veikko, lainopin kandidaatti, varatuomari, Espoon kaupungista. S. 1926.

- Procopé, Johan Victor**, filosofie magister, läroverkslärare, Helsingfors. F. 1918.
- Raatikainen, Kaisa**, rouva, Espoon kaupungista. S. 1928.
- Saarto, Veikko Olavi**, kirvesmies, puoluetoimitsija, Vantaan kauppalasta. S. 1934.
- Salmenkivi, Otto Antero**, diplomi-insinööri, lainopin kandidaatti, Espoon kaupungista. S. 1931.
- Salmivuori, Kaarle Frans Aleksander**, kansakoulunopettaja, Järvenpään kaupungista. S. 1929.
- Stenbäck, Pär Olav Mikael**, redaktör, Vanda. F. 1941.
- Sundqvist, Ulf Ludvig**, politices kandidat, universitetsassistent, Sibbo kommun. F. 1945.
- Westerlund, Paul Gustav Henrik**, jordbrukare, Pernå kommun. F. 1926.
- Westerlund, Seppo Assar Kustaa**, diplomi-insinööri, toimitusjohtaja, Espoon kaupungista. S. 1930.
- Virolainen, Johannes**, maatalous- ja metsätieteen tohtori, maanviljelijä, Lohjan maalaiskunnasta. S. 1914. (Ensimmäinen varapuhemies).

Turun läänin eteläinen vaalipiiri.

- Aitio, Paavo Johannes**, konttoripäällikkö, Turun kaupungista. S. 1918.
- Breilin, Reino Volmar**, teknikko, kansalaiskoulunopettaja, Salon kaupungista. S. 1928.
- Jokinen, Anna-Liisa**, mainostoimittaja, Turun kaupungista. S. 1923.
- Kurppa, Mauno Johannes**, toimitusjohtaja, Loimaan kunnasta. S. 1927.
- Laine, Volmar Into Ensio**, autosähköasentaja, toiminnanohjaaja, Turun kaupungista. S. 1927.
- Lähtenmäki, Frans Olavi**, professori, korkeakoulun rehtori, Turun kaupungista. S. 1909. (Toinen varapuhemies).
- Niskanen, Esko Antti**, farmaseutti, toimittaja, Turun kaupungista. S. 1927.
- Paasio, Kustaa Rafael**, päätoimittaja, Turun kaupungista. S. 1903. (Puhemies).
- Sainio, Arvo**, maanviljelijä, Lokalahden kunnasta. S. 1921.
- Siltanen, Sylvi Cecilia**, kirjanpitäjä, Turun kaupungista. S. 1909.
- Sukselainen, Vieno Johannes (Jussi)**, professori, pääjohtaja, Kiskon kunnasta. S. 1906.
- Tallgren, Carl Olof Kristian**, politices magister, Åbo. F. 1927.

- Toivanen, Irma Hellin**, kansakoulunopettaja, Kaarinan kunnasta. S. 1922.
- Tähkämaa, Taisto Toivo Johannes**, agrologi, maanviljelijä, Piikkiön kunnasta. S. 1924.
- Vartia, Tauno Ilmari**, agronomi, maanviljelijä, Alastaron kunnasta. S. 1907.
- Vikatmaa, Juha Ville**, oikeustieteen tohtori, varatuomari, Turun kaupungista. S. 1941.

Turun läänin pohjoinen vaalipiiri.

- Antila, Pentti Malakias**, agronomi, maanviljelijä, Lavian kunnasta. S. 1926.
- Eskman, Margit Marjatta Margareetta**, sosiaalishteeri, Porin kaupungista. S. 1925.
- Junnila, Tuure Jaakko Kalervo**, filosofian tohtori, pankinjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1910.
- Juvela, Aulis Alarik**, toimittaja, Rauman kaupungista. S. 1927.
- Järvenpää, Matti Heimo**, piirisihteeri, Porin kaupungista. S. 1923.
- Mäkelä, Uljas Kalevi**, sosiaalishteeri, Rauman kaupungista. S. 1924.
- Nieminen, Einari**, agronomi, piirikonsulentti, Huittisten kauppalasta. S. 1925.
- Rosnell, Irma Maria**, valtiotieteen maisteri, Porin kaupungista. S. 1927.
- Sileäkangas, Aulis Vilhelm**, maanviljelijä, Pomarkun kunnasta. S. 1923.
- Suominen, Ilkka Olavi**, valtiotieteen maisteri, insinööri, Nakkilan kunnasta. S. 1939.
- Työläjärvi, Pirkko**, diplomi-ekonomi, Porin kaupungista. S. 1938.
- Vilponiemi, Väinö Antero**, piirisihteeri, Porin kaupungista. S. 1925.
- Ääri, Saimi Annikki**, emäntä, Punkalaitumen kunnasta. S. 1931.

Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri.

- Häggbloom, Robert Evald**, folkskollärare, Mariehamn. F. 1905.

Hämeen läänin eteläinen vaalipiiri.

- Aalto, Lyyli Helena**, sosionomi, Janakkalan kunnasta. S. 1916.
- Huurtamo, Erkki Kalervo**, varatuomari, asianajaja, Lahden kaupungista. S. 1917.
- Kock, Osmo Olavi**, varatuomari, osastopäällikkö, Lahden kaupungista. S. 1929.

- Kohtala, Leo Johannes**, oikeustieteen lisensiaatti, varatuomari, kaupunginjohtaja, Hämeenlinnan kaupungista. S. 1934.
- Koskinen, Aarne Johannes**, betonirauhoittaja, Hämeenlinnan kaupungista. S. 1915.
- Lankinen, Sirkka**, lääketieteen lisensiaatti, Lahden kaupungista. S. 1916.
- Lottanen, Eino Henrik**, agrologi, viljelypäälikkö, Hämeenlinnan kaupungista. S. 1909.
- Myyryläinen, Salme Kyllikki**, myyminenestäjä, Lahden kaupungista. S. 1923.
- Mäki, Timo Ilmari**, varatuomari, asianajaja, Hämeenlinnan kaupungista. S. 1914.
- Mäkinen, Väinö Oskari**, diplomi-insinööri, kaupunginjohtaja, Riihimäen kaupungista. S. 1915.
- Nikkilä, Olavi Allan**, agronomi, maatalousoppilaitoksen johtaja, Sääksmäen kunnasta. S. 1922.
- Salo, Eero Emil (Kössi)**, ammattientarkastaja, Hämeenlinnan kaupungista. S. 1921.
- Siikaniemi, Jouko Juhani**, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Hollolan kunnasta. S. 1915.
- Tamminen, Kauko Mikael**, tiedotussihteeri, Valkeakosken kaupungista. S. 1920.
- Vainio, Mikko Ilmari**, ammattiopettaja, Lahden kaupungista. S. 1923.

Hämeen läänin pohjoinen vaalipiiri.

- Asunta, Mikko Pellervo**, maanviljelijä, Ruoveden kunnasta. S. 1911.
- Borg, Olavi Allan**, valtiotieteen tohtori, professori, Tampereen kaupungista. S. 1925.
- Flinck, Anna Maria**, toimistonhoitaja, Tampereen kaupungista. S. 1915.
- Hokkanen, Matti Heikki Johannes**, ekonomi, toimitusjohtaja, Tampereen kaupungista. S. 1938.
- Honkonen, Kuuno Ola**, lehtori, Tampereen kaupungista. S. 1922.
- Juntumaa, Armo Eino Antero**, teologian maisteri, pastori, filosofian maisteri, Oriveden kunnasta. S. 1921.
- Järvisalo-Kanerva, Riitta Irmeli**, ekonomi, Tampereen kaupungista. S. 1945.
- Koivisto, Tellervo Maria**, valtiotieteen kandidaatti, ammattikoulun opettaja, Tampereen kaupungista. S. 1927.
- Loikkanen, Eino Aleksander**, henkilöasiainpäälikkö, Tampereen kaupungista. S. 1920.
- Rekonen, Heimo Nestori**, toimistos sihteeri, Ylöjärven kunnasta. S. 1920.

- Sandelin, Valdemar Edmund**, ammattientarkastaja, Tampereen kaupungista. S. 1917.
- Suominen, Heikki Samuli (Sami)**, diplomi-insinööri, toimitusjohtaja, Tampereen kaupungista. S. 1922.
- Weckman, Kaisu Maria**, vaateustyöntekijä, pääluottamusmies, Tampereen kaupungista. S. 1921.

Kymen läänin vaalipiiri.

- Forsman, Mauno**, kansalaiskoulun opettaja, Lappeenrannan kaupungista. S. 1928.
- Hostila, Sulo Armas**, koulutusohjaaja, Karhulan kauppalasta. S. 1920.
- Huotari, Keijo Kalevi**, maanviljelijä, Lappeenrannan kaupungista. S. 1924.
- Hykkäälä, Heikki Kalervo**, toimistopäälikkö, Kuusankosken kauppalasta. S. 1914.
- Häkämies, Erkki Pekka**, koulunjohtaja, Karhulan kauppalasta. S. 1928.
- Jokinen, Pekka**, lääketieteen lisensiaatti, I kaupunginlääkäri, Kouvolan kaupungista. S. 1934.
- Kaarna, Mikko**, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Lappeenrannan kaupungista. S. 1911.
- Kalavainen, Meeri Sirkka**, opintos sihteeri, Espoon kaupungista. S. 1918.
- Linkola, Anna-Liisa**, diplomi-insinööri, lehtori, Kotkan kaupungista. S. 1914.
- Saukkonen, Veikko Antti Juhani**, teologian kandidaatti, pastori, Parikkalan kunnasta. S. 1937.
- Sinisalo, Taisto Jalo**, piiris sihteeri, Kotkan kaupungista. S. 1926.
- Suorttanen, Sulo Elias**, varatuomari, Kouvolan kaupungista. S. 1921.
- Tiilikainen, Paavo Herman**, toimistopäälikkö, Imatran kaupungista. S. 1923.
- Tikka, Seppo**, toimittaja, Kouvolan kaupungista. S. 1942.
- Westerholm, Raino Olavi**, metsänhoitaja, Kuusankosken kauppalasta. S. 1919.

Mikkelin läänin vaalipiiri.

- Haapasalo, Kalervo Feliks**, päätoimittaja, Mikkelin kaupungista. S. 1912.
- Kainulainen, Heikki Olavi**, maanviljelijä, Sulkan kunnasta. S. 1917.
- Karjalainen, Ahti Kalle Samuli**, valtiotieteen tohtori, pankinjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1923.

Laitinen, Aili, lääketieteen lisensiaatti, Savonlinnan kaupungista. S. 1935.
Liikanen, Erkki Antero, valtiotieteen ylioppilas, Mikkelin kaupungista. S. 1951.
Miettinen, Mauri, metsänhoitaja, myyntipäällikkö, Ristiinan kunnasta. S. 1941.
Nieminen, Niilo Lauri, pienviljelijä, Heinolan maalaiskunnasta. S. 1907.
Poutanen, Pentti, maanviljelijä, Rantasalmen kunnasta. S. 1922.
Ronkainen, Olavi Johannes, pastori, rehtori, Säamingin kunnasta. S. 1934.
Turunen, Väinö Johannes, konttoripäällikkö, Savonlinnan kaupungista. S. 1927.

Kuopion läänin vaalipiiri.

Eskelinen, Katri-Helena, toiminnanjohtaja, Siilinjärven kunnasta. S. 1925.
Häikiö, Juuso, hovioikeudenneuvos, Kuopion kaupungista. S. 1917.
Lehtinen, Lasse, valtiotieteen ylioppilas, toimittaja, Kuopion kaupungista. S. 1947.
Martikainen, Olavi, liikkeenharjoittaja, Lapinlahden kunnasta. S. 1941.
Männistö, Lauha Unelma, sairaanhoitaja, Siilinjärven kunnasta. S. 1934.
Pekkarinen, Pentti August, agrologi, maanviljelijä, Leppävirran kunnasta. S. 1917.
Pulkkinen, Aarne Ilmari, pienviljelijä, Piela-veden kunnasta. S. 1915.
Rantala, Jorma Onni Olavi, kansalaiskoulunjohtaja, Varkauden kaupungista. S. 1916.
Remes, Kalevi, maanviljelijä, Kiuruveden kunnasta. S. 1925.
Rytkönen, Veikko Johannes, metsätyömies, Iisalmen kaupungista. S. 1924.
Vennamo, Veikko Emil Aleksander, lakitieteen lisensiaatti, varatuomari, tullineuvos, Helsingin kaupungista. S. 1913.

Pohjois-Karjalan läänin vaalipiiri.

Karpola, Reino, maanviljelijä, Kiteen kunnasta. S. 1930.
Mänttari, Aune, kauppapuuvarhuri, Kontiolahden kunnasta. S. 1936.
Nevalainen, Valde Nestori, järjestösihteeri, Joensuun kaupungista. S. 1919.
Puhakka, Pauli Antero, metsätyömies, Joensuun kaupungista. S. 1926.
Sutinen, Lea, emäntä, terveystönsisä, Juukan kunnasta. S. 1922.

Vaittinen, Alli Ester, sairaanhoitajajohtaja, Joensuun kaupungista. S. 1918.
Volotinen, Hannes, agrologi, maatalousaineiden opettaja, Kitee. S. 1911.
Voutilainen, Uno Henrikki (Uki), sairausvaikutustoimiston johtaja, Lieksan kauppalasta. S. 1922.

Vaasan läänin vaalipiiri.

Asunmaa, Asser Matias (Matti), maanviljelijä, Alavuden kunnasta. S. 1921.
Granvik, Ragnar Ingemar, jordbrukare, Kronoby kommun. F. 1910.
Kangas, Ilmi Orvokki, emäntä, Lapuan kauppalasta. S. 1921.
Kauppi, Eeva Ottilia, johtava ylilääkäri, Vaasan kaupungista. S. 1921.
Lepistö, Eeli Aleksanteri, piirisihiteeri, Ylistaron kunnasta. S. 1926.
Lillqvist, Bror Valdemar, montör, Jakobstad. F. 1918.
Linna, Heimo Immanuel, agrologi, maanviljelijä, Perhon kunnasta. S. 1925.
Mäki-Hakola, Pentti Matti, diplomi-insinööri, Nurmon kunnasta. S. 1929.
Pihlajamäki, Veikko, maanmittausinsinööri, Kauhavan kunnasta. S. 1922.
Pohjonen, Antti Oskari, terveystarkastaja, Kokkolan kaupungista. S. 1926.
Salmi, Kaarlo Veikko, työmies, Seinäjoen kaupungista. S. 1918.
Saloranta, Toivo Nikolai, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Kauhajoen kunnasta. S. 1912.
Seppä, Mauri Taisto Heikki, agronomi, Teuvan kunnasta. S. 1916.
Sigfrids, Elly Matilda, sacri ministerii kandidat, lärare, Korsholm kommun. F. 1919.
Suokas, Viljo, maanviljelijä, Kauhajoen kunnasta. S. 1925.
Teir, Grels Olof, vichehäradshövding, bankdirektör, Gamlakarleby. F. 1916.
Uusitalo, Eino Oskari, agrologi, maanviljelijä, Lehtimäen kunnasta. S. 1924.
Äsvik, Toivo Aleksanteri, sekatyömies, Vaasan kaupungista. S. 1917.

Keski-Suomen läänin vaalipiiri.

Ahonen, Arvo Ilmari, piirisihiteeri, Jyväskylän maalaiskunnasta. S. 1918.
Härkönen, Esko Olavi, maatalousneuvoja, maanviljelijä, Saarijärven kunnasta. S. 1930.

Jaatinen, Väinö Risto Matti, ekonomi, liikkeenharjoittaja, Jyväskylän kaupungista. S. 1928.

Kivistö, Kalevi, valtiotieteen lisensiaatti, Jyväskylän kaupungista. S. 1941.

Knuuttila, Eero Sakari, insinööri, Jyväskylän kaupungista. S. 1930.

Lehmonen, Siiri Alina, toimitsija, Viitasaaren kunnasta. S. 1923.

Saimo, Sylvi Riitta, pienviljelijä, liikuntaneuvoja, Laukaan kunnasta. S. 1914.

Salama, Aune Iloa, kansakoulunopettaja, Säynätsalon kunnasta. S. 1908.

Tupamäki, Olavi, diplomi-insinööri, Petäjäveden kunnasta. S. 1944.

Turunen, Veikko, teologian kandidaatti, pastori, opettaja, Petäjäveden kunnasta. S. 1930.

Oulun läänin vaalipiiri.

Ahde, Matti Allan, sähköasentaja, järjestöohjaaja, Oulun kaupungista. S. 1945.

Haukipuro, Erkki Antero, maanviljelijä, Merijärven kunnasta. S. 1921.

Hemmi, Kerttu Maria, terveyssisar, Oulun kaupungista. S. 1919.

Kangas, Reino Robert, maanviljelijä, Paavolan kunnasta. S. 1910.

Karjalainen, Aino, Karoliina, agronomi, Kajaanin kaupungista. S. 1916.

Kortesalmi, Jouko Juhani, filosofian maisteri, kansatieteilijä, Oulun kaupungista. S. 1933.

Korpinen, Rauno Ensio, koulunjohtaja, Suomussalmen kunnasta. S. 1930.

Laatio, Gunnar Kaino, diplomi-insinööri, kaivoksenjohtaja, Oulun kaupungista. S. 1915.

Lattula, Eero Antero, merkonomi, johtaja, Oulun kaupungista. S. 1933.

Liedes, Pentti Paavali, kirvesmies, Iin kunnasta. S. 1921.

Linna, Lauri Johannes, agrologi, pienviljelijä, Ylivieskan kaupungista. S. 1930.

Mustonen, Heikki August, maanviljelijä, Sotkamon kunnasta. S. 1922.

Niinikoski, Paavo Eevertti, autoilija, Haapajärven kauppala. S. 1926.

Niskanen, Helvi Annikki, toiminnanohjaaja, Oulun kaupungista. S. 1938.

Pekkala, Ahti Antti Johannes, osuuspankinjohtaja, Haapaveden kunnasta. S. 1924.

Ruokola, Matti Johannes, lääketieteen lisensiaatti, Oulun kaupungista. S. 1932.

Räsänen, Pauli Emil, lääketieteen lisensiaatti, kunnanlääkäri, Oulun kaupungista. S. 1935.

Tikkanen, Ville, toimitusjohtaja, Kajaanin kaupungista. S. 1919.

Lapin läänin vaalipiiri.

Ajo, Aimo Olavi, pastori, metsänhoitaja, Rovaniemen kaupungista. S. 1932.

Jokela, Mikko, valtiotieteen kandidaatti, lainopin kandidaatti, varatuomari, kunnanjohtaja. S. 1928.

Koskenniemi, Niilo Topias, kunnansihteeri, Kolarin kunnasta. S. 1926.

Mykkänen, Jouni, valtiotieteen maisteri, Sodankylän kunnasta. S. 1939.

Niemelä, Arttur Antero, asutustilallinen, metsätyömies, Kemijärven maalaiskunnasta. S. 1923.

Salla, Veli Pekka, kirvesmies, Sallan kunnasta. S. 1932.

Tiekso, Anna-Liisa, liittopuheenjohtaja, Kemin maalaiskunnasta. S. 1929.

Vilmi, Pekka Alfred, maanviljelijä, Simon kunnasta. S. 1915.

Väyrynen, Paavo Matti, valtiotieteen maisteri, Kemin maalaiskunnasta. S. 1946.

1. Tiistaina 1 p. helmikuuta 1972

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

1) Puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaali	Siv. 11
2) Kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaali	14

Ikäpuhemiöien alkajaisanat.

Ikäpuhemiöien paikalle asetuttuaan ikäpuhemies, kansanedustaja Rafael Paasio julistaa täysistunnon alkaneeksi.

Tämän jälkeen lausuu

Ikäpuhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n mukaan tulee minun, iältäni vanhimpana eduskunnan jäsenenä, johtaa tässä täysistunnossa puhetta, kunnes eduskunta on keskuudestaan valinnut puhemiehen ja kaksi varapuhemiöstä ja nämä ovat eduskunnan edessä antaneet säädetyin juhlallisen vakuutuksen. Tämän vuoksi olen eduskunnan työjärjestyksen 2 §:n 1 momentin mukaisesti asettunut puhemiehen paikalle. Pyydän eduskunnan sihteerii tulkitsemaan lausuntoni ruotsiksi.

Nimenhuuto.

Ikäpuhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 23 §:ssä säädetty edustajain valtakirjain tarkastus on sanotun pykälän mukaisesti toimitettu eilen, ja on oikeuskansleri Risto Leskinen, jolle tasavallan presidentti on valtakirjain tarkastamisen uskonut, eduskunnalle antanut aakkosellisen luettelon niistä edustajista, jotka ovat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut. Valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n 1 momentin ja työjär-

jestyksen 3 §:n 1 momentin mukaisesti on nyt toimitettava nimenhuuto tämän luettelon mukaan.

Sihteerii toimittaa nimenhuudon.

Ikäpuhemies: Totean, että kaikki luettelossa mainitut edustajat ovat läsnä.

Ilmoittautuneita edustajia.

Ikäpuhemies: Ilmoitan, että seuraavat edustajat ovat minulle esittäneet tänään asianmukaisesti tarkastetut edustajanvaltakirjansa ja siis tulleet oikeutetuiksi ryhtymään edustajan-tointaan hoitamaan: Koivisto, Tellervo Maria, kansanedustaja, Tupamäki, Olavi, diplomi-insinööri ja Ääri, Saimi, emäntä.

Mainitut edustajat todetaan läsnäoleviksi.

Ikäpuhemies: Istunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 13.20.

Täysistunto keskeytetään kello 12.17.

Täysistuntoa jatketaan

kello 13.20.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaali.

Ikäpuhemies: Nyt seuraa puhemiehen vaali, joka kuten varapuhemiöstenkin vaalit, on

toimitettava umpilipuun ja noudattamalla työjärjestyksen 2 §:n 2 momentin ja 45 §:n 2 momentin säännöksiä. Edustajat panevat vaalilipunsa uurnaun nimenhuudon mukaan, joka toimitetaan aakkosjärjestyksessä.

Avustajiksi tässä vaalissa kutsun seuraavat edustajat: E. Niskanen, Aitio, Haukipuro ja Ilaskivi.

Vaalitoimitus alkaa.

I k ä p u h e m i e s: Äänestyksen tulos julistetaan.

Sihtööri lukee:

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet ed. Paasio 173 ääntä, ed. V. Vennamo 17 ääntä, ed. Sukselainen 7 ääntä sekä edustajat Virolainen ja Helle kumpikin yhden äänen. Lisäksi on jätetty yksi tyhjä vaalilippu.

I k ä p u h e m i e s: Kun äänestyksessä ed. Paasio on saanut ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, on eduskunnan puhemies heksi vuoden 1972 valtiopäivillä siis valittu edustaja Paasio.

I k ä p u h e m i e s: Nyt seuraa ensimmäisen varapuhemiehen vaali.

Avustajiksi vaalissa pyydän seuraavat edustajat: Eskman, V. Vennamo, Teir ja Aro.

Vaalitoimitus alkaa.

I k ä p u h e m i e s: Äänestyksen tulos julistetaan.

Sihtööri lukee:

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet ed. Virolainen 189 ääntä, ed. Sukselainen 6 ääntä, ed. V. Vennamo 3 ääntä sekä edustajat Helle ja Haukipuro kumpikin yhden äänen.

I k ä p u h e m i e s: Kun äänestyksessä ed. Virolainen on saanut ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, on eduskunnan ensimmäiseksi varapuhemies heksi vuoden 1972 valtiopäivillä siis valittu edustaja Virolainen.

I k ä p u h e m i e s: Nyt seuraa toisen varapuhemiehen vaali.

Avustajiksi vaalissa pyydän seuraavat edustajat: Nevalainen, Tiekso, Mattila ja Westerholm.

Vaalitoimitus alkaa.

I k ä p u h e m i e s: Äänestyksen tulos julistetaan.

Sihtööri lukee:

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet ed. Aitio 93 ääntä, ed. Lähteenmäki 90 ääntä, ed. V. Vennamo 14 ääntä sekä edustajat Ilaskivi, Kainulainen ja Tiekso kukin yhden äänen.

I k ä p u h e m i e s: Kun äänestyksessä kukaan ei ole saanut ehdotonta enemmistöä annetuista hyväksytyistä äänistä, on uusi äänestys toimitettava.

Pyydän avustajiksi äänen laskemisessa samat edustajat, jotka avustivat edellisessä äänestyksessä.

Äänestykseen ryhdytään.

I k ä p u h e m i e s: Äänestyksen tulos julistetaan.

Sihtööri lukee:

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet ed. Aitio 93 ääntä, ed. Lähteenmäki 90 ääntä, ed. V. Vennamo 13 ääntä sekä edustajat Ilaskivi, Kainulainen ja Tiekso kukin yhden äänen.

I k ä p u h e m i e s: Kun tässä toisessa äänestyksessä kukaan ei ole saanut ehdotonta enemmistöä annetuista hyväksytyistä äänistä, on vielä toimitettava kolmas äänestys.

Pyydän avustajiksi äänen laskemisessa samat edustajat, jotka avustivat edellisessä äänestyksessä.

Äänestykseen ryhdytään.

I k ä p u h e m i e s: Vaalin tulos julistetaan.

Sihtööri lukee:

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet ed. Lähteenmäki 106 ääntä, ed. Aitio 91 ääntä ja ed. Tiekso yhden äänen.

Ikäpuhemies: Eduskunnan toiseksi varapuhemieheksi vuoden 1972 valtiopäivillä on siis valittu edustaja Lähteenmäki.

Puhemiehen ja varapuhemiesten juhlalliset vakuutukset.

Ikäpuhemies: Annan nyt valtiopäiväjärjestyksen 25 §:ssä säädetyn juhlallisen vakuutuksen.

Puhemies Paasio: Minä Kustaa Rafael Paasio vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Ikäpuhemies: Kehotan varapuhemiehiä kumppaakin vuorollaan antamaan eduskunnan edessä valtiopäiväjärjestyksen 25 §:ssä säädetyn juhlallisen vakuutuksen.

Puhujakorokkeelle asettuen lausuvat

Ensimmäinen varapuhemies Virolainen: Minä Johannes Virolainen vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Jag Johannes Virolainen försäkrar, att jag vill i utövningen av talmansbefattningen efter all min förmåga upprätthålla finska folkets, riksdagens och regeringens rätt i enlighet med grundlagarna.

Toinen varapuhemies Lähteenmäki: Minä Frans Olavi Lähteenmäki vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Jag Frans Olavi Lähteenmäki försäkrar, att jag vill i utövningen av talmansbefattningen efter all min förmåga upprätthålla finska folkets, riksdagens och regeringens rätt i enlighet med grundlagarna.

Ikäpuhemies: Ryhdyn nyt hoitamaan puhemiehen tointa.

Puhemiehen puhe.

Puhemies Paasio: Hyvät edustajatoverit! Kiitän omasta ja varapuhemiesten puolesta siitä luottamuksesta, jota olette tänään meille osoittaneet. Ryhtyessämme nyt hoitamaan vastuulista ja usein vaikeatakin tehtävää rohkenemme odottaa teidän taholtanne suopeutta ja ymmärtämystä mahdollisia virheitämme kohtaan.

Ennenaikaisesti hajoituksen kohteeksi joutu-
neessa tätä edellisessä eduskunnassa oli poikkeuksellisen suuri määrä uusia edustajia. Tässä nyt työnsä aloittaneessa eduskunnassa on myös useita uusia edustajia ja joitakin jo aikaisemmin eduskunnassa olleita. Tämä vaihdos on kuitenkin tällä kerralla noudatellut jo vakiintunutta määrää. Uusien edustajien joukossa on jälleen useita nuorempien ikäpolvien edustajia, mikä on terve ilmiö ja osoittaa, että valitsijat ovat halunneet huolehtia eduskuntamme tarpeellisesta uudistamisesta.

Näin eduskuntatyön alkuhetkinä on ollut tapana tähdentää täällä suoritettavan lainsäädäntötyön ja eduskunnalle kuuluvan vallankäytön vastuullisuutta ja vakavuutta. Olen vakuuttunut siitä, että me kaikki olemme selvillä tästä ja valmiit suhtautumaan eduskuntatyöhön sen edellyttämällä tavalla. Olemme tietenkin kaikki selvillä myös siitä, että meitä odottavat vaativat tehtävät ja että työtä riittää. Eduskunnan osuus siinä olojemme kehittämistyössä, joka meidän tulee suorittaa, on laadultaan ratkaiseva. Tiedämme kaikki, että jo lähitulevana aikana ratkaistavaksemme tulee joukko ongelmia, joilla on kantavuutta pitkälti eteenpäin. Ne ovat pääasiassa taloudellisia, taloudellista laatua, mutta monille muillekin aloille ulottuvia uudistus- ja kehittämistehtäviä tulee meidän ratkaistavaksemme. Ne kaikki vaativat meiltä huolellista paneutumista ja perehtymistä, jotta lopputulos olisi maallemme ja kansallemme mahdollisimman onnellinen.

Toivon, että nyt alkava toimikautemme muodostuisi monista vaikeuksista huolimatta hedelmälliseksi, että valitsijoiden meihin kohdistuvat odotukset mahdollisimman hyvin täyttyisivät ja että voisimme kehittää olojamme parhaalla mahdollisella tavalla.

Puhemiehen puhetta edustajat kuuntelevat seisoallaan.

Yleistulkin tehtävien hoitaminen.

Puhemies: Ilmoitan, että olen pyytänyt oikeustieteen ylioppilas Tomas Mattsonia hoitamaan yleistulkin tehtäviä, kunner toimi tulee täytetyksi.

2) Kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaali.

Puhemies: Päiväjärjestyksen 2) asiana on neljän jäsenen valitseminen kansliatoimikuntaan. Pyydän tekemään ehdotuksia.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. E. Niskanen: Herra puhemies! Ehdotan jäseneksi kansliatoimikuntaan ed. Valdemar Sandelinin.

Ed. Aitio: Herra puhemies! Ehdotan yhdeksi jäseneksi kansliatoimikuntaan ed. Osmo Kockin.

Ed. Haukipuro: Herra puhemies! Ehdotan yhdeksi jäseneksi kansliatoimikuntaan ed. Pekka Vilmin.

Ed. Ilaskivi: Herra puhemies! Ehdotan, että yhdeksi jäseneksi kansliatoimikuntaan valittaisiin ed. Jaatinen.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Koska koko sodanjälkeisen ajan eduskunnan kansliatoimikunnassa ovat olleet neljän suurimman puolueen edustajat ja koska muutosta ja uudistusta sekä veren kulkua tarvitaan, ehdotan, että kansliatoimikuntaan valitaan kansanedustaja Artturi Niemelä.

Ed. Kainulainen: Herra puhemies! Kannatan ed. V. Vennamon tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. E. Niskanen ehdottanut kansliatoimikunnan jäseneksi ed. Sandelinin, ed. Aitio ed. Kockin, ed. Haukipuro ed. Vilmin, ed. Ilaskivi ed. Jaatisen ja ed. V. Vennamo ed. Niemelän.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun enemmän kuin neljä ehdokasta on esitetty eikä eduskunta ole siis

valittavista yhtynyt, on vaali toimitettava suhteellista vaalitapaa koskevien määräysten mukaan, ilmoitan, että vaali tulee toimitettavaksi ensi perjantaina pidettävässä eduskunnan istunnossa, joten ehdokaslistat on jätettävä eduskunnan sihteerille viimeistään ensi torstaina kello 12.

Ilmoitus valtiopäivien avajaisista.

Puhemies: Luetaan valtiopäivien juhlamenojen ohjaajalta saapunut kirjelmä.

Sihtööri lukee:

”Valtiopäivien juhlamenojenohjaaja.
Helsingissä 12 päivänä tammikuuta 1972.

Eduskunnan Puhemiehelle.

Tasavallan Presidentin ilmoitettua, että vuoden 1972 varsinaiset Valtiopäivät juhlallisesti avataan keskiviikkona 2 päivänä helmikuuta 1972, Tasavallan Presidentti tulee mainittuna päivänä, sen jälkeen kun Tuomiokirkossa on pidetty valtiopäiväjumalanpalvelus, Eduskunnan istuntosalissa julistamaan Valtiopäivät avatuiksi.

Juhlamenojen ohjaajaksi määrättyä ja Tasavallan Presidentin toimeksiannosta kutsun kunnioittavasti Teidät, Herra Puhemies, sekä Eduskunnan Varapuhemiehet ja Edustajat jumalanpalvelukseen Tuomiokirkkoon, ilmoittaen samalla, että jumalanpalvelus alkaa kello 12 ja että juhlamenot Eduskunnan istuntosalissa tapahtuvat kirkonmenojen päätyttyä.

H. Hannikainen.

Tumma puku.”

”Riksdagens
Ceremonimästare
Helsingfors den 12 januari 1972.

Till Riksdagens Talman.

Sedan Republikens President meddelat, att 1972 års lagtima Riksdag skall högtidligen öppnas onsdagen den 2 februari 1972, kommer Republikens President sagda dag, efter det riksdagsgudstjänst i Domkyrkan avhållits, att

i Riksdagens sessionssal förklara Riksdagen öppnad.

I egenskap av tillförordnad ceremonimästare och på uppdrag av Republikens President har jag äran härmed inbjuda Eder, Herr Talman, och Riksdagens Vicetalmän och Riksdagsmän till gudstjänsten i Domkyrkan samt tillika anmäla, att densamma vidtager klockan 12 och att ceremonin i Riksdagens sessionssal äger rum efter gudstjänstens slut.

H. Hannikainen.

Mörk kavaj."

Ilmoitus puhemiehen ja varapuhemiesten vaaleista.

Puhemies: Tarkistamista varten esitellään äsken toimitettuja eduskunnan puhemiehen ja varapuhemiesten vaaleja koskeva Tasavallan Presidentille osoitettu kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

"Tasavallan Presidentille.

Eduskunta ilmoittaa kunnioittavimmin, että eduskunta on voimassaolevan valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n mukaisesti tänä päivänä toimitanut puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaalit vuoden 1972 varsinaisten valtiopäivien ajaksi ja että täten on valittu:

puhemiheksi päätoimittaja Rafael Paasio,

ensimmäiseksi varapuhemieheksi maatalous- ja metsätieteiden tohtori Johannes Virolainen ja

toiseksi varapuhemieheksi professori Olavi Lähteenmäki.

Helsingissä 1 päivänä helmikuuta 1972."

"Till Republikens President.

Riksdagen har härmed äran meddela, att Riksdagen jämlikt 25 § riksdagsordningen

denna dag förrättat val av talman och tvenne vicetalmän för 1972 års lagtima riksdag och att därvid utsetts

till talman chefredaktören Rafael Paasio,

till förste vicetalmän agronomie- och forstdoktorn Johannes Virolainen och

till andra vicetalmän professorn Olavi Lähteenmäki.

Helsingfors den 1 februari 1972."

Kirjelmä hyväksytään.

Puhemies: Huomautan, että työjärjestyksen mukaan edustajien tulee täysistunnoissa noudattaa tätä aakkosellista istumajärjestystä, kunnes eduskunta kansliatoimikunnan ehdotuksesta toisin päättää.

Puhemies: Kehotan eduskunnan jäseniä kokoontumaan huomenna keskiviikkona kello 11.50 Yliopiston kirjaston edustalle mennessemme kulkueessa jumalanpalvelukseen Tuomiokirkkoon. Kirkosta edustajat saapuvat tänne Eduskuntataloon, jossa valtiopäiväin avajaiset tapahtuvat. Sitten kun avajaiset ovat päättyneet, kokoontuu eduskunta täysistuntoon kello 15.

Puhemies: Pyydän puhemiehistöä kokoontumaan.

Täysistunto lopetetaan kello 15.10.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

Valtiopäiväjumalanpalvelus

keskiviikkona 2 päivänä helmikuuta 1972

kello 12.

Kokoonnuttuaan kello 11.50 Yliopiston kirjaston edustalle lähtivät eduskunnan jäsenet kulkueena, puhemies ja varapuhemiehet ensimmäisinä, valtiopäiväjumalanpalvelukseen Tuomiokirkkoon, jonne myös korkeinta sotilaspäällystä, korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidentit ja jäseniä sekä muut kutsuvieraat ja yleisöä oli saapunut.

Sen jälkeen alkaneessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa avusti Suomen Laulu lääket. lis. Ensti Pohjolan johdolla, liturgeina toimivat kirkkoherra Immo Nokkala ja pastori Kauli Kallioniemi sekä urkujen soitosta huolehti professori Tapani Valsta.

Valtiopäiväsaarnan piti piispa Hannes Leinonen. Saarna kuului seuraavasti:

”Me olemme Jumalan työtovereita” (1 Kor. 3: 9).

Lukemani Raamatun sana on otettu eräästä tämän viikon epistolasta. Eräs tälle viikolle omistettujen raamatunkohtien yhteinen ajatus on ajatus ihmisistä, ja nimenomaan kristityistä ihmisistä, Jumalan palvelijoina. Tässä apostoli kiteyttää tuon ajatuksen sanoihin: ”Me olemme Jumalan työtovereita.”

Kirjoittaessaan luetut sanat apostoli aluksi puhui Jumalan työtovereina itsestään ja toisista apostoleista, mutta laajensi kohta sanansa tarkoittamaan jokaista seurakunnan jäsentä ja kehitteli varsin pitkälti kuvaa Jumalan työtovereista. Heidän työnsä on yhteinen, kun he ovat yhteisen työnantajan työssä hänen palvelijoinaan ja työtovereinaan. Mutta heistä myös jokaisella on oma erityinen tehtävänsä ja kullakin omat erityislahjansa. Heille ei voi syntyä kiistaa siitä, kenen tehtävä on tärkeämpi. Jokainen työosuus on suoritettava. Mutta heidän keskenään sopii olla kilpa työn uskollisesta suorittamisesta.

Jokaisella on työstään suuri vastuu siksi, että hänen ei tule vastata siitä ainoastaan ihmisille, vaan Jumalalle, korkeimmalle työnantajalle. Ja työnsä uskollisimminkin suoritettuaan hän joutuu sanomaan olevansa ansioton palvelija, sillä hän teki vain sen, minkä oli velvollinen tekemään, ja työn menestyminen ja siunaus on hänen lahjansa, jonka lahja oli itse työkkin.

Jos kysyn, mikä sanoma luetulla ja kuullulla tämän viikon epistolan sanalla on meille, jotka tänä päivänä olemme kokoontuneet Helsingin tuomiokirkkoon vuoden 1972 valtiopäivien avajaisjumalanpalvelukseen ja viime kuussa valitun kansaneduskunnan ensimmäiseen juhla-jumalanpalvelukseen, niin rohkenen ajatella, että apostolinen sana on siinä määrin yksinkertaisen selkeä, että se oikeastaan ei lainkaan kaipaisi meidän selitysyrityksiämme, vaan se itse sisältää selityksensä.

Se kristikunnan vanhoista opettajista, joka ehkä enemmän kuin kukaan toinen puhui kristityn lainsäätäjän tehtävästä, sanoi kristityn lainsäätäjän ensimmäisen tehtävän olevan muistua, että hän on kristitty lainsäätäjä. Vaikka hänet hänen vaatimaan tehtävänsä on asettanut kansa, vaikka hän on kansan palvelija ja kansalle vastuussa tehtävänsä suorittamisesta, niin hänen korkein työnantajansa on Herra Jumala. Hän on vaativassa tehtävässään Jumalan palvelija, vieläpä Jumalan työtoveri, sillä ajallinen laki on annettu kansan ja kansalaisen turvaksi, niin kuin Herra Jumala, Ylin Lainsäätäjä, on antanut oman pyhän lakinsa ihmiselämän turvaksi.

Mutta kun ajallinen lainsäätäjä tietää ja tuntee olevansa Jumalan palvelija, niin hän tietää myös, keneltä ainoalta hänellä niinkuin jokaisella ihmisellä on apu hänen työssään. Hän tietää myös, kenelle hän työstään on viime kädessä vastuussa. Silloin hän voi suorittaa työtään iloi-

sin ja vapain sydämin tavoittelematta ihmisten kiitosta tai pelkäämättä heidän moitteitaan.

Tätä valtiopäivien avajaisjumalanpalvelusta saamme viettää septuagesimasunnuntain alkamalla viikolla, juuri sinä kirkkovuoden ajankohtana, jolloin jouluaika on päättymässä ja paaston aika, pääsiäisjuhlaan valmistautumisen aika, on edessä. Joulun ja koko siihen liittynyt juhla-aika on kertonut ja julistanut meille sanomaa siitä, miten Jumala rakasti meitä, syntisiä ihmisiä, niin paljon, että Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa tuli halvaksi ihmiseksi syntisten ihmisten maailmaan valmistautumisen syntisille ihmisille pelastuksen. Paaston aika, jota olemme lähestymässä, kertoo Kristuksen kärsimystiestä ja julistaa meille sitä orjantappuroilla kruunattua ja veren purppuraan puettua Siionin Kuningasta, jossa ainoassa sinulla ja minulla on syntien anteeksiantamus ja Jumalan lasten perintöosa siinä armon valtakunnassa, jonka kansalaisia saamme olla uskossa Herraan Jeesukseen Kristukseen jo tässä ajassa, "kahden valtakunnan kansalaisina", eläessämme, mutta jonka raja ei ole ajallisen työmme ja elämämme päätöksessä, vaan joka ulottuu iankaikkisuuteen.

Niitten kahden suuren juhla-ajan, joulun kirkkauden ja kiitoksen ja paaston ajan hiljaisen hartauden väliin sijoittuu septuagesimasunnuntain viikko, joka puhuu ansaitsemattomasta armosta, johon me olemme itsessämme arvottomat mutta Jeesuksessa Kristuksessa arvolliset. Mutta samalla se puhuu myös Jumalan palvelijoista ja työtovereista, lupaa meidänkin, itsessämme niin korkeaan tehtävään arvottomien, olla Jumalan palvelijoita ja työtovereita.

Kun Suomen kansa on käynyt valtiopäivävaiheisiin, niin Suomen kristikansa on rukoillut: "Auta meitä oikein täyttämään kansalaisvelvollisuutemme ja valitsemaan valtiopäiville jumalaapelkääviä edustajia, jotka etsivät kansamme parasta. Lahjoita niille, jotka tulevat valituiksi,

viisautta ja voimaa täyttämään kutsumuksensa sinulle kunniaksi ja isänmaallemme parhaaksi. Johdata meitä sinun tahtosi mukaan." Kristikansan rukoukset kantavat valtiopäiville kokoontuneita kansanedustajia pyytäen heille heidän vastuunalaisessa työssään jatkuvasti viisautta ja voimaa häneltä, jolta jokainen hyvä lahja tulee, sillä he suorittavat työtään kansansa ja Jumalansa ja meidän kansamme ja Jumalamme palvelijoina.

Då Finlands folk har gått till riksdagsval, har kristenheten i vårt land bett: "Hjälp oss att rätt fylla vår medborgarplikt och till riksdagen välja sådana företrädare för vårt folk som fruktar dig och söker dess bästa. Skänk dem som väljs vishet och kraft att fylla sin uppgift till din ära och till gagn för fosterlandet. Led oss efter din vilja." De kristnas böner bär de till riksdagen församlade riksdagsmännen genom att be dem i deras ansvarsfulla arbete fortgående vishet och kraft av honom, från vilken alla goda gåvor kommer, ty de utträttar sitt arbete såsom tjänare av sitt folk och sin Gud och vårt folk och vår Gud.

Jumalan palvelijoiksi tullaan ja Jumalan palvelijoina pysytään siellä, missä Jumalan pyhä sana saa olla johtotähtenä tiellämme.

Jumala armossaan siunatkoon valtiopäiville kokoontuneen eduskunnan työn!

Meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen armo ja Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon meidän kanssamme nyt ja aina!

Jumalanpalveluksen päätyttyä poistuivat kirkosta Tasavallan Presidentti ja valtioneuvoston jäsenet, eduskunnan puhemiehet ja jäsenet sekä muut kutsuvieraat ja lähtivät eduskuntataloon, missä valtiopäivien avajaiset tapahtuivat.

Valtiopäiväin avajaiset

Eduskunnan istuntosalissa

helmikuun 2 päivänä 1972.

Pöytäkirja, joka laadittiin vuoden 1972 varsinaisten valtiopäiväin avajaisissa Eduskunnan istuntosalissa keskiviikkona 2 päivänä helmikuuta 1972.

Oltuaan läsnä Tuomiokirkossa pidetyssä, kello 12 alkaneessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa saapuivat tasavallan presidentti Urho Kekkonen sekä eduskunnan puhemies ja jäsenet eduskuntataloon. Eduskunnan jäsenet ja eduskunnan oikeusasiamies asettuivat paikoilleen eduskunnan istuntosalissa. Valtioneuvoston jäsenet saapuivat heille varatuille paikoille puhemieskorokkeen vasemmalla puolella. Tämän jälkeen tuli paikalleen eduskunnan puhemies, päätoimittaja Rafael Paasio seurassaan allekirjoittanut eduskunnan sihteeri.

Kun kaikki olivat asettuneet paikoilleen, saapui varapuhemiesten ja juhlamenojen ohjaajan saattamana istuntosaliin Tasavallan Presidentti asettuen korokkeelle puhemiesen viereen.

Tasavallan Presidentti tervehti Eduskuntaa ja julisti valtiopäivät avatuiksi seuraavin sanoin:

Herra Puhemies!

Suomen kansan edustajat!

Kuluvan vuoden tammikuussa valittu eduskunta on nyt kokoontunut aloittamaan ensimmäisiä valtiopäiviään. Lausun eduskunnan tervetulleeksi vuoden 1972 valtiopäiville suorittamaan tärkeää tehtäväänsä.

Ennen vaaleja työskennelleen eduskunnan toimikausi ei ehtinyt normaalipituiseksi, eivätkä sen työn tulokset siten voineet olla yhtä mittavat kuin lakimääräisen enimmäisajan toimineen eduskunnan kohdalla yleensä on

laita. Monet lainsäädäntöhankkeet raukesivat kesken käsittelyn eduskunnan hajaantumisen takia. On pidettävä luonnollisena, että näin rauenneita lainsäädäntöasioita tullaan alkavilla valtiopäivillä panemaan uudelleen vireille. Sen ohessa on parhaillaan toimessa olevan virkamieshallituksen aikana ministeriöissä valmistettu eräitä uusia lakiehdotuksia, joista lähiaikoina voidaan antaa eduskunnalle esitys. Tällaisia ovat luonnollisten henkilöiden verotuksen uudistamista koskeva esitys, jonka keskeisinä kysymyksinä tulevat olemaan verotuksen yksinkertaistaminen ja perheverotuksen uudistaminen, sekä rangaistusjärjestelmän uudistamista koskeva esitys, jonka tarkoituksena on sovitus- ja kasvatusperiaatteelle rakentuvan vanhentuneen rangaistusjärjestelmämme uudistaminen siten, että kuritushuonerangaistuksesta ja erityisistä täytäntöönpanon kovennuksista luovutaan.

On todennäköistä, että eduskunta joutuu alkaneen istuntokauden kuluessa määrittelemään kantansa Euroopan integraatiojärjestelyihin. Suomen hallitus on marraskuun 13 päivänä 1970 tekemänsä päätöksen perusteella suorittanut alustavia neuvotteluja kaupallisesta sopimuksesta Euroopan Talousyhteisön, EEC:n, kanssa. Kun äskettäin tapahtuneen allekirjoituksen jälkeen EEC:n jäsenmäärä saattaa lisääntyä neljällä, joista kolme on EFTAn jäsentä, on Suomen kannanotolla suuri merkitys maamme taloudelliselle kehitykselle.

Suomen taholta on useassa eri yhteydessä esitetty, että maamme ei puolueettomuuspolitiikkansa vuoksi voi olla muussa kuin kaupallisessa yhteydessä EEC:n kanssa. Vuoden 1970 valtiopäivien avajaisissa lausuin, että silloin kun on kysymyksessä EEC:n laajentuminen, joka on tuonut eteemme Euroopan markkina-asetelmien mahdollisen muutoksen, on meidän tässä

kin tilanteessa huolehdittava kilpailuedellytys-temme säilyttämisestä myös tällä suunnalla.

Tähän tahdon kuitenkin lisätä saman, mitä lausuin Le Monde lehdelle syyskuussa 1970: "Minusta on vaikea kuvitella, että poliittinen puolueettomuus voisi merkitä meille taloudellista painolastia." Nyt näyttää kuitenkin siltä, että Suomen omaehtoisia kehitysedellytyksiä ei riittävässä määrin oteta huomioon. Meille on EEC:n komission taholta alustavasti esitetty sellaisia kaupallisia järjestelyjä, jotka olisivat puunjalostustuotteidemme osalta mainitsemani taloudellinen painolasti. Vaikka nämä ehdotukset eivät lienekään lopullisia, on syytä jo tässä vaiheessa sanoa, että ehdotettu päävientimme poikkeuksellinen käsittely ei ole hyväksyttävissä.

Kun myös ulkomailla on nimenomaan YK:n pääsihteerin vaalin tiimoilta ryhdytty valamaan kannuja Suomen ulkopoliittisesta asemasta, on syytä tältä paikalta torjua siinä yhteydessä esitetyt spekulatiot, väärinkäsitykset ja virheelliset tulkinnat. Siitä varsin luonnollisesta seikasta, että kansainvälisessä politiikassa on tullut esille uusia asioita, joihin myös Suomen on ollut ilmaistava kantansa, on tehty päätelmiä, että ulkopoliitikassamme olisi tapahtunut tai tapahtumassa muutoksia. Tällaiset päätelmät ovat perinjuurin virheellisiä. Suomi toteuttaa jatkuvasti rauhantahtoista puolueettomuuspolitiikkaa, jolle kestävä perustan on laskenut Suomen ja Neuvostoliiton välillä vuonna 1948 solmittu ystävyys- ja yhteistyösopimus. Suomi on johdonmukaisesti toiminut niin, että se olisi voinut saavuttaa ja säilyttää ulkovaltojen luottamuksen tälle puolueettomuuspolitiikalleen. Selviö tietenkin on, että naapurussuhteiden huolellinen vaaliminen on meille erityisen merkityksellistä siksi, että juuri naapurimaiden luottamus ulkopoliittisen linjamme horjumattomuuteen ja pysyvyyteen on meidän läheisin ja ulkopoliittisesti tärkein tavoitteemme, samalla kun pidämme arvossa muista maista saamamme tunnustusta.

Mielihyvällä voimme todeta, että mikään seikka ei ole luonut esteitä tämän tärkeän tavoitteen saavuttamiselle. Suhteemme naapuriimme Neuvostoliittoon on jatkuvasti lujalla keskinäiseen luottamukseen rakentuvalla pohjalla. Suhteemme pohjoismaihin ovat hyvät. Myös muihin ulkomaihin ovat suhteemme moitteettomat.

Euroopan turvallisuutta ja yhteistyötä käsittelevän konferenssin valmistelutyössä ja siihen

liittyvässä mielipiteiden vaihdossa maamme osuus on saanut yhä keskeisemmän sijan. Luottamus meidän toimintaamme kohtaan on jatkuvasti lisääntynyt. Suomi on valmis heti niin sovittaessa järjestämään Helsingissä konferenssin pitämisen edellyttämät valmistavat kokoukset sekä luonnollisesti itse konferenssin. Kansainvälisen politiikan kehitys antaa aihetta otaksua valmistavien kokousten alkavan tämän vuoden aikana.

Suomea kohtaan aina kiinnostusta ja ystävyyttä osoittaneen Tanskan kuninkaan Fredrik IX:n poismeno koettiin meidänkin maassamme kipeänä menetyksenä.

Toivotan Eduskunnan tervetulleeksi suorittamaan sille valtiosäännön mukaan kuuluvaa tehtävää Suomen kansan edustajana ja julistan vuoden 1972 valtiopäivät avatuiksi.

Herr Talman!

Representanter för Finlands folk!

Den i januari i år valda riksdagen har nu samlats för att inleda sin första session. Jag hälsar riksdagen välkommen till 1972 års riksdag för att utföra sitt viktiga värv.

Den före valen verksamma riksdagens mandattid blev kortare än normalt och därför kunde den inte heller nå samma resultat som vanligen nås av en riksdag som får sitta hela den lagstadgade tiden ut. Många avgivna lagförslag förföll innan de hunnit slutbehandlas till följd av riksdagsupplösningen. Det bör anses naturligt att de sålunda förfallna lagförslagen tas upp på nytt under den riksdag som nu inleds.

Det är sannolikt att Riksdagen under den inledda sessionen kommer att ta ställning till de europeiska integrationsfrågorna. Finlands regering har enligt sitt beslut av den 13 november 1970 bedrivit inledande underhandlingar om ett handelsavtal med den Europeiska Ekonomiska Gemenskapen, EEC. Eftersom antalet medlemmar av EEC, efter de undertecknanden som nyligen skett, kan komma att ökas med fyra, av vilka tre är EFTA-medlemmar, är Finlands ställningstagande av stor betydelse för vårt lands ekonomiska utveckling.

Från Finlands sida har det i flera olika sammanhang betonats att vårt land inte, till följd av sin neutralitetspolitik, kan ha andra än handelsförbindelser med EEC. Vid öppnandet av 1970 års riksdag uttalade jag, att då frågan

om utvidgning av EEC aktualiserat en eventuell ändring av de europeiska marknadskonstellationerna, bör vi i ett sådant läge slå vakt om bevarandet av förutsättningarna för vår konkurrensförmåga även åt detta håll.

Härtill vill jag dock tillägga vad jag sade till tidningen *Le Monde* i september 1970: "Jag har svårt att föreställa mig att vår politiska neutralitet skulle innebära en ekonomisk barlast." Nu förefaller det dock som om man inte i tillräcklig utsträckning skulle beakta Finlands särskilda utvecklingsmöjligheter. Från EEC-kommissionens sida har preliminärt föreslagits sådana handelsmässiga arrangemang som för våra träförädlingsprodukters del skulle innebära en dylik av mig nämnd barlast. Fastän dessa förslag inte torde vara definitiva är det dock skäl att redan i detta skede uttala, att den föreslagna exceptionella behandlingen av vår huvudexport inte kan accepteras.

När man även utomlands uttryckligen i samband med valet av generalsekreterare för Förenta Nationerna börjat kannstöpa om Finlands utrikespolitiska ställning finns det skäl att från denna plats avvisa de i detta sammanhang framförda spekulationerna, missuppfattningarna och vantolkningarna. Utgående från den synnerligen naturliga omständigheten, att nya frågor aktualiserats i den internationella politiken och att även Finland bör ge uttryck åt sin ståndpunkt, har man dragit den slutsatsen att förändringar skulle ha skett eller hålla på att ske i vår utrikespolitik. Sådana slutsatser är helt och hållet felaktiga. Finland fullföljer fortfarande sin fredsbefrämjande neutralitetspolitik, vilken har sin fasta grund i det år 1948 mellan Finland och Sovjetunionen ingångna vänskaps- och biståndsavtalet. Finland har konsekvent förfarit så att landet skulle kunna förvärva och bevara utländska makters förtroende för denna neutralitetspolitik. Självfallet är naturligtvis att en sorgfällig vård av grannelagsförhållandena är av särskild betydelse för oss därför att just grannländernas förtroende för den orubbliga stabiliteten hos vår utrikespolitiska linje är vår närmaste och utrikespolitiskt viktigaste målsättning, samtidigt som vi värdesätter det erkännande vi får från andra länder.

Vi kan med tillfredsställelse konstatera att inga omständigheter skapat hinder för uppnåendet av detta betydelsefulla mål. Vårt förhållande till Sovjetunionen bygger fortfarande på det ömsesidiga förtroendets fasta grund. Vårt förhållande till de nordiska länderna är

gott. Även till utlandet i övrigt är våra förbindelser oklanderliga.

I fråga om förarbetena för en konferens om Europas säkerhet och samarbete och åsiktsutbytena i samband härmed har Finlands andel blivit alltmer central. Förtroendet för våra åtgärder har oavbrutet ökat. Finland är berett att såsnart därom överenskommit, i Helsingfors arrangera de förberedande möten som utgör förutsättning för konferensens genomförande, och självfallet också själva konferensen. Den internationella politikens utveckling ger anledning att förmoda att de förberedande möterna inleds redan under detta år.

Även i vårt land kändes Danmarks konung Frederik IX:s bortgång som en smärtsam förlust. Han visade alltid Finland intresse och vänskap.

Jag önskar Riksdagen välkommen till utförandet av det värv som enligt statsförfattningen tillkommer den som representant för Finlands folk och förklarar 1972 års riksdag öppnad.

Avauspuheeseen vastasi eduskunnan puolesta puhemies P a a s i o lausuen:

Herra Tasavallan Presidentti!

Vastavalittu uusi eduskunta on aloittamassa tärkeätä tehtäväänsä. Me olemme kaikki selvillä siitä, että monet suuret ja tärkeät lainsäädäntötyöt, vaalien yli äänestetyt, vaalien vuoksi rauenneet ja uudet esitykset, tulevat vaatimaan eduskunnan kannanottoja ja päätöksiä jo lähitulevaisuudessa. Mainitsitte Herra Tasavallan Presidentti eräitä uusia lakiesityksiä, joita voidaan hallitukselta odottaa. Mainitsitte myös, että todennäköisesti Eduskunta joutuu alkaneen istuntopäivän kuluessa määrittelemään kantansa Euroopan integraatiojärjestelyihin. Nämä maanosamme tuotannollisia ja kaupallisia oloja syvästi koskevat järjestelyt tulevat vaikuttamaan myös Suomen oloihin ja taloudellisiin yhteyksiimme eri maihin monella ja vakavalla tavalla. Siksi on luonnollista, että tämä kysymys askarruttaa mieliämme, nimenomaan myös kansanedustajien mieliä, koska meidän tehtäväksemme jää kannanotto oman maamme osalta siihen. Siitä, miten Suomen tulisi suhtautua tähän ongelmaan, mielipiteet vaihtelevat. Meillä ei kuitenkaan ole vielä riittävää selvyyttä siitä, miten kaupalliset suhteemme EEC-maihin tulisivat järjestymään var-

sinkin kun tai jos EEC:n jäsenmäärä lisääntyy neljällä. Vasta alustaviksi katsottavat selvitykset, joita hallitustemme toimesta on suoritettu, ovat jo osoittaneet, että suhteemme suureen osaan perinteellistä markkina-alueettamme tulevat kohtaamaan suuria vaikeuksia. Jo näiden selvitysten perusteella on välttämätöntä, että suhtaudumme näihin kysymyksiin hyvin vakavasti, kuitenkin huolehtien kaupallisista eduistamme ja valvoen tarkoin puolueettomuuspolitiikkamme kaikinpuolista noudattamista. Eduskunnalla on kaikissa näissä kysymyksissä keskeinen asema.

Panemme tyydytyksellä merkille, Herra Tasavallan Presidentti, lausuntonne siitä, että Suomen noudattama rauhantahtoinen puolueettomuuspolitiikka jatkuu muuttumattomana ja että suhteemme naapurimaihimme ovat hyvät ja horjumattomat ja että niiden vaaliminen on ulkopolitiikkamme keskeinen tehtävä. Samoin toteamme mielihyvin, että Euroopan turvallisuutta ja yhteistyötä käsittelevän konferenssin valmistelutyössä maamme osuus on saanut yhä keskeisemmän sijan. Suomi on lupautunut toimimaan mainitun konferenssin ja sen edellyttämien kokousten isäntänä, jos näiden tehtävien hoito meille uskotaan. On tärkeätä, että me pysymme hoitamaan isännyytemme joka suhteessa tyydyttävällä tavalla.

Edellä mainittujen kansainvälisten kysymysten ohella ovat omat kotoiset oloimme ja niiden kehittäminen jokaisen kansanedustajan sydäntä lähellä. Näistä on kiireellisin uuden hallituksen muodostaminen. Sitä koskevat esikäsittelyt ovat selvittäneet hallituskysymyksen ratkaisun edellytyksiä, mutta jatkoneuvottelujen varaan on jäänyt se, mille perustalle uusi, toimintakykyinen hallitus olisi perustettavissa.

Lähiiviikkojen ja -kuukausien keskeisimmäksi kysymykseksi näyttää muodostuvan työmarkkinoiden palkka- ja työehtosopimusten uusiminen UKK-sopimuksen päättyessä tulevan maaliskuun lopussa. Samassa yhteydessä on edellytetty myös maatalouden hinta- ja tukitoimenpiteiden ratkaisemista, joka sekin näyttää olevan vaikea tehtävä. Jälleen nopeassa kasvussa olevan työttömyyden lievennys- ja torjuntatoimet, uusien työpaikkojen aikaansaaminen, tuotannon tehostaminen ja viennin edistäminen ovat kaikki kysymyksiä, jotka vaativat huolenpitoa ja ponnistuksia. Sosiaalisen turvan lisääminen on niin ikään meitä kaikkia kiinnostava ongelmasarja.

Jo edellä sanotusta ilmenee, että eduskunnalla tulee olemaan paljon tärkeätä tehtävää. Useat näistä tehtävistä ovat luonteeltaan sellaisia, että ne edellyttävät laajaa yhteistyötä eduskunnan eri ryhmien ja hallituksen kesken. On toivottavaa, että keskuudestamme löytyy riittävästi yhteistyötahtoa, jota työmme hyvä lopputulos edellyttää.

Herra Tasavallan Presidentti, ottakaa vastaan Eduskunnan tervehdys ja kunnioituksen vakuutus.

Kun tämä oli tapahtunut, poistui Tasavallan Presidentti juhlamenojen ohjaajan ja varapuhemiesten saattamana istuntosalista, minkä jälkeen valtioneuvoston jäsenet sekä eduskunnan puhemies ja jäsenet, oikeusasiamies ynnä muut kutsuvieraat lähtivät salista.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

2. Keskiviikkona 2 p. helmikuuta 1972

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Puhetta johtaa puhemies Paasio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Kalavainen, Lemström, P. Vennamo ja V. Vennamo.

Ilmoitusasiat:

Lakimääräisten valiokuntien jäsenluku.

Puhemies: Työjärjestyksen 10 §:n 2 momentin nojalla puhemiehistö ehdottaa, että lakimääräisten valiokuntien jäsenluku määrättäisiin olemaan seuraava: valtiovarainvaliokunnan 21, pankkivaliokunnan 13 sekä muiden, nimittäin perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan, 17 kunkin.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Ylimääräisten valiokuntien asettaminen ja niiden jäsenluku.

Puhemies: Nojautuen työjärjestyksen 10 §:n 3 momenttiin puhemiehistö ehdottaa, että eduskunta lakimääräisten valiokuntien lisäksi päättäisi asettaa seuraavat ylimääräiset valiokunnat: talousvaliokunnan, laki- ja talousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sosiaalivaliokunnan, kululaitosvaliokunnan ja puolustusasiainvaliokun-

nan, sekä että jäsenluvuksi kussakin näissä määrättäisiin 17.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Valitsijamiesten lukumäärä.

Puhemies: Nojautuen työjärjestyksen 10 §:n 1 momenttiin puhemiehistö ehdottaa, että eduskunta määräisi valitsijamiesten lukumääräksi 45.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Suuren valiokunnan jäsenluku.

Puhemies: Niin ikään puhemiehistö työjärjestyksen 10 §:n 2 momentin nojalla ehdottaa, että suuren valiokunnan jäsenluvuksi määrättäisiin 45.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Valitsijamiesten vaalin toimittaminen.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valitsijamiesten vaali toimitetaan ensi perjantaina pidettävässä täysistunnossa, joten ehdokaslistat tätä vaalia varten on jätettävä eduskunnan sihteerille viimeistään huomenna torstaina kello 12.

Suuren valiokunnan jäsenten vaalin toimittaminen.

Puhemies: Edelleen ilmoitetaan, että suuren valiokunnan jäsenten vaali toimitetaan

ensi perjantaina pidettävässä istunnossa, ja on ehdokaslistat tätäkin vaalia varten jätettävä eduskunnan sihteerille viimeistään huomenna torstaina kello 12.

Tarkistajain vaalin toimittaminen.

P u h e m i e s: Vielä ilmoitetaan, että valtiopäiväjärjestyksen 85 §:ssä mainittujen viiden tarkistajan ja heidän varamiestensä vaali toimitetaan ensi perjantaina pidettävässä täysistunnossa.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

3. Perjantaina 4 p. helmikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

2) Valitsijamiesten vaali.

Ilmoituksia.

1) Kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaali	Siv. 25
2) Valitsijamiesten vaali	”
3) Suuren valiokunnan vaali	”
4) Eduskunnan tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali	”

P u h e m i e s: Päiväjärjestyksen 2) asiana on valitsijamiesten vaali. Vaalia varten on jätetty kaksi ehdokaslistaa ja ne on yhdistetty vaalilipuksi, joka on painettuna jaettu edustajille. Asiantuntijaksi vaalitoimitukseen olen pyytänyt professori V. Paateron.

Pyydän edustajia Breilin, Puhakka, Pekkala ja Mäki avustamaan vaalitoimituksessa.

Sitten kun vaaliliput on annettu ja avattu, jatketaan täysistuntoa.

Puhetta johtaa puhemies P a a s i o.

Vaaliin ryhdytään ja liput avataan.

3) Suuren valiokunnan vaali.

Nimenhuudossa merkitään kaikki edustajat läsnäoleviksi.

P u h e m i e s: Päiväjärjestyksen 3) asiana on suuren valiokunnan vaali. Vaalia varten on jätetty kaksi ehdokaslistaa ja ne on yhdistetty vaalilipuksi, joka on painettuna jaettu edustajille. Asiantuntijana tässäkin vaalissa toimii professori V. Paatero.

Pyydän edustajia Mäkelä, Juvela, Antila ja Stenbäck avustamaan vaalitoimituksessa.

Sitten kun vaaliliput on annettu ja avattu, jatketaan täysistuntoa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaali.

P u h e m i e s: Päiväjärjestyksen 1) asiana on kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaali. Vaalia varten on jätetty kaksi ehdokaslistaa, jotka on yhdistetty vaalilipuksi, joka on painettuna jaettu edustajille. Asiantuntijaksi vaalitoimitukseen olen pyytänyt professori V. Paateron.

Pyydän edustajia Vilponiemi, Salla, H. Linna ja Koppanen avustamaan vaalitoimituksessa.

Sitten kun vaaliliput on annettu ja avattu, jatketaan istuntoa. Vaali toimitetaan yhdellä uurnalla. Huomautan, että vaaliliput on koontaitettuina jätettävä uurna.

Vaaliin ryhdytään ja liput avataan.

Vaaliin ryhdytään ja liput avataan.

4) Eduskunnan tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali.

P u h e m i e s: Työjärjestyksen 12 §:n mukaan eduskunnan on nyt valittava valtiopäiväjärjestyksen 85 §:ssä mainitut viisi tarkistajaa sekä näille varamiehet. Jollei eduskunta voi vaalista yhtyä, on vaali lykättävä ja toimitettava suhteellista vaalitapaa koskevien määräysten mukaan.

Kehotan esittämään ehdokkaita ja huomautan, että kun ehdotetaan tarkistaja, on samalla ehdotettava varamies.

Keskustelu:

Ed. E. Niskane: Herra puhemies! Ehdotan yhdeksi tarkistajaksi ed. Lasse Lehtisen ja hänen varamieheksensä ed. T. Tellervo Koiviston.

Ed. Aitio: Herra puhemies! Ehdotan yhdeksi tarkistajaksi ed. Ilkka-Christian Björklundin ja varalle ed. Helvi Niskasen.

Ed. Haukipuro: Herra puhemies! Ehdotan yhdeksi tarkistajaksi ed. Aino Karjalaisen ja varalle ed. Saimi Äärin.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Ehdotan yhdeksi tarkistajaksi ed. Stenbäckin ja varalle ed. Westerholmin.

Ed. Teir: Herra puhemies! Pyydän anteeksi mutta en kuullut ed. Mäen ehdotusta.

Puhemies: Pyydän ed. Mäkeä toistamaan ehdotuksen.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Ehdotan siis varsinaiseksi tarkistajaksi ed. Stenbäckin ja varalle ed. Westerholmin.

Ed. Teir: Herra puhemies! Minä kiitän ja luovun.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Ehdotan varsinaiseksi tarkistajaksi ed. Lauri Linnan ja varamieheksi, jos sinne sopii, ed. Tupamäen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. E. Niskanen ehdottanut varsinaiseksi tarkistajaksi ed. Lehtisen ja varalle ed. T. T. Koiviston. Ed. Aitio on ehdottanut tarkistajaksi ed. Björklundin ja varalle ed. H. Niskasen. Ed. Haukipuro on ehdottanut varsinaiseksi tarkistajaksi ed. Aino Karjalaisen ja varalle ed. Äärin. Ed. Mäki on ehdottanut tarkistajaksi ed. Stenbäckin ja varalle ed. Westerholmin. Lopuksi on ed. V. Vennamo ehdottanut varsinaiseksi tarkistajaksi ed. L. Linnan ja varalle ed. Tupamäen.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Koska useampia kuin viisi tarkistajaa ja näiden varamiehet ei ole ehdotettu, eduskunnan katsotaan yhtyneen näistä ja siis valinneen tarkistajiksi edustajat Lehtisen, Björklundin, Aino Karjalaisen, Stenbäckin ja L. Linnan sekä varalle edustajat T. T. Koiviston, H. Niskasen, Äären, Westerholmin ja Tupamäen.

Puhemies: Täysistunto keskeytetään nyt ja sitä jatketaan kello 15.40.

Täysistunto keskeytetään kello 15.18.

Täysistuntoa jatketaan
kello 15.40.

Puhetta johtaa puhemies Paasio.

Puhemies: Annan puheenvuoron ed. Aino Karjalaiselle.

Ed. Aino Karjalainen: Herra puhemies! Pyydän tarkistajia kokoontumaan tiistaina helmikuun 8 päivänä kello 13 tarkistajien huoneeseen kolmanteen kerrokseen puheenjohtajan ja sihteerin valitsemista varten.

Kansliatoimikunnan jäsenten vaalin tulos.

Puhemies: Julistetaan kansliatoimikunnan jäsenten vaalin tulos lukemalla vaalista tehty pöytäkirja.

Sihteri lukee:

"Eduskunnan kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaalissa 4 päivänä helmikuuta 1972, jota vaalia varten oli jätetty kaksi ehdokaslistaa, on eri ehdokaslistojen hyväksi antanut äänensä

listan n:o 1 hyväksi 180 edustajaa,
" " 2 " 18 "

Lisäksi on jätetty yksi tyhjä vaalilippu, joten oli yhteensä 199 äänestäjää.

Vaalijärjestyksen 7 §:n mukaan osamääriä järjestettäessä huomataan, että ehdokaslistojen ehdokkaista on valittu

listasta n:o 1 4 jäsentä,
 „ „ 2 ei yhtään jäsentä.

Näin ollen ovat tulleet valituiksi listasta n:o 1 edustajat Sandelin, Kock, Vilmi ja Jaatinen.

Helsingissä 4 päivänä helmikuuta 1972.

V. Paatero.”

P u h e m i e s: Pyydän kansliatoimikuntaa kokoontumaan heti tämän istunnon keskeydyttyä.

Valitsijamiesten vaalin tulos.

P u h e m i e s: Julistetaan valitsijamiesten vaalin tulos lukemalla vaalista tehty pöytäkirja.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiesten vaalissa 4 päivänä helmikuuta 1972, jota vaalia varten oli jätetty kaksi ehdokaslistaa, on eri ehdokaslistojen hyväksi antanut äänensä

listan n:o 1 hyväksi 91 edustajaa,
 „ „ 2 „ 108 „

eli yhteensä 199 äänestäjää.

Vaalijärjestyksen 7 §:n mukaan osamääriä järjestettäessä huomataan, että ehdokaslistojen ehdokkaista on valittu

listasta n:o 1 21 jäsentä,
 „ „ 2 24 „

Vaalijärjestyksen 11 §:n mukaan on näin ollen eri ehdokaslistoista valittu seuraava määrä varajäseniä:

listassa n:o 1 8 varajäsentä,
 „ „ 2 9 „

Ylläolevan nojalla on tullut valituksi:

Ehdokaslistasta n:o 1

j ä s e n i k s i edustajat:

Ahonen,
 Breilin,
 Flinck,
 Salmivuori,
 Paasivuori,
 Nevalainen,
 Raatikainen,
 Myyryläinen,
 Sundqvist,
 Tikkanen,
 Ajo,
 Järvisalo-Kanerva,
 Koivisto, T. T.,
 Weckman,
 Hyvönen,
 Rytönen,
 Koskinen,
 Lehmonen,
 Mustonen,
 Puhakka,
 Salla;

v a r a j ä s e n i k s i edustajat:

Loikkanen,
 Forsman,
 Koivisto, T. M.,
 Rantala,
 Rekonen,
 Salmi,
 Jokinen, A.-L.,
 Liedes;

Ehdokaslistasta n:o 2

j ä s e n i k s i edustajat:

Poutanen,
 Hetemäki,
 Lemström,
 Tallgren,
 Aro,
 Westerholm,
 Siikaniemi,
 Laatio,
 Saimo,
 Katajavuori,
 Sainio,
 Häggblom,

Westerlund, S.,
 Martikainen,
 Mäki,
 Saukkonen,
 Mäki-Hakola,
 Kortesalmi,
 Karjalainen, Aino,
 Miettinen,
 Mänttari,
 Nieminen, E.,
 Vartia,
 Sutinen;

varajäseniksi edustajat:

Härkönen,
 Hokkanen,
 Kainulainen,
 Ehrnrooth,
 Hemmi,
 Rainio,
 Jokela,
 Jokinen, P.,
 Pihlajamäki.

Helsingissä helmikuun 4 päivänä 1972.

V. Paatero”.

P u h e m i e s: Valitsijamiesten kokoonkutsu-
 mista varten annan puheenvuoron ed. Hägg-
 blomille.

Ed. H ä g g b l o m: Herr talman! Såsom den
 till åren äldste av elektorerna ber jag att få
 sammankalla elektorerna i stora utskottets rum
 omedelbart efter avbrott i detta plenum för
 val av ordförande och viceordförande.

Suuren valiokunnan vaalin tulos.

P u h e m i e s: Julistetaan suuren valiokun-
 nan vaalin tulos lukemalla vaalista tehty pöy-
 täkirja.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan suuren valiokunnan vaalissa 4
 päivänä helmikuuta 1972, jota vaalia varten oli
 jätetty kaksi ehdokaslistaa, on eri ehdokaslis-
 tojen hyväksi antanut äänensä

listan n:o 1 hyväksi 91 edustajaa,
 ” ” 2 ” 108 ”

eli yhteensä 199 äänestäjää.

Vaalijärjestyksen 7 §:n mukaan osamäärää
 järjestettäessä huomataan, että ehdokaslistojen
 ehdokkaista on valittu

listasta n:o 1 21 jäsentä,
 ” ” 2 24 ”

Vaalijärjestyksen 11 §:n mukaan on näin ol-
 len eri ehdokaslistoista valittu seuraava määrä
 varajäseniä:

listasta n:o 1 8 varajäsentä,
 ” ” 2 9 ”

Ylläolevan nojalla on tullut valituksi:

Ehdokaslistasta n:o 1

j ä s e n i k s i edustajat:

Karkinen,
 Vilponiemi,
 Siltanen,
 Salama,
 Hostila,
 Myyryläinen,
 Rantala,
 Pajunen,
 Liikanen,
 Tikka,
 Järvisalo-Kanerva,
 Ahde,
 Lepistö,
 Tiekso,
 Männistö,
 Lehmonen,
 Niskanen, H.,
 Rytkönen,
 Weckman,
 Åsvik,
 Rosnell;

varajäseniksi edustajat:

Mäkelä,
 Luja-Vepsä,
 Työläjärvä,
 Ajo,
 Mustonen,

Kivistö,
Jokinen, A.-L.,
Pulkkinen;

Ehdokaslistasta n:o 2

j ä s e n i k s i edustajat:

Sukselainen,
Asunta,
Tupamäki,
Granvik,
Borg,
Turunen, Veikko,
Kaarna,
Mykkänen,
Sutinen,
Kauppi,
Niemela,
Sigfrids,
Pekkala,
Linkola,
Niinikoski,
Suominen, I.,
Remes,
Saimo,
Vaittinen,
Antila,
Saloranta,
Vikatmaa,
Pekkarinen,
Häkämies;

v a r a j ä s e n i k s i edustajat:

Mattila,
Salolainen,
Vainio,
Stenbäck,
Laitinen,
Karhuvaara,
Uusitalo,
Lattula,
Ääri.

Helsingissä helmikuun 4 päivänä 1972.

V. Paatero.”

P u h e m i e s: Suuren valiokunnan koolle-
kutsumista varten annan puheenvuoron ed.
Sukselaiselle.

Ed. S u k s e l a i n e n: Herra puhemies!
Suuri valiokunta kokoontuu puolen tunnin ku-
luttua tämän istunnon keskeytymisestä valitse-
maan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

P u h e m i e s: Istunto keskeytetään ja sitä
jatketään kello 16.45.

Täysistunto keskeytetään kello 15.57.

Täysistuntoa jatketaan
kello 16.54.

Puhetta johtaa puhemies P a a s i o.

Valitsijamiesten puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että valitsijamie-
het ovat valinneet puheenjohtajakseen ed.
L e m s t r ö m i n ja varapuheenjohtajakseen
ed. A h o s e n.

Suuren valiokunnan puheenjohtaja ja varapuheen-
johtaja.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että suuri valio-
kunta on valinnut puheenjohtajakseen ed.
T i e k s o n ja varapuheenjohtajakseen ed.
S u k s e l a i s e n.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Ilmoi-
tan, että valitsijamiehet kokoontuvat ensi maan-
nantaina 7 päivänä helmikuuta kello 15 suuren
valiokunnan kokoushuoneessa valitsemaan edus-
kunnan erityisvaliokuntien jäseniä ja varajäseniä
sekä jäseniä ja varajäseniä Pohjoismaiden neu-
vostoon.

Ehdokaslistat suoritettavia vaaleja varten on
jätettävä maanantaina 7 päivänä helmikuuta vii-
meistään kello 11 työhuoneessa n:o 23.

Yleistulkki ja yksityistulkki.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että kansliatoimikunta on ottanut yleistulkiksi toistaiseksi kauppatieteiden maisteri Aaro Kailan sekä päättänyt asettaa yksityistulkkin ja ottaa yksityistulkiksi toistaiseksi oikeustieteen ylioppilas Tomas Mattssonin.

Edustajain istumajärjestys.

P u h e m i e s: Kansliatoimikunta, jonka työjärjestyksen 7 §:n mukaan tulee antaa lausunto edustajain istumajärjestyksestä, ehdottaa eduskunnan päätettäväksi, että edustajat istuisivat täysistunnoissa eduskuntaryhmittäin siten, että puhemiehen paikalta katsottuna äärimmäisenä oikealla on Ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmä ja siitä lähtien muut eduskuntaryhmät seuraavassa järjestyksessä: Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä, Liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmä, Keskustapuolueen eduskuntaryhmä, Suomen kristillisen liiton eduskuntaryhmä, Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmä, Suomen sosialidemokraattisen puolueen eduskuntaryhmä ja Suomen kansan demokraattisen liiton eduskuntaryhmä, kukin ryhmä kansliatoimikunnan määräämien rajojen puitteissa.

Kansliatoimikunnan ehdotus hyväksytään.

Nimenuhuuto lippuäänestyksissä ja vaaleissa.

P u h e m i e s: Puhemiehistö ehdottaa, että eduskunta työjärjestyksen 46 §:n säännökseen nojautuen päättäisi nimenuhdon lippuäänestyksissä ja vaaleissa toimitettavaksi yhtä aikaa kahdessa paikassa istuntosalissa siten, että puhemiehestä vasemmalla olevalla uurnalla äänestävät ne edustajat, joilla on paikkansa istuntosalin keskikäytävän vasemmalla puolella, ja oikeanpuoleisella uurnalla keskikäytävän oikealla puolella istuvat edustajat.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

4. Tiistaina 8 p. helmikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Puhetta johtaa toinen varapuhemies L ä h t e e n m ä k i.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Hemmi, Niemelä, E. Niskanen, Pekkarinen, Sorsa ja Suokas.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä tämän kuun 29 päivään sairauden takia ed. Hemmi sekä sairauden vuoksi tämän päivän istunnosta ed. Sorsa ja yksityisasiain vuoksi tämän kuun 9 päivään ed. Suokas.

Uusia hallituksen esityksiä.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime tammikuun 28 päivästä sekä kuluvalle helmikuun 1 ja 4 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 1—6 sekä 9 ja 10, jotka nyt on edustajille jaettu.

Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomus alkoholiolojen kehityksestä vuonna 1970.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on sosiaali- ja terveys-

ministeriön kirjelmän ohella viime tammikuun 27 päivästä saapunut Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomus alkoholiolojen kehityksestä vuonna 1970. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Eduskunnan tietoon saatettu aset.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuetuksista 31 päivänä joulukuuta 1971 annetun lain 5 §:ssä on säädetty, on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla samana päivänä annettu

Asetus kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuetuksista.

Tämä aset.

Tämä aset.

Eduskunnan tietoon saatettuja valtioneuvoston päätöksiä.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin taloudellisen kasvun turvaamisesta 30 päivänä joulukuuta 1970 annetun lain 15 §:ssä on säädetty, ovat eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet seuraavat sanotun lain nojalla annetut valtioneuvoston päätökset:

Valtioneuvoston päätös 14 päivästä tammikuuta 1972 hinnanerojen perimisestä sokerin hinnankorotuksen yhteydessä; ja

Valtioneuvoston päätös 27 päivältä tammi-kuuta 1972 eräiden huoneenvuokrien korotuksesta.

Nämä valtioneuvoston päätökset on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla ne edustajille.

Tarkistajain puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnan tarkistajat ovat valinneet puheenjohtajakseen ed. L. Linnan ja varapuheenjohtajakseen ed. Björklundin.

Valiokuntien jäsenet ja varajäsenet.

Toinen varapuhemies: Luetaan eduskunnan valitsijamiesten erikoisvaliokuntien jäsenten vaalia koskeva kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
7 päivänä helmikuuta 1972.
N:o 2.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittavasti saattavat Eduskunnan tietoon, että he ovat valinneet eri valiokuntiin jäseniksi ja varajäseniksi seuraavat edustajat

Perustuslakivaliokuntaan

j ä s e n i k s i:

Häikiö	vaaliliitosta n:o 1
Lottanen	” ” ”
Junnila	” ” ”
Miettinen	” ” ”
Vennamo, V.	” ” ”
Ehrnrooth	” ” ”
Borg	” ” ”
Pekkala	” ” ”
Vilponiemi	vaaliliitosta n:o 2
Sundqvist	” ” ”

Kantola	vaaliliitosta n:o 2
Kohtala	” ” ”
Kock	” ” ”
Koskenniemi	” ” ”
Nevalainen	” ” ”
Raatikainen	” ” ”
Lindeman	” ” ”

v a r a j ä s e n i k s i:

Jokela	vaaliliitosta n:o 1
Nieminen, E.	” ” ”
Vikatmaa	” ” ”
Åsvik	vaaliliitosta n:o 2
Koivisto, T. M.	” ” ”

Lakivaliokuntaan

j ä s e n i k s i:

Teir	vaaliliitosta n:o 1
Vilmi	” ” ”
Asunta	” ” ”
Karhuvaara	” ” ”
Suokas	” ” ”
Pihlajamäki	” ” ”
Nieminen, E.	” ” ”
Salmenkivi	” ” ”
Karkinen	vaaliliitosta n:o 2
Friberg	” ” ”
Hyvönen	” ” ”
Lehtinen	” ” ”
Koskenniemi	” ” ”
Korpinen	” ” ”
Koivisto, T. T.	” ” ”
Työläjärvi	” ” ”
Pohjonen	” ” ”

v a r a j ä s e n i k s i:

Huotari	vaaliliitosta n:o 1
Sileäkangas	” ” ”
Juntumaa	” ” ”
Pulkkinen	vaaliliitosta n:o 2
Salo	” ” ”

Ulkoasiainvaliokuntaan

j ä s e n i k s i:

Karjalainen, Ahti	vaaliliitosta n:o 1
Uusitalo	” ” ”

Holkeri	vaaliliitosta n:o 1	Vartia	vaaliliitosta n:o 1
Ilaskivi	" " "	Väyrynen	" " "
Vennamo, V.	" " "	Turunen, Väinö	vaaliliitosta n:o 2
Gestrin	" " "	Salmivuori	" " "
Tarjanne	" " "	Tikkanen	" " "
Virolainen	" " "		
Sorsa	vaaliliitosta n:o 2		
Flinck	" " "	Pankkivaliokuntaan	
Alenius	" " "		
Tuomioja	" " "	j ä s e n i k s i:	
Saarinen	" " "	Tähkämaa	vaaliliitosta n:o 1
Sinisalo	" " "	Martikainen	" " "
Lindeman	" " "	Ilaskivi	" " "
Friberg	" " "	Suominen, S.	" " "
Niskanen, E.	" " "	Vainio	" " "
varajäseniksi:		Teir	" " "
Lähteenmäki	vaaliliitosta n:o 1	Niskanen, E.	vaaliliitosta n:o 2
Ruokola	" " "	Vilponiemi	" " "
Suominen, I.	" " "	Aitio	" " "
Juvela	vaaliliitosta n:o 2	Järvisalo-Kanerva	" " "
Sundqvist	" " "	Björklund	" " "
		Haapasalo	" " "
		Tiilikainen	" " "
Valtiovarainvaliokuntaan		varajäseniksi:	
j ä s e n i k s i:		Suominen, I.	vaaliliitosta n:o 1
Huurtaamo	vaaliliitosta n:o 1	Pekkala	" " "
Haukipuro	" " "	Tarjanne	" " "
Koppanen	" " "	Sinisalo	vaaliliitosta n:o 2
Mykkänen	" " "	Lehtinen	" " "
Kurppa	" " "		
Tallgren	" " "	Talousvaliokuntaan	
Toivanen	" " "	j ä s e n i k s i:	
Pekkarinen	" " "	Ruokola	vaaliliitosta n:o 1
Karpola	" " "	Sutinen	" " "
Suorttanen	" " "	Jokinen, P.	" " "
Aalto	vaaliliitosta n:o 2	Kauppi	" " "
Eskman	" " "	Linna, L.	" " "
Rosnell	" " "	Vaittinen	" " "
Sandelin	" " "	Hemmi	" " "
Salla	" " "	Lattula	" " "
Tamminen	" " "	Helle	vaaliliitosta n:o 2
Weckman	" " "	Kaipainen	" " "
Siltanen	" " "	Lehmonen	" " "
Voutilainen	" " "	Myyryläinen	" " "
Ahonen	" " "	Räsänen	" " "
Niskanen, H.	" " "	Tiekso	" " "
varajäseniksi:		Pohjonen	" " "
Vainio	vaaliliitosta n:o 1	Paasivuori	" " "
Kangas, O.	" " "	Luja-Vepsä	" " "

varajäseniksi:

Mänttari	vaaliliitosta n:o 1
Martikainen	” ” ”
Miettinen	” ” ”
Männistö	vaaliliitosta n:o 2
Liikanen	” ” ”

Kivistö	vaaliliitosta n:o 2
Tuominen	” ” ”
Tuomioja	” ” ”
Liikanen	” ” ”
Forsman	” ” ”

varajäseniksi:

Laki- ja talousvaliokuntaan

jäseniksi:

Kaarna	vaaliliitosta n:o 1
Kangas, R.	” ” ”
Katajavuori	” ” ”
Mäki	” ” ”
Volotinen	” ” ”
Stenbäck	” ” ”
Westerlund, S.	” ” ”
Sileäkangas	” ” ”
Mäkinen	vaaliliitosta n:o 2
Loikkanen	” ” ”
Jokinen, A.-L.	” ” ”
Rekonen	” ” ”
Rytkönen	” ” ”
Breilin	” ” ”
Forsman	” ” ”
Rantala	” ” ”
Lillqvist	” ” ”

Häkämies	vaaliliitosta n:o 1
Karjalainen, Aino	” ” ”
Hetemäki	” ” ”
Korpinen	vaaliliitosta n:o 2
Rantala	” ” ”

Maa- ja metsätalousvaliokuntaan

jäseniksi:

varajäseniksi:

Niemelä	vaaliliitosta n:o 1
Saloranta	” ” ”
Hokkanen	” ” ”
Järvenpää	vaaliliitosta n:o 2
Kohtala	” ” ”

Mattila	vaaliliitosta n:o 1
Linna, H.	” ” ”
Nikkilä	” ” ”
Seppä	” ” ”
Asunmaa	” ” ”
Westerlund, H.	” ” ”
Vilmi	” ” ”
Westerholm	” ” ”
Lepistö	vaaliliitosta n:o 2
Lillqvist	” ” ”
Järvenpää	” ” ”
Knuuttila	” ” ”
Mustonen	” ” ”
Pulkkinen	” ” ”
Ajo	” ” ”
Tikka	” ” ”
Nevalainen	” ” ”

varajäseniksi:

Sivistysvaliokuntaan

jäseniksi:

Ääri	vaaliliitosta n:o 1
Ronkainen	” ” ”
Vikatmaa	” ” ”
Rainio	” ” ”
Korttesalmi	” ” ”
Hägglom	” ” ”
Laitinen	” ” ”
Saukkonen	” ” ”
Salama	vaaliliitosta n:o 2
Koivisto, T. M.	” ” ”
Honkonen	” ” ”
Ahde	” ” ”

Sainio	vaaliliitosta n:o 1
Lottanen	” ” ”
Vartia	” ” ”
Puhakka	vaaliliitosta n:o 2
Raatikainen	” ” ”

Sosiaalivaliokuntaan

jäseniksi:

Eskelinen	vaaliliitosta n:o 1
Saimo	” ” ”
Salmenkivi	” ” ”
Salolainen	” ” ”
Kainulainen	” ” ”
Granvik	” ” ”

Aro	vaaliliitosta n:o 1	Häkämies	vaaliliitosta n:o 1
Saloranta	" " "	Nikkilä	" " "
Hostila	vaaliliitosta n:o 2	Suokas	" " "
Mäkelä	" " "	Westerlund, H.	" " "
Juvela	" " "	Pihlajamäki	" " "
Luja-Vepsä	" " "	Laatio	" " "
Laine	" " "	Breilin	vaaliliitosta n:o 2
Männistö	" " "	Friberg	" " "
Salo	" " "	Björklund	" " "
Tiilikainen	" " "	Lepistö	" " "
Kaipainen	" " "	Puhakka	" " "
		Åsvik	" " "
varajäseniksi:		Taipale	" " "
Venamo, P.	vaaliliitosta n:o 1	Tikka	" " "
Linna, H.	" " "	Pajunen	" " "
Kauppi	" " "		
Hyyönen	vaaliliitosta n:o 2	varajäseniksi:	
Ahde	" " "	Jaatinen	vaaliliitosta n:o 1
		Uusitalo	" " "
Kululaitosvaliokuntaan		Suominen, S.	" " "
jäseniksi:		Laine	vaaliliitosta n:o 2
Niinikoski	vaaliliitosta n:o 1	Liikanen	" " "
Poutanen	" " "		
Hokkanen	" " "	Valitsijamiesten puolesta:	
Jokinen, P.	" " "	Rainer Lemström.	
Asunmaa	" " "	Reino Breilin."	
Procopé	" " "		
Härkönen	" " "		
Jaatinen	" " "		
Haapasalo	vaaliliitosta n:o 2		
Knuuttila	" " "	Toinen varapuhemies: Valiokun-	
Koskinen	" " "	tien järjestäytymistä varten annan puheenvuo-	
Loikkanen	" " "	rot valiokuntien vanhimille jäsenille.	
Saarto	" " "		
Salmi	" " "	Ed. Kantola: Herra puhemies! Perustus-	
Forsman	" " "	lakivaliokunnan jäsenille ilmoitetaan, että pe-	
Pajunen	" " "	rustuslakivaliokunta kokoontuu heti tämän	
Taipale	" " "	täysistunnon keskeydyttyä valiokunnan neljän-	
varajäseniksi:		nessä kerroksessa olevaan kokoushuoneeseen va-	
Huotari	vaaliliitosta n:o 1	litsemaan itselleen puheenjohtajan ja varapu-	
Kangas, R.	" " "	heenjohtajan.	
Ronkainen	" " "		
Jokinen, A.-L.	vaaliliitosta n:o 2	Ed. Asunta: Herra puhemies! Ilmoitan	
Nevalainen	" " "	lakivaliokunnan jäsenille, että valiokunta ko-	
		koontuu työhuoneeseensa 15 minuutin kulut-	
Puolustusasiainvaliokuntaan		tua tämän täysistunnon keskeytymisestä valit-	
jäseniksi:		semaan itsellensä puheenjohtajan ja varapuheen-	
Westerlund, S.	vaaliliitosta n:o 1	johtajan.	
Siikaniemi	" " "	Ed. Venamo: Herra varapuhemies!	
		Velvollisuuteni mukaisesti ilmoitan, että ulko-	
		asiainvaliokunta kokoontuu ulkoasiainvalio-	

kunnan huoneeseen melko kohtuullisen ajan jälkeen siitä, kun tämä istunto on keskeytynyt, valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. **Siltanen**: Herra puhemies! Valtiovarainvaliokunnan jäsenille ilmoitetaan, että valiokunta kokoontuu työhuoneeseensa heti tämän täysistunnon keskeydyttyä järjestäytymistä varten.

Ed. **Haapasalo**: Herra puhemies! Pankkivaliokunnan jäsenille ilmoitan, että valiokunta kokoontuu kolmannessa kerroksessa olevassa valiokunnan huoneessa heti tämän täysistunnon keskeytyksen jälkeen valitsemaan itselleen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ed. **Paasivuori**: Herra puhemies! Talousvaliokunnan jäsenille ilmoitan, että talousvaliokunta kokoontuu heti tämän istunnon keskeydyttyä neljännessä kerroksessa olevaan työhuoneeseensa järjestäytymistä varten.

Ed. **R. Kangas**: Herra puhemies! Lakija talousvaliokunnan jäsenille ilmoitan, että he kokoontuvat järjestäytymiskokoukseensa omaan valiokuntahuoneeseen 15 minuutin kuluttua tämän istunnon keskeytymisen jälkeen.

Ed. **Häggblom**: Herr talman! Kulturutskottet sammanträder i kulturutskottets rum 15 minuter efter avbrott i detta plenum för val av ordförande och viceordförande.

Ed. **Mattila**: Herra puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenille ilmoitetaan, että valiokunta kokoontuu 15 minuutin kuluttua sen jälkeen, kun tämä istunto on keskeytynyt, valitsemaan itselleen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ed. **Granvik**: Herra puhemies! Sosiaalivaliokunta kokoontuu sosiaalivaliokunnan huoneessa 15 minuutin kuluttua tämän täysistunnon keskeytymisestä valitsemaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ed. **Haapasalo**: Herra puhemies! Kululaitosvaliokunta kokoontuu 15 minuutin kuluttua istunnon keskeytymisen jälkeen valiokunnan huoneeseen valitsemaan itselleen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ed. **Siikaniemi**: Herra puhemies! Puolustusasiainvaliokunnan jäsenille ilmoitetaan, että valiokunnan jäsenet kokoontuvat neljännessä kerroksessa olevassa istuntohuoneessa järjestäytymistä varten heti tämän istunnon keskeydyttyä.

Pohjoismaiden neuvoston jäsenet ja varajäsenet.

Toinen varapuhemies: Luetaan eduskunnan valitsijamiesten Pohjoismaiden neuvoston jäsenten vaalia koskeva kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
7 päivänä helmikuuta 1972.

N:o 3.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittavasti saattavat Eduskunnan tietoon, että he ovat valinneet Pohjoismaiden neuvoston jäseniksi ja varajäseniksi seuraavat henkilöt:

Listalta n:o 1

Sukselainen, V. J., professori, varamiehenään Ääri, Saimi, emäntä.

Virolainen, Johannes, maat. ja metsät. tohtori, varamiehenään Jokela, Mikko, varatuomari.

Lähteenmäki, Olavi, professori, varamiehenään Mykkänen, Jouni, valtiot. maisteri.

Hetemäki, Elsi, fil. maist., varamiehenään Salolainen, Pertti, kauppat. maisteri.

Vennamo, Veikko, lakit. lis., varamiehenään Tupamäki, Olavi, diplomi-insinööri.

Ehrnrooth, Georg C., lakit. lis., varamiehenään Gestrin, Kristian, varatuomari.

Tarjanne, Pekka, professori, varamiehenään Westerlund, Seppo, diplomi-insinööri.

Väyrynen, Paavo, valtiot. maisteri, varamiehenään Saukkonen, Juhani, pastori.

Antila, Pentti, agronomi, varamiehenään Kurppa, Mauno, kansanedustaja.

Listalta n:o 2

Siltanen, Sylvi, kirjanpitäjä, varamiehenään Forsman, Mauno, kansanedustaja.

Lillqvist, Bror, asentaja, varamiehenään Knuutila, Sakari, insinööri.

Alenius, Ele, valtiotieteen tohtori, varamiehenään Kantola, Lauri, kansanedustaja.

Lindeman, Lars, kansanedustaja, varamiehenään Liikanen, Erkki, valtiotieteen ylioppilas.

Björklund, Ilkka-Christian, valtiotieteen kandidaatti, varamiehenään Kivistö, Kalevi, valtiotieteen lisensiaatti.

Tuominen, Mirjam, pääsihteeri, varamiehenään Kock, Osmo, varatuomari.

Sundqvist, Ulf, valtiotieteen maisteri, varamiehenään Tuomioja, Erkki, valtiotieteen kandidaatti.

Koivisto, Tellervo Maria, valtiotieteen maisteri, varamiehenään Työläjärvi, Pirkko, diplomaattikonomi.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breilin.”

Toinen varapuhemies: Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan järjestäytymistä varten annan puheenvuoron ed. Sukselaiselle.

Ed. Sukselainen: Herra puhemies! Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta kokoontuu heti tämän täysistunnon päätyttyä puhemiesneuvoston huoneessa järjestäytymistä varten.

Toinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan tänään kello 15.15.

Täysistunto keskeytetään kello 14.34.

Täysistuntoa jatketaan

kello 15.15.

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Läh-
teenmäki.

Valiokuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että valiokunnat ovat valinneet puheenjohtajansa ja varapuheenjohtajansa seuraavasti:

Perustuslakivaliokunta: puheenjohtaja ed. Häikiö, varapuheenjohtaja ed. Kantola;

Lakivaliokunta: puheenjohtaja ed. Teir, varapuheenjohtaja ed. Karkinen;

Ulkoasiainvaliokunta: puheenjohtaja ed. Sorsa, varapuheenjohtaja ed. Gestrin;

Valtiovarainvaliokunta: puheenjohtaja ed. Huurtamo, varapuheenjohtaja ed. Siltanen;

Pankkivaliokunta: puheenjohtaja ed. Haapasalo, varapuheenjohtaja ed. Vainio;

Talousvaliokunta: puheenjohtaja ed. Helle, varapuheenjohtaja ed. Ruokola;

Laki- ja talousvaliokunta: puheenjohtaja ed. Kaarna, varapuheenjohtaja ed. Mäkinen;

Sivistysvaliokunta: puheenjohtaja ed. Honkonen, varapuheenjohtaja ed. Vikatmaa;

Maa- ja metsätalousvaliokunta: puheenjohtaja ed. Mattila, varapuheenjohtaja ed. Lepistö;

Sosiaalivaliokunta: puheenjohtaja ed. Hostila, varapuheenjohtaja ed. Salolainen;

Kulkulaitosvaliokunta: puheenjohtaja ed. Saarto, varapuheenjohtaja ed. Niinikoski;

Puolustusasiainvaliokunta: puheenjohtaja ed. S. Westerlund, varapuheenjohtaja ed. Puhakka.

Toinen varapuhemies: Eduskun-
nan seuraava täysistunto on ensi perjantaina
kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

5. Perjantaina 11 p. helmikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

- 1) Hallituksen esitys n:o 1 kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä 42
- 2) Hallituksen esitys n:o 2 korkeimman oikeuden ratkaisujen päiväämistä koskevaksi lainmuutokseksi ”
- 3) Hallituksen esitys n:o 3 laiksi päihytyneiden käsittelystä sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 43
- 4) Hallituksen esitys n:o 4 laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta ”
- 5) Hallituksen esitys n:o 5 lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon ”
- 6) Hallituksen esitys n:o 6 laiksi vesihallinnosta annetun lain muuttamisesta ”
- 7) Hallituksen esitys n:o 9 laiksi kansaneläkelain 48 §:n muuttamisesta ”
- 8) Hallituksen esitys n:o 10 laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta ”
- 9) Asetus 31 päivältä joulukuuta 1971 kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksueteuksista ”
- 10) Valtioneuvoston päätös 14 päivältä tammikuuta 1972 hinnaneröjen perimisestä sokerin hinnankorotuksen yhteydessä ”
- 11) Valtioneuvoston päätös 27 päivältä tammikuuta 1972 eräiden huoneenvuokrien korotuksesta ”
- 12) Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomus alkoholiolojen kehityksestä vuonna 1970 46

Puhetta johtaa puhemies P a a s i o.

Siv.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Hemmi, Hyvönen, Kock, Ruokola, Rytönen, Tikkanen, Toivanen ja Tuomioja.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat yksityisasiain vuoksi tästä istunnosta edustajat Hyvönen, Kock, Ruokola, Rytönen, Tikkanen ja Toivanen, tämän kuun 15 päivään ed. Tuomioja, tämän kuun 15 päivän istunnosta ed. Saarinen sekä tämän kuun 17 päivän istunnosta ed. Karkinen.

Valtakunnanoikeuden jäsenet.

P u h e m i e s: Luetaan apulaisoikeusasiamiehen eduskunnalle osoittama kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”E d u s k u n n a l l e.

Pyydän kunnioittavasti, että minut nykyisen toimieni vuoksi vapautettaisiin valtakunnanoikeuden jäsenen tehtävästä.

Helsingissä 27 päivänä tammikuuta 1972.

Aapo Lehtovirta
apulaisoikeusasiamies.”

Puhemies: Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Eduskunta päättäne jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen valitsemisen valtakunnanoikeuteen vapautuksen saaneen sijaan nelivuotiskauden 1970—1973 jäljellä olevaksi ajaksi.

Hyväksytään.

Eduskunnan palkkavaltuuskunnan valitseminen.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 82 a §:n 1 ja 2 momentin mukaan, sellaisena kuin sanottu pykälä on 6 päivänä marraskuuta 1970 annetussa laissa, eduskunnan valitsijamiehet valitsevat edustajanvaalien jälkeen alkavilla ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä eduskunnan palkkavaltuuskuntaan eduskunnan keskuudesta vähintään 21 jäsentä sekä varajäseniä vähintään neljännen osan jäsenten lukumäärästä. Tämän vuoksi puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta kehottaisi eduskunnan valitsijamiehiä valitsemaan eduskunnan palkkavaltuuskuntaan 21 jäsentä sekä varajäseniä vastaavan määrän, kuin heitä on valittava eduskunnan valiokuntiin suhteellisia vaaleja koskevien määräysten mukaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Pankkivaltuusmiesten valitseminen.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 4 momentin mukaan on pankkivaltuusmiehet valittava edustajanvaalien jälkeen alkavilla ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä. Tämän johdosta puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehottaa valitsijamiehiä toimitamaan sanotun vaalin.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen valitseminen.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 83 a §:n mukaan on eduskunnan valitsijamiesten va-

littava edustajanvaalien jälkeen alkavilla ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä kaksitoista kansaneläkelaitoksen valtuutettua ja kutakin valtuutettua kohti kaksi varamiestä. Tämän johdosta puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehottaa valitsijamiehiä toimitamaan sanotun vaalin.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan helmikuun 4 ja 9 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 7, 8, 11 ja 12, jotka nyt on edustajille jaettu.

Valitsijamiesten puheenjohtajan, ed. Lemströmin eduskunnalle osoittama kirjelmä.

Puhemies: Luetaan valitsijamiesten puheenjohtajan, ed. Lemströmin eduskunnalle osoittama kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiesten puheenjohtajana totean, että tänään 8. päivänä helmikuuta 1972 eduskunnalle tiedoksi luettu valiokuntien jäsenten vaalin tulosta koskeva tiedoitus on ristiriidassa valitsijamiesten asiasta pitämän kokouksen päätösten kanssa. Lisäksi totean joutuneeni muutamaa minuuttia ennen eduskunnan istuntoa eduskunnan pääsihteerin huoneessa painostuksen alaiseksi ja vaatimuksen kohteeksi kirjoittaa tämä varsinaisen valitsijamiesten kokouksen pöytäkirjan vastainen tiedoite alle sekä samalla jouduin lakiin vedottuna harhaanjohtetuksi. Kun totean tämän valitsijamiesten kokouksen päätöksen virheellisen tiedottamisen eduskunnalle, niin katson, että virheellinen ilmoitus on oikaistava laillisen kokouksen päätöksen mukaiseksi.

Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 1972.

Rainer Lemström.

kansanedustaja,
valitsijamiesten puheenjohtaja.”

P u h e m i e s : Kun puheena olevaa valitsijamiesten kirjelmää on ennen sen allekirjoittamista oikaistu siten, että siitä on poistettu suhteellisia vaaleja koskevien määräysten 12 §:n vastaisesti valituiksi mainitut muihin paitsi pankkivaliokuntaan ensimmäisestä vaaliliitosta nimetyt viimeiset varajäsenet ja kun eduskunnalle ilmoitettu vaalin tulos tältä kohdin on näin tullut sellaiseksi, mikä sen olisi pitänyt olla, jos vaalimääräyksiä olisi noudatettu, puhemiesneuvosto ehdottaa, ettei ed. Lemströmin kirjelmä antaisi aihetta toimenpiteisiin eduskunnan taholta.

Keskustelu:

Ed. V. V e n n a m o : Herra puhemies! On syytä todeta, että kun eduskunnalle tehtiin ilmoitus valitsijamiesten suorittamasta vaalista, niin siinä yhteydessä olisi pitänyt antaa tietoa tästä oikaisusta, mikä on siis ulkopuolella eduskunnan tapahtunut. Joka tapauksessa valitsijamiehet ovat tehneet päätöksen ja nyt todetaan, että se on laiton ja valitsijamiesten ulkopuolella on tämä laiton päätös oikaistu ja sitten ilmoitettu tämän sisältöisenä eduskunnalle ja siitä vaiettu ja se on salattu. Vasta nyt tämä tosiasia tulee eduskunnan tietoon. On hyvä, että eduskunnassa pidetään kiinni lakien noudattamisesta. Kun valitsijamiesten päätös ilmeisesti on ollut virheellinen, niin vaikka tämä korjaus on tapahtunut eduskunnan ulkopuolella ja laittomasti, en asiassa esitä enempää, koska kaikissa asioissa on pyrittävä totuuteen ja lainmukaisuuteen.

Ed. B r e i l i n : Herra puhemies! Käytännön kannalta ajateltaessa valitsijamiesten kokousta, huomioon ottaen sen olotilan, mikä vallitsi siinä vaiheessa kun vaali suoritettiin, ja huomioon ottaen myöskin sen, että vaalin tulos ei vastannut ilmeisesti ennako-odotuksia, joihin varmasti siitä listalta poistettiin ainoastaan yksi ehdokas. Matemaattinen laskelma osoittaa selvästi ja oikeudenmukaisesti sen, että eduskunnalle luettu valitsijamiesten vaalin tulos vastaa oikeudenmukaista käytäntöä. Yhdyn hyvin mielelläni ehdotettuun päätökseen.

Ed. L ä h t e e n m ä k i : Herra puhemies! Satuina olemaan pääsihteerin huoneessa silloin, kun ed. Lemström ja ed. Breilin tulivat asiakirjojen kanssa sinne. Kysyn ed. Lemströmiltä, millä tavoin häntä painostettiin.

Ed. V. V e n n a m o : Herra puhemies! Kun nyt näyttää siltä, että ed. Lemströmin kimpupun käydään asiassa, vaikka valitsijamiesten päätöstä on laittomasti muutettu eduskunnan ulkopuolella ja sellainen ei saa tässä tapauksessa, niin minusta alkaa näyttää, että on pakko vaatia lainmukaista menettelyä, jotta ei valitsijamiesten puheenjohtajaa vastaan jätettäisi mitään varjoa. Ilmoitan, että puhemiesneuvoston ehdotus ei vastaa eduskunnan valtiopäiväjärjestyksen säännöksiä, sillä vain valitsijamiehet itse voivat oman päätöksensä oikaista eikä eduskunnan puhemiesneuvosto eikä pääsihteerit. Jos tämä asia ei olisi herättänyt suurempaa huomiota, olisin tähän laittomuuteen tyytynyt, mutta nyt minusta näyttää, että eduskunnan on todettava, haluaako se tukea laittomuutta vai pitää kiinni eduskunnan säännöksistä. Siitä syystä, herra puhemies, ehdotan että puhemiesneuvoston ehdotusta ei hyväksytä.

Ed. L e m s t r ö m : Herra puhemies! Mitä tulee ed. Lähteenmäen esittämään kysymykseen, totean että näin kyllä kävi, koska sanottiin että ei voida toisin tehdä, ja myöskin sanottiin että nimi on tultava, joten minun käsityskantaani ja oikeudenmukaisuuskantaani ei kyllä sovi se, että lähdetään tällä tavalla muuttamaan valitsijamiesten virallisen kokouksen päätöstä, ja jos sitä muutetaan, se tapahtukoon täällä kokouksessa.

Kannatan ed. Vennamon tekemää ehdotusta.

Ed. L ä h t e e n m ä k i : Herra puhemies! Jos tässä asiassa jostain varjosta voidaan puhua, niin varjon on heittänyt ed. Lemström lähettämällä eduskunnalle tällaisen kirjelmän. Se, mitä puhemiesneuvosto ehdottaa, pitää paikkansa, kuin myöskin se, mitä täällä valitsijamiesten sihteerit, ed. Breilin sanoi. Minkään näköisestä painostuksesta ei ollut kysymys pääsihteerin huoneessa. Ed. Lemströmille selitettiin, mikä on ollut käytäntö jo pitkään näissä asioissa, jotta olisi päästy asiassa nopeasti eteenpäin näitten neljänsien nimien esille ottamisessa. On siis aivan väärä syytös, että ed. Lemströmiä painostettiin. Minä olin läsnä siellä.

Ed. L e m s t r ö m : Herra puhemies! Minä en voi kyllä mitään, että katsoin sen painostukseksi, ja toiseksi: minä en mahda sille mitään, että minun täytyi pitää kiinni siitä oikeudenmukaisuudesta, että virallisen kokouksen pöytäkirjoja ei muuteta pääsihteerin virkahuo-

neessa sen paremmin kuin muuallakaan eduskunnassa, vaan se tapahtuu siellä missä kuuluu, valitsijamiesten kokouksessa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. V. Vennamo ed. Lemströmin kannattamana ehdottanut, että puhemiesneuvoston ehdotus hyllättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. V. Vennamon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kivistö, Knuuttila, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskeniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Siileäkangas, Siltanen, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sukselainen, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren,

Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tuominen, Veikko Turunen, Työläljärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen, Vartia, Weckman, Westerholm, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Kortessalmi, Lemström, L. Linna, Mänttari, Remes, Sainio, Suokas, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

"Tyhjä" äänestävät edustajat Asunmaa, Kauppi ja Niemelä.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ajo, Björklund, Hemmi, Huotari, Hyvönen, Kainulainen, Kock, Kurppa, Ruokola, Rytkönen, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja ja Väinö Turunen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 169 jaa- ja 13 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 14.

Eduskunta on hyväksynyt puhemiesneuvoston ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

lakivaliokuntaan:

- 1) Kuolemanrangaistuksen poistamista rangaistusjärjestelmästä
tarkoittava hallituksen esitys n:o 1; ja
- 2) Ehdotuksen korkeimman oikeuden ratkaisujen päiväämistä koskevaksi lainmuutokseksi
sisältävä hallituksen esitys n:o 2;

laki- ja talousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta lausunto sosiaalivaliokunnalta,

3) Ehdotukset laiksi päihtyneiden käsittelystä sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 3; sekä

valtiovarainvaliokuntaan

4) Ehdotuksen laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta sisältävä hallituksen esitys n:o 4.

5) Lisäyksiä ja muutoksia vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon

koskeva hallituksen esitys n:o 5 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Saarinen: Herra puhemies! Hallitus ehdottaa, että varattaisiin 3 milj. mk Tallinnan ns. Viru-hotellin rakennustöiden loppuun saattamiseksi. Pidän oikeana, että tähän hallituksen esitykseen eduskunta suostuisi, mutta kiinnitän tässä yhteydessä huomiota siihen, että todella olisi korkea aika, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin valtionjohtoisen rakennusyrityksen perustamiseksi. Tämä sen vuoksi, että meillä on parhaillaan vireillä neuvotteluja suurten rakennustyökohteiden rakentamisesta Neuvostoliiton alueella, ja jos jatkuvasti lähdetään siitä, että yksityiset urakoitsijat näitä töitä suorittavat, niin on olemassa vaara, että tämä Repo-konkurssiskandaalitapaus uusiutuu, ja se ei vastaa Suomen etuja. Sen vuoksi toivoisin, että kun valiokunnassa tämä esitys käsitellään, siinä yhteydessä eduskunta suosittelee myöskin hallitukselle mainitunlaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

laki- ja talousvaliokuntaan

6) Ehdotuksen laiksi vesihallinnosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 6;

sosiaalivaliokuntaan

7) Ehdotuksen laiksi kansaneläkelain 48 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 9; ja

8) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 10; sekä

perustuslakivaliokuntaan:

9) Asetus 31 päivältä joulukuuta 1971 kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuetuudesta; ja

10) Valtioneuvoston päätös 14 päivältä tammikuuta 1972 hinnanerojen perimisestä sokerin hinnankorotuksen yhteydessä.

11) Valtioneuvoston päätös 27 päivältä tammikuuta 1972 eräiden huoneenvuokrien korotuksesta

esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aitio: Herra puhemies! Valtioneuvoston päätös 27 päivältä tammikuuta asuinhuoneistojen vuokrien korottamisesta 25 ja 50 pennillä neliömetriltä kuukaudessa 1.3.1972 lukien on SKDL:n eduskuntaryhmän mielestä käsiteltävä eduskunnassa hyvin nopeasti. Meidän

ryhmämme tulee esittämään, että vuokrien yleiskorotuspäätös kumottaisiin. Asian käsitteilyn kiireellisyys perusteluna on, että eduskunnan kanta olisi saatava asiaan ennen kuin valtioneuvoston päätös astuu voimaan.

Vuokrataso meidän maassamme on tuntuvasti korkeimpia koko Euroopassa. Vuokrakulut vievät pienten palkka- ja eläketulojen varassa elävien ihmisten kuukausibudjetista kohtuuttoman suuren osan. Vuonna 1971 alkanut ja tänä vuonna jatkunut hintojen ja maksujen yletön korotusvyöry on jo kaventanut vähävaraisten ihmisten jokapäiväistä leipää erittäin rajulla tavalla. Nyt Auran virkamieshallituksen tekemä yleinen vuokrien korotuspäätös suistaisi suuren osan kansastamme aivan nälkärajan alapuolelle. Hintojen, maksujen ja vuokrien korotuspäätöksiä silmittömällä innolla tehnyt hallitus on aivan ilmeisen tarkoituksellisesti unohtanut, että palkat on jäädytetty työehtosopimuksilla vuoden 1972 huhtikuun alkuun saakka ja että eläkkeitä ei ole korotettu elinkustannusten nousua vastaavasti.

Tähän mennessä on erityisen painavista syistä voitu myöntää vuokriin ns. talokohtaisia korotuksia. Kansandemokraattien mielestä tätä linjaa noudattaen esim. pienkiinteistöjen ongelmat voidaan hoitaa asianmukaisesti. Muidenkin eduskuntaryhmien olisi otettava vakavasti ammattiyhdistysliikkeen esittämä vuokrien yleiskorotusta vastustava kanta. Tietääksemme sosiaalidemokraatit ovat ainakin julkisuudessa esiintyneet myös vuokrien korotuspäätöstä vastaan. Toivoo sopii, että myös porvariryhmistä löytyy riittävästi sellaisia edustajia, jotka edes joissakin asioissa muistaisivat köyhille ihmisille antamia vaalilupauksia. Niiden lunastaminen edellyttää nyt vuokrankorotuspäätöksen nopeaa käsittelyä ja lopulta päätöksen kumoamista.

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Nyt esillä oleva hallituksen päätös on erittäin arveluttava. On totta, että nimenomaan pienkiinteistön omistajat tarvitsevat vuokriinsa korotusta. Mutta on väärin, on vuokralaiset, jotka asuntopulan vuoksi joutuvat maksamaan varsin raskaita vuokria laajalti, joutuvat nyt kärsimään, kun ansiot on jäädytetty ja löyty kiinni UKK-sopimuksella. Tällä tavalla ei pidä asioita hoitaa. Ei sillä tavalla pidä tehdä oikeutta eräälle väestöryhmälle, että tehdään toiselle vääryyttä. Kyllä asioiden ratkaisussa täytyy löytää oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus. On muistettava, että nyt vuokralaiset unohtetaan.

Miksi ei tässä yhteydessä samalla ole esitetty heille vaikkapa korotettua vuokraa vastaava oikeus vähentää tämä meno veroista? Miksi hallitus ei ole kiinnittänyt huomiota myöskään asumistuen laajentamiseen, korjaamiseen ja parantamiseen jnp.? Käsitykseni mukaan eduskunta ei voi niellä tätä päätöstä ilman muuta. Minä henkilökohtaisesti olen sitä vastaan tässä muodossa. Yhdyn myös siihen käsitykseen, että asia on käsiteltävä kiireellisesti.

Ed. T u o m i n e n: Herra puhemies! Siihen hinnankorotusvyöryyn, jolla työväen palkkaliikkeitä pyritään lyömään, on virkamieshallitus kiirehtinyt lisäämään vielä vuokrien korotuksen. Kun työväenliikkeen pitkäjänteinen taistelun tuloksena saatiin aikaan vuokrasäännöstely ja vuokralaisten irtisanomissuojaa koskeva laki, jossa on myös määräykset kohtuuttomien vuokrankorotusten rajoittamisesta, ryhdytään nyt vähävaraisten vuokralaisten asemaa vaikeuttamaan hallituksesta käsin. Asumiskustannukset muodostavat jo ilman tätä korotustakin kohtuuttoman osan ihmisten elinkustannuksista. Asuntojen korkeilla vuokrilla on pakotettu ne, jotka suinkin kykenevät, sitoutumaan pitkäaikaiseen velkaorjuuteen oman asunnon hankkimiseksi. Ne, jotka tätä eivät voi tehdä, ovat vähävaraisin ihmisryhmä: lapsiperheet, eläkeläiset, pienipalkkaiset, työläiset ja opiskelijat ja juuri heihin kohdistuu vuokrankorotus raskaimpana.

Jo nykyisellään korkeat vuokrat ovat johtaneet erittäin ahtaaseen ja epäterveelliseen asumiseen. Suomessa huoneiden lukumäärä asunnoissa on Euroopan pienimpiä eikä vain huoneiden lukumäärä, myös huoneiden pinta-alat. Mutta näihin pieniinkin asuntoihin ahtautuu useita ihmisiä, koska kalliita vuokria ei voi muuten maksaa. Nuoret muodostavat asuntokolhoo-seja, samoin perheet. Luokkajako on selvä. Ahtaasti asuvat työläiset ja kehitysalueiden asukkaat, väljästi asuvat omistavat luokat. Vuonna 1970 suoritetun tutkimuksen mukaan ammattitaitoisista työläisistä 1/3 asuu ahtaasti. Ahtaasti asuviin kuuluvat ammattitaidottomat työläiset, pienviljelijät ja maa- ja metsätaloustyöläiset.

Vaikka keskimäärin asumistiheys on rakennustoiminnan tuloksena väljentyne, se oli vuonna 1960 1.31 henkilöä ja vuonna 1968 1.12 henkilöä huonetta kohti, ei se merkitse ilman muuta ahtaasti asumisen loppumista. Huonetilan jako tapahtuu kapitalistisen yhteiskunnan lakien mukaan niin, että varakkaiden

asumisen väljyys kasvaa, mutta omistamattomien vaikeudet jatkuvat, jopa lisääntyvät. Erittäin ahtaasti asuvien lukumäärä, yli neljä henkeä huonetta kohti, on edelleen suuri. Tämä johtuu nimenomaan asumisen kalleudesta, jota vuokrakorotuksilla edelleen lisätään. Helsingissä keskimääräinen asumistiheys oli vuoden 1970 väestölaskennan ennakkotietojen mukaan 0.95 henkeä huonetta kohti keittiö huoneeksi luettuna. Kuitenkin huonetilan erittäin epäsaaisen jakautuman johdosta asuu Helsingissä noin 200 000 ihmistä eli lähes puolet, huommin kuin yleisesti hyväksyty kansainvälinen asumistaso, yksi henkilö huonetta kohden, edellyttää. Muutenkin Helsingissä vuokrat ovat maan korkeimpia. Asuntokeinottelijat käyttävät hyväkseen pääkaupunkiin suuntautuvaa voimakasta muuttoliikettä ja tonttikeinottelu nostaa edelleen asuntojen hintoja.

Hallituksen esitys vuokrien korotuksista on uusi yritys lisätä asuntokeinottelijoiden voittoja vähävaraisen väestön kustannuksella. Samalla se merkitsee sosiaalisten ongelmien lisäämistä, koska juuri huonot asunto-olot ja asunnottomuus johtavat perheiden hajoamiseen, alkoholismiin ja muihin sairaustiloihin. Onkin nähtävä hallituksen esitys jälleen yhtenä osana toimenpiteiden sarjassa työväen ja vähävaraisen väestön aseman huonontamisessa. On toivotava, että eduskunnan enemmistö tulee hylkäämään tämän esityksen.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Eduskunta on taloudellisen kasvun turvaamisesta annettussa laissa hyväksynyt seuraavaa: "Valtioneuvostolla on valta valvoa ja säännöstellä huoneenvuokria siinä laajuudessa, mitä on tarpeen, jotta vuokrat pysyvät kohtuullisina ja jotta vuokrataso ei aiheettomasti kohoa." Pyytäisin painotetusti lukea ja saattaa tämän kaikkien niitten mieliin, jotka tämän asian tiimoilta haaluavat sydäntä värisyttävästi jälleen kosketella köyhien ja suurten vastakkaisuutta ja jotka haaluavat nähdä tässä poliittisen kysymyksen. Kun kerran eduskunta on asettanut ne rajat, joilla hallitus voi vuokria säännöstellä, on täysin älytöntä ja mahdotonta, että täällä eduskunnassa vaaditaan, että hallitus ei noudata eduskunnan hyväksymää lakia.

Voimme olla eri mieltä siitä, kuinka paljon kustannukset ovat nousseet. Mutta tiedätte varsin hyvin, miten paljon palkkojen nimellisarvo on noussut, mitä ovat nousseet polttoaineet ja mitä ovat nousseet muut kustannukset. Tämä

kustannusten nousu on hallituksen toimesta myöskin virallisesti todettu. Vaaditteko te, että hallituksen on tietten tahtoen meneteltävä lainvastaisesti?

Voin pienenä esimerkkinä sanoa, että kun meillä tällä viikolla oli Hämeenlinnan kaupunginvaltuuston kokous, lähes joka toinen asia oli määrärahan ylityspyyntö sen johdosta, että olivat nousseet polttoaineen hinnat, sähkön hinnat tai joku muu kiinteistön hoitoa koskeva kysymys.

Katson, että jos teidän vakava pyrkimyksenne on tukea ja pysyttää Suomi oikeusvaltiona, te lopetatte tällaisen mielettömän propagandan oman tekemänne päätöksen vastaisena. Määristä voidaan puhua. Asia on oikeudellisesti täysin selvä.

Ed. Sinisalo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Mäen puheenvuoron johdosta toteaisin, että kokoomus on täällä eduskunnassa johdonmukaisesti työskennellyt sen puolesta, että hintasäännöstelyä lievennettäisiin, ja kun se on onnistunut näissä pyrkimyksissään siten, että hintasäännöstely on todella muodostunut erittäin heikoksi tai merkittävältä osalta puuttunut kokonaan, niin nyt näitä omia aiheuttamia perusteita ed. Mäki esittää puolusteluksi sille, että tätä ketjua tarvitsee edelleen jatkaa, ja koska muut hinnat ovat nousseet, niin vuokriakin on korotettava. Vastustaessamme vuokrien korotusta me kommunistit katsomme, että pienikiinteistömistajien vaikeuksia on muilla toimenpiteillä lievennettävä.

Ed. Vilponiemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Puuttumatta tässä yhteydessä enempää vuokrakeskusteluun haluaisin ed. Mäen puheenvuoron johdosta kuitenkin huomauttaa, kun hän puhuu laittomasta tilasta ja lain rikkomisesta, että valtuuslainsäädäntö perustuu tällä hetkellä ja on perustunut koko vakaussuhteiden ajan niiden elinten harkintavaltaan, jotka näitten lakien noudattamista valvovat.

Ed. Ilaskivi: Herra puhemies! Ed. Sinisalo totesi äsken, että kokoomus olisi aiheuttanut kustannusten nousuja ja näihin viitaten olisi nyt vaatimassa vuokratason korottamista. Toteaisin, että tällainen väite lankeaa omaan mahdottomuuteensa, jos tarkastellaan mistä kiinteistö-kustannukset muodostuvat. Huomatavaa osaa niissä näyttölee öljyn hinta, ja me

tiedämme että öljy, tulee se sitten idästä tai lännestä, on sidottu kansainväliseen hintakehitykseen ja yksinomaan öljyn hinta on vakauttamiskautena noussut lähes kaksinkertaiseksi.

Toiseksi tiedämme, että talonmiesten ja hoitohenkilöstön palkat ovat määrättyneet työmarkkinajärjestöjen keskeisten sopimusten perusteella ja että näiden nousu muodostaa toisen tekijän, josta kiinteistöjen hoitokustannukset aiheutuvat.

Jokainen, joka haluaa rehellisesti mennä itseensä, ei voi kieltää näiden kustannuserien samoin kuin sähkön hinnan ja veden hinnan ja eräiden muiden vastaavien merkitystä kiinteistö-kustannusten nostajana. Taloja ei yksinkertaisesti voida hoitaa, ellei näitä kustannuksia saada katetuksi. Se päätös, jonka hallitus nyt on tehnyt, on monen mielestä minimipäätös siinä mielessä, että esim. aravataloissa on sallittu huomattavasti korkeampia kustannusten kattamistoimenpiteitä kuin mitä hallitus nyt esittää. Jos meillä oltaisiin sellaisessa tilanteessa, että kustannuksia ei tarvitsisi maksaa, voitaisiin panna lämmitys puoleen ja potkia joka kolmas talonmies pelloille. Silloin voitaisiin tulla toimeen tilanteessa, jossa vuokria ei ole pakko korottaa.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Huomauttaisin siitä, että eduskunta on laissa määritellyt ne puitteet, missä suhteessa hintaneuvostolla ja hallintoviranomaisilla on harkintavaltaa. Jos tarkoitatte, että hallintovirkamiehet voivat poiketa näistä lain määräyksistä, te avoimesti tuette laitonta hallintomenettelyä.

Samalla huomauttaisin ed. Sinisalolle: toivon, että te onnistutte myöskin kunnallispolitiikassa estämään nämä kiinteistöjen kustannusnousut ja kiellätte kaikki määrärahan ylitykset kaikilta laitoksilta. Ihmettelen sitä, että ed. Sinisalo ei ole tietoinen polttoaineiden hinnannoususta enempää kuin palkkojen noususta. Lisäksi sanoisin: jos ed. Sinisalo sanoo, että tämä asia on hoidettavissa harkinnalla hallintoteitse, silloin ed. Sinisalo avoimesti tukee laitonta hallintomenettelyä. Tähänkö te pyritte? Tätäkö te tuette?

Ed. Sinisalo: Herra puhemies! Vaa-
tiessaan ja siinä osittain onnistuessaankin ns. joustavaa hintasäännöstelyä eli hintojen kohoa-

misen politiikkaa on kokoomus ratkaisevasti myötävaikuttanut siihen, että kiinteistö-kustannukset ovat nousseet, ja tämän politiikan kustannukset aiotaan asettaa vähävaraisimman kansanosan kannettaviksi korottamalla vuokria. Me kommunistit emme ole tällaisissa ratkaisuisa mukana. Me emme yhdy myöskään kokoomuksen toiseen vaihtoehtoon, että asunnot jätettäisiin puolikylmiksi ja talonmiehet erotettaisiin.

Ed. Ilaskivi: Herra puhemies! Oli mielenkiintoista panna merkille, että ed. Sinisalo ei halunnutkaan kieltää öljynhinnan ja talonmiesten palkkojen nousun vaikutusta kiinteistö-kustannuksiin. Ettei hän levittäisi väärää ajatusta totean, että kokoomus ei ole ehdottamassa talojen lämmön alentamista tai talonmiesten potkimista pelloille, jota sanontaa käytiin kuvaannollisena vaihtoehtona. On itsestään selvä, että tähän ei voida turvautua, mutta ellei ole tuottoja, joilla maksetaan öljy ja joilla maksetaan palkkakustannukset, tyhjästä on paha nyhjästä. Ed. Sinisalo, tämä on niin yksinkertaista matematiikkaa, että luulisi sen tulevan jokaiseen päähän ilman enempiä keskusteluja.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

12) Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomus alkoholiohjelmien kehityksestä vuonna 1970

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

6. Tiistaina 15 p. helmikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ainoa käsittely:

1) Puhemiesneuvoston ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain sekä tarkistajain työsuunnitelmaksi vuoden 1972 varsinaisilla valtiopäivillä

Siv.

48

Esitellään:

2) Puhemiesneuvoston laatima luettelo lepäämässä olevista vuoden 1972 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista

3) Hallituksen esitys n:o 7 laiksi kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta

4) Hallituksen esitys n:o 8 laiksi myrkkylain 22 §:n muuttamisesta

5) Hallituksen esitys n:o 11 laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta

6) Hallituksen esitys n:o 12 laiksi avioliittolain voimaannpanosta annetun lain 11 §:n 3 momentin kumoamisesta

7) Ed. Niinikosken ym. lak.al. n:o 1 laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta

Puhetta johtaa toinen varapuhemies **L ä h t e e n m ä k i**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Alenius, Hemmi, Ilaskivi, Ahti Karjalainen, Saarinen, Sinisalo, Tarjanne, Tupamäki ja Veikko Turunen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden takia ed. Alenius ja yksityisasiain vuoksi edustajat Sinisalo, Tupamäki ja Veikko Turunen sekä tämän kuun 17 päivään yksityisasiain vuoksi ed. Ahti Karjalainen.

Valiokuntien jäsenet.

Toinen varapuhemies: Valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytävät vapautusta ed. Lindeman perustuslakivaliokunnan, ed. Pohjonen lakivaliokunnan, ed. E. Niskanen ulkoasiainvaliokunnan, ed. H. Niskanen valtiovarainvaliokunnan, ed. Tiilikainen pankkivaliokunnan, ed. Luja-Vepsä talousvaliokunnan, ed. Lillqvist laki- ja talousvaliokunnan, ed. Forsman sivistysvaliokunnan, ed. Nevalainen maa- ja metsätalousvaliokunnan, ed. Kaipainen sosiaali- ja eläinvaliokunnan, ed. Taipale kulkulaitosvaliokunnan ja ed. Pajunen puolustusasiainvaliokunnan varsinaisen jäsenen tehtävistä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomuksia.

Anomuksiin suostutaan.

Toinen varapuhemies: Eduskunta päättäne jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uusien jäsenten valitsemisen asianomaisiin valiokuntiin vapautuksen saaneitten sijaan. Samalla puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehottaa valitsijamiehiä valitsemaan eri valiokuntiin tarpeellisen määrän uusia varajäseniä niin, että varajäsenten kokonaismäärä tulee olemaan valtiovarainvaliokunnassa 17, pankkivaliokunnassa kuusi sekä muissa valiokunnissa kussakin seitsemän.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Uusia hallituksen esityksiä.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva helmikuun 11 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:o:ot 14, 16—20 ja 22, jotka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Puhemiesneuvoston ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain sekä tarkistajain työsuunnitelmaksi vuoden 1972 varsinaisilla valtiopäivillä

esitellään ainoaan käsittelyyn.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on puhemiesneuvoston ehdotus. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen esitellään ehdotus pykälittäin.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—4 §.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Puhemiesneuvoston laatima luettelo lepäämässä olevista vuoden 1972 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on puhemiesneuvoston laatima luettelo.

Esitellään luettelon a) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta (Lak.al. n:o 1/1970 vp.),

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten perustuslakivaliokuntaan.

Esitellään luettelon b) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi Helsingin kaupungin Vuosaaren kylässä olevan rauhoituspiirin purkamisesta (Hall. es. n:o 20/1971 vp.).

Eduskunta yhtyy puhemiesneuvoston ehdotukseen, että lakiehdotus katsottaisiin rauenneeksi.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

talousvaliokuntaan:

3) Ehdotuksen laiksi kansanterveyslain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 7; ja

4) Ehdotuksen laiksi myrkkylain 22 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 8.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Toinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5) asia.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

lakivaliokuntaan

6) Ehdotuksen laiksi avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 11 §:n 3 momentin kumoamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 12; sekä

valtiovarainvaliokuntaan

7) Ehdotuksen laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta sisältävä ed. Niinikosken ym. lak.al. n:o 1.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi torstaina kello 13, jolloin esitellään suullisia kysymyksiä. Varsinainen täysistunto alkaa torstaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

7. Torstaina 17 p. helmikuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

Suullisia kysymyksiä:

- 1) Ed. Vainion suull. ksm. n:o 1 kotirauhan suojan ulottuvuudesta 49
- 2) Ed. Ehrnroothin suull. ksm. n:o 2 yksityiselämän suojaa parantavan lainsäädännön kehittämisestä 50
- 3) Ed. Ehrnroothin suull. ksm. n:o 3 erästä korkeimman oikeuden asemaa koskevasta lausunnosta 51
- 4) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 4 tasavallan presidentin valitsemistavan muuttamisesta 52
- 5) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 5 Oulun keskussairaalan käyttöön ottamisen kiirehtimisestä 53
- 6) Ed. Fribergin suull. ksm. n:o 6 ruotsinkielisten voimistelunopettajien koulutuksen turvaamisesta 54
- 7) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 7 Riihimäeltä itään suuntautuvan rautatien sähköistämistä 55
- 8) Ed. Järvenpään suull. ksm. n:o 8 viranomaisten päätösten johdosta ammatinharjoittamismahdollisuutensa menettäneiden kalastajien toimeentulon turvaamisesta ”
- 9) Ed. Stenbäckin suull. ksm. n:o 9 Neste Oy:n ylisuurten säiliöalustilausten tarkoituksenmukaisuudesta 56
- 10) Ed. Sandelinin suull. ksm. n:o 10 ehdokkaiden mainostamisen rajoittamisesta kansanedustajavaaleissa 57
- 11) Ed. Saimon suull. ksm. n:o 11 Pihtiputaan emäntäkoulun suunnittelu- ja rakennustöiden nopeuttamisesta 58
- 12) Ed. Sepän suull. ksm. n:o 12 perunan hintasäännöstelyn lopettamisesta ..”

	Siv.	Siv.
13) Ed. Toivasen suull. ksm. n:o 13 ammattikoulujen työpäivien lukumäärän alentamisesta	58	58

Puhetta johtaa toinen varapuhemies L ä h t e e n m ä k i.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ed. Vainion suull. ksm. n:o 1 kotirauhan suojan ulottuvuudesta.

Ed. Vainio: Herra puhemies! Esitän asianomaisen herra ministerin vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Katsooko hallitus, että hallitusmuodon 11 §:n säännökset kotirauhan loukkaamattomuudesta eivät koske tapauksia, joissa itse kotiin tunkeutumatta nykyaikaisin teknisin välinein seurataan kansalaisten yksityiselämää?

Oikeusministeri L å n g: Herra puhemies! Vastauksena ed. Vainion suulliseen kysymyseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Hallitusmuodon mukaan kansalaisen perusoikeuksiin kuuluu kotirauhan loukkaamattomuus. Sen turvaamiseksi on rikoslaissa säädetty rangaistavaksi mm. tunkeutuminen toisen asuntoon ilman laillista oikeutta. Korkein oikeus on 2 päivänä joulukuuta 1971 antanut päätöksen, jonka mukaan rikoslain rangaistus-säännös ei koske salakuuntelua erityisin teknisin laittein. Korkeimman oikeuden päätös tulee ilmeisesti ennakkoratkaisuna ohjaamaan tuomioistuinkäytäntöä. Yksityisellä kansalaisella ei siis ole mahdollista saada rikosoikeudellista suojaa sellaisia tekoja vastaan, joita nykyaikaisen tekniikan tarjoamin välinein voidaan suorittaa yksityiselämän suojaa loukkaavasti teon tekijän tarvitsematta omakohtaisesti tunkeutua toisen

asunnon sisäpuolelle. Vahingonkorvausoikeuden on kyllä katsottu olevan teon kohteeksi joutuneen käytettävissä.

Oikeusministeriö katsoo, että salakuunteluun tai salakatseluun käytettävät tekniset välineet muodostavat uhan kansalaisten yksityiselämälle, ja pyrkii käynnissä olevien tietosuojaa, vahingonkorvausoikeutta ja rikosoikeutta koskevien selvitysten yhteydessä lisäämään yksityiselämän suojaa tältäkin osin.

Ed. Vainio: Herra puhemies! Teen ensimmäisen lisäkysymyksen:

Katsooko herra ministeri, että yksityisen kansalaisen koskemattomuutta ja loukkaamattomuutta olisi laajemmaltikin turvattava suojamalla kansalaiset myös siten, ettei heistä esim. julkisen vallan ja yksityisen keräämiä tietoja käytetä kaupallisiin tarkoituksiin ilman valvontaa ja siten, että yksilön oikeussuojaa loukataan?

Oikeusministeri Lång: Herra puhemies! Tässä asiassa on asetettu toimikunta ja hallitus on nimenomaan tämän toimikunnan asettamisen yhteydessä todennut, että tätä ongelmakenttää pitää selvittää laajemminkin kuin mikä koskee juuri näitä teknisiä laitteita. On ajateltu mm. ottaa tietosuojaa koskevan selvityksen piiriin eräitä kortistojia; myöskin yksityisyritteliäisyyden puitteissa laadittuja kortistojia tutkittaisiin ja oikeussuojaa pyrittäisiin parantamaan.

Ed. Vainio: Herra puhemies! Teen toisen lisäkysymyksen:

Voidaanko vastaisuudessa katsoa, että lainsäädäntö tulee pysymään ajan tasalla eli ettei teknisen kehityksen edetessä lainsäädäntö jää jälkeen siten, että tämän kaltainen perustuslain kansalaisille takaama suoja vaarantuu lainsäädännöllisten puutteiden takia?

Oikeusministeri Lång: Herra puhemies! On hyvin todennäköistä, että pystytään vastaisuudessa huomattavasti joustavammin uudella lainsäädännöllä seuraamaan tapahtuvaa kehitystä. Toisaalta on meillä luotu varsin pysyväinen lainvalmistelujärjestelmä, joka jatkuvasti seuraa lainsäädäntöä. Myöskin oikeuslaitoksen puolella pyritään kehittämään mm. omaa ATK-järjestelmää, jonka puitteissa pystytään seuraamaan lainsäädännön vaikutusta ja lainsäädännön kehitystä tulevina vuosina. En siis lainkaan

pelkää, etteikö tätä jatkuvaa seuraamista voitaisi suorittaa.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ed. Ehrnroothin suull. ksm. n:o 2 yksityiselämän suojaa parantavan lainsäädännön kehittämisestä.

Ed. Ehrnrooth: Herr talman! Jag ber att till vederbörande medlem av statsrådet få ställa följande muntliga spörsmål:

Ämnar regeringen i skyndsam ordning avlåta proposition till riksdagen angående den lagstiftning som den tekniska utvecklingen av bl. a. kameror och ljudupptagningsapparater påkallar, för att stärka integritetsskyddet på personrätstens område?

Aikooko hallitus kiireellisesti antaa eduskunnalle esityksen sellaisesta yksityiselämän suojaa parantavasta lainsäädännöstä, jonka mm. valokuvauskoneiden ja äänentallennuslaitteiden tekninen kehitys on tehnyt tarpeelliseksi?

Oikeusministeri Lång: Herra puhemies! Vastauksena ed. Ehrnroothin suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Oikeusministeriö on 17 päivänä marraskuuta 1971 asettanut toimikunnan, jonka tehtävänä on muun muassa selvittää, minkälainen ongelmakokonaisuus liittyy yksityisen ihmisen julkiseen toimintaan ja elinkeinoelämään kohdistuvaan tietojen hankintaan, jakeluun ja luovutukseen ottaen huomioon erityisesti yksityiselämän suojan sekä kehittyneet tiedonhankinta- ja tallennusmenetelmät. Toimikunnan tulee saada työnsä valmiiksi 1 päivään maaliskuuta 1972 mennessä, ja sen tulee mietinnössään laatia myös ehdotus asetettavan komitean toimeksiannoksi. Selvitystyön pääasiallisena kohteena tulevat olemaan sekä viranomaisten että elinkeinoelämän tarpeita palvelevat erilaiset yksityistä kansalaista koskevat informaatiojärjestelmät ja tiedostot sekä ne oikeudelliset ja yhteiskuntapoliittiset ongelmat, joita varsinkin voimakkaasti kehittyvä automaattinen tietojenkäsittely aiheuttaa kansalaisten yksityiselämän suojan ja oikeusturvan kannalta. Toimikunnan tarkoituksena on kiinnittää huomiota myös nykyaikaisen tekniikan kehittämisiin tietojenhankintavälineisiin sekä teknisen kehityksen aiheuttamiin vaaroihin siltä osin kuin nämä liittyvät tietorekistereitä koskeviin ongelmiin sekä yksityiselämän suojan tehostamista tarkoittavien

toimenpiteiden kokonaisvaltaiseen suunnitteluun.

Oikeusministeriö asetti 23 päivänä kesäkuuta 1971 toisen toimikunnan, jolle annettiin tehtäväksi muun ohella selvittää, minkälaisilla keinoilla voidaan tehostaa yksityiselämän suojaa kaupallisessa aikakauslehdistössä esiintyviä sensaatiohakuksia uutisia, huhuja ja ns. skandaalijuoruja vastaan. Toimeksiantonsa mukaan tulee toimikunnan pohtia niin hyvin oikeudellisia keinoja, esim. kunnianloukkausrikoksia ja vahingonkorvausta, kuin hallinnollisia järjestelyjä. Mietintönsä toimikunnan tulee saattaa valmiiksi tämän vuoden loppuun mennessä.

Ilmeistä on, että Suomessa on lähitulevaisuudessa säädettävä rangaistussäännökset salakuuntelua ja luvaton valokuvaamista vastaan sekä lisäksi niitä täydentäviä säännöksiä. Riksoikeudellisten säännösten valmistelusta voidaan tarkoituksenmukaisesti päättää vasta 17. 11. 1971 asetetun toimikunnan annettua ehdotuksensa. Myös käynnissä olevissa vahingonkorvausoikeutta koskevissa valmistelutoimissa hallitus pyrkii lisäämään yksityiselämän suojaa lähinnä korvauserusteita laajentamalla.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Mitä vaikeuksia tämän asian hoitaminen on kohdannut, kun asia vasta nyt on tullut toimikunnan työn kohteeksi?

Oikeusministeri Lång: Herra puhemies! Tämä asia ei ole enempää ns. sensaatiolehdistön kuin teknillisen välineistön kehityksen osalta ollut niin selvästi ajankohtainen kuin vasta viime vuosien aikana. Oikeastaan eräät oikeustapaukset ja myöskin eräät paljon huomiota herättäneet lehdistöjutut ovat aiheuttaneet sen, että nyt tähän on ruvettu kiinnittämään huomiota. Tässä ei ole ollut sellaista, sanoisinko oikeussuojan tarvetta, joka olisi ilmentynyt konkreettisina tapauksina aikaisemmin. Väittäisin päinvastoin, että on varsin nopeasti toimitettu näiden tapauksien johdosta.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Pyydän esittää vielä seuraavan suullisen lisäkysymyksen:

Olisiko hallituksen mielestä kansanedustajat ja muut julkisuuden henkilöt sisällytettävä yksityiselämän suoja koskevan lainsäädännön piiriin?

Oikeusministeri Lång: Herra puhemies! Tämä lisäkysymys — minä en aivan nyt pääsyt selville, mitä pitäisi sisällyttää siihen lainsäädäntöön. Voisiko saada sen tarkemmin?

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Valtiopäiväjärjestyksen mukaan minulla ei ole oikeutta vastata kysymyksiin, vaan vain esittää kysymyksiä. Pyydän toistaa kysymyksen: "Olisiko hallituksen mielestä kansanedustajat ja muut julkisuuden henkilöt sisällytettävä yksityiselämän suoja koskevan lainsäädännön piiriin?"

Oikeusministeri Lång: Herra puhemies! Sen jälkeen, kun olen kaksi kertaa kuullut tämän kysymyksen, niin yritän vastata siihen:

Pidän ilman muuta selvänä, että julkista valtaa käyttävät henkilöt ja ennen kaikkea ne, joilla on valtuutusta kansalta, nauttivat vähintään yhtä suurta suojaa yksityiselämänsä osalta kuin muutkin; myöskin heidän oikeussuojansa tulisi kehittää samassa tahdissa kuin muiden. Tässä suhteessa ei siis liene mitään erimielisyyttä.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ed. Ehrnroothin suull. ksm. n:o 3 erästä korkeimman oikeuden asemaa koskevasta lausunnosta.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Hyväksyykö hallitus oikeusministeriön lainsäädäntöosaston juuri nimitetyn päällikön lausunnon, jonka mukaan korkein oikeus olisi kytkettävä eduskuntaan tietynlaisena valiokuntana?

Oikeusministeri Lång: Herra puhemies! Vastauksena ed. Ehrnroothin suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Hallintoviranomaisia ja virkakuntaa on usein osin perustellustikin arvosteltu siitä, ettei eri hallinnonaloille kuuluvista asioista tai niiden käsittelystä saada riittävästi tietoa julkisuuteen. Tämä koskee myös valmistelijan ja esittelijän asemassa olevien virkamiesten omakohtaisia käsityksiä oman toimialansa kysymyksistä. Tämän vuoksi onkin tärkeätä, että virkamiehet laajalti osallistuisivat julkiseen keskusteluun yhteiskunnassa, jolloin heidän asiantuntemuk-

sensa toisi siihen merkittävän lisän. Paitsi tiedonvälityksen tarpeita tämä palvelisi myös kansanvaltaisen valvonnan toteutumista, kun kansalaiset voisivat saada tietoonsa, mitä virkamieskunta ajattelee. Tämä voisi myös osaltaan hälventää sitä kiistatonta salamyhkäisyyttä, jota valtionhallinnon päätöksentekoon virkavaltaisuuden perinteenä edelleen tarpeettomasti liittyy.

E erityisen tärkeätä on, että korkeimmissa asemissa olevat virkamiehet kiireisen arkityönsä ohella toisivat julkisen keskustelun piiriin käsityksiään oman alansa keskeisistä kysymyksistä. Tämä on tärhällistä erityisesti meillä, jossa nopeiden hallituksen vaihdosten vuoksi korkeimmat virkamiehet eri hallinnonaloilla edustavat asioiden kehittämisessä jatkuvuutta. Ei nimittäin ole mahdollista kiistää sitä, että tätä kautta saattaa asioiden valmisteluun ja täytäntöönpanoon kytkettyä valtaa helposti jäädä esimerkiksi eduskunnan ja muunkin poliittisesti vastuullisen valvonnan ulottumattomiin.

Edellä olevan sekä toisaalta perustuslain takaaman yleisen sananvapauden periaatteen huomioon ottaen ei olekaan ajateltavissa, että valtioneuvoston pitäisi joko hyväksyä tai hylätä alaistensa virkamiesten vapaassa yhteiskuntapoliittisessa keskustelussa esittämiä käsityksiä hallinnonalansa asioista. Tätä ei voi pitää edes suotavanakaan. Sitä paitsi hallituksen kannanotto syntyy vain niistä asioista, joista on tehty nimenomainen päätös. Valtioneuvoston tehtävä ja vastuualueen laajuutta ajatellen tämä ei ole edes mahdollista muutoin kuin niiden asioiden kohdalla, jotka valtioneuvostolle kulloinkin toimipiteitä varten esitellään.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Pyydän esittää seuraavan lisäkysymyksen:

Onko herra oikeusministeri henkilökohtaisesti sitä mieltä, että korkein oikeus olisi kytkettävä eduskuntaan tietynlaisena valiokuntana?

Oikeusministeri Lång: Herra puhemies! Joskin olen vähän sitä mieltä, että ehkä tämä kysymys ei liity jatkokysymyksenä aivan olennaisesti ensimmäiseen kysymykseen, niin voin luonnollisesti vastata tällaiseen kysymykseen sanoen, että en ole muodostanut lopullista kantaa korkeimpien oikeuksien asemasta. Pidän kuitenkin tärkeänä, että ne pitäisi kehittää lähinnä ennakkotapaustuomioistuimiksi, jolloin niiden ratkaistavana olevaa asiämäärää voitai-

siin myöskin vähentää. Henkilökohtaisesti minulla ei ole siis mitään syytä ottaa kantaa tähän osastopäällikön esittämään näkemykseen; tässä vaiheessa en siis vastaa siihen osaan.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Pyydän esittää vielä seuraavan lisäkysymyksen:

Onko korkeimman oikeusasteen kytkeminen johonkin poliittiseen elimeen herra oikeusministerin mielestä pohjoismaisen oikeusjärjestyksemme mukaista?

Oikeusministeri Lång: Herra puhemies! Korkein oikeus on kyllä sillä tavalla nyt jo kytketty poliittiseen elimeen, että kaikki korkeimman oikeuden jäsenet ja sen presidentin nimittää tasavallan presidentti valtioneuvostossa tapahtuvassa esittelystä. Tämä on ainakin selvä kytkentä poliittiseen päätöksentekoon. Ei ole koskaan ollut kysymyksenä siitä, että korkein oikeus kytkettäisiin omien ratkaisujensa osalta johonkin poliittiseen päätöksentekoon. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että korkein oikeus niin kuin muutkin lainkäyttöelimet yksittäisratkaisuissaan tulee säilyttää riippumattomina tulevaisuudessa. Tästä ei pitäisi olla mitään epäselvyyttä, eikä tämä nyt viritetty keskustelu liitykään siihen, vaan se liittyy lähinnä siihen, kuinka korkein oikeus organisatorisesti kytkettäisiin yleensä meidän valtio- sääntöjärjestelmäämme.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ed. Kortesalmen suull. ksm. n:o 4 tasavallan presidentin valitsemistavan muuttamisesta.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Tiedustelen kunnioittavasti ministeriltä:

Aikooko hallitus kiirehtiä siirtymistä presidentin vaalitavassa suoraan kansanäänestykseen jo vuoden 1974 presidentin vaaleissa?

Oikeusministeri Lång: Herra puhemies! Hallitus on antanut 9 päivänä lokakuuta 1970 asetetun valtiosääntökomitean tehtäväksi muun ohella selvittää, miten tasavallan presidentin oikeudellista asemaa ja vaalitapaa koskevia säännöksiä olisi kehitettävä. Komitean käsiteltäväksi on saatettu myös eduskunnan 3 päivänä marraskuuta 1970 päättämä toivomus, joka koskee tasavallan presidentin vaalin toimittamista välittömällä kansanvaalilla. Komitealle

asetettu määräaika päättyy kuluvan vuoden lopussa.

Kun tasavallan presidentin vaalitapaa ja valtiösääntöoikeudellista asemaa koskevat kysymykset edellä mainituin tavoin jo ovat laajan parlamentaarisesti kokoonpannun komitean käsiteltävinä, hallitus ei tässä vaiheessa katso asian antavan aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Tiedustelen kunnioittavasti vielä:

Eikö hallituksen mielestä presidentin vaalitapaa voida käsitellä nopeammin kytkemättä sitä välttämättä koko valtiosäännön uudistamiseen?

Oikeusministeri Lång: Herra puhemies! Tietysti on teoriassa mahdollista, että erotetaan tämän komitean toimeksiannosta jokin asia ja yritetään sitä kiirehtiä, mutta koska tämä on erittäin suurella vaivalla kokoonpantu parlamentaarinen komitea, jonka voimasuhteita on nimenomaan hyvin pitkälle mietitty, niin en pidä lainkaan tarkoituksenmukaisena, että ryhdyttäisiin tällaisiin toimenpiteisiin, koska se johtaisi hyvin nopeasti siihen, että itse komiteassa syntyisi myöskin tasapainottomuutta, eikä komitea lainkaan katsoisi suopeasti sitä, että yritettäisiin taas kaventaa sen toimivaltaa sen jälkeen, kun se on saatu näin kokoonpannuksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ed. Kortesalmen suull. ksm. n:o 5 Oulun keskussairaalan käyttöön ottamisen kiirehtimisestä.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Kysyn kunnioittavasti ministeriltä:

Aikooko hallitus ryhtyä kiirehtimään Oulun keskussairaalan valmiiden, mutta tyhjinä odottavien sairaala- ja asuinhuonetilojen saamista nopeasti asianmukaiseen käyttöön: palvelemaan sairaita ja hoitohenkilöstöä?

Sosiaali- ja terveysministeri Lahtinen: Herra puhemies! Oulun yliopistollisen keskussairaalan valmistuneiden tilojen saamiseksi mahdollisimman nopeasti käyttöön on jo ryhdytty erikoisjärjestelyihin. Näillä järjestelyillä pyritään siihen, että Oulun yliopistollinen keskussairaalaliitto ottaa vastaan valmistuneet tilat sekä luovuttaa ne vuoden 1972 ajaksi Oulun lääninsairaalan käyttöön. Mainitun vuoden aikana keskussairaalaliiton jäsenkunnat maksavat

osuutenaan sen osan osakaskuntien asukkaiden hoidosta aiheutuvista käyttökustannuksista, mikä tulisi olemaan kunnan oma nettotappio-osuus, mikäli sairaala jo vuoden 1972 aikana olisi toiminut keskussairaalaliiton hoitamana. Valtion ylläpitämän Oulun lääninsairaalan toiminta lakkaisi tämän järjestelyn mukaan vastaavasti vuoden 1972 lopussa. Eduskunta on hyväksynyt mainitun järjestelyn vuoden 1971 viimeisessä lisämenoarviossa.

Valtioneuvosto on omalta osaltaan hyväksynyt keskussairaalaliiton ja valtion välillä laaditun sanottua asiaa koskevan sopimuksen tammikuun 13 päivänä 1972. Samalla lääkintöhallitus on valtuutettu valtion puolesta allekirjoittamaan asiaa koskevan sopimuskirjan. Vastaavasti on valtioneuvosto 21 päivänä tammikuuta 1972 oikeuttanut lääkintöhallituksen ottamaan vastaan Oulun yliopistollisen keskussairaalan rakennustoimikunnan rakennuttamat valmistuneet rakennusvaiheet sekä luovuttamaan ne edelleen Oulun yliopistollisen keskussairaalaliiton omistukseen ja hallintaan.

Oulun yliopistollisen keskussairaalaliiton liittovaltuusto on kokouksessaan 14 päivänä helmikuuta 1972 päättänyt puolestaan allekirjoittaa edellä tarkoitettua sairaalatiilojen väliaikaista käyttämistä koskevan sopimuksen ja vastaanottaa kuntainliitolle valmistuneet sairaalatiilat sekä allekirjoittaa sitä koskevan luovutuskirjan. Samana päivänä pidetyssä liittohallituksen kokouksessa on sosiaali- ja terveysministeriön saaman tiedon mukaan tehty niin ikään päätös kuntainliiton virkojen haettavaksi julistamisesta. Oulun keskussairaalan toiminnan aloittamiselle on näin ollen luotu edellytykset.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Tiedustelen vielä kunnioittavasti:

Pitääkö hallitus oikeana ja asianmukaisena sitä, että näiden kuukausimääriä tyhjillään seisovien sairaala- ja asuntotilojen lämmitys- ja hoitokuluihin on jo nyt jouduttu panemaan veronmaksajien varoja ainakin 250 000 mk, ilman että nämä varat ja tilat olisivat ketään hyödyttäneet?

Sosiaali- ja terveysministeri Lahtinen: Herra puhemies! Normaaliikäntö keskussairaaloja rakennettaessa on sellainen, että valtion asettama rakennustoimikunta huolehtii keskussairaalan rakentamisesta ja samanaikaisesti kuntainliitto valmistautuu vastaanottamaan ja rakennusten valmistuttua myöskin vastaanottaa

nämä valmistuneet rakennukset ja aloittaa välittömästi sairaalatoiminnan. Valitettavasti Oulun läänin kunnissa näin ei ole tapahtunut, vaan kuntainliiton perustaminen ja sen toiminnan aloittaminen on kohdannut erittäin suuria vaikeuksia ja siitä syystä lähinnä Oulun läänistä ovat lähtöisin vaikeudet tämän keskussairaalan toiminnan aloittamiseen. Kun nämä vaikeudet ovat näyttäneet ylitsepääsemättömiltä, on valtion taholta ryhdytty edellä mainittuihin erikoisjärjestelyihin. Tämän enempää tuskin on ollut mahdollista kiirehtiä. Ratkaisu on lähinnä Oulun läänistä kiinni.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ed. Fribergin suull. ksm. n:o 6 ruotsinkielisten voimistelunopettajien koulutuksen turvaamisesta.

Ed. Friberg: Herr talman! Jag framför till vederbörande medlem av regeringen följande spörsmål:

Hur avser regeringen trygga utbildningen av svenskspråkiga gymnastiklärare, då gymnastiklärarutbildningen koncentreras till Jyväskylä, där svenskspråkigt elevmaterial för övningsändamål helt saknas?

Herra puhemies! Esitän seuraavan kysymyksen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi:

Miten hallitus aikoo turvata ruotsinkielisten voimistelunopettajien koulutuksen, kun voimistelunopettajakoulu keskitetään Jyväskylään, jossa harjoituksia varten ei ole lainkaan ruotsinkielistä oppilasainesta?

Opetusministeri Louekoski: Herra puhemies! Liikunnanopettajiksi opiskelevien ruotsinkielisten opiskelijoiden lukumäärä on viime vuosina ollut Helsingin yliopiston voimistelulaitoksella keskimäärin kolme vuosikurssia kohti. Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisessä tiedekunnassa heitä opiskelee kuluvana lukuvuonna kaikkiaan kahdeksan. Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan voimassa olevien oppilasvalintaperusteiden mukaan on tiedekuntaan joka vuosi hyväksyttävä vähintään kaksi naispuolista ja samoin vähintään kaksi miespuolista ruotsinkielistä opiskelijaa. Vastaavaa kiintiötä ei ole Helsingin yliopiston voimistelulaitoksessa.

Ruotsinkielinen opetus on rajoittunut Helsingin yliopiston voimistelulaitoksella lyhyeen

terminologiakurssiin ja muutamaan opetusharjoitustuntiin, kun taas Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisessä tiedekunnassa ei ole ollut ruotsinkielistä opetusta lainkaan. Yliopiston tarkoituksena on järjestää mahdollisimman pian riittävästi myös ruotsinkielistä opetusta. Sen sijaan on ruotsinkielisillä opiskelijoilla molemmissa laitoksissa jo nyt oikeus kuulusteluissa, kokeissa ja harjoituksissa käyttää omaa äidinkieltään.

Mitä erityisesti tulee Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan opiskelijoiden kandidaattiopintoihin sisältyvään opetusharjoiteluun, on todettava, että tähän asti myös ruotsinkieliset opiskelijat ovat suorittaneet kaksi tuntia kestävästä henkilökohtaisesta opetusharjoittelusta suomenkielisissä oppikouluissa. Lisäksi heillä on ollut mahdollisuus suorittaa nämä harjoituksensa omalla äidinkielellään tiedekunnan muiden opiskelijoiden toimiessa oppilaina, mutta he eivät ole halunneet käyttää tätä mahdollisuutta hyväkseen. Liikuntatieteellisen tiedekunnan opinto-ohjelmaa laadittaessa on lisäksi katsottu, että varsinainen opetusharjoittelu suoritetaan vasta kandidaattiopintojen jälkeen, minkä tähden ruotsinkielisen oppilaineksen puuttuminen korkeakouluvaiheeseen kuuluvasta opetusharjoittelusta ei tuota mainittavaa haittaa ruotsinkielisten liikuntaopettajien koulutukselle. Helsingissä toimivan ruotsinkielisen normaalilyseon ja opettajakoulutuslain voimaantultua ruotsinkielisestä opettajainvalmistuksesta vastaavan koulutusyksikön on katsottava näin ollen takaavan ruotsinkielisille liikunnanopettajille riittävän opetusharjoittelun siinäkin tapauksessa, että alan varsinaista korkeakouluopetusta annetaan vain Jyväskylän yliopistossa.

Ed. Friberg: Herra puhemies! Teen seuraavan lisäkysymyksen:

Voiko herra opetusministeri täsmentää, miten pian ja missä laajuudessa aiotaan järjestää sitä ruotsinkielistä opetusta, mistä hän vastauksessaan mainitsi?

Opetusministeri Louekoski: Herra puhemies! Opetusministeriössä on parhaillaan viireillä niitten asetusten valmistelu, jotka johtuvat opettajakoulutuslain voimaantulosta. Nämä järjestelyt Jyväskylän yliopiston kohdalla saatetaan päätökseen tämän vuoden aikana. Lisäksi näyttää siltä, että tämän vuoden aikana on mahdollista erityisesti liikunnanopettajien

koulutuksen kohdalla tehdä asian vaatimat erilliskäytännöt ja tätä koskeva asetuseritys on lausunnolla parhaillaan Helsingin yliopistossa.

Ed. Friberg: Herra puhemies! Teen vielä seuraavan lisäkysymyksen:

Pitääkö herra opetusministeri mainitsemaansa neljän opiskelijan kiintiötä tässä vaiheessa riittävänä vai pitäisikö tätä kiintiötä nostaa esim. kymmeneen?

Opetusministeri Louekoski: Herra puhemies! Minulla ei ole aivan tarkkoja tietoja käytettävissäni siitä, kuinka paljon ruotsinkielisiä liikunnanopettajia maassa tarvitaan, mutta se kapasiteetti, joka Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisessä tiedekunnassa on tähän opetuksen alaan käytettävissä, on tältäkin osin varmasti riittävä.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 7 Riihimäeltä itään suuntautuvan rautatien sähköistämisestä.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Milloin hallitus aikoo jatkaa Riihimäeltä itään suuntautuvan rautatien sähköistämistä?

Liikenneministeri Timonen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Lankisen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen, että valtionrautateiden taloussuunnitelman mukaan mahdollisuudet rautatien sähköistämiseen Riihimäeltä itään ovat suunnitelmien puolesta olemassa vuonna 1974 ja hallituksen tarkoituksena on jatkaa radan sähköistämistä kyseessä olevana vuonna.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko herra ministeri tietoinen siitä, että tälle 1800-luvulla rakennetulle Helsinki—Pietari—Vladivostok -radalle on jo Riihimäeltä Kouvolaan tehty pengerrys ja kiskoitustyöt radan sähköistämiseksi?

Liikenneministeri Timonen: Herra puhemies! Kyllä hän tietää!

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen toisen lisäkysymyksen:

Onko herra ministerin mielestä tärkeämpää sähköistää ensin pohjoiseen menevä rata kuin vilkkaammin liikennöity itään, Karjalaan, josta ministerin kotiseudun kautta Neuvostoliittoon suuntautuva rata?

Liikenneministeri Timonen: Herra puhemies! Minä vastaisin, että silloin kun on kysymyksessä kaksi suuntaa, joudutaan aina harkitsemaan, kumpi on tärkeämpi. Tässä tapauksessa valtioneuvosto on päättänyt siihen, että radan sähköistäminen on suoritettava ensiksi Seinäjoen suuntaan ja se valmistuisi Seinäjoelle vuonna 1975.

Kun sinne allekirjoittaneen kotiseudun suuntaankin rata saadaan sähköistetyksi vuoteen 1978 mennessä, niin että Imatra, Vainikkala Kotka ja Hamina ovat sähköistetyn radan piirissä, niin tämän vuoksi minä yhdyn valtioneuvoston kantaan siinä, että hyvä tästä näinkin tulee.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ed. Järvenpään suull. ksm. n:o 8 viranomaisten päätösten johdosta ammatinharjoittamismahdollisuutensa menettäneiden kalastajien toimeentulon turvaamisesta.

Ed. Järvenpää: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä niiden kalastajien toimeentulon turvaamiseksi, joiden kalastusalueilta on kalastus saastumisen johdosta viranomaisten päätöksellä kielletty ja jotka ovat näin menettäneet ammatinsa?

Maa- ja metsätalousministeri Suomela: Herra puhemies! Kansanedustaja Järvenpään suulliseen kysymykseen vastaan kunnioittaen seuraavaa:

Tiettyjen kemiallisten yhdisteiden, kuten kasvinsuojeluaineiden ja hyönteismyrkkujen, ihmisen terveydelle mahdollisesti aiheuttamat haitat ovat muodostuneet yleismaailmalliseksi ongelmaksi, johon viime vuosina on kiinnitetty huomiota hyvinkin paljon. Myös meidän maassamme on tämän alan tutkimuksia suoritettu mm. kalan sisältämien elohopeayhdisteiden osalta. Haittavaikutukset pyritään poistamaan

tai niitä rajoittamaan edellä mainittujen aineiden käyttöä koskevilla kielloilla ja rajoituksilla.

Suomessa lääkintöviranomaiset ovat monissa muissa maissa sovelletun käytännön mukaisesti antaneet suosituksia eräiltä likaantuneilta vesialueilta pyydystetyn kalansaaliin käytön rajoittamisesta ja muutamassa tapauksessa kalan käyttö ihmisravinnoksi on kielletty kokonaan. Myös likaantuneilla vesialueilla saaliskaloissa esiintyvät makuhaitat saattavat tehdä kalanyynnin kannattamattomaksi.

Kun ammattimainen pyynti edellä mainituista syistä estyy, kalastaja voi hakea korvauksia vesilainsäädännön nojalla siinä tapauksessa, että likaantuminen on tapahtunut hänen omistamallaan vesialueella. Oikeuskäsittely saattaa kuitenkin kestää kauan, ja yksityisten ammattikalastajien kannalta tämä menettely on suhteellisen vaikea ja lopputulos epävarma. Kalavettä omistamattomien ammattikalastajien mahdollisuudet saada korvauksia ovat vieläkin huonommat.

Erityisesti Perämeren alueella saaliskaloissa aika ajoin esiintyneet makuvirheet ovat toistuvasti aiheuttaneet kalastajien taholta korvausvaatimuksia. Pyrkimyksenä on ollut saada hyvitystä alueen teollisuuslaitoksilta tai valtion varoista. Kysymyksessä olevan alueen tietyt teollisuuslaitokset ovat kerran suostuneet suorittamaan osittaisia korvauksia, jollaisia maksettiin kalastajille heidän vuoden 1969 aikana kärsimistään menetyksistä. Korvausasiaa koskeviin neuvotteluihin myös maatalousministeriön edustaja osallistui.

Hallitus on toinen siitä, ettei toistaiseksi ole pystytty riittävässä määrin turvaamaan kalastusammattin harjoittajien etuja edellä mainituissa vesistöjen likaantumistapauksissa. Maa- ja metsätalousministeriössä on alustavasti pohdittu erilaisia menettelytapoja, joiden pohjalta voitaisiin kalastajien toimeentulo turvata. Myös sosiaali- ja terveysministeriön alaisena toimiva myrkkyaasiain neuvottelukunta on valmistellut asiaa. Kysymykseen voi tulla useita eri vaihtoehtoja, ja asian valmistelu jatkuu vielä.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ed. Stenbäckin suull. ksm. n:o 9 Neste Oy:n ylisuurten säiliöalustilausten tarkoituksenmukaisuudesta.

Ed. Stenbäck: Herr talman! Jag ber att till vederbörande medlem av statsrådet högaktningfullt få ställa följande muntliga spörsmål:

Anser regeringen Neste Oy:s preliminära tankebeställning i Japan ändamålsenlig och ekonomiskt riktig ur valutapolitisk synpunkt, speciellt med tanke på att de danska sunden inte rymmer dessa supertanker?

Kysyn kunnioittaen asianomaiselta valtioneuvoston jäseneltä:

Pitääkö hallitus Neste Oy:n alustavaa säiliöalustilausta Japanista tarkoituksenmukaisena ja taloudellisesti oikeana valuuttapoliittiselta kannalta, erityisesti huomioon ottaen, etteivät nämä ylisuurat säiliöalukset mahdu kulkemaan Tanskan salmista?

Kauppa- ja teollisuusministeri K o r h o n e n: Herra puhemies! Vastauksena ed. Stenbäckin suulliseen kysymykseen ilmoitan kunnioittaen seuraavaa:

Yleisesti ottaen voidaan todeta, että öljyn kuljetus kotimaisella köyllä säästää valuuttaa niin paljon, että säiliöalusten hankinta ulkomailtakin on, huomioon ottaen saatava pitkä toimitusluotto, valuuttapoliittisesti edullista. Huomioon ottaen kuolelutukset, korot ym. valuuttamääräiset menot säästö on niin suuri, että pelkästään valuuttapoliittisesti toimenpidettä voidaan pitää perusteltuna.

Sen sijaan huomioon ottaen nykyisen kauppatasemme negatiivisuuden, huomioon ottaen suuren tuontiylijäämän Japanista ja huomioon ottaen laivanrakennusteollisuutemme tilauskannan hallitus on yhteisymmärryksessä Suomen Pankin, tilaajan ja kotimaisen telakkateollisuuden kanssa pitänyt tarkoituksenmukaisena selvittää, mitä mahdollisuuksia on olemassa näiden säiliöalusten toimittamiseksi kotimaasta. Ellei tällaisia mahdollisuuksia kuitenkaan olisi olemassa, pyritään selvittämään myös, onko ulkomaiseen toimitukseen mahdollisuus sijoittaa merkittäviä kotimaisia alihankintoja. Tämä selvitys on tarkoitettu suorittaa mahdollisimman nopeasti. Sen jälkeen hallituksen asiaksi jää antaa Suomen Pankille sen pyytämä lausunto, joka sisältää hallituksen kannanmäärittelyt.

Kysymyksessä olevien säiliöalusten vaatima väylän syvyys on sama kuin jo käytössä olevien Enskerin ja Tiiskerin. Lisälatauskyky saadaan aikaan lisäämällä erityisesti alusten leveyttä. Näin ollen ne voisivat toimia edellä mainittujen laivojen tapaan luovuttaen osan lastejaan Pohjanmeren satamissa ennen Tanskan salmien läpi kulkua. Tämä menetelmä on taloudellisesti edullisempi kuin käyttää pienempiä tankkialuk-

sia Persian lahdelta Afrikan ympäri tapahtuvissa pitkissä kuljetuksissa.

Ed. Stenbäck: Herr talman! Jag ber att få ställa följande tillägsfråga:

Anser regeringen att en sådan ur national-ekonomisk synpunkt betydelsefull beställning utomlands kan göras av ett statsbolag utan att regeringen konsulterats eller ingripit?

Kauppa- ja teollisuusministeri K o r h o n e n: Herra puhemies! Ed. Stenbäckin lisäkysymykseen vastaan kunnioittaen seuraavasti:

Näiden alusten hankinnan valmistelu on aloitettu niin aikaisessa vaiheessa, jolloin ei ollut vielä olemassa lopullista päätöstä siitä, että kotimaahan tullaan rakentamaan sellainen telakka, joka pystyisi näin suuria aluksia valmistamaan. Tarkoitus ministeriön saaman tiedon mukaan oli kuitenkin ollut, että asiasta olisi konsultoitu sekä Suomen Pankin että kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa. Tätä tarkoittava varaus on myöskin tehty alustavaan tilaussopimukseen.

Ed. Stenbäck: Herr talman! Jag ber att ytterligare få framställa följande tillägsfråga:

Har regeringen varit i kontakt med de danska myndigheterna för att utröna deras inställning till Neste Oy:s krav att få en uppmuddring av de danska sunden?

Kauppa- ja teollisuusministeri K o r h o n e n: Herra puhemies! Toiseen lisäkysymykseen vastaan kunnioittaen, että hallitus ei ole tämän hankinnan taktia ollut yhteydessä Tanskan viranomaisiin.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ed. Sandelinin suull. ksm. n:o 10 ehdokkaiden mainostamisen rajoittamisesta kansanedustajavaaleissa.

Ed. Sandelin: Teen asianomaisen valtioneuvoston jäsenen vastattavaksi kunnioittaen seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin sellaisen lainsäädännön aikaansaamiseksi, joka rajoittaisi sitä runsasta varojen käyttöä, joka nykyisin ilmenee kansanedustajavaaleissa yksityisiä kansanedustajaehdokkaita mainostettaessa?

Oikeusministeri L å n g: Herra puhemies! Vastauksena ed. Sandelinin suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Lainsäädäntötoimenpiteitä ehdokkaiden mainostamisen rajoittamiseksi kansanedustajavaaleissa ei ole vireillä, eikä päätöstä sellaisen lainsäädännön aikaansaamiseksi ole tehty.

Ed. Sandelin: Herra puhemies! Esitän ensimmäisen lisäkysymyksen:

Tietääkö hallitus, että tämä suhteeton varojen käyttö edustajaehdokkaiden mainostukseen asettaa ehdokkaat täysin eriarvoiseen asemaan valitsijain edessä?

Oikeusministeri L å n g: Herra puhemies! Kyllä hallitus on tietoinen tästä ongelmasta. Viime aikoina on siitä suoritettu varsin ansiokkaita selvityksiäkin. Aivan äsken ilmestyneessä aikakauslehdessä on puhuttu "rahakratiasta vaiko demokratiasta".

Tosiasia on kuitenkin se, että mainonnan rajoittamisen keinot ovat hyvin vaikeita keksiiä niin, etteivät ne myöskin samalla puuttuisi meidän vapaaseen mielipidemuodostukseen vaalien alla. Ja toisaalta, jos rajoitetaan vain määrällisesti näitä mainostoimenpiteitä, niin ei voida tietenkään taata sitä, etteikö sitten muuta tietä, esimerkiksi artikkelipalvelun ja muun kautta voitaisi saada samanlaista mainontaa, joka sitten menisi sen ulkopuolelle, mitä sanotaan mainonnaksi. Siis nämä suorastaan tekniset vaikeudet aiheuttavat sen, ettei ole kovin suuria mahdollisuuksia keksiiä hyvää järjestelmää tätä kysymystä varten.

Toinen asia, joka on varsin mielenkiintoinen ja joka on selvinnyt näissä tutkimuksissa, on se, että vaalimainonta sinänsä ei juuri ratkaise lopputulosta. Minä siteeraan tästä artikkelista, josta mainitsin, "Rahakratia vaiko demokratia": Kymmenen eniten mainostaneen ehdokkaan joukkoon sijoittui viiden kokoomuslaisen ja kahden liberaalin lisäksi myöskin kaksi SMP:n ehdokasta ja yksi sosialidemokraatti, joista vain SMP:n ehdokas valittiin uudelleen.

Ed. Sandelin: Herra puhemies! Teen vielä toisen lisäkysymyksen:

Katsooko hallitus, että tällainen suhteeton varojen käyttö saattaa johtaa sidonnaisuuksiin, jotka ovat ristiriidassa valtiopäiväjärjestyksen kanssa?

Oikeusministeri L å n g: Herra puhemies! Ne sidonnaisuudet, jotka mahdollisesti kansanedustajilla on, eivät ole sellaisia, että niiden tutkiminen kuuluisi hallituksen toimivaltaan.

Hallituksen, niin virkamieshallituksen kuin toivottavasti myöskin poliittisen hallituksen, täytyy lähteä siitä, että se valtuutus, jonka kansanedustaja saa kansalta, myöskin toimii asianmukaisin perustein. Sidonnaisuudet, jotka riippuvat ryhmistä taikka taloudellisistakin intresseistä, ovat sellaisia asioita, joihin hallituksella ei ole mitään sanottavaa.

Asia on loppuun käsitelty.

Toinen varapuhemies: Päiväjärjestyksen jäljellä olevat kysymykset, asiat 11)—

13), siirretään seuraavaan täysistuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä.

Toinen varapuhemies: Seuraava täysistunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.45.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

8. Torstaina 17 p. helmikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 14 laeiksi maatilatalouden tuloverolain ja tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta sekä laiksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa metsätaloudesta saadun tulon perusteella verovuosilta 1968, 1969 ja 1970 maksuunpannusta verosta vapauttamisesta

2) Hallituksen esitys n:o 16 laiksi kananmunien ja kananmunavalmisteiden maasta viennistä ja maahan tuonnista ..

3) Hallituksen esitys n:o 17 laiksi maidontarkastuslain muuttamisesta

4) Hallituksen esitys n:o 18 laiksi tieliikennelain 10 §:n muuttamisesta

5) Hallituksen esitys n:o 19 laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta luovuttaa eräs tila Tornion kaupungille

6) Hallituksen esitys n:o 20 laiksi aluksista aiheutuvien öljyvahinkojen torjumisesta

7) Hallituksen esitys n:o 22 laeiksi maanmittausmaksusta ja jakolain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

8) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 2 laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta ..

9) Ed. Pekkanen ym. lak.al. n:o 3 laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta

10) Ed. Laitisen ym. lak.al. n:o 4 laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta

11) Ed. Koskenniemen ym. lak.al. n:o 5 laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta ..

	Siv.
12) Ed. Tikkasen ym. lak.al. n:o 6 laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta ..	60
13) Ed. Ilaskiven ym. lak.al. n:o 7 laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta	„
14) Ed. H. Linnan ym. lak.al. n:o 8 laiksi kansaneläkelain 48 §:n muuttamisesta	„
15) Ed. Haapasalon ym. lak.al. n:o 9 laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta	61

60 Puhetta johtaa puhemies P a a s i o.

” Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Alenius, Aro, Hemmi, Huurtamo, Junnila, O. Kangas, Karkinen, Kohtala, Paasi-
vuori, Pekkarinen, Tarjanne, Tikka ja Vaittinen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnoista sairauden vuoksi ed. Alenius sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Junnila, Kohtala, Tarjanne ja Vaittinen.

Uusia hallituksen esityksiä.

” Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmien ohella kuluva helmikuun 11 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet

hallituksen esitykset n:ot 13 ja 21, jotka nyt on edustajille jaettu.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lemström: Herra puhemies! Valitsijamiehet kokoontuvat tänään kello 15.45 suorittamaan erikoisvaliokuntien jäsenten täydennysvaalin suuren valiokunnan kokoushuoneessa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta,

1) Ehdotukset laeiksi maatilatalouden tuloverolain ja tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta sekä laiksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa metsätaloudesta saadun tulon perusteella verovuosilta 1968, 1969 ja 1970 maksuunpannusta verosta vapauttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 14;

maa- ja metsätalousvaliokuntaan

2) Ehdotuksen laiksi kananmunien ja kananmunavalmisteiden maasta viennistä ja maahan tuonnista

sisältävä hallituksen esitys n:o 16;

talousvaliokuntaan

3) Ehdotuksen laiksi maidontarkastuslain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 17;

kulkulaitosvaliokuntaan

4) Ehdotuksen laiksi tieliikennelain 10 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 18;

valtiovarainvaliokuntaan

5) Ehdotuksen laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta luovuttaa eräs tila Tornion kaupungille

sisältävä hallituksen esitys n:o 19;

laki- ja talousvaliokuntaan

6) Ehdotuksen laiksi aluksista aiheutuvien öljyvahinkojen torjumisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 20;

laki- ja talousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunnot lakivaliokunnalta ja kulkulaitosvaliokunnalta,

7) Ehdotukset laeiksi maanmittausmaksusta ja jakolain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 22;

valtiovarainvaliokuntaan:

8) Ehdotuksen laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta sisältävä ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 2;

9) Ehdotuksen laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta sisältävä ed. Pekkalan ym. lak.al. n:o 3;

10) Ehdotuksen laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta sisältävä ed. Laitisen ym. lak.al. n:o 4;

11) Ehdotuksen laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta sisältävä ed. Koskenniemen ym. lak.al. n:o 5;

12) Ehdotuksen laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta sisältävä ed. Tikkasen ym. lak.al. n:o 6; ja

13) Ehdotuksen laiksi kehitysalueiden kuljetustuesta sisältävä ed. Ilaskiven ym. lak.al. n:o 7;

sosiaalivaliokuntaan

14) Ehdotuksen laiksi kansaneläkelain 48 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. H. Linnan ym. lak.al. n:o 8; sekä

valtiovarainvaliokuntaan

Täysistunto lopetetaan kello 14.11.

15) Ehdotuksen laiksi kehitysalueiden kuljetuksesta
sisältävä ed. Haapasalon ym. lak.al. n:o 9.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

—
Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto
on tiistaina 29 p. helmikuuta kello 14.

Olavi Salervo.

—————

9. Tiistaina 29 p. helmikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

maaliskuun 3 päivästä 18 päivään yksityisasiain vuoksi ed. Mäkinen.

Siv.

Ilmoituksia.

Esitellään:

- 1) Hallituksen esitys n:o 13 laiksi poliisilain muuttamisesta 66
- 2) Hallituksen esitys n:o 21 ulkoilulaiksi ”
- 3) Ed. Mäkisen ym. lak.al. n:o 10 ulkoilulaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ”

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
Virolainen.

Nimenuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aalto, Ahonen, Aitio, Hemmi, Honkonen, Karhuvaara, Linkola, Lottanen, Mattila, N. Nieminen, Pekkarinen ja Tiekso.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat yksityisasiain vuoksi tämän päivän istunnoista edustajat Ahonen, Honkonen, Karhuvaara, Lottanen, Mattila, N. Nieminen ja Tiekso, tulevan maaliskuun 3 päivään ed. Linkola ja tulevan maaliskuun 10 päivään ed. Pekkarinen, 3 päivään tulevaa huhtikuuta sairauden vuoksi lääkärintodistuksen perusteella ed. Aalto sekä tulevan

Puhemiehen toimi.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan puhemies on eduskunnalle osoittanut kirjelmän, joka luetaan.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnalle.

Tultuani nimitetyksi valtioneuvoston jäseneksi pyydän kunnioittaen, että Eduskunta vapauttaisi minut eduskunnan puhemiehen toimesta.

Helsingissä 23 päivänä helmikuuta 1972.

Rafael Paasio.”

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että puhemiehen vaali toimitetaan eduskunnan tänään pidettävässä toisessa täysistunnossa.

Valiokuntien täydennys.

Ensimmäinen varapuhemies: Luetaan valiokuntien täydennysvaaleja koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteerin lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
14 päivänä helmikuuta 1972.

N:o 4.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittavasti saattavat Eduskunnan tietoon, että he ovat valinneet eri valiokuntiin seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

perustuslakivaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Lindemanin sijaan vakinaiseksi jäseneksi ed. Jokela sekä varajäseniksi edustajat Lindeman, Tallgren ja Lemström,

lakivaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Pohjosen sijaan vakinaiseksi jäseneksi ed. Huotari sekä varajäseniksi edustajat Pohjonen, Laitinen ja Korttesalmi,

ulkoasiainvaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. E. Niskasen sijaan vakinaiseksi jäseneksi ed. Lähteenmäki sekä varajäseniksi edustajat E. Niskanen, Stenbäck ja P. Vennamo,

valtiovarainvaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. H. Niskasen sijaan vakinaiseksi jäseneksi ed. Vainio sekä varajäseniksi edustajat H. Niskanen, Mäki-Hakola, Kalavainen, Antila, Lieder, Linkola, Hykkäälä, Procopé, N. Nieminen, Tähtämä ja Lemström,

pankkivaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Tiilikaisen sijaan vakinaiseksi jäseneksi ed. I. Suominen sekä varajäseniksi edustajat Tiilikainen ja Kurppa,

talousvaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Lujja-Vepsän sijaan vakinaiseksi jäseneksi ed. Mänttari sekä varajäseniksi edustajat Lujja-Vepsä, Sigfrids ja Lankinen,

laki- ja talousvaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Lillqvistin sijaan vakinaiseksi jäseneksi ed. Niemelä sekä varajäseniksi edustajat Lillqvist, Jokela ja Remes,

sivistysvaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Forsmanin sijaan vakinaiseksi jäseneksi ed. Häkämies sekä varajäseniksi edustajat Forsman, Gestrin ja Tupamäki,

maa- ja metsätalousvaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Nevalaisen sijaan vakinaiseksi jäseneksi ed. Sainio sekä varajäseniksi edustajat Nevalainen, Granvik ja L. Linna,

sosiaalivaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Kaipaisen sijaan vakinaiseksi jäseneksi ed. P. Vennamo sekä varajäseniksi edustajat Kaipainen, Juntumaa ja Mänttari,

kulkuvaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Taipaleen sijaan vakinaiseksi jäseneksi ed. Huotari sekä varajäseniksi edustajat Taipale, Borg ja Volotinen, ja

puolustusasiainvaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Pajusen sijaan ed. Jaatinen sekä varajäseniksi edustajat Pajunen, Hetemäki ja Kainulainen.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breilin.”

Valiokuntien jäsenet.

Ensimmäinen varapuhemies:
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi valita valtioneuvoston jäseniksi nimettyjen edustajien sijaan uudet jäsenet valiokuntiin seuraavasti:

perustuslakivaliokuntaan uudet jäsenet edustajien Nevalaisen ja Sundqvistin sijaan;

ulkoasiainvaliokuntaan uuden jäsenen ed. Sorsan sijaan ja uuden varajäsenen ed. Sundqvistin sijaan;

valtiovarainvaliokuntaan uuden jäsenen ed. Eskmanin sijaan;

talousvaliokuntaan uudet jäsenet edustajien Helteen ja Kaipaisen sijaan;

maa- ja metsätalousvaliokuntaan uuden varajäsenen ed. Nevalaisen sijaan;

sosiaalivaliokuntaan uuden jäsenen ed. Hostilan sijaan ja uuden varajäsenen ed. Kaipaisen sijaan; sekä

kulkuvaliokuntaan uuden varajäsenen ed. Nevalaisen sijaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Suuren valiokunnan jäsenet.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että suhteellisia vaaleja koskevien määräysten 13 §:n mukaan tulee suuren valiokunnan jäseneksi valtioneuvoston jäseneksi nimitetyn ed. Hostilan sijaan ed. Mäkelä.

Toisen lakivaliokunnan asettaminen.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa edelleen, että eduskunta päättäisi nykyisten ylimääräisten valiokuntien lisäksi asettaa toisen lakivaliokunnan valmistelevasti käsittelemään lähinnä ulosottolainsäädäntöä sekä sotilasrikoslainsäädäntöä ja sotilastuomioistuimia koskevia asioita. Samalla puhemiesneuvosto ehdottaa, että toiseen lakivaliokuntaan valittaisiin 17 jäsentä ja tarpeelliset varajäsenet.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi annetaan valita jäsenet ja varajäsenet sanottuun valiokuntaan.

Hyväksytään.

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1970.

Ensimmäinen varapuhemies: Vuoden 1971 valtiopäivillä eduskunnalle annettu kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1970 lähetettiin sosiaalivaliokuntaan, jossa asiaa ei ehditty loppuun käsitellä. Tämän johdosta puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta ottaisi asian uudestaan käsiteltäväkseen ja lähettäisi kertomuksen, joka nyt on jaettu uusille edustajille, valmistelevasti käsiteltäväksi sosiaalivaliokuntaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Uusia hallituksen esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjel-

mäin ohella kuluvan helmikuun 11, 18 ja 23 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 15, 23—37 ja 39, jotka nyt on edustajille jaettu.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin taloudellisen kasvun turvaamisesta 30 päivänä joulukuuta 1970 annetun lain 15 §:ssä on säädetty, eduskunnalle on, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla tänä päivänä annettu

Valtioneuvoston päätös eräiden huoneenvuokrien korotuksesta.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Juuri eduskuntaan saapunut huoneenvuokra...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Tässä yhteydessä ei ole keskustelua, vaan se tulee myöhemmin.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Ensimmäinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet liikenneministeri Timosen vastaukset ed. Laineen kirjalliseen kysymykseen n:o 3 postin palveluksessa olevien sanomalehdenkantajien palkkojen korottamisesta ja ed. Hemmin kirjalliseen kysymykseen n:o 8 Lahnaslammen kaivosradan rakentamisesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan asiasta ei sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. Lemström: Herra puhemies! Eduskunnan valitsijamiehet kokoontuvat torstaina 2 päivänä maaliskuuta 1972 kello 13 suuren valiokunnan kokoushuoneessa valitsemaan jäsenen valtakunnanoikeuteen, jäsenet eduskunnan palkkavaltuuskuntaan, pankkivaltuusmiehiin, kansaneläkelaitoksen valtuutettuihin sekä varajäsenet siltä osin kuin on säädetty. Vaaleja varten jätettävät ehdokaslistat on jätettävä viimeistään kello 9 yllämainittuna päivänä SMP:n eduskuntaryhmän ryhmähuoneessa valitsijamiesten puheenjohtajalle.

Ed. Huurtamo: Herra puhemies! Oikaisuna valtiovarainvaliokunnan kokouksen ajan suhteen ilmoitan, että valtiovarainvaliokunta kokoontuu tänään välittömästi toisen täysistunnon päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan:

- 1) Ehdotuksen laiksi poliisilain muuttamisesta sisältävä hallituksen esitys n:o 13;
- 2) Ehdotuksen ulkoilulainsäädännön sisältävä hallituksen esitys n:o 21; sekä
- 3) Ehdotukset ulkoilulainsäädännön laeiksi sisältävä ed. Mäkisen ym. lakial. n:o 10.

Ensimmäinen varapuhemies: Edustajille jaettu valtioneuvoston päätös eräiden huoneenvuokrien korotuksesta voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Valtioneuvoston päätös 29 päivältä helmikuuta 1972 eräiden huoneenvuokrien korotuksesta

esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Hallitus on toiminut varsin ripeästi tässä asiassa, niin ripeästi, että tuskin milloinkaan on tapahtunut, että samana päivänä tehty päätös tuodaan eduskuntaan valiokuntakäsittelyä varten. Tästä on syytä onnitella hallitusta, varsinkin sen johdosta, että on ollut vallalla sellainen käsitys, että tämä hallitus tulisi lähtemään varsin hitaanpuoleisesti liikkeelle.

Sen sijaan ei ole syytä onnitella hallitusta siitä, että se on tehnyt päätöksen, jonka johdosta asiantuntija on joutunut panemaan eriväen mielipiteensä valtioneuvoston pöytäkirjaan; ei liioin sen johdosta, että valtioneuvoston oikeuskansleri on pitänyt päätöstä varsin arveluttavana, joskin lain mukaisena. On erittäin ikävä, jos siinä tilanteessa, mihin me olemme joutuneet kohonneiden kustannusten johdosta, yhtä ryhmää kansalaisia, johon mahtuu hyvin paljon eläkeläisiä ja muita pienituloisia, kohdellaan siten, että heille ei tehdä oikeutta. Kysymys ei ole vain — kuten asiantuntijat voivat meitä valistaa — kohtuullisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta kaksipuolisen sopimuksen yhdelle osapuolelle, vaan kohtuullisuudesta kummallekin.

On aihetta toivoa, että päätös, joka lienee eduskunnan hyväksyttävä nyt, kun muuta vaihtoehtoa ei ole, ei olisi esimerkkinä muissa tapauksissa, joissa hallitus joutuu poliittisen painostuksen edessä harkitsemaan, mihin oikeuden ja kohtuuden pitäisi johtaa.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Kun aikanaan olemme hyväksyneet täällä valtalin, se on tapahtunut suurin piirtein yksimielisyyden merkeissä. Sikäli kuin mahdollista sen valtalin puitteissa pyrittiin jossain määrin ottamaan huomioon kaikkien ihmisten kohtuulliset oikeudet ja velvollisuudet. Tässä päätöksessä eduskunta myöskin sanoi, että vuokria on oikeus säännöstellä siten, että vuokrat eivät kohtuuttomasti kohoa. Tämä on se lakisäateinen mitta, jonka puitteissa myöskin nykyinen hallitus on velvollinen toimimaan.

Tosin minun täytyy murheella todeta, että tiedotustoiminta nykyisen hallituksen puitteissa on vähintään kyseenalainen, koska 28

päivänä helmikuuta eräs hallituksen jäsen ilmoitti, ettei ole olemassa laskelmaa näistä koonneista kustannuksista. Minun täytyy valittaa tätä puutteellista tiedonvälitystä hallituksen puitteissa ja toivon, että tämä puute korjattaisiin. Muutoin ei hallitukselta ole mitään hyvää odotettavissa eikä ainakaan hyvää yhteistoimintaa. Toiselta puolen, kun kyseessä on sellainen ministeri kuin hintaministeri, niin tällainen lausuma olisi ankarammankin arvostelun kohteena aiheellinen, varsinkin kun se annetaan meidän kaikkein suurimmassa tiedotusvälineessämme. Hallitus on selityksen velkaa siitä, miten ministeri voi tällaisen lausuman antaa.

Minun täytyy valittaa, että hallitus poliittisista syistä lähtee tällaiseen "viiden pennin" politiikkaan silloin, kun on paljon suuremmista asioista kysymys. On aivan niin kuin eräs sosialidemokraatti kentällä sanoi, "me haluamme nyt katsoa ja kuulla, ketä hallitus kuuntelee ja tottelee." Minun täytyy tehdä tässä asiassa niin omalaatuinen rinnastus, että totteleeko hallitus omaa kenttäväkeänsä vai tekeekö se lain mukaan. (Ed. V. Vennamo: Molempia!) Ennen kuin tämä kysymys on hallituksen osalta edes välttävästi selitetty, hallitus on velvollinen esittämään laskelman, jossa se itse päätyisi tällaisiin korotusnumeroihin kuin se nyt on esittänyt. Ellei se tähän pysty, sen päätös ei ole lainmukainen.

Aiempien hallitusten toimesta on asetettu toimikunta, joka on laskenut näitä korotuksia ja päättänyt 33 penniin ja 63 penniin. Hallitus on velvollinen tämän jälkeen osoittamaan, että aikaisemmin tällainen viran puolesta tehty laskelma on väärä ja virheellinen.

Kun on kysymys siitä, että voidaan säännöstellä ainoastaan siten, etteivät vuokrat kohtuuttomasti kohoa, se sisältää käsitykseni mukaan, suomenkieltä oikein ymmärtävälle, sen, että mikäli kustannuksissa tapahtuu korotuksia, niiden korotusten vaikutus on huomioitava. Ellei näin tapahdu, hallitus on velvollinen osoittamaan, että jollain sektorilla: öljyn hinnoissa, joissa valtionenemmistöinen yhtiö määrää, tai palkoissa, joissa hallitus on ollut paljon mukana olevana tekijänä, on tapahtunut kohtuuttomia korotuksia, joita niin ollen ei tässä voida huomioida.

Sen seikan, kuka omistaa omakotitalon, kuka omistaa huoneiston, ei aina tarvitse ratketa sen mukaan, kuka on varakas. Useimmiten kysymyksessä on se, kuka haluaa säästää, kuka ha-

luaa toimia säästäväisesti ja taloudellisesti elämänsä varrella eikä tuhlaata. Olen aikaisemmin sanonut, että edelliset hallitukset itse ovat suurelta osalta syypäitä meidän kauppataseemme onnettomaan tilanteeseen, koska ne ovat vieneet ihmisiltä säästämiskohteet. On luonnollista, että ihmiset juoksevat etelän mailla, kun ei ole mitään intressiä hankkia itselleen esim. omaa asuntoa, jota ei ole millään tavalla tuettu, vaan hallituksen toimin ajettu ihmisiä pakolla sosialistiselle vuokralinjalle, joka ei rakasta omatoimista yrittämistä eikä säästämistä.

On luonnollista, että eduskunta ei tätäkään päätöstä kumoa; onhan se askel eteenpäin. Mutta tämä on niin läpinäkyvää politiikkaa ja oikeuden kanssa leikkimistä, että tämä päätös ei ole omiaan osaltaan lisäämään sosialidemokraattisen uuden hallituksen arvoa, vaan ratkaisevasti sitä vähentää.

Ed V. Vennamo: Herra puhemies! Luonnollisesti vuokra-asioissa on myös toimittava oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti voimassa olevien lakien mukaan. Auran vuokrapäätös oli varsin omalaatuinen ja väärämielinen. Nykyisen sosialidemokraattisen hallituksen päätöksen, joka on kumonnut Auran päätöksen, sisällöstä ei vielä ole tarkempia tietoja. Mutta niitten tietojen mukaan, jotka ovat käytettävissä, tämäkin päätös on hämmästyttävän väärämielinen. Kansalaiset asetetaan kolmeen ryhmään: on kiskurivuokria, jotka ovat säännöstelyn ulkopuolella kokonaan. Sitten on säännösteltyjä vuokria, missä korkeat vuokrat saavat saman korotuksen kuin alhaiset vuokrat ja sitten ovat pienkiinteistön omistajat, jotka eivät ole saaneet mitään korotuksia. Myöskään ei ole kiinnitetty huomiota vuokralaisen taloudelliseen asemaan. On hyvätulaisia vuokralaisia, on pienituloisia, jotka ovat taloudellisissa vaikeuksissa.

Tämän asian hoitamisessa on eduskunnan syvennyttävä todella oikeudenmukaisuuteen. Pienikiinteistöjen omistajille on tehtävä oikeutta, mutta myös vähävaraisille vuokralaisille. On muistettava maan taloudellinen tilanne. Kun eduskunta syventyy asiaan, niin minä luulen, että SMP:n linja, joka kehottaa hallitusta korjaamaan nyt tekemänsä päätöstä, tulee saamaan ymmärtämystä ja kannatusta. Tämä on nyt syytä heti todeta.

Tämä ei ole hyökkäys hallitusta vastaan, joka on ollut lyhyen ajan paineen alla, vaan tämä on kysymys, joka vaatii oikeudenmukai-

suutta, tasapuolisuutta. SMP:llä on käsitys, että pitäisi määrätä esim. neliövuokra ja jakaa asunnot esim. kolmeen luokkaan ja ne vuokrat, jotka menevät yli tämän kohtuuden, eivät saisi mitään korotusta. Ne, jotka ovat alempana, heille oikeutta ja he saisivat korotuksen. Myös on muistettava pienyrittäjät ja heidän vaikea taloudellinen asemansa. Tämä on sen luokan kysymys, että tähän on syvennyttävä ja tämä on käsiteltävä yleisen taloudellisen ratkaisun yhteydessä ja sen mukaan on nyt hallituksen antamaa päätöstä myöhemmin korjattava.

Ed. Lindeman: Herra puhemies! Jos minä käsitin ed. Ehrnroothin puheenvuoron oikein, niin hän antoi ymmärtää, että näitten vuokranantajien keskuudessa on mm. hyvin paljon eläkeläisiä ja pienituloisia, joita hänen mukaansa nyt tultaisiin kohtelemaan erittäin huonosti, elleivät Auran hallituksen esittämät vuokrankorotukset toteudu. Saattaa tietysti näin olla, mutta minulla on sellainen henkilökohtainen käsitys, että se joukko eläkeläisiä, joka joutuu vuokraa maksamaan ja joka joutuu kärsimään mahdollisista vuokrien korotuksista on hyvin paljon suurempi kuin se, joka tässä on esiintymässä asuntojen omistajina ja vuokranantajina.

Minua kiinnostaisi, ed. Ehrnrooth, nyt saada tietää, onko ed. Ehrnrooth niitten eläkeläisten kannalla, jotka ovat vuokranantajia, vai niitten kannalla, jotka ovat vuokranmaksajia. Minusta tämä on erittäin tärkeä kysymys.

Ed. Tuominen: Herra puhemies! Oikeiston taholta on kiirehditty ja painostettu kaikkiin tavoin vuokrankorotusten toimeenpanoa. Nyt tässä asiassa sosialidemokraattinen hallitus joutui ensi kerran temppelin harjalle. Valitettavasti se on vahvistanut oikeaksi ne arvelut, mitä kommunistien ja kansandemokraattien taholta sitä perustettaessa esitettiin. Sosialidemokraattinen hallitus on ottanut tehtäväkseen tukea oikeiston politiikkaa vähävaraista väestöä vastaan. Tämä oli odotettavissa jo silloin, kun sos.dem. puolue hallitusneuvotteluissa hylkäsi kansandemokraattien selkeän ohjelman työväenpuolueiden yhteistyöstä työtätekevän väestön etujen ja oikeuksien turvaamiseksi.

Socialidemokraattisen hallituksen esityksestä on kokonaisella 5 pennillä pudotettu vuokria Auran hallituksen vuokrankorotuspäätöksestä. Tälläkö lohdutuspalkinnolla sosialidemokraatti-

nen puolue ajattelee lyövänsä propagandamynttiä politiikasta.

Hintojen nousussa Suomi oli vuonna 1971 toisella sijalla maailmassa. Kansainvälisen valuuttarahaston tilastokatsauksen mukaan Englanti niukinnaukin ajoi Suomen ohi hintojen nousussa lokakuusta 1970 lokakuuhun 1971. Auran hallitus saattoi iloita maailmanennätyksestä, minkä se hankki varmaan Suomelle toimeenpanemalla hinnankorotusvyöryn. Vakautussopimuksella jäädytettiin palkat ja nyt sosialidemokraattisen hallituksen esittämällä vuokrankorotuksella kiristetään työläisten elintaso entistä alhaisemmaksi. Aivan oikein tasavallan presidentti totesi hiljattain puheessaan, että valkauttamispolitiikan ansiosta pääomatulot ovat nousseet palkkatuloja huomattavasti enemmän (Ed. Ehrnrooth: Se ei pidä paikkaansa!). Kun julkinen valta on toimillaan luonut edellytykset pääomatulojen tuollaisille voitoille, on vähin vaatimus — sanoi tasavallan presidentti — että yhteiskunta veropoliittisin ja muin keinoin pääsee määräämään, miten nuo voitot käytetään taloudellisen turvallisuuden ja tasa-arvon lisäämiseksi. Mutta sosialidemokraattinen hallitus jatkaa Karjalaisen B-hallituksen ja virkamieshallituksen linjaa korottamalla tuloeroja huomattavasti kasvattavia vuokria. Tuloerojen kaventaminen olisi edellyttänyt vuokrankorotuksista pidättymistä ja vähävaraisten pienyrittäjien ja eläkeläisten tukemista sellaisin verohelpotuksin, joita kansandemokraatit ovat useaan otteeseen esittäneet.

Äskettäin kävi helsinkiläisten metallityöpaikkojen 103 luottamusmiestä eduskunnassa esittämässä jyrkän vastalauseen vuokrien ja hintojen korotuksia vastaan. Tämä valtuuskunta korosti hintavyöryn olevan osan sitä porvarillista tulonjako- ja talouspolitiikkaa, jota työläisille on pakolla tyrkytetty. Valtuuskunta totesi työläisten vastarinnan porvarillista talouspolitiikkaa vastaan osoittautuneen oikeaksi, ja että tietyt ratkaisut eivät tule helpottamaan työehtosopimusratkaisuja. Oletamus, että kaikki sopimusosapuolet pitävät kiinni tehdyistä sopimuksistaan, on osoittautunut harhaksi. Niillä on mitätöity kaikki sopimuskauden aikana saadut palkan korotukset, totesi valtuuskunta. Korotustoimien takana olevat voimat — sanotaan tässä 103 metallityöalan luottamusmiehen lausunnossa — ovat osoittautuneet kyvyttömiksi maan talouspolitiikan hoitoon ja vähätuloisten auttamiseen. Tämä on työläisten vastaus hallitukselle.

Luottamusmiesten julkilausumassa kiinnitettiin myös huomiota siihen, että vuokrien korotuspäätökset eivät edes perustu todellisiin kiinteistökustannusten nousuihin, vaan yksinomaan arviointeihin ja kannanottoihin. Mitään selvitystä ei todellakaan ole tehty kiinteistökustannusten noususta vuonna 1970. Viime vuoden osalta sellainen selvitys voitaisiin tehdä vasta huhtikuun tienoilla. Ed. Mäki esitti täällä eräitä lukuja. Suomen Kiinteistöliiton taholta kyllä on esitetty monenlaisia väritettyjä tilastoja. Niissä väitetään, että polttoöljyn hinta on noussut vakautusaikana jopa 80 %. Siinä on otettu lähtökohdaksi syksy 1967, jota vertailaan elokuun 1971 hintoihin. Tietysti prosentit nousevat, kun otetaan mukaan aika ennen devalvaatiota. Sitä paitsi vuokrasulku astui voimaan vasta vuonna 1968, joten siinäkin suhteessa lähtökohta on täysin väärä. Mitään ei puhuta oikeiston taholta siitä, että öljyn hinta on alentunut viime joulukuussa ja että korkokanta on alentunut.

Hallituksen esitys on isku yhtä hyvin sosialidemokraattisia kuin kansandemokraattisia työläisiä vastaan. Kansandemokraatit vastustavat toimenpiteitä vuokrien korottamiseksi.

Ed. Mäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kunnioittavasti huomautan edelliselle puhujalle, että häneltä on varmaan jäänyt huomaamatta, että vuoden 1967 alusta öljyn hinnat ovat kaksinkertaistuneet. Olisi aihetta tällaisissa kysymyksissä katsella asiaa kokonaisuudessaan eikä ottaa tippa sieltä, toinen täältä.

Samalla ilmoitan, että en pidä oikeana sitä, että määrätyle kansanosalle annetaan tehtäväksi hoitaa jokin määrätty sosiaalinen kysymys. Yhtä väärin kuin on oikeus asettaa pikkuautonomistajille velvollisuus kuljettaa kaikkea muuta kansaa maksutta, yhtä väärin on että ne, joilla on osake, velvoitetaan kustannuksellaan asuttamaan siellä toisia ihmisiä. Yhtä väärin olisi myöskin se, jos velvoitettaisiin, että maatalouden on tuotettava tavaroita muulle kansalle tuotantokustannuksia pienemmällä määrällä. Tästä on kysymys. Te saatte soittaa jatkuvasti viulua väittämällä olevanne köyhän asialla. Itse asiassa te haluatte mullistaa meidän yhteiskuntamme ja saattaa ne ihmiset ahdinkoon, jotka vielä jaksavat yrittää ja hankkia hyvää tässä maassa muille.

Ed. Rytkönen: Herra puhemies! Ed. Mäelle huomauttaisin, että täällä vasemmalla kyllä halutaan mullistaa ja tämä yhteiskunta on kyllä mullistuksen tarpeessa. Tämän osoittaa ed. Mäen puheenvuoro.

Mitä vielä ed. Mäen puheenvuoroon tulee, niin kun hän tuomitsi sosialismiksi vuokra-asunnot, niin hän kadehtii ja sortaa niitä köyhiä ihmisiä, jotka asuvat halvemmalla yhteiskunnan rakentamisessa vuokra-asunnoissa. Se on sitä samaa ed. Mäen tökeröä politiikkaa, jolle ei ole mitään perusteita, mutta se on suurta vuodatusta tippa silmässä suurpääoman puolesta.

Herra puhemies, itse asiaan. Haluaisin todeta sen seikan, että kun Auran hallitus teki järkyttävän korotuspäätöksen vuokrista, niin työläiset todella hämmästyivät kun hinnankorotukset olivat syöneet UKK-sopimuksen mukaiset palkankorotukset, ja työläisten reagointi oli tietysti aivan oikea. Kun maahan perustettiin sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus ja kun se puhui jotain vuokrista, niin työläiset suurin toivein odottivat, että nythän saatetaan ainakin tältä onnettomuudelta välttyä, mutta niin vain on — johtuneeko ajankohdasta, joka tapahtumia sitoo — että sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus suorittaa vuokrankorotuksen, joka on vain hiukan lievempi kuin Auran johtaman virkamieshallituksen vuokrankorotus.

Tosiasiase on, että ei näille vuokrankorotuksille ole aiheellista perustaa olemassa. Jos öljyn hinta välillä nousi, niin se on taas laskenut, ja eihän haloilla enää vuokrahuoneita lämmitetä. Niissä kyllä olisi aihetta korotukselle, mutta haloilla lämmitettäviä vuokrahuoneita ei enää nyky-Suomessa ole, koska halko tarvitaan teollisuuteen. Toisaalta kun vuokrautuisa sijoitusasunnoissa saavutetaan pääomalle yli 50 %:n tuotto vanhojen talojen osalta, niin eiköhän tätäkin asuntotuotantoa ja tuloa asunto-osakkeista ja asuntovuokraeinottelusta olisi tarkisteltava vähän samalla tavalla kuin mitä teollisuuskin joutuu konjunktuurien vallitessa, aina kokemaan erisuuruisia tuloja erilaisissa suhdanteissa, joten oikeiston puuhat ja puheet vuokrankorotuksen tarpeellisuudesta ovat kyllä tuulesta temmattuja suurimmalta osaltaan. Mutta jos kuitenkin eduskunnan enemmistö hyväksyy tämän sosialidemokraattisen hallituksen esittämän vuokrankorotuksen, niin työläisillä, vuokralaisilla, ei ole mitään muuta keinoa kuin taistella järjestöjensä avulla vähintään 10 %:n palkankorotuksista.

Ed. Kock: Herra puhemies! Ed. Mäen olisi ollut paikallaan ennen äskeisen puhevuoron käyttöä saada kuulla perustuslakivaliokunnassa tänä päivänä kuultuja asiantuntijoita, jotka esittivät varsin mielenkiintoisia seikkoja, myöskin ed. Mäelle. Siellä todettiin, että edellisessä valtuuslaissa oikeusperusteena mahdolliselle vuokrien yleiskorotukselle voi olla vuokrien yleinen kohtuullisuus ja kohonneet kiinteistö-kustannukset. Sen sijaan nyt voimassa olevassa valtuuslaissa, jonka perusteella nämä sekä Auran että Paasion hallituksen valtioneuvoston päätökset vuokrien yleiskorotuksista on annettu, mainitaan oikeusperusteena ainoastaan vuokratason kohtuullisuus. Tässä mielessä, kun on todettu että maassa on kiskurivuokria, ei yleiskorotukselle mielestäni ole pohjaa olemassa nykyisessä valtuuslaissa. Se ohella asiantuntijat esittivät, että suoritetuissa tilinpäätöskäytöksissä on erityisesti ilmennyt, että ei ole olemassa sellaista korotustarvetta, mitä näissä valtioneuvoston molemmissa päätöksissä esitetään. Tämän perusteella SKDL:n ryhmä on edelleenkin sillä kannalla, että yleiskorotukselle ei ole olemassa perusteita ja siitä olisi luovuttava.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Kun hallitus on tehnyt tämän korotuspäätöksen, se on ilmeisesti ed. Lindemanin logiikan mukaan ollut vuokranantajien asialla. Eihän asia ole näin yksinkertainen. Kun kysymys on vuokrapäätöksen tekemisestä, jota on lykätty vuosi-kaupalla, niin on jokaisen järkevästi asioihin suhtautuvan pakko tehdä päätös, joka ei ole miellyttävä. Se ei ole miellyttävä kenellekään. Mutta jos me aiomme noudattaa jonkinlaista kohtuutta ja oikeutta, niin totta kai silloin kohonneet kustannukset vaikuttavat myöskin vuokriin. Ne ovat vaikuttaneet joka alalla. Sosialidemokraatit ovat valmiit korottamaan esim. elintarvikkeiden hintoja samasta syystä, koska kaikki kustannukset ovat nousseet, palkat myös, ja koska palkkatyöntekijät ansaitsevat parempia palkkoja, niin kuin he ovat saaneet joka vuosi. Tämä on tosiasia, joka kuvastuu myös vuokrien korotuksissa. Meidän politiikkamme on tunnetusti alkeellista. Se on siinä määrin alkeellista, että täällä viime viikolla vuokralaisena ollut Pohjoismaiden neuvosto totesi, ei virallisesti mutta kuitenkin niin selvästi, että ed. Lindemanillakin oli tilaisuus kuulla sosialidemokraattienkin mielipiteitä siitä, ettei näin yksinkertaisesti politiikkaa pitäisi

voida ajaa kuin monessa kysymyksessä Suomessa tehdään. Kaikkein yksinkertaisinta on se ed. Lindemanin logiikka, joka ilmenee kysymyksessä, olenko minä vuokranantajan vai vuokralaisen asialla. Minä olen oikeuden ja kohtuuden asialla. Jos me emme pysty rakentamaan yksityisen aloitteen pohjalta vuokra-asuntoja tai omistusasuntoja, niin kyllä vuokralaiset ovat ensimmäiset, jotka siitä kärsivät.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Sanoisin, että täällä ed. Rytkönen osui naulan kantaan. Aivan niin onkin. Tässä on kysymys asioitten hoitamisesta sosialistiseksi ja kommunistiseksi Suomeksi asuntojen osalta. Vastustan sitä avoimesti ja päättäväisesti, koska katson, että asuntokysymys on hoidettavissa yksityistä tietä. Tässä ed. Rytkönen oli aivan oikeassa. Minä en jaksanut lentää ed. Rytkösen mielikuvituksen tavoin 50 %:n tuottoihin ja odotan mielenkiinnolla tästä kirjallisia esimerkkejä.

Ed. Lindeman: Herra puhemies! Minä en puheenvuorossani tietenkään lähtenyt siitä, että kumpikaan näistä korotusehdotuksista olisi edullinen niille, jotka maksavat vuokraa. Minä vain kiinnitin huomiota siihen, että kun ed. Ehrnrooth puhui eläkeläisistä, hän puhui yksinomaan niistä, jotka kenties omistavat asuntoja ja ovat vuokranottajia. Sen sijaan hän ei puhunut mitään niistä, jotka maksavat vuokria ja jotka ovat kuitenkin paljon suurempi joukko kuin ensinmainittu. Mihinkään muuhun minä en tässä yhteydessä kiinnittänyt huomiota.

Ed. S. Suominen: Herra puhemies! Vuokra-asiassa voin yrittäjänä masentuneena todeta sen ääriivasemmiston kannan, jolla todelliset kohonneet kustannukset ja niiden vaikutukset tällaiseen yrittäjäkuntaan kuin vuokra-asuntoja rakentaviin ja vuokra-asuntoja ylläpitäviin yrittäjiin toteutetaan siten, että kokonaisvaikutuksena on se, että vuokra-asuntojen rakentamisvauhti hidastuu. Minä uskoisin, että täällä eduskunnassa ollaan sekä oikealla että vasemmalla yhtä mieltä siitä, että tällä hetkellä meillä Suomessa on varsinkin asutuskeskuksissa puutetta juuri vuokra-asunnoista. Olisi meneteltävä eduskunnassa maan asioista päätettäessä siten, että kaikki mahdolliset keinot käytettäisiin, joilla vuokra-asuntojen tuotantoa voitaisiin edistää.

Nyt tämä ääriivasemmiston edustama kanta, että kohonneitten kustannusten siirtäminen

vuokriin edes alennetussa, erittäin kohtuullisessa muodossa esettäisiin, on sellaista politiikkaa, joka varmasti vähentää vuokra-asuntojen rakentamishalukkuutta ja vähentää vuokra-asuntojen rakentamismäärää ja siten pahentaa tätä vuokra-asuntopulaa, joka tällä hetkellä Suomessa vallitsee.

Minusta on hämmästyttävää, että monta kertaa äärivasemmiston taholta täällä esitetään sellaisia väitteitä, että kommunistit muka tukisivat pienyritteliäisyyttä tässä maassa. Asuntojen rakentaminen, vuokra-asuntojen rakentaminen, vuokra-asuntojen tarjoaminen on monessa tapauksessa sitä pienintä yritteliäisyyttä tässä maassa. Senkin te kommunistit haluatte nitistää ja nujertaa sellaisen ikivanhan, vanhentuneen ja homehtuneen ideologian toteuttamiseksi, jolla ei ole enää mitään tarjottavaa tämän päivän yhteiskunnalle, joka ei millään tavalla auta meitä pääsemään vuokra-asuntojen pulasta. Avatkaa silmänne, tulkaa takaisin nykyaikaan, tulkaa rakentamaan suomalaista yhteiskuntaa paremmaksi järjen avulla eikä vanhoihin dogmeihin nojautuen!

Ed. Taipale: Herra puhemies! Haluaisin huomauttaa ed. Mäelle ja ed. S. Suomiselle, että juuri sosialistisissa yhteiskunnissa vuokra-asuntojen tuotanto on varsin laajaa ja lisäksi vuokrataso erittäin halpa. Kävin itse syyskuun alussa Pohjois-Koreassa, joka oli tuhattu samaan määrään asti kuin Hirošima. Siellä on vuokrataso 2 % palkasta ja pysyy. Siihen sisältyy lämpö, vesi ja valo. Toisin sanoen se politiikka, että me edistämme sosialismia, on sitä todellista vuokralaisten politiikkaa, ja tätä politiikkaa eivät toki edustajat Mäki ja S. Suominen edistä, kuten he ovat todenneet. Myös tiedämme varsin hyvin Neuvostoliiton kohdalta, että siellä vuokrataso on alle 10 %:n luokkaa, ja kansainväliset suosituksetkin ovat noin 20 %, Suomessa hyvin harva pääsee näin alhaisilla vuokrilla liikkeelle.

Kokoomuksen politiikkana on ollut aina — mm. Helsingin kaupungissa, jonka valtuustossa istun — se, että väestönsuojia kannattaa rakentaa, sodanaikaista asumista tukea, 0,4 m² henkeä kohti. Helsingissä kokoomus on ajanut tilanteen siihen, että 40 % sosiaali- ja asuntotuotantoon suunnattavista määrärahoista suhteellisesti kuluu pelkästään väestönsuojiiin. Täl-

lainen on se vuokralaisia tukeva politiikka, mitä teillä siellä vasemmalla harjoitetaan.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Nyt kun eläkelainsäädännön kokonaisuudistus ja yksinkertaistaminen on tulossa, on meillä varmaan mahdollisuus korjata iäkkäitten eläkeläisten asemaa, joka todella on viime vuosina huonontunut ja nimenomaan sinä aikana, jolloin vasemmisto on ollut hallituksessa eikä kokoomus.

Ed. S. Suominen: Herra puhemies! Haluaisin ed. Taipaleelle vastata, että silloin kun maassa todella oli asuntopula, silloin kun täälläkin oli vieraan vallan toimesta pommitettu asuntoja hajalle ja oli todella huutava asuntopula maassa, silloin siitä pulasta päästiin erittäin nopeasti siitä syystä, että tarjottiin etuja ja houkutuksia yksityisille yrittäjille asuntotuotannon tehostamiseksi. Tällä hetkellä maassamme ei ole läheskään niin vaikea tilanne, mutta silti tarvittaisiin sellaisia toimenpiteitä — ed. Taipale — jotka edistäisivät asuntotuotantoa, eikä sellaisia toimenpiteitä, jotka laamattavat vuokra-asuntojen tuotantoa. Siitä syystä olisi hallituksen esitys vuokrien korotamisesta hyväksyttävä, ja on vain valitettavaa, että hallitus on lähtenyt viiden pennin pyörittäminen näin tärkeässä asiassa eikä Paasion hallitus voinut hyväksyä Auran hallituksen antamaa esitystä sellaisenaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 16.

Täysistunto lopetetaan kello 14.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

10. Tiistaina 29 p. helmikuuta 1972

kello 16.

Päiväjärjestys.

Sihteeri lukee:

Ilmoituksia.

Siv.

Puhemiehen vaali 73

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet ed. Sukkelainen 172 ääntä, ed. Karjalainen 8 ääntä ja ed. Virolainen 2 ääntä. Lisäksi on jätetty yksi tyhjä vaalilippu.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
Virolainen.

Ed. Teir: Herr talman! Det finns två riksdagsmän Karjalainen i salen. Hur kan det godkännas?

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuiivat edelliseen täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Neljässä äänestyslipussa on nimi Ahti Karjalainen, ja kun tiedetään, ketä on tarkoitettu, ne voidaan hyväksyä, mutta neljässä äänestyslipussa on vain nimi Karjalainen, ja koska ei tiedetä, ketä on tarkoitettu, niin ne on hylättävä.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Puhemiehen vaali.

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksen ainoana asiana on puhemiehen valitseminen vuoden 1972 varsinaisten valtiopäivien jäljellä olevaksi ajaksi. Vaali toimitetaan umpilipuvin noudattamalla työjärjestyksen 2 §:n 2 momentin ja 45 §:n säännöksiä. Huomautan, että valittavan nimi on äänestyslipussa ilmaistava niin selvästi, ettei epätietoisuutta henkilöstä, jota on tarkoitettu, voi syntyä.

Vaalitoimituksessa avustamaan pyydän seuraavat edustajat: Kohtala, Kock, Suorttanen ja Salmenkivi.

Vaaliin ryhdytään.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksen tulos julistetaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun ed. Sukkelainen on saanut ehdotetun enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, on hänet valittu eduskunnan puhemieheksi vuoden 1972 varsinaisten valtiopäivien jäljellä olevaksi ajaksi.

Puhemiehen juhlallinen vakuutus.

Ensimmäinen varapuhemies: Kehotan nyt valittua puhemiestä eduskunnan edessä antamaan valtiopäiväjärjestyksen 25 §:ssä säädetyin juhlallisen vakuutuksen.

Puhujakorokkeelle asettuen lausuu

Puhemies Sukkelainen: Herra puhemies! Minä Vieno Johannes Sukkelainen vakuutan, että minä puhemiestoisessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, edus-

kunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Pyydän nyt herra puhemies ottamaan paikkansa eduskunnassa ja ryhtymään toimeensa.

Puhemiehen puhe.

Noustuaan puhemiehen paikalle lausuu

Puhemies Suksela: Hyvät edustajatoverit! Pyydän lämpimästi kiittää siitä luottamuksesta, mitä äskeisessä vaalitoimituksessa minulle osoititte. Niin eriseuraisilta kuin me kansanedustajat saatammekin ulkopuolisen silmissä näyttää, meillä on kuitenkin kaikilla yksi asia, joka meitä yhdistää: me kannamme, vaikka ei sitä aina kaikista meistä huomaa, huolta siitä, että tämä yhteisö, johon kuulumme, kykenee selviytymään kasvavasta työmäärästään ja täyttämään valitsijaimme toiveet. Syistä, jotka johtuvat enemmän olosuhteista kuin meistä, eduskuntatyö on tänä vuonna käynnistynyt hitaasti. Nyt näyttäisi kuitenkin siltä, että edellytykset työn nopeaan käynnistykseen ovat olemassa. Uskon ja toivon, että me tässä yhteisessä pyrkimyksessä löydämme toisemme ja kykenemme selviytymään meitä odottavista tehtävistä.

Jag ber att få tacka för det förtroende ni visat mig. Jag hoppas att jag i mitt arbete fortfarande kommer att få från er sida åtnjuta er välvilliga förståelse.

Ilmoitus puhemiehen vaalista.

Puhemies: Tarkistamista varten esitellään puhemiehen vaalista laadittu kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

”Tasavallan Presidentille.

Sitten kun päätoimittaja Rafael Paasio, joka vuoden 1972 varsinaisten valtiopäivien alussa valittiin eduskunnan puhemieheksi, on pyynnöstä vapautettu mainitusta toimesta, eduskunta on tänään toimittanut uuden vaalin, ja on tällöin valittu puhemieheksi vuoden 1972 varsinaisten valtiopäivien jäljellä olevaksi ajaksi kansleri V. J. Suksela.

Helsingissä 29 päivänä helmikuuta 1972.”

”Till Republikens President.

Sedan chefredaktören Rafael Paasio, som i början av 1972 års lagtima riksdag valdes till riksdagens talman, på begäran befriats från nämnda värv, har riksdagen denna dag förrättat nytt val och därvid har till talman för den återstående tiden av 1972 års lagtima riksdag utsetts kanslern V. J. Suksela.

Helsingfors den 29 februari 1972.”

Kirjelmä hyväksytään.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13, jolloin käsitellään suullisia kysymyksiä, ja varsinainen istunto on kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

11. Perjantaina 3 p. maaliskuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

Suullisia kysymyksiä:

- 1) Ed. Saimon suull. ksm. n:o 11 Pihtiputaan emäntäkoulun suunnittelu- ja rakennustöiden nopeuttamisesta 75
- 2) Ed. Sepän suull. ksm. n:o 12 perunan hintasäännöstelyn lopettamisesta . 76
- 3) Ed. Toivasen suull. ksm. n:o 13 ammattikoulujen työpäivien lukumäärän alentamisesta 77
- 4) Ed. Mykkäsen suull. ksm. n:o 15 voimalaitosten rakentamisesta Ounasjoen ja Kitisen koskiin ”
- 5) Ed. Ehrnroothin suull. ksm. n:o 16 lännestä ostetun öljyn hinnasta 78
- 6) Ed. Fribergin suull. ksm. n:o 17 Helsingin kaukolämpömaksujen korotuksesta ”
- 7) Ed. Härkösen suull. ksm. n:o 18 uuden puolueen merkitsemisestä puolue- rekisteriin 79
- 8) Ed. Breilinin suull. ksm. n:o 19 öljylämmitysasetuksen aiheuttamista vaikeuksista pienpolttimoiden markkinointi- ja asennustoimenpiteille ”
- 9) Ed. Salaman suull. ksm. n:o 20 peruskoulun opinto-ohjaajien virkojen perustamisen edellyttämien määräysten antamisesta ”
- 10) Ed. Fribergin suull. ksm. n:o 21 yhteispohjoismaisten laitosten sijoittumisesta eri pohjoismaihin 80
- 11) Ed. Häkämiehen suull. ksm. n:o 22 toimenpiteistä Karhulan kauppalan kaupungiksi muuttamista koskevan anomuksen johdosta ”
- 12) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 23 vuokrien saattamisesta oikeudenmukaisiksi 81

Siv.

- 13) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 24 siirtotyömaiden työttömien päivärahan poistamisesta 82

Puhetta johtaa puhemies **Sukselainen.**

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ed. Saimon suull. ksm. n:o 11 Pihtiputaan emäntäkoulun suunnittelu- ja rakennustöiden nopeuttamisesta.

” Ed. Saimo: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä Pihtiputaan emäntäkoulun suunnittelu- ja rakennustöiden nopeuttamiseksi?

Opetusministeri **Sundqvist**: Herra puhemies! Kansanedustaja Sylvi Saimon suulliseen kysymykseen vastaan kunnioittavasti seuraavaa:

Pihtiputaan emäntäkoulun paikaksi on suunniteltu 15 kilometrin päässä kirkonkylästä olevaa maatilaa. Näin syrjäinen emäntäkoulun sijainti merkitsisi, ettei opetusta, esim. ravintola-alan harjoittelua kyettä järjestämään asetettuja tavoitteita toteuttavaksi. Saatujen kokemusten valossa on myös pelättävissä, että oppilaitokseen olisi vaikeata saada pätevä opettajakunta. Myös oppilaiden on huomattu pyrkivän ennen muuta asutuskeskuksissa tai niiden välittömässä läheisyydessä sijaitseviin oppilaitoksiin. Kun suunnitelmien mukaan tämän vuosikymmenen puolivälissä riittää keskiasteen koulutuspaikkoja koko ikäluokkaa varten, on todennäköistä, että Pihtiputaan emäntäkoulu joutuisi kärsimään oppilaspulaa. Edellä sanotun perus-

teella valtioneuvosto päätti joulukuun 22 päivänä vuonna 1971, etteivät eduskunnan lausumat 19. 12. 1969 ja 21. 12. 1968 Pihtiputaan emäntäkoulun rakentamiseksi anna aiheita toimenpiteisiin.

Ed. Saimo: Herra puhemies! Teen lisäksymyksen:

Tietääkö hallitus, että emäntäkoulun rakentaminen Keski-Suomen pohjoisimpaan kuntaan toisi edellytykset väestön pysymiseen ja turvaisi osaltansa työllisyyden kehitysalueella?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Kyllä tämä asia on kokonaisuudessaan ollut hallituksessa ja opetusministeriössä tutkittavana ja on todettu juuri kuten vastauksessani sanoin, että oppilaspaikkoja tulee olemaan riittävästi tämän vuosikymmenen aikana. Ja viittaa myöskin näihin perusteluihin, jotka ja esitin, ja totean että näin ollen valtioneuvosto on päättänyt juuri tästä syrjäisestä sijainnista ja myöskin muista vaikeuksista johtuen olla tällä hetkellä ryhtymättä toimenpiteisiin.

Ed. Saimo: Herra puhemies! Teen seuraavan lisäksymyksen:

Mitä hallitus on aikonut tehdä tälle maatilalle, jonka Pihtiputaan kunta on aikansa osastanut?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Tähän on nyt tällä hetkellä erittäin vaikea vastata, mutta tätä asiaa tullaan myöskin tutkimaan, ja varmasti löydetään myöskin muuta käyttöä tälle maatilalle.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ed. Sepän suull. ksm. n:o 12 perunan hintasäännöstelyn lopettamisesta.

Ed. Seppä: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti suullisen kysymyksen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi:

Milloin hallitus aikoo lopettaa perunan hintasäännöstelyn?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Kansanedustaja Mauno Sepän suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittavasti saada vastata seuraavaa:

Hintasäännöstelyn laajuus on määritelty eri osapuolten kesken vuonna 1970 tehdyn tulopoliittisen sopimuksen yhteydessä. Sen mukaan hintasäännöstely pysyttää sopimuskauden loppuun eli huhtikuun 1972 alkuun saman laajuusena kuin se oli sopimusta tehtäessä. Perunan hintasäännöstelyn lopettaminen ennen mainittua ajankohtaa merkitsisi siis poikkeamista tehdystä sopimuksesta, mitä ei voitane pitää oikeana.

Vuoden 1971 heikosta sadosta johtuen on perunan kysynnän ja tarjonnan suhde tällä hetkellä sellainen, että sen hintasäännöstelystä vapauttaminen johtaisi sangen todennäköisesti merkittävään hintojen nousuun. Tästä johtuen perunan hintasäännöstelyä ei kuluvan satokauden aikana voitane lopettaa. Koska perunalla on edelleen suuri merkitys elinkustannuksissa, on todennäköistä, että se tulee kuulumaan hintasäännöstelyn alaisten hyödykkeiden joukkoon, jos hintasäännöstelyä yleensä katsotaan aiheelliseksi jatkaa suunnilleen nykyisessä laajuudessa. Tämä taas on paljolti riippuvainen niistä ratkaisuksista, joihin meneillään olevissa tulopoliittisissa neuvotteluissa päädytään.

Ed. Seppä: Herra puhemies! Esitän ensimmäisen lisäksymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että lähinnä perunan hintasäännöstelystä johtuen varastossa olevaa perunaa ei kannata saattaa ruokaperunana kauppaan, jolloin perunapula on seurauksena?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! On selvitetty, että perunaa on varastossa, mutta kysymys hintasäännöstelyn muuttamisesta ei ole ajankohtainen tässä vaiheessa niistä seikoista johtuen, jotka vastauksessani esitin.

Ed. Seppä: Herra puhemies! Esitän toisen lisäksymyksen lähinnä tulevaisuutta ajatellen:

Tietääkö hallitus, että perunan hintasäännöstelystä johtuen perunan viljelyn kannattavuus on romahtanut ja viljelysalat uhkaavasti supistuneet?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Hallitus on tietoinen tilanteesta perunan viljelyn osalta, ja on ilmeistä, että tulevan tai seuraavan satokauden aikana on tähän asiaan pa-

neuduttava sen tilanteen vaatimien toimenpiteiden mukaisesti.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ed. Toivasen suull. ksm. n:o 13 ammattikoulujen työpäivien lukumäärän alentamisesta.

Ed. Toivanen: Herra puhemies! Hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitän kunnioittaen suullisen kysymyksen, joka kuuluu seuraavasti:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä ammattikoulujen työpäivien lukumäärän alentamiseksi nykyisestä 195:stä kansa- ja oppikoulujen työpäiviä vastaavaan lukumäärään eli 190:een?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Toivasen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Yleisten ammattikoulujen lukuvuosi väheni viime syksynä 25 työpäivällä eli 220:sta 195 työpäivään. Jotta tämä ei olisi aiheuttanut merkittävää vähennystä annettuun opetukseen, jouduttiin samanaikaisesti päivittäistä koulu-aikaa lisäämään, niin että se on nyt 7—8 tuntia. Tämä merkitsee ensimmäisellä luokalla 37 viikkotuntia ja toisella luokalla 38 viikkotuntia eli keskimäärin 1 462 tuntia vuodessa.

Yleisten ammattikoulujen päivittäisen koulun lyhentäminen, johon eräissä aikaisemmissa eduskuntakyselyissä myöskin on viitattu, ja työpäivien lukumäärän vähentäminen merkitsisivät toteutettuina 38 työviikon ja 35 viikkotunnin mukaan laskien oppilaiden saaman opetuksen vähenemistä 132 tunnilla eli noin 9 %:lla nykyisestä.

Yleisten ammattikoulujen työajan lyhentämiselle ei löydy esikuvia muiden maiden omaksumasta käytännöstä. Lyhin koulutyövuosi lienee Ruotsissa, jossa syksystä 1971 alkaen gymnasieskolanin kaksivuotisten ammatillisten linjojen työaika on 38 tuntia viikossa ja lukuvuosi kestää 40 viikkoa.

Lisäksi on muistettava, että erikoisalojen ammattikouluissa ja muissa ammattikasvatushallituksen alaisissa oppilaitoksissa vuosittaiset työajat poikkeavat varsin paljon toisistaan, mikä johtuu asianomaisen koulutusalan erilaisista tavoitteista sekä koulutusajkojen kokonaispituuksista.

Edellä mainittuihin seikkoihin viitaten ja koska työaikaero ammattikoulujen sekä kansa- ja oppikoulujen välillä on varsin pieni, en pidä ammattikoulujen työajan lyhentämistä kovinakaan merkittävänä koulutuspoliittisena uudistuksena. Koska kuitenkin on tarkoituksenmukaista, että toisaalta saman koulutusasteen puitteissa ja tässä tapauksessa toisen koulutusasteen ammattikouluissa ja lukioissa noudatetaan mahdollisimman yhtenäistä käytäntöä ja toisaalta oppilaiden edut, miltä kannalta työaikakysymystä myös voidaan tarkastella, ovat samalla koulutusasteella yhtäläiset, olisi mielestäni ryhdyttävä toimenpiteisiin mainittujen koulutusmuotojen työaikojen yhtenäistämiseksi. Tässä tarkoituksessa olisi pikaisesti selvitettävä, onko yhtenäistäminen parhaiten toteutettavissa ammattikoulujen työajan lyhentämisellä. Tarvitavat toimenpiteet olisi suoritettava siten, ettei asetetuista koulutustavoitteista kuitenkaan tingitä.

Ed. Toivanen: Herra puhemies! Nyt tämän iloisen vastauksen saatuani haluaisin kysyä herra opetusministeriltä:

Olisiko mahdollista, että tämä yhtenäistäminen kävisi jo seuraavana syksynä päinsä?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Tämä on nyt kokonaisuudessaan asia, joka pitää tutkia, ja tällä hetkellä on käynnissä varsin mittava tutkimustyö, joka koskee koko toisen asteen koulutusta. Siinä siis tutkitaan ammattikoulutuksen ja vastaavasti lukion asemaa tulevaisuuden koulutusjärjestelmässä ja nähdäkseni tässä komiteassa ja varsinkin sen toimeenpanosuunnittelussa olisi otettava tämä asia huomioon. Jos tämä asetetaan tavoitteeksi, niin silloin tuskin päästään vielä ensi syksynä yhtenäistämiseen.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ed. Mykkäsen suull. ksm. n:o 15 voimalaitosten rakentamisesta Ounasjoen ja Kitiisen koskiin.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin voimalaitosten rakentamiseksi Ounasjoen ja Kitiisen koskiin?

Puhemies: Koska asianomainen ministeri ei ole saapunut vastaamaan, siirretään päiväjärjestyksen 4) asia seuraavaan istuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä.

5) Ed. Ehrnroothin suull. ksm. n:o 16 lännestä ostetun öljyn hinnasta.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Koska olen saanut tietää, että asianomainen ministeri ei ole voinut saapua vastaamaan, en esitä tässä istunnossa kysymystäni.

Puhemies: Asia siirretään seuraavaan istuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä.

6) Ed. Fribergin suull. ksm. n:o 17 Helsingin kaukolämpömaksujen korotuksesta.

Ed. Friberg: Herra puhemies! Esitän seuraavaan suullisen kysymyksen:

Miten hallitus perustelee päätöstään sallia Helsingin kaukolämpöjärjestelmään kuuluvien kiinteistöjen lämmitysmaksujen taannehtivan korotuksen yli 30 %:lla ottaen huomioon korotuksen vaikutuksen asumiskustannusten nousuun ja asukkaiden hintapaineen vakavasti raskittamaan maksukykyyn?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Kansanedustaja Ralf Fribergin suulliseen kysymykseen pyydän saada vastata seuraavaa:

Raskaan polttoöljyn hinta on sosiaali- ja terveysministeriön hinnanhavvistuspäätöksen mukaan Helsingissä kohonnut vuoden 1967 lopusta lähtien 9.9 pennistä kilolta kesäkuun 1971 loppuun mennessä 13.18 penniin kilolta eli 33.1 %:lla. Tämä hinnan nousu tapahtui lähes kokonaan vuoden 1971 tammikuussa, sillä vuoden 1970 lopussa raskaan polttoöljyn hinta Helsingissä oli vielä 9.92 penniä kilolta. Raskaan polttoöljyn lämpöarvo on noin 9.7 gigakaloria (= 1 miljoona kilokaloriaa) tonnilta, joten ottaen huomioon lämmönsiirron aiheuttaman häviön noin 10 % saadaan pelkästään öljyn aiheuttamaksi gigakalorin tuottamis- ja siirtokustannukseksi 15.10 mk eli 10 penniä enemmän kuin hintaneuvoston hyväksymässä ministeriön esityksessä Helsingin kaupungin ylimmäksi sallituksi vesikaukolämmön kulutusmaksuksi asetettu 15 mk gigakalorialta. Tosin Helsingin kaupungin kaukolämmöstä osa saadaan sähkön tuottamisen yhteydessä.

Kaukolämmön piiriin kuuluu helsinkiläisistä noin 50 % asuntojen lämmityksen osalta, joten Helsingin asukkaiden tasapuolinen kohtelu edellyttäisi kaukolämpömaksujen ja polttoainoiden hintojen likipitäistä vastaavuutta. Helsingin kaupungin kaukolämmön kulutusmaksu on edelleenkin Suomen alin. Esimerkiksi 18 muun kaukolämpölaitoksen kulutusmaksujen aritmeettinen keskiarvo on 21.99 mk gigakalorialta. Tämän lisäksi on otettava huomioon, että hintaneuvoston tekemän korotuspäätöksen ilmeisesti tärkeimpänä perusteluna lienee ollut se, että korotuksella on tarkoitus rahoittaa osaltaan Helsingin kaukolämmön laajennusinvestointeja, jolle tarkoituserälle sosiaali- ja terveysministeriön esitys hintaneuvostolle myöskin suurimmaksi osaksi rakentui.

Edellä esitetyille perusteille pohjautuu Helsingin kaupungin kaukolämmön kulutusmaksun korotuspäätös, jonka sosiaali- ja terveysministeriö antoi 29 päivänä helmikuuta 1972. Taannehtivasta korotuksesta ei voida puhua, koska päätös astuu voimaan sen kuukauden alusta, jolloin se on annettu, eli helmikuun 1 päivästä tänä vuonna.

Ed. Friberg: Herra puhemies! Esitän tänä seuraavan lisäkysymyksen:

Merkitseekö hallituksen sallima korotuspäätös sitä, että jokainen Helsingin asukas, joka on kaukolämpöverkoston piirissä, tuntee tämän korotuksen seuraukset suoraan vuokransa korotuksina?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Päätöstä tästä asiasta erikseen ei ole olemassa, mutta sen perusteella, että anomus saada korottaa kaukolämmitysmaksuja on annettu jo viime vuoden puolella eli varsin kauan sitten, voidaan vetää se johtopäätös, että niihin vuokrankorotusmahdollisuuksiin, jotka sisältyvät valtioneuvoston antamaan päätökseen, myöskin sisältyvät ne korottavat tekijät, joita tämä nyt sallittu maksujen korotus muodostaa, ja että tässä tapauksessa on tullut huolehditukseksi siitä jälkeenjääneisyydestä, joka tässä on todettu.

Ed. Friberg: Herra puhemies! Viitaten herra ministerin vastaukseen kysyisin vielä:

Pitääkö hallitus asiallisena sitä, että nykyisessä hintatilanteessa pyritään hintojen korotuksilla rahoittamaan sellaisia investointisuunnitelmia, jotka hyvin voitaisiin siirtää tulevaisuuteen?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Voin vastata tähän vain, että yleensä tässä tilanteessa hintojen korotukset ovat haitallisia.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ed. Härkösen suull. ksm. n:o 18 uuden puolueen merkitsemisestä puolerekisteriin.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus harkinnut sellaisen lakiesityksen antamista eduskunnalle, että puolerekisteriin otettaisiin vain puolue, jonka perustamiskirjan on allekirjoittanut vähintään 10 000 äänestäjää, mikäli ne on kerätty samasta vaali-
piiristä, tai jos ne on kerätty useammasta vaali-
piiristä, niin vaaditaan vähintään 50 000 allekirjoitusta?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Vastauksena ed. Härkösen kysymykseen ilmoitan kunnioittaen, että sellaisen esityksen antamista, jota kysymyksessä tarkoitetaan, ei ole hallituksessa harkittu.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan lisäkysymyksen:

Eikö hallituksen mielestä ja asioitten järjestyksen hoidon kannalta meillä ole jo riittävästi puolueita?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Käsitelmäni mukaan hallituksen tehtävänä ei ole ottaa kantaa siihen nähden, onko meillä riittävästi tai liian vähän puolueita. Nämä puolueet ovat kansalaisten vapaasti muodostettavia, ja me koetamme noudattaa demokratian pelisääntöjä.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Esitän edelleen kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen ministerin vastattavaksi kysymyksen:

Eikö hallitus aio ryhtyä kyseessä olevassa asiassa minkäänlaisiin toimenpiteisiin?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Tämä puoluelaki annettiin vuonna 1969. Se on siis suhteellisen nuori laki. Sitä valmisteli vaalilakikomitea, joka oli poliittisesti mie-

hitetty, ja siellä ei kukaan näistä komitean jäsenistä esittänyt niin suurta rajamäärää kuin mitä ed. Härkösen kysymyksessä on tarkoitettu. Kun lisäksi on todella pidettävä nähdäkseni kansalaisille jonkinlainen vapaus siihen nähden, että he muodostavat näitä puolueita, katsoisin, ettei myöskään vastaisuudessa ole aiheellista ryhtyä tässä kysymyksessä tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ed. Breilinin suull. ksm. n:o 19 öljylämmitysasetuksen aiheuttamista vaikeuksista pienpolttimoiden markkinointi- ja asennustoimenpiteille.

Ed. Breilin: Herra puhemies! Onko hallitus tietoinen siitä, että öljylämmitysasetuksen (691/71) sovellutus käytännössä tulee aiheuttamaan runsaasti vaikeuksia lyhyen siirtymävaiheen vuoksi pienpolttimoiden markkinointi- ja asennustoimenpiteisiin?

Puhemies: Koska asianomainen ministeri ei ole voinut saapua vastaamaan, niin asia siirretään seuraavaan istuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä.

9) Ed. Salaman suull. ksm. n:o 20 peruskoulun opinto-ohjaajien virkojen perustamisen edellyttämien määräysten antamisesta.

Ed. Salama: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen: Milloin opetusministeriö ryhtyy toimenpiteisiin peruskoulun opinto-ohjaajien virkojen perustamisen edellyttämien säännösten, määräysten ja ohjeiden antamiseksi?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Ed. Salaman suullisen kysymyksen johdosta vastaan kunnioittavasti seuraavaa:

Kysymyksessä tarkoitettut säännökset on annettu 26 päivänä kesäkuuta 1970 ja ne sisältyvät peruskouluasetukseen (443/70). Tämän asetuksen 103 §:n 2 momentin nojalla peruskoulun yläasteella voi olla opinto-ohjaajana toimivan opettajan virkoja. Näiden virkojen perustaminen peruskoulun ala-asteelle on mahdollista saman asetuksen 102 §:n nojalla, mikäli koulussa on vähintään seitsemän opettajaa. Virkojen lukumäärä määräytyy peruskouluasetuksen 101 §:n 2 momentin mukaan siten, että

maalaiskunnan peruskoulussa sekä kaupungin ja kauppalan koululaitoksessa tulee olla peruskoulun opettajan virkoja niin monta kuin opetus-tuntien määrä pysyvästi edellyttää. Peruskoulun opinto-ohjaajana toimivan aineenopettajan virkojen perustaminen kuuluu edellä esitettyjen säännösten rajoissa kunnan toimivaltaan. Peruskoulun aineenopettajan virkaan vaaditaan peruskouluasetuksen 118 §:n 1 momentin mukaan yhtenä vaihtoehtona peruskoulun aineenopettajan tutkinto. Opinto-ohjaajana toimivan aineenopettajan tutkinto, josta käytetään nimitystä peruskoulun opinto-ohjaajan tutkinto, voidaan suorittaa Jyväskylän yliopistossa ja Joensuun korkeakoulussa. Tutkintosäännöt on vahvistettu 7 päivänä toukokuuta 1971 annetulla opetusministeriön päätöksellä, jotka on julkaistu asetuskokoelmissa. Opinto-ohjaajan palkkaus on määrätty peruskoulun viranhaltijan palkkauksesta, eläkkeestä ja perhe-eläkkeestä 14 päivänä tammikuuta tänä vuonna annetussa laissa sekä opetusvelvollisuus peruskoulun eräiden opettajien opetusvelvollisuudesta ja erityistehtävien korvauserusteista 18 päivänä helmikuuta 1972 annetussa opetusministeriön päätöksessä. Mainitun päätöksen mukaan kouluhallitus määrää, mitä tehtäviä luetaan opinto-ohjaajan opetusvelvollisuuteen.

Ed. S a l a m a: Herra puhemies! Esitän lisäkysymyksen:

Mitä opetusministeriö ja kouluhallitus tulevat tekemään sen varmistamiseksi, että kunnat huomioivat talous- ja budjettisuunnitelmissaan viivytyksettä opinto-ohjaajien virat?

Opetusministeri S u n d q v i s t: Herra puhemies! Siihen nähden, että säännökset ovat olemassa ja että nyt on kuntien harkinnassa, perustetaanko näitä virkoja vai ei, on selvää, että opetusministeriö ei ole valmis ryhtymään kovin laajoihin toimenpiteisiin. Mutta mikäli näyttää siltä, että kunnat eivät ota näitä säännöksiä huomioon, niin silloin on ilmeistä, että joitakin ohjeita on laadittava kuntien käyttöön.

Asia on loppuun käsitelty.

10) **Ed. Fribergin** suull. ksm. n:o 21 yhteispohjoismaisten laitosten sijoittumisesta eri pohjoismaihin.

Ed. Friberg: Herra puhemies! Onko hallitus tutkinut, miten pohjoismaisen yhteistyön seurauksena syntyneet yhteispohjoismaiset lai-

tokset ja instituutiot ovat sijoittuneet eri pohjoismaihin ja pitääkö hallitus Suomen osuutta näissä laitoksissa tasapuolisena?

Valtiovarainministeri Koivisto: Herra puhemies! Hallitus on tietoinen siitä, että pohjoismaisen yhteistyön seurauksena syntyneet laitokset ovat voittopuolisesti sijoittuneet Ruotsiin ja Tanskaan. Helsingissä 18 päivänä helmikuuta tänä vuonna pitämässään kokouksessa pohjoismaiden ministerineuvosto päätti perustaa pysyvän sihteeristön pohjoismaisia yhteistyökysymyksiä varten. Tässä tarkoituksessa on ministerineuvoston virkamieskomitea saanut tehtäväkseen selvittää kaikki pohjoismaisen yhteistyön eri muodot, laitokset ja instituutiot, joiden puitteissa pohjoismaista yhteistyötä harjoitetaan. Kysymykseen ei siten vielä voida antaa tyhjentävää vastausta, sillä työ on monitahoinen ja siten aikaa vievä.

Ed. Friberg: Herra puhemies! Esitän seuraavan lisäkysymyksen:

Onko Suomen hallitus valmis vastaamaan niistä pääomakuluista, jotka liittyvät laitosten perustamiseen ja joiden myöntäminen on yhteispohjoismaisen instituution siirtämiseksi Suomeen eräänä pääedellytyksenä?

Valtiovarainministeri Koivisto: Herra puhemies! Asiat pitää tietysti ratkaista kukin kerrallansa ja siinä yhteydessä, kun asiat tulevat esille ja kustannukset ovat tiedossa.

Asia on loppuun käsitelty.

11) **Ed. Häkämiehen** suull. ksm. n:o 22 toimenpiteistä Karhulan kauppalan kaupungiksi muuttamista koskevan anomuksen johdosta.

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitän kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä valtioneuvostolle 29. 3. 1971 saapuneen Karhulan kauppalan kaupungiksi muuttamista koskevan anomuksen johdosta?

Ministeri P a a v o l a: Herra puhemies! Ministeri Viitasen ollessa estyneenä pyydän saada vastata tähän kysymykseen hänen varamiehensä.

Karhulan kauppalan perustaminen kaupungiksi on ainakin osittain yhteydessä kysymyksen kunnallisen jaoituksen kehittämistä Kotkan, Karhulan ja Kymän kohdalla siten, että nämä kunnat ja Haapasaari yhdistettäisiin. Tämän kysymyksen ollessa avoimena ei ole katsottu olevan syytä kiirehtiä ratkaisua Karhulan kaupungiksi perustamista koskevassa asiassa.

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Asettaako hallitus kolmen K:n pakkoliitoksen Karhulan kauppalan kaupungiksi muuttamisen edelle?

Ministeri Paavola: Herra puhemies! Tässä hallituksessa ei ole ollut käsiteltävänä millään tavoin kysymystä ns. pakollisista kuntaliitoksista sen paremmin kuin vapaaehtoisista kuntaliitoksista, joten hallituksella ei vielä tällä hetkellä ole mitään kantaa määriteltynä tähän kysymykseen:

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Miksi hallitus keinosyillä ryhtyy viivyttämään päätöksen antamista Karhulan kauppalan kaupungiksi muuttamisesta?

Ministeri Paavola: Herra puhemies! Hallitus katsoo, että nämä syyt, jotka sisäasiainministeriön vastauksessa on esitetty, eivät ole mitään keinotekoisia, siihen nähden että yleensä suuremman intressin edeltä on pienemmän luonnollisesti väistyttävä ja tämän koko seutukunnan etu lienee asetettava ensimmäiselle sijalle ja sen jälkeen on vasta sitten lähdettävä katsomaan, millä tavoin kunkin yksittäisen kunnan kohdalla, on se sitten maalaiskunta, kaupunki tai kauppalat, on asiat ratkaistava.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 23 vuokrien saattamisesta oikeudenmukaisiksi.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Teen kunnioittaen seuraavan suullisen kysymyksen:

Millä tavoin hallitus aikoo huolehtia pienkiinteistönomistajien ja pienituloisten asunnonomistajien vuokrien oikeudenmukaisuudesta samalla vähävaraisten vuokralaisten toimeentuloa vaikeuttamatta?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Kansanedustaja Veikko Vennamon suulliseen kysymykseen pyydän saada kunnioittaen esittää seuraavaa:

Kiinteistökustannusten nousu vuodesta 1968, jolloin huoneenvuokrat säännösteltiin, on kiistaton tosiseikka. Tämän vuoksi valtioneuvoston oli pakko tehdä päätös, jolla vuokrien korotus sallittiin. Nimenomaan vähävaraisten vuokralaisten toimeentuloa silmällä pitäen valtioneuvosto 29 päivänä helmikuuta 1972 antamallaan päätöksellä jonkin verran alensi sallittavan korotuksen enimmäismääriä siitä, mitä edellinen hallitus oli päätöksessään 27 päivänä tammikuuta 1972 määrännyt. Vähävaraisten lapsiperheiden, nyttemmin myös yksilapsisten perheiden asemaa helpotetaan myös siten, että asunmiskustannusjärjestelmä korvaa osan tapahtuneesta vuokrankorotuksesta.

Pienikiinteistöjen omistajat on valtioneuvoston päätöksellä asetettu täysin samaan asemaan kuin vuokralatokin. Muunlainen ratkaisu ei olisi ollut mahdollinenkaan. Korotusta ei kuitenkaan sallittu sellaisissa vuokrasuhteissa, joissa vuokranantaja ei vastaa lämmityskustannuksista. On ilmeistä, että tämä poikkeussäännös useimmissa tapauksissa koskee nimenomaan pienikiinteistöjä. Syy siihen, että näiden huoneistojen osalta vuokrankorotusta ei sallittu, oli se, että todettu kiinteistökustannusten nousu miltei kokonaisuudessaan muodostui lämmitys- ja palkkakustannusten kohoamisesta. Sellaisen pienikiinteistön omistajalla, jonka vuokralainen itse vastaa lämmityskustannuksista, ei yleensä ole myöskään palkkakustannuksia suoritettava, minkä vuoksi perustetta vuokrien korotamiseen näissä tapauksissa ei voida katsoa olevan. Yksittäistapauksissa vuokrankorotus — esim. suoritettujen peruskorjausten johdosta tai milloin vuokra jostain syystä on paikkakunnan tasoon verrattuna kohtuuttoman alhainen — voidaan sallia hintaneuvoston vuokrajaoston päätöksellä.

Kysymyksessä esitettyä ajatusta, jonka mukaan hallituksen tulisi huolehtia pienituloisten asunnonomistajien vuokrien oikeudenmukaisuudesta, ei voida toteuttaa. Vuokrien tulee olla kohtuullisia, mutta huoneiston omistajan varallisuusasemaa ei kohtuusarvostelua suoritettaessa voida ottaa huomioon.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Teen kunnioittaen ensimmäisen lisäkysymyksen ja tiedustelen:

Pitääkö hallitus antamaansa vuokrapäätöstä todella oikeudenmukaisena ja tasapuolisena sekä parhaana mahdollisena sekä pitääkö hallitus oikeana sitä, että valtion monopoliyhtiö Neste Oy jatkuvasti nostaa polttoöljyn kuluttajahintaa, vaikka yhtiön voitot ovat erittäin huomattavat, sekä että kiinteistöjen lainakorko on kohtuuttoman korkea?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Hallitus pitää päätöstä tässä tilanteessa eli siinä tilanteessa, jossa se jouduttiin antamaan, parhaana mahdollisena, ei kuitenkaan sellaisena, että se voisi sinänsä tehdä oikeutta kaikille vuokranantajille tai vuokralaisille. Sen vuoksi on olemassa järjestelmä, jonka puitteissa on mahdollista järjestellä yksityiset tapaukset.

Neste Oy:n hintojen korotuksen katson liittyvän muihin yhteyksiin enkä tässä tämän kysymyksen yhteydessä katso aiheelliseksi puuttua siihen.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Teen kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Kun selvästi vuokrankorotustarpeeseen vaikuttaa myös pienikiinteistönomistajien ja muiden pienomistajien kohtuuton verottaminen sekä toisaalta vuokralaisten asema, jossa he eivät saa vähentää vuokranmaksua osittainkaan veroista ja ovat myös asumistuen ulkopuolelta laajalti, niin mitä hallitus aikoo vuokra-asian yhteydessä tässäkin suhteessa vuokra-asian korjaamiseksi tehdä?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Yleensä vuokrakysymyksessä ei muita päätöksiä, paitsi mitä verolakien valmistelun yhteydessä on suunnitteilla, ole tekeillä.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 24 siirtotyömaiden työttömien päivärahan poistamisesta.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Teen kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Miksi hallitus esitti poistettavaksi eduskunnan myöntämän 5 milj. markan määrärahan siirtotyömaiden työttömien kohtuulliseksi päivärahaksi?

Valtiovaraministeri Koivisto: Herra puhemies! Majoitustyömailla on ns. työttömyys-

työntekijäin rinnalla myös niille omatoimisesti hakeutuneita työntekijöitä, joiden palkka- ja työehdot ovat samat. Päivärahan suorittaminen vain työttömyystyöntekijöille merkitsisi heidän asettamistaan muita työntekijöitä edullisempaan asemaan. Tämä olisi ristiriidassa tasapuolisen työehtosopimustoiminnan periaatteiden kanssa.

Majoitustyömaiden ansiotasokysymys on ollut voimakkaasti esillä viime vuosien työehtosopimusneuvotteluissa, ja maa- ja vesirakennusalan palkkoihin on kiinnitetty erityistä huomiota. Suoritetut toimenpiteet, jotka ovat kohdistuneet tasapuolisesti eri työntekijäryhmiin, ovat merkittävästi parantaneet ansiotasoa etenkin tie- ja vesirakennushallituksen töissä. Kun työehtosopimusneuvottelujen yhteydessä on vastaisuudessakin mahdollista turvata ansiotason kehitys majoitustyömailla, ei erityisiä päivärahaajärjestelyjä voida pitää perusteltuina.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Ensimmäinen lisäkysymys:

Tiedustelen hallitukselta, katsooko hallitus, että virkamieshallituksen tehtäviin kuului tehdä merkittävistä poliittisista asioista, kuten siirtotyömaiden päivarahasta, eduskunnan enemmistön kannan vastainen päätös, ja pitääkö nykyinen hallitus SAK:n kantaa tärkeämpänä kuin eduskunnan enemmistön päätöstä?

Valtiovaraministeri Koivisto: Herra puhemies! Minä olen vastaamassa täällä vain tämän hallituksen aikomuksista enkä voi vastata edellisen hallituksen puolesta, en motiivoida sen päätöstä enkä arvostella sitä.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Teen toisen lisäkysymyksen:

Milloin ja millä tavoin hallitus aikoo korjata virkamieshallituksen siirtotyömaiden työttömyystyöläisille päiväraha-asiansa tekemän vääryyden?

Valtiovaraministeri Koivisto: Herra puhemies! Ilmeisesti on syytä pyrkiä vastaisuudessakin siihen, että työehtoasioista neuvotellaan työmarkkinajärjestöjen kesken.

Asia on loppuun käsitelty.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysis-
tunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

12. Perjantaina 3 p. maaliskuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 11 laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta.

2) Hallituksen esitys n:o 15 laiksi Oulun yliopistosta annetun lain muuttamisesta

3) Hallituksen esitys n:o 23 rikoslain täydentämisestä rangaistusasteikosta poikkeamista koskevalla säännöksellä sekä varkautta, veropetosta ja eräitä muita rikoksia koskevien säännösten muuttamisesta

4) Hallituksen esitys n:o 24 eräksi muutoksiksi ja lisäyksiksi ulosottoviranomaisen toimittamaa täytäntöönpanoa ja ulosotto-oikeudellisia turvaamistoimenpiteitä koskevaan lainsäädäntöön

5) Hallituksen esitys n:o 25 läänioikeuksia koskevan lainsäädännön uudistamisesta

6) Hallituksen esitys n:o 26 laeiksi eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta sekä virkamieseläkkeistä annetun lain ja invalidirahalain muuttamisesta

7) Hallituksen esitys n:o 27 laiksi kirkkolain muuttamisesta

8) Hallituksen esitys n:o 28 laiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta

9) Hallituksen esitys n:o 29 laiksi maankäyttölain 94 §:n 1 momentin soveltamisesta

10) Hallituksen esitys n:o 30 laiksi työtuomioistuimesta ja laiksi leimaverolain muuttamisesta

	Siv.
11) Hallituksen esitys n:o 31 laiksi Eduskunnan kirjastosta annetun lain muuttamisesta	89
12) Hallituksen esitys n:o 32 laeiksi valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisesta	„
13) Hallituksen esitys n:o 33 kunnallisvaalilaiksi ja laiksi kunnallisen jaotuksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta	„
14) Hallituksen esitys n:o 34 laiksi kalastuslain muuttamisesta	„
15) Hallituksen esitys n:o 35 laiksi eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta	„
16) Hallituksen esitys n:o 36 laiksi jakolain muuttamisesta	„
17) Hallituksen esitys n:o 37 laiksi eräistä vesitilujärjestelyistä	90
18) Hallituksen esitys n:o 39 laiksi työntekijäin yleisestä irtisanomissuojasta ja laiksi työsopimuslain muuttamisesta	„

Puhetta johtaa puhemies **Sukselainen**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ensimmäinen varapuhemies Virolainen sekä toinen varapuhemies Lähteenmäki ja edustajat Aalto, Ahde, Aro, Hyvönen, Jokela, Kalavainen, Katajavuori, T. M. Koivisto, Linkola, Mäkinen, Pekkarinen, Procopé, S. Suominen, Taipale, Tallgren, Tuominen ja P. Vennamo.

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt.**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain vuoksi edustajat Ahde ja Jokela, tästä istunnosta ja tämän kuun 7 päivän istunnosta yksityisasiain vuoksi ed. S. Suominen, kuluvaan kuun 10 päivään sairauden vuoksi ed. T. M. Koivisto sekä yksityisasiain vuoksi kuluvaan kuun 7 päivän istunnosta ed. Myyryläinen ja 7 päivästä 10 päivään ed. Nikkilä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lemström: Herra puhemies! Eduskunnan valitsijamiehet kokoontuvat tiistaina 7. 3. 1972 kello 13 suuren valiokunnan kokoushuoneessa toimittamaan toisen lakivaliokunnan jäsenten vaalin sekä eri valiokuntien jäsenten täydennysvaalit. Ehdokaslistat on jätettävä edellä mainittuna päivänä viimeistään kello 9 SMP:n eduskuntaryhmän huoneessa valitsijamiesten puheenjohtajalle.

Ensimmäisen varapuhemiehen toimi.

Puhemies: Eduskunnan ensimmäinen varapuhemies on eduskunnalle osoittanut kirjelmän, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnalle.

Anon kunnioittavasti vapautusta eduskunnan ensimmäisen varapuhemiehen tehtävistä.

Helsingissä maaliskuun 3. päivänä 1972.

Johannes Virolainen.”

Puhemies: Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnan ensimmäisen varapuhemiehen vaali toimitetaan eduskunnan seuraavassa eli ensi tiistaina pidettävässä täysistunnossa.

Valtakunnanoikeuden täydennys.

Puhemies: Luetaan valtakunnanoikeuden täydennysvaalia koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
2 päivänä maaliskuuta 1972.
N:o 5.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet kunnioittavasti saattavat Eduskunnan tietoon, että he ovat valinneet vapautuksen saaneen apulaisoikeusasiamies Aapo Lehtovirran sijaan valtakunnanoikeuteen jäljellä olevaksi nelivuotiskaudeksi 1970—1973 varatuomari, kunnallispoliisimestari Jorma Salonen.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breilin.”

Puhemies: Eduskunta päättäne ilmoittaa vaalista hallitukselle ja valtakunnanoikeuden puheenjohtajalle.

Hyväksytään.

Eduskunnan palkkavaltuuskunnan jäsenet.

Puhemies: Luetaan eduskunnan palkkavaltuuskunnan vaalia koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
2 päivänä maaliskuuta 1972.
N:o 6.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet kunnioittavasti ilmoittavat, että he ovat valinneet Eduskunnan palkkavaltuuskuntaan seuraavat henkilöt:

varsinaisiksi jäseniksi

Haukipuro
 Turunen, Väinö
 Salmenkivi
 Aitio
 Lemström
 Sandelin
 Toivanen
 Karkinen
 Ronkainen
 Weckman
 Pekkarinen
 Voutilainen
 Asunta
 Salla
 Sainio
 Tikkanen
 Ääri
 Breilin
 Karhuvaara
 Salmi
 Kaarna

varajäseniksi

Ruokola
 Lillqvist
 Lattula
 Salo
 Mänttari
 Liedes
 Tallgren
 Mäkelä
 Hemmi

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breilin.”

P u h e m i e s: Kun palkkavaltuuskuntaan on valittu yhdeksän varajäsentä eikä kahdeksan, niin kuin suhteellisia vaaleja koskevat määräykset ja eduskunnan toimeksianto olisivat edellyttäneet, puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi hyväksyä valitsijamiesten sanotun toimenpiteen.

Hyväksytään.

P u h e m i e s: Eduskunta päättäneen ilmoittaa vaalista hallitukselle.

Hyväksytään.

Pankkivaltuusmiehet.

P u h e m i e s: Luetaan pankkivaltuusmiesten vaalia koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihtööri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
 2 päivänä maaliskuuta 1972.
 N:o 7.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat kunnioittavasti Eduskunnan tietoon, että he ovat valinneet Eduskunnan pankkivaltuusmiehiksi seuraavat henkilöt:

Lintilä, Aaro,	maanviljelijä
Sandelin, Valdemar,	kansanedustaja
Holkeri, Harri	”
Saarinen, Aarne	”
Vennamo, Veikko	”
Siltanen, Sylvi	”
Junnila, Tuure	”
Hykkäälä, Heikki	”
Melin, Ingvar,	liseniaatti

Suppeampaan pankkivaltuustoon kuuluvat Lintilä, Sandelin ja Holkeri.

Valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 3 momentin tapauksissa astuvat suppeampaan pankkivaltuustoon Lintilän tilalle ensiksi Vennamo ja toiseksi Melin, Holkerin tilalle ensiksi Junnila ja toiseksi Saarinen sekä Sandelinin tilalle ensiksi Siltanen ja toiseksi Hykkäälä.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breilin.”

Kansaneläkelaitoksen valtuutetut.

Puhemies: Luetaan kansaneläkelaitoksen valtuutettujen ja heidän varamiestensä vaalia koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
2 päivänä maaliskuuta 1972.
N:o 8.

Eduskunnalle

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittavasti ilmoittavat valinneensa kansaneläkelaitoksen valtuutetuiksi ja kunkin valitun henkilökohtaiseksi varajäseneksi seuraavat henkilöt:

varsinaisiksi jäseniksi:

Eskelinen, Katri-Helena,	kansanedustaja
Tiilikainen, Paavo,	”
Niinikoski, Paavo,	”
Weckman, Kaisu,	”
Mäki, Timo,	”
Kalavainen, Meeri,	”
Leskelä, Meeri,	tarkkaaja
Lillqvist, Bror,	kansanedustaja
Granvik, Ragnar,	”
Rytkönen, Veikko,	”
Linna, Heimo,	”
Myyryläinen, Salme,	”

varajäseniksi säädettyssä järjestyksessä:

Vilmi, Pekka,	kansanedustaja
Karjalainen, Aino,	”
Salmivuori, Kaarle,	”
Raatikainen, Kaisa,	”
Suorttanen, Sulo,	”
Karpola, Reino,	”
Aura, Liisa,	järjestösihteeri
Juvela, Aulis,	kansanedustaja
Lankinen, Sirkka,	”
Vaittinen, Alli,	”
Järvisalo-Kanerva, Riitta,	”
Koivisto, T. Tellervo,	”
Sainio, Arvo,	”
Laitinen, Aili,	”
Ahde, Matti,	”
Salo, Eero,	”
Sigfrids, Elly,	”

Turunen, Veikko,	kansanedustaja
Koskenniemi, Niilo	”
Puhakka, Pauli,	”
Asunta, Mikko,	”
Kauppi, Eeva,	”
Mäkelä, Uljas,	”
Vilponiemi, Väinö,	”

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breilin.”

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Valiokuntapaikkojen järjestyä varten pyytävät vapautusta ed. V. Vennamo ulkoasiainvaliokunnan jäsenyydestä sekä ed. P. Vennamo ulkoasiainvaliokunnan varajäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomuksia.

Anomuksiin suostutaan.

Puhemies: Eduskunta päättäneen jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen ja varajäsenen valitsemisen ulkoasiainvaliokuntaan vapautuksen saaneiden sijaan.

Hyväksytään.

Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että ulkoasiainvaliokunta on valinnut puheenjohtajakseen ed. Lindemanin.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**Poisto päiväjärjestyksestä.**

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 1) asia.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sivistysvaliokuntaan

- 2) Ehdotuksen laiksi Oulun yliopistosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 15;

lakivaliokuntaan

- 3) Rikoslain täydentämisestä rangaistusasteikosta poikkeamista koskevalla säännöksellä sekä varkautta, veropestosta ja eräitä muita rikoksia koskevien säännösten muuttamista

tarkoittava hallituksen esitys n:o 23;

toiseen lakivaliokuntaan

- 4) Eräitä muutoksia ja lisäyksiä ulosottoviranomaisen toimittamaa täytäntöönpanoa ja ulosotto-oikeudellisia turvaamistoimenpiteitä koskevaan lainsäädäntöön

koskeva hallituksen esitys n:o 24;

laki- ja talousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto lakivaliokunnalta,

- 5) Lääninoikeuksia koskevan lainsäädännön uudistamista

tarkoittava hallituksen esitys n:o 25;

sosiaalivaliokuntaan

- 6) Ehdotukset laeiksi eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta sekä virkamieseläkkeistä annetun lain ja invalidirahalain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 26;

laki- ja talousvaliokuntaan

- 7) Ehdotuksen laiksi kirkkolain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 27;

sivistysvaliokuntaan

- 8) Ehdotuksen laiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta

sisältävä hallituksen esitys n:o 28;

maa- ja metsätalousvaliokuntaan

- 9) Ehdotuksen laiksi maankäyttölain 94 §:n 1 momentin soveltamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 29;

sosiaalivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto lakivaliokunnalta,

- 10) Ehdotukset laiksi työtuomioistuimesta ja laiksi leimaverolain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 30;

sivistysvaliokuntaan

- 11) Ehdotuksen laiksi Eduskunnan kirjastosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 31;

perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta,

- 12) Ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 32;

laki- ja talousvaliokuntaan:

- 13) Ehdotukset kunnallisvaalilaiksi ja laiksi kunnallisen jaotuksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 33; ja

- 14) Ehdotuksen laiksi kalastuslain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 34;

maa- ja metsätalousvaliokuntaan

- 15) Ehdotuksen laiksi eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 35;

laki- ja talousvaliokuntaan:

- 16) Ehdotuksen laiksi jakolain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 36; ja

17) Ehdotuksen laiksi eräistä vesitilujärjestelyistä
sisältävä hallituksen esitys n:o 37; ja

sosiaalivaliokuntaan

18) Ehdotukset laiksi työntekijäin yleisestä irtisanomis-
suojusta ja laiksi työsopimuslain muuttamisesta
sisältävä hallituksen esitys n:o 39.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysis-
tunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.13.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

13. Tiistaina 7 p. maaliskuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

1) Ensimmäisen varapuhemiehen vaali 92

Pöydällepanoa varten esitellään:

2) Lakivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta korkeimman oikeuden ratkaisujen päiväämistä koskevaksi lanmuutokseksi 105

3) Lakivaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi avioliittolain voimaannpanosta annetun lain 11 §:n 3 momentin kumoamisesta ”

4) Talousvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi myrskylain 22 §:n muuttamisesta ”

Puhetta johtaa toinen varapuhemies L ä h t e e n m ä k i.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aalto, Friberg, T. M. Koivisto, Linkola, Myyryläinen, Mäkinen, Nikkilä, Pekkari-
nen, Salmenkivi, Suokas, S. Suominen, Suorttanen, Vartia, Weckman, V. Vennamo ja Vikatmaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnoista yksityisasiain vuoksi edusta-

jat Salmenkivi, Suorttanen, V. Vennamo ja Vikatmaa, tästä päivästä kuluvaan kuun 9 päivään ed. Friberg ja kuluvaan kuun 10 päivään edustajat Suokas ja Weckman.

Siv.

Suuren valiokunnan jäsenet.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan puhemieheksi valittuna pyytää ed. Sukselainen vapautusta suuren valiokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että suuren valiokunnan jäseneksi ed. Sukselaisen sijaan tulee suhteellisia vaaleja koskevien määräysten 13 §:n mukaan varajäsen ed. Mattila.

Valiokuntien täydennys.

Toinen varapuhemies: Luetaan valiokuntien täydennysvaaleja sekä toisen lakivaliokunnan jäsenten valitsemista koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
7 päivänä maaliskuuta 1972.
N:o 9.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat kunnioittavasti Eduskunnan tietoon, että he ovat valinneet eri valiokuntiin jäseniksi ja varajäseniksi seuraavat edustajat:

perustuslakivaliokuntaan varsinaiseksi jäseneksi ed. Pajunen,

ulkoasiainvaliokuntaan varsinaiseksi jäseniksi edustajat Forsman ja P. Vennamo sekä varajäseniksi edustajat Liikanen ja V. Vennamo.

valtiovarainvaliokuntaan varsinaiseksi jäseneksi ed. Väinö Turunen sekä varajäseneksi hänen sijaansa ed. Työläljärvi,

talousvaliokuntaan varsinaiseksi jäseniksi edustajat Vilponiemi ja Taipale,

maa- ja metsätalousvaliokuntaan varajäseneksi ed. Loikkanen,

sosiaalivaliokuntaan varsinaiseksi jäseneksi ed. Ahde ja varajäseneksi hänen sijaansa ed. Ajo,

kulkuvaliokuntaan varajäseneksi ed. Rantala sekä

toiseen lakivaliokuntaan varsinaiseksi jäseniksi edustajat Härkönen, Lillqvist, Lankinen, A.-L. Jokinen, V. Vennamo, Taipale, Sigfrids, Rekonen, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Saukkonen, Salmi, Laatio, Ajo, Remes, T. T. Koivisto ja Mäki sekä varajäseniksi edustajat Poutanen, Mäkelä, Rainio, Räsänen, Häggblom ja Myyräläinen.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breilin.”

Uusia hallituksen esityksiä.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan maaliskuun 3 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 40—45, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta vuonna 1970.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että hallituksen kirjelmän ohella kuluvan maaliskuun 3 päivästä on eduskunnalle uudelleen annettu kertomus

valtiovarain hoidosta ja tilasta vuodelta 1970, jota kertomusta ei ehditty vuoden 1971 valtiopäivillä käsitellä. Tämä kertomus on nyt jaettu uusille edustajille.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

P u h e m i e s: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet maa- ja metsätalousministeri Happonen vastaus ed. Mäkelän ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 2 Rauman kaupungin ja sen ympäristön raakaveden saannin turvaamisesta ja ministeri Lindblomin vastaus ed. Kantolan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 4 sähkölaitteiden turvallisuustarkastuksesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

E d. A s u n t a: Herra puhemies! Palkkavaltuuskunnan jäsenille ilmoitan, että palkkavaltuuskunta kokoontuu järjestäytymiskokoukseensa pankkivaliokunnan työhuoneeseen tänään maaliskuun 7 päivänä kello 18.

E d. T i e k s o: Herra puhemies! Ilmoitan, että suuri valiokunta kokoontuu tänään heti toisen täysistunnon jälkeen sekä huomenna keskiviikkona kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ensimmäisen varapuhemiehen vaali.

P u h e m i e s: Päiväjärjestyksen 1) asiana on ensimmäisen varapuhemiehen valitseminen vuoden 1972 varsinaisten valtiopäivien jäljellä olevaksi ajaksi. Vaali toimitetaan umpilipuin noudattamalla työjärjestyksen 2 §:n 2 momentin ja 45 §:n säännöksiä. Huomaan, että valittavan nimi on äänestyslipussa ilmaistava niin selvästi, ettei epätietoisuutta henkilöstä, jota on tarkoitettu, voi syntyä.

Vaalitoimituksessa pyydän seuraavia edustajia avustamaan: Järvenpää, Forsman, Sileäkangas, Laatio.

Vaaliin ryhdytään.

Puhemies: Äänestyksen tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet ed. E. Niskanen 179 ääntä sekä edustajat V. Vennamo, Siltanen ja Kalavainen kukin yhden äänen. Lisäksi on jätetty yksi lippu, jossa on ainoastaan nimi Niskanen, ja kun on kaksi samannimistä edustajaa, niin tämä lippu on hylätty.

Puhemies: Kun ed. Esko Niskanen on saanut ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, on hänet valittu ensimmäiseksi varapuhemieheksi vuoden 1972 varsinaisten valtiopäivien jäljellä olevaksi ajaksi.

Ensimmäisen varapuhemiehen juhlallinen vakuutus.

Puhemies: Kehotan nyt valittua ensimmäistä varapuhemiestä eduskunnan edessä antamaan valtiopäiväjärjestyksen 25 §:ssä säädetyn juhlallisen vakuutuksen.

Puhujakorokkeelle asettuen lausuu

Ensimmäinen varapuhemies E. Niskanen: Minä Esko Antti Niskanen vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Jag Esko Antti Niskanen försäkrar, att jag vill i utövningen av talmansbefattningen efter all min förmåga upprätthålla finska folkets, riksdagens och regeringens rätt i enlighet med grundlagarna.

Ilmoitus ensimmäisen varapuhemiehen vaalista.

Puhemies: Tarkistamista varten esitellään ensimmäisen varapuhemiehen vaalista laadittu kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

”Tasavallan Presidentille.

Sitten kun maatalous- ja metsätieteiden tohtori Johannes Virolainen, joka vuoden 1972 varsinaisten valtiopäivien alussa valittiin eduskunnan ensimmäiseksi varapuhemieheksi, on pyynnöstä vapautettu mainitusta toimesta, eduskunta on tänään toimittanut uuden vaalin, ja on tällöin valittu ensimmäiseksi varapuhemieheksi vuoden 1972 varsinaisten valtiopäivien jäljellä olevaksi ajaksi toimittaja Esko Niskanen.

Helsingissä 7 päivänä maaliskuuta 1972.”

”Till Republikens President.

Sedan agronomie- och forstdoktorn Johannes Virolainen, som i början av 1972 års lagtima riksdag valdes till riksdagens förste vicetalman, på begäran befriats från nämnda värv, har riksdagen denna dag förrättat nytt val, och därvid har till förste vicetalman för den återstående tiden av 1972 års lagtima riksdag utsetts redaktörn Esko Niskanen.

Helsingfors den 7 mars 1972.”

Kirjelmä hyväksytään.

Puhemies: Edustajille jaettu hallituksen esitys n:o 40 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 40 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Koivisto: Herra puhemies! Hallitus toivoo, ettei sen esitykseen

valiokunnassa tehtäisi suuria muutoksia. Niin kauan kuin on olemassa mahdollisuuksia siihen, että saataisiin aikaan monia tuloja koskeva kokonaisratkaisu, tulisi hallituksen esityksen käsittelyn tapahtua kokonaisratkaisun syntymistä helpottavassa mielessä ja hallituksen saamien valtuuksien vastata myös niitä toivomuksia, joita etujärjestöillä on näiden valtuuksien suhteen. Jos käy selväksi, että tuloja koskevaa kokonaisratkaisua ei voi syntyä, on tilanne toinen. Siinä tilanteessa hallitus tulee erikseen ilmoittamaan, minkälaisen valtuuksien saamista se pitää toimintansa jatkamisen edellytyksenä.

Ed. I laskivi: Herra puhemies! Jokaisella täytyy olla vielä tuoreessa muistissa, kuinka kiivaasti sosialidemokraatit keinoista ja menettelytavoista välittämättä sekä perinteellisen parlamentarismimme vanhoja periaatteita polkien pyrkivät vaalien jälkeen valtaan ja vähemmistöhallitukseen. Tämän innon oli syytä kuvitella merkitsevän myös ennalta laadittuja pitkäjänteisiä suunnitelmia edessä olevien vaikeuksien voittamiseksi sekä kykyjä näitä suunnitelmia toteuttamaan. Nyt on hallitus antanut Suomen kansan ja sen eduskunnan punnittavaksi ensimmäisen taidonnäytteensä. Se on esittänyt, että laki taloudellisen kasvun turvaamisesta säädettäisiin vuodeksi uudelleen pilkkuakaan entisestä muuttamatta. Näin on tapahtunut huolimatta siitä, että olosuhteet ovat suuresti muuttuneet ja varsin yleisesti on todettu, että vanhassa laissa on koko joukko korjausta vaativia epäkohtia. Sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen kyyvyt eivät kuitenkaan ole riittäneet ainoankaan tällaisen epäkohdan havaitsemiseen ja vielä vähemmän korjausehdotuksen tekemiseen, kuten äsken kuullusta herra valtiovarainministerin puheesta selvästi kävi ilmi. Hallitus, jonka pitäisi toki johtaa lainvalmistelutyötä ja erityisesti talouspoliittista suunnittelua, on heittävässä avuttomana pallon kädentään eduskunnalle. Kokoomuksen eduskuntaryhmä on jo viime viikolla ilmaissut kantansa tällaisesta menettelystä, jota se on pitänyt vertaansa vailla olevan linjattomuuden ja toimintakyvyttömyyden osoituksena.

Toisaalta olemme todenneet, että oppositiopolitiikka, joka rakentuu vain pelkkään arvosteluun, ei nykyoloissa riitä. Kun hallituksen mielestä aikaa paremman ja olosuhteisiin soveltuvan valtalin valmisteleminen ei muka ole ollut, on kokoomuksen toimesta valmistettu eduskuntaryhmän asetaman työryhmän puit-

teissa tällainen lakiesitys. Se jätetään kokoomuksen eduskuntaryhmän rinnakkaisaloitteena eduskunnalle, jotta tällä olisi mahdollisuus verrata esityksiä toisiinsa ja omakohtaisesti päätellä, onko aikaa ollut vai onko pikemminkin vain ollut kyseessä hallituksen vetäytyminen aikapulan taakse kyvyttömyyttään ja passiivisuuttaan suojelemaan.

Kokoomus on katsonut rinnakkaisaloitteen teon välttämättömäksi kahdesta syystä. Ensimmäkin olemme lain asiasisällöstä täysin eri mieltä hallituksen kanssa. Nyt on korjattava vanhassa laissa olevat virheet sekä muotoiltava uudesta laista sellainen, että se pystyy toisaalta turvaamaan rauhallisen kehityksen ja toisaalta paluun markkinatalouteen, jossa kilpailu suojelee kuluttajia. Tästä johtuen esitämme lievennyksiä säännöstelyn laajuuteen ja aikaan nähden. Jokaisen pitäisi viime vuoden hintavyöryn jälkeen uskoa, että vain kilpailun palauttaminen takaa tasapainoisen kehityksen, kun sen sijaan jatkuva ja tiukka säännöstely, jota hallitus edelleen on vaatimassa, vain pahentaa kustannuspainetta. Liekö sattuma vaiko seurausta juuri edellä mainitusta, että vuoden 1967 devalvaation jälkeinen hintakehitys on ollut paljon epäedullisempi kuin vuoden 1957 jälkeinen. Viimeksi mainitulla kerrallahan nimittäin säännöstelystä luovuttiin, vuonna 1967 siihen sen sijaan palattiin. Näin ollen kokoomuksen aloitteesta tähdätään paitsi säännöstelyn asteittaiseen poistamiseen myös siihen, että eräät vanhassa laissa olevat epäkohdat korjataan. Tällaisiinhan on kuulunut mm. se, että hintojen nousun todellisia syitä, kustannusten kohoamisia, ei ole otettu huomioon ja että tällaisia toisaalta on käsitelty hitaasti poliittisten näkökohtien sanelemien periaatteiden eikä tosiasioiden perusteella.

Toiseksi olemme havainneet ja tämä on myös syynä siihen, miksi olemme nyt itse liikkeellä, että kompromissin tekoon hallituksen kanssa ilman opposition aloitetta ei näy olevan mahdollisuuksia. Hallitushan ei ole lakia valmistellessaan ottanut minkäänlaista yhteyttä ainakaan kokoomuksen eduskuntaryhmän virallisiin edustajiin. Edelleen meillä on varsin karvaita kokemuksia sopimuksista, joita aiemmin on tehty. Vuonna 1968 ensimmäisen valtalin säätämisen yhteydessä kokoomuksen tuolloinen eduskuntaryhmä pidättyi tämän lain kiireelliseksi julistamisen estämisestä, koska valtiovarainministeri Raunio oli käydyissä neuvotteluissa hallituksen puolesta luvannut oppositiolle eräitä

myönnytyksiä, jotka tuolloinen pääministeri Koivisto puheessaan myös saneli eduskunnan pöytäkirjoihin. Näissä luvattiin mm. suorittaa vaalilainsäädännön uudistus, toteuttaa vuoteen 1969 mennessä fyysisten henkilöiden verouudistus sekä estää valtion menojen kasvu ynnä sen paisuttaminen lisäbudjeteilla. Joka ainut näistä lupauksista on tänäkin päivänä asiallisesti täyttämättä. Kun myös tällä kerralla opposition neuvottelukumppanina olisivat sanansa aiemmin syöneet sosialidemokraatit ja vieläpä osittain samat henkilötkin, jotka sanansa ovat rikkoneet, ei sopimuksiin ole mahdollisuuksia. Sanottakoon suoraan, että kokoomuksen eduskuntaryhmältä puuttuu nyt esillä olevan asian hoidon osalta luottamus hallituksen sanaan. Siksi meidän on suoranainen pakko operoida oman aloitteemme puitteissa ja todeta, että se on pohja, jolta me neuvottelemme ollen luonnollisesti neuvotteluissa valmis ottamaan huomioon erilaisia näkökohtia. Sen hallituksen esityksen, joka nyt on tullut eduskuntaan, olemme sen sijaan valmiit äänestämään yli vaalien eli estämään sen voimaantumisen. Jos hallitus tekee esityksestään luottamuslausekysymyksen, mihin äskeinen valtiovarainministerin puhe näytti antavan viitteitä, ei meillä ole mitään tätä vastaan. Nyt esillä olevan asian hoidon osalta hallitus ei menettelytapojensa suhteen nauti kokoomuksen eduskuntaryhmän luottamusta. Suuresti on sitä paitsi epäiltävä, nauttiiko se luottamusta työmarkkinajärjestöjenkään keskuudessa, joiden sinänsä muutoinkin avoimelle neuvottelutilanteelle hallituksen toimet eivät näköaloja valaise eivätkä paranna.

Me olemme suomalaisen demokratian ja suomalaisen talouselämän kehityksen suhteen omalla tavallamme tulossa viimeiselle rannalle. Sosialidemokraatit ovat säännöstelyn ikuistamisen avulla päättäneet tehdä lopun vapaan yksityisen yritteliäisyyden toimintamahdollisuuksista. He ovat päättäneet rauhan ajan normaaliolosuhteissa kietoa suomalaisen kuluttajan ja yrittäjän säännöstelyn ja valtionjohtoisuuden lonkeroihin päämääränä sosialistinen Suomi. Tällaista politiikkaa kokoomuksen eduskuntaryhmä tulee kaikin käytettävissään olevien keinoin vastustamaan.

Ed. Aitio: Herra puhemies! Kansademokraattien tavoitteena on työntekijöiden reaaliansioiden riittävän ja tasaisen nousun turvaaminen. Kun työntekijöiden mahdollisuuksia oman ansiotasonsa kohottamiseen kesken sopi-

muskauden rajoitetaan sopimuksiin liittyvillä työrauhavelvoitteilla, on vain luonnollista, että hintapuolella saadaan aikaan vähintään yhtä tehokas jarru kesken sopimuskautta tapahtuville hintojen ja maksujen jatkuville korotuksille. SKDL:n eduskuntaryhmä vaatii tehokasta valtakia, joka suo mahdollisuudet tiukkaan hintojen, maksujen ja vuokrien säännöstelyyn. Me edellytämme, että hallitus myös käytännössä käyttää valtalain sille suomaa hintavalvontavaltuuksia ja pysäyttää irti päästetyn hintavyöryn.

UKK-kaudella tapahtunut lähes 10 %:n elinkustannusindeksin nousu osoittaa, että valtuuslain suomaa valvontamahdollisuuksia ei ole käytetty riittäväällä tehokkuudella. Paasion hallituksen tekemä vuokratuotuspäätös antaa aiheen olettaa, että myöskään sosialidemokraattisella vähemmistöhallituksella ei ole joko kykyä tai halua irtautua työväestön elintasoja laskevasta porvarillisen talouspolitiikan linjasta.

Siitä lähtien, kun SKDL vajaa vuosi sitten joutui jättämään Karjalaisen hallituksen vastalauseeksi muiden silloisten hallituspuolueiden hinnankorotuspolitiikalle, ovat hinnankorotukset seuranneet toinen toistaan hyvin ripeässä ja voimakkaassa tahdissa. Sokerin, leivän, lihan, maidon ja kananmunien hintojen sekä muiden elintarvikkeiden hintojen korotuksen lisäksi korotettiin esim. maaliskuun alusta 11 %:lla junalippujen hintoja, samoin kallistuivat linja-automaksut, jopa osittain lähes 30 %:lla. Lyhyempi luettelo saataisiin varmaan aikaan niistä jokapäiväiseen elantoon tarvittavista hyödykkeistä, joiden hinnat eivät ns. UKK-kaudella valtuuslain voimassaoloaikana ole kohonneet.

Kokoomuksen piirissä on kysymys valtalaisista pyritty yhdistämään työmarkkinaosapuolten välisiin neuvotteluihin asettamalla valtalain hyväksymisen ehdoksi tulopoliittisen kokonaisratkaisun syntyminen työmarkkinoilla. SKDL:n mielestä valtuuslaki ja sen mahdollistama tiukka hintasäännöstely on tarpeen maamme työtekevänsä kansanosan etujen turvaamiseksi huolimatta siitä, minkälaiseen ratkaisuun työmarkkinoilla päädytään. Hintasäännöstelyn purkaminen tai sen olennainen lieventäminen johtaisi anarkiaan hintarintamalla. Poistamalla hintasäännöstely olisi edessä inflaatiokierre ja mahdollisesti hyvin nopeasti uusi devalvaatio, jonka lasku maksatettaisiin jälleen työläisillä.

Valtuuslaissa on kysymys säännöstelyvaltuuksien antamisesta hallitukselle, mutta samalla on otettava pohdittavaksi se, millä tavalla hallitus

voidaan velvoittaa myös käytännössä noudattamaan tiukkaa hintasäännöstelypolitiikkaa. UKK-kaudelta on vielä tuoreessa muistissa esimerkkejä, joissa hallitus pisteveron säätämällä ja toisaalta Suomen Pankki omalla korkopää- töksellään itse olivat korottamassa hintoja ja lisäämässä tätä kautta hintapainetta. Tämän kaltaiseen menettelyyn ei enää tulisi suoda mahdollisuuksia tämän nyt esillä oleva valtuuslain ja sen täällä tapahtuvan ratkaisun yhteydessä.

Ed. Junnila: Herra puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen ns. taloudellisen valtalin uudistamisesta aivan sellaiseenaan, ja niin kuin herra valtiovarainministerin käyttämästä puhevuorosta kuultiin, hallitus aikoo sangen tiukasti pitää tästä esityksestä kiinni. Niiden kokemusten valossa, joita valtalin nojalla toteutetusta taloudellisesta säännöstelystä on olemassa, tällaista kantaa on kuitenkin mahdoton enää tässä vaiheessa hyväksyä, ja niin kuin ed. Ilaskivi täällä jo ilmoitti, kokoomuksen eduskuntaryhmä on päättänyt välittömästi jättää rinnakkaislakialoitteen, jossa säännöstelyä aivan olennaisesti supistetaan siitä, mikä näyttää kuuluvan hallituksen suunnitelmiin.

Syynä siihen, että kokoomuksen eduskuntaryhmä on ottanut tällaisen kannan, on mm. se vaikea taloudellinen taantuma, jonka keskellä parhaillaan elämme. Tämän taantumän mittasuhteita osoittaa se, että kun kansantuote vielä vuonna 1970 nousi 7.4 %, ennakoarvioitten mukaan kansantuotteen nousu viime vuodelta jäi vain 1 %:iin. Näissä oloissa työttömyys on tietysti suuresti paisunut; kun työttömiä työnhakijoita vuoden 1971 helmikuussa oli keskimäärin noin 53 000, nyt vuotta myöhemmin tämän vuoden helmikuussa työttömien lukumäärä on ollut noin 75 000, eli 41.5 % enemmän.

Talouselämässä tunnetusti ”kaikki vaikuttaa kaikkeen”, niin kuin on tapana sanoa. Tähän taloudelliseen taantumaankin on tietysti vaikuttamassa useita erilaisia syitä, osin ulkomaisesta suhdannekehityksestäkin johtuvia, mutta pääosalta kotimaisia. Nähin kotimaisiin syihin kuuluu keskeisellä tavalla se tavattoman raju palkkakustannusten nousu, mikä viime vuoden aikana tapahtui. Se on jälleen kerran tuhoamassa suomalaisen tuotannon kansainvälisen kilpailukyvyyn ja samalla yritysten kannattavuuden ja sitä tietä vaikuttamassa kasvun pysähtymiseen ja työttömyyden lisääntymiseen.

Tästä palkkakustannusten rajusta noususta kommunistit kantavat päävastuun, eivätkä he tätä vastuutaan kiellä; päinvastoin he pitävät tätä palkkojen nousua omana erityisenä utokekonan. Hehän aina mielellään kerskailevat olevansa työväenluokan ainoita aitoja ja todellisia etujen puolustajia. Tosiasia kuitenkin on, että kommunistien harjoittama kiihotus vuosi siten työmarkkinoilla, kohtuuttomat palkkonnottusvaatimukset, niitä säästänyt lakkoihin yllyttänyt kiihotus ja lopulta tämän kaiken seurauksena puhjenneet selkkaukset metalliteollisuudessa ja rakennusalalla ovat pääasiallisena selityksenä siihen, että meillä nyt tänä talvena on työttömiä useita kymmeniätuhansia enemmän kuin vuosi sitten. Kommunistien toiminta on toisin sanoen jälleen kerran aivan selvästi kääntynyt työväenluokan ja nimenomaan heikkoimassa asemassa olevien ammattitaidottomien työläisten todellisia etuja vastaan. Mutta mitäpä oikeaoppiset kommunistit siitä välittäisivät. Kun tavoitteena on sekasorto ja kumous, tällaiset suuret päämäärät, mitäpä silloin työläisten onnettomuudet liikuttaisivat, niitä päinvastoin pidetään hyödyllisinä, koska lasketaan, että kumouksellinen kiihotus viihtyy parhaiten sellaisessa maaperässä.

Mutta vaikka siis tämä palkkamarkkinoilla tapahtunut kehitys kantaa ehkä päävastuun siitä taloudellisesta lamasta, jonka keskellä me nyt elämme, taloudellisella valtalalla ja siihen nojaavalla säännöstelyllä on siihen myös ollut oma olennainen vaikutuksensa. Kun palkkakustannukset ovat nousseet sillä tavalla kuin mm. viime vuonna ja jo aikaisemminkin on tapahtunut, säännöstelyä olisi tietenkin pitänyt välittömästi heti joustaa, mutta niin kuin tiedämme, näin ei ole tapahtunut, ja juuri näissä oloissa säännöstely on alkanut kohtalokkaalla tavalla kuristaa yritysten ja elinkeinotoiminnan mahdollisuuksia. Mainitsen vain yhden ainoan esimerkin siitä, miten tämä säännöstelyn toiminta lamaanuttava vaikutus on ollut elinkeinoelämään ja nimenomaan pienyrityselämyksen suunnalle.

Siitä lähtien kun taloudellinen valtalin, joka vuosittain on uudistettu, on ollut voimassa — siis vuodesta 1968 lähtien — ja säännöstelyä on sen nojalla jäykästi ja joustamattomasti harjoitettu, 150 leipuriliikettä, ts. pitkälle yli 20 % Suomen Leipuri Liiton koko jäsenkunnasta, on joutunut säännöstelyn ja palkkakustannusten nousun aiheuttaman kannattamattomuuden vuoksi lopettamaan toimintansa. Pelkästään

tämä esimerkki osoittaa päivänselvästi, että säännöstelyllä on taloudellista toimeliaisuutta hidastavia ja yritteliäisyyttä lamaannuttavia ja sitä tietä työttömyyttä lisääviä vaikutuksia.

Myös nykyinen sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus on jo ehtinyt osoittaa, että sen käsiin ainakaan ei niin laajoja säännöstelyvaltuuksia uskalla antaa, kuin mitä tähänastinen valtakunta sisältää. Tarkoitin tällä viittauksella tietenkin Paasion hallituksen Eskon puumerkkiä vuokrapäätöksessä. Tämä viiden pennin politiikka olisi sellaisenaan pelkästään naurettavaa, ellei se samalla olisi laittomuuden rajoja hipovaa, eräitten ensiluokkaisten asiantuntijojen mukaan jopa selvästi lain vastaista, ja ellei se samalla olisi aivan kohtuutonta vuokranantajia kohtaan. Näistä syistä tämä politiikka ei enää naurata, ja näin ollen kokoomuksen rinnakkaisaloitteessa vuokrat onkin esitetty jätettäväksi kokonaan säännöstelyn ulkopuolelle. Kun näin on tapahtunut, siitä sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus saa syyttää itseään, ts. äskeistä vuokrapäätöstään.

Säännöstelyä perustellaan tavallisesti väittämällä, että se on välttämätön hintojen nousun kurissa pitämiseksi ja inflaation jarruttamiseksi, mutta kokemus ei juuri puhu tämän perustelun puolesta. Se devalvaation jälkihoito, jota vuoden 1967 syksyn devalvaation jälkeen on harjoitettu ja joka yhä sängen kyseenalaisella menetyksellä jatkuu huolimatta siitä, että tässä välillä on kaikessa hiljaisuudessa toimitettu toinenkin — tosin piilodevalvaatio, on ratkaisevalta osalta perustunut tällä kertaa juuri säännöstelyyn ja taloudelliseen valtakuntaan sen edellytyksenä. Mutta mikä on ollut tulos? Vuoden 1957 devalvaation jälkeen säännöstelyä purettiin olennaisesti nopeammassa tahdissa. On syytä verrata hintakehitystä näinä kahtena ajanjaksona. Vuoden 1967 devalvaatiosta on nyt kulunut aikaa noin 4.5 vuotta. Tänä aikana — syyskuusta 1967 tammikuuhun tänä vuonna — hintataso on elinkustannusindeksillä mitattuna noussut noin 23 % ja tukkuhintaindeksillä mitattuna peräti 32 %. Vuoden 1957 devalvaation jälkeen sen sijaan, täsmällisesti samanpituisena aikana, mutta olosuhteissa, jolloin säännöstelyä oli rohjettu ajoissa ryhtyä purkamaan, hintataso nousi elinkustannusindeksillä mitaten 13.7 % ja tukkuhintaindeksillä mitaten vain 15 %. Hintojen nousu ja inflaation tahti oli siis olennaisesti hitaampaa silloin kuin nyt, jolloin hintojen nousua on yritetty jarrutella lä-

hinnä sosialidemokraattien johtamien hallituksen toteuttamalla säännöstelyllä.

Se tilanne, joka maassamme ja maamme talouselämässä nyt vallitsee ja jonka vallitessa taloudellista valtakuntaa nyt joudutaan käsittelemään, on epäilemättä monessa suhteessa erittäin hankala. Sen on tehnyt entistä hankalammaksi se keinotekoinen poliittinen kriisi, joka aiheutettiin hajottamalla eduskunta ja järjestämällä ennenaikaiset vaalit. Siitä, että tämä keinotekoinen kriisi tulee vain vaikeuttamaan tilannetta, oli selvästi merkkejä nähtävissä jo syksyllä siinä vaiheessa, jolloin tätä operaatiota suunniteltiin Tamminiemen saunaseuroissa ja sosialidemokraattisen puolueen sisärenkaissa.

Saanan palauttaa mieleen, mitä itse näistä seikoista lausuin tältä samalta paikalta eduskunnan istunnossa 26 päivänä viime lokakuuta. Sanoin silloin mm.: ”Aikana, jolloin pitäisi valmistautua vakaviin ratkaisuihin ensi vuoden talouspolitiikkaa ajatellen, aikana, jolloin täällä eduskunnassa pitäisi valmistaa tulo- ja menoarviota ensi vuotta varten, aikana, jolloin työmarkkinoilla pitäisi pohjustaa ensi vuoden palkka- ja työehtosopimusratkaisuja, aikana, jolloin pitäisi aloittaa asialliset neuvottelut taloudellisen valtakunnan ja siihen perustuvan säännöstelyjärjestelmän purkamisesta tai ainakin niin olennaisesta lieventämisestä, että voitaisiin estää se, että valtakunta ja säännöstely ei tukahduta koko talouselämää, tällaisena aikana kaksi päähallituspuoluetta ovat näihin verrattuna sitenkin toisarvoisista seikoista kehittäneet välilleen niin mahtavan riidan, että sen seurauksena juuri tänäänkin taas kohistaan hallituksen hajottamisesta ja sen seurauksena eduskunnan hajottamisesta ja uusista vaaleista. Jos niihin todella ajaututaan, se tietää sitä, että vaalikentillä alkaa välittömästi sellainen meno, sellainen huuto ja haukku, että sen mukana saadaan kyllä kaikki toiveet talouspoliittisesti järkevistä ratkaisuksista ensi vuotta varten haudata.”

Kun me siis tänä päivänä arvostelemme silloisia kansanrintamapuolueita ja erityisesti sosialidemokraatteja ja myös eduskunnan hajottamis päätöksen lopullisesti tehnyttä tasavallan presidenttiä siitä, että eduskunnan hajottamisella taloudellistakin kriisiä ja taloudellisen valtakunnan käsittelymahdollisuuksia on vaikeutettu, me emme todellakaan esitä jälkiviisautta. Me varoitimme näistä seikoista ajoissa, mutta lyhytnäköisen ylimielisesti meidän varoituksemme jätettiin huomioimatta. Tänä päivänä me jälleen haluamme ajoissa varoittaa — tällä

kertaa siitä, että jos jonkinlainen taloudellinen valtalaki ylipäänsä halutaan säilyttää, silloin ei pidä hallituksen ja sitä tukevien puolueiden ajaa jäykästi tähänastisen valtalain uudistamista. Kokoomus on valmis neuvottelemaan. Tilanne on sellainen, että kaikilla osapuolilla todella täytyy olla neuvotteluvalmiutta, mutta nyt on todellakin neuvottelujen eikä sanelupolitiikan aika. Tämä varoitus on aihetta ajoissa ottaa huomioon.

Ed. Aro: Herra puhemies! Pääministeri Paasion hallitus on lähestynyt eduskuntaa uudella valtuuslakiesityksellä. Huolimatta siitä, että esityksen sisältö on yhdenvertainen voimassa olevan lain kanssa, eivät ulkoiset olosuhteet suinkaan ole samat kuin nyt voimassa olevaa lakia säädettäessä. Vähemmistöhallitus tuntuu kuitenkin unohtaneen tämän. Sen kannanotot ja esiintyminen valtuuslakikysymyksessä tuntuvat noudattelevan samaa ylimielistä linjaa, joka oli havaittavissa nykyisen valtiovarainministerin toimiessa silloisen hallituksen päämiehenä. On syytä muistuttaa jälleen kerran, että eduskunta on kaikesta huolimatta se elin, joka näistä asioista päättää.

Hallitus tuntuu lähtevän siitä, että eduskunnan tulee olla valmis antamaan jopa vähemmistöhallitukselle täydet valtuudet ilman minkäänlaisia sitoumuksia vapaasti mielensä mukaan valvoa hintojen ja maksujen säännöstelyä. Vähemmistöhallitus haluaa siis saada itselleen vapaat valtuudet ja avoimen valtakirjan asioiden hoitoa ajatellen.

Liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän osalta totean, että me edellytämme tästä valtalakikysymyksestä käytävän neuvotteluja opposition kanssa niin, että vähemmistöhallitus, niin suppeapohjainen kuin se onkin, joutuu antamaan tietyt takeet ja sitoumukset asioiden hoidosta siltä ajalta, kuin sen annetaan vallassaan istua. Me edellytämme myös nyt tällä kertaa, että näillä sitoumuksilla tulee olla takeet sopimusten molemminpuolisesta kunnioittamisesta, ettei käy siten kuin aikaisemmin valtalain käsittelyn yhteydessä nykyisen valtiovarainministerin tekemien sopimusten kanssa, mitkä seikat ovat vielä todellakin tuoreessa muistissa.

Vaikka valtalain merkitystä sellaisenaan liioitellaankin helposti, on kuitenkin tasapuolisuuden nimessä todettava, että hintasäännöstelyn yksioikoinen ja kertakaikkinen purkaminen ei varmastikaan ole sekään yksiselitteinen ja itses-

tään selvä ratkaisu. Me LKP:ssä tajuamme täysin, millaiselle vaaralle alttiiksi asetetaan, mikäli hintojen ja maksujen kurissapitämisestä kertakaikkisesti ja kerralla luovuttaisiin. Seuraukset siitä eivät varmastikaan koidu palkanansaitsijain ja säästäjien eduksi. Helposti unohtetaan näin yksityisten kysymysten käsittelyn yhteydessä, että valtalakiin nivoutuu suurempaan kokonaisuuteen eli koko tulopoliittisen neuvottelukierroksen tämän kevään ratkaisuun. Me LKP:ssä katsomme, että työmarkkinaneuvottelujen eri osapuolten tulee määrätietoisesti pyrkiä tulopoliittisen kokonaisratkaisun aikaansaamiseen. Me katsomme erityisesti, että tässä kokonaisratkaisussa on myös keskiryhmiin luokiteltujen toimihenkilöiden ja palveluammatteissa työskentelevien sekä matala- ja keskipalkkaisten virkamiesten palkkojen jälkeenjäänsyyden korjaamisesta pidettävä erityistä huolta. Edellytämme nyt tämän kysymyksen hoitamista. Sitä on pidettävä yhtenä hinta- ja maksuvaltuuksien myöntämisen edellytyksenä. Samaan nippuun tulee sitoa myös palkanansaitsijain verotuksen alentaminen ja kokonaisuudistus. Nämä ovat kysymyksiä, jotka me liberaalit edellytämme vedettäväksi esiin valtalakia koskevissa neuvotteluissa.

Ennen lopullisen päätöksen tekoa siitä, annetaanko vähemmistöhallitukselle valtalain suomia valtuuksia ja annammeko tällä lailla syyjättää eduskunnan valtaa vähemmistöhallituksen käsiin, on saatava myös selvä kuva työmarkkinajärjestöjen välillä käytävistä neuvotteluista ja kokonaisratkaisun mahdollisuuksista. Kokonaisratkaisupäätöksellä tulee olemaan varsin merkittävä osuus meidän suhtautumisessamme valtalain hyväksymiseen. Edellytämme, että hallitus omalta osaltaan toimii siihen suuntaan, että se joka tapauksessa tarkistaa kantaansa ja huolehtii, että inflaatiota edistävältä talouspolitiikalta vältytään. Viime vuosien taloudelliset saavutukset ovat meille jokaiselle siksi merkittävä asia, että hallituksen tulee ne huomioida eikä sen tule — niin vähemmistöhallitus kuin onkin — pyrkiä havittelemaan kansansuosiota inflaation kustannuksella.

Ed. T a r j a n n e: Herra puhemies! Minä yhdyin kaikkeen siihen, mitä ed. Aro liberaalisen kansanpuolueen kantana juuri esitti. Lisäksi haluan ilmaista hämmästykseni sen menettelyn johdosta, johon hallitus tässä valtalaki-asiassa on heti toimintansa aluksi syyllistynyt. Ministeri Koivisto lupasi nimittäin oppositio-

puolueille, ainakin liberaaliselle kansanpuolueelle, että hän ottaa neuvotteluyhteyttä ennen hallituksen päätöstä, mutta tästä lupauksesta ei pidetty kiinni. Menettely ei luonnollisestikaan voi olla vaikuttamatta meidän suhtautumiseemme nyt alkaviin valtakalaneuvotteluihin eikä myöskään yleiseen oppositiopoliittiseen asenteeseemme.

Hallituksen menettelyyn ei ehkä muuten olisi syytä kiinnittää näin tiukkaa huomiota, mutta kun tuoreessa muistissa on valtalain anto vuonna 1968, johonka täällä aikaisemminkin on viitattu, hallituksen ja erityisesti silloisen pääministeri Koiviston lupaukset ja niiden lupauten pettäminen, täytyy tässäkin yhteydessä esittää harras toivomus, että hallitus ei jatkaisi alkamaansa menettelyä, vaan rehellisesti tunnustaisi olevansa vähemmistöhallitus ja toimisi eduskuntaa ja oppositionkin oikeuksia kunnioittaen. Me olemme liberaalisessa kansanpuolueessa, päinvastoin kuin kokoomus, valmiita rakentaviin neuvotteluihin sosialidemokratien kanssa (Ed. Junnila: Niin mekin olemme, ed. Tarjanne!), mutta me edellytämme molempinpuolista rehellisyyttä ja vilpittömyyttä.

Valtiovarainministeri Koivisto: Herra puhemies! Ilmeisesti yhdelle ja toiselle on silloin tällöin terveellistä kuulla totuuksia itsensä. Minun täytyy kuitenkin tässä vaiheessa todeta, että puhe niistä suurista lupauten pettämisistä, joista tässä on aikaisempiin vuosiin verrattuna puhuttu, ovat verrattain vahvasti liioiteltuja. Ilmeisesti meillä tulee olemaan tilaisuus käydä eri yhteydessä tarkemmin läpi niitä kysymyksiä.

Mitä tulee ed. Tarjanteen nyt mainitsemaan ja myös julkisuudessa eräässä toisessa yhteydessä mainitsemaan lupauksen pettämiseen, niin minä pyydän saada todeta meidän välillemme ilmeisesti syntyneen väärinkäsityksen. Tänään keskustellessani puhelimesta ed. Tarjanteen kanssa kävi selville, että minä olin hänelle täysin selväksi tehnyt sen, että hallitus ei katso voivansa ryhtyä lakiesityksen sisältöä koskeviin laajoihin neuvotteluihin, joissa toisaalla olisi lähellä kaksikymmentä etujärjestöä ja toisaalla seitsemän puoluetta. Siinä yhteydessä minä totesin, että meidän pitää asiasta vastaisuudessa keskustella. Mutta minä en tarkoittanut, että me keskustelemme lakiesityksen sisällöstä vaan sen antamisesta. Minä valitan sitä, että oppositiopuolueitten lukuisuus ja järjestöjen lukuisuus on johtanut siihen, että minä en ole ollut tilaisuus-

nessa ottamaan kaikkia niitä kontakteja, joita minulla oli tarkoitus ottaa. Minä toivon, ettei tästä kysymyksestä tule sellaista, joka merkittäväällä tavalla vaikuttaisi tämän koko meidän kansamme kannalta merkittävän asian lopputulokseen.

Ed. I l a s k i v i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Herra valtiovarainministerin äskeisen puheenvuoron johdosta lausun saman toivomuksen, jonka hänkin esitti. Toivottavasti menettelytavat eivät muodostu esteeksi asioiden asialliselle käsittelylle ja keskinäiselle neuvonpidolle. Kokoomuksen eduskuntaryhmä on, ja tämän totean myös ed. Tarjanteelle, ilmoittanut olevansa valmis neuvottelemaan kaikista esiintulevista kysymyksistä, ja sitä varten me olemme juuri rinnakkaisaloitteemmekin tehneet. Mutta me olisimme toki toivoneet, että näitä neuvotteluja olisi ryhdytty käymään jo huomattavasti aikaisemmin. Tänään on 7 päivä maaliskuuta ja tämän kuun lopussa menevät umpeen kaikki ne sopimukset, jotka UKK-sopimukseen sisältyvät. Aikaa tänä päivänä on jo aivan niukalti.

Ed. T a r j a n n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä kiitän ministeri Koivistoa maltillisesta ja varmaan vilpittömästä vastauksesta esittämiini sanoisinko syytöksiin. Tästä on varmaan hyvä jatkoneuvotteluja käydä, ja toivottavasti pääsemme yhteisymmärryksen myöskin siltä osin, mitä asiasisältöä syytöksessäni oli. Minä nimittäin en puhunut siitä, että ministeri Koivisto olisi luvannut käydä neuvotteluja valtalain sisällöstä. Siis ainakin niin pitkälle olemme yhtä mieltä, että tällaista lupauksia ei ole annettu eikä petetty.

Äskeisen puheenvuoroni sisällöstä pidän kiinni edelleen.

Ed. V i r o l a i n e n: Herra puhemies! Minun tarkoituksenani oli pyytää puheenvuoro vain sen vuoksi, että olisin ehdottanut asian pantavaksi pöydälle eduskunnan ensi perjantaina pidettävään istuntoon. Mutta kun olemme kuulnelleet täällä käytyä keskustelua, niin ehkä jo tässä vaiheessa on syytä lausua muutama valikoitu ajatus.

Herra valtiovarainministeri valitteli täällä, että oppositio on kovin lukuisa määrältään. Ja minä ilmoitan, että keskustapuoluekin on liittynyt opposition lukumäärää lisäämään. Meikin

olemme oppositiossa ja toivoisimme, että hallitus ei prässäisi esityksiään liian nopeasti täällä läpi, niin kuin tänäkin päivänä näyttää tapahtuvan, koska, niin kuin valtiovarainministeri pelkäsi, se menettely saattaisi vaikeuttaa asian eteenpäin menoa.

Herra valtiovarainministeri sanoi edelleen, että kun tässä maassa on niin paljon järjestöjä ja vielä enemmän oppositiopuolueita, niin se tekee hyvin vaikeiksi neuvottelut. Ei kai tämä kuitenkaan sitä tarkoita, että vähemmistöhallitus aikoo tätäkin järjestelmää lähteä muuttamaan (Vasemmalta: Syytä olisi kyllä!)? Kyllä kai se järjestelmä on otettava sellaisena kuin se on. Valtiovarainministerin äskeisen lausunnon kai voi kuitenkin käsittää niin, että hän on valmis sen jälkeen, kun esitys on eduskunnalle annettu, neuvottelemaan myöskin lukuisten oppositioryhmien kanssa. Näin kai on asia käsiteltävä.

Hallitus esittää taloudellisen kasvun turvaamisesta annettua lakia jatkettavaksi muuttamattomana ensi vuoden maaliskuun loppuun saakka. Lakiesityksen perusteluissa hallitus on erittäin niukkasanainen, eikä herra valtiovarainministeri äsken täällä käyttämässään puheenvuoroissa ole yhtään pitemmälti tähän asiaan puuttunut. Hallitus ainoastaan toteaa, että tilanne on edelleen sellainen, että hallituksella tulisi olla riittävät valtuudet hinta- ja kustannustason säätämiseen ja reaaliansioiden tuottavuuden kohoamista vastaavan nousun turvaamiseen.

Edelleen herra valtiovarainministeri ensimmäisessä puheenvuorossaan sanoi, että tämän lakiesityksen tarkoituksena on, että talouspoliittisen kokonaisratkaisun aikaansaamista helpotettaisiin. Jos talouspoliittista kokonaisratkaisua ei tule, hallitus sitten myöhemmin eduskunnalle ilmoittaa, minkälaisia valtuuksia se muodostuneessa tilanteessa haluaa.

Me emme ole asiaa ehtineet käsitellä keskustapuolueen eduskuntaryhmässä enempää kuin muissakaan puolue-elimissä (Ed. Junnila: Oletko nukkuneet?). — Esityshän jaettiin vasta äsken. — Mutta minä kyllä uskallan vakuuttaa, että me omalta osaltamme haluamme olla edistämässä kokonaisratkaisun aikaansaamista emmekä sitä vaikeuttamassa. Me ymmärrämme sen, että siinä talouspoliittisessa ja poliittisessä tilanteessa, missä me parhaillaan elämme, hallitus, olipa se pohjaltaan miten leveä tai kapea tahansa, olipa se sitten minkä värinen tahansa,

tarvitsee kyllä valtuuksia. Ilman säännöstelyvaltuuksia ei asioita voida hoitaa. Mutta toisaalta on jo tässä vaiheessa sanottava, että eduskunnan on saatava aika selvät ja yksityiskohittaiset takeet siitä, miten valtuuksia aiotaan käyttää käytännössä. Minä luulisin, että tämä muodostuukin pääkysymykseksi tätä asiaa eduskunnassa ratkaistaessa.

En usko, että eduskunta voi antaa sosialidemokraattiselle vähemmistöhallitukselle niin avointa valtakirjaa kuin laki nyt edellyttää, jos ei ole mitään tietoa siitä, mihin tulokseen päädytään talouspoliittisten ratkaisujen osalta. Ja me joudummekin jo tänä päivänä kysymään, aikooko herra valtiovarainministeri ja sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus käyttää mahdollisesti saamiaan valtuuksia koko kansan ja koko maan hyväksi vai ovatko tässäkin määrävissä sosialidemokraattisen puolueen puol poliittiset tavoitteet ja laskelmat, niin kuin eräät hallituksen ensi päivien ja ensi viikkojen ratkaisut näyttäisivät valitettavasti osoittavan. Tämä on hyvin tärkeä seikka selvittää perusteellisesti perustuslakivaliokunnassa ja jatkuvan eduskuntakäsittelyn aikana.

Me olemme tänään vasta lakiesityksen lähetekeskustelussa, ja sen vuoksi ei ole aiheellista minun mielestäni lähteä esittämään lopullisia kannanottoja tähän asiaan nähden. Oppositioilla tietysti on oikeus ja velvollisuus arvostella ja epäillä hallitusta kovastikin, mutta kun kuunteli äsken toisaalta ed. Aition ja toisaalta ed. Junnilan ja ed. Ilaskiven puheenvuoroja, niin tuli kyllä vakuuttuneeksi siitä, että on aika hankala löytää sellaista yhteistä nimittäjää näitten poliittisten johtajien ajatuksille, jonka varaan voitaisiin rakentaa sellainen valtalaki, joka siten tämän eduskunnan läpäisisi. Olisikin sen vuoksi aiheellista toivoa, että tutkittaisiin tämänkin asia, ennen kuin lähdetään lopullisesti ja peruuttamattomasti hutkimaan.

Minä yhdyin siihen, mitä nimenomaan ed. Pirkko Aro täällä totesi, että eduskunta tämän asian ratkaisee ja sen vuoksi hallituksen on hyvin tarkoin ja määrätietoisesti neuvoteltava eduskunnan ja ratkaisuun vaikuttavien eduskuntaryhmien kanssa asiasta.

Totean vielä uudestaan sen, että me keskustapuolueessa emme ole asiaa voineet käsitellä, mutta olemme varmasti valmiit hallituksen kanssa asialliseen keskusteluun ja neuvotteluun. Nimenomaan meidän taholtamme tullaan kiinnittämään huomiota siihen, miten ne elimet,

jonka lain mukaan asetetaan hintoja ja maksuja käsittelymään, ovat kokoonpantuja ja noudattavako ne lain henkeä ja kirjainta.

Meidän on tässä yhteydessä pakko todeta, että viime vuosien aikana huomattavat pienyritysjärjymät ovat joutuneet taloudellisesti kestävämmään tilanteeseen. Epäedullisesta kehityksestä huolimatta asioitten ratkaisusta vastaavat viranomaiset ovat viivytelleet, jarruttaneet ja estäneet sellaisten ratkaisujen aikaansaamista, jotka olisivat antaneet korvauksen kustannusten noususta nimenomaan pienyrityksille, oli kysymys sitten teollisuuden alalla toimivista tai palvelun eri aloilla toimivista pienyrityksistä. On käynyt aivan selvästi ilmi, että suuret yritykset pystyvät nykyisissä vaikeissakin oloissa aina paremmin selviytymään, mutta sen sijaan pienyritykset ovat kovin turvattomia. Tuhannet ovat joutuneet lopettamaan toimintansa, ja tämä on osaltaan ollut lisäämässä muutenkin vaikeaa työttömyyttä.

Se maatalouskiista, johon ainakin muodollisesti enemmistöhallituksen muodostuminen kaatui, ei välittömästi kuulu valtalain piiriin, mutta on aivan selvää, että meidänkin eduskuntaryhmämme asennoituminen tähän kysymykseen riippuu hyvin paljolta siitä, millä tavalla hallitus suhtautuu niihin oikeutettuihin näkökohtiin, joita maatalousväestön taholta on esitetty ja esitetään.

On todennäköistä, jopa varmaa, että lopullinen päätös tässä asiassa voidaan eduskunnassa tehdä vasta sen jälkeen, kun työmarkkinajärjestöjen suorittamien ratkaisujen päälinjat ovat selvillä. Eduskunta ei tänä päivänä ole suinkaan äänetön yhtiökumppani Suomen tasavallassa. Eduskunnan on näinä viikkoina ja edessä olevina kuukausina hyvin tarkoin seurattava tilanteen kehitystä. Sen on pidettävä asioitten ratkaisut omista käsissään ja pidettävä huoli siitä, että nämä asiat ratkaistaan koko kansan etujen mukaisesti.

Ed. Teir: Herr talman! Jag ville först säga ett tack till finansministern för att han uttryckte sig mycket kort, vilket är ett litet plus, när man talar i en mycket svår och sjuk sak.

Svenska riksdagsgruppen har inte ännu tagit ställning till regeringens proposition om tryggnad av den ekonomiska utvecklingen eller den s.k. maktlagen, när propositionen först i dag föredras i riksdagen (Ed. Junnila: Ni har också sovit!). Me jag ville säga, att regeringens sätt

att sköta ärendet både förvånar och också delvis inger bekymmer. När regeringen egentligen inte har gjort någonting ännu i dag den 7 mars, eller föreslagit något annat, än att dateringen till lagförslaget skall ändras. Jag ville säga, att det måste ligga i regeringens intresse och också vara en skyldighet för regeringen och också ligga i riksdagens och hela folkets intresse, att regeringen, trots att det finns flerfaldiga oppositionspartier och flerfaldiga organisationer på avtalsmarknaden, omedelbart och så snabbt som möjligt inleder förhandlingar med oppositionen i riksdagen för att få en total uppgörelse till stånd.

Maktlagen, eller den proposition som nu riksdagen har fått i dag, utgör ju endast en del av den totallösning, som riksdagen har väntat på. Det är skäl för utskottet, att låta hela ärendet undergå en synnerligen grundlig behandling, och att likaså de ändringar, som anses nödvändiga, också genomföres, för att man verkligen skall kunna trygga den ekonomiska utvecklingen.

Det förefaller, som om den socialdemokratiska minoritetsregeringen varken har kraft eller förmåga att garantera eller trygga den ekonomiska tillväxten. Mot denna bakgrund och framför allt efter det sätt, på vilket regeringen har skött frågan, är det nu riksdagen, som har att ta hand om saken och verkligen ordna frågan så, att en möjlighet skapas för en lugn, normal ekonomisk utveckling och tillväxt.

Svenska riksdagsgruppen är för sitt vidkommande beredd att både diskutera och förhandla om alla de frågor, som hänförs sig till icke enbart maktlagen, som vi nu har framför oss, utan framför allt också till alla övriga frågor, som ansluter sig till den ekonomiska totala uppgörelsen på inkomstpolitikens område. Gruppen är givetvis inte i detta skede, när att vi inte behandlat frågan, beredd att ge en öppen fullmakt utan att regeringen ger noggranna utredningar över, på vilket vis de tilltänkta fullmakterna och likaså reglementeringsfullmakterna skall användas, och likaså efterlyses ännu en gång en både tydlig och klar information om allt, som inverkar på totallösningen av inkomstpolitiken.

Ed. Saارينen: Herra puhemies! Kuunneltuani täällä porvarillisten puolueiden edustajien puheenvuoroja voin helposti vetää sen johtopäätöksen, että tarkoituksena on olennai-

sesti vesittää hallituksen esitystä tässä asiassa (Ed. Junnila: Ihan oikea johtopäätös!). Ja kyllä herra valtiovarainministerin varovainen päännökkäys viittaa siihen, että hänkin on valmistautunut siihen (Naurua).

Minä ihmettelen hieman ed. Virolaisen ilmaisemaa epäluottamusta sosialidemokraattiseen hallitukseen tältä osin. Kaikkihan me tiedämme, että vaikka laki on vieläkin voimassa sellaisena, kuin hallitus nyt esittää sen jatkettavaksi, niin sosialidemokraatit ja kepulaiset hoitivat hintapolitiikan hallituksessa täydellisessä sopusoinnussa niin, että hintojen nousu oli viime vuonna likimain 10 %, vaikka hallituksella oli nämä nyt esitetyt valtuudet käytettävissä (Ed. Virolainen: Missä hallituksessa?). — Siinä Karjalaisen hallituksessa, jossa me olimme mukana, ja vielä suuremmassa määrin siinä II b painoksessa. — Te olette huolehtineet yhdessä siitä, että hintatason nousu oli niin voimakas viime vuonna kuin oli, ja tämä taas on osoitus siitä, että hintasääntelyvaltuudet eivät sellaisenaan estä hintojen tarkistuksia — niin että kokoomus on kyllä tässä nyt pelkästään ideologisella asialla, ylipäänsä vastustaa teoreettisiakin sääntelymahdollisuuksia (Ed. Ilaskivi: Päinvastoin!).

Ed. Junnila hyökkäsi voimakkaasti meitä kommunisteja vastaan. Kiitoksia siitä. Kyllä me puolustelemme työväenluokan asiaa niillä voimin kuin meidän käytettävissämme on. Mitä laman syihin tulee, niin kyllä ed. Junnilakin hyvin tietää, että suuret vaihtelut, lamat ja silloin tällöin tapahtuvat nousukaudet johtuvat kapitalistisen tuotantojärjestelmän epätasaisesta kehityksestä, joka on sille nimenomaan luonteenomaista (Ed. Kantola: Sairaudesta!). Nimittäin nythän on niin, että kaikissa Länsi-Euroopan maissa inflaatiotahti on ollut hyvin voimakasta viime vuosien aikana. Tiedämme, että EEC-maissa nimellispalkkojen nousu viime vuonna liikkui jossakin 13—14 %:n paikkeilla, joten huomattavat nimellispalkkojen nousut Suomessa eivät muodosta mitään poikkeusta maiden kanssa, joidenka kanssa me käymme kilpailua, joten Suomen kilpailuasemaa tämä kehitys ei missään tapauksessa ole heikentänyt. Kyllä pääsyyn siihen lamaan, jossa nyt olemme, jossa on 75 000 rekisteröityä työtöntä, johtuu yleensä kapitalistisesta järjestelmästä, järjestelmästä sinänsä (Ed. Ilaskivi: Sepä oli mielenkiintoista!).

Mitä sitten vertailuun vuosien 1957 ja 1967 devalvoitien jälkeisestä hintakehityksestä tu-

lee, niin tässä kokoomus on koko ajan ollut hämäämässä, sillä tosiasiaan on se, että ennen kuin vuoden 1957 devalvoitimi toimeenpantiin, säännöstely oli purettu ja silloinen hallitus ryhtynyt toimenpiteisiin subventioiden purkamiseksi, ja elinkustannusindeksi oli silloin saatu nousemaan ennätysvauhdilla, ja oli tietysti helppo sitten hoitaa devalvoitinnan jälkeistä kehitystä. Vuodet 1957 ja 1967 eivät siis ole vertailukelpoisia.

Kokoomuksella ja muulla oikeistolla on tietysti mahdollisuus käyttää hyväksi meidän hyvin epädemokraattista valtiopäiväjärjestystämme ja estää kaikki valtuudet hallitukselta, mutta siinä tähän kokoomus ja oikeisto kantaa täyden vastuun.

Ed. Junnila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Taloudellisten suhdannevaihtelujen syitä on etsitty toisinaan auringonpilkuista ja toisinaan tähtien asennoista ja se, että ed. Saarinen ja muut kommunistit aina etsivät syitä tästä kapitalistisesta järjestelmästä, se on juuri samanluokkaista suhdanneselitystä. Siinä se ero on, että te petätte itseänne tällaisilla kuvitelmissa, me koetamme pysytellä tosiasioitten ja numeroitten maailmassa. Kommunistien kiihotus sai viime vuonna aikaan sen, että palkat teollisuudessa nousivat suurin piirtein 16 %. Kyllä ed. Saarisen nyt pitäisi uskoa se, ettei mikään kansantalous eikä varsinkaan niin ulkomaankaupasta riippuvainen ja niin haavoittuvainen kansantalous kuin Suomen kansantalous kestä tällaista palkkakustannusten nousua. Tämä on päivänselvä asia, mutta tämän toittotaminen on aivan samaa kuin veden kaataminen hanhen selkään. Ei se teihin mitään tehoa.

Ed. Kainulainen: Herra puhemies! SMP:n eduskuntaryhmän mielestä valtalain jatkaminen on tarpeellista, jopa välttämätöntä. Emme halua ryhtyä arvostelemaan vähemmistöhallituksena toimivan sosialidemokraattisen puolueen menettelytapoja tässä asiassa, ovatko ne olleet kaikilta osiltaan sellaisia kuin olisi tulut olla. On kuitenkin todettava se, että asialla on siksi suuri kiire, että on mahdotonta tällaisenaan vähemmistöhallituksen puitteissa neuvotella yhtäkkiä kaikkien mahdollisten etupiirien kanssa, jotka tätä asiaa sivuavat. Me otamme asiallisen kannan tähän valtalakiesityksen jatkamiseen ja hallituksen antamaan esitykseen tältä pohjalta. Ymmärrämme sen, että

tässä tilanteessa vähemmistöhallituksen on ollut vaikea lähteä antamaan sellaista valtalaki-esitystä, joka erittäin huomattavasti poikkeaisi entisen valtuuslain sanelemilta linjoilta.

Me ennen kaikkea haluamme odottaa vähemmistöhallituksen toimenpiteitä, mitä ne tuovat mukanaan esityksinä eräiden hyvin vaikeaan asemaan tässä maassa jääneiden väestöpiirien aseman kohentamiseksi. Ensinnäkin olisi ollut toivottavaa jo se, että entisten valtuuslakien perusteella, jotka vuosittain on hyväksytty jatkettavaksi aina vuosikauden kerrallaan voimassa olemaan, sekä myöskin UKK-sopimuksen perusteella, joka sääteli työmannjärjestöjen ja eri etupiirijärjestöjen välisiä palkka- ja hintasuhteita varsin pitkälle, olisi näitä sopimuksia rehellisesti käytännön elämässä toteutettu. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. UKK-sopimuksen puitteissa on todettava se, että sen sanelemia vähimmäistoimeentulopalkkoja ei ole pystytty toteuttamaan lähestulkoonkaan kaikkien väestöpiirien osalta, vaan ulkopuolelle ovat jääneet kansamme keskuudessa erittäin runsaslukuiset kansalaisjoukot. Tähän vakavaan epäkohtaan olisi kiinnitettävä valtalainkin suomin mahdollisuuksin huomiota.

Edelleen on todettava se, että me odotamme talouspoliittista kokonaisratkaisua kaavailtaessa sitä, millä tavalla tässä maassa pienviljelijän asema ratkaistaan lähitulevaisuudessa. On aivan selvää, että ainakin sen maakunnan, Itä-Suomen lähinnä, karjatalousvaltaisen Savon maakunnan osalta pienviljelijät ovat joutuneet varsin kriittilliseen ja hädänalaiseen asemaan. Heidän ansiotasoaan ei ole kyetty nostamaan vuosikausiin juuri ollenkaan. Kuitenkin on kysymyksessä lähinnä maataloustuotannon alalla sellainen suunta, jolla näyttäisi jatkossa olevan erinomaiset mahdollisuudet, ja tämä on nimenomaan maidon tuotanto. Kun maidon tuottajahinta on jäänyt jälkeen yleisestä hinta- ja palkkatasosta jatkuvasti vuosi vuodelta, olisi toivottavaa, että sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus voisi lähteä siltä jäykältä linjalta, jonka se aikaisemmin on omaksunut, liukumaan hieman edes siedettävään suuntaan ajatellen juuri niitä satojentuhansien pienviljelijöiden muodostamia ihmisjoukkoja, jotka kärsivät tällä hetkellä todellisen proletariaattina varsin vaikeassa asemassa toimien. On selvää, että heidän kohdallaan ei kuitenkaan ole näköpiirissä sellaista elämän muutosta taikka uuteen ammattiin siirtymistä, joka toisi ratkaisun heidän pulmiinsa. Näin ollen on varmasti kaikkein edullisinta yhteiskun-

tamme kannalta, että heidät työllistetään edes siedettävästi nykyisillä olinpaikoillaan ja nykyisillä tiloillaan.

Myöskin on toivottavaa se, että valtalain perusteella ryhdytään toden teolla kohentamaan kansaneläkkeitä saavien ihmisten eläketurvaa. Se on jäänyt kovin vaatimattomaksi ja pieneksi. Ajatelkaamme vain, että pari päivää sitten julkaistiin tilasto, jonka mukaan keskimäärinkään kansaneläkkeen määrä ei ole tässä maassa kuin noin 215 mk kuukaudessa. Ei sellaisella eläkkeellä voi kukaan ihminen tulla toimeen, joka pelkästään sen varassa joutuu elämään. Samoin on todettava se, että pitäisi korjata myöskin koko tämä eläkelainsäädäntö kautta linjan ja lähteä jo vähemmistöhallituksenkin toimenpitein yhdistämään eläkelainsäädäntöä johonkin järkevään suuntaan, niin että nämä raikeat eläke-erot eri eläkejärjestelmien kohdalla ja myöskin tämä vinkavaltainen menettely eläkkeiden hakemisessa ja saamisessa saataisiin loppumaan.

Pienyrittäjien asemaan myös voitaisiin valtalain puitteissa käydä käsiksi paljon voimakkaammin kuin nyt on tapahtunut. Olen ymmärtänyt, että sosialidemokraatit ovat ainakin vaalien edellä asettuneet pienyrittäjiä puoltavaksi puolueeksi, joka haluaisi kohentaa pienyrittäjien asemaa. Nyt heillä vähemmistöhallituksessa on erinomaiset mahdollisuudet antaa sellaisia esityksiä, jotka todella saisivat aikaan sen, että pienyrittäjät tässä maassa pääsisivät erittäin vaikeassa asemassaan yrittämään toden teolla niillä mahdollisuuksilla, jotka heillä on. Mikään muu puolue ei ole heidän hallituksessaan sanelemassa niitä puitteita, missä he oman esityksensä voivat esittää eduskunnalle.

Vuokrasäännöstely on tarpeen meidän mielestämme, ja me toivomme, että tämä vuokrapäätös, jonka vähemmistöhallitus on antanut, tarkistettaisiin mahdollisimman pian, erikokoisesti juuri pienvuokranantajien osalta. Meidän maassamme on varsin paljon omakotitalojen omistajia sekä taaja-asutuksessa että myöskin maaseudun asutustaaajamissa, jotka ovat pieniä asuntoja antaneet vuokralle paljon siedettävimmän vuokraehdoin kuin konsanaan grynderit ja suurvuokranantajat. Heidän vuokratasonsa on kuitenkin niin minimaalinen näihin verrattuna, että sen kohdalla täytyisi jonkinlaista järkevää korjausta saada aikaan.

Suomen Maaseudun Puolueen eduskuntaryhmä on yksimielisesti sillä kannalla, että vähemmistöhallitus tarvitsee samalla tavalla kuin mikä muu hallitus hyvänsä tässä tilanteessa val-

tuuslain jatkamista, mutta me odotamme vähemmistöhallitukselta, että se esityksillään todella rehellisesti lähtisi turvaamaan niiden väestöpiirien asemaa, jotka ovat tällä hetkellä jääneet yleisestä palkkatasosta erittäin pahasti jälkeen.

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! Minä yhdyn ed. Kainulaiseen niin kuin muihinkin SMP:n eduskuntaryhmän jäseniin siinä, että hallitus todella tarvitsee valtalain, vaikkakaan vielä tällä hetkellä ei ole alkuunkaan selvää se, minkälainen tämän valtalain lopullisesti sisällöltään tulisi olla.

Valtalain tehtävänä tällaisessa talouspoliittisesti epäterveessä tilanteessa, jossa me tällä hetkellä olemme ja johon me olemme joutuneet kansanrintamien vuosikausia harjoittaman politiikan tuloksena, on osoittautunut välttämättömäksi hintojen säännöstely, jotta työtätekeviltä kansalaisilta ei viettäisi viimeistään penniä reaaliansioiden noususta, jotta ei päästettäisi niitä suurpääomalla pelaavia pääomapiirejä tässä maassa syömään jokaikisen palkankorotuskierroksen jälkeen pois kaiken mahdollisen saavutetun hyödyn työtätekeviltä ihmisiltä. Mutta tämä ei kuitenkaan saa menkitä sitä, että säännöstelyä tarvittaisiin jokaikisessä paikassa säännöstelyn itsensä vuoksi. Säännöstelyä ei saa esittää silloin, kun sillä aiheutetaan kohtuuttomia vaikeuksia erityisesti maan pienyrittäjäkunnalle, keski-suurelle yritteliäisyydelle ja myös maatalousyrittäjille, kuten täällä aikaisemminkin on todettu. Tämän vuoksi valtalaki kaipaa joitakin korjauksia. On valitettavaa, että sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus, joka itsekkin on varmasti varsin hyvin tietoinen siitä, että valtalaki ei ole joka suhteeltaan tyydyttävä ja se on johtanut useisiin kohtuuttomuuksiin talouselämässä, ei siitä huolimatta ole edes halunnut yrittää hakea parempaa ratkaisua näihin virheisiin. Hallitus on vierittänyt nämä asiat eduskunnan pureksittavaksi. Vaikuttaa hieman siltä, että hallitus olisi kykenemätön edes omassa piirissään selvittämään näkökantojaan, koska se ei halua minkäänlaista mielipidettä tuoda esiin.

Kuitenkaan me SMP:ssä emme pyri, niin kuin kokoomus, pelkästä kiukusta valtalain kaatamiseen, siitä kiukusta, että me olemme jääneet oppositioon, sillä me katsomme, että siitä huolimatta, että me olemme oppositiossa, meidän asiamme on ajaa Suomen kansan asiaa ja Suomen työtätekevien ihmisten asiaa ja siltä pohjalta suhtautua asiallisesti kaikkiin mahdol-

lisiin esityksiin. (Ed. Ehrnrooth: Älkää hajotako oppositiota!)

Minä olen ed. Virolaisen kanssa samaa mieltä siitä, että erityisen tärkeätä olisi nyt saada eduskunnan tietää, miten valtalakia tulee vähemmistöhallitus käyttämään, sillä tästä riippuu tietysti olennaisesti se, miten eduskunta lopullisesti tulee valtalakiin suhtautumaan. Mikäli käy niin, että valtalain avulla ja valtalain sivussa varsinainen talouspoliittinen linja on edelleen valtion oman pussin kasvattaminen, kuten valitettavasti mm. aivan viime aikoina opiskelijain lippukorotusten kohdalla on tapahtunut, niin on varsin kyseenalaista, voiko tällaista valtalakiakaan sellaiselle hallitukselle antaa.

Me edellytämme sosialidemokraattiselta vähemmistöhallitukselta nyt, kun sillä on mahdollisuus todella oman linjansa mukaisesti ja omien vaalilupaustensa mukaisesti lähteä korjaamaan tämän maan talouspolitiikkaa, myös todellisia korjauksia emmekä vanhoja virheellisiä kansanrintamaratkaisuja. Me odotamme selkeää uutta talouspoliittista linjaa, jolla on kestävä pohja, emme oikeiston talouspolitiikkaa emmekä vasemman laidan talouspolitiikkaa, joiden molempien linjojen kestättömyys on jo tämän keskustelun aikana käynyt varsin selväksi siitä, että molemmat puolet toinen toisensa jälkeen käyvät osoittamassa toistensa väitteet perättömiksi. Se johtuu tietysti siitä, että kummallakaan puolella ei mitään kestävää talouspoliittista ratkaisua olekaan. Se löytyy aivan muualta kuin suurpääoman tai yhteiskunnan ylivallan pohjalta.

SMP:n eduskuntaryhmä on periaatteessa, niin kuin ed. Kainulainen totesi, sillä kannalla, että hallitus tarvitsee valtalain, mutta lopullisen kannan valtalain yksityiskohtiin me tulemme ottamaan vasta saatuaamme tarpeellisen selvityksen hallitukselta siitä, miten se tulee valtalakia käyttämään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan ensi perjantaina kello 14 pidettävään istuntoon:

2) Ehdotuksen korkeimman oikeuden ratkaisujen pääväämistä koskevaksi lainmuutokseksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 1;

3) Ehdotuksen laiksi avioliittolain voimaannpanosta annetun lain 11 §:n 3 momentin kumoamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 2; sekä

4) Ehdotuksen laiksi myrkkylain 22 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Edustajille jaettu talousvaliokunnan mietintö n:o 2 voitaneen nyt esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 16.

Täysistunto lopetetaan kello 15.45.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

14. Tiistaina 7 p. maaliskuuta 1972

kello 16.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

Ehdotus laiksi kansanterveyslain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta 107
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 7.

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuiivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Ehdotus laiksi kansanterveyslain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 7, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. P. Jokinen: Herra puhemies! Kun kansanterveyslaki aprillipäivänä astuu voimaan,

pelkään että avosairaanhoidon sektorilla maassamme tulee melkoinen kaos, sillä niin monta asiaa on vielä tällä hetkellä selvittämättä ja ratkaisematta. Samalla kun kansanterveyslain mukanaan tuomia sinänsä hyviä asioita säilytetään jo tälläkin hetkellä valtaisan kovan työpaineen alaisena työskenteleville kunnanlääkäreille, aiotaan heidän etujaan kuitenkin samanaikaisesti heikentää, vaikka kansanterveyslain 11 §:ssä sanotaankin, että ne eivät tule olemaan olennaisesti epäedullisempia kuin hänelle aikaisemmasta virka- tai työsopimussuhteesta kuuluneet vastaavat edut. Tämä on aiheuttanut sen, että kunnallislääkäreiden keskuudessa valitsee tällä hetkellä melkoinen kiehuminen ja liikehdintä. Puhutaan irtisanoutumisista ja siitä, etteivät kunnallislääkärit ottaisi vastaan tulevia terveyskeskusten lääkärinvirkoja, vaan muuttaisivat maaseudulta pois asutuskeskisiin yksityis- tai sairaalalääkäreiksi. Tämän vuoksi mielestäni olisikin tärkeää, että edelleenkin voitaisiin vastalauseemme perusteluihin viitaten virkaehtosopimuksin sopia siitä, että terveyskeskusten lääkäreille voitaisiin eräissä tapauksissa edelleenkin antaa oikeus vapaaseen virka-asuntoon ja tällä tavoin yrittää pitää heidät maaseutukunnissa sairaita hoitamassa.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! Valiokunnan mietinnössä on kiinnitetty huomiota erityisesti siihen hallituksen esityksestä ilmenevään seikkaan, että lääkäreiden ja hammaslääkäreiden hakeutumista sairaaloiden tai terveyskeskusten palvelukseen tulisi voida tarkoituksenmukaisesti palkkapolitiittisin ratkaisuin ohjata. Kun toiselta puolen hallituksen esityksestä voi saada sen käsityksen, että lääkäreiden ja hammaslääkäreiden palkkausjärjestelmää suunniteltaessa pyrittäisiin sairaalalääkäreiden palkkauksessa noudatettuun järjestelmään, on valiokunnassa katsottu aiheelliseksi kiinnittää huomiota siihen, että toteutettavalla palkkaus-

järjestelmällä tulisi voida varmistaa lääkäreiden ja hammaslääkäreiden hakeutumisen edellytykset terveyskeskusten palvelukseen odotettavissa olevaa palvelusten lisääntyvää kysyntää silmällä pitäen. Jotta tämä olisi mahdollista, tulisi terveyskeskusten lääkäreiden palkkausjärjestelmää laadittaessa ottaa sairaalalaitoksen palveluksessa olevia lääkäreitä koskeviin säännöksiin nähdn huomioon kuitenkin terveyskeskusten lääkärin ja hammaslääkärin sairaalatyöstä ja olosuhteista suuresti poikkeava työn luonne, sen raskaus, vaativuus ja laaja-alainen vastuullisuus. Tulisi muistaa, että vielä kauan terveyskeskusten lääkäreihin ei voida soveltaa työaikalain säännöksiä, vaan he tulevat työskentelemään kirjaimellisesti vuorokaudet ja kaikki viikonpäivät ympäri lyhyttä kesälomaa lukuunottamatta.

Valiokunnan enemmistö on kuitenkin todennut, että hallituksen esityksen perustelujen mukaan ei terveyskeskusten lääkäreille ole tarkoitus antaa vapaata virka-asuntoa, kuten nykyisin on laita kunnanlääkäreiden osalta. Tällöin on unohdettu, että oikeus virka-asuntoon on katsottu eräänlaiseksi korvaukseksi siitä jatkuvasta varallaolosta ja virka-alueella pysymisestä, mistä kunnanlääkäreille ei ole maksettu korvausta. Sairaalalääkärit sen sijaan ovat saaneet korvauksen varallaolosta tiettyjen perusteiden mukaan. Kysymystä vapaasta virka-asunnosta ei tulisikaan tässä vaiheessa ratkaista hallituksen esityksessä edellytetyllä tavalla, vaan terveyskeskusten lääkärin palkkausjärjestelmästä neuvoteltaessa tulisi kunnalliselle sopimusvaltuuskunnalle antaa edelleen mahdollisuus tarpeen niin vaatiessa virkaehtosopimuksin sopia vapaan virka-asunnon antamisesta terveyskeskuksen lääkärille aikaisemman käytännön mukaisesti. Tämä mahdollisuus tulisi säilyttää sen takia, että kansanterveyslain voimaantulon 11 §:n 5 momentin mukaisesti viranhaltijoilla, jotka siirretään kansanterveyslaissa edellytettyihin terveyskeskuksen virkoihin, on oikeus saada palvelussuhteeseen liittyvät edut sellaisina, että ne eivät ole olennaisesti epäedullisempia kuin aikaisempaan virkaan kuuluneet vastaavat edut. Kun vapaan virka-asunnon muodostamaa taloudellista etua on pidettävä epäilemättä olennaisena ja myös palkkana varallaolosta, tulisi jättää neuvotteluosapuolten ratkaistavaksi sopimusteitse, missä määrin on mahdollista ja varsinkin syrjäisten kuntien osalta näidenkään edun mukaista sanotun edun korvaaminen muilla eduilla. Sopi-

misoikeuden turvaamiseksi olisi sanotusta seikasta otettava lakiin vastalauseen mukainen säännös.

Lakiehdotuksen 11 §:n 8 ja 9 momentti on tarkoitettu vastaamaan yleisestä lääkärinohdosta annetun lain 17 §:n 2 ja 3 momenttia. Kuitenkin viimeksi mainittujen lainkohtien mukaan eläkkeen perusteena olevana palkkana otetaan huomioon kunnan tai kuntayhtymän virkatehtävissä suorittamien palkkausetujen lisäksi valtioneuvoston vahvistamien perusteitten mukaisesti lääkärin virkatoimessaan vastaanottamiltaan potilailta perityistä palkkioista kertyvä työansio. Kun kansanterveyslain voimaansaattamisen jälkeen ei lääkäri ole oikeutettu virkatoimessaan vastaanottamiltaan potilailta perimään palkkiota, ei myöskään sanotunlaista eläkkeeseen oikeutettua tuloa tule terveyskeskuksen lääkärillä olemaan. Sikäli kuin tehtävillä virkaehtosopimuksilla sovitaan toimenpidekohtaisesta palkkauksesta, jolla korvataan tähän asti kunnallislääkärin potilailta perityistä palkkioista saama ansio, tulee sanottu tulo olemaan kunnalta tai kuntayhtymältä virkatehtävien suorittamisesta saatua palkkatuloa ja näin ollen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain eläkkeen pohjana pidettäväksi tuloksi säädettyä.

Käsitellään hallituksen esitystä n:o 28 (1967 vp.) koskien yleisestä lääkärinohdosta annetun lain muuttamista talousvaliokunta mietinnössään n:o 7 edellytti, että valtioneuvosto vahvistaisi ne perusteet, joiden mukaisesti kaupungin- ja kunnanlääkäreiden potilailta perimistä palkkioista kertyvä tulo otetaan eläkettä määrättäessä huomioon mm. siten, että eläkkeen perusteena pidettävänä, näistä tuloista kertyvästä työansiona otettaisiin huomioon lääkärit ryhmittellen, kunkin ryhmän osalta sellaiset palkkiot, jotka lähimain vastaavat yleisimmin kussakin ryhmässä lääkäreille potilaiden suorittamista maksuista kertyviä työansioita. Kun nyt tehdyn esityksen mukaan lääkintöhallituksen asiana olisi päättää asetuksella vahvistettavien perusteiden mukaisesti, miltä osin terveyskeskuksen lääkärin ja hammaslääkärin kunnalta tai kuntainliitolta saamat toimenpidepalkkiot otetaan huomioon eläkkeen perusteena olevana palkkana, täytyy edellyttää, että mainituilla toimenpidepalkkioilla tarkoitetaan niiden potilailta tähän asti perittyjen palkkioiden tulonmuodostusta vastaavaa tuloa, jonka tähän asti ovat potilaat suorittaneet ja joka kansanterveyslain mukaan siirtyy kunnan maksuvelvollisuus-

den piiriin toimenpidekohtaisena palkkiona, ja että nämä palkkiot asetuksella vahvistettavia perusteita määrättäessä otetaan soveltuvin osin huomioon samojen perusteiden mukaan kuin yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain 17 §:n mukaan vahvistetuissa valtioneuvoston päätöksissä tähän asti on edellytetty. On todettava, että valiokunta perhe-eläkkeiden saattamiseksi samojen eläkesäännösten alaiseksi kuin muukin eläke teki tästä lakiin yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain 17 §:n 3 momentin mukaisen lisäyksen 11 §:ään.

Ed. L. L i n n a: Herra puhemies! Kun ed. P. Jokisen puheenvuorossa viitattiin siihen, että lääkärin vapaa asunto liittyy siihen, että näin voidaan turvata kehitysalueille lääkärin saanti terveyskeskuksiin, niin on todettava, että tämä peruste on monessa suhteessa ontuva. Siihen lisäksi liittyy se vaara, että tällaisen säännöksen ollessa voimassa, niin kuin tällä hetkellä, kunnat alkavat kilpailla siitä, kuka rakentaa komeimman monumentin lääkärille, ja tähän on mennyt jo köyhissä maalaiskunnissa siihen, että 200—300, jopa yli 300 m²:n asuntoja tehdään lääkäreille, ja on aivan varmaa, että silloin juuri Etelä-Suomen ja yleensä rikkaat kunnat menestyvät tässäkin kilpailussa paremmin, ne tekevät 500 m²:n suuruiset lääkärinasunnot, ja silloin kehitysalueen kunnat eivät pysty tässäki asiassa kilpailemaan. Ei tämä ole ratkaisu. Tämän vuoksi SMP:n edustajat valiokunnassa ovat olleet hallituksen esityksen kannalla. Kyllä täytyy löytyä muita, hyväksyttävempiä menetelmiä, joilla ihmiset myös kehitysalueilla ja Pohjois- ja Itä-Suomessa saavat lääkärin palveluksia (Eduskunnasta: Oikein!).

Ed. T a i p a l e: Herra puhemies! Periaatteessa on pidettävä erittäin tärkeänä piirteenä sitä, että myös kunnallislääkäreiden kohdalla pyritään kokonaispalkkausjärjestelmään ja on luonnollista, että tässä vaiheessa on ollut ilmeisesti varsin vaikeaa Lääkäriliiton kanssa neuvotella hyvin nopeasta siirtymisestä, koska siellä, niin kuin on ilmoitettu, näköjään kuohuu niin kuin on aina kuohunut silloin kun lääkärit pitävät etuoikeutetuista tuloista kiinni.

Kun tarkastelemme sitä summaa, joka tällä hetkellä esim. sairaalalääkäreille maksetaan ja joka tulisi tulevaisuudessa kunnallislääkäreiden palkkaukseksi, se vastaa käytännössä kansanedustajan palkkaa. Tullessani eduskuntaan sairaalalääkärin virasta palkkani ei muuttunut tip-

paakaan, ja jokainen tietää, että kansanedustajan palkkakin on varsin suuri. Lääkärit edustavat normaalissa keskussairaalassa 10 % työvoimasta ja 25 % palkasta. Ylilääkärit, joita myös kokoomuksen kansanedustajissa on, edustavat normaalikeskussairaaloissa 1.7 % työvoimasta ja 10 % palkasta.

Mikäli lähdetään sille tielle, että lääkärit palkkauksensa lisäksi saisivat vapaan virka-asunon, niin näiden suuruuden tiedän varsin hyvin, koka itse olen ja sukulaiseni ovat olleet monissa paikoissa sijaisina. Niissä on jalkapallokentän kokoisia huoneita yhdeksän kappaletta vapaasti, ja se on varsin suuri määrä. Itsekin olin Pudasjärvellä yksinäisenä miehenä, ja patjan sinne sijoitin 6—7 huoneen joukkoon, ja muita huonekaluja ei silloin ollut. Joka tapauksessa palkkaa tuli siltä kuukaudesta 6 000 mk, mutta siitä menivät tietysti verot.

Lääkäreiden keskiansioista on Lääkäriliiton toimesta tehty muutamia vuosia sitten selvitys, joka jäi salaiseksi mutta jonka toimme sitten julkisuuteen. Sen mukaan vastavalmistuneen lääkärin, 0—5 vuotta sitten valmistuneen lääkärin keskiansiot ovat noin 40 000 mk vuodessa ja keskimääräinen työaika oli silloin 48 tuntia viikossa. Tiedän varsin hyvin, että suurella osalla kunnanlääkäreistä työaika on huomattavasti enemmän kuin 48 tuntia, 56 jopa 70 tuntia erinäisissä harvoissa paikoissa. Mutta tästä on olemassa tiettyjä tutkimuksia.

Meidän on palkkauksessa pyrittävä siihen, että on selvä peruspalkka, olkoon se sitten kansanedustajan palkka tai ministerin palkka, miksipä lääkärit itseään rinnastavat, mutta ylityöstä maksetaan erillinen korvaus ja varallaolosta erillinen korvaus. Tiedän myös, että on varsin kiusallista olla kunnanlääkärinä silloin, jos joutuu olemaan paikalla, siis asunnossa tai sen läheisyydessä, koko kuukauden, jos ei saa päivystysapua. Mutta kansanterveyslakihan edellyttää terveyskeskusten perustamista, joissa on 3—4 lääkäriä, ja heillä on päivystysrengas, jolloin varallaoloa olisi joka neljäs päivä. Jos tästä annetaan 200—300 m²:n huoneisto maksetta, on se varsin kohtuuton korvaus (Ed. Virolainen: Mitäs ne lääkärit vaativat sitä?).

Sairaalalääkäreillä on tällä hetkellä paitsi palkkansa, siis A 30, myös sairaalaläisä, ja näiden ohella peritään yhteiskunnan työajalla tehdyistä todistuksista erillinen palkkio ja reseptinuudistuksista erillinen palkkio. Lisäksi ylilääkäreillä ja erikoislääkäreillä on tällainen erikoismaksuluokan paikanpito-oikeus, ja työ tee-

tetään ainakin Helsingissä usein apulaislääkäreiden voimin, ja tästä otetaan lisäsummia, joten varsinainen palkka edustaa varsin pientä osaa. Minä vastustan hyvin jyrkästi sitä, että annettaisiin maksuton asunto jo tällä hetkellä varsin korkeasti palkatuille lääkäreille.

Kokoomuksen lääkäreiden puheet osoittavat jälleen kerran, että lääkäreiden palkkauskysymyksessä päästään kohtuullisuuteen vasta sen jälkeen, kun lääkäreiden määrää lisätään tästä huomattavasti eli Kuopion ja Tampereen koulutussuunnitelmat on saatu käyntiin. Minä pidän epäsosiaalisina niitä puheita, mitä on tullut oikealta, olkoonkin, että korostan, että täytyy taata työaika ja ylityöstä korvaus, varallaolosta korvaukset, mutta kyllä nyt on kohtuutonta vaatia, niin kuin papit 1800-luvulla vielä, tällaisia laajoja, isoja asuntoja tai lääviä, niin kuin lääkärit kutsuvat niitä asuntoja.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! Vastauksena ed. Taipaleen puheenvuoroon ilmoittaisin, että meillä on kunnanlääkäreistä 40 % alle 30-vuotiaita. He ovat todella niitä kapsekkiherryjä, jotka eivät kaipaa muuta kuin sen tutkimushuoneen ja tutkimuspritsin makuupaikakseen. Siksi on täysin kohtuutonta, että heille tulisi tällainen korkeasti takserattu, normeerattu virka-asunto. Saadaan olla aivan varmoja siitä, että moni syrjäseutu jää ilman tätä kandidaattityövoimaa, ellei tätä vapaata virka-asuntoa heille säädetä.

Ja koska tässä kollegani meni yksityiskoh-taisuuksiin, niin voin sanoa, että olen seitsemän vuotta päivystänyt yksin sairaalaa yöllä ja päivällä enkä ole päässyt osalliseksi tällaisista suurista lääneistä. Ei valtio ole tarjonnut minulle mitään virka-asuntoa eikä myöskään korvausta mistään lääkeresepteistä.

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Sen johdosta, että sekä julkisuudessa että täällä salissa myöskin tänään on arvosteltu hallitusta siitä, että informaatiota kansanterveyslain toimeenpanosta ei ole riittävässä määrin annettu kentälle eikä julkisuuteen, muutama sana.

Tämä arvostelu on tietysti aivan oikeutettua, mutta syy tähän viivästyamiseen on pääasiassa siinä, että eduskunta sai kansanterveyslain valmiiksi noin kuukautta suunniteltua myöhemmin eli vasta tammikuun 7 päivänä. Tästä lähtien on kansanterveyslain voimaantulon valmistelu sekä ministeriössä että lääkintöhallituk-

sessä ollut jatkuvasti päällimmäisenä tehtävänä, ja tällä hetkellä näyttää selvältä, että tämän viikon presidentin esittelyssä tullaan antamaan kansanterveyslain edellyttämistä asetuksista kaksi: kansanterveysasetus ja potilailta perittäviä maksuja koskeva asetus.

Kansanterveysystyötä koskeva ensimmäinen valtakunnallinen yleisuunnitelma tullaan valtioneuvostossa vahvistamaan kaiken todennäköisyyden mukaan ensi viikolla. Lääkäreiden ja hammaslääkäreiden palkkauksen valtioneuvoston asetus tullaan antamaan niin pian kuin nämä palkkaneuvottelut, joita käydään sosiaali- ja terveysministeriön virkamiesten, valtiovarainministeriön virkamiesten, kunnallisen sopimusvaltuuskunnan sekä Akavan, siis Lääkäriliiton ja Hammaslääkäriliiton edustajien kesken, saadaan päätökseen, toisin sanoen, kun saadaan lukkoon lyödyksi ne markkamäärät, jotka tähän asetukseen tulevat sisältymään. Tältä osin näyttää olevan toiveita, että myöskin tämä asia saadaan ensi tai seuraavan viikon aikana järjestykseen.

Herra puhemies! Kun asiat kuitenkin ovat tällä tavalla tänä päivänä kesken, niin minä olen valmis ensi perjantain täysistunnossa, jolloin tämä asia ilmeisesti on toisessa käsittelyssä, tarkemmin selvittämään kansanterveyslain voimaantulon tämänhetkisiä vaiheita.

Ed. Flick: Herra puhemies! Tarkoitukseni oli kiinnittää huomiota juuri tähän asiaan, johon ministeri Kaipainen osittain jo antoi vastauksenkin, että kuntien osalta ollaan tietysti huolestuneita, kun tämä laki tulee näin nopeasti voimaan, jo huhtikuun 1 päivänä, ja paljon on vielä avoimia kysymyksiä tämän lain kohdalla. Mutta näinhän on aina uuden lain ja näinkin huomattavan kansanterveydenhuoltoa koskevan lain ollessa kyseessä.

Aikoinaan, kun sairausvakuutuslaki säädettiin, käytettiin vähän samanlaisia äänenpajonoja nimenomaan huolestuneisuutena lääkäreiden puolesta. Ja niin kuin täällä on todettu, se huolestuneisuus on ollut aivan aiheeton. Myöskin tuotiin esille, että kun sairausvakuutuslaki tulee voimaan, niin silloin tapahtuu melkoinen kaaos koko terveydenhuoltokentässä; kansalaiset menevät niin terveystään ja sairauttaan hoitamaan, että sitä ei mikään tässä valtakunnassa kestä. Eihän tällaista ole tapahtunut, joten se on ollut huolestuneisuutta liialti. Mutta ainahan tietysti tällaisen suuren lain voimaantullessa on aiheellista arvostella sitä. Tie-

tysti tapahtuu sellaista, jota ei voida heti käyttäntöön soveltaa. Mutta joka tapauksessa me kaikki olemme kuitenkin sitä mieltä, että tämä laki tulee olemaan kansanterveydenhoidon osalta yksi tärkeimpiä askeleita parempaan suuntaan ikään kuin sairausvakuutuslain rinnalla. Nimenomaan avoterveydenhoidon osaltahan tämän pitäisi sitten tulla edesauttamaan kansalaisia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13, jolloin pidetään kyselytunti. Varsinainen täysistunto alkaa kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.25.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

15. Perjantaina 10 p. maaliskuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

	Siv.
Suullisia kysymyksiä:	
1) Ed. Mykkäsen suull. ksm. n:o 15 voimalaitosten rakentamisesta Ounasjoen ja Kitisen koskiin	114
2) Ed. Ehrnroothin suull. ksm. n:o 16 lännestä ostetun öljyn hinnasta	”
3) Ed. Breilinin suull. ksm. n:o 19 öljylämmitysasetuksen aiheuttamista vai- keuksista pienpolttimoiden markkinointi- ja asennustoimenpiteille	115
4) Ed. Pekkalan suull. ksm. n:o 25 viime kesän hallojen aiheuttamien vahin- kojen korvaamisesta viljelijöille	”
5) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 26 työttömäksi joutuneen päivärahan saan- nin viivästyisestä	116
6) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 27 mies- ja naispuolisen huoltajan työttö- myyskorvauspäivärahan saattamisesta sa- mansuuruiseksi	”
7) Ed. Ruokolan suull. ksm. n:o 28 opiskelijalippujen hinnan korottamisesta valtionrautateilla	117
8) Ed. P. Vennamon suull. ksm. n:o 29 asuinrakennusten äänieristysmääräyk- sien aikaansaamisesta	”
9) Ed. P. Vennamon suull. ksm. n:o 30 apurahojen myöntämisestä kuvataitei- lijöille	118
10) Ed. Mykkäsen suull. ksm. n:o 31 porotaloustoimiston perustamisesta maa- ja metsätalousministeriöön	119
11) Ed. Kortesalmen suull. ksm. n:o 32 kalastuslain uudistamisesta	”
12) Ed. Liikasen suull. ksm. n:o 33 esityksen antamisesta laiksi ammatillisten koulujen kouluneuvostoista	120
13) Ed. Kortesalmen suull. ksm. n:o 34 invalidien kulkuneuvojen polttoaine- veron palauttamisesta	120
14) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 35 ylimääräisten sotaeläkkeiden käsittele- misestä	121
15) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 36 eläkkeiden suuruudesta eri eläkejär- jestelmissä	”
16) Ed. Toivasen suull. ksm. n:o 37 valtion oppikoulujen oppilaiden ruokailu- maksuihin liittyvistä kustannuseristä ..	”
17) Ed. Sandelinin suull. ksm. n:o 38 manttaalikuntalaitoksen lakkauttamisesta	122
18) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 39 oppilashuoltoa tutkimaan asetetun ko- mitean kokoonpanosta	”
19) Ed. Niinikosken suull. ksm. n:o 40 nestemäisten polttoaineiden hinnan tasaamisesta	”
20) Ed. Kohtalan suull. ksm. n:o 41 vuokrakorotusten aiheuttamien elinkus- tannusten nousun korvaamisesta eläke- läisille	”
21) Ed. Karhuvaaran suull. ksm. n:o 42 kaikkien valtion parhe-eläkettä naut- tivien leskien saattamisesta tasa-arvoiseen asemaan	”
22) Ed. Granvikin suull. ksm. n:o 45 opiskelija-alennuksista valtionrautateilla	”
	—
Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies E. N i s k a n e n.	

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ed. Mykkäsen suull. ksm. n:o 15 voimalaitosten rakentamisesta Ounasjoen ja Kitisen koskiin.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin voimalaitosten rakentamiseksi Ounasjoen ja Kitisen koskiin?

Ministeri Lindblom: Herra puhemies! Vastauksena ed. Mykkäsen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Ounasjokeen ja Kitiseen voitaisiin tähän asti tehtyjen selvitysten perusteella rakentaa useampia pienehköjä voimalaitoksia. Niiden yhteinen teho saattaisi olla noin 270 megawattia ja rakennuskustannukset nykyisen hintatason mukaan noin 600 milj. mk. Maan energiapolitiikan kannalta olisi kuitenkin edullisempää käyttää tämän suuruusluokan rahamäärä suurempien yksiköiden rakentamiseen. Samalla investoidulla rahamäärällä saataisiin esimerkiksi atomivoimalaitoksesta noin 2,5-kertainen määrä sähkövoimaa kuin tällaisista pienemmistä vesivoimalaitoksista.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että energian tarve Lapin teollistamisen ja yritystoiminnan kehittämisen yhteydessä juuri tuolla alueellakin voimakkaasti lisääntyy?

Ministeri Lindblom: Herra puhemies! Vastaa ed. Mykkäsen lisäkysymykseen seuraavasti:

Pohjoisilla alueilla tuotetaan jo nykyäänkin riittävästi sähköä sinne mahdollisesti syntyvän teollisuuden käyttöön. Haluan myöskin todeta, että kuten tämän vuoden menoarviosta ilmenee, aloittaa Kemijoki Osakeyhtiö Taivalkosken voimalaitoksen rakentamisen Kemijoen pääuomaan tänä vuonna. Sen lisäksi tulee myöhemmin ensisijaisena kysymykseen voimalaitoksen rakentaminen Porttipahdan tekoaltaan patoon jo sitä varten varattuihin tiloihin.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti vielä toisen lisäkysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin sähkön hinnan saattamiseksi samalle tasolle koko maassa?

Ministeri Lindblom: Herra puhemies! Vastauksena ed. Mykkäsen toiseen lisäkysymykseen katson, että tämä kysymys ei kuulu enää ensimmäisen kysymyksen puitteisiin.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ed. Ehrnroothin suull. ksm. n:o 16 lännestä ostetun öljyn hinnasta.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen näin kuuluvan suullisen kysymyksen:

Minkä hinnan Suomi on joutunut maksamaan lännestä äskettäin ostetuista öljyn täydennyseristä?

Kauppa- ja teollisuusministeri Linna: Herra puhemies! Vastauksena ed. Ehrnroothin kysymyksen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Ensimmäisten Suomeen kuluvan vuoden aikana tuotavien öljytuotteitten fob-hinnat ovat melkein tarkalleen samat kuin Neuvostoliitosta tuotavien vastaavien öljytuotteiden fob-hinnat kauppohen päätämishetkellä. Sovitut hinnat edellyttävät tavarantoimittamista kuluvan vuoden huhti—joulukuun aikana.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Esitän seuraavan lisäkysymyksen:

Eikö hallituksenkin mielestä ole selvinnyt, että polttoöljyntarpeemme ei tule tyydytetyksi sen tuonnin puitteissa, josta pitkäaikaisella sopimuksella on sovittu?

Kauppa- ja teollisuusministeri Linna: Herra puhemies! Koko öljyntuontikysymystä ei voida tarkastella ainoastaan yhden öljyalaadun puitteissa. Koko öljykysymystä on tarkasteltava pelkästään energiapolitiikan kokonaisratkaisujen puitteissa.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Aikooko hallitus huolehtia siitä, että öljyntuontipolitiikkamme selvitetään ja että kasvavaa öljyn kulutusta vastaava pitkän tähtäimen tuontisuunnitelma valmistetaan?

Kauppa- ja teollisuusministeri Linna: Herra puhemies! Öljykysymys on ainoastaan

osa energiakysymyksestä ja liittyy koko energia-kysymyksen ja energiatarpeen tyydyttämisessä käytettävien raaka-aineitten kokonaissuunnitelmaan. Tämä ohjelma on valmisteilla.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ed. Breilinin suull. ksm. n:o 19 öljylämmitysasetuksen aiheuttamista vaikeuksista pienpolttimoiden markkinointi- ja asennustoimenpiteille.

Ed. Breilin: Herra puhemies! Kunnioittavasti esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että öljylämmitysasetuksen (691/71) sovellutus käytännössä tulee lyhyen siirtymävaiheen vuoksi aiheuttamaan runsaasti vaikeuksia pienpolttimoiden markkinointi- ja asennustoimenpiteille?

Ministeri Lindblom: Herra puhemies! Vastauksena ed. Breilinin kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Ed. Breilinin kysymys koskenee lähinnä sitä, että kauppa- ja teollisuusministeriö antaa asentamisluvan vain liikkeelle, jonka palveluksessa on sähkötarkastuslaitoksen öljypoltinhuoltolautakunnan pätevyystutkinnon suorittanut henkilö. Kun tämä asetus annettiin viime vuoden syyskuun lopulla ja tulee tältä osin lopullisesti pakottavaksi vasta tämän vuoden heinäkuun 1 päivänä, on asianomaisella liikkeellä aikaa yhdeksän kuukautta sitä varten, että joku heidän palveluksessaan oleva henkilö voi kyseisen tutkinnon suorittaa. Tässä yhteydessä voin todeta, että tällaisen tutkinnon on jo vuoden 1971 loppuun mennessä suorittanut yli 300 henkilöä.

Ed. Breilin: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus harkinnut sitä, että kuitenkin käytännössä oleva epävarmuus öljypoltinliikkeiden ja alan urakoitsijoiden kohdalla tekee suunnitelmien ja tarjousten teon melkein mahdottomaksi, ja sitä että tilanne voi olla pahana uhkana nimenomaan pientalo- ja viljankuivaajapolttimoille ja aivan erityisesti niiden huollon kannalta?

Ministeri Lindblom: Herra puhemies! Ed. Breilinin ensimmäiseen lisäkysymykseen vastaan seuraavasti:

Kyseinen tutkintolautakunta tulee vielä tämän kevään kuluessa järjestämään useita tutkin-

toilaisuuksia, niin että mahdollisimman monella on tilaisuus suorittaa tämä tutkinto. Voitaneen myös pitää asiallisena olettamuksena, etteivät tämän alan liikkeet ole tähänkään asti suorittaneet öljypoltinasennuksia, ellei niillä ole ollut käytettävissään ammattitaitoista henkilökuntaa.

Ed. Breilin: Herra puhemies! Esitän vielä toisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus harkinnut puolen vuoden pituisen siirtymä- ja koulutusvaiheen pidentämistä vastaamaan paremmin käytännön koulutusmahdollisuuksia?

Ministeri Lindblom: Herra puhemies! Vastauksen ed. Breilinin toiseen lisäkysymykseen seuraavaa:

Ministeriöllä on oikeus hakemuksesta myöntää lisäaikaa asennusluvan hankkimiseksi sikäli kuin se osoittautuu tarkoituksenmukaiseksi. Kiinnittäisin vielä huomiota siihen, että tämä asetus on annettu eduskunnan toivomuksesta ja että sen tarkoituksena on ennen kaikkea taata tietty turvallisuus ja estää öljylämmityslaitosten ympäristöhaitat.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ed. Pekkalan suull. ksm. n:o 25 viime kesän hallowien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta viljelijöille.

Ed. Pekkala: Herra puhemies! Valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitän kunnioittavasti seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä viime kesän ankarien hallowien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi viljelijöille?

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Kansanedustaja Pekkalan suulliseen kysymykseen vastaan kunnioittaen seuraavaa:

Saadut selvitykset osoittavat, että kasvukaudella 1971 esiintyi eräillä alueilla Keski-, Itä-, ja Pohjois-Suomessa hallaa, joka aiheutti viljelijöille huomattavia vahinkoja. Toisaalta kaurasato maassamme oli niin runsas, että kauraylijäämää on valtion tuen turvin jouduttu viemään maasta. Kun kauran myynti alennettuun hintaan hallasta kärsimään joutuneille tiloille on valtiontaloudellisesti edullisempaa kuin sen vienti, on hallituksessa harkittu hallavahinkojen korvaamista siten, että hallasta kärsimään

joutuneille myytäisiin halpaa kauraa. Kun kauran myynti alennettuun hintaan edellyttää valtion varojen käyttöä, ja kun tulo- ja menoarviossa ei ole tällaiseen tarkoitukseen varoja, tulee hallitus siinä yhteydessä, kun seuraava lisämenoarvio annetaan eduskunnalle, harkitsemaan tarpeellisen määrärahan esittämistä lisämenoarvioon.

Ed. P e k k a l a: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen:

Kuinka suurta määrärahaa hallitus on arvioinut tarvitsevansa tähän tarkoitukseen seuraavassa lisämenoarviossa?

Maa- ja metsätalousministeri H a p p o n e n: Herra puhemies! Vastaan tähän kysymykseen: määrärahan suuruudesta ei vielä ole sovittu.

Ed. P e k k a l a: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan toisen lisäkysymyksen:

Milloin hallitus aikoo jättää tässä tarkoitettua lisämenoarvion eduskunnalle?

Maa- ja metsätalousministeri H a p p o n e n: Herra puhemies! Vastaan tähän: hallitus aikoo tämän asian ratkaista niin aikaisin, että asia joutuu selvitettyksi ennen laidunkauden alkua.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 26 työttömäksi joutuneen päivärahan saannin viivästyisestä.

Ed. V a i t t i n e n: Herra puhemies! Kysymykseni kuuluu:

Onko hallitus tietoinen, että työttömäksi joutuneen päivärahan saanti viipyy jopa toista kuukautta?

Työvoimaministeri H e l l e: Herra puhemies! Vastauksena ed. Vaittisen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Työllisyysasetuksen mukaan työttömyyskorvaus myönnetään siitä päivästä lukien, jolloin korvaushakemus on työvoimatoimikunnalle annettu. Korvaus maksetaan viikon kuluessa kunkin kuukauden 15 ja viimeisen päivän jälkeen postisiirron välityksellä. On luonnollista, että uusi laki, jota suurelta osin uusi henkilökunta joutuu pahimpana työttömyyskautena soveltamaan, aiheutti alkuvaiheessa ja aiheuttaa osin

vieläkin viivästyksiä. Alkukankaluus tältä osin on kuitenkin ohimenevä ilmiö. Käytännössä maksatus on myöskin joissakin tapauksissa viivästynyt maksuteknillisistä syistä, kuten maksu- luetteloiden ruuhkautumisen ja rahalaitosten kuukauden puolessa välissä ja loppukuussa valitsevien ruuhkien vuoksi. Aikaisemman lain mukaan myönnettiin korvaus siitä päivästä, jolloin työvoimatoimikunta teki asiasta päätöksen. Kun nyt työttömyyskorvausta myönnetään siitä päivästä lukien, jolloin hakemus on työvoimatoimikunnalle annettu, ei korvauksen saajalle viivästyisestä aiheudu rahallista menetystä.

Ed. V a i t t i n e n: Herra puhemies! Kysyn vielä: Onko hallitus aikonut muuttaa ja miten päivärahan saannin nopeuttamista, kun se ei pelaa?

Työvoimaministeri H e l l e: Herra puhemies! Vastauksena tähän ensimmäiseen lisäkysymykseen toteaisin, että hallituksella ei ole toistaiseksi ollut mitään aihetta muuttaa sitä maksatusjärjestelmää, koska, niin kuin äsken totesin, mahdolliset viivästymiset ovat johtuneet vain alkukankeudesta, joka varmaan ajan oloon poistuu.

Ed. V a i t t i n e n: Herra puhemies! Kysyn vielä: Voiko hallitus mahdollisesti ehdottaa jonkinlaiseen ennakkopäivärahaan siirtymistä?

Työvoimaministeri H e l l e: Herra puhemies! Minun täytyy ilmoittaa, että sitä ei ole hallituksessa jouduttu toistaiseksi harkitsemaan.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 27 mies- ja naispuolisen huoltajan työttömyyskorvauspäivärahan saattamisesta samansuuruiseksi.

Ed. V a i t t i n e n: Herra puhemies! Kysyn kunnioittavasti ministeriltä:

Mitä hallitus aikoo tehdä, että miespuolisen ja naispuolisen työttömäksi joutuneen huoltajan työttömyyskorvauspäiväraha tulee samansuuruiseksi?

Työvoimaministeri H e l l e: Herra puhemies! Vastauksena ed. Vaittisen toiseen suulliseen kysymykseen saan kunnioittaen vastata seuraavaa:

Kuluvan vuoden alussa voimaan tulleen työlisyysasetuksen mukaan korvauksen saajaa pidetään perheellisenä, jos hän huoltaa 1) puolisoaan, josta hän välien rikkoutumisen vuoksi ei asu erillään, tai 18 vuotta nuorempaa lastaan, taikka 2) vanhempaansa tai muuta sellaista perheenjäsentä, jonka työ- tai ansiokyky ja varallisuus ovat niin vähäiset, että hän elatukseensa katsoen on huomattavasti riippuvainen korvauksen saajasta. Edellä mainitun asetuskohdan perusteella on huoltajalle riippumatta siitä, onko hän naispuolinen tai miespuolinen, myönnetty ja myönnetään perheellisen työttömyyskorvausta.

Ed. V a i t t i n e n: Herra puhemies! Kysyn vielä kunnioittavasti:

Missä viipyvät hallituksen toimenpiteet mies- ja naispuolisen päivärahan varaan joutuneen työttömän samaan arvoon saattamiseksi?

Työvoimaministeri H e l l e: Herra puhemies! Niin kuin äskeisestä vastauksestani piti käydä ilmi, ei ole mitään eriarvoisuutta naisten ja miesten kesken tässä kohden.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ed. R u o k o l a n suull. ksm. n:o 28 opiskelijalippujen hinnan korottamisesta valtionrautateilla.

Ed. R u o k o l a: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Tietääkö hallitus, että valtionrautatiet on korottanut opiskelijalippujen hintaa siten, että pitkillä matkoilla korotus on lähes 70 %?

Liikenneministeri N e v a l a i n e n: Herra puhemies! Vastauksena ed. Ruokolan suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Ennen kuluvan maaliskuun 1 päivää valtionrautateiden opiskelijalippuja on kesäkuukausia lukuun ottamatta voitu myydä niille yliopistojen ja muiden korkeakoulujen opiskelijoille, jotka eivät ole suorittaneet loppututkintoa tai saaneet oppiarvoa. Näin rajoitettunakin niitä on voitu myydä vain opiskelupaikkakunnilla edestakaista matkaa varten kotiseudulle. Opiskelijalippujen oikeuttamaan edestakaiseen matkaan on riittänyt yksinkertainen menolippu. Kuluvan maaliskuun 1 päivänä voimaantullei-

den uusien määräysten mukaan laajennettiin opiskelijalippujen saajien piiriä sisällyttämällä niihin myös kesäkuukaudet, jolloin ennen kaikkea kesäyliopistolaiset pääsevät alennuksesta osalliseksi. Myös välitutkinnon suorittaneille samoin kuin eräiden muiden opistojen opiskelijoille tämä etu haluttiin antaa. Uusien määräysten mukaan alennuksen piiriin tulivat myös kotipaikkakunnilta eikä yksistään opiskelupaikkakunnilta tehdyt edestakaiset matkat.

Opiskelija-alennuksen suuruutta edellinen hallitus joutui edellä mainittujen laajennusten ja lisätujen vuoksi kuitenkin huomattavasti pienentämään määrämällä, että puolitoista matkalippua oikeuttaa edestakaiseen matkaan. On luonnollista, että uudet laajennetut määräykset ovat aiheuttaneet tyytymättömyyttä niiden taholta, joilla on tähän saakka ollut suuremman alennuksen myöntämä opiskelijalippu.

Mitä tähän varsinaiseen kysymykseen tulee, niin kyllä hallitus on tietoinen tästä epäkohdasta, ja me olemme yrittäneet nyt viikon verran selvittää tätä asiaa kaikkien osapuolten hyväksi ja että vastaus tyydyttäisi opiskelijoita myöskin.

Ed. R u o k o l a: Herra puhemies! Ensimmäinen lisäkysymys:

Katsooko hallitus tarpeelliseksi ja aikooko ryhtyä toimenpiteisiin matkalippujen hinnankorotuspäätöksen pikaiseksi muuttamiseksi?

Liikenneministeri N e v a l a i n e n: Herra puhemies! Pyydän kunnioittavasti esittää tähän kysymykseen seuraavaa:

Kyllä hallitus aikoo selvittää tämän asian ja ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin. Me olemme nyt viikon verran tätä asiaa todella selvittäneet, ja uskaltaisin sanoa, että ratkaisu on näköpiirissä.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ed. P. V e n n a m o n suull. ksm. n:o 29 asuinrakennusten äänieristysmääräyksiä aikaansaamisesta.

Ed. P. V e n n a m o: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Suunnitteleeko hallitus lakisäätteisiä asuinrakennusten äänieristysmääräyksiä esim. RIL-55-normin pohjalla?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja P. Vennamon suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Sisäasiainministeriön asettama rakentamismäärästyöryhmä laatii parastaikaa ehdotusta yhteispohjoismaisiin suosituksiin pohjautuvaksi rakennusmääräysten ja -ohjeiden kokoelmaksi, johon tulevat sisältymään myös äänieristystä koskevat määräykset. Pohjoismaisen rakentamismääräyskomitean ohjelman mukaisesti uudet määräykset ja ohjeet on tarkoitus saattaa voimaan kokonaisuudessaan vuonna 1975, eräiltä osin jo aikaisemmin.

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen seuraavan lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että jatkuvasti rakennetaan asuinrakennuksia, jotka ovat täysin epätydyttäviä äänieristykseltään?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Muun muassa tämän epäkohdan korjaamiseksi rakentamismäärästyöryhmä työskentelee. Mutta tässä asiassa on tarkoitus päästä yhdenmukaisiin määräyksiin kaikissa pohjoismaissa, ja paremman tuloksen tuottaa se menettely, että asia selvitetään sitä kuitenkin viivyttämättä ja pyritään pääsemään mahdollisimman tarkoituksenmukaisiin ohjeisiin.

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen toisen lisäkysymyksen:

Onko hallituksella mitään erityissuunnitelmia tämän väliajan hoitamiseksi, väliajan, jona aikana näitä epätydyttäviä asuntoja rakennetaan?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Mitään erityissuunnitelmia ei ole, mutta tämä on eräs niistä kysymyksistä, jotka mahdollisesti voidaan ratkaista ennen kuin vuonna 1975 koko järjestelmä saatetaan voimaan.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ed. P. Vennamon suull. ksm. n:o 30 apurahojen myöntämisestä kuvataiteilijoille.

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että kuvataiteilijoille myönnettävät apurahat menevät pääasiassa tunnetuille, vankan taloudellisen aseman saavuttaneille kuvataiteilijoille?

Ministeri Holappa: Herra puhemies! Vastauksena ed. P. Vennamon suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Taiteilijaprofessorien viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetussa laissa (28. 11. 1969/734) ja asetuksessa säädetään, että valtiontaiteilija-apurahoista jaetaan kuvataiteilijoille vuosittain yhteensä 26 taiteilija-apurahaa, joista 14 on yksivuotisia, 7 kolmivuotisia ja 5 viisivuotisia apurahoja. Kuvataiteilijoiden apurahat myöntää valtion kuvataidetoimikunta. Edellä mainitun lain 3 §:ssä säädetään, että kolmi- ja viisivuotisia taiteilija-apurahoja myönnettäessä on etusija annettava luovan suorituskyykynsä jo osoittaneille taiteenharjoittajille. Valtion kuvataidetoimikunta on apurahoja jakaessaan lähtenyt siitä periaatteesta, että apurahat jaetaan taiteellisen lahjakkuuden ja luomisvoiman perusteella. Lisäksi toimikunta on pyrkinyt pitämään huolta siitä, että myös kielelliset ja alueelliset näkökohdat otetaan huomioon apurahoja jaettaessa.

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus sitä mieltä, että on oikeudenmukaista antaa apurahoja taiteilijoille, jotka eivät ole taloudellisissa vaikeuksissa, samanaikaisesti kun useat nuoret kuvataiteilijat kamppailevat lähes ylipääsemättömissä taloudellisissa vaikeuksissa?

Ministeri Holappa: Herra puhemies! Vastauksena ed. P. Vennamon ensimmäiseen lisäkysymykseen vastaan kunnioittavasti:

On yleisesti tunnettua, että vankan taloudellisen aseman saavuttaneita kuvataiteilijoita on maassamme tuskin montakaan. Mikäli joku tällaisen aseman on hankkinut, sitä ei edellä mainittujen säädösten mukaan kuitenkaan voida pitää esteenä apurahan myöntämiselle.

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! Suunnitteleeko hallitus näiden säännösten muuttamista siten, että vankka taloudellinen asema tulevaisuudessa olisi este apurahan myöntämiselle?

Ministeri Holappa: Herra puhemies! Vastauksena ed. P. Vennamon toiseen lisäkysymykseen ilmoitan, että tällaisia suunnitelmia ei ole vireillä.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ed. Mykkäsen suull. ksm. n:o 31 porotaloustoimiston perustamisesta maa- ja metsätalousministeriöön.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin toimiston perustamiseksi porotaloutta varten maa- ja metsätalousministeriöön?

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Kansanedustaja Mykkäsen suulliseen kysymykseen vastaan kunnioittaen seuraavaa:

Maa- ja metsätalousministeriön kalastus- ja metsästysosasto käsittelee porotaloutta koskevat asiat ministeriössä. Poronhoitolain 12 §:n mukaan Paliskuntain Yhdistys hoitaa käytännöllisesti katsoen kaiken porotalouden edistämistä tarkoittavan toiminnan. Lain mukaan se on paliskuntain yhdyssiteenä, kehittää poronhoitoa ja porotaloutta, edistää poronhoidon tutkimusta, poronhoidollista koetoimintaa ja poronjalostusta sekä suorittaa sille poronhoitolain, asetuksen ja yhdistyksen sääntöjen mukaan kuuluvat tehtävät. Vuonna 1970 käsittelee maatalousministeriön kalastus- ja metsästystoimisto 2 132 asiaa, joista 20 oli porotaloutta koskevia. Vuonna 1971 maaliskuun alusta käsittelee maa- ja metsätalousministeriön kalastus- ja metsästysosasto, johon lopetetun maataloushallituksen kalatalousosasto silloin siirrettiin, noin 3 500 asiaa, joista 16 porotaloutta koskevaa. Näistäkin suurin osa oli menoarviossa olevien Paliskuntain Yhdistyksen käytettäväksi osoitetujen varojen lukumääräyksiä ja varojen käyttöä koskevia ohjeita.

Edellä lausuttuun viitaten katson, ettei ole tarvetta erityisen porotaloustoimiston perustamiseen maa- ja metsätalousministeriöön.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että nykyisen järjestelmän vallitessa painottuvat porotaloutta ministeriössä käsiteltäessä muut kuin juuri tä-

hän elinkeinon liittyvät näkökohdat ja että poroelinkeinoon harjoittajien sekä kalastus- ja metsästystoimiston välillä, jonka herra ministeri mainitsi, vallitsee luottamuspulaa?

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Pyydän kunnioittaen esittää tähän lisäkysymykseen:

Tästä asiasta on viime aikoina ollut uutisia, mutta saamani käsityksen mukaan tässä ei ole kysymys sellaisesta luottamuspulasta, että hallitus olisi katsonut aiheelliseksi puuttua tähän asiaan.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti vielä toisen lisäkysymyksen: Aikooko hallitus muutoin tehostaa toimenpiteitä poroelinkeinoon tulevaisuuden turvaamiseksi?

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Viitaten tähän kansanedustaja Mykkäsen kysymykseen ilmoitan, että hallituksella on tarkoitus neuvotella Paliskuntain Yhdistyksen kanssa porotaloutta koskevien asioiden tulevasta järjestelystä.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 32 kalastuslain uudistamisesta.

Ed. Korttesalmi: Herra ensimmäinen varapuhemies! Esitän kunnioittavasti asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä nopeasti toimiin nykyisen kalastuslain uudistamiseksi muuttunutta kalastustekniikkaa ja uusia kalakantojen hoitotapoja vastaavaksi?

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Kansanedustaja Korttesalmen suulliseen kysymykseen vastaan kunnioittaen seuraavaa:

Kalastuslaki on pääosiltaan annettu jo vuonna 1951. Tosin siihen on tehty jälkeenpäin useitakin korjauksia, mutta olosuhteet muuttuvat siksi nopeasti, että kalastuslakia on tarkistettava. Aineistoa on kerätty ja tarkoituksena on ryhtyä laatimaan mahdollisimman nopeasti kalastuslain kokonaisuudistusta. Sen takia, että viime aikoina ovat eri intressipiirit kalastuksen alalla olleet monista asioista jyrkästi

vastakkain, on hallituksen esityksen valmistaminen annettava toimikunnalle, joka voisi laatia eri osapuolia mahdollisimman paljon tyydyttävän ratkaisun. Vaikka asia on jo aikaisemmin ollut useassa yhteydessä esillä, on myös kysymys kalastushallinnon uudelleenjärjestelystä, mikäli tämä katsotaan tarpeelliseksi, otettava esille. Kalastushallinnolle kertyy nykyään entistä paljon enemmän tärkeitä asioita ratkaistavaksi ja työvoima onkin osoittautunut riittämättömäksi, mikä on ollut myös syynä siihen, ettei kalastuslain tarkistamiseen ole jo aikaisemmin ryhdytty.

Ed. Kortesaalmi: Herra puhemies! Tiedustelen edelleen:

Miten hallitus selittää tässä asiassa tapahtuneen viivytelyn, vaikka erittäin pätevästi kalatalousasioita tuntevat kalastusjärjestöt ja maatalousseurat ovat tehneet ministeriölle lukuisia esityksiä vuosien mittaan kalastuslainsäädännön uudistamiseksi?

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Vastaan kunnioittaen kysymykseen seuraavaa:

Hallituksen piirissä on jopa päivittäin neuvoteltu näistä asioista, ja kun hallitus on vasta näin vähän aikaa ollut, niin käsittääkseni ei ole mistään viivytelystä ollut kysymys.

Ed. Kortesaalmi: Herra puhemies! Tiedustelen vielä kunnioittavasti:

Aiotaanko edes asettaa toimikuntaa tai komiteaa, joka tutkisi ja tarkistaisi nykyisen kalastuslainsäädännön vanhentuneisuutta ja kalastuslain täytäntöönpanoasetusta, ja jos hallitus tällaisen toimikunnan aikoo asettaa, niin milloin se asettaa sen?

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Vastaan kunnioittaen tähän kuten ensimmäiseen kysymykseen, että tämä kalastushallinnon uudelleenjärjestely tulee esille, ja mikäli siinä yhteydessä tulee muita kalastuslainsäädännön alaan kuuluvia asioita, niin niiden osalta tullaan kanta määrittelemään.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ed. Liikasen suull. ksm. n:o 33 esityksen antamisesta laiksi ammatillisten koulujen kouluneuvostoista.

Ed. Liikainen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomai-

sen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin oppikoulun kouluneuvostolain periaatteelle perustuvan esityksen antamiseksi laiksi kouluneuvostoista ammatillisissa kouluissa?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Liikasen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kouluhallituksen ja ammattikasvatushallituksen alaisten oppilaitosten sisäisen hallinnon muuttaminen siten, että oppilailla olisi mahdollisuus osallistua heitä koskevien päätösten tekoon, on ollut vireillä jo useita vuosia. Kouluyhteistyökomitean toisessa osamietinnössä, joka ilmestyi vuonna 1971, ehdotettiin asia ratkaistavaksi ammatillisissa oppilaitoksissa siten, että näihin kouluihin perustettaisiin uusi hallintoelin, hallintolautakunta, jonka jäsenistä puolet olisi opettajia ja puolet oppilaita. Komiteamietinnöstä on pyydetty mm. opettaja- ja oppilasjärjestöiltä lausunnot. Annetuissa lausunnoissa varsinkin oppilasjärjestöt ovat ilmaisseet kielteisen kantansa komitean ehdottamaan hallintomalliin, minkä vuoksi asia tuskin voidaan ratkaista täsmälleen komitean ehdottamalla tavalla.

Kysymystä kouludemokratian toteuttamisesta ammatillisissa oppilaitoksissa selvitetään parhaillaan opetusministeriössä. Selvityksen yhteydessä joudutaan ensiksi ratkaisemaan, tarvitaanko asiasta oppikoulun kouluneuvostolakia vastaava laki vai voidaanko asia järjestää muulla tavoin. Tavoitteena joka tapauksessa on, että ammatillisissa oppilaitoksissa oppilaille turvataan osallistumismahdollisuudet heitä koskeviin päätöksiin ainakin samassa laajuudessa kuin oppikoulujen oppilaillekin. Opetusministeriön tarkoituksena on valmistaa tarvittavat esitykset mahdollisimman pikaisesti.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ed. Kortesalmen suull. ksm. n:o 34 invalidien kulkuneuvojen polttoaineveron palauttamisesta.

Ed. Kortesaalmi: Herra puhemies! Kysyn kunnioittavasti ministeriltä:

Milloin hallitus aikoo antaa esityksen invalidien kulkuneuvojen polttoaineveron palauttamisesta?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Vastauksena ed. Korttesalmen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 17 §:n mukaan vaikeavammaisilla invalideilla, joiden pysyvä haitta-aste on vähintään 60 % ja eräissä tapauksissa 40 %, on laissa tarkemmin sanotuin edellytyksin mahdollisuus saada autoveron palautusta hankkimistaan uusista henkilöautoista. Palautuksia on vuonna 1971 myönnetty 1 746 tapauksessa keskimäärin 3 900 mk autoa kohti määrän vaihdellessa 800 markasta 8 000 markkaan. Tämän lisäksi invalidien saamat kertakäyttöiset vahingonkorvaukset, invalidiraha, tapaturmavakuutus- ja liikennevakuutuskorvaukset, elinkorot ja invalidieläkkeet ovat verovapaita. Lisäksi invalidit saavat verotuksessa enintään 2 000 markan invalidivähennyksen, mikäli asianomaisella on veronalaisia tuloja.

Koska invalidien ajoneuvostaan saama autoveron palautus on jo erittäin suuri etu ja invalideilla on jo voimassa olevien säännösten mukaan muitakin huomattavia verohelpotuksia, on katsottava, ettei ole syytä luoda enää uusia erikoiskohteita invalidien verohelpotuksiin nähden. Polttoaineen hintaan sisältyvän veron palauttaminen edellyttäisi sitä paitsi melkoisen hallinnollisen järjestelmän toteuttamista.

Invalidikysymys tulisi käsityksemme mukaan yleensä hoitaakin niin, että heille voitaisiin yhteiskunnan toimesta järjestää niin korkea toimentuloturva joko tapaturmakorvauksena tai eläkkeinä, että he voisivat hankkia ja ylläpitää tarpeelliset apuvälineet, kuten liikunnassa välttämättömät henkilöautot, ilman että tällaisessakin tapauksessa olisi pakko turvautua juuri vammaisuusperusteeseen.

Ed. Korttesalmi: Herra puhemies! Lisäkysymyksenä tiedustelen kunnioittavasti:

Katsooko hallitus, että nykyinen käytäntö tässä polttoaineveron palauttamisessa on täysin tyydyttävällä kannalla tällä hetkellä?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Hallituksessa ei ole suunnitteilla uusia järjestelmiä tässä suhteessa.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 35 ylimääräisten sotaeläkkeiden käsittelemisestä.

Ensimmäinen varapuhemies: Koska ed. V. Vennamo ei ole paikalla, raukeaa kysymys.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 36 eläkkeiden suuruudesta eri eläkejärjestelmissä.

Ensimmäinen varapuhemies: Koska ed. V. Vennamo ei ole läsnä, raukeaa kysymys.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Ed. Toivasen suull. ksm. n:o 37 valtion oppikoulujen oppilaiden ruokailumaksuihin liittyvistä kustannuseristä.

Ed. Toivanen: Herra puhemies! Valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitän kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että valtion oppikoulujen oppilaat joutuvat maksamaan kouluruokailumaksujen yhteydessä myös ruokalahenkilökunnan palkat ja niihin liittyvät sosiaaliturvamaksut?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Toivasen suulliseen kysymykseen ilmoitan kunnioittavasti seuraavaa:

Opetusministeri asetti lokakuussa viime vuonna työryhmän, jonka tehtävänä oli, ottaen huomioon kouluruokailun järjestämiselle asetettavat vaatimukset, tutkia valtion oppikouluissa työsuhteessa työskentelevän keittiöhenkilökunnan asemaa sekä laatia ehdotus asian järjestämiseksi sitä koskevine säännösehdoituksineen. Työryhmä jätti asiasta laatimansa muistion opetusministeriölle tammikuussa tänä vuonna. Edellä mainitussa muistiossaan työryhmä ehdottaa, että valtio palkkaisi tarvittavan henkilökunnan työsuhteeseen ja että aterian hinta puolestaan määräytyisi itsekannattavuusperiaatteella. Ehdotuksen mukaan jäisi oppilaiden kustannettavaksi ainoastaan ruokatarpeet. Järjestelyyn on ehdotettu siirryttäväksi luku-kauden 1973 alusta.

Nykyisin valtio osallistuu valtion oppikoulujen ruokalatoiminnan kustannuksiin mm. si-

ten, että keittiö- ja ruokailutilat, kalustot sekä keitto- ja ruokailuvälineet ovat korvauksetta ruokalan käytössä. Myös kalusteiden ja välineiden korjaus ja täydennys tapahtuu valtion varoilla lukuun ottamatta pienehköjä astiahankintoja. Kun suurin osa valtion keskikouluista ja yliopistoon johtavien koulujen keskikouluasteista tulee koulu-uudistuksen yhteydessä siirtymään kunnallisen koululaitoksen osaksi, tulevat oppilaat tältä osin saamaan täysin maksuttoman kouluaterian. Työryhmän ehdotus asian järjestämiseksi on tällä hetkellä lausuntokierroksella.

Ed. Toivonen: Herra puhemies! Haluaisin esittää seuraavan lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että kaikilla valtionkaan oppikoulujen oppilailla ei ole lainkaan mahdollisuutta kouluruokailuun tällä hetkellä?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Kyllä tämä on myöskin ministeriön tiedossa, ja juuri tässä samassa yhteydessä on tarkoitus tähänkin asiaan yrittää saada parannusta.

Ed. Toivonen: Herra puhemies! Esittäisin vielä toisen lisäkysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä oppikoulujen kouluruokailun paikallisen tason valvonnan suorittamiseksi?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Tämähän on asia, joka on hoidettavissa kuntien ja kouluhallituksen välisenä yhteistyöprojektina, ja minun ymmärtääkseni tämä paikallinen laatuvalvonta toimii jo suhteellisen tyydyttävästi. Sikäli kuin on kysymys selvistä epäkohdista, tähänkin on aiheellista varmaan puuttua.

Asia on loppuun käsitelty.

17) Ed. Sandelinin suull. ksm. n:o 38 manttaalikuntalaitoksen lakkauttamisesta.

Ed. Sandelin: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Milloin hallitus aikoo antaa eduskunnalle esityksen tarpeettomaksi käyneen manttaalikuntalaitoksen lopettamisesta?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Sandelinin kysymyseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Mielipiteet siitä, onko manttaalikuntalaitos lakkautettava vai onko se pysytettävä kehittäen sen järjestysmuoto uudelle pohjalle, ovat asian vuosina 1959—1964 tapahtuneen monivaiheisen eduskuntakäsittelyn jälkeen olleet vielä siksi ristiriitaiset ja selkiytymättömät, että on ollut vaikeata ryhtyä järjestämään kysymystä kummankaan ehdotuksen pohjalta. Asia olisi kuitenkin saatava selväksi, ja sitä silmällä pitäen se on pyrittävä ottamaan lähiaikoina jälleen esille ja ratkaistavaksi.

Ed. Sandelin: Herra puhemies! Esitän ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että manttaalimak-suina pienviljelijöiltä kerättyjä varoja käytetään täysin mielivaltaisesti suurtilallisten hyväksi?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Nimenomaan kysymykset siitä, miten manttaalimaksuja käytetään ja mihin tarkoitukseen niitä on tarkoituksenmukaista käyttää, ovat nähdäkseni olleet vaikein seikka tämän kysymyksen järjestämisessä aikaisemminkin, ja juuri tämä kohta on selvitettävä ennen kuin asia tuodaan eduskunnan lopullisesti päätettäväksi.

Ed. Sandelin: Herra puhemies! Esittäisin toisen lisäkysymyksen:

Eikö olisi aika suorittaa virallinen tutkimus siitä, miten manttaalimaksuina kerättyjä varoja käytetään?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Selvitys siitä kuuluu luonnollisesti sen selvityksen piiriin, joka asiassa kokonaisuudessaan on suoritettava.

Asia on loppuun käsitelty.

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksen 18)—22) asia siirretään seuraavaan istuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä.

Ensimmäinen varapuhemies: Täysistunto lopetetaan kello 13.46.
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään
kello 14.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

16. Perjantaina 10 p. maaliskuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

- 1) Ed. Ehrnroothin ym. lak.al. n:o 11 laiksi hallitusmuodon muuttamisesta
- 2) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 12 laiksi Suomen Hallitusmuodon 6 §:n muuttamisesta
- 3) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 13 laiksi Suomen Hallitusmuodon 23 §:n muuttamisesta ja laiksi tasavallan presidentin valitsemisesta
- 4) Ed. Sinisalon ym. lak.al. n:o 14 laeiksi hallitusmuodon ja valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta
- 5) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 15 laeiksi hallitusmuodon muuttamisesta sekä tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleista ja tasavallan presidentin vaalista annettujen lakien kumoamisesta
- 6) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 16 laiksi Suomen hallitusmuodon muuttamisesta
- 7) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 17 laiksi valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta
- 8) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 18 laeiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n sekä kansanedustajain ja tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleista annettujen lakien muuttamisesta
- 9) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 19 laiksi valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta
- 10) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 20 laiksi valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta

	Siv.
11) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 21 laiksi valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta	173
12) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 22 laiksi valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta	”
13) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 23 laiksi valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta	”
14) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 24 laiksi kansanedustajain vaaleista annetun lain muuttamisesta	”
15) Ed. Mäen ym. lak.al. n:o 25 laiksi Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnasta annetun lain muuttamisesta	”
16) Ed. Lindemanin ym. lak.al. n:o 26 laiksi kielilain 2 §:n muuttamisesta	”
17) Ed. Stenbäckin ym. lak.al. n:o 27 laiksi kielilain muuttamisesta	”
18) Ed. Kantolan ym. lak.al. n:o 28 laiksi väestön toimeentulon ja maan talouselämän turvaamisesta poikkeuksellisissa oloissa annetun lain kumoamisesta	”
19) Ed. Fribergin ym. lak.al. n:o 29 laiksi puoluelain muuttamisesta	”
20) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 30 laiksi puoluetuen ja lehdistötuen kieltämisestä	”
21) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 31 laiksi valtakunnallisesta tutkintatoimistosta	”
22) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 32 laeiksi valtiopäiväjärjestyksen, kunnallislain, kunnallisvaalilain ja kansanedustajain vaaleista annetun lain muuttamisesta	”
23) Ed. Äsvikin ym. lak.al. n:o 33 laeiksi valtiopäiväjärjestyksen, kansanedustajain vaaleista annetun lain, kun-	”

	Siv.		Siv.
nallislain ja kunnallisvaalilain muuttamisesta	173	40) Ed. Laineen ym. lak.al. n:o 50 laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta	173
24) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 34 laiksi valtiopäiväjärjestyksen sekä eräiden muiden lakien vaalioikeus- ja täysivaltaisuusikää koskevien säännösten muuttamisesta	”	41) Ed. Linkolan ym. lak.al. n:o 51 laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta	”
25) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 35 laiksi valtiopäiväjärjestyksen, kansanedustajanvaaleista annetun lain, tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleista annetun lain, kunnallislain, kunnallisvaalilain ja sotaväen rikoslain muuttamisesta	”	42) Ed. Mykkäsen ym. lak.al. n:o 52 laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta	”
26) Ed. T. M. Koiviston ym. lak.al. n:o 36 laiksi avioliittolain muuttamisesta	”	43) Ed. Teirin ym. lak.al. n:o 53 laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta	”
27) Ed. Aallon ym. lak.al. n:o 37 laiksi osakeyhtiöistä annetun lain muuttamisesta	”	44) Ed. Työläljärven ym. lak.al. n:o 54 laiksi tulo- ja omaisuusverolain 48 §:n 1 momentin muuttamisesta	”
28) Ed. Niinikosken ym. lak.al. n:o 38 laiksi kiinnityksestä kuorma-autoon	”	45) Ed. Tähkämaan ym. lak.al. n:o 55 laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta	”
29) Ed. Juvelan ym. lak.al. n:o 39 laiksi huoneenvuokralain muuttamisesta	”	46) Ed. Vaittisen ym. lak.al. n:o 56 laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta	”
30) Ed. Ehrnroothin ym. lak.al. n:o 40 laiksi rikoslain muuttamisesta	”	47) Ed. Mykkäsen ym. lak.al. n:o 57 laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta	”
31) Ed. Pajusen ym. lak.al. n:o 41 laiksi rikoslain 3 luvun 11 §:n muuttamisesta	”	48) Ed. Rekosen ym. lak.al. n:o 58 laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta	”
32) Ed. Sinisalon ym. lak.al. n:o 42 laiksi rikoslain muuttamisesta	”	49) Ed. Sinisalon ym. lak.al. n:o 59 laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta	”
33) Ed. Pulkkinen ym. lak.al. n:o 43 laiksi tuomiokuntain hoidosta annetun lain muuttamisesta	”	50) Ed. Sinisalon ym. lak.al. n:o 60 laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta	”
34) Ed. H. Linnan ym. lak.al. n:o 44 laiksi maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain muuttamisesta	”	51) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 61 laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta	”
35) Ed. Mäen ym. lak.al. n:o 45 laiksi korvauksesta todistajille valtion varoista annetun lain muuttamisesta ..	”	52) Ed. Fribergin ym. lak.al. n:o 62 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta	”
36) Ed. Mäkisen ym. lak.al. n:o 46 laiksi kiinteän omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen annetun lain muuttamisesta	”	53) Ed. Jokelan ym. lak.al. n:o 63 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta	”
37) Ed. Asunnan ym. lak.al. n:o 47 laiksi tulo- ja omaisuusverolain 11 §:n 2 momentin kumoamisesta	”	54) Ed. Katajavuoren ym. lak.al. n:o 64 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta	”
38) Ed. Borgin lak.al. n:o 48 laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta	”	55) Ed. Mykkäsen ym. lak.al. n:o 65 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta	”
39) Ed. Kohtalan ym. lak.al. n:o 49 laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta	”	56) Ed. Vikatmaan ym. lak.al. n:o 66 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta	”

Siv.		Siv.
57)	Ed. Antilan ym. lak.al. n:o 67 laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta	173
58)	Ed. Härkösen ym. lak.al. n:o 68 laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta	”
59)	Ed. Karpolan ym. lak.al. n:o 69 laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta	”
60)	Ed. Kurpan ym. lak.al. n:o 70 laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta	”
61)	Ed. Puhakan ym. lak.al. n:o 71 laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta	”
62)	Ed. Vilmin ym. lak.al. n:o 72 laiksi maatilatalouden tuloverolain §:n 2 momentin kumoamisesta	”
63)	Ed. Volotisen ym. lak.al. n:o 73 laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta	”
64)	Ed. Aron ym. lak.al. n:o 74 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin	”
65)	Ed. Eskmanin ym. lak.al. n:o 75 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta	”
66)	Ed. Eskmanin ym. lak.al. n:o 76 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin	”
67)	Ed. Eskmanin ym. lak.al. n:o 77 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin	”
68)	Ed. Juvelan ym. lak.al. n:o 78 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin	”
69)	Ed. Katajavuoren ym. lak.al. n:o 79 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin	”
70)	Ed. Puhakan ym. lak.al. n:o 80 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin	”
71)	Ed. Sandelinin ym. lak.al. n:o 81 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin	”
72)	Ed. Tuomisen ym. lak.al. n:o 82 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista verolakeihin	”
73)	Ed. Vartian ym. lak.al. n:o 83 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin	”
74)	Ed. Salolaisen ym. lak.al. n:o 84 laiksi talletusten veronhuojennuslain muuttamisesta	173
75)	Ed. Sinisalon ym. lak.al. n:o 85 laiksi tappiontasauksesta tuloverotuksesta annetun lain kumoamisesta	”
76)	Ed. Mäen ym. lak.al. n:o 86 asuntotuotannon veronhuojennuslaiksi ..	”
77)	Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 87 laiksi ammattiautoilijoiden verojen alentamisesta	”
78)	Ed. Aron ym. lak.al. n:o 88 laiksi verotuslain eräiden säännösten kumoamisesta	”
79)	Ed. Eskmanin ym. lak.al. n:o 89 laiksi verotuslain muuttamisesta	”
80)	Ed. Gestrinin ym. lak.al. n:o 90 laiksi verotuslain muuttamisesta	”
81)	Ed. Mäen ym. lak.al. n:o 91 laiksi verotuslain eräiden säännösten kumoamisesta	”
82)	Ed. Stenbäckin ym. lak.al. n:o 92 laiksi verotuslain muuttamisesta ...	”
83)	Ed. Vainion ym. lak.al. n:o 93 laiksi verotuslain muuttamisesta	”
84)	Ed. Vainion ym. lak.al. n:o 94 laiksi verotuslain muuttamisesta	”
85)	Ed. Borgin ym. lak.al. n:o 95 laiksi leimaverolain muuttamisesta	”
86)	Ed. Kantolan ym. lak.al. n:o 96 laiksi leimaverolain 13 §:n kumoamisesta	”
87)	Ed. H. Linnan ym. lak.al. n:o 97 laiksi leimaverolain muuttamisesta ..	”
88)	Ed. Pekkarisen ym. lak.al. n:o 98 laiksi leimaverolain muuttamisesta ..	”
89)	Ed. Tarjanteen ym. lak.al. n:o 99 laiksi leimaverolain muuttamisesta ..	”
90)	Ed. Vilmin ym. lak.al. n:o 100 laiksi leimaverolain muuttamisesta	”
91)	Ed. Aition ym. lak.al. n:o 101 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta ..	”
92)	Ed. Borgin lak.al. n:o 102 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta ..	”
93)	Ed. Eskmanin ym. lak.al. n:o 103 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta	”
94)	Ed. Kainulaisen ym. lak.al. n:o 104 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta	”
95)	Ed. Katajavuoren ym. lak.al. n:o 105 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta	”

	Siv.		Siv.
96) Ed. Lottasen ym. lak.al. n:o 106 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta	173	114) Ed. Laation ym. lak.al. n:o 124 laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta	173
97) Ed. Lottasen ym. lak.al. n:o 107 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta	"	115) Ed. Salorannan ym. lak.al. n:o 125 laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta	"
98) Ed. Sukselaisen lak.al. n:o 108 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta	"	116) Ed. Volotisen ym. lak.al. n:o 126 laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta	"
99) Ed. Väinö Turusen lak.al. n:o 109 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta	"	117) Ed. Volotisen ym. lak.al. n:o 127 laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta	"
100) Ed. Työläjärven ym. lak.al. n:o 110 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta	"	118) Ed. Mäen ym. lak.al. n:o 128 laiksi eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain kumoamisesta	"
101) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 111 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta	"	119) Ed. Fribergin ym. lak.al. n:o 129 laiksi tupakkavalmisteverosta annetun lain muuttamisesta	"
102) Ed. Ehrnroothin ym. lak.al. n:o 112 laiksi tullilain muuttamisesta	"	120) Ed. Tuomisen ym. lak.al. n:o 130 laiksi vientimaksusta ja suhdanneverosta	"
103) Ed. Borgin lak.al. n:o 113 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta	"	121) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 131 laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta	"
104) Ed. Ehrnroothin ym. lak.al. n:o 114 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta	"	122) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 132 laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta	"
105) Ed. Jaatisen ym. lak.al. n:o 115 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta	"	123) Ed. Kivistön ym. lak.al. n:o 133 laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta	"
106) Ed. Jaatisen ym. lak.al. n:o 116 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta	"	124) Ed. Liikasen ym. lak.al. n:o 134 laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta	"
107) Ed. Laitisen ym. lak.al. n:o 117 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta	"	125) Ed. Sutisen ym. lak.al. n:o 135 laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta	"
108) Ed. Procopén ym. lak.al. n:o 118 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta	"	126) Ed. P. Vennamon ym. lak.al. n:o 136 laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta	"
109) Ed. Sandelinin ym. lak.al. n:o 119 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta	"	127) Ed. Vikatmaan ym. lak.al. n:o 137 laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta	"
110) Ed. Tikkasen ym. lak.al. n:o 120 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta	"	128) Ed. S. Westerlundin ym. lak.al. n:o 138 laiksi asuntotuotannon edistämisestä	"
111) Ed. Vainion ym. lak.al. n:o 121 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta	"	129) Ed. Asunnan ym. lak.al. n:o 139 laiksi kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 annetun lain muuttamisesta	"
112) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 122 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta	"	130) Ed. Hemmin ym. lak.al. n:o 140 laiksi kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 annetun lain muuttamisesta	"
113) Ed. Voutilaisen ym. lak.al. n:o 123 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta	"	131) Ed. Laation ym. lak.al. n:o 141 laiksi kehitysalueiden talouden edistämi-	

sestä vuosina 1970—1975 annetun lain muuttamisesta

132) Ed. Laation ym. lak.al. n:o 142 laeiksi kehitysalueluottolain ja kehitysalueiden tuotannollisen toiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta

133) Ed. Lehmosen ym. lak.al. n:o 143 laiksi kehitysalueluotoista annetun lain muuttamisesta

134) Ed. Puhakan ym. lak.al. n:o 144 laiksi kehitysalueluotoista annetun lain muuttamisesta

135) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 145 laiksi kehitysalueluottolain muuttamisesta

136) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 146 laiksi kehitysalueiden kunnille yritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta

137) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 147 laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

138) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 148 laiksi peruskorjauksista kehitysalueilla

139) Ed. Saimon ym. lak.al. n:o 149 laiksi eräiden virastojen ja laitosten siirtämisestä Helsingin kaupungista

140) Ed. Lemströmin ym. lak.al. n:o 150 laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta

141) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 151 laiksi kansanedustajien ja ministereiden palkkojen alentamisesta

142) Ed. Ahteen ym. lak.al. n:o 152 laiksi valtion hankintakeskuksesta

143) Ed. Mäen ym. lak.al. n:o 153 laiksi yksityisistä varmuusvarastoista

144) Ed. Vartian ym. lak.al. n:o 154 laiksi voim hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain kumoamisesta

145) Ed. Liedeksen ym. lak.al. n:o 155 laiksi hallitusmuodon, valtiopäiväjärjestyksen ja valtion virkaehtosopimuslain muuttamisesta

146) Ed. Aallon ym. lak.al. n:o 156 laeiksi tulo- ja omaisuusverolain sekä maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja

Siv.

173

kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta

147) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 157 laeiksi tulo- ja omaisuusverolain sekä kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta

148) Ed. Ehrnroothin ym. lak.al. n:o 158 laeiksi tulo- ja omaisuusverolain sekä kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta

149) Ed. Ehrnroothin ym. lak.al. n:o 159 laeiksi tulo- ja omaisuusverolain sekä maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta

150) Ed. Honkosen ym. lak.al. n:o 160 laeiksi tulo- ja omaisuusverolain sekä maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta

151) Ed. Ilaskiven ym. lak.al. n:o 161 laeiksi tulo- ja omaisuusverolain sekä kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta

152) Ed. Juntumaan ym. lak.al. n:o 162 laeiksi tulo- ja omaisuusverolain sekä kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta

153) Ed. Lillqvistin ym. lak.al. n:o 163 laeiksi tulo- ja omaisuusverolain sekä kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta

154) Ed. Tähkämaan lak.al. n:o 164 laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta

155) Ed. Uusitalon ym. lak.al. n:o 165 laiksi veroäyryn hinnan tasoittamisesta

156) Ed. Mäkisen ym. lak.al. n:o 166 laiksi valtion vastuusta kunnallisiin tarkoituksiin otetun ulkomaisen luoton kurssitappioista

157) Ed. Asunnan ym. lak.al. n:o 167 laiksi pankkitarkastuslain 19 §:n kumoamisesta

Siv.

173

158) Ed. Pekkalan ym. lak.al. n:o 168 laiksi pankkitarkastuslain 19 §:n kumoamisesta

159) Ed. Häggblomin lak.al. n:o 169 laeiksi säästöpankkilain, liikepankkilain, osuuspankkilain, kiinnitysluottopankkilain ja luotto-osakeyhtiölain muuttamisesta

160) Ed. H. Linnan ym. lak.al. n:o 170 laiksi postipankkilain 4 §:n muuttamisesta

161) Ed. Linkolan ym. lak.al. n:o 171 laiksi kansanterveyslain muuttamisesta

162) Ed. Sileäkankaan ym. lak.al. n:o 172 laiksi kansanterveyslain muuttamisesta

163) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 173 laeiksi kansanterveyslain ja kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta

164) Ed. Lehmosen ym. lak.al. n:o 174 laiksi kunnallisista yleissairaaloista annetun lain muuttamisesta

165) Ed. Sandelinin ym. lak.al. n:o 175 laiksi kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 37 §:n kumoamisesta

166) Ed. Sileäkankaan ym. lak.al. n:o 176 laiksi kunnallisista yleissairaaloista annetun lain muuttamisesta

167) Ed. Uusitalon ym. lak.al. n:o 177 laiksi kunnallisista yleissairaaloista annetun lain muuttamisesta

168) Ed. Kaipaisen ym. lak.al. n:o 178 sairaanhoitolaisiksi ja laeiksi sairaanhoitolain voimaannpanosta

169) Ed. Aallon ym. lak.al. n:o 179 laiksi epilepsiaa sairastavien tutkimus- ja hoitolaitosten valtioneuvasta

170) Ed. Kaipaisen ym. lak.al. n:o 180 laiksi psykiatrisesta tutkimuksesta ja hoidosta

171) Ed. Sileäkankaan ym. lak.al. n:o 181 laiksi terveydenhoitolain 11 §:n muuttamisesta

172) Ed. Mäen ym. lak.al. n:o 182 laiksi raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta

173) Ed. Vaittisen ym. lak.al. n:o 183 laiksi raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta

Siv.

173

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

174) Ed. Westerholmin ym. lak.al. n:o 184 laiksi raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta

175) Ed. Äärin ym. lak.al. n:o 185 laiksi raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta

176) Ed. Kaipaisen ym. lak.al. n:o 186 laiksi apteekkilaitoksesta annetun lain muuttamisesta

177) Ed. E. Niemisen ym. lak.al. n:o 187 laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

178) Ed. Sandelinin ym. lak.al. n:o 188 laiksi eläinlääkintähuoltolain 9 §:n 2 momentin kumoamisesta

179) Ed. Tähkämaan ym. lak.al. n:o 189 laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

180) Ed. Jokelan ym. lak.al. n:o 190 laiksi kunnallisesta kodinhoitoavusta annetun lain muuttamisesta

181) Ed. Martikaisen ym. lak.al. n:o 191 laiksi kunnallisesta kodinhoitoavusta annetun lain muuttamisesta

182) Ed. Paasivuoren ym. lak.al. n:o 192 laiksi kunnallisesta kodinhoitoavusta annetun lain muuttamisesta

183) Ed. Juntumaan ym. lak.al. n:o 193 laiksi alkoholilain muuttamisesta ..

184) Ed. Katajavuoren ym. lak.al. n:o 194 laiksi alkoholilain muuttamisesta ..

185) Ed. A.-L. Jokisen ym. lak.al. n:o 195 laiksi keskioluesta annetun lain muuttamisesta

186) Ed. Volotisen ym. lak.al. n:o 196 laiksi keskioluesta annetun lain muuttamisesta

187) Ed. Tupamäen lak.al. n:o 197 tupakkalaisiksi

188) Ed. T. M. Koiviston ym. lak.al. n:o 198 laiksi toimenpiteistä eräiden pakkausten ympäristölle aiheuttamien haittojen estämiseksi

189) Ed. Björklundin ym. lak.al. n:o 199 laiksi radio- ja yleisradiolaisiksi sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

190) Ed. Junnilan ym. lak.al. n:o 200 laiksi kansanedustajan oikeudesta saada lähetyssaikaa radiossa ja televisiossa

191) Ed. Laineen ym. lak.al. n:o 201 laiksi kunnallislain muuttamisesta ..

Siv.

173

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

Siv.		Siv.
173	192) Ed. Liikasen ym. lak.al. n:o 202 laiksi kunnallislain muuttamisesta	
	193) Ed. Sinisalón ym. lak.al. n:o 203 laiksi kunnallislain 107 §:n kumoamisesta	173
	194) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 204 laeiksi kunnallislain ja väestökirjalain muuttamisesta	„
	195) Ed. Lehtisen ym. lak.al. n:o 205 laeiksi kunnallislain ja väestökirjalain muuttamisesta	„
	196) Ed. Saukkosen ym. lak.al. n:o 206 laeiksi kunnallislain ja väestökirjalain muuttamisesta	„
	197) Ed. Aallon ym. lak.al. n:o 207 laiksi ennakkotiedon antamisesta kunnan yleistä toimialaa koskevista kysymyksistä	„
	198) Ed. Laineen ym. lak.al. n:o 208 laiksi kunnallisen virkaehtosopimuslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi	„
	199) Ed. Kaarnan ym. lak.al. n:o 209 laiksi kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annetun lain kumoamisesta	„
	200) Ed. Haapasalon ym. lak.al. n:o 210 laiksi manttaalikunnan lakkauttamisesta	„
	201) Ed. A.-L. Jokisen ym. lak.al. n:o 211 laiksi manttaalikunnan lakkauttamisesta	„
	202) Ed. Pulkkinen ym. lak.al. n:o 212 laiksi manttaalikunnan lakkauttamisesta	„
	203) Ed. Vainion ym. lak.al. n:o 213 laiksi manttaalikunnan lakkauttamisesta	„
	204) Ed. Aallon ym. lak.al. n:o 214 laeiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta	„
	205) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 215 laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta	„
	206) Ed. Hetemäen ym. lak.al. n:o 216 laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta	„
	207) Ed. Ilaskiven ym. lak.al. n:o 217 laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta	„
	208) Ed. Kantolan ym. lak.al. n:o 218 laiksi kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen muuttamisesta	„
	209) Ed. Gestrinin ym. lak.al. n:o 219 laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta	„
	210) Ed. Laineen ym. lak.al. n:o 220 laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta	„
	211) Ed. Laineen ym. lak.al. n:o 221 laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta	„
	212) Ed. Salmivuoren ym. lak.al. n:o 222 laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta	„
	213) Ed. Äsvikin ym. lak.al. n:o 223 laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta	„
	214) Ed. Sinisalón ym. lak.al. n:o 224 laiksi tuulaakin lakkauttamisesta ja sen ikanto-oikeuden perusteella kaupunkien suoritettavana olevien valtiontehtävien aiheuttamien menojen suorittamisesta valtion varoista	„
	215) Ed. Veikko Turusen ym. lak.al. n:o 225 laiksi kahdeksannesprosentin maksamista vaivaisille kuolinpesän varoista koskevan säännön ja asetuksen kumoamisesta	„
	216) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 226 laiksi kuntien turvaamisesta	„
	217) Ed. Aallon ym. lak.al. n:o 227 laiksi rakennuslain muuttamisesta	„
	218) Ed. Raatikaisen ym. lak.al. n:o 228 laiksi rakennuslain muuttamisesta	„
	219) Ed. Raatikaisen ym. lak.al. n:o 229 laiksi rakennuslain muuttamisesta	„
	220) Ed. Rekosen ym. lak.al. n:o 230 laiksi rakennuslain muuttamisesta	„
	221) Ed. Rekosen ym. lak.al. n:o 231 laiksi rakennuslain muuttamisesta	„
	222) Ed. Sinisalón ym. lak.al. n:o 232 laiksi rakennuslain muuttamisesta	„

223) Ed. Rekosen ym. lak.al. n:o 233
laiksi eräiden asuntotonttien omistajien
vapauttamisesta kadun puhtaana- ja
kunnossapitovelvollisuudesta

224) Ed. V. Vennamon ym. lak.al.
n:o 234 laiksi eräiden asuntotonttien
omistajien vapauttamisesta kadun puh-
taan- ja kunnossapitovelvollisuudesta ..

225) Ed. H. Linnan ym. lak.al. n:o
235 laiksi vesilain 16 luvun 27 §:n ku-
moamisesta

226) Ed. Westerholmin ym. lak.al.
n:o 236 laiksi muuttuvien vesistöjen
kalatalouden hoitovaroista

227) Ed. Laineen ym. lak.al. n:o 237
laiksi jakolain 191 §:n muuttamisesta ..

228) Ed. Mattilan ym. lak.al. n:o 238
laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

229) Ed. Mäkisen ym. lak.al. n:o 239
laiksi luonnon hoidosta ja suojelusta ..

230) Ed. Kalavaisen ym. lak.al. n:o
240 rannansuojelulaiksi ja laiksi kaavoit-
usalueiden jakolain muuttamisesta

231) Ed. Sinisaloon ym. lak.al. n:o
241 laiksi poliisilain muuttamisesta

232) Ed. Tuomiojan ym. lak.al. n:o
242 laiksi poliisilain ja rikoslain voimaan-
panemisesta annetun asetuksen muutta-
misesta

233) Ed. Ronkaisen ym. lak.al. n:o
243 laiksi uskonnonvapauslain muuttami-
sista

234) Ed. Sinisaloon ym. lak.al. n:o
244 laiksi uskonnonvapauslain muuttami-
sista

235) Ed. Sinisaloon ym. lak.al. n:o
245 laiksi evankelisluterilaisten seura-
kuntien virkataloista ja rahastoista anne-
tun lain muuttamisesta

236) Ed. Salolaisen ym. lak.al. n:o
246 laiksi metsästyslain muuttamisesta

237) Ed. Jokelan ym. lak.al. n:o 247
laiksi petoeläinten tappamien porojen
korvaamisesta annetun lain muuttami-
sista

238) Ed. Haapasalon ym. lak.al. n:o
248 laiksi kalastuslain muuttamisesta ..

239) Ed. Korttesalmen ym. lak.al. n:o
249 laiksi kalastuslain muuttamisesta ..

240) Ed. N. Niemisen ym. lak.al. n:o
250 laiksi kalastuslain muuttamisesta ..

Siv.

173

241) Ed. Rekosen ym. lak.al. n:o 251
laiksi kalastuslain muuttamisesta

242) Ed. Sallan ym. lak.al. n:o 252
laiksi kalastuslain muuttamisesta

243) Ed. Sandelinin ym. lak.al. n:o
253 laiksi kalastuslain muuttamisesta ..

244) Ed. Sinisaloon ym. lak.al. n:o
254 laiksi kalastuslain muuttamisesta ..

245) Ed. Gestrinin ym. lak.al. n:o
255 laiksi koulujärjestelmän perusteista
annetun lain muuttamisesta

246) Ed. Håkämiehen ym. lak.al. n:o
256 laiksi koulujärjestelmän perusteista
annetun lain muuttamisesta

247) Ed. Laation ym. lak.al. n:o 257
laiksi koulujärjestelmän perusteista anne-
tun lain muuttamisesta

248) Ed. Vilmin ym. lak.al. n:o 258
laiksi koulujärjestelmän perusteista anne-
tun lain muuttamisesta

249) Ed. Ahteen ym. lak.al. n:o 259
laiksi kunnallisten ja yksityisten oppi-
koulujen valtionavusta annetun lain
muuttamisesta

250) Ed. Laation ym. lak.al. n:o 260
laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta
annetun lain muuttamisesta

251) Ed. V. Vennamon ym. lak.al.
n:o 261 laiksi opintotukilain muuttami-
sista

252) Ed. Väinö Turusen lak.al. n:o
262 laiksi kehitysalueiden ammattikoulu-
tuksen edistämisestä annetun lain muut-
tamisesta

253) Ed. Honkosen ym. lak.al. n:o
263 korkeakoulujen sisäisen hallinnon
perusteista

254) Ed. Karhuvaaran ym. lak.al. n:o
264 laiksi oppikoulun kouluneuvostosta
annetun lain muuttamisesta

255) Ed. Westerholmin ym. lak.al.
n:o 265 laiksi oppikoulun kouluneuvos-
tosta annetun lain muuttamisesta

256) Ed. Sinisaloon ym. lak.al. n:o
266 laiksi ammattioppilaitoksen oppilai-
tosneuvostosta

257) Ed. Tuomiojan ym. lak.al. n:o
267 laiksi oppilaiden sanan- ja kokoontu-
misvapaudesta

258) Ed. Kivistön ym. lak.al. n:o
268 laiksi kirjastolain muuttamisesta ..

Siv.

173

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

Siv.		Siv.
	259) Ed. Kivistön ym. lak.al. n:o	
173	269 laiksi kirjastolain muuttamisesta ..	
	260) Ed. H. Niskasén ym. lak.al. n:o	
	270 laiksi kirjastolain muuttamisesta ..	„
	261) Ed. Tuomiojan ym. lak.al. n:o	
	271 laiksi kirjastolain muuttamisesta ..	„
	262) Ed. Fribergin ym. lak.al. n:o	
	272 laiksi taiteilijanviroista	„
	263) Ed. Pekkarisen ym. lak.al. n:o	
	273 laiksi maankäyttölain muuttamisesta	„
	264) Ed. Pekkarisen ym. lak.al. n:o	
	274 laiksi maankäyttölain muuttamisesta	„
	265) Ed. Pekkarisen ym. lak.al. n:o	
	275 laiksi maankäyttölain muuttamisesta	„
	266) Ed. Pekkarisen ym. lak.al. n:o	
	276 laiksi maankäyttölain muuttamisesta	„
	267) Ed. Pekkarisen ym. lak.al. n:o	
	277 laiksi maankäyttölain muuttamisesta	„
	268) Ed. Pekkarisen ym. lak.al. n:o	
	278 laiksi maankäyttölain muuttamisesta	„
	269) Ed. Saimon ym. lak.al. n:o 279	
	laiksi maankäyttölain muuttamisesta ..	„
	270) Ed. Volotisen ym. lak.al. n:o	
	280 laiksi maankäyttölain muuttamisesta	„
	271) Ed. Volotisen ym. lak.al. n:o	
	281 laiksi maankäyttölain muuttamisesta	„
	272) Ed. Saimon ym. lak.al. n:o 282	
	laiksi maankäyttölainoista annetun lain	„
	muuttamisesta	„
	273) Ed. Pekkarisen ym. lak.al. n:o	
	283 laiksi maanhankkimisen rajoittami-	„
	sesta	„
	274) Ed. Volotisen ym. lak.al. n:o	
	284 laiksi yhteisöjen maanhankinnan ra-	„
	joittamisesta	„
	275) Ed. Asunmaan ym. lak.al. n:o	
	285 laiksi satovahinkojen korvaamisesta	„
	276) Ed. Kurpan ym. lak.al. n:o 286	
	salaojituslaiksi	„
	277) Ed. Uusitalon ym. lak.al. n:o	
	287 salaojituslaiksi	„
	278) Ed. Tähkämaan ym. lak.al. n:o	
	288 laiksi viljakaupasta	„
	279) Ed. Pulkkinen ym. lak.al. n:o	
	289 laiksi maataloustulon vakaannuttami-	„
	sesta annetun lain muuttamisesta	„
	280) Ed. Antilan ym. lak.al. n:o 290	
	laiksi kotimaisen sokerintuotannon tur-	„
	vaamisesta	„
	281) Ed. Lottasen ym. lak.al. n:o	
	291 laiksi kotimaisen sokerintuotannon	„
	turvaamisesta	„
	282) Ed. V. Vennamon ym. lak.al.	
	n:o 292 laiksi maidon tuottajahinnan pa-	
	rantamisesta ja voim kotimaisesta alen-	
	nummyynnistä	173
	283) Ed. Ahosen ym. lak.al. n:o 293	
	laiksi metsänhoitoyhdistyksistä annetun	
	lain muuttamisesta	„
	284) Ed. Mustosen ym. lak.al. n:o	
	294 laiksi metsänhoitoyhdistyksistä an-	
	netun lain muuttamisesta	„
	285) Ed. Raatikaisen ym. lak.al. n:o	
	295 laeiksi puun tuottamisesta ja yhteis-	
	metsälain muuttamisesta	„
	286) Ed. Väyrysen ym. lak.al. n:o	
	296 laiksi metsäoppilaitoksista annetun	
	lain muuttamisesta	„
	287) Ed. Karpolan ym. lak.al. n:o	
	297 laiksi eräiden luottojen vakauttami-	
	sesta	174
	288) Ed. Kaarnan ym. lak.al. n:o 298	
	laiksi maatalouslautakunnista annetun	
	lain muuttamisesta	„
	289) Ed. H. Linnan ym. lak.al. n:o	
	299 laiksi luopumiseläkkeestä	„
	290) Ed. L. Linnan ym. lak.al. n:o	
	300 laiksi luopumiseläkkeestä	„
	291) Ed. Nevalaisen ym. lak.al. n:o	
	301 laiksi luopumiseläkkeestä ja eräksi	
	siihen liittyviksi laeiksi	„
	292) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 302	
	laiksi työllisyyslain muuttamisesta	„
	293) Ed. Lehtisen ym. lak.al. n:o 303	
	laiksi työllisyyslain muuttamisesta	„
	294) Ed. Liedeksen ym. lak.al. n:o	
	304 laiksi työllisyyslain muuttamisesta	„
	295) Ed. Martikaisen ym. lak.al. n:o	
	305 laiksi työllisyyslain muuttamisesta	„
	296) Ed. Mäkisen ym. lak.al. n:o 306	
	laiksi työllisyyslain muuttamisesta	„
	297) Ed. V. Vennamon ym. lak.al.	
	n:o 307 laiksi työllisyyslain muuttami-	
	sesta	„
	298) Ed. Åsvikin ym. lak.al. n:o 308	
	laiksi asuinkuntansa ulkopuolella työsken-	
	televän päivärahan maksamisesta	„
	299) Ed. Puhakan ym. lak.al. n:o	
	309 laiksi valtakunnallisista työttömyys-	
	kassoista annetun lain muuttamisesta ..	„
	300) Ed. V. Vennamon ym. lak.al.	
	n:o 310 laiksi työn saannin turvaami-	
	sesta	„

	Siv.		Siv.
301) Ed. Kockin ym. lak.al. n:o 311 laiksi työehtosopimuslain muuttamisesta	174	321) Ed. Puhakan ym. lak.al. n:o 331 laiksi metsä- ja uittotyöntekijäin yhteis- asunnoista annetun lain muuttamisesta	174
302) Ed. Väyrysen lak.al. n:o 312 laiksi työopimuslain muuttamisesta ..	,,	322) Ed. Ehrnroothin ym. lak.al. n:o 332 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta	,,
303) Ed. Lillqvistin ym. lak.al. n:o 313 laiksi oppisopimuslain muuttami- sesta	,,	323) Ed. Ehrnroothin ym. lak.al. n:o 333 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta	,,
304) Ed. Weckmanin ym. lak.al. n:o 314 laiksi työsääntölain muuttamisesta	,,	324) Ed. Hyvösen ym. lak.al. n:o 334 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta	,,
305) Ed. Kaipaisen ym. lak.al. n:o 315 laiksi työturvallisuuslain muuttami- sesta	,,	325) Ed. Karkisen lak.al. n:o 335 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta ..	,,
306) Ed. Weckmanin ym. lak.al. n:o 316 laiksi työturvallisuuslain muuttami- sesta	,,	326) Ed. Kaupin ym. lak.al. n:o 336 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta	,,
307) Ed. Weckmanin ym. lak.al. n:o 317 laiksi työsuojelun valvonnasta	,,	327) Ed. Kivistön ym. lak.al. n:o 337 laiksi kansaneläkelain 31 §:n muuttami- sesta	,,
308) Ed. Weckmanin ym. lak.al. n:o 318 laiksi työterveyshuollosta	,,	328) Ed. Laation ym. lak.al. n:o 338 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta ..	,,
309) Ed. Liedeksen ym. lak.al. n:o 319 laiksi työaikalain muuttamisesta ..	,,	329) Ed. Salmivuoren ym. lak.al. n:o 339 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta	,,
310) Ed. Lillqvistin ym. lak.al. n:o 320 laiksi työntekijäin vuosilomasta an- netun lain muuttamisesta	,,	330) Ed. Salon ym. lak.al. n:o 340 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta ..	,,
311) Ed. Sallan ym. lak.al. n:o 321 laiksi työntekijäin vuosilomasta annetun lain muuttamisesta	,,	331) Ed. Salolaisen ym. lak.al. n:o 341 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta	,,
312) Ed. Weckmanin ym. lak.al. n:o 322 laiksi työntekijäin vuosilomasta an- netun lain muuttamisesta	,,	332) Ed. Sinisalonen ym. lak.al. n:o 342 laiksi kansaneläkelain 30 §:n muut- tamisesta	,,
313) Ed. Puhakan ym. lak.al. n:o 323 laiksi metsä- ja uittotyöläisten työajasta	,,	333) Ed. Tuomisen ym. lak.al. n:o 343 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta	,,
314) Ed. Sandelinin ym. lak.al. n:o 324 laiksi vapunpäivän viettämisestä yleis- senä juhla- ja vapaapäivänä	,,	334) Ed. Veikko Turusen ym. lak.al. n:o 344 laiksi kansaneläkelain muuttami- sesta	,,
315) Ed. Weckmanin ym. lak.al. n:o 325 laiksi vapunpäivän viettämisestä yleis- senä juhla- ja vapaapäivänä	,,	335) Ed. Uusitalon ym. lak.al. n:o 345 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta	,,
316) Ed. Haapasalon ym. lak.al. n:o 326 laiksi yritysdemokratian kehittämi- sestä	,,	336) Ed. Vainion ym. lak.al. n:o 346 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta ..	,,
317) Ed. Laineen ym. lak.al. n:o 327 laiksi työntekijäin luottamusmiehistä ..	,,	337) Ed. Asunmaan ym. lak.al. n:o 347 laiksi kansaneläkkeeseen suoritetta- vasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta	,,
318) Ed. Weckmanin ym. lak.al. n:o 328 laiksi palkkavakuusrahastosta	,,	338) Ed. O. Kankaan ym. lak.al. n:o 348 laiksi kansaneläkelain ja kansan- eläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta	,,
319) Ed. Puhakan ym. lak.al. n:o 329 laiksi metsä- ja uittotyössä suoritetta- vasta palkkauksesta	,,	339) Ed. H. Linnan ym. lak.al. n:o 349 laiksi kansaneläkkeeseen suoritetta- vasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta	,,
320) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 330 laiksi oikeudenmukaisesta kanto- hinnasta ja metsätyön ansioiden paranta- misesta	,,	340) Ed. Luja-Vepsän ym. lak.al. n:o 350 laiksi kansaneläkkeeseen suoritetta- vasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta	,,

341) Ed. Paasivuoren ym. lak.al. n:o 351 laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta	174
342) Ed. Raatikaisen ym. lak.al. n:o 352 laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta	”
343) Ed. Tiilikaisen ym. lak.al. n:o 353 laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta	”
344) Ed. Tuomisen ym. lak.al. n:o 354 laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain sekä kansaneläkelain muuttamisesta	”
345) Ed. Weckmanin ym. lak.al. n:o 355 laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta	”
346) Ed. Weckmanin ym. lak.al. n:o 356 laeiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta sekä kansaneläkelain 21 §:n 3 momentin kumoamisesta	”
347) Ed. Tuomisen ym. lak.al. n:o 357 laiksi kansaneläkelaisissa säädettyjen etuuksien sitomisesta maan yleiseen palkkatasoon	”
348) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 358 laiksi invaliidien ja rintamamiesten kansaneläkkeestä	”
349) Ed. Myyryläisen ym. lak.al. n:o 359 laiksi perhe-eläkelain muuttamisesta	”
350) Ed. Salon ym. lak.al. n:o 360 laiksi perhe-eläkelain muuttamisesta	”
351) Ed. Stenbäckin ym. lak.al. n:o 361 laiksi perhe-eläkelain muuttamisesta	”
352) Ed. Tammisen ym. lak.al. n:o 362 laiksi perhe-eläkelain muuttamisesta	”
353) Ed. Westerholmin ym. lak.al. n:o 363 laiksi perhe-eläkelain muuttamisesta	”
354) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 364 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
355) Ed. Kaipaisen ym. lak.al. n:o 365 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
356) Ed. Linkolan ym. lak.al. n:o 366 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”

Siv.

357) Ed. Mäkelän ym. lak.al. n:o 367 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta	174
358) Ed. Rosnellin ym. lak.al. n:o 368 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
359) Ed. Tiilikaisen ym. lak.al. n:o 369 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
360) Ed. Tiilikaisen ym. lak.al. n:o 370 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
361) Ed. Väinö Turusen lak.al. n:o 371 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
362) Ed. O. Kankaan ym. lak.al. n:o 372 laiksi työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta	”
363) Ed. Myyryläisen ym. lak.al. n:o 373 laeiksi työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain ja perhe-eläkelain muuttamisesta	”
364) Ed. Salon ym. lak.al. n:o 374 laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
365) Ed. Tiilikaisen ym. lak.al. n:o 375 laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
366) Ed. Tiilikaisen ym. lak.al. n:o 376 laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
367) Ed. Tiilikaisen ym. lak.al. n:o 377 laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
368) Ed. Asunmaan ym. lak.al. n:o 378 laiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
369) Ed. Kaipaisen ym. lak.al. n:o 379 laiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
370) Ed. Tähkämaan ym. lak.al. n:o 380 laiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
371) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 381 laiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa	”

Siv.

	Siv.		Siv.
teissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	174	386) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 396 laiksi rintamasotilaseläkkeistä	174
372) Ed. E. Niskasen ym. lak.al. n:o 382 laeiksi työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain muuttamisesta	”	387) Ed. Salon ym. lak.al. n:o 397 laiksi rintamasotilaseläkkeen saajan oikeudesta työeläkkeeseen ja laiksi rintamasotilaseläkkeestä annetun lain muuttamisesta	”
373) Ed. Vilponiemen ym. lak.al. n:o 383 laeiksi työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain muuttamisesta	”	388) Ed. Rytkösen ym. lak.al. n:o 398 laiksi metsä- ja uittotöissä työskentelevien eläke-ehdoista	”
374) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 384 laiksi valtion eläkelain muuttamisesta	”	389) Ed. Sandelinin ym. lak.al. n:o 399 opiskelijain eläkeläiksi	”
375) Ed. Westerholmin ym. lak.al. n:o 385 laiksi eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain muuttamisesta	”	390) Ed. Saimon ym. lak.al. n:o 400 laiksi huoltoapulain 34 §:n muuttamisesta	”
376) Ed. Tiilikaisen ym. lak.al. n:o 386 laiksi kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain eläkelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi	”	391) Ed. Salmivuoren ym. lak.al. n:o 401 laiksi huoltoapulain muuttamisesta	”
377) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 387 laiksi yrittäjien eläkelain 9 §:n muuttamisesta	”	392) Ed. Weckmanin ym. lak.al. n:o 402 laiksi huoltoapulain 5 §:n muuttamisesta	”
378) Ed. Linkolan ym. lak.al. n:o 388 laiksi yrittäjien eläkelain muuttamisesta	”	393) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 403 laiksi vähimmäistoimeentulon turvaamisesta	”
379) Ed. Tuomisen ym. lak.al. n:o 389 laiksi yrittäjien eläkelain 9 §:n muuttamisesta	”	394) Ed. Aition ym. lak.al. n:o 404 sosiaaliturvalaiksi ja laiksi sosiaaliturva-oikeudesta sekä laeiksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain ja merimiesverolain muuttamisesta	”
380) Ed. O. Kankaan ym. lak.al. n:o 390 laiksi maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta	”	395) Ed. Sandelinin ym. lak.al. n:o 405 laiksi sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain 15 §:n 2 momentin kumoamisesta	”
381) Ed. O. Kankaan ym. lak.al. n:o 391 laeiksi maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain muuttamisesta ..	”	396) Ed. Sepän ym. lak.al. n:o 406 laiksi sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta	”
382) Ed. Linkolan ym. lak.al. n:o 392 laeiksi maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain muuttamisesta ..	”	397) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 407 sairausvakuutuslain 16 §:n muuttamisesta	”
383) Ed. Eskelisen ym. lak.al. n:o 393 laiksi rintamasotilaseläkkeestä annetun lain muuttamisesta	”	398) Ed. Asunmaan ym. lak.al. n:o 408 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta	”
384) Ed. Laation ym. lak.al. n:o 394 laiksi rintamasotilaseläkkeestä annetun lain muuttamisesta	”	399) Ed. Ehrnroothin ym. lak.al. n:o 409 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta	”
385) Ed. Tiilikaisen ym. lak.al. n:o 395 laiksi rintamasotilaseläkkeestä annetun lain muuttamisesta	”	400) Ed. Kaipaisen ym. lak.al. n:o 410 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta	”
	”	401) Ed. Karkisen lak.al. n:o 411 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ..	”
	”	402) Ed. Kivistön ym. lak.al. n:o 412 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ..	”

Siv.	Siv.
403) Ed. H. Linnan ym. lak.al. n:o 413 laiksi sairausvakuutuslain muuttami- sesta	421) Ed. Juvelan ym. lak.al. n:o 431 laiksi invaliidihuoltolain muuttami- sesta
404) Ed. Männistön ym. lak.al. n:o 414 laiksi sairausvakuutuslain muuttami- sesta	422) Ed. Kaupin ym. lak.al. n:o 432 laiksi invaliidihuoltolain 2 §:n muutta- misesta
405) Ed. Männistön ym. lak.al. n:o 415 laiksi sairausvakuutuslain muuttami- sesta	423) Ed. H. Linnan ym. lak.al. n:o 433 laiksi invaliidihuoltolain muuttami- sesta
406) Ed. Männistön ym. lak.al. n:o 416 laiksi sairausvakuutuslain muuttami- sesta	424) Ed. Pohjosen ym. lak.al. n:o 434 laiksi invaliidihuoltolain muuttami- sesta
407) Ed. Männistön ym. lak.al. n:o 417 laiksi sairausvakuutuslain muuttami- sesta	425) Ed. Lehmosen ym. lak.al. n:o 435 laiksi invaliidirahalain muuttami- sesta
408) Ed. Paasivuoren ym. lak.al. n:o 418 laiksi sairausvakuutuslain muuttami- sesta	426) Ed. Mäkelän ym. lak.al. n:o 436 laiksi invaliidirahalain muuttamisesta ..
409) Ed. Paasivuoren ym. lak.al. n:o 419 laiksi sairausvakuutuslain muuttami- sesta	427) Ed. Siikanjemen ym. lak.al. n:o 437 laiksi invaliidirahalain muuttami- sesta
410) Ed. Ronkaisen ym. lak.al. n:o 420 laiksi sairausvakuutuslain muuttami- sesta	428) Ed. Eskmanin ym. lak.al. n:o 438 laeiksi invaliidirahalain ja kansan- eläkelain muuttamisesta
411) Ed. Rosnellin ym. lak.al. n:o 421 laiksi sairausvakuutuslain muuttami- sesta	429) Ed. Lehmosen ym. lak.al. n:o 439 laeiksi invaliidirahalain ja kansanelä- kelain muuttamisesta
412) Ed. Saimon ym. lak.al. n:o 422 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta	430) Ed. Salmivuoren ym. lak.al. n:o 440 laeiksi invaliidirahalain ja kansanelä- kelain muuttamisesta
413) Ed. Saimon ym. lak.al. n:o 423 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta	431) Ed. Lemströmin ym. lak.al. n:o 441 laiksi sotilasvammalain muuttami- sesta
414) Ed. Tallgrenin ym. lak.al. n:o 424 laiksi sairausvakuutuslain muutta- misesta	432) Ed. Mäkelän ym. lak.al. n:o 442 laiksi sotilasvammalain muuttami- sesta
415) Ed. Työläjärven ym. lak.al. n:o 425 laiksi sairausvakuutuslain muutta- misesta	433) Ed. Procopén ym. lak.al. n:o 443 laiksi sotilasvammalain muuttami- sesta
416) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 426 laiksi sairausvakuutuslain muut- tamisesta	434) Ed. Vainion ym. lak.al. n:o 444 laiksi sotilasvammalain muuttami- sesta
417) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 427 laiksi sairausvakuutuslain 16 ja 76 §:n muuttamisesta	435) Ed. Salon ym. lak.al. n:o 445 laiksi sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain muuttami- sesta
418) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 428 laiksi vuodelta 1973 suoritetta- van työnantajan sairausvakuutusmaksun määrästä	436) Ed. Sinisalón ym. lak.al. n:o 446 laiksi sotilasvammalain soveltamis- alan laajentamisesta annetun lain muut- tamisesta
419) Ed. Aron ym. lak.al. n:o 429 laiksi invaliidihuoltolain muuttamisesta	437) Ed. Kaipaisen ym. lak.al. n:o 447 laiksi tapaturmavakuutuslain mukai- sen toiminnan harjoittamisesta
420) Ed. Björklundin ym. lak.al. n:o 430 laiksi invaliidihuoltolain muuttami- sesta	

	Siv.		Siv.
438) Ed. Järvisalo-Kanervan ym. lak.al. n:o 448 laiksi tapaturmavakuutuslain 32 §:n muuttamisesta	174	455) Ed. Väinö Turusen lak.al. n:o 465 laiksi lapsiperheiden asumistuesta annetun lain muuttamisesta	174
439) Ed. Laineen ym. lak.al. n:o 449 laiksi tapaturmavakuutuslain 51 §:n kumoamisesta	”	456) Ed. Eskmanin ym. lak.al. n:o 466 laiksi lasten päivähoidosta	”
440) Ed. Hostilan ym. lak.al. n:o 450 laiksi tapaturmakorvausten korottamisesta annetun lain muuttamisesta	”	457) Ed. Hetemäen ym. lak.al. n:o 467 laiksi hoitolisästä ja lasten päivähoidosta	”
441) Ed. Asunmaan ym. lak.al. n:o 451 laiksi itsenäisten yrittäjien tapaturmavakuutuksesta	”	458) Ed. Tiekson ym. lak.al. n:o 468 laiksi lasten päivähoidosta	”
442) Ed. Laineen ym. lak.al. n:o 452 laiksi rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta	”	459) Ed. Äärin ym. lak.al. n:o 469 laiksi lapsiavustuksesta ja lasten päivähoidosta	”
443) Ed. Juntumaan ym. lak.al. n:o 453 laiksi elatusavun ennakosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	”	460) Ed. Rosnellin ym. lak.al. n:o 470 laiksi sotilasavustuslain muuttamisesta	”
444) Ed. Rosnellin ym. lak.al. n:o 454 laiksi elatusavun ennakosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	”	461) Ed. Borgin ym. lak.al. n:o 471 kotiuttamisrahalaiksi	”
445) Ed. Sepän ym. lak.al. n:o 455 laiksi elatusavun ennakosta annetun lain muuttamisesta	”	462) Ed. Haapasalon ym. lak.al. n:o 472 laiksi Heinolan—Savon radan yhdysradan rakentamisesta	”
446) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 456 laiksi elatusavun ennakosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	”	463) Ed. Knuutilan ym. lak.al. n:o 473 laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta	”
447) Ed. Veikko Turusen ym. lak.al. n:o 457 laiksi lapsilisälain muuttamisesta	”	464) Ed. Tähkämaan ym. lak.al. n:o 474 laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta	”
448) Ed. Rosnellin ym. lak.al. n:o 458 laiksi lapsilisälain muuttamisesta ..	”	465) Ed. Uusitalon ym. lak.al. n:o 475 laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta	”
449) Ed. Karpolan ym. lak.al. n:o 459 laiksi erityislapsilisälain muuttamisesta	”	466) Ed. S. Westerlundin ym. lak.al. n:o 476 laiksi yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta	”
450) Ed. V. Vennamon ym. lak.al. n:o 460 laiksi erityislapsilisälain muuttamisesta	”	467) Ed. Kaupin ym. lak.al. n:o 477 laiksi tieliikennelain 5 §:n muuttamisesta	”
451) Ed. Tiilikaisen ym. lak.al. n:o 461 laeiksi lapsen hoitotuesta annetun lain ja erityislapsilisälain muuttamisesta ..	”	468) Ed. Laation ym. lak.al. n:o 478 laiksi tieliikennelain muuttamisesta	”
452) Ed. Pekkarisen ym. lak.al. n:o 462 laiksi perhelisälain muuttamisesta ..	”	469) Ed. Jaatisen lak.al. n:o 479 laiksi veneliikennelain muuttamisesta	”
453) Ed. Juntumaan ym. lak.al. n:o 463 laiksi äitiysavustuslain muuttamisesta	”	470) Ed. Pohjosen ym. lak.al. n:o 480 laiksi maidontarkastuslain muuttamisesta	”
454) Ed. Hyvösen ym. lak.al. n:o 464 laiksi lapsiperheiden asumistuesta annetun lain muuttamisesta	”	471) Ed. Aallon ym. rah.al. n:o 1 määrärahan osoittamisesta korvausten maksamiseksi vankiloissa olleille punakaartilaisille	”
		472) Ed. Aallon ym. rah.al. n:o 2 määrärahan osoittamisesta Hämeenlinnan—Harvialan—Turenkin tien rakentamiseksi välillä Harviala—Turenki	”

	Siv.		Siv.
473) Ed. Aallon ym. rah.al. n:o 3 määrärahan osoittamisesta Tervakosken eritasoristeyksen suunnittelemiseen	174	487) Ed. Forsmanin rah.al. n:o 17 määrärahan osoittamisesta Lappeenrannan lastentarhanopettajaseminaarin perustamiseen	174
474) Ed. Aallon ym. rah.al. n:o 4 määrärahan osoittamisesta maantien parannustöiden aloittamiseksi teosalla Turunki—Kilparisti	„	488) Ed. Forsmanin rah.al. n:o 18 määrärahan osoittamisesta öljyjohdon vetämistä Neuvostoliitosta Suomeen koskevan tutkimuksen suorittamiseen	„
475) Ed. Ajon ym. rah.al. n:o 5 määrärahan osoittamisesta Lapin metsäkoulun lunastamiseen valtiolle	„	489) Ed. Hokkasen ym. rah.al. n:o 19 määrärahan osoittamisesta kaupallisten sihteerien kotimaassa käyntien aiheuttamien kustannusten korvaamiseen	„
476) Ed. Ajon ym. rah.al. n:o 6 määrärahan osoittamisesta Kemijoen kokonaiskäyttöä palvelevan nippu-uittosuunnitelman laatimiseen	„	490) Ed. Hostilan ym. rah.al. n:o 20 määrärahan osoittamisesta siltapenkereen rakentamiseen Tiutisen saarelta Karhulan kauppalaan	„
477) Ed. Ajon ym. rah.al. n:o 7 määrärahan osoittamisesta metsähallituksen metsäyöntekijöiden asuntotuotantoa varten	„	491) Ed. Huotarin ym. rah.al. n:o 21 määrärahan osoittamisesta Lemin kirkolta Iitiän kautta Lappeenrannan—Mikkelin valtatielle johtavan maantien uudelleen rakentamiseksi	„
478) Ed. Ajon ym. rah.al. n:o 8 määrärahan osoittamisesta Ivalon lentokentän rakennustöiden loppuunsaattamista varten	„	492) Ed. Huotarin ym. rah.al. n:o 22 määrärahan osoittamisesta Lintulan luostarikirkon ja -rakennusten rakentamiseksi	„
479) Ed. Ajon ym. rah.al. n:o 9 määrärahan osoittamisesta Väylänvarren tien perusparannusta varten	„	493) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 23 määrärahan osoittamisesta Halosten Museosäätiön avustukseen Lapinlahdella	„
480) Ed. Ajon ym. rah.al. n:o 10 määrärahan osoittamisesta Ivalon lentokentän pääkiitotien varustamiseksi kiitotie- ja lähestymisvaloilla	„	494) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 24 määrärahan osoittamisesta kehitysalueille rakennettavien vanhustentalojen rakentamiseen	„
481) Ed. Ajon ym. rah.al. n:o 11 määrärahan osoittamisesta valtatie n:o 4 parantamistyön aloittamiseen välillä Kaunisää—Törmänen	„	495) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 25 määrärahan osoittamisesta Melalahden—Kaavin maantien parantamiseen	„
482) Ed. Ajon ym. rah.al. n:o 12 määrärahan osoittamisesta Rovaniemen sairaanhoito-oppilaitoksen rakennustöiden aloittamiseen	„	496) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 26 määrärahan osoittamisesta Siilinjärven—Maaningan maantien rakentamiseen	„
483) Ed. Ajon ym. rah.al. n:o 13 määrärahan osoittamisesta Tirron-Angelin polkutien parantamiseen	„	497) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 27 määrärahan osoittamisesta Sorsakosken—Jäppilän—Pieksämäen maantien parantamiseen	„
484) Ed. Ajon ym. rah.al. n:o 14 määrärahan osoittamisesta Kittilä-suunnitelman edellyttämään perusparannustyöhön	„	498) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 28 määrärahan osoittamisesta Sonnilansalmen sillan rakentamiseen Lapinlahden kunnassa	„
485) Ed. Eskmanin ym. rah.al. n:o 15 määrärahan osoittamisesta Opintorahastoyhdistysten Tuki r.y.:lle oppikoulussa menestyvien vähävaraisten oppilaiden koulunkäynnin tukemiseen	„	499) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 29 määrärahan osoittamisesta maantien uudelleen rakentamiseen välillä Leppävirran silta—Mäntymäki	„
486) Ed. Forsmanin ym. rah.al. n:o 16 määrärahan osoittamisesta eläkeläisten vanhojen asuntojen kunnostamiseen	„	500) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 30 määrärahan osoittamisesta Iisalmen—	„

	Siv.		Siv.
Nurmeksen maantien parannustöiden jatkamiseen	174	514) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 44 määrärahan osoittamisesta Hankamäen—Säyneisen maantien päällystämiseen ..	174
501) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 31 määrärahan osoittamisesta Heinäkylän—Majoonjärven—Kotajärven paikallistien rakentamiseen Kiuruveden ja Pielaveden kunnissa	„	515) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 45 määrärahan osoittamisesta Vehmersalmen—Räsälän—Puutossalmen maantien sekä Puutossalmen ja Vehmersalmen siltojen rakentamiseen	„
502) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 32 määrärahan osoittamisesta Kortejoen—Kuopion maantien rakentamiseen	„	516) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 46 määrärahan osoittamisesta Peltosalmen maataloudellisten oppilaitosten rakennustöiden jatkamiseen	„
503) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 33 määrärahan osoittamisesta valtion virastotalon rakentamiseen Suonenjoen kauppaan	„	517) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 47 määrärahan osoittamisesta Lapinlahden ja Varpaisjärven terveyskeskuksen rakentamiseen Lapinlahdelle	„
504) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 34 määrärahan osoittamisesta Vuorimäen—Katajamäen paikallistien rakentamiseen Rautavaaran kunnassa	„	518) Ed. Härkösen ym. rah.al. n:o 48 määrärahan osoittamisesta Tammijärven—Joutsan mantien parantamiseen ..	„
505) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 35 määrärahan osoittamisesta Nerohvirran sillan ja padon uudelleen rakentamiseen Nerkoon paikallistiellä	„	519) Ed. Härkösen ym. rah.al. n:o 49 määrärahan osoittamisesta Viitasaaren—Saarijärven tien parantamiseen	„
506) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 36 määrärahan osoittamisesta Rautavaaran lentokentän pääkiitoradan päällystämiseen	„	520) Ed. Härkösen ym. rah.al. n:o 50 määrärahan osoittamisesta Kyyjärven—Viitasaaren maantien rakentamiseen ..	„
507) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 37 määrärahan osoittamisesta Juankosken—Muuruveden—Riistaveden maantien rakentamiseen	„	521) Ed. Härkösen ym. rah.al. n:o 51 määrärahan osoittamisesta Siltasalmen ja Mahlunjoen siltojen rakentamiseen ja erään oikaisun suorittamiseen Saarijärven—Myllymäen maantiellä	„
508) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 38 määrärahan osoittamisesta konekirjoittajien palkkaamiseen Kuopion lääninhallitukseen	„	522) Ed. Härkösen ym. rah.al. n:o 52 määrärahan osoittamisesta Jämsästä Pihtiputaalle rakennettavan valtatie suunnittelua varten	„
509) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 39 määrärahan osoittamisesta moottoritien rakentamiseen välillä Toivala—Siilinjärvi ..	„	523) Ed. Härkösen ym. rah.al. n:o 53 määrärahan osoittamisesta taloudellisissa vaikeuksissa olevien rintamasotilaiden eläkkeisiin	„
510) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 40 määrärahan osoittamisesta valtion virastotalon rakentamiseksi Siilinjärven kuntaan ..	„	524) Ed. Härkösen ym. rah.al. n:o 54 määrärahan osoittamisesta Saarijärven metsäkoulun suunnittelu- ja peruskorjaustoihin	„
511) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 41 määrärahan osoittamisesta Säynätsalmen sillan rakentamiseen Rautalammin kunnassa	„	525) Ed. Härkösen ym. rah.al. n:o 55 määrärahan osoittamisesta maatilametsänomistajien koulutustarpeen selvittämiseen	„
512) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 42 määrärahan osoittamisesta entisen kantatie 69:n parantamiseen välillä Kivisalmi—Koskelo sekä Toholahden sillan uusimiseen Rautalammin kirkonkylässä ..	„	526) Ed. Härkösen ym. rah.al. n:o 56 määrärahan osoittamisesta Pihlajaveden asemansseudun tiejärjestelyjä varten	„
513) Ed. Häikiön ym. rah.al. n:o 43 määrärahan osoittamisesta Keiteleen—Viitasaaren maantien rakentamiseen	„	527) Ed. Härkösen ym. rah.al. n:o 57 määrärahan osoittamisesta suunnitelman laatimiseen Kärkistensalmen lossin	

	Siv.		Siv.
korvaamiseksi sillalla Korpilahden kunnassa	174	542) Ed. Järvenpään ym. rah.al. n:o 72 määrärahan osoittamisesta aallonmurtajien rakentamiseen Mäntyluodon sataman edustalle	174
528) Ed. Härkösen ym. rah.al. n:o 58 määrärahan osoittamisesta Multian—Uuraisten maantien parantamiseen	”	543) Ed. Järvenpään ym. rah.al. n:o 73 määrärahan osoittamisesta Satakunnan tie- ja vesirakennuspiirin perustamiseen ..	”
529) Ed. Härkösen ym. rah.al. n:o 59 määrärahan osoittamisesta TVL:n Saarijärven tiemestaripiirin tukikohdan rakentamiseksi	”	544) Ed. Kainulaisen ym. rah.al. n:o 74 määrärahan osoittamisesta Pieksämäen—Kangasniemen—Joutsan maantien parantamiseen	”
530) Ed. Jaatisen rah.al. n:o 60 määrärahan osoittamisesta Jyväskylän—Koskenpään tien suunnitteluun	”	545) Ed. Kainulaisen ym. rah.al. n:o 75 määrärahan osoittamisesta Ahmalammen—Kymen läänin rajan tieosuuden parantamiseen	”
531) Ed. Jaatisen rah.al. n:o 61 määrärahan osoittamisesta Haukkalan paikallistien rakentamiseksi Jyväskylän kaupungissa	”	546) Ed. Kainulaisen ym. rah.al. n:o 76 määrärahan osoittamisesta töiden aloittamiseen Heinolan—Lusin moottoritieosuudella	”
532) Ed. Jokelan ym. rah.al. n:o 62 määrärahan osoittamisesta polkuteiden rakentamista varten	”	547) Ed. Kainulaisen ym. rah.al. n:o 77 määrärahan osoittamisesta lapsiperheiden asumistukeen	”
533) Ed. Jokelan ym. rah.al. n:o 63 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Paliskuntain Yhdistykselle poronjalostustoiminnan aloittamista varten	”	548) Ed. Kainulaisen ym. rah.al. n:o 78 määrärahan osoittamisesta Mäntyharjun—Ristiinan rautatien rakentamiseen ..	”
534) Ed. Jokelan ym. rah.al. n:o 64 määrärahan osoittamisesta porotalouden tutkimustoimintaan	”	549) Ed. Kainulaisen ym. rah.al. n:o 79 määrärahan osoittamisesta Säämingin ja Puumalan saaristojen liikenteen hoitamiseksi kelirikkoaikoina	”
535) Ed. Juntumaan ym. rah.al. n:o 65 määrärahan osoittamisesta mustalaisnuorten opintojen tukemiseen	”	550) Ed. Kainulaisen ym. rah.al. n:o 80 määrärahan osoittamisesta Joroisten lentokentän kannatusyhdistyksen velkojen maksamiseen	”
536) Ed. Juntumaan ym. rah.al. n:o 66 määrärahan osoittamisesta Mustalaiskulttuurisäätiön perustamis pääomaksi ..	”	551) Ed. Aino Karjalaisen rah.al. n:o 81 määrärahan osoittamisesta Haukiperrän sillan rakennustöiden aloittamiseen Suomussalmen kunnassa	”
537) Ed. Juntumaan ym. rah.al. n:o 67 määrärahan osoittamisesta mustalaisten aikuiskurssien järjestämiseen	”	552) Ed. Kockin ym. rah.al. n:o 82 määrärahan osoittamisesta Lahden moottoritien Lusin — Järvenpään välisen osuuden suunnitteluun	”
538) Ed. Juntumaan ym. rah.al. n:o 68 määrärahan osoittamisesta riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen maksullista palvelutoimintaa varten	”	553) Ed. Kockin ym. rah.al. n:o 83 määrärahan osoittamisesta Orimattilan kirkonkylän ja valtatie 4—5 välisen yhdystien suunnittelua ja rakentamista varten	”
539) Ed. Juntumaan ym. rah.al. n:o 69 määrärahan osoittamisesta Suomen Merimieslähetyssseuran toiminnan tukemiseen	”	554) Ed. Koppasen ym. rah.al. n:o 84 määrärahan osoittamisesta kantatien n:o 55 rakennustöiden aloittamiseen välillä Hyvinkää—Mäntsälä	”
540) Ed. Järvenpään rah.al. n:o 70 määrärahan osoittamisesta taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden sokeiden ja heidän perheittensä hyväksi	”	555) Ed. Koppasen ym. rah.al. n:o 85 määrärahan osoittamisesta varsinaisen valtatie n:o 4 parantamiseen	”
541) Ed. Järvenpään ym. rah.al. n:o 71 määrärahan osoittamisesta Porin pohjoisen satamatien rakentamisen aloittamiseen	”		

Siv.		Siv.
	556) Ed. Koskenniemen ym. rah.al. n:o 86 määrärahan osoittamisesta Inarinjärven kalakantojen hoitoon	174
	557) Ed. Koskenniemen ym. rah.al. n:o 87 määrärahan osoittamisesta kasarirakennuksen rakentamiseen Ylitorioon	”
	558) Ed. Koskenniemen ym. rah.al. n:o 88 määrärahan osoittamisesta Kemlin—Tornion talousalueen suunnittelutehtävien toteuttamiseen	”
	559) Ed. Koskenniemen ym. rah.al. n:o 89 määrärahan osoittamisesta yleiskaavan laatimiseen Äkäslompolon alueelle	”
	560) Ed. Koskisen ym. rah.al. n:o 90 määrärahan osoittamisesta ylimääräisten eläkkeiden maksamiseksi punakaartilaisille	”
	561) Ed. Koskisen ym. rah.al. n:o 91 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi kunnille vuokra-asuntojen rakentamiseksi vanhuksille ja lapsiperheille	”
	562) Ed. Koskisen ym. rah.al. n:o 92 määrärahan osoittamisesta kunnille lasten välvytön päivähoiton kustannusten suorittamiseen lastenseimissä ja päiväkodeissa	”
	563) Ed. Kurpan ym. rah.al. n:o 93 määrärahan osoittamisesta yli- tai alikulkusillan rakentamiseksi Loimaan rata- pihalle	”
	564) Ed. Kurpan ym. rah.al. n:o 94 määrärahan osoittamisesta Oripään—Yläneen tieosuuden kunnostamiseen ..	”
	565) Ed. Kurpan ym. rah.al. n:o 95 määrärahan osoittamisesta katsastustilojen vuokraamiseen Loimaalla	”
	566) Ed. Kurpan ym. rah.al. n:o 96 määrärahan osoittamisesta eduskuntatyön kehittämisen suunnitteluun	”
	567) Ed. Kurpan ym. rah.al. n:o 97 määrärahan osoittamisesta asevelvollisten päivärahoihin	”
	568) Ed. Kurpan ym. rah.al. n:o 98 määrärahan osoittamisesta ammatinvalinnanohjaustoimiston perustamiseksi Loimalle	”
	569) Ed. Laineen ym. rah.al. n:o 99 määrärahan osoittamisesta Turun sairaanhoito-opiston rakennustöiden aloittamiseen	”
	570) Ed. Lankisen ym. rah.al. n:o 100 määrärahan osoittamisesta Vääkсын kanavan kunnostamiseen	174
	571) Ed. Lankisen ym. rah.al. n:o 101 määrärahan osoittamisesta valtion virastotalon suunnitteluun Lahteen	”
	572) Ed. Lankisen ym. rah.al. n:o 102 määrärahan osoittamisesta Orimattilan—Lahden maantien aikaansaamiseen ..	”
	573) Ed. Lepistön ym. rah.al. n:o 103 määrärahan osoittamisesta maantien parannustöiden aloittamiseksi välillä Vähäkyrö—Mustasaari—Vaasa	”
	574) Ed. Lepistön ym. rah.al. n:o 104 määrärahan osoittamisesta peruna-jauhotehtaiden toiminnan tehostamiseen ..	”
	575) Ed. Lepistön ym. rah.al. n:o 105 määrärahan osoittamisesta Kauhajoen—Kurikan maantien päällystystyön aloittamiseen	”
	576) Ed. Lepistön ym. rah.al. n:o 106 määrärahan osoittamisesta Kontsaan—Ylistaron maantien päällystystyön aloittamiseen	”
	577) Ed. Lepistön ym. rah.al. n:o 107 määrärahan osoittamisesta Reinilänkosken sillan rakennustöiden aloittamiseen Isonkyrön kunnassa	”
	578) Ed. Lindemanin ym. rah.al. n:o 108 määrärahan osoittamisesta Inkoon ja Snappertunan välisen maantien kestopäällystämistä varten	”
	579) Ed. Lindemanin ym. rah.al. n:o 109 määrärahan osoittamisesta parannustöiden aloittamista varten Lohjan aseman ja Pikkalan välisellä maantiellä	”
	580) Ed. Lindemanin ym. rah.al. n:o 110 määrärahan osoittamisesta valtion virastotalon suunnittelua varten Karjaan kauppalaan	”
	581) Ed. Lindemanin ym. rah.al. n:o 111 määrärahan osoittamisesta ammatinvalinnanohjaustoimistoa varten Karjaan kauppalaan	”
	582) Ed. Lindemanin ym. rah.al. n:o 112 määrärahan osoittamisesta ammatinvalinnanohjaustoimistoa varten Porvoon kaupunkiin	”
	583) Ed. Mattilan ym. rah.al. n:o 113 määrärahan osoittamisesta Uudenmaan maakunnallisen yhdistieverkoston parantamiseen	”

Siv.		Siv.
	584) Ed. Mattilan ym. rah.al. n:o 114 määrärahan osoittamisesta Siipoon—Perttulan—Nurmijärven tien suunnitteluun ja rakentamiseen	174
	585) Ed. Mattilan ym. rah.al. n:o 115 määrärahan osoittamisesta Sierlan—Viuvalan tien parantamiseen	”
	586) Ed. Mattilan ym. rah.al. n:o 116 määrärahan osoittamisesta Ahvenkosken—Elimäen maantien parantamiseen välillä Ahvenkoski—Ruotsinpyhtää	”
	587) Ed. Mattilan ym. rah.al. n:o 117 määrärahan osoittamisesta kehätieosuuden suunnitteluun ja töiden aloittamiseen välillä Mäntsälä—Noppo	”
	588) Ed. Mattilan ym. rah.al. n:o 118 määrärahan osoittamisesta Raalan—Nummensyrjän maantien perusparannukseen	”
	589) Ed. Mattilan ym. rah.al. n:o 119 määrärahan osoittamisesta Mäntsälän—Pukkilan yhdyntien rakentamiseen	”
	590) Ed. Mattilan ym. rah.al. n:o 120 määrärahan osoittamisesta Karkkilan—Pusulän—Lohjan tien rakentamiseen	”
	591) Ed. Mattilan ym. rah.al. n:o 121 määrärahan osoittamisesta Hirvihaaranojen perkausjärjestelyn loppuunsaattamiseksi Mäntsälässä ja Porvoon maalaiskunnassa	”
	592) Ed. Miettisen ym. rah.al. n:o 122 määrärahan osoittamisesta Mäntyharjun asemansudun ja Mikkelin—Kouvolan tien välisen maantien perusparannus- ja rakennuskustannuksia varten	”
	593) Ed. Miettisen ym. rah.al. n:o 123 määrärahan osoittamisesta Kuomioskosken ja Kouvolan—Mikkelin maantien välisen yhdyntien rakentamista varten	”
	594) Ed. Mustosen ym. rah.al. n:o 124 määrärahan osoittamisesta pienviljelijöiden taloudellisen yhteistoiminnan tukemiseen	”
	595) Ed. Mustosen ym. rah.al. n:o 125 määrärahan osoittamisesta kehitysalueitten sähköistämisen tukemiseksi ..	”
	596) Ed. Mustosen ym. rah.al. n:o 126 määrärahan osoittamisesta kaoliini- ja kalkkikaivostoiminnan aloittamiseksi Puolangan kunnan Pihlajavaarassa	”
	597) Ed. Mykkäsen ym. rah.al. n:o 127 määrärahan osoittamisesta hillan ja muiden luonnonmarjojen perus-, viljely- ja jalostustutkimuksiin	174
	598) Ed. Mykkäsen ym. rah.al. n:o 128 määrärahan osoittamisesta geologisen tutkimuslaitoksen Rovaniemen toimiston toimitalon suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten	”
	599) Ed. Myrskyläisen ym. rah.al. n:o 129 määrärahan osoittamisesta Lahden sairaanhoito-oppilaitoksen suunnitteluun ja rakentamiseen	”
	600) Ed. Mäkelän ym. rah.al. n:o 130 määrärahan osoittamisesta Porin lyhytaaltoaseman uusimista varten lyhytaaltolähetystoiminnan turvaamiseksi	”
	601) Ed. Nevalaisen ym. rah.al. n:o 131 määrärahan osoittamisesta uusien tutkijan virkojen ja toimien perustamiseen geologiseen tutkimuslaitokseen ...	”
	602) Ed. E. Niemisen ym. rah.al. n:o 132 määrärahan osoittamisesta Mestilän—Honkilahden tien rakentamiseen	”
	603) Ed. E. Niemisen ym. rah.al. n:o 133 määrärahan osoittamisesta Kokemäen—Jalonojan—Keikyän tien rakennustöiden aloittamiseksi	”
	604) Ed. E. Niemisen ym. rah.al. n:o 134 määrärahan osoittamisesta Kankaanpään—Kiikoisten—Vammalan tien rakennustöiden aloittamiseksi	”
	605) Ed. E. Niemisen ym. rah.al. n:o 135 määrärahan osoittamisesta Kokemäen—Kiukaisten—Eurajoen tien rakennustöiden aloittamiseksi	”
	606) Ed. E. Niemisen ym. rah.al. n:o 136 määrärahan osoittamisesta marjakasvien tutkimiseen maatalouden tutkimuskeskuksessa	”
	607) Ed. E. Niemisen ym. rah.al. n:o 137 määrärahan osoittamisesta vihannesten laatututkimusten suorittamiseen maatalouden tutkimuskeskuksessa	”
	608) Ed. N. Niemisen ym. rah.al. n:o 138 määrärahan osoittamisesta ammatinvalinnanohjaustoimiston perustamiseksi Heinolaan	”
	609) Ed. E. Niskasen ym. rah.al. n:o 139 määrärahan osoittamisesta Ruotsin suomalaisille tarkoitettun suomenkielisen ohjelmopalvelun tehostamiseen	”

Siv.		Siv.
	610) Ed. E. Niskasen ym. rah.al. n:o 140 määrärahan osoittamisesta metsäpuiden resistenssijalostustutkimukseen	
	611) Ed. E. Niskasen ym. rah.al. n:o 141 määrärahan osoittamisesta lyhytkiertoviljelyyn soveltuvien puulajikkeiden jalostamiseen	
	612) Ed. Pekkalan ym. rah.al. n:o 142 määrärahan osoittamisesta kohtuuttoman korkean veden hinnan alentamiseen	
	613) Ed. Pekkalan ym. rah.al. n:o 143 määrärahan osoittamisesta Kyösti Kallio-museon perustamiseen Nivalaan . .	
	614) Ed. Pekkalan ym. rah.al. n:o 144 määrärahan osoittamisesta Haapa-veden emäntäkoulun päärakennuksen suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten	
	615) Ed. Pohjosen ym. rah.al. n:o 145 määrärahan osoittamisesta Suomen Syöpäyhdistyksen ja Syöpäsäätiön syöpätorjuntatyön tukemiseen	
	616) Ed. Poutasen ym. rah.al. n:o 146 määrärahan osoittamisesta kunnan-eläinlääkärien virka-asuntojen ja vastaanottotilojen rakentamiseen	
	617) Ed. Poutasen ym. rah.al. n:o 147 määrärahan osoittamisesta sivutoimista vuokramökkitoimintaa harjoittavien lainoittamiseen	
	618) Ed. Procopén ym. rah.al. n:o 148 määrärahan osoittamisesta Allergia-liitto r.y:lle valistus- ja kuntoutustyön tukemista varten	
	619) Ed. Ronkaisen ym. rah.al. n:o 149 määrärahan osoittamisesta Kristillinen Alkoholisti- ja Narkomaaniryö r.y:n Someron hoitokodin hoitokustannuksiin	
	620) Ed. Ronkaisen ym. rah.al. n:o 150 määrärahan osoittamisesta Savonlinnan talousalueen pienten ja keskisuurten yritysten korkotukiluottoihin	
	621) Ed. Ronkaisen ym. rah.al. n:o 151 määrärahan osoittamisesta Mikkelin läänin luonnontieteellis-biologisen tutkimuslaitoksen suunnitteluun	
	622) Ed. Ronkaisen ym. rah.al. n:o 152 määrärahan osoittamisesta valtion Keski-Saimaan matkailukeskuksen suunnitteluun	
	623) Ed. Ronkaisen ym. rah.al. n:o 153 määrärahan osoittamisesta Keski-Sai-	
	maan keskusalanviljelylaitoksen aikaansaamiseen	174
174	624) Ed. Ronkaisen ym. rah.al. n:o 154 määrärahan osoittamisesta Vihreä Keidas r.y:n toiminnan tukemiseen	„
	625) Ed. Ronkaisen ym. rah.al. n:o 155 määrärahan osoittamisesta Pelastusarmeijan tukemiseen sosiaalisen toimitalon rakentamiseksi Malmille	„
	626) Ed. Ronkaisen ym. rah.al. n:o 156 määrärahan osoittamisesta odottamattomien kalastusvahinkojen selvittämistä ja ennakkokorvausten maksamista varten	„
	627) Ed. Saimon ym. rah.al. n:o 157 määrärahan osoittamisesta kohdunkaulasyövän terveystarkastuskustannusten korvaamiseen kunnille	„
	628) Ed. Saimon ym. rah.al. n:o 158 määrärahan osoittamisesta Lievestuoreen—Kangasniemen valtatieosuuden rakennustöiden aloittamiseen	„
	629) Ed. Saimon ym. rah.al. n:o 159 määrärahan osoittamisesta pysyvien tilojen aikaansaamiseksi Keski-Suomen koeasemalle	„
	630) Ed. Saimon ym. rah.al. n:o 160 määrärahan osoittamisesta Hankasalmen—Konneveden maantien rakentamiseen	„
	631) Ed. Saimon ym. rah.al. n:o 161 määrärahan osoittamisesta Saakosken—Jämsänkosken—Hallin maantien rakentamiseksi	„
	632) Ed. Sainion ym. rah.al. n:o 162 määrärahan osoittamisesta Luonnonmaan—Naantalın—Turun moottoritien rakentamiseen	„
	633) Ed. Salaman ym. rah.al. n:o 163 määrärahan osoittamisesta sisäoppilaitoksen rakentamiseksi Jyväskylään reumaattisia sairauksia sairastavien lasten ja nuorten kuntoutusta ja koulutusta varten	„
	634) Ed. Salmivuoren ym. rah.al. n:o 164 määrärahan osoittamisesta Riihimäen—Hyvinkään—Järvenpään maantien aikaansaamiseksi	„
	635) Ed. Salmivuoren ym. rah.al. n:o 165 määrärahan osoittamisesta Mäntsälän—Hyvinkään kehätien rakennustöiden nopeuttamiseksi	„

Siv.		Siv.
	636) Ed. Salmivuoren ym. rah.al. n:o 166 määrärahan osoittamisesta Tuusulan tien leventämisen tutkimiseen ja töiden aloittamiseen	174
	637) Ed. Salmivuoren ym. rah.al. n:o 167 määrärahan osoittamisesta jätevesien johtamiseen Tuusulanjoen ja Keravanjoen alueella	”
	638) Ed. Salmivuoren ym. rah.al. n:o 168 määrärahan osoittamisesta Vanhan Porvoon pelastamiseen	”
	639) Ed. Salon ym. rah.al. n:o 169 määrärahan osoittamisesta Allergialiitto r.y:lle valistus- ja kuntoutustyön tukemiseksi	”
	640) Ed. Salolaisen ym. rah.al. n:o 170 määrärahan osoittamisesta World Wildlife Fundin Suomen säätiön perustamiseen ja toiminnan käynnistämiseen ..	”
	641) Ed. Salorannan ym. rah.al. n:o 171 määrärahan osoittamisesta Kyrönjoen vesistöaloussuunnitelman ja Lapuanjoen vesistöjärjestelyn toteuttamiseen	”
	642) Ed. Sandelinin ym. rah.al. n:o 172 määrärahan osoittamisesta Porin—Jyväskylän maantien rakentamiseksi Virtain kunnassa	”
	643) Ed. Sandelinin ym. rah.al. n:o 173 määrärahan osoittamisesta oppilaiden lukukausimaksujen poistamiseksi Tampereen yliopistossa	”
	644) Ed. Sandelinin ym. rah.al. n:o 174 määrärahan osoittamisesta koulutuslentokoneen prototyypin kehitystyöhön ..	”
	645) Ed. Sandelinin rah.al. n:o 175 määrärahan osoittamisesta kantatien n:o 66 parantamiseksi Ruoveden kunnan alueella	”
	646) Ed. Sepän ym. rah.al. n:o 176 määrärahan osoittamisesta valtion virastotalon rakentamiseksi Kurikkaan	”
	647) Ed. Siikaniemen ym. rah.al. n:o 177 määrärahan osoittamisesta Vesivehmaan pienkonekentän perusparantamiseen	”
	648) Ed. Siikaniemen ym. rah.al. n:o 178 määrärahan osoittamisesta Vääkсын kanavan kunnostamiseen	”
	649) Ed. Siikaniemen ym. rah.al. n:o 179 määrärahan osoittamisesta Salpakan kaan terveyskeskuksen suunnitteluun ja rakentamiseen	”
	650) Ed. Siikaniemen ym. rah.al. n:o 180 määrärahan osoittamisesta valtatie n:o 12 suunnitteluun Hälvälän ja Nastolan välillä	174
	651) Ed. Siikaniemen ym. rah.al. n:o 181 määrärahan osoittamisesta Padasjoen—Lammin maantien parantamistöiden jatkamiseen välillä Tommola—Taulu ..	”
	652) Ed. Siikaniemen ym. rah.al. n:o 182 määrärahan osoittamisesta metsäteiden rakennustarpeen inventoimiseen ..	”
	653) Ed. S. Suomisen ym. rah.al. n:o 183 määrärahan osoittamisesta ryömmiskaistojen rakentamiseksi valtatiellä n:o 3 Kuljun ja Keimolan välillä	”
	654) Ed. S. Suomisen ym. rah.al. n:o 184 määrärahan osoittamisesta uusvientija kotimarkkinateollisuuden tuotantokoneiden liikevaihtoverosta aiheutuvan kustannusten nousun korvaamiseksi	”
	655) Ed. S. Suomisen ym. rah.al. n:o 185 määrärahan osoittamisesta työsopimussuhteisten lennonjohtoharjoittelijoiden palkkaamiseen	”
	656) Ed. S. Suomisen ym. rah.al. n:o 186 määrärahan osoittamisesta patentihakemusten tutkimustyössä käytettävän välineistön hankkimiseen	”
	657) Ed. S. Suomisen ym. rah.al. n:o 187 määrärahan osoittamisesta eräiden virkojen ja toimien perustamiseksi patentti- ja rekisterihallitukseen	”
	658) Ed. Suortasen ym. rah.al. n:o 188 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kouvolan — Mikkelin maantieltä Valkealan varuskuntaan	”
	659) Ed. Suortasen ym. rah.al. n:o 189 määrärahan osoittamisesta Kymenlaakson emäntäkoulun rakentamiseksi Vehkalahden kuntaan	”
	660) Ed. Suortasen rah.al. n:o 190 määrärahan osoittamisesta Kouvolan—Heinolan maantien rakennustyön jatkamiseen	”
	661) Ed. Sutisen ym. rah.al. n:o 191 määrärahan osoittamisesta Oy Yleisradio Ab:n toimesta ulkomaille suunnatun Suomi-tietouden harjoittamiseen	”
	662) Ed. Tallgrenin ym. rah.al. n:o 192 määrärahan osoittamisesta kiinteän tieyhteyden rakennustöiden aloittamista varten Paraisten ja Nauvon välille	”

	Siv.		Siv.
663) Ed. Tiekson ym. rah.al. n:o 193 määrärahan osoittamisesta Ajoksen syväsataman väylän ruoppaukseen	174	677) Ed. Tähkämaan ym. rah.al. n:o 207 määrärahan osoittamisesta Lokalahden—Taivassalon maantien peruskorjausta varten	174
664) Ed. Tikkasen ym. rah.al. n:o 194 määrärahan osoittamisesta sivistystyön järjestämiseksi eräillä työmailla ..	„	678) Ed. Tähkämaan ym. rah.al. n:o 208 määrärahan osoittamisesta tuotantopalkkioiksi viljelijöille nurmikasvien siemenviljelyksestä	„
665) Ed. Tuomisen ym. rah.al. n:o 195 määrärahan osoittamisesta siirtotyöläisten asuntojen rakentamiseen	„	679) Ed. Tähkämaan ym. rah.al. n:o 209 määrärahan osoittamisesta Yläneen—Pöytyän—Karinaisten—Marttilan tien rakentamiseen	„
666) Ed. Tuomisen ym. rah.al. n:o 196 määrärahan osoittamisesta Aasian ja Afrikan kansallisten vapautusliikkeiden humanitääriin avustamiseen	„	680) Ed. Vainion ym. rah.al. n:o 210 määrärahan osoittamisesta Päijänteen kansallispuiston suunnitteluun	„
667) Ed. Veikko Turusen ym. rah.al. n:o 197 määrärahan osoittamisesta lainoiksi alkoholistien suojatyöpaikkojen aikaansaamiseksi	„	681) Ed. Vainion ym. rah.al. n:o 211 määrärahan osoittamisesta lainoiksi matkailua palvelevan laivaliikenteen harjoittajille	„
668) Ed. Veikko Turusen ym. rah.al. n:o 198 määrärahan osoittamisesta Kalmarin—Konttilan tien kunnostamiseksi ..	„	682) Ed. Weckmanin ym. rah.al. n:o 212 määrärahan osoittamisesta ylimääräisen avustuksen maksamiseen tukilisää saaville kansaneläkeläisille	„
669) Ed. Veikko Turusen ym. rah.al. n:o 199 määrärahan osoittamisesta Etelä-Suomen keskuskalanviljelylaitoksen tuotannon ylläpitämiseen	„	683) Ed. Weckmanin ym. rah.al. n:o 213 määrärahan osoittamisesta Valtion virastotalon aikaansaamiseen Tampereelle	„
670) Ed. Väinö Turusen rah.al. n:o 200 määrärahan osoittamisesta Kultakiven—Särkilahden maantien parantamiseen	„	684) Ed. Westerholmin ym. rah.al. n:o 214 määrärahan osoittamisesta valtion kalanviljelylaitoksen perustamiseksi Uukuniemen kuntaan	„
671) Ed. Väinö Turusen rah.al. n:o 201 määrärahan osoittamisesta Tuunaansalmen ja Punkasalmen siltojen rakentamiseen	„	685) Ed. Westerholmin ym. rah.al. n:o 215 määrärahan osoittamisesta sairauksille vastustuskykyisten puulajikkeiden kehittämiseen	„
672) Ed. Väinö Turusen rah.al. n:o 202 määrärahan osoittamisesta Pitkänsilan rakentamiskustannusten osittaiseen korvaamiseen Savonlinnan kaupungille ..	„	686) Ed. Westerholmin ym. rah.al. n:o 216 määrärahan osoittamisesta Kouvolan A-klinikan ylläpitokustannuksiin ..	„
673) Ed. Tähkämaan ym. rah.al. n:o 203 määrärahan osoittamisesta kalastajien käyttöön tarkoitettua satamalaiturin rakentamiseen Kustavin Vuosnaisiin ...	„	687) Ed. Westerholmin ym. rah.al. n:o 217 määrärahan osoittamisesta lyhytkiertoviljelyyn soveltuvien puulajikkeiden jalostamiseen	„
674) Ed. Tähkämaan ym. rah.al. n:o 204 määrärahan osoittamisesta Laitilan—Loimaan tien suunnitteluun	„	688) Ed. Vilmin ym. rah.al. n:o 218 määrärahan osoittamisesta uusien maanteiden suunnittelemista varten Lapin läänin alueen työllisyyden hoitamiseksi ..	„
675) Ed. Tähkämaan ym. rah.al. n:o 205 määrärahan osoittamisesta Vistan—Valkojan tien rakennustöiden aloittamiseen Paimion kunnassa	„	689) Ed. Vilmin ym. rah.al. n:o 219 määrärahan osoittamisesta Simojokisuun ruoppaamiseksi vesistön kalakannan lisäämistä varten	„
676) Ed. Tähkämaan ym. rah.al. n:o 206 määrärahan osoittamisesta Lehmänkirkun tien rakentamisen aloittamista varten	„	690) Ed. Vilponiemen ym. rah.al. n:o 220 määrärahan osoittamisesta Mäntyluodon sataman edustalle rakennettavien	„

aallonmurtajien rakennustöiden aloittamista varten	174
691) Ed. Vilponiemen ym. rah.al. n:o 221 määrärahan osoittamisesta maantien suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten Mäntyluodon—Reposaaren tieltä Ahlaisten kirkonkylään	”
692) Ed. Vilponiemen ym. rah.al. n:o 222 määrärahan osoittamisesta Satakunnan läänin perustamista varten	”
693) Ed. Volotisen ym. rah.al. n:o 223 määrärahan osoittamisesta Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n uudissähköistykseen tukemiseen	”
694) Ed. Volotisen ym. rah.al. n:o 224 määrärahan osoittamisesta Pohjois-Karjalan vesipiirin autokannan uusimiseksi	”
695) Ed. Volotisen ym. rah.al. n:o 225 määrärahan osoittamisesta Jänisjoen tulvasuojelutyöhön	”
696) Ed. Volotisen ym. rah.al. n:o 226 määrärahan osoittamisesta Suorlahden—Suoparsaaren tien kunnostamiseksi paikalliseksi	”
697) Ed. Volotisen ym. rah.al. n:o 227 määrärahan osoittamisesta kaivostointatutkimuksiin Polvijärvellä	”
698) Ed. Ilaskiven ym. lak.al. n:o 481 laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta	”
699) Ed. Holkerin ym. lak.al. n:o 482 kunnallisvaalilaiksi	”
700) Ed. S. Westerlundin ym. lak.al. n:o 483 kunnallisvaalilaiksi	”

Toinen käsittely:

701) Ehdotus laiksi kansanterveyslain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta	148
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 1; talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 7.	

Ensimmäinen käsittely:

702) Ehdotus laiksi oikeudenkäymiskaaren 30 luvun muuttamisesta	166
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 2.	

703) Ehdotus laiksi avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 11 §:n 3 momentin kumoamisesta	166
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 12.	
704) Ehdotus laiksi myrkkylain 22 §:n muuttamisesta	”
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 8.	
E sit e ll ä ä n:	
705) Hallituksen esitys n:o 41 Pariisissa vahingonkorvausvastuusta ydinvoiman alalla tehtyyn yleissopimukseen ja siihen liittyvään, Brysselissä tehtyyn lisäyleissopimukseen sisältyvien eräiden määräysten hyväksymisestä sekä atomivastuulaiksi	”
706) Hallituksen esitys n:o 42 laiksi maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa	”
707) Hallituksen esitys n:o 43 laiksi koulujärjestelmän perusteista annetun lain 12 §:n muuttamisesta	172
708) Hallituksen esitys n:o 44 laiksi päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta ..	173
709) Hallituksen esitys n:o 45 laiksi työntekijäin vuosilomasta annetun lain muuttamisesta	”
710) Hallituksen kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta vuonna 1970 ..	”

Pöydällepanoa varten esitellään:

711) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös hinnanerojen perimisestä sokerin hinnankorotuksen yhteydessä	174
---	-----

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aalto, Flinck, Häkämies, Härkönen, Juntumaa, T. M. Koivisto, Laine, Lemström, Mäkinen, Nikkilä, Pajunen, Pekkarinen, Rytönen, Suokas, Tiilikainen, Tikkanen, Weckman, V. Vennamo ja Voutilainen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntaryöstä saavat yksityisasiain vuoksi tämän päivän istunnoista edustajat Flinck, Häkämies, Härkönen, Laine, Pajunen, Rytönen, Tiilikainen, Tikkanen, V. Vennamo ja Voutilainen sekä tämän kuun 21 päivästä 24 päivään ed. Kohtala.

Perustuslakivaliokunnan varajäsenet.

Puhemies: Valiokuntapaikkojen järjestyä varten pyytää ed. Lindeman vapautusta perustuslakivaliokunnan varajäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Eduskunta päättäneen jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden varajäsenen valitsemisen perustuslakivaliokuntaan vapautuksen saaneen sijaan.

Hyväksytään.

Suuren valiokunnan varapuheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että suuri valiokunta on valinnut varapuheenjohtajakseen ed. Salorannan.

Valiokuntien puheenjohtajat.

Puhemies: Ilmoitetaan, että talousvaliokunta on valinnut puheenjohtajakseen ed. Vilponiemen sekä sosiaalivaliokunta puheenjohtajakseen ed. Mäkelän.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet kauppa- ja teollisuusministeri Linnamon vastaus ed. Tähtämaan kirjalliseen kysymykseen n:o 1 maatalouskoneiden hintojen korotuksista, oikeusministeri Paavolan vastaus ed. Äsvikin ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 5 Neuvostoliiton vastaisen julkaisutoiminnan estämisestä, ministeri Linnamon vastaus ed. Sinisalonen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 6 Suomen jäsenyydestä Aasian Kehityspankissa ja ministeri Lindblomin vastaus ed. Koskenniemen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 7 maaseudun vähävaraisten talouksien sähköistyksen tukemisesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Edustajien laki- ja raha-asia-aloitteet.

Puhemies: Ilmoitetaan, että päiväjärjestyksessä mainitut lakialoitteet n:ot 11—479 ja raha-asia-aloitteet n:ot 1—227 ovat edustajien nähtävinä keskustelussa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Muutos päiväjärjestykseen.

Puhemies: Päiväjärjestykseen tehdään se muutos, että päiväjärjestyksen asiat 1) — 700) esitellään vasta 710) asian jälkeen.

701) Ehdotus laiksi kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 7, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Sosiaali- ja terveysministeri **K a i p a i n e n:** Herra puhemies! Tämän kansanterveyslain voimaansanoain muutosesityksen ollessa ensimmäisessä käsittelyssä viime tiistaina käytiin siitä lyhyen puheenvuoron, jossa lupasin palata asiaan tarkemmin tänään, koska arvelin, että on aihetta palata siihen sen takia, että jotain tällä välillä tapahtuisi. Näin todella on myöskin tapahtunut. Tasavallan presidentin esittelyssä tänään annettiin kansanterveysasetus ja asetus, joka koskee potilaita kunnallisissa terveyskeskuksissa perittäviä maksuja, ja täten kansanterveyslain voimaansano on astunut merkittävän askelen eteenpäin. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että kansanterveyslaki olisi nyt lopullisesti poissa hallituksen käsistä ja kentälle läpivietynä, vaan näitten toimenpiteitten jatkoksi tarvitaan vielä kaksi muuta asetusta ja valtakunnallinen yleissuunnitelma. Näistä kahdesta asetuksesta koskee toinen lääkärin ja hammaslääkäreiden palkkauksen valtionavun perusteita kunnallisissa terveyskeskuksissa ja toinen terveydenhoitajan palkkauksen valtionapuperusteita. Näitä osin asetukset tullaan antamaan niin pian kuin se on mahdollista, niin pian kuin ne keskustelut on saatu loppuun, joissa näitten valtionapuperusteiden sisältö lyödään lukkoon. Keskusteluja käydään tällä hetkellä sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta ja johdolla, mutta asiallisesti kunnallisen sopimusvaltuuskunnan ja asianomaisten järjestöjen kesken. On tarkoitus, että nämä keskustelut valtionapuperusteista ja asiallisesti ottaen myöskin palkkauksen sisällöstä saadaan päätökseen mahdollisimman pian, toivottavasti ensi viikolla, jolloin asianomaiset asetukset voitaisiin antaa seuraavalla viikolla eli kahden viikon kuluttua.

Valtakunnallinen yleissuunnitelma on myös valmistumassa. Yleissuunnitelmanhan laatii kansanterveyslain mukaan lääkintöhallitus ja sen hyväksyy valtioneuvosto. Tämä yleissuunnitelma on lähes valmis ja tullaan ilmeisesti ottamaan valtioneuvostossa käsittelyyn torstaina kahden viikon kuluttua.

Kansanterveyslaki saatiin eduskunnassa valmiiksi, niin kuin viime tiistaina mainitsin, noin kuukausi suunniteltua myöhemmin, sen takia

että siihen liittyvistä ponsista ei syntyneen eduskunnan hajotustilanteen ja vaalia edeltävän tilanteen takia ehkä uskallettu siinä vaiheessa äänestää. Tämä kuukauden viivytys on aiheuttanut sen, että voimaansanoain jatkovalmistelulle on ollut käytettävissä kovin niukasti aikaa, tähän päivään mennessä laskien tarkalleen kaksi kuukautta ja kolme päivää, päivään jolloin ensimmäiset asetukset saatiin valmiiksi. Tämä on aiheuttanut sen, että meillä ei ole ollut olemassa sellaisia päätöksiä, joista olisi kentälle voitu kertoa, ja tästä syystä on syntynyt luonnostaan se sinänsä oikeutetulle arvostelulle täysin altis tilanne, että kenttä tietää kovasti vähän siitä, mitä kansanterveyslaki huhtikuun alussa todella merkitsee. Nyt kuitenkin tämän informaation jakamiselle on olemassa paremmat edellytykset, koska meillä on tieto niistä puitteista, mihin toiminta tullaan todella kentällä sijoittamaan. On tarkoitus, että kaikki nämä asetukset ja valtakunnallinen yleissuunnitelma niin pian kuin mahdollista kaikkein ohjeineen saatetaan sekä kuntien että asianomaisten ammattihenkilöitten ja muitten piirien tietoon, joita tämä asia koskee. Tähän mennessä kunnallinen sopimusvaltuuskunta on jo lähettänyt kunnille kaksi kirjettä, joissa selvitetään mm. sitä, miten kuntien tulee lakkauttaa nyt olemassa olevat terveydenhuoltohenkilöstön virat ja miten uudet virat tulee perustaa. Edelleen kentälle, lähinnä ammattihenkilöstölle, on mennyt lääkintöhallitukselta kaksi kirjettä, joissa selvitetään niitä käytännön yksityiskohtia, joita kansanterveyslain yhteydessä kunnissa joudutaan suorittamaan silloin, kun toiminta siirtyy terveyskeskusten alaiseksi toiminnaksi kokonaisuudessaan.

Tällä hetkellä näyttää siltä, että mitään aihetta huoleen kansanterveyslain voimaansanomishetkellä sattuvista epäonnistumisista ei olisi olemassa. Näyttää siltä, että kaikki sujuu suunnitelmien mukaan ja että kansanterveyslaki todella tarkoitettulla tavalla astuu huhtikuun alusta voimaan siitä huolimatta, että se sattuu olemaan aprillipäivä.

Se olennainen muutos, joka huhtikuun alussa tapahtuu, koskee ensisijaisesti potilaiden maksujärjestelyä. Tältä osin potilaat joutuvat maksamaan määrätyn suuruisen maksun kunnalliselle terveyskeskukselle alkuvaiheessa, maksun, joka tänään annetun asetuksen mukaan esim. käynnistä lääkärin luona on kolmen markan suuruisen. Myöhemmassä vaiheessahan nämä maksut kokonaisuudessaan poistetaan, lakitekstin mu-

kaan vuoden 1979 loppuun mennessä, mutta eduskunnan hyväksymän ponnin mukaan vuoden 1976 loppuun mennessä.

Tämä potilaiden maksujärjestelyä koskeva muutos aiheuttaa automaattisesti muutoksen myöskin lääkäreiden ja hammaslääkäreiden palkkauksessa, koska nämä ammattikunnat ovat tähän mennessä saaneet osan tuloistaan kunnan maksamana peruspalkkana ja osan tuloistaan toimenpidepalkkioina, jotka on peritty potilailta. Tämän jälkeen potilailta ei peritä mitään maksuja. He maksavat maksunsa ainoastaan kunnan terveyskeskukselle, ja näin ollen lääkäreiden tulo muodostus syntyy kokonaan kunnan maksamien palkkojen tai palkkioiden kautta. Sitä, miten tämä järjestellään ja millä tavalla palkkaus muodostuu, on tällä hetkellä ennenaikaista sanoa, mutta kansanterveyslakihan edellyttää, että minkään ammattiryhmän edut eivät saa olennaisesti huonontua kansanterveyslain voimaantumisen yhteydessä.

Käsitykseni mukaan kansanterveystyö pääsee huhtikuun alussa tarkoitetulla tavalla käyntiin, ja näin ollen meillä on todella olemassa puitteet kuntatason terveydenhuollon kehittämiseksi nykyaikaisissa merkeissä ja nykyistä huomattavasti laajemmalla pohjalla. On tietysti selvää, että toiminnalliset parannukset eivät voi astua hetkessä voimaan. Kansanterveyslaki ei tässä mielessä luo Suomeen maallista paratiisia aprillipäivänä, mutta tärkeintä onkin mielestäni se, että meillä on nyt olemassa mahdollisuudet kunnan hoitaman terveydenhuollon kehittämiseksi ja että näitä mahdollisuuksia sitten tullaan käyttämään tehokkaasti hyväksi. Tässä toivotaan kaikkien asianomaisten piirien olevan tehokkaasti auttamassa hallitusta niissä pyrkimyksissä, jotka tähän päämäärään tähtäävät.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kun muutama aika sitten viime vuoden puolella hyväksyimme tässä salissa kansanterveyslain, silloinen ministeri Pekka Kuusi mainitsi, että meidän pitää tehdä kaikamme sen tosiasian eteen, että nykyiset kunnallislääkärit viihtyvät uudessa virassa ja näin hakeutuvat suorastaan terveyskeskusten lääkäreiksi kuntiin. Nyt kuitenkin olemme siinä kohdassa, että kunnallislääkäreitten viihtyvyys ja hakeutuminen näihin virkoihin on tullut kyseenalaiseksi.

Ministeri Kaipainen tässä juuri äskeisessä puheenvuorossa erittäin selkeästi mainitsi, että ei olisi mitään hätää kunnissa muuta kuin lähteä toteuttamaan huhtikuun ensimmäisenä päivänä

kansanterveyslain tuomia etuisuuksia niille henkilöille, jotka niitä tarvitsevat. Nämä henkilöt ovat ihmisiä, jotka palveluksia vaativat yhdeksän kuukautta ennen syntymäänsä aina viimeiseen tarpeeseen asti. Tällainen ikäkausi on kunnallislääkärin, terveyskeskuslääkärin huollossa ja hallinnassa, sillä tämä lääkäri on työryhmän korkea-arvoinen, korkeasti koulutettu jäsen.

Millä sitten nämä lääkärit viihtyvät ja hakeutuvat äsken mainittuihin paikkoihin? Vain sillä, että heidän tämänpäiväiset, jo saavutetut edut säilyvät ja ehkäpä työn mukana paranevat. Millä me saamme säilymään nämä edut, on vain se, että palkkaus pysyy samanlaisena ja myöskin luontaisedut pysyvät samansuuntaisina.

Kansanterveyslaki sanoo, että kansalaisten palvelusten on pysyttävä ennallaan. Terveydenhuoltotyöntekijät, lääkärijohtaja mukaanluetuna, sanovat, että palvelustason uuden kansanterveyslain mukaan tulee kohota. Mieli näitten palvelusten kohota, on jokaisessa kunnassa tultava lääkäreitten pääluvun suuremmaksi, kuin myöskin muitten terveyspalveluja antavien henkilöitten pääluvun.

Nyt on jo esillä se aika, että lehdet kertovat, että näille lääkäreille, joita vielä ei ole sanottu irti eikä uudet paikat ole vielä määriteltä, mutta ne tulevat kohta, on kuitenkin tullut hätä puhua tämän asian puolesta, kun on kysymys lääkärin asuntoedusta. Ne meistä, jotka olemme olleet kylkiäisinä työtä tekemässä periferiassa syrjäseudulla, tiedämme, minkälaisessa työpaikassa tämän päivän kunnallislääkäri toimii. Samanlaista työpainetta kokevat myöskin ne työntekijät, jotka auttavat häntä ja hänen kauttaan ja kanssaan niitä ihmisiä, jotka ovat palveluksia vailla.

Asunto on kunnan ja valtion yhteisesti rakentama. Toisilla on tavallinen asunto, ja vain harvat voivat asua poissa lääkäritalosta, poissa työpaikaltaan. Toisilla on suurehko asunto ja aniharvoilla erittäin suuri. Miksi näin? Siksi, että kunnat ovat tahtoneet "viekotella" lääkäreitä pysymään sillä alueella, jossa pitkät matkat ja kansan terveys ovat vaatineet lääkärin siellä oloa. Jos me ajattelemme esim. Pohjois-Suomea ja Pohjois-Karjalaa, ei lääkärितिheys ikinä tule olemaan eikä tänä päivänä ole sitä luokkaa, kuin se on täällä etelässä ja esim. täällä Helsingissä.

Talousvaliokunnassa asiantuntijoitien suulla vakuutettiin, ettei lääkäriltä tulla perimään ylisuurista taikka suurista asunnoista sitä käypää vuokraa, mikä tänä päivänä on vallalla. Nyt

kuitenkaan ei ole oikein, että näin vain sanotaan. Olisi ollut paikallaan tämän asian yhteydessä tuoda ihan markkamääräisesti selville, mitä maksaa lääkärin asuminen omalla työpaikallaan, jossa hän ei saa päivittäin vuorokausitolkulla rauhaa. Nyt on myöskin kansanterveyslain mukaan toivomus, että lääkäri astuu viisipäiväiseen työviikkoon ja hänen työaikansa ratkaisevasti lyhenee. Tämä aika on kymmenen vuoden päässä, jos sitäkään.

Nyt olemme tulleet tässä istunnossa siihen kohtaan, että meidän pitää vielä kerran harkita, miten saamme viihtymään ja pysymään ne lääkärit kunnissa, joille ihmisen palveleminen kunnan tasolla on mielekästä. Nämä lääkärit eivät ole jääneet tänne isoiseen Helsinkiin taikka muihin yliopistokaupunkeihin hakemaan itsellensä erikoistumista, vaan he viihtyvät mitä erilaisimpien ihmisten läheisyydessä ja palvelevat milloin silmää, korvaa, jalkaa, milloin mitäkin, siis ihmistä kokonaisuudessaan. On myöskin sanottu, että kunnallislääkärin, terveyskeskuslääkärin asema tulee paranemaan ja hänet arvostetaan erikoislääkäriksi. Sen arvostuksen ovat huollettavat ja potilaat hänelle jo tänä päivänä suoneet.

Nyt tulee kysyneeksi, onko tähän näin varhaisesti otettuun kysymykseen tullut jonkinlainen virkamieskateus vai pyritäänkö nyt meitä syrjäseutujen asukkaita kiirettämään tänne palvelujen pariin. Meillä on muuttoliike aivan tarpeeksi suuri. Emme me tänne mahdu, ja tiedämme, että täällä emme myöskään saa niitä palveluja, joita ihminen kansanterveyslain mukaisesti alkaa itsellensä odotella.

Paimenkirjeet ovat lähteneet, niin ministeri täällä mainitsi. Paimenkirjeet lääkintöhallituksesta ja palkkasovittelulaitoksista, toimistoista, ovat myöskin lähteneet, mutta kirje ei vielä sano paljoa, vaan meidän tämänpäiväinen päätöksemme sanoo jotakin, millä tavalla nyt kiitetyissä oleva kuntien terveyskeskuslääkärien irtisanominen estettäisiin. Olen varma ja vakuutunut, että tämä irtisanoutuminen ei ole vain palkkariitaan tai luontaisuriitaan kytkeytyvä, vaan tällä sanomisella olemme loukanneet työntekijää, jolla on ylipitkä päivä, ja osoitamme hänelle, että emme arvosta hänen työtään enää tänä päivänä.

Ei ole myöskään oikein, että terveyskeskuslääkäri ei saisi jatkaa vastaanottojaan jo kunnan ja valtion varoilla rakennetuissa laitoksissa, sillä näillä kaikilla toimenpiteillähän me vain toi-

vomme viihtyvyyttä ja paikallaan pysymistä näille terveyspalveluksien antajien johtajille.

Ei ole myöskään näyttänyt siltä, että me olisimme 1972 viimeistellyssä sivistysvaltiossa, koska ei ole virallisesti neuvoteltu lääkäreitten liiton, siis Lääkäriliiton, kanssa tästä kysymyksestä, vaan laki on annettu sellaisenaan, ehkä pieniä puhelinlankakosketuksia on ollut. Mielestäni, kun puhumme demokratiasta, niin demokratia varmasti kauneimmillaan on sitä, että kaikki osapuolet neuvottelevat keskenään, ja niin olisi tässäkin kysymyksessä pitänyt olla. Me emme myöskään tiedä sitä asetusta kohta 1, kohta 2 a b c, joka tänään presidentin esittelyssä ministeri Kaipaisen sanonnan mukaan on annettu. Jos me tämän tietäisimme, voisimme myöskin helpommin edetä tässä kysymyksessä. Vaikka valtiolla on yli 100 000 virkamiestä ja yli 80 000 työsuhteessa olevaa virkamiestä, joilla ei ole luontaisetuna asunto, ja vaikka 500 lääkäriä se on, niin näin alkuvaiheessa kansanterveyslain tullessa voimaan, ei ole oikein, että puututaan tähän näin raskaalla kädellä. Tämän puheenvuoron olen käyttänyt periferian suulla, sillä meillä on siellä hätä, jos meidän harvat työnrasittamat kunnanlääkärit, terveyskeskuslääkärit pakkaavat matkalaukkunsa ja lähtevät sieltä, missä he nyt viihtyvät, tänne maisvaloihin.

Vielä eräs asia askarruttaa mieltäni. Meidän lääkärikunnassammehan on koko joukko ruotsinkielistä lääkärikuntaa. Ja nyt me tiedämme, että meillä pohjoismaissa sattuu olemaan niin hyvä yhteistyö, että lääkärikoulutuskin on aivan yhtä korkealla tasolla. Ei ole ihme, jos ruotsia hallitsevat terveyskeskuslääkäreiksi aikoneet lääkärit muuttavat rajan taa.

Kaikin keinoin eduskunnan on näin alkuvaiheessa pyrittävä etenemään hitaasti tässä kysymyksessä. Sen vuoksi toivon, että me eduskunnassa käytäydymme tavalla, että kunnallislääkärit, terveyskeskuslääkärit jäävät palvelemaan sekavaa organisaatiota, joka teak-pöydän takana järjestellen näyttää aivan toisenlaiselta kuin siellä, missä tämän lain jokainen pykölä toimeenpannaan.

Ed. A s u n t a: Herra puhemies! Kansanterveyslain säätämistä on sanottu näiden vuosikymmenien suurimmaksi sosiaaliseksi uudistukseksi. Sitä se varmasti onkin edellyttäen, että kansanterveystyö saadaan käyntiin lain edellyttämällä tavalla. Kansanterveystyön onnistumiseen vaikuttavat monet tekijät. Hyvin suu-

relta osalta se riippuu lääkäri- ja muusta terveydenhoitohenkilöstöstä sekä niistä olosuhteista, joissa he joutuvat toimimaan.

Kansanterveyslain yksi tärkein ja edistyksellisin päämäärä eli tavoite on nykyisen terveydenhuollon painopisteen siirtäminen sairaalakeskeisestä hoidosta lähemmäksi terveydenhuollon kohdetta, ihmistä, avohoitoon ja parhaassa tapauksessa jo sairauksia ennakoita ehkäisevään toimintaan. Pyrkimyksenä on siis päästä käsiksi tautipesäkkeisiin ja terveyden- ja sairaanhoitoa tarvitseviin kohteisiin nykyistä paljon aikaisemmassa vaiheessa ja kuten sanottu, parhaassa tapauksessa jo ennen sairauksien puhkeamista. Tämän edistyksellisen päämäärän tulisi olla ohjenuorana kaikissa niissä suunnitelmissa ja toimenpiteissä, joita kansanterveyslain takia joudutaan käytännössä toteuttamaan. Ennen kaikkea tämän terveydenhuollon painopisteen siirtäminen pois suurista sairaaloista kentälle tulisi näkyä niissä järjestelytoimissa ja muissa toimenpiteissä, jotka kohdistuvat lisääntyvän työtaakan ja vastuun kantamaan joutuvaan lääkärikuntaan ja muuhun kenttätöitä suorittavaan terveydenhoitohenkilökuntaan.

Meillä on nyt käsiteltävänä hallituksen esitys, jossa on tarkoitus muuttaa aikaisempaa kansanterveyslain voimaannpanosta annettua lakia. Vaikka tämä hallituksen lakiesitys onkin kooltaan vaatimaton ja lyhyt, on siinä kuitenkin eräitä tärkeitä kohtia, jotka vaikuttavat oleellisesti terveyskeskusten lääkäreiksi muuttuvien kunnanlääkärien asemaan.

Kun on seurannut nyt esillä olevan hallituksen esityksen käsittelyä täällä eduskunnassa, niin täytyy todeta, että edellä mainitsemani edistyksellistä päämäärää eli terveydenhuollon painopisteen siirtämistä lähemmäksi terveyspalvelun kohteita, ei ole joka suhteessa otettu huomioon. Jo itse hallituksen esityksessä on eräitä tässä suhteessa taantumuksellisia pidettäviä piirteitä. Kun kerran työn painopistettä, työmäärää ja vastuuta aiotaan siirtää alaspäin kentälle, niin tuntuu luonnolliselta, että myöskin tätä työtä suorittavan henkilöstön olosuhteita vastaavasti parannettaisiin eikä ainakaan missään tapauksessa heikennettäisi.

Näin ei kuitenkaan hallituksen esityksen mukaisesti kaikin osin tule tapahtumaan. Lähinnä asia koskee nykyisten kunnanlääkärien eli tulevien terveyskeskusten lääkärien asuntoja. Lain tarkoituksena on ottaa terveyskeskusten lääkäreiltä se oikeus vapaaseen virka-asuntoon, mikä tähän mennessä on kunnanlääkäreillä ollut.

Vaikka ei asia taloudellisesti olekaan järin suuri eikä missään tapauksessa ratkaisevaa laatua, niin sillä on kuitenkin periaatteessa suuri merkitys. Joka tapauksessa se on ristiriidassa sen periaatteen kanssa, miten terveydenhoitoa kansanterveyslain mukaan aiotaan kehittää.

Olen pyytänyt tämän puheenvuoron puhuakseni maaseudun kunnallismiehenä, joka on joutunut useat kerrat ottamaan osaa kunnanlääkärin valintaan. Tiedän hyvin ne vaikeudet, mitä usein on hankittaessa pätevää lääkäriä virkaa hoitamaan. Tässä mielessä kunnan on ollut pakko rakentaa kunnollisia asuntoja voidakseen kilpailla lääkäreistä kaupunkien ja suurempien sairaaloiden kanssa. Tämä toiminta on osaltaan ollut samanlaista palkkapolitiittista ohjaimista kuin se, josta puhutaan talousvaliokunnan mietinnön toisessa kappaleessa ja jossa sanotaan mm. näin: "Valiokunta on saamansa selvityksen perusteella katsonut aiheelliseksi kiinnittää huomiota siihen, että toteutettavalla palkkausjärjestelmällä tulisi voida luoda sellaiset edellytykset lääkärien ja hammaslääkärien hakeutumiselle terveyskeskusten palvelukseen kuin odotettavissa oleva lääkintäpalvelusten lisääntyvä kysyntä vaatii. Jotta tämä olisi mahdollista kansanterveystyön joustavan liikkeellelähdon varmistamiseksi, valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että terveyskeskusten lääkärien palkkausjärjestelmää laadittaessa otetaan huomioon terveyskeskusten lääkärien ja hammaslääkärien sairaalatyöstä ja -olosuhteista suuresti poikkeava työn luonne, sen raskaus, vaativuus ja laaja-alainen vastuullisuus." Näin siis valiokunnan mietinnössä.

Siirtymävaiheen aikana ja ennen kuin meillä on riittävästi lääkäreitä, monet kunnanlääkäreistä tulevat olemaan tuollaisia entisen kunnanlääkärin, nykyisen Ilkka Taipaleen tapaisia, juuri valmistuneita nuoria ja tehtävänsä inostuneita lisensiaatteja, joilla monellakaan vielä ei ole perhettä mukana eikä missään tapauksessa suuria määriä tätä maallista kamaa mukanaan. Olisi täysin kohtuutonta periä tuollaisilta "kapsäkki"-eläjiltä vuokraa siitä suuresta asunnosta, jota he eivät tarvitse tai tarvitsevat vain osan, esim. patjansa levittämistä varten. Vielä epäoikeudenmukaisempaa olisi viedä oikeus vapaaseen virka-asuntoon vanhoilta tai vanhemmilta ja pitemmän aikaa kunnissa toimineilta, kuntiin kotiutuneilta kunnanlääkäreiltä. Teemme karhunpalveluksen erityisesti syrjäseutujen kunnille, jos mahdollisuus sopia vapaan virka-asun-

non antamisesta terveyskeskuksen lääkäreille evätään vastoin nykyisin voimassa olevaa käytäntöä, jolloin on myönnetty kuntien vapaat virka-asunnot. Tätä käytäntöä on näin ollen mielestäni ehdottomasti jatkettava. Ei ole mielestäni kansanterveyslain joustavaa liikkeelle lähtöä, että heti kärkeen poistetaan kunnilta mahdollisuudet käyttää niitä keinoja, joilla tähän asti on saatu lääkäreitä tulemaan syrjäseuduillekin ja viihtymään siellä. Me maaseudun eläjät tiedämme lääkäreiden työtaakan. Tiedämme, että he mielellään lyhentäisivät työviikkojansa ja pidentäisivät lomiansa ansiotensa menettämisenkin uhalla, jos se olisi heille mahdollista. Tätä mahdollisuutta ei ole, vaan työ on ainaista varuillaanoloa ja palvelua, palvelua oman terveydenkin kustannuksella. Asuntoetuisuudet onkin laskettu korvaukseksi jatkuvasta varuillaanolosta ja päivystyksestä, josta muuta korvausta ei makseta.

Ei se ole niin kadehdittavaa ja ruusuista tuo lääkärin työ nykyään. Kaikenlainen romantiikka siitä on hyvin kaukana. Missään tapauksessa kunnan eli terveyskeskuksen lääkärillä ei ole tilaisuutta valita työn kohdetta. Vika- ja tautipesäke on etsittävä ja parannettava, olipa se mitenkä syvällä ja missä kohtaa hyvänsä tätä meidän maallista majaan. Useimmassa tapauksessa nuori kunnanlääkäri joutuu vielä etsimään nämä pesäkkeet ja tekemään ratkaisunsa aivan yksin saamatta minkäänlaista tukea mistään kuin korkeintaan vanhemmilta sairaanhoitajilta.

Viime päivinä on puhuttu jopa suurin kirjaimin kunnanlääkärin joukkoirtisanomisista ja uhkaavasta kaaoksesta koko terveydenhuollon alalla. Antautuupa eräs tämän päivän pääkaupunkilaislehdistämmekin puhumaan halveksivaan sävyyn lääkärin pyrkimyksestä käyttää hyväkseen vallitsevia myyjän markkinoita varmistaakseen omat etunsa. Vaikka näitä lausuntoja ja kirjoituksia onkin pidettävä suuresti lioiteltuina, niin ei mielestäni kuitenkaan pitäisi turhaan kiristää tilannetta eikä luoda nyt edellytyksiä tilanteen kehittymiselle mainittuihin suuntiin. Me kaikki arvostamme lääkärin työtä. Ellemme ole sitä tähän mennessä joutuneet itse tekemään, niin jokaisella tulee varmasti elämässään olemaan enemmän taikka myöhemmin hetkiä, jolloin hänen on luottamuksellisesti käännyttävä lääkärin puoleen. Itselläni tällaisia hetkiä on ollut vuosi sitten; erittäin korkealle arvostin lääkärin joutuessani lääkärin puukoteltavaksi ja entistä korkeammalle hänen

arvonsa nousi (Ed. Ahonen: Emmehän me siitä eri mieltä olekaan!). Lääkärin ammattitaito Suomessa on erittäin korkealla tasolla. Ihmisten elinikä on ollut jatkuvasti nousussa. Ei ole suinkaan lääkärin vika, että keski-ikä nousu on ihan viime vuosina pysähtynyt, jopa osittain laskenut. Syyt löytyvät meistä itsestämme ja siitä korkeasta elintasosta ja sen mukana tuomista nautinnoista, joita me heikot ihmiset emme kykene vastustamaan. Meillä ei ole mitään syytä kadehtia lääkärikuntaamme eikä mitään aihetta ryhtyä vaikeuttamaan heidän toimintaansa, vaan päinvastoin.

Siksipä, herra puhemies, tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään, että nyt kyseessä oleva hallituksen esitys hyväksyttäisiin talousvaliokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen mukaisesti.

Ed. L a n k i n e n: Herra puhemies! On valitettavaa, että kansanterveyslaki tehtiin kovalla kiireellä ennen vaaleja. Se kyseenalainen etu, mikä tällä saavutettiin, oli se, että se tapahtui ministeri Kuusen aikana. Se, että myös keskusapuolue oli mukana tekemässä sitä, oli varmaan heille hallituspuolueena edullista, mutta nyt olemme tulleet siihen ajankohtaan, jolloin on, sanoisinko, tuomionpäivä. Laki astuu voimaan parin viikon kuluttua. Suunnitelmat ovat keskeneräiset, ja jos kansanterveyslain tarkoitus oli parantaa terveydenhuoltoa ja tasapuolisuutta riippumatta varallisuudesta ja asuinpaikasta, niin miten se tänä päivänä täyttää tehtävänsä. Epäilen suuresti, että tulokset ovat päinvastaiset.

Lain käsittelyyn liittyy muutamia merkittäviä piirteitä tämän kiireen lisäksi. On muuten merkittävää, miksi tällä lailla oli niin kiire, kun eilen lääkintöhallituksessa meille ilmoitettiin, että suunnitelmiin menee joka tapauksessa vielä ensi vuosi. Eräs merkittävä piirre, joka minun mielestäni tänä päivänä tulee esille, on se, että vaikka kansanterveyslain voimaannpano säädettiin perustuslain säätämisyjärjestyksessä 67 §:n mukaan, niin tänään muutos voimaannpanossa ei tapahdu tämän lain perusteella. Kuitenkin kanslianeuvos Hannus antoi meille talousvaliokunnassa lausunnon, että juuri voimaannpanon 13 §:n vuoksi, joka koskee lääkäreitten etuja ja koko terveydenhuoltohenkilökunnan etuja, tämä tapahtuu perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Tänään olemme muuttamassa näitä etuja, mutta lain käsittelytapa ei ole samanlainen. Olisi mielenkiintoista kuulla perustuslaki-

valiokunnan puheenjohtajan mielipide, miksi näin on.

Jo lakia säädettäessä mainittiin ja nyt saamamme talousvaliokunnan mietinnössä mainitaan, että palvelukseen siirtymistä tulisi voida tarkoituksenmukaisesti uuden lain mukaan palkkapolitiittisin ratkaisuin ohjata, toisin sanoen palkkojen pitäisi olla houkuttelevia ainakin niin kauan aikaa, kuin meillä on lääkäripula.

Kun tänään olemme kuulleet, että asuntoetu aiotaan poistaa kunnanlääkäreiltä ja kuitenkin asuntoetu on korvauksena jatkuvasta varuillaanoloosta — sairaalalääkärihän saavat varuillaanoloosta korvauksen varuillaanoloosta — niin kysyisin, onko palkka olennaisesti muuttunut vai ei. Lain kirjaimessa vakuutettiin meille, että terveyskeskuksen lääkärin ja hammaslääkärin palkkauksesta säädetään erikseen, mutta 11 §:n edellisessä momentissa sanotaan, että palkat eivät olennaisesti ole epäedullisempia kuin aikaisemmista viroista tai työsopimussuhteista maksetut edut. Onko menetetty asuntoetu olennainen muutos vai ei, siitä voisivat kansanedustajat myös päättää kukin tänään? Me tiedämme, että olemme menossa kokonaispalkkaukseen, joka kymmenen vuoden päästä varmaan on toteutettu. Tänä päivänä tarjotaan kunnanlääkärille palkkaa 22 palkkaluokan mukaan, joka merkitsee 1 800 mk kuukaudessa. Jos nyt asuntoetu poistetaan ja lääkäreitten asunnot ovat noin 140 m² ja siitä ylöspäin, ei ole vaikeaa arvata, minkä verran jää taskuun rahaa, kun vuokra on maksettu ja verot. Ei varmaan edes suolarahoja. Tämä ei koske kuitenkaan pelkästään lääkäreitä, vaan uudet terveyshoitajat ovat samassa asemassa. Suunnitelmien mukaan heidän palkkaluokkansa laskevat 2—3 palkkaluokalla. Onko tämäkin olennaista edun muutosta vai ei, siitä pitäisi tänään ottaa kantaa?

Jos kaikki tämä johtaa siihen, että lääkärit eivät ota tarjottuja toimia vastaan, vaan pakenevat yksityisvastaanotoille — heidänhän ei tarvitse mitään lakkoa tehdä sen takia, heidät on irtisanottu viroistaan, emme voi puhua lakosta missään tapauksessa — niin onko mielekästä tehdä tänään sitä päätöstä, mikä esityslistalla on?

Tämä ei omalta kohdaltani ole millään lailla myöhäistä herännäisyyttä, vaan olen varoittanut teitä jo kuukausikaupalla siitä, mitä on tulossa. Kaikki on kaikin kuuroille korville ja ihmettelen jos keskustapuolueella tänä päivänä on varaa olla poistamassa kunnanlääkäreitten asuntoetua. Jos he hallituspuolueessa ollessaan ovat

olleet sillä linjalla, niin asia on toinen, mutta tänään he ovat vapaita hallitusvastuusta. Ihmettelen, kuinka kepulaiset selviävät kentällä tämän päivän jälkeen, jos ovat esityksen takana.

Ed. Ruokola: Herra puhemies! Tässä täytyy nyt tietysti olla liikuttunut siitä huolenpidosta, mitä näissä edellisissä puheenvuoroissa on tunnettu lääkäreitä ja heidän toimeentuloansa kohtaan, ja täytyy kyllä ihmetellä suuresti sitä, että tällaisesta lääkärin asuntoedusta nyt tunnutaan tekevä päätös, kun on ensisijaisesti nähdäkseen kysymys juuri tämän mittavan kansanterveyslain voimaantulon onnistumisesta 1. 4. 1972. Missään tapauksessa jo se, onko tällainen ilmainen asuntoetu olemassa tai ei, se ei voi olla pääsyynä siihen, onnistutaanko vai epäonnistutaan kansanterveyslain toimeenpanossa. Tässä on nähdäkseen tarpeettomasti dramatisoitu tätä tilannetta, ja sanoisin, että pelottavan ennakkoluuloisesti suhtaudutaan tähän päivämäärään 1. 4., jolloin kansanterveyslaki tulee voimaan. Meillä on läntisestä naapurimaastamme Ruotsista rohkaiseva esimerkki. Kaksi ja puoli vuotta sitten Ruotsissa suoritettiin sama terveydenhuoltopoliittinen muutos, ja se on tapahtunut juohevasti ilman minkäänlaisia ainakaan sellaisia haittavaikutuksia, joita täällä on maalattu esille.

Toteaisin, että lääkärin kunnan on luotettava siihen, kunnanlääkärikunnan on luotettava siihen, että eduskunta lakia säätäessään sen voimaantulon 11 §:ssä totesi juuri, että tämä ansiotaso ei saa olennaisesti muuttua. Sen verran minäkin tiedän tuosta kunnanlääkärin ansiotasosta, että jos se taataan, niin kyllä siitä on mahdollisuus maksaa samojen perusteitten mukainen vuokra kuin mitä tällä hetkellä maksavat muutkin viran ja toimen haltijat. Täällä taidettiin todetakin jo aikaisemmin, että kun on 180 000 erilaista virka- tai työsopimussuhteessa olevaa viran ja toimen haltijaa, niin miksi siten viidelläsadalla täytyisi olla jokin tuollainen erityisoikeus. Tämän lisäksi me voimme todeta, että kaiken muun terveydenhoitohenkilökunnan, niin sairaalalääkäreitten kuin myöskin terveyslaitosten ja kättilöitten, kohdalla on aikoinaan siirrytty tähän kokonaispalkkaukseen, eikä siinäkään vaiheessa minkäänlaisia kitkaa ollut.

Täällä ministeri Kaipainen totesi, että tämä voimaantulon valmistelu on jouduttu tekemään kiireessä, ja tämä on tietysti totta. Meilläkin, vanhalla eduskunnalla, joka tapauksessa on oma syynsä siihen, kuten hän täällä totesi. Mutta

olisi kyllä toivonut ja uskonut, että tuonne kentälle olisi voitu lähettää niin kuntiin kunnalliselle tasolle kuin myöskin terveydenhoitohenkilökunnalle jonkinlaista informaatiota aikaisemmin kuin mitä nyt on viime viikon aikana ja mitä nyt eilen ja tänään on tapahtunut. Joka tapauksessa ollaan jossakin määrin ymmällä tuolla kentällä, mutta toivotaan nyt, että kyetäisiin sitten tässä parin jäljellä olevan viikon, kolmenkin viikon, aikana tarpeelliset ohjeet sinne kentälle lähettämään.

En voi olla tässä yhteydessä myöskään puuttumatta asiaan, joka hämmästytti valiokuntakäsittelyn yhteydessä, ja uskon, että tätä ovat hämmästellleet myöskin eduskunnassa useat edustajat. Kun toteamme, että tässä talousvaliokunnan mietinnössä on tämä vastalause, vastalause, jonka allekirjoittajana on neljä kokoomuspuolueen edustajaa ja heidän joukossaan on vasemmalta ed. Räsänen, olisi mielenkiintoista kuulla todella ed. Räsänen motivointi tähän vastalauseeseen. Minä kun en jaksa uskoa, että hän on piirtänyt nimensä niistä syistä kuin mitä täällä oikealla on peloteltu, vaan saattaa olla, että siinä on jonkinlaista henkilökohtaistakin asennoitumista mukana. Toivottavasti ed. Räsänen puheenvuorossa kuullaan selitys siihen, miksi hän on itse käyttänyt hyväkseen tätä kunnanlääkäriin ilmaista asuntoetuoikeutta köyhän, I kantokyläluokan kunnan kustannuksella Oulun läänissä seitsemän viimeisen vuoden aikana (Ed. Virolainen: Kuinka kallis se on?). — Ehkä ed. Räsänen selittää nämä hintahommat tarkemmin omassa puheenvuorossaan. Oulun kaupungissa tämä virka-asunto joka tapauksessa on. Todella tuntuu siltä, että tässä valiokuntakäsittelyssä on jonkinlaista henkilökohtaista mukana. Eräänlaiseksi todistukseksi ehkä kelpaa sekin, että ainoa kysymys, jonka valiokunnan puheenjohtajana toimiessani kuulin ed. Räsänen asiantuntijoille tekevän, on, että mitenkä hänen, kansanedustaja-kunnanlääkäriin, nyt sitten käy näissä uusissa palkkajärjestelyissä. Tämäkin ehkä on omana todistuksena siitä, että tuollaista henkilökohtaista eduntavoittelua liittyy tuohon käyttäytymiseen.

Ed. V a i t t i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun täällä kansanedustaja Ruokola mainitsi, että 180 000 valtion virkamiestä ovat erilaisessa asemassa kuin nämä 500 kunnanlääkäriä, se on aivan totta. Mutta myöskin tämä kunnanlääkäri on aivan erikoisajassa. Kun valtion tavallinen virkamies, kor-

keapalkkainenkin, painaa virastonsa oven kiinni, työt jäivät sinne. Mutta kun kunnanlääkäri tekee samoin, eivät työt jääkään sinne, vaan hänelle soitetaan hänen syöntiaikanaan, hänen nukuma-ajanaan jne. Kyllä todella kunnanlääkäri on erikoisajassa, ja sen vuoksi meidän pitää tehdä kaikkemme, että hän edes näiden luontoisetujensa kautta säilyy erikoisessa työssään, koska emme voi kahdeksan tunnin työaikaa hänelle järjestää.

Ed. L a n k i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Ruokola mainitsi rohkaisevana esimerkkinä Ruotsin kansanterveyslain voimaantumisen. Hän ei kuitenkaan maininnut, että terveydenhuoltomenot Ruotsissa kasvavat nopeammin kuin kansantulo, jolloin me tiedämme, että jos tätä vauhtia meno jatkuu, niin vuonna 1980 kolmannes kansantulosta menee terveydenhuoltomenoihin. En pidä erikoisen rohkaisevana tätä ilmiötä.

Ed. R u o k o l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Lankiselle toteaisin, ettei esimerkiksi terveydenhoitomenojen kasvusta suinkaan tarvitse lähteä Ruotsista hakemaan. Kyllä meillä itsellämme meidän omat terveydenhoitomenomme ovat kasvaneet huomattavasti ja nopeammissa tahdissa kuin mitä kansantuote on kasvanut, ja sen takiahan tehostettu avoterveydenhoitojärjestelmä juuri pyritään luomaan, jotta tulevaisuudessa pitkäikäisyydellä näistä vaaroista päästäisiin.

Ed. R ä s ä n e n: Herra puhemies! Ed. Ruokolalle toteaisin, että hän kyllä viime kädessä katselee terveydenhuoltokysymyksiä porvarillisten silmälasien läpi.

Periaatteessa on täysin oikein, että terveyskeskusten lääkärit esitetään saatettavaksi asiantuntijaksi suhteeseen samaan asemaan kuin mm. sairaalalääkärit ja kansakoulunopettajat ryhtymällä perimään vastiketta aikaisemmin vapaista virka-asunnoista. Mutta hyväkin periaate saattaa johtaa huonoon käytäntöön tässä porvarillisessa yhteiskunnassa. Jos lähdemme potilaiden eduista, joista allekirjoittanut on aina lähtenyt poliittisia päätöksiä tehdessään, ja etenkin jos lähdemme potilaiden eduista maamme syrjäseuduilla, niin asuntoedun poistaminen saattaa johtaa varsin kielteisiin seurauksiin. Lääkäreiden jääminen tai hakeutuminen syrjäisemmille alueille tulee epävarmaksi. Kun asuntoetu ei enää houkuttele ku-

ten aiemmin, lääkärit saattavat perustaa yksityisiä vastaanottoja ja hakeutua yksityisiin laboratorioihin tai sairaaloihin, terveyskeskukset voivat jäädä tyhjilleen ilman lääkäriä ja lopputulokset on se, että köyhä kansa saa maksaa moninkertaisen hinnan asuntoedun poistamisesta ja alueelliset ja luokkaerot edelleen kärjistyvät lääkärinpalvelusten saannissa, ja pahimmin silloin joutuvat kärsimään nimenomaan vähävaraiset pienviljelijät, eläkeläiset, metsätyömiehet jne. Ottaen huomioon lääkäripulan lääkäreillä on vielä tässä tilanteessa mahdollisuus ansaita leipänsä lihavammissa rintamailla.

On kunnioitettava niitä Pohjois- ja Itä-Suomen kuntia, jotka sentään kohtalaisesti ovat pystyneet turvaamaan lääkärinavun saannin väestölleen nimenomaan tarjoamalla kunnollisen, usein kyllä tarpeettomankin modernin asunnon kunnallislääkäreilleen ja näin ovat pystyneet taistelemaan itse asiassa kapitalismia ja sen lieveilmiönä esiintyvää lääkäripulaa vastaan. Voi kysyä: Mitä houkuttimia kehitysalueiden kunnasivat tämän jälkeen käyttävät lääkäreiden saamiseksi? Pakotteita tässä tuskin voidaan käyttää edes valtiovallan taholta, eikä ole syytäkään.

On syytä kysyä, miksi kukaan ei purnaa sitä vastaan, että sellaiset tyhjääntoimittajat kuin piispat ja papit asuvat leveästi yhteiskunnan kustannuksella. Sitävastoin syrjäseuduilla toimivat kunnallislääkärit ja tulevat terveyskeskuksen lääkärit ovat edelleen työn raskaan raatajia ja auttavat ihmisiä voimiensa mukaan ja näin ollen tekevät yhteiskunnallisesti erittäin hyödyllistä työtä. Esim. Neuvostoliitossa on turvattu lääkäreiden saanti syrjäseuduille siten, että heille maksetaan kaksi kertaa suurempi palkka kuin muualla.

Terveyskeskuksen lääkärin asuntoetu, joka pitäisi vielä tässä vaiheessa myöntää nimenomaan kehitysalueilla työskenteleville, ei edelliseen verrattuna ole periaatteessa kovinkaan suuri palkkionlisä siitä, että lähtee ankaraan ja usein uhratuvaankin työhön syrjäseuduille. Jos laissa sanotaan, että virkaehtosopimuksin voidaan sopia vapaan virka-asunnon antamisesta, ei se merkitse, että kaikkialla olisi annettava vapaa virka-asunto, vaan ainoastaan niillä alueilla, joilla se katsotaan välttämättömäksi lääkärityövoiman saamiseksi.

Viime vuodet ovat osoittaneet kirrkaasti, että sosialidemokraateilla ei ole ollut erityisempää tarvetta tai halua huolehtia kehitysalueiden tarpeista. Näiden alueiden työttömät ja sairautuntuvat heistä ilmeisen kaukaisilta asioilta,

siksi on hyvä intoilla mm. terveyskeskusten lääkäreiden asuntoedun poistamiseksi. Mielestäni on sosialistisempaa ja enemmän työväen etujen mukaista turvata ihmisille, potilaille, lääkärinsaanti syrjäisemmälläkin seuduilla kuin asettaa se uhanalaiseksi ja pyrkiä lääkäripulan vallitessa saattamaan sairaaloiden ja terveyskeskusten lääkäreiden suhteellisesti pieni joukko keskenään näennäisesti tasa-arvoiseen asemaan. Terveyskeskusten lääkäreiden asuntoetu kehitysalueilla tuskin tulisi olemaan maamme kapitalismin kaikista rärkein epäkohta, vaikka eduskunta asian myönteisesti päättäisikin. Pikaisen korjaamisen tarpeessa olisi toki paljon suurempiakin asioita.

Ed. L a a t i o: Herra puhemies! Jotta tämä ei mene pelkästään lääkärin keskeiseksi vääntelyksi, niin on kai paikallaan, että muutkin ihmiset, jotka tuntevat ainakin kehitysalueitten asiaa, käyvät vähän puhumassa tästä asiasta.

Hallituksen esityksessä samoin kuin talousvaliokunnan mietinnössä kansanterveyslain voimaantumista annettun lain muuttamisesta on perusteluissa useita huomionarvoisia ajatuksia. Lääkäreiden ja hammaslääkäreiden hakeutumista sairaaloiden ja terveyskeskusten palvelukseen voitaisiin tarkoituksenmukaisesti palkkapolitiisin ratkaisuin ohjata. Terveyskeskusten lääkärin ja hammaslääkärin työpanos tulisi kuitenkin — niin kuin tässä sanotaan ja aivan yllättävä sana mielestäni tällaisessa kohdassa — saada mahdollisimman suureksi, jonka vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että toistaiseksi voitaisiin kokonaispalkkauksen rinnalla hyväksyä myös osittain toimenpidepalkkioihin nojautuva palkkaus valtionavun perustana. Talousvaliokunta pitää myös hyväksyttävänä ajatuksen ”niin kauan kuin lääkäripula maassamme jatkuu”, vieläpä valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että on luotava edellytykset lääkärin hakeutumiselle terveyskeskuksiin, koska odotettavissa oleva lääkintäpalvelusten lisääntyminen niin vaatii. Täytyy sanoa, että tämä on todellakin erittäin tärkeää varsinkin syrjäisillä seuduilla asuvien kohdalla, joille lääkärin saanti kunnanlääkäriksi on ollut varsin vaikeaa. Kunnat ovat olleet valmiita uhraamaan huomattavia rahasummia voidakseen tarjota asukkailleen sen lääkinällisen palveluksen, joka on kunnanlääkärin muodossa saatavissa. Onnellinen on ollut sellainen kunta, joka on asunnon perusteella saanut lääkärin viihtymään palvelukseen vuosikausia eikä ole tarvinnut turvautua ed. Taipaleen kehuskeleemiin vain patjaa muka-

naan pitäviin tilapäiskävijöihin, joiden ensisijainen tarkoitus lienee kokemuksen ja rahan saanti ja vasta sitten ihmisten palveleminen.

Siksi on käsittämätöntä, että hallitus esityksessään esittää toimittavaksi virka-asuntojen kohdalla täysin päinvastaisesti ja kehitysalueiden ja muiden syrjäseutujen asukkaita kohtaan nurjamielisesti. Merkkillisintä on se mielestäni, että talousvaliokunnan monet jopa kehitysalueilta olevat kansanedustajat ovat yhtyneet hallituksen kannanottoon. Hyvin omituinen oli ed. Ruokolan puheenvuoro, kun hän puhui vapaasta asunnosta. Hänen pitäisi kaiken järjen nimessä tuntea kehitysalueiden kohdalta tämä asia, koska hän on vuosikausia itse asunut virka-asunnossa ja nauttinut siitä vapaudesta. Uskon, että tämä on ollut erittäin suurena syynä siihen, että hän on myöskin viihtynyt siellä. Vasta erikoistuessaan hän poistui kaupunkiin eikä liene nyt sitten ollut vapaan virka-asunnon omistaja, ja siinä mielessä hän ilmeisesti on puhunut.

Olin aivan iloinen ja tyytyväinen siitä, että kerrankin ed. Räsänen on samaa mieltä meikäläisten kanssa ja jopa puhuu oikein todella lämpimästi kehitysalueiden ihmisten puolesta. Minä olen iloinen tästä muutoksesta ja toivon, että tällainen kehitys vastaisuudessa jatkua (Keskustasta: Ainahan kehitystä tapahtuu!). — Niin minustakin tuntuu. Toteaisin kuitenkin, että se kohta hänen puheenvuorossaan oli tietysti täysin virheellistä, missä hän sanoi, että ed. Ruokola puhui porvarillisesti, porvarillisen näkemyksen mukaisesti. Minusta se oli kaikkea muuta kuin porvarillinen näkemys. Tämä minun puheenvuoroni nähdäkseni on porvarillinen näkemys, ja jos ed. Räsänen sitten on samaa mieltä tästä asiasta, niin olen iloinen, että ed. Räsänen on tullut porvarilliseksi tässä kohdassa.

Kuitenkin toteaisin, että perusteluiksi ei riitä, silloin kun puhutaan siitä että pitää vapaa asunto poistaa, se että lääkäreillä on varaa maksaa tai että täytyy olla jotain muita houkuttimia, jotta lääkärit saadaan syrjäseuduille, sillä varmasti halvin ja luonnollisin houkutin on juuri vapaa asunto. Olen itsekin asunut 20 vuotta keskelle suota rakennetussa yhdyskunnassa (Ed. Niinikoski: Mitenkäs se huoli potilaista?), ja tiedän erinomaisesti, niin kuin ed. Niinikoskiinkin tietää, että tarvittaessa tuollainen asunto, vaikkapa aivan loistoluokkaa oleva asunto, on sellainen tekijä, joka korvaa monet puutteet ja saa jopa aikaan sen, että tuollaisille

alueille, joihin muuten ei saada virkamiehistöä, nämä tulevat. Jotain parempaa tietenkin täytyy tarjota, koska muuten hyvillä palveluksilla varustetut keskuksat vievät lääkärit ja muutkin virkamiehet tuollaisilta alueilta. Kun annetaan virkaehtosopimuksin terveyskeskusten lääkäreille oikeus vapaaseen virka-asuntoon, ei suinkaan palvelu lääkäreitä ja lääkärikuntaa, vaan terveyspalveluksia tarvitsevia syrjäseutujen jo muutenkin lapsipuolen asemaan jääviä köyhiä ihmisiä. Joka muuta väittää, hän ei joko tunne tilannetta tai jostain muusta syystä antaa tahallisesti väärän kuvan asiasta.

Tätä voisi varmaankin verrata täydellä syyllä maatalouden subventioihin. Niilläkin palvellaan määrättyjä tarkoituksia; palvellaan sitä tarkoitusta, että maassa voidaan harjoittaa maataloutta, eivätkä nämä subventiot suinkaan mene maanviljelijäin hyväksi. Ja jos keskustapuolueen edustajat ovat sitä mieltä, että tämä on samankaltainen kysymys, niin minä sitten toivon, että he myöskin tässä kohdassa suhtautuvat kauniisti ja rupeavat miettimään, onko tämäkin sellaista.

Minä olen vakuuttunut, että vapaalla asunnolla on myös psykologinen vaikutus siihen, että maaseudun lääkäri tuntee itsensä arvostetuksi, ja sekin puolestaan on auttamassa lääkärin saantia syrjäisille seuduille, joissa heitä eniten tarvitaan. Siksi toivon, että täällä suuressa salissa yhdyttäisiin hyväksyen vastalauseen momenttiin ”virkaehtosopimuksin voidaan sopia siitä, että terveyskeskuksen lääkäriellä on oikeus vapaaseen virka-asuntoon”.

Ed. Ruokola (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tähän ed. Laation puheenvuoroon toteaisin, että hän oli kyllä siinä mielessä oikeassa, että hänen oma puheenvuoronsa oli tuollainen kolmen r:n porvarillinen puheenvuoro ja siinä oli kolmen r:n porvarillinen näkemys.

Mutta kun hän niin vahvasti puhui tämän vapaan virka-asunnon puolesta, niin minkäs veran vapaa virka-asunto siellä hänen omassa kunnassansa on houkuttellut? Siellä on ollut virka-asunto vapaana, ja seitsemään vuoteen ei ole vakituista lääkäriä ollut. Minä haluan tällä painottaa ed. Laatiolle sitä, että se ei ole lähikään yksinomainen syy; se on toissijainen syy. Muitten olosuhteitten on oltava kunnossa, sellaiset, että työskentely tulee mielekkääksi.

Oma näkemykseni pohjautuu todella seitsemän ja puolen vuoden kunnanlääkärikokemukseen. Ja totean vieläkin sen, että siitä ansiota-

sosta on mahdollisuus maksaa normaalin virka-asunnon vuokra.

Ed. L a a t i o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä haluaisin todeta, että kyllä tämä vapaa virka-asunto vaikuttaa tänä päivänäkin, koska nytkin on hammaslääkäri siinä asunnossa. Ja tämä pitäisi ed. Ruokolan tietää. Nähdäkseni juuri sillä perusteella sinne tälläkin kertaa saadaan lääkäri ja vain sillä perusteella, että siellä on tällainen virka-asunto. Se on ollut houkuttimena. Muussa tapauksessa sinne ei saataisi lääkäreitä.

Ed. L a i t i n e n: Herra puhemies! Kun nyt monien kommellusten jälkeen tämän puheenvuoron saan, niin toteaisin, että kunnallislääkärit ovat luonnollisesti huolissaan siitä, että heitä koskevat palkkausjärjestelyt ovat siirtyneet näin myöhäiseen vaiheeseen. Kunnallislääkäreistä on outoa luopua saavutetusta palkkaedusta aikana, jolloin he eivät tiedä, mitä saadaan korvaukseksi.

Kunnanlääkärin asuntoetu on merkinnyt huomattavaa osuutta lääkärin palkkauksessa. Mielestäni ainoa järjellinen ratkaisu on pyrkiä samaan palkkausjärjestelmään kaikkien palkanansaitzijoiden kohdalla. Asuntoedusta on jo luovuttu meillä yleisesti. Minusta ei ole syytä viisasteluun siitä, onko kunnanlääkärin palkalla mahdollisuus vuokrata tai rakentaa omaa asuntoa. Siitä ei ole kyse. Kyse on luontaisedun korvaamisesta rahapalkalla. Lääkäreiden palkkauksessa olisi heti päästävä aikapalkkaukseen. Eivät lääkärit maan alle katoa uuden järjestelmän tullessa. Palkkaratkaisu on luonnollisesti hoidettava niin, että lääkäri saa kunnollisen korvauksen työstään, niin että ylityön tekeminen, joka tällä hetkellä lääkäripulan takia on välttämätön, tulee lääkäreille mielekkääksi. Siirtymällä kokonaispalkkaratkaisuun, aikapalkkaukseen, ja luopumalla kunnanlääkärin ilmaisesta virka-asunnosta päästään oikeaan ja ainoaan järjelliseen palkkaukseen. Kunnanlääkäreiden tai terveyskeskuksen lääkäreiden kohdalla noudatetaan samaa käytäntöä kuin muittenkin palkanansaitzijoiden kohdalla.

Ed. H e m m i: Herra puhemies! Tämän lakiesityksen ollessa talousvaliokunnan käsiteltävänä samoin kuin sen ensimmäisessä käsittelyssä viime tiistaina ja tänäänkin jo useitten puheenvuorojen käyttäminen täällä isossa salissa saattoi odotetusti osoittaa voimakkaan vastavaiku-

tuksen hallituksen esitystä kohtaan erityisesti kokoomuksen riveissä. Sitä vastoin en voi minäkään olla ihmettelemättä laitavasemmistolaisen edustajan käsitystä ja kannanottoa tässä asiassa. Siellä pitäisi mielestäni ja saadun yleisen käsityksen mukaan pyrkiä pois kaikesta selaisesta, mikä lisää ihmisten eriarvoisuutta. Mutta yllätyksiä näyttää kuitenkin tulevan.

Kansanterveyslain voimaantulo on vakava asia kaikille niille työntekijöille, jotka joutuvat sen kanssa tekemisiin jo 1. 4. eli noin kolmen viikon kuluttua.

Vähöksymättä millään tavoin kunnanlääkäreiden huolto on kuitenkin todettava, että hallitus on tehnyt viisaan ratkaisun, kun se on esittänyt luovuttavaksi vanhanaikaisesta käytännöstä kunnanlääkäreiden virka-asuntojen suhteen. Tämä ratkaisu otetaan kunnissa mieluisasti vastaan. Kilpalaulanta komeimmasta ja kauneimmasta lääkäriasunnosta loppuu kuntien kesken. Asuntoja on luonnollisesti oltava tarjolla kaikille kunnan viranhaltijoille ja toimihenkilöille ja kaikille kunnan asukkaalle riittävästi samoin kuin tonttimaata erilaiseen käyttöön. Uusi ratkaisu on omiaan vaikuttamaan myönteiseen suuntaan myös siinä mielessä, että kunnanlääkäri vihdoinkin nähdään kunnassa eräänä kuntalaisia palvelevana virkamiehenä, joka ei ole erityisasemassa muihin virkamiehiin nähden. Nyt taantumuksellinen lääkärinkunta haluaa korostaa edelleenkin omailemaisuttaan ja eriarvoisuuttaan ja uhkaa, etteivät kunnat tule saamaan lääkäreitä ja että entisetkin hakeutuvat sairaalalääkäreiksi tai yksityisille työmarkkinoille. Tämä on ennakoasenne, sillä eilen viimeksi saamiemme tietojen mukaan kunnanlääkäreiden ansiotaso ei tule laskemaan. Tämä on oikea lähtökohta ja voimaannapolain hengen mukainen. Näin toivon mukaan tapahtuu myös toisen kansanterveyslain alaisen työntekijäryhmän, terveydenhoitajien kohdalla, vaikka aihetta huoleen näinä päivinä onkin ilmaantunut.

Valtiovallan, kuntien sekä kunnallisen sopimusvaltuuskunnan tehtävänä on nyt huolehtia siitä, että merkittävän terveydenhuoltoliittisen uudistuksen tullessa ja voimaan astuessa terveydenhuoltopalveluja antavaa työvoimaa on riittävästi jokaisen kansalaisen ulottuvilla ja että työvoimakoulutus ja taloudellinen asema taataan jokaiselle olosuhteita ja työtä vastaavaksi.

Kansanterveyslain yleisperusteluissa todetaan, että valmistuvia lääkäreitä tullessa ohjaamaan entistä enemmän avoterveydenhuollon tehtäviin.

Tämä lausuma ei saa jäädä lain perustelujen koristeeksi, vaan keskushallinnon ja ministeriön on huolehdittava, että näin todella tulee tapahtumaan, ja eduskunnan on aihetta seurata tätä kehitystä. Uudistukset, jotka järkyttävät vanhoja niin fyysisiä kuin henkisiäkin rakennelmia ja normeja, saattavat tuntua kipeiltä, ja ylimenokauden aika tuntuu pelottavalta.

Työ, jota kunnanlääkärit tässä maassa ovat tehneet ja tekevät, on kiitoksella tunnustettava. Sen me ainakin kehitysalueilla tiedämme ja koemme tänäkin päivänä. Toivoa sopii, että suhtautuminen uudistuksiin joka taholla ja jokaisen työntekijäryhmän kohdalla koetaan myönteiseksi. Työmme onnistuminen kansanterveyden parhaaksi takaa työn ilon sen jokaiselle tekijälle.

Ed. Virolainen: Herra puhemies! Tämän lakiesityksen toisen käsittelyn yhteydessä on käytetyissä puheenvuoroissa pääasiassa keskitytty tarkastelemaan lääkäreitten asemaa ja lääkäreitten palkkoja. Valiokunta lausuu mietintönsä perusteluissa asiasta mm. näin: "Valiokunta on saamansa selvityksen perusteella katsonut aiheelliseksi kiinnittää huomiota siihen, että toteutettavalla palkkausjärjestelmällä tulisi voida luoda sellaiset edellytykset lääkärien ja hammaslääkärien hakeutumiselle terveyskeskusten palvelukseen kuin odotettavissa oleva lääkintäpalvelusten lisääntyvä kysyntä vaatii. Jotta tämä olisi mahdollista kansanterveystyön joustavan liikkeellelähdon varmistamiseksi, valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että terveyskeskusten lääkärien palkkausjärjestelmää laadittaessa otetaan huomioon terveyskeskusten lääkärien ja hammaslääkärien sairaalatyöstä ja -olosuhteista suuresti poikkeava työn luonne, sen raskaus, vaativuus ja laaja-alainen vastuullisuus."

Pääosa puheenvuoron käyttäjiä on kuitenkin keskittynyt siihen seikkaan, mikä on esitetty valiokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa, joka koskee terveyskeskusten lääkärien oikeutta vapaaseen virka-asuntoon. Minulla on sellainen käsitys, että eduskunnan huomattava enemmistö tulee yhtymään valiokunnan omaksumaan kannanottoon. Toisaalta kuitenkin pelkkään samalla tavalla kuin ed. Räsänen ammattimiehenä täällä totesi, että tällainen ratkaisu saattaa vaikeuttaa eräissä tapauksissa maalaiskuntien ja ennen muuta syrjäisten maalaiskuntien mahdollisuutta saada itselleen lääkäreitä. Kun totean tämän, se ei merkitse sitä, että minä yhtyisin tähän esitet-

tyyn vastalauseeseen, mutta minun on pakko näin todeta sen kokemuksen perusteella, jonka olen saanut lääkärien asennoitumisesta taloudellisiin kysymyksiin ja myös ennen kaikkea omiin palkkoihinsa. Kun meillä on kova puute lääkäreistä, niin lääkärit ovat aika pitkälle voineet ja voivat edelleen sanella, millä ehdoilla he ottavat työtä vastaan.

Minulla oli tilaisuus jo 1960-luvun alussa olla mukana komiteassa, jopa komitean puheenjohtajana, joka teki ehdotusta lääkärien siirtymiseksi kokonaispalkkausjärjestelmään sairaalalääkärien osalta. Siihen saakkahan meillä oli käytännössä ns. toimenpidepalkkiojärjestelmä, joka vähitellen muodostui niin monimutkaiseksi, että koko palkkausjärjestelmä ajautui umpikujaan. Kuten muistettaneen, silloin sairaudet ja lääkärien toimenpiteet oli takserattu määrättyjen taksojen mukaan, niin että muistaakseni paiseen puhkaiseminen oli vähän halvempi kuin esim. kurkun penslaus. Mutta jokaisella sairaudella oli oma markkamääräinen arvonsa, ja tämän perusteella sitten lääkäreille maksettiin palkkaa.

Oli erittäin vaikeata päästä irti tästä huonoksi todetusta järjestelmästä edes sairaalalääkärien osalta. Muistan hyvin, miten komitean puheenjohtajana yritin pitkään udella komitean lääkärijäseniltä, minkä arvoiseksi he katsovat lääkärin työn, minkälainen palkka siitä olisi maksettava.

Väärinkäsityksen välttämiseksi huomautan, että itsekin henkilökohtaisesti, samoin kuin varmasti me kaikki myös keskustapuolueessa, arvostan hyvin korkealle suomalaisen lääkärikunnan ammattitaidon. Meillä on koulutustasoltaan korkea lääkärikunta, mutta heitä on liian vähän. Siitä kai osittain johtuu sellainen käsitys, että vielä tänäkin päivänä ainakin osa lääkärinkuntaa katsoo olevansa tässä maassa eräänlainen eliittijoukko. — Ed. Lankinen voi kyllä kumota tämän käsitykseni, jos hän sen pystyy tekemään. — Ainakin tuossa komiteassa ollessani tulin tästä aika tavalla vakuuttuneeksi, sillä, kuten sanoin, yritin pitkään udella ensimmäiseksi sitä, kuinka paljon sairaalan johtavalle ylläkäärille pitäisi maksaa palkkaa, jotta toimenpidepalkkioista päästäisiin irti ja lääkärit siirtyisivät kokonaispalkkausjärjestelmään. Lääkäriliiton edustajat, joita oli komiteassa kaksi, eivät millään halunneet tätä sanoa, koska on niin vaikea sanoa, paljonko ansion pitäisi olla. Minä sitten tein maallikkona oman rohkean ehdotukseni ja sanoin, että vähän yli 10 vuotta sitten,

jolloin asiaa käsiteltiin, korkein valtion maksa-
ma palkka oli pääministerin palkka, 2 500 mk
kuukaudessa. Esitin, voitaisiinko tämä ottaa
pohjaksi, niin nämä lääkäriasiantuntijat rupe-
sivat nauramaan ja sanoivat, että ”älä hulluja eh-
dottele, emme me niin vähällä lähde liikkeelle”
(Ed. Ahonen: Lähtisikö pääministeri?). —
Sitä en kysynyt. — Heillä on, ainakin silloin
vielä oli, sellainen käsitys heidän työstään, että
se on niin paljon arvokkaampaa kuin kaikkien
muitten työ, että siitä pitää maksaa huomatta-
vasta enemmän kuin aika hankalassa penkin ja
seinän välissä olevalle poliittiselle pääministe-
rille tässä maassa (Ed. Lankinen: Sillä on
muuta tuloja!). — Pääministerilläkö? Minä
luulen, että lääkäreillä on muita tuloja. Päämi-
nisterillä yleensä ei ole muita tuloja — Sitten-
hän kehitettiin sellainen järjestelmä, jonka
mukaan peruspalkan lisäksi on erityinen sairaa-
lalisä, ja itsekkin olin taipuvainen sellaiseen jär-
jestelmään, että ylilääkärit ja apulaisyli-
lääkärit ja eräät muutkin saavat pitää yksityispaikkoja,
jotka yhteiskunta rakentaa ja ylläpitää.

En minä sano, että tämä olisi väärin, mutta
olen tämän esittänyt sen vuoksi, että jotakin
muutosta ilmeisesti ainakin osaan lääkärin-
kunnan asenteihin tarvitaan, ettei täällä jouduttaisi
jatkuvasti tämantapaisista asioista kiistelemään.
Kuten sanoin, vaikka pidänkin talousvaliokun-
nan ehdotusta asianmukaisena, niin pelkään pa-
hoin, että käytännössä toteutettuna tämä joh-
taa siihen, että vähävaraiset syrjäkunnat joutu-
vat vaikeuksiin. Koulutusta pitäisi nopeasti li-
sätä, ja eräässä vaiheessa esitettiin sellainen-
kin ajatus, pitäisikö meillä ottaa käytäntöön sel-
lainen laki, jonka mukaan nuori lääkäri velvoi-
tettaisiin määrätty vuosimäärä työskentelemään
kunnassa, nyt ilmeisesti näissä uusissa terveys-
keskuksissa palkalla, jonka yhteiskunta määrää
ja vahvistaa kohtuulliseksi.

Minä kuitenkin pyysin tämän puheenvuoron
kiinnittääkseni jo tässä yhteydessä eduskunnan
huomiota myös muuhun uusien terveyskeskus-
ten henkilökuntaan, koska uudet terveyskeskuk-
set eivät pyöri yksinomaan lääkärien ja hammas-
lääkärien voimin. Minulle on kerrottu, että laa-
dittujen suunnitelmien mukaan niin tärkeitten
terveyskeskusten toimihenkilöitten kuin terveys-
sisarten ja kättilöitten palkat tulisivat alenemaan
uuden järjestelmän mukaan kautta linjan (Ed.
Lankinen: Pitää paikkansa!). On näet mai-
nittu, että ne alenevat kahdella palkkausluo-
kalla, ja eräät tiedot kertovat, että ne alenis-
vat kokonaista kolmella palkkausluokalla. Kun

herra sosiaali- ja terveysministeri on täällä, niin
minä tässä yhteydessä suoraan tiedustelenkin, pi-
tävätkö nämä huolestuttavat ennakkotiedot
paikkansa. Onko tarkoituksena, että tällä lailla
tärkeitten toimihenkilöitten palkkoja ja an-
sioita lähdetään alentamaan? Ja niin kuin sa-
noin, tässäkin keskustelussa on toistaiseksi pu-
huttu vain lääkärien ja hammaslääkärien pal-
koista, jotka nyt eivät ainakaan ole, jos kuo-
pasta puhutaan, niin syvässä kuopassa kuin saat-
tavat eräitten toisten palkat olla.

Lain yhteydessä käydyssä keskustelussa on
kyllä sanottu, että kenenkään palkkoja ei saa
uuteen järjestelmään siirryttäessä olennaisesti
muuttaa, mutta toisaalta on sanottu, että jos
esim. kunnat eivät noudata lakia ja lähtevät
maksamaan korkeampia palkkoja, niin niiden
valtionavustus joutuu vaaraan. Sen vuoksi on jo
tämän toisen käsittelyn yhteydessä korkea aika
saada selvä vastaus asianomaiselta ministeriltä,
miten hän aikoo tämän asian hoitaa. Minä kyllä
uskon, että eduskunnan suuri enemmistö ja eh-
käpä eduskunta yksimielisestikin yhtyy siihen
ajatukseen ja käsitykseen, että ei myöskään
muiden toimihenkilöiden palkkoja ja ansioita
tätä uudistusta toteutettaessa saa lähteä alenta-
maan. Se olisi varmasti täysin vastoin sitä lain
henkeä ja kirjainta, jonka eduskunta varsin suu-
rella yksimielisyydellä on hyväksynyt.

Lopuksi kyllä yhdyin niihin valitteluihin,
joita eräältä taholta on esitetty, että tätä kovin
suurta uudistusta toteutettaessa on ollut liian
kova kiire ja ilmeisesti nyt pääsee syntymään
sellaisia epäkohtia, jotka käytännössä muodos-
tuvat hyvin haitallisiksi. Sen vuoksi on myös
hallitukselle esitettävä vetoamus, että hallitus
ja asianomainen ministeriö ja ministeri tarkoin
seuraavat asian toteuttamista käytännössä ja ryh-
tyvät viipymättä toimenpiteisiin ilmenevien epä-
kohtien korjaamiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeri K a i p a i n e n:
Herra puhemies! Minä voin vakuttaa, että näin
tulee tapahtumaan, hallitus ryhtyy toimenpitei-
siin välittömästi, jos se havaitsee epäkohtia il-
maantuvan.

Minä henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että
lääkäreiden toisaalta ja muun terveydenhuolto-
henkilökunnan toisaalta palkkojen välinen ero
on kohtuuttoman suuri. Myös terveydenhoita-
jiin verrattuna lääkärit ovat kohtuuttoman edul-
lisessa asemassa tulonmuodostuksen osalta.
Tämä johtuu siitä, että ammattikunta suhteel-
lisen yhtenäisenä ja voimakkaan liiton kautta

on pystynyt ajamaan myyjien markkinoiden valitessa omia taloudellisia etujaan kautta vuosien ja vuosikymmenien ja tällä tavalla käyttänyt sitä tilannetta hyväkseen, joka itse asiassa yhteiskunnan syystä, yhteiskunnan toimenpiteiden laiminlyönnin takia on syntynyt, tilannetta, jossa meillä on jatkuvasti vallinnut lääkäripula, tilannetta, jossa lääkärikoulutuksesta ei riittävän tehokkaasti ole huolehdittu.

Me kaikki tiedämme tarkkaan, mitä terveydenhoitaja tai mitä joku muu terveydenhuollon työntekijä ansaitsee, mutta meillä on ollut erittäin suuria vaikeuksia saada tarkkaa kuvaa siitä, mikä on kunnallislääkäreiden todellinen ansiotasoa tällä hetkellä ja miten se on viime aikoina kehittynyt. Erilaisten selvitysten pohjalta näyttää kuitenkin siltä, että kunnallislääkäri tällä hetkellä ansaitsee noin 70 000—90 000 mk vuodessa keskimäärin ja että 100 000 markan ylittävät vuosiansiot eivät ole millään tavalla harvinaisia tämän ammattikunnan piirissä. Kun palkkaneuvotteluissa on tällainen lähtökohta, niin on tietysti selvää, että yhteiskunnan puolesta neuvottelevien on varsin vaikea tinkiä tästä ainakaan ylöspäin. Missä määrin toiseen suuntaan sitten onnistutaan, sen näyttävät asianomaiset neuvottelut, joita käydään lähinnä yhteiskunnan puolelta kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimesta.

Kunnallinen sopimusvaltuuskunta tulee viime kädessä käymään myöskin ne neuvottelut, joissa terveydenhoitajien palkat ratkaistaan, asia, johon ed. Virolainen tässä kiinnitti huomiota. Tältä osin on täysin selvää, että nykyisin virassa olevien terveydenhoitajien, siis nykyisten terveyssisarten ja kättilöiden, palkkaedut eivät tule huononemaan. On asia erikseen ja tällä hetkellä vielä auki oleva kysymys, jota minä henkilökohtaisesti en tarkoin tunne, mutta josta minulla on jonkinlainen kuva, kysymys siitä, mikä terveydenhoitajan asema, palkkaus- ja työolosuhteet tulisivat olemaan tulevaisuudessa. Jos terveydenhoitaja säilytetään nykyisen terveyssisaren ja kättilön kaltaisessa tilanteessa, jolloin hän ei ole työaikalain alainen, niin on täysin puolustettavissa se, että kaikilta osin säilytetään entiset palkkaedut. Mutta jos terveydenhoitaja tulee työaikalain alaiseksi ja jos hänellä olisi erilainen palkka kuin erikoissairaanhoitajalla, tilanne olisi jossain määrin outo. Rinnakkain työskentelisi kaksi ammattikuntaa, joilla on samanlainen koulutus, täysin rinnastettavissa oleva koulutus pohja, mutta joitten palkkaero olisi aika huomattava. Tästä syystä ilmeisesti

näissä neuvotteluissa on lähtökohdaksi otettu erikoissairaanhoitajan palkkaluokka, jota on ensi vaiheessa ehdotettu. Mutta niin kuin sanottu neuvotteluthan eivät ole mihinkään lopputulokseen vielä johtaneet, ja minä henkilökohtaisesti toivon, että terveydenhoitajien palkkakysymys voidaan ratkaista niin, että tämä ammattikunta pystyy antamaan sen hyvin tärkeän työpanoksen kunnallisessa terveyskeskuksessa, jota ilman kansanterveysyö ei lainkaan tule meillä onnistumaan.

Ed. L a n k i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Virolaiselle: Ei ole kysymys lääkäreiden palkasta, emme ole keskittyneet siihen, vaan . . .

P u h e m i e s (koputtaa): Nyt on ministerille vastauspuheenvuoro, ed. Virolainen on ohjo.

P u h u j a: Minä pyysin samanaikaisesti, mutta puhemies antoi ministerille ensin. Mutta ministerille minä voin sanoa palkkoista, että Turussa saa lääkäri keskimäärin 2 000 mk kuukaudessa, Imatralla, jossa tekee pitkää päivää, keskimäärin 10 000 mk. Ja jos nyt lääkäreitten suurista palkkoista puhutaan, niin kun nyt tarjotaan 1 800 mk kuukaudessa, niin en tiedä, onko se nyt niin hirvittävän suuri korvaus. Jos pääministerillä ei ole lisätuloja, niin kenties nykyisellä terveysministerillä Osmo Kaipaisella niitä on (Oikealta: Tietääkseni onkin paljon!) ja ne eivät johdu lääkäriammattin harjoittamisesta.

Ed. V i r o l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan lyhyesti vastata vain ed. Lankiselle, että minähän moneen kertaan sanoin, että en millään tavoin kadehdi lääkäreitten ansioita ja palkkoja. Sanoin, että heidän hiukan yksipuolinen asennoitumisensa on saanut aikaan sen, että tämän salin suuri enemmistö haluaa puuttua näihin asioihin.

Ed. T a i p a l e: Herra puhemies! Yhteen vetona tästä keskustelusta voisin sanoa, että ei tästä pidot parane ellei lääkärit vähene eduskunnassa (Naurua). Minun täytyy todella kiittää siitä erittäin paljon, millä huolella minunkin etujani siellä oikealla on puolusteltu niin kiivaasti. Eniten kuitenkin minua on ihmetyttänyt ed. Alli Vaittisen mielestäni melko nöyristeleväkin puheenvuoro, että hän terveyssisarena puolustaa tyypillisen sairaanhoitajaliiton

menteliteilla lääkäreiden palkkauksia. Nimenomaan terveysjärjestöjen ja sairaanhoitajien täytyisi tietää, että heidän asemansa ei parane, ellei puututa nimenomaan tulonjakoon terveydenhuollon parissa (Ed. Vaitinen: Ja työnjakoon!). Ei ole mahdollista kohottaa jatkuvasti alipalkkattujen henkilöiden palkkaa, ellei jossain määrin pyritä tulevaisuudessa tai lähitulevaisuudessaakin jäädyttämään korkeapalkkaisten palkan kasvua. Me voimme sanoa tällä hetkellä Suomessa, että jokainen ylilääkäri esimerkiksi sairaalassa edellyttää kymmenen alipalkattua siivoojaa voidakseen nauttia tuloistaan (Oikealta: Tiedättekö paljonko siivooja saa?). Laskin keran armeijan kohdalla, että siellä yhteen kenraaliin mahtuu seitsemän kersanttia, mutta yhteen yleislääkäriin mahtuu todella 12, suurin piirtein 12 keittiöapulaisista (Ed. Ehrnrooth: Verojenkin jälkehen?). — Ylitulojen ja muiden jälkeen, vaikka verotettunakin.

Kun nyt ollaan huolestuneita nimenomaan lääkäreiden virka-asunnoista, on hyvä muistaa jälleen se tapa, millä suurin osa Suomen kansasta asuu. Tosin meillä on 20 m² asuntopinta-alaa henkeä kohti Suomessa, joka on varsin paljon, mutta sitä on toisilla hiukan enemmän kuin toisilla. Helsingissä pelkästään asuu 2—3 % työikäisestä miespuolisesta väestöstä joukkomajoitustiloissa, joissa heillä on 10 m³ asuntotilaa, ei 10 m² vaan 3 m² ja 10 m³, 100 mk kuukaudessa hekin maksavat vuokraa siitä tai 60 mk voimistelusalissa asuessaan.

On nähtävä myös se, että vaikka ilmaisista maksuttomista virka-asunnoista päädyttäisiin siihen käytäntöön, joka sairaalalääkäreiden kohdalla on, niin nekin ovat erittäin vahvasti subventoituja. Tavallinen ylilääkäri saattaa asua 1 000 markan vuokraisessa asunnossa siten, että maksaa siitä henkilökohtaisesti vain 400 mk sairaalan tai kuntainliiton maksaessa subventiota loput. Valtionapuseränsä nimittäin liittyy pykälät, joiden mukaan valtionapua annetaan virka-asuntojen rakentamiseen siten, että ylilääkäriellä on 140 m², osastolääkäriellä, kemistillä ja talouspääliköllä 100 m², apulaislääkäriellä 70 m², konepääliköllä samoin, ylihoitajalla 40 m² ja apulaisylihoitajalla 35 m², toimistoapulaisista ja keittiöapulaisista ei puhuta lainkaan. He eivät tarvitse tällaisia asuntoja. Kun sairaaloissakin puhutaan siitä, että yksi kolmio johtaa sairaalaa: ylihoitaja, talouspäälikkö ja ylilääkäri, niin tästä nähdään, että se kolmio ei ole vaaka-suora, vaan pystysuora kol-

mio, ja se johtaa sairaalaa ja terveydenhoitohenkilöstöä.

Kuten sanoin, palkkaerot on se keskeisin kohta, johon pitäisi kiinnittää eniten huomiota tällä hetkellä. Ne henkilöt, jotka lääkäreiden etuja ovat puolustaneet oikealla, kuuluvat käsittäkseni 10—20 korkeimmin palkatun henkilön joukkoon omissa kaupungeissaan verokalenterin kärjessä. Sen vuoksi jollakin tavoin minua ainakin on pahastuttanut se, että eduskunnasta tehdään Lääkäriliiton ikään kuin areena. Olen ainoa Lääkäriliiton valtuuskunnan edustaja täällä eduskunnassa ja paheksun tässä ominaisuudessakin sitä puhetta, mitä sieltä oikealta on tullut. Aikanaan, vastavalmistuneena lääkärinä kun puhuin niistä tuloista, joita silloin oli, oli myös lentävä lause: Menin köyhänä miehenä rikkaaseen maakuntaan ja tulin rikkaana miehenä köyhästä maakunnasta. Vanha roomalaisten veronkantajien lause, ja jokainen tietää, miten roomalaiset kärsivät silloin.

Pääkysymys on se juuri, mistä mm. ed. Virolainen on puhunut, nimittäin lääkäreiden määrä ja, miten saamme heitä lisää. Palkkakymsymystä ei pystytä sitä ennen hoitamaan. Sen vuoksi olenkin kritisoinut hiukan sitä, että kansanterveyslain yhteydessä noin 320 valmistuneesta lääkäristä urataan vain noin 70 terveyskeskuksiin, 350 viidessä vuodessa. Tähän mennessähän on perustettu virkoja sairaalalaitoksen lääkäreille parisataa vuodessa ja kunnanlääkäreille tai avohoitoon vain kymmenkunta vuodessa. Tilanne muuttuu siis seitsemänkertaiseksi avohoidon kohdalla, mutta siinä olisi varaa lisätä vieläkin enemmän. Syrjäseuduille tulee varmasti lääkäreitä sillä tavoin, että hoidetaan kysymys lääkäripurasta päättämällä minne virkoja perustetaan, minne niitä suunnataan, teemmekö me itäisen sairaalan Helsinkiin, jossa on lähes 300 lääkärä eli yhden vuoden vuosituotanto eli siis laboratorioissakin enemmän lääkäreitä kuin Hämeenlinnan keskussairaalassa parhaillaan. Kysymys on siis paljon tästä uraamisesta. Ja nähdäkseni se kiihkeys, jolla pelkkiin virka-asuntoihin puututaan täällä ja vaa-ditaan vapaata asuntoa, osoittaa tavattoman suppeata näkemystä siitä, miten lääkärit hakeutuvat työpaikoille.

Tämän puheeni jälkeen korostan edelleen sitä, että en halveksi missään tapauksessa lääkäreiden työkapasiteettia ja ammattitaitoa, sitä työtä, jota he tekevät. Niin kuin ed. Virolainen sanoi, meillä on erittäin ammattitaitoinen lääkärikunta ja erittäin hyvää työtä tekevä lääkäri-

kunta. Mutta nämä palkka-asiat täytyy hoitaa toisin, kokonaispalkkaus; ylityöstä, päivätyksestä omat lisänsä. Minun käsittääkseni lääkäreille on melkein B 1 tarjottu tai sen tapaista palkkausta kuin sairaalalääkäreilläkin tällä hetkellä on. Mielestäni se on varsin riittävä. Mutta nyt kun tarkastellaan yleensä lääkäreiden palkkakäytöksiä, on myös hyvä muistaa edustajien, että kun SAK:lla, jossa on 700 000 jäsentä, on kolme lakimiestä, aikaisemmin vielä vähemmän, niin saman verran on Lääkäriliitolla. Lääkäriliiton budjettikin on 4 milj. mk, josta 1.5 miljoonaa pelkästään lääkehuoltoon saatua rahaa. Se on huomattavasti suurempi kuin minäkään muun terveydenhuoltoalan ammattiryhmän liiton budjetti ja osoittaa, millä kapasiteetilla tämä ryhmä pystyy puolustamaan ja ajamaan etujaan. Lääkäreillä pitää olla ammattiliitonsa, olkoonkin että itse edustan pitkällä tähtäimellä linjaa, että perustetaan terveydenhuoltohenkilöstölle oma yhteinen liitto samalla tavoin teollisuusliitto-periaatteella kuin rakennus- ja metallialalla, mutta tällä hetkellä tähän ei luonnollisesti kyetä pääsemään.

Kaikessa terveydenhuoltopolitiikassa ja myös palkkauspolitiikassa täytyy omaksua joukkolinjat. Meidän terveydenhuoltomme ei perustu lääkäreihin, vaan 60 000:een terveysalalla työskentelevään henkilöön, ja heistä pieni osa on lääkäreitä, vaikka hyvin tärkeä osa. Kun tarkastellaan kansalaisten etuja tässä yhteiskunnassa, täytyy meidän ottaa joukkojen edut huomioon, kansan suurten ja syvien rivien edut huomioon eikä pienen etuoikeutetun ryhmän etuja, joita täällä on puolustamassa koko äärioikeisto.

Ed. Häikiö: Herra puhemies! Päätös lääkäreiden virka-asunnoista koskee vain maalaiskuntia, joihin lääkäreiden saanti viihtyvyys- ym. tekijöistä johtuen on ollut vaikeata. Esitys vapaiden virka-asuntojen poistamisesta on syntynyt ymmärtämättömyydestä, tekisi mieli sanoa tyhmyydestä. Kunnille asialla ei ole suurta taloudellista merkitystä, mutta lääkäreiden saanti paikkakunnalle saattaa ratkaisevasti riippua juuri siitä viihtyvyydestä, onko lääkäreille varattu vapaa asunto vai eikö. Kun asunnot maalaiskunnissa toimivilta lääkäreiltä poistetaan, merkitsee tämä käytännössä sitä, että maalaiskuntiin on yhä vaikeampi saada lääkärityövoimaa. Lääkäreistä on puutetta. Kun maalaiskuntien ehkä ainoa viihtyvyystekijä, vapaa-asunto, poistetaan, karkoitetaan lääkäreitä ehkä kokonaan maalaiskunnista. Miksipä lääkäreitä lähtisivät ehkä syrjäisiin,

ehkä nurjamielisesti suhtautuviin maalaiskuntiin, kun töitä riittää viihtyisissä kaupungeissa ja kauppaloissa. Seurauksena vapaiden virka-asuntojen poistamisesta käytännössä ehkä on vain se, että köyhimmät maalaiskunnat joutuvat kuitenkin tämän edun kustantamaan saadaksesen lääkärin, mutta kun laissa ei tätä sallita, nämä kunnat eivät saa siihen valtionapua.

Ed. L. Linna: Herra puhemies! Talousvaliokunnassa lääkäreiden vapaa asuntokysymys ei vielä ehtinyt näin suureksi periaatekysymykseksi. Uskon, että enemmistö valiokunnan jäsenistä käsitti tämän kömmähdykseksi kokoomuksen ryhmässä, ja siihen suhtauduttiin siinä suhteessa hiljaisella ymmärtämyksellä. Nyt täällä täysistunnossa jo ensimmäisen käsittelyn aikana osoittautui, että kokoomus on tämän ottanut jonkinlaiseksi teemakseen, jolla se puolustaa tuloeroja ja eriarvoisuutta (Ed. Laatio: Kehitysalueitten ihmisiä!). Ed. Laatio jo ehti ennen äskeitä välihuutoa puheenvuorossaan viitata siihen, että tässä nyt on kysymyksessä asia, jolla voidaan kehitysalueiden asiaa hoitaa. Jos me perustamme kehitysaluepolitiikan sille pohjalle, että ostanne kaikki palvelumme ylihinnalla, niin kuin tässä on kysymys, niin silloin voi kuvitella, miten kehitysalueiden varat siihen politiikkaan riittävät. Ihmettelinkin sitä, että täällä käytiin sellaiset puheenvuorot käyttämässä kuin käyttivät ed. Vahtisen lisäksi ed. Asunta ja Laatio. Sillä tuskin näillä kahdella viimeainitulla oli omakohtaista syytä, en ainakaan usko niin olevan, vaan siinä täytyi olla jonkin ryhmän toivomus ja käynti täällä siitä syystä, että kaikki eivät olisi lääkäreitä, jotka puolustavat ilmaisia asuntoja.

Tässä tilanteessa, kun meillä on valtava määrä ihmisiä työttöminä, jotka olisivat äärettömän kiitollisia, jos saisivat vähimmäispalkkaa vastaavan työpaikan, josta he maksaisivat ilmielmin vielä kohtuullisen vuokran asunnostaan, tuntuu kohtuuttomalta lääkäreiden kysyntämarkkinoiden hyväksikäyttö tällä tavalla.

Täällä ovat lääkäreitä kokoomuksestakin todeneet, että sen jälkeen kun lääkäreitä on tarpeeksi, tämä heidän perusteensa on mitätön. Mutta eikö tässä juuri tunnusteta samalla se, että tällä kertaa esitetty vaatimus on periaatteessa ja oikeudenmukaisuutta ajatellen kohtuuton ja väärä.

En voi ymmärtää, miten uskotaan sellaiseen, että me voisimme kehitysalueilla tällaiseen hou-

kutukseen yleisesti yhtyä. On todettava kylläkin se, että meillä on kehitysaluepolitiikka muullakin alalla tältä pohjalta harjoitettu, mutta tulokset ovatkin sen näköiset. Meillä on niitä monumentteja, joista jo aikaisemmin mainitsin, kunnissa, ja siitä huolimatta niissä ei aina ole lääkäreitä. Ei kysymys voi olla tästä asunnosta; kysymys on, niin kuin ed. Virolainen täällä todella uskalsi sen sanoa, siitä, että meillä on vielä ammattikuntia, joissa on tätä eliittiajattelua, ajattelua, joka kuuluu viime vuosisadalle. Meidän täytyy eduskunnassa, vaikka muualla emme voisikaan, uskaltaa puolustaa tasapuolisuusperiaatteita ja todella tässä suhteessa olla kannattamassa, kun kerran on sellainen tilaisuus, tätä sosialidemokraattien kuuluisaa lausetta "oi-keutta tulonjakoon". Voi olla, että se on ainoa ehdotus, minkä sosialidemokraattinen hallitus tekee, mutta kannatetaan ihmeessä silloin, kun hallitus sellaisen esityksen tekee.

Täällä on monissa puheenvuoroissa viitattu myös siihen, että tässä on lääkärien arvostuskysymys mukana. Kyllä me varmaan kaikki yhdymme siihen, se oli kai ed. Asunnan, sanotaan, että me kaikki arvostamme lääkäreitä ja eritoten silloin, kun olemme sairaita. Ei siitä ole kysymys. Mutta otan esimerkin, joka toivotavasti herättää hiukan kokoomuksessa myöskin ajattelemaan asian toista puolta. Jos lääkärin asunnon porrassarppujen lakaisijalle esitetään vapaata asuntoetua, niin olen melko varma, että kokoomus yksimielisesti äänestää sitä vastaan.

Ed. Sutinen: Herra puhemies! Kokoomuksen kiukku tämän lakiesityksen sekä ensimmäisen että tämän käsittelyn yhteydessä lääkärien asuntoasian kohdalla näyttää kyllä liioitellulta. Kunnissahan on yleensä pyritty ja päästykin muiden virka- ja toimihenkilöiden osalta siihen, että asunnosta peritään vuokra, kuten täällä monessa yhteydessä on jo kuultu, eikä tämä ole suinkaan merkintä siitä, etteivät kunnat varaisi asuntoja. Mitä syrjäisempi kunta on, sitä enemmän se pyrkii tarvitsemaansa virkakuntaa asunnoilla houkuttelemaan, ja kun pienempituloset jaksavat vuokransa maksaa, luulisi lääkäreiden kyllä jaksavan. Nyt ei oteta tarpeeksi huomioon sitä, että kansanterveyslain 27 §:n mukaista valtionapua kunnat saavat myös terveyskeskusten henkilökunnan tarvitsemien asuntojen rakentamiseen. Kun toisiltakin peritään vuokra, miksi ei lääkäreiltä perittäisi, on kyllä syytä kysyä ja on monessa puheenvuorossa sitä kysyttykin. Tullaan se perimään paljon pienem-

pipalkkaisiltakin, kuten juuri terveydenhoitajilta. Nyt käynnissä olevissa neuvotteluissa on pyritty alentamaan terveydenhoitajien, nykyisten terveyssisarten ja kättilöiden palkkoja ennestään pienistä palkoista, kuten jo täällä käytetyissä puheenvuoroissa kuulimme. Näistä olisi syytä myös mielestäni puhua enemmän eikä yksinomaan lääkäreistä ja heidän ilmaisista asunnoistaan.

Ed. Vaittinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Miksi täällä tämän asian yhteydessä on sanottu, että meidän pitää nöyryytellä ja kumarrella? Siitä tässä ei ole kysymys. Tässä on kysymys vain nöyryydestä niitten ihmisten puolesta, jotka mahdollisesti jäävät ilman lääkäripalveluja. Kun on tosi se, että ei ainoastaan lääkäri vaan koko terveydenhuollon työryhmä tekee työtä periferiassa, mutta tähän päivän asiaan ei ole kytketty kuin lääkäri, sen vuoksi vielä kerran sanon: heidän pitää ylimenokaudeksensa saada pitää ne luontoisetunsa, jotka heillä nyt on, jotta voimme nöyränä palvelella periferioita, joittenka puolesta me täällä olemme.

Ed. Katajavuori: Herra puhemies! Täällä on keskustelussa käynyt ilmi myöskin sairaanhoitajattarien palkkaus. On ollut hämmästyttävää todeta, miten vasemmisto nyt panee sairaanhoitajattarien alhaisen palkkauksen syyksi lääkärin korkean palkkauksen. Aikaisemmin eräissä yhteyksissä ja palkkaneuvotteluissa on käynyt ilmi, että vasemmisto on aina vaatinut siivoojille lisää palkkaa, jos on ollut kysymys sairaanhoitajattarien palkoista. On erittäin ikävää, että sairaanhoitajattaret muodostavat vedenjakajan eivätkä saa palkkaansa nousemaan. Heidän palkkauksensa syynä ovat sekä korkeat että alhaiset palkat. Toivotaan, että sairaanhoitajattarien palkat eivät todellakaan ole näin riippuvaisia sekä ylä- että alailmoista.

Ed. Laatio: Herra puhemies! Täällä on jo useamman kerran käytetty puheenvuoroja siitä, että me olisimme kokoomuksessa jollakin tavalla nyt kiivailleet tämän asian puolesta ja puhuisimme lääkärin puolesta. Minähän jo omassa puheenvuorossani todella toin julki, että kysymys on niistä ihmisistä, jotka tarvitsevat lääkärin palvelusta, ja että siellä juuri tarvittaisiin lääkäreitä ja että nuo syrjäiset kunnat voisivat sopia siitä, että tällainen menettely olisi sallittua. Vielä kerran haluaisin lukea teille,

joitka ette ole ilmeisesti lukeneet vastalauseita sieltä: ”Virkaehtosopimuksin voidaan sopia siitä, että terveyskeskuksen lääkäriillä on oikeus vapaaseen virka-asuntoon”. Minun nähdäkseen, jollei muuten saada lääkäriä tuommoiselle alueelle, sittenkin tällainen houkutin on eräs kaikkein halvimmista keinoista auttaa ihmisiä tuolla alueella.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskoh- taiseen käsittelyyn.

11 §.

Keskustelu:

Ed. A s u n t a: Herra puhemies! Puheen- vuorooni viitaten ehdotan, että 11 § hyväk- sytään siinä muodossa, kuin se on esitetty talous- valiokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa.

Ed. P. J o k i n e n: Herra puhemies! Kan- natan ed. Asunnan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Asunta ed. P. Jokisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Asunnan ehdotus hyväk- sytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Aro, Asunmaa, Björklund, Breilin, Eskelinen, Esk- man, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Hemmi, Hostila, Hykkäälä, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Kivistö, T. T. Koi- vistö, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Kos- kinen, Kurppa, Laitinen, Lehmonen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Luja-Vepsä, Martikainen,

Mattila, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Män- nistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nie- minen, N. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pihlajamäki, Pouta- nen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Ran- tala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Ruo- kola, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmi, Sal- mivuori, Salo, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sund- qvist, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Tikka, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vai- nio, Westerholm, H. Westerlund, S. Wester- lund, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Väy- rynen, Åsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Asunta, Ehrnrooth, Hetemäki, Holkeri, Huur- tamo, Häikiö, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Karhuvaara, Katajavuori, Koppanen, Laatio, Lankinen, Lattula, Linkola, Miettinen, Mylkkä- nen, Mäki-Hakola, Procopé, Rainio, Räsänen, Salmenkivi, I. Suominen, S. Suominen, Vartia ja Vikatmaa.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Pohjonen ja Teir.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Borg, Flinck, Forsman, Friberg, Haukipuro, Helle, Hokkanen, Honkonen, Huo- tari, Hyvönen, Häggblom, Häkämies, Härkö- nen, Ilaskivi, Jokela, Kaarna, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Karpola, Kauppi, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, Laine, Lehtinen, Loikkanen, Lottanen, Lähteenmäki, Mäki, Mä- kinen, Nikkilä, Paasio, Pajunen, Pekkala, Pek- karinen, Rytkönen, Saarinen, Sainio, Salolainen, Seppä, Siltanen, Sorsa, Stenbäck, Suokas, Tam- minen, Tiekso, Tiilikainen, Tikkanen, Toiva- nen, Tuominen, Väinö Turunen, Vaittinen, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilmi ja Voutilainen.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 27 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 60.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hy- väksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

702) Ehdotus laiksi oikeudenkäymiskaaren 30 luvun muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 2, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

703) Ehdotus laiksi avioliittolain voimaannpanosta annetun lain 11 §:n 3 momentin kumoamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 12, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 2.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

704) Ehdotus laiksi myrkkylain 22 §:n muuttamisesta.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 8, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

705) Ehdotukset Pariisissa vahingonkorvausvastuusta ydinvoiman alalla tehtyyn yleissopimukseen ja siihen liittyvään, Brysselissä tehtyyn lisäyleissopimukseen sisältyvien eräiden määräysten hyväksymisestä sekä atomivastuulaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 41 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta lausunto lakivaliokunnalta.

706) Ehdotuksen laiksi maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa

sisältävä hallituksen esitys n:o 42 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Mäki-Hakola: Herra puhemies! Hallitus on antanut esityksen eduskunnalle laiksi maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa. Lakiesityksen perusteissa todetaan, että voimassa oleva pakkolunastuslainsäädäntö ei tee mahdolliseksi alueiden riittävän nopeaa haltuunottoa, jota taas edellyttää maakaasuverkon sovitusta aikataulusta kiinnipitäminen. Monessa muussakin yhteydessä esityksen perusteissa todetaan voimassa olevan pakkolunastuslain hitaus, kalleus ja muut epäkohdat. Näin epäilemättä on. Kuitenkaan uutta pakkolunastuslainsäädäntöä ei ole oikeusministeriön taholta esitetty huolimatta siitä, että asiaa koskeva komiteamietintö on valmistunut jo vuonna 1965.

Hallituksen antama lakiesitys sisältää kuitenkin vakavia epäkohtia. Ensiksikin se lisäyksenä ennestään jo monimutkaiseen pakkolunastuslakiin tekee koko menettelyn varsin sekavaksi. Se toki turvaa Neste Oy:lle mahdollisuuden nopeaan alueiden haltuunottoon. Sen sijaan maanomistajan asema jää vähintäänkin turvattomaksi. Eihän edes tässä vaiheessa tiedetä, minkälatauisen lainsäädännön kautta pakkolunastustoimitus suoritetaan, mitkä ovat korvauserusteet, mitä toimenpiteitä suoritetaan pakkolunastusten yhteydessä, tullaanko suorittamaan tilusjärjestelyjä, miten tieoikeudet järjestellään jne. Toisin sanoen omistaja luovuttaa

pakolla tiluksiaan tietämättä, koska ja kuinka hänelle kuuluvat korvaukset käsitellään ja häntä koskevat muut asiat järjestetään. Että näin on, ilmenee myöskin lakiesityksen perusteluista, joissa lausutaan: "Uutta yleistä pakkolunastuslakia koskeva esitys tullaan antamaan mahdollisimman nopeasti ja niin ajoissa, että pakkolunastusten toimeenpano ja kaikkien korvausten suorittaminen myös nyt tehdyn lakiehdotuksen perusteella haltuunotettavien alueiden osalta voidaan uuden lain nojalla joutuisasti saattaa päätökseen."

Huomioon ottaen sen, että pakkolunastuslakia on valmisteltu jo lähes 20 vuotta eikä sitä vielä ole säädetty, kuinka voidaan nyt olla varmoja sen pikaisesta säätämisestä. Kun ottaa vielä huomioon sen, että kyseinen lainsäädäntö on laadittava valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyllä tavalla, ei sen sisällöstä ja läpimeno-mahdollisuuksista voida olla varmoja. Asiastahan voi tulla esiin varsin kiihkeitä poliittissävyyksiäkin kannanottoja. Nyt voidaan myöskin kysyä, kuinka käy siinä vaiheessa, jolloin kyseistä lakia säädetään, jolloin alueet myöskin on otettu haltuun, omistajilla on kiire saada korvauksia. Voidaan itse asiassa eduskunta painostaa melkein minkäläatuisen pakkolunastuslain taakse tahansa uhkaamalla venyttää menettely vanhan pakkolunastuslain mukaiseksi, ts. noin kymmenen vuotta kestäväksi.

Kummallista sen sijaan on, että hallitus ei edes lakiesityksen perusteluissa mainitse siitä, että valtioneuvosto asetti 2 päivänä syyskuuta viime vuonna professori Jorma Pietilän johdolla komitean, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus lainsäädännöksi, joka mahdollistaisi pakkolunastusmenettelyn käyttämisen rakennettaessa putkijohtoja yhteiskunnan tai talouselämän yleisen kehityksen kannalta tärkeiden polttoainesten, kemikaalien tai muiden aineiden siirtämistä varten. Komitean tuli työssään erityisesti ottaa huomioon, että yleinen etu vaatii usein mahdollisuutta nopeaan rakennustöiden aloittamiseen ja että maanomistajan ja -haltijan tulee mahdollisimman nopeasti saada korvaus luovuttamastaan maasta sekä rakennustöiden aiheuttamasta vahingosta ja haitasta. Siis kyseinen komitea asetettiin nimenomaan nyt tarkoitettua maakaasuverkoston pakkolunastustoimitusta varten. Mietintö, joka sisältää ehdotuksen nimenomaan asian kokonaiskäsittelemiseksi, on jätetty kauppa- ja teollisuusministeriölle 20 päivänä joulukuuta viime vuonna. Komitean mietinnöstä annetut lausunnot ja pyydetty lausunnot

ovat oikeusministeriötä lukuunottamatta olleet eräitä yksityiskohtia lukuunottamatta tiettävästi puoltavia. Kun hallitus antamansa esityksen perusteluissa toteaa: "Sellaisen lainsäädännön aikaansaaminen, jonka nojalla pakkolunastukset olisi voitu sopimusten solmimisen ja töiden aloittamisajankohdan välisessä lyhyessä ajassa viedä läpi normaalissa järjestyksessä, ei ole mahdollista", on tähän todettava, että juuri tämä komitean mietinnön mukainen laki olisi tehnyt tämän mahdolliseksi.

Puuttumatta lähemmin yksityiskohtiin, joista voi viitata komitean mietinnön perusteluihin, totean vain tässä yhteydessä muutamia näkökohtia. Tämän komitean esittämä laki olisi yleinen laki eikä kuten hallituksen esitys Neste Oy:n tarkoitusta varten laadittu. Menettely muistuttaa hyvin paljon jo käytännössä olevaa ja tarkoituksenmukaiseksi todettua tietoimitusmenettelyä. Kuitenkin yleistä tarkoitusta varten tarvittavat alueet muodostettaisiin pakkolunastetuiksi yksiköiksi ja asia hoidettaisiin rasitteen muodossa, kun alue tarvittaisiin tietyn kiinteistön tms. käyttöön. Laki tekisi mahdolliseksi myös ennakkohaltuunoton, mutta siinä tapauksessa olisi aina ennen haltuunottoa suoritettava ennakkokorvaus kaikille eikä, kuten nyt hallituksen esityksen mukaan, vain harvoissa poikkeustapauksissa ja luultavasti yleensä vain silloin, kun kysymyksessä on asunnon menettäminen. Nyt esillä olevan lain henkeä kuvaa se, että 7 §:n mukaisesti voidaan häätö ja haltuunotto suorittaa kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asunnon omistaja on saanut tiedon että pakkolunastus tullaan toimittamaan.

Hallituksen esityksen mukaisesti toimitus ja kaantuisi kolmeen osaan: haltuunottoimitus, sen jälkeen normaalilla tavalla mittaus- ja paa-lutustoimitus ja tämän jälkeen pakkolunastuslautakunnan arviointi ja päätöksentekovaihe. On todettu viimeaikaisissa pakkolunastusmenettelyissä näiden toimenpiteitten vievän aikaa yleensä 7—10 vuotta. Tähän saadaan varautua, ts. 90 % korvauksen saajista joutuu odottamaan näin pitkän ajan. Sen sijaan tämän komitean mietinnön mukaisen toimituksen suorittaminen tulitaisiin saattamaan loppuun parissa vuodessa ja ennakkokorvaukset voitaisiin hyvin saada määritellyksi ja maksetuksi vajaassa vuodessa.

Edelleen Pietilän komitean esityksen mukaan voitaisiin suorittaa tilusjärjestelyjä ja yksityisten teiden järjestelyjä, joita nykyinen kankea pakkolunastuslaki ei tunne, mutta jotka tämän-

laatuisissa tapauksissa on katsottava välttämättömiksi.

Yritin jättää eduskunnalle rinnakkaislakialoitteen Pietilän komitean esityksen tuomiseksi tässä yhteydessä käsittelyn pohjaksi. Sihteeristö on todennut valitettavasti, että tätä asiaa ei voida ottaa eduskunnassa käsiteltäväksi, koska hallituksen esittämässä lakiesityksessä ilmenee vain ennakkohaltuunotto; allekirjoittaneen esittämä menettely olisi käsittänyt kaikki toimenpiteet.

Käsitykseni mukaan on hyvin tarkoin harkittava, onko tämä hallituksen esitys ollenkaan hyväksyttävissä. Tämä vaatii 5/6 enemmistön, ja voitaisiin ajatella, että se hylättäisiin ja palattaisiin asiallisille linjoille kokonaiskäsittelyn aikaansaamiseksi. Kyllä täytyy eduskunnalla olla mahdollisuus pitää huolta myöskin yksityisten ihmisten oikeusturvasta eikä yksinomaan Neste Oy:n oikeuksista.

Yhteiskunta tarvitsee kehittyessään pakkolunastusmenettelyä, mutta että kansalaiset tunsivat asemansa turvatuksi, tältä menettelyltä vaaditaan nopeutta, riittävää korvauspohjaa, oikeudenmukaisuutta sekä joustavaa menettelyä. Näitä edellytyksiä ei täytä nykyinen pakkolunastuslaki, vielä vähemmän nyt esitetty tilapäisratkaisu. Käytännössä tämä helposti tulee vain ärsyttämään omistajia ja vaikeuttamaan myöhemminkin ehkä laadittavan oikeudenmukaisemman pakkolunastuslainsäädännön aikaansaamista. On ilmeistä, että maakaasuverkosto tulee laajenemaan varsin laajaksi ja antamaan hyvin suuren työmaan tässä mielessä. Siksi ei pitäisi aloittaakaan korvausasiain käsittelyä millään tilapäisratkaisulla, vaan asia olisi vakiinnutettava pysyväälle pohjalle. Tätä vaatii nimenomaan hyvin suuri omistajajoukko.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! En voi olla paheksumatta sitä tapaa, jolla hallitusvalta on suhtautunut eduskuntaan tässä vuodesta 1962 alkaen selvittelyn kohteena olleessa maakaasuasiassa. Kertaakaan ei asiaa ole tuotu eduskuntaan hallituksen taholta. Tasavallan presidentti, monen hallituksen pää-, ulko- ja kauppaministeri, eri ministeriöt ja toimikunnat, kahden maan edustajien yhteistyöelimet ja Neste Oy ovat vuosien kuluessa kehittäneet maakaasun tuontia. Eduskunta vain ei ole saanut tietää asiasta muuta kuin sen, minkä jotkut sanomalehdet ovat urkkineet tietoon asiasta. Kriittikini ei tietenkään kohdistu nykyiseen hallitukseen. Vastuu siitä, että eduskunta tieteen tah-

toen on pidetty kokonaan tämän kysymyksen ulkopuolella, lankeaa raskaana niiden harteille, jotka ovat autoritäärisesti ottaneet omiin käsiinsä tämän kansalle ja sen edustajille kuuluvan asian hoidon.

Kun monella taholla syytetään eduskuntaa saamattomuudesta, on kuitenkin muistettava, että maakaasukysymyksestä on eduskunnassa yritetty saada tietoja tässä kuitenkin onnistumatta. Palautan mieleen, että Paasion ensimmäisen hallituksen ulkoministeri joulukuussa 1967 vastasi asiasta tehtyyn suulliseen kysymyseen sanomalla, että kun selvitykset tulevat asianmukaiseen vaiheeseen, sitten päättävät elimet päättävät asian. Näin kuului tämä lentävä lause. Sitäköhän silloinen ulkoministeri tarcoitti, että eduskuntaan asia tuodaan ensimmäisen kerran silloin, kun maakaasuverkoston rakentaminen tulipalokiireellä edellyttää erityislakia pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta? Muutenhan eduskuntaa ei hallitustaholla ole pidetty tässä asiassa päättävänä elimenä. Menettelytapa on ollut räikeässä ristiriidassa kansanvaltaisen hallitusjärjestelmän kanssa.

Esillä olevan hallituksen esityksen perusteissa selostetaan, miten ensin sopimus maakaasun toimittamisesta allekirjoitettiin, kuinka sen jälkeen valtioneuvosto antoi toimitusten hoitamisen ja tarpeellisten laitteiden rakentamisen maamme osalta Neste Oy:n tehtäväksi ja miten kovalla kiireellä tarpeelliset maa-alueet poikkeuksellisessa menettelyssä nyt on voitava ottaa haltuun maanomistajien oikeuksia polkien, jotta kaasutoimitukset voidaan sovittulla tavalla vastaanottaa, kuten esityksen perustelut kuuluvat.

Nyt siis hallituksen kelpaa ja on pakko tulla eduskuntaan. Jälleen kerran tämännäköisessä asiassa eduskunta on asetettu seinää vasten. Asia on viety eduskunnan ohitse niin pitkälle, että pakkolunastuslakimme mukainen asian eteenpäin vieminen johtaisi Suomen taholta Neuvostoliiton kanssa tehdyn sopimuksen rikkomiseen, koska toimitukset on sovittu aloitettaviksi jo tammikuun 1 päivänä 1974. Ketkä ovat vastuussa aikataulusta, jota tuskin vähänkin pakkolunastusasioista perillä oleva henkilö olisi neuvonut hyväksymään?

Eduskunnalle vakuutettiin toiseen asiasta tekemääni suulliseen kysymykseen annetussa vastauksessa, että oli sekä todennäköistä että toivottavaa, että maakaasukysymys tuodaan eduskuntaan vuoden 1970 aikana. Näin ei tapahtu-

nut. Seuraavakin vuosi, jolloin kaikki sopimukset tehtiin, kului umpeen ilman muuta yhteyttä asiassa hallituksen taholta eduskuntaan kuin välttelevä ministerin vastaus kirjalliseen kysymykseen.

Nyt kaivataan eduskunnan myötävaikutusta asian läpiviemiseen, kun maakaasuverkoston nopea rakentaminen edellyttää pakkolunastuslaista poikkeavaa menettelyä. Tuskin eduskunta nykyään saa itse pääasiasta sellaisia tietoja, joiden pohjalta se voisi päätellä, mihin se sitoutuu. Kustannus- ja kannattavuuspuolestahan hallitus on kieltäytynyt antamasta tietoja.

En tiedä, oppivatko ne, jotka niin mielellään puhuvat valtarakenteista ja vallan keskityksestä, mitään maakaasukysymyksen käsittelyn tii- moilta. Sen käsittely on ollut niin vierasta kansanvaltaiselle järjestelmälle, että ainoa johtopäätös, johon voin tulla täysin riippumatta asian materiaalisesta puolesta, on seuraava: Vireillä olevassa valtiosäännön uudistamistyössä on huolehdittava siitä, että poliittisia valtarakenteita muutetaan. Siinä työssä sitten punnitaan, mistä nykyisen käytännön pönkittäjät, todella jääripäiset konservatiivit, sitten löytyvät.

Ed. Sinisalo: Herra puhemies! Minulla ei ole mitään syytä yhtyä puolustamaan sitä, että tässä asiassa eduskuntaa olisi pidetty päivän tasolla riittävässä laajuudessa. On kuitenkin syytä todeta, että ed. Ehrnroothin huolenpito eduskunnan oikeuksista herää aina silloin, kun kysymys on suomalais-neuvostoliittolaisten suhteiden kehittämisestä. Nytkin hänen puheeseensa sisältyi tässä mielessä täysin tarkoituksellinen asenne, jossa jätettiin huomioon ottamatta mm. sellaiset tosiasiat, että eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on saanut niin asian valmisteluvaiheessa kuin sopimuksen solmimisen jälkeen selvitykset pyytämättä mutta myös lisäselvityksiä pyyntöjensä mukaan. Suomen ja Neuvostoliiton kesken solmitun ttt-sopimuksen yhteydessä eduskunnan täysistunnossakin näihin kysymyksiin tämän sopimuksen luonteon mukaisesti — sehän solmittiin yhtäaikaisesti runko-sopimuksen kanssa — puututtiin.

Kuten sanottu, ei minulla ole mitään syytä yhtyä todistamaan sitä, että eduskunnan asemaa tässä suhteessa olisi parhaalla mahdollisella tavalla huomioitu. Päinvastoin maakaasun jakelu-verkoston ja käytön laajentamissuunnitelmat olisi toki yksityiskohtaisemmassa muodossakin pitänyt eduskunnan tietoon saattaa, mutta ed. Ehrnroothin puheenvuorossa lähinnä kuultaa

vastenmielisyys kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joita suomalais-neuvostoliittolaisen yhteistyön kehittämisen alalla suoritetaan.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Näinhän ei suinkaan ole. Päinvastoin minä mainitsin, että se tapa, jolla aikaisemmat hallitukset ovat hoitaneet tätä asiaa, merkitsee sitä, että Suomen taholta rikotaan Neuvostoliiton kanssa tehtyä sopimusta, ellei tätä ed. Mäki-Hakolan asiallisesti varsin painavassa puheenvuorossa arvosteltua lakiehdotusta hyväksytä. Sitähän tämä merkitsee.

Minä en valitettavasti voi olla sitä mieltä, että tämä huolenpito Suomen suhteista ulkomaihin ja nimenomaan Neuvostoliittoon voidaan jättää yksinomaan ed. Sinisaloon edustaman ryhmän tehtäväksi.

Ed. Junnila: Herra puhemies! Pyysin puheenvuoron sen ed. Sinisaloon puheeseen sisältyvän viittauksen johdosta, jossa hän antoi ymmärtää, että kun täältä oikealta kritikoidaan tämäntapaisia hankkeita kuin esimerkiksi tämä maakaasupuuha, niihin liittyvää salakähmäisyyttä, tämä kritiikki olisi yleisesti suunnattu Suomen ja Neuvostoliiton välistä taloudellista yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta vastaan.

Minä nyt jälleen kerran haluaisin ed. Sinisalolle tähdentää sitä, että tästä ei ole kysymys. Me täällä oikealla hyväksymme taloudellisen kanssakäymisen ja yhteistoiminnan Suomen ja Neuvostoliiton välillä silloin, kun se tapahtuu asiallisilla taloudellisilla perusteilla ja avoimesti, silloin kun suomalaiset liikelaitokset, esim. laivanrakentajat ja selluloosakoneitten myyjät, käyvät tätä kauppaa asiallisin taloudellisin perustein ja kannattavuuslaskelmien pohjalta. Mutta meitä epäilyttävät aina nämä poliittikkojen solmimat suurisuuntaiset liiketoimet sen takia, että niissä toiminta tapahtuu todellakin salamyhkäisesti ja samalla ilman, että kannattavuuteen kiinnitetään tarpeellista huomiota.

Kyllä kai ed. Sinisalokin myöntää, että mm. tässä maakaasuhankkeessa olisi ollut asiallista, että eduskunta kokonaisuudessaan eikä suinkaan vain ulkoasiainvaliokunta olisi saanut tietoja mm. hintakysymyksistä ja kannattavuudesta. Kun näin ei ole tapahtunut, niin tässä alkaa itse kukin epäillä, niin kuin on sanottu, että Suomen kalleimmaksi risteyskeski muodostuu se kohta, missä maakaasuputki ja Saimaan kanava kohtaavat (Naurua.).

Ed. Sinisalo: Herra puhemies! Minä en puheenvuorossani lainkaan viitanut oikeistoon yleensä, mutta arvasinhan, että ed. Junnila yhtyy niihin näkökantoihin, joita ed. Ehrnrooth esitti tässä suhteessa (Ed. Junnila: Pitää täysin paikkansa!). Puheenvuoroni sopii kyllä myös ed. Junnilaan. En ole havainnut hänenkään kohdaltaan täällä käsiteltävän yhtään suomalais-neuvostoliittolaisiin yhteistyösuhteisiin liittyvää asiaa, jossa ei hänen puheenvuoronsa olisi ollut tavalla tai toisella näitä suunnitelmia vastustava.

Kuten huomautin, kansandemokraattisella eduskuntaryhmällä ei ole mitään syytä yhtyä sellaisiin käsityksiin, että eduskunnan asema tämän kysymyksen yhteydessä olisi parhaalla mahdollisella tavalla tullut huomioon otetuksi. Mutta joka tapauksessa on kiistatonta — kun ed. Ehrnrooth suuntasi arvostelunsa mm. tasavallan presidenttiin — että hänen johtamiensa toimien osalta eduskunta on saanut normaalissa järjestyksessä ne selvitykset, jotka eduskunnalle kuuluvat ja jotka tulevat eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan kautta. Jos eduskunnan ulkoasiainvaliokunta ei ole pitänyt tarpeellisenä saattaa näistä asioista lausuntoa tai tiedonantoa eduskunnan käsiteltäväksi, se on tietysti valiokunnan asia (Ed. Junnila: Tai valiokunnan häpeä!).

Ed. E. Niskanen: Herra puhemies! Minä katson myöskin tarpeelliseksi huomauttaa edustajien Ehrnroothin ja Junnilan puheenvuorojen johdosta, että ed. Sinisalo on kyllä siinä aivan oikeassa, että ulkoasiainvaliokunta on varmaankin näistä maakaasun eri vaiheista saanut riittävät informaatiot. On varmaan edellytettävä myöskin, että eduskuntaryhmissä silloin tarvittavassa määrin voidaan vastaavaa informaatiota antaa niin, että se tulee kaikille edustajille. Ei asiaa ehkä tiedollisesti sen enempää aina tule, vaikka se tuleekin virallisesti istuntosalissa. Tietysti näistä nyansseista voidaan olla eri mieltäkin, mutta ei pidä paikkaansa, että ainakaan tietoisesti kansanedustajia tässä asiassa olisi millään tavalla pimennossa pidetty.

Minä ihmettelin kyllä ed. Junnilan puheenvuoroa, nimenomaan sitä hänen puheenvuoronsa ihan loppuosaa siltä kannalta, että eikö nyt ole jo hieman vanhanaikaista tätä maakaasukysymystä käsitellä tuossa sävyssä. Ne hintasopimukset, mitkä Suomi Neuvostoliiton kanssa tekee, ovat varmaankin kansainvälisesti kilpailukelpoiset, ja kun tiedämme esimerkiksi Ruotsin voimakkaan kiinnostuksen tällä hetkellä tähän maa-

kaasukysymykseen, joskin Ruotsi siinä ajaa ehkä hieman myöhäistä hevosta eikä vielä tiedetä, mihin se tulee johtamaan, mutta joka tapauksessa, ja kun tiedämme, että kaikkialla Euroopassa on tätä neuvostoliittolaista maakaasua kohtaan kiinnostusta osoitettu, niin eikö, ed. Junnila, ole hieman vanhanaikaista tuossa sävyssä tästä asiasta enää keskustella.

Ed. Junnila: Herra puhemies! Ed. E. Niskaselle vastaisin tuoreeltaan, että se ei ole ollenkaan vanhanaikaista. Ei minulla eikä varmasti myöskään ed. Ehrnroothilla ole mitään sitä vastaan, että tänne tuodaan maakaasua Neuvostoliitosta. Tottakai se on aivan yhtä luonnollista kuin se, että tänne tuodaan muita polttoaineita, lähinnä nestemäisiä polttoaineita. Mutta se, mihin me haluamme kiinnittää huomiota, on juuri se, ettei eduskuntaa eikä ylipäätään julkisuutta Suomessa ole ollenkaan riittävästi informoitu siitä, onko tässä todella kysymyksessä taloudellisesti järkevä ja asiallinen hanke. Ja minä ihmettelen sitä, että ed. Niskanenkin tyytyy niihin ylimalkaisuuksiin, joita tästä kenties on ulkoasiainvaliokunnalle annettu. Emme me muut tiedä, me, jotka emme ole ulkoasiainvaliokunnan jäseniä, minkä arvoista se informaatio on. Minusta olisi ollut täysin kohtuullista, että eduskunta kokonaisuudessaan olisi saanut näistä asioista selvityksen. Minä palautan ed. Niskanen mieliin sen, miten kävi sinänsä jo kyllä vanhassa Saimaan kanava -asiassa. Siinä eduskunta jätettiin ajoissa informoimatta ja tänä päivänä me kaikki tiedämme, että siitä kehittyi suuren luokan taloudellinen skandaali.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Ed. Sinisalon puheenvuoro oli jossain määrin ristiriitainen. Hän kaksikin kertaa sanoi yhtyvän siihen kritiikkiin osaan, joka koski eduskunnan jättämistä syrjään tässä asiassa. Mutta sitten hän totesi toisessa puheenvuorossaan, että eduskunta on saanut ne tiedot, jotka sille kuuluvat. En ymmärrä, mitenkä ed. Sinisalo voi puhua tällä tavoin. Me tiedämme kaikki, että eduskunta eduskuntana, ja tästä minä nimenomaan puheenvuorossani puhuin, ei ole saanut minkäänlaisia asiatietoja maakaasukysymyksestä. Palautan ed. Sinisalon ja myös muiden mieleen, että edellisen hallituksen ulkoministeri lupasi, että asia tuodaan eduskuntaan. Hän piti jopa todennäköisenä, että tämä kysymys tuotaisiin eduskuntaan vuoden 1970 aikana. Minä ihmettelin puheenvuorossani, miksi näin ei tapahtu-

nut ja miksi myös vuosi 1971 kului umpeen ilman, että asia tuotiin eduskuntaan. Kaikki sopimukset tehtiin, eduskuntaakin sitovat sopimukset, ja nyt tuodaan sitten tänään pakkolunastuslaista poikkeava lakiehdotus eduskuntaan ja edellytetään, että se tulee hyväksytyksi, jopa 5/6 enemmistöllä, sillä muussa tapauksessa ei sopimuksesta voida pitää kiinni. Muussa tapauksessa toimitukset jäävät vastaanottamatta. Kai nyt tämä, ed. Sinisalo, jos te siellä teidän puolellanne haluatte pitää eduskunnan oikeuksista kiinni, on vähintäänkin merkittävää menetyä.

Ed. E. Niskanen on äskettäin valittu eduskunnan ensimmäiseksi varapuhemieheksi. Toivon, että ed. E. Niskanen juhlallisen vakuutuksensa mukaisesti tulee puolustamaan eduskunnan oikeuksia tästä lähtien eikä tyytymään siihen, että jokin hallitus — olkoonkin sitten oma hallitus — pitää eduskuntaa siinä määrin asioiden ulkopuolella kuin tässä maakaasuasiassa on tapahtunut.

Ed. Ruokola: Herra puhemies! Tämä pakkolunastuksesta syrjäyttäminen näinkin kauaksi, kuin mitä näissä äärioikealta käytetyissä puheenvuoroissa tässä on tehty, vaikuttaa hieman haetulta. Mutta kun täällä ed. Junnila käytti ilmaisua ”taloudellisesti järkevä hanke”, niin minä en suinkaan ole vakuuttunut siitä, että tässä salissa ollaan yksimielisiä siitä, että kaikkea sitä, mitä ed. Junnila pitää taloudellisenä ja järkevänä, eduskunnan enemmistö yleensä pitäisi taloudellisenä ja järkevänä (Oikealta: Sitä mekin pelkäämme!).

Minä haluaisin palauttaa mieliin sen keskustelun, mitä 1960-luvulla on käyty tämän maakaasuhankkeen tiimoilta, ja kysyisin ed. Junnilalta: Näettekö, että se, oman käsitykseni mukaan jarutus, mitä oikealta on harjoitettu 1960-luvulla maakaasuhankkeen tiimoilta, on ollut omiansa helpottamaan ja on ollut meidän kansallisten etujemme mukaista nimenomaan tässä hintapolitiikassa, kun tämä ratkaisu nähdäkseni juuri paljolta viivästyi (Oikealta: Ei ole viivästynyt!) sen vuoksi, että oikealta ja myöskin suurteollisuuden taholta hyökättiin niin voimakkaasti 1960-luvulla tätä hanketta vastaan? (Oikealta: Ei pidä paikkaansa!)

Ed. Sinisalo: Herra puhemies! Ed. Ehrnroothin puheenvuoron johdosta totean, että todella me kansandemokraatit olisimme toivoneet tämän maakaasukysymyksen ympärille

sellaista käsittelyä, jossa maakaasun tehokkaammasta käytöstä, esim. sen käyttämisestä kunnallisten palvelusten raaka-aineena, olisi voitu yksityiskohtaisemmin keskustella ja näin myötävaikuttaa niiden mahdollisuuksien mahdollisimman tehokkaaseen käyttöön, joita maakaasu tarjoaa. Mutta tämä huolenpito on vallan erilaista kuin ed. Ehrnroothin huolenpito, sehän suuntautuu koko tätä sopimusta vastaan, sopimusta, jonka hän leimaa täysin hämäräperäiseksi, mutta joka on lehdissä — en nyt tiedä onko ihan siinä ed. Ehrnroothin ikiomassa, mutta yleensä esim. maan kaikissa lehdissäkin julkaistu, ja josta luonnollisesti eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on saanut selvityksen ja myös tämän sopimustekstin. Kun on tietenkin syytä puntaroida sitä, olisiko eduskunnan täysistuntokäsittelyyn tullut saattaa esim. TTT-sopimuksen yhteydessä, johon asiat kyllä asiallisesti liittyvätkin, yksityiskohtaisesti myös maakaasukysymyksen käsittely, niin sen asian arvostelu kohdistuu eduskuntaan itseensä ja myös ed. Ehrnroothin omaan eduskuntaryhmään ja sen ryhmän edustajiin ulkoasiainvaliokunnassa, joilla luonnollisesti on mahdollisuus saattaa eduskunnan täysistuntokäsittelyyn asioita valiokunnan lausuntojen muodossa niiden selontekojen pohjalta, joita valiokunta tässäkin asiassa on saanut.

Ed. Junnila: Herra puhemies! Ed. Ruokolalle vastaisin hänen kysymykseensä, että en minä ainakaan katso erityisemmin jarruttaneeni maakaasuhankintoja. Ainoa, mitä me olemme täältä vaatineet, on se, että tässä pelattaisiin kaikin puolin avoimin kortein. Ja kun tämän asian hoitamisessa kerran tarvitaan eduskunnan myötävaikutusta, mm. nyt esillä olevan lain hyväksymisen yhteydessä, joka olennaisesti liittyy tähän kauppatoimeen, olisi kohtuullista, että eduskuntaa todella perusteellisesti informoitaisiin. Kyllä kai ed. Ruokola myöntää, että tämän suuruisista kauppatoimista täytyy toki edellyttää, että ne perustuvat asialliselle pohjalle ja kannattavuuslaskelmiin, ja näistä laskelmista meille kenellekään ei ole annettu minkäänlaista tietoa. Ei tämän vaatiminen ole mitään jarruttamista, ed. Ruokola.

Ed. Ruokola: Herra puhemies! Minä kyllä ihmettelen, että minkälaiset suhteet ed. Junnilalla on hänen on ryhmänsä ulkoasiainvaliokunnan jäseniin. Kyllä me olemme ainakin omassa ryhmässämme saaneet, me jotka olemme halunneet, tarvittavat selvitykset ja olemme tul-

leet täysin vakuuttuneiksi ja olleet alusta lähtienkin täysin vakuuttuneita siitä, että tämä varmasti on joka suhteessa meidän talouselämämme tulevaisuuden näkymien kehittämisen kannalta mielekäs ja järkevä ratkaisu.

Minä palaisin vielä tähän ed. Junnilan pahansuopaan ilmaisuun Suomen kalleimmasta risteyksestä. Minusta se, että hän käytti ilmaisua "Saimaan kanavan ja maakaasuputken risteys", että siitä saattaa tulla jokin tällainen kallein risteys, se omalta osaltaan todistaa tämän erittäin suuren ennakkoluulon, mitä vieläkin tunnetaan oikealla tätä hanketta kohtaan.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Minä kiinnittäisin ed. Ruokolan huomiota seuraaviin sanoihin, jotka silloinen ulkoasiainministeri vuonna 1970, tarkemmin sanottuna 16 päivänä kesäkuuta, lausui vastatessaan asiassa tekemääni kysymykseen. Silloin hän mm. sanoi näin: "On luonnollista, että kun kysymyksessä on suuruusomainen hanke, niin vaaditaan jonkin verran aikaa, ennen kuin hallitus voi asiaan perehtyä ja hankkia tarpeellisia lausuntoja." Toisin sanoen ne kysymykset, jotka eduskunnassa on tehty asiassa, oli tehty ennen tätä vastausta. Sen jälkeen ei ole tehty ainoatakaan kysymystä ennen kuin vasta sopimuksen jo tultua allekirjoitetuksi. Ne kysymykset siis eivät ole jarruttaneet asian käsittelyä. Ed. Ruokola lainaa sokeasti pääministeri Karjalaisen Jaltassa antamaa lehdistökokouslausumaa, jossa hän syytti vieraalla maaperällä nimeltä mainitsematta eduskunnan joitakin jäseniä, jotka muka olivat jarruttaneet asiaa. Silloinen ulkoasiainministeri, edesmennyt Väinö Leskinen, lausui ne sanat, jotka juuri olen toistanut. Eduskunta ei ollut jarruttanut asiaa, vaan hallitus tarvitsi aikaa näinkin laajan hankkeen tutkimiseen ja valmistamiseen.

Se, mihin minä olen tänään jälleen kerran puuttunut, on juuri se salamyhkäisyys, joka on estänyt tuomasta asiaa eduskuntaan kertaakaan ennen sopimusten valmistumista taikka sen jälkeen. Mutta jos ed. Ruokola aikoo puolustaa tällaista, niin ihmeellistä on, onko hänen kantansa sama silloin, jos nykyinen hallitus esim. esittää vapaakauppasopimusta EEC:n kanssa. Ed. Ruokolan talouspoliittinen järkihän on mennyt niin pitkälle, että hän ainoana keskustapuolueen eduskuntaryhmän jäsenenä on liittynyt siihen laitavasemmiston johtamaan ryhmittymään, joka vastustaa jopa vapaakauppasopimusta. Kyllä minä, ed. Ruokola, luotan enemmän nii-

den asiantuntijain, myös ed. Junnilan, talouspoliittiseen järkeen kuin sellaisten edustajien, jotka puhuvat Saimaan kanavan kannattavuuden puolesta ja vastustavat vapaakauppasopimusta EEC:n kanssa.

Ed. Ruokola: Herra puhemies! Ed. Ehrnroothille: En minä ole väittänyt täällä, että sen paremmin täällä keskellä kuin ehkä tästä vasemmallekaan oltaisiin joitakin suuria talous-eksperettejä, mutta totta sentään sallitaan kritikoita ja suhtautua kriittisesti joihinkin sellaisiin hankkeisiin, joita ei ole tarpeeksi oman näkemyksen mukaan vielä selvitetty. Ilmeisesti tämä EEC-hanke on juuri sellainen, että tästä tarvitaan myöskin kritiikkiä, ja toivoisin vain, että myöskin sieltä oikealta lähdetäisiin tähän mukaan.

Ed. Björklund: Herra puhemies! Edustajat Ehrnrooth ja Junnila puhuvat nyt tässä yhteydessä todellakin kauniita sanoja siitä, miten eduskunnan olisi käsiteltävä perusteellisesti taloudellisesti suuret asiat. Ed. Ehrnrooth viittasi siihen ratkaisuun, jota Suomen ja EEC:n välillä on suunniteltu. Kun edustajat Ehrnrooth ja Junnila ovat tässä niin pöyristyneitä siitä, että jotkut täällä rohkenevat epäillä sitä, että heidän ponnekkuutensa tässä asiassa johtuu ainoastaan siitä, että he tuntevat epäluuloa Suomen ja Neuvostoliiton välistä kanssakäymistä kohtaan, niin heillä on mahdollisuus osoittaa johdonmukainen vilpittömyytensä vaatimalla yhtä ponnekkaasti perusteltua informaatiota ja perusteellista käsittelyä todellakin sitten, ed. Ehrnrooth, kun tämä EEC-kysymys tulee eduskunnassa ajankohtaiseksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sivistysvaliokuntaan

707) Ehdotuksen laiksi koulujärjestelmän perusteista annetun lain 12 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 43;

talousvaliokuntaan

708) Ehdotuksen laiksi päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 44;

sosiaalivaliokuntaan

709) Ehdotuksen laiksi työntekijäin vuosilomasta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 45; sekä

valtiovarainvaliokuntaan

710) Hallituksen kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta vuonna 1970.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

perustuslakivaliokuntaan:

1)—21) Lak.al. n:ot 11—31;

perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunnot laki- ja talousvaliokunnalta:

22) ja 23) Lak.al. n:ot 32 ja 33;

perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunnot sekä laki- ja talousvaliokunnalta että sosiaalivaliokunnalta,

24) Lak.al. n:o 34;

perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunnot laki- ja talousvaliokunnalta ja toiselta laki- ja talousvaliokunnalta,

25) Lak.al. n:o 35;

lakivaliokuntaan:

26)—35) Lak.al. n:ot 36—45;

laki- ja talousvaliokuntaan

36) Lak.al. n:o 46;

valtiovarainvaliokuntaan:

37)—144) Lak.al. n:ot 47—154;

valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto perustuslakivaliokunnalta,

145) Lak.al. n:o 155;

valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää laki- ja talousvaliokunnan lausunnot:

146)—156) Lak.al. n:ot 156—166;

pankkivaliokuntaan:

157)—160) Lak.al. n:ot 167—170;

talousvaliokuntaan:

161)—188) Lak.al. n:o 171—198;

talousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto perustuslakivaliokunnalta,

189) Lak.al. n:o 199;

talousvaliokuntaan

190) Lak.al. n:o 200;

laki- ja talousvaliokuntaan:

191)—244) Lak.al. n:ot 201—254;

sivistysvaliokuntaan:

245)—262) Lak.al. n:ot 255—272;

maa- ja metsätalousvaliokuntaan:

263)—286) Lak.al. n:ot 273—296;

maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää valtiovarainvaliokunnan lausunto,

287) Lak.al. n:o 297;

maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää laki- ja talousvaliokunnan lausunto,

288) Lak.al. n:o 298;

maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää sosiaalivaliokunnan lausunnot:

289)—291) Lak.al. n:ot 299—301;

sosiaalivaliokuntaan:

292)—393) Lak.al. n:ot 302—403;

sosiaalivaliokuntaan, jonka tulee pyytää laki- ja talousvaliokunnan lausunto,

394) Lak.al. n:o 404;

sosiaalivaliokuntaan:

395)—460) Lak.al. n:ot 405—470;

sosiaalivaliokuntaan, jonka tulee pyytää puolustusasiainvaliokunnan lausunto,

461) Lak.al. n:o 471; sekä

kululaitosvaliokuntaan:

462)—469) Lak.al. n:ot 472—479.

470) Ehdotuksen laiksi maidontarkastuslain muuttamisesta

sisältävä ed. Pohjosen ym. lak.al. n:o 480 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

471)—697) Rah.al. n:ot 1—227.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

perustuslakivaliokuntaan

698) Ehdotuksen laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta

sisältävä ed. Ilaskiven ym. lak.al. n:o 481; sekä

laki- ja talousvaliokuntaan:

699) Ehdotuksen kunnallisvaalilaiksi

sisältävä ed. Holkerin ym. lak.al. n:o 482; sekä

700) Ehdotuksen kunnallisvaalilaiksi

sisältävä ed. S. Westerlundin ym. lak.al. n:o 483.

711) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös hinnanerojen perimisestä sokerin hinnankorotuksen yhteydessä,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain istuntoon.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.51.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo:

17. Tiistaina 14 p. maaliskuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta 176

Asiakirja: Suuren valiokunnan mietintö n:o 1; talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 7.

Ainoa käsittely:

2) Valtioneuvoston päätös 14 päivältä tammikuuta 1972 hinnanerojen perimisestä sokerin hinnankorotuksen yhteydessä 178

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1; mainittu päätös.

Esitellään:

3) Hallituksen esitys n:o 11 laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta „

4) Kansliatoimikunnan ehdotus lisätilojen rakentamisesta Eduskunnalle 181

5) Ed. Aition ym. lak.al. n:o 484 laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta „

Pöydällepanoa varten esitellään:

6) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 sen johdosta, että eduskunnan tie-

Siv.

toon on saatettu asetus kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuetuksista 182

7) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta „

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aalto, Eskelinen, Haapasalo, Hostila, Huurtamo, T. M. Koivisto, Mäkinen, Sileäkangas, Suorttanen ja Tiekso.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virkatehtävän vuoksi ed. Hostila ja yksityisasiain takia edustajat Eskelinen, Haapasalo, Sileäkangas ja Suorttanen, tämän kuun 17 päivään yksityisasiain takia edustajat Huurtamo ja Tiekso ja sairauden vuoksi ed. T. M. Koivisto sekä tämän kuun 17 päivän istunnoista yksityisasiain takia ed. Lindeman.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Vilmi vapautusta lakivaliokunnan jäsenyydestä ja ed. Saloranta laki- ja

talousvaliokunnan varajäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomuksia.

Anomuksiin suostutaan.

Puhemies: Eduskunta päättäne jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen ja varajäsenen valitsemisen asianomaisiin valiokuntiin vapautuksen saaneiden sijaan.

Hyväksytään.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime helmikuun 23 päivältä ja kuluvaan maaliskuun 10 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallitukset esitykset n:ot 38, 46, 47, 49 ja 50, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1970.

Puhemies: Ilmoitetaan, että hallituksen kirjelmän ohella kuluvaan maaliskuun 10 päivältä on eduskunnalle uudelleen annettu kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1970, jota kertomusta ei ehditty vuoden 1971 valtiopäivien loppuun mennessä käsitellä. Tämä kertomus on nyt jaettu uusille edustajille.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus oikeuskanslerin virkatoimista ja lain noudattamista koskevista havainnoista vuodelta 1970.

Puhemies: Vuoden 1971 valtiopäivillä eduskunnalle annettu valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus virkatoimistaan ja lain noudattamista koskevista havainnoistaan vuodelta 1970 lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jossa asiaa ei ehditty loppuun käsitellä. Tämän johdosta puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta ottaisi asian uudelleen käsiteltäväkseen ja lähettäisi kertomuksen, joka nyt on jaettu uusille edustajille, valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet opetusministeri Sundqvistin vastaus ed. Hemmin ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 9 Oulun musiikkioppikoulun asemasta peruskoulujärjestelmään siirtäessä, maa- ja metsätalousministeri Happonen vastaus ed. Järvenpään kirjalliseen kysymykseen n:o 10 Vuorikemian aiheuttamien saastevahinkojen estämisestä, ulkoasiainministeri Soran vastaus ed. Sinisalonen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 12 Etelä-Korean edustuston toiminnan aloittamisesta Helsingissä, työvoimaministeri Helteen vastaus ed. Juvelan kirjalliseen kysymykseen n:o 15 Rauman työvoimatoimikunnan jäsenten nimittämisestä ja liikenneministeri Nevalaisen vastaus ed. Voutilaisen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 22 posti- ja lennätinlaitoksen palveluksesta vapautuvan työvoiman uudelleen sijoittamisesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. V. Venamo: Herra puhemies! Toinen lakivaliokunta kokoontuu järjestäytymistä varten pankkivaliokunnan huoneessa heti tämän istunnon päätyttyä.

Ed. Saloranta: Herra puhemies! Suuren valiokunnan kokous pidetään huomenna keskiviikkona kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi kansanterveyslain voimaannaposta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 7, jota on valmistelevasti käsitelty talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 1, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. L. Linna: Herra puhemies! Lakiesityksen ensimmäisessä ja toisessa käsittelyssä kiinnitettiin huomiota siihen vaaraan, että lääkäreitä ei saataisi kehitysalueille ja syrjäseuduille palkkausjärjestelyjen vuoksi. Koska tällaisen asian turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää uuden kansanterveyslain toimeenpanemiseksi tapuolaisesti kaikkialla maassa, eduskunnan on syytä lausua siitä kyllin selvä kanta, ja siksi, herra puhemies, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, ettei terveyskeskusten palkkausjärjestelyillä vaaranneta lääkäreiden saantia terveyskeskuksiin missään osassa maata."

Ed. Suokas: Herra puhemies! Kannatan ed. L. Linnan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. L. Linna ed. Suokkaan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, ettei terveyskeskusten palkkausjärjestelyillä vaaranneta lääkäreiden saantia terveyskeskuksiin missään osassa maata."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotuksesta.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Sen jälkeen olisi päätettävä ed. L. Linnan perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. L. Linnan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Håkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Juntamaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myrskyläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytökönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Silta, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Sutinen, Tamminen, Tarjanne, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäarvi, Tähkämäa, Uusitalo, Vaitinen, Vartia, Weckman, Westerholm, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Asunta, Huotari, Kainulainen, R. Kangas, Karpola, Kortessalmi, Kurppa, Lemström, H. Linna, L. Linna, Mattila, Mänttari, Niemelä, Niinikoski, Sainio, Suokas, Taipale, Teir, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Junnila ja Pekkarinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Breilin, Eskelinen, Haapasalo, Hostila, Huurtamo, Ahti Karjalainen, T. M. Koi-

visto, Mäkinen, Sileäkangas, Suorttanen, Tallgren, Tiekso, Vilponiemi ja Virolainen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 157 jaa- ja 25 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 15.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Valtioneuvoston päätös 14 päivältä tammikuuta 1972 hinnanerojen perimisestä sokerin hinnankorotuksen yhteydessä.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotuksen laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 11 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. V. Venamo: Herra puhemies! Esillä on kansanedustajien palkkojen erikoiskorottamista koskeva hallituksen lakiesitys. SMP:n eduskuntaryhmä ei voi hyväksyä tätä lakiesitystä. Katsomme, että tällainen erikoisesitys on täysin sopimaton, ja se on suorastaan äänestäjien pilkkaamista. Vaalien alla me kaikki lupasimme korjata kansalaisten toimeentuloa, parantaa myös ansioita, ja nyt jälleen uusi eduskunta kiiruhtaisi ensimmäiseksi korottamaan omia palkkojaan. Tämä ei voi olla kansan enemmistön tahdon mukaista. Näin on tapahtunut aikaisemmin ja suuressa hiljaisuudessa, mutta kun SMP on saanut edustuksen eduskuntaan, me olemme panneet vastaan ja tulemme vastus-

tamaan myös tätä lakia, erikoisetuoikeuslakia täällä eduskunnassa.

Katsomme, että kansanedustajien on oltava samassa asemassa kuin muiden kansalaisten. Meidän velvollisuutemme on ensinnä korjata vaikeuksissa olevien kansalaisten ansioita ja asemaa. Jos sen teemme, sitten kansalaiset ymmärtävät, että me myös omia palkkojamme korotamme, mutta eivät tällöinkään ymmärrä kohutuuttomia palkkoja. Näin ei ole tapahtunut. Tämä esitys on sopimaton ja suorastaan häpeällinen.

Ed. Rekonen: Herra puhemies! Nyt eduskunnalle annettu hallituksen esitys kansanedustajain palkkion korottamisesta sopii erittäin huonosti yhteen sen kanssa, että maassamme on kiinnitetty huomiota jopa viime aikoinakin itsensä tasavallan presidentin toimesta tuloerojen kaventamiseen ja puhuttu asiasta. Noihin ajatuksiin yhä suuremmiksi ja suuremmiksi paisuneiden tuloerojen kaventamisesta yhdyin lämpimästi, mutta sitäkin enemmän olen hämmästyinyt, että minkäänlaisia käytännön toimenpiteitä ei esitetä tässä suhteessa, vaan tapahtuu pikemminkin päinvastoin, kuten tämäkin esitys osoittaa. Eivät kansanedustajat ole tässä maassa suinkaan kaikkein heikoimmin palkattuja, joten tuloerojen kaventamiseen on lähdeittävä kokonaan toisesta päästä.

Maassamme harjoitetun tulopolitiikan seurauksena ovat hinnat, maksut ja verot ryöstäytyneet valloilleen, jonka johdosta pienituloiset kansalaiset ovat joutuneet entistäkin suurempiin vaikeuksiin. Olisikin odottanut, että Auran kabinetti olisi kiinnittänyt huomiota näiden suurissa vaikeuksissa olevien eläkeläisten ja muiden pienituloisten vaikean aseman helpottamiseen antamalla esim. esityksen vähimmäiseläkkeen korottamisesta. Valtiolla on myös kymmeniätuhansia erittäin pienipalkkaisia työläisiä ja viranhaltijoita, joiden palkkauksen parantamiseen olisi ollut syytä kiinnittää huomiota ja antaa kansanedustajien olla ilman korotusta.

Mikäli hallitus olisi tuntenut kiinnostusta kansanedustajain palkkion uudelleenjärjestämisestä, niin tässäkin suhteessa olisi tullut lähteä kokonaan toisesta päästä, kuin mitä nyt on tapahtunut. On nimittäin muistettava, että meillä Suomessa, luvatussa suurten tuloerojen maassa, yksinpä kansanedustajatkin ovat palkkauksen suhteessa eriarvoisessa asemassa. Tässäkin eduskunnassa on kymmeniä sellaisia valtion, kuntien ja yhteisöjen palveluksessa olevia virkamie-

hiä, jotka saavat ko. viroista ja toimista palkkaa, vaikka ovat eduskunnassa eivätkä laita tikkaa ristiin palkkansa edestä. Olisi toivonut, että hallitus olisi kiinnittänyt tällaisiin näkökohtiin huomiota ja antanut lakiesityksen, jonka mukaan kansanedustaja ei voi saada muuta palkkaa kuin kansanedustajan palkkion eikä muista valtion, kuntien tai yhteisöjen viroista ja toimista, kuten nyt tapahtuu. Näin olisi saatu edes joltain osin oikeutta tulonjakoon ja säästetty valtion varoja, jotka voitaisiin käyttää niiden aseman helpottamiseen, joiden toimeentulo ja elämä on vaikeata.

Toivon, että valiokuntakäsittelyssä kiinnitetään esittämiini näkökohtiin huomiota ja valiokunta pidättäytyy korotusesityksistä, mutta tekee esittämäni muutokset hallituksen esitykseen saattamalla kansanedustajat samanarvoiseen asemaan palkkauksen suhteen.

Ed. H. L i n n a: Herra puhemies! Keskustapuolueen eduskuntaryhmä on jo helmikuun 10 päivänä pitämässään kokouksessa asettunut kielteiselle kannalle kansanedustajain palkkioiden korotuksiin nähden, jotka sisältyvät nyt valiokuntaan lähetettävään hallituksen esitykseen n:o 11 kuluvan vuoden valtiopäiviltä. Hallituksen esityksen perustelut kansanedustajain vuosipalkan korottamiseksi nykyisestä 37 404 markasta 40 648,56 markkaan vuodessa vaikuttavat hyvin keinotekoisilta. Perustelujen tärkein näkökohta hallituksen esityksen mukaan on se, että kansanedustajain palkkojen korottamisen avulla poistetaan nykyinen epäjohtonmukaisuus edustajanpalkkioista annetun lain ja kansanedustajain eläkkeistä annetun lain välillä. Kun kansanedustajain eläkelaki turvaa korkeamman eläkkeen edustajalle kuin saatu palkka edellyttää, on vika luonnollisesti eläkelain sisällössä, ja sen korjaamiseksi olisi eduskuntaan saatava kiireellisesti hallituksen esitys, jolla kansanedustajien eläke-etua pienennetään.

Haluamatta puuttua enempää periaatteellisessa mielessä kansanedustajain palkkauksen oikeudenmukaisuuteen totean vain sen, että paras tapa koko palkkarintaman liikehtimistäkin ajatellen on se, että eduskunta hylkää kansanedustajain palkkojen korottamisesta annetun hallituksen esityksen.

Lopuksi haluan vielä tähdentää sitä, että keskustapuolueen käsityksen mukaan todellinen tarve palkankorotuksiin on pienipalkkaisten työntekijäryhmien kohdalla ammasteista riippumatta, ja tätä taustaa vasten kansanedustajain

palkankorotuksen hylkääminen on oikea toimenpide.

Ed. R y t k ö n e n: Herra puhemies! Edustajanpalkkojen historiasta toteaisin, että SKDL:n eduskuntaryhmä on aina vastustanut kansanedustajien palkkojen korotuksia. Jo 1960-luvun alkupuolella, jolloin kansanedustajat sijoitettiin eduskuntaa kuulematta B 2 -palkkaluokkaan, SKDL:n eduskuntaryhmä oli ainoa, joka vastusti silloista järjestelyä, ja tämä johti lopulta siihen, että kansanedustajain palkat alennettiin siihen nykyiseen olemattomaan palkkaluokkaan joka kuitenkin jostain markoissa löytyy.

Ed. Vennamo silloin maalaisliitossa ollessaan henkeen ja vereen ajoi myös edustajanpalkkojen korottamista, ja ellen aivan väärin muista, niin vielä SMP:n alkuvuosinakin hän menetteli samoin. Kun ed. Vennamo täällä nyt taas kiivailee edustajanpalkkojen suuruudesta ja kansanedustajan tuloista, niin minkä vuoksi ei ed. Vennamolla ole ryhtiä ilmoittaa eduskunnalle luopuvansa vapaaehtoisesti 5 000 markan ylimääräisestä palkasta, jonka hän saa jostain tulineuvoksen hommasta. Jos ajateltaisiin rehellisyyttä palkkakysymyksessä, niin ed. Vennamon ainakin näin pitäisi tehdä.

Ed. Rekonen täällä puhui mainitsematta aloitteensa sisältöä, mutta oletin tämän aloitteen sisältävän sen, että edustaja saisi palkan vain yhdestä toimestaan, ja tämä olisi todella ainoa oikeutettu menettelytapa, työväenliikkeen edustajillahan ei yleensä ole muuta palkkaa kuin se, minkä he edustajantoimen hoitamisesta saavat. Jos heillä aikaisemmin on ollut pysyväisluontoinen toimi taikka virka, niin hänen tavallisesti menettävät tämän palkan ainakin tilapäisesti ja siitä saatavan palkan.

Olen ehdottomasti sitä mieltä, että tässä tilanteessa, jolloin oikeisto ja suurpääoma yhdessä oikeiston kanssa jälleen harjoittavat häikäilemätöntä työtätekevän kansan sortamispolitiikkaa, on ehdottomasti pidätyttävä ainakin edustajanpalkkojen korottamisesta. Mutta nyt istuvan sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen olisi myöskin tuotava eduskuntaan esitys, jolla alennettaisiin ne virkamiespalkat, jotka Auran hallitus kerkesi eduskuntaa kuulematta tehdä ja joilla toteutettiin eduskunnan selän takana harvinaislaatuisen häikäilemätön palkkamuu-
tuus suurvirkamiesten hyväksi.

Ed. V. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kuinka rehellisellä asialla täällä mm. ed. Rytönen on, käynee ilmi siitä, että hänen ilmoituksensa mukaan eduskunnan enemmistö on aina vastustanut näitä palkankorotuksia, mutta ne ovat aina kuitenkin menneet läpi. On ihmeitten ihme sellainen asia. Huomautan lisäksi, että hänen antamansa tiedot minun palkastani tullineuvoksen suhteen ovat täysin väärää, niin kuin hän tietää, ja että silloin kun kansanedustajan palkka alennettiin, minä en ollut täällä eduskunnassa edes ollenkaan. Hämmästyttävää onkin, että kun puolustan oikeata asiaa, että ei saalisteta kansanedustajan palkkoissa, niin saan henkilökohtaisen hyökkäysryöpyn osakseni. Tämä jo osoittaa, mitenkä rehellisellä asialla täällä ed. Rytönen liikkuu.

Ed. P. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Rytönen puhui ainoastaan ed. Vennamosta erottelematta tarkemmin, niin minä ilmoitan, että minulla ei ole mitään muita palkkoja kuin kansanedustajan palkka. Lisäksi ilmoittaisin ed. Rytökselle toivomukseni siitä, että kun hän niin mielellään näyttää repostelevan täällä kansanedustajien yksityisiä ansioita, niin hän joskus repostelisi myös omien ryhmätovereidensa eduskunnan ulkopuolelta hankkimia ansioita.

Ed. S u o k a s (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On mielenkiintoista kuulla ed. Rytöksen tarinaa täällä näistä palkankorotushankkeista, ja täytynee todeta tässä vaiheessa, että SKDL:ssä on yhtä monta mieltä kuin on miestäkin. Hiljattain sain voimakkaan arvostelun ed. Juvelan taholta, kun ensimmäinen esitys palkankorotuksista tuli julkisuuteen. Tällöin hän jo etukäteen löi allekirjoittanutta, että taasko SMP aikoo vastustaa kansanedustajain palkankorotuksia. Tässä on sitä SKDL:n asialinjaa. He eivät näy pitävän yhtä julkisten ja sisäisten ryhmän kannanottojen välillä, vaan heittävät huulta aina tilanteen mukaan. Nytkin on todettava, että täällä on kaupunginjohtajia ja lääkäreitä myöskin SKDL:ssä, jotka nauttivat monta eri palkkaa. Tulisi ryhtyä myöskin selvittämään sitä puolta asiasta.

Ed. R y t k ö n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä minun velvollisuuteni on todella nöyrimmästi pyytää ed. Pekka Vennamolta anteeksi sitä, että minä en huomannut hänen olevan eduskunnan jäsen.

Mutta mitä ed. isä Vennamon väitteeseen tulee, että minä olisin tiennyt väärin hänen palkkansa, niin jos suurin piirtein 5 000 mk, jonka minä ilmoitin, ei olekaan se palkka, niin pyydän, että ed. Vennamo oikaisisi minua tässä suhteessa.

Ed. B o r g: Herra puhemies! Edellisistä puheenvuoroista käy mielestäni kiistattomasti ilmi, että tämä on herkullinen pala tehdä propagandaa. Minun mielestäni tässä on kyllä myöskin eräs vakava asia, joka täytyisi korjata. Onhan aika omalaatuista, että kansanedustajat ovat siinä erityisessä asemassa, että he todella itse määräävät palkastaan. Kuinka moni muu mies ja nainen tässä maassa itse määrää omasta palkastaan ja itse korottaa omaa palkkaansa, vieläpä huomattavalla määrällä. Kansanedustajilla on ollut aikaa vuodesta 1928 saakka korjata tämä asia, niin että minusta olisi nyt aiheellista tässä vaiheessa saada loppu tälle propagandanteolle ja korjata itse asia. Kysymyshän on siitä, että meidän tarvitsisi tavalla tai toisella päästä tästä itseriittoisuudesta irti ja sitoa nämä palkat normaaliin palkkajärjestelmään, siis virkamiespalkkoihin.

Liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmä on tästä keskustellut ja tullut siihen tulokseen, että lasta ei pidä heittää menemään pesuveden mukana, toisin sanoen että itse epäkohta korjataan, mutta on vältettävä myöskin palkankorotusta, koska siihen ei ole mitään syytä. Kansanedustajat näyttäisivät erittäin huonoa esimerkkiä nostamalla omaa palkkaansa tämän hallituksen esityksen mukaan noin 3 200 mk vuodessa. Kuinka monelle muulle ryhmälle tässä maassa aiotaan tehdä sama palkankorotus tänä vuonna? Voimme kysyä sitä vakavasti. Siinä mielessä minusta olisi järkevämpää, kun asiaa valiokunnassa käsitellään, ottaa vakavasti harkittavaksi, eikä tätä voida sitoa sellaiseen sopimuspalkkojen palkkaluokkaan, jota kansanedustajan palkka suurin piirtein nykyään vastaa. Se olisi siis S 11 tai S 12. Näin tästä jonninjoutavasta asiasta päästäisiin pois ja saataisiin itse asia ratkaistuksi. Olisi täysin mahdollista myöskin meidän ryhmämme mielestä, että vastaava korjaus eläkkeiden kohdalla tehtäisiin alaspäin. Olisi joskus aika hienoa, jos kansanedustajat ryhtyisivät tällaisessa asiassa näyttämään esimerkkiä.

Periaate on se, että korjataan itse asia ja jätetään propaganda sikseen.

Ed. Järvenpää: Herra puhemies! Vaalien edellä kaikkien poliittisten puolueitten taholta puhuttiin tasapuolisesta ja oikeudenmukaisesta tulonjaosta. Eduskunnassa olisi syytä myös käytännössä lunastaa vaalien edellä annettuja lupauksia ja toteuttaa nimenomaan oikeudenmukaista tulonjakoa niin paljon kuin se vain eduskunnassa on mahdollista. Esitys kansanedustajien palkkojen korottamisesta ei perustu mielestäni oikeudenmukaiseen tulonjakoon ja oikeudenmukaisen tulonjaon toteuttamiseen käytännössä. Jokainen kansalainen varmaan tietää, että ei ole mahdollista toteuttaa sellaista palkkapolitiikkaa, jolloin kaikkien kansalaisten palkkoja korotetaan sanotaan vaikka kaksinkertaisesti, koska kansantulo ei siihen nimenomaan riitä. Oikeudenmukaisen tulonjaon edellytyksenä on, että pieniä palkkoja nostetaan eniten, keskipalkkoja vähemmän ja suuria palkkoja ei nosteta lainkaan. Käsitykseni mukaan nimenomaan kansanedustajan palkka on sellainen, että se on riittävä ja sillä tulee toimeen. On otettava huomioon, että joutuu kymmeniätuhansia ihmisiä tulemaan toimeen 550 markan vähimmäispalkalla ja sitä pienemmillä palkoilla ja pienillä eläkkeillä. Kun näin on, niin sen vuoksi SKDL:n ryhmässä olemme vastustavalla kannalla kansanedustajain palkkojen korottamiseen, ja tämä on syytä jo tässä yhteydessä antaa evääksi, kun asiaa ryhdytään valiokunnassa käsittelemään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan

4) Lisätilojen rakentamista Eduskunnalle

tarkoittava kansliatoimikunnan ehdotus; ja

perustuslakivaliokuntaan

5) Ehdotuksen laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Aition ym. lak.al. n:o 484.

Puhemies: Edustajille jaettu hallituksen esitys n:o 47 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi etuoikeusasetuksen 4 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 47 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin toiseen lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Sinisalo: Herra puhemies! Huoltoapulain 5 §:n mukaan maksetut eläkkeet ovat olleet täysin turvattomassa asemassa konkurssitapahtuman sattuessa. Kun nämä eläkeläiset ovat eräs taloudellisesti vaikeimmassa asemassa oleva kansalaisryhmä, on tähän sisältynyt todella vakava sosiaalinen epäkohta. Tämän vuoksi kansandemokraattien taholta onkin pyritty tämän epäkohdan poistamiseen, ja niissä merkeissä jätin valtiopäivien alkaessa asiasta aloitteen. Niin ikään hallitukselle on jätetty kirjallinen kysymys tämän asian hoitamisesta.

Hallituksen esitystä on kaikkien näiden syiden vuoksi tervehdittävä tyydytyksellä. Asia on erittäin kiireellinen sen konkreettisen asian vuoksi, joka nyt nimenomaan on vauhdittanut hallitusta tässä asiassa toimimaan. Hallitushan toteaa, että uutta lakia tulisi voida soveltaa myös tämän lain voimaan tullessa mahdollisesti vireillä oleviin konkursseihin, jos näissä ei ole annettu konkurssituomiota ennen lain voimaan tuloa. Tämä antaa mahdollisuuden soveltaa lakia Gutzeitin laatikkotehtaan konkurssissa Kotkassa, jossa merkittävä osa

huoltoapulain mukaisen eläketurvan varassa olevia eläkeläisiä muuten joutuu täysin epäoikeudenmukaiseen ja turvattomaan asemaan. Tämän vuoksi on syytä toivoa, että asian valiokuntakäsittely tapahtuu viivytyksittä.

Hallituksen lakiesitys on havainnollinen osoitus siitä, miten tavallisten kansalaisten yhteiskunnallinen aktiivisuus tuottaa tuloksia. Erikoisesti Kotkassa sijaitsevan Gutzeitin laatikotehtaan eläkeläiset ovat tehneet lukuisia aloitteita tässä asiassa, ja nyt ne ovat johtamassa siihen tulokseen, johon yhteiskunnallinen aktiivisuus yleensäkin voi asiat saattaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään toiseen lakivaliokuntaan.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantaina kello 14 alkavaan istuntoon.

6) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tullin ja tuontimaksuetuuksista,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 7) asia.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13, jolloin käsitellään suullisia kysymyksiä. Varsinainen täysistunto alkaa kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.33.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

18. Perjantaina 17 p. maaliskuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

Suullisia kysymyksiä:

- 1) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 39 oppilashuoltoa tutkimaan asetetun komitean kokoonpanosta 183
- 2) Ed. Niinikosken suull. ksm. n:o 40 nestemäisten polttoaineiden hinnan taasaamisesta 184
- 3) Ed. Kohtalan suull. ksm. n:o 41 vuokrakorotusten aiheuttamien elinkustannusten nousun korvaamisesta eläkeläisille ”
- 4) Ed. Karhuvaaran suull. ksm. n:o 42 kaikkien valtion perhe-eläkettä nauttivien leskien saattamisesta tasa-arvoiseen asemaan 185
- 5) Ed. Karhuvaaran suull. ksm. n:o 43 opettajien työaikajärjestelyistä ”
- 6) Ed. Junnilan suull. ksm. n:o 44 erään oppikirjan käyttöön soveltuvuutta koskevan lausunnon pyytamisestä ”
- 7) Ed. Granvikin suull. ksm. n:o 45 opiskelija-alennuksista valtionrautateillä 186
- 8) Ed. Taipaleen suull. ksm. n:o 46 alioikeuteen kutsuttujen henkilöiden ajanhukan vähentämisestä ”
- 9) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 47 terveydenhoitajan virkaan hakeutuvien palkkauksesta 187
- 10) Ed. Eskelisen suull. ksm. n:o 48 ammattientarkastuspiireissä toimivien tarkastajain virkojen täyttämistä 188
- 11) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 50 terveyskeskusten palvelukseen siirtyvien kättilöiden ja terveyssisarten palkkauksesta 189
- 12) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 51 Pohjois-Karjalan työttömyydestä 190

Siv.		Siv.
13)	Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 52 kehitysalueiden ammattikoulutuksen edistämisestä annetun lain voimassaoloajan jatkamisesta	190
14)	Ed. Rainion suull. ksm. n:o 54 museoviraston viranhaltijain kelpoisuusehdoista	”
15)	Ed. Jokelan suull. ksm. n:o 55 opiskelija-alennuksen saamisesta linja-autoyhteyksiä käytettäessä	191
16)	Ed. Ajon suull. ksm. n:o 56 Tornion terästehtaan aikaansaamisesta	192
17)	Ed. Lemströmin suull. ksm. n:o 57 opiskelijain ansiotulojen verotuksen poistamisesta	”
18)	Ed. Laation suull. ksm. n:o 58 valtion palveluksessa olevien rintamasotilastunnuksen omaavien eläkkeelle siirtymismahdollisuudesta	193
19)	Ed. Juntunmaan suull. ksm. n:o 53 laita-alkoholistien kasvavan lukumäärän aiheuttamista toimenpiteistä	”

Puhetta johtaa puhemies **Sukselainen**.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 39 oppilashuoltoa tutkimaan asetetun komitean kokoonpanosta.
- Ed. H e m m i: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:
- Onko hallitus tietoinen siitä, että oppilashuoltoa tutkimaan asetetusta komiteasta puut-

tuu kouluterveydenhuoltotyötä suorittavien työntekijöiden, kouluterveyssisarten edustus?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Hemmin suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Valtioneuvosto asetti 10 päivänä helmikuuta kuluvana vuonna komitean selvittämään koulujen oppilashuoltoon liittyviä kysymyksiä. Komiteaan valtioneuvosto kutsui puheenjohtajan ja 14 jäsentä. Jäsenten joukossa ovat lääkintöhallituksen ja sosiaalhallituksen edustajat. Komiteaa asettaessaan valtioneuvosto lausui, että komitean tulee käsitellä oppilashuoltoa koulun opetus- ja kasvatustyötä täydentävänä toimintana ja lähteä siitä, että oppilashuolto järjestetään pääasiallisesti koululaitoksen toimesta. Tämän johdosta komitea koostuu pääasiallisesti kouluviranomaisten sekä opettaja- ja oppilasjärjestöjen edustajista.

Se, että komiteaan on kutsuttu kaksi sosiaali- ja terveysministeriön alaisten keskusvirastojen edustajaa, osoittaa, että tämän hallinnon haaran asiantuntemukselle on komiteaa kootaessa annettu suuri arvo. Valitettavasti komiteaan ei ole voitu kutsua kaikkien niiden työntekijäryhmien edustajia, joilla on oppilashuoltoon liittyviä tehtäviä. Kouluterveyssisarten edustus komiteassa, mihin kysymyksessä viitataan, on kuitenkin opetusministeriön käsityksen mukaan erittäin perusteltua, joten komitean täydentäminen tältä osin on ilmeisesti tarkoituksenmukaista.

Ed. Hemmi: Herra puhemies! Saatuani tämän hyvän vastauksen esitän, ensimmäisenä lisäkysymyksenä vain, onko ministeri sitä mieltä, että ellei tätä muutosta olisi nyt tapahtunut, niin olisi aliarvioitu oppilashuollon suurimman ja vanhimman ammattiryhmän, kouluterveyssisarten työtä.

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Nyt on aivan selvää, että tässä työssä joudutaan käyttämään erittäin paljon ulkopuolisia asiantuntijoita, ja tätä tietä luonnollisesti kaikki ne järjestöt, ja lähinnä järjestöt, jotka eivät nyt mahtuneet komiteaan, saavat äänensä kuuluviin. Mutta kun nyt on kysymys koulun sisällä tapahtuvasta toiminnasta, ja kun tässä tapauksessa oli kysymys kouluterveyssisarten edustuksesta, niin on katsottu, että tätä asiaa

hyvinkin voidaan tutkia myönteisessä mielessä, ja tällaisiin toimenpiteisiin opetusministeriössä on jo ryhdytty.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Päiväjärjestyksen 2) asia siirretään seuraavaan istuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä, koska asianomainen ministeri ei ole voinut saapua vastaamaan.

3) Ed. Kohtalan suull. ksm. n:o 41 vuokrankorotusten aiheuttamien elinkustannusten nousun korvaamisesta eläkeläisille.

Ed. Kohtala: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Miten hallitus aikoo korvata eläkeläisille 1.3.1972 tapahtuneiden vuokrankorotusten aiheuttaman elinkustannusten nousun?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastaan kunnioittavasti ed. Kohtalan suulliseen kysymykseen seuraavaa:

Elinkustannusten nousun korvaaminen kansaneläkkeissä tapahtuu siten, että kansaneläkkeitä korotetaan samalla prosenttimäärällä kuin elinkustannukset mitattuna elinkustannusindeksillä ovat aikaisemmasta tasosta kohonneet. Aivan vähäisten nousujen ja elinkustannusindeksin vähäisistä heilahteluista johtuvan eläkkeiden alentamisen välttämiseksi eläkkeiden tarkistus tehdään aina silloin, kun elinkustannukset edellisestä tarkistuksesta ovat muuttuneet vähintään kolme prosenttia. Tämä tarkoittaa siis muodollista korjausta elinkustannusten nousun tapahduttua. On täysin selvää, että yksilötapahtuksissa ei korjaus aina tätä kautta pääse tapahtumaan. Muun muassa tästä syystä hallituksen piirissä parhaillaan käsitellään sitä, millä tavalla eräitä heikoimmassa asemassa olevia kansaneläkeläisiä koskevia kansaneläke-etuuksia olisi kehitettävä ja parannettava.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ed. Karhuvaaran suull. ksm. n:o 42 kaikkien valtion perhe-eläkettä nauttivien leskien saattamisesta tasa-arvoiseen asemaan.

Ed. K a r h u v a a r a: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä vanhan virkamiesten perhe-eläkelain ja uuden valtion perhe-eläkelain mukaan myönnettyjen eläkkeiden perusarvoissa esiintyvien suuruuserojen poistamiseksi ja siten kaikkien valtion perhe-eläkettä nauttivien leskien saattamiseksi tasa-arvoiseen asemaan?

Ministeri E s k m a n: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Karhuvaaran kysymykseen esitän seuraavaa:

Kysymys koskee ns. vanhojen perhe-eläkkeiden tarkistamista, jolla tarkoitetaan vanhan virkamiesten perhe-eläkelain nojalla myönnettyjen perhe-eläkkeiden saattamista oikeudenmukaiseen suhteeseen uuden valtion perhe-eläkelain nojalla myönnettyjen perhe-eläkkeiden kanssa. Asiaa on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Valmistelutyöt saadaan suoritetuksi loppuun aivan lähitulevaisuudessa. Eduskunnassa on kuitenkin parhaillaan käsiteltävänä hallituksen esitys laeiksi eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta sekä virkamieseläkkeistä annetun lain ja invalidirahalain muuttamisesta. Mainitussa hallituksen esityksessä on kysymys vanhojen ja uusien eläkkeiden yhdenmukaistamisesta eläkkeiden vuotuisten tarkistusperusteiden osalta. Myöskin vanhat eläkkeet ehdotetaan tarkistettavaksi kalenterivuositain TEL-indeksin mukaisesti. Ehdotettu muutos tulee koskemaan myöskin vanhoja perhe-eläkkeitä. Kysymyksessä tarkoitettu vanhojen perhe-eläkkeiden tarkistamista koskeva asia voidaan ottaa käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi välittömästi sen jälkeen, kun edellä mainittu hallituksen esitys on eduskunnassa käsitelty, jonka esityksen hyväksyminen merkitsee sitä, että tarkistusmenettely ensin yhdenmukaistetaan ja sen jälkeen voidaan lähteä asiaa kokonaisuudessaan korjaamaan.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ed. Karhuvaaran suull. ksm. n:o 43 opettajien työaikajärjestelyistä.

Ed. K a r h u v a a r a: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen

jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus muuttaa opettajien nykyisiä työaikajärjestelyjä?

Opetusministeri S u n d q v i s t: Herra puhemies! Vastauksena ed. Karhuvaaran suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Oli jäänyt hieman epäselväksi, mitä opettajien työaikajärjestelyjä kysymyksessä tarkoitetaan, mutta olettaisin, että kysymyksen aiheena on ollut lääninhallitusten kouluosastojen edustajien kokouksessa helmikuun 16 päivänä tänä vuonna tehty ehdotus, jonka mukaan kouluhallituksen tulisi ryhtyä toimiin virka-ajan käytönottomahdollisuuksien selvittämiseksi opettajien työajan määrittelyssä. Opettajien työaikojen muuttamista ei ole käsitelty hallituksen piirissä eikä sen toimesta. Hallitus ei yksipuolisesti voikaan muuttaa opettajien työaikoja, sillä opettajien nykyisiä työaikoja voidaan muuttaa vain sopijapuolten yhteisesti hyväksymällä virkaehtosopimuksella.

Ed. K a r h u v a a r a: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen seuraavan lisäkysymyksen:

Kysymys koski todella tätä virka-ajan järjestelyä. Onko hallituksessa ajateltu, jos tämä asia sinne tulee, mitä mahdollisia vaikeuksia tulee esim. järjestää opettajien työskentelymahdollisuuksia koulurakennuksessa varsinaisten luku- ja järjestykseen kuuluvien oppituntien päätyttyä?

Opetusministeri S u n d q v i s t: Herra puhemies! Hallitus ei ole tässä suhteessa ajatellut vielä mitään, vaan tämä asia tulee ilmeisesti sitten, kun se on ajankohtainen, esille työmarkkinajärjestöjen toimesta ja silloin luonnollisesti joudutaan ottamaan kantaa myöskin kaikkiin yksityiskohtiin.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ed. Junnilan suull. ksm. n:o 44 erään oppikirjan käyttöön soveltuvuutta koskevan lausunnon pyytämisestä.

Ed. J u n n i l a: Herra puhemies! Kysyn kunnioittavasti asianomaiselta ministeriltä?

Onko kouluhallitus pyytänyt erään oppikirjan käyttöön soveltuvuudesta lausunnon Suomi-Neuvostoliitto-Seuralta ja kannattaako hallitus tätä kouluhallituksen toimenpidettä?

Opetusministeri **Sundqvist**: Herra puhemies! Vastauksena ed. Junnilan suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kouluhallituksen antaman selvityksen mukaan kouluhallitus ei ole pyytänyt Suomi-Neuvostoliitto-Seuralta lausuntoa kysymyksen kohteena olevan Esko Laulajaisen ja Eino Tahvoisen laatiman oppikirjan "Maantietoa lukiolaisille" soveltuvuudesta. Sen sijaan kouluhallitus on pyytänyt pääsihteeri Christina von Gerich-Porkkhalalta lausuntoa. Christina Porkkala on toiminut talousmaantiedon opettajana ja seurannut läheisesti juuri Neuvostoliiton maantiedon tutkimusta. Kyseessä olevasta kirjasta on lisäksi pyydetty lausuntoa kahdelta muulta maantiedon asiantuntijalta sekä yhdeltä historian asiantuntijalta. Näin on pyritty saamaan monipuolinen arviointi asianomaisesta kirjasta. Koska oppikirjojen tuotantoa, sisältöä ja tarkastusta koskeviin kysymyksiin on viime aikoina kiinnitetty paljon huomiota, on valtioneuvosto maaliskuun 9 päivänä tänä vuonna asettanut näiden kysymysten käsittelyä varten yhteiskunnallisista asioista eri tavoin ajattelevia piirejä edustavista henkilöistä oppikirjaneuvottelukunnan.

Ed. **Junnila**: Herra puhemies! Pyydän esittää lisäkysymyksen:

Eikö kysymyksessä oleva maisteri Porkkala ole nimenomaan Suomi-Neuvostoliitto-Seuran pääsihteeri ja aikooko hallitus huolehtia siitä, että tasapuolisuuden nimessä kouluhallitus pyytää vastaavat lausunnot Suomi-Mongolia-Seuran, Suomen Afrikka-Yhdistyksen ja niiden muiden 35 ns. ulkomaanyhdistyksen sihteeriltä, jotka maassamme toimivat ja joiden piirissä epäilemättä on yhtä pätevää maantieteen asiantuntemusta kuin mitä maisteri Porkkala edustaa?

Opetusministeri **Sundqvist**: Herra puhemies! Hallitus ei aio ryhtyä mainittuihin toimenpiteisiin, koska vastauksessa jo viittasin siihen lähinnä kouluhallituksen antamaan selonteeseen, että maisteri Christina von Gerich-Porkkala tässä suhteessa edusti nimenomaan maantiedon asiantuntemusta. Sen lisäksi oli pyydetty lausuntoja kahdelta muulta maantiedon asiantuntemusta edustavalta henkilöltä ynnä sitten vielä historian asiantuntemusta edustavalta henkilöltä, jotenka hän ei antanut lausuntoa Suomi-Neuvostoliitto-Seuran pääsihteerin ominaisuudessa.

Ed. **Junnila**: Herra puhemies! Pyydän vielä esittää lisäkysymyksen:

Yhtyykö hallitus siihen käsitykseen, että sen jälkeen kun ed. Sinisalo teki syksyllä kyseessä olevasta maantieteen oppikirjasta eduskuntakyselyn, kouluhallituksen menettely tässä asiassa on ollut serviiliä ja naurettavaa (Ed. Ehrnrooth: Oikein!)?

Opetusministeri **Sundqvist**: Herra puhemies! Minusta tässä nyt on kysymys kahdesta aivan eri asiasta, enkä siksi ryhdy arvioimaan kouluhallituksen menettelyä. Joka tapauksessa opetusministeriö on lähtenyt siitä, että tämä menettely on tässä suhteessa ollut varsin korrektia.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ed. **Granvikin** suull. ksm. n:o 45 opiskelija-alenuksista valtionrautateilla.

Ed. **Granvik**: Herr talman! Jag ber att högaktningsfullt få ställa följande muntliga spösmål att besvaras av vederbörande medlem av regeringen:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidtaga för att rabatterna för studerande, som reser med statsjärnvägarna, skall återställas till samma nivå som de hade före den 1 mars 1972?

Liikenneministeri **Nevalainen**: Herra puhemies! Ed. Granvikin suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittavasti vastata seuraavaa:

Jouduin viikko sitten ed. Ruokolan kysymykseen, joka koski samaa asiaa, vastaamaan täällä ja selostin silloin tämän asian taustaa. Sitä paitsi tämä kysymys on tavallaan tullut jo hoidetuksikin. Valtioneuvosto on palauttanut opiskelijalippujen hinnanalenuksen entiselleen eli 50 %:iin.

Ed. **Granvik**: Jag ber att få tacka regeringen.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ed. **Taipaleen** suull. ksm. n:o 46 alioikeuteen kutsuttujen henkilöiden ajanhukan vähentämisestä.

Ed. **Taipale**: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus on aikonut ryhtyä alioikeuteen kutsuttujen henkilöiden jutun esilletulon odottamiseen kuluvan ajanhukan vähentämiseksi?

Oikeusministeri P a a v o l a: Herra puhemies! Ed. Taipaleen suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittaen esittää seuraavaa:

Alioikeuksissa nykyisin tapahtuvan jutun esilletulon odottaminen muodostaa kiistattomasti kansalaisiin kohdistuvan taloudellisen ongelman, koska he joutuvat yleensä irrottautumaan työstään koko istuntopäivän ajaksi. Tätä vaikeutta, mikä tästä aiheutuu, on omiaan lisäämään vielä se seikka, että erityisesti valtion varoista maksettavat todistajanpalkkiot ovat vähäisiä. Tämä kysymyksessä esitetty ongelma on oikeusministeriön tiedossa. On todettava, että eräissä alioikeuksissa on siirrytty omatoimisesti sellaiseen käytäntöön, että asianosaisten toivomukset asian esille ottamisesta esim. aamupäivällä tai iltapäivällä pyritään ottamaan huomioon. Tämä käytäntö ei kuitenkaan ole yhtenäistä. Siirtyminen menettelyyn, jossa jutun käsittelyn ajankohta ilmoitetaan tarkasti, on luonnollisesti myöskin omia hankaluuksiaan tuomioistuinten työskentelylle aiheuttava. Esimerkkinä siitä, mistä nämä hankaluudet johtuvat, voin todeta, että riita-asioiden esivalmistelun puuttuminen aiheuttaa sen, että tällaisten juttujen kestoaikaa ei pystytä aina tarkasti ennakolta arvioimaan. Rikosasoiden osalta arvioiminen sen sijaan on jonkin verran helpompaa.

On täysin selvää, että yksinomaan hallinnollisilla määräyksillä ei voida yleisesti antaa ohjeita tuomioistuimille siirtymisestä aikamääräisesti porrastettuun asioiden esiintulojärjestykseen. Tämän seikan hoitamiseksi tarvitaan lainsäädäntötoimenpiteitä. Tarpeellisenä pitämäni lainuudistuksen aikaansaamiseksi käytännössä ja sen seikan takaamiseksi, että tämä uudistus myös hyvin käytännössä toimii, edellytetään luonnollisesti erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen kokeilemistä. Tästä syystä oikeusministeriö tulee antamaan muutamille alioikeuksille ohjeen siitä, että viimeistään ensi syksyyn mennessä jutut jo haastettaessa jaetaan aamupäivällä ja iltapäivällä esille otettaviksi. Samanaikaisesti tullaan asettamaan järjestelmän toimivuutta tarkkailemaan työryhmä, jonka tulee saatujen kokemuksien pohjalta laatia ehdotus siitä, miten yleisesti ja pysyvästi voidaan siirtyä tällaiseen porrastettuun tai muuhun soveltuvaan järjestelmään.

Ed. Taipale: Herra puhemies! Esitän hallituksen asianomaisen edustajan vastattavaksi seuraavan lisäkysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin alioikeuteen kutsuttujen todistajien palkkioiden korottamisen kiirehtimiseksi?

Oikeusministeri P a a v o l a: Herra puhemies! Myöskin tämä seikka on ollut lainvalmistelukunnassa esillä, ja näitä puheena olevia korvauksia koskevia säännöksiä on suunniteltu uudistettavaksi siten, että todistaja tulisi saamaan periaatteessa täyden korvauksen todistamaan saapumisestaan aiheutuvista menetyksistä, ts. että hän saisi korvauksen paitsi tarpeellisista matka- ja toimeentulokustannuksista, myös korvauksen taloudellisista menetyksistään esim. työajan menettämisen muodossa. Ennakon maksaminen tuomioistuimessa kuulemista varten päivärahaista ja matkakuluista tehtäisiin myöskin mahdolliseksi tämän suunnitelman mukaan. Esiintyminen todistajana esitutkinnassa näiden suunnitelmien mukaan pitäisi rinnastaa todistajana kuulemiseen varsinaisessa asian käsittelyssä alioikeudessa, ja näin ollen korvaus tulisi suoritettavaksi myöskin tällaisessa tapauksessa. On selvää, että tällaisen esityksen toteuttaminen tietää käytännössä sitä, että todistajien saamat korvaukset tulevat huomattavasti kohoamaan ja niistä myöskin valtiolle aiheutuvat kustannukset jossakin määrin nousemaan. Kokonaisuutena ottaen kysymys on kuitenkin käsitykseni mukaan niin pienistä rahasummista, että tähän uhraukseen kannattaa mennä. Oikeusministeriön puolesta tämä edellä tarkoitettu hallituksen esitys voidaan antaa kuluvan vuoden lopulla, mikäli muut olosuhteet silloin se sallivat.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 47 terveydenhoitajan virkaan hakeutuvien palkkauksesta.

Ed. H e m m i: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin, ettei kansanterveyslain mukaiseen terveydenhoitajan virkaan hakeutuvien kättilöiden ja terveysisarten palkkaus tule 1. 4. 1972 lukien alenemaan äskettäin annettujen suositusten mukaisesti?

Sosiaali- ja terveysministeri **K a i p a i n e n**: Herra puhemies! Vastaan ed. Hemmin suulliseen kysymykseen kunnioittavasti seuraavaa:

Kansanterveyslain voimaanpanolain 11 §:n mukaan kunnalliset terveysisaret ja kunnankätilöt siirtyvät terveyskeskuksen palvelukseen 1 päivänä huhtikuuta 1972 terveydenhoitajina. Virkaehtosopimuksen mukaan terveysisaren valtionapuun oikeuttava palkkaluokka on maaseudulla A 19 ja kaupungissa A 18 ja kunnankätilöllä A 17. Mikäli kunnallinen terveysisari ja kunnankätilö välittömästi siirtyy 1 päivänä huhtikuuta 1972 terveydenhoitajan virkaan, saavat nämä henkilökohtaisena palkanlisänä virkaehtosopimuksessa valtionapuun oikeuttavan palkkauksen ja edellä mainitun palkkauksen välisen mahdollisen erotuksen, joten siirtyvien palkkaedut tulevat pysymään ennallaan. Sen sijaan uusien terveydenhoitajien virkojen valtionavun perusteista keskustellaan parhaillaan työntekijäjärjestöjen kanssa. Näissä keskusteluissa hallitus pyrkii löytämään sellaisen ratkaisun, jonka avulla terveydenhoitajien kansanterveys-työn onnistumisen kannalta ratkaisevan tärkeä työpanos voidaan mahdollisimman tehokkaasti käyttää hyväksi kansanterveys-työssä ja jonka avulla toisaalta terveydenhoitajat voivat suorittaa sitä tärkeää työtään tyytyväisin mielin, mutta jolla ratkaisulla toisaalta ei ole epätar-koituksenmukaisia palkkapoliittisia heijastusvaikutuksia muilla terveydenhuollon alueilla.

Ed. **H e m m i**: Herra puhemies! Pyydän kunnioittavasti kysyä ensimmäisenä lisäkysymyksenä:

Merkitseekö nyt mahdollisesti tuleva ratkaisu sitä, että palkkaluokka todella alennetaan A 16:een, ja eikö hallitus ole tietoinen, että tehtyjen suunnitelmien mukaan terveydenhoitajan virkoihin tulevaisuudessakin hakeutuvien kätilöiden ja terveysisarten vastuu- ja tehtäväalue lisääntyy, työn johto ja työaika pysyvät mahdollisen palkkauksen alenemisesta huolimatta käytännössä muuttumattomina?

Sosiaali- ja terveysministeri **K a i p a i n e n**: Herra puhemies! Vastaan ed. Hemmin lisäkysymykseen kunnioittavasti seuraavaa:

Alentumista ei tuleva ratkaisu välttämättä suinkaan tule merkitsemään. Tarkoitus on pyrkiä ratkaisuun, joka tyydyttää kaikkia osapuolia, niin kuin tässä äskeisessä vastauksessani yritin ilmaista. Tarkoitus on myöskin saattaa nämä neuvottelut varsin nopeasti päätökseen, ja

tässä yhteydessä viittaisin siihen vanhaan totuuteen, että keskeneräisistä asioista ei pidä lii-kaa puhua. Tämä vanha totuus pitää sitä enem-män paikkansa, mitä enemmän työmarkkinapoliittisista neuvonpidoista on kysymys.

Ed. **H e m m i**: Herra puhemies! Toisena li-säkysymyksenä esitän vain: Onko hallitus tie-toinen siitä, että kenttä on tavattoman levoton tämän välivaiheen aikana ja mahdollisesti jou-dutaan työselkkaukseen, ellei tästä julkisuuteen saada mahdollisimman pian tietoja?

Sosiaali- ja terveysministeri **K a i p a i n e n**: Herra puhemies! Vastaan ed. Hemmin jatkoky-symykseen kunnioittavasti seuraavaa:

Hallitus on tietoinen siitä, että kansanter-veyslain voimaanpanon yhteydessä kertällä eri tahoilla esiintyy levottomuutta ja huolestunei-suutta, mikä on tietysti ymmärrettävää, koska tuo voimaantulo on varsin lähellä ja koska val-misteluaikaa on ollut varsin vähän käytettävissä. Hallitus on myöskin tietoinen siitä, että eri ammattijärjestöt, myöskin terveydenhoitajakun-ta, ovat asiassa liikkeellä, mutta käsitykseni mu-kaan voimatoimenpiteisiin ryhtymisiin ei pitäisi tulla olemaan aihetta niitten tietojen valossa, joita esimerkiksi tänään aamupäivällä olen neu-vottelujen kulusta saanut.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ed. **E s k e l i s e n** suull. ksm. n:o 48 ammattientarkas-tuspiireissä toimivien tarkastajain virkojen täyttämisestä.

Ed. **E s k e l i n e n**: Herra puhemies! Ky-syn kunnioittavasti asianomaiselta ministeriltä:

Mistä syystä sosiaali- ja terveysministeriö on täyttänyt ammattientarkastuspiireissä toimivien 18 tarkastajan ylimääräiset virat viideksi vuo-deksi ja kahden tarkastajan virat vain tulevan maaliskuun ajaksi?

Ministeri **F r e d r i k s s o n**: Herra puhe-mies! Vastauksena ed. Eskelisen kysymykseen saan kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Vuoden 1970 viidennen lisämenoarvion mu-kaan 20 tilapäistä tarkastajaa palkattiin ammat-tientarkastuspiireihin työsopimuslain vähim-mäispalkkasäännösten edellyttämän valvonnan järjestämiseksi sekä ammattientarkastuksen te-hostamiseksi. Heidän palkkaluokkansa oli A 19. Vuoden 1972 tulo- ja menoarviossa ammattien-tarkastuspiireihin perustettiin 20 ylimääräistä

tarkastajan tointa, joiden palkkaluokka on A 21 eli sama kuin ammattientarkastuksessa jo vanhastaan toimivien peruspalkkaisten ja ylimääräisten työläistarkastajain. Ylimääräisiä tarkastajia on voitava käyttää myös tehtäviin, jotka tehostavat ammattientarkastusta, kuten eduskunta on edellyttänyt. Kun ylimääräiset tarkastajat siten tulevat suorittamaan samanlaisia tehtäviä kuin työläistarkastajat ja kun on asianmukaista, että he saavat vuoden 1927 ammattientarkastuslain mukaiset oikeudet ja velvollisuudet, on ollut perusteltua muuttaa nämä toimet työläistarkastajain toimiksi. Työläistarkastajat nimitetään toimiinsa ammattientarkastuslain mukaan viideksi vuodeksi kerrallaan. Mikäli edellä tarkoitetut ylimääräiset tarkastajat ovat täyttäneet työläistarkastajan pätevyysvaatimukset, joihin kuuluu työsuojelulainsäädännön tuntemusta ja vähintään viiden vuoden kokemus ammattityössä, heidät on nimitetty ylimääräisiksi työläistarkastajiksi. Näitä pätevyysvaatimuksia eivät aivan kaikki ylimääräiset tarkastajat ole täyttäneet, joten eräiden osalta nimitystä ei ole voitu jatkaa pitempään, kuin mitä kysymyksessä on sanottu.

Ed. Eskelinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että jos asetuksella muutetaan viran vaatimuksia kokonaan siitä, mitä eduskunta on tarkoittanut, voi tästä seurata suuri joukko viran menetyksiä, ja tästä ollaan sangen huolestuneita työkentällä?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Ollaan täysin tietoisia. Tässä nimenomaisessa kysymyksessä on kuitenkin kyse kahdesta sellaisesta tilapäisestä tarkastajasta, jotka eivät ole täyttäneet niitä pätevyysvaatimuksia, ja näiden tapausten valossa ei tätä laajemmalti ole tarkasteltukaan.

Ed. Eskelinen: Herra puhemies! Teen kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä näiden kahden poliittisen synjinnän kohteeksi joutuneen tarkastajan toimeentulon turvaamiseksi huhtikuun alusta lähtien, työttömyyskorvauksella vai sosiaalihuollon kautta?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Hallitus ei ole näiden kahden henkilön kohdalta harkinnut toimenpiteitä. Kysymys on

nimenomaan kahden toimen täyttämisestä, ja kun asianomaiset henkilöt eivät ole täyttäneet niitä pätevyysvaatimuksia, joita toimeen tarvitaan, ei sen pitempiä ja pitemmälle meneviä toimenpiteitä ole harkittu.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 50 terveyskeskusten palvelukseen siirtyvien kättilöiden ja terveysisarten palkkauksesta.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kysyn ministeriltä kunnioittavasti:

Mitä mieltä hallitus on kunnallisen sopimusvaltuuskunnan suunnitelmista alentaa kättilöiden ja terveysisarten palkkausta heidän siirtymisensä terveyskeskusten palvelukseen?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Ed. Vaittisen kysymyksen antettavan vastauksen osalta viittaan kunnioittavasti ed. Hemmin kysymyksen antamaani vastaukseen, koska asiasisältö on täsmälleen sama.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kysyn kuitenkin:

Mitä mieltä ministeri on siitä, että kunnallinen sopimusvaltuuskunta lähettelee kunnille palkan alennusta suosittavia kirjeitä, ennen kuin neuvottelut ovat päätöksessä, ja näin tekee epätavallisessa työelämässä työskentelevät kenttätyöläiset epävarmaan asemaan?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastaan ed. Vaittisen jatkokysymyksen kunnioittavasti seuraavaa:

Kunnallinen sopimusvaltuuskunta on lähettänyt kunnille kaksi kirjettä, joitten tarkoituksena on helpottaa kuntien teknistä päätöksentekoa silloin, kun kansanterveyslain voimaantulo suoritetaan kunnissa, ja silloin, kun aikaisemmat muun tyyppiset viranhaltijat siirretään terveyskeskuksen virkoihin. Se, että tässä on ensimmäisessä kirjeessä suositeltu tiettyä palkkaluokkaa, ei ole siis palkkasuositus, vaan se on käsiteltävä enemmän tekniseksi suositukseksi, jolla helpotetaan kunnallista päätöksentekoa. Tässä myöhemmässä kirjeessä on esitetty, että kunnat perustavat nämä siirtyvät virat siihen palkkaluokkaan, johon saadaan valtion-apua.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kysyn vielä kunnioittavasti:

Lupaako ministeri, että entiset ja uudet työntekijät tulevat samanarvoiseen palkkaukseen ja nimenomaan jo saavutettuun palkkaluokkaan?

Sosiaali- ja terveystministeri Kaipainen: Herra puhemies! Ed. Vaittisen jatkokysymykseen vastaan kunnioittavasti, että tämänkaltaista lupausa pelkän palkkauksen osalta ei tietysti voida tehdä, vaan tässä suhteessa on tietysti otettava huomioon muutkin asiaan vaikuttavat seikat, mm. suhde työaikalakiin. Tämä on kysymys, joka on noissa neuvotteluissa parhaillaan esillä ja josta, niin kuin ed. Hemmille vastasin, näyttään olevan pääsemässä kaikkia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun.

Asia on loppuun käsitelty.

Toinen varapuhemies: Asianomainen ministeri ei ole voinut saapua vastaamaan, joten päiväjärjestyksen 12) asia siirtyy seuraavaan istuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä.

13) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 52 kehitysalueiden ammattikoulutuksen edistämisestä annetun lain voimassaoloajan jatkamisesta.

Ed. Korttesalmi: Herra puhemies! Kysyn kunnioittavasti ministeriltä:

Aikooko hallitus ryhtyä toimiin kehitysalueiden ammattikoulutuksen edistämisestä annetun lain jatkamiseksi ainakin vuoteen 1980 saakka?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Korttesalmen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kehitysalueiden ammattikoulutuksen edistämisestä annettu laki on voimassa vuoden 1975 loppuun, ja vuoden 1975 menoihin suoritetaan valtionapua osittain vielä vuonna 1976. Suunnitelmien mukaan on vuonna 1975 tarpeeksi toisen asteen koulutuspaikkoja sekä kehitysalueilla että muualla. Mikäli kehitysalueilla mainitun vuoden jälkeen vielä esiintyy koulutussaanntimahdollisuuksien eriarvoisuutta ja koulutuksen taloudelliset rasitteet ovat asukasta kohden suuremmat kuin muilla alueilla, niin

tällöin opetusministeriön käsityksen mukaan tukitoimenpiteitä olisi jatkettava.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ed. Rainion suull. ksm. n:o 54 museoviraston vi-
ranhaltijain kelpoisuusehdoista.

Ed. Rainio: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Katsooko hallitus sen, että museovirastosta viime helmikuun 23 päivänä annetun asetuksen mukaan museoviraston ylijohtajalta ja kolmelta osastonjohtajalta ei vaadita varsinaista tieteellistä pätevyyttä, edistävän museoviraston tehtäviin katsottavaa kulttuuriperintöön liittyvää tutkimustyötä ja muinaismuistoalan opetustoimintaa?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Vastauksena ed. Rainion suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Mainitussa asetuksessa museovirastosta säädetään kelpoisuusehtona tutkimusosaston johtajan virkaan tohtorinarvoon oikeuttavat opinnäytteet osaston tehtäväpiiriä koskevalta alalta. Samoin säädetään osaston neljän toimiston, esihistorian, historian, kansatieteen sekä merihistorian, toimistopäälliköiltä vaadittavan virkaan soveltuva lisensiaattitutkinto. Kun museovirastossa suoritettava tutkimustoiminta ensisijaisesti kuuluu tämän osaston ja sen toimistojen tehtäväkenttään, on varsinaisen tieteellisen pätevyyden vaatimus rajoitettu näihin. Muitten osastojen, yleisen osaston, rakennushistorian osaston ja Suomen Kansallismuseon tehtäväpiirissä ei tutkimuksella ole keskeistä sijaa. On kuitenkin selvää, että museovirasto antaessaan lausuntonsa virkojen hakijoista tulee muitten ansioitten ohella kiinnittämään huomiota myös tieteelliseen pätevyyteen. Ylijohtajan virassa on tasapuolisesti arvioitava tutkintojen rinnalla asianomaisen perehtyneisyyttä museoviraston toimialaan sekä hallinnollista kokemusta eikä tieteellinen pätevyys voi olla yksin ratkaisevana tekijänä.

Katson, että säädetyt kelpoisuusehdot riittävät takaamaan museoviraston tehtäviin kuuluvan tutkimustyön ja opetustoimen vaatimukset.

Ed. Rainio: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta sellaisilla hallinnonaloilla kuin museovirastossa esimiesten puutteellisesta tieteellisestä pätevydestä mahdollisesti aiheutuvat virheet voitaisiin oikaista heidän alaisinaan toimivien pätevien virkamiesten toimenpitein?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Vastauksestani kävi juuri ilmi, että tieteellistä pätevyyttä tarvitaan varsinkin tutkimuspuolella ja sitä varten tutkimusosaston johtajan virkaan edellytetään tohtorinarvoon oikeuttavat opinnäytteet. Mutta toisaalta on opetusministeriössä viime aikoina nimenomaan kiinnitetty huomiota siihen, että näihin virastoihin saadaan hallinnollisesti päteviä virkamiehiä, ja sitä varten on lähdeä tässä tapauksessa korostamaan nimenomaan hallinnollista pätevyyttä ja katsottu, että tieteellinen pätevyys kylläkin on riittävästi edustettuna.

Ed. Rainio: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Mitä hallitus tarkoittaa kulttuurihallinnon alalla sellaisella hallinnollisella pätevyydellä, johon ei kuulu varmistautuminen perehtyneisyydestä asianomaisen alan tieteellisiin kysymyksiin?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Hallitus tarkoittaa sitä, että museovirastosta tulee varsin huomattava ja varsin laaja virasto, jonka yhteyteen kytketään kaikki ne toimialat ja ne toimintamuodot, jotka aikaisemmin ovat olleet varsin hajanaisia. Nyt tässä tapauksessa siis tarvitaan juuri tämän takia hallinnollista pätevyyttä ja hallinnollista kokemusta, ja tämän takia nämä pätevyysvaatimukset on laadittu, näistä on päätetty sillä tavalla kuin asetuksessa on.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ed. Jokelan suull. ksm. n:o 55 opiskelija-alennuksen saamisesta linja-autoyhteyksiä käytettäessä.

Ed. Jokela: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti asianomaisen valtioneuvoston jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Tietääkö hallitus, että linja-autoyhteyksiä kotimatallaan käyttämään joutuvat opiskelijat eivät voi nykyisin saada vastaavaa opiskelijalip-

puetuisuutta, joka annetaan rautatien varrella asuville opiskelijoille?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Pyydän ed. Jokelan suulliseen kysymykseen vastata kunnioittavasti seuraavaa:

Linja-autoliikenteestä on yli 80 % yksityisten hallussa ja vajaat 10 % valtionlaitosten ja sen yhtiöiden hoidossa. Kunnallisten liikelaitosten osuus on siis jäljelle jäävät vajaat 10 %. Liikenneministeriö vahvistaa noudatettavat linja-autotaksat lukuunottamatta kaupunkien sisäistä liikennettä. Taksaa määrättäessä on lähtökohtana pidettävä sitä, että liikennöinti muodostuu itsensä kannattavaksi ja lipputulot riittävät peittämään kaikki kustannukset. Julkisilla varoilla ei linja-autoliikennettä tueta.

Rautatieliikenteen ollessa valtion laitoksen hoidossa, on tariffit voitu määrätä ilman edellä mainittua kannattavuusperiaatetta. Tästä johtuen ne ovatkin nykyisiä linja-autotaksvoja alhaisemmat. Opiskelijoille myönnettävät alennukset ovat rautateillä mm. edellä mainitusta syystä nykyisellään verrattain laajat. Suomen linja-autotaksat toisaalta ovat kuitenkin muihin pohjoismaihin verrattuna huomattavasti alhaisemmat. Esimerkiksi 100 kilometrin matka kertalipulla Ruotsissa maksaa noin 19,80 mk, kun se sitä vastoin Suomessa on vain 8 mk. Opiskelijoiden muodostaessa merkittävän matkustajaryhmän linja-autoliikenteessä ei liikenneministeriö ole voinut vahvistaa normaalia laajempia alennusoikeuksia opiskelijoille ilman, että siitä aiheutuneet tulojen menetykset korvattaisiin yrittäjille valtion varoista. Edellä olevasta huolimatta on Linja-autoliitto r.y. tehnyt sopimuksen, jonka mukaan kaikki Suomen ylioppilaskuntien liiton jäsenyhteisöjen korkeakouluissa tai vastaavissa opiskelevat jäsenet ovat oikeutettuja lunastamaan linja-autoihin ns. opiskelijalippuja. Tällainen lippu on 30 %:n alennuksella myytävä, meno- ja paluulippu, joka myydään opiskelukaupungista opiskelijan kotitai asuinpaikkakunnalle ja takaisin tapahtuvaa matkaa varten, kuitenkin ainoastaan vähintään 100 kilometrin matkalle menosuunnassa. Tätä lippua käytettäessä ei myöskään peritä pikavuorolisämaksua. Liput eivät kuitenkaan kelpaa kesäaikana.

Lisäksi on huomattava, että valtion omistamien yhtiöiden, Pohjolan Liikenne Oy:n ja Viipurin Linja-auto Oy:n, autoissa määrättyillä radanvarsilinoilla kelpaavat rautatieliput sellaisenaan, joten rautateillä myönnettävät alen-

nukset tulevat lyhentämättöminä näitä autoja käyttävien hyväksi. Valtionrautatiet korvaa kuitenkin yhtiöille huomattavan osan linja-autoliipun ja rautatieliipun välisistä hintaeroista.

Edellä mainitut alennusedut kattavat varsin laajan joukon opiskelijoista, jotka todella tarvitsevat nykyoloissa kaiken mahdollisen tuen opiskelukustannusten rajoittamiseksi. Tähän on vielä lisättävä, että tällä hetkellä työskentelee liikenneministeriön 15.9.1971 asettama linja-autoliikenteen kustannustoimikunta, jonka tehtävänä on mm. laatia esitys uudeksi taksapäätökseksi. Tämä toimikunta ottanee aikanaan kantaa myös alennuslippuetuisuuksiin.

Ed. J o k e l a: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Tietääkö hallitus, että nykyinen opiskelijalippuetuisuuden puuttuminen kohdistuu syrjäseutujen opiskelijoihin, jotka ovat useimmiten kaikkein vähävaraisimpia?

Liikenneministeri N e v a l a i n e n: Herra puhemies! Tietenkään ei ole suoritettu mitään tutkimuksia siitä, kuinka eri varallisuuspiirejä edustavat opiskelijat jakaantuvat linja-autoja käyttävien taikka valtionrautateitä käyttävien kesken, mutta epäilemättä linja-autoliikenteessä oleva korkeampi maksu rasittaa opiskelijoita ja vähävaraisia tietysti aina enemmän.

Ed. J o k e l a: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Milloin hallitus aikoo saattaa eri liikenneväylien varrella asuvat opiskelijat opiskelijalippujen saamisen suhteen tasa-arvoiseen asemaan?

Liikenneministeri N e v a l a i n e n: Herra puhemies! Pyydän kunnioittavasti vastata tähän viittaamalla äsken varsinaisessa vastauksessani antamaani lausumaan siitä, että parasta aikaa on tällainen kustannustoimikunta tutkimassa tältäkin asiaa ja se tulee tekemään esityksen uudeksi taksapäätökseksi, jolloin tämä asia varmasti tulee siinä esille.

Asia on loppuun käsitelty.

Toinen varapuhemies: Asianomainen ministeri ei ole voinut saapua tänne, joten päiväjärjestyksen 16) asia siirretään seuraavaan

suullisille kysymyksille tarkoitettuun täysistuntoon.

17) Ed. Lemströmin suull. ksm. n:o 57 opiskelijain ansiotulojen verotuksen poistamisesta.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin vähävaraisten opiskelijain kesälomansa aikana suorittaman ansiotyön verotuksen poistamiseksi verokirjaennakkoa myöten?

Valtiovarainministeri K o i v i s t o: Herra puhemies! Opiskelijoiden niin kuin muidenkin verovelvollisten saamat ansiotulot ovat veronalaista tuloa. Tulon määrästä ja kunnallisverotuksessa myönnettävän perusvähennyksen suuruudesta riippuu, onko tulosta suoritettava kunnallisvero. Opiskelijan kesäloman aikana saamat tulot harvoin kohoavat niin suuriksi, että niistä menisi valtionveroa. Kun kunnallisen perusvähennyksen määrää ei tässä vaiheessa ole tarkoitettu korottaa eikä toisaalta ole syytä asettaa opiskelijoiden saamia tuloja erityisasemaan muihin tuloihin nähden, ei hallituksella ole aikomusta ryhtyä kysymyksessä tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Teen kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Aikooko hallitus suorittaa toimenpiteet, joiden tuloksena opiskelijoilta verokirjaennakkona perityn veron palautuksen yhteydessä siitä maksetaan vähintään opintolainan korkomäärää vastaava korko perintäpäivän ja palautuspäivän väliseltä ajalta?

Valtiovarainministeri K o i v i s t o: Herra puhemies! Yleinen periaate on se, että jos valtio perii liikaa, valtio palauttaa maksamatta korkoa; ja jos on tullut liian vähän perityksi, jolloin verovelvollinen joutuu maksamaan valtiolle lisäveroa, niin silloinkaan valtiolle ei tästä lisäverosta enää lisää korkoa peritä.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Katsooko hallitus oikeudenmukaiseksi sen, että vähävaraisen opiskelijan kesälomanaikaisesta työstä kiskotaan korkea vero, kun varak-

kaiden perheiden piiristä ovat opiskelijat samanaikaisesti rentoutuvat ja keräävät voimia jopa ulkomaiden lomakeskuksia myöten?

Valtiovarainministeri Koivisto: Herra puhemies! Usein on todettu opiskelijoiden verotuksesta, että he joutuvat maksamaan lisäve-roa sen takia, että he ovat arvioineet todennäköisesti ansaitsemansa tulot liian pieniksi. Heil-lähän on mahdollisuus saada verokirjaansa mer-kityksi ennakonpidätysvapautus tai pidätyksen alentaminen.

Asia on loppuun käsitelty.

Toinen varapuhemies: Jäljellä ole-vat päiväjärjestyksen 18) ja 19) asia siirretään seuraavaan suullisille kysymyksille varattuun täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Eduskun-nan seuraava täysistunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.47.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

19. Perjantaina 17 p. maaliskuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi oikeudenkäymiskaa-
ren 30 luvun muuttamisesta 196

Asiakirjat: Suuren valiokunnan
mietintö n:o 2; lakivaliokunnan mietin-
tö n:o 1; hallituksen esitys n:o 2.

2) Ehdotus laiksi avioliittolain voi-
maanpanosta annetun lain 11 §:n 3 mo-
mentin kumoamisesta 197

Asiakirjat: Suuren valiokunnan
mietintö n:o 3; lakivaliokunnan mietin-
tö n:o 2; hallituksen esitys n:o 12.

3) Ehdotus laiksi myrkkylain 22 §:n
muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan
mietintö n:o 4; talousvaliokunnan mie-
tintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 8.

Ainoa käsittely:

4) Asetus 31 päivästä joulukuuta
1971 kehitysmaista peräisin olevien tava-
roiden tulli- ja tuontimaksuetuuksista .. ”

Asiakirjat: Perustuslakivaliokun-
nan mietintö n:o 2; mainittu asetus.

Esitellään:

5) Hallituksen esitys n:o 38 laiksi ato-
mienergialain muuttamisesta 198

6) Hallituksen esitys n:o 46 palkkaan
kohdistuvaa täytäntöönpanoa koskevan
lainsäädännön uudistamiseksi ”

7) Hallituksen esitys n:o 49 laiksi lei-
maverolain muuttamisesta 198

8) Hallituksen esitys n:o 50 laiksi
kunnallisista kuulovammaisten kouluista .. ”

Siv. 9) Kertomus hallituksen toimenpiteis-
tä vuonna 1970 ”

10) Ed. Mäki-Hakolan lak.al. n:o 485
laiksi maakaasuverkoston rakentamista
varten pakkolunastettavien alueiden hal-
tuunottamisesta eräissä tapauksissa ”

Pöydällepanoa varten esitellään:

11) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o
1 hallituksen esityksen johdosta laeiksi
työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa
työsuhteissa olevien työntekijäin eläke-
lain muuttamisesta ”

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi en-
simmäinen varapuhemies E. Niskanen sekä
edustajat Aalto, Ahonen, Aitio, Helle, Holkeri,
Hostila, Huurtamo, Kalavainen, Ahti Karja-
lainen, T. M. Koivisto, Kurppa, Lillqvist, Linde-
man, Mykkänen, Paasio, Pohjonen, Rainio, Ron-
kainen, Rytönen, Siltanen, Sorsa, Suorttanen,
Tiekso, Tiilikainen ja Tuomioja.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä is-
tunnosta virkatehtävän takia ed. Sorsa sekä yk-

sityisasiain vuoksi edustajat Ahonen, Helle, Kalavainen, Kurppa, Mykkänen, E. Niskanen, Paasio, Ronkainen, Rytönen, Siltanen ja Tiilikainen.

Uusi hallituksen esitys.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvaan maaliskuun 10 päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 48, joka nyt on edustajille jaettu.

Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1971.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime helmikuun 23 päivältä on eduskunnalle saapunut kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1971, joka nyt on edustajille jaettu.

Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1970.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että valtiontilintarkastajain kirjelmän ohella tältä päivältä on eduskunnalle saapunut valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1970. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1971.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että eduskunnan kirjaston hallituksen kirjelmän ohella kuuluvan maaliskuun 1 päivältä on eduskunnalle saapunut eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1971. Tämä kertomus on nyt jaettu edustajille.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

P u h e m i e s: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet sisäasiainministeri Viitasen vastaus ed. Toivasen kirjalliseen kysymykseen n:o 11 poliisien virkamatkoihin käyttämän matkustusajan laskemisesta työajaksi, valtiovarainministeri Koiviston vastaus ed. Salaman ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 13 sii-

voustyötä koskevan kokeilutoiminnan toimeenpanosta, sosiaali- ja terveysministeri Kaipaisen vastaus ed. Luja-Vepsän ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 14 luontaishoidon saattamisesta sairausvakuutuslain piiriin, oikeusministeri Paavolan vastaus ed. Sandelinin ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 17 kuorma-autojen kiinnityskelpoisuutta koskevan lainsäädännön aikaasaamisesta ja ministeri Eskmanin vastaus ed. Tarjanteen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 21 esitetyt verolomakkeiden käyttöön ottamisesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

E d. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Eduskunnan valitsijamiehet kokoontuvat ensi tiistaina kello 13 suuren valiokunnan kokoushuoneessa suorittamaan valiokuntien täydennysvaalit.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi oikeudenkäymiskaaren 30 luvun muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmis-televasti käsitelty hallituksen esitys n:o 2, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 30 luvun 25 §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja lain nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi avioliittolain voimaannpanosta annetun lain 11 §:n 3 momentin kumoamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 12, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 3. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi myrkkylain 22 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 8, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 22 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Asetus 31 päivältä joulukuuta 1971 kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksu-etuuksista.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu aset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Procopé: Herr talman! Jag ber att få föreslå, att ärendet bordläggges till riksdagens plenum nästa tisdag.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva asetys on hyvin epämääräinen sisällöltään. Se sisältää meidän tuettavaksemme mm. sellaisia maita, joissa on jaettu esim. moottorikulkuneuvoja kansalle niitä haluaville. Tähän ei Suomi ole pystynyt edes invalidiensa osalta. Edelleen myöskin asetuksessa on hyvin epämääräisiä säädöksiä nimenomaan meidän maataloutemme ja puutarhayrittäjien erikoistuneiden ammattinharjoittajien alalta. Tähän viitaten esitän, että perusteluihin lisätään seuraava lausuma: "Eduskunta edellyttää, että tuettaessa kehitysmaiden taloutta on sen tapahduttava oman maan tuotantoa ja eri elinkeinojen asemaa vahingoittamatta ja niiden kehitystä vaikeuttamatta."

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Procopén tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydälle panemisesta ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Procopé ed. Vaittisen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksyy ed. Procopén ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

laki- ja talousvaliokuntaan

laki- ja talousvaliokuntaan

10) Ehdotuksen laiksi maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa

5) Ehdotuksen laiksi atomienergiain muuttamisesta sisältävä hallituksen esitys n:o 38;

sisältävä ed. Mäki-Hakolan lak.al. n:o 485.

toiseen lakivaliokuntaan

6) Ehdotuksen palkkaan kohdistuvaa täytäntöönpanoa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi sisältävä hallituksen esitys n:o 46;

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon

valtiovarainvaliokuntaan

7) Ehdotuksen laiksi leimaverolain muuttamisesta sisältävä hallituksen esitys n:o 49;

11) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

sivistysvaliokuntaan

8) Ehdotuksen laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista sisältävä hallituksen esitys n:o 50;

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 1.

perustuslakivaliokuntaan ja suhteita ulkovaltoihin koskevalta osalta ulkoasianvaliokuntaan

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

9) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1970; ja

Täysistunto lopetetaan kello 14.12.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

20. Tiistaina 21 p. maaliskuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Siv.

Esitellään:

Ilmoituksia.			
Kolmas käsittely:			
1) Ehdotus laiksi oikeudenkäymiskaa- ren 30 luvun muuttamisesta	200	6) Hallituksen esitys n:o 48 laiksi val- tion väestönsuojelukoulusta	204
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 2; lakivaliokunnan mie- tintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 2.		7) Kertomus hallituksen toimenpi- teistä vuonna 1971	”
2) Ehdotus laiksi avioliittolain voi- maanpanosta annetun lain 11 §:n 3 mo- mentin kumoamisesta	”	8) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1970	”
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 3; lakivaliokunnan mietin- tö n:o 2; hallituksen esitys n:o 12.		9) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1971	”
3) Ehdotus laiksi myrkkylain 22 §:n muuttamisesta	201		
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 4; talousvaliokunnan mie- tintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 8.			
		Pöydällepanoa varten esitellään:	
Ensimmäinen käsittely:		10) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta	”
4) Ehdotukset laeiksi työntekijäin elä- kelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa ole- vien työntekijäin eläkelain muuttami- sesta	”	11) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi Oulun yliopistosta annetun lain muutta- misesta	205
Asiakirjat: Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 10.	”	12) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen joh- dosta laiksi maankäyttölain 94 §:n 1 mo- mentin soveltamisesta	”
		13) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi työntekijäin vuosilomasta annetun lain muuttamisesta	”
Ainoa käsittely:			
5) Asetus 31 päivältä joulukuuta 1971 kehitysmaista peräisin olevien ta- roiden tulli- ja tuontimaksuetuuksista ..	”		
Asiakirjat: Perustuslakivaliokun- nan mietintö n:o 2; mainittu asetus.	”		

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi
edustajat Aalto, Aro, Kohtala, T. M. Koivisto,
Salolainen, Siikaniemi, Teir, Westerholm ja
Vilmi.

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt.**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat sairauden vuoksi tästä istunnosta ed. Aro ja tämän kuun 23 päivään ed. Westerholm sekä tämän kuun 24 päivään sairauden vuoksi lääkärintodistuksen perusteella ed. T. M. Koivisto ja yksityisasiain takia ed. Teir.

Toisen lakivaliokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että toinen lakivaliokunta on valinnut puheenjohtajakseen ed. V. Vennamon ja varapuheenjohtajakseen ed. A.-L. Jokisen.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan maaliskuun 17 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 51—54, jotka nyt on edustajille jaettu.

Valiokuntien täydennys.

Puhemies: Luetaan valiokuntien täydennystä koskeva valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteerilukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
21 päivänä maaliskuuta 1972.
N:o 10.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet kunnioittavasti saattavat Eduskunnan tietoon, että he ovat tänään valinneet valiokuntiin seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

Perustuslakivaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Lindemanin sijaan varajäseneksi ed. Knuttilan,

lakivaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Vilmin sijaan varsinaiseksi jäseneksi ed. Aino Karjalaisen,

laki- ja talousvaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Salorannan sijaan varajäseneksi ed. Pihlajamäen sekä

sosiaalivaliokuntaan vapautuksen saaneen ed. Kaipaisen sijaan varajäseneksi ed. Flinckin.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breilin.”

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tiekso: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu huomenna keskiviikkona kello 13. Tarvittaessa pidetään suuren valiokunnan toinen kokous välittömästi edellä ilmoittamani kokouksen päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi oikeudenkäymiskaaren 30 luvun muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 2, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 2, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi avioliittolain voimaansaattamisesta annetun lain 11 §:n 3 momentin kumoamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 12, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja

suuren valiokunnan mietinnössä n:o 3, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi myrskylain 22 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 8, jota on valmistelevalisti käsitelty talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 4, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei haluta.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Esitellään sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 1, ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevalisti käsitelty hallituksen esitys n:o 10, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 1.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Asetus 31 päivältä joulukuuta 1971 kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksu-etuuksista.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevalisti käsitelty yllämainittu asetus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2. Ed. Lemströmin viime istunnossa tekemä ehdotus, jota ei vielä ole kannatettu, otetaan huomioon.

Keskustelu:

Ed. Lemström: Herra puhemies! Eduskunnalla on nyt käsiteltävänä asetus kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksu-etuusuuksien myöntämisestä. Tämäkin asetus on omiaan osoittamaan sitä ylimalkaisuutta, jolla hoidetaan maamme harjoittamaa kehitysmaapolitiikkaa. Enempiä tutkimatta ja asiaan syventymättä syrydetään taloudellista tukea maastamme ulos. Perustuslakivaliokunnassa kävi jo selväksi asiantuntijoiden kautta, mitenkä vähän tiedetään tämänkin taloudellisen edun vaikutuksista saajamaissa. Ei ole tietoa, toteutuuko se periaate, josta YK:n piirissä näitä asioita käsiteltäessä on puhuttu, nimittäin kansan elintason nostaminen kehitysmaissa. Asetuksessa olevasta maaluettelosta saa monelta kohdin vastauksen, että perustarkoitus ei toteudu; se ei toteudu siksi, että monissa luettelomaissa vallitsee yksilön, harvainvallon diktaatturi; se jo todistaa maamme joutuvan tukemaan voimia, joiden tarkoituksena on kansan elämän kurjistaminen eikä suinkaan elintason nostaminen. Jos vielä pysyttelemme maaluettelon piirissä, niin on todettava siinä olevan maita, joissa elintaso on aivan maailman huippuja. Ei voi tällöin ymmärtää, miksi meidän on tarjottava taloudellisia etuja kansamme kustannuksella meitä rikkaimmille maille.

Nämä esimerkit jo osoittavat tarpeen tämän asetuksen perusteelliselle tutkimiselle sisältönsä osalta. Perustuslakivaliokunnassa asiantuntijana ulkoministeri Sorsa totesi, että tämä on ensimmäinen aloitus maamme kohdalla tällä alalla. Samalla hän totesi, mitenkä näistä asioista muiden pohjoismaiden kanssa neuvotellaan tämän kuun aikana. Käsillä oleva esitys lienee jälleen yksi niistä kopioista, joita maahamme kuljetaan naapurimaiden ratkaisuna, ratkaisuiuna jotka eivät sinällensä sovi maassamme käytet-

täviksi. Siksi on todella syytä tämäkin asetus yksilöidä maamme olosuhteita vastaavaksi.

Asetuksen ne tuontinimikkeet, joihin SMP:n edustajana haluan kiinnittää huomiota, ovat puutarhaviljelyyn erikoistuneiden pienviljelijäin ja puutarhayrittäjäin tuotteita. Maassamme on joutunut pien- ja perhevillijä- sekä nimenomaan puutarhayrittäjäväestö yhä tiukemmalle toimeentulonsa hankinnassa. Tähän pulmaan on esitetty ratkaisua monilla eri tavoin. Monet pienviljelijät ovat erikoistuneet puutarhatuotteiden ja eri hedelmämuotojen viljelyyn. Samoin moni pientila on muodostunut kaupapuutarhayritykseksi lisäansion toivossa.

Valtiovalta vetoaa valtiontilintarkastajia myöten puutarha-alan viljelymuodon lisäämiseen, toisaalta kuitenkin tällaisten asetusten kuin nyt on kyseessä ja muiden keinojen avulla vaikeutetaan juuri erikoistuvan pienviljelijän ja puutarhayrittäjän asemaa. Näiden asetusten turvin tuodaan maahan tulli- ja tuontimaksuvapaina niitä tuotteita, joista pitäisi oman maan yrittäjien saada ansionsa ja tarjota työtä näiden viljelymuotojen parissa työskenteleville. Näin jatketaan pienviljelijäin ja yrittäjien kuristuspolitiikkaa. Kehotukset erikoistumiseen ja yrittämiseen ovat vain silmänlumetta. Teot tähtäävät pienten tuotantoyksikköjen tuhlaamiseen ja yrittävän ihmisen lannistamiseen. Ei voi olla muusta kuin yrittäjien tuhoamisesta kysymys silloin, kun annetaan asetus, jonka avulla maahan tuodaan juuri niitä samoja tuotteita, joita hän tuottaa ja myyntiin tarjoaa. Otetaan esimerkiksi vuosi 1970 ja sellainen tuote kuin tomaatti. Puheenaolevana vuonna kotimaista tuotantoa ei saatu myydyksi. Kuitenkin samanlaisesti esim. tomaattisurvetta, josta tässä asetuksessa on kysymys, tuotiin maahamme 725.1 tonnia sekä kuorittua tomaattia 35.8 tonnia. Samoin parhaana kotimaan satokautena tuotiin tomaattia välillä 1. 4.—31. 7. 465.9 tonnia aikana, jolloin oman maan alan yrittäjät veivät tuotteitaan kaatopaikalle. Lisäksi silloin ei ollut tämän asetuksen kaltaista vapaatuontietuutta.

Samoin on tilanne hedelmäviljelijäimme kohdalla. Moni Etelä-Suomen pienviljelijä on erikoistunut hedelmän ja marjan viljelyyn valankin rannikkoalueella ja saaristossa. Kohtalo on ollut sama kuin edellä tomaatinviljelyyn erikoistuneen lasinalaisviljelijän. Rajaton ja estoton ulkomaantuonti on johtanut siihen, että hedelmäviljelijä-yrittäjä on joutunut monesti ylitsepääsemättömiin vaikeuksiin ja lopputulok-

sena on tilalta lähtö. Näin toteutuu rannikko-saaristomme autioituminen ja väestön palkko-muutto liikekeskuksiin. Täitäkin alalta voidaan vuoden 1970 tilastoista todeta, että kotimaan parhaana satokautena 1. 7.—9. 12. välisenä aikana tuotiin maahan yksistään omenia 8 988.7 tonnia ja koko kysymyksessä olevana vuotena 37 308.3 tonnia. Näihin käytetty valuuttamäärä ei varmaankaan ollut omiaan helpottamaan ulkomaankaupan alijäämäisyyttä.

Työllisyyskysymys ei myöskään ole vähämerkityksinen. On huomioitava, että näissäkin olosuhteissa, jotka ovat puutarha-alalla vaikeat tänä päivänä, tarjosi tämä kotimaan tuotannon ala työtä kuitenkin 22 000 vakinaiselle ja 37 000 tilapäiselle työntekijälle, joten ei ole kysymys mistään nappikaupasta silloin, kun puhutaan puutarha- ja hedelmäviljelyn työllistävästä vaikutuksesta. Edelleen jos otetaan huomioon maamme koko kulutusmäärä ja sen tuottaminen tällä alalla kotimaan tuotannon piiristä, niin se tarjoaisi työtä yli 100 000 työntekijälle. Lisäksi näille aloille erikoistuva pienviljelijäväestö voi asua tiloillaan, josta seurauksena on liikekeskusten väestöpaineen helpottuminen.

Kun syvennyy tämän asetuksen sisältöön edelleen, voi todeta sen syrjivän puutarhatuottajayrittäjiä. Asetuksen 8 §:ssä määritellään asioiden käsittelyä varten asetettava neuvottelukunta. Siihen säädetään kutsuttavaksi viranomaisten, kaupan, teollisuuden ja maatalouden edustajat. Puutarhatuottajasta ei puhuta mitään. Näin oli myös käytännössä tilanne perustuslakivaliokunnassa asiantuntijain osalta. Ei siellä näkynyt puutarhatuottajien asiantuntijaa, liekö kutsuttukaan.

MTK edusti maataloutta eikä sillä luonnollisesti ole mitään sanottavaa; onhan sen johtajien silmissä suomalaisen kartanonherran kiulto eikä liene sitä paljon liikuttavia asiat, miten joku erikoistunut pienviljelijä ja puutarhayrittäjä saa toimeentulonsa. Olisi ehkä MTK:nkin aika paneutua vähän perusteellisemmin näihin puutarha-alan tulevaisuudenkysymyksiin, palvelevathan ne oikein hoidettuina suurta määrää pienviljelijäväestöämme.

Nyt käsillä olevan kaltaisiin asetuksiin ja niihin verrattaviin on eduskunnan syytä ottaa tiukemmin kantaa. On syytä ohjata niiden sisällön muotoutumista oikein ja sillä tavoin, että palvelullaan niihin sisältyvien maiden kansalaisten etuja. Oikeudet, jotka tähtäävät ihmisten sortamiseen ja siihen päätyviin toimenpiteisiin, on

estettävä. Kehitysmaita on autettava niin, että kohteena on todella kärsivän lähimmäisen vaikeuksien helpottaminen. Sitä tämä asetus ei tee kokonaissällöltään. Asetuksen uudelleen tutkinnan yhteydessä on myös kiinnitettävä huomiota oman maan tuotannon ja elinkeinojen turvaamiseen, niin kuin olen perusteluihin lisättäväksi esittämässäni lauselmassa todennut.

Herra puhemies! Kun saattaa olla, että edustajat eivät tätä lauselmaa muistaisi, niin uudistan sen. Ehdotan siis perusteluihin lisättäväksi seuraavan lauselman: "Eduskunta edellyttää, että tuettaessa kehitysmaiden taloutta on sen tapahduttava oman maan tuotantoa ja eri elinkeinojen asemaa vahingoittamatta ja niiden kehitystä vaikeuttamatta."

Ed. S u o k a s: Herra puhemies! Kannatan ed. Lemströmin tekemää ponsiehdotusta.

Ed. H ä i k i ö: Herra puhemies! Kysymyksessä on asetus, joka kuuluu kansainväliseen kehitysapuun. Kehitysmaihin kuuluvat valtiot saavat sen mukaan tuoda tullivapaasti teollisuusmaihiin eräitä tuotteita. Tämä on Suomen kohdalta ensimmäinen tämänkaltainen asetus, ja kehitysmäiksi on otettu niin sanotut "77 kehitysmaata". Mitä tulee nimikkeisiin, joiden kohdalla tullivapaa tuonti on sallittu, niin jokaisen tavarankohdalla on suoritettu tarkka tutkimus ja hankittu lausunnot, joiden mukaan näitten tavarointen tuonti ei loukkaa suomalaista tuotantoa. Erittäin huolellisesti perustuslakivaliokunta tutki puutarhatuotteet ja tomaatit, mutta todettiin, että mitään haittaa suomalaiselle tuotannolle ei ole. Näin ollen ed. Lemströmin väitteet ovat liioiteltuja, ja hänen ehdottamansa lausuma perusteluihin olisi kauneusvirhe. Kun nyt kerran ollaan mukana kehitysavussa, niin ei noin voimakkaasti olisi korostettava omalle maalle tulevia vahinkoja.

Ed. V. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro:) Herra puhemies! Ed. Häikiölle, perustuslakivaliokunnan puheenjohtajalle, haluan sanoa seuraavaa. SMP kannattaa suuren maailman kehitysmaiden tukemista, mutta ei oman maan väestön suurella sortamisella ja kustannuksella. Täällä ed. Häikiö mainitsi, että me nyt autamme kehitysmaita suurensa maailmassa. Huomautan, että tällainen kehitysmaa asetuksen mukaan on mm. Kuwait, jonka kansantulo henkeä kohti on huomattavasti suurempi kuin Suo-

messä. Heitä me siis autamme, vielä tällaisia varsin kummallisesti hallittuja maita, diktatuurimaita, ja samaan aikaan poistamalla tullit lyömme pienyrittäjiä tässä maassa, puutarhavielijöitä ja pienviljelijöitä. SMP katsoo, että tällainen menettely ei ole oikeudenmukaista eikä tasapuolista eikä maamme edun mukaista. Mutta kyllä minä ymmärrän, että oikeisto ja vasemmisto haluavat pienyritteliäisyyden maassa tuhota ja myös tällä tavalla toimia väärin.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Kun ed. Häikiö tähän asiaan puuttui, toteaisin että sanoin puheenvuorossani, että siitä huolimatta vaikka ed. V. Vennamo pyysi perustuslakivaliokunnassa puutarhatuottajien edustajan kutsuttavaksi kuultavaksi, ei häntä näkynyt. Oliko tämä tahallista puutarhatuottajakuntaamme syrjimistä, koska sieltä olisi tullut sitten eriyvä mielipide muihin, MTK:n ym., kannanottoihin?

Ed. H ä i k i ö: Herra puhemies! Kuwait on tosin mainittu näiden maiden joukossa, ja täytyy myöntää, että se on rikas maa, mutta Kuwaitista tuodaan tänne vain öljyä, jonka tuonti Suomeen ennestäänkin on tullivapaata, joten mitään käytännöllistä merkitystä sillä, onko Kuwait tässä mukana vai ei, ei ole.

Valiokunnassa kuultiin MTK:n edustajaa, joka oli nimenomaan lähetetty sinne puutarhasiain edustajana, ja hän ilmoitti, että hänellä ei ole mitään tätä tavaraluetteloa vastaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Lemström ed. Suokkaan kannattaman ehdottanut, että perusteluissa vastalauseen mukaisesti lausuttaisiin: "Eduskunta edellyttää, että tuettaessa kehitysmaiden taloutta on sen tapahduttava oman maan tuotantoa ja eri elinkeinojen asemaa vahingoittamatta ja niiden kehitystä vaikeuttamatta."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväkyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Lemströmin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Asunta, Björklund, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhivaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskeniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekala, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Siltanen, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Huotari, Kainulainen, Kortesalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Rainio, Remes, Sainio, Suokas, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aro, Eskelinen, Kohtala, T. M. Koivisto, Lankinen, Mäki, Paasio, Pekkarinen, Ran-

tala, Tamminen, Teir, Westerholm, S. Westerlund ja Vilmi.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 165 jaa- ja 19 ei-ääntä; poissa 15.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

laki- ja talousvaliokuntaan

6) Ehdotuksen laiksi valtion väestösuojelukoulusta sisältävä hallituksen esitys n:o 48;

perustuslakivaliokuntaan sekä suhteita ulkovaltoihin koskevalta osalta ulkoasiainvaliokuntaan

7) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1971;

valtiovarainvaliokuntaan

8) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1970; sekä

sivistysvaliokuntaan

9) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1971.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

seuraavaan istuntoon

10) Ehdotuksen laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3.

ensi perjantaina kello 14 alkavaan istuntoon:

11) Ehdotuksen laiksi Oulun yliopistosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1;

12) Ehdotuksen laiksi maankäyttölain 94 §:n 1 momentin soveltamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1; sekä

13) Ehdotuksen laiksi työntekijäin vuosilomasta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 2.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 14.22.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo

21. Tiistaina 21 p. maaliskuuta 1972

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

Ehdotukset taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta 207
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 40; lak.al. n:ot 481 ja 484.

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen istuntoon.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Ehdotukset taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 40 sekä lak.al. n:ot 481 ja 484, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. Häikiö: Herra puhemies! Perustuslakivaliokunta on saanut valmiiksi mietintönsä ns. valtuuslaista. Rajoitun tässä puheenvuorosani lyhyesti selostamaan niitä lakitekneillisiä muutoksia, mitä valiokunta on tehnyt hallituksen esitykseen.

Valiokunta on katsonut, että indeksin soveltamisessa olisi päästävä joustavampaan käytäntöön ja tämän vuoksi on otettu eräitä määräyksiä lain 2 §:ään. Lain 3 §:ssä on helpotettu indeksin soveltamista siten, että indeksiehto voidaan liittää sellaisiin sopimuksiin, jotka on tehty vähintään viideksi vuodeksi, kun aikaisemmin tämä määrä oli kymmenen vuotta. Edelleen valtioneuvostolla on ollut oikeus liittää indeksiehto myöskin lyhyempiin sopimuksiin, jos asiassa on ollut erittäin painavia syitä. Valiokunta on helpottanut jonkin verran tätä soveltamista ja on katsonut, että kaikissa tapauksissa, joissa on erityistä syytä, valtioneuvosto voi liittää indeksiehdon sopimukseen.

Edelleen on tehty pieniä muutoksia huoneenvuokrasäännöstelyä koskevaan lain 7 §:ään. Jo nykyisessä laissa oli voimassa se periaate, että kun huoneenvuokria säännöstellään ja valvotaan, tulee kiinteistökustannusten nousu ottaa kokonaisuudessaan huomioon. Tämä periaate on nyt otettu nimenomaan myöskin lakitekstiin.

Lain 8 §:ssä, joka koskee ns. hinnan asetantaa, hinnan määräämistä, on valiokunnassa lisätty sanonta että hintaa määrättäessä on noudatettava kohtuutta ja tasapuolisuutta. Edelleen pykälään on lisätty uusi momentti, jonka mukaan valtioneuvoston on määrättävä niistä perusteista, joiden mukaan hinnan vahvistaminen suoritetaan. Näin ollen hinnan vahvistaminen on tullut sidonnaisemmaksi kuin aikaisemmin.

Lain voimaantulosäännökseen on myöskin tehty eräitä teknillisuontoisia muutoksia. Siinä on myöskin tehty mahdolliseksi se, että halli-

tuksen vanhan lain mukaan antamat vuokrapäätökset voidaan käsitellä vielä huhtikuun aikana.

Lain perusteluissa valiokunta on kiinnittänyt huomiota niihin perusteisiin, joita olisi sovellettava hintapäätöksiä tehtäessä, ja tällöin valiokunta on katsonut, että tuotantokustannukset tulisi ottaa huomioon sellaisina kuin ne ovat hyvin hoidetussa liikkeessä.

Edelleen valiokunta on kiinnittänyt perusteluissa huomiota siihen, että hintaneuvostossa asiain käsittely on ollut verrattain hidasta, ja katsoo, että sitä olisi nopeutettava ja vähemmän tärkeitä asioita olisi siirrettävä viranomaisten ratkaistavaksi.

Indeksin soveltamisesta pitkäaikaisiin sähköntoimitussopimuksiinhan on ollut jo laissa aikaisemminkin lupa. Valiokunta on kiinnittänyt perusteluissaan huomiota siihen, että kun tällainen lupa on olemassa, niin ei enää pitäisi tätä indeksein soveltamista panna säännöstelyn alaiseksi.

Mietintöön liittyy kaksi vastalauseetta, joista ensimmäisessä on haluttu selventää vuokrasäännöstelyn soveltamista säännöksellä, että kiinteistö-kustannusten nousu kaikissa tapauksissa olisi otettava kokonaisuudessaan huomioon. Se on itse asiassa sitä samaa, mitä valiokuntakin on tarkoittanut, mutta lain sanamuotoa on muutettu siten, että tämä tarkoitus paremmin toteutuisi.

Lain 8 §:n kohdalla I vastalauseessa on haluttu hinnanvahvistamisperusteet ottaa lakiteksiin. Itse asiassa on kysymys paljon siitä, mitä valiokunta on lausunut lain perusteluissa. Vastalauseessa ehdotetaan otettavaksi 8 §:ään uusi momentti, joka kuuluu: "Säännöstelyn hyödykkeen hintaa vahvistettaessa on hinnanvahvistuksen perustaksi otettava hyödykkeen todelliset tuotantokustannukset mukaanluettuna kohtuullinen yrittäjäansio." Edelleen I vastalauseessa on haluttu siirtää säännöstelyasioitten käsittely viranomaisille, koska se olisi nopeampaa ja oikeudenmukaisempaa; hintaneuvosto jäisi sen mukaan lausuntoja-antavaksi elimeksi. II vastalauseessa on haluttu tehdä mahdolliseksi sitoa palkat indeksiin ja se onkin tämän vastalauseeseen ainoa muutosehdotus.

Lakiin tehdyt muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan huhtikuun 1 päivänä tänä vuonna.

Ed. A.-L. J o k i n e n: Herra puhemies! Taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain

voimassa olon pidentämistä yhdellä vuodella voidaan perustella, jos sen avulla todella tehdään sellaisia ratkaisuja, jotka ovat tarpeellisia ja kansamme suuren enemmistön etujen mukaisia. Tästä laista on kuitenkin jo olemassa kokemuksia, jotka eivät ole osoittaneet lain vähimmässäkään määrin turvaavan pienipalkkaisten kansalaisten sekä eläkeläisten toimeentuloa. Taloudellisen kasvun turvaamislaki turvaa yksipuolisesti vain niiden edut, jotka eivät niinkään ylimääräistä lain turvaa tarvitsisi. Mutta se autuaasti näyttää unohtavan ja jättävän syrjään kerta toisensa jälkeen ne, jotka ovat perusturvaavailla.

Vaikka hallituksen esityksessä sanotaankin, että viime vuosina harjoitetulla vakauttamispolitiikalla on pyritty ylläpitämään ulkomaista kilpailuasemaamme sekä edistämään taloudellista kasvua ja reaalityulojen nousua, ei tuo lause kerro koko totuutta, eikä edes osaa siitä. Se ei sano, miten suuriin vaikeuksiin pienituloiset ovat joutuneet lisääntyneiden hinnankorotusten aiheuttamien menojen johdosta. Tosin tässä esityksessä myönnetään myös hintatason nousseen vuoden 1971 aikana verrattain paljon tuontihintojen ja kotimaisten kustannustekijöiden johdosta. Mutta totuus lienee kuitenkin se, että hinnat olivat nousseet jo vuonna 1970, ja palkkojen nousun vuoden 1971 alussa oli tarkoitus merkitä jälkeensääntelyä poistamista. Tulos oli kuitenkin se, että hintoja nostettiin palkkasopimusten solmimisen jälkeen vuoden 1971 alkupuolella ja sen aikana useita kertoja. Vaikka hallituksella olikin mahdollisuuksia hinta- ja kustannustason säätelyyn ja reaali-ansioiden tuottavuuden kohoamista vastaavan nousun turvaamiseen, se ei ole näitä valtuuksiaan käyttänyt. Siis tämän lain jatkamisella ei näytä olevan kovin suuria edellytyksiä parantaa tilannetta, jota saman lain avulla ei ole pystytty hoitamaan edellisinäkin vuosina.

Herra puhemies! Tämän hallituksen on todella vakavasti ryhdyttävä vakauttamisvaltuuksiaan käyttämään. Mikään laki ei yksin ratkaise sitä, miten hinta- ja kustannustaso hillitään, ellei hallitus tunne vastuutaan tässä suhteessa. Niille kansalaisryhmille, eläkeläisille ja muille vähätuloisille, jotka viime vuosina ja varsinkin vuoden 1971 aikana menettivät paljon elintasonaan juuri hintojen kohoamisen vuoksi, on korvattava menetykset ensi tilassa. Ja hallituksen on käytettävä valtuuksiaan pienipalkkaisten ja vähätuloisten elintason turvaamiseksi, sillä päinvastaiseen suuntaukseen ei enää ole varaa.

Taloudellisen kasvun turvaamisesta annettu laki ja siihen esitetyt muutokset merkitsevät ehkä pieniä parannuksia, mutta lähinnä lykkäystä vuoden ajaksi. Tämän lain voimaan saataminen vuoden 1973 maaliskuun loppuun asti merkitsee korjauksia vain siinä mielessä, miten tätä käytännössä toteutetaan ja toteutetaanko sitä todellakin sillä tavoin kuin kansan suuri enemmistö tällä hetkellä odottaa. Meidän kansandemokraattien edustajien vastalause tässä perustuslakivaliokunnan mietinnössä osoittaa kyllä selvästi ne mahdollisuudet, joiden avulla parempiin ratkaisuihin päästään.

Mitä hallitus tulee tekemään tämän vuoden aikana valtuuslain avulla, siihen se on saanut eväät myös vähävaraisen kansan vaatimuksista. Näitä vaatimuksia tulee hallituksen nyt kuunnella edeltäjiään paremmin.

Ed. P e k k a l a : Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain eli ns. valtalain voimassaoloajan jatkamisesta yhdellä vuodella on herättänyt vilkasta keskustelua niin täällä eduskunnassa kuin myöskin julkisuudessa. Keskustapuolueen käsityksen mukaan tämän laatuinen varsin pitkälle menevä talouselämän säännöstelyä toteuttava laki ei kuulu meidän taluselämämme normaaliin kuvaan. Kun kuitenkin säännöstelyä on toteutettu jo usean vuoden ajan, ei siitä ole mahdollista vapautua yhdellä kertaa, koska se aiheuttaisi sekavan tilanteen ja monenlaisia häiriöitä yhteiskunnassa. Ainoa järkevä tie on näin ollen säännöstelyn lieventäminen asteittain. Tässä suhteessa hallitus edusti selvää säännöstelymentaliteettia esittäessään lain jatkamista täysin entisen kaltaisena, vaikka sen tiedossa piti olla eduskunnassa esiintyvä voimakas kanta säännöstelyn lieventämisen puolesta.

Asiaa käsitellessään perustuslakivaliokunta onkin tehnyt hallituksen esitykseen nähden useita lieventämiseen tähtäviä muutoksia. Kuten valiokunnan herra puheenjohtaja äskeisessä puheenvuorossaan totesi, niin mm. indeksipykälään on tehty muutoksia. Näistä on merkittävin se, jolla kotimaiset yritykset määrättyissä kilpailutilanteissa pyritään asettamaan tasaveroiseen asemaan ulkomaisten yritysten kanssa. Äskettäin annettujen vuokrat päätösten yhteydessä kiistanalaiseksi osoittautunutta lain 7 §:ää valiokunta on selventänyt siten, että kiinteistö kustannuksissa tapahtunut olennainen muutos on

otettava huomioon vuokria määrättäessä. Varsinaiset hintavaltuudet antavaan 8 §:ään on lisätty maininta, jonka mukaan säännöstelyä on toteutettava kohtuutta ja tasapuolisuutta noudattaen. Samaan pykälään on myös tehty lisäys, jonka mukaan valtioneuvoston on määrättävä niistä perusteista, joiden mukaan hinnan vahvistaminen suoritetaan. Valiokunnan tarkoitus tässä suhteessa käy lähemmin ilmi mietinnön perusteluista, joissa valiokunta edellyttää, että lähtökohtana on pidettävä hyvää liikkeenhoidollista tasoa vastaavan elinkeinonharjoittajan todellisia tuotantokustannuksia.

Keskustapuolueen edustajien ehdotuksesta valiokunta lisäksi perusteluissa esittää, että yleiseltä kannalta vähempiarvoiset asiat tulisi siirtää hintaneuvostolta virkamiesten käsiteltäviksi. Nykyisin kaikki pienetkin asiat kulkevat hintaneuvoston kautta aiheuttaen tarpeetonta viivästymistä ja kankeutta asioiden käsittelyssä. Toivoa sopii, että tämä joustavaa asioiden hoitoa edesauttava valiokunnan kanta otetaan valtioneuvoston päätöksessä huomioon. Keskustapuolueen edustajien esityksestä valiokunta on myöskin todennut, että puheena olevien asioiden käsittely on monissa tapauksissa kestänyt varsin kauan. Vakavana huomautuksena on valiokunta tämän johdosta edellyttänyt hallituksen pitävän huolta siitä, että asiat käsitellään kaikissa elimissä asianmukaisella joutuisuudella. Viivyttely ja hidastelu aiheuttaa kansalaisissa vain ärtymistä eikä ole oikea tapa hoitaa edes säännöstelyä.

Tämän asian käsittelyn yhteydessä käydyssä keskustelussa on myös esitetty, että hallitukselle ei tulisi antaa lainkaan mitään säännöstelyvaltuuksia, vaan koko valtalaki olisi kumottava. Hallituksen kokoonpano huomioon ottaen on perusteltu syytä epäilykseen, että hallitukselta saattaisi puuttua kykyä ja halua asiallisesti ja joustavasti käyttää lain sille suomia valtuuksia. Kysymys on kuitenkin koko talouselämän häiriöttömän kehityksen kannalta niin suurimerkityksellisestä asiasta, että olipa maassa mikä hallitus tahansa, se tarvitsee nykytilanteessa määrättyjä valtuuksia. Tämä keskustapuolueen kanta tuotiin esille jo asian ollessa täällä lähetekeskustelussa. Työmarkkinoilla nyt tapahtunut keskitetty tuloratkaisu osaltaan tukee tätä kantaa, sillä tällaisen ratkaisun syntymistä on pidetty myöskin keskustapuolueen taholta edellytyksenä valtalain säätämiseksi.

Ed. Sinisalo: Herra puhemies! Perjantai oli petoksen päivä. Pettäjänä oli SAK:n johdon sosialidemokraattinen enemmistö, jonka menettelytapa perustui sosialidemokraattisen puolueen johdon kannanottoihin; petettynä maamme työläiset, kansamme suuri enemmistö.

Suomi on rikas maa. Työkansan vuosikymmenien työllä on luotu arvoja, joista jokainen kansakunta voi olla ylpeä. Työn tulokset eivät ole kuitenkaan kansan käytössä. Tuloerot ovat entisestään lisääntyneet rikkaiden hyväksi. Työn tulokset vahvistavat entisestään suurpääoman asemaa. Tätä "suomalainen elämänmuodon" todellisuutta pyritään kaikin keinoin salaamaan, yritetään peittää tosiasiat, yritetään salata, että työmies saa yhä pienemmän osuuden luomistaan arvoista, pitkän päivätyön tehneiden eläkeläisten turvattuus kasvaa, suurpääoman puristus lisää niin maaseudun kuin kaupunkien pienyrittäjien taakkaa.

Viime vuosina on yhteiskunnallisten olojen todellisuus pyritty peittämään luomalla valheellinen tunnus Suomesta neuvottelujen yhteiskuntana. Tämä tulopolitiikan, suurpääoman kasvaneen vallan ja lisääntyneiden voittojen sekä kansan kasvaneiden vaikeuksien vakauttamisen tunnus pyrkii vieraannuttamaan työläiset ja muut kansamme alistetut yhteiskunnallisten olojen todellisuuden tajuamisesta. Kapitalismin oloihin sovellettuun sosiaalisen kumppanuuden tunnus työkansan ja kapitalistien keskinäisyyden muotona on väärä ja valheellinen. Totuus on, että työväenluokan ja kapitalistien edut ovat sovittamattomat.

Tämän totuuden SAK:n sosialidemokraattiset johtajat ovat unohtaneet. He, osa ilmeisesti tietoisesti ja osa tietämättään, ovat sitoutuneet sosiaaliseen kumppanuuteen kapitalistien kanssa. Heille neuvottelupöytä on ainoa toimintamuoto ja työväen joukko-voima ja sen käyttö työväen etujen puolustamisessa suoranainen kauhistus. Kommunistit eivät tietenkään sulje neuvotteluja esim. palkkakysymysten ratkaisumenetelmänä. Mutta neuvottelut eivät voi eivätkä saa olla ainoa keino eikä niitä voida käyttää työläisten voiman lamaannuttamiseksi. Neuvottelut ovat osa työväen toimintaa, jossa tärkeimpänä aseenaan työväenluokalla on yhteiseen suuntaan tapahtuvan joukkotoiminnan mahti. Tämän totuuden ymmärtäminen pitäisi kaikille työväen edusmiehille olla toki muutakin kuin juhlapuheiden aihe. SKP:n keskuskomitea on ilmaissut todella oleellista lausueessaan, että "menestyk-

sellinen työväen yhteistoiminta edellyttää, että sosialidemokraattinen puolue luopuu suurpääoman ja sitä edustavan porvariston kanssa harjoitetusta luokkayhteistyön politiikasta."

Suurpääoman vastaisen taistelun välttämättömyys ei voi työväenpolitiikan perusteena olla vain jokin ohjelmatavoitteen luontoinen suuri linja, vaan sen tulee olla työväenliikkeen jokapäiväisen asenteen poliittinen lähtökohta. SAK:n sosialidemokraattinen johto on lähtenyt päinvastaisesta. Se päättää uhrata maamme työväestön edut neljännen kerran uuskapitalismin kontrahdilla luokkarauhan ja suurpääoman aseman pönkittämisen alttarille. Se yrittää sulkea pois työväenliikkeen perusvoiman vaikutusmahdollisuuden tulonjakotaistelussa. Työläisten voimaa kahlitsemaan se pyrkii jatkamaan keskitettyä valtiollista palkkasääntelyjärjestelmää. Palkankorotusten tason se pyrkii vahvistamaan todelliselle minitasolle, joka merkitsee ei vain tahtuneiden hintojen ja maksujen nousun korvaamatta jättämistä, vaan yritystä alistaa työväestö hyväksymään suurpääoman voittojen jatkuva kasvu työläisten reaali-palkkatason jäädyttämisellä tai suoranaisella alentamisella. Kaikkien työläisten, niin sosialidemokraattisten kuin kommunististen ja puolueisiin kuulumattomien, edut vaativat tällaisen politiikan torjumista. Voidaankin pitää selvänä, että työläisten huomattava enemmistö hylkää SAK:n johdon sopimuksen. Tähän me kommunistit kehoitamme kaikkia työläisiä.

Työläisillä, eläkeläisillä, maamme työtätekevällä väestöllä yleensä on oikeus turvattuun toimeentuloon. Se on kuitenkin mahdollista vain saattamalla tulonjako oikeudenmukaisemmaksi toteuttamalla tuo sosialidemokraattien tammi-vaalien tunnus, joka kolmantena kuun kiertona lausutusta tuli unohtetuksi.

Tulonjaon keskeinen kysymys on työläisten reaali-palkkatason nousun turvaaminen, ja se edellyttää kokonaan toisenlaisia palkankorotuksia, joista nyt työläisten selän takana on sovittu. Se edellyttää myös lujaa hintasääntelyä. Tämän pyrkimyksen kanssa on sopusoinnussa palkkojen sitominen indeksiin. Kaikkien näiden tavoitteiden toteuttamiseksi tulemme työskentelemään niin nyt esillä olevan valtuuslain käsittelyssä kuin kaikin käytettävissä olevin muodoin.

Ed. L a i n e: Herra puhemies! Taloudellinen tilanne, jonka vallitessa valtuuslakia nyt ollaan säätämässä, ei ole kansamme valtaenemis-

tön kannalta katsoen mieltä ylentävä. Työttömien määrä ylittää 75 000:n rajan ja ennusteiden mukaan seuraava talvikausi tulee olemaan mennyttä vaikeampi. Maa- ja metsätalouden piiristä arvioidaan vuosittain siirtyvän noin 25 000—30 000 asutuskeskuksiin työnhakuun. Työmarkkinajärjestöjen pienissä johtoryhmissä valmisteltu ja hyväksytty keskitetty työehtosopimusratkaisu ja sille rakentuva tulopoliittinen kokonaisratkaisu kansan kulutuskysyntää rajoittavine tavoitteineen ei ainakaan kaunista kokonaiskuvaa, jos sitä tarkastellaan työ- ja eläketulojen varassa elävien vähävaraisten kansalaisryhmien kannalta.

Suurpääoman eduille rakentuvan talouspolitiikan tarkoituksenmukaisuutta ja tuntuista palkkojen korotuksista luopumisen välttämättömyyttä on perusteltu mm. sillä, että näin saatavia lisääntyviä pääomatuloja ja voittoja tarvitaan tuotannon ja talouselämän kehittämiseksi. Miten on käynyt? Inflaatiolla pelotellen ja palkkoja jäädytellen on pääomatulojen osuutta kansantulosta kasvatettu ja palkkatulojen osuutta kavennettu. Esim. vuosien 1968, 1969 ja 1970 aikana kasvoivat yrittäjien voitot keskimäärin 26 % vuosittain ja suuryrittäjien vieläkin enemmän, mutta palkansaajien nimellisasiot noin 8 % keskimäärin vuodessa. On syytä todeta, että työntekijät ovat maksaneet nimellisasioiden nousun työvauhdin kiristymisen muodossa ja että nimellisasioiden nousun reaaliarvon ovat syöneet hintojen, maksujen ja verojen korotukset.

Kapitalistien tulojen ja voittojen kasvu on ollut niin voimakasta, että vertailukohteita on vaikea löytää. Kansallis-Osake-Pankin ja Pohjoismaiden Yhdyspankin tilinpäätökset toteavat pankkien taloudellisen kehityksen olleen todella suotuisan. Kiinteistötulot ovat kasvaneet jopa yli 140 %, poistot yli 90 % ja voitot yli 41 %. Kapitalistien verokulut ovat suhteellisesti, jopa absoluuttisesti alentuneet. Yhteiskunnan tuki talouselämälle on voimistunut. Kaikesta tästä huolimatta vallitsee talouden pysähdys ja lamatila. Samanlainen on tilanne monissa kapitalistisissa suurvalloissa. Talousihmeeksi luonnehdittu Japanin teollisuuden kehitysvauhti on romahdusmaisesti laskemassa, ja Saksan Liittotasavallan teollisuustuotanto on alenemassa. USA:ssa työttömyysprosentti lähentelee 6 %:a, ja lännen dollari- ja valuuttakriisi puhuu omaa kieltään kapitalistisen talouden kriisistä, pulasta ja epävarmuudesta. Porvarillisten talousteoreetikkojen laulu vakauttamis- ja tulopoliittikan

koko kansaa hyödyttävästä merkityksestä on näin menettänyt todistusvoimansa. Jäljelle on jäänyt marxilainen johtopäätös siitä, että taloudellisen laman syy ei ole palkankorotusvaatimuksissa ja niiden toteuttamisessa vaan kansanjoukkojen kulutuskysynnän pienuudessa. Tuotantoa voidaan elvyttää, talouselämää kehittää ja työttömyyttä supistaa lisäämällä työtätekevien kulutuskysyntää eli korottamalla palkkoja ja eläkkeitä.

Työtätekevien kulutuskysynnän lisäämisen kanssa on täydellisessä ristiriidassa se työehtosopimusratkaisu, jota suppeat johtopiirit työtätekeville nyt tarjoavat. Työnantajien ja SAK:n johdon suosittama keskitetty työehtosopimusratkaisu ei merkitse reaaliansioiden kohoamista, ei palkkojen jälkeenjääneisyuden korvaamista eikä työntekijäin vaatimaa indeksisuoja palkkoilleen. Näin ollen tyytymättömyys työläisjoukoissa tulee kasvamaan.

Käydyissä hallitusneuvotteluissa kommunistit ja kansandemokraatit vaativat muutosta harjoitetun talouspolitiikan peruslinjaan. Muut osapuolet eivät olleet halukkaita tämän peruslinjan muuttamiseen, mutta olisivat kyllä olleet valmiit ottamaan edustajamme hallitukseen toteuttamaan suurpääoman etujen mukaista talous- ja sisäpolitiikkaa. Että muut neuvotteluosapuolet todella halusivat harjoittaa väestön valtaenemmistön etujen vastaista talouspolitiikkaa, se käy ilmi keskitetyn työehtosopimusratkaisun ja sen yhteydessä sovittujen ratkaisujen perussisällöstä.

Keskitetty työehtosopimusratkaisu osoittaa, että SDP:n johto ja SAK:n johdon enemmistö eivät kuuntele työläisten ääntä eivätkä luota työläisten yksimielisyyden ja joukkovoiman merkitykseen työehtosopimusratkaisuja suorittaessa. Joko tästä syystä tai halusta palvella kapitalisteja mainitut johtoryhmät tekevät salaisia sopimuksia työläisten selän takana niiden mielipidettä kysymättä, joita ratkaisut koskevat. Tällaisessa pelissä me emme voi olla yhteistyökumppaneita. Me edellytämme yhteistyön perustuvan työväen etuihin ja pyrkimykseen taistella niiden toteuttamisen puolesta ja käyttää tässä taistelussa myös työväen perusjoukkojen yksimielisyyttä ja joukkovoimaa.

Valtuuslailla on suuri merkitys, jos valtalakia käytetään tehokkaasti hintojen korotusten estämiseen. Kun valtalakia huolimatta hinnat ovat nousseet huimaavalla nopeudella, eivät vähävaraiset väestöpiirit pidä valtalakia minään elintason turvaamisen keinona. Syy on siinä, että

hallitukset ovat jättäneet hintasäännöstelyn ulkopuolelle suuria tavararyhmiä. Eräs näistä ratkaisuista tehtiin noin vuosi sitten, jolloin seurauksena oli hallituskriisi. Edelleen on valtalain merkitystä vesitetty hintasäännöstelyn joustavalla toteuttamisella, joka on osaltaan kiihdyttänyt hintakaruseellia. Näyttää siltä, että tätä joustavuutta yritetään edelleen lisätä. Työtätekevän kansan elin ehdot eivät salli loputonta joustamista ja hintasäännöstelyn höllentämistä. Siksi hallituksen olisi pikaisesti laajennettava hintasäännöstelyn piiriä uusilla tavararyhmillä. Esimerkkinä mainitsen vaikkapa polttopuut, jotka alituksen hinnannousun vuoksi olisi otettava hintasäännöstelyn piiriin, kuten mm. toivomusaloitteessani olen ehdottanut. Muiltakin osin hintasäännöstelyä olisi tiukennettava.

Ed. Borg: Herra puhemies! Järkevä talouspolitiikan hoito edellyttää sitä, että taloudellinen kasvu turvataan, että rahanarvo pystytään maassa säilyttämään, että reaaliensiot säilyttävät arvonsa, että hinnat ja maksut pidetään kurissa, että estetään inflaation valloilleen pääsy. Nämä tavoitteet ovat olleet niitä, joihin ilmeisestikin nyt käsillä olevalla valtuuslailla pyritään.

Nyt esillä olevan kaltainen valtuuslaki ei ole suinkaan ensimmäinen, vaan 1960-luvun lopun talouspolitiikkamme yhteydessä itse asiassa jo neljäs. On todettava, että ilmapiiri, jossa tätä valtuuslakia nyt käsitellään, näyttää olevan jollakin tavoin sopuisampi alkuvuikkojen kiihkeydestä huolimatta kuin aikaisemmin. Näyttää siltä, että vähitellen työmarkkinajärjestöt keskenään sekä valtiovalta ja työmarkkinajärjestöt ovat löytämässä sellaiset urat, joilla kokonaisvaltaista talouspolitiikkaa voitaisiin harjoittaa.

Täällä on joissakin puheenvuoroissa jo todettu, että valtuuslain sisältämät valtuudet säännöstellä mm. hintoja ja maksuja eivät sellaisenaan kuulu normaaliin markkinatalouteen. Näin tietenkin pääsääntöisesti on, mutta on kuitenkin todettava, että ei ole olemassa mitään puhdasta hinta- ja markkinamekanismin perustuvaa taloutta missään maailmassa, vaan aina tarvitaan järkevää suunnittelua ja päätöksiä.

Tähänastisissa valtuuslaeissa on ollut selviä virheitä ja epäkohtia, ja kun nyt sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus toe eduskunnalle käsiteltävänä olevan lain siinä muodossa, että tarkoituksena oli vain jatkaa entistä, se tietenkin herätti melkoisesti hämmästyä ja jonkin verran myöskin närkästyä. Kysymys on ollut

erityisesti siitä, että harjoitettu säännöstely on eräiltä osin ollut mielivaltaista. Joka tapauksessa se on ollut erittäin kaavamaisa, sillä erityisesti ei ole ollut minkäänlaista normeerausta, minkä pohjalta säännöstelyä suoritetaan. Niin ikään päätökset ovat olleet yksittäistapauksissa hyvin hitaita. Ne ovat saattaneet kestää puoli vuotta, joskus jopa vuodenkin. Ja nimenomaan mainintaa todellisista tuotantokustannuksista ei ole sisällynyt mihinkään säädökseen.

Liberaalinen kansanpuolue on kiinnittänyt erityistä huomiota juuri näihin kysymyksiin. Olemme tyytyväisiä siihen, että nyt on ensimmäisen kerran tämänkaltaisen valtuuslain käsitelyyn yhteydessä voitu saada asiallisia korjauksia siihen esitykseen, jonka hallitus on tuonut.

Kiinnitän erityistä huomiota 8 §:n kohtaan, jossa on kysymys tästä säännöstelyn normeerauksesta ja jossa on myöskin kysymys siitä, että valtioneuvoston täytyy tehdä erityinen päätös, jossa mainitaan nämä todelliset tuotantokustannukset. On siis päästy jonkinlaiseen selvyyteen siitä, että ei enää aikaisemmin tapahtunutta mielivaltaisuutta näissä asioissa pääse tapahtumaan. Ihmettelen suorastaan sitä, mitenkö on voitu tuoda eduskuntaan sellainen esitys, jossa sanotaan vain, että sopivin keinoin voidaan valvoa, säännöstellä ja määrätä, ja että se aikaisemmin on saattanut mennä lävitse, sillä sanonta "sopivin keinoin" voi sisältää itse asiassa mitä tahansa. Kun tähän nyt on lisätty maininnat "kohtuus" ja "tasapuolisuus" ja valtuuslain sisältöön suoraan saatu määräys siitä, että valtioneuvoston tulee määrätä perusteista, joiden mukaan hintojen vahvistaminen suoritetaan, olemme liberaalisessa kansanpuolueessa katsooneet, että tältä osin ajamamme tavoitteet ovat tulleet toteutetuiksi.

Kokonaisuuksena ottaen korostaisin sitä, että kun nyt näyttää siltä, että taloudellinen kokonaisratkaisu on astunut useamman askeleen, ehkäpä jo lopullisen askeleen eteenpäin, tuntuisi peräti ihmeelliseltä, jos jokin taho lähtisi nyt torpedoimaan niitä saavutuksia, jotka on aikaansaatua.

Ihmettelen erityisesti kommunistien taholta esitettyjä näkemyksiä, semminkin kun SAK:n toimesta 1967—1968 saatiin poistetuksi nämä indeksiehdot ja tämä ns. indeksimyyly, ja nyt sitten tehdään kuitenkin esitys, joka juuri merkitsisi palaamista siihen. Voidaan tietenkin soutaa ja huovata, mutta asiallisempaahan olisi aina mennä eteenpäin.

Ihmetystä on herättänyt myöskin se, että kokoomuksen taholta on esiinnytty tavalla, joka on antanut kuvan ei vain täällä eduskunnassa vaan myöskin julkisuudessa, että kokoomus haluaisi kerta kaikkiaan torpedoida koko valtuuslain. Ottaen huomioon sen, että kokoomuksessakin on paljon järkeviä talousmiehiä ja naisia en ole jaksanut tätä alkuaamenestaankaan uskoa, vaan kysymys kaiketiikin on ollut propagandan harjoittamisesta asiassa, jossa se on hyvin kyseenalaista, vakavassa asiassa, joka koskee kaikkien kansalaisten toimeentuloa. Sillä jos nyt tämä kokonaisnipu, johon oleellisena osana valtuuslaki kuuluu, hajoaisi, se merkitsisi auttamattomaa inflaatiokierteen voimistumista, rahantarvon heikkenemistä, reaaliansioiden todellisen arvon menettämistä. Siitä kärsivät aina eniten palkkatuloillaan elävät ja yhteiskunnan vähäoisaiset.

Näistä syistä liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmä on katsonut, että perustuslakivaliokunnassa nyt saavutettu valtuuslain muoto suurin piirtein vastaa tavoitteitamme ja sallii noudattaa näissä oloissa mahdollista järkevää talouspolitiikkaa. Tämä valtuus ei kuitenkaan merkitse — korostan sitä — mitään yleisvaltuutusta sosialidemokraattiselle vähemmistöhallitukselle, vaan pyrkimystä auttaa niiden mahdollisuuksien luomisessa, joilla voidaan yleensä hoitaa maamme talouspolitiikkaa siitä huolimatta, että on olematta sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus.

Ed. Tuominen: Herra puhemies! Valtalain tarkoitus on turvata riittävän tiukka hintojen säännöstely ja siten työläisten ja vähävaraisen väestön toimeentulo. Tämän vuoksi kansandemokraatit ovat aina vaatineet hintojen kurissa pitämistä ja olleet valmiit puolustamaan siinä työtätekevän kansan, niin sosialidemokraattien kuin kansandemokraattien ja muiden työläisten, etuja aina hallituksesta erottamiseen asti niin kuin kävi viime keväänä.

Tänään näemme, miten toisenlaista politiikkaa harjoittaa sosialidemokraattisen puolueen johto. Sen sijaan, että se olisi toiminut yhdessä toisen työväenpuolueen kanssa työläisten etujen puolustamiseksi tai edes kuullut työläisjoukkojen ääntä, se on sopinut suppeassa johtoryhmässä oikeistopuolueiden kanssa ensin työläisten palkkojen jäädyttämisestä minimiin ja siten hintasäännöstelyn löysäämisestä, niin että sitäkään vähää siitä ei voi toivoa, mitä aikaisemmin hintojen ja vuokrien säännöstely mer-

kitsi. Muuta keinoa ei jää palkkojen suojelemiseksi kuin palaaminen jossakin muodossa indeksisuojaan.

Äsken solmitussa ns. taloudellisessa kokonaisratkaisussa, jonka SAK:n sosialidemokraattinen ryhmä pienen enemmistönsä turvin saneli työläisille, ei otettu huomioon hintavyöryä, jolla rikottiin edellinen tulopoliittinen sopimus, UKK-sopimus, samoin kuin tehtiin aikaisemmin kummankin Liinamaa-sopimuksen aikana. Uskotaan siihen, että ihmiset eivät muista mitään, vaan luottavat kiltisti tilastoihmeeseen, jolla selitetään reaali-palkkojen nousseen, vaikka työläiset omassa toimeentulossaan tuntevat reaaliansioidensa laskun. Nyt valtalakiin vastoin kansandemokraattien kantaa hyväksytyillä muutoksilla vesitetään ja sopimuskauden alkuvaiheessa loputkin säännöstelyvaltuudet, joita muutenkin on liian heikosti käytetty.

Paitsi palkkatyöläisille hintojen ja vuokrien säännöstelyn lieventäminen tulee erittäin kohtalokkaaksi eläkeläisten suurelle joukolle. He kärsivät siitä eniten, sillä eläkkeet eivät nouse välttämättömyystarvikkeiden hinnannousun mukana. Äskettäin esitettiin asiasta kysymys sosialiministeri Osmo Kaipaiselle. Hän ilmoitti, että Paasion hallituksen päätöksellä korotettuja vuokria ei aiota erikseen korvata eläkeläisille. Elinkustannusten nousu korvataan kansaneläkkeissä vasta, kun elinkustannukset ovat edellisestä tarkistuksesta muuttuneet vähintään 3 %. Edellinen korotus tapahtui syyskuun alussa. Mitään tietoa ei ole vielä seuraavasta korotuksesta, vaikka välillä on tapahtunut jo kokonainen hintavyöry. Kansaneläkkeen varassa elävät ihmiset tietävät hyvin, miten epäoikeudenmukaiseen asemaan he jäävät hinnankorotusten jatkuessa, mitä nykyinen huononnettu valtalaki tulee merkitsemään. Kaikki ne kauniit lupaukset, joita muiden puolueiden edustajat antoivat vaalien edellä eläkeläisille, ovat he käytännön politiikassa unohtaneet.

Kokoomuksen eroavat käsitykset ovat täällä eräänlaista näytelmää. Kokoomus ei voi toivoa itselleen edullisempaa hallitusta kuin on nykyinen sosialidemokraattinen hallitus, joka ajaa läpi häikäilemättä kokoomuksen toivomukset muka työväenhallituksena. Perustuslakivaliokunnan enemmistö hyväksyi perusteluihin lausuman, jonka mukaan hintavalvontaa tulee toteuttaa kohtuutta ja tasapuolisuutta noudattaen. Se merkitsee, että tullaan jatkuvasti korottamaan hintoja. Miten siinä kohtuudessa käy palkansaajien 25 pennin tai eläkeläisten, jotka ei-

vät saa edes 25 penniä, sen voi arvata. Erityisen kohtalokkaaksi vähävaraiselle väestölle tulee vuokrasäännöstelyn lievennys, jota merkitsee vaatimus, että on otettava huomioon kiinteistökustannuksissa tapahtunut olennainen muutos. Ihmiset, joilla ei ole varaa maksaa kiskurivuokria, tulevat muistamaan, että sosialidemokraattinen hallitus muisti kyllä hyvin auttaa asuntokeinottelijoita, mutta vuokralaisille jätti tämän kapitalistisen yhteiskunnan vapauden asua tai olla asumatta, ja jos raha ei riitä, niin etsiä olosijansa Lauttasaaren siltojen alta tai roskalaatikosta.

Ed. Kanto!a: Herra puhemies! Tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyvän hintavaltuuslain käsittely perustuslakivaliokunnassa osoitti, että sosialidemokraattisen hallituksen asenteet ja teot eivät ole sopusoinnussa sen julistamien tarkoituserien kanssa. Hallituksen taipuminen oikeiston painostuksen edessä hintavaltuuksien lieventämiseen kertoo siitä, ettei hallitus teoissa aiokaan seisoa niiden etujen vartiossa, joita se on julistanut suojelevansa mm. sosialidemokraattisen puoluejohdon äskettäin julkisuuteen saattamassa Isojako-nimisessä julkaisussa. Siinä herra pääministeri sanoo muun ohella jämäkästi ja isojaon toimeenpanoa uhoavasti: "Tahdomme toteuttaa nimenomaan sellaista politiikkaa, joka parantaa palkansaajien, kuluttajien, eläkeläisten ja pienviljelijäin asemaa. Koetamme heti alkuun käydä käsiksi suurimpiin epäkohtiin, joita on työttömyys, asuntopula, hintakehitys, eläkepolitiikka, tuloerot."

Näin oikein ja laittamattomasti on pääministeri haastellut, ja julkaisun puolueitoimitus on vielä varmemmaksi vakuudeksi parsinut hallituksen aikeita seuraavalla jatkeella: "Tehokas hintasäännöstely ja valvonta ovat edellytyksiä työehto- ja palkkasopimuksille sekä reaaliansoidien nousulle."

Niin, todellakin olisi, mutta valitettavasti vain ylhäällä tähän mennessä hahmoteltu tulopoliittinen kokonaisratkaisu ja hallituksen asenteiden ja tekojen alkutahdit eivät tarjoa riittävää ja uskottavaa katetta julistetun toteuttamiselle. Huutavassa ristiriidassa julistettujen tavoitteiden kanssa ovat nimittäin mielestäni sosialidemokraattisen ammattiyhdistysjohdon läpiajama minimaalinen palkkojenkorotussuositus ja toisaalta hallituksen ensi töikseen pelkästään sormituntumalla tekemä vuokrienkorotuspäätös sekä vesitystä merkitsevä asennoituminen käsi-

teltävänä olevaan alkuaankin hataraan hintavaltuuslakiin.

Perustuslakivaliokunnan käsittelyn tuloshan merkitsee tosiasiaa sitä, että oikeisto, kuvaanollisesti puhuakseni, ajoi painostuksellaan hallituksen ja sen perässä myös perustuslakivaliokunnan enemmistön lain käsittelyssä "puuhun". Se tahtoo sanoa, että hallitus taipui valiokuntakäsittelyssä eräisiin sellaisiin oikeiston vaatimuksiin, jotka merkitsevät jälleenkin hinta- ja vuokrasäännöstelyn huomattavaa lieventämistä ja tekevät sen toteuttamisen entisestäänkin merkityksättömämmäksi ja vaikeammaksi, vaikka tahtoa sääntelyyn vielä jollakin olisikin. Tämä koskee ensinnäkin vuokrasäännöstelyä, jonka osalta hallitus ilmoitti olevansa valmis oikeiston vaatimaan lievennykseen ja teki myös sitä koskevan lisäyksen alkuperäiseen esitykseensä, joka lisäys edellyttää, että valvoessaan ja säännöstellessään huoneenvuokria valtioneuvoston tulee ottaa huomioon kiinteistökustannuksissa tapahtunut olennainen muutos. Perustuslakivaliokunnan enemmistö luonnollisesti hyväksyi ilomielin tällaisen lievennyksen, joka käytännössä tarjoaa kiinteistönomistajille lisääntyviä painostusmahdollisuuksia niin vuokralaisia kuin hallitustakin kohtaan. Suurkiinteistönomistajilla on todella aihetta olla tyytyväisiä ja myöskin poliittisella oikeistolla siitä huolimatta, ettei viimeainittu onnistunutkaan saamaan pykälään sellaista sanamuotoa, että myös kiinteistönomistajain voitot olisi määrätty lailla turvattavaksi.

Perustuslakivaliokunnan enemmistön hallituksen suostumuksella tekemä muutos lain hintavaltontapykälään merkitsee myös lievennystä voimassa olevaan lakiin. Tämän muutoksen sanamuotohan edellyttää nyt, että hintavaltontaa toteutetaan "kohtuutta ja tasapuolisuutta noudattaen", joka avaa melkoisia näköaloja hinnankorotusten vaatijoille. Lisäyksen tarkoituksena on selvästikin helpottaa entisestään hintojen korotuksia ja aikaisemman kokemuksen huomioiden ilmeisesti toteuttaa kohtuutta ja tasapuolisuutta vain eri kapitalistiryhmien välillä. Varsinaiseen kansaan nähden tämänlaatuista sovelutusta on turha odottaa, kuten UKK-sopimuksen kausikin on osoittanut, jolloin hintojen nousu on ollut kaksinkertainen sopimuksessa edellytettyyn verrattuna ja siitä huolimatta, ettei tällaista porsaanreikää nyt voimassa olleessa laissa ollut.

Pääomapiirien hyväksi tapahtunutta lievennystä merkitsee myös perustuslakivaliokunnan

enemmistön hyväksymä mietintö ja lainmuutosesitys indeksiehdon soveltamisen osalta. Kaiken tämän perusteella voidaan sanoa, että hallituksen ja perustuslakivaliokunnan enemmistön ensisijaisena tarkoituksena ei ole suinkaan ollut asetettua suojelemaan palkkatyöntekijäin ja vähävaraisen kansan enemmistön etuja, vaan monopolipääoman voittojen turvaaminen. Päinvastaiseen pyrkiminen olisi toki vaatinut hintavaluusalain kehittämistä tiukkenevaan suuntaan, valvontavaluuksien tehostamista ja todella vaikuttavien esteiden asettamista hintojen nousun hillitsemiseksi. Tähän me kommunistit ja kansandemokraatit pyrimme lain valiokuntakäsittelyssä jättämämme rinnakkaislakialoitteen pohjalta. Vakauttamisen ja tulopoliittisten kokonaisratkaisujen kokemus on osoittanut kyllin selvästi, että eräs tehokas keino ja miltei ainoa keino hintojen kohoamisen hillitsemiseksi olisi palkkojen saattaminen tai palauttaminen indeksiehdon alaisuuteen, kuten palkat aikaisemmin olivat. Tätä me myös valiokuntakäsittelyssä rinnakkaisaloitteeseen pohjautuvasti esitimme saamatta kuitenkaan tukea tälle esityksellemme niiden ryhmien taholta, jotka kyllä täällä julistavat edustavansa vähävaraisen kansan etuja.

Jos nyt lain lopullinen sanamuoto muodostuisi täällä sellaiseksi kuin perustuslakivaliokunnan enemmistön hyväksymät muutokset edellyttävät ja huomioon ottaen SAK:n sosialidemokraattisen johdon hyväksymän keinoakin kehnomman palkkaratkaisun, joka ei suo hyvitystä edes jo tapahtuneille hintojen korotuksille, niin palkkatyöntekijäin on, mikäli ei turvaututa erityistoimenpiteisiin, syytä haudata kuvitelmat reaaliensiotonsa turvaamisesta edes nykyisellään.

Perusteltua on näin ollen kuitenkin ennustaa ja uskoa, että palkkatyöväestö todella tulee myös turvautumaan sellaisiin toimenpiteisiin, joilla palkkaratkaisut muodostuvat toisenlaisiksi, kuin mitä työmarkkinajärjestöjen tekemät ratkaisut nyt edellyttävät. Se on nyt ainoa keino, toisin sanoen taistelu on nyt palkkatyöntekijöille ainoa keino elintasonsa turvaamiseksi.

Herra puhemies! Lopuksi haluan vielä ilmoittaa, että tulemme suuren valiokunnan käsittelyssä samoin kuin täällä jatkokäsittelyssä pyrkimään siihen, että perustuslakivaliokunnan lakiin tekemät huononnuksukset tulisivat suuren valiokunnan käsittelyssä korjatuiksi samoin kuin täällä suuressa salissa myöskin siten, että rin-

nakkaislakiesitykseemme sisältyvät parannukset saataisiin lakiin.

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Vuosikautia on maassamme hoidettu talousasioita erittäin huonosti. Seuraukset ovat olleet varsin pahat. Laajat alueet maassamme ovat köyhtyneet ja autoituneet. Jopa suuret määrät kansalaisiamme on joutunut pakkolähtemään ulkomaille. Inflaatio on myös koko ajan kulkenut eteenpäin. Hinnat, verot ja maksut ovat nousseet ja pienituloisten asema, oli elinkeinonala mikä tahansa, on kansantulon kasvusta huolimatta heikentynyt. Erityisesti UKK-sopimuksen yhteydessä myös unohdettiin eläkeläiset. Juuri tällaisessa tilanteessa on valtalaki välttämätön, koska valtalain tehtävänä on puolustaa kansaa ja pienyritteliäisyyttä. Siksi on hämmästyttävää, että tämänkin valtalain käsittelyn yhteydessä erityisesti kokoomuksen ja keskustapuolueen taholta on uhkailtu, että valtalakia ei hyväksytä.

Valtalaki nykyisessä tilanteessa on maassamme välttämätön jokaiselle hallitukselle. Jos ollaan hallitukseen tyytymättömiä, on hallitusta muutettava, mutta ei pidä estää valtalakia kansan yhteiseksi vahingoksi, sillä ilman valtalakia on edessä hirvittävä taloudellinen kaaos ja hintavyöry. On totta, että voimassa olleita valtalain säännöksiä on maassamme sovellettu heikosti, väärin ja epäoikeudenmukaisesti. Niitä ei ole sovellettu kansan edun mukaisesti, eikä myöskään ole huomioitu yrittäjien, nimenomaan pienyrittäjien, tarpeita.

Perustuslakivaliokunta on muuttanut voimassa olevaa valtalakia. Siitä on tehty melkoista numeroa niin oikealla kuin vasemmalla. Todellisuudessa nämä muutokset ovat hyvin vähämerkityksellisiä. Nykyisen ja vanha laki antoivat hallitukselle riittävät valtuudet hoitaa taloutta maan edun mukaisesti. Näin ei kuitenkaan ole, niin kuin totesin, tapahtunut. On turha siis valtalain sisällöllä kiihottaa Suomen kansaa. Ydin on siinä, että näitäkin valtuuksia, mitä nyt perustuslakivaliokunta on valmis antamaan, todella käytetään järkevästi, tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti.

Haluan todeta lisäksi, että tämä uusi valtalaki perustuslakivaliokunnan hyväksymässä muodossa velvoittaa Paasion hallituksen korjaamaan vääärämielisen vuokratyöntekijien ja kiskurivuokrien kohdalta, niin pienomistajien kohdalta kuin vuokralaisten kohdalta. Se on suuri parannus ja korjaus, kun vain hallitus todella sovel-

taa asiaa oikein eikä kaavamaisesti ja pintapuolisesti. Lisäksi meidän on muistettava, että valtalain nojalla hallituksen — olipa hallitus mikä tahansa — antamat päätökset tulevat aina tänne eduskuntaan tarkistettaviksi. Meillä on siis lopullinen päätäntävalta.

SMP on aina johdonmukaisesti ja jatkuvasti katsonut valtalain välttämättömäksi. Me emme ole horjuneet sinne sun tänne tässä tärkeässä valtakunnallisessa asiassa, emmekä ole halunneet sekaantua lähinnä suurten puolueitten peiliin, politiikkaan maan kustannuksella tässä asiassa. Mutta kun minä kuuntelin täällä SKDL:n kansanedustajien hyökkäyksiä sosialidemokraatteja vastaan, niin minulle tuli sellainen kuva, että kommunistit haluavat nyt rakkaat kepulaiset hallitukseen painamaan työläisiä ja pienituloisia.

Ed. Ronkainen: Herra puhemies! Säännöstely ei yleisesti ottaen ole normaali tapa hoitaa maan talouselämää. Meidän tulee tietoisesti pyrkiä siitä irti. Toisaalta ymmärrämme vapaan kilpailun tuomat vaarat, vaikka kilpailu pitääkin hinnat kurissa. Tässä tilanteessa näiden väliltä tulee hyväksyä jonkinlainen kompromissi, jonka tulisi käsityksemme mukaan olla nykyistä säännöstelyä lievempi. Erityisesti olemme huomioineet maaseutuväestön, joka näyttää jääneen taas kilpailussa jalkoihin. Haluamme olla väriin katsomatta sen puolella, joka on jäämässä jalkoihin. Huomioimme myöskin yrittäjät, joiden elinmahdollisuudet ovat tulleet melko tukaliksi. Emme voi sulkea silmiämme niiltä monilta konkurseiltakaan, joita maassamme on jatkuvasti viime aikoina tapahtunut. Haluamme ajaa tasapuolisesti koko kansamme asiaa, ja tämä ei käy esimerkiksi sillä tavalla, että palkat sidottaisiin indeksiin ja hinnat jäisivät sitomatta indeksiin. Vuokranantajan kannalta on huomattava, että kohta meillä ei ole tarjottavana vuokralle asuntoja, ellei tässäkin asiassa löydetä kohtuullista ja oikeudenmukaista ratkaisua. Emme myöskään voi hyväksyä pelkästään sosialisointua asuntotuotantoa. Käsityksemme mukaan 8 §:ään tulisi lisätä mainittu kohta "Säännöstellyn hyödykkeen hintaa vahvistettaessa" jne. Yleisesti ottaen perustuslakivaliokunnan esitys on tyydyttävä.

Ed. Virolainen: Herra puhemies! Valtuuslakia eduskunnassa käsiteltäessä keskustapuolueen taholta ei ole haluttu kytkeä lain käsittelyä muihin siihen liittyviin kysymyksiin.

Olemme kuitenkin jatkuvasti korostaneet, että valtuuslakia ratkaistaessa on otettava huomioon keskitetty palkkaratkaisu sekä tehtävä maataloustulopäätös. Olemme samalla korostaneet sitä, että valtuuslakia sovellettaessa vastaisuudessa on vältettävä niitä virheitä, joita tähän saakka on tapahtunut. Erityisesti on pidettävä huoli siitä, ettei pienyritystoimintaa tämän lain virheellisellä tulkinnalla vaikeuteta. Ed. Pekkala esitti meidän näkökantamme lain sisältöön nähden, ja voimmekin tänään lakiesityksen tultua ensimmäisen käsittelyyn todeta, että lakiesitys siinä muodossa, minkä se perustuslakivaliokunnassa on saanut, suurin piirtein tyydyttää meitä, ja olemme valmiit siihen, että lakiesitys hyväksytään eikä sitä lähdetä äänestämään yli vaalien. Hallitus tarvitsee nykyisessä tilanteessa lain edellyttämiä valtuuksia. Tärkeätä on, että se käyttää valtuuksia kokonaisuuden kannalta oikein. Kun olemme lähteneet siitä, että silloin kun valtuuslain hyväksyminen ratkaistaan, olisi tiedettävä myös, mihin ratkaisuun on päästy palkkarintamalla ja maataloustulon osalta, voimmekin tänään todeta, että tilanne on nyt sellainen, että me tiedämme kaikki kolme osatekijää.

Keskitetty palkkaratkaisu on allekirjoitettu. Sen mukaan nimellispalkat nousevat sopimuskautena suosituksen mukaan noin 8 %:lla, todellisuudessa varmastikin enemmän, vähintään 10 %:lla. Tämä sopimus, mikä nyt on allekirjoitettu, ei ole talouselämäämme vakauttava sopimus, se on inflaatiota eteenpäin vievä sopimus — valitettavasti. Valtiovarainministeri Mauno Koivistolla oli varmaankin pätevät perustelut, kun hän työmarkkinoille suositteli palkkaratkaisussa ns. nollalinjaa. Hän perusteli käsitystään sillä, että tuottavuuden nousu tänä vuonna pysähtyisi johonkin 3:een, ehkä 3.5 %:iin. Kun aikaisemmin tehdyt ratkaisut joka tapauksessa nostavat palkkatasoa mainitulla prosenttimäärällä tämän vuoden aikana, sen yli menevät palkankorotukset vaikuttavat inflatorisesti. Me voimme havaita, että puhuminen vakauttamisesta ja vakaan rahanarvon puolustamisesta eivät saa näinä päivinä kovinkaan paljon kannatusta juuri mitään taholta. Nimellispalkkoja yritetään nostaa mahdollisimman nopeasti muistamatta, että nimellispalkkojen korotus sinänsä ei mitään merkitse, jos rahan ostovoima koko ajan heikkenee. Täällä käytetyt erät puheenvuorot osoittavat, että nimenomaan kansandemokraattien taholla vallitsee — aina

kin osassa kansandemokraattista ryhmää — suuri tyytymättömyys jo niihin prosentteihin, joihin keskitetyssä palkkaratkaisussa on päästy. Ilmeisesti yritetään kaikin keinoin ajaa läpi korkeampia nimellistulojen ratkaisuja, jotka ennen kaikkea muodostuvat haitallisiksi palkan-saajien kannalta. Sen vuoksi olisi toivottavaa, että maltti tässäkin asiassa voitaisi ja että jär-jen ääntä kuunneltaisiin, sillä jokainenhan vä-hitellen varmasti — jos olemme rehellisiä — myönnämme, että rahamäärien katteeton lisää-minen ei hyödytä ketään, päinvastoin siitä on vahinkoa: rahanarvo huononee, ulkomaankaup-pamme vaikeutuu, työttömyys lisääntyy.

Sosialidemokraatit ovat uskaltaneet palkka-ratkaisun osalta ottaa vastuun, ja vaikka jou-dumme arvostelemaan, niin kuin edellä olen tehnyt, palkkaratkaisua, niin jokaisen on pakko myöntää, että keskitetty ratkaisu sittenkin on monin verroin parempi kuin ajautuminen liit-tokohtaisiin taisteluihin, jolloin kukaan ei tiedä mihin lopputulokseen päädyttäisiin.

Toinen oleellinen osa, joka liittyy valtakiiin, jonka ratkaisu on tiedettävä ennen kuin lo-pullinen päätös valtalasta tehdään, on kysymys maataloustulon tarkistuksesta. Eilen ovat halli-tus ja maataloustuottajajärjestöt sopineet siitä, että huhtikuun alussa nostetaan maataloustuo-teiden tavoitehintoja 7.6 %:lla ja sen lisäksi lisätään maatalouden aluetukea 21 milj. mar-kalla vuodessa. Markkamääräisesti maataloustu-lon tarkistus on jotenkin tarkalleen sama, mitä keskustapuolueen taholta ehdotettiin viime hel-mikuussa käydyissä hallitusneuvotteluissa sosia-lidemokraattien kanssa (Ed. V. Vennamo: Se oli-kin huono ehdotus!). — Ed. Vennamon mie-lestä se on parantunut, kun sen tekee nyt so-sialidemokraattinen hallitus (Ed. V. Vennamo: Ei ole yhtään parantunut!). — Joutuu kysy-mään, minkä vuoksi tätä ehdotusta ei hyväk-sytty silloin. Mielelläni kuulisin esim. ulko-asiaiministeri Sorsan antavan tähän selostuk-sen, vaikka tämä ei välittömästi liitykään ul-koasiainhallinnon toimialaan. Silloin sosialide-mokraatit sanoivat, että jos keskustapuolueen ehdotus hyväksytään, se johtaa valtaviin tulo-jen siirtoihin — ilmeisesti suurviljelijöille — se johtaa kohtuuttomiin elintarvikkeiden hin-tojen korotuksiin, se johtaa sellaiseen — oliko se uusjakoon vai isojakoon, jossa ainakaan so-sialidemokraatit eivät voi olla mukana.

On syytä hiukan tarkastella tätä ratkaisua, jonka sosialidemokraattinen hallitus on valmis hyväksymään, ja verrata sitä keskustapuolueen

ehdotuksen eräisiin yksityiskohtiin. Meidän eh-dotuksemme kokonaisuus oli, kuten sanoin, markkamääräisesti suurin piirtein samaa luok-kaa, mutta me korostimme voimakkaasti sitä, että tämän ratkaisun täytyy ottaa huomioon myös tärkeät sosiaaliset näkökohdat. On pyrit-tävä pienentämään eri alueitten välisiä eroja ja on suunnattava ennen kaikkea tulonlisäys pie-nille tiloille. Meidän ehdotuksemme oli, että maidon hintaa olisi pitänyt nostaa 7.4 p/kg. On kerrottu, että hallituksen ratkaisu merkit-sisi maidon hinnan nostamista 7 pennillä. Eri-kaisen tärkeänä me pidimme, että Pohjois- ja Itä-Suomen vaikeuksissa tuotantoa harjoittavien pienviljelijöitten asemaa parannettaisiin nosta-malla maatalouden hintapolitiittista aluetukea 25 milj. markalla vuodessa. Sosialidemokraat-tinen hallitus on vihdoin päätenyt siihen, että ehdottaa vastaavaa tukea nostettavaksi 21 milj. mk. En ymmärrä, minkä vuoksi tuo 4 milj. mk tässäkin on pitänyt tinkiä. Katsotaanko, että tä-mä päätös antaisi juuri Pohjois- ja Itä-Suomen viljelijöille liian paljon, minkä vuoksi keskusta-puolueen ehdotuksesta juuri tältä kohtaa va-litettavasti on tingitty? Edelleen me esitimme, että vihdoinkin pitäisi panna alkuun maatalous-väestön lomakysymyksen ratkaisu, ja ehdotim-me, että budjettiin — tosin vasta vuonna 1974 — otettaisiin tätä tarkoitusta varten 30 milj. markan suuruinen määräraha. Tämä on jätetty pois. Vastaavasti on hintalinjaa hiukan lisätty. Tämä on kovin ristiriitaista sen poli-tiikan kanssa, mitä sosialidemokraattinen puo-lue harjoitti ennen vaaljeja, vaaleissa ja myös vaalien jälkeen, jolloin sen pääsyytökset nimen-omaan keskustapuoluetta kohtaan olivat, että me haluamme yksipuolisesti vain korottaa hin-toja emmekä maatalouspolitiikassa ota ollenkaan huomioon sosiaalisia näkökohtia.

Tämä ratkaisu, jota olen lyhyesti selostanut, osoittaa, että sosialidemokraatit ovat päätyneet huomattavasti epäsosiaalisempaan ratkaisuun kuin keskustapuolue konsanaan on ehdottanut. Joka tapauksessa ratkaisu on nyt saatu aikaan, ja se taistelun kausi, joka on vallinnut nimen-omaan sosialidemokraattien ja keskustapuolueen välillä viime syksystä lähtien tämän asian ym-pärillä, voidaan katsoa päättyneeksi. Kumpi puoli tässä taistelussa sitten on voittanut, kumpi hävinnyt, se on kysymys, johon on vai-kea lähteä antamaan vastausta. Sosialidemo-kraatit joka tapauksessa voittivat muutaman pai-kan vaaleissa, me menetimme yhden paikan. Mutta — täytyy sanoa — että tämän lopulli-

nen ratkaisu, joka nyt on tehty, on kuitenkin huomattavasti lähempänä meidän kantaamme kuin sosialidemokraattien kantaa. Kuitenkin, kuten sanoin, politiikassa ei pidä pyrkiäkään koskaan selkävaihtoihin, vielä vähemmän tyrmäysvoittoihin. Ehkä paras ratkaisu on loppujen lopuksi tasapeli, jossa kumpikin ehkä tuntee voittaneensa — jos ei voittaneensa, niin ainakin säilyttäneensä kasvonsa. Näin tässä ratkaisussa ilmeisesti nyt on tapahtunut, ja voimme olla tyytyväisiä siihen, että ratkaisu on saatu aikaan, vaikkakin kaikki tiedämme, että nimenomaan maatalousväestön keskuudessa esitetään myös arvostelua tätä ratkaisua vastaan.

Se opetus tässä kuitenkin pitäisi meille jokaiselle olla, että vastaisuudessa koettaisimme välttää tämän tapaisia kiistoja, sillä kokemus osoittaa tässä maassa, että jos jokin suuri väestöryhmä yksituumaisesti lähtee ajamaan läpi jotain itselleen tärkeänä pitämäänsä ratkaisua, niin loppujen lopuksi se kyllä ajaa sen läpi.

Muistan hyvin ajan, kun sodan jälkeen elimme hyvin epävarmoissa oloissa ja silloinen pääministeri Paasikivi toi eduskuntaan hallituksen palkkapäätöksen, jolla palkkoja yhdellä kertaa nostettiin huomattavasti rutkemmin kuin nyt tehdyllä keskitetyllä ratkaisulla. Paasikivi sai eduskunnassa valtavan arvosteluryöpyän vastaan, ja hänelle huomautettiin, että kuinka hallitus voi tällaista palkkapäätöstä tuoda eduskuntaan hyväksyttäväksi, tähän johtaa markanarvon alenemiseen, selvään inflaatioon. Paasikivi kuunteli korvat punaisina vähän aikaa tuota keskustelua ja nousi tuonne pönttöön ja sanoi: ”Minä sanon teille, arvoisat kansanedustajat, että jos Suomen kansa jotakin haluaa, niin millä minä sen voin estää. Ainoa keino on se, että ne, jotka haluavat, puoli kansaa pannaan linnaan ja toinen puoli vahtimaan.” (Ed. Häikiö: Konsti se on sekini!

Sen vuoksi meidän pitäisi välttää tällaista riitojen nostamista, ja turha on kuvitella tässä maassa, että voitaisiin ajaa läpi jatkuvasti sellaisia ratkaisuja, joilla jokin suuri väestöryhmä jätettäisiin osattomaksi. Näin oli nyt käydä maatalousväestön osalta. Minä uskon, että tämä ratkaisu, joka nyt on tapahtunut, otetaan vastaan järkevissä piireissä kautta maan aika myönteisenä ratkaisuna. Toivottavasti taistelun ja sodan ajat nyt ovat päättyneet ja tässä asiassakin voidaan palata ”rauhan toihin”.

On erikoisen mielenkiintoista ollut tänäkin päivänä seurata ystäväni Veikko Vennamon asennoitumista näihin asioihin. Minä olen koko

ajan odottanut, mikä on SMP:n ja Veikko Vennamon kanta näihin maatalouskysymyksiin. Onko tämä ratkaisu, joka nyt on tehty, siitä huolimatta, että se vastaa aika läheltä keskustapuolueen näkökohtia, onko se ed. Vennamon mielestä niin virheellinen, että siitä joko täytyy olla hiljaa tai sitä vastaan täytyy lähteä kentällä taistelemaan?

Ed. V. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun täällä keskustapuolueen puheenjohtaja ed. Virolainen lausui käsityksiä, jotka eivät vastaa SMP:n kantaa, ja jopa teki tiedustelun, on syytä muutama sana lausua.

Ilmoitan SMP:n puolesta selvästi: Me katsoimme, että näissä talouspoliittisissa ratkaisuissa, jotka nyt on tehty, pienituloiset eläkeläiset ja erityisesti myös pienviljelijät ovat jääneet liian pienelle osalle. Me emme voi yhtyä siihen keskustapuolueen käsitykseen, että jos maamme pienituloisille olisi annettu enemmän, se olisi vienyt inflaatioon ja että nyt sekini, mikä on annettu, vie inflaatioon. Me olemme siitä mieltä, että kansantulo on maassamme tyydyttävän suuri ja että meidän tulee ottaa liika pois suurituloisilta ja antaa niille, jotka ovat liian suurissa vaikeuksissa tässä maassa. Se on meidän kantamme, ja tämä on suora vastaus. (Ed. Huurtamo: Aloittakoon puhuja!) — Minä aloitan siinä kuin ed. Huurtamokin! (Naurua.) Mutta minä haluan, että aloitetaan yhdessä eikä Vennamo yksin.

Kun täällä ed. Virolainen ihmetteli, kuka tästä sosialidemokraattien ja keskustapuolueen riidasta on voittanut tai hävinnyt, ja hän oli siitä epävarma, minä ilmoitan: Ainakin yksi on selvä: Suomen kansa siitä on hävinnyt. (Oikealta: Oioi!).

Ed. T u o m i o j a: Herra puhemies! On aika ymmärrettävää se, että täällä ei ole sosialidemokraattien taholta tunnettu kovin suurta mielenkiintoa vastata eräisiin niihin puheenvuoroihin, joita minusta katsoen vasemmalta on esitetty tänään täällä. Nehän ovat sisältäneet aika paljon propagandaa ja osin poskettomuuksia, ja siltä pohjalta jos lähdetään keskustelemaan, ei hedelmällistä keskustelua synny. Kuitenkin me tarvitsisimme jatkuvasti ja juuri tässä tilanteessa hedelmällistä keskustelua työväenpuolueiden kesken talouspolitiikan suunta- viivoista, tavoitteista ja yhteistyön mahdollisuuksista.

Mikä on käynyt selväksi täällä tänään, on se, että SKDL vastustaa keskitettyä sopimusratkaisua. Tämä on ollut jo hyvin pitkän aikaa selvä asia, paljon ennen sitä, ennen kuin työmarkkinajärjestöt allekirjoittivat tätä koskevan sopimuksen. Jo pitkän aikaa on osassa SKDL:n lehdistöä käyty kampanjaa, joka on välistä suuntautunut yleensä tulopolitiikkaa vastaan. Minusta tämän kaltainen tavoitteiden asettelu ei missään tapauksessa ole mielekäästä tai järkevää. Me voimme yhtä hyvin nostattaa kampanjaa ulkopoliittikkaa vastaan tai sisäpolitiikkaa vastaan, ja osittain ilmeisesti on jo tällaisesta kielikäytöstä luovuttukin. Kysymys on todellakin tulopolitiikan sisällöstä, sen merkityksestä. Itse tulopolitiikkaahan aina toteutetaan muodossa tai toisessa. Tavalla tai toisella tapahtuu tulon määritystä yhteiskunnassa. Kysymys on vain, millä tavalla se tapahtuu. Minun mielestäni sosialistien tavoitteena aina on ollut ja nimenomaan on se, että näistä tuloista pyritään määräämään keskitetysti, koska ainoastaan tämän kaltaisella tulon määrityksellä me pystymme periaatteessa toteuttamaan tuloerojen tasottamispyrkimyksiä eri tulomuotojen välillä ja eri tulonsaajaryhmien sisällä. Tämä on eräs keskeisiä tavoitteita, mitä meillä talouspolitiikassa täytyy olla. Sosialistisessa talousjärjestelmässä jos missä harjoitetaan keskitettyä tulopolitiikkaa. Siellä todella on mahdollisuudet sellaisen harjoittamiseen, koska julkinen valta voi täysin keskitetysti ja ennalta taloudellisessa suunnitelmassa määrätä eri tulojen kehityksestä ja tulojen suuruuksista. Tähän meidänkin tulisi päästä, ja tämä onkin tärkeimpiä tavoitteita, mitä talouspolitiikassa pitäisi ottaa. On luotava ne keinot, joilla me voimme toteuttaa työväenehtoista talouspolitiikkaa. Sen päämäärät ovat kaiketi aika selvät, niitä on täällä toisteltu puolin jos toisinkin. On puhuttu siitä, että työntekijöiden reaaliansioita on mahdollisimman paljon kohotettava. Siihen me sosialidemokraatit voimme yhtyä. Mutta sen sijaan emme voi yhtyä siihen käsitykseen, että se vaihtoehto, mitä lähinnä kansandemokraattien taholta tällä kertaa on tarjottu, eli keskitetyn ratkaisun torjuminen ja siirtyminen liittokohtaisiin ratkaisuihin, toisi paremmin tällaisen tuloksen. Tällainen vaihtoehto tässä tilanteessa ja tässä kapitalistisessa järjestelmässä ja niillä keinoilla, joita valtiovallalla on käytettävissä, joihinkä sellaisissa tapauksissa ei tulisi sisällyttämään valtakia — senhän me tiedämme — merkitsisi palkan-saajien kannalta kielteistä kehitystä. Jos ei ole

mahdollisuuksia kontrolloida hintoja, ei nimeliskorotuksien suuruudella ole kovin oleellista merkitystä. Sitä paitsi se johtaisi todennäköisesti käytännössä siihen, että vahvimmat liitot, mahdollisesti metalli- ja paperialalla jne., pystyisivät jonkin verran kohottamaan reaaliansioitaan, mutta pienituloisten liitot ja ne liitot, joiden alalla järjestäytyminen on yleensä heikompaa: naisvaltaiset liitot, tekstiilialalla, liikealalla ja palveluammateissa yleensäkin, ne todennäköisesti jäisivät pakkasen puolelle.

On helppo puhua siten, että asetetaan joukkovoima tällaisen neuvotteluratkaisun vastakohtaksi. Minä en ymmärrä, mitenkä neuvotteluratkaisu ja joukkovoima olisivat jollakin tavoin toisiaan pois sulkevia keinoja. Aina kun neuvotteluissa ovat työväenliikkeen ja kapitalistien edustajat, totta kai silloin neuvottelujen tuloksenkin hyvin pitkälle ratkaisee se joukkovoima, joka työväenliikkeen neuvottelijoiden takana on olemassa. Joukkovoima on aina mukana kuvassa. Se näkyy siitä, mitä mahdollisuuksia ja millä lailla sitten voidaan neuvotteluteitse tavoitteita saavuttaa.

Vielä on myöskin käsiteltävä sitä, millä lailla ratkaisut ovat syntyneet. Minusta käydyt puheenvuorot antavat sangen omalaatuisen ja vääristellyn kuvan päätöksenteosta SAK:n sisällä (Eduskunnasta: Aivan!). Me tiedämme kyllä, että ammattiyhdistysliikkeessä samaten kuin kaikissa suurissa organisaatioissa on varmastikin parantamisen varaa järjestödemokratiankin suhteen. Tämä on selvä. Tämä koskee yhtäläillä puolueita kuin työmarkkinajärjestöjä. Mutta pitemmän päälle on täysin mahdotonta, että SAK:n kaltaisen suuren ammattiliittojen keskusjärjestön johto tekisi jatkuvasti työväestön valtaenemmistön hylkäämiä ja heidän torjumiaan ratkaisuja. Jos näin olisi, niin tämä johto olisi hyvin pian entinen johto. Ja siitähän jatkuvasti käydäänkin kamppailua liitoissa ja SAK:n kentällä. Jos demokratia antaa toisenlaisen tuloksen kuin jotkut toivovat, niin se vain johdetaan siitä, että voimasuhteet ja mielipiteet jakautuvat suurin piirtein tuloksen mukaisesti. Ei kukaan pysty pettämään, siihen ei ole edes olemassa mahdollisuutta sosialidemokraattisen puolueen johdolla, jos se nyt haluaisi sitä käyttää, että SAK:n johto pystyisi jatkuvasti pettämään työläisjoukkoja.

Oleellista olisikin vastaisuudessa ja myöskin tietysti tässä tilanteessa, joskin se on nyt hie-man myöhäistä, talous- ja tulopolitiikasta keskusteltaessa puuttua niihin keinoihin, joilla

me voimme toteuttaa juuri mainittuja reaaliensioiden lisäämistavoitteita, tuloerojen tasaamista jne., sillä tällä hetkellä ainoa, tarjolla oleva vaihtoehto keskitetyille ratkaisuille eli liittokohtaiset ratkaisut, joihinkaan ei sisällyt valtalakia, joka merkitsee täysin esteetöntä ja vapaata hinnankorotuslupaa pääoman omistajille, olisi huonompi ratkaisu kuin nyt toteutetut ratkaisut. Totta kai me toivoisimme tänään täällä esillä olevaan valtalakiin parannuksia. Valtalain sisältö todellakin kaipaisi tällaisia parannuksia. Ja yhtäläillä tärkeä kuin valtalain sisältö on myöskin se tapa, jolla valtalakia sovelletaan. Mitä yhtenäisemmin ammattiyhdistysliike ja työväen joukot valvovat hallituksen toimia, sitä paremmin voimme edellyttää, että tämä meidän sosialidemokraattinen hallituksemme todella käyttää valtalain suomia mahdollisuuksia, voidaan sanoa suoraan, paremmin kuin aikaisemmat hallitukset ovat tehneet hintavyöryn estämiseksi ja reaaliensioiden turvaamiseksi. Valtalaki sisältää hyvin merkittäviä porsaanreikiä, mutta ei niin merkittäviä, että se olisi hyödytön tai käyttökelvoton. Ja sen käyttökelpoisuus riippuu hyvin pitkälle sen käyttäjästä. Tämän me tulemme näkemään.

Mutta valtalaki on vain yksi osa niistä keinoista, joilla me voimme talouspolitiikassa turvata tavoitteiden saavuttamisen. On välttämätöntä, että vastaisuudessa kytketään kysymyksiin keskitetyistä ratkaisuksista tulopolitiikasta rakenteellisia tavoitteita, jotka koskevat valtiovalan mahdollisuuksia todella ohjata ja käyttää eri tulojen kehitystä. Minä vain viittaan eräisiin sellaisiin rakennemuutoksiin, jotka olisivat välttämättömiä tämänkaltaisen politiikan osana: pääomaliikkeiden sosialisointi, pakollisten vakuutuslaitosten yhteiskunnallistaminen, pankkilaitosten yhteiskunnallistaminen. Tässä on osa asioita, jotka vaativat perustuslain säätämisenemmistön ja ovat sen vuoksi vaikeita asioita. Mutta osa on sellaisia, joita varmasti voidaan jopa nytkin käytettävissä olevin keinoin yksinkertaisella enemmistöllä, nimenomaan silloin jos hallitusvalta on työväenliikkeen käsissä, yrittää ajaa läpi. Ja tehokkaammin niitä voidaan yrittää ajaa läpi kytkemällä ne keskitettyihin ratkaisuihin.

Me tiedämme, ettei täällä kokoomus parin päivän päästä suinkaan äänestää valtalain puolesta hyvää hyvyttään, vaan ainoastaan sen vuoksi, että jos ei se näin tee, niin vaihtoehto senkin kannalta, siis pääomanomistajien kannalta, on huono. Totta kai tehtävä ratkaisu sisältää

etuja ainakin eräälle osalle ja voimakkaammalle, edustavammalle osalle suomalaista pääomaa, nimenomaan vientiteollisuudelle. Se ei kuitenkaan merkitse sitä, että meidän tulisi hylätä ratkaisu siitä syystä, vaan meidän tulisi pyrkiä kohottamaan ratkaisun hintaa mahdollisimman korkealle. Tähän juuri pitäisi päästä tämänkaltaisilla pääomaliikkeisiin ja pääomien käyttöön, investointipolitiikkaan kohdistuvilla toimenpiteillä.

Edelleen olisi edellytettävä pysyvän suhdaneverotuksen säätämistä, sellaisen verotusjärjestelmän säätämistä, joka pysyvästi leikkaa nousukausina erityisesti vientiteollisuudelle kerääntyviä voittoja ja antaa ne valtiovalan käyttöön työllisyyttä ja suhdanteita tasoittaviin investointeihin ja mieluummin tietysti muille aloille kuin miltä ne ovat kerääntyneet eli pois puunjalostusteollisuudelta. Edelleen tarvittaisiin muitakin verouudistuksia, joidenka kautta voidaan näitä tavoitteita toteuttaa.

Eräs tavoite, josta pitäisi ja olisi pitänyt keskustella aikaisemmin, on valtalain saaminen pitemmäksi aikaa kuin yhdeksi vuodeksi. Valtalaista pitäisi saada pysyvä laki, sellainen laki, jota sitten muutetaan jos muutetaan aina sitten erillään keskitetyistä sopimusratkaisuksista. Tämä jo loisi kokonaan toisenlaisen tilanteen silloin, kun keskustellaan tulopoliittisista ratkaisuksista. Herrat naureskelevat oikealla. Heillä on hyvä mahdollisuus tehdä se, koska me tiedämme, että 34 edustajaa tässä salissa voi estää kansan enemmistön vaatiman lainsäädännön. Itse asiassa perustuslakiuudistus pitäisi kytkeä ja tuleekin vastaisuudessa kytkeä tämänkaltaisiin ratkaisuihin. Tässä jos missään on kyllä kysymys silloin joukkoliikkeen voiman käyttämisestä, koska silloin kun me neuvottelemme tällaisista poliittisistä asioista, niin takana on aina työväenliikkeen joukkovoima.

Myönnän kyllä, että näistä asioista on keskusteltu aivan liian vähän ammatillisenkin liikkeen piirissä, ja niistä on keskusteltu aivan liian vähän myöskin poliittisen työväenliikkeen piirissä. Keskitetyt sopimusratkaisut, tulopolitiikka ovat meillä sen verran uusi ilmiö, että meillä ei ole vielä tajuttu ja pystytty ymmärtämään kaikkia sen seuraamuksia ja kaikkia niitä mahdollisuuksia, joita tämän politiikan toteuttaminen voisi periaatteessa antaa. Mutta jos näin on tehty liian vähän sosialidemokraattien keskuudessa, niin en näe, että kansandemokraattien esim. täällä tänään ilmaisemat kannanotot mil-

lään lailla vievät tätä keskustelua, joka on todella tarpeellista, eteenpäin.

Korjaan aikaisemman lausumani siinä, että väitin että tämä on ihan uusi asia. Kyllä rakenteellisia seikkoja on aika monesti ennenkin käytetty tulopoliittisiin työmarkkinaratkaisuihin. Sosiaalipaketithan ovat eräs esimerkki tästä. Sosiaalipakettien avulla toteutetaan sellaisia pysyviä rakennemuutoksia, jotka eivät ole inflaatiokehityksellä poissyötävissä. Mutta eräs esimerkki on myöskin se, josta tässä salissa viime syksynä taisteltiin, eli ylimääräinen 15 %:n verovähennysoikeus kuponinleikkaajille. Tämähän myönnettiin yhtenä osana sitä sopimusta, jolla yleislakko vuonna 1956 lopetettiin. Tämä osoittaa sen, millä tavoitetasolla porvarit ovat tähän asti osanneet tavoitteitaan määritellä ja millä lailla työväenliike. Työväenliike tyytyi silloin 12 penniin. Nyt puhutaan 1,30 markasta. Mutta porvarit saivat silloin tämän pysyvän verouudistuksen, vähennysoikeuden, jota he pysyivät nauttimaan yli 15 vuoden ajan. Enää tällaisiin ratkaisuihin ei pidä mennä.

Ed. Björklund (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Erkki Tuomioja sanoi, että SKDL vastustaa keskitettyä ratkaisua. Tämähän ei näin yleisesti sanottuna pidä paikkaansa. SKDL:llä oli ammattiyhdistysliikkeen päättävissä elimissä nimenomaan oma esityksensä keskitetyksi ratkaisuksi, jota pyrittiin ajamaan läpi. On vastustettu sitä, että tehtyä ratkaisua on valmisteltu suljettujen ovien takana ja myös siellä neuvotellen toteutettu jäsenkunnan kantaa, niin sosialidemokraattisten kuin kansandemokraattisten ammattiyhdistysliikkeen jäsenten kantaa kuulematta. Tämä on keskeinen kysymys.

Sen sijaan kyllä yhdyn Erkki Tuomiojan uskoakseni vilpittömään huolestumiseen siitäkin keskustelusta, jota täällä tänään on käyty. Ihan totta, tällainen tilanne on kaikkien työväenliikkeen hajoittajien kulta-aikaa ja niin teidän sosialidemokraattien keskuudessa kuin kaikkialla muuallakin työväenliikkeessä on nyt pidettävä huolta siitä, että erilaisia vaikeita tilanteita ei käytetä hyväksi, jotta työväenliikkeen rivit voitaisiin nyt lyödä hajalle. Sillä siihen on olemassa tällaisessa tilanteessa tietenkin mahdollisuuksia, ja on selvää että silloin herrojen nauru oikealla laidalla voimistuu.

Ed. Sinisalo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tuomiojan puheen jälki-

osa, johon lämpimästi yhdyn, oli jyrkässä ristiriidassa hänen puheensa alkuosan kanssa. Onhan toki luonnotonta ja vähän lohdutontakin, että Tuomioja perustelee hyväksymistään suurpääomaa suosivalle talouspoliittiselle ratkaisulle, vaikka tämän ratkaisun yhteydessä on unoitettu juuri kaikki ne tavoitteet, joiden puolesta hän puheen jälkiosassa hyvin perustellusti ja erittäin suurella lämmöllä puhui ja uskon että vilpittömästäkin niistä puhui. Näissä tehtävissä hän toki tulee saamaan kommunisteista ja kansandemokraateista lujan liittolaisen työskenneltäessä suurpääoman valtaa vastaan Suomen työtekeväen kansan puolesta. Mutta se ei voi tapahtua lähtemällä yhdessä herrojen kanssa marjaan siihen tapaan kuin nyt on tapahtunut näissä palkkaratkaisuissa, jotka perin juurin suuntautuvat työväen etuja vastaan ja jotka on tehty sopusoinnussa suurpääoman pyrkimysten kanssa. Nyt jos koskaan on todella työskenneltävä työväen rivien yhtenäisyyden puolesta, sellaisen työväen yhtenäisyyden puolesta, jolla puolustetaan työväen etuja ja jolla pyritään torjumaan se porvariston vaikutus työväenliikkeen piirissä, joka yrittää työväenliikkeeseen tuoda sen etujen kanssa ristiriidassa olevia pyrkimyksiä ja tavoitteita.

Ed. Friberg: Herra puhemies! Aivan lyhyesti aloittaisin toteamalla, että me olemme tänään saaneet eduskunnassa kuulla erittäin jyrkkäsanaisen hyökkäyksen eheytyneen ammattiyhdistysliikkeen johtoa vastaan. Yllättäen tämä hyökkäys tulee siltä taholta, jonka kanssa me olemme jo tottuneet olemaan työväenliikkeessä yhteistyössä. Olisi odottanut, että ed. Sinisalolta olisi liennyt jokin sana arvostelua myös kokoomuksen suuntaan, jonka taholta avoimesti ja järkähtämättömästi on vastustettu sekä tehokasta valtuuslainsäädäntöä että hintasäännöstelyä koko sen ajan, jolloin tämä kysymys on ollut eduskunnassa vireillä. Käytännön esimerkkinä voidaan todeta, että kokoomuksen ankaran painostuksen johdosta, johon se pystyy sen vuoksi että sillä on enemmän kuin 33 kansanedustajaa, kaikki ne ihmiset, jotka asuvat 20 000:ssa kovan rahan talossa, jotka ovat valmistuneet vuoden 1968 jälkeen, on yhä uudessa vuokratilauksessa jouduttu jättämään tuuliajolle. Entä mitä olisi ollut sanottava siitä, että ed. Ilaskiven rinnakkaislakialoitteessa pyritään vakauttamaan yrittäjävoitto hintasäännöstelyn vallitessa riippumatta siitä, minkälaiset taloudelliset suhdanteet olisivat olleet vallalla?

Minulla on se käsitys, että ed. Sinisalo täällä puhuja-asemiin vyörytti eräänlaisen ideologisen paperitiikerin, jonka takaa ei löydy katetta reaaliselle, tuloksia tuottavalla jokapäiväiselle toiminnalle ammattiyhdistysliikkeen ja parlamentaarisen toiminnan puitteissa. Meidän on silloin, kun me käytämme — en usko kevytmielisesti, mutta kovin dogmaattisesti — käsitettä työväenluokan joukkovoima, myös tehtävä itsellemme kysymys, mikä on tämän elävän joukkovoiman hinta, mitkä ovat ne työtaistelujen aiheuttamat kärsimykset, joihin meillä on oikeus sitä käyttää, millä tavalla me tähtääme sellaisiin ratkaisuihin, jotka pysyvästi parantavat vähäväkisen kansanosan asemaa tässä maassa.

Tämä vakautussopimus tehdään tilanteessa, jossa kansantulon nousu on ollut 3 %, se ennakoidaan 3 %:ksi ja kuitenkin keskitetyn palkkasuosituksen kokonaisteho tulee olemaan noin 10 %. Tietenkin tämä on jokaisen palkan-saajan kannalta huono keskitetty sopimus. On vain kovin vaikeata nähdä, mitkä ovat ne keinot, joilla voidaan tätä parempaa sopimusta lähteä ajamaan. Tähän sopimukseen liittyy solidaarisen palkkapolitiikan jatkaminen ja matala-palkka-aloista huolehtiminen. Tähän liittyy valtalaki ja hintasäännöstely, joiden kaatumisesta kärsisi nimenomaan vähäväkinen kansanosa. Tähän liittyy kysymys sosiaali- ja koulutuspa-ketista, jonka tulevaisuudesta liittokohtaisella ta-solla ei olisi mitään tietoa. Näin ollen on il-meistä, että asiaa on harkittava nimenomaan tä-män päivän tilanteesta lähtien, ja on ilmeistä, että kuten ed. Tuomioja sanoi, SAK:n johdon päätökset on tehty niitä sääntöjä noudattaen, joita SAK:lle on kirjoitettu, ja SAK:n jäsenli-toilla on kaikilla, myös sosialidemokraattisilla ammattiliitoilla, täysi oikeus irtautua huhtikuun 4 päivään mennessä siitä suosituksesta, joka nyt on tehty. On mielenkiintoista todeta, että tämä neljäs päivä on pari päivää SKP:n edustajako-kouksen päättymisen jälkeen sattuva ajankohta, jolloin on mahdollista, että myös kansandemo-kraattisesti johdetut ammattiliitot, tai ainakin osa niistä, saattavat katsoa, että hyväksymisen edellytykset ovatkin ylitse yön merkittävällä ta-valla parantuneet.

On ilmeisesti niin, että eduskuntaan on syn-tymässä toisen työväenpuolueen sisälle aivan uusi puolue, joka käyttää puheenvuoroissa ter-miä "me" puhuessaan ryhmänsä nimissä, ilman että kukaan toisesta ryhmittymästä on edes ed. Björklundin lyhyttä huomautusta lukuunotta-

matta avannut suutaan keskustelun käymiseksi tänään.

Kun tarkastelee kokonaistilannetta, on pidet-tävä mielessä, että se reaaliensioiden nousun turvaava linja, johon SAK:n johto nyt tähtää, on nimenomaan tulosta eheytyneen, yli 700 000 jäsentä käsittävän ammattiyhdistysliikkeen kes-kuselimen toimenpiteistä. On siis kysymys siitä, että SAK historiallisessa taitekohdassa on läh-tenyt tielle, joka turvaa hintasäännöstelyn, tur-vaa reaaliensioiden nousun ja pitää koossa edel-lytykset jatkuvalle yhteistyölle sosialidemo-kraattien ja kansandemokraattien välillä ammat-tiyhdistysliikkeessä. Ei voi olla oikein, että tällä hetkellä vähemmistöä oleva ryhmä am-mattiyhdistysliikkeessä pystyisi dogmaattisen erehtymättömyytensä avulla sanelemaan enem-mistölle ne päätökset ja ne taistelumenetelmät, joita käytetään tilanteessa, jossa on ahdistunut taloudellinen tilanne, eduskunnassa porvarilli-nen enemmistö ja yleensä maassa työväenluokan yhtenäisyystahto lamautunut sen vuoksi, että sen vasenta sivustaa raatelee mitä kirvelevin si-sällisöta.

Toteaisin vielä ed. Virolaisen puheenvuoron johdosta, että tämä hallitus on yksin joutunut ratkaisemaan maataloustulo-ongelman ja että eräät niistä asioista, joiden vuoksi hallitus kaa-tui ja eduskunta hajotettiin, eivät ole mahtu-neet mukaan tähän uuteen ratkaisuun. Siinä ei ole Torvelan komitean edellyttämän maatalou-den jälkeensääntökorvaamista, siinä ei ole uutta hintalakia astuvaksi voimaan tänä vuonna ja siinä myöskään ei ole Torvelan ko-mitean edellyttämiä välittömiä korotusprosent-teja.

En tietenkään, ed. Virolainen, ole mikään sorsa, tuskin sorsan poikanenkaan, joten en voi vastata siltä osin kuin ed. Virolainen kohdisti puoluesihteerin Sorsaan kysymyksiä, mutta to-teaisin, että jos sosialidemokraattinen työväen-hallitus pystyy viemään läpi keskitetyn tulopo-liittisen ratkaisun, niin se huomattavasti pa-remmin kuin ed. Virolaisen aikanaan johtama hallitus on lunastanut paikkansa tämän tasaval-lan hallitusten historiassa.

P u h e m i e s: Pyydän lehterilyeisöä ole-maan hiljaa. Muussa tapauksessa lehterit tyh-jennetään.

E d. V o l o t i n e n: Herra puhemies! Hal-lituksen esitys taloudellisen kasvun turvaami-sesta eli ns. valtalaki on vierasta yksityisyrit-

teliäisyyteen perustuvassa talousjärjestelmässä, jossa hinnat pitää kurissa vapaa kilpailu. Kun kuitenkin on tunnetuista syistä jouduttu aikaan hintasäännöstelyyn, niin hallituksen olisi pitänyt tehokkaasti valvoa, että hinnat eivät olisi päässeet jatkuvasti liukumaan ylöspäin, kun kerran on säädetty valtalaki.

Joutuu kysymään, mistä ovat johtuneet nämä liukumiset, kun edelleenkin hallituspuolueet ovat arvostelemassa valtalakia, vaikka heillä olisi ollut hallituksessa ollessaan mahdollisuus pitää hinnat kurissa edes tärkeimpien elintarvikkeiden ja hyödykkeiden kohdalla, jotka muodostavat suurimman menoerän pienipalkkaisten ja vähävaraisten tuloihin.

Erikoisen vaikeaan asemaan ovat joutuneet kansaneläkeläiset, joiden eläkkeet eivät ole seuranneet vuokrien ja hintojen nousua. Myöskin on tämän lain yhteydessä huomioitava tasapuolisesti maatalousväestön ja pienyritystajien elämisen mahdollisuudet. Laissa on kiinnitetty huomiota maanvuokrasopimusten tekoon ja niiden irtisanomiseen eri yhteyksissä.

SMP on jatkuvasti painottanut omakotirakentamisen tärkeyttä. Käsitksemme mukaan tulee edelleenkin edistää nimenomaan omakotirakentamista. Kuntien olisi varattava rakennusmaata riittävästi ja samalla myytävä kohtuullisella hinnalla rakennustontteja rakentajille heidän itsensä omistukseen. Tällä toimenpiteellä edistetään omakotirakentamista ja saadaan omistusasuntoja, jotka helpottaisivat kireäksi käynnittyä asuntopulaa. Myöskin on todettu, että omistusasuntojen neliöhinta rakennettaessa on aina ollut halvempi kuin vuokra-asuntojen, ja näistä syistä olisi valtion esitettävä entistä enemmän rahoja juuri omakotirakentajille, jolloin tulisi suurimmalta osalta tarpeettomaksi paljon kiistelty vuokrasäännöstely. Tässä tilanteessa on välttämätöntä vuokrasäännöstely, mutta on huomioitava tasapuolisesti vuokralaisen ja vuokranantajan edut.

Kun kaikissa puheenvuoroissa on todettu valtalain tarpeellisuus, niin toivoisi, että sitä myöskin tehokkaasti ja tasapuolisesti valvotaan hallituksen taholta.

Ed. Tuomioja: Herra puhemies! Minusta tuntuu, että olisi jo korkea aika päästä työväenliikkeen piirissä sellaisesta ajattelusta, että mikä tahansa sopimus porvareiden kanssa on sinänsä petturuutta. Hieman tällaista makua on esiintynyt joskus keskustelussa. Aina kun allekirjoitetaan jokin työehtosopimus, jossa

toisena osapuolena on ay-liike, on toisena osapuolena pääoman omistaja, työnantaja, siitä riippumatta, onko tämä sopimus syntynyt suoraan neuvottelujen tuloksena vai vasta lakko- taistelun jälkeen. Joka tapauksessa siinä on toisena osapuolena pääoma. Jos me yleensä mielimme käyttää neuvotteluja ja sopimusratkaisuja keinona sosialististen päämäärien toteuttamiseen, niin tässä mielessä se tulee vääjäämättömästi tapahtumaan osittain pääomanomistajien myötävaikutuksella. Mutta tätä myötävaikutusta — korostettakoon — ei tule ilmaiseksi tai hyvää hyvyttään; se tulee vain joukkoliikkeen voiman seurauksena.

Mitä tulee tähän ratkaisuun, niin se, että on olemassa teoreettisesti parempi ratkaisu kuin nyt solmittu ratkaisu, jonka saaminen luonnollisestikin olisi edellyttänyt rakentavan ja todella rakenteellisiin tavoitteisiin tähtäävän, pysyvän yhteistyön olemassaoloa työväenliikkeen keskuudessa, joka edellytys on kyllä valitettavasti tällä hetkellä puuttumassa, ei minusta oikeuta sitä, että se hylätään ja annetaan tilaa sellaisen ratkaisun muodostumiselle ns. vapaapainin seurauksena, jonka seuraukset työväenluokan reaaliensioiden kannalta muodostuisivat vielä huonommiksi kuin nyt tehdyn ratkaisun.

Ed. Rytkönen: Herra puhemies! Kun kuuntelee nuoremman polven sosialidemokraattien puheenvuoroja, saa niistä kaksinaisen vaikutelman: yhtäältä halu pyrkiä yhteistyöhön kommunistien ja kansandemokraattien kanssa, mutta toisaalta jää se vaikutelma, että he eivät teoreettisesti jaksakaan nähdä, kuinka mahdottoman suuren asian kanssa ollaan tekemisissä silloin, kun työväenluokan on taisteltava työ- ja muista sopimuksistaan yhdistynyttä monopolipääomaa vastaan valtiokapitalismin kaudella, jolloin monopolipääoma alistaa työmarkkinajärjestöjä ja valtiovaltaa, julkistaa valtaa, sen omia etuja ja enimmäisvoittoja palvelemaan. Tämä olisi syytä muistaa, ja jos ed. Tuomiojan puheenvuoron loppuosasta saa tehdä sen johtopäätöksen, että tätä koskeva keskustelu yhteisten näkemysten löytämiseksi aloitetaan, niin uskoisin, ettei täällä vasemmalla siivellä ole mitään sen aloittamista vastaan.

Mutta puhuttakoonpa ja puolusteltakoonpa kuinka kauniisti tahansa nyt tehtyä ratkaisua, niin mihinkään ei päästä siitä, että 25 penniä tunnilta ja 3 %:n järjestelyvara eivät korvaa sitä osuutta, jonka työläiset nyt olisivat saamassa sekä aikaisemmasta menetyksestä että

työn tuottavuudesta. Muistuuapa tässä mieleen, sellainenkin sananlasku, että eihän hyvät ystävät lauleta, ennen kuin on rangat reessä. Emme vielä edes tiedä, mitä sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus pystyy tämän valtalain kanssa loppujen lopuksi tekemään. Jos siinä käy niin kuin Karjalaisen hallitukselle, joka vapautti suuren osan hintoja, ja nyt sitten myöhemmin avattiin pää vuokrien korottamiselle, niin mitäs jälkeen on taas käteen saatavissa.

Kyllä minä saatan olla vanhoillinen ja omaksumut aikani virheellisiä talouspoliittisia käsityksiä, mutta minä näen vain yhden päätavoitteen: työmiehen on taistelullaan pyrittävä saamaan mahdollisimman suuri palkka. Se muu sosiaalipolitiikka ja ne pienet edut, joita näistä ratkaisuksista saadaan, on taisteltava myöskin, mutta ne ovat vähän toinen kysymys kuin tämä käteen saatava palkka, josta määräytyy, millä tavalla työmies elää. Itse asiassa voin yhtyä siihen käsitykseen, että myöskin pienviljelijä on nyt asetettava tähän samaan kategoriaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13, jolloin pidetään kyselytunti. Varsinainen täysistunto alkaa kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.54.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

22. Perjantaina 24 p. maaliskuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

Suullisia kysymyksiä:	
1) Ed. Niinikosken suull. ksm. n:o 40 nestemäisten polttoaineiden hinnan tasaamisesta	225
2) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 51 Pohjois-Karjalan työttömyydestä	226
3) Ed. Juntumaan suull. ksm. n:o 53 laita-alkaholistien kasvavan lukumäärän aiheuttamista toimenpiteistä	”
4) Ed. Ajon suull. ksm. n:o 56 Tornion terästehtaan aikaansaamisesta	227
5) Ed. Laation suull. ksm. n:o 58 valtion palveluksessa olevien rintamasotilastunnuksen omaavien eläkkeelle siirtymismahdollisuudesta	”
6) Ed. Veikko Turusen suull. ksm. n:o 59 perhe-eläke-etujen kehittämisestä	228
7) Ed. Ronkaisen suull. ksm. n:o 60 oluen tarjoilemisesta vanhainkodeissa ..	229
8) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 61 ylimääräisten sotaeläkkeiden käsittelemisestä	”
9) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 62 eläkkeiden suuruudesta eri eläkejärjestelmissä	230
10) Ed. Aino Karjalaisen suull. ksm. n:o 63 Pelson hallakoeaseman toiminnan lopettamisesta	231
11) Ed. H. Niskasen suull. ksm. n:o 64 teollisuuden jätevesien kalastajille aiheuttamien vaikeuksien korvaamisesta..	”
12) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 65 tuomioistuimen maksamismääräyksen täytäntöönpanomahdollisuudesta ulkomailla	232
13) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 66 kansan- ja rintamasotilaseläkkeen varassa elävien eläketurvan kohottamisesta	233

Siv.		Siv.
14) Ed. Lemströmin suull. ksm. n:o 67 kansalais- ja työväenopistojen opettajain palkkauksesta		233
15) Ed. Linkolan suull. ksm. n:o 68 kotitalouden opetuksen tavoitteesta oppikouluissa		234
16) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 69 Pohjois-Suomen hallavahinkojen korvaamisesta		235
17) Ed. Gestrinin suull. ksm. n:o 70 valtioneuvoston erään jäsenen virkamiehiä koskevasta lausumasta	”	”
18) Ed. Räsänen suull. ksm. n:o 71 myrkkujen käytön ja kokeilun valvonnan tehostamisesta	”	”
19) Ed. Mäen suull. ksm. n:o 72 valtion virkojen pätevyysvaatimusten muuttamisesta	”	”

Puhetta johtaa puhemies **Sukselainen**.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ed. Niinikosken suull. ksm. n:o 40 nestemäisten polttoaineiden hinnan tasaamisesta.	
Ed. Niinikoski: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:	
Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt eduskunnan vuonna 1962 hyväksymän lausuman johdosta nestemäisten polttoaineiden hinnan saamiseksi samansuuruisiksi koko maassa?	
Kauppa- ja teollisuusministeri Linnamo : Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Niinikosken suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:	

Kysymystä polttoaineiden hintojen tasaamisesta niin, että ne olisivat yhtä suuret eri puolilla Suomea, on tutkittu useamman kerran. Tasaustenmenettelyn käyttönotolla ei ole olemassa edellytyksiä siitä syystä, että tarkoitettu järjestelmä korostaisi eri lämmitysenergiavaihtoehtoja vertailtaessa varsinkin suurkuluttajien kohdalla tarpeettomasti tuontiin perustuvan lämmitysöljyn käyttöä, mitä ei energiapoliittisista ja makсутasesyistä voida pitää tarkoituksenmukaisena. Lisäksi on pelättävissä, että tasaustenmenettelyn toteuttaminen vähentäisi öljy-yhtiöiden kiinnostusta kuljetus- ja jakelukustannusten alentamiseen ja siten merkitsisi yhteiskunnalle energiahuollosta aiheutuvien kokonaiskustannusten kohoamista.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 51 Pohjois-Karjalan työttömyydestä.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kysymykseni kuuluu asianomaiselle ministerille seuraavasti:

Aikooko hallitus puuttua Pohjois-Karjalan työttömyyteen?

Työvoimaministeri Helle: Herra puhemies! Vastauksena ed. Vaittisen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Yksityisen sektorin toimesta harjoitettava rakennustoiminta on oleellisesti vähentynyt kolmen suuren rakennusprojektin, Vuonoksen kaivoksen, Kuurnan kanavan ja Puhoksen lastulevytehtaan töiden päättyessä viime vuonna. Yksinomaan näissä kolmessa työkohteessa oli yli tuhat työntekijää. Työvoimaministeriö on pyrkinyt käytettävissään olevin keinoin korvaamaan yksityisen rakennussektorin toiminnan hiljenemistä. Aravarahoituksen saaneita rakennuskohteita on Pohjois-Karjalassa yli 40 kappaletta, edellisenä vuotena alle 30. Valtion huonerakennustöitä on pyritty käynnistämään Pohjois-Karjalassa viimevuotista enemmän ja rakennushallituksella on Pohjois-Karjalassa seitsemän työkohdetta ja niissä töissä 250 työntekijää. Puolustusministeriön ja rajavartioston rakennustöissä on 230 työntekijää ja työkohteita kaikkiaan 14. Kuluvan kevätkauden työllisyysohjelmassa ja ensimmäistä lisätyöohjelmaa laadittaessa on Pohjois-Karjalan vaikea työllisyystilanne pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon. Tästä johtuen on koko työvoimapiirin alueella valtion työkohteissa tällä hetkellä noin 2 600 työntekijää, kun vastaava luku vuotta aikaisemmin oli 2 450. Työvoimapiirin toimesta on osoitettu valtion työmaille pääasiassa Etelä-Suomeen noin 700 työntekijää. Lisäksi on kyseessä olevalta alueelta parhaillaan koulutettavana työllisyysammattikursseilla noin 900 henkilöä.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kysyn vielä arvoisalta ministeriltä:

Tietääkö ministeri, että työvoimapiirin työttömien määrä on lähes 8 000, joka on 7.5 % maamme työttömistä. Mitä muuta voimme tehdä ministerin äsken mainitseman ohjelman lisäksi?

Tietääkö ministeri, että työvoimapiirin työttömien määrä on lähes 8 000, joka on 7.5 % maamme työttömistä. Mitä muuta voimme tehdä ministerin äsken mainitseman ohjelman lisäksi?

Työvoimaministeri Helle: Herra puhemies! Ilmoitan työvoimaviranomaisten tietävän nämä ed. Vaittisen mainitsemat luvut. Voin ilmoittaa, että valtioneuvosto hyväksyi eilen tämän kevään toisen lisätyöohjelman, jossa siinäkin on osoitettu lisätyöpaikkoja nimenomaan myös Pohjois-Karjalaan.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kysyn vielä:

Voiko ministeri ja ministeriö vaikuttaa siihen, että suunnitelmia tehtäisiin Pohjois-Karjalassa nopeammin ja näin avattaisiin uusia työtilaisuuksia?

Työvoimaministeri Helle: Herra puhemies! Ilmoitan tämän lisäkysymyksen johdosta, että työvoimaministeriö on pyrkinyt edesauttamaan näitten suunnitelmien nopeampaa valmistumista jopa sillä tavoin, että se on omista työllisyysvaroistaan osittain kustantanut niitä.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ed. Juntumaan suull. ksm. n:o 53 laita-alkoholien kasvavan lukumäärän aiheuttamista toimenpiteistä.

Ed. Juntumaa: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi suullisen kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä kaikkea huolto- ja vailla olevien asunnottomien, työttömien ja monessa tapauksessa sairaiden laita-alkoholistien yhä kasvavan lukumäärän johdosta?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Vastauksena ed. Juntumaan kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Sosiaali- ja terveystoimikunta on 4 päivänä marraskuuta 1970 asettanut toimikunnan kii-reellisesti selvittämään puheena olevien laita-alkoholistien päihdyttävien aineiden, erityisesti korvikkeiden väärinkäytön tilannetta, väärinkäytön syitä ja huolto- ja muissa järjestelyissä olevia puutteita sekä laatimaan ohjelman havaittujen puutteiden korjaamiseksi ja hoidon ja huollon järjestämiseksi. Toimikunta on jo jättänyt ehdotuksensa taloussprii T -kysymyksen järjestämisestä. Asia on tältä osin parhaillaan sosiaali- ja terveystoimikunnassa valmisteltavana. Muut, lähinnä hoidon ja huollon järjestämistä koskevat toimenpide-ehdotukset toimikunta on ilmoittanut saavansa valmiiksi tulevan kesäkuun loppuun mennessä, minkä jälkeen asia voidaan ottaa ratkaistavaksi ministeriössä.

Ed. Juntumaa: Herra puhemies! Pyydän vielä esittää kunnioittavasti lisäkysymyksen:

Onko hallituksen tarkoituksena siis pyrkiä sellaiseen laita-alkoholistien lääkinälliseen ja sosiaaliseen kuntouttamiseen, että he voivat astetta saavuttaa normaalin toimeentulon, turvallisuuden ja viihtyisyyden?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Kaikilla niillä toimenpiteillä, joita nyt suunnitellaan, pyritään todella vähentämään ns. laita-alkoholistien lukumäärää ja parantamaan tähän ryhmään jo kuuluvien elämänehtoja.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ed. Ajon suull. ksm. n:o 56 Tornion terästehtaan aikaansaamisesta.

Ed. Ajo: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kunnioittavasti seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä aikaisemmin tehdyn terästehtaan rakentamista Tornioon koskevan periaatepäätöksen toteuttamiseksi?

Ministeri Lindblom: Herra puhemies! Ed. Ajon suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittaen vastata seuraavaa:

Kysymyksessä on niin tuotantopoliittisesti, työllisyyspoliittisesti kuin aluepoliittisestikin erittäin tärkeä hankinta, joka kaikella todennäköisyydellä tulee edellyttämään melkoista rahoit-

tuspanosta budjetin kautta. Kun samanaikaisesti on vireillä laajoja hankkeita muuallakin valtionyhtiöiden piirissä, on luonnollista, että tätä Outokumpu Oy:n terästehdashanketta on tarkasteltava yhtenä kokonaisuuden osana. Teollisuusministeri pyrkii saamaan kuvan lähivuosien kokonaistilanteesta ja pyrkii tältä pohjalta tekemään selvityksiä. Nämä selvitykset pyritään tekemään nopeassa tahdissa, mutta selvää on, että ne kyllä vaativat aikaa.

Ed. Ajo: Herra puhemies! Teen kunnioittavasti vielä seuraavan lisäkysymyksen:

Tuleeko tehtaan sijaintipaikaksi Tornio?

Ministeri Lindblom: Herra puhemies! Ed. Ajon lisäkysymykseen pyydän saada vastata kunnioittaen seuraavaa:

Hallitus on tietoinen siitä, että valtioneuvosto on aikaisemmin, noin vuosi sitten, tehnyt periaatepäätöksen siitä, että rakennettavan tehtaan sijaintipaikka olisi Tornio. Koska istuva hallitus suhtautuu myönteisesti Pohjois-Suomea kohtaan, niin mitä aluepoliittiseen näkökulmaan tulee, on Tornio näissä tehtävissä selvityksissä erittäin vahvasti esillä tehtaan sijaintipaikkana.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ed. Laation suull. ksm. n:o 58 valtion palveluksessa olevien rintamasotilastunnuksen omaavien eläkkeelle siirtymismahdollisuudesta.

Ed. Laatio: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus antaa valtion työ-, toimi- ja virkasuhteessa oleville rintamasotilastunnuksen omaaville mahdollisuuden siirtyä niin halutessaan työeläkkeelle 55 vuotta täytettyään?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Vastauksena ed. Laation esittämään suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Kysymyksessä on varsin laajakantoinen ja monitahoinen asia, jonka ratkaiseminen edellyttää laajaa selvittelytyötä huomioon ottaen voimassa olevat erittäin monimutkaiset eläkejärjestelmät. Valtion palveluksessa olevien osalta tämäkin asia on vireillä valtion eläkeasiain neuvottelukunnassa. Neuvottelukunnan tehtävänä

on tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja eläketurvan kehittämisestä. Neuvottelukunnassa ovat edustettuina myös valtion virkamiesten ja työntekijöiden edustavimpien järjestöjen keskusjärjestöt. Asia on siis vireillä valtion eläkeasiain neuvottelukunnassa. Tällä hetkellä ei ole näköpiirissä, voidaanko asia ratkaista erikseen valtion palveluksessa olevien kohdalta vai onko odotettava niin kauan, että päästään yhtenäiseen ratkaisuun kaikkien eläkejärjestelmien piirissä ko. asiassa. On tässäkin yhteydessä todettava, että valtion eläkejärjestelmissä olevat rintamamiehet ja muut eläkkeen saajat ovat edullisemmassa asemassa jo nyt kuin vastaavat yksityisissä eläkejärjestelmissä, koska valtiolla yleinen eläkeikä on 63 vuotta, yksityisissä eläkejärjestelmissä sen sijaan 65 vuotta.

Ed. Laatio: Herra puhemies! Esitän ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että jos kysymykseni tarkoittamat henkilöt pääsisivät 55-vuotiaana työeläkkeelle, niin helpottuisi nykyinen vaikea työllisyystilanne huomattavasti?

Ministeri Eskmä: Herra puhemies! Hallitus on tietoinen siitä, että aina kun joku virkamies lähtee eläkkeelle joko virka- tai työsuhteesta, hänen tilalleen sen jälkeen otetaan uusi virkamies tai viranhaltija, jolloin tietysti tämän alan työttömyyttä voitaisiin tätä kautta hoitaa. Mutta kysymyksessä nähdäkseni on sitenkin voimakkaammin eläkepoliittinen kysymys.

Ed. Laatio: Herra puhemies! Esitän toisen lisäkysymyksen:

Aikooko hallitus antaa minkäänlaista esitystä parantaakseen rintamasotilastunnuksen omaavien asemaa nykyisestään?

Ministeri Eskmä: Herra puhemies! Tämä toinen lisäkysymys oli jo verrattain paljon laajempi, kuin mihin varsinainen kysymys antaisi aiheita. Kysymys koski nimenomaan valtion eläkejärjestelmiä. Käsitelmäni mukaan tätä yleistä rintamamiesten eläkejärjestelmässä huomioimista koskeva kysymys on täällä esitetty ja siihen asiaan tullaan myöhemmin vastaamaan.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ed. Veikko Turusen suull. ksm. n:o 59 perhe-eläketujen kehittämisestä.

Ed. Veikko Turunen: Herra puhemies! Kysyn valtioneuvoston asianomaiselta jäseneltä kunnioittavasti seuraavaa:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, ettei perhe-eläkettä nauttiva leski avioliittoon mennessään menettäisi oikeuttaan perhe-eläkkeeseensä eikä, mikäli hänen puolisonsa kuolee, jäisi ilman eläkettä ollessaan alle 60-vuotias?

Sosiaali- ja terveystministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Veikko Turusen suulliseen kysymykseen vastaan kunnioittavasti seuraavaa:

Perhe-eläkelakia säädettäessä katsottiin, että myöhemmällä iällä leskeksi jäävät naiset ovat siinä määrin maassamme erityisen taloudellisen tuen tarpeessa, että heille, sikäli kuin heidän muut tulonsa eivät ylitä määrättyä rajaa, tuli antaa oikeus leskeneläkkeeseen. Tarkoituksena ei ole laajentaa tätä oikeutta koskemaan sellaisia henkilöitä, jotka uuden avioliiton kautta lakkaavat olemasta edellä tarkoitettuja leskiä. Perhe-eläkelain mukaan laissa tarkoitettu leski saa eläkkeen puolisonsa kuoleman jälkeen ollessaan alle 60-vuotias.

Ed. Veikko Turunen: Herra puhemies! Onko oikein, että naispuolisia leskiä rangaistaan eläkkeen menettämisellä silloinkin, kun he solmivat avioliiton kansaneläkkeellä olevan miehen kanssa?

Sosiaali- ja terveystministeri Kaipainen: Herra puhemies! Saanen ehkä vastata viittamalla hiukan laajemmin niihin periaatteisiin, jotka perhe-eläkelakia säädettäessä otettiin huomioon. Tällöinhän perhe-eläkelain mukaan leskeneläkkeeseen ovat oikeutettuja alle 65-vuotiaat naispuoliset lesket, joiden huollettavana on perhe-eläkkeeseen oikeutettu lapsi; toiseksi yksinäiset naispuoliset lesket, jotka miehensä kuollessa ovat 40—59-vuotiaita, jos avioliitto on jatkunut yli kolme vuotta ja solmittu ennen kuin mies on täyttänyt 60 vuotta edellyttäen, että vuositulot eivät ylitä tiettyjä rajatuloja; ja muutkin alle 65-vuotiaat naispuoliset lesket kuuden kuukauden ajan miehen kuolemasta tiettyillä edellytyksillä. Leskeneläkettä ei makseta sellaiselle, joka saa kansaneläkettä, lukuun ottamatta sitä osaa, miltä osin leskeneläke olisi tätä suurempi.

Leskeneläkkeen tarkoituksena ei ole ollut missään vaiheessa olla "avioliittopalkkiona", minkä vuoksi sen kehittämistä tuloharkintaa lieventävään suntaan ilman tarkkaa tutkimusta olisi vältettävä. Perhe-eläkelain varsinainen tarkoitus on nimenomaan lapsiperheiden tukeminen toisen huoltajan kuollessa, ja yhdenmukaisesti, niin kuin muissakin pohjoismaissa on tapahtunut, sitä on yleensä ajateltu kehitettäväksi lapsiperheitä suosivaan suuntaan. Leskeneläke on käsitykseni mukaan hiljalleen häviävä jäännös niiltä ajoilta, jolloin naisten ei katsottu voivan elättää itseään.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ed. Ronkaisen suull. ksm. n:o 60 oluen tarjoilemisesta vanhainkodeissa.

Ed. Ronkainen: Herra puhemies! Valtionneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi pyydän kohteliaimmin saada tehdä seuraavan kysymyksen:

Onko hallituksen mielestä voimassa olevien ohjesääntöjen mukaista se, että eräissä vanhainkodeissa tarjoillaan olutta?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Ed. Ronkaisen kysymykseen pyydän kunnioittavasti vastata seuraavaa:

Useimpien kunnalliskotien ohjesäännöt on laadittu pääosiltaan huoltoapulain vuonna 1956 antamisen jälkeen vuonna 1957 silloisen sosiaaliministeriön laatiman malliohjesäännön mukaisiksi. Tästä malliohjesäännöstä on kuitenkin monissa tapauksissa poikettukin mm. suurimpien kaupunkien laitoksissa. Sanotun malliohjesäännön 22 §:n mukaan hoidettava ei mm. saa tuoda eikä vastaanottaa väkijuomia eikä muita johtokunnan sopimattomiksi katsomia aineita. Käytännössä näin jyrkkä määräys ei ole osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi, koska laitokseen siirtymisen yhteydessä henkilöltä ei ole aiheellista kieltää sellaisia perusoikeuksia, jotka eivät ole ristiriidassa hänen tarvitsemansa hoidon kanssa.

Sosiaalihallituksessa on valmisteilla uudet ohjesääntömallit kunnalliskoteja ja kunnallisia vanhainkoteja varten. Niistä tullaan jättämään pois alkoholin käyttöä koskeva säännös, jolloin ohjeiden antaminen asiasta jäisi laitoksen ylläpitäjän tehtäväksi. Kunnallisten vanhainkotien, joita on tällä hetkellä vasta 35, ja yksityisten

vanhainkotien ohjesääntöihin ei yleensä sisälly alkoholin käyttöä kieltävää määräystä.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 61 ylimääräisten sotaeläkkeiden käsittelemisestä.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Teen kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Miksi ylimääräisten sotaeläkkeiden hakemusia ei käsitellä ja hylättäväksi todettujen hakemusten hylkäyspäätöksiä ei lähetetä asianomaisille?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ed. Veikko Vennamon suulliseen kysymykseen seuraavan vastauksen:

Rintamamiesten ylimääräisiä sotaeläkkeitä varten otettiin ensimmäinen määräraha vuoden 1968 tulo- ja menoarvioon. Sinä vuonna — siis vuonna 1968 — saapui hakemuksia 16 974. Myönteisiä päätöksiä annettiin 1 389 kappaletta, lähinnä myönnettyjen määrärahojen puitteissa. Vuonna 1969 saapui uusia hakemuksia 9 026. Uusia myönteisiä päätöksiä annettiin 6 802 kappaletta. Vuodelta 1970 olivat vastavat luvut 10 555 uutta hakemusta ja 4 845 myönteistä päätöstä. Vuonna 1971 saapui syyskuuhun mennessä, jolloin rintamasotilaseläkelaki tuli voimaan, 3 825 uutta hakemusta. Myönteisiä päätöksiä annettiin tuohon aikaan mennessä 961. Hakemuksia oli siis kaikkiaan 40 380 kappaletta ja eläkkeitä myönnettiin 13 997 kappaletta. Hylkäyspäätöksiä annettiin vuosina 1970—71 6 759 kappaletta.

Näiden eläkkeiden myöntäminen perustui aina hakijan taloudellisen aseman arvosteluun eli siis tarveharkintaan. Kun määrärahaa oli tietty määrä käytettävissä ja kun tätä määrärahaa vuodesta toiseen nostettiin, voitiin myös tarveharkintaa vuosien mittaan lieventää. Tämän vuoksi harkittiin aluperin tarkoituksenmukaiseksi sellainen menettely, että hylkäyspäätöksiä ei tarveharkinnan perusteella yleensä tehty, vaan kunakin vuonna käsiteltiin koko hakemusaineisto uudelleen. Tällöin voitiin hyvin usein useissa tapauksissa eläke myöntää myös silloin, kun hakemus oli tehty aikaisempana vuonna. Mikäli hylkäyspäätöksiä olisi annettu, olisi tällaisen päätöksen saajan pitänyt seuravana vuonna tehdä uusi hakemus. Käytettyä me-

netelmää pidettiin tarkoituksenmukaisimpana keinona sen saavuttamiseksi, että eläkkeiden myöntäminen tapahtui mahdollisimman tasapuolisesti ja jotta uusiutuvien anomusten tekemiseltä olisi vältytty. Kun määrärahaa tarkoitukseen ei ole enää kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa varattu, tullaan hylkäyspäätökset antamaan nyt vielä avoinna olevissa asioissa.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Kun vastaus on yksipuolinen, tiedustelen vielä:

Miksi rintamaveteraanien eläkelain säätämisen jälkeen ei ole annettu ylimääräisten sota-eläkkeiden hakemusten käsittelystä asianomaisille viranomaisille hallituksen toimesta ohjeita, vaan ne puuttuvat tai ovat olleet epätäydelliset?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! On ilmeistä, että käytännöllisesti katsoen kaikki ne, jotka olivat anoneet ylimääräistä rintamamieseläkettä, ovat anoneet lakiin perustuvaa rintamasotilaseläkettä. Tammiukuun loppuun mennessä tänä vuonna oli näet 223 747 rintamasotilasta ehtinyt jättää hakemuksensa. On tietysti selvää, että täydellistä tarkistusta siinä suhteessa, missä määrin nämä todella peittävät toisensa, ei ole ennätetty suorittaa.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Kun asiassa on kulunut varsin monta kuukautta ja kun on aivan selvää, että kaikki ylimääräisen sotaeläkkeen hakijat eivät suinkaan täytä rintamaveteraanien eläkelain vaatimuksia, niin tiedustelen:

Aikooko hallitus järjestää näille ulkopuolelle jääville ylimääräisen sotaeläkkeen tarvitsijoille asianmukaiset määrärahat ja myös antaa asianmukaiset ohjeet, niin että eläkkeitä voidaan myöntää?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriö asetti joulukuun 29 päivänä viime vuonna toimikunnan, jonka tehtävänä on saatujen kokeusten perusteella tutkia, onko rintamasotilaseläkkeestä annettua lakia sovellettaessa havaittu epäkohtia, jotka vaativat lain tarkistusta. Lisäksi toimikunnan tulee pohtia rintamapalveluksessa olleiden naisten ja alle 55-vuotiaitten erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien rintamamiesten eläkekysymyksen järjestämistä sen toimeksiannon mukaan. Toimikunnalle työn valmistumista varten varattu

määräaika päättyy tämän kuukauden lopussa. Toimikunnan työn valmistuttua tulee harkittavaksi, olisiko tulo- ja menoarvioon syytä uudelleen sisällyttää määräraha ylimääräisten sota-eläkkeiden myöntämistä varten lähinnä sellaisia tapauksia silmällä pitäen, joita rintamasotilaseläkelaki ei peitä mahdollisine parannuksineenkaan, mutta joissa eläkkeen myöntäminen kuitenkin olisi tarpeellista ja kohtuullista.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 62 eläkkeiden suuruudesta eri eläkejärjestelmissä.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Teen jälleen kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Pitääkö hallitus oikeana, että TEL:in korkein eläke on 42 % vuosipalkasta mutta virkamiesten 65 % vuosipalkasta sekä LEL:in eläke vielä alhaisempi?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastaan kunnioittavasti ed. Vennamon kysymykseen seuraavaa:

Täysimääräinen TEL- ja LEL-eläke kaksilapsiselle eläkkeensaajalle on nykyisin noin 59 %:n tasoa palkasta. Kokonaiseläke kansaneläkkeineen johtaa aivan suurituloisimpia lukuun ottamatta jo 66 %:n eläkkeeseen tai sen yli. Jos otetaan huomioon verotuksen vaikutus, ovat eläkkeensaajan käytettävissä olevat tulot prosentuaalisesti vielä lähempänä aktiivianjan ansioita. Lapsettomallekin eläkkeensaajalle täysimääräinen nettoeläke on 65 % tai tämän yli nettopalkasta aina 2 500 markan kuukausituloon saakka. Erot virkamieseläkkeiden ja muiden työeläkkeiden välillä ovat siis lainmuutoksien kautta jo selvästi kaventuneet. Hallituksen käsityksen mukaan tätä kehityssuuntaa on tietenkin edelleen jatkettava.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Kun hallitus kuitenkin myöntää asiassa olevan puutteita, teen vielä asiaan liittyvänä yksityiskohdaisemman tiedustelun:

Katsooko hallitus oikeaksi, että eräissä tapauksissa eläke myönnetään neljän viimeisen vuoden ansion, yleensä kahden parhaimman vuoden ansion perusteella, jolloin eläke jää kohtuuttoman alhaiseksi?

Sosiaali- ja terveysministeri **K a i p a i n e n**: Herra puhemies! Tämä on seikka, josta on varsin pitkälti keskusteltu myöskin työmarkkinajärjestöjen piirissä, samaten hallituksen piirissä, ja tätä järjestelmää ei välttämättä ole pidettävä oikeudenmukaisena. Se ei kaikissa tapauksissa myöskään sitä ole. Asiasta on keskusteltu tietävästi työmarkkinajärjestöjen sosiaalipakettineuvotteluissa, mutta niissä ei vielä tässä kieroksessa päädytty ratkaisuun, joka olisi ollut lakitekstiin tämän jälkeen kirjoitettavissa, mutta asiaa selvitetään ja tutkitaan.

Ed. **V. V e n n a m o**: Herra puhemies! Kun asiassa on selvästi epäkohtia, tiedustelen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin riipumatta myös työmarkkinajärjestöistä, koska kysymyksessä on yhteinen valtakunnallinen sosiaaliturvakysymys?

Sosiaali- ja terveysministeri **K a i p a i n e n**: Herra puhemies! Kysymyksessä on joka tapauksessa työmarkkinaosapuolia koskettava kysymys, ja hallitus aikoo ryhtyä toimenpiteisiin yhteistoiminnassa neuvottelemalla näistä kysymyksistä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ed. **Aino Karjalaisen** suull. ksm. n:o 63 Pelson hallakoeaseman toiminnan lopettamisesta.

Ed. **Aino Karjalainen**: Herra puhemies! Valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitän kunnioittavasti seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus suhtautuu eräissä komiteamietinnöissä ehdotettuun Pelson hallakoeaseman toiminnan lopettamiseen?

Maa- ja metsätalousministeri **H a p p o n e n**: Herra puhemies! Kansanedustaja **Aino Karjalaisen** suulliseen kysymykseen vastaan kunnioittaen seuraavaa:

Pelson hallakoeasema on perustettu aikoinaan tutkimaan ensisijaisesti maatalousmeteorologiaa. Kun maatalouden tutkimuskeskus siirretään Tikkurilasta Jokioisiin ja kun Jokioisissa jo sijaitsee ilmatieteellinen observatorio, on maatalouden tutkimus- ja tarkastuskomitea helmikuun 29 päivänä 1972 jättämässään mietinnössä pitänyt tarkoituksenmukaisena, että maatalousmeteorologian tutkimus tästä lähtien järjestetään yhteistyönä ilmatieteellisen observa-

torion kanssa Jokioisista käsin. Tämän johdosta komitea on ehdottanut Pelson hallakoeaseman lakkauttamista. Mainittu mietintö on parhaillaan lausunnolla. Valtioneuvosto tulee, sen jälkeen kun lausunnot on saatu, tekemään ratkaisunsa Pelson hallakoeaseman mahdollisesta lakkauttamisesta ja maatalousmeteorologisen tutkimuksen siirtämisestä Jokioisiin.

Ed. **Aino Karjalainen**: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen:

Miten Pohjois-Suomen maatalouden kannalta tärkeitä hallakysymyksiä voidaan tutkia Jokioisista käsin?

Maa- ja metsätalousministeri **H a p p o n e n**: Herra puhemies! Tähän kysymykseen voin vastata: Siinäkin tapauksessa, että Pelson hallakoeasema siirrettäisiin Jokioisiin, maatalouden koetoiminnan piiriin jää Pohjois-Suomeen koeasemia, jotka yhteistoiminnassa Jokioisissa olevan laitoksen kanssa voivat tätä asiaa selvittää.

Ed. **Aino Karjalainen**: Herra puhemies! Haluaisin kunnioittavasti kysyä vielä:

Olisiko mahdollista säilyttää entinen tutkimusteho Pohjois-Suomessa esimerkiksi siirtämällä vastaava toiminta Oulun yliopiston yhteyteen?

Maa- ja metsätalousministeri **H a p p o n e n**: Herra puhemies! Vastauksena tähän lisäkysymykseen pyydän esittää: Tämä asia on ratkaistavissa vasta sen jälkeen, kun tästä komiteamietinnöstä on saatu lausunnot hallituksen nähtäväksi.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ed. **H. Niskas**en suull. ksm. n:o 64 teollisuuden jätevesien kalastajille aiheuttamien vaikeuksien korvaamisesta.

Ed. **H. Niska**n: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä vesistöön laskettujen teollisuuden jätevesien aiheuttamien toimeentulovaikeuksien korvaamiseksi kalastajille?

Maa- ja metsätalousministeri **H a p p o n e n**: Herra puhemies! Kansanedustaja **Helvi Niska**-

sen suulliseen kysymykseen vastaan kunnioitetaan seuraavaa:

Teollisuuden jätevesien johtamisesta vesistöön kalastajille aiheutuva elinkeinotoiminnan vaikeutuminen ja siihen liittyvät korvauskysymykset ovat olleet useaan otteeseen harkittavina maa- ja metsätalousministeriössä. Ministeriö tulee ensi tilassa asettamaan asiantuntijoista, eri etupiirien edustajista ja myös poliittisesta kentästä koostuvan toimikunnan kiireellisesti asiaa selvittämään sekä tekemään tarpeelliseksi katsottavat ehdotukset asian hoitamiseksi.

Ed. H. Niskanen: Herra puhemies! Esitän seuraavan lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että Perämeren alueella, mm. Oulun seudulla, on kalan myynti huomattavasti vähentynyt kaloissa todetun elohopeapitoisuuden vuoksi ja että tämä on aiheuttanut Oulun edustajan kalastajille erittäin suuria taloudellisia menetyksiä?

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Vastauksena tähän kysymykseen pyydän kunnioittaen esittää: Hallitus on tietoinen tästä. Mutta tämä ei koske yksinomaisesti Perämeren alueen kalastajia, vaan eräillä jokisuilla on vastaavia ilmiöitä todettavissa.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 65 tuomioistuimen maksamismääräyksen täytäntöönpanomahdollisuudesta ulkomailla.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kysyn kunnioittavasti ministeriltä:

Milloin hallitus antaa esityksen tuomioistuimen maksamismääräyksen täytäntöönpanomahdollisuudesta ulkomailla?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Ed. Vaittisen suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittaen vastata seuraavaa:

Kysymys maksamismääräyksen täytäntöönpanokelpoisuudesta ulkomailla ei ole Suomen hallituksen yksin ratkaistavissa. Pohjoismaiden osalta asia on tarkoitus selvittää yhtenäisen lainsäädännön avulla, joka tulisi voimaan samanaikaisesti kaikissa pohjoismaissa. Suomessa on asiaa valmisteltu, ja se on edistynyt niin pitkälle, ettei ole estettä lainsäädännön toteuttamiseen Suomen puolesta vuoden 1973 aikana. Sen jälkeen kun edellytykset uuden täytäntöön-

panolainsäädännön voimaan saattamiselle ovat kaikissa pohjoismaissa olemassa, hallitus tulee välittömästi antamaan eduskunnalle tarpeelliset esitykset asiassa.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kysyn lisäksi:

Onko hallituksen ja ministerin tiedossa se tosiasia, että juuri monet vanhukset ovat joutuneet hyväuskoisina velanantajina suuriin vaikeuksiin tässä kysymyksessä?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Hallituksen tiedossa on, että varsin suuria epäkohtia maksamismääräysten täytäntöönpanokelvottomuudesta aiheutuu varsinkin nyky-aikana, jolloin suomalaisia on varsin paljon siirtynyt muihin pohjoismaihin. Tästä syytä on Suomi tehnyt pohjoismaiden oikeusministereiden kokouksessa jo vuonna 1965 aloitteen siitä, että tämä asia järjestettäisiin ainakin pohjoismaiden kesken. Tältä pohjalta asiaa on sitten valmisteltu. Kuten jo edellä mainitsin niin Suomen osalta ollaan varsin pitkällä, mutta kaikki muut pohjoismaat eivät kenties ole samassa tahdissa tulleet perässä.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kysyn vielä kunnioittavasti:

Voiko hallitus ja ministeri kiirehtiä muita pohjoismaita tässä kysymyksessä?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Minä pahaa pelkään, että allekirjoittanut voi varsin vähän siinä tehdä. Mutta on todettava, että mm. Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa on säännöllisesti tämä asia ollut esillä ja vielä syksyllä 1971 pidetyssä kokouksessa pidettiin kaikkien pohjoismaiden taholta erittäin todennäköisenä, että lainsäädäntötyö olisi edistynyt vuoteen 1973 mennessä niin pitkälle, että lakiesitykset voitaisiin antaa. Juuri vähän aikaa sitten päättyneessä Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa täällä Helsingissä kuitenkin ilmoitettiin mm. Tanskan taholta, ettei täytäntöönpanolakeja todennäköisesti voitaisi saattaa voimaan sanottuna vuoden 1973 ajan-kohtana.

Seuraava virkamieskokous tästä asiasta pidetään Ruotsissa loppukesällä 1972, ja sen jälkeen kenties ollaan vähän viisaampia asiassa.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ed. Vaittisen suull. ksm. n:o 66 kansan- ja rintamasotilaseläkkeen varassa elävien eläketurvan kohottamisesta.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kysyn kunnioittavasti:

Milloin hallitus antaa esityksen kansaneläkkeen ja rintamasotilaseläkkeen varassa elävien kansalaisten eläketurvan kohottamisesta vähimmäispalkkatasolle?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastaan kunnioittavasti ed. Vaittisen suulliseen kysymykseen seuraavaa:

Eläketurvan kohottamisen vähimmäispalkkatasolle kysymyksessä esitetyllä tavalla voidaan arvioida lisäävän kustannuksia noin 1,5 mrd. markalla vuodessa. Vasta sitten kun keinot näitten varojen hankkimiseksi on selvitetty, voidaan kysymyksessä tarkoitettua korotusesityksen antaminen ottaa ajankohtaisesti harkittavaksi.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Kysyn arvoisalta ministeriltä:

Uskooko ministeri, että mainitut ihmiset ovat tuon ministerin mainitseman rahasumman aikanaan maallemme tienanneet?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Vaittiselle minun on syytä todeta, että minä en ole oikein kansantalousmies, ja näitä menneiden arvioita en tullut tähän mennessä kyllä suorittaneeksi; saattaa olla mahdollista.

Ed. Vaittinen: Herra puhemies! Anteeksi tämä puhetuulusuus — kysyn kuitenkin: Miten ministerin mielestä mainitsemini ryhmään kuuluvat kansalaiset voivat päivittäisten lääke- ym. menojen ollessa kyseessä tulla toimeen vähimmäispalkkaa pienemmällä eläkkeellä?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Kokonaisuudessaan sosiaaliturvan kehittäminen on voimakkaasti vireillä ja tapahtuu niitten päätösten varassa, jotka aikaisemmin on tehty. Hallitus toki tutkii eläketurvan korottamista erityisesti niitten henkilöitten osalta, jotka ovat eläkkeen varassa heikoimmin toimeentulevia. Rintamasotilaseläkkeiden osalta taas viittaa ed. Veikko Vennamon suulliseen kysymykseen antamaani vastaukseen, jossa kerroin siitä toimikunnasta, joka ministeriön toi-

mesta joulukuun lopussa asetettiin, ja sen toimeksiannosta.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ed. Lemströmin suull. ksm. n:o 67 kansalais- ja työväenopistojen opettajain palkkauksesta.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin kansalais- ja työväenopistojen opettajain palkkauksen saattamiseksi samanarvoiseksi iltaoppikoulujen ja iltalinjan opettajain palkkauksen kanssa?

Ministeri Holappa: Herra puhemies! Vastauksena ed. Lemströmin suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kansalais- ja työväenopistojen valtionavusta annetun asetuksen 20 §:n mukaan opetusministeriön tulee vahvistaa yleisperusteet, joiden mukaan rehtorien ja opettajien palkkaus ja eläke-menot voidaan hyväksyä valtionapuun oikeuttaviksi. Voimassa olevat palkkausperusteet on vahvistettu opetusministeriön päätöksellä 25 päivänä syyskuuta 1963, ja niiden mukaan voidaan kansalais- ja työväenopiston päätoimiselle opettajalle maksaa valtionapuun oikeuttava palkka enintään seuraavien palkkausluokkien mukaan: filosofian kandidaatille tai vastaavalle A 21—25 palkkausluokan mukaan, humanististen tieteiden kandidaatille A 20—23 palkkausluokan mukaan, kansakoulunopettajalle ja harjoitusaineen opettajalle A 18—21 palkkausluokan mukaan. Päätoimiseksi katsotaan opettaja, jonka työvelvollisuus on määrätty vähintään 20 viikkotunniksi.

Kouluhallitus on 29.7.1971 antanut ohjeet kansalais- ja työväenopiston opettajan työvelvollisuudesta, joiden mukaan nämä opettajat on työvelvollisuuteen nähden rinnastettava vastaavan koulutuksen saaneeseen opettajaan muissa oppilaitoksissa käyttäen vertailuperusteena kokonaistyövelvollisuutta vuodessa. Kokonaistyövelvollisuus jaetaan kansalais- ja työväenopistossa opetusvelvollisuuteen ja muuhun työvelvollisuuteen. Vuotuinen kokonaistyövelvollisuus määräytyy yliopistollisen loppututkinnon suorittaneella opettajalla valtion oppikoulun vastaavan aineen nuoremman lehtorin viikkotuntimäärän mukaan, tämä kerrottuna 35:llä. Ope-

tusvelvollisuus muodostaa kokonaistyövelvollisuudesta opetustunteina vähintään kaksi kolmasosaa ja muu työvelvollisuus 350 tuntia. Valtion iltaoppikouluissa ja valtion oppikoulujen iltalinjoilla on A 25 palkkaussuokan ja A 23 palkkaussuokan lehtorin virkoja ja niitä vastaavia ylimääräisiä toimia. Opetusvelvollisuus kumpaankin palkkaussuokkaan sijoitetun lehtorin virassa on 17 viikkotuntia. Sanottu oppivelvollisuus on päiväkouluna toimivan oppikoulun opetusvelvollisuuksia pienempi. Kun iltaoppikouluissa on pienemmin tuntimäärin päästävää samoihin tavoitteisiin kuin päiväkouluna toimivassa oppikoulussa, on opettajien luokan ulkopuolisen työn osuutta jouduttu lisäämään ja opetusvelvollisuutta pienentämään päiväkouluissa toimivan opettajan opetusvelvollisuuteen nähden.

Palkkaussuokkiin sijoittelun osalta ovat vastaavan kelpoisuuden omaavat opettajat kansalais- ja työväenopistoissa sekä iltaoppikouluissa ja oppikoulujen iltalinjoilla samassa asemassa. Opetusvelvollisuudet ovat iltaoppikouluissa ja oppikoulujen iltalinjoilla alhaisemmat kuin kansalais- ja työväenopistoissa.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Koska tässä tuli todistetuksi tätä eriarvoisuutta, niin esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että palkkauksen eriarvoisuuden johdosta koituu vaikeuksia pätevän ja tehokkaan opettajavoiman saamiselle kansalais- ja työväenopistoihin?

Ministeri Holappa: Herra puhemies! Vastauksena ed. Lemströmin ensimmäiseen lisäkysymykseen esitän kunnioittavasti:

Kuten edellisestä vastauksesta selvisi, on asianomaisten opettajien nykyinen palkkaus oikeassa suhteessa heidän opetusvelvollisuuteensa. Kansalais- ja työväenopistojen opettajien palkkaus on ollut valtiovarainministeriön asettaman aikuisoppilaitosten palkkaustoimikunnan tutkitavana. Mainittu toimikunta, jossa viranomaisten ohella aikuisoppilaitosten opettajien ja työntekijöiden järjestöt ovat olleet edustettuina, on jättänyt tammikuussa 1972 mietintönsä valtiovarainministeriölle. Toimikunta ehdottaa määräusikorotusoikeuden ulottamista myös kansalais- ja työväenopistojen opettajille. Muussa suhteessa ei ehdoteta muutosta voimassa oleviin palkkausperusteisiin.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Mielestäni en saanut tarpeellista vastausta, ja siksi esitän kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Katsooko hallitus tarpeelliseksi sellaiseen lopputulokseen pääsemisen, jolla turvataan yleensä vähävaraisen väestön lisäopintoihinsa käyttämien kansalais- ja työväenopistojen opettajavoimien pätevyys oikeudenmukaisen palkkauksen avulla?

Ministeri Holappa: Herra puhemies! Kansalais- ja työväenopistoista on kolme neljäsosaa kunnallisia laitoksia. Tästä johtuu, että kansalais- ja työväenopistojen opettajien palvelussuhteen ehdoista tulee määrätä kunnallisen virkaehtosopimuslain mukaisin virkaehtosopimuksin, joita tehtäessä neuvottelu- ja sopimusosapuolina ovat kunnallinen sopimusvaltuuskunta ja työnteijäpuolen järjestöt. Eduskunnan palkkavaltuuskunnan hyväksyttyä virkaehtosopimuksista aiheutuvat menojen lisäykset tulee opetusministeriö vahvistamaan yksityisten kansalais- ja työväenopistojen osalta vastaavat muutokset opettajien palkkauksen perusteisiin.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ed. Linkolan suull. ksm. n:o 68 kotitalouden opetuksen tavoitteesta oppikouluissa.

Ed. Linkola: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kysymyksen:

Mikä on hallituksen käsityksen mukaan kotitalouden opetuksen tavoite oppikouluissa?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Linkolan suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Koska oppikoulun oppiennätysten vahvistaminen kuuluu kouluhallitukselle, hallitus ei ole joutunut ottamaan kantaa kotitalouden opetuksen tavoitteisiin erikseen. Nykyisten oppiennätysten mukaan opetuksen päämääränä on antaa oppilaille sellaisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, joita he nimenomaan perheen jäsenenä tarvitsevat. Tiedot, joita pyritään oppilaille jakamaan, liittyvät ravintoon, ruokatarvihin, ruoan valmistukseen, kodin talouteen, kodin ja vaatteiden hoitoon, materiaaleihin, asumiseen ja lasten hoitoon. Tavoitteena on myöskin tarjota oppilaille heidän taipumustensa mukaista toimin-

taa, kehittää arvostelukykyä ja omakohtaista vastuuta sekä taloudellisten, esteettisten ja eettisten näkökohtien huomioon ottamista.

Voidaan todeta, että uudistettaessa valtion oppikoulujen lukusuunnitelmia vuonna 1971 tuli kotitalouden perusopetus pakolliseksi myös pojille, niin kuin se tulee olemaan peruskoulusakin. Peruskoulun tavoitteet tulevat viimeistään sovellettaviksi siirryttäessä peruskoulujärjestelmään, mikäli niitä ei määrätä sovellettaviksi jo aikaisemmin.

Ed. Linkola: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen seuraavan lisäkysymyksen:

Millä perusteilla hallitus katsoo nykyisellä määrärahalla eli 1 markalla oppilasta ja oppituntia kohden päästävän näihin opetusministerin edellä luettelemiin tavoitteisiin?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! On aivan selvää, että määrärahoja voitaisiin korottaa. Kysymyshän on kuitenkin nyt siitä, että me olemme siirtymävaiheessa, siirrymme peruskouluun, ja pääpaino on nyt peruskoulun puolella. Tätä varten oppikoulujen kotitalouden opetus on nyt siinä pisteessä kuin se tällä hetkellä on. Tarkoitus ei ole nyt kovasti lisätä määrärahoja sillä puolella.

Ed. Linkola: Herra puhemies! Esittäisin edelleen lisäkysymyksen:

Mitä hallitus aikoo sitten tehdä tämän oppikoulujen kotitalouden opetuksen tavoitteen ja käytännön toteuttamisen välisen epäkohdan poistamiseksi, jos ei kerran määrärahoja aiota korottaa?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Kuten juuri sanoin, tämä on ongelma, joka poistuu nyt sitä mukaa kuin siirrytään peruskouluun. Päätös siirtymisestä tehtiin eilen, ja nyt voidaan jo ruveta ohjelmoimaan opetussuunnitelmia tämän toimeenpanopäätöksen mukaisesti. Edelleen on kysymys siitä, että peruskoulun opetussuunnitelma otettaneen käyttöön valtakunnallisesti aivan lähivuosina, osittain jo tänä syksynä, oppikouluissa, ja näin ollen tämä ongelma on, kuten sanoin, ongelma, joka on pois siirtymässä.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Seuraavat suulliset kysymykset, 16)—19) asia, siirtyvät seuraavaan istuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

23. Perjantaina 24 p. maaliskuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 5; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 40; lak.al. n:ot 481 ja 484.

2) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 6; sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 10.

Ensimmäinen käsittely:

3) Ehdotus laiksi Oulun yliopistosta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 15.

4) Ehdotus laiksi maankäyttölain 94 §:n 1 momentin soveltamisesta

Asiakirjat: Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 29.

5) Ehdotus laiksi työntekijäin vuosilomasta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 45.

Esitellään:

6) Hallituksen esitys n:o 51 oikeudenkäyntiä huoneenvuokra-asioissa koskevaksi lainsäädännöksi

Siv.

7) Hallituksen esitys n:o 52 laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Siv.

267

8) Hallituksen esitys n:o 53 laiksi kansakoululain muuttamisesta

”

9) Hallituksen esitys n:o 54 laiksi tieliikennelain muuttamisesta

”

238

10) Ed. Fribergin ym. lak.al. n:o 486 laiksi valtion väestönsuojelukoulusta ..

”

Pöydällepanoa varten esitellään:

265

11) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta luovuttaa eräs tila Tornion kaupungille

”

12) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta

268

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aalto, Aro, Asunta, Hostila, Kohtala, T. M. Koivisto, Mäki, Paasio, Pajunen, Salolainen, Teir, Uusitalo ja Westerholm.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

267

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virkatehtävien takia edustajat Hostila

ja Paasio ja yksityisasiain vuoksi ed. Pajunen, tämän kuun 27 päivään sairauden takia ed. Westerholm sekä yksityisasiain vuoksi tämän kuun 30 päivään ed. Uusitalo ja tämän kuun 28 ja 29 päiviksi ed. Loikkanen.

Ed. Siltasen edustajantoimi.

Puhemies: Luetaan ed. Siltasen eduskunnalle osoittama kirjelmä.

Sihtööri lukee:

”Eduskunnalle.

Tultuani nimitetyksi Turun ja Porin läänin maaherran virkaan 1. 4. 1972 lukien anon kunnioittavasti vapautusta eduskunnan jäsenyydestä tulevan huhtikuun alusta alkaen.

Helsingissä 21 päivänä maaliskuuta 1972.

Sylvi Siltanen.”

Puhemies: Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet ministeri Lindblomin vastaus ed. Knuutilan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 16 Neste Oy:n säiliölaivahankinnoista, liikenneministeri Nevalaisen vastaukset ed. Sandelinin kirjalliseen kysymykseen n:o 18 Oy Yleisradio Ab:n teknillisten hankintojen sijoittamisesta kotimaahan, ed. Tikkasen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 19 kotimaisten tuotteiden käyttämisestä tierakennustoiminnassa ja ed. Kivistön ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 20 opiskelijalippujen hinnan kohoamisesta aiheutuvien haittojen korvaamisesta opiskelijoille, sisäasiainministeri Viitasen vastaus ed. Laineen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 26 manttaalikuntalaitoksen lakkauttamisesta, oikeusministeri Paavolan vastaus ed. Sinisaloon kirjalliseen kysymykseen n:o 28 huoltoapulain

5 §:n nojalla maksettavien eläkkeiden etuudesta konkurssissa sekä ministeri Fredrikssonin vastaus ed. Laineen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 38 työturvallisuusnäkökohtien huomioon ottamisen tehostamisesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväsiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 40 sekä lak.al. n:o 481 ja 484, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 5. Ensinnä sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Esillä olevan valtalain yhteydessä on käyty julkisuudessa melkoista poliittista kohinaa. Kysymyksessä ei ole tällöin ollut Suomen kansan ja yrittäjätoiminnan etu, vaan puoluepoliittiset tavoitteet. SKDL haluaisi käyttää valtalakia sosialistisen Suomen rakentamiseksi ja nimenomaan yksityisen yrittäjätoiminnan tukahduttamiseksi. Kokoomus taas haluaisi saada aikaan sellaisen valtalain, joka kyllä on avuksi suurteollisuudelle ja pääomavallalle, mutta muutoin jättää kansalaiset ja pienyritteliäisyyden oman onnensa nojaan. Molemmat äärisuunnat ovat kuitenkin muulla kuin Suomen kansan etujen mukaisella asialla.

Terve järki sanoo, että hallituksella, olipa se minkä suuntainen tahansa, tulee olla mahdollisuus hoitaa maan taloutta yrittäjätoiminnan ja koko kansan tarpeiden mukaisesti. Jos jollakulla suuntauksella on vastenmielisyyttä hallitusta kohtaan, ei se saisi vaikuttaa valtalain kä-

sittelyyn ja sisältöön, sillä alistetaanhan kaikki hallitusten valtalain nojalla tekemät ratkaisut eduskunnan hyväksyttäväksi. Kun hallitus käyttää valtalakia väärin, on hallitusta vaihdettava eikä kirjoitettava valtalaki sen vuoksi huonommaksi.

Valtalaki ei ole säännöstely-Suomen rakentamista varten, vaan kansamme toimeentulon parantamisen ja kansantulon lisäämistä sekä yrittäjätoiminnan tukemista varten. On kyllä totta, että kansanrintamahallitukset ovat laajalti käyttäneet valtalakia väärin.

Hinta- ja palkkaneuvostossa ovat olleet edustettuina kaikki muut puolueet paitsi SMP. Hinta- ja palkkaneuvosto toimii hallituksen alaisena. Byrokraatia, viivyttely ja poliittinen väärämielisyyden on kuitenkin kukkinut käytännön ratkaisuisissa. Valtio on saanut estottomasti nostaa hintoja aina polttoaineiden, rautatietariffien, sairaalamaksujen ja alkoholin hintoja myöten. Samoin on saanut tehdä suurteollisuus, mutta nimenomaan pieniä työvaltaisia yrityksiä on pidetty erittäin tiukalla.

Valtaosa hinnoista on ollut valvonnan ulkopuolella, ja jo tämä yksistään on johtanut jatkuvaan kansaa köydyttävään hintavyöryyn. Kuitenkin vapaa kehittyvä talous tarvitsee kansan syvien rivien ostokykyä. Ostokyvyn heikkeneminen johtaa pula-aikaan ja työttömyyteen. Taloudellinen taantuma ja työttömyys köyhdyttävät kansaa sekä autioittavat maatamme. Mutta epäkansanvaltaisen talouspolitiikan johdosta samanaikaisesti suuryhtiöt ja valtio ovat rikastuneet. Näin ei saisi jatkua. Nimenomaan asuntojen vuokrapäätökset Karjalaisen hallituksista alkaen ovat olleet hämmästyttävän kaavamaisia ja väärämielisiä. Pienomistajat ja pienituloiset vuokralaiset aina pienyrittäjiä myöten on todellisuudessa unohtettu, mutta gründerit ja kiskurivuokria perivät ovat olleet suosittuja ja saaneet jopa jatkuvia korotuksia pienomistajien ollessa byrokraattisen säännöstelyn paineen alla.

SMP vaatii uutta oikeudenmukaista ja tasa- puolista vuokrapäätöstä.

Perustuslakivaliokunnan hyväksymä valtalaki on asiallisesti samansisältöinen kuin nykyisin voimassa oleva valtalaki. Tehdyt korjaukset johtavat vain selvennyksistä, jotta vääryyttä ei voitaisi jatkaa. Korjaukset ovat itse asiassa kaikki tulleet sosialidemokraattisen hallituksen ja asianomaisten viranomaisten taholta. Lisäksi perustuslakivaliokunta on joutunut toteamaan, että Karjalaisen hallituksista alkaen vuokrapäätökset ovat olleet todellisuudessa laittomia. Eriarvoi-

suutta niin vuokranantajien kuin vuokralaisten keskuudessa on toteutettu, vaikka valtalaki ei sitä salli. Mutta kun perustuslakivaliokunnan enemmistö ei ole halunnut panna ministereitä valtakunnanoikeuteen, on jouduttu käyttämään sanontaa, että Paasion hallituksen aikaisempia hallituksia myötäilevä päätös on ollut arveluttava, mutta ei selvästi lainvastainen. Näin ministerit pelastuvat kastumasta ja valtakunnanoikeudesta, vaikka muodollisesti tämä asia ei ole valtalain säännös, se on sen soveltamisen kannotto ja säännös. Tosiasia lisäksi on, että Paasion hallitus on tähän laittomuuteen vähiten syyllinen ja sitäpaitsi Paasion hallitus halusi korottaa kiskurivuokria vähemmän kuin Auran hallitus, joskin myös teki vastaavasti enemmän vääryyttä pienomistajille. Uusi vuokrapäätös on nyt esillä olevan valtalain nimenomaisen uuden sanamuodon mukaan aivan välttämätön, mikäli hallituksen ministerit, olipa hallitus minkä suuntainen tahansa, haluaa pelastua valtakunnanoikeudesta.

Kun SMP lähtee siitä, että valtalaki on välttämätön kansan etujen ja pienyritteliäisyyden puolustamiseksi, niin me luonnollisesti hyväksymme valtalain, vaikka olisimmekin toivoneet lain yksityiskohtiin korjauksia. Niinpä emme hyväksy tontin vuokrien sitomista indeksiin ja omakotitalojen rasittamista kohtuuttomilla tontin vuokrilla kuntien rikastuttamiseksi pienomistajien kustannuksella. Tulemme tästä tekemään lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä korjausesityksen.

Lisäksi olisimme toivoneet, että valtalaisissa olisi selvästi velvoitettu hallitus tukemaan perhe- ja pienviljelmää väestön toimeentulon ja työllisyyden parantamiseksi sekä ryhtymään kaikkiin tarpeellisiin erikoistoimenpiteisiin kehitysalueiden väestön ja elinkeinotoiminnan tulevaisuuden turvaamiseksi niin, että syrjäseutujen tyhjeneminen väestöstä estyy ja kansalaisille turvataan toimeentulo kotiseudullaan.

Valtalain avulla tulisi ohjata talouspolitiikkaa ja vähentää kuntien rasituksia niin, että kunnan veroäyrin hinnan ja kansalaisten verorasituksen nousut estyvät. Samoin olisi estettävä pakkohuutokaupat sekä ryhdyttävä kiireellisiin toimenpiteisiin asutopulan poistamiseksi erityisesti käyttäen hyväksi kansalaisten omatoimisuutta ja lainojen myöntämistä kohtuullisella korolla ja riittävän pitkällä maksuajalla asuntoja tarvitseville.

Valtalain avulla tulisi myös pienentää tuloeroja ja alentaa suuria tuloja, turvata jokaiselle

Suomen kansalaiselle kunnollinen ansio sekä työn oikeus ja viivyttämätön kohtuullinen työttömyyskorvaus ja työttömyysvakuutus, turvata nuorisolle työmahdollisuudet ja kohtuullinen toimeentulo, turvata siirtotyömailla ja muualla kotoa kaukana työskenteleville asianmukainen päiväraha sekä järjestää piensäästäjille indeksiturva ja turvata heille kohtuullinen talletuskorko, vain eräitä esimerkkejä mainitakseni. Sama koskee autoilija-pienyrittäjiä ja koneurakoitsijoita. Samalla on alennettava polttoaineiden ja tarvikkeiden hintoja. Metsästä ansionsa saaville ja metsänomistajille olisi myös turvattava valtalalla oikeudenmukainen osuus puunjalosteiden ulkomaille viennin kokonaisuudesta sekä erityisen tärkeätä on ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin työvaltaisten yritysten toiminnan edistämiseksi sekä pienyritteliäisyyden pelastamiseksi aina pienkauppoja myöten.

Käikistä näistä asioista olisi ollut syytä ottaa selvittävä säännökset valtalakiin. SMP:n eduskuntaryhmä esitti vuosi sitten näitäkin korjauksia, mutta me jätimme yksin. Nytkään ei ole näyttänyt olevan mitään mahdollisuuksia valtalain näissä suhteissa täydentämiseksi, mutta huomautettakoon kuitenkin, että laki nykyisessäkin muodossaan antaa kaikissa näissä suhteissa istuvalle hallitukselle ratkaisevan tärkeät valtuudet. Myös siksi valtalaki on välttämätön. SMP on täysin selvillä siitä, että äskettäin tehdyt taloudelliset sopimukset ja ratkaisut merkitsevät suuria taloudellisia vaikeuksia maamme pienituloisille, eläkeläisille ja pienviljelijöille sekä rintamaveteraaneille ja invalideille. Nämä ratkaisut ovat vielä huonompia kuin pahamainen UKK-sopimus. Se tullaan toteamaan tulevaisuudessa. Kansan ansiot ovat alhaiset, mutta hinnat, maksut ja verot nousevat. Tästä huolimatta on valtalaki välttämätön. Kun sosialidemokraattisella hallituksella on valtalaki käytettävänä, niin tämänkin vähemmistöhallitus voi ratkaisevasti korjata kansan toimeentuloa ja työllisyyttä, jos todella haluaa. On valitettavaa, että SMP:n voima tammikuun alun eduskuntavaaleissa ei kasvanut. Siksi kiireellistä ja välttämätöntä taloudellista suunnanmuutosta ei vielä riittävästi saada aikaan. Mutta me toivomme, että kansan silmät avautuvat seuraavissa vaaleissa. Kärsimykset ja vääräns ovat parhaita silmien avajia, joskin tämä tie on raskas tie ja epäoikeudenmukainen tie.

Ed. Granvik: Herr talman! Efter de förändringar som vidtagits i grundlagsutskottet i

det förslag till maktlag, som nu föreligger i andra behandling i riksdagen, tycks det endast vara några enstaka ord, kring vilka det råder meningsskiljaktigheter.

Det vore väl, om man kunde finna en formel, som skulle kunna tillfredsställa alla, men så samstämmig kan väl inte riksdagen bli. Det är förståeligt, om många ställer sig betänksamma till vissa formuleringar i en lag, som i detta fall ger ett fåtal långtgående fullmakter att bestämma om flertalets levnadsvillkor. Därför kan vi inte komma ifrån, att den s.k. maktlagen är en allvarlig sak, som noggrant bör prövas. Det borde också vara en mera bredbasig regering, som erhåller dylika fullmakter.

Från svenska riksdagsgruppens sida har vi hela tiden efterlyst en helhetslösning eller centrala uppgörelser på avtalsfronten innan dylika fullmakter kan ges en minoritetsregering. Dylika avtalsuppgörelser har nu i stort sett nåtts. Även svenska folkpartiets centralstyrelse välkomnar den centrala uppgörelse, som nåtts i fråga om kollektivavtalen, även om en längre avtalsperiod än ett år hade varit att föredra. Vi förutsätter också, att man i de fortsatta förhandlingarna på förbunds nivå följer centralorganisationernas avtal och avhåller sig från stridsåtgärder, som är ägnade att skapa oro i samhället och försvaga vår samhällsekonomi. Genom avtalslösningar bör samtliga löntagargrupper kunna tillförsäkras en så god realinkomstutveckling som möjligt.

Men man följer med oro den utveckling som håller på att ske inom en del fackförbund, och som i värsta fall kan spolia mycket av det som åstadkommit genom ingångna avtal.

Avtalet på lantbrukssektorn tillfredsställer heller inte lantbruksproducenterna, emedan rättvisa inte åstadkommit, när man jämför med andra yrkesgrupper. Ännu mera betänksam blir man, när regeringen inte heller håller de löften som den givit lantbruksproducenterna om, att fördelningen av kompensationen skulle avgöras först efter förhandlingarna mellan organisationerna och regeringen. Denna överenskommelse nonchalerade regeringen helt och fattade ett ensidigt beslut. Löftesbrott är inte någon vidare merit, och inte är detta heller ägnat att stärka förtroendet för regeringen. I detta skede måste vi dock gå vidare och samtidigt noggrant granska regeringens fortsatta åtgärder.

Vi är medvetna om, att vi gemensamt måste försöka nå en fastare grund för vårt samhälles ekonomiska liv, ty vi har icke råd att för-

sämra våra möjligheter på det handelspolitiska området, varför en viss reglementering är av nöden.

Vi borde dock gradvis kunna avveckla denna reglementering, som nog måste anses vara en kristida företeelse. Men så länge vårt politiska liv är så inflammerat som det i dag är, måste vi tyvärr underordna oss dylika kristida stadganden som maktlagen i verkligheten är. Man får blott hoppas, att den användes under ansvar och med respekt för alla parter.

Om de avtal som nu ingåtts, kan hållas, kommer svenska riksdagsgruppen för sin del att godkänna lagförslaget och dess brådskande behandling, detta i enlighet med den utformning lagförslaget får i dag.

Valtiovarainministeri Koivisto: Herra puhemies! Kansanedustaja Granvik puheenvurossaan sanoi, että hallitus on rikkonut antamansa lupauksen. On valitettavaa, että on tullut tavaksi käyttää sanoja sillä tavalla, että tällaiset hyvin jyrkät sanat menettävät merkityksensä. On mahdollista, että on syntynyt erilaisia käsityksiä siitä, mitä viime maanantai-illalla keskusteltiin ja sovittiin. Kun Maataloustuottajain Keskusliiton taholta on sanottu, että viime maanantaina sovittiin siitä, että tuottajahintojen yksityiskohdista sovitaan, niin minun käsittääkseni sovittiin siitä, että niistä neuvotellaan eli että hallitus ei luovuttanut tai suostunut jatkamaan päätösvaltaansa tässä asiassa. Väärinkäsitysten johdosta käydyt neuvottelut jäivät liian lyhyiksi. Hallituksella oli muita erittäin painavia syitä, minkä takia sen piti pitää kiirettä hintojen määrittelyssä, ja noudatti täysin sitä linjaa, joka hallitukselle esiteltiin silloin kun se päätöksensä teki.

Ed. Virolainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Herra valtiovarainministerin lausunnon johdosta tulee mieleen kysymys, oliko se tieto, joka maanantai-iltana levisi, että hallitus oli luvannut maidon tavoitehintaa nostaa 7 pennillä, virheellinen, kun lopputulos oli 6.21, vai onko viimeksimainittu päätös katsottava SAK:n omaksi puumerkiksi tähän päätökseen.

Ed. Granvik (vastauspuheenvuoro): Herr talman! Enligt de uppgifter som fåtts från lantbruksproducenthåll fick de inte tillfälle att vara med och förhandla om fördel-

ningen av denna komensation såsom man hade kommit överens om.

Valtiovarainministeri Koivisto: Herra puhemies! Kansanedustaja Virolaisen tiedustelun johdosta ilmoitan, että hallituksessa ei ollut esillä missään konkreettisesti muodossa missään vaiheessa muita lukuja kuin ne, joitten mukaan päätös tehtiin.

Ed. V. Venamo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun hallitus on nyt ilmoittanut, että se ei olekaan luvannut sitä, mistä täällä keskustapuolueen puheenjohtaja eduskunnassa riemuitsi, niin minä haluaisin nyt kysyä sekä hallitukselta että keskustapuolueen puheenjohtajalta, ovatko he nyt edelleen tyytyväisiä päätökseen.

Ed. Virolainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Äskeisen puheenvuoron tein juuri sen vuoksi, että meille oli ilmoitettu maanantai-iltana, että tavoitehinnan korotus oli 7 penniä. Sen vuoksi on erittäin yllättävää, ettei se ole sitä ollutkaan.

Ed. Saarinen: Herra puhemies! Valtuuslain ensimmäisessä käsittelyssä käytetyt eräät puheenvuorot antavat aiheen joihinkin huomautuksiin. Mitä SAK:n johdon enemmistön tekemään päätökseen keskitetystä palkka- ja työehtosopimusratkaisusta tulee, niin käsitykseni mukaan ei siinä ollut kysymys petoksesta työväenluokkaa kohtaan. Tämänkaltaisen ratkaisu oli nimittäin odotettavissa varsinkin sen jälkeen, kun sosialidemokraatit olivat muodostaneet vähemmistöhallituksen. Tämän sosialidemokraattisen lehdistön mainostaman ”työvänehallituksen” talouspolitiikan avainasemassa oleva ministeri edusti ennen ratkaisua sitä kantaa, ettei palkkoja tulisi korottaa ollenkaan. Hän oli ns. nolalinjalla. Tässä yhteydessä haluaisin lainata Marxin sanoja hänen arvioidessaan vallankaappausta Ranskassa 1851: ”Joutavaa on sanoa, että kansa joutui äkkiyllätyksen uhriksi. Ei pidä kansan eikä naisen kertoa tarinaa vartioimattomasta hetkestä, jona ensimmäinen eteen sattunut seikkailija teki asianomaiselle väkivaltaa. Sellaisilla verukkeilla ei arvoitusta ratkaista.” (Naurua. — Ed. Huurtamo: Eikö teillä ole nuorempaa tekstiä?) — Tule nuorempaa.

Ei maamme työväenluokka tässä tapauksessa joutunut minkään äkkiyllätyksen tai pe-

toksen kohteeksi. Suomen kommunistisen puolueen keskuskomitea totesi 10 päivänä tätä kuuta hyväksymässään päätöksessä mm. seuraavaa: Työtätekevällä väestöllä on historiallista kokemusta sosialidemokraattisista vähemmistöhallituksista. Ne eivät ole olleet työväenhallituksia, vaan ovat toteuttaneet tyypillistä suurpääoman politiikkaa ja nojautuneet toiminnassaan oikeistovoimiin.

Kahdeksan päivää tämän arvion jälkeen tehty ratkaisu tuli tämän näkökannan vahvistukseksi. Pääomapiirit ja oikeistovoimat ovat tyytyväisiä, ja vain muodon vuoksi on haluttu hiukan marista muka kalliista ratkaisusta. Tietenkin tyytyväisyys olisi ollut haltioitunutta, jos SAK:n johdon enemmistö olisi tyytynyt nollalinjaan.

Kuten sanottu, kysymys ei ollut yllätyksestä eikä petoksesta, vaan sosialidemokraattisen puolueen ja sosialidemokraattien ammattiyhdistysjohdolle ominaisesta linjasta, perinteellisestä perusasennoitumisesta, nimittäin rauhanomaisesta ja sovinnollisesta luokkayhteistyöstä suurpääoman ja porvariston kanssa. Ellei näin olisi, eivät sosialidemokraattiset vähemmistöhallitukset olisi aikaisemmin eivätkä tänä päivänäkään tässä maassa mahdollisiakaan. Tuskin kukaan kuvittelee, että täällä hyväksyttäisiin kommunistien vähemmistöhallitusta (Ed. Ilaskivi: Oikein!).

Kokemukset osoittavat, että muuallakin kuin Suomessa sosialidemokraattiset hallitukset pystyvät toteuttamaan porvarillista politiikkaa tavammin kuin varsinaiset porvarit ja varsinkin porvarillinen oikeisto, jolla on taipumus käyttää kömpelömpiä ja avoimempia keinoja pääomapiirien etujen ajamiseksi kuin sosialidemokratian johdolla, joka luovien ja keinotellen tekee hyviä palveluksia suurpääomalle. Suurtyönantajat ja vuorineuvokset tuntevat suurempaa luottamusta ja arvovaltaa ns. järkeviä sosialidemokraatteja kohtaan kuin kokoomuspuolueen turhautuneeseen johtoon (Naurua).

Niin kauan kuin sosialidemokraattinen ammattiyhdistys- ja puoluejohto on sopuisan luokkayhteistyön kannalla monopolien kanssa, kun taloudelliset valta-asetat ovat suurpääomalla ja kun samanaikaisesti ylläpidetään perustuslakien tulkintaa sillä tavalla kuin tavaksi on täällä tullut, niin sosialidemokraattisen politiikan käytännölliset tulokset ovat työväenluokan ja vähävaraisten kannalta aina huonot.

Jos sosialidemokratian johto lähtisi joskus taisteluasenteista, osoittaisi joskus rohkeutta taistella suurpääomaa vastaan, sen valta-asetmien

heikentämiseksi, rakenteellisten yhteiskunnallisten uudistusten eli paljon puhuttujen laadullisten muutosten toteuttamiseksi, niin sen käytettävissä olisi todella valtava joukkovoima, joka voisi murtaa suurpääoman ja oikeistovoimien vastustuksen. Mutta tätä ei haluta. Ja niin kauan kuin tätä mahdollisuutta ei haluta käyttää, tulevat sosialidemokraattisen johdon politiikan tulokset riippumaan aina suurpääoman ja oikeistovoimien tahdosta ja olemaan työväenluokan ja vähävaraisten kannalta sen mukaiset.

Ed. Tuomioja puhui rakenteellisista uudistuksista, sijoituspääomien ohjauksista, pysyvistä suhdanneverosta, jolla vientiteollisuudelta leikkattaisiin osa voitoista valtiovalan käyttöön jne. Hän puhui täsmälleen samoista asioista, joista me kommunistit ja kansandemokraatit olemme puhuneet täälläkin vuosikautia, myös silloin, kun työväenpuolueilla oli enemmistö. Mutta sosialidemokraattisen puolueen johto, sen hallitus ja eduskuntaryhmä eivät ole edes varovaisesti nyökänneet näille esityksille. Nähtävästi ed. Tuomioja edustaa puolueensa ja ryhmänsä vähemmistöä näissä asioissa.

Huona keskitettyä ratkaisua on puolusteltu ns. kokonaisratkaisulla ennen muuta valtuuslain aikaansaamiseksi. Emme todennäköisesti tule esittämään valtuuslain kiireelliseksi julistamista, vaikka se olisi voimassa olevaa huonompi — siis sellainen kuin valiokunta on sen nyt hyväksynyt. Mutta meillä on aihetta asettaa kysymys: voivatko elinkustannukset nousta ilman valtuuslakia enemmän kuin ne nousivat viime vuonna, jolloin hallituksen käytettävissä oli nyt esitettyä parempi laki? Kysymys on siitä, mikä arvo annetaan valtuuslaille silloin, kun se annetaan sellaiselle hallitukselle, joka antaa hintojen nousta niin paljon, kuin ne viime vuonna kohosivat. Kannattaako palkkatyöntekijäin tinkiä oikeutetuista palkkavaatimuksistaan vain sen vuoksi, että hallitukselle annetaan valtuuksia, joita se ei aio käyttää tehokkaasti hintojen, vuokrien ja muiden maksujen kurissa pitämiseksi.

Mitä ns. kokonaisratkaisuihin yleensä tulee, niin työväenliikkeellä olisi käytettävissään voimia ja keinoja saattaa ne palvelemaan myös työväenluokan etuja ja työväenliikkeen ohjelmallisia pyrkimyksiä. Työväenliike voisi tehdä vuosipaketit, joilla poistettaisiin oikeiston kiristysruuvista, jota se on — tyhmästi kyllä — opettu käyttämään, kaikki kierteet, mutta tätä mahdollisuutta sosialidemokraattinen ammattiyhdistys- ja puoluejohto eivät tähän asti ole ha-

lunneet käyttää, kun perusasenne on se, että on säilytettävä hyvä sopu ja luottamukselliset suhteet oikeistoon ja suurpääomapiireihin päin.

Olemme sitä mieltä, että työväenliikkeen on yhteisvoimin poistettava se mieletön ja kansamme suuren enemmistön etujen vastainen asiantila, että pieni oikeistolainen ja rahavaltaa edustava vähemmistö voi jatkuvasti terrorisoida suurta enemmistöä.

Kommunistinen puolue ja kansandemokraattinen liike kokonaisuudessaan on sillä kannalla jatkuvasti, että työväenpuolueiden yhteistyön rakentamista on jatkettava. Tämä työ on jäänyt pahasti keskeneräiseksi. Tällä hetkellä työ on täydellisesti pysähtynyt ja on olemassa vaara, että tähän mennessä tehty työ pääsee pilaantumaan, jos sosialidemokraattisen puolueen johto aikoo uudelleen ryhtyä kulkemaan tietä, jonka kulkemista se aloitti 1948 ja joka päättyi varsin surkeaan tulokseen 1960-luvun alussa. Me tulemme harjoittamaan asiallista arvostelua lähtien työväenliikkeen periaatteista, työväen luokkasolidarisuudesta ja eduista. Tästä liikkeemme on yksimielinen, eikä arvostelun sävyn erilaisuus tätä muuksi muuta. Tämä on syytä sanoa sen vuoksi, ettei olisi olemassa harhakuvitelmia siitä, että osa liikkeestämme olisi periaatteessa toisella kannalla.

Hallituksen tekemä maatalousratkaisu tyydyttää täysin keskustapuolueen puheenjohtajaa, joka edustaa mainitussa puolueessa ymmärtääkseni lähinnä varakkaita viljelijöitä. Tämä ilmeni hänen viime tiistaina käyttämästään puheenvuorosta. Nyt hän on lisäksi ilmaissut tyytyväisyytensä esittäessään neuvotteluja sosialidemokraattisen puolueen kanssa ilmeisenä päämääränä hallituspohjan laajentaminen. Kaikesta tästä voimme tehdä sen johtopäätöksen, että teatterinäytelmän, joka alkoi ns. maatalouskiistalla ja joka johti ennenaikaisiin vaaleihin, loppunäytelmä on nyt kaikessa surkeudessaan kansan nähtävissä. Kansan eteen lavastettiin näytelmä muka suuresta tragediasta, tuloerojen suuruudesta ja niiden kaventamisen välttämättömyydestä yms., ja lopputulos on tuloerojen suurentaminen. Vaikeuksissa ja puutteessa elävät kansalaiset tuskin kauan sietävät mokomia näytelmiä. Yhdyin tässä suhteessa ed. V. Vennamoon, nimittäin siinä, että eivätköhän ne kansan silmät paremmin avaudu seuraaviin vaaleihin tullessa.

Ed. Suokas: Herra puhemies! Kun ed. V. Vennamo on täällä käsitellyt jo valtalakia

yksityiskohtaisesti, puuttuisin vain yleisiltä näkymiltä muutamaiin kysymyksiin ja erikoisesti maatalouskysymykseen.

Sen jälkeen kun tämä laki taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta oli viime tiistaina ensimmäisessä käsittelyssä, elintarvikkeiden sekä muiden hyödykkeiden hinnoista, joiden valvonnasta on laissa mainittu, on äsken käydyissä hallituksen ja MTK:n välisissä neuvotteluissa päästy sopimukseen. Tehtyä sopimusta käsitelti puheenvuorossaan myöskin ed. Virolainen — hän ei näytä olevan nyt paikalla — kysyen mm. SMP:n kantaa tehtyihin ratkaisuihin. Nämä kannanotot on selostettu Suomen Uutisten 23.3.1972 ilmestyneessä numerossa. Kun tehty sopimus elintarvikkeiden osalta luo perusedellytyksen valtalain toteuttamiselle, niin on syytä tarkastella niitä mielenmuutoksia, joita on tapahtunut eri ryhmittymien aikaisempiin kannanottoihin, ennen kuin tämä nyt tehty sopimus on syntynyt.

On vain kovin lyhyt aika siitä, kun maatalousratkaisua ja valtalakia käsiteltäessä ilmoitti MTK mm., että valtalaki olisi kumottava ja vain ne 34, jotka äänestävät lain nurin, olisivat maatalouden puolella. Kuka olisi kantanut vastuun seurauksista?

Mielenkiintoisia, jopa hupaisia ovat olleet mm. keskustapuolueen pyörähdykset tässä maatalouskiistassa sekä valtalaisissa, sillä vielä viikko takaperin vastusti keskustapuolue voimakkaasti valtalain hyväksymistä (Ed. Virolainen: Eipäs vastustanut!). Nyt he ovat sitä puoltamassa, ja näin voin todeta, että SMP:n esimerkki on tuonut tuloksia ja ohjannut mm. keskustapuolueen tässä asiassa oikealle tielle ja asialinjalle. Samoin vastusti keskustapuolue vielä viime keväänä sekä syksyllä eri puolilla maata järjestetyissä viljelijäin yhteisissä kokouksissa, joissa vaadittiin UKK-sopimuksen sekä jälkeensä jääneen lainmukaisia tarkistuksia, jyrkästi näitä vaatimuksia, jopa niin, että eivät edes julkilausumatyöhön halunneet keskustapuolueen edustajat osallistua.

SMP on tässä kysymyksessä lähtenyt rakentavalle linjalle ja esittänyt, että maatalouskysymys, niin kuin muutkin tulopoliittiset kysymykset, tulisi ratkaista neuvottelupöytien ääressä eikä lähteä pystyttämään barrikadeja kadulle ajankohtana, joka vaatii meiltä kaikilta sovittelua ja harkintaa. Tältä pohjalta on nyt sopimus syntynyt, josta toteamme, että se ei täysin tyydytä SMP:n toivomuksia, sillä olemme esittäneet suuremman korotuksen maidolle,

joka on ainoa ja lähes pääasiallinen tuotantomuoto pienillä tiloilla ja kehitysalueilla. Tässä suhteessa tulisi vielä tarkistaa 7.6 %:n korotuksen jakoperusteita. Samoin tulisi päästä yhä voimakkaampaan aluetukijärjestelmään, sillä vain tältä pohjalta voidaan turvata parempi toimeentulo karjatalousvaltaisille tiloille. Samoin tulisi tilakohtaisia pinta-alaisia korottaa entisestään vähintään 30 milj. markalla.

SMP:n taholta on myöskin esitetty täsmällisempää uutta maataloustulolakia, johon tulisi saada entisten tavoitehintojen sijaan vähimmäistakuuhinnat, jotka antaisivat varmuuden yrittäjille työn palkkana niin kuin muillekin palkansaajaryhmille, sillä tavoitehinnoista on sellainen kokemus, että ne heiluvat milloin minäkkin tuulen tai suhdanteen mukaan. Näin turvattaisiin vähimmäistakuuhintojen voimaantullen tasainen tuotanto, mikä olisi sekä tuottajan että kuluttajan yhteinen etu.

Kun tämän valtalin käsittelyn aikana on käynyt selväksi, että molemmat ääri laidat, niin oikeisto kuin kommunistitkin, vastustavat lain hyväksymistä, niin on syytä muistuttaa, että laidoilla on aina vaarallista olla, sillä sieltä voi pudota, jolloin aiheutuu vahinkoa sekä itselle että myös toisille. Onkin kysyttävä, missä on nyt se kokoomuksen vastuun kantaminen, josta se niin suuriäänisesti jälleen viime vaalienkin aikana puhui. Vastuun kantaminen ei näytä kuuluvankaan kokoomuksessa käytännössä toteutettavaksi. Kommunistien periaatteenahan on estää kaikki rauhanomaiset ratkaisut kiistakysymyksissä ja aiheuttaa vaikeuksia yhteiskuntaamme kehityksessä. Tulisi jo vasemmallakin ottaa oppia niistä kokemuksista, joita on saatu monien lakkojen vaikutuksista, viimeksi vuosi sitten tapahtuneista. Jokaisen lakon aikana on menetetty kansantaloudellisesti huomattavia summia monien teollisuustuotteitten tilauksien viivästymisen vuoksi tai sitten ovat tilauksia harkinneet maat Suomeen nähden muuttaneet tilauksiansa (Ed. Lehmosen välihuuto.) johonkin toiseen maahan, jossa toimitukset ovat varmempia. Tämä on minun omaa tekstiäni, ed. Lehmonen. Samoin on käynyt selväksi, että juuri se pienipalkkainen työmies on jokaisessa tuotannon seisauksessa menettänyt eniten eikä ole monien vuosienkaan aikana saanut tapahtunutta menetystä kiinni. Tämä on todettu monien seisauskien yhteydessä. Nyt kun on luotu edellytykset valtalin toteuttamiselle myöskin palkaneuvotteluissa työmarkkinajärjestöjen kesken,

sopii vain toivoa, että jäsenäänestyksissä sopimukset hyväksytään.

Jokainen meistä varmaan käsittää sen, että valtalalla voidaan ratkaisevasti hillitä voimakasta inflaation kehitystä ja että inflaation seurauksena on aina edessä devalvaatio. Kun me lisäksi tiedämme sen, että devalvaation kustannukset ja siitä aiheutuvat reaalityulojen vähenykset vaikuttavat eniten työmiesten, pienituloisten, pien- ja perheviljelmien sekä pienyritystajien asemaan toimeentuloa heikentävästi, tulisi nyt jo tehdä kaikki se minkä voimme vakaan ja tasaisemman hinta- ja palkkatason säilyttämiseksi maassamme. Eikä tässä asiassa luulisi millään ryhmällä olevan varaa lähteä liukkaalle ja vaaralliselle tielle estämällä lain voimaantulo. Vanha sanonta pitää nytkin paikkansa: "Malti on valttia."

Ed. Virolainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ystäväni ja heimoveljeni ed. Suokkaan puheenvuoron johdosta kaksi huomautusta. Ensinnäkin ed. Suokas muisti väärin: keskustapuolue ei ole vastustanut valtalin hyväksymistä, vaan on ilmoittanut, että tehtävä kokonaispalkkaratkaisu ja maataloustuloratkaisu vaikuttavat meidän kannanottoomme. Erikoisen suurella mielihyvällä panin merkille, että keskustalainen hapatus ed. Suokkaassa näyttää olevan niin voimakas, että jollei hän olisi maininnut SMP:n nimeä, niin minä olisin pitänyt keskustapuoluelaisena puheenvuorona hänen maatalouspuheenvuoroaan.

Ed. Pekkala (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tarkoitukseni oli sanoa samaa, jonka ed. Virolainen täällä sanoi. Keskustapuolueen taholtahan on sekä valtalin lähetekeskustelussa että myöskin ensimmäisessä käsittelyssä selvästi ilmoitettu, että puolue katsoo, että olipa maassa minkälainen hallitus tahansa, se tarvitsee valtalin. Eri asia on, että meidän toimestamme on katsottu, että säännöstelystä on asteittain luovuttava, ja sitähän nyt tämän valtalin käsittelyssä onkin tapahtunut. Sen lisäksi on myöskin todettava, että kun SMP:n taholta on syytetty keskustapuoluetta luonnollisesti vähän kaikista asioista, myöskin maatalousratkaisusta, on todettava, että keskustapuolueen vaatimuksessa hallitusneuvottelujen aikana oli vaatimuksena 8 penniä maidon hintaan ja 25 milj. aluetukeen. Nyt tehty ratkaisu on tässä suhteessa heikompi, joten keskustapuoluetta siitä ei ainakaan voida syyttää. Mitä SMP:n

linjaan tulee, niin hallitusratkaisun yhteydessä SMP:n puheenjohtaja televisiossa kovasti selvitti Suomen kansalle, että keskustapuolueen olisi pitänyt nostaa kädet ylös ja Paasion 5 %:n tarjouksella mennä enemmistöhallitukseen.

Ed. Suokas (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Virolaiselle toteaisin, että hän ehkä tuntee väärin asian taustan. En ole nimittäin ollut minkään puolueen jäsen aikaisemmin kuin SMP:n puolueen. Ja kun hän nyt väittää, että tässä olisi keskustapuolueen hapatus, niin totean vain erään haastattelun vuoden 1970 vaalien jälkeen Raumalla, jossa eräs reporteri Virolaiselle huomautti, että puolueen puheenjohtaja Virolainen puhui ikään kuin Venäjän suulla, johonka Virolainen silloin vastasi, että sitä kansa ainakin ymmärtää. Nyt on ed. Virolainen siis tullut SMP:n linjoille.

Ed. Virolainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämähän on erinomainen asia, että me voimme olla ed. Suokkaan kanssa näin tärkeästä ratkaisusta kuin maataloustuloratkaisusta yhtä mieltä. Jos ed. Suokas olisi tullut vielä näille samoille linjoille ennen sen päätöksen tekemistä, niin se olisi ollut vielä miellyttävämpää; nyt hän tuli vasta sen jälkeen, kun päätös oli tehty.

Ed. Vilponiemi: Herra puhemies! Ed. Saarisen sosialidemokraateille täällä äsken osoittamat sanat sopivat kovin huonosti tämän nyt käsiteltävänä olevan asian yhteyteen. Meidän on tässä talossa käsiteltävä nyt valtuuslakia meidän voimassa olevien perustuslakiemme mukaan. Minä luulen, että harvoin eduskunnan käsiteltävänä on niin suuren luokan asia kuin tämä valtuuslaki, joka koskee koko kansaa ja sen toimeentulomahdollisuuksia tästä eteenpäin. Me sosialidemokraatit olemme tunteneet huolta tämän lain hyväksytyksi tulemisesta ja siinä mielessä kyllä neuvotelleet varsin sitkeästi niin kokoomuksen kuin SKDL:nkin kanssa, pyrkineet pääsemään senkaltaiseen sanamuotoon, joka tyydyttäisi niin paljon, että kukaan ei olisi innostunut kaatamaan tätä lakia, silloin kun se ratkaisevasti on esillä.

Kun siinä suhteessa, mitä valtuuslain käsitelyn yhteydessä on tapahtunut, on ollut ja ilmeisesti tämänkin jälkeen tulee olemaan aika paljon keskustelua, niin lienee paikallaan aluksi muutamalla sanalla kertoa siitä, mitä tämän lain käsitelyvaiheiden aikana on tapahtunut.

Hallitushan antoi eduskunnalle 3 päivänä maaliskuuta kyseessä olevan esityksen taloudellisen kasvun turvaamisesta ehdottaen lain voimaantuloa jatkettavaksi sellaisenaan maaliskuun loppuun 1973. Esityksen antamisen jälkeen tapahtuneessa mielipiteiden vaihdossa kävi ilmi, että tullakseen hyväksytyksi lain tekstiin jouduttaneen tekemään muutoksia. Samaa voi päätellä niiden lausuntojen perusteella, joita työmarkkinajärjestöjen taholla annettiin. Tosin mm. SAK edellytti kaiken aikaa, että olennaisia muutoksia lakiin ei voida tehdä, vaan että hallituksen valtuuksien säännöstellä hintoja ja vuokria tulisi olla nykyisen kaltaiset. Hallitus puolestaan jätti lain mahdolliset muutokset eduskunnan käsiin sanoen pitävänsä lain jatkokesittelyn lähtökohtana sitä muotoa, jonka se tulee saamaan perustuslakivaliokunnassa.

Niiden neuvottelujen jälkeen, joita hallituksen ja työmarkkina- sekä muiden etujärjestöjen välillä käytiin, ja toisaalta niiden asiantuntijalausuntojen perusteella, joita perustuslakivaliokunta kuuli, kiteytyi eräitä muutosehdotuksia, jotka jätettiin perustuslakivaliokunnalle eräinälaisina hallituksen tarkistusesityksinä. Toisaalta valiokunnan käsiteltävänä olivat sekä kokoomuksen että SKDL:n rinnakkaisaloitteet, joissa oli eräisiin pykäliin ehdotettu muutoksia.

Tehtyjen tarkistusehdotusten perusteella valiokunta oli suurella enemmistöllä valmis tekemään joitakin muutoksia lain 2 ja 3 §:ään, joista merkittävin lienee se, että eräissä tapauksissa indeksiehdon soveltaminen on sallittu pitkäaikaisissa sopimuksissa myös silloin, kun sopimus on tehty vähintään viideksi vuodeksi. Lisäksi valiokunta on lieventänyt 3 §:n 2 momentin säännöstä. Sen mukaan valtiovarainministeriöllä on mahdollisuus sallia indeksiehdon soveltaminen eräissä sopimuksissa kuten eräissä tavarantoimitussopimuksissa sen kestoajasta riippumatta.

Lain 7 §:n sanamuodon osalta yksimielisyyteen pääsy osoittautui kaikkein vaikeimmaksi. Valiokunta päätti ottaa hallituksen esitykseen uuden 2 momentin, jonka mukaan valvoessaan ja säännöstellessään huoneenvuokria valtioneuvoston tulee ottaa huomioon kiinteistökustannuksissa tapahtunut olennainen muutos. Kokoomus, joka omassa rinnakkaisaloitteessaan katsoi, että huoneenvuokria ei saisi lainkaan säännöstellä, hyväksyi nyt myös 7 §:n muutoin, paitsi että se halusi poistettavaksi kyseisestä uudesta momentista sanan "olennainen". Sanan, jonka tilalla alkuperäisesti oli "oleellinen", pai-

kalle etsimällä etsittiin sopivaa ilmaisua, ja valiokunnassa liikkui useita ehdotuksia. Sen vuoksi täytyy sanoa, että jos eräät oikeiston edustajat olisivat valiokunnassa osoittaneet joustavampaa käytöstä, niin monelta pulmalta sen jälkeen olisi säästetty. Kun tällaista joustavuutta ei kuitenkaan esiintynyt, perustuslakivaliokunta äänesti asiasta ja päätti varsin suurella enemmistöllä hyväksyä valiokunnan mietinnössä olevan sanamuodon. Jos sana "olennainen" olisi kokonaan poistettu, pykälä olisi saanut niin tiukan muodon, että sen käytäntöön soveltaminen olisi saatanut minkä tahansa hallituksen mahdottoman tilanteen eteen. Vaikka siis kysymyksessä on vain yksi sana, niin sen olemassaolo on hyvin tärkeä, jotta lakia voidaan järkevästi soveltaa.

Lain 8 §:ään valiokunta teki ensinnäkin sen muutoksen, että valtioneuvostolla on valta kohtuutta ja tasapuolisuutta noudattaen sopivin keinoin valvoa ja säännöstellä tai määrätä säännösteltäväksi hyödykkeiden hintoja. Sanat "kohtuutta ja tasapuolisuutta noudattaen" olivat ne, jotka edellisen valtuuslain säätämisen yhteydessä otettiin lain perusteluihin siinä muodossa, että ne tulivat myös mainituiksi eduskunnan vastauksessa. Silloin näillä sanoilla laukaistiin kokoomuksen kanssa syntynyt kriisi, ja valtuuslain hyväksyminen varmistui. Nyt siis samat sanat otettiin itse lakiin. Lisäksi lain 8 §:ään otettiin uusi momentti, jonka mukaan valtioneuvoston on määrättävä niistä perusteista, joiden mukaan hinnanvahvistaminen suoritetaan. Tähän saakka nämä perusteet ovat muotoutuneet lähinnä hintaneuvostossa.

Kokoomus vaati samaan pykälään rinnakkaisaloitteensa 11 §:n mukaista lisäystä, jossa sanotaan, että säännöstellyn hyödykkeen hintaa vahvistettaessa on hinnanvahvistuksen perustaksi otettava hyödykkeen todelliset tuotantokustannukset mukaan luettuna kohtuullinen yrittäjäansio. Koska valiokunnan saaman tiedon mukaan 8 § oli työmarkkinajärjestöjen kesken tiukasti sovittu, ei valiokunta voinut tällaiseen muutokseen mennä. Mutta sen sijaan neuvotteluamme mm. varatuomari Liinamaan kanssa ja osoittaaksemme sovittelun halua olimme valmiit mietinnön perusteluissa kajoamaan kysymykseen. Niinpä valiokunta toteaa mietinnön perusteluissa seuraavaa: "Kun valtioneuvosto tämän säännöksen nojalla määrää niistä perusteista, joiden mukaan hinnan vahvistaminen suoritetaan, olisi lähtökohdiana pidettävä hyvää liikkeenhoidollista tasoa vastaavan elinkeinonharjoittajan tuottaman hyödykkeen todellisia

tuotantokustannuksia. Lisäksi olisi valtioneuvoston päätöksessä valiokunnan mielestä annettava tarkempia ohjeita siitä, miten todellisten tuotantokustannusten periaatetta sovelletaan eri kustannustekijöihin."

Kokoomuksen taholta esitettiin niin ikään lakiin lisättäväksi 8 a §, joka turvaisi sen, että 7 ja 8 §:n määräykset eivät mitätöi 2 ja 3 §:ssä sallitun indeksisidonnaisuuden toteuttamista. Tämä on sinänsä tärkeä kysymys. Tähän mennessä mm. pitkäaikaisten sähkötoimitussopimusten osalta on tässä suhteessa havaittu epäkohtia. Koska valiokunta halusi tarkkaan rajata tämänkaltaisen säännöksen ulottuvuuden, se ei pitänyt erillisen pykälän ottamista lakiin suotavana, vaan katsoi, että laki nykyiselläänkään ei aseta asian hoitamiseksi esteitä, ja sen vuoksi hallituksen olisi asiaan kiinnitettävä riittävää huomiota. Tästä otettiin mietinnön perusteluihin nimenomainen kehoitus.

Kokoomus halusi vielä vesittää hintaneuvoston toimivaltaa vaatien lain 11 §:ään muutosta, jonka mukaan hintaneuvosto olisi lähinnä neuvotteleva ja lausuntoja antava elin. Ottaen huomioon, että valtuuslakien perusteella tapahtunut hintojen ja vuokrien säännöstely on ollut nimenomaan etujärjestöjen edustajien itsensä harjoittamaa hintaneuvoston kautta, ei tällaista muutosvaatimusta voitu alkuunkaan hyväksyä. Mutta tälläkin kohden valiokunta oli valmis korostamaan asioiden käsittelyn joutuisuutta hintaneuvostossa sekä katsoi aiheelliseksi tutkimusta siitä, eikö vähemmän merkityksellisiä asioita voitaisi siirtää säännönmukaisten viranomaisten käsiteltäväksi.

Olen edellä olevan yksityiskohtaisesti kertonut siksi, että kokoomuksen taholla on haluttu väittää, että ei ole riittävästi ollut neuvotteluhalukskuutta erilaisten näkökohtien sovittamiseksi. Edellä oleva kertoo nähdäkseni painavasti sen, että perustuslakivaliokunnan mietintö ei ole saneluratkaisun luonteinen, vaan mitä suurimmassa määrin sovittelun tulos. Siinä on yritetty lähestyä kokoomuksenkin näkökohtia niin paljon kuin mahdollista. Kaiken aikaa on ollut kuitenkin muistettava, että ei kysymys ole yksin kokoomuksen ja sosialidemokraattien näkökohdista, vaan kaikkien ryhmien käsitykset on näin laajakantoisessa asiassa otettava huomioon. Toisaalta on myös valtuuslain oltava sovittelujenkin jälkeen sisällöltään sellainen, että se on riittävän tukeva ase hallituksen kädessä, olkoon hallituksen pohja mikä tahansa ajatellen nimenomaan esim. sitä kokonaisratkaisua,

joka nyt työmarkkinajärjestöjen taholla on käytäntöön soveltamisen alaisena.

Kuten tiedossa on, myös perustuslakivaliokunnan käsittelyn jälkeen on yritetty jatkaa sovittelemista etsimistä. Ryhmien puheenjohtajien neuvotteluissa havaittiin erimielisyyden kohdistuvan erityisesti lain 7 §:n uuteen 2 momenttiin ja siinä erityisesti sanaan "olennainen." Ryhmien puheenjohtajien neuvotteluissa muodostettiin erityinen työryhmä keksimään synonyymeja kyseisen sanan tilalle. Työryhmässä kokouksen taholta jopa ilmoitettiin, että se on valmis luopumaan kaikista muista muutosvaatimuksistaan, jos tässä yhdessä kohdassa löydetään sellainen sanamuoto, josta voidaan sopia ja joka tyydyttää kokoomusta. Työryhmässä syntikin kompromissiehdotus, jonka mukaan 7 §:n 2 momentti kuuluisi: Valvoessaan ja säännöstellessään huoneenvuokria valtioneuvoston tulee ottaa huomioon kiinteistökustannuksissa tapahtuneet selvästi todettavat muutokset." Tuskin tämä sanamuoto suurestikaan olisi muuttanut lain sisältöä. Ehkä se olisi hieman ollut hallitusta sitovampi kuin valiokunnan mietinnön sanamuoto. Kuitenkaan ei löytynyt poliittisia edellytyksiä muutoksen tekemiselle. Näin ollen suuri valiokunta keskiviikkona hyväksyi useiden äänestysten jälkeen lain perustuslakivaliokunnan mietinnön mukaisena, ja siinä muodossa lakiesitys on nyt tullut toiseen käsittelyyn.

Korostaisin vielä, että aivan viime hetkiin saakka on tätä neuvottelua ja sovittelemista yritetty jatkaa, tänäänkin. Mutta muutosta ei ole tapahtunut, ja sanoisin juuri poliittisten edellytysten puuttuessa, koska kaikkien ryhmien sana täytyy tämän kaltaisen lain käsittelyvaiheissa painaa. On valitettava sitä, että näin suuressa asiassa ei ole löytynyt yksimielisyyttä. Asianlaita on vielä valitettavampi sen vuoksi, että työmarkkinajärjestöt ovat päässeet sopimukseen erittäin vaikeissa poliittisissa oloissa tulopoliittisesta kokonaisratkaisusta. Myös eduskunnan olisi sopimukseen kyettävä.

Toisaalta on takerruttu kuitenkin yksityiskohtaan, josta sopiminen on ollut mahdotonta juuri mainitsemieni poliittisten edellytysten puuttuessa. Korostan tässä yhteydessä edelleen sitä, että kysymys ei ole yksin sosialidemokraattien ja kokoomuksen riidasta. Mutta joka tapauksessa valtuuslain 7 §:n 2 momenttia koskeva riita on siinä määrin yksityiskohta, että jos siihen on jollakin ryhmällä varaa kaataa laajakantoinen valtuuslaki, niin todella huonosti suomalaisen yhteiskunnan asiat ovat!

Ed. L a n k i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Vilponiemi puhui täällä sanasta "olennainen" ja ihmetteli, miksi kokoomus siihen puuttuu. Meillä on kovia kokemuksia sanojen merkityksen muuttumisesta. Sanat ovat muuttaneet sisältöään. Kansanterveyslaissa luvattiin terveysisarten palkat pitää olennaisesti entisinä, mutta nyt saatujen tietojen mukaan aiotaan palkkaus pudottaa nykyisestä A 19 palkkaluokasta A 16:een. Onko palkka olennaisesti entinen vai ei — kysyisin ed. Vilponiemeltä.

Ed. K a n t o l a: Herra puhemies! Viitaten tiistaina lain ensimmäisessä käsittelyssä käyttämäni puheenvuoroon ja perustuslakivaliokunnan mietintöön liitettyyn II vastalauseeseen ehdotan, herra puhemies, että käsittelyn pohjaksi otetaan sanottuun vastalauseeseen liittyvä kansandemokraattien lakiehdotus.

Ed. I l a s k i v i: Herra puhemies! (Käytännön taputuksia lehterillä.)

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s: Pyydän hiljaisuutta yleisölehterillä, tai muuten joudumme poistamaan yleisön.

P u h u j a: On ehkä syytä aluksi palauttaa mieleen, että kun ensimmäinen valtalaki vuonna 1968 säädettiin, se oli tarkoitettu tilapäiseksi ratkaisuksi. Päämääränä oli sen turvin koettaa voittaa ne vaikeudet, jotka edellisenä syksynä suoritettu devalvointi Suomen elinkeinoelämälle oli aiheuttanut. Tarkoitus oli eliminoida hintapaine ja estää levottomuuksien syntyminen työmarkkinoilla. Valtalaki tuolloin vallinneissa olosuhteissa näytti olevan ainoa käytettävissä oleva mahdollisuus ottaen huomioon poliittiset voimasuhteet sekä hallituksen poliittisen kokoonpanon.

Kun sitten ensimmäisen valtalain aika oli käytetty umpeen, kävi selväksi, että pehmeää laskua takaisin vapaaseen markkinatalouteen ei sen aikana oltu pystytty valmistelemaan. Tuolloinen hallitus antoi itse asiassa itselleen heikon arvosanan joutuessaan esittämään Liinamaa II -sopimuksen muodossa uutta kokonaisratkaisua siihen liittyvine uusine valtalakeineen. Tämän sopimuksen teko ja lain läpivienti ei ollut sen helpompi kuin ensimmäisenkään. Kun sitten vihdoinkin jouduttiin UKK-sopimuksen piiriin, oli pakko havaita, että tällöin tarvittiin

jo tasavallan presidentin arvovaltaa, jotta kokonaisratkaisun tietä voitaisiin kulkea ja jotta estettäisiin ne häiriöt, joita tuolloin puolestaan oli esiintynyt.

Nyt on sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus katsonut aiheelliseksi koettaa jatkaa kokonaisratkaisun linjalla ja on esittänyt sen taustaksi täällä jo aiemmin selostetun ja runsaasti keskustelua aiheuttaneen valtalain. On paikallaan todeta, että me kokoomuksen taholla emme alunperinkään pitäneet tämän sisältöistä esitystä paikallaan olevana, vaan katsoimme, että nyt on vihdoin koittanut aika ja valitsee soveliaat olosuhteet, joissa askel, joko kokonainen tai puolittainen, kohti vapaampaa markkinataloutta on aiheellista ottaa. Tässä tarkoituksessa ja varatakseen itselleen mahdollisuuden neuvotteluihin kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä yksimielisesti jätti asiasta oman rinnakkaisaloitteen.

Kun asiaa tarkastellaan perustuslakivaliokunnan kysymyksestä laatiman mietinnön perusteella, on aiheellista avoimesti myöntää, että SKDL:n viime tiistaina täällä esiintuomat näkökohdat sekä ne seikat, jotka ed. Vilponiemi sosialidemokraattien puolesta tänään toi julki, ovat paikallaan. Se rinnakkaisaloite, jonka kokoomus teki, on johtanut kokonaan uudelleen käsitteletapaan valtalain osalta. Nyt ei enää olla samassa tilanteessa kuin kolmena edellisenä kertana, jolloin eduskunnan oli pilkkuakaan muuttamatta otettava hyväksyttäväkseen hallituksen esitys. Nyt on todella voitu keskustella, voitu neuvotella ja voitu vaihtaa varsin avoimessa ilmapiirissä ajatuksia siitä, miten valtakia olisi lievennettävä. Me voimme kokoomuksen taholta todeta, että ensinnäkään pysyvään valtuuslainsäädäntöön, jota vasemmisto aiemmin korosti tavoitteenaan, ei nyt olla joutumassa; kysymyksessä on tälläkin kerralla vuoden pituinen valtalaki. Edelleen on mainittava, että lievennyksiä itse lain sisältöön on jo perustuslakivaliokunnan mietinnössä taattu. Tiettyjä epäkohtia on korjattu ja lakia on koetettu muokata pitäen taustana mm. juuri kokoomuksen ryhmäaloitteessa esiintuotuja näkökohtia.

Yhtä selvää on kuitenkin, että lähitulokoonkaan kaikkiin tärkeinä pitämiimme kysymyksiin ei ole korjausta saatu. Laissa on edelleen epäkohtia. Eräitä sellaisia kysymyksiä, joita me oisimme halunneet kirjoittaa itse lakitekstiin, on haluttu sisällyttää sen nojalla annettavaan valtioneuvoston päätökseen. Kun tiedämme, että maassa on vähemmistöhallitus, joka yksin voi

tehdä valtioneuvoston asianomaisen päätöksen, merkitsee tämä luonnollisestikin tiettyä vaaromomenttia asianomaisen päätöksen pysyvyyden kannalta. Tämän päätöksen pysyvyyteen on toisaalta tietysti painamassa hallitusta työmarkkinajärjestöjen keskinäinen sopimus, jossa on nimenomaan purkava ehto siltä varalta, että kokonaisratkaisu tältä osin ei sujuisi niitä latuja, joita alunperin on kaavailtu.

Sen jälkeen kun perustuslakivaliokunnan mietintö valmistui, kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä yksimielisesti totesi, että jatkoneuvottelut ovat vielä tarpeen. Me havaitsimme, että me olemme saaneet eräänlaisen keskitien, polun, jota pitkin jo tällä hetkellä voidaan kulkea, mutta että eräät epäkohdat, joihin äsken viittasin, kaipaavat vielä keskustelua.

Kuten ed. Vilponiemi alleviivasi, ratkaisevaksi näissä muodostui vuokratyövoimien ja sen osalta sana "oleellinen". Haluaisin todeta, että eilen ja tänään käydyissä ja tänään päättyneissä neuvotteluissa kaikki muut eduskuntaryhmät paitsi SKDL olivat valmiit tämän sanan "oleellinen" tarkistamiseen ja korvaamiseen jollakin muulla sanalla. Ilmeisesti lähinnä hallituspuoleen SKDL:ää kohtaan tuntema pelko on johtanut siihen, että eduskunnan enemmistö ei kuitenkaan tässä suhteessa ole päässyt siihen, mihin se olisi ollut halukas pääsemään, vaan että SKDL tältä osin on sanelemassa erästä lain yksityiskohtaa. Pidän tätä omalla tavallaan varsin mielenkiintoisena tosiasiana, tosiasiana, jota kokoomuksen piirissä on pakko pohtia tänään ja viikonvaihteen aikana. Tämä kysymys saattaa ottaen nimenomaan huomioon Paasion hallituksen tekemän epäoikeudenmukaisen vuokratyövoimien päätöksen, jolla ei ole tahdottu tunnustaa kiinteistö kustannusten nousun merkitystä ns. yksityisissä vuokratiloissa, olla varsin keskeinen. Me olemme sitä mieltä, että itse asiassa, ennen kuin eduskunta tänään suorittaa toisen ja ratkaisevan lain sisällön lopullisesti lukkoonlyövän käsittelynsä, ryhmien olisi vielä kerran syytä vakavasti harkita, mikä tämän "oleellinen" sanan oleellinen merkitys on. Kokoomuksen ryhmä on valmis ehdottamaan neuvottelutaukoa tämän kysymyksen osalta. Me olemme jo tähän mennessä osoittaneet mahdollisimman pitkälle menevää ja mahdollisimman joustavaa neuvotteluhalukkuutta ja haluamme sitä vielä tälläkin hetkellä korostaa. Näin sen johdosta, että me emme katso tämän sanan olevan siinä mielessä ratkaisevan, etteikö sitä hyvällä tahdolla vielä nytkin voitaisi pois päiväjärjestyksestä saada.

Mikäli eduskunta alkaa nyt kuitenkin käsitellä lakia yksityiskohtaisesti, me tulemme joka tapauksessa tekemään lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä ne ehdotukset, joita perustuslakivaliokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa olemme pitäneet tärkeinä. Ja erityisesti juuri 7 §:n osalta vetoamme tässä suhteessa kaikkiin muihin eduskuntaryhmiin kuin SKDL:ään. Me myönnämme avoimesti, että jos "oleellinen" sana tekstissä korvataan jollakin muulla neuvotteluissa esillä olleella maininnalla, meidän on oleellisesti helpompi pohtia valtalain kohtaloo myönteisessä mielessä sen nyt saaman muodon perusteella kuin mitä muutoin on asian laita.

Muussa tapauksessa ja luonnollisesti ilman tämän sanan saamaa muutostakin me joudumme lisäksi kiinnittämään huomiota myös siihen, mitä viikonvaihteen aikana ensi tiistaihin mennessä maan talouselämässä yleensä tapahtuu. Aivan erityiseen valoon nousevat tällöin ne alakohtaiset neuvottelut, joita työmarkkinoilla nyt käydään. Yleissopimuksen linjan noudattamisella tai siitä irtisanoutumisella on tällöin muodostuvissa olosuhteissa kokoumuksen kannalta erittäin keskeinen merkitys.

Kansallisen kokoumuksen eduskuntaryhmä on näin ollen tällä hetkellä tilanteessa, jossa se todella toivoo yhteisymmärrystä ja eduskunnan enemmistön päättäväistä esiintymistä SKDL:ää vastaan.

Herra puhemies! Kun laki nyt tulee toiseen käsittelyyn, ehdotan, että käsittelyn pohjana olisi lakialoite 481.

Ed. Kock: Herra puhemies! Antaessaan nyt käsiteltävänä olevan valtuuslakiesityksen hallitus lähti siitä, kuten herra valtiovarainministeri asian täällä eduskunnassa totesi, ettei voimassa olevaa lakia paljon muutettaisi. Käsitteilyn kuluessa perustuslakivaliokunnassa alkoi muutosesityksiä kuitenkin sataa virkamies-tasolta. Lopputuloksena tästä oli, että valtuuslain sisältö aivan olennaisesti muuttui. Se vesittyi ja huononi. SKDL:n ryhmä lähti siitä, että hinta- ja vuokrasäännöstelyyn on annettava hallitukselle riittävän lujat valtuudet. Kokoumus sai kuitenkin tahtonsa läpi painostuksen ja uhkailujen avulla. Kamppailussamme kokoumuksen kiristystä vastaan jäimme me SKDL:n edustajat yksin. Olisimme perustuslakivaliokunnassa odottaneet saavamme tukea sosialidemokraattien ja keskustan edustajilta. Asia voidaan vielä korjata tässä valtuuslain toisessa käsitteilyssä.

Herra puhemies! Tulenkin yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan, että valtuuslaki hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena, joka käytännössä merkitsee samaa kuin hallituksen esitys lisättynä sillä periaatteella, että palkkausta koskeviin sopimuksiin voitaisiin ottaa indeksi-ehto. Samalla, herra puhemies, kannatan ed. Kantolan tekemää ehdotusta.

Ed. Tarjanne: Herra puhemies! Olin valmistanut täksi päiväksi tämän valtalain toista käsittelyä varten puheenvuoron, jossa olisin antanut tunnustusta sekä hallitukselle että kaikille muille osapuolille, jotka ovat maltillisella käyttäytymisellään mahdollistaneet tulopoliittisen kokonaisratkaisun syntymistä. Kolmikölinen laiva, jonka osina ovat olleet keskitetty työmarkkinaratkaisu, maataloustulopäätös ja tämä nyt esillä oleva valtuuslaki, ei ole vielä ajautunut karille ja maalimatama hämmöttää jo.

Mutta kaikki ei ole kuitenkaan ihan hyvin. Hallituksen eilisen maatalouspäätöksen vuoksi aionkin jättää kiitokset ja tunnustukset myöhemmäksi sopivampaan ajankohtaan. En nimittäin usko, että maataloustuottajat kautta maan voivat olla hämmästelemättä päätöksen muotoa. Ja vielä enemmän ihmeis-sään ovat kuluttajat. Sosialidemokraatitihan ovat viime syksystä lähtien keskittyneet radikaaleihin maatalousväitteisiin, sitten niistä luopuneet ja nyt syytäneet viimeksi yli 70 milj. mk vanhakantaisiin lisätukipalkkioihin eli juuri siihen Moolokin kitaan, jota ovat itse suuriäänisimmin olleet sulkemassa. Mitä opimme tästä? Eipä nyt syytellä vielä, mutta hallitus on toki velkaa selkeäsanaisen selvityksen eilisen maatalouspäätöksen perusteista ja siitä, minkälaista maatalouspolitiikkaa hallitus aikoo nyt jatkaa. Ministeri Koivisto on täällä tänään antanut selvityksen alun, jatkoa odotetaan. Toiseksi odotetaan nyt entistä kiipeämmän sitä luvattua radikaalia, uutta maatalouspolitiikkaa. Entistäkin selvemmin on nyt ilmennyt parlamentaarisen maatalouskomitean tarve ja konkreettisenä tehtävänä mm. uuden maatilalain tarve.

Ja sitten tämän päivän valtalakitekstiin. Valtalain sanamuotoa on viime viikkoina perusteellisesti hiottu, tavallista paljon perusteellisemmin. Perustuslakivaliokunnassa onkin tekstiin saatu parannuksia ja erityisesti lain tulkinnan mielivaltaisuutta on rajoitettu. Eduskunta on näin pitkästä ajasta osoittanut, että parlamentarismista ja eduskunnan vallasta ja arvovallasta

on vielä sentään rippeitä jäljellä. Vastuuntuntoa on ollut täällä eduskunnassa kaikillakin ryhmillä, enemmänkin kuin ehkä eräistä ilmiöistä päätellen rohjettiin toivoa, eikä ole tarvittu ainakaan vielä mitään sellaisia epäparlamentaarisia menettelytapoja kuin 15 kuukautta sitten. Uskon, että näiden pitkien, maltillisten neuvottelujen jälkeen soviteltu teksti täällä tänään muutoksitta hyväksytään ääripuolueiden valio-kuntamietintöön liittämistä vastalauseista huolimatta.

Mielenkiintoisinta tulee nyt olemaan se, min-käläisen poliittisen taktiikan kokoomus ja SKDL tänään ja lain kolmannessa käsittelyssä omaksuvat. Jalan polkemisen en usko ketään auttavan. Kovaaäniset protestit valtalakia vastaan vain ajavat ääripuolueita yhä kauemmas poliittiseen paitsioon. Sen sijaan, mikäli jompikumpi ääripuoli haluaa todellista rakentavaa yhteistyömieltä osoittaa, heidän tulisi nyt välittömästi, mielenosoituksellisesti ja avoimesti siirtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietintöä. Voitte sanoa, että tämä olisi linjattuutta. Ei, kyllä me tiedämme, että olette vastalauseittenne kannalla, mutta nyt olisi mahdollista tehdä uutta politiikkaa, ja tällä te myös välittömästi helpottaisitte osallistumistanne piakkoin alkaviin hallitusneuvotteluihin — niihinhan on pääministerikin jälleen lausunnossaan viitannut.

Viime kuukausien aikana ovat kaikki puolueet ja myös etujärjestöt toistaneet sitä tosi-asiaa, että monet suuret, vaikeat ongelmat ja myös ulkomaisen luottamuksemme säilyminen vaativat maahamme vahvaa poliittista enemmistöhallitusta. Myös tämän valtalain käsittelyn yhteydessä on eduskuntaryhmillä syytä muistaa tämä yhteinen tavoitteemme. Vetoan siis erityisesti ääripuolueiden edustajiin, että he äänestyskäyttäytymisellään tänään ja tietysti aivan viimeistäänkin kolmannessa käsittelyssä osoittaisivat rakentavan yhteistyöhalunsa, osoittaisivat hyvää poliittista tahtoa ja kypsyyttä alka-viin hallitusneuvotteluihin.

Ed. Holkeri: Herra puhemies! Ed. Tarjanteen käyttämän puheenvuoron johdosta voin lausua yllätyksellisesti kuulleeni puheenvuoron siinä osassa, jossa viitattiin hallituskysymykseen, että ed. Tarjanne on saanut tehtäväkseen kutsua eri puolueita hallituskysymystä pohtimaan, mikäli oikein ymmärsin ed. Tarjanteen toteamuksen, että tässä yhteydessä tapahtuvissa äänestyksissä mukamas luotaisiin edellytyksiä

hallitusneuvotteluihin osallistumiselle. Tulkoon äsken käytetyn puheenvuoron johdosta myöskin täysin selvästi todetuksi, että kokoomuksen eduskuntaryhmä pohtii asiaa ja äänestysuhtautumistaan yksinomaan siltä osin, voidaanko vai ei lain kiireellisyyden puolesta ensi tiistaina äänestää. Sen sijaan lain sisällön hyväksymistä ei kokoomuksen eduskuntaryhmältä voida vaatia, niin kuin ei aikaisemminkaan täällä kaiken tapahtuneen johdosta.

Herra puhemies! Kannatan ed. Ilaskiven tekemää ehdotusta lakialoitteen n:o 481 ottamisesta käsitteilyn pohjaksi.

Ed. Kivistö: Herra puhemies! Päättesään valtalain säätämisestä ja sen sisällöstä eduskunta osallistuu kolmantena osapuolena niiden raamien luomiseen, joiden puitteissa palkansaa-jien ansiotaso tulee seuraavan vuoden aikana kehittymään. Kysymys on tulokehityksen kannalta erittäin keskeisestä ratkaisusta. Valtalain vesittäminen ja sitä seuraava inflaation kiihtymisen estäisin paljon suurempienkin nimellispalkkojen realisoitumisen, kuin mistä tällä hetkellä on sovittu. Toisaalta inflaation hillitsemisellä viime vuotista paljon tehokkaammin on pystytty siirtämään nyt sovittua pienempiäkin nimellisansioiden nousuja myös reaaliansioiden nousuiksi. Näinhän tapahtui esim. vuosina 1969 ja 1970, jolloin reaaliensiot teollisuudessa nousivat 7 ja 8 %:lla. Nimellisansioiden edellisiä ratkaisuja suurempiakin korotuksia seurasi kuitenkin pienempi reaaliansioiden nousu vuonna 1971. Eduskunnan muuttuminen porvarienemmistöiseksi teki mahdolliseksi inflatorisen hintapolitiikan entistä helpomman toteuttamisen ja monestakin syystä tällä herkellä näkymät reaaliensiokehityksestä ovat vieläkin paljon synkemmät.

Kokoomus on monessa yhteydessä, viimeksi tässä istunnossa, todennut vastustavansa nykyisenkaltaista valtalakia ja uhannut lain kaatamisella, ellei siihen saada kokoomuksen vaatimia vesityksiä. Vaikka kaikki muut eduskuntaryh-mät ovat olleet valmiita hyväksymään perustuslakivaliokunnan mietinnön, yrittää kokoomus yksin sanella eduskunnalle hyväksyttäväksi valtuuslain vesitetystä muodosta. Toisin sanoen kokoomus pyrkii avaamaan portit joko kokoon tai ainakin osittain vielä viimevuotista-kin voimakkaammalle inflaatiolle. Työväenliikkeen on syytä panna merkille tämä asennoituminen ja vetää siitä asian vaatimat johtopäätökset. Ei tarvitse kovinkaan paljoa selata palkka-

tilastoja, kun voi helposti huomata ainakin yhden lainalaisuuden: voimakkaimmat inflaatiovuodet ovat olleet heikoimpia vuosia reaaliansioiden nousun kannalta. Useimmiten voimakkaina inflaatiovuosina reaaliansiot ovat selvästi laskeneet. Sellaisenaan juuri inflaatio on yksi kaikkein tehokkaimmista reaaliansioiden nousua tai laskua säätelevistä tekijöistä. Nyt kun kokoomus tähtää jälleen reaaliansioiden laskeamiseen, tarvitsisi se taas inflaatiota avukseen.

Propagandassa on kokoomuskin — tosin varsininkin palkkaneuvottelujen aattona — esiintynyt inflaation vastustajana selittäen, että tuottavuuden nousun ylittävät palkankorotukset muka automaattisesti johtaisivat inflaatioon ja teollisuutemme kansainvälisen kilpailukyvyyn heikkenemiseen. Tämä porvarilliseen tuloteoriaan perustuva käsitys ei pidä paikkaansa. Tuottavuuden nousun ylittävät reaali-palkankorotukset, jos sellaisia joskus saataisiin aikaan, aiheuttavat muutoksia ensisijaisesti voittojen ja palkkatulosten keskinäiseen jakautumiseen. Kokonaan toinen asia on se, että kapitalistit pyrkivät siirtämään kohonneet palkkakustannukset hintoihin ja tällä tavalla pitämään voittomarginaalin entisenä tai kasvattamaan sitä. Tehokkaan hintasäännöstelyn avulla tämä kuitenkin voitaisiin estää. Porvariston inflaationvastainen propaganda onkin ensisijaisesti tarkoitettu pelottelemaan työläisiä palkkataistelussa. Todellisia keinoja inflaation hillitsemiseksi siellä taholla sen sijaan ei haluta käyttää, niin kuin nyt suhtautuminen valtalakiin osoittaa.

Kokoomuksen haluttomuus hillitä inflaatiota on varsin helposti selitettävissä. Inflaation seuraukset ovat monella tavalla nimenomaan palkansaajille ja pienituloisille epäedullisia ja kapitalisteille edullisia. Inflaatio pienentää työpalkkojen osuutta työssä luoduista arvoista ja vähentää palkkojen ostovoimaa vaikuttaen tällä tavalla kansantulon jakautumiseen pääomatulosten hyväksi. Inflaatio kiristää myös palkansaajien verotusta verotaulukkojen pysyessä ennallaan ja progression leikatessa kohonneista nimellisansioista suuremman osan veroina, vaikka reaalista ansiotason nousua ei olisi tapahtunutkaan. Sosiaalietujen reaaliarvo pienenee ja tapahtuu myös omaisuuden uudelleenjakoa pienisäästäjiltä suurilla lainapääomilla toimiville monopoliteille. Kapitalisteille inflaatio on puolestaan monessa suhteessa edullinen: Voittojen osuus kansantulosta kasvaa palkkojen kustannuksella hintatason noustessa ja palkkojen ollessa sidottuina sopimuksiin. Nopean inflaation

lopputuloksena on devalvaatio, joka jälleen merkitsee tulonsiirtoa kuluttajilta vientifirmoille. Kysymys kansainvälisestä kilpailukyvyvästäänkin asettuu oikeisiin suhteisiinsa, kun esimerkiksi otamme huomioon, että Ruotsin teollisuus pystyy huomattavasti korkeamman palkkatasonsa säilyttäen kilpailemaan hyvällä menestyksellä suomalaisten tuotteiden kanssa. Kun vielä otetaan huomioon, että juuri tällä hetkellä tuottavuuden nousua suurempi tai edes sitä vastaava reaaliansioiden nousu ei ole näkyvässä, ymmärtää helposti, minkä vuoksi kokoomuksessa haluttaisiin avata portit inflaatiolle. Merkitsisi hän se tässä tilanteessa voittojen melkoista kasvua. Kokonaan toinen on tilanne pienillä voittomarginaaleilla toimivien pienyritysten kohdalla, jotka toimivat usein monopoliteilla hankkimansa raaka-aineen turvin ja joutuvat maksamaan suurempia raaka-ainekustannuksia inflaation seurauksena. Pienyritysten asiastahan oikealla ei ole ennenkään suuria välitetty.

Kuten edellä totesimme, näyttää tämän valtalain käsittely varsin selvästi sen inflaationvastaisen propagandan farisealaisuuden, jota kokoomus palkkaneuvottelujen alla harjoittaa. Kun palkkakehityksen yleisraamit on lyöty lukkoon, voi kokoomus rauhassa avata portteja rahanarvon heikkenemiselle. Lukuunottamatta viime vuotta rahanarvo on myös saatu säilymään niin vakaana, että oikeistossa ilmeisesti katsotaan järjestelmän hyvin kestävän sen epävakaisuuden, joka inflaatiosta aina seuraa.

Tämä tilanne osoittaa myös erityisen kouriintuntuvasti työväestölle sen, että nimellispalkkataistelun lisäksi tarvitaan kaikkia mahdollisia toimia, joilla voidaan estää nimellisansioiden nousun mitätöiminen. Taistelua työväestön taloudellisista eduista joudutaan käymään ratkaiseviltä osilta myöskin poliittisella tasolla, ja tämän valtalain säätäminen on osa tätä taistelua. Tilanteen taustana on työmarkkinajärjestöjen välillä solmittu sopimus erittäin pienistä nimellisansioiden korotuksista. Tämän sopimuksen solmimistapa ja sen heikot tulokset ovat poliittiselle työväenliikkeelle varoittava esimerkki siitä, mihin työväenliike joutuu toimiessaan hajanaisena. Se on ehtinyt olla jo osoitus myöskin siitä, miten työväenliikkeen hajottajien toiminta ruokkii hajanaisuuteen pyrkiviä eri tahoilla. Uskon monien sosialidemokraattisessa puolueessa toimivien sosialistien ymmärtävän myös sen, miten suuresti tällainen sosialidemokraattisten johtajien menettely vaikeuttaa ni-

menomaan yhteistyöhenkisten kansandemokraattien toimintaa.

Tuloratkaisu ei ole vielä kokonaan valmis. Sen poliittisella tasolla toteutettavasta osasta olemme parhaillaan tekemässä päätöstä. Koska voidaan osoittaa, että inflaation vauhdista ratkaisevasti riippuu reaaliensioiden kehitys, olisi työväenliikkeen ja omalla työllään eläviä väestöryhmiä edustavien poliittisten voimien pelastettava se, mikä tässä tilanteessa vielä on pelastettavissa, estettävä reaaliensioiden laskuun johtavat kokoomuksen valtalain vesitysyriytykset. Tähän voidaan päästä vain tiiviin yhteistyön tuloksena välttämällä ammattiyhdistysliikkeessä tehdyt virheet. Tässäkin tilanteessa koko Suomen työtätekevän väestön päävihollinen on inflaation irtipäästämiseen pyrkivä oikeisto.

Ed. I l a s k i v i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Äsken käytetyn puheenvuoron johdosta haluaisin kaiken varmuuden vuoksi todeta, että ed. Kivistön käsitys kokoomuksen suhtautumisesta inflaatioon on kaikkea muuta kuin paikkansa pitävä.

Ed. A l e n i u s: Herra puhemies! Valtakikeskustelun yhteydessä näyttää täällä eduskunnassa virinnee myös työväenliikkeen sisäinen mielipiteiden vaihto tulopoliitikasta, palkkaratkaisuista ja työväenpuolueiden keskinäisistä suhteista. Selvää on, että niin suuri päätös kuin SAK:n ja STK:n välillä tehty keskitetty palkkasopimus, joka on varsin etäällä siitä mitä suuri osa työväestöstä odotti, herättää mitä erilaisimpia ajatuksia.

Tämän palkkaratkaisun osalta on tärkeää erottaa toisistaan sopimuksen luonne, sisältö ja sen aikaansaamiseksi käytetty menettelytapa. Kun on annettu ymmärtää, että kansandemokraattisen liikkeen taholta olisi vastustettu keskitetyn palkkaratkaisun periaatetta, on todettava tämä väite vääräksi. Keskitetyn ratkaisun periaatetta on tältä taholta päinvastoin pidetty oikeana nimenomaan sen vuoksi, että silloin voidaan parhaiten tukea matalapalkkaisten aseman parantamista. Se, mistä sen sijaan on ollut erimielisyyttä kansandemokraattien ja sosialidemokraattien välillä, koskee sopimuksen sisältöä ja menettelytapaa sen aikaansaamisessa.

Sisällön osalta kansandemokraatit ovat mitoitaneet vaatimuksensa korkeammalle kuin sosialidemokraatit ammattiyhdistysliikkeessä. Luulen, että kummallakin taholla on pidetty tavoitteena työväestön reaaliensioiden nousua.

Kysymys on kuitenkin siitä, että kansandemokraatit eivät usko nyt sovitun palkankorotuksen riittävän tämän tavoitteen toteuttamiseen, kun otetaan huomioon sekä hintojen jatkuva nousu — mihin mm. Auran hallituksen päätökset ovat vaikuttamassa — että veroprogression ja vuokrien korotuksen vaikutus. Juuri tässä on yksi olennainen ero näkemyksissä. Tietenkin sosialidemokraatit voivat puolestaan korostaa sitä, että suuremmat palkankorotukset olisivat merkinneet lisääntyvää hintapainetta ja että tuottavuuden nousu ei tule olemaan kovin suuri, joten korotusvaraa ei enempää ollut palkkojen osalta. On kuitenkin muistettava, että hintojen nousu on nyt jatkunut voimakkaana noin vuoden ajan ja että sen suuruuteen ovat vaikuttaneet osaltaan myös ne toimenpiteet, joihin edellinen poliittinen hallitus ryhtyi ja joiden vuoksi SKDL lähti hallituksesta.

Ratkaisun sisältö on siis hyvin suurella määrällä arviointikysymys. Todennäköisesti varsin pian nähdään, kumman arviot, sosialidemokraattien vai kansandemokraattien, osoittautuvat lähinnä oikeiksi. Työväestön keskuudessa näyttää joka tapauksessa olevan suhteellisen paljon sekä huolestuneisuutta että tyytymättömyyttä tähän ratkaisuun.

Sopimuksen aikaansaamiseen liittyvän menettelytavan osalta on todettava, että sopimus on tehty ns. johtoportaan tasolla ja että varsinainen ammattiyhdistysväki on joutunut olemaan siitä tavallaan sivussa. Tosin voidaan sanoa, että nythän jäsenillä on mahdollisuus sanoa sanansa jälkeinpäin, kun eri liitot päättävät suhtautumisestaan tähän sopimukseen. Jos kysymys on tästä, on ihmeteltävä silloin sitä, miksi eri mieltä olevia liittoja kuitenkin jo edeltä käsin syytetään keskitetyn ratkaisun vastaisesta toiminnasta. Eikö niillä pitäisi olla oikeus erilaisiin kannanottoihin? Näyttääkin siltä, että SAK:n osalta sopimuskentekomenettely ei tunnu käyvän yksin SAK:n uuden periaateohjelman ja siinä esitettyjen talouselämän päätöksenteon demokratioimista koskevien yleisvaatimusten kanssa.

Todettakoon tässä yhteydessä samalla se, että tulopoliitikasta periaatteellisena kysymyksenä ei SKDL:ssä vallitse yksimielisyyttä. Siinä mielessä yksimielisyys tietenkin on, että kaikissa oloissa on pyrittävä toimimaan työväen etujen puolesta. Mutta toiset kansandemokraattisessa liikkeessä tuomitsevat tulopoliitiikan jo käsitteenäkin. Toiset taas pitävät olennaisena sen sisältöä ja sitä, miten ratkaisut tehdään. Käsitteisenä

mukaan työväenliikkeen olisi jopa pyrittävä ns. solidaariseen tulopolitiikkaan, jolloin tuloja koskevien sopimusten piiriin tulisivat palkka- ja eläketulojen lisäksi myös erilaiset pääomatulot.

Nyt tehdyn palkkaratkaisun yhteydessä on siis monia tekijöitä, joiden vuoksi erilaisien mielipiteiden yhteentörmäminen työväenliikkeessä on luonnollinen asia. Toinen asia on se, yritetäänkö näillä erimielisyyksillä ajaa muita, ehkä hyvinkin kauaskantoisia tavoitteita, jotka esim. saattaisivat heikentää niitä työväenliikkeen sisäisiä yhteistyömahdollisuuksia, jotka tähänkään mennessä eivät ole olleet kovin hyvät. On selvää, että tällaisessa tilanteessa, jolloin maassa on sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus ja kaikki muut oppositiossa, kansandemokraatit mukaan lukien, poliittinen jännitystila nousee. Työväenliikkeen kannalta tilannetta kiristää myös se, että maassa vallitsee suhdannetaantuma työttömyysilmiöineen sekä toiselta puolen inflaatio. Tällaisessa tilanteessa tarvittaisiin selväpiirteistä työväen politiikkaa, jonka mahdollisuuksia yhdeltä osin kuitenkin rajoittaa eduskunnan porvarienemmistöisyys. Työväenpuolueiden keskinäisen taistelun kärkevoittaminen ei tällöin ole paikallaan.

Toisaalta se, että sosialidemokraatit ovat menneet vähemmistöhallitukseen, ei voi merkitä sitä, että kansandemokraatit eivät saisi olla kriittisiä kaikkeen siihen nähden, mitä he eivät pidä oikeina ratkaisuina. Jos kansandemokraattien kritiikki olisi täysin aiheetonta, pitäisi se silloin olla helposti osoitettavissa. Mutta joidenkin sosialidemokraattien kuumenemisherkkyys tällaisen kritiikin yhteydessä viittaa siihen, että kritiikin aiheellisuus ainakin osittain tunnustetaan syvällä sisimmässä myös sosialidemokraattien keskuudessa.

Joka tapauksessa nykyinen tilanne sisältää työväenliikkeen sisäisten suhteiden tulevan kehityksen kannalta huomattavia vaaratekijöitä. Suomen työväenliike on jälleen tienhaarassa keskinäisten suhteittensa osalta. Nykyinen tilanne, jossa on ja ei ole yhteistoimintahalukkuutta puolin ja toisin, ei voi jatkua kauaa ilman, että joko sosialidemokraatit ja kansandemokraattinen liike lähtevät taas etääntymään toisistaan tai niiden on vihdoinkin lähdeävä suuntautumaan tähänastista paremmin ohjelmoituun yhteistyöhön.

Tällaisessa vaiheessa jokaisen työväenliikkeen yhteistyöpyrkimyksiä edustavan ja koko työväenluokkamme etuja ajavan ihmisen vastuu on erittäin suuri. Mikään ei ole helpompaa kuin

ylevien fraasien avulla oikeutetuksi tehdyillä yksipuolisilla vaatimuksilla kariuttaa pitkäksi ajaksi työväenliikkeen yhteistyömahdollisuudet ja niiden kehittämisen. Tinkimättömyyden ja omien näkemysten absoluuttisen oikeellisuuden nimissä on ennenkin monia suuria asioita tuhattu.

Työväenliikkeen hajanaisuus ja voimien keskittäminen keskinäiseen taisteluun on ollut työväenluokan onnettomuutena usein. Syyt siihen ovat monet ja eräiltä osin, kuten nimenomaan ideologisilta osin, myös vaikeasti voitettavissa. Mutta varmaa on, että tällaisesta tilasta hyötty eniten viime kädessä suurpääoma. Jos nyt jälleen Suomen työväenliikettä ajetaan kohti uutta sisäisen taistelun vaihetta, ellei tietoisesti, mutta kuitenkin välittämättä tämän vaaran olemassaolosta, vahingoitetaan itse asiassa työmiehen asiaa. Tähän tilannetta ei saisi päästää. Suomen työläisten ei pidä joutua jälleen keskinäisiin ristiriitoihin niin poliittisessa elämässä kuin järjestöissään ja työpaikoillaan. Ei pidä ajautua siihen, että heidän olisi taas kysyttävä, kuka on kenen vihollinen. Suomen työväenliikkeen historiallinen velvollisuus on nyt päinvastoin pyrkiä löytämään todellisen yhteistyön tie.

Ed. Å s v i k: Herra puhemies! Kannatan ed. Kantolan vastalauseemme mukaisesti teemmä ehdotusta, joka tarkoittaa sitä, että valtalain puitteissa sallitaan palkkojen sitominen indeksiin.

Ed. P. V e n n a m o: Herra puhemies! On syytä näin valtalain käsittelyn yhteydessä palauttaa mieleen, mitä tässä maassa tapahtui muutama kuukausi sitten. Tässä maassa pidettiin eduskuntavaalit, eduskuntavaalit, joiden yhteydessä kaikki täällä edustettuina olevat ryhmät oikealta laidalta aina äärivasemmalle saakka lupasivat toimia kansalaisten tuloerojen kaventamiseksi, pienituloisten toimeentulon parantamiseksi, inflaation kurissa pitämiseksi ja palkkojen korottamiseksi. Kun nyt seuraa tätä valtalain käsittelyä niin täällä suuressa salissa kuin sekä perustuslakivaliokunnassa että suuressa valiokunnassa, ei voi välttyä siltä huomiolta, että huomattava osa tästä eduskunnasta on näin pian jo unohtanut sen, mitä se vaalien alla lupasi.

Sellaisessa poliittisessa ja taloudellisessa tilanteessa, jossa Suomi tällä hetkellä on, siinä vaikeassa tilanteessa, johon meidät on ajettu jo vuosikautia kestäneen kansanrintamapolitiikan

aikana, ei voi olla muuta mahdollisuutta kuin valtalin olemassaolo. Toinen mahdollisuus olisi hintainflaatiovyöryn täysin vapaaksi päättäminen, mikä merkitsisi entistä suurempaa pienituloisen väestön toimeentulon alenemista.

Erityisen suurella syyllä nyt tarvitaan valtalaki, joka on tiukka, siksi, että vasta viime viikolla, viime päivinä tehdyt palkka- ja tulo-ratkaisut eivät missään nimessä ole tyydyttäviä. Ei voi hyväksyä sitä linjaa, että me olemme palaamassa palkkaratkaisuissa jälleen takaisin prosenttikorotusten tielle, kuten sopimuksissa on tapahtunut. Ei voi myöskään hyväksyä niiden palkankorotusten pienuutta, jotka näissä tuloksissa on palkansaajille annettu.

Hallitukselle, joka tämän valtalin nyt saa, on syytä esittää todella vakava toivomus siitä, että se ei ainakaan jatka Karjalaisen hallitusten viimeksi noudattamaa linjaa: olla itse esimerkkinä hintojen ylöspäin viemisessä. Hallituksen tulisi olla esimerkkinä, nimenomaan esimerkkinä siitä, että se ei ensimmäisenä ole kasvattamassa omaa pussiaan riippumatta valtalasta, hintojen ja palkkojen säännöstelystä.

Eräs toimenpide tässä suhteessa, jota hallitukselta on syytä todella pikaisesti toivoa, on uusi vuokratpäättös. Kumpikaan niistä vuokratpäättöksistä, joita perustuslakivaliokunta on käsitellyt, ei missään nimessä ole tyydyttävä. Ne eivät ole sellaisia, joita sen enempää vuokralaiset kuin suurin osa vuokranantajistakaan olisi toivonut. Hallitus on täysin piittaamatta laajalti vallitsevista kiskurivuokrista antanut tsemälle samanlaisen mahdollisuuden kaikkien vuokrien korottamiseen tilanteessa, jossa olisi luonnollisesti selvitetävä, missä määrin vuokrat ovat alhaisia ja jääneet kustannuksista jälkeen, ja annettava korotus ainoastaan näihin vuokriin.

Tähän valtalakiin liittyy säännös tontinvuokrien sitomisesta indeksiin. Kuten täällä SMP:n eduskuntaryhmän edustajien toimesta jo aikaisemmin on todettu, tämä säännös ei missään nimessä ole oikeudenmukainen eikä tue asukkaiden asemaa. Erityisesti etelän kunnissa täällä Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa on todettavissa, että laajalti kunnat, joiden taloudellinen asema on vahva, pyrkivät käyttämään kaikki mahdolliset keinot maksujen, vuokrien ja hintojen korottamiseen. Valtiovallan, hallituksen ja eduskunnan, ei ole syytä tukea tällaista toimintaa sallimalla vuokrien sitominen indeksiin samanaikaisesti, kun sekä palkat että vuokrat ovat säännöstelyn alaisia. On jo tarpeeksi

erityisesti kunnalliselämän piirissä rasiitettu palkansaajia kohoavalla kunnallisverotuksella, joka on täysin säännöstelystä vapaa. Ei ole syytä sallia enää muilla maksuilla tapahtuvaa elintason lisääntämistä.

Täällä valtalain käsittelyn aikana sekä ensimmäisessä käsittelyssä, lähetekeskustelussa että nyt toisen käsittelyn yleiskeskustelussa pääosan puheenvuoroista ovat käyttäneet kokoomuksen ja SKDL:n edustajat. Ei voi välttyä siltä vaikutelmalta, että molempien tavoitteet ovat varsin pitkälle samansuuntaisia. Molemmat pyrkivät omalta osaltaan vaikeuttamaan tämänhetkisten taloudellisten ratkaisujen toteuttamista. Molempien tavoitteiden toteutumisen merkitsee lisääntyvän sekasorron leviämistä talouselämään, yhä suurempia vaikeuksia palkansaajille joko mahdottomien vaatimusten muodossa tai inflaation lisäpyörittämisen muodossa.

Molemmat ryhmät ovat alusta lähtien — vaikuttaa siltä — puhuneet hieman suufla suuremmalla. Kokoomus lähetekeskustelussa esitti pitkän listan ryhmäaloitteessaan mainittuja ehdottomia vaatimuksia, ennen kuin valtalaki voidaan hyväksyä. Näitä ehdottomia vaatimuksia on koko käsittelyn aikana nähty enemmänkin jos jonkinlaisia, ja kaikista niistä ennemmin tai myöhemmin on luonnollisesti niiden epämielikkyyden vuoksi palkko ollut luopua. Ei voi välttyä siltä vaikutelmalta, että todellisuuudessa kysymys ei ole ollutkaan sen enempää yrityselämän aseman parantamisesta kuin myöskään palkansaajien toimeentulon parantamisesta. Kysymys on ollut suuren luokan poliittisesta propagandasta, jolla on pyritty luomaan kuvaa muka yritysyntävällisestä kokoomuksesta.

Sekä kokoomuksen että SKDL:n tavoitteet näyttävät pyrkivän voimakkaaseen rahan kasamiseen tässä taloudellisessa tilanteessa. Ja keinotkin näyttävät olevan melko lailla samanlaiset; eroa on vain siinä, mihin raha kasattaisiin. Mutta kun todellisuuudessa näemme, miten aivan yhtä hyvin yhteiskunnan kuin yksityisen suurpääoman taholla suuria rahamääriä käytellään — verrattakoonpa vain pankkeja, vakuutuslaitoksia, toisaalta valtionjohtoisia, hallituksen kontrollin alla olevia suuryrityksiä — niin on todettava, että tavallisen työtä tekevän ihmisen, palkansaajan tai pien- ja keskisuuren yrittäjän, viljelijän etua sen enempää kummaltakaan puolelta ei löydy.

Täytyy ihmetellä sitä käsitystä, mitä ed. Ilaskivi täällä edusti puheenvuorossaan väittäen, että siitä huolimatta, että eduskunnan suuri

enemmistö tulee äänestämään ja on jo valiokunnassa ollut kokoomuksen esitystä vastaan vuokrakohdassa, todellisuudessa eduskunnassa olisi-kin muka suuri enemmistö, joka on kokoomuksen kannalla. Minun mielestäni tällaisilla puheilla mennään jo hieman liian pitkälle poliittisessa harhauttamisessa. Kyllä toki täytyy todeta, että edustajat ovat sitä mieltä, mitä nappia he kulloinkin äänestyksessä painavat. Tuskinpa kokoomuksen taholta kyetään paremmin muiden ryhmien edustajien mielipiteitä tulkitsemaan. Joka tapauksessa omalta osaltani minä ilmoitan myös olevani sitä mieltä, mitä kantaa minä tulen äänestyksissä edustamaan.

Kun tämä valtalaki toivottavasti hyväksytään perustuslakivaliokunnan esittämässä muodossa, ei ole syytä eduskunnan lopettaa koko kiinnostustaan valtalakiin tähän. Eduskunnan on syytä erittäin tarkoin seurata hallituksen toimenpiteitä, syytä erittäin tarkoin seurata, miten hallitus tulee tätä valtalakia käyttämään, sillä mikäli käy niin, että täsmälleen samanlainen palkansaajien ja pienyrittäjien kiristyspolitiikka kuin Karjalaisen hallitusten ja aikaisempienkin kansanrintamahallitusten aikana tulee jatku- maan, ei missään tapauksessa ole tällä valtalalla saatu aikaan mitään hyvää tulosta, ja tällaisessa tilanteessa eduskunnan on ehdottomasti uudelleen puututtava asiaan.

Tästä valtalasta ei saa muodostua sen enem- pää pienyrittäjien kuin pien- ja perheviljelijöiden tappolakia. Tästä ei saa muodostua suurteol- lisuuden, vuokrakiskureiden ja valtionmonopol- listisen yritteliäisyyden tukilakia, kuten viime vuosina koko devalvaation jälkeisenä aikana on tapahtunut. Sekä tämän maan työtä tekevien kansanlaisten että eläkeläisten että pien- ja kes- kisuurten yrittäjien etu on yhteisesti ja tasai- sesti kehittää tätä maata, kehittää ja parantaa työllisyyttä, jossa pienyrityksillä on erittäin suuri osuus, samalla huolehtien siitä, ettei sen enempää yksityinen kuin valtiollinenkaan suur- pääoma pääse jatkamaan jo vuosia jatkunutta, kansanrintaman tukemaa tavallisen palkansaajan riistoa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Yleiskeskustelussa on ed. Kantola ed. Kockin kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalau- seeseen sisältyvä lakiehdotus. Kutsun tätä ed. Kantolan ehdotukseksi. Ed. Ilaskivi ed. Holke- rin kannattamana on ehdottanut, että käsitte-

lyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteeseen n:o 481 sisältyvä lakiehdotus. Tämä on ed. Ilaskiven ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Äänestyksissä ehdotan mene- teltäväksi niin, että ensin äänestetään ed. Kan- tolan ja ed. Ilaskiven ehdotusten välillä ja sen jälkeen voittaneesta suuren valiokunnan mietin- tää vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Kantolan ja ed. Ilaskiven eh- dotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Kan- tolan ehdotuksen äänestää "jaa"; jos "ei" voit- taa, on ed. Ilaskiven ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Ajo, Alenius, Björklund, Brei- lin, Eskman, Flinck, Forsman, Haapasalo, Helle, Honkonen, Hostila, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kantola, Karkinen, Knuuttilla, Kock, Koskinen, Laine, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lu- ja-Vepsä, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Män- nistö, Nevalainen, N. Nieminen, E. Niskanen, Paasivuori, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raa- tikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Salama, Salmi, Salmivuori, Salo, San- delin, Sorsa, Sundqvist, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tuominen, Tuomi- oja, Tupamäki, Väinö Turunen, Weckman, Vil- poniemi, Voutilainen ja Åsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hetemäki, Holkeri, Huo- tari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Jun- nila, Kaarna, O. Kangas, Karhuvaara, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Laatio, Lankinen, Lem- ström, Linkola, H. Linna, Lähteenmäki, Miet- tinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Niini- koski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Procopé, Rainio, Ronkainen, Saimo, Salolainen, Salo- ranta, Seppä, Siikaniemi, Sileäkangas, I. Suomi-

nen, Suorttanen, Tallgren, Tarjanne, Toivanen, Veikko Turunen, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Virolainen ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Antila, Aro, Eskelinen, Friberg, Hemmi, Hokkanen, Jokela, Juntumaa, Kainulainen, Kalavainen, R. Kangas, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Kivistö, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Kortesalmi, Koskenniemi, Kurppa, Laitinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Lottanen, Martikainen, Mattila, Mustonen, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, H. Niskanen, Paasio, Pajunen, Pihlajamäki, Poutanen, Remes, Ruokola, Rytkönen, Saarto, Sainio, Salla, Salmenkivi, Saukkonen, Sigfrids, Siltanen, Sinisalo, Stenbäck, Suokas, S. Suominen, Sutinen, Teir, Tikkanen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, Vaittinen, Vartia, P. Vennamo, Westerholm, Vilmi, Väyrynen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 67 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 72.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Kantolan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Kantolan ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kantolan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Asunmaa, Asunta, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Knuuttila, T. T. Koivisto, Kortesalmi, Kurppa, Laatio, Lankinen, Lattula, Lehtinen,

Lemström, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Miettinen, Mykkänen, Myrskyläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Raatikainen, Rainio, Rantala, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salama, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Siltanen, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Vainio, Vaittinen, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Björklund, Honkonen, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kantola, Kivistö, Kock, Korpinen, Koskinen, Laine, Lehmonen, Liedes, Mustonen, Mänttari, N. Nieminen, H. Niskanen, Puhakka, Pullkinen, Rekonen, Rosnell, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmi, Sinisalo, Tamminen, Tiekso, Tuominen, Weckman ja Äsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aro, Eskelinen, Ahti Karjalainen, Kohtala, T. M. Koivisto, Koppanen, Koskenniemi, Laitinen, Loikkanen, Mattila, Paasio, Pajunen, Saukkonen, Teir, Uusitalo ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 17.

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

2 §.

Keskustelu:

Ed. Lemström: Herra puhemies! Ehdotan, että 2 §:n 1 momentista poistetaan sana "tontinvuokrasopimuksessa".

Ed. Kock: Herra puhemies! Ehdotan, että 2 § poistettaisiin, jolloin nykyisin voimassa oleva laki jää voimaan.

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! Kannatan ed. Lemströmin tekemää ehdotusta.

Ed. Kantola: Herra puhemies! Kannatan ed. Kockin tekemää ehdotusta.

Puhemies: Siis ed. Lemström haluaa poistaa viidenneltä riviltä alkavan sanan "tontinvuokrasopimuksessa"?

Ed. Lemström: Kyllä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Lemström ed. P. Vennamon kannattamana ehdottanut, että 1 momentin viidenneltä riviltä alkava sana "tontinvuokrasopimuksessa" poistettaisiin. Kutsun tätä ed. Lemströmin ehdotukseksi. Ed. Kock ed. Kantolan kannattamana on ehdottanut, että pykälä poistettaisiin. Tämä on ed. Kockin ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksissä ehdotan menettäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Lemströmin ehdotuksesta mietintöä vastaan ja sen jälkeen ed. Kockin ehdotuksesta mietintöä vastaan sellaisena, miksi se on edellisessä äänestyksessä muodostunut.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Lemströmin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Lemströmin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Asunta, Björklund, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskman, Flinkk, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Hakämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskinen, Laatio, Laine, Lankinen, Latula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyräläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Siltanen, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Suorttinen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Tähkämaa, Vaittinen, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Huotari, Kainulainen, Kortessalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Sainio, Suokas, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aro, Eskelinen, Ahti Karjalainen, Kohatala, T. M. Koivisto, Koppanen, Koskenniemi, Laitinen, Loikkanen, Mattila, Paasio, Pajunen, Saukkonen, Teir, Uusitalo ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 164 jaa- ja 18 ei-ääntä; poissa 17.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt mietinnön.

2) Äänestys ed. Kockin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kockin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Asunmaa, Asunta, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Knuuttila, T. T. Koivisto, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Lankinen, Lattula, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Miittinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Raatikainen, Rainio, Rantala, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salama, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Siltanen, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työlä-järvi, Tähkämaa, Vainio, Vaittinen, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ailio, Alenius, Björklund, Honkonen, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kantola,

Kivistö, Kock, Korpinen, Koskinen, Laine, Lehmönen, Liedes, Mustonen, Männistö, N. Nieminen, H. Niskanen, Puhakka, Pulkkinen, Rekonen, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmi, Sinisalo, Tamminen, Tiekso, Tuominen, Weckman ja Åsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aro, Eskelinen, Ahti Karjalainen, Kohtala, T. M. Koivisto, Koppanen, Koskenniemi, Laitinen, Loikkanen, Mattila, Paasio, Pajunen, Saukkonen, Teir, Uusitalo ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 17.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

3 §.

Keskustelu:

Ed. Kock: Herra puhemies! Ehdotan, että 3 § poistettaisiin.

Ed. Kantola: Herra puhemies! Kannatan ed. Kockin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Kock ed. Kantolan kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kockin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Asunmaa, Asunta, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Hä-

kämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvisalo-Ka-
nerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kala-
vainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara,
Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kataja-
vuori, Kauppi, Knuuttila, T. T. Koivisto, Kor-
tesalmi, Kurppa, Laatio, Lankinen, Lattula,
Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lill-
qvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, L. Linna,
Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikai-
nen, Miettinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mä-
kelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänttari,
Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski,
Nikkilä, E. Niskanen, Paasivuori, Pekkala, Pek-
karinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Pro-
copé, Raatikainen, Rainio, Rantala, Remes,
Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salama,
Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Salo-
ranta, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Si-
leäkangas, Siltanen, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist,
Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen,
Sutinen, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Tiilikai-
nen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Tu-
pamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työ-
läjärvi, Tähkämaa, Vainio, Vaittinen, Vartia,
P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund,
S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi,
Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen
ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Björklund, Honkonen, Hyvö-
nen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kantola,
Kivistö, Kock, Korpinen, Koskinen, Laine, Leh-
monen, Liedes, Mustonen, Männistö, N. Niemi-
nen, H. Niskanen, Puhakka, Pulkkinen, Reko-
nen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla,
Salmi, Sinisalo, Tamminen, Tiekso, Tuomi-
nen, Weckman ja Äsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aro, Eskelinen, Ahti Karjalainen,
Kohtala, T. M. Koivisto, Koppanen, Kosken-
niemi, Laitinen, Loikkanen, Mattila, Paasio,
Pajunen, Rytönen, Saukkonen, Teir, Uusitalo
ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu
146 jaa- ja 35 ei-ääntä; poissa 18.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

6 ja 7 §.

Keskustelu:

Ed. K o c k: Herra puhemies! Ehdotan, että
7 § poistettaisiin ja sen edelle otettaisiin 6 §
siinä muodossa kuin se on perustuslakivaliokun-
nan mietintöön liitettyssä II vastalauseessa.

Ed. H o l k e r i: Herra puhemies! Ehdotan,
että 7 §:n 2 momentti saisi seuraavan sanamuod-
don: ”Valvoessaan ja säännöstellessään huoneen-
vuokria valtioneuvoston tulee ottaa huomioon
kiinteistökustannuksissa tapahtuneet selvästi to-
dettavat muutokset.”

Ed. I l a s k i v i: Herra puhemies! Kanna-
tan ed. Holkerin tekemää ehdotusta.

Ed. K a n t o l a: Herra puhemies! Kanna-
tan ed. Kockin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Kock
ed. Kantolan kannattamana ehdottanut, että
6 § hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.
Kutsun tätä ed. Kockin 1) ehdotukseksi. Li-
säksi on ed. Kock ed. Kantolan kannattamana
ehdottanut, että 7 § poistettaisiin. Kutsun tätä
ed. Kockin 2) ehdotukseksi. Ed. Holkeri ed.
Ilaskiven kannattamana on ehdottanut, että
7 §:n 2 momentti hyväksyttäisiin näin kuulu-
vana: ”Valvoessaan ja säännöstellessään huone-
neuvokkia valtioneuvoston tulee ottaa huone-
vuokria valtioneuvoston tulee ottaa huone-
vuokria kiinteistökustannuksissa tapahtuneet sel-
västi todettavat muutokset.” Tämä on ed. Hol-
kerin ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Äänestyksissä ehdotan mene-
teltäväksi niin, että ensin äänestetään ed. Koc-
kin 1) ehdotuksesta, joka koskee 6 §:ää, sen
jälkeen ed. Holkerin ehdotuksesta mietintöä
vastaan ja lopuksi ed. Kockin ehdotuksesta mie-
tintöä vastaan siinä muodossa, miksi se on edel-
lisessä äänestyksessä muodostunut.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Kockin 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kockin 1) ehdotus hyväksyttävä.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Asunmaa, Asunta, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hete-mäki, Hokkanen, Holkeri, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Knuuttila, T. T. Koivisto, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Lankinen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähtenmäki, Martikainen, Miettinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Raatikainen, Rainio, Rantala, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salama, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Siltanen, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Väinö, Vaittinen, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Björklund, Honkonen, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kantola, Kivistö, Kock, Korpinen, Koskinen, Laine, Lehmonen, Liedes, Mustonen, Männistö, N. Nieminen, H. Niskanen, Puhakka, Pulkkinen, Rekonen, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmi, Sinisalo, Tamminen, Tiekso, Tuominen, Weckman ja Äsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aro, Eskelinen, Ahti Karjalainen, Kohtala, T. M. Koivisto, Koppanen, Koskenniemi, Laitinen, Lattula, Loikkanen, Mattila, Paasio, Pajunen, Saukkonen, Teir, Uusitalo ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 18.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

1) Äänestys ed. Holkerin ehdotuksesta.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Holkerin ehdotus hyväksyttävä.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Borg, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortessalmi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salama, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Saloranta, Sandelin, Siikaniemi, Sileäkangas, Siltanen, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Väinö, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, S. Westerlund, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Asunta, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Hete-
mäki, Hokkanen, Holkeri, Huurtamo, Häg-
gblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen,
P. Jokinen, Junnila, Karhuvaara, Katajivuori,
Kauppi, Laatio, Lankinen, Lattula, Linkola,
Lähtenmäki, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mä-
ki-Hakola, Nikkilä, Procopé, Rainio, Salmen-
kivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Stenbäck,
I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Veikko
Turunen, Vaittinen, Vartia, H. Westerlund ja
Vikatmaa.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aro, Eskelinen, Ahti Karjalainen,
Kohtala, T. M. Koivisto, Koppanen, Kosken-
niemi, Laitinen, Loikkanen, Mattila, Paasio, Pa-
junen, Saukkonen, Teir, Uusitalo ja Wester-
holm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu
139 jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 17.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt
mietinnön.

2) Äänestys ed. Kockin 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos
”ei” voittaa, on ed. Kockin 2) ehdotus hy-
väksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Asunmaa, Borg,
Breilin, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman,
Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Hauki-
puro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hostila, Huo-
tari, Hykkäälä, Häggblom, Häkämies, Härkö-
nen, Jokela, P. Jokinen, Juntumaa, Järvisalo-
Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Ka-
lavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara,
Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Knuut-
tila, T. T. Koivisto, Kortesalmi, Kurppa, Lat-
tula, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liikanen,
Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Lotta-
nen, Luja-Vepsä, Martikainen, Myyryläinen,
Mäkelä, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Nie-
melä, E. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen,
Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki,
Pohjonen, Poutanen, Raatikainen, Rantala, Re-
mes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Sa-

lana, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta,
Sandelin, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sil-
tanen, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas,
Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tar-
janne, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen,
Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö
Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Vainio, P. Ven-
namo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Wester-
lund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen,
Volotinen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Asunta, Björklund, Hokka-
nen, Holkeri, Honkonen, Huurtamo, Hyvönen,
Häikiö, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Jun-
nila, Juvela, Järvenpää, Kantola, Katajivuori,
Kivistö, Kock, Korpinen, Koskinen, Laatio,
Laine, Lankinen, Lehmonen, Liedes, Linkola,
Lähtenmäki, Miettinen, Mustonen, Mykkänen,
Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, N. Nieminen,
Nikkilä, H. Niskanen, Procopé, Puhakka, Pulk-
kinen, Rainio, Rekonen, Rosnell, Rytönen, Räsä-
nen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmenkivi,
Salmi, Seppä, Sinisalo, I. Suominen, S. Suomi-
nen, Tamminen, Tiekso, Tuominen, Vaittinen,
Vartia, Weckman ja Åsvik.

”Tyhjää” äänestää edustaja Kauppi.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aro, Eskelinen, Ahti Karjalainen,
Kohtala, T. M. Koivisto, Koppanen, Kosken-
niemi, Laitinen, Loikkanen, Mattila, Paasio,
Pajunen, Saukkonen, Teir, Uusitalo ja Wester-
holm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu
119 jaa- ja 62 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 17.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

8 §.

Keskustelu:

Ed. Holkeri: Herra puhemies! Ehdotan,
että 8 § saisi sen sanamuodon, joka sillä on I
vastalauseessa, sekä lisäksi, että lakiin lisättäi-
siin uusi 8 a § niin kuuluvana kuin se on sa-
notussa vastalauseessa.

Ed. Ilaskivi: Herra puhemies! Kannatan ed. Holkerin tekemiä ehdotuksia.

Ed. Kock: Herra puhemies! Ehdotan, että 8 § poistettaisiin.

Ed. Kantola: Herra puhemies! Kannatan ed. Kockin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Holkeri ed. Ilaskiven kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena. Kutsun tätä ed. Holkerin 1) ehdotukseksi. Edelleen ed. Holkeri ed. Ilaskiven kannattamana on ehdottanut, että lakiin otettaisiin uusi 8 a § I vastalauseen mukaisesti. Tämä on ed. Holkerin 2) ehdotus. Ed. Kock ed. Kantolan kannattamana on ehdottanut, että pykälä poistettaisiin. Kutsun tätä ed. Kockin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksissä ehdotan menettäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Holkerin 1) ehdotuksesta mietintöä vastaan, sen jälkeen ed. Kockin ehdotuksesta mietintöä vastaan sellaisena, miksi se on edellisessä äänestyksessä muodostunut, ja lopuksi ed. Holkerin 2) ehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Holkerin 1) ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Holkerin 1) ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Borg, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää,

Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuttila, Kock, T. T. Koivisto, Korpinen, Korttesalmi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mustonen, Myyräläinen, Mäkelä, Mäkinen, Mänistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pullkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Rosnell, Ruokola, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salama, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Saloranta, Sandelin, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Siltanen, Sinsalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, Suortanen, Sutinen, Taipale, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähtkämaa, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, S. Westerlund, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Asunta, Ehrnrooth, Gestrin, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Huurtamo, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Karhuvaara, Katajavuori, Kauppi, Laatio, Lankinen, Lattula, Linkola, Lähteenmäki, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Nikkilä, Procopé, Rainio, Ronkainen, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Veikko Turunen, Vaittinen, Vartia, H. Westerlund ja Vikatmaa.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aro, Eskelinen, Ahti Karjalainen, Kohtala, T. M. Koivisto, Koppanen, Koskeniemi, Laitinen, Loikkanen, Mattila, Paasio, Pajunen, Saukkonen, Teir, Uusitalo ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 141 jaa- ja 41 ei-ääntä; poissa 17.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt mietinnön.

2) Äänestys ed. Kockin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kockin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Asunmaa, Asunta, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntunen, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Knuuttila, T. T. Koivisto, Korttesalmi, Kurppa, Laatio, Lankinen, Lattula, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Lujavepsä, Lähtenmäki, Martikainen, Miettinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Raatikainen, Rantala, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salama, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Siltanen, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Vainio, Vaittinen, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Björklund, Honkonen, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kantola, Kivistö, Kock, Korpinen, Koskinen, Laine, Lehmonen, Liedes, Mustonen, Männistö, N. Nieminen, H. Niskanen, Puhakka, Pullkinen, Rekonen, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmi, Sinisalo, Tamminen, Tiekso, Tuominen, Weckman ja Åsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aro, Eskelinen, Ahti Karjalainen, Kohtala, T. M. Koivisto, Koppanen, Koskeniemi, Laitinen, Loikkanen, Mattila, Paasio, Pajunen, Rainio, Saukkonen, Teir, Usitalo ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 18.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Holkerin 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, jossa ei ole vastaavaa pykälää, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Holkerin 2) ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Borg, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. T. Koivisto, Korpinen, Korttesalmi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Lujavepsä, Martikainen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pullkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salama, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Saloranta, Sandelin, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Siltanen, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Asunta, Ehrnrooth, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Huurtamo, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Karhuvaara, Katajavuori, Kauppi, Laatio, Lankinen, Lattula, Linkola, Lähteenmäki, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Nikkilä, Procopé, Rainio, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, I. Suominen, S. Suominen, Vaittinen, Vartia ja Vikatmaa.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aro, Eskelinen, Ahti Karjalainen, Kohtala, T. M. Koivisto, Koppanen, Koskeniemi, Laitinen, Loikkanen, Mattila, Paasio, Pajunen, Saukkonen, Teir, Uusitalo ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 35 ei-ääntä; poissa 17.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

11 §.

Keskustelu:

Ed. Holkeri: Herra puhemies! Ehdotan, että 11 § saisi sen sanamuodon, joka sillä on I vastalauseessa.

Ed. Ilaskivi: Herra puhemies! Kannatan ed. Holkerin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Holkeri ed. Ilaskiven kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukseen liitettäisiin 11 § I vastalauseen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, jossa ei ole tätä pykälää, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Holkerin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Borg, Breilin, Eskman,

Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortesalmi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, H. Niskanen, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salama, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Saloranta, Sandelin, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Siltanen, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Väinö, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Asunta, Ehrnrooth, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Huurtamo, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Karhuvaara, Katajavuori, Kauppi, Laatio, Lankinen, Lattula, Linkola, Lähteenmäki, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Nikkilä, Procopé, Rainio, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, I. Suominen, S. Suominen, Vaittinen, Vartia ja Vikatmaa.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Aro, Eskelinen, Ahti Karjalainen, Kohtala, T. M. Koivisto, Koppanen, Koskeniemi, Laitinen, Loikkanen, Mattila, E. Niskanen, Paasio, Pajunen, Saukkonen, Teir, Uusitalo ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 35 ei-ääntä; poissa 18.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

17 §, soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotukset laiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 10, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. P. Venamo: Herra puhemies! Hallituksen esitys sinänsä on kannatettava ja hyväksyttävä, mutta tässä yhteydessä olisi syytä toivoa, että nyt ainakin tämä uusi hallitus ryhtyisi tässä eläkepolitiikassa antamaan eduskunnalle joitakin muunkinlaisia esityksiä kuin tällaisia pelkkiä pikkuruisia vakuutusteknisiä mikrorokjauksia. Eläkepolitiikassa ja eläkelainsäädännössä on huomattavan paljon suurempiakin epäkohtia.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Tämä asia, joka on käsittelyn alaisena, on sinänsä pieni askel eteenpäin, mutta tässä yhteydessä on syytä myöskin hallitukselle erikoisena evästyksenä antaa se, että se kiinnittäisi erikoista huomiota metsätyömiesten eläkekysymyksiin, jotta päästäisiin irti irvokkaasta totuudesta, joka siellä on, että näiden eläkejärjestelmien piirissä voidaan neljännesvuosittain maksaa 4 markkan eläkkeitä. Nämä tällaiset ovat todella työtätekevän väestömme eloniltaan ehtiessä heidän pilkkaamistaan, ja tällaiset eläkejärjestelmät, jotka tällä tavalla palvelevat heitä, eivät ole tarkoituksenmukaisia, niihin on saatava nopeasti korjauksia.

Toinen vastaava tekijä on myöskin se, että meidän yhä teollistuvassa ja automatisoituvassa yhteiskunnassamme teollisuudessa naistyövoima joutuu erikoisen vaikeaan tilanteeseen sen vuoksi, että se työnnetään viimeisinä työvuosiansa varsinaiselta ansiotyöpaikalta toisarvoisiin tehtäviin, ja tässä heidän eläkkeensä tulee alarvoiseksi, ja siitä ei ole sitä turvaa, mitä varten nämä eläkejärjestelmät on luotu. Sen vuoksi tämän tapaisten korjausten yhteydessä pitää myöskin kiinnittää tulevaisuudessa erikoista huomiota näiden kahden työntekijäryhmän niin kuin monien muidenkin työntekijäryhmien eläkeasioiden hoitamiseen niin, että päästään todellisten eläkkeiden maksamiseen eikä joidenkin teoreettisten, täällä Helsingissä herravoiimien nojalla toteutettavien tällaisten pilantekoeläkkeiden maksamiseen kuin nyt on voimassa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 15 a §, soveltamissäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1 ja 10 §, soveltamissäännökset, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi Oulun yliopistosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 15, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi maankäyttölain 94 §:n 1 momentin soveltamisesta.

Esitellään maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty

hallituksen esitys n:o 29, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi työntekijäin vuosilomasta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 45, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Saimo: Herra puhemies! Hallituksen esitys liittyy työmarkkinajärjestöjen keskiseen sopimukseen 8 päivältä joulukuuta 1970, järjestöille jätetyn sovitteluehdotuksen hyväksymistä merkitsevään sopimukseen työmarkkina- ja talouspoliittisesta kokonaisratkaisusta. Sopimuksen mukaan yleinen neljän viikon vuosiloma toteutetaan työntekijäin vuosilomalakia muuttaen siten, että työntekijä ansaitsee vuosilomaa kaksi päivää työssäolokuukautta kohti 1 päivästä huhtikuuta 1972 lähtien, jolloin neljän viikon loma toteutuu vuodesta 1973 lukien. Näin hallituksen esityksessä. Muita vuosilomalain säännöksiä ei tässä yhteydessä muuteta.

Valiokunnassa kuultujen asiantuntijoiden mielestä sekä valiokunnan lausunnossa on haluttu tehdä sellainen korjausesitys lain 11 §:n 2 momenttiin, että saamatta jääneestä vuosilomasta tulisi maksettavaksi pidennettyä vuosilomaa vastaava lomakorvaus. On oikein, että annetaan loma, jonka jokainen työssä kävijä on ansainnut itselleen. Mutta en voi todellakaan käsittää sitä ajatusta ja lausumaa, jota vastustivat hallituspuolueen edustajat, että mietinnön viimeinen lause olisi pitänyt poistaa. Korostetusti tuli keskustapuolueen edustajien taholta esitys, kuten myöskin valiokunnan mietintöön saimme lausuman, että on olemassa suuria väestöryhmiä, jotka

eivät kysymyksessä olevan lain tai muunkaan lainsäädännön mukaan ole oikeutettuja vuosilomaan. Emmekö todellakaan muista, kun vaalit käytiin ja jokainen puolue lupasi hyvää äänestäjille, mitä on se tasa-arvo, jota julistettiin puhein ja yrittäjäin rakennuksien seinät kirjavana, viljelijöitten maitolaiturit tape-toituina? Eikö lupauksia tasa-arvosta haluta lunastaa niille uurastajille, jotka vieläkin antoivat äänensä puolueille, jotka kiiivaimmin vastustivat viljelijöiden ansiotason nousua sekä sosiaalisia etuja, lomia, eläketoiminnan kehittämistä jne., että tämä loma ulottuisi niin viljelijöille kuin yrittäjillekin tasa-arvoisen elämän saavuttamiseksi? Loman kaikkein suurimmassa tarpeessa ovat kymmenentuhannet rasittuneet äidit, naiset ja ne yrittäjät, jotka ponnistelevat saadakseen jokapäiväisen elantonsa suuret taloudelliset vaikeudet kärsineinä. Voiko hyvinvointivaltio sivuuttaa jatkuvasti todellisen kansan tasa-arvoisen elämän edun?

Ed. Kainulainen: Herra puhemies! Se, mitä ed. Saimo täällä kertoi sosiaalivaliokunnan käsittelystä työntekijäin vuosilomalain kohdalla, on hieman yksipuolista siinä mielessä, että vähintään yhtä kovasti kuin keskustapuolue olivat SMP:n edustajat sosiaalivaliokunnassa tekemässä esitystä siitä, että mietintöön saataisiin maininta koskemaan niitä väestöpiirejä, jotka jäävät vielä työntekijäin vuosilomalain suomista eduista osattomiksi. On selvää, että jos tällä tavalla korjauksia tehdään, niin kuin työntekijäin vuosilomalain korjaus nyt on, se on sinänsä hyvä asia, että ihminen saa vuosilomaa enemmän ts. että hän saa puolentoista päivän asemesta kaksi päivää kuukautta kohti lomaa. Neljä viikkoa on toki nykyaikana vuodessa sellainen tavoite, joka kohtuudella täytyy saada lomaa kenen hyvänsä. Mutta on eräänlainen aikapommi muodostumassa siitä, että tämän vuosiloman saantiin eivät ole oikeutettuja esim. maamme sadattuhannet pienviljelijät, heidän perheenemäntänsä, edelleen pienyrittäjät, vähittäiskauppiat, monet palveluelinkeinojen harjoittajat, vapaan ammatin harjoittajat jne. Ei voida ajatella, että näitä satojatuhansia kansalaisiamme pidetään tässäkin suhteessa lapsipuolen asemassa eikä heille suoda niitä yleisesti hyväksytyjä lomatavoitteita, jotka ovat lakisääteisesti tulleet työntekijöiden ja virkamiesten osalle. Ja sen vuoksi olisi syytä toivoa, että kun meillä nyt on sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus, jolla on mahdollisuus yhden puolueen hallituk-

sena tehdä niin hyviä ehdotuksia, kuin se ikinä katsoo asialliseksi, että se tekisi tässäkin kohden mahdollisimman pian esityksen siitä, että lain ulkopuolelle jäävien satojentuhansien kansalaisten vuosilomakysymykset myöskin järjestäisiin.

On olemassa komitea, joka tutkii asiaa ja aikanaan siitä tekee esityksen. Me kuitenkin tiedämme, miten kauan nämä komiteatyöskentelet vievät aikaa ja loppujen lopuksi monenkin komitean mietinnön pohjalla syntyy vain hyvin vähän tai ei ollenkaan näitä selvästi tehtäviä parannuksia.

Näin ollen toivoisimme SMP:n eduskuntaryhmän puolesta, että jo tämä vähemmistöhallitus puuttuisi tähän tärkeään asiaa. Se on tullut yhä voimakkaammin esille näiden tulopoliittisten neuvottelujen yhteydessä, jotka ovat sitten vieneet tämän päivän tapauksiin, kun valtalaki on nyt hyväksytty ja annettu siinä mielessä hallitukselle aseet, joita se voi käyttää tehokkaasti kansalaisten toimeentulon ja sosiaalisen turvan lisäämiseksi. Toivoisin, että tämän valtalain perusteella käytäisiin näin kipeään pulmaan, joka todella on nyt tulossa erittäin ajankohtaiseksi ja erittäin kipeäksi sosiaalisesti ongelmaksi.

Ed. Mäkelä: Herra puhemies! Ed. Saimon puheenvuoron johdosta haluaisin sanoa muutaman sanan. Valiokunta tätä mietintöä antaessaan oli täysin yksimielinen siitä, että vuosilomalain kokonaisuudistus olisi mahdollisimman pian tänne eduskuntaan saatava, samoin kuin olimme yksimielisiä siitä, että meidän maassamme on eräitä väestöryhmiä, joille vuosiloma on vielä tuntematon käsitys. Mutta kun valiokunnalle selvästi asiantuntijoiden taholta ilmoitettiin, että on asetettu toimikunta, joka tätä asiaa selvittää, ja kun toisaalta hallituksen esitys ei antanut mahdollisuutta varsin suuriin ja laajoihin kunnanilmaisuihin, niin silloin tämä jäi vain keskustelujen varaan ja käsitykseni mukaan hyvin myönteisenä. Me sosialidemokraatteina pidämme suurena parannuksena tätäkin, että työntekijäin lomapäivät lisääntyvät kuukautta kohden, ja on ilahduttavaa todeta, että eduskunta on näin nopeasti tätä asiaa käsitellyt, että nämä lomapäivät lisääntyvät jo ensi kuun alusta alkaen ja työntekijät pääsevät pidentetystä lomasta nauttimaan vuonna 1973, kun lomakausi alkaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

lakivaliokuntaan

6) Ehdotuksen oikeudenkäyntiä huoneenvuokra-asioissa koskevaksi lainsäädännöksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 51;

valtiovarainvaliokuntaan

7) Ehdotuksen laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 52;

sivistysvaliokuntaan

8) Ehdotuksen laiksi kansakoululain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 53;

kululaitosvaliokuntaan

9) Ehdotuksen laiksi tieliikennelain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 54; sekä

laki- ja talousvaliokuntaan

10) Ehdotuksen laiksi valtion väestönsuojelukoulusta

sisältävä ed. Fribergin ym. lak.al. n:o 486.

11) Ehdotuksen laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta luovuttaa eräs tila Tornion kaupungille

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Poisto päiväjärjestyksestä.

P u h e m i e s: Päiväjärjestyksestä poistetaan 12) asia.

P u h e m i e s: Edustajille jaettu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 voitaneen nyt esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu kaksi valtioneuvoston päästöstä eräiden huoneenvuokrien korotuksesta

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 esitellään ja pannaan pöydälle pu-

hemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.39.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

24. Tiistaina 28 p. maaliskuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

- 1) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 1 kirkkolain säätämisyjärjestyksen muuttamisesta 395
- 2) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 2 Inarin, Utsjoen ja Enontekiön kunnat käsittävän saamelaisalueen muodostamisesta ”
- 3) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 3 puoluetuen jakamisperusteiden muuttamisesta ”
- 4) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 4 vaalilainsäädännön uudistamisesta tasausjärjestelmämenettelyn pohjalle ”
- 5) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 5 vaalilainonnan yhteydessä esiintyvän epätarkoituksenmukaisen rahankäytön selvittämisestä ”
- 6) Ed. Ehrnroothin toiv.al. n:o 6 selvityksestä asiallisuuden ja puolueettomuuden turvaamiseksi virkoja täytettäessä ”
- 7) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 7 esityksen antamisesta Eduskunnan kansliatoimikunnan jäsenluvun lisäämisestä ”
- 8) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 8 valtiosääntöuomioistuimen perustamista koskevasta selvityksestä ”
- 9) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 9 esityksen antamisesta valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta ”
- 10) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 10 vaalikampanjan kustannusten aiheuttamien epäkohtien poistamisen selvittämisestä ”

	Siv.
11) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 11 tasavallan presidentin palkkion ja eläkkeen verottamisesta	395
12) Ed. Gestrinin ym. toiv.al. n:o 12 vaalilainsäädännön puutteiden selvittämisestä	”
13) Ed. Häggblomin toiv.al. n:o 13 sanonnan ”Ahvenanmaan lääni” poistamisesta lakiteksteistä	”
14) Ed. Häggblomin ym. toiv.al. n:o 14 ruotsinkielisen yhteiskuntakehitystä koskevan lisääntyneen tiedotustarpeen tyydyttämisestä	”
15) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 15 lakien ja hallinnon perustuslainmukaisuuden valvonnan tehostamisesta	”
16) Ed. Ilaskiven ym. toiv.al. n:o 16 äänioikeutettujen kansalaisten yhdenvertaisesta oikeudesta vaikuttaa valtiollisten vaalien ehdokasasetteluun	”
17) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 17 kansanedustajan edustajantoimensa aikana hoitamista palkallisista viroista tai toimista	”
18) Ed. Kantolan ym. toiv.al. n:o 18 aloitteen ensimmäisen allekirjoittajan oikeuttamisesta osallistumaan laki- ja toivomusaloitteen käsittelyyn erikoisvaliokunnassa	”
19) Ed. Knuutilan ym. toiv.al. n:o 19 toimenpiteistä tasaveroisuuden turvaamiseksi vaalitoiminnan rahoituksessa	”
20) Ed. Kockin ym. toiv.al. n:o 20 esityksen antamisesta sotatilalain uudistamisesta	”
21) Ed. Kockin ym. toiv.al. n:o 21 valtiosääntökomitean toimeksiannon tarkistamisesta kansalaisten perusoikeuksia koskevalta osalta	”
22) Ed. Kockin ym. toiv.al. n:o 22 valtiosääntökomitean toimeksiannon tar-	”

kistamisesta eräiden keskeisten valtiolimien suhteiden uudelleen järjestämiseksi

23) Ed. Koppasen toiv.al. n:o 23 vaalilainsäädännön täydentämisestä ulkomaila oleskelevien kirjeitse äänestämisen mahdollistamiseksi

24) Ed. Kortesalmen ym. toiv.al. n:o 24 saamelaisväestön lakisäätteisestä parlamentaaraisesta edustuksesta

25) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 25 lain painattamisesta kokonaisuudessaan muutosesitystä annettaessa

26) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 26 yhteiskunnan virkavaltaistumisen haittojen korjaamisesta

27) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 27 suhtautumisen yhdenmukaistamisesta valtion, valtionenemmistöisen yhtiön tai valtion laitoksen palveluksessa oleviin kansanedustajiin

28) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 28 tutkimuksen toimittamisesta kuntien perustuslaillisen aseman, itsehallinto-oikeuden ja taloudellisten edellytysten kehittämiseksi

29) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 29 hintasäännöstelyn tehostamisesta

30) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 30 määrärahasta kehitysalueita edustavien kansanedustajien yhteysmiesten palkkaamiseen

31) Ed. Liedeksen ym. toiv.al. n:o 31 hintasulun aikaansaamisesta

32) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 32 toimenpiteistä kielilain muuttamiseksi

33) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 33 kansanedustajista perättömiä tietoja leviävien rankaisemisesta

34) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 34 perustuslain kielisäännösten huomioon ottamisesta Uudenmaan läänin maanmittauspiirijaossa

35) Ed. Räsänen ym. toiv.al. n:o 35 äänioikeusikärajan alentamisesta 18 vuoteen valtiollisissa ja kunnallisvaaleissa ..

36) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o 36 ulkosuomalaisten vaalioikeuden turvaamisesta

37) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 37 ulko- ja turvallisuuspoliittisten keskustelujen järjestämisestä eduskunnassa

Siv.

395

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

38) Ed. Sinisalonen ym. toiv.al. n:o 38 toimenpiteistä poliittisista syistä 1930-luvulla tuomittujen arvostuksen palauttamiseksi

39) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 39 suljettuihin laitoksiin otettujen äänestämismahdollisuuksien turvaamisesta

40) Ed. I. Suomisen ym. toiv.al. n:o 40 täysi-ikäisyys- ja äänioikeusikärajan alentamisesta

41) Ed. I. Suomisen ym. toiv.al. n:o 41 Satakunnan ja Tampereen läänien perustamisesta

42) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 42 määrärahasta Tampereen läänin perustamisen valmisteluihin

43) Ed. Tallgrenin ym. toiv.al. n:o 43 äänestämismahdollisuuksien laajentamisesta kiertävässä vaalitoimikunnassa ..

44) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 44 kansanedustajan kieltämisestä kuulumasta valtioneenemmistöisten yhtiöiden hallinto-neuvostoihin ja johtokuntiin

45) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 45 valtioneuvoston jäsenten lukumäärän alentamisesta

46) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 46 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon käytettäväksi tehokkaaseen hinta-valvontaan

47) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 47 kaikkien eduskuntapuolueiden huomioonottamisesta valittaessa puolepoliittisia henkilöitä komiteoihin ja toimikuntiin

48) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 48 hintojen ja maksujen säännöstelystä ..

49) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 49 puoluelain kumoamisesta

50) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 50 kansanäänestyksen saattamisesta valtiojärjestelmän pysyväksi osaksi

51) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 51 maaherran nimittämisen saattamisesta riippuvaiseksi läänin väestön suoritamasta äänestyksestä

52) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 52 kansanedustajaehdokkaiden vaalimainonnan rajoittamisesta

53) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 53 oikeuskanslerin pyytämälle lausunolle säädettävästä määräajasta

Siv.

395

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

Siv.		Siv.
	54) Ed. Väyrysen ym. toiv.al. n:o 54 määrärahaista saamelaisten oikeusasiamiehen viran perustamiseksi	395
	55) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 55 lapsen oikeusasemaa koskevan lainsäädännön uudistamisesta	”
	56) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 56 rikoslain 6 luvun kumoamisesta	”
	57) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 57 lapsen oikeusasemaa ja toimeentuloturvaa koskevan lainsäädännön uudistamisesta	”
	58) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 58 maksuttoman oikeudenkäynnin laajentamisesta	”
	59) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 59 maksuttoman oikeudenkäynnin käyttämismahdollisuuksien laajentamisesta ..	”
	60) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 60 lapsenlääkkeen päteiän nostamisesta täysi-ikäisyysrajaan saakka	”
	61) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 61 oikeusavustajan palkkaamisesta vankilo-oikeuteen	”
	62) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 62 painovapauslain uudistamisesta	”
	63) Ed. Fribergin ym. toiv.al. n:o 63 esityksen antamisesta maallikkoluotamusmiesten osallistumisesta syytekysymysten ratkaisemiseen uudessa syyttäjäorganisaatiossa	”
	64) Ed. Fribergin ym. toiv.al. n:o 64 esityksen antamisesta tuomioistuinten harkintavallan lisäämisestä rangaistusseuraamusta määrättäessä	”
	65) Ed. Fribergin ym. toiv.al. n:o 65 oikeusturvakeskusten perustamissuunnitelmien loppuunsaattamisesta	”
	66) Ed. Gestrinin ym. toiv.al. n:o 66 tuomioistuimen mahdollisuudesta poikkeuksellisesti alittaa rikoslaissa säädetyt vähimmäisrangaistukset	”
	67) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 67 avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia koskevan lainsäädännön uudistamisesta	”
	68) Ed. Huotarlin ym. toiv.al. n:o 68 vähäisten vaivaissadannesten poistamisesta	”
	69) Ed. Kaipaisen ym. toiv.al. n:o 69 vankiloissa esiintyvien terveyden- ja sairaanhoidollisten puutteellisuuksien korjaamisesta	”
	70) Ed. Kaipaisen ym. toiv.al. n:o 70 rikollisuuden torjuntakeinojen kehittämisestä	395
	71) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 71 avio- ja asumuseroa koskevan lainsäädännön muuttamisesta sovittelua koskevalta osalta	”
	72) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 72 määrärahaista Vaasaan perustettavaa kriminaalihuoltotoimistoa varten	”
	73) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 73 neljännen vakinaisen jaoston perustamisesta Vaasan hovioikeuteen	”
	74) Ed. T. M. Koiviston ym. toiv.al. n:o 74 lasten henkivakuuttamiseen kohdistuvan vakuutustoiminnan lainsäädännöllisestä rajoittamisesta	”
	75) Ed. T. T. Koiviston ym. toiv.al. n:o 75 muutoksenhakurajoituksia korkeimmassa oikeudessa koskevien säännösten muuttamisesta	”
	76) Ed. Koskenniemen toiv.al. n:o 76 teollisuusvankiloiden niveltämisestä paikalliseen tuotanto- ja työllisyystoimintaan	”
	77) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 77 15 vuotta täyttäneiden oikeuttamisesta toimimaan yhdistyksen nimenkirjoittajina	”
	78) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 78 saatavien perimislainsäädännön uudistamisesta	”
	79) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 79 Pohjois-Suomen hovioikeuden perustamisesta	”
	80) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 80 maistraatin lakkauttamisesta ja tämän johdosta tarpeellisten uudelleenjärjestelyjen suorittamisesta	”
	81) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 81 ammattiautoilijoiden pakollisten vakuutusmaksujen alentamisesta	”
	82) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 82 vankiloista vapautuvien henkilöiden työn- ja asunnonsaannista	”
	83) Ed. Lottasen ym. toiv.al. n:o 83 vankeinhoito-opiston perustamisesta Hämeenlinnaan	”
	84) Ed. Luja-Vepsän ym. toiv.al. n:o 84 rikoksen aiheuttamasta henkilövahingosta tuomitun korvauksen suorittamisesta ensisijaisesti valtion varoista	”

Siv.		Siv.
	85) Ed. Martikaisen ym. toiv.al. n:o 85 sukupolvenvaihdon helpottamistoimenpiteistä maatilataloudessa	395
	86) Ed. Mäen ym. toiv.al. n:o 86 huutokauppoja koskevan lainsäädännön uusimisesta	”
	87) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 87 kunnallisen oikeusavustustoiminnan avustamisesta valtion varoista	”
	88) Ed. Nevalaisen ym. toiv.al. n:o 88 liikennevakuutuslain mukaisten henkilövahinkoon perustuvien korvausasioiden oikeudenkäyntimenettelyn muuttamisesta asiakirjamenettelyllä tapahtuvaksi	”
	89) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 89 porokolareissa sattuneiden autovaurioiden korvaamisesta	”
	90) Ed. H. Niskasén ym. toiv.al. n:o 90 lasten ja nuorten oikeuksien turvaamisesta	”
	91) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 91 yhtenäisen kiinteistörekisterin aikaansaamisesta koko maahan	”
	92) Ed. Pulkkisen ym. toiv.al. n:o 92 liikennevahingon korvausasian tutkimisesta aina asian rikosoikeudellisen käsitteilyn yhteydessä	”
	93) Ed. Ruokolan ym. toiv.al. n:o 93 liikenneturmassa surmansa saaneen tuottamuksen vaikutuksen rajoittamisesta omaisille suoritettavissa korvauksissa	”
	94) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o 94 vankeinhoito-opiston perustamisesta	”
	95) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 95 yksityiselämän suojaamisesta	”
	96) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 96 erityistuomioistuimen perustamisesta liikennevakuutuslain henkilövahinkoja koskevien ratkaisujen valitusportaaksi	”
	97) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o 97 avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia koskevan lain uudistamisesta	”
	98) Ed. Sinisalón ym. toiv.al. n:o 98 yhtiökokouksen pöytäkirjan julkaisemisesta myös osakkeenomistajien nimien sekä osake- ja äänimäärän osalta	”
	99) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 99 esityksen antamisesta maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain muuttamisesta	”
	100) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 100 aviopuolisoiden ja lasten nimiä koskevien avioliittolain säännösten tarkistamisesta	395
	101) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 101 tekijänoikeuslain epäkohtien korjaamisesta	”
	102) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 102 vanhentuneen lainsäädännön määrätietoista uudistamisesta	”
	103) Ed. I. Suomisen ym. toiv.al. n:o 103 alle 15-vuotiaitten nuorten demokraattisten oikeuksien selvittämisestä yhdistystoiminnassa	”
	104) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 104 patenti- ja rekisterihallituksen toimintamahdollisuuksien parantamisesta	”
	105) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o 105 ulkomaalaisen oikeutta hankkia kiinteätä omaisuutta Suomessa koskevien määräysten muuttamisesta	”
	106) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 106 erikoistuomioistuimen perustamisesta liikennevahinkoasioita varten	”
	107) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 107 luottotietoja koskevan lainsäädännön kehittämistä	”
	108) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 108 eräiden virkamiesten oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta aiheettomiksi havaituissa virkasytteeasioissa	”
	109) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o 109 toimenpiteistä kohtuuttomien vuokratokuiden perimisen estämiseksi	”
	110) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 110 vuokralaisen irtisanomissuojan ulottamisesta eläkkeelle pääseen työntekijän työsuhdeasuntoon	”
	111) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 111 esityksen antamisesta yksityiskohtaiseksi takuulaiksi	”
	112) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 112 vankeinhoitolaitoksen työ- ja tuotantotoiminnan kehittämistä	”
	113) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 113 esityksen antamisesta asunto-osuuskuntalaiksi	”
	114) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 114 osakeyhtiöiden vähemmistösuojan parantamisesta	”
	115) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 115 ammattimaisen moottoriajoneuvoliikenteen vakuutusmaksujen alen-	

	Siv.		Siv.
tamisesta ja liikevaihtoveron poistamisesta	395	131) Ed. Huotarin ym. toiv.al. n:o 131 Leningradiin suuntautuvien kaupan käyntimahdollisuuksien selvittämisestä	395
116) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 116 kuorma-autokiinnityksen aikaansaamisesta	”	132) Ed. Huotarin ym. toiv.al. n:o 132 rajanylityspaikan avaamisesta Parikkalassa Neuvostoliittoon tapahtuvaa liikennettä varten	”
117) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 117 vähittäismaksukauppaehtojen kohtuuttomuuksien poistamisesta	”	133) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 133 kauttakulkuliikenteen avaamisesta Parikkalan kautta Neuvostoliittoon	”
118) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 118 tutkimuksen suorittamisesta ammattimaisen liikenteen vakuutusmaksujen perusteista	”	134) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 134 pienen ja keskisuuren teollisuuden tuotteiden kauppavaihdon kehittämisestä Neuvostoliiton kanssa	”
119) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 119 moottoriajoneuvonkuljettajien vahinkoilmoitusvelvollisuudesta	”	135) Ed. O. Kankaan ym. toiv.al. n:o 135 määrärahasta kehitysaputoimintaan kirkon lähetystyön eri kanavia hyväksikäyttäen	”
120) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 120 ammattiautoilijoiden vakuutusmaksujen alentamisesta	”	136) Ed. Koppasen toiv.al. n:o 136 matkailureitin avaamisesta Suomesta Itämeren itäpuolitse Keski-Eurooppaan	”
121) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 121 salakuuntelun ja salakuuntelulaitteiden hallussapidon rangaistavuudesta	”	137) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 137 uusien rajanylityspaikkojen avaamisesta Pohjois-Suomen ja Neuvostoliiton välillä	”
122) Ed. Westerholmin ym. toiv.al. n:o 122 päätoimisen papinviran perustamisesta Keravan nuorisovankilaan	”	138) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 138 teollisuussihteeritoiminnan laajentamisesta	”
123) Ed. Westerholmin ym. toiv.al. n:o 123 johtavan vankilanpapin viran perustamisesta oikeusministeriön vankeinhoito-osastoon	”	139) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 139 määrärahasta kansainvälisen yhteistyön tehostamiseksi geologisen tutkimuksen alalla	”
124) Ed. H. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 124 maanrakennuskoneiden kiinnityskelpoisuudesta	”	140) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 140 Suomen kehityksessä suorittaman lähetystyön tukemisesta	”
125) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 125 automaattisen tietojenkäsittelyn soveltuvuuden selvittämisestä tuomioistuinlaitoksen tarpeisiin	”	141) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 141 Ruotsissa olevien suomalaislasten suomen kielen opetuksen turvaamisesta	”
126) Ed. Åsvikin ym. toiv.al. n:o 126 tuomarinvirkojen nimitysmenettelyn uudistamisesta	”	142) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 142 Ruotsissa asuvia suomalaisia koskevien yhteiskunnallisten epäkohtien korjaamisesta	”
127) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 127 esityksen antamisesta ulkoasiainlautakunnan perustamisesta	”	143) Ed. Rytkösen ym. toiv.al. n:o 143 Suomen ja Neuvostoliiton välisen kaupan ja muun taloudellisen kanssakäymisen laajentamisesta	”
128) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 128 määrärahasta Suomalais-norjalaisen kulttuurirahaston perustamiseksi	”	144) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 144 World Wildlife Fundin Suomen säätiön perustamisesta ja toiminnan tukemisesta	”
129) Ed. Fribergin ym. toiv.al. n:o 129 Suomen idänkaupparahaston perustamisesta	”		
130) Ed. Fribergin ym. toiv.al. n:o 130 lehdistöavustajan toimen perustamisesta Suomen Moskovan suurlähetystyöhön	”		

145) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o 145 kauttakulkuliikenteen avaamisesta Parikkalan raja-aseman kautta Neuvostoliittoon

146) Ed. Sinisaloon ym. toiv.al. n:o 146 toimenpiteistä Suomen eroamiseksi Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestöä koskevasta konventiosta

147) Ed. Sinisaloon ym. toiv.al. n:o 147 kaikkien Itämeren maiden yhteistoiminnan kehittämistä vesiensuojelun alalla

148) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 148 Suomen kehitysavun lisäämisestä YK:n määrittelemään väliaikaistavoitteen

149) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 149 yhdenmukaisten moottoriajoneuvoja koskevien määräysten aikaansaamisesta pohjoismaihin

150) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 150 katselumahdollisuuksien parantamisesta siten, että Ruotsin televisio näkyisi Suomessa ja Suomen televisio Ruotsissa

151) Ed. I. Suomisen ym. toiv.al. n:o 151 kansainvälisen neuvottelukunnan aikaansaamisesta Itämeren saasteongelman ratkaisemiseksi

152) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 152 kaupallisten sihteerien sijoituksen tarkistamisesta

153) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o 153 pysyvän kansainvälisen elimen perustamisesta Itämeren suojelemista varten

154) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o 154 kansainvälisen korvausjärjestelmän luomisesta ilman ja merien saastumisesta aiheutuvien vahinkojen korvaamiseksi

155) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o 155 kehitysyhteistyötä harjoittavien kansalaisjärjestöjen tukemisesta

156) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o 156 Ruotsin television näkyvyyden lisäämisestä Suomessa ja Suomen television vastaavasti Ruotsissa

157) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o 157 teleyhteydestä Suomen ja Ruotsin välillä Pohjanlahden yli

158) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o 158 rauhaa suojaavan lain säätämisestä

Siv.

395

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

159) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o 159 diplomaattisten suhteiden solmimisesta Vietnamin Demokraattisen Tasavallan kanssa

160) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 160 ruotsinkielisen tukiopetuksen antamisesta Ruotsiin muuttaneiden perheiden lapsille

161) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 161 toimenpiteistä ulkomaankaupamme tasapainottamiseksi Länsi-Saksan kanssa

162) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 162 ulkomaankaupan laajentamisesta Neuvostoliittoon

163) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 163 Euroopan talousjärjestelyjä koskevan tiedotustoiminnan tehostamisesta

164) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 164 toimenpiteistä Suomen ja Neuvostoliiton ystävällisiä suhteita vahingoittavan ulkopoliittisen epävarmuuden ja epäluottamuksen lietsomisen ehkäisemiseksi

165) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 165 rajaliikennepaikan avaamisesta Pohjois-Karjalan läänin alueella

166) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 166 satunnaisen myyntivoiton verotuksen helpottamisesta kiinteää omaisuutta kunnalle myytessä

167) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 167 yhteiskunnan ohjauksen tehostamisesta yritystoiminnan sijoittumis päätöksiä tehtäessä

168) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 168 teollisuuskyläkokeilun aloittamisesta Kajaanin kaupungissa

169) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 169 Lapin talouselämän ja luonnonkäytön yleissuunnitelmasta

170) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 170 huonerakentamisessa tarvittavien valmisteiden hankinnan keskittämisestä kehitysalueille

171) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 171 aluepoliittisen suunnitteluorganisaation perustamisesta

172) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 172 julkisuusperiaatteen soveltamisesta maamme talouselämässä

173) Ed. Ajon ym. toiv.al. n:o 173 Kemian maalaiskunnan dolomiittialmin käyttöön ottamisesta

Siv.

395

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

Siv.		Siv.
	174) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 174 tilapäisten postinkantajien ja -asemanhoitajien toimien muuttamisesta ylimääräiseksi tai vakinaiseksi	
	175) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 175 toimenpiteistä valtion kuljetustarpeiden tyydyttämiseksi ammattiautoilijain palveluksin	
	176) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 176 porotalouden verotuksen uudistamisesta	
395	177) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 177 koulutus- ja opintovähennyksen ikärajan nostamisesta valtionverotuksessa ja ulottamisesta kunnallisverotukseen	395
	178) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 178 poronhoitoon käytettävien moottorikelkkojen polttoaineveron poistamisesta	
	179) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 179 asunto-obligaatiolainan liikkeelle laskemisesta asuntotuotannon lisäämiseksi	
	180) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 180 kotiapulaisen palkkauskulujen saattamisesta vähennyskelpoisiksi verotuksessa	
	181) Ed. Asunnan ym. toiv.al. n:o 181 tutkimuksen suorittamisesta raittius- ja alkoholipoliittisten näkökohtien huomioon ottamisesta virvoitusjuomien valmisteveroa määrättäessä	
	182) Ed. Björklundin ym. toiv.al. n:o 182 aikakauslehtien kuljetusmaksujen alentamisesta	
	183) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 183 pienteollisuuslainojen myöntämisestä ammattimaisen kuorma-autoliikenteen kuorma-autojen hankintaan	
	184) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 184 valtion ja kuntien palveluksessa olevien palkkausetujen yhtenäistämisestä	
	185) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 185 paloautojen polttoaineista maksetun veron palauttamisesta	
	186) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 186 sokealle ja hänen oppaalleen valtionrautateillä myönnettävästä alennuksesta ..	
	187) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 187 verovalitusten käsittelyn nopeuttamisesta lääninhallituksissa	
	188) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 188 leimaveron perimisen lopettamisesta omassa käytössä olleen huoneiston hallintaan oikeuttavia osakkeita myydessä ..	
	189) Ed. Borgin toiv.al. n:o 189 vähimmäispalkan verovapaudesta	
	190) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 190 Ruoveden ja Kurun kuntien siirtämisestä kehitysalueiden II vyöhykkeeseen	
	191) Ed. Borgin toiv.al. n:o 191 kansaneläkettä vastaavan määrän vähennys-oikeudesta pieneläkeläisten verotuksessa	
	192) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 192 todellisen tulon verotuksen käyttöönottamisesta metsätalouden alkutuotannon verotusta uudistettaessa	
	193) Ed. Breilinin ym. toiv.al. n:o 193 kuorma-autojen verotuksen muuttamisesta poisto-oikeuden osalta	
	194) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 194 opiskelijoiden työtulon vapauttamisesta verosta	
	195) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 195 yhdistetyn asema- ja virastorakennuksen rakentamisesta Saloon	
	196) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 196 esityksen antamisesta pienituloisten henkilöiden saamien eläkkeiden verovapaudesta	
	197) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 197 asuntotuotannon verohelpotuksia koskevasta sosiaalisesti oikeudenmukaisesta lainsäädännöstä	
	198) Ed. Eskelisen ym. toiv.al. n:o 198 lapsivähennyksen ulottamisesta koskemaan lesken verotusta	
	199) Ed. Eskelisen ym. toiv.al. n:o 199 valtion virastotalon rakentamisesta Siilinjärvelle	
	200) Ed. Eskmanin toiv.al. n:o 200 atomienergiälaitoksen rakentamisesta Satakuntaan	
	201) Ed. Eskmanin toiv.al. n:o 201 teollisuuskylän perustamisesta Kankaanpään kaupunkiin	
	202) Ed. Forsmanin toiv.al. n:o 202 Lappeenrannan virastotalon suunnittelusta ja rakentamisesta	
	203) Ed. Forsmanin toiv.al. n:o 203 valtakunnallisen vuokratalotuotannon rahoitusohjelman laatimisesta	
	204) Ed. Fribergin ym. toiv.al. n:o 204 vanhojen ylimääräisten virastotyöntekijäin siirtämisestä valtion ylimääräisiin työsuhdetoimiin	
	205) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 205 kalastajien oikeuttamisesta maksamaan veroa kalalaskuista tehtävin pidätyksin	

	Siv.		Siv.
206) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 206 aatteellisten yhdistysten vapauttamisesta bingoverosta	395	222) Ed. Hykkäälän ym. toiv.al. n:o 222 verotarkastuksen tehostamisesta ...	395
207) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 207 halpakorkoisista asuntolainoista erityisviljelijöille	„	223) Ed. Hyvösen ym. toiv.al. n:o 223 todellisten sairauskustannusten vähennyskelpoisuudesta verotuksessa	„
208) Ed. Haukipuron ym. toiv.al. n:o 208 rintamasotilaiden korkeakorkoisten lainojen siirtämisestä valtion halpakorkoisiksi lainoiksi	„	224) Ed. Hyvösen ym. toiv.al. n:o 224 vuokra-asuntotuotannon lisäämisestä Helsingin seudulla	„
209) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 209 kehitysalueiden maalaiskuntien asemasta asuntotuotantomäärärahoja jaettaessa	„	225) Ed. Häggblomin ym. toiv.al. n:o 225 aluetilaston laajentamisesta ja parantamisesta	„
210) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 210 valtion virastotalon rakentamisesta Muhokselle	„	226) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 226 valtion saatavien poistamismenettelyn uudistamisesta	„
211) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 211 lapsi-, koulutus- ja opintovähennysten yhtenäistämisestä valtion- ja kunnallisverotuksessa	„	227) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 227 määräraha Kausalan virastotalon rakentamiseen	„
212) Ed. Hokkasen ym. toiv.al. n:o 212 palkkavarauksen saattamisesta vähennyskelpoiseksi menoksi elinkeinotulon verotuksessa	„	228) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 228 maamme turveraaka-ainevarojen selvittämisestä	„
213) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 213 esityksen antamisesta tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta	„	229) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 229 maatalousväestön tarpeiden huomioonottamisesta moottoriajoneuvoveroa invalideille palautettaessa	„
214) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 214 määräraha rautatiehallitukselle urheilijain ja urheilujoukkueiden matkalippujen alentamiseksi	„	230) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 230 määräraha karkotuen maksamiseen turvelämpökeskuksien pääomakustannuksille	„
215) Ed. Hostilan ym. toiv.al. n:o 215 vanhuus- ja invaliidivähennyksen saattamisesta toisistaan riippumattomiksi ..	„	231) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 231 määräraha polttoturpeen tuotantotalan professorin viran perustamiseksi Helsingin yliopistoon ja turvealan ammattityöntekijäin koulutuksen aloittamiseksi ..	„
216) Ed. Huotarín ym. toiv.al. n:o 216 hunajan liikevaihtoveron poistamisesta	„	232) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 232 määräraha turveteollisuustoiminnan aloittamiseen Pylkönmäellä	„
217) Ed. Huotarín ym. toiv.al. n:o 217 kaivostoiminnan aloittamisesta Parikkalan Intsilässä	„	233) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 233 taksiautojen autoveron palauttamisesta	„
218) Ed. Huotarín ym. toiv.al. n:o 218 työliikkeiden liikevaihtoveron perusteiden muuttamisesta	„	234) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 234 turvebrikettitehtaan perustamismahdollisuuksien tutkimisesta	„
219) Ed. Huotarín ym. toiv.al. n:o 219 vähintään vuodeksi säästötillille talletun ylityöansion verovapaudesta ..	„	235) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 235 valtion virastotalon aikaansaamisesta Hankasalmen kuntaan	„
220) Ed. Huotarín ym. toiv.al. n:o 220 osamaksukaupan korko-osuuden saattamisesta verovähennyskelpoiseksi	„	236) Ed. Ilaskiven ym. toiv.al. n:o 236 esityksen antamisesta uudeksi asuntotuotannon veronhuojennuslaiksi	„
221) Ed. Hykkäälän ym. toiv.al. n:o 221 määräraha Iitin virastotalon rakentamista varten	„	237) Ed. Ilaskiven ym. toiv.al. n:o 237 fyysisten henkilöiden verotuksen kokonaisuudistuksesta	„

Siv.		Siv.
	238) Ed. Ilaskiven ym. toiv.al. n:o 238 liikevaihtoverojärjestelmän uudistamisesta arvonlisäverojärjestelmän mukaisesti sekä mahdollisten hintatasoa nostavien vaikutusten korvaamisesta vähävaraisille	
	239) Ed. Ilaskiven ym. toiv.al. n:o 239 vuokra-asuntojen tuotannon rahoittamisesta asunto-obligaatioilla	
	240) Ed. Jaatisen toiv.al. n:o 240 auto-, moottoripyörä- ja moottorivenekilpailujen ja -näytösten vapauttamisesta leimaverosta	
	241) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 241 elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta	
	242) Ed. Jaatisen toiv.al. n:o 242 valtion virastotalon rakentamisesta Hankasalmelle	
	243) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 243 kehitysalueiden vyöhykkeiden porrastamisesta uudelleen ja tuen lisäämisestä valtakunnan pohjoisosissa	
	244) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 244 kehitysalueeläinien tavoitteellisten väestöennusteiden vahvistamisesta	
	245) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 245 nestemäisten moottoripolttoaineiden kuluttajahintojen tasaamisesta	
	246) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 246 nestemäisten polttoaineiden kuluttajahintojen tasaamisesta	
	247) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 247 sähkön liityntäkustannusten ja kuluttajahinnan saattamisesta saman tasoisiksi valtakunnan eri osissa	
	248) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 248 pienyrittäjäin vapauttamisesta liikevaihtoverosta	
	249) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 249 valtion vakuutuslaitoksen perustamisesta	
	250) Ed. Juntumaan ym. toiv.al. n:o 250 toimenpiteistä pienten vuositulojen vapauttamiseksi verotuksesta	
	251) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 251 Lavian virastotalon rakennustöiden aloittamisesta	
	252) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 252 verotuksessa myönnettävän invalidi- ja vanhuusvähennyksen korottamisesta	
	253) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 253 atomivoimalan rakentamisesta Pohjanlahden rannikolle Satakuntaan	395
	254) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 254 kaikkien huoltovelvollisten veroluokan alentamisesta samansuuruiseksi ..	”
	255) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 255 maakaasun saannin turvaamisesta Satakuntaan	”
	256) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 256 metsätöistä saadun tulon verottamisesta erikseen	”
	257) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 257 pääomien maastaviennin estämisestä ..	”
	258) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 258 suurten metsänmyyntitulojen verottamisesta erikseen	”
	259) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 259 valtiojohtoisen teollisuuden lisäämisestä Porin seudulla	”
	260) Ed. Järvisalo-Kanervan ym. toiv.al. n:o 260 esityksen antamisesta taloudellisen tuen myöntämisestä rakennuskannan kunnossapitoa ja korjausta varten	”
	261) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 261 toimenpiteistä veronmaksajan suojaamiseksi veroviranomaisen tekemiä virheitä vastaan	”
	262) Ed. Kaipaisen ym. toiv.al. n:o 262 valtion vakuutusosakeyhtiön perustamisesta	”
	263) Ed. O. Kankaan ym. toiv.al. n:o 263 öljynjalostamon perustamisesta Kaskisten—Kristiinankaupungin alueelle ..	”
	264) Ed. Kantolan ym. toiv.al. n:o 264 lainsäädännön muuttamisesta siten, ettei julkisista varoista maksettaisi samanaikaisesti eläkettä ja palkkaa	”
	265) Ed. Kantolan ym. toiv.al. n:o 265 valtiojohtoisen rakennusyrityksen perustamisesta	”
	266) Ed. Kantolan ym. toiv.al. n:o 266 valtion rahoituksen lisäämisestä kunnille vuokra-asuntotuotannon tehostamiseksi	”
	267) Ed. Aino Karjalaisen ym. toiv.al. n:o 267 alkoholijuomien verotuksen saattamisesta kokonaisuudessaan tuotekohtaiseksi	”
	268) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 268 ammattimaisessa liikenteessä käy-	

tettävän, henkilöautoksi muutetun pakettiauton autoveron poistamisesta ..
 269) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 269 asuntolainakiintiöiden myöntämistä kaikille kunnille ..
 270) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 270 esityksen antamisesta kehitysalueiden asuntotuotannon verovapauslaiksi ..
 271) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 271 kaivostoiminnan aloittamisesta Ilomantsin Huhuksessa ..
 272) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 272 metallisulaton ja -valssaamon perustamisesta Pohjois-Karjalaan ..
 273) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 273 rautateiden arvotariffijärjestelmän poistamisesta ..
 274) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 274 teollisuuskylän perustamisesta Pohjois-Karjalaan ..
 275) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 275 kehitysalueiden tarpeiden hoitamisesta kaupan sektorille myönnettävien kehitysalueuottojen ja verohuojennusten avulla ..
 276) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 276 naisten sodan aikaisen työvelvollisuuspalveluajan ja erilaisissa maanpuolustustehtävissä vapaaehtoisena palvelun ajan lukemisesta ikälisiin ja eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelukseksi ..
 277) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 277 pelikorttien leimaveron poistamisesta ..
 278) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 278 virastotyöntekijäin aseman parantamisesta ..
 279) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 279 vanhusten asunto- ja palvelutalohankkeiden tukemisen tehostamisesta ..
 280) Ed. Knuuttilan ym. toiv.al. n:o 280 yhtenäisrakenteisen autokoriteollisuuden kehittämistä ..
 281) Ed. Knuuttilan ym. toiv.al. n:o 281 luonnollisten henkilöiden verotuksen yksinkertaistamisesta ..
 282) Ed. Kohtalan ym. toiv.al. n:o 282 liikenneministeriön alaisten keskuhallitusten siirtämisestä Hämeenlinnaan ..
 283) Ed. T. M. Koiviston ym. toiv.al. n:o 283 määrärahaista ylimääräisten virastotyöntekijäin aseman parantamiseen ..

Siv.

395

284) Ed. Koppasen ym. toiv.al. n:o 284 ammattimaisen kuorma-autoliikenteen työllisyyden turvaamisesta ..
 285) Ed. Korpisen ym. toiv.al. n:o 285 erillisen rahoituksen turvaamisesta Kehitysaluerahasto Oy:lle teollisuuskylä varten ..
 286) Ed. Korpisen ym. toiv.al. n:o 286 teollisuuskylärakentamistoiminnan aloittamisesta Kainuussa ..
 287) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 287 jalostettujen teollisuustuotteiden rautatiemaksujen alentamisesta ..
 288) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 288 käytännön asiantuntijoiden valitsemisesta komiteain ja toimikuntien jäseniksi ..
 289) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 289 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon virastotalon rakentamiseen Muhoksen kuntaan ..
 290) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 290 maaseudun sähköistämistuen korottamisesta ..
 291) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 291 omistusasuntojen veronhuojennuksista ..
 292) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 292 Oulujoki Oy:n ja Imatran Voima Oy:n fuusioitumisen estämisestä ..
 293) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 293 Pudasjärven kunnan palauttamisesta rehujen ja lannoitteiden osalta rahtiaavustukseen oikeutetuksi ..
 294) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 294 pienyrittäjien aseman helpottamisesta veroja ja maksuja alentamalla ..
 295) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 295 puunjalostusteollisuuden kotimaisen jalostusasteen nostamisesta ..
 296) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 296 sähkönkuluttajien liittymismaksun määräämisestä samansuuruisiksi tariffiyksiköltä koko maassa ..
 297) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 297 toimenpiteistä Pohjois-Suomen polttoturpeen käytön ja viennin lisäämiseksi ..
 298) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 298 tutkimuksesta Iivaaran nefeliinin jalostusmahdollisuuksista tulenkestävien tiilien raaka-aineeksi ..

Siv.

	Siv.		Siv.
299) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 299 uuden valtiojohtoisen teollisuuden sijoittamisesta Pohjois- ja Itä-Suomeen ..	395	314) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 314 veronmaksajain oikeusturvan aikaansaamisesta	395
300) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 300 maatilatalouden tuloverolain poistoja koskevien säännösten muuttamisesta	”	315) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 315 verotuksen yksinkertaistamisesta	”
301) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 301 nestemäisten polttoaineiden hinnan tasaamisesta samaksi koko maassa ..	”	316) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 316 öljynvarastoinnin tehostamisesta ja hajasi- joituksesta	”
302) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 302 pienkauppojen toimintaedellytysten turvaamisesta	”	317) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 317 kaivostoiminnan vapauttamisesta valtion- verotuksesta kehitysalueilla	”
303) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 303 valtion virastotalon aikaansaamisesta Muonioon	”	318) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 318 lääningeologin viran perustamisesta Oulun lääniin ja muihin kehitysalueeläineihin	”
304) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 304 ylimääräisen maksun perimisestä suurtuotantolaitoksilta työläisten asuntontonttien hankintaa varten	”	319) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 319 malminetsinnästä jaettavien palkkioiden saattamisesta verovapaiksi	”
305) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 305 liikevaihtoveronkantovelvollisuuden poistamisesta vähittäiskauppialta ja pienyrityiltä	”	320) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 320 alkoholijuomiin käytettyjen edustuskulujen vähennyskelpoisuuden poistamisesta tulo- ja omaisuusverotuksessa	”
306) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 306 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja meno- arvioon pienteollisuuslainoja varten	”	321) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 321 asuntohallituksen rahoittamien asunto- osakkeiden saantiin oikeuttavien tulo- rajojen alentamisesta	”
307) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 307 pienteollisuuden toimintaedellytysten parantamisesta	”	322) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 322 koulunkäynnistä ja opiskelusta aiheutu- vien matkakustannusten saattamisesta vä- hennyskelpoisiksi verotuksessa	”
308) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 308 pienyrityiltä vaadittavien tilastollisten ja verotuksellisten tietojen vaatimisen lopettamisesta	”	323) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 323 maakaasuverkoston rakentamisesta Lou- nais-Suomeen	”
309) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 309 rakennusvelkojen alaisten urheiluseurojen leimaverovapaudesta	”	324) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 324 valtion konepajojen oikeuttamisesta suorittamaan ulkopuolisia töitä	”
310) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 310 tarjoustakuiden sisällyttämisestä vientita- kuujärjestelmään	”	325) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 325 asuntotuotannon rahoittamisesta holding- yhtiöiden avulla	”
311) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 311 todellisten työmatkakustannusten vähennyskelpoisuudesta verotuksessa	”	326) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 326 betoniteknillisen laboratorion perustamisesta Keski- ja Itä-Suomen tarpeita varten	”
312) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 312 valtion teollisuuslaitosten ja virastojen hajasijoituksen suunnittelemisesta ja toteuttamisesta	”	327) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 327 kehitysalueuottolain muuttamisesta toimialajakoa koskevien rajoitusten poistamiseksi	”
313) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 313 toimenpiteistä maatilataloudessa sattuneen kaksinkertaisen verotuksen korjaamiseksi	”	328) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 328 määrärahasta valtion asuntotuotantotakuulainoja varten	”
	”	329) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 329 päätoimenaan opiskelevien ansiotulojen verovapaudesta	”

	Siv.		Siv.
330) Ed. Lehmosen ym. toiv.al. n:o 330 pienten työ- ja perhe-eläkkeiden verovapauslain aikaansaamisesta	395	345) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 345 valtion virastotalon rakentamisesta Kausalaan	395
331) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 331 metsätyömiesten moottorisahojen liikevaihtoverovapaudesta	„	346) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 346 yli- ja lisätöistä saatujen ansiotulojen verovapaudesta	„
332) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 332 pienkauppojen verohelpotuksien aikaansaamisesta vähittäiskaupan palvelupisteiden säilyttämiseksi	„	347) Ed. H. Linnan ym. toiv.al. n:o 347 alkoholijuomien ja tupakan mainoskulojen verovähennysoikeuden poistamisesta	„
333) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 333 vakuutusmaksuveron poistamisesta ..	„	348) Ed. H. Linnan toiv.al. n:o 348 esityksen antamisesta liikevaihtoverolain 4 §:n muuttamiseksi Kaukoidän turskan vapauttamiseksi verosta	„
334) Ed. Lepistön ym. toiv.al. n:o 334 metsäverotuksen saattamisesta myyntituloihin perustuvaksi	„	349) Ed. H. Linnan ym. toiv.al. n:o 349 Kehitysaluekehitys Oy:n oikeuttamisesta myöntämään liikepääomaluottoja minkkitarhaajille	„
335) Ed. Lepistön ym. toiv.al. n:o 335 vaihtoheitojen selvittämisestä maakaasujohdon rakentamisessa Ruotsin puolelle ..	„	350) Ed. H. Linnan ym. toiv.al. n:o 350 verotuslain 72 §:n 1 momentin 4) kohdan ja 2 momentin kumoamisesta ..	„
336) Ed. Liedeksen ym. toiv.al. n:o 336 naistyövoimaa työllistävän teollisuuden saamisesta Raahan seudulle	„	351) Ed. H. Linnan ym. toiv.al. n:o 351 yhtymän ja jakamattoman kuolinpe- sän tulon ja omaisuuden verottamisesta ..	„
337) Ed. Liedeksen ym. toiv.al. n:o 337 Pohjois-Suomen pysyvän tutkimus- ja suunnitteluelimen asettamisesta alueen taloudellisten ja sivistyksellisten edellytysten kehittämiseksi	„	352) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o 352 rehujen rautatietariffien alentamisesta Pohjois- ja Itä-Suomessa	„
338) Ed. Liedeksen ym. toiv.al. n:o 338 valtionjohtoisten ja valtion tukea saavien laitosten toimintaa ja sijoitusta ohjaavan valtakunnallisen elimen aikaansaamisesta	„	353) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o 353 teollisuuskytän aikaansaamisesta Kalajokilaakson talousalueelle	„
339) Ed. Liedeksen ym. toiv.al. n:o 339 vientituotteita valmistavan puusepänteollisuuslaitoksen perustamisesta Pohjois-Suomeen	„	354) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o 354 tutkimuksesta teollisuuden sijoittamiseksi Kalajoen Rahjan satama-alueelle ..	„
340) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 340 eräiden kalastuslupien vapauttamisesta liikevaihtoverosta	„	355) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o 355 työvaltaisen pienteollisuuden aikaansaamisesta maalaiskuntiin	„
341) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 341 rehukalan kuljetustuesta kuljetusten kilometrimäärän mukaan	„	356) Ed. Loikkasen ym. toiv.al. n:o 356 invalidivähennyksen markkamäärän korottamisesta verotuksessa	„
342) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 342 oman asunnon tuottaman edun tulo- veron poistamisesta	„	357) Ed. Lottasen ym. toiv.al. n:o 357 lasten koulumatkakustannusten vähennysoikeudesta verotuksessa	„
343) Ed. Lindemanin ym. toiv.al. n:o 343 yksityisten pienyrittäjien aseman parantamisesta	„	358) Ed. Luja-Vepsän ym. toiv.al. n:o 358 työnantajan sosiaaliturvamaksun verovähennysoikeudesta eräissä tapauksissa ..	„
344) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 344 valtion virastotalon aikaansaamisesta Lap- peenrantaan	„	359) Ed. Miettisen ym. toiv.al. n:o 359 suoturveteollisuuden perustamisesta Haukivuoren kuntaan	„
		360) Ed. Mustosen ym. toiv.al. n:o 360 kehitysalueiden maatalouden saattamisesta kehitysalueiden piiriin	„

Siv.		Siv.
	361) Ed. Mustosen ym. toiv.al. n:o 361 valtion virastotalon rakentamisesta Sotkamon kirkonkylään	395
	362) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 362 laajennetun rajakauppaoikeuden säättämisestä Lapin kuntien asukkaille	"
	363) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 363 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Rovaniemen virastotalojen lisärakennusten suunnittelemiseen ja rakentamiseen	"
	364) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 364 majoitus- ja ravitsemisliikkeessä asiakaspalvelusta aiheutuvien palkkakustannusten lukemisesta pois liikevaihtoverolain alaisesta myynnistä	"
	365) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 365 polttoaineiden kuljetuskustannusten korvaamisesta valtion varoista polttoaineiden hintojen alentamiseksi Pohjois-Suomessa	"
	366) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 366 poromiesten moottorikelkkojen polttoaineen vapauttamisesta polttoainevevosta	"
	367) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 367 poronhoitotöitä varten ostetun moottorikelkan tullimaksun palauttamisesta ..	"
	368) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 368 Lavian virastotalon rakentamisesta	"
	369) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 369 vaikeavammaisten henkilöiden moottoriajoneuvon käyttökustannusten alentamisesta	"
	370) Ed. Mäen ym. toiv.al. n:o 370 helputuksen aikaansaamisesta poliisitehtävissä oleville autoveron suoritusvelvollisuudesta	"
	371) Ed. Mäen ym. toiv.al. n:o 371 malminetsintäpalkkioiden saattamisesta verovapaiksi	"
	372) Ed. Mäen ym. toiv.al. n:o 372 tutkimuksesta valtion kuljetusten siirtämisestä ammattiautoilijoille	"
	373) Ed. Mäen ym. toiv.al. n:o 373 valtionalouden ja valtioneemmistöisten yhtiöiden tarkastuksen tehostamisesta ..	"
	374) Ed. Mäki-Hakolan ym. toiv.al. n:o 374 kehitysaluekeskusten ja -taajamien asutopulan poistamisesta	"
	375) Ed. Mäkisen ym. toiv.al. n:o 375 ympäristövaikutuksiltaan huomattavien	"
	tuotanto- ja huoltolaitosten valtakunnallista mitoittamista ja sijoittamista koskevan suunnitelman laatimisesta	395
	376) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 376 valtion virastotalon rakentamisesta Kuopioon	"
	377) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 377 valtion virastotalon aikaansaamisesta Siilinjärven kuntaan	"
	378) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 378 autoilijain yrittäjärahoituksen järjestämisestä valtion lainoilla	"
	379) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 379 kaivostoiminnan aloittamismahdollisuuksien tutkimisesta Enon Paukkajavaaran uraanimalmiesiintymällä	"
	380) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 380 kaivostoiminnan aloittamismahdollisuuksien tutkimisesta Pohjois-Karjalassa ..	"
	381) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 381 kaupan ja liikenteen harjoittajien ottamisesta kehitysalueainsäädännön piiriin	"
	382) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 382 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Juuan kunnan virastotalon rakentamiseen	"
	383) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 383 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Outokummun virastotalon suunnitteluun	"
	384) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 384 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Pohjois-Karjalan asuntotuotantoa varten	"
	385) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 385 maatilatalouden sisällyttämisestä kehitysalue lakien piiriin	"
	386) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 386 Pohjois-Karjalan läänin alueellisen suunnittelun tehostamisesta	"
	387) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 387 Pohjois-Karjalan läänin virastotalon laajentamisesta	"
	388) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 388 taxiautoilijoiden autoveromääräysten muuttamisesta	"
	389) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 389 teollisuuskylän perustamisesta Pohjois-Karjalan talousalueelle	"
	390) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 390 tutkimuksesta Ruunaan koskialueen eri käyttömuotojen edullisuudesta	"

Siv.		Siv.
	391) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 391 virastotalon rakentamisesta Tohmajärven kirkonkylään	
	392) Ed. Nevalaisen ym. toiv.al. n:o 392 polttoaineveron poistamisesta moottorisahoilta	
	393) Ed. Nevalaisen toiv.al. n:o 393 virastotalon rakentamisesta Juuan kuntaan	
	394) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 394 esityksen antamisesta lapsivähennysikärajan korottamisesta verotuksessa	
	395) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 395 Kemijärvi Oy:n ja Veitsiluoto Oy:n fuusioinnista aiheutuneiden menetysten korvaamisesta	
	396) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 396 kulutussähkön hinnantasausrahaston aikaansaamisesta	
	397) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 397 määrärahasta maaseudun sähköistykseen nopeuttamiseen	
	398) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 398 Outokumpu Oy:n ohutteräslevyteen rakentamisesta Kemin—Tornion talousalueelle	
	399) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 399 Pohjois-Suomen soiden käyttömahdollisuuksien tutkimisesta	
	400) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 400 poronhoitotyössä käytettävien moottorikelkkojen polttoaineveron palauttamisesta	
	401) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 401 toimenpiteistä Kemijoki-yhtiön voimalaitosrakennustöiden jatkamiseksi ..	
	402) Ed. E. Niemisen ym. toiv.al. n:o 402 pienteollisuuden, maatalouden ja kaupan osakeyhtiöpohjaisen maailmankauppaorganisaation luomisesta	
	403) Ed. E. Niemisen ym. toiv.al. n:o 403 verolakien prosenttivähennysäännösten muuttamisesta jakamattoman kuolinpesän lesken osalta	
	404) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 404 autoveron palauttamisesta ammatti-autoilijoille	
	405) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 405 kotiapulaisen palkan vähentämiskeudesta verotuksessa	
	406) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 406 kuljetusavustusjärjestelmän aikaan-	
	saamisesta Pohjois- ja Itä-Suomen alueita varten	395
395	407) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 407 lainapääomien järjestämisestä pienyrittäjille	”
”	408) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 408 määrärahasta pienteollisuusyritysten markkinointiohjauksen tehostamiseksi Pohjois- ja Itä-Suomessa	”
”	409) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 409 työllisyyslainojen ja -takausten vaikutusten selvittämisestä pien- ja keski-suuren teollisuuden toimintaedellytyksiin	”
”	410) Ed. Nikkilän ym. toiv.al. n:o 410 maidon ja vehnän markkinoimismaksusta annetun lain kumoamisesta	”
”	411) Ed. Nikkilän ym. toiv.al. n:o 411 metsänlannoituskustannusten saattamisesta metsäverotuksessa tilakohtaisesti vähennyskelpoisiksi	”
”	412) Ed. H. Niskasén ym. toiv.al. n:o 412 säännöksistä lasten ja nuorten toimittajien rakentamisesta kerrosasuintaloihin ..	”
”	413) Ed. H. Niskasén ym. toiv.al. n:o 413 valtiojohtoisen laivatelakan aikaansaamisesta Perämeren rannalle	”
”	414) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 414 kehitysalueiden kasvihuoneyrittäjien polttoainekustannusten alentamisesta ..	”
”	415) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 415 Oulun läänin sisällyttämisestä kokonaisuudessaan kehitysalueiden I vyöhykkeeseen	”
”	416) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 416 pääkonttoriosuuden poistamisesta tai lieventämisestä verotuksessa	”
”	417) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 417 valtionenemmistöisten yhtiöiden pääkonttorien sijoittamisesta toimintapaikkakunnalle	”
”	418) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 418 ainoastaan kansanedustajan palkan maksamisesta virkamies-kansanedustajille ..	”
”	419) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 419 hevosajoina saatujen sivuansoiden verotuksen keventämisestä	”
”	420) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 420 koko Kuopion läänin sisällyttämisestä kehitysalueiden I vyöhykkeeseen ..	”
”	421) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 421 metallisulaton rakentamisesta Varkauteen	”

	Siv.		Siv.
422) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 422 moottorisahojen verotuksen ja niiden polttoaineen hinnan alentamisesta	395	438) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 438 Itä-Suomen teollisuuden laajennusohjelman laatimisesta	395
423) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 423 pienyritysten liikevaihtoverorasituksen vähentämisestä	„	439) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 439 Juuan virastotalon rakennustöiden aloittamisesta	„
424) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 424 puutavarayhtiön verotuspaikkaa koskevien säännösten muuttamisesta	„	440) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 440 kasvukeskusten ja kehityspisteiden syntymistä kehitysalueille tukevan sijoituspolitiikan noudattamisesta tulo- ja menoarvioehdotuksia laadittaessa	„
425) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 425 Suonenjoen virastotalon rakentamisesta	„	441) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 441 malmien etsimis- ja tutkimistoiminnan tehostamisesta Pohjois-Karjalassa	„
426) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 426 teollisuuskylän perustamisesta Suonenjoelle	„	442) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 442 yhtiöiden verottamisesta metsäomaisuudesta ja siitä saadusta tulosta	„
427) Ed. Pohjosen ym. toiv.al. n:o 427 valtion yhtiöiden ja yksityisten yritysten raaka-aineostojen kohdistamisesta laitosten sijoituspaikkakunnille	„	443) Ed. Pulkkinen ym. toiv.al. n:o 443 koneiden ja laitteiden kuoletusprosentin alentamisesta maatilatalouden verotuksessa	„
428) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 428 erityistä kehitysalueetukea tarvitsevien kehitysalueen II vyöhykkeen kuntien siirtämisestä I vyöhykkeeseen	„	444) Ed. Pulkkinen ym. toiv.al. n:o 444 lainojen myöntämisestä maatilatalouden kehittämisrahastosta viljelijäin osuuskunta- ja osakeyhtiömuotoisten tuotantolaitosten rakentamiseen	„
429) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 429 kehitysaluekuntien asuntotuotannon elvyttämisestä	„	445) Ed. Pulkkinen ym. toiv.al. n:o 445 tutkimuksesta kuorma-autoilijain autoveron perimisestä polttoaineen hinnassa	„
430) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 430 toimenpiteistä käyttökelpoisten yritystoiminta- ja tuoteideoiden löytämiseksi ja kokeilemiseksi kehitysalueen varsinaisella maaseudulla	„	446) Ed. Raatikaisen ym. toiv.al. n:o 446 kansantalouden rakennemuutosta ja taloudellisen vallan keskittymistä koskevan tutkimuksen suorittamisesta	„
431) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 431 asunnonrakennustuotantoalan tutkimuskeskuksen perustamisesta	„	447) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 447 autojen turvalaitteiden saattamisesta verovapaiksi liikenneturvallisuuden tehostamiseksi	„
432) Ed. Procopén toiv.al. n:o 432 iäkkäiden henkilöiden tuntuvista verohelpotuksista	„	448) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 448 eräiden Hämeen sekä Turun ja Porin lääniin kuuluvien kuntien saattamisesta kehitysalue lakien piiriin	„
433) Ed. Procopén toiv.al. n:o 433 virastotalon suunnittelemisesta ja rakentamisesta Karjaan kauppalaan	„	449) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 449 ministerien ja kansanedustajien palkkauksen uudelleen järjestämisestä	„
434) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 434 opiskelijain oikeudesta vähentää eräitä välttämättömiä opiskelumenoja verotuksessa	„	450) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 450 määrärahasta asuntolainoihin erityisesti pienituloisten ja vähävaraisten asunnon- tarpeen tyydyttämiseksi	„
435) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 435 leskieläkkeiden verovapaudesta	„	451) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 451 työmatkakulujen verovähennyskelpoisuuden lisäämisestä	„
436) Ed. Procopén toiv.al. n:o 436 pienteollisuuden piiritoimiston perustamisesta Uudellemaalle	„		
437) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 437 ylimääräisten virastotyöntekijäin aseman parantamisesta	„		

	Siv.		Siv.
452) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 452 kehitysaluelain 3 §:n muuttamisesta	395	annettujen varojen verovähennyskelpoisuudesta	395
453) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 453 lähetyjärjestöjen päätoimisen palveluksen hyväksymisestä ikälisään oikeuttavaksi ajaksi	"	468) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 468 veronhuojennuksen aikaansaamisesta yksityiskotiin sijoitetun lapsen huoltamisesta	"
454) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 454 valtion laitosten siirtämisestä kehitysalueen keskuksiin	"	469) Ed. Sainion ym. toiv.al. n:o 469 liikevaihtoveron kannon siirtämisestä vähittäisportaasta tukkuportaaseen	"
455) Ed. Ruokolan ym. toiv.al. n:o 455 eräiden kiinteistöluovutusten vapauttamisesta leimaverosta	"	470) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 470 vanhusten asuntotalohankkeiden edistämisestä	"
456) Ed. Ruokolan ym. toiv.al. n:o 456 määrärahasta kehitysalueiden tuotekehitystoimintaan	"	471) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 471 valtion virastotalon rakentamisesta Joutsan kuntaan	"
457) Ed. Rytkösen ym. toiv.al. n:o 457 fyysisten henkilöiden verouudistuksen aikaansaamisesta	"	472) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o 472 Kemin kromiesiintymään perustuvan erikoisterästehtaan rakentamisesta	"
458) Ed. Rytkösen ym. toiv.al. n:o 458 kehitysaluteollisuuskylän sijoittamisesta lisaalmeen	"	473) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o 473 Savukosken apatiittiesiintymän tutkimustoiminnan tehostamisesta ja kaivostoiminnan aloittamisesta	"
459) Ed. Rytkösen ym. toiv.al. n:o 459 yhtiöiden saattamisesta omaisuusverovelvollisiksi	"	474) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o 474 toimenpiteistä kauppa- ja teollisuusministeriön uudelleenjärjestämiseksi	"
460) Ed. Räsäsen ym. toiv.al. n:o 460 asunto-osuuskuntamuotoisten asuntojen rakentamisesta Pohjois-Pohjanmaan maaseutukuntiin	"	475) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 475 kertaantuneen liikevaihtoveron palauttamisesta	"
461) Ed. Räsäsen ym. toiv.al. n:o 461 geologisen tutkimustoiminnan tehostamisesta	"	476) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 476 kotiapulaisen tai muun perheen taloudenhoidon hyväksi työskentelevän henkilön palkan ja eläkkeen vähentämisestä valtion- ja kunnan verotuksessa verotettavasta tulosta	"
462) Ed. Räsäsen ym. toiv.al. n:o 462 toimenpiteistä 50 %:n alennuslippujen myöntämiseksi Pohjois-Suomen urheiluseurojen urheilijoille kilpailumatkoilla	"	477) Ed. Sandelinin ym. toiv.al. n:o 477 ammattimaisten kuorma-autoilijain maksaman kiinteän ajoneuvoikohtaisen diesel-veron alentamisesta	"
463) Ed. Saarisen ym. toiv.al. n:o 463 valtiojohtoisen rakennusyrittäjien perustamisesta	"	478) Ed. Sandelinin ym. toiv.al. n:o 478 tutkimuksen suorittamisesta tyyppikatsastuspainoon ja voimassa olevaan verotusarvoon perustuvien autoverojärjestelmien eduista ja epäkohdista	"
464) Ed. Saarisen ym. toiv.al. n:o 464 asuntopoliittisen järjestelmän uudistamisesta	"	479) Ed. Sandelinin ym. toiv.al. n:o 479 työnantajan työntekijöillensä jatkotai muina opintoina järjestämien etujen jättämisestä lukematta työntekijöiden veronalaiseksi tuloksi	"
465) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 465 päivä- ja kotiapulaisen sekä kotiaavustajan palkkojen vähennyskelpoisuudesta verotuksessa	"	480) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o 480 eräistä vakuutusmaksuista suoritetavasta verosta annetun lain kumoamisesta	"
466) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 466 riittävän vuosittaisen summan varaamisesta asuntotuotantomäärärahoista rintamaveteraanien ja vanhusten asuntojen rakentamiseen	"		
467) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 467 sisarusten lasten hoitoon ja elatukseen	"		

	Siv.		Siv.
481) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o 481 työvaltaisten pienteollisuusyritysten aikaansaamisesta muuttotappiollisiin maa-laiskuntiin	395	495) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 495 valtioneenemmistöisten osakeyhtiöi-den toiminnan tehostamisesta ja hallinnon demokratisoimisesta	395
482) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o 482 autoveron poistamisesta poliisitoimen hoi-dossa käytettävistä autoista	"	496) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 496 valtion virastotalon rakentamisesta Loviisaan	"
483) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o 483 kehitysalueluottojen myöntämisestä ny-kyistä runsaammin täysin kehitysalueluo-toehdoin	"	497) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 497 liikevaihtoveron poistamisesta maa-taloustaloukselta ja kalustolta	"
484) Ed. Sigfridsin ym. toiv.al. n:o 484 eräiden moottorikulkuisten kalastus-alusten vapauttamisesta liikevaihtoveros-ta	"	498) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 498 metsäajotuloista tehtävän veroväh-en-nyksen korottamisesta	"
485) Ed. Sinisalonen ym. toiv.al. n:o 485 Itä-Suomen geologisen peruskartoi-tuksen uudistamisesta	"	499) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 499 toimenpiteistä selluloosatehtaan ra-kentamiseksi Kaskisten kaupungin lähei-syyteen	"
486) Ed. Sinisalonen toiv.al. n:o 486 Kausalan virastotalon rakennustöiden aloittamisesta	"	500) Ed. I. Suomisen ym. toiv.al. n:o 500 jätteitä raaka-aineena käyttävän teol-lisuuden kehittämisen tukemisesta	"
487) Ed. Sinisalonen ym. toiv.al. n:o 487 omaisuusveron palauttamisesta suur-yhtiöille	"	501) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 501 kiinteistön myynnistä saadun tu-lon verottamista koskevien säännösten uudistamisesta	"
488) Ed. Sinisalonen toiv.al. n:o 488 puunjalostusteollisuuden yksipuolisesta valta-asemasta Kymen läänissä aiheutu-via haittoja koskevan selvityksen suorit-tamisesta	"	502) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 502 määrärahasta pienteollisuuslainoja varten	"
489) Ed. Sinisalonen ym. toiv.al. n:o 489 toimenpiteistä valtiojohtoisten lai-tosten eroamiseksi työnantajaliitosta ja muista yksityisten hallitsemista järjestöis-tä	"	503) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 503 vuoden 1973 tulo- ja menoarvion kasvun rajoittamisesta	"
490) Ed. Sinisalonen ym. toiv.al. n:o 490 yksityiskapitalistisen talouselämän keskityksen, voimistumisen ja monopoli-soitumisen yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen torjumisesta	"	504) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 504 vähätuloisten vanhusten vapauttami-sesta veroista ja veroilmoituksen teke-misestä	"
491) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 491 valtion teollistamis- ja kehitysalue-politiikan ottamisesta huomioon valtion-yhtiöiden uusia laitoksia sijoitettaessa ..	"	505) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 505 yritysten omistajain eläkevakuutus-maksujen vähennyskelpoisuudesta vero-tuksessa	"
492) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 492 maan luonnonvarojen erittelyä koske-vasta parlamentaarista selvityksestä ..	"	506) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 506 lainojen myöntämisestä eläkeläisten asun-tojen kunnostamiseen	"
493) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 493 kotimaisen varustamoelinkeino tu-kemisesta	"	507) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 507 valtion virastotalon rakentamisesta Juuan kuntaan	"
494) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 494 vakuutus pääomien sijoitustoiminnan saattamisesta yhteiskunnan valvontaan ..	"	508) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o 508 energiataloudellisen elimen asettami-sesta	"
		509) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o 509 polttonesteiden hintojen tasaamisesta samansuuruisiksi koko maassa	"
		510) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o 510 verolainsäädännön muuttamisesta ..	"

	Siv.		Siv.
tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukemi-			
seksi	395	526) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o	
511) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o		526 lapsen elatusavustuksen veroväh-	
511 verojen ja maksujen perimisjärjestel-		nyskelpoisuudesta	395
män uudistamisesta	"	527) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o	
512) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o 512		527 lapsiperheiden palvelutalojen raken-	
kehitysaluerahastoa koskevan lainsäädän-		tamisesta	"
nön muuttamisesta	"	528) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o	
513) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o 513		528 liikenneväyliä rakentamaan joutuvien	
turvavarastointia koskevan lainsäädännön		kuntien oikeuttamisesta ajoneuvo- ja	
aikaansaamisesta	"	polttoaineveron tuottoon	"
514) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o		529) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o	
514 Kajaanin postitalon laajentamisen to-		529 määrärahaa lainoiksi kunnille vähä-	
teuttamisesta	"	varaisten vanhusten vuokra-asuntojen ra-	
515) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o		kentamiseen	"
515 liikennevakuutusmaksujen vapautta-		530) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 530	
misesta vakuutusmaksuverosta	"	eräpoliisien oman auton käytöstä saaman	
516) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o		korvauksen korottamisesta	"
516 nestemäisten polttoaineiden hintojen		531) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 531	
määräämisestä samansuuruisiksi koko		valtion halpakorkoisten lainojen saami-	
maassa	"	sesta vanhustentalojen rakentamiseen ..	"
517) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o		532) Ed. Veikko Turusen ym. toiv.al.	
517 pienteollisuuslainojen myöntämisestä		n:o 532 fyysisten henkilöiden etua vero-	
ammattimaisen kuorma-autoliikenteen		tuksessa valvovien asiamiesten virkojen	
harjoittajille uuden kaluston hankintaa		perustamisesta	"
varten	"	533) Ed. Veikko Turusen ym. toiv.al.	
518) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o		n:o 533 keskioluen mainoskulujen vero-	
518 yrittäjäeläkemaksun vähentämisestä		vähennysoikeuden poistamisesta	"
elinkeinotulosta tulon hankkimis- ja säi-		534) Ed. Veikko Turusen ym. toiv.al.	
lyttämiskustannuksena	"	n:o 534 lainsäädäntötoimenpiteistä oman	
519) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o		asunnon verotuksesta luopumiseksi	"
519 alkoholittomista juomista maksetta-		535) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o	
van tullin alentamisesta	"	535 esityksen antamisesta eräiden Mikke-	
520) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o		lin läänin kuntien siirtämiseksi kehitys-	
520 jäännösveron maksamisen siirtämi-		alueiden I vyöhykkeeseen	"
sestä ennakonkannon tai -pidätyksen yh-		536) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o	
teyteen	"	536 määrärahaa valtion virastotalon	
521) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o		suunnitteluun ja rakennustöiden aloitta-	
521 omaisuusverotuoton siirtämisestä		miseen Kerimäellä	"
kunnille	"	537) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o	
522) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o		537 saaristoalueiden sähköistämisen val-	
522 rintamasotilaiden asuntotuotannon		tionavun korottamisesta	"
turvaamisesta	"	538) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o	
523) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o		538 valtiojohtoisen teollisuuden sijoitta-	
523 rintamamiesten saattamisesta etusi-		misesta Savonlinnan talousalueelle	"
jalle asuntolainoja jaettaessa	"	539) Ed. Tähkämäen ym. toiv.al. n:o	
524) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o		539 maatilatalouden tuloverolain muutta-	
524 valtion virastotalon aikaansaamisesta		misesta emännän ja isännän työtulon	
Raisioon	"	osalta	"
525) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o		540) Ed. Väinö Turusen ym. toiv.al. n:o	
525 veronmaksajain oikeusturvan lisää-		540 lainojen ja avustusten myöntämisestä	
misestä	"	vanhusten asuntojen peruskorjauksiin ja	
		kunnossapitioon	"

	Siv.		Siv.
541) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 541 määrärahasta valtion virastotalon suunnitteleiseksi Janakkalaan	395	557) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 557 määrärahasta maaseudun syrjäisten alueiden sähköistämiseen	395
542) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 542 omistusasuntojen ja pientalojen asuntolainojen korottamisesta	„	558) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 558 nestemäisten poltto- ja voiteluainneiden hintojen tasaamisesta koko maassa ..	„
543) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 543 oppi- ja kurssikirjojen liikevaihtoverovapaudesta	„	559) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 559 sähkösanoman kantajien toimien vakinaistamisesta	„
544) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 544 pienlehtien kuljetusmaksujen alentamisesta	„	560) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 560 tutkimuksesta metallisulaton perustamisesta Pohjois-Karjalaan	„
545) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 545 päätoimiseksi katsottavan opiskelun aikana saadun työansion verovapaudesta ..	„	561) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 561 valtion rahoitustuen lisäämisestä Pohjois-Karjalan teollisuudelle	„
546) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 546 sokeiden rautatielippuolennoista ..	„	562) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 562 esityksen antamisesta asunnon vuokramaksujen veronvähennyskelpoisuudesta	„
547) Ed. Vainion toiv.al. n:o 547 toimenpiteistä vanhojen rakennusten kunnostamiseksi	„	563) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 563 lasten päivähoitomaksujen verovähennyskelpoisuudesta	„
548) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 548 toimenpiteistä yhteiskuntapoliittisen suunnittelutyön koordinoimiseksi ja sitä johtavan ministeriön tai keskusviraston perustamiseksi	„	564) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 564 nuorisotalojen, -asuntoloiden ja -hotellien rakentamisesta	„
549) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 549 toimenpiteistä ylimääräisten virastotyöntekijäin aseman korjaamiseksi	„	565) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 565 toimenpiteistä ns. vähittäismaksuasuntojen rakentamisen tukemisesta ..	„
550) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 550 valtioneuromistöisten osakeyhtiöiden toiminnan valvonnan tehostamisesta	„	566) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 566 asuinpaikkakuntansa ulkopuolella työskentelevien perheenjäsenten asutokustannusten verovähennyskelpoisuudesta	„
551) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 551 valtion virastotalon rakentamisesta Kärkölään	„	567) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 567 asuntotuotantomäärärahojen jaon oikaisemisesta kehitysalueiden hyväksi	„
552) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 552 eläkkeiden verotuksen lieventämisestä	„	568) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 568 autoveron palauttamisesta autoammattissaan välttämättömästi tarvitseville	„
553) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 553 kehitysalueainsäädännön ulottamisesta koskemaan myös kauppa ja liikennettä	„	569) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 569 diesilveron kytkemisestä polttoainehintaan	„
554) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 554 lääningeologin viran perustamisesta Pohjois-Karjalan lääniin	„	570) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 570 eläkeläisten posti- ja linjaautomaksujen huojentamisesta	„
555) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 555 maantiekuljetusten tuen rinnastamisesta rautatiekuljetusten tukeen Pohjois-Karjalan osalta	„	571) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 571 energiakustannuksia ja tietoliikennemaksuja koskevan tasahintajärjestelmän aikaansaamisesta	„
556) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 556 määrärahasta halpakorkoisia pienteollisuuslainoja varten	„		

572) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 572 esityksen antamisesta aviopuoli-
soiden yhteisverotuksen poistamisesta ..

573) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 573 esityksen antamisesta yksinäis-
ten henkilöiden verotuksen oikaisemisesta ..

574) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 574 kaikkien verovapauksien poista-
misesta ..

575) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 575 kiinteistöluovutuksen leimave-
ron poistamisesta ..

576) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 576 koulutusvähennykseen oikeutta-
van ikärajan korottamisesta verotuksessa ..

577) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 577 kunnan sisäisen muuttoliikkeen
huomioonottamisesta asuntolainakiintiöi-
tä määrättäessä ..

578) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 578 lasten koulumatka- ja muiden
koulukustannusten verovähennyskelpoi-
suudesta ..

579) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 579 liikevaihtoveron poistamisesta
välttämättömyystarvikkeilta ..

580) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 580 liikojen rahojen eristämisestä
suuryhtiöiltä ..

581) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 581 liikevaihtoveron perimisen siir-
tämisestä vähittäisliikkeiltä tukkuportaa-
seen ..

582) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 582 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja
menoarvion asuntojen korjaamiseen ja
omakotitalojen lisähuoneiden rakentami-
seen ..

583) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 583 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja
menoarvion lainoihin heikkokuntoisten
asuin- ja talousrakennusten peruskor-
jauksia varten ..

584) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 584 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja
menoarvion maaseudun ja kaupunkien
syrjäseutujen sähköistämiseen ..

585) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 585 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja
menoarvion kehitysalueiden kuljetuskus-
tannusten alentamiseen ..

Siv.

395

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

586) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 586 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja
menoarvion kehitysalueiden yritystoi-
minnan edistämiseen ..

587) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 587 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja
menoarvion pienteollisuuslainoiksi ..

588) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 588 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja
menoarvion pienyrittäjälainoiksi käsi-
työläisille ..

589) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 589 maaseudun muuntajapiirin osa-
kasmaksujen valtionavustuksesta ..

590) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 590 malmi- ja mineraalivarojen etsi-
misen tehostamisesta ..

591) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 591 marjanjalostustehtaan aikaansaa-
misesta Savoona ..

592) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 592 moottorisahojen polttoaineve-
ron poistamisesta ..

593) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 593 opiskelijain loma-ansoiden saat-
tamisesta verovapaiksi ..

594) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 594 osamaksukauppahinnan korko-
osuuden verovähennyskelpoisuudesta ..

595) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 595 perusluoton järjestämisestä pien-
ja keskisuuren yrittäjätoiminnan kehittä-
miseksi ..

596) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 596 pienempien tilojen vapauttami-
sesta maatilatalouden tuloverolain edel-
lyttämästä tilinpitovelvollisuudesta ..

597) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 597 pienten eläkkeiden vapauttami-
sesta veroista ..

598) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 598 pienyritteliäisyyden lainansaantimahdollisuuksien turvaamisesta ..

599) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 599 polttoaineve-
ron poistamisesta ammattimaiselta kuorma-autoliikenteeltä ..

600) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 600 polttonesteiden ja omakotitalo-
jen polttoöljyn hinnankorotusten poista-
misesta ..

601) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.
n:o 601 postinkantajien palkkauksen jär-
jestämisestä ..

Siv.

395

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

	Siv.		Siv.
602) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 602 puoluepoliittisen edustuksen saattamisesta valtion yhtiöissä parlamentaaristen voimasuhteiden mukaiselle perustalle	395	618) Ed. Westerholmin ym. toiv.al. n:o 618 ennen vuotta 1971 ylimääräiseksi virastotyöntekijöiksi otettujen työntekijäin toimien vakinaistamisesta	395
603) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 603 rintamaveteraanien asunnontarpeen tyydyttämisestä	”	619) Ed. Westerholmin ym. toiv.al. n:o 619 määrärahasta pienyrityslainoja varten	”
604) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 604 rintamaveteraanien rautatiealennuskorteista	”	620) Ed. Westerholmin ym. toiv.al. n:o 620 ylitarkastajan ja vanhemman hallitussihteerin virkojen perustamisesta maa- ja metsätalousministeriön metsäosastoon	”
605) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 605 Savon mineraalirikkkauksien etsinnän tehostamisesta	”	621) Ed. H. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 621 valtionavusta ja valtion lainoista vanhusten ja eläkeläisten asuntojen rakentamista varten kuntien toimesta	”
606) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 606 Siilinjärven virastotalon rakentamisesta	”	622) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 622 opiskelija-asuntotuotannon ensisijaisrahoituksen turvaamisesta	”
607) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 607 suurten maatilojen saattamisesta verotuksessa perhe- ja pienviljelmiin nähden samanveroiseen asemaan	”	623) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 623 valtion laivanrakennustoiminnan koordinoimisesta	”
608) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 608 työmatkakustannusten täysimääräisestä verovähennysoikeudesta	”	624) Ed. Vikatmaan ym. toiv.al. n:o 624 asuntojen tasamaksujärjestelmän luomisesta	”
609) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 609 ulkomaisen tavarantuonnin rajoittamisesta	”	625) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 625 eräiden postilaitoksen sivutoimien muuttamisesta päätoimiksi	”
610) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 610 valtion obligaatioiden verovapauden poistamisesta	”	626) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 626 markkinoimismaksun perimisen lopettamisesta Lapin läänissä	”
611) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 611 vapailta markkinoilta ylijäävien vakuuksien hyväksymisestä kehitysalueuotoissa	”	627) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 627 moottoriajoneuvoissa käytettävän polttoaineen hinnan määrittämisestä samaksi koko maassa	”
612) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 612 velkojen koroilla tapahtuvan veroetuilun estämisestä	”	628) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 628 Pohjois-Suomessa toimivien valtion yhtiöiden pääkonttorien siirtämisestä Helsingistä tuotantolaitosten yhteyteen ...	”
613) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 613 verohelpotuksesta asunnon omistajille ja vuokralaisille	”	629) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 629 poromiesten ja kalastajien moottorikelkkojen polttoaineen verovapaudesta	”
614) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 614 veronmaksajain oikeusturvan aikaansaamisesta	”	630) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 630 valtion virastotalon rakentamisesta Tervolaan	”
615) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 615 viisipäiväisen työviikon ulkopuolelle jääneiden verohelpotuksista	”	631) Ed. Vilponiemen ym. toiv.al. n:o 631 asunto-obligaatiojärjestelmän aikaansaamisesta vuokra-asuntotuotannon rahoitustarpeen tyydyttämiseksi	”
616) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 616 virastotilojen rakentamisesta Kuopion kaupunkiin	”	632) Ed. Vilponiemen ym. toiv.al. n:o 632 asuntoedun verotuksen poistamisesta	”
617) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 617 vähittäiskauppiaitten ja kuljetusalan pienyrityksien lainansaannin turvaamisesta	”		

633) Ed. Vilponiemen toiv.al. n:o 633 tuontipolitoaineiden hintojen tasausjärjestelmän aikaansaamisesta hintakehityksen vakaannuttamiseksi 395

634) Ed. Vilponiemen ym. toiv.al. n:o 634 vuokratason kohtuuttoman ko- hoamisen estämisestä aravavuokratalois- sa

635) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 635 ammattimaisen kuorma-autoliiken- teen autokaluston liikevaihtoverovapau- desta

636) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 636 esityksen antamisesta kotieläintalou- den 7-päiväistä työviikkoa korvaavasta verovähennysoikeudesta

637) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 637 halkojenkuljetuksen saattamisesta kuljetustuen piiriin

638) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 638 kivenraivaus- ja perusparannuskus- tannusten verovähennyskelpoisuudesta

639) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 639 maatilatalouden harjoittajien tierasi- tusten verovähennyskelpoisuudesta

640) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 640 metallisulattamon rakentamisesta Li- perin Heponiemeen

641) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 641 Pohjois-Karjalan asuntomäärärahan nostamisesta asukaslukua vastaavaksi ..

642) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 642 sähkövoimalaitoksen rakentamisesta Pielisjärven kunnan Ruunaan koskeen ..

643) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 643 toimenpiteistä pääomanmuodostuk- sen edistämiseksi kansanosakkeita myy- vien holding-yhtiöiden välityksellä

644) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 644 välttämättömyystarvikkeiden liike- vaihtoveron poistamisesta

645) Ed. Voutilaisen ym. toiv.al. n:o 645 Ilomantsin, Tuupovaaran ja Kiihte- lysvaaran kuntien suoluoiden hyväksi- käyttämisestä

646) Ed. Voutilaisen ym. toiv.al. n:o 646 postilaitoksen henkilökunnan vapaa- lippuoikeuden järjestämisestä

647) Ed. Väyrysen toiv.al. n:o 647 toimenpiteistä Helsingin seudun kasvun rajoittamiseksi

648) Ed. Åsvikin ym. toiv.al. n:o 648 asuntoetua koskevan verotuksen

Siv.

395

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

poistamisesta ja vuokramenojen vähen- nyskelpoisuudesta verotuksessa

649) Ed. Åsvikin ym. toiv.al. n:o 649 käsi- ja pienyritystoiminnan vapaut- tamisesta liikevaihtoveron alaisuudesta ..

650) Ed. Åsvikin ym. toiv.al. n:o 650 laivaveistämön ja telakan rakenta- misesta Pohjanlahden rannikkokaupun- kiin

651) Ed. Åsvikin ym. toiv.al. n:o 651 turvevoimalaitoksen rakentamisesta Ete- lä-Pohjanmaalle

652) Ed. Åsvikin ym. toiv.al. n:o 652 öljyvaraston rakentamisesta Kaskisten kaupunkiin

653) Ed. Äärin ym. toiv.al. n:o 653 hautausautojen vapauttamisesta auto- ja moottoripyöräverosta

654) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 654 luottotappiovarausten rinnastamisesta omiin pääomiin pankin vakavaraisuutta laskettaessa

655) Ed. Procopén toiv.al. n:o 655 säästämistöiminnan vireyttämisestä otta- malla käyttöön veronhuojennustilit

656) Ed. Saarisen ym. toiv.al. n:o 656 liikepankkien siirtämisestä valtion omistukseen

657) Ed. Tammisen ym. toiv.al. n:o 657 investointipankin perustamisesta ..

658) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 658 pankkien luotonantoa säätelevien määräysten tarkistamisesta

659) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 659 korkeakorkoisten lainojen muun- tamisesta valtion halpakorkoisiksi ja kor- kotukilainoiksi

660) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 660 yrittämismahdollisuuksia paranta- vasta rahapolitiikasta

661) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 661 syöpäpotilaiden erikoishoitomahdollisuuksien selvittämisestä eräissä keskussairaa- lapiireissä

662) Ed. Aallon toiv.al. n:o 662 vaarallisten eläinten hallussapitoa ym. koskevien säännösten aikaansaamisesta ..

663) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 663 elintarviketarkkailun tehostamisesta

664) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 664 eläinlääkärien vastaanotto- ja virka-asun- totilojen rakentamisen avustamisesta ..

Siv.

395

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

	Siv.		Siv.
665) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 665 hoivasairaalan suunnittelemisesta Helsin- gin yliopistollisen keskussairaalan yhtey- teen	396	tajatoiminnan valtionapuun rinnastetta- valla tavalla	396
666) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 666 huumausainelain täydentämisestä	"	680) Ed. Eskmanin toiv.al. n:o 680 vähittäiskaupan kehitysrahaston perusta- misesta	"
667) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 667 määrärahasta avohoidon keinomunuais- asemien perustamiseen Helsinkiin ja Jy- väskylään	"	681) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 681 Oy Yleisradio Ab:n ohjelmapoliti- kan kehittämisestä raittiusliikkeen tavoit- teita ajatellen	"
668) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 668 määrärahasta munuaistautipotilaiden hoito- ratkaisun toteuttamisen aloittamiseen	"	682) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 682 nuorison alkoholinkäyttöä koskevista tutkimuksista	"
669) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 669 valtakunnallisen tutkimuksen aikaansaa- misesta sairaaloiden potilaspaikkojen käy- töstä	"	683) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 683 määrärahasta Kainuun sairaanhoito- oppilaitoksen uudisrakennuksen raken- nustöiden aloittamiseksi	"
670) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 670 vähittäiskaupan kehittämisrahaston pe- rustamisesta	"	684) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 684 määrärahasta Rovaniemelle sijoitet- tavan Lapin sairaanhoito-opiston aikaan- saamiseen	"
671) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 671 pika- ja noutotukkujen valvonnan tehos- tamisesta	"	685) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 685 Oulun sairaanhoito-oppilaitoksen toi- minnan laajentamisesta	"
672) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 672 sokeiden vapauttamisesta tv- ja radiolu- pamaksusta	"	686) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 686 tapaturmamaksujen perimisen yk- sinkertaistamisesta valtion sairaaloissa ..	"
673) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 673 elintarvikke-erien tutkimisesta myr- kyllisten aineiden ihmisravintoon joutu- misen estämiseksi	"	687) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 687 terveydenhuoltoalaa koskevan nimik- keistön yhdenmukaistamisesta	"
674) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 674 esityksen antamisesta elintarvikkei- den ja rehujen sisältämistä suurimmista sallituista mykotoksiini- ja homepitoi- suuksista	"	688) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 688 Vuokatin matkailukylän perusta- mismahdollisuuksien selvittämisestä ..	"
675) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 675 määrärahasta eräiden uusien virko- jen perustamiseen lääkintöhallituksen ter- veydenhoito-osastoon	"	689) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 689 kansaneläkkeen varassa elävien van- husten ja invalidien vapauttamisesta tv- ja radiovastaanottimen lupamaksusta ..	"
676) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 676 eräiden vanhusten ja invalidien va- pauttamisesta radio- ja televisiovastaan- ottimien lupamaksuista	"	690) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 690 tupakkateollisuuden ottamisesta val- tion haltuun	"
677) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 677 keinomunuaishoitoa koskevista toi- menpiteistä	"	691) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 691 tupakoinnin terveydelle aiheuttaman vahingollisuuden selvittämisestä nuori- solle ja lapsille	"
678) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 678 toimenpiteistä Oy Yleisradio Ab:n hallinnon muuttamiseksi	"	692) Ed. Huotar in ym. toiv.al. n:o 692 alkoholijuomien erityismyynnin rajoittamisesta vain valtion edustustilai- suuksia koskevaksi	"
679) Ed. Eskelisen ym. toiv.al. n:o 679 kotiaavustajatoiminnan saattamisesta valtionavun piiriin kunnallisen kodinhoi-	"	693) Ed. Huotar in ym. toiv.al. n:o 693 keinomunuaislaitteiden hankkimi- sesta Etelä-Saimaan keskussairaalaan ..	"
		694) Ed. Hykkäälän ym. toiv.al. n:o 694 luottotietotoiminnan muuttamisesta luvanvaraiseksi elinkeinoksi	"

	Siv.		Siv.
695) Ed. Hyvösen ym. toiv.al. n:o 695 ehkäisyneuvontalain aikaansaamisesta	396	klinikan perustamisesta Kouvolan terveyskeskuksen yhteyteen	396
696) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 696 aborttilain muuttamisesta abortin ehkäisykeinona käyttämisen estämiseksi	„	712) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 712 yleislääkärijohtoisen kaupunginsairaalan rakentamisesta Kouvolaan	„
697) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 697 kasvatusneuvolan perustamisesta Juankosken kuntaan	„	713) Ed. Junnilan toiv.al. n:o 713 radion ja television ohjelmapolitiikasta	„
698) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 698 vanhusten kotiavustajatoiminnan saattamisesta lakisääteiseen valtionapuun oikeuttavaksi kunnalliseksi tehtäväksi ..	„	714) Ed. Juntumaan ym. toiv.al. n:o 714 tölkkioluen myynnin lopettamisesta ..	„
699) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 699 pienkauppojen kannattavuuden parantamisesta	„	715) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 715 yrittäjätoiminnan vapauden loukkaamisen estämisestä vähittäiskaupan alalla ..	„
700) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 700 Pihtiputaan televisioaseman varustamisesta TV-2:n ohjelman lähetyksilaitteilla ..	„	716) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 716 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon alkoholijuomien kulutuksen rajoittamista tarkoittavan mainoskampanjan suorittamiseksi	„
701) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 701 vähittäiskaupan rahaston perustamisesta ..	„	717) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 717 määrärahasta Satakunnan keskussairaalan peruskorjaus- ja laajennussuunnitelman toteuttamiseen	„
702) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 702 kunnaneläinlääkärin matkakustannusten suorittamisesta kunnan varoista ja saattamisesta valtionapuun oikeuttaviksi	„	718) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 718 kodinhoitajien ja lomittajien määrän lisäämisestä	„
703) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 703 tupakanpolton kieltämisestä yleisissä tiloissa ja kulkuvälineissä	„	719) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 719 mielisairauksien ennalta ehkäisyn parantamisesta	„
704) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 704 esityksen antamisesta huumausainesten väärinkäyttäjien hoidon järjestämisestä	„	720) Ed. Kaipaisen ym. toiv.al. n:o 720 komitean asettamisesta selvittämään ravitsemusterapeuttien koulutuksen järjestämistä ja virkojen perustamista	„
705) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 705 ihotautiosaston perustamisesta keskussairaaloihin	„	721) Ed. Aino Karjalaisen ym. toiv.al. n:o 721 väkijuomayhtiön saattamisesta vastuuseen yhteiskunnalle väkijuomahaitoista aiheutuvista menoista	„
706) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 706 kansanterveystyön kokeilusta	„	722) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 722 avokentän kuntoutustyön tehostamisesta ..	„
707) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 707 määrärahasta Allergialiitolle allergiasairauksista tehtävää valistusta varten ..	„	723) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 723 määrärahasta lyhytaaltoradioaseman laitteita varten	„
708) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 708 määrärahasta huumausainesten käytön vastustamista koskevan koulutusohjelman laatimiseksi	„	724) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 724 tutkimuksesta almanakkojen valmistuksen yksinoikeuden lopettamisesta ..	„
709) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 709 päihtyneiden selviämiseseman perustamisesta Kouvolaan	„	725) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 725 alkoholisairauksien klinikan perustamisesta jonkin yliopistollisen keskussairaalan yhteyteen	„
710) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 710 reumapotilaiden hoidon tehostamisesta	„	726) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 726 alkoholistien ja päihteidenkäyttäjien kuntouttamisohjelman aikaansaamisesta ..	„
711) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 711 vanhusten hoito- ja kuntoutuspoli-		727) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 727 Ilmajoen työlaitoksen toiminnan jatka-	

Siv.		Siv.
	misesta päihtyneiden selviämisasemana ja kuntouttamislaitoksena	
396	728) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 728 kotiavustajatoiminnan valtionavun saattamisesta lakisääteiseksi	396
	729) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 729 määrärahaista päihtyneiden selviämiaseman perustamiseksi Helsinkiin	
	730) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 730 määrärahaista Seinäjoen keskussairaalan rakennustöiden aloittamiseen	
	731) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 731 määrärahaista Seinäjoen sairaanhoito-oppi- laitoksen koulutalon suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten	
	732) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 732 raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta	
	733) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 733 terveystasvatusta ohjaavan suunnittelu-, koulutus- ja tiedotuskeskuksen aikaansaamisesta	
	734) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 734 yhdessä alkoholijuomien kanssa käytettyinä vaarallisiksi todettujen lääkkeiden pakkauksiin tehtävistä varoitusmerkin- nöistä	
	735) Ed. Kivistön ym. toiv.al. n:o 735 terveystasvatusten terveyshoitajiksi si- joituvien täydennyskoulutuksesta	
	736) Ed. T. T. Koiviston ym. toiv.al. n:o 736 peruskoulunjalkeisen opiskelijaväestön terveydenhuollon niveltämisestä kansanterveystyöhön	
	737) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 737 metsätöläisten terveystarkastusta koskevan esityksen antamisesta	
	738) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 738 määrärahaista Aavasaksan matkailuhotellin rakentamiseen	
	739) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 739 kuntien järjestämien syöpätarkastusten korvaamisesta valtion varoista	
	740) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 740 sairaiden oikeusturvan parantamisesta ..	
	741) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 741 maksuttoman terveyden- ja sairaanhoidon sekä kuntoutuksen myöntämisestä rintamasotilastunnukseen oikeutetuille	
	742) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 742 määrärahaista Korsuveljen Kuntosäätiölle Keski-Suomen kuntouttamislaitoksen tukemiseen	
	743) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 743 lääketeollisuuden ja apteekkilaitoksen ottamisesta valtion haltuun	
	744) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 744 moottoriajoneuvoilla liikkuvia henkilöitä palvelevien majoitus- ja ravitsemusliikkeiden anniskeluoikeuksista	
	745) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 745 lääkkeiden, tupakan ja alkoholin mainonnan kieltämisestä	
	746) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 746 Mikkelin sairaanhoitokoulun vaki- naistamisesta ja kehittämisestä	
	747) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 747 monopolisoitumista ehkäisevän lain- säädännön aikaansaamisesta	
	748) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 748 peruskoulun jälkeisiä opintoja harjoittavan väestön terveydenhuollon niveltämisestä kansanterveystyöhön	
	749) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 749 teollisuuden kemikaliorekisterin perustamisesta	
	750) Ed. Laitisen toiv.al. n:o 750 valtionenemmistöisen osakeyhtiön perustamisesta Saimaan laivamatkailun kehittymisen turvaamiseksi	
	751) Ed. Lankisen ym. toiv.al. n:o 751 esityksen antamisesta ehkäisyneuvonnasta ja ehkäisyvälineiden korvattavuudesta lain nojalla	
	752) Ed. Lankisen ym. toiv.al. n:o 752 luonnonvaraisten elinkeinojen edistämisestä	
	753) Ed. Lankisen ym. toiv.al. n:o 753 sairasvoimistelijoiden ja hierojien koulutuksen tehostamisesta	
	754) Ed. Lehtisen ym. toiv.al. n:o 754 selvityksen hankkimisesta tupakoinnin kansanterveydellisistä vaaroista ja tappioista	
	755) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 755 Pelastusarmeijan alkoholistihoolto- työn huomioonottamisesta alkoholiliikkeen voittovarojen jakamisessa	
	756) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 756 tupakanpolton kieltämisestä koti- maassa tuotetuissa televisio-ohjelmissa ..	
	757) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 757 sairausajoneuvonkuljettajien ammatti- koulutuksesta	
	758) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 758 määrärahaista avustukseksi Allergia-	

	Siv.		Siv.
liitto ryille allergiasairauksia koskevaa valistustyötä varten	396	774) Ed. Paasivuoren ym. toiv.al. n:o 774 denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden myyntipisteiden rajoittamisesta .	396
759) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o 759 toimenpiteistä abortin myöntämiseksi vain terveydellisistä syistä	„	775) Ed. Paasivuoren ym. toiv.al. n:o 775 nuorten ikäluokkien liikuntavammaisten hoitotarpeen tyydyttämisestä ..	„
760) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o 760 uskonnollisuuteen kohdistuvan pilkan ja rienauksen luontoisten radio- ja televisio-ohjelmien kieltämisestä	„	776) Ed. Paasivuoren ym. toiv.al. n:o 776 päihdyttävien aineiden naispuolisten väärinkäyttäjien hoitotarpeen selvittämisestä	„
761) Ed. Lottasen ym. toiv.al. n:o 761 Perttulan keskuslaitoksen laajentamisesta vajaamielishuoltotehtäviin tarvittavan henkilöstön koulutusopistoksi ..	„	777) Ed. Paasivuoren ym. toiv.al. n:o 777 terveydenhuoltoon liittyvän ravitsemusneuvonnan ja -valistuksen kartoittamisesta	„
762) Ed. Luja-Vepsän ym. toiv.al. n:o 762 Espoon ym. kuntien sairaalan rakentamisesta aluesairaalaksi	„	778) Ed. Paasivuoren ym. toiv.al. n:o 778 tupakkatuotteiden ja päihtymystä aiheuttavien lääkeaineiden mainostuksen kieltämisestä	„
763) Ed. Martikaisen ym. toiv.al. n:o 763 kotivastajien palkkauksen saattamisesta valtionavun piiriin	„	779) Ed. Pajusen ym. toiv.al. n:o 779 kuluttajankauppalakiehdotuksen valmistemisestä	„
764) Ed. Martikaisen ym. toiv.al. n:o 764 vähittäiskaupan toimintaedellytysten parantamisesta	„	780) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 780 karjasairauksien johdosta hävitettäviksi määrättyjen karjojen omistajille suoritettavasta korvauksesta	„
765) Ed. Miettisen ym. toiv.al. n:o 765 koulu- ja työpaikkapsykologien määrän lisäämisestä	„	781) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 781 ilmaisen terveyden- ja sairaanhoidon antamisesta rintamamiesveteraaneille ...	„
766) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 766 eläinlääkärin matkakustannusten saattamisesta kuntien valtionapujen piiriin Lapin läänin alueella	„	782) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 782 toimenpiteistä lomien järjestämiseksi maatilatalouksien emännille	„
767) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 767 maksuttoman televisioluvan myöntämisestä liikuntakyvyttömille henkilöille ..	„	783) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 783 toimenpiteistä Oy Alko Ab:n ylimääräisen uudelleenjakamiseksi ja sen käytön tehostamiseksi	„
768) Ed. Mäki-Hakolan ym. toiv.al. n:o 768 määrärahasta Seinäjoen keskus-sairaalan rakentamiseen	„	784) Ed. Raatikaisen ym. toiv.al. n:o 784 pakkauspäivämäärän merkitsemisestä elintarvikkeita sisältäviin valmis-pakkauksiin	„
769) Ed. Mäki-Hakolan ym. toiv.al. n:o 769 määrärahasta Seinäjoen sairaanhoito-oppilaitoksen rakentamista varten ..	„	785) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 785 sairaalatoimen kustannusten siirtämisestä valtiolle	„
770) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 770 eläinlääkärin matkalaskujen korvaamisesta kauempana asuville	„	786) Ed. Ruokolan ym. toiv.al. n:o 786 Oulun keskussairaalan kuntainliiton jäsenkuntien tasa-arvoisuudesta jo valmiiden keskussairaalan kuntainliittojen jäsenkuntien kanssa	„
771) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 771 alkoholistihuoltokotien aikaansaamisesta	„	787) Ed. Rytkösen ym. toiv.al. n:o 787 ravintoloiden ja hotellien tarjoiluhenkilökunnan tarjoilupalkkioperusteiden tarkistamisesta	„
772) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 772 määrärahasta köyhien kuntien kunnaneläinlääkärin virka-asuntojen rakentamiskustannuksiin	„		
773) Ed. H. Niskasen ym. toiv.al. n:o 773 matkallupoliittikan haittojen selvittämisestä	„		

	Siv.		Siv.
788) Ed. Räsänen ym. toiv.al. n:o 788 ilmaispalveluksiin siirtymisen nopeuttami- sesta terveyskeskuksissa	396	803) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o 803 kouluhammashoidon tehostamisesta maa- seutukunnissa	396
789) Ed. Räsänen ym. toiv.al. n:o 789 sairaaloikeiden ja -laitteiden hankinnoista ja toiminnasta huolehtivan valtion kes- kuselimen perustamisesta	”	804) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o 804 Lapin matkailupalvelumuotojen kehittä- misestä kansainväliselle tasolle	”
790) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 790 anniskeluravintoloiden virvoitusjuomien ja mietojen mallasjuomien enimmäishin- nasta keskioluen hintaan verrattuna ..	”	805) Ed. Salmivuoren ym. toiv.al. n:o 805 ilmaisten terveydenhuollon palvelus- ten antamisesta kansaneläkkeen tukiosaa ja lisää saaville	”
791) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 791 keskioluen junissa tapahtuvan anniskelun rajoittamisesta	”	806) Ed. Salmivuoren ym. toiv.al. n:o 806 Pitäjänmäen työklinkan toiminnan saattamisesta kokonaisuudessaan valtion- avun piiriin	”
792) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 792 kodinhoitajien matkakustannusten saat- tamisesta valtionavun piiriin	”	807) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o 807 peruskoulunjälkeisen opiskelijäväs- tön terveydenhuollon niveltämisestä kan- santerveystyöhön ja lainsäädäntöön	”
793) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 793 määräraha Korsuveljesten Kuntosäätiön laitoksen rakennuslainsäädäntöön	”	808) Ed. Sigfridsin ym. toiv.al. n:o 808 keskioluen anniskelun estämisestä bensiini-asemilla	”
794) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 794 Pihlputaan radioaseman televisiolähetti- mien lopullisesta kuntoonsaattamisesta .	”	809) Ed. Sigfridsin ym. toiv.al. n:o 809 raskauden keskeyttämistä koskevan lain muuttamisesta	”
795) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 795 rintamamieskortin haltijain ilmaisesta lääkärinhoidosta	”	810) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al. n:o 810 rintamasotilaiden saattamisesta ilmai- sen sairauden- ja terveydenhoidon piiriin ..	”
796) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 796 toimenpiteistä nykyistä miedompia mal- lasjuomien kauppaan saamiseksi	”	811) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 811 nuorisopoliklinikoille annettavaa val- tionapua koskevasta lainsäädännöstä ...	”
797) Ed. Sainion ym. toiv.al. n:o 797 kuulovammaisten lasten hoitopaikkojen kaksinkertaistamisesta	”	812) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 812 Helsingin yliopistollisen keskussai- raalan laajentamisesta	”
798) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 798 ammattikoulutukseen tähtäävien hoitolaiteiden perustamisesta päihdevam- maisille nuorille	”	813) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 813 peruskoulunjälkeisen opiskelijäväs- tön terveydenhuollon niveltämisestä kan- santerveystyöhön	”
799) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 799 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon kasvatusneuvolalain mukai- siin valtionapuihin	”	814) Ed. I. Suomen ym. toiv.al. n:o 814 maidontarkastuslainsäädännön uudis- tamisesta	”
800) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 800 päihtyneiden nuorten ensihuollon tehostamisesta	”	815) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 815 alkoholimyyntilöiden aukioloaikojen ly- hentämisestä	”
801) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 801 valtion osallistumisesta munuaistaus- tisten avohoitosemien perustamiskustan- nuksiin	”	816) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 816 esityksen antamisesta kunnallisesta ko- dinhoitoavusta annettuun lakiin perustu- vien palvelusten saattamisesta yhdenmu- kaisiksi kansanterveyslain periaatteiden kanssa	”
802) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o 802 erikoismaksuluokkajärjestelmän poistami- sesta yhteiskunnan omistamista sairaa- loista	”	817) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 817 Nurmeksien terveyskeskuksen toimitilojen rakentamisesta	”

	Siv.		Siv.
818) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 818 syrjäisten alueiden kunnaneläinlääkäreiden matkakulujen korvaamisesta	396	833) Ed. Tähkämaan ym. toiv.al. n:o 833 elintarvikkeiden valvonnan keskittämistä ja tehostamisesta	396
819) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o 819 määrärahasta matkailun edistämiseen	"	834) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 834 alkoholinmainonnan kieltämisestä ja alkoholin terveydelliset vaaratekijät selvittävän valistuskampanjan aikaansaamisesta	"
820) Ed. Tikan ym. toiv.al. n:o 820 määrärahasta ulkomaille suunnatun radioja televisiotoiminnan aiheuttamien kulojen peittämiseen	"	835) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 835 epileptikkopoliklinikan ja kuntoutuslaitoksen laajentamisesta ja ylläpitämisestä	"
821) Ed. Tikan ym. toiv.al. n:o 821 tutkimuksesta kaapeliteleviotoimintaa ja muuta tietoliikennettä palvelevan kaapeliverkoston rakentamisesta	"	836) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 836 ilmaisen hammashoidon järjestämisestä esikouluikäisille	"
822) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o 822 Kainuun sairaanhoito-oppilaitoksen rakentamisesta	"	837) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 837 kotiaivustajatoiminnan saattamisesta valtionavun piiriin	"
823) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o 823 vanhan Kajaanin yleisen sairaalan myymisestä Kainuun keskussairaalan kuntainliitolle	"	838) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 838 määrärahasta Korsuveljesten Kuntosäätiön rakennuslainojen maksamiseen ja korkotukeen	"
824) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o 824 asiantuntija- ja lääkäriavun lisäämisestä lastenneuvolatoiminnassa	"	839) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 839 pankeille luottotietoja hankkivien laitosten saattamisesta lainsäädännön ja julkisen valvonnan piiriin	"
825) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o 825 erikoismaksuluokan poistamisesta sairaanhoitolaitoksista	"	840) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 840 pienten yksityiskauppioiden olemassaolon ja toiminnallisen itsenäisyyden turvaavan lainsäädännön aikaansaamisesta	"
826) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 826 psyykkisesti sairaiden hoidon epäkohtien poistamisesta	"	841) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 841 sokeiden vapauttamisesta televisio- ja radiolupamaksuista	"
827) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 827 sairaalademokratiaa ja lääkintäoikeutta koskevan esityksen antamisesta	"	842) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 842 tehokkaan terveysturvatoiminnan ja ylläpitävän terveydenhoidon aikaansaamisesta	"
828) Ed. Veikko Turusen ym. toiv.al. n:o 828 alkoholiuomien käytön kansantaloudelle aiheuttamien kustannusten selvittämisestä	"	843) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 843 toimenpiteistä kansalaisten sairastavuuden vähentämiseksi	"
829) Ed. Veikko Turusen ym. toiv.al. n:o 829 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Näkin hoitokodin toimintaa varten	"	844) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 844 tupakoinnin terveydellisiä vaaroja selvittävän valistuskampanjan aikaansaamisesta ja tupakanmainonnan kieltämisestä	"
830) Ed. Veikko Turusen ym. toiv.al. n:o 830 määrärahasta valtionavuksi raittistustyöhön ja alkoholiuomista aiheutuvien haittojen ehkäisyyn	"	845) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 845 keski-ikäisen ja vanhemman väestön terveystutkimuksista ja niiden mukaisen hoito- ja eläketurvan luomisesta	"
831) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o 831 määrärahasta halpakorkoisiin lainoihin järvimatkailuliikenteen harjoittajille laivakaluston hankkimiseen	"	846) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 846 kodinhoitajien matkakustannusten saattamisesta valtionavun piiriin	"
832) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o 832 määrärahasta matkailua palveleville laivaliikenteen harjoittajille suoritettaviin avustuksiin	"		

	Siv.		Siv.
847) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 847 kunnallisen kuntouttajaverkoston aikaansaamisesta	396	864) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 864 kaatumatautisten toimeentulon ja kuntoutuslaitosten parantamisesta ...	396
848) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 848 kunnanlääkäreiksi aikovien lääketieteen kandidaattien opiskelun tukemisesta ..	"	865) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 865 kehitysvammaisten hoitopaikkojen ja koulutusmahdollisuuksien lisäämisestä	"
849) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 849 kunnanlääkäripulan poistamisesta ..	"	866) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 866 kodinhoitajien ja -avustajien määrän lisäämisestä	"
850) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 850 maaseudun lääkärien tutkimus- ja hoitomahdollisuuksien parantamisesta ..	"	867) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 867 lisäyksestä vuoden 1972 tuloja menoarvioon rintamaveteraanien ilmaisiin terveydenhoitotarkastuksiin	"
851) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 851 määrärahasta Joensuun kaupungin-sairaalan rakentamista varten	"	868) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 868 metsätyöntekijäin ilmaisen vuosittaisen lääkärintarkastuksen toteuttamisesta	"
852) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 852 määrärahasta Sairaanhoidon tutkimuslaitoksen toiminnan tukemiseen ..	"	869) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 869 myymäläautokauppalupien tiukentamisesta	"
853) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 853 sairaanhoitajan virkojen lisäämisestä kunnalliskoteihin	"	870) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 870 osuustoiminnan välityspalkkioiden selvittämisestä ja tarkistamisesta ..	"
854) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 854 sairaanhoitajien työttömyyden torjumisesta	"	871) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 871 radio- ja televisiolupamaksujen poistamisesta pienituloisilta	"
855) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 855 sairaanhoitohenkilöstön työnvälitystoiminnan laajentamisesta	"	872) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 872 raskauden keskeyttämisestä annetun lain sallimien aborttien rajoittamisesta vain pakottaviin tapauksiin	"
856) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 856 sukupuolitautien torjumisesta	"	873) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 873 rintamasotilaiden maksuttomasta lääkärintarkastuksesta sekä lääke- ja sairaanhoidosta	"
857) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 857 terveydenhuollon tutkijaryhmän asettamisesta	"	874) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 874 tutkimuksesta eläinvahinkojen ja -sairauksien korvausjärjestelmän liittämisestä osuusmeijereiden toiminta-piiriin	"
858) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 858 terveysisarkoulutuksen muuttamisesta terveydenhuoltajakoulutukseksi ...	"	875) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 875 vähittäis- ja pienkauppojen häviämisen estämisestä	"
859) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 859 terveysisarten palkkaamisesta oppija ammattikouluihin	"	876) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 876 yleisradion toimintaperusteiden saattamisesta kansanäänestykseen	"
860) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 860 vajaaliikkeisten aivovauriosten tutkimuksen, hoidon, opetuksen ja työhönsijoittamisen järjestämisestä	"	877) Ed. Westerholmin ym. toiv.al. n:o 877 keskioluesta annetun lain kumoamisesta	"
861) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 861 määrärahasta Suomen Poliohuollon Hoivakoti Kaislarannan tukemiseen	"	878) Ed. Westerholmin ym. toiv.al. n:o 878 rintamasotilaiden ensisijaisoikeudesta kansanterveyslain mukaisesti palveluksiin	"
862) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 862 esityksen antamisesta kehitysvammaisten lasten hoidosta ja koulutuksesta yhteiskunnan kustannuksella	"		
863) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 863 esityksen antamisesta yleisradion vastuulaiksi	"		

879) Ed. H. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 879 oluen ja virvoitusjuomien myynnin kieltämisestä kertakäyttöpakkauksissa

880) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 880 Espoon ym. kuntien sairaalan rakentamisesta aluesairaalana ..

881) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 881 määrärahasta avoterveydenhoitoon keskittyvän tutkimuslaitoksen perustamiseksi Espooseen

882) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 882 tavaraselosteen liittämispakosta kaupan oleviin tavaroihin

883) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 883 eläinlääkärimeinojen Pohjois-Suomen karja- ja porotalouden harjoittajille aiheuttamien kustannusten lievittämisestä ..

884) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 884 alkoholijuomien tarjonnan lopettamisesta yhteiskunnan varoilla pidettävissä tilaisuuksissa

885) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 885 huumausaineongelman selvittämisestä ja huumausainerikollisuuden torjumisesta

886) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 886 kroonillisten sairaiden hoitotarpeen selvittämisestä ja sairaaloiden rakentamisesta

887) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 887 toimenpiteistä alkoholilain 1 §:n 6 momentin tarkoittamien juomien valmistuksen ja käytön sekä verotuksen selvittämiseksi

888) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 888 tutkimuksen toimittamisesta keskioluen alkoholipitoisuuden alentamisen alkoholipoliittisista vaikutuksista

889) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 889 vanhusten hoitoapu- ja kodinhoitajakustannusten korvaamisesta

890) Ed. Voutilaisen ym. toiv.al. n:o 890 alkoholihaittojen yhtenäisen mittausjärjestelmän aikaansaamisesta

891) Ed. Väyrysen toiv.al. n:o 891 opiskelijain terveydenhuollon lainsäädännöllisestä kokonaisjärjestelystä

892) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 892 esityksen antamisesta lapsivähennysoikeuden laajentamisesta kunnallisverotuksessa

Siv.

396

..

..

..

..

..

..

..

..

..

..

..

..

..

893) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 893 kiinteän omaisuuden myyntiä tai vaihtoa koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta kunnalle

894) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 894 koiraveron yhdistämisestä varsinaiseen verotusmenettelyyn

895) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 895 kunnille asuntorakennustoimintaa varten tarpeellisen maan lunastamiseen rakennuslain nojalla myönnetyn oikeuden laajentamisesta

896) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 896 lapsivähennysten porrastamisesta kunnallisverotuksessa

897) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 897 väestönsuojelu- ja muun turvallisuustoiminnan kehittämistä

898) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 898 työajan palkan turvaamisesta kunnallisten luottamustehtävien hoitamiseen käytetyltä ajalta

899) Ed. Ahosen ym. toiv.al. n:o 899 väestönsuojelulain uusimisesta vastamaan rauhan ajan tarpeita

900) Ed. Aleniuksen ym. toiv.al. n:o 900 ympäristönsuojelun hallinnon kehittämistä

901) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 901 kirkon ja valtion välisten suhteiden ajanmukaistamista selvittävän komitean asettamisesta

902) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 902 liikuntaesteisten tarpeiden huomioonottamisesta suunnittelussa ja rakentamisessa

903) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 903 maanhinnan tasoittamisesta asemakaavan vahvistamisen yhteydessä

904) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 904 valtion ja kuntien kustannusosuuksien jakautumisen selvittämisestä

905) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 905 yhtymäin kirkollisverotuksen poistamisesta

906) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 906 valtion tuen jakamisesta kunnille kantokikylokituksen mukaan

907) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 907 mato- ja pilkkionginnan sallimisesta kalastusluvitta

908) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 908 poliisitoiminnan tehostamisesta

Siv.

396

..

..

..

..

..

..

..

..

..

..

..

..

..

	Siv.		Siv.
909) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 909 valtion ja kuntien kustannusosuuksien jakautumisen selvittämisestä	396	925) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 925 kunnallisen verorasituksen tasausjärjestelmän aikaansaamisesta	396
910) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 910 Halikonlahden saastuneen osan puhdistamisesta	"	926) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 926 kunnille seutukaavoituksesta aiheutuvan taloudellisen rasituksen keventämisestä ..	"
911) Ed. Forsmanin ym. toiv.al. n:o 911 saastumisen Saimaan kalastajille aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ..	"	927) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 927 pienyritysten vapauttamisesta kunnallisesta harkintaverotuksesta	"
912) Ed. Forsmanin ym. toiv.al. n:o 912 valtion osallistumisesta vesiensuojelukustannuksiin	"	928) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 928 poromiesten oikeuttamisesta petoeläinten pyydystämiseen moottorikelkkaa apuna käyttäen Pohjois-Suomen itäisissä kunnissa	"
913) Ed. Haapasalon ym. toiv.al. n:o 913 määrärahasta kalatalousalan järjestöjen tukemiseen	"	929) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 929 tutkimuksen suorittamisesta satamakaupunkisaastetuhojen laajuudesta kasvistossa, lintu- ja kalakannassa	"
914) Ed. Haapasalon ym. toiv.al. n:o 914 virkistyskalastuksen harjoittamisen edellytysten parantamisesta	"	930) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 930 määrärahasta Kivijärven vedenpinnan nostamiseen	"
915) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 915 esityksen antamisesta ympäristönsuojelulaiksi	"	931) Ed. Junnilan ym. toiv.al. n:o 931 järjestyksen palauttamisesta julkisille paikoille	"
916) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 916 lasten leikki- ja vapaa-aikaukotoilosten varaamisesta kaavoituksessa ja muussa yhdyskuntasuunnittelussa	"	932) Ed. Juntumaan ym. toiv.al. n:o 932 paikkakuntien kalleusluokituksen saattamisesta vastaamaan kuntien todellisia kalleuseroja	"
917) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 917 määrärahasta poliisimiehen tointon perustamiseksi Espoon nimismiespiiriin ..	"	933) Ed. Juntumaan ym. toiv.al. n:o 933 väestörekisterin saattamisesta palvelemaan uskonnollisten yhdyskuntien tarpeita	"
918) Ed. Hyvösen ym. toiv.al. n:o 918 Santahaminan ja Suomenlinnan saamisesta Helsingin kaupungin hallintaan virkistystoimintaan käytettäväksi	"	934) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 934 pilkkionginnan rinnastamisesta tavalliseen onkimiseen	"
919) Ed. Häggblomin ym. toiv.al. n:o 919 määrärahatarpeen huomioonottamisesta Saaristomeren helikopteria varten ..	"	935) Ed. Juvelan toiv.al. n:o 935 Satakunnan Pyhäjärven virkistyksellisten ja taloudellisten arvojen suojaamisesta ..	"
920) Ed. Häggblomin ym. toiv.al. n:o 920 merimiesverosta annettujen määräysten aiheuttamien tulonmenetysten hyvittämisestä kunnille	"	936) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 936 selvityksen aikaansaamisesta maan, veden, ilman ja elintarvikkeiden saastumisesta	"
921) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 921 omakotitalojen katurasituksen poistamisesta	"	937) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 937 yleistä liikennettä välittävien katujen kunnossapidon ottamisesta valtion tehtäväksi kaupunkien ja kauppalaan alueella ..	"
922) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 922 valtionapujen määräaikaisesta suorittamisesta kunnille	"	938) Ed. Kaarnan ym. toiv.al. n:o 938 maanomistajien oikeuden ja tasa-veroisuuden turvaamisesta kaavoituksessa	"
923) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 923 Helsingin seudun vedenhankinnasta Keski-Suomen talouselämälle aiheutuvien haittojen torjumisesta	"		
924) Ed. Ilaskiven ym. toiv.al. n:o 924 järjestyksen palauttamisesta ja kansalaisten suojelemisesta	"		

939) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 939 esityksen antamisesta arpajaislain muutoksen kumoamiseksi 396

940) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 940 kuntien verorasituksen tasoittamisesta ”

941) Ed. R. Kankaan ym. toiv.al. n:o 941 esityksen antamisesta laiksi kuntien yleisistä rahoitusavustuksista ”

942) Ed. R. Kankaan ym. toiv.al. n:o 942 kuntainliiton sijaintikunnan velvoittamisesta osallistumaan lisäosuudella kuntainliiton käyttökustannuksiin ”

943) Ed. R. Kankaan ym. toiv.al. n:o 943 nollaluokkajärjestelmän sisällyttämisestä kuntien kantokykyluokitukseen ... ”

944) Ed. Kantolan ym. toiv.al. n:o 944 kunnallisverorasitusten tasaamisesta 945) Ed. Kantolan ym. toiv.al. n:o 945 kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annetun lain tarkistamisesta ”

946) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 946 vastasyntyneitä lapsia koskevan rekisteröinnin aikaansaamisesta ”

947) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 947 määrärahaa naiskonstaapelien toimien muuttamiseksi konstaapelien toimiksi ”

948) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 948 määrärahaa poliisiopiston laajentamiseen ”

949) Ed. Knuuttilan ym. toiv.al. n:o 949 yleisradion käyttämisestä pelastuspalveluvälineenä ”

950) Ed. Kohtalan ym. toiv.al. n:o 950 eläkeläisten vapauttamisesta koira-veron suorittamisesta ”

951) Ed. Kohtalan ym. toiv.al. n:o 951 valtion ja kuntien välisiä maanluovutuksia koskevien säädösten ja ohjeitten antamisesta ”

952) Ed. Korpisen ym. toiv.al. n:o 952 luonnonsuojeluhankkeiden toteuttamisen yhteydessä kehitysalueiden väestölle aiheuttavien haittojen korvaamisesta 953) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 953 Kainuun vesien monikäytön kokonaissuunnitelman laatimisesta ”

954) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 954 kalastus- ja saasteasiantuntijajäsenten lisäämisestä vesioikeuksiin ”

955) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 955 Koillis-Pohjanmaan vesien moni-

Siv.

käytön kokonaissuunnitelman laatimisesta 396

956) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 956 menetettyjen vesialueiden korvaamisesta iiläisille kalastajille ”

957) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 957 Oulujärven suojelemisesta saasteilta ja vedensäännöstelyhaitoilta ”

958) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 958 Oulun seudun vesialueiden saastetorjunnan tehostamisesta ”

959) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 959 petoeläintuhojen estämisestä ja korvaamisesta ”

960) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 960 Pohjois-Iin Hiastinlahden ruoppaamisesta ”

961) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 961 kuntien valtionavustusennakoiden säännöllisestä maksatuksesta ”

962) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 962 Tornion- ja Muonionjoen sivuvesistöjen uitto- ja patolaitteiden poistamiseen ja perattujen koskien entisöimiseen tarvittavasta määrärahaa ”

963) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 963 asema- ja rakennuskaavojen muutosta koskevan alistusjärjestelmän tarkistamisesta ”

964) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 964 lainsäädännön aikaansaamisesta palotoimen kustannusten suorittamiseksi vaakuutusyhtiöiltä perittävillä maksuilla .. ”

965) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 965 tärkeimpien kunnallisten virkojen täyttämistä määrääjäksi ”

966) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 966 ulkomaanpassin myöntämismenetelmän helpottamisesta ulkomailla oleskeleville ”

967) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 967 yhdyskuntasuunnittelun tavoitteiden ja toteutusten selvittämisestä ja tiedottamisesta ”

968) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 968 valtionapuosuuksien säilyttämisestä entisinä kuntamuodon muuttuessa ”

969) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 969 kuntien oikeuttamisesta suurten omaisuuksien verottamiseen ”

970) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 970 yhteiskuntasuunnittelun keskittämisestä yhteen suunnitteluelimeen ”

Siv.

Siv.		Siv.
	971) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 971 kunnallisverotuksen muuttamisesta urheilu- ja muiden aatteellisten yhdistysten liiketulon verotuksen lieventämiseksi	
396	972) Ed. Lankisen toiv.al. n:o 972 Suomen soiden aseman tutkituttamisesta	396
	973) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 973 harkintaverotuksen poistamisesta ..	
	974) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 974 Oulun kaupungin poliisivoimien lisäämisestä ..	
	975) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 975 pelastuspalvelun valtakunnallisen kokonaissuunnitelman laatimisesta ..	
	976) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 976 tie-, säännöstely- tai rakennussuunnitelmien alle jäävistä omakotitaloista suoritettavien korvausten saattamisesta vastaamaan uuden talon hankintahintaa ..	
	977) Ed. Liedeksen ym. toiv.al. n:o 977 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon vahinkojen korvaamiseksi Oulun edustan merialueen kalastajille	
	978) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 978 manttaalimaksun ja koiraveron siirtämisestä valtion verotoimistojen tehtäväksi ..	
	979) Ed. Lindemanin ym. toiv.al. n:o 979 koiraverosta annetun asetuksen kumoamisesta ..	
	980) Ed. Lindemanin ym. toiv.al. n:o 980 kunnallista puoletukea koskevan esityksen antamisesta ..	
	981) Ed. Lindemanin ym. toiv.al. n:o 981 valtion luonnonsuojeluvirastosta sekä luonnon- ja ympäristönsuojeluhallituksesta ..	
	982) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 982 Kymenlaakson vedenhankinnan yleissuunnitelman kehittämisestä ..	
	983) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 983 määrärahaista vientisatamia ylläpitäville kunnille avustyslainoihin ja korkotukeen ..	
	984) Ed. Luja-Vepsän ym. toiv.al. n:o 984 riippumattoman valtion rikostutkimuskeskuksen aikaansaamisesta ..	
	985) Ed. Miettisen ym. toiv.al. n:o 985 kuntien yhteistoiminnasta vieraspaikkakuntalaisille opiskelijoille myönnettävien sosiaalisten etujen jakamisessa	
	986) Ed. Mustosen ym. toiv.al. n:o 986 metsien ei-puuntuotannollista käyt-	
	töä koskevan tutkimuksen laajentamisesta ..	
	987) Ed. Mäki-Hakolan ym. toiv.al. n:o 987 kaavoituksen helpottamisesta ja sen taloudellisten vaikutusten tasoittamisesta tilusjärjestelyjen avulla ..	
	988) Ed. Mäki-Hakolan ym. toiv.al. n:o 988 kuntien vapauttamisesta metsäpalojen sammuksenkustannuksista ..	
	989) Ed. Mäkisen ym. toiv.al. n:o 989 kansallis- ja luonnonpuistojen perustamisesta ..	
	990) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 990 sisävesien suojelusäännösten luomisesta öljyastevaaran torjumiseksi ..	
	991) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 991 Keson-suon rauhoittamisesta ja lunastamisesta luonnonpuistoksi ..	
	992) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 992 Kolvanan Uuron alueen suunnittelemisesta kansallispuistoksi ..	
	993) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 993 luonnonsuojelulainsäädännön uudistamisesta ..	
	994) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 994 määrärahaista villiminkkikannan voimistumisen estämiseksi ..	
	995) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 995 Ranuan kunnan siirtämisestä ensimmäiseen kalleusluokkaan ..	
	996) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 996 vesihuoltoavustuksen aikaansaamisesta kaivo- ja painevesikustannuksiin ..	
	997) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 997 koiraverotuksen uudistamisesta ..	
	998) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 998 valtionavustuksen myöntämisestä kunnille yritysasiainesten palkkakustannuksiin ja elinkeinoelämän monipuolistuttamista koskevien tutkimusten suorittamiseen ..	
	999) Ed. H. Niskasen ym. toiv.al. n:o 999 lasten ja nuorten oleskelu- ja toimintatarpeiden huomioon ottamisesta yhteiskuntasuunnittelussa ..	
	1000) Ed. Pekkanen ym. toiv.al. n:o 1000 esityksen antamisesta maakuntaitsehallinnon toteuttamisesta ..	
	1001) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1001 kunnallisen harkintaverotusoikeuden poistamisesta ..	
	1002) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1002 kunnallisverotuksen verotuspaikkaa	

	Siv.		Siv.
koskevien säännösten korjaamisesta liike- ja ammattitulojen osalta	396	siirtämisestä toiseen paikkakuntakal- leusluokkaan	396
1003) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1003 määrärahasta öljyntorjuntakaluston hankintaan sisävesille	"	1016) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1016 Näsijärven eteläosan saastumisen estämisestä ja saattamisesta virkistyskäyt- töön sopivaksi	"
1004) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 1004 lainhuudatuslain 12 §:ssä tar- koitetun kuulutusmenettelyn mahdollista- misesta lohkomisessa	"	1017) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1017 vesioikeuksien kokoonpanon täy- dentämisestä	"
1005) Ed. Pohjosen ym. toiv.al. n:o 1005 Isonkosken tekojärven ja siihen liittyvän vedenjohtouoman rakentamisen suunnitelman vahvistamisesta	"	1018) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1018 vesistöjen saastumisen estämisestä.	"
1006) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 1006 kolmannen (III) paikkakunta- kalleusluokan poistamisesta	"	1019) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1019 yhdyskuntasuunnittelun tehostami- sesta	"
1007) Ed. Procopén toiv.al. n:o 1007 kunnallista lapsivähennystä koskevien säännösten muuttamisesta	"	1020) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 1020 ajoratojen hoidon ja kunnossapidon suorittamisesta yleisistä varoista	"
1008) Ed. Procopén toiv.al. n:o 1008 kemiallisten puhdistuslaitosten aikaan- saamisesta jätevesiä varten	"	1021) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 1021 Mikkelin vesipiirin vakinaistami- sesta	"
1009) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 1009 omakotitonttien omistajien vapaut- tamisesta yleisinä autoteinä käytettävien katujen rakentamis- ja kunnossapitovel- voitteista	"	1022) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 1022 vesioikeuksien kokoonpanon täy- dentämisestä	"
1010) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 1010 työnantajien velvoittamisesta mak- samaan palkkaa menetetyistä työajasta kunnallisiin luottamustehtäviin osallis- tuville työntekijöille	"	1023) Ed. Ruokolan ym. toiv.al. n:o 1023 kuntien saattamisesta samaan ase- maan palvelustenantokyvyn osalta	"
1011) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 1011 valtion maata metsästy- ja kalastus- seuroille vuokrattaessa noudatettavista periaatteista	"	1024) Ed. Rytkösen ym. toiv.al. n:o 1024 vartiokoirien vapauttamisesta koira- verosta	"
1012) Ed. Raatikaisen ym. toiv.al. n:o 1012 Otaniemen pohjoisrannan ja sen pohjoispuolella Laajalahdessa olevan val- tion vesialueen muodostamisesta luonnon- suojelualueeksi	"	1025) Ed. Räsänen ym. toiv.al. n:o 1025 kirkon erottamisesta valtiosta	"
1013) Ed. Raatikaisen ym. toiv.al. n:o 1013 ympäristönsuojelun hallinnon kes- kittämisestä sisäasiainministeriöön sekä sanotun alan väliportaana ja paikallisen hallinnon kehittämisestä	"	1026) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o 1026 toimenpiteistä tuonti- ja vientimak- sun säätämiseksi satamamenojen peittä- miseen	"
1014) Ed. Rantalan ym. toiv.al. n:o 1014 valtion tuen lisäämisestä kunnille laajakantoisten ympäristönsuojeluun liit- tyvien tehtävien suorittamiseksi	"	1027) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o 1027 vesihuoltosuunnitelmien aikaansaamisesta Vanajanselän vesistön saastumisen ehkäi- semiseksi	"
1015) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1015 eräiden Hämeen läänin kuntien	"	1028) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 1028 huuhekajan, piekanan, varpushaukan ja korpin rauhoittamisesta	"
		1029) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 1029 huuhekajan täydellisestä rauhoittami- sesta	"
		1030) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 1030 hylkeiden metsästyksen rajoittami- sesta	"
		1031) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 1031 metsäpeuran suojelualueen perusta- misesta Kuhmoon	"
		1032) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 1032 petojen aiheuttamien porovahinko-	

Siv.		Siv.
	jen täysimääräisestä korvaamisesta ja eräiden Suomessa sukupuuttoon kuolemassa olevien eläinlajien rauhoittamisesta	
	1033) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 1033 suden ja ahman rauhoittamisesta ..	
	1034) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 1034 sukupuuttoon kuolemassa olevien tai muuten uhattuina olevien eläinlajien tai niistä saatavien tuotteitten kaupasta	
	1035) Ed. Salorannan ym. toiv.al. n:o 1035 liike- ja ammattituloista suoritettavan kunnallisveron saannin turvaamisesta tulon syntymiskunnalle	
	1036) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o 1036 kaiken valtion tuen suorittamisesta kunnille kantokykyluokituksen mukaisesti	
	1037) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o 1037 uusjaon loppuunsaamisesta valtion kustannuksella Saaren kunnassa ..	
	1038) Ed. Martikaisen ym. toiv.al. n:o 1038 ympäristönsuojeluhallinnon kesmittämisestä maa- ja metsätalousministeriöön	
	1039) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al. n:o 1039 tienpitäjän velvoittamisesta huolehtimaan asuin- ja rakennuskaava-alueilla maantiehen liittyvien yksityistiejärjestelyjen toteuttamisesta	
	1040) Ed. Sileäkankaan ym. toiv.al. n:o 1040 kuntien verotulojen täydentämistä koskevan lainsäädännön aikaansaamisesta	
	1041) Ed. Sileäkankaan ym. toiv.al. n:o 1041 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon verotettavien tulojen vähäisyyden vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin joutuneille kunnille myönnettäviin rahoitusavustuksiin	
	1042) Ed. Sileäkankaan ym. toiv.al. n:o 1042 uuden esityksen antamisesta laiksi kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avuista	
	1043) Ed. Sinisalonen ym. toiv.al. n:o 1043 kuntien oikeuttamisesta kantamaan tuonti- ja vientimaksun satamamenojen peittämiseksi	
	1044) Ed. Sinisalonen ym. toiv.al. n:o 1044 kunnallisvaltuustojen jäsenten lukumäärän lisäämisestä	
	1045) Ed. Sinisalonen ym. toiv.al. n:o 1045 satamatöiden kunnallistamisesta ..	
396	1046) Ed. Sinisalonen ym. toiv.al. n:o 1046 suunnitellun teollisuus- ja asutuskeskusten jätevesien mereen johtamisen estämisestä	396
„	1047) Ed. Sinisalonen ym. toiv.al. n:o 1047 teollisuuden jätevesimaksulain aikaansaamisesta	„
„	1048) Ed. Sinisalonen ym. toiv.al. n:o 1048 yleisen edun kannalta välttämättömän rakennusmaan ottamisesta yhteiskunnan haltuun	„
„	1049) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 1049 käyttökelpoisen rahoituskoneiston luomisesta ympäristönhoitoa varten	„
„	1050) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 1050 Länsi- ja Itä-Uudenmaan seutukaavaliiton jatkuvan olemassaolon turvaamisesta	„
„	1051) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 1051 asuntonormien laatimisesta lasten turvallisuutta silmälläpitäen	„
„	1052) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 1052 valtion tonttilainarahaston perustamismahdollisuuksien selvittämisestä ..	„
„	1053) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 1053 toimenpiteistä liikuntaesteisten liikumismahdollisuuksien parantamiseksi ..	„
„	1054) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 1054 irtolaislain kumoamisesta	„
„	1055) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 1055 kiinteistönomistajien vapauttamisesta kaupunki- ja kauppalakuntien läpi kulkevien pääväylien kunnossapitokustannuksista	„
„	1056) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 1056 luottamusmiestehallinnon tehostamisesta kunnallishallinnossa	„
„	1057) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 1057 poliisin hajasijoittamisesta turvallisuuden lisäämiseksi	„
„	1058) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 1058 kuntien mielipiteiden huomioon ottamisesta yhdistämiskysymyksissä	„
„	1059) Ed. I. Suomisen ym. toiv.al. n:o 1059 luonnon ja luonnonvarojen käyttöä sekä luonnonsuojelua koskevan lainsäädännön yhtenäistämistä	„
„	1060) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 1060 kadun kunnossa- ja puhtaana-pitoa koskevan lain aikaansaamisesta ..	„
„	1061) Ed. Tallgrenin ym. toiv.al. n:o 1061 harkintaverotuksen poistamisesta kunnallisverotuksessa	„

1062) Ed. Tallgrenin ym. toiv.al. n:o
1062 merivartiolaituksen uudelleenjärjes-
tämistä

1063) Ed. Tallgrenin ym. toiv.al. n:o
1063 kiinteän omaisuuden pakkolunas-
tusta yleiseen tarpeeseen koskevan lain
muuttamisesta

1064) Ed. Tammisen ym. toiv.al. n:o
1064 vesiensuojelua koskevista ennako-
toimenpiteistä

1065) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o
1065 lainsäädäntötoimenpiteistä ravinteiden
poiston sisällyttämiseksi jätevesien
puhdistamiseen

1066) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o
1066 lasten päivähoitotilojen varaamisen
liittämisestä rakennusluvan myöntämisen
ehtoihin

1067) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o
1067 poliisien vapauttamisesta perimis-
tehtävistä

1068) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o
1068 tutkimuksen suorittamisesta elin-
ympäristölle haitallisten tuotteiden hin-
taan sisällytettävästä lisästä

1069) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o
1069 rahaston muodostamisesta korvaa-
maan niitä vahinkoja, joita saastuneet ja
myrkylliset jätevedet aiheuttavat kalasta-
jille ja vesienomistajille

1070) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o
1070 komitean asettamisesta kuntien
kantokykyluokitusta koskevan uuden lain
valmistelemiseksi

1071) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o
1071 kunnallisen harkintaverotuksen ku-
moamisesta

1072) Ed. Tiekson ym. toiv.al. n:o
1072 Kemin maalaiskunnan, Tervolan ja
Simon siirtämisestä ensimmäiseen kalle-
usluokkaan

1073) Ed. Tikan ym. toiv.al. n:o
1073 korvauksen suorittamisesta kalasta-
jille ympäristömyrkyistä ym. aiheutunees-
ta toimentulon menetyksestä

1074) Ed. Tikan ym. toiv.al. n:o
1074 toimenpiteistä öljyssä olevan rikin
estämiseksi pääsemästä saastuttamaan
ympäristöä

1075) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o
1075 eräiden virkojen perustamisesta
Turun poliisilaitoksen huolto-osastoon ..

Siv.

396

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

1076) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o
1076 määrärahaista Turun kaupunkiseu-
dun vedensaannin turvaamiseksi tarvitiin
suunnittelutoimenpiteisiin

1077) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o
1077 siirtolapuutarhoja koskevan lain-
säädännön aikaansaamisesta

1078) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o
1078 asuntokiinteistöjen ja niiden asuk-
kaiden vapauttamisesta väestönsuojakus-
tannuksista

1079) Ed. Tuomiojan ym. toiv.al. n:o
1079 kunnan oikeuttamisesta pakkolu-
nastamaan yksityinen kunnan alueella
linja-autoliikennettä harjoittava yhtiö ..

1080) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o
1080 seutukaavoituksen aiheuttamien
menetysten korvaamisesta

1081) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o
1081 valtionavun antamisesta vähemmistö-
kirkkoille

1082) Ed. Uusitalon ym. toiv.al. n:o
1082 kuntien ja kuntainliittojen luoton-
saannin varmistamisesta

1083) Ed. Uusitalon ym. toiv.al. n:o
1083 määrärahaista kuntien tai kunta-
ryhmien elinkeinoasiamiesten palkkauksen
avustamiseen

1084) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o
1084 harkintaverotuksen poistamisesta ..

1085) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o
1085 katujen rakennus- ja kunnossapito-
korvausten maksuvelvollisuusperusteiden
tarkistamisesta

1086) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o
1086 katukustannusten suorittamisesta
verotuksella kertyvillä varoilla

1087) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o
1087 korvauksen suorittamisesta maa-
laiskuntien poliiseille oman auton käyt-
tämisestä virkatehtävissä

1088) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o
1088 poliisinvirkojen perustamisesta mie-
histövajausta kärsiviin poliisipiireihin ..

1089) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o
1089 rakennuslain ns. kateuspykälän ku-
moamisesta

1090) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o
1090 vesistöjen maisemallisia arvoja tur-
melevien kelluvien rakennelmien saatta-
misesta lainsäädännön piiriin

Siv.

396

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

	Siv.		Siv.
1091) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 1091 kalleusluokitusjärjestelmän lopettamisesta	396	1106) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1106 lisäyksestä vuoden 1972 tuloja menoarvioon vaikeuksiin joutuneiden kuntien avustamiseksi	396
1092) Ed. Weckmanin ym. toiv.al. n:o 1092 ilmansuojelulainsäädännön valmistelun kiirehtimisestä	"	1107) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1107 metsäpalojen sammutuskustannusten korvaamisesta valtion varoista ..	"
1093) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1093 esityksen antamisesta kunnallisesta kansanäänestyksestä	"	1108) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1108 metsästyslupien uusintojen siirtämisestä postitoimistoille	"
1094) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1094 kaupunginosa- tai aluevaltuustojen perustamisesta suurimpiin kaupunkeihin	"	1109) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1109 ortodoksisen kirkkokunnan taloudellisten tarpeitten selvittämisestä ..	"
1095) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1095 kaupunginvaltuustojen oikeuttamisesta päättämään keskustan paikoitustilojen enimmäismäärästä	"	1110) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1110 pilkkionginnan sallimisesta maanomistukseen liittyvistä rajoituksista huolimatta	"
1096) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1096 valtion omistaman rakentamattoman maan saattamisesta Helsingissä asuntojen rakentamiseen	"	1111) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1111 toimenpiteistä luonnon saastumisen estämiseksi	"
1097) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1097 asuntotuotantoa häihtaavien rakennuskieltojen kumoamisesta	"	1112) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1112 toimenpiteistä omakotitalojen pelastamiseksi asutuskeskuksissa	"
1098) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1098 harkintaverotuksen poistamisesta	"	1113) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1113 oppopuiden nostamisoikeuden väljentämisestä	"
1099) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1099 kaavoitettujen alueiden maanomistajien saattamisesta maan hinnassa tasapuoliseen asemaan	"	1114) Ed. Westerholmin ym. toiv.al. n:o 1114 kunnallisen harkintaverotuksen poistamisesta	"
1100) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1100 kansalaisten ruumiillisen koskemattomuuden ja turvallisuuden parantamisesta	"	1115) Ed. H. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1115 katukorvausten perimisen poistamisesta	"
1101) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1101 kaupunginjohtajien äänioikeuden rajoittamisesta kaupunginhallituksessa	"	1116) Ed. H. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1116 rautatien omistajan velvollisuudesta rakentaa riittävän leveitä ja syviä viemäriöitä ja siltarumpuja	"
1102) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1102 kunnallisverotuksen perusvahennyksen korottamisesta	"	1117) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1117 Helsingin kaupunkiseutua koskevan maanjärjestelylain aikaansaamisesta	"
1103) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1103 kunnallisveroäyryin kattorajan määräämisestä	"	1118) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1118 Koilliskairan kansallispuiston aikaansaamisesta	"
1104) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1104 kuntien verorasituksen tasaisesta	"	1119) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1119 kuntaliitoksia koskevan kansanäänestyksen toimeenpanemisesta vuoden 1972 kunnallisvaalien yhteydessä ..	"
1105) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1105 lisäyksestä vuoden 1972 tuloja menoarvioon poliisien matkakustannuksiin	"	1120) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1120 luonnonsuojelualueen muodostamisesta Laajalahden pohjoisosaan Espoossa	"

	Siv.		Siv.
1121) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1121 luonnonsuojeluhallituksen perustamisesta	396	1136) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 1136 koululainsäädännön kodifioimisesta ja yhtenäistämistä	396
1122) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1122 ns. vaivaissadanneksen perimisen lopettamisesta sen määrän jäädessä 10 markkaa pienemmäksi	”	1137) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 1137 Pohjois-Suomen tutkimuslaitoksen perustamisesta ja hallinnon järjestämisestä	”
1123) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1123 sairaalajätevesien käsittelyn valvonnan tehostamisesta	”	1138) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 1138 Suomen Teatterikorkeakoulun perustamisesta	”
1124) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1124 yhtenäisten arvosteluperusteiden laatimisesta yleisiä uimapaikkoja varten	”	1139) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 1139 teatteriryhmien taloudellisten toimintaedellytysten turvaamisesta	”
1125) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 1125 jakolain vesijätö- tai vesialueiden siirtämistä koskevien säännösten muuttamisesta	”	1140) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 1140 teatteritoiminnan tilaa koskevan kokonaisselvityksen suorittamisesta	”
1126) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 1126 kalataloutta koskevan lausunnon hankkimisesta vesialuejakoa suoritettaessa	”	1141) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 1141 uusien korkeakoulujen oppilasasuntojen rakentamisesta	”
1127) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 1127 kuntien yhteisestä laitoksesta tai virasta saatavan hyödyn jakamisesta tasapuolisesti yhteistoiminnassa olevien kuntien kesken	”	1142) Ed. Ahosen ym. toiv.al. n:o 1142 ammattikasvatusalan tutkimustoiminnan aloittamisesta	”
1128) Ed. Vilponiemen ym. toiv.al. n:o 1128 kunnallisten obligaatioiden käyttöönottoimisesta kuntien maanostotoiminnan rahoitustarpeen tyydyttämiseksi ..	”	1143) Ed. Ahosen ym. toiv.al. n:o 1143 vieraspaikkakuntalaisten ammattikoulujen oppilaiden saattamisesta ammatikurssikeskusten oppilaisiin verrattavalla tavalla valtion avustustoimenpiteiden piiriin	”
1129) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 1129 manttaalikunnan lakkauttamisesta ..	”	1144) Ed. Ajon ym. toiv.al. n:o 1144 sosionomitasoista koulutusta antavan yhteiskunta-alan oppilaitoksen aikaansaamisesta Rovaniemelle	”
1130) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 1130 yleiskalastuskortin aikaansaamisesta ..	”	1145) Ed. Ajon ym. toiv.al. n:o 1145 tutkimuksesta teknillisen tutkimuslaitoksen perustamisesta Pohjois-Suomeen ..	”
1131) Ed. Väyrysen ym. toiv.al. n:o 1131 liiketulon jakamisesta verotuksessa kuntien kesken	”	1146) Ed. Ajon ym. toiv.al. n:o 1146 ylioppilaspohjaisen kaupallis-teknillisen koulutuksen aloittamisesta Kemin—Tornion talousalueella	”
1132) Ed. Åsvikin ym. toiv.al. n:o 1132 taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden kuntien talouden helpottamisesta valtion ja kuntien kustannusjakoa tarkistamalla	”	1147) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1147 iltaloppikoulujen ja iltalinjojen koulupsykologien toimien perustamisesta	”
1133) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 1133 aikuiskasvatuksen puitelain valmistamisesta	”	1148) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1148 kielenopiskelijoiden pakolliseen ulkomaille oleskeluun liittyvien epäkohtien poistamisesta	”
1134) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 1134 eräiden virkojen perustamisesta Oulun yliopistoon	”	1149) Ed. Björklundin ym. toiv.al. n:o 1149 määrärahasta Suomen elokuvaarkiston toiminnan tukemiseen	”
1135) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 1135 järjestömuotoisen sivistystyön taloudellisten toimintamahdollisuuksien luomisesta	”	1150) Ed. Björklundin ym. toiv.al. n:o 1150 pienlevikkisen mielipide- ja kaunokirjallisuuden julkaisemisedellytysten turvaamisesta	”

Siv.	Siv.
1151) Ed. Björklundin ym. toiv.al. n:o 1151 Suomen Tietotoimiston osakekannan hankkimisesta valtion haltuun .. 396	1166) Ed. Forsmanin toiv.al. n:o 1166 määrärahasta Lappeenrannan yhteislyseon laajennustyön toteuttamiseen 396
1152) Ed. Björklundin ym. toiv.al. n:o 1152 Taideteollisen oppilaitoksen muuttamisesta valtion korkeakouluksi .. ”	1167) Ed. Fribergin ym. toiv.al. n:o 1167 lehdistön yhteisen ATK-tietoarkiston perustamista tutkivan toimikunnan asettamisesta .. ”
1153) Ed. Björklundin ym. toiv.al. n:o 1153 valtion elokuvatoimiston perustamisesta huolehtimaan elokuvien ja tv-kasettien maahantuonnista ja levityksestä .. ”	1168) Ed. Gestrinin ym. toiv.al. n:o 1168 koulujärjestelmän perusteista annetun lain 28 §:n 5 momentin muuttamisesta .. ”
1154) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 1154 kehityskaartin perustamisesta eräisiin oppilaitoksiin .. ”	1169) Ed. Gestrinin ym. toiv.al. n:o 1169 ruotsinkielisen kieliopiston perustamisesta kielenkääntäjiä varten .. ”
1155) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 1155 koulupedagogien sekä lukemis- ja kirjoitushäiriöisten oppilaiden erityisopettajien opetusvelvollisuuden supistamisesta .. ”	1170) Ed. Gestrinin ym. toiv.al. n:o 1170 kirjallisuuden lisämäärärahoista .. ”
1156) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 1156 koulupedagogien sekä lukemis- ja kirjoitushäiriöisten oppilaiden erityisopettajien työskentelyolojen selvittämisestä .. ”	1171) Ed. Gestrinin ym. toiv.al. n:o 1171 lisämäärärahasta laulu- ja musiikkiyhtymien toimintaa varten .. ”
1157) Ed. Borgin toiv.al. n:o 1157 opiskelijain tentti- ym. vastaavien maksujen perimisen poistamisesta .. ”	1172) Ed. Haapasalon ym. toiv.al. n:o 1172 kauppakorkeakoulun sijoittamisesta Mikkeliin .. ”
1158) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 1158 väitöskirjojen painatuskustannusten suorittamisesta valtion varoista .. ”	1173) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1173 koulusosiaalisen toiminnan edistämistä .. ”
1159) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 1159 kansakoululaitoksen viranhaltijoille luokan ulkopuolella suoritettavasta työstä maksettavien korvausten tarkistamisesta .. ”	1174) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1174 koulusosiaalisen toiminnan tavoitteiden ja sisällön selvittämisestä .. ”
1160) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 1160 teknillisten oppilaitosten hallinnon uudistamisesta .. ”	1175) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1175 määrärahasta Raahan Porvari- ja Kauppakoulun laajennussuunnitelmien toteuttamiseen .. ”
1161) Ed. Eskmanin toiv.al. n:o 1161 monitoimintatilojen kehittämistarpeen huomioon ottamisesta koulurakennuksia koskevia määräyksiä annettaessa .. ”	1176) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1176 Oulun musiikkioppikoulun aseman järjestämisestä .. ”
1162) Ed. Forsmanin ym. toiv.al. n:o 1162 ammattikasvatusalan tutkimus- ja suunnittelutoiminnan aloittamisesta .. ”	1177) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1177 pitkäaikaissairaiden lasten peruskouluopetuksen suunnittelusta .. ”
1163) Ed. Forsmanin ym. toiv.al. n:o 1163 harvaanasuttujen seutujen nuorison opintomahdollisuuksien parantamisesta .. ”	1178) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1178 yliopistollisten kurssikirjojen käyttöönsaannin helpottamisesta .. ”
1164) Ed. Forsmanin ym. toiv.al. n:o 1164 kansa- ja peruskoulun luokkien oppilaiden vähimmäismäärän alentamisesta .. ”	1179) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 1179 audiovisuaalisen keskuksen perustamisesta .. ”
1165) Ed. Forsmanin ym. toiv.al. n:o 1165 koulujen vapaaehtoisen kerhotoiminnan toimintaedellytysten kehittämistä .. ”	1180) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 1180 elokuvamuseon toiminnan kehittämistä .. ”
	1181) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 1181 kansakoulun ja peruskoulun kieltenopetuksen ryhmäjaon muuttamisesta .. ”
	1182) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 1182 määrärahasta vieraiden kielten tar-

	Siv.		Siv.
vetta selvittävän tutkimuksen suorittami- seen	396	1197) Ed. Hyvösen ym. toiv.al. n:o 1197 kansakoulun ylimmän luokan vapaa- ehtoisesta perustamisesta myös apukou- lua käyville	396
1183) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 1183 syntyperäisten ulkomaalaisten kie- lenopettajien käytön lisäämisestä koulu- laitoksemme kielenopetuksessa	”	1198) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 1198 ammattikoulujen toimintaedellytys- ten tehostamisesta Kuopion läänissä	”
1184) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 1184 apukoulutasoisten koulunkäynnin ja ammattiin valmistumisen helpottami- sesta	”	1199) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 1199 Koillis-Savon kaappaoppilaitoksen perustamisesta Juankosken kuntaan	”
1185) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 1185 Kansallisteatterin, Kansallisooppe- ran ja Ruotsalaisen Teatterin ottamisesta valtion haltuun	”	1200) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 1200 korkotukilainojen myöntämisestä musiikkiopistoille	”
1186) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 1186 korkeakouluopiskelijain liikuntatilo- jen järjestämisestä	”	1201) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 1201 Imatran keskuslukion suunnit- telemisesta	”
1187) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 1187 lääketieteellisen tiedekunnan perus- tamisesta Tampereelle	”	1202) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 1202 kuntien oikeuttamisesta perus- tamaan viransijaisuuksia hoitavien ope- ttajien virkoja	”
1188) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 1188 opiskelijoiden tentti- ym. maksujen poistamisesta	”	1203) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 1203 peruskoulun toteutumisesta Savitai- paleen, Lemm ja Suomenniemen kunnissa syksyllä 1973	”
1189) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 1189 yhtenäisten oppikirjojen julkaisemi- sesta valtion toimesta	”	1204) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 1204 Saaren kotiteollisuuskoulun muut- tamisesta kaksivuotiseksi	”
1190) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 1190 yksityisten korkeakoulujen saattami- sesta valtion haltuun	”	1205) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 1205 väliaikaisten opettajien siirto- turvan menetyksen estämisestä perus- koulujärjestelmän toimeenpanon yhtey- dessä	”
1191) Ed. Huotarin ym. toiv.al. n:o 1191 kansallisten kulttuuriaarteiden maastaviennin ja hävittämisen estämi- sestä	”	1206) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 1206 terveystieteellisen tiedekunnan ja terveydenhoitajakoulutuksen aloittami- sestä Jyväskylän yliopistossa	”
1192) Ed. Huotarin ym. toiv.al. n:o 1192 kansanopisto- ja kansankorkeakou- luopetuksen kehittämisestä	”	1207) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 1207 valtakunnallisen, kokeiluluontoisen matkailualan opettajakoulutuksen aloitta- misesta ammattikoulujen Jyväskylän ope- tajaopistossa	”
1193) Ed. Huotarin ym. toiv.al. n:o 1193 oppikoulujen valtionapujen jakami- sesta ammattikouluille säädetyin perus- tein	”	1208) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 1208 kansalaisjärjestöjen kulttuuri- ohjaajien palkkaamisesta	”
1194) Ed. Huotarin ym. toiv.al. n:o 1194 ortodoksisen kansanopiston perus- tamisesta Pohjois-Karjalan—Kainuun alueelle ja Helsingin tienoille	”	1209) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 1209 Turun iltaoppikoulun kielila- boratorion käytön tehostamisesta	”
1195) Ed. Huurtamon ym. toiv.al. n:o 1195 valtionavun ja kuoletuslainan myöntämisestä muuttovoittokunnille omien kansa- ja peruskoulurakennusten hankkimiseen	”	1210) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 1210 ulkomaisten lainojen saamisesta peruskouluun siirtymisen nopeuttami- seksi	”
1196) Ed. Hykkäälän ym. toiv.al. n:o 1196 teknillisen koulun perustamisesta Pohjois-Kymenlaaksoon	”	1211) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 1211 valtion oppikoulujen kalusto-, ope-	”

	Siv.		Siv.
tusväline- ja kirjastomäärärahojen lisäämisestä opetustason parantamiseksi	396	1226) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 1226 Vaasan lyseon uuden koulurakennuksen suunnittelun kiirehtimisestä	396
1212) Ed. Juntumaan ym. toiv.al. n:o 1212 alkoholijuomia, huumausaineita ja tupakkaa koskevan opetuksen ylitarkastajan viran perustamisesta kouluhallitukseen	,,	1227) Ed. Kivistön ym. toiv.al. n:o 1227 esityksen antamisesta 12-vuotisen koulutusjärjestelmän luomisesta	,,
1213) Ed. Järvisalo-Kanervan ym. toiv.al. n:o 1213 opiskelijain vapauttamisesta tentti-, laboratorio- ym. mak-suista	,,	1228) Ed. Kivistön ym. toiv.al. n:o 1228 julkisten rakennusten taideteosten kustantamisesta	,,
1214) Ed. Järvisalo-Kanervan ym. toiv.al. n:o 1214 Tampereen Työväen Teatterin tukemisesta	,,	1229) Ed. Kivistön ym. toiv.al. n:o 1229 korkeakoulujen ja niiden tutkimuslaitosten kehittämistavoitteiden asettamisesta	,,
1215) Ed. Järvisalo-Kanervan ym. toiv.al. n:o 1215 toimenpiteistä perhekasvatuksen saamiseksi eräisiin oppilaitoksiin	,,	1230) Ed. Kivistön ym. toiv.al. n:o 1230 koulu- ja ammattikasvatushallituksen yhdistämisestä kouluhallinnon keskusvirastoksi	,,
1216) Ed. Kalavaisen ym. toiv.al. n:o 1216 pedagogisten toimistojen perustamisesta läänien kouluosastoihin	,,	1231) Ed. Kivistön ym. toiv.al. n:o 1231 koulujen uskonnonopetuksen korvaamisesta uskontotiedon opetuksella ..	,,
1217) Ed. Kalavaisen ym. toiv.al. n:o 1217 peruskoulujärjestelmään siirtymismahdollisuuden varaamisesta kunnille ..	,,	1232) Ed. Kivistön ym. toiv.al. n:o 1232 mielipidekirjallisuuden edustajien saattamisesta valtion kirjallisuuspalkinto-, apuraha- ja kirjastokorvausjärjestelmän piiriin	,,
1218) Ed. Kalavaisen ym. toiv.al. n:o 1218 tutkimuksesta Suomen elokuva-arkiston ottamisesta valtion haltuun	,,	1233) Ed. Kivistön ym. toiv.al. n:o 1233 selvityksen antamisesta eduskunnalle korkeakoulujen omien varojen käytöstä	,,
1219) Ed. Kalavaisen ym. toiv.al. n:o 1219 valtion kustannusliikkeen aikaansaamisesta oppikirjojen kustantamiseksi ..	,,	1234) Ed. Kivistön ym. toiv.al. n:o 1234 valtion oppimis- ja opetusmateriaalikustantamon perustamisesta	,,
1220) Ed. O. Kankaan ym. toiv.al. n:o 1220 uskonnonopetuksen ylitarkastajan viran perustamisesta kouluhallitukseen	,,	1235) Ed. Knuutilan ym. toiv.al. n:o 1235 työväen- ja kansalaisopistojen oikeuttamisesta antamaan keskikoulutodistuksia	,,
1221) Ed. Karhuvaaran ym. toiv.al. n:o 1221 määrärahasta opetusharjoittelijoiden palkkauksiin	,,	1236) Ed. T. M. Koiviston ym. toiv.al. n:o 1236 kunnallisen elokuvatoiminnan aikaansaamisesta	,,
1222) Ed. Karhuvaaran ym. toiv.al. n:o 1222 opettajien opetusvelvollisuuden vähentämisestä ja eläkkeiden uudelleen järjestämisestä eräissä tapauksissa ..	,,	1237) Ed. T. M. Koiviston ym. toiv.al. n:o 1237 yksityisten korkeakoulujen saattamisesta valtion haltuun	,,
1223) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 1223 erityiskoulutuksen järjestämisestä lastentarhanopettajille häiriytyneiden lasten opetusta varten	,,	1238) Ed. Korteesalmen ym. toiv.al. n:o 1238 epäpoliittisten nuorisjärjestöjen taloudellisen tuen lisäämisestä	,,
1224) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 1224 veikkausvoittovarojen myöntämisestä invalidien urheilulaitosten rakentamiseen	,,	1239) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 1239 ammattikoulutuksen kehittämisestä vastaamaan talouselämän tarpeita	,,
1225) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 1225 lastenpsykiatrian professorin viran perustamisesta Helsingin yliopistoon ...	,,	1240) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 1240 opiskeluaineiden valitsemisesta korkeakoulu- ja opisto-opetuksen nostamiseksi kansainväliselle tasolle	,,

	Siv.		Siv.
1241) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 1241 oppilaitosten pääsykokeiden järjestämisestä ennen harjoittelua	396	osallisiksi Helsingin yliopistolle annettui- ta erioikeuksista	396
1242) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 1242 pienyritysten yritysjohton koulut- tamisen tehostamisesta	”	1257) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 1257 taide- teollisen oppilaitoksen perus- tamisesta Ouluun	”
1243) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 1243 päte- vän ammattitaidon edellyttä- män teknisen harjoittelun ohjelmoi- sista	”	1258) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 1258 tutkimuslaitoksen perustamisesta Oulun yliopiston yhteyteen	”
1244) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 1244 Turun kuurojenkoulun uudisrakennus- aikaansaamisesta	”	1259) Ed. Lehmosen ym. toiv.al. n:o 1259 Viitasaaren ammattikurssikeskuk- sen suunnittelu- ja rakennustöiden ra- hoittamisesta	”
1245) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 1245 valtionapuseränsäntösten laajentamisesta koskemaan kuntien yhteisiä kirjasto- autoja	”	1260) Ed. Lehtisen ym. toiv.al. n:o 1260 hotelli-, ravintola- ja matkailualan oppilaitoksen aikaansaamisesta Kuopioon	”
1246) Ed. Laitisen toiv.al. n:o 1246 Etelä-Savon maakuntakirjaston perusta- misesta Savonlinnaan	”	1261) Ed. Lehtisen ym. toiv.al. n:o 1261 raittiuskasvatuksen, -opetuksen ja -järjestötoiminnan kehittämistä	”
1247) Ed. Laitisen toiv.al. n:o 1247 hotelli- ja ravintolakoulun perustamisesta Savonlinnaan	”	1262) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 1262 ruotsinkielisten lasten omakie- lisen koulutuksen turvaamisesta	”
1248) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 1248 opintotuen kehittämissuunnitelman laa- timisesta	”	1263) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 1263 valtakunnallisen sokeain ääni- kirjajärjestelmän aikaansaamisesta	”
1249) Ed. Laitisen toiv.al. n:o 1249 Savonlinnan ammattikoulun eräiden lin- jojen saattamisesta valtion ylläpidettä- väksi	”	1264) Ed. Lepistön ym. toiv.al. n:o 1264 tutkimuksesta peruskoulun kustan- nusten jaosta valtion ja kuntien kesken	”
1250) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 1250 tentti- ym. maksujen poistamisesta	”	1265) Ed. Liikasen ym. toiv.al. n:o 1265 esityksen antamisesta kouluneuvos- toista ammatillisissa kouluissa	”
1251) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 1251 yliopistojen ja korkeakoulujen lu- kukausmaksujen poistamisesta	”	1266) Ed. Liikasen ym. toiv.al. n:o 1266 koulurakennustarpeen kartoittami- sista	”
1252) Ed. Lankisen ym. toiv.al. n:o 1252 taidehistorian apulaisprofessorin viran perustamisesta Helsingin yliopis- toon	”	1267) Ed. Liikasen ym. toiv.al. n:o 1267 selvityksen antamisesta eduskun- nalle korkeakoulujen omien varojen käy- töstä	”
1253) Ed. Lankisen ym. toiv.al. n:o 1253 tutkimuksen suorittamisesta kor- keakoulun tai sivukorkeakoulun perusta- miseksi Lahden kaupunkiin	”	1268) Ed. Liikasen ym. toiv.al. n:o 1268 suomalaisen äänilevyjen arkistoin- nin järjestämisestä	”
1254) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 1254 kansalaiskoulujen opettajien työl- listämis- ja jatkokoulutuskysymysten hoit- tamisesta	”	1269) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 1269 lastentarhaseminaarien kustannus- ten suorittamisesta valtion varoista	”
1255) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 1255 korkeakoulujen apuhenkilökunnan lisäämisestä	”	1270) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 1270 oikeudesta kulumisvähennyksiin kuntainliittojen kouluja vuokrattaessa ..	”
1256) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 1256 muiden yliopistojen saattamisesta	”	1271) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 1271 esityksen antamisesta laiksi yleises- tä ammattioppivelvollisuudesta	”
		1272) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 1272 Kaakkois-Suomen aluetta palvele- van kurssikeskuksen perustamisesta Imat- ralla	”

	Siv.		Siv.
1273) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 1273 valtakunnallisen koulutussuunnitelun tehostamisesta	396	1288) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 1288 suunnistusurheilun tukemisesta ..	396
1274) Ed. H. Linnan ym. toiv.al. n:o 1274 kuntien urheilulautakuntia, urheilu- ja liikuntatoiminnan valtionapua sekä veikkausvoittovarojen jakamista koskevien lakien valmisteleminen	„	1289) Ed. Procopén toiv.al. n:o 1289 erityisen maakunta-arkiston perustamisesta Uudellemaalle	„
1275) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o 1275 valtion tuen järjestämisestä paikallisille sanomalehdille ja pienille kulttuurilehdille	„	1290) Ed. Rantalan ym. toiv.al. n:o 1290 ammattikoulutuksen saattamisesta piirihallinnon alaisuuteen	„
1276) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o 1276 yhtenäisen koulukyyditysjärjestelmän aikaansaamisesta	„	1291) Ed. Rantalan ym. toiv.al. n:o 1291 Mikkelin ja Kuopion läänin kuntien ammattikoulutuskulujen keventämisestä	„
1277) Ed. Mustosen ym. toiv.al. n:o 1277 Kainuun alueen siirtymisestä peruskoulun piiriin vuoden 1972 syksyllä ..	„	1292) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1292 Tampereen yliopiston ottamisesta valtion hallintaan	„
1278) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 1278 yrittäjäopiston perustamisesta Rovaniemelle	„	1293) Ed. Remeksen ym. toiv.al. n:o 1293 tutkimuksesta Kuopion läänin kehitysaluekuntien nuorten ammattikoulutusmahdollisuuksien parantamisesta	„
1279) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 1279 merivartijakoulun sijoittamisesta Raumalle merenkulkuopiston ja merimiesammattikoulun yhteyteen	„	1294) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 1294 iltaloppikoulujen ja oppikoulujen iltalinjojen tukiopetuskurssien kustannusten suorittamisesta valtion varoista	„
1280) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 1280 valtakunnallisen urheilututkimuslaitoksen perustamisesta Kuopion kaupunkiin	„	1295) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 1295 uusien yksityisoppikoulujen perustamiselle asetettujen rajoitusten poistamisesta	„
1281) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 1281 määrärahasta Oulun yliopiston käyttöön alue- ja perustutkimuksen suorittamiseksi Pohjois-Suomessa	„	1296) Ed. Rosnellin ym. toiv.al. n:o 1296 erityiskoulutuksen järjestämisestä kehitysvammaisille lapsille	„
1282) Ed. Nikkilän ym. toiv.al. n:o 1282 metsäpatologian apulaisprofessorin viran perustamisesta Helsingin yliopistoon	„	1297) Ed. Räsäsen ym. toiv.al. n:o 1297 esikoulun- ja lastentarhaopettajien koulutuksen saattamisesta valtion haltuun	„
1283) Ed. H. Niskasen ym. toiv.al. n:o 1283 kirjastontarkastajan virkojen perustamisesta	„	1298) Ed. Räsäsen ym. toiv.al. n:o 1298 opintomahdollisuuksien lisäämisestä Oulun yliopistossa	„
1284) Ed. Pekkanen ym. toiv.al. n:o 1284 yrittäjäopiston perustamisesta Pohjois-Suomeen	„	1299) Ed. Räsäsen ym. toiv.al. n:o 1299 Oulun yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan perustamisesta ..	„
1285) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1285 oppilaiden valintakriteerien selvittämisestä eri ammattikoulutusaloilla ..	„	1300) Ed. Räsäsen ym. toiv.al. n:o 1300 Pohjois-Suomen tutkimus- ja suunnittelulaitoksen perustamisesta Oulun yliopiston yhteyteen	„
1286) Ed. Pohjosen ym. toiv.al. n:o 1286 kansanmusiikin professuurin perustamisesta	„	1301) Ed. Räsäsen ym. toiv.al. n:o 1301 poliittisten puolueiden esittelyn sisällyttämisestä koulujen yhteiskunnalliseen opetukseen	„
1287) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 1287 lisävastuksen antamisesta Mikkelin ja Kuopion läänien kuntien ammattikoulutusmenoihin	„	1302) Ed. Räsäsen ym. toiv.al. n:o 1302 professuurien perustamisesta yliopistoihin marxilaisuuden ja siihen liittyvän tieteen opetusta varten	„

	Siv.		Siv.
1303) Ed. Räsänen toiv.al. n:o 1303 Suomen Taideakatemian säätiön alaisten laitosten siirtämisestä valtion haltuun ..	396	1318) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 1318 valtionavun myöntämisestä kansa- koululautakuntien sihteerien palkkioihin	396
1304) Ed. Saarron ym. toiv.al. n:o 1304 autonajo-opetuksen sisällyttämisestä liikenneopetukseen liittyvänä vapaaehtoi- sena oppiaineena kansa-, ammatti- ja op- pikoulujen opetusohjelmaan	”	1319) Ed. Salmen ym. toiv.al. n:o 1319 kansakoululaisten matkakustannus- ten korvaamisesta	”
1305) Ed. Saarron ym. toiv.al. n:o 1305 kansa-, ammatti- ja oppikoululaisten vakuuttamisesta koulu- ja koulumat- katapaturmien varalta	”	1320) Ed. Salmivuoren ym. toiv.al. n:o 1320 kansakoululaitoksessa sijaisena palvelevan saattamisesta määrävuosisiisän suhteen tasaveroiseen asemaan muiden vi- ranhaltijoiden kanssa	”
1306) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 1306 liikunnanohjaajien ja kuntoutu- tajiin palkkaamisesta kuntiin	”	1321) Ed. Salmivuoren ym. toiv.al. n:o 1321 maaseudun nuorten ammatti- koulutusmahdollisuuksien parantamisesta	”
1307) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 1307 terveystieteellisen tiedekunnan toi- minnan ja terveydenhoitajakoulutuksen aloittamisesta Jyväskylän yliopistossa ..	”	1322) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o 1322 koulutoimen johtajien ja sihteerien palkkauksesta kunnille aiheutuvien kus- tannusten saattamisesta valtionavun pii- riin	”
1308) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 1308 vakinaisten uskonnonopettajan vir- kojen perustamisesta peruskouluun	”	1323) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o 1323 opintotukijärjestelmän kehittämi- sistä	”
1309) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 1309 erityisopetuksen niveltämisestä muuhun koululaitokseen	”	1324) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o 1324 koulutoimen johtajien ja sihteerien palkkakuluista kunnille aiheutuvien kus- tannuksien saattamisesta valtionavun pii- riin	”
1310) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 1310 kansakoululain 86 §:n muuttami- sista	”	1325) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o 1325 lukiota vastaavan opetuksen anta- misesta ammattikouluissa ja kauppaoppi- laitoksissa	”
1311) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 1311 kansakoulunopettajien palkkauksen yhtenäistämistä	”	1326) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o 1326 valtion tuen saannin varmistami- sista lailla yleisten ammattikoulujen op- pilasasuntojen ja oppilaiden matkakus- tannusten osalta	”
1312) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 1312 koulukotien koulutoiminnan saatta- misesta kokonaisuudessaan muun koulu- toimen alaisuuteen	”	1327) Ed. Sigfridsin ym. toiv.al. n:o 1327 opettajien oikeudesta opettaa us- kontoa kirkkoon kuulumisesta riippu- matta	”
1313) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 1313 kuulo- ja näkövammaisten koulu- jen uudistetun opetusmateriaalin saannin turvaamisesta	”	1328) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al. n:o 1328 kansalaiskoulun luokkien ja työharjoitusryhmän enimmäisoppilasmää- rien alentamisesta	”
1314) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 1314 luokanopettajien oikeuttamisesta osallistumaan approbatur-tasoiisiin erikois- tumisopintoihin	”	1329) Ed. Sinisalon ym. toiv.al. n:o 1329 nuorisolain valmistelemiseksi suo- ritettavasta nuorison asemaa ja yhteiskun- nallisia oikeuksia koskevasta tutkimuk- sista	”
1315) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 1315 määrärahasta Jyväskylän kuulovi- kaisten koulun hoitohenkilökunnan työ- suhdepalkkioihin	”	1330) Ed. Sinisalon ym. toiv.al. n:o 1330 palkan maksamisesta ammattikoulu- laisille heidän harjoitustyönä suoritta- mastaan työstä	”
1316) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 1316 opintotuen kehittämissuhteen laa- ttamisesta	”		
1317) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 1317 reumatologian professorin virkojen perustamisesta	”		

	Siv.		Siv.
1331) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 1331 Vanha Porvoo nimisen kaupungin- osan säilyttämisestä ja kunnostamisesta	396	1346) Ed. Tallgrenin ym. toiv.al. n:o 1346 yhteiskunnan harjoittaman tie- dotustoiminnan kehittämistä	396
1332) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 1332 kulttuurilehtien ilmestymisen tur- vaamisesta valtion tuella	”	1347) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o 1347 kehitysmaainstituutin perustamisesta Helsingin yliopistoon	”
1333) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 1333 saamelaisten äidinkielen opetuksen turvaamisesta	”	1348) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o 1348 keskikoulun lukukausimaksujen ta- saamista ja asteittaista poistamista kos- kevan ohjelman valmistamisesta	”
1334) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 1334 vapaata kansansivistystyötä kos- kevan kokonaissuunnittelun tehostami- sesta	”	1349) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o 1349 koululaiskyydityksiä koskevien säännösten tarkistamisesta	”
1335) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 1335 yleishyödyllisiä palveluksia suo- rittavien yksityisten arkistojen — kirjas- tojen toiminnan turvaamisesta	”	1350) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 1350 hotelli- ja ravintolakoulun perusta- misesta Turun kaupunkiin	”
1336) Ed. I. Suomisen ym. toiv.al. n:o 1336 oppivelvollisuusiän alaikärajan alentamisesta	”	1351) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 1351 kansakoulun I ja II luokkien oppi- laslukumaksimin alentamisesta 25:een ..	”
1337) Ed. I. Suomisen ym. toiv.al. n:o 1337 parlamentaarisen korkeakoulu- komitean asettamisesta	”	1352) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 1352 koulutuspolitiikan tutkimuslaitok- sen suunnittelutöiden aloittamisesta ...	”
1338) Ed. I. Suomisen ym. toiv.al. n:o 1338 tulevaisuuden tutkimuslaitok- sen perustamisesta	”	1353) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 1353 koulutustuen myöntämisestä lähe- tystyössä olevien koulua käyville lapsille	”
1339) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 1339 korkeakoulujen kehitystyön suuntaamisesta koulutuskysynnän osoit- tamille aloille	”	1354) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 1354 lastentarhanomaisen esikoulutoi- minnan aikaansaamisesta	”
1340) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 1340 määrärahasta valtion tueksi Tekniikan museon säätiolle	”	1355) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 1355 määrärahasta korkeakoulujen kurs- sikirjojen kirjoittajille myönnettäviin sti- pendeihin	”
1341) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 1341 määrärahasta yrityshallinnon professorin viran perustamiseksi Tampe- reen yliopistoon	”	1356) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 1356 ns. kunnanopettajien virkojen pe- rustamista koskevan lainsäädännön ai- kaansaamisesta	”
1342) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 1342 tutkimuksesta varsinaiseen tar- koitukseensa käytettyjen opintolainojen määrästä	”	1357) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 1357 oppilashuollon kokonaisvaltaisesta kehittämisestä	”
1343) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 1343 yliopistojen ja korkeakoulujen ylioppilaskuntien pakkojäsenyyden pois- tamisesta	”	1358) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 1358 puheopetuksen aseman turvaami- sesta perukoulussa	”
1344) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 1344 kehitysalueinstituutin aikaansaami- sesta Joensuun korkeakoulun yhteydessä toimivaan Karjalan tutkimuslaitokseen ..	”	1359) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o 1359 koululaitoksen yhteiskunnallisen opetuksen uudistamisesta	”
1345) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 1345 leirimuotoisten kulttuuriharrastus- ten tukemisen tehostamisesta	”	1360) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o 1360 kulttuurisäätöiden toiminnan oh- jaamisesta ja koordinoimisesta	”
		1361) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o 1361 kunnallisten elokuvateattereiden perustamisen tukemisesta	”

	Siv.		Siv.
1362) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o 1362 määrärahasta iltaoppikoulujen opin- to-ohjaajien palkkaamiseen	396	1378) Ed. Uusitalon ym. toiv.al. n:o 1378 oppi-, ammatti- ja korkeakoululais- ten matka- ja asumiskustannusten kor- vaamisesta	396
1363) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o 1363 määrärahasta Suomen Rauhanpuo- lustajat ry:n työn tukemiseen	"	1379) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 1379 iltaoppikoulua käyvien koulunkäyn- nin taloudellisten edellytysten paranta- misesta	"
1364) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o 1364 teatterikoulutuksen ottamisesta valtion haltuun	"	1380) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 1380 Lahden teknillisen oppilaitoksen uuden talon rakentamisesta	"
1365) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o 1365 vapaiden teatteriryhmien ja harras- tajateatteritoiminnan tukemisesta	"	1381) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 1381 peruskoulun käytännöllis-teknisten opetusaineiden riittävyyyden ja tehokkuu- den takaamisesta	"
1366) Ed. Tuomiojan ym. toiv.al. n:o 1366 palkan maksamisesta auskultanteil- le opetusharjoittelusta	"	1382) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 1382 uskonnonopetuksen tuntimäärän säilyttämisestä koulu-uudistuksessa	"
1367) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 1367 korkeakoulujen hallinnon uudis- tamisesta yhtäläisen äänioikeuden poh- jalta	"	1383) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 1383 lastentarhanopettajakoulutuksen niveltämisestä peruskoulunopettajakoulu- tukseen	"
1368) Ed. Veikko Turusen ym. toiv. al. n:o 1368 tutkimuksesta apukouluta- soisille soveltuvien ammattien määritte- lemisestä	"	1384) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 1384 Joensuun lyseon uuden koulutalon rakentamisesta	"
1369) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o 1369 maakuntakirjaston aikaansaamisesta Savonlinnaan	"	1385) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 1385 kehitysalueinstituutin sijoittamisesta tutkittavalle alueelle	"
1370) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o 1370 matkailu- ja ravintola-alaa palvele- van instituutin perustamisesta Savonlin- naan	"	1386) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 1386 sairaanhoitajien korkeakouluopin- tojen kehittämisestä	"
1371) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o 1371 määrärahasta valtion ylläpitämän opintolinjan kustannuksiin Savonlinnan ammattikoulussa	"	1387) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 1387 tutkijaryhmän asettamisesta selvit- tämään taiteiden tukemistoimintaa	"
1372) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o 1372 Savonlinnan seminaarin käyttämi- sistä itsenäisenä opettajien koulutuslai- toksena	"	1388) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 1388 valtion keskuslukion saamisesta Joensuuhun	"
1373) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o 1373 Savonlinnan taidelukion valtion- avun korottamisesta	"	1389) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 1389 viiden tutkijaviran perustamisesta Karjalan tutkimuslaitokseen kehitysalue- tutkimusta varten	"
1374) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o 1374 teknillisen koulun aikaansaamisesta Savonlinnaan	"	1390) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1390 terveystieteellisen tiedekunnan toiminnan ja terveydenhoitajakoulutuk- sen aloittamisesta Jyväskylän yliopistossa	"
1375) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o 1375 venäjän kielen opiskelun aloittami- sesta Savonlinnan kieli-instituutissa	"	1391) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1391 esityksen antamisesta pienten koulujen toimintaedellytysten turvaami- sesta	"
1376) Ed. Työläjärven ym. toiv.al. n:o 1376 kulttuuri- ja mielipidelehtien valtionavustuksesta	"	1392) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1392 kansanvallan toteuttamisesta Helsingin yliopistossa	"
1377) Ed. Uusitalon ym. toiv.al. n:o 1377 korkeakoulun perustamisesta Seinä- joelle	"		

Siv.		Siv.
	1393) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1393 kirjeopiskelun edistämisestä ..	
396	1394) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1394 koulunkäyntikustannusten keventämisestä syrjäseuduilla	
	1395) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1395 kuntien peruskoulurasitusten keventämisestä	
	1396) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1396 Kuopion läänin ammattikoulujen saattamisesta valtion ylläpitämiksi	
	1397) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1397 lisäyksestä vuoden 1972 tuloja menoarvioon ylimääräiseksi avustukseksi pienille kouluille	
	1398) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1398 pienkoulujen säilyttämisestä peruskouluun siirryttäessä	
	1399) Ed. H. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1399 esityksen antamisesta kansanopistoja koskevan lainädännön täydentämiseksi	
	1400) Ed. H. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1400 Lovisa svenska samlyceum nimisen oppikoulun rakennusten uudistamisen ja laajentamisen suunnittelemisesta	
	1401) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1401 kulttuuri- ja mielipidelehdistön toimintaedellytysten parantamisesta	
	1402) Ed. Vikatmaan ym. toiv.al. n:o 1402 teknillisten oppilaitosten päätoimisten tuntiopettajien toimien muuttamisesta ylimääräisen lehtorin toimiksi	
	1403) Ed. Vilponiemen ym. toiv.al. n:o 1403 yleisen ammattioppivelvollisuuden aikaansaamisesta	
	1404) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 1404 ammattikoulun rakentamisesta Pohjois-Karjalaan	
	1405) Ed. Väyrysen ym. toiv.al. n:o 1405 ammattikurssien ja ammattioppilaitosten oppilaiden taloudellisten etujen tasoittamisesta	
	1406) Ed. Väyrysen toiv.al. n:o 1406 määrärahabasta korkeakoululaitoksen kehittämiseen	
	1407) Ed. Väyrysen ym. toiv.al. n:o 1407 opettajien opetusvelvollisuutta koskevien säännösten muuttamisesta	
	1408) Ed. Väyrysen ym. toiv.al. n:o 1408 opiskeluaajan lyhentämisestä korkeakoulujen kurssikirjalainausta tehostamalla	396
	1409) Ed. Väyrysen ym. toiv.al. n:o 1409 toimenpiteistä kansakoululain §:n muuttamiseksi	„
	1410) Ed. Väyrysen toiv.al. n:o 1410 toimenpiteistä kansalliskirjaston perustamiseksi	„
	1411) Ed. Åsvikin ym. toiv.al. n:o 1411 viran- ja toimenhaltijoita koskevien säännösten yhdenmukaistamisesta	„
	1412) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 1412 tutkimuksesta maidon kuljetusavustuksia koskevan järjestelmän tarkoituksenmukaisuudesta	„
	1413) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 1413 Ahlaisten, Noormarkun, Mouhijärven, Kiikoisten, Lavian, Suodenniemen, Ikaalisten, Hämeenkyrön ja Viljakkalan siirtämisestä rukiin tuotantopalkkioalueeseen	„
	1414) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 1414 määrärahabasta mehiläishoidon tutkijan viran perustamiseksi Maatalouden tutkimuskeskukseen	„
	1415) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 1415 valkuaisrikkaiden rehujen kaupan järjestämisestä	„
	1416) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 1416 viljelijäväestön toimeentulomahdollisuuksien parantamisesta	„
	1417) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1417 jäähdyttämöverkoston luomisesta Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien alueille	„
	1418) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 1418 kehitysalueiden pienten viljelmien salaajustoiminnan tehostamisesta	„
	1419) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 1419 määrärahabasta maankuivatustoiminnan avustamiseen	„
	1420) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 1420 määrärahabasta rukiin tuotantopalkkioihin	„
	1421) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 1421 perunajauhotehtaiden toiminnan tehostamisesta	„
	1422) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 1422 ruokaperunan hintasäännöstelystä johtuvan alhaisen laatutason kohottamisesta	„

	Siv.		Siv.
1423) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 1423 toimenpiteistä tuottaja-alennusvoimien myyntijärjestelmästä luopumisesta	396	1439) Ed. Huotararin ym. toiv.al. n:o 1439 valtion viljavaraston rakentamisesta Itä-Suomen tarpeita varten	396
1424) Ed. Asunnan ym. toiv.al. n:o 1424 metsänhoitomaksun käyttöä koskevien säännösten muuttamisesta	”	1440) Ed. Huotararin ym. toiv.al. n:o 1440 vihannes- ja juurikasvituotannon menekin ja hintojen turvaamisesta	”
1425) Ed. Asunnan ym. toiv.al. n:o 1425 tutkimuksesta valkuaispitoisuuden huomioon ottamisesta maitotuotteiden hinnoittelussa	”	1441) Ed. Häggblomin ym. toiv.al. n:o 1441 kalastajaväestölle kohtuullisen tulotason takaavasta lainsäädännöstä	”
1426) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 1426 pakettipeltojen hoidon valvonnan tehostamisesta	”	1442) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 1442 määrärahasta Kymenlaakson emäntäkoulun rakentamiseksi Vehkalahdelle	”
1427) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 1427 valtion viljavaraston lisätilojen rakentamisesta Salon seudulle	”	1443) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 1443 lampaanlihan saattamisesta tavoitehintatuotannon piiriin	”
1428) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 1428 määrärahasta Martensin säätiön taimitarhaa varten	”	1444) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 1444 luonnontuhojen metsänviljelylle aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta	”
1429) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 1429 katastrofirahaston perustamisesta luonnon aiheuttamien vahinkojen varalta	”	1445) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 1445 maankäyttötoimikuntien maanostovaltuuksien lisäämisestä	”
1430) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 1430 turkiseläintarhausta koskevan neuvonta-, tutkimus- ja koetoiminnan tehostamisesta	”	1446) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 1446 metsänparannusavustusten myöntämisestä metsäveroaluejaon perusteella	”
1431) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 1431 turkiseläintarhoihin investoidun pääoman koron alentamisesta	”	1447) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 1447 määrärahasta kestopäällystysten suorittamiseen Tarvaalan maatalousoppilaitoksella	”
1432) Ed. Haukipuron ym. toiv.al. n:o 1432 maataloustutkimuksen saattamisesta nykyajan vaatimusten tasolle	”	1448) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 1448 määrärahasta Pihtiputaan emäntäkoulun rakennustöiden aloittamista varten	”
1433) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1433 määrärahasta hillan ja muiden luonnonmarjojen viljelyn edistämiseen	”	1449) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 1449 Pihtiputaan Elämäjärven emäntäkoulun suunnittelun aloittamisesta	”
1434) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1434 porotaloudellisen tutkimustoiminnan aloittamisesta Oulangan biologisella tutkimusasemalla	”	1450) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 1450 Lapin kalatalouden elvyttämisestä	”
1435) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1435 Taivalkosken metsätuotannon koulurakennuksen aikaansäämisestä	”	1451) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 1451 maatalouspoliittisen ohjelman aikaansäämisestä Lapin lääniä varten	”
1436) Ed. Huotararin ym. toiv.al. n:o 1436 Helisevänjoen perkaushankkeen nopeuttamisesta	”	1452) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 1452 metsänomistajien kantohintatulon saattamisesta nykyistä tasapuolisemmaksi valtakunnan eri osissa	”
1437) Ed. Huotararin ym. toiv.al. n:o 1437 Jalaslammin ja Polvisen ym. perkaushankkeen toteuttamisesta Parikkalassa ja Simpeleellä	”	1453) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 1453 porotilalain eräiden säännösten muuttamisesta	”
1438) Ed. Huotararin ym. toiv.al. n:o 1438 metsäalan ammattikurssitoiminnan aloittamisesta Etelä-Karjalan metsänhoitopiiriin alueella	”	1454) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 1454 puutarhatuotannon tukemisesta	”
		1455) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 1455 kalastajien aseman parantamisesta	”

	Siv.		Siv.
1456) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 1456 moninaiskäytön periaatteen saattamisesta metsien käytön perustaksi	396	1471) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 1471 esityksen antamisesta laiksi luonnonvahinkojen maatilatalouden har- joittajille aiheuttamien menetysten kor- vaamisesta	396
1457) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 1457 määrärahaa Suomen Mehilä- läishoitajien Keskusjärjestö SUME r.y:n toiminnan tukemiseen	„	1472) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 1472 halpakorkoisten ja pitkäaikais- ten lainojen myöntämisestä vihannesten, juuresten ja marjojen viljelijöille	„
1458) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 1458 viljelijäin osuuskunta- ja osake- yhtiömuotoisten tuotantoyksiköiden muo- dostamisen tukemisesta	„	1473) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 1473 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon lainoiksi vihannes- ja juu- resvarastojen rakentamiseksi Oulun ympä- ristöseudulle	„
1459) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1459 maankäyttölain mukaisten ra- kennuslaintojen määrän korottamisesta ..	„	1474) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 1474 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Ohtaojan kalanviljelylai- toksen loppuun rakentamiseksi	„
1460) Ed. O. Kankaan ym. toiv.al. n:o 1460 Isäntä-Opiston sijoittamisesta Etelä-Pohjanmaan karjatalouskoululle Ilmajoen kuntaan	„	1475) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 1475 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Utajärven Naamajoen perkauksen aloittamiseen	„
1461) Ed. O. Kankaan ym. toiv.al. n:o 1461 tutkimuksen suorittamisesta kehitysalueiden yhteissalajoitusten kus- tannuksista	„	1476) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 1476 maa- ja metsäkeinottelun eh- käisemisestä	„
1462) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 1462 karjatalousopiston perustamisesta Koivikon tilalle Kiteelle	„	1477) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 1477 Muhoksen Koivikon koulutilan muodostamisesta opistoasteiseksi maata- lousoppilaitokseksi	„
1463) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 1463 maidon hinnanalennusmaksun pe- rimisen lopettamisesta	„	1478) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 1478 suoja-aitojen rakentamisesta porottomien viljelijöiden pelloille	„
1464) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 1464 metsätilojen muodostamisesta	„	1479) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 1479 tukipalkkioiden maksamisesta kalanpyytäjille	„
1465) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 1465 puutarhakoulun perustamisesta Pohjois-Karjalaan	„	1480) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 1480 tutkimuksesta Oulujoen kalan- viljelyn ja kalanpoikaskasvatuksen tulok- sista	„
1466) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 1466 kalankasvatuksen tukemisesta kehitysalueilla	„	1481) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 1481 kalanviljelylaitoksen aikaansaa- misesta Valkeajokeen Kolarin kunnassa ..	„
1467) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 1467 määrärahaa kalastajakoulun ammattiopetuksen kehittämiseksi ja uuden koulurakennuksen suunnittelua varten ..	„	1482) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 1482 eläinrehutarkkailun tehostamisesta ..	„
1468) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 1468 määrärahaa lohikaloiden kas- vatukseen käytettävien rehulajien tutki- mukseen	„	1483) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 1483 viljavaraston vastaanottokyvyn pa- rantamisesta	„
1469) Ed. Knuuttilan ym. toiv.al. n:o 1469 metsäntutkimuslaitoksen siirtä- misestä Jyväskylään	„	1484) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 1484 määrärahaa Vihannin Kirkkojär- ven, Saarelanjärven ja Rantasen järven vedenpinnan nostamiseen	„
1470) Ed. Kohtalan ym. toiv.al. n:o 1470 Mera-ohjelman tarkistamisesta kan- santalouden ja luonnonsuojelun etujen mukaiseksi	„	1485) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 1485 halpakorkoisten lainojen myöntämi-	

	Siv.		Siv.
sestä pienviljelijöille konehankintoja varten	396	1502) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o	
1486) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o		1502 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja	
1486 kalatalouden kehittämisestä	”	menoarvioon maankuivatuslainojen peri-	396
1487) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o		mättä jättämisen rahoittamiseen	
1487 maatalousopiston perustamisesta		1503) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o	
Koivikon maatalousoppilaitoksen yhtey-		1503 metsänviljelypalkkioiden maksami-	
teen Muhokselle	”	sesta pienviljelijätyöttömien lisäansioiden	
1488) Ed. Lehmosen ym. toiv.al.		aikaansaamiseksi	”
n:o 1488 pientilojen korkeakorkoisten		1504) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o	
lainojen muuttamisesta halpakorkoisiksi		1504 naudanlihan tuotantokoeaseman pe-	
ja pitkäaikaisiksi	”	rustamisesta	”
1489) Ed. Lemströmin ym. toiv.al.		1505) Ed. Lottasen ym. toiv.al. n:o	
n:o 1489 maidon tuottajahinnan korot-		1505 määrärahasta varastotilojen raken-	
tamisesta kuluttajahintaa nostamatta ..	”	tamislainojen koron alentamiseen	”
1490) Ed. Lemströmin ym. toiv.al.		1506) Ed. Lottasen ym. toiv.al. n:o	
n:o 1490 perunan hinta- ja laatuporras-		1506 toimenpiteistä juurikasvien viljelyn	
tuksen aikaansaamisesta	”	tehostamiseksi	”
1491) Ed. Lepistön ym. toiv.al. n:o		1507) Ed. Lottasen ym. toiv.al. n:o	
1491 toimenpiteistä turkistarhauksen		1507 ylityökorvauksen maksamisesta	
edellytysten luomiseksi kehitysalueille ..	”	maidontuottajille	”
1492) Ed. Liedeksen ym. toiv.al. n:o		1508) Ed. Martikaisen ym. toiv.al.	
1492 maataloustuotteita jalostavien ja vä-		n:o 1508 Kuopion maatalouspiirin alue-	
littävien liikkeiden välityspalkkioiden pie-		toimiston perustamisesta Iisalmeen	”
mentämistä	”	1509) Ed. Martikaisen ym. toiv.al.	
1493) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o		n:o 1509 Peltosalmen maamieskoulun	
1493 valtionpalkkaisen juristin ottami-		rakennusten uusimisesta	”
sesta palvelukseen kalastajaväestön laki-		1510) Ed. Mattilan ym. toiv.al. n:o	
asioita varten	”	1510 hukkakauran torjunnan lainsäädän-	
1494) Ed. Lindemanin ym. toiv.al.		nöllisestä järjestämisestä	”
n:o 1494 kalatalousopetuksen tutkimuk-		1511) Ed. Mattilan ym. toiv.al. n:o	
sen turvaamisesta	”	1511 kotimaisen kulutuksen varaamisesta	
1495) Ed. Linkolan toiv.al. n:o 1495		kotimaiselle maataloustuotannolle	”
Kavalanjärven vedenkorkeuden järjeste-		1512) Ed. Mieltisen ym. toiv.al. n:o	
lystä	”	1512 metsänomistajien koulutuksen ja	
1496) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o		omatoimisuuden edistämisestä	”
1496 Kymenlaakson emäntäkoulun raken-		1513) Ed. Mieltisen ym. toiv.al. n:o	
nustöiden aloittamisesta	”	1513 viljelyksestä poisjäävien peltojen	
1497) Ed. H. Linnan ym. toiv.al. n:o		metsityksen tehostamisesta	”
1497 maidon kuljetuskustannusten mak-		1514) Ed. Mustosen ym. toiv.al. n:o	
superusteiden muuttamisesta	”	1514 keskuskalanviljely- ja koeaseman	
1498) Ed. H. Linnan toiv.al. n:o		rakentamisesta Kainuuseen	”
1498 määrärahasta maankuivatusoimin-		1515) Ed. Mustosen ym. toiv.al. n:o	
nan tarpeita vastaavaan rahoittamiseen		1515 maan ostamisen estämisestä keinot-	
1499) Ed. H. Linnan toiv.al. n:o		telutarkoituksiin	”
1499 määrärahasta turkistuotannon tehos-		1516) Ed. Mustosen ym. toiv.al. n:o	
tamiseksi	”	1516 pinta-alalisan edellytyksenä olevan	
1500) Ed. H. Linnan ym. toiv.al. n:o		tulon ylärajan korottamisesta	”
1500 Ullavanjärven säännöstelyn toteut-		1517) Ed. Mustosen ym. toiv.al. n:o	
tamisesta	”	1517 Pohjois- ja Itä-Suomen asutustilo-	
1501) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o		jen saattamisesta elinkelpoisiksi	”
1501 lainojen myöntämisestä tilakohtaisia		1518) Ed. Mustosen ym. toiv.al. n:o	
vesihuoltorakenteita varten	”	1518 satovahinkovakuutusjärjestelmän	
		aikaansaamisesta	”

	Siv.		Siv.
1519) Ed. Mustosen ym. toiv.al. n:o 1519 toimenpiteistä maatalouden tuen ohjaamiseksi vaikeuksissa oleville pienviljelijöille	396	sestä asutustilallisille ja lisämaata saaneille	396
1520) Ed. Mustosen ym. toiv.al. n:o 1520 velkojen maksuaikojen pidentämisestä tai vapaavuosien myöntämisestä tuotantorajoituksiin sitoutuneille tilallisille	"	1532) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 1532 petojen tuhoamista poroista maksettavan korvauksen korottamisesta	"
1521) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 1521 kalankasvatukseen tarvittavien kalanpoikasten saannin turvaamisesta kotimaasta	"	1533) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 1533 kehitysalueen meijerisikaloitten vapauttamisesta ylituotantoa rajoittavista määräyksistä	"
1522) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 1522 ihmisarvon palauttamisesta maatalousväestölle	"	1534) Ed. E. Niemisen ym. toiv.al. n:o 1534 maatalousväestön reaalityössä tapahtuneen epäedullisen kehityksen korvaamisesta	"
1523) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 1523 jäkälänkeruuoikeuden uudelleen määrittämisestä	"	1535) Ed. N. Niemisen ym. toiv.al. n:o 1535 pienviljelijäkursien sisällyttämisestä maatalouskoulutukseen	"
1524) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 1524 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Kauppapuutarhaliitolle puutarhatuotteiden markkinoinnin edistämiseen	"	1536) Ed. N. Niemisen ym. toiv.al. n:o 1536 riittävän toimeentulon takaavan maataloustuotannon ohjaamisesta	"
1525) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 1525 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Onkamon metsäkoulun opettajien asuntolan rakentamiseen	"	1537) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 1537 eräiden maksamatta olevien maankuivatustöiden lainojen ja korkojen perimättä jättämisestä	"
1526) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 1526 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Pohjois-Karjalan läänin vesipiirille luonnonravintolammikoiden rakentamiseen	"	1538) Ed. Nikkilän ym. toiv.al. n:o 1538 polttoöljyn varmuusvarastoinnista maatiloille kriisiajan elintarvikehuollon varmistamiseksi	"
1527) Ed. Nevalaisen toiv.al. n:o 1527 valtion maanostotoiminnan keskitämisestä	"	1539) Ed. Pekkanen ym. toiv.al. n:o 1539 maatalouden aluetuen lisäämisestä	"
1528) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 1528 ammattikoulumuotoisen kalanviljelylaitoksen aikaansaamisesta Lapin läänin	"	1540) Ed. Pekkanen ym. toiv.al. n:o 1540 määrärahasta metsien lannoitusta koskevien tutkimusten suorittamiseen ..	"
1529) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 1529 asutustilallisten ja lisämaansaajien hallinta- ja omistusoikeutta rajoittavien säännösten kumoamisesta	"	1541) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1541 halpakorkoisten lainojen myöntämisestä ojituskaluston hankintaan	"
1530) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 1530 pakkohuutokaupan alaisiksi joutuneiden tilojen lunastamisesta omistajavanhuksille elinikäisin nautintaoikeuksin ..	"	1542) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1542 havupuutukkien mittaustavan muuttamisesta	"
1531) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 1531 vanhoihin tiloihin verrattavan kalavesi- ja vesiomistusoikeuden myöntä-	"	1543) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1543 kalatalouden tutkimusaseman perustamisesta Varkauteen	"
		1544) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1544 maataloustulon tarkistamisesta samanaikaisesti palkkojen korotuksen kanssa	"
		1545) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1545 marjanjalostuslaitoksen perustamisesta Suonenjoelle	"
		1546) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1546 määrärahasta maankäyttölain mukaisiin lainoihin	"

	Siv.		Siv.
1547) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1547 määrärahasta maankäyttölain mukaisia tietöitä varten	396	1563) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 1563 talonpoikaisessa omistuksessa olevan maan estämisestä joutumasta puuta-varayhtiöiden omistukseen	396
1548) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1548 Nilsiä ja Säyneisten kunnissa olevien Siikajärven ja Ala-Luostajärven säännöstelyn aloittamisesta	„	1564) Ed. Pulkkinen ym. toiv.al. n:o 1564 maataloustuotteiden välitystä ja jalostusta harjoittavien liikkeiden välityspalkkioiden pienentämisestä	„
1549) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1549 pinta-alalisten maksattamisesta saman vuoden aikana	„	1565) Ed. Raatikaisen ym. toiv.al. n:o 1565 metsätalouden ja metsähallinnon kokonaisuudistusta valmistelevan toimikunnan asettamisesta	„
1550) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1550 toimenpiteistä voim ja margariinin hintasuhteen muuttamiseksi	„	1566) Ed. Remeksen ym. toiv.al. n:o 1566 Iisalmen maatalouspiirin muodostamisesta	„
1551) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1551 viljelmäkoon mukaisen hintapolitiittisen tuen saantia rajoittavan tulorajan poistamisesta	„	1567) Ed. Remeksen ym. toiv.al. n:o 1567 Keitele, Lapinlahden, Pielaveden, Varpaisjärven ja Iisalmen kuntien siirtämisestä kolmanteen tuotantotukialueeseen	„
1552) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 1552 Lapuanjoen vesistöjärjestelyn loppuunsaattamisen kiirehtimisestä	„	1568) Ed. Remeksen ym. toiv.al. n:o 1568 maatalousammattikouluissa opiskelevien opiskelukustannusten alentamisesta	„
1553) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 1553 Lehmijoen perkaussuunitelman toteuttamisesta	„	1569) Ed. Remeksen ym. toiv.al. n:o 1569 Peltosalmen maatalouskoulun rakennustöiden jatkamisesta ja sen kotitalouskoulun ottamisesta valtion haltuun ..	„
1554) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 1554 valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annetun lain uudistamisesta	„	1570) Ed. Ruokolan ym. toiv.al. n:o 1570 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon maaseudun vesihuoltotilanteen parantamiseksi	„
1555) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 1555 yleiseen tarpeeseen ja yhteisiksi erotettujen alueiden lunastamisesta vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetussa laissa säädetyin menettelyin ..	„	1571) Ed. Rytkösen ym. toiv.al. n:o 1571 metsänomistajan oikeusturvan tehostamisesta metsänleimuksissa	„
1556) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 1556 karjantarkkailutoiminnan valtionavun saantiperusteiden muuttamisesta ..	„	1572) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 1572 maanviljelijäin tuotannolliselle toiminnalle välttämättömän polttonestemäärän jättämisestä kriisitilanteissakin heidän omaan käyttöönsä	„
1557) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 1557 maatalousneuvonnan kehittämisestä ..	„	1573) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 1573 määrärahasta Pihtiputaan emäntäkoulun suunnittelutöihin	„
1558) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 1558 metsäelinkeinon ammattiopetuksen tason ja aseman kohottamisesta	„	1574) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o 1574 keskuskalanviljelylaitoksen perustamisesta Pohjois-Lappiin	„
1559) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 1559 metsäoppilaitosten taloudellisten ja hallinnollisten epäkohtien korjaamisesta ..	„	1575) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o 1575 Kuusamon ja Sallan maanhankintalakien mukaisten tilojen kalastus- ja vesilläliikkumisoikeudesta	„
1560) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 1560 kohonneiden lämmityskustannusten korvaamisesta kasvihuoneviljelijöille ..	„	1576) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o 1576 moninaiskäyttöosaston perustamisesta metsähallitukseen	„
1561) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 1561 puutarhanhoidon edistämisestä ..	„		
1562) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 1562 ajankohtaisten tietojen saamisesta puutarhatalouden tuotanto- ja markkinointitilanteesta	„		

Siv.		Siv.
	1577) Ed. Salmen ym. toiv.al. n:o 1577 toimenpiteistä chinchillan kasvatuksen tehostamiseksi	
	1578) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o 1578 maisemallisten seikkojen huomioon ottamisesta peltoja metsitettäessä	
	1579) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o 1579 metsänparannustoimintaa koskevien asetusten ja MERA-varojen sisäisten jakoperusteiden muuttamisesta	
	1580) Ed. Salorannan ym. toiv.al. n:o 1580 uusien tutkimushenkilökunnan virkojen perustamisesta Valtion maitotalouskoelaitokseen	
	1581) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o 1581 kalanviljelylaitoksen perustamisesta Uukuniemen kunnan Niukkalan kylään ..	
	1582) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o 1582 aluekuivatussuunnitelmien toteuttamisesta valtion rahoituksen turvin	
	1583) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o 1583 määrärahasta Etelä-Pohjanmaan karjatalouskoulun koulurakennuksen ja oppilasasuntolan rakennushankkeen toteuttamista varten	
	1584) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o 1584 kasvinsuojelualan henkilökunnan lisäämisestä maatilahallitukseen	
	1585) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o 1585 maatalouden ja sen seurannaiselinkeinojen kehittämistä vastaavan erityisen maatalouden kehittämisrahaston perustamisesta	
	1586) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o 1586 opistoasteisen maatalousoppilaitoksen aikaansaamisesta Etelä-Pohjanmaalle ..	
	1587) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al. n:o 1587 kasvinjalostajan oikeudet suojaavan lainsäädännön aikaansaamisesta ..	
	1588) Ed. Sileäkankaan ym. toiv.al. n:o 1588 lisäyksestä vuoden 1972 tuloja menoarvioon eräiden virkojen perustamiseksi ja konekaluston hankkimiseksi Satakunnan metsäkouluun	
	1589) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 1589 karjantarkkailijoiden palkkatason nostamisesta	
	1590) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 1590 keinosiemennysyhdistysten toiminnan tukemisesta	
	1591) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 1591 lammastalouden neuvonnan edistämistä	
396	1592) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 1592 maatalojen vesihuoltolaitteiden rakentamisen edistämisestä	396
	1593) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 1593 uuden satovahinkojärjestelmän aikaansaamisesta	”
”	1594) Ed. I. Suomisen ym. toiv.al. n:o 1594 lampaanlihan saattamisesta tavoitehintajärjestelmän piiriin	”
”	1595) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 1595 lomittajakoulutuksen järjestämisestä Ilomantsin maatalousoppilaitoksessa ...	”
”	1596) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 1596 maataloudellisen koulutuksen valtakunnallista kokonaisohjelmaa laativan komitean asettamisesta	”
”	1597) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 1597 maatilatalouden rationalisointikokeilualueen muodostamisesta Ylä-Karjalaan ..	”
”	1598) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o 1598 vakuuden pidättämisestä metsäkaupan yhteydessä metsänparannusten suorittamiseksi	”
”	1599) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o 1599 määrärahasta kalataloudellisen tutkimusaseman perustamiseksi Enonkosken kuntaan	”
”	1600) Ed. Tähkämaan ym. toiv.al. n:o 1600 elintarvikkeiden ja niiden raaka-aineiden tuonnin korvaamisesta kotimaisella tuotannolla	”
”	1601) Ed. Tähkämaan ym. toiv.al. n:o 1601 kalakaupan ja kalanjalostuksen kokonaisohjelman laatimisesta	”
”	1602) Ed. Tähkämaan ym. toiv.al. n:o 1602 kasvihuoneviljelyn kilpailukyvyyn parantamisesta	”
”	1603) Ed. Tähkämaan ym. toiv.al. n:o 1603 kotimaisen herneviljelyn edistämisestä	”
”	1604) Ed. Tähkämaan toiv.al. n:o 1604 rehuviljavarmuusvarastojen aikaansaamisesta Salon talousalueen vaikutusalueelle	”
”	1605) Ed. Tähkämaan ym. toiv.al. n:o 1605 vertailevien kokeiden suorittamisesta rehuseosten käyttöarvosta kotieläimille	”
”	1606) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 1606 lakanviljelymahdollisuuksien tutkimisesta	”

	Siv.		Siv.
1607) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 1607 metsäkoneenkuljettajien koulutuksen tehostamisesta	396	1623) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1623 perunan tuottajahinnan vakiinnuttamisesta	396
1608) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 1608 valtion viljavaraston rakentamisesta Somerolle	„	1624) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1624 pätevien yksityisten ammattihenkilöiden oikeuttamisesta laatimaan salaojitussuunnitelmia	„
1609) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 1609 metsäkoulujen toiminnan turvaamisesta	„	1625) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1625 samojen etujen myöntämisestä kaikille Kuopion läänin ensimmäisen vyöhykkeen kehitysaluekunnille	„
1610) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 1610 piirimetsälautakuntien metsäkoulujen taloudellisten vaikeuksien poistamisesta	„	1626) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1626 Säyneisten kunnan saattamisesta ohranviljelysopimusten piiriin	„
1611) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 1611 Pohjois-Karjalan maatalouden edistämistä	„	1627) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1627 teuraskarjan hinnoitteluperusteiden uusimisesta	„
1612) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 1612 Pohjois-Karjalan metsätalouden tukemisen tehostamisesta	„	1628) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1628 toimenpiteistä katokorvauslain aikaansaamiseksi	„
1613) Ed. Vartian ym. toiv.al. n:o 1613 biologisen rehuntutkimuslaitoksen perustamisesta	„	1629) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1629 väkilannoitteiden hintojen alentamisesta ja hintaporrastuksen poistamisesta	„
1614) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1614 kalanviljelyn ja -jalostusteollisuuden edistämisestä	„	1630) Ed. Westerholmin ym. toiv.al. n:o 1630 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon metsänparannuspiirien suoritushenkilökunnan palkkaamiseen ..	„
1615) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1615 lisäyksistä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon maatalouspiirin perustamiseksi Ylä-Savoön	„	1631) Ed. Westerholmin ym. toiv.al. n:o 1631 metsätalousyksiköiden suurentamisesta	„
1616) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1616 maatilatalouden tuotantorajoitusten ja -supistusten poistamisesta	„	1632) Ed. Westerholmin ym. toiv.al. n:o 1632 valtakunnallisten puuntuotannon tavoitteiden vahvistamisesta	„
1617) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1617 margariiniteollisuustuotannon rajoittamisesta	„	1633) Ed. H. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1633 valtion viljavaraston velvoittamisesta pitämään vahvistettu viljamäärä myllyteollisuuden käytävissä	„
1618) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1618 metsänomistajien oikeuksien turvaamisesta	„	1634) Ed. H. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1634 tuottaja-alennusvoijärjestelmän poistamisesta	„
1619) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1619 omien tilojen ja kotien hankintaa edistävän asutustoiminnan kehittämistä	„	1635) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1635 luonnonsuojelun ja metsän moninaiskäytön huomioimisesta metsänparannustoiminnassa	„
1620) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1620 pellonvarauslain alaisten maiden vuokraamisesta pienkarjanomistajille ..	„	1636) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 1636 metsähallinnon uudelleen organisoinnista	„
1621) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1621 perhe- ja pienviljelmälainarajoitusten poistamisesta	„	1637) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 1637 alueittaisen hintapoliittisen tuen maksamisesta kauppaan toimitetun koti-	
1622) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 1622 perhe- ja pienviljelmätilojen metsänhoitomaksun poistamisesta	„		

	Siv.		Siv.
juuston valmistamiseen käytetystä maidosta	396	1654) Ed. Åsvikin ym. toiv.al. n:o 1654 korkotuen maksamisesta osuustoinnallisten yhteisnavettojen perustamis- ja rakennuskustannuksiin käytetyille lainoille	396
1638) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 1638 asuntoviljelystilaluontoisten tilojen rakennuslainoituksesta	"	1655) Ed. Åsvikin ym. toiv.al. n:o 1655 pienyrittäjien harjoittaman turkistarhaustoiminnan taloudellisesta tukemisesta	"
1639) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 1639 asutustiloihin rajoittuvien vesialueiden omistussuhteista	"	1656) Ed. Åsvikin ym. toiv.al. n:o 1656 vaikeuksiin joutuneiden kasvihuoneviljelijöiden aseman parantamisesta ..	"
1640) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 1640 avustuksien ja lainojen myöntämisestä kalankasvatusalaiden rakentamiseen ja kalavesien hoitamiseen	"	1657) Ed. Äärin ym. toiv.al. n:o 1657 maatilatalouden koulutuksen kokonaisuunnitelman aikaansaamisesta	"
1641) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 1641 esityksen antamisesta kalakannan ja kalastuksen turvaamisesta	"	1658) Ed. Äärin ym. toiv.al. n:o 1658 maatilatalouden luontonsaantimahdollisuuksien parantamisesta	"
1642) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 1642 pientilalain aikaansaamisesta	"	1659) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 1659 hautausavustuksen maksamisesta tukilisää saaneen eläkkeensaajan jälkeen ..	"
1643) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 1643 Ranuan kunnan sijoittamisesta maatalouden tuen osalta I tuotantoalueeseen ..	"	1660) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 1660 kansaneläkelaitoksen kuntoutustoiminnan tehostamisesta ja laajentamisesta ..	"
1644) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 1644 valtion rehuviljavaraston perustamisesta Kemiin	"	1661) Ed. Aallon ym. toiv.al. n:o 1661 lapsiavustusjärjestelmien yhdistämistä koskevan esityksen antamisesta ..	"
1645) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 1645 halpakorkoisten asuntolainojen myöntämisestä	"	1662) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 1662 nuorten työntekijäin terveydellisten erityisongelmien selvittämisestä	"
1646) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 1646 Pohjois-Suomen metsänparannuslainsäädännön ja -organisaation uudistamisesta	"	1663) Ed. Ahosen ym. toiv.al. n:o 1663 eläkkeiden enimmäismäärän rajoittamisesta	"
1647) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 1647 toimenpiteistä voim kotimaisen koulutuksen lisäämiseksi	"	1664) Ed. Aition ym. toiv.al. n:o 1664 esityksen antamisesta laiksi yleisestä työttömyysvakuutuksesta	"
1648) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 1648 turkistarhojen siitoseläinhankintojen liittämistä valtion korko- ja tuotto-takuun piiriin	"	1665) Ed. Aition ym. toiv.al. n:o 1665 sosiaali- ja lääkintötoimen hallinnon yhdistämisestä	"
1649) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 1649 valtion ja yhteisöjen metsämaiden käyttämisestä pienviljelijäin lisämaiksi ..	"	1666) Ed. Ajon ym. toiv.al. n:o 1666 ammattientarkastuspiiriin perustamisesta Lapin läänin	"
1650) Ed. Väyrysen toiv.al. n:o 1650 metsähallituksen osittaisesta siirtämisestä Rovaniemelle	"	1667) Ed. Ajon ym. toiv.al. n:o 1667 esityksen antamisesta laiksi nuorten avio-parien ja opiskelijain asumistuesta	"
1651) Ed. Väyrysen toiv.al. n:o 1651 metsäntutkimuslaitoksen metsänparannusta selvittävien tutkimusten tehostamisesta	"	1668) Ed. Ajon ym. toiv.al. n:o 1668 metsä- ja uittotyöntekijäin palkka- ja eläkeperusteiden tarkistamisesta	"
1652) Ed. Väyrysen toiv.al. n:o 1652 metsäojituksen raha-avustusten enimmäismäärien korottamisesta	"	1669) Ed. Ajon ym. toiv.al. n:o 1669 sairausvakuutusmaksuista sairauksien ehkäisemiseen ja kuntoutukseen vuosittain osoitettavien varojen prosenttimäärän korottamisesta	"
1653) Ed. Väyrysen toiv.al. n:o 1653 suojametsäalueen käsittelemisestä entistä varovaisemmin	"		

1670) Ed. Ajon ym. toiv.al. n:o 1670 tapaturmavakuutusturvan ulottamisesta valtion työllisyyskursseihin osallistuviin

1671) Ed. Ajon ym. toiv.al. n:o 1671 tukitoimenpiteistä valtion metsätyöntekijäin omatoimiseen rakennustoimintaan kehitysalueilla

1672) Ed. Aleniuksen ym. toiv.al. n:o 1672 kansaneläkkeen tukiosaan vaikuttavien rajatulomäärien kaksinkertaistamisesta

1673) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 1673 maatalousväestön vuosilomakysymyksen järjestämisestä

1674) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1674 eläkeikää lähestymässä olevien henkilöiden olosuhteiden selvittämisestä

1675) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1675 ennen vuotta 1905 syntyneiden yrittäjien saattamisesta yrittäjien eläkelain piiriin

1676) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1676 erityislapsilisän suorittamismahdollisuudesta opintotukea saavien vanhempien lapselle

1677) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1677 lapsiperheiden asumistuen ulottamisesta koskemaan omistusasunnoissa asuvia lapsiperheitä

1678) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1678 lasten päivähoitajien koulutuksen aikaansaamisesta

1679) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1679 lasten päivähoitokysymyksen järjestämisestä

1680) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1680 määrärahasta kodinperustamislainoihin

1681) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1681 pahoinpitelyn uhrien korvausten suorittamisesta valtion varoista

1682) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1682 perhe-eläketurvan tarpeen selvittämisestä eri perhetyyppien kohdalla

1683) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1683 perheenemäntien saattamisesta työeläkelainsäädännön piiriin

1684) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1684 sotainvalidien lisäkoron saantia koskevan lainsäädännön uusimisesta

1685) Ed. Aron ym. toiv.al. n:o 1685 vuokra-asuntojen vuokratukuiden myöntämisestä

Siv.

396

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

1686) Ed. Asunnan ym. toiv.al. n:o 1686 kotiteollisuusjärjestöjen palveluksessa olevien eläketurvasta

1687) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 1687 rintamamiesten vapaaehtoisesta työeläkkeelle siirtymisestä

1688) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 1688 rintamasotilaiden kuntoutustoiminnan aloittamisesta

1689) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 1689 työeläkkeen piiriin oikeuttavan työsuhteen keston lyhentämisestä

1690) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 1690 työvaltaisten yritysten sosiaaliturvamaksurasituksen nousun estämisestä

1691) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 1691 voimistelunopettajien eläkeiän alentamisesta

1692) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 1692 työntekijän oikeusturvan parantamisesta

1693) Ed. Breilinin ym. toiv.al. n:o 1693 korvausasiamiehen toimiston perustamisesta sosiaali- ja terveystieteiden vakuutusosastoon

1694) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 1694 esityksen antamisesta ylimääräisestä eläkkeestä henkilöille, jotka iän vuoksi ovat jääneet työeläkejärjestelmän ulkopuolelle

1695) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 1695 esityksen antamisesta laiksi kansaneläkelain muuttamisesta

1696) Ed. Ehrnroothin ym. toiv.al. n:o 1696 esityksen antamisesta eräiden eläkkeiden tarkistamiseksi

1697) Ed. Ehrnroothin toiv.al. n:o 1697 naisten eläkeiän alentamisesta työsuhte-eläkejärjestelmässä

1698) Ed. Eskelisen ym. toiv.al. n:o 1698 maatalousväestön olosuhteet tuntevan asiantuntijan viran perustamisesta sosiaalhallitukseen

1699) Ed. Eskelisen ym. toiv.al. n:o 1699 sairausvakuutuslain mukaan kuntoutukseen osoitettujen varojen käyttämisestä perheenemäntien kuntoutuslomatoimintaan

1700) Ed. Eskelisen ym. toiv.al. n:o 1700 toimenpiteistä maatalousväestön ja muiden pienyrityksien vuosiloman ja muun vapaa-ajan järjestämiseksi

Siv.

396

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

	Siv.		Siv.
1701) Ed. Eskelisen ym. toiv.al. n:o 1701 toimenpiteistä ylimääräisten sotaläkkeiden myöntämiseksi 55 vuotta nuoremille rintamasotilaille ja rintamaolosuhteissa palvelleille naisille	396	1715) Ed. Haukipuron ym. toiv.al. n:o 1715 aivovauriolasten ja heidän vanhempiensa tukemisesta	396
1702) Ed. Eskmanin ym. toiv.al. n:o 1702 eläkkeensaajan oman työtulon saattamisesta etuoikeutetuksi tuloksi eräissä eläkelaeissa	"	1716) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1716 ammatinvalinnanohjaustoimiston perustamisesta Raahan kaupunkiin	"
1703) Ed. Eskmanin ym. toiv.al. n:o 1703 esityksen antamisesta kodinperustamislainojen kerkotuesta ja valtion takauksesta	"	1717) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1717 kansaneläkelain mukaisten etuuk-sien tiedottamisen tehostamisesta	"
1704) Ed. Forsmanin ym. toiv.al. n:o 1704 kokonaisvaltaisen sosiaalipalvelulain aikaansaamista tutkivan komitean aset-tamisesta	"	1718) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1718 kotona työskentelevien perheen-emäntien sosiaali- ja eläketurvan ajanmu-kaistamisesta	"
1705) Ed. Forsmanin ym. toiv.al. n:o 1705 laitoksista vapautuvien henkilöiden työnsaantimahdollisuuksien tukemistoi-menpiteistä	"	1719) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1719 kuulo- ja näkövammaisten lasten kasvatusneuvojien virkojen perustami-sesta	"
1706) Ed. Forsmanin ym. toiv.al. n:o 1706 työssä käyvien äitien lastenhoidon turvaamisen selvittämisestä lasten sai-raustapauksia silmällä pitäen	"	1720) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1720 nuorten toimentulossa ilmenevien epäkohtien poistamisesta	"
1707) Ed. Forsmanin toiv.al. n:o 1707 työterveyskeskuksen perustamisesta Lap-peenrantaan	"	1721) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1721 päihdyttävien aineiden väärinkäyt-täjien huoltoon tarvittavien koulutusmah-dollisuuksien aikaansaamisesta huolto-työntekijöille	"
1708) Ed. Fribergin ym. toiv.al. n:o 1708 majoitus- ja ravitsemuselinkeino palveluksessa olevien työntekijöiden elä-keiän alentamisesta	"	1722) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1722 rintamavastuualueilla palvelleiden naisten eläkekysymyksen järjestämisestä	"
1709) Ed. Fribergin ym. toiv.al. n:o 1709 prosenttipalkkaisten tarjoilijoiden yli- ja sunnuntaityökorvausten määritte-lemisestä työaikalaissa	"	1723) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 1723 työkyvyttömyyseläketurvan paran-tamisesta	"
1710) Ed. Fribergin ym. toiv.al. n:o 1710 sodanaikaisen kauppalaivastopalvelun sisällyttämisestä rintamasotilaseläke-perusteisiin	"	1724) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 1724 ammatinvalinnanohjauksen tehosta-misesta	"
1711) Ed. Gestrinin ym. toiv.al. n:o 1711 toimenpiteistä Tapaturmavakuutus-laitosten liiton neuvottelukunnan saatta-miseksi lakisääteiseksi	"	1725) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 1725 ammatinvalinnanohjaustoimistojen perustamisesta Espoon kaupunkiin ja Vantaan kauppalaan	"
1712) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 1712 peruseläkkeen korottamisesta	"	1726) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 1726 apukoulutusoisten nuorten työelä-mään sijoittamisen tehostamisesta	"
1713) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 1713 maanviljelijöiden lomakysymyksen järjestämisen kiirehtimisestä	"	1727) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 1727 eläkeikärajan alentamisesta eräissä naisten ammateissa	"
1714) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 1714 linja-autonkuljettajien eläkeiän alen-tamisesta 55 vuoteen	"	1728) Ed. Hetemäen ym. toiv.al. n:o 1728 yksinhuoltajien sosiaali- ja oikeus-turvan parantamisesta	"
		1729) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 1729 toimenpiteistä viikon talviloman sisällyttämiseksi vuosilomalakiin	"
		1730) Ed. Huotarlin ym. toiv.al. n:o 1730 harjoitteluinsinöörien virkojen pe-rustamisesta valtion laitoksiin	"

1731) Ed. Huotarin ym. toiv.al. n:o 1731 sahatukkien vahvuusmittauksen suorittamisesta tukin keskikohdalta
 1732) Ed. Huotarin ym. toiv.al. n:o 1732 valtion ja kuntien virastojen ja laitosten työvoimatarvetta ja tehokkuutta valvovan viranomaisen nimittämisestä lääninhallitukseen
 1733) Ed. Hyvösen ym. toiv.al. n:o 1733 alaikäisyysien yhdenmukaistamisesta huoltoasioissa
 1734) Ed. Hyvösen ym. toiv.al. n:o 1734 kansaneläkkeen vanhuuseläkkeeseen ja vanhuudentukeen oikeuttavien ikärajojen alentamisesta
 1735) Ed. Hyvösen ym. toiv.al. n:o 1735 mielenterveydellisesti vammautuneiden huomioon ottamisesta invalidihuoltolain mukaisessa suojatyöpaikkatoiminnassa
 1736) Ed. Häggblomin ym. toiv.al. n:o 1736 toimenpiteistä merimieseläkelainsäädännön muuttamiseksi
 1737) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 1737 ammatinvalinnanohjaustoimiston perustamisesta Iisalmeen ja Varkauteen
 1738) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 1738 kansaneläkeasioiden käsittelyn nopeuttamisesta
 1739) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 1739 kuntien kustannettavien kansaneläkkeiden tukiosamaksujen poistamisesta kehitysalueiden kunnilta
 1740) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 1740 miespuolisen edunsaajan aseman korjaamisesta yrittäjien ja perhe-eläkelaeissa
 1741) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 1741 oppikoulun opettajien eläkeiän alentamisesta
 1742) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 1742 työnvälitystoimistojen henkilökunnan lisäämisestä erikoisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa
 1743) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 1743 työvoimatutkimusosastojen perustamisesta työvoimapiireihin alueellista työvoimatutkimusta varten
 1744) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 1744 ammatinvalinnanohjaustoimiston perustamisesta Imatran kaupunkiin
 1745) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 1745 ennen 1. 1. 1905 syntyneiden

Siv.

396

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

yrittäjien oikeuttamisesta yrittäjäläkkeeseen

1746) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 1746 asevelvollisten kotiuttamisrahan maksamisesta kaikille varusmiespalveluksesta vapautuville

1747) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 1747 invalidihuoltolain 22 §:n muuttamisesta

1748) Ed. Jaatisen toiv.al. n:o 1748 Jyväskylän ammattikurssikeskuksen Viitasaaren sivuosaston perustamisesta

1749) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 1749 kansalaisten työnteon oikeuden turvaamisesta

1750) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 1750 kansaneläkelaitokselta saatavien vanhusten vuokratulojen rakentamislainojen ehtoihin sisältyvän ikärajan alentamisesta

1751) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 1751 kauppapilaitosten opettajien eläke- ja eroamisiän muuttamisesta

1752) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 1752 raha-automaatti-, raittius- ja veikkausvoittovarojen jakamisen ja käytön valvonnan keskittämisestä sosiaali- ja terveysministeriöön

1753) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 1753 sairausvakuutusmaksuista sairauksien ehkäisemiseen ja kuntoutukseen vuosittain osoitettavien varojen prosenttimäärän korottamisesta

1754) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 1754 työvoimavaltaiten elinkeinojen sosiaaliturvamaksurasituksen helpottamisesta

1755) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 1755 kuntien sosiaaliturvalaitoksen perustamisesta

1756) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 1756 lasten oikeusturvaa koskevan lainsäädännön aikaansaamisesta

1757) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 1757 raskaissa ja kuluttavissa töissä työskentelevien naisten terveyden tutkimuksen järjestämisestä

1758) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 1758 sosiaalilautakunnan yksityiseen hoitokotiin sijoittamien lapsien epätarkeydenmukaisen siirtämisen estämisestä

Siv.

396

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

Siv.	Siv.
1759) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 1759 tutkimuksen suorittamisesta lasten päivähoidon järjestämisestä maaseutukunnissa	1774) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 1774 pienyrittäjien vapauttamisesta työnantajan sosiaaliturvamaksuista
396	396
1760) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 1760 työttömän keski-ikäisen ja vanhemman naistyövoiman uudelleenkouluttamisen tehostamisesta ja suuntaamisesta	1775) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1775 asumistuen saantimahdollisuuden laajentamisesta
„	„
1761) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al. n:o 1761 yksinäisten vanhusten ja eläkeläisten toimeentulosta sairauden tai tapaturman sattuessa	1776) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1776 elatusavun ennakon korottamisesta
„	„
1762) Ed. Junnilan toiv.al. n:o 1762 välittömien verojen huomioon ottamisesta elinkustannusindeksiä laskettaessa	1777) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1777 esityksen valmisteleminen lapsilisien korottamisesta kaksinkertaisiksi
„	„
1763) Ed. Juntumaan ym. toiv.al. n:o 1763 esityksen antamisesta lapsilisälain nojalla suoritettavien etuuksien laajentamiseksi	1778) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1778 invaliidirahan saantimahdollisuuden laajentamisesta ja sen määrän korottamisesta
„	„
1764) Ed. Juntumaan ym. toiv.al. n:o 1764 kansaneläkejärjestelmän kokonaisuudistuksen aikaansaamisesta	1779) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1779 kansaneläkkeen ikärajan alentamisesta
„	„
1765) Ed. Juntumaan ym. toiv.al. n:o 1765 kodittomien alkoholistien huollon järjestämisestä	1780) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1780 kansaneläkkeen tukilisän korottamisesta
„	„
1766) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 1766 erillisen korvauksen suorittamisesta vankileireillä olleille punakaartilaisille ..	1781) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1781 kehitysalueiden sosiaaliturvaa koskevan lain aikaansaamisesta
„	„
1767) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 1767 hoitokotipaikkojen aikaansaamisesta vaikeavammaille	1782) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1782 metsätyömaiden majoitustukikohtien epäkohtien korjaamisesta
„	„
1768) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 1768 invaliidihuoltolain mukaisten valtionapuperusteiden ja -osuuksien yhtenäistämistä	1783) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1783 miesleskien rinnastamisesta naisleskiin perhe-eläkkeen saannissa
„	„
1769) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 1769 korvauksen suorittamisesta sodan ja fasisminvastaisesta toiminnastaan kärsimään joutuneille	1784) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1784 muutosten tekemisestä kotiuttamisrahalakiin
„	„
1770) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 1770 rintamapalvelusvuosien laskemisesta kolminkertaisena työeläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi	1785) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1785 orpojen ja puoliorpojen perhe-eläkkeiden korottamisesta
„	„
1771) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 1771 rintamasotilaseläkelain epäkohtien korjaamisesta	1786) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1786 perhelisän määrän korottamisesta
„	„
1772) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 1772 samanaikaisten palkka- ja eläke-etujen nauttimisen rajoittamisesta	1787) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1787 sairauspäivärahan alarajan korottamisesta ja ylärajan alentamisesta ..
„	„
1773) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 1773 työntekijäedustuksen turvaamisesta valtion yhtiöiden johtokunnissa ja hallintoneuvostoissa	1788) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1788 sotainvalidien elin-, täydennys- ja lisäkoron korottamisesta
„	„
	1789) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1789 työeläkelakien soveltamisalan laajentamisesta
	1790) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1790 työnantajan sosiaaliturvamaksun alentamisesta
	„

	Siv.		Siv.
1791) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1791 valtion tuen takaamisesta kunnille huoltoapulain aiheuttamista rasituksista	396	1806) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 1806 elatusavun ennakon suorittamisperusteiden laajentamisesta	396
1792) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 1792 yksilön tarpeenmukaisen elatuksen ja hoidon selvästä määrittelemisestä huoltoapulaisissa	”	1807) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 1807 elatusavun vähimmäismäärän vahvistamisvaltuuksien antamisesta sosiaalihuoltukselle	”
1793) Ed. Kaipaisen ym. toiv.al. n:o 1793 eräiden sairauksien liittämistä sairausvakuutusasetuksen nojalla kokonaan korvattaviin lääkkeisiin oikeuttavien sairauksien luetteloon	”	1808) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 1808 kansaneläkkeen lapsikorotuksen saattamisesta perhe-eläkelain mukaisen puoli-orvon eläkkeen tasalle	”
1794) Ed. Kaipaisen ym. toiv.al. n:o 1794 kansaneläkejärjestelmän muodostamisesta yleiseksi peruseläkejärjestelmäksi	”	1809) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 1809 kansaneläkkeen lapsikorotuksen tarkistamisesta	”
1795) Ed. Kaipaisen ym. toiv.al. n:o 1795 kunnallisten sosiaalipalvelusten neuvontajärjestelmän luomisesta	”	1810) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 1810 koulukodeista vapautuvien nuorten jälkihuollon järjestämisestä	”
1796) Ed. Kaipaisen ym. toiv.al. n:o 1796 lapsilisen maksatuksen siirtämisestä kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi	”	1811) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 1811 lapsivähennysten korvaamisesta korotetuilla lapsilisillä	”
1797) Ed. Kaipaisen ym. toiv.al. n:o 1797 työntekijäin oman ehdokkaan valitsemisesta valtionenemmistöisten yhtiöiden hallintoneuvostoihin	”	1812) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 1812 perhe-eläkelainsäädännön tai vastaavien järjestelyjen ulottamisesta muihin yksinhuoltajiin kuin leskiin	”
1798) Ed. Kaipaisen ym. toiv.al. n:o 1798 valtion työeläkelaitoksen perustamisesta työeläkkeiden keskittämiseksi	”	1813) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 1813 työntekijäin eläkelain 1 §:ssä mainitun karenssiajan lyhentämisestä	”
1799) Ed. O. Kankaan ym. toiv.al. n:o 1799 määrärahasta valtionavustusta nauttivien kansalaisjärjestöjen eräiden työntekijöiden eläkkeisiin	”	1814) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 1814 yksinäisten perhehuoltajien aseman helpottamisesta	”
1800) Ed. O. Kankaan ym. toiv.al. n:o 1800 syytingin saattamisesta etuoikeutetuksi tuloksi kansaneläkelaisissa ..	”	1815) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 1815 äitiyssuojelua koskevan lainsäädännön uudistamisesta	”
1801) Ed. O. Kankaan ym. toiv.al. n:o 1801 toimenpiteistä perhe-eläkelain muuttamiseksi	”	1816) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 1816 pysyvien työpaikkojen rakentamisesta työllisyysvaroilla kehitysalueille ..	”
1802) Ed. Kantolan ym. toiv.al. n:o 1802 tartunnankantajien saattamisesta työstään eristämisen ajalta sairausvakuutuskorvausten piiriin	”	1817) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 1817 ennakoeläkkeen maksamisesta varsinaisen eläkkeen maksamisen viivästyessä	”
1803) Ed. Karhuvaaran ym. toiv.al. n:o 1803 oppikoulun opettajien eläkeiän alentamisesta	”	1818) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 1818 huoltoapulaisissa säädetytjä kantokykyluokkia vastaavien suhdelukujen muuttamisesta Helsingille ja muille sosiaalihuoltoon runsaasti varoja käyttäville kunnille nykyistä edullisemmiksi ..	”
1804) Ed. Karhuvaaran ym. toiv.al. n:o 1804 osa-aikatyötä koskevan kysymyksen tutkimisesta	”	1819) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 1819 naispuolisten ammattientarkastajien palkkauksen korjaamisesta	”
1805) Ed. Karhuvaaran ym. toiv.al. n:o 1805 valtion perhe-eläkettä nauttivien leskien saattamisesta tasavertaiseen asemaan	”	1820) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 1820 pienyrittäjien luopumiseläkejärjestelmän luomisesta	”

Siv.		Siv.
	1821) Ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 1821 selvityksestä avioeron vaikutuksesta kotona olevan puolison eläkeoikeuteen	
	1822) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 1822 huoltoapulain mukaisen kotipaikka-oikeutensa menettäneiden mielisairaalaista poistettavien henkilöiden huoltoapukäytöksen selvittämisestä	
	1823) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 1823 kansaneläkkeen myöntämisestä hakemuksetta vanhuuseläkkeeseen oikeuteuille	
	1824) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 1824 kasvatusneuvolan asiakkaiden matkakustannusten saattamisesta sairausvakuutuslain nojalla korvattaviksi	
	1825) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 1825 psyykkisistä sairauksista toipuvien asuntola- ja suojatyötoiminnan järjestämisestä	
	1826) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 1826 täristyshalvauksen hoidossa käytetyn levodopa-nimisen lääkkeen saattamisesta sairausvakuutuslain mukaan kokonaan korvattavaksi	
	1827) Ed. Kivistön ym. toiv.al. n:o 1827 invalideittimääritysten muuttamisesta syöpäinvalidien rinnastamiseksi muihin vammaisiin	
	1828) Ed. Kivistön ym. toiv.al. n:o 1828 uudelleenkoulutusammattikurssien järjestämisestä astmainvalideille	
	1829) Ed. Kohtalan ym. toiv.al. n:o 1829 osittaisen kansaneläkkeen suorittamisesta vapausrangaistusta kärsiville kansaneläkeläisille	
	1830) Ed. Kohtalan ym. toiv.al. n:o 1830 sairauden vuoksi työkyvyttömän yrittäjän eläkevakuutusmaksun perimisen keskeyttämisestä	
	1831) Ed. T. M. Koiviston ym. toiv.al. n:o 1831 siirtymisestä yksilökohtaisiin puolison ansiotuloista riippumattomiin kansaneläkkeisiin	
	1832) Ed. T. M. Koiviston ym. toiv.al. n:o 1832 sukeltajain eläkeikärajan yhdenmukaistamisesta	
	1833) Ed. T. M. Koiviston ym. toiv.al. n:o 1833 yksinäisten perheenhuoltajien aseman korjaamisesta	
	1834) Ed. T. M. Koiviston ym. toiv.al. n:o 1834 yritysdemokratian kokeilun	
396	ulottamisesta kaikkiin valtiojohtoisiin yrityksiin sekä virastoihin ja julkisiin laitoksiin	396
	1835) Ed. T. T. Koiviston ym. toiv.al. n:o 1835 invalidihuoltolain kuntoutuspalvelun ulottamisesta kaikkiin vajaa-kuntoisiin	”
	1836) Ed. T. T. Koiviston ym. toiv.al. n:o 1836 TEL-eläkesäätiöiden muuttamisesta eläkekassoiksi	”
	1837) Ed. Koppasen ym. toiv.al. n:o 1837 ilmavoimien lentävään henkilökuntaan kuuluneiden, ns. vanhojen eläkkeensaajien eläketurvan parantamisesta	”
	1838) Ed. Kortesalmen ym. toiv.al. n:o 1838 kehitysvammaisten lasten vanhempien tukemisesta	”
	1839) Ed. Kortesalmen ym. toiv.al. n:o 1839 lasten päiväkotien lisäämisestä	”
	1840) Ed. Kortesalmen ym. toiv.al. n:o 1840 metsätyömiesten eläkeikärajan alentamisesta	”
	1841) Ed. Kortesalmen ym. toiv.al. n:o 1841 suomalaistyövoiman ottamisesta Pääjärven metsätyökeskuksen rakentamiseen lähimmistä rajaseutukunnista	”
	1842) Ed. Kortesalmen ym. toiv.al. n:o 1842 toimenpiteistä vammautuneiden sijoittamiseksi valtion, kuntien ja yksityisten liike- ja teollisuuslaitoksiin	”
	1843) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 1843 avosairaanhoidon palvelujen käyttämisöikeudesta palkattuna työaikana	”
	1844) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 1844 sotilasvammakorvauksissa noudatettavan työkyvyttömyysastemäärityksen arviointiperusteiden tarkistamisesta	”
	1845) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 1845 valtion urakka- ja tuntitöissä työskentelevien eläkeikärajan alentamisesta	”
	1846) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 1846 työttömyyskassapäivärahan jatkuvan maksamisen esteenä olevan kattopäivärajan poistamisesta	”
	1847) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 1847 invalidien ja muiden työkyvyttömiä toimeentulon turvaamisesta	”
	1848) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 1848 määrärahasta kodinperustamislainoja varten	”

	Siv.		Siv.
1849) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 1849 rintamapalvelusvuosien huomioon- ottamisesta eläkkeeseen oikeuttavana pal- velusaikana työsuhte-eläkkeitä määrät- täessä	396	jälle lääkärin määräämään jälkitarkastuk- seen osallistumisen ajalta	396
1850) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 1850 sotilasvammalain nojalla suoritetta- vien korvausten parantamisesta	”	1864) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 1864 pakollista lakisääteistä tapaturma-, liikenne- ja eläkevakuutus toimintaa har- joittavien vakuutuslaitosten siirtämisestä valtion hallintaan	”
1851) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 1851 tapaturmalainsäädännön nojalla suoritettavien korvausten parantamisesta	”	1865) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 1865 perhe-eläkelain sisältämien epäkoh- tien poistamisesta	”
1852) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 1852 kansaneläkettä koskevan maininnan poistamisesta työllisyysasetuksen 9 §:stä	”	1866) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 1866 talonmiesten työajan lyhentämi- sestä	”
1853) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 1853 lainsäädäntötoimenpiteistä eläke- ja sosiaaliturvamaksujen kannon yksinker- taistamiseksi	”	1867) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 1867 työaikalain muuttamisesta arkipy- häviökon lauantain ja arkipyhien aatto- päivien työajan lyhentämiseksi	”
1854) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 1854 sosiaalisen ensiapujärjestelmän luom- misesta	”	1868) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 1868 vajaatyökykyisille maksettavan osa- eläkkeen liittämistä kansan- ja työeläk- keisiin	”
1855) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 1855 sosiaaliturvamaksujen perintäperus- teiden muuttamisesta	”	1869) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 1869 urheilutapaturmavakuutusjärjestel- män luomisesta	”
1856) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 1856 valtion osuuden lisäämisestä yrit- täjäeläkemaksuissa	”	1870) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 1870 ammatinvalinnanohjaustoimistojen perustamisesta Pieksämäelle ja Heino- laan	”
1857) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 1857 kansaneläkelaitoksen piiritoimisto- jen liittämistä sairausvakuutus toimistoi- hin	”	1871) Ed. Laitisen toiv.al. n:o 1871 Itä- ja Pohjois-Suomen nuorisotyöttömyy- den poistamisesta	”
1858) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 1858 rintamapalveluvuosien huomioon- ottamisesta yksityis palveluvuosieläkkeissä	”	1872) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 1872 komitean asettamisesta tutkimaan kuluttajien vaikutusvallan lisäämistä ta- loudellisessa päätöksenteossa	”
1859) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 1859 sotilasvamma-asioissa noudatetta- vien, työkyvyttömyysastemääritysten pohjana olevien perusteiden tarkistami- sesta	”	1873) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 1873 opiskelijoiden työeläketurvan jär- jestämisestä	”
1860) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 1860 työllisyystuen maksamisesta yrit- täjille Oulun ja Lapin lääneissä	”	1874) Ed. Laitisen ym. toiv.al. n:o 1874 työmatkoilla sattuneiden pahoinpi- telyjen ottamisesta lakisääteisen tapatur- mavakuutuksen piiriin	”
1861) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 1861 erorahaston sääntöjen muuttami- sesta	”	1875) Ed. Lankisen ym. toiv.al. n:o 1875 esityksen antamisesta sairausvakuu- tuspäivärahan saattamisesta määräyty- mään sairausvakuutusmaksun perusteella	”
1862) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 1862 kansaneläkkeeseen suoritettavan asumistuen myöntämisen helpottamisesta omakotitaloissaan asuville eläkkeensaa- jille	”	1876) Ed. Lankisen ym. toiv.al. n:o 1876 rintamaolosuhteissa toimineiden naisten oikeudesta rintamasotilastunnuk- seen	”
1863) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 1863 korvauksen maksamisesta työnteki-	”	1877) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 1877 eläkeikärajojen muuttamisesta ny- kyistä joustavammiksi	”

Siv.		Siv.
	1878) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 1878 korjauksen aikaansaamisesta puolustusvoimien eräiden entisten viran tai toimen haltijain leskien perhe-eläkkeisiin	
	1879) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 1879 maatilatalouksien emäntien lomien ja vapaa-aikojen järjestämisestä	
	1880) Ed. Lehmosen ym. toiv.al. n:o 1880 avioero- ja avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten oikeuttamisesta erityislapsilisän saantiin	
	1881) Ed. Lehmosen ym. toiv.al. n:o 1881 esityksen antamisesta laiksi prosenttipalkalla työskentelevien työeläketurvan järjestämisestä	
	1882) Ed. Lehmosen ym. toiv.al. n:o 1882 invalidiryhmien tasaveroisesta kohtelusta huollon myöntämisessä	
	1883) Ed. Lehmosen ym. toiv.al. n:o 1883 liikenne- ja työtapaturmakorvausten saattamisesta samanarvoisiksi sotavammakorvausten kanssa	
	1884) Ed. Lehmosen ym. toiv.al. n:o 1884 sairausvakuutusmaksuista sairauksien ehkäisemiseen ja kuntoutukseen vuosittain osoitettavien varojen prosenttimäärän korottamisesta	
	1885) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 1885 aistivallisten lasten esikoulutuksen järjestelmällisestä toteuttamisesta	
	1886) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 1886 alkoholistien jälkihuollon turvaamisesta perustamalla työleirin luontoisia vastaanottolaitoksia	
	1887) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 1887 automatisoidun teollisuuden työntekijäin työolosuhteiden parantamisesta	
	1888) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 1888 metsätyömiesten eläkeiän alentamisesta	
	1889) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 1889 sotaleskien eläkkeiden korottamisesta	
	1890) Ed. Liedeksen ym. toiv.al. n:o 1890 työntekijäin vähimmäistuntipalkkojen korottamisesta	
	1891) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 1891 kaikkien valtion nykyisten eläkkeensaajien mahdollisuudesta saada eläkkeensä valtion eläkelain (280/66) mukaan	
396	1892) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 1892 tutkimuksesta valtioneuvoston muostamiseksi lakisääteisiä vakuutuksia varten	396
”	1893) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 1893 sairastuneiden kansaneläkeläisten menohelpotuksista	”
”	1894) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 1894 sotilasavustusta koskevien määräysten muuttamisesta	”
”	1895) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 1895 vuosilomalain säännösten muuttamisesta vapaapäivinä tehtävän työn osalta	”
”	1896) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 1896 vuosilomalain loma-ajan palkkaa koskevien säännösten muuttamisesta	”
”	1897) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 1897 määrärahasta kodinperustamislainoihin nuorille aviopareille	”
”	1898) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 1898 määrärahasta rintamaolosuhteissa toimineiden naisten ylimääräisiin sotaläkkeisiin	”
”	1899) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 1899 näkövammaisten invalidien toimeentuloedellytysten parantamisesta	”
”	1900) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 1900 sairauspäivärahan suorittamisesta 65 vuotta täyttäneille	”
”	1901) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 1901 vanhimpien työntekijäryhmien saattamisesta työntekijäin eläkelain piiriin	”
”	1902) Ed. H. Linnan ym. toiv.al. n:o 1902 kunnallisten työlaitosten siirtämisestä valtion haltuun	”
”	1903) Ed. H. Linnan ym. toiv.al. n:o 1903 omistus- ja alivuokralaisasunnoissa asuvien pientuloisten lapsiperheiden saattamisesta asumistuen piiriin	”
”	1904) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o 1904 au-lasten ja heidän äitiensä sosiaalisen turvallisuuden parantamisesta	”
”	1905) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o 1905 taloudellisesti vaikeassa asemassa olevien 55 vuotta nuorempien rintamaveteraanien toimeentulon turvaamisesta	”
”	1906) Ed. L. Linnan ym. toiv.al. n:o 1906 yksinäisten vanhusten huoltosuunnitelman laatimisesta	”
”	1907) Ed. Luja-Vepsän ym. toiv.al. n:o 1907 ammatinvalinnanohjaustoimisto-	

jen perustamisesta Espoon kaupunkiin ja Vantaan kauppalaan

1908) Ed. Luja-Vepsän ym. toiv.al. n:o 1908 avioerolasten ja avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten sosiaalisen turvan lisäämisestä

1909) Ed. Luja-Vepsän ym. toiv.al. n:o 1909 sepelvaltimosairauksien saattamisesta sairausvakuutuslain piiriin

1910) Ed. Luja-Vepsän ym. toiv.al. n:o 1910 syöpäpotilaiden sosiaalisen aseman helpottamisesta

1911) Ed. Luja-Vepsän ym. toiv.al. n:o 1911 toimenpiteistä invalidien asuntokysymyksen järjestämiseksi

1912) Ed. Martikaisen ym. toiv.al. n:o 1912 metsätyöntekijäin eläkeiän alentamisesta

1913) Ed. Martikaisen ym. toiv.al. n:o 1913 valtion suojatyökeskuksen perustamisesta Iisalmen ammattikurssikeskuksen yhteyteen

1914) Ed. Miettisen ym. toiv.al. n:o 1914 ammatinvalinnanohjaustoimistojen perustamisesta Heinolan ja Pieksämäen kaupunkiin

1915) Ed. Miettisen ym. toiv.al. n:o 1915 metsätyövoimapoliittisen ohjelman aikaansaamisesta

1916) Ed. Miettisen ym. toiv.al. n:o 1916 toimenpiteistä Mikkelin työvoimapiiriin perustamiseksi

1917) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 1917 eläkeiän alentamista koskevan tutkimuksen suorittamisesta

1918) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 1918 invalidien asuntojen ja vaikeavammaisten palvelukotien rakentamisesta ..

1919) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 1919 invaliidihuoltolain mukaista huoltoa myönnettäessä käytettävien taloudellisen aseman arviointiperusteiden väljentämisestä

1920) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 1920 määrärahasta Kankaanpään ammatinvalinnanohjaustoimiston toiminnan aloittamista varten

1921) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 1921 riittävän taloudellisen tuen antamisesta epäsosiaalisille valvottaville tarkoitettujen huoltokotien perustamiseen ja ylläpitämiseen

Siv.

396

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

Siv.

396

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

1922) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 1922 sosiaaliturvaa koskevien lakien kordifioimisesta

1923) Ed. Mäen ym. toiv.al. n:o 1923 sotavammaisten eläketurvan tarpeiden huomioon ottamisesta eläkelainsäädännössä

1924) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 1924 ammatinvalinnanohjaustoimistojen perustamisesta Varkauteen ja Suonenjoelle

1925) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 1925 avosairaanhoidon palvelujen maksuttomuudesta sairausvakuutuslain mukaan kokonaan korvattaviin lääkkeisiin oikeutetuille pitkäaikaissairaille

1926) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 1926 eläkelainsäädännön uudistamisesta yhdenvertaisuusperiaatteen toteuttamiseksi

1927) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 1927 kansaneläkkeensaajien asumistuen omavastuuosan poistamisesta sekä asumistuen ja tukilisän saantia rajoittavien tulo- ja omaisuusrajojen korottamisesta ..

1928) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 1928 sosiaaliturvahallinnon yhtenäistämisen ja päätösvalan siirtämismahdollisuuksien selvittämisestä

1929) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 1929 yksinäisten perhehuoltajien ja heidän lastensa sosiaaliturvan lisäämisestä ..

1930) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 1930 lasten päivähoitoa koskevan lainsäädännön aikaansaamisesta

1931) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 1931 lämpimien ruokailuparakkien järjestämisestä metsätyömaille

1932) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 1932 maatalousyrittäjien vuosilomalain aikaansaamisesta

1933) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 1933 sosiaalivirkailijoiden jatkokouluttamisesta

1934) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 1934 työpaikan perustamispalkkion aikaansaamisesta

1935) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 1935 vähävaraisten eläkeläisten virkistystoiminnan tukemisesta

1936) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 1936 kansaneläkelain mukaisen hautaus-

	Siv.		Siv.
avun maksamisesta kuolleen oikeudenomistajille	396	1950) Ed. H. Niskasen ym. toiv.al. n:o 1950 sairaanhoitoon liittyvien apuvälineiden hankintakustannusten korvaamisesta sairausvakuutuslain perusteella	396
1937) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 1937 lapsilisan maksamisesta 18 ikävuo-teen saakka	"	1951) Ed. Paasivuoren ym. toiv.al. n:o 1951 erityistukirahan suorittamisesta eräille kansaneläkeläisille	"
1938) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 1938 metsätyömiesten eläkeiän alentami- sesta 50 vuoteen	"	1952) Ed. Paasivuoren ym. toiv.al. n:o 1952 eräiden henkilöryhmien oikeut- tamisesta perhe-eläkelain mukaista koulu- tustukea vastaavaan tukeen	"
1939) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 1939 pienten ja keskisuurten yritysten työnantajain sosiaaliturvamaksun alenta- misesta	"	1953) Ed. Paasivuoren ym. toiv.al. n:o 1953 kansaneläkeläisvanhusten asu- misolojen parantamisesta	"
1940) Ed. E. Niemisen ym. toiv.al. n:o 1940 yrittäjäeläkelakien eläkevakuu- tussmaksuperusteiden muuttamisesta ...	"	1954) Ed. Paasivuoren ym. toiv.al. n:o 1954 korvausasiamiehen toimiston perustamisesta sosiaali- ja terveysminis- terion yhteyteen	"
1941) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 1941 ammattimaista moottoriajoneu- voliikennettä harjoittavien yrittäjien elä- keiän alentamisesta	"	1955) Ed. Pekkanen ym. toiv.al. n:o 1955 ammatinvalinnanohjauksen lisäämi- stä kehitysalueille	"
1942) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 1942 määrärahasta yritysten sosiaali- kustannusten oikeudenmukaisempaa jaka- mista koskevan tutkimuksen toimittami- seen	"	1956) Ed. Pekkanen ym. toiv.al. n:o 1956 eläkejärjestelmien yhdistämisestä kokonaiseläkejärjestelmäksi	"
1943) Ed. Nikkilän ym. toiv.al. n:o 1943 maatalousväestön loma- ja vapaa- ajan saantimahdollisuuksia tutkivan komi- tean työn kiirehtimisestä	"	1957) Ed. Pekkanen ym. toiv.al. n:o 1957 kansaneläkkeen irrottamisesta paikkakuntakalleusluokituksesta	"
1944) Ed. E. Niskasen ym. toiv.al. n:o 1944 eri eläkejärjestelmiin sisälty- vien työkyvyttömyysmääritelmien yhden- mukaistamisesta	"	1958) Ed. Pekkanen ym. toiv.al. n:o 1958 kehitysalueiden työvoimatukijärjes- telmän aikaansaamisesta	"
1945) Ed. E. Niskasen ym. toiv.al. n:o 1945 määrärahasta tilapäisten toimi- henkilöiden palkkaamiseksi ammatinva- linnanohjauksen Loimaan toimistoon ..	"	1959) Ed. Pekkanen ym. toiv.al. n:o 1959 metsätoissa olevien eläkeiän alen- tamisesta	"
1946) Ed. E. Niskasen ym. toiv.al. n:o 1946 sodanaikaisen reservipalveluk- sen lukemisesta hyväksi eläkeaikana eri eläkejärjestelmissä	"	1960) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1960 kansaneläkkeen maksamisesta rint- masotilaille 55 ikävuodesta alkaen	"
1947) Ed. E. Niskasen ym. toiv.al. n:o 1947 työntekijäin palkkojen maksa- misen turvaamisesta keskeytysvakuutus- järjestelmää laajentamalla	"	1961) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1961 kansaneläkkeen perusosan ja tuki- osan yhdistämisestä kaikille eläkkeensaa- jille maksettavaksi peruseläkkeeksi	"
1948) Ed. H. Niskasen ym. toiv.al. n:o 1948 alle kouluikäisten lasten hoitotuen aikaansaamisesta	"	1962) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1962 kansaneläkkeen perusosan korotta- misesta ja tukiosan saannin helpottami- sesta	"
1949) Ed. H. Niskasen ym. toiv.al. n:o 1949 eläkelaitosten velvoittamisesta korvaamaan eläkkeen hakemiseen liitty- vät kulut	"	1963) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1963 maatalousyrittäjien eläkelain mu- kaisten työtulojen korottamisesta ja va- kuutusmaksujen suorittamisesta valtion varoista	"
		1964) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1964 metsätyömiesten asumistason kohentamisesta	"

	Siv.		Siv.
1965) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1965 sairausvakuutuslain 60 §:n 2 momentin muuttamisesta	396	1979) Ed. Procopén toiv.al. n:o 1979 työeläkelakien muuttamisesta rintamasotilaiden eläke-etujen parantamiseksi	396
1966) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1966 toimenpiteistä majoitustyömaiden lopettamiseksi	"	1980) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 1980 työtulon saattamisesta etuoikeuteksi tuloksi kansaneläkkeen tukieläkettä määrättäessä	"
1967) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 1967 yrittäjien eläkelain mukaisten vakuutusmaksujen maksamisesta valtion varoista	"	1981) Ed. Raatikaisen ym. toiv.al. n:o 1981 kotitaloudessa työskentelevien henkilöiden eläketurvan järjestämisestä ...	"
1968) Ed. Pohjosen ym. toiv.al. n:o 1968 toimenpiteistä selkäydinvammainen sijoittamiseksi valtion ja kuntien palvelukseen	"	1982) Ed. Raatikaisen ym. toiv.al. n:o 1982 lapsilisien korottamista elinkustannusindeksin nousun perusteella koskevan säännöksen muuttamisesta	"
1969) Ed. Pohjosen ym. toiv.al. n:o 1969 toimenpiteistä valtion tienrakennus- ja urakatöissä esiintyneiden palkanmaksu- ym. laiminlyöntien selvittämiseksi ja korjaamiseksi	"	1983) Ed. Rantalan ym. toiv.al. n:o 1983 ammatinvalinnanohjauksen tarkoituksenmukaisesta laajentamisesta	"
1970) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 1970 ammatinvalinnanohjaustoimiston perustamisesta Pieksämäelle ja Varkauteen	"	1984) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1984 kuntien vapauttamisesta kansaneläkkeiden tukiosakustannusten maksamisesta	"
1971) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 1971 kansaneläkkeen tukiosakustannusosuuden enimmäismäärien alentamisesta kuntien taloudellista kantokykyä vastaviksi	"	1985) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1985 luottovakuutusmaksujen puolueettomasta arvioinnista	"
1972) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 1972 Mikkelin työvoimapiirin perustamisesta	"	1986) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1986 työnhakijoiden sijoittamisesta työpaikkoihin ilmoittautumisjärjestyksessä ..	"
1973) Ed. Procopén toiv.al. n:o 1973 oikeudesta maksuttomiin matkoihin ammatinvalinnanohjaustoimistoon eräissä tapauksissa	"	1987) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1987 työntekijäin työturvallisuuden parantamisesta	"
1974) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 1974 myös naispuolisten kansalaisten oikeuttamisesta rintamasotilaseläkkeeseen ..	"	1988) Ed. Rekosen toiv.al. n:o 1988 valtion eläkkeen epäämisestä muiden työnantajien palvelukseen etsiytyiltä puolustuslaitoksen eläkeläisiltä	"
1975) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 1975 mahdollisuuksista helpottaa pitkäaikaissairaiden henkilöiden invalidieläkkeen saantia	"	1989) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1989 vanhainkotien hoitopäivämaksun alentamisesta ja tasaamisesta	"
1976) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 1976 vuoden 1918 sodan veteraanien sisällyttämisestä rintamasotilaseläkelain piiriin	"	1990) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1990 vähimmäiseläkkeen määrästä ja suurimpien eläkkeiden alentamisesta	"
1977) Ed. Procopén toiv.al. n:o 1977 sotainvalidien eläkkeitä koskevan eläkelainsäädännän säännösten muuttamisesta ..	"	1991) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 1991 vähävaraisten ja pienituloisten sairauskustannusten korvaamisesta kokonaisuudessaan sairausvakuutuslain puitteissa ..	"
1978) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 1978 invalidirahaa koskevien määräysten tarkistamisesta	"	1992) Ed. Remeksen ym. toiv.al. n:o 1992 I ja II kantokykyluokkien kuntien vapauttamisesta kansaneläkkeen tukiosakustannuksista	"
	"	1993) Ed. Remeksen ym. toiv.al. n:o 1993 perheensäideille vuosittaisen loman takaavan lomaemäntätöiminnan aikaansaamisesta	"

Siv.		Siv.
	1994) Ed. Remeksen ym. toiv.al. n:o 1994 silmälasij- ja kuulolaittekustannusten korvaamisesta kansaneläkkeen varassa eläville vanhuksille	396
	1995) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 1995 kansanopistojen opettajien eläkkeelle siirtymismahdollisuuden järjestämisestä	"
	1996) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 1996 reumasairaiden invalidirahaa koskevien säännösten tarkistamisesta	"
	1997) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 1997 työntekijäin kuntoutushoidon kustantamisesta työssä ollessa	"
	1998) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 1998 yritysten työntekijäin oikeuksien uudelleen määrittelemisestä	"
	1999) Ed. Rosnellin ym. toiv.al. n:o 1999 äitiysloman jälkeisestä palkkatoimasta lapsenhoitolomasta	"
	2000) Ed. Ruokolan ym. toiv.al. n:o 2000 pysyvän neuvottelukunnan asettamisesta yritysdemokratian toteuttamisen edistämiseksi	"
	2001) Ed. Rytkösen ym. toiv.al. n:o 2001 metsätyöläisten sosiaaliturvan perusteiden tarkistamisesta	"
	2002) Ed. Rytkösen ym. toiv.al. n:o 2002 perhe-eläkkeen saamisesta edunjäntäjän kuolinsyynä olleen alkoholismin ja tuottamuksen estämättä	"
	2003) Ed. Rytkösen ym. toiv.al. n:o 2003 ravintola-alan työntekijöiden eläkkeiden alentamisesta	"
	2004) Ed. Rytkösen ym. toiv.al. n:o 2004 vähimmäiseläkkeen määrästä ja eläkkeiden ylärajan määrittämisestä	"
	2005) Ed. Räsänen ym. toiv.al. n:o 2005 alueellisen työterveyslaitoksen perustamisesta Ouluun	"
	2006) Ed. Räsänen ym. toiv.al. n:o 2006 metsätyöläisten palkkauksen, sosiaaliturvan ja asunto-olojen parantamisesta	"
	2007) Ed. Räsänen ym. toiv.al. n:o 2007 invalidirahalaista muuttamisesta ..	"
	2008) Ed. Räsänen ym. toiv.al. n:o 2008 pakollisen vakuustoittoiminnan keskittämisestä valtion sosiaaliturvalaitoksen hoidettavaksi	"
	2009) Ed. Räsänen ym. toiv.al. n:o 2009 raskaissa ja terveydelle vaarallisissa ammateissa työskentelevien eläkeikärajan alentamisesta	"
	2010) Ed. Räsänen ym. toiv.al. n:o 2010 raskaissa ammateissa toimivien työpäivän lyhentämisestä	"
	2011) Ed. Räsänen ym. toiv.al. n:o 2011 työntekijöiden osallistumisen ja päätäntävällän turvaamisesta yritysten ylimmässä johdossa	"
	2012) Ed. Räsänen toiv.al. n:o 2012 valtion taiteilijaeläkkeiden lisäämisestä ..	"
	2013) Ed. Saaron ym. toiv.al. n:o 2013 vapaahoitosta eläkkeelle siirtymisestä 60-vuotiaana tai sosiaalisin ja terveydellisin perustein 55-vuotiaana	"
	2014) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 2014 lapsen hoitotuen suorittamisesta kaikille sen tarpeessa oleville lapsiryhmille	"
	2015) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 2015 lomittajien palkkaamisesta viljelijäperheille ja yrittäjille	"
	2016) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 2016 maataloudessa työskentelevien naisten eläkeiden alentamisesta	"
	2017) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 2017 rintamasotilaslasien saamista koskevien säännösten muuttamisesta	"
	2018) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 2018 rintamiestunnuksen jakamisesta tasapuolisesti miehille ja naisille	"
	2019) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 2019 sairausvakuutuslain mukaisten sairaanhoito- ja matkakustannusten suorittamisesta samanlaisina kaikille vaakuuteuille	"
	2020) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 2020 taloudellisen tuen antamisesta vaikeuksissa oleville vapaussoittureille	"
	2021) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 2021 sosiaaliturvatoiminnan viran aikaansaamisesta reumapotilaiden huoltotoimintaa varten	"
	2022) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 2022 työntekijäin eläkelain muuttamisesta eläkkeiden perustana olevien palkkatulojen laskemisen osalta	"
	2023) Ed. Salaman ym. toiv.al. n:o 2023 eri eläkejärjestelmien työkyvyttömyysmäärittelyjen yhdenmukaistamisesta ..	"
	2024) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o 2024 ammattimaisen kuorma-autoliiken-	"

	Siv.		Siv.
teen työttömyysrahaston aikaansaami-			
sesta	396	2040) Ed. Salorannan ym. toiv.al. n:o	
2025) Ed. Sallan ym. toiv.al. n:o		2040 kuntien sosiaaliturvalaitoksen pe-	
2025 työttömyyskorvauslain muuttami-		rustamisen selvittämisestä	396
sesta perusturvan laajentamiseksi		2041) Ed. Sandelinin ym. toiv.al. n:o	
2026) Ed. Salmen ym. toiv.al. n:o		2041 invalidien asuntojen erikoisraken-	
2026 menetetyn työansion korvaami-		teista aiheutuvien kustannusten suoritta-	
sesta sairausvakuutuslain nojalla vanhem-		misesta yhteiskunnan varoista	”
mille lapsen sairastuessa		2042) Ed. Sandelinin ym. toiv.al. n:o	
2027) Ed. Salmen ym. toiv.al. n:o		2042 tutkimuksesta eläkkeiden myöntä-	
2027 sairausvakuutuspäivärahan maksa-		misperusteiden tarkistamisesta ja enim-	
misesta tervehtymiseen tai työkyvyttö-		mäisrajan säätämisestä	”
myyseläkkeelle siirtymiseen saakka		2043) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o	
2028) Ed. Salmen ym. toiv.al. n:o		2043 kansaneläkelain 62 §:ssä tarkoite-	
2028 tapaturmakorvausten ulottamisesta		tun valtion ja kuntien välisen osuuden	
koskemaan myös vaatteille ja proteeseille		tarkistamisesta	”
aiheutuneita vahinkoja		2044) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o	
2029) Ed. Salmen ym. toiv.al. n:o		2044 varattomille lapsille jaettavan eri-	
2029 työsopimuslain muuttamisesta ..		tyistuen ja sitä koskevien säännösten	
2030) Ed. Salmen ym. toiv.al. n:o		tarkistamisesta	”
2030 yksityisten työnantajain majoitus-		2045) Ed. Sigfridsin ym. toiv.al. n:o	
työmaiden majoitusolosuhteiden paranta-		2045 kansaneläkkeen tukiosan myöntä-	
misesta		misestä aviopuolisolle samoin perustein	
2031) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o		kuin yksinäisille eläkkeensaajille	”
2031 alennuksesta rautatielippujen hin-		2046) Ed. Sigfridsin ym. toiv.al. n:o	
toihin liikuntavammaisille invalideille ..		2046 eläkkeensaajien työtulon katsomi-	
2032) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o		sesta etuoikeutetuksi tuloksi tukiosaa	
2032 avioeron saaneiden leskien sisällyt-		määrättäessä	”
tämisestä lakisääteisen perhe-eläketurvan		2047) Ed. Sigfridsin ym. toiv.al. n:o	
piiriin		2047 kansakoulunopettajien saattamisesta	
2033) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o 2033		palkkauslain mukaisesti määräytyvien	
lastenseimiä ja valvotun perhepäivähoid-		eläkkeiden osalta samaan asemaan valtion	
on saattamisesta valtionavun piiriin ..		eläkelain mukaan	”
2034) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o 2034		2048) Ed. Sigfridsin ym. toiv.al. n:o	
sotavammaisten eläketurvan järjestämi-		2048 työeläkkeen laskemisperusteiden	
sestä		muuttamisesta	”
2035) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o 2035		2049) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al.	
sotilasvammalain mukaisen elinkoron suo-		n:o 2049 maatalousväestön vuosiloma- ja	
rittamismahdollisuuden palauttamisesta		vapaa-aikakysymyksen järjestämisestä ..	”
eräissä tapauksissa		2050) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al.	
2036) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o 2036		n:o 2050 sotavammaisten vanhuuden-	
äitiusuojelulain aikaansaamisesta		huollon turvaamisesta	”
2037) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o		2051) Ed. Sileäkankaan ym. toiv.al.	
2037 ammatinvalinnanohjauksen kehittä-		n:o 2051 sota- ja sotilasvammaisille	
misestä		myönnettävistä täydentävistä korvaus-	
2038) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o		eduista	”
2038 eräistä valtionvaroista suoritetta-		2052) Ed. Siltasen ym. toiv.al. n:o	
vista eläkkeistä annetun lain muuttami-		2052 erityisjärjestelyistä vammaisten työ-	
sesta		hön sijoittamiseksi	”
2039) Ed. Salolaisen ym. toiv.al. n:o		2053) Ed. Siltasen ym. toiv.al. n:o	
2039 invalidiraha- ja kansaneläkelakien		2053 kotityön saattamisesta työeläke-	
muuttamisesta		turvan piiriin	”

	Siv.		Siv.
2054) Ed. Siltasen ym. toiv.al. n:o 2054 miesleskien oikeuttamisesta leskeneläkkeeseen	396	2069) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 2069 perhe-eläkelain mukaisen eläketurvan ulottamisesta edunjättäjän kanssa yhdessä ilman avioliiton solmimista asuneeseen naiseen ja puolisostaan avioeron saaneeseen naisleskeen	396
2055) Ed. Siltasen ym. toiv.al. n:o 2055 oikeusturvaa lisäävän asiakaspalvelun aikaansaamisesta sosiaaliturvajärjestelmän eri sektoreilla	„	2070) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2070 avioeron saaneiden leskien sisällyttämisestä perhe-eläketurvan piiriin	„
2056) Ed. Siltasen ym. toiv.al. n:o 2056 parkinson-taudin L-dopa-lääkkeen ilmaissaannista	„	2071) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2071 baariapulaisten ansioiden korottamisesta	„
2057) Ed. Siltasen ym. toiv.al. n:o 2057 psoriasis-potilaiden lääkkeiden ja hoitomaksujen korvaamisesta	„	2072) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2072 invalidien elinkorkojen korottamisesta	„
2058) Ed. Siltasen ym. toiv.al. n:o 2058 sairauden, työtapaturman tai pakkolomautuksen johdosta menetetyn työajan huomioon ottamisesta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläkettä määrättäessä	„	2073) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2073 kuntien vapauttamisesta kansaneläkkeen tukiosakustannuksista	„
2059) Ed. Siltasen ym. toiv.al. n:o 2059 sosiaaliturvan palvelupisteverkoston aikaansaamisesta	„	2074) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2074 metsätyömiesten kansaneläkeikärajan alentamisesta	„
2060) Ed. Siltasen ym. toiv.al. n:o 2060 toimenpiteistä työkyvyttömyyden alkamisen ja vanhuuseläkeikärajan välisen ajan saattamisesta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi eräissä tapauksissa	„	2075) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2075 pienviljelijäkotien perheenäitien aseman parantamisesta	„
2061) Ed. Siltasen ym. toiv.al. n:o 2061 työttömyyskorvausta saavien työttömyysajan ottamisesta huomioon työeläkettä laskettaessa	„	2076) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2076 toimenpiteistä sotilasvammalain sairaanhoitoetuisuuksien ulottamisesta muihinkin kuin erityishoitolaitoksiin ..	„
2062) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 2062 esityksen antamisesta sairausvakuutuslain muuttamiseksi	„	2077) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2077 vanhusten ja työkyvyttömiä eläketurvan parantamisesta	„
2063) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 2063 vähätuloisten ryhmien tilanteen kenttätutkimuksesta	„	2078) Ed. I. Suomisen ym. toiv.al. n:o 2078 TEL-järjestelmän soveltamisesta työeläkelakien alaisen maatalousalan pysyviksi tarkoitettujen työsuhteiden vakuutuksissa	„
2064) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 2064 ammatinvalinnanohjaustoimiston perustamisesta Karjaan kauppalaan	„	2079) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 2079 nuorisohotellien perustamisesta kaupunkeihin ja teollisuuslaitosten läheisyyteen	„
2065) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 2065 työehtosopimuslain nykyaikaistamisesta	„	2080) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 2080 ammatinvalinnanohjaustoimiston perustamisesta Nurmekseen	„
2066) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 2066 vanhustenhuoltolain laatimisesta ..	„	2081) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o n:o 2081 perhe-eläkelain ulkopuolelle jääneiden leskien eläketurvan järjestämisestä	„
2067) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 2067 kunnallisen lastenpäivähoidon ja valvotun perhepäivähoidon lisäämisestä ..	„	2082) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o 2082 perheenemäntien sosiaaliturvan puutteellisuuksien korjaamisesta	„
2068) Ed. Sukselaisen toiv.al. n:o 2068 tuloharkinnasta riippumattoman kansaneläkejärjestelmän aikaansaamisesta ..	„	2083) Ed. Tammisen ym. toiv.al. n:o 2083 käsi- ja moottorikäyttöisten inva-	„

lidivaunujen ja pyörätuolien hankkimises-			
ta liikuntavammaisille invalideille	396	2099) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o	
2084) Ed. Tammisen ym. toiv.al. n:o		2099 kuurojen ja sokeiden lasten koulu-	
2084 mieslesken oikeuttamisesta perhe-		matkasaattajille suoritettavasta päivära-	
eläkelain mukaiseen leskeneläkkeeseen..	„	hasta	396
2085) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o		2100) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o	
2085 apukoulutusoisten nuorten aseman	„	2100 rintamapalveluksessa olleiden elä-	
parantamisesta työmarkkinoilla	„	keikärajan alentamisesta	„
2086) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o		2101) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o	
2086 invalidirahan ja kansaneläkkeen	„	2101 Salon ammattikurssikeskuksen toi-	
saannin tekemisestä toisistaan riippumat-	„	mitilojen aikaansaamisesta	„
tomiksi	„	2102) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o	
2087) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o	„	2102 sotilasvammalain mukaisen apuvä-	
2087 synnyttävien äitien lisävastuksista	„	linehuollon täydentämisestä auton tai	
2088) Ed. Tiekson ym. toiv.al. n:o	„	muun moottoriajoneuvon hankintakustan-	
2088 maatalouden harjoittajain lomaky-	„	nusten hyvittämiseksi	„
symystä selvittävän komitean työn kiireh-	„	2103) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o	
tämisestä	„	2103 esityksen antamisesta lasten päivä-	
2089) Ed. Tiilikaisen ym. toiv.al. n:o		hoitolaitosten valtionapuperusteista . . .	„
2089 edustavimpien eläkkeensaajajärjes-	„	2104) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o	
töjen edustuksesta kansaneläkelaitoksen	„	2104 kansaneläkkeen tukiosan korottami-	
hallintoelimissä	„	sesta	„
2090) Ed. Tiilikaisen ym. toiv.al. n:o	„	2105) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o	
2090 kansaneläkkeen asumistukijärjestel-	„	2105 korvausten suorittamisesta sodan-	
män tarkistamisesta	„	ja fascisminvastaisesta toiminnasta kärsi-	
2091) Ed. Tiilikaisen ym. toiv.al. n:o		mään joutuneille	„
2091 kansaneläkkeen tukiosan myöntämi-	„	2106) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o	
sestä puolisoille samansuuruisena kuin	„	2106 sairauden tai työtapaturman johdos-	
vastaavissa tapauksissa yksinäisille hen-	„	ta menetetyt työajan huomioonottami-	
kilöille	„	sesta lyhytaikaisissa työsuhteissa olleiden	
2092) Ed. Tiilikaisen ym. toiv.al. n:o	„	työntekijäin eläkettä määrättäessä	„
2092 työeläkelakien mukaisten eläkkeen	„	2107) Ed. Tuomisen ym. toiv.al. n:o	
perusteena olevan palkan määrittelytapo-	„	2107 yrittäjärekisterin ja vakuutuslakan	
jen kehittämistä	„	aikaansaamisesta	„
2093) Ed. Tiilikaisen ym. toiv.al. n:o		2108) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o	
2093 työeläkelakien ulkopuolelle jäänei-	„	2108 kotiuttamisrahan korottamisesta ja	
den eläkkeiden järjestämisestä	„	sen saannin helpottamisesta	„
2094) Ed. Tiilikaisen ym. toiv.al. n:o		2109) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o	
2094 työeläkelakien yksinkertaistami-	„	2109 metsätöyöjohtajien saattamisesta	
sesta	„	työaikalain piiriin	„
2095) Ed. Tikan ym. toiv.al. n:o		2110) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o	
2095 tapaturmavakuutuslain mukaisen	„	2110 sotilasavustuksen jakamisessa esiin-	
päivärahan korottamisesta	„	tyvien epäkohtien poistamisesta	„
2096) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o		2111) Ed. Veikko Turusen ym. toiv.	
2096 ammatinvalinnanohjaustoimiston	„	al. n:o 2111 lapsiperheiden asumistuesta	
perustamisesta Ämmäsaareen Suomes-	„	annetun lain muuttamisesta	„
salmen kunnassa	„	2112) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o	
2097) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o		2112 sosiaaliturvakustannusten käsi- ja	
2097 ammatinvalinnanohjaustoimiston	„	pienteollisuudelle aiheuttamien kustan-	
perustamisesta Huittisiin	„	nusten kompensoimisesta	„
2098) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o		2113) Ed. Työläjärven ym. toiv.al.	
2098 henkisen alan työttömien ammatti-	„	n:o 2113 holhoojan etuoikeudesta elatus-	
kurssitoiminnan aloittamisesta	„	velvolliselta perittyihin varoihin	„
		2114) Ed. Työläjärven ym. toiv.al. n:o	

Siv.		Siv.
	2114 invalidirahan ja sen edellytyksenä olevan tulon saattamisesta etuoikeutettuun asemaan ja kansaneläkkeestä riippumattomaksi	396
396	2115) Ed. Tähkämaan ym. toiv.al. n:o 2115 kotieläintaloudessa työskentelevien henkilöiden loman ja tilapäisavun saantia koskevasta tutkimuksesta	”
”	2116) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2116 ammattikurssien järjestämisestä työntarvitsijoille	”
”	2117) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2117 ammattientarkastustoiminnan tehostamisesta	”
”	2118) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2118 asumistuen myöntämisestä kansaneläkeläisvanhuksille	”
”	2119) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2119 invalidien opaskoirien elinkustannusten korvaamisesta	”
”	2120) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2120 kansaneläkkeen tukiosaan oikeuttavien työtulorajojen korottamisesta kaksinkertaisiksi	”
”	2121) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2121 lastensuojelulain uudistamisesta ...	”
”	2122) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2122 metsätöyönohtajain saattamisesta työaikalain piiriin	”
”	2123) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2123 pelitoiminnan hallinnon perustamisesta sosiaali- ja terveystieteiden yhteisen	”
”	2124) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2124 sairausvakuutusmaksujen tuoton käyttämisestä entistä suuremmalta osin sairauksien ehkäisemiseen ja kuntouttamiseen	”
”	2125) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2125 sokeaintuotteiden markkinoinnin tukemisesta	”
”	2126) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2126 sokeusrekisterin aikaansaamisesta	”
”	2127) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2127 sukeltajain eläkeikärajan alentamisesta	”
”	2128) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2128 suojatöyötoiminnan aikaansaamisesta	”
”	2129) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2129 virkistys- ja kuntoutuslaitosten käytön tekemisestä mahdolliseksi työssä ollessa	”
”	2130) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 2130 adoptiolapsen ottaville äideille	”
	myönnettävästä palkallisesta virkavapaudesta	396
	2131) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 2131 eläkepäätösten viipymisen estämisestä	”
	2132) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 2132 invalidien ja muiden vammautuneiden kotona suoritettavan kuntoutuksen korvaamisesta sairausvakuutuksen puitteissa	”
	2133) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 2133 kansaneläkkeen ja sairauseläkkeen korottamisesta vähimmäispakkatasolle	”
	2134) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 2134 kansaneläkkeen varassa elävien aseman parantamisesta	”
	2135) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 2135 määrärahasta vanhojen säännösten mukaan eläkettä saavien leskien eläkkeiden korottamiseen	”
	2136) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 2136 sokeitten toimeentulon turvaamisesta	”
	2137) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 2137 tutkijaryhmän asettamisesta tutki- maan sotainvalidikysymykseen liittyvät ongelmat koko laajuudessaan	”
	2138) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 2138 työvoimatukijärjestelmän luomisesta kehitysalueilla	”
	2139) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 2139 valtion työkohteiden lisäämisestä Pohjois-Karjalassa	”
	2140) Ed. Weckmanin ym. toiv.al. n:o 2140 lainsäädännön aikaansaamisesta koululaisten päiväkotihoidotoiminnan järjestämisestä	”
	2141) Ed. Weckmanin ym. toiv.al. n:o 2141 sairausvakuutuspäivärahan karenssiajan poistamisesta ja maksuajan pidentämisestä kolmeksi vuodeksi	”
	2142) Ed. Weckmanin ym. toiv.al. n:o 2142 tuotantokomiteain valtuuksien ja toimialan laajentamisesta	”
	2143) Ed. Weckmanin ym. toiv.al. n:o 2143 työeläkemaksujen rahastoinnin lopettamisesta	”
	2144) Ed. Weckmanin ym. toiv.al. n:o 2144 työnsuojelutoiminnan hallinnon tutkimisesta	”
	2145) Ed. Weckmanin ym. toiv.al. n:o 2145 työterveyslaitoksen valtion hal-	”

	Siv.		Siv.
tuun ottamisesta ja valtion työsuoje-			
laitoksen perustamisesta	396	2162) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
2146) Ed. Weckmanin ym. toiv.al.		n:o 2162 henkivakuutuksen saattami-	
n:o 2146 vakuutusyhtiöiden velvoittami-		sesta etuoikeutetuksi tuloksi kansaneläk-	396
sesta korvaamaan osuutensa lakisääteisten		keen tukiosaa määrättäessä	
vakuutusten perusteella korvattavan sai-		2163) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
raanhoidon kuluista	"	n:o 2163 invalidirahan korottamisesta ..	"
2147) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al.		2164) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
n:o 2147 esityksen antamisesta lasten		n:o 2164 invalidien korvausten nosta-	
päivähoitotuesta	"	misesta hintatason kehityksen mukai-	
2148) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al.		sesti	"
n:o 2148 nuorisoasemien perustamisen		2165) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
ja ylläpidon tukemisesta	"	n:o 2165 invalidirahan maksamisesta kai-	
2149) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al.		kille invalidiammattikoulujen oppilaille	"
n:o 2149 samanpituisen vuosiloman saa-		2166) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
misesta kaikille	"	n:o 2166 kaikkia kansalaisia koskevan	
2150) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.		työttömyysvakuutuslain aikaansaamisesta	"
n:o 2150 ammatinvalinnanohjauksen te-		2167) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
hostamisesta kehitysalueilla	"	n:o 2167 kansaneläkeasioiden käsittelyn	
2151) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.		nopeuttamisesta	"
n:o 2151 ammatinvalinnanohjaustoimis-		2168) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
ton perustamisesta Varkauteen	"	n:o 2168 kansaneläkettä ja työeläkettä	
2152) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.		rajoittavien kohtuuttomuuksien poista-	
n:o 2152 ammattientarkastustoiminnan		misesta	"
tehostamisesta	"	2169) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
2153) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.		n:o 2169 kansaneläkkeen tukilisän korot-	
n:o 2153 asumistuen myöntämisestä		tamisesta	"
asunnon omistajille	"	2170) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
2154) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.		n:o 2170 kansaneläkkeiden ja työeläk-	
n:o 2154 asumistukisäännösten epäkoh-		keiden korottamisesta	"
tien poistamisesta	"	2171) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
2155) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.		n:o 2171 kehitysalueiden työllisyyden pa-	
n:o 2155 asumistukeen oikeutettujen pii-		rantamisesta	"
rin laajentamisesta	"	2172) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
2156) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.		n:o 2172 korvauspäätösten jouduttami-	
n:o 2156 elatusavun ennakon korottami-		sesta	"
sesta	"	2173) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
2157) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.		n:o 2173 kotimaisten muusikkojen työl-	
n:o 2157 eläke- ja korvaussäännösten yh-		lissyyden turvaamisesta	"
denmukaistamisesta	"	2174) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
2158) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.		n:o 2174 kuntien vapauttamisesta kan-	
n:o 2158 eläkeikärajojen alentamisesta		saneläkkeen lisäeläkekustannuksista	"
2159) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.		2175) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
n:o 2159 erorahan edellyttämän palve-		n:o 2175 Kuopion läänin työttömyyden	
lusajan lyhentämisestä	"	poistamisesta	"
2160) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.		2176) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
n:o 2160 esityksen antamisesta yleisestä		n:o 2176 kuorma-autoilijain rasitusten	
ja yhtäläisestä työttömyysvakuutuk-		helpottamisesta työttömyyden aikana ..	"
sesta	"	2177) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
2161) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.		n:o 2177 kuulolaitteiden korvaamisesta	
n:o 2161 hampaanhoito- ja silmälasikus-		eläkeläisille	"
tannusten korvaamisesta yhteiskunnan		2178) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al.	
varoista	"	n:o 2178 laitoshoidokkien päivärahan ja	
		kuukausirahan korottamisesta	"

	Siv.		Siv.
2179) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2179 lapsilisien korottamisesta	396	2195) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2195 sokeiden elinehtojen turvaami- sesta	396
2180) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2180 lapsilisien korottamisesta ja niiden poistamisesta suurituloisilta	„	2196) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2196 sosiaalisen ensiapujärjestelmän aikaansaamisesta	„
2181) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2181 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon kodinperustamislainoihin	„	2197) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2197 sotalesken oikeuttamisesta huoltoeläkkeeseen uuden avioliiton pur- kamisen jälkeen	„
2182) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2182 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon päivärahan maksamiseen siirtotyömaiden työntekijöille	„	2198) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2198 suojatyökeskuksen perustami- sesta Iisalmen kaupunkiin	„
2183) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2183 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon varusmiesten kotiutta- misrahan korottamiseksi	„	2199) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2199 TEL- ja LEL-eläkkeiden korot- tamisesta	„
2184) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2184 lomalaisten poistamisesta työ- voimavahvuudesta	„	2200) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2200 toimenpiteistä invalideja koske- vien puutteellisuuksien korjaamiseksi ..	„
2185) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2185 lääkärinpalkkioiden korvaami- sesta kansaneläkeläisille ja heihin verrat- taville	„	2201) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2201 tuntipalkkalaisten vuosiloma- korvausten maksamisesta loma-ajan ansio- tason mukaisina	„
2186) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2186 maaseudun perheenäitien sään- nöllisestä ja riittävästä vuosilomasta ..	„	2202) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2202 työpaikan ja asunnon varaami- sesta Ruotsista palaaville	„
2187) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2187 maatalouden työaikalain epä- kohtien korjaamisesta	„	2203) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2203 työpaikkojen järjestämisestä Ruotsin suomalaisten palaamisen helpot- tamiseksi	„
2188) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2188 metsäpalkkatarkkailun tehosta- misesta	„	2204) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2204 työturvallisuuden parantami- sesta	„
2189) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2189 metsätyöntekijöiden kansan- eläkeiän alentamisesta	„	2205) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2205 varusmiesten kotiuttamisrahan korottamisesta	„
2190) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2190 metsätyömiesten palkkatason parantamisesta	„	2206) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2206 yksinäisten perhehuoltajien ja heidän lastensa sosiaaliturvan lisäämi- sestä	„
2191) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2191 palveluelinkeinoissa työskente- levien toimeentulon parantamisesta ja turvallisuuden lisäämisestä	„	2207) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2207 ylimääräisten sotaläkkeiden käsittelyn jouduttamisesta	„
2192) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2192 riittävän työeläkkeen maksami- sesta sitä tarvitseville	„	2208) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2208 yrittäjäeläkkeiden maksujen alentamisesta	„
2193) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2193 rintamamiesten työeläke-etujen parantamisesta	„	2209) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2209 yötyöntekijäin aseman ja pal- kan selvittämisestä	„
2194) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2194 siirto- ja metsätyömaiden ma- joitusepäkohtien korjaamisesta	„	2210) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2210 äidinpalkan toteuttamisesta ..	„

	Siv.		Siv.
2211) Ed. H. Westerlundin ym. toiv. al. n:o 2211 vanhustenhuoltoa koskevan lain tarpeen selvittämisestä	396	2226) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2226 samapalkkaisuuden toteuttamisesta	396
2212) Ed. S. Westerlundin ym. toiv. al. n:o 2212 ammatinvalinnanohjaustoit- mistojen lisäämisestä Uudellamaalla	"	2227) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2227 sota- ja siviili-invalidien elinkoron korottamisesta	"
2213) Ed. S. Westerlundin ym. toiv. al. n:o 2213 vanhusten palvelutalotoi- minnan lakisääteisestä tukemisesta	"	2228) Ed. Volotisen ym. toiv.al n:o 2228 sotilasvammalain huoltoeläkeoikeu- den ulottamisesta myös kasvatusvanhem- pia koskevaksi	"
2214) Ed. S. Westerlundin ym. toiv. al. n:o 2214 yrittäjän oikeuttamisesta siirtymään eläkkeelle ennen säädettyä elä- keikää	"	2229) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2229 toimenpiteistä Pohjois-Karjalan työttömyyden poistamiseksi	"
2215) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2215 kansaneläkkeeseen oikeuttavan ikä- rajan alentamisesta naisten osalta synny- tettyjen lasten perusteella	"	2230) Ed. Voutilaisen ym. toiv.al. n:o 2230 eläketurvaa vailla olevien saat- tamisesta työeläkelakien piiriin	"
2216) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2216 maatilatalouksien lomaemäntätöi- minnan järjestämisestä	"	2231) Ed. Voutilaisen ym. toiv.al. n:o 2231 kansaneläkkeen välittömästi maksamisesta pitkäaikaisesti sairastuneelle työntekijälle	"
2217) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2217 rintamasotilaseläkelain epäkohtien poistamisesta	"	2232) Ed. Voutilaisen ym. toiv.al. n:o 2232 kansaneläkeläisten sairauskulu- jen korvaamisesta	"
2218) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2218 yhden sodanaikaisen sotapalvelus- vuoden laskemisesta kahdeksi normaali- vuodeksi työsuhte-eläkelakien vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeitä määrättäessä ..	"	2233) Ed. Voutilaisen ym. toiv.al. n:o 2233 sotilasvammalain mukaisen elin- koron sekä eräiden eläkelakien mukaisten eläke-etuuksien yhteensovittamisessa il- menneiden epäkohtien poistamisesta ...	"
2219) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2219 ylimääräistä sotaeläkettä koskevien hakemusten käsittelyn jouduttamisesta ..	"	2234) Ed. Voutilaisen ym. toiv.al. n:o 2234 sotilasvammalain mukaisen täy- dennyskoron maksamisesta haitta-asteen määrittämisestä riippumatta	"
2220) Ed. Vilponiemen ym. toiv.al. n:o 2220 kodinperustamislainajärjes- telmän uudelleen käyttöönottamisesta ..	"	2235) Ed. Voutilaisen ym. toiv.al. n:o 2235 työkalukorvauksen suorittami- sesta metsätömiehille	"
2221) Ed. Vilponiemen ym. toiv.al. n:o 2221 omistusasunnoissa asuvien monilapsisten perheitten oikeuttamisesta asumistukeen	"	2236) Ed. Väyrysen ym. toiv.al. n:o 2236 sukupolvikierron nopeuttamisesta maatilataloudessa eläke- ym. järjestelyillä ..	"
2222) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2222 kansaneläke- ja sairausvakuutus- organisaation yhdistämisestä	"	2237) Ed. Äärin ym. toiv.al. n:o 2237 esityksen antamisesta kuntien vapautta- miseksi kansaneläkkeen tukiosakustan- nuksista	"
2223) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2223 maataloustyöntekijäin työajan ly- hentämisestä teollisuus- ja muiden vastaa- vien työntekijäryhmien tasolle	"	2238) Ed. Äärin toiv.al. n:o 2238 lainsäädännön kehittämistä työntekijäin kroonisten sairauksien ennaltaehkäisyn te- hostamiseksi	"
2224) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2224 myymälänhoitajien, konttori-, liike- ja sairaala-apulaisten palkka- ja sosiaali- etujen parantamisesta	"	2239) Ed. Äärin ym. toiv.al. n:o 2239 säännöllisten lääkärintarkastusten sekä eh- käisevän laitoshoitajärjestelmän sisältävän terveystuotoiminnan aikaansaamises- ta	"
2225) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2225 rintamamieseläkkeen jättämisestä huomioon ottamatta muuta eläkettä mää- rittäessä	"	2240) Ed. Äärin ym. toiv.al. n:o 2240 viisipäiväiseen työviikkoon siirtymisen	"

Siv.		Siv.
	korvaamisesta ja lakisääteisen lomittaja-järjestelmän aikaansaamisesta maatalousväestölle ja muille pienyrittäjille	
396	2241) Ed. Ahteen ym. toiv.al. n:o 2241 yhdyntien aikaansaamisesta Ranuan kirkonkylän ja Oijärven välille	
	2242) Ed. Ahosen ym. toiv.al. n:o 2242 maantien rakentamisesta Jokelasta Paanalansaaren kautta Kupariin Laukaan ja Hankasalmen kunnissa	
	2243) Ed. Ahosen ym. toiv.al. n:o 2243 maantien rakentamisesta Vesannolta Pängätsalon, Patasalon ja Iitsalon saarten kautta Konginkankaalle	
	2244) Ed. Ahosen ym. toiv.al. n:o 2244 Jämsänkosken—Saakosken maantien rakennustöiden aloittamisesta	
	2245) Ed. Ahosen ym. toiv.al. n:o 2245 Peltosalmen—Pihtiputaan—Pietarsaaren maantien rakentamisesta	
	2246) Ed. Ahosen ym. toiv.al. n:o 2246 tiemestarin tukikohdan rakentamisesta Multian kuntaan	
	2247) Ed. Ajon ym. toiv.al. n:o 2247 Ranuan—Rovaniemen tien sekä Kemi-joen itäpuolisen Kemin—Rovaniemen tien rakentamisen loppuunsaattamisesta Rovaniemellä	
	2248) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 2248 Honkajoen—Kankaanpään—Vammalan tien rakentamisen kiiressä	
	2249) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 2249 Honkajoen—Kauhajoen tieyhteyden parantamisesta	
	2250) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 2250 Lavian keskustaajaman uusien maanteiden rakentamisesta	
	2251) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 2251 määrärahaa Honkilahden—Mannilan—Mestilän maantien parantamissuunnitelman toteuttamiseksi	
	2252) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 2252 määrärahaa Mäntyluodon sataman aallonmurtajan rakentamiseen	
	2253) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 2253 Porin pohjoisen satamatien rakentamisen aloittamisesta	
	2254) Ed. Antilan ym. toiv.al. n:o 2254 tiekorvausten maksatusten nopeuttamisesta	
	2255) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2255 Alajärven Kurejoen ja Kuortaneen	
	Ruonan välisen maantien öljysorastamisesta	396
	2256) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2256 Hakomäen—Virtalan—Rasinperän maantien parantamisesta	”
	2257) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2257 Hoiskon—Soinin maantien perusparantamisesta	”
	2258) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2258 huomattavaa liikenteellistä merkitystä omaavien kunnan- ja yksityisteiden muuttamisesta paikallisteiksi	”
	2259) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2259 kantatien n:o 66 rakentamisesta välillä Alavus—Virrat	”
	2260) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2260 kuntien ja tienhoitokuntien yksityistierasitusten keventämisestä	”
	2261) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2261 maantien perusparantamisesta Peräseinäjoen Luomankylästä Juupakylän kautta Alavuden Sapsalammille	”
	2262) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2262 tiepiirien kunnossapitomäärärahojen lisäämisestä	”
	2263) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2263 ensiaputaidon lisäämisestä autonkuljettajaopetukseen ja kuljettajatutkinto-vaatimuksiin	”
	2264) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2264 kantatien n:o 66 rakentamisesta välillä Huikko—Virrat	”
	2265) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2265 Kautun Vuolteen sillan rakentamisesta Ruovedellä	”
	2266) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2266 määrärahaa Ruovedeltä Vilppulaan johtavan maantien parantamiseksi	”
	2267) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2267 Ruoveden—Kurun maantien sisällyttämisestä teiden rakennusohjelmiin ..	”
	2268) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2268 sillan rakentamisesta Syvinkisalmen yli	”
	2269) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2269 tutkimuksesta yhdyntien rakentamiseksi Ruoveden kunnan Muroleen kylästä Teiskon kunnan Kapeen kylään	”
	2270) Ed. Asunmaan ym. toiv.al. n:o 2270 yksityisteiden valtionavustusten korottamisesta	”
	2271) Ed. Björklundin ym. toiv.al. n:o 2271 määrärahaa Vaasan—Kors-	

	Siv.		Siv.
näsin—Teuvan tien valmiiksi rakentamista varten	396	2287) Ed. Eskmanin toiv.al. n:o 2287 uuden sillan rakentamisesta Kokemäenjoen yli Harjavallan kauppalassa	396
2272) Ed. Borgin ym. toiv.al. n:o 2272 kuljettajatuokinnon ajokoeajan lisäämisestä	"	2288) Ed. Forsmanin toiv.al. n:o 2288 Imatran—Lappeenrannan moottoritien rakentamisen aloittamisesta	"
2273) Ed. Borgin toiv.al. n:o 2273 Pälkäneen—Luopioisten tien suunnittelun kiirehtimisestä	"	2289) Ed. Forsmanin ym. toiv.al. n:o 2289 Lappeenrannan lentokentän toimintaolosuhteiden parantamisesta	"
2274) Ed. Borgin toiv.al. n:o 2274 Ruoveden—Kurun maantien parantamisen suunnittelusta	"	2290) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 2290 kalastussataman rakentamisesta Koivulahden Petsmoon	"
2275) Ed. Borgin toiv.al. n:o 2275 varalaskupaikkojen rakentamisesta kevytkoneliikenteen tarpeita vastaaviksi	"	2291) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 2291 Kanäsin ja Monäsin sataman välisen tien rakentamisesta Munsalassa	"
2276) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 2276 eräiden Turunmaan ja Ahvenanmaan saaristokuntien saattamisesta yhdysalusliikenteen piiriin	"	2292) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 2292 Luodon saariston väylien parantamisesta	"
2277) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 2277 Halikon—Angelniemen—Kemiön kk maantieosuuden perusparantamisesta	"	2293) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 2293 Kruunupyyn—Merijärven välisen tien rakentamisen aloittamisesta	"
2278) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 2278 Halikon kunnan keskustan jalkakäytävien rakentamisesta	"	2294) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 2294 Vöyrin keskustan ja Kaitsorin välisen tien rakennustyön aloittamisesta	"
2279) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 2279 Helsingin—Espoon—Lohjan—Salon—Turun ratasuunnan tutkimisesta	"	2295) Ed. Granvikin ym. toiv.al. n:o 2295 Oravaisten ja Jepuan välisen osuuden tietöiden loppuun saattamisesta	"
2280) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 2280 kaava-alueiden valtakunnallista liikennettä välittävien ohikulkuteiden rakennuskustannusten jakoperusteiden muuttamisesta	"	2296) Ed. Haukipuron ym. toiv.al. n:o 2296 kalasataman rakentamisesta Pyhäjokisuuhun	"
2281) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 2281 Marttilan—Niitynpään tieosuuden rakentamisesta	"	2297) Ed. Haukipuron ym. toiv.al. n:o 2297 Pyhäjokisuun ruoppaamisesta	"
2282) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 2282 Perniön Ylönkylän—Taalintehtaan tieosuuden rakentamisesta	"	2298) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 2298 Jurmun—Kariniemen tien kunnostustöiden aloittamisesta	"
2283) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 2283 Salon ohikulkutien rakentamistyön aloittamisesta	"	2299) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 2299 Kuusamon—Rovaniemen tien perusparannustöiden aloittamisesta välillä viitostien risteys—Pekkalen sillat	"
2284) Ed. Eskelisen ym. toiv.al. n:o 2284 Käämelahden—Koivusaaren—Hamulan yksityistien muuttamisesta paikallistieksi	"	2300) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 2300 lentokoneiden korjaus- ja huolto-toiminnasta Oulun lentokentällä	"
2285) Ed. Eskelisen ym. toiv.al. n:o 2285 Mustanvirran sillan rakentamisesta Maaningan kunnassa	"	2301) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 2301 posti- ja lennätinkonttorin toimitalon rakentamisesta Pudasjärvelle	"
2286) Ed. Eskelisen ym. toiv.al. n:o 2286 Siilinjärven—Kaskisten rautatie-suunnitelman valmistamisesta	"	2302) Ed. Hokkasen ym. toiv.al. n:o 2302 jakeliikenteen ja ammattimaisen kuorma-autoliikenteen häiriöttömän sujumisen aikaansaamisesta kaupunkiliikenteessä	"
		2303) Ed. Hokkasen ym. toiv.al. n:o 2303 liikennelentokoneiden perushuol-	

	Siv.		Siv.
toon tarvittavien koneiden hankkimisesta	396	2320) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 2320 määrärahasta Lemin kk—Iitiän maantien peruskorjausta varten	396
2304) Ed. Huotarın ym. toiv.al. n:o 2304 automaattisen puhelin- ja telexliikenteen aikaansaamisesta Kymen läänissä	"	2321) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 2321 määrärahasta TVH:n tukikohdan rakentamiseksi Ylämaalle	"
2305) Ed. Huotarın ym. toiv.al. n:o 2305 Elimäen—Ruotsinpyhtään runkotiien rakentamisesta	"	2322) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 2322 määrärahasta Utin lentokentän kiitoratojen päällystämiseen	"
2306) Ed. Huotarın ym. toiv.al. n:o 2306 Taavetin—Miehikkälän—Virojoen maantien uudelleen rakentamisesta	"	2323) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 2323 määrärahasta Virojoen—Kouvolan maantiesuunnan tutkimiseen	"
2307) Ed. Huotarın ym. toiv.al. n:o 2307 Vainikkalan—Kasukkalan tieosuuden uudelleen rakentamisesta	"	2324) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 2324 Penttilän maantien kestopäällystämistä Joutsenon kunnassa	"
2308) Ed. Hykkälän ym. toiv.al. n:o 2308 Keiteleen—Päijänteen kanavaväylän rakentamisesta	"	2325) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 2325 poikittaistieyhteyden rakentamisesta välillä Ahola—Vesikkola—Ravattila—Partala	"
2309) Ed. Hyvösen ym. toiv.al. n:o 2309 Malmin lentokentän alueen luovuttamisesta asuntoalueena käytettäväksi ..	"	2326) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 2326 Simpeleen—Särkilahden tien rakentamisesta	"
2310) Ed. Häikiön ym. toiv.al. n:o 2310 merenkulkupiirin keskuspaikan sijoittamisesta Kuopioon	"	2327) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 2327 Vainikkalan—Kolon maantien rakentamisesta	"
2311) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 2311 Hirvikosken sillan rakentamisesta Pyhtään kunnassa	"	2328) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 2328 Keuruun—Multian—Pylkönmäen—Karstulan tiehankkeen toteuttamisesta ..	"
2312) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 2312 Imatran autokatsastuskonttorin rakentamisesta	"	2329) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 2329 kuorma-autojen akselipainojen korottamisesta	"
2313) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 2313 Jaalan kk—Mäntyharjun maantien parantamisesta	"	2330) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 2330 määrärahasta tiemestaripiirien tukikohtien tonttivarauksiin ja tukikohtien rakentamiseen	"
2314) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 2314 Karhulan—Anjalan maantien parantamisesta	"	2331) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 2331 Pylkönmäen—Kolkkanlahden paikallisten perusparantamisesta	"
2315) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 2315 Karhulan—Haminan maantien rakentamisesta	"	2332) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 2332 Suolahden—Sumiaisten maantien kuntoonsaattamisesta	"
2316) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 2316 Kymen lentokentän kunnostamisesta siviililentoliikennettä varten ..	"	2333) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 2333 yksityistiemäärärahojen lisäämisestä ..	"
2317) Ed. Häkämiehen toiv.al. n:o 2317 Lappeenrannan—Imatran moottoritien suunnittelemisesta	"	2334) Ed. Härkösen ym. toiv.al. n:o 2334 yleisten teiden tehostettuun kunnossapitoon osoitetun määrärahan lisäämisestä	"
2318) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 2318 Luumäen saamisesta puhelin-automatisoinnin piiriin	"	2335) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o 2335 ammattimaisen kuorma-autoliikenteen työllisyyden parantamisesta	"
2319) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 2319 määrärahasta Kopin paikallistien kunnostamiseksi Taipalsaaren kunnassa	"	2336) Ed. Jaatisen toiv.al. n:o 2336 Kalliokylän—Sammaliston yksityisten rakentamisesta paikallistieksi	"

2337) Ed. Jaatisen toiv.al. n:o 2337
Keljon—Vaajakosken moottoritieväylän
tutkimisesta Jyväskylän kaupungissa ..

2338) Ed. Jaatisen toiv.al. n:o 2338
Keuruun—Multian—Timpersuntin—Kars-
tulan tien tutkimisesta ja suunnittelusta

2339) Ed. Jaatisen toiv.al. n:o 2339
Korpilahden kunnassa sijaitsevan Kärkis-
tensalmen sillan rakentamisesta

2340) Ed. Jaatisen ym. toiv.al. n:o
2340 kuorma-autojen akseli- ja telipaino-
rajan korottamisesta

2341) Ed. Jaatisen toiv.al. n:o 2341
määrärahaista Juokslahden paikallistien
rakentamiseen maantiekseksi

2342) Ed. Jaatisen toiv.al. n:o 2342
määrärahaista Jyväskylän autokatsastus-
aseman tontin ostamiseen

2343) Ed. Jaatisen toiv.al. n:o 2343
Vaasan—Kuopion maantien rakentamisen
jatkamisesta Viitasaarelta

2344) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o
2344 kantatien n:o 81 peruskorjaami-
sista välillä Posio—Juotas

2345) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o
2345 lentokentän rakentamisesta Länsi-
Lapin alueelle

2346) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o
2346 Mourusalmen sillan rakentamisesta
kantatiellä n:o 81

2347) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o
2347 paikallistien rakentamisesta Niesin
ja Unarin välille Rovaniemen maalaiskun-
nassa

2348) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o
2348 paikallistien rakentamisesta Norva-
järven ja Kuoksajärven välille Rovanie-
men maalaiskunnassa

2349) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o
2349 paikallistien rakentamisesta Nuas-
järven ja Rattosjärven välille Pellon kun-
nassa

2350) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o
2350 Perunkajärven—Suopajärven pai-
kallistien rakentamisesta Rovaniemen
maalaiskunnassa

2351) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o
2351 perusparannustyön toteuttamisesta
ja Lehtosalmen sillan rakentamisesta Kem-
ijärven Isokylän ja Peräposion välisellä
maantiellä

Siv.

396

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

2352) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o
2352 sillan rakentamisesta Muonionjoen
yli Kolarin kunnan kohdalta

2353) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o
2353 sillan rakentamisesta Ounasjoen yli
Kittilän kunnan Könkään kylässä

2354) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o
2354 Tolosen—Meltauksen maantien ra-
kentamisesta Ounasjoen länsipuolelle Ro-
vaniemen maalaiskunnassa

2355) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o
2355 valtatie 5:n peruskorjaamisesta vä-
lillä Kuusamo—Kemijärven kunnan
Joutsijärvi

2356) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al.
n:o 2356 Maskun—Nousiaisten alueen
tieyhteyksien järjestämisestä

2357) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al.
n:o 2357 Marttilan—Yläneen tien ra-
kentamisesta

2358) Ed. A.-L. Jokisen ym. toiv.al.
n:o 2358 uuden sähköistetyin rautatien
rakentamisesta välille Helsinki—Turku

2359) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o
2359 määrärahaista Hovinsaaren ratapi-
han laskuraitteiden jatkamiseen

2360) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o
2360 määrärahaista Anjalan—Inkeroisten
maantien parantamiseen

2361) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o
2361 määrärahaista Korian—Ummeljoen
—Anjalan maantien parantamiseen

2362) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o
2362 määrärahaista Kouvolan—Myllykos-
ken tieyhteyden parantamiseen välillä
Jokisilta—Myllykoski

2363) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o
2363 määrärahaista Kouvolan ratapihan
laajentamiseen

2364) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o
2364 määrärahaista Lappeenrannan—Tai-
palsaaren maantien parantamiseen

2365) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o
2365 määrärahaista Lemm—Lappeenran-
nan tien rakentamiseen

2366) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o
2366 määrärahaista tiicosuukien Kuusan-
koski—Lyöttälä—Iitti kk—Kimola—
Vuolenkoski parantamiseen

2367) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o
2367 määrärahaista maantien rakentami-
seen valtatieltä n:o 15 Käähälään Val-
kealan kunnassa

”

Siv.

396

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

	Siv.		Siv.
2368) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 2368 määrärahaista valtatie n:o 6 parantamiseen Korian rakennuskaava-alueella	396	2383) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 2383 määrärahaista Vammalan—Putajan tien peruskorjaus- ja kestopäällystystöiden aloittamiseen	396
2369) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 2369 määrärahaista valtatie n:o 7 parantamiseen välillä Karhula—Hamina ..	„	2384) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 2384 rautateitse tapahtuvan henkilöliikenteen aloittamisesta välillä Pori—Mäntyluoto	„
2370) Ed. Junnilan toiv.al. n:o 2370 Honkilahden—Mestilän—Euran maantien parantamisesta	„	2385) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 2385 sillan rakentamisesta Kokemäenjoen yli Harjavallan kauppalassa	„
2371) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 2371 Heittolan—Viljakkalan maantien saattamisesta tehostetun kunnossapidon alaiseksi	„	2386) Ed. Kaarnan ym. toiv.al. n:o 2386 maantien rakentamisesta Lappeenrannasta Haapajärven, Vainikkalan ja Rikkilän kautta Vaalimaan—Lappeenrannan maantielle	„
2372) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 2372 Honkilahden—Mestilän tien rakennussuunnitelman toteuttamisesta	„	2387) Ed. Kaarnan ym. toiv.al. n:o 2387 maantien rakentamisesta Lemin kirkolta Iitiän kylän kautta valtatielle 13 ..	„
2373) Ed. Juvelan toiv.al. n:o 2373 Kajakulmasta Raumalle suuntautuvan suojaisen saaristoväylän suunnitteluvaiheen nopeuttamisesta	„	2388) Ed. Kaarnan ym. toiv.al. n:o 2388 maantien rakentamisesta Pulsan asemalta Luumäelle valtatielle n:o 6	„
2374) Ed. Juvelan toiv.al. n:o 2374 Karvian—Parkanon maantien tehostetusta kunnossapidosta	„	2389) Ed. Kaarnan ym. toiv.al. n:o 2389 maantien rakentamisesta Savitaipaleen kirkolta Partakosken kautta Kauriansalmelle valtatielle n:o 13	„
2375) Ed. Juvelan toiv.al. n:o 2375 Kovelahden—Lapinnevan tien rakentamisesta	„	2390) Ed. Kaarnan ym. toiv.al. n:o 2390 maantien rakentamisesta Savitaipaleen kirkolta Taipalsaarelle	„
2376) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 2376 Panelian—Irjanteen tieyhteyden parantamisesta	„	2391) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2391 Heinäveden kk—Sapun tieosuuden rakentamisesta	„
2377) Ed. Juvelan toiv.al. n:o 2377 Parkanon—Kurun maantien tehostetusta kunnossapidosta	„	2392) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2392 Heinävedellä olevan Suurmäen—Papinniemen—kantatie 70:n yksityistien ottamisesta paikallistieksi	„
2378) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 2378 Uudenkaupungin—Kiukaisten ja Uudenkaupungin—Rauman ratasuuntavaihtoehtojen kokonaistaloudellisesta tutkimuksesta	„	2393) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2393 Kangaslammin kirkonkylän ja kantatie 70:n välisen tieosuuden parantamisesta	„
2379) Ed. Juvelan ym. toiv.al. n:o 2379 yhdyntien rakentamisesta Harjavallan—Euran tieltä Porin—Tampereen tielle	„	2394) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2394 Kaskiin—Sairalanmäen tieosuuden parantamisesta	„
2380) Ed. Järvenpään toiv.al. n:o 2380 Kuvaskankaan—Koittankosken—Päntäneen maantien rakentamisesta	„	2395) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2395 kaukovalintaisen puhelin- ja telex-keskuksen saamisesta Mäntyharjun asemataajamaan	„
2381) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 2381 määrärahaista avustukseksi Porin kaupungille Linnansillan rakentamiseen valtatiellä n:o 8	„	2396) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2396 Kultakiven—Särkilahden maantien uudelleen rakentamisesta	„
2382) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 2382 määrärahaista Punkalaitumen—Vammalan tien peruskorjaus- ja päällystystöiden jatkamiseen	„	2397) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2397 Kyrsyän—Mäntysen—Paatelan	

	Siv.		Siv.
yksityistien ottamisesta paikallistieksi Sulkavan ja Juvan kunnissa	396	2413) Ed. Knuuttilan ym. toiv.al. n:o 2413 määrärahasta avustukseksi yksityisten tekemistä varten	396
2398) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2398 Mäntyharjun asemataajaman ja runkotie 15:n välisen tieosuuden parantamisesta	"	2414) Ed. Knuuttilan ym. toiv.al. n:o 2414 määrärahojen varaamisesta tiemestaripiirien tukikohtaverkon saattamiseksi tarvetta vastaavaksi	"
2399) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2399 Naarajärven lentokentän kunnostamisesta	"	2415) Ed. Knuuttilan ym. toiv.al. n:o 2415 suunnitelman laatimisesta Kolhon—Haapamäen maantien rakentamiseksi	"
2400) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2400 Pieksämäen asemarakennuksen rakentamisesta	"	2416) Ed. Knuuttilan ym. toiv.al. n:o 2416 toimenpiteistä liikenneturvallisuu- den parantamiseksi	"
2401) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2401 Saimaan kanavan kanavamaksujen alentamisesta	"	2417) Ed. Kohtalan ym. toiv.al. n:o 2417 valtion tieviranomaisten velvoittamisesta huolehtimaan kaupunki- ja taa- jama-alueilla sijaitsevien moottoriteiden valaistuslaitteiden rakentamisesta ja kun- nossapidosta	"
2402) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2402 Tuliniemen paikallistien raken- tamisesta Haukivuorella	"	2418) Ed. Koppasen ym. toiv.al. n:o 2418 heijastinten määräämisestä pakolli- seksi jalankulkijoille	"
2403) Ed. Kainulaisen ym. toiv.al. n:o 2403 Virtasalmen—Lahnalahden tien parantamisesta	"	2419) Ed. Koppasen ym. toiv.al. n:o 2419 matkustusajan lyhentämisestä Käsi- varren Lappiin	"
2404) Ed. O. Kankaan ym. toiv.al. n:o 2404 yksityisteitten kustannuksiin myönnettävien valtionavustusten korotta- misesta	"	2420) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 2420 Iin ja Yli-Iin välisen maantien leventämisestä ja oikaisemisesta	"
2405) Ed. Aino Karjalaisen toiv.al. n:o 2405 Parkkilan—Naamankajärven paikallistien rakentamisesta	"	2421) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 2421 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Kuusamon lentopaikan kunnostamiseen	"
2406) Ed. Karkisen toiv.al. n:o 2406 ajoluvan peruuttamista koskevien sään- nösten uudistamisesta	"	2422) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 2422 maantien rakentamisesta Poi- julan—Rytinginsalmen maantiestä Taival- kosken Virkkuseen	"
2407) Ed. Karpolan ym. toiv.al. n:o 2407 tien rakentamisesta Onkamosta Vie- simon kautta Koveroon	"	2423) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 2423 maantien rakentamisesta välille Kipinä—Ypykkäjärvi—Rovaniemen maan- tie	"
2408) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 2408 määrärahasta Vaasan kaupparkei- koululle Merenkurkun maayhteyden lii- kennetaloudellista ja teknistä tutkimusta varten	"	2424) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 2424 paikallisteiden rakentamisesta kunnille tulevan osuuden muuttamisesta pitkäaikaiseksi valtionlainaksi	"
2409) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 2409 määrärahasta valtatie n:o 3 suun- nitteluun moottoritieksi välillä Vaasan vanha satama—Porintien risteys	"	2425) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 2425 paikallistien rakentamisesta Pudasjärven Korpiselta Puolangan Siika- järvelle	"
2410) Ed. Knuuttilan ym. toiv.al. n:o 2410 Keuruun—Ähtärin maantien paran- tamisesta Keuruun kunnan alueella	"	2426) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 2426 paikallistien rakentamisesta Utajärven Olvasjärveltä Pudasjärven Vii- nikoskelle	"
2411) Ed. Knuuttilan ym. toiv.al. n:o 2411 liikenneturvallisuustoimiston perus- tamisesta liikenneministeriöön	"		
2412) Ed. Knuuttilan ym. toiv.al. n:o 2412 merenkulkuhallituksen siirtämisestä liikenneministeriön alaisuuteen	"		

2427) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 2427 Pohjois-Suomen rautatieliikenteen tehostamisesta

2428) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 2428 puhelin- ja telex-maksujen etäsyyshaitan poistamisesta

2429) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 2429 tien rakentamisesta Pudasjärven Honkavaarasta Korentokankaan—Puolangan maantielle

2430) Ed. Korttesalmen ym. toiv.al. n:o 2430 Utajärven ja Vaalan välisen ns. Keisarintien rakentamisesta

2431) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 2431 Aavasaksan—Mellajärven—Muurolan maantien peruskorjaamisesta

2432) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 2432 kantatien n:o 79 uudistamisesta välillä Muonion kk—Jerisjärvi

2433) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 2433 moottorikelkkoja koskevien määräysten sisällyttämisestä tieliikenne-, ulkoilu- ja luonnonsuojelulakiin

2434) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 2434 Muonionjoen yli johtavan sillan rakentamisesta Kolarissa

2435) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 2435 Nunnasen—Lisman—Repojen tien aikaansaamisesta

2436) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 2436 polkutien aikaansaamisesta Muotkajärveltä Suonttajärvelle Enontekiön kunnassa

2437) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 2437 Ratasjärven lännenpuolen—Kantomaanpään paikallistien tehostetusta kunnossapidosta

2438) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 2438 Saukkoriipin—Meltauksen maantien peruskorjauksen aikaansaamisesta

2439) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 2439 tien rakentamisesta Lintulasta Hanhimaahan

2440) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 2440 toimenpiteistä Karesuvannon sillan rakentamiseksi

2441) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 2441 Väylänvarren maantien peruskorjaamisesta

2442) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 2442 entisen nelostien rakentamisesta välillä Tommola—Taulu

Siv.

396

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

2443) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 2443 Alastaron—Loimaan tien suunnittelemisesta

2444) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 2444 Laitilan—Yläneen—Loimaan tien rakentamisen aloittamisesta

2445) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 2445 liikenneturvallisuuden parantamisesta tasoristeyksissä

2446) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 2446 Varsinais-Suomen tieverkoston parantamisesta

2447) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 2447 akseli- ja telipainorajoitusten nostamisesta Naantalin—Turun—Tampereen tiellä

2448) Ed. Kurpan ym. toiv.al. n:o 2448 yleistä liikennettä omaavien teiden ottamisesta valtion haltuun

2449) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 2449 ammattimaista moottoriajoneuvo-liikennettä koskevien säännösten muuttamisesta erikoiskuljetuksiin tarkoitettun kaluston osalta

2450) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 2450 määrärahasta Raahan kaupunkiin johtavan meriväylän ruoppaamiseksi ..

2451) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 2451 tietoliikenneyhteyksien parantamisesta kehitysalueilla ja maksujen saattamisesta samanlaisiksi koko maassa

2452) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 2452 määrärahasta troolisataman rakentamiseen Kustavin Vuosnaisiin

2453) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 2453 Uudenkaupungin—Kiukaisten rautatien rakennustöiden aloittamisesta ...

2454) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 2454 valtionrautateiden Turun rata- ja liikennepiirin perustamisesta

2455) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 2455 Vistan—Valkojoen uuden tien rakentamisesta

2456) Ed. Laineen ym. toiv.al. n:o 2456 Vistantien ja Kriivarin välisen tien rakentamisesta

2457) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 2457 lentoliikenneolojen parantamisesta Oulun läänissä

2458) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 2458 Oijärven—Ranuan maantien rakentamisesta

Siv.

396

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

	Siv.		Siv.
2459) Ed. Lehmosen ym. toiv.al. n:o 2459 määrärahasta Vaasan—Värtsilän maantien rakennustöiden aloittamiseksi Viitasaaren kunnassa	396	yksityistien muuttamisesta paikallistieksi Janakkalan kunnassa	396
2460) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 2460 Karkkilan—Lopen tien Uudenmaan läänin puoleisen osuuden peruskorjaamisesta	396	2474) Ed. Martikaisen ym. toiv.al. n:o 2474 Iisalmen—Nurmeksen tien perusparannustöiden nopeuttamisesta	”
2461) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 2461 Karkkilan—Pusulan—Nummen tien peruskorjauksesta	”	2475) Ed. Martikaisen ym. toiv.al. n:o 2475 Pielaveden—Kiuruveden—Pyhännän maantien muuttamisesta kantatieksi	”
2462) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 2462 puutavarankuljetuskuorma-autojen vapauttamisesta roiskesuojapakosta	”	2476) Ed. Martikaisen ym. toiv.al. n:o 2476 Savonjärven—Varpaisjärven maantien parantamisesta	”
2463) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 2463 Uudenmaan paikallisteiden peruskorjaamisesta	”	2477) Ed. Mustosen ym. toiv.al. n:o 2477 perusparannustöiden aloittamisesta Sotkamon—Ristijärven maantiellä	”
2464) Ed. Lemströmin ym. toiv.al. n:o 2464 Vanhan Helsingin—Porin tien peruskorjauksen ulottamisesta Vihtijärven kylästä Lopen Joentaan kylään	”	2478) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 2478 akselipainorajoitusten korjaamisesta	”
2465) Ed. Lillqvistin ym. toiv.al. n:o 2465 hälytysmahdollisuuksien varmistamisesta pääteiden liikenneonnettomuuksissa	”	2479) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 2479 määrärahasta Lohinivan sillan rakentamiseksi	”
2466) Ed. Lindemanin ym. toiv.al. n:o 2466 Tenholan sekä Turun ja Porin läänin rajan välisen maantien lopullisesta suunnittelusta ja rakentamisesta	”	2480) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 2480 määrärahasta Pellon tiemestaripiirin aputukikohdan rakentamiseen Kolarin kirkonkylään	”
2467) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 2467 Iitintien parantamisesta ja Kausalasta Sääksjärvelle johtavan maantien päällystämistä	”	2481) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 2481 määrärahasta Posion tiemestaripiirin päätukikohdan rakentamiseen Posiolle	”
2468) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 2468 Kotkan pohjoisen sisääntulotien suunnittelusta	”	2482) Ed. Mykkäsen ym. toiv.al. n:o 2482 määrärahasta Sallan tiemestaripiirin aputukikohdan rakentamiseksi Savukoskelle	”
2469) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 2469 maantien rakentamisesta Valkealan kunnan Hillosensalmelta Voikoskelle	”	2483) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 2483 Kajakulmasta Raumalle rakennettavan suojaisten saaristoväylän suunnittelutyön nopeuttamisesta	”
2470) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 2470 määrärahasta Orregrundin—Kotkan—Haminan väylän rakentamiseen ..	”	2484) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 2484 määrärahasta Eurajoen—Lapin Tl.—Hinnerjoen—Yläneen maantien parantamiseen	”
2471) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 2471 määrärahasta tieosuuksien Kuusankoski—Lyöttilä—Iitti kk—Kimola—Vuolenkoski parantamiseen	”	2485) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 2485 Peipohjan—Kiukaisten—Rauman maantien rakennussuunnitelmien laatimisesta	”
2472) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 2472 talvitien rakentamisesta Kotkasta Kaunissaareen	”	2486) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 2486 yhdystien rakentamisesta Porin—Tampereen maantieltä Laviaan ja Kaanpään kauppalaan	”
2473) Ed. Lottasen ym. toiv.al. n:o 2473 Viralan—Hyvikkälän—Suonpään	”	2487) Ed. Mäki-Hakolan ym. toiv.al. n:o 2487 Halkosaaren—Kitinojan—Liipantöngän maantien rakentamisesta Ylistaron kunnassa	”

Siv.	Siv.		
2488) Ed. Mäki-Hakolan ym. toiv.al. n:o 2488 määrärahaista Seinäjoen alueen autokatsastusaseman suunnittelua ja rakentamista varten	396	2503) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2503 Joensuun autokatsastusaseman rakentamisesta	396
2489) Ed. Mäki-Hakolan ym. toiv.al. n:o 2489 määrärahaista Seinäjoen—Jalasjärven maantien rakentamiseksi	”	2504) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2504 Juuan kirkonkylän ja Kaavin Luikonlahden välisen maantien uudelleen rakentamisesta	”
2490) Ed. Mäki-Hakolan ym. toiv.al. n:o 2490 määrärahaista Veneskosken—Kouran—Putulan maantien rakentamiseen	”	2505) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2505 Juuan Sorveuksen ja Vihtavuon välisen tien rakentamisesta	”
2491) Ed. Mäkisen ym. toiv.al. n:o 2491 Järvenpään—Hyvinkään—Riihimäen—Hämeenlinnan tien rakentamisesta radan itäpuolelle	”	2506) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2506 Kolin—Vuonilahden jäätien ylläpitämisestä	”
2492) Ed. Mäkisen ym. toiv.al. n:o 2492 Lopen—Tervakosken tien parantamisesta	”	2507) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2507 keskuskorjaamon ja varaston aikaansaamisesta Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiirille	”
2493) Ed. Mäkisen ym. toiv.al. n:o 2493 tieyhteyksien parantamisesta Lammita pohjoiseen ja etelään	”	2508) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2508 Kivisalmen—Arvinsalmen siltojen rakentamisesta	”
2494) Ed. Mäkisen ym. toiv.al. n:o 2494 valtatie n:o 3 rakentamisesta moottoritieksi välillä Helsinki—Hämeenlinna	”	2509) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2509 Kontiolahden Kunnasniemen—Polvijärven Kuorevaaran maantien rakentamisesta	”
2495) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 2495 Juurikkamäen—Kunnalliskodin tien rakentamisesta paikallistienä välillä Saunaniemen koulu—kunnalliskoti	”	2510) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2510 Kuhmon- ja Lotmanteiden risteyksen oikaisu- ja Kuhmontien alikäytävän rakentamistöiden aloittamisesta Valtimon kunnassa	”
2496) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 2496 Nilsiä Halunan—Pieksänkosken—Murtolahden—Siilinjärven Jälän maantien rakentamisesta	”	2511) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2511 Kunnasniemen ja Puntarikosken välisen maantien parantamisesta Kontiolahdella	”
2497) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 2497 valtatie n:o 5 rakentamisesta moottoritieksi välillä Vuorela—Siilinjärvi	”	2512) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2512 kuorma-autojen nopeusrajoituksen korottamisesta	”
2498) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 2498 Vehmersalmen sillan rakentamisesta	”	2513) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2513 laivalaiturin rakentamisesta Vuonilahteen	”
2499) Ed. Männistön ym. toiv.al. n:o 2499 yhdystien rakentamisesta Rautalammin—Hankasalmen maantieltä uudelle Kuopion—Jyväskylän valtatielle	”	2514) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2514 Lieksan laivalaiturin kunnostamisesta	”
2500) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2500 Anttosen—Kitsin maantien peruskunnostamisesta Pielisjärvellä	”	2515) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2515 Lieksan—Nurmeksen rataosuuden kiskotuksen uusimisesta	”
2501) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2501 Hammaslahden malminkuormausrateen rakentamisesta	”	2516) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2516 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Haavanpään — Rasivaaran tien rakentamiseen	”
2502) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2502 Herajoen—Kolin tien rakentamisesta	”	2517) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2517 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Kolin sataman vene- ja laivalaiturin uudelleen rakentamiseen	”

	Siv.		Siv.
2518) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2518 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Mujejärven —Nurmeksen maantien kunnostamiseen	396	2534) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2534 Rääkkylän kunnan Voiniemen vene- ja laivalaiturin suunnittelemisesta	396
2519) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2519 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Outokummun kauppalan pääteitten ja sisääntuloteitten rakentamiseen	„	2535) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2535 Tikkalan aseman rakentamisesta ..	„
2520) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2520 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon Timitranniemen laivalaiturin rakentamiseen	„	2536) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2536 tien rakentamisesta Lappeenrannan —Joensuun tieltä Tikkalasta Tohmajärven Kotalahteen	„
2521) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2521 Neitivirran—Mustavaaran tien rakentamisesta Valtimossa	„	2537) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2537 Tikkalan—Viesimon maantien rakentamisesta Tohmajärvellä	„
2522) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2522 Nurmeksen kauppalan sataman sekä vene- ja laivalaiturin rakentamisesta	„	2538) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2538 Timoskan tien peruskorjaamisesta Ilomantsissa	„
2523) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2523 Nurmeksen—Maanselän rataosuuden perusparantamisesta	„	2539) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2539 uuden insinöörin toimen perustamisesta Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiiriin	„
2524) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2524 Onkamon aseman ja Valkeasuon välisen pistoraitteen rakentamisesta	„	2540) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2540 valtion kustantamien puhelinpaikkojen saamisesta syrjäseuduille	„
2525) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2525 Onkamon aseman ja Valkeasuon sivuraiteen rakentamisesta	„	2541) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 2541 kantatien n:o 78 peruskorjaamisesta välillä Ranuan kirkonkylä—Kuha	„
2526) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2526 Onkamon—Tohmajärven tien peruskorjausten aloittamisesta	„	2542) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 2542 Lautasalmen—Kemijärven maantien perusparantamisesta	„
2527) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2527 Onkisalmen sillan rakennustöitten aloittamisesta	„	2543) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 2543 Lehtosalmen sillan rakentamisesta Kemijärven—Jumiskon tieosalla	„
2528) Ed. Mänttärin toiv.al. n:o 2528 pakettiautojen nopeusrajoituksen poistamisesta	„	2544) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 2544 Luostotunturin—Pyhäjärven tien peruskorjaamisesta	„
2529) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2529 Paksuniemen vene- ja laivalaiturin rakentamisesta Rääkkylään	„	2545) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 2545 maantien rakentamisesta Pelkosenniemen—Savukosken maantieltä Kemijärvelle	„
2530) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2530 Periivaaran—Rauvansalon tien peruskorjaamisesta	„	2546) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 2546 määrärahasta Tohmon—Javaruksen —Vuojärven maantien peruskorjaamiseksi	„
2531) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2531 Petäjäahon—Vammelvaaran maantien rakentamisesta Nurmeksen maalaiskunnassa	„	2547) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 2547 Pekkalan—Pohjaslahden maantien peruskorjauksen jatkamisesta Ranuan kunnassa	„
2532) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2532 Polvijärven Martonvaaran—Juuan Salokylän maantien rakentamisesta	„	2548) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 2548 Soppelan—Räisälän maantien rakentamisesta Kemijärven maalaiskunnassa	„
2533) Ed. Mänttärin ym. toiv.al. n:o 2533 rautateiden henkilöliikenteen ylläpitämisestä supistamattomana	„	2549) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 2549 Ranuan—Oijärven—Oulun maantien rakentamisesta	„

	Siv.		Siv.
2550) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 2550 Vanttauskosken—Rovaniemen maantien rakentamisesta	396	2564) Ed. Nikkilän ym. toiv.al. n:o 2564 Iittalan—Kuljun moottoritien suunnan määrittelemisestä	396
2551) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 2551 viitostien peruskorjaamisesta Joutsijärven ja Kuusamon välillä	”	2565) Ed. Nikkilän ym. toiv.al. n:o 2565 tieyhteyden aikaansaamisesta Turun—Tampereen maantieltä Toijalaan ..	”
2552) Ed. Niemelän ym. toiv.al. n:o 2552 yhdyntien rakentamisesta Auttin kylästä Pekkalan—Kemijärven tielle ..	”	2566) Ed. H. Niskasén ym. toiv.al. n:o 2566 kuntien ylläpitämien teiden aurauksen ja kunnossapidon uudelleen järjestämisestä	”
2553) Ed. E. Niemisen ym. toiv.al. n:o 2553 määrärahasta jalkakäytävien rakentamiseen ja leventämiseen Huittisten kauppala läpi johtavilla teillä	”	2567) Ed. Pajusen ym. toiv.al. n:o 2567 ammattimaisen kuorma-autoliikenteen harjoittajien oikeusturvan parantamisesta	”
2554) Ed. E. Niemisen ym. toiv.al. n:o 2554 määrärahasta Säkykylän—Lauttakylän tien parantamiseen välillä Vuoremaa—Mauriala	”	2568) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 2568 Haapaveden—Pulkkilan maantien uudelleen rakentamisesta	”
2555) Ed. E. Niemisen ym. toiv.al. n:o 2555 määrärahasta valtateiden eritasoristeyksen rakennustöiden läpiviemiseen Huittisten Mommolassa	”	2569) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 2569 Karhukankaan—Rantsilan maantien perusparannustyön suorittamisesta	”
2556) Ed. E. Niemisen ym. toiv.al. n:o 2556 määrärahasta yhdyntien rakentamiseen Porin—Helsingin ja Turun—Tampereen valtateiltä Huittisten kauppala keskusta	”	2570) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 2570 Kestilän—Pyhännän—Kiuruveden maantien perusparannustöiden suorittamisesta	”
2557) Ed. N. Niemisen ym. toiv.al. n:o 2557 Hannolanpellon—Viljolahden—Kangaslammin—Varkauden maantien perusparantamisesta	”	2571) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 2571 maantien rakentamisesta Kärsämäen Kielennivasta Pyhäjärvelle	”
2558) Ed. N. Niemisen ym. toiv.al. n:o 2558 Helsingin—Lusin moottoritien rakentamisesta Lusin puoleisesta päästä	”	2572) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 2572 Nivalan kunnan Sarjankylässä sijaitsevan Tinkilän—Nikulán tien ottamisesta paikallistieksi	”
2559) Ed. N. Niemisen ym. toiv.al. n:o 2559 Koskenmyllyn—Vehkalahden—Haminanmäen maantien peruskorjauksen toteuttamisesta	”	2573) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 2573 Saviselän—Porkkalan paikallistien rakentamisesta Kärsämäelle	”
2560) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 2560 autojen akselipainorajoitusten korottamisesta	”	2574) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 2574 Tapanilan—Väätin yksityistien ottamisesta paikallistieksi	”
2561) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 2561 kuntien vapauttamisesta paikallistien kunnossapitokustannuksista ..	”	2575) Ed. Pekkalan ym. toiv.al. n:o 2575 Vähäkankaan—Mieluskylän paikallistien muuttamisesta maantieksi	”
2562) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 2562 määrärahasta yksityistien avustamiseen täysimääräisesti	”	2576) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2576 Jalkalan maantien jatkamisesta Jäppilän maantiehen	”
2563) Ed. Niinikosken ym. toiv.al. n:o 2563 Nivalassa sijaitsevan lentokoneiden varalaskupaikan muuttamisesta lentokentäksi	”	2577) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2577 Lintulanmäen—Itä-Saamisen—Tuppurinmäen—Salokylän—Kurjalanrannan—Ryönänkankaan—Saijanlahden—Niinimäen maantien rakentamisesta Soisalossa	”
		2578) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2578 Länsirannan maantien peruskorjauksesta Kuopion kaupungissa	”

	Siv.		Siv.
2579) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2579 maantien rakentamisesta Siilinjärven Jälänniemestä Juankoskelle	396	2595) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 2595 Kauhavan—Mustanmaan maantien kunnostamisesta	396
2580) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2580 maantien rakentamisesta Vesannolta Pängätälön kautta Sumiaisiin	”	2596) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 2596 Korttesjärven—Evijärven maantien kunnostamisesta	”
2581) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2581 maitolaiturilevikkeiden sisällyttämisestä tienrakennuskustannuksiin	”	2597) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 2597 Pelkolan—Karvalan maantien kunnostamisesta	”
2582) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2582 Mustavirran sillan rakentamisesta Maaningalle	”	2598) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 2598 Voltin—Korttesjärven maantien kunnostamisesta	”
2583) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2583 määrärahaista Kerkonkosken—Vesannon—Ahvenisen maantien perusparantamiseen	”	2599) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 2599 Änttikankaan—Söyringin maantien kunnostamisesta	”
2584) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2584 määrärahaista metsäautoteiden rakentamiseen	”	2600) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 2600 Kultakiven—Särkilahden maantien korjaamisesta	”
2585) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2585 määrärahaista Suonenjoen—Karttulan maantien perusparantamiseen välillä Kopola—Etelälahti	”	2601) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 2601 Latvalammin—Pöytälahden maantien perusparantamisesta Heinäveden kunnassa	”
2586) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2586 määrärahaista yksityisteiden avustamiseen	”	2602) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 2602 Putikon—Kirjavalan maantien korjaamisesta	”
2587) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2587 Palokankaan—Rengon—Mustansalon maantien rakentamisesta Leppävirran kunnassa	”	2603) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 2603 Puumalansalmen sillan suunnittelemisestä ja rakentamisesta	”
2588) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2588 Puutossalmen sillan rakentamisesta	”	2604) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 2604 Rantasalmen—Tahkorannan tieosuuden parantamisesta	”
2589) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2589 Saimaan syväväylän ulottamisesta Varkaudesta Iisveden kautta Sisä-Suomen järviolueelle	”	2605) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 2605 Sairaalamäen—Kaskiin maantien perusparantamisesta	”
2590) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2590 Saviputaan—Mäntymäen maantien oikaisemisesta Leppävirroilla	”	2606) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 2606 Sarkamäen—Kangaslammin—Viljolahden maantien korjaamisesta	”
2591) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2591 Vehmersalmen lossin—Ritokylän—Räsälänlahden—Puutosmäen maantien rakentamisesta	”	2607) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 2607 Savonrannan—Vihtarin tieosuuden korjaamisesta	”
2592) Ed. Pekkarisen ym. toiv.al. n:o 2592 yksityisten teiden muuttamisesta paikallisteiksi	”	2608) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 2608 Sulkavan—Lohikosken—Virmutjoen tien korjaamisesta	”
2593) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 2593 Isotalon—Baggaksen—Kimon—Oravaisten maantien kunnostamisesta	”	2609) Ed. Poutasen ym. toiv.al. n:o 2609 Virtasalmen—Lahnalahden maantien perusparantamisesta	”
2594) Ed. Pihlajamäen ym. toiv.al. n:o 2594 kantatien n:o 67 rakentamisen kiirehtimisestä välillä Ylihärmä—valtatie n:o 8	”	2610) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 2610 kantatien n:o 52 rakentamisesta Tammissaaresta lääninrajalle Tenholassa	”
		2611) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 2611 Pinjaisten—Backgrändin—Lönnhammarin tien parantamisesta Karjaalla ja Karjalohjalla	”

Siv.		Siv.
	2612) Ed. Procopén toiv.al. n:o 2612 Porvoon maalaiskunnassa olevan Epoon- tien perusparannuksesta	396
	2613) Ed. Procopén toiv.al. n:o 2613 parannustöiden aloittamisesta Pikkalan— Siuntion—Lohjan tiellä	„
	2614) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 2614 Sipoon Gumbostrandissa sijaitse- van maihintulopaikan ja -laiturin otta- misesta valtiolle	„
	2615) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 2615 saariston saarten talviliikenteen hoitamisen ottamisesta valtiolle	„
	2616) Ed. Procopén toiv.al. n:o 2616 Loviisan—Lahden radan raskaammasta kiskotuksesta	„
	2617) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 2617 Outokummun—Polvijärven maan- tien parannustöiden aloittamisesta	„
	2618) Ed. Puhakan ym. toiv.al. n:o 2618 Pankakosken—Hattuvaaran maan- tien parannustöiden aloittamisesta	„
	2619) Ed. Pulkkinen ym. toiv.al. n:o 2619 maantien rakentamisesta Ääne- kosken ja Vesannon välille	„
	2620) Ed. Pulkkinen ym. toiv.al. n:o 2620 määrärahasta Majoon paikallisten rakentamiseen Pielaveden ja Kiuruveden kunnissa	„
	2621) Ed. Pulkkinen ym. toiv.al. n:o 2621 määrärahasta Kopolan—Etelälahden maantien parantamiseen	„
	2622) Ed. Pulkkinen ym. toiv.al. n:o 2622 Tervon—Vaajasalmen maantien pa- rantamisesta	„
	2623) Ed. Pulkkinen ym. toiv.al. n:o 2623 Vehmersalmen—Laukansalon pai- kallistiejakson ottamisesta valtion maan- tieksi	„
	2624) Ed. Rantalan ym. toiv.al. n:o 2624 maantien parantamisesta välillä valtatie n:o 70—Akonniemen öljysata- man tienristeys	„
	2625) Ed. Rekosen toiv.al. n:o 2625 Kautun Vuolteen sillan rakentamisesta Ruoveden kunnassa	„
	2626) Ed. Rekosen toiv.al. n:o 2626 uuden tien rakentamisesta Toivion asu- tusalueelle Pirkkalan kunnassa	„
	2627) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 2627 Kurun—Vaskiveden—Virtain maan- tien parantamisesta	„
	2628) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 2628 Lempäälästä Vesilahden kautta Punkalaitumelle johtavan maantien pa- rantamisesta	396
	2629) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 2629 tiesuunnitelman aikaansaamisesta välille Toijala—Valkeakoski—Kangasala —Suinula	„
	2630) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 2630 valtionrautateiden saattamisesta osallistumaan Tampereen seudun julkisen liikenteen tehostamistoimenpiteisiin	„
	2631) Ed. Rekosen ym. toiv.al. n:o 2631 yleissuunnitelman laatimisesta moot- toritien rakentamisesta tieosalla Hämeen- linna—Tampere	„
	2632) Ed. Remeksen ym. toiv.al. n:o 2632 määrärahasta Hautakylän—Ru- tanan—Runnin—Kiulumäen maantien pa- rantamiseen Kiuruvedellä	„
	2633) Ed. Remeksen ym. toiv.al. n:o 2633 määrärahasta Koskenjoen—Isomäen —Rotimojoen maantien parantamiseen Kiuruvedellä ja Vieremällä	„
	2634) Ed. Remeksen ym. toiv.al. n:o 2634 määrärahasta Kiuruveden ja Piela- veden kuntien välisen Akkasen Korte- mäen Kalliokylän ja Niemiskylän laiturii- vaihteeseen päättyvän paikallisten muut- tamiseksi maantieksi	„
	2635) Ed. Ronkaisen ym. toiv.al. n:o 2635 paikallistiekustannusten jakamisesta kuntien kantokyvyn mukaisesti	„
	2636) Ed. Räsänen ym. toiv.al. n:o 2636 koko puhelintoimen ottamisesta valtion hoitoon	„
	2637) Ed. Saarron toiv.al. n:o 2637 Fladan väylän saattamisesta kulkukelpoi- seksi Porvoon maalaiskunnassa	„
	2638) Ed. Saarron ym. toiv.al. n:o 2638 liikennelupajärjestelmän aikaansa- amisesta yksityiselle kuorma-autoliiken- teelle	„
	2639) Ed. Saarron ym. toiv.al. n:o 2639 linja-autoliikenteen liikennelupame- nettelyn yhtenäistämistä Helsingin, Es- poon ja Kauniaisten kaupunkien sekä Vantaan kauppala-alueella	„
	2640) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 2640 tiemestartukikohdan perustamisesta Liestuoreelle	„
	2641) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 2641 tien rakentamisesta Liestuoreen	„

Siv.		Siv.
396	—Saarilammen tieltä Hänniskylän—Hyttölän tielle	maantien parantamisesta välillä Pöntänen kylä—Kristiinankaupunki
	2642) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o	2658) Ed. Salorannan ym. toiv.al. n:o
	2642 Tikkakosken—Vihtavuoren—Lievestuoreen maantien rakentamisesta ..	2658 Kyrönjoen lännenpuoleisen maantien parantamisesta välillä Kurikka—Kauhajoki
	2643) Ed. Sainion ym. toiv.al. n:o	2659) Ed. Salorannan ym. toiv.al. n:o
	2643 kuntien vapauttamisesta maantie-liittymien aiheuttamista kustannuksista	2659 maantien rakentamisesta välillä Rahikka—Kauhajärvi ja parannussuunnitelman laatimisesta välillä Kauhajärvi—Kankaanpää
	2644) Ed. Sainion ym. toiv.al. n:o	2660) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o
	2644 määrärahaista Hakkenpään laiturin rakentamiseen Taivassalossa	2660 maantien rakentamisesta Simpeleeltä Sarajärven kautta Säamingin kunnan Särkilahteen
	2645) Ed. Sainion ym. toiv.al. n:o	2661) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o
	2645 ns. Lehmänkukurkun tien rakentamisesta Kustavin ja Lokalahden kunnissa ..	2661 Miettälän ja valtatie n:o 6 välisen maantien perusparannuksen aikaansaamisesta
	2646) Ed. Sainion ym. toiv.al. n:o	2662) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o
	2646 Y-tien pohjoisen haaran rakennustöiden loppuunsaattamisesta	2662 Poikkisillan—Uukuniemen kirkonkylän tien liittymän kestopäällystämistä valtatiellä n:o 6
	2647) Ed. Salmivuoren ym. toiv.al. n:o	2663) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o
	2647 puhelinliikenteen kehittämistä Itä-Uudellamaalla	2663 Virmutjoen—Pohjalankilan—Laiikon paikallistien ottamisesta valtion haltuun
	2648) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o	2664) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o
	2648 entisen nelostien rakentamisesta välillä Tommola—Taulu	2664 Kristiinankaupungin—Kaskisten alueen väylien tutkimisesta
	2649) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o	2665) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o
	2649 Järvenpään—Rahkoilan maantien suunnittelun aloittamisesta	2665 liikennelupien enimmäismäärien määräämisestä
	2650) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o	2666) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o
	2650 määrärahaista maantien parannustyön aloittamiseen välillä Lammin kirkonkylä—Ronni	2666 määrärahaista Kaskisten—Kauhajoen—Alavuden tiesuunnan tutkimiseksi ja rakentamissuunnitelman laatimiseksi välillä Kauhajoki—Alavuden kk
	2651) Ed. Salon ym. toiv.al. n:o	2667) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o
	2651 uuden Hämeenlinnan—Hauhon maantien rakentamisesta	2667 määrärahaista Korsnäsin—Närpiön—Teuvan maantien parannustyön loppuunsaattamiseksi
	2652) Ed. Salorannan ym. toiv.al. n:o	2668) Ed. Sepän ym. toiv.al. n:o
	2652 Isojoen—Merikarvian maantien tehostetusta kunnossapidosta välillä Isojoki—Kuvaskangas	2668 määrärahaista Rahikan—Karvian—Parkanon maantien peruskorjaukseen ..
	2653) Ed. Salorannan ym. toiv.al. n:o	2669) Ed. Sigfridsin ym. toiv.al. n:o
	2653 Järvikylän—Keskustan yksityistien muuttamisesta paikallistieksi Karijoen kunnassa	2669 kiinteiden promillerajojen ottamisesta liikennelainsäädäntöön
	2654) Ed. Salorannan ym. toiv.al. n:o	2670) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al. n:o
	2654 Kauhajoen Aronkylästä Ikkeläjärven Koskueelle johtavan paikallistieosuuden muuttamisesta maantieksi	2670 Järventauksen—Pinnolan—Palomaan yksityistien muuttamisesta paikallistieksi
	2655) Ed. Salorannan ym. toiv.al. n:o	
	2655 Kauhajoen—Jalasjärven Jokipiin tien rakentamisesta	
	2656) Ed. Salorannan ym. toiv.al. n:o	
	2656 Kauhajoen—Karvian maantien parantamisesta	
	2657) Ed. Salorannan ym. toiv.al. n:o	
	2657 Kauhajoen—Kristiinankaupungin	

Siv.		Siv.
	2671) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al. n:o 2671 Korven—Pensuon yksityistien muuttamisesta paikalliseksi	
396	2672) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al. n:o 2672 Lahden—Pyhäniemen—Hollolan kirkkotien perusparantamisesta	396
	2673) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al. n:o 2673 maantien rakentamisesta Lahden—Sysmän tieltä Kalkkisten—Uitonsalmen—Salonsaaren kautta Anianpeltoon	
	2674) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al. n:o 2674 Oitin—Lammin tien perusparantamisesta	
	2675) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al. n:o 2675 paikallistien rakentamisesta välille Luhtikylä—Herralan maantie—Mäkelän tasoristeys	
	2676) Ed. Sinisalonen toiv.al. n:o 2676 valtionrautateiden henkilöliikenteen lisäämisestä Kaakkois-Suomessa	
	2677) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 2677 ajanmukaisen troolisataman rakentamisesta Hankoon	
	2678) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 2678 tieyhteyksiä parantamisesta Porvoosta Sondbyhyn, Tirmoon ja Isnäsiin	
	2679) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 2679 Söderkullan—Nikkilän tien kunnostamisesta	
	2680) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 2680 uuden kalasataman suunnittelemisesta Inkooseen	
	2681) Ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 2681 Drägsbyn ja Ritan välisen moottoritieosuuden rakentamisen kiirehtimisestä	
	2682) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 2682 Itä-Uudenmaan jälkeenjääneiden tieolojen parantamisesta	
	2683) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 2683 Porvoon maalaiskunnassa sijaitsevien Kräkö—Killingön ja Svinön välisen tiepenkereen ja sillan rakentamisesta	
	2684) Ed. Sundqvistin ym. toiv.al. n:o 2684 Söderkullan tien uusimisesta välillä Nikkilä—Söderkulla Sipoon kunnassa	
	2685) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2685 katsastusaseman sijoittamisesta Kauhajoelle	
	2686) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2686 Jurvan—Norinkylän—Kauhajoen Kainaston tien rakentamisesta	
	2687) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2687 Koskenkorvan—Jurvan maantien perusparantamisesta	
	2688) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2688 Kurikan kauppalan—Jurvan kirkonkylän maantien rakentamisesta	
	2689) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2689 määrärahasta Lappajärven kirkonkylässä Kärmän paikallistien oikaisemiseen	
	2690) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2690 määrärahasta Lappajärven länsirannan tien päällystämiseen	
	2691) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2691 Pöntäneen—Karijoen—Lapvärtin tien kunnostamisesta	
	2692) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2692 Seinäjoelta Kauhajoen Hyypän kylän kautta Satakunnan tiesuunnitelmaan yhtyvän tien rakentamisesta	
	2693) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 2693 lisäyksestä vuoden 1972 tuloja menoarvioon Tampereen lentokentän suunnittelutöihin	
	2694) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 2694 määrärahasta Lounais-Suomen ja Ahvenanmaan maayhteyden alustavaa liikennetaloudellista ja teknistä tutkimista varten	
	2695) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 2695 määrärahasta maantien suunnittelun aloittamiseksi Kirpun ja Sahalahden välillä	
	2696) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 2696 määrärahasta pienlentokenttien rakentamisen valtionapuun	
	2697) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 2697 määrärahasta Pirkkalan—Kuljun—Tampereen moottoritien rakentamiseen	
	2698) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 2698 määrärahasta valtatie n:o 3 rakentamiseksi moottoritieksi Kuljun ja Valkeakosken välillä	
	2699) Ed. S. Suomisen ym. toiv.al. n:o 2699 turismia palvelevien, moottoriveneiden laskupaikoiksi sopivien entisten lossi- ym. paikkojen kunnostamisesta ja luotteloimisesta	
	2700) Ed. Suorttasen ym. toiv.al. n:o 2700 Husun—Vaalimaan—Heinolan maantien rakentamisesta Miehikkälän kirkonseudun kautta	

2701) Ed. Suorttasen toiv.al. n:o
2701 Korian—Ummeljoen maantien ot-
tamisesta tehostetun kunnossapidon oh-
jelmaan 396
2702) Ed. Suorttasen ym. toiv.al. n:o
2702 maantien rakentamisesta Kouvolan
—Mikkelin maantieltä Valkealan varus-
kuntaan työllisyysvaroilla
2703) Ed. Suorttasen ym. toiv.al. n:o
2703 valtion oman kuorma- ja paketti-
autokaluston vähentämisestä TVL:n kul-
jetuksissa
2704) Ed. Suorttasen toiv.al. n:o
2704 Vehkalahden Paijärven—Miehik-
kälän kirkonkylän paikallistien muutta-
misesta maantieksi
2705) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o
2705 Juuan—Kaavin—Riistaveden maan-
tien parantamistöiden aloittamisesta ..
2706) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o
2706 määrärahaista Nurmeksen—Iisal-
men maantien suunnittelua ja korjaus-
töitä varten
2707) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o
2707 määrärahaista Polvijärven—Outo-
kummun maantien parantamiseen
2708) Ed. Sutisen ym. toiv.al. n:o
2708 puhelinliikennekustannusten tasa-
misesta
2709) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o
2709 autojen pakokaasujen puhdistus-
laitteiden säätämisestä pakollisiksi
2710) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o
2710 maanteiden kunnossapitoon ja kor-
jaamiseen tarkoitettujen määrärahojen li-
säämisestä
2711) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o
2711 määrärahaista yleisten teiden liiken-
neturvallisuuden parantamiseen
2712) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o
2712 puhelinmaksujen tasaamisesta sa-
mansuuruisiksi koko maassa
2713) Ed. Tarjanteen ym. toiv.al. n:o
2713 toimenpiteistä rautateiden paikalli-
sen henkilöliikenteen supistamisen estä-
miseksi
2714) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o
2714 määrärahaista rakennustöitä varten
kantatiellä n:o 67 Jepuan kunnan ja
Uudenkaarlepyyn kaupungin välillä
2715) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o
2715 määrärahaista parannustöitä varten

Siv.

396

kantatiellä 68 Vöyrin ja Ylihärmän vä-
lillä 396
2716) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o
2716 määrärahaista maantien n:o 660
perusparannustoimenpiteitä varten Träsk-
vikin ja Siipyyn kirkonkylän välillä
2717) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o
2717 määrärahaista parannustöiden suun-
nittelemista varten Lapväärtin ja Kris-
tiinankaupungin välisellä maantiellä ..
2718) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o
2718 Kokkolan—Luodon—Pietarsaaren
maantien perusparannuksesta
2719) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o
2719 Vaasan—Teuvan tienrakennustyön
loppuun saattamisesta Kalaxin ja Norr-
näsin välisellä osuudella
2720) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o
2720 tutkimuksesta syväväylän aikaan-
saamiseksi Närpiön Storskataan
2721) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o
2721 Alön kalastussataman ruoppaami-
sesta Luodossa
2722) Ed. Teirin ym. toiv.al. n:o
2722 Kackursin kalastussataman ruop-
pamisesta Luodossa
2723) Ed. Tiekson ym. toiv.al. n:o
2723 Ivalon—Nellimön—Virtaniemen
tien peruskorjauksesta
2724) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o
2724 akseli- ja telipainorajojen korotta-
misesta
2725) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o
2725 Hietaperän—Hyrynsalmen tien pe-
rusparantamisesta
2726) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o
2726 kannattamattoman linja-autoliiken-
teen tukemisesta harvaan asutuilla seu-
duilla
2727) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o
2727 maitoautojen vilkkuvalolaitteiden
poistamisesta
2728) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o
2728 ns. suljettujen alueiden liikenteel-
listen epäkohtien poistamisesta
2729) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o
2729 Oulun—Kajaanin tien suunnittelee-
misestä Oulujärven yli
2730) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o
2730 Parkkilan—Naamangan paikallisi-
tien rakentamisesta Suomussalmen kun-
nassa

Siv.

396

	Siv.		Siv.
2731) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o 2731 Puolangan—Ylikiimingin tien perusparantamisesta	396	2745) Ed. Uusitalon ym. toiv.al. n:o 2745 tehostetun kunnossapitotyön suorittamisesta Töysän—Lehtimäen maantiellä	396
2732) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o 2732 sillan rakentamisesta Kiiminkijoen yli Takalon kylän paikallistiellä Pudasjärven kunnassa	”	2746) Ed. Uusitalon ym. toiv.al. n:o 2746 Ähtärin—Keuruun maantien parantamisesta	”
2733) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o 2733 tehostetun kunnossapidon toteuttamisesta Kajaanin—Koutaniemen ja Jorruan—Tiittolan—Savirannan paikallistiellä	”	2747) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2747 alikulkusillan rakentamisesta Riihimäen Kauppakadulta Peltosaaren alueelle	”
2734) Ed. Tikkasen ym. toiv.al. n:o 2734 tien rakentamisesta valtatieltä n:o 5 Irnin niskan kohdalta Hukkasen kylän kautta Särkelään	”	2748) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2748 Forssan—Urjalan tien suunnittelusta ja rakennustöiden aloittamisesta	”
2735) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 2735 määrärahasta Paraisten—Kaarinan—Liedon tieyhteyden suunnittelutöiden aloittamiseksi	”	2749) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2749 heijastimien määräämisestä pakollisiksi	”
2736) Ed. Toivasen ym. toiv.al. n:o 2736 Taivassalon ja Kustavin välisen Kaitaisten salmen sillan rakennustöiden aloittamisesta	”	2750) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2750 Helsingin—Lahden—Lusin moottoritiusuunnitelman kiirehtimisestä	”
2737) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o 2737 maantiesillan rakentamisesta Enonkosken Hanhivirtaan	”	2751) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2751 henkilöliikenteen turvaamisesta rataosilla Humppila—Toijala ja Lahti—Heinola	”
2738) Ed. Väinö Turusen toiv.al. n:o 2738 määrärahasta puhelinliikenteen kaukoautomaattikeskuksen laitteiston hankkimiseen Savonlinnaan	”	2752) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2752 Hämeenlinnan—Turengin tien rakennustöiden loppuunsaattamisesta	”
2739) Ed. Uusitalon ym. toiv.al. n:o 2739 määrärahasta teiden parantamista ja kunnossapittoa varten	”	2753) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2753 Järvelän—Sälinkään—Mäntsälän tien suunnittelemisesta	”
2740) Ed. Uusitalon ym. toiv.al. n:o 2740 määrärahasta Ähtärin — Töysän maantien parannustyön aloittamiseksi ..	”	2754) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2754 kuorma-autojen akseli- ja telipainorajan korottamisesta	”
2741) Ed. Uusitalon ym. toiv.al. n:o 2741 Peräseinäjoen—Seinäjoen maantien rakennustöiden aloittamisesta	”	2755) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2755 Lammin—Vääksyn tien rakentamissuunnitelman laatimisesta	”
2742) Ed. Uusitalon ym. toiv.al. n:o 2742 tehostetun kunnossapitotyön suorittamisesta Putulan — Veneskosken maantiellä	”	2756) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2756 Mäntsälän — Järvelän — Hillilän maantien rakentamisesta	”
2743) Ed. Uusitalon ym. toiv.al. n:o 2743 tehostetun kunnossapitotyön suorittamisesta Ruonan — Kurejoen maantiellä	”	2757) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2757 Someron—Forssan maantien suunnittelemisesta	”
2744) Ed. Uusitalon ym. toiv.al. n:o 2744 tehostetun kunnossapitotyön suorittamisesta Soinin — Alajärven maantiellä	”	2758) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2758 Someron keskustaajaman ohikulkutien rakentamisesta	”
	”	2759) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2759 synoptisen säähavaintoaseman perustamisesta Vesivehmaalle	”
	”	2760) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2760 tien rakentamisesta Lahden—Sysmän tieltä Kalkkisten—Salonsaaren—Uitonsalmen kautta Anianpeltoon	”

2761) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2761 Vesivehmaan lentokentän kunnostamisesta

2762) Ed. Vaittisen ym. toiv.al. n:o 2762 liikenteen parantamisesta Joensuun—Kuorevaaran tiellä

2763) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2763 ajokortin pidättämismenetelmän korvaamisesta sakkorangaistuksilla liikenneerikkomuksissa

2764) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2764 esityksen antamisesta autojen tyhjäkäynnin rajoittamisesta

2765) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2765 Helsinkiin suuntautuvien moottoritien päättämisestä kaupungin rajalle

2766) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2766 valtion osallistumisesta Helsingin seudun liikennejärjestelyjen kustannuksiin

2767) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2767 autoilijain kuljetusmaksujen pysyttämistä ajan tasalla

2768) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2768 automaattivaihteisten autojen sallimisesta autokoulujen opetusautoina

2769) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2769 erikois- ja hälytysajoneuvoja koskevien määräysten uudistamisesta

2770) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2770 Hanhitaipaleen—Myhinpään tien rakentamisen aloittamisesta

2771) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2771 heijastimen saattamisesta jalan- kulkijoille pakolliseksi

2772) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2772 kouluautojen vähimmäispainorajan alentamisesta

2773) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2773 Kuopion läänin tieolojen kohentamisesta

2774) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2774 Leppävirran solmukeskuksen automatisoimisesta

2775) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2775 linja-, myymälä- ja meijeriauto- liikenteen rasittamien yksityisten teiden ottamisesta valtion haltuun

2776) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2776 lisäyksestä vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon automaattisen puhelin- ja telexliikenteen rakentamiseen

Siv.

396

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

2777) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2777 maanomistajille säilytettyjen metsätiekustannusten alentamisesta

2778) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2778 puutavarayhtiöiden kuljetusten saattamisesta ympärivuotisiksi

2779) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2779 sopivien pakettiautotyyppeiden käyttämisestä taksiliikenteessä ja auto- koulutoiminnassa

2780) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2780 Suomenjoen ja sen ympäristön automaattisten kaukopuhelinyhteyksien järjestämisestä

2781) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2781 tieyhityksien parantamisesta Vesannolta Keski-Suomeen

2782) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2782 valtionrautateiden kehitysalueiden etujen vastaisen työllisyyspolitiikan korjaamisesta Ylä-Savossa

2783) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2783 yksityisteiden siltarakennusten ja peruskorjausten kustantamisesta val- tion varoista

2784) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2784 Ylä-Savon puhelinliikenteen automatisoimisesta

2785) Ed. H. Westerlundin ym. toiv. al. n:o 2785 Pernajassa olevan Gammel- byn—Isnäsin tien parantamisesta ja pääl- lystämisestä

2786) Ed. H. Westerlundin ym. toiv. al. n:o 2786 Kroksnäsin salmen ja Seitlah- den selän välisen väylän ruoppauksesta

2787) Ed. H. Westerlundin ym. toiv. al. n:o 2787 Björnsbyn—Tenholan— Perniön tien leventämisestä

2788) Ed. H. Westerlundin ym. toiv. al. n:o 2788 Stensbölen ja Sondbyn vä- lisen tien kohentamisesta

2789) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2789 Hetan—Peltovuoman—Nunna- sen maantien peruskorjaamisesta

2790) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2790 Ilmolan—Akkunusjoen Juokuan maantien rakentamisesta Kemin maalais- kunnassa

2791) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2791 Kelan tienhaaran ja Ryttinginsalmen välisen maantien peruskorjaamisesta Ra- nualla

Siv.

396

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

Siv.		Siv.
	2792) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2792 keskeneräisten asutusteiden rakentamisesta ja paikallisteiksi luovuttamisesta	
396	2793) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2793 Kivirannan—Särkinärän—Liakan paikallistien rakentamisen aloittamisesta Alatornion kunnassa	396
	2794) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2794 maantien n:o 78 perusparannustöiden jatkamisesta Ranuan Nuuppaan ja Rovaniemen välillä	
	2795) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2795 maantien rakentamisesta Kemian maalaiskunnan Puukkokummusta Pömiön asutusalueen maantiehen	
	2796) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2796 maantien rakentamisesta Kuivaniemen kunnan Oijärven kylästä Ranuan kirkonkylään	
	2797) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2797 maantien rakentamisesta Posion maantieltä Impiön ja Piilolan kautta Länsirannan maantiele	
	2798) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2798 maantien rakentamisesta Ranuan kunnan Telkkälästä Asmundin asutusalueen maantiehen	
	2799) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2799 maantien rakentamisesta Sieppijärven—Lohinivan tieltä Nuottavaaran asutusalueen tiehen	
	2800) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2800 maantien rakentamisesta Sieppijärven rautatieasemalta Väylänvarren maantiele Kolarin kunnassa	
	2801) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2801 maantien rakentamisesta Simon kunnan Maksniemen kylästä Paavonkarin ja Rytikarin kautta Veitsiluotoon	
	2802) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2802 moottoriajoneuvoilla liikennöitävän polkutien rakentamisesta Inarin Virtaniemestä Norjan rajalle Ellijärvelle	
	2803) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2803 määrärahasta maantien rakentamiseksi Simojoen pohjoispuolelle Alaniemeltä Tainiöjen asutusalueen tiehen	
	2804) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2804 määrärahasta sillan rakennustöiden aloittamiseksi Kemijoen yli Tervolan kirkonkylän kohdalla	
	2805) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2805 Pellon Havelasta Kolarin kirkonkylään johtavan Väylänvarren maantien peruskorjaamisesta	
	2806) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2806 Raanujärven — Kantomaanpään maantien peruskorjaamisesta Ylitornion kunnassa	
	2807) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2807 Ranuan kirkonkylän—Kuhan tieosan peruskorjaamisesta	
	2808) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2808 sillan rakentamisesta Simojoen yli Tainiöjen lossipaikan kohdalla Simon kunnassa	
	2809) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2809 Tervolan kunnan Koivuahon—Pitkälän tien kunnostamisesta paikallisteiksi	
	2810) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2810 Vaattojärven—Ruokovaaran yhdyntien rakentamisesta Kolarin kunnassa ..	
	2811) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2811 henkilöliikenteen aloittamisesta Joensuun—Ilomantsin rautatiellä	
	2812) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2812 Kiihtelysvaaran Keskijärven—Kontiolahden Lehtoin maantien rakentamisesta	
	2813) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2813 Kiteen rautatieaseman tavaratoimiston ja varastotilojen rakentamisesta	
	2814) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2814 Käsämän—Liperin maantien rakentamisesta	
	2815) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2815 Lieksan—Rastin maantien kunnostamisesta	
	2816) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2816 maantien rakentamisesta Ilomantsin Tyrjästä Juuansaareen	
	2817) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2817 määrärahasta Pohjois-Karjalan tieja vesirakennuspiirille maanteiden hoitokustannuksiin	
	2818) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2818 Pohjois-Karjalan liittämistä valtakunnalliseen automaattipuhelinverkkoon	
	2819) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2819 Pyhäselän Satulavaaran—Kiihtelysvaaran Tervasuon maantien rakentamisesta	

	Siv.		Siv.
2820) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2820 Ristinkylän—Kaarnalammen—Vornasen—Ristonkankaan maantien rakentamisesta	396	2835) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 2835 Haminan varuskunnan vuokra-asuntojen rakentamisesta	396
2821) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2821 Tuupovaaran Koveron—Kiihtelysvaaran Huhtilammin tien rakentamisesta		2836) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 2836 Kymen Jääkäripataljoonan kasarmirakennuksen rakentamisesta	”
2822) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2822 Vihtakosken sillan rakentamisesta Kiihtelysvaaran Uskalin kylässä		2837) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 2837 reserviupseerikoulun ja Kymen Jääkäripataljoonan sauna-kuntotalon rakentamisesta Haminaan	”
2823) Ed. Voutilaisen ym. toiv.al. n:o 2823 Naarajoen sillan rakentamisesta Pielisjärvellä Anttosen—Ruunaan tieosuudella		2838) Ed. Häkämiehen ym. toiv.al. n:o 2838 Utin varuskunnan rakennusten uusimisesta	”
2824) Ed. Åsvikin ym. toiv.al. n:o 2824 tie- ja siltayhteyden rakentamisesta Vaasan Vaskiluodon ja Sulvan Myrgrundin välille		2839) Ed. P. Jokisen ym. toiv.al. n:o 2839 määrärahasta Lappeenrannan varuskuntasairaalan rakentamiseen	”
2825) Ed. Äärin ym. toiv.al. n:o 2825 määrärahasta jalkakäytävien rakentamiseen Punkalaitumen kirkonkylään		2840) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 2840 asevelvollisuusajan lyhentämisestä	”
2826) Ed. Äärin ym. toiv.al. n:o 2826 määrärahasta Lauttakylän—Hämeenlinnan maantien suunnittelun loppuunsaattamiseen		2841) Ed. Järvenpään ym. toiv.al. n:o 2841 puolustuslaitoksen perushankintamäärärahojen vähentämisestä	”
2827) Ed. Äärin ym. toiv.al. n:o 2827 määrärahasta Vammalan—Punkalaitumen maantien parantamiseen		2842) Ed. Kaipaisen ym. toiv.al. n:o 2842 asevelvollisuusajan lyhentämisestä kuuteen kuukauteen	”
2828) Ed. Björklundin ym. toiv.al. n:o 2828 yhtenäiseen päällystöjärjestelmään siirtymisestä puolustus- ja rajavartiolaitoksessa		2843) Ed. Kaupin ym. toiv.al. n:o 2843 varusmiesten ilmaisten kotilomatkojen lisäämisestä	”
2829) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 2829 asevelvollisille myönnettävien yleisten kulkuneuvojen vapaalippujen määrän korottamisesta		2844) Ed. Koskenniemen ym. toiv.al. n:o 2844 varusmiesten vapaamatkakoikuiden täydellisestä järjestämisestä	”
2830) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 2830 asevelvollisten kuljetus- ja liikennöimistöimintojen turvallisuuden tehostamisesta		2845) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 2845 puolustuslaitoksen sisäisen kasvatuksen ja koulutuksen kehittämistä ..	”
2831) Ed. Breilinin toiv.al. n:o 2831 asevelvollisten päivärahan korottamisesta		2846) Ed. Laation ym. toiv.al. n:o 2846 puolustusvoimien tarvitseman materiaalin valmistamisesta Pohjois-Suomessa	”
2832) Ed. Fribergin ym. toiv.al. n:o 2832 yhtenäispäällystöjärjestelmän aikaansaamisesta puolustus- ja rajavartiolaitokseen		2847) Ed. Lattulan ym. toiv.al. n:o 2847 värvättyjen määrän lisäämisestä puolustuslaitoksessa	”
2833) Ed. Hemmin ym. toiv.al. n:o 2833 varusmiesten terveydenhuollon kokonaisuudistuksen selvittämisestä		2848) Ed. Lepistön ym. toiv.al. n:o 2848 asevelvollisten hammashoidon järjestämisestä	”
2834) Ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 2834 varusmiesten ensiapukoulutuksen lisäämisestä		2849) Ed. Linkolan ym. toiv.al. n:o 2849 määrärahasta vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen	”
		2850) Ed. H. Linnan ym. toiv.al. n:o 2850 varusmiesten ilmaisten kotilomatkojen aikaansaamisesta	”
		2851) Ed. Mäkelän ym. toiv.al. n:o 2851 määrärahasta Kuuskajaskarin lin-	”

	Siv.		Siv.
nakkeen etappi- ja asuinrakennuksen töiden aloittamista varten	396	2866) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 2866 yhtenäispäällystön toteuttamisesta puolustuslaitoksessa	396
2852) Ed. Mäki-Hakolan ym. toiv.al. n:o 2852 aliupseerin koulutuksen, palkkauksen ja oikeudellisen aseman parantamisesta	"	2867) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 2867 varusmiesdemokratian laajentamisesta	"
2853) Ed. Mäki-Hakolan ym. toiv.al. n:o 2853 määrärahasta Ilmajoen lääkintävarikon rakennustöiden aloittamista varten	"	2868) Ed. S. Westerlundin ym. toiv.al. n:o 2868 yhtenäispäällystöjärjestelmään siirtymisestä puolustus- ja rajavartiolaitoksessa	"
2854) Ed. Procopén toiv.al. n:o 2854 Hangon erillisen rannikkotykistö patteriston uusien sotilasasuntojen rakentamisesta	"	2869) Ed. Volotisen ym. toiv.al. n:o 2869 asevelvollisten lomavapaamatkoista rautateillä	"
2855) Ed. Saimon ym. toiv.al. n:o 2855 asevarikko 4:n varastotilojen laajennustöiden aloittamisesta Laukaan Lievestuoreella	"	2870) Ed. Jokelan ym. toiv.al. n:o 2870 kuorma-autoilijain palkkasaatavien turvaamisesta	"
2856) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o 2856 Kaakkois-Suomen rajavartioston Parikkalan rajakomppanian Särkisalmella olevan komentopaikan liittämistä kunnalliseen vesi- ja viemäriverkostoon	"	2871) Ed. Koskisen ym. toiv.al. n:o 2871 työläisten palkkasaatavien turvaamisesta rakennusliikkeiden konkurssissa .	"
2857) Ed. Saukkosen ym. toiv.al. n:o 2857 perheasuntojen rakentamisesta rajavartiostoissa palveleville rajajääkäreille .	"	2872) Ed. Nikkilän ym. toiv.al. n:o 2872 kuorma-autoilijoiden kuljetusmaksusaatavien saattamisesta etuoikeutetuiksi saataviksi konkurssissa ja ulosmittauksessa	"
2858) Ed. Siikaniemen ym. toiv.al. n:o 2858 yhtenäispäällystöjärjestelmään siirtymisen selvittämisestä puolustus- ja rajavartiolaitoksessa	"	2873) Ed. Procopén ym. toiv.al. n:o 2873 kuorma-autokuljetuksista syntyneiden ajosaamisten saattamisesta konkurssissa ja ulosmittauksessa etuoikeutetuiksi saataviksi	"
2859) Ed. Suokkaan ym. toiv.al. n:o 2859 lääkintävarikon rakentamisen aloittamisesta Ilmajoella	"	2874) Ed. Sandelinin ym. toiv.al. n:o 2874 kuorma-autoilijain ja vastaavassa asemassa olevien urakkapalkkasaatavien turvaamisesta	"
2860) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 2860 asevelvollisten päivärahan korottamisesta	"	2875) Ed. Sinisalonen ym. toiv.al. n:o 2875 huoltoapulakiin perustuvan eläkkeen etuoikeuden parantamisesta konkurssissa	"
2861) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 2861 asevelvollisten varusmiesajan lyhentämisestä	"	2876) Ed. Vainion ym. toiv.al. n:o 2876 pääurakoitsijan palveluksessa olevien aliurakoitsijoiden ja työntekijäin aseman ja oikeuksien turvaamisesta	"
2862) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 2862 demokraattisen päätöksenteon toteuttamisesta puolustuslaitoksessa	"	2877) Ed. P. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2877 pienten aliurakoitsijain saatavien etuoikeudesta pääurakoitsijan konkurssissa	"
2863) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 2863 toimikunnan asettamisesta tutkimaan varusmiespalveluksen epäkohtia ..	"	2878) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2878 työntekijäin ja pienyrittäjain saatavien turvaamisesta konkurssissa ..	"
2864) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 2864 varusmiesten majoitustilojen uusimisesta	"	2879) Ed. V. Vennamon ym. toiv.al. n:o 2879 ulosottokulujen alentamisesta ..	"
2865) Ed. Tupamäen toiv.al. n:o 2865 varusmiesten terveydenhoidon epäkohtien poistamisesta	"	2880) Ed. Vilmin ym. toiv.al. n:o 2880 pääurakoitsijan palveluksessa ole-	"

vien aliurakoitsijain ja työntekijäin aseman turvaamisesta

Kolmas käsittely:

2881) Ehdotukset laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 5; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 40; lak.al. n:ot 481 ja 484.

2882) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 6; sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 10.

Ensimmäinen käsittely:

2883) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta luovuttamaan eräs tila Tornion kaupungille

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 19.

Ainoa käsittely:

2884) Valtioneuvoston päätökset 27 päivästä tammikuuta ja 29 päivästä helmikuuta 1972 eräiden huoneenvuokrien korotuksesta

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4; mainitut päätökset.

Pöydällepanoa varten esitellään:

2885) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta

2886) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi kananmunien ja kanan-

Siv.

396

365

386

396

Siv.

396

”

”

”

”

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän ja huomisen päivän istunnoista sairauden vuoksi ed. Westerholm, tulevan huhtikuun 8 päivään sairauden vuoksi edustajat Haukipuro ja T. M. Koivisto, huomisen päivän istunnoista yksityisasiain vuoksi ed. Forsman, virkamatkan takia tämän kuun 29 päivästä ensi huhtikuun 12 päivään ed. Stenbäck, tämän kuun 30 päivästä ensi huhtikuun 13 päivään ed. Friberg, tämän kuun 31 päivästä ensi huhtikuun 10 päivään ed. Virolainen, tämän kuun 31 päivästä ensi huhtikuun 13 päivään ed. Honkonen ja tämän kuun 31 päivästä ensi huhtikuun 14 päivään ed. Junnila.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan maaliskuun 24 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet

hallituksen esitykset n:ot 55—58, jotka nyt on edustajille jaettu.

Valtioneuvoston kertomus eduskunnalle toimenpiteistä työllisyylain soveltamisessa vuonna 1970.

Puhemies: Ilmoitetaan, että hallituksen kirjelmän ohella kuluvan maaliskuun 24 päivältä on eduskunnalle uudelleen annettu valtioneuvoston kertomus toimenpiteistä työllisyylain soveltamisessa vuonna 1970, jota kertomusta ei ehditty vuoden 1971 valtiopäivillä käsitellä. Tämä kertomus on nyt jaettu uusille edustajille.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet ministeri Fredrikssonin vastaus ed. Taipaleen kirjalliseen kysymykseen n:o 23 mielenterveydellisten seurausten ennaltaehkäisyn laiminlyönnistä työntekijöiden oikeusturvan osalta ja maa- ja metsätalousministeri Happonen vastaus ed. Salolaisen kirjalliseen kysymykseen n:o 41 harmaaohjelmän säilyttämisestä.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Edustajien aloitteet.

Puhemies: Ilmoitetaan, että päiväjärjestyksessä mainitut toivomusalitteet ovat edustajien nähtävinä keskustuskansliassa.

Muutos päiväjärjestykseen.

Puhemies: Päiväjärjestykseen tehdään se muutos, että 1)—2880) asia esitellään vasta 2884) asian jälkeen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tiekso: Herra puhemies! Suuren valiokunnan kokous pidetään heti tämän täysistunnon jälkeen, tai jos täysistuntoja on useampia, niiden päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

2881) Ehdotukset laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävät hallituksen esitys n:o 40 sekä l.k.al. n:ot 481 ja 484, joita on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 5, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Käsittelyn pohjana on, mitä tulee toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä tehty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljellä pidettävään varsinaisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Holkeri: Herra puhemies! Kansallisessa kokoomuksessa ja sen eduskuntaryhmässä on viime viikkoina jouduttu käsittelemään varsin perusteellisesti hallituksen esitystä ehdotukseksi taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamiseksi ja tämän käsittelyn yhteydessä on jouduttu monissa eri yhteyksissä palauttamaan mieliin se järjestely, johon huhtikuussa 1968 päädyttiin ensimmäisen ehdotuksen laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta ollessa silloin eduskunnan käsiteltävänä.

Tuolloinhan, niin kuin muistamme, päädyttiin tämän ns. valtuuslain muodossa tapahtuneen säännöstelyjärjestelmän ja myöskin toisaalta indeksiehtojen purkamisjärjestelyn hyväksymiseen nimenomaan, jotta vuoden 1967 lopulla suoritettun Suomen markan kansainvälisen arvon muutoksen yhteydessä kansantaloudelle tuleva hyöty olisi pystytty pelastamaan.

Sittemmin vuonna 1969 vastaavaa lakia edelleen jatkettaessa jouduimme toteamaan silloin toistaiseksi olevan välttämätöntä häiriöttömän taloudellisen kehityksen turvaamiseksi myötävaikuttaa siihen, että eduskunnan enemmistö sai mahdollisuuden lain mukaisten säännöstelyvaltuuksien antamiseen hallitukselle, mistä johtuen parina ensimmäisenä ns. vakauttamisvuonna todella pystyttiinkin, kuten tilastonumerot kertovat, esimerkiksi inflaatiota pitämään kurissa varsin oleellisella tavalla. Sen sijaan lain tultua runsas vuosi sitten ns. UKK-sopimuksen yhteydessä edelleen lähes muuttamattomassa muodossa jatketuksi, ei UKK-sopimuksen aikana enää ole pystytty turvaamaan niitä alkuperäisiä talouspoliittisia tavoitteita, joihin tällä samanaikaisesti työmarkkinaosapuolten keskinäiseen sopimusratkaisuun liittyvällä lakijärjestelyllä on pyritty.

Nämä tosiasiat monien ohella ovat olleet lähtökohdana silloin, kun jo varsin varhaisessa vaiheessa viime vuoden puolella kokoomuksen ja sen eduskuntaryhmän taholta todettiin, että UKK-sopimuskauden päättyessä nyt kulumassa olevan maaliskuun lopulla ei voida valtuuslakiasiaa enää hoitaa samalla tavoin, kuin mitä se oli tullut aikaisemmin kolme eri kertaa hoideksi. Näissä kannanotoissamme edellytimme tuolloin jo varsin varhaisessa vaiheessa neuvottelujen aloittamista, mihin neuvottelujen aloittamishetkeseen kuitenkin sekä silloisten hallitusten että muiden osapuolten taholta suhtauduttiin lievästi sanottuna penseästi. Tämän johdosta olimme pakoitetut määrittelemään ehdottomaksi kannanotoksemme sen, ettei ehdotuksiin pysyvän säännöstelyjärjestelmän aikaansaamiseksi ole mahdollista saada kokoomuksen myötävaikutusta ja että tilapäistenkin säännöstelyvaltuuksien saamiseksi on hallituksen — minkä hallituksen, riippuu tietysti siitä tilanteesta, johon aikanaan joudutaan ja johon on sitten jouduttu — käytävä asiallisia neuvotteluja.

Kun näytti siltä, että Paasion sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen synnyttyä tunnnettujen, varsin omalaatuisten vaiheitten jälkeen, ettei neuvotteluja vielääkään hallituksen

taholta aloiteta, vaan hallitus antoi eduskunnalle esityksen aikaisemman säännöstelyvaltuuslainsäädännön jatkamisesta saman sisältöisenä ja entisen laajuisena, oli kokoomuksen eduskuntaryhmä pakotettu asiallisten neuvottelujen aikaansaamiseksi jättämään oman tunnetun rinnakkaisaloitteen, jonka aloitteen esittely tapahtui, niin kuin tiedämme, täällä eduskunnassa lain ollessa lähetekeskustelussa valiokuntaan lähettämistä varten. Kuten tuolloin eduskuntaryhmämme puheenjohtajan suulla todettiin, kokoomus lähti siitä, että neuvotteluissa otetaan huomioon myös ne näkökohdat, joita me olemme pitäneet välttämättöminä asteittaiseksi siirtymiseksi kohti vapaampaa talousjärjestelmää, mitä on Suomelle suositeltu mm. arvostettujen kansainvälisten asiantuntijoiden toimesta useampaankin otteeseen, mm. viime kesänä Euroopan taloudellisen ja yhteistyöjärjestön OECD:n asiantuntijoiden antamassa raportissa. Meidän taholtamme on säännöstelyjärjestelmän asteittaista purkamista niin ikään alun alkaen pidetty keskeisenä tehtävänä, ja tämä näkökohta on myös jo vuodelta 1968 peräisin olevissa eduskunnan asiakirjoissa ei ainoastaan meidän vaan myöskin toisten eduskuntapuolueiden taholta todettu.

Se, että neuvotteluihin loppujen lopuksi päättiin nimenomaan siinä vaiheessa, kun lakiesitys oli eduskunnan perustuslakivaliokunnan käsiteltävänä, oli käsityksemme mukaan mahdollista vain kokoomuksen jättämän rinnakkaisaloitteen tultua esitellyksi ja tavalla, joka on kaikkien tiedossa. Sittemmin perustuslakivaliokunnan käsittelyssä toisaalta ne näkökohdat, joita hallituksen voidaan tässä asiassa katsoa edustavan, että ne näkökohdat, jotka oli ilmoitettu kokoomuksen rinnakkaisaloitteessa, lähenivät ja lähentyivät toisiansa varsin oleellisella tavalla, kuten niin ikään kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtajan lain toisen käsitteilyn yhteydessä käyttämästä puheenvuorosta on käynyt ilmi. Kuitenkin taholtamme edellytettiin aina näihin päiviin asti eduskunnan muiden ryhmien ja hallituksen välisiä neuvotteluja, jotta voitaisiin päästä selvyteen niistä edellytyksistä, joita samanaikaisesti lain käsittelyn kanssa ollaan luomassa nimenomaan etujärjestö- ja työmarkkinaosapuolten kesken. Näin ollen aina viime tunteihin asti on kokoomuksen eduskuntaryhmä joutunut pitämään omalta osaltaan kannanmäärittelynsä avoimin tätä eduskunnassa nyt tapahtuvaa lain kolmatta ja ratkaisevaa kä-

sittelyä varten. Siinä ratkaisevassa käsittelyssä, jonka kokoomuksen eduskuntaryhmä suoritti ennen tämän istunnon alkua, tätä kysymystä pohdittiin kaikkien eri tekijöitten osalta. Me jouduimme toteamaan, ettei laki sisällöltään ole eduskuntakäsittelyssä saanut sitä muotoa, jonka kokoomus sekä toisaalta periaatteellisista että varsin tunnetuista käytännön syistä olisi sille edellyttänyt, ja sen johdosta, ettemme me voi katsoa hyväksyvämmä lain sisältöä, herra puhemies, ehdotan, että ehdotus taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamiseksi täällä eduskunnassa hylättäisiin.

Sen sijaan, herra puhemies, ottaen huomioon sen, että lain käsittelyssä on se ensin julistettava kiireelliseksi, mikäli eduskunta katsoo voivansa mahdollistaa sen säätämisen, kokoomuksen eduskuntaryhmä on joutunut ottamaan huomioon oman vastuunsa ja velvollisuutensa taloudellisen kehityksen nykyvaiheessa. Me olemme ensinnäkin todenneet, että sekä työmarkkinaosapuolet että myöskin maamme taloudellisesta kehityksestä varsin tuntuva vastuuta kantavat eri elinkeinoelämän etujärjestöt ovat pitäneet syntyneen palkkaraamisopimuksen aikaansaamiseksi edellytyksenä nyt täällä esillä olevan valtuuslain säätämisen. Lisäksi olemme todenneet, että kaikkein määrätietoisimmin tämän etujärjestöjen keskinen keskitetty työehtosopimuksen kaatamiseen ovat pyrkineet vasemmiston äärimäisellä laidalla istuvat kansanedustajat sekä työmarkkinoilla kommunistien äärimäinen siipi. Näyttää siltä, että SKDL:n poliittisiin tavoitteisiin kuuluukin tavalla tai toisella pyrkiä aikaansaamaan tilanne, jossa työmarkkinoiden keskitetty työehtosopimus mitätöitäisiin. Tämän avulla SKDL:n ja kommunistien jyrkin siipi pyrkii kenties aikaansaamaan suorastaan oman ideologiansa mukaisen vallankumouksellisen tilanteen, aikaansaaden häiriöitä ja tuntuvia levottomuuksia tätä tietä. Jos näin ollen SKDL on asettanut poliittiseksi tavoitteekseen tämän HL-sopimuksen nimikettä kantavan sopimuksen hylkäämisen, voinen kokoomuksen puolesta tässä yhteydessä todeta, että se käy varsin kivuttomasti tämän lain käsittelyn yhteydessä äänestämällä valtalain kiireellisyyttä vastaan. Sen sijaan kokoomuksen eduskuntaryhmä äsken mainitsemassani kokouksessa on päätenyt ratkaisuun, että se ei eduskuntaryhminä tule äänestämään kiireellisyyttä vastaan.

Ed. I l a s k i v i: Herra puhemies! Kannatan ed. Holkerin tekemää ehdotusta lain hyl-

käämisestä ja ilmoitan, että kokoomuksen eduskuntaryhmä tänään asioita suuressa salissa käsiteltäessä tulee joka osalta esiintymään täysin yksimielisenä.

Ed. H o l k k a n e n: Herra puhemies! Kun kansakunnan taloudellisia toimintoja keskeisesti säätelevä valtalaki nyt on eduskunnan ratkaisevassa käsittelyssä, on käsitykseni mukaan juuri tässä vaiheessa otettava kantaa valtalain lisäksi niihin keskeisiin taloudellisiin ongelmiin, joihin valtalain säätämällä on hyvin merkittävä vaikutus.

Kun nykyisen valtioneuvoston herra pääministeri on vastikään julkisuudessa pitämässään puheessa ilmoittanut, että nykyinen valtioneuvosto ei tule käymään mitään kytkykauppaa valtalain johdosta, on kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä vähintäänkin edellytettävä, että valtioneuvosto ryhtyy määrättyihin toimenpiteisiin sellaisissa keskeisissä asioissa, jotka ovat maamme kannalta mittavia taloudellisia kysymyksiä, mikäli valtalaki josakin muodossa täällä tulee säädetyksi. Tarkoitankin täällä luonnollisten henkilöitten ja aviopuolisoiden verotuksen uudistamista sekä toisaalta toimenpiteitä, joilla tähdätään kauppataseen tasapainottamiseen vastikään alkaneella 1970-luvulla. Kun valtalaki vuonna 1968 ensimmäisen kerran nykyisen valtalakilainsäädännön sarjassa saatettiin voimaan, sitoutui — niin kuin selvästi täällä usein on todettu — senaikainen valtioneuvosto kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmälle jättämässään kirjelmässä toteuttamaan neljän kohdan mukaisen toimenpideohjelman. Eräänä keskeisenä toimenpiteenä tässä ohjelmassa oli luonnollisten henkilöitten ja aviopuolisoiden verotuksen uudistaminen. Kirjelmässä, jonka silloisen valtioneuvoston puolesta on allekirjoittanut valtiovarainministeri Eino Raunio, kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmälle todetaan näin: ”Hallitus antaa eduskunnalle kiireellisesti ja viimeistään kevästuntokaudella 1969 palkkatulojen verotuksen oikeudenmukaistamista ja yksinkertaistamista koskevan lakiesityksen, johon sisältyy mm. aviopuolisoiden ja yksinäisten henkilöitten verotuksen uudistaminen.” Edelleen tässä sopimuksessa todetaan, että hallitus huolehtii valtion kokonaismenojen kasvun pysäyttämisestä ja siitä, että verorasitusta vuosien 1968 ja 1969 aikana ei lisätä. Varsinaiseen tulo- ja menoarvioon otetaan kaikki ennakoitavissa olevat tulot ja me-

not. Lisäbudjetteja ei käytetä valtiontalouden paisuttamiseen.

Kuten hyvin tiedämme, ei senaikainen pääministeri Mauno Koiviston johtama valtioneuvosto ole koskaan toteuttanut mitään kohtaa tästä ohjelmasta. Kun verouudistusta ei ole toteutettu ja kun toisaalta vuoden 1967 syyskuussa toteutetun devalvaation jälkeen myöskään kansalaisten, luonnollisten henkilöitten ja aviopuolisoitten, verotaulukoihin ei ole tehty minkäänlaisia muutoksia, on tämä merkinnyt sitä, että palkkojen kohotessa vuosi vuodelta entistä korkeammalle mutta toisaalta veroasteikkojen pysyessä ennallaan yhä useammat henkilöt ovat joutuneet entistä korkeamman progressioverotuksen kohteeksi. Sen seurauksena verorasitus on vakauttamisen kaudella vuodesta 1968 lähtien tasaisesti ja jatkuvasti kiristynyt valtion käyttäessä inflaatiota voimakkaana ylimääräisenä verotuskeinona. Tuloksena tästä on 1 300 milj. markan kassalijäämä valtion varoissa tämän vuoden alussa, niin kuin hyvin tiedetään. Tämä rahamäärä ei suomalaisessa yhteiskunnassa kuulu valtiovallelle, vaan nimenomaan kansalaisille, joita varten valtiovalta luo ulkoiset puitteet, joissa kansalaiset toteuttavat taloudellisia toimintojaan tasavallan lakeja kunnioittaen julkisen vallan muodostamien puitteitten sisällä.

Kun jälleen ollaan tekemässä uutta valtakia, joka tulee merkitsemään siihen liittyvän keskitetyn tulopoliittisen ratkaisun takia palkankorotuksia, mikä tulee puolestaan käytännössä johtamaan siihen, että jälleen entistä useammat ihmiset joutuvat entistä korkeamman progressioverotuksen kohteeksi, tulee tämän inflatorisen toimenpiteen kautta verorasitus vielä entisestäänkin voimistumaan. Tämä ei voi olla keskitetyn tulopoliittisen ratkaisun tarkoitus, eikä se myöskään saa olla mahdollisesti säädettävän valtalain tavoite. Sen johdosta katsonkin, että vähin, mitä valtioneuvostolta voidaan edellyttää siinä tapauksessa, että nyt esillä oleva valtalaki säädetään, on, että valtioneuvosto ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin luonnollisten henkilöitten ja aviopuolisoitten verotuksen uudistamiseksi siten, että verotusta kevennetään ja että veroasteikkoja nykyisistä huomattavasti alennetaan rahan arvon muutosta vastaavasti. Vain toimimalla tämän periaatteen mukaisesti voidaan synnyttää keskitetyn tulopoliittisen ratkaisun ja siihen kytkeytyvän valtalain kautta sellainen reaaliensioitten kasvu palkansaajille, joka on kaikkien tähän ratkaisuun osallistuvien

palkansaajapiirien tavoitteitten mukainen ja jolla nimenomaan varmistetaan nykyisen, mahdollisesti alkavan valtuuslain aikana todellinen reaaliensioitten nousu.

Toinen keskeinen talouspolitiikkaamme liittyvä ilmiö, joka läheisesti liittyy valtalain säätämiseen, on Suomen kauppatasealijäämän jatkuva suureneminen sekä Suomen velkaantuminen entistä suuremmassa määrin ulkomaille. Tällä hetkellä, niin kuin hyvin tiedetään, Suomen pitkäaikaisen ulkomaisen velan arvo markoissa mitattuna on noin 8 000 milj. mk. Hyvän kuvan nykyisestä Suomen tasavallan velkatilanteesta saa ajatteleamalla asiaa esim. niin, että tuota ulkomaista velkaa Suomessa on noin 2 000 mk jokaista tasavallan 4.5 miljoonaa ihmistä kohti. Toisaalta, jos halutaan jokin yksinkertaisempi esimerkki tästä, niin voisimme käyttää mallina esim. Suomessa olevaa henkilöautokalustoa. Me voimme todeta tänä päivänä, että Suomessa on tällä hetkellä rekisteröitynä noin 800 000 henkilöautoa. Mikäli me arvioisimme, että jokainen Suomessa oleva henkilöauto keskihinnaltaan vastaa 2 500 markkaa kappaleelta, ja kun toisaalta tiedetään, että näitä henkilöautoja on 800 000 kpl, voidaan yksinkertaisen kertolaskun avulla todeta, että nykyinen henkilöautokanta edustaa noin 2 000 milj. markan suuruista pääomaa. Kun tänä päivänä Suomen ulkomainen velka kuitenkin on 8 000 milj. mk, voidaan edelleen todeta, että velkaa maallamme on nelinkertaisen nykyisen suuruisen ja kuntoisen henkilöautokaluston arvosta ulkomaille. Vaikka käytänkin esimerkkinä tällä kertaa autoja, en kuitenkaan halua tarkoittaa sitä, että autotuonti olisi syynä kauppatasealijäämään, vaan sen johdosta, että tämä edustaa vain noin 5 % Suomen ulkomaisen tuonnin koko arvosta.

Valtuuslain voimassa ollessa on selvästi voitu havaita Suomen velkaantumisen ulkomaankaupassa viime vuosina voimakkaasti laajentuneen. Viime vuonna kauppatasealijäämä oli runsaat 1 700 milj. mk ja kuluvan vuoden aikana on tuon alijäämän odotettu nousevan ainakin 1 300 milj. mk markkaan. Keskeisimmäksi talouspoliittiseksi asiaksi alkaneella 70-luvulla muodostuikin tästä johtuen maksutaseen ja kauppataseen tasapainottaminen sekä Suomen varsin pitkälle tapahtuneen velkaantumisen vähentäminen. Katsoisin, että ainoa todellinen syy valtalain säätämisen tukemiseksi on Suomen kansainvälisen kilpailukykyyn turvaaminen siten, että me pystyisimme oman maamme hin-

takehitystä kurissa pitäen, joskin keinotekoisesti, rajoittamaan näennäisesti inflaatiokehityksen jonkin verran hitaammaksi kuin mitä tämä kehityksen vauhti on niissä kilpailijamaissa, joissa suomalaiset teollisuustuotteet kilpailevat muitten maitten tuotteitten kanssa. Mikäli tällä perusteella käsitykseni mukaan valtalaki voidaan säätää ja hyväksyä, on käsitykseni mukaan lisäksi edellytettävä, että valtioneuvosto välittömästi ryhtyy voimakkaisiin toimenpiteisiin kauppataseen tasapainottamiseksi sekä lyhyellä että pitkällä tähtäyksellä. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että valtiovalta ryhtyy nopeasti tuloksia tuottaviin toimenpiteisiin kotimaisen kulutus- ja investointikysynnän ohjaamiseksi entistä voimakkaammin kotimaiseen teollisuuteen huomattavasti paljon voimakkaampien toimenpiteitten avulla, kuin mitä menneisyudessa ja myös lähimenneisyudessa toteutetut "Suosi suomalaista" -kampanjat ovat merkinneet.

Kolmantena asiana käsitykseni mukaan valtioneuvostolta on edellytettävä, että se ryhtyy toimenpiteisiin edellytysten luomiseksi suomalaisten tuotteitten viennin kehittämiseksi ulkomailla sijaitseville markkina-alueille. Vaikka, niin kuin aikaisemmin totesin, nykyinen valtioneuvosto ei olekaan halukas käymään minkäänlaista kytkykauppaa niistä toimenpiteistä, joihin sen olisi enemmistön muodostavien oppositiopuolueitten käsityksen mukaan ryhdyttävä, mikäli ne yhtenäisesti tulevat tukemaan nykyistä valtioneuvostoa sen taloudellista valtakiesitystä koskevassa asiassa, on käsitykseni mukaan huolehdittava siitä, että valtioneuvosto tulee toteuttamaan verotuksen uudistamisen ensinnäkin veroasteikkoja alentamalla, sen jälkeen tekemällä luonnollisten henkilöitten ja aviopuolisoitten tuloverotuksen uudistuksen kokonaisuudessaan, kotimaisen teollisuuden suosimisen voimistamisen erityisesti julkisen vallan hankintojen osalta ja nimenomaan sen tyyppisen toiminnan aikaansaamisen, jonka tavoitteena on luoda edellytykset entistä suurempien tavaramäärien viemiseksi Suomesta ulkomaisille markkinoille maailman kaikkiin ilmansuuntiin.

Mikäli valtalaille tänä päivänä voidaan näyttää vihreää valoa, on käsitykseni mukaan sen voimaantulon jälkeen valvottava sitä ja huolehdittava siitä, että valtioneuvosto, olipa se minkä muotoinen tai näköinen tahansa, ryhtyy toimenpiteisiin palkansaajien tuloverotuksen alentamiseksi sekä todella näkyviin ja vaikuttaviin toimenpiteisiin, jotka johtavat Suomen

kauppataseen sekä maksutaseen tasapainottumiseen nyt alkaneella ja jonkin verran jatku-neella 1970-luvulla. Kiitoksia, herra puhemies!

Ed. I. Suominen: Herra puhemies! Vielä muutaman päivän voimassa oleva valtalaki on kuluneiden 15 kuukauden aikana saanut osakseen runsaasti arvostelua eikä aiheetta. Jo UKK-sopimuksen hyväksymishetkellä tiedettiin tämän sopimuksen kustannustasoa nostava vaikutus ja se, että tämän paineen on osittain purkaututtava hintoihin, mikäli maata ei haluta ajaa joukkotyöttömyyteen ja toisaalta palvelusten suhteen pahaan alueelliseen epätasapainoon. Tämän tiesi myös sopimuksen suositte-lijä, joka edellytti hintasäännöstelyn joustavan mm. niillä aloilla, joita vähimmäispalkkasopi-muksen voimaansaattaminen eniten tuli koske-maan. Tänään voidaan todeta, että hallitukset ja niiden valvonnassa oleva hintaneuvosto ei ole täysin toteuttanut tätä tasavallan presidentin suositusta, jota myös palkansaajien etujärjestö-jen edustajat mm. kokoomuksen eduskuntaryh-mälle vuoden 1970 joulukuussa antamassaan lau-sunnossa ilmoittivat haluavansa noudattaa, koska se olisi ainoa realistinen tapa toteuttaa valtalain edellyttämää säännöstelyä.

Säännöstelyn jäykkyys ja hitaus tuo mieleen ummehtuneita tuulahduksia byrokraattiselta 1800-luvulta, ajalta, joka ei enää sovi nykyajan nopeita ratkaisuja vaativaan todellisuuteen. El-lei säännöstelyn toteuttamisessa ole kysymys ol-lut byrokraattisesta hitaudesta, kysymys on ol-lut silloin jarruttajien tahdosta politikoida sään-nöstelyvaltuuksilla. Seuraukset tästä ovat olleet nähtävissä. Tuotekehittely on osittain vääristy-nyt kohti laadullisesti heikompia tuotteita; osittain se on estynyt. Ulkomaisten tuotteiden vapaus hintasäännöstelystä on ollut kau-palle aivan luonnollisena houkutusena suosia ulkomaisia tuotteita tilanteessa, jossa toisena vaihtoehtona on luopua yrittämisestä. Säännös-telyn kautta keinotekoisesti alhaisena pidetty kotimainen hintataso on ylläpitänyt korkeaa ku-lutuskysyntää, joka on suuntautunut tuontita-varoihin näin myös lisäten ulkomaankaupan epä-tasapainoa. Ja kukaan ei kieltäne sitä tosiseik-kaa, että varsinkin kaupan ja muiden palvelu-elinkeinojen kohdalla tosiasialliset kustannus-ten nousut kieltänyt säännöstely on pakotta-nut voimakkaaseen rationalisointiin. Näin on heikentynyt ennen kaikkea syrjäseutujen palve-lutaso.

Kohtuutonta ja epäoikeudenmukaista säännöstelyä vaativan ääriivasemmiston olisi myös syytä kysyä niiltä ihmisiltä, jotka ovat joutuneet työttömiksi säännöstellyn yrityksen joutuessa joko lopettamaan toimintansa tai vähentämään työvoimaansa, miltä heistä tuntuu; kumpi on miellyttävämpää, olla työllistettynä vaikkakin ehkä lievästi nousevien hintojen aikana vaiko kuulua siihen lähes 80 000 hengen työttömien joukkoon, joka meillä tänä talvena? Ja kuuluva talvi valitettavasti ei liene tämän laskukauden vaikein työttömyystalvi.

Mitä säännöstelyn noudattamiseen tulee, on myös valitettavaa ollut se, että valtiovalta, kuten useilta tahoilta tähän on moitteita kohdistettu, on osoittanut erittäin huonoa esimerkkiä. Tuntuu siltä kuin valtiovalta ainoastaan olisi elänyt täysin säännöstelemätöntä aikaa nostaessaan aivan estotta ja ilman mitään viivytyksiä useaan kertaan keskeisiä kuluttajien elintasoon vaikuttavia hintoja.

Esittämiäni säännöstelyn epäkohtia kukaan ei ole kieltänyt, ellei lukuun oteta SKP:n kaikkein hurmahenkisimpiä stalinisteja, joille kysymys säännöstelystä luonnollisesti on vain ideologinen, vapaata markkinatalousjärjestelmää ja suomalaista oikeusvaltioajattelua vastaan suunnattu hyökkäys.

Lain valiokuntakäsittelyssä kokoomus on pyrkinyt korjaamaan lakia siten, että oikeudenmukaisuus, kohtuullisuus, tasapuolisuus ja tosiasioiden tunnustaminen selvästi velvoittaisivat hintaneuvostoa lain toteuttamisessa. Ei ole oikeusvaltion luonteen mukaista, jos hintaneuvoston puheenjohtaja voisi tulkita lakia, kuten tämän vuoden tammikuussa tapahtui. Hän toisesti tuolloin, ettei mikään laki sido hintaneuvoston päätöksiä, vaan ne päätökset ovat poliittikkaa. Pidän edelleenkin henkilökohtaisesti lain suurimpana puutteena sitä, että hintapäätöksistä ei ole oikeusistuimen lopulliseen ratkaisuun valitusmahdollisuutta.

Kokoomus on kuitenkin merkittävältä osin pystynyt muuttamaan edellisen kauden säännöstelylakia parempaan suuntaan. En halua käydä niitä enää yksityiskohtaisesti lävitse varsinkaan sen jälkeen, kun ed. Kantola sen viime viikon tiistaina lain ensimmäisessä käsittelyssä erinomaisen selvästi toi esille.

Sen sijaan hieman ihmettelen keskustaryhmien täydellistä passiivisuutta tämän säännöstelylain ollessa neuvotteluvaiheessa. Ed. Pekkala lausui kyllä viime perjantaina, että keskustapuolueen kannan mukaan säännöstelystä on as-

teittain päästävä irti. Kuitenkin keskusta olisi ollut täysin valmis hyväksymään myöskin hallituksen alkuperäisen esityksen, ellei kokoomus olisi esiintynyt aktiivisesti omin vaihtoehdoin. Myös laista käytyjen neuvottelujen kuluessa keskustaryhmät ovat lähinnä todenneet, että heille kyllä sopii mikä muoto ja asiasisältö tahansa. Jos te tällä oletatte pääsevänne vastuusta vain sanomalla, että asiahan on sosialidemokraattien ja kokoomuksen välinen, te olette tosiasiasissa jo menettäneet otteenne ja halunne vaikuttaa tämän yhteiskunnan kehittämisen suuntaan. Te ilmeisesti hyväksytte minkä tyyppisen yhteiskuntamuodon tahansa.

Mistäköhän syystä näin lienee? Liberaalisen kansanpuolueen edustaja viime perjantaina toi ilmi sen, että te ette halua tehdä mitään ratkaisua, joka vaarantaa pääsynne uudelleen sosialidemokraattien kanssa samaan hallitukseen. Tältä pohjalta kai ei pitäisi tässä talossa päätöksiä tehdä vaan asiapohjalta. Teille ei merkitse siis mitään se, miten hallitaan, vaan vain se, että myös te näennäisesti olisitte mukana, vaikka todellisena hallitusvallan käyttäjänä olisi sosialidemokraattinen puolue.

Kun sosialidemokraattien ja kokoomuksen neuvotteluissa on nyt kuitenkin päästy tulokseen, joka merkitsee askelta oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoisemmin kaikkia Suomen kansalaisia — myös yrittäjiä — kohtelemaan pyrkivään lakiin sekä tiettyihin säännöstelyn lievennyksiin, jää nähtäväksi, mitenkä lakia tullaan seuraavien 12 kuukauden aikana toteuttamaan. Uskoisi olevan kaikkien, myös nyt hallituksessa olevien, edun mukaista, että ne epäkohdat, joita valtalaisilla on havaittu, pyritään vakavassa mielessä poistamaan. Tähän uusi laki antaa täydet mahdollisuudet — se jopa velvoittaa siihen.

Neuvottelujen kuluessa sosialidemokraattien taholla ilmennyt merkillinen haluttomuus sisällyttää tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta lisääviä velvoitteita itse lakitekstiin oikeuttaa tietysti määrätynlaisiin epäluuloihin lain noudattamisen suhteen. Tästä syystä on asiaa sen enempiä kärjistämättä muistutettava siitä, että nyt käsittelyssä oleva valtalaki on sekini vain 12 kuukauden mittainen. Sen noudattaminen käytännössä tulee määrittämään kokoomuksen kannan säännöstelystä luopumisen aikatauluun nähden.

Lopuksi on syytä todeta, että kuluneen tulopoliittisen neuvottelukauden aikana on taas voitu havaita itse neuvottelumekanismiin heikkous. Tästä syystä neuvottelut kasaantuvat so-

pimuskauden viimeisille viikoille aiheuttaen yhteiskunnan eri sektoreissa mielten ylikuumentamista ja eräänlaisen toiminnallisen halvaustilan jopa eduskuntapolitiikassa. Neuvottelujen eri osapuolten etujen mukaista uskoisi olevan, että vihdoin ryhdytään pysyvän, todellisen neuvottelukoneiston luomiseen, kuten jo Karjalaisen 1970 kesällä muodostetun hallituksen ohjelmassa mainitaan. Mekanismin puitteissa tulisi varmistaa eduskunnalle sen keskeisen aseman mukainen osa neuvottelupöydässä. Muussa tapauksessa me ajaudumme yhä enemmän kohti etujärjestövaltaa ja meistä tässä talossa työskentelevistä tulee lähinnä tämän vallan tekemien ratkaisujen myyntimiehiä Suomen kansan keskuudessa.

Ed. Salolainen: Herra puhemies! On totta, että kokoomus ei ole saavuttanut kaikkia niitä tavoitteita, jotka se itselleen valtalain säätämiseksi asetti. Sen sijaan on kuitenkin riittävällä painokkuudella korostettava sitä, että me olemme kuitenkin saavuttaneet todella merkittäviä parannuksia entiseen valtalakiin. Ja on muistettava, että ellei näitä parannuksia olisi aikaansaatu, täällä käytävä äänestys voisi olla tulokseltaan hyvin toisenlainen. Koska näistä parannuksista on vallinnut jossain määrin epäselvyyttä, minusta on välttämätöntä tänään täällä kerrata ne parannukset, jotka me olemme aikaansaaneet. Nämä merkitsevät lähinnä tilanteen muuttumista siten, että säännöstelyä voidaan pehmeästi purkaa.

Ensinnäkin lain 2 ja 3 §:ssä on indeksiehtoja koskevia määräyksiä. 2 §:n 1 momentin mukaan on elinkustannusindeksin muutoksiin perustuvan indeksiehdon käyttäminen sallittua lain voimassaolon aikana tehdyssä maanvuokralain 2 luvussa tarkoitettussa tietynlaisessa sopimuksessa. Kun vuokran sitomisella indeksiin pyritään vuokranantajan edun turvaamiseen, on saatu muutoksena aikaan se, että indeksiehdon käyttö sallitaan myös siinä tapauksessa, että vuokramiehelle on sopimuksessa annettu oikeus irtisanoa sopimus jo ennen kymmenen vuoden päättymistäkin, mikäli sopimus muutoin täyttää säädetyt edellytykset.

3 §:n 1 momentissa ollut kymmenen vuoden mittainen määräaika on muutettu viideksi vuodeksi. Valtiovarainministeriöllä on siis valta sällia hyväksymänsä indeksiehdon ottaminen myös näin lyhytaikaisiin sopimuksiin. Saman pykälän 2 momentin mukaan on valtiovarainministeriöllä oikeus antaa lupa indeksiehdon ot-

tamiseen tämän lain voimaantulon jälkeen tehtävään yksittäiseen, viittä vuotta lyhyempiaikaiseenkin sitoumukseen. Tämän momentin sanamuoto ja siten myös sisältö on saatu lievemmäksi perustuslakivaliokunnan käsittelyssä.

Lain 7 §:ään, joka koskee vuokrasäännöstelyä, on saatu seuraava lisäys: "Valvoessaan ja säännöstellessään huoneenvuokria valtioneuvoston tulee ottaa huomioon kiinteistökustannuksissa tapahtunut olennainen muutos." Tämä säännös sitoo hintaviranomaisia heidän tehdessään päätöksiä vuokrasta. Tällä säännöksellä onnistutaan välttämään tulevaisuudessa se, että kiinteistökustannuksissa tapahtunut olennainen muutos ei vaikuttaisi vuokriin. Tähän astihan on selvästi jäänyt muutos huomioon ottamatta.

Hinnan asetantaa koskevan lain 8 §:ään on niin ikään saatu muutoksia, jotka tähtäävät siihen, että hinnoista päätettäessä on otettava huomioon tosiasiallisten kustannusten nousu. Itse lakitekstiin on saatu valiokuntavaiheessa lisäyksi sanat "kohtuutta ja tasapuolisuutta noudattaen". Näin ollen valtioneuvoston on säännellessään hyödykkeiden hintoja noudatettava kohtuutta ja tasapuolisuutta. Valiokunnan mietinnön perusteluissa samoin kuin — mikä tärkeämpää — itse laissa selvitetään, mitä tämä tarkoittaa. Kun valtioneuvosto tämän säännöksen nojalla määrää niistä perusteista, joiden mukaan hinnan vahvistaminen suoritetaan, olisi lähtökohtana pidettävä hyvää liikkeenhoidollista tasoa vastaavan elinkeinonharjoittajan tuotaman hyödykkeen todellisia tuotantokustannuksia. Lisäksi valtioneuvoston on päätöksessä annettava tarkempia ohjeita siitä, miten todellisten tuotantokustannusten periaatetta sovelletaan eri kustannustekijöihin. Tämä merkitsee tosiasiaa sitä, että kokoomuksen vastalauseessa esitetty vaatimus hinnanasetantaperusteiden määrittämisestä tullaan saamaan valtioneuvoston päätökseen.

On siis todettava, että edellä luetellut muutokset huomioon ottaen valtalain sisältö on perustuslakivaliokuntavaiheessa olennaisesti muuttunut kokoomuksen vastalauseeseen edellyttämään suuntaan, ja näin on luotu perusteet sille ratkaisulle, joka tänään täällä eduskunnassa tapahtuu. Ei pidä siis kenenkään väittää, ettei parannuksia olisi aikaansaatu.

On todettava, että tämän tilanteen syntymiselle, joka tänään on, on ollut monia riskitekijöitä tarjona. On ollut hämmästyttävän lähellä se vaara, että valtalaki olisi kaatunut, ja tällöin ajatukset siirtyvätkin siihen tulopoliittiseen

tilanteeseen, joka maassa tällä hetkellä on (Ed. Virolainen: Missä se vaara olisi?). Sen jälkeen kun keskusjärjestöt olivat päässeet tulopoliittiseen ratkaisuun, on nimittäin käynyt täysin ilmeiseksi, että eräillä tahoilla sitä ratkaisua, jonka lähinnä SAK:n sosialidemokraatit ovat laatineet, ei voitaisikaan hyväksyä. Ja tätä suuntaa ei ole vaikea etsiä. Se löytyy nimenomaisesti äärimmäisestä vasemmistosta, joka näyttää käyttävän kaikkia mahdollisia keinoja, jopa mahdottomiakin, päästäkseen tavoitteittensa perille (Ed. V. Vennamo: Niin kuin kokoomuskin!).

Meillä ei myöskään tässä vaiheessa ole riittäviä takeita siitä, että tulopoliittinen ratkaisu onnistuu siten kuin keskusjärjestöt ovat suunnitelleet. Tässä mielessä voi sanoa, että eduskunta tavallaan ostaa tyhjää tai istuu tyhjän päällä. Vasta lähiviikkojen ja lähipäivien tapahtumat tulevat osoittamaan, onko tämä luottamus keskitettyyn tulopoliittiseen ratkaisuun oikeutettua.

On annettava vilpiton ja varaukseton tunnustus siitä sosialidemokraateille, että he ovat tulopoliittisen ratkaisun puitteissa pysyneet kohutuullisilla linjoilla. Kun heidän tavoitteitaan tulopoliitikassa verrataan kommunistien tavoitteisiin, niin todellakin on eroa kuin yöllä ja päivällä. Ja näin onkin jouduttu työmarkkinoilla tilanteeseen, jota voitaisiin kutsua jonkinlaiseksi ammattiyhdistysliikkeen sisällissodaksi. Ne lausunnot, joita mm. SAK:n puheenjohtaja Hämäläinen on viime päivinä antanut, selvästi kuvaavat tätä tilannetta. Ja tässä yhteydessä haluaisin kiinnittää huomiota erääseen sanaan, "solidaarisuus", jota ammattiyhdistysliikkeen piirissä jatkuvasti voimakkaasti jankuttamisesta päästyäkin jankutetaan. Missä on tällä hetkellä se solidaarisuus, joka panisi ammattiyhdistysliikkeessä ratkaisun niihin puitteisiin, joita ammattiyhdistysliikkeen enemmistö toivoo? Täläistä solidaarisuutta ei näytä löytyvän. Kommunistit eivät halua taipua enemmistön tahtoon ja niille kohtalaisen järkeville linjoille, joita sosialidemokraatit ovat tulopoliittisessa ratkaisussa halunneet omaksua (Ed. Sinisalo: Sehän olisi samaa kuin kokoomuksessa!). — Kun Sinisalo täällä vasemmalla haluaa sitten verrata tätä tilannetta kokoomukseen, niin tähän olinkin juuri tulemassa.

Verrataan nyt sitten tilannetta kokoomukseen, jonka ryhmäkokouksessa käsiteltiin tätä valtalakiasiaa. Meillä ryhmäkokouksessa ei to-

dellakaan ollut niin suurta yksimielisyyttä siitä, miten tässä asiassa tulisi menetellä, vaan me suoritimme äänestyksen, jossa äänet jakautuivat 23—10. Mutta meillä on kokoomuksessa aivan toisenlainen käsitys solidaarisuudesta kuin Sinisalolla ja hänen kannattajillaan. Me pystymme esiintymään täällä yhtenäisenä puolueena ja yksimielisinä siitä huolimatta, että me voimme olla joissakin asioissa eri mieltä. Mutta minä toivoisin, että samankaltaista tulkintaa solidaarisuudesta voitaisiin odottaa myös sieltä toiselta puolelta. Silloinhan kysymys tästä koko talouspoliittisesta ratkaisuvyyhdestä, jota nyt ollaan tekemässä, olisikin asiallisesti ratkaistu. Mutta kysymysmerkki tulee tämän jälkeen lankeamaan voimakkaana juuri kommunistien äärimmäisen suunnan harteille.

Pitkällä tähtäyksellä on niin, että me kokoomuksessa tunnemme varsin suurta huolta siitä kehityksestä, joka yhteiskunnassamme on tapahtunut. Tässä yhteydessä ei ole syytä kuitenkaan mennä kovin pitkällisesti käsittelemään kysymystä korporativismin lisääntymisestä Suomessa, mutta joka tapauksessa se ei ole haaste pelkästään kokoomukselle, vaan sanoisin, että se on haaste koko kansanedustuslaitokselle. Ja on aivan turha kansanedustuslaitoksessa todeta, että miksi me emme voi päättää asioista ja ratkaista asioita riittävästi. Meillä on kaikki perustuslailliset oikeudet tehdä ratkaisut täällä. Jos ratkaisuja syystä tai toisesta tehdään jossain muualla, niin se johtuu siitä, että me kansanedustajat emme ole valvoneet niitä oikeuksia, joista meidän tulisi pitää kiinni ja joista meidän tulisi pitää huolta.

Lopuksi, herra puhemies, haluaisin esittää muutaman sanan hallitukselle ja herra valtiovarainministerille. Kun oikeuskansleri on joutunut vuokrapäätöksen yhteydessä toteamaan, että hallitus on saattanut tehdä arveluttavan, joskaan ei selvästi lainvastaisen teon, niin voi sanoa, että se luottamus ja joustamisen halu ja se vastuuntunto, jota täällä tänä päivänä osoitetaan mm. kokoomuksen taholta hallitusta kohtaan, edellyttää sitä, että myöskin hallitus vilpittömästi noudattaa niitä periaatteita, joita nyt on lain kirjaimen ja valtioneuvoston päätöksen kirjattu. Me nimenomaisesti haluamme korostaa, että jos halutaan saivarrella sanoilla, siihen aina löytyy mahdollisuuksia. "Olenainen" sana esim. voidaan saivarrella. Mutta nyt täytyy ymmärtää se, mikä on nyt päätettävän lain henki, ja tässä suhteessa voi sanoa, että me asetamme tavoitteet hallituksen suhteen hyvin korkealle.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Kokoomuksen edustaja täällä puuttui samaiseen valtalin pykälään, josta tarkoitukseni myös on tuoda julki mielipiteitä, mutta päinvastaiselta katsantokannalta kuin kokoomus. Tähän valtaliin sisältyvä mahdollisuus sitoa tontin vuokrahinta indeksiin on tekijä, johon tulee kiinnittää huomiota, ei niin kuin kokoomuksen edustaja, turvaten korkeat tontin vuokrahinnat, vaan huomioiden myöskin tämän tontin vuokraajan tarpeet.

Tontin vuokrahinnat ovat valtion ja eri kuntamuotojen osalta päässeet nousemaan osittain jopa kohtuuttomuuksiin. Ei ole oikein, että valtiolle ja kunnille suodaan sellaisia etuoikeuksia, joilla ne voivat saalistaa taloudellista etua itselleen tontin vuokrahinnan avulla. Vakavaksi kysymyksen tekee se, että tontin vuokraajat ovat etupäässä pienituloisinta väestöä ja näin ollen maksujen jatkuva vuosittainen kohoaminen kohdistuu juuri vähävaraisimpaan väestönosaan. Samoin on vuokratonttien haltijoina suuri määrä rintamaveteraaneja, invalideja ja eläkeläisiä. Heidän kohdallaan on useasti niin, että he pysyvät ylläpitämään ja hoitamaan talonsa muilta osin, mutta tontin vuokra jo sitten ylittää kestokyvyn, ja tätä ei näyttänyt kokoomuksessa tajuttavan. Tällöin on edessä oman kodin menetyks, joka on hankittu yrittäen ja säästien työstä. Kun vielä jatkuvasti kaikki elantökustannukset nousevat ja elintaso muutenkin alenee, on edessä tällaisten omakotitalon omistajien kohdalla umpikuja.

Sama on tilanne myös ns. uusimmilla omakoti- ja omistusasuntoalueilla, jotka on rakennettu vuokratontteille. Viimeisin esimerkki on Rovaniemen kaupungin osalta Korkkalonvaaran asutusalue. Tällaisia kielteisiä esimerkkejä on kaikkialla maassamme riittävästi. Nämä osoittavat, että valtion, kuntien ja yhteisöjen vuokraamien tonttien vuokrahinnoista tulee poistaa tämän lainkin suoma korotusmahdollisuus. Valtion ja kuntien tulee ensi kädessä kaikin keinoin ja kohtuuhinnoin järjestää omistettun asunnon haluaville riittävästi tonttimaata. Nykyisestä käytännöstä on luovuttava, se on vain omiaan taannuttamaan omakotiasuntorakennustoimintaa. Samalla se lamauttaa ihmisen yritys halua parantaa itsensä ja perheensä tulevaisuutta. Jokainen tällainen rajoitus on samalla menetys koko kansalle. Suomen elintaso on nostettu yritteliäisyydellä ja työllä. Usko näihin on säilytettävä, jos mieli pois niistä taloudellisista

ja kehityksellisistä vaikeuksista, joissa nyt elämme.

Oman asia-alueensa myöskin tämän valtalin pykälän kohdalla muodostavat pienyrittäjien hallinnassa olevat tontit, joilla sijaitsevat yritys-toimintaan käytetyt rakennukset. Tällä hetkellä ovat yritystoimintamme harjoittajat jo muutenkin niin ahtaalla, että lisäkustannuksiin ei ole varaa tälläkään osin. Jokainen yritys on myös kunnalle veronmaksaja ja näin ollen tärkeä. Ei ole oikein, että näitä työvaltaisia pienyrityksiä rasitetaan vuosittain kohoavilla tontinvuokrakustannuksilla valtion ja kuntien toimesta. Erikoisesti hallituksen tulee kiinnittää huomiota tähän seikkaan omalta kohdaltaan näitä sopimuksia tehdessään.

Herra puhemies! Ehdotanakin sen vuoksi perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus käyttää valtion tekemien sopimusten osalta valtalin 2 §:n asunto- ja yrittäjätonttien vuokrasopimusten indeksisidonnaisuusvaltuutusta mahdollisimman rajoitetusti."

Ed. Toivanen: Herra puhemies! Valtalin käsittelyn ehdittyä nyt niin pitkälle, että joudutaan ottamaan selvä kanta sekä lain hyväksymiseen että sen kiireelliseksi julistamiseen, on paikallaan esittää ihmettelyä eräiden tahojen suhtautumiseen koko lakiesitykseen nähden.

On erittäin vaikeata tietää, mitä mieltä kokoomus on tällä hetkellä. On yllättävää, että tästä kysymyksestä on nimenomaan kokoomuksen toimesta tehty selvä poliittisen pelin välikappale. Kun valtalakesitys annettiin eduskunnalle, ilmoitti kokoomus jyrkästi vastustavansa koko esitystä. Koko esityksen käsittelyn ajan se on ollut asettamassa kapuloita rattaisiin ja SKDL:n kanssa jarruttanut lakiesityksen käsittelyä (Ed Junnila: Millä tavalla?). Tämä siitäkin huolimatta, että esityksen sisällöstä päästiin perustuslakivaliokunnassa kuten tunnettua varsin pitkän yksimielisyyden vallitessa sopimukseen (Ed Junnila: Ei pidä paikkaansa, sielä on vastalause!). Tehdyt muutokset tyydyttivät sekä puolueita että sopimusosapuolia. Tässä suhteessa siis se aiheellinen arvostelu, mitä mm. liberaalisen kansanpuolueen osalta lain sisältöön nähden esitettiin, on johtanut tulokseen ja parannukset saatiin aikaan. Ed. Salolainen täällä kyllä näytti lukeneen kaikki muutokset kokoomuksen ansioksi. Tosiasiassa muutokset saatiin ei-socialististen ryhmien yhteistyönä.

Viime päivinä kokoomus on edelleenkin jatkanut valtalin vastustamista uhoavaa politiik-

kaansa. Se on ollut valmis tekemään tämän siitä huolimatta, että se tietää valtuuslain olevan keskitetyn tulopoliittisen ratkaisun ehtona ja se tietää, että mikäli valtuuslakia ei hyväksytä, pohja tulopoliittisen kokonaisratkaisun syntymiseltä on pois pudonnut. Mikä on siis lain vastustajien tarkoitus ja päämäärä tänään? Katso taanko, että kasvojen peseminen ja jyrkkien sanojen syöminen on siksi vaikea toimenpide, että koko eduskunnan ja työmarkkinaosapuolten tulisi siihen osallistua? Katsovatko vastustajat, että heillä on moraalitakaan oikeutta pyrkiä tanssittamaan näitä osapuolia omissa keskinäisissä linjariidoissaan? Lain vastustajien olisi aika omalta osaltaan ottaa nyt lusikka kauriiseen käteen ja todeta, että yritettiin, mutta ei onnistuttu (Ed. Ilaskivi: Eikö tuo ole viimeviikkoinen puhe?). On muussa tapauksessa vaikeaa ymmärtää, missä ovat ne ryhmät ja ryhmittymät, joiden puolesta vastustajat ajaisivat politiikkaansa, jos he katsovat, että ovat palkanansaittajain asialla. Miten he voivat selittää sen, että nyt valtalain hylkäämisellä he olisivat valmiit päästämään hintojen ja maksujen korotusmyllyn pyörimään vapaasti ja inflaation syömiseen vähäisetkin säästöt? (Ed. Junnila: Söi viime vuonna 10 %!). Me tiedämme kaikki, mitkä ovat ne piirit, jotka inflaatiosta viime kädessä hyötyvät. Ovatko vastustajat siis näiden piirien puolesta valmiit uhraamaan palkanansaittajat ja kuluttajat? Toisaalta vastustajat valtalain kumoamisella asettuisivat myös työnantajaosapuolta vastaan. Tuskin nämäkään näkisivät mielellään, että työmarkkinajärjestöt ajetaan lakkoihin ja sekasortoon keskitetyn ratkaisun asemesta. Tämäkään ei siis voi olla ainakaan kokoomuslaisen toiminnan tarkoitus. Niinpä joutuu siis kysymään: mikä nyt on kokoomuksen tarve hankaloittaa ja rettelöittää tämän asian asiallista käsittelyä.

Kun ed. I. Suominen pelkäsi, että LKP on hallituskipeä, on todettava, että nyt ja tässä on kysymys vastuun tuntemisesta nimenomaan valtalain kohdalla. Hallituskysymykset tulevat siten aikanaan, ja kaikki eduskunnan ryhmät ovat niissä neuvotteluissa mukana.

Tänään on valtuuslaki vaakalaudalla. Se on edellytys keskitetylle kokonaisratkaisulle, ja sitä tarvitaan hintojen ja maksujen kurissapitämiseen. Valtalain hyväksyminen on kahdesta pahasta pienemmän pahan valitseminen pakkotilanteessa. Ei löydy mitään kolmatta vaihtoehtoa. Liberaalinen kansanpuolue on valmis hyväksymään valtalain kolmannessa käsittelyssä, jotta

edellytykset keskitetyn tulopoliittisen ratkaisun aikaansaamiseksi olisivat tältä osin olemassa, jotta vakaan talouden kehitys maassa turvattaisiin. Liberaalinen kansanpuolue edellyttää kuitenkin, että hallitus tulee omalta osaltaan tekemään kaikkensa keskitettyjen ratkaisujen aikaansaamiseksi työmarkkinoilla sekä rahanarvon turvaamiseksi ja työttömyyden vähentämiseksi. Liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmä on painottanut valtalain hyväksymistä, jotta saadaan syntymään mahdollisimman laajapohjainen työmarkkinaratkaisu valtalain hyväksymisen jälkeen.

Kun molemmat sopimusosapuolet asettavat toistensa ratkaisun omaksi ehdoksi, ei päästä irti noidankehästä, ellei jompikumpi lähde liikkeelle. Tänään on eduskunnan vuoro ottaa ratkaiseva ensiaskel. Sen ottamiseen eivät saa vaikuttaa minkään puolueen kasvojen pesu eivätkä sisäiset erimielisyydet. Ratkaisu, johon eduskunta nyt joutuu ottamaan kantaa, on sen suuruusluokan ratkaisu, että sen rinnalla muut kysymykset tuntuvat näpertelyltä.

Herra puhemies! Liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmä asettuu valtalain sekä sen kiireelliseksi julistamisen kannalle. Samalla, herra puhemies, kun eduskunta hyväksyy lakiesityksen, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi: ”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus käyttää lakiesitykseen sisältyviä hintavaltuuksia tavalla, joka edistää taloudellista kasvua ja vähentää työttömyyttä.”

Ed. Ilaskivi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Toivanen käytti äskeisen puheenvuoronsa, joka ilmeisesti oli kirjoitettu viime viikolla ja joka nähtävästi oli lähtenyt siitä oletuksesta, että kokoomus asettuu lain kiireelliseksi julistamista vastaan. Näiden puheenvuorojen käyttö olisi paljon tarkoituksenmukaisempaa, jos ensin kuuntelisi, mitä ryhmä, jota voimakkaasti arvostele, on etukäteen ilmoittanut.

Ed. Toivanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En kertaakaan maininnut kokoomuksen koko eduskuntaryhmää, vaan puhuin lakiesityksen vastustajista. Ensimmäisen puheenvuoron käyttäjä ed. Holkeri ilmoitti, että kokoomuksen eduskuntaryhmä kokonaisuudessaan ei ole ottanut myönteistä kantaa asiaan.

Ed. Mattila: Herra puhemies! Kannatan ed. Toivasen tekemää ehdotusta.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! SMP pitää uutta valtalakiä välttämättömänä. Tämä jossain määrin korjattu valtalaki on riittävän tehokas hallitukselle tarpeellisten asioiden hoitamista varten. Hinnat ja maksut on pidettävä kurissa. Valtio ja valtion laitokset eivät saa kulkea korotusten kärjessä. Uusi oikeudenmukainen ja tasapuolinen vuokrapäätös on annettava viivyttämättä. Kansan ansiotasoa on parannettava ja työllisyys turvattava. Yritystoimintaa elinkeinoalasta riippumatta on edistettävä.

Näillä perusteilla ehdotan, herra puhemies, lain perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Valtalaki on käytettävä tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti kansan toimeentulon parantamiseksi ja yritystoiminnan edistämiseksi."

Samalla, herra puhemies, kannatan ed. Lemströmin täällä esittämää perustelulausumaa.

Ed. Aitio: Herra puhemies! On syytä vielä muutamalla sanalla puuttua tähän valtalakeskusteluun.

Huolimatta siitä, että nykyisin voimassa oleva valtalaki takasi hallitukselle esillä olevaa esitystä olennaisesti suuremmat valtuudet säännöstellä ja valvoa hintoja, maksuja ja vuokria, pääsi ns. UKK-kaudella irti hintavyöry, joka aiheutti hintatason kohoamisen lähes 10 %:lla. Tämä oli miltei puolta enemmän kuin UKK-kauden alussa tehdyissä palkkaratkaisuissa oli sovittu. Nyt on eduskunnassa valtalakiä entisestäänkin lievennetty lähinnä kokoomuksen vaatimusten suuntaan, ja tähän valitettavasti hallitus ja hallituspuolue ovat yhtyneet. Valtalakiä on muutettu niin, että sen entisestäänkin epämääräiset säännökset hinta- ja maksuvalvonnasta tulevat yhä tulkinnanvaraisemmiksi. Laki sinänsä ei anna mitään takeita siitä, että hintataso maassa pystyttäisiin pitämään kurissa, niin että työläisten reaaliensiot eivät ainakaan alentuisi. Ilman erittäin tehokasta hintavalvontaa on SAK:n enemmistön ja STK:n tekemän 25 pennin palkkaratkaisun seurauksena työläisten reaaliensiotason lasku.

Huononnetunakin valtalaki pystyy kuitenkin turvaamaan hallitukselle eräitä mahdollisuuksia hintojen, maksujen ja vuokrien valvontaan, mikäli se haluaa niitä käyttää. Tässä valtalaisa pallo näin ollen on siirtynyt ja siirtymässä hallitukselle. Kysymys on nyt siitä, pystyykö hallitus käyttämään ja haluaako se käyttää saamiaan

valtuuksia työläisten eduksi vai päästäkö se entisestään lievennetyn valtalain avulla irti työläisten reaaliensiotasoa alentavan hintavyöryn. Vanhan valtalain ajaltahan meillä on yllin kyllin kokemuksia siitä, miten myös valtiovallan taholta lähdetään kaventamaan työläisten elintasoa. Tästä esimerkkeinä ovat, kuten muistamme, pistevero, korkokannan nostaminen ja polttonesteiden hinnankorotus, jotka osaltaan ovat olleet vauhdittamassa myös vuokrankorotusvaatimuksia, sekä lisäksi eräiden maksujen, hintojen ja tariffien korotukset, joihin valtiovalta on syyllistynyt. Kun tässä uudessa valtalaisissa nyt hinta- ja palkkaneuvoston valtuuksia vastoin SKDL:n ryhmän kantaa olennaisella tavalla supistettiin lisäämällä lain 8 §:ään säännös, jolla valtioneuvosto velvoitetaan määräämään niistä perusteista, joiden mukaan hinnan vahvistaminen suoritetaan, on vastuu hintatasosta hyvin selvästi siirtynyt hallitukselle. Siitä, millä tavalla tämä työväenhallituksen itseään markkinoiva sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus näitä valtuuksia aikoo käyttää, on jo osoituksena hallituksen vuokrankorotuspäätös, joka pienen yksiónkin vuokrassa merkitsee enimmäismäärällään jo 12—20 markan kuukausikorotusta, joka kohdistuu yhtä hyvin kiskurivuokriin kuin kohtuullisella tasolla säilyneisiin vuokriin.

Me kansandemokraatit olemme tiukan hintasäännöstelyn kannalla, jonka kannan olemme esittäneet jo tämän asian lähetekeskustelun yhteydessä ja myöskin tämän asian valiokuntakäsittelyn yhteydessä. Se on nykyisessä taloudellisessa tilanteessa ainoa tie, jolla työläisten reaaliensiotoiden laskua tehdyn palkkaratkaisun jälkeen edes jossakin määrin pystyttäisiin hillitsemään. Tulevien hintaratkaisujen avaimet ovat nyt siirtyneet hallitukselle, kuten mainitsin, ja me odotamme, että sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus myös käytännössä tekee jotakin lunastaakseen itselleen oikeutuksen käyttämänsä työväenhallituksen nimeen.

Hintasäännöstelyn laajuudesta ja vaikutuksista on usein eduskunnassakin esitetty varsin harhaanjohtavia arvioita. On puhuttu säännöstelytaloudesta, niin kuin meillä todella olisi merkittävä määrä hintoja hintavalvonnan piirissä. Todellisuudessa hintasäännöstely on viime vuosina ollut varsin suppeaa. Hintavalvonnan piiriin kuuluu tällä hetkellä vajaat 300 hintaryhmää, kun Suomenkin kokoisessa taloudessa erilaisia tuotenimikkeitä on sentään kolmatta miljoonaa.

Herra puhemies, olemme valmiit hyväksymään tämän valtalain. Mikäli lakiin olisi nykyisestäään vielä tullut huononnuksia, toisin sanoen olisi yhdytty kokoomuksen vaatimuksiin, hinta- ja vuokrasäännöstelyn lievennysvaatimukseen, olisimme valkavasti silloin joutuneet harkitsemaan lain hylkäämistä ja jopa esittämään lain lepäämään jättämistä yli vaalien. Samalla kun ehdotamme lain hyväksymistä, ehdotamme perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus käyttää sille taloudellisen kasvun turvaamisesta annetussa laissa myönnettyjä säännöstelyvaltuuksia entistä tehokkaammin, niin että hintojen, vuokrien ja maksujen korotukset estämällä turvataan palkansaajien, eläkeläisten ja muiden pienituloisten reaaliensiotason kasvu."

Ed. Rytkönen: Herra puhemies! Minua jäi edelleenkin kaivamaan sosialidemokraattien yliolkainen suhtautuminen SKDL:n eduskuntaryhmään ja ryhmän useiden jäsenten esittämiin työläisten ja yleensä palkanansaittajaväestön oikeutettuihin vaatimuksiin paremmista palkkojen korotuksista, kuin mitä yllättäväni yksivaltiaan roolia esittävä SAK:n puheenjohtaja Hämmäläinen työläisten selän takana tekemä yleissopimus työläisille antaa. Ensimmäinen en miettimisen jälkeenkään ole päätenyt muuhun lopputoteamukseen kuin siihen, että työläisten on aina taisteltava suurempien palkkojen puolesta ja että työläisen käteensä saama palkka määrää hänen elämismahdollisuutensa ja toimeentulonsa. Ei sitä millään olemattoman vähäisillä sosiaalipolitiikan osilla muuksi voida muuttaa. Toistan vieläkin, että Hämmäläinen ja Laatusen ratkaisusta ei koidu työläisille reaalityulojen lisää, vaan jo tapahtuneet ja varmana edessä olevat hintojen, maksujen ja vuokrien uudet korotukset aiheuttavat sen, että ammattiyhdistysliikkeen sos. dem. johtajien ennustama reaalityulojen kasvu kääntyykin reaalityulojen laskuksi. Eihän se selittelemällä miksikään mutuu.

Työläiset ovat hämmästyneitä ja koettavat suorittaa vastaiskua, kuten metallityöläiset piirikokouksissaan viime sunnuntaina, jolloin metallin piireistä kolme neljättäosaa asettui enemmistöllä hyväksytyä ratkaisua vastustamaan. Työväenliikkeessä on hyvin merkittävä tilanne: Sosialidemokraattiset ammattiyhdistysjohtajat koettavat uskotella työläisille oivallustensa erinomaisuutta ja heittävät syytösten tulvan kansandemokraatteja vastaan, jotka ovat ratkai-

suista toista mieltä, ja työläiset näyttävät olevan samaa mieltä kansandemokraattien kanssa. Suunta tässä suhteessa tuntuu olevan oikea.

Kun SAK:n puheenjohtaja Hämmäläinen kiroaa kommunisteja, niin rikkaan Ruotsin ammattijärjestöjohtaja — hänkin sosialidemokraatti — hyökkää kapitalisteja vastaan työläisten puolesta. Eiköhän juuri Suomen ammattijärjestön keskeisen henkilön olisi taisteltava yhdessä työläisten kanssa eikä STK:n herrojen kanssa asetuttava työläisten perimmäisvaatimuksia vastaan. Kun työläiset esittävät suurempia palkan korotuksia kuin yleissopimus, johon työnantajat ovat kovin tyytyväisiä, on porvariston taholla nostettu esille inflaatiopeikko, jonka muka sovittua suuremmat palkankorotukset aiheuttavat. Näin on tehty ennenkin, vaikka porvarillisenkin taloustieteen mukaan inflaatioon vaikuttavat monet muut tekijät ja marxilaisen taloustieteen mukaan eräät muut syyt kuin palkat aiheuttavat inflaation. Tosiasiahan on, että työläiset saavat palkkojensa korotukset vasta kustannusten nousun jälkeen eikä ennen sitä. Siis eräänlaisen hyvityksen tapahtuneen kustannusten nousun johdosta. Pääasiassa kapitalistien enimmäisvoiton tavoittelu on hintojen nousun muodossa perimmäinen syy rauhan aikana inflaatioon eivätkä työläisten palkkojen korotukset. Mutta työläisten vaimentaminen vaatimasta ja taistelemasta itselleen palkankorotuksia on aiheena inflaatiolla pelottelemiseen. Se on tietenkin totta, että inflaation vaikutus on tuhoisin pienten tulojen saajille, mutta eihän se ole heidän, vaan kapitalistien syytä ja aiheuttama.

Valtalain puolesta kiivailu ei nähdäkseni ole aiheellista. Kokemukset edelliseltä kaudelta ovat osoituksena siitä, että valtalakia käytettiin sen ratkaiseviltä osin hintojen ja vuokrien osalta palkkatyöväestöä vastaan eikä heidän suojakseen. Näin on tehty aikaisemminkin ja eduskunnan enemmistöllä on siunattu valtalain väärät sovellutukset. On mitä vahvin syy epäillä, että tämä toistuu alkaneella kaudellakin, ja kun näin on, voitaisiin kai ajatella, että työväenluokka ja kapitalistit voisivat mitata valtansa suoraan keskenään ilman valtiovaltaa, jonka tuki tulee aivan ilmeisesti olemaan kapitalistien puolella. Tämä on henkilökohtainen käsitykseni, mutta tulen tietenkin noudattamaan eduskuntaryhmän päätöksiä. Tulokoon kuitenkin todetuksi, että muitakin keinoja on olemassa työläisillä suojella oikeuksiaan. Varmin tie on kova luokkataistelun tie, jota työläiset joutuvat käymään historiallisten tekijäin vuoksi, tahtoi-

vatpa he sitä tai eivät. Paras valtalaki on työväen luja taistelurintama monopolikapitalisteja ja heidän poliittikkaansa vastaan.

Ed. Å s v i k: Herra puhemies! Kun voimassa oleva valtalaki oli niin huono, että sen aikana hinnat ja maksut nousivat noin 10 %, niin työläisillä on nyt oikeus kysyä, mihinkä tällä voimassa olevaa lakiakin huonommalla valtalalla joudutaan. Sen vuoksi on erittäin paikallaan, että ed. Aition esittämä ponsi tulisi eduskunnan hyväksymäksi, sillä vain tämä lisäys ja täydennys antaa takeet siitä, että hallituksella on valtuudet käyttää säännöstelyvaltuuksiaan tiukemmin kuin mitä tämä huono laki edellyttää. Tämän lain lopputulos on se, että se palvelee luokkaetuja. Nimenomaan se palvelee maanomistajien etuja kuin myöskin se antaa indeksisuojaaja tämän maan pääomanomistajille. Työläisille, eläkeläisille ja pienviljelijöille se ei anna mitään turvattua olotilaa, vaan epävarmuutta. Tästä johtuen ed. Salolainen täällä riemuitsikin kokoomuksen aikaansaannoksesta. Ne olivatkin suurpääoman etuja ja voittoja, mitä hän täällä eritteli puheenvuorossaan.

Herra puhemies! Kannatan ed. Aition tekemää ponsiehdotusta.

Ed. H. L i n n a: Herra puhemies! Taloudellisen valtalin kehittelyn aikana käydyssä keskustelussa ei käsitykseni mukaan ole riittävästi tuotu esille sitä näkökohtaa, että valtalalla eduskunta siirtää suoraan päätösvaltaansa pois omista käsistään. Tämä näkökohta on erittäin merkittävä tällä hetkellä, jolloin maassa on vähemmistöhallitus. Liian suureksi ei kannata myöskään arvostaa sitä näkökohtaa, että eräiden päätöstensä osalta hallituksen täytyy saada jälkikäteen toimenpiteilleen eduskunnan hyväksyminen.

Keskustapuolueen taholta on tuotu jo useassa yhteydessä esille huolestuneisuus siitä, miten sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus tulee valtalakia käytännössä toteuttamaan. Hallitus on osoittanut käytännön ratkaisuissaan menettelevänsä tärkeissä periaateratkaisuissa päinvastaisella tavalla, mitä sosialidemokraatit juhlapuheissa puhuvat. Tästä on tuoreimpana esimerkkinä todettava valtioneuvoston päätös maataloustuotteiden tuottajainnoista 1.4.1972 alkaen toteutettavaksi. Lopullisissa ratkaisuissa pienennettiin maidon tuottajainnan korotusta siitä, mistä julkisuudessa oli jo puhuttu. Tämä 25 milj. markan summa siirrettiin maidontuot-

tajilta nautanlihan tuottajille, jotka eivät kuitenkaan käytännössä tule saamaan sellaista korotusta tuottajahintoihin, jota tehty hintaratkaisu edellyttäisi. Tällaiset ratkaisut eivät herätä pienviljelijäväestössä luottamusta sosialidemokraattista vähemmistöhallitusta kohtaan.

Esityksensä perusteluissa nykyisen valtalin jatkamisesta yhdellä vuodella on hallitus todennut seuraavaa: "Viime vuosina harjoitetulla valkauttamispolitiikalla on pystytty ylläpitämään ulkomaista kilpailuasemaamme ja edistämään taloudellista kasvua ja reaalityulojen nousua." Jo aikaisemmin totesin, että todennäköisesti pian hyväksyttävällä valtalalla eduskunta pienentää vaikutusvaltaansa, mutta tämä ei ole läheskään ainoa kerta, jolloin näin tapahtuu. Kun yhtenä ratkaisevana tekijänä valtalin hyväksymistä ajatellen on pidettävä valtalin voimassaoloajaksi suoritettavia palkkaratkaisuja, on syytä tutkia myöskin sitä, miten hallituksen mainitsema reaalityulojen nousu on viime vuosina jakautunut. Olen suorittanut vertailuja, miten verotuksen jälkeen eri palkkaluokissa käteen jäävän palkan määrä on kehittynyt virkamiespalkkojen osalta vuodesta 1965 joulukuusta lähtien. Selvitys osoittaa, että käytettäväksi jäävä palkka on lisääntynyt markkamääräisesti kaikkein vähiten alhaisimmissa palkkaluokissa (Ed. V. Vennamo: Se on sitä kansanrintamapolitiikka!). Verotuksen progressiosta huolimatta on edellä mainittuna aikana kaikkein eniten markkamääräisesti lisääntynyt käytettäväksi jäävä palkka korkeimmissa palkkaryhmissä. Tulot eivät ole siis pienentyneet käytännössä.

Tapahtuneesta kehityksestä on vedettävä sellainen johtopäätös, että riittävään pienipalkkaisen väestön aseman parantamiseen ei ole vielä päästy. Pienipalkkaista työntekijää ei nosteta riittävästi myöskään niillä palkkasopimuksilla, joista julkisuuteen on tietoja annettu. Lisäksi on todettava, että maassamme on erittäin paljon työntekijöitä, joiden palkka on huomattavasti alhaisempi, mitä virkamiespalkkojen alhaisin A 1 palkkaluokka edellyttää.

Tiedämme myöskin sen, että keskustapuolueen vaatimuksesta toteutettuun vähimmäispalkkaan eivät myöskään kaikkien elinkeinonharjoittajien ansiot riitä. Erittäin suuri osa pienviljelijäväestöstä joutuu jatkuvasti suorittamaan työtään niin alhaisella korvauksella, että se ei riitä edes vähimmäispalkkaan.

Herra puhemies! Edellä esittämälleni näkökohdilla olen halunnut osoittaa, että keskustapuolueella on ollut oikeus odottaa muiden val-

talakiin liittyvien ratkaisujen ainakin osittaista ratkaisemista, ennen kuin valtalaki lopullisesti hyväksytään.

Ed. Suokas: Herra puhemies! Kannatan ed. V. Vennamon tekemää perustelulausumachdotusta.

Ed. Mänttari: Herra puhemies! Kun täällä käsittelemme erästä tärkeintä kysymystä koko kansamme kannalta, yrittäjänä haluaisin erikoisesti hallituksen kiinnittävän huomiota niihin valtuuksiin, jotka hallitus saa eduskunnalta hintasäännöstelyn suhteen, sillä meidän maassamme on erittäin suuri määrä ns. pienyrittäjiä, joitten kohdalla nimenomaan tämä kysymys on hyvin merkittävä. On pantava merkille myöskin se, että juuri niitten alojen työntekijät, joitten kohdalle lähinnä nämä säännöstelyvaltuudet ulottuvat, ovat suuressa määrin pienipalkkaista väkeä, joten näin ollen joudutaan myymään yhtä hyvin työntekijän kuin sidotulla hinnalla tuotteitaan myyvän yrittäjän työ markkinoille tällä tavoin. Tästä ei hyödy pienituloisen työntekijä eikä yrittäjä, vaan nimenomaan ne piirit, joille tässä maassa vuosikymmenien aikana on järjestetty etuoikeutettu asema. Erikoisen vaikealta tuntuu se, että meidän perustuslakiimme on sisällytetty sellainen kohta, joka edellyttää, että saavutettua tuloa ei voi ottaa pois, etuisuutta ei voi ottaa pois. Tämä kysymys on niitä vaikeimpia kysymyksiä, joihin tällä hetkelläkin nojataan ja jonka vuoksi tässä maassa myydään yhtä hyvin pienituloisen työntekijän kuin yrittäjänkin työtä niille piireille, jotka ovat etuoikeuden saaneet. Tekisi mieleni sanoa, että suuri osa tämän kansan työtä, pienyrittäjän sekä pienipalkkaisen työntekijän työtä, myydään polkuhintaan. Nimenomaan tästä syystä en voinut hillitä tätä puhettani, vaikka ajattelinkin siirtää tämän ensimmäisen puheenvuoroni toiseen kertaan.

Toivon yrittäjänä ja monien yrittäjien minulle lähettämien terveisien perusteella, että hallitus todella vastuullisesti toteuttaa tätä valtuutusta, jonka eduskunta nyt antaa. Kannatan ed. Veikko Vennamon tekemää esitystä.

Ed. Tallgren: Herr talman! Maktlagen utgör en av huvudförutsättningarna för att en centraliserad avtalsuppgörelse på arbetsmarknaden skall kunna uppnås. Det är klart, att oppositionspartierna inte brinner av någon sorts iver att ge regeringen långtgående reglementerings-

fullmakter, eftersom de flesta av oss betraktar den nuvarande minoritetsregeringen som en nödlösning, som inte på längre sikt kan vara vår parlamentarism till gagn.

Regeringens möjligheter att driva en konstruktiv och hållbar ekonomisk politik kan inte betraktas som särskilt lysande. Det är därför med en viss förvåning man noterar socialdemokraternas svaga intresse för fortsatta diskussioner om breddning av regeringsbasen. Men det taktikspel man inledde redan före riksdagsvalet på socialdemokratiskt håll, måste ersättas av ett konstruktivt samarbete på bredare bas.

Då vi i dag också från svenska folkpartiets sida går in för att ge regeringen de nödiga fullmakterna, inser vi, att detta är en politisk nödvändighet, som regeringen behöver, oberoende av dess sammansättning. Den politik som den nuvarande regeringen kommer att bedriva med stöd av maktlagen, kommer därför att följas med en särskilt kritisk blick av oppositionen samtidigt som vi bör sträva efter att nå den breddning av regeringsbasen jag här talte om. På vårt håll har vi i alla händelser med särskilt bekymmer sett på regeringens utspel i hyresfrågan och väntar oss ett nytt övervägande, som ger rättvisa åt en grupp i vårt samhälle, som med orätt betraktas som någon sorts utsugare och kapitalister trots att vi vet, att bristen på hyresbostäder är enorm och att vår bostadspolitik borde följa helt andra linjer när det gäller hyresbostäderna.

Riksdagen, som nu genom att bevilja dessa fullmakter, uppfyller sin andel av det totalekonomiska paketet, väntar, att övriga parter både på arbetsmarknaden och i regeringen, skall medverka till helhetslösningen. Om totallösningen, som vi nu bäddar för, skulle skrotas ner, tror jag, att riksdag och regering ställts inför synnerligen obehagliga avgöranden, som inte kan vara helheten till gagn i en situation, då vi måste slå vakt om att minska arbetslösheten, om att skapa nya arbetsplatser, som skall förbättra näringslivets möjligheter och i ett läge, då vi internationellt sett står inför en konjunktursvängning, som måste följas upp.

Svenska riksdagsgruppen anser, att regeringen behöver dessa fullmakter och vågar tro, att de skall nyttjas med förnuft och föstånd, eftersom en annan situation, en situation utan maktlag är otänkbar i dagens läge.

Ed. Virolainen: Herra puhemies! Valtuuslain kolmannessa käsittelyssä eduskunta

ratkaisee, annetaanko hallitukselle valtuudet hintojen ja maksujen säännöstelemiseksi vaiko ei. Keskustapuoluue on sitä mieltä, että valtuudet on hallitukselle annettava. Kokemuksesta tiedämme, että hallitus, olipa se enemmistö- tai vähemmistö-pohjalla, ei voi hoitaa maan talousasioita ilman valtuuslakia.

Nyt ratkaisuun joutunut lakiesitys on saanut eduskuntakäsittelyssä sellaisen sanamuodon, joka suurin piirtein tyydyttää meitä. Tällä käytössä keskustelussa on myös ollut ilahduttavaa todeta, että kaikki poliittiseen keskustaan kuuluvat eduskuntaryhmät ovat valmiit antamaan sosialidemokraattiselle vähemmistöhallitukselle nämä valtuudet, ei innostuneina, kuten ed. Tallgren äsken huomautti, vaan välttämättömyyden sanelemasta pakosta. Sen vuoksi meitä on tätä asiaa käsiteltäessä aika tavalla ihmetyttänyt se uhkailu ja kireä sävy, mitä oikealta on jatkuvasti ilmennyt. Kuitenkin meidän kaikkien on otettava huomioon se tilanne, missä tällä kertaa elämme. Suurten vaikeuksien jälkeen on saatu aikaan suositus keskitettyä palkkaratkaisua varten. Sen läpi ajamisessa on varmasti monia hankaluuksia vielä, ja jos eduskunta ei antaisi valtuuslain edellyttämiä hinnavalvontavaltuuksia, niin on jotenkin selvää, että palkkarintamalla tehdyt sopimukset ilman muuta raukeaisivat. Viikko sitten Paasion hallitus allekirjoitti vihdoinkin myös maataloustuotajien kanssa sopimuksen maataloustulon tarkistamisesta. Vaikka se ei läheskään joka suhteessa tyydytäkään maatalousväestöä, niin joka tapauksessa meillä nyt on ratkaisu selvillä tältäkin osin, ennen kuin joudumme valtalin kohtalosta päättämään.

Kuuntelin suurella mielenkiinnolla puheenjohtaja Holkerin äsken käyttämää puheenvuoroa ja totesin ne ilmeiset vaikeudet, joihin hän tämän asian yhteydessä on joutunut. Hän kyllä esitti valtuuslakia hylättäväksi, mutta tiesi jo ehdotuksen tehdessään, että se ei tule hyväksytyksi. Vastuulliset kansanedustajat eivät voi ottaa kantaakseen sitä liian suurta vastuuta, mikä aiheutuisi valtalin kaatamisesta. Nyt onkin liian myöhäinen ajankohta puhua valtuuslain kaatamisesta, sillä lain kaataminen tässä vaiheessa ei auttaisi ketään, mutta johtaisi talouselämämme niin sekavaan tilaan, etteivät ainakaan lain kaatajat pystyisi sitä selvittämään. Kaikki, jotka esittävät uhkailuja tässä vaiheessa, tämän tietävät ja tekevätkin viisaasti, kun eivät lähde uhkauksiaan toteuttamaan,

minkä he voisivat hyvin tehdä äänestämällä lakiesityksen yli vaalien.

Poliittiseen keskustaan kuuluvat ryhmät oppositioasemassaanakin ovat tunteneet suurta vastuuta koko maan asioita ajatellen eivätkä ole lähteneet poliittisen taktiokoinnin tielle tässä asiassa. Asiat voidaan eduskunnassa vetää tarvittaessa tiukallekin, mutta on kuitenkin tarkasti valittava asia ja ajankohta, ennen kuin tälle tielle lähdetään. Tämän päivän ratkaisu osoittaa, että kokoomus valitsi tällä kertaa vääran asian ja myös erittäin sopimattoman ajankohdan (Edustajat Holkeri ja Lankinen pyytävät vastauspuheenvuoroa). — Kyllä te vielä saatte vastauspuheenvuoroja, te saatte montakin, sillä teillä on aika vastaaminen tähän.

Minä en suinkaan käytä tätä puheenvuoroani puolustaakseni Paasion hallitusta, se on sosialidemokraattien ja muiden hallituksen varsinaisten tukiryhmien tehtävä. Minä esitän nämä ajatukset vain sen vuoksi, että myös opposition toiminta vaikeutuu, jos painopisteet valitaan väärin, niin kuin tällä kertaa valitettavasti tapahtui, ja opposition pyrkimyksiä ei oteta riittävän vakavasti, kun se yrittää niellä sellaista palaa, josta jo ennakolta tietää, että se ei edes mahdu kurkusta alas, ja jos mahtuu alas, niin aiheuttaa sellaisia vatsanvääniteitä, ettei niitä kestä (Ed. Friberg: Kenen vatsaa vääntää, ed. Virolainen?).

Pöytä on nyt puhtaana Paasion hallitukselle, ja me annamme sille nyt ainakin pääsiäiseksi työrauhan, mutta huomautamme, että elämä ei suinkaan pääty pääsiäiseen. Sen jälkeen toiminta tässä talossa jatkuu ja me esitämme vakavana kehotuksena hallitukselle, että sen on nyt, saatuaan riittävät valtuudet, puututtava valtalin asioihin ripein ottein (Ed. Junnila: Oliko tuo uhkaus?). — Tämä oli asiallinen toteamus, ed. Junnila. Jos kokoomuskin olisi esittänyt tämääntapaisia toivomuksia, niin sen ei tarvitsisi-kaan niin monta vastauspuheenvuoroa käyttästä asiasta.

Erityisesti me poliittiseen keskustaan lukeutuvat ryhmät toivomme, että hallituksen taholta nyt viipymättä jatkettaisiin niitä keskusteluja, jotka hallituksen muodostamiseen raukesivat (Ed. Procopé: Kunnallisvaalien jälkeen!). Me keskustapuoluueen taholta olemme esittäneet seuraavaa. Edessä on monia suuria tehtäviä, mm. sosialisten eriarvoisuuksien poistaminen, joista kiireellisoin on eläkeuudistuksen viipymätön suorittaminen. Edelleen olemme maininneet muina kysymyksinä kehitysaluepolitiikan

tehostamisen, aluehallinnon ja kuntauudistuksen toimeenpanon sekä laajakantoiset ulko- ja ulkomaankauppapolitiittiset ratkaisut. Äsken käyttämässään puheenvuorossa ed. Mänttari SMP:stä painotti yrittäjäkysymysten tärkeyttä. Me keskustapuolueessa varauksetta yhdyimme tähän toivomukseen, jonka ed. Mänttari esitti. Pidämme välttämättömänä, että Paasion hallitus lähtisi myöskin valtalakia soveltaessaan harjoittamaan yrittäjävälittistä politiikkaa ja ennen kaikkea tukemaan ja edistämään pienyrittäjien työtä tässä maassa. Meillä on yli 100 000 pienyrittäjää maatalouden ulkopuolella. Heillä on ratkaiseva merkitys työllisyystilanteen hoitamisessa ja muutenkin meidän talouselämässämme niin keskeinen asema, että hallituksen, olipa se minkä värinen tahansa, pitäisi kiinnittää erittäin suurta huomiota yritystoiminnan rohkaisemiseen ja elvyttämiseen.

Kun olemme esittäneet jo viikko sitten ehdotuksen, että puolueitten kesken pantaisiin käyntiin neuvottelut ajankohtaisista ja laajakantoisista kysymyksistä, niin meitä on eräiltä tahoilta syytetty hallituskipeydestä ja sanottu, että nyt taas keskustapuolue pyrkii takaisin hallitukseen, mistä se parinkymmenen vuoden jälkeen karkoitettiin pois. — Ed. Junnilalle ja ed. Ehrnroothille huomautan, että meillä on kysymys asioitten hoitamisesta, ja me kyllä parhaamme mukaan sopeutamme itseämme siihen oppositioasemaan, missä nyt olemme. Siitä on todellakin parisenkymmentä vuotta, kun me olemme oppositiossa tätä ennen olleet, ja tahoisimme huomauttaa ed. Ilaskivelle, että ei pidä tehdä kukaan yleensä liian äkillisiä muutoksia politiikassaan. Ed. Ilaskivi on tämän lakiesityksen käsittelyn yhteydessä todennut sen, miten umpikujan voi joutua, kun harkitsematta lähtee liukoja vaatimaan (Ed. Ilaskivi: Vai niin!).

Me olemme joka tapauksessa, herra puhemies, ojentaneet hallitukselle neuvottelun ja sovinnon käden. Lähipäivät osoittavat, tarttuuko Paasion hallitus tähän sovinnon käteen. Jos se neuvottelutarjouksen hylkää, niin poliittisen opposition on silloin tietysti turvauduttava huomattavasti tiukempiin keinoihin.

Ed. Holkeri (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Niitten monien syytösten joukossa, jotka ed. Virolainen kohdisti kokoomukseen äskeisessä puheenvuorossaan, oli myöskin syytös siitä, että kokoomuksen esiintyminen olisi ollut uhkailua ja kireässä sävyssä esiintymistä.

Ed. Virolaiselle on syytä huomauttaa, että hänen oman äskeisen puheenvuoronsa ja tyytyväisyytensä ilmauksen äänensävy olisi varmasti ollut huomattavasti kireämpi, ellei juuri kokoomus olisi päättävällä esiintymisellään tämän lain käsittelyn yhteydessä turvannut sellaisen lain sisällön, joka vielä on nieltävissä keskustapuolueenkin taholla. Mitä vatsan tai mahdollisesti maksan väänneisiin tämän asian käsittelyn yhteydessä muutoin tulee, niitä lienee eniten juuri keskustapuolueella itsellään, joka nyt näyttää pyrkivän esiintymään lopputuloksen osalta kannatukseltaan suurimman ei-sosialistisen puolueen, kokoomuksen, siivellä etten sanoisi auran aisalla.

Ed. Ilaskivi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Virolainen totesi äsken, että kokoomus olisi joutunut umpikujan ottamiensa kantojen johdosta. Päinvastoin meidän ryhmämme on tänään todennut, että sen varsin määrätietoisen asennoitumisen vuoksi, jonka me alusta alkaen tämän asian suhteen otimme, me olemme päätyneet kompromissiin, jonka ryhmä on voinut hyväksyä käytännössä toteutettavaksi. Tämä on kaikkea muuta kuin umpikuja. Umpikuja olisi syntynyt silloin, jos me olisimme tulleet tulokseen, joka olisi ollut toisenlainen.

Mutta ed. Virolaisen katkera äänensävy pani kysymään, ollaanko keskustapuolueen tai ainakin ed. Virolaista lähellä olevissa piireissä nyt pettyneitä siitä, että valtalaki meneekin läpi.

Ed. Lankinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Oli mielenkiintoista kuulla, mitä ed. Virolainen sanoi. Hän sanoi nimittäin, että hallitus, olipa se mikä hyvänsä, ei voi hoitaa maan asioita ilman valtuuslakeja. Hän siis puhui pysyvän valtuuslain puolesta. Hän puhui myös nykyisistä vaikeuksista. On varmaa, että vaikeudet lisääntyvät ja patoutumia tulee yhä enemmän, niin kauan kuin palkkoja nostetaan enemmän kuin kansantulo nousee. Haluan korostaa, että emme ole tänään hyväksymässä pysyvää valtalakia, vaan määräaikaista yhdeksi vuodeksi.

Ed. Ehrnrooth (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Virolainen kohdisti erät sanoistaan myöskin minulle.

Minä olen pakotettu toteamaan, että hän ei ole ehkä oikein käsittänyt, mikä on ollut muun oikeiston kanta tähän asiaan kuin kokoomuk-

sen. Kokoomuksen kanta on tunnettu jo. Siitä-
hän ovat kokoomuksen edustajat puhuneet.
Mutta kun kerran on tässä salissa muitakin
oikeistoon lukeutuvia, niin on syytä ed. Virolai-
selle sanoa, että me olemme jatkuvasti suhtau-
tuneet asiallisesti tähän asiaan emmekä missään
vaiheessa käyttäneet sellaisia ylisanoja niistä
asioista, jotka ovat lähellä sydäntämme, kuin
esim. ed. Virolainen on käyttänyt maatalousky-
symyksistä. Muistutan mieleen vaan, että 11
pennistä puhuttiin vielä muutama kuukausi sit-
ten. Se oli ainoa oikea vaatimus. Ja nyt sitten
jouduttiin häntä koipien välissä perääntymään
7.5 pennin nurkille.

Me emme ole Rpk:n oikeistossa esittäneet
mitään sellaisia epäasiallisia kantoja ja vaati-
muksia, joiden takana me emme voisi olla lop-
puun saakka. Me olemme katsoeet, että valta-
laki on tarpeellinen, mutta ei sellainen valta-
laki, joka suo yksipuoliset valtuudet hallituk-
selle säännöstellä vuokria ja hintoja, kun sen
sijaan kommunistit, jotka pyrkivät kaaokseen,
voivat kepun myötävaikutuksella, koska se on
liian kiltti ja myöntäväinen, järjestää työmark-
kinoille epäjärjestystä.

Ed. Virolainen (vastauspuheenvuo-
ro:) Herra puhemies! Pieni korjaus vain ed.
Lankiselle. Minä sanoin, että siinä tilanteessa,
missä me nyt elämme, tarvitsee hallitus, minkä
värinen tahansa, valtalain. Myös kokoomuslai-
nen hallitus tarvitsisi sen.

Sitten sanon, että kyllä täällä eduskunnassa
hyvin helposti joutuu väärin ymmärretyksi.
Tärkeäavainen kuulija, joka seurasi minun pu-
heenvuoroani, huomasi, että minähän koetin
puhua kokoomuksen puolesta koko ajan (Nau-
rua).

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies!
Täällä on kokoomuksen taholta ilmoitettu, että
ryhmä on yksimielisesti valtalain hylkäämisen
kannalla. Tämä on suuri periaatteellinen kan-
nanotto, johon on syytä puuttua.

Kun kokoomus on asettunut yksimielisesti
ryhmänä valtalain hylkäämisen kannalle, se mer-
kitsee, että kokoomus haluaa nurin ne työmark-
kinasopimukset, jotka ovat syntyneet tähän
maahan. Ja kun kokoomus haluaa ne nurin, se
tuskin haluaa ne nurin siksi, että työmies, pien-
yrittäjä ja pienviljelijä on saanut liian vähän an-
sion ja palkan parannusta, vaan selvästi kokoo-
mus haluaa valtalain nurin, jotta voitaisiin
vielä raskaammin työdä maamme laajoja väes-

töpiirejä. Tämä kokoomuksen hylkäyskanta on
paljastava. Se merkitsisi kansan ostokyvyn alen-
tumista ja kansan köyhtymistä puhumattakaan
inflaatiosta ja kaikista muista vaikeuksista. Se
merkitsisi myös pienyrityksille ylivoimaisia vai-
keuksia, sillä nimenomaan pienyritykset tarvit-
sevat kansan ostokykyä, että niillä olisi tulevai-
suutta.

Mitä sitten tulee ed. Virolaisen esiintymi-
seen keskustapuolueen puheenjohtajana, niin
kyllä minä toteaisin, että selvästi keskustapuo-
lue yritti kokoomuksen avulla ratsastaa halli-
tukseen. Keskustapuolueella näyttää todella ole-
van kova hinku hallitukseen ehdolla millä hy-
vänsä. Tämä hinku on jo muodostunut pakko-
mielteeksi. Sen kuvan saa, ja siksi valitan.

Ed. Virolainen heitti puheensa lopussa uh-
kauksen hallitusta vastaan: ellette taivu, ellette
alistu, me näytämme pääsiäispyhän rauhan jäl-
keen.

Ed. Holkeri: Herra puhemies! Mikäli
ed. V. Vennamo ei olisi koulutukseltaan juristi,
hänen äskeisen puheenvuoronsa vielä joten ku-
ten voisi kenties ymmärtää. Mutta nyt se oli
luonteeltaan sellaista sanan selitystä, jota ei voi
olla kommentoimatta.

Joudun toteamaan ed. V. Vennamolle, että
kokoomuksen valtalain sisältöä vastustava kanta
perustuu siihen, että kokoomus ei halua peria-
atteessa antaa sellaisia säännöstelyvaltuuksia,
joiden vaikutuksen menneisyydestä tiedämme,
hallitukselle, jonka poliittinen kontrolli on niin
vähäisellä pohjalla kuin se tänä päivänä on.
Mutta ed. V. Vennamo onkin valinnut koko-
naan toisen tien. Hän on ryhtynyt päättämään
ryhtyä sosialidemokraattisen vähemmistöhalli-
tuksen äänettömäksi yhtiömieheksi, jonka
ainoana osana on maksajan osa.

Ed. Saarinen: Herra puhemies! Olisin
vielä tässä lopuksi tiedustellut kokoomuksen
eduskuntaryhmältä, mihin perustuu se, että ko-
koomus esittää valtuuslain hylättäväksi, mutta
ei kuitenkaan estä sen kiireelliseksi julistamista,
jotta sillä tavoin estettäisiin vallankumous tässä
maassa.

Ed. Laine: Herra puhemies! Olen myös-
kin kiinnittänyt huomiota siihen, että kokoo-
muksen edustajien puheenvuorot ovat erittäin
epäjohdonmukaisia. Ed. Ilaskivi mainitsi, että
meidän määrätietoisien työmme tuloksena olem-
me päässeet siihen, että voimme tämän ratkai-

sun hyväksyä, ja ed. Lankinen ilmoitti, että olemme hyväksymässä nyt määräaikaisen valtuuslain. Sitä aikaisemmin kuitenkin ed. Holkeri on ilmoittanut, että me — siis kokoomus — tulemme ehdottamaan lain hylkäämistä. Miksi te sitten hylkääte sen, jonka te ilmoitatte hyväksyväne? Mitä poliittista peliä te oikein pelaatte?

Ed. Holkeri: Herra puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmän taholta on todettu, että me emme hyväksy sisällöltään sen muotoista valtalakia, joka nyt on käsiteltävänä. Mutta me annamme eduskunnan enemmistölle vastuun tunteiden mahdollisuuden säätää tämän lain siinä muodossa, jonka se on nyt saanut, jotta vuoden päästä nähtäisiin vielä selvemmin kuin tänä päivänä ne epäkohdat, jotka tästä aiheutuvat, ja vuoden päästä myöskin päästäisiin tositoimiin tämän säännöstelyjärjestelmän vielä pitemmälle meneväksi purkamiseksi, kuin mitä tänä päivänä on päästy.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Holkeri ed. Ilaskiven kannattamana ehdottanut, että toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hylättäisiin. Lisäksi on ed. Lemström ed. V. Vennamon kannattamana ehdottanut, että perusteluissa lausuttaisiin: "Eduskunta edellyttää, että hallitus käyttää valtion tekemien sopimusten osalta valtalain 2 §:n asunto- ja yrittäjätonttien vuokrasopimuksien indeksisidonnaisuusvaltuutusta mahdollisimman rajoitetusti." Kutsun tätä ed. Lemströmin ehdotukseksi. Ed. Toivanen ed. Mattilan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus käyttää lakiesitykseen sisältyviä hintavaltuuksia tavalla, joka edistää taloudellista kasvua ja vähentää työttömyyttä." Tämä on ed. Toivasen ehdotus. Ed. V. Vennamo ed. Suokkaan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Valtalakia on käytettävä tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti kansan toimeentulon parantamiseksi ja yritystoiminnan edistämiseksi." Kutsun tätä ed. V. Vennamon ehdotukseksi. Lopuksi on ed. Aitio ed. Åsvikin kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus käyttää sille taloudellisen kasvun turvaamisesta annetussa laissa myönnettyjä säännöstelyvaltuuksia entistä tehokkaammin, niin

että hintojen, vuokrien ja maksujen korotukset estämällä turvataan palkansaajien, eläkeläisten ja muiden pienituloisten reaaliensiotason kasvu." Tämä on ed. Aitio ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotuksista.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Puhemies: Nyt on päätettävä sanotun lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; joka ei sitä hyväksy äänestää "ei". Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Aro, Asunmaa, Björklund, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hemmi, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkälä, Hyvönen, Häggblom, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karinen, Karpola, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohatala, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortesalmi, Koskeniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Laitinen, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salama, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkan-

gas, Siltanen, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Asunta, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Huurtamo, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Karhuvaara, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Laatio, Lankinen, Lattula, Linkola, Lähteenmäki, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Nikkilä, Rainio, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, I. Suominen, S. Suominen, Vaittinen, Vartia ja Vikatmaa.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Haukipuro, T. M. Koivisto, Loikkanen, Uusitalo ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 159 jaa- ja 34 ei-ääntä; poissa 6.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Tämän jälkeen olisi äänestettävä perusteluja koskevista ehdotuksista. Ed. Lemströmin ehdotus on erillinen, joten siitä äänestetään erikseen mietintöä vastaan.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Lemströmin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Lemströmin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Breilin, Ehnrooth, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Siltanen, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Vaittinen, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Huotari, Kainulainen, Kortesalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Sainio, Suokas, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Haukipuro, T. M. Koivisto, Lehtinen, Loikkanen, Mäki, Uusitalo ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 173 jaa- ja 18 ei-ääntä; poissa 8.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Puhemies: Muut perusteluja koskevat ehdotukset ovat vastakkaisia. Ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Toivasen ja ed. Aition ehdotusten välillä, sitten voittaneesta ed. V. Vennamon ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Toivasen ja ed. Aition ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Toivasen ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Aition ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Mieltinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Suorttinen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivasen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Vaittinen, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Honkonen, Hostila, Hykkäälä, Hyvönen, Häikiö, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala,

T. T. Koivisto, Korpinen, Korttesalmi, Koskeniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Lienes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salama, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Siltanen, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Suokas, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilponiemi, Volotinen, Voutilainen ja Åsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Haukipuro, T. M. Koivisto, Loikka, Uusitalo ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 90 jaa- ja 103 ei-ääntä; poissa 6.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Aition ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Aition ehdotuksesta ed. V. Vennamon ehdotusta vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. V. Vennamon ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Aition ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kaarna, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Korttesalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Mieltinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas,

Stenbäck, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Täkkämaa, Vainio, Vaittinen, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Väyrynen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Björklund, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Honkonen, Hostila, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salama, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Siltanen, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Weckman, Vilponiemi, Voutilainen ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestää edustaja Knuuttila.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Haukipuro, Aino Karjalainen, T. M. Koivisto, Loikkanen, Uusitalo ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 90 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 7.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. V. Vennamon ehdotuksen.

3) Äänestys ed. V. Vennamon ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. V. Vennamon ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Mieltinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Siltanen, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Täkkämaa, Vaittinen, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Huotari, Kainulainen, Kortesalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Sainio, Suokas, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Haukipuro, T. M. Koivisto, Loikkanen, Mäki, Uusitalo ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 174 jaa- ja 18 ei-ääntä; poissa 7.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

2882) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 10, jota on valmistelevasti käsitelty sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 6, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2883) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta luovuttamaan eräs tila Tornion kaupungille.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 19, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2884) Valtioneuvoston päätökset 27 päivältä tammikuuta ja 29 päivältä helmikuuta 1972 eräiden huoneenvuokrien korotuksesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyt yllämainitut päätökset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Kantola: Herra puhemies! Käsiteltävänä ovat nyt eduskunnan tietoon saadetut kaksi valtioneuvoston päätöstä eräiden huoneenvuokrien korotuksesta ja perustuslakivaliokunnan niiden johdosta valmistama mietintö. Perustuslakivaliokunta on päätösten käsittelyssä päätenyt ensinnäkin siihen, ettei Auran hallituksen 27 päivänä tammikuuta 1972 antama päätös anna aihetta enempiin toimenpiteisiin, koska se on myöhemmin 29 päivänä helmikuuta 1972 annetulla valtioneuvoston uudella päätöksellä tullut kumotuksi. Mitä viimeksi mainittuun päätökseen tulee, niin perustuslakivaliokunnan enemmistö on mietinnössään päätenyt sitä kannattamaan ja esittämään eduskunnalle, ettei sitä kumottaisi.

Me kansandemokraatit emme ole voineet yhtyä tähän valiokunnan enemmistön mietinnössään hyväksymään kantaan, vaan olemme päätenyt vastalauseessamme esittämään, että se oli kumottava. Näin ensinnäkin siitä syystä, että vuokrataso maassamme on jo kohtuuttoman korkea palkkatason verrattuna ja asettaa erittäin suuriin toimeentulovaikeuksiin varsinkin pienipalkkaisimmat kansalaiset ja vähävaraiset eläkeläiset, jotka muodostavat vuokrahuoneistossa asuvista lukumääräisesti ylivoimaisesti suurimman ryhmän.

Toiseksi emme ole voineet yhtyä valiokunnan enemmistön puoltavaan kantaan siksi, ettei ole esitetty mitään todellista tarvetta vuokrien korotukseen. Valiokunnan käsittelyssä kävi nimittäin selvästi ilmi, että valtioneuvoston korotuspäätös on tehty enemmän tai vähemmän sormituntumalla eikä missään tapauksessa perustu kiinteistökustannusten todellista kehitystä osoittaviin tutkimuksiin eikä tilinpäätösten osoittimiin. Kuvaavaa tässä suhteessa on, ettei asiaa selvittämään asetetun toimikunnan tehtävänmäärittelyyn edes sisällynyt näiden kustannustekijöiden selvittelyä, kuten valiokunnassa asian käsittelyssä ilmeni. Toisaalta, kun kiinteistökustannusten osalta ei ole myöskään toistaiseksi suoritettu selvityksiä siitä, mikä on ollut mm. pääomatulojen ja kiinteistöihin sijoitetun pääoman arvonnousun osuus kiinteistöjen tuotossa, puuttuvat tältäkin osin perustelut korotukselle.

Syytä on sitä paitsi viitata siihen tosiasiaan, että vuokrat eivät ole suinkaan olleet jäädytetyinä, vaan niitä on tosiasiasa korotettu pitkän linjaa ja sallittu myös periä jopa kiskurivuokria asuntopulaa hyväksi käyttäen.

Kaikkein edellä esittämiini perusteluihin ja perustuslakivaliokunnan mietintöön liitettyyn II vastalauseeseen viitaten ehdotan, herra puhemies, että eduskunta päättäisi, että valtioneuvoston 29 päivänä helmikuuta 1972 tekemä päätös eräiden huoneenvuokrien korotuksesta on kumottava.

Ed. K o c k: Herra puhemies! Voimassa olevan valtuuslain nojalla valtioneuvoston on saatettava mainitun lain perusteella tehdyt päätökset eduskunnan tietoon, joka tutkii, ovatko päätökset valtuuslain mukaisia ja tarkoituksenmukaisia. Tämän johdosta meillä on nyt käsiteltävänä Paasion hallituksen tekemä vuokrien yleiskorotusta koskeva päätös, jolla kumottiin Auran hallituksen vuokrapäätös.

Asia tuli aikanaan vireille siten, että valtioneuvoston oikeuskansleri oli saattanut Auran hallituksen tietoon kannanottonsa, jonka mukaan kiinteistökustannusten nousun johdosta oli vuokrien yleiskorotus laillisuuden kannalta välttämätön. Lausunnossaan perustuslakivaliokunnalla oikeuskansleri totesi, ettei voimassa olevassa valtuuslaissa nimenomaisesti mainita nousseita kiinteistökustannuksia vuokrien korotusperusteena, kuten edellisessä valtuuslaissa mainittiin. Säädettyä nyt voimassa olevaa valtuuslakia jätettiin lakitekstistä pois kiinteistökustannusten nousun mainitseminen. Oikeuskansleri totesi edelleen valiokunnalle, että hän on päätenyt omaan kannanottoonsa vuokratarkentamisesta kiinteistökustannusten nousun johdosta lain muuttuneesta sanamuodosta huolimatta siksi, että hallitus lakiesityksensä perustelujen sanamuodossa antoi niin ymmärtää.

Johtavat oikeusteoreetikot, kuten esim. Alf Ross teoksessa "Om rätt och rättfärdighet" ja Hans Kelsen teoksessaan "Puhdas oikeusoppi" ovat todenneet, ettei lain säätämisasiakirjoista ilmenevä tahto tai lausumat velvoita lain soveltajaa, vaan lain soveltaja voi valita joko säännöstehtin sanamuodon mukaisen tulkinnan tai lainsäätäjien tarkoittaman tulkinnan. Ratkaisuja tehdessään ei lain soveltaja suorita oikeudellista päättelyä, vaan valitsee sen ratkaisun, joka häntä poliittisesti miellyttää. Oikeuskanslerin edellä mainitsemani lausuma on käsitykseni mukaan nähtävä myös tässä valossa.

Miten on sitten Paasion hallituksen tekemän vuokratarkentamispäätöksen laita? Vuosina 1969 ja 1970 säädettyjen valtuuslakien vuokrasäännöstelyvaltuudet poikkeavat sanamuodoltaan selvästi toisistaan. Vuonna 1969 säädettyssä laissa todetaan nimenomaan, että vuokrasäännöstelyllä ei saa estää kiinteistökustannusten nousua vastaavaa korotusta. Vuonna 1970 säädetystä laista tämä lausuma on jätetty pois. Sanamuotojen mukaisella tulkinnalla päästään siis ilman muuta tulokseen, että uudessa laissa ei kiinteistökustannusten nousua ole katsottu hallitusta velvoittavaksi vuokratarkentamisperusteeksi. Vuosina 1969 ja 1970 säädettyjen lakien sanamuotojen eroaminen ei ole voinut johtua lainsäädäntöteknisistä syistä, vaan muuttamisen syynä on täytynyt olla halu muuttaa valtioneuvostolle annettuja valtuuksia. Hintojen säännöstelyä koskevia määräyksiä muutettiin niin ikään vuonna 1970 säädettyssä laissa jonkin verran lähinnä teknisistä syistä. Tämän takia hallituksen esityksen perusteluosassa nimenomaan todetaankin, että hintavalvontavaltuudet ovat vuoden 1970 laissa yhtä laajat kuin vuonna 1969 säädettyssä laissa. Jos vuokrasäännöstelyvaltuuksien sanamuodon muuttamisesta huolimatta säännöstelyvaltuudet olisi haluttu säilyttää ennallaan, olisi tästä varmasti otettu maininta perusteluosaan. Kun tällainen maininta otettiin ainoastaan hinta- mutta ei vuokrasäännöstelyvaltuuksiin, on tämäkin vahva osoitus siitä, että vuokratarkentamispäätöksen sanamuodon muuttamisella todella haluttiin muuttaa myös valtuuksien laajuutta.

Lisäosoituksena siitä, että UKK-sopimuskauden vuokrasäännöstelyvaltuudet todella erosiivat aikaisemman vakauttamiskauden valtuuksista, on se, että säädettyssä valtuuslaissa voimassaolon jatkamisesta vuoden 1973 maaliskuun loppuun äsken edellisenä asiana on perustuslakivaliokunnan ja eduskunnan enemmistö katsonut tarpeelliseksi lisätä vuokrasäännöstelyvaltuuksia koskevaan pykälään momentin, jossa valtioneuvosto määrätään ottamaan huomioon kiinteistökustannuksissa tapahtuva nousu. Jos nykyinenkin laki olisi tähän velvoittanut, miksi muutos olisi silloin ollut tarpeellinen?

Edellä esitetyt syyt osoittavat, että hallituksella ei ollut velvollisuutta korottaa vuokratasoa sillä määrällä, jonka kiinteistökustannukset ovat nousseet. Sen sijaan hallituksella on valta valvoa, että vuokrat pysyvät kohtuullisina ja vuokrataso ei aiheottomasti kohoa. Tämän joh-

dosta, herra puhemies, kannatan ed. Kantolan tekemää ehdotusta.

Ed. Häikiö: Herra puhemies! Nyt voimassa oleva valtuuslaki, jonka perusteella Paasion hallitus on antanut vuokrankorotuspäätöksen, perustuu siihen, että kiinteistökustannusten nousu on vuokria vahvistettaessa otettava kokonaan huomioon. Ed. Kockin täällä edustama juristeria on aivan hänen yksityisajatteluaan (Ed. Kock: Ei ole, vaan asiantuntijain kertomaa!). Kaikki oikeusoppineet ovat sitä mieltä, että tämä tulkinta on ehdoton. Valiokunnassa kuultiin oikeusoppineita, mm. valtioneuvoston oikeuskansleria, eduskunnan oikeusasiamiehiä, professoreja Merikoskea ja Jokelaa — joista viimeksi mainittu oli mm. ed. Kockin ehdottama asiantuntija. Kaikki he olivat yksimielisiä siitä — niin kuin asia onkin — että kun vuokria lähdetään vahvistamaan, niin valtioneuvostoa sitoo se, että kiinteistökustannusten nousu on kokonaisuudessaan otettava huomioon. Tämä on laillisuuskyseminen. Muussa tapauksessa päätös on lainvastainen. Kun mennään siitä sitten ylöspäin, niin päätös muuttuu tarkoituksenmukaisuusharkinnaksi, ja sitten on haettava sellainen vuokramäärä, että se on myöskin kohtuullinen.

Kun Auran hallitus aikoinaan teki vuokrankorotuspäätöksen, niin se suoritutti erinäisiä selvityksiä siitä, mikä kiinteistökustannusten nousu oli ollut. Kiinteistökustannustoimikunta mietintönsä lopputuloksena tuli sellaiseen tulokseen, että kiinteistökustannusten nousu oli ollut helmikuusta 1968 33 p/m² ja lokakuusta 1967 63 p/m². Näihin kiinteistökustannuksiin oli laskettu palkat ja sosiaalikulut, lämmitys, hoitokuluista korjauskustannukset, korkokulut, verot ja poistot. Sen jälkeen tapahtui se, että korkoa alennettiin, mikä vaikutti näihin kustannuksiin, ja sen jälkeen oltiin luvuissa 27 p/m² ja 57 p/m². Korjauskustannusten määrä on jonkin verran harkinnan varainen, ja siinä toimikunta otti huomioon laskelmissaan erilaisia arvoja. Se katsoi korjauskustannusten lopulliseksi määräksi 3 p/m². Näin ollen, kun Auran hallitus ryhtyi tarkistamaan vuokria, sillä olivat edessään nämä määrät: 27 p/m² ja 57 p/m², määrät, joihin se lain mukaan olisi ollut sidottu. Se kuitenkin tästä pienensi alaspäin ja vahvisti, niin kuin tiedetään ja niin kuin tämänkin asian kohdalla on esillä, korotuksiksi 25 p/m² ja 50 p/m². Se meni jo alle niitten kiinteistökustannusten, mitä oli todettu kiinteistökustannustoi-

mikunnassa. Tämän jälkeen sitten Paasion hallitus teki puhtaasti poliittisen päätöksen asiassa. Perustamatta päätöstään mihinkään kustannuslaskelmiin se alensi Auran hallituksen päätöksestä neliovuokria 5 pennillä siten, että vuokran korotukset tulivat olemaan 20 p/m² ja 40 p/m².

Nyt tullaankin sen kysymyksen eteen, onko Paasion hallituksen päätös enää lainmukainen, noudattaako se laillisuudessa sitä, mitä laki edellyttää, siis että kiinteistökustannukset otetaan kokonaan huomioon. Perustuslakivaliokunta joutui tätä asiaa pitkään pohtimaan. Mutta kun tuo kiinteistökustannusten määrän vahvistaminen sinänsä on jonkin verran epä-määräinen, ei voida aivan ehdottomasti pennilleen sanoa, missä se kulkee, niin tämän johdosta valiokunta tuli siihen tulokseen, että päätös on arveluttava, vaikkakaan ei selvästi lainvastainen, mitä sanontaa myöskin valtioneuvoston oikeuskansleri asiassa käytti.

Tulkoon tässä sitten sanotuksi, että, niin kuin tiedämme, kun hyväksyimme kolmannessa käsittelyssä uuden valtuuslain, tähän valtuuslakiin otettiin vuokranvahvistuspykälä nimenomaan vielä lakitekstiin, tämä kiinteistökustannusten muutosten huomioon ottaminen. Tämän asian käsittelyn yhteydessä hallitus yritti siirtää sitä pohjaa, mistä vuokrat nyt on laskettava, tähän hetkeen eli maaliskuun loppupuolelle 1972, mutta valiokunta ei tähän suostunut, vaan poisti tätä tarkoittavan momentin lain pykälästä. Tämä tarkoittaa sitä, että pohja edelleenkin on helmikuussa 1968. Kun vielä sen lisäksi, että kiinteistökustannuksia ei nyt ole otettu todellisina huomioon ja nyt on tulossa korotuksia tämän kokonaisratkaisun yhteydessä, hallitus on näin ollen velvollinen aivan ensi tilassa antamaan uuden vuokrankorotuspäätöksen.

Herra puhemies! Ehdotan, että perustuslakivaliokunnan mietinnön perusteluihin lisätään III vastalauseessa kirjoitettu kappale.

Ed. V. Venamo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ed. Häikiö mielestäni esityksessään unohti erään kaikkein oleellisimman seikan. Tämä unohtus osoittaa, että siellä oikealla varsin kohtuuttomasti pannaan etutilalle kiskurivuokrat. Nyt annetun päätöksen eräs suurin vääräys on siinä, että jo olevat erittäin korkeat hirmuvuokrat, kiskurivuokrat, joita on, saavat samanlaisen korotuksen kuin pienet vuokrat ja

pienomistajat ja pienet vuokrat laajalti jäävät korotusta kokonaan vaille.

Kun täällä perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja hurskasteli oikeudenmukaisuudella ja lailla, on hämmästyttävää, että hän unohti tällaisen selvän kohtuuttomuuden ja laittomuuden. Valtalaissa, joka on voimassa, sanotaan että vuokran tulee olla kohtuullinen. Tämä on sitä oikeiston hämmästyttävää laillisuutta.

Ed. Ronkainen: Herra puhemies! Vuokrissa on havaittavissa tasapainottomuutta. Suomen kristillinen liitto ei voi sulkea silmiään eräissä tapauksissa todetuilta liian korkeilta vuokrilta, jotka eivät korotuksia kaipaa. Liittomme ei voi myöskään sulkea silmiään sellaisten vuokrien suhteen, jotka ovat niin pieniä, ettei vuokranantajalle koidu niistä muuta kuin tappiota asuntojen ylläpitämiseen liittyvien mien hintojen ja maksujen korotusten johdosta. Edellyttämekin, että kiireellisesti suoritettaisiin perusteellinen tilinpäätöstutkimus kiinteistö-kustannusten kehityksestä ja että hallitus niistä vetäisi oikeudenmukaiset johtopäätökset. Tämän johdosta ehdotan perusteluissa lausuttavaksi:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus kiinteästi seuraa vuokrien kehitystä tehtyyn vuokra-sääntelypäätökseen perustuen ja antaa mahdollisesti tarvittavan uuden päätöksen.”

Ed. Tuominen: Herra puhemies! Vähävaraiselle ihmiselle korkeat vuokrat ovat suuri rasitus, ja vuokrankorotus saattaa tilanteen monen kohdalla kestäättömäksi. Hallituksen vuokrankorotuspäätös merkitsee 50 m²:n asunon kohdalla vähintään 10 markan lisämenoa kuukaudessa, useimmiten enemmän. Tämä liittyy jo tapahtuneeseen hintavyöryyn, joka SAK:n sos.dem. johdon sanelemassa 25 pennin kokonaisratkaisussa jäi korvaamatta. Liikennemaksut nousevat, elintarvikkeiden hinnat kallistuvat, verot nousevat, markan devalvointia suunnitellaan, työläisten reaaliensiot alenevat.

Asumiskustannukset merkitsevät suurta menoerää. 600 markan kuukausipalkalla elävä työntekijä joutuu bruttotuloistaan maksamaan 50 % vuokraa, mikäli hän maksaa Helsingissä normaalin yksiovuokran 300 mk. Pääkaupungin vuokralaisyhdistys hyväksyi eilen vuosikokouksessaan julkilausuman, jossa sanotaan: ”Vuokrien yleiskorotus oli laajoille pieni- ja keskituloisten vuokralaisten piireille kohtuuton, sillä suuret hintojen ja maksujen korotukset olivat

jo aikaisemmin vieneet UKK-sopimuksen mukaisesti saadut palkankorotukset, joten varaa vuokrien korottamiseen ei olisi ollut. Korotuksesta päätettiin lisäksi ilman perusteellista tilinpäätöstutkimusta kiinteistö-kustannusten kehityksestä.” Näin pääkaupungin vuokralaisyhdistys.

Erään helsinkiläisen tutkimuksen mukaan vuonna 1969 vapaiden vuokramarkkinoiden vuokrahuoneistossa asuvien vuokralaisten nettotulosta vuokra muodostaa 28 %. Tämä prosenttiluku pienenee siirryttäessä tuloasteikossa ylöspäin, mutta suurenee tulojen pienentyessä. Helsinkiin houkuttelevaa työvoimaa, mutta työntekijöiden asunnoista ei huolehdi. Suuri joukko tänne saapuvia työläisiä ei pysty maksamaan korkeita vuokria. Työvoimaministeriö osoittaa heidät siirtotyöläisparakkeihin, joissa pelkästä makuulaverista joutuu maksamaan noin 80 mk/kk. Tällaisessa miehiä täynnä olevassa parakissa, jossa ei ole rauhallista hetkeä mukavuuksista puhumattakaan, vuokra nousee siis noin 25 markkaan neliöltä. Työläisiä, eläkeläisiä ja nuorisoa asuu Helsingissä joukkomajoituspaikoissa. Yhdessä huoneessa saattaa olla 90 asukasta, joiden ainoana yhteisenä pesumahdollisuutena on neljä lavuaaria. Näistä mukavuuksista nämä ihmiset joutuvat maksamaan 2,20—2,40 mk vuorokaudessa. Kallista asumista näissäkin epäinhimillisissä oloissa, joihin ihmiset ajautuvat, koska heillä ei ole varaa maksaa etukäteen korkeata kuukausivuokraa normaalisti asumisesta! Pääkaupungissa joukkomajoituspaikat, n. 4 500 sijaa, ovat jatkuvasti täynnä.

Vuokrien korotus tulee lisäämään häätöjä. Häädöistä suurin osa suoritetaan maksamattomien vuokrien johdosta. Vuoden 1969 tilastojen mukaan Helsingin 1 220 häätöpäätöksestä 563 eli puolet annettiin laiminlyödyn vuokranmaksun johdosta. On turha väittää, että nämä tapaukset koskevat vain asosiaalista ainesta. Korkeiden vuokrien aiheuttama kunnollisen asunnon puute on johtanut lukuisten perheiden hajoamiseen, alkoholismiin, mielenterveydellisiin ja fyysillisiin sairauksiin. Helsingin lastenkodeissa on vuosittain 300—400 lasta epämääräisen pitkässä sijaishuollossa siksi, että heidän vanhempansa eivät pysty maksamaan kallista vuokraa ja hankkimaan perheelle kunnollista asuntoa.

Eläkkeellä olevat ihmiset eivät pysty maksamaan korkeita vuokria. Vanhusten asuntovajaus Helsingissä on 2 700 asuntoa, ja nykyiset rakennussuunnitelmat eivät tule tätä vajausta tällä vuosikymmenellä poistamaan. Purettavissa

puutaloissa asuu paljon vanhuksia, jotka koko ikänsä ovat asuneet Helsingissä. Asuntoina heillä on rottia viliseviä lahoja murjuja. Erään saunan yläkerrassa täällä pääkaupungissa asuu kolme sientä niin pienessä huoneessa, että kaksi sänkyä täyttää sen kokonaan ja kolmas sisar makaa lattialla näiden sänkyjen välissä. Kuka haluaisi asua tällaisissa oloissa, joista pääkaupungin kaunis julkisivu ei kerro. Mutta vuokrien korkeus pitää normaalien asuntojen hankkimisen vähävaraisten ulottumattomissa. Sosialidemokraatti-niminen lehti kirjoitti näinä päivinä eläkkeellä olevien vanhusten joutuvan säästämään ruoassa ja saunamaksuissa, mutta lehti ei esittänyt kysymystä, miksi sosialidemokraattinen hallitus korottaa hintoja ja vuokria.

Hallituksen vuokrankorotuspäätös koskee myös tuhansia opiskelijoita. Heidän asuntovaikeutensa näkyvät julkisuudessa joka syksy pitkässä jonossa, jossa opiskelijat läpi yön jonottavat pariasataa asuntoa. Opiskelija-asuntoja on noin 9 500. Ne riittävät vain 16 %:lle opiskelijoista. Perheasuntojen määrä on aivan riittämätön. SYL:n teettämän tutkimuksen mukaan opiskelija-asuntovajaus tulee vuoteen 1980 mennessä nousemaan 27 500 asuntopaikkaan.

Muiden kuin asuinhuoneiden vuokraa korotetaan nyt hallituksen esityksen mukaan 3—7 %:lla. Tästä tulee se viimeinen korsi, joka katkaisee monen pienryhtäjän taipaleen. Sosialidemokraattinen hallitus lisää pienryhtisten joukkokuoleman vauhtia, viime vuoden pisteeroon liittyy nyt vuokran korotus.

Oikeisto väittää, että asuntopula ei poistu, jollei asuntokeinottelijoille anneta vapaita käsiä rikastua vielä nykyistä enemmän. Näin on oikeisto aina sanonut. Mutta oikeiston hoitaessa asuntopolitiikkaa on asuntopula aina vallinnut, niin 20- ja 30-luvulla kuin nytkin.

Asuntopulan perussyöt ovat liian korkeat vuokrat. Ihmiset sulloutuvat asumaan ahtaasti, koska eivät pysty maksamaan vuokria kunnon asunnoista. On valitettavaa, että hallitus jatkaa tätä linjaa. Tosin valtion asuntorakennusmäärärahat ovat nousseet, mutta valtion tuki halpavuokraisten vuokra-asuntojen rakentamiseen on riittämätön. Valtion tuesta menee vuokra-asuntoihin vain noin puolet. Olisi lisättävä tukea kunnallisille vuokra-asuntotuotannolle ja kehitettävä valtion omaa sosiaalista asuntotuotantoa. Jo se seikka, että asunnontuottaja on yksityinen, vaikuttaa haitallisesti asuntojen jakoon. Valinnassa eivät pääse määrääväksi sosiaaliset

näkökohdat. Asuntojen välitys olisi siirrettävä kaikkien asuntojen osalta kuntien tehtäväksi.

Olisi toivonut, että sosialidemokraattinen hallitus askartelisi näiden asuntopoliittisesti todella tärkeiden asioiden parissa, että se valmistelisi lainsäädäntötoimenpiteitä tontti- ja asuntokeinottelun lopettamiseksi ja kohtuuttomien yrittäjävoittojen alentamiseksi. Sen sijaan sos. dem. hallitus on rientänyt korottamaan vuokria ja niin vaikeuttamaan porvarillisesta asuntopolitiikasta ennestäänkin kärsivän vähävaraisen väestön toimeentuloa. Tarvetta huonevuokrien korottamiseen ei ole pystytty suoritetuissa selvityksissä pätevästi osoittamaan, kuten ed. Kantola täällä sanoi. Kiinteistökestävyydestä tehdyissä selvityksissä ei ole huomioitu mm. pääomatulojen ja kiinteistöihin sijoitetun pääoman arvon nousun osuutta kiinteistön tuotossa. Päätöksessä, jonka eduskunta tänään tulee tekemään, ovat vastakkain työtekevien ihmisten edut ja rahan valta. Työväen edustajille ei luulisi olevan epäselvää, kummalle puolen asettua.

Ed. Friberg (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Vire-Tuomisen puheenvuoron johdosta aivan lyhyesti sanottakoon vielä kertaalleen se toteamus, että sosialidemokraattinen työvänehallitus oli vuokranpäättökseen kohdalla oikeuskanslerin selvän kannanoton edessä. Esittelijä toi vuokrapäättökseen, vuokrapäätös oli tehtävä, ja kun hallitus teki tämän päätökseen, oikeuskansleri totesi, että päätös liikkui, niin kuin hän sanoi, laillisuuden rajailla, ja tämä laillisuus tankoitti sitä, että hallitus oli supistanut tämän pennikorotuksen niin lähelle minimiä, että siitä alaspäin lähteminen olisi merkinnyt selvää lain rikkomista. Näin olen tuskin asiaa täällä, ed. Vire-Tuominen, voidaan parantaa sillä, että vaikeutetaan vasemmistopuolueiden yhteistyötä tulevaisuudessa pyrkii parempiin ja kestävämpiin huonevuokratarkaisuihin, kuin mihin me pääsemme niin kauan kuin eduskunnassa ja yhteiskunnassa on porvarillinen enemmistö.

Ed. V. Venamo: Herra puhemies! Tilanne on todella kestävä asuntotilanteissa. Kasvavissa asutuskeskuksissa asuntopula pahenee jatkuvasti vuosikautia harjoitetun virheellisen asuntopolitiikan vuoksi. Kuitenkin ulospääsy on löydettävissä terveellä järjellä myös näissä vuokra-asioissa. Johan meillä on aikoja sitten vuosisatojen takaa tuomarinohjeet, jotka sano-

vat: "Oikeus ja kohtuus on parempi kuin huono laki ja huono tuomari." Valtalaki on nyt valtuuslaki, joka antaa mahdollisuuden oikeuden ja kohtuuden toteuttamiseksi, jota kansanrintamahallitukset eivät ole tehneet. Siksi, herra puhemies, ehdotan hallituksille sitovaksi ohjeeksi hyväksyttäväksi perustuslakivaliokunnan I vastalauseen mukaisen seuraavan perustelulausuman: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viivyttämättä uuden korjatun vuokrapäätöksen, jossa tehdään oikeutta pienomistajille sekä pienituloisille vuokralaisille. Kiskurivuokrat eivät ole hyväksyttäviä. Perustana tulee olla asianmukaisesti vahvistettu neliömetrivuokra. Tämän ohella olisi kiinteistöjen polttoöljynkustannuksia ja lainakorkoa alennettava. Osa vuokrameinoista olisi pienituloisten ja pienyritysten saatava vähentää veroista. Asumistukea olisi samoin parannettava ja laajennettava. Vain noudattamalla oikeudenmukaisuutta ja tasapuolisuutta laajemmissa puitteissa voidaan huolehtia pienomistajien ja vuokralaisten eduista sekä poistaa asuntopulaa."

Ed. B o r g: Herra puhemies! Aivan ensimmäiseksi olisin halunnut kannattaa täällä ed. Ronkaisen tekemää ehdotusta, jossa esitetään, että hallitus kiinteästi seuraa vuokrien kehitystä tehtyyn vuokrasäännöstelypäätökseen perustuen ja antaa mahdollisesti tarvittavan uuden päätöksen. Lisäksi paria perustelua, miksi näin käsityksemme mukaan pitäisi tehdä.

Perustuslakivaliokunnassa, kun tätä asiaa käsiteltiin, kiinnitettiin huomiota siihen vakavaan seikkaan, että hallitus on mitannut valtuuslain sille antamat valtuudet ulos ääri rajojaan myöten, kuten oikeuskansleri valiokunnassa sanoi. Kun on kysymys sellaisesta valtuuslaista, joka perustuu hallitusmuodon 67 §:n antamiin erikoisvaltuuksiin, on toki hallituksen oltava varsin varovainen käytellessään näitä, niin ettei niitä tuon tuostakin lähdetäsi mittailemaan ääri rajoihin saakka, koska seuraukset voivat olla arveluttavia.

Toinen kysymys, jonka vuoksi on edellytettävä, että tämä asia otetaan mahdollisimman tarkoin ja pikaisesti uudelleen esille, koskee sitä vallitsevaa tosiasiaa, että karkeasti ryhmiteltynä on olemassa kolmenlaisia vuokria: on olemassa kohtuuvuokria, on olemassa selvästi kiskurivuokria ja on olemassa sellaisia vuokria nimenomaan pienikiinteistöissä, jotka eivät missään tapauksessa vastaa todellisia kustannuksia ja joista nämä kiinteistönomistajat joutuvat kär-

simään ja jotka omistajat eivät missään tapauksessa kisko vuokralaisiltaan. Kun nyt tämä päätös sallii myöskin kiskurivuokriin korotuksen, niin on selvää, että tämä ei ole oikeudenmukainen. Lisäksi on muistettava, että tämän päätöksen piiriin kuuluu vain noin 220 000 vuokra-asuntoa. Koko maassa on laskelmallisen arvon mukaan noin 435 000—440 000 vuokra-asuntoa. Tämän lain ulkopuolelle jää siis edelleen runsaat puolet vuokra-asunnoista. On painavia syitä lähteä siitä, että vaikka nyt joudumme tosiasian edessä hyväksymään tehdyn päätöksen, itse asia otetaan uudelleen esille ja vallitsevat epäkohdat ja virheet korjataan.

Ed. J u n n i l a: Herra puhemies! Kannatan ed. Häikiön tekemää ehdotusta.

Täällä kuultiin äsken, herra puhemies, monia taloudellista valtalakia puolustavia puheenvuoroja. Näiden puhujien olisi ollut syytä miettiä, minkälaisiin kohtuuttomuuksiin mm. tämä taloudelliseen valtalakiin perustuva vuokrapäätös on johtanut. Sinä aikana, jolloin säännöstelyä on vuokrien osalta ja muutenkin taloudelliseen valtalakiin perustuen harjoitettu, palkat ovat nousseet — siis vuoden 1968 ensimmäiseltä neljännekseltä tähän mennessä, jos otetaan huomioon tämä juuri tehty HL-sopimus — 51 %, maataloustuotteiden hinnat, jos otetaan huomioon äsken tehty maataloustulopäätös, noin 25 %, vuokrat sen sijaan eivät tämän vuoden helmikuun loppuun mennessä olleet nousseet penniäkään eivätkä prosentin murtosaakaan. Sen jälkeen kun Paasion hallitus teki tämän päätöksensä, säännöstelyihin vuokriin tuli vuoden 1968 ensimmäisen neljänneksen tasosta 2—3 %:n korotus.

Samanaikaisesti kustannukset ovat tavattomasti nousseet, niin kuin mm. palkkojen nousu osoittaa. Valitettavasti ei ole indeksilukuja kiinteistökustannusten noususta, mutta eräistä muista indekseistä voi päätellä tämän kustannusten nousun mittasuhteita. Elinkustannusindeksi on vuoden 1967 lopusta viime vuoden loppuun noussut 20,4 %, rakennuskustannusindeksi 28 %, ja samanaikaisesti siis vuokriin ei ollut sallittu penninkään korotusta. Tällaisiin kohtuuttomuuksiin vuokrasäännöstely, joka perustuu taloudelliseen valtalakiin, on johtanut. Tämän vuoksi tuollainen laki olisi joutunut kaataa. Omasta puolestani pidän erittäin valitettavaa, ettei ollut mobilisoitavissa riittävästi voimaa taloudellisen valtalain kaatamiseen.

Ed. Vainio: Herra puhemies! Täällä on puhuttu kiskurivuokrista ja myöskin alhaisista vuokrista. Siksi vuokrien tarkastuksessa olisi pitänyt lähteä kokonaan toiselta pohjalta. Vuokrien määräysperusteet pitäisi tarkastaa uudella tavalla siten, että olisi otettu pistearvon laske- misperiaate tai muu vastaava, jossa määrättäisiin asunnon pinta-ala, huoneistoyksikkö, laitteet, rakenteet, varusteet, ikä, kunto, käyttöarvo sekä sijainti. Tällöin vasta päästäisiin oikeuden- mukaisiin tuloksiin ja voitaisiin eliminoida kiskurivuokrat. Samoin voitaisiin huomioida sellaiset vuokrat, jotka ovat jääneet vuosien kuluessa aivan lapsipuolen asemaan. Näin menetel- len päästäisiin todella oikeudenmukaiseen rat- kaisuun.

Kannatan ed. V. Vennamon tekemää ehdo- tusta.

Ed. Tuominen: Herra puhemies! Vas- tauksena ed. Fribergille pyydän todeta, että me kansandemokraatit näemme työväen yhteistyön yhteistyönä työväen etujen puolesta eikä niitä vastaan. Mitä tulee hallituksen vuokrankorotus- päätöksen juridisiin näkökohtiin, viittaa täällä ed. Kockin käyttämään puheenvuoroon.

Mitä taas tulee ed. Junnilan puheenvuoro- saan mainitsemaan kohtuuttomuuksiin, pidän kohtuuttomana sitä, että tässä maassa ei voida turvata asuntoa ihmiselle, joka tekee työtä kah- deksan tuntia päivässä, sen takia että asunto- keinottelijoiden pitää saada kohtuuttomia voit- toja.

Ed. Junnila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä pidän aivan yhtä vali- tettavana kuin ed. Tuominenkin sitä, että tässä maassa on asuntopula. Mutta on aivan varmaa, että eräs keskeinen asuntopulan syy on juuri tämä harjoitettu vuokrien säännöstely. Se on kohdistunut niin epäoikeudenmukaisella tavalla vuokranantajiin, että sen täytyy vaikuttaa asun- totuotantoa jarruttavasti. Niin kuin äsken to- tesin, vuokrat, siis vuokranantajien tulot, ovat olleet säännöstelykauden jäädytettynä. Tähän äskeiseen mitättömään korotukseen asti ne ovat olleet täysin jäädytettynä samanaikaisesti, jol- loin muut tulot ovat nousseet sillä tavalla, kuin äsken totesin. Ja kuitenkin vuokrananta- jien tulot ovat aivan yhtä kunniallisia ja vält- tämättömiä kuin mikä tahansa muukin tulolaji. Minä sanoisin, että tässä enemmistö sortaa erästä vähemmistöryhmää. Sillä vähemmistönä

nämä vuokranantajat ovat, olkoonkin, että heitä on kuitenkin kymmeniätuhansia.

Ed. Vilponiemi: Herra puhemies! Por- varillisten edustajien käyttämässä puheenvuo- roissa on kovin korostetusti tuotu esille se herra oikeuskanslerin mainitsema perustelu, jonka mukaan hallituksen päätös on arveluttava mutta ei selvästi lainvastainen ja joka äänes- tyksen jälkeen nimenomaan on otettu myös pe- rustuslakivaliokunnan mietintöön. Ei ole mitään syytä kiistää sen paremmin herra oikeuskansle- rin kuin muidenkaan korkeastioppineiden asian- tuntijoiden lausuntoja, mutta ei tätä seikkaa kuitenkaan pitäisi ylikorostaa. Haluan nimen- omaan tämän perusteeksi todeta, että hallituk- sen vuokrankorotuspäätöksen arvostelu on lä- hinnä rakentunut kiinteistökustannustoimikun- nan mietintöön, joka valmistui viime vuoden elokuussa. Tämä toimikunta toteaa itsekin mietinnössään, että vuokratason ja vuokrakysy- mysten selvittely yleensä meillä tausta- ja asia- tietojen kannalta on erittäin puutteellinen. Ti- lastot ovat puutteellisia, eikä toimikunta itse- kään ole tehnyt esim. tilinpäätöstutkimusta ja se on joutunut monessa kohdin rakentamaan kantansa arvioiden perusteella. Tämän vuoksi on muistettava, että myös hallituksella täytyy olla varaa harkita, missä kohden on oikea raja silloin, kun vuokrien yleiskorotuksesta pääte- tään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Kan- tola ed. Kockin kannattamana ehdottanut edus- kunnan päätettäväksi, että 29. 2. 1972 eräiden huoneenvuokrien korotuksesta annettu päätös on kumottava. Kutsun tätä ed. Kantolan ehdo- tukseksi. Edelleen on ed. Häikiö ed. Junnilan kannattamana ehdottanut perusteluihin muu- tosta, joka sisältyy III vastalauseeseen. Tämä on ed. Häikiön ehdotus. Ed. Ronkainen on ed. Borgin kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että halli- tus kiinteästi seuraa vuokrien kehitystä tehtyyn vuokrasäännöstelypäätökseen perustuen ja antaa mahdollisesti tarvittavan uuden päätöksen." Tämä on ed. Ronkaisen ehdotus. Vielä on ed. V. Vennamo ed. Vainion kannattamana ehdot- tanut perusteluihin otettavaksi I vastalauseeseen sisältyvän lausuman. Kutsun tätä ed. V. Venna- mon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Kantolan ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Kantolan ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, Junnila, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Knuutila, T. T. Koivisto, Koppanen, Korttesalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Mykkänen, Myyräläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Haakola, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasio, Paa-sivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Raatikainen, Rainio, Rantala, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salama, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Siltanen, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Vainio, Vaittinen, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Björklund, Honkonen, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kantola, Kivistö, Kook, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Liedes, Mustonen, Männistö, N. Nieminen, H. Niskanen, Puhakska, Pulkkinen, Rekonen, Rosnell, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmi, Sinisalo, Tamminen, Tiekso, Tuominen, Weckman ja Äsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Breilin, Haukipuro, Helle, Hetemäki, Ilaskivi, P. Jokinen, Ahti Karjalainen, Koh-tala, T. M. Koivisto, Liikanen, Linkola, Loik-kanen, Lottanen, Miettinen, Ruokola, Sileäkangas, Sorsa, Sundqvist, Suorttanen, Uusitalo, Westerholm ja Virolainen.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 37 ei-ääntä; poissa 23.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

P u h e m i e s: Edustajien Häikiön, Ronkaisen ja V. Vennamon ehdotukset ovat vastakkaisia. Ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Häikiön ja ed. V. Vennamon ehdotusten välillä, sitten voittaneen ja ed. Ronkaisen ehdotuksen välillä ja lopuksi jäljelle jääneestä mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Häikiön ja ed. V. Vennamon ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Häikiön ehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. V. Vennamon ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, Junnila, Juntumaa, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, H. Linna, Lähteenmäki, Martikainen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Haakola, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Ronkainen, Rytkönen, Saimo, Salama, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Vaittinen, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Väyrynen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Luja-Vepsä, Mattila, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Sainio, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Siltanen, Sinisalo, Suokas, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Väinö, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilponiemi, Volotinen, Voutilainen ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Salla ja Tikka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Breilin, Haukipuro, Helle, Hetemäki, Ilaskivi, P. Jokinen, Ahti Karjalainen, T. M. Koivisto, Liikanen, Linkola, Loikkaan, Lottanen, Miettinen, Ruokola, Sieläkangas, Sorsa, Sundqvist, Suorttanen, Uusitalo, Westerholm ja Virolainen.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 99 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 22.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. V. Vennamon ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Ronkaisen ja ed. V. Vennamon ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Ronkaisen ehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. V. Vennamon ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Hemmi, Hokkanen, Holkeri,

Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, Junnila, Juntumaa, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Latula, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pelkala, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Ronkainen, Rytönen, Saimo, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivonen, Tuomioja, Veikko Turunen, Tähtämaa, Väitinen, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Väyrynen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, L. Linna, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkarinen, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Sainio, Salama, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Siltanen, Sinisalo, Suokas, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikkanen, Tuominen, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Väinö, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilponiemi, Volotinen, Voutilainen ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestää edustaja Tikka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Breilin, Haukipuro, Helle, Hetemäki, Ilaskivi, P. Jokinen, Ahti Karjalainen, T. M. Koivisto, Liikanen, Linkola, Loikkaan, Lottanen, Miettinen, Ruokola, Sieläkangas, Sorsa, Sundqvist, Suorttanen, Uusitalo, Westerholm ja Virolainen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 78 jaa- ja 98 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 22.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. V. Vennamon ehdotuksen.

3) Äänestys ed. V. Vennamon ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. V. Vennamon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Kankinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttilla, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Latula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nilkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Silta-
nen, Sinisalo, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tiikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työlajärvi, Tähkämaa, Vaittinen, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Vou-
tilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Huotari, Juntumaa, Kainulainen, Korttesalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Ronkainen, Sainio, Suokas, Tupamäki, Veikko Turunen, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Breilin, Haukipuro, Helle, Hetemäki, Ilaskivi, P. Jokinen, Ahti Karjalainen, T. M. Koivisto, Liikanen, Linkola, Loikkanen, Lottanen, Miettinen, Ruokola, Sileäkangas, Sorsa, Sundqvist, Suorttanen, Uusitalo, Westerholm ja Virolainen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 156 jaa- ja 21 ei-ääntä; poissa 22.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

perustuslakivaliokuntaan:

1)–54) Toiv.al. n:ot 1–54;

lakivaliokuntaan:

55)–126) Toiv.al. n:ot 55–126;

ulkoasiainvaliokuntaan:

127)–165) Toiv.al. n:ot 127–165;

valtiovarainvaliokuntaan:

166)–653) Toiv.al. n:ot 166–653;

pankkivaliokuntaan:

654)–660) Toiv.al. n:ot 654–660;

talousvaliokuntaan:

661)—891) Toiv.al. n:ot 661—891;

laki- ja talousvaliokuntaan:

892)—1132) Toiv.al. n:ot 892—1132;

sivistysvaliokuntaan:

1133)—1411) Toiv.al. n:ot 1133—1411;

maa- ja metsätalousvaliokuntaan:

1412)—1658) Toiv.al. n:ot 1412—1658;

sosiaalivaliokuntaan:

1659)—2240) Toiv.al. n:ot 1659—2240;

kulkulaitosvaliokuntaan:

2241)—2827) Toiv.al. n:ot 2241—2827;

puolustusasiainvaliokuntaan:

2828)—2869) Toiv.al. n:ot 2828—2869; sekä

toiseen lakivaliokuntaan:

2870)—2880) Toiv.al. n:ot 2870—2880.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

2885) Ehdotuksen laiksi eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2;

2886) Ehdotuksen laiksi kananmunien ja kananmunavalmisteiden maasta viennistä ja maahan tuonnista sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3;

2887) Lisäyksiä ja muutoksia vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2;

2888) Ehdotuksen laiksi Eduskunnan kirjastosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2; ja

2889) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen vuodelta 1970 antaman toimintakertomuksen

johdosta laadittu sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 3.

Puhemies: Edustajille jaettu lakivaliokunnan mietintö n:o 3 voitaneen nyt esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Kuolemanrangaistuksen poistamista rangaistusjärjestelmästä

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 5 p. tulevaa huhtikuuta kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17.06.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

25. Keskiviikkona 5 p. huhtikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

- 1) Ehdotus laiksi Oulun yliopistosta annetun lain muuttamisesta 399
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 7; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 15.
- 2) Ehdotus laiksi maankäyttölain 94 §:n 1 momentin soveltamisesta ”
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 8; maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 29.
- 3) Ehdotus laiksi työntekijäin vuosilomasta annetun lain muuttamisesta ... 400
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 9; sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 45.
- 4) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta luovuttamaan eräs tila Tornion kaupungille 401
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 10; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 19.

Ensimmäinen käsittely:

- 5) Ehdotus laiksi kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä ”
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 1.
- 6) Ehdotus laiksi Eduskunnan kirjastosta annetun lain muuttamisesta 404
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 31.

Siv.

7) Ehdotus laiksi eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta 404

Siv. Asiakirjat: Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 35.

8) Ehdotus laiksi kananmunien ja kananmunavalmisteiden maasta viennistä ja maahan tuonnista ”

Asiakirjat: Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 16.

Ainoa käsittely:

9) Ehdotus lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon ”

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 5.

10) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1970 ... 405

Asiakirjat: Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 3; mainittu kertomus.

Esitellään:

11) Hallituksen esitys n:o 55 Italian kanssa tehdyn kulttuuri-instituuteille vastavuoroisesti myönnettäviä verohelpotuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ”

12) Hallituksen esitys n:o 56 Tanskan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ”

	Siv.
13) Hallituksen esitys n:o 57 laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta	405
14) Hallituksen esitys n:o 58 laiksi huoltoapulain muuttamisesta	406
15) Valtioneuvoston kertomus toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970	„

**Pöydällepanoa varten
esitellään:**

16) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi leimaverolain muuttamisesta	„
17) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 Eduskunnan kirjaston kertomuksen johdosta	„
18) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta .	„

Puhetta johtaa puhemies **Sukselainen**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Friberg, Haukipuro, Honkonen, Huurtamo, Ilaskivi, Junnila, T. M. Koivisto, Lankinen, Liedes, Mäki-Hakola, Pohjonen, Saimo, Salama, Sorsa, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Tikka, Westerholm ja Virolainen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden vuoksi ed. Westerholm ja yksityisasiain vuoksi ed. Pohjonen sekä tämän kuun 7 päivään sairauden vuoksi edustajat Liedes ja Salama, virkatehtävän takia ed. Sorsa ja yksityisasiain vuoksi edustajat Ilaskivi, Mäki-Hakola, Saimo, I. Suominen ja Tikka.

Uusi edustaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että Kauniaisten kaupungista oleva oikeustieteen lisensiaatti Jacob **Söderman**, joka on Turun läänin eteläisestä vaalipiiristä valittu tulemaan eduskunnan jäseneksi edustajantoimesta vapautuksen saaneen ed. Siltasen sijaan, on eilen esittänyt minulle eilen asianmukaisesti tarkastetun ja hyväksytyyn edustajanvaltakirjansa ja siis tullut oikeutetuksi ryhtymään edustajantointaan hoitamaan.

Suuren valiokunnan jäsenet.

Puhemies: Ilmoitetaan, että suhteellisia vaaleja koskevien määräysten 13 §:n mukaan tulee suuren valiokunnan jäseneksi edustajantoimesta vapautuksen saaneen ed. Siltasen sijaan varajäsen ed. **Luja-Vepsä**.

Valtiovarainvaliokunnan täydentäminen.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen valitsemisen valtiovarainvaliokuntaan edustajantoimesta vapautuksen saaneen ed. Siltasen sijaan.

Hyväksytään.

Pohjoismaiden neuvoston täydentäminen.

Puhemies: Edelleen puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta jättäisi eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen valitsemisen Pohjoismaiden neuvostoon edustajantoimesta vapautuksen saaneen ed. Siltasen sijaan.

Hyväksytään.

Toisen lakivaliokunnan jäsenet.

Puhemies: Valiokuntapaikkojen järjestyä varten pyytää ed. Lillqvist vapautusta toisen lakivaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Eduskunta päättäneen jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen valitsemisen toiseen lakivaliokuntaan vapautuksen saaneen sijaan.

Hyväksytään.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime maaliskuun 29 päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 59, joka nyt on edustajille jaettu.

Kertomus Suomalaisen kirjallisuuden edistämisvarojen valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1971.

Puhemies: Ilmoitetaan, että Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjelmän ohella viime maaliskuun 22 päivältä on eduskunnalle saapunut kertomus Suomalaisen kirjallisuuden edistämisvarojen valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1971. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet ministeri Fredrikssonin vastaus ed. Åsvikin ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 25 Kauhajoella irtisanottujen työläisten oikeuksien ja työsuhteen palauttamisesta, maa- ja metsätalousministeri Happonen vastaus ed. Salaman ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 33 tupajumien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta, liikenneministeri Nevalaisen vastaus ed. Sandelinin ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 34 työolosuhteiden saattamisesta työturvallisuuslain mukaisiksi valtionrautateillä ja ulkoasiainministeri Sorsan vastaus ed. Björklundin kirjalliseen kysymykseen n:o 40 toimenpiteistä kansainvälisen yhteistyön tehostamiseksi ympäristönsuojelun alalla.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväsiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tiekso: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu huomenna torstaina kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi Oulun yliopistosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 15, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 9, 11 ja 12 §, voimaantulosäänös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi maankäyttölain 94 §:n 1 momentin soveltamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 29, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi työntekijäin vuosilomasta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 45, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sitten ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Saloranta: Herra puhemies! Tämä hallituksen esityshän on annettu runsaasti vuosi sitten ns. UKK-sopimuksessa sovitusta asiasta koskien vuosiloman hyväksi laskettavaa aikaa. Kun esitys oli sosiaalivaliokunnassa käsiteltävänä, siellä kiinnitettiin huomiota erään asiaan, joka tietyllä lailla sivuaa tätä kysymystä. Valiokunta sanoo perusteluissaan seuraavaa: "Esitystä käsiteltäessä on tuotu myös esille, että työntekijäin vuosilomalaki koskee vain työsuhteessa olevia, ja että on olemassa suuria väestöryhmiä, jotka eivät kysymyksessä olevan lain tai muunkaan lainsäädännön mukaan ole oikeutettuja vuosilomaetuihin." Tämä lausuma otettiin mietintöön valiokunnan keskustapuolueen jäsenten esityksestä ja hyväksyttiin yksimielisesti. Lausumassa tarkoitetaan erityisesti sitä maataloudenharjoittajien osaa, joka työskentelee karjataloudessa, tai yleensä sitä osaa maatalouden harjoittajista, joka tekee työtään elävien eläinten parissa jatkuvasti päivästä toiseen sunnuntait ja varuillaolo huomioon ottaen paljolta myös yökaudet. On yhteiskunnassa toki erittäin paljon muitakin ruumiillisen työn tekijöitä, pienyrittäjiä ja itsenäisen ammatin harjoittajia, jotka eivät kuulu tässä laissa tarkoitettun työntekijän eläkelain alaisuuteen, jäänään siis lain mukaisen vuosilomaetuuden ulkopuolelle, mutta kuten sanoin suurin yhtenäinen ryhmä on juuri karjataloutta harjoittavat ihmiset, jotka valtaosaltaan ovat pienviljelijöitä ja erityisesti perheenäitejä, jotka vieläkin

suurelta osalta vastaavat karjan hoidosta, vaikka miehet osallistuvat myöskin näihin töihin.

Karjalaisen hallituksen toimesta on tosin asetettu komitea selvittämään edellä mainittujen väestöpiirien puuttuvaa vuosilomajärjestelyä, mutta hyvin hitaasti tämä selvitys edistyy, kun komitealle on annettu selvitysaikaa muistaakseni aina kesäkuun loppuun vuonna 1973. Mielestäni tällainen selvitystyö voitaisiin tehdä hyvin yhden vuoden aikana, koska on aivan varmaa, että selvittelyn jälkeenkin menee jokin aika, ennen kuin käytännön toimiin ryhdytään. Kun tulopoliittiset ratkaisut myöskin maatalouden osalta ova tällä hetkellä joko ratkaistut tai ratkaisuvaiheessa ja näin syntyy työrauha hallitukselle ja eri etupiireille, toivoisi, että tätä kipeää kysymystä, lomamahdollisuuden puuttumista suurilta väestöpiireiltä, ryhdyttäisiin oikein toden teolla selvittämään ja sen jälkeen nopeasti käytännön toimiin.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Maamme perustuslaissa on selvästi sanottu kansalaisten tasa-arvoisuuden periaate. Tämä merkitsee sitä, että kansalaisten tulisi olla myös loma- ja eläkeasioissa tasa-arvoisia. Näin ei ole asian laita. Valtaosa kansalaisista on lomaetuksen ulkopuolella, myöskään kansalaiset eivät ole lomaetuihin nähden taloudellisesti samanarvoisia. Me elämme tässä suhteessa vääryyden luokkayhteiskuntaa. On todella mahdollisimman painokkaasti esiintuotava se seikka, että näissä asioissa on saatava kiireellinen korjaus aikaan.

Keskustapuolueen taholta on aivan oikein puhuttu tilanteesta karjataloudessa. SMP kannattaa sitä. Mutta meidän kantamme on, että kaikki kansalaiset ovat samanarvoisia ja että tulee myös lomaedut tämän mukaisesti järjestää.

Ed. Kainulainen: Herra puhemies! On aivan selvää, että tämä laki sinänsä merkitsee melkoista parannusta työntekijöiden vuosilomiin, jotka pitenevät. Mutta täällä on useassa yhteydessä tuotu esiin se, että lain ulkopuolella on suuri määrä kansalaisia, jotka eivät nauti mistään lakisääteisistä vuosilomista. Ja on aivan oikein, mitä ed. V. Vennamo toi tässä esiin, että sen lisäksi, että karjataloudessa työskentelevien vuosilomat ovat järjestämättä, on paljon muita ryhmiä, kuten perheenäidit, sekä maaseudun perheenäidit että asutuskeskusten, jotka tekevät arvokasta työtä lasten kasvattamisessa ja kodin hoitamisessa, mutta joilla ei ole min-

käänlaisia lomailumahdollisuuksia. Edelleen pienyrittäjät ja vähittäiskauppiat kuin myös-kään monet vapaan ammatin harjoittajat ja palveluelinkeinojen harjoittajat eivät saa vuosilomista nauttia. Sen vuoksi olisi erittäin toivotavaa, että kun komitea istuu asiassa, se saisi vähän vauhtia toimintaansa ja voisi tehdä esityksen näiden epäkohtien korjaamiseksi. On varmaa, että tällainen suuren luokan kysymys ei voi olla ratkaisematta vuodesta toiseen, vaan asiat tulevat lähivuosina todella vaatimaan pikaisia korjauksia.

Ed. Eskelinen: Herra puhemies! Viitaten ed. Salorannan puheenvuoroon tahtoisin tässä yhteydessä korostaa sen komitean kiirehtimistä, joka on tätä vuosilomaa suunnittelemaan asetettu, siitä syystä, että tämä eduskunta on jo lausunut eräissä yhteyksissä toivomukset siitä, että hallitus kiirehtisi tämän komitean työskentelyä ja heti sitten, kun komitea on saanut tämän ensimmäisen osan mietinnöstä valmiiksi, joka oli kiireellisenä, tekisi ehdotuksen kehitysalueitten karjatalouksien lomittajajärjestelmän luomisesta ja ryhtyisi nopeasti toimenpiteisiin.

On aivan oikein, että lomakysymyksissä päästään edistymään ja voidaan saada jo erikoista lomarahaakin siellä, missä ollaan työsuhhteessa. Mutta tämän eduskunnan on huolehdittava siitä, että myöskin ne kansalaispiirit, jotka eivät ole vieraan työssä, vaan ovat omassa työssään, tulevat myös kaikkien samojen etuuskien saajiksi kuin jo ne väestöpiirit, joita tämäkin nyt hyväksyttävä esitys koskee.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Kun ed. Eskelinen täällä puhui kauniisti unohdettujen puolesta, on pakko todeta, että hänkin oli ministerinä Karjalaisen viimeisessä hallituksessa. Keskustapuolue on ollut vallassa melkein kolko sodan jälkeisen ajan, mutta myös karjatalouden harjoittajien lomakysymys on jäänyt hoitamatta. On syytä tämä ikävä laiminlyönti todeta, mutta samalla myönteisenä havaita, että ainakin oppositiossa nyt keskustapuolue muistaa heikkoja, sorrettuja ja unohdettuja.

Ed. Eskelinen: Herra puhemies! Ed. V. Vennamolles haluaisin sanoa, että Karjalaisen hallitus asetti tämän komitean, eikä ed. V. Vennamokaan aikaisempina eduskuntavuosinaan ollut vielä tähän asiaan puuttanut.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Viitataan vain ed. Eskelisen jo käyttämään puheenvuoroon ja totean, että keskustapuolueen taholta on tehty lukuisia esityksiä lomakysymyksen järjestämiseksi maamme maatalous- ja pienviljelijäväestön osalta.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Haluan vain eduskunnan pöytäkirjaan todeta, että SMP:n eduskuntaryhmä on koko olemassaolonsa ajan tehnyt aloitteet näissä loma-asioissa myös karjatalouden kohdalta, joten ed. Eskelinen antoi väärän tiedon. Ja toistan, että hallituksessa olleet keskustapuolueen ministerit ovat laiminlyöneet velvollisuutensa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4 §, voimaantulo- ja soveltamisäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta luovuttamaan eräs tila Tornion kaupungille.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 19, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 10. Ensinnä salli-taan asiasta yleiskeskustelu ja sitten siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys

n:o 1, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies! Hallituksen esitys kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä on aiheellinen ja perustelut riittävät. Asia on ollut eri muodoissa esillä mm. edellisillä valtiopäivillä, ja ajankohta asian ratkaisulle ei suinkaan ole liian varhainen.

Lakivaliokunnan mietintöön liitetty SMP:n edustajien vastalause kuvaa sitä taantumuksellista ajattelua, mitä vielä ilmenee tämän asian ympärillä (Ed. V. Vennamo: Älkää moittiko Neuvostoliittoa!). Myöskään viittaukset sosialistiin maihin tässä yhteyksessä eivät ole asiallisia. Me päätämme Suomen lainsäädäntöön kuuluvista asioista tässä parlamentissa ja käsittelemme ratkaisuja oman maamme olosuhteissa. Vähintään yhtä virheellisenä pidän viittausta siihen gallup tutkimukseen, joka Amerikassa puoltaa kuolemanrangaistuksen säilyttämistä. Onneksi niillä ajatuksilla ei ole mitään tekemistä meidän maassamme.

Lainsäädäntömme uudistaminen nyt käsitellyssä olevalta osalta ei suinkaan tapahdu liian aikaisin, sillä onhan siinä vielä olemassa sellainenkin kohta, että rikoslakimme mukaan keisarin ja suurruhtinaan tahallisuudesta surmaamisesta ja sen yrityksestä seuraa kuolemanrangaistus. Maamme valtiollisessa asemassa tapahtuneet muutokset olisivat vaatineet näiden kohtien korjaamista jo puoli vuosisataa sitten, mutta nyt voidaan todeta uudenlaisen ajattelun ja käytännön edellyttävän laajempaakin uudistusta näissä asioissa. Ei myöskään voida pitää esimerkillisenä mm. pohjoismaissa vielä vallitsevia säädöksiä sodan aikana ja poikkeusoloissa.

Nähdäkseni Suomi voi aivan hyvin kulkea edelläkin edes tämän kerran tässä asiassa. Suomella on erikoinen syykin menetellä näin, sillä juuri täällä Suomessa on järkyttäviä esimerkkejä itsenäisyyden ajan historiassa siitä, miten kuolemanrangaistusta on käytetty. Virallinen tilastomme myös osaltaan kertoo näistä hätkähdyttäviä asioita. Mutta paljon järkyttävää aineistoa on jäänyt historiaan kirjaamatta ja paljon on tapahtunut tilastojen ulkopuolella niin toi-

sen maailmansodan päivinä 1939—1944 kuin 1918 ja sen jälkeisinä vuosina. Suomen virallisen tilaston liite 28 mainitsee kenttäoikeuksissa annettuja kuolemantuomioita olleen 1939—1944 532, pikaoikeuksien kuolemantuomioita 33 ja täytäntöönpanoja yhteensä 500. Pikaoikeuksien kuolemantuomioista toteutettiin 24 tunnin kuluessa 32. Tämän mukaan vain yksi jäi henkiin. Myös tilasto toteaa asiakirjojen häviämisen johdosta todellisten numeroiden puutteen.

Kenttäoikeuksien antamat tuomiot ovat tilaston mukaan seuraavat: vuonna 1939 2, vuonna 1940 19, vuonna 1941 143, vuonna 1942 178, vuonna 1943 71 ja sodan loppuvaiheessa 1944 vielä 119.

Tämä kertoo omaa karneaa kieltään näiltä vuosilta, mutta se kertoo vain osan koko totuudesta. Miten lainsäädäntömme suomia oikeuksia riistää henki toisin ajattelevalta Suomen kansalaiselta käytettiin vuonna 1918 ja sen jälkeenkin, siitäkään eivät tilastot kerro koko totuutta. Siinä mainitaan 555 kuolemantuomiota, joista tilaston mukaan pantiin täytäntöön 287.

Keskuudessamme elää vielä kansalaisia, jotka tietävät näistä asioista enemmän. He voisivat kertoa, mitä merkitsee luokkalaki ja kuolemantuomiot poikkeustilanteessa ja sotatilan vallitessa. Kokonaisuudessaan on Jaakko Paavolaisen väitöskirjassa vuoden 1918 kansalaissodan jälkiselvittelyissä teloitettujen määräksi arvioitu 8380 henkeä. Nämäkään luvut tuskin vielä kertovat koko totuutta.

Näiden tosiasioiden taustalta on aivan oikein, asiallista ja perusteltua, että Suomen lainsäädännöstä sen kaikilta osin poistetaan kuolemanrangaistus. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että meidänkin maassamme on, vaikka rikosoikeudenkäynti meillä on verrattain korkealla tasolla, oikeuserhdyksiä tapahtunut. Kun tämä myönnetään normaalinakin aikana mahdolliseksi, kuinka suuri onkaan erehtymisen mahdollisuus poikkeustilanteessa? Mikään ehkäisevä tekijä ei kuolemanrangaistus myöskään ole, se kai voidaan jo myöntää. Myöskään sotilasrikosten kohdalla ei kuolemanrangaistusuhka monessakaan tapauksessa estä rikoksen tapahtumista sodanaikaisissa erityisolosuhteissa. Hallitus asettaa kyseenalaiseksi kuolemanrangaistuksen säilyttämisen välttämättömyyden myös näissä olosuhteissa. Minkään muiden rikosten suhteen ei yleinen mielipide myöskään ole niin no-

peasti ja ratkaisevasti muuttuva kuin valtiollisten ja sotilasrikosten yhteydessä.

Jos, kuten ilmeistä on, kuolemanrangaistus halutaan säilyttää turvaamaan mahdollisuudet eliminoida vastustaja siinä tilanteessa, joka vastaa vuoden 1918 tapahtumien luonnetta, on kuolemanrangaistuksen poistaminen entistä kiistatommampi. Myös hallituksen esityksessä todetaan oikeuserehdyksen mahdollisuus, joka luonnollisesti poikkeustilanteessa on suurin. Onnettomat yhteensattumat jopa henkilökohtaiset tekijät saattavat johtaa peruuttamattomiin erehdyksiin.

Suomen lainsäädännössä ei ole mitään syytä säilyttää kuolemanrangaistusta, vaan kaikki syyt puhuvat sen poistamisen puolesta. Tällä teollaan Suomi voi poistaa edes osan siitä häpeästä, jota se nuoren itsenäisyytensä aikana on hankkinut onnettomilla vuosien 1918 ja 1939 —44 tapahtumilla.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! SMP:n edustajat tämän asian valiokuntakäsittelyssä ovat kiinnittäneet vastalauseessaan huomiota siihen, että hallituksen esityksen perusteluissa on selvästi määräsunaan johdatteleva sävy ja että nämä hallituksen perustelut eivät ole myöskään aivan ajan tasalla. Mielestämme hallituksen lakiesityksen perusteluissa on siis selvästi määräsunaan johdatteleva sävy, jota ei voi pitää objektiivisena, kun muistetaan, että esim. kaikissa naapurimaissamme ja useimmissa Euroopan maissa ja Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa on voimassa kuolemanrangaistus jopa rauhanoloissa ja ainakin sodan ja kriisin aikana.

Emme voi myöskään yhtyä siihen lakivaliokunnan mietinnössä esitettyyn käsitykseen, että yleinen oikeuskäsitys sekä Suomessa että muualla olisi yhä enemmän asettunut vastustamaan kuolemanrangaistuksen käyttöä kaikissa olosuhteissa. Olemme osoittaneet, että äsken ilmestynyt tuorein ulkomainen galluputkimus osoittaa, että esim. amerikkalaisten enemmistö puoltaa kuolemanrangaistusta. Niin ikään aivan äskettäin, eilen ilmestyneissä päivälehdissä on julkaistettu YK:n toimittama tutkimus kuolemanrangaistuksesta, ja tässä tutkimuksessa selvästi havaitaan, että kuolemanrangaistus on palaamassa. Vastaukset YK sai kyselynsä peräti 69 maasta ja 75 % näistä maista käyttää yhä kuolemanrangaistusta — tosin harvat tuomitaan enää siihen ja vieläkin harvempien kohdalla tuomio pannaan täytäntöön. Vastaukset kuitenkin osoittavat, että vuodesta 1900 aina 1950-luvulle saakka jatkunut voimakas kuolemanran-

gaistusten poistamissuuntaus on nyt laimentunut ja itse asiassa muutamissa maissa on havaittavissa jopa päinvastaisia pyrkimyksiä, sillä joissakin tapauksissa on vaadittu kuolemanrangaistuksen palauttamista sellaisten uusien rikosmuotojen kuin esim. lentokonekaappausten ja huumausaineiden myynnin ja salakuljetuksen osalta.

Koska kuolemanrangaistus ainakin vakavassa kriisitilanteessa ja sotatilanteessa on voimassa kaikissa naapurimaissamme, ajaa hallituksen esitys, jos se tulee eduskunnassa hyväksytyksi, Suomen peräti omituiseen asemaan koko Pohjois-Euroopassa ja Itä-Euroopassa. Mielestäni pienellä valtakunnalla, kuten Suomella, ei ole perusteltua syytä luopua kuolemanrangaistuksesta nimenomaan sodan ja vakavan kriisitilanteen aikana, kun vastaavat pohjoiset, pienet naapurimaamme eivät ole siitä luopuneet eivätkä myöskään suurvallat, kuten Neuvostoliitto ja Yhdysvallat, ole nähneet tarpeelliseksi luopua siitä, vaan jopa pitävät sitä voimassa rauhanajanakin oloissa.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! SMP kannattaa periaatteessa kuolemanrangaistuksen poistamista. Me katsomme, että siviilirikoksissa kuolemanrangaistus on väärä ja tarpeeton. Me pidämme ihmiselämää erittäin arvokkaana. Mutta sodan olosuhteissa tilanne on toinen. Silloin on kysymys maan puolustamisesta ja silloin tarvitaan kokemusperäisesti ja välttämättä kuolemanrangaistus. Tästä asiasta on nyt kysymys, vaikka täällä yritetäänkin kiittää yleistä mielipidettä ja ohjata sitä harhaan. Ja on todettava, että kaikissa maissa sodan aikana on voimassa kuolemanrangaistus. Nyt Suomessa se haluttaisiin poistaa. Onko kysymyksessä maan turvallisuuden, itsenäisyyden ja vapauden heikentäminen, vai mistä on kysymys? Sitä ihmettelee SMP.

Ed. L. Linna: Herra puhemies! Nyt kun Suomen hallitus on antanut esityksen kuolemanrangaistuksen poistamisesta, on tullut ajankohtaiseksi siltä pohjalta käsitellä tätä kysymystä. On todettava, että tässä asiassa mielipiteet jakautuvat ilmeisesti kaikissakin puolueissa — niin myös jonkin verran SMP:ssä. Meistä eräät edustajat eivät ole nähneet tarpeelliseksi hallituksen esityksen hylkäämistä. Allekirjoittanut kuuluu niihin ja sillä perusteella, että hengen riistäminen ihmiseltä missään olosuhteissa ei enää poista sitä tapahtumaa, minkä seurauk-

sena se tehdään, vaan pitkäaikainen sulkeminen ja eristäminen tietenkin merkitsee aivan samaa käytännössä. On myöskin pantava merkille se, että pitkän aikaa rintamalla olleet, taisteluihin osallistuneet veteraanit tiedustelujen pohjalta ovat tänä päivänä hyvin voimakkaasti sitä mieltä, että kuolemanrangaistus voitaisiin myös sodan aikana poistaa. Tässä suhteessa SMP:n eduskuntaryhmästä ainakin osa ilmeisesti tulee olemaan hallituksen esityksen kannalla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi Eduskunnan kirjastosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 31, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta.

Esitellään maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 35, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi kananmunien ja kananmunavalmistajien maasta viennistä ja maahan tuonnista.

Esitellään maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 16, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotus lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 5, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2. Jos mietintöä ei muuttamattomana hyväksytä, palautetaan asia valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Esillä on kuluvan vuoden ensimmäinen lisämenoarvio todella tarpeellisesta asiasta, Tallinnan hotelliasiasta, jonka rakentaminen on joutunut Repo Oy:n konkurssin vuoksi vaikeuksiin, ja valtio joutuu nyt vastaamaan taloudellisista tappioista.

Kun rakennustöiden edistäminen maamme rajojen ulkopuolella ja myös Neuvostoliitossa on tarpeellista, se edistää maamme työllisyyttä ja se on myös taloudellista toimintaa, tuotantopohjan laajentamista, niin herra puhemies, esitän perusteluissa hyväksyttäväksi seuraavan lausuman: "Eduskunta edellyttää hallituksen edistävän suomalaisten yritysten rakennustöitä Neuvostoliitossa tarkoituksenmukaisella tavalla, niin että maamme työllisyys paranee ja tuotantopohja laajenee."

Ed. A s u n m a a: Herra puhemies! Kannatan ed. V. Vennamon tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. V. Vennamo ed. Asunmaan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää hallituksen edistävän suomalaisten yritysten rakennustöitä Neuvostoliitossa tarkoituksenmukaisella tavalla, niin että maamme työllisyys paranee ja tuotantopohja laajenee."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Katson, ettei esillä oleva asia anna perustetta tällaisen yleisluontoisen lausuman hyväksymiseen. Näin ollen en katso voini esitellä ed. V. Vennamon ehdotusta äänestettäväksi.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta perustelee hallituksen esityksen hyväksymistä mm. lausuen: "Ottaen huomioon ulkomaille tehtävien rakennustöiden kauppapoliittisen merkityksen..." Kun näin on ja kun eduskunnalla täytyy olla oikeus oman käsityksensä mukaan perustella samaa asiaa, niin kuin olen esittänyt, niin katson että herra puhemies pääsihteerin suosituksesta on tulkinnut valtiopäiväjärjestystä hämmästyttävän ahtaasti.

Puhemiehen menettely hyväksytään.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1970.

Esitellään sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu kertomus.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. A r o: Herra puhemies! Pyydän, että asia pantaisiin pöydälle ensi viikon tiistain istuntoon.

Ed. S. W e s t e r l u n d: Herra puhemies! Kannatan ed. Aron tekemää ehdotusta.

P u h e m i e s: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanemisesta ja sitä on kannatettu, asia on jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. A r o ed. S. Westerlundin kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksynee ed. Aron ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

ulkoasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta,

11) Italian kanssa tehdyn kulttuuri-instituuteille vastaveroisesti myönnettäviä verohelpotuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymistä

tarkoittava hallituksen esitys n:o 55; ja

12) Tanskan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymistä

tarkoittava hallituksen esitys n:o 56;

valtiovarainvaliokuntaan

13) Ehdotuksen laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 57; sekä

s o s i a a l i v a l i o k u n t a a n :

14) Ehdotuksen laiksi huoltoapulain muuttamisesta sisältävä hallituksen esitys n:o 58; ja

15) Valtioneuvoston kertomus toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantaina kello 14 alkavaan istuntoon:

16) Ehdotuksen laiksi leimaverolain muuttamisesta sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; ja

17) Eduskunnan kirjaston kertomuksen

johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3.

Poisto päiväjärjestyksestä.

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksestä poistetaan 18) asia.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13, jolloin käsitellään suullisia kysymyksiä, varsinainen täysistunto on kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.49.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

26. Perjantaina 7 p. huhtikuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

Suullisia kysymyksiä:

- 1) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 69 Pohjois-Suomen hallavahinkojen korvaamisesta 408
- 2) Ed. Gestrinin suull. ksm. n:o 70 valtioneuvoston erään jäsenen virkamiehiä koskevasta lausumasta ”
- 3) Ed. Räsäsen suull. ksm. n:o 71 myrkyjen käytön ja kokeilun valvonnan tehostamisesta 409
- 4) Ed. Mäen suull. ksm. n:o 72 valtion virkojen pätevyysvaatimusten muuttamisesta ”
- 5) Ed. Gestrinin suull. ksm. n:o 73 lausuntojen pyytämistä korkeakoulujen sisäisen hallinnon perusteita koskevasta lakiehdotuksen luonnoksesta ”
- 6) Ed. Härkösen suull. ksm. n:o 74 rintamasotilaslisän maksamisesta rintamamiestunnuksen omaaville kansaneläkkeen saajille 410
- 7) Ed. Niinikosken suull. ksm. n:o 75 sotilasvammalakiin perustuvien korvausanomusten käsittelyn jouduttamisesta 411
- 8) Ed. H. Linnan suull. ksm. n:o 76 määrärahasta postinjakolinjojen perustamiseksi maalaiskuntiin ”
- 9) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 77 tasa-arvoasiainneuvottelukunnan tehtävämäärittelyn antamisesta 412
- 10) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 78 valtatie 4:n liikenteen ohjaamisesta Kempeleen kunnan keskustan ohi ”
- 11) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 79 vapaapäivän myöntämisestä lehtien jakajille 413

	Siv.
12) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 80 lääkärinpalkkion maksamisesta pahoinpitelyn kohteeksi joutuneelle viranomaiselle	413
13) Ed. Lemströmin suull. ksm. n:o 81 satamatyöntekijäin työturvallisuuden parantamisesta	414
14) Ed. Härkösen suull. ksm. n:o 82 Kyyjärven kunnan palauttamisesta III alueeseen maatalouden aluetukea myöntäessä	”
15) Ed. Mykkäsen suull. ksm. n:o 83 pisteveron palauttamista koskevien tietojen todenperäisyydestä	415
16) Ed. L. Linnan suull. ksm. n:o 84 maankuivatuslainan osaksi tai kokonaan perimättä jättämisestä eräissä tapauksissa annetun lain tarkoituksen toteuttamisesta	”
17) Ed. Hetemäen suull. ksm. n:o 85 oppikirjaneuvottelukunnan kokoonpanosta	416
18) Ed. Linkolan suull. ksm. n:o 86 naisten yötyökiellon kumoamisesta	417
19) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 87 terveyssisarten palkkausten alentamisesta	”
20) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 88 Lahnaslammen kaivosradan rakentamisesta	”
21) Ed. Procopén suull. ksm. n:o 89 peruskoulu-uudistuksen toteuttamisesta läntisellä Uudellamaalla	”
22) Ed. Tikan suull. ksm. n:o 91 valtion laitosten hajasijoituksesta	”
23) Ed. Tikan suull. ksm. n:o 92 Kouvolan ohikulkutien rakentamisen aiheuttamista haitoista	”
24) Ed. Stenbäckin suull. ksm. n:o 93 painorajoitusten aiheuttamien tulomenetysten korvaamisesta ammattiautoilijoille	”

25) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 94
kunnallisen terveydenhoitajan pätevyys-
vaatimuksista 417

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
E. Niskänen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 69 Pohjois-Suomen
hallavahinkojen korvaamisesta.

Ed. Korttesalmi: Herra puhemies! Tiedustelen kunnioittavasti ministeriltä, aikooko hallitus ryhtyä kiireesti toimiin Pohjois-Suomen hallavahinkojen osittaiseksi korvaamiseksi järjestämällä hallavahinkoalueen viljelijäväestölle esim. mahdollisuuden ostaa alennettuun hintaan rehuviljaa.

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Kansanedustaja Korttesalmen suulliseen kysymykseen vastaan kunnioittaen seuraavaa:

Vastatessani ed. Pekkalän suulliseen kysymykseen totesin, että saadut selvitykset osoittavat, että kasvukaudella 1971 esiintyi eräillä alueilla Keski-, Itä- ja Pohjois-Suomessa hallaa, joka aiheutti viljelijöille huomattavia vahinkoja. Runsaan kaurasadon johdosta on kauraa jouduttu viemään maasta, ja koska valtiontaloudellisesti olisi edullisempaa myydä sitä alennettuun hintaan hallasta kärsimään joutuneille tiloille, on hallituksessa harkittu hallavahinkojen korvaamista siten, että näille tiloille myytäisiin kauraa alennettuun hintaan. Siinä yhteydessä, kun hallitus antaa eduskunnalle seuraavan lisämenoarvion, tulee se harkitsemaan varojen esittämistä tähän tarkoitukseen.

Ed. Korttesalmi: Herra puhemies! Tiedustelin vielä, onko tietoa siitä, missä laajuudessa näitä hallakorvauksia Pohjois-Suomeen aiotaan antaa.

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Kansanedustaja Korttesalmen kysymykseen vastaan kunnioittavasti seuraavaa:

Asia tulee lisämenoarvion yhteydessä tarkemmin esille.

Siv. Asia on loppuun käsitelty.

2) Ed. Gestrinin suull. ksm. n:o 70 valtioneuvoston
erään jäsenen virkamiehiä koskevasta lausumasta.

Ed. Gestrin: Herr talman! Jag ber att till vederbörande statsrådsmedlem få ställa följande muntliga spörsmål:

På vad grundas det påstående som enligt tidningsuppgifter framförts av en medlem av statsrådet, att vissa tjänstemän är beredda att sabotera den socialdemokratiska regeringens arbete intill laglighetens gränser, måhända även utöver dessa?

Tiedustelen, mihin perustuu valtioneuvoston erään jäsenen lehtitietojen mukaan esittämä väite, että eräät virkamiehet ovat valmiit sabotoimaan sosialidemokraattisen hallituksen työtä aina laillisuuden rajoille, ehkä ylikin.

Ministeri Holappa: Herra puhemies! Vastauksena ed. Gestrinin suulliseen kysymykseen ilmoitan kunnioittavasti seuraavaa:

Lause, johon kysyjä nähtävästi viittaa, sisältyy minun yleispoliittiseen puheeseeni. Siinä käsiteltiin sosialidemokraattisen työvänehallituksen poliittista linjaa ja sen toteuttamismahdollisuuksia. Yhtenä realiteettina mainittiin se, että hallitus joutuu toteuttamaan politiikkaansa sellaisen virkakoneiston avulla, jonka eräät osat vieroksuvat sosialidemokraattisen työvänehallituksen aatteellisia pyrkimyksiä. Maassamme on viime vuosina keskusteltu vilkkaasti virkamiesten puolueettomuudesta ja poliittisuudesta. Tällöin on tavan takaa todettu, että useimmat virkamiehet ovat lähtöisin ylimmistä sosiaaliryhmistä ja että heidän arvomaailmansa on vieras poliittisen vasemmiston arvomaailmalle. Edelleen on huomautettu, että koska virkamiehetkin ovat vain ihmisiä, ei heidän henkilökohtainen katsomuksensa voi olla vaikuttamatta heidän toimintaansa virkakoneistossa. Todetessani joidenkin virkamiesten ja työvänehallituksen välisen ristiriidan minä ainoastaan toistin jo usein aikaisemmin julkilausutun havainnon.

Ed. Gestrin: Herra puhemies! Kun tässä puheessa kuitenkin puhuttiin sabotoimisesta, tiedustelen, eikö hallituksen mielestä ole syytä noudattaa sitä oikeusjärjestelmässämme omaksuttua keskeistä periaatetta, ettei rikko-

mukseen tai jopa laittomuuteenkin syyllistyneen teoista saa syyttää muita kuin tekoon syyllistyneitä.

Ministeri Holappa: Herra puhemies! Vastauksena ed. Gestrinin ensimmäiseen lisäkysymykseen ilmoitan, että tämä toteamukseni oli yleisluontoinen eikä sisältänyt mitään täsmennettyä syytöstä sabotoinnista. Ihmisten keskeisessä yhteiselämässä ei voida välttää ristiriitaja. Riippuu paljon satunnaisista tekijöistä, ympäristöstä ja yksilöllisistä ominaisuuksista, min-käläisiä muotoja nuo ristiriidat saavat. Tämä yleinen periaate pätee myös tässä puheena olevassa yhteydessä.

Ed. Gestrin: Herra puhemies! Kun tässä lausumassa kuitenkin todettiin, että eräät virkamiehet ovat valmiit sabotoimaan hallituksen toimintaa laillisuuden rajan toisella puolellakin, tiedustelen, mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä korjatakseen tämän lausunnon aiheuttaman kuvan, että osa virkamieskuntaa olisi valmis virkavelvollisuuksien laiminlyöntiin ja ehkäpä ilmeiseen laittomuuteenkin tarkoituksena sabotoida hallituksen toimintaa?

Ministeri Holappa: Herra puhemies! Vastauksena ed. Gestrinin toiseen lisäkysymykseen ilmoitan kunnioittavasti:

Lausuntoni ei nimenomaisesti sisältänyt sel-laista väitettä, että virkamiehet syyllistyivät toimintaan, joka ylittäisi laillisuuden rajan. Ne-kään virkamiehet, jotka voimakkaimmin vierok-suvat sosialidemokraattisen työvänehallituksen politiikkaa, eivät varmaan halua ylittää lailli-suuden rajaa, vaan päinvastoin välttävät niin tekemästä. Juuri tätä tarkoitin lausumassani. Ar-vattavaksi jää, ylittääkö kukaan erehdyksessä tuon rajan, koska virkamiehet kuten muutkin ihmiset ovat erehtyväisiä.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ed. Räsänen suull. ksm. n:o 71 myrkkujen käytön ja kokeilun valvonnan tehostamisesta.

Ed. Räsänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä myrkkujen käytön ja kokeilun valvonnan tehostamiseksi ja erityisesti niiden työntekijöiden suojelemiseksi, jot-

ka joutuvat tekemisiin erilaisten kasvi- ja kas-vinsuojelumyrkkujen kanssa?

Ensimmäinen varapuhemies: Koska ministeri Fredriksson ei ole voinut saa-pua vastaamaan kysymykseen, siirretään asian käsitteleminen siihen istuntoon, jossa suullisia kysymyksiä seuraavan kerran käsitellään.

Ensimmäinen varapuhemies: Koska ministeri Eskman ei ole voinut saapua vastaamaan kysymykseen, siirretään päiväjärjes-tyksen 4) asia siihen istuntoon, jossa suullisia kysymyksiä seuraavan kerran käsitellään.

5) Ed. Gestrinin suull. ksm. n:o 73 lausuntojen pyytämistä korkeakoulujen sisäisen hallinnon perusteita koskevasta lakiehdotuksen luonnoksesta.

Ed. Gestrin: Herr talman! Jag ber att till vederbörande medlem av statsrådet få ställa följande spörsmål:

Anser regeringen det sakligt riktigt att yttrandet om det 1. 3. 1972 dagtecknade utkastet till lagförslag om grunderna för högskolornas inre förvaltning endast inbegärts av Helsingfors universitet men inte av övriga högskolor?

Tiedustelen siis:

Pitääkö hallitus asiallisesti oikeana, että lau-suntoa 1. 3. 1972 päivätyistä luonnoksesta laki-ehdotukseksi korkeakoulujen sisäisen hallinnon perusteista on pyydetty vain Helsingin yliopis-toilta eikä muilta korkeakouluilta?

Opetusministeri Sundqvist: Herra pu-hemies! Vastauksena ed. Gestrinin suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kysymys korkeakoulujen sisäisen hallinnon uudistamista tarkoittavan lainsäädännön antami-sesta on ollut vireillä jo useita vuosia ja asiasta on useampaan otteeseen hankittu eri korkeakou-lujen lausunnot.

Vuonna 1969 eduskunnalle annetun korkea-koulujen sisäisen hallinnon perusteita koskevan lakiesityksen valmisteluvaiheessa hankittiin esi-tysluonnoksesta kaikkien korkeakoulujen lau-sunnot. Nyt valmistunut luonnos hallituksen esitykseksi korkeakoulujen sisäisen hallinnon perusteita tarkoittavaksi lainsäädännöksi eli hal-

linnonuudistusesitysluonnos pohjautuu edellä mainittuun lakiesitykseen sekä myöhemmin opetusministeri Jaakko Itälän 25 tammikuuta viime vuonna julkistamaan lakiesitysluonnokseen, 31 maaliskuuta viime vuonna päivättyyn korkeakouluhallinnon oikeusturvakomitean mietintöön ja 15 maaliskuuta viime vuonna päivättyyn korkeakouluvaalitoimikunnan mietintöön, joista kaikista on hankittu korkeakoulujen lausunnot kevään 1971 aikana.

Varsinaisesti uutena esityksenä sisältyy hallinnonuudistusesitykseen luonnos laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista, josta hallitusmuodon 77 §:n 2 momentin mukaan on hankittava juuri Helsingin yliopiston konsistorin lausunto.

Tätä asiaa koskevien lausuntojen käsittely on ollut korkeakoulujen hallintoelimissä hyvin aikaa vievää ja opetusministeriötä kohtaan on usein esitetty kritiikkiä siitä, että korkeakoulun ylimpien opetus- ja tutkimusvirkojen haltijat, professorit, joutuvat tutkimuksen ja opetuksen kustannuksella käyttämään aikaansa alituisesti uusiutuvien lausuntopyyntöjen käsitteilyyn hallintoelimissä, joihin heidän virkansa puolesta on velvollisuus osallistua. Kun nyt valmistuneessa luonnoksessa ei edellä mainittua Helsingin yliopistolakia lukuunottamatta juuri esiinny kysymyksiä, joihin korkeakouluilla ei jo aikaisemmin antamissaan lausunnoissa olisi ollut tilaisuutta puuttua, ei opetusministeriö pidä tarkoituksenmukaisena, että korkeakoulujen hallintoelimet jälleen kerran velvoitettaisiin käsittelemään näitä jo varsin perusteellisesti puituja kysymyksiä, varsinkin kun korkeakoulujen hallinnonuudistusesityksen käsitteleminen muutoinkin on jo pahasti viivästynyt.

Ed. Gestrin: Herra puhemies! Eikö Helsingin yliopistolta pyydetty lausuntoa koko luonnoksesta eikä ainoastaan osasta sen sisältöä?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Se pyydettiin luonnollisesti siitä esityksestä, koska se liittyi välittömästi samalla myöskin esitykseen Helsingin yliopiston järjestysmuodon uudistamiseksi. Toteaisin, että tämä nyt — kuten vastauksessani jo sanoin — perustuu nimenomaan perustuslain säännöksiin. Muilta osin korkeakoulut ovat todellakin ehtineet jo moneen otteeseen lausua kantansa esityksestä.

Ed. Gestrin: Herra puhemies! Kun tässä nyt kuitenkin on kysymyksessä uusi kokonaisuus, tiedustelen, eikö olisi kohtuullista näinkin tärkeässä asiassa pyytää lausuntoa myös muilta korkeakouluilta, joita asia yhtä läheisesti koskee ja jotka varmaankin ovat valmiita antamaan lausuntoonsa.

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Minusta olisi lähinnä kohtuullista, että me saisimme esityksen eduskunnalle ja että eduskunta pääsisi käsittelemään hallintouudistuskysymystä. Viittaaan edelleen siihen, että kaikki korkeakoulut Helsingin yliopisto mukaan lukien ovat voineet jo aikaisemmin lausua kantansa. Helsingin yliopiston nykyinen lausunto perustuu siihen, että järjestysmuoto esitetään uudistettavaksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ed. Härkösen suull. ksm. n:o 74 rintamasotilaslisän maksamisesta rintamamiestunnuksen omaaville kansaneläkkeen saajille.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen ministerin vastattavaksi kysymyksen:

Aikooko hallitus toimia niin, että jokaiselle kansaneläkkeensaajalle, jolla on rintamamiestunnuksen, voitaisiin maksaa rintamasotilaslisää vähintään 21 mk kuukaudessa?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Härkösen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kysymyksessä mainittua, nykyisin 21 markkan kuukausimääräistä rintamasotilaslisää maksetaan rintamasotilaseläkkeestä annetun lain 5 §:n mukaan jokaiselle sellaiselle rintamamiehelle, joka on saanut varsinaista rintamasotilaseläkettä ja välittömästi sen jälkeen alkaa saada kansaneläkettä. Lisäksi tätä lisää maksetaan lain 13 §:n 2 momentin nojalla rintamasotilalle, joka lain voimaantullessa eli siis syyskuun alussa 1971 oli täyttänyt 55 vuotta ja joka silloin sai kansaneläkettä, mihin kuului tukiosa. Tätä lisää ei siis suoriteta sellaiselle rintamamiestunnuksen omaavalle kansaneläkkeensaajalle, joka alkaa saada kansaneläkettä ilman, että hän olisi aikaisemmin saanut rintamasoti-

laseläkettä. Syynä tällaisen rajoituksen ottamiseen lakiin oli se, että rintamasotilaseläkkeen saaminen lakia säädettäessä kytkettiin sosiaaliin perusteisiin, ts. hakijan varallisuusasemaan. Kysymyksessä tarkoitettua lisän suorittamista rintamasotilaille, jonka taloudellinen asema on sellainen, että hän saa vain kansaneläkkeen perusosan, ei pidetty tarpeellisena.

Kysymyksenalaiseksi voidaan kuitenkin asettaa, onko oikeudenmukaista ja tasapuolista, että rintamamies, joka syyskuun 1 päivän 1971 jälkeen, ilman että hän aikaisemmin olisi saanut rintamasotilaseläkettä, alkaa saada kansaneläkettä mihin sisältyy tukiosa, ei nyt voimassa olevan lain mukaan kysymyksessä tarkoitettua lisää saa. Ns. rintamasotilaseläketoimikunta on 5 päivänä huhtikuuta 1972 jättämässään mietinnössä ehdottanut, että oikeus tähän lisään myönnettäisiin kaikille 55 vuotta täyttäneille rintamamiehille, jotka saavat kansaneläkettä, johon sisältyy tukiosa. Ministeriössä valmistellaan asiaa tämän toimikunnan toissapäivänä jättämän mietinnön pohjalta.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallituksen mielestä oikein, että rintamalla olleet sotilaat, jotka ovat siellä menettäneet terveytensä mutta eivät ole täyttäneet 55 vuotta, kansaneläkkeensaajainakin jäävät vaille rintamasotilaslisiä?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Viittaan äskeisen vastaukseni loppuosaan, jossa totesin, että asiaa tutkitaan mainitun komiteamietinnön pohjalta.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Esitän toisen lisäkysymyksen:

Milloin hallitus aikoo tämän epäkohdan korjata?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Viittaan edelleen ensimmäisen vastaukseni viimeiseen kappaleeseen, jossa esitin, että asiaa valmistellaan ministeriössä. Koska komiteamietintö on kaksi päivää vanha, on ehkä kohtuutonta edellyttää minun tässä ilmoittavan tarkkaa lakiesityksen antamisajankohtaa.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ed. Niinikosken suull. ksm. n:o 75 sotilasvammalakiin perustuvien korvausanomusten käsittelyn jouduttamisesta.

Ed. Niinikoski: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt 1. 10. 1971 suoritettuna sotilasvammalain uudistuksen jälkeen lähes kahteenkymmeneentuhanteen nousseen anomusruuhkan purkamiseksi mahdollisimman nopeasti?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Niinikosken suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Tapaturmavirastossa on jo vuosien ajan esiintynyt jatkuvaa asioiden ruuhkautumista. Syynä tähän on ollut se, että sotilasvammalainsäädäntöä on miltei vuosi vuodelta muutettu. Asioiden käsittelyä on pyritty nopeuttamaan teettämällä ylitöitä ja palkkaamalla tilapäistä lisähenkilökuntaa. Lokakuun 1 päivänä 1971 voimaan tulleet lainmuutokset synnyttivät jälleen suuren lisäruuhkan, jonka selvittämiseksi nyttemmin on saatu sovittua valtiovarainministeriön kanssa siitä, että tapaturmavirastoon saadaan palkkata kymmenen uutta tilapäistä toimenhaltijaa huhtikuun alusta 1972 lukien.

Ed. Niinikoski: Herra puhemies! Tulvatko anojat saamaan korvauksen anomuksen jättöajasta lähtien, jos ne näin ovat viivästyneet?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! On täysin luonnollista, että hakemukset otetaan huomioon myöskin takautuvasti, silloin kun se lain mukaan on mahdollista.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ed. H. Linnan suull. ksm. n:o 76 määrärahaa postinjakolinjojen perustamiseksi maalaiskuntiin.

Ed. H. Linnana: Herra puhemies! Valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitän kunnioittavasti seuraavan kysymyksen:

Tuleeko hallitus esittämään kuluvan vuoden toiseen lisämenoarvioon riittävän määrärahan ottamista uusien postinjakolinjojen perustamiseksi maalaiskuntiin?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. H. Linnan suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Lisämenoarvion käsittelyn yhteydessä tullaan ottamaan huomioon lisämäärärahan tarve uusien postinjakolinjojen perustamiseksi maalaiskuntiin. Lisämenoarvion valmistelun tässä vaiheessa ei kuitenkaan voida vielä sanoa tarkemmin ehdotettavan määrän suuruutta.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 77 tasa-arvoasiainneuvottelukunnan tehtävämäärittelyn antamisesta.

Ed. Hemmi: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Milloin hallitus aikoo antaa kuluvan vuoden budjettiin sisältyvän tasa-arvoasiainneuvottelukunnan tarkan tehtävämäärittelyn?

Ministeri Louekoski: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Hemmin suulliseen kysymykseen ilmoitan kunnioittavasti seuraavaa:

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarvion vahvistamisen jälkeen on valtioneuvoston kansliassa ryhdytty toimenpiteisiin tasa-arvoasiainneuvottelukunnan työn aloittamiseksi. Asiassa on valmistettu asetusluonnos, joka eräiden tarkistusten jälkeen on pian esiteltävissä tasavallan presidentille.

Neuvottelukunnan sihteeristön osalta on laadittu suunnitelma ja sihteeristön palkkioiden vahvistaminen on vireillä valtiovaraministeriössä. Näin ollen ei tule enää kestämään kovin kauaa, ennen kuin tasa-arvoasiainneuvottelukunnan työ käynnistyy.

Ed. Hemmi: Herra puhemies! Tämän myönteisen vastauksen johdosta pyydän kuitenkin esittää yhden lisäkysymyksen:

Tuleeko neuvottelukunnan tehtävämäärittely sisältämään samapalkkaisuuden periaatteelle rakentuvat valtuudet, joka samapalkkaisuuden periaate lähinnä naisia kiinnostaa?

Ministeri Louekoski: Herra puhemies! Tämän asetusluonnoksen tekstissä ei itse tähän asiaan ole selvää vastausta annettavissa. Mutta kuitenkin neuvottelukunnan tehtävä tulee ole-

maan niin yleisluontoinen, että tämäkin asia epäilyksittä sisältyy neuvottelukunnan tehtäviin.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 78 valtatie 4:n liikenteen ohjaamisesta Kempeleen kunnan keskustan ohi.

Ed. Hemmi: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin ns. Pohjantien jatkamiseksi niin, että valtatie 4:n liikenne ohjautuisi ohi Kempeleen kunnan keskustan?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Hemmin suulliseen kysymykseen pyydän esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Valtatien n:o 4 vuoden keskimääräinen liikennemäärä Kempeleen kunnan keskustan kohdalla on vuoden 1970 yleisen liikennelaskennan alustavien tulosten mukaan ollut noin 6 000 moottoriajoneuvoa vuorokaudessa. Liikenneennusteiden mukaan kasvaa kyseinen liikennemäärä vuoteen 1985 mennessä noin 11 000:een moottoriajoneuvon vuorokaudessa. Näiden liikennemäärälukujen perusteella on odotettavissa, että valtatie n:o 4 liikenteellinen palvelutaso laskee Kempeleen ja Kiviniemen risteyksen välillä alle tyydyttävän tason kuluvan vuosikymmen lopulla. Oulun tie- ja vesirakennuspiirin laatima yleissuunnitelma kyseiselle tieosuudelle valmistunee kuluvan vuoden aikana. Lopullisen tiesuunnitelman laatiminen aloitettaneen vuoden 1973 aikana ja se kestää noin kolme vuotta. Tieosuus tultaneen suunnittelemaan moottoriliikennetienä, jolle on jo varattu liikennealuekin kunnan toimesta Kempeleen asemanseudun rakennuskaavassa. Näin ollen ei voida sanoa, että valtatie n:o 4 liikenne tullaan ohjaamaan Kempeleen keskustan ohi, koska liikenne tulee kulkemaan rakennuskaava-alueen läpi. Liikenneolosuhteet tulevat kuitenkin joka tapauksessa edellä mainittujen suunnitelmien toteuttamisen jälkeen ratkaisevasti paranemaan valtiolla n:o 4 Kempeleen keskustan kohdalla.

Ed. Hemmi: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti lisäkysymyksenä seuraavaa:

Eikö hallitus ole sitä mieltä, että joka tapauksessa Pohjantien oikaisemiseksi jo Oulunsalon lentokentän tienhaarasta lähtien olisi niitten lukuisten kuolemaan johtaneiden onnettomuuksienkin vuoksi välttämätöntä ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin. Myöskin Kempeleen kunnan kohdalla kuolemaan johtaneita onnettomuuksia on siitä syystä sattunut, että valtatie kulkee siinä keskeisellä paikalla.

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Tietenkin jokainen liikenneonnettomuus on hirvittävä asia, mutta tien teko on kyllä aika pitkälinen prosessi aina suunnitelmista siihen saakka, kunnes se avataan liikenteelle. Tässä on aikomus todellakin ruveta tätä tietä suunnittelemaan. Mutta se vie, kuten sanoin, kyllä oman aikansa.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 79 vapaapäivän myöntämisestä lehtien jakajille.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Teen kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Pitääkö hallitus oikeana, että lehtien jakajille ei myönnetä viikossa yhtä vapaapäivää voimassa olevien lakien mukaan?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Vastauksena ed. Veikko Vennamon suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Työsopimuslain mukaan on työ niin järjestettävä, että työntekijä saa tarpeeksi aikaa lepoa ja virkistystä varten. Työaikalain mukaan työntekijälle on verrattava viikkolepo, milloin säännöllinen työaika vuorokaudessa on enemmän kuin kolme tuntia.

Sanomalehdenjakajien työalalla on eräitä paikallisia työehtosopimuksia, joissa on työaikaa ja vapaapäivää koskevia määräyksiä. Niinpä pääkaupungissa sanomalehden jakoaika on voitu määrittellä niin, että yhden normaalipiirin jakoaika on yksi tunti ja useamman piirin enintään 2,5 tuntia. Sanomalehdenjakajat ja varajakajat ovat oikeutetut yhteen vapaapäivään jokaiselta sellaiselta viikolta, jolloin lehdet ilmestyvät jokaisena viikonpäivänä. Vapaapäivän saannin edellytyksenä on, että paikkakunnalta tai jakelualueelta on saatavissa vapaapäivän lomittajia ja että vapaapäivän järjestäminen on jakelua hoitavien konttoreiden ja jakajien yhteistyöhön perustuvilla sopimuksilla ja jakajien keskeisellä yhteistyöllä mahdollista jakelupalvelua heikentämättä järjestää. Vapaapäivä voidaan antaa viikoittain tai yhdistämällä useamman viikon vapaapäivät pitemmäksi yhtäjaksoiseksi vapaaksi, jolloin vapaapäiväjakso on ennalta kokonaisuudessaan sovittava.

Sanomalehdenjakajien valtakunnallisesta työehtosopimuksesta on käyty alan työmarkkinajärjestöjen välillä neuvotteluja. Viikoittaisesta vapaapäivästä on tarkoitus valtakunnalliseen sopimukseen ottaa vastaavanlaisia määräyksiä, kuin mitä edellä on selostettu.

Työaikalain noudattamista valvovat ammattientarkastajat.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Kun viikottainen vapaapäivä ei kiitenkaan käytännössä pelaa, teen vielä kysymyksen:

Mihinkä toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä asiantilan korjaamiseksi ja lakien noudattamiseksi?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! On tietysti täysin selvää, että hallituksen mielestä on noudatettava laki sillä tavalla, että vapaapäivä annetaan, jos se lain mukaan on välttämätöntä antaa. Muuten viitataan tähän mainintaani työmarkkinajärjestöjen välillä käytävistä neuvotteluista.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 80 lääkärinpalkkion maksamisesta pahoinpitelyn kohteeksi joutuneelle viranomaiselle.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Teen kunnioittaen seuraavan suullisen kysymyksen:

Pitääkö hallitus oikeana, että jos viranomaisen virkatoimissaan joutuu pahoinpitelyn kohteeksi, niin hänelle ei makseta etukäteen lääkärinpalkkiota, mutta kyllä korvaus vaatteista, esineistä ja kulkuneuvoista?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Veikko Vennamon kysymykseen vastaan kunnioittaen seuraavaa:

Joulukuun 29 päivänä vuonna 1967 on annettu laki virkatoimia suorittaessa aiheutuneiden vahinkojen korvauksesta eräissä tapauksissa. Tämän lain nojalla voidaan virkamiehelle

maksaa korvausta vaatetuksen, esineiden ja kulkuvälineen vahingoittumisesta.

Tapaturmavakuutuslain mukaan, jota sovelletaan myös valtion virkamiehiin, tarkoitetaan työtaturmalla tapaturmaa, joka on kohdannut työntekijää työssä tai työstä johtuneissa olosuhteissa. Virkamiehelle, joka työssään on joutunut pahoinpitelyn kohteeksi, korvataan hänen suorittamansa lääkäripalkkio tapaturmavakuutuksesta.

Ed. V e n n a m o: Herra puhemies! Käytännössä ei kuitenkaan virkamiehillä ole mahdollisuutta saada tätä tapaturmakorvaustietä lääkäripalkkiota kuin hyvin myöhästyneenä pitkän ajan jälkeen. Siksi tiedustelen täydennyskysymyksenä:

Milloin viimeistään hallitus aikoo korjata tämän lääkäripalkkiota koskevan epäkohdan?

Sosiaali- ja terveysministeri K a i p a i n e n: Herra puhemies! Tämä korvaus suoritetaan tapaturmaviraston kautta, ja tapaturmaviraston saatua lisää henkilökuntaa epäilemättä tämäkin epäkohta korjaantuu aikaa myöten.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ed. Lemströmin suull. ksm. n:o 81 satamatyöntekijäin työturvallisuuden parantamisesta.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä maamme satamien työntekijöiden heikon työturvallisuuden parantamiseksi?

Sosiaali- ja terveysministeri K a i p a i n e n: Herra puhemies! Vastauksena ed. Lemströmin suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Valtioneuvoston päätöksellä annettiin 12 päivänä elokuuta 1948 järjestysohjeet noudatettavaksi alusten lastaus- ja purkaustyössä.

Koska mainitut järjestysohjeet olivat osoittautuneet ahtausalalla tapahtuneen teknillisen kehityksen johdosta jälkeen jääneiksi ja puutteellisiksi, sosiaali- ja terveysministeriö asetti heinäkuun 20 päivänä viime vuonna työryhmän laatimaan ehdotusta uusiksi järjestysohjeiksi. Työryhmä sai työnsä valmiiksi 29. 9. 1971, ja

muutosesitys lähetettiin laajalle lausuntokierrokselle.

Ehdotus sai lausuntokierroksella hyvin myönteisen vastaanoton, ja ministeriössä valmisteltiin kiireellisenä järjestysohjeiden muutosehdotus lopulliseen muotoonsa valtioneuvostolle esitettäväksi. Valtioneuvosto hyväksyi päätöksellään 23. 3. 1972 uudet järjestysohjeet noudatettaviksi alusten lastaus- ja purkaustyössä. Nämä järjestysohjeet tulevat voimaan heinäkuun alusta tänä vuonna.

Uusittujen järjestysohjeiden tiedottamiseksi on ministeriö käynnistänyt laajan kampanjan, johon kuuluvat mm. kuudessa eri satamakaupungissa pidettävät satamien työturvallisuuspäivät. Päivien yhteydessä järjestetään tilaisuuksia, joihin kaikki satamassa työskentelevät voivat osallistua. Tilaisuuksissa luennoivat ministeriön edustajat ja selvittävät uusien määräysten merkitystä satamatyötä tekeville. Näiden kuuden pääsataman lisäksi ministeriö järjestää luento- ja koulutustilaisuuksia myös kaikissa muissa satamissa.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallituksen tarkoituksena tehostaa satamien työturvallisuusvalvontaa niin, että se tehollisena saa aikaan turvallisemmat työolosuhteet satamissamme työskenteleville työntekijöille?

Sosiaali- ja terveysministeri K a i p a i n e n: Herra puhemies! On tarkoituksena.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Katsooko hallitus oikeaksi, että suurten ahtaus- ja huolintaliikkeiden voittoedut työntekijöiden työturvallisuudesta tinkimällä ovat oikeutettuja työntekijäin työturvallisuuteen verrattuna?

Sosiaali- ja terveysministeri K a i p a i n e n: Herra puhemies! Ei katso.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ed. Härkösen suull. ksm. n:o 82 Kyyjärven kunnan palauttamisesta III alueeseen maatalouden aluetuokea myönnettäessä.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun ed. Härkönen ei ole paikalla, kysymys raukeaa.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ed. Mykkäsen suull. ksm. n:o 83 pisteveron palauttamista koskevien tietojen todenperäisyydestä.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Pitävätkö paikkansa julkisuudessa esitetyt tiedot, joiden mukaan hallitus palauttaa ns. pisteveron?

Valtiovarainministeri Koivisto: Herra puhemies! Suhdannevarauskomitean mietintöön perustuen on valtiovarainministeriössä valmisteltu pysyvä suhdannetasausjärjestelmä, jonka puitteissa valtiovalta saisi käyttöönsä nykyistä tehokkaampia suhdannepoliittisia keinoja. Eräs tällainen erityisesti kulutuskysyntään vaikuttava keino olisi valikoiva liikevaihtoveron lisävero.

Virkamiestasolla tehdyt selvittelyt eri vaihtoehtoista eivät vielä ole ehtineet hallituksen käsittelyyn.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että valtiovarainministeriön taholta esim. valtiovarainministeriön valtiosihteerin lausumat asiasta ovat olleet omiaan aiheuttamaan rauhattomuutta kaupan piirissä, ja aikooko hallitus huolehtia siitä, että sen edustajat lausunnoillaan eivät vastaisuudessa aiheuta samanlaista hämminkiä puhumalla etukäteen esimerkiksi erilaisista pisteverovaihtoehtoista?

Valtiovarainministeri Koivisto: Herra puhemies! Hallituksen tietoon ei ole tullut, että jotain erikoista hämminkiä olisi aiheutunut. Mutta aiheellista tietysti on aina kehottaa ihmisiä välttämään hämmennystä herättäviä lausuntoja.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Edelliseen valtiovarainministerin asialliseen huomautukseen viitaten tiedustelen vielä, missä vaiheessa ovat valmistelut nykyisen liikevaihtove-

rojärjestelmän uudistamisesta ns. arvonlisävero-järjestelmäksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Katson, että tämä kysymys ei kuulu esillä olevaan asiaan.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Ed. L. Linnan suull. ksm. n:o 84 maankuivatuslainan osaksi tai kokonaan perimättä jättämisestä eräissä tapauksissa annetun lain tarkoituksen toteuttamisesta.

Ed. L. Linna: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä sen tarkoituksen toteuttamiseksi, mihin maankuivatuslainan osaksi tai kokonaan perimättä jättämisestä eräissä tapauksissa annetulla lailla pyritään?

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Kansanedustaja Lauri Linnan suulliseen kysymykseen vastaan kunnioittaen seuraavaa:

Maankuivatuslainan osaksi tai kokonaan perimättä jättämisestä eräissä tapauksissa 12.11.1971 annetun lain (754/71) voimaantulon jälkeen on vesihallitus 16.12.1971 lähettänyt vesipiirien vesitoimistoille ohjekirjeen ja kehotanut vesitoimistoja viipymättä laatimaan esitykset kaikista sellaisista alueellaan olevista tapauksista, joissa rahoituslain (433/63) 38 §:n 1 momentin ja lain (754/71) säädösten nojalla on perusteita kuivatuslainan osaksi tai kokonaan perimättä jättämiselle. Samalla on valmistavassa käsittelyssä kehotettu erityisesti huomioon ottamaan lain (754/71) 2 §:n 1 momentin säädös yhteyden ottamisesta asianomaisen kiinteistön omistajaan tai kuivatustyön toimitsijamieheen tarpeellisen lisäselvityksen ja perustelujen saamiseksi.

Vesitoimistojen vesihallitukselle lähettämät esitykset on käsitelty viivytyksettä ja lähetetty edelleen vesihallituksen lausunnonla varustetuna maatilahallituksen ratkaistavaksi, jolle eräiden vesirakennustehtävien hoitamisesta 26.6.1970 annetun lain nojalla kuuluu päättää edellä tarkoitettua kuivatuslainan osaksi tai kokonaan perimättä jättämisestä. Kuluvan vuoden aikana on maaliskuun 25 päivään mennessä lähetetty maatilahallituksen ratkaistavaksi 22 esitystä, joihin liittyy ehdotus 659 kuivatus-

lainan osaksi perimättä jättämisestä, yhteismäärältään 241 188,40 mk. Vesihallitukseen on lisäksi saapunut 15 esitystä, joita koskevat tarkistus selvitykset ja lausunnot ovat valmisteilla. Nämä esitykset käsittävät noin 170 kuivatuslainan osittaisen perimättä jättämisen.

Perimättäjättämispäätöksiä voidaan lain mukaan tehdä tulo- ja menoarvioon kyseessä olevaa tarkoitusta varten otetun määrärahan puitteissa. Kuluvan vuoden aikana on tarkoitusta varten varattuna ja aikaisemmilta vuosilta kertyneinä määrärahoina käytettävissä yhteensä noin 800 000 mk, josta käyttämättä on noin 550 000 mk.

Ed. L. Linna: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti lisäkysymyksenä:

Tietääkö hallitus, että asianomaiset viranomaiset ovat valmistellessaan esityksiä maankuivatuslainojen alentamiseksi jättäneet kokonaan ottamatta huomioon lain 2 §:n 3 momentin määräyksen, joka tekee mahdolliseksi ottaa uudelleen käsiteltäväksi aikaisemmin käsitellyn asian ja jonka säännöksen eduskunta lisäsi hallituksen esitykseen lain käsittelyvaiheessa?

Maa- ja metsätalousministeri H a p p o n e n: Herra puhemies! Vastaan kunnioittaen ed. L. Linnan tähän suulliseen kysymykseen:

Kun tästä määräaikaisten päättymisestä, vuodesta 1964, on kulunut jo runsaasti aikaa, niin vesiviranomaiset ovat ehtineet suorittaa jo aikaisemmin varsin paljon jälkitarkistuksia kaikilla kuivatusalueilla, ja nyt tämän uuden lain mukaan vesitoimistot ovat ottaneet yhteyttä näihin asianomaisiin omistajiin, joten käsitykseni mukaan tässä asiassa on toimittu lain kirjaimen mukaan.

Ed. L. Linna: Herra puhemies! Esitän toisen lisäkysymyksen:

Aikooko hallitus, koska lain voimassaoloaika päättyy kuluvan vuoden lopussa, antaa eduskunnalle määrärahaesityksen maankuivatuslainojen tarkistamisen rahoittamiseen lisämenoarviossa, mikäli tarvetta siihen ilmenee?

Maa- ja metsätalousministeri H a p p o n e n: Herra puhemies! Vastauksena tähän kansanedustaja Lauri Linnan toiseen lisäkysymykseen ilmoitan seuraavaa:

Hallituksen piirissä ei ole tässä vaiheessa ollut mitään suunnitelmia, mutta tätä asiaa har-

kittaessa kaikki asiaan vaikuttavat seikat on tietenkin otettava huomioon.

Asia on loppuun käsitelty.

17) Ed. Hetemäen suull. ksm. n:o 85 oppikirjaneuvottelukunnan kokoonpanosta.

Ed. H e t e m ä k i: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitkä ovat olleet valintaperusteina nimitettäessä jäsenet tämän kuun alussa alkaneeksi kolmivuotiskaudeksi oppikirjaneuvottelukuntaan?

Opetusministeri S u n d q v i s t: Herra puhemies! Ed. Hetemäen suulliseen kysymykseen ilmoitan kunnioittavasti seuraavaa:

Oppikirjaneuvottelukunnan asettaminen perustuu kouluhallituksen asiasta tekemään ehdotukseen, että sen avuksi asetettaisiin neuvottelukunta käsittelemään oppikirjoihin liittyviä kysymyksiä. Kouluhallituksen esityksen toteuttamista sellaisenaan ei kuitenkaan katsottu tarkoituksenmukaiseksi, koska siinä tarkoitettu neuvottelukunta olisi käsitellyt ainoastaan kouluhallituksen alaisen koulutoimen oppikirjoja ja sen kokoonpano olisi käsittänyt yli 20 eri intressipiiriä edustavaa jäsentä. Lisäksi muiltakin kuin kouluhallituksen ehdotuksessa mainituilta tahoilta esitettiin toivomuksia saada jäseniä mainittuun neuvottelukuntaan. Niin ikään on huomattava, että ehdotetun neuvottelukunnan lisäksi olisi jouduttu asettamaan toinen, vastaavanlainen neuvottelukunta käsittelemään ammattikasvatushallituksen alaisten oppilaitosten oppikirjakysymyksiä.

Edellä mainituista syistä valtioneuvosto piti tarkoituksenmukaisempana, että oppikirjaneuvottelukunta käsittelee sekä kouluhallituksen että ammattikasvatushallituksen alaisten oppilaitosten oppikirjoja ja että siinä olisi edustettuna yhteiskunnallisista asioista eri tavoin ajattelevia henkilöitä. Näin kokoonpannalla neuvottelukunnalla on paremmat mahdollisuudet selvittää ja sovittaa ristiriitaiset näkemykset oppikirja-asioissa ja kehittää oppikirjatoimintaa kuin eri opetusalojen asiantuntijoista kootulla elimellä, varsinkin kun opetusalojen monilukuisuuden vuoksi neuvottelukunta olisi ollut muodostettava varsin suureksi. Neuvottelukunnan kokoonpanoa harkittaessa on luonnollisesti lisäksi lähdetty myöskin siitä, että neuvottelu-

kunnan jäsenet tuntevat oppikirjoihin liittyviä kysymyksiä.

Ed. H e t e m ä k i: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että toimikunnan ns. poliittisten henkilöiden kokoonpano ei vastaa eduskunnan voimasuhteita?

Opetusministeri S u n d q v i s t: Herra puhemies! Kyllä hallitus on luonnollisesti tästä tietoinen, mutta hallituksen nimenomaisena tarkoituksena nyt ei ollut asettaa parlamentaarista komiteaa, vaan, kuten sanoin, lähdettiin siitä, että neuvottelukunta koostuisi eri tavoin ajattelevista henkilöistä. Eduskunnan kaikki puolueet lienevät edustettuina. Edelleen lähdettiin siitä, että neuvottelukunnassa olisi oppikirjakysymyksiä ja koulutuspolitiikkaa tuntevia henkilöitä, ja nämä mainitut henkilöt lienevät myöskin tällaisia.

Ed. H e t e m ä k i: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Asetan — kuten ministeri Sundqvist sanoi — toki asiantuntemuksen ensimmäiselle sijalle. Mutta aikooko hallitus tulevaisuudessa neuvottelukuntia tai poliittisia toimikuntia nimittäessään kunnioittaa parlamentaarisia voimasuh-

teita, jotka ovat samoja kuin demokraattiset voimasuhteet?

Opetusministeri S u n d q v i s t: Herra puhemies! Vastaisin tähän kysymykseen, että se on hyvin pitkälle tarkoituksenmukaisuuskysymys.

Asia on loppuun käsitelty.

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksen 18)—25) asia siirretään eduskunnan ensi perjantaina pidettävään istuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava istunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.47.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

27. Perjantaina 7 p. huhtikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Siv.

Esitellään:

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä 420

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 1.

2) Ehdotus laiksi Eduskunnan kirjastosta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 12; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 31.

3) Ehdotus laiksi eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 13; maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 35.

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 49.

Ainoa käsittely:

5) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1971

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3; mainittu kertomus.

Siv.

6) Hallituksen esitys n:o 59 autokiinnityslaiksi 421

7) Kertomus suomalaisen kirjallisuuden edistämisyhteisöjen valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1971 423

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Asunmaa, Breilin, Friberg, Haukipuro, Honkonen, Hyvönen, Ilaskivi, Junnila, Kauppi, T. M. Koivisto, Kurppa, Lankinen, Lepistö, Liedes, Pekkarinen, Ruokola, Saimo, Salama, Salla, Salolainen, Seppä, Sorsa, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Teir, Tikka, Westerholm ja Virolainen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden vuosi ed. Hyvönen sekä yksityisasiain vuoksi edustajat Asunmaa, Breilin, Kaipainen, Kauppi, Kurppa, Lepistö, Ruokola, Salla, Suokas, S. Suominen ja Teir, tämän kuun 21 päivään sairauden vuoksi ed. Westerholm sekä tämän kuun 11 päivän istunnosta yksityisasiain vuoksi ed. Ajo.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhe-

miehelle osoitettuina, saapuneet liikenneministeri Nevalaisen vastaus ed. Luja-Vepsän ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 24 Ahvenkosken —Elimäen maantien ja Hirvikosken sillan rakentamisesta, työvoimaministeri Helteen vastaus ed. Puhakan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 27 työttömyyskorvauksen maksamismenetelyssä ilmenneiden epäkohtien poistamisesta, sosiaali- ja terveystministeri Kaipaisen vastaus ed. Forsmanin ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 30 metsätyöntekijäin tärinäsauroksien alkamisajankohdan määrittämisestä, liikenneministeri Nevalaisen vastaukset ed. Rytökosen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 31 suunnitelmista valtionrautateiden Runnin liikennepaikan miehityksen lopettamisesta ja ed. Liedeksen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 37 työntekijäin sovittujen vapaa-aikojen turvaamisesta valtionrautateilla, maa ja metsätalousministeri Haposen vastaus ed. Tähkämaan kirjalliseen kysymykseen n:o 46 lihan vientijärjestelmän kehittämistä sekä opetusministeri Sundqvistin vastaus ed. Hemmin ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 50 sairaanhoitajien oikeudesta osallistua ylioppilaskirjoituksiin.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lemström: Herra puhemies! Eduskunnan valitsijamiehet kokoontuvat tiistaina 11. 4. kello 13 suuren valiokunnan kokoushuoneessa suorittamaan eri valiokuntien täydennysvaaleja.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 1, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Nikkilä: Herra puhemies! Ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi perjantain istuntoon.

Ed. Linkola: Herra puhemies! Kannatan ed. Nikkilän tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydälle panemisesta ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Nikkilä ed. Linkolan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksyy ed. Nikkilän ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi perjantain istuntoon.

2) Ehdotus laiksi Eduskunnan kirjastosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 31, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3, 10 ja 11 §, voimaantulosäänös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 35, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 13. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 40 a §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 49, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1971.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu kertomus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotuksen autokiinnityslaksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 59 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Mäki: Herra puhemies! Tässä hallitus on antanut eduskunnalle esityksen, joka ei suinkaan ole täällä ensimmäistä kertaa, vaan monia kertoja eduskunnassa on käsitelty esitystä kiinnitysoikeudesta kuorma-autoihin. Tässä esityksessä on nyt yhdistetty sekä linja-autot että kuorma-autot, ja ilmeisesti tässä on otettu huomioon niitä kokemuksia, joita linja-autokiinnityksistä on saatu.

Niillä lukuisilla kerroilla, kun tätä asiaa on eduskunnassa käsitelty, se on päätynyt kielteiseen tulokseen lähinnä sen johdosta, että luotonantajat ovat suhtautuneet tähän vakuuteen epäillen. On kuitenkin toivottava, että tämä lakiehdotus hyväksytään, jotta kuorma-auton omistajat ja liikennöitsijät voivat tämänkin mahdollisuuden hyväkseen käyttää.

On valitettavaa, että tässä hallituksen esityksessä ei ole lainkaan selostettu niitä mahdollisia neuvotteluja, joita vakuutusyhtiöiden kanssa on käyty, ja näiltä saatuja lausuntoja. Nykyisin hän kaskovakuutus, ns. vahinkovaravakuutus omistajalle, on sikäli aukollinen, että mikäli tällaisen kuorma-auton vakainainen kuljettaja tai omistaja päissään ajaa tämän auton ojaan ja se rikkoutuu, sellaisessa tapauksessa vakuutusyhtiö ei suorita korvausta. Tämä on aukko, joka varmasti huomioidaan tämän vakuuden arvoa määriteltäessä. Nähdäkseni tästä kysymyksestä pitäisi lakia valiokunnassa käsiteltäessä ottaa selvyyttä ja tutkia mahdollisuuksia, voitaisiinko vakuutusyhtiöiden taholla lähteä siihen, että erikoismaksusta ja erikoisedellytyksin voitaisiin tällainen aukoton vakuutus myöntää, joka oleel-

lisesti lisäksi kumpienkin, sekä linja-autojen että kuorma-autojen, kiinnityskelpoisuutta.

Yhtenä seikkana luotonantajien taholta on lisäksi tuotu esille se, että kyseessä on varsin nopeasti huononeva irtaimisto, joka kovin pitkää aikaa ei vakuudeksi kelpaa. Mutta koska tätä on hartaasti toivottu ja moneen kertaan pyydetty asianosaisten taholta, on syytä, että eduskunta sen hyväksyy.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Tämä nyt esiteltävä autokiinnityslaki on erittäin tärkeä suomalaiselle autoilija-yrittäjälle, koska se tarjoaa hänelle useinkin hyvin vaikeissa taloudellisissa olosuhteissa toimivana yrittäjänä uuden mahdollisuuden saada myöskin luottoa tätä kuljetusyksikkönsä vastaan. Tässä laissa on kuitenkin eräitä sellaisia aukkoja, joita tulisi lakivaliokunnassa harkita täydennettäväksi. Tähän esitykseen ei sisälly meidän voimakkaasti kehittyvän yritystuotantomme piirissä tarvittavan, monestikin erikoisrakenteisen ja myöskin erikoisvarusteisen kaluston osuus. Tämä tulisi erikoisesti huomioida, koska esim. sairaankuljetus-, huolto- ym. autot ovat juuri sellaisia, jotka ovat hankintahinnaltaan erittäin korkeita, ja näin tulee monesti estetyksi työpaikan syntyminen juuri tämän kaluston hankintamahdollisuuden puuttuessa. Samoin myöskin meidän taksiliikenteessämme toimiva autokalusto on nykyään jo hinnaltansa niin korkeata, että siihen pitäisi tämän lain toimenpiteet ulottaa myöskin tämän ammatinalan tulevaisuuden helpottamiseksi ja taloudellisten vaikeuksien vähentämiseksi. Sen vuoksi SMP toivoo, että lakivaliokunnassa nämä asiat erikoisesti otetaan esille ja tämän lain sisältöä laajennetaan niin, että se palvelee kaikkia kuljetustoimen yrittäjiä sekä sellaisia yrittäjiä ja yksityisiä kansalaisia, jotka työelämässä ja ansiotoiminnassaan tarvitsevat korkeahintaista autokalustoa jokapäiväisen toimeentulonsa hankkimiseksi.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Ed. Mäki lausui epäilyksiä tästä kuljetustoimenalan yrittäjien vakuuslaista. On jossain määrin hämmästyttävä tämä ed. Mäen kanta, sillä kyllä joka tapauksessa erilaisilla autoilla on vakuusarvoa. Tällä lainsäädännöllä autetaan pienyrittäjien lainansaantia ja estetään myöskin vähittäismaksun kohtuuttomuudet. On aivan selvää, että vakuutusyhtiöt voivat antaa vakuutuksia myöskin niissä tapauksissa, joissa on olemassa riski auton tuhoutumisesta alkoholin väärinkäy-

tön vuoksi, niin että tämä ei ole mikään ehdoton este asioiden käytännöllisessä hoitamisessa. Mutta samalla on valvottava, että vakuutusmaksut eivät tule kohtuuttoman raskaiksi, niin kuin ne tänä päivänä nimenomaan ammattiautoiljoitten kohdalla ovat. Myöskään se, että autot käytössä kuluvat, ei ole mikään este, sillä kyllä luottoa myönnetään paljon lyhyemmillekin ajoille kuin mitä on auton kuoletusaika, niin kuin me tiedämme.

Minä ihmettelen, että oikeisto on aikaisemmin jarruttanut tätä asiaa. Onko siinä pääomistajien etu kysymyksessä ollut ja myös suur-yrittäjien etu? Olisi toivottavaa, ettei kaiveltaisi enää näitä teknillisiä vaikeuksia, vaan viettäisiin asia korjattuna myönteiseen tulokseen.

Ed. Tikkanen: Herra puhemies! Ed. Mäki käyttämässään puheenvuorossa mainitsi, että eduskunnassa on usein aikaisemminkin tätä kysymystä käsitelty ja eduskunnassa on päädytty monta kertaa kielteiseen tulokseen. Haluaisin oikaista tämän, se ei pidä paikkaansa. Eduskunta on kahteenkin kertaan lausunut hallitukselle toivomuksen tämän lain aikaansaamisesta, ja nykyinen hallitus on tämän toivomuksen nyt sitten toteuttamassa.

Mitä sitten Mäki puhui näistä vakuuksista alkoholin ja huumausaineiden käytön alaisena, siis rikollisella ajotavalla, tuhotun ajoneuvon kohdalla, niin mielestäni eduskunta ei tässä kysymyksessä voi lähteä suinkaan puolustamaan rikollisella tavalla tuotettua vahinkoa.

Yhdyn niihin ajatuksiin tämän lain säätämisen yhteydessä. Lausunkin valiokunnalle toivomuksen, että se käsitellessään tätä asiaa ottaisi vakavasti huomioon myöskin mahdollisesti muiden ammattimaiseen liikenteeseen kuuluvien ajoneuvojen kiinnittämisoikeuden. On syytä tarkistella erittäin tarkasti se, että myöskin koulu-autot, ammattimaiset taksit ja pakettiautot tulisivat mikäli mahdollista mukaan tämän lain piiriin. Hallituksen esityshän ei velvoita ketään lainoittamaan tätä, vaan se antaa kauan odotetun mahdollisuuden tällaiselle toiminnalle.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Minä vain vastaisin ed. V. Vennamolle ja viimeiselle puhujalle sikäli, että minä olen tämän lain hyväksymisen kannalla, mutta minä haluan tässä vaiheessa jo tuoda esille ne vaikeudet, mitä asiassa on, jotta asianomainen valiokunta, mikäli mahdollista, voisi ne voittaa. Minä tiedän, että ne asiakohdat

joihin olen kiinnittänyt huomiota, pitävät paikkansa, ja tiedän myöskin sen, että kun näitä asioita on käsitelty eduskunnassa, ne eivät ole menneet eteenpäin lopulliseen päätökseen, niin kuin olisi ollut tarpeen. Ja se on ollut valittavaa. Tarkoitin sitä, että vaikkapa ei eduskunta saa tätä lakiansa paremmaksi, se siitä huolimatta hyväksyttäisiin. Mutta ei ole aihetta antaa väärää kuvaa niille liikenteenharjoittajille, että tämän arvo olisi niin erittäin suuri, jotta ei perästäpäin tulisi pettymystä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

7) Kertomus suomalaisen kirjallisuuden edistämisvarojen valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1971

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.22.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

28. Tiistaina 11 p. huhtikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Siv.

valiokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 35.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

- 1) Ehdotus laiksi Oulun yliopistosta annetun lain muuttamisesta 427
 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 7; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 15.
- 2) Ehdotus laiksi maankäyttölain 94 §:n 1 momentin soveltamisesta 428
 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 8; maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 29.
- 3) Ehdotus laiksi työntekijäin vuosilomasta annetun lain muuttamisesta ... 429
 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 9; sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 45.
- 4) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta luovuttamaan eräs tila Tornion kaupungille 435
 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 10; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 19.
- 5) Ehdotus laiksi Eduskunnan kirjastosta annetun lain muuttamisesta 436
 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 12; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 31.
- 6) Ehdotus laiksi eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta ”
 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 13; maa- ja metsätalous-

Siv.

Ainoa käsittely:

- 7) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1970 ... 436
 Asiakirjat: Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 3; mainittu kertomus.

Esitellään:

- 8) Ed. Lemströmin ym. lak.al. n:o 487 autokiinnityslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ”
- 9) Ed. Pajusen ym. lak.al. n:o 488 autokiinnityslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ”

Pöydällepanoa varten esitellään:

- 10) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laeiksi maatilatalouden tuloverolain ja tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta sekä laiksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa metsätaloudesta saadun tulon perusteella verovuosilta 1968, 1969 ja 1970 maksuunpannusta verosta vapauttamisesta ”
- 11) Talousvaliokunnan mietintö n:o 3 Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomuksen johdosta alkoholiolojen kehityksestä vuonna 1970 ”

Puhetta johtaa puhemies **Sukselainen**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Ajo, Friberg, Haukipuro, Helle, Honkonen, Ilaskivi, Junnila, Kaipainen, Katajavuori, T. M. Koivisto, Lankinen, Nikkilä, Rytönen, Stenbäck, Taipale, Tuomioja ja Westerholm.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden vuoksi edustajat Ilaskivi ja Lankinen ja yksityisasiain takia edustajat Nikkilä ja Taipale, tämän kuun 15 päivään yksityisasiain vuoksi ed. Tuomioja, tämän kuun 16 päivään sairauden takia lääkärintodistuksen perusteella ed. Haukipuro, tämän kuun 18 päivään yksityisasiain vuoksi ed. Helle, tulevan toukokuun 5 päivään sairauden takia ed. T. M. Koivisto sekä tämän kuun 18 päivän istunnosta yksityisasiain vuoksi ed. Gestrin.

Valiokuntien täydennys.

Puhemies: Luetaan eräiden valiokuntien täydennysvaaleja koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
11 päivänä huhtikuuta 1972.
N:o 11.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat kunnioittavasti Eduskunnan tietoon, että he ovat valinneet eri valiokuntiin jäseniksi seuraavat henkilöt:

perustuslakivaliokuntaan varsinaiseksi jäseneksi valtioneuvoston jäseneksi nimitetyn ed. Sundqvistin sijaan ed. **Södermanin**,

valtiovarainvaliokuntaan varsinaiseksi jäseneksi edustajantoimesta vapautuksen saaneen ed. **Siltasen** sijaan ed. **Breilinin** sekä

toiseen lakivaliokuntaan varsinaiseksi jäseneksi vapautuksen saaneen ed. **Lillqvistin** sijaan ed. **Södermanin**.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breilin.”

Pohjoismaiden neuvoston täydennys.

Puhemies: Luetaan Pohjoismaiden neuvoston täydennysvaalia koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
11 päivänä huhtikuuta 1972.
N:o 12.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat Eduskunnan tietoon, että he ovat valinneet Pohjoismaiden neuvoston varsinaiseksi jäseneksi edustajantoimesta vapautuksen saaneen ed. **Siltasen** sijaan ed. **Forsmanin** sekä hänen sijaansa varamieheksi ed. **Ajon**.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breilin.”

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan huhtikuun 7 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 60—62, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhe-

miehelle osoitettuina, saapuneet sosiaali- ja terveysministeri Kaipaisen vastaus ed. Juvelan kirjalliseen kysymykseen n:o 29 erillisen korvauksen maksamisesta punakaartilaisvangeille, opeusministeri Sundqvistin vastaus ed. Toivasen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 32 valtion opikoulujen käyttömäärärahaltilanteen korjaamisesta, työvoimaministeri Helteen vastaus ed. Kohtalan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 35 työllisyyden parantamisesta Hämeenlinnan alueella, ministeri Lindblomin vastaus ed. Mänistön ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 36 teollisuusaasteiden Siilinjärvellä aiheuttamien tuhojen korvaamisesta, kauppa- ja teollisuusministeri Linnamon vastaus ed. Salolaisen kirjalliseen kysymykseen n:o 42 ns. romulaivajutun selvittämisestä, maa- ja metsätalousministeri Happonen vastaus ed. Korttesalmen kirjalliseen kysymykseen n:o 45 Iijokisuun kalastajille aiheutuneiden menetysten korvaamisesta ja kauppa- ja teollisuusministeri Linnamon vastaus ed. Korttesalmen kirjalliseen kysymykseen n:o 55 vajaiden maitopussien toimittamisesta myyntiin.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväsiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. T i e k s o: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu huomenna keskiviikkona kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi Oulun yliopistosta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 15, jota on valmistelevalti käsitelty sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 7, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. K o r t e s a l m i: Herra puhemies! Asia, johon tällä kertaa puutun, on pelkästään oikeakielisyyskysymys, siis mitä suurimmassa määrin epäpoliittinen asia.

Jo noin vuodesta 1960 alkaen on yleisessä kielenkäytössä saavuttanut voittoaseman kieli-asi "tekninen" ja "klassinen"; sitä aikaisemmin jo 1950-luvulla sellaiset kielimuodot kuin "fyysinen" ja "psykkinen" ovat yleistyneet. Nyt muodot klassinen ja tekninen ovat täysin vakiintuneet yleiseen kielenkäyttöön aina sanomalehdistöä, radiota ja televisiota myöten. Mutta hämmästyttävää kyllä, vanhentuneet kieliasut ovat säilyneet eräissä oppilaitosten nimissä. Meillä on edelleen klassillisia lyseoita ja teknillisiä tiedekuntia ja teknillisiä opistoja.

Olen ottanut tämän oikeakielisyysseikan esille sivistysvaliokunnassa siinä vaiheessa, kun valiokunta on käsitellyt Tampereen ja Oulun yliopistoista annettuja lakiesityksiä. Molemmissa yliopistoissahan elää vielä kieliasultaan vanhentunut teknillinen tiedekunta. Esitin valiokunnan mietintöön otettavaksi sellaisen lisäyksen, että valiokunta toivoisi oppilaitosten nimissä esiintyvän pitemmän "teknillinen"-muodon mahdollisimman pian kauttaaltaan muutettavaksi asianmukaisempaan lyhyempään "tekninen" asuun. Tällöin asiasta äänestettiin, jolloin esitykseni ei mennyt läpi äänin 8—5. Hämmästyttävää kyllä, edistyksellisyydellään itseensä luonnehtiva vasemmisto asettui tällöin tämän vanhentuneen ja epäajanmukaisen ajattelutavan taakse jopa ed. Tuomiojaa ja ed. Kivistöä myöten.

Mielestäni kuitenkin tämänlaatuinen kysymys jos mikä on mitä suurimmassa määrin epäpoliittinen ja siis pelkästään oikeakielisyys- ja kielenhuoltokysymys, joten tässä ei kannattaisi eduskunnankaan nähdä asiaa minään poliittisena tai muuna arvovaltaseikkana.

Kiinnitän vielä huomiota siihen, että muualla maailmassa on kielenkäyttöön liittyville kysymyksille ryhdytty viime aikoina antamaan yhä suurempaa huomiota. Esim. naapurimaassamme Ruotsissa keskustelun käynnisti kirjailija Artur Lundkvist Ruotsin akatemian kokouksessa, jossa hän erityisen voimakkaasti arvosteli poliitikkojen, byrokraattien ja lehtimiesten kielenkäyttöä, jota hän moitti huolimattomaksi. Myös Ranskassa ovat kielikysymykset olleet viime aikoina puheen aiheina.

Herra puhemies! Edellä esitettyihin seikkoi-

hin vedoten ehdotan tämän lakiehdotuksen perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

"Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin valtion oppilaitosten ja niiden opintosuuntien nimien saattamiseksi vastaamaan ajanmukaisia nykykielen vaatimuksia siten, että klassillinen ja teknillinen -muodot muutetaan kieliasuun klassinen ja tekninen."

Ed. H e m m i: Herra puhemies! Oulun yliopiston tiedekuntajako on tullut ajankohtaiseksi yliopiston kasvun vuoksi. Tämän lakiesityksen hyväksymisen jälkeen Oulun yliopiston sisäiset toimintaedellytykset huomattavasti lisääntyvät. Lakiesityksen antaminen tulevan uuden opettajankoulutuslain vuoksi ja tulevan peruskoulun takia oli välttämätön toimenpide. Näin jää hyvää aikaa tehdä tarpeelliset selvitykset mm. siitä, miten Oulun yliopistoon liittyvän Kajaanin seminaarin toiminta opettajanvalmistuslaitoksena parhaiten niveltyy siihen. Kainuulaisten huoli Kajaanin seminaarin kohtalosta on ollut suuri vielä viime vuoden lopulla, jolloin opettajankoulutuslaki eduskunnassa hyväksyttiin. Oulun yliopiston ja sen opettajanvalmistuslaitoksen piirissä on jo varsin ansiokkaasti työskennelty Kajaanin seminaarissa annettavan opettajankoulutuksen ohjelmoimiseksi, sen organisaatioksi ja hallintomallin luomiseksi ja nivellyttämiseksi Oulun yliopiston yhteyteen.

Kehitysalueilla ja tässä tapauksessa erityisesti Kainuussa on syytä panna merkille se, että Kajaanin seminaaria varten tehdyt suunnitelmat eivät ole tehdyt suppeimman mahdollisen mallin mukaan, vaan Oulun yliopiston piirissä on lähdetty näkemyksestä, jota Kajaanin seminaari on aina edustanut, nimittäin että uudistusten yhteydessä Kajaanin seminaari edelleenkin ja entistä tehostetummin pystyy toimimaan kehitysalueella sellaisena laitoksena, jolla on suoranaiset heijastusvaikutukset maakunnan elinkeino- ja kulttuurielämälle. Tästä on siis nyt lähdetty liikkeelle, ja kehitysalueilla voidaan tuntea pelkästään vilpittöntä iloa ja kiitollisuutta opetusministeriötä ja Oulun yliopistoa kohtaan. Kyseinen käsillä oleva lainmuutos merkitsee Oulun yliopistolle, sen opettajille ja opiskelijoille väljempää toimintamahdollisuuksia. Muutos on todistus alati kehittyvästä yliopistosta ja ajan tarpeita vastaavista toimenpiteistä, josta olemme kehitysalueilla kaikissa eri piireissä yksimielisiä ja tyytyväisiä.

Ed. V i k a t m a a: Herra puhemies! Ed. Korttesalmen puheenvuoron johdosta lienee paikallaan tässä yhteydessä muistuttaa, mitä sivistysvaliokunnassa asian käsittelyn yhteydessä asiantuntijana kuultu professori Sadeniemi näistä termeistä totesi. Hän lausui, että vaikka monien termien kohdalla nämä pitemmät muodot ovat selvästi väistymässä ja niiden pitääkin väistyä, juuri nämä sanat "klassillinen", "teknillinen" ovat vielä täysin nykykieltä. Tämä vain muistettakoon, kun otetaan kantaa tähän ed. Korttesalmen ponsiesitykseen.

Ed. K o r t e s a l m i: Herra puhemies! Tässä on syytä ed. Vikatmaalle huomauttaa, että meillä on maassamme muitakin oikeakielisyysasiantuntijoita kuin professori Sadeniemi, ja olen ollut näihin asiantuntijoihin yhteydessä. Oma käsitykseni on se, että Sadeniemi edustaa näissä asioissa ns. vanhempaa suuntaa ja enemmistö edustaa uudenaikaisempaa suuntaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Korttesalmi ehdottanut, että perusteluissa lausuttaisiin: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin valtion oppilaitosten ja niiden opintosuuntien nimien saattamiseksi vastaamaan ajanmukaisia nykykielen vaatimuksia siten, että klassillinen ja teknillinen -muodot muutetaan kieliasuun klassinen ja tekninen." Ehdotusta ei kukaan ole kuitenkaan kannattanut, joten se raukeaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi maankäyttölain 94 §:n 1 momentin soveltamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 29, jota on valmistelevalisti käsitelty maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 8, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi työntekijäin vuosilomasta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 45, jota on valmistelevasti käsitelty sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 9, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Siikaniemi: Herra puhemies! Nyt kolmannessa käsittelyssä oleva työntekijäin vuosilomalain muutosesitys laajentaa lomaoikeuden kahdeksi päiväksi kuukaudessa jo ensimmäisestä palveluvuodesta alkaen. Tämän lisäksi jokin vuosi sitten työaikalakiä muuttamalla säädettiin työviikko viisipäiväiseksi. Näin ollen saadaan osalle kansaa lomaa ja vapaa-aikaa melkein neljänsä vuodesta, pyhät ja juhlapäivät mukaan lukien. Jää vain ihmettelemään, onko tämä tasapuolista kehitystä, kun 20 % työkykyisestä kansasta ei voi nauttia minkäänlaisia vapaapäiviä lomista puhumattakaan. Tarkoiton tällä kansanosalla omaa työtään tekeviä maataloudenharjoittajia sekä pienyrittäjiä. Erikoisesti on tässä yhteydessä todettava kotieläintuotannon parissa työskentelevien perheviljelmien emäntien raskas ja pitkä työpäivä, jotka taloudellisissa vaikeuksissa eivät voi palkata tilalleen ketään toista, jotta joskus voisi irtaantua hetkeksi vuodesta toiseen jatkuvasta työnraadannasta. Tämä ei voi olla nykyisen yhteiskunnan taholta oikein, kun samalla toiset väestöpiirit jatkuvasti voivat parantaa lomaetujaan ja monella muulla tavalla lisätä vapaa-aikansa viettoa voidaan sanoa juuri näiden maan hiljaisten kustannuksella.

Me keskustapuolueessa emme voi tällaista kehitystä hyväksyä. Vapaa-aika- ja lomajärjestelyt on kiireesti ulotettava koskemaan myös omaa työtään tekevien, kotieläintuotantoa harjoittavien perheviljelmien jäseniä niin kuin muitakin vastaavissa tehtävissä työskenteleviä pienyrittäjiä koskeviksi.

Näyttää siltä, ettei nyt istuva sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus ole varsin lähellä näitä kysymyksiä, vaan se mieluummin näkee suomalaisen talonpojan emäntineen ja karjoineen nääntyvän ammoniakkin tuoksuun saadaksen omille kannattajilleen syöttää ulkolaisista raaka-aineista valmistettua margariinia miltei puoli-ilmaiseksi. Vaalilupaukset tasa-arvosta ovat olleet tavanomaista sanahelinää, joka unohdetaan kun päästään valtaan. Yhteiskunnan kehittämiseksi ei ole löydetty yhteistä linjaa, joka antaisi mahdollisuuden myös löytää kaikille väestöpiireille samanlaisia oikeuksia, vaikka veronmaksajina kyllä velvollisuudet jaetaan tasan.

Herra puhemies! Tarkoitukseni oli tässä yhteydessä esittää toivomusponssi hallitukselle omaa työtään tekevien maatalousyrittäjien loma- ja vapaa-aikakysymysten kiireelliseksi selvittämiseksi, mutta kun sitä ei saatujen selvitysten mukaan voida tässä yhteydessä käsitellä, jätän ehdotuksen tekemättä.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Nyt käsiteltävä lakiesitys tietää merkittävää parannusta loma-asiaan sellaisille kansalaisille, jotka ovat työssä tai toimessa vieraalla työnantajalla. Valitettavasti vain tässäkin hallituksen esityksessä jäävät näitä etuja vaille kaikki omaa työtään tekevät pienyrittäjät ja kokonaisuudessaan se maatalousväestö, joka toimii itsenäisinä yrittäjinä. Olisi ollut toivottavaa, että hallitus olisi edes jollakin tavoin huomioinut nämä omaa ammattia harjoittavat pienvieläjät, jotka jäävät vaille kaikkia palkallisia lomapäiviä.

Keskustapuolueen taholta on tehty lukuisia esityksiä ja aloitteita maatalousväestön ja pienyrittäjien vuosilomien järjestämiseksi. Karjalaisen hallituksen toimesta asetettiin komitea selvittämään näiden yrittäjien vuosiloma-asiaa, kuten täällä aikaisemmin jo on todettu. Tämän komitean työskentelyä on tässä yhteydessä aiheellista kiirehtiä. Nyt näyttää kuitenkin sosialidemokraattinen hallitus haluttomalta järjestämään maatalousväestön ja yrittäjien vuosilomat. Toivoisi kuitenkin, että hallitus olisi esityksiä antaessaan tasapuolisempi eri väestöryhmiä kohtaan kuin mitä nyt on tapahtunut. Viit-

taan vain esimerkkinä hallituksen raha-automaattivarojen epäoikeudenmukaiseen jakamiseen, yksipuoliseen nimityspolitiikkaan ja suureen vallanhaluun valtioenemmistöisten yritysten hallintoelimityksissä. Yksipuolinen, kehitysalueita rankaiseva politiikka näkyy hyvin selvästi hallituksen ratkaisuihin, niin myöskin tässäkin hallituksen esityksessä, missä ei ole mitään huomiota osoitettu sen enempää yrittäjille kuin omaa työtään tekeville pienviljelijöillekään.

Ed. Aro: Herra puhemies! Tämä UKK-sopimukseen liittyvä vuosilomalain korjausesitys on sellaisenaan erinomainen asia. Haluaisin kuitenkin kiinnittää jälleen tässä yhteydessä huomiota siihen, että kun eduskunta joutuu työmarkkina- ja talouspoliittisten kokonaisratkaisujen yhteydessä käsittelemään kokonaisia sosiaalipaketteja, me joudumme tapahtuneen tosiasian eteen, jolloin saattaa tulla teknisiä ongelmia, niin kuin nyt sosiaalivaliokuntakin on mietinnössään todennut tässä yhteydessä tapahtuneen. Olisi pitänyt voida samalla korjata myöskin vuosilomalain 11 §:n 2 momentti siten, että saamatta jääneestä vuosilomasta tulisi maksettavaksi pitennettyä vuosilomaa vastaava lomakorvaus. Tämä jäi nyt selvänä puutteena lainkorjaukseen. Muutosta ei voitu tehdä, koska pykälä ei ollut auki. Samanlainen epäkohta oli aikanaan viime keväänä, kun UKK-sopimuksen mukaista työttömyyseläkettä täällä käsiteltiin ja siihen liitettiin lapsikorvaus, joka tuli prosentteina eläkkeensaajan palkasta. Sitäkin pidettiin selvänä epäkohtana, mutta ei voitu korjata enää, koska esitys oli kokonainen sosiaalipaketti. Tämä antaa aiheen eduskunnalle entistä valppaammin seurata sosiaalipaketteja ja niiden rakentamista.

Ed. Laine: Herra puhemies! Nyt ehdotettu työntekijäin vuosilomalain muutos on välttämättömän tarpeen sanelema. Sitä se on ollut pitkän ajan, mikä on käynyt ilmi jo vuosikautia jatkuneesta työläisten ja heidän järjestöjensä vaatimusliikkeestä vuosilomien pidentämiseksi. UKK-sopimuksella tämän uudistuksen toteuttamista siirrettiin kohtuuttoman pitkälle. Pääsevähän työntekijät nauttimaan tämän lain muutoksen eduista vasta vuoden 1973 vuosilomien yhteydessä.

Hallitus ei ehdottanut tässä yhteydessä muutettavaksi vuosilomalain muita säännöksiä. Se

on valitettavaa, sillä laissa olisi paljon muuta-kin korjattavaa. Esimerkiksi pääsiäisenä koolla ollut SKP:n 16. edustajakokous esitti vaatimuksen vuosilomapalkan huomattavaa korottamista koskevan lainmuutoksen aikaansaamisesta. Työntekijät ovat asettaneet tavoitteeksi 50 %:lla korotetun vuosilomapalkan maksamisen. Tämä tavoite ei nyt ole saanut kannatusta LH-sopimuksen tehneiden osapuolten taholta, mutta se on oikea ja reaalinen tavoite, jonka toteuttamisen puolesta kannattaa rakentaa työläisten laajaa yhteisrintamaa.

Keskeisenä korjausta vaativana ongelmana on pidettävä sosiaalivaliokunnan mietinnössä mainittua tosiasiaa, että on olemassa suuria väestöryhmiä, jotka eivät ole oikeutettuja vuosilomatuihin. Sellaisia väestöryhmiä on paljon maatalousväestön mutta myös kaupungeissa asuvan väestön piirissä. Kun SMP:n ja keskusta- puolueen taholta esitetyissä puheenvuoroissa lakiehdotuksen ensimmäisen ja toisen käsittelyn yhteydessä on annettu sellainen kuva, että esimerkiksi maatalouden piirissä toimivien vuosilomaehtajien koskevien asioiden järjestely olisi ollut vain mainittujen ryhmien kiinnostuksen varassa, on syytä mm. sosiaalivaliokunnassa käytyyn keskusteluun viitaten todeta valiokunnan kansandemokraattisten jäsenten aloitteellisuus saada valiokunta kiinnittämään eduskunnan ja hallituksen huomiota tähän epäkohtaan. Tämän asian yhteydessä on kiinnitettävä myös huomiota siihen, että on välttämätöntä suorittaa kustannuslaskelmat, kuka tulee maksamaan lisättyjen vuosilomaehtajien kustannukset. Työntekijät maksavat itse lomakustannuksensa siten, että työehtosopimuksissa on aina laskettu sosiaalisten etujen lisääminen osaksi palkankorotusta.

Ed. Weckman: Herra puhemies! Haluaisin ensiksi ed. Siikaniemelle ja muille keskustapuolueen eduskuntaryhmän jäsenille huomauttaa, että vuodesta 1966 aina viime päivän saakka melkein on kepulainen ministeri ollut hoitamassa asioita, jotka liittyvät työläis-säädäntöön. Ei näiden ministereitten aloitteesta ole tuotu uudistusesityksiä vuosilomalain suhteen, niin paljon kuin sitä on ammattiyhdistysliikkeen puolelta esitettykin.

Nyt kolmannessa käsittelyssä oleva hallituksen esitys työntekijäin vuosilomasta annetun lain muuttamisesta on vain pieni, joskin myönteinen korjaus voimassa olevaan, tämän päivän olosuhteita perin huonosti täyttävään lakiin.

Laki tosin ei ole ensimmäisen maailmansodan jälkeisiä kuten useat voimassa olevat työlainsäädännön lait ja oli voimaan tullessaan yksi parhaista vuosilomalajeista, mutta yhteiskunnan kehityksen vauhdissa lainsäädäntökin vanhenee. Pintapuolisesti katsottuna vuosilomalaki näyttää nytkin jopa tyydyttävältä. Esimerkiksi tehtyä työkuukautta kohti saa puolitoista päivää vuosilomaa ja kymmenen vuoden työsuhteen mukaan yhden kuukauden. Suurimmalle osalle eli noin 70 %:lle työntekijöistä viime mainittu on kuitenkin vain korulause, koska kymmenen vuoden pituista työsuhdetta nykyisin harvoin saavutetaan. Nuorten työntekijöitten kohdalla lakia on jopa huononnettu, sillä aikaisemman muutoksen yhteydessä nuorilta otettiin pois puolen päivän etuus vuosilomaa laskettaessa.

Sosiaalivaliokunta on aivan oikein mietinnössään kiinnittänyt huomiota eräisiin puutteisiin, jotka olisi tässä yhteydessä pitänyt korjata. Hallitus ei ole huomionnut edes aikaisemmin työmarkkinajärjestöjen välillä sovittua muutosta, jonka mukaan kuukauden pituinen loma edellyttää 26 työpäivää, mikä olisi poistanut lainsäädännöstäkin sen eriarvoisuuden, että toisille kuukauden loma antaa 24, toisille 26, jopa 27 päivää. Kun työmarkkinajärjestöt viime vuosina ovat työehtosopimusneuvottelujen yhteydessä sopineet ns. sosiaalipaketista, on niissä myönnteistä ollut se, että edes tätä tietä on saatu työpaikoilla työskentelevien asemaan korjauksia, joihin hallitukset eivät kenties muutoin olisi ryhtyneet. Heikkous on vain siinä, että ellei niitä vahvisteta lainsäädännöllä, ne eivät ulotu läheskään kaikkiin työläisiin. Tosin lainsäädäntökin voi etuuden saajien piiriä rajoittaa, kuten tämäkin esitys osoittaa.

Työnantajapuoli ei hyväntahtoisuuttaan myönnä sosiaalisten etuisuuksien antamiseen, vaan ne napataan palkkankorotuksesta pois; siis ota tai jätä. Mikäli ammattiliitot hyväksyvät nämä edut, palkkoihin lisättävät pennit pienevät.

Kun eduskunnan työväenryhmien samoin kuin ammattiliittojenkin taholta on useaan otteeseen esitetty vuosilomalain uudistusta, pitäisi nyt tähän todella ryhtyä, etenkin kun SAK:sta tulleet ministerit istuvat juuri niillä tuoleilla, joilta mm. työlainsäädännön uudistuksia on odotettu. Kiihtynyt työvauhti, alhainen palkkataso ja heikot terveydelliset olosuhteet työpaikoilla tekevät entisestäänkin tähdellisemmäksi vaatimuksen, että työntekijöiden tulisi

voida käyttää vuosilomansa lepoon. Tämä edellyttäisi, että vuosiloman ajalta maksettaisiin vähintään 50 %:lla korotettu palkka.

Ed. Kainulainen: Herra puhemies! Ed. Siikaniemen ja ed. Härkösen puheenvuorot tämän asian yhteydessä ovat mielestäni teko-pyhää hurskastelua siihen nähden, että keskus-tapuolueella on ollut koko sodanjälkeisen ajan mahdollisuus hallituksesta käsin vaikuttaa mm. omaa työtään tekevien itsenäisten pienviljelijöiden, perheenemäntien ja muiden väestöpiirien lomakysymyksen järjestämiseen.

SMP:n eduskuntaryhmä on tehnyt kaikilla valtiopäivillä aloitteita tämän lomakysymyksen järjestämiseksi laajemmalle pohjalle. Kuitenkaan tässä asiassa ei näytä tapahtuvan juuri mitään. Hallituksen sosiaalipolitiikka on eräänlaista ota tai jätä -politiikkaa, jolloin ulkopuoliset, eduskunnan ulkopuolella olevat vaikuttajapiirit sanelevat, millaisia sosiaalipaketteja sosiaalivaliokunnan on käsiteltävä mm. juuri vuosilomalain yhteydessä.

On todella vakava hetki odottaa sitä, että hallitukset, joilla on mahdollisuus tehdä korjauksia sellaisissa sosiaalisia epäkohtia sisältävissä asioissa kuin vuosiloman järjestäminen lakisääteiseksi kaikille kansalaispiireille, tekisivät jotakin asiassa. Ei se, että komitea istuu — ja nyt olemme kuulleet, että sen työ kestää ainakin vuoden vielä eteenpäin — kovinkaan paljon asiaa auta.

Kaikki mahdollisuudet olisi jo näiden lakien pohjalla saattaa asiat samanlaiselle, lakisääteille kannalle myöskin itsenäisten yrittäjien, pien- ja perhevilmillä työskentelevien, perheenäitien jne. lomien järjestämiseksi. Sinänsä on todettava, että Suomessa työntekijät ovat jo varsin nuorella iällä sairaita ja sen vuoksi pitkät lomat ovat tarpeen johtuen siitäkin, että meidän ilmastomme ja olosuhteemme ovat paljon ankarammat kuin eteläisemmällä leveysasteilla.

On selvää, että myöskin itsenäiset työntekijät joutuvat sairauksille alttiiksi ja tarvitsisivat nimenomaan lomaa jatkuvasti ja säännöllisesti. Tässä mielessä on valitettavaa, että sosiaalivaliokunnan käsittely on rajoitettu niin ahtaisiin puitteisiin, että mm. tämän asian yhteydessä ei saada edes ponnin muodossa — niin kuin on havaittu tänä päivänä — lausua mielipiteitä niiden ryhmien kohdalta, jotka jäävät vuosilomatuoksien ulkopuolelle.

Ed. M ä k e l ä: Herra puhemies! Sosiaaliva-liokunta suoritti tämän asian yhteydessä varsin laajan ja perusteellisen keskustelun, millä tavalla meidän vuosilomalainsäädäntöömme olisi lähdeittävä parantamaan, ja todettiin yksimielisesti, että koko vuosilomalain uudistushanke olisi vihdoinkin saatava eduskunnan käsiteltäväksi.

Toisena asiana totesimme tosiaan sen, mistä ed. Kainulainenkin mainitsi, että on laajoja väestöpiirejä koko vuosilomalainsäädännön ulkopuolella. Mutta nyt ihmettelen, mistä johtuu tämä keskustapuolueen ärtymys, kun kuitenkin tätä asiaa ollaan hoitamassa näitten muidenkin väestöpiirien taholta. Sosiaali- ja terveysministeri Katri-Helena Eskelinen asetti muistaakseni viime vuoden syksyllä komitean tutkimaan, millä tavalla nämä väestöryhmät voitaisiin ottaa myöskin lomainsäädännön piiriin. Ja sen, että kysymyksessä on varsin laaja ja suuritöinen selvitys, osoittaa varmasti se, että ministeri on antanut tämän komitean määrääjäksi valmistaa ja tehdä selvitystyö valmiiksi 1. 7. 1973 mennessä. Vasta selvittelyjen jälkeen hallitus pääsee asiaa käsittelemään ja antaa mahdollisesti siitä johtuvan esityksen eduskunnalle.

Ed. S. S u o m i n e n: Herra puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työntekijäin vuosilomalaista annetun lain muuttamisesta, joka tulee hyväksytyksi, merkitsee erittäin suurta sosiaalista parannusta maassamme sikäli, että suurelta osalta loma-aika lisääntyy noin kolmanneksella kaikilla, jotka käyvät sellaisessa työssä, missä vuosilomaa voidaan myöntää. Tämä on erittäin siunauksellinen asia koko kansalle ja osoitus siitä hyvin myönteisestä kehityksestä, jota Suomen talouselämä parhaillaan kokee. Koko eduskunta on varmasti yksimielisenä hyväksymässä tätä lakiehdotusta.

On vain toivottava, että tämän lakiehdotuksen positiivisten, hyvien vaikutusten mukana ei tulisi sellaisia haittavaikutuksia, jotka saattaisivat kohdistua pieniin osiin talouselämäämme. Tarkoitin erikoisesti sellaista kaupan, palveluelinkeinojen ja teollisten pienyritysten toimintaa, joilla esim. sesonki kohdistuu erikoisesti kesäkauteen. Saattaa olla, että vuosilomalain yhtäaikaan pidentäminen ilman, että samanaikaisesti sallitaan muutoksia lomakauden järjestyksessä, saattaa muodostua suorastaan toimintaa estäväksi tekijäksi monelle pienelle yritykselle tässä maassa. Tällöin tällainen siunauksellinen

ja hyödyllinen muutos, joka nyt on tekeillä, saa aikaan haitallisia sivuvaikutuksia joillakin pienillä talouselämän aloilla. Olisi toivottavaa, että näitä sivuvaikutuksia, jos ne ovat haitallisia, voitaisiin tarkkailla ja seurata ja siinä tapauksessa, että ne muodostuvat niin vaikuttaviksi, että tulee yrityksiä, joiden toiminta joudutaan lopettamaan, voitaisiin lakia korjata, nimenomaan mitä tulee tämän vuosilomakauden ajan suhteen. Tällainen korjaus olisi tarpeellinen niin työnantajien kuin työntekijöiden kannalta, koska jokainen yrityksen häviäminen merkitsee samalla yrityskuolemaa ja työpaikkojen vähentämistä. Sen johdosta pyydänkin kunnioittavasti, herra puhemies, saada ehdottaa, että eduskunta hyväksyisi perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

”Hyväksyessään lakiesityksen eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa uuden vuosilomalain mukaan kasvaneen loma-ajan vaikutusta sellaisten kaupan, palveluelinkeinojen ja teollisten pienyritysten toimintamahdollisuuksiin, joille yhtämittainen toiminnan keskeyttäminen kesäaikana on mahdotonta, ja mikäli havaitaan uuden vuosilomalain toteuttamisen aiheuttavan pienyrityksille voittamattomia vaikeuksia, hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lomakauden pidentämiseksi.”

Haluaisin lisäksi, kunnioitettava herra puhemies, vastata samaa kyytiä ed. Weckmanille, kun hän mainitsi täällä, että nyt tekeillä oleva korjaus vuosilomalakiin on vain hyvin pieni muutos sosiaaliin etuihin. Kyllä minusta se on aika huomattava muutos silloin, jos suurelta osalta työssä käyviä kesäloma pitenee kolmanneksella. Haluaisin ed. Weckmanille huomauttaa, että niin kuin täällä salissakin tämän asian yhteydessä käytetyistä puheenvuoroista jo aikaisemmin on käynyt ilmi, on maassamme monia sellaisia yrittäjiä ja esim. itsenäisiä maatalouden harjoittajia, jotka eivät saa käytännöllisesti katsoen päivääkään lomaa, eivät edes pyhäpäivävaapa. Kyllä, ed. Weckman, silloin täytyy huomioida, että tällainen loman pidennys kolmanneksella on varsin huomattava parannus sosiaaliin etuihin.

Kunnioitettava herra puhemies! Haluaisin vielä ed. Weckmanille sanoa, kun hän mainitsi, että työnantajat eivät suinkaan hyväntahtoisuuttaan hyväksy sosiaalisia uudistuksia, että se, mitä ed. Weckman tuosta viereisestä pöntöstä on sanonut, on tyyppillistä kommunistipropagandaa ja täysin perää vailla. Tosiasiassa asia on aivan päinvastoin. Työnantajat tässä maassa nimen-

omaan työskentelevät koko kansan elinehtojen parantamiseksi, tekevät hartiavoimin työtä siinä missä työntekijätkin. On vääristelyä väittää, että työnantajat eivät kantaisi vastuuta samalla tavalla kuin työntekijät Suomen kansan sosiaalisten olojen parantamisesta. Minusta se on halventavaa, ed. Weckman, että te asiaa tarkemmin tutkimatta, siihen syventymättä ja perehtymättä tällä tavalla haluatte syyttää suomalaista työnantajaa. Kyllä Suomen talouden tämänhetkinen loistokas tila, se, että me voimme pidentää vuosilomia kolmanneksella, perustuu suomalaisten yrittäjien ja suomalaisten työntekijöitten yhteisiin, onnistuneisiin ponnistuksiin.

Ed. Weckman (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluaisin vastata edellä esitettyyn, jossa tuli työnantajain hyväntahtoisuus niin kovasti korostetuksi. Minä vain ihmettelen, mitä hyväntahtoisuutta se työnantajalta silloin, kun työläinen maksaa itse jokaisen etuuden. Lisäksi vielä tällainen korjaus, joka tässä laissa on, on todella pieni. Jos puhutaan kokonaisuudessaan vuosilomalainkin epäoikeudenmukaisuuksista ja heikkouksista, niin tämä on vain pieni korjaus; siitä ei päästä mihinkään. Myöskin näissä puheenvuoroissa, joita täällä on käytetty, se on tullut kovin hyvin esille.

Ed. Rytkönen: Herra puhemies! Oli taas miellyttävää pitkästä, pitkästä aikaa kuulla eduskunnan puhujapöytästä totuuden sana, jonka ed. Sami Suominen esitti. Se oli harvinaislaatuinen kannanotto työnantajan puolesta (Ed. Asunta: Työntekijän puolesta!).

Ed. Mikko Asuntakin muistaa sen ajan, kun eduskunta käsitteli vasemmiston eduskunta-aloitteiden pohjalta vuosilomalain uudistamista, muistaakseni vuoden 1962 valtiopäivillä. Kun silloinen Fagerholmin hallitus, jolla oli siteitä työnantajapiireihin, ei antanut esitystä vuosilomalain uudistamisesta, niin eduskunta otti vasemmistoenemmistön voimin asian käsiteltäväkseen. Ja kerrottakoon nyt historian vuoksi, että kun laki oli kolmannessa käsittelyssä lyöty lukkoon ja lomakausi painoi päälle, niin SKDL:n eduskuntaryhmä lähetti silloisen puheenjohtajansa ed. Hertta Kuusisen presidentti Kekkonen luokse suosittelemaan hänelle tämän lain vahvistamista. Presidentti lupasi vahvistaa sen.

Tällaistahan tämä on ollut. Jos asia olisi niin kuin ed. Sami Suominen täällä mainitsi, niin eihän tässä maassa työläisiä ja työväenliikettä

olisi koskaan tarvittukaan. Ja kuitenkin vain työväenliikkeen ankarana taistelun tuloksena nämä uudistukset ovat tulleet, ja ed. Weckman aivan oikein, ei ollenkaan liian korostetusti toi esille ne näkemykset, jotka työväenluokalla tällä hetkellä ovat tulevaisuuden näkyminä lomalainsäädännön parantamiseksi.

Mutta minä halusin tässä puuttua jälleen erääseen aiheeseen, josta olen hyvin usein puhunut, enkä lakkaakaan siitä puhumasta, niinkauan kuin tämä asia ei ole järjestyksessä. On valitettavaa, ettei ammattiyhdistysliikkeään käytä riittävästi voimiaan tasapuolisten oikeuksien saamiseksi jäsenistölleen. Suomen Maaseututyöväen Liiton johto ei ole koskaan vielä yrittänyt vakavissaan murtaa Suomen puunjalostusteollisuudella ja metsätyönantajilla edelleenkin olevaa yksinvaltaa määrätä työläisten sosiaalioloista. Minä en usko, ettei metsäalallakin olisi voitu päästä paremman sosiaalisen turvan piiriin, jos alan ammattiliiton johto tekisi vakavampia liikkeitä tässä suhteessa. Metsätyöläisten olisi vakavasti tulevaisuudessa harkittava, että he valitessaan liittonsa johtoa tulevassa edustajakokouksessa antavat sille sellaisen poliittisen koostumuksen, joka voi johtaa metsätyöläiset voitokkaisiin taisteluihin heidän palkka- ja sosiaali- etujensa puolesta.

Minä ymmärrän tasavallan presidentin suhtautuneen suosiollisesti metsätyöläisten sosiaaliin oloihin. Niin paljon kuin UKK-sopimuksessa onkin puutteita ja niin paljon kuin työläiset ovat menettäneetkin tämän sopimuksen vuoksi, johon nyt ei presidentin persoonassa liity muuta kuin hänen nimensä alkukirjaimet, niin kuitenkin katsoisin, että presidentin eduskunnassakin esittämät vetoamukset metsätyöläisten sosiaalisen aseman parantamisen puolesta ovat myöskin tämän mietinnön yhteydessä joutaneet siihen, että metsätyöläistenkin loma-ajan palkka prosentuaalisesti kohoaa. (Ed. V. Vennamo: Oliko se vaalipuhe Kekkonen puolesta?) — Ed. Vennamo voi sitten niin kuin paneutua näihin asioihin eikä kysellä tyhjänpäiväisiä typeryyksiä toiselta edustajalta.

Kun nyt eteenpäin ajatellaan metsätyöläisten palkka- ja sosiaaliolojen kehittämistä, niin meillä täytyisi nyt työnantajainkin, ed. Sami Suominen, tunnustaa se, että metsätyöläisillä täytyisi olla oikeus puolitoistakertaiseen sosiaalietuun myös vuosilomapalkan suhteen verrattuna esim. tehdastyöläisiin. Minä myönän teollisuustyöläisten erinomaiset ansiot ja heidän työpanoksensa, mutta haluan tässä-

kin korostaa sitä seikkaa, että meidän viennistämme vieläkin yli 71 % koostuu niiden työntekijäin alkupanoksesta, jotka siellä metsissä päästävät irti tämän raaka-aineen. Ja heidän fyysinen ja psyykkinen kulutuksensa on varsin suuri, ja heillehän työntajakapitalistit ovat asettaneet aivan työläisille kuulumattomia rasituksia kannettavaksi, niin kuin tämän moottorisahavähennyksen, joka syö heidän sosiaalietunsa. Toisaalta on myöskin oikeudenmukaista ajatella, että sellaisille ihmisille, jotka epäinhimillisellä raadannalla, ylipitkillä työpäivillä saavat jonkinlaisen palkkatulon, josta johtuu heidän sosiaalietunsa, on lainsäätäjänkin tunnustettava tämä oikeus.

Sen vuoksi, herra puhemies, tässäkin yhteydessä katson aiheelliseksi korostaa sitä, että hallituksen, joka nyt sattuu olemaan sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus, jos se haluaisi nopeasti auttaa metsätyöläisiä, pitäisi antaa melko pian eduskunnalle esitys, jolla kaikki metsätyöläisten sosiaali-edut laskettaisiin brutto-ansiosta, jolloin tämän "helvetinkoneen", jollaista sanontaa olen kentällä käyttänyt — saanen sitä käyttäen, herra puhemies, nytkin — aiheuttama työläisten sosiaalisia etuja vähentävä vaikutus voitaisiin eliminoida ja saattaa metsätyöläiset samaan asemaan sosiaaliturvassa kuin missä muut työntekijät ja virkamiehet nyt jo ovat. Herra puhemies, tämän suuremmasta vaatimuksesta ei meillä metsätyöläisillä ole tässä vaiheessa kysymys.

Ed. Jaatinen: Herra puhemies! Kannatan ed. S. Suomisen tekemää ehdotusta.

Ed. Saloranta: Herra puhemies! Täällä edellä joidenkin SMP:n edustajien puheenvuoroissa syytettiin keskustapuoluetta, että se ei ole tätä vuosilomakysymystä hoitanut näiden osalle, jotka ovat ulkopuolella. Minä sanoisin, että tämän asian yhteydessä tällaiset syytelyt on turhia, sillä keskustapuolueen ohjelmassa tämän kysymyksen hoitaminen on ollut pitkän aikaa, niin kuin tiedetään, ja myöskin järjestötauholla tähän on voimakkaasti kiinnitetty huomiota. Mutta kun toisaalta muistaa sen kovin nurjamielisen suhtautumisen, joka koko maatalousväestöön on ollut pitkän aikaa, niin on jollakin lailla ymmärrettävää, että tällaisen asian hoitaminen on ollut kovin vaikeaa näinä vuosina.

Asian ollessa toisessa käsittelyssä kiinnitin huomiota myöskin siihen epäkohtaan, joka liit-

tyy vuosilomajärjestelyihin tässä maassa. Kun nyt tämä lainmuutos hyväksytään lopullisesti, se toisaalta parantaa lain piiriin kuuluvien vuosilomaetua, mutta toisaalta ero ja juopa korostuu niiden osalle, jotka jäävät edelleen kokonaan vuosilomalakien ulkopuolelle. Heistä suurimpana ryhmänä on maatalousväestö, niin kuin täällä on keskustapuolueen taholta tätä korostettu jo tänäänkin, ja ennen kaikkea karjaloutta hoitavat ihmiset, perheenemännät, kuten tiedämme.

Meillä ja koko Suomen kansalla oli tilaisuus pääsiäisenä, ja molemmin puolin pääsiäistä seurata Mikko Niskasen tekemää ja näyttelemää televisiofilmiä. Vaikka emme hyväksykään sitä lopputulosta, joka johti suureen rikokseen, niin on kai todettava, että tämä elokuva oli pitkistä aikaa rehellinen. Sehän liikkui kokonaisuudessaan erään pienviljelijäkodin elämässä, joka myöskin tuotti maitoa vähäiseltä osaltaan. Me totesimme, kuinka työntäteinen ja huolia täynnä tämä elämä on, ja näimme tietyllä lailla tuollaisen varuillaan olon, joka liittyy navettaan ja lehmän poikimiseen ja siihen odotukseen. Minulle jäi sellainen käsitys, että tämä elokuva kaikesta huolimatta varmaan erittäin myönteisesti Suomen kansalle toi oikeaa kuvaa siitä karusta elämisestä, joka liittyy vielä tänäkin päivänä suomalaisen pienviljelijäväestön elämään, ja tulivat juuri mieleen nämä lomakysymykset ja muut sellaiset, jotka on tälle väestöosalle vielä hoitamatta.

Tällä keskustelulla, joka tämän lain yhteydessä on näissä merkeissä täällä eduskunnassa käyty — en minä tätä pitäisi sellaisena artyisenä niin kuin sosiaalivaliokunnan puheenjohtaja Mäkelä huomautti — on varmasti ollut myönteinen merkitys juuri tälle asialle, että me lopullisesti pääsisimme tasavertaisesti hoitamaan kaikkien väestöpiirien loma-asioita, myöskin tämän suuren ryhmän, joka on kokonaisuudessaan ulkopuolella.

Pajulan komitean toimeksianto on liian pitkä, niin kuin olen aikaisemmin huomauttanut. Olisi kovin toivottavaa, että se tekisi työnsä nopeasti; eihän se edellyttä, kun komitealle annetaan määräaika, että työn pitää siihen saakka kestää, senhän voi tehdä vaikka muutamassa kuukaudessa. Tällainen asian selvittely varmasti tapahtuu paljon nopeammin, jos on vain hyvää tahtoa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. S. Suominen ed. Jaatisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiesityksen eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa uuden vuosilomalain mukaan kasvaneen lomajan vaikutusta sellaisten kaupan, palveluelinkeinojen ja teollisten pienyritysten toimintamahdollisuuksiin, joille yhtämittäinen toiminnan keskeyttäminen kesäaikana on mahdotonta; ja mikäli havaitaan uuden vuosilomalain toteuttamisen aiheuttavan pienyrityksille voittamattomia vaikeuksia, hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lomakauden pidentämiseksi."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ensinnäkin on päätettävä lakiehdotuksesta.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Sen jälkeen on päätettävä ed. S. Suominen perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. S. Suominen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Alenius, Björklund, Breilin, Flinck, Forsman, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, N. Nieminen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saari, Saarto, Sainio, Salama, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sigfrids, Sinisalo, Sorsa, Söderman, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Weckman, P. Venamo, Vilponiemi, Voutilainen ja Åsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Hemmi, Holkanen, Holkeri, Huurtamo, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Juntumaa, Kaarna, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Latula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Siikaniemi, Sileäkangas, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Väinö, Väittäinen, Vartia, V. Vennamo, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Väyrynen ja Ääri.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Eskelinen, Loikkanen ja H. Westerlund.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahonen, Aitio, Ajo, Eskman, Friberg, Haukipuro, Helle, Hetemäki, Honkonen, Hostila, Häggblom, Ilaskivi, Junnila, Kaipainen, Ahti Karjalainen, T. M. Koivisto, Lankinen, Niikkilä, E. Niskanen, Salla, Stenbäck, Sundqvist, Taipale, Tuomioja ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 82 jaa- ja 89 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 25.

Eduskunta on hyväksynyt ed. S. Suominen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta luovuttamaan eräs tila Tornion kaupungille.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 19, jota on valmistelevalta käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 10, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi Eduskunnan kirjastosta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 31, jota on valmistelevasti käsitelty sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 12, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 35, jota on valmistelevasti käsitelty maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 13, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 7) asia.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan:

8) Ehdotukset autokiinnityslain ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

sisältävä ed. Lemströmin ym. lak.al. n:o 487; ja

9) Ehdotukset autokiinnityslain ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

sisältävä ed. Pajusen ym. lak.al. n:o 488.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantaina kello 14 alkavaan istuntoon:

10) Ehdotukset laeiksi maatilatalouden tuloverolain ja tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta sekä laiksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa metsätaloudesta saadun tulon perusteella verovuosilta 1968, 1969 ja 1970 maksuunpannusta verosta vapauttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; ja

11) Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomuksen johdosta alkoholiolojen kehityksestä vuonna 1970

laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13, jolloin käsitellään suullisia kysymyksiä, ja varsinaisen istunto on kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

29. Perjantaina 14 p. huhtikuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

	Siv.
Suullisia kysymyksiä:	
1) Ed. Räsänen suull. ksm. n:o 71 myrkkijien käytön ja kokeilun valvonnan tehostamisesta	437
2) Ed. Mäen suull. ksm. n:o 72 valtion virkojen pätevyysvaatimusten muuttamisesta	438
3) Ed. Linkolan suull. ksm. n:o 86 naisten yötyökiellon kumoamisesta	439
4) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 87 terveysisarten palkkausten alentamisesta	"
5) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 88 Lahnaslammen kaivosradan rakentamisesta	"
6) Ed. Procopén suull. ksm. n:o 89 peruskoulu-uudistuksen toteuttamisesta läntisellä Uudellamaalla	"
7) Ed. Jaatisen suull. ksm. n:o 90 typpilannoitteiden maahantuonnista ...	440
8) Ed. Tikkan suull. ksm. n:o 91 valtion laitosten hajasijoituksesta	441
9) Ed. Tikkan suull. ksm. n:o 92 Kouvolan ohikulkutien rakentamisen aiheuttamista haitoista	"
10) Ed. Stenbäckin suull. ksm. n:o 93 painorajoitusten aiheuttamien tulonmenetysten korvaamisesta ammattiautoilijoille	442
11) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 94 kunnallisen terveydenhoitajan pätevyysvaatimuksista	443
12) Ed. Härkösen suull. ksm. n:o 95 vähimmäiseläkkeen suuruudesta	444
13) Ed. Järvenpään suull. ksm. n:o 96 vuokralaisten aseman turvaamisesta ryhdyttäessä myymään taloa omistusasunoniksi	,,
14) Ed. Pajusen suull. ksm. n:o 97 autojen katsastajien työolosuhteiden parantamisesta	444
15) Ed. Pajusen suull. ksm. n:o 98 Ruotsissa saatujen kokemusten huomioon ottamisesta uutta ajokorttiasetusta valmisteltaessa	446
16) Ed. Laation suull. ksm. n:o 99 sähköttömyydestä aiheutuvan puuttuvan edun korvaamisesta	"
17) Ed. Södermanin suull. ksm. n:o 100 terroritekojen kohdistamisesta poliittisen ylioppilasjärjestön toimistoon Turussa	"
18) Ed. Tähkämaan suull. ksm. n:o 101 ulkolaisen tuontiraakasokerin hinnannousun huomioon ottamisesta sokerilakia laadittaessa	"
19) Ed. Tähkämaan suull. ksm. n:o 102 maatalouskoneiden tullien poistamisesta	"
20) Ed. Häkämiehen suull. ksm. n:o 103 valtion vanhan eläkelainsäädännön piiriin jääneiden oikeudesta siirtyä uuden eläkelain alaisuuteen	"
21) Ed. Työläjärven suull. ksm. n:o 105 pikatukkujen toiminnassa esiintyvien epäkohtien poistamisesta	"
—————	
	Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.
—————	
Päiväjärjestyksessä olevat asiat:	
1) Ed. Räsänen suull. ksm. n:o 71 myrkkijien käytön ja kokeilun valvonnan tehostamisesta.	
Ed. Räsänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:	

Mitä hallitus aikoo tehdä myrkkujen käytön ja kokeilun valvonnan tehostamiseksi ja erityisesti niiden työntekijöiden suojelemiseksi, jotka joutuvat tekemisiin erilaisten kasvi- ja kasvin-suojelumyrkkujen kanssa?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Kansanedustaja Räsänen kysymykseen pyydän kunnioittaen esittää seuraavaa:

Lokakuun 1 päivänä 1971 astui voimaan työturvallisuuslain 44 §:n nojalla annettu valtioneuvoston päätös, jonka mukaan terveydelle vaarallisten aineiden kanssa työskenteleville työntekijöille on työnantajan kustannuksellaan suoritettava määräaikaikaiset lääkärintarkastukset. Tämän päätöksen tarkoituksena on nimenomaan kysymyksessä mainittujen työntekijöiden suojele myrkkujen aiheuttamilta terveysvaaroilta.

Käynnissä oleva työsuojaorganisaation ja lainsäädännön kokonaisuudistus tulee myös toteutuessaan parantamaan työntekijöiden turvallisuutta tässä suhteessa lähinnä tehostuvan valvonnan osalta. Lisäksi parhaillaan työskentelee sosiaali- ja terveysministeriön asettama kemian työsuojelutoimikunta, joka tulee kuluvan vuoden huhtikuun loppuun mennessä tekemään ehdotuksensa tarvittavasta lainsäädännöstä työntekijöiden suojelemiseksi kemiallisten tekijöiden aiheuttamilta terveysvaaroilta.

Edelleen sosiaali- ja terveysministeriö tulee vielä tämän kevään aikana vahvistamaan uudet työpaikan ilman epäpuhtauksien enimmäispitoisuusarvot, joiden tarkoituksena on myöskin työntekijöiden suojele kysymyksessä mainituilta vaaroilta.

Torjunta-aineiden osalta todettakoon, että lääkintöhallitus on asettanut työryhmän tutkimaan vesakkomyrkkujen epäiltyjä haittavaikutuksia työntekijöiden ja muiden terveydelle. Tutkimusten valmistuttua tullaan tekemään ehdotukset tarpeellisista toimenpiteistä. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriössä tullaan valmistamaan vesakontorjunta-aineiden käyttöä koskevat työturvallisuusohjeet.

Ed. Räsänen: Herra puhemies! Esitän seuraavan lisäkysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin, joilla myrkkujen käyttö olisi sidottu terveyslautakunnan lupaan tai terveyslautakunnalle annettaisiin mahdollisuus lähettää terveystarkastaja, poliisiviranomainen tai luottamusmies valvomaan ruis-kutusta tai muuta myrkkujen käyttöä?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Erityisesti näitä koskevia ohjeita ei ole harkittu. Ne tulevat niihin yleisiin ohjeisiin, joiden perusteella kaikki ennakkotarkastus sekä koneiden, laitteiden että työssä käytettävien aineiden osalta tulee toteutettavaksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ed. Mäen suull. ksm. n:o 72 valtion virkojen pätevyysvaatimusten muuttamisesta.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Kunnioittavasti kysyn asianomaiselta ministeriltä:

Monenko valtion viran pätevyysvaatimuksia hallituksen toimesta on kulvana vuonna muutettu?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Vastauksena ed. Mäen kysymykseen pyydän esittää seuraavaa:

Valtion virkoihin ja toimiin vaadittavat muodolliset pätevyysvaatimukset määritellään yleensä kutakin virastoa koskevassa asetuksessa. Tämän vuoden aikana on annettu kaikkiaan 28 sellaista asetusta, joihin sisältyy säännöksiä virkojen ja toimien pätevyysvaatimuksista. Edellä mainituista asetuksista on kahdeksan annettu nykyisen hallituksen aikana.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Kunnioittaen teen lisäkysymyksen:

Kun näissä asetuksissa myöskin on vähennetty vaatimuksia, niin millä tavalla tämä soveltuu siihen koulutusyhteiskuntakehitykseen, joka meillä on vallalla?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Virkakelpoisuusehdot jaetaan tavallisesti kahteen pääryhmään: muodolliseen kelpoisuuteen ja sopevuuteen, ja edelliseen ryhmään kuuluvat kelpoisuusehdot ovat yleensä täsmällisesti määriteltävissä, mutta jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat taas ovat harkinnanvaraisia. Valtionhallinnossa pyritään nykyisin siihen, että virkoihin ei enää kaikkiin vaadittaisi aivan tiukasti jonkin alan määrättyä erikoistutkintoa, vaan pyritään saamaan hallintovirkoihin nimenomaan hallinnollista koulutusta saaneita henkilöitä mukaan.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Kunnioittaen toisena lisäkysymyksenä esitän:

Aikooko hallitus liittää pätevyysvaatimuksiin myöskin syntyperän, johon näkökohtaan ministeri Holappa on täällä kiinnittänyt huomiota virkamiehiä arvostellessaan.

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Tällaisesta pätevyysvaatimuksesta ei ole ollut puhetta.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ed. Linkolan suull. ksm. n:o 86 naisten yötyökiellon kumoamisesta.

Ed. Linkola: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen asianomaisen valtioneuvoston jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Milloin hallitus antaa lakiesityksen naisten yötyökiellon kumoamisesta?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Ed. Anna-Liisa Linkolan kysymykseen pyydän kunnioittaen vastata seuraavaa:

Sosiaali- ja terveysministeriö on 21. 10. 1971 asettanut toimikunnan, jonka tehtävä on harkita naisten yötyökieltoon kuuluvia kysymyksiä ja selvittää edellytykset naisten yötyökiellon kumoamiseksi lopullisesti sekä tämän perusteella tehdä ehdotus toimenpiteiksi ja tarpeelliseksi säännösluonnoksiksi. Toimikunnan on saatava työnsä valmiiksi kuluvan huhtikuun loppuun mennessä. Toimikunnan työn valmistuttua tullaan sen mietinnöstä hankkimaan tarpeelliset lausunnot sekä valmistelemaan mahdollisimman nopeasti ehdotus naisten yötyökieltoa koskevaksi hallituksen esitykseksi eduskunnalle. Valmistelutyön ollessa vielä kesken ei voida sanoa, mikä ehdotuksen sisältö tulee olemaan ja voidaanko yötyökielto esittää kumottavaksi.

Ed. Linkola: Herra puhemies! Esittäisin lisäkysymyksen:

Kertomuksessa hallituksen toimenpiteistä vuodelta 1971 todetaan, että mainitun toimikunnan olisi pitänyt saada mietintönsä valmiiksi helmikuun 29 päivään mennessä 1972. Milloin tätä toimiaikaa on pidennetty?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Minä en muista päivämäärää, mutta se on ihan äskettäin tapahtunut.

Ed. Linkola: Herra puhemies! Esittäisin vielä seuraavan lisäkysymyksen:

Mistä syystä hallitus yhä jatkamalla naisten yötyökiellosta annettua poikkeustakia määrävuosin elikkä ilmeisesti jarruttamalla naisten yötyökiellon kumoamista haluaa estää naisten mahdollisuuksia saada puheena olevilla ammattialoilla tasavertaista ammattikoulutusta ja siten saada paremmin palkattuja tehtäviä?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Tämän hallituksen jarrutuksesta ei voi olla kysymys, koska tämä yötyökiellon kieltö on voimassa tämän vuoden loppuun saakka.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 87 terveysisarten palkkausten alentamisesta.

Puhemies: Ed. Lankinen ei ole läsnä, joten kysymys raukeaa.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 88 Lahnaslammen kairosvosradan rakentamisesta.

Puhemies: Ed. Hemmi ei ole läsnä, joten kysymys raukeaa.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ed. Procopén suull. ksm. n:o 89 peruskoulu-uudistuksen toteuttamisesta läntisellä Uudellamaalla.

Ed. Procopé: Herr talman! Jag ber att till vederbörande medlem av statsrådet vördsamt få ställa följande muntliga spörsmål:

Varför har regeringen frångått undervisningsministeriets tidigare ståndpunkt och nu fattat beslut om att vid genomförandet av grundskolereformen i Västra Nyland hela Ingå kommun skall utgöra underlag för högstadiet för den blivande grundskolan i Karis?

Herra puhemies! Tiedustelen siis kunnioittavasti seuraavaa:

Miksi hallitus on luopunut opetusministeriön aikaisemmasta kannasta ja tehnyt päätöksen, että peruskoulu-uudistusta läntisellä Uudellamaalla toteutettaessa koko Inkoon kunta on Karjaalle tulevan peruskoulun yläasteen pohjana.

Opetusministeri **Sundqvist**: Herra puhemies! Vastauksena ed. Procopén suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kunnissa lausunnolla olleessa opetusministeriön ehdotuksessa osa Inkoon kunnasta kuuluu ruotsinkielisen koulutoimen osalta Lohjan maalaiskunnassa olevan peruskoulun yläasteen piiriin ja osa Karjaalla olevan peruskoulun yläasteen piiriin. Se, että koko Inkoon kunta määrättiin valtioneuvoston päätöksellä nyt yhteistoimintaan Karjaan kanssa peruskoulun yläasteen järjestämisessä, johtui sekä Inkoon että Karjaan kuntien antamissa lausunnoissa esitetyistä toivomuksista. Tällä järjestelyllä päästään myöskin siihen, että Inkoon yhteistoiminta molempien kieliryhmien koulutoimen osalta suuntautuu samalla tavoin, mikä on ollut eräs johtava periaate opetusministeriön esitystä laadittaessa.

Ed. **Procopé**: Herr talman! Jag ber vördsamt att få ställa följande första tilläggsfråga:

Anser regeringen Paasio i allmänhet och undervisningsminister Sundqvist i synnerhet, att det är riktigt och rättvist, att statsrådet vidtagit sådana åtgärder, att det för Västnylands svenskar mycket viktiga gymnasiet i Virkby inte kommer att kunna fortsätta trots att statsrådet för ett år sedan uttryckligen beslöt, att gymnasietätheten i landet inte skall minska genom grundskolereformen?

Opetusministeri **Sundqvist**: Herr talman! När undervisningsministeriet gjort upp dessa planer för grundskolans förverkligande och framför allt dragit upp linjerna för högstadiestrikten, har vägledande princip varit elevtätheten och elevantalet. Nu kommer Virkby skola att kunna fortsätta som ett provisoriskt högstadium också i fortsättningen. Det betyder då inte, att Virkby kommer att indragas omedelbart. Men Virkby skolas framtid kommer att vara beroende av elevunderlaget liksom också alla andra höstadiet i detta land.

Kysymys on siitä, että me opetusministeriössä olemme joutuneet turvautumaan nimenomaan oppilaslukuihin. Sekä Virkkalan että muiden yläasteiden ja lukioiden kohdalla ainoa peruste, sikäli kuin ei aivan poikkeuksellisiin järjestelyihin haluta mennä, on nimenomaan oppilas pohja kyseisellä alueella. Tämän päätöksen mukaan

Virkkalan yläaste tulee jatkumaan väliaikaisena yläasteena, niin kuin muissakin piireissä. Tämän päätöksen mukaan mitään suunnitelmia ei ole Virkkalan yläasteen lakkauttamiseksi. Mutta oppilas pohja tulee tulevaisuudessa ratkaisemaan tämän asian.

Ed. **Procopé**: Herra puhemies! Esitän vielä kunnioittaen seuraavan lisäkysymyksen: Aikooko hallitus ryhtyä joihinkin toimenpiteisiin äskeisen päätöksensä muuttamiseksi?

Opetusministeri **Sundqvist**: Herra puhemies! Hallituksella ei nyt ole minkäänlaisia aikeita ryhtyä muuttamaan tehtyä päätöstä. Eräs ratkaiseva seikka vielä, joka liittyy tähän, on se, että kuntauudistus suunnitelmien mukaan Karjaa ja Inkoo muodostavat yhteistoiminta-alueen, ja tämä on myöskin sopusoinnussa tämän päätöksen kanssa.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ed. **Jaatisen** suull. ksm. n:o 90 tyypilannoitteiden maahantuonnista.

Ed. **Jaatinen**: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Millä perusteilla on ryhdytty rajoittamaan edullisten tyypilannoitteiden tuontia SEV-maista, samalla kun harjoitetaan niitä kalliimpien lannoitteiden tuontia vaihdettavalla valuutalla?

Kauppa- ja teollisuusministeri **Linnamo**: Herra puhemies! Vastauksena ed. Jaatisen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Tullinimikkeistön 31 ryhmään kuuluvien lannoitteiden tuonti on lisenssivapaata tuonnin tapahtuessa multilateraalimaihin kuuluvista maista. Mitä bilateraalimaista tapahtuvaan tuontiin tulee, teki lisenssiviraston johtokunta nojautuen 30.12.1961 maan ulkomaankaupan turvaamisesta annetun asetuksen 2 §:n 3 momenttiin päätöksen, jolla tiettyjen tuotteitten ja mm. lannoitteiden tuonti vapautettiin yksipuolisesta lisenssipakon alaisuudesta. Pykälän mukaan, siinä muodossa, minkä se sai asetukseen tehdyssä muutoksessa, lisenssiviraston johtokunnan päätökset lisenssivapaudesta ovat voimassa vain toistaiseksi, ne ovat lisenssiviraston johtokunnan päätöksillä peruutettavissa koska hyvänsä tilanteen niin vaatiessa.

Linsessiviraston johtokunta teki 7 päivänä helmikuuta 1972 päätöksen, jolla tullinimikkeistön 31 ryhmään kuuluvat tuotteet palautettiin lisenssin alaisen tuonnin piiriin tuotaessa niitä muista bilateraalisista kuin Neuvostoliitosta. Tämän päätöksen voimaantumisen jälkeen on lisenssivirastolle esitetty ainoastaan yksi lannoitteiden tuontia koskeva hakemus. Tämä hakemus koski lannoitustyössä käytettävän ammoniumnitraatin tuontia Romaniasta. Hakemus hylättiin, koska tuontia ei pidetty tarpeellisena sen takia, että Suomi on typpi-lannoitteiden nettoviejäämä.

Ed. Jaatinen: Herra puhemies! Kunnioitavasti seuraava lisäkysymys:

Eikö tällainen rajoittava toimenpide ole riskiä pyrkimysten kanssa lisätä tuontia SEV-maista?

Kauppa- ja teollisuusministeri Linnamo: Herra puhemies! Suomeen on tuotu runsaastikin lannoitteita SEV-maista. SEV-maat ovat Suomen ylivoimaisesti suurin raakalannoitteiden eli apatiitin tuojia.

Ed. Jaatinen: Herra puhemies! Kunnioitavasti seuraava lisäkysymys:

Tuleeko hallitus myötävaikuttamaan siihen, että tällaiset rajoitukset voitaisiin poistaa sillä tavalla, että lannoitteet ennättäisivät Suomeen vielä tällä lannoituskaudella?

Kauppa- ja teollisuusministeri Linnamo: Herra puhemies! Hallituksen tiedossa ei ole mitään syytä, miksi Suomessa ei olisi riittävästi lannoitteita tällä lannoituskaudella, koska Suomi on lannoitteiden nettoviejäämä.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ed. Tikan suull. ksm. n:o 91 valtion laitosten hajasijoituksesta.

Ed. Tikka: Herra puhemies! Esitän kunnioitavasti valtioneuvoston asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy estääkseen Helsingin alueelle tapahtuvan valtion laitosten jatkuvan kasaantumisen ja sijoittaakseen valtion laitoksia entistä enemmän maan muihin osiin?

Ministeri Louekoski: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Tikan suulliseen kysymykseen esitän kunnioitavasti seuraavaa:

Valtion virastojen ja laitosten hajakeskittämiskysymys on tullut Suomessa ensi kerran virallisesti esille 1960-luvulla, jolloin pääjohtaja Lappi-Seppälän johdolla toiminut komitea jätti mietintönsä vuonna 1962. Seuraavana vuonna hallitus antoi asiasta lakiesityksen, joka kuitenkin peruutettiin kaksi vuotta myöhemmin.

Viimeksi hajakeskittämiskysymystä on selvitetty valtiovarainministeriössä virkamiestyöryhmän toimesta vuoden 1971 aikana. Nykyinen hallitus on pannut vireille valtioneuvoston kanslian toimesta selvityksen keskushallintopalvelusten hajakeskittämisen eduista ja haitoista. Tällöin tullaan harkitsemaan erityisesti seuraavia kolmea toimenpidettä, jotka tulivat esille jo valtiovarainministeriön tekemässä selvityksessä:

1) Päätäntävällän desentralisointi piiri- ja paikallishallintoviranomaisille, jolla vältettäisiin keskushallinnon laajeneminen.

2) Lisääntyvien hallinnollisten tehtävien vuoksi mahdollisesti perustettavien uusien virastojen tarkoituksenmukainen sijoittaminen; sekä

3) Nykyisten hallinnollisten virastojen siirtäminen Helsingistä toisille paikkakunnille.

Tärkeää tällöin on, että hajakeskittämistoiminta käsittää myös päätösvalan siirtämisen ja kohdistuu riittävän laajaan hallinnon toimintaan alkaen hallintopalveluista ja päättyen teollisuuden ja koulutuspaikkojen hajasijoitukseen; mahdolliset uudet paikkakunnat on huolellisesti valittava. Mainittakoon, että esim. Ruotsissa sosialidemokraattinen hallitus, joka toteuttaa parhaillaan yli 6 000 työpaikan siirto-ohjelmaa, on valinnut sijoituspaikkakunniksi vähintään maakuntatason keskuksia.

Ed. Tikka: Herra puhemies! Ensimmäinen lisäkysymys: Mitkä ovat hallituksen seuraavat toimet tässä asiassa?

Ministeri Louekoski: Herra puhemies! Tarkoituksena on asettaa tätä kysymystä erityisesti selvittämään komitea.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ed. Tikan suull. ksm. n:o 92 Kouvolan ohikulkutien rakentamisen aiheuttamista haitoista.

Ed. Tikka: Herra puhemies! Esitän kunnioitavasti valtioneuvoston asianomaisen mi-

nisterin vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että Kouvolan ohikulkutien rakentaminen aiemmin tehtyjen suunnitelmien mukaisesti tulee aiheuttamaan Kouvolan asukkaille kohtuuttomia haittoja?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Tikan suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Kyselyn tarkoittama tie, valtatie 6 välillä Puhjo—Tykkimäki, pituudeltaan noin 9 km, on väliön jatke jo rakenteilla olevalle tieosalle Suvioja—Puhjo, noin 6 km. Tien sijainti on nykyisellään melko kiinteä; se on vakiintunut paikalleen harvinaisessa varhaisessa vaiheessa. Pitkäaikainen tietoisuus tien sijainnista on luonnollisesti osaltaan vaikuttanut myös siihen, että asutukselle aiheutuu varsin vähän haittaa ko. tiestä. Tie on sijainnut nykyisellä, suunnitellulla paikallaan Kymenlaakson aluesuunnitelmissa vuosilta 1946 ja 1956, Kouvolan yleiskaavassa 1954, Kymenlaakson seutukaavan runkokaa- vassa 1967 sekä Pohjois-Kymenlaakson kaupunkirakennetutkimuksessa 1968.

Asuttua aluetta tien suunnitellulla linjalla on ainoastaan Kouvolan keskustan pohjoispuolella sijaitsevassa Ravikylässä, jonka vanhan rakennuskaavan mukaista asutukselle tarkoitettua aluetta tie vähäiseltä osalta koskee. Ravikylään on vuonna 1965 vahvistettu asemakaava, jossa kysymyksen tarkoitamalle tielle on osoitettu liikennealue. Liikennealuetta suojaamaan ja melu- ym. haittoja vähentämään on lisätty kaavaan merkitty puistoja. Uusia tien sijainnista tietoisena tehtyjä suppeahkoja asuntoalueita on kaupungin toimesta asemakaavoitettu ja rakennettu Ravikylän lounaispuolelle tielinjan ulkopuolelle. Tien yleissuunnitelmasta on Kouvolan kaupunginvaltuusto 26.1.1970 antamassaan lausunnossa todennut mm. seuraavaa: "Kouvolan kaupungin kannalta voidaan todeta, että käsillä olevan yleissuunnitelman oleellisin sisältö vastaa niitä käsityksiä, joita kaupungin taholta on omaksuttu niin valtakunnallisen kuin seutukunnallisenkin liikenteen tarpeista ja niiden vaatimista järjestelyistä. Yleistoteamuksena on myös pantava merkille, että suunnitelma mukautuu luontevasti olemassa olevaan kaupunkiasutukseen, mikä seikka tulee suuresti helpottamaan suunnitelman toteutumista." — Näin sanoo Kouvolan kaupunginvaltuusto tammi- kuussa 1970. Näin ollen Kouvolan ohikulkutie

ei siis edellä esitetystä valossa tule aiheuttamaan Kouvolan asukkaille kohtuuttomia haittoja niin kuin kysyjä sanoo.

Ed. Tikka: Herra puhemies! Ensimmäinen lisäkysymys:

Onko hallitus tietoinen siitä, että tiesuunnan vahvistamisen jälkeen on tien välittömään läheisyyteen rakennettu kerrostaloalue, jonka asuinolosuhteet ratkaisevasti huononevat tien rakentamisen jälkeen?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Jos Kouvolan kaupunki sen jälkeen kun tiesuunta on vahvistettu rakentaa asuntoja tien lähelle, on se ennen kaikkea kaupungin asia ja myöskin kaupungin häpeä.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ed. Stenbäckin suull. ksm. n:o 93 painorajoitusten aiheuttamien tulonmenetysten korvaamisesta ammattiautoilijoille.

Ed. Stenbäck: Herr talman! Jag ber att vördsamt till vederbörande medlem av statsrådet få ställa följande muntliga spörsmål:

På vilket sätt anser regeringen att yrkesbilisterna kan hållas skadeslösa för den inkomstförlust de åsamkas på grund av de viktbegränsningar, vilka årligen införts av vägmyndigheterna på många av våra allmänna vägar?

Herra puhemies! Esitän siis kunnioittavasti hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Miten hallitus katsoo ammattiautoilijoiden voivan välttyä tieviranomaisten vuosittain monilla yleisillä teillämme asettamien painorajoitusten aiheuttamilta tulonmenetyksiltä?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Stenbäckin suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Yleisistä teistä annetun lain 59 §:n mukaan voi lääninhallitus, jos ajoneuvolla kulkeminen saattaa vaurioittaa tietä, joka roudan sulamisen tai sateen vuoksi tahi muusta tällaisesta syystä on rakenteeltaan heikentynyt, kieltää tiellä tai sen osalla sellaisen liikenteen tai rajoittaa sitä. Yleisten teiden pitäjänä on tie- ja vesirakennushallitus edellä selostetun lainkohdan perusteella

tehnyt tarvittavat esitykset lääninhallituksille, milloin kelirikkoille alttiiden teiden kunto on niin vaatinut ottaen huomioon seuraavaa:

Kelirikon vaikeusasteen mukaan rajoitukset on jaettu neljään luokkaan: 1) sallittu enintään 8 tonnin kokonaispainoisille ajoneuvoille; 2) sallittu enintään 6 tonnin painoisille ajoneuvoille; 3) sallittu enintään 3 tonnin kokonaispainoisille ajoneuvoille; ja 4) ajoneuvoliikenne kokonaan kielletty.

Rajoituksilla pyritään säilyttämään tien vähimmäiskantavuutta vastaava liikennekelpoisuus. Tien kantokyvyn kasvaessa voidaan rajoituksen määrää helpottaa. Kelirikkoisen tien jatkuva soralla vahvistaminen liikennekelpoisuutta silmällä pitäen tulee käytettävissä olevien kunnossapitomäärärahojen turvin erittäin kalliiksi. Tien kantavuus näillä toimenpiteillä ei kuitenkaan pysyvästi parane, ja käytetyt varat menevät näin ollen hukkaan.

Paikallisissa sanomalehdissä ja myös suoraan tärkeimmille kuljetusten suorittajille ja tilaajille on ilmoitettu viime vuosina kelirikkoennusteista teiosittain kestoaikoinen.

Kelirikkorajoituksista vapaina on pyritty pitämään kaikki vilkkaasti liikennöidyt tiet, valta- ja kantatiet sekä sellaiset muut kaukoliikennettä välittävät teiosat, joiden liikenteellä ei ole kohtuullista kiertomahdollisuutta. Routavaurioiden korjaamiseen käytettiin vuonna 1969 4.6 milj. mk, vuonna 1970 5.2 milj. mk ja vuonna 1971 arviolta noin 5.5 milj. mk. Maanteiden osalta voidaan lisäksi tilastojen perusteella todeta, että kelirikkorajoituksen alaisia teitä oli 1950-luvulla keskimäärin 31.6 %, maksimin ollessa 1955 47.2 % ja 1960-luvulla keskimäärin 13.9 %, minimin 1968 ollessa 6.4 %. Kunnossapitomäärärahatilanteen kiristyessä on kelirikon määrä viime vuosina ollut jonkin verran lisääntymässä.

Kuten edellä esitetystä ilmenee, hallitus on pyrkinyt ja edelleenkin pyrkii helpottamaan painorajoitusten ammattiautoilijoille aiheuttamia vaikeuksia parantamalla tieverkkoamme kokonaisuudessaan ja pitämällä tärkeimmät liikenneväylät vapaina painorajoituksista sekä järjestämällä kelirikkokoteiden kiertomahdollisuuksia ja ilmoittamalla kelirikkoennusteet teiosittain ja niiden kestoajat.

Ed. Stenbäck: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus harkinnut akselipainorajoitusten korjaamista?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Jos kysyjä tarkoittaa akselipainorajoituksen muuttamista kokonaisuudessaan, niin se ei tietysti kuulu tähän kysymykseen, mutta siihen voisi vastata niin, että Etelä-Suomessa, jossa sillat tulevat rakennetuksi uudelleen taikka vahvistettavaksi varsin pian, voidaan ensi vuonna harkita ja kenties toteuttaakin akselipainorajoituksen nostaminen.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 94 kunnallisen terveydenhoitajan pätevyysvaatimuksista.

Ed. Hemmi: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Milloin aiotaan määritellä nyt 1. 4. 1972 voimaan astuneen kansanterveyslain mukaisen kunnallisen terveydenhoitajan virkaan valittavan pätevyysvaatimukset?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Hemmin suulliseen kysymykseen esitän seuraavaa:

Kansanterveyslain voimaantulon annettun lain mukaan kunnallinen terveysisäri ja kunnankätilö, joka on kansanterveyslain voimaan tullessa merkitty lääkintöhallituksen koulutetuista terveysisäristä ja sairaanhoitotoimen harjoittajista pitämiin luetteloihin, on kymmenen vuoden ajan kelpoinen terveydenhoitajan tehtäviin. Muulta tehtävään otettavalta edellytetään, että hänellä on sairaanhoitajakoulutuksen lisäksi todistus suoritetusta terveydenhoitajatutkinnosta. Terveydenhoitajatutkinnon vaatimuksen vahvistaminen kuuluu ammattikasvatustutkimukselle. Erikoissairaanhoitajien tutkintovaatimukset terveydenhoidon alalla onkin jo vuonna 1969 uudistettu ammattikasvatustutkimuksen toimesta silmällä pitäen jo tällöin kansanterveyslain voimaantuloa. Tarkoituksena on, että tällöin uudistettujen vaatimusten mukaisen erikoissairaanhoitajakoulutuksen saaneille tullaan antamaan todistus terveydenhoitajatutkinnon suorittamisesta.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ed. Härkösen suull. ksm. n:o 95 vähimmäiseläkkeen suuruudesta.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen ministerin vastattavaksi kysymyksen:

Aikooko hallitus antaa eduskunnalle kiireellisesti lakiesityksen, jolla turvattaisiin kaikille eläkkeeseen oikeutetuille vähintään 300 markan suuruinen vähimmäiseläke kuukaudessa?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Härkösen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Pelkän kansaneläkkeen varassa elävän yksinäisen vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen saajan eläke on nykyisin paikkakuntaluokasta riippuen 298—335 mk kuukaudessa, mihin tulee vielä lisättäväksi mahdollinen asumistuki sekä apu- tai hoitolisä. Vähimmäiskansaneläkkeen perusosan korottaminen 300 markaksi kuukaudessa ei siis kohdistuisi näihin vähätuloisimpiin vaan sellaisiin, joilla on jo kokonaisuutena enemmän, yli 300 mk. Tämäntapaisesta muutoksesta, joka nyt on esillä, aiheutuvat kustannukset olisivat toteuttamistavasta riippuen 400—1 000 milj. mk vuodessa, ehkä keskimäärin 500 milj. mk vuodessa, mikä summa, jos sellainen olisi käytettävissä, tulisi ehkä kipeämpään tarpeeseen, jos se suunnattaisiin eläkkeensaajien vielä kovin alhaisen vähimmäistoimeentulon parantamiseen. Tämä on seikka, jonka hallitus tulee ottamaan perustaksi silloin, kun se lähtee käsittelemään kysymystä vähimmäiseläkkeestä.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Kunnioittaen teen lisäkysymyksen asianomaiselle ministerille:

Onko hallituksen mielestä oikein nykyinen eläkejärjestelmä, missä eläke-erot ovat suuret ja monet köyhät ihmiset, esim. pienviljelijät, joutuvat tyytymään vain 77 markkaan kuukaudessa?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Hallitusohjelmassa on useita eläkeuudistuksia koskevia kohtia, joitten toteuttamista parhaillaan suunnitellaan. Tässä yhteydessä ei ole ehkä tarkoituksenmukaista laajemmin ryhtyä näitä selvittämään, koska minulla on tänään eduskunnan kello 14 alkavassa

istunnossa tilaisuus käyttää tästä asiasta puheen- vuoro käsiteltäessä kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomusta.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Kunnioittaen teen toisen lisäkysymyksen:

Aikooko hallitus nyt toimia niin, että eläkkeiden perus- ja tukiosa yhdistettäisiin samaksi vähimmäiseläkkeeksi, esim. 300 mk kuukaudessa, kuten keskustapuolueen taholta on esitetty?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Viitaten ensimmäiseen vastaukseeni vastaisin tähän kysymykseen kieltävästi.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: 13) asia siirtyy seuraavan istuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä, koska asianomainen ministeri ei ole voinut saapua vastaamaan.

14) Ed. Pajusen suull. ksm. n:o 97 autojen katsastajien työolosuhteiden parantamisesta.

Ed. Pajunen: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen niistä työolosuhteista, joissa valtion palveluksessa olevat autojen katsastajat joutuvat työskentelemään ja mitä hallitus aikoo tehdä välittömän korjauksen aikaansaamiseksi nykyisissä työolosuhteissa?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Pajusen suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittaen esittää seuraavaa:

Huonokuntoisten moottoriajoneuvojen liikenneturvallisuudelle aiheuttamien vaaratekijöiden pienentämiseksi on maassamme ollut näiden ajoneuvojen säännöllisesti toistuva katsastus pakollista jo 50 vuoden ajan. Hallitus on tietoinen siitä, että katsastustyö suoritetaan edelleenkin pääosiltaan samoissa epätyytyttävissä oloissa kuin sitä aikanaan aloitettaessa eli ulkona, jolloin työolosuhteet ovat huonosta säästä johtuen ajoittain huonot, ja yleisillä liikenneväylillä siitä johtuvine vaaratekijöineen. Niin ikään vailla riittäviä teknillisiä apuvälineitä

työskennellään, josta johtuen katsastusmiehillä ei ole mahdollisuutta todeta kaikkia liikenneturvallisuutta ehkä vaarantavia ajoneuvon vikoja.

Jo 1960-luvun alkupuoliskolla aloitettujen selvitysten ja vuonna 1970 mietintönsä jättäneen katsastusasematoimikunnan ehdotuksen mukaisesti on eduskunta hyväksynyt vuoden 1971 menoarvion autorekisterikeskusta ja moottoriajoneuvojen katsastusta koskevan luokan yleisperusteluissa edellä mainittujen haittojen korjaamiseksi tehdyn alustavan ohjelman 46 katsastusaseman rakentamiseksi. Näiden asemien tultua rakennetuiksi lähes 90-prosenttisesti tullaan katsastukset tekemään hyvissä työskentelytiloissa ja liikenneturvallisuutta tarkoituksenmukaisesti palvelevia työmenetelmiä ja laitteita käyttäen.

Vuoden 1975 loppuun mennessä saataneen käyttöön kymmenen asemaa, joiden piiriin kuuluu silloin yli 40 % kaikista katsastuksista, ja kolmen seuraavan vuoden aikana jälleen kymmenen asemaa, jolloin lähes kolmeneljäsosaa kaikista katsastuksista tehdään asemilla. Suunnitellun rakennusohjelman lopullinen toteuttaminen vaatii aikaa tämän vuosikymmenen loppuun, jolloin työolosuhteiden ja katsastustoiminnan teknillisen tason voidaan katsoa olevan samalla korkealla tasolla kuin se on esim. Ruotsissa tällä hetkellä.

Hallitus katsoo, että näin toteutettuna katsastusasemien rakentamisen rahoitus ei muodostu autoilijoille kohtuuttomaksi suuren katsastusmaksun muodossa, ja samalla asemien suunnittelussa voidaan ottaa aikaisemmin rakennettujen käytöstä saadut kokemukset huomioon. Hallitus pitää rakentamisaikataulua olosuhteet huomioon ottaen riittävän nopeana.

Ed. P a j u n e n: Herra puhemies! Herra liikenneministerin vastaus antaa aiheita seuraavaan lisäkysymykseen:

Koska autorekisterikeskuksen toimintakertomuksen mukaan vuodelta 1971 kertyi valtiolle autojen katsastuksesta ja kuljettajatutkintotoiminnasta nettotuottoa 7.4 milj. mk, kysyisin: Eikö näistä varoista edes osaa voitaisi käyttää nyt välittömän korjauksen tarpeessa olevien työolosuhteiden korjaamiseen?

Liikenneministeri N e v a l a i n e n: Herra puhemies! Kunnioittaen pyydän saada vastata seuraavaa:

Valtion virastona autorekisterikeskusta ei ole pidettävä liikeyrityksenä. Valtiontaloudessa on pidetty yleisenä periaatteena sitä, että toiminnan aiheuttamat kustannukset katetaan siitä saatavilla tuloilla, ellei mitään erityistä syytä ole muuhun menettelyyn. Autojen katsastustoiminnalla pyritään yleisen ja myös autonkuljettajain turvallisuuden lisäämiseen, joten toiminta kohdistuu siitä aiheutuvine kustannuksineen suhteellisen pieneen ryhmään.

Kun katsastusasemien rakentamiseen päätettiin ryhtyä, katsottiin, että tästä aiheutuvat lisäkustannukset on katettava korotetun katsastusmaksun muodossa, ja tätä alettiin kantaa 1 päivänä helmikuuta 1971. Jo tätä ennen myönnettiin lisämenoarviossa vuonna 1970 0.6 milj. mk asemien rakentamiseen. Viime ja tämän vuoden menoarvion puitteissa on rakennustyöhön saatu katsastusmaksun korotusosuutta vastaavat summat, yhteensä 6 milj. mk. Katsastustoiminnan maksut ovat tällä hetkellä sellaiset, että ne suurin piirtein vastaavat toiminnasta johtuvia kokonaismenoja. Autorekisterikeskuksen perimien muiden maksujen tuottoon on katsottava sisältyvän viraston ulkopuolisten virastojen ja laitosten kulujen kattamiseen kuuluvaa osuutta, jota moottoriajoneuvoliikenne niille aiheuttaa, ja tällaisia laitoksia ovat poliisi, lääninhallitukset ja miksei liikenneministeriökin.

Luulisin, että tämä on selvittänyt paljon tätä lisäkysymystä?

Ed. P a j u n e n: Herra puhemies! Esitän toisen lisäkysymyksen:

Koska kysymys on autokatsastajille aiheutuvista terveydellisistä vaaroista ja haitoista, esittäisin herra liikenneministerille kysymyksen: Eikö voitaisi, koska valtiolla on käytettävissään ammattientarkastusjärjestelmä, ammattientarkastusjärjestelmän avulla suorittaa selvitys terveydelle vaarallisista haitoista autokatsastusasemilla, koska näyttää siltä, että autorekisterikeskuksen pätevyys ei tämän selvityksen suorittamiseen riitä?

Liikenneministeri N e v a l a i n e n: Herra puhemies! Totta kai terveysviranomaisille kuuluu yleensäkin tällaisten seikkojen selvittäminen ja seuraaminen, ja minä luulen, että näin on meneteltykin silloin, jos valituksia on tullut.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ed. Pajusen suull. ksm. n:o 98 Ruotsissa saatujen kokemusten huomioon ottamisesta uutta ajokorttiasetusta valmisteltaessa.

Ed. Pajunen: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mitenkä hallitus aikoo ottaa huomioon valmistellessaan uutta ajokorttiasetusta ne kokemukset, joita Ruotsissa on saatu 70 ikävuoteen asti voimassa olevista ns. ikuisista ajokorteista?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Pyydän kunnioittaen saada vastata ed. Pajusen suulliseen kysymykseen seuraavaa:

Liikenneministeriössä on parhaillaan valmisteltavana ajokortti uudistus, jonka yhteydessä on tarkoitus luopua ajokortin lyhyin väliajoin tapahtuvasta uudistamisesta. Tämä johtuu siitä, että ajokorttien uudistamismenettely, josta aiheutuu runsaasti vaivaa ja kustannuksia sekä viranomaisille että ajokortinhaltijoille, ei ole täyttänyt sille asetettua tärkeintä tavoitetta, ajokorttivaatimusten tehokasta valvontaa. Ajokortti uudistusta suunniteltaessa onkin pyritty löytämään ajokortin voimassaoloajasta riippumattomia valvontakeinoja. Näistä voidaan mainita ajokorttitietojen keskitetty rekisteröinti, minkä avulla valvontaa suorittava poliisi saa jatkuvasti entistä täydellisempiä tietoja ajokortinhaltijoista, sekä ajokortinhaltijoiden määräaika-aset lääkirintarkastukset.

Ajokortti uudistusta valmisteltaessa on voitu ottaa huomioon muissa maissa saatuja kokemuksia, koska esim. Ruotsissa ja useissa muissa Euroopan maissa ajokortin voimassaoloaika on rajoittamaton. Tärkein havainto on tällöin ollut se, että ajokortin voimassaoloajan ja liikenneturvallisuuden välillä ei ole voitu osoittaa riippuvuutta. Ruotsalainen komitea, joka on äskettäin tutkinut ajokorttien keskitettyä rekisteröintiä, on päättänyt siihen, että ajokortin rajoittamaton voimassaoloaika vaikeuttaa vanhan ajokortin haltijan tunnistamista ajokortista ja saattaa lisätä väärennettyjen ajokorttien käytönmahdollisuutta. Näillä perusteilla komitea on esittänyt ajokortin uudistamista kymmenen vuoden välein. Tähän uudistamismenettelyyn ei kuitenkaan liittyisi ajokorttivaatimusten valvontaa.

Ruotsissa esiin tulleet obgelmat on tarkoitus ratkaista Suomessa väärennysmahdollisuuksien vähentämisen osalta tekemällä ajokortista mahdollisimman vaikeasti väärennettävä sekä paran-

tamalla keskitetyn ajokorttirekisterin avulla poliisin valvontamahdollisuuksia. Vanhoista ajokorteista johtuvat tunnistamisvaikeudet voidaan tulevaisuudessa korjata vaihtamalla vanhat ajokortit tarpeen mukaan uusiksi, mitä varten on pyritty kehittämään joustava menettely.

Ed. Pajunen: Herra puhemies! Pyydän kunnioittaen saada esittää ensimmäisen lisäkysymyksen:

Herra liikenneministeri! Koska valvonta uskotaan nyt järjestetyn näin tehokkaaksi, kysyisin, kuinka valvonnan tehokkuus loppuu sitten yhtäkkiä, kun asianomainen täyttää 70 vuotta ja hänet velvoitetaan uusimaan ajokorttinsa. Eikö olisi parempi ollut määrätä sitten se kokonaan elinikäiseksi eikä sitoa 70 vuoden ikärajaan, koska se näyttää olevan tuulesta temmattu?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Suunnitellussa asetuksessa on ajateltu noudatettavaksi Tanskan esimerkkiä. Rajan vetäminen on tietysti aina mielivaltaista, ja tällaista käytäntöä, mitä kysyjä äsken esimerkkinä esitti, on kyllä olemassa muualla. Kunhan asetus ensiksikin tulee, niin katsotaan sitten, mitä se saa aikaiseksi. Luulisin, että 70 vuoden ikäraja on perusteltu. Tietysti voidaan kysyä, miksei se ole 65 vuotta, mutta rajan vetäminen on aina mielivaltaista.

Ed. Pajunen: Herra puhemies! Teen kunnioittaen toisen lisäkysymyksen:

Eikö hallituksen tiedossa todella ole sitä, että Ruotsissa on Ruotsin liikenneministeri huhtikuussa 1971 tehnyt valtiopäiville esityksen siitä, että Ruotsissa poistettaisiin nykyinen käytäntö elinikäisestä ajokortista ja siirryttäisiin ajokorttiin, joka on uusittava joka kymmenes vuosi, ja tämä laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1973?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Kyllä hallituksen tiedossa on tämä Ruotsin uudistusesitys.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Kysymyksille varattu aika on loppuun kulunut.asiat 16)—21) siirtyvät seu-

raavaan istuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä.

Täysistunto päättyy kello 13.50.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

30. Perjantaina 14 p. huhtikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

- 1) Ehdotus laiksi kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä 450
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 1.
- 2) Ehdotus laiksi kananmunien ja kananmunavalmisteiden maasta viennistä ja maahan tuonnista 460
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 14; maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 16.
- 3) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta ”
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 15; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 49.

Ensimmäinen käsittely:

- 4) Ehdotukset laeiksi maatilatalouden tuloverolain ja tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta sekä laiksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa metsätaloudesta saadun tulon perusteella verovuosilta 1968, 1969 ja 1970 maksuunpannusta verosta vapauttamisesta ”
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 14.

Ainoa käsittely:

- 5) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1970 .. 464

Siv.

Asiakirjat: Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 3; mainittu kertomus.

Siv. 6) Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomus alkoholiolojen kehityksestä vuonna 1970 463

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 3; mainittu kertomus.

Esitellään:

7) Hallituksen esitys n:o 60 laiksi eräiden Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention liitteiden muuttamista koskevien päätösten hyväksymisestä sovellettaviksi Suomen Tasavallan ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden välisissä suhteissa .. 503

8) Hallituksen esitys n:o 61 laiksi metsänparannuslain muuttamisesta ”

9) Hallituksen esitys n:o 62 laiksi aluevaihdon toimittamisesta valtion ja Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piirin välillä ”

Pöydällepanoa varten esitellään:

10) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta Pariisissa vahingonkorvausvastuusta ydinvoiman alalla tehtyyn yleissopimukseen ja siihen liittyvään, Brysselissä tehtyyn lisäyleissopimukseen sisältyvien eräiden määräysten hyväksymisestä sekä atomivastuulaiksi 504

11) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta ”

Puhetta johtaa puhemies **S u k s e l a i n e n**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aro, Ehrnrooth, Haukipuro, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Hostila, Junnila, Ahti Karjalainen, Kurppa, Loikkanen, Pihlajamäki, Rantala, Ruokola, Salama, Salolainen, Tallgren, Tuomioja, Vartia, Westerholm ja Ääri.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta sairauden vuoksi ed. Salama ja virkatehtävän takia ed. Hostila sekä yksityisasiain vuoksi tämän päivän istunnosta edustajat Ahti Karjalainen, Kurppa, Loikkanen, Pihlajamäki, Rantala, Ruokola, Vartia ja Ääri, tämän kuun 18 päivään ed. Hokkanen, 19 päivään ed. Ehrnrooth sekä 21 päivän istunnoista ed. Martikainen.

Lakivaliokunnan jäsenet.

P u h e m i e s: Valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Juntumaa vapautusta lakivaliokunnan varajäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

P u h e m i e s: Eduskunta päättäneenä jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden varajäsenen valitsemisen lakivaliokuntaan vapautuksen saaneen sijaan.

Hyväksytään.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että siinä taroituksessa, kuin taloudellisen kasvun turvaamisesta 30 päivänä joulukuuta 1970 annetun

lain 15 §:ssä on säädetty, on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla annettu

Valtioneuvoston päätös 29 päivältä maaliskuuta 1972 meijerivoivoihin hinnoista.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

P u h e m i e s: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet ministeri Eskmanin vastaus ed. Karhuvaaran kirjalliseen kysymykseen n:o 39 oppikoulun opettajien eläkeiän alentamisesta, opetusministeri Sundqvistin vastaus ed. A.-L. Jokisen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 43 oppilaan erottamisesta apukoulusta, ministeri Fredrikssonin vastaus ed. Martikaisen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 44 vuokrasäännöstelymääräysten vastaisen vuokraustoiminnan estämisestä sekä liikenneministeri Nevalaisen vastaus ed. Laitisen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 60 posti- ja lennätinlaitoksen palveluksessa olevan naistyövoiman palkkauksesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväsiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 1, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Lattula: Herra puhemies! Suomen kansalaiset ovat varmaan melko yksimielisiä siitä, että kuolemanrangaistus on epäinhimillinen rangaistusmuoto. Myöskin kansallisen kokoomuksen edustajat ovat sitä mieltä, ja se on tämänkinkertaisen puhujan henkilökohtainen asenne. Mutta jos tarkastellaan nyt käsiteltävää asiaa sellaisen tilanteen kannalta, jolloin kuolemanrangaistuksesta luopuminen vaarantaisi meidän isänmaamme etua, äärimmäisessä tapauksessa jopa vapauttamme ja kansallista olemassaoloamme, joudun ainakin minä henkilökohtaisesti asenteestani huolimatta harkitsemaan kuolemanrangaistuksen käytön ja nimenomaan sen aiheuttaman pelon uhan tarpeellisuutta.

Jos meidän maamme vielä joskus joutuu sotaan, josta hyvä luoja meitä varjellakoon, voi silloin tapahtua sellaisia rikoksia, joista tiettävästi jotensakin kaikissa maissa sodan aikana on käytetty kuolemanrangaistusta. Sellaisia sodassa olevan valtion kannalta kaikkein vaarallisimpia rikoksia ovat vakoilu ja siihen rinnastettavat sodanajan valtiopetos, maanpetos ja sotapetos. Suomessa jouduttiin langettiin viimeksi käytyjen sotien aikana suurin osa kuolemanrangaistuksista vakoilusta. Meidän eduskuntamme laajensi vuonna 1941 vakoilurikoksen käsitettä lisäämällä sitä koskevaan sotaväen rikoslain pykälään säännöksen desanttien ja muiden tuhoöntekijöiden rankaisemisesta.

Jos kuolemanrangaistus poistettaisiin eräistä sodan ajan rikoksista, tulisi meidän isänmaamme Suomi, joutuessaan mahdolliseen sotaan, sellaiseksi omalaatuiseksi alueeksi, jossa vakoilu, sabotaasi ja monenlaiset tuholaisoiminat olisivat mahdollisia suorittaa ilman tekijälle aiheutuvaa hengenvaaraa. Nuo rikokset aiheuttaisivat varmasti erittäin haitallisia seurauksia ei ainoastaan oman maamme kannalta, vaan myöskin mahdollisena liittolaisena olevan naapurivaltion kannalta. Kaikissa naapurimaissamme on kuolemanrangaistus voimassa ainakin vakavassa kriisi- ja sotatilanteessa.

Poistumisrikosten eli sotapelkuruuden ja karrikaamisen osalta kiinnitän kuullijoitte huomiota siihen tosiasiaan, että henkilö, joka on valmis jättämään täyttämättä sotilaalliset velvollisuutensa ja parhaat toverinsakin pulaan karkaamalla taistelupaikalta, joutuu varmasti melkoisen harkinnan eteen, jos hän on tietoinen siitä, että karkaamisesta voi seurata hänelle kuolemantuomio ja myöskin hengen menetyk-

Toivon, että kaikki kansanedustajamme nyt tarkoin harkitsevat omasta henkilökohtaisesta asenteestaan riippumatta, onko Suomen kokonaisedun mukaista poistaa kuolemanrangaistus sodan ajan rangaistusjärjestelmästä. Omalta osaltani yhdyin siihen käsitykseen, jonka ed. Asunta esitti suuressa valiokunnassa tätä asiaa käsiteltäessä sanoessaan, että kyllä tässä on ihmishenkien säästämistä ja isänmaamme turvallisuudesta monin verroin enemmän kysymys kuin tappamisesta, sillä kuoleman uhka estää ryhtymästä maamme ja kansalaistemme kannalta vaarallisiin tekoihin.

Yhdyn myös niihin näkemyksiin, jotka edustajat Huotari ja Kortessalmi ovat lakivaliokunnan mietintöön jättämässään vastalauseessa esittäneet todetessaan mm., ettei tämän asian käsittely eduskunnassa ole kiireellinen ja että hallituksen tulisi antaa asiasta uusi lakiesitys, joka liittyisi parhaillaan tutkittavana olevaan sotaväen rikoslakiin.

Ed. Rekonen: Herra puhemies! Kysymys kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä on ollut jo kauan pohdittavana. Viime keväänä käsiteltäessä sotaväen rikoslakiin tehtäviä eräitä muutoksia nousi kuolemanrangaistuksen poistamista koskeva kysymys jälleen voimakkaana esille. Esitin silloin toisessa lakivaliokunnassa, jossa kyseessä oleva lakiesitys oli valmisteltavana, että kuolemanrangaistus poistettaisiin sotaväen rikoslaista. Tuolloin valiokunnan kaikki porvareihin lukeutuvat edustajat lukuun ottamatta SMP:n edustajaa vastustivat kuolemanrangaistuksen poistamista. Äänet menivät tuolloin valiokunnassa tasan, ja arpa ratkaisi sillä kertaa kuolemanrangaistuksen puoltajien hyväksi. Innokkaimpina kuolemanrangaistuksen säilyttäjinä tuolloin esiintyivät mm. kokoomuslaiset edustajat Mäki ja Laatio ja mikä ihmeellisintä, valiokunnan porvarilliset naisjäsenetkin, edustajat Toivanen, Sigfrids, Kauppila ja Särkkä pitivät välttämättömänä kuolemanrangaistuksen säilyttämistä.

Niin muuttuu maailma, Eskoseni, sanotaan, ja se näkyy pitävän paikkansa myös tässä asiassa. Porvarit — tai ainakin osa heistä — ovat todenneet, että yleinen mielipide maassamme on yhä selvemmin asettunut vastustamaan kuolemanrangaistuksen käyttöä kaikissa olosuhteissa, ja siksi porvarit ovat nyt pakotettuja vaikenemaan ainakin osittain ja siunaamaan vasten tahtoaan kuolemanrangaistuksen poistamisen.

SMP:n edustajat ovat muuttaneet jälleen ker-

ran kantaansa ja ovat kokoomuslaisempia kuin kokoomuslaiset itse pitäen kuolemanrangaistuksen säilyttämistä välttämättömänä. Vennamolaiset perustelevat kuolemanrangaistuksen säilyttämistä mm. sillä, että suoritettun Gallupin mukaan amerikkalainen enemmistö puoltaa kuolemanrangaistusta, joten täytyyhän sitä meilläkin, kun siellä isossa lännessäkin.

Kuolemanrangaistuksen säilyttämistä rangaistusjärjestelmässä ovat porvarit perustelleet sen yleisestävällä vaikutuksella. Mutta onko olemassa perusteita tällaiselle väittämälle? Eri maissa suoritetuissa tutkimuksissa ei ole voitu osoittaa kuolemanrangaistuksella olevan ennaltaehkäisevää vaikutusta esim. henkirikosten osalta. Tilastot osoittavat varsin monissa tapauksissa, että niissä maissa, joissa on olemassa kuolemanrangaistus eräistä rikoksista, mainittuja rikoksia tapahtuu jopa enemmän kuin sellaisissa maissa, joissa ei ole olemassa kuolemanrangaistusta. Edellä mainittu osoittaa, että esim. murhaan syyllistyvät henkilöt ovat useimmiten siinä määrin henkisesti häiriytyneitä, ettei heihin edes vaikuta kuolemanrangaistuksen pelko.

Mitä taas tulee raskaimpiin valtiollisiin rikoksiin, niin siihen nähden rangaistuksen merkitys on ilmeisesti vieläkin vähäisempi. Turhaa on myös niin ikään kuvitella, että esim. sodan aikana pelkuruuden vuoksi annettava kuolemantuomio estäisi kuolemanpelosta järkytynyttä sotilasta pelkäämästä vihollisen hirvittävää rumputulita ja sen vuoksi joutumasta jopa pakokauhun valtaan.

Työväenluokan ja työtätekevien kannalta on ollut ja on aivan erikoista syytä vaatia edelleenkin kuolemanrangaistuksen poistamista lainsäädännöstä, näin mm. siksi, että maamme tuomioistuinlaitos on erittäin epäkansanvaltainen luokkakoikeuslaitos. Se periytyy Ruotsin vallan ajoilta ja on itse asiassa säätö-yhteiskunnan viimeisimpiä jäännöksiä. Tutkimukset osoittavat, että valtaosa tuomioistuinten jäsenistä on peräisin kaikkein ylimmistä yhteiskuntaluokista. Työtätekevästä luokista on vain hyvin vähän tuomareita. Tämä johtuu oikeuslaitoksen luokkaluonteesta ja siinä vallitsevasta järkkymättömästä feodaalisesta järjestelmästä.

Kun tarkastellaan edellä olevan valossa vuoden 1918 kuolemantuomioita, niin ei ole ihmettelemistä, jos ne poikkeuksetta kohdistuvat työläisiin ja torppareihin. Samoin oli asianlaita vuosina 1939—44, jolloin virallisten tilastojen mukaan annettiin 532 kuolemantuomiota. Ei silloinkaan kenttäoikeuksissa tuomittu kuolemaan

ylemmistä yhteiskuntaluokista olevia everstejä tai kenraaleja, kyllä ne olivat sotamiehiä ja aliupseereja, työväenluokkaan ja muihin työtätekeviin kansankerroksiin lukeutuvia. Langetut kuolemantuomiot ovat siis kohdistuneet alemmista sosiaaliryhmistä oleviin ihmisiin, mikä paremmin kuin mikään muu paljastaa tuomioistuinten porvaris- ja luokkaluonteen maassamme.

Tilastot kertovat viime sotien aikana annetuista 33:sta pikaioikeuden kuolemantuomiosta, jotka toimeenpantiin vuorokauden kuluessa. Mitkään tilastot eivät kerro niistä kuolemantuomioista, joita noina vuosina langetettiin ilman minkäänlaista oikeudenkäyntiä esimiehen oikeudella. Mitkään tilastot eivät kerro niistä murhista, jotka seurasivat nälän ja muunlaisen kidutuksen seurauksena Säämäjärven ja muilla leireillä mainittuina vuosina.

Lainsäädännössämme ollut kuolemanrangaistus on varmaankin ollut vaikuttimena niille raakalaismaisille teoille, joihin maamme porvaristo on syyllistynyt vuonna 1918 sekä lapualaisvuosina ja viime sotien aikana, joten maamme työväenluokalla ja muilla työtätekeville ja kaikilla edistyksellisillä ihmisillä on syytä edellyttää, että vihdoinkin poistetaan kuolemanrangaistus maamme lainsäädännöstä.

Ed. M ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mitä tulee tähän vuodatukseen, jonka edellinen puhuja esitti, siinä nähtiin asioista ainoastaan toinen puoli ja tahallaan unohtettiin toinen ja vääristettiin siten historiaa. Mutta minä huomauttaisin siitä yhteydestä, jossa hän mainitsi allekirjoittaneen nimen. Silloin ei ollut kysymys periaateratkaisusta kuolemanrangaistuksen osalta, vaan oli kysymys käytännön toimesta. Sen jälkeen kun vasemmisto oli muodollisista syistä tehnyt mahdottomaksi toteuttaa 40-vuotisen valmistelun jälkeen suunnitellun sotaväen rikoslain uudistuksen, siinä yhteydessä valiokunta yksimielisesti esitti kuitenkin eräiden välttämättömien muutosten tekemisen. Tästä annettiin hallituksen esitys, ja kun tämä vuorostaan tuli valiokuntaan ja tänne eduskuntaan täysistuntosaliiin, jälleen kerran vasemmisto oli valmis tyrmäämään tämänkin sotaväen rikoslain uudistuksen. Ja kysymys oli ainoastaan siitä, että siinä puututtiin vain niihin pykälisiin, joista valiokunta silloin oli nimenomaan lausunut. Vasemmisto teki keppihevosen tästä kysymyksestä, vaikka siitä ei silloin ollut lainkaan periaatteesta kysymys, oli kysymys vain eräiden muiden pykäläiden korjaamisesta.

Ed. Kortesa lmi (vastauspuheenvuoro): Ed. Rekosen puheenvuoron johdosta, sanoisin, että jos sitä loogisesti ajattelee, täytyy tiedustella kunnioittavasti, että kuinka kokoomuslaisia mahtavakaan kommunistimaat olla, kun siellä on jokaisessa voimassa kuolemanrangaistus rauhanakin aikana puhumattakaan sotatilan aikana.

Lisäksi minusta tuntuu siltä, että varmasti meidän kotikommunistejamme tämä kuolemanrangaistuksen poistaminen kovastikin kiinnostaa, kun muistaa esim. Kuusisen klubin murhaliinan ja sen, miten Stalinin terrorin aikana suunnilleen noin 20 miljoonaa neuvostokansalaista menehtyi.

Ed. Rekonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä viimeksi esitetty ed. Kortesa lmen vuodatus oli sellainen, että se tuskin kaivannee kommentteja, sen ala-arvoisuus nähdäkseni oli sitä luokkaa. Mutta ed. Mäki täällä väitti, että mainitussa sotaväen rikoslain muutosta koskevassa asian käsittelyssä toisessa lakivaliokunnassa noin vuosi sitten ei olisi ollut kysymys kuolemanrangaistuksen säilyttämisestä tuossa kyseisessä sotaväen rikoslaissa ja että asia ei olisi ollut periaatteellisesti silloin esillä. Tällainen väittäminen on paikkansa pitämätön. Silloin oli kysymys kuolemanrangaistuksen säilyttämisestä sotaväen rikoslain eräissä pykälissä sekä periaatteessa että myöskin käytännössä esillä, ja siinä tapauksessa, kun se oli käytännössä esillä asianomaisessa pykälässä, ed. Mäki ja seitsemän muuta valiokunnan jäsentä, porvarillista jäsentä, oli kuolemanrangaistuksen säilyttämisen kannalla. Asia ei siitä muutu, ed. Mäki.

Ed. Söderman: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussahan on kysymys siitä, että poistetaisiin kuolemanrangaistus rangaistusjärjestelmästä kokonaan, siis myös sodan ja poikkeuksellisissa olosuhteissa. Ja kun tätä kysymystä tarkastelee, on palautettava mieleen se, että meillä poistettiin kuolemanrangaistus käytännössä normaalioloista jo 1826. Tätä taustaa vasten voidaan sanoa, että voidaan ihmetellä, miksi tämä lakiesitys on tullut niin tavattoman myöhään tänne eduskuntaan.

Kuolemanrangaistuskysymys on poistettu rangaistusjärjestelmästä sivistyneistä maista sen vuoksi, että siellä on niin suuret mahdollisuudet oikeuserehdykseen, erehdykseen, jota ei voida korjata. Toinen peruste, miksi kuoleman-

rangaistus on poistettu, on se, että sen yleisestä västä vaikutuksesta on erittäin paljon kiistelty, siinä ei ole päästy yksimielisyyteen; ja lisäksi se, että se on erittäin raaka rangaistusmuoto. Jos tarkastellaan näitä kahta kysymystä sodan aikana ja poikkeuksellisten olosuhteiden aikana, niin voidaan ensiksi todeta, että sodan aikana ja poikkeuksellisissa oloissa oikeuserehdyksen mahdollisuudet ovat huomattavasti suuremmat kuin normaalioloissa. Jos ajatellaan niitä pika-oikeuksia, jotka kahden tunnin aikana käsitteivät asiaa rintamalla ilman, että syytetyllä oli mitään mahdollisuuksia kohtuulliseen puolustukseen, meidän on tajuttava, että erehdyksen vaara oli tavattoman suuri. Jos ajatellaan niitä vaikeita aikoja 1918 jälkeen, sitä suurta vihaa, jota tässä yhteiskunnassa silloin lietsottiin, voidaan todeta, että ne yhteiskuntaolosuhteet olivat sellaiset, että siinä usein ei pyrittykään oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, jolloin erehdyksen vaara oli erittäin suuri. Samoin voidaan hyvin selvästi nähdä tämä yleisestä västä vaikutuksen heikkous sodassa ja poikkeuksellisissa oloissa. Kaikkein suurin perusteluhan on ollut se, että miehet lähtisivät muka rintamalta karkuun, ellei olisi mahdollisuutta heitä ampua myös omasta takaa. Minä lähtisin siitä, että on kerta kaikkiaan luotava niin demokraattinen ja tasa-arvoinen yhteiskunta, että puolustetaan niitä arvoja, jotka siinä yhteiskunnassa on, ilman että siihen tarvitaan sen yhteiskunnan taholta jotain erityistä uhkaa hengen osalta.

Me voimme vielä tarkastella eräitä oikeudenkäyntejä ja eräitä tapauksia ja todeta, että kuolemanrangaistuksia meillä pantiin täytäntöön noin 100 kappaletta vielä vuoden 1944 kesällä, siis tilanteessa, jolloin hyvin moni jo tiesi, että se sota oli loppumassa, se selkkaus oli ollut epäonnistunut. Vastaavissa tapauksissa oli tuomittu ihmisiä vapausrangaistuksiin, ehkä elinkautisiin rangaistuksiin, mutta kun heitä ei teloitettu, heidät armahdettiin lyhyesti sen rauhanteon jälkeen. Siis tässä olivat Suomen kansalaiset siinä vaikeassa tilanteessa, että heitä kohdeltiin aivan eriarvoisella tavalla.

Sitten on hyvin paljon puhuttu täällä kansainvälisestä vertailusta ja sanottu, että kansainvälinen vertailu osoittaa, että meidän ei tule tätä askelta ottaa. Mutta ensin on muistettava, että Suomi on ratifioinut YK:n yleiskokouksen 15. 12. 1966 hyväksymän kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen, joka näkyy edellyttävän, että kuolemanrangaistus poistetaan rangaistusjärjestelmän joukosta.

Ja tämä toimenpide on osittain vain alkuaskel siihen, että tämä sopimus voidaan hyväksyä. Toiseksi voidaan todeta se, että se ei pidä paikkaansa, niin kuin täällä eräät edustajat sanovat, että pieni maa ei voi poistaa kuolemanrangaistusta, koska kansainvälinen vertailu osoittaa, että nimenomaan pienet maat ovat tämän askeleen ottaneet. Pohjoismaista sen on ottanut Islanti. Euroopan maista sen on ottanut Italia ja eräät pienet maat ja Länsi-Saksa, jolla on kokemuksia erittäin laajasti kuolemanrangaistuksen käyttämisestä, on jopa ottanut sen perustuslakiin kieltävänä säännöksenä. Se, johon ed. Kortesalmi viittasi, että olisi kansainvälisesti otettu enemmän kuolemanrangaistuksia viime aikana käytäntöön, pitää paikkansa Etelä-Afrikan ja Turkin osalta. Ja on tietysti kysyttävä: Tuleeko Suomen seurata Turkin ja Etelä-Afrikan esimerkkiä vai tulemmeko me itse päättämään asioistamme?

Näin ollen näkisin, että Suomelle ei ole häpeäksi se, että me kansainvälisesti otamme askeleen inhimillisyyden ja kansalaisten oikeuksien kohdalta eturintamassa, otamme sen askeleen ensimmäisenä. Minun mielestäni se ei olelenkaan voi olla Suomelle eikä Suomen isänmaallisuudelle kovin suureksi häpeäksi. Olisin kyllä sitäkin mieltä, että uuteen valtiosääntöön olisi nimenomaan otettava kuolemanrangaistusta kokonaan kieltävä säännös.

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Kun nimenomaan SKDL:n taholta on selvän tarkoituksellisesti annettu väärää kuvaa SMP:n kannasta kuolemanrangaistusasiassa, on välttämätöntä esiintuoda seuraavaa.

SMP:n eduskuntaryhmä on useaan otteeseen käsitellyt kuolemanrangaistuksen poistamista koskavaa asiaa. Yksimielisesti olemme päätyneet siihen tulokseen, että kuolemanrangaistus on poistettava siviilirikoksista. Tämän mukaisesti olemme myös toimineet eduskunnassa. Hallitus on nyt kuitenkin esittänyt kuolemanrangaistuksen täydellistä poistamista myös sotaväen rikoslaista. Tätä asiaa SMP:n eduskuntaryhmässä käsiteltäessä ryhmän huomattava enemmistö asetui sille kannalle, että sodan ja sotatilan aikana kuolemanrangaistusta ei voida vielä poistaa kokonaisuudessaan. SMP kannattaa kyllä sitä, että sotaväen rikoslaki uudistetaan kiireellisesti ja kuolemanrangaistuksen soveltamista rajoitetaan, mutta kokonaan sitä ei valitettavasti voida poistaa sodan olosuhteissa. Sen ymmärtää jokainen, joka pitää kiinni siitä periaatteesta, että maan

puolustaminen hätätilassa henkensä kaupalla on jokaisen kansalaisen perusvelvollisuus. Samalla kannalla ovat kaikki muut maailman maat. Yhtään poikkeusta ei löydy. Lisäksi käytännöllisesti katsoen kaikkialla kuolemanrangaistuksen soveltaminen muissa maissa on huomattavasti tätä laajempi. Sama koskee myös naapurimai-
tamme niin idässä kuin lännessä.

Mainituilla perusteilla tulen esittämään lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä, että lain 1 §:stä poistettaisiin sanat ”ja sotaväen rikoslakiin”, mikä siis tarkoittaa sitä, että kuolemanrangaistusta ei poisteta kokonaisuudessaan sotaväen rikoslaista, vaan sitä voidaan käyttää sodan ja sotatilan aikana.

Samalla SMP:n eduskuntaryhmä odottaa, että sotaväen rikoslaki kiireellisesti uudistetaan ja kuolemanrangaistus rajoitetaan vain välttämättömiin tapauksiin sodan ja sotatilan aikana.

Ed. B j ö r k l u n d (vastauspuheenvuoro): Ed. Veikko Vennamo suuntasi täällä sanoja SKDL:lle ja arvosteli meidän johdonmukaista kantaamme tässä asiassa. Te vakuutatte juhlavasti periaatteitanne ja valittelette kovasti kuolemanrangaistusta, mutta kuitenkin teidän ryhmänne täällä kaikkein innokkaimmin on puolustanut näitä pyövelimenetelmiä. Nyt taas ker-
ran nähdään, miten periaatteet ja käytäntö vennemolaisessa politiikassa kulkuvat kokonaan eri teitä. Kyllä teille nyt kelpaa niin pohjoismainen linja kuin sosialismi, niin itä ja länsi kuin amerikkalaiset gallup-tutkimukset, kun te pyritte korulauseittenne ja valittelevan yleisäsen-
teenne takaa käytännössä ajamaan pyövelimenetelmiä. Luuletteko te, että te pääsette niitä joskus käyttämään, vai mistä johtuu tuo innokkuus?

Ed. V. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä ilmoitan SKDL:lle, että me puolustamme maan itsenäisyyttä ja vapautta ja kansanvaltaista yhteiskuntajärjestelmää emmekä alistu kommunismin pakkovallan edessä! (Oikealta: Hyvä!)

Ed. R y t k ö n e n: Herra puhemies! Kun vuonna 1972 käsitellään kuolemanrangaistusta Suomen parlamentissa ja kun lakivaliokunnan mietintöön on liitetty vain yksi vastalause, niin minun täytyy, ja herra puhemies sallinee minun tehdä kysymyksen: Onko SMP:stä tulemassa ainoa pyöveliiden puolue Suomessa? Kun julkaistiin

"Tuntematon sotilas" ja sitä katseli Suomen kansa elokuvana, niin minunkin tuttavapiirissäni ihmeteltiin, että onko todellakin suomalaisia sotilaita tapettu. Kun näin on, niin herää todella kysymys, miten kavalasti ihmiseltä henki otetaan. Kun 500 000 rintamamiestä kuunteli silloisen valtionjohdon määräyksiä, niin heidän joukostaan tapettiin, tosin vähäinen prosentti, kuitenkin tapettiin. Suuressa valiokunnassa käytämässäni puheenvuorossa totesin, että kun kahan paljon se Suomen armeijan taistelupotentiaalia vähentää, jos esim. 700 000:sta sotilaasta tapetaan 500. Mutta tehdään kyllä niin hirvittävä rikos, jota ei voida puolustella ed. Korttesalmen ja SMP:n tavoin!

Nykyajan maailma on kehitymässä humanimmaksi kaikesta huolimatta, ja humanisuuteen kuuluu, että ihmisen kalleinta omaisuutta, hänen henkeään, täytyy kunnioittaa. Sen vuoksi minä iloitsen siitä, että eduskunnan suuri enemmistö asettuu tämän lain hyväksymisen kannalle. Mutta kyllä täytyy hävetä sitä, että eduskunnasta löytyy vielä kokonaisia ryhmiä, SMP ja kokoomus, jotka haluavat säilyttää tämän ihmishenkeä uhkaavan pykälän lainsäädännösämme.

Jos ajatellaan sitä, keitä vastaan tätä lakia on käytetty, niin on todettava, että onhan sitä toki käytetty rauhankin aikana. Haluan tässä puheenvuorossani todeta, että tunnettu työväenliikkeen taistelija Martta Koskinen tapettiin 9 päivänä syyskuuta 1944, ja aselepo oli astunut voimaan 2 päivänä syyskuuta 1944 (Eduskunnasta: Sotatila!). Luetteloa voitaisiin jatkaa. Ja mikä oli Martta Koskisen rikos? Hän puolusti ihmisyyttä petoja vastaan. Kun on kysymys kuolemanrangaistuksesta, josta ed. Söderman juristina täällä mielestäni loistavasti puhui, niin kyllä silloin täytyy asettaa käsi sydämelle siitä, keitä vastaan tällaista rangaistusta käytetään. SKDL:n eduskuntaryhmän olen huomannut olevan sillä kannalla, että se ei hyväksy ollenkaan kuolemanrangaistusta; näin myöskin sosialidemokraatit ja keskustapuolue. Nämä eduskuntaryhmät osoittavat suurta humanisuutta, suurinta, mitä ihmistä kohtaan voidaan osoittaa, se on puolustaa hänen henkeään ja eliminoida sellaisen mahdollisuuden toteutuminen lainsäädännössä, joka saattaisi viedä toiselta ihmiseltä hengen.

Jos historian varrelta muistellaan, keitä vastaan tätä lakia on käytetty, jonka kysymyksen tässä esitin, niin sitä on käytetty aina työläisiä vastaan. Vieläkin ovat sovittamatta 1918 hir-

vittävät joukkomurhat. En tarkkaan muista, oliko silloin tämä laki voimassa, mutta tuskin se tarvitsi ollakaan, koska valtaa piti silloinen porvaristo ja sen tapoihin kuului raakuus ja julmuus, ja sen lievin tarkoitus oli ottaa ihmiseltä henki pois.

Herra puhemies! Katsoisin, että laki tulisi hyväksyä, ja uskonkin eluskunnan suuren humanistisen enemmistön niin tekevän.

Ed. Niinikoski (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Ed. Rytkönen sanoi, että SKDL:n ryhmä ei hyväksy missään tapauksessa kuolemanrangaistusta. Pyydän palauttaa vain mieliin asian ja esittää kysymyksen: Silloin kun aborttilakia käsiteltiin, hyväksyikö SKDL:n ryhmä kuolemanrangaistuksen vai ei?

Ed. Rytkönen (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Asia on niin vakava, että ed. Niinikosken ei kannata leikitellä täällä salissa.

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies!
Uscampien maiden historiasta tunnetaan verraten myöhäiseltäkin ajalta tapauksia, joissa kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanon jälkeen on riidattomasti voitu osoittaa asianomainen henkilö täysin syyttömäksi siihen rikokseen, josta hänet onnettomien yhteensattumien vuoksi on tuomittu kuolemaan. Poikkeustilanteessa ja sotatilan aikana näiden onnettomuuksien mahdollisuus moninkertaistuu. Tästä meidän ei tarvitse hakea esimerkkejä oman maamme rajojen ulkopuolelta, sillä näitä tapauksia on sattunut Suomessa myös toisen maailmansodan aikana, puhumattakaan niistä onnettomista ajoista ja tapahtumista, jolloin kansalaissodan voittajat joutuivat täysin epäinhimillisen rangaistusvimman valtaan ja nämä toimenpiteet voitiin vallitsevan lainsäädännön pohjalta laillistaa.

Tällainen on mielestäni järkyttävän murhenäytelmä, mihin kansakunta saattaa joutua. Kun näistä teoista ei kukaan joutunut vastuuseen, saivat myös murhattujen omaiset ja lapset kantaa raskaan syyllisyyden leimaa vuosikymmeniä kansalaissodan jälkeen. Tämä vakava totuus osataan osoittaa sen, miten arveluttava pykälä kuolemanrangaistus on lainsäädännössä nimenomaan poikkeustilanteessa. Jos joku aikoo pitää kiinni siitä, että kuolemanrangaistusuhkaa tarvitaan rintamaolosuhteissa, kuten suuren valiokunnan kokouksessa esitettiin, pidän tätä hyvin vaarallisena kannanottona. Vaikka asianomaiset ja

niissä olosuhteissa mukana olleet kansalaiset todistavatkin pysyneensä paikallaan vain kuolemanpelosta, ei suinkaan voida pitää tätä perustelua oikeana. Tiedämme, miten ihminen menettää hermojensa hallinnan vähäisemminkin paineen alaisena, niin eikö juuri tämä kuolemanrangaistuksen pelko ole se, joka jännittää jousen yli kestorajan ja aiheuttaa paniikkia sielläkin, missä sitä ei muuten syntyisi. Ihmisen psyykkinen kestävyys on kovin erilainen ja jos hermojensa hallinnan menettänyt henkilö lähtee paikaltaan kriittisessä tilanteessa, ei hän ole vastuussa itsestään eikä myöskään tovereistaan, sillä hänelle ei kuolema enää olekaan pelotus, koska tämä asia on jo tajunnan ulkopuolella.

Kun täällä puolustetaan kuolemanrangaistuksen säilyttämistä juuri poikkeustilanteessa ja sotilan vallitessa, ovat tämän laatuiset mielipiteet erittäin arveluttavia, sillä jo hallituksen esityksen perusteluissakin todetaan, että raskaimpien valtiollisten rikosten suunnittelijoiden suhteen rangaistusuhan merkitys on vähäinen, koska nämä henkilöt yleensä toimivat sellaisista vaikuttamista, ettei mikään rangaistusuhka heitä pelota. Kyllähän tämän historia on jo kyllin selvästi osoittanut samoin kuin senkin, että tämän laatuisten rikosten suhteen muuttuvat mielipiteet ja yleinen käsitys usein niin täydellisesti ja nopeasti, että kuolemaan tuomittu on lyhyen ajan kuluttua kunniamerkein ja mitallein juhlistettu sankari. Tässä asiassa on nyt kysymys inhimillisyydestä, johon kaikilla osin olemme pyrkimässä. Suurin viha kohdistuu kuitenkin poikkeusaikana niihin, jotka periaatteellisten vakauksustensa vuoksi kieltäytyvät sodasta. Juuri näiden henkilöiden kohdalla on suurin vaara joutua teloitetuiksi. Järkyttävät esimerkit kertovat näistä tapauksista, toisen maailmansodan loppuvaiheessa suoritetuista telotuksista, joita kiirehdistettiin, vaikka rauhantila ja sopimukset jo olivat tosiasia. Näistä on täällä mainittu jo useammassa puheenvuorossa, mutta nämä ovat todella sellaisia tosiasioita, jotka ovat jäljellä aivan myöhäisestä historiasta ja kertovat juuri tapahtumista, joihin saatetaan joutua määräytyissä tilanteissa. Tämä oli mahdollista myöskin siitä syystä, että lakimme sallivat sen, vaikka jo muutamien päivien kuluttua näiden tapahtumien jälkeen tilanne täysin muuttuikin. Moni kunnioitettu ja inhimillisyyden puolesta toiminut kansalainen menetti henkensä aivan sodan loppuvaiheessa. Näin ei saa enää koskaan tapahtua. On myöskin sanottava, että vielä sodan loppua ja rauhansopimusten jo ollessa aivan sel-

vät näitä murhatekoja kiirehdistettiin. Tältä pohjalta todella on vakava tämä kysymys.

Myöskin meidän lainsäädäntömme kohdalla ovat uudistukset tältäkin pohjalta tarpeellisia. Suomalainen yhteiskunta ei aiheuta tämän maan kansalaisille vaaratilanteita suinkaan poistamalla kuolemanrangaistuksen lainsäädännöstä, mutta se voi osoittaa muille kansoille oman pyrkimyksensä yhä inhimillisemmän suunnan. Meillä ei ole mitään syytä pelätä, vaan on aihetta luottaa ja luoda luottamusta.

Ed. V i k a t m a a: Herra puhemies! Käsillä olevasta asiasta eli kuolemanrangaistuksesta on käyty aikoinaan vuosikymmenien, satojenkin, kuluessa mm. rikosoikeuden tutkijoiden kesken kiivaitakin keskusteluja. Nämä keskustelut ovat kuitenkin nyttemmin rauhoittuneet suurin piirtein vallitsevaksi yksimielisyydeksi siitä, että rangaistusjärjestelmissä ei minkään positiivisen päämäärän saavuttamiseksi kuolemanrangaistus enää ole tarpeen, ja tämän vuoksi en usko, että meidänkään kannattaa tämän asian yhteydessä noista perusteista kovin paljon enää puhua. Rauhanaikaisen tilanteen kannalta tämä asia käsitykseni mukaan on selvä mm. niistä syistä, jotka ed. Söderman täällä aikaisemmin toi esille.

On totta, että kriisijalan tilanteen kannalta voidaan esittää useita mielipiteitä asiasta. Oma käsitykseni kuitenkin on se, että tämä hallituksen esitys pitäisi ilman muuta hyväksyä, koska ei ole olemassa käsitykseni mukaan sellaisia syitä, jotka puoltaisivat kuolemanrangaistuksen säilyttämistä suomalaisessa lainsäädännössä. Kriisijalan kannalta voidaan esittää tässä kaksi argumenttia. Jos on niin, että jostakin syystä sitten syntyy tilanne, jossa ehkä voitaisiin harkita tämän asian tarpeellisuutta, mitä toivoakseni ei koskaan synny, niin eihän tämä laki, joka täällä säädetään, sido vastaisia eduskuntia iankaikkisesti ja loppuun asti, vaan tähän kysymykseen voidaan palata. Toisekseen näen sillä tavalla, että jos tässä maassa yritetään puolustusvoimain toimintaa ja puolustustahtoa ylläpitää näin negatiivisin toimenpitein, niin me olemme aika lailla heikoilla jällä. Ei näitä asioita pitäisi kytkeä yhteen.

Mitä tulee täällä lähinnä SKDL:n taholta käytettyihin puheenvuoroihin, niin vaikka periaatteessa hyväksyn kaiken sen humanisuuden vaatimuksen, mitä siltä taholta on esitetty, niin pidän toisaalta Suomen parlamentin arvostuksen kannalta negatiivisena asiana, että vuonna 1972 parlamentissa siihen tapaan pengotaan näitä

asioita kuin on tapahtunut. Minusta tämä juttu on niin selvä, että meidän ei pitäisi tässä enää ryhtyä kuohuttamaan tunteita puoleen taikka toiseen, vaan voitaisiin todeta yksimielisyyden vallitessa, että kuolemanrangaistus poistetaan suomalaisesta rangaistusjärjestelmästä.

Ed. Friberg: Herra puhemies! Haluaisin jatkona ed. Vikatmaan puheenvuoroon todeta sen, että se keskustelu, jota käytiin eduskunnan lakivaliokunnassa tämän asian käsittelyn yhteydessä, poikkesi asiallisuudessaan ja kiihkkottomuudessaan huomattavasti edukseen siitä, mitä täällä varsinkin SMP:n edustaja Kortosalmi on yrittänyt lietsoa. Kiinnittäisin vain huomiota siihen, että tämä on virkamieshallituksen toistamiseen antama hallituksen esitys, josta esim. oikeusministeri ja puolustusministeri ovat kummassakin hallituksessa olleet yhtä mieltä. Sen sijaan ne puolustusministeriön virkamiehet, joita lakivaliokunta kuuli, pyrkivät parhaansa mukaan romuttamaan tämän esityksen. Tällainen menettely, herra puhemies, ei voi olla herättämättä huomiota ja osoittanee, että nimenomaan puolustusministeriön piirissä on vielä asenteita, jotka eivät sovi tämän päivän suomalaiseen yhteiskuntaan ja siihen tapaan, jolla maanpuolustustahtoa tulisi rakentaa, kuten ed. Vikatmaa ja ed. Söderman ovat täällä osoittaneet.

On hyvin mielenkiintoista todeta myös se, että porvarillisissa leirissä on ääniä, jotka puoltavat sota-aikana erityisen pikaoikeudenkäynnin menettelyä samaan aikaan kuin samasta leiristä kantautuu porvarillisia ääniä, jotka vastustavat sellaisen normaalin tuomioistuimen perustamista, jota mm. asuntotuomioistuinajatus edustaa. Tämä osoittaa, että kysymys ei ole sillä puolella mistään juridisesta ajattelusta, vaan pelkästään erittäin pahanlaatuisesta konservatismista ja ajattelutapojen jäänteistä.

Lopettaisin toteamalla, herra puhemies, että keskustelu siitä, että tulevaisuudessa kriisi voisi olla sellainen, että Suomen puolustusvoimat joutuisivat hätäpäissään toteuttamaan kuolemanrangaistusta, osoittaa myös sen, että ei ole selvää käsitystä mahdollisen tulevan sodankäynnin luonteesta. Siinä sodankäynnissä tullaan säälimään siviilejä enemmän kuin sotilaita.

Ed. Mäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valitan, että jatkuvasti joudun oikeasemaan, kun täällä sadistisesti vasemmisto nyt yrittää henkutelella tällä asialla. Ei täältä ole ku-

kaan vaatinut eikä puolustanut pikaoikeutta, ne ovat pitkän aikaa olleet jo kaikista esityksistä poissa.

Ed. Toivanen: Herra puhemies! Kun viime vaalikaudella toisessa lakivaliokunnassa käsiteltiin sotaväen rikoslain ns. pikauudistusta, oltiin vasemmiston ja SMP:n taholla valmiit kuittaamaan koko kysymys kuoleman aiheuttamisesta rangaistukseksi sillä, että tämä seuraamus poistetaan yhden rikoksen kohdalta, lukuisien muiden lainkohtien, joissa niin ikään on säädetty kuolemanrangaistus, jäädessä edelleen voimaan. Me liberaalit edellytimme, että kuolemanrangaistus poistettaisiin rangaistusjärjestelmästäme kerta kaikkiaan ja kokonaan. Vasta silloin uudistuksella olisi merkitystä. Näin on nyt tapahtumassa ja tälle me annamme tukemme.

SMP:n taholta on annettu ymmärtää osan ryhmästä kannattavan kuolemanrangaistuksen säilyttämistä sen vuoksi, että sota-aikana tätä seuraamusta kuitenkin tarvitaan turvallisuuden, vapauden ja itsenäisyyden säilyttämiseksi. Tällainen käsitys on mielestämme virheellinen kahdestakin syystä. Jos oltaisiin johdonmukaisia, merkitsisi SMP:n ajatusten noudattaminen, että kaikkea sota-aikana mahdollisesti tarvittavaa poikkeuslainsäädäntöä olisi pidettävä jatkuvasti voimassa, mm. kaikki ajateltavissa olevat säännöstelymääräykset ja valtuudet olisi annettava jo nyt. Toiseksi tähdellisin syy, miksi liberaalien mielestä sota-aajan tarpeisiin vetoaminen ei tässä yhteydessä ole paikallaan, on se koettu tosiasia, että kuolemanrangaistuksella ja sodankäynnin menestymisellä ei ole yhteyttä. Kuolemanrangaistuksen ansiosta esim. viime sotamme eivät varmastikaan sujuneet yhtään sen paremmin kuin olisi ollut laita ilman sitä. Ansiot ja moitteet lankeavat kyllä kokonaan toisaalle.

Viime sotien aikana, vaikkakin rangaistusjärjestelmää yleensä kovennettiin, rangaistusten täytäntöönpanoja lykättiin sota-aajan tarpeiden vuoksi. On toisaalta voitua havaita, kuten kuolemanrangaistuksen suhteen yleensäkin, että eräissä tapauksissa rangaistuksen tuomitseminen on havaittu hyvin lievästi sanottuna harkitsemattomaksi. Tämänäpäisten tilanteitten syntymisen suosimista ei mielestämme voida pitää perusteltuna.

Ed. Rytköselle haluaisin erityisesti painottaa, että liberaalit ovat osoittaneet aktiivisuutta kuolemanrangaistuksen poistamiseksi kokonaisuudessaan lainsäädännöstämme. Kun nyt ase-

tumme kannattamaan hallituksen esitystä kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä, me toteamme, että tämä alunperin yksityistapauksesta keskustaan kuuluvien ryhmien liikkeelle sysäämä muutos noudattaa sitä kriminalipoliittista suuntaa, jota pidämmeärkevimpänä. Inhimilliselle elämälle täysin vieras ja sairas ajatus on rangaista ihmistä riistämällä hänen elämänsä. Elämän riistäminen rangaistuksessa sotii oikeustajuamme vastaan. Liberaalinen kansanpuolue katsoo, että hallituksen esityksessä kuolemanrangaistuksen poistamiseksi rangaistusjärjestelmästä esitetyt kannanotot vastaavat puolueemme kantaa, ja tämän vuoksi asetumme esitystä kannattamaan. Samalla toteamme, että Suomi on tässä suhteessa kansainvälisesti ottaen edelläkävijämaa, niin kuin täällä tänään on jo todettu. Suomi on valmis poistamaan kuolemanrangaistuksen myös sota-aikana, ja tähän eivät esim. muut pohjoismaat ole vielä menneet.

Ed. Mänttär i: Herra puhemies! Täällä on kauan keskusteltu lakiesityksestä kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä. Tämän keskustelun aikana on useaan eri otteeseen hyökätty niitä SMP:n ryhmän jäseniä kohtaan, jotka ovat olleet kuolemanrangaistuksen kannalla esittämensä peruste in. Ihmettelen hieman tätä eduskuntatyön menoa ja haluaisin vain tuoda julki, että SMP on niin demokraattinen puolue, että meillä kannanotto on henkilökohtainen. Puolueemme niin kuin muittenkin puolueitten jäsenten keskuudessa on varmasti molempien puolien kannattajia. Aivan jokaisestakin löytyy sikäli kuin olen ns. kenttäväen kanssa keskustellut. Ne näkökohdat, joita täällä on esitetty kuolemanrangaistuksen puolesta, ovat kyllä perusteltuja sinänsä, vaikkakin henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että kehityneessä yhteiskunnassamme ei sodankaan pelossa pitäisi enää pitää yllä kuolemanrangaistusta eikä ihminen saisi koskaan eikä missään vaiheessa riistää henkeä toiselta henkilöltä.

Ed. Rytkönen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En kohdistan lausuntoani ed. Mänttär iin, koska hän ilmaisi ajatuksensa kuolemanrangaistusta vastaan, vaan hänen sanoமாnsa siitä, että SMP on niin ja niin demokraattinen puolue, että siinä saa tappaakin.

Ed. L. Linna: Herra puhemies! Ed. Mänttär i puheenvuorossaan toi esille sen kan-

nan ja käsityksen, mikä SMP:n ryhmässä vallitsee. Minäkin totean sen, että meillä SMP:ssä asiassa on todella kunnioitettu herkästi jokaisen edustajan mielipidettä. Ketään ei ole painostettu. Täällä on jo ensimmäisen käsittelyn aikana todettu, ja niin kuin puheenjohtaja Venamo totesi sen puheenvuorossaan, että osa ryhmästä on ollut toisella kannalla. Tilanne ei todennäköisesti ole muuttunut.

Ed. Vikatmaa käyttämässään puheenvuorossa toi esille juuri niitä ajatuksia, joita allekirjoittaneella on tämän kysymyksen kohdalla, eikä olekaan tarpeellista lähteä perusteluiden luetteloa enää lisäämään. Niitä kumpikin puoli tuntuu löytävän rajattomasti.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Tämän keskustelun aikana on ollut mielenkiintoista havaita, miten vasemmistoryhmät, samat ryhmät ja samat henkilöt, jotka ovat huolettomasti olleet säättämässä aborttilakia ja sen kautta keveästi sallineet noin 20 000:n elämän riistämisen vuosittain, ovat nyt niin kovin kiihkeitä tuomareita, kun on kysymys hengen riistämisestä toiselta. Onko jotain opittu vai mikä on selitys tähän muutokseen? En pidä oikeutettuna elämän riistämistä toiselta muulloin kuin silloin, kun se tapahtuu arvokkaamman elämän säilyttämiseksi, eli aborttilaissakin äidin henki on säilytettävä ja sikiö uhrattava, jos se äidin hengen säilyttämiseksi on välttämätöntä. Samoin sota-aikana saattaa olla tilanteita, joissa yhden hengen menetyks merkittösi tuhansien henkien säättämistä. Muistellaakaan vähän, hyvät rouvat siellä vasemmalla, miten ollette aikaisemmin äänestelleet.

Ed. Hyvönen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastauksena ed. Lankisen puheenvuoroon toteaisin, että vasemmisto on ollut kannattamassa uutta aborttilainsäädäntöä nimenomaan sen vuoksi, että vasemmiston kannalta on ollut erittäin tärkeätä tässä maassa säilyttää isoilla perheillä äidin henki. Ed. Lankinen tietää varmasti yhtä hyvin kuin täällä vasemmallaakin, että ennen aborttilain uudistusta 20 000 ja ylikin 20 000 äitiä maaseudulla ja kaupungeissakin teki laittomia abortteja, jotka eivät pelkästään merkinneet alkaneen sikiön elämän tuhoamista, vaan myöskin merkitsivät hyvin monissa perheissä monilapsisten perheitten jäämistä ilman äitiä. Minun mielestäni lääkärinä ei ed. Lankisen pitäisi vedota tähän, kun puhutaan kuolemanrangaistuksesta, eikä

verrata tätä asiaa aborttilainsäädännön uudistamiseen, jossa todella on ollut vasemmiston lähötkohtana äitien ja lasten hengen ja elämän säilyttäminen.

Ed. Mänttärri (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Rytkönen ihmeteltävästi kohdisti sanansa SMP:n ryhmään mainiten, että saa tappaa, voin ilmoittaa, sikäli kuin tämä asia on tässä esillä, että on kysymys rikoslain uudistamisesta. Tuomiovaltaa käyttää oikeus. Näin ollen ed. Rytkösen huomautus puheenvuorooni oli meidän ryhmäämme kohdistuen hyvin hämmästeltyä ja valitettavaa.

Puhemies: Koska kuolemanrangaistuksesta on kysymys, en anna tästä enempää vastauspuheenvuoroja.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! Ed. Lankinen toi jo sen asian esille, mihin itse halusin kiinnittää huomiota, todeten, että kun tässä salissa nyt eri tahoilla vaaditaan humanimpaa kohtelua ja kuolemanrangaistuksen poistamista, niin on ilmeisesti suuria toiveita myös aborttilain haittojen korjaamisesta.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Haluaisin vain sanoa ed. Hyvöselle, että jos hän tästä syystä on aborttilaissa äänestänyt näin, niin hän on tehnyt sen turhaan sen takia, että ei aborttilakia sitä varten tarvinnut muuttaa, että äidin henki pitäisi säilyttää. Se on ollut aina aborttilaissa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §.

Keskustelu:

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Viitaten yleiskeskustelussa käyttämäni puheenvuoroon ehdotan, että tästä pykälästä kolmannelta riviltä poistetaan sanat "ja sotaväen rikoslakiin".

Ed. Huotari: Herra puhemies! Kannatan ed. V. Vennamon tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. V. Vennamo ed. Huotarin kannattamana ehdottanut, että kolmannelta riviltä poistettaisiin kolme sanaa: "ja sotaväen rikoslakiin".

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. V. Vennamon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Björklund, Borg, Breilin, Eskelinen, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Laitinen, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Mänistö, Mänttärri, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rekonen, Ronnell, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Weckman, P. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen ja Åsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Asunta, Huotari, Häikiö, Häkämies, P. Jokinen, Kainulainen, Kortessalmi,

Laatio, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, Lähteenmäki, Miettinen, Mäki, Mäki-Hakola, Niemelä, Nikkilä, Remes, Ronkainen, Sainio, Seppä, Suokas, Vainio, Vaittinen, V. Vennamo ja Volotinen.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Huurtamo, Ilaskivi ja Rainio.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahonen, Ehrnrooth, Eskman, Haukipuro, Helle, Hokkanen, Hostila, Härkönen, Junnila, Ahti Karjalainen, T. M. Koivisto, Kurppa, Loikkanen, Pihlajamäki, Rantala, Ruokola, Saarto, Salama, Salmi, Sileäkangas, Tallgren, Tikka, Tuomioja, Vartia, Westerholm, Väyrynen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 29 ei-ääntä; 3 tyhjää; poissa 27.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

2 ja 3 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi kananmunien ja kananmunavalmistajien maasta viennistä ja maahan tuonnista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 14 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 16, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—9 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 15 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 49, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4, 50, 51, 51 a ja 55 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset laeiksi maatilatalouden tuloverolain ja tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta sekä laiksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa metsätaloudesta saadun tulon perusteella verovuosilta 1968, 1969 ja 1970 maksuunpannusta verosta vapauttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 14, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Mäki: Herra puhemies! Tässä samassa asiassa eduskunta on hyväksynyt toisen kannan silloin, kun maatalouden verolakeja käsiteltiin. Ilmeisesti on käynyt niin, että tätä suurta uudistusta tehtäessä ei ole osattu tarpeeksi kriittisesti suhtautua hallituksen esittämiin perusteluihin. Silloin hallitus on esittänyt, että pinta-alan mukainen metsäverotus edellyttää normaalin metsätalouden harjoittamisedellytyksiä ja että niin ollen näissä pohjoisissa kunnissa ei tätä järjestelmää, joka pinta-alaan perustuu, voida toteuttaa eikä järjestää.

Kun tässä hallituksen esityksessä nyt vedotaan siihen, että hakkuiden ja hakkuutulosten

määrää on aikaisempaan verrattuna jatkuvasti lisääntynyt, tämä tuskin aivan siinä määrin pitää paikkansa kuin hallitus esittää, mutta hallitus on ollut hienotunteinen siihen nähden, että eduskunta nyt muutaman vuoden jälkeen päin ottaa kokonaan toisenlaisen kannan asiassa.

Tällä asialla on merkitystä yli tämän asian. Siinä on vakuuttavasti osoitettu nyt käytännössä se, mitä seuraa siitä, että metsäverotuksessa siirytään tällaiseen tilitysjärjestelmään, siis faktilisten tulojen verottamiseen silloin, kun tämä tulo tulee. Tämä johtuu nimenomaan siitä, että progressiivinen verotus on saattanut nämä asianomaiset tulonsaajat täysin kohtuuttomaan asemaan. Kun he 30 vuoden tuoton myyvät yhtenä vuotena, merkitsee se sitä, että kaikki progressiivisuus kerääntyy tämän yhden vuoden päälle. Jos tulo on muutaman kymmenen tuhatta, hän joutuu silloin suurituloisten asemaan, vaikka kyseessä olisi pienenkin metsälön omistaja. Ja tämä progressiivisuus on juuri se, joka lähinnä on tässä ollut vaikuttavana tekijänä, vaikka hallitus ei olekaan sitä riittävän selvästi esille tuonut.

On todettava, että hallitus on perusteluissaan laskenut ja todennut, mitä tämä laki merkitsee asianomaisille kunnille. Onhan varsin merkittävää se, että Inarin kunta kärsii verotulojen menetystä tämän lain johdosta 95 000 mk. Hallitus on verraten lievästi tässä esityksessään sanonut, että tässä tullaan myöhemmin harkitsemaan kunnan avustamista. Minusta tällainen lausuma on liian lievä, kun tällaisen pohjoisen kunnan verotuloja vähennetään näinkin suurella määrällä. Pitäisi olla aivan selvää, että tämä täytyy tälle kunnalle valtion varoista korvata, ja niin ollen on katsottava, että kun tämä laki hyväksytään, myöskin eduskunnalle tuodaan esitys siitä, että kunnat saavat korvauksen siitä menestyksestä, mikä näin verotuloissa tapahtuu.

Ed. Rytkönen: Herra puhemies! Kun laki- ja talousvaliokunnassa asiaa käsiteltäessä toin esille sen seikan, että valtion avustuksia näille kunnille pitäisi lisätä, tein sen tietoisena siitä, että niillä muutoksilla, jotka nyt tästä aiheutuvat, on todella merkittävät vaikutukset näiden kuntien, ennen kaikkea Inarin kunnan, talouteen.

Se, että metsätuloja Inarissa on verotettu todellisesta tulosta eli myyntitulosta, johtuu siitä, että silloin kun säädimme maatilatalouden tuloverolakia, emme ottaneet riittävästi huomioon metsän osuuden verottamista.

Kun syntyi tällainen tilanne, jolloin hyvin monia talouksia on ulosmittauksen piirissä, niin on selvää, että eduskunnan on vakavasti suhtauduttava näiden ihmisten hätään.

Herra puhemies! Tämä on nyt vasta ensimmäisessä käsittelyssä, mutta uskoisin SKDL:n edustajien lain kolmannessa käsittelyssä tekevän sitä tarkoittavan perusteluehdotuksen, että kaikki mahdollinen taloudellinen kielteinen seuraamus Inarin kunnassa, joka tästä saattaa aiheutua, suoritetaan Inarin kunnalle valtion varoista. Katson erityisesti, että niissä olosuhteissa toimiva kunta, niin kuin Inarin kunta on, se ei kestä yhtään mitään lisää rasitetta, vaan entisiäkin rasitteita pitää siirtää entistä enemmän valtion kannettavaksi.

Ed. Rekonen: Herra puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva esitys Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa vuosina 1968, 1969 ja 1970 metsätaloudesta saadun tulon verosta vapauttamiseksi on eräissä suhteissa varsin merkillinen. Mainituissa kunnissahan on ollut poikkeuksellinen käytäntö, sillä metsäverotus on tapahtunut mainittuina vuosina metsänmyynnin perusteella eli todellisten tulojen mukaan. Näissä kunnissa on siis tapahtunut metsän verotus samalla tapaa, kuin tapahtuu palkkatulojen verotus niin mainituissa kunnissa kuin koko maassakin.

Mielestäni on hämmästyttävää, että hallitus esityksensä perusteluissa mainitsee hakkuiden ja hakkuutulojen määrän lisääntyneen aikaisempaan verrattuna erikoisesti puun myyntimarkkista ja kohonneista hinnoista johtuen. Ja vieläkin hämmästyttävämpää on, että kun puun myyntimarkkinat on lisääntynyt ja puun hinta noussut, niin tämän seurauksena metsän myyjät, kun ovat maksaneet veronsa niin kuin muutkin veronmaksajat, ovat joutuneet niin suuriin vaikeuksiin, että heille pitää palauttaa maksamansa vero metsän tuoton osalta jälkikäteen.

Ymmärrän hyvin, että pientilat, joilla ei ole juuri metsää myytäväksi, ovat koko maassa ja erikoisesti Lapissa suurissa vaikeuksissa. Sen sijaan on vaikea yhtyä sellaiseen näkemykseen, että varakkaat metsänomistajat tulee vapauttaa metsäverosta sen paremmin Lapissa kuin muualle lakaan. Eikö olisi yhtä oikeutettua tai jopa oikeutetumpaa, että myös pienituloiset ja vähävaraiset palkka- ja muut työläiset vapautettaisiin maksamasta veroa ja heille palautettaisiin kolmelta vuodelta jälkikäteen osa maksamaansa verosta, niin kuin tässäkin tapauksessa?

On puhuttu paljon siitä, kuinka suurtilat saavat yhteiskunnan tukea, sillä tämä Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien tapaus antaa aihetta ryhtyä toimenpiteisiin kolko metsäverotuksen uudistamiseksi siten, että ainakin yhtiöt ja suurtilat joutuisivat maksamaan metsäveroa todellisen metsästä saadun tulon perusteella. Kuitenkaan tässä tapauksessa olevaa esitystä näiden kuntien osalta tämän verotuksen oikaisemisesta ei kannateta.

Ed. Niemelä: Herra puhemies! Nyt on ensimmäisessä käsittelyssä hallituksen esitys n:o 14 laeiksi maatilatalouden tuloverolain ja tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta sekä laiksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa metsätaloudesta saadun tulon perusteella vero vuosilta 1968, 1969 ja 1970 maksuunpannusta verosta vapauttamisesta. Enontekiön ja Utsjoen sekä Inarin kunnissa on metsätulon verotusta toteutettu vuodesta 1968 lähtien todellisten tulojen pohjalta. Tämä on poikkeus kolko muualla maassa noudatettavasta metsätulojen verotusperusteesta. Tämä toimenpide aiheutti erittäin ikävän tilanteen varsinkin Inarin kunnan alueella.

Kun täällä näyttää olevan epä tietoisuutta siitä, mistä tässä asiassa on loppujen lopuksi kysymys, tahtoisin ensin selvittää kysymystä niille, jotka eivät tästä periaatteesta ole täysin selvillä. Valiokuntakäsittelyn yhteydessä ilmeni, että kaikille ei tämä asia näyttänyt olevan selvillä. Nythän metsäveroa kannetaan muualla maassa pinta-alaverotuksen pohjalta. Ainoastaan nämä kolme kuntaa asetettiin vuonna 1968 todellisten metsätulojen verotuksen pohjalle, aivan niin kuin täällä äsken mainittiin, palkannauttijan tuloveron tasolle. Kuitenkin on huomattava, että metsästä maksetaan pinta-alan perusteella, vuotuisen kasvun pohjalta veroa hakattiin tai ei metsää. Näin ollen, kun siirrytään todellisten tulojen pohjalle metsäverotuksessa, tulee metsästä maksetuksi kaksinkertainen vero. Näin ei ole oikein, ja siitä syystä on aivan oikein, että tämä epäkohta hallituksen esityksen pohjalta korjataan varsinkin kunnissa, joissa metsän kasvu on minimaalisen pieni verrattuna Etelä-Suomen metsälohihin. Ettei olisi väärää käsitystä siitä, että tässä nämä kunnat saisivat etuoikeutetun aseman, niin lienee syytä hiukan tähän asiaan puuttua.

Se, miksi tähän verotusjärjestelmään vuonna 1968 mentiin, johtui lähinnä siitä, että näissä pohjoisissa kunnissa ei metsällä silloin nähty olevan sitä arvoa, mitä sillä tänä päivänä on ole-

massa. Kuljetustekniikan ansiosta ovat myös Inarin kunnan metsälöt tulleet lähes samanlaiseen arvoon ja asemaan, mitä yleensä Lapin läänin muillakin alueilla olevat metsälöt ovat. Tästä syystä, kun siellä on hakkuita päästy suorittamaan ja kun tiedämme veroprogression meillä olevan jyrkän, siellä jouduttiin kohtuuttoman verorasituksen kohteeksi metsänmyyntituloista.

Täällä on myös esitetty näkemyksiä siitä, että saattaa tulla vahinko, kun muutetaan tätä systeemiä, vahinko niille kunnille verotulojen menetyksenä. Näin ei kuitenkaan tässä tapahdu. Kun siellä muutetaan tilanne samaksi, mitä se on muualla maassa, niin metsän osalta verotuloja tulee Inarin kunta saamaan samassa suhteessa, kuin muualla maassa saadaan vuotuisen metsän kasvun pohjalta.

Tätä korjausta on tämän alueen paikallinen väestö jo kaksi vuotta toivonut hartaasti, hakenut sitä täältä Helsingistä. On tyydytyksellä pantava merkille, että vihdoinkin me tässä kiperässä asiassa olemme päässeet näin pitkälle. Tämä on erittäin tärkeä asia niille maatilalan omistavilla ihmisillä, jotka varsinkin Inarin alueella asuvat ja elävät. Se on ehtona, että näin tapahtuu, korjataan se virhe, mikä on vuonna 1968 tapahtunut. Tämä on erittäin hyvä, selvä opetus meille, että näemme, mitä tapahtuisi silloin, jos metsäverotuksessa siirryttäisiin todellisten tulojen verotuksen pohjalle. Silloin kävisi niin, että metsät olisi sosialisoitu — voisi näinkin sanoa — silloin ei enää saa metsästä hyötyä se, joka on sen kasvattamisesta vastuussa. Tämän sanoisin sinne vasemmalle, koska sieltä on erittäin voimallisesti viime vuosina tulleet ajatuksia, että metsäverotusperusteet meillä ovat virheellisiä ja että pitäisi siirtyä todellisten tulojen pohjalle metsäverotuksen suhteen. Tämä tietäisi ennen kaikkea vaikeuksia näille tiloille. Silloin pitäisi metsää myydä vuosittain ainoastaan pieni määrä peläten progressiivista verotusta. Tällöin ei metsälön omistaja voisi säädellä itse omaisuutensa arvoa, ei voisi harjoittaa metsänmyyntiä silloin kun puulla on parempi hinta käytössä. Tämä ennen kaikkea löisi puunjalostusteollisuudelle oivallisen tilanteen pitää kantohinta kurissa. Näin ollen me tässä näemme selvästi, mihin johtaisi siirtymisen verotuksessa metsän todellisen tulon pohjalle. Tämä vaarantaisi erittäin paljon metsän jälkikasvun toteuttamista.

Herra puhemies! Halusin tästä näin paljon puhua, koska tunsin valiokuntakäsittelyn yhtey-

dessä, että oli paljon tietämättömyyttä siitä, mistä tässä asiassa on kysymys.

Ed. Volotinen: Herra puhemies! Tätä esitystä laki- ja talousvaliokunnassa käsiteltäessä ja myös täällä on näyttänyt olevan joillakin sellainen käsitys, että Inarin, Utsjoen ja Enontekiön kunnista saatu metsätulo jäisi ikään kuin verottamatta. Se on selvää itsestään, niin kuin ed. Niemelä jo mainitsi, että silloin on siellä tuloa tullut kun on kerralla myyty enemmän metsää siellä. Tiedämme myöskin Lapin vaikeat olosuhteet, talot olivat velkautuneet. Näin olen kun vero asetettiin siitä tulosta ja rahat oli käytetty entisten velkojen maksuun niillä tiloilla, niin jouduttiin tähän ns. umpikierteeseen. Tämä asia lienee jokaiselle kansanedustajalle selvä.

Huomauttaisin myös siitä, että nythän meillä on poistettu metsäverotuksesta V luokka, ja tiedämme myöskin, että Lapissa on juuri näitä heikkokasvuisia metsiä. Jos siis varsinaisilla rintamailla ei veroa makseta, mutta jos täällä on tähän puhtaaseen tuottoon perustuva verotus, niin Lapin asukas joutuisi maksamaan juuri sellaiselta heikolta alueelta, jossa on heikko puunkasvu muutenkin, myöskin tämän veron, jota ei muilla ole. Tämä selvennykseksi siihen tulokseen, mikä laki- ja talousvaliokunnassa tuli päätökseksi.

Ed. Mäkinen: Herra puhemies! Eräiden puheenvuorojen johdosta haluan huomauttaa, että tosiaan vuosina 1968—70 eräät metsänomistajat ovat jääneet ilman veroa sen takia, että he eivät ole myyneet metsää eikä ole olleet pinta-alaverotusta, niin että kyllä sinne verotukseen aukko selvästi jää.

Mitä muuten tulee tähän metsäverotukseen, niin eduskunta on aikanaan, kun maatilatalouden tuloverolakia säädettiin, lausunut, että myös metsäverotuksessa olisi päästävä todellisiin tuloihin perustuvaan verotukseen. Samoin olisi tutkittava mahdollisuuksia poronhoidosta saatujen tulojen verotuksen uudistamiseksi todellisiin tuloihin pohjautuvaksi. Näitä toimenpiteitä edelleen odotetaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Muutos päiväjärjestykseen.

Toinen varapuhemies: Päiväjärjestykseen tehdään se muutos, että ensiksi esitellään 6) asia ja sen jälkeen 5) asia.

6) Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomus alkoholiolojen kehityksestä vuonna 1970.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu kertomus.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Sosiaali ja terveystministeri Kaipainen: Herra puhemies! Ehdotan, että tämä asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi tiistain istuntoon.

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Pyydän saada kannattaa ed. Kaipaisen tekemää ehdotusta.

Toinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja ehdotusta on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Kaipainen ed. Sundqvistin kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksynee ed. Kaipaisen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

5) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1970.

Esitellään sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu kertomus.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. M ä k e l ä: Herra puhemies! Sosiaalivaliokunta on valmistelevasti käsitellyt kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomuksen vuodelta 1970. Kertomusta käsitellessään valiokunta on kuullut asiantuntijoina sosiaali- ja terveystieteiden edustajaa sekä kansaneläkelaitoksen eri toimintamuodoista vastaavia henkilöitä.

Kertomuksen sekä siihen liittyvien selvityksien perusteella on sosiaalivaliokunta päätenyt yksimieliseen mietintöön, aihetta varsinaisiin huomautuksiin ei ole ilmennyt. Kuitenkin on mietinnössä haluttu tuoda julki eräitä näkökohtia, joilla saattaa olla merkitystä kehitettäessä edelleen kansalaisten sosiaalista turvaa ja toisaalta pyrittäessä luomaan eläkepolitiikkaan järjestelmää, joka takaisi peruseläketurvan; ts. sen, että eläkkeellä olevalla ihmisellä olisi mahdollisuus saada joka päivälle riittävä ravinto, edes tyydyttävä asumisen taso saavuttaa ja turva sairauksia vastaan, jotka miltei poikkeuksetta eläkeläisen elämään tavalla tai toisella liittyvät.

Valiokunta ei ole voinut välttyä siltä käsitykseltä, että kansaneläkejärjestelmämme ei enää täytä selvälle ja johdonmukaiselle eläkepolitiikalle asetettavia vaatimuksia. Tämän vuoksi olisi kiireellisesti suoritettava kansaneläkelain puitteissa perusteellinen uudelleenarviointi. Eri aikoina suoritettavat ja varmaanakin tarpeelliset osittaisuudistukset ovat tehneet samalla kansaneläkeläistä monimutkaisemman, ja näin ei ole voitu välttyä eräiltä epäjohtamismuutoksiltakaan.

Kun kansaneläkejärjestelmän piiriin kuuluu 700 000 eläkkeensaajaa, joista huomattavan osan toimeentulo on kokonaan kansaneläkkeen varassa, niin tämä antaa kuvan siitä, että ei ole kysymys mistään toisarvoisesta ja pienestä asiasta. Tätä taustaa vasten katsoen on toivottavaa, että se selvitystyö, joka on alkamassa maamme "eläkejärjestelmäviidakossa", saadaan nopeaan päätökseen ja että tämän selvitystyön kautta saadaan eläkeläisillekin riittävä toimeentulo-

turva, peruseläke. Tästä yksimielisyyden löytäminen ei liene kaikkein vaikeimpia tehtäviä, jos päämäärään, heikoimpien eläkeläisten aseman parantamiseen, toden teolla pyritään. Parhaillaan-kin kansaneläkettä saavat henkilöt kysyvät huolestuneina, kuka solmii heidän puolestaan ne sopimukset, joilla taataan eläkkeisiin hyvitys kohonneista elinkustannuksista. Kansaneläkejärjestelmän mukaiset etuudet ovat kaikki sidotut elinkustannusindeksiin, ja sosiaalivaliokunta toteaa myöskin sen, että eläkkeet jäävät tällä indeksillä jatkuvasti vähä vähältä jälkeen yleisen elintason kehityksestä. Asiantuntijoiden ilmoituksen mukaan on parhaillaan käynnissä selvitys kaikkien eläkkeiden indeksisidonnaisuudesta, ja odotamme sen päättyvän sellaisiin lopputuloksiin, joissa kansaneläkkeet nykyistä paremmin seuraisivat yleistä ansiotason nousua.

Vielä on syytä kiinnittää huomiota eräisiin kiireellisesti korjausta vaativiin epäkohtiin. Näistä mainittakoon ensinnäkin oikeus tukiosan saantiin, joka on varsin sattumanvarainen tällä kertaa, koska osa eläke- ja muistakin tuloista on säädetty etuoikeutetuksi tuloksi. Toiset tulot taas kaventavat tukiosaoikeutta tai poistavat sen kokonaan. Esimerkiksi valtion eläkettä saavalla riippuu tukiosaoikeus siitä, minä vuonna hän on joutunut jäämään eläkkeelle ja saako hän eläkkeen valtion uuden eläkelain vanhojen lakien ja asetusten mukaan. Valtion uuden eläkelain mukainen eläke on osittain etuoikeutettua tuloa ja pienentää harvoin tukiosaoikeutta, mutta sen sijaan vanhan lain mukainen melko vaatimatonkin eläke voi viedä tukiosaoikeuden kokonaan. Epäkohtaa kärjistä vielä sekin, että etuoikeutetut eläketulot ovat yleensä uusien eläkelakien mukaisia, aikaisempaan verrattuna paremman eläketurvan antavia eläkkeitä.

Valiokunta pitää myöskin varsin suurena epäkohtana sitä, että eläkkeensaajan vähäisetkin työtulot 130 markan kuukausitulosta lähtien pienentävät tukiosaa. Tämä koskee kipeimmin niitä eläkeläisiä, joilla ei ole etuoikeutettuja tuloja eikä muitakaan eläketuloja ja joiden on pakko kuitenkin tehdä työtä lisäansion saamiseksi, silloin kun työkyky sen ehkä sallii.

Joutuu monesti ihmettelemään sitä, minkä vuoksi eläkeläisen elintaso täytyy kerta kaikkiaan jäädyttää määrättyyn alhaiseen oman työtulon rajaan, mikä ei voi olla mielenterveydellisestiäkään oikein, sillä lisäansion hankinta tunnutaan hyväksyttävän varsin monelle eläkeläisryhmälle, mutta ei kansaneläkeläisille. Tämän

vuoksi valiokunta esittääkin tässä suhteessa paikaisia tarkistuksia tulorajojen suhteen.

Vielä löytyy tästä tukiosaa koskevasta ryhmästä kohtuuton säännös. Tämä säännös sulkee nimittäin pois vaikeavammaiset invalidit, jotka saavat työtä tehden invalidirahaa, mutta jotka tätä rahaa saadessaan menettävät samalla oikeuden kansaneläkkeen tukiosaan, sillä invalidiraha ei ole nykyisen säädöksen mukaan etuoikeutettua tuloa. Sen sijaan vakaa eläketulo on säädetty etuoikeutetuksi tuloksi, joka ei vie oikeutta tukiosaan. Tämäkin rajoitussäännös olisi ensi tilassa kumottava, ja näin tehtäisiin oikeutta siukkaille vaikeavammaisille, työtä suorittaville invalideille. Näitä on invalidirahan saajien joukossa vuonna 1970 ollut 10 409 kansalaista.

Kansaneläkkeeseen suoritettavan tukilisän ja asumistuen kohdalla on valiokunnan käsityksen mukaan lähdettävä myöskin parannuksien tielle. Sielläkin on vähennyssäännöksissä ja tukilisään oikeutettujen tulorajojen kohdalla tarkistamisen varaa. Myöskin tukilisän markkamääräiseen korotukseen olisi mahdollisuudet löydettävä.

Eräänä jäänteinä vanhoilta ajoilta voitaneen pitää sitä perustetta, jolla nykyinen kansaneläkelaki säätelee hautausavustuksen. Tämän myöntämisperuste määritellään näin: "Hautausavustusta suoritetaan vakuutetun leskelle tai kuolinpesälle, jos vakuutettu ei ole saanut vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä tai on saanut sitä vähemmän kuin vuoden ajan välittömästi ennen kuolemaansa." Käytännön tulkinnessa tämä tarkoittaa sitä, että henkilö, joka on eläessään saanut vuoden ajan kansaneläkettä, on näin poistanut jälkeensä jääneiltään monesti hyvinkin kipeästi tarvittun hautausavustuksen. Jos hän on saanut eläkettä ennen kuolemaansa puoli vuotta, hautausavustus vähenee puolella, neljännesvuoden, vastaavasti vähennetään jne. Kuitenkin me tunnustamme joka paikassa, että sairaus ja köyhyys ovat kuin sisar ja veli, sen ovat monet tutkimukset osoittaneet, ja näin ollen olisikin tässä suhteessa varmaankin aihetta säännöksen uusiin. Jos taloudellisesti ei ole mahdollisuutta myöntää kaikille kansaneläkkeen saajille hautausavustusta kuoleman jälkeen, niin parannuksen työ voidaan aloittaa kaikkein heikoimmasta aineksesta, nimittäin myöntämällä tukilisän saajan kuoleman jälkeen täysimääräinen kansaneläke, hautausavustus.

Kokonaisuutena on kuitenkin todettava, että aikanaan tämä kansaneläkejärjestelmän luominen maahan oli suuri eläkepoliittinen tapahtuma. Voidaan sanoa, että se on ollut koko ole-

massaoloihinaan kiistelty ja myöskin kiitetty. Kertomusvuonnakin 1970 eläkejärjestelmä ja sosiaaliturva parani ja kehittyi voimakkaasti. Voimaan tuli perhe-eläkelaki, laki kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta, laki lapsenhoitotuesta, samoin kuin eräät muut kansaneläkelakiin tehdyt parannukset. Näillä on ollut oma, varsin huomattava merkitys, merkitys ja arvo, joka monasti unohdetaan arvostelujen ristiaallokossa.

Valiokunnan mietinnöstä ilmenee myöskin, että lisättäessä tulevaisuudessa etuuksia kansaneläkelain ja sairausvakuutuslain piirissä on myöskin lisärahoitus otettava kiidottomasti täällä uudelleen käsiteltäväksi ja arvioinnin kohteeksi. Herra puhemies! Lopuksi esitän, että perusteluissa lausuttaisiin tämän kertomuksen kohdalla seuraavaa:

"Eduskunta edellyttää hallituksen kansaneläkejärjestelmää uudistaessaan ryhtyvän toimenpiteisiin eläketurvan kehittämiseksi asteittain siten, että pelkästään eläketulojen varassa olevien kansalaisten eläkkeet yhteensä vastaavat vähintään vähimmäispalkkojen tasoa."

Sosiaali- ja terveystministeri Kaipainen: Herra puhemies! Nykyinen eläkejärjestelmämme jakaantuu, niin kuin tunnetaan, kahteen pääosaan: kansaneläke- ja ansiosuhde-eläkejärjestelmään. Kansaneläkejärjestelmää hoitaa keskiteytisesti kansaneläkelaitos, jolla tämän lisäksi on tehtävänään mm. yleisen sairausvakuutuksen hoitaminen. Näitä tehtäviä varten laitoksella on kaksi rinnakkaista paikallisorganisaatiota. Ansiosuhde-eläkejärjestelmä jakaantuu moneen osaan, joista tärkeimpiä ovat vanhemmat valtion ja kuntien eläkejärjestelmät sekä vuonna 1962 kuvaan mukaan tulleet työeläkejärjestelmät ja myöhemmin aikaansaadut yrittäjäeläke- ja maatalousyrittäjien eläkejärjestelmät.

Nykyisen, usein eläkeviidakoksi kutsutun tilanteen syntymiseen on monenkirjavat historialliset, taloudelliset ja poliittiset syynsä. Vuonna 1939 voimaan tullut kansaneläkejärjestelmä ei vielä 1950-luvun puoliväliin mennessä kyennyt antamaan läheskään toivottua eläketurvaa. Tämän takia kansaneläkelain kokonaisuudistus oli tuolloin välttämätön. Se suoritettiin vuonna 1956, mutta tavalla, joka ei voinut tyydyttää palkkatyöntekijöitä ja joka siten teki välttämättömäksi aloittaa valmistelut työeläkejärjestelmän aikaansaamiseksi. Vuoden 1956 uudistus loi toisaalta edellytykset vähimmäiseläketurvan jatkuvalla kehittämiselle. Eräänä eläkevakuutus-

tamme hajottavana ja sen järkipäristä kehittämistä jarruttavana tekijänä on tässäkin yhteydessä tuotava esille ammattiyhdistysliikkeen tuntema jatkuva epäluulo kansaneläkelaitosta kohtaan. Sehän oli eräs osasy siihen, että työeläkejärjestelmä luotiin kymmenen vuotta sitten nykyiselle pohjalle. On toivottavaa, että kansaneläkelaitoksen ns. johtajalaki saadaan pian valmiiksi, koska sen avulla hyvällä tahdolla tuota epäluuloa voidaan ilmeisesti hälventää.

Eläkepolitiikalla voidaan melko yleisesti hyväksytyyn käsityksen mukaan katsoa olevan kaksi päätavoitetta nykyaikaisessa yhteiskunnassa. Toisaalta eläkepolitiikan on taattava kaikille eläketurvan tarpeessa oleville, siis lähinnä vanhuksille, työkyvyttömille, pitkäaikaisesti työttömille ja huoltajansa menettäneille henkilöille, kohtuullinen vähimmäistoimeentulo. Toisaalta eläkepolitiikan olisi pystyttävä takaamaan palkansaajien ja muiden työtuloilla eläneiden aktiivi-iäkanaan saavuttama kulutustaso myös ansiotulojen päätyttyä. Tällöin eläke on käsitettävä työaikana saamatta jääneeksi ja eläkepäiviä varten säästetyksi tuloksi. Toistaiseksi meillä ei ole ollut taloudellisia voimavaroja toteuttaa täysimittaisena kumpaakaan näistä eläkepoliittisista tavoitteista, ei täysimittaisena eikä tyydyttävästikään.

Oikeudenmukaista tulonjakoa ja tasa-arvoa ei voida toteuttaa pelkästään sosiaalipoliittisin toimenpitein. Toisaalta sosiaalipoliittikkaa ei missään tapauksessa pidä jättää sivuun eräänä välineenä silloin, kun tasa-arvoon halutaan päästä. Se on käyttökelpoinen keino tulo- ja veropolitiikan rinnalla. Sosiaalipoliittikan sisällä myös eläkepolitiikalla on oma varsin tärkeä merkityksensä. Sosiaalipoliittikan tehtäväksi on tällöin asetettava heikompiosaisten suhteellisen aseman parantaminen eikä säädyn mukaisen elintason turvaaminen kaikissa odottamattomissakin tilanteissa. Myös eläkepolitiikassa on välttämätöntä suorittaa sosiaalipoliittisia tulonsiirtoja. Eläkepolitiikka ei siis tänä päivänä voi olla pelkkää säästämistä eläkepäiviä varten kunkin kohdalla. Vähimmäiseläketurva, joka tulisi kaikille taata, ei siten voi olla kohtuuttoman pieni verrattuna keskimääräiseen eläkkeeseen. Toisaalta on puhdasta mielettömyyttä puhua tasa-eläkkeistä silloin, kun tulojen puolella erot ovat sitä luokkaa kuin ne meidän maassamme tällä hetkellä ovat. Eläkepolitiikalla ei yksin ole mahdollista ratkaista tulonjakopolitiikan virheitä. Koska toisaalta kuitenkin eläkepolitiikka on varsin pitkälti yhteiskunnan kontrollissa, on

yhteiskunnan pyrittävä siinä osaltaan näyttämään esimerkkiä tuloerojen tasoittamiseksi.

Yleisesti on kaikissa maissa katsottu, että eläkkeellä oleva henkilö ei tarvitse samaa tuloa kuin työssä käyvä henkilö toimeentulonsa turvaamiseksi, vaan eläketaso on yleensä kaikkialla selvästi alempi kuin aktiivi-iäjän ansiotasoa. Eläke on yleensä määrätty prosentti ansiotasosta. Mitä korkeampi tuloluokkiin mennään, sitä oikeudenmukaisempaa tämä ajattelu onkin. Varsin oikeaan osunut on se arvostelu, jota kohdistetaan lähinnä kunnallisen, ehkä pian myös valtion ja yksityisenkin sektorin piirissä tapahtuvaan kehitykseen, kun korkeiden tulojen ja korkeiden eläkkeiden ollessa kysymyksessä eläkkeet ovat nousmassa tai jo nousseet yli vastaavasta virasta tai toimesta maksettavan palkan. Eläkkeet ovat kohonneet prosenttimääräisesti sidottuina keskimääräiseen palkkaindeksiin esim. viime vuonna lähes 15 %:lla työeläkkeiden osalta, kun taas tulot ovat nousseet merkittävästi. Alemmissä tuloryhmissä ei kuitenkaan pidä paikkaansa se, että eläkkeellä oleva välttämättä tulisi toimeen pienemmillä tuloilla kuin aktiivi-iäkanaan. Päinvastoin, koska köyhyys ja sairaus edelleen kulkevat maassamme vielä valittavan usein käsi kädessä, niin tämä seikka muiden tekijöiden ohessa aiheuttaa sen, että aktiivi-iäjän ansiotasoa ei kaikilla riittä ylläpitämään sitä elintaso, joka heillekin on kohtuullinen ja jota he aikaisemmin ovat pystyneet ylläpitämään pienilläkin tuloilla. Tämän vuoksi eläkkeen tulisi eräissä tapauksissa olla oikeastaan aktiivi-iäjän ansiotasoa suurempi.

Henkilökohtaisesti en usko, että julkisuuressakin ehdotetuilla tutkimuksilla olisi selvittävissä, minkä suuruinen vähimmäiseläketason tulisi olla. Käsitykseni mukaan ei näet voida objektiivisesti määrätä, mitä eläkeläinen saa omistaa. Saako hänellä olla esim. sekä televisio että radio? Onko polkupyörä kehittynein ajoneuvo, joka eläkeläiselle voidaan sallia? Minkä hintaista deodoranttia hän saa käyttää vai saako lainkaan? Mitä hän saa syödä jne.? Tämä on puhtaasti arvostuskysymys. Asia vähimmäiseläkkeestä on ratkaistava samalla tavalla sopimuksenvaraisesti kuin ratkaistiin kysymys vähimmäispalkastakin. Vähimmäiseläketurvan toteuttamista ei saisi viivyttää ainakaan tällaisten tutkimusten tarpeellisuuteen vedoten. Tavoitteena tulisi pitää sitä, että minimipalkan tasolla kokonaisu-eläke vastaa täyttä minimipalkkaa ja että eläkkeen osuus palkasta tässä alenee degressiivisesti esim. niin, että se korkeimmissa

tuloluokissa vastaa puolta aktiivijajan ansiotasosta. Huomattakoon, että puhun koko ajan kokonaiseläkkeestä, en siis pelkästä kansaneläkkeestä.

Tätä suurempaan tulonjakotasaukseen ei käsitykseni mukaan pelkin eläkepoliittisin toimenpitein päästä, vaan pääosiltaan oikeudenmukainen tulonjako meidän yhteiskunnassamme on toteutettava tulo- ja veropoliittisin toimenpitein. Verotuksen tulisi ulottua kaikkiin tuloihin, myös ns. sosiaalituloihin eli myöskin kaikkiin eläkkeisiin periaatteessa käsitykseni mukaan. Eläkkeiden tulisi tietysti vastaavasti olla sen verran korkeampia, että verotuksen jälkeen alemmissa eläketasoryhmissä eläke ei aleni. Tämä voidaan kansaneläkkeen ja pienten työeläkkeiden osalta välttää silläkin, että verotettavan tulon alarajaa nostetaan riittävän korkealle, jotta nämä pienet eläkkeet eivät lainkaan tule verotuksen piiriin.

Yhteiskunnan kannalta on tärkeää, että kaksi pääeläkejärjestelmääme saumattomasti niveltyvät yhteiskunnan muuhun koneistoon. Niiden on palveltava yhteiskuntaa tarkoituksenmukaisella tavalla ja oltava sen ohjauksessa. Eläkejärjestelmät eivät saa ohjata tai määrätä yhteiskuntaa. Eläkejärjestelmien tehtävänä tulee olla lähinnä eläkkeiden myöntäminen ja maksatus, lain tarkoitamiensa päätösten edellyttämien tietojen kerääminen, kansalaisten neuvonta ja palvelu eläkeasioissa. Tällä hetkellä eläkejärjestelmämme ovat lisäksi varsin huomattavia rahavirtojen ohjaajia toimiessaan sijoittajina ja työnantajien lainoittajina; yhteiskunnan hallussa oleva kansaneläkelaitos tosin jatkuvasti vähemmän ja vähemmän. Sitä vastoin yksityisten eläkelaitosten merkitys on tässä suhteessa kasvanut entisestäänkin vuosi vuodelta ja on kasvamassa. Eläkepolitiikan hoitaminen ei kuulu eläkejärjestelmille tai -laitoksille, vaan se kuuluu yhteiskunnalle.

Koska eläkeuudistuksissa ja yleensä eläkepolitiikassa on aina kysymys varsin suurista rahasmuutoksista, jotka muuten kuin eläkkeiden kautta jaettuina ilmeisesti suurimmalta osalta suuntautuisivat palkkoihin ja niiden korotuksiin, on luonnollista, että työmarkkinajärjestöt ovat mukana eläkepolitiikassa keskustelussa ja päätöksenteossa. Päätöksenteko tietysti viime kädessä kuuluu eduskunnalle ja asioiden valmistelu sosiaali- ja terveystieteille. Työmarkkinajärjestöt ovat myös ilmaisseet käytännössä kiinnostuksensa tällaiseen yhteistoimintaan ja olleet siinä varsin aktiivisesti ja ilahduttavasti mu-

kana. Niitä ei voidakaan erityisesti syyttää yhteiskunnan päätöksenteko- ja valmisteluprosessin sivuuttamisesta.

Ammattiyhdistysliikkeen vaikutusvaltaa myös työeläkejärjestelmien varainhoidossa olisi lisättävä. Rahastojen käytön valvonta olisi järjestettävä niin, että varat nykyistä paremmin palvelisivat suunnitelmallista rakenne- ja suhdanepolitiikkaa. Lopullisena tavoitteena eläkepolitiikassa tulisi olla, että valtiovalta ohjaisi eläkerahastojen sijoituspolitiikkaa. Nykyisin työeläkepuolella työnantajilla on automaattinen lainausoikeus työeläkerahastolle tilittämönsä varoihin ilman, että varojen käyttö välttämättä palvelee yhteiskunnan talouspoliittista kokonaissuunnittelua.

Kun eläkejärjestelmien ja niitä hoitavien laitosten piirissä on luonnollisesti huomattava määrä eläkeasiantuntemusta, on toivottavaa, että yhteiskunta voi käyttää sitä hyväkseen myös eläkepoliittisessa suunnittelussa. Tämä suunnittelu ei voi olla pelkästään järjestelmien ja laitosten tehtävä tai niitten välinen ja keskeinen asia. Ilahduttavaa onkin, että eläkejärjestelmillä on selvä kiinnostus palvella yhteiskuntaa tässä mielessä. Itse asiassa aivan luonnoton olisikin päinvastainen tilanne eli eläkejärjestelmien kieltäytyminen yhteiskunnan johdolla tapahtuvasta eläkepoliittisesta keskustelusta ja suunnittelusta.

Keskenään eri eläkejärjestelmät toki voivat myös käydä keskustelua, mutta eivät eläkepoliittisista linjakysymyksistä, vaan niiden tulee neuvotella esim. palvelun ja tiedotuksen yhdistämisestä sekä tehostamisesta, mm. niin sanotun "yhden luukun" periaatteen toteuttamisesta, josta on paljon puhuttu ja jota kansalaiset parempaa ja nopeampaa palvelua saadakseen ovat odottaneet. Pelkästään eläkejärjestelmien välisenä asiana eläkepoliittinen keskustelu lyhyen tai pitkän ajan tavoitteista on sitävästoin mielestäni absurdi ajatus, joka sellaisenaan itsekkin joutaa eläkkeelle.

Kansaneläkelaitos on eduskunnan valvonnan alainen itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka hallintoeliminä ovat eduskunnan nimeämät valtuutetut, laitoksen hallituksesta ja valtioneuvos on nimeämistä lisäjäsenistä muodostuva lisätty hallitus sekä presidentin nimittämistä laitoksen johtajista muodostuva hallitus. Käytännössä valta on keskittynyt ja keskittyy monista syistä hallitukselle. Esimerkiksi lisätyn hallituksen ja valtuutettujen todelliset mahdollisuudet laitoksen toiminnan johtamiseen ja oh-

jaamiseen ovat varsin rajoitetut. Tämä johtuu mm. hallintoelinten vastuunjaon epäselvyydestä. Kun lisäksi otetaan huomioon, että kansaneläkelaitoksen suhteet valtiovaltaan, sosiaaliturvan hallintoon ja suunnitteluun ovat suhteellisen vähäiset, on kaikki aihe vaatia kansanvallan lisäämistä käytännössä tämän laitoksen hallinnossa. Itse asiassa ei ole enää olemassa niitä erityisiä syitä, jotka aikanaan johtivat asemaltaan varsin itsenäisen laitoksen luomiseen kansaneläkevakuutusta hoitamaan. Kansaneläkevakuutus perustuu nykyisin lähinnä jako- eikä rahastointiperiaatteelle, joka perustamisaikoina 1930-luvun lopussa lienee ollut painavimpia syitä laitoksen itsenäisen aseman korostamiselle. Kun myös sairausvakuutusjärjestelmä on jokseenkin puhdas jakojärjestelmä, olisi hyvinkin perusteltua pyrkiä tarkistamaan myös kansaneläkelaitoksen hallinnollista asemaa meidän hallintokoneistossamme.

Sosiaalivaliokunta on nyt käsiteltävänä olevan kansaneläkelaitoksen valtuutettujen vuodelta 1970 antaman toimintakertomuksen johdosta antamassaan mietinnössä kiinnittänyt huomiota kansaneläkejärjestelmän epäkohtiin osoittaen samalla suuntaa järjestelmän kehittämistä ajatellen. Mietinnössään valiokunta mm. toteaa, että kansaneläkejärjestelmä ei nykyään täytä selkeälle ja johdonmukaiselle eläkejärjestelmälle asetettavia vaatimuksia, koska järjestelmä on eri aikoina toteutettujen, sinänsä tarpeellisten parannusten seurauksena käynyt erittäin monimutkaiseksi ja eräiltä osin epäoikeudenmukaiseksi.

Yksityiskohtien osalta valiokunta on erityisesti tuonut esiin kansaneläkkeen tukiosajärjestelmän epäkohdat. Valiokunta lausuu pitävänsä eräänä pahimpana epäkohtana sitä, että eläkkeensaajan vähäisetkin työtulot pienentävät tukiosaa. Kun tämä koskee kipeimmin niitä eläkkeensaajia, joilla ei ole ns. etuoikeutettuja eikä muitakaan eläketuloja ja joiden on toimeentulonsa turvaamiseksi pakko hankkia ansiotuloja, olisi valiokunnan mielestä eläkkeensaajan työtulo määrättyyn rajaan asti säädettävä tukiosaan nähden etuoikeutetuksi tuloksi. Samoin olisi valiokunnan ehdotuksen mukaan invalidirahan saajat oikeutettava saamaan tukiosaa. Edelleen valiokunta on ehdottanut kansaneläkkeiden asumistukijärjestelmää parannettavaksi siten, että hyväksyttävien asumiskustannusten enimmäismäärää korotetaan ja tulojen vaikutusta tuen määrään lievennetään.

Sosiaalivaliokunnan mietinnön johdosta on syytä tyydytyksellä todeta, että edellä sanotut

valiokunnan ehdotukset ovat samansuuntaisia hallituksen ohjelmaan sisältyvien kansaneläkejärjestelmän välittömästi toteutettavaksi ehdotettujen parannusten kanssa. Hallituksen piirissä on jo varsin pitkälle selvitetty ja valmisteltu ns. kansaneläkepakettia siltä pohjalta, josta viiden puolueen hallitusneuvotteluissa neuvottelujen sosiaali- ja kulttuuripoliittisessa työryhmässä vallitsi yksimielisyys. Tässä yhteydessä lienee paikallaan lähemmin tarkastella tämän asian eräitä yksityiskohtia ja merkitystä eläkkeensaajien kannalta sekä eräitten vaihtoehtojen aiheuttamia kustannuksia eläkejärjestelmälle.

Kansaneläkejärjestelmän kehittämistä puhuttaessa on tärkeää pitää mielessä, että yli puolella yli 700 000 kansaneläkkeen saajasta ei ole lainkaan muuta eläkettä. Pelkän kansaneläkkeen varassa elävien ongelma ei siis suinkaan ole vähämerkityksellinen, vaan koskettaa hyvin suurta joukkoa suomalaisia. Kun kysymys nyt on kiireellisistä parannuksista heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten asemaan jo aikaisemmin esillä olleelta pohjalta, on nähdäkseni aihetta odottaa sanottujen eläkeparannusten saavan laajaa kannatusta myös koko eduskunnan taholta.

Eläkkeensaajan työtulon tekeminen kansaneläkkeen tukiosassa etuoikeutetuksi tuloksi olisi nähdäkseni tarkoituksenmukaista ja se tulisi säätää samaksi kuin yksinäisen eläkkeensaajan rajatulo kalleimmassa kuntaryhmässä eli nykyään vuodessa 1 930 markaksi, siis noin 160 markaksi kuukaudessa. Naimisissa oleville etuoikeuden tulisi olla kaksinkertainen ja koskea eläkkeensaajan ja hänen puolisonsa yhteenlaskettua työtuloa. Tällöin varsin useissa tapauksissa käytännössä myöskään eläkkeensaajan puolison työtulo ei enää niin kohtuuttomassa määrin pienentäisi eläkettä. Arvion mukaan työtulon etuoikeus edellä sanotussa määrin korottaisi noin 70 000 eläkkeensaajan eläkettä, joista noin puolet olisi uusia tukiosaan oikeutetuksi tulevia. Korotukset vaihtelisivat joistakin markoista yli 150 markkaan kuukaudessa.

Invalidirahan saajille ei kansaneläkelakiin sisältyvän poikkeussäännöksen mukaan voida myöntää tukiosaa lainkaan. Tätä rajoitussäännöstä ei voida pitää perusteltuna, niin kuin valiokuntakin toteaa, varsinkin, kun perhe-eläkelain mukaiseen leskeneläkkeeseen voidaan maksaa tukiosaa, vaikka leski saisi invalidirahaa. Onkin suunniteltu edellä mainitun poikkeussäännöksen kumoamista, niin kuin valiokuntakin

edellyttää, ja samalla invalidirahan tekemistä etuoikeutetuksi tuloksi tukiosaa määrättäessä. Tämä muutos koskisi arviolta ehkä noin 5 000 eläkkeensaajaa, jotka ovat pääasiassa sokeita ja liikuntakyvyttömiä, mutta silti työtä tekeviä henkilöitä.

Kansaneläkkeen ja sen lisien tarkoituksena on turvata eläkkeensaajan vähimmäistoimeentulo. On selvää, ettei kansaneläke tukilisineen, mikä tekee kuntaryhmästä riippuen 298—335 mk kuukaudessa, riitä turvaamaan vähimmäistoimeentuloa. Tukilisän korottaminen auttaisi kaikkein vaikeimmassa taloudellisessa asemassa olevaa eläkeläistemme kolmannelta, joiden piiriin kuuluu valtaosa myös niistä työssä olleista kansalaisista, jotka ennen vuotta 1897 syntyneinä tai ennen heinäkuun alkua 1962 työkyvyttömiksi tullessa eivät voineet tulla työeläkeläisten piiriin. Tukilisän korotus, joka myös on ollut esillä, koskisi välittömästi ainakin 260 000 eläkeläistä ja toisi lisäksi hakemusten perusteella ainakin 30 000 eläkkeensaajaa tukilisän piiriin.

Asumistuesta saadut kokemukset ovat osoittaneet järjestelmässä olevan epäkohtia, jotka vaativat korjausta. Järjestelmä on liian monimukainen, ja ahtaat kustannusrajat sekä jyrkkä tulojen vaikutus vähentävänä tekijänä estävät riittävän asumistuen maksamisen juuri sellaisille asutuskeskuksissa asuville eläkkeensaajille, jotka sitä kipeimmin tarvitsisivat. Hyväksyttävien asumiskustannusten korottaminen 150—250 markan tasolta varsin tavallisen 400—500 markan kuukausivuokran tasolle sekä asumistuen tulovähennyksen lieventäminen korottamalla täyden asumistuen saamiseen oikeuttavaa tuloarajaa esimerkiksi yksinäiselle nykyisestä vain 2 000 markasta 3 000 markkaan vuodessa merkitsi välittömästi noin 30 000 asumistuen saajan eläketurvan parantumista. Asumistukien nousu olisi varsin yleisesti noin 50—100 mk kuukaudessa.

Kun kansaneläkkeen saajia on yli 700 000, niin kuin aikaisemmin sanoin, on selvää, että pienetkin korotukset maksavat paljon rahaa. Tästä eräitä esimerkkejä, eräitä lukuja, jotka eivät ole täysin tarkkoja, mutta kuitenkin suuruusluokan hyvin osoittavia. Ennen kuin laajempiin uudistuksiin voidaan ryhtyä, on, totta kai, nämä laskelmat tarkistettava.

Esimerkiksi tukilisän korotus 20 markalla kuukaudessa maksaisi 70 milj. mk vuodessa, ja tukilisän korotus 50 markalla kuukaudessa maksaisi 200 milj. mk vuodessa. Vähimmäiseläkkeen

aiheuttamat kustannukset riippuvat toteuttamistavasta ja siitä, mitä vähimmäiseläkkeellä tarkoitetaan. Kansaneläkkeen perus- ja tukiosan yhdistäminen 225 markan suuruiseksi tasaeläkkeeksi aiheuttaisi toteuttamistavasta riippuen noin 200—400 milj. markan vuotuiset lisäkustannukset. Kaikille saman tasaeläkkeen toteuttaminen 300 markan suuruisena kuukaudessa maksaisi arviolta noin 1 000 milj. mk lisää vuodessa. Vähimmäiskansaneläkkeen korottaminen 450 markkaan kuukaudessa tukilisää saavien osalta toteutettuna tukilisää korottamalla aiheuttaisi noin 800 milj. markan lisäkustannukset, ja saman 450 markan suuruisen kansaneläkkeen suorittaminen kaikille lisäksi puolestaan kustannuksia noin 2 000 milj. markalla.

Kustannusten lisäys olisi 500 markan suuruisen eläkkeen osalta vastaavasti 1 000 milj. mk, jos se toteutettaisiin tukilisäkorotuksena, joka sinänsä olisi teknisesti absurdi ajatus, ja 2.5 mrd. mk, jos tarkoitettaisiin kaikille tulevaa tasaeläkettä. Vastaavasti 600 markan suuruisen kansaneläkkeen osalta olisivat lisäkustannukset näitten samojen vaihtoehtojen osalta suuruusluokaltaan joko 1.5 mrd. mk tai 3.5 mrd. mk vuodessa.

Mainittakoon vertailun vuoksi, että viime vuoden eläkemenot TEL:in, LEL:in, MYEL:in ja yrittäjäläkelain osalta olivat 406 milj. mk ja vapaaehtoisine lisäeläkkeineen yhteensä 545 milj. mk ja että kansaneläkemenot olivat 1 685 000 mk viime vuoden aikana.

Kansaneläkelaitoksen rahoitustilanne on varsin huolestuttava. Ilman uusia päätöksiä etuuk-sien parantamisesta joutuu valtio tänä vuonna rahoittamaan sairausvakuutusta ainakin 150 milj. markalla ja kansaneläkevakuutusta ehkä 30—40 milj. markalla. Kun siis sovitaan, että kansaneläke-etuuksia kiireellisesti korotetaan, on samalla riittävän lujalla poliittisella pohjalla sovitettava parannusten määrällisestä tasosta ja niiden rahoituksesta.

Kiireellisimpinä pidetyt uudistukset, joiden kiireellisyys johtuu mm. elinkustannusindeksisidonaisuudesta johtuvasta kansaneläkkeiden jälkeenjääneisyydestä, eivät toki ratkaise eläke-ongelmista kuin pienen osan. Koko ajan olisi pyrittävä parannuksiin myös laajemmissa kysymyksissä, mutta tällöin samanaikaisesti parannusten kanssa ilman muuta ratkaistava myös niiden rahoitus.

Samalla kun toivon, että edellä kosketellut, välittömästi toteutettaviksi tarkoittamani eläketurvan parannukset voitaisiin mikä pikimmin

saada aikaan, haluan vielä lopuksi todeta, että hallitusohjelmaan sisältyvä eläkejärjestelmien järkevää ja oikeudenmukaista kehittämistä edellyttävä, varsin periaatteellisuudontoinen ja vaikea selvitystyö on aloitettu ja että sitä tullaan aktiivisesti jatkamaan sekä epävirallisemmissa keskusteluissa että varsin pian myös komitea- ja toimikuntatasolla.

Ed. Juvela: Herra puhemies! SKDL:n eduskuntaryhmä jätti maaliskuun 17 päivänä sosiaali- ja terveysministeri Osmo Kaipaiselle kirjelmän, jonka keskeisenä sisältönä oli huomion kiinnittäminen vähävaraisten eläkeläisten elämisen turvan parantamiseen. Tässä mielessä eduskuntaryhmämme teki hallitukselle joukon perusteltuja ehdotuksia, joiden toteutumista me pidämme erittäin tärkeinä ja kiireellisinä.

SKDL:n eduskuntaryhmän kirjelmässä todettiin, että UKK-sopimuksen solmimisen yhteydessä esitetyistä vakuutteluista huolimatta viimeaikaiset hallitukset ovat päästäneet irti hintojen ja maksujen korotusten vyöryn, joka ennen muuta on koskettanut kipeästi vähävaraisen kansanosan elämää. Näin se vuoksi, että hintojen ja maksujen korotukset ovat kohdistuneet etupäässä välttämättömyystarvikkeisiin, kuten leipään, lihaan, maitoon, sokeriin sekä maksujen puolella vuokraan. Tämä huolestuttava kehitys on aiheuttanut sen, että pienien eläketulojen varassa elävien sekä muiden vähävaraisten reaalin elämisen turva on jatkuvasti kulkenut huonompaan suuntaan. Ja kun asia on näin, ehdotti SKDL:n eduskuntaryhmä hallituksen viipymättä ryhtyvän toimenpiteisiin kansaneläkkeen tukilisän korottamiseksi vähintään 50 markalla kuukaudessa, kansaneläkkeiden sitomiseksi palkkaindeksiin, asumistuen omavastuuosan poistamiseksi, tukilisän, asumistuen ja kansaneläkkeen tukiosaan oikeuttavien rajatulojen korottamiseksi sekä pääasiassa kansaneläkkeen varassa elävien eläkeläisten vapauttamiseksi radio- ja TV-lupamaksuista.

Edelleen eduskuntaryhmämme kirjelmässä ehdotettiin paikkakuntien kalleusluokituksen poistamista siten, että eläkkeet kaikilla paikkakunnilla maksettaisiin I kalleusluokan mukaisesti, työkyvyttömyyseläkkeiden käsittelyn nopeuttamista niin, että työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen alkaa välittömästi sairausvakuutuspäivärahan maksamisen loputtua, sekä toimenpiteisiin ryhtymistä eläkejärjestelmien yhdistämiseksi, jolloin kaikki hajanaiset sosiaaliturvalait

koottaisiin yhtenäiseksi ja selväpiirteiseksi lakijärjestelmäksi.

Tulkoon mainituksi, että sosiaaliturvalainsäädännön kokonaisuudistuksesta jätti SKDL:n eduskuntaryhmä näille valtiopäiville lakialoitteen. Edelleen eduskuntaryhmämme kirjelmässä kiirehdiin toimenpiteitä vähimmäiseläketurvan aikaansaamiseksi, jolloin pienin eläke nykyisin olisi noin 550 mk/kuukaudessa. Eläkeiän alentamista ehdotimme sekä katon asettamista suurille eläketuloille.

Kun eduskunnan käsiteltävänä on nyt kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1970, on syytä todeta, että useihin edellä mainitsemini kysymyksiin puututtiin myös sosiaalivaliokunnassa, jonka käsittelyn kertomus on käynyt läpi. Valiokunta toteaa mieltinnössään mm. että kansaneläkejärjestelmä on nykyisellään hankala ja monimutkainen sekä eräältä osin epäjohtomukainen. Kun tämän järjestelmän piiriin kuuluu yli 700 000 eläkkeen saajaa, on kysymys melkoista suuruusluokkaa olevasta asiasta. Kansaneläkejärjestelmää olisi kehitettävä niin, että se nykyistä paremmin ja joustavammin täyttäisi peruseläketurvalle asetettavat vaatimukset. Tämän kehittämisen tulisi tapahtua yhteistyössä muiden eläkejärjestelmien kanssa.

Sosiaalivaliokunta kiinnittää edelleen huomiota kansaneläkkeen tukiosajärjestelmän epäoikeudenmukaisuuteen. Pahimpana epäkohtana on pidettävä sitä, että varsin vähäisetkin eläkeläisten ansiotulot 130 markan kuukausitulosta lähtien pienentävät kansaneläkkeen tukiosaa. Kaikkein kipeimmin tämä koskettaa niitä eläkeläisiä, joilla ei ole muita eläketuloja tai ne ovat niin vähäiset, että on suoranainen pakko hankkia ansiotuloja. Tämän vuoksi tätä rangaistuspykälää olisikin mitä kiireellisemmin lievennettävä ja työtulot katsottava määrättyyn rajaan saakka ns. etuoikeutetuksi tuloksi. Myös invalidiraha olisi ensi tilassa muutettava etuoikeutetuksi tuloksi.

Kansaneläkkeen tukilisiä alkaa niin ikään vähentyä, kun eläkkeensaajan vuositulo ylittää 330 markan rajan tai, jos eläkkeensaaja on avioliitossa, puolisoiden yhteinen vuositulo 520 mk vuodessa. Tukilisiä vähennetään 80 % edellä mainitun rajatulon ylittävästä vuositulojen osasta. Tämä kohtuuttoman ankara vähennys sääntö saattaa johtaa siihen, että vähäistä ansiotyötä tekevä eläkkeensaaja työtulon verotuksen huomioon ottaen menettää tällöin eläkkeen tukilisän muodossa enemmän, kuin mitä hän saa

puhtaana työtulona. Kun tällainen lopputulos ei voi eikä saa olla oikea, pitääkin sosiaalivaliokunta välttämättömänä, että kyseistä vähennys-sääntöä lievennetään ja samalla harkitaan myös täysimääräiseen tukilisään oikeuttavan tulorajan korottamista. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös tukilisien korottamiseen.

Edelleen sosiaalivaliokunta korostaa asumistuen tulovähennyksen lieventämistä siten, että korotetaan sen rajatulon määrää, mistä lukien asumistuki alkaa vähentyä. Samalla pidetään tärkeänä, että omistusasuntojen suhteen olisi harkittava huomattavasti joustavampaan menettelyyn siirtymistä.

Edellä olevan lisäksi sosiaalivaliokunta kiinnittää huomiota kansaneläkkeiden hakemusten nopeampaan ja joustavampaan käsittelyyn, sillä päätökset eläkehakemuksiin viipyvät edelleenkin kohtuuttoman kauan.

Myös valtion osuuteen sairausvakuutuslain rahoituksessa kiinnitettiin erityisesti kansandemokraattien tahoilta sosiaalivaliokunnassa huomiota. Valtiohan ei ole vastannut osuuksistaan sairausvakuutuksen rahoituksessa, vaikka lakia säädettäessä sitä nimenomaan edellytettiin. Sairausvakuutuksen etuisuuksien, mm. sairauspäivärahan, korottaminen merkitsee sitä, että valtion olisi budjetin kautta hoidettava sille kuuluva osuus lain aiheuttamista menoista.

Herra puhemies! Jokin aika sitten sai sosiaalivaliokunta käsiteltäväkseen hallituksen esityksen, johon on syytä puuttua myös tämän kertomuksen käsittelyn yhteydessä. Kysymys oli kahden uuden johtajan viran perustamisesta kansaneläkelaitokseen. Harvoin on jokin esitys tuotu eduskuntaan niin perin heikoin perusteluin, kuin tämän hallituksen esityksen suhteen oli asian laita. Kovin paljon enempää ei saatu irti myöskään sosiaalivaliokunnassa kuullulta asian tuntijalta. Keskeisin perustelu oli se, että kansaneläkelaitoksen johtajistoon pitäisi saada työmarkkinajärjestöjen, SAK:n ja STK:n, edustajat. Tietävästi asiasta oli sovittu jo UKK-sopimuksen yhteydessä ilmeisesti lähes henkilönnimiä myöten. Tuskinpa arvelen pahemmin vikaan, kun sanon, että toinen näistä paikoista on sovittu sosialidemokraateille ja toinen lähinnä kokoomukselle. Kun asian käsittely aloitettiin sosiaalivaliokunnassa, aiheutti keskustapuolue melkoisen yllätyksen, se nimittäin ei tyytynytjään kahteen johtajaan, vaan ed. Heimo Linnan nimissä kulkevassa rinnakkaisaloitteessa ehdotettiin kahden sijasta peräti kolmen johtajan vi-

ran perustamista. Eivätkä keskustapuoluelaiset salanneet kantaansa ilmoittaessaan, että kolmannen johtajan pitää olla MTK:n piiristä, mikä melkoisella varmuudella merkitsisi yhden kepu-laisen johtajan palkkaamista lisää kansaneläkelaitokseen.

On syytä todeta, että kansandemokraattien kanta näiden uusien johtajien virkojen perustamiseen oli ja on edelleenkin jyrkän kielteinen. Emme näe mitään asiallisia perusteita näiden johtajavirkojen perustamiseen. Sosiaali- ja terveysministeri Kaipaisen täällä äskettäin esittämät perustelut tämän asian yhteydessä eivät saaneet minua tässä suhteessa muuttamaan käsitystäni. Tulkkoon todetuksi, että kansandemokraattien vastustavan kannan sekä osaltaan tämän keskustapuolueen rinnakkaisaloitteen vuoksi asian käsittely keskeytettiin sosiaalivaliokunnassa toistaiseksi neuvotteluja varten. En tiedä onko ja keiden kanssa sittemmin neuvotteluja käyty. Onnistuneempina päätepisteenä tälle asialle me kansandemokraatit näkisimme kuitenkin sen, että hallitus vetäisi esityksen eduskunnasta pois.

Herra puhemies! SKDL:n eduskuntaryhmä pitää välttämättömänä, että hallitus kiirehtii vähimmäiseläketurvan aikaansaamista. Tämän vuoksi ja kun mietinnön perusteluissa ei tähän asiaan puututa, ehdotan, herra puhemies, perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti toimenpiteisiin kansaneläketurvan parantamiseksi niin, että pienimmät eläkkeet saatetaan vähintään vähimmäispalkkaa vastaavalle tasolle".

Ed. Aalto: Herra puhemies! Allekirjoitaneella on ollut kunnia olla tarkastamassa kansaneläkelaitoksen tilejä vuodelta 1970, joten joku asiaan vihkiytymätön voisi ajatella, että miksei ole silloin sanonut sanottavaansa tilintarkastuskertomuksesta, mitä tänne eduskuntaan enää tulee eduskunnan aikaa haaskaamaan. Olenkin tilintarkastuksessa joskus ehdottanut kertomuksessa sanottavaksi jotakin esim. laitoksen hallinnosta tai kokonaan puuttuvasta budjetista. Toiset tarkastajat ovat kuitenkin heti kiikuttaneet eteeni kansaneläkelain sen pykälän, jossa sanotaan, että tilintarkastajien tulee vuosittain tarkastaa, onko laitosta hoidettu annettujen lakien ja asetusten mukaisesti. Muut tilintarkastajat tulkitsivat tätä yksioikoista pykälää siten, että muuta tilintarkastajat eivät saakaan laitoksessa tehdä eivätkä myöskään sanoa.

Eduskunta, maan hallitus, laitoksen valtuutetut ja lisätty hallitus ovat johtajien lisäksi ainoita, jotka voivat tehdä virallisia esityksiä kansaneläkelainsäädännön uusimiseksi ja kehittämiseksi. Sen vuoksi ensimmäinen toivomukseni on, että seuraavassa kansaneläkelain remontissa korjataan myös tilintarkastusta koskeva pykälä sellaiseksi, että tilintarkastajillekin tulee mahdollisuus lausua mielensä ja tehdä esityksiä myöskin laitoksen hallinnosta ja sitä koskevan lainsäädännön kehittämistä. Tarkastus suoritetaan nykyisellään kyllä numerotarkasti ja juhlaillisesti. Säännösten mukaan kahden johtajan on oltava läsnä, kun holvin ovi avataan tilintarkastajille siellä säilytettävien debentuurien ja muiden arvopaperien laskemista varten. Nykyisenlaisesti suoritettu tilintarkastus ei mielestäni täysin vastaa tarkoitustaan.

Toiseksi toivon, että vihdoin tulisi jostakin se mahti, joka saisi kansaneläkelaitoksenkin laatimaan vuosittain kunnollisen talousarvion, niin kuin pitää tehdä kaikkien muiden julkisten yhdyskuntien, jotka toimivat yleisin verovaroin. Yli 30 vuotta on kansaneläkelaitosta vuodesta toiseen hoidettu ilman minkäänlaista sitovaa, edes vuodeksi etukäteen laadittua budjettia. Kansaneläkelaitoksen vuosibudjetti velvoittaisi myöskin Kelan valtuutetut, maan hallituksen ja eduskunnankin suunnitelmallisempaan toimintaan, aina ajoissa vuosittain tekemään ne eduskunnalle annettavat kansaneläkelain muutosesitykset, jotka tulisi ottaa huomioon seuraavan vuoden kansaneläkelaitoksen budjetissa, aivan niin kuin pitää valmistua valtionkin budjettiin vuosittain vaikuttavien lakien ennen budjetin aikaansaamista.

Kelan johtajistolle, joka lain mukaan yksinään ilman ainuttakaan luottamusmiestä tai -naista muodostaa laitoksen hallituksen, nykyisenlainen järjestelmä antaa tietysti vapaat kädet. He voivat keskellä vuottakin tehdä Kelan valtuutetuille esityksen heti perustettavasta uudesta osastosta kymmenine virkamiehineen, kuten on pari kertaa tapahtunutkin. Tällainen taloudenhoito on tietenkin joustavaa mutta jontenkin outoa, kun on tottunut niihin sitoviin kahleisiin, mitä tarkasti noudatettavaksi asetettu budjetti vaatii esim. kunnilta, kuntainliitoilta, seurakunnilta, manntaalikunnilta, metsänhoitoyhdistyksiltä, jopa valtioltakin. Vaikka kuinka tarvittaisiin, niin ei yhtä ainota toimistoapulaista voi kukaan kunnassa palkata, ellei tämän palkkaukseen ole varoja varattu talousarviossa.

Tämän viikon tiistaina sain postissa kansaneläkelaitoksen rahoitussuunnitelman vuodelle 1972. Se oli paksu opus monine graafisine pylväineen. Mutta kun ei Kelalla ole minkäänlaista talousarviota, niin tuntuu vähän oudolta uskoa niihin laskelmiinkaan, jotka säännöllisesti päättyvät sanontaan, että "laitoksen rahoitustilanne tulee lähivuosina olemaan jatkuvasti alijäämäinen", olettaen tietysti, ettei kansalaisten vero-ruuvia kiristetä. Samanaikaisesti kun tilintarkastajille tänäkin vuonna kerrottiin rahoitustilanteen vaikeudesta, pääjohtaja kuitenkin esitteli vastoin allekirjoittamaansa ns. Kuusen klubin esitystä — tosin hän sanoi vain omana mielihiteenään — että kansaneläkelaitoksesta pitäisi kehittää kaikkien kansalaisten peruseläketurvan maksava laitos. Hän ei kuitenkaan esittänyt minkäänlaisia laskelmia, paljonko tällainen järjestelmän muutos nostaisi kansaneläkemaksuja ja mitä se vaikuttaisi työnantajien maksettavaksi tulevaan sosiaaliturvamaksun osuuden kasvuun ja mitä tämä taas vaikuttaisi esim. vientiin. Kohonneet kustannuksethan tietysti lisättäisiin pääasiassa vientitavaroihin. Peruseläketurvan välttämättömyydestä kaikille kansalaisille ollaan tässä salissa yksimielisiä, mutta sen järjestäminen työntekijöille voi tulla halvemmaksi muuta kautta.

Ryhdyinkin tähän puheenvuoroon pääasiassa sen vuoksi, etten omalta osaltani hyväksi sosiaalivaliokunnan muuten hyvässä mietinnössä olevaa seuraavaa lausetta: "Kansaneläkejärjestelmää tulisikin välttämättä kehittää siten, että se paremmin täyttäisi peruseläketurvalle asetettavat vaatimukset." Jos tämä lause tarkoittaa kansaneläkkeitten tasaeläkkeisiin siirtymistä, niin tällaisesta kannanotosta ei ole ainakaan sosiaalidemokraattisessa eduskuntaryhmässä tehty periaatepäätöstä.

Vaikka sosiaalivaliokunta on mietintöönsä kirjannut monta tärkeätä ja kiireellisesti korjattavaksi kannatettavaa uudistusesitystä, olisin vielä toivonut sinne kiirehdittävän myöskin kuntoutuslainsäädännön aikaansaamista. Uudessa kansanterveyslaissa sairauksien ehkäisy ja kuntoutuksen anto on määrätty kuntien velvollisuudeksi. Siinä sen paremmin kuin muuallakaan ei kuitenkaan ole lähemmin selostettu, mitä kuntoutus kaikessa laajuudessaan oikein on ja missä sitä Suomessa annetaan. Reumasairaan lisäksi ei yhteiskunnan hallussa juuri ole moniakaan kuntoutuslaitoksia enempiä kuin myöskään suojapaikkoja tai avohoitopoliklinikoita, joilla voitaisiin antaa erikoissairauksiin tarpeel-

lista lääkinnällistä kuntoutusta. Siksi kuntoutuslainsäädäntö tulisi maassamme säätää kiireellisesti. En ole tullut kansaneläkelaitoksen tilintarkastuksissa vakuuttuneeksi, että ne suuret rahamäärät, mitkä laitos on ollut lain mukaan velvollinen käyttämään sairauksien ehkäisemiseen ja kuntoutukseen, olisivat kokonaisuudessaan tulleet käytetyiksi kuntoutettaville parhaat tulokset tuottavalla ja taloudellisimmalla tavalla, mutta en ole voinut vaatia tilintarkastuksissa asiaan puuttuvaksi, koska lainsäädäntö rahojen yksityiskohtaisesta käytöstä puuttuu. Sairausvakuutusasetuksen 47 a § kuuluu seuraavasti: "Sairausvakuutuslain 60 §:n 2 momentissa tarkoitettut varat on kansaneläkelaitoksen käytettävä vuosittain etukäteen laaditun suunnitelman mukaisesti sellaiseen toimintaan, jonka tarkoituksena on sairauksien ehkäiseminen ja jolla voidaan katsoa olevan yleistä merkitystä koko maan tai tietyn alueen väestön kannalta, sekä vakuutuksen kustannuksia alentavaan vakuutettujen kuntouttamista tarkoittavan toimintaan. Erityisestä syystä voidaan 1 momentissa tarkoitetuista varoista antaa apurahoja käytettäväksi sairauksien ehkäisemistä ja vakuutettujen kuntouttamista tarkoittavaa tutkimustyötä varten."

Asetuksen pykälä on siis oikeastaan avoin valtakirja kansaneläkelaitokselle näiden varojen käyttösuunnitelmiin. On ne kulutettu miten tahansa etukäteen tehdyn suunnitelman mukaan sairauksien ehkäisemiseen ja kuntoutukseen, niin ne on käytetty nykyisen lain ja asetuksen määräysten mukaisesti. Sairauksien ehkäisyä, kuntoutustarkoituksiahan on kuitenkin monia, mihin näitä varoja olisi voitu käyttää, joten kukaan ei voi olla varma, että ne esim. autoklinikatoimintaan tai Turun kuntoutustutkimuslaitokseen käytettyinä tulevat tarkoituksenmukaisimmin käytetyiksi. Kuntoutettavia olisi jo ennestäänkin kymmenintuhansin selvillä, mutta hoitopaikoista on puute. Vain 9 000 henkilölle oli viime vuonna annettu henkilökohtaista kuntoutusta. Joka tapauksessa kuntoutusasiat siis kaipaavat pikaista selvittämistä ja kansaneläkelaitoksen tämän työn nivelämistä uuden kansanterveyslain määräyksiin.

Kun kansaneläkelaitosta parhaillaankin hallitaan vain kolmen johtajan voimalla, joista yksi on vielä väliaikainenkin, olisin toivonut sosiaalivaliokunnan kiirehtivän mietinnössään myös Kelan organisaatiouudistuksen päätökseen saamista. Olen eri mieltä kuin edellinen puhuja siinä, että neljä henkilöä olisi riittävän kansan-

valtainen hallitus määräämään näin suurista rahamääristä, mitä kansaneläkelaitoksen käytettäväksi vuosittain tulee. Mielestäni työntekijäjärjestöjen ja työnantajajärjestöjen edustajat olisivat johtajistossa hyvin tärkeitä, koska he edustavat myöskin suurimpia maksajaryhmiä. Kansaneläkelaitoksen vakuutustulojen kertymislähteet ovat seuraavat. Palkkatuloista kertyvät maksut olivat: työnantajien maksamat maksut 64.2 % ja työntekijäin palkkatuloista maksamat maksut 30.7 % eli työnantajat ja työntekijät yhteensä ovat maksaneet kansaneläkelaitoksen tuloista 94.9 %. Ja muista tuloista kertyi seuraavasti: maatalousyrittäjiltä 3.5 % ja muut yrittäjät maksoivat 1.6 % eli yhteensä muista tuloista 5.1 %.

Mitä tulee viime istunnossa eduskunnan pöydille jaettuun ed. Heimo Linnan perustelulausemaehdotukseen, jonka hän ilmeisesti tänään esittää, niin se poikkeaa täysin ns. Kuusen klubin suosituksesta, jossa kansaneläkkeen perusosatkin edellytettiin vähitellen lopetettaviksi niiltä, jotka saavat riittäväksi katsottavan työeläketurvan muualta. Tämän suosituksen allekirjoitti silloisen eli tätä edellisen sosiaaliministerin kanssa kansaneläkelaitoksen pääjohtajan paikan itselleen tällä sopimuksella hankkinut nykyinen laitoksen pääjohtaja. Hänen olen luullut olevan keskustapuolueen pääoperaattori eläkeasioissa. Jos nyt eduskunnan enemmistö hyväksyy ed. Linnan tasaeläke-esitykseen tähtäävän lausuman tutkimatta, mitä se tulee maksamaan verovelvollisille, niin se osoittaa kaksi asiaa: ensiksi sen, ettei keskustapuolueen pomojen kanssa ministeritasollakaan tehtyihin sopimuksiin ja suosituksiin voi luottaa, ja toiseksi sen, ettei keskustapuolue ole nytkään köyhän asialla. Varattomien ihmisten eläketurvan parantaminen ei keskustapuoluetta kiinnosta, sillä ei tämä Heimo Linnan esittämä lausuma paranna markallakaan varattomien ihmisten eläketurvaa, mutta sen sijaan lisäksi varakkaille ihmisille nykyisin maksettavaa tukiosaa.

Sosiaalivaliokunnassa olevat keskustapuoluelaiset tosin ovat todenneet köyhänkin hädän, koskei heidän vastalausestaan näy niiden hyvien esitysten kohdalla, joissa esitetään kiireellisesti korotettavaksi tukilisiä ja asumistukia ja ns. etuoikeutettujen tulojen rajoja, ja että invalidi- rahan saajillekin ryhdyttäisiin maksamaan tukilisiä. Näitä pidän oikeina esityksinä. Hautausavustuksen toivoisi myöskin ainakin kaikille tukilisen saajille, niin kuin sosiaalivaliokunnan puheenjohtajakin täällä ensimmäisenä käyttä-

mässään puheenvuorossa totesi, ettei varattomankaan tarvitsisi kuolemansa jälkeen jäädä maan päälle, niin kuin lehdessä yhtenä päivänä joku köyhä mummo sanoi, että hänen joka eläkkeestään pitää pari markkaa säästää arkkuun, että hän tosiaan pääsee hautaan eikä hänen tarvitse ainakaan kuoltuaan turvautua huoltoapuun, jos niukalla eläkkeellään on elämänsä ajan tullut omillaan toimeen. Vai uskooko joku tässä salissa, että pelkällä kansaneläkkeellä vuokrahuoneessa asuva eläkeläinen pystyy nykyisistä kansaneläkkeistä säästämään vielä arkurahatkin?

Herra puhemies! Kannatan ed. Mäkelän esittämää perustelulausumaa.

Ed. H. L i n n a (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Ed. Aallon puheenvuoron johdosta pyydän huomauttaa, että se perustelulausuma, jonka tulen esittämään hiukan myöhemmin, vastaa täysin keskustapuolueen hallitusneuvotteluissa esittämää kantaa. Sen me esitämme yhtenä osaratkaisuna riittävään vähimmäiseläkkeeseen pyrittäessä.

Ed. L a i n e: Herra puhemies! Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksessa ja sitä koskevassa sosiaalivaliokunnan mietinnössä kiinnitetään huomiota eläkejärjestelmämme monimutkaisuuteen ja osittaiseen epäjohtomukaisuuteen. Valiokunta edellytti kansaneläkejärjestelmän siten kehittämistä, että se paremmin täyttäisi peruseläketurvalla asetettavat vaatimukset. Tältä osin ilmeisesti ed. Aalto näki selaista, mitä valiokunta ei mietintöön ole kirjoittanut.

Pääsiäispyhinä koolla ollut SKP:n 16. edustajakokous vaati nykyisten moniin osiin pirstoutuneiden järjestelmien tilalle luotavaksi valtion hallinnassa olevan, kaikkia kansalaisia koskevan yhtenäisen eläketurvajärjestelmän, joka nojaisi seuraaviin peruseriaatteisiin: a) jokaiselle kansalaiselle suoritetaan vanhuuden ja työkyvyttömyyden perusteella peruseläkettä ja sitä täydentävää työsuhteen perusteella määräytyvää lisäeläkettä siten, että minimieläke vastaa voimassa olevaa minimipalkkatasoa; on asetettava määrätty kaikkia eläkkeitä koskeva eläkekatto; b) eläkemenoit suoritetaan pääasiassa valtio ja työnantaja; pääomapiirejä hyödyttävästä rahastoinnista on luovuttava; c) kokonaiseläkejärjestelmän hallinta on valtion sosiaaliturvalaitoksella, joksi kansaneläkelaitos muutetaan; kansaneläkevakuutus ja siihen liittyvä työeläkeva-

kuutus, sairausvakuutus ja perhe-eläkevakuutus on yhdistettävä yhtenäiseksi sosiaaliturvajärjestelmäksi; sen hallintoon alhaalta ylös asti osallistuvat myös työntekijät ammatillisten järjestöjensä kautta ja eläkeläisten edustajat; eduskunnan valitsemien valtuutettujen valvontaoikeuksia ja tehtäviä laajennetaan.

Näille valtiopäiville jätetty kansandemokraattisen eduskuntaryhmän laaja sosiaaliturvalainsäädännön kokonaisuudistusta tarkoittava lakialoite perustuu edellä esitetyille näkökohdille. Toivottavasti sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ja keskustapuolue sekä muut demokraattiset voimat ovat kiinnostuneita hajanaisten sosiaaliturvalakien kokoamisesta yhtenäiseksi ja selväpiirteiseksi lakijärjestelmäksi lakialoitteessamme ehdotetulta perustalta.

Maamme eläkepolitiikan suurin heikkous on siinä, että eläkejärjestelmämme eivät turvaa kunnollista toimeentuloa eläkkeensaajien valtaemmistölle. Kymmenentuhannet pelkän kansaneläkkeen varassa elävät kärsivät suoranaista nälkää. Jokainen ostos täytyy tarkkaan punnita: voiko ostaa vai onko jätettävä ostamatta. Hyvin usein on pakko jättää ostamatta puut, vaatteet, jopa elintarvikkeet niiden välttämättömyydestä huolimatta. Satojentuhansien eläkkeensaajien asemaa on vaikeuttanut se voimakas hinnankorotusten vyöry, joka mm. valtalain olemassaolosta huolimatta on niin UKK-sopimuskauden aikana kuin sitä ennenkin tapahtunut.

Kansandemokraattisen eduskuntaryhmän kirjelmässä valtioneuvostolle 17. 3. 1972 sekä tekemissämme eduskunta-aloitteissa olemme esittäneet monia välttämättömiä ja kiireellisiä toimenpiteitä, joista ed. Juvela äskeisessä puheenvuorossaan jo osan mainitsi — nimenomaan niistä ehdotuksista, jotka sisältyivät valtioneuvostolle maaliskuussa jättämäämme kirjelmään. Sen lisäksi, mitä mainitussa puheenvuorossa tuli mainituksi näistä meidän vaatimuksistamme, esitän vielä seuraavat meidän aloitteistamme ja ehdotuksistamme sisältyvät vaatimukset; tukilisään, asumistukeen ja kansaneläkkeen tukiosaan oikeuttavien rajatulojen nostaminen vähintään kaksinkertaisiksi; invalidirahan kokonaan sekä eläke- ja työtulojen osittain saattaminen ns. etuoikeutettujen tulojen piiriin. Maksudoman sairaanhoidon turvaaminen vanhuuseläkkeen, työkyvyttömyyseläkkeen ja rintamiamieseläkkeen saajille sekä eläkeikärajan alentaminen miesten osalta 63 ja naisten osalta 60 vuoteen sekä raskaissa, kuluttavissa ja tervey-

delle vaarallisissa ammateissa mainittuja ikärajoja alemmaksi.

Viime päivinä on puhuttu hallituksessa valmisteilla olevasta "eläkepommista". Siitä saadut tiedot ovat kuitenkin viittaamassa siihen, että pommista puhuminen tässä yhteydessä on lähinnä propagandatempuilua. Ottaen huomioon eläkeläisten toimeentulohuolet ja viime aikojen hinnankorotukset sekä kommunistien ja kansandemokraattien osanotolla hallitusneuvotteluissa esillä olleet eläkepoliittiset uudistustavoitteet olisi todellinen pommi pettymyksen pommi, jos hallitus ei antaisi eduskunnalle esitystä edes niistä välttämättömistä uudistuksista, jotka kansandemokraattien tiukoista vaatimuksesta johtuen kirjattiin hallitusohjelmaneuvoiteluissa eläkeuudistusten kiireellisiksi osatavoiteiksi. Sellaisiksi eivät kelpaa kansaneläkelaitoksen johtajien määrän lisäämisestä tehdyt ehdotukset, vaikka esim. Suomen Sosialidemokraatti pääkirjoituksessaan pari päivää sitten piti tätä kysymystä eräänä eläkepolitiikan avainkysymyksenä. Nähdäkseni tässä olisi lähinnä kysymys siitä, että saataisiin työnantajien edustaja mukaan kansaneläkelaitoksen johtoon, ja se ei mitään kansanvaltaa tässä järjestelmässä tai tässä laitoksessa olisi lisäämässä.

Kaikella kohtuudella voidaan vaatia hallitukselta toimenpiteitä eläkekaton aikaansaamiseksi. Jo Karjalaisen hallituksen ohjelmassa hallitus lupasi harkita toimenpiteitä eläkekaton aikaansaamiseksi. Mitään ei ole vielä kukaan tapahtunut. Erät saavat eläkettä muutamia kymmeniä markkoja kuukaudessa. Kansaneläkkeiden keskiarvo on hieman päälle 200 markan kuukaudessa. Valtion eläkejärjestelmässä korkein vanhan eläkejärjestelmän perusteella maksettava eläke on 2 650 mk/kk ja uuden lain perusteella maksettava noin 5 500 mk/kk. Eikö tällainen kohtuuttomuus ja eriarvoisuus pakota todella kiireellisiin toimenpiteisiin eläkekaton aikaansaamiseksi, kuten mm. eduskuntaryhmämme suuressa sosiaaliturvaa koskevassa lakialoitteessa ehdotetaan? Samalle kannalle on asettunut myös sosiaalivaliokunta, joka eilen ja tänään pitämässään kokouksissaan on hylännyt hallituksen esityksen vanhan eläkelain mukaisen eläkekaton korottamisesta. Sosiaalivaliokunta kiinnittää mietinnössään huomiota asumistuen heikkouteen toteamalla mm. suhteellisen pienten tulojen olevan esteenä asumistuen saannille. Tämän epäkohdan korjaamiseksi sosiaalivaliokunta edellyttää sen rajatulon korottamista, josta lukien asumistuki alkaa vähentyä. Tätäkin tär-

keämpää on asumistuen omavastuuosuuden poistaminen tai sen huomattava alentaminen, mikä hyödyttäisi erityisesti vähävaraisimpia eläkkeensaajia.

Tässä yhteydessä kiinnitän huomiota tietoihin, joiden mukaan lapsiperheiden asumistukilain perusteella maksettavat etuudet viivästyvät niin, että huhtikuun erät maksetaan vasta toukokuussa. Kun huhtikuun vuokrat on asetettu maksettaviksi, vieläpä huomattavasti korotettuina maaliskuun tasosta, tulee tämän toimenpiteen seurauksena vähävaraisille suuria vaikeuksia. Siksi kysyisin: Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä niiden vaikeuksien poistamiseksi, jotka valtion maksujen viivästyminen tulee lapsiperheille aiheuttamaan?

Lopuksi on syytä vielä korottaa sitä, että työeläkkeiden pienuus ja työeläkejärjestelmän hallinnolliset epäkohdat edellyttäisivät todella laajamittaista vapaata keskustelua keinoista, joilla voitaisiin turvata työeläkkeiden tason huomattava kohottaminen ja suurten eläkerahastojen siirtäminen yksityisten pankki- ja vakuutuslaitosten hallinnasta eduskunnan valvontaan esim. osana valtion sosiaaliturvalaitosta, jonka perustamista kansandemokraatit ovat lakialoitteensaan ehdottaneet. Vaikein on niiden eläkkeensaajien asema, jotka joutuvat elämään pelkän kansaneläkkeen varassa. Sosiaalivaliokunta on mietinnössään edellyttänyt tukilisän korottamismahdollisuuksien tutkimista. Kun tämä ei vielä riitä, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Eduskunta edellyttää hallituksen kiireellisesti selvittävän mahdollisuudet pelkän kansaneläkkeen varassa elävien aseman parantamiseksi korottamalla tukilisää 50 markalla kuukaudessa."

Lopuksi kannatan ed. Juvelan tekemää ehdotusta.

Ed. L a n k i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Laine sanoi, että "pääomapiirejä hyödyttävistä rahastoista on luovuttava". Lienee paikallaan oikaista tämä käsitys, sillä pääomapiirit rahoittavat rahastot, joista hyötyvät ennen kaikkea työntekijät.

Ed. T u o m i n e n: Herra puhemies! Olisi odottanut, että kansaneläkelaitoksen valtuutetut olisivat toimintakertomuksessaan kiinnittäneet enemmän huomiota vähävaraisten kansaneläkeläisten asemassa vallitseviin epäkohtiin ja toimenpiteisiin niiden poistamiseksi. Nyt valtuutetut rajoittuivat korostamaan vain kahta

sinänsä tärkeää asiaa, sairauksien ehkäisemistä ja kuntoutustoimintaa sekä vanhusten asuntojen rakentamista. Mutta valtuutettujen ehdottamat toimenpiteet pysähtyivät tässäkin vain kansaneläkelaitoksen varsin rajoitettuihin mahdollisuuksiin.

Kansaneläkelaitoksen autoklinikka- ja kuntoutustoiminta on tärkeätä, mutta varojen vähäisyyden takia vaikutusalaan rajoitettua. Vuonna 1970 tutkittiin autoklinikan toimesta 80 000 henkeä ja kuntoutustoimenpiteitä suoritettiin 3 795:lle henkilölle. Lääkärintutkimuksen, sairaanhoidon ja kuntoutuksen tarve on suurin juuri vähävaraisilla ihmisillä. Heidän kohdallaan ratkaiseva parannus tapahtuu vasta, kun sairaanhoito ja kuntoutus tulee maksuttomaksi. Eläkeläisten kohdalla tämä on erityisen kiireellinen asia.

Kun ed. Aalto puhui tässä sairaus- ja kuntoutustoiminnan heikkoudesta, niin on muistettava, että kansanterveyslakia käsiteltäessä kansandemokraattinen ryhmä yksin äänesti sen puolesta, että vähävaraisille eläkeläisille maksuton sairaanhoito ja kuntoutus olisi toteutettu heti lain voimaantulua. Liian monen kohdalla toteutui nyt sananparsi: "Kurki kuolee ennen kuin suo sulaa".

Vanhusten vuokra-asuntoja varten kansaneläkelaitos on tähän mennessä myöntänyt lainoja 16 milj. mk, pitää ensisijaisena työttömyysseutujen tarpeita. Kansaneläkelaitoksen toimintakertomuksesta näkyy, että laitoksen rahastot vastaavat vajaan vuoden eläkemenoja, siis käsiteltävänä olevalta vuodelta 1970, ja laskelmien mukaan tulevat vähenemään vastaten vuonna 1977 enää vain noin puolen vuoden eläkemenoja. Maksuvalmiuden turvaamiseksi 1970-luvulla kansaneläkelaitos on joutunut siirtymään varsin lyhytaikaisiin lainoihin. Vanhusten vaikeat asunto-olot ovat kuitenkin erittäin suuri sosiaalinen epäkohta, ja sen korjaamiseksi nopeat toimenpiteet ovat tarpeen. Paitsi valtion osuuden lisäämistä eläkeläisten asuintalojen rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota työeläkejärjestelmän kautta kerätyihin suuriin rahastoihin, jotka vain paisuvat. Seuraava vertauskohta on erittäin paljastava. Sairausvakuusetuudet mukaan lukien kansaneläkelaitos maksoi vuonna 1970 etuuksina 1 800 milj. mk, ja kansaneläkettä sai 705 000 eläkeläistä. Luvut osoittavat, että kansaneläkejärjestelmässä maksetaan yli kaksinkertaisena se määrä, mikä vakuutetuilta ja työnantajilta on kerätty vakuutusmaksuina. Mutta työeläkelaitokset eivät maksa

eläkkeinä puoltakaan vuosittain kerääntyvistä vakuutusmaksuista. Niiden piirissä eläkettä saa 144 000 henkeä, ja maksettujen eläkkeiden yhteissumma samana vuonna oli vain 300 milj. mk. Ne eläkelaitokset kartuttavat vuosittain rahastojaan noin 500 milj. markan vuosivauhtia. Nämä rahastot olivat vuoden 1970 päättyessä 3 200 milj. mk. Työeläkejärjestelmän piirissä on siis valtavat vakuutusmaksuista kerätyt rahastot, jotka ovat yksityisten vakuutuslaitosten määrättävissä, ja niitä käytetään etupäässä suurpääoman investointeihin. Sosiaaliin tarkoitukseen ohjattuna alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti näillä rahastoilla voitaisiin korjata monta vaikeata epäkohtaa sitäkin suuremmalla syyllä, kun TEL ja LEL käyttää rahastoistaan eläkkeisiin niin vähäisen osan, että sen peittämiseen riittävät mainittujen valtavien rahastojen korot. Vanhusten asunto-olojen ja vähävaraisten eläkeläisten aseman parantamiseksi on toiminta voimakkaasti suunnattava siihen, että lopetetaan yksityisten vakuutuslaitosten hyötyminen eläkeläisten kustannuksella.

Erityisesti vähävaraisia eläkeläisiä ovat koskeneet hintojen, maksujen ja vuokrien suuret korotukset. Tukilisien ja tukiosien korotukset ovat kiireellinen tehtävä, ja näistä kansandemokraatit ovat tehneet esityksiä jatkuvasti, myöskin täällä tänään. Jatkuvasti perässä laahaavan elinkustannusindeksin asemesta kansaneläkkeet olisi sidottava palkkaindeksiin. Asumistuen saannin rajoja on väljennettävä. Nyt vuokrankorotus on heittänyt monen eläkeläisenkin asumistuen ulkopuolelle. Asumistuen omavastuuosuus olisi alennettava 30 markkaan.

Edelleenkin on saatu turhaan odottaa eläkeläisten sosiaalisten etujen lisäämistä, jota hallituspaikoilta lupailtiin korvauksena hintojen ja maksujen noususta. Ei edes radio- ja tv-maksuja ole poistettu vähävaraiselta eläkeläiseltä. Äskettäin sain kirjeen eräältä eläkeläiseltä, joka esitti toivomuksen, että näistä asioista puhuttaisiin täällä eduskunnassa. Hän kirjoitti seuraavasti: "Kyllä meiltä eläkeläisiltä aiotaan nyt loppukin elämisen mahdollisuus viedä, kun aina vain nostetaan hintoja juuri niissä, mitkä ovat meidänkin elämällemme tärkeitä. Minulle erääntyi televisiomaksu, jota en pysty millään maksamaan. Se on ollut aivan painajaisena. Kyllä siellä eduskunnassa saisitte painaa kovasti päälle näissä asioissa. Meillä eläkeläisillä on tällä viikolla kokous ja aiomme taas sanoa kovia sanoja. Ei se riitä, että luvataan. Me tarvitsemme joka päivä ruokaa, vaatteitakin tarvitaan, samoin puhtaus

kuuluisi meille. Vaikka nyt kesä tuleekin, tarvitsemme silti asuntoakin." Nämä eläkeläisen kirjoittamat katkerat sanat kuvastavat hyvin suuren eläkeläisjoukon mielialoja. He tuntevat omassa elämässään eläkkeiden reaaliarvojen jatkuvan alentumisen.

Vaikka indeksi kohta nousee 247:een ja eläkeisiin tulee indeksikorotus, hinnat nousevat edelleenkin tämän indeksikorotuksen jälkeen, joten tosiasiasa indeksikorotus ei pysähdytä eläkkeiden reaaliarvon alenemista. Siksi on välttämätöntä suorittaa eläkkeissä korotuksia, sekä tukilisissä mutta myös tukiosissa. On muistettava, että tukiosia ei ole nostettu vuoden 1966 jälkeen. Inflaation seurauksena tulorajat ovat alentuneet ja eläkeläisten kohdalta tuloharkinta vain kiristynyt, vaikka kehityksen pitäisi kulkea toiseen suuntaan. Eläkkeen ei tule olla mitään huoltoapua, vaan jokaiselle kuuluva lainmukainen oikeus.

Hintojen ja maksujen korotukset ja elämisen kalleus tuntuvat joka paikkakunnalla. Olisi lopetettava kuntien luokittelu eri kalleusryhmiin ja kaikki eläkkeet myönnettävä I kuntaryhmän mukaan. Näin menetellen myöskin yksinkertaistettaisiin nykyisin erittäin monimutkaista järjestelmää, joka tarpeettomasti pitkittää virastojen työtä ja hidastaa asioiden käsittelyä.

Yhä selvempänä näkyy kokonaisuudistuksen tarkeys. Erilaiset hajanaiset ja ihmiset eriarvoisiin karsinoinhin asettavat eläkejärjestelmät on yhdistettävä yhtenäiseksi valtiojohtoiseksi eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmäksi, jonka tulee taata jokaiselle toimeentulo, riittävä eläketurva ja poistaa nykyiset liian suuret eläke-erot asettamalla katto korkeimmille eläkkeille.

Huolestusta herättää, että sosialidemokraattinen puolue näyttää kokonaisuudistuksessa olevan enemmän kiinnostunut jo nyt valtavien, jonnekin 4 miljardin hujakoille kipuavien työeläkerahastojen jatkuvasta kartuttamisesta kuin niiden käytöstä eläkeläisten nykyisen kestävämmän aseman parantamiseen. Tämä näkyi selvästi eilisen Sosialidemokraatin pääkirjoituksesta, jolla oli lupaava nimi "Eläkeuudistus". Mutta siihen nimeen se lupaus pysähtyikin. Eläkeläisten vaikeuksiin ei kirjoituksessa kiinnitetty mitään huomiota. Siinä puhuttiin vain aktiiviväestöstä, sen aseman turvaamisesta ja päätoimintonsa laajentamisesta. Tietysti työläisten palkkojen ja sosiaalietujen turvaaminen ja parantaminen on välttämätön tehtävä. Mutta ei se ole eläkepolitiikkaa, eikä nykyisiä eläkeläisiä vaikeuksineen saa asettaa vastakkain työssä

olevien työläisten, tulevien eläkeläisten, kanssa. Se on yhteisen joukkorintaman hajoittamista silloin, kun voimien kokoaminen on välttämätön sosiaalisten uudistusten, myös eläkeuudistuksen, aikaansaamiseksi.

Mielenkiintoista on myös todeta tämän "aktiiviväestö" -sanan käyttö, johon sisällytetään niin kuin työmarkkinajärjestöihin, joista eläkeasiassa sosialidemokraatit ovat niin kiinnostuneita, myös työnantajat. Sosialidemokraatit ovat jatkuvasti osoittaneet kiinnostustaan työnantajien vaikutuksen lisäämiseen eläkejärjestelmissä ja kansaneläkelaitoksen hallinnossa. Sain sen vaikutelman, että sosialidemokraattien päämääränä on nykyisen työeläkejärjestelmän jatkaminen, jossa miljardit kerätään kapitalistien käyttöön, mutta nykyiset eläkeläiset eivät voi paljонkaan odottaa asemansa parantamista. Parempaa eläketurvaa lupaillaan tämän järjestelmän puitteissa vasta joskus vuoden 2000 jälkeen.

Kommunistien kanta tässä asiassa on selvä. Ed. Laine esitti täällä SKP:n äskeisen edustajakokouksen päätökset eläkeuudistuksesta, joissa nimenomaan korotettiin, että pääomapiirejä hyödyttävästä rahastoinnista on luovuttava ja että eläkemenot tulee suorittaa pääasiassa valtion ja työnantajain. Uudistetun kansaneläkejärjestelmän hallintoon alhaalta ylös asti tulee osallistua myös työntekijäin ammatillisten järjestöjensä kautta sekä eläkeläisten edustajain, jotka sosialidemokraatit ovat näissä esityksissään unohtaneet. Eduskunnan valitsemien valtuutettujen valvontaoikeuksia ja tehtäviä on laajennettava. Tämä on todella demokraattisen hallinnon ja valvonnan toteuttamista, missä ei sivuuteta enempää työläisiä kuin eläkeläisiäkään. Päätösten mukaan eläkkeelle siirtyminen on tehtävä mahdolliseksi nykyistä aikaisemmin ja jokaiselle kansalaiselle on suoritettava vanhuuden ja työkyvyttömyyden perusteella peruseläkettä ja sitä täydentävää työsuhteen perusteella määräytyvää lisäeläkettä siten, että vähimmäiseläke vastaa voimassa olevaa vähimmäispalkkaa.

Kannatan ed. Laineen täällä tekemää ehdotusta.

Ed. P a a s i v u o r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluaisin tässä yhteydessä mainita, kun ed. Tuominen puhui kuntoutuksesta, että hän varmasti tietää, että nimenomaan Helsingissä ovat kaikille tukilisän ja tukiosan saajille ilmaiskäynnit mahdollisia aluelääkäreillä sekä huoltolautakunnan alaisilla poliklinikoilla,

röntgen-, laboratorio- ym. tutkimuksineen, samoin fysikaalisella laitoksella kuntoutuksineen. Helsingin kaupunginvaltuusto on tehnyt tästä päätöksensä jo vuonna 1961, minkä varmaan ed. Tuominenkin Helsingin kaupunginvaltuutettuna tietää. Toivoisi, että kunnat pyrkisivät tähän samaan siksi, kunnes kansanterveyslain etuudet tulevat voimaan.

Ed. H. Linna: Herra puhemies! Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomuksessa todetaan valtuutettujen valitsemien tarkastajien ottaneen kantaa kansaneläkejärjestelmän puutteellisuuksiin ja tuoneen tässä yhteydessä esille tarpeen yleisen ja yhtenäisen peruseläketurvan kehittämisestä. Riittävän vähimmäiseläketurvan aikaansaamista jokaista kansalaista koskeväksi keskustapuolue pitää tällä hetkellä kaikkein tärkeimpänä ja kiireellisimpänä sosiaalipoliittisena tavoitteena. Vaikka eläketurvaa on jatkuvasti maassamme kehitetty, on valitettavasti todettava, että eläketurvan riittävyteen nähden kansalaiset ovat jatkuvasti eriarvoisessa asemassa. Keskustapuolueen voima ei ole riittänyt vaikuttamaan siinä määrin, että eläke-erojen pienentämiseen olisi päästy, koska parempaan asemaan päässeet kansalaiset katsovat jatkuvasti, että jos joku saa lisää, niin silloin on aina annettava myöskin niille lisää, jotka jo ennestäänkin saavat moninkertaisesti köyhimpiin verrattuna.

Kansaneläkejärjestelmää kehittämällä on kaikkein yksinkertaisin tapa luoda maahamme sellainen vähimmäiseläkejärjestelmä, joka on huomattava parannus nykyiseen tilanteeseen, ja se olisi helppo toteuttaa niin, että kansaneläkkeen perus- ja tukiosa yhdistettäisiin ja näin muodostunut peruseläke tai vähimmäiseläke maksettaisiin jokaiselle ilman tuloharkintaa. Nykyisen kansaneläketason mukaan se merkitsisi I kuntaryhmässä yksinäiselle henkilölle 225 markan peruseläkettä kuukaudessa. Kun tähän vähimmäiseläkkeeseen lisättäisiin eläkkeeseen oikeutetun muut kansaneläkkeen tuloharkintaiset osat ja työeläkelakien antama turva, olisimme pian tilanteessa, jossa heikostakin taloudellisesta asemasta työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeelle siirtyvä henkilö voisi tuntea turvalliseksi asemansa. Riittävän vähimmäiseläketurvan kehittämisessä jokaista kansalaista koskeväksi on lähdeävä alkuun kansaneläkelain mukaisten etujen lisäämisestä siitä syystä, että työeläkelakien antama turva ei ehdi kaikille jo eläkeikään ehtineille tai sen pian saavuttaville.

Nykyisen lainsäädännön mukaan kansaneläkelaitoksen hoitamien eläkkeiden suuruus määräytyy kuntien kalleusluokituksen mukaan. Keskustapuolueen käsityksen mukaan kuntien kalleusluokitus on aikansa elänyt. Jos se saataisiin kumotuksi, parantaisi se välittömästi monien syrjäseutujen ja yleensä maaseutuväestöön kuuluvien eläkeläisten asemaa sillä edellytyksellä, että II ja III kalleusryhmän kunnissa eläkkeet korotettaisiin nykyisen I kuntaryhmän mukaiseksi. Kun kansaneläkeläisen välttämättömän elämisen tarpeisiin menevät kustannukset saatavat eri kuntaryhmissä olla niin samansuuruisia, että ei selviä eroja voida osoittaa, on perustelematonta jatkaa sellaista käytäntöä, että kuntien kalleusluokitus vaikuttaa kansaneläkkeiden suuruuteen. Enempää perustelematta, tällä asialla on merkitystä eläkkeellä oleville henkilöille, sillä yksinäisille henkilöille täysi, yhteenlaskettu kansaneläkkeen perus- ja tukiosa on I kuntaryhmässä 225 mk kuukaudessa, II kuntaryhmässä 207 mk ja III kuntaryhmässä 188 mk.

Kansaneläkkeen tukiosan yhdistämisellä perusosaan yhtenäiseksi, ilman tuloharkintaa maksettavaksi vähimmäis- eli peruseläkkeeksi saavutettaisiin monia etuja. Yrittäviä eläkeläisiä jatkuvasti varjostava työtulojen tarkkailu saataisiin tältä osalta loppumaan. Usein on niin, että kaikkein vaikeimmassa taloudellisessa asemassa olevat eläkeläiset, joilla esimerkiksi työeläkkeiden turva on pieni, joutuvat tekemään työtä saadakseen lisätuloja. Kun työtulot jo 130 markan määrästä ylöspäin kuukautta kohden laskettuna alkavat pienentää kansaneläkkeen tukiosaa, on sanottava, että yrittävää eläkeläistä ei kansaneläkelaki kohtele oikealla tavalla. Tietenkin työtulojen kansaneläkkeen tukiosaa pienentävä vaikutus muuttuu vielä selvemmästi todettavaksi epäkohdaksi, kun muistamme, että hyvinkään suuret eläketulot eivät pienennä kansaneläkkeen tukiosaa. Kansaneläkkeen tukiosan vähentäminen on kohdistunut kuluvan vuoden tammikuussa 81 561 kansaneläkeläiseen. Näistä asuu I kalleusryhmän kunnissa 14 311, II kalleusryhmän kunnissa 31 158 ja III kalleusryhmän kunnissa 36 098 kansaneläkkeellä olevaa henkilöä.

Herra puhemies! Edellä selostamani näkökohtien perusteella ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

"Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa kiireellisesti eduskunnalle lakiesityksen kansaneläkelain muuttamiseksi niin, että kansaneläkkeen perus- ja tukiosa yhdistämällä muodostetaan

kaikille lain piiriin kuuluville samansuuruinen peruseläke.”

Ed. Rytkönen: Herra puhemies! Sain toissapäivänä kirjeen Rautavaaralta. Tässä kirjeessä kiitettiin työväenliikettä siitä, että työväenliike on taistelunsa tuloksena saanut aikaan kansaneläkejärjestelmän, jolla on jo erittäin huomattava reaalinen merkitys. Tässä kirjeessä palautettiin mieleen se aika ennen vuotta 1937, jolloin meillä ei ollut mitään sosiaaliturvajärjestelmää, ja kerrottiin ankeita elämäntilanteita kuvauksina siitä, miten kurjassa ja onnettomassa asemassa köyhät silloin Suomessa elivät.

Kun kansaneläkejärjestelmä vuonna 1937 säädettiin, olin silloin kansakoulussa. En voinut kuvitella, että se brošyyri, jonka silloin luin, kertoi ennakkotietoja sosiaalivakuutusjärjestelmästä, joka toteutettuna merkitsee satojen tuhansien ihmisten elämän parantumista.

Tämä järjestelmä oli melko tavalla voimaton aina sodanjälkeisiin vuosiin saakka, jolloin muistaakseni 1950-luvun puolessa välissä toteutettiin kansaneläkelain säätäminen nykyisille periaatteille. Nämä periaatteet ovat mielestäni oikeat. Niin kauan kuin meillä Suomessa ei ole rahaa kantaa jokaisen rappusille niin paljon kuin siinä torpassa tarvitaan, täytyy käytettävissä olevat varat jakaa ”köyhälle ensin”-periaatteen mukaan. Minä toivoisin, ettei työväenliike koskaan eikä minkään painostuksen edessä suostuisi siihen, että meillä muodossa taikka toisessa taikka eläkkeen osasina vähän kerrallaan pyrittäisiin toteuttamaan tasa-eläkejärjestelmä. Sitä ei voida sosiaalisestikaan millään tavalla puolustella. Ja kun kysymykseen liittyy palkkatyöntekijäin rahoista koottujen eläkerahojen siirtäminen varakkaille piireille, niin tämä minulle henkilökohtaisesti asettaa vastaavasti harkittavaksi kysymyksen: olenko minä tämän epäsosiaalisen siirron kannalla vai sitä vastaan? Tutkittuani asiaa minä en voi olla muuta kuin vastaan tällaisia siirtoja, jotka saattavat olla, jos loppuun saakka tutkitaan, myöskin perustuslain hengen vastaisia.

On tietenkin helppo vaatia kansaneläkkeiden korottamista, mutta ellei vaadittaisi, niin tuskin olisi niin suuria voimia puolustamassa kansaneläkkeiden korotusta kuin nykyisin on. Mutta minulle on aina jäänyt sellainen käsitys, että ensin pitää olla jotain jaettavaa, tai muutoin veitsi jää jakajan käteen. Tällä hetkellä katsoisin, että erittäin tärkeää on se, että kansaneläkelaitoksen tuloja lisätään, että hallitus ryh-

tyy sellaisiin toimenpiteisiin, joilla kansaneläkelaitoksen tulojen lisäämisen kautta luodaan edellytyksiä tuloharkintaisen eläkejärjestelmän parantamiseksi.

Olen muuten pannut merkille, että eipä taida eduskunnassa olla yhtään puoluetta, joka ei olisi muodossa taikka toisessa ennen viime vaaleja — työväenliikkeellehän tämä on tuttu asia, mutta myös porvaripuolueille ennen viime vaaleja — ilmoittanut olevansa vähimmäispalkan suuruisen eläkkeen kannalla. Meidän täytyisikin pyrkiä siihen, että näiden taloudellisten edellytysten turvaamisen myötä ja niiden vuoksi olisi mahdollista lähitulevaisuudessa saada aikaan sellainen eläkejärjestelmä, jolloin kansaneläkkeen määrä olisi voimassa olevan vähimmäispalkan määräinen, ja toisaalta niissä tapauksissa, jolloin työntekijä saa sekä työeläkettä että kansaneläkettä, sopivilla järjestelyillä hänenkin eläkkeensä olisi vähintään vähimmäispalkan suuruinen.

Olen pannut merkille, että sosiaalivaliokunnan mietinnössä aivan todetaan eläke- ja sosiaaliturvan kehittyneen suotuisasti kertomuskaudella. Minusta on erinomaista, että eduskunnassa on onnistuttu tekemään ratkaisuja, joita SKDL on myös pitänyt hyvin tärkeinä ja joiden päämääränä on ollut köyhemmän väestön sosiaalisen ja taloudellisen aseman parantaminen. Tälle minä annan niin suuren arvon, että tässäkin yhteydessä haluan korostaa sitä, että vain näin määrittellen ja varat jakaen voidaan päästä oikeudenmukaiseen tulokseen.

Olen siis sitä mieltä, että minä en näe sosiaaliturvan heikentyneen. En myöskään näe, että Kelan nykykohto olisi laatinut joitakin sellaisia uusia toimenpiteitä, joilla eläkkeensaajan edunsaantia olisi rajoitettu. Minä puhun näin, herra puhemies, erityisesti sen vuoksi, että SKDL:n eduskuntaryhmä on asettanut minut myöskin vastaamaan Kelan kehityksestä, mutta ilman sitäkin minä haluaisin puhua totta.

Herra puhemies! Ehdotan, että perusteluissa lausuttaisiin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kansaneläkelaitoksen tulojen lisäämiseksi työnantajain ja valtion maksuosuuksia korottamalla, että eläkkeitä voidaan huomattavasti korottaa pitäen päämääränä sitä, että tuloharkintainen vähimmäiseläke voidaan mahdollisimman pian saattaa voimassa olevan vähimmäispalkan määräiseksi.”

Herra puhemies! Salissa istuville edustajille haluaisin huomauttaa, että tässä on pieni muutos siihen monisteeseen, joka on aiemmin jaettu.

Ed. Tammisen: Herra puhemies! Kansaneläkejärjestelmään saatiin huomattavia parannuksia silloin, kun Anna-Liisa Tieksö oli sosiaaliministerinä. Tukilisiä korotettiin, josta uudistuksesta pääsivät osallisiksi nimenomaan ne, jotka olivat kaikkein kipeimmin eläkkeen korottamisen tarpeessa ja joilla kansaneläkkeen lisäksi ei ole mitään muuta toimeentulolähdettä. Lisäksi saatiin alulle asumistukijärjestelmä. Sillä on varsinkin asutuskeskuksissa kasvavaa merkitystä, koska vuokrat ovat kohonneet, ilman että hallitus on sitä valtalain suomista valtuuksista ja päivänvastaisista vakuutteluistaan huolimatta pystynyt estämään.

Valitettavasti on todettava, että mainittujen uudistusten jälkeen kansaneläkejärjestelmän kehittäminen on käytännössä pysähtynyt. Lupauksia on kyllä runsaasti annettu varsinkin ennen vaaleja, mutta mitään ei näytä tapahtuvan. Samanaikaisesti kun kansaneläkkeet ovat juuttuneet joitakin vähäisiä indeksikorotuksia lukuun ottamatta paikoilleen, ovat elinkustannukset suuresti nousseet. Näin on kansaneläkkeen saajan asema käynyt yhä kestävämmäksi. Yksinäisen kansaneläkkeen saajan eläke täysin tukiosineen ja -lisineen on kalleimmalla paikkakunnalla 335 mk kuukaudessa ja halvimmalla paikkakunnalla noin 300 mk. Jos ihmisellä todellakaan ei ole muuta tuloa kuin tämä, niin se ei turvaa edes välttävää toimeentuloa. Vuokrien kohoamisen takia ja erityisesti uusien talojen korkeitten kustannusten vuoksi myös asumistuen ylärajat ovat käyneet riittämättömiksi.

Kansaneläkkeiden korottamista on lupailtu ja puhuttu jopa eläkepommista, mutta mitään merkittävää ei ole saatu aikaan.

SKDL:n kanta on, että täysi kansaneläke olisi saatava kiireesti samalle tasolle, jolla nykyisin vähimmäispalkat ovat. Tarkoituksenmukaisimmalta näyttäisi ensi vaiheessa korottaa tukiosia ja tukilisiä niin paljon, että täysi eläke tulisi olemaan 550 mk kuukaudessa.

Kansaneläkejärjestelmän merkittävänä epäkohtana ovat liian alhaiset tuloharkintarajat. Se periaate on kyllä oikea, ettei suurituloisille ja rikkaille makseta kansaneläkettä, vaan varat käytetään pienempien eläkkeitten korottamiseen. Tässä on kuitenkin menty niin pitkälle, että jo pienetkin ansiotulot alkavat alentaa eläkettä. Tämä on epäkohta, joka on aiheuttanut oikeutettua arvostelua. Tästä toisaalta on haluttu tehdä niin pitkälle meneviä johtopäätöksiä, että eläkkeiden tuloharkinnasta pitäisi aivan kokonaan luopua ja siirtyä nk. tasaeläkkei-

siin. Pienten tulojen vapauttaminen kansaneläkkeen tuloharkinnasta on perusteltua, mutta sitä on vaikea ymmärtää, että mentäisiin niin pitkälle, että kuka tahansa, esim. suurtilan omistaja tai joku eläkkeellä oleva vuorineuvos tai suurta virkamieseläkettä saava henkilö vielä lisäksi saisi täyden kansaneläkkeenkin. Näin pitkälle viety uudistus veisi asiantuntijoiden arvioiden mukaan varoja useita satoja miljoonia markkoja vuodessa. Kuitenkaan se ei antaisi yhtään lisää niille köyhille ihmisille, joiden on tultava toimeen pelkän kansaneläkkeen varassa. Heillähän on nyt jo täysi tukiosa, tukilisiä ja asumistuki; heitä tällainen tasaeläke ei hyödyttäisi. Keskittämällä varat ensisijaisesti tukiosien, tukilisien ja asumistuen korjaamiseen saadaan merkittäviä parannuksia aikaan varoilla, jotka ovat vain osa siitä, mitä vastaavan suuruisen eläkkeitten korotuksen aikaansaaminen olisi mahdollista tasaeläkelinjalla. Tällöin nimenomaan myöskin päästään siihen, että sosiaalisesti eniten tarpeessa olevat tulevat uudistuksesta hyötymään, eivät rikkaat ja suurituloiset.

Herra puhemies! Ehdotan perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti ryhtyy toimenpiteisiin sairausvakuutuksen ja kansaneläkevakuutuksen hallinnon uudistamiseksi sekä keskus- että paikallishallinnossa taloudellisuuteen ja etuuksien tarkoituksenmukaiseen myöntämiseen pääsemiseksi."

Samalla, herra puhemies, kannatan ed. Rytkösen ehdotusta.

Ed. Paasivuori: Herra puhemies! Sosiaalivaliokunnan mietintö, joka on annettu kansaneläkelaitoksen valtuutettujen vuodelta 1970 antaman toimintakertomuksen johdosta, on erinomaisen hyvä. Siinä puututaan asiallisesti mm. kokonaan kansaneläkkeiden varassa olevien ihmisten olosuhteissa vallitseviin epäkohtiin, ja näitä silmällä pitäen todetaankin, että kansaneläkejärjestelmää tulisi niin kehittää, että se paremmin täyttäisi peruseläketurvalle asetettavat vaatimukset. Tässä suhteessa on vielä paljon toimimisen varaa.

Erityisesti tulevat mieleen esim. ne henkilöt, jotka ovat syntyneet 1897 taikka sitä ennen. He eivät ikänsä puolesta päässeet 1962 voimaan tulleiden TEL- ja LEL-eläkejärjestelmien piiriin. Kuitenkin he ovat veronsa ja muutkin velvollisuutensa yhteiskunnalle työssäolovuosiensa täysin panoksin suorittaneet saamatta kui-

tenkaan nauttia mistään sellaisista sosiaalietuuksista, joista keski-ikäinen ja nuori polvi nykyisin saavat nauttia. Juuri heidän luomalleen pohjalle perustuu suuressa määrin nykyinen hyvinvointimme. Tämä ikäluokka on nyt yli 75-vuotiaita. Heidän lisäksi on mainittava ns. väliinpuotoajien ryhmä. Useimmiten itsestään riippumattomista syistä he ovat mm. joutuneet olemaan välillä työstä poissa taikka vaihtamaan työnantajaansa. Aikanaan työllään ja maksamillaan veroilla pelkän kansaneläkkeen varassa olivat olisivat ansainneet edes perustoimeentuloturvan, jollaista ei nykyinen kansaneläke tarjoa. On otettava huomioon myös, että vanhukset sairastavat ja joutuvat turvautumaan lääkäriin ja lääkkeisiin ja muihin kustannuksiin terveytensä ylläpitämiseksi huomattavasti enemmän kuin muut ikäryhmät. Tämä heikentää suuresti kansaneläkeläisten toimeentuloa. Erityisen vaikeassa asemassa ovat sellaiset työkyvyttömyyseläkkeellä olevat, joilla on vielä huoltovelvollisuuksia. Onkin sanottava, että pelkän kansaneläkkeen varassa olevien kohdalla on vielä paljon tehtävää tasa-arvoisempaan eläkepolitiikkaan pyrittäessä.

Mietinnössä puututaan myöskin tukiosajärjestelmän epäkohtiin, joista täällä on jo puhuttu ja joista pahimpana pidetään sitä, että eläkkeensaajan vähäisetkin työtulot 130 markan kuukausituloista lähtien pienentävät tukiosaa. Rajatulon ollessa näin peräti alhainen, syntyy kipeä eläkekuoppa. Ne henkilöt taas, joilla on etuoikeutettua eläketuloa, tulevat paljon parempaan asemaan. Esim. valtiolta, kunnalta tai seurakunnalta eläkkeen saava voi ottaa vaikka kuinka korkeapalkkaisen toimen ilman, että hänen eläkkeensä siitä yhtään alenee. Mietinnössä otetaankin se kanta, että eläkkeensaajan työtulo olisi määrättyyn rajaan saakka säädettävä tukiosassa etuoikeutetuksi tuloksi. Samoin katsotaan, että myös invalidirahan olisi oltava etuoikeutettua tuloa.

Valiokunta ottaa mietinnössä kantaa myöskin tukilisänsaajan tulonhankintaan. Jos eläkkeensaajan vuotuinen tulo ylittää 330 mk ja puolisoiden yhteinen vuositulo 520 mk, niin tukilisää vähennetään jyrkästi. Tämä tuloraja on häpeällisen alhainen. Valiokunta pitääkin välttämättömänä puheena olevan vähennyssäännön lieventämistä ja tukilisään oikeuttavan tulorajan nostamista sekä myös tukilisän nostamismahdollisuuksien tutkimista. Oikeudenmukaista olisi pyrkiä siihen, että niin tukilisän kuin tukiosankin tuloraja olisi sellainen, että

minimipalkkaan verrattava tulo eläkkeensaajalle voitaisiin turvata. Tässä yhteydessä on lämpimästi kannatettava ed. Mäkelän esittämää perustelulausumaa.

Korkeampien eläkkeiden kohdalla olisi pyrittävä vihdoin myöskin eläkekaton aikaansaamiseen eläketasoerojen kaventamiseksi.

Puuttumatta asumistukeen, johon valiokunta myös ottaa parantamismielessä oikean kannan, todettakoon, että pelkästään kansaneläkkeen varassa olevat ovat jääneet eläkkeiden korotuksissa muista eläkkeensaajista huomattavasti jälkeksi, sillä samaan aikaan, kuin muiden eläkkeet ovat nousseet noin 14 %, ovat kansaneläkkeet nousseet ainoastaan 7 %. Valiokunta katsoo, että olisi selvitettävä kansaneläkkeiden indeksidonnaisuus siten, että eläkkeet nykyistä paremmin seuraisivat yleistä ansiotason nousua. Kysyisin, eikö oikeudenmukaista olisi kerta-kaikkiaan sitoa kansaneläkkeet palkkaindeksiin elinkustannusindeksiin sijasta.

Kansaneläkevakuutuksen rahoitustilanteen katsotaan lähivuosina laskelmiin perustuen olevan jatkuvasti alijäämäinen. Kuinka muuten voisi ollakaan, kun kansaneläkelaitoksen osuus tuki-osakustannuksista nostettiin 19 %:sta peräti 66 %:iin. Työnantajain kansaneläkemaksu puolestaan nostettiin 2 %:sta 4 %:iin. Totta kai valtionkin kuuluu osallistua nykyistä enemmän tukiosakustannuksiin, jos rahoitustilanne sitä vaatii. Moneen vähemmänkin välttämättömään tarpeeseen näyttää rahaa löytyvän.

Mietinnössä kiinnitetään edelleen huomiota siihen, että valtio ei osallistunut kertomusvuonna sairavakuutuksen kustannuksiin, sillä sanotut menot peitettiin pelkästään työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla.

Vaikka kansanterveyslain voimaantulo tämän kuun alusta varmasti tulee lisäämään rasituksia, joihin valtionkin on osallistuttava, rohkeneisin kuitenkin lopuksi tuoda esiin vielä erään ryhmän, jonka asemaan olisi saatava parannusta. Olen saanut kirjeen eräältä työntekijältä, joka kertoo sairastavansa luuston rappeutumista, reumaa, sydän- ja verenkiertoelinten sairauksia. Asianomaisella on pysyvästi 65 %:n invaliditeetti, mutta hän ei kuulu ns. invalidirahan saajiin, koska hänet katsotaan sairausinvalidiksi. Kuitenkin nämä ovat aivan yhtä vaikeassa asemassa kuin nekin, joilla on pysähtynyt vamma. Palkka riittää välttämättömiin menoihin kuten ruokaan, vuokraan ja vaatimattomaan vaatetukseen, mutta se ei riitä kalliisiin lääkkeisiin ja muuhun jatkuvaan sairauden hoitoon. Tällai-

sia sairausvalideja on melkoisen paljon ja heidän asemaansa pitäisi saada parannusta joko saatamalla heidät invalidilain piiriin taikka lisäämällä ilmaisilääkkeiden määrää ja suorittamalla eräänlaista osasairauspäivärahaa taikka sitten kiirehtimällä ns. osaeläkejärjestelmää. Ammattitaudit lisääntyvät jatkuvasti ja teollistuvan aikamme pakkotahtinen työ kuluttaa tekijänsä varsin nopeasti loppuun sekä henkisesti että fyysisesti. Tämä invalidisoi työntekijöitä jo ennen eläkeikää. Kuitenkin eläkkeen ansainta-aika on esim. kevyemmissä virka-ym. tehtävissä vain 30 vuotta, kun se raskaimmissa ja kuluttavimmissa tehtävissä on 40 vuotta. Jo ennen kuin tämä epäoikeudenmukaisuus on korjattu pitäisi lakisäätteisesti parantaa nimenomaan sairausinvalidienkin asemaa.

Ed. Koh t a l a: Herra puhemies! Johdannoksi käsiteltävässä asiassa voitaneen todeta, että porvarillisessa arvomaailmassa tänä päivänä eläkeläiset muodostavat työttömien ohella unohdetun ihmisryhmän. Porvarillisten arvojen järjestelmässä nimenomaan eläkeläisten sijaluku on niitä viimeisimpiä.

Sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 3 kansaneläkelaitoksen valtuutettujen vuodelta 1970 antaman toimintakertomuksen johdosta on esitetty useita ajatuksia eläkejärjestelmämme parantamiseksi. Nykyisessä eläkejärjestelmässämme on runsaasti epäkohtia ja puutteita, joita ei ole syytä tässä yhteydessä ryhtyä tarkemmin yksilöimään. Tämä koskee sekä eläkkeiden määriä että nimenomaan eläkkeiden rahoitusperusteita. Sosiaalivaliokunnan mietintöön sisältyy kuitenkin lausuma, jonka mukaan kansaneläkejärjestelmää tulisi välttämättä kehittää siten, että se paremmin täyttäisi peruseläketurvalle asetettavat vaatimukset. Sosiaalivaliokunnan mielestä tämän tulisi tapahtua yhteistyössä muiden eläkejärjestelmien kanssa, jolloin olisi erityisesti kiinnitettävä huomiota eläkejärjestelmien tarkoituksenmukaiseen koordinointiin.

Tästä sosiaalivaliokunnan mietintöön sisältyvästä näkemyksestä voidaan olla perustellusti myös eri mieltä. Ymmärrän aivan samalla tavalla kuin edustajat Aalto ja Rytönen sosiaalivaliokunnan mainitun kannanoton edellyttävän kansaneläkejärjestelmän asettamista ansioeläkejärjestelmiä edelle. Näin sosiaalivaliokunta on samalla kannanotoillaan käsitykseni mukaan luonut perustan keskustapuolueen vaatimukselle tasaeläkejärjestelmästä. On kuitenkin varmaa, ettei eläkejärjestelmässämme olevia puutteita ja

epäkohtia voida poistaa vielä sosiaalivaliokunnan esittämällä tavalla. Päinvastoin eläkejärjestelmän rahoitusperusteiden osalta nykyiselle kansaneläkejärjestelmälle rakentuvat tasaeläkkeet lisääisivät eri väestöryhmien välistä eriarvoisuutta vielä voimakkaasti nykyisestäään. Kuten ed. Rytönen totesi, työväenliike ei saisi alistua tasaeläkejärjestelmään nykyisten eläkejärjestelmien rahoitusperusteiden pohjalta. Kansaneläkejärjestelmän voimassa olevat rahoitusperusteet merkitsevät jo nyt noin 30 %:n tulonsiirtoa palkansaajilta muille varakkaille väestöryhmille. Mikäli ansioeläkkeet ja niiden nykyiset rahoitusperusteet kytketään kansaneläkejärjestelmään perustuvaan tasaeläkkeeseen, niin syyllistymättä liioiteltuun tämä ratkaisu tulisi merkitsemään kohtuuttoman suuria ja epäoikeudenmukaisia tulonsiirtoja palkkatyöntekijöiltä parempiosaisille väestöryhmille. Palkkatyöntekijöiden omasta tilipussistaan säästämää eläkevaroja siirtyisi satoja miljoonia väestöryhmille, jotka eivät ole osallistuneet millään tavalla mainittujen eläkevarojen kartuttamiseen. Olen myös sitä mieltä, ettei eduskunta voisi ansioeläkkeiden rahoittajia ja ammattiyhdistysliikettä lainkaan kuulematta hyväksyä sosiaalivaliokunnan esittämää lausumaa kansaneläkejärjestelmään perustuvasta peruseläkejärjestelmästä. Mikäli taas tasaeläkkeisiin pyritään kansaneläkejärjestelmän pohjalta yhdistämällä perus- ja tukiosat, niin tämä merkitsisi nykyisten rahoitusperusteiden puitteissa yhä kasvavia tulonsiirtoja varattomilta väestöryhmiltä rikkaille noin 400 milj. mk, kuten täällä sosiaaliministeri Kaipainen puheenvuorossaan totesi.

Edellä mainituista syistä en voi hyväksyä sosiaalivaliokunnan alussa mainittua kannanottoa. Sekä kansaneläkkeet ovat nykyisiltä määriltään riittämättömät niille, jotka elävät pelkästään niitten varassa. Tästä huolimatta juuri suurimmissa vaikeuksissa elävät eläkeläiset joutuvat vielä kansaneläkejärjestelmän nykyisten rahoitusperusteiden puitteissa noin 30 %:n tulonsiirtoin rahoittamaan eläketurvaa myöskin sellaisille väestöryhmille, joilla on suuria omaisuuksia ja muutoinkin turvatumpi toimeentulo. Tasaeläkkeisiin pyrittäessä se edellyttäisi, että myöskin varakkaat ja suurten omaisuuksien haltijat osallistuisivat eläketurvansa rahoittamiseen maksukykynsä mukaan samalla tavalla kuin palkkatyöläisetkin.

Mitä eläkkeitten määriin vielä tulee, niin eläkkeet jäävät, kuten sosiaalivaliokunta toteaa, jatkuvasti jälkeen yleisen elintason kehityksestä.

Tämä merkitsee myöskin sitä, että eläkeläiset joutuvat elintasoaan kaventamalla periaatteessa rahoittamaan ja tukemaan mm. yhteiskunnan taloudellista kehitystä. UKK-sopimuksuuden aikana monet päivälehdet seurasivat ansiokaasti tilastoillaan palkkatyöntekijäin saamien palkankorotusten suhdetta hintojen, vuokrien ja maksujen korotuksiin. Päivälehtien mainittujen tilastojen mukaan palkankorotukset eivät riittäneet edes kaikkien hintojen, vuokrien ja maksujen korotusten kattamiseen. Kun tiedämme, etteivät eläkkeet koskaan nouse määrällisesti yhtä paljon kuin palkat, niin eläkeläisten on ollut pakko tinkiä elintasostaan vielä enemmän kuin palkansaajien kustannustason nousu edellyttäisi.

Kaikki puolueet ovat vakuuttaneet valmiutensa eläkkeiden nostamiseksi, joten ns. poliittista tahtoa asian hoitamiseksi ei varmaankaan puutu. Vaikeuksistaan huolimatta monet jo pitkälti yli 65-vuotiaat eläkeparit ja eläkevanhukset ovat jaksaneet vielä leikkillisesti ilmoittaa, että he saapuvat tänne eduskuntaan kysymään, millä keinolla he saisivat eläkkeisiinsä edes ns. lapsikorotuksen, kun vanhat keinot eivät enää kuulemma tepsii. Asioita tarkkaan seuraavat eläkeläiset uskovat nyt, että myöskin eläkkeen korotuksiin löytyy tarvittavat rahat, koska MTK ja keskustapuolue saivat maataloudellekin enemmän, kuin mitä enemmistöhallituksen muodostamisyrityksen yhteydessä ei voitu vielä hyväksyä, eikä tällöin koskaan ole kysytty, mistä tarvittavat varat saadaan. Hallituksen lupaamasta eläkepommista tulee omiin käsiin räjähtävä suutari, jos ja mikäli eläkekorotukset jäävät vain nimellisiksi. Hallituksen ei tarvitse pelätä kaatumistaan korjatessaan porvarillista arvojärjestelmää eläkeläisten osalta heidän omaksi edukseen.

Mikään poliittinen taho tuskin uskaltaa häiritä eläkeläisille annettujen lupauksen muuttamista teoiksi.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Täällä on paljon keskusteltu tänään kansaneläkelaitoksestamme ja yleensä koko eläkejärjestelmästä. Ja siinä keskustelussa on tullut esille hyvin paljon sellaisia puutteellisuuksia, joita siellä on. Mutta myöskin täällä on tullut kiittäviä lausuntoja. SMP:n kannalta katsoen näissä asioissa ei paljon ole kiitoksen varaa ainakaan tällä hetkellä.

Jos lähemme katselemaan koko eläkejärjestelmämme hoitamista eläkelaitoksen keskusvi-

rastosta käsin, niin me voimme jo siellä todeta määrätynlaista eriarvoisuutta, joka heijastuu hyvin voimakkaana koko eläkejärjestelmäämme itse kentällä. Tässä kohden nimenomaan oli mielenkiintoista seurata täällä ed. Tuomisen puheenvuoroa, jossa hän hyvin voimakkaasti ottein puuttui eläkejärjestelmään. Lieneekö unohtanut, että hänen armas avosiippansa myöskin istuu tämän laitoksen johtajistossa, ja hänellä tietäkseni on oikeus siellä puuttua myöskin näihin asioihin. Olisi toivottavaa, että ennen kaikkea tässä laitoksessa työskentelevien kohdalta asiaan puututtaisiin niin, että edes sama hissi, jota herat johtajat käyttävät, olisi myöskin työskentelevien käytössä.

Edelleen jos lähemme tältä perusteelta katselemaan eläkejärjestelmämme eri toimintamuotoja, niin on todettava, että eläkeläisten rahakukkarolla häirii suurin osa sellaisia henkilöitä, joiden taloudellinen tilanne on huomattavasti parempi kuin eläkkeentarvitsijan, mutta siitä huolimatta he kuitenkin vetävät monikymmentertaisen osan ansioinansa jopa sieltä samoista rahastoista, joiden pitäisi ylläpitää eläkkeentarvitsijoiden eläkemaksuja. Tällä kohdin on erikoisesti mainittava, että tätä meidän eläkejärjestelmäämme käytetään eräänlaisena poliittisten johtajien suojamiesryhmän ylläpitojärjestelmänä, joka nielee hyvin suuren osan niistä varoista, joita nimenomaan tänäkin päivänä pitäisi eläkkeentarvitsijoille jakaa.

Erikoisesti on huomioitava, että nekin palkkaratkaisut, jotka myös tarjoavat tämän laitoksen korkeille virkamiehille tulonlisää enemmän kuin pienviljelijävaimo ja työmiehenleski saa kansaneläkettä kuukaudessa, niin sitä vastaavan summan saavat jo korkeaan tuloonsa lisää tätä laitosta eri toimistoportaissa johtavat henkilöt. Samanaikaisesti näille pienempipalkkaisille työntekijöille joutaa vain muutama kymmenen markkaa. Tässä kohdin on syytä huomauttaa, että tässä olisi, jos missään, nyt sitten mahdollisuus näyttää sellaisen laitoksen kautta, joka on valtion ja poliittisten voimien käskyvallassa, miten se sosialisoiu järjestelmä palvelee vähävaraisinta kansalaista. Siellä päätöksen tekevät poliittiset voimat ja sen johtajistossa on mm. SKDL:n edustajia (SKDL:n eduskuntaryhmästä: Missä se on sosialisoiu?). Edelleen kun paneudumme näihin eläkekysymyksiin, joita kansaneläkelaitos hoitaa, meidän on huomioitava, että erittäin vaikeassa asemassa on työväestömme näiden kansaneläkekysymysten kohdalla.

Palaan myöskin hyvin mielelläni aikaan vuonna 1937. Tällöin muistan pienenä poikana, miten torppari-isäni maksoi näitä kansaneläkemaksuja ja samanaikaisesti myös moni työmies ja yrittäjä. Mutta mitä on näistä maksuista seurannut? Niistä on seurannut niiden hikisten markkojen joutuminen toisarvoiseen käyttöön eikä näiden vanhenevien sukupolvien ja työtätekevien kansalaispiirien vanhuuden turvaksi, niin kuin he olivat toivoneet. Tässä kohdin jos missä on myöskin eduskunnalla tehtävissä hyvin paljon yli puoluerajojen, jos me kerran haluamme, niin kuin SMP ainakin haluaa, vähävaraisemman kansanosan asioita täällä myöskin eläkekysymysten kohdalla hoitaa. Sama tilanne on myöskin nähtävissä pienviljelijäväestömme keskuudessa. Heille tämä kansaneläkejärjestelmä on osoittautunut erittäin heikoksi, koska heidän on pakko hankkia myöskin osittain sivuansioita, jolloin tulorajat muodostuvat sellaisiksi, että eläkkeet jäävät hyvin pieniksi, jopa hyvin pilkattavan pieniksi.

Täällä on myöskin tänään puuttutu hyvin monelta eri taholta eläkekattokysymykseen, ja tämä asia, jos mikään, tulisi hoitaa. Mutta ei pidä tälläkään kohdalla unohtaa, että SKDL:n edustajan ollessa ministerinä tämä pääsi ryöstäytymään hänen esityksestään. Tässä kohden käsitykseni mukaan ei auta piiloutuminen oikeuskanslerin selän taakse, niin kuin hän julkisuudessa on tehnyt (SKDL:n ryhmästä: Nyt te puhutte pöytä!). — Kysykää ed. Aleniukselta, muistanee paremmin kuin välihuutaja.

Kun katsellemme tätä peruseläkejärjestelmäämme, joksi kansaneläkelaitos on luotu, voimme todeta, että se on jatkuvasti ja yhä enenevästi johtanut sellaisiin ratkaisuihin, jotka ovat saaneet vaikeuksia aikaan ennen kaikkea vanhenevan väestömme ja invalidisoituneen väestömme keskuudessa. Sen aikaansaannot eivät ole täyttäneet niitä toiveita, joita kansalaiset ovat asettaneet siihen sen tehtäviä seurattaessaan.

Eläkejärjestelmien yhdistämisestä on hyvin paljon puhuttu ja keskusteltu myös tänään täällä. Me SMP:ssä näemme, että puheet eivät tällä kohdin auta, mutta tekoja tarvitaan. Mutta missä ne teot viipyvät? Ne viipyvät sen vuoksi, että näihin eri järjestelmiin on solutettu juuri tätä poliittista suojamieskaartia, joka tarvitsee taloudellisen tulonsa pysyäkseen johtajiensa käsyyvallassa. Tältä kohdin on myöskin asioihin puuttuttava siten, että tämä eläkejärjestelmien yhdistäminen saadaan aikaan. Ei ole mitään jär-

keä, että sellaisen laitoksen johtajistoa palkataan, joka järjestelmä maksaa neljännesvuositain muutaman markan eläkkeitä.

Sitten, mitä tulee siihen keskusteluun, jossa on puuttutu eläkelaitosten sosialisointiin, niin on todettava, että jokainen tällainen ratkaisu, joka tähän on johtanut, on tiennyt lovea pienituloisimman ja vähävaraisimman kansalaisen kukkarolle. Siitä johtuvat pääomat ovat siirtyneet merkillisellä tavalla jonkin muun käyttötarkoituksen tukijoiksi.

Kansaneläkelaitoksen toimintaan tulee kiinnittää erikoista huomiota sen vuoksi, että ainakaan SMP:n kannalta katsoen ei ole oikein, että silloin kun vanheneva eläkkeen tarvitsija joutuu hankkiessaan jokapäiväisiä elintarvikkeitaan hyvin tarkkaan punnitsemaan, ostaako hän puolikkaan leipää vai puolikkaan kurria, samanaikaisesti tämän laitoksen pääomilla rellestävät johtavassa asemassa olevat henkilöt. Kansaneläkelaitoksen johtopaikoilla pitää olla myöskin ryhtiä, ja ellei sitä siellä ole, niin eduskunnan ja kansaneläkelaitoksen valtuutettujen on sitä sinne saatava.

Nämä kysymykset tulee ratkaista ja niihin tulee myöskin puuttua. Kansaneläkelaitos ei SMP:n mielestä tarvitse lisää johtajia. Heitä on siellä riittävästi. Tätä virkamieskuntaa ei tule enää lisätä, koska jokainen tällainen lisäys tulee merkitsemään lovea eläkkeen tarvitsijoiden eläkemaksuumäärässä. Varoja tulee käyttää niin, että tätä toimintaa rationalisoidaan ja organisaatiota tehostetaan, niin että se palvelee eläkkeen tarvitsijaa eikä muodostu miksikään poliittisen suojamieskaartin toimintaverkoksi, niin kuin se tällä hetkellä on.

Erikoista huomiota on myöskin kiinnitettävä sellaiseen ratkaisuun, että me saamme aikaan peruseläkejärjestelmän, joka palvelee jokaista kansalaista, jokaista eläkkeentarvitsijaa tässä maassa ja ennen kaikkea toimii tehokkaasti vähävaraisen eläkkeentarvitsijan kohdalla. Sen vuoksi, herra puhemies, esitän seuraavaa perustelulausemaa: "Eduskunta toteaa, että riittävää ja samansuuruista peruseläkettä ei vuoden 1970 aikana eikä myöhemminkään ole kaikille kansalaisille turvattu, minkä vuoksi eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy asiassa kiireellisiin toimenpiteisiin."

Ed. M ä n n i s t ö: Herra puhemies! Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen käsittely antaa eduskunnalle tilaisuuden käsitellä laajemmin eläkepolitiikkaa kuin mitä on ollut

yleensä mahdollista hallitusten eri esitysten yhteydessä.

Eläketurvaa koskeva lainsäädäntö on tapahtunut pala palalta eri eläkelajeja säädettäessä ja korjailtaessa. Näissä tapauksissa keskustelutkin on rajoittunut vain kulloinkin käsiteltävänä oleviin asioihin. Nyt kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen ollessa esillä on kansanedustajilla tilaisuus ottaa kantaa eläkeuudistusten puolesta. Millaisia näiden uudistusten tulisi olla, on kysytty monella suulla. Jo esim. ennen viime vaaleja oltiin laajalti yksimielisiä siitä, että eläkejärjestelmät olisi koottava yhden lain puitteisiin, että eläkkeen tulisi riittää toimeentuloon ja korkeille eläkkeille tulisi asettaa katto, että eläkkeen hakemista ja myöntämismenettelyä tulisi yksinkertaistaa, että jokaista eläkeläistä kohdeltaisiin yksityisenä henkilönä eikä esim. elämäntoverinsa huollettavana olevana puolisona.

Näinä viikkoina on päivittäin lehtien yleisöosastoissa ja lukijanpalstoilla saanut lukea nimellä tai nimimerkillä varustettuja kirjoituksia, joissa on vedottu kansanedustajiin eläkkeiden parantamiseksi. Katkeroitumistakin osoittavin voimakkein sanoin kirjoittajat muistuttavat puolueita lupauksista, joita on annettu. On virheellistä luulla, että näiden kirjoitusten takana olisi tilaustyö- tai tapanarisijoita. Kirjoitukset kuvastavat suurta hätää toimeentulon jatkuvuudesta ja yritystä vaikuttaa epäkohtien poistamiseen.

Kun eläkejärjestelmien monimutkaisuudesta ja tämän aiheuttamista kysymyksistä kirjoitetaan, on kysymys itse koetuista vaikeuksista, joiden aitoutta on aiheetonta epäillä. Täällä käytetyistä puheenvuoroista on voinut panna merkille, että myös on saatu henkilökohtaista tietoa niistä vaatimuksista, joita eläkeläisillä on eläkejärjestelmien yhtenäistämisen ja eläketuon parantamisessa pientä eläkettä saavien osalta.

Herra puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyisi seuraavan lausuman: "Hyväksyessään kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisiin kansaneläkelaitoksen perustalle muodostuvan, valtion sosiaaliturvalaitoksen hoitoon annettavan yhtenäisen kokonaisaläkejärjestelmän säätämiseksi."

Ed. Kainulainen: Herra puhemies! Kansaneläkelaitos on toiminut meidän maas-

samme jo runsaasti yli 30 vuotta. Näitä aikoja muisteli ed. Lemström todeten, että hän siihen aikaan oli pikkupoika. Minä olin hieman vartuneempi poika, mutta muistan varsin hyvin, että koululaisetkin seurasivat tätä tärkeää uudistusta erittäin suurella mielenkiinnolla. Silloin jäi mieleeni se, että tästä järjestelmästä odotettiin sellaista koko kansan kattavaa, peruseläketurvaa tarjoavaa järjestelmää, joka mahdollisimman pian takaisi riittävän eläketurvaa kaikille Suomen kansalaisille, jotka tarvitsevat nimenomaan tällaista lakisääteistä eläketurvaa.

Nyt, kun kansaneläkelaitos on toiminut yli 30 vuotta, on todettava, että ollaan varsin kaukana vielä tästä tavoitteesta. Onhan meillä minimipalkkatavoite määritelty viimeksi UKK-sopimuksessa, josta tätä minimipalkkaa ja sitä tavoitetta on sitten asianmukaisesti korotettu. On todettava, että sellainen maaseudun kansaneläkeläinen, joka ei saa mitään muuta kuin perusosan, tukiosan ja tukilisän — ja heitähän ei sentään ole kansaneläkeläisistä kuin ehkä noin neljäsosa — saa vain 298 mk siinä kalleuspaikkakuntaluokassa, johon minäkin olen joutunut kuulumaan. On sanottava suoraan, että tällaisella rahamäärällä ei voi tulla toimeen edes siedettävästi, jos me ajattelemme, että siitä on kustannettava kaikki välttämättömät elämän hyödykkeet sekä asunto, ruoka, vaatetus ja muu, mitä välttämättömään toimeentuloon sisältyy. Näin ollen me olemme siis varsin kaukana vielä näistä kauniista tavoitteista. Sen vuoksi on pantava tyydytyksellä merkille se, että sosiaalivaliokunnassa mietintöä valmisteltaessa oltiin lähes yksimielisiä siitä, että peruseläketurvaa olisi huomattavasti parannettava.

Näin ollen odotin mielenkiinnolla nykyisen sosiaaliministerin Osmo Kaipaisen puheenvuoroa, mitä hänen puheenvuoronsa tulee sisältämään, uusia parannuksia. Minulle ainakin jäi varsin vaatimaton kuva näistä hallituksen suunnittelemista parannuksista. Hänhän mainitsi olevan tulossa ja valmisteilla kansaneläkepaketin. Nämä viime aikoina muotiin tulleet "paketit" ja "nippuratkaisut", jotka ovat aina liittyneet työmarkkinajärjestöjen välisiin neuvotteluihin, eivät mielestäni ole millään tavalla perustavasti korjanneet niitä lakeja, joiden kohdalla näitä tällaisia paketteja toteutetaan. Niinpä ministeri Kaipaisen puheenvuorosta sain selvän, että etuoikeutetun tulon ylärajaa korotetaan 20 markalla kuukaudessa. Kun se ennestään on jo niin vaatimaton kuin 130 mk, ei sen korottaminen 150 markkaan sanottavastikaan lisää näiden

kansaneläkeläisten mahdollisuutta saada tukiliisää, koska tällainen tulon määrä on todella pieni. Varsinkin viime aikojen inflatorisen kehityksen, hintojen ja maksujen nousun, johdosta tällainen pieni korotus on jo ennakkoon menettänyt merkityksensä.

Sitten tässä paketissa ilmeisesti korjataan tämä epäkohta, että invalidirahan saajille tulee myöskin mahdolliseksi tukiosan saaminen. Tämä onkin käsittämätön vääryys invalidirahallain voimassa ollessa, että nämä on jätetty tukiosan ulkopuolelle. Asumistuen parantaminen 50 markasta 100 markkaan kuukaudessa on tietysti ensi näkemältä hyvä asia, mutta kun me tiedämme, että tämä asumistuen säätely on varsin monimutkainen ja lisää eriarvoisuutta erilaisissa asunnoissa asuvien vanhusten kohdalla ja heidän oikeuttaan päästä tästä asumistuesta osallisiksi, olisin nähnyt paremmaksi, että olisi lähinnä nämä asumistukeen liittyvät monimutkaiset säännökset korjattu ja tehty asumistuen saaminen paljon yksinkertaisemmaksi kuin se tällä hetkellä on. Tukilisien korottamisesta ministeri Kaipainen myöskin puhui, ja se sisältyy tähän tulevaan pakettiin. Olisi toivottavaa, että tukilisiä korotettaisiin riittävästi, kun nyt kokonaisuudistus näyttää viipyvän, koska sillä voidaan välittömimmin korjata niiden kansaneläkeläisten asemaa, jotka kaikkein heikoimmilla ovat tällä hetkellä.

Kaipasin tuohon kansaneläkepakettiin kuitenkin eräitä pieniä lisäyksiä, jotka mielestäni olisivat tehneet hyvän vaikutuksen ja joita kansaneläkeläiset ovat odottaneet varsin hartaasti, esimerkiksi radio- ja tv-lupamaksujen jättäminen pois näiltä kansaneläkkeen saajilta. Olisi mielestäni aika helppo toteuttaa tämä ja näin jättää nämä eläkeläiset ilman tällaista rasitusta.

Myöskin kaivataan sitä, että kun nyt kansanterveyslaki huhtikuun alussa tuli voimaan ja sen lain puitteissa pyritään mahdollisimman pian ilmaisiin palveluksiin terveydenhuollon alalla, niin nämä ilmaisupalvelukset olisi kokonaan tässä tulevassa paketissa säädetty kuuluviksi kansaneläkeläisille ja erikoisesti rintamasotilaille, jotka ovat odottaneet tällaista varsin pitkään. Niin kuin tiedämme, voimassa olevasta rintamasotilaseläkeläistä tämä tällainen kokonaan puuttuu.

On selvää, että on tapahtunut edistystä kansaneläkkeiden kohdalla. Mutta vakvana epäkohtana on pidettävä sitä, että kun kansaneläkkeet ovat sidotut elinkustannusindeksiin ja mitään perusteellisempaa korjausta näihin perus-

eläkkeisiin ei tehdä, niin elinkustannusindeksiä seuraavina nämä korotukset vuosittain ovat niin minimaalisia, että niillä ei edes pystytä säilyttämään jatkuvasti kansaneläkkeen reaaliostoarvoa, sillä hintojen, maksujen, palvelusten ja muiden kohoaminen tällä vauhdilla kuin viime vuosina on tapahtunut mitäöi nuo pienet korotukset, mitä kansaneläkkeisiin tulee. Ja kun sosiaalivaliokunnan mietinnössä tähdennetään kokonaisuudistuksen aikaansaamista, olisi jo korkea aika todella ryhtyä tekoihin tässä suhteessa. Meillähän on nyt yhden puolueen vähemmistöhallitus, ja tämä puolue on lisäksi sosiaalidemokraattinen puolue, jonka intresseihin luulisi kuuluvan erittäin tärkeänä kansaneläkeläin pikaisen ja perusteellisen uudistamisen. Heillä ei ole mitään vastusta omassa piirissään, vaan he voivat tehdä todella niin hyviä esityksiä kuin nämä asiat vaativat. Näin ollen, koska mielialat eduskunnassa varmasti jokaisen puolueen keskuudessa ovat kypsät kansaneläkeläin kokonaisuudistukselle ja samassa yhteydessä näiden lakisääteisten pienten eläkejärjestelmien yhdistämiselle, niin että taataan kansalaisille riittävä peruseläketurva, tämä olisi toteutettava mahdollisimman pian.

Kun myöskin sosiaalivaliokunnan mietinnössä on kiinnitetty huomiota niihin eräisiin epäkohtiin, joita tässä kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomuksessa on tullut esille, ja näyttää siltä, että ne jäävät kuitenkin huomiota vaille, ellei niihin nimenomaan jonkinlaisen lauselman muodossa puututa, herra puhe-mies, ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat perustelulausumat:

1. "Hyväksyessään toimintakertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti ryhtyy toimenpiteisiin, joilla kansaneläkkeitä koskevien hakemusten käsittelyä huomattavasti nopeutetaan."

2. "Hyväksyessään toimintakertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti valmistelee kansaneläkeläin kokonaisuudistuksen, jotta mainitussa laissa vallitsevat epäkohdat saadaan poistetuksi."

3. "Hyväksyessään toimintakertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii esityksen antamista siitä, että lakisääteiset eläkejärjestelmämme yhdistetään kansaneläkelaitokseen, jolloin samalla kansaneläkkeen varassa eläville ihmisille taataan riittävä peruseläketurva."

4. "Hyväksyessään toimintakertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti

valmistelee sellaisen esityksen, jolla sairausvakuutuslaitos yhdistetään kansaneläkelaitokseen.”

Herra puhemies! Pyydän lopuksi kannattaa ed. Lemströmin tekemää perustelulausuusehdotusta.

Ed. O. K a n g a s: Herra puhemies! Keskustapuolue on sosiaalipolitiikassa pyrkinyt määrätietoisesti kansalaisten tasa-arvoon. Kun tammi-vaalien jälkeen käytiin hallitusneuvotteluja, oli keskustapuolueen tavoitteena, että eläkepolitiikasta olisi voitu sopia hallituksen muodostamisen yhteydessä. Tämä näkemys ei silloin saanut vastakaikua. Keskeisenä päämääränä oli keskustapuolueella silloin ja on edelleen erikoisesti kansaneläkejärjestelmän kehittäminen. Kansaneläkejärjestelmää kehittämällä on turvattava kaikille kansalaisille peruseläke. Suhtauttamalla työ- ja ansioläkkeet peruseläkkeeseen voidaan päästä eläkepolitiikassa kaikkein pahimpien epäkohtien poistamiseen. Tällä toimenpiteellä autetaan vähimmäistoimeentulon turvaavan eläkejärjestelmän piiriin myös ne kansalaiset, jotka nyt putoavat nykyisten eläkejärjestelmien väliin, niin että heidän eläketurvansa supistuu kansaneläkkeen perusosaan.

Perhe-eläkejärjestelmän kehittäminen on niin ikään edelleen ajankohtainen kysymys. Se ei nykyisellään oikeudenmukaisesti kata avuntarvitsijoiden piiriä. On välttämätöntä, että nykyisen perhe-eläketurvan ulkopuolelle jääneet lesket ja yksinhuoltajat autetaan perhe-eläkejärjestelmän sisälle.

Jos eläkepolitiikkaa hoidetaan tässä maassa vain työeläkejärjestelmää kehittämällä ja jos se nähdään lähes ainoana keinona eläketurvan korjaamiseksi, johtaa tämä auttamattomasti verrattain hyvätuloisten ihmisten eläketurvan kasvamiseen ja ulkopuolelle jäävät kaikkein heikkotuloisimmat ja turvattomimmat. Eläkkeensaajia on kaikkiaan yli 700 000. Jos näin suuren väestömäärän merkittävä osa on vailla toimeentulon takeita, on koko yhteiskunta turvaton. Kansaneläkelaitoksen pääjohtaja on eräässä artikkelissaan kiinnittänyt huomiota juuri tähän seikkaan. Hän sanoo: ”Yksityisten ihmisten turvallisuuden tai turvattomuuden tunteesta koostuu yhteiskuntamme sisäinen henki. Siksi on perusteltua puhua eläkejärjestelmästä eräänä ja tärkeänä osana yhteiskunnan sisäistä turvallisuusjärjestelmää.” Kirkon puolivirallinen äänenkannattaja niin ikään hiljakkoin kiinnitti huomiota pienituloisten ihmisten sosiaaliseen turvattomuuteen: ”Pienituloisia ihmisiä on

maalla ja kaupungissa. Mutta suomalaisen yhteiskunnan rakennemuutokset ovat johtaneet maaseutuelämän piirissä siihen, että ikärakenne on ratkaisevasti muuttunut. Eläketurvan merkitys on siellä nyt erittäin ajankohtainen. Elinkeinorakenteen muutos on osittain ja määrättyyn rajaan asti välttämätön. Mutta yhteiskunta on lyönyt laimin haitallisten seurausvaikutusten eliminoinnin.” ”Kotimaan” kirjoittaja sanoo mm.: ”Rasitteet on jaettava tasaisesti koko väestön kesken tai ensi sijassa niiden harteille, jotka nuo rasitukset jaksavat parhaiten kantaa. Jos tämänsuuntainen näkemys voitaisi jalansijaa myös lainsäätäjäkunnassa, niin on kyllä olemassa käytännön mahdollisuudet pienituloisten ihmisten eläketurvan hoitamiseen. On täysin oikeudenmukaista asettaa ylisuurille eläkkeille katto. Kohutuullisuus ja tasapuolisuus sopii yleisohjeeksi myös eläkepolitiikassa.”

Herra puhemies! Pyydän saada kannattaa ed. Heimo Linnan täällä esittämää perustelulausuusehdotusta.

Ed. H e m m i: Herra puhemies! Heti aluksi on todettava, että ajankohtaisempaa ja mielekkäämpää olisi tarkastella kansaneläkelaitoksen kertomusta viime vuodelta, jona aikana monta merkittävää parannusta saatiin aikaan niin kansaneläke- kuin sairausvakuutuksiin. Toisaalta viime vuoden aikana jouduttiin kiristämään parannusten johdosta palkanansaitsijan ja yrittäjän veroruuviä, joka viimeksi mainittu tuntuu erityisen ankaralta kehitysalueiden pienyrittäjien piirissä. Kansaneläkelaitoksen asia- ja asiakaspiiritarkastelu tuntuu nyt siis melko lailla jälkijättöiseltä. Pitäisikin päästä siihen, kuten totesimme talousvaliokunnassa Alkon kertomusta käsitellessämme, että eduskuntaan tulisi saada erilaiset kertomukset mahdollisimman tuoreeltaan.

Sosiaalivaliokunta käsitellessään valtuutettujen kertomusta on kiinnittänyt huomion kansaneläkkeen ja sairausvakuutuksen kehittämisen oleellisimpiin kohtiin, mihin voikin kiinnostomasti tässä yhteydessä yhtyä. Liberaalinen kansapuolue on esim. jo pitkään vaatinut, että kansaneläkejärjestelmää tulisi pikaisesti ja välttämättä kehittää siihen suuntaan, että se entistä paremmin täyttäisi peruseläketurvalle asetettavat vaatimukset.

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomusta käsitellessään olisi toivonut sosiaalivalio-

kunnan ottavan kantaa ja esittävän lausuman kansaneläke- ja sairausvakuutuslainsäädännön heikkouksista sellaisten ryhmien kohdalla, joiden hyväksi aivan ilmeisesti on lähiaikoina aiheellista ryhtyä toimenpiteisiin. Tällainen ryhmä on perheenemännät. Liberaalisen kansanpuolueen ja sen eduskuntaryhmän mielestä yhteiskuntaan nähden tuottavaksi työksi on katsottava se aika, jolloin nainen tai mies omassa kodissaan hoitaa lasta, vanhusta tai vammaista. Heikoimmassa tapauksessa omassa kodissa työtä tekevä on kansaneläkkeen perusosan ja sairausvakuutuksen alimman päivärahan varassa. Mikäli työkyvyttömyys kohtaa, ei kotityö tuo perheenemännälle muuta eläkettä kuin kansaneläkkeen perusosan eli 77 mk kuukaudessa. Tämän vinosuuntauksen korjaamiseksi puheenvuoroni lopussa tulenkin esittämään perustelulausuman tästä kertomuksesta annettuun mietintöön.

Äitiysloman pidentäminen eräänä ratkaisuna äidin sekä lapsen hyvinvoinnin ja mielenterveyden kannalta olisi mitä onnellisin ja vaikuttavin toimenpide, ja sillä olisi varmaan myönteinen vaikutus perhe- ja väestöpoliittisessakin mielessä. Lähivuosien eläketurvan ja sosiaalipolitiikan on meillä entistä tiiviimmin ja nopeammin lähestyttävä väestöpolitiikan kenttää. Tässä yhteydessä samaan hengenvetoon on puhuttava myös luonnollisesti asunto- ja koulutuspoliittista sekä kansanterveystyötä. Ellemme näin tee, meiltä pienenee kuin pyy maailmanlopun edellä se väestönosa, jonka kannettavana on vastuu nyt esillä olevan kertomuksen ja sitä esittelevien valtuutettujen vaatimuksista.

Kuntoutus on kansaneläke- ja sairausvakuutuslaitoksen eräs merkittävä osa-alue, johon valtuutettujen kertomuksessa olisi toivonut ja odottanut enemmän kiinnitetyn huomiota. Samaa voi todeta sosiaalivaliokunnankin laatimasta mietinnöstä. Kuntoutuksen hyväksi meillä ei vielä ole tehty riittävästi työtä, vaikka se niin taloudellisesti kuin ennen kaikkea inhimillisesti katsoen on edullista toimintaa. Kuten tunnettua, kuntoutustutkimuslaitoksia maassamme on tarpeeseen nähden niukalti. Olemme luonnollisesti iloisia Turkuun tulevasta laitoksesta, mutta se tulee todennäköisesti palvelemaan lähinnä eteläistä Suomea. Pohjoisinta osaa varten tulisi olla toinen yhtä korkeatasoinen kuntoutustutkimuslaitos. Pohjois-Suomessa, jossa toki tällä hetkellä toimii valtionavullinen Merikosken työkliniikka, mutta sen kapasiteetti ei pysty riittävästi ja riittävän monipuolisesti auttamaan kuntoutettavia varsinkaan nyt, kun

uudistettu invalidihuoltolaki on astunut voimaan. Kuntoutukseen halukkaita tulijoita olisi, mutta kun tutkimusajan taloudellinen tuki on varsin epäyhtenäinen, jää pakostakin monien kohdalla kuntoutus ja sitä edeltävä kuntoutustutkimus hoitamatta. On nimittäin niin, että osa tutkimuksissa olevista jää väille minkäänlaista tuloa. Ne, jotka ovat saaneet sairausvakuutuspäivärahaa, mikäli ovat ennen kuntoutustutkimukseen tuloaan olleet ansiotyössä, jäävät huonoimpaan asemaan. Päivärahaetus tulisikin saada siis koko kuntoutustutkimusajalta. Tällöin kuntoutusmotivaatio monen potilaan kohdalla olisi toisen laatuinen kuin mitä se nyt on. Taloudelliset esteet eivät saisi missään tapauksessa olla vaikuttamassa kuntoutustutkimusten ja kuntoutuksen suorittamiselle. Jokaisella kuntoutettavalla tulisi olla taloudellisesti riippumattomat ja samanlaiset oikeudet ja mahdollisuudet kuntoutukseen kaikkialla maassa. Työkyvyn palauttaminen joko entiseen tai uuteen työhön on useimman sairastaneen tai vammautuneen kohdalla yhteiskunnallisesti taloudellisesti edullisempaa kuin ehkä hyvinkin nuoren elämän elämisenmahdollisuuksien tyrehtyminen pysyvään passiiviseen huoltoon. Ennen kaikkea ihmisen mielenterveyden hoitamiseksi kuntoutuksessa on asetettava pääpaino.

Kansaneläke- ja sairausvakuutuslaitoksen piirissä koko maassa työskentelee tällä hetkellä noin 4 000 työntekijää. Käsillä oleva kertomus ei juuri kerro alan työntekijöistä mitään. Eräissä kohden mainitaan henkilökunnan oman koulutuskeskuksen tarpeellisuudesta. Kansaneläkelaitoksen ja sairausvakuutuksen toimihaltijat ovat kansaneläkelaitoksen hallituksen alaisia työntekijöitä, jotka eivät kuulu valtion virkaehtolakien piiriin. Nyt ovat meneillään selvitykset siitä, pitäisikö Kelan henkilökunta siirtää kyseisten lakien piiriin. Ennen kuin työntekijät asetetaan ratkaisun eteen, on tässä asiassa syytä evästää myös kansaneläkelaitoksen valtuutettuja, jotka mitä suurimmassa määrin hallinto-organisaation mukaan ovat noin 4 000 työntekijän työnantajapuoli. Mikäli valtion virkaehtosopimuksia virkaehtolakien mukaan tämän työntekijäryhmän kohdalla ryhdyttäisiin soveltamaan, se tietäisi tutkimusten mukaan annettujen etujen alentamista. Nykyinen käytäntö diktatorisena menettelynä ehdottomasti on kuitenkin romutettava, mutta työnantaja-työntekijä-suhteet voivat yhtä hyvin rakentua muullekin sopimus- ja neuvottelupohjalle kuin siirtyä virkaehtolakien mukaisiin sopimuksiin.

Kansaneläkevakuutuksen ja sairausvakuutuksen hallinnonuudistusta koskevat keskustelut ovat ajankohtaisia ja välttämättömiä, mutta uudistusten toteuttamisessa on lähdettävä nimenomaan ihmisen, yksilön, palvelutarpeista ja palvelutason parantamisesta. Uudistuksen on oltava kaukana puoluepoliittisesta spekuloinnista, jota kansaneläkelaitoksessa tällä hetkellä on tarpeeksi jo muutenkin.

Kansaneläkelaitos ja kansaneläkevakuutus perustettiin aikanaan ihmistä varten. Saman perushengen on oltava leimaa antava Kelan toiminnassa edelleen.

Sosiaalivaliokunnan mietinnössä todetaan Kelan rahoituksen alijäämäisyys ja vaaditaan sen korjaamista, jotta se ei tulevaisuudessa vaarantaisi eläkkeiden maksua ja eläkejärjestelmän kehitystä yleensä. Tähän ajatukseen voi luonnollisesti yhtyä. Mutta mietintö ei kerro, mistä saadaan rahat alijäämäisyyden katteeksi, kun uusia eläke- ja sosiaaliturvamenoja sekä sairausvakuutuksen laajentamista eri tahoilla vaaditaan, kuten minäkin tässä puheenvuorossani olen tehnyt. Eiköhän valtion itsensä olisi syytä ryhtyä kantamaan osavastuuta nimenomaan sairausvakuutusjärjestelmän kehittämistä. Se olisi ensimmäinen askel yhteisvastuun kantamisessa.

Valtuutettujen kertomus on mielenkiintoinen asiakirja sinänsä ja antaa joka tapauksessa selvän läpileikkauksen kansaneläke- ja sairausvakuutusjärjestelmän edistymisestä maassamme. Kansaneläkelaitoksen toimintaa on hoidettava kansanvaltaisesti, ja sen työntekijöiden on nyt saatava olla mukana kehittämässä oman työpaikkansa toimintaa yritysdemokratian hengen mukaisesti.

Herra puhemies! Äsken esittämäni viitaten ehdotan lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää kansaneläkelaitoksen valtuutettujen seuraavan tarkoin ansiotuloja vailla olevan perheenemännän työkyvyttömyyden määrittelyn täsmentämistä kansaneläkelakia sovellettaessa."

Ed. Laitinen: Herra puhemies! Erinomaisena osoituksena laajan demokratian eduista on sairausvakuutusjärjestelmä kansaneläkelaitoksen kyljessä. Paikalliset sairausvakuutustoimistot ja -toimikunnat pystyvät nopeasti vakuutettujen olot hyvin tuntien ratkaisemaan niiden piiriin kuuluvat asiat, eivätkä vakuutetut joutu odottamaan turhaan etuisuuksiaan. Näin ei tapahdu byrokraattisesti johdetussa kansaneläkelaitoksessa. Työkyvyttömyyden jat-

kuessa yli 300 päivää antaa sairausvakuutustoitomikunta lausuntonsa kansaneläkelaitokselle jo usein yli kaksi kuukautta aikaisemmin, ja vakuutettu saa kehoituksen hakea kansaneläkettä. Mutta ennen kuin ratkaisu kansaneläkelaitoksesta tulee, joutuu asiakas aina odottamaan ratkaisua ja usein monen kuukauden ajan elämään ehkä pelkän sosiaaliavun turvin.

Eikö olisi aiheellista tutkia, missä määrin myös kansaneläkeratkaisuja voitaisiin siirtää kentällä ratkaistavaksi vaarantamatta sitä päätösten yhdenmukaisuutta, minkä keskitetty järjestelmä antaa? Tämä ei tietenkään nopeuttaisi niitä ratkaisuja, jotka edelleen jäisivät keskustelun suorittavaksi. Tämähän on voitu todeta muissa virastoissa: kun työmäärää on vähennetty, ei asioiden käsittely ole nopeutunut. Näin saavutettaisiin kuitenkin se etu, etteivät niin monet joutuisi turhaan odottamaan.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus antaa ohjeita sairausvakuutustoitomistolle menettelyksi. Tämän ohjeidenantamisvelvollisuutensa kansaneläkelaitos on käsittänyt hyvin merkillisellä tavalla. Kansaneläkelaitoksen ohjeet muuttuvat samasta asiasta, ilman että lakiin on tehty muutosta. Kun kansaneläkelaitoksen tulkinta jostain asiasta muuttuu aikaisemmin vakiintuneesta käytännöstä, tästä ei tule kirjallista ohjetta kentälle yleisesti. Näin eri puolilla maata joudutaan samasta asiasta tekemään erilaisia päätöksiä. Toisaalta kansaneläkelaitos äärimmäisen harvoin katsoo aiheelliseksi pyydetäessä antaa ohjetta menettelyksi. Näin jopa sairausvakuutuslautakuntakin joutuu nojaamaan päätöstä tehdessään yksityisen ministerin sanomalehdelle antamaan lausuntoon.

Toivoisin kansaneläkelaitoksen kiinnittävän vakavaa huomiota sairausvakuutustoitomistoille annettavaan ohjaukseen, ettei vakuutettuja saatettaisi eriarvoiseen asemaan silloin, kun tulkin-tavaikeuksia selvästi esiintyy. Samoin on syytä tarkastaa, onko mahdollista tehostaa osastojen työtä asiain käsittelyä nopeuttaen. Onko kansaneläkelaitokseen päässyt vuosien varrella kerääntymään niin paljon pölyä, että se ehkä aiheuttaa kitkaa työskentelyyn?

Sairausvakuutuksen perusteena olevia taksoja on pikaisesti tarkistettava. Nykyiset taksathan ovat peräisin vuosilta 1964 ja 1967, ja tämän jälkeen on tapahtunut useita palkkojen ja hintojen korotuksia, eivätkä nuo hyväksytyt pohjanoteeraukset alun alkaenkaan vastanneet käypä taksoja. Tästä epäsuhdasta on seurauksena paitsi se, että vakuutettujen omat kustannuk-

set usein jäävät kohtuuttoman korkeiksi, myös se, että vakuutetut turhaan asiasta tietämättöminä lähtevät hakemaan muutaman pennin korvausta sairausvakuutustoimistosta ja luonnollisesti ovat sitten katkeria toimistohenkilökunnalle, joka ei hyväksy kaikkia kustannuksia maksuperusteiksi.

Toinen epä tietoisuutta ja epäselvyyttä aiheuttava seikka on se, että omavastuuosuuden laskeamisessa käytetään kirjavaa laskentaperustetta. On erisuuruisia markkamääriä ja erilaisia korvausprosentteja. Korvausperusteissa olisikin päästävä yksinkertaisempaan järjestelmään. Mielestäni olisi siirryttävä suoraan prosentuaaliseen korvausmenettelyyn ilman ns. omavastuuosuuden vähentämistä. Näin vakuutetut voisivat jo etukäteen tietää, mikä korvauksen määrä tulee olemaan. Edelleen tulee kehittää järjestelmää, jossa tutkimus- ja hoitolaitokset itse perivät sairausvakuutuskorvaukset vakuutettujen maksaessa laitoksille vain sairausvakuutuksen korvauksen ylimenevän osan.

Ed. Saimo: Herra puhemies! Kansaneläkelaitoksen tarkoitus on alun pitäen ollut se, että kansalaisten sosiaalinen turva tulee huomioiduksi niidenkin osalta, jotka joutuvat vanhuutensa päivinä elämään ilman muita eläkkeitä. Tämän jalon ajatuksen olisi pitänyt päästä kehittymään niin voimakkaasti, että sillä todella olisi se arvo, jonka yhteiskunnan parhaaksi vaikeissa oloissa eläneet vanhuksemme ovat työpanoksenaan antaneet. Nyt tulee jatkuvasti hätähuutoja vanhusten taholta: tehkää jotain, että me voisimme toimeen tulla!

On selvää, että muutoksia ei tässä yhteiskunnassa saada aikaan hetkessä, mutta todellisen yhteisen hyvän tahdon neuvotteluilla asia on korjattavissa. Maassamme on luotu kansaneläkejärjestelmän jälkeen lukuisia eläkejärjestelmiä, jotka ovat keränneet rahaa ja rahoittavat. Mutta niiden korjausten ulkopuolelle jäävät ne, joilla ei ole ollut työtuloa tai erittäin pienet työtulot.

Herra puhemies! Vaikka kansaneläkelaitos on tehnyt huomattaviaakin korjauslakeja laajentaen etuuksien määrää, tämä ei ole kuitenkaan voinut kattaa niitä epäkohtia, joita on olemassa. Siksi olisikin kiireellisesti saatava aikaan eläkelaitosten pikaiset neuvottelukäynnit, yhteistyöt. On saatava aikaan todella riittävä eläke, kuten vuoden 1972 budjetin perustelulausuma edellyttää.

Kun sosiaalivaliokunta on käsitellyt kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomusta, ihmettelen sitä kohtaa, että sosialidemokraatit ovat käyttäneet kahdenlaisia puheenvuoroja. Valiokunnassa me yksimielisesti lausimme: "Kansaneläkejärjestelmää tulisikin välttämättä kehittää siten, että se paremmin täyttäisi peruseläketurvalle asetettavat vaatimukset. Tämän tulisi tapahtua yhteistyössä muiden eläkejärjestelmien kanssa..." Ja kun valiokunnassa käsitelimme tätä asiaa, niin todellakin ihmettelin ed. Lyyli Aallon lausumaa. Hän oli aivan toista mieltä.

Valiokunnassa kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen käsittelyä jatkettaessa tulivat taaskin esille eräät toistuvat epäkohdat, kuten 130 markkan kuukausitulon pienentävä vaikutus tukiosaa määrättäessä. Tämä koskee niitä, joilla ei ole muita etuoikeutettuja tuloja. Samoin puolison työtulo vaikuttaa vähentävästi. Todella suurena epäkohtana on edelleenkin invalidirahan saajien asema. Onko tarkoitus rangaista invalidia vielä kovemmin, kun moni jäljellä olevalla työkyvyllään haluaisi hankkia jotain rehellistä lisätuloa?

Kertomusvuoden aikana voimaan tuli perheläkelaki, joka koski naisleskiä ja myöskin orpoja. Tämä oli huomattava parannus. Mutta lain voimaantulo saattoi rajata kaksi perheläkkeen saajaa niin, että se, jonka perheenpää oli kuollut ennen 1. 1. 1970, jäi lain ulkopuolelle, vaikka hän olisi taloudellisesti kuinka ollut tämän perheläkkeen tarpeessa. Sitä vastoin joku rikkaan perheen päämies kuoli, ja perheläkettä maksettiin tälle toiselle leskelle, vaikka hän kuoli 1. 1. ensimmäisen tunnin aikana. Näin todellakin laki on jyrkkää, ja rajatapaukset todella ovat ikäviä. Tältä kohden olisi todellakin vielä asiaa parannettava.

Tämän lisäksi jäivät lain ulkopuolelle myöskin mieslesket sekä yksinhuoltajat. Yksinhuoltajien asema on ollut todellakin meidän maassamme eräs sellainen kysymys, jota ei ole tähän saakka nimenomaan erikoisemmin haluttukaan tuoda esille. Mutta tänä päivänä tämä myöskin tulee huutavana puutteena esille.

Lapsen hoitotuki tuli myöskin tämän kertomusvuoden aikana lakiin, ja tässä lapsen huoltotuen kohdalla saatiin aikaan parannus. Mutta se aiheutti myöskin sen, että toimikunta nimettiin, ja se esitti myöskin huomattavia korjauksia, että lain piiriä laajennettaisiin. Odotamme myöskin hallitukselta esitystä tulevaksi eduskuntaan.

Ed. Lyyli Aalto on poissa täältä, mutta oli-
sin kysynyt häneltä, mikä on se tasa-arvo, josta
hän puhui. Esitän esimerkin: Kun toinen les-
kinainen saa perhe-eläkettä kansaneläkkeen pe-
rusosan eli 77 mk kuukaudessa, eräs kunnan-
johtajan leski kuulemani mukaan saa 1 400 mk
perhe-eläkettä kuukaudessa. Onko tämä todel-
lakin tasa-arvoa? Nyt näkisin, että sosialidemo-
kraatit ollessansa hallitusvastuussa antaisivat
sellaisen korjausesityksen, että tällä asialla olisi
todellakin jalansijaa ja toteutettaisiin tasa-
arvoa; näinhän me haluamme.

Asumistuki pieneltä osaltaan auttaa vanhuk-
sia myöskin vuokra-asunnoissa asumiseen. Sa-
moin nyt tämän yksiläisten perheiden asu-
mistuen kohdalta on laki tullut voimaan.
Tämä sinänsä auttaa. Mutta lain nurinkuri-
suutta täytyy ihmetellä. Jos vanhus elää lähi-
omaistensa asunnossa, niin ei tule asumistukea,
kuin ei myöskään silloin, kun asuu omassa,
vaikka kuinkakin vaatimattomassa asunnossa.

Keskustapuolue on tähdentänyt tämän asian
korjaamista jatkuvasti. Tämän korjaaminen tuli-
si helpottamaan suurelta osalta painetta van-
husten talojen rakentamisessa, joskin vanhusten
talojen rakentamiseen kasvavalla vauhdilla on
edelleenkin tarvetta olemassa. Asiantuntijain
lausunnon mukaan lainanantoa vanhusten talo-
jen rahoitukseen on jouduttu vähentämään, eikä
lainan takaisinmaksuajan lyhennys ole miele-
käästä. Tämä tuo vaikeuksia myöskin vanhusten
hyvinvoinnin turvaan. Vaikka eläke-edut ovat-
kin sidotut elinkustannusindeksiin, se ei ole
riittävä, vaan niiden pitäisi seurata ansiota-
soa. Kaikkein ikävimmässä asemassa olevat van-
hukset, kansaneläkeläiset, jotka ovat pelkän
kansaneläketukiosan saajina, joutuvat myöskin
maksamaan radio- ja televisiolupamaksuja niil-
täkin osilta, vaikka heillä ei ole mahdollisuus
hankkia edes 2-kanava-alueella lisälaitteita,
joilla voisivat seurata lähetyksiä. Näin nämä
vanhukset maksavat todella toisten nautin-
noista.

Herra puhemies! Kannatan ed. Hemmin te-
kemää toivomusaloitetta.

Ed. Eskelinen: Herra puhemies! Vuosi
1970 oli kansaneläkelaitoksen toiminnassa erit-
tään merkittävä, vaikka sitä tulee olemaan tiet-
ysti vuoden 1971 kertomuskin, kuten täällä
ed. Hemmi jo mainitsi. Voin kertoa vielä
lisäksi sen, että valtuutetut järjestäytymisko-
kouksessaan päättivät nopeuttaa tarkastustoi-

mintaa niin, että tulevaisuudessa tullaan saa-
maan vähän aikaisemmin nämä kertomukset
tänne kansanedustuslaitoksen käsiteltäväksi.

Vuoden 1970 aikana tulivat voimaan perhe-
eläkejärjestelmä, asumistukijärjestelmä sekä
lapsenhoitotukijärjestelmä. Nämä sosiaaliturvan
parannukset yhdessä muun varsinaisen kansan-
eläkelainsäädännön kehittämisen kanssa vaikut-
tivat sen, että kansaneläkelaitoksen menot nou-
sivat kertomusvuoden aikana uuteen ennätysluk-
emaan 1 963 milj. markkaan. Tämä määrä
edusti sinä vuonna hieman yli 1/3 koko so-
siaalipolitiikkamme menoista. Sosiaalisektorilla
toimivista laitoksista kansaneläkelaitos oli
toiminnan laajuuden huomioon ottaen ylivoi-
maisesti merkittävin. Kokonaisuutena voi to-
deta kansaneläkelaitoksen onnistuneen sille us-
kottujen tehtävien suorittamisessa hyvin.

Seuraavassa tulen puuttumaan muutamaan
sellaiseen asiaan, joita on ainakin osittain jo
tarkasteltu sosiaalivaliokunnan mietinnössä,
mutta jotka ansaitsevat laajempaa huomiota.

Ensinnäkin kysymys siitä, miten kansanelä-
kejärjestelmä täyttää peruseläkejärjestelmälle
asetettavat vaatimukset. Se innostus, mikä so-
siaalivaliokunnan jäsenillä on ollut tämän ker-
tomuksen käsittelyn yhteydessä täällä, selittyy
myöskin niillä lukuisilla ponsilausumilla, joita
sosiaalivaliokunnan puheenjohtajasta lähtien on
täällä esitetty huolimatta siitä, että sosiaaliva-
liokunnan jäsenillä oli jo tilaisuus esittää mie-
lipiteensä mietinnössä. Sosiaalivaliokunta on
todennut, ettei kansaneläkejärjestelmää koskeva
lainsäädäntö tällä hetkellä täytä selville ja
johdonmukaiselle eläkejärjestelmälle asetettavia
vaatimuksia. Tämä sosiaalivaliokunnan lausuma
käsitys on oikeaan osunut, sillä kansaneläke
koostuu aivan liian monesta osasta ja lisäksi,
jotka kukin tulevat myönnettäväksi vasta mo-
nenkertaisen ja monenlaatuisen eläkkeensaajan
tuloihin ja omaisuuteen kohdistuvan harkinnan
jälkeen. Kentällä esiintyy tämän monimutkai-
suden johdosta paljon arvostelua, joka on oi-
keutettua. On kuitenkin väärin, että arvostelun
kohteeksi joutuvat kentällä eläkeasioista vas-
taavat toimihenkilöt, koska arvostelun pitäisi
kohdistua meihin kansanedustajiin, jotka vas-
taamme kysymyksessä olevasta lainsäädännöstä.

Ensimmäinen teko, joka meidän on tämän
yksinkertaistamisen yhteydessä suoritettava, on
kansaneläkkeen perusosan ja tukiosan yhdistä-
minen tulo- ja omaisuusharkinnasta vapaaksi
peruseläkkeeksi. Olen joutunut muutaman
viime kuukauden aikana vastaamaan monen

huolestuneen eläkeläisen tai eläkeikää lähestyvän henkilön kysymykseen siitä, milloin maamme saadaan vähimmäispalkkaa edes osapuulle vastaava vähimmäiseläke. Nämä ihmiset kertoivat seuranneensa ennen viime vaaleja tv-keskustelua, jossa eri puolueet olivat liikut-tavan yksimielisiä vähimmäiseläkkeen välttämättömyydestä. Nyt he ihmettelevät sitä, ettei mitään tunnu todella tapahtuvan tämän asian hyväksi, eikä hallituksen taholta ole pienintäkään merkkiä siitä, että kaikkia kansalaispiirejä tulisivat koskemaan uudistukset, jotka siellä suunnitellaan. Keskustapuolueen käsityksen mukaan on välttämätöntä, että pyrittäessä vähimmäispalkkaa vastaavaan vähimmäiseläkkeeseen kansaneläkkeen perusosa ja tukiosa yhdistetään välittömästi peruseläkkeeksi, joka maksetaan jokaiselle eläkkeen saajalle tasasuuruisuena asuu hän missä maan osassa tahansa.

Toinen asia, johon myös sosiaalivaliokunta on kiinnittänyt huomiota, on eläkkeensaajien kannalta kiusallinen eläkepäätösten viivästyminen. Viime aikoina on eläkehakemukset kyläkin voitu käsitellä joutuisammin lainmuutoksesta aiheutuneen ruuhkan tultua selvitettyksi. Ongelmana tämä päätösten viivästyminen tulee kuitenkin pysymään niin kauan, kunnes kansaneläkelaitoksen eläkehakemuksia käsittelevään organisaatioon tehdään tarpeellinen uudistus. Sairausvakuutusasioissa ratkaisuvallta on siirretty paikalliselle tasolle, missä sairausvakuutuslaitokset keskeiseltä osalta huolehtivat päätöksenteosta. asiat on voitu tämän järjestelyn ansiosta käsitellä sairausvakuutuksen sektorilla asiakkaita tyydyttävällä nopeudella. Lisäksi on voitu käyttää paikallinen asiantuntemus täysitehoisesti hyväksi. Sairausvakuutuksen osalta saadut myönteiset kokemukset antavat perusteen myös kansaneläkeasioiden saattamiseen paikallisella tasolla ratkaistaviksi. Tämän päätösvalan siirron yhteydessä tulisi ratkaista kansaneläkelaitoksen organisaatiokysymyksiä myös laajemmalti, sillä on epätarkoituksenmukaista pitää kentällä kahta rinnakkaisorganisaatiota, toista kansaneläkeasioita varten ja toista eläkeasioita varten. Mainittujen organisaatioiden yhdistämisestä seuraisi lisääntyvä hallinnollinen tehokkuus, kustannussäästöt työn rationalisoinnista sekä ennen kaikkea parantuva vakuutettujen palvelu. Esittämäni ratkaisu lisäisi kansalaisten demokraattisia vaikutusmahdollisuuksia ja olisi näin tervetullutta vastapainoa näiden kysymysten suhteen havaittavissa olevalle vieraantumismiselle.

Kolmas asia, johon sekä hallituksen että eduskunnan tulisi kiinnittää vakavaa huomiota, on kansaneläkelaitoksen alati heikentyvä rahoitustilanne. Samaan aikaan, jolloin työeläkejärjestelmän rahastot ovat kasvamassa niin, että ne riittäisivät nykyisen työeläkekannan välttämiseen ja nykyisten työeläkkeiden tasolla osapuulle 10 vuoden eläkemenoihin, kansaneläkelaitoksen sijoitusvaranto on supistumassa riittäen nykytasollaan vain 6—7 kuukauden eläkemenoihin. Edellä esitetty ei merkitse sitä, että me tuntisimme kateutta työeläkejärjestelmän rahastoja kohtaan ja vaatisimme järjestelmien rahastojen tasaamista. Vertailu vain kuvaa tilannetta, joka saattaa ennen pitkää muodostua kansaneläkkeen saajien kannalta uhkaavaksi. Heikentyneestä rahoitustilanteesta saattaa olla äärimmäisenä seurauksena se, etteivät eläkkeensaajat tule saamaan eläkesuorituksia ajoissa. Joka tapauksessa heikosta rahoitustilanteesta seuraa se, ettei kansaneläkejärjestelmää päästä kehittämään eläkkeensaajien oikeutettujen vaatimusten mukaisesti. Tämän vuoksi meidän kansanedustajien on huolehdittava siitä, että kansaneläkelaitoksen rahoitustilanne saadaan sellaiseen kuntoon, etteivät eläkeläisten edut vaarannu. On ollut erittäin ikävää todeta myöskin eduskunnan työskentelyssä se, että täällä on tehty jopa aloitteita niin, että kansaneläkkeen määrää voitaisiin eläkkeitten saajille korottaa jopa 30 %:lla nykyisten kansaneläkerahastojen puitteissa. Tällaista väärää kuvaa eläkeläisille ei tulisi kansanedustajain taholta olla antamassa.

Eläkekysymysten suhteen kokonaisuutena olemme vuosien kehityksen seurauksena joutuneet tilanteeseen, joka yksityisen kansalaisen näkökulmasta katsoen vaikuttaa eläkeviidakolta. Tässä eläkeviidakossa on puolestaan käyty kiivastakin viidakkosotaa erilaisten näkemysten välillä. Tämä kanssakäymisen muoto on suurelta osalta estänyt järkevän ja oikeudenmukaisen eläkepolitiikan harjoittamisen. Tässä tilanteessa on tervehdittävä tyydytyksellä nähtävissä olevia pyrkimyksiä eläkepoliittisten kysymysten kokonaisratkaisun löytämiseen.

Ed. Lemström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mitä tulee ed. Eskelisen mainintaan näistä eläkerahastoista, niin on todettava, että ainakin nuorempana henkilönä käsitykseni on se ja myöskin edustamani puolueen SMP:n käsitys, että nämä eläkkeentarvitsijoiden varat on rahastoitu kiinni niin, että niitä ei voida käyttää eläkkeiden tarvitsijoiden hy-

väksi. Niitä kyllä olisi, ja silloin ainakin nuoremman henkilön mieleen tulee sellainen ajatus, että on vastuutonta, että nuorempi polvi panee vastuun eläkkeistään vanhempien jo niitä maksaneiden kansaneläkkeen tarvitsijoiden kannettavaksi, joten nämä varat on sieltä irrotettava ja maksettava niille, jotka ovat eläkkeen tarpeessa, ja nuorempien on pidettävä itse omista eläkkeistensä huoli ja vastattava niistä.

Ed. Eskelinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tarkoitin SMP:n taholta tehtyä aloitetta, että nykyisillä kansaneläkelaitoksen rahastoilla voitaisiin korottaa kansaneläkkeen määriä 30 %:lla. Se ei voi mitenkään tapahtua, sillä kuten mainitsin niin nykyiset rahastot riittävät vain 6—7 kuukauden eläkkeisiin. Ja se, että eläkeläisille annetaan näin vääriä tietoja, niin se on tietysti murheellista sekä eläkeläisten että myöskin kansanedustajien kohdalta.

Ed. Lemström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä myöskin tarkoitin vastauspuheenvuorossani sitä, että me emme nojaa nykyisiin rahastoihin vaan rahastoiuihin, kiinnitettuihin pääomiin. Kyllä sieltä silloin löytyy myöskin tälle meidän esityksellemme katetta, kun ne irrotetaan sieltä.

Ed. Eskelinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ei ole mitään rahastoja, jotka eivät sisältyisi tähän eläkkeittenmaksumääritelmään, 6—7 kuukauteen.

Ed. Lemström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiinnitän huomiota siihen, minne on kansaneläkelaitos kiinnittänyt pääomiansa. Ovatko ne tänä päivänä irrotettavissa eläkkeenmaksajien hyväksi? Niillä korkotuloilla ei näitä peitetä, mutta niillä pääomilla, jotka ovat eläkkeentarvitsijat aikansa maksaneet, niin näillä pääomilla, jos ne irrotetaan, pystytään maksamaan eläkkeet.

Ed. Aro: Herra puhemies! Koska eduskunnan tehtävänä on valitsemissa valtuutettujen välityksellä seurata kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa sekä tähän toimintaan kuuluvan lainsäädännön toteutusta, on aiheellista mielestäni toimintakertomuksen yhteydessä käydä tämänlaatuista evästyskeskustelua valtuutettujen tulevaa työtä varten. Tosin silloin, kun tämä keskustelu aloitettiin täällä salissa, olivat

suurin piirtein sosiaalivaliokunnan jäsenet kokonaisuudessaan, nyt enää vain ne, joitten puheenvuorot ovat jäljellä. Tämä valitettavasti panta-koon merkille siitä syystä, että kuitenkin periaatteessa käymme erittäin tärkeätä keskustelua, johon meillä harvoin myöskin on tilaisuus.

Ne huomattavat sosiaaliturvan uudistukset, jotka kansaneläkelaitoksen osalta tulivat voimaan tänä kyseisenä kertomusvuonna 1970, kaipaavat nyt valpasta tarkkailua käytännössä. Perhe-eläkelaki ei vielä kata kaikkia edunsaajaryhmiä. Sen ulkopuolelle jääneet lesket on mahdollisimman pian saatava lain piiriin, ja näistä on jälleen kerran mainittava erikseen mieslesket, mitä asiaa koskevan toivomusponnen eduskunta on hyväksynyt jo vuonna 1969. Nyt on todellakin korkea aika valtuutettujen vaatia selvitystä tästä kysymyksestä. Tämä on jo periaatteessa-kin tärkeä vaatimus tasa-arvoisuuden edistämisessä ja lisäksi sillä on heijastusvaikutuksia muihin eläkelakeihin. Yksinhuoltajien kasvava määrä vaatii niin ikään nopeasti huomiota osakseen. Samoin orvoneläkkeiden kovin pieniä osuuksia on pyrittävä lisäämään.

Asumistukiasia edistyi kertomusvuonna, mutta sen epäkohtia ja puutteita on valtuutettujen tarkkailtava erityisesti kasvavien vuokratkustannusten takia. Asumistukeen oikeuttavien tulojen ylärajaa olisi välttämättä korotettava ja otettava paremmin huomioon kalliiden paikkakuntien korkea vuokrataso. Asumistukijärjestelmän ulkopuolelle jäävät vielä alivuokralaiset, joten tuen piiriä samoin kuin sen tasoa olisi lisättävä. Ja ottaen erikseen huomioon Helsingissä vallitseva erityisen korkean vuokrataso olisi harkittava Helsingin muodostamista omaksi erityiseksi kuntaryhmäkseen, jossa asumistuen määrä olisi korkein.

Työtulojen osuus kansaneläkkeen tukiosaa ja tukilisää määrättäessä kaipaa valtuutetuilta erityistä pohdintaa ja tarkkailua, sillä siinä on todella epäkohtia, joista sosiaalivaliokunta on useaan otteeseen puhunut, toistaiseksi ilman näkyviä vaikutuksia. Tämän päivän keskustelussakin tämä asia on tullut useissa puheenvuoroissa esille, ja siihen on nyt todella vakavasti paneuduttava.

Eläkeläisen on saatava hankkia nykyistä enemmän omia tuloja, ilman että se vaikuttaa vähentävästi hänen eläkkeeseensä. Kun pelkkä kansaneläke ei nykyisen, kasvavan hintatason aikana riitä turvaamaan eläkeläiselle tyydyttävää toimeentuloa, ei ole mitään järkevää perustetta sille, että jos hän kykenee hankkimaan itsel-

leen vaikka vähäisiäkin omia tuloja, häntä tästä sakotetaan.

Tässä yhteydessä täytyy erityisesti ihmetellä sitä, ettei vielä tähän mennessä invalidirahaa ole saatu etuoikeutetuksi tuloksi. Jatkuvasti me terveet kulttuuriyhteiskunnan kansalaiset unohtamme, miten suunnattoman paljon vaikeampaa elämää vaikeammissa olosuhteissa invalidit elävät ja miten suunnattomasti heiltä vaaditaan ponnistuksia heidän yrittäessään tehdä työtä. Sitä ei ilmeisesti edes tajuta niissä piireissä ja niissä tilanteissa, jolloin kynsin hampain ja terveyden voimalla taistellaan palkoista ja lomista. Puolusteluksi ei riitä, että yhteiskunta tukee invalideja invalidirahan turvin ja hoitolaitoksissa ja myöntämällä avustuksia apuvälineisiin. Ei pidä unohtaa, että invalidiakin on elävä ihminen, jonka tärkein elämän sisältö on tehdä työtä ja olla mukana elämässä. Tämä on asia, johon mielestäni tulee jatkuvasti puuttua ja muistuttaa meitä terveitä ihmisiä siitä.

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomus tulee esille nyt erittäin sopivana ajankohdana muistuttamaan eduskuntaa ja valtuutettuja tämän eläkepolitiikan lohkon hoitamisesta, kun samanaikaisesti odotellaan tänne käsiteltäväksemme sosiaalipakettia, joka liittyy HL-sopimukseen. Suuret palkansaajaryhmät kykenevät etujärjestöjensä turvin huolehtimaan elintasotaan, palkkoistaan, sosiaaliturvastaan ja eläkkeistään aina määrääjain. Kansaneläkkeen varassa elävät ihmiset jäävät jatkuvasti jälkeensä yleisen elintason kehityksestä. Heidän kohdallaan tarkistukset kulkuvat huomattavasti jäljessä ja ovat tasoltaan erittäin paljon vaatimattomampia. Käsitökseni mukaan juuri eduskunnan ja meidän kansanedustajien velvollisuutena onkin nimenomaan näiden ihmisryhmien etujen valvominen, ja siinä mielessä tämänkinlaatuinen keskustelu, niin pitkä kuin se onkin ollut, on tarpeellinen. Valitettavaa vain, että se kiinnostaa niin vähäistä määrää kansanedustajista!

Ed. Virolainen: Herra puhemies! Yhdyin täysin ed. Aron käsitykseen, että eläkepoliittinen keskustelu tänään eduskunnassa on ollut tarpeellinen, ei vain tarpeellinen vaan välttämätön.

Sosiaalivaliokunnan kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomuksen johdosta antamassa mietinnössä todetaan, että kansaneläkelaitos ei nykyisin voimassa olevien lakien pohjalta pysty hoitamaan eläkeasiaa tyydyttävästi. Valiokunnan tällä kohdin esittämiin perustelui-

hin voivat varmasti kaikki kansanedustajat varauksetta yhtyä. Valitettavasti vain valiokunta ei ole vetänyt tässä oikeasta toteamuksestaan riittävän pitkälle meneviä johtopäätöksiä sen suhteen, mitä olisi tehtävä vallitsevien epäkohtien korjaamiseksi.

En usko, että täällä eduskunnassa on ketään, joka ei olisi tullut vakuuttuneeksi siitä yhteiskunnallisesti ehkä kaikkein suurimmasta epäkohdasta, joka meillä tänään, nyt 1970 luvulla, vallitsee kansalaisten eläketurvan osalta. Tässä jos missä ihmiset on mielivaltaisilla perusteilla jaettu aivan erilaiseen asemaan (Ed. Rytkönen: Taloudellisilla perusteilla!). Ei ole taloudellisilla perusteilla, vaan sillä perusteella, että eläketurvan pohjana on se, onko asianomainen henkilö työsuhteessa, onko hän virkasuhteessa vai onko hän itsenäinen yrittäjä, perheenemäntä vai vapaan ammatin harjoittaja, joka on työ- tai virkasuhteen ulkopuolella. Ed. Rytkösen, köyhiä kehitysalueita edustavan edustajan pitäisi tämä kyllä tuntea yhtä hyvin kuin minunkin!

Korjauksen välttämättömyydestä alkavat vähitellen kaikki tässä maassa olla yhtä mieltä. Mutta aina kun esitetään epäkohtien korjaamiseksi ehdotuksia, joita nimenomaan keskustapuolueen taholta on jatkuvasti tehty, yritetään suurelle yleisölle antaa asiasta täysin väärä kuva. Valitan ja ihmettelen sitä, että esim. tämän päivän Sosialidemokraatti suuressa, yli koko etusivun ulottuvassa uutisessaan väittää, että kun me vaadimme jokaiselle kansalaiselle määrätyn suuruisen peruseläkkeen suorittamista, me haudomme "suurta eläkekaappausta". Uutisessa esitetään meidän pyrkimyksestämme täysin virheellisiä tietoja. Asia esitetään niin kuin me jo tässä vaiheessa pyrkisimme siihen, että kaikki eläkkeet ovat tasasuuruksia. Mehän olemme lähteneet vain siitä, että kaikille kansalaisille erotuksesta on suoritettava määrätyn suuruisen peruseläke, johon sitten suhteutetaan ja sopeutetaan muut eläkkeet.

Täällä käydyssä keskustelussa herra sosiaali- ja terveysministeri viittasi siihen, että hallitus parhaillaan suunnittelee kansaneläkelain uudistamista ja muuttamista, josta lienee tarkoitus antaa eduskunnalle ehdotus lähiaikoina. Niiden ennakkotietojen pohjalta, joita me olemme tästä asiasta saaneet, meidän on pakko jo tässä yhteydessä sanoa, että me emme hyväksy tällaisia suunnitelmia. Ne eivät suinkaan vähennä eläkeeroja. Ne eivät pienennä kansalaisten eriarvoista asemaa sosiaaliturvan osalta, vaan päinvastoin toteutettuina tulisivat niitä huomatta-

vasti lisäämään. Sen vuoksi me esitämme hallituksen esityksen vaihtoehtona ja vastapainona oma ehdotuksemme, joka nimenomaan lähtee pienentämään eläke-eroja. Sen vuoksi meidän mielestämme on vihdoinkin lähdeittävä muuttamaan lakia siten, että toteutetaan kokonaiseläkejärjestelmä, jonka mukaan kansaneläkejärjestelmä muodostaa vähimmäistoimeentulon takaavan peruseläkejärjestelmän ja työeläkejärjestelmä jokaisen henkilön kulutustason säilymisen. Nämä eläkkeet on sovittava yhteen siten, että syntyy kaikki kansalaiset käsittävä tarkoituksenmukainen kokonaiseläkejärjestelmä.

Meidän ryhmämme taholta on jo useissa puheenvuoroissa korostettu, että ensimmäisenä askeleena tätä tietä kuljettaessa on kansaneläkkeen perus- ja tukiosan yhdistäminen. Näin muodostuu tulo- ja omaisuusharkinnasta vapaa peruseläke, joka meidän mielestämme jo tässä vaiheessa pitäisi olla suuruudeltaan 225 mk/kk (Ed. Rytkönen: Ei sillä kukaan elä!); tätä asteittain korotetaan 300 markkaan. — Pitää paikkansa, että sillä ei kukaan elä, mutta se on ensimmäinen askel, ja sitä ei pitäisi kenenkään vastustaa, ensimmäisen askeleen ottamista! — Eläkkeiden markkamäärät sidotaan tämän vuoden alussa vallinneeseen indeksitason, kansan- ja työeläkkeiden indeksijärjestelmät yhdenmukaistetaan ja kansaneläkejärjestelmän mukaiset etuudet maksettaisiin saman suuruisina koko maassa. Kun te olette sitä mieltä kuin mekin, että tämä eläketurva ei vielä ole riittävä, niin minkä vuoksi jo tämänkin antamista vastustatte! Kuten sanoin, näin muodostuvaa peruseläkettä täydentäisi nykyisen käytännön mukainen tukilisäjärjestelmä, samoin avuttomuus- ja asumistukijärjestelmä. Me edellytämme, että näin sovittaisiin hahmoittelemani peruseläkejärjestelmän toteuttamisaikataulusta sekä kansaneläkkeen ja ansioeläkkeen yhteensovittamisesta, ja tällöin meillä on hyvänä pohjana se alustava sopimus, joka tehtiin Karjalaisen hallituksen aikana silloisen sosiaaliministerin, sosialidemokraattisen puolueen puheenjohtajan ja pääministerin kesken; tähän osallistuvat myös sekä työeläkejärjestelmän että kansaneläkelaitoksen edustajat.

Kun esitämme tällaisen suunnitelman, niin meitä arvostellaan siitä — niin kuin täälläkin välihuomautuksissa jo on tehty — että meidän tarkoituksenamme olisi siirtää eläketurvaa köyhiltä varakkaille. Näinhän ei ole tarkoituksemme. Me olemme sitä mieltä, että eläkkeet

pannaan kaikki verolle, verovapaus kaikkien eläkkeiden osalta poistetaan ja näin poistettu verovapaus korvataan riittävän suurilla vanhuus- ja työkyvyttömyysvähennyksillä. Samassa yhteydessä selvitetään viipymättä kokonaiseläkkeiden tarkoituksenmukaiset enimmäisrajat ja asetetaan suurille eläkkeille katto. Minä ihmettelen, että herra sosiaaliministeri suhtautui niin tavattoman epäilevästi suurien eläkkeiden rajoittamiseen ja puhui siinä yhteydessä paljon seläistakin, mikä meni aika tavalla asian viereen. Tässä on kysymys siitä, olemmeko sitä mieltä, että eläkkeiden suuruutta rajoitetaan, vai emmekö ole. Me olemme sitä mieltä. Me olemme myös sitä mieltä, että aktiivisen väestön tuloroja on pienennettävä. Jos tästä asiasta olemme samaa mieltä, niin kuin toivon, herra sosiaaliministerin kanssa, miksi emme voi myöskin olla sitä mieltä, että eläke-eroja pienennetään? Niitä ei voida pienentää yksinomaan liian pieniä eläkkeitä korottamalla, vaan suuria on myöskin alennettava. Suomen kansa on suorastaan hämmästynyt, jopa järkyttynyt, saatuaan viime kuukausien aikana käydyn eläkekeskustelun aikana tietää, miten valtavia eläkkeitä tässä valtakunnassa maksetaan. Minä en lähde kaikkia esimerkkejä tässä luettelemaan (Ed. Rytkönen: Kertokaa pois vain!). Mehän tiedämme ja ed. Rytkönenkin tietää, että niitä on aika suuria (Ed. Rytkönen: Kyllä minä tiedän sen!). Nimiä mainitsematta ja yli puoluerajojen (Ed. Rytkönen: Niminä ne pitää osoittaa!) — Summilla vain. — Samalla on tutkittava mahdollisuuksia tehostaa kansaneläkkeitä ja työeläkkeitä koskevaa yhteistä eläkepalvelua.

Kun nämä tavoitteet hyväksytään, niin se merkitsee sitä, että kaikki nyt edessä olevat kii-reellisetkin eläkepoliittiset ratkaisut on sopeutettava mainitsemiini tavoitteisiin. Jos edellä esittämistäni tavoitteista voidaan nimenomaan nykyisen hallituksen kanssa sopia, niin me olemme valmiit kannattamaan niitä toimenpiteitä, joilla työtulot saatetaan kokonaisuudessaan etuoikeutetuksi tuloksi kansaneläkkeen tukiosaa määrättäessä; edelleen, että tukiosan määräämistä koskevia rajatuloja korotetaan 20 %:lla; invalidiraha saatetaan etuoikeutetuksi tuloksi; asumistukijärjestelmää kehitetään siten, että omavastuurajaa alennetaan 10 markalla ja selvitetään asumistukijärjestelmän uudistaminen siten, että suhteellisesti kalliimmat asuntokustannukset tulevat nykyistä yksilöllisemmin otetuksi huomioon; ja tukilisää korotetaan 20 markalla.

Me olemme katsooneet välttämättömäksi tässä yhteydessä esittää selväpiirteisen ohjelman, jonka toteuttaminen vasta puhkaisee sen tulehtuneen paiseen, joksi meidän eläkejärjestelmämme ovat tässä valtakunnassa muodostuneet. Erityisesti toivoisimme, että vasemmalla tultaisiin mukaan tätä uudistusta toteuttamaan, sillä kun eläkeasioista on viime aikoina puhuttu, niin olen tullut vakuuttuneeksi siitä, että kansalaiset yli puoluerajojen vaativat tätä uudistusta.

Pienenä esimerkkinä luen aivan lyhyen otteen kirjeestä, jonka muutama päivä sitten sain Helsingistä, jossa kirjeessä helsinkiläinen ammattiyhdistysmieh kirjoittaa seuraavasti: "Huolimatta vasemmistolaisesta mielipiteestäni annan täyden kympin ammattiyhdistyspolitiikkona keskustapuolueen pyrkimykselle eläkejärjestelmämme uudistamiseksi. Teillä on asiasta terve näkemys, mitä niin sosialidemokraatit kuin kansandemokraatitkin pelkäävät tunnustaa, vaikka esim. sosialidemokraatit jo Kaarlo Pitsingin johdolla kuusi vuotta sitten kahdeksan kohdan ohjelmassaan vannoivat ajavansa 250 markan kuukausieläkettä nupille kuin nupille", sanoo tämä mies, "kunhan vain meitä äänestätte vaaleissa. Äänestimme heitä, mutta kauniit lupaukset unohdettiin vaalivoiton jälkeen." Kaikki muistavat Kalle Pitsingin kahdeksan kohdan ohjelman, ja siihen sisältyi tällainenkin kohta. Kirjoittaja jatkaa: "Niinpä toivonkin johtamallenne puolueelle täyttä menestystä tässä asiassa, sillä eläke kuuluu kaikille." Sitten hän esittää omia rahoituskeinojaan, joita minä luen vain kuriositeetin vuoksi, koska se osoittaa, miten kansa ajattelee rahoittamisesta. Hän sanoo: "Onhan olemassa jo suuret kassat rahoitusta varten ja lisää tulee jatkuvalla syötöllä. On myös liikevaihtoverolaki olemassa, jota on jatkuvasti käytetty paljon merkityksettömämpienkin menojen rahoittamiseksi. Prosentti tai hiukan enemmän lisää ja silloin ei voitaisi enää väittää, että olisi kysymyksessä varojen siirto, koska liikevaihtovero koskee maan kaikkia kansalaisia." Tämä ei ole minun mielipiteeni, vaan mainitun helsinkiläisen ammattiyhdistysmiehen mielipide (Ed. Lemström: Joko Kepu uskoo kansaa?). Hän sanoo edelleen: "Olette varmasti oikealla asialla, ja nyt on sopiva ajankohta aikenne toteuttamiselle. Niinpä hartaasti toivonkin, että ette antaisi tuumaakaan periksi, vaikka tiedänkin oman puolueeni ja koko vasemmiston joutuvan tässä asiassa selkä seinää vasten. Eläke kaikille poikkeuksetta puolueenne esittämien periaatteiden mukaisesti. Ei periksi!

Raskaalla tykistöillä tässä asiassa jatkuva tulta! ammattiyhdistysmieh" — pienellä alkukirjaimella. — "Oikeaa nimeäni en teille ilmoita keskisaunan pelosta."

Tietysti sanotte, että joku salakepulinainen Helsingistä on tämän kirjoittanut (Ed. Kock: Oikein arvattu!). Tämä ei sitä osoita, sillä alussa hän sanoi: "En hyväksy teidän maatalouspolitiikkaanne enkä teidän maitopolitiikkaanne, koska olen sosialidemokraatti." Tämä minusta viittaa siihen, että hän on vilpittön ajatuksiltaan.

En lähde lukemaan muita kansan syvien riiven mielipiteenilmauksia (Ed. Kock: Vanha vaimo jäi!) — Paljon vanhoja miehiä, ed. Kock, ja nuoriakin. Toivon, että ed. Kock'kin on saanut kansalta näitä rehellisiä, avoimia mielipideilmauksia (Ed. Kock: Kyllä, äsken tuli puhelinsoitto!).

Pääministeri Paasio sanoi, että kun sosialidemokraattinen puolue suoritti tiedustelun lähiajan kiireellisistä uudistuksista, niin eläkepino oli kymmenen kertaa suurempi kuin kaikki muut pinot. Ette te voi väittää, etteikö eläke-epäkohtien korjaaminen olisi tämän hetken ja lähiajan tärkeimpiä sisäpoliittisia kysymyksiä tässä maassa. Sen vuoksi on tullut korkea aika lähteä määrätietoiselle ja selvälle linjalle eläkepolitiikassa. Vain siten päästään irti siitä epäoikeudenmukaisuudesta ja voi sanoa suorastaan vääryyden viidakosta, mihin eläkepolitiikassa Suomessa 1970-luvulla valitettavasti on jouduttu.

Ed. R y t k ö n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hyvin harvoin puutun puolueiden puheenjohtajien puheenvuoroihin, mutta nyt minun on se pakko tehdä.

Ed. Virolainen kertoi saaneensa jonkin kirjeen. Minäkin sain. Minun luonani kävi lähetystö, ja he kertoivat minulle eilen kello 15.35 ja 20 tärkeän tiedotuksen, ja he varoittivat minua hyväksymästä keskustapuolueen tasajakopolitiikkaa. Kun pysähdyn miettimään, mitä se saattaisi olla, niin he antoivat minulle luettelon, että kansaneläkevakuutusmaksuista työnantajat maksavat 64.2 %, palkkatuloista maksetaan 30.7 % ja muita tuloja: maatalousyrittäjät 3.5 % ja muut yrittäjät 1.6 %. Tästä kaikesta pitäisi syntyä sitten jonkinlainen systeemi, jolla pelattaisiin. Eihän sitä voi tällaisella pelata. Ed. Virolainen, minä olen Suomen talonpoikien suuri ihailija ja minä puolustan keskustapuolueen hyökkäyksiä vastaan pienviljelijöitä,

mutta eihän tämmöistä voi tehdä, että ed. Virolainen jakaa muiden tuloja.

Ed. S u o k a s (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Virolainen käytti äsken puheenvuoron, niin tuntuu siltä, että hän löi rintansa ja ikään kuin vetosi: Emme ole niin kuin nuo toiset tuolla vasemmalla. Eikä ole kovin pitkä aika siitä, kun keskustapuolue on hallinnut sosiaaliministerin tuolia ja jopa kymmenen vuoden ajan. Mitään muutosta, oleellista korjausta ei ole tapahtunut pienten eläkkeiden kohdalla. Näin ollen on syytä tarkastella tekoja ja puheita, tämän hetken tilannetta ja sitä vertaaten.

Edelleen on syytä muistuttaa vuoden 1969 keväällä eduskunnassa käydystä keskustelusta silloisen eläkekattorajan poistamisesta, jolloin eläkekattoraja poistui 2 000 markan eläkkeiltä ja ne nousivat lähes rajattomasti aina 5 000—6 000—7 000 markkaan kuukautta kohti, jopa 10 000 markkaan asti. Silloin oli keskustapuolue yksimielisesti äänestämässä eläkekattorajan poistamisen puolesta. Viime vaalit lienevät opettaneet keskustapuolueettakin näkemään, kuinka tulisi jakaa kansantuloa, kuinka tulisi jakaa sosiaalista etua niin, että myöskin vähävaraiset kansaneläkeläiset, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevat eläkeläiset pääsisivät turvalliseen asemaan. Kansanedustaja Virolaisen on näin ollen jälleen todettava tulleen SMP:n linjoille, jota me olemme puolueemme ohjelman mukaan jo kauan ajaneet, ja tässä suhteessa me olemme kyllä valmiit yhteistyöhön.

Ed. P a a s i v u o r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Toistamatta enää niitä lukuja, jotka täällä jo sanottiin ja jotka koskevat kansaneläkelaitoksen vakuutusmaksujen kertymislähteitä, toteaisin vain, että jos se pitää paikkansa, että 400 milj. mk maksaisi yhdistetty perus- ja tukiosa kokonaisuudessaan, niin siitä tulisi silloin työntekijäin, työnantajain ja muiden yrittäjäin osalle 386 milj. mk ja maatalousyrittäjäin osalle 14 milj. mk. Ed. Virolainen sanoi, että nämä eläkkeet tulisivat verotuksen alaisiksi. Jos sitten ajatellaan, keihin tämä verotus tulee kohdistumaan, niin se kohdistuu jälleen työnantajiin ja työntekijöihin.

Ed. V i o l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastauspuheenvuorona ensin näkin ed. Paasivuorelle: Eikö ed. Paasivuori tiedä, että hallitusneuvotteluissa päästiin yksi-

mielisyyteen sosialidemokraattien kanssa siitä, että kansaneläkkeen perus- ja tukiosa yhdistetään? Siinä oli kysymys vain ajankohdasta. Me esitimme yhdessä SKDL:n kanssa, että ehdotuksen määräajan pitäisi olla tämän vuoden lopussa, ja sosialidemokraatit esittivät ensi maaliskuun viimeistä päivää. Tästä sovittiin.

Sen jälkeen sanoisin ed. Rytköselle, että hän on käsittänyt väärin minun puheenvuoroni. Enhän minä ole puhunut ollenkaan maatalousväestön eläkkeistä, vaan minä olen puhunut kansaneläketurvasta kaikille kansalaisille. Tilastot osoittavat, että tukiosan saajia suhteellisesti on maaseudulla huomattavasti enemmän kuin väestökeskuksissa.

Ed. L i n k o l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Virolainen käyttäessään äskeisen puheenvuoron totesi, että keskustapuolue ja sosialidemokraatit ovat sopineet siitä, että kansaneläkkeen perusosa ja tukiosa yhdistettäisiin. Tästä on vedettävä se johtopäätös, että sosialidemokraatit ja keskustapuolue ovat siis myyneet suomalaisen työmiehen ja suomalaisen palkanansaitsijan.

Sosiaali- ja terveystministeri K a i p a i n e n: Herra puhemies! Koska ed. Virolainen ehkä vahingossa tuli antaneeksi täällä väärän todistuksen hallitusneuvottelujen kulusta, niin saanen lukea kappaleen hallituspoliittisten keskustelujen sosiaali- ja kulttuuripoliittisen ryhmän kokouspöytäkirjasta maanantaina 24. 1. 1972. Kokous tapahtui eduskunnan sosiaalivaliokunnan huoneessa ja läsnä olivat puheenjohtajana ed. Eskman ja keskusteluun osallistuiivat myöskin varapuheenjohtaja Väänänen, johtaja Tuominen, sihteeri Seppänen, puoluesihteeri Olander, ed. Aro. Minä olin sattumalta sihteerinä tässä tilaisuudessa. Siellä kuultiin useita asiantuntijoita, ja asiantuntijain kuulemisen päätyttyä kokousta jatkettiin iltapäivällä ja keskusteltiin myöskin ed. Virolaisen mainitsemasta kansaneläkkeen perus- ja tukiosan yhdistämismahdollisuudesta. Mutta ne seikat, joista näissä neuvotteluissa päästiin yksimielisyyteen, eivät suinkaan olleet tuki- ja perusosan yhdistämistä koskevia asioita, vaan yksimielisesti päätettiin hyväksyä kiireellisesti toteutettaviksi eläkeuudistuksiksi asu- ja eläkeuudistusten enimmäismäärän korottaminen ja omavastuurajan muutos, invalidirahan säätäminen etuoikeutetuksi tuloksi tukiosaa määrättäessä ja tukilisän korottaminen 20 markalla kuukaudessa sekä oman työtulon säätäminen

etu oikeutetuksi tuloksi tukiosaa määrättäessä rajatulon verran. Tämän suhteen ruotsalainen kansanpuolue tuossa tilaisuudessa ilmoitti toistaiseksi suhtautuvansa varauksella oman työtulon säätämiseen etuoikeutetuksi, mutta tältä osin RKP tiettävästi myöhemmin on muuttanut kantaansa.

Missään vaiheessa hallitusneuvotteluissa ei myöhemminkään ole sovittu siitä, että kansaneläkkeen perus- ja tukiosa yhdistettäisiin. Missään vaiheessa sosialidemokraattinen puolue ei ole tällaista sopimusta keskustapuolueen kanssa tehnyt.

Ed. Virolainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valitan, että ministeri Eskman ei ole täällä paikalla. Sen jälkeen, kun neuvottelut olivat päättyneet, joihin herra sosiaali- ja terveysministeri nyt viittasi, hallitusta muodostettaessa asetettiin eräitä uusia työryhmiä. Siinä oli sosialidemokraateista mukana silloin ed. Eskman, ja minä olin meiltä mukana. Sen jälkeen neuvoteltiin tuossa puhemiehen huoneessa silloisen puhemies Paasion johdolla. Siinä kyllä päästiin tästä asiasta yksimielisyyteen, että asetettava komitea tekee ehdotuksensa kansaneläkkeen perus- ja tukiosan yhdistämisestä maaliskuun viimeiseen päivään 1973 mennessä. Tämä on tullut sen jälkeen kun se neuvottelu pidettiin, johon herra sosiaali- ja terveysministeri nyt viittasi.

Mutta niin kuin sanottu, valitan sitä, ettei ole ministeri Eskman täällä paikalla, jotta tämä epäselvyys ja erimielisyys, jota näyttää olevan ministerin ja minun välillä, tulisi selvitettyksi.

Ed. Paasivuori (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä olisin vain valittanut sitä, etten saanut vastausta äskeiseen kysymykseeni ed. Virolaiselta. Kysyin nimenomaan tätä kustannusten jakoa ja verorasituksen kohdistumista.

Ed. Rytkönen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Virolaiselle haluaisin ihan lyhyesti huomauttaa, että niin kauan kuin meillä Suomessa ei ole kantaa kontilla rahaa jokaisen kotiin niin paljon kuin siinä kodissa tarvitaan, meidän on käytettävä kansantaloudesta saatavat varat "köyhälle ensin" -periaatteen mukaan.

Ed. Virolainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tietysti voidaan aina kysyä,

kuka sosiaaliset uudistukset maksaa. Minä en ilman asiaan syvällisemmin perehtymistä voi lähteä väittelemään niitä lukuja vastaan, joita ed. Paasivuori tässä esitti (Ed. Rytkönen: Minähän ne luin!). — Ei kun ed. Paasivuori. Minä vastaan nyt ed. Paasivuorelle. Hän esitti ne. — Minä vain sanon, että silloin, kun sosiaalipolitiikkaa lähdetään harjoittamaan, minusta on aika omituista, jos sosialidemokraatit lähtevät siitä, että ne saavat vain sosiaalitukea, jotka sitä maksavat. Eihän sosiaalitukea tarvitakaan, jos vain maksajat sitä saavat.

Ed. Salola: Herra puhemies! Täällä on hyvin paljon puhuttu tänä iltana rahasta, ja ehkä sopii palauttaa mieliin se tosiasia, että kun meillä oli sosiaalivaliokunnassa kuultavana asiantuntijoita, niin tämä rahakysymys sai oikeastaan aika realistisen muodon. Nimittäin asiantuntijat totesivat, että jos nämä paljon puhutut kansaneläkelaitoksen rahastot käytettäisiin eläkkeisiin, niin voitaisiin eläkkeitä nostaa kokonaista 1.5 %. Tämä ilmeisesti antaa jonkinlaisen kuvan siitä, minkälaisista rahasummista on kysymys. Tietysti me voimme täällä luvata yksi tyhjää ja kaksi kaunista, mutta siten täytyy muistaa aina tämä rahapuoli.

Voitaneen lähteä siitä, että jos esim. nekin tavoitteet, joita sosiaalivaliokunnan mietinnössä tuodaan esille, voidaan toteuttaa, niin saadaan jo paljon hyvää aikaan. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota kysymykseen työtulorajoista, jotka ovat tällä hetkellä täysin epäoikeudenmukaiset. Vanhukset ovat nykyisin terveempiä, haluavat oman mielenvirkeytensäkin vuoksi työskennellä. Samoin asumistuki omassa asunnossa on liian pieni. Automatiikka, eläkehakemusten viipyminen, eläkekattokysymykset, jossa myöskin me olemme kiinnostuksella mukana, jne. ovat tärkeitä. Toisaalta täytyy muistaa, että nämä kokoomuksen pitkän tähtäyksen tavoitteet liittyvät siihen, että me toivomme mahdollisimman pikaisesti päästävän keskustelemaan vähimmäistoimeentulojärjestelmän aikaansaamisesta.

Herra puhemies! Ehdottaisin perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisiin riittävän toimeentulon turvaamiseksi eläkkeen varassa eläville saattamalla kansaneläkkeet vähimmäistoimeentulojärjestelmän piiriin."

Ed. Junnema: Herra puhemies! Meidän eläkejärjestelmissämme on vielä lukuisia

puutteita, joista vaikein on se, että eläkkeitten taso on niin alhainen, ettei se riitä kunnolliseen ja ihmisarvoiseen elämiseen. Hyvin kiireellinen ja ensisijainen asia Kristillisen liiton mielestä onkin saada eläkkeitten tasoa korjatuksi, ja päämääränä tulisi olla, että ainakin sellaiset henkilöt, jotka joutuvat elämään pelkästään eläketulojen varassa, voisivat saada likimain samantasoiset elämisen mahdollisuudet, kuin mitä nykyisin työsopimusten perusteella on turvattu vähimmäispalkkoina.

Ehdotan perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa kiireellisesti esityksen kansaneläkkeiden korottamiseksi siten, että eläke riittäisi turvaamaan kohtuullisen toimeentulon tason jokaiselle eläkkeen saajalle, joka elää pelkästään eläketulojen varassa.”

Ed. Niinikoski: Herra puhemies! Kannatan aluksi ed. Juntumaan tekemää ponsiehdotusta.

Ed. Virolaisen puheenvuoron aikana SMP:n puolelta kuului ääni, että keskustapuolue nyt on vasta herännyt näitä asioita ajamaan. Palautan vain mieleen, että jo vuonna 1967 meiltä oli ed. Sukselaisen nimellä oleva aloite, jossa periaatteessa oli sama henki, että nykyisen kansaneläkkeen perus- ja tukiosat täytyisi yhdistää yhtä suureksi tasaeläkkeeksi.

Hiukan ihmetyttää myöskin ed. Linkolan käyttämä puheenvuoro. Mihinkä hän unohti yrittäjät? Kokoomuksen taholta on erittäin voimakkaasti korostettu, että ollaan yrittäjäpuolue, mutta äskeinen puheenvuoro ei kyllä valittavasti sitä osoittanut. Se kohdistui, nimittäin suojelu, ainoastaan virkamiehiin ja toisen työtä tekeviin. Näin minä ainakin valitettavasti sen puheenvuoron käsitin.

Eläkelainsäädäntömme on kehittynyt viime vuosien aikana nopeasti. Kansaneläketurvan lisäksi on luotu monia erilaisia eläkejärjestelmiä, joilla luodaan eri väestöryhmille lisäeläkkeet työkyvyttömyyden ja vanhuuden varalle. Erilaiset lisäeläkejärjestelmät kattavatkin jo lähes koko kansan. Eläkejärjestelmien moninaisuus on kuitenkin aikaansaanut todellisen lakiviidakon, jonka hallinta tavalliselle kansalaiselle on hankalaa ja asiantuntijoillekin vaikeaa. Kansaneläkejärjestelmän lisäksi sosiaalivakuutusjärjestelmään kuuluvat tällä hetkellä ainakin maatalousyrittäjien ja yrittäjien eläkelaki, rintamasotilaiden eläkelaki, työttömyyseläkelaki, työntekijöiden eläkelaki, lyhytaikaisissa työsuhteissa

olevien työntekijäin eläkelaki, valtion eläkelaki, kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain eläkelaki, evankelisluterilaisen kirkon eläkelaki, merimieseläkelaki, perhe-eläkelaki, sairausvakuutuslaki, tapaturmavakuutuslaki, liikennevakuutuslaki ja laki valtakunnallisista työttömyyskassoista. Kenties tähän olisi vieläkin lisättävää, mutta tästäkin jo saamme sen kuvan, että tämä lakiviidakko todellakin on erittäin vaikea.

On selvää, että kun sosiaalietuuksia hoidetaan näinkin monen eri lain välityksellä, seurauksena on erittäin suuria vaikeuksia. Tähän sosiaalivaliokunta mietinnössään on myöskin kiinnittänyt huomiota. Sanotaan, että ”valiokunta katsoo, että kansaneläkejärjestelmää koskeva lainsäädäntö ei nykyään täytä selvälle ja johdonmukaiselle eläkejärjestelmälle asetettavia vaatimuksia”.

Kansaneläkelaisissa siirryttiin vuoden 1956 uudistuksessa periaatteessa tasaeläkejärjestelmään, minkä lisäksi tulottomien ja vähätuloisten aseman parantamiseksi säilytettiin tukiosajärjestelmä. Sen jälkeen on kuitenkin virka- ja työsuhteisiin perustuvat eläkkeet määrätty suureksi osaksi etuoikeutetuksi tuloksi, jota ei oteta tukiosan määrään vaikuttavaa vuosituloa vahvistettaessa huomioon. Seurauksena on, että tukiosan myöntäminen ei riipu yksinomaan eläkkeensaajien taloudellisesta asemasta ja eläketurvan tarpeesta, vaan tukiosan saajien joukossa on vuosi vuodelta yhä enemmän sellaisia henkilöitä, joiden todelliset vuositulot ovat suuremmat kuin monilla sellaisilla henkilöillä, jotka nykyisen järjestelmän puitteissa saavat tyytyä pelkkään perusosaan. Erityisen vaikeassa asemassa ovat henkilöt, jotka vielä 65 vuotta täytettyään koettavat työtä tekemällä parantaa toimeentuloaan. Huolimatta pienemmistä kokonaistuloistaan he saattavat saada vähemmän kansaneläkettä kuin monet virka- ja työsuhte-eläkkeen nauttijat, joilla ei ole työtuloja, mutta kylläkin suurempi eläke kuin toisen kokonaistulot. Vuositulon määräämismenettely on samaan aikaan tullut yhä monimutkaisemmaksi ja työläemmäksi.

Epäkohdat, jotka johtuvat siitä, että tukiosaa toisille kansalaisille annetaan tarkkaa tarveharkintaa noudattaen ja toisille ilman sitä, ovat tuskin muuten poistettavissa kuin siten, että huoltoperiaatteesta kokonaan luovutaan ja samalla yhdistetään nykyinen perusosa ja tukiosaa kaikille yhtä suureksi tasaeläkkeeksi, jonka muodostamalle pohjalle sitten lisäeläkkeiden

järjestelmä voidaan rakentaa, aivan kuten täällä jo ryhmämme taholta ed. Virolainenkin ansiokkaassa puheenvuorossaan korosti.

Mielestäni eläkejärjestelmän tulisi lähteä siitä, että kaikki kansalaiset saisivat riittävän eläketurvan, jota nykyiset eläkelait eivät tässä vaiheessa ainakaan vielä takaa. Olisikin sen vuoksi harkittava oikeudenmukaisen sosiaaliturvan toteuttamiseksi eläkejärjestelmän ja koko sosiaaliturvan yhtenäistämistä esim. yhtenäisellä sosiaalivakuutuslailla.

Perustuslain mukaan me kansalaiset olemme lain edessä samanarvoisia, mutta kun tarkastelemme esim. palkka- ja eläkepolitiikkaa, niin voimme todeta, että samanarvoisuus on kaukana. Sen vuoksi meidän kaikkien kansanedustajien pitäisi pyrkiä vakavasti poistamaan nämä räikeät epäkohdat eläkepolitiikastamme.

Ed. K i v i s t ö: Herra puhemies! Kannatan ed. Tammisen ja Männistön tekemiä perustelulausumachdotuksia.

Ed. L i n k o l a: Herra puhemies! Kannatan ed. Salolaisen tekemää ehdotusta.

Sen lisäksi haluaisin todeta, että kun ed. Virolainen käytti puheenvuoron, niin siitähän kävi todella ilmi se, että jotkut ryhmät eduskunnassa ovat katsoneet, että he ovat oikeutettuja jakamaan eri väestöryhmien ansioita keskenään. Kun mainitsin suomalaisen työmiehen ja palkanansaitsijan, mainitsin sen siitä syystä, että sosialidemokraatitihan ovat ilmoittautuneet etupäässä juuri näitten ryhmien asiointien ajajaksi. Katson, että he ovat silloin tehdessään tällaisia sopimuksia myyneet todellakin suomalaisen palkanauttajan.

Mitä ed. Niinikosken käyttämään puheenvuoroon tulee, jossa hän mainitsi, että kokoomus olisi unohtanut tässä yrittäjän, niin aivan niin kuin ed. Niinikoskikin totesi, me olemme aina olleet yksityisyritteliäisyyden puolesta ja taistelleet sen puolesta tässä maassa. Ed. Niinikosken käyttämän puheenvuoron johdosta voi vain todeta, eikö todellakaan käynyt ilmi silloin, kun täällä tuotiin esille tämän tasaeläkkeen aiheuttamat kustannukset valtiolle, jotka mainittiin 400 milj. markaksi, ja jos nämä kustannukset jaetaan samassa suhteessa kuin mitä nyt on kertymä kansaneläkelaitoksessa, niin maatalousyrittäjät joutuisivat maksamaan 400 milj. markasta vain noin 14 milj. mk. Tässä on silloin kysymys erittäin suuresta tulonsiirrosta eräälle ryhmälle, ja kyllä tämä on silloin

asia, joka nähdäkseni pitäisi kaikkien ryhmien taholta eduskunnassa puida eikä vain niin, että jotkut kaksi tai kolme eduskuntaryhmää lähtevät tällaista suurta asiaa keskenään sopimaan.

Ed. N i i n i k o s k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sehän voi johtua siitä, että kun hallitusneuvotteluja on käyty ja niissä ei siinä vaiheessa tietäkseni kokoomus ole ollut mukana, ei nähtävästi ole voitu tällaisesta asiasta sopia. Tämä olisi ollut tietenkin, vasta sen jälkeen, jos olisi saatu hallituksen esitys, niin olisivat voineet muutkin puolueet siihen kantaa ottaa, mutta tällaista hallitusta kun ei syntynyt, niin näyttää nyt, että vasemmisto on vetäytynyt siitä vastuusta syrjään. Ellen vallan väärin huomannut, niin muutamat vasemmistonkin taholta olivat sitä mieltä, että tässä eläkejärjestelmässä todellakin olisi korjaamista, jopa niin että perus- ja tukiosa yhdistettäisiin.

Ed. V a i n i o: Herra puhemies! Kannatan ed. Kainulaisen kaikkia ehdotuksia.

En voi olla puuttumatta myöskään ed. Niinikosken ja ed. Virolaisen sanoihin siitä, että he nyt vasta lähtevät tätä asiaa ajamaan eteenpäin. Paljon on keskustapuolueen tuuli todella muuttunut puolen vuoden kuluessa. Kun valtiontilintarkastajain kertomuksen yhteydessä esitimme perustelulausumaa, joka oli suurin piirtein saman tyyppinen kuin ed. Virolaisen esitys nyt täällä ja jossa tarkoitettiin sitä, että minimieläke saataisiin kuin myöskin suurille eläkkeille katto, kuitenkin valtiovarainvaliokunnassa sen paremmin kuin täällä suuressa salissakaan eivät sillä hetkellä keskustapuolueen kansanedustajat olleet asian takana.

Ed. P. V e n n a m o: Herra puhemies! Lähtemättä enää käymään lävitse kaikkia niitä epäkohtia, joita eläkejärjestelmissämme on todettu jo tämänkin keskustelun yhteydessä olevan, on kuitenkin syytä panna merkille ja muistuttaakin ehkä vielä niille, jotka täällä salissa jäljellä ovat, että me käsittelemme kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomusta vuodelta 1970, ajalta, jolloin hallituksessa istuivat niin SKDL kuin keskustapuoluekin yhdessä päättämässä tämän maan sosiaalipolitiikasta kuin myös kansaneläkelaitoksen resursseista. On hauska todeta, että nyt, kun käydään keskustelua kertomuksesta tältä vuodelta, ovat sekä SKDL:n että keskustapuolueen

edustajat itsekin huomanneet tehneensä vääryyttä kansaneläkeläisille ainakin päätellen niistä lukemattomista ponsiesityksistä, joita ainakin tuolta vasemmalta laidalta näyttää tulleen — valitettavasti vain pari vuotta liian myöhään silloisia toimenpiteitä ajatellen.

SMP:n linja tässä kysymyksessä on ollut jatkuvasti sama. Meidän linjamme ei ole ollut riippuvainen vaalien läheisyydestä tai hallituksesta tai sen ulkopuolella olemisesta. Me emme ole vaihtaneet väriämme kuin kameleontti sen mukaan, istummeko me hallituksessa vai oppositiossa, emmekä me tule sitä koskaan tekemäänkään. Kyllä tahtoo jäädä tästä ponsipinosta, joka täällä on jätetty samansisältöisine kauniine esityksineen, melkoisen paha maku suuhun etenkin silloin, kun ne tosiaan tehdään puolueiden toimesta, jotka täällä nyt kaksi vuotta tapahtumien jälkeen suurella ystävyydellä ja suurella paatoksella puhuvat eläkeläisten puolesta, siitä huolimatta että silloin, kun tätä paatosta ja tarmoa työn tekemiseksi eläkeläisten hyväksi olisi tarvittu, sitä ei ollut.

Keskustapuolueen kohdalla tämä ihmeellinen aktiivisuus on näkynyt jo tämänkin eduskunnan aikana. Ensimmäisiä asioita, mitä tämä eduskunta kansaneläkelaitokseen liittyen ryhtyi käsittelemään, oli johtajien määrän lisääminen, niiden henkilöiden määrän lisääminen, jotka syövät jo muutenkin sitä vähäistä kakkua, joka eläkeläisille on jaettavissa. Ja siinäkö löytyi jälleen keskustapuolueelta uusi erinomainen esitys, olisi syytä johtajia vieläkin enemmän, kuin mitä hallitus esitti, lisätä, jotta ei edes sitäkään vähää, mikä tällä hetkellä jaettavissa on, voitaisi eläkeläisille jakaa. Samanlaisesti pyöritetään tällaista valtavaa propagandarumpua yhteisen tasaeläkkeen puolesta, kun kuitenkin ei näytä siihen todellista halua olevan.

Täällä jossain puheenvuorossa todettiin, kuinka keskustapuolue jo lähes kymmenen vuotta sitten on tehnyt aloitteen näitten asioiden korjaamiseksi. Kyllä täytyy todeta, että jos näin on, niin kyllä varsin täydellisesti ovat menneet hukkaan ne kymmenen hallitusvuotta, joita saman puolueen edustajat ovat hallituksessa viettäneet, kun edes tällaista puolueen perustavoitteisiin nyt kuuluvaa tavoitetta ei ole saatu aikaan eikä toteutetuksi.

Tällä hetkellä kuitenkin on kysymys siitä, mitä tämän vuoden aikana ja mitä jo tämän kevään aikana mahdollisimman pikaisesti voitaisiin eläkeläisille antaa, ja siinä mielessä täl-

laiset ponnet, propagandistiset ponnet erilaisen toivomusten esittämiseksi eivät ole mielekkäitä. On syytä eduskunnan todeta se, että se odottaa hallitukselta pikaisesti korotuksia ja koko eläkejärjestelmän oikeudenmukaistamista ilman, että täällä suurin lehtiotsikoin ryhdytään yksityiskohtaisesti näitä erilaisia esityksiä puimaan. Koska SMP:n käsityksen olisi todella syytä nimenomaan todeta, että eduskunta hallitukselta odottaa niitä tekoja, joita hallitus on luvannut, niin olisi syytä tämän eduskunnan myös selvästi sanoa, että se luottaa tähän mennessä niihin puheisiin, joita hallitus on ilmoittanut, ja odottaa tosiaan toimenpiteitä pikaisesti. Sen vuoksi, herra puhemies, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

”Koska Paasion hallituksella ei vielä ole ollut riittävää aikaa osoittaakseen todellisen halunsa korjata Karjalaisen hallituksen myös vuoden 1970 laiminlyöntejä, jää eduskunta odotamaan, että hallitus viivyttelemättä antaa riittävät esitykset pienten eläkkeiden huomattavasti korottamiseksi ja oikeudenmukaistamiseksi suhteessa muihin eläkkeisiin.”

Mikäli ja toivottavasti eduskunta tämän ehdotuksen hyväksyy, se todella velvoittaa hallitusta ajattelemaan sitä, mitä se tekee. Kaikkien muiden, mahdollisesti vastakkain aseteltavien ja propagandamielessä tehtyjen ponsien täällä äänestyttäminen ei tähän samaan tulokseen johda.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Kansan ed. P. Vennamon tekemää ehdotusta.

Ed. Eskelinen: Herra puhemies! Kun täällä on useissa puheenvuoroissa tuotu esille kansaneläkemaksujen maksajat elinkeinoryhmittäin, niin tämän hetken tilanne ei suinkaan ole koko totuus. Toivoisin selvitetävän ja varmaan voimmekin selvittää tulevaisuudessa sen, mistä väestöpiireistä alunalkaen kansaneläkemaksut ovat koostuneet, sillä tämän hetken tilanne, jos vertaillaan sitä esim. viljelijäväkeen, ei anna enää sitä kuvaa, mikä oli silloin viljelijäväen määrässä, kun kansaneläkelaitos aloitti toimintansa. Jos me ajattelemme sitä viljelijää ja sitä yrittäjää, joka on maksanut maksuja koko ikänsä, ja hänen saamaansa eläketurvaa, niin tämä pitäisi ottaa rehellisesti vertailupohjaksi eikä se, mistä tämän hetken maksut koostuvat. Pitäisi myöskin ottaa esille kysymys siitä, mistä näitä maksuja tulisi kerätä. Onko ihmistyö-

voima se ainoa maksun peruste? Eikö työn tuottavuus myöskin niillä koneellistuneilla teollisuusaloilla ole maksun perusteena oikea? Ja jos viljelijäväen ja muitten yrittäjien maksu-osuuden vähyyttä arvostellaan tällä hetkellä kansaneläkelaitokselle taikka kansaneläkemaksujen kohdalta, niin sehän on vain osoitus siitä, mitenkä alhaisella tulolla näitten ryhmien on tultava toimeen. Mutta keitä he ovat auttaneet? Keitä he ovat kasvattaneet? Oli suorastaan järkyttävää kuulla ed. Linkolan mielipide, keitä tässä yritetään riistää. Tulee todella mieleen se, eikö omaa työtään tekevällä ihmisellä ole enää mitään turvaa paljon missään puolueessa tässä talossa.

Ed. Niinikoski: Herra puhemies! Pyyisin äsken vastauspuheenvuoron ed. Vainion puheenvuoron johdosta, kun hän koetti todistella, että keskustapuolue on vasta myöhään herännyt. Puheenvuorossani totesin, että jo ed. Sukselaiselta vuonna 1967 oli tätä tarkoittava aloite, ja henkilökohtaisestikin jo vuonna 1969 olen tehnyt kirjallisen kyselyn hallitukselle, joka kuului: "Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä koko kansaa koskevan yhtenäisen sosiaaliturvajärjestelmän aikaansaamiseksi", joten ei tämä ole vain tullut nyt oppositiossa ollessa, vaan olemme kiinnittäneet huomiota näihin asioihin jo silloin, kun olemme olleet hallitusvastuussa. Näyttää siltä, että SMP:n taholta yliarvioidaan keskustapuolueen voima, että me olisimme voineet yksin hoitaa. Nyt olemme koettaneet neuvotella myöskin sosialidemokraattien kanssa, että saisimme nämä meidän tavoitteemme toteutetuiksi eduskunnassa.

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! Ed. Niinikosken puheenvuoron johdosta on tietysti hauska kuulla aina, kun keskustapuolue neuvotelee. Keskustapuolue on hyvin ahkerasti harjoittanut sitä neuvottelemista ja myös kyselemistä omilta ministereiltään, milloin mitään tehdään, mutta minusta tuntuu, että sekä keskustapuolueen että kaikki muutkin äänestäjät odottelevat jo hiljalleen sekä keskustapuolueelta että sosialidemokraattiselta puolueelta että myös SKDL:ltä jotain muutakin kuin kysymyksiä eduskunnassa näiden asioiden järjestämiseksi.

Ed. H. Linnna: Herra puhemies! Olisin ed. Pekka Vennamolle ensin vastannut tästä

kansaneläkelaitoksen johtajuudesta sen, että kun hallitus esitti sillä perusteella kaksi johtajaa lisää kansaneläkelaitokseen, että toinen edustaisi työnantajia ja toinen työntekijöitä, niin se on antanut aiheen allekirjoittaneelle esittää, että silloin pitäisi, jos ammattijakautuman perusteella otetaan lisää johtajia, myöskin maatalousväestön esittää oma johtajansa. Totean, että keskustapuolueelle neljäkin johtajaa riittää, kun vain muuten asiat sitten kansaneläkelaitoksessa rullaavat.

Mutta edelleen vielä lyhyesti totean, että kuka eläkemaksut yleensä maksaa, erikoisesti mihinkä ed. Linkola antoi aiheita. Minä olen siinä käsityksessä, että kun otetaan huomioon maanviljelijäväestön eläketurva ja mitä maanviljelijäväestö maksaa eläkkeistään, otetaan yrittäjäeläkelait ja muut mukaan, niin maatalousväestö ei varmaankaan saa sellaista eläketurvaa, mitä sen itsensä maksamat eläkevakuutusmaksut tällä hetkellä ovat verrattuna muihin elinkeinoryhmiin. Sanoisin, että tämä asia pitäisi selvittää kokonaisuudessaan silloin, kun me lähdemme myöskin kokonaiseläkejärjestelmää ja vähimmäiseläketurvaa tässä yhteiskunnassa luomaan.

Ed. O. Kangas: Herra puhemies! Oli mielenkiintoista kuulla se puheenvuoro, jonka ed. Linkola täällä käytti. Kun ed. Linkola on kokoomuspuolueen varapuheenjohtaja, niin ehkä on tulkittava hänen lausumansa niin, että se ilmensi myös hänen puolueensa kannan. Tässä puheenvuorossa tuli selvästi esille, mikä kokoomuspuolueen kanta on sen suuntaiseen eläkeuudistukseen, jota keskustapuolue on tänä iltana tässä salissa tuonut esille. Ed. Linkola erikoisesti pelkäsi sitä, että maatalousväestö tulisi tästä hyötymään. Maatalousväen on hyvä tämä tosiasia tietää. Ja kun kuunteli ne puheenvuorot, jotka ed. Paasivuori ja ed. Linkola käyttivät ja niin lähekkäin vielä nämä puheenvuorot tulivat käytetyiksi, niin molemmissa puheenvuoroissa tuli esille nimenomaan se, että eläkepolitiikan osalta he eivät halua ottaa lainkaan huomioon sosiaalisia näkökohtia. Keskustapuolue lähtee siitä, että kun eläkepolitiikkaa tässä maassa uudistetaan, niin nimenomaan sosiaaliset näkökohdat on myös otettava huomioon.

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! On hauska kuulla ed. H. Linnan ilmoittavan, että keskustapuolue on kansaneläkelaitoksen johta-

jakusymyksessä perääntymässä oman aloitteensa takaa ja tulossa SMP:n kanssa samalle linjalle hallituksen esityksen hylkäämiseksi. Minä toivon, että keskustapuolueen valiokuntaryhmä on myös tätä mieltä silloin, kun asiaa valiokunnassa käsitellään.

Ed. Linkola: Herra puhemies! Täällä on useammassa puheenvuorossa puututtu käyttämäni puheenvuoroon. Kun ed. O. Kangas kysyi, edustanko minä kokoomuksen kantaa, niin siinä minä voin täysin sanoa: Kokoomus ei kannata tasaeläkejärjestelmää. Me emme voi mitenkään hyväksyä sitä, ettei jokainen saisi omasta työstään nauttia myöskin, kun hän tulee vanhaksi, ja täytyy silloin ajatella, että eläke perustuu tähän työansioon ja yrittämiseen.

Sitten ed. O. Kangas mainitsi, että tämä olisi jonkinlainen heijastuma meidän käsityksestämme, minkälainen eläke pitäisi olla maatalousväestöllä. Me katsomme, että maanviljelijä on yrittäjä ja yksityisyrittäjä. Hän ei ole henkilö, jonka tarvitsee olla yhteiskunnan pulasorsa, jolle yhteiskunta antaisi omasta kädestään jotakin sosiaalista apua, vaan maanviljelijä on yrittäjä, jonka täytyy saada tästä yrittämisestään sitä yritystä vastaava eläke. Minä ihmettelen kyllä ed. O. Kankaan täällä käyttämää puheenvuoroa, kun hän ajattelee, että suomalaisen talonpoika ja maanviljelijä olisi vain se, joka odottaa yhteiskunnalta sosiaalista apua.

Ed. O. Kangas: Herra puhemies! Ed. Linkola mainitsi tasaeläkkeet. Keskustapuolue — sen olisi pitänyt tulla selville jo monissa puheenvuoroissa, jotka täällä on käytetty — lähete siitä, että olisi vähimmäistoimeentulon turvaava peruseläke ja työ- ja ansioeläkkeet olisivat sitten näitä täydentämässä.

Tämä oli kokonaan niin kuin uusi sana tämä ”pullasorsa”. Jos tämäkin vielä voidaan kohdistaa maanviljelijäväestöön, niin eiköhän kaikki laatuimet ole sitten käytetty! Tämän kuulin nyt ed. Linkolan suusta ja, valitettavasti kyllä, ensimmäisen kerran.

Ed. Niinikoski: Herra puhemies! Ed. O. Kangas vastasikin eräiltä osin ed. Linkolalle, mutta kun hän sanoi, että jokaisen tulisi saada ansioittensa mukaan, niin nythän on niin, että nämä ansiot meillä jakautuvat kovin epätasaisesti. Sen vuoksihan nämä eläkkeetkin ovat niin epätasaisia, kun nämä tulot myöskin meillä jaetaan liian epätasaisesti. Ei voi olet-

taa, että toisen ihmisen työpanos on niin paljon arvokkaampi kuin toisen, että jonkun eläke voi olla 5 000—6 000 mk kuukaudessa ja toinen saa tyytyä johonkin 200—300 markkaan kuukaudessa. Tästä eläkkeestä on ollut kysymys eikä siitä, että maatalous olisi vaatimassa sosiaalista turvallisuutta enempiä kuin muut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

ulkoasiainvaliokuntaan

7) Ehdotuksen laiksi eräiden Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention liitteiden muuttamista koskevien päätösten hyväksymisestä sovellettaviksi Suomen Tasavallan ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden välisissä suhteissa

sisältävä hallituksen esitys n:o 60;

maa- ja metsätalousvaliokuntaan

8) Ehdotuksen laiksi metsänparannuslain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 61; ja

valtiovarainvaliokuntaan

9) Ehdotuksen laiksi aluevaihdon toimittamisesta valtion ja Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piirin välillä

sisältävä hallituksen esitys n:o 62.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon:

10) Ehdotukset Pariisissa vahingonkorvausvastausta ydinvoiman alalla tehtyyn yleissopimukseen ja siihen liittyvään, Brysselissä tehtyyn lisäyleissopimukseen sisältyvien eräiden määräysten hyväksymisestä sekä atomivastuulaiksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; ja

11) Ehdotuksen laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5.

P u h e m i e s: Edustajille jaettu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 voitaneen myös esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Ehdotukset laeiksi maanmittausmaksusta ja jakolain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 19.51.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

31. Tiistaina 18 p. huhtikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

- 1) Ehdotus laiksi kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä 507
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 1.
- 2) Ehdotus laiksi kananmunien ja kananmunavalmisteiden maasta viennistä ja maahan tuonnista 509
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 14; maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 16.
- 3) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 15; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 49.

Ensimmäinen käsittely:

- 4) Ehdotus atomivastuulaiksi
Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 41.
- 5) Ehdotus laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta 511
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 52.
- 6) Ehdotukset laeiksi maanmittausmaksusta ja jakolain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Siv.

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 22.

Siv.

Ainoa käsittely:

- 7) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1970 .. 512
Asiakirjat: Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 3; mainittu kertomus.
- 8) Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomus alkoholiolojen kehityksestä vuonna 1970 521
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 3; mainittu kertomus.

Esitellään:

- 9) Valtioneuvoston päätös 29 päivältä maaliskuuta 1972 meijerivoin hinnoista 547

Pöydällepanoa varten esitellään:

- 10) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laeiksi eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta sekä virkamieseläkkeistä annetun lain ja invalidirahalain muuttamisesta

511

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Helle, Hokkanen, Ilaskivi, T. M. Koivisto, Lin-

kola, Mattila, Pihlajamäki, Räsänen, Saarinen, Salama, S. Suominen, Tuominen, Vaittinen ja Westerholm.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain vuoksi edustajat Räsänen, Saarinen ja S. Suominen, tämän kuun 21 päivään sairauden vuoksi ed. Linkola ja yksityisasiain vuoksi ed. Tuominen, tämän kuun 25 päivään sairauden vuoksi ed. Salama ja yksityisasiain vuoksi ed. Tallgren sekä tämän kuun 28 päivään yksityisasiain vuoksi ed. Alenius.

Pohjoismaiden neuvoston jäsenet.

Puhemies: Valtioneuvoston jäseneksi nimitettyä pyytää ed. Sundqvist vapautusta eduskunnan valitseman Pohjoismaiden neuvoston jäsenen tehtävästä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Eduskunta päättäneen jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen valitsemisen Pohjoismaiden neuvostoon vapautuksen saaneen sijaan.

Hyväksytään.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan huhtikuun 14 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 63—69, jotka nyt on edustajille jaettu.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin taloudellisen kasvun turvaamisesta 30 päivänä joulukuuta 1970 annetun lain

15 §:ssä on säädetty on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla annettu

Valtioneuvoston päätös 6 päivältä huhtikuuta 1972 hintaneuvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet kauppa- ja teollisuusministeri Linnamon vastaus ed. Tuomisen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 47 Rhodesiaan suuntautuvan matkailun mainostamisen ja järjestämisen estämisestä, sosiaali- ja terveysministeri Kaipaisen vastaus ed. Jokelan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 48 määrärahasta lääkärintalojen valtionapuja varten, oikeusministeri Paavolan vastaus ed. Rekosen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 51 sana- ja poliittisen mielihyvyyden turvaamisesta, maa- ja metsätalousministeri Happonen vastaus ed. H. Linnan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 52 rehuviljakaupan uudelleen järjestämisestä, sosiaali- ja terveysministeri Kaipaisen vastaus ed. Juvelan kirjalliseen kysymykseen n:o 53 työvaltaisten pienyritysten vapauttamisesta sosiaaliturvamuksista, liikenneministeri Nevalaisen vastaus ed. Rekosen kirjalliseen kysymykseen n:o 54 paikallisjunaliikenteen supistamisen estämisestä Tampereen seudulla sekä opetusministeri Sundqvistin vastaus ed. Sigfridsin kirjalliseen kysymykseen n:o 56 ruotsinkielisten kättilökurssien aikaansaamisesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. Tieksö: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu huomenna keskiviikkona kello 13.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Eduskunnan valitsijamiehet kokoontuvat suuren valiokunnan kokouhuoneessa perjantaina 21. 4. 1972 kello 12.45 suorittamaan valiokuntien jäsenten täydennysvaalin ja Pohjoismaiden neuvoston jäsenten täydennysvaalin.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 1, jota on valmistelevalisti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 11, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Juvela: Herra puhemies! Rikoslakimme uudistamisessa on eduskunta tänään päättämässä varsin merkittävää historiallista vaihetta. Näin siksi, että tämä tänään kolmannessa käsittelyssä oleva asia merkitsee kuolemanrangaistuksen poistamista lopullisesti rikoslainsäädännöstämme. Minusta tämä merkitsee suurta voittoa edistyksellisen ajattelun ja humanisuuden asialle. Tulokoon tässä yhteydessä todetuksi, että valtiosääntömme uudistamista käsittelevässä toimikunnassa, jonka jäsen olen, on viime viikkoina käsitelty mm. kuolemanrangaistusta perustuslaillisena asiana, nimenomaan kysymystä ihmisen oikeudesta elämään. Tällöin jouduimme jälleen kerran toteamaan sen, miten perin juurin nurinkurinen ja ristiriitainen perustuslakimme onkaan eräiltä olennaisimmilta puoliltaan. Omaisuudella on hyvinkin tarkkaan määritelty perustuslain suoja, kun taas ihmisen hengen riistämistä voidaan päättää tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Toisin sanoen omaisuus on meillä huomattavasti tehokkaammin lailla suojattu kuin ihmisen henki. Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että perustuslaksamme on ehdottomasti kiellettävä kuolemanrangaistuksen käyttäminen, ja kiellon on saatava täydellinen ja ehdoton perustuslain suoja. Viime perjantaina hyväksyi eduskunta äänin

140—29 kuolemanrangaistuksen poistamisen kokonaan lainsäädännöstämme. Tätä humanista päätöstä vastaan äänestäneet kansanedustajat olivat pääasiassa kokoomuksen ja Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmistä. He halusivat säilyttää kuolemanrangaistuksen sodan aikana ja poikkeuksellisissa olosuhteissa. Tahtoisin sanoa niin, ettei ollut suinkaan mikään sattuuma, että kuolemanrangaistuksen kannattajat lyötyivät nimenomaan oikeistosta, kokoomuksesta ja Suomen maaseudun puolueesta. Sattuma se ei ollut sen vuoksi, että oikeisto on tässä suhteessa edustanut aina erittäin taantumuksellista kantaa. Ja edelleen: kun Suomessa on kuolemanrangaistusta käytetty poikkeuksellisissa olosuhteissa, se on tapahtunut aina silloin, kun oikeisto on ollut poliittisesti vahvoissa valtasemissa. Itsenäisyytemme historiasta löytyy riittävästi todisteita siitä, että oikeisto on käyttänyt kuolemanrangaistusta poliittiseen koston toisin ajattelevia vastaan, ja se on kohdistunut melkein poikkeuksetta aina työläisiin ja muihin vähävaraisiin ihmisiin, kommunisteihin ja sosialisteihin. Näin tapahtui, kuten tunnettua, vuonna 1918, mutta myös viime sotiemme aikana, jolloin kommunisteille ja muille vasemmistolaisille langetettiin kuolemantuomioita useinkin vain pelkästään poliittiseen vihaan ja koston perustuviin motiivein. Tämän vuoksi ei pidä ihmetellä, jos me näistä asioista puhumekin täällä vasemmalla huolestuneina. Siksi raskaat kokemukset meillä on suomalaisen yhteiskunnan luokkatuomioistuksesta. Mutta kuolemanrangaistuksen vastustaminen kuuluu ennen muuta työväenliikkeen periaatekysymykseen, ja siksi annammekin kaiken tukemme tälle rikoslainsäädäntömme uudistamiselle.

Täällä on eräissä kokoomuslaisten ja SMP:n taholta käytetyissä puheenvuoroissa yritetty puolustella kuolemanrangaistuksen säilyttämistä vetoamalla eräiden muiden maiden esimerkkiin. Tämä on kuitenkin kovin keinotekoisia huonon asian puolustelua. Pitää nimittäin muistaa se, että me olemme nyt tekemässä korjausta Suomen rikoslakiin ja olemme vastuussa tekemisistämme ennen muuta omalle kansallemme. Ihmisellä on ainoastaan yksi elämä, ja teemme tietoisesti väärin silloin, jos hyväksymme lain, joka antaa mahdollisuuden ihmisen hengen riistämiseen erehdyksen tai koston uhriina. Jotta tällaiselta mahdollisuudelta kaikissa tilanteissa väljytettäisiin, SKDL:n eduskuntaryhmä kannattaa tämän lain hyväksymistä siinä muodossa kuin se toisessa käsittelyssä sai.

Ed. Häikiö. (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Juvela väitti, että perustuslaki suojaa omaisuutta vaan ei henkeä. Minä tahdon muistuttaa, että hallitusmuodon 6 §:n mukaan on jokainen Suomen kansalainen turvattu hengen, kunnian, henkilökohtaisen vapauden ja omaisuuden puolesta. Tämän säännöksen ei ole kuitenkaan katsottu estävän sitä, että rikoslaissa voidaan näihin perustuslain suojaamiin oikeushyviin puuttua rikoksen seuraamuksena niin hengen, omaisuuden kuin henkilökohtaisen vapaudenkin osalta.

Ed. Suokas: Herra puhemies! Kun viime vuosien aikana on lähdetty lakia uudistamaan monissa maissa ja on tässä suhteessa varsin myönteistä kehitystä tapahtunut, niin otan erääksi lähtökohdaksi Yhdistyneitten Kansakuntien perusäännön ihmisoikeuksista. SMP puolustaa varauksettomasti tällaisten ihmisoikeuksien lisäämistä ja vahvistamista. On erittäin myönteinen seikka, että myöskin Suomen lainsäädännössä on saatu korjauksia aikaan.

Me tiedämme, että kuolemanrangaistukset on jo viime eduskunnan aikana poistettu siviilirikoslaista, ja SMP:n ryhmä on ollut yksimielisesti hyväksymässä tätä korjausta. Kun me tiedämme, että sodan aikana erikoisesti tapahtuu sellaista, joka on tehty harkitsemattomuudesta tai ehkä liian kiihkeiden mielipiteitten vallassa, niin tätä seikkaa vastaan tarkastellen olemme lähteneet tämän lain suhteen puolustamaan sitä, että kuolemanrangaistus tulisi säilyä sodan ja kriisitilan aikana.

Kun täällä on käytetty puheenvuoroja siitä, että me olisimme nyt voimakkaasti tällaista uudistusta vastaan, niin jälleen vetoan siihen, että SMP:n ryhmässä on demokratian pohjalta keskusteltu asiasta ja myöskin äänestetty ja annettu vapaus ryhmän eri jäsenille olla myöskin toista mieltä, mikä lain toisessa käsittelyssä kävi selväksi.

Kun on katseltu asiaa yksipuolisesti ja erityisesti vasemmiston taholta vedetty esiin tapauksia viimeisten sotien ajalta, niin olemme myöskin sitä mieltä, että pikaoikeuksia ei tulisi koskaan pystyttää eikä antaa niille oikeutta tällaisiin toimenpiteisiin. Mutta kun tarkastelemme asiaa toiselta pohjalta ja kysymme, kenen on vastuu, jos häikäilemättömyyden tai kiihkoilun vuoksi aiheutetaan tuntuvia vahinkoja yhteiskunnallemme, niin palautan mieleen tapauksen vuoden 1944 kesältä juuri sen vuoksi, että ed. Rytönen lain toisessa käsittelyssä

käytti sanaa "tappaminen", jos tällainen oikeus muka annettaisiin. Ehkä monet edustajat muistavat tapauksen, jolloin 1944 kesällä suistettiin useita miehistöjuniä, nuoria miehiä kuljettavia junia kiskoilta, jolloin tapahtui huomattavaa menetystä, kymmeniä, jopa satoja nuorukaisia menehtyi. Joutuu kysymään, kuka kantoi vastuun tästä asiasta. Oliko pyöveli jo lähtenyt liikkeelle ja minkä luvan perusteella ja kantoiko hän todella huolta siitä, että ihmisiä ei tuhottaisi tällä tavoin?

Katsomme, että tämän lain vahvistaminen ja säilyttäminen nimenomaan sodan ajalta olisi ollut estämässä tällaisia tapauksia puolelta tai toiselta ja näin olisimme säilyneet monilta tuhoilta, myöskin taloudellisilta tuhoilta, jotka kuitenkin ovat aina paremmin korvattavissa kuin ihmishenkien menetykset. Mikäli tämäkin laki tulee joskus aikanaan maailmalla syntyneiden tapahtumien vaikutuksesta täällä käsiteltäväksi, niin se saanee silloin toisen muodon. Mutta tällä ei mitään vahinkoa tuoteta. Erityisesti viittaaan ed. Toivasen lain toisessa käsittelyssä käyttämään puheenvuoroon, jossa hän vetesi siihen, että SMP:n tulisi silloin saada kaikkien kriisitilanteitten kohdalla laki aikaan. Hän unohti siinä keskustelussa, että eduskunta sääti myöskin taloudellisen poikkeuslain kriisitilanteen varalta, jolloin säännöstelyoikeus on hallituksen toimenpitein aikaansaavissa, ja näin turvataan kaikille kansalaisille välttämättömät elintarpeet ja muut tarpeet.

Että tästä asiasta ei jälleen tehtäisi liian suurta kysymystä, niin lisään vielä, että SMP:n ryhmän eräs jäsen käyttämässään puheenvuorossa siteerasi vain omia ajatuksiaan emmekä ryhmänä, puolueena, ole kannattamassa sellaisia lausumia, jotka lain toisen käsittelyn yhteydessä kävivät täällä julki.

Ed. Rytönen: Herra puhemies! En halua puuttua enää pitemmälti tähän keskusteluun, mutta kun edellisessä istunnossa luettelimme nimeltä ne puolueet, jotka olivat asettuneet hallituksen esityksen hyväksymisen kannalle, niin unohdin liberaalisen kansanpuolueen, minkä korjaan nyt tällä lausumalla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi kananmunien ja kananmunavalmisteiden maasta viennistä ja maahan tuonnista.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 16, jota on valmistelevaltiokunnan esitys n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 14, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 49, jota on valmistelevaltiokunnan esitys n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 15, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus atomivastuulaiksi.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevaltiokunnan esitys n:o 41, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Lindeman: Herra puhemies! Nyt ensimmäisessä käsittelyssä oleva atomivastuulaki ja siihen liitetyt kansainväliset sopimukset ovat omalla oikeustieteen alallaan hyvin tärkeitä asiakirjoja. Atomienergian rauhanomaiseen käyttöön liittyvien korvaussäännösten aikaansaaminen on meillä, atomienergiateollisuuden käyntiin saattamisen ollessa vain ajan kysymys, tärkeä ja kiireellinen lainsäädännöllinen tehtävä. Meillä on tosin jo 1950-luvulla aikaansaatu yleinen atomienergiainsäädäntö, joka koskee atomienergian käytön yleistä valvontaa ja elinkeinopoliittista asemaa, sekä yleinen säteilysuojalainsäädäntö, joka sisältää tarpeelliset säännökset työntekijäin ja yleensäkin kansalaisten turvallisuudesta radioaktiivisen säteilyn vaarallisia vaikutuksia vastaan. Mutta lainsäädäntömme on olennaisesti vajavainen niin kauan kuin atomienergian käyttöön liittyvää vahingonkorvausvastuuta koskevat säännökset puuttuvat. Tämän lainsäädännössämme olevan aukon täyttäminen on, kuten sanottu, tärkeä ja kiireellinen tehtävä. Erityisten atomivastuusäännösten aikaansaaminen on tarpeellista, jotta korvausten suorittaminen vahinkoa kärsineille olisi tehokasta ja nopeata, mutta myös senkin vuoksi, että kysymys on moderniin tekniseen kehitykseen liittyvästä kokonaan uudenluontoisesta vahingonvaarasta, joka voi ilmetä vasta vähitellen ja pitkänkin ajan kuluttua itse vahinkotapahtumasta, samalla kun vahingon vaikutukset voivat olla yksittäistapauksessa teoreettisesti suunnattomat ja helposti luonteeltaan kansainväliset, valtiolliset rajat ylittävät.

Jo hyvin varhaisessa vaiheessa ja jo ennen kuin atomienergia tuli yleisesti teollisuuden käyttöön, ryhdyttiin kansainvälisellä tasolla suunnittelemaan erityistä atomivastuun korvausjärjestelmää, joka eräissä suhteissa jyrkästi eroaa perinteellisestä vahingonkorvausjärjestelmästä. Puuttumatta tässä yhteydessä tarkemmin näin kansainvälisesti kehittyneen atomivastuujärjestelmän yksityiskohtiin, jotka ilmenevät hallituksen esityksen perusteluista ja joilla pyritään työntekijäin ja suuren yleisön tehokkaaseen taloudelliseen turvaan samalla kun on pidetty silmällä atomienergiateollisuuden kehitysmahdollisuuksia, kiinnitän huomiota siihen, että ato-

mivastuu, sellaisena kuin se on järjestetty nyt käsiteltävänä olevassa Pariisin vuoden 1960 yleissopimuksessa ja samoilla perusteilla eri maissa voimaansaatetussa lainsäädännössä, on ainutlaatuinen esimerkki siitä erikoisesta ilmiöstä, että kokonaista oikeusalaa varten on näin olemassa kansainvälisesti yleisesti tunnustetut ja vakiintuneet säännökset jo ennen kuin niiden käyttö on tullut ajankohtaiseksi. Atomienergialainsäädäntö, säteilysuojalainsäädäntö ja kolmanneksi atomivastuulainsäädäntö muodostavat kokonaisuutena sen välttämättömän lainsäädännöllisen pohjan, joka järkevällä tavalla takaa kansalaisten turvallisuuden samalla kun otetaan huomioon atomienergiateollisuuden kehitysmahdollisuudet.

Kuten hallituksen esityksen perusteluissa on selostettu, nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys koskee Pariisissa vuonna 1960 allekirjoitettua yleissopimusta vahingonkorvausvastuusta ydinvoiman alalla sekä sitä täydentävää vuonna 1963 allekirjoitettua Brysselin yleissopimusta, mutta ei koske sen sijaan Wienissä vuonna 1963 allekirjoitettua yleissopimusta korvausvastuusta ydinvahinkojen alalla. Pariisin ja Wienin yleissopimukset ovat eräitä vähämerkityksellisiä yksityiskohtia lukuunottamatta samansisälliset. Wienin yleissopimuksella sen sijaan on Pariisin yleissopimukseen verrattuna se ero, että Wienin yleissopimus on maantieteellisesti katsoen yleismaailmallinen, kun taas Pariisin yleissopimus rajoittuu OECD-järjestön jäsenmaiden piiriin. Toistaiseksi vain harvat valtiot ovat allekirjoittaneet Wienin yleissopimuksen, eikä se ole tullut kansainvälisesti vielä voimaan. Näin ollen on kysymyksen liittyemisestä Wienin yleissopimukseen jätävä tässä vaiheessa avoimeksi.

Pariisin yleissopimuksen mukaan jäävät atomivastuulain ulkopuolelle Pariisin yleissopimukseen kuulumattomassa maassa tapahtuneesta ydintapahtumasta Suomessa aiheutuneet vahingot, mikä alueellisen soveltamisalan rajoittuminen Suomen kannalta koskee käytännössä erityisesti naapurimaatamme Neuvostoliittoa. Tämä soveltamisalan rajoittuneisuus on kuitenkin otettu huomioon atomivastuulain 5 §:n säännöksessä, jonka mukaan voidaan asetuksella sääntää, että valtio, joka ei ole sopimusvaltio, on lakia sovellettaessa rinnastettava sopimusvaltioon. Olisi toivottavaa, että mikäli Neuvostoliitto ei liity atomivastuuta koskeviin yleissopimusjärjestelyihin, sen kanssa voitaisiin tehdä

vastavuoroisuuden pohjalla erityisjärjestely, joka laajentaisi atomivastuun korvausjärjestelmän soveltamisalaa.

Pariisin yleissopimuksen 15 artiklan mukaan kukin sopimusvaltio voi ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, joita se pitää tarpeellisina yleissopimuksen mukaisen korvauksen lisäämiseksi erityisesti valtion varoilla. Tämän Pariisin yleissopimuksen määräyksen hengessä sopimusvaltiot allekirjoittivat Brysselin vuoden 1963 yleissopimuksen, jonka hyväksymistä hallituksen esitys nyt myös koskee. Brysselin yleissopimuksella on luotu korvausjärjestelmä sellaisia katastrofivahinkoja varten, joiden määrä ylittää Pariisin sopimuksella vahvistetun enimmäismäärän. Jo ennen Brysselin yleissopimuksen aikaansaamista oli useiden maiden atomivastuulainsäädännössä erilaisia säännöksiä, jotka edellyttivät valtion taloudellista väliintuloa atomilaitoksen haltijan vastuun täydentämiseksi. Brysselin yleissopimuksen mukaan laitoksen haltija korvaa vakuutuksen turvin vahingot Pariisin yleissopimuksen edellyttämään määrään. Tämän määrän ylittävältä osalta laitoksen sijaintimaa korvaa vahingot 70 milj. dollarin enimmäismäärään, ja kolmannessa vaiheessa sopimusvaltiot yhdessä korvaavat vahingon 70 milj. dollaria ylittävältä osalta 120 milj. dollariin saakka.

Muissa pohjoismaissa on omaksuttu myönteinen kanta Brysselin yleissopimukseen liittymiseen ja myös Suomen on katsottava olevan syytä liittyä tähän yleissopimukseen, joka itse asiassa merkitsee kansainvälisen katastrofiavun oikeudellista organisoitua jaoitusjärjestelmän pohjalla, jota on pidettävä erittäin kohtuullisena. On huomattava, että pohjoismaiden ja kansainvälisen atomienergiajärjestön välillä tehtiin jo vuonna 1963 sopimus pohjoismaiden välisestä keskinäisestä hätäavusta säteilyvahinkotapauksissa. Tämä maailmassa ainutlaatuinen pohjoismainen hätäapusopimus saatettiin Suomessa voimaan vuonna 1965 annetulla lailla ja asetuksella.

Huomautan lopuksi, että valiokunta on tätä asiaa käsitellessään ollut yksimielinen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyn hallituksen esitys n:o 52, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotukset laeiksi maanmittausmaksusta ja jakolain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyn hallituksen esitys n:o 22, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Mäki: Herra puhemies! Tämä lakinnippu oli eduskunnassa jo viime vuoden puolella. Silloin kuitenkin ajanpuutteen vuoksi hyväksyttiin ainoastaan yksi laki tästä nipusta ja muut jäivät tälle eduskunnalle. Lakivaliokunta lausuntoa antaessaan on tehnyt erittäin ansio-kasta työtä, ja niinpä ne muutokset, jotka valiokunta tähän on tehnyt, perustuvat melkein pääosiltaan lakivaliokunnan lausuntoon.

Tällä asiallahan on tavallaan jo kiire, koska pitäisi saada asiat valmiiksi, mutta on valitettavaa, että laki- ja talousvaliokunta on huonontanut tätä lakia. Kun viime vuonna tätä asiaa käsiteltiin, niin silloin laki- ja talousvaliokunta yksimielisesti mietinnössään mm. esitti, että puoltaessaan lakiehdotuksen hyväksymistä valiokunta edellyttää, että muille kuin valtion virastoille ja laitoksille tapahtuvan toiminnan tulee olla liiketaloudellisesti kannattavaa.

Nyt laki- ja talousvaliokunta on tehnyt täyskäännöksen ja hyväksynyt hallituksen esityksen,

joka ei suinkaan merkitse sitä, että tämä tuotanto olisi liiketaloudellisesti kannattavaa. Tämä koskee niitä tilaustöitä, joita maanmittaushallitus tekee. Vieläpä tässä laissa on esitetty, että voidaan arvion mukaan laskuttaa. Näin ollen tämän esityksen mukaan, minkä laki- ja talousvaliokunta on hyväksynyt, tästä muodostuu täydellinen "villervalla" ja mielivalta, ts. tuttavuuksien ja tuntemattomuuksien mukaan voidaan ratkaista, mitä tällaisista tilaustöistä peritään. Tämän vuoksi uskollisena sille kannalle, jonka laki- ja talousvaliokunta aikaisemmin otti, olen eriävässä mielipiteessäni esittänyt tässä suhteessa muutosta sen mukaisesti, kuin aikaisempi kanta on ollut.

Toiseksi laki- ja talousvaliokunta on mennyt parsimaan lakivaliokunnan työtä, mikäli koskee maa- ja metsäoikeuden — niin kuin tämän oikeuden nimitys tulee olemaan — maanmittarijäsenen valintaa. Hallituksen esityksessä ja lakivaliokunnan mietinnön mukaan tämä valinta tapahtuisi kuten alituomareitten valinta yleensä. Laki- ja talousvaliokunta on tehnyt tämän nimitämisenjärjestyksen sellaiseksi, niin kuin se on maanmittausviranomaisten osalta.

Lienee sillä tavalla, että tältä osin laki siinä muodossa kuin se nyt on, on perustuslain vastainen. Tämän maa- ja metsäoikeuden mittarijäsenen oikeudellinen asema on muuttunut maanmittausviranomaisesta oikeuden jäseneksi. Ja tämä oikeuden jäsenten nimittäminen ja valitseminen perustuslain mukaan ei kuulu maanmittausviranomaisille, vaan se on kuljettava oikeustietä. On valitettavaa, että tätä seikkaa ei riittävästi laki- ja talousvaliokunnassa ole otettu huomioon, vaikka lakivaliokunnassa useampikin asiantuntija tämän aivan selvästi toi esille ja lakivaliokunnan mietintö tässä suhteessa oli yksimielinen.

Pyydän erityisesti korostaa sitä, että suuren valiokunnan tätä asiaa käsiteltäessä olisi ehdottomasti korjattava tämä kohta, koska tämä valtiosääntöoikeudellinen virhe saattaa tuottaa ylipääsemättömiä vaikeuksia myöhemmässä vaiheessa.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Täällä kokouksen taholta ed. Mäki kehui kovasti esillä olevaa lainsäädäntöä, jossa maanmittaustoiminta myös järjestetään uudelleen.

SMP ei ole niin innostunut tässä asiassa, koska me perustelluista syistä pelkäämme, että tämä uudistus johtaa varsin huomattavaan kustannusten nousuun ja että nimenomaan jakotoi-

mituksissa myös pienmaanomistajat joutuvat maksamaan kohtuuttomia kustannuksia. Sinänsä lainsäädäntö ja kehitys on tarpeellinen, mutta me pidämme välttämättömänä, että laissa selvästi lausutaan julki periaate, että uudistus ei saa aiheuttaa maanomistajille, nimenomaan pienmaanomistajille kohtuuttomia kustannuksia ja kustannuslisäyksiä, vaan valtion on ne hoidettava, koska jakotoimitusasiat ovat myös julkisoikeudellisia ja yleisiä asioita.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1970.

Esitellään sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu kertomus.

P u h e m i e s: Edellisessä istunnossa keskustelu on julistettu päättyneeksi. Keskustelussa on ed. Mäkelä ed. Aallon kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää hallituksen kansaneläkejärjestelmää uudistaessaan ryhtyvän toimenpiteisiin eläketurvan kehittämiseksi asteittain siten, että pelkästään eläketulojen varassa olevien eläkeläisten eläkkeet yhteensä vastaavat vähintään vähimmäispalkkojen tasoa." Kutsun tätä ed. Mäkelän ehdotukseksi. Ed. Juvela ed. Laineen kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti toimenpiteisiin kansaneläketurvan parantamiseksi siten, että pienimmät eläkkeet saatetaan vähintään vähimmäispalkkaa vastaavalle tasolle." Tämä on ed. Juvelan ehdotus. Ed. Laine ed. Tuomisen kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää hallituksen kiireellisesti selvittävän mahdollisuudet pelkän kansaneläkkeen varassa elävien aseman parantamiseksi korottamalla tukilisää 50 markalla kuukaudessa." Tämä on ed. Laineen ehdotus. Ed. H. Linna ed. O. Kankaan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa kiireellisesti eduskunnalle lakiesityksen kansaneläkelain muuttamiseksi niin, että kansaneläkkeen perus- ja tukiosa yhdistämällä muodostetaan kaikille lain piiriin kuuluville samansuuruinen

peruseläke." Tämä on ed. H. Linnan ehdotus. Ed. Rytönen ed. Tamminen kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kansaneläkelaitoksen tulojen lisäämiseksi työnantajain ja valtion maksuosuuksia korottamalla, että eläkkeitä voidaan huomattavasti korottaa pitäen päämääränä sitä, että tuloharkintainen vähimmäiseläke voidaan mahdollisimman pian saattaa voimassaolevan vähimmäispalkan suuruiseksi." Tämä on ed. Rytöksen ehdotus. Ed. Tamminen ed. Kivistön kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti ryhtyy toimenpiteisiin sairausvakuutuksen ja kansaneläkevakuutuksen hallinnon uudistamiseksi sekä keskus- että paikallishallinnossa taloudellisuuteen ja etuuksien tarkoituksenmukaiseen myöntämiseen pääsemiseksi." Tämä on ed. Tamminen ehdotus. Ed. Lemström ed. Kainulaisen kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta toteaa, että riittävää ja samansuuruista peruseläkettä ei vuoden 1970 aikana eikä myöhemminkään ole kaikille kansalaisille turvattu, minkä vuoksi eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy asiassa kiireellisiin toimenpiteisiin." Kutsun tätä ed. Lemströmin ehdotukseksi. Ed. Männistö ed. Kivistön kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisiin kansaneläkelaitoksen perustalle muodostuvan valtion sosiaaliturvalaitoksen hoitoon annettavan yhtenäisen kokonaiseläkejärjestelmän säätämiseksi." Tämä on ed. Männistön ehdotus. Ed. Kainulainen on ed. Vainion kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään toimintakertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti ryhtyy toimenpiteisiin, joilla kansaneläkkeitä koskevien hakemusten käsittelyä huomattavasti nopeutetaan." Tämä on ed. Kainulaisen 1) ehdotus. Edelleen on ed. Kainulainen ed. Vainion kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään toimintakertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti valmistelee kansaneläkelain kokonaisuudistuksen, jotta mainitussa laissa vallitsevat epäkohdat saadaan poistetuksi." Tämä on ed. Kainulaisen 2) ehdotus. Edelleen on ed. Kainulainen ed. Vainion kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväk-

syössään toimintakertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii esityksen antamista siitä, että lakisääteiset eläkejärjestelmämme yhdistetään kansaneläkelaitokseen, jolloin samalla kansaneläkkeen varassa eläville ihmisille taataan riittävä peruseläketurva." Tämä on ed. Kainulaisen 3) ehdotus. Vielä on ed. Kainulainen ed. Vainion kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään toimintakertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti valmistele sellaisen esityksen, jolla sairausvakuutuslaitos yhdistetään kansaneläkelaitokseen." Tämä on ed. Kainulaisen 4) ehdotus. Ed. Hemmi ed. Saimon kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää kansaneläkelaitoksen valtuutettujen tarkoin seuraavan ansiotuloja vailla olevan perheenemännän työkyvyttömyyden määrittelyn täsmentämistä kansaneläkelakia sovellettaessa." Tämä on ed. Hemmin ehdotus. Ed. Salolainen ed. Linkolan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisiin riittävän toimeentulon turvaamiseksi eläkkeen varassa eläville saattamalla kansaneläkkeet vähimmäistöimeentulojärjestelmän piiriin." Tämä on ed. Salolaisen ehdotus. Ed. Juntumaa ed. Niinikosken kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa kiireellisesti esityksen kansaneläkkeiden korottamiseksi siten, että eläke riittäisi turvaamaan kohtuullisen toimeentulon tason jokaiselle eläkkeensaajalle, joka elää pelkästään eläketulojen varassa." Tämä on ed. Juntumaan ehdotus. Vihdoin on ed. P. Vennamo ed. Lemströmin kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Koska Paasion hallituksella ei vielä ole ollut riittävästi aikaa osoittaakseen todellisen halunsa korjata Karjalaisen hallituksen myös vuoden 1970 laiminlyöntejä, jää eduskunta odottamaan, että hallitus viivyttämättä antaa riittävät esitykset pienten eläkkeiden huomattavasti korottamiseksi ja oikeudenmukaistamiseksi suhteessa muihin eläkkeisiin." Tämä on ed. P. Vennamon ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Mitä tehtyihin ehdotuksiin tulee, katson että kaikki muut ehdotukset mahduttavat esillä olevan asian piiriin paitsi ed. P. Vennamon ehdotus, jonka katson menevän liian laajalle, joten en voi esitellä sitä äänestettäväksi.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. P. V e n n a m o: Herra puhemies! Minun mielestäni tässä tapauksessa puhemies harjoittaa melko merkittäviä lain tulkintaa, sillä aivan yhtä hyvin minun esittämäni ponsi koskee eläkepolitiikkaa ja kansaneläkkeitä kuin muutkin esitetyt ponnet. Pyydän merkitsemään pöytäkirjaan eriyvän mielipiteeni ja totean, että puhemies ei käsittele kaikkia kansaneläkeponseja samalla tavalla.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Myöskin allekirjoittaneesta tuntuu kummalliselta tällä kohden, kun käsitellään eduskunnassa eläkeasioita, että tässä ei voi kansanedustaja lausua mielipidettään näiden eläkeasioiden korjaamiseksi, koska ne ovat niinkin kiireellisiä ja niissä on suuria puutteita ja vaikeuksia niin kuin tänä päivänä on. Samoin yhdyin myöskin Pekka Vennamon esittämään kannanottoon. Pyydän merkitsemään eriyvän mielipiteen tämän asian kohdalla.

Puhemiehen menettely hyväksytään.

P u h e m i e s: Tehdyistä ehdotuksista edustajien Salolaisen, Juvelan, Mäkelän, Rytkösen ja Juntumaan ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ehdotan niistä äänestettäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Salolaisen ja ed. Juvelan ehdotusten välillä, sitten voittaneesta ed. Mäkelän ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta ed. Rytkösen ehdotusta vastaan, sen jälkeen voittaneesta ed. Juntumaan ehdotusta vastaan ja vihdoinkin voittaneesta mietintöä vastaan. Ed. Laineen ehdotus on erillinen, joten siitä on äänestettävä erikseen mietintöä vastaan. Ed. Tammisen ehdotus ja ed. Kainulaisen 4) ehdotus ovat vastakkaisia, joten niistä on ensin äänestettävä vastakkain ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan. Ed. Lemströmin ja ed. H. Linnan ehdotukset ovat vastakkaisia, ja niistä on ensin äänestettävä vastakkain ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan. Ed. Männistön ehdotus ja ed. Kainulaisen 3) ehdotus ovat vastakkaisia, joten ensin on äänestettävä niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan. Ed. Kainulaisen 1) ja 2) ehdotus sekä ed. Hemmin ehdotus ovat erillisiä, ja niistä on äänestettävä erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Salolaisen ja ed. Juvelan ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Salolaisen ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Juvelan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Eskelinen, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, H. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mieltinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkarinen, Poutanen, Procopé, Rainio, Saimo, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Tähkämaa, Vaittinen, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Antila, Björklund, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Haapasalo, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Ahti Karjalainen, Karkinen, Kivistö, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Korttesalmi, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Peckala, Pihlajamäki, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Saarto, Sainio, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuomi-oja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turu-

nen, Työlajärvi, Uusitalo, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilponiemi, Volontinen, Voutilainen ja Åsvik.

"Tyhjää" äänestää edustaja Knuutila.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Helle, Hokkanen, Ilaskivi, Juntumaa, Aino Karjalainen, T. M. Koivisto, Kurppa, Linkola, Rantala, Räsänen, Saarinen, Salama, S. Suominen, Tuominen ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 73 jaa- ja 106 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 19.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Juvelan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Mäkelän ja ed. Juvelan ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Mäkelän ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Juvelan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Breilin, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Knuutila, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korttesalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Mieltinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Peckala, Pekkarinen, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Raatikainen, Rainio, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siika-

niemi, Sileäkangas, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Väinö, Vaittinen, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Björklund, Honkonen, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kantola, Kivistö, Kock, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lienes, Mustonen, Männistö, N. Nieminen, H. Niskanen, Puhakka, Pulkkinen, Rekonen, Rosnell, Rytönen, Saarto, Salla, Salmi, Sinisalo, Tamminen, Tiekso, Weckman ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestää edustaja S. Westerlund.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Helle, Hokkanen, Ilaskivi, T. M. Koivisto, Linkola, Pihlajamäki, Rantala, Räsänen, Saarinen, Salama, S. Suominen, Tuominen ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 33 ei-ääntä, 1 tyhjää, poissa 17.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Mäkelän ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Rytösen ja ed. Mäkelän ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Rytösen ehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Mäkelän ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Björklund, Honkonen, Hyvönen, Häikiö, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kantola, Kivistö, Kock, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lienes, Mustonen, Männistö, N. Nieminen, H. Niskanen, Puhakka, Pulkkinen, Rekonen, Rosnell, Rytönen, Saarto, Salla, Salmi, Sinisalo, Tamminen, Tiekso, Weckman ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Breilin, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Knuuttila, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähtenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Raatikainen, Rainio, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Väinö, Vaittinen, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Helle, Hokkanen, Ilaskivi, T. M. Koivisto, Linkola, Rantala, Räsänen, Saarinen, Salama, S. Suominen, Tuominen ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 34 jaa- ja 149 ei-ääntä; poissa 16.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Mäkelän ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Juntumaan ja ed. Mäkelän ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Juntumaan ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voitaa, on ed. Mäkelän ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Borg, Granvik, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Huurtamo, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lähteenmäki, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pihlajamäki, Procopé, Rainio, Ronkainen, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Stenbäck, I. Suominen, Tarjanne, Teir, Toivanen, Veikko Turunen, Vartia, S. Westerlund ja Vikatmaa.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Antila, Asunmaa, Björklund, Breilin, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Haapasalo, Haukipuro, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Jokela, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Ahti Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Lieder, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Mustonen, Myrskyläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pullkinen, Raatikainen, Rekonen, Remes, Rosnell, Ruokola, Rytkönen, Saarto, Saimo, Sainio, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Saloranta, Sandelin, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämäa, Uusitalo, Väinö, Vahtinen, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Helle, Hokkanen, Ilaskivi, T. M. Koivisto, Linkola, Rantala, Räsänen, Saarinen, Salama, Saukkonen, S. Suominen, Tuominen ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 50 jaa- ja 132 ei-ääntä; poissa 17.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Mäkelän ehdotuksen.

5) Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voitaa, on ed. Mäkelän ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Asunta, Holkeri, Häikiö, Häkämies, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Karhuvaara, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Laatio, Lankinen, Lattula, Lähteenmäki, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Nikkilä, Paasio, Procopé, Rainio, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, I. Suominen, Toivanen, Vartia ja Vikatmaa.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Antila, Aro, Asunmaa, Björklund, Borg, Breilin, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Hemmi, Honkonen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Laitinen, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Lieder, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Mustonen, Myrskyläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pullkinen, Raati-

kainen, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Saarto, Saimo, Sainio, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, Suontanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, Vaittinen, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Ilaskivi, T. M. Koivisto, Linkola, Mänttari, Pihlajamäki, Rantala, Räsänen, Saarinen, Salama, S. Suominen, Tuominen ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 32 jaa- ja 148 ei-ääntä; poissa 19.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Mäkelän ehdotuksen.

Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Laineen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Breilin, Eskelinen, Eskman, Flinck, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Knuuttilla, T. T. Koivisto, Koppanen, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehminen, Lemström, Lepistö, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähtenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Nevalainen, Niemelä, E. Nie-

minen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasio, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Rainio, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Suortanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiilikainen, Tikkanen, Toivanen, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Aitio, Ajo, Anttila, Björklund, Honkonen, Huotari, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kainulainen, Kantola, Kivistö, Kook, Kohtala, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lieder, Liikanen, L. Linna, Mustonen, Männistö, Mänttari, N. Nieminen, H. Niskanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rekonen, Remes, Rosnell, Rytönen, Saarto, Sainio, Salla, Salmi, Sinisalo, Suokas, Tamminen, Tiekso, Tikka, Tuomioja, Tupamäki, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Volotinen ja Äsvik.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Aalto, Forsman, Kaipainen ja Paasivuori.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Helle, Hokkanen, Ilaskivi, T. M. Koivisto, Linkola, Rantala, Räsänen, Saarinen, Salama, S. Suominen, Tuominen ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 54 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 16.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

1) Äänestys ed. Tamminen ehdotuksen ja ed. Kainulaisen 4) ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Tamminen ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kainulaisen 4) ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Björklund, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Haapasalo, Honkonen, Hostila, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kantola, Ahti Karjalainen, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Pajunen, Pekkala, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rekonen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Saarto, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjärvi, Weckman, Vilponiemi, Voutilainen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Eskelinen, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kaarna, Kainulainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kortesalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lemström, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, Vaittinen, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westlund, S. Westlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Väyrynen ja Ääri.

”Tyhjää” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Koppanen, Liedes, Mäki-Hakola, Paasio ja Paasivuori.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Helle, Hokkanen, Ilaskivi, Aino Karjalainen, T. M. Koivisto, Linkola, Rantala, Räsänen, Saarinen, Salama, S. Suominen, Tuominen ja Westerholm.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 80 jaa- ja 96 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 17.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Kainulaisen 4) ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Kainulaisen 4) ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Kainulaisen 4) ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Aro, Asunta, Borg, Breilin, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Nevalainen, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Ronkainen, Ruokola, Rytönen, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa,

Uusitalo, Vaittinen, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Björklund, Huotari, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kainulainen, Kantola, Kock, Korttesalmi, Koskeniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lemström, Liedes, L. Linna, Mustonen, Männistö, Mänttari, Niemelä, N. Nieminen, Pekkarinen, Puhakka, Rekonen, Remes, Rosnell, Saarto, Sainio, Salmi, Saloranta, Sinisalo, Suokas, Tamminen, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo, Volotinen ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestää edustaja Tikka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Helle, Hokkanen, Ilaskivi, T. M. Koivisto, Linkola, Rantala, Räsänen, Saarinen, Salama, S. Suominen, Tuominen ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 42 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 16.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

1) Äänestys ed. Lemströmin ja ed. H. Linnan ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Lemströmin ehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. H. Linnan ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Aitio, Ajo, Antila, Asunmaa, Breilin, Eskman, Flinck, Haapasalo, Hetemäki, Honkonen, Huotari, Hyvönen, Häkämies, Jaatinen, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaimulainen, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Katajovuori, Kauppi, Kohtala, Korttesalmi, Koskeniemi, Kurppa, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lemström, Lepistö, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Luja-Vepsä, Mykkänen, Myyryläinen, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, Nikkilä, E. Niskanen, Paasivuori, Pulkkinen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Sainio, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Sa-

lola, Seppä, Sorsa, Suokas, I. Suominen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työlajärvi, Vainio, Vaittinen, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilponiemi, Volotinen ja Voutilainen.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Björklund, Borg, Eskelinen, Forsman, Gränvik, Haukipuro, Hemmi, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Härkönen, Jokela, Junnila, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kivistö, Knuuttilla, Kock, Korpiinen, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lehtinen, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mäkelä, Männistö, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, H. Niskanen, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Raatikainen, Rekonen, Ruokola, Rytönen, Saarto, Saimo, Salla, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Stenbäck, Suortanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tikkanen, Toivanen, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

”Tyhjää” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Holkeri, Järvenpää, Koppanen, Liikainen, Paasio, Rainio, Sundqvist, Tikka ja Vikatmaa.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Helle, Hokkanen, Ilaskivi, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Liedes, Linkola, Rantala, Räsänen, Saarinen, Salama, S. Suominen, Tuominen ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 88 ei-ääntä, 10 tyhjä; poissa 18.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. H. Linnan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. H. Linnan ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. H. Linnan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Aro, Asunta, Bjönklund, Borg, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Haapasalo, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Hyvönen, Häikiö, Häkämies, Jaatinen, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kanto, Karhuvaara, Karkinen, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kook, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Lieder, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Loikkanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Miittinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, N. Nieminen, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Ronkainen, Rosnell, Rytönen, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Vaittinen, Vartia, Weckman, P. Vennamo, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Voutilainen ja Äsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Anttila, Asunmaa, Eskelinen, Granvik, Haukipuro, Huotari, Härkönen, Jokela, Kaarna, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kortessalmi, Kurppa, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Martikainen, Mänttilä, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Remes, Ruokola, Saimo, Sainio, Saloranta, Saukkonen, Siikkaniemi, Sileäkangas, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Tupamäki, Tähtämaa, Uusitalo, Väinö, V. Vennamo, H. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Väyrynen ja Ääri.

"Tyhjä" äänestävät edustajat Häggblom, Laine, Rekonen, Sinisalo ja Teir.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Helle, Hokkanen, Ilaskivi, T. M. Koivisto, Linkola, Männistö, Rantala, Räsänen, Saarinen, Salama, S. Suominen, Tuominen ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 51 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 17.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

1) Äänestys ed. Männistön ehdotuksen ja ed. Kainulaisen 3) ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Männistön ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kainulaisen 3) ehdotus hyväksytty.

Äänestäjien nimiluetteloa ei voida merkitä äänestyskoneistossa esiintyneestä häiriöstä johdettuna äänestystuloksen valokuvauksen epäonnistumisen vuoksi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 91 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 16.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Kainulaisen 3) ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Kainulaisen 3) ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kainulaisen 3) ehdotus hyväksytty.

Äänestäjien nimiluetteloa ei edellä mainitusta syystä voida merkitä.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 153 jaa- ja 23 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 18.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kainulaisen 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kainulaisen 1) ehdotus hyväksytty.

Äänestäjien nimiluetteloa ei edellä mainitusta syystä voida merkitä.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 158 jaa- ja 24 ei-ääntä; poissa 17.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kainulaisen 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kainulaisen 2) ehdotus hyväksytty.

Äänestäjien nimiluetteloa ei edellä mainitusta syystä voida merkitä.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 53 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 17.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hemmin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Hemmin ehdotus hyväksytty.

Äänestäjien nimiluetteloa ei edellä mainitusta syystä voida merkitä.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 96 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 17.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Hemmin ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomus alkoholilojen kehityksestä vuonna 1970.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu kertomus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. **Lattula:** Herra puhemies! Lukiessani käsiteltävänä olevaa Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomusta alkoholilojen kehityksestä vuonna 1970 ovat mieleeni muistuneet ne monet puheet ja kirjoitukset, joita saatiin kuul-

la ja lukea muutama vuosi sitten, jolloin keskiolut vapautettiin. Lakia säädettäessä puhuttiin kauniita sanoja alkoholipolitiikan muuttamisesta entistä liberaalimmaksi, ihmisten totuttamisesta käyttämään väkevien juomien sijasta miedompia mallasjuomia, syrjäisten paikkakuntien saattamisesta tasa-arvoiseen asemaan taa-javäkisten yhdyskuntien kanssa sekä ennen kaikkea ihmisen oikeudesta ja vapaudesta sekä vastuuntunnosta hänen elämänsä rajoittavien kieltojen vastakohtana.

Tänään voidaan kysyä, mitenkä kansalaisemme ovat käyttäneet tätä oikeuttaan ja vapautta. Olemmeko saavuttaneet keskioluen vapauttamiselle asetetut korkeat ja jalot tavoitteet? Että näin ei ole tapahtunut, siitä puhuvat tilastot selvää kieltään. Ne osoittavat mm. sen valitettavan tosiasian, että keskioluen säännöstelystä vapauttaminen on johtanut väkevempien juomien käytön tuntuvaan kasvuun. Talousvaliokuntakin toteaa mietinnössään, että erityisen huolestuttavaa on kertomusvuotena ollut siirtyminen oluesta väkevempiin juomiin. Toisin sanoen vapaasti alkoholijuomien makuun päässeet eivät ole tyytyneet mietoihin juomiin, vaan ovat siirtyneet käyttämään yhä runsaammin vahvoja juomia.

Sen lisäksi, että keskiolut on selvästi nostanut väkevien alkoholijuomien kulutusta, siitä itsensäkin on meillä muodostunut huomattava juopumushäiriöiden aiheuttaja. Tämän huomaa selvästi mm. keskiolutta anniskelevissa ravitsemuspaikoissa, joiden taso on useassa tapauksessa painunut varsin alas. Tosin kaupungeissa saattaa tavata vielä moitteettomasti hoidettuja keskiolutta anniskelevia kahviloita, baareja; mutta monista maaseutukeskuksista, kirkonkylistä, niitä ei enää juuri löydä. Entiset siistit baarit ovat muuttuneet likaisiksi ja häliseviksi olutkapaikoiksi. Useasti tällaiset paikat ovat vielä huoltoasemien kahviloita. Niillä on kiistämätön vaikutus siihen, että rattijuoppous on meillä jatkuvasti lisääntynyt.

Nykyinen tilanne antaa aihetta moniin kysymyksiin, kuten: Miksi näin on tapahtunut? — Annettiinko keskioluen vapauttamislaki sittenkin liian aikaisin ja valmistelematta? — Eivätkö kansalaisemme olleetkaan riittävän kypsiä ottamaan vastuuta ja käyttämään lain suomia oikeuksia ja vapauksia? — Lyötiinkö tarvittava valistustoiminta laimin lakia voimaanpantaessa? jne. Nämä ovat kysymyksiä, joihin voimme itse kukin etsiä vastauksia.

Että jotain on tässä asiassa mennyt hakoteille, on huomattu ja siihen on kiinnitetty huomiota monilta eri tahoilta. Työväenjärjestötkin, joiden eräät edustajat aikanaan eduskunnassa olivat kiihkeimpiä keskioluen vapauttamisen kannattajia, ovat todenneet, että tässä tapauksessa lisätty vapaus ei ole johtanut toivottuihin tuloksiin. Muun muassa SAK:n lehti Palkkatyöläinen kirjoitti 4. 11. 1971 tästä ongelmasta seuraavaa: "Suhteellisen lyhyenä vapausaikanaan keskioluesta näyttää muodostuneen jonkinlainen alkoholipoliittikan suunnanmuuttaja. Siihen nähden virittyneet odotukset ovat jo tähän mennessä romuttuneet niin perusteellisesti, että ilmeisesti lähitulevaisuudessa on pakko ryhtyä myös alkoholipoliittisiin rajoituksiin paikkailemaan ainakin räikeimpiä siitä ja muista liberaalin alkoholipoliittikan nimessä suoritetuista uudistuksista johtuneita epäkohtia."

Talousvaliokuntamme on tällä kertaa erityisesti keskittänyt huomionsa alkoholimainontaa koskeviin kysymyksiin. Perusteellisesti asiaa harkittuaan valiokunta on asettunut sille periaatteelliselle kannalle, että alkoholimainonta on kokonaan kiellettävä. Ennen lopullisiin kieltoimenpiteisiin ryhtymistä on valiokunnan mielestä tätä kysymystä kuitenkin tarkoin tutkittava. Valiokunta on nyt joutunut kannanottonsa johdosta lehdistön hampaisiin eri puolilla maataamme. Erään lehden mukaan valiokunta on näin todistanut, että kansan viisaus, jonka mukaan viina viisaatkin villitsee, koskee muitakin kuin alkoholin käyttäjiä. Tuon lehtikirjoituksen mukaan kuvitella, että mainonnan kieltämisellä voitaisiin torjua alkoholin aiheuttamat terveydelliset ja sosiaaliset haitat, on täysin tuulesta temmattu. Eräs pääkaupungissamme ilmestyvä lehti pitää eduskunnan talousvaliokuntaa hurskastelevana todeten, että valiokunnan kieltoalakihanke tuskin sijoittuisi pisteillekään edes kansakoululaisten rahtiuskirjoituskilpailussa. Ei ole mikään yllätys, että tällaisia lehtikirjoituksia on asian johdosta esiintynyt. Onhan viime vuosien mainonnasta julkisuudessa käyty keskustelu repostellut alkoholin mainontaa sekä puolesta että vastaan.

Käsitykseni mukaan valiokunta on kannanotossaan osunut oikeaan. Kyllä meidän on ohjattava nuorisoomme ja kaikkia muitakin kansalaisiamme pois alkoholin käytöstä. Alkoholin mainonta nostaa käsitykseni mukaan kulutusta, ja liiallinen alkoholinkäyttö johtaa jopa kansanterveydellisiin haittoihin. Eräältä osalta kyllä kannatan sitä, että alkoholin käytöstä puhutaan

ja kirjoitetaan mainonnassa ja tiedotustoiminnassa. Tarkoitin alkoholinkäyttöä vastustavaa mainontaa ja tiedotustoimintaa. Niitä pitää mielestäni lisätä.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Eduskunta on nyt vastakkain todella vaikean ja syvälle yhteiskuntaamme vaikuttavan asian kanssa. Alkoholikysymyksestä lisääntyvänä ongelmana on muodostumassa asia, jota ei voida täällä eduskunnassa ohittaa yliolkaisesti ja huomioimatta. Alkoholikysymys maassamme on ajautunut vaiheeseen, jossa eivät enää auta kauniit sanat ja valittelu eikä myöskään fari-sealaisuus, joka tämän asian valistustyössä ja poliittisessa hoidossa on suhtautunut ylenkatseellisesti käsiteltävänä olevaan asiaan. Nyt vaaditaan nopeasti tekoja. Lievennykset eivät ole se syy, joka on vaikuttanut alkoholin käytön lisääntymiseen. Miksi sitten Jeppe juo? Siinä kysymys, johon on syytä tänään etsiä vastausta. Kun katselemme asiaa tilastojen valossa, on sen kertoma todella surullinen. Vaikuttimet, miksi näin on, ovat jääneet selvittämättä. Siksi on syytä tänään niitäkin tarkentaa.

Raskaimpina alkoholikysymyksen kohtaavat vähävaraiset kansalaiset ja heidän perheensä. Miksi? Vastausta ei tarvitse kaukaa etsiä. Se löytyy pääosiltaan menneiden vuosien harjoitusta hallituspolitiikasta. Maassamme harjoitettu vasemmisto-keskuslainen hallituspolitiikka on terrorisoinut kansaamme. Se on saanut aikaan työttömyyttä, asunnottomuutta ja jatkuvasti pahenevia vaikeuksia maaseudulla. Harjoitettu poliittinen painostus talous- ja työllisyyspoliittisin keinoin on pyrkinyt lannistamaan varsinkin selvästi heikoimmassa asemassa olevan ihmisen. Kokoomus on hallitusverhojen takana tukenut harjoitettua talous- ja työttömyyspolitiikkaa, koska se on palvellut maamme suuren rahan etua, rinnakkaisena sosialismin uskoviensa kanssa. Kansamme moraalia ja sisäistä ryhtiä on murrettu poliittisten johtajien etujen ja heidän kylmien ideologisten puolueoppiensa mukaan. Keskuksapuolueella, SKDL:llä ja sosialidemokraateilla on vastuu niistä vaikeuksista, joita heidän johdolla on saatettu aikaan kansamme keskuuteen ja joiden henkinen ja taloudellinen paine on saanut aikaan osaltaan painetta alkoholinkäytön lisääntymiseen. Jatkuvilla pitkillä työttömyyskausilla on lannistettu suomalainen työmies vaikeuksista syytettynä ja yhteiskunnalta armopaloja rukoilevana. Hän on joutunut masennustilaan, jolloin seurauksena on ollut

lisääntyvä alkoholin käyttö. Suomalainen työmies tarvitsee työtä, rehellistä työtä, jolla hän voi turvata itsensä ja perheensä toimeentulon. Näin ei ole tapahtunut, vaikka hallitusvastuussa ovat olleet voimat, jotka korostavat olevansa köyhän asialla.

Vuonna 1970 hallitustuoleilla olleet ministrit tutkikaa, mitä olette saaneet aikaan. Kurjuutta ja kärsimystä kansan keskuuteen, jota vielä tehostaa voimakkaasti lisääntyvä alkoholin käyttö niin kuin nytkin käsiteltävänä olevan asian asiakirjat todistavat. Maaseudulta ulos ajettu väestö on joutunut vaikeuksiin asutuskeskustemme asuntopulan kynsissä. Työttömyyteen ja asuntotorppariuteen ajatut perheet riitaantuvat ja hajoavat. Alkoholi saa otteensa, ja seurauksena on yksilönkin tuhoutuminen, niin kuin katukuva osoittaa. Maaseudulle jäävät vanhenevat sukupolvet tuntevat olevansa hallituspuolueiden mielipidemuodostuksen vuoksi maata viljellessään rikkolaisia, joiden vahingonteosta joutuu yhteiskunta vastaamaan, niin kuin hallitukset selittävät. Näin on yrittävä ihminen halveksittu ja saatu aikaan masennustila, josta etsitään ulospääsyä apuna käyttäen useasti alkoholia.

Nuorisomme on vaikeassa asemassa. Sillä ei ole liiemmästi tilaa kotona eikä paljon muuallakaan. Hallitusherrat ovat pitäneet huolen omista eduistaan unohtaen nuorisomme. Vanhemmat riitelevät. Perhesuhteet ovat rempallaan taloudellisen paineen yhteiskunnassa vallitessa. Näistä tekijöistä useimmin on löytynyt syy siihen, miksi nuori turvautuu alkoholiin. Alkon hallituksen kertomus puhuu korutonta ja lohdutonta kieltä nuortemme kohdalla. Tilasto osoittaa alle 17-vuotiaiden juopumuspidätysten määrän nousseen 1970 45,5 %, 18—20-vuotiaiden 33,9 %. Tässä tilastossa on tuhansittain työttömyyden kynsissä olevia nuoria. Tämä on kieltä, jonka pitäisi herättää täällä eduskunnassa toimenpiteitä. Nuorten alkoholin käytön lisääntyminen ei voi olla vaikuttamatta myöskään sukupuolirikurimme hölymiseen, josta on ollut seurauksena kaaosmainen sukupuolitautilien kasvaminen nuortemme keskuudessa. SMP pitää näitä kahta toisiinsa liittyvää asiaa huolestuttavana ilmiönä. Vaadimme toimenpiteitä hallitustasolta asioiden korjaamiseksi. Näitä asioita ei korjata liberaalisilla bordelleilla. Ne vaativat järjestäjäisiä ja asiallisia toimenpiteitä, joissa ei suomalaisista naisista tehdä kauppatavaraa ja siivettömyyden välikappaleita.

Alkoholin käyttö on vaikuttanut myös nuorten rikollisuuteen. Tutkimusten mukaan rikoksista noin 40 % tehdään alkoholin vaikutuksen alaisena. Alkoholi turruttaa sosiaalisten sääntöjen tajun ja nostaa esille alkeelliset himot ja vaistot.

Alkoholin käytön lisääntyminen osoittaa, että yhteiskunnassamme on jotakin pahasti viassa. Kun tiedämme Suomen kansan luonteen, niin voimme todeta kaksi selvää syytä, miksi suomalainen juo. Ne ovat huoli tahi ilo. Kun katselemme asioita edellä esitetyn valossa ja tämän päivän poliittisen toiminnan menneiden vuosien kuvan valossa, on rehellisesti niin: tämän hetken syy ei ainakaan ole ilo vaan huoli huomisesta. Tässä ei liene kukaan asiasta eri mieltä.

On myöskin puolueita, joiden piirissä saataan esittää sellaisiakin kannanottoja, että ei ole oikea puolueen kannattaja ja edustaja, joka ei käytä alkoholia. Tästä ovat muistona kuuluisat takavuosisien testamentit. Samoin Alkoholiliike mainostaa tuotteitaan estottomasti. Nämä ovat mielipidemuodostustekijöitä, joiden tulosta on osoittautunut kielteiseksi ja vahingolliseksi koko yhteiskunnalle.

Kun sitten lähdetään katselemaan itsensä Alkoholiliikkeen toimintaa, osoittaa se täydellistä vastuuntunnon puutetta. Tämän laitoksen kautta tulee valtiolle huomattavia tuloja. Nämä tulot ovat yhteiskunnassamme ms. liikaista rahaa, koska niitä kerättäessä on saatu aikaan korjaamattomia vahinkoja yksilöille ja perheille. Alkoholin haittavaikutukset ovat lisääntyneet viime vuosina siinä määrin, että Alkon tulee kiinnittää vaikeuksien aikaansaajana huomiota myös niiden poistamiseen. Tällä hetkellä Alkon toiminta on yksipuolista ja aikaansaattujen vaikeuksien vastuusta vetäytymistä. Alkosta on tullut niin kuin muistakin valtion yhtiöistä ja laitoksista loppuun palaneiden poliittisten henkilöiden korkeapalkkaisia ja -eläkkeisiä kaatoaikkoja.

Me SMP:ssä vaadimme, että Alkon on myös vastattava niistä vahingoista ja teoistaan, joilla se on saanut aikaan yhteiskunnassamme kärsimyksiä yksityisen ja perheen piirissä. Ne varat, jotka Alkoholiliike tänä päivänä antaa voittovaroistaan alkoholin torjuntatyön tekoon, ovat olemattomat ja niiden käyttö tehoton huomioiden kuntien ja työtä tekevien järjestöjen tarpeet. Erikoiskysymyksenä tulee ottaa esille nuortemme parissa tehtävä valistustyö. Enää ei käy naiivi näpertely tällä kohdin, vaan asiaan on

puututtava järjelliseltä ja selvän asialliselta linjalta. Nuorisomme kehitystaso vaatii totuudellista, tarpeen vaatiessa lääketieteellistä perusteellisesti eriteltyä tiedotustoimintaa alkoholin vaikutuksesta yksilön elämään. Valistustoiminnan tulee myös olla uudistavaa ja luopua vanhasta fraseologiasta. Elämme uudistuksen murosiaikaa yhteiskunnassamme. Asioiden ryöstäytyminen on vaarallista ja voi saada aikaan katastrofin, ellei tilannetta seurata ja sitä myöskin hallita. Alkoholin väärinkäyttöön syyllistyneiden hoitoon on kiinnitettävä alkoholistaiteella vakavaa huomiota. On pyrittävä palauttamaan yhteiskuntakelpoiseksi jokainen mahdollinen yksilö. Tässä kohdin ovat erikoisesti puutuneet hoitolaitoksista palaaville tarpeelliset vastaanottotyösiintolat, joissa asianomainen voi ilman ylenkatsetta ja halveksuntaa totuttautua normaaliin työelämään siirtyäkseen sieltä varsinaiselle työpaikalleen asunto- ja työkysymysten ulkopuolella selvittyä. Alkosta ei saa muodostua itsetarkoitusta ja valtion rahansaalistuslaitosta kansan kustannuksella. Sen on kiinnitettävä huomiota siihen, että tehdyt vahingot tulevat myös vastatuiksi ja riittävän varhaisessa vaiheessa estetyksi.

Koko alkoholiongelmaan löytyy myönteinen ratkaisu silloin, kun ne piirit, joilla on hallitusvastuu, arvostavat ihmistä, tarjoavat hänelle työtä ja asumismahdollisuuden synnyinmaassaan ja synnyinseudullaan. Jokaisella ihmisellä on pätemisen tarve, ja sinä päivänä, kun hän toteaa itsensä tarpeettomaksi, hän on masentunut ja etsii ulospääsytietä masennuksestaan. Seurauksena on tämän päivän kansamme masennustilasta liian monen kansalaisemme ulospääsytienä alkoholi. Tästä on päästävää. Siksi eduskunnan on puututtava maassamme harjoitettuun epäo-
nistuneeseen alkoholipolitiikkaan, vai olemmeko me täällä eduskunnassa tämänkin asian kohdalla presidenttijohtoisen virkamiesvaltion kumileimasin vailla voimaa ja tahtoa tehdä tekoja kansan syviä rivejä kohdanneiden vaikeuksien poistamiseksi?

Herra puhemies! On tarpeellista, että eduskunta lausuu tästä hallitukselle oman mielipiteensä, ja esitän hallitukselle lausuttavaksi seuraavaa:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus viivyttämättä ryhtyy sellaisiin toimenpiteisiin, jotka tehostavat alkoholin käyttöä vastustavaa valistustyötä sekä poistavat alkoholin käytön mukanaan tuomia vahinkoja kansan keskuudesta.”

Ed. Niinikoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Lemström jätti mainitsematta, kun hän arvosteli muita puolueita, että hänen oma puolueensa silloin kokonaisuudessaan äänesti tämän alkoholilain puolesta.

Ed. Lemström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastaan ed. Niinikoskelle, että alkoholipolitiikan vääristymiin eivät ole syynä alkoholilaki ja sen säädäntö, vaan valistustoiminnan laiminlyönti ja koko talous- ja työllisyyspolitiikkamme laiminlyönti tässä yhteiskunnassa, mikä on masentanut kansalaiset ja tätä kautta johtanut heidät alkoholin käytön piiriin.

Ed. V. Vennamo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Nykyinen alkoholilaki tuli voimaan myös keskustapuolueen tahdosta. Keskustapuolue oli mukana hallituksessa, joka asian esitti, ja keskustapuolue oli avainasemassa tämän lain säätämisessä eduskunnassa. Meillä silloin oli vain yksi kansanedustaja vaikuttamassa näihin asioihin. Nyt kuitenkin ed. Niinikoski uskovaishenä miehenä yrittää vierittää syyn SMP:n niskoilta, ainakin osasyyn. Tämä on varsin ala-arvoista ja asiatonta. Ydinviika ei ole laissa vaan talouspolitiikassa ja alkoholipolitiikassa, ja siitä keskustapuolue on ollut vastuussa ja sillä on johtomies nytkin näissä asioissa.

Ed. Niinikoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sehän ei kuitenkaan tee turhaksi sitä, että SMP:n ryhmä silloin kokonaisuudessaan oli tämän uuden lain hyväksymisen puolesta, joka on kyllä osasyyninen siihen, mitä myöhemmin on tapahtunut. Yhdyn kyllä ed. Lemströmin ajatuksiin, mutta se ei muuta sitä asiaa, etteikö silloin SMP:n ryhmä ollut tämän uuden lain kannalla.

Ed. V. Vennamo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Toinen vaihtoehto on pakko. Sillä ei Suomen kansaa saada korjaamaan asiaa ja elämään paremmin. SMP ei hyväksy kepun dik-
tatuurilinjaa. Kyllä asiat on hoidettava toisella tavalla, Suomen kansan vapaaehtoisen sisäisen ryhdistäytymisen ja elämän parantumisen tietä.

Ed. Lemström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Totean myöskin, että pakkokeinoin ei alkoholipolitiikkaa maassa hoideta. Olen toiminut alkoholipolitiikan vastusta-

mistyössä menneinä vuosina sen verran, että tiedän, mitä tällä on saatu aikaan. Keinot tulee olla muut, ja peruskeinona on yhteiskunnan elinmahdollisuuden turvaaminen yksilölle, jolloin hän ei tunne sitä turvattomuuden tunnetta, joka on tällä hetkellä jokaisen kansalaisen edessä, nimenomaan vähävaraisemman ja työttömän kansalaisen. Se on syynä tällä hetkellä.

Ed. Juntumaa: Herra puhemies! Marraskuussa 1970 eduskunta toivoi, että kysymystä nuorison alkoholinkäytöstä tutkittaisiin. Vasta keväällä 1971 on käynnistetty alustavat toimenpiteet nuorison alkoholinkäyttöä koskevan tutkimuksen suorittamiseksi. Tämä asia edistyy hitaasti, mutta samaan aikaan alaikäisille anniskellaan alkoholia entistä vapaammin. Anniskeluoikeuksien voimakas lisääntyminen on vaikeuttanut valvontaa. Mainitsen esimerkkinä ostoskeskukset, joihin on tullut Alkon myyntiä. Se on ollut lisäämässä niin hyvin perheensien kuin heidän poikiensa ja tyttäriensäkin alkoholin käyttöä. Mainittakoon, että Ruotsissa hallitus on todennut nuorison alkoholin käytön lisääntyneen keskioluen vapauttamisen jälkeen. Siksi hallitus on siellä esittänyt valtiopäiville ensiksikin oluen vaarallisuutta koskevan tiedotustoiminnan tehostamista, toiseksi oluen myyntisäännösten tiukentamista ja kolmanneksi 18 vuoden ikäraja keskioluen ja pilsnerin vähittäismyynnissä ja anniskelussa. Tätä esimerkkiä olisi Suomessakin seurattava.

Herra puhemies! Esitän Oy Alkoholiliike Ab:n hallintoneuvoston kertomusta koskevaan päätökseen liitettäväksi seuraavan ponnin: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisiin nuorison alkoholinkäyttöä koskevan tutkimuksen loppuun saattamiseksi ja myös sen aiheuttamiin toimenpiteisiin."

Ed. Veikko Turunen: Herra puhemies! Kannatan ed. Juntumaan tekemää perustelulausemaehdotusta.

Ed. Järvenpää: Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva Alkon hallintoneuvoston kertomus alkoholilolujen kehityksestä vuodelta 1970 on kovasti myöhässä, sillä nyt on jo tietoja viime vuodenkin kehityksestä. Uudemmat tiedot kyllä vahvistavat sitä kehitystä, joka alkoholikulutuksen kasvussa alkoi uuden alkoholi-

lilain voimaan tultua vuoden 1969 alussa. Keskioluen kauppaan tulon seurauksena sen myynti lisääntyi voimakkaasti, mutta väheni jo toisen vuoden eli vuoden 1970 aikana. Sen sijaan vahvan oluen ja väkevien alkoholijuomien kulutus alkoi kertomusvuoden aikana selvästi nousta. Kävi juuri siten, kuin raittiusliikkeen taholta osoitettiin. Tämä ei ole jälkiviisautta, koska se sanottiin uutta alkoholilakia säädettäessä. Silloin esittämämme kanta on syytä palauttaa mieliin tässä yhteydessä sen vuoksi, että annettaisiin yleistä arvostusta niille kokemuksille, joita lisääntyneen alkoholinkäytön haittavaikutukset ovat nostaneet esille.

Talousvaliokunnan mietinnössä on mielestäni aivan oikein kiinnitetty vakavaa huomiota alkoholin mainonnan vaikutuksiin alkoholinkäyttöä lisäävänä tekijänä. Sen vuoksi olisi syytä ryhtyä kiireellisesti toimenpiteisiin alkoholin mainonnan kokonaan kieltämiseksi. Tämän lisäksi olisi aikaansaattava alkoholin käytön vastamainontaa, jossa tuotaisiin tieteellisten tutkimusten ja käytännön kokemusten tulokset alkoholin käytön terveydellisistä, sosiaalisista, taloudellisista ym. haittavaikutuksista kaikkien kansalaisten ja ennen kaikkea nuorison tietoisuuteen. Nykyisin pyritään terveydenhoitoa kehittämään ja siten estämään sairautta. Se on ennalta ehkäisevää toimintaa. Samoin pitäisi alkoholin käytön haittavaikutusten tiedottamisella pitää päämääränä alkoholin käytön vähentämistä. Se olisi kaikkein tehokkain keino estää alkoholin käytön haitallisia seurauksia. Mitä parempia tuloksia tässä työssä saadaan, sitä vähemmän jää tehtävää alkoholin ihmisille aiheuttamien vaurioiden voittamiseen. Tässä vaiheessa tilanne on kuitenkin sellainen, että kymmenentuhannelle kansalaiselle tarvitsevat joko lyhyempi- tai pitempiä aikaista hoitoa. Kun hoitomahdollisuuksista on puutetta, niin valtion velvollisuutena alkoholin myyjänä on kiirehtiä vastaamaan myös A-klinikkojen, sairaaloiden ja muiden hoitolaitosten perustamisesta ja toiminnasta.

Ed. Paasivuori: Herra puhemies! Talousvaliokunnan mietinnössä todetaan, että valiokunta ei ole katsonut olevan tarkoituksenmukaista ryhtyä käsittelemään Alkon hallintoneuvoston kertomusta kovin perusteellisesti, koska vuoden 1971 kertomus on jo valmistumassa. Siksi on tässä kertomuksessa keskitytty alkoholijuomien mainontaa koskeviin kysymyksiin. Tämä suppea käsittely onkin perusteltavissa.

Mutta vaikka seuraava kertomus pian tuleekin eduskuntakäsittelyyn, on kuitenkin syytä kosketella eräitä huolestuttavia seikkoja tämänkin kertomuksen yhteydessä. Niinpä on mm. todettava, että alkoholilain uudistuksen yhteydessä esitetyt ennakoarvioinnit kulutuksen nousun suhteen sekä siirtymisestä väkevästä juomista miedompiin eivät ole ensinkään pitäneet paikkaansa. Vain kaikkein miedoimman keskioluen kohdalla on tapahtunut supistumista. Mutta keskiolut on kuitenkin muodostunut nuorille henkilöille portiksi väkevämpien juomien käyttöön.

Kokonaiskulutus puolestaan on noussut 2.4 % edellisestä vuodesta. Yksityisistä kulutusmenoista se muodostaa 6.7 % sen oltua edellisenä vuonna 0.5 % alhaisempi. Kulutuksen kasvun myötä myös haittavaikutukset ovat lisääntyneet. Valitettavinta ja seurauksiltaan tuhoisinta on rattijuoppouden kasvu. Onhan alkoholilla osuutta lähes joka neljänteen kuolonkolariin. Yksittäisvahingoista oli alkoholitapauksia vuonna 1970 32 %, mutta 1971 jo 42 %. Tätä taustaa vasten on valitettava sitä, että 330 huoltoasemalle on annettu keskiolutoikeudet ja että motelleille annetaan jatkuvasti anniskeluoikeuksia. Molemmathan palvelevat nimenomaan juuri moottoriajoneuvomatkailla, eikä se suinkaan edistä liikennehaittiutta.

Rattijuoppouteen on kiinnitetty huomiota muuallakin maailmassa ja parhaillaan on menossa yleiseurooppalainen kampanja liikennejuoppoutta vastaan ja liikennehaittiuden puolesta. Meidänkin maassamme on tähän kampanjaan liittyvänä aloitettu vastaavat toimenpiteet. Sitä ovat suorittamassa sosiaali- ja terveysministeriö, sisäasiainministeriö nimenomaan poliisikunnan kautta sekä liikenneturvajärjestöt. Myös kuntien raittiuslautakunnat ovat mukana puheena olevassa kampanjassa. Rattijuoppous on niin vakava ongelma, että toivoisi Alkonkin taholla kiinnitettävän huomiota alkoholijuomien tarjonnan hillitsemiseen ainakin motelleissa samoin kuin keskioluen tarjoiluun huoltoasemilla.

Myös työmaajuoppottelu on yleistynyt. Sille työmarkkinajärjestöjen sopimalle periaatteelle, että työmaajuoppottelu on pannaan julistettu, ei enää lähestulkoonkaan anneta entisenlaista arvoa. On selvää, että työtapaturmat puolestaan tulevat lisääntymään, jos asiaan ei kiinnitetä vakavampaa huomiota.

Vaikka väkijuomien kokonaiskulutus ei ole päässytkään jatkumaan samalla vauhdilla vuon-

na 1970 kuin edellisenä vuonna, niin huolestuttavimpia ilmiöitä on kuitenkin tilanne nuorten kohdalla. Nousihan 18—20-vuotiaiden juopumuspidätysten määrä aikana 1969—1970 35 %:lla ja alle 17-vuotiaiden juopumuspidätysten määrä vastaavana aikana peräti 67 %:lla. Kuitenkaan alle 18-vuotiaille ei lain mukaan saa myydä eikä anniskella väkijuomia. Tämä osoittaa, että jo valvonnassa on erittäin suuria laiminlyöntejä ja puutteellisuuksia. Ellei nimenomaan valvontaa saada tehokkaaksi, yhteiskunta ottaa kantaakseen melkoisen riskin, sillä mitä nuorempana alkoholinkäyttö omaksutaan, sitä suuremmat tulevat olemaan haittavaikutukset niin ihmiselle itselleen kuin koko yhteiskunnalle.

Tutkimusten mukaan myös naisten ja varsinkin nuorten naisten alkoholinkäyttö on suuresti lisääntynyt. Tällöin tulevat lapset ja kodit yhä enemmän vaaravyöhykkeeseen. Useimmiten naisten alkoholinkäyttö kodeissa merkitsee kotien henkisen kypsymystason laskua. Lapsen kehitykselle kuitenkin juuri kodissa vietetty varhaislapsuuden aika on tärkein vaihe.

Alkon hallintoneuvoston kertomuksessa mainitaan tehdystä esitutkimuksesta, joka koskee alkoholinkäytön terveydenhuollolle aiheuttamia rasitteita. Sen mukaan alkoholimyrkytykset, tapaturmat, masentuneisuus ja itsemurhayritykset, vatsahaava ja vatsakatarri sekä keuhkojen sairaudet ovat tyypillisiä syitä, joiden vuoksi suurkuluttaja turvautuu sairaalaan. Mainitussa tutkimuksessa todetaan myös, että tavallinen humalassa vastaanotolle tullut, joita on käyneistä noin 70 %, on useimmiten joutunut tapaturman uhriksi tai saanut alkoholimyrkytyksen. Puhumattakaan siitä, että tavallinen hoitoa hakeva sairas ihminen saa alkoholitaupasten runsauden vuoksi odottaa vuoroaan ja terveyspalvelujaan, niin myöskin veronmaksaja joutuu tilanteesta suuresti kärsimään. Sairaaloiden bruttohoidomaksu esim. Helsingissä on 100—150 mk ja huoltolautakunnan alaisissa sairaanhoitolaitoksissa 50—70 mk vuorokaudessa. Kun tähän lisätään vielä alkoholinkäytön aiheuttamat työ- ja liikenneonnettomuudet ihmishenkien menetyksineen, invalideitteineen ja aineellisine vahinkoineen sekä henkilökohtaiset menetykset, niin yhteiskunnalle ja viime kädessä veronmaksajille koituvat menot nousevat melkoiisiin lukemiin. Paitsi sitä, että alkoholimainontaa rajoitetaan, kuten mietinnössä nimenomaan edellytetään, ja pyritään vaikkapa täyskieltoonkin, on myös käyttöä rajoitettava,

valvontaa radikaalisti lisättävä ja ennen kaikkea myös alkoholin käytölle nykyisin niin myönteistä asennoitumista muutettava. Tätä edellyttää jo yhteiskunnan ja ihmisyksilöidenkin suojeleminen.

Herra puhemies! On toivottavaa, että seuraavan Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomuksen yhteydessä kiinnitetään nykyistä kokonaisvaltaisempaa huomiota alkoholinkäytön haittavaikutuksiin.

Ed. Granvik: Herr talman! När man tar del av Alkos berättelse över verksamheten 1970, måste man fråga sig vart vi är på väg. Konsumtionen av alkoholdrycker stiger år för år i oroväckande grad. När vissa ölsorter stigit med över 200 procent per år, och konsumtionen går mot allt starkare drycker, och hela konsumtionen på tre år stigit med 64 procent i medeltal, förstår man, att skadeverkningarna måste stiga i samma mån om inte ännu mera. Ändå fortsätter man i samma takt som om ingenting hänt. En mördande reklamkampanj har nog gjort sitt till, när det gäller den ökade alkoholkonsumtionen, och man måste fråga sig, om inte de 6.3 milj. mark som år 1970 användes för alkoholanonser i tidningspressen, kunde ha använts på ett mera förnuftigt sätt, t.ex. för att upphjälpa de alkoholskadades situation, som sannerligen inte är avundsvärd. Men nu vill man tydligen utöka denna skara av olyckliga i vårt samhälle genom en fortsatt alkoholreklam.

Situationen i vårt land, när det gäller alkoholmissbruk, har blivit så pass allvarlig, att man inte bara borde rycka på axlarna, när det gäller de alkoholskadade, och säga, att de måste skylla sig själv, när de blivit sådana. Det är till stor del samhällets, enkannerligen riksdagens fel, att det fortfarande tillåter en alkoholreklam i den omfattning som sker. Den borde helt förbjudas.

Det är därför med tillfredsställelse man konstaterar, att ekonomiutskottet i sitt betänkande om Alkos berättelse vill förbjuda alkoholreklamen. Man klandrar och straffar ofta dem som olovligt säljer alkoholdrycker, och det är alldeles rätt. Men moraliskt gör sig statsmakten skyldig till ett stort felgrepp, när man tillåter en alkoholreklam, som manar till större konsumtion av alkoholdrycker, vilket i sin tur leder till nya alkoholister och vilket sedan i sin tur skapar olyckliga familjeförhållanden och många slags störningar i samhällslivet.

Det har blivit allt vanligare att använda sig av en alkoholreklam, som appellerar till känslorna och rent av idealiserar alkoholbruket. Det är nu hög tid att också andra än s.k. nykterister skulle inse tidens allvar och alkoholmissbrukets skadliga verkningar i vårt samhällsliv och äntligen inse, att det är hög tid att förbjuda all alkoholreklam i vårt land. Jag hoppas därför, att ekonomiutskottets betänkande skall godkännas av riksdagen.

Ed. Laine: Herra puhemies! Talousvaliokunta on ehdottomasti oikeassa päätyessään sille periaatteelliselle kannalle, että alkoholi-juomien mainonta on kokonaan kiellettävä. Vaikka tällä toimenpiteellä ei voida ratkaista niiden ongelmien hävittämistä ja oleellista rajoittamista, joita alkoholilainsäädännön liberalisointi on tuonut mukanaan, on se kuitenkin osoitus pyrkimyksestä suuntautua alkoholijuomien liiallisen kulutuksen aiheuttamien seurausten tietoiseen rajoittamiseen. Tutkimustulokset ovat selvästi osoittaneet, että alkoholihaitat ovat suorassa yhteydessä kulutuksen tasoon ei kulutusnumeroihin. Tässä suhteessa kehityskäyrä on valitettava. Itse kulutuksen rajoittamiseksi tarvittaisiin huomattavasti pitemmälle meneviä toimenpiteitä kuin talousvaliokunnan nyt esittämät.

Talouselämän huippukerroksen etuja ja teollisuuden liikevoittojen kasvattamista puoltavat äänet ovat nostaneet voimakkaan vastalauseen talousvaliokunnan kannanoton johdosta. Tätä vastahyökkäystä on perusteltu sillä, että kulutusluvut maassamme eivät ole huolestuttavat. Vaikka monissa maissa kulutusluvut ovat maamme lukuja huomattavasti suuremmat, ovat ne meillä viime vuosina kasvaneet sellaisella nopeudella, että tuskin voidaan mistään muualta löytää vastaavia esimerkkejä. Näin ollen on todellakin aihetta huoleen. Toivottavasti enimmäisvoittojen tavoittelua korkeimpana lakinaaan pitävät äänet jäävät vähemmistöön eduskunnan määrittellessä kantansa talousvaliokunnan mientöön.

Alkoholin lisäksi olisi myös lääkeaineiden ja tupakan mainonta lopetettava. Pohjoismaiden neuvosto päätti Helsingin kokouksessaan antaa suosituksen hallituksille toimenpiteistä tupakan mainonnan lopettamiseksi. Toivottavasti hallitus ryhtyy asiassa pikaisesti toimenpiteisiin. Sitä edellyttää mm. kansalaisten terveyden suojaaminen ja sitä uhkaavien vaarojen torjuminen.

Valtiovallan olisi tähänastista enemmän kiinnitettävä huomiota alkoholihaittojen tutkimiseen, johon esillä olevassa kertomuksessa kiinnitetään kyllä huomiota. Samoin olisi kehitettävä toimenpiteitä raittiuskasvatustyötä suorittavien järjestöjen taloudellisen tuen lisäämiseksi.

Täällä ed. Lattula puheenvuorossaan antoi ymmärtää, että olisi jotain uutta se, että työväenliikkeen piirissä on tultu huomaamaan liberalisoituneen alkoholilainsäädännön aiheuttamia haittoja ja seuraamuksia. Tämän johdosta on todettava, että työväenliikkeelle ei suhtautuminen alkoholin käyttöön ole ollut mikään erityinen ongelma. Jo vuosisadan vaihteesta alkaen työväenliikkeessä on ollut selkeä kanta liiallista alkoholinkäyttöä vastaan. On tietenkin totta, että tämä kanta ei ole niin yhtenäinen ja niin voimakas kuin miten se aikoinaan on esitetty. Yhteiskunnallisilla olosuhteilla on oma syynsä alkoholinkäytön lisääntymiseen, mutta ed. Lemströmille — joka taitaa nyt olla poissa täältä salista — haluaisin sanoa, etteivät nämä kapitalismin epäkohdat ole työväenliikkeen syy. Työväenliike taistelee näiden epäkohtien poistamiseksi. Eräs konkreettinen ohjelma sosiaalisten epäkohtien poistamiseksi on mm. raittiusliikkeen, siis maamme koko raittiusliikkeen, sosiaaliohjelma, jonka kanssa on täydellisessä sopusoinnussa mm. Suomen kommunistisen puolueen ja koko kansandemokraattisen liikkeen toiminta vähävaraisen kansanosan elinehtojen parantamiseksi. Tämän olen halunnut lausua nimenomaan sen vuoksi, että ed. Lemström täällä puheenvuorossaan esitti sellaisia käsityksiä, että nimenomaan meidän liikkeemme syytä olisi se, että alkoholin käyttöä maassamme niin runsaasti esiintyy.

Ed. P. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Lemström ei ole paikalla, minä omalta osaltani yritän selvittää sitä, mitä hän tarkoitti.

Minun mielestäni ed. Laine kyllä syyllistyy melko suureen farisealaisuuteen yrittäessään pestä kätensä kaikista niistä virheistä, joita tässä yhteiskunnassa esiintyy. Kyllä totuuden nimessä on todettava, että silloinkin kun tässä maassa on ollut vasemmistoenemmistöinen ja sosialistienemmistöinen eduskunta, nämä yhteiskunnan ongelmat eivät ole olleet suinkaan vähentymään päin vaan lisääntyneet.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On syytä toistaa se, että työväenliike toimii juuri näiden epäkohtien poistamiseksi, mutta on selvä asia, etteivät ne yhdessä hetkessä poistu ja tarvitaan tietenkin lujaa yhtenäistä toimintaa työväenliikkeen piirissä työväenluokan etujen mukaisten, vähävaraisen kansan etujen mukaisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Ja tässä kyllä riittää vielä työtä, mutta syy ei suinkaan ole työväenliikkeen, vaan tämän kapitalistisen järjestelmän.

Ed. P. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Työväenliikkeen tavoitteet ovat yhteiskunnan ylivallan kasvattaminen. Toivoisi, että näin raittiuspolitiikan kysymyksessä edes työväenliike pyrkisi yhteiskunnan omistuksessa olevan laitoksen Alkon toiminnan jälkiperäistämiseen niin, ettei näitä raittiusongelmia esiinny. Mutta valitettavasti Alkon toiminnassa näkyy se sama yksipuolinen voitonhankkimisperiaate yhteiskunnan vaikeuksista riippumatta, kuin mikä näkyy käytännöllisesti katsoen kaikissa yhteiskunnan kontrollin alla olevissa laitoksissa.

Ed. S u t i n e n: Herra puhemies! Toteamus ”Viina se ol kaiken pahan alku mejän perreessä” tuli pääsiäisen aikoihin kourintuntuvan tutuksi Suomen kansalle Mikko Niskan ”Kahdeksassa surmanluodissa”. Valitettavan monessa kodissa toteamus on elettyä ja eletävää elämää johtaen samalla monella tavalla tuhoisiin seurauksiin. Esillä olevasta Alkon kertomuksesta vuodelta 1970 voidaan todeta jälleen tämän kaiken pahan alun käytön lisääntyminen. Käytön lisääntymisen myötä lisääntyvät myös alkoholin tuomat haitat sekä yksityisen kansalaisen että yhteiskunnan kohdalla. Siksi alkoholin kulutuksen kasvun hillitsemisen sijasta olisi puhuttava kulutuksen kasvun rajoittamisesta — eikä vain puhuttava vaan myös tehtävä jotakin.

Alkoholijuomien kulutus 100-prosenttisena alkoholina on alkoholilainsäädännön uudistamisen jälkeen kohonnut vuonna 1969 noin 47 %, vuonna 1970 2.4 % ja viime vuonna — josta kertomus ei ole vielä tullut — ennakkotietojen mukaan 9.8 %. Alkoholimenot asukasta kohti olivat kertomusvuonna 351 mk ja vuonna 1971 412 mk. Se on yksityisistä kulutusmenoista 7.2 %, millä luvulla ohitimme jo rikkaan Ruotsin. Alkon kertomuksesta käy kiistattomasti ilmi, että siirrytään miedoista juomista väke-

vämpiin. Sitä todistaa se, että keskioluen kulutus laski noin 11 % vuonna 1970, kun taas vahvan oluen nousi 20 %, viinon 11 %, viinien 10 % ja muiden väkevien juomien 13 %. Näyttää siltä, että keskioluen kautta mennään väkevään olueeseen ja sitä mukaa yhä väkevämpiin. Käy aivan päinvastoin, kuin mitä lainsäädäntöä väljentämään pyrkivät aikoinaan ovat selvittäneet.

Lainuudistuksen pyrkimyksenä oli kansalaisten saattaminen asuinpaikasta riippumatta alkoholijuomien saantiin nähden entistä yhdenvertaisempaan asemaan. Kulutusluvut osoittavatkin tämän tasa-arvopyrkimyksen toteutumista. Olisipa vain sosialidemokraateilla, jotka voimakkaasti ajoivat alkoholilainsäädännön väljentämistä, yhtä hyvät halut alueellisen tasa-arvon toteuttamiseen meille syrjäisten alueitten asukkaille monta vertaa tärkeämissä asioissa, kuten veroäyrin hinnassa, saamissamme palveluissa, sähkö-, tie-, puhelin-, polttoaine- ym. kuluissa. Maaseutu alkaa olla kielteisessä mielessä tasa-arvoisempi kuin kaupungit esim. juopumispidätysten määrässä, sillä asiantuntijalausannon mukaan nuorten osuus maaseudulla säilöön otetuista on huomattavasti suurempi kuin kaupungeissa.

Yleensä nuorten ja naisten keskuudessa alkoholinkäytön lisääntyminen on masentavan vakava asia. 17 vuotta täyttäneiden ja sitä nuorempien juopumispidätykset ovat lisääntyneet 45,5 % ja 18—20-vuotiaiden 33,9 %. Alle 18-vuotiaille ei kuitenkaan lain mukaan saa myydä eikä anniskella minkäänlaisia alkoholijuomia eikä alle 20-vuotiaille väkeviä juomia, joiden käyttö juuri nuorison keskuudessa on noussut. Tarvitaan lain tiukkaa valvontaa sekä tutkimusta tämän tosiasian pohjalla.

Talousvaliokunnassa keskusteltiin varsin paljon mainonnan vaikutuksesta nuoriin ja yleensäkin mainonnasta, josta huolestuneisuus tuotiin esille jo vuoden 1969 kertomuksesta annetussa mietinnössä. Mielestämme mainonta on kulutusta lisäävä tekijä. Miksi pitää mainostaa taattumenekistä tavaraa, josta vielä lisäksi on paljon haittavaikutuksia, kuten on alkoholin, tupakan ja lääkeaineiden liikkakäytön kohdalla. Mainontaa harkittiin perusteellisesti valiokunnassa ja päädyttiin yksimielisesti periaatteen, että alkoholijuomien mainonta on yleisen edun vastaisena kokonaan kiellettävä.

Kauppalehti on ärsyyntynyt tästä ja nimittää talousvaliokuntaa hurskastelevaksi ja mainonnan kieltämispyrkimystä kieltolakihaankkeeksi,

joka ei sijoittuisi pisteillekään edes kansakoululaisten raittiuskirjoituskilpailuissa. Valiokunnan mielestä taas sihteerin laatima mietintö oli kauttaaltaan erinomaista työtä, jonka olisimme olleet valmiit saattamaan paljon vaativampaan kriteeriin kuin kansakoululaisten raittiuskirjoituskilpailuun. Ja täällä nyt nähdään, minkä arvostelun Suomen kansan valitsema eduskunta siitä antaa, samalla kun edustajilla on tilaisuus sanoa sanottavansa alkoholiolojen kehityksestä maassamme vuonna 1970. Tekee mieleni kysyä, kenen joukossa tämän kuun 7 päivän Kauppalehden pääkirjoituksen kirjoittaja seisoo ja kenen lippua kantaa: Ei ainakaan niiden, jotka kantavat huolta alkoholihaitoista ja näkevät niitten käytön lisäävän kansanterveydellisiä ja sosiaalisia ongelmia samoin kuin taloudellisia menetyksiä sekä yksilötasolla että julkisessa taloudessa.

Keskustapuolueen kanta alkoholimainonnan mahdolliseen kieltämiseen on selvä ja yksiselitteinen: Mainonta on tarpeetonta. Ellei siihen vielä päästä, on Alkon hallintoneuvoston ryhdyttävä kiristämään alkoholimainontaa, sillä mainonta ei saa olla käyttöä ihannoivaa eikä sen leviämiseen tähtäävää, mitä se nykyisin on. Jo vastaavassa edellisessä mietinnössä oli lausuma alkoholimainonnan kulujen verovähennysoikeuden poistamisesta, mutta se ei ole toteutunut. Saamamme tiedon mukaan käytettiin sanomalehti-ilmoituksiin oluen osalta vuonna 1970 noin 4,8 milj. mk ja muiden alkoholijuomien osalta noin 1,5 milj. mk. Muuhun mainontaan on arvioitu käytetyn vähintään yhtä suuret summat. Parempaa käyttöä näille rahaerille riittäisi, jos olisi halua antaa.

Vaikka Alko ei uhraakaan varojaan omien tuotteidensa mainostamiseen, saa tavallinen kansalainen toisen käsityksen lehtiä lukiessaan, koska ulkoa tuotujen laatujen mainoksissa kyllä lukee Alko. Eikö tämä myös ole omiaan vähentämään kotimaisten tuotteiden menekkiä ulkomaisten hyväksi ja siten osaltaan vesitä "Suosi suomalaista" -kampanjaa. Talonpoikainen järki ainakin sanoo näin käyvän. Erään asiantuntijan kertoman mukaan suurena vaikeutena tämän vuoden alussa käynnistetyyn "Selvänä liikenteeseen" -kampanjan toteutuksessa on rahoituskysymys. Voidaan hyvällä syyllä kysyä, miksi ei löydy rahaa tällaiseen, sillä jo liikenneonnettomuuksien uhrien hoitaminen maksaa yhteiskunnalle suunnattomia summia, inhimillisestä hädästä ja kärsimyksestä puhumatta. Näin kansanterveyslain voimaantulovuon-

na ja sairauksien ennakolta ehkäisyyn pyrkimisen vuotena olisi kaikin keinoin ehkäistävä myös rattijuoppoutta ja sen aiheuttamia ikuisia vammautumisia. Rahaa tähän tarkoitukseen olisi löydettävä.

Kuntien tehtävien alkoholihuollossa käytön lisääntymisen myötä jatkuvasti laajentuessa on kuntien osuus 3 mk henkeä kohti liian pieni ja epäoikeudenmukainen. Tämän nostaminen ainakin 5 markaksi on välttämätön toimenpide. Alkoholien käyttö lisää huoltoapumenoja, tarvitaan laitospaikkoja nyt jo aivan nuorillekin. Sairaalloisuus ja työkyvyttömyys lisääntyy monen muun ikävän ilmiön lisäksi. Valtiolla, jonka kassaan Alkon näennäinen voitto kirjataan, on velvollisuus osallistua tähänastista huomattavasti enemmän alkoholin käytön haitoista johtuviin menoihin, eikä se saa ummistaa silmiään tosiasioille.

Paitsi rahaa tarvitaan myös, ja tekee mieleni sanoa: ennen kaikkea, alkoholijuomien käyttöä suosivien asenteiden murtamista ja koko kansan saamista uskomaan Suomen raittiusjärjestöjen liiton teemaa "ottamatta onnellisempi". Se pitää paikkansa aina, mutta aivan erikoisesti liikenteeseen lähdeettäessä. Tiedotusvälineillä, radiolla ja tv:llä sekä lehdistöllä pitäisi olla vastuun tunnetta jakeakseen tietoja alkoholin vaarallisuudesta sekä halua murtaa juomatapoja suosivia asenteita. Asiallinen ja kiihkoton alkoholiongelmien selvittäminen tieteellisten tutkimustulosten ja tosiasioiden pohjalta on tarpeen. Tervettä ja raitista elämäntapaa korostavia erilisiä ohjelmia radiossa ja tv:ssä tarvitaan. Lisäksi tarvitaan näiden piilomainontaa ohjelmistossa mahdollisimman paljon. Se "älyllisesti informoiva" musiikkikin, mistä viime aikoina on paljon puhuttu, pitäisi saada informoimaan terveellistä elämäntapaa, joka on raitis elämäntapa.

Radion ohjelmaneuvosto hyväksyikin viime kokouksessaan kesäkauden ohjelmista päättäessään yksimielisesti lausuman: "Radion ohjelmaneuvosto pitää tarpeellisena, että jatkuvasti kasvavan alkoholin kulutuksen sekä tupakan, huumausaineiden ja lääkeaineiden väärinkäytön yleistymisen ja siitä seuraavien haittojen vähentämiseksi radion ohjelmissa tuodaan esille alkoholijuomien, tupakan ja huumausaineiden sekä lääkeaineiden väärinkäytön vaarallisuutta ja niiden käytön haitallisia seuraamuksia." Lausumalla sinänsä ei ole tietenkään mitään merkitystä, ellei sitä sovelleta käytäntöön ohjelmia laadittaessa.

Radion kuuntelijakunnalla on oikeus odottaa demokraattisesti valitsemansa ohjelmaneuvoston päätösten toteutumista.

Herra puhemies! Talousvaliokunta jää nyt odottamaan Alkon viime vuoden kertomusta, jonka käsittely niin valiokunnassa kuin täällä täysistunnossa olisi mielekkäämpää tuoreeltaan. Sen käsittelyn yhteydessä tarkoituksemme on paneutua tämänkertaista enemmän alkoholijuomien lisääntyneen käytön tuomiin haittoihin.

Ed. H o n k o n e n (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Radion hallintoneuvosto kiinnitti viimeksi viime viikon kokouksessaan huomion tupakan salamainontaan ja antoi johtokunnalle tehtävän pitää huolen siitä, että tästä mahdollisimman nopeasti päästään eroon.

Ed. K a u p p i: Herra puhemies! Muuan alkoholipolitiikkamme perusolettamuksia on ollut, että alkoholin saannin helpottuminen ja hinnan pitäminen alhaisena vähentäisi salapoltoa ja pontikankeittoa. Näin ei ole kuitenkaan käynyt, vaan huolimatta keskioluen vapauttamisesta ja mahdollisuudesta hankkia "laillinen humala" joka kyläkaupassa on pontikkatehtaita viime vuonna löytynyt, eräillä alueilla entistä enemmänkin, mm. Mikkelin, Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan, Vaasan, Oulun ja Lapin lääneissä. Erittäin kiintoisa ilmiö on ollut se, että Helsingin kaupungin alueella ja lähikunnissa on pontikkatehtailu mieluummin lisääntynyt kuin vähentynyt. Esimerkiksi Espoossa tuhottiin kolmisenkymmentä pontikkatehdasta tässä äskettäin. Ilmeisesti on syytä luopua käyttämästä salapolton vastustamista perusteluna alkoholin jakelun liberalisoimiselle. Myös virallista alkoholipolitiikkaa sävyttää toiveajattelu, että kulutus voitaisiin siirtää väkevämmistä juomista mietoihin yksinomaan jälkimmäisten saantia helpottamalla ja että meidän suomalaisten kansansivistys olisi kohonnut siinä määrin, että me olisimme jo kypsäsi kohtuullisempiin juomatapoihin. Tästä meillä ei kuitenkaan ole vielä tähän päivään mennessä saatu mitään todisteita.

Kansalaisten alueellisen samanarvoisuuden nimissä alkoholijuomien saantia on tuntuvasti helpotettu. Erityisesti miedointa alkoholijuomaa, keskiolutta, on saatavissa lähes kaikkialla. Mutta kulutuksen suunta ei ole muuttunut. Vuonna 1970 nousi viinan kulutus 11 %, muiden väkevien juomien 13 %, viinien 10 %. Keskioluen kulutus laski 11 %. Tietävästi

viime vuoden kulutuksessa, josta meillä ei vielä ole Alkon kertomusta käytettävissä, on keskiolutta voimakkaampien juomien kasvuvauhti taas voimistunut.

Alkoholihaitat ovat seurailleet juomien kulu- tusta. Vähenemisen merkkejä ei ole nähtävissä. Haittoja esittelevistä tilastoista heijastuu sekä viranomaisten aktiivisuus että alkoholioloissa tapahtuneet muutokset. Juopumuspäätys- ja pahoinpitelyluvut osoittavat merkittävää nou- sua, vaikka vuoden 1969 alussa juopumus lak- kasi olemasta rikos ja vuonna 1970 tuli voi- maan rikoslain tappo- ja pahoinpitelyluvun pe- rusteellinen muutos. Rattijuoppous on lisäänty- nyt vuodesta 1968 vuoteen 1970 noin 50 %, mikä on suhteellisesti enemmän kuin autokan- nan lisääntyminen. Vaikka alkoholikulutuksen lisääntymisvauhti on tasaantunut noin 10 %:ksi vuodessa, sekin merkitsee suurta sosiaalista ja terveydellistä vaaraa. Alkon lakisääteinen vel- vollisuus on hoitaa jakelu niin, että alkoholi- haitat jäävät mahdollisimman pieniksi. Kun oluen myynnin vapauttamisella alkoholin jakelu- paikkojen luku moninkertaistui, olisi vastapai- nona pitänyt olla erittäin suuri hintojen nousu. Jos tätä ei voitu vakauttamispoliittisista syistä toteuttaa, olisi myös myynnin vapauttamista pitä- nyt viivyttää.

Nykyisen alkoholipolitiikan tuhoisimpia vai- kutuksia on ollut se, että kun vielä 1950-lu- vulla yli puolet Suomen kansasta oli käytännön raittiita, toisin sanoen ei jokapäiväisessä elämä- sään lainkaan käyttänyt alkoholia ja suhtautui siihen torjuvasti, suojaten siten mm. nuorisoa alkoholitottumuksista, niin nyt tämä tärkeä ryhmä on päivä päivältä kutistunut jäaden Al- kon alkoholipääoman ja eräiden radikaalipiirin voimakkaan mielipidemuokkauksen jalkoihin. Näyttää välttämättömältä, että keskioluen kau- passa ja anniskelussa on otettava askel taakse- päin karsien myymälöiden ja anniskelupaikkojen lukumäärää — joskin yrityskuolemat jo luon- nostaan tällä alueella tekevät hyvää jälkeä tässä suhteessa. Mainonnan lopettaminen ja hin- tojen korottaminen olisivat lisäksi tarpeen. Til- alle olisi saatava kauppaan hyvä ja huokea al- koholiton olut.

Alkoholi on perinteisesti hyväksytty nautin- to- ja huumausaine, joka on juurevasti kytkey- tynyt suomalaiseen tapakulttuuriin. Lääkkeenä sillä ei ole mitään korvaamatonta käyttöaluetta eikä myöskään aihetta. Alkoholin negatiivisiin myötäilmiöihin kuuluvat ne tilastot, joita olem- me vuosittain tottuneet lukemaan sen haitta-

vaikutuksista, vaikkapa vain 100 000 yhteis- kunnan tukitoimia kaipaavaa alkoholista ja noin 400 000 omaista tai työtoveria, jotka jou- tuvat kokemaan alkoholin käytön sivuvaikutuk- set. Uusi filmiö tilastoissa on alkoholin käytön yllättävä nousu alle 17-vuotiaitten keskuudessa. Tehtyjen tutkimusten mukaan 60—70 % nuo- rista huumausaineiden käyttäjistä ilmoittaa käyttävänsä alkoholia nimenomaan päihteenä.

Terveydenhuoltopoliittisesti merkittävimmät havainnot ovat alkoholin kokonaiskulutuksen lisääntyminen ja alkoholin lisääntyvä käyttö muorten ikäryhmien kohdalla. On kiistattomasti osoitettu alkoholin terveydellisten haittojen korreloivan kulutetun alkoholin määrään. Rat- kaisevaa ei suinkaan ole, nautitaanko alkoholi mietona juomana, esimerkiksi keskioluenä, vii- ninä tai väkevänä juomana. Tulos terveyden kannalta on aivan sama. Erityisesti olisi kiin- nitettävä huomiota siihen, että alkoholin käyttö alkaa nykyisin yhä nuoremmassa iässä, jolloin asianomaisen hermosto on herkkä, jolloin vau- riot myös ovat paljon vaikeammat. Tämä mer- kitsee alkoholin terveydellisten haittojen ilme- nemisen siirtymistä lähitulevaisuudessa yhä nuo- rempiin ikäpolviin.

Yllättäviä havaintoja ovat olleet alkoholin aiheuttamat sydänsairaudet, joiden kohdalla näihin asti yksipuolisesti on tahdottu nähdä vain voirasvojen lisääntyminen ja kohtuuton käyttö täällä kotoisessa Suomessa. Samalla on unoh- dettu liikunnan vähäisyys ja ravintotottumus- ten virheellisyys ja ennen muuta meillä käytetty suuri alkoholimäärä. Meillä ovatkin sydänsai- raudet ensimmäisenä kuolinsyynä alkoholisteilla. Alkoholisairauksien lisääntyminen sairaaloiden poliklinikoilla ilmenee mm. professori Pihkasen Hesperian sairaalassa suorittamasta tutkimuk- sesta, jossa vuosina 1962—1968 alkoholipoti- laiden määrä nousi 19 %:sta 33 %:iin.

Viime aikoina on erikoisesti kiinnitetty huo- miota siihen, miten hillitön ja jatkuva alkoho- lijuomien käyttö aiheuttaa ajan mittaan vaikeita terveydellisiä haittoja. Ruotsissa on tähän seik- kaan erikoisesti kiinnitetty huomiota ja ar- vioitu, että siellä kuolee vuosittain alkoholisai- rauksiin noin viisi kertaa enemmän kuin lii- kenneonnettomuuksissa, mikä meidän oloissam- me merkitsisi noin 5 000:n kuolemantapauk- sen syynä nimenomaan alkoholismia, koska meillä kuolee liikenneonnettomuuksissa noin 1 000 henkeä vuodessa. Tutkimus pohjautuu Tukholman Karoliinisen sairaalan alkoholisai- rausklinikan potilasmateriaaliin. Tutkimuksen

kohteeksi oli siellä valittu sata sairaalasta pääsyyttä potilasta eri ammattiryhmistä. Kaikki he olivat vapaaehtoisesti tulleet klinikalle eivätkä yleensä olleet joutuneet tekemisiin poliisin tai alkoholistihuoltoviranomaisten kanssa. Heidän älykkyytensä oli korkea ja he olivat hyvin tietoisia sairaudestaan. Potilaat ovat siis sellaisia, joiden näkyvimpänä vaivana ei ole alkoholismi. He ovat etsineet apua esim. vatsa- ja sydänvaivoilleen tai hermostuneisuudelleen. Taudin määrite on ollut suuri alkoholijuomien kulutus, ja siksi potilaat on ohjattu Karoliinisen sairaalan alkoholisairausklinikalle. Vertaamalla potilasmaailmaa Ruotsin miesväestöön on päädytty siihen johtopäätökseen, että Ruotsissa vuosittain kuolee alkoholisairauksiin noin 5 000 miestä. Virallisissa tilastoissa kuolinsyyksi kuitenkin harvoin merkitään alkoholijuomien käytön aiheuttama elimistön heikkeneminen.

Alkoholijuomien käyttö on synynä paljon suurempiin tautisuus- ja kuolleisuuslukuihin, kuin mitä viralliset tilastot meilläkään ilmoittavat. Luotettavan kuvan saamiseksi alkoholijuomien käytön haittavaikutuksista olisikin asiaan kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota myöskin meillä. Kysymyksen kohdistuvalla tutkimuksella on myös toinen ja potilaiden kannalta vielä tärkeämpi vaikutus. Mikäli piilevien alkoholisairauksien todellinen luonne pystytään selvittämään, voidaan silloin potilaat myös ohjata heidän oman sairautensa kannalta mielekkääseen hoitoon. Erikoisen tärkeätä tämä on meillä nyt, kun me lähdemme toteuttamaan kansanterveyslakia, ja näkisinkin että alkoholimainonnan kieltäminen olisi ensimmäinen ja tärkeä askel kohti sitä päämäärää, mihin vasta hyväksytty kansanterveyslaki meitä velvoittaa, suuntaamaan hoidon painopiste sairauksien hoidosta terveyden vaalimiseen ja ennaltaehkäisemiseen.

Ed. Voutilainen: Herra puhemies! Ed. Lemströmin puheenvuoro Suomen alkoholiolojen kehityksestä ja tilanneanalyysi oli peräti outo. Tuskinpa Suomen hallitusherroja sellaisenaan voidaan syyttää esim. siitä, että alkoholin kulutus on suomalaista kulutusta suurempi monissa muissa maissa ja että myös näissä muissa maissa niin kuin meilläkin alkoholinkäytön ongelmat ovat moninaiset riippumatta siitä, minkälaiset ovat näiden maiden työllisyys- tai muut elämänsuhteet tai onko maa kapitalistinen tai sosialistinen. Sinänsä ed. Lemströmin vastaus hänen itsensä tekemään kysymykseen, miksi Jeppe juo, oli yksipuolinen ja riittämätön.

Vastauksen antaminen tähän lauseeseen, miksi Jeppe juo, ei ymmärtääkseni ole toki niin yksiselitteinen, kuin mitä ed. Lemström täällä puhujakorokkeella kuvaili.

Joka tapauksessa talousvaliokunnan mietintö alkoholiolojen kehityksestä vuonna 1970 on kriittinen asiakirja samalla tavalla kuin vuotta aikaisemminkin annettu vastaava mietintö. Nyt esillä olevan mietinnön ansioksi on erityisesti katsottava se, että siinä puututaan eräaseen oleelliseen kysymykseen, kysymykseen joka alkoholipolitiikassa näyttää hyvin keskeistä sijaa, nimittäin mainontaan. Mietinnöstä ilmenee ja täälläkin on aikaisemmin jo todettu, että erilaisten alkoholijuomien mainontaan käytettiin esim. vuonna 1970 hämmästyttävän paljon varoja, pelkästään lehti-ilmoitteluun yhteensä 6.3 milj. mk. Kun lisäksi otamme huomioon vielä televisio- ja muun mainonnan, ovat loppulukemat kenties moninkertaiset edellä mainitusta. Edelleen esim. olutmainokset ovat valanneet kaikkien baarien ja kioskien seinämät sekä muut vapaat tilat, ja tuskinpa nämäkään ovat ilmaisia tiloja. Tähän pitäisi jo luonnonsuojelun ja ympäristönsuojelun parissa olevien tai kenen tahansa puuttua, että nämä rumentavat mainokset saataisiin maisemakuvasta pois.

Kaikesta edellä olevasta on vedettävissä se johtopäätös, että alkoholijuomien mainonnassa ei ole kysymys pelkästään eri merkkien tunnetuksi tekemisestä tai näiden välisestä kilpailusta, vaan on ennen kaikkea tuotteen markkinoinnista, bisneksestä, tunteettomasta kaupankäynnistä, jossa useinkin erikoisesti vedotaan juuri nuoriin.

Samanaikaisesti kun alkoholijuomien osalla rehoittaa vapaa mainonta, ollaan oikeutetusti huolestuneita kulutuksen kasvusta. Vastalääkkeeksi pyritään löytämään keinoja kulutuksen hillitsemiseksi. Rajoitellaan myyntipaikkojen avaamista, anniskelulupien saantia, nostetaan hintoja tai muuta vastaavaa. Vaikka nämäkin toimenpiteet rajoittavina ja hillitsevinä toimenpiteinä ovat perusteltuja, ovat ne katetta vailla, jos ei puututa eräisiin peruskysymyksiin. Nykyisin virallisessa alkoholipolitiikassa vallitsee jonkinlainen sanoisinko kaksoismoraali. Ollaan valmiita joihinkin rajoitustoimiin, mutta toisiin ei. Viimeksi mainittuja on esim. mainonta. Vedotaan jopa perustuslaillisiin vapauksiin saada mainostaa mm. alkoholijuomia vapaasti. Tällainen perustuslaki on muutettava, jos se siitä riippuu. Alkoholijuomien kulutuksen hillinnässä on mielestäni ensimmäisiä toimia nimen-

omaan mainonnan jyrkkä rajoittaminen ja jopa kokonaan kieltäminen. Olen vakuuttunut siitä, että viina menee varmasti kaupaksi ilman mainostamistakin. Alkoholi liikkeen myymälät ja ravintolat voivat antaa eri merkeistä informaatiota niille, jotka ovat sitä vailla. Lisäksi mainonnan rajoittaminen ja kieltäminenkin ovat halvimpia keinoja kulutuksen rajoitustoimissa, ja mieli lähteä oikeasta päästä liikkeelle.

Toisena alkoholin kulutuksen vastapainona pitäisi voida kiinnittää nykyistä enemmän huomiota myös alkoholijuomien ihmisen terveydelle aiheuttamiin haittoihin. Samoin voitaisiin juomatapoja suosivia asenteita pyrkiä ohjaamaan terveyden vaalimisen linjalle. Viimeksi mainitussa työssä voisivat olla avainasemassa valtiovallan omistuksessa ja määräysvallassa olevat radio ja televisio. Toisin sanoen kansalaisille pitäisi jakaa alkoholista enemmän tietoa samalla tavalla kuin tupakasta, ettei se ole ihmiselle terveellistä.

On syytä muistaa ja korostaa, kun on puhe alkoholista, että kaikkinaisten haittojen määrä sekä yksityisille kansalaisille että yhteiskunnalle on aina suhteessa alkoholin kulutuksen kokonaismäärän. Tässä suhteessa me olemme Suomessa lähestymässä eurooppalaisten maiden valtaryhmää, jossa asukasta kohden laskettu alkoholinkulutus on 5—7 litraa 100-prosenttista alkoholia vuodessa. Jos kulutuksen lisäys on samansuuntaista, mitä se on viime vuosina ollut, eikä kulutusta hillitseviin toimiin todella tehokkaammin ryhdytä, ollaan vuosikymmenen päästä kärkeä alkoholin kulutuksessa asukasta kohti. Seuraukset ovat myös suhteessa edellä mainittuun, joten tilanne on menossa todella huonoon suuntaan.

Lopuksi on syytä todeta, että monet virallisetkin arviot alkoholiolojen ja kulutuksen kehityksestä vuonna 1968, kun nykyistä alkoholilakia säädettiin, ovat osoittautuneet virheelliseksi. Edustamatta mitään kieltolakimentaliteetia tai jälkiviisautta on sosiaali- ja terveysministeriön ensi kädessä ylimpänä valvojana sekä myöskin Alkon omalta osaltaan syytä ottaa eduskunnan kannanilmaisut vakavasti huomioon alkoholipolitiikan vastaisissa suuntaviivoissa. Nyt oleva talousvaliokunnan mietintö mielestäni on omalta osaltaan painavaa tekstiä tässä suhteessa.

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies! Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomus alkoholilojen kehityksestä vuonna 1970 tulee

todella aivan liian myöhäisessä vaiheessa eduskunnan käsittelyyn. Vaikka osittain päteviä selityksiä löytyykin asian käsittelyn viivästykselle, on kuitenkin aihetta huomauttaa siitä myöhäisestä ajankohdasta, jolloin tämä kertomus annettiin, varsinkin siitä syystä että uuden alkoholilain soveltaminen käytännössä on tuonut esiin runsaasti uusia tekijöitä, joista eduskunnan pitäisi olla selvillä mahdollisimman nopeasti. Jo vuoden 1969 kertomukseen oli useita huomautuksia, ja siksi vuoden 1970 kertomus olisi ollut aiheellista käsitellä mahdollisimman pian. Toivottavasti seuraava kertomus saadaan ajoissa.

Erikoisesti alkoholihaittojen suuri lisääntyminen ja myös huumausaineiden käytön huolestuttava kasvu antavat aihetta vakavaan pohdintaan. On nimittäin niin, että näitä kahta asiaa ei voida pitää kokonaan erillisinä, sen on käytäntö jo osoittanut. Alkoholiliikkeen toimesta olisi myös alkoholioloja koskevat tutkimukset saatava ajan tasalle, sillä kehitys näyttää kulkevan varsin nopeaa vauhtia ja huonompaan suuntaan. Se havaitaan, jos katsotaan niitä seurauksia, mitä alkoholin väärinkäytöstä on havaittavissa lähes kaikkialla yhteiskunnassa. Vähiten vakava ei suinkaan ole se tieto ja ne tilastot, jotka kertovat väkivaltarikosten ja rattijuoppouden lisääntymisestä.

Alkoholilain valmistumisen vaiheessa vakuutettiin voimakkaasti, että nyt tapahtuu siirtymistä väkevien juomien käytöstä miedompiin ja tätä kautta myös haitat vähenevät, koska väkevien käyttö vähenee. Missä nyt viipyvät tästä suunnasta kertovat tilastot, kun tämä kertomus vuodelta 1970 ilmentää päinvastaista?

Talousvaliokunta on mietinnössään kiinnittänyt erityistä huomiota alkoholimainonnan muotoihin ja mainonnan rajoittamiseen. Kaupallisuuden leima rajoittaa kuitenkin aivan ilmeisesti myös valiokunnan kantaa. Jos kerran hyväksymme vapaan kilpailun ja kaupan, on erimuotoinen rajoittaminen myöskin mainonnan osalla turhaa ja toiveajattelua. Kysymys on suuremmista periaatteista, mutta näihin ei lausunnossa oteta kantaa.

Kysyn: Onko alkoholiliike vastuussa alkoholihaittavaikutusten lisääntymisestä, vai mikä taho kantaa vastuun? Ei suinkaan auta se toteaminen, että vaikutukset on vaikeasti mitattavissa ja monitahoisista alkoholihaitoista ei saada riittävän selvää kuvaa. Kaikessa tapauksessa on juuri alkoholiliikkeen hallintoneuvosto se elin, jonka tulee olla perillä haitoista ja jonka

tehtävänä on osoittaa haittojen mahdollisimman tehokas eliminoiminen. Pelkkä tilanteen toteaminen ja epämääräiseksi osoittaminen ei ratkaise sitä vakavaa ja yhä vaikeutuvaa ongelmaa, jonka edessä olemme. Siksi alkoholihaittojen tutkimustyöhön on kiinnitettävä aikaisempaa enemmän huomiota, jotta voidaan seurata tarkoin tilanteen kehitystä ja ryhtyä nopeasti sen vaatimiin toimenpiteisiin.

Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston vuoden 1970 kertomus ei sisällä tämän päivän kannanottoja ja tilastoja, mutta antaa kyllä viitteitä siitä, mitä tilanne tulee lähivuosina olemaan. Näiden jo tässä kertomuksessa esillä olevien tosiasioiden pohjalta voidaan huolestuneina odottaa lähiaikoina julkisuuteen saatettavaa vuoden 1971 vastaavaa kertomusta. Tullaanko siinä esittämään ratkaisevia suunnitelmia tilanteen parantamiseksi vai todetaanko jälleen kerran yhä huolestuttavammaksi käyvä tilanne alkoholihaittojen lisääntymisestä? Ainakaan mainonnan suhteen ei ole nähtävissä alenevaa suuntaa, jos kehitys kulkee kuten tilastot osoittavat, koska vuonna 1968 oluen mainontaan käytettiin 2.7 milj. mk ja vuonna 1969 3.4 milj. mk sekä vuonna 1970 jo 4.8 milj. mk. Myös muiden alkoholijuomien mainonnan kohdalla on ollut lisäystä, joskaan ei yhtä voimakkaasti kuin oluen.

On selvää, että mainontaan sijoitetaan vain silloin, kun mainonta tuo myynnin lisääntymisenä moninkertaisen voiton. Näin käytön lisääntyminen on yhteydessä mainontaan, jolle lainuudistus antoi perustan. Voidaanko nyt yksityiseen liiketoimintaan puuttua tehokkaasti rajoittamalla alkoholijuomien ja oluen mainontaa, sen tulee käytäntö vasta näyttämään. Kuitenkin on todettava, että tämä on eräs keino todeta, että on tehty jotakin alkoholihaittojen vähentämiseksi; mutta varmaa on, että tämä ei asiaintilaa korjaa, mutta antaahan se rauhallisen mielen, kun on ryhdytty toimenpiteisiin vakavan ongelman poistamiseksi.

Herra puhemies! Eduskunta on nähtävästi sittenkin viime kädessä vastuussa myös tämän Oy Alko Ab:n toiminnan suunnasta, koska se on tehnyt lait, joiden puitteissa alkoholiliike ja sen hallintoneuvosto asioista päättävät. Näin ollen viime käden vastuu koko alkoholilojen kehityksestä ja myös alkoholin väärinkäytön lisääntymisestä on eduskunnalla. Tässä yhteydessä käsitellessään hallintoneuvoston kertomusta eduskunta voi lausua mielensä siitä suunnasta, jolla Oy Alko Ab:n tulee hoitaa yhä vai-

keutuvan alkoholin väärinkäyttö. Erikoisen tärkeä on tietysti esittää selvät suuntaviivat siitä tavoitteesta, jolla kyseiset haitat saadaan vähenemään. Näiden tavoitteiden käytännön toteuttaminen jäänee hallintoneuvoston vastuulle, siksi tarkat tutkimukset on suoritettava ja kiireellisesti. Jos nykyiset lait eivät kuitenkaan tuo mahdollisuuksia haittojen eliminoimiseen nykyistä tehokkaammin, on tietysti tarkistettava lakien uudistamista tässä suhteessa.

Näistä asiaan vaikuttavista tekijöistä tulisi Alkon hallintoneuvoston antaa oma lausuntonsa.

Monessa yhteydessä on jo aikaisemmin tuotu esiin se ilmeinen epäkohta, että alkoholittomien juomien tarjoilua alkoholipitoisten rinnalla ei ole tarvittavassa määrin, sekä se aivan ilmeisen tahallinen ja kuitenkin tarkoitukseton menettely, että alkoholittomat viinit ja virvoitusjuomat ovat suhteettoman kalliita ja niiden valikoima on puutteellinen. Kielteisenä on myöskin pidettävä sitä menettelyä, että esim. alkoholittomien juomien saantia ei pidetä selvänä ja luonnollisena vaihtoehtona, vaan tästä tapahtumasta tehdään ravintoloissa harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta ohjelmanumero, jota asiakas ei toivo. Tämä on suurelta osaltaan asennekysymys, josta olisi päästävä. Vai mitä sanotaan siitä, jos nykyinen käytäntö muutetaan niin, että pöytään tuotuihin siroihin laseihin kaadetaan alkoholittonta juomaa, ja niille, jotka haluavat alkoholipitoista, vaihdetaan kömpelöt lasit ja tuodaan juoma, jos ja kun ehditään. Siis miksi ei yhtä hyvin näin?

Alkoholikulttuurimme on tuulettamisen tarpeessa ja sen kehittämistä voidaan ohjata Alkon hallintoneuvoston toimesta. Mielestäni tässä hallintoneuvostossa pitäisi olla myös naisjäseniä, ainakin suhteessa eduskunnan kokoonpanoon. Se ei liene liian suuri vaatimus, kun nykyisin ei ole yhtään naista tässä päättävässä elimessä.

Ed. V o l o t i n e n: Herra puhemies! Kannatan alkuun ed. Lemströmin tekemää ponsiehdotusta.

Oy Alko Ab:n toimintakertomuksesta vuoden 1970 alkoholilojen kehityksestä maassamme voimme todeta sen tosiasian, että kehitys on kulkenut arveluttavasti huonompaan suuntaan. Alkoholijuomien kulutus on jatkuvasti lisääntynyt voimakkaasti, vaikka väestönkasvu on hidastunut. Nyt joudutaan kysymään, onko Oy Alko Ab tehnyt raittiusvalistustyötä tarpeeksi tehokkaaksi tuomalla esille kyllin voimakkaasti ne haittavaikutukset, mitkä alkoholi aiheuttaa

sen käyttäjille, heidän perheilleen ja koko kansalle. Valitettavasti tämäkin liike näyttää toimivan vain puhtaiden liikeperiaatteiden mukaan, siis suuri voitto yritykselle. Mutta suurista voitoista olisi kaiken järjen mukaan käytettävä huomattava osa raittiuskasvatukseen ja haittavaikutusten poistamiseen sekä alkoholiin sortuneiden ihmisten sairaalahoitoon saattamiseen hyvissä ajoin, että heidätkin saataisiin terveinä työelämän palvelukseen ja yhteiskunnan rakentaviksi jäseniksi uudelleen. Näiden epäkohtien poistamiseksi ei alkoholiliikkeen voittovaroja ole käytetty sitä osaa, joka sille kuuluisi.

Käsitykseni mukaan alkoholin käyttötilanetta ratkaisevasti huonoksi keskiolutlaki, jolloin lähettiin siitä oletuksesta, että kansa ohjataan käyttämään mietoja mallasjuomia, ja näin tuli keskiolut kaikkiin kyläkauppiihin ja baareihin. Raittiusjärjestöt olivat vastaan tätä järjestelmää, ja niiden arvio seurauksista oli aivan oikea. Nyt on nähty seuraukset juuri nuorison keskuudessa. Aloitetaan keskioluella, ja kun ikää karttuu, päädytään vodkaan ja väkeviin juomiin, kaikenlaisten huumausaineiden käyttöön myöskin. Keskioluen käyttö on maaseudullakin arveluttavasti lisääntynyt. Työttömäksi joutunut perheen huoltaja hakee lohtua keskioluesta, vaikka pienet työttömyysavustukset menisivät tuiki tarkkaan perheen huoltamiseen ja heidän jokapäiväiseen toimeentuloonsa. Käsitykseni mukaan päihdepoliittisen ohjelman päämääränä tulisi olla haittojen ja kulutuksen saattaminen mahdollisimman vähäiseksi. Tähän päämäärään on pyrittävä erityisesti rajoittamalla alkoholijuomien ja lääkkeiden kulutusta ja estämällä mahdollisimman tehokkaasti muiden päihhteitten käyttöä.

Alkoholipoliittisissa toimenpiteissä olisi huomioitava seuraavia seikkoja. Alkoholiliike on järjestettävä siten, että se ei lisää houkutus alkoholiin käyttööseen eikä laittomaan liikkeeseen, ja tässä lähinnä tulee mainonnan kieltäminen. Vero- ja hintapolitiikka on järjestettävä sosiaalisten näkökohtien mukaan siten, että se on omiaan rajoittamaan kulutusta. Alkoholijuomien käytön valtiolle ja kansantaloudelle aiheuttamat kustannukset on otettava huomioon ensisijaisina alkoholiverotusta finanssi- ja talouspoliittiselta kannalta harkittaessa.

Alkoholijuomien vähittäismyyntin tulee olla valtion monopolina. Vähittäismyyntipisteitä saa perustaa vain sellaisiin liikekeskuksiin, joissa tehokas valvonta on toteutettavissa. Vähittäismyyntissä on ostojen tarkkailua toteutettava

käyttämällä hyväksi tietokonetekniikan tarjoamia kontrollimahdollisuuksia ja luomalla täten edellytykset alkoholilain 38 §:n mukaisen toimikunnan työskentelylle.

Vähittäismyyntissä on sovellettava tarkoitukseenmukaisia aukkioloaikoja ja ikärajoituksia. Alkoholijuomien anniskelu on järjestettävä siten, ettei se johda päihtymykseen, ettei moottoriajoneuvoa kuljettamaan lähteville henkilöille anniskella, että alkoholijuomien tyrkyttelyä anniskelupaikoissa ei tapahdu ja että niissä samankuntoisina ja kilpailukykyisinä hintaan verrattuna on riittävä valikoima alkoholittomia juomia.

Alkoholijuomien valmistus- ja myyntiluvat on annettava ainoastaan määräajaksi, valmistusluvut korkeintaan kymmeneksi vuodeksi ja vähittäismyynti- ja anniskeluluvat korkeintaan neljäksi, viideksi vuodeksi kerrallaan. Luvan haltijan voitto ei saa nousta kohtuuttomiin toimintaan sijoitetulle pääomalle. Lupien myöntämistä harkittaessa on otettava huomioon hakijan edellytykset toiminnassaan noudattaa alkoholilainsäädännön sosiaalisia periaatteita. Monopolilla tulee olla omaa toimintaa kaikilla alkoholiliikkeen aloilla.

Anniskeluluvusta päätettäessä on otettava huomioon, että paikkakunnalla tulee olla tarvetta vastaavasti myös sellaisia ravintoloita ja kahviloita, joissa ei anniskella alkoholijuomia. Kunnilla tulee olla oikeus antaa alkoholiyhtiötä sitovia lausuntoja kaikkia alkoholijuomien myyntipaikkoja koskevissa luissa. Milloin kunta päättää peruuttaa jotakin myyntipaikkaa koskevan suostumuksen, on vähittäismyynti tai anniskelu tässä paikassa lopetettava kuuden kuukauden kuluessa päätöksen saatua lainvoimaa.

Verovapaiden alkoholijuomien saanti on poistettava kaikilta kuluttajaryhmiltä. Kansainvälisen kaupan yhdyntyminen ja kauppatoumukset eivät saa vaarantaa alkoholipoliittikan sosiaalista luonnetta.

Alkoholijuomien mainonta ja muu siihen verrattava myyninedistämis-toiminta on kielletty. Kotimaisen kiellonrikkokojen on menetettävä alkoholijuomien valmistus- tai myyntilupansa määräajaksi tai kokonaan, ja ulkomaisen kiellonrikkokojen tuotteiden tuonti on lopetettava. Yhteiskunnan on tuettava alkoholijuomien käytön vastaista mainos- ja tiedotustoimintaa varaamalla tähän tarkoitukseen riittävän suuret määrärahat pitämällä huoli siitä, että valtion määräysvallassa olevissa joukkoviestimissä sille varataan riittävästi ohjelma-aikaa, ja

huolehtimalla riittävästi alan informaatiosta eri koulumuotojen piirissä.

Muita päihdyttäviä aineita kuin alkoholijuomia ja puhtaasti lääkinnällisiä, teollisiin ja teknillisiin tarkoituksiin tarkoitettuja aineita ei saa pitää kaupan. Huumausaineiden salakuljetus, laitton valmistus ja salakauppa on estettävä. Kiellon rikkomisesta annettavien rangaistusten tulee olla riittäviä ja sopivasti porrastettuja. Päihdyttävien teknisten aineiden myynti alakäisille ja väärinkäyttäjille on estettävä. Lääkkeiden välitön ja välillinen mainonta on rajoitettava mahdollisimman vähin ja niitten kauppa valvottava tehokkaasti. Yhteiskunnan on tuettava myös muitten pähteitten kuin alkoholijuomien käytön vastaista mainos- ja tiedotustoimintaa varaamalla tähän tarkoitukseen riittävä määräraha, pitämällä huoli siitä, että valtion määräysvallassa olevissa joukkoviestimissä sille annetaan riittävästi ohjelma-aikaa, ja huolehtimalla riittävästi alan informaatiosta eri koulumuotojen piirissä.

Päihdevammaisten kuntouttaminen on porrastettava siten, että heidän perustarpeensa voidaan tyydyttää silloinkin, kun he eivät hakeudu varsinaiseen hoitoon, että päihtyneellä on aina pääsy selviämisasemille, joissa henkilökuntaan kuuluu sekä lääkäreitä ja sairaanhoitajia että sosiaalityöntekijöitä, että sekä vapaaehtoista että lakisääteistä neuvontaa ja ohjaustoimintaa kehitetään, että luodaan porrastettu sairaala-, huoltola- ja hoitokotiverkosto, että jälkihuolto tapahtuu kiinteässä yhteydessä kaikki hoitomuodot käsittävään kokonaisohjelmaan ja että kuntouttamisessa kiinnitetään erityistä huomiota ihmisarvon kohottamiseen ja perheterapiaan. Herra puhemies! On luotava kaikkia työntekijöitä koskeva porrastettu päihdehuolto koulujärjestelmällä ja raittiustyö on saatava koko kansan asiaksi arvoon ja säätyyn katsomatta.

Ed. Toivanen: Herra puhemies! Kun alkoholilainsäädäntöä yli kolme vuotta sitten uusittiin, oli uudistuksen tarkoituksena alkoholin käytöstä johtuvien haittojen vähentäminen ja kulutuksen ohjaaminen väkevästä juomista mietoihin sekä vaarallisista juomatavoista vaarattomiin. On todettava tällä hetkellä, että yritys ei onnistunut. Vaikka keskiohuen kulutus on kasvanut eniten, on sitä väkevempien juomien kulutus myös kasvanut tuntuvasti. Varoja on alkoholijuomiin uhrattu vuonna 1971 lähes 2 mrd. mk ja on summa 10 vuodessa nelinker- taistunut. Summaa voisi konkretisoida totea-

malla, että rahamäärällä voisi rakentaa yli 50 000 asuntoa. Pyrkimys vaarattomien juomatapojen opettamiseen on myös osoittautunut epärealistiseksi. Akuutit alkoholihaitat ovat lisääntyneet. Alkoholijuomien kulutuksen lisääntymässä on myös muiden pähteiden käyttö lisääntynyt rajusti. Joutuu kysymään, onko se työ, jota tässä suhteessa tehdään, oikeaan osunutta, koska tulokset eivät ole positiivisia. Onko perinteinen raittiustyö ja perinteinen varain käyttö enää paikallaan? Olisi löydettävä uusia muotoja, ja niiden tarvitsema rahoitus olisi turvattava. Tarvittaisiin parlamentaarinen komitea tutkimaan asiaa ja keksimään kulutusta hillitseviä keinoja.

Herra puhemies! Esitän perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin parlamentaarisen komitean nimeämiseksi selvittämään toimenpiteet, joilla alkoholin kulutuksen kohtuutonta kasvua voitaisiin hillitä."

Ed. Borg: Herra puhemies! Valiokunnan tässä mietinnössä omaksuma kanta, jossa pyritään vähentämään alkoholijuomien viime vuosina tapahtunutta kokonaiskulutuksen merkittävää kasvua, on varmaankin aivan oikeaan osunut. Alkoholin käytön epäkohdat ja haittaseuraamukset ovat suorassa riippuvuussuhteessa käytetyn alkoholin määrään. Sen sijaan on syytä huolellisesti tutkia, kuten valiokunta itsekin tuossa mietinnössään toteaa, sitä tilannetta, joka todella vallitsee ennen kuin mahdollisesti siirtyään kaiken alkoholimainonnan kieltämiseen. On selvää, että alkoholin mainonnassa on todella ilmennyt paitsi kohtuuttomuuksia myös noudatetun alkoholipolitiikan, siis virallisen alkoholipolitiikan, vastaista tendenssiä, pyrkimyksiä ainakin senkaltaiseen mainostamiseen. Ja näitä on siis eräällä tavoin pidettävä "lainvastaisina". Nämä epäkohdat on tietenkin ehdottomasti korjattava.

Mutta en ole henkilökohtaisesti lainkaan vaikuuttunut, että nyt ajatellun, melko suoraviivaisen kaltainen kielteisen ohjauksen linja on paras eikä missään tapauksessa ainoa tehokas keino saada surkeaan alkoholikulttuuriimme parannusta. Nythän on niin, että valiokunta on omaksunut tässä yhden tien ja yhden asian korjaamisen linjan, ja voi olla, että siinä mielessä tämä, mikä paperille on pantu, ehkä ei anna täyttä kuvaa niistä ajatuksista, jotka valiokunnassa ovat esillä olleet. Olisi joka tapauksessa ehdottomasti kiinnitettävä huomiota myös

myönteiseen ohjaukseen ja nimenomaan sen voimakkaaseen kehittämiseen. Tällä tarkoitan sitä, että on voimaperäisesti tehtävä asiallisen tiedottamisen ja valistuksen avulla tunnetuksi alkoholin haittavaikutuksia ja kielteisiä seuraamuksia niin yksilölle kuin yhteiskunnallekin, kuten useissa puheissa on todettu, mutta ehdottomasti lähtien eräästä tosiasiallisesta periaatteesta, nimittäin siitä, että ihmiset ovat aina käyttäneet ja tulevat vastakin käyttämään alkoholia. Tällöin olisi kiinnitettävä huomiota oikeiden ja luonnollisten alkoholin käytön tapojen tiedottamiseen ja sitä kautta kulutusmäärien ja nautintakertojen volyymin vähentämiseen, joka on suomalaisen tapakulttuurin suurimpia ongelmia ja tutkimusten mukaan poikkeaa kansainvälisestä tilanteesta erittäin paljon. Erityisesti tämänkaltainen kampanja pitäisi suunnata koulu- nuorisoon ja nuorisoon yleensä, jonka kohdalla tilanne on varsin huolestuttava. Yleensäkin olisi käsitykseni mukaan muistettava, että positiivisen kannustamisen eli motivaation etsiminen tällaisissa asioissa, vaikkapa vain alkoholin liiallisten kalorimäärien seuraamusten esilletuomisella, esittääkseni yhden tällaisen uuden ajatuksen, on aina tuloksellisempaa kuin puhtaasti negatiivinen linja, joka jollakin tavoin käy läpi tästä valiokunnan eduskunnalle esittämästä mietinnöstä.

Muuten toivoisin, että täällä ed. Toivasen esittämä ponsi saisi laajempaakin positiivista suhtautumista osakseen.

P u h e m i e s: Kannattiko ed. Borg ed. Toivasen ehdotusta?

P u h u j a: Tulee myöhemmin.

Ed. L. L i n n a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edellisen puheenvuoron johdosta haluaisin todeta — mikä on kyllä nähtävissä talousvaliokunnan mietinnöstä — että talousvaliokunta on ottanut sellaisen järjestelmän käyttöön, että kiinnitetään kunakin vuonna joihinkin harvoihin erikoiskysymyksiin huomiota, ei lähdetä kaikkia tähän kysymykseen liittyviä ongelmia yhdellä kertaa käsittelemään, koska talousvaliokunta on sitä mieltä, että siitä muuten tulee sellainen sekamelska, josta ei sitten alkoholiliikkeen hallintoneuvosto enää saa selvää, mitä eduskunta tarkoittaa. Tämän vuoksi on valittu tällainen yksi erikoisongelma. Kun edellinen puhuja totesi, että on ehkä jollakin tavalla epätarkoituksenmukaista kieltoon vii-

taaminen, niin kuin valiokunta on todennut, niin tässä käsitykseni mukaan valiokunta on halunnut tällä tavalla harrastaa asennekasvatusta, sillä jos nyt samanaikaisesti lähdetään antamaan tapakulttuuriopetusta alkoholin käytössä, niin kyllä sitä ei silloin voida käsitellä millään tavalla alkoholin käytön lisääntymisen vastustamiseksi.

Ed. T a i p a l e: Herra puhemies! Tämä talousvaliokunnan mietinnön omaksuma yksimielinen linja on johdonmukainen osa sitä pyrkimystä, että maassamme kiellettäisiin sekä alkoholituotteiden, tupakan että käsikauppalaäkkeiden mainonta kokonaan. On selvää, että näitä kolmea tuoteryhmää ei voida täysin verrata toisiinsa. On todennäköistä, että tupakan aiheuttamat terveydelliset haitat ovat näistä kaikkein suurimmat, mutta sen sijaan tupakka ei siinä määrin ehkä aiheuta sosiaalisia ja taloudellisia haittavaikutuksia kuin esim. alkoholi.

Olisin puuttunut tässä puheessa lyhyesti siihen politiikkaan, jota tällä hetkellä virallisesti mm. Alko noudattaa hillitessään tai säännellessään kulutustasoa alkoholijuomien käytön yhteydessä. He näkevät, että alkoholijuomien kulutus lisääntyy ja ehkä on syytäkin lisääntyä samassa suhteessa kuin kulutustavaroiden käyttö ja myynti tai ostaminen yleensä yhteiskunnassa lisääntyy. On selvää, että tällainen linja ei voi olla pysyvä linja. Se on linja, jota saatetaan noudattaa muutamia vuosia, mutta on täysin selvää, että alkoholi tuotteena on sellainen, että sen kulutus ei voi määrättömiin lisääntyä niin kuin kulutustarvikkeiden yhteensä. On myös selvää, että tietyn kulutustarvikkeen, jonkin radion, ostaminen on rajoitettava; ihmiset ostavat yhden tai kaksi radiota, mutta kukaan kaikkiaan kulutustarvikkeiden myynti ja ostaminen on sellainen suure, joka on jossain määrin rajaton eikä lähene tiettyä kattoa kuten alkoholijuomien käytön, myynnin tai ostamisen suhteen lähennytään.

Tällä hetkellä kun katsotaan asioita terveyspolitiikan kannalta, saattaa olla mielekästä kääntää se politiikka, jolla kulutusta säädellään, sen laatuiseksi että yhteiskunta päättää, kuinka paljon se kestää tiettyjä haittoja, terveydellisiä tai sosiaalisia haittoja, ja alkoholipolitiikka suunnataan tämän mukaisesti. Viittaan esimerkinomaisesti siihen seikkaan, että Ruotsissa tiittävästi liikenneturvallisuusviranomaiset alkavat tehdä liikennepolitiikkaa siltä kannalta, että yhteiskunnassa sallitaan ainoastaan tietty määrä

kuolemia liikenteessä, jonka jälkeen koko muu liikennepolitiikka sopeutetaan tähän normiin. Samalla tavoin Suomessa voidaan liikennepolitiikkaa tehdä sillä tavoin, että sallimme vain 500 kuolemaa emmekä 1 000 ja teemme liikennepolitiikan tämän mukaiseksi. Silloin, kun yhteiskunta tekee jonkin päätöksen alkoholinkulutustasosta, toivottavasta tai sallitusta kulutustasosta, se tekee selvän päätöksen myös toivotavista tai sallituista maksataudeista ja mahdollisista muista taudeista, jotka liittyvät alkoholin käyttöön. Ja tämä on nähtävä ihan selvänä politiikkana ja myös tunnustettava tämä, että me sallimme tietyn määrän maksatauteja, mikä se kulloinkin on.

Näkinsi hyvin tarpeellisena, että tehtäisiin erilaisia vaihtoehtoisia linjoja sen suhteen, mikä kulutustaso sallitaan, sallitaanko nykyinen tai puolet siitä, ja pyritään ajamaan politiikkaa sitten tämän mukaisesti. On tehtävä selvitys siitä, mikä on käytön maksimi tai mikä on kulutuksen maksimi, mitä ylipäänsä voidaan kuluttaa — vapaan viinan politiikka — ja kuinka paljon haittoja suurin piirtein tällöin terveydellisesti ja sosiaalisesti on. Yhteiskunnassa on eräitä ammattiryhmiä, eräitä ryhmiä, joilla on käytännössä vapaan viinan käyttöoikeus, kuten ainakin minä olen viimeistä reseptiäni kirjoittaessa huomannut, ja tällöin me voimme nähdä suurin piirtein ne maksimihaitat. Toisaalta voidaan ajatella, mitkä ovat ne minimihaitat, jotka ovat saavutettavissa, ja millä keinoilla ne ovat saavutettavissa, sellaisilla keinoilla, joita tämä yhteiskunta kestää. Eräs keino voisi olla se, että myytäisiin pelkästään korealaista käärmeviinaa, 60-prosenttista, jossa on käärme pullossa, ja se on niin pahan makuista ja vain terveyteen tarkoitettavaa, että sitä ei varmaan kulutettaisi paljoa. Mutta on selvä, että tässä yhteiskunnassa se ei ole mahdollista, mutta me tiedämme suurin piirtein, mitkä kulutustasot olisivat saavutettavissa tässä yhteiskunnassa ja tämän yhteiskunnan keinoilla.

Alkoholin kulutus lähenee selvästi tiettyä kattoa hyperbelinomaisesti, ja meidän on tehtävä poliittisia päätöksiä, millä kohdalla katkaisemme tämän käyrän. Me emme saa tätä kulutusta rajoittaa sellaisilla keinoilla, jotka puuttuvat suoraan alkoholin saatavuuteen siten, että toiset ihmisryhmät tai väestöryhmät saatetaan epäoikeudenmukaiseen asemaan, esim. maa-seutu kaupunkeihin nähden tai köyhälistö rikkaampiin nähden. Tässä kulutuksen hillitsemisessä on etsittävä keinoja, jotka kohdistuvat

yleisesti kulutuksen hillitsemiseen, mutta eivät kohdistu tiettyjä väestöryhmiä vastaan. Mainonnan kieltäminen on selvästi eräs tällainen keino. Me emme suinkaan puuttuneet talousvaliokunnassa tässä yhteydessä valinnanvapauteen, vaan selvästi siihen tapaan, jolla suggeroidaan ihmisiä alkoholia käyttämään. Mainosmiesten vastalause on selvä. He sanovat, että on olemassa informoivaa mainostamista ja suggeroivaa mainostamista, huomautta millainen sanahirviö sisältyy suggeroivaan mainostamiseen sinänsä, sillä mainostaminen implisiittisesti, julkilausumattomasti, sisältää jo sanassaan suggeroivan elementin. Ei ole olemassa informoivaa mainostamista. On informoimista ja mainostamista erikseen. Me tiedämme varsin hyvin, kun suggestiota, esim. hypnoosia, tutkitaan, että hypnotisoida voidaan suggeroimalla, näin katselemalla, tai voidaan vain puhua, niin kuin monet poliitikot tekevät (Naurua) tai pelkästään näyttämällä kynttilää tai rauhallisesti puhumalla, informoimallakin, jos ehdollistetaan ihmiset tähän informaatioon. Jos sanotaan, että tällä hetkellä olen kohdalla noudatettu mainonta on pelkkää informoivaa, että ”ihmiset raskaan päivätyön päälle ottavat olutta”, että se on informoimista, se on eräs keino, jolla päästään eroon raskaasta päivätyöstä ja tästä yhteiskunnassa vallitsevasta stressistä, se on täysin virheellinen näkemys. Minun mielestäni on monia keinoja, alkoholi on varmasti yksi keino, jolla raskaan päivätyön päälle tilanne helpottuu. Mutta jos on sellaisia ”vesi kielellä” olevia ihmisiä, mainostolpissa, kun kulkee oikein — niin kuin jokainen kulkee — raskaan päivätyön jälkeen kotiin, niin kyllä sitä olutta tekee mieli ja kyllä se helpottaa. Kyllä tämä mainonta on siksi tehokasta ja suggeroivaa, ja jokainen mainosmies tietää, että mikäli pelkästään tämä ”suggeroiva” mainonta kielletään, niin tehdään se kuinka informoivaksi tahansa, pystytään sillä suggeroimaan vaikka kuinka hyvin. Tämä tiedetään vallan hyvin. Erilaisilla menetelmillä pystytään mm. 200 kansanedustajasta noin 40 saamaan joukkohypnoosiin hyvin yksinkertaisilla informatiivisilla menetelmillä (Naurua).

Vielä lopuksi korostaisin juuri tätä valiokunnan menettelytapaa. Hyväksyn vallan hyvin ed. Borgin näkemyksen, että me emme ole ottaneet kovin valistavaa tai tällaista tapakulttuurien muuttavaa linjaa tässä yhteydessä. Mutta kuten monet täällä sanoivat, Alkon vuosikertomus tuli erittäin myöhään meille, yli vuoden

myöhässä. Me emme voi tehdä tästä valiokunnan mietinnöstä mitään raittiusainekirjoituskilpailun kirjoitustuotetta, jossa olisi kaikki hyvät asiat sanottu. Ne voi ed. Borg löytää nyt eduskunnan pöytäkirjoista tämän istunnon jälkeen ja levittää niitä omassa piirissään (Naurua). On paljon parempi tehdä politiikkaa sillä tavoin, että valiokunta päättää, että yksi asia viedään läpi, ja se myös viedään. Se korostaa valiokunnan arvovaltaa huomattavasti enemmän kuin esim. edeltävän vuoden vuosikertomuksesta annettu valiokunnan mietintö, joka todella oli kokoelma hyviä asioita — aivan niin kuin postimerkkeilijöillä kokoelma monenlaatuista värikkäitä tapahtumia — joiden kannalla me kaikki olemme, ja voimme esittää ponsia.

Toivoisin, että kun nyt keväällä tulee Alkon vuosikertomus viime vuodelta, me voisimme puuttua eräisiin muihin keskeisiin kysymyksiin, joista eräs on alkoholin terveystaloudelliset haittavaikutukset. Mikäli siinä on löydettävissä esim. selviä konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, voidaan mielestäni tämä ottaa keskeiseksi asiaksi. Mutta jos se jää yleiseksi puheeksi siitä, miten alkoholi aiheuttaa maksakirroosia ja eräitä muita tauteja, ilman poliittisia toimintamalleja, niin ei meidän ole kovin paljon syytä ruutia tuhlata siihenkään.

Toinen tärkeä kysymys on juuri tapakulttuurin kannalta ja myös sen koneiston kannalta, jolla alkoholia markkinoidaan Suomessa, on selvästi ravintolapolitiikkaa. Meillä ei ole kovin paljon vaihtoehtoisia keinoja aikuisilla ihmisillä tavata toisen sukupuolen edustajia, paitsi työpaikalla ja ravintoloissa, tai esimerkiksi olla kokouksissa, joissa ei ole alkoholitarjontaa, tai niin edelleen. Ei ole vaihtoehtoisia kanavia yhteiskunnassa ravintoloille, joissa ihmiset voivat tyydyttää emotionaalista kanssakäymistarvetta tällä hetkellä. En sano sitä, että ravintola todella on ainoa kanava. Mutta se hyvin monille ihmisille on ainoa sikäli, että kokouksissa tai politiikassa mukana oleminen ei nyt voi tyydyttää tällä hetkellä ainakaan kaikkien aikuisten ihmisten emotionaalisia tarpeita tai kontaktitarpeita. Meidän on hyvin vakavasti puututtava koko ravintolainstituutioon alkoholia tarjoavana instituutiona. Mutta jälleen siellä on pyrittävä esim. konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, jotka eivät sinänsä ole tätä kanssakäymismuotoa liian rajoittavia, mutta jotka samalla tavoin kuin mainonnan kieltäminen puuttuvat tiettyihin epäterveisiin suggerointi- ja pakonomaisilmiöihin.

Minun mielestäni mainonnan luoma pakko on tällä hetkellä melkein pahin seikka, joka nykyisin liittyy alkoholin kulutuksen lisäämiseen. On hyvin oireellista se, että panimoteollisuus ilmoitti valiokunnassakin epäsuorasti samaten samoihin aikoihin, kun valiokunnassa asiaa käsiteltiin, Kauppalehden etusivulla, että mikäli mainonta kokonaan kielletään, myynninedistämistoiminta urautuu ns. epäterveisiin kanaviin, suoraan toimintaan kuluttajan ja panimon tai maahantuojan välillä (Ed. V. Vennamo: Ja puolueiden kassoihin!). Tämä on hyvin selvä uhkaus panimoteollisuuden puolelta, eikä se voi herättää muunlaatuista ajatusta kuin että mikäli näin tapahtuu, niin keskustelu panimoteollisuuden omistussuhteista kiihtyy selvästi. Yhteiskunnalla on varmasti keinoja puuttua tällaiseen suoraan toimintaan, suoraan mainostamiseen, joka ei ilmene esim. lehdissä, ja se on helppohoitoinen; kyllä se pystytään hoitamaan. Pidän sitä varsin ikävänä piirteenä, että panimoteollisuus on lähtenyt tämän laatuselle linjalle, ja totean vielä, että tällä hetkellä me vasemmistolaiselta emme puuttuneet näihin omistussuhteisiin lainkaan, vaan pelkästään tähän yhteen asiaan. (Oikealta: Oli siitä puhetta!)

Ed. P o h j o n e n: Herra puhemies! Alkoholi liikkeen toimintakertomus vuodelta 1970 on valitettavan myöhään tullut eduskuntakäsittelyyn. Mutta todettakoon, että eihän se suinkaan ole Alkoholi liikkeen syy, vaan tässä on eräät muut poliittiset seikat siihen olleet syynä. Meidän lähin lähitulevaisuudessa tulossa käsittelyyn vuoden 1971 kertomus. Jo tämä kertomus on todella hyvin koruton kertomus, ja kun tiedetään, että vuoden 1971 aikana on alkoholin kulutus vielä huomattavasti lisääntynyt, on tilanne todellakin huolestuttava.

Talousvaliokunta on perusteellisesti paneutunut niihin haittavaikutuksiin, jotka alkoholin voimakas käyttö on aiheuttanut. Sen vuoksi ei voi olla ihmettelemättä sitä hyökkäystä, jonka kohteeksi talousvaliokunta on joutunut eräitten lehtien toimesta. Valiokunta on asiaa pyrkinyt todella katsomaan näitten haittavaikutusten taustaa vastaan. Hyökkäys tietysti johtuu siitä, että talousvaliokunta katsoi alkoholin mainonnan paisuneen sellaisiin mittasuhteisiin, että sitä ei voi vaitiollan sivuuttaa. Kun päivittäin seurasi ennen pääsiäistä mainontaa, ei millään voi välttyä siltä ajatukselta, että sillä oli voimakkaasti myyntiä lisäävä vaikutus. Ei kenenkään

varmastikaan ole ollut tarkoitus tällä asialla hurskastella, sillä eihän mainontaa luonnollisestiikaan lisättäisi näin voimakkaasti, ellei sillä nimenomaan pyrittäisi alkoholin käytön lisäämiseen.

Ed. Lemströmille toteaisin, että vaikka meillä joskus on ollut parempiakin aikoja, jolloin lähes kaikki työkykyiset on saatu työllistetyksi tässä maassa, on alkoholin käyttö siitä huolimatta joka vuosi lisääntynyt voimakkaasti. Sama ilmiöhön on voitu todeta kaikissa niissä maissa, joissa elintaso on kohonnut. Alkoholin käyttö on samanaikaisesti myös voimakkaasti lisääntynyt.

Mitä ed. Laine totesi raittiustyöhön käytettävistä määrärahoista, voin siihen täysin yhtyä. Raittiusjärjestöillä tosiaan tulisi olla riittävät varat toimintansa ylläpitämiseen. Erityisesti tämä toiminta pitäisi kohdistaa koulunuorisoomme. Se, että tässä nyt joidenkin puolueiden toimesta ryhdytään syyttelemään toisia puolueita siitä taikka tästä ennen tehdystä päätöksestä ja lainsäädännöstä, on mielestäni perusteetonta. Jokaisessa puolueessa käsitykseni mukaan ollaan yhtä syyllisiä tai syyttömiä tähän tilanteeseen. Olemme puolueiden sisällä olleet näistä asioista voimakkaasti eri mieltä, joten ei liene oikein lähteä tämääntapaisista asioista tekemään mitään puolueitten välistä kiistakapua.

On esitetty ajatuksia siitä, että alkoholin myyntiä tulisi uudelleen ryhtyä voimakkaastikin rajoittamaan. Siihen tuskin on mahdollisuuksia, sillä kuten hyvin tiedämme, on matkailu nimenomaan niihin maihin, joissa alkoholipoliitikka on vielä paljon vapaampaa kuin meillä, hyvin voimakasta. Todennäköistä olisi, että joutuisimme uuden salakuljetusinvaaasion kohteeksi kaikkinne sen varjopuolinen. Kun sitä ryhdyttäisiin harrastamaan kaikin nykyaikaisin välinein, niin lopputuloksesta ei olisi arvaamista.

Koska lupauksen mukaan vuoden 1971 kertomus on lähiaikoina eduskunnan käsiteltävänä, en tässä yhteydessä halua puuttua niiden erittäin vakavien haittavaikutusten korjaamiseen, mihin mielestäni pikaisesti olisi ryhdyttävä. On kansallinen häpeä se tilanne, jonka voimme joka päivä tääällä Helsingissä Lauttasaaren sillan kuppeessa havaita. Ymmärrän, että Helsingin kaupunki on ylivoimaisen tehtävän edessä 10 000:n rekisteröidyn alkoholistin kanssa, ja tästä syystä on tähän koko yhteiskunnan tartuttava. Tämä

sama ongelma on hyvää vauhtia leviämässä koko maan asutuskeskuksiin.

Ed. S a i m o: Herra puhemies! Alkoholilain väljentyneet seuraukset ovat nyt Suomen kansalaisten keskuudessa tulleet punnituksi. Lain tekijät selittivät eduskunnalle keskiolutlakia laadittaessa, että suomalaisen ihmisen juomatapoja on koulutettava miedompiin juomiin. Nyt seuraukset ovat nähtävissä. Miedoista juomista on asteittain siirrytty väkeviin juomiin. Nyt saavat seurauksista kärsiä myös ne perheet, joissa ei ole aikaisemmin keskiolutta juotu. Useasti vanhemmat lähettävät vielä alaikäiset lapset kaupoista keskiolutta hakemaan, ja valvonta käytännössä on erittäin väljää. Eikö olisi aika todella vakavasti harkita keskioluen mainonnan lopettamista, ja olisi otettava alkoholittomat juomat ja oluet voimakkaan mainonnan piiriin. Odotamme nuorisomme ottavan todella itsenäisen kannan alkoholin käyttöön nähden ja pidättyvän ottamasta keskiolutta, sillä kukaan ei voi toiseen ihmiseen vaikuttaa niin kuin ihminen itse.

Nuorisoon vetoamalla haluaisinkin esittää: Jos haluat tulla huippu-urheilijaksi ja hyvän fyysisen ja henkisen tasapainon saavuttajaksi, ei alkoholin käyttö sinulle sovi, koska sadasosasekunttikilvasta on kysymys, joka voi aiheuttaa juuri voittonsa saavuttamisen. Juuri pienen alkoholikäytön ansiosta, ja jos viinalla tai oluella joudutaan kilpailupaine taikka päivän työn paine huuhtomaan kirkusta alas, niin todella on tultu heikolle tasolle, jonka saamisesta saa silloin Oy Alko vastata. Oy Alkon olisikin osallistuttava voittovaroillaan korvaamaan ne haitat, jotka juominen tuo tullessaan.

Siksi, herra puhemies, esitän hyväksyttäväksi lausuman: "Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin alkoholin lisääntyvästä käytöstä aiheutuvien niin aineellisten kuin henkisten vaurioiden ja haittojen vähentämiseksi tutkituttamalla tätä tarkoittavan yhteiskunnallisen ongelman kantoa laajuudessaan."

Ed. N i i n i k o s k i: Herra puhemies! Kannatan ed. Saimon tekemää ehdotusta.

Kun uutta alkoholilakia säädettiin, keskustapuolueen taholta korostettiin jo silloin niitä haittoja ja vaurioita, jotka lain hyväksyminen tuo tullessaan. Korostettiin myös sitä, että haitat ja vauriot pitää korvata Alkon varoilla. Emme saaneet silloin kannatusta tälle ajatukselle.

Täällä käytettyjen puheenvuorojen perusteella on syytä olettaa, että on tapahtunut muutos parempaan suuntaan. Sen vuoksi esitänkin eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin alkoholijuomista koituvien haittojen korvaamiseksi Alkon varoilla."

Ed. Voutilainen: Herra puhemies! Kannatan ed. Toivasen tekemää ehdotusta.

Ed. Borg: Herra puhemies! Ed. Taipaleen värikäs, ehkä hieman teatraalinenkin ja vähän höyhentelevä puheenvuoro antaa aiheen pieneen vastaukseen.

Minä en missään vaiheessa esittänyt, että valiokunnan tänne saliin tuoma mietintö olisi epätarkoituksenmukainen. En myöskään korostanut informoivuuden perinteellistä raittiusaine- kirjoitussisältöä, vaan halusin asian vakavuuden ja laajuuden huomioon ottaen tuoda selvemmin esiin mitalin toisen puolen, ns. myönteisen ohjauksen merkityksen, kun valiokunta on, ilmeisestikin aika paljolti ed. Taipaleen värikkään persoonan vaikutuksesta, kumma kyllä omaksunut vain tämän kielteisen ohjauksen linjan. En vastustanut sitä, vaan totesin, että sekin voi olla mahdollinen. Asia pitää tarkoin tutkia, ja kun mainonnassa on selviä epäkohtia, ne täytyy korjata.

Muuten kyllä olen sitä mieltä, että ehkä kansanedustajan ei tarvitse kertoa, milloin hän on viimeksi reseptiä kirjoittanut, vaikka hän lääkäri onkin, koska helposti voisi kysyä, missä hän sitä viimeksi on kirjoittanut.

Ed. Taipale (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä yhden moniin kysymyksiin, joista ed. Borg puhui. Mutta mitä pirtureseptiin tulee, niin sanoisin, että meillä lääkäreillä on vaitiolovelvollisuus, joten en siitä sano sen enempää kuin että sen minkä kirjoitin sen kirjoitin.

Ed. L. Linnä: Herra puhemies! Edellisen eli viime vuonna annetun mietinnön sisältöön liittyi maininta alkoholittomien juomien tarjoilun helpottamisesta. Näyttää siltä ja se on nyt tullut todistetuksi tämän mietinnön valmistuksen jälkeen, että tätä asiaa ei ole saatu kuntoon, vaan ravintoloissa alkoholittoman juoman saanti on todella hyvin vaikeaa. Tämä on ongelma niille, jotka eivät vielä ole tuota pahem-

paa ongelmaa osakseen saaneet, nimittäin alkoholikäyttöä. Siksi toivoisin, että Alkon hallintoneuvosto todella ryhtyisi vakaviin toimenpiteisiin, jotta nämä ihmiset, joita vielä vähän on olemassa, saisivat tuota alkoholitonta juomaa suuremmitta vaikeuksista.

Kiinnittäisin huomiota kahteen pöydillemme jaettuun ja esitettyyn ponsilauselmaan. Ed. Niinikoski ehdottaa, että alkoholijuomien haittojen poistamiseksi käytettäisiin Alkon varoja. Tämä mielestäni olisi sellainen asia, jossa kannattaisi harkita, mennäänkö tällaista pontta hyväksymään. Sillä nythän voidaan tehdä, niin kuin nykyisinkin tehdään, että otetaan Alkolta määrätty määrä varoja valtiolle ja sitten ne annetaan siihen vastustamistyöhön. Jotenkin tuntuu epäloogiselta se, että viinanmyyjä tekee suoraan raittiustyötä. Se ei oikein ole minun loigikkani kanssa sopusoinnussa, ja siksi minusta tuollainen lausuma on kovin arveluttava.

Ed. Toivanen on myöskin täällä esittänyt toivomuksen siitä, että tällainen asia pantaisiin komiteaan. Kun talousvaliokunnalle on selvitetty, millä tavalla tutkimustoimintaa suoritetaan alkoholin haittavaikutuksista, niin vaikka asia on kovasti hyvä ja kannatettava, kyllä tuntuu siltä, että tässä nyt mentäisiin päällekkäis-toimintaan, ja kun se viedään komiteaan, niin silloinhan on kyllä turvattu se, että tuloksia ei lähivuosina sieltä ulos saada.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Äsken en saanut vastauspuheenvuoroa. Ensinnä vastaan ed. Pohjosen käyttämäni puheenvuoroon ottamaan kantaan. Tällä kohdin olisi ed. Pohjosen syytä tutkia alkoholin käyttöä tarkkailevien eri järjestöjen sekä myöskin Alkoholiliikkeen ja poliisilaitoksen rikostilastoja, joista näkee käyrät aivan selvästi, mitenkä silloin, kun on maassa ollut työttömyyttä ja taloudellinen lamakausi, ovat alkoholin käytön johdosta tapahtuneet rikokset lisääntyneet ja myöskin sen väärinkäyttö voimakkaasti noussut.

Kun ed. Taipale myöskin puuttui siihen kysymykseen, että yhteiskunnassa ei pidä olla eriarvoisuutta alkoholin saannin ja sen saantimahdollisuuksien kohdalla, niin tässä tulisi ottaa huomioon eräs seikka, joka on myöskin Alkoholiliikkeelle mainostuksellisesti, mielipidemuodostuksellisesti ollut edullinen ja saanut aikaan vaikeuksia, joita alkoholi yleensä yhteiskunnassa tuottaa, nimittäin ministerien halvat viinat. Siksi on syytä esittää ja esitän perusteluihin lausumaa:

"Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ministerien halpojen viinojen osto-oikeuden poistamiseksi."

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Kannatan ed. Lemströmin tekemää äskeistä ehdotusta. Tarkoituksenani oli puhua juuri samasta asiasta, nimittäin että Suomen maaseudun puoleessa on nähty suureksi periaatekysymykseksi ja paheksuttavaksi asiaksi se, että ministeriöiden ja maaherranvirastojen ja muiden valtion virastojen ja laitosten sekä myös valtionapua saavien yhteisöjen tilaisuuksissa tarjoillaan verrattain avokätisesti alkoholijuomia. Kun tällaisissa tilaisuuksissa käyvät nimenomaan yhteiskunnan parempiosaiset ja vähäosaiset jäävät niistäkin syrjään, niin tältäkin kannalta tilanne on omituinen ja nurinkurinen tänä aikana, jolloin pyritään nimenomaan tuloeroja kaventamaan. Muutenkin valtiovallan ja julkisuuden henkilöiden olisi esimerkillään pyrittävä edistämään raittiutta, ja yleistä elämänmenoa olisi ohjattava mielestäni siihen suuntaan, että alkoholinkäyttö pidettäisiin ihmisten yksityisasiana ja kokonaan erillään virasta ja edustuksesta. Myös johtoasemassa olevien henkilöiden ja heidän vieraidensa pitäisi kustantaa mahdolliset alkoholimenonsa omasta kukkarostaan eikä yhteiskunnan varoilla. Näinhän joutuvat tekemään myös kansamme vähäosaiset. Kaiken kaikkiaan tilanne, joka nyt vallitsee Suomessa, että konjakkia on juoma, jota kansa nauttii valitsemiensa edustajien kautta, on nurinkurinen ja kohtuuton sekä periaatteessa että varsinkin köyhien veronmaksajien kannalta.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

"Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy edistämään julkisen elämän raitistumista antamalla valtion laitoksille ja virastoille määräyksen rajoittaa tilaisuuksissaan alkoholin käyttöä."

Ed. Eskelinen: Herra puhemies! Pyydän kannattaa ed. Niinikosken täällä tekemää ponsilausumaehdotusta ja haluaisin perustella sitä vielä sillä, että tänä päivänä käyty keskustelu on yleensä näyttänyt sellaista suuntaa, että täällä tunnetaan huolta ja vastuuta siitä, mitenkä me alkoholin vaurioita parhaalla mahdollisella tavalla voisimme hoitaa. Kun alkoholilainsäädäntö oli eduskunnassa käsiteltävänä, me ed. Niinikosken kanssa alkoholivaliokunnassa edustimme jo silloin tätä näkemystä hyvin tietäen sen hitaan kehittämisen mahdollisuudet,

joka meillä on sosiaalilentämme kautta hoitaa sellaisia nopeasti kasvavia ilmiöitä, joita alkoholivaurioittenkin lisääntyminen meillä yhteiskunnassa on. Sanoisin, että Alkoholiliike varmasti tuntisi vastuuta myöskin tästä sektorista ja se voisi varmasti taloudellisemminkin puuttua oikealla tavalla auttamaan niitä ihmisiä, joilleka alkoholista haittoja aiheutuu. Valvonta olisi silloin sosiaaliministeriössä. Kun tässä talossa tällä hetkellä eräässä valiokunnassa käsitellään mm. selviämisasemien perustamista, tämä on myöskin näiden haittojen torjumiseen tähtäävä toimenpide, mutta sen toteuttaminen kävisi kyllä parhaiten, jos olisi olemassa suora yhteys, niin että Alkon varat käytettäisiin suoraan näitten haittojen hoitamiseen.

Ed. L. Linn: Herra puhemies! Ed. Kortesalmi otti esille hyvin tärkeän asian, ja sen vuoksi kannatan hänen tekemäänsä perustelulausumaehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Lemström ed. Volotisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus viivyttämättä ryhtyy sellaisiin toimenpiteisiin, jotka tehostavat alkoholin käyttöä vastustavaa valistustyötä sekä poistavat alkoholin käytön mukanaan tuomia vahinkoja kansan keskuudesta." Kutsun tätä ed. Lemströmin 1) ehdotukseksi. Ed. Juntumaa on ed. Veikko Turusen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisiin nuorison alkoholinkäyttöä koskevan tutkimuksen loppuunsaattamiseksi ja myös sen aiheuttamiin toimenpiteisiin." Tämä on ed. Juntumaa ehdotus. Ed. Toivanen on ed. Voutilaisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin parlamentaarisen komitean nimeämiseksi selvittämään toimenpiteet, joilla alkoholin kulutuksen kohtuutonta kasvua voitaisiin hillitä." Tämä on ed. Toivasen ehdotus. Ed. Saimo on ed. Niinikosken kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin alkoholin lisääntyvästä käytöstä aiheutuvien niin aineellisten kuin henkisten vaurioiden ja haittojen vähentämiseksi tutkituttamalla tätä tarkoittavan yhteiskunnallisen ongelmakentän koko laajuudessaan." Tämä on ed. Saimon

ehdotus. Ed. Niinikoski on ed. Eskelisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin alkoholijuomista koituvien haittojen korvaamiseksi Alkon varoista." Tämä on ed. Niinikosken ehdotus. Ed. Lemström on ed. Korttesalmen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ministerien halpojen viinosten osto-oikeuden poistamiseksi." Tämä on ed. Lemströmin 2) ehdotus. Vielä on ed. Korttesalmi ed. L. Linnan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus heti ryhtyisi edistämään julkisen elämän raitistumista antamalla valtion laitoksille ja virastoille määrärajoitusta tilaisuuksissaan alkoholin käyttöä". Kutsun tätä ed. Korttesalmen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Ehdotukset ovat erillisiä, joten niistä kaikista on erikseen äänestettävä mieltä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Lemströmin 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Lemströmin 1) ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Ajo, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Huurtamo, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Juvela, Jarvisalo-Kanerva, Kaarna, Kalavainen, Kantola, Karhuväärä, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskeniemi, Koskinen, Lattula, Lehmonen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Loikkanen, Lähteenmäki, Mattila, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Häkola, Mäkinen, Männistö, E. Nieminen, N. Nieminen, H. Niskanen, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Raatikainen, Rainio, Rosnell, Ruo-

kola, Rytönen, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saukkonen, Seppä, Siikaniemi, Sinisalo, Stenbäck, I. Suominen, Suorttanen, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Eskelinen, Granvik, Huotari, Härkönen, Jokela, Juntumaa, O. Kangas, R. Kangas, Korttesalmi, Kurppa, Lemström, H. Linna, L. Linna, Martikainen, Mänttari, Niemelä, Niinikoski, Pihlajamäki, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Sigfrids, Suokas, Sutinen, Tupamäki, Veikko Turunen, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo, Virolainen ja Volotinen.

"Tyhjää" äänestää edustaja Laine.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Aitio, Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Haapasalo, Helle, Hokkanen, Hostila, Hykkäälä, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Järvenpää, Kainulainen, Kaipainen, Ahti Karjalainen, T. M. Koivisto, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lehtinen, Linkola, Lottanen, Luja-Vepsä, Miettinen, Nevalainen, Nikkilä, E. Niskanen, Paasio, Pajunen, Pulkkinen, Rantala, Rekonen, Räsänen, Saarinen, Salama, Saloranta, Sandelin, Sileäkangas, Sorsa, Sundqvist, S. Suominen, Söderman, Tiilikainen, Tuominen, Väinö Turunen, Westerholm, S. Westerlund ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 34 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 52.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Juntumaan ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Juntumaan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunmaa, Björklund, Borg, Breilin, Eskman, Forsman, Hemmi, Hetemäki, Hol-

keri, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Häggblom, Häkämies, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kalavainen, O. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Katajavuori, Kivistö, Kock, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Korttesalmi, Koskenniemi, Koskinen, Lehmonen, Lepistö, Liedes, Lindeman, Loikkanen, Lähteenmäki, Mattila, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Niemelä, Nikkilä, H. Niskanen, Pekkala, Pekkarinen, Procopé, Puhakka, Raatikainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salo, Salolainen, Seppä, Siikaniemi, Stenbäck, I. Suominen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Työläjärvi, Uusitalo, Vainio, Vaittinen, Vartia, Weckman, V. Vennamo, Vikatmaa, Åsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Ajo, Antila, Asunta, Eskelinen, Granvik, Haukipuro, Honkonen, Häikiö, Härkönen, Jokela, Juntumaa, R. Kangas, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Knuuttila, Kohtala, Kurppa, Laine, Lattula, Lemström, H. Linna, L. Linna, Martikainen, Mäkelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Paasivuori, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Rainio, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salmivuori, Saukkonen, Sigfrids, Suokas, Suorttanen, Tallgren, Teir, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, P. Vennamo, H. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Väyrynen.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Flinck, Liikainen ja Lillqvist.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Aitio, Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Haapasalo, Helle, Hokkanen, Hostila, Hykkäälä, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Järvenpää, Kainulainen, Kaipainen, Ahti Karjalainen, T. M. Koivisto, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lehtinen, Linkola, Lottanen, Luja-Vepsä, Miettinen, Nevalainen, E. Niskanen, Paasio, Pajunen, Pulkkinen, Rantala, Rekonen, Räsänen, Saarinen, Salama, Saloranta, Sandelin, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, S. Suominen, Tiilikainen, Tuominen, Väinö Turunen, Westerholm, S. Westerlund ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 90 jaa- ja 55 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 51.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Toivasen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Toivasen ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Asunta, Björklund, Eskman, Forsman, Hetemäki, Holkeri, Huotari, Hyvönen, Häikiö, Jaatinen, Juvela, Kaarna, Kalavainen, O. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Kock, Koppanen, Korttesalmi, Koskenniemi, Lattula, Lehmonen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikainen, Lindeman, L. Linna, Lähteenmäki, Mattila, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Niemelä, Nikkilä, H. Niskanen, Poutanen, Puhakka, Remes, Rosnell, Ruokola, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salo, Salolainen, Seppä, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, Sutinen, Söderman, Tamminen, Tiekso, Tupamäki, Vainio, Vaittinen, Vartia, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Volotinen, Åsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Ajo, Aro, Borg, Breilin, Eskelinen, Flinck, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Honkonen, Huurtamo, Häggblom, Häkämies, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, R. Kangas, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskinen, Kurppa, Laine, Lillqvist, H. Linna, Loikkanen, Martikainen, Mäkelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Procopé, Raatikainen, Rainio, Ronkainen, Rytönen, Saimo, Sainio, Salmivuori, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sinisalo, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Veikko Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Virolainen, Voutilainen ja Väyrynen.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Kohtala, Suorttanen, Taipale ja Tikka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Aitio, Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Haapasalo, Helle, Hokkanen, Hostila, Hykkäälä, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Ahti Karjalainen, T. M. Koivisto, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lehtinen, Linkola, Lottanen, Luja-Vepsä, Mieltinen, Nevalainen, E. Niskanen, Paasio, Pajunen, Pullkkinen, Rantala, Rekonen, Räsänen, Saarinen, Salama, Saloranta, Sandelin, Sileäkangas, Sorsa, Sundqvist, S. Suominen, Tiilikainen, Tuominen, Väinö Turunen, Westerholm, S. Westerlund ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 68 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 51.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Saimon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Saimon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Antila, Aro, Asunta, Björklund, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Hetemäki, Holkeri, Huurtamo, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Jaatinen, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kalavainen, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Kivistö, Kock, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Lattula, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lindeman, Loikkanen, Lähteenmäki, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Niemelä, Nikkilä, H. Niskanen, Pohjonen, Procopé, Puhakka, Remes, Rosnell, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Seppä, I. Suominen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Tuomioja, Työläjärvi, Väinö, Vaittinen, Vartia, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vikatmaa ja Åsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ajo, Asunmaa, Borg, Eskelinen, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Honkonen, Huotari, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Knuuttila, Kohtala,

T. T. Koivisto, Kortesalmi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lillqvist, H. Linna, L. Linna, Martikainen, Mattila, Mäkelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Raatikainen, Ronkainen, Ruokola, Rytönen, Saimo, Sainio, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sinisalo, Stenbäck, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Toivanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, H. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Volontinen, Väyrynen ja Ääri.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Paasivuori, Rainio ja Voutilainen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Aitio, Alenius, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Haapasalo, Helle, Hokkanen, Hostila, Hykkäälä, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Järvenpää, Kainulainen, Kaipainen, Ahti Karjalainen, T. M. Koivisto, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lehtinen, Linkola, Lottanen, Luja-Vepsä, Mieltinen, Nevalainen, E. Niskanen, Paasio, Pajunen, Pullkkinen, Rantala, Rekonen, Räsänen, Saarinen, Salama, Saloranta, Sandelin, Sileäkangas, Sorsa, Sundqvist, S. Suominen, Tiilikainen, Tuominen, Väinö Turunen, Westerholm, S. Westerlund ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 80 jaa- ja 66 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 50.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Niinikosken ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Niinikosken ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Ajo, Antila, Aro, Björklund, Breilin, Eskman, Forsman, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kalavainen, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Katajavuori, Kivistö, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Kortesalmi, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lattula, Lehmonen, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Lähteenmäki, Mustonen, Mykkänen, Myy-

ryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Niemelä, Nikkilä, H. Niskanen, Procopé, Puhakka, Raatikainen, Rainio, Remes, Rosnell, Rytönen, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Sinisalo, Stenbäck, I. Suominen, Söderman, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Tuomioja, Työläjärvi, Vaittäinen, Vartia, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, Vikatmaa, Voutilainen ja Åsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Asunmaa, Asunta, Borg, Eskelinen, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Härkönen, Jokela, Juntumaa, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Knuuttila, Kurppa, Liedes, Lillqvist, H. Linna, Martikainen, Mattila, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Saukkonen, Siikaniemi, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Teir, Toivanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Väyrynen ja Ääri.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Paasivuori, Taipale ja Vainio.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Aitio, Alenius, Ehrnrooth, Flinck, Friberg, Gestrin, Haapasalo, Helle, Hokkanen, Hostila, Hykkäälä, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Järvenpää, Kainulainen, Kaipainen, Ahti Karjalainen, T. M. Koivisto, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lehtinen, Linkola, Lottanen, Luja-Vepsä, Mieltinen, Nevalainen, E. Niskanen, Paasio, Pajunen, Pulkkinen, Rantala, Rekonen, Räsänen, Saarinen, Salama, Saloranta, Sandelin, Sileäkangas, Sorsa, Sundqvist, S. Suominen, Tiilikainen, Tuominen, Väinö Turunen, Westerholm, S. Westerlund ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 52 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 51.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lemströmin 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Lemströmin 2) ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Aro, Asunta, Borg, Breilin, Eskman, Granvik, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Huurtamo, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Jaatinen, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kalavainen, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kock, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Lattula, Lehmonen, Lepistö, Liikainen, Lindeman, Loikkanen, Lähtenmäki, Martikainen, Mattila, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, N. Nieminen, Nikkilä, H. Niskanen, Pekkala, Pekkarinen, Pohjonen, Raatikainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salo, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Stenbäck, I. Suominen, Suorttanen, Söderman, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi ja Åsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Björklund, Eskelinen, Forsman, Haukipuro, Huotari, Härkönen, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, O. Kangas, Kivistö, Knuuttila, Kohtala, Kortosalmi, Kurppa, Laine, Lemström, Liedes, H. Linna, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Niinikoski, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Puhakka, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Sinisalo, Suokas, Sutinen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Vainio, Vaittäinen, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, Virolainen, Volotinen ja Ääri.

”Tyhjää” äänestävät seuraavat edustajat:

Ajo, Jokela, Kauppi, Lillqvist, Paasivuori, Rainio, Salmivuori, Taipale, Voutilainen ja Väyrynen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Aitio, Alenius, Ehrnrooth, Flinck, Friberg, Gestrin, Haapasalo, Helle, Hokkanen, Hostila, Hykkäälä, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Järvenpää, Kainulainen, Kaipainen, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, T. M. Koivisto, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lehtinen, Linkola, Lottanen, Luja-Vepsä, Mieltinen, Nevalainen, E. Nieminen, E. Niskanen, Paasio, Pa-

junen, Pulkkinen, Rantala, Rekonen, Räsänen, Saarinen, Salama, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Sileäkangas, Sorsa, Sundqvist, S. Suominen, Tiilikainen, Tuominen, Väinö Turunen, Westerholm, S. Westerlund ja Vilponiemi.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 88 jaa- ja 47 ei-ääntä, 10 tyhjää; poissa 54.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Korttesalmen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Korttesalmen ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Aro, Björklund, Borg, Eskman, Forsman, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Huurtamo, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Jaatinen, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kalavainen, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Katajavuori, Kock, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Lehmonen, Lepistö, Liikkanen, Lindeman, Loikkanen, Lähteenmäki, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nikkilä, H. Niskanen, Pekkala, Pohjonen, Procopé, Raatikainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Seppä, Siikaniemi, Stenbäck, I. Suominen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Työläjärvi, Tähkämaa, Vaitinen, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Viikmaa, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Asunta, Eskelinen, Granvik, Haukipuro, Honkonen, Huotari, Härkönen, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Knuutila, Kohtala, Korttesalmi, Kurppa, Laine, Lattula, Lemström, Lieder, Lillqvist, H. Linna, L. Linna, Martikainen, Mattila, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Paasivuori, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Puhakka, Rainio, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Saukkonen, Sigfrids, Sinisalo, Suokas, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Uusitalo, Vainio,

P. Vennamo, V. Vennamo, Vilmi, Virolainen ja Volotinen.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Ajo, Jokela, Suorttanen ja Teir.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Aitio, Alenius, Breilin, Ehrnrooth, Flinck, Friberg, Gestrin, Haapasalo, Helle, Hokkanen, Hostila, Hykkäälä, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Järvenpää, Kainulainen, Kaipainen, Ahti Karjalainen, T. M. Koivisto, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lehtinen, Linkola, Lottanen, Luja-Vepsä, Miettinen, Nevalainen, E. Niskanen, Paasio, Pajunen, Pulkkinen, Rantala, Rekonen, Räsänen, Saarinen, Salama, Saloranta, Sandelin, Sileäkangas, Sorsa, Sundqvist, S. Suominen, Tiilikainen, Tuominen, Väinö Turunen, Westerholm, S. Westerlund ja Vilponiemi.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 60 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 52.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Valtioneuvoston päätös 29 päivältä maaliskuuta 1972 meijerivoin hinnoista

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan ensi perjantaina kello 14 alkavaan täysistuntoon

10) Ehdotukset laeiksi eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta sekä virkamieseläkkeistä annetun lain ja invalidirahalin muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 4.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13, jolloin on kyselytunti, ja varsinainen täysistunto on kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17.43.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

32. Perjantaina 21 p. huhtikuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

Suullisia kysymyksiä:	
1) Ed. Järvenpään suull. ksm. n:o 96 vuokralaisten aseman turvaamisesta ryhdyttäessä myymään taloa omistusasunnoiksi	549
2) Ed. Laation suull. ksm. n:o 99 sähköttömyydestä aiheutuvan puuttuvan edun korvaamisesta	550
3) Ed. Södermanin suull. ksm. n:o 100 terroritekojen kohdistamisesta poliittisen ylioppilasjärjestön toimistoon Turussa	”
4) Ed. Tähkämaan suull. ksm. n:o 101 ulkolaisen tuontiraakasokerin hinnannousun huomioon ottamisesta sokerilakia laadittaessa	”
5) Ed. Tähkämaan suull. ksm. n:o 102 maatalouskoneiden tullien poistamisesta	551
6) Ed. Häkämiehen suull. ksm. n:o 103 valtion vanhan eläkelainsäädännön piiriin jääneiden oikeudesta siirtyä uuden eläkelain alaisuuteen	”
7) Ed. Hetemäen suull. ksm. n:o 104 valtioenemmistöisten yhtiöiden hallinto-neuvostojen kokoonpanosta	552
8) Ed. Työläjärven suull. ksm. n:o 105 pikatukkujen toiminnassa esiintyvien epäkohtien poistamisesta	553
9) Ed. Jokelan suull. ksm. n:o 106 kansakoulutilitysten käsittelyn viivästy-misestä kouluhallituksessa	554
10) Ed. Jokelan suull. ksm. n:o 107 eräiden vesistö sääntelytoimenpiteiden kalakannalle aiheuttamista vahingoista Posion kunnassa	”
11) Ed. Laation suull. ksm. n:o 108 kehitysaluehallituksen perustamisesta ..	556

	Siv.
12) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 111 terveysisarten palkkauksen alentamisesta	557
13) Ed. Järvenpään suull. ksm. n:o 112 tupakan mainonnan lopettamisesta junissa ja VR:n alueella	”
14) Ed. Jaatisen suull. ksm. n:o 113 liikennekomitean täydentämisestä	558
15) Ed. Sandelinin suull. ksm. n:o 114 kunnalliseläinlääkärin virkojen täyt-tämisestä	”
16) Ed. Sandelinin suull. ksm. n:o 115 katujen kunnossa- ja puhtaanapito-rasituksen siirtämisestä kunnille	”
17) Ed. Volotisen suull. ksm. n:o 116 hallavahinkokorvauksien suoritta-misesta Pohjois-Karjalan maanviljelijöille ..	”
18) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 109 osallistumismahdollisuuksien laajentmi-sesta Oulun yliopiston opettajainvalmis-tuslaitoksen erikoistumiskursseja järjes-tettäessä	”

Puhetta johtaa toinen varapuhemies L ä h - t e e n m ä k i.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ed. Järvenpään suull. ksm. n:o 96 vuokralaisten aseman turvaamisesta ryhdyttäessä myymään taloa omistusasunnoiksi.

Ed. J ä r v e n p ä ä: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen: Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä Porissa sijaitsevan aravalainoitettun vuokratalon Kiinteistö Oy Kallionsivun ja muiden samaan asemaan joutuvien vuokralaisten aseman ja oi-

keuksien turvaamiseksi taloa ryhdyttäessä myymään osakkeina omistusasunnoiksi?

Sisäasiainministeri **V i i t a n e n**: Herra puhemies! Vastauksena ed. Järvenpään kysymykseen pyydän kunnioittaen saada esittää seuraavaa:

Asuntotuotantolain mukaan ei ole mahdollista muuttaa asuntolainaa saanutta kiinteistöosakeyhtiötä asunto-osakeyhtiöksi maksamatta lainaa takaisin. Laina voidaan kuitenkin maksaa aikaisemminkin kuin laina-aika edellyttää. Sen jälkeen ei yhtiömuodon muuttamiselle ole estettä. Toimenpide vaikuttaa tästä huolimatta mahdollisuuksiin saada uutta asuntolainaa ja käytännössä tämä yleensä estää hyötymistarkoituksessa suoritettavat muutokset.

Jos asianomainen ei aio jatkaa asuntolainoitettavaa rakentamista, ei ole keinoja yhtiömuodon muuttamisen estämiseksi. Mutta asiaan tullaan asuntotuotantolain uudistamista valmisteltaessa kiinnittämään huomiota.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ed. Laation suull. ksm. n:o 99 sähköttömyydestä aiheutuvan puuttuvan edun korvaamisesta.

Ed. **L a a t i o**: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mitä hallitus on aikonut tehdä korvatakseen sen puuttuvan edun, joka on syntynyt, kun erällä talouksilla ei ole mahdollisuuksia saada kohtuullisiksi katsottavin kustannuksin valtion muutoin monin tavoin julkisin varoin tukemaa sähköenergiaa käyttöön.

Ministeri **L i n d b l o m**: Herra puhemies! Ed. Laation kysymykseen vastaan kunnioittaen seuraavaa:

Hallituksen mielestä paras tapa korvata tämä puuttuva etu on huolehtia siitä, että tämä etu ei puutu. Hallituksen mielestä on muilla keinoin sängen huonoa saada valoa tupaan. Tässä mielessä hallitus aikoo tehostaa sähköistystä ja pyrkii käytettävissä olevien resurssien puiteissa nopeuttamaan sähköistämisen tahtia.

Ed. **L a a t i o**: Herra puhemies! Haluaisin lisätä kuitenkin tähän ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että kysymyksen tarkoittama sähkön puuttuminen erikoisesti ke-

hitysalueilla aiheuttaa korostetusti lisää vaikeuksia siellä eläville ihmisille lisäkustannusten muodossa, ja kiirehtii asiaa.

Ministeri **L i n d b l o m**: Herra puhemies! Hallitus on hyvin tietoinen tästä, ja kaikki tehostamistoimenpiteet koskevat ja niiden tarkoitus on nimenomaan koskea kehitysalueita.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ed. Södermanin suull. ksm. n:o 100 terroritekojen kohdistamisesta poliittisen ylioppilasjärjestön toimistoon Turussa.

Ed. **S ö d e r m a n**: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt sen johdosta, että erään poliittisen ylioppilasjärjestön toimistoon Turussa on jatkuvasti kohdistettu poliittisia terroritekoja?

Sisäasiainministeri **V i i t a n e n**: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Södermanin kysymykseen pyydän saada esittää seuraavaa:

Turun poliisilaitos tutkii yleisten tutkintavelvollisuuksiensa mukaisesti kysymyksessä tarkoitettuja rikoksia sekä suorittaa mahdollisuuksien mukaan ennakolta ehkäisevää valvontaa ja tarkkailua. Mitä tulee juuri viimeiseen tämänlaatuiseen tapaukseen, niin asian laadun vuoksi myös suojelupoliisi toimittaa siinä tiedustelun.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ed. Tähkämaan suull. ksm. n:o 101 ulkolaisen tuontiraakasokerin hinnannousun huomioon ottamisesta sokerilakia laadittaessa.

Ed. **T ä h k ä m a a**: Herra puhemies! Esitän täten kunnioittaen seuraavan kysymyksen hallituksen asianomaisen ministerin vastattavaksi:

Miten hallitus aikoo ottaa huomioon uutta sokerilakia laatiessaan ulkolaisen tuontiraakasokerin voimakkaan hinnannousun?

Maa- ja metsätalousministeri **H a p p o n e n**: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Tähkämaan suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Raakasokerin hinta maailmanmarkkinoilla on voimakkaasti noussut, josta mm. aiheutuu, että valtionvarojen tarve kotimaisen sokerintuotan-

non turvaamiseksi tulee aikaisemmasta alene-
maan. Hallituksessa valmistellaan parhaillaan la-
kia kotimaisen sokerintuotannon turvaamiseksi,
jolloin raakasokerin hinnannousu otetaan asian-
mukaisesti huomioon sokerisadon kattomäärää,
juurikkaan perushintaa ja tehtaiden tuotanto-
palkkioita määrättäessä.

Ed. Tä h k ä m a a: Herra puhemies! Teen
ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallituksen toimesta tehty laskelmia,
miten nykyisten hintojen vallitessa sokerijuuri-
kaan viljelyn pinta-alan lisääminen esimerkiksi
500 milj. kiloon vaikuttaisi valtiontalouteen?

Maa- ja metsätalousministeri H a p p o n e n:
Herra puhemies! Hallitus on saanut näistä
asioista laskelmia, ja sillä on kyllä tiedossa näitä
koskevia lukuja.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ed. Tä h k ä m a a suull. ksm. n:o 102 maatalousko-
neiden tullien poistamisesta.

Ed. Tä h k ä m a a: Herra puhemies! Esitän
täten kunnioittaen seuraavan kysymyksen halli-
tuksen asianomaisen ministerin vastattavaksi:

Onko hallitus harkinnut maatalouden tuotan-
tokustannusten vähentämiseksi poistaa maata-
louskoneiden, kuten traktoreiden ja puimurei-
den, tullin?

Ministeri E s k m a n: Herra puhemies! Vas-
tauksena ed. Tä h k ä m a a kysymykseen esitän
kunnioittavasti seuraavaa:

Maatalouskoneiden, kuten traktorien ja pui-
mureiden, tuonti EFTA-maista ja Neuvostoliit-
osta on tullivapaata, mutta muualta tuoduista
traktoreista peritään 4 %:n tulli- ja puimureista
11 %:n tulli. Maahan tuotiin vuonna 1971
8 323 maataloustraktoria, joista EFTA-
maista ja Neuvostoliitosta pääosa eli noin
7 000 kappaletta. Puimureita tuotiin maaham-
me vuonna 1971 1 775 kappaletta, joista tulli-
vapaasti EFTA-maista 287 kappaletta. Käytet-
tävissä olevien tietojen mukaan myytiin maas-
samme viime vuonna ainoastaan 1 957 kappal-
etta kotimaassa valmistettua traktoria ja 950
puimuria. Näin ollen on katsottava, että koti-
maisten traktorien ja puimurien lisäksi on tar-
jolla EFTA-maista ja Neuvostoliitosta tuotuja
tullivapaita koneita. Kotimainen teollisuus jou-
tuu siis jo tällä hetkellä ankarasti kilpailemaan

maahan tuotujen traktorien ja puimureiden
kanssa. Tuonti on lisäksi huomattavasti suu-
rempi kuin vastaavien kotimaisten valmisteiden
myynti. Hallitus ei nykytilanteessa näe mitään
perusteltua syytä puimureiden ja traktoreiden
tullin alentamiseksi etenkin, kun näin korkealle
jalostettujen tuotteiden tullia kansainvälisesti
arvostellenkin ei voida pitää meillä korkeana.

Ed. Tä h k ä m a a: Herra puhemies! Teen
ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus kuitenkin valmis tunnusta-
maan, että Suomen maatalous täten merkittä-
vällä tavalla tukee kotimaista teollisuutta?

Ministeri E s k m a n: Herra puhemies! Maa-
talous tukisi kotimaista teollisuutta vielä enem-
män merkittäväällä tavalla, jos se käyttäisi koti-
maisia koneita.

Ed. Tä h k ä m a a: Herra puhemies! Teen
toisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että tällaiset erikois-
verot, kuten tuontimaksu, liikevaihtoverot ja
tullit, jotka tekevät yhteensä jopa 25 %, rasit-
tavat raskaammin maataloutta, jossa koneiden
käyttötuntimäärä vuodessa on pieni suhteessa
mm. teollisuuteen?

Ministeri E s k m a n: Herra puhemies! Kaik-
kihan nuo seikat on otettu huomioon, kun vas-
tausta on laadittu, ja totean edelleenkin, että
meillä on mahdollisuus tuoda maataloustrakto-
reita ja puimureita myöskin täysin tullivapaasti
EFTA-maista ja Neuvostoliitosta ja tätä tilai-
suutta on käytetty.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ed. Hä k ä m i e s suull. ksm. n:o 103 valtion van-
han eläkelainsäädännön piiriin jääneiden oikeudesta
siirtyä uuden eläkelain alaisuuteen.

Ed. H ä k ä m i e s: Herra puhemies! Val-
tioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi
esitän kunnioittavasti seuraavan suullisen kysy-
myksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä
antaakseen valtion vanhan eläkelainsäädännön
perusteella maksettavan eläkkeen valinneille
mahdollisuuden siirtyä uuden eläkelain tarjoa-
mien edullisempien eläkkeiden piiriin?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! — Vastauksena ed. Häkämiehen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Koska virassa tai työssä olevilla virkamiehillä nykyisten säännösten mukaan on oikeus suorittaa eläkevalintansa vielä vuoden 1973 aikana, kysymyksessä tarkoitettaneen eläkkeellä jo nyt olevia virkamiehiä.

Vanhan ja uuden eläkelain mukaisilla eläkkeillä on kummallakin omat tarkistusjärjestelmänsä. Vanhat eläkkeet tarkistetaan nykyisin silloin, kun virkamiesten palkkauksia yleisesti korotetaan. Uuden eläkkeet taas tarkistetaan maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta eli sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työeläkkeiden tarkistusta varten. Eläkkeiden erilaisista tarkistusjärjestelmistä johtuu, että samanmääräisinä myönnetyt eläkkeet saattavat kehittyä tarkistusjärjestelmästä johtuen eri tavoin.

Eläkkeiden erilaista kehitystä on pidettävä epäkohtana. Asiaa ei kuitenkaan voida korjata sillä, että eläkkeensaajille myönnettäisiin uusi valinta-oikeus, koska valinta-oikeuden piiriin eivät tulisi kuitenkaan kuulumaan kaikki eläkkeensaajat. Valinta-ajankohta on ajoitettukin viimeistään eläkehakemuksen jättämisen ajankohtaan, koska sen jälkeen ei ole katsottu käytännön syistäkään mahdolliseksi muuttaa valintaa. Epäkohta tulisikin poistaa siten, että kaikki eläkkeet tarkistettaisiin samalla tavalla. Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä tätä asiaa koskeva lakiesitys. Mikäli lakiesitys nyt hyväksytään, tulee kysymyksessä tarkoitettu epäkohta eri eläkejärjestelmien välillä vähenemään.

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Katsooko hallitus, että oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus vallitsee, vaikka saman palkkaluokan perusteella maksettava eläke saattaa uuden eläkelain perusteella olla lähes kaksinkertainen valtion vanhan eläkelainsäädännön perusteella maksettavaan eläkkeeseen nähden?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Tarkoitettu epäkohta johtuu juuri tästä erilaisesta tarkistusmenettelystä eikä suinkaan siitä, että eläkkeelle lähdettyä jo eläkkeen pohja olisi näin paljon erilainen. Tämä asia tulee korjaantumaa, jos tämä eduskunnassa käsiteltävänä oleva lakiesitys tulee hyväksytyksi.

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Viitaten ennen vuotta 1962 vallinneeseen asiain-tilaan tiedustelen:

Katsooko hallitus, että yksityisten kansalaisten valinta-oikeuden rajoittamisen jatkaminen soveltuu nykyisen hallituksen yleisesti ilmoittamaan tasa-arvon lisäämiseen tarkoitettavaan linjaan?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Valinta-oikeuden jatkamisesta ei ole vielä tehty päätöstä, koska tämä nykyisin voimassa oleva valinta-aika jatkuu vielä vuoden 1973 ajan.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ed. Hetemäen suull. ksm. n:o 104 valtioneu-
mismistöisten yhtiöiden hallintoneuvostojen kokoonpanosta.

Ed. Hetemäki: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus huolehtia siitä, että valtioneu-
mismistöisten yhtiöiden hallintoneuvoston jä-
senet nimitetään eduskunnan voimasuhteiden mukaisesti?

Ministeri Lindblom: Herra puhemies!
Ed. Hetemäen kysymykseen vastaan kunnioit-
taen seuraavaa:

Yksi hallitus voi toimia tässä asiassa vain siltä osin, kuin on kysymys kulloinkin erovuorossa olevien hallintoneuvoston jäsenten joko uudelleen valitsemisesta tai valitsematta jättämisestä. Kun itse toimin nyt valtion edustajana valtionyhtiöiden yhtiökokouksissa, olen saanut tältä hallitukselta sellaiset ohjeet, että olisi tarkoitus toimia siihen suuntaan, että hallintoneuvostojen kokoonpano paremmin vastaisi eduskunnan voimasuhteita.

Ed. Hetemäki: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Tämä vastaus tietysti oli mieluisaa kuultavaa, mutta aikooko hallitus noudattaa eduskuntaryhmien asiassa esittämiä toivomuksia ja mahdollisesti nimittää eri ryhmiä kootun neuvottelukunnan nimitysten hoitamisen tueksi?

Ministeri Lindblom: Herra puhemies!
Ed. Hetemäen lisäkysymykseen vastaan kunnioit-
taen seuraavaa:

Tällaista hallitus ei ole harkinnut. Yleensäkin on ilmeisesti vaikea ratkaista tämä kysy-

mys ilman sellaisia pitkän ajan kriteerejä, mutta on erittäin vaikea saada tulevat hallitukset noudattamaan näitä sääntöjä, ellei tässä asiassa esim. lainsäädännön kautta tai jotain muuta kautta päästä sopimukseen. Minusta tuntuu siltä, että tässä asiassa on parempi toimia sillä tavalla, että kukin hallitus toimii omantuntonsa ja oman tulkintansa mukaan kuin että pyrittäisiin laatimaan sellaiset periaatteet, jotka sitten kussakin yksittäisessä tapauksessa saattaisivat olla erittäin hankalasti toteutettavissa.

Ed. H e t e m ä k i: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Valtionenemmistöisten yhtiöiden hallintoneuvostoissa ei ole naisjäseniä. Aikooko hallitus myös tässä suhteessa siirtyä tasavertaisempaan nimityspolitiikkaan?

Ministeri L i n d b l o m: Herra puhemies! Tämäkin on hyvä ehdotus, mutta hallintoneuvostossa tietävästi on naisjäseniä (Ed. Hetemäki: Mutta niin vähän!)

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ed. Työläjärven suull. ksm. n:o 105 pikatukkujen toiminnassa esiintyvien epäkohtien poistamisesta.

Ed. T y ö l ä j ä r v i: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä ns. pikatukkujen toiminnassa esiintyvien liikevaihtoverolain puutteellisuudesta ja yksityiskohtaisten ohjeiden riittämättömyydestä johtuvien epäkohtien poistamiseksi?

Ministeri E s k m a n: Herra puhemies! Vastauksena ed. Työläjärven kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Nyt tehdyssä kyselyssä lienee tarkoitettu tapauksia, joissa tukkuverovelvollinen ns. pikatukku myy tavaraa sen kulkematta vähittäiskauppaportaan kautta suoraan kuluttajalle. Tällöin on tukkuliikkeen maksettava liikevaihtoveroa kuluttajalta perimästään myyntihinnasta. Lain tarkoitus toteutuu, koska tavarahan kuluttajahinta tulee tällöin verotetuksi. Liikevaihtoverotuksellisenä epäkohtana ei voidakaan pitää sitä, että jos pikatukku myy tavaraa kulutukseen tukkuhinnalla, tällöin jää suorittamatta se vähittäiskauppaportaan marginaalista suoritettava liikevaihtovero, joka olisi tullut suoritetuksi,

jos tavara olisi myyty vähittäiskauppaportaan kautta kulutukseen. Käytännöllisistä syistä johtuen ei voida ajatella, että tukkuverovelvollinen olisi säädettävä velvolliseksi näissä tapauksissa suorittamaan liikevaihtoveroa suuremman verotusarvosta kuin ostajalta veloittamastaan myyntihinnasta. Näin ollen onkin todettava, että kysymys ei ole itseasiassa liikevaihtoverotuksellisesta ongelmasta, vaan kaupan alalla tapahtuneesta kehityksestä. Veroviranomaisten tietoon ei ole tullut, että ns. pikatukkutoimintaa harjoittavat tukkuliikkeet olisivat tässä toiminnassaan menelleet liikevaihtoverosääntösten vastaisesti. Myöskään liikevaihtoverolain soveltamisessa ei ole esiintynyt tulkinnallisia vaikeuksia, eikä verovelvollisille annettujen ohjeiden ole havaittu olevan puheena olevalta osin puutteellisia.

Ed. T y ö l ä j ä r v i: Herra puhemies! Esitän ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että pikatukkuissa ei varmistuta ostajan henkilöllisyydestä, siitä että kukaan ei huolehdi, että toimintansa lopettaneen liikkeen ostokortti poistetaan käytöstä, ja siitä, että ostokuittiin ei edes aina merkitä asiakkaan nimeä ja liikevaihtoverotunnusta?

Ministeri E s k m a n: Herra puhemies! Tällaisia epäkohtia ilmeisesti on olemassa, mutta kuten aikaisemmassa vastauksessani mainitsin tämä johtuu juuri siitä kehityksestä, joka kaupan alalla on tapahtunut kohti pikatukkumyyntiä. Kaikkein eniten tätä korjausta asiassa voisivat saada aikaan kaupan keskusjärjestöt ja ne elimet, jotka tällä kertaa tutkivat vähittäiskaupan kannattavuutta, ja siinä yhteydessä on myöskin tutkittava liikevaihtoveron vaikutusta tässä kysymyksessä.

Ed. T y ö l ä j ä r v i: Herra puhemies! Vielä haluaisin tiedustella:

Onko hallitus tietoinen siitä, että liikevaihtoverotarkastajien toiminta, joka oleellisesti perustuu ostojen ja katetuoton tarkkailuun, menettää nykyisellään pikatukkujen osalta merkitystään?

Ministeri E s k m a n: Herra puhemies! Kuten ensimmäisessä vastauksessani totesin, liikevaihtoverolain soveltamisessa ei ole esiintynyt näissä tapauksissa tulkinnallisia vaikeuksia eikä verovelvollisille annettujen ohjeiden ole havait-

tu olevan puheena olevalta osin puutteellisia, joten liikevaihtoverotarkastajat näissä olosuhteissa pyrkivät saamaan selvitystä käytettävissä olevan aineiston perusteella.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ed. Jokelan suull. ksm. n:o 106 kansakoulutilitysten käsittelyn viivästyisestä kouluhallituksessa.

Ed. J o k e l a: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että kansakoulutilitysten käsitteleminen kouluhallituksessa kestää nykyisin niin kauan, että esimerkiksi useiden Lapin läänin kuntien osalta vuoden 1970 koulutilitykset ovat vielä käsittelemättä?

Opetusministeri S u n d q v i s t: Herra puhemies! Vastauksena ed. Jokelan suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kunnan on toimitettava kansakoululaitoksen kunnossapito- ja ylläpitoavustusta koskeva hakemuksensa kouluhallitukselle toimintavuotta seuraavan vuoden elokuun loppuun mennessä. Hakemukset käsitellään kouluhallituksessa niiden saapumisjärjestyksessä ja yleensä hakemukset saadaan käsitellyiksi ja niihin perustuvat maksatukset kunnille suoritetuiksi ennen uusien hakemusten pääosan saapumista. Suurin työ hakemusten käsittelyssä on niihin liittyvien valtionavustustilitysten tarkastaminen.

Tällä hetkellä kouluhallituksessa on vielä menossa vuoden 1970 valtionavustustilitysten tarkastus. Käsiteltäviä hakemuksia oli kaikkiaan 477, niistä on vielä käsittelemättä 97. Lapin läänin kuntien tilityksistä on 19 kunnan tilitys vielä tarkastamatta. Tähän nähden on myönnettävä, että Lapin läänin koulutilitysten käsittely on jonkin verran myöhässä. Kouluhallituksen valtionaputoimiston henkilökunta on tilitysten tarkastusta varten jaettu alueittain tarkastusryhmiin, joista eräs ryhmä tarkastaa Oulun ja Lapin läänin valtionaputilitykset. Jos tällaisessa ryhmässä joudutaan eläkkeelle siirtymisen, pitkäaikaisen sairauden tai muun sellaisen syyn vuoksi suorittamaan henkilövaihdoksia, aiheutuu siitä tarkastustyön oleellinen hidastuminen, kunnes uudet henkilöt ovat kouliintuneet tehtävänsä. Juuri tästä syystä Lapin läänin tilitysten tarkastus on viivästynyt. Kouluhalli-

tus seuraa ilmoituksen mukaan tilanteen kehittymistä ja tulee tarpeen vaatiessa suorittamaan henkilöjärjestelyjä työmäärän tasaamiseksi eri tarkastusryhmien kesken.

Ed. J o k e l a: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt eduskunnan viime valtiopäivillä lausuman toivomuksen johdosta, jossa eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän kiireellisiin toimenpiteisiin kunnille ja kuntainliitoille tulevien valtionapujen maksatuksen nopeuttamiseksi, kun eduskunnan toivomuksen vaikutuksia ei ole nähtävissä ainakaan kansakoulutilitysten käsittelyssä?

Opetusministeri S u n d q v i s t: Herra puhemies! Minulle osoitettu kysymys koski nimenomaan kansakoulujen valtionaputilityksiä ja siltä osin olen myöskin antanut vastauksen ja katson, että siltä osin kuin kysymys koskee valtionapukysymyksiä laajemmin, asia ei liity tähän.

Ed. J o k e l a: Herra puhemies! Esitän vielä kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Millä toimenpiteillä ja milloin hallitus aikoo saattaa kansakoulutilitysten ja tarkastuksen nopeutetuksi niin, että kuntien valtionapusaavat eivät tarpeettomasti viivästy?

Opetusministeri S u n d q v i s t: Herra puhemies! Viittaan ensimmäiseen vastaukseeni ja totean, että hallitus seuraa kouluhallituksen tilannetta nyt erittäin tarkasti ja tulee ryhtymään välittömiin toimenpiteisiin sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ed. Jokelan suull. ksm. n:o 107 eräiden vesistö-säännöstelytoimenpiteiden kalakannalle aiheuttamista vahingoista Posion kunnassa.

Ed. J o k e l a: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt Posion kunnan Suolijärven ja Isojärven vesistöissä lähes 20 vuotta sitten alkaneiden säännöstelytoimenpiteiden kalakannalle aiheuttamien vahinkojen torjumiseksi?

Maa- ja metsätalousministeri H a p p o n e n: Herra puhemies! Kansanedustaja Jokelan suulliseen kysymykseen vastaan kunnioittaen seuraavaa:

Suolijärvien ja Isojärven sääntelyä toteuttaa Pohjolan Voima Oy omistamansa Jumiskon tunnelivoimalaitoksen tarpeita varten. Sääntelyluvat on myöntänyt vesistötoimikunta vuosilla 1950-luvulla ja 1960-luvun alussa antamallaan väliaikaisilla lupapäätöksillä. Lopullisen sääntelyluvan saamista tarkoittava katselmus ja vesioikeuskäsittely kesti 1950-luvun alkupuolelta vuoteen 1970, jolloin Pohjois-Suomen vesioikeus antoi päätöksensä asiassa. Tässä luvassa oli voimayhtiölle määrätty 30 000 markan vuotuinen rahavelvoite, joka vuoden 1971 alusta lähtien tuli maksaa valtiolle edelleen Suolijärvien ja Isojärven kalanhoitoon käytettäväksi. Tästä päätöksestä ovat kuitenkin eri osapuolet valittaneet korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mm. silloinen kalastusviranomaisen maataloushallitus siksi, ettei päätöksessä ollut määrätty aikaisemmin syntyneiden kalastovahinkojen kompensoimista taannehtivilla maksuilla. Kun korkein hallinto-oikeus ei ole vielä antanut ratkaisua valituksiin, ei vesioikeuden päätös ole saavuttanut lainvoimaa.

Kalatalousasioiden hoidon siirryttyä maataloushallituksen lakkauttamisen yhteydessä 1. 3. 1971 maa- ja metsätalousministeriöön ryhdyttiin hankkimaan selvityksiä aikaisemmista Suolijärvien ja Isojärven vesistöjä koskevista kalatalousvelvoitteista. Tällöin todettiin, että vesistötoimikunnan antamiin väliaikaisiin lupapäätöksiin sisältyvistä kalataloudellisista lupaehtoista ovat voimassa vielä seuraavat: 22. 3. 1957 annetun Suolijärven sääntelyluvan lupaehto 3. Hakija on velvollinen ryhtymään kalakannan säilyttämistä tarkoitaviin sekä kalaston ja kalastuksen kärsimän vahingon selvittämiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin maataloushallituksen määräämällä tavalla. 25. 7. 1956 annetun Isojärven sääntelyluvan lupaehto 8. Hakijan on ryhdyttävä kalakannan suojaamiseksi niihin toimenpiteisiin, joita maataloushallituksen kalatalousosasto pitää tarpeellisena tai joita vesistötoimikunta myöhemmin määrää. Lisäksi Suolijärvien vesialueita koskevassa 15. 12. 1951 vahvistetussa kauppakirjassa on seuraavasti kuuluva kalataloutta koskeva lupaehto: ”Hankkeen kalakannalle tuottama vahinko on ostajan korvattava istutuksina asiantuntijain arvion mukaisesti.”

Näiden kalataloutta koskevien määräysten osalta todettakoon että maa- ja metsätalousministeriölle yleisen kalatalouden valvojana kuuluu vesilain — tässä tapauksessa aikaisemman vesioikeuslain — perusteella annettujen kalanhoitomääräysten toteuttamisen valvonta. Sitä vastoin yksityisoikeudelliseen kauppakirjaan sisältyvien kauppaehtojen toteuttamisen valvonta on kaupan osapuolten asia.

Tarpeelliset selvitykset hankittuaan maa- ja metsätalousministeriön kalastus- ja metsästysosasto määräsi Pohjolan Voima Oy:lle 1. 12. 1971 lähettämällään kirjeellä yhtiön edellä mainittujen väliaikaisten lupapäätösten nojalla ryhtymään toimenpiteisiin sääntelyyn kalakannalle ja kalastukselle aiheuttamien vahinkojen selvittämiseksi sekä kalaston hoidon aloittamiseksi. Yhtiön kustannuksella suoritettavassa tutkimuksessa tullaan selvittämään ne vahingot, joita Suolijärvien ja Isojärven kalakannat ovat kärsineet lähes 20 vuotta jatkuneen sääntely seurauksena, sekä tarpeelliset toimenpiteet haitan kompensoimiseksi. Samoin pyritään selvittämään kalastajille ja kalastukselle aiheutunut vahinko.

Suolijärvien ja Isojärven vesistön kalakantojen hoidon osalta maa- ja metsätalousministeriön kalastus- ja metsästysosasto on todennut, että hoito on käytännöllisintä antaa Kemijoen kalatoimikunnan tehtäväksi, joka tällä hetkellä jo hoitaa koko muun Kemijoen vesistön kalakantojen velvoitehoidon. Tällä perusteella on Pohjolan Voima Oy:tä 30. 3. 1972 päivätyllä kirjeellä kehoitettu maksamaan valtiolle vuotta 1972 koskevana kalanhoitomaksuna 30 000 mk käytettäväksi edelleen Kemijoen kalatoimikunnan toimesta ko. vesistön kalanhoitotyöhön. Kyseisen maksun on voimayhtiö 11. 4. 1972 maksanut maa- ja metsätalousministeriölle. Nyt maksetun rahaerän turvin voidaan jatkaa niitä kalanhoitotoimia, joita vesistöä suoritettiin vuosina 1968—1971 voimayhtiön 1970 maksaman 60 000 markan määrärahan turvin. Tähän aikaisempaan kalanhoitotoimintaan on kuulunut mm. harmaanierian kokeiluistutus vuonna 1968 sekä kalanpoikasten kasvatukseen käytettävien luonnonravintolammikoiden rakentamista vuonna 1970. Velvoitevarojen turvin rakennetuista luonnonravintolammikoista on vesistöön kahtena kuluneena vuonna laskettu istutuskokoon kasvatettuja siian, kuhan ja harmaanierian poikasista lähes puoli milj. kappaletta.

Kalatalousviranomaisen on tietoinen siitä, että lähes 20 vuotta jatkunut sääntely on

aiheuttanut kalakannoille vahinkoa, joiden kompensoiminen vaatisi aikaisempiin vuosiin kohdistuvien taannehtivien kalanhoitomaksujen määräämistä, jotta niiden turvin hoito voitaisiin toteuttaa riittävän tehokkaasti. Tällaista maksua ei voida kuitenkaan määrätä hallinnollisella päätöksellä. Näin ollen kalatalousviranomaisen on, niin kauan kunnes korkein hallinto-oikeus antaa Suolijärvien ja Isojärven säännöstelyasiassa lopullisen päätöksensä, jossa myös voimayhtiölle tulevat kalataloudelliset velvoitteet on lopullisesti määritelty, jatkettava aloitettua kalanhoitotyötä Suolijärvien ja Isojärven vesistöissä niiden mahdollisuuksien puitteissa, joita voimassa olevat vesistötoimikunnan väliaikaiset lupapäätökset antavat.

Ed. J o k e l a: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Katsooko hallitus, että valtion kalatalousviranomaiset ovat moitteettomasti huolehtineet tehtäväkentästään tässä asiassa, kun todetaan, että vesistötoimikunta on lokakuun 6 päivänä 1953 antamassaan päätöksessä määrännyt, että hakijan on ryhdyttävä kalakannan suojaamiseksi niihin toimenpiteisiin, joita maataloushallituksen kalatalousosasto pitää tarpeellisena, ja kun tiedetään, että ensimmäiset kalanhoitotoimenpiteet on aloitettu runsaat 15 vuotta tämän päätöksen antamisen jälkeen?

Maa- ja metsätalousministeri H a p p o n e n: Herra puhemies! Vastauksena ed. Jokelan kysymykseen ilmoitan, että maataloushallituksen toimesta aikaisemmin on tehty tutkimuksia ja nyt maa- ja metsätalousministeriön kalastushoit-osasto on tehnyt, joten katson, että valtiollan taholta on tässä ryhdytty toimenpiteisiin.

Ed. J o k e l a: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti vielä toisen lisäkysymyksen:

Millä toimenpiteillä hallitus aikoo varmistaa, että tulevaisuuden säännöstelyhankkeissa valtion kalatalousviranomaisten toimesta suoritetaan riittävät toimenpiteet kalakannan suojaamiseksi?

Maa- ja metsätalousministeri H a p p o n e n: Herra puhemies! Vastauksena tähän kysymykseen ilmoitan, että ministeriö tulee käyttämään saatuja kokemuksia hyväksi ja tarvittaessa suoritamaan myöskin puolueettomia tutkimuksia.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ed. Laation suull. ksm. n:o 108 kehitysaluehallituksen perustamisesta.

Ed. L a a t i o: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin sellaisen kehitysaluehallituksen perustamiseksi, jolle voitaisiin keskittää erilaiset kehitysalueita koskevat tukitoimenpiteet?

Ministeri L o u e k o s k i: Herra puhemies! Ed. Laation suulliseen kysymykseen vastaan kunnioittavasti seuraavasti:

Yhteiskuntapoliittinen suunnittelu ei maassamme monistakaan eri syistä vastaa sille asetettavia vaatimuksia. Suurimpana puutteena voidaan pitää sitä, että valtion keskushallinnossa ei ole riittävän voimakasta yhteiskuntapoliittisesta suunnittelusta vastaavaa ja sitä koordinoivaa hallintoyksikköä. Osittain tästä syystä ovat myös kehitysalueiden talouden edistämiseksi suoritettut toimenpiteet jääneet vaille riittävää tehoa.

Kysymystä on nimenomaan keskushallinnon suunnitteluorganisaation kannalta selvitetty jo usean vuoden ajan. Selvittelyssä on alue- ja erityisesti kehitysaluekysymyksillä ollut keskeinen sija. Ajatus erillisen keskusviraston perustamisesta hoitamaan kehitysaluepolitiikkaan liittyvät yhteiskuntapoliittiset kysymykset on luonnollisesti myös ollut harkittavana. Tähänastiten, varsin perusteelliseksi luonnehdittavien selvitysten perusteella on kuitenkin pääteltävissä, ettei riittävää aihetta erillisen kehitysaluehallituksen perustamiseksi näytä olevan olemassa. Sen sijaan hallituksen pyrkimyksenä on mahdollisimman pikaisesti saada valmistetuksi ehdotus yhteiskuntapoliittisen suunnitteluorganisaation uudistamiseksi.

Ed. L a a t i o: Herra puhemies! Kuultuani hallituksen vastauksen haluaisin tiedustella:

Katsooko hallitus todellakin tilanteen kehitysalueella niin hyväksi, että tämän alueen asioita riittää tällä hetkellä hoitamaan yksi ministeri oto.?

Ministeri L o u e k o s k i: Herra puhemies! Tällaista käsitystä hallituksella ei ole. Se on antanut kehitysaluepoliittisille kysymyksille ymmärtääkseni erittäin suuren painon omissa toiminnassaan. Vastauksessani viittasin esitykseen, joka on odotettavissa ja joka hyvin voi-

makkaasti tuo esille nimenomaan kehitysalueita koskevat ongelmat yhteiskuntapolitiikan olennaisena osana.

Ed. Laatio: Herra puhemies! Esitän toisen lisäkysymyksen:

Onko hallitukselta odotettavissa lähitulevaisuudessa joitain selviä toimenpiteitä, jotka auttaisivat kehitysalueella asuvia ihmisiä?

Ministeri Louekoski: Herra puhemies! Kyllä on. Eräs sellainen asia, joka pyritään ratkaisemaan mahdollisimman pikaisesti, on teollisuuskyläasia.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 111 terveyssisarten palkkauksen alentamisesta.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi 24. 3. 1972 jätetyn seuraavan suullisen kysymyksen:

Millä perusteella terveyssisarten nykyinen palkkaluokka A 19 on ehdotettu kansanterveyslain voimaantullessa pudotettavaksi palkkaluokkaan A 16?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Ed. Sirkka Lankisen suulliseen kysymykseen, joka tosin on jätetty 14. 4. 1972 eikä 24. 3. 1972 (Ed. Lankinen: Se on uudistettu silloin!), niin kuin hän sanoi, vastaan kunnioittavasti seuraavaa:

Tasavallan presidentti on 29 päivänä maaliskuuta 1972 antanut asetuksen terveydenhoitajien palkkauskustannuksiin annettavan valtionavun perusteista. Tämän asetuksen mukaan terveydenhoitajan palkkauksesta aiheutuviin kustannuksiin annetaan valtionapua A 18 palkkausluokan mukaan, kun työntekijä on terveydenhoitajana tai terveyssisarena taikka kättilö-sairaanhoitajana merkitty lääkintöhallituksen sairaanhoitotoimenharjoittajista pitämään luetteloon. Mainittuun luetteloon kättilönä merkityn terveydenhoitajan palkkauskustannuksiin annetaan valtionapua A 17 palkkausluokan mukaan. Milloin kättilö on saanut tarpeellisen jatkokoulutuksen, suoritetaan valtionapua A 18 palkkausluokan mukaan. Edelleen tässä asetuksessa on esitetty valtionapuperusteet sellaisille henkilökohtaisille palkanlisille, joiden avulla huolehditaan siitä, että nykyisin virassa toimi-

vien terveyssisarien palkkaluokka ei muutu. Ed. Lankisen kysymyksessään olettamia palkan pudotuksia ei siis ole tapahtunut eikä tule tapahtumaan, joten kysyjän tarkoittamia perusteita ei ole olemassa.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että virkaan nyt valittava terveyshoitaja saa 18 palkkaluokan mukaista palkkaa ja samaa työtä tekevä entinen 19 palkkaluokkaa? Onko oikein, ettei samasta työstä makseta samaa palkkaa?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Niin kuin ensimmäisessä vastauksessani sanoin, asetuksessa on lähdetty siitä, että henkilökohtaisin palkanlisin turvataan nykyisin olemassa olevat edut niin kuin kansanterveyslaki edellyttää, ja siitä johtuu tämä seikka.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että ne perusteet, siis määrätty työaika, eivät käytännössä terveyssisaren työn laadusta johtuen kuitenkaan toimi? On siis kysymyksessä todellinen pudotus.

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Terveydenhoitajakunnan taolta on tämän palkkaratkaisun jälkeen oltu hyvin paljon yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriöön. Ja jos jollakin tavalla kuvaisi niitä tunnelmia, jotka näitä keskusteluja ovat sävyttäneet, niin ei siellä ole suinkaan vallinnut tyytymättömyyttä ja masentuneisuutta, vaan paremminkin tunnelmaa voisi kuvata sanoilla ”onnea ja orkideoja”.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ed. Järvenpään suull. ksm. n:o 112 tupakan mainonnan lopettamisesta junissa ja VR:n alueella.

Ed. Järvenpää: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä Pohjoismaiden neuvoston suosituksen edellyttämän tupakan mainonnan lopettamiseksi junissa ja VR:n alueella?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Järvenpään suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Laki valtionrautateiden hoidon yleisistä perusteista edellyttää, että valtionrautateiden taloutta hoidetaan terveiden liikeperiaatteiden mukaan. Tämän mukaisesti tuloja on pyritty hankkimaan kaikilla hyväksyttävänä pidetyillä keinoilla, mm. vuokraamalla mainostiloja, mistä valtionrautateille kertyi esim. vuonna 1971 tuloja noin 220 000 mk; tupakkamainonnan osuudeksi tästä voidaan laskea noin 70 000 mk. Kysymyksessä on siis valtionrautateille huomattava tulonlähde.

Tupakan mainonnan kieltämistä koskeva suositus sisältyy Pohjoismaiden neuvoston 22. 2. 1972 hyväksymien suositusten 12 kohtaan. Neuvoston pääsihteerin ilmoituksen mukaan se lähetetään lähipäivinä ao. ministeriöille, jotka käsittelevät sen sitten normaalissa järjestyksessä. Tupakan mainonnan kieltämissuositusta käsiteltäneen myös ns. tupakkaneuvottelukunnassa, joka tekee asiasta tarpeelliset toimenpide-ehdotukset valtion kaikkien laitosten osalta. Valtionrautatiet tulevat luonnollisestikin noudattamaan asiassa mahdollisesti tehtävää kokonaisratkaisua.

Ed. Järvenpää: Herra puhemies! Esitän ensimmäisen lisäkysymyksen:

Eikö valtiovallan tulisi näyttää esimerkkiä muille lopettamalla ensimmäisenä tupakan mainostus junissa ja valtion laitoksissa, jo ennen mahdollisen lain voimaantuloa?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Kyllä valtio niin voisi menetelläkin.

Mutta kun tässä nyt on odotettavissa varsin pian myöskin tupakkaneuvottelukunnan ehdotus ja toisaalta kirjelmä on pian tulossa Pohjoismaiden neuvoston sihteeriltä, niin odotetaan nyt tämä pikkuinen aika, eiköhän tässä sitten selvitä eteenpäin.

Ed. Järvenpää: Herra puhemies! Esitän vielä toisen lisäkysymyksen:

Eikö tupakanmainonnan tilalle ole mahdollisuuksia saada muita mainoksia ja tällä tavalla saada valtiolle varoja?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Kannattaa ainakin yrittää.

Asia on loppuun käsitelty.

Toinen varapuhemies: Käsittelemättä jääneet kysymykset, 14)—18) asia, siirtyvät seuraavaan istuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.46.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

33. Perjantaina 21 p. huhtikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Siv.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi maatilatalouden tuloverolain ja tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta sekä laiksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa metsätaloudesta saadun tulon perusteella verovuosi 1968, 1969 ja 1970 maksuunpannusta verosta vapauttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 16; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 14.

2) Ehdotus atomivastuulaiksi

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 17; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 41.

3) Ehdotus laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 52.

4) Ehdotukset laeiksi maanmittausmaksusta ja jakolain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 19; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 22.

Ensimmäinen käsittely:

5) Ehdotukset laiksi eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta sekä laeiksi virkamieseläkkeistä annetun lain ja invalidirahalain muuttamisesta

Asiakirjat: Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 26.

Esitellään:

Siv.

6) Hallituksen esitys n:o 63 laiksi rikoslain täydentämisestä erällä yksityiselämän suojan loukkaamista koskevilla rangaistussäännöksillä

573

7) Hallituksen esitys n:o 64 laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta

”

8) Hallituksen esitys n:o 65 laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta

”

9) Hallituksen esitys n:o 66 laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

”

10) Hallituksen esitys n:o 67 laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta

”

11) Hallituksen esitys n:o 68 laiksi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta

”

12) Hallituksen esitys n:o 69 laiksi kunnallisista yleissairaaloista annetun lain muuttamisesta

”

13) Valtioneuvoston päätös 6 päivältä huhtikuuta 1972 hintaneuvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta

”

Pöydällepanoa varten esitellään:

14) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta laeiksi valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

574

15) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta

”

16) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o
4 hallituksen esityksen johdosta laiksi
Tampereen teknillisestä korkeakoulusta
17) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o
5 hallituksen esityksen johdosta laiksi
koulujärjestelmän perusteista annetun
lain 12 §:n muuttamisesta

Siv. valinmeet lakivaliokunnan varajäseneksi vapau-
tuksen saaneen ed. Juntumaan sijaan ed.
Veikko Turusen.

574

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.
Puheenjohtaja

Reino Breilin.
Sihteeri."

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
E. Niskanen.

Nimenuudossa merkitään poissaoleviksi
edustajat Ahonen, Alenius, Haapasalo, Karpola,
T. M. Koivisto, Kurppa, Linkola, Martikainen,
Salama, Salmivuori, S. Suominen, Tallgren, Tu-
ominen, Uusitalo, Vaittinen, Westerholm ja Vi-
rolainen.

Pohjoismaiden neuvoston täydennys.

Ensimmäinen varapuhemies:
Luetaan Pohjoismaiden neuvoston täydennys-
vaalia koskeva eduskunnan valitsijamiesten kir-
jelmä.

Sihteeri lukee:

"Eduskunnan valitsijamiehet.
21 päivänä huhtikuuta 1972.
N:o 12.

Eduskunnalle.

Valitsijamiehet saattavat kunnioittavasti edus-
kunnan tietoon, että he ovat valinneet Pohjois-
maiden neuvoston Suomen valtuuskunnan var-
sinaiseksi jäseneksi valtioneuvoston jäseneksi
nimitetyn ed. Sundqvistin sijaan ed. Tuomi-
o ja n sekä hänen varamieheksensä ed. Söder-
manin.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.
Puheenjohtaja.

Reino Breilin.
Sihteeri."

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt.**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istun-
nosta sairauden vuoksi ed. Vaittinen ja yk-
sityisasiain takia edustajat Ahonen, R. Kangas,
Karpola, Kurppa, Salmivuori, S. Suominen,
Uusitalo ja Virolainen, tämän kuun 25 päivästä
28 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Hostila,
tämän kuun 25 päivän istunnoista virkatehtä-
vien takia edustajat Lindeman, Sorsa ja Työlä-
järvi sekä tämän kuun 28 päivän istunnoista
yksityisasiain vuoksi ed. Vaittinen.

Lakivaliokunnan täydennys.

Ensimmäinen varapuhemies:
Luetaan valiokunnan täydennystä koskeva edus-
kunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

"Eduskunnan valitsijamiehet.
21 päivänä huhtikuuta 1972.
N:o 13.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat kun-
nioittavasti eduskunnan tietoon, että he ovat

Ed. Virolaisen ym. allekirjoittama välikysymys, joka
koskee hallituksen noudattamaa eläkepolitiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies:
Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed.
Virolaisen ym. allekirjoittama välikysymys, joka
luetaan.

Sihteeri lukee:

”E d u s k u n n a l l e .

Kansalaisten eläketurva ei ole maassamme tyydyttävästi järjestetty. Kymmenet eläkejärjestelmät muodostavat viidakon, joka aikaansaa suurta eriarvoisuutta eläkeläisten keskuudessa eikä tavallinen ihminen aina edes tiedä, mistä paikoista hän voi eläkettä hakea. Eläke-erot ovat kohtuuttoman suuret. Suuri joukko vähävaraisia eläkeläisiä joutuu tulemaan toimeen pienten riittämättömien eläkkeitten varassa, kun taas erällä ryhmällä eläkkeet muodostuvat ylisuuriksi. Erityisen heikko eläketurva on mm. perheenemännillä, rintamamiehillä, pienviljelijöillä, pienyrityksillä, monilla palveluammateissa toimivilla ja muilla heihin verrattavissa olevilla pienituloisilla ja vähävaraisilla ryhmillä.

Kansalaisten keskuudessa onkin tyytymättömyys eläkejärjestelmiämme kohtaan viime aikoina voimakkaasti lisääntynyt. Esiintynyt tyytymättömyys ja arvostelu on perusteltua ja aiheellista.

Hallituksen esittämät suunnitelmat eläkeasiassa eivät tuo ratkaisua tähän yhteiskuntamme eräeseen kipeimpään epäkohtaan. Ne eivät merkitse eläkejärjestelmien tarkoituksenmukaista yhteensovittamista eivätkä pyri poistamaan sekasotkuisten eläkejärjestelmien vyyhteä. Hallituksen suunnitelmat jättävät edelleen mahdollisuuden moninkertaiseen eläketurvaan eivätkä vähimmäisäkään määrin pyri asettamaan rajoituksia kohtuuttoman suurille eläkkeille. Oikeudenmukaisuuteen eläkeasioissa voidaankin päästä pyrkimällä johdonmukaisesti kaikkia kansalaisia tasapuolisesti kohtelevaan kokonaiseläkejärjestelmään ja säätämällä riittävän toimeentulon turvaava vähimmäiseläke.

Edellä olevan johdosta esitämme kunnioittavasti valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momenttiin viitaten valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Tietääkö hallitus, että pienituloiset ja vähävaraiset eläkkeensaajat elävät suurissa vaikeuksissa eläke-erojen ollessa kohtuuttoman suuria ja eläkejärjestelmien sekavia ja monimutkaisia ja että perusteltu tyytymättömyys tähän asiaan on lisääntynyt, ja

mitä hallitus aikoo tehdä näiden epäkohtien ja pienituloisia eläkeläisiä raskastavan usein mielivaltaisen tarveharkinnan poistamiseksi, eläkejärjestelmien yhtenäistämiseksi, eläke-erojen kaventamiseksi, pienten eläkkeiden korottami-

seksi ja vähimmäiseläketurvan järjestämiseksi usein erittäin puutteellisissa oloissa eläville pitkän päivätyön tehneille yhteiskuntamme jäsenille, eläkeläisille?

Helsingissä 20 päivänä huhtikuuta 1972.

Johannes Virolainen.	Erkki Haukipuro.
Matti Mattila.	Katri-Helena Eskelinen.
Saimi Ääri.	Sylvi Saimo.
Eino Uusitalo.	Paavo Niinikoski.
Jouko Siikaniemi.	Aulis Sileäkangas.
Einari Nieminen.	Esko Härkönen.
Aino Karjalainen.	Pentti Poutanen.
Ahti Pekkala.	Juhani Saukkonen.
Mikko Kaarna.	Matti Ruokola.
Heimo Linna.	Ahti Karjalainen.
Reino Kangas.	Pentti Pekkarinen.
Mikko Jokela.	Paavo Väyrynen.
T. Saloranta.	Pekka Vilmi.
Veikko Pihlajamäki.	Taisto Tähkämaa.
Orvokki Kangas.	Eino Lottanen.

Lea Sutinen.”

Ensimmäinen varapuhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaan on asia pantava pöydälle johonkin eduskunnan seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pannaan pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Ensimmäinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet puolustusministeri Hostilan vastaus ed. Sinisalon kirjalliseen kysymykseen n:o 49 suomalaisen sotilashallinnon toimenpiteistä Neuvosto-Karjalassa vuosina 1941—44, maa- ja metsätalousministeri Happonen vastaus ed. Härkösen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 59 metsien tuoton lisäämisestä, sosiaali- ja terveysministeri Kaipaisen vastaus ed. Juvelan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 62 maaliaineiden terveydelle aiheuttamien haittojen selvittämisestä sekä maa- ja metsätalousministeri Happonen vastaus ed. H. Westerlundin kirjalliseen kysy-

mykseen n:o 74 valtion viljavaraston viljanos-
totoiminnan tehostamisesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen pai-
nettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäi-
väasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin
mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä
päätöstä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi maatilatalouden tuloverolain ja
tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta sekä laiksi
Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa metsätalou-
desta saadun tulon perusteella verovuosilta 1968, 1969
ja 1970 maksuunpannusta verosta vapauttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o
16 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä
sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 4
valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o
14, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mie-
tintö n:o 16. Ensin sallitaan asiasta yleiskes-
kustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten
yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään
keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 11 §,
soveltamissäännös, johtolause ja nimike, toisen
lakiehdotuksen 34 b §, soveltamissäännös, joh-
tolause ja nimike sekä kolmannen lakiehdotuk-
sen 1—5 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan
päättäneeksi.

2) Ehdotus atomivastuulaiksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o
17 ja otetaan toiseen käsittelyyn
siinä sekä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä
n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esi-
tys n:o 41, joka sisältää yllämainitun lakiehd-
otuksen.

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mie-
tintö n:o 17. Ensin sallitaan asiasta yleiskes-

kustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen
yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään
keskustelutta 1—5 §, 1 §:n edellä oleva otsake,
6—22 §, 6 §:n edellä oleva otsake, 23—28 §,
23 §:n edellä oleva otsake, 29—36 §, 29 §:n
edellä oleva otsake, 37—39 §, 37 §:n edellä
oleva otsake, 40—43 §, 40 §:n edellä oleva
otsake, johtolause ja lain nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan
päättäneeksi.

3) Ehdotus laiksi valtiokonttorista annetun lain muut- tamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o
18 ja otetaan toiseen käsittelyyn
siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä
n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esi-
tys n:o 52, joka sisältää yllämainitun lakiehd-
otuksen.

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mie-
tintö n:o 18. Ensin sallitaan asiasta yleiskes-
kustelu, ja sen jälkeen siirrytään lakiehdotuk-
sen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään
keskustelutta 1—4 ja 9 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan
päättäneeksi.

4) Ehdotukset laeiksi maanmittausmaksusta ja jako- lain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o
19 ja otetaan toiseen käsittelyyn
siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä
n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esi-
tys n:o 22, joka sisältää yllämainitun lakiehd-
otukset.

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mie-
tintö n:o 19. Ensin sallitaan asiasta yleiskes-

kustelu, sitten ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yeiskeskustelu:

Ed. M ä k i n e n: Herra puhemies! Erilaisen maa- ja metsätalouden lunastus- ym. toimitusten määrän sekä maapolitiikan yleisen merkityksen kasvun vuoksi on tarpeen kiinnittää riittävä huomiota maa- ja metsätaloudelliseen muutoksenhakuun, maa- ja metsäoikeuteen, ja sen asemaan.

Eduskuntakäsittelyssä on syntynyt kiistaa siitä, tulisiko maa- ja metsäoikeuden maa- ja metsäoikeusinsinöörin nimityksen esityksen mukaisesti siirtää valtioneuvostolta korkeimmalle oikeudelle vai säilyttää voimassa olevan jakolain mukaisesti hallituksella. Syntyneen kiistan tausta on periaatteellisesti merkittävä, samoin se valinta, jonka eduskunta esillä olevien ratkaisuvaihtoehtojen välillä tekee. Ytimeltään ongelma keskittyy siihen, halutaanko maapolitiikkaa päätöksentekoa ja maa- ja metsätaloudellista ratkaisuvaihtoehtoa lähemmäksi kansalaisia ja heitä edustavia luottamusmiehiä vai valitaanko virkavaltaisuutta ja epäkansanomaisuutta edustava ratkaisu. Vaikka hallituksen esitys sisälsi merkittävän periaatteellisen kannanoton maa- ja metsäoikeuksien vakinaisen jäsenen nimitystavan osalta, muutosehdotusta ei hallituksen esityksessä perusteltu ollenkaan. Onkin siksi tarpeen tarkastella maa- ja metsäoikeuden asemaa maapolitiikkana muutoksenhakulain mukaisesti laajemmalti.

Maa- ja metsäoikeudelliset toimitukset ovat luonteeltaan hallintotoimia. Voimassa olevan oikeuden mukaan maanmittausinsinööri ja kaksi uskottua miestä suorittavat maanmittaustoimitukset. Uskotut miehet kuhunkin kuntaan valitsee kunnallisvaltuusto. Uskottujen miesten edellytetään tuntevan alueen oloja toimitusasioiden kannalta. Tämä järjestely on pysytetty myös hallituksen muutosesityksessä. Oikeusjärjestyksessä on maa- ja metsäoikeudellisten toimitusten osalta siis vakiintuneesti sillä kannalla, että alueen väestön valitsemilla luottamusmiehillä on päätöksenteossa vahva asema. Tämän takaamiseksi uskottujen miesten valinta kuuluu kunnallisvaltuustolle. Kansanvaltaisten periaatteiden ja johdonmukaisuuden nimissä on selvää, että myös maa- ja metsäoikeutemme muutoksenhaku tulee järjestää samantyyppisten periaatteiden mukaisesti mahdollisimman laajalti. Pyrkimykset muunsuuntaiseen kehitykseen on tällöin jyrkästi torjuttava.

Tähän nähden on oudoksuttavaa, että halli-

tus on esityksessään ehdottanut kavennettavaksi kansanvaltaista vaikutusta maa- ja metsäoikeuksiin, kun se on ehdottanut poliittisista luottamusmiehistä kootun valtioneuvoston nimitysvallan maa- ja metsäoikeusinsinöörin osalta siirrettäväksi korkeimmalle oikeudelle. Paitsi epäkansanvaltainen tämä ehdotus on myös omituisen epäjohdonmukainen. Jos jokin logiikka, jota hallituksen esityksessä ei millään tavoin tuoda esille, vaatii insinöörinimityksen siirtoa korkeimmalle oikeudelle, miksi sitten tämän kanssa maa- ja metsäoikeuden jäsenenä yhdenvertaiset lääninmaanmittausinsinööri ja lautamiehet voidaan valita muulla tavalla kuin korkeimmassa oikeudessa.

Hallituksen esityksen sisältämä hallitusmuodon tulkinta tuomarinnimityssäännöksestä näyttääkin johtavan jokseenkin mielivaltaiseen tulokseen, jollaista jo vakiintuneiden lain tulkintasääntöjen mukaan olisi aina vältettävä. On voimakkaasti korostettava sitä, että hallitusmuodon tuomarinnimityssäännöksen historiallisesti ja asiallisesti oikea tulkinta ei suinkaan vaadi sellaista nimitysvallan siirtoa valtioneuvostolta tuomioistuinlaitokselle itselleen, kuin hallitus nyt on ehdottanut.

Näin ollen eduskunnan päätös on tehtävissä pelkkien asioiden varassa. Tarve turvata kansanvaltainen luottamus maa- ja metsäoikeudellisten toimitusten oikeuskäsittelyyn mahdollisimman laajalti sekä yleisestikin hyväksyty pyrkimys vähentää tuomarinnimitysten jäämistä tuomioistuinlaitoksen sisäiseksi asiaksi ovat käsitykseni mukaan ne riittävät asiaperustelut, joiden nojalla maa- ja metsäoikeusinsinöörin nimitysvallta on meillä vakiintuneen oikeuden mukaisesti pysyttävä valtioneuvostolla, puhumattakaan siitä, että valtioneuvosto kykenee paljon paremmin arvioimaan insinöörin ammattipätevyyden kuin pelkästään lakimiesjäsenistä kokoonpantu korkein oikeus.

Herra puhemies! Edellä sanomaani viitaten esitän, että käsittelyn pohjaksi toisen lakiesityksen osalta, so. lain jakolain muuttamisesta, otetaan lakiesitys sellaisena, kuin se sisältyy laki- ja talousvaliokunnan mietintöön.

Ed. V. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ei voi kieltää ed. Mäkinen esittämiä käytännöllisiä perusteita maa- ja metsäoikeuden insinöörien nimittämisestä. Oikeuksien tulee olla myös selvillä käytännön elämän tarpeista. Mutta ed. Mäkinen kuitenkin unohtaa, että laki on sellainen, että myös eduskunnan tulee sitä noudattaa. Eduskunnan perustuslakivaliokunta

parhailaan eräessä toisessa yhteydessä on joutunut näitä kysymyksiä pohtimaan. Siitä syystä, jos aiotaan laki kirjoittaa niin kuin täällä on esitetty, kiinnitän suuren valiokunnan huomiota, että on aivan välttämätöntä pyytää asiasta perustuslakivaliokunnan lausunto, sillä muutoin me teemme tästä lainsäädännöstä suden ja voi käydä niin, että presidentti ei voi sitä vahvistaa.

Ed. Niemelä: Herra puhemies! Nyt kun tämä laki on ratkaisevassa toisessa käsittelyssä, on syytä kiinnittää eduskunnan huomiota määrättyihin seikkoihin.

Tämä lainuudistus on erittäin huomattava muutos aikaisempaan käytäntöön, ja siitä syystä onkin pelättävissä, että kustannukset esimaanmittauksesta tulevat tämän lain puitteissa huomattavasti entisestään kohoamaan. Lain perusteluissakin on tähän viitattu, että kustannukset eivät saisi tämän lain mukaan nousta kohtuuttomasti entisestään. Kuitenkaan ei riitä, jos tästä on perusteluissa ainoastaan mainittu, vaan täytyisi myös lain pykälissä tähän kehitykseen puuttua. Tästä syystä olemmekin valiokuntakäsittelyssä esittäneet määrättyjä korjauksia maanmittausmaksulakiin sekä maa- ja metsämaankäytön lakia koskeviin muutoksiin.

Lakiin maanmittausmaksusta olemme 4 §:ään halunneet tehdä eräitä korjauksia. Olemme halunneet vapauttaa tonttitoimitukset 2 000 m²:n ja sitä pienemmistä toimituksista. Tässä olemme periaatteessa nähneet palvelevamme pienasuntojen syntymistä, toisin sanoen sen väestön osan asuttamisen edistämistä, joka ei voi loistoasuntoja ja suuria tontteja lunastaa.

Olemme myös samaan lainkohtaan halunneet lisäyksen estämään näiden toimituskustannusten nousun yli sen kestopajan, minkä me olemme nähneet. Niinpä olemme esittäneet, että jos toimituskustannukset nousevat yli 15 %:iin toimituksen alaisen määrällään käyvästä arvosta, silloin ei myöskään maanmittausmaksua määrättäisi.

Olemme puuttuneet myös maa- ja metsämaankäytön lakia koskeviin muutoksiin niiltä osin, mitkä jälkikäteen lain mukaan on katsottu perittäväksi asianomaisilta. On todettu, että nämä kustannukset ovat olleet aikaisemmin noin 40 000—70 000 mk vuodessa, ja on myös todettu, että kustannusten periminen tulee monessakin tapauksessa maksamaan saman verran. Niin ollen on järjestöjä tällainen epäoikeudenmukainen säännös lakiin jättää. Olemme katsoneet, että on kohtuullista, kun on näin pienistä kustannuseristä kysymys,

jättää pois tämä säännös ja maksaa kokonaisuudessaan valtion varoista nämä kustannukset.

Tulenkin lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään näiltä kohdin korjaukset vastalauseissamme olevien säännösten pohjalta.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Me joudumme ilmeisesti tältä paikalta taikka tuolta paikalta vielä monta kertaa lähiaikoina puhumaan siitä, mitä on kansanvaltainen, ja myöskin siitä, mitä älyä on siinä, että tuomarit nimitetään poliittisesti.

Minä olen pahoillani siitä, että joudun taivuttamaan peistä oman piirini edustajaa vastaan, mutta valitan sitä, että kaupunginjohtajan asemassakin oleva henkilö edustaa niin alkeellista käsitystä, että muka tuomarikunta olisi etäällä kansasta eikä olisi kansanomainen. Minä rohkenen väittää, että nämä tuomarit joutuvat kansan asioitten ja kansan kanssa tekemisiin erittäin paljon, vieläpä sillä tavalla, että heillä ei ole punaisia laseja silmillään, vaan he katselevat ennakkoluulottomasti oikeuden näkökulmasta näitä asioita. Meillä on nimenomaan nykyisen hallituksen ajalta kymmeniä esimerkkejä siitä, miten nimityksiä tehdään kansanomaisessa mielessä, jolloin ei kelpaa muu kuin sosialidemokraattisen puolueen jäsenkirjalla varustettu, ja me tiedämme, mihin velkaan nämä ihmiset jäävät tälle puolueelle ja mitä edellytyksiä heillä on objektiiviseen arvosteluun.

Näin ollen minä haluan vakavasti kumota täällä ed. Mäkinen esittämät ajatukset ja väitteet ja totean, että ne ovat vallan virheelliset. Silloin kun me puhumme oikeudesta ja oikeuden jäsenistä, meidän valitettavasti täytyy pyrkiä siihen, että jo nimittämisjärjestyksestä alkaen heidän asemansa on riippumaton sillä tavalla, että he tälle paikalle pääsevät yksinomaan niiden perusteiden mukaan, mitä laissa ja nimenomaan perustuslaissa on määrätty. Ed. Mäkinen ei halua tunnustaa itselleen sitä, vaikka hän tietää, että tämän maa- ja metsämaankäytön lakia koskevan muutoksen osalta on tapahtunut oleellinen muutos. Hän ei enää ole maanmittausviranomainen niin kuin aikaisemmin, vaan hän on vakainainen alioikeuden tuomari. Tämä on se syy, minkä takia asia on muuttunut sellaiseksi, että me perustuslakia noudattaen emme voi muuten menetellä kuin siten kuin suuri valiokunta nyt on tehnyt. Se on katsonut tarpeelliseksi noudattaa lakia, nimenomaan perustuslakia. Ja tässä mielessä olisi eduskunnan harhaanjohtamista kehottaa eduskuntaa muuttamaan sitä ratkaisua, jonka suuri

valiokunta on tehnyt. Se siitä. Tämä on puhtaasti oikeuskysymys, eikä meidän parane siihen sekoittaa omia poliittisia mielihalujamme.

Sitten toiseksi. Tämä on ehkä jo poliittinenkin kysymys ja nimenomaan mitä suurimmassa määrin. Tämä koskee maanmittausmaksulain 7 §:ää. Minä toistan, mitä aikaisemmin tämän asian ensimmäisessä käsittelyssä lausuin, että tämä sama eduskunta on niellyt sanaakaan sanomatta laki- ja talousvaliokunnan yksimielisen kannanoton viime vuonna, jossa sanottiin, että tällaisten tilaustöiden suorittaminen, joita maanmittaushallituksessa tehdään, täytyy olla siten hinnoiteltuja, että valtio saa omansa pois. Ei ole oikein, että me jatkuvasti ja joka paikassa sisällytämme valtion tehtäviin sellaista, että suoritetaan yksityisille ja muille kuin valtiolle tehtäviä, ja hinnoittelu on sitä mitä sattuu. Paitsi sitä, että tämä on valtiontalouden kannalta haitallista ja vaikeata, on selvää, että kun jäädään tällaisten hataroiden määrittelyjen varaan, niin kuin tämä laki nyt näyttää 7 §:n osalta olevan, että sanotusta korvauksesta voidaan myös sopia arvioitujen kustannusten perusteella, ei se ole mitään hinnoittelua sen mukaan, mitä se maksaa. Tämä on yksi pyrkimys sosialisointiin, siihen että valtio rupeaa suorittamaan näitä töitä. Ei ole mitään päätä eikä rajaa sillä, miten laajaksi tämä henkilökunta paisuu. Ja siellä voidaan sitten suosia yksiä, syrjiä toisia jne. Ihmettelen sitä, mikä on se seikka, joka nyt muuttaisi näin täysin puolen vuoden sisällä eduskunnan kannan. Onko se se, että sosialidemokraattinen puolue hallituksessa ollen on vallantunnonsa, joka nyt haluaa ojentaa tämän sosialismin lonkeroita joka paikkaan. Ei minusta ole järjellistä, että eduskunta puolen vuoden sisällä täysin kääntää kantansa (Ed. Flinck: Sehän kaadetaan!). — Aina parempi, jos ed. Flinck'kin on sitä mieltä, minä olen siitä mielissäni, mutta olisi löydettävä vain parempi syy.

Minä siis jatkuvasti korostan sitä, että tämän toiminnan täytyy olla kannattavaa. Meillä on esim. kartastolaitos, karttojen myynti ja niiden valmistaminen toimii tällä perusteella eikä kenelläkään ole ollut mitään huomauttamista. Sama peruste pitäisi olla myöskin näiden suunnittelu- ja kaavoitustöiden osalta. Meidän on lisäksi otettava huomioon, että meillä on erittäin laaja ja kilpailukykyinen yksityinen sektori tällä alalla, sektori, joka myy työtään ja suunnitelmiaan myöskin ulkomaille. Se on viennin kannalta tärkeää. Meidän on eduskuntana tuettava

tätäkin vientiteollisuutta, ja me voimme sen sillä tavalla tehdä, että valtio pysyy hinnoissaan suurin piirtein samalla tasolla kuin nämäkin, eikä sillä tavalla, että valtio veronmaksajien varoilla suorittaa nämä työt siten halvalla, että tämä yksityinen sektori kuivuu ja häviää olemasta.

Näin ollen tulen asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään, että maanmittausmaksulain 7 § hyväksytään siten kuin se on vastalauseessani. Ja korostan edelleen eduskunnalle, että tämä suuren valiokunnan muutos on oikeuskysymys, ei se ole poliittista harkintaa.

Ed. M ä k i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja, kaupunginvaltuuston varapuheenjohtaja Mäellä on erittäin omalaatuiset silmälasit. Ne ovat sellaiset silmälasit, että hän näkee punaista sielläkin, missä punaista ei lainkaan ole. Näin se asia näyttää olevan. Kyllä minä olen joutunut hyvin paljon tuomarikunnan kanssa tekemisiin ja juristien kanssa tekemisiin ja voin sanoa, että minulla on heistä varsin hyvä käsitys. Ei tässä ollut tarkoitus käydä juristien kimppuun. Tässä on kysymys aivan toisesta asiasta, erittäin suuresta ja tärkeästä asiasta, joka on voimakkaasti ollut viime aikoina valtakunnan korkeinta johtoa myöten esillä, nimittäin oikeuslaitoksen demokratisoinnista. Siitä on kysymys. Ja tässä on pienestä askeleesta kysymys siihen suuntaan.

Tällä hyvin helposti vedotaan perustuslain tulkintaan. Voi todeta, että se on varsin kirjavaa, ja se hyvin usein tapahtuu määrättyyn suuntaan tarkoituksenmukaisesti. Jos muistelee menettelyä menneiltä vuosilta, esimerkiksi sellaisen asian kuin rakennuslain säätämisen kohdalla, jossa melko voimakkaasti puututtiin yksityiseen omistusoikeuteen ja yksityisten oikeuksiin, se säädettiin tällä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Sen sijaan jokin rantalaki, jossa paljon vähemmän kajottiin yksityisten oikeuksiin, taikka sanotaan sellainen asia kuin pilkkimisen rinnastaminen onkimiseen, ne ovat mitä suurimmassa määrin perustuslain mukaisessa järjestyksessä säädettäviä asioita. Ei ole suhteellisuuden tajua näitten asiantuntijoitien lausunnoissa.

Edelleen toistan sen, että tässä ei ole kysymyksessä mitään muuta kuin oikeuslaitoksen demokratisointipyrkimys pieneltä osaltaan.

Ed. P i h l a j a m ä k i: Herra puhemies! Eduskunnassa on eri yhteyksissä tuotu esille aja-

tus, että maanmittaushallinnon organisaatio-uudistus merkitsee maanmittausmaksujen nousua entisestään ja täten maanmittaustoimitusten asianosaisille lisärasituksia. Tällaiselle ajattelulle antaa tietyn oikeutuksensa se, että hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan, ettei asianosaisille maanmittaustoimituksista koitua kokonaisrasitus saisi sanottavasti nousta. Laki- ja talousvaliokunta katsookin tämän vuoksi miennössään toisin, eli että maanmittausmaksua koskevia säännöksiä sovellettaessa kehitystä alalla seurataan niin, ettei asianosaisille maanmittausmaksuista koitua kokonaisrasitus tulisi nykyisestään nousemaan. Valiokunnan kanta on käsittäkseni täysin oikea.

Olisi jotenkin moraalitonta ja toisaalta myös paradoksaalista, jos maanmittauslaitoksen uudelleenorganisointi ja rationalisointi merkitsisi lisärasitusta sen palvelusten käyttäjille, nimenomaan maanmittaustoimitusten asianosaisille. On myös muistettava, että maanmittaustoimituksessa on erittäin vahvasti mukana julkinen intressi, ja siinä useissa tapauksissa harjoitetaan paitsi maanjakoa myös oikeudenjakoa. Ajatelkaamme vain rajariitaa tai riitaa omistusoikeudesta, joita mm. maanmittaustoimituksissa joudutaan ratkomaan. Saman asian samanlainen käsittely ollaan helposti valmiit kustantamaan miltei kokonaan valtion varoista maa- ja metsäoikeusasteella, mutta siitä vaaditaan huomattava maksu toimitusmiesasteella.

Myös erittäin maanmittausmaksua koskevien helpotussäännösten kohdalla laki- ja talousvaliokunnassa lakitekstiä on muutettu valiokunnan omaksuman periaatteen mukaisesti. Asianosaisten maksettavaksi tuleva maanmittausmaksu ei saa nousta. Tätä on myös pidettävä oikeana.

Laki- ja talousvaliokunnan enemmistön hyväksymässä muodossa maanmittauslain 4 § lähtee, sikäli kuin siinä on kysymys yksityiselle henkilölle tulevasta helpotuksesta maanmittausmaksuun, suuressa määrin sosiaaliselta pohjalta. Sen takia ihmetyttää mainittua pykälää koskevat mietintöön SMP:n taholta liitetyt vastalauseet, jotka eivät suinkaan lähde tältä samalta pohjalta, niin kuin täällä äsken kyllä väitettiin. Esim. 1 momenttiin tehty lisäys tuo helpotusten piiriin useimmissa tapauksissa juuri maksukykyisimmät asianosaiset. Heikommassa asemassa oleville asianosaisille lain 4 § antaa jo tietyt helpotukset laki- ja talousvaliokunnan esittämässä muodossa. Lisäksi 4 § vastalauseessa esitettyssä muodossa sisältää selviä ristiriitoja

pykälän eri kohtien välillä. Mikäli halutaan helpotusten tiellä mennä pitemmälle kuin laki- ja talousvaliokunta, mitä sinänsä en halua vastustaa, niin sen täytyy tapahtua oikeudenmukaisemmalla tavalla ja selvin säännöksin.

Hallituksen esitykseen sisältyvän jakolain muutosesityksen puolella on laki- ja talousvaliokunta yhtäpitävästi lakivaliokunnan lausunon kanssa muuttanut lakiesityksen 389 §:n siten, että eräät maa- ja metsäoikeuden istunnon aiheuttamat kustannukset voidaan maksaa lopullisina menoina valtion varoista maa- ja metsäoikeuden harkinnasta riippuen. Tällainen lievennys aikaisempaan on paikallaan ja vapauttaa asianomaisen aiheettomista kustannuksista. Mietintöön liitetyn vastalauseen mukainen ratkaisu menee vielä pitemmälle, mutta aiheuttaa aivan ilmeisesti lisäystä oikeudessa käsiteltäviin asioihin ja sitä tietä vahinkoa niin asianosaiselle kuin valtiollekin.

Ed. S u o k a s (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Pihlajamäki äsken puheenvuorossaan korosti sitä seikkaa, että tällä lainsäädännöllä eivät maksut nousisi maanmittaustoimituksista, niin tuntuu siltä, että hän puhui toiveajattelua. Tässä suhteessa asiantuntijoitteiden lausunnot ovat varsin ristiriitaisia. Muun muassa maanmittaushallituksen yli-insinööri Vilenius viime syksynä valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostossa asiantuntijalausunnossaan huomautti, että nyt tämän uuden organisaation tullessa voimaan nousevat myöskin maanmittausmaksut noin 40 %:lla. Kun on otettava perusteeksi tällaisen herran lausunto, asiantuntijan lausunto, niin tässä suhteessa eivät oikein tunnu paikkansapitäviltä ed. Pihlajamäen vakuuttelut siitä, että kun maanmittausorganisaatio nyt ikään kuin sosialisoidaan, se yhteiskunnallistetaan, niin tässä maksut muka nyt alenisivat. Edelleen hän täällä vetosi siihen, että 38 §:n mukaan maa- ja metsäoikeuksien istunnoista ei tulisi kohtuutonta maksua asianomistajille. On todettava, että kun nuo maksut tulevat velvoituksena maanomistajalle, joka haluaa oikeutta maajako- toimituksen jälkeen maa- ja metsäoikeudessa, ei ole paikallaan, että vähävaraista ihmistä näin rasitetaan. On varmasti myöskin niin, että vähävarainen ei uskalla lähteä vaatimaan oikeutta maa- ja metsäoikeudessa ehkä vääryyttä kärsineenä. Näin ollen vastalauseessamme esitetyt kohdat ovat varsin perusteltuja ja myöskin tosiasioitten pohjalta esitettyjä.

Ed. Kaarna: Herra puhemies! Hallitus on esityksessään jakolain muuttamisesta esittänyt 294 §:n säädettäväksi niin, että maaoikeustuomari ja maaoikeusinsinööri nimitetään virkaan samassa järjestyksessä kuin kihlakunnantuomari. Laki- ja talousvaliokunta on asiaa käsitellessään poistanut tästä sanan "maaoikeusinsinööri". Edelleen lakivaliokunta lausunnossaan laki- ja talousvaliokunnalle esittää, että lisättäisiin uusi 294 a §, jossa säädettäisiin, että ylimääräisen maaoikeustuomarin ja maaoikeusinsinöörin nimittää hovioikeuden esityksestä korkein oikeus. Tämän on laki- ja talousvaliokunta esittänyt muutettavaksi "valtioneuvosto". Kun tämä esitys tuli lakivaliokunnan yksimielisestä lausunnosta poikkeavasti laki- ja talousvaliokunnassa, niin siitä äänestettiin. Äänet menivät tasan ja arpa ratkaisi päätöksen sellaiseksi kuin se valiokunnan mietinnössä on. Kun tuntui siltä, että mahdollisesti asia ei tullut oikein päätetyksi valiokunnassa, olen neuvotellut monien korkeiden asiantuntijoiden kanssa varmistaakseni siitä, että tulisi ns. vedenpitävä päätös ja muoto tähän lakiin. Maanmittaushallituksen kannalta katsotaan, ettei käytännössä ole mitään merkitystä sillä, nimittääkö ne korkein oikeus vai valtioneuvosto. Mutta monet korkeat lainoppineet ovat väittäneet, että jos 294 § hyväksytään laki- ja talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti, niin se tulisi silloin säätää perustuslain säätämisyksessä.

Kun näin maallikkona tutkii asiaa ja lukee hallitusmuodon 88 §:ää, niin tulee siihen tulokseen, että varmasti näin on asianlaita. Hallitusmuodon 88 §:ssä sanotaan: "Kihlakunnantuomarit, pormestarit ja maanjako-oikeuksien puheenjohtajat nimittää korkein oikeus". Edelleen: "Sen mukaan kuin niistä on säädetty, täyttää erityiset virat: 1) oikeuslaitosten virat korkein oikeus taikka se ylioikeus, jonka alainen virka on, ja korkeimman hallinto-oikeuden virat tämä oikeus."

Kun nyt on kysymys maanjako-oikeudesta, niin pitänee paikkansa se, että laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä on näiden pykälien osalta tullut pieni kömmähdyks, joka suuressa valiokunnassa on sitten oikaistu. Käsitykseni on se, että pitäisi nämä pykälät täällä päättää niin, että niiden oikeudellisuus on varmistettu. Näin ollen mielestäni täytyisi hyväksyä nämä pykälät suuren valiokunnan mietinnön mukaisesti. Silloin ei mielestäni pääse tapahtumaan virheitä tässä asiassa.

Ed. Rekonen: Herra puhemies! Tämän asian käsittelyn yhteydessä on noussut hyvin voimakkaana esille kysymys oikeuslaitoksesta, sen luonteesta. Kuitenkaan tämä nyt ei liene niin kovin suuren luokan asia tässä mielessä asiaa katseltuna, kuitenkin se epäilemättä sitä sivuaa. Tässä suhteessa ed. Mäkilisen täällä asiaa koskeva puheenvuoro ymmärtääkseni oli oikeaan osunut ja paikallaan. Tässä mielessä kannatan ed. Mäkilisen tekemää ehdotusta siitä, että käsittelyn pohjaksi otetaan laki- ja talousvaliokunnan esitys.

Ed. Häikiö: Herra puhemies! Haluan myöskin huomauttaa siitä, että tämä maaoikeuden nimittämiskysymys on oikeuskysymys. Suomen hallitusmuoto on rakennettu siten, että alioikeuksien, joita maaoikeuskin on, jäsenten nimittäminen kuuluu korkeimmalle oikeudelle. Tämä säännös on tarkemmin määritelty hallitusmuodon 88 §:ssä, jota ed. Kaarna täällä siteerasi. Jos haluttaisiin hyväksyä ed. Mäkilisen ehdotus — jonka tarkoituksenmukaisuuteen en tässä halua puuttua — niin se olisi tehtävä perustuslain säätämisyksessä, koska se ehdotus on ristiriidassa voimassa olevan hallitusmuodon kanssa.

Ed. Rytkönen: Herra puhemies! Kun nousi esille kysymys asian perustuslaillisesta luonteesta ja kun tämä varsin vaatimattomasti tuotiin esiin suuressa valiokunnassa, niin vastaisuutta varten toivoisi, että olkoon asia luonteensa puolesta minkäläinen tahansa, niin jos se sivuaa perustuslaillisuutta ja jos suuren valiokunnan pitäisi erikoisvaliokunnan mietintöä muuttaa, niin toivottavasti saadaan suureen valiokuntaan informaatiota enemmän kuin mitä tässä tapauksessa nyt esiintyi.

Herra puhemies! Minulla on henkilökohtaisesti sellainen käsitys, että asia on käsiteltävä perustuslain säätämisyksessä, tutustuttuani ja saatua selvitystä eräiltä lainoppineilta.

Ed. Knuutti: Herra puhemies! Toteaisin samoin kuten ed. V. Vennamo aikaisemmin, että tähän liittyvä asia oli juuri tänään perustuslakivaliokunnassa käsiteltävänä. Sieltä voi todeta, että oikeusoppineet eivät suinkaan olleet aivan yksimielisiä hallitusmuodon 88 §:n tulkinna, niin kuin täällä on eräissä puheenvuorossa väitetty. Päinvastoin voidaan esimerkiksi todeta, niin kuin valiokunnassa tuli tänään esille, että Helsingissä jutuista 95 % käsi-

tellään raastuvanoikeuksien osastoilla, joiden puheenjohtajia ei ole nimitetty siten kuin hallitusmuodon 88 §:ssä tai siitä johtuvista lainsäädännöksistä johtuisi ja miten siinä muodollisesti määrätään. Tähän perustuen eräät oikeusoppineet olivat sitä mieltä, että hallitusmuodon ko. pykälä on erittäin tulkinnanvarainen ja että tuskin voidaan vakavasti esittää väitettä käsiteltävänä olevan muutoksen perustuslainmukaisuudesta, ellei sitä saateta perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi.

Ed. Häikiö (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun on kysymys näin vaikeasta laillisuustulkinnasta, niin tässä hyvin helposti voi syntyä väärinkäsityksiä. Haluan sanoa vain, että kaupungeilla on vanha erioikeus, jonka mukaan siellä tuomarit asettaa ehdolle valtuusto. Pormesterin nimittää korkein oikeus, mutta muut tuomarit siellä valtuusto nimittää suoraan. Tämä järjestely on säädetty perustuslain sääntämöjärjestyksessä.

Ed. Volotinen: Herra puhemies! SMP:n vastalause on tehty sen takia, että on todettu, että laki tulee puutteelliseksi, jos siellä ei ole kyseistä sanontaa. Kun perusteluissa myöskin on mainittu, että kustannukset todennäköisesti nousevat, niin silloin, kun laki kirjoitetaan, siinä täytyy olla selvät säännökset ja määräykset. Ne virkamiehet, jotka tätä lakia toteuttavat, eivät katsele enää sitä, mitä on lain perusteluissa mainittu.

Mitä tulee puheenjohtajakysymykseen, tämä todellakin lähtee poliittiselle linjalle, eikä sitä tavallisen oikeustajunnan mukaan voi hyväksyä. Samoissa laeissa on myöskin nimitys maalautakunnat. Tämä ei ole myöskään suomalaisen oikeustajunnan mukaan sellainen, mihin on totuttu lautamieskysymyksissä. Kun kihlakunnan oikeudessa on lautakunta vastakkain oikeuden puheenjohtajan kanssa, niin silloin täytyy kaikkien olla yksimielisiä voidakseen kumota puheenjohtajan esittämän kannan. Sen sijaan maalautakunnissa on kolleginen järjestelmä, ja tässä on mies ja ääni-periaate. Jos tätä lakia lähtee katselemaan, niin silloin lautakunta-nimi on jollakin lailla harhaanjohtava. Nimitys voisi olla esim. maaoikeuden jäsen.

Näyttää siltä, että tämä on suuren luokan laki, joka siis vaikuttaa meidän talouselämäämme. Varma olen myöskin siitä, että tätä lakia joudutaan vielä uudelleen korjaillemaan. Ei tämä nähtävästi ole sellainen, joka tyydyttäisi

niitä henkilöitä, jotka joutuvat tämän lain piiriin.

Ed. Vennamo: Herra puhemies! SMP puolustaa pienomistusta. Ei voida kiistää sitä tosiasiaa, että jos meidän vastalauseettamme ei hyväksytä, niin nimenomaan pienomistajat joutuvat saamaan erittäin paljon suurempia kustannuksia kuin tähän saakka.

Huomaatan eduskunnan muille ryhmille, että te olette vastuussa näistä kustannusten nousuista. Nyt teillä on tilaisuus puolustaa pienomistusta ja näin saada oikeudenmukainen lainsäädäntö. Mutta te näytätte olevan toista mieltä. Valtio käy edellä pienomistuksen tarpeiden!

Mitä sitten tulee perustuslaillisuuteen, niin minusta on turha siitä enempää keskustella. Jos suuren valiokunnan kanta voittaa, asia on selvä, mutta jos ed. Mäkinen ehdotus voittaa, asia palaa suureen valiokuntaa, ja silloin on välttämätöntä pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto.

Ed. Mäki-Hakola: Herra puhemies! Ed. Mäki kiinnitti täällä huomiota erääseen varsin oleelliseen asiaan, nimittäin valtion suorittamiin tilaustoihin ja niiden velkomiseen. Allekirjoittaneella on ollut tilaisuus olla mukana toimikunnassa, joka on valmistellut nyt esillä olevan lainsäädännön. Juuri tämän maksupöytäkirjan johdosta allekirjoittanut joutui siinä vaiheessa panemaan vastalauseen toimikunnan mietintöön. Meillä on yksityistä yrittäjätoimintaa tällä alalla varsin runsaasti ja riittävästi, ja yleensäkin voitaisiin kysyä, onko tarpeen valtion lähteä mukaan kaupalliseen tilaustoimintaan. Tätä voidaan erällä tavalla puolustella koulutuksellisten periaatteiden perusteella, mutta näiden lakiesitysten sanamuodot ovat johtaneet siihen, ettei suinkaan ole pakko valtiovaltan periaatteita takaisin niitä kaikkia kustannuksia, joita tilaustyöt aiheuttavat. Jos esimerkiksi ideologisista syistä halutaan yksityiseltä sektorilta vetää pois jalat alta valtion hintapolitiikan ja maksupolitiikan perusteella, tähän on näiden lainsäädännösten perusteella täysi syy. Jotta voitaisiin tasapuolinen toiminta yhteiskunnassa saada aikaan ja kehittää nimenomaan tätä alaa, niin on yhdyttävä näihin esityksiin, mitä kansanedustaja Mäki täällä on tehnyt.

Ed. Kaarna: Herra puhemies! Korostan tässä vielä sitä, että lakivaliokunta erikoisvaliokuntana on varmasti tutkinut tämän asian pe-

rusteellisesti antaessaan lausuntoa laki- ja talousvaliokunnalle ja lakivaliokunnan lausunto on ollut yksimielinen. Me voimme luottaa siihen, että siellä asia on todella perusteellisesti tutkittu, ja jos me hyväksymme sen nyt suuren valiokunnan mietinnön mukaisesti, niin asiasta ei tarvitsisi perustuslakivaliokunnan lausuntoa enää pyytää. Huomautan vielä siitä, että tämä laki on aika kiireellinen. Sen pitäisi tulla voimaan jo 1 päivänä toukokuuta tänä vuonna.

Ed. Niemelä: Herra puhemies! Haluaisin vielä ed. Pihlajamäen puheenvuoron johdosta kosketella vastalauseessamme olevia kohteita. Kyllä ne lähtevät varmasti sosiaaliselta pohjalta. Jos me katselemme sitä lisäystä, joka 4 §:n 1 momenttiin on tehty ja jossa haluamme vapauttaa 2 000 m²:n ja sitä pienemmät tonttitoimitukset, tämä luonnollisesti helpottaa heikommassa taloudellisessa asemassa olevan ihmisen rakentamista. Tästä me emme pääse mihinkään. Jos me katsomme sitten toista lisäystä, joka on saman pykälän kohdalla tehty ja jossa me asetamme katon, mihin toimituskustannukset saavat nousta, ja mainitsemme, että jos toimituskustannukset nousevat 15 %:iin tai sen yli toimituksen alaisen alan kokonaisarvosta, niin silloin toimitusmaksua ei määrätä, niin kuta pienemmästä alasta toimitusta toteutetaan, sitä suurempi vaara on tämä prosentti ylittää, ja silloinkin tämä palvelee sosiaalista linjaa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Mäkinen ed. Rekosen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi toisen lakiehdotuksen osalta otettaisiin laki- ja talousvaliokunnan mietintö.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittoa, on ed. Mäkisen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Huotari, Huurtamo,

Hägglom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kaarna, Kainulainen, O. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Katjavuori, T. T. Koivisto, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lattula, Lemström, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sieläkangas, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, Suortanen, Sutinen, Tarjanne, Teir, Toivanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Työlajärvi, Tähkämaa, Vainio, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Viikmaa, Vilmi, Volotinen ja Väyrynen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ajo, Björklund, Breilin, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kalavainen, Kantola, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lienes, Liikanen, Loikkanen, Lujavepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, N. Nieminen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmi, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Väinö Turunen, Weckman, Voutilainen ja Åsvik.

"Tyhjää" äänestää edustaja Hostila.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahonen, Aitio, Alenius, Aro, Eskman, Flinck, Hemmi, Kaipainen, R. Kangas, Ahti Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kauppi, T. M. Koivisto, Kortesalmi, Kurppa, Laine, Lankinen, Linkola, Martikainen, Mattila, E. Niskanen, Poutanen, Rytönen, Salama, Salmivuori, Saloranta, Saukonen, Sundqvist, S. Suominen, Tallgren, Tuominen, Tuomioja, Uusitalo, Vaittinen, Westerholm, Vilponiemi, Virolainen ja Ääri.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 70 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 39.

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—3 § hyväksytään keskustelutta.

4 §.

Keskustelu:

Ed. Niemelä: Herra puhemies! Ehdotan 4 §:n hyväksyttäväksi siten, kuin se on ehdotettu II vastalauseessa.

Ed. Volotinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Niemelän tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Niemelä ed. Volotisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa, kuin se on laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liitettyssä II vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”, jos ”ei” voittaa, on ed. Niemelän ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ajo, Asunta, Björklund, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Jarvisalo-Kanerva, Kaarna, Kalavainen, O.

Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Katajavuori, Kivistö, Knuuttilla, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Laatio, Laitinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Mieltinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Raatikainen, Rainio, Rantala, Ronkainen, Rosnell, Rytönen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salmenkivi, Salo, Salolainen, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, Stenbäck, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vuottilainen, Väyrynen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Huotari, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Kainulainen, Kortessalmi, Koskinen, Laine, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Pulkkinen, Rekonen, Remes, Räsänen, Sainio, Salmi, Sinisalo, Suokas, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahonen, Aitio, Alenius, Aro, Eskman, Flinck, Hemmi, Kaipainen, R. Kangas, Ahti Karjalainen, Karpola, Kauppi, T. M. Koivisto, Koppanen, Kurppa, Lankinen, Linkola, Martikainen, Mattila, Männistö, E. Niskanen, Ruokola, Salama, Salla, Salmivuori, Saloranta, Saukkonen, Sundqvist, S. Suominen, Tallgren, Tuominen, Tuomioja, Uusitalo, Vaittinen, Weckman, Westerholm, Vilponiemi, Virolainen ja Ääri.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 26 ei-ääntä; poissa 39.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

5 ja 6 § hyväksytään keskustelutta.

7 §.

Keskustelu:

Ed. M ä k i: Herra puhemies! Ehdotan, että 7 § hyväksytään siten, kuin se on vastalauseessa n:o I, eli siis että toiminta on liiketaloudellisesti kannattavaa.

Ed. M ä k i - H a k o l a: Herra puhemies! Kannatan ed. Mäen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Mäki ed. Mäki-Hakolan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytäisiin siinä muodossa, kuin se on laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liitettyssä I vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa on ed. Mäen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ajo, Antila, Asunmaa, Björklund, Breilin, Eskelinen, Friberg, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Härkönen, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kalavainen, O. Kangas, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortesalmi, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Lottanen, Lujavepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Rytökön, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salmi, Salo, Sandelin, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Suokas, Suorttanen,

Sutinen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tikka, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvä, Tähkämaa, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilmi, Voutilainen, Väyrynen ja Äsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Asunta, Borg, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Karhuvaara, Katajavuori, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lattula, Lähteenmäki, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Nikkilä, Procopé, Rainio, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Stenbäck, I. Suominen, Tarjanne, Teir, Toivanen, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahonen, Aitio, Alenius, Aro, Eskman, Flinck, Forsman, Hemmi, Jokela, Kaipainen, R. Kangas, Ahti Karjalainen, Karpola, Kauppi, T. M. Koivisto, Kurppa, Lankinen, Lillqvist, Linkola, Martikainen, Mattila, E. Niskanen, Pajunen, Pihlajamäki, Ruokola, Salama, Salla, Salmivuori, Saloranta, Saukkonen, Sundqvist, S. Suominen, Tallgren, Tiilikainen, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Uusitalo, Vaittinen, Westerholm, Vilponiemi, Virolainen ja Ääri.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 44 ei-ääntä; poissa 43.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

8—15 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta ryhtyy toisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

43—48, 50, 54, 55, 57, 58, 71, 79, 141, 157, 168, 173, 185, 257, 258, 263, 264, 274, 276, 277, 292—294, 294 a, 295, 296, 296 a, 297—302 §, 37 luvun nimike, 303—311 ja 317 §, 38 luvun nimike, 318—320, 322—325, 325 a, 326 ja 327 § hyväksytään keskustelutta.

328 §.

Keskustelu:

Ed. Niemelä: Herra puhemies! Ehdotan 328 §:n kuuluvaksi siten, kuin se on laki- ja talousvaliokunnan mietinnön II vastalauseessa.

Ed. Volotinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Niemelän tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Niemelä ed. Volotisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttiin siinä muodossa, kuin se on laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liitettyssä II vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Niemelän ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Aitio, Ajo, Asunta, Björklund, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkimies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Katajavuori, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé,

Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salmenkivi, Salmi, Salo, Salolainen, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Södenman, Taipale, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Täkkämaa, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Voutilainen, Väyrynen ja Äsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Huotari, Kainulainen, Kortesalmi, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Sainio, Suokas, Tupamäki, Väinö, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahonen, Alenius, Aro, Borg, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Hemmi, Jokela, R. Kangas, Ahti Karjalainen, Karpola, Kauppi, T. M. Koivisto, Kurppa, Laitinen, Lankinen, Lieder, Linkola, Martikainen, Mattila, E. Niskanen, Paasio, Ruokola, Salama, Salla, Salmivuori, Saloranta, Saukkonen, Sundqvist, S. Suominen, Tallgren, Tiilikainen, Toivanen, Tuominen, Uusitalo, Vairtinen, Westerholm, Vilponiemi, Virolainen ja Ääri.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 17 ei-ääntä; poissa 42.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

329—331 §, 40 luvun nimike, 332—337, 346 ja 350 §, 41 luvun nimike, voimaantulosäännös, johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta kolmannen lakiehdotuksen 40 ja 41 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, sekä neljännen lakiehdotuksen 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset laiksi eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta sekä laiksi virkamieseläkkeistä annetun lain ja invalidirahalain muuttamisesta.

Esitellään sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsitte-lyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 26, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsitteilyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Häikiö: Herra puhemies! Kun perustuslakivaliokunta muutamia vuosia sitten käsitte-lytti hallituksen kertomusta, niin se sen yhteydessä kiinnitettiin huomiota siihen, että kansalaiset, jotka olivat valtion viroista eläkkeellä vanhan lain ja taas uuden lain mukaan, olivat aivan eriarvoisessa asemassa. Näytti, että kysymyksessä oli perustuslain vastainen asiointi. Tästä seikasta otettiin yhteyttä hallitukseen, ja hallitukset ovat sen jälkeen antaneetkin eduskunnalle jatkuvasti esityksiä asiointilan korjaamiseksi, mutta eduskunta on niitä käsitellyt milloin mitenkin, toisinaan hyväksyen, toisinaan osittain hyväksyen jne. Tällä kertaa, kun säädettävänä on korjauksia kolmeen lakiin, on näitä vanhoja eläkkeitä koskeva lakiehdotus hylätty.

Näyttää siltä, että tässä on edelleenkin olemassa ja edelleen vahvistunut se perustuslain vastainen tila, mikä on ollut olemassa, ja sen vuoksi toivon, että kun suuri valiokunta nyt käsittelee tätä asiaa, niin tutkittaisiin asia tältä kannalta ja tehtäisiin vastaava korjaus myöskin toisen lain osalta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

lakivaliokuntaan

6) Ehdotuksen laiksi rikoslain täydentämisestä eräillä yksityiselämän suojan loukkaamista koskevilla rangaistussäännöksillä

sisältävä hallituksen esitys n:o 63;

puolustusasiainvaliokuntaan

7) Ehdotuksen laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 64;

valtiovarainvaliokuntaan:

8) Ehdotuksen laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 65;

9) Ehdotuksen laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 66; ja

10) Ehdotuksen laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 67;

sosiaalivaliokuntaan

11) Ehdotuksen laiksi merimiesten palvelu- ja opinto-toiminnasta

sisältävä hallituksen esitys n:o 68;

talousvaliokuntaan

12) Ehdotuksen laiksi kunnallisista yleissairaaloista annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 69; ja

perustuslakivaliokuntaan

13) Valtioneuvoston päätös 6 päivältä huhtikuuta 1972 hintaneuvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

14) Ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6;

15) Ehdotuksen laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6;

16) Ehdotuksen laiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; ja

17) Ehdotuksen laiksi koulujärjestelmän perusteista annetun lain 12 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava istunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

34. Tiistaina 25 p. huhtikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi maatilatalouden tuloverolain ja tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta sekä laiksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa metsätaloudesta saadun tulon perusteella verovuosilta 1968, 1969 ja 1970 maksuunpannusta verosta vapauttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 16; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 14.

577

2) Ehdotus atomivastuulaiksi

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 17; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 41.

586

3) Ehdotus laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 52.

4) Ehdotukset laeiksi maanmittausmaksusta ja jakolain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 19; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 22.

365/72

Ensimmäinen käsittely:

5) Ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

588

Siv.

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 32; lak.al. n:ot 18, 24, 32 ja 33.

6) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta

598

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 57.

7) Ehdotus laiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta

”

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 28.

8) Ehdotus laiksi koulujärjestelmän perusteista annetun lain 12 §:n muuttamisesta

608

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 43.

Esitellään:

9) Eduskunnan kirjaston hallituksen ehdotus muutoksiksi eduskunnan kirjaston ohjesääntöön

”

Pöydällepanoa varten esitellään:

10) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 1 Suomen Pankin tilintarkastajain johtosäännön muuttamisesta

609

11) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta kunnallisvaalilaiksi ja laiksi kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

”

12) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoululain muuttamisesta

”

Puhetta johtaa toinen varapuhemies L ä h t e e n m ä k i.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Alenius, Friberg, Holkeri, Hostila, Hyvönen, T. M. Koivisto, Lankinen, Lindeman, Saimo, Salama, Sorsa, Tallgren, Työläjärvi, V. Vennamo ja Westerholm.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnoista sairauden vuoksi edustajat Holkeri ja Hyvönen, virkatehtävien vuoksi ed. V. Vennamo ja yksityisasiain vuoksi ed. Friberg, tämän kuun 28 päivään sairauden vuoksi ed. Westerholm ja 30 päivään sairauden vuoksi ed. Salama sekä tämän kuun 28 päivän istunnoista virkatehtävien vuoksi ed. Forsman ja yksityisasiain vuoksi ed. Mustonen.

Ed. Virolaisen ym. välikysymys, joka koskee hallituksen noudattamaa eläkepolitiikkaa.

Toinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että viime perjantain istunnossa tähän istuntoon pöydälle pantuun ed. Virolaisen ym. välikysymykseen, joka koskee hallituksen noudattamaa eläkepolitiikkaa, ovat sen allekirjoittajien lisäksi yhtyneet edustajat Suorttanen, Martikainen ja Karola.

Kun välikysymykseen näin ollen sen allekirjoittajat mukaan luettuna on liittynyt kaikkiaan 34 edustajaa, tulen valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaisesti antamaan välikysymyksen tiedoksi asianomaiselle valtioneuvoston jäsenelle.

Uusia hallituksen esityksiä.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan huhtikuun 21 päivästä ovat edus-

kunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:o 70—76, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kertomus eduskunnalle niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarainhoidosta ja tilinpidosta vuonna 1969 ovat antaneet aihetta.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että hallituksen kirjelmän ohella kuluvan huhtikuun 7 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen kertomus niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarainhoidosta ja tilinpidosta vuonna 1969 ovat antaneet aihetta. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Toinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet opetusministeri Sundqvistin vastaus ed. Sandelinin kirjalliseen kysymykseen n:o 57 tekstiiliteknologian korkeimman opetuksen siirtämisestä Tampereelle, liikenneministeri Nevalaisen vastaukset ed. Järvenpään ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 58 työttömiksi joutuneiden kuorma-autoilijain toimeentulon turvaamisesta, ed. Jokelan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 61 matkustajien enimmäismäärästä koulu- ja laiskuljetuksissa ja ed. Saarron ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 63 valtion laitosten autohankinnoista sekä maa- ja metsätalousministeri Happonen vastaus ed. Juvelan kirjalliseen kysymykseen n:o 67 kauppaliikkeistä palautetun jätemaidon käyttämisestä voim valmistukseen.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tiekso: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu huomenna keskiviikkona kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi maatilatalouden tuloverolain ja tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta sekä laiksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa metsätaloudesta saadun tulon perusteella verovuosilta 1968, 1969 ja 1970 maksuunpannusta verosta vapauttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 14, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 16, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Loikkanen: Herra puhemies! Tämä Auran virkamieshallituksen lakiesitys sinänsä on ilmeisen oikeaan osunut, mutta ainakin kahdessa mielessä se valonheittäjän tavalla paljastaa asioita, jotka on syytä tässä yhteydessä aikakirjoihin viedä.

Hallituksen esityksen perusteluitten oleelliset kohdat kuuluvat seuraavasti: "Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa on metsätaloudesta saatua tuloa vuodesta 1968 alkaen verotettu, toisin kuin muualla maassa, sen puhtaan tulon mukaan, jonka verovelvollinen on saanut verovuonna tapahtuneesta puun myynnistä ja käytöstä. Puhtaan tulon mukaiseen metsäverotukseen siirtymisen perusteena oli se käsitys, ettei sanotuissa kolmessa pohjoisessa kunnassa ole mahdollista hoitaa metsätaloutta normaalilla tavalla eikä saada metsästä säännöllisesti hakkuutuloja. Tämä taas johtui paitsi puunkasvun hitaudesta myöskin siitä, että hakkuita hakkuurajoituksista ja puun huonosta myyntimenekistä johtuen voitiin suorittaa vain satunnaisesti ja pitkin aikaväleihin. Pinta-alaperusteisen verotusjärjestelmän, joka edellyttää normaalia metsätaloutta ja säännöllisiä hakkuutuloja, katsottiin tämän vuoksi soveltuvan huonosti näiden kuntien erikoisiin olosuhteisiin. Tästä johtuen pinta-alaperusteisesta järjestelmästä luovuttiin maatilatalouden tuloverouudistuksen yhteydessä ja siirryttiin edellä mainittuun todellisen puhtaan tulon mukaiseen verotusjärjestelmään, . . ." — Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että yleisestä käytännöstä siirryttiin tähän järjestelmään juuri sen vuoksi, että asianomaiset metsänomistajat niin vaativat. — Ja hallituksen

perustelut jatkuvat: ". . . siirryttiin edellä mainittuun todellisen puhtaan tulon mukaiseen verotusjärjestelmään, jonka mukaan metsäntuotosta verotetaan vain niinä vuosina ja vain siinä määrin, kuin metsänomistaja todella on voinut metsäänsä käyttää ja siitä saada tuloja. Todellisten tulojen mukaisen verotuksen katsottiin paremmin kuin pinta-alaperusteisen verotuksen ottavan huomioon ne erikoiset olosuhteet, joissa metsätaloutta kysymyksessä olevissa kunnissa harjoitetaan.

Niissä ennen vuotta 1968 vallinneissa metsänmyyntiä ja -käyttöä koskeissa olosuhteissa, joiden johdosta siirryttiin todellisten tulojen mukaisesti tapahtuvaan verotukseen, on nyttemmin tapahtunut eräitä muutoksia. Hakkuiden ja hakkuutulojen määrä on aikaisempaan verrattuna jatkuvasti lisääntynyt, mikä on johtunut metsänverotusjärjestelmän muutoksen jälkeen tapahtuneesta lisääntyneestä puun myyntimenekestä ja kohonneista hinnoista."

Hallituksen perusteluissa mainitaan edelleen seuraavaa: "Tällainen verotus on näiden pohjoisten kuntien asukkaitten olosuhteissa muodostunut usein kohtuuttoman ankaraksi johtuen sellaisiin epäkohtiin, joita nykyiseen verotusjärjestelmään siirryttäessä ei osattu odottaa." . . . "Ilmeistä on, että nämä epäkohdat voimistuvat vastaisissa verotuksissa ja aiheuttavat siten lisää kohtuuttomuutta. Tämän vuoksi ja kun on asianmukaista, että metsänverotus tapahtuisi saman järjestelmän mukaan koko maassa, hallitus ehdottaa, että Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa palattaisiin metsäverotuksessa jo vuodelta 1971 toimitettavassa verotuksessa pinta-alaperusteiseen verotusjärjestelmään."

Edelleen hallitus esittää sekä perusteluissaan että lakiesityksessään, että tämä lainsäädäntö tulisi voimaan takautuvasti vuodesta 1968 alkaen.

Edellä esitetty lainaus Auran hallituksen perusteluista osoittaa ennen kaikkea sen tosiasian, että metsänverotus maassamme ei ole oikeissa uomissa, vaan se suosii metsänomistajia muitten kansalaisten kustannuksella. Sillä jos metsän todellinen tuotto Enontekiön, Utsjoen ja Inarin kunnissa, joissa metsänkasvu on hidasta, on niin suurta, että se antaa aiheen tämän tapaiseen takautuvaan lainsäädäntöön, kuinka paljon metsä tuottaakaan maan eteläisemmissä osissa, joissa sen kasvu ja jalostuskohteet muodostavat aivan erilaisen lähtökohdan tuottavuudelle ja metsätalouden kannattavuudelle (Ed. Virolai-

nen: Eihän siitä ole ollenkaan kysymys tässä laissa!).

Toinen arveluttava seikka, joka tämän lain käsittelyn yhteydessä tulee esille, on lain takautuvaisuus. Asiantuntijoitteen mukaan ensi kertaa maassamme laaditaan laki, joka takautuvasti vaikuttaa vuosien taakse jonkin rajoitetun kansalaisryhmän etuihin ja joka saattaa asettaa velvoituksia valtiolle, kunnille ja yksityisille kansalaisille. Tässä yhteydessä on erikoisesti pantava merkille se tosiasia, että tämä laki vaikuttaa kyseessä olevien kuntien verorasituksen jakaantumiseen myös vastaisuudessa. Vaikka lakiesityksen mukaan valtio suorittaisikin tämän lain kunnille aiheuttamat verotulojen vähennykset menneiltä vuosilta, tulee jakoverotukseen perustuva kunnallisverotus vastaisina vuosina rasittamaan kyseessä olevien kuntien palkansaajia ja yrittäjiä vastaavalla osuudella, jolla nyt metsänomistajia verohelpotuksilla suositetaan.

Olen ihmetelleyt ennen kaikkea sitä seikkaa tämän lain käsittelyn yhteydessä, ettei oikeiston taholta ole esitetty minkäänlaisia vastaväitteitä lain takautuvaisuudesta. Yleensä oikeisto on aina suhtautunut takautuvaan lainsäädäntöön kielteisesti. Vai mahtaneeko tämänkertainen hiljaisuus oikeiston taholta johtua siitä, että kysymyksessä ovat metsänomistajain selvät edut. Voidaan perustellusti tällä kertaa kysyä, olisiko oikeisto ollut valmis tällaiseen takautuvaan lainsäädäntöön, jos kysymyksessä olisi ollut esimerkiksi metsäyönteikijäin vapauttaminen heille lain mukaan määrätystä veroista takautuvasti.

Ed. Koskenniemi: Herra puhemies! Ensiksikin ed. Loikkasen käyttämän puheenvuoron johdosta toteaisin, että tässä ei ole kysymyksessä missään tapauksessa metsämaan puhtaan tuoton verottaminen, vaan historiallinen tapaus, kun muun muassa inarilaiset ja enontekiöläiset ovat ensimmäistä kertaa myyneet metsää. Kun nollaraja on tosiaan siirtynyt entistä kauemmaksi, on tulo myynnistä saattanut olla varsin huomattava näinä vuosina.

Eduskunta on nyt hyväksymässä lakiehdotusta, jolla saatetaan maan kolmen pohjoisimman kunnan verovelvolliset metsäverotuksen osalta samaan asemaan kuin verovelvolliset muuallakin maassa. Kysymyksessä on siis lain korjaus suuntaan, jota erikoisesti Inarin metsätiloja omistavat pienmaanomistajat ovat toivoneet. Myös Enontekiön pitentilalliset ovat tä-

hän yhtyneet. Tässä onkin oikeastaan kysymys palaamisesta metsäntuoton verottamisesta ns. pinta-alaverotukseen, joka myös näissä kunnissa ennen vuoden 1968 ajanjaksoa vallitsi. Uudistettaessa maatilatalouden tuloverolakia ja tulo- ja omaisuusverolakia vuonna 1967 saatettiin Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntalaiset tässä suhteessa eriarvoiseen asemaan. Tästä syystä näiden kuntien maanomistajat ovat joutuneet vaikeuksiin huomattavasti kiristyneen verotuksen johdosta. Nyt esillä olevalla lakiehdotuksella, joka toivottavasti tulee myös hyväksytyksi, korjataan myös tapahtunut verotus, joka näissä kunnissa on toimitettu vuosilta 1968, 1969 ja 1970. Tämä menettely on minun mielestäni hyväksyttävä ja oikea niin kuin koko tämän lain antaminenkin, mikä johtuu juuri näiden kolmen kunnan pienmetsänomistajien vaatimuksesta.

Kun lain hyväksyminen merkitsee näille kolmelle pohjoisimmalle kunnalle tuntuvaa verotulojen menetystä, olisi erikoisen toivottavaa, että hallitus, kuten se perusteluissaan ilmoittaa, ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että näille kunnille korvattaisiin tämän lain aiheuttama verotulojen menetys.

Ed. Niemelä: Herra puhemies! Kun olen aikaisemmin ensimmäisen ja toisen käsittelyn yhteydessä tämän lain kohdalla käyttänyt puheenvuoroja, olen myös korostanut sitä, että tässä tehdään oikeutta näille metsänomistajille, jotka asuvat siellä Inarin, Utsjoen ja Enontekiön kunnissa. Se, että tässä laissa takautuvasti palautetaan tilanne siihen, mitä se on muualla maassa, ei johtune ainakaan siitä syystä, kuin ed. Loikkänen äskeisessä puheenvuorossaan mainitsi, että tämä osoittaisi sitä, mikä on epäsuhte metsäverotuksen suhteen. Tässä on toinen tarkoitus, tässä se epäsuhte halutaan korjata tämän lain kautta, mikä on syntynyt näitten kolmen kunnan metsänomistajien kohdalle juuri siitä syystä, että heitä verotetaan ankarammin metsänkasvusta, tuotosta, kuin muualla maassa. Tämä on aivan oikeutettu korjaus. Tässä ei anneta muuta kuin se takaisin, mikä on heille menetyksenä syntynyt tämän progressioperiaatteen pohjalta.

Täällä jo mainittiin, mistä syystä tilanne on korjaantunut. Mainitsen, että kun Kemijärvelle rakennettiin puunjalostusteollisuuslaitos, sen jälkeen alkoi Inarin alueenkin puulle nousta arvo. Tästä syystä siellä on alettu havaita, että sielläkin metsää voidaan käyttää samoilla perus-

teilla kuin muualla maassa. Tämä on erittäin oikeaan osunut korjaus ja tässä ei kenellekään mitään anneta, vaan annetaan pois se, mikä on otettu liiallisen progressioverotuksen kautta.

Ed. K a a r n a: Herra puhemies! Niin kuin kahdessa edellisessä puheenvuorossa on jo mainittu, tällä lailla pyritään saattamaan Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kuntien metsänomistajat samanlaisen verotuksen piiriin, kuin mitä muuallakin maassa noudatetaan.

Kun laki- ja talousvaliokunta käsitellessään lausuntoa, jonka sen tuli antaa valtiovarainvaliokunnalle, totesi että tämä lainmuutos vaikuttaa erittäin voimakkaasti juuri kunnallisverotukseen, niin pyysimme Inarin ja Enontekiön kunnilta lausuntoa tästä, mitä se merkitsee kunnallisverotukseen ja mikä siellä on kuntien kanta. Inarin ja Enontekiön kuntien lausunto oli se, että he puoltavat tätä hallituksen esitystä laiksi, ja lisäksi he totesivat sen, että jollei saada tähän entiseen lakiin korjausta takautuvasti niiltä vuosilta, jotka lakiehdotuksessa on esitetty, niin siellä tulee menemään hyvin paljon tiloja pakkohuutokauppaan. Kuntien kannalta pidettiin siis erittäin tärkeänä tämän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Ed. K u r p p a: Herra puhemies! Ed. Loikkasen puheenvuoron eräänä johtajatuksena oli siirtyminen myöskin uuteen metsäverotukseen, siihen mikä esillä olevissa kolmessa kunnassa on muutaman vuoden ollut voimassa, ja ymmärsin, että hänen puheenvuoronsa sisältönä oli, että tämän pitäisi myös tapahtua vähitellen kautta koko maan. Nyt jos muistetaan se verouudistus, mikä tapahtui maatalouden tuloverolain piirissä, niin se järjestelmä, mikä tuli voimaan ja nyt on, on erittäin monelta kohdalta ja pahasti epäonnistunut. Samaa on myöskin sanottava siitä ns. todellisiin tuloihin perustuvasta metsäverotusajatuksesta. Ensinnä sillä kaikkien epäoikeudenmukaisuuksien lisäksi kuntien verotuloihin tehdään vaikeuksia, sillä saattaa mennä parikymmentä vuotta, että kunnille ei tule paljon verotuloja, sen sijaan että niitä parina kolmena vuotena tulisi runsaammin niittenkin osalta. Tämä vaikeuttaa erittäin runsaasti kunnallistalouden hoitamista. Lisäksi tämä yksityisille metsänomistajille muodostuisi tavattoman vaikeaksi ja ennen kaikkea epäoikeudenmukaiseksi.

Ed. M y k k ä n e n: Herra puhemies! Täytyy ihmetellä ed. Loikkasen puheenvuoroa,

jossa hän asetti noiden kolmen pohjoisimman kunnan metsät niin kielteiseen asemaan kuin hän teki. Minkä vuoksi juuri Enontekiön, Utsjoen ja Inarin kuntien metsänomistajien tulisi olla koekaniineina pyrittäessä siihen järjestelmään, jota ed. Loikkanen täällä esitti ja joka on jo noissa kunnissa merkinnyt kuluneiden kolmen vuoden aikana erittäin suuria epäkohtia. Jos tätä voidaan pitää koenäytöksenä valtakunnallisesti suunniteltaessa metsäverotuksen uudistamista tuohon suuntaan, niin voidaan jo etukäteen sanoa, että järjestelmä on epäonnistunut. Ja jos edelleen ajatellaan sitä palautusta, joka tässä laissa on omaksuttu periaatteeksi noilta verotusvuosilta, niin se on täysin oikeudenmukainen, koska olisi varsin omituista, että juuri noilta vuosilta maksetut verot olisivat erillisiä verrattuna edellisiin vuosiin ja tästä eteenpäin. Näin ollen noiden lisäverojen maksaminen yhteisistä varoista on täysin perusteltua sen erotuksen osalta, mikä on syntynyt tämän pinta-alaverotuksesta poistumisen jälkeen siirryttyessä kauppaverotukseen. Eihän siinä ole kysymys näiden metsänomistajien verojen maksamisesta, vaan sen lisärasituksen hoitamisesta, joka on aiheutunut tähän uuteen järjestelmään menemisestä. Minusta eduskunnan vähin oikeus ja velvollisuus on korjata tämä epäkohta, jos ajatellaan noiden alueiden metsänhoidon tulevaisuutta ja metsäkauppojen lähtemistä käyntiin.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Sain sen käsityksen ed. Loikkasen puheenvuorosta, että hän yrittää edelleen markkinoida tätä aikanaan ministeri Salosen esittämää ajatusta, ja tähän minä nyt antaisin ed. Loikkaselle erään ohjeen, jolla hän saisi tarkemmat perustelut, minkä vuoksi ei näin pitäisi menetellä. Sille pienviljelijälle on se pienmetsälö pankkitili, vara vanhuudenpäiville, rakennusinvestointeihin ja muihin, joista hän maksaa veron pinta-alan mukaan vuosittain niin kuin palkkatyöntekijä tilistänsä. Jotta ed. Loikkanen saisi selvän vastauksen, mikä on kanta, niin minä pyydän, että ed. Loikkanen menee sellaisen palkkatyöläisen luokse, jolla on pankkitilillä jokin markka, ehkä niinä hyvinä vuosina, ei viime vuosina säästettyjä varoja. Minkälaisen ilmeen tämän työmiehen naama saa, kun hän menee nostamaan tätä tiliänsä ja valtio perii ne esitetyt prosenttimäärät veroa hänen säästönsä? Silloin kun hän saa tältä työmieheltä vastauksen, niin hän saa myöskin vastauksen metsäverotukseen pienviljelijän kohdalta. Hallituksen tehtävänä on näitä asioita tutkiskella sitten suuryhtiöiden koh-

dalta, se on asia erikseen, mutta tämä systeemi kohdistuu kaikkein raskaaimmin pienmetsänomistajia kohtaan, jotka joutuvat tällaisen järjestelmän astuessa voimaan kaksinkertaisen verotuksen alaiseksi, ja se ei ole oikeudenmukaista.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Tämä ed. Loikkasen puheenvuoro osoitti jälleen kerran, kuinka etelän ja Tampereen sosialisti on kylmä pohjoisen ja Lapin pientilalliselle, joka joutuu kärsimään poikkeuksellisen paljon vaikeista luonnonoloista, pitkistä matkoista ja vaikeista ilmasto-oloista ja myös on joutunut kärsimään sosialistisesta työttömyyspolitiikasta poikkeuksellisen paljon. Toivottavasti ed. Koskeniemen, ed. Niemelän, ed. Mykkäsen ja ed. Lemströmin ansiokkaat puheenvuorot selvittivät ed. Loikkaselle ja muillekin todellista tilannetta tämän metsäverotuksen osalta. Lisäksi on muistettava, että Lapin metsissä kierto- ja kasvuaika voi olla jopa 200—300 vuotta ja tänä aikana voidaan myydä metsää vain muutamia kertoja. Teknisistä syistä täytyy tällöin myydä suuria määriä kerrallaan. Tämä verotuksen progressiivisuus vaikuttaa siis edellä mainituista syistä. Ed. Loikkanen ilmeisesti käytti tämän puheenvuoronsa siksi, että kaiketi sosialidemokraatit haluavat uudistaa samanlaisen virheen ja möhlyksen myös Etelä-Suomessa, sen virheen, joka nyt on täällä todistettu edellä mainitsemisiani ansiokkaissa puheenvuoroissa.

Ed. Loikkanen: Herra puhemies! Kun ed. Mykkänen kysyi, minkä vuoksi pitäisi juuri näissä pohjoisen alueen kolmessa kunnassa soveltaa tällaista toisenlaatuista verojärjestelmää kuin mitä muualla Suomessa metsäverotuksessa valitsee, niin haluan korostaa, etten ole koskaan sitä esittänyt, vaan sanoin nimenomaan, että tämä valonheittäjän tavoin valaisee koko metsäverotuksen virheellisyden ja puutteellisuuden. Jos pohjoisen kolmessa kunnassa, joissa juuri ed. Kortesalmen esityksen mukaan metsän kasvu kestää 200—300 vuotta, todellisten tulojen mukainen verotus tuo tämänlaatuisiin tuloksiin, niin sanoin nimenomaan puheenvuorossani, että mitä sitten merkitseekään eteläisten alueitten metsien tuotto ja minkälatuinen se verotus näillä alueilla onkaan, silloin jos pohjoisessa todellakin johtaa todellisten tulojen mukainen verotus epäsuhteeseen pinta-alaverotukseen nähden. Kortesalmen puheenvuoron johdosta sanon edelleenkin, että hallituksen perusteluissa sanotaan nimenomaan, että ilmeistä on,

että nämä epäkohdat voimistuvat vastaisissa verotuksissa ja aiheuttavat lisää kohtuuttomuutta, mikä viittaa selvästi siihen, että jatkuvasti metsän todellinen tuotto ja siitä tuleva verotus olisi pohjoisessa näissä kolmessa kunnassa suurempi kuin tämä pinta-alaan perustuva verotus. Kun tavallisesti verorasitus ihmisille säädetään niiden tulojen mukaisesti, niin kysyn, minkä vuoksi metsänomistajat muodostavat poikkeuksen muista kansalaisista, ihmistryhmistä.

Ed. Vartia: Herra puhemies! Kun maatalouden tuloverolaki vuonna 1967 täällä eduskunnassa ja verolakivaliokunnassa käsiteltiin, niin siinä yhteydessä näitten kolmen kunnan metsätulot säädettiin muusta maasta poikkeavasti verotettavaksi myyntituloihin perustuen sen takia, että siellä ei ollut puulla kysyntää eikä markkina-arvoa siihen aikaan, ei pidetty kohtuullisena eikä oikeudenmukaisena, että pinta-alaan ja vuotuisen kasvun perusteella silloin olisi veroa maksettu, koska ei tiedetty, mikä arvo sillä puulla on, joka metsään kasvaa. Sen jälkeen on markkinatilanne muuttunut ja näittenkin kuntien puulle on tullut kysyntää, ja sen markkina-arvo nyt tunnetaan. Näin he olisivat joutuneet osalta tästä kasvusta maksamaan kaksinkertaisen veron, sekä myydessä että aikaisemmin pinta-alaveron. Ja nyt he haluavat, että palattaisiin takaisin muualla maassa olevaan järjestelmään. Voin ed. Loikkaselle lohdutukseksi sanoa, että kyllä myöskin näissä kunnissa pinta-alavero tästä lähtien nousee, koska puun arvo on noussut, ja pinta-alavero määritellään siellä niin kuin muualla maassakin puun myyntiarvon perusteella, jonka metsäntutkimuslaitos selvittää ja laskee kolmen vuoden keskiarvoksi, joista metsän veron kasvuveroperuste määritellään. Kyllä siellä verotus nousee siitä huolimatta, vaikka palataan takaisin pinta-alaveroon, koska puun arvokin nousee.

Ed. Loikkanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kaikki nämä puheenvuorot todistavat sitä samaa seikkaa, jonka esitin nimenomaan puheenvuorossani, ja se on se, että metsän verotus perustuu täysin virheellisiin perusteisiin Etelä-Suomessa. Jos pohjoisten Suomen alueitten kolme pohjoista kuntaa todellisten tulojen mukaan tuottavat veroa enemmän kuin pinta-alaverotus Etelä-Suomessa, niin toki se on väärä peruste. Ja kaiken lisäksi tässä laissa toteutuu eräs erittäin arveluttava seikka.

Kun nyt maksetaan takautuvasti takaisin niille metsänomistajille kolmelta vuodelta veroa, jotka sitä ovat vanhan lain mukaan suorittaneet, ja siirrytään takautuvasti pinta-alaverotukseen, merkitsee se käytännössä myöskin sitä, että ne metsänomistajat, jotka eivät ole tänä aikana myyneet metsää, eivät joudu suorittamaan kolmelta vuodelta veroa, eivät pinta-alan mukaan eivätkä myöskään metsän myyntitulojen mukaan.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Sinänsä on aika lohdullista havaita, että ed. Loikkanen on jo luopunut ensimmäisestä puheenvuorostaan eli totesi äsken, että hän ei enää puhukaan Pohjois-Suomen metsäverotuksesta vaan Etelä-Suomesta. Näin ollen hänkin hyväksyy tämän lakiesityksen. Kunhan me vähän aikaa keskustelemme, niin hän kohta ymmärtää myöskin sen, että pinta-alaverotukseen siirtyminen ei käy käden käänteessä muuallakaan maassa, nimenomaan jos ajatellaan sen periaatteellista merkitystä noissa pohjoisissa kunnissa. Tämä samanlainen kaksinkertaiseksi verotettavaksi tuleminen tulee eteen kaikkialla, jos yhtäkkiä lyödään kauppa-vero päälle, kun vuosikymmeniä aikaisemmin on maksettu vuosittain pinta-alaveroa, aivan niin kuin ed. Vartia sanoi. Näin ollen kysymyksessä on niin laaja-alainen järjestely- ja verotuspoliittinen periaate, että kehittämällä pinta-alaverotuksen järjestelmää eteenpäin me pääsemme paljon parempiin tuloksiin kuin lähtemällä tuntemattomaan, mitä on merkinnyt noissa pohjoisissa kunnissa meno pinta-alaverotuksesta pois. Ja nyt meidän on pakko palata, koska nämä veronmaksajat eivät siellä ole kyenneet selviytymään veroistaan, vaan ovat joutuneet suoranaisten ulosmittausuhan alaiseksi, joka on poistunut vain sillä, että on saatu eduskuntaan tämä esitys ja on jääty odottamaan sen hyväksymistä.

Ed. Pekkala: Herra puhemies! Ed. Loikkanen ei varmaankaan ole kovin syvällisesti perehtynyt nykyisiin voimassa olevaan metsäverotukseen. Sehän perustuu siihen, että lasketaan, kuinka paljon metsä kasvaa puuta hehtaaria kohti minkinlaatuaisella metsämaalla, ja tästä kasvusta peritään metsän keskimääräisen myyntihinnan mukainen vero sinä vuonna, kun puu on kasvanut, riippumatta siitä, oliko puuta myyty vai ei. Tällainen järjestelmä on ollut meillä voimassa jo noin 50 vuotta, ja sitä ennenkin oli manttaaliin perustuva, joka tapauk-

ssa pinta-alaan perustuva metsäverotusjärjestelmä. Tästä seuraa se, että käytännöllisesti katsoen koko siitä puuvarastosta, joka metsissä me tällä hetkellä on, on vero jo yhteen kertaan maksettu. Jos nyt siirrytään puutavaran myyntiverotukseen ilman varsin pitkää siirtymäkautta, siitä seuraisi se, että puusta jouduttaisiin maksamaan vero toiseen kertaan. Tämä jo sinänsä on sellainen seikka, että se muodostaa esteen tällaiseen myyntiveroon siirtymiselle. Sen lisäksi on todettava, että monissa kunnissa myyntivero aiheuttaisi tavattoman suuria heilahteluja kunnan verotuloissa, koska silloin, kun on korkeasuhdanne ja hyvä puutavaran hinta, puuta myydään paljon, ja kun hinta metriltä on korkea, silloin tuloja tulee runsaasti. Mutta jos tulee laskukausi, niin silloin myynnit vähentyvät kuutiometrimäärältään ja hinta kuutiometriä kohtia pienenee, jolloin kaksinkertaisesti jälleen tulot vähenevät, ja tästä aiheutuisi erittäin haitallisia vaikutuksia myöskin kuntien talouteen nähdén. Tämä on toinen merkittävä seikka, jonka vuoksi tähän myyntiverotukseen ei voida mennä.

Ed. Suokas: Herra puhemies! On todettava ed. Loikkasen puheenvuoron johdosta, että hän puhuu suurella asiantuntemuksella ja juuri sillä perusteella, mitä tietämättömyys tässä asiassa hänelle suo. Ja kun on katsottava myöskin, että hän linssiinsä on saanut tällaisen ajatuksen, niin hän lienee linsistä lukenut myöskin, että Suomen metsät on sosialisoitava. Tässä suhteessa täällä annetut eväät ovat varsin tärkeitä ja tarpeellisia. Totean vielä, että usein luulo ei ole tiedon väärtti, eikä Suomessa puu kasva niin kuin Uudessa Seelannissa eukalyptuspuu noin 25 vuodessa hakkuukypsäksi, vaan täällä hakkuukausi on 70 vuotta. Ja niin kuin täällä ed. Pekkala totesi, niin tällaisen yhden hehtaarin metsävero on noin 80 mk vuodessa, ja kun se kerrotaan 70:llä niin siinä on 5 600 mk. Kun se silloin parturoidaan, niin tuo metsänomistaja saa vain sen osuuden, jonka hän on yhteiskunnalle metsästään maksanut. Nämä ovat tosiasiota, jotka ovat jokaisen todettavissa, ja tässä suhteessa ei ole perusteita siirtyä suunniteltuun myyntiveroon. Se on epäoikeudenmukainen metsänomistajalle ja myöskin vaikeuttaa yhteiskunnassamme toimintoja ja kehitystä.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Täällä edustajatoverini Pekkala jo käsittelikin metsien tuottoon ja verotukseen liittyviä kysymyksiä, jo-

ten siihen ei tarvitse sen enempi puuttua. Minä vain haluan valittaa sitä seikkaa, että täällä metsänomistajien ja pienviljelijäväestön etuja käydään kaventamaan sellaiselta taholta, missä kaikista vähiten käsitykseni mukaan tunnetaan tätä kysymystä. Totean, että metsien uudistaminen tällä kertaa myöskin muodostaa huomattavan veron, joka ei näy kirjoissa eikä kansissa, ja kuitenkin jokainen pienomistajakin tuntee sen omassa rahakukkarossaan. Joka kerta, kun metsiä myydään ja hakataan, täytyy myöskin yksityismetsälain mukaan huolehtia uuden kasvun turvaamisesta. Minä toteaisin, niin kuin täällä ed. Pekkala myöskin käyttämässään puheenvuorossa, sen että metsäverotuksen uudistaminen on laaja asia ja ylimenokauden yli pitäisi siten päästä tässä siirtymävaiheessa ilman veronmaksua. Tämän ylimenokauden yli eivät kunnat, ainakaan maaseutukunnat, selviä, ja tämän vuoksi minä katson, ettei ole mitään mahdollisuuksia siirtyä metsäverotuksessa sellaiseen metsänmyyntituloon perustuvaan verotukseen, kuin mistä esim. sosialidemokraatit täällä eduskunnassa useita kertoja ovat asiasta puhuneet.

Ed. H. L i n n a: Herra puhemies! Käsitykseni mukaan tämä ed. Loikkasen käyttämä puheenvuoro pyrkii siihen, että saatettaisiin nykyinen metsäverojärjestelmä väärään valoon, ja siinä mielessä haluan erikoisesti tähdentää sitä, että toivoisin ed. Loikkasen tutkivan nykyistä metsäverojärjestelmää, sillä siinähän pyritään todellisten tulojen mukaiseen verotukseen. Verojärjestelmä on pinta-alaperusteinen, ja kun asian tuntijat selvittävät, mitä metsä tuottaa, niin tarkoitus on se, että pyritään oikeaan lopputulokseen, eikä käsitykseni mukaan ole ollenkaan tärkeää se, mikä on verojärjestelmä. Tärkeintä on se, että päästään siihen tulokseen, mihin yhteiskunta verotuksella pyrkii. Käsitykseni mukaan ei ole mitään aihetta lähteä puhumaan metsäverotuksen uudistamisesta ja järjestelmän muuttamisesta. On paljon tärkeämpää se, että tutkitaan nykyistä järjestelmää. Jos siinä katsotaan puutteita olevan, niitähän voidaan korjata. Mutta nykyinen järjestelmä pyrkii käytännössä siihen, että metsänomistaja maksaa veron siitä todellisesta tuotosta, jonka metsä hänelle tuottaa.

Ed. N i e m e l ä: Herra puhemies! Tarkoitin äsken ed. Loikkaselle vastata, mutta hän sai kyllä jo monessa puheenvuorossa vastauksen käsitykseen, joka hänellä oli metsäverotuksesta.

Yhtyisin täällä ed. H. Linnan käyttämään puheenvuoroon, ja todella tämä, mikä käytännössä metsäverotuksessa on olemassa, pyrkii juuri todellisten verojen pohjalle. Ei voitane enempää metsää verottaa kuin se kasvaa ja siitä on nyt kysymys. Nyt verotetaan siitä omaisuudesta, joka metsään vuosittain kasvaa. Tuntuu järjetömältä se käsitys, että epäillään, että tässä jotakin verottamatta jää. Silloin kun metsää hakataan, niin tästä työtuloksesta joutuu veron maksamaan metsänhakkaaja saman kuin muustakin työtulosta. Ei minun käsitykseni mukaan tällä systeemillä mitään verottamatta metsätulosta jää.

Ed. K u r p p a: Herra puhemies! Ed. Loikkasen täällä ihmetteli sitä, että pohjoisen kolmessa kunnassa on tullut korkea verotuotto, mutta juuri tämän hänen ihannoimansa myyntiverojärjestelmän suurena epäkohtana on se, että tulo kasautuu muutamalle harvalle vuodelle ja saattaa olla monta kymmentä vuotta, joista ei tule tuloja lainkaan. Tämä on se perusepäkohta, joka koituu veronmaksajan, metsänomistajan sekä myöskin veronsaajan, kuntien, suureksi vaikeudeksi ja on osoituksena tämän ed. Loikkasen ihannoiman järjestelmän mahdottomuudesta ja epäoikeudenmukaisuudesta.

Ed. L o i k k a n e n: Herra puhemies! Tuon viimeisen puheenvuoron johdosta on sanottava, että hallitus nimenomaan perusteluissa väittää, että tämä järjestelmä vastaisuudessaakin näissä kolmessakin pohjoisessa kunnassa tulisi tuottamaan kunnille enemmän verotuloja kuin mitä pinta-alaverotukseen perustuva järjestelmä edellyttää.

Ed. Mykkäselle sanoisin, että hän kuunteli huonosti minun ensimmäisen puheenvuoroni, kun hän väitti, että minä luovuin ensimmäisessä puheenvuorossa esittämästäni ajatuksesta, että tästä hallituksen esityksestä olisi luovuttava. En tehnyt sellaista esitystä, vaan nimenomaan sanoin, että ”tämä hallituksen esitys valonheittäjän tavoin valaisee sitä tilannetta, joka metsäverotuksessa vallitsee” ja sanatarkasti puheenvuoroni kuului näin: ”Edellä esitetty lainaus Auran hallituksen perusteluista osoittaa ennen kaikkea sen tosiasian, että metsäverotus maassamme ei ole oikeissa uomissa, vaan se suosii metsänomistajia muitten kansalaisten kustannuksella.”

Kun täällä useissa puheenvuoroissa on jälleen vedetty pienviljelijät esille, niin minusta

se on halpahintaista demagogiaa. Pienviljelijät eivät ole täällä näissä kolmessakaan kunnassa metsiä myyneet. Se kävi nimenomaan asiantuntijoiden esityksestä valiokunnassa selville. Kysymyksessä ei ole pienviljelijöitten edut, vaan nimenomaan metsänomistajien edut, jotka omistavat melkoisia määriä metsiä.

Minä ymmärrän sen, että metsänomistajat täällä eduskunnassakin ja heidän edustajansa nostavat puheenvuorostani äläkän, mutta minä katson myöskin, että meikälaisella, joka edustaa palkannauttijoita ja muita sellaisia kansalaisryhmiä, jotka maksavat veronsa todellisten tulojen mukaan ja hyvin nopeasti — se tapahtuu sillä hetkellä, kun palkka maksetaan käteen — on myöskin velvollisuus huolehtia siitä, että kaikki kansalaisryhmät samalla tavalla joutuvat verotuksesta rasitetuksi.

Ed. M ä k i n e n: Herra puhemies! Maatila-talouden verotus ja tässä tapauksessa metsäverotus näyttää olevan sellainen asia, josta eräät edustajat eivät voi kiihtymättä täällä keskustella, vaan pyritään maalaamaan toinen toistaan parempia sarvipään kuvia seinälle. Tottahan on lupa sentään arvostella hallituksen esitystä. Siinä varmasti lakiteknisesti ja verotuksellisesti on arvostelemisen aihetta. Ensinnäkin taannehtivasti anteeksiantava verolaki on meillä varsin harvinainen, miltei ainutlaatuinen. Toinen kohta siinä on sellainen, että vuosilta 1968—1970 eräät tilat eivät joudu lainkaan maksamaan veroa. Toivon, että tällainen mukava tilanne joskus koituisi muidenkin veronmaksajien osalle.

Sosialidemokraatit olivat yksimielisesti hyväksymässä kuitenkin tätä hallituksen esitystä, ja se osoittaa, että me emme suinkaan ole, niin kuin ed. Kortessalmi väitti, kylmiä pohjoisen asukkaalle, vaan me olemme hyvin lämpöisiä heitä kohtaan, yhtä lämpöisiä kuin me olemme suomalaista työmiestä ja palkallaan elävää kohtaan, kaikkia vähäosaisia kohtaan (Ed. Kortessalmi: Työttömyys ei lämmitä!). — Työttömyys ei ole siellä meidän aiheuttamamme. Minä luulen, että SMP:n taholla hyvin tiedetään ne juuret, mistä pohjoisen työttömyys on saanut alkunsa. Se on eri asia. Ei kannata tässä ruveta siitä väittelemään.

Eräeseen asiaan kiinnittäisin huomiota tässä vielä ja silloin puhun juuri näiden pohjoisen asukkaiden puolesta. Asiantuntijat sanovat, että metsän kasvu kestää siellä satoja vuosia, ja nyt siellä on metsät myyty ja joudutaan maksamaan

veroa pinta-alan mukaan. Siis seuraava sukupolvi ja ehkä sitä seuraavatkin sukupolvet joutuvat maksamaan veroa sellaisesta asiasta, mistä ei ole mitään tuloja. Minusta tämä on epäoikeudenmukaista, ja minä luulenkin että joudutaan taas ehkä toisella tavalla näiden pohjoisten kuntien metsäveroasiaan jälleen palaamaan.

Ed. A j o: Herra puhemies! Pohjois-Suomen edustajana ja metsäammattimiehenä haluaisin vain sanoa, että eivät nämä alueet varsinaisessa mielessä metsätalousalueita ole. Olen siellä myöskin itse henkilökohtaisesti työskennellyt, ja todella siellä on satoja vuosia vanhoja ns. ”nuoria” metsiä, ja omistajat ovat hyvin köyhää väkeä. Ei siellä varakkaita metsänomistajia yleensä ole. Näin ollen nämä alueet on aivan helppo pitää erikoiskysymyksenä. Kun siirtymisen tapahtuisi tavallaan asukkaiden omasta halusta, niin palautuminen pinta-alaverotukseen on mielestäni tässä tapauksessa paikallaan sen olematta mitenkään tyyppiesimerkkinä siitä, miten yleensä pitäisi menetellä. Tämähän yleensä vie nämä ihmiset samanarvoiseen asemaan muun Suomen kanssa, ja se Lapin ihmistä ajatellenkin sentään vähän lämmittää, kun voi tehdä oikeutta Lapin väestölle. Mielestäni on paikallaan, että päästään palautumaan pinta-alaverotukseen tässä tapauksessa.

Ed. K o r t e s a l m i: Herra puhemies! Tiedustelin ed. Loikkaselta, mikä on Lapin pienviljelijän ja Lapin metsänomistajan ero. Todellinen metsänomistajahan ja nimenomaan suurmetsänomistaja Lapissa on Suomen valtio. Jos ed. Loikkanen katselee valtion metsistä laadittua karttaa, niin kyllä tämän pitäisi selvitä.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Ed. Loikkasen viimeinen puheenvuoro, jossa hän mainitsi, että pienviljelijä ei ole metsänomistaja, osoittaa kyllä sitä arvostusta, mitä sosialidemokraattisessa puolueessa tunnetaan pienviljelijystä kohtaan. Nimenomaan siinä paljastui se, että heidän omistamansa metsä ei näyttele mitään alaa, jota pitäisi arvostaa. Tällä kohdin on kyllä lähdettävä siitä, että pienviljelijä on luettava tässä maassa erääksi tuottoisimmaksi metsätalousmieheksi.

Edelleen kun tätä asiaa käsitellään näinkin syvällisesti kuin tänään on käsitelty, niin ed. Loikkasen tulee muistaa myöskin se, että jos me menemme tällaiseen metsänmyyntitulojen verotukseen, hän tarjoaa suurteollisuusyhtiöiden

omistamille metsälöille silloin etuoikeuden. He voivat suunnitella investointinsa myyntivuosi-naan, jolloin yhteiskunta jää vaille tätä veroa, joka täältä kertyy nyt pinta-alan mukaisena. Nämä asiat ovat jääneet teiltä kokonansa tutkimatta. Tällä kohdin on myöskin otettava lusiikka kauniiseen käteen. Kuntien talous saadaan pidetyksi jatkuvasti kestäväna juuri sillä, että pinta-alan mukaan myöskin yhtiöitä rasitetaan eikä anneta niille niitä etuisuuksia, joita viime vuosina nimenomaan suurpuunjalostusteollisuus on jatkuvasti saanut hallitusten toimesta. Nimenomaan ne etuudet, jotka ovat tulleet metsänmyyntituloista metsän uudistuksen ja viljelyn hyväksi, ovat joutuneet suurmetsänomistajien käsiin ja pienviljelijä-metsänomistaja on jäänyt soittelemaan lehdellä. Tilastot osoittavat kylmää kieltään. Tämä kysymys on sikäli perustava, että tällä kohdin on turvattava jatkuvuus pinta-alaverotuksen avulla. Se on pienviljelijän etu, koska se myöskin tekee hänelle oikeutta eikä aseta häntä kahdenkertaisen verotuksen alaiseksi.

Edelleen totean ed. Loikkaselle, että tehkää nyt matka siellä jonkun palkkatyöläisen luokse, jolla on säästötili, niin sieltä te löydätte, niin kuin jo alussa mainitsin, vastauksen siihen, mikä on pienviljelijän kanta myöskin metsänmyyntitulon verotukseen. Hänen tuloansa ei voida kaksinkertaisesti verottaa.

Ed. V a r t i a: Herra puhemies! Erään täällä käytetyn puheenvuoron johdosta on syytä kiinnittää huomiota siihen, että eivät näiden kolmen kunnan, Enontekiön, Inarin ja Utsjoen, metsänomistajat suinkaan pääse kolmelta vuodelta ilman metsäveroa, vaan käsiteltävänä olevan kolmannen lakiehdotuksen 2 §:n mukaan heiltä siltä ajalta peritään pinta-alaperusteinen vero.

Mitä tulee taas siihen, maksavatko metsänomistajat oikein veroa pinta-alan perusteella, niin ed. Loikkanen on siinä aivan oikeilla jäljillä, että eivät maksa. Toiset maksavat liian vähän, toiset liian paljon, koska metsämaan tuottoarvoa ei voida niin tarkkaan määritellä, että se menisi aivan tasan, mutta keskimääräisesti se on oikea. Sen sijaan taas verottaja hyötyy pinta-alaverotuksesta sen takia, että saa veron jo ennen kuin asianomainen veronmaksaja on saanut tulon rahana. Puu on vielä metsässä kasvamassa, kun siitä jo maksetaan vero. Se tulee siis aikaisemmin verottajan käyttöön kuin myyntiverotuksessa.

Ed. P e k k a l a: Herra puhemies! Äskeisessä ed. Loikkasen puheenvuorossa puututtiin myöskin pienviljelijäkysymykseen. Sen vuoksi on syytä todeta, että suomalaisen maatilametsäntuottajan metsäpinta-alan keskiuus koko maassa on noin 30 ha. Vastaava suuruus pellon osalta on noin 10 ha. Suomalainen maatalouden harjoittaja on siis pienviljelijä niin pellon kuin myöskin metsän osalta.

Ed. P. V e n n a m o: Herra puhemies! Kun ed. Loikkanen vertasi palkansaajia ja metsänomistajia todeten, että pitäisi päästä yhdenmukaiseen verotukseen, niin täytynee todeta, että yhdenmukaisestihan nimenomaisesti tällä hetkellä metsänomistajia ja palkansaajia verotetaan. Palkansaaja maksaa veronsa joka vuosi siitä palkasta, minkä hän on ansainnut, samoin kuin metsänomistaja maksaa veronsa joka vuosi siitä tuotosta, minkä metsä hänelle on kasvanut. Jos metsän kohdalla mennään myyntiverotukseen elikkä siihen, että veroa maksetaan ainoastaan niiltä vuosilta kuin tuloa on tullut metsästä, niin samalla lailla pitäisi silloin palkansaajien kohdalla, jotta ed. Loikkanen olisi johdonmukainen, vaatia myös, että palkansaajien ansio maksetaan kerran 20 vuodessa ja se verotetaan kokonaisuudessaan tällä vuodelta. Kysymyksen on nimenomaisesti jokavuotisesta tuloista metsänomistajalle, jonka hän nostaa kerran 20:ssä tai kerran 30 vuodessa. Toki ei voi olla oikein, että hänelle vuotuisesta tuotosta ja työstä koitunut tulo kasataan kaikki yhdelle vuodelle.

Ed. M ä k i n e n: Herra puhemies! Haluamatta olla epäkohtelias ed. Vartiata kohtaan huomautan, että erään kansanedustajan puheenvuoro on täällä kuitenkin syytä oikaista, ja se koskee nimenomaan kolmatta lakiesitystä. Sen mukaan vuosina 1968, 1969 ja 1970 metsäveroa perittiin todellisten tulojen mukaan. Ne, jotka näinä kolmena vuonna eivät myyneet metsää, eivät joutuneet siis maksamaan veroa sen paremmin myynnin perusteella kuin hehtaari-pinta-alankaan perusteella. Ja tämän lain mukaan he eivät nyt joudu maksamaan sitä takautuvasti. Siis tosiasia on, että eräät metsänomistajat pääsevät kiistattomasti nämä kolme vuotta ilman veroa. Tästä ei pääse mihinkään.

Ed. K u r p p a: Herra puhemies! Viittaan vielä ed. Loikkasen puheenvuoroon. Hän mainitsi, että hallituksen esityksessä sanotaan, että

vastaisuudessa epäkohdat tulevat kasvamaan. Hallituksen esityksessä mainitaan, että "ilmeisesti". Niin ilmeisesti on, että epäkohdat tulevat kasvamaan niin kauan, että se käy kaikki veronmaksaja-metsänomistajat lävitse vuorolaan ja epäkohtia jatkuu aina.

Ed. **Miettinen**: Herra puhemies! Ed. Loikkanen puhuessaan metsäverotuksesta osui täysin oikeaan siinä, että nykyisessä systeemissä on puutteellisuksia ja virheellisyyksiä. Sen sijaan hänen tarjoamansa lääkkeet olivat täysin väärät. Oy Suomi Ab nojaa puisiin jalkoihinsa. Meidän on kaikin tavoin pyrittävä näitä puisia jalvoja tukemaan siten, että puunjalostusteollisuutemme ja metsäteollisuutemme pystyy käymään täydellä kapasiteetilla, että me pystymme takaamaan sen raaka-ainetarpeen, minkä puunjalostusteollisuus vaatii.

Ed. Loikkasen esitykset eivät kuitenkaan tue tätä raaka-aineen turvaamista. Sen sijaan että meidän olisi asteittain sosialisoitava, niin kuin ed. Loikkänen esittää, meidän on nykyistä metsäverotusta uudistettava siten, että me säilytämme pinta-alaverotuksen korjattuna niin, että metsänparannustöihin ja -uudistustöihin uhritut kustannukset entistä suuremmin otetaan huomioon vähennyskelpoisena menona. Tällä tavoin me pystymme tuon maamme päävientiteollisuuden, puunjalostusteollisuuden, kilpailukykyisyyden säilyttämään. Näin ollen tehty ed. Loikkasen esitys, käyttäkseni ulkopoliittista termiä, on täysin vastoin kansallista etuamme, ja sitä on jyrkästi vastustettava.

Ed. **Loikkanen**: Herra puhemies! Edellisen puheenvuoron johdosta haluaisin huomauttaa, etten tarjonnut mitään lääketta. Totesin vain, että metsäverotus ei ole tällä hetkellä oikealla kannalla.

Toiseksi puuraaka-aineen turvaaminen valtakunnassa ei ilmeisesti riipu vähässäkään määrin siitä, millä tavalla metsää verotetaan. Puu kasvaa kai samassa tahdissa, olkoon verojärjestelmä mikä tahansa.

Ed. **A.-L. Jokinen**: Herra puhemies! Täällä on monissa puheenvuoroissa tullut selvästi esille se, että metsäverotus on epäoikeudenmukainen. Myöskin ed. Vartia totesi tämän epätasaisuuden. Laki- ja talousvaliokunnan käsittelyssä tämän asian ollessa esillä se tuli myös useaan kertaan ilmi. Tämä oleellinen seikka on jäänyt täällä käsittelemättä, nimittäin se että

epäoikeudenmukaisuus koskee pienviljelijöitä, joilla on vähän metsää, mutta suosii suurmetänomistajia. Siinä on asian ydin.

Ed. **Härkönen**: Herra puhemies! Ed. Loikkanen totesi, että verotus ei merkitse mitään puun tuoton kannalta. Tämä väite käsitykseni mukaan on virheellinen. Tässä on samalla tavalla niin kuin muussakin yritystoiminnassa kannattavuudesta kysymys. Jos verotus on liian ankara, niin se ei ole omiaan innostamaan yksityismetsänomistajaa metsäntuoton lisäämiseen. Minä haluaisin myöskin tässä todeta sen, että täällä on ed. Loikkasen taholta annettu hiivenen sellainen kuva, että metsäverotus on meillä kevyt ja että metsänomistaja pääsee kevyellä veronmaksamisella. Näin ei asia ole tosiasiassa. Metsäverotus meillä nytkin jo on verraten ankara, ja jos viitataan metsänhakkuiden osalta vajaatuottoisten alueitten uudistamiseen, niin niissä monessa tapauksessa saattavat myyntitulot jäädä niin vähäisiksi, että ne eivät riitä edes metsän uudistamisesta aiheutuviin kustannuksiin, ja nämä vajaatuottoisetkin alueet on uudistettava. Minä ainakin voin todeta sen keskisuomalaisena edustajana, että Keski-Suomessakin sellaisia hakkuukypsiä metsiä, joissa puuvarasto on runsas, on verraten vähän ja hyvin suuri osa on vajaatuottoisia metsiä, ja näiden verotus tällä kertaa on verraten ankara.

Ed. **Miettinen**: Herra puhemies! Ed. Loikkasen lausuman johdosta, ettei metsän verotuksella ja puun kasvulla olisi mitään tekemistä toistensa kanssa, haluan todeta, että ne ovat nimenomaan syy-yhteydessä toisiinsa. Puun kasvua, puun tuotantoa voidaan tehostaa metsänkäsittelyllä, metsänparannustoilla. Lisäämällä metsänomistajien sijoitusalttiutta näihin töihin nimenomaan metsäverotusta uudistamalla siihen suuntaan kuin edellisessä puheenvuorosani mainitsin me voimme puuntuottoa kohottaa ja nopeuttaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus atomivastuulaiksi.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 41, jota on valmistelevasti käsitelty ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 sekä suuren valiokunnan mietinnössä n:o 17, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsittelyyn.

Toinen varapuhemies: Ensin salitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen pontteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee suostumuksen antamista Suomen liittymiseen yleis-sopimukseen ja lisäyleissopimukseen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen pontteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 52, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 18, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset laeiksi maanmittausmaksusta ja jakolain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 22, jota on valmistelevasti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 sekä suuren valiokunnan mietinnössä n:o 19, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Niemelä: Herra puhemies! Nyt kolmannessa käsittelyssä oleva hallituksen lakiesitys n:o 22 pitää sisällään maanmittaushallinnon uudistuksen. Tässä uudistuksessa pyritään maanmittaushallinnossa kokonaispalkkausjärjestelmään, ja tämä uudistus sinänsä on aika laajakantoinen. Kun asia näin on, haluan eduskunnan huomiota kiinnittää määrättyihin seikkoihin.

On täysin selvästi todettavissa se, että tämän käytännön seurauksena tulevat toimitusmaksut huomattavasti entisestään nousemaan. Kun näin on, olisi syytä eduskunnan tehdä jotakin tämän kehityksen estämiseksi, ja herra puhemies, esitänkin perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa kiinteästi maanmittaushallinnon uudelleen järjestelyistä johtuvia käytännön toimia niin, että palvelusten tasapuolisuus säilyy koko maassa ja että toimituskustannukset eivät kohoa oleellisesti nykyisestäään.”

Ed. Volotinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Niemelän tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Pihlajamäki: Herra puhemies! Ed. Niemelän ehdotus on jotenkin omituinen sikäli, että laki- ja talousvaliokunta mietinnössään, jonka eduskunta toisessa käsittelyssä hyväksyi, lausui juuri ajatuksen, että maanmittausmaksun aiheuttama rasitus asianosaisille ei saa nousta. Hallituksen esityksessä sanotaan, että maanmittausmaksu ei saa sanottavasti lisätä asianosaisten rasituksia, ja näin ed. Niemelän esitys tulee lähelle tätä hallituksen esitystä sannonaltaan. Ymmärtääkseni tämä on kuitenkin aivan toisin, kuin mitä ed. Niemeläkään syvimiltään tarkoittaa. Laki- ja talousvaliokunnan

ehdotus sisältää jo sen ajatuksen, että maanmittausmaksun aiheuttama rasitus asianosaisille ei saa nousta.

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! Edellisen puheenvuoron johdosta täytynee todeta, että laki- ja talousvaliokunnan mietintö ja ed. Niemelän perustelulausuma poikkeavat toisistaan eräissä oleellisissa kohdassa. Nimitään laki- ja talousvaliokunta mietinnössään esittää toivomuksen, että maanmittausmaksujen kokonaisrasitus ei tulisi nousemaan, mikä ei millään lailla rajoita sitä, että useissakin yksittäisissä tapauksissa ja erityisesti pienten toimitusten kyseessä ollen rasitus saattaa hyvin paljonkin kohota, minkä taas ed. Niemelän ehdotama perustelulausuma estäisi.

Ed. Rytkönen: Herra puhemies! Toiteisin vain, että nykyisinkin aivan vähävaraisilla pienissä lohkomistoimituksissa valtio maksaa lohkomismaksun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Niemelä ed. Volotisen kannattamana ehdottanut, että perusteluissa lausuttaisiin seuraavaa: "Hyväksyessään lakiehdotukset eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa kiinteästi maanmittaushallinnon uudelleen järjestelyistä johtuvia käytännön toimia niin, että palvelusten tasapuolisuus säilyy koko maassa ja että toimituskustannukset eivät kohoa oleellisesti nykyisestään."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ensinnä on päätettävä lakiehdotuksista.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Tämän jälkeen on tehtävä päätös ed. Niemelän ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Niemelän ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Aitio, Ajo, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Gestrin, Haapasalo, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Honkonen, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Mieltinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pihlajamäki, Pohjonen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinsalo, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Granvik, Hokkanen, Huotari, Kainulainen, Kortessalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Rainio, Remes, Sainio, Suokas, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Alenius, Friberg, Helle, Holkeri, Hostila, Hyvönen, Jaatinen, Junnila, Kaipainen, Ahti Karjalainen, Kohtala, T. M. Koivisto, Koppanen, Lankinen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, Lähteenmäki, Mäki, Nikkilä, Pekkari, Poutanen, Salama, Salo, Sorsa, Suortanen, Tallgren, Työläjärvi, Vaittinen, V. Vennamo ja Westerholm.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 20 ei-ääntä; poissa 33.

Eduskunta on hyväksynyt metinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 32 sekä lak.al. n:ot 18, 24, 32 ja 33, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelu:

Ed. Häikiö: Herra puhemies! Tämän asian kohdalla eduskunta on säätämässä melko huomattavia muutoksia vaalilainsäädäntöön, laajentamassa äänioikeusikärajaa. Ehdoruksen mukaan äänioikeusikäraja alennettaisiin sekä valtiollisissa vaaleissa että kunnallisvaaleissa 18 vuoteen. Sen lisäksi äänioikeutetuiksi tulisivat kaikki Suomen kansalaiset, jotka asuvat ulkomailla, riippumatta siitä, kuinka kauan he ovat olleet maasta poissa. Edelleen työlaitoksessa irtolaisina olevat saisivat äänioikeuden, jota paitsi huolto- ja rangaistuslaitoksiin järjestettäisiin ennakkoäänestysmahdollisuus, mitä tähän saakka ei ole ollut. Voidaan sanoa, että tämän uudistuksen jälkeen kaikki 18 vuotta täyttäneet henkilöt saisivat Suomessa äänioikeuden. Ulkopuolelle jäävät vain ne, jotka ovat syyllistyneet äänten ostamiseen tai myymiseen ja tuomittu siitä rangaistukseen. Vaalikelpoisuus säilyisi kuitenkin ennallaan siten, että kelpoinen edustajaehdokkaaksi kansanedustajaksi samoin kuin valtuustoehdokkaaksi valtuuston jäseneksi ja lautakunnan jäseneksi olisi vain henkilö, joka on täyttänyt 20 vuotta eikä ole holhouksen alainen.

Perustuslakivaliokunta teki hallituksen esitykseen kaksi oleellisempaa muutosta. Ensimmäinen koski sitä, että myöskin holhouksenalaisille annettiin äänioikeus. Hallitus esityksensä ehdotti, että ne henkilöt, jotka tuomiois-

tuimen päätöksellä on julistettu holhouksenalaisiksi, eivät olisi saaneet äänioikeutta. Monestakin syystä valiokunta kuitenkin piti tätä menettämisperustetta epätyytyttävänä ja loppujen lopuksi päätyi siihen, että on parasta se poistaa. Ensimmäkinhän on niin, että tuomioistuimen päätöksellä ei julisteta holhouksen alaisiksi muuta kuin sellaisia henkilöitä, jotka ovat täyttäneet 20 vuotta; siis 18—20 vuotta olevat henkilöt olisivat jääneet kaikki äänioikeutetuiksi riippumatta siitä, että heidän joukossaan olisi sellaisia, että, jos he olisivat vanhempia, heidät olisi pitänyt panna holhouksen alaisiksi.

Sitä paitsi holhouksenalaiseksi julistamisen perusteita on monia semmoisia, jotka eivät saisi vaikuttaa siihen, että kansalainen tämän vuoksi menettää äänioikeutensa. Omasta pynnöstään voidaan henkilö julistaa holhouksenalaiseksi mm. vaikean ruumiinvamman vuoksi, sen vuoksi, että hänen terveytensä on heikentynyt. Lisäksi julistetaan holhouksenalaiseksi tuhlavaisuuden vuoksi, juoppouden vuoksi jne., ja monta kertaa on sitenkin, että vaikka on kaksi samanlaista henkilöä, niin toinen pannaan holhouksenalaiseksi olosuhteitten vuoksi, jos hänellä on sellaista varallisuutta, jonka hän voi menettää, ja toinen jätetään holhouksenalaiseksi julistamatta.

Näin ollen tämä peruste oli erittäin epätydyttävä ja se olisi kohdannut eri lailla eri kansalaisia, ja kuten sanottu, perustuslakivaliokunta päätyi siihen, että se poisti kokonaan tämän perusteen äänioikeuden menettämisperusteena.

Tätä asiaa on pohdittu monessakin maassa ja tiettävästi vain Italiassa on tällainen järjestelmä, jossa holhouksenalaiset pääsevät äänestämään. Ruotsissa tätä asiaa on pohdittu hyvinkin perusteellisesti komiteamietinnössä, ja siellä nyt ollaan hyvinkin kahden vaiheilla siihen, mitenkä meneteltäisiin. Saamme nähdä sitten kun lainsäädäntö siellä valmistuu, kumpaan tulokseen siellä tullaan.

Tähän lain soveltamiseen jää se epäkohta, että myöskin syvästi mielisairaat pääsevät äänestämään. Kaikkihan olemme yksimielisiä siitä, että heidän osaltaan voitaisiin äänioikeus evätä, mutta nyt on asia niin, että meillä ei ole mitään sellaista rekisteriä, josta tällaiset henkilöt kävisivät ilmi. Ei voida mistään saada pätevästi vaaliluetteloihin sellaisia tietoja, jotka yksinkertaisella tavalla tekisivät mahdolliseksi vaaliluetteloiden oikeana pitämisen näissä asioissa. Ja joka tapauksessa, vaikka olisimme hyväksy-

neet hallituksen esityksenkin, niin näille 18—20 -vuotiaille syvästi mielisairaille olisi jäänyt mahdollisuus äänestä. Käytännössä tuskin tästä tulee kovin paljon haittaa olemaan. Asia jää vaalilautakunnan harkintaan. Siitä ei ole säännöksiä lainsäädännössä, ja menettely on sellainen, että jos henkilö, joka tulee äänestyspaikalle, pystyy äänestämään, joko itse tai vaalivustajan avulla, niin hänen on annettava äänestää. Jos hän siihen ei ilmeisestikään pysty ja on ilmeistä, että hän ei ole tolallaan, niin silloin vaalilautakunta menettelee samalla tavalla kuin jos humalainen henkilö saapuu äänestyspaikalle. Vaalilautakunta voi tässä tapauksessa estää äänestämisen.

Sitä paitsi on mainittava vielä eräs peruste tällä kohdalla, ja se on se, että holhouksenalaisuus on säädetty yleensä suojelemaan henkilöä, äänioikeuden menettäminen taas on mieluumminkin rangaistusperuste, ja näin nämä kaksi perustetta eivät ole tämänkään vuoksi helposti yhteen sovellettavissa.

Toisen oleellisen muutoksen perustuslakivaliokunta teki siinä, että hallitus esitti, että vain ne ulkomaalaiset, jotka ilmoittautuvat vaalipiirin vaaliluetteloon, pääsevät äänestämään. Valiokunta sen sijaan katsoi, että ulkomaalaisista on tehtävä virallinen vaalipiirin ääniluettelo ja siihen otettava viran puolesta kaikki ulkomailla asuvat henkilöt. Tämän osalta on tuotu esille, että meillä on ulkomailla tällä hetkellä noin 280 000 henkilöä ja että poissaolevien luettelosta ei käy selvästi ilmi, kuka henkilö missäkin on, onko hän ulkomailla ja onko hän ehkä tietymättömissä kotimaassa. Mutta tältä osalta täytyy sanoa, että väestörekisteriä on tarkennettava. Tällä tavalla tähän jäi kaksi järjestelmää: ulkomailla asuva henkilö voi pyytää päästä tähän luetteloon, mutta vaikka hän ei huomaisi tätä pyyntöä tehdä, niin hän saa äänestää ja hänen nimensä on myöskin viran puolesta otettava tähän vaaliluetteloon.

Eräs pieni muutos tehtiin lisäksi vain sen vuoksi, että asianomainen pykälä sattuu olemaan avoinna, nimittäin postiaänten laskeminen määrättiin aloitettavaksi nyt jo kello 18, mikä nopeuttaa ääntenlaskua vaalilyönä.

Ed. Koskeniemi: Herra puhemies! Käsiteltävänä on hallituksen esitys valtiopäiväjestyksen muuttamisesta sekä tähän liittyvien eräiden muiden vaalilakien muuttamisesta. Kysymys on siitä, laajennetaanko äänioikeusikärajaa ja kuinka paljon. Hallitus on lähtenyt siitä, että nykyisen 20 ikävuoden alarajaa voidaan

äänioikeuden osalta alentaa 18 ikävuoteen. Tähän on yhtynyt eduskunnan perustuslakivaliokunnan enemmistökin. Sen sijaan hallitus, sen paremmin kuin perustuslakivaliokunnan enemmistökin, ei ole halunnut alentaa vaalikelpoisuusikärajaa siitä huolimatta, että julkisuudessa eritoten nuorisjärjestöjen taholta, koskivatpa nämä vaatimukset joko poliittisia tai epäpoliittisia nuorisjärjestöjä, on näin vaadittu. Äänioikeusikärajan alentaminen oli perustuslakivaliokunnassa jo edellisellä vaalikaudella käsiteltävänä, mutta kun eduskunta hajotettiin, niin lain käsittely jäi tämän eduskunnan hajottamisen alle.

Vaalikelpoisuusikärajan alentaminen yhtä hyvin kuin äänioikeusikärajan alentaminenkin niin kunnallisissa vaaleissa kuin valtiollisissakin vaaleissa on kuulunut työväenliikkeen perinteisiin vaatimuksiin jo kauan sitten. Tämä työväenliikkeen nostama vaatimus on alettu ymmärtää yhä kasvavissa piireissä. Erikoisesti siihen ovat alkaneet kiinnittää huomiota erilaiset valtakunnalliset nuorisjärjestöt, nimenomaan viime aikoina. Tähän vaatimukseen ovat yhtyneet myös porvarilliset nuorisjärjestöt aivan viime aikoina. Tällä työväenliikkeen perinteisellä vaatimuksella on paljon laajempaa taustaa. Sillä on tänä päivänä Suomea paljon laajemmat mitapuitteet. Sosialistiset maat tämän ovat ensimmäisenä käytännössä toteuttaneet, mutta myös eräät kapitalistiset maat, kuten Englanti, ovat tämän käytännössä myöskin toteuttaneet, siis vaalikelpoisuusikärajaa koskevan kysymyksen myöskin.

Hallituksen esityksen perusteluissa myös todetaan, että nykyisin on nuoriso entistä aikaisemmassa vaiheessa saavuttanut yhteiskunnallisen kypsyytensä, joten sen mukaan on perusteltua puoltaa äänioikeusikärajan alentamista nykyisestä 20 vuodesta 18:aan. Kuitenkaan se ei katso aiheelliseksi antaa nuorille vaalikelpoisuusmahdollisuutta asettua ehdokkaaksi ennen kuin hän täyttää sanotun 20 ikävuottaan. Tämä tällainen yhteiskunnallisen kypsytyden jakaminen tuntuu oudolta ja perusteettomalta rajaamiselta. Jos ajattelemme sitä taustaa, missä nuorilta vaaditaan vastuullisia tekoja yhteiskunnassa, tuntuu hallituksen ja perustuslakivaliokunnan enemmistön sekä osittain myös arvalla ratkaisu kannanotto sitäkin oudommalta. Tulokoon kuitenkin tässä sanotuksi, että vaille huomiota ei käsitteystä perustuslakivaliokunnassa saa jäädä se seikka, että kansandemokraattien lisäksi oli vaalikelpoisuusikärajan alentamisen kannalla myös valtiollisissa vaaleissa kolme so-

sialidemokraattista edustajaa, mutta muut heistä olivat vielä tällä vanhoillisella linjalla, jota porvaristo meillä edustaa.

Nykyisinhän nuoret suorittavat asevelvollisuutensa jo huomattavasti alle 20 ikävuoden. Erikoisesti näin menetellään, kun nuori opiskelija opintojen jatkamismielessä tai nuori työtön työn puutteen vuoksi hakeutuu asevelvollisuuttaan suorittamaan vapaaehtoisesti. Siellä heitä rangaistaan sotaväen rikoslain mukaan, joka ei tunne mitään ikärajoja. Tuomio on ikärajasta huolimatta kaikille sama. Näin ainakin pitäisi olla. Jokaisen kansalaisen on jo 16-vuotiaana vähintäänkin hankittava useissa tapauksissa itselleen toimentulo omalla työllään. Tällöin kansalaiset saatetaan mm. verotuksen edessä samantarvoiseen asemaan. Toisin sanoen huomattavasti paljon nuoremmat kuin 20-vuotiaat joutuvat vastaamaan yhteiskunnallisista menoista, mutta eivät saisi olla päättämässä hallituksen esityksen mukaan samoista asioista, joiden kustannuksista he huolehtivat. Jos siis hallituksen ja perustuslakivaliokunnan enemmistön ottama kanta vaalikelpoisuusikärajan alentamiseen nähden pysyy muuttumattomana, voidaan hyvällä syyllä sanoa, että velvollisuuksistaan huolimatta nuorilla ei ole juuri mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon yhteisistä asioista.

Toivoa kuitenkin sopii, että nuorten esiintyminen täällä eduskunnassa yhteisesti ja yksimielisenä saisi tämän lakiesityksen käsittelyn aikana sellaisia vaikutteita muissakin ryhmissä kuin vain kansandemokraateissa, että sen tuloksena voitaisiin luoda yksimielisesti laki, joka takaa myös vaalikelpoisuusikärajan alentamisen 18 vuoteen. Tämä toivomus täytyy osoittaa ei vain porvarillisille puolueille mutta myöskin osalle sosialidemokraattista puoluetta.

Tulkoon tässä vielä lopuksi mainituksi, että perustuslakivaliokunta oli lähes täydellisesti yksimielinen, ed. Ehrnroothia lukuunottamatta, myös siitä asiasta, ettei tuomioistuimen päätöksellä holhouksenalaisuuteen julistetulta saa riistää äänioikeutta, ja tätä koskeva sanamuoto onkin hallituksen esityksestä poiketen poistettu perustuslakivaliokunnan suurella ylivoimalla.

Ed. Häikiö (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vaalikelpoisuusikäraja kytkeytyy täysivaltaisuusikärajaan ja tätä tutkitaan parhaillaan sekä pohjoismaissa että eurooppalaisella tasolla, nimittäin tämän täysivaltaisuusikärajan alentamista. Täysivaltaisuusikärajan pitäisi olla pohjoismaissa sama. Tämä johtuu niistä oikeustoimista, vähittäismaksukaupoista ym., joita

pohjoismaiden asukkaat voivat suorittaa naapurimaissa. Minulla on sellainen tuntu, että mikäli nyt mentäisiin alentamaan myös vaalioikeusikärajaa, mutta teknillisestikään ei voida alentaa täysivaltaisuusikärajaa, niin laki voisi jäädä vahvistamatta. Ei pitäisi nyt haukata niin suurta palasta, että se tarttuu kurkkuun.

Ed. Knuutila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Toteaisin ed. Koskenniemen puheenvuoron johdosta, että sosialidemokratit edustajat perustuslakivaliokunnassa olivat periaatteessa vaalikelpoisuusikärajan alentamisen kannalla, mutta kuten täällä on jo viitattu, täysivaltaisuusikäraja olisi alennettava samalla. Lisäksi sen johdosta, että nyt edessä olevissa kunnallisvaaleissa eräissä puolueissa, mm. SDP:ssä, on jo sääntöjen mukaan asetettu kunnallisvaaliehdokkaat, olisi tulevaisuudessa vaaleissa saatettu puolueet eriarvoiseen asemaan. Ja kuten täällä on jo todettu, olisi vaarannettu ehkä äänioikeusikärajan alentaminen tällä kertaa näiden esitysten pohjalta. Näin ollen mm. allekirjoittanut äänesti ratkaisevassa toisessa äänestyksessä SKDL:n esitystä vastaan.

Ed. Kock: Herra puhemies! Suomessa omaksuttiin jo vuosisadan alussa ne kansanvaltaisuuden peruseriaatteet, joiden mukaan äänioikeuden tulee olla yleinen ja yhtäläinen, toisin sanoen että jokaisella määrään saavuttaneella kansalaisella eräin poikkeuksin on äänioikeus sekä jokaisella siten yhtä suuri mahdollisuus vaikuttaa vaalin tulokseen. Nämä kansanvaltaisuuden perusvaatimukset toteutettiin maassamme työväenluokan tarmokkaan ja päättävän toiminnan avulla vuonna 1906.

Kansanvallan peruseriaatteisiin ei sisälly ainostaan äänioikeus, vaan myös se, että vaalioikeuden, siis äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden edellytykset ovat samat. Näiden peruseriaatteitten mukaan siis jokaisen äänioikeutetun on oltava myös vaalikelpoinen edustajaksi.

Me käsittelemme nyt esitystä, joka poikkeaa edellä mainituista kansanvaltaisuuden peruseriaatteista. Hallitus esittää äänioikeuden alentamista kansanedustajain ja kunnallisvaaleissa 18 vuoteen, mutta vaalikelpoisuus kansanedustajaksi ja kunnallisvaltuutetuksi on jätetty 20 vuoteen. SKDL:n perinteellisiin vaatimuksiin on kuulunut äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden alentaminen 18 vuoteen. Tämän johdosta perustuslakivaliokunta saattoi ottaa käsittelyn alaiseksi myös vaalikelpoisuusikärajan alentamisen, koska asiasta oli olemassa SKDL:n ryhmän la-

kialoite. Kuten perustuslakivaliokunnan mietinnöstä ilmenee, ei kamppailumme valiokunnassa johtanut nuorisolle suotuisaan lopputulokseen. Kunnallisen vaalikelpoisuuden osalta valiokunnan mietinnön mukaiseen ratkaisuun johti tosin arpa, kuten ed. Koskenniemi täällä jo edellä puheessaan mainitsi. Asian jatkokäsittelyssä toivomme päästävän nuorison oikeuksia turvaamaan lopputulokseen kansanvaltaisuuden peruseriaatteitten mukaisesti.

Lukuisten poliittisten puolueiden ja nuorisjärjestöjen ajamiin tavoitteisiin kuuluu vaalioikeusikärajan ja vaalikelpoisuusikärajan alentaminen 18 vuoteen. Nämä tavoitteet on mahdollista nyt toteuttaa. Nuorisjärjestöt ovat olleet aktiivisesti liikkeellä oikeuksiaan ajamassa. Niin pitääkin, koska maamme historia osoittaa, miten tehokkaasti joukkovoimalla saatiin aikaan vuosisadan alussa perustavaa laatua olevat korjaukset vaalilakeihimme.

Kuitenkaan edellä mainittujen vaatimusten toteuttaminen ei vielä riitä. On vaadittava myös siviilioikeudellisen täysivaltaisuusiän alentamista 18 vuoteen. Tämän suuntaisia tutkimuksia on parhaillaan vireillä esimerkiksi Euroopan neuvoston puitteissa, kuten perustuslakivaliokunnan herra puheenjohtaja puheenvuorossaan myös totesi. Vuonna 1967 jätettiin Englannin parlamentille mietintö, jossa todettiin, että nuoret kehittyvät nykyään nopeammin, että nuoret ovat 18 vuoden iässä valmiita ottamaan vastuun ja saamaan oikeuksia sekä käyttämään näitä opetuslaitoksessa, elinkeinoelämässä, oikeuslaitoksessa ja yhteiskunnassa kokonaisuudessaan. Tämän perusteella komitea esitti toimenpiteitä siviilioikeudellisen täysivaltaisuusiän alentamiseksi 18 vuoteen. Asia tuli vireille sittemmin Euroopan neuvostoon ja eurooppalaiselle lakiyhteistyökomitealle annettiin tehtäväksi valmistella asiaa koskeva suositusteksti vuoden 1971 loppuun mennessä.

Meillä Suomessa on ylpeily yleisestä ja yhtäläisestä äänioikeudesta vuosisadan alusta lukien. Näyttää kuitenkin siltä, että olemme jääneet pahasti jälkeen kehityksen kulusta. Oman vaikeutensa uudelle lainsäädännölle tällä alalla aiheuttaa perustuslakiemme uudistamiseksi laadittu hankala ja vanhoillinen lainsäädäntöjärjestys. Toivottavasti korjausta myös tällä alalla saadaan pian aikaan.

Ed. Mieltinen: Herra puhemies! Nyt eduskunnan käsiteltävänä oleviin lakiehdotuksiin valtiollisten, kunnallisten ja presidentin vaalilakien muuttamiseksi sisältyy varsin keskei-

senä esitys äänioikeusikärajan alentamiseksi 18 vuoteen. Tämä uudistus toisi nimittäin noin 175 000 nuorta uutta äänestäjää jo syksyn kunnallisvaaleihin. Vaatimuksia äänioikeusikärajan alentamisesta on esitetty jo ennen viime aikoina niin vilkkaaksi muodostunutta demokratian laajentamiskeskusteluakin. Äänioikeusikärajan alentamisen puolesta ovat toimineet kaikkein aktiivisimmin poliittiset nuorisjärjestöt, jotka jo vuosia eri yhteyksissä ovat painostaneet omia puolueitaan toimimaan tämän lakiuudistuksen aikaansaamiseksi. Koko 1960-luvun ajan on mm. Kokoomuksen Nuorten Liitto eri yhteyksissä vaatinut kokoomusta toimimaan äänioikeusikärajan alentamiseksi ja nämä vaatimukset ovat saaneen aikaan toimenpiteitä myös näiden seinien sisäpuolella aloitteiden muodossa. Kokoomuksen kansanedustajat olivat myös myötävaikuttamassa Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa Reykjavikissa 1970 syntyneeseen yhteispohjoismaiseen suositukseen äänioikeusikärajan alentamisesta 18 vuoteen.

Vaatimus äänioikeusikärajan alentamisesta on nyt perusteltu. Vuodeksi 1970 aikaansaatu äänestysiän alentamista ja samalla täysivaltaisuusiän alentamista 20 vuoteen oli pidettävä osauudistuksena, johon nyt on tulossa oikeutettua jatkoa. Nuorison ympäristöstään saama tieto ja koulutuksen kokonaisvaltainen tehostaminen ovat saaneet aikaan tilanteen, jossa 18-vuotias harkintakyvyiltään, tiedoiltaan ja kehitykseltään on kypsä päättämään yhteiskunnallisista asioista. Tämän uudistuksen myötä on myös mahdollisuus vaimentaa sitä monesti aivan oikeutettua nuorison protestimielialaa, joka johtuu siitä, että vaikutusmahdollisuudet yhteisten asioiden hoitamiseen ovat rajoitetut. Koska määrätty oikeudet tuovat mukanaan myös vastuuta, on odotettavissa, että äänioikeuden saaneet nuoret perehtyvät yhteiskunnallisiin asioihin entistä perusteellisemmin, koska uudistuksen jälkeen heillä on mahdollisuus myös käyttää erästä yhteiskuntajärjestelmämme perusoikeutta: he saavat salaisissa, yhtäläisissä ja demokratian takavissa vaaleissa sanoa mielipiteensä valtiollisen ja kunnallisen hallinnon suunnasta.

Kun tämä lakiuudistus on nyt toteutumassa, se lisää myös puolueiden ja julkisten tiedotusvälineiden vastuuta. Tällä hetkellä tilastollisesti rajattu nuorin äänestäjäkunta on passiivisin äänestäjäryhmä. Saattaa olla, että tätä äänestysaluttomuutta voitaisiin käyttää perusteena jopa nyt käsiteltävänä olevaa uudistusta vastaan. Tämä ei kuitenkaan ole perusteltua, vaan syyt on haettava muualta, mahdollisesti osal-

taan myös tästä salista. Nimittäin viime aikojen valtiollisen politiikkamme kehitys on monesti ollut sen laatuista, että parlamentaarisen järjestelmämme osakseen saama arvostelu on tunnustettava ja sitä voidaan pitää jopa oikeutettuna. Äänestyslukoksilla ei viime vuosina ole ollut suurtakaan merkitystä harjoitetun politiikan suunnasta päätettäessä. Myöskin poliittisten puolueiden periaatteiden tarkoituksellinen hämärtäminen on varmasti vaikeuttanut valintaa ennen vaaleja, ja tämä on saattanut vaikuttaa myös passiivisesti nuoriin äänestäjiin. Puolueitten on näin ollen aktivoitava omaa tiedotustoimintaansa tämän uudistuksen myötä, mutta aktiivista tiedotustoimintaa tarvitaan myös muilta tiedotuskanavilta, kuten lehdistöltä ja radiolta.

Informaatio puoluetasolla vaatii rahaa. Tämän ainakin sosialidemokraattinen puolue on ottanut huomioon jakaessaan Raha-automaattiyhdistyksen varoja. Sosialidemokraattien menettely antaa nuorisolle varmasti oikean kuvan siitä demokratiakäsituksesta, joka sisältyy sosialidemokraattien periaateohjelmaan, joka perustuu sosialismiin, ja toisaalta sosialidemokraattien käytännön politiikasta, joka perustuu kyseenalaiseen rohuamiseen.

Lain valiokuntakäsittelyvaiheessa ja viimeksi tässä salissa vasemmiston taholta on esitetty vaatimuksia myös siitä, että sekä äänioikeus että vaalikelpoisuusikäraja laskettaisiin molemmat nyt 18 vuoteen. Tämä on sinänsä kannattavaa, mutta nyt esitettynä tässä vaiheessa tämä merkitsee samaa kuin vastustaa demokration laajentamista. Ennen syksyn kunnallisvaaleja ei nimittäin voida molempia uudistuksia edes teknillisesti toteuttaa, joten tässä kysymyksessä olisi kerrankin syytä jättää tarkoitukseton propagandateko sivuun ja keskittyä itse pääasiaan. Pääasiana täällä hetkellä on nimittäin uusien ikäluokkien mukaan ottaminen valtiolliseen ja kunnalliseen päätöksentekoon, jota ensimmäisen kerran voitaisiin toteuttaa jo syksyn kunnallisvaaleissa. Moni 18-vuotias odottaa innokkaana mahdollisuutta päästä sanomaan sanansa meidän ja lähinnä nyt kunnansien toimienpiteistä. Meidän tehtävämme täällä salissa ei ole suunnitella uudistuksia sen pohjalta, mitä me luemme nuorten päättävän; meidän tehtävämme on ainoastaan toteuttaa ja laajentaa demokratiaa.

Ed. K o c k (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Miettinen äskeisessä puheenvuo-

rossaan totesi, että kokoomuksen edustajat Pohjoismaiden neuvostossa ovat omalta osaltaan toimineet sen puolesta, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaisi pohjoismaiden hallitukselle toimenpiteisiin ryhtymistä äänioikeusikärajan alentamiseksi 18 vuoteen. Ilmeisesti tämä lausuma on laskettava sen propagandan tilille, jota ed. Miettinen epäili muiden tässä salissa puhuvan, koska minulla on kädessäni Pohjoismaiden neuvoston asianomainen pöytäkirja, jonka äänestyslistasta voin todeta, että kokoomuksen edustajat ovat äänestäneet tätä suositusta vastaan.

Ed. Å s v i k: Herra puhemies! Ed. Miettinen puhui, ihme kylläkin, perustuslakivaliokunnan varsinaisena jäsenenä täällä asian vierestä ja muunnuttua totuutta. Me olisimme niin perustuslakivaliokunnassa kuin nyt myöhemmin suuressa valiokunnassa että täällä isossa salissa voineet muuttaa vaalikelpoisuuden 18 vuoteen myöskin sen lakialoitteen pohjalta, jonka ryhmämme on tehnyt ja joka kulkee allekirjoittaneen nimellä ja on numeroltaan 33. Sen kansanedustajavaalia koskeva kohta 7 §:n osalta hyväksyttynä sellaisena, kuin se on meidän liittämässämme vastalauseessa, merkitsisi, että vaalikelpoisuusikäraja alenisi 18 vuoteen, ja kunnallisvaalien osalta sen 16 § merkitsisi samoin vaalikelpoisuusikärajan alentamista. Ed. Miettinen puhui täällä näin ollen muunnuttua totuutta, mikä jääköön omaan arvoonsa.

Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisesta tarkoittaa muutosta äänioikeusikärajan alentamiseksi nykyisestä 20 vuodesta 18 ikävuoteen. Äänioikeusikärajan alentamisen perustuslakivaliokunta hyväksyi, mutta vaikka voimassa olevien lakien mukaan äänioikeusikäraja ja vaalikelpoisuusikäraja ovat olleet samat, 20 vuotta, niin nyt kuitenkin hallitus ja perustuslakivaliokunnan porvarillinen enemmistö eivät hyväksyneet vaalikelpoisuusikärajan alentamista samaan 18 ikävuoteen, niin kuin jo äsken mainitussa lakialoitteessamme ja perustuslakivaliokunnassa olemme esittäneet.

Kun hallituksen esitys ei sisältänyt vaalikelpoisuusikärajan alentamista ja valiokunnan äänestyksessä me työväenryhmän edustajat jäimme vähemmistöön, niin olimme pakotettuja liittämään valiokunnan mietintöön lakiesityksemme mukaisen vastalauseen. Vastalauseemme lyhyesti sanottuna merkitsee käytännössä, että kansanedustajiksi ja kunnanvaltuuston jäseneksi

voidaan valita myös 18 vuotta täyttäneitä kansalaisia. Välttämätöntä olisikin, että suuri valiokunta ja eduskunta hyväksyisivät äänioikeusreformin ohella myös vaalikelpoisuusreformin.

Maamme johtavat poliittiset ja muut nuorisojärjestöt ovat esittäneet eduskuntaryhmille vetoomuksen, että äänioikeusikäraja sekä vaalikelpoisuusikäraja alennettaisiin 18 vuoteen, sekä toivomuksen myös siitä, että kunnallisvaalilaki astuisi voimaan ennen vuoden 1972 kunnallisvaaleja. Porvarilliset puolueet nähtävästi omaavat epäilyksiä ja ennakkoluuloja nuorison kypsydestä osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan. Me kommunistit ja kansandemokraatit olemme uskollisia ohjelmillemme ja sovellamme sitä myös käytäntöön. Samoin työväenliikkeen vuosisadan vaihteen jälkeen käymä äänioikeustaistelu saavutti myös naisille äänioikeuden, jota muualla maailmassa ei vielä ollut. Näitten ja monien muitten yhteiskunnallisten uudistusten saavutukset ja perinteet velvoittavat meitä tämän päivän työväenliikkeen ihmisiä ja järjestöjä. Me luotamme nuorison ja toimimme niin, että nuorison oikeus osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan tulee turvatuksi. Kehitys muualla Euroopassa ja sosialistisissa maissa osoittaa, että nuorille annetaan yhteiskunnallisia ja muita vastuullisia tehtäviä suuremmassa määrin kuin meillä. Nuoret nykyään kehittyvät nopeammin henkisesti ja fyysisesti ja samalla saavuttavat sen kypsyyden, jota vaaditaan julkisten asioiden hoitamisessa.

Yhteiskunta asettaa nuorille monessa suhteessa samanlaisia velvollisuuksia kuin vanhemmille. Itsensä elättävät nuoret samoin kuin kausiluontoisissa työssä käyvät opiskelijat ovat velvollisia maksamaan valtion- ja kunnallisveroa. Asevelvollisuuden suorittaminen ja monet muut velvollisuudet yhteiskunnalle osoittavat, että nuori kansalainen kokee monenlaisia velvollisuuksia, mutta vaikuttaminen yhteiskunnallisiin ratkaisuihin siltä puuttu.

Nuorisojärjestöt ovatkin vetoomuksillaan kääntyneet eduskuntaryhmien puolueen toivoen niiden tämän asian käsittelyn yhteydessä toteutuvan myöskin vaalikelpoisuusikärajan alentamista tarkoittavan reformin. Viimeksi eduskunnassa vierailivat 21. 4. 1972 seuraavat arvovaltaiset nuorisojärjestöt: Ammattikoululaisten liiton Uudenmaan piirijärjestö, Helsingin teiniyhdistys, Helsingin yliopiston ylioppilaskunta, Liberaalisen nuorisoliiton Helsingin ja Uudenmaan piirijärjestöt, Nuoren keskustan liiton Helsingin ja Uudenmaan piirijärjestöt, Pohjois-

Uudenmaan teiniyhdistys, Sammon takojat, Suomen sosialistisen nuorisoliiton Uudenmaan piirijärjestö, Sosialidemokraattisen nuorison keskusliiton Helsingin ja Uudemaan piirijärjestö, Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunta, Työväen urheiluliiton Suur-Helsingin piiri ja Uudenmaan sosialistinen nuorisoliitto.

Kun esitys joutuu nyt suuren valiokunnan käsiteltäväksi, niin edellä mainittujen järjestöjen puolesta toivoisin, että valiokunnassa hyväksyttäisiin vastalauseemme mukaiset ehdotukset vaalikelpoisuusikärajan alentamisesta 18 ikävuoteen.

Ed. Vilponiemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Åsvik ja muut SKDL:n puhujat nyt tietoisesti sivuuttavat tämän asian käsittelyssä erään olennaisen seikan, joka on kyllä täällä tullut esille mutta joka täytyy vielä korostetusti esille tuoda. Nyt on nimittäin niin, että koska ei ole selvitetty siviilioikeudellisen täysi-ikäisyyden alentamiskysymystä kokonaisuudessaan, niin sen vuoksi on tarkoin harkittava, voidaanko vaalikelpoisuusikäraja alentaa ilman täysivaltaisuusikärajan alentamista. Jos näin meneteltäisiin, niin juuri sen vuoksi, että myöskään tämän muutoksen vaikutuksia ei ole selvitetty, siitä saattaisi aiheutua, että koko tämä lainmuutos, jolla nyt annetaan äänioikeus 18-vuotiaille, jäisi vahvistamatta. Tämän riskin ja onnettomuuden välttämiseksi me sosialidemokraatit olemme lähteneet siitä, että nyt on alennettava äänioikeusikä ja samalla korostettava hallitukselle, että myös vaalikelpoisuusikäraja on viipymättä alennettava ja sitä koskevat selvitykset loppuun suoritettava.

Ed. Åsvik (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Vilponiemi kylläkin hakee nyt perusteluja, joilla ei ole niin ikään katetta. Nimittäin ollessani perustuslakivaliokunnan istunnossa kysyin nimenomaan asiantuntijalta, muistaakseni osastopäällikkö Kai Korte, mahdollisuutta toteuttaa tämän lain käsittelyn yhteydessä vaalikelpoisuusikärajan alentamista, ja hän mainitsi sen mahdolliseksi, eikä tässä yhteydessä ainakaan asiantuntija puuttunut täysi-ikäisyysikärajan tarkistamista koskevaan kohtaan. Mutta jos näin on, niin onhan eduskunnalla mahdollisuus suuren valiokunnan huomisessa istunnossa pyytää asiantuntija kuultavaksi tältä osin, jos todellakin tämä on esteenä.

Ed. Vilponiemi (vastauspuheen- vuoro): Herra puhemies! Ed. Åsvikille huomaut- taisin vielä toisesta asiasta, joka liittyy tähän kysymykseen ja myös hänen äskeiseen ajatuk- seensa, nimittäin siitä että tällä asialla on erit- täin kova kiire, että voidaan tarpeelliset viral- liset vaalivalmistelut suorittaa, jotta 18-vuo- tiaat saavat kunnallisvaaleissa äänestää. Tämän vuoksi eduskunnan nyt pitää tämä lainmuutos käsitellä viivytyksettä ja suorittaa muut uudis- tukset sitten myöhemmin.

Ed. Lemström: Herra puhemies! SMP:n puolueohjelmaan on perustamisesta al- kaen kuulunut äänioikeusikärajan alentaminen ja äänioikeuden turvaaminen 18 vuotta täyttä- neelle nuorelle, koska me haluamme edustaa uudistavaa politiikkaa suomalaisessa yhteiskun- nassa ja katsomme, että suomalainen nuori on juuri se perusta, josta tämän uudistuksen tielle lähdetään. Sen vuoksi on merkittävää, että pe- rustuslakivaliokunnassa tämä asia on saatu lo- pultakin päätökseen monien vaikeuksien jäl- keen, ja toivottavasti myöskin suuren valiokun- nan ja eduskunnan myöhemmissä käsittelyissä tämä asia lyödään lopullisesti lukkoon.

Perustuslakivaliokunnassa oli hyvin perus- teellisia keskusteluja ja siellä näkyi kyllä sel- västi täällä esim. kokoomuksen edustaja Miet- tisen esille tuoma kanta siitä taantumukselli- sesta ajattelusta, jota kokoomuksessa tunne- taan nimenomaan nuorten oikeuksien turvaami- sen kohdalla. Erikoisesti SMP ratkaisi kysymy- sen nuorten vaalikelpoisuusikärajasta kunnallis- vaalien kohdalla, joskin arpaonni tällä kohdalla oli huono, ja nuoret vielä perustuslakivaliokun- nan mietinnössä jäivät tätä paitsi. SMP oli se voima, joka täällä ainakin saattoi tälle asteelle asti tämän asian käsittelyn.

Me lähemme SMP:ssä siitä, että ensin pitää kunnallisvaaleissa turvata nuorille oikeus aset- tua ehdokkaiksi, osallistua kunnallisten lautakuntien toimintaan, koska nimenomaan kuntien taloudellisesta vastuusta nuoret joutuvat kanta- maan huomattavan osuuden (Ed. Niinikoski: Ei kovinkaan suurta!). — Kyllä asia on ed. Niinikoski niin, että hyvin suuren osuuden he kantavat suhteellisesti siitä silloin, kun he opiskelijoinakin joutuvat ryöstöverotuksen koh- teeksi. — Tässä kohdin on asiaan saatava kor- jausta ja heille vaikutusmahdollisuutta kunnal- listen elinten kautta.

Sen vuoksi SMP:n edustajat ovat liittäneet perustuslakivaliokunnan mietintöön vastalau-

seen, jossa haluamme turvata ehdokkuus- ja lautakuntatyöskentelijän oikeuden nuorelle 18 vuotta täyttäneelle kansalaisellemme. Katsom- me, että nuorisomme kehitys on voimakkaasti mennyt eteenpäin. Jos me puhumme kauniisti niin kuin on täälläkin tehty koulutusyhteiskun- nasta emmekä samalla anna mahdollisuutta tä- män koulutusyhteiskunnan nuorelle jäsenelle puuttua asioihin, me harrastamme määrätyn- laista farisealaisuutta ja omahyväisyyttä, jolloin emme haluakaan eduskunnan piiristä käsin to- tettaa sellaisia ratkaisuja, jotka vastuuta ni- menomaan myöskin antaisivat nuorille kunnal- lispoliittisten asioiden ratkaisemisessa. On jo järjellisesti, ainakin tällaisella talonpoikaisjär- jellä käsitettävissä, että nuori, joka perheen pe- rustaa ja astuu työelämään yrittäjäksi ja muu- hun kunnan toimintaan, saa myöskin oikeudet puuttua keräämiensä varojen käyttöön edusta- malla nuorisoa kunnallisvaltuustoissa ja sen lau- takunnissa.

Erikoispiirteenä tässä kohdin nuorten vaati- muksena on, että he pääsevät tätä kautta puut- tumaan erikoisesti liikekeskustemme asuntopo- liittisiin ratkaisuihin, jotka tähän asti ovat syr- jineet nuorisoomme. Nämä kysymykset ovat myöskin maaseudulla voimakkaasti näköpii- rissä. Siellä yritys- ja pienviljelijätoiminnassa olevat nuoret jäävät sivustakatsojiksi, kun kalk- keutuneet vanhat poliittiset voimat tekevät sel- laisia ratkaisuja, jotka eivät palvele poliittista kehitystä eivätkä edistystä yhteiskunnan pii- rissä. Sen vuoksi myöskin maalaiskunnanval- tuustoihin on saatava nuorta uutta voimaa, joka siellä uudistaa kunnallispolitiikkaa, ja tämän vuoksi SMP erikoisesti näissä olosuhteissa pai- nottaa kunnallisen vaalikelpoisuuden turvaa- mista 18 vuotta täyttäneille. Tässä lienee kui- tenkin tässä salissa perussyynä eräiden poliittis- ten ryhmittymien puolella se, että vanhoilla kalkkeutuneilla voimilla on täytetty nyt jo eh- dokaspaikat ja näihin ei haluttaisi todella nuo- ria. Tästä syystä sitten piiloudutaan monien sellaisten vaihtoehtojen taakse, mitkä täällä ovat tulleet tämän keskustelun yhteydessä esiin. Ne ovat sellaisia keinoja, jotka ovat teen- näisiä. Eduskunta ja sen valiokunnat istuvat sitä varten, että siellä toteutetaan ja ratkaistaan todella suomalaisen kansanvallan laajentaminen tältäkin kohdin, joten mitään sellaisia es- teitä ei ole edessä, joilla voitaisiin estää nuor- ten kunnanvaltuustoihin ja lautakuntiin nimeä- minen tulevissa kunnallisvaaleissa. Sen vuoksi me SMP:ssä erikoisesti vetoamme eduskuntaan

ja sen suuren valiokunnan jäseniin, että he asiaa käsitellessänsä ottavat tämän kysymyksen vakavasti. Päätökset, jotka näiltä pohjilta syntyvät, turvaavat perustuslakivaliokunnan SMP:n edustajien vastalauseen mukaisen vaalikelpoisuus-oikeuden myöskin nuorisollemme tulevissa kunnallisvaaleissa.

Ed. Kaarna: Herra puhemies! Tässä ed. Lemström korosti, kuinka tärkeää on nuorien päästä päättämään asioista kunnanvaltuustoissa. Minä uskon, että eduskunta ja yleensä poliittiset piirit ovat kypsyneet siihen, että äänioikeusikärajaa on syytä alentaa 18 ikävuoteen. Sen sijaan vaalikelpoisuusikärajaa ei ole tässä vaiheessa järkevää alentaa ensiksikään siitä syystä, että tämä laki ei ehdi voimaan niin ajoissa, että voitaisiin ensi syksyn kunnallisvaaleihin soveltaa. Ja koska täysivaltaisuusikärajaa meillä on 20 vuotta, niin kuin perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja täällä toi esille, niin jos nyt vaalikelpoisuusikärajaa alennettaisiin 18 vuoteen ja täysivaltaisuusikärajaa jäisi 20 vuoteen, niin siinä tulisi melkoisen outo tilanne. Nimittäin ihminen, joka ei pysty päättämään omista asioistaan, olisi oikeutettu päättämään yhteiskunnan asioista. Tämä on täysin järjen vastaista. Ensinnä pitäisi alentaa täysivaltaisuusikärajaa, jos se katsotaan tarpeelliseksi, ennen kuin voidaan ajatella vaalikelpoisuusikärajan alentamista.

Vaalikelpoisuusikärajan alentaminen on kuitenkin vähän kaksiteräinen asia. Samalla kun nuorille annetaan siinä lisää oikeuksia, niin samalla monille nuorille lisättäisiin turvattuutta, kuten köyhille opiskelijoille ja nuorille invalideille ja monille muille, jotka vielä 18 vuoden ikäisenä tarvitsevat kipeästi holhous-turvaa, joten tässä vaiheessa me emme varmasti ole Suomessa kypsiä vielä vaalikelpoisuusikärajan alentamiseen. Alennetaan tällä kertaa äänioikeusikärajaa ja tutkitaan asiaa tarkemmin, onko meillä mahdollisuutta alentaa täysivaltaisuusikärajaa. Jos se on mahdollista alentaa 18 vuoteen, sen jälkeen voidaan sitten keskustella myöskin vaalikelpoisuusikärajan alentamisesta.

Ed. Lemström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kaarna selittää tätä asiaa nyt kuin piru raamattua, koska hän haluaa, että nuorten on lähdeittävä äänestämään näitä jo kunnallispolitiikassa kalkkeutuneita vanhoja voimia, ja uudistuksen virtoja hän ei kunnallispolitiikkaan halua päästää. Nähtävästi hän pelkää sitä, että nuoret pystyvät edistyksellisesti

johtamaan valtuustoista ja lautakunnista käsin kunnallispolitiikkaamme niin, että se palvelee ihmistä, eikä niistä tehdä Helsingin puoluetoimistojen toimintavälikappaleita, niin kuin hänen puolueessaan tällä hetkellä on.

Ed. Kaarna (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta tuntuu, että ed. Lemström nyt selittää asiaa samalla tavalla, kuin hän sanoi minun selittävän. En ollenkaan tarkoita sitä, etteivät nuoret ihmiset saa tulla päättämään yhteiskunnan asioista, mutta on oma rajansa sillakin, mikä on se ikä, jolloin he ovat kypsiä niistä päättämään ja se on meidän muun lainsäädäntömme mukaan mahdollista.

Ed. Borg: Herra puhemies! Olen jonkin verran hämmentynyt perustuslakivaliokunnan jäsenenä siitä tavasta, jolla SKDL:n ja SMP:n taholta nyt täällä suuressa salissa on tähän asiaan puututtu. Meilläähän oli olemassa siellä valiokunnassa kaksi periaatetta, joiden pohjalta asiaa käsiteltiin. Ensimmäinen oli se, että asialla on kiire, jonka vuoksi sitä ei pyritä sieltä eikä täältä estämään, vaan pyritään se tehokkaasti ja asiallisesti käsittelemään eteenpäin. Toinen oli se, että laki pyritään saattamaan siihen muotoon, ettei synny mitään vaikeita ristiriitoja muun voimassa olevan lainsäädännön kanssa, aivan niin kuin mm. ed. Vilponiemi täällä huomautti. On kyllä täysin ymmärrettävää, että SKDL:n ja SMP:n taholta normaalikäytännön mukaan halutaan lyödä nyt tässä asiassa poliittista mynttiä, mutta sanoisin, että se myntti ei nyt ole kovin kirkas, vaan se on kyllä vähän patinoitunut liian aikaisin.

Tosiasia on tietenkin se, että kun valiokunnalla ei ollut käytettävissään ainoatakaan ehdotusta siviilioikeudellisen täysivaltaisuusikärajan alentamiseksi eikä kukaan SKDL:n edustajista sen paremmin kuin SMP:n edustajistaakaan tuonut tätä asiaa esille, ei voitu näin laajakantoisessa kysymyksessä lähteä tietenkään liikkeelle sillä tavoin, että olisi syntynyt selvä ristiriita voimassa olevan positiivisen lainsäädännön kanssa. Tästä minusta on aivan turha riidellä ja viitata asiantuntijoihin, koska sen jokainen tajuaa, että jos saamme 18-vuotiaan valtiovarainministerin tai kaupungin tai kunnanvaltuutetun, on selvää, että hän joutuu silloin aika pulmallisiin tilanteisiin, joista joudutaan väistämättä myöskin oikeusseuraamuksiin.

Se on eri asia, että pitkällä tähtäyksellä asiaa pitää lähteä nyt kehittämään, niin että koko

siviilioikeudellinen täysivaltaisuusikäraja voidaan yhteispohjoismaisen suosituksen pohjalta viedä eteenpäin ja saattaa sitten sille tasolle, joka vastaa nuorison kehittyneisyyttä ja sitä yleistä käsityskantaa, joka on leviämässä pitkälle kehittyneissä maissa. Mutta tuntuisi nyt luonnolliselta, että lopetettaisiin tämä turha propagandan teko tässä asiassa, josta todella oltiin yksimielisiä valiokunnassa ja lyötiin periaatteet kiinni. Niin voitaisiin myöskin täällä salissa edelleen säilyttää tämä todellinen asialinja.

Ed. Lemström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Borg täällä todella näyttelee propagandistin osaa, koska kohdin hänen täytyi tietää jo perustuslakivaliokunnassa istuneena, mikä oli SMP:n edustajien kanta tähän vaalikelpoisuusikärajan alentamiseen kunnallisvaalien kohdalla. Siihen perustuu myöskin meidän vastalauseemme. Mutta todella hän liittyi myöskin niihin vanhoillisiin voimiin, jotka haluavat nimenomaan säilyttää vallan kunnallispolitiikassa vanhoissa käsissä eivätkä anna todella rakentavien nuorten piirien tulla mukaan tähän, ja piiloutuu myöskin näitten samojen kylttien taakse kuin täällä sosialidemokraatit ja kokoomus, että tässä olisi jokin vaikea pähkinä purtavana.

Mainitsin äsken, että nämä asiat ovat eduskunnan ja sen valiokuntien ratkaistavissa ja myöskin sitä kautta hoidettavissa. Ei meidän tarvitse sitoutua maamme rajojen ulkopuolisiin kannanottoihin. Käsittäakseni Suomi on itsenäinen valtio, joka toteuttaa omaa lakijärjestelyään ja myöskin sitä laatii omatoimisesti eikä ota ohjeita ulkomailta, joihin ed. Borg näyttää luottavan näissä kysymyksissä.

Ed. Björklund (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Epäilemättä keskustelu siviilioikeudellisen täysivaltaisuuden ja vaalikelpoisuuden välisestä ristiriidasta saattaa olla teoreettisesti mielenkiintoinen, ja varmaan siinä voisi olla monelle juristille väitöskirjan aihekin, mutta käytännössä tämä toki on melko lailla teoreettinen, yhdentekeväkin ero. Huoli siitä, että tämä voisi todella aiheuttaa käytännössä vaikeuksia, perustuu sellaiseen olettamukseen, että kansa voisi valita henkilön, joka ei kykene edes omia asioitaan hoitamaan. Tämähän on se käytännön tapaus. Kyllä siitä kuulua ensinnäkin läpi yleinen epäluottamus demokraattiseen päätöksentekoon ja valintamennettelyyn, ja sitä paitsi siinä on kyllä melko lailla verukkeita ma-

kuu. Kun äänioikeus ja vaalikelpoisuus halutaan erottaa, niin tulee sellainen tunne, että ollaan kyllä valmiita hyväksymään uusi ikäluokka vaalikarjana, mutta ei haluta toteuttaa uudistusta johdonmukaisesti.

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies! Tämä nyt käsitellyssä oleva uudistus merkitsee huomattavaa edistysaskelta vaalilainsäädännössä. Demokratia toteutuu aikaisempaa laajemmalla mielessä. Sille suurelle osalle kansalaisia, jotka aikaisemmin eivät ole saaneet äänestää, järjestetään tilaisuus nyt osallistua vaikuttamiseen tässä yhteiskunnassa äänestyksen kautta.

Perustuslakivaliokunta on puuttunut hallituksen esityksen siihen kohtaan, jossa holhouksenalaisuudessa olevat kansalaiset olisivat jääneet vaille äänioikeutta, ja tehnyt korjauksen tähän kohtaan. Tämä on todella tarpeellinen muutos, josta myös laki- ja talousvaliokunnan käsitellyssä keskusteltiin ja todettiin tämän esityksen ilmeinen epäoikeudenmukaisuus.

Vähitellen alkavat vanhentuneet ja demokratiaa kaventavat säädökset myös vaalilainsäädännön kohdalla uudistua. Vihdoinkin on toteutunut Suomen Kansan Demokraattisen Liiton jo vuosikymmeniä esittämä vaatimus äänioikeusikärajan alentamisesta 18 vuoteen. Vaikka esittämämme vaalikelpoisuusikärajan alentaminen ei vielä toteutunut tässä esityksessä, tulemme pyrkimään myös tämän uudistuksen aikaansaamiseen.

Tämän hallituksen esityksen käsittely on viivästynyt tarpeettoman pitkään. Nähtävästi asiaa olisi voitu kiirehtiä jo viime valtiopäivillä niin, että ratkaisuun olisi päästy ennen eduskuntavaaleja. Mutta näyttää tulevan jälleen kiire. Laki valmistunee nyt syksyn kunnallisvaalien aattona jo vaalivalmistelujen ollessa käynnissä, joten aikaa ei todellakaan ole paljon. Nuoriso on jo siksi valistunut ja perillä asioista, että sille on suotava enemmän oikeuksia eikä vain velvollisuuksia.

On omituista kuulla täällä kokoomuksen edustajan esitys siitä, että kokoomuksen taholla on oltu äänioikeuden alentamisessa toimeliaita. Totuus taitaa kuitenkin olla lähinnä se, että juuri äärimmäinen oikeisto on ollut jarruttamassa nuorten äänioikeuden saamista. Äsken jälleen tuli uusi puolue, joka haluaa omistaa nuorten puolustajan aseman. Täällä SMP:n edustaja siitä ilmoitti. Totuus on kuitenkin se, että vasemmisto ja nimenomaan SKDL ovat olleet tarmokkaimmin nuorten asialla ja yleensä

kaikilta osin demokratian laajentamista vaatimassa, johon nimenomaan äänioikeuden laajentaminenkin kuuluu.

Ed. Liikane n: Herra puhemies! Näyttää kuitenkin siltä, että on olemassa jokin ongelma vaalikelpoisuuden ja täysivaltaisuusikärajan suhteen, kun silmäilee jätettyjä vastalauseita n:ot II ja III. Molemmissa näissä sanotaan: "Vaalikelpoinen kunnan luottamustoimiin on, mikäli niistä ei ole erikseen säädetty, jokainen kunnassa asuva ja vaalivuoden alkaessa vähintään 18 vuotta täyttänyt henkilö, jolla 15 §:n mukaan on äänioikeus ja joka ei ole holhouksen alainen."

Molemmat vastalauseet toteutettuina merkitsivät sitä, että jokainen 18 vuotta täyttänyt mutta alle 20-vuotias naimaton henkilö ei omaa vaalikelpoisuutta, mutta jokainen 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka on naimisissa eikä ole 20 vuotta, omaa vaalikelpoisuuden. En usko, että vastalauseen kirjoittajien tarkoituksena on ollut tällaisen järjestelmän luominen, jossa vähän raaka kriteeri asetetaan jokaiselle ehdokkaaksi pyrkivälle, vaan katsoisin pikemminkin, että nämä vastalauseet osoittavat sen, että jokin ongelma on olemassa vaalikelpoisuuden ja täysivaltaisuusikärajan suhteen.

Ed. Borg: Herra puhemies! Kun täällä ed. Lemström ja ed. Björklund esittivät puheenvuoroni pohjalta mielipiteitä, jotka eivät aivan vastanneet sanomaani, haluan lyhyesti kommentoida. Haluaisin ed. Lemströmille todeta, että mielestäni ed. Liikane n toi esiin erään oleellisen seikan siitä, mikä oli se SMP:n kuuluisa asialinja tässä kysymyksessä, ja samalla toteaisin sen, että useissa maissa on tällainen porrastus olemassa vaativiin tehtäviin nähden. Mutta varsinainen asia on se, johon ed. Björklund viittasi. Hän sanoi, että tämä ero vaalikelpoisuuden ja täysivaltaisuusikäkesken olisi vain teoreettinen. Toteaisin ed. Björklundin entisenä opettajana, että tästä ongelmasta voi kyllä valtiotieteen maisterikin, eikä vain juristi, tehdä varsin laajan tutkielman, jopa väitöskirjan. Ero on todella olemassa, ja nyt meidän pitää keskittää voimamme, että tämä ongelma poistetaan, ja toivotaan, että tässä löytyy sitten yhteisrintama.

Ed. Lemström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä ed. Borg ja ed. Liikane n yrittävät lyödä tämän asian leikiksi, mutta

me olemme nuorten vaalikelpoisuusikärajan kohdalla siksi vakavan asian kanssa tekemisissä, että korostan edelleen, eikä eduskunta ole se elin, joka laatii lait niin kuin täällä halutaan. Siltä pohjalta sitten myös voidaan tämä asia korjata eikä suinkaan tämän takia tätä asian eteenpäin menoa viivyttää. Meidän ei tarvitse hakea ohjeita muualta tällä kohdin, ed. Liikane n. Tästä lähti myös SMP:n vastalause, että eduskunnan päätöksen mukaan säädetään laki, joka takaa 18-vuotiaalle vaalikelpoisuuden.

Ed. Liikane n: Herra puhemies! En hae tässä ohjeita mistään muualta, vaan kysyn esim. ed. Lemströmiltä, onko hänen tarkoituksenaan ollut evätä vaalikelpoisuus naimattomilta 18 vuotta täyttäneiltä, mutta jotka ovat alle 20-vuotiaita. Itse naimisissa olevanakin jo vuosi sitten olisin ollut iloinen tuostakin parannuksesta, mutta siltikään se ei varsinaisesti muuta lain olennaista sisältöä, koska alle 20-vuotiaat ovat varsin harvoin naimisissa.

Mutta mitä yleensä tulee tämän lain sisältöön, niin haluaisin todeta sen, että me sosialidemokraatit, niin kuin koko työväenliike pitkän ajan, olemme ehdottomasti sillä kannalla, että meillä on pyrittävä vaalikelpoisuuden alentamiseen 18 vuoteen. Ja on pyrittävä siihen, jotta tällaisista täysivaltaisuus- ja vaalikelpoisuusotkuista selvittäisiin, että hallitus antaisi vielä tämän kevään aikana, jos mahdollista, esitykset samalla tavoin kuin edellisellä kerralla, jolloin vaalikelpoisuus- ja äänestysikärajaa muutettiin, esitykset, joilla samaan aikaan muutetaan ikäraja holhouslaissa, avioliittolainsäädännössä ja muissa vastaavissa laeissa.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Minä vain huomauttaisin kun täällä sanottiin, että eduskunta voi tehdä minkälaisia lakeja tahansa, että ei se sentään ihan niin käy. Emme ole asialinjalla silloin, jos me teemme minkälaisia lakeja tahansa.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Edelleen tämä sama käytäntö, että asia lyödään leikiksi, näyttää jatkuvan myöskin kokoomuksen piirissä.

Mitä sitten tulee näihin ed. Liikane n esille tuomiin kysymyksiin, niin haluan todeta, että SMP:llä ei ollut muuta mahdollisuutta vetää tätä asiaa esille kuin toimia niin. Eduskunnassa on käytäntö osoittanut meidän esitystemme kohdalta, että niiden on oltava pilkulleen ja pis-

teelleen näitten säännösten mukaisia, ennen kuin niitä hyväksytään, vaikka muiden ylimalkaisia kannanottoja ponsilausemien kohdalla saatetaan ottaa esille. Sen vuoksi toimme asian perusteellisesti niin esille, että siitä voidaan keskustella, ja nyt kun sitä keskustelua käydään, katsotaan sitten, kuka on asian takana ja kuka ei.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 57, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 28, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Rainio: Herra puhemies! Laki Tampereen teknillisestä korkeakoulusta on tarpeellinen, sillä vaikka sen perustaminen lyötiin lukkoon jo vuonna 1966, teknistä korkeakoulutusta on hoidettu useita vuosia Tampereella

ns. sivukorkeakoulun puitteissa. Koska hallinnolliset päätökset on jouduttu tekemään Teknillisen korkeakoulun hallintoelimityksessä, tästä on aiheutunut paljon hankaluutta, ennen kaikkea sitä fyysisistä epämukavuutta, jota päätöksentekijäin lihallinen siirtyminen Tampereelta kokouksiin Otaniemeen on merkinnyt. Vaikka korkeakoulujen hallinnon yleinen uudistaminen on valmisteltavana, hallitus, sinänsä aivan oikein, katsoo että Tampereen teknillinen korkeakoulu olisi itsenäistettävä yleisestä uudistuksesta erillisenä nyt annettavalla lailla.

Ne suunnitelmat, joita opetusministeriöllä on osoittautunut olevan Tampereen teknillisen korkeakoulun suhteen ja joiden toteuttamiseksi sen itsenäistämistä on pyritty käyttämään tekosyynä, ovat hämmästyttävät. Kun nimittäin lain valiokuntakäsittelyssä kuultiin asiantuntijoita siinä tarkoituksessa, että selvitetäisiin kysymystä korkeakoulun hallinnon säätämisestä asetuksella, ja tässä tarkoituksessa pyydettiin nähtäväksi suunniteltu asetuseronnos, se osoittautuikin aivan toiseksi kuin ne kaavailut, joista siihen asti oli keskusteltu Tampereen sivukorkeakoulun edustajien kanssa. Tähän asti oli ollut vallalla se käsitys, että hallinto-asetuksella järjestettäisiin Jyväskylän yliopiston mallin mukaan, ja nimenomaan tällaisesta järjestelystä tehtiin valiokunnassa asiantuntijoille kysymyksiä. Vielä omituisempaa oli, että siinä alustavassa asetuseronnoksessa, jonka valiokunta sai kirjallisena tutustuttavakseen, keskeiset kohdat, ne joissa nimenomaan puhuttiin valtuuston, hallituksen ja osastoneuvostojen jäsenten valinnasta, oli ilmaistu jonolla pisteitä ja tyhjillä riveillä. Saadakseen selvyuden siitä, millaisesta hallinnosta loppujen lopuksi suunnitelmassa oli kysymys, valiokunnan oli uudelleen kuultava osastopäällikkö Jaakko Nummista opetusministeriöstä, Jaakko Nummista, joka lopulta selvitti avoimina olevat kohdat. Tällöin paljastui, että Tampereen teknillisessä korkeakoulussa oli tarkoitus järjestää asetus- teitse hallinto sen luonnoksen, ns. lex Sundqvistin mukaisesti, joka opetusministeriöstä oli vasta lähetetty lausunnonle Helsingin yliopistoon. Toisin sanoen oli tarkoitus ottaa aikamoinen varaslähtö ja saattaa eduskunta tapahtuneitten tosiasioiden eteen. Kun opetusministeriön suunnitelma paljastui valiokunnalle torstaina maaliskuun 9 päivänä, ei seuraavaksi päiväksi Tampereen sivukorkeakoulusta kutsuttu asiantuntijalla vielä iltamyöhälläkään ollut tietoa siitä, että sinne suunniteltiin itseasiassa

mies ja ääni -periaatteelle rakentuvaa hallintomallia, joka tulisi heti alunpitäen merkitsemään täydellistä mullistusta tämän uuden korkeakoulun asioissa. Tämä osoittaa sen, miten taitavasti ja tarkoituksellisesti asetustietä toteutettavaksi tarkoitettu suunnitelma oli pidetty piilossa ministeriön ulkopuolella.

Vaikka kysymyksessä ovat yhden ja suhteellisen pienen korkeakoulun asiat, eduskunnan on syytä todeta tapahtuman kulun suuri periaatteellinen merkitys. Samalla kun hallitus valmistautuu tuomaan eduskunnassa keskusteltavaksi lakeja, tässä tapauksessa korkeakoulujen hallintoa koskevia, jotka vaativat perusteellista paneutumista asiaan, se pyrkii jo salakavalasti toteuttamaan muutokset asetusteitse, ikään kuin eduskunnan tulevilla kannanotoilla ei olisi mitään merkitystä. Voiko tällainen hallitus nauttia eduskunnan luottamusta? Kun nykyinen hallitus muodostettiin, herra opetusministeriltä kysyttiin haastattelussa, aikooko hallitus antaa esityksen laiksi korkeakoulujen sisäisen hallinnon perusteista. Tällöin opetusministeri ilmoitti, että on ensin haisteltava ilmaa tämän kysymyksen tiimoilta. Voidaan kysyä, onko tämän lakiesityksen antaminen nyt sitä "haistelua", onko kysymyksessä mahdollisesti taktiikka, jolla pantaisiin eduskunta riitelemään ensin tästä osakysymyksestä, jotta "tuokset" tunnistettaisiin. Mielestäni eduskunnalla ei liene aihetta antaa hallituksen "haistella", eli niin kuin notkea suomen kieli asian lyhyesti ilmaisee, haistattaa hallituksella mitään. Tarkoitan tällä sitä, että lain käsittelyssä eduskunnassa on syytä siirtää tuonemmaksi kenties kiivaiksikin muodostuvat keskustelut korkeakoulujen hallinnon periaattellisista ratkaisuista, tarkemmin sanoen siihen ajankohtaan, jolloin nämä lakiesitykset mahdollisesti tulevat eduskuntakäsittelyyn.

Tampereen teknillisestä korkeakoulusta nyt annettu lakiesitys on nimenomaan käsiteltävä erillISRatkaisuna, jolla se itsenäistetään. Se on liian arvokas asia jätettäväksi pelinappulaksi vähemmistöhallituksen mahdollisesti harrastamille kokeiluille. Näin ollen tämän itsenäistävän korkeakoulun hallinto olisi järjestettävä välivaiheen ajaksi koetulle perustalle.

Sivistysvaliokunnan enemmistö on lain 4 §:n muutosohdotuksella pyrkinyt nimenomaan torjumaan korkeakoulun itsenäistämisen väärinkäytön mahdollisuuden. Pykälän 2 momenttiin on lisätty sana "tasapuolisesti", niin että se kuuluu nyt muodossa: "Monijäsenisissä hallin-

toelimissä tulee olla tasapuolisesti opettajien, tutkijoiden sekä muiden korkeakoulun palveluksessa olevien henkilöiden ja opiskelijoiden edustajia." Tarkoitus on selvästikin hyvä, mutta epäilen, että tämä yksi sana ei ole riittävän selvä takaamaan sitä, ettei asetusteitse lähdettäisi sellaisille radikaaleille linjoille, joille hallitus tässä yhteydessä tuntee niin suurta houkutusta.

Tärkeää on myös todeta se, että valiokunnan nyt esittämässä muodossa lakiin jäisi se epäkohta, että korkeakoulun hallinnosta säädettäisiin asetuksella edes mainitsematta, mitä hallintoelimiä korkeakoulussa on. Kuka tietää, vaikka hallitus intoutuisi säätämään asetuksen, jossa jokin epämääräinen yleiskokous, jonka selitetäisiin muka tasapuolisesti edustavan mainittuja henkilöryhmiä, määrättäisiin päätöksenteoelimeksi. Tuntien herra opetusministerin poliittiset kannanotot ja hallituksen piittaamattomat menettelytavat tätäkään yritystä ei voi pitää mahdottomana.

Toivon suuren valiokunnan pitävän huolen siitä, että laki saadaan sellaiseen muotoon, että eduskunnan kontrolli tässä asiassa voidaan säilyttää. Vain siitä on kysymys. Parhaiten tämä voidaan toteuttaa tekemällä suuressa valiokunnassa lakiesitykseen ne muutokset, jotka on täsmällistetty sivistysvaliokunnan mietintöön sisältyvässä II vastalauseessa allekirjoittajina neljän eri eduskuntaryhmän edustajat. Tässä vastalauseessa nimittäin on annettu lain 4 §:lle sellainen sanamuoto, että se viittaa täsmälleen jo olemassa olevaan asetukseen, nimittäin Jyväskylän yliopistosta vuonna 1968 annettuun. En epäile sitä, etteikö sivistysvaliokunnan enemmistö olisi ajanut takaa käytännössä suunnitteleen samaa asiaa. Kysymys on siis tarkoituksenmukaisuudesta, lain selvyudesta. On syytä lisäksi mainita, että Jyväskylän yliopistosta on mainittujen eri ryhmien — mukaan luettuna opiskelijat — edustus hallintoelimissä toteutettu.

Erikseen on syytä mainita lain 7 §:n sanamuodon muuttamisesta. Hallituksen mukaan professorin tai apulaisprofessorin virkaa täytettäessä kutsumismenettelyä käyttäen riittäisi se, että kutsuttavan henkilön pätevyys tähän virkaan on ilmeinen. On todettava, että viranhakijoiden pätevyuden selvittely on usein ollut vaikeaa silloinkin, kun on ollut käytettävissä alan tieteellisten asiantuntijoiden perusteelliset lausunnot. Kutsumismenettelyä on katsottu voitavan käyttää vain silloin, kun tällainen pä-

tevyys on todettu viranhaun yhteydessä ja asianomainen henkilö lisäksi on tunnettu muita kysymykseen tulevia ehdokkaita kiistatta etevämmäksi. Muuten poljettaisiin nimittäin näiden muiden oikeuksia tulla nimitetyksi asianomaiseen virkaan.

On jo arveluttavaa sivuuttaa tämä viimeksi mainittu näkökohta. Vielä arveluttavamaksi menettely tulee, jos virkaan kutsuttaisiin henkilö, jonka tieteellistä pätevyyttäkään ei edes ole todettu missään yhteydessä. Näin ollen on välttämätöntä kirjoittaa tämä 7 § muotoon: "Avoimna olevaan professorin tai apulaisprofessorin virkaan voidaan virkaa haettavaksi julistamatta kutsusta nimittää henkilö, jonka pätevyys virkaan on todettu ja jonka nimittäminen on korkeakoulun tehtävän kannalta tarkoituksenmukaista."

Niin moniin eri ryhmäkuntiin kuin me kansanedustajat kuulummekin, me kuitenkin kokonaisutena, eduskuntana, olemme kansan valitsema, kansan meille uskomaan valtaa käyttävä päätöksentekoeelin. Meillä on kaikilla vastuu siitä, ettei tätä valtaa viedä meiltä ja siten kansan käsistä pois. Hallituksella on oikeus antaa asetuksia ja siten ohjata tehtyjen päätösten vaikutuksia yksityiskohdissa. Mutta sen on toki tapahduttava lakien hengessä eikä missään tapauksessa kiirehtimällä lainsäädännön edelle ja vielä vääriä tieteitä. Yhteiskuntakoneiston monimutkaistuessa ja asioitten monipuolistuessa ja ruuhkautuessa tällainen houkutus voi olla suuri. Eduskunnan asiana on olla tässäkin suhteessa valppaana ja huolehtia siitä, ettei mikään hallitus antaudu tällaisiin houkutuksiin.

Ed. H o n k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On syytä korostaa erästä seikkaa. Kun asianomaisen oppilaitoksen rehtori vieraili valiokunnassa asiantuntijana, niin hän antoi kyllä selvän ohjeen: Asialla, hallituksen esityksen käsittelyllä, on kiire, ja mieluummin on jätettävä asetuksesta riitely asianomaisen oppilaitoksen ja opetusministeriön väliseksi pulmaksi. Tähän valiokunta pyrki ja ed. Rainio ilmeisesti teki hieman liian suuren riidan tästä asiasta.

Opetusministeri S u n d q v i s t: Herra puhemies! Ed. Rainion puheenvuoro puhui sinänsä kyllä jo puolestaan, mutta kiinnittäisin huomiota muutamiin seikkoihin. Hän totesi ensinnäkin, että on ennenkuulumatonta, että korkeakouluja koskevassa lainsäädännössä sa-

notaan, että korkeakoulun hallinnosta säädetään asetuksella. Viime vuosina tämä on ollut hyvin yleinen menettely vain sen takia, ettemme ole päässeet vielä mihinkään selvyyteen siitä, mikä näköinen tuleva korkeakouluhallinto tulee olemaan. Ja tämä oli lähtökohta myöskin silloin, kun Tampereen teknillistä korkeakoulua koskeva lakiesitys laadittiin. Näin ollen lähdin siitä, että tämä on täysin linjassa sen kanssa, mitä on sanottu Jyväskylän laissa, mitä on sanottu Kuopion laissa jne.

Mitä sitten tulee siihen, että jossakin olisi sovittu muka, että Tampereen teknillisen korkeakoulun asetus olisi Jyväskylän kaltainen, niin se ei ainakaan ole minun tiedossani. Missään laissa ei ole sanottu näin eikä missään myöskään voida lähteä siitä, että tämä nyt olisi yksi ja ainoa menettely. Päinvastoin on nyt lähdey viime aikoina siitä, että kun kerta on pakko kehittää korkeakoulujen hallintoa, niin voidaan myöskin sallia tässä vaiheessa, kun puitelaki vielä on säätämättä, erilaisia hallintomalleja, ja tässä mielessä oli myöskin olemassa eräänlainen asetusluonnos opetusministeriössä, joka ei missään tapauksessa ollut lopullinen ja josta nimenomaan oli tarkoitus käydä neuvottelua oppilaitoksen ja opetusministeriön välillä.

Lopuksi toteaisin, että ed. Rainion puheenvuoro tässä selvästi ennakoii sitä keskustelua, joka ilmeisesti syntyy korkeakoulujen hallinnonuudistuskeskustelun yhteydessä, joka toivon mukaan voidaan täällä käydä melko pian, sen takia että tarkoitukseni on yrittää saattaa eduskuntaan puitelaki mahdollisimman pian. On selvää, että tämä on asia, josta tullaan keskustelemaan ja josta pitää keskustella, mutta mitään turhia keskusteluja ei pitäisi nostaa vielä siinä vaiheessa, kun kaikki on auki — niin oli myöskin Tampereen teknillisen korkeakoulun asetus siinä vaiheessa, kun sivistysvaliokunta siihen puuttui ed. Rainion toimesta.

Ed. K i v i s t ö: Herra puhemies! Sekä ed. Rainion puheenvuorosta että valiokuntaan mietintöön liitetystä toisesta vastalauseesta käy ilmi, että kokoomuksen taholla haluttaisiin sitoa Tampereen teknillisen korkeakoulun hallinto tiukasti siihen malliin, jota Jyväskylässä toteutetaan. Nämä vaatimukset ovat varsin mielenkiintoisia, kun vertaa niitä siihen keskusteluun, jota täällä eduskunnassa käytiin silloin, kun lakia korkeakoulujen hallinnonuudistuksesta edellisellä kerralla käsiteltiin. Silloinhan nimenomaan kokoomuksen taholta vaadit-

tiin kiivaasti, että ennen kuin mitään uutta lakia voidaan säätää, täytyy suorittaa perusteellisia kokeiluja monenlaisilla hallintomalleilla. Nyt samalta taholta halutaan tehdä niin ahdas laki Tampereen teknillisen korkeakoulun osalta, että kokeiluja ei voitaisi missään tapauksessa suorittaa eikä kokemuksia hankkia muun tyyppisestä hallinnosta kuin jo olemassa olevasta. Varsinkin tämä vaatimus on ristiriitainen juuri tällä hetkellä sen vuoksi, että valtakunnassa nyt toisin kuin pari kolme vuotta sitten on nimittäin kasvatustieteiden tutkimuslaitoksessa Jyväskylässä voimakas tutkimusyksikkö, jonka tehtävänä on juuri korkeakoulujen hallinnon uudistukseen liittyvien asioiden tutkiminen. Ja tällaisen tutkimusyksikön toimintaedellytyksille joustavat hallintokokeilut ja erilaiset hallintomallit olisivat aivan välttämättömiä.

Toiseksi ed. Rainio puuttui myöskin tähän kutsumismenettelyä koskevaan lain pykälään. On syytä huomauttaa, että tämä termi "ilmeinen" tässä yhteydessä ei suinkaan merkitse sitä, että kutsuttavan viranhaltijan pätevyyttä ei asianmukaisesti todettaisi. Sekä nykyinen käytäntö että se asetusluonnos, jonka ed. Rainio muilta osin oli lukenut hyvin huolellisesti, osoittavat ja edellyttävät, että kutsuttavan viranhaltijan pätevyys todetaan. Jos pätevyys edellytettäisiin jo valmiiksi todetuksi ennen kuin kutsumismenettelyyn voidaan ryhtyä, rajoittaisi tämä kutsuttavat sellaisiin, joilla jo on virka tai joiden pätevyys on todettu aikaisemmin viranhaussa. Ainakin se muunlaisten kutsuttavien osalta merkitsi kutsumismenettelyn etujen mitätöitymistä. Ja nimenomaan nuoret, virkoihin toistaiseksi sijoittumattomat käytännössä jäisivät kutsumismenettelyn ulkopuolelle.

Korostettakoon siis vielä sitä, että hallituksen esityksen edellyttämä muoto ei suinkaan merkitse sitä, ettei kutsuttavan henkilön pätevyyttä asianmukaisesti todettaisi. Kutsuttavaksi mahdollisten viranhakijoiden piiri vain laajenee ja nimenomaan nuorimpiin tieteenharjoittajiin silloin, kun noudatetaan hallituksen esityksen edellyttämää muotoa.

Ed. Rekonen: Herra puhemies! Täällä ed. Rainio oli kovin pahoillaan siitä, että tässä asiassa on hallituksella tarkoitus ja suunnitelma antaa asetuskin, jossa vähän säädeltäisiin tämän teknillisen oppilaitoksen hallintokoneistoa, määriteltäisiin se tapa, minkä muotoisena tuo hallintokoneisto koottaisiin. Jo hänen puhevuorostaan kyllä kävi ilmi se seikka, ettei hän

sellaisenaan ole vihainen, että hallitus antaisi asetukset. Hän on ilmeisesti vain vihainen siitä syystä ja oli ärenä, että hallituksella mahdollisesti oli suunnitelmassa antaa asetus, joka olisi sisältänyt ainakin joukon aineksia siihen suuntaan, että tämän laitoksen hallintokoneistoa voitaisiin demokratisoida nykyisestä. Hänhän toi esille, että mies ja ääni -periaate saattaisi merkitä täydellistä mullistusta. Ja sitä hän todella ilmeisesti kaikkein eniten tässä suhteessa pelkäsi. Ja samassa yhteydessä hän todella toi esille senkin seikan, että sivistysvaliokunta on muuttanut tuota 4 §:ää nimenomaan siinä tarkoituksessa, että minkäänlaisia tällaisia suunnitelmia tuon laitoksen hallinnon demokratisoimiseksi ei voitaisi suorittaa eikä tehdä asetuksella sen paremmin kuin muullakaan tavalla.

Nyt käsiteltävä lakiesitys, laki Tampereen teknillisestä korkeakoulusta, näyttää sivistysvaliokunnan käsittelyssä joutuneen keskenään ristiriitaisen pyrkimysten välikappaleeksi. Toisaalta halutaan edistää Tampereen teknillisen korkeakoulun kehittämistä itsenäistämistoimenpiteillä, mutta toisaalta pyritään estämään kehitys säilyttämällä vanha professorihallinto. Opiskelijoiden ja demokraattisten opettajien toimesta on useissa suurissa korkeakouluissa perustettu väliaikaisia, suhteellisen demokraattisia hallintoelimiä, joilla on ollut laitoksella enemmän tai vähemmän päätäntävaltaa. Pinnallinenkin tarkastelu osoittaa, että laitosneuvostoilla on ollut voimakkaan myönteinen vaikutus kyseisten oppiaineiden kehittämisessä, vielä niin että kaikkein demokraattisimmin kokoonpannut laitosneuvostot ovat pystyneet antamaan kaikkein myönteisimmän panoksen laitosten kehittämisessä.

Tässä yhteydessä on syytä todeta, että Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden tutkimuslaitoksella on korkeakoulujen hallinnonuudistusta tutkittu jo usean vuoden ajan. Esim. Juhani Willbergin tutkimuksessa oppiainelaitosten hallintokokeilusta todetaan, että kokeemukset ovat olleet yksinomaan myönteiset. Kaikkien hallintoon osallistuneiden ryhmien mukaan on päätöksenteko laitoksella tehostunut. Kokouksessaan 17 helmikuuta 1972 päätti yhteiskunta- ja kasvatustieteellinen tiedekunta esittää, että Jyväskylän yliopiston perussääntöä uudistettaessa muutettaisiin laitoshallinto siten, että laitosneuvosto valitaan yleisillä ja yhtäläisillä vaaleilla jättäen kuitenkin opettajille 1/6 vähimmäisvaraus. Lisäksi tiedekunta päätti esittää, että laitosneuvostoille annetaan todellista päätösvaltaa. Huomautettakoon, että tiedekun-

nan kokoukseen kuuluu Jyväskylässä vain kaksi opiskelijaedustajaa. Tätä taustaa vasten on vaikea ymmärtää kokoomuksen esitystä sivistysvaliokunnassa. Yhteistuumin nuorkokoomuslainen ja äärioikeiston professoriedustaja ehdottivat Jyväskylän yliopiston nykyisen hallintomallin toteuttamista Tampereen teknillisen korkeakoulun uudessa hallinnossa, vaikka Jyväskylän yliopistossa parhaiten asiasta perillä oleva tiedekunta esitti laitoshallintomallia, joka on huomattavasti demokraattisempi kuin sosialidemokraattisen opetusministerin luonnoksessaan esittämä.

Vaikka kokoomus suurpääoman puolueena on yleensäkin kaikkia demokratian laajennuksia vastaan, on tässä nähtävä erikoisesti Tampereen teollisuuslaitosten edut. Tampereen teknillisen korkeakoulun kalliit tutkimuslaitteet ja yhteiskunnan maksama koulutettu työvoima pyritään professorikunnan suosiollisella avustuksella saamaan yksityisten liikeyritysten käyttöön. Kokoomuspuolueen kannattama kiintiöperiaatteen mukainen hallinto, jossa professoreille saadaan suhteeton valta, johtaisi korkeakoulun opetus- ja tutkimustoiminnan yhä kiinteämmin monopolien valvontaan. Professorien johtama korkeakoulun tutkimustoiminta suuntautuisi yhä edelleen vain niille aloille, jotka suurpääoma katsoo tarpeelliseksi yhä suurempien voittojen takaamiseksi. Luonnollista on, että näin ei kyettäisi ratkaisemaan niitä tekniikan kehityksen aiheuttamia ongelmia, jotka ovat ominaisia kapitalistiselle yhteiskunnalle. Sen sijaan työläisten terveyden kustannuksella kehitettäisiin yhä täydellisempiä riisto- ja hiosusmenetelmiä aikaisempaakin suurempien voittojen pusertamiseksi työtätekevistä.

Ainoastaan demokraattinen hallinto voi antaa takeita siitä, että Tampereen teknillistä korkeakoulua kehitetään kansan enemmistön tarpeita silmälläpitäen. Tämän on myös kokoomus ymmärtänyt ja vastustaa siksi voimakkaasti hallinnon demokratisointia. Toisaalta on huomattava, että kokoomuksen avulla ajetaan myös taantumuksellisen professorijuntan suppeita ryhmiä.

Kanta, jonka oikeisto on tässä kysymyksessä ottanut, tulee saamaan edistyksellisten opiskelijoiden ehdottoman tuomion. Kokoomus on jo pitkään pelannut opiskelijoihin päin kaksinaamaista peliä. Nuorkokoomuslaiset esittävät opiskelijoiden keskuudessa kannattavansa täysin demokraattista hallintoa. Tosin kokoomusnuorten vaalioppaassa todettiin, että vaikka ol-

laankin kannattavinamme yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta, annetaan tarpeen tullen ensimmäisenä periksi. Sen sijaan kokoomuspuolue on aina ja kaikkialla ollut kiivain ja johdonmukaisin korkeakoulujen hallinnon demokratisoinnin vastustaja. Kaikkien muistissa ovat vielä kokoomuslaisten pitkät jarrutuspuheet, kun ensimmäinen lakiesitys korkeakoulujen hallinnon demokratisoimiseksi oli eduskunnassa vuonna 1970 (Ed. Huurtamo: Se johtikin tulokseen!). — Valitettavasti!

SKDL on lähtenyt siitä, että Tampereen teknillisen korkeakoulun itsenäistyminen on suoritettava mitä pikimmin, sillä riippuvuus Helsingin Teknillisestä korkeakoulusta hidastaa olennaisesti sen kehitystä. Emme voi kuitenkaan yhtyä näkemyksiin, että kehittyminen mihin suuntaan hyvänsä on edistystä. Tampereen teknillistä korkeakoulua tulee kehittää monipuolisesti ja Suomen kansan valtaenemmistön tarpeita palvelemaan. Yritykset sitoa ko. korkeakoulun kehittäminen professorihallinnon avulla Tampereen suurimpien teollisuuslaitosten voitontavoittelun välineeksi on torjuttava.

Tampereen teknillinen korkeakoulu on vihdoin itsenäistymässä. Sivistysvaliokunnassa kansandemokraatit kannattivat hallituksen esitystä, vaikka opetusministeriön lakiluonnos ei varsinkaan laitoshallinnon osalta tyydytä kansandemokraatteja. Yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden periaatteelle pohjautuva demokraattinen hallinto mahdollistaisi korkeakoulun kehittämisen koko kansan valtaenemmistön tarpeita palvelemaan. SKDL pitää välttämättömänä Tampereen teknillisen korkeakoulun itsenäistymistä ja toivoo, että tapahtuvassa eduskuntakäsittelyssä voidaan lakiin tehdä sellaiset korjaukset, jotka turvaavat sille myös demokraattisen hallinnon.

Ed. H o n k o n e n: Herra puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva sivistysvaliokunnan mietintö merkitsee Tampereen teknillisen korkeakoulun itsenäistymisen toteutumista. Näin päättyy se välivaihe, joka alkoi helmikuussa vuonna 1966 annetulla lailla. Sen mukaan perustettiin Tampereen teknillinen korkeakoulu, joka kuitenkin oli riippuvaisuussuhteessa, jopa häiritsevästi, Helsingistä. Opetustoiminnan paikallisen johtajan, esimiehen, ja hänen apunaan toimineen hoitokunnan valta on ollut nimittäin verrattain rajoitettu. Lähes kaikki asiat on ollut alistettava Teknillisen korkeakoulun eri hallintoelinten päätettäväksi Otaniemeen maan pää-

kaupunkiin. Näin on asioiden käsittely moninkertaistunut ja viivästynyt. Kun eräitä muitakin haittoja on esiintynyt samasta syystä, on uuden lain syntyä tervehdittävä nyt ilolla.

Sivistysvaliokunta on omasta puolestaan tehnyt hallituksen esitykseen pari muutosta, toisen valiokunnan porvarienemmistön voimalla hallintoa koskevaan 4 §:ään ja toisen vasemmiston taholta tulleesta esityksestä lain 13 §:ään. Viimemainittu muutos merkitsee sitä, että opiskelijoilta ei enää, päinvastoin kuin hallitus esitti, voida periä tentti- ym. maksuja. Muutos on mielestäni varsin johdonmukainen, sillä eduskunta on jo aikaisemminkin useissa eri yhteyksissä todennut, että korkeakouluissa annettavan opetuksen tulisi olla ilmaista. Hallituksen esittämä muoto pykälälle oli siten riitidassa selvien ohjeiden kanssa.

Mitä hallintoa koskevaan pykälään tulee, pitää valiokunnan vähemmistö, vasemmisto, tärkeänä että Tampereen teknillisessä korkeakoulussa se järjestettäisiin yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden pohjalta, kuten vasemmiston yhteisessä vastalauseessa edellytetään. Tätä koskevat ehdotukset, herra puhemies, tullaankin asian käsittelyn myöhäisemmässä vaiheessa tekemään.

Ed. Tuomien: Herra puhemies! Ei ole erikoisen hämmästyttävää, että kokoomus on niin hysteerinen, kuin ed. Rainion puheenvuorosta ilmeni, siitä mahdollisuudesta, että korkeakouludemokratiaa laajennetaan ja korkeakoulujen hallinto järjestetään yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden pohjalta. Tämä vastaa opiskelijoiden valtaenemmistön tahtoa ja se edistäisi korkeakoululaitoksen kehittymistä demokraattisemmaksi koko yhteiskunnan etujen mukaisesti.

Tässä yhteydessä haluaisin kiinnittää lähemmin huomiota erääseen kysymykseen, joka osoittaa, miten suppeat pääomapiirit pystyvät käyttämään valtion rahoittamien korkeakoulujen tutkimusta omien suppeiden intressiensä mukaisesti, jotka eivät suinkaan ole aina samoja kuin yhteiskunnan edut. Sivistysvaliokunnan mietinnössä korostetaan tuotekehittelyä koskevalla kohdalla, että on erityisesti huolehdittava siitä, että tutkimuksen vapaus ja riippumattomuus voidaan säilyttää. Kysymys on varsin laajakantoinen varsinkin teknillisten korkeakoulujen kohdalla.

Tutkimuksen merkityksen kasvaessa on myös yksityisen teollisuuden mielenkiinto tutkimus-

politiikkaan lisääntynyt. Teollisuusliiton ja Suomen Teknillisen Seuran ohjelmissa vaaditaan korkeakoulujen saattamista yksityisen teollisuuden ohjelmoiman tutkimuspolitiikan palvelukseen, ts. valtiota rahoittamaan entistä enemmän yksityisen teollisuuden tuotekehittelyä omistajien välittömien voittojen lisäämiseksi. Koko yhteiskunnan kannalta perustavaa laatua olevat ongelmat, kuten työturvallisuus, yhdyskuntasuunnittelu, ympäristönsuojelu ym., jäävät tutkimuksessa toisarvoiseen asemaan. Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan raportissa Teknillisen korkeakoulun tutkimustoiminnasta todetaan, että on päästävä irti siitä harhasta, että Teknillisen korkeakoulun tutkimustoiminnan on oltava osa pääomapiirin teollisuuspolitiikkaa. Sen sijaan korkeakoulun tutkimus on nähtävä laajemmissa yhteiskunnallisissa yhteyksissä. Teknillisen korkeakoulun on sanouduttava irti teollisuuden yksisilmäisistä tavoitteista ja tuettava demokraattisten elinten pyrkimyksiä valtakunnallisen tutkimuspolitiikan suunnittelemiseksi, sanotaan tässä raportissa.

Vaikka korkeakoulun hallinto on ollut ja on muodollisesti riippumaton teollisuuden vaikutuksista, käytännössä suurpääomapiirit pystyvät taloudellisella painostuksella varsin ratkaisevasti vaikuttamaan tutkimuksen sisältöön. Tämä tapahtuu tilaustutkimusten kautta, yksityisten rahastojen ja säätiöiden määrättyä tarkoitusta varten annettujen apurahojen avulla sekä professorien välityksellä, jotka usein professoritoimensa ohella toimivat konsultteina teollisuuslaitoksissa tai joissakin tapauksissa ovat jopa yhtiöiden omistajia. Kauppa- ja teollisuusministeriön ohjeissa 11. 3. 1969 tilaustutkimustoiminnasta tähdennetään, että korkeakoululaitosten ja laboratorioiden suorittaman palvelutoiminnan tulee kohdistua sen käytössä olevien laitteiden ylikapasiteetin käyttöön ja korkeakoulun opetukseen ja jatkokoulutukseen liittyvät tehtävät on asetettava ensisijaisiksi. Käytännössä ei kuitenkaan näin ole asianlaita, vaan korkeakoulun tilojen ja laitteiden sekä tutkimusvoiman käyttö ulkopuolisiin tutkimuksiin on tapahtunut opetuksen ja korkeakoulun oman tutkimustoiminnan kustannuksella. Tätä asiantilaa on edesauttanut myös se, että laitehankinnat suoritetaan usein hetkellisestä tarpeesta tai tilaustöiden suorittamiseksi ilman pitemmän tähtäimen suunnitelmaa, josta johtuen laboratoriolaitteiston kohdalla on hyvinkin vaajaikäyttöä. Korkeakoulu ei edellytä osastoil-

taan, laitoksiltaan tai laboratorioltaan suunnitelmallisuutta. Jos joissakin laitoksissa laaditaan tutkimussuunnitelmia, niitä ei alisteta julkisen kritiikin kohteeksi ennen hyväksymistä. Kokonaisvaltaista tutkimuksen suunnittelua on viereksittu. Tutkimustoiminnan kohteet ovat professorien henkilökohtaisen kiinnostuksen tai suurten teollisuusyritysten sanelemia. Tutkimuksen päävoima suunnataan siksi usein yhteiskunnallisesti ja kokonaisuuden kannalta katsoen vähemmän tärkeille aloille.

Laboratoriossa tehdyistä tutkimuksista päättää laboratorion johtaja. Tilaustutkimuksen tulokset ovat yleensä tilaajan tarkoin suojattua yksityisomaisuutta. Tutkimukset ovat lyhytjänteisiä, nopeaan pääoman tuottoon tähtäviä. Erityisesti perustutkimus, soveltava tutkimus ja tutkijakoulutus joutuvat tästä kärsimään. Esimerkiksi teknillisen korkeakoulun puunjalostusosastolla puukemian tiloissa, jotka ovat erittäin ahtaat, suoritetaan Sitran tukemana Orion Oy:n työtä, joka ei nimeksikään sivua puukemiamia. Sitä ei oikeuta mikään opetukseen tai tutkimukseen mahdollisesti liittyvä hyöty. Päinvastoin se on osoittautunut tältä kannalta haitalliseksi. Puunjalostusteollisuus suhtautuu varsin ynseästi puukemiamia, jonka perustutkimukseen liittyvä työn alla oleva ns. happialkalivalkaisuprojekti on yhteiskunnallisesti erittäin merkittävä, koska se toteutuessaan käytännössä huomattavasti vähentäisi puunjalostusteollisuuden perinteistä saasteen levittämistä.

Selluloosatekniikan ja paperitekniikan linjoilla suoritettava tutkimus suuntautuu pääasiassa yksityisen pääoman johtaman teollisuuden lyhytnäköisten prosessi- ja tuotekehittelyongelmien ratkaisuun. Teknillisen korkeakoulun näiden alojen professorit toimivat opetus-tehtäviensä ohella Insinööritoimisto Pöyry Co:n teknillisinä asiantuntijoina ja osittain osakkeenomistajinakin. Selluloosa- ja paperitehtaiden saastumisongelmien sekä muiden työtekijöille vaaroja aiheuttavien tekijöiden, kuten myrkyllisten aineiden käytön, vähentäminen, prosessien kehittäminen huomioon ottaen ihmisen terveyden jne. on tutkimuksessa jäänyt vähäiseksi. Se ei merkitse pääoman kannalta välitöntä voiton lisää. Mainittakoon, että kansainvälinen puunjalostusteollisuus tutkii parhaillaan intensiivisesti rikkivedyn käyttöä massan valmistukseen, jossa tulos merkitsisi suu-remppaa massasaannosta, mutta samalla rikkivedyn erittäin voimakkaat myrkykyominaisuudet ovat jääneet sivuasiaksi.

Samoin metallurgian laboratoriossa tutkimustöille leimaa antavaa on, että ne eivät muodosta minkäänlaista kokonaisuutta, vaan kukin työ on jonkin yksityiskohdan erillinen selvittely koskien tavallisesti yksityisen teollisuuden tuotekehittely- ja tuotantokysymyksiä. Perustutkimuksen osuus laboratoriossa on mitätön. Suurin osa valmistuneista diplomitöistä on tehty Ovakon toimeksiannosta, johon laboratorion esimiehellä on läheiset suhteet.

Tämänkaltaisia esimerkkejä Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan raportti sisältää useita. Vastaavanlaista tutkimusta ei tässä laajuudessa ole tehty Tampereella. Kuitenkin Teknillisen korkeakoulun kokemukset osoittavat, että kyseessä on koko yhteiskunnan kannalta merkittävä asia. Vailla yhteiskunnan demokraattista kontrollia, vailla kokonaisvaltaista tutkimuspoliittista ohjelmaa ja riippuvaisena pääomapiirien lyhytnäköisistä, yksinomaan voiton maksimointiin pyrkivistä tavoitteista Teknillisen korkeakoulun ohjelma ei pysty antamaan yhteiskunnalle niitä tuloksia, mitä siltä oikeutetusti voidaan odottaa. Onkin yhdyttävä Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan kantaan, että tutkimuksen rahoituksella tulee huolehtia suunnitelmallisten tiedepoliittisten tavoitteiden toteuttamisesta. Valtion rahoitusosuus tulee jakaa keskitetysti korkeakoulujen ja tiedehallinnon kautta ja säätiöiden tutkimukselle myöntämien varojen jako tulee saattaa yhteiskunnan valvontaan. Yhteistyö teollisuuden kanssa olisi järjestettävä erityisessä elimessä, johon jäsenenä kuuluu sekä korkeakoulun, ammattiyhdistysliikkeen että teollisuuden edustajia, mutta jolla ei ole päätäntävaltaa. Teknillisen korkeakoulun tutkimuspolitiikka on nähtävä laajemmissa yhteiskunnallisissa yhteyksissään eikä sitä saa alistaa pääomapiirien harjoittaman teollisuuspolitiikan osaksi. Tieteen keskushallinto on järjestettävä siten, että kansanvaltaisten elinten, ennen kaikkea eduskunnan, mahdollisuudet maan tiedepolitiikan ohjaamiseksi lisääntyvät. Tilaustutkimuksia on pyrittävä välttämään. Ne on joka tapauksessa saatettava tarkkaan kontrolliin ja laadittava normisto, joka tilaustutkimuksen on välttämättä täytettävä ennen kuin sitä voi suorittaa teknillisessä korkeakoulussa.

Ed. V i k a t m a a: Herra puhemies! Tärkeintä nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on selvästi se, mihin täällä jo viitattiin, että Tampe-

reen teknillinen korkeakoulu itsenäistyy ja pääsee aloittamaan itsenäisen toimintansa.

Käyty keskustelu kuitenkin osoittaa, että tässä asiassa on laajempiakin kytkentöjä. Tämä kytkeytyy hallinnonuudistukseen. Olen sitä mieltä, että myös opetusministerin ja opetusministeriön olisi pitänyt ymmärtää tämä seikka eikä opetusministeriön olisi ollut syytä lähteä penkomaan tätä tulehtunutta asiaa ohi eduskunnan. Kyllä opetusministeriön asiantuntija Jaakko Numminen sanoi varsin selvästi valiokunnassa, päinvastoin kuin herra opetusministeri täällä nyt, että ministeriön tarkoituksena — sikäli kuin hän oli ymmärtänyt — oli antaa Tampereen teknilliselle korkeakoululle asetusteitse sellainen hallintomalli, joka sisältyy lex Sundqvistiin. Ja silloin, kun me tiedämme vuoden 1970 alkupuolelta, minkälaisen keskustelumuksyn ja käsittelyn tämä asia nostatti täällä eduskunnassa, tulee kysyneeksi, oliko opetusministeriöllä tarkoitus todella hoitaa tämä asia noin pikkuhiljaa. Olkoon vastaus tähän mikä tahansa, niin minä kuitenkin toivon, että tämä kiistakysymys, joka varmasti saadaan tämän lain osalta hoidetuksi, ei vesitä Tampereen teknillisen korkeakoulun itsenäistymistä. Eri asia on sitten kokonaan se hallinnonuudistus, josta eduskunta toivottavasti pian pääsee päättämään.

Tässä tapauksessa on nyt tärkeätä, kun lähdetään toteuttamaan hallintoa säädettävän lain pohjalta, että ylipäänsä jokin hallintomalli saadaan toteutetuksi. On nimittäin olemassa myös se vaara, että Tampereen teknillistä korkeakoulua koskeva laki, vaikka se tulee täällä hyväksytyksi, vesittyy sitten kiistelyyn hallinnon sisällöstä. Ja minä toivoisin, että tältä vältyttäisiin, varsinkin kun me saamme pikapuoliin ottaa kantaa itse pääasiaan.

Koska täällä on puhuttu aika paljon sisäisestä hallinnosta — siis puitelaista — niin puutun siihenkin vielä lyhyesti.

Mennyt historia osoittaa, että sillä asialla ei täällä eduskunnassa ole kovin hyviä perinteitä sikäli, että lakia ei syntynyt viime kerralla. Käsitakseni mukaan, vaikka meillä nyt on vähemistöhallitus, tuon hallituksenkin pitäisi ottaa esitystä tehdessään huomioon se seikka, että tärkeintä ei ole suinkaan tehdä jonkinlaista edistysellistä tai mitä tahansa esitystä, vaan tärkeintä on se, että korkeakoulujen hallinto todella saadaan uudistetuksi. Toisin sanoen hallituksen olisi käsitakseni mukaan ryhdyttävä käymään neuvotteluja eduskuntaryhmien kanssa siitä pohjasta, jolla esitys eduskunnalle ane-

taan. Ellei hallitus katso tätä tarpeelliseksi, niin pelkään, että annettavan esityksen saattaa käydä samalla tavalla kuin kävi silloisen opetusministerin Johannes Virolaisen esityksen täällä alkuvuodesta 1970.

Mitä sitten tulee ed. Rekosen puheenvuoroon, jossa hän totesi, että kokoomus vastustaa näissä asioissa demokratiaa, totean, että me emme vastusta demokratiaa milloinkaan. Mutta ennen kuin tällaisia väitteitä mennään esittämään, mitä ed. Rekonen täällä esitti, niin olisi kai syytä hieman pohtia sitä, mitä demokratia on.

Tässä asiassa, korkeakoulujen hallintouudistuksessa, demokratia on kai sitä, että korkeakoulujen päättävät elimet pystyvät todella päättämään joistakin asioista. Ei se ole demokratiaa, että kaikki valta keskitetään opetusministeriöön, valtiovarainministeriöön ja valtioneuvostoon. Näissä esityksissä, joita on ollut eri ministerien nimiä kantavina, on juuri se perusvika, että niissä korkeakoulujen itsehallinto on jätetty liian vähälle. Meidän mielestämme todellinen demokratia voi toteutua vasta silloin, kun itsehallinto riittävässä määrin toteutuu. Jos korkeakoulujen oma päätösvalta on hyvin kapea, ei silloin ole paljon merkitystä sillä, kuka pääsee tuota päätösvaltaa korkeakoulun sisällä käyttämään. Koko demokratiakysymykseltä puotoa pohja pois tällaisen järjestelyn vallitessa. Minä toivon, että eduskuntaan ei tässä suhteessa epädemokraattisia esityksiä tuotaisi.

Ja lopuksi. Kun sivistysvaliokunnan herra puheenjohtaja mainitsi 13 §:n muutoksesta, jossa opiskelumaksut poistetaan, niin turha kai siinä on korostaa sitä, kenen aloitteesta se nyt lähti liikkeelle. Se oli yksimielinen kannanotto. Minä toivon, että tällä asialla ei ryhdytä keräämään poliittisia pisteitä. Jos tässä asiassa kaiken kaikkiaan on kysymys vain siitä, että kerätään poliittisia pisteitä, niin silloin korkeakoulujen hallintouudistuskysymykset kyllä menevät hakoille jälleen kerran.

Ed. Kort esal m i: Herra puhemies! Täällä on syytä muistuttaa siitä, että sivistysvaliokunnassa asiantuntijana kuultu Tampereen teknillisen korkeakoulun professori Pekka Ahonen totesi ensinnäkin, että tässä opetusministeriön laatimassa asetusluonnoksessa on puutteita ja terminologisiakin virheitä. Lisäksi tämä asiantuntija totesi, että korkeakoulussa on hirtittävän paljon muuta ja tärkeämpää tekemistä kuin kokeilla joillakin täysin tuntemattomilla

korkeakoulun hallintomalleilla. Hänen ilmoituksensa mukaan myös Tampereen asianomaisen laitoksen opiskelijat pitävät tätä korkeakoulun itsenäistymistä huomattavasti tärkeämpänä tapahtumana kuin näitä hallintokysymyksiä. Tältä osin siis haluaisin oikaista ed. Honkosen täällä antamaa käsitystä, kun hän ilmoitti, että myös tätä hallinnonuudistusta pidettäisiin kovin kiireellisenä, siis siinä muodossa, kuin mitä nyt hallituksen esityksessä on esitetty.

Sitten ed. Rekosen ja ed. Tuomisen puheenvuorojen johdosta on syytä todeta, että esim. Neuvostoliiton korkeakouluissa varsinaisten opiskelijoiden edustus korkeakoulujen hallinnossa on tiettävästi hyvinkin suppea. Minulla on ollut tilaisuus keskustella Neuvostoliitossa viime keväänä vierailleen suomalaisen tiedemiehen kanssa tästä asiasta, ja toivottavasti saamme tämän henkilön myös sivistysvaliokuntaan kertomaan näistä asioista silloin, kun korkeakoulujen hallinnonuudistusesitys tulee siellä käsittelyyn.

Todettakoon vielä, että muualla maailmassa koko kohu yliopistodemokratiasta on jo laantunut. Ja todettakoon edelleen se, että missään maailman korkeakoulussa ei minun tietääkseni ole toteutettu tätä henkilö ja ääni -periaatetta sellaisena kuin täällä Suomen vasemmisto sitä ajaa läpi.

Suomen maaseudun puolueen kanta on se, että me kannatamme hallinnonuudistusta, mutta me emme hyväksy anarkiaa emmekä mitään opiskelijadiktaturia. Omasta mielestäni monimuotoinen eri korkeakoulujen hallintomallien kokeilu olisi korkeakoulupoliittisesti kaikkein paras tapa hoitaa tätä kysymystä.

Edelleen tulen tässä myöhemmän käsittelyn yhteydessä puuttumaan siihen samaan asiaan, mistä tein jo ponsiesityksen Oulun yliopistoa koskevan lakiesityksen yhteydessä, nimittäin terminologisen muutoksen osalta. Minun mielestäni tämä muoto "teknillinen" olisi jo syytä muuttaa kieliasuun "tekninen", koska se on jo muualla yleisessä kielenkäytössä sellaiseksi vakiintunut. Viime kerralla asiassa sattui työtaturma, ja uskon, että nyt vaadittava kannatuspuheenvuoro saadaan.

Ed. Rainio: Herra puhemies! Haluan aluksi oikaista ed. Kivistön sen virheellisen tulkinnan, että 7 §:n muutoksessa ehdotettu muoto "avoinna olevaan professorin tai apulaisprofessorin virkaan voidaan virkaa haettavaksi julistamatta kutsusta nimittää henkilö, jonka päte-

vyys virkaan on todettu" merkitsisi sitä, ettei muka pätevyyttä tähän virkaan voitaisi todeta enää tämän viran aukkiollessa ja siis tämän viran tapauksessa. Sitä se ei tietenkään merkitse, vaan yksinkertaisesti tällainen korkeakoulu voi ryhtyä ottamaan tästä selvää, asettaa asiantuntijoita antamaan tuosta mielipiteensä, samoin kuin tällaisen kutsuttavan etevämyydestäkin on nykyisin pyydetty asiantuntijalausuntoja. Tämä tulkoon oikaistuksi.

Herra opetusministeri piti kovin itsestään selvänä sitä, että korkeakoulujen hallinnosta meillä säädettäisiin asetuksella. On syytä muistaa, että tämä on vastoin lainopillisten asiantuntijoiden kantaa, ja on huomattava, että esim. Helsingin yliopiston hallintoelimistä ja hallintoasioista on varsin pitkälle säädetty perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Tämä tapaus, joka meillä nyt on esillä, osoittaa, ettei missään tapauksessa tästä yleisestä periaatteesta, että korkeakoulujen hallinnosta säädetään lailla, pitäisi nytkään luopua. Jyväskylän yliopiston tapauksessa on kysymys eräänlaisesta poikkeuksesta. Siinäkin tapauksessa kuitenkin hallintoelimet on nimetty laissa; ei niitä ole jätetty asetuksen varaan, niin kuin nyt hallitus tahtois.

Ed. Honkonen halusi jättää tuon asetus-kysymyksen kokonaan oppilaitoksen ja hallituksen väliseksi kiistakysymykseksi. Kyllä hän varmaan hyvin tietää sen asian, ettei tässä ole kysymys mistään tasapuolisesta keskustelusta, vaan luonnollisesti hallitus tekee aivan mitä tahtoo oppilaitoksista riippumatta, jos se jättää hallituksen asiaksi, sillä eihän tämä hallitus esimerkiksi välitä edes eduskunnan mielipiteistä, vaan kiirehtii eduskuntakeskustelujen edelle.

Minä toistan sen, mitä jo aikaisemmin sain puheenvuorossani: Olen pyrkinyt eduskunnan voimavarojen säästämiseksi ohjaamaan keskustelua siihen suuntaan, että nämä periaatteelliset kysymykset voitaisiin jättää sivuun ja tämä asia todella ratkaista erilliskysymyksenä siten, että hallitukselle ei tässä annettaisi tilaisuutta toteuttaa omia suunnitelmiaan eduskunnan kontrollin ulkopuolella. Minä uskon, että tämä tarkoitus ymmärretään hyväksi.

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Kyllä tästä keskustelusta on vääjäämättä saanut sellaisen kuvan, että itse asiassa tämä Tampereen teknillisen korkeakoulun itsenäistyminen on ollut sivuseikka. Nyt on kajottu näihin periaatteisiin, ja kun periaatteelliseen kes-

kusteluun on heittäydäytty, niin sitä voitaneen hieman jatkaa.

Ensinnäkin ed. Vikatmaa sanoi, että opetusministeriön taholta oli ilmoitettu, että tarkoitus oli nimenomaan kirjoittaa sellainen asetus, joka lähtisi mies ja ääni -periaatteen pohjalta. Tämä oli se asetusluonnos, joka esiteltiin sivistysvaliokunnalle valiokunnan pyynnöstä, mutta kuten täällä jo kävi ilmi monissa puheenvuoroissa, niin asetusluonnos oli tiettävästi puutteellinen; siinä oli pilkkuja ja muita viivoja, niin kuin ed. Rainio tässä sanoi, ja se kai parhaiten todistaa sen, että tämä asia oli vielä kesken; sitä ei vielä ollut loppuun käsitelty opetusministeriössä. Siinä oli myöskin puutteita. Ed. Kortesalmi on todellakin tehokkaasti toiminut näitten terminologisten käsitteiden ja virheitten korjaamiseksi, kun hän kerta toisensa jälkeen sanoo, että pitää olla ”tekninen” eikä ”teknillinen”. Näin ilmeisesti nyt on, kun ed. Kortesalmi on tehnyt tästä taas varsinaisen pääasian. Meidän pitää luonnollisesti ryhtyä kokonaisuuksiin myöskin tällä alalla ja saada sitten kaikki meidän ”teknilliset korkeakoulumme” muutetuksi ”teknisiksi korkeakouluiksi”. Se lienee hyvin helppo asia.

Ed. Vikatmaa sanoi myöskin, että tärkeintä tässä korkeakoulujen hallintouudistusprosessissa ei ole tehdä edistyksellistä esitystä, vaan tärkeintä on se, että saadaan jotakin läpi. Minä olisin hieman toista mieltä ja toteaisin, että kyllä suhteellisen tärkeä asia on se, että silloin kun säädetään korkeakoulujen hallinnosta, niin se lakiesitys ja se laki, joka täältä tulee, on suhteellisen edistyksellinen. Tällaista odotetaan eduskunnalta, ja luulen myöskin ja toivon, että eduskunta olisi myöskin siihen silloin valmis.

Edelleen, kun ed. Rainio tässä viittaa Helsingin yliopiston sääntöihin, niin täytyy nyt korostaa sitä, että Helsingin yliopiston hallinto on toistasataa vuotta vanha. Se vedettiin mukaan Suomen itsenäisen historian alkupäivinä perustuslakiin, ja tämä on asia, josta yleensä valiteaan tänä päivänä vain sen takia, että Helsingin yliopiston hallintouudistus on mm. kiinni siitä, että siitä täytyy säätää perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Luulen, että Helsingin yliopiston sekä opiskelijat että opettajat ovat tästä pahoillaan. Helsingin yliopistoa ei pitäisi rinnastaa mihinkään muuhun korkeakouluun tässä maassa, silloin kun puhutaan hallintouudistuksesta.

Kun sitten on ollut edelleen kysymys siitä, ettei hallinnosta voitaisi säätää asetusteitse, en tiedä, mitkä ovat ne asiantuntijat, jotka ovat

sitä mieltä, että näin ei voitaisi tehdä vain sen takia, että uusien korkeakoulujen hallinnosta on juuri säädetty sillä tavalla, ja nimenomaan sen takia, että tällainen yhtenäinen hallintomalli on puuttunut. Siitä tullaan tekemään esitys ja eduskunta pääsee siitä keskustelemaan toivon mukaan varsin pian.

Nyt on joka tapauksessa tärkein asia, niin kuin täällä on monesti todettu, Tampereen teknillisen korkeakoulun itsenäistyminen, ja siinä mielessä hallituksen esitys tarjoaa erittäin hyvän ratkaisumallin, joka myöskin voi johtaa erittäin nopeisiin tuloksiin, niin että tänä keväänä jo voitaisiin päästä Tampereella asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Ed. Honkonen: Herra puhemies! Ed. Vikatmaan puheenvuoron johdosta totean, että tentti-ym. maksuja koskevan pykälän muutos tapahtui todella SKDL:n edustajan Kivistön esityksestä, ja olen erittäin iloinen, kun parannus voitiin tehdä yksimielisesti.

Mitä ed. Rainion puheenvuoroon tulee, en esittänyt omana mielipiteenäni sitä, että kampailla asetuksesta tulisi jättää hallituksen ja asianomaisen oppilaitoksen välille, vaan nimenomaan asianomaisen oppilaitoksen rehtori oli sitä mieltä.

Ed. Kortesalmi taas puheenvuorossaan korosti olevansa anarkiaa vastaan ja antoi sellaisen kuvan, että täällä vasemmalla oltaisiin anarkian puolesta. Minä torjun jyrkästi tällaisen epäilyn.

Ed. Kivistö: Herra puhemies! Kun ed. Kortesalmi esitti, että hän kannattaa monimuotoista ja kokeilevaa korkeakouluhallintoa, niin hän toimi tämän periaatteen vastaisesti allekirjoittaessaan sivistysvaliokunnan mietintöön liitetyn II vastalauseen. Siinä hän hallinto nimenomaan pyritään Tampereen teknillisen korkeakoulun osalta sitomaan niin, että mikään uudenlaisen mallin kokeilu ei olisi mahdollinen.

Kun ed. Rainio puuttui kutsumismenettelyllä tapahtuvaan virantäyttöön, niin on syytä ehkä muistuttaa mieliin korkeakouluhallinnon oikeusturvakomitean teettämä tutkimus, joka osoitti, että virantäyttöprosessit vievät korkeakouluissa nykyään kohtuuttomasti aikaa, yleensä noin pari vuotta. Eniten aikaa vie nimenomaan asiantuntijoiden kuulemisvaihe. Jos kutsumismenettelyyn voidaan ryhtyä vasta sen jälkeen, kun asiantuntijoita on kuultu, mene-

tetään juuri se etu, joka kutsumismenettelyllä on sen nopeuttaessa virantäyttöprosessia. Joka tapauksessahan kutsuttavan henkilön tieteellinen pätevyys asiantuntijamenettelyllä kuullaan.

Ed. Korttesalmen teknillinen-tekninen-ongelmasta ehkä vielä on todettava ensinnäkin, että voidaan varmasti yhtyä tähän opetusministerin esittämään toteamukseen, että tällainen kokonaisuudistus on syytä suorittaa. Mutta kun ed. Korttesalmi nyt on tässä terminologisessa korkeakoulupoliittisessa asiassa osoittautunut näin edistykselliseksi kansanedustajaksi, niin toivottavasti se edistyksellisyys näkyy myöskin silloin, kun on kysymys todella merkityksellisistä sisällöllisistä korkeakoulupoliittisista asioista.

Ed. V i k a t m a a: Herra puhemies! Opetusministeri Sundqvist puuttui täällä edistyksellisyyteen. Tottakai me olemme kaikki edistyksellisiä. Sehän on kaunis asia. Mutta nyt on vain valitettavasti niin, että sellaisilla näennäis-edistyksellisillä lakiesityksillä, joista ei koskaan lakia tule, ei ole kovin suurta arvoa. Niistä tulee ehkä monumentti niiden esittäjälle, mutta niistä ei tule korkeakouluille minkäänlaista hyötyä. Sen vuoksi halusin puuttua tuohon, että hallituksen olisi syytä neuvotella eri eduskuntaryhmien kanssa ennen kuin tällaista esitystä tänne tuodaan. Luulen, että siinä voitaisiin saada hallitukselle vähän samanlaista viisautta, kuin saatiin suhdannevarausjärjestelmää koskevassa asiassa.

Mitä tulee ed. Honkosen puheenvuoroon, niin totean vain, että esityksen tekeminen riippuu aina siitä, kenelle valiokunnan puheenjohtaja ensimmäiseksi puheenvuoron antaa. (Ed. Honkonen: Kenelle antoi!) — Ed. Kivistölle.

Ed. K o r t e s a l m i: Herra puhemies! Herra opetusministeri on käsittänyt puheenvuoroni yksipuolisesti, kun hän sanoi, että minä olisin tässä asiassa nyt nähnyt tärkeimpänä tämän terminologisen vastakohdan teknillinen-tekninen. Näinhän ei ole asianlaita. Ilmoitin puheessani nimenomaan pääasiaksi sen, että tärkeintä tässä kysymyksessä on tämän korkeakoulun itsenäistäminen. Ja sitten seuraavana asiana puutuinkin tähän hallintokysymykseen. Mutta olen kyllä hyvin iloinen siitä, jos opetusministeriö saa aikaan sen, että oppilaitosten nimissä tullaan toteuttamaan tämä nykykielen mukainen uudistus.

Sitten ed. Kivistökin on käsittänyt minun puheenvuoroni väärin. Jos hän olisi lukenut tarkkaan tämän sivistysvaliokunnan mietintöön liitetyn II vastalauseen, niin hän ei olisi seläistä puheenvuoroa minulle kohdistanut. Tässä nimenomaan sanotaan, että ”mainittu järjestely tulisi toteutuessaan olemaan vain väliaikainen, koska eduskunta toivottavasti nopeasti saa käsiteltäväkseen hallituksen korkeakoulujen sisäisen hallinnon uudistamista koskevan lakiesityksen”.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi koulujärjestelmän perusteista annetun lain 12 §:n muuttamisesta.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitellyn esityksen esitys n:o 43, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Eduskunnan kirjaston hallituksen ehdotus muutoksiksi eduskunnan kirjaston ohjesääntöön

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

ensi perjantaina kello 14 alkavaan täysistuntoon

10) Suomen Pankin tilintarkastajain johtosäännön muuttamista

tarkoittava pankkivaliokunnan mietintö n:o 1; sekä

12) Ehdotuksen laiksi kansakoululain muuttamisesta sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6.

seuraavaan täysistuntoon:

11) Ehdotukset kunnallisvaalilaiksi ja laiksi kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ja

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 17.35.

Täysistunto lopetetaan kello 17.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

35. Tiistaina 25 p. huhtikuuta 1972

kello 17.35.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotukset kunnallisvaalilaiksi ja laiksi kunnallisen jaotuksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta 611

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 33; lak.al. n:ot 482 ja 483.

2) Ehdotus laiksi kansakoululain muuttamisesta 613

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 53.

Puhetta johtaa toinen varapuhemies **L ä h t e e n m ä k i .**

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset kunnallisvaalilaiksi ja laiksi kunnallisen jaotuksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 33 sekä lak.al. n:ot 482 ja 483, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan miehintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Kaarna: Herra puhemies! Eduskunta käsittelee nyt erittäin huomattavaa kunnallisvaalilain muutosehdotusta, jolla pyritään vaalien toimittaminen saattamaan entistä joustavammaksi ja selväpiirteisemmäksi. Tärkeimpiä muutoksia lakiehdotuksessa on ensiksikin se, että kunnallisvaaleissakin otetaan ehdotuksen mukaan käyttöön ennakkoonestys, josta valtiollisissa vaaleissa on saatu hyviä kokemuksia, ja näin päästään pois ikävistä vaaliotteitten hankimisista, mistä johtuen vaaleihin osallistuminen tulee kansalaisille entistä helpommaksi. Ehdotuksen mukaan ehdokkaat asettavat yleensä puolueet. Ne saavat asettaa ehdokkaita valitsijayhdistyksiä perustamatta. Lakiehdotuksessa on kuitenkin jätetty mahdollisuus sellaisille ihmisille, jotka eivät katso voivansa kuulua mihinkään puolueeseen, perustaa valitsijayhdistyksiä. Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjan on kymmenen kunnassa äänioikeutetun jäsenen allekirjoitettava, niin kuin nykyisen voimassa olevan lain mukaankin on tehtävä.

Ehdotuksen mukaan puolueet voivat tehdä keskenään vaaliliittoja, samoin valitsijayhdistykset voivat jättää keskenään yhteislistan, mutta valitsijayhdistykset ja puolueet eivät voi keskenään tehdä vaaliliittoja. Tämä hallituksen esitys on mielestäni erittäin selkeälinjainen eikä anna mahdollisuutta poliittisille pelaamisille. Valiokunnassa tehtiin kyllä ehdotus, jonka mukaan puolueilla ja valitsijayhdistyksillä olisi oikeus tehdä keskenään vaaliliittoja. Tämä ehdotus ei kuitenkaan saanut riittävää kannatusta tullakseen hyväksytyksi. Tällä ehdotuksella on kyllä mielestäni hyvänä puolena se, että se laajentaisi mahdollisuuksia ehdokkaiden asettelussa,

mutta niin kuin jo edellä mainitsin, se antaisi myöskin suurempia mahdollisuuksia poliittiseen keinotteluun.

Valiokunta esittääkin mietinnössään hallituksen esityksen hyväksyttäväksi muuten esitetystä muodosta, mutta 28 §:n 2 momenttia se ehdottaa täsmennettäväksi siten, ettei yhteislistan nimityksessä saa kuitenkaan esiintyä puoluerakisteriin merkityn puolueen nimeä.

Valiokunnassa käytiin paljon keskustelua myöskin siitä, milloin mielisairaalassa olevan potilaan terveydentila on siinä pisteessä, ettei hän enää pysty harkitsemaan sitä, miten hän äänestää. Tätä kysymystä ei kuitenkaan tässä yhteydessä pystytty ratkaisemaan. Toiselta puolen on muistettava se, että kaikissa muissakin sairaaloissa on potilaita, joiden sairauden tila on niin vaikea, etteivät he enää pysty hallitsemaan äänestämiskäyttäytymistään. Tämän vuoksi valiokunta mietinnön perusteluissa kiinnittää huomiota mielisairaloissa ja laitosten mielisairasastoissa tapahtuvan ennakköäänestyksen kohdalla ilmenneisiin menettelyä koskeviin tulkintakysymyksiin ja niiden selvittämiseen. Myöskin valiokunta perusteluissaan korostaa sitä, että viranomaiset pyrkivät ennakköäänestyksessä sellaisiin ratkaisuihin, jotka takaavat saariston asukkaille tasavertaiset mahdollisuudet äänestää. Valiokunnan mietintö perustuu myöskin kaikilta osiltaan siihen, että äänioikeusikäraja alennetaan 18 ikävuoteen.

Herra puhemies! Olisi toivottavaa, että eduskunta käsittelee tämän lain viivytyksettä, että viranomaiset pääsisivät nopeasti vaalivalmisteluihin ensi syksyn kunnallisvaaleja varten.

Ed. R y t k ö n e n: Herra puhemies! Suomen kansan oikeuksien ja kansanvaltaisuuden luominen ja sen laajentamisen historia on maamme työväenliikkeen ja työväenluokan historiaa. Sitä osoittaa äänioikeus- ja valtiomuototaistelu vuosisadan alussa, jonka tuloksena yleinen ja yhtäläinen äänioikeus toteutui vuonna 1906. Suomi sai silloisissa oloissa demokraattisimman vaalilain ja myös naiset saivat äänioikeuden. Tähän liittyi myös vaalioikeus. Vuosikymmen myöhemmin toteutui kunnallislakien säätäminen, johon niin ikään sisältyi tosin rajoitettu ääni- ja vaalioikeus. Kun tähän saakka oli kunnallishallinnosta äänestetty lehmäluvun mukaan, niin tästä eteenpäin alettiin äänestää yhtäläisesti, mutta kaikkein köyhimmat jäivät vastoin työväenliikkeen vaatimuksia vaille äänioikeutta.

Ehkäpä näitä rippeitä korjataan nytkin käsiteltävänä olevan lain yhteydessä.

Kun sekä valtiollisen että kunnallisen äänioikeuden toteuttamiseksi oli työväenliikkeen käytettävä joukkovoimaa, osoittaa se, miten porvaristo kynsin hampain vastusti demokraattisten oikeuksien toteuttamista, mutta maamme työväenluokka toteutti ne. Työväenliike on vuosikymmenien varrella myös joutunut suojaamaan saavutettuja oikeuksia, niin kunnallista kuin valtiollistakin ääni- ja vaalioikeutta. Sehän riistettiin 1920- ja 1930-luvulla vasemmistolaiselta työväenliikkeeltä ja työläisiltä sekä pienviljelijöiltä. Eikä voida sivuuttaa, että vastoin vaalilain määräyksiä vasemmistolaiset kunnallisvaltuutetut sinimustien ja lapualaisten sekä suojeluskuntalaisten uhkausten edessä ja voimin karkoitettiin kunnallisvaltuustoista ja näin karkeasti häpäistiin maamme hallitusmuotoa ja kunnallista vaalioikeutta.

Mutta jälleen vuonna 1944 fasismin tappion jälkeen ja Neuvostoliiton suuren voiton tuloksena demokraattiset oikeudet tulivat mahdollisiksi myöskin vasemmistolle, kommunisteille ja muille vasemmistolaisille. Tämä on aiheellista tuoda historialliseksi taustaksi nytkin tätä uutta kunnallisvaalilakia eduskunnassa käsiteltäessä, sillä en lainkaan epäile, etteivätkö taantumuksellisimmatkin porvariston lipun kantajat pyrkisi tämän lain käsittelyn yhteydessä taikka muissa muodoissa siihen liittyen olemaan ja kehumaan olevansa suomalaisen demokratian esitaistelijoita.

Tämän hallituksen esityksen tärkeimpiä kohtia ovat äänioikeuden alentaminen 18 vuoteen, nyt säädettävä kunnallisvaaleja koskeva ennakköäänestys, puolueiden suurenevat mahdollisuudet asettaa ehdokkaita sekä äänestysmahdollisuuden toteuttaminen mielisairaloissa, vankiloissa ja sairaanhoitolaitoksissa. Olisi odottanut, että tässä yhteydessä olisi myös vaalioikeusikäraja voitu alentaa 18 vuoteen. Minä en anna täyttä arvoa niille väitteille, joiden mukaan äänioikeusikärajankin alentaminen olisi kaatunut siihen, jos eduskunta vastoin hallituksen esitystä olisi tässä yhteydessä alentanut vaalioikeusikärajan 18 vuoteen. Olen siinä käsityksessä, että jos me tekisimme sen tänään, niin huomenna hallitus toisi eduskuntaan esityksen täysvaltaisuusäänösten uudistamiseksi ja näin tämä asia tältäkin osin voisi mennä eteenpäin. Näyttää nyt kuitenkin siltä, että SKDL:n ja maamme poliittisten nuorisjärjestöjen pyrkimyksistä huolimatta vaalioikeusikäraja ei tule

alenemaan 18 vuoteen myöskään kunnallisvaaleissa, ja sen vuoksi taistelua tämän oikeuden saavuttamiseksi on erityisesti nuorisojärjestöjen voimakkaasti jatkettava.

Tämän lain mukaan puolueet saavat suurenvat mahdollisuudet asettaa ehdokkaita. Kun vuonna 1964 laki- ja talousvaliokunnassa käsiteltiin nyt voimassa olevaa kunnallisvaalilakia, niin silloin eräiden arvovaltaisten asiantuntijoiden taholta jo vakuutettiin, tosin varauksellisesti, että ehkä seuraavassa kunnallisvaalilain muutoksessa voidaan päästä siihen, että estetään kaikki mahdollisuudet ohi puolueiden ja puolueiden tunnusten suorittaa hämäästä muodossa taikka toisessa kuntalaisten, valitsijain, keskuudessa. On valitettavaa, että emme vielä nytkään, jolloin käsittelemme lyhyellä aikaa toisen kerran uutta kunnallisvaalilakia, voi päästä siihen, että puolueilla olisi yksinvalta ehdokkaita asetettaessa. Mutta laki- ja talousvaliokunnan suorittaman 28 §:n 2 momentin muutoksen seurauksena voidaan olla kuitenkin nyt vakuutuneita siitä, että mitkään ulkopuoliset voimat, puolueen hajoittamiseen pyrkivät voimat tai mielivaltaiset oppositiot tai sellaiset puolueelle vihamieliset tai siitä irroitautuvat voimat, eivät voi käyttää väärin puolueen virallista nimeä kunnallisvaaleissa. Kun näin on, niin tässä hiukan voi ajatella lievemmin myöskin sitä, että valitsijayhdistysten perustaminen ohi puolueiden jää vieläkin kunnallisvaalilakiin.

Joka tapauksessa tätä esitystä on pidettävä parannuksena entiseen verrattuna, ja niinpä SKDL:n valiokuntaryhmä on suurin piirtein yksimielisesti — ei aivan — asettanut tämän mietinnön kannalle, ja olemme sitä mieltä, että tämä esitys olisi suuressa valiokunnassa tällaisena hyväksyttävä.

Herra puhemies! Kun täällä on niin paljon puhuttu siitä, kuinka nuorena pääsee äänestämään, niin tulkoon pöytäkirjoihin todetuksi, että silloin kun äänioikeusikäraja oli 24 vuotta, joka oli myös vaalioikeusikäraja valtiollisissa vaaleissa, voi tapahtua niin yhdelle vuosiluokalle, että he pääsivät äänestämään tai asettumaan ehdokkaiksi vasta 27-vuotiaina. Kun nyt vaalioikeusikäraja on 20 vuotta ja sellaisena pysyneekin, niin yksi vuosiluokka voi asettua ehdokkaiksi vasta 24-vuotiaina eli seuraavissa kunnallisvaaleissa, joten ei tässä niin mahdotonta vallankumousta tapahdu eikä lapsille anneta vaalioikeutta, jos SKDL:n esitys vaalioikeusikärajan alentamisesta olisi hyväksytty.

Ed. S. Westerlund: Herra puhemies! Tämä hallituksen kunnallisvaalilakiesitys tähtää, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja mainitsi jo, kunnallisvaalilainsäädännön uudenaikaistamiseen ja siinä olevien vanhentuneiden ja epätarpeellisuudenmukaisten menettelyjen poistamiseen ja lisäksi tässä on otettu huomioon puoluelainsäädännön kunnallisvaalilakiin aiheuttamat muutokset.

Hallituksen esityksessä on käytännön yksinkertaistamiseksi hyväksytty puolueille oikeus asettaa ehdokkaansa vaaleihin ilman tarpeetonta paperityötä vaativien lukuisten valitsijayhdistysten perustamista. Tämä periaate on oikea, niin kuin olen vastalauseessani todennut. Mutta hallituksen esityksessä, johon valiokunnan enemmistö on yhtynyt, on kuitenkin perusteettomasti asetettu valitsijayhdistykset puolueisiin nähden eriarvoiseen asemaan. Näille tosin taataan mahdollisuus liittyä yhteislistaksi, mutta tällaisten yhteislistojen liittoutuminen puolueiden kanssa halutaan nyt lailla kieltää. Tällaiset valiokunnan enemmistön kannattamat kiellot eivät ole sopusoinnussa tasavertaisuusperiaatteen kanssa, ja siksi vaaliliittojen solmiminen tulisi hyväksyä myös yhteisliittojen ja puolueiden välillä. Kunnallisvaaleissa tulee saattaa kaikki vaaleissa ehdokkaita asettaneet keskenään samanvertaiseen asemaan. Tämän vuoksi toivonkin, että suuri valiokunta asiaa käsitellessään ottaa huomioon vastalauseessa esitetyt mielipiteet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi kansakoululain muuttamisesta.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäiseen käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 53, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelu:

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Kesäkuun 5 päivänä 1971 annetulla lailla siirryttiin

kansakoululaitoksessa väliaikaisluontoisena järjestelyinä viisipäiväiseen työviikkoon lukuvuodeksi 1971/72. Nyt lainmuutoksella otetaan lyhennetty työviikko pysyvästi käyttöön. Tämä siirtyminen onkin välttämätöntä lähinnä työelämässä tapahtuneen viisipäiväiseen työviikkoon siirtymisen seurauksena. Kansakoulujen kohdalla on kuitenkin työpäiviä vähennettävä 200:sta 190:een, jotta voitaisiin tällainen viisipäiväisyys käytännössä toteuttaa. Koulu tulee nyt jatkuvasti alkamaan elokuussa ja päättymään toukokuun viimeisenä päivänä, ellei kouluhallitus toisin määrää.

Eräs suuri parannus tapahtuu yksiopettajaisen koulujen kohdalla, sillä niiden työaika todella nyt yhtenäistetään muitten koulujen kanssa, ja tällä tavalla tällainen pieni ryhmä pääsee mukaan kokonaisuuteen.

Vuonna 1971 väliaikaisjärjestelyn yhteydessä sisällytettiin opettajien työvelvollisuuteen virkaehtosopimuksin osallistuminen koulun työpäivien ulkopuolella koulutyön järjestelyä ja jatko-opintoja varten kolmena päivänä lukuvuodessa neuvottelu- ja opintopäiville. Tässä mielestäni on kuitenkin paljon toivomisen varaa lähinnä käytännössä, sillä näyttää olevan niin, että nämä päivät muodostuvat jonkinlaisiksi luennoitsijoiden sisälukuharjoituksiksi, ellei tähän saada korjausta, ja näin ollen ne eivät ole mielekkäitä.

Nyt käsiteltävänä olevassa laissa on eräs kohta, joka opettajien kannalta on ilolla todettava, sillä peruskouluun siirryttäessä saataisiin jokaisessa kunnassa käyttää kaksi koulun työpäivää kolmena vuotena jatkokoulutuksen toimeenpanoon, mutta puolestaan tämäkin edellyttää, että asia todella hoidetaan käytännössä tehokkaasti, ettei edellä mainitsemiani epäkohtia esiintyisi.

Lisäksi tällä lainmuutoksella turvataan myös kansakoululaitoksen palveluksessa olevien pätevien päätoimisten työnhajaajien ja tuntiopettajien siirtyminen peruskoulun palvelukseen. Nykyisten säädösten mukaan tämä ei ole ollut mahdollista kuin vain oppikoulupuolella. Nyt myöskin kansakoulun kohdalla tulee tämä epäkohta todella korjatuksi.

Lisäksi tämän lakiehdotuksen 74 §:n 4 momentin mukaan on kunnalla hankittuaan tehdasvalmisteisen siirtokelpoisen koulurakennuksen

oikeus saada pykälän 1 momentissa tarkoitetun kuoletuslainan sijasta 3 %:n suuruinen vuotuisen korkohyvitys laskettuna siitä lainan määrästä, joka kunnalla muutoin olisi oikeus saada pykälän 2 momentin mukaan. Valiokunta on kiinnittänyt tähän huomiota ja tullut siihen tulokseen, että tuo 3 % olisi korotettava 4 %:ksi. Tällä tavalla annettaisiin paremmat mahdollisuudet.

Lisäksi lakiehdotuksen 81 §:n 4 momentti hallituksen esityksen mukaan sanoo, että on mahdollisuus tehdä määrärahavaraisten kansakoulurakennusavustusten myöntäminen riippumattomaksi niitä anoneitten kaupunkien kansakoulurakennuksen suuruudesta. Nythän vanhat kaupungit ovat kärsineet tästä, ja korjaus jälleen aikaansaadaan. Tosin on kuitenkin selvää, että todellinen korjaus tulee vasta silloin, kun määrärahat pystytään luomaan sellaisiksi, että siellä on mistä ottaa. Näin ollen onkin jännittävää odottaa, mitä tulee lisätalousarvioitten mukana, joita hallitus tulee tuomaan eduskuntaan, ja ensimmäinen sellainenhan on pian odotettavissa.

Lopuksi toivon, että tämä laki tulisi nopeasti hyväksytyksi, koska monet käytännön seikat edellyttävät sitä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13, jolloin käsitellään suullisia kysymyksiä, sekä varsinainen täysistunto ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 18.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

36. Perjantaina 28 p. huhtikuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

	Siv.
Suullisia kysymyksiä:	
1) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 109 osallistumismahdollisuuksien laajentamisesta Oulun yliopiston opettajainvalmistuslaitoksen erikoistumiskursseja järjestettäessä	615
2) Ed. Sigfridsin suull. ksm. n:o 110 väestölaskentatulosten uskottavuudesta kielisuhteiden osalta	616
3) Ed. Jaatisen suull. ksm. n:o 113 liikennekomitean täydentämisestä	617
4) Ed. Sandelinin suull. ksm. n:o 114 kunnalliseläinlääkäriin virkojen täydentämisestä	”
5) Ed. Sandelinin suull. ksm. n:o 115 katujen kunnossa- ja puhtaanapito- rasituksen siirtämisestä kunnille	618
6) Ed. Volotisen suull. ksm. n:o 116 hallavahinkokorvauksien suorittamisesta Pohjois-Karjalan maanviljelijöille	”
7) Ed. Lemströmin suull. ksm. n:o 117 Hämeenlinnan moottoritien rakennusalueelle jääviin omakotitaloihin kohdistuvista toimenpiteistä	619
8) Ed. Lemströmin suull. ksm. n:o 118 perunalastuteollisuutemme raaka- aineeksi tuodun perunan sisältämistä lan- noite- ja lisäaineista	”
9) Ed. Sainion suull. ksm. n:o 119 tuulilaseja valmistavan pienteollisuuden muoviraaka-aineen saannin turvaami- sesta	620
10) Ed. Forsmanin suull. ksm. n:o 120 raakaöljyputken rakentamisesta Neu- vostoliitosta Suomeen rakennettavan maakaasujohdon yhteyteen	621
11) Ed. Honkosen suull. ksm. n:o 121 neuvottelujen aloittamisesta Sakso- jen kanssa	621
12) Ed. Kurpan suull. ksm. n:o 122 Turun Yliopiston Ylioppilaskunnan vaa- leissa esiintyneestä Suomen lipun käy- töstä	”
13) Ed. H. Linnan suull. ksm. n:o 123 valtion virkapalkkaratkaisun tarkoi- tuksenmukaisuudesta	622
14) Ed. Honkosen suull. ksm. n:o 124 englannin kielen opetuksen suosimi- sista koululaitoksessa	623
15) Ed. Granvikin suull. ksm. n:o 125 syöpäkroonikoiden taloudellisen ase- man parantamisesta	624
16) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 126 erilaisen eläkkeen maksamisesta sa- masta palkasta	”
Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.	
Päiväjärjestyksessä olevat asiat:	
1) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 109 osallistumismah- dollisuuksien laajentamisesta Oulun yliopiston opetta- jainvalmistuslaitoksen erikoistumiskursseja järjestettäessä.	
Ed. H e m m i: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysy- myksen: Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin osallistumismahdollisuuden järjestämiseksi Ou- lun yliopiston opettajainvalmistuslaitoksessa järjestettävälle erikoistumiskursseille myös sel-	

laisille opettajille, joilla ei ole ylioppilastutkintoa?

Opetusministeri **Sundqvist**: Herra puhemies! Vastauksena ed. Hemmin suulliseen kysymykseen ilmoitan kunnioittavasti seuraavaa:

Oulun yliopiston perussäännön sisältävän asetuksen 60 §:n 1 momentin mukaan siltä, joka haluaa opiskelijaksi yliopistoon, vaaditaan, että hän on — eräin teknillistä tiedekuntaa koskevin poikkeuksin — suorittanut ylioppilastutkinnon. Tämän johdosta opettajainvalmistuslaitoksessa järjestetyille kansa- ja peruskoulunopettajien erikoistumiskursseille ei ole voitu ottaa opiskelijoiksi muita kuin ylioppilastutkinnon suorittaneita opettajia.

Opetusministeriö kuitenkin katsoo, että kaikilla kansakoulunopettajan ja peruskoulun luokanopettajan tutkinnon suorittaneilla tulee olla koulutus pohjasta riippumattomat mahdollisuudet jatko-opintoihin. Tämän vuoksi ministeriö on kehottanut Oulun yliopistoa valmistelemaan ehdotuksen yliopistoa koskevien säännösten muuttamiseksi siten, että opettajien jatkokoulutukseen voidaan ottaa myös kansakoulun ja keski-koulun pohjalta opettajiksi valmistuneita henkilöitä.

Opetusministeriön äskettäin suorittamasta selvityksestä käy ilmi, että muissa puheena olevia erikoistumisopintoja järjestävissä korkeakouluissa ja oppilaitoksissa ylioppilastutkinnon puuttuminen ei muodosta ehdotonta estettä opettajain jatko-opiskelulle.

Ed. **Hemmi**: Esitän kunnioittavasti lisäkysymyksen:

Milloin tämä esitys Oulun opettajainvalmistuslaitoksen perussäännön muutokseksi valmistuu, jotta Oulussa voitaisiin kyseistä opetusta ryhtyä antamaan?

Opetusministeri **Sundqvist**: Herra puhemies! Toivottavasti mahdollisimman pian.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ed. **Sigfridsin** suull. ksm. n:o 110 väestölaskentatulosten uskottavuudesta kielisuhteiden osalta.

Ed. **Sigfrids**: Herr talman! Jag ber att till vederbörande medlem av statsrådet vördsamtt få framställa följande fråga:

Ämnar regeringen låta undersöka, varför folkräkningen i åtminstone Bergö och Björkeby kommuner vad språkförhållandena beträffar, gett resultat, som enligt orsbefolkningen är mindre troliga?

Ministeri **Eskmån**: Herra puhemies! Vastauksena ed. Sigridsin esittämään kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Tilastokeskuksen toiminnassa muodostaa oleellisen osan ennakkotilastojen julkaiseminen. Niiden tarkoituksena on palvella tilastojen käyttäjiä vain siksi, kunnes lopullinen tilasto valmistuu. Ennakkotietojen julkaiseminen mahdollisimman aikaisin on paikallaan virheiden uhallakin, koska tiedot mahdollisista virheistä huolimatta ovat käyttökelpoisia ja hyödyllisiä moniin tarkoituksiin, joissa vähempi tarkkuus riittää.

Väestölaskennan tulokset ovat yleensä hyvin kysytyjä. Ennakkotilastoissa, joita on julkaistu toukokuusta 1971 lähtien, tilastokeskus on esittänyt melko runsaasti tietoja esimerkiksi ammatti- ja elinkeinojaosta sekä asunto-oloista. Kun ennakkotiedot kuntien kielisuhteista julkaistiin 5. 4. 1972, mainittiin tiedotuksessa nimenomaan, että tiedot ovat alustavia ja että lopulliset tarkistetut tiedot kielisuhteista valmistuvat heinäkuussa 1972. Jo ennen ennakkotietojen julkaisemista kiinnitettiin erityistä huomiota niiden kuntien aineiston tarkistamiseen, joiden kohdalla käytännössä saattoi valita epävarmuutta siitä, tulisiko kielellinen jaotus muuttumaan vai ei. Suullisessa kysymyksessä mainitut kunnat eivät olleet tällaisia kuntia, joten niiden osalta suurin osa tuloksen lopputarkistuksesta jäi myöhemmin tapahtuvaksi. Ennakkotiedoissa esiintyvät virheet korjataan tarkistustyössä, jota parhaillaan suoritetaan alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti ja jota tilastokeskus oma-aloitteisesti on tehostanut. Näin ollen hallitus katsoo, että erityistoimenpiteet eivät ole tarpeellisia asiassa, jota kysymys koskee.

Ed. **Sigfrids**: Herr talman! Jag ber att få framställa följande tilläggsfråga:

Anser regeringen, att det finns betryggande garantier för att eventuella misstag också i fråga om andra kommuner än de nämnda, rättas till, innan folkräkningens resultat fastställs?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Vastauksena lisäkysymykseen pyydän ilmoittaa, että tällainen pitävä tarkistusmenettely on parhaillaan käynnissä, ja se suoritetaan ainakin kahteen kertaan.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ed. Jaatisen suull. ksm. n:o 113 liikennekomitean täydentämisestä.

Ed. Jaatinen: Herra puhemies! Esitän hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus täydentää parlamentaarista liikennekomiteaa maantieliikenteen ja autojärjestöjen asiantuntijoilla?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Jaatisen suulliseen kysymykseen pyydän esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Parlamentaarista liikennekomiteaa asetettaessa pyrittiin siihen, että se koostuu parlamentaaristen voimasuhteiden mukaisesti ja että komitean jäsenmäärä ei tule liian suureksi. Kun komitean varsinaisten jäsenten lukumääräksi tuli 13, oli pysyvien asiantuntijoiden määrää rajoitettava. Tämän vuoksi nimitettiin pysyviksi asiantuntijoiksi lähinnä eri liikennealojen asianomaisten keskusvirastojen tai vastaavien sekä liikenneministeriön edustajat. Tiealan asiantuntemusta edustaa komiteassa tie- ja vesirakennushallituksen pääjohtaja.

Vaikka komitean jäsenten ja pysyvien asiantuntijoiden lukua näin rajoitettiin, nousi komitean kokonaisvahvuus kuitenkin 22:een. Tämän vuoksi uusien pysyvien asiantuntijoiden nimeäminen komiteaan ei näytä mahdolliselta. Sen sijaan ei liene epäilystäkään siitä, etteikö sekä maantieliikenteen että autojärjestöjen edustajia tulnaisi kuuntelemaan asiantuntijoina komiteassa.

Ed. Jaatinen: Herra puhemies! Esitän herra liikenneministerille kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen:

Pitäkö hallitus maantieliikenteen asemaa ja ongelmia liikennepolitiikan nykyisessä kentässä niin vähäisinä, että se katsoo voivansa toteuttaa komitean jäsenten lukumäärän rajoituksen

juuri maantieliikenteen kohdalla ja jättää tuon liikenteen vaille pysyvää asiantuntijajäsentä komiteassa?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Ei suinkaan. Kyllä liikenneministeriössä tiedetään maantieliikenteen osuus liikennepolitiikassa yleensä. Nyt täytyy ottaa huomioon myöskin se, että itse varsinaisten parlamentaaristen jäsenten joukossa on hyvin pystyviä asiantuntijoita myöskin tältä alalta. Pidän esimerkiksi kysyjää hyvin pätevänä asiantuntijana omalla alallaan.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ed. Sandelinin suull. ksm. n:o 114 kunnalliseläinlääkärin virkojen täyttämistä.

Ed. Sandelin: Herra puhemies! Teen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kunnioittaen seuraavan kysymyksen:

Milloin hallitus aikoo antaa esityksen, jolla kunnille taataan oikeus eläinlääkärinvirkojen täyttämiseen valtion hallintoviranomaisista riippumatta?

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Sandelinin kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmis teillä esitys laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamiseksi siten, että lain 9 §:n nyt sisältämä säännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintäosastolla on oikeus määrätä kunnaneläinlääkärien vaalit toimitettavaksi uudelleen, vaikka virkaan valittu täyttäisi kelpoisuusehdot, kumotaan. Esitys on tarkoitus antaa lähitulevaisuudessa.

Ed. Sandelin: Herra puhemies! Teen kunnioittaen seuraavan lisäkysymyksen:

Eikö hallituksen mielestä olisi jo aika tarkistaa kaikki tämän laatuiset vanhat säännökset, jotka loukkaavat kuntien itsemääräämisoikeutta ja aiheuttavat vain turhaa työtä ja ajanhukkaa?

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Vastauksena tähän kansanedustaja Sandelinin lisäkysymykseen vastaan kunnioittavasti:

Hallituksen tiedossa on, että kansanterveyslain säätämisen yhteydessä eduskunta hyväksyi

periaatteen lääkärien valinnoista. Periaatteen mukaan kuntien itsemääräämisoikeutta ei loukata valintoja tehtäessä.

Maa- ja metsätalousministeriön kohdalla eduskunnan hyväksymän periaatteen huomioiminen ja toimenpiteisiin ryhtyminen kunnan-eläinlääkäreiden valinnoissa on osa kunnallisen itsemääräämisoikeuden kunnioittamista. Nykyisen hallituksen toimesta ryhdyttäneenkin myös muilta osin vastaaviin toimiin lääkärien valintakysymyksissä.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ed. Sandelinin suull. ksm. n:o 115 katujen kunnossa- ja puhtaanapitorasituksen siirtämisestä kunnille.

Ed. Sandelin: Herra puhemies! Teen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kunnioittaen seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä katujen kunnossa- ja puhtaanapidosta aiheutuvien tehtävien siirtämiseksi kunnille?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Sandelinin kysymykseen pyydän saada esittää seuraavaa:

Katujen kunnossa- ja puhtaanapidon järjestämisestä on olemassa sisäasiainministeriön kaavoitus- ja rakennusasiain neuvottelukunnan vuonna 1969 valmistunut ehdotus. Sen mukaan katujen ajoratojen kunnossapito- ja talvihoito siirrettäisiin kuntien tehtäväksi siten, että osa kustannuksista perittäisiin tontinomistajilta vuotuisella katumaksulla, minkä lisäksi kunnat saisivat tehtävän hoitamiseen valtion avustusta.

Vaihtoehtoisena ratkaisuna kustannuskysymyksen järjestämiseen on harkittu sitä, että valtio luopuisi asuntotulon verotuksesta kuntien hyväksi, jolloin erityistä katumaksua ei ehkä tarvittaisi. Viimemainittu liittyy kysymykseen asuntokiinteistöjen verotuksen uudistamisessa ns. tuotto prosenttiverotuksen pohjalta, jota perheverotuksen tarkistamiskomitea on mietinnössään ehdottanut. Valtiovarainministeriö on äskettäin asettanut toimikunnan selvittämään mm. tuotto prosenttiverotukseen siirtymisen vaikutuksia, ja toimikunnan on saatava työnsä päätökseen ensi elokuun loppuun mennessä. Tämän jälkeen tulee harkittavaksi, miltä pohjalta katujen kunnossa- ja puhtaanapitorasituksen siirtäminen kunnille toteutetaan.

Ed. Sandelin: Herra puhemies! Teen ensimmäisen lisäkysymyksen:

Eikö olisi aika jo kiirehtiä näitä toimenpiteitä hevosajoneuvojen aikakaudelta peräisin olevan katujen kunnossa- ja puhtaanapitoa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi, jota lainvalmistelukunta piti kiireellisenä jo 1920-luvulla ja joka tuo nykyisin pienkiinteistöjen omistajille täysin kohtuuttomia rasituksia?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Hallitus on täysin samaa mieltä siitä, että katujen kunnossa- ja puhtaanapidon nykyinen järjestely on vanhentunut ja että kysymys periaatteessa pitäisi ratkaista niin, että nämä tehtävät siirtyvät kunnille. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että kunnille ei aiheudu sellaisia lisäkustannuksia, jotka kohtuuttomasti lisäisivät painetta kunnallista veroäyriä kohtaan.

Ed. Sandelin: Herra puhemies! Esitän vielä toisen lisäkysymyksen:

Tietääkö hallitus, että tilanne on nykyisten katujen kunnossa- ja puhtaanapitosäännösten vuoksi muodostunut esim. valtakatujen varsilla sijaitsevien pienkiinteistöjen kohdalla täysin kestäättömäksi?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Hallitus on kyllä tästä tietoinen ja pyrkii omalta osaltaan saattamaan asian mahdollisimman pian ratkaisuun.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ed. Volotisen suull. ksm. n:o 116 hallavahinkokorvauksien suorittamisesta Pohjois-Karjalan maanviljelijöille.

Ed. Volotinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Milloin hallitus ryhtyy maksamaan hallavahinkokorvauksia Valtimon, Nurmeksen, Pielisjärven ja Juuan kunnissa vuosina 1968—1971 vahinkoja kärsineille maanviljelijöille?

Maa- ja metsätalousministeri Happonen: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Volotisen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Nurmeksen maalaiskunnan, Valtimon, Pielisjärven ja Juuan kunnissa vuonna 1968 sattuneista hallavahingoista on mainittujen kuntien

osalta vuonna 1969 maksettu korvauksia noin 130 000 mk. Vuonna 1969 suoritettiin Nurmeksen maalaiskunnassa ja Pielisjärvellä hallavahinkojen arviot. Mainittuna vuonna ei kuitenkaan suoritettu maassa satovahinkojen korvauksia, joten myöskään ei mainituissa kunnissa sattuneita vahinkoja ole korvattu. Vuonna 1970 ei ko. kunnissa ole satovahinkoarvioita suoritettu. Vuonna 1971 on Nurmeksen maalaiskunnassa suoritettu tilakohtainen arvio 105 tilalla. Myös Valtimon kunnassa on summittaisesti arvioitu sattuneet hallavahingot.

Ed. Volotinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen ensimmäisen lisäkysymyksen:

Aikooko hallitus varata vuosittain pysyvän määrärahan hallavahinkojen korvausta varten, että vahingot voidaan korvata samana vuonna, jolloin vahinko on sattunut?

Maa- ja metsätalousministeri H a p p o n e n: Herra puhemies! Vastauksena tähän kansanedustaja Volotisen lisäkysymykseen ilmoitan, että tämän asian käsittely tulee kulloinkin esille budjettikäsittelyn yhteydessä.

Asia on loppuun käsitelty.

7) **Ed. Lemströmin suull. ksm. n:o 117** Hämeenlinnan moottoritien rakennusalueelle jääviin omakotitaloihin kohdistuvista toimenpiteistä.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että Hämeenlinnan moottoritien rakennusalueen alle jäävistä omakotitaloista on katkaistu sähkö- ja viemäri- sekä vesijohdot osoittamatta asukkaille uutta asuntoa?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Lemströmin suulliseen kysymykseen pyydän esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Kysymyksessä mainittu Hämeenlinnan moottoritie ei ole vielä rakenteilla, mutta kysyjä tarkoittanee nykyisen valtatie n:o 3 leventämistä nelikaistaiseksi Helsingin kaupungin ja Vantaan kauppalaan alueella. Tämä tietyö on aloitettu säädettyssä järjestyksessä kuluvan vuoden tammiukuussa. Tie- ja vesirakennushallituksen ilmoituksen mukaan tietyön alle on 24. 4. 1972

mennessä jäänyt Kaivokselan eritasoliittymän kohdalla hiekkakuopassa olleista 16 rakennuksesta 14. Muita tielinjalla olevia rakennuksia ei tietyö vielä lainkaan koske. Hiekkakuopan rakennukset, joissa asukkaita on ollut viidessä, on rakennettu ilman rakennuslupia pääasiassa vuokra-alueelle. Alueella ei ole ollut kunnallistekniikkaa ja vesi- ja viemärijohdot ovat puuttuneet, joten niiden katkaisemista ei ole voinut tapahtua. Sähkö alueella on tosin ollut, mutta rakennustyön aikana ei missään vaiheessa sähköä ole katkaistu ennen asukkaiden poismuuttoa. Muuttamaan joutuneille on järjestetty uudet asunnot Vantaan kauppalaan asuntotoimikunnan ja tietyömaan yhteistoiminnan tuloksena. Hiekkakuopassa täysin ihmisille sopimattomissa rakennuksissa asuneet ovat päässeet muuttamaan pääasiassa kerrostaloihin. Korvaukset asukkaille on maksettu yhtä lukuunottamatta, jonka kanssa korvauksesta ei ole vielä päästy sopimukseen. Kyseinenkin henkilö muuttaa ilmeisesti juuri tänään, 28. 4., uuteen neljä huonetta ja keittiön käsittävään asuntoon, ja myös hänelle maksetaan ennakkokorvausta aivan lähiaikoina.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Koska kuitenkin tämä kysymys on myös valtakunnallinen eikä koske yksin Vantaata ja Helsinkiä, niin esitän lisäkysymyksenä seuraavaa:

Mitä hallitus aikoo tehdä tämän kaltaisten omakotitaloistaan ulos ajettujen perheiden asuntojen varmuksi turvaamiseksi?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Kysymys nyt kyllä lähti jo menemään omia teitensä eikä varmasti kuulu tähän varsinaiseen kysymykseen. Mutta voin vakuuttaa, että hallitus yrittää saada tällaisissa tapauksissa aina asunnot sitä mukaa kuin hää-töjä joudutaan tekemään.

Asia on loppuun käsitelty.

8) **Ed. Lemströmin suull. ksm. n:o 118** perunalastuteollisuutemme raaka-aineeksi tuodun perunan sisältämistä lannoite- ja lisäaineista.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että mm. Tanskasta perunalastuteollisuutemme raaka-aineeksi tuo-

tu peruna sisältää sellaisia lannoite- ja lisäaineita, joita suomalainen perunanviljelijä ei voi käyttää?

Kauppa- ja teollisuusministeri L i n n a m o: Herra puhemies! Vastauksena ed. Lemströmin suulliseen kysymykseen pyydän saada esittää kunnioittaen seuraavaa:

Hallitus on tietoinen siitä, että Tanskasta tuoduissa perunoissa saattaa esiintyä idunestoaineita. Sellaisen perunan käsittelyn tulee tapahtua elintarvikkeisiin sallituista lisäaineista annettujen säännösten edellyttämällä tavalla. Kauppa- ja teollisuusministeriö on viime vuonna antanut luvan kahdelle perunalastu ja ns. ranskalaista perunaa valmistavalle teollisuuslaitokselle käyttää erällä määrättyillä idunestoaineilla käsiteltäviä perunoita, koska perunalastujen valmistaminen on muuten mahdotonta. Toinen teollisuuslaitoksista käytti kotimaista perunaa.

Yksityiselle perunanviljelijälle ei tällaista perunankäsittelylupaa myönnetä, vaan ainoastaan teollisuudelle teollisen prosessin varmistamiseksi.

Mitä tulee mahdollisiin lannoitejäämiin, niin ei Tanskassa enempää kuin Suomessakaan ole rajoituksia lannoiteaineiden käytölle perunan viljelyksessä. Itse perunaan ei näistä tietävästi tule jäämiä sellaisissa määrin, että niistä saataisi koitua terveydellistä haittaa ihmisille.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Katsooko hallitus oikeaksi, että ulkomainen tuontiperuna myrkyllä kyllästettynä ohittaa kotimaisen perunan teollisuuden raaka-aineena?

Kauppa- ja teollisuusministeri L i n n a m o: Herra puhemies! Ulkomainen peruna ei ole ollut myrkyllä kyllästettyä, vaan täysin suomalaiset terveydenhoitolaatuedellytykset täyttävää. Samanaikaisesti on myöskin kotimaista perunaa markkinoitu täsmälleen samaan tarkoitukseen samalla tavalla käsiteltynä.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Koska en saanut riittävää vastausta, niin esitän toisen lisäkysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, joiden tuloksena kotimaassa tuotettu peruna tulee tasavertaiseen asemaan ulkomaisen tuontiperunan kanssa teollisuutemme raaka-aineena?

Kauppa- ja teollisuusministeri L i n n a m o: Herra puhemies! Kotimainen peruna on tasavertaisessa asemassa ulkolaisen tuontiperunan kanssa olettaen, että tällaisia perunanviljelysopimuksia laaditaan aikaisemmin ja ne täyttävät terveydelliset edellytykset. Toisaalta on luonnollisesti myönnettävä, että kotitarvikeperunassa ja pienviljelijätuotannossa valmistuneen perunan säilyttämiseen riittävät normaalit perunasäiliöt kellareissa tai muissa vastaavissa jäädyttämöissä. Idunestoaineita ei näissä tarvita.

Asia on loppuun käsitelty.

9) **Ed. Sainion suull. ksm. n:o 119 tuulilaseja valmistavan pienteollisuuden muoviraaka-aineen saannin turvaamisesta.**

Ed. S a i n i o: Herra puhemies! Esitän kunnioittavimmin hallituksen asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mitä hallitus on tehnyt tai aikoo tehdä tuulilaseja valmistavan pienteollisuuden muoviraaka-aineen saannin turvaamiseksi ja sen saattamiseksi samaan asemaan alan suurteollisuuden kanssa?

Kauppa- ja teollisuusministeri L i n n a m o: Herra puhemies! Vastauksena ed. Sainion kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Tuulilasiteollisuuden muoviraaka-aineen tuonnille ei valtiovallan toimesta ole asetettu määrällisiä tai muitakaan rajoituksia. Kysymys raaka-aineen hankintaedellytyksistä ja sen markkinoinnista voi kuitenkin yleiseltä kannalta hyväksyttävän taloudellisen kilpailun edistämiseksi annettujen säännösten mukaan tulla viranomaisten käsiteltäväksi.

Taloudellisen kilpailun edistämiseen liittyvien tavoitteiden toteuttaminen kuuluu nykyisen organisaation mukaan ensisijaisesti patentti- ja rekisterihallituksen osastona toimivalle elinkeinovapausvirastolle, toiseksi elinkeinovapausneuvostolle sekä viime kädessä valtioneuvostolle. Elinkeinovapausvirasto on po. asioissa valmisteleva viranomainen. Mikäli se katsoo kilpailurajoituksella olevan taloudellisen kilpailun edistämisestä annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuja vahingollisia vaikutuksia, sen asiana on tehdä elinkeinovapausneuvostolle esitys neuvotteluun ryhtymisestä sanottujen vaikutusten poistamiseksi. Milloin neuvottelu ei ole johta-

nut rajoituksen poistamiseen, elinkeinovapausneuvoston tulee, jos asia on tärkeä, ilmoittaa siitä valtioneuvostolle. Vasta tässä vaiheessa valtioneuvosto voi puuttua asiaan.

Nyt käsillä olevassa asiassa elinkeinovapausvirasto on saanut ilmoituksen muoviraaka-aineen saannin vaikeutumisesta viime vuoden syksyllä. Tämän jälkeen toimeenpannusta toimialatutkimuksesta ilmeni, että muovin hankintaedellytykset alalla olivat vaikeutuneet merkittävästi usean valmistajan kohdalla. Suorittamansa tutkimuksen perusteella ja kuultuaan asianomaisia puolia elinkeinovapausvirasto on kuluvan vuoden helmikuun 22 päivänä tehnyt elinkeinovapausneuvostolle asiasta edellä tarkoitettua esityksen. Jos asia tulee valtioneuvoston käsiteltäväksi, hallitus tulee, mikäli aihetta on, ryhtymään asiassa toimiin.

Ed. Sainio: Herra puhemies! Esitän kunnioittavimmin ensimmäisen lisäkysymyksen:

Juuri tässä tapauksessa PMV-nimistä muoviraaka-ainetta joutuvat nämä pienteollisuuslaitokset ostamaan 20—50 %:n korotetulla hinnalla, eli kun se suurelle maksaa 10,80 yksikköä kohti, se maksaa pienelle 14,50. Eikö tämä juuri ole sellainen asia, joka rajoittaa näiden elinkeinovapautta, näiden pienten?

Kauppa- ja teollisuusministeri Linnamo: Herra puhemies! Kuten totesin, asia on parhaillaan selvitettävänä elinkeinovapausneuvostossa. Hallitus ei voi ottaa kantaa asiaan ennen kuin asianomainen elin on ottanut siihen kannan ja tuonut sen esittelyyn valtioneuvostossa.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ed. Forsmanin suull. ksm. n:o 120 raakaöljyputken rakentamisesta Neuvostoliitosta Suomeen rakennettavan maakaasujohdon yhteyteen.

Toinen varapuhemies: Koska ed. Forsman ei ole läsnä, kysymys raukeaa.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ed. Honkosen suull. ksm. n:o 121 neuvottelujen aloittamisesta Saksojen kanssa.

Ed. Honkonen: Herra puhemies! Pyydän saada kunnioittavasti esittää valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Milloin hallituksella on tarkoitus ryhtyä neuvottelemaan syyskuisen aloitteensa pohjalta Saksojen tai ainakin neuvotteluihin halukkaan DDR:n kanssa?

Ulkoasiainministeri Sorsa: Herra puhemies! Vastauksena ed. Honkosen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Hallitus on ohjelmassaan esittänyt Suomen ja Saksan valtioiden suhteiden normalisoinnin erääksi keskeisistä tavoitteistaan. Ulkoasiainministeriö on jatkuvasti ollut kosketuksessa sopimusaloitteeseen liittyvistä kysymyksistä sekä Saksan Demokraattisen Tasavallan että Saksan Liittotasavallan viranomaisiin.

Maamme politiikan periaatteiden mukaisesti olemme noudattaneet kummankin Saksan valtion edustajien kanssa pidetyissä kosketuksissa tasapuolisuutta ja puolueetonta suhtautumista suosimatta toista osapuolta toisen kustannuksella. Käsitkemme mukaan tämä on saanut osakseen ymmärtämystä niin Saksan Liittotasavallan kuin Saksan Demokraattisen Tasavallan puolelta. Pitkälle edistyneessä sisäisessä valmistelutyössä olemme tarkoin pyrkineet huomioimaan kummankin Saksan valtion omaleimaisen kansainvälisöikeudellisen aseman. Suomen hallitus on puolestaan valmis neuvotteluihin kummankin Saksan valtion edustajien kanssa heti, kun olosuhteet sen sallivat. Suhteittemme järjestäminen Saksan valtioihin on myös nähtävä erottamattomana osana sitä yleiseurooppalaista jännityksen lieventämiseen tähtäävää prosessia, jonka toivomme johtavan suhteitten normalisoitumiseen ja laajan yhteistyön aloittamiseen kaikkien maanosamme maitten kesken.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ed. Kurpan suull. ksm. n:o 122 Turun Yliopiston Ylioppilaskunnan vaaleissa esiintyneestä Suomen lipun käytöstä.

Ed. Kurppa: Herra puhemies! Pyydän kunnioittaen esittää valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä sellaisen Suomen lipun käytön johdosta, joka esiintyi Turun Yliopiston Ylioppilaskunnan edustajiston vaaleissa erään vaaliliiton vaalimainoksessa?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Kurpan kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Kysymys tarkoittanee Akateemisen Sosialistiseuran ja SKDL:n vaaliliiton vaalimainosta. Tästä vaalimainoksesta on Turun poliisilaitos vastaanottanut rikosilmoituksen. Poliisilaitos tutkii yleisten tutkintavelvollisuuksiensa mukaisesti asiaa ja lähettää tutkimuksista laaditun poliisitutkintapöytäkirjan Turun kaupunginviskaalille, joka sitten ratkaisee, onko aihetta syytteen nostamiseen vai ei.

Ed. Kurppa: Herra puhemies! Oliko lääninhallitus myöntänyt kyseisessä tapauksessa poikkeusluvan?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Sen kuulustelupöytäkirjan mukaan, joka minulla on nyt täällä käytettävissä, ei poliisikuulustelussa ollut tätä asiaa kysytty eikä minulla ole siitä sen enempää tietoa.

Ed. Kurppa: Herra puhemies! Pyydän tehdä vielä toisen lisäkysymyksen:

Pitääkö hallitus sopivana, että puolet Suomen tasavallan lipusta värjätään punaiseksi?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Tässä maassa on lainsäädännössä toimeenpano ja tuomiovalta erotettu toisistaan ja hallitus ei halua sekaantua sellaisten asioiden hoitamiseen, joista tuomioistuin joutuu muodostamaan käsityksen.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ed. H. Linnan suull. ksm. n:o 123 valtion virkapalkkaratkaisun tarkoituksenmukaisuudesta.

Ed. H. Linn: Herra puhemies! Kunnioittaen pyydän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esittää seuraavan kysymyksen:

Pitääkö hallitus pienipalkkaisten palkansaajien etua ajatellen oikeana 13. 4. 1972 allekirjoitettua valtion virkapalkkaratkaisua, jolla korkeapalkkaisille virkamiehille annettiin huomattavasti suurempi markkamääräinen korotus kuukausipalkkoihin kuin pienipalkkaisille palkansaajille?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Vastauksena ed. H. Linnan esittämään kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Valtion ja virkamiesjärjestöjen 13. 4. 1972 solmitut virkaehtosopimukset perustuvat Liiketyöntajain Keskusliiton, Suomen Työntajain Keskusliiton ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöjen 18. 3. 1972 tekemään sopimukseen työehtosopimusten solmimisten perusteista ja eräiden sosiaalisten järjestelyjen toteuttamisesta 1. 4. 1972 lukien eli ns. HL-linjaan.

Valtion yleinen virkaehtosopimus koostuu useista eri osatekijöistä, jotka yhdessä tekevät ratkaisusta tasapuolisen, mutta samalla nimenomaan matalapalkkaisia virkamiehiä suosivan. Yleiskorotuksen markkamääräinen osa, toisin sanoen 50 mk kuukaudessa ja kalliinpaikkansääjärjestely, joka toteutetaan 1. 1. 1973 lukien, sekä palkka-asteikossa suoritettut oikaisut merkitsevät nimenomaan matalapalkkaisten ja keskipalkkaisten virkamiesten osalta edullista ratkaisua. Kalliinpaikkansääjärjestelyä koskeva ratkaisu korottaa palkkausluokkiin A 2—A 12 kuuluvien virkamiesten palkkausta tuntuvasti. Mainituissa palkkausluokissa on noin 1/3 koko virkamieskunnasta. Asteikon tarkistus taas, joka ulottuu palkkaluokasta A 11 palkkausluokkaan A 30, on puolestaan tuntuvin palkkausluokissa A 14—A 18, siis ns. keskivirkamiesten kohdalla. Kun alemmissa ja keskipalkkausluokissa virkamiesten ikälisät määräytyvät yksinomaan prosentuaalisina, kertaantuvat markkamääräiset korotukset, ts. yleiskorotuksen 50 mk ja asteikon tarkistus, ikälisien lukumäärästä riippuen erittäin voimakkaasti asianomaisen virkamiehen kokonaispalkkauksessa. Ylemmissä A-palkkausluokissa olevien virkamiesten ikälisät ovat yleensä markkamääräiset, joten heidän kohdallaan kertaantumista ei tapahdu. Korotuksen suuruus taulukkopalkkoihin jää ylimmillä virkamiehillä, ts. B-palkkausluokkiin kuuluvilla ja vastaaviin S-palkkausluokkiin kuuluvilla virkamiehillä 4 %:iin. Suhteellisesti ovat korotukset alimmissa palkkausluokissa 2—2.5-kertaiset ylempien palkkausluokkien korotuksiin nähden. Niinpä A 6 ja sitä alemmissa palkkausluokissa korotukset nousevat kolmen ikälisän virkamiehillä runsaaseen 10 %:iin.

Palkkaratkaisun ns. solidaarisesta puolesta voidaan mainita erikoisesti se, että palkkausluokoiden alin palkkausluokka A 1 nyt poistettiin. Tässä palkkausluokassa olleet vajaat 700 tilapäistä virkamiestä siirrettiin seuraavaan

palkkausluokkaan. Niin ikään palkkaratkaisun solidaarisuus tulee näkyviin posti- ja lennätinlaitoksen eräitä tilapäisiä toimihenkilöitä ja satunnaisia apulaisia koskevassa virkaehtosopimuksessa sekä posti- ja lennätinlaitoksen postiaseman hoitajien, postinjakajien ja puhelinasemanhoitajien virkaehtosopimuksessa samoin kuin ylimääräisten virastotyöntekijäin virkaehtosopimuksessa. Näiden sopimusten piiriin kuuluvat virkamiehet edustavat nimenomaan kaikkein matalapalkkaisinta osaa koko virkamieskunnasta. Mainituilla virkaehtosopimuksilla tarkistettiin näiden virkamiesten palkkausta erittäin tuntuvasti.

Sosiaalipaketin puolelta on lisäksi syytä todeta, että tilapäisten virkamiesten sairausajan palkan karenssiäikää lyhennettiin kuudesta kuukaudesta yhteen kuukauteen, millä oleellisesti parannettiin puolestaan tilapäisten virkamiesten asemaa.

Jos palkkaratkaisun tuloksia tarkastellaan siten, että verrataan ylimpien ja alimpien palkkausluokkien markkamääräisiä korotuksia, päästään todellakin siihen tulokseen, että kaikkein ylimmissä palkkausluokissa korotukset ovat suurempia kuin alimmissa palkkausluokissa. On kuitenkin huomattava, että tulopoliittikkaa ei hoideta yksinomaan palkkapoliittikan avulla, vaan yhtä tärkeinä osatekijöinä tulopoliittikassa ovat sekä verotuspolitiikka että sosiaalipoliittikka. Veropoliittisin ja sosiaalipoliittisin toimenpitein voidaan tehokkaasti täydentää solidaarisen palkkapoliittikan vaikutuksia. Arvosteltaessa harjoitettua tulopoliittikkaa ja tulopoliittisia ratkaisuja ei voi rajoittua tarkastelemaan yksinomaan palkkapoliittikkaa, vaan tarkasteluun on otettava mukaan myöskin veropoliittikan ja sosiaalipoliittikan vaikutukset, ts. on siis tarkasteltava tulopoliittikkaa kokonaisuutenaan.

Mainitsen vielä lopuksi, että ratkaisu on useamman järjestön ja valtiovarainministeriön neuvottelujen tulos, jonka valtion puolesta ovat hyväksyneet valtioneuvosto ja eduskunnan palkkavaltuuskunta ja toisaalta asianomaisten virkamiesjärjestöjen päättävät elimet.

Ed. H. L i n n a: Herra puhemies! Pyydän kunnioittavasti esittää seuraavan lisäkysymyksen:

Onko hallituksen käsitys suoritetusta valtion virkapalkkaratkaisusta se, että sillä kavennettiin liian suuriksi kasvaneita tuloeroja?

Ministeri E s k m a n: Herra puhemies! Monessa tapauksessa valtion palkkausasteikossa näin on tapahtunut, joskin kokonaisuutena on sanottava, että tällä ratkaisulla on pyritty siihen, että ainakaan reaali-palkkaus ei tällä kertaa alenisi, kuten valitettavasti edellisissä palkkausratkaisuissa on suurelle osalle virkamiehistöstä käynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ed. Honkosen suull. ksm. n:o 124 englannin kielen opetuksen suosimisesta koululaitoksessa.

Ed. H o n k o n e n: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Onko hallituksen piirissä huomioitu ne epäkohdat, joihin koululaitoksessamme tapahtuva englannin kielen opetuksen suosiminen muiden kielten kustannuksella saattaa johtaa?

Opetusministeri S u n d q v i s t: Herra puhemies! Vastauksena ed. Honkosen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kansakoulun kielenopetuksesta annetussa asetuksessa on määrätty, että varsinaisessa kansakoulussa opetettavaksi kieleksi valitaan toinen kotimainen kieli tai sellainen kansainvälistesti tärkeä kieli, jonka oppimiseen oppilaalla heidän kehitystasteensa huomioon ottaen on riittävät edellytykset. Suuri enemmistö kunnista on nimenomaan oppilaiden vanhempien kysynnän perusteella sekä kansakoulun kieltenopettajatilanteen huomioon ottaen valinnut englannin kysymyksessä olevaksi vieraaksi kieleksi. Tällä valinnalla on ollut luonnollisesti seurauksia oppikoulujen kielenopetukseen siten, että englantia opiskellaan ns. ensimmäisenä vieraana kielenä lähes kaikissa oppikouluissa. Edelleen on tästä johtuen aikaisemmin englannin asemesta ensimmäisenä vieraana kielenä opetettava saksan kieli siirtynyt yhä yleisemmin ns. toisen vieraan kielen asemaan eli lukio-opiskelun varaan. Mutta samanaikaisesti on myös muiden toisena vieraana kielenä opiskeltavien kielten, esim. ranskan ja venäjän, opiskelijämäärä jonkin verran kasvanut.

Peruskoulun ensimmäisenä vieraana kielenä on myös englantia saavuttamassa suosituimman aseman peruskoulukokeilun yhteydessä, koska tämän kielen opiskelutarve tunnetaan voimakkaimmaksi oppilaiden vanhempien taholta. Pe-

ruskoulun yläasteella on kaikilla oppilailta mahdollisuus aloittaa nykyisen toisen vieraan kielen opiskelu kahden eri laajuisen oppikursin puitteissa.

Hallituksen mahdollisuudet puuttua vieraiden kielten valintakysymykseen ovat aikaisemmin saatujen kokemusten mukaan vähäisiä. Peruskoulujärjestelmän siirtymävaiheessa johtaisi ala-asteen kovin moninainen kieliohjelma mm. runsaan muuttoliikkeen aiheuttamista syistä hankaliin erikoisjärjestelykysymyksiin. Hallitus on kuitenkin tietoinen siitä, että monipuolinen kielitaito on maallemme tärkeä, ja seuraa sen takia tilanteen kehitystä.

Asia on loppuun käsitelty.

Toinen varapuhemies: Jäljelle jääneiden suullisten kysymysten eli 15) ja 16) asian käsittely siirretään siihen seuraavaan täysistuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.44.

Pöytäkirjan valkuudeksi:

Olavi Salervo.

37. Perjantaina 28 p. huhtikuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

- 1) Ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 626
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 20; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 32; lak.al. n:ot 18, 24, 32 ja 33.
- 2) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta 639
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 21; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 57.
- 3) Ehdotus laiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 22; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 28.
- 4) Ehdotus laiksi koulujärjestelmän perusteista annetun lain 12 §:n muuttamisesta 644
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 23; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 43.
- 5) Ehdotukset kunnallisvaalilainsäädännön laiksi kunnallisen jaonmuutoksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 33; lak.al. n:ot 482 ja 483.
- 6) Ehdotus laiksi kansakoululain muuttamisesta 647

Siv.

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 25; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 53.

Siv.

Ainoa käsittely:

- 7) Ehdotus Suomen Pankin tilintarkastajain johtosäännön muuttamisesta .. 647
Asiakirjat: Pankkivaliokunnan mietintö n:o 1.

Esitellään:

- 8) Hallituksen esitys n:o 70 laiksi sotaväen rikoslain 14 §:n muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 649
- 9) Hallituksen esitys n:o 71 laiksi kunnallisen jaonmuutoksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta ”
- 10) Hallituksen esitys n:o 72 laiksi kuntien yhdistymiskorvauksista ja avustuksista ”
- 11) Hallituksen esitys n:o 73 laiksi Yhteiskunnallisen Korkeakoulun järjestysmuodon perusteista ja valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta 650
- 12) Hallituksen esitys n:o 74 laiksi polttoturpeen käytön edistämisestä ”
- 13) Hallituksen esitys n:o 75 laiksi Kehitysalue-rahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta 651
- 14) Hallituksen esitys n:o 76 laiksi työsuojeluhallinnosta ”
- 15) Hallituksen kertomus niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarainhoidosta ja tilinpidosta vuonna 1969 ovat antaneet aihetta 661

**Pöydällepanoa varten
esitellään:**

16) Talousvaliokunnan mietintö n:o 4
hallituksen esityksen johdosta laiksi mai-
döntarkastuslain muuttamisesta 661

Puhetta johtaa puhemies **Sukselainen**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi en-
simmäinen varapuhemies E. Niskanen sekä edus-
tajat Alenius, Forsman, Hetemäki, Holkeri,
Hostila, Hyvönen, Juvela, Kantola, Kivistö,
T. M. Koivisto, Mustonen, H. Niskanen, Ruo-
kola, Salama, Salmi, Suokas, Tuomioja, Vaitti-
nen ja Westerholm.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä is-
tunnosta sairauden vuoksi edustajat Holkeri ja
Salmi, virkatehtävien takia edustajat Hetemäki,
Hostila ja Kantola sekä yksityisasiain vuoksi
edustajat Juvela, Kivistö, E. Niskanen, Suokas
ja Tuomioja, yksityisasiain vuoksi ensi kuun 5
päivään ed. Hyvönen sekä ensi kuun 3 päivän is-
tunnoista ed. Hemmi, tulevan toukokuun 3 ja 4
päivän istunnoista virkamatkan vuoksi ed. Hos-
tila, 3 päivästä 5 päivään sairauden vuoksi ed.
Westerholm sekä yksityisasiain vuoksi ed. N.
Nieminen ja 3 päivästä 12 päivään yksityisasiain
vuoksi ed. Katajavuori.

Valtiontilintarkastajat.

Puhemies: Esitellään valtiontilintarkas-
taja Tahvo Rönkön eduskunnalle osoittama kir-
jelmä.

Sihteeri lukee:

Eduskunnalle.

Ollessani kansanedustajana on allekirjoittanut
valittu valtiontilintarkastajaksi suorittamaan tar-

Siv. kastusta vuosilta 1971 ja 1972. Kunnioittavasti
anon, että minut vapautettaisiin edellä maini-
tusta tilintarkastajan tehtävästä.

Helsingissä 26 päivänä huhtikuuta 1972.

Tahvo Rönkkö.”

Puhemies: Puhemiesneuvosto puoltaa
anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Eduskunta päättäne jättää
eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden
valtioneuvoston valitsemisen vuosia 1971
ja 1972 varten vapautuksen saaneen sijaan.

Hyväksytään.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen
ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemie-
helle osoitettuna, saapuneet opetusministeri
Sundqvistin vastaukset ed. Sinisalon ym. kirjallise-
n kysymykseen n:o 65 uskonnonvapauden
nykyistä täydellisemmästä toteuttamisesta ja ed.
Laineen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 66
vanhojen kaupunkien koulurakennustoiminnan
rahoittamisesta, liikenneministeri Nevalaisen
vastaus ed. Taipaleen ym. kirjalliseen kysymyk-
seen n:o 69 turvavyön käytön saattamisesta pak-
kolliseksi henkilöautoissa sekä työvoimaminis-
teri Helteen vastaus ed. Laineen ym. kirjalli-
seen kysymykseen n:o 71 opiskelijain ja koulu-
laisten kesäkauden harjoittelu- ja työmahdolli-
suuksien turvaamisesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen pai-
nettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäi-
väasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin
mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä
päätöstä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden
muiden lakien muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o
20 ja otetaan toiseen käsittelyyn

siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 32 sekä lak.al. n:ot 18, 24, 32 ja 33, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

P u h e m i e s: Käsitteilyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 20. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsitteilyyn.

Yleiskeskustelu:

E d. L i i k a n e n: Herra puhemies! Nyt täällä oleva näihin lakiesityksiin liittyvä asia äänioikeusikärajan laskemiseksi 18 vuoteen on aivan oikeutetusti ja luonnollisella tavalla herättänyt varsin laajaa aktiivisuutta nuorisojärjestöjen piirissä. Yhtä ymmärrettävää ja oikeutettua on ollut myös se, että nuorisojärjestöt ovat voimakkaasti korostaneet sitä, että tämän lakimuutoksen yhteydessä on pyrittävä vaalikelpoisuusikärajan laskemiseen 18 vuoteen. Tämä on aivan luonnollinen vaatimus ja myös vaatimus, jota sosialidemokraatit periaatteessa tukevat, vaatimus, jolla voidaan luoda yhä paremmat toimintamahdollisuudet ja osallistumisen mahdollisuudet nuorille ikäpolville yhteiskunnallisiin asioihin.

Nyt kuitenkin on osoittautunut, että on äärimmäisen vaikea erottaa vaalikelpoisuusikärajan laskemista yleisestä täysioikeusikärajan laskemisesta. Tämän takia sosialidemokraatit eivät tämän asian käsitteilyn yhteydessä voi yhtyä niihin vastalauseisiin, mitä kunnallislakia koskevien muutosten osalta valiokuntakäsittelyn vaiheessa jätettiin. Se, että äänioikeusikäraja voidaan laskea jo ennen kunnallisvaaleja ja että seuraavissa kunnallisvaaleissa laajat nuoret ikäluokat voivat olla mukana äänestämässä, on mitä tärkein asia, jonka läpimeneminen on turvattava. Mutta kuitenkin se tilanne, johon ajautuisimme, mikäli hyväksyttäisiin ne vastalauseet, jotka täällä on jätetty SMP:n ja SKDL:n eduskuntaryhmien toimesta, olisi niin outo ja poikkeuksellinen, että näitä vastalauseita ei voida kannattaa.

Kuten ensimmäisessä käsitteilyssä totesin, niin mikäli me hyväksyisimme ne vastalauseet, mitä edustajat Veikko Vennamo ja Rainer Lemström sekä Lauri Kantola, Osmo Kock ja Niilo Koskinen ovat jättäneet valiokuntakäsittelyn vaiheessa, joutuisimme tilanteeseen, jossa vaalikelpoinen kunnanvaaleissa olisi henkilö, joka on 18

vuotta täyttänyt vaan ei 20-vuotias ja on naimisissa, mutta sen sijaan henkilöllä, joka on 18 täyttänyt vaan ei 20-vuotias ja on naimaton, ei olisi vaalikelpoisuutta kunnanvaaleissa. Vaikkakin on selvää se, että on jo tällä hetkellä aika laajoja ryhmiä, jotka ovat naimisissa tuossakin iässä, niin ei silti voida pitää perusteltuna sitä, että tällä tavoin suljetaan ja asetetaan erityiseen asemaan eri perheosiaaliset suhteet omaavat 18- vaan ei 20-vuotiaat.

Olisi myöskin varsin outo tilanne se, jos käytännössä joutuisimme esimerkiksi valitsemaan kunnallisvaaliehdokkaita siitä riippuen, ovatko asianomaisen henkilön vanhemmat suosiollisia antamaan hänelle luvan avioliittoon, ja mikäli vanhemmat antavat hänelle luvan avioliittoon, niin vasta tämän jälkeen hän voi olla vaalikelpoinen. Toisin sanoen vanhempien mahdollisuudet vaikuttaa lastensa tulemiseen vaalikelpoiksi ovat kohtuuttoman suuret.

Niin periaatteessa myönteisesti kuin suhtaudummekin tähän asiaan, vaalikelpoisuusikärajan laskemiseen 18 vuoteen, niin on todettava se, että sitä ei voitane tehdä millään järkevällä tavalla, ellei siihen liitetä laajempaa täysioikeusikärajan laskemista. Ja sen takia tulemme tämän asian kolmannessa käsitteilyssä esittämään ponnin, jossa hallitus veloitetaan antamaan eduskunnalle lakiesityksen yleisen täysioikeusikärajan laskemisesta 18 vuoteen. Erityisesti on korostettava tässä yhteydessä sitä, että holhouslain ikäraja on myös laskettava 18 vuoteen. Ennen sitä ei yleistä vaalikelpoisuusikärajaa voida 18 vuoteen laskea.

E d. V. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On lausuttava hämmästyksellä, että sosialidemokraattiselta taholta yritetään käyttää vääriä tietoja, kun sosialidemokraatit eivät nyt tässä yhteydessä halua alentaa vaalikelpoisuutta 18 vuoteen. Ilmoitan, että perustuslakivaliokunnassa kaikki totesivat, että mitään teknillisiä esteitä ja vaikeuksia vaalikelpoisuuden alentamiseksi 18 vuoteen ei ole olemassa. Edelleen ilmoitan, että SMP:n lakialoite ja vastalause eivät sido vaalikelpoisuutta avioliittoon, niin kuin täällä harhauttavasti on yritetty sosialidemokraattiselta taholta väittää. Ja lopuksi ilmoitan, että ponnit eivät riitä. On hämmästyttävää, että sosialidemokraatit yrittävät ponsilla hämätä tässä nuorisoa. SMP:n puolueohjelma on selvä, ja me tulemme sen mukaisesti äänestämään 18 ikävuoden puolesta.

Ed. Liikanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Viittäisin ed. V. Vennamon käyttämään puheenvuoroon ja totean, että se vastalause, joka kunnallislain muuttamisesta on jätetty, kuuluu seuraavasti: "Vaalikelpoinen kunnan luottamustoimiin on, mikäli niistä ei ole erikseen säädetty, jokainen kunnassa asuva ja vaalivuoden alkaessa vähintään 18 vuotta täyttänyt henkilö, jolla 15 §:n mukaan on äänioikeus ja joka ei ole holhouksen alainen."

Itse omaan huomattavasti suppeamman juridisen asiantuntemuksen kuin ed. V. Vennamo ja sen takia luulin, että hän nyt ainakin voisi vahvistaa sen luulon oikeaksi, että alle 20-vuotias henkilö on meillä automaattisesti holhouksen alainen, joten kaikki henkilöt, jotka ovat 18 vuotta täyttäneitä mutta eivät 20-vuotiaita, ovat holhouksen alaisia, elleivät he ole avioliitossa.

Ymmärrän kyllä sen, että tällaisella esityksellä voidaan ehkä muita yhteiskuntapoliittisia tavoitteita saavuttaa. Jos esimerkiksi ed. V. Vennamo toivoo, että tällä tavoin lisättäisiin avioliittojen määrää nuorison piirissä tulevan kesän aikana ennen vaaleja, niin siltä kannalta tällainen esitys on perusteltu. Mutta en usko, että laajemmin ja yhteiskunnallisemmin voidaan järkeviä perusteluita tällaiselle menettelylle löytää.

Ed. V. Vennamo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Nyt ovat sosialidemokraatit tarttuneet harhauttavasti teknillisiin seikkoihin lainsäädännössä. Tämä holhouksenalaisuus kytkettiin sen takia lakiin, että kun jo nyt on tiedossa myös täysi-ikäisyyden ikärajan alentaminen, ei jouduttaisi ylivoimaiseen ristiriitaisuuteen lainsäädännössä. Tästä tämä johtuu, ja jokainen, joka haluaa tutustua meidän lakialoitteeseemme, toteaa, että tässä suhteessa on meillä ollut selvä kanta: kaikki 18-vuotiaat riippumatta siitä, onko avioliitossa vai ei.

Ed. Liikanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Uskon kyllä, että teillä on selvä kanta siihen, että kaikkien 18 täyttäneiden riippumatta siitä, ovatko he aviossa vai eivät, tulisi olla vaalikelpoisia, mutta nyt kuitenkin tämä vastalause toteutettuna merkitsisi täsmälleen sitä, että vain naimisissa olevat 18 vuotta täyttäneet voisivat olla vaalikelpoisia ja naimattomat eivät. On meilläkin monia sellaisia

yhteiskuntapoliittisia tavoitteita, joita me pitkällä tähtäimellä ajamme, mutta nämä esitykset täytyy valitettavasti käsitellä yksi kerrallaan.

Ed. V. Vennamo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä vain huomautan sosialidemokraateille, että totta on, että tässä on pientä puristusta: Tällä meidän vastalauseellamme yritämme pakottaa sosialidemokraatit alentamaan täysi-ikäisyydikärajaa myös 18 vuoteen.

Ed. Kohtala: Herra puhemies! Hallituksen nyt käsiteltäviin lakiesityksiin sisältyvät mm. kansalaisten vaalikelpoisuus- ja äänioikeusikärajaa koskevat säännökset. On todettava tyydytyksellä, että kehitys on nyt äänioikeusikärajan osalta johtamassa myönteiseen ratkaisuun eli 18 vuotta täyttäneille nuorille kansalaisille annetaan äänioikeus. Sitä vastoin on hyvin valitettavaa, että vaalikelpoisuusikäraja jäänee yrityksistä huolimatta entiselleen eli 20 vuodeksi. Asia olisi voitu hoitaa tältäkin osin kuntoon hallituksen esityksen yhteydessä, jos näin olisi tahdottu. Olin asian valiokuntakäsittelyssä ja olen edelleen 18 vuoden vaalikelpoisuusikärajan kannalla.

Perustelut, joilla oikeusministeriön ja enemmistöksi muodostuneen kannan edustajat vastustavat vaalikelpoisuusikärajan alentamista 18 vuoteen, eivät mielestäni ole perustuslaillisesti kohtuullisia eivätkä oikeita. Puhtaasti siviilioikeudellisia seikkoja ei voida asettaa perustuslaillisten kansalaisoikeuksien kehittämisen esteeksi, kuten nyt on tapahtumassa. Kansalaisten siviilioikeudellinen oikeusasema on toteutettava ja muokattava sopusointuun kansalaisten julkisoikeudellisen oikeusaseman kanssa eikä päinvastoin, kuten nyt tehdään. Siviilioikeudelliset ja julkisoikeudelliset normijärjestelmät on kansalaisten kannalta nyt käsiteltävässä asiassa pahoin sotkettu.

Edelleen on outoa, että työvänehallituksen taholta on asian eduskuntakäsittelyn aikana langettu porvarilliseen keinoon eli teknillisluotoisilla pikkunäpértelyillä vastustetaan nuorten kansalaisten vaalikelpoisuusikärajan alentamista 18 vuoteen. Toisarvoisilla rekisteri- ja tilastoseikoilla on ryhdytty estämään nuorten kansalaisten perusoikeuksien ja julkisoikeudellisen aseman parantamista. Kun tarvittavat rekisteri- ja tilastoasiat ehditään aslanomaisten laitosten ilmoituksen mukaan hyvin ajaa tietokoneella kuntoon ääni-ikärajan alentamisen

osalta 20 vuodesta 18 vuoteen, niin on käsitämätöntä, että saman asian hoitaminen vaalikelpoisuusikärajan osalta on mahdotonta. Lisäksi olen saanut tietää, ettei vaalikelpoisuusikärajan vuoksi tarvitsisi tehdä edes erillisiä luetteloita, vaan samat luettelot kelpaisivat sekä vaalikelpoisuutta että äänioikeutta varten.

Kun lopuksi on vähän todennäköistä, että tämän vuoden aikana enää tulisi uusia valtiollisia vaaleja, niin aikaa seuraaviin valtiollisiin vaaleihin asti olisi yllin kyllin toimistorutiinien tasoisten asioiden hoitamista varten. Tämänkin vuoksi yleinen vaalikelpoisuusikäraja tulisi antaa 18 vuotta täyttäneelle kansalaiselle. Tässäkin salissa voidaan todeta, että nuoruus on vika, joka koko ajan parantuu.

Ed. Ehrnrooth: Herr talman! Grundlagsutskottets betänkande är ägnat att förväna. Kanske progressivitet anstår också självaste grundlagsutskottet, varför sänkningen av rösträttsåldern till 18 år inte behöver väcka nämnvärt motstånd. Det är ju ett steg som man har tagit också i konservativare länder än vårt land, t.ex. i England. Men man undrar däremot, vad den utveckling ännu kan föra till, som nu innebär, att den som på grund av domstolsutslag står under förmyndarskap, av grundlagsutskottets stora flertal getts rösträtt.

Vi vet alla — vi har hört det under denna diskussion — att frågan om en sänkning av valbarhetsåldern till 18 år är aktuell i många partier. Är det då mening, att i den heliga konsekvens' och logiks namn som man tillämpar, också förklara valbara dem som på grund av domstolsutslag blivit omyndigförklarade? Vi ser hur absurd denna jakt efter popularitet, som pågår i så många partier, har blivit.

Grundlagsutskottet, i vilket det ofta av ordföranden betonats att utskottet måste hålla på sin värdighet — grundlagsutskottet har väl namn om sig att vara ett utskott med förpliktande traditioner — har nu inte mycket gemensamt med det utskott som har suttit för inte så väldigt länge sedan. Om man ser vilka politiska gestalter som har suttit i grundlagsutskottet, män som Artturi Leinonen, Arvi Ahmavaara, Kalle Kauppi, Oskari Lehtonen, Ernst von Born och många andra, har man svårt att tänka sig, att sådana politiker skulle ha fattat ett beslut, som innebär, att personer, som på grund av dryckenskap eller svår mental sjukdom är omyndigförklarade, skall ha rösträtt i politiska val.

Herra puhemies! Viitataan vastalauseeseen, jonka olen jättänyt perustuslakivaliokunnan mietintöön sen johdosta, että valiokunnan enemmistö on tehnyt päätöksen, joka poikkeaa hallituksen esityksestä. Se merkitsee sitä, että tuomioistuimen päätöksen perusteella holhouksen alaiseksi julistettu on tästä lähtien äänioikeutettu. On vaikea ajatella perustuslakivaliokunnan taholta omituisempaa päätöstä kuin tämä. Eivätkö perustuslakivaliokunnan, suuren valiokunnan ja eduskunnan jäsenet ole tietoisia siitä, että holhouslain 19 §:n 1 momentin perusteella holhouksen alaiseksi julistettakoon mielipuoli niin myös se, joka tuhmaavaisuuden taikka juoppouden tähden on kykenemätön hallitsemaan omaisuuttansa. Näin ollen henkilö, joka ei pysty omia asioitaan hoitamaan, on perustuslakivaliokunnan ja suuren valiokunnan enemmistön mielestä kykenevä osallistumaan julkisten asioiden ratkaisuun.

Sekä poliittisissa että kunnallisissa vaaleissa olisi äänioikeutettu siis myös mielipuoli ja tuhmaavaisuuden taikka juoppouden tähden holhouksen alaiseksi julistettu. Missään muualla, ei Pohjoismaissa eikä muitten maitten lainsäädännössä ole tehty tällaista päätöstä. Mikäli asiantuntijatiedot pitävät paikkansa — ne olivat kyllä sängen luettelomaisia — niin mahdollisesti vain Italiassa olisi tällainen pykälä, jonka ottamisesta perustuslakiin nyt on kysymys.

Minusta ei ole kysymys vain käytännön pulmasta. Mutta tietysti käytännönkin ongelma on varsin suuri, kun ajatellaan, että vaalilautakunnan, jossa ovat edustettuina useimmat puolueet, tulee ratkaista, onko henkilö, jonka sairaus tiedetään, siinä määrin sairas, että hänelle ei pitäisi antaa äänioikeutta. Aiotaanko vaalilautakunnassa, jossa ehkä tiedetään, että tämä henkilö on ilmoittanut haluavansa äänestää jotakin puoluetta — en halua nyt mainita, tulisi kysymykseen oikealta vai vasemmalta otettu puolue — äänestää siitä, annetaanko tälle henkilölle äänioikeus vai ei. Aiotaanko toteuttaa päätös, jos hän on ilmoittanut suosivansa enemmistöä vaalilautakunnassa vai vähemmistöä? Annetaanko arvoa lääkäriasiantuntijain käsitykselle, ja onko sellainen edes hankittu? Tässä ovat käytännön ongelmat.

Mutta periaatteellinen vastaväite on vähintäänkin yhtä painava. Se, että annetaan äänioikeus niille, jotka holhouslain mukaan ja nimenomaan 19 §:n 1 momentin perusteella on julistettu holhouksen alaisiksi, on varsin pit-

källe menevä päätös, varsin arveluttava askel nyt otettavaksi. Jos sitten johdonmukaisuutta noudattaen siinä vaiheessa, jossa 18 vuoden ikäraja tulee vaalikelpoisuuden kohdalta ajankohtaiseksi, tehdään vaalikelpoisiksikin nämä holhouksen alaisiksi julistettut, silloin me todella olemme aivan omaa luokkaamme koko maailmassa (Ed. Häikiö: Älkää nyt viisastelko!). — No ei se kovin paljon viisastelua ole, koska siellä valiokunnassa, herra puheenjohtaja, sanottiin, että vastakkainen kanta tietäisi sitä, että me palaisimme sääty-yhteiskunnan olotilaan, jossa ei annettu äänioikeutta niille, joilla ei ollut omaisuutta. — Nyt toisin sanoen voidaan sanoa, että sääty-yhteiskunnan perinnettä on se, etteivät vaalikelpoisia ole ne, jotka on julistettu holhouksen alaisiksi esim. sen takia, etteivät pysty pientä omaisuuttaan hoitamaan. Mutta tietysti tämä on äärimmäinen johtopäätös. Ehkä tähän sentään ei nykyinen eduskunta mene. Mutta mene ja tiedä, minkälainen on eduskunta joskus tulevaisuudessa, jolloin varmasti ei ole kokoomuksella yhtä paljon paikkoja eduskunnassa kuin nyt, jos se aikoo laajennettuun kansanrintamaan lähteä. Asiassa kuin asiassa yritetään olla samaa mieltä vasemmalta oikealle, ei vain siinä suuressa asiassa, josta nyt keskustellaan julkisuudessa, mutta myös tässä lainsäädäntöasiassa, joka sinänsä on pieni, mutta joka periaatteellisesti on tärkeä.

Minä toivoisin, että kun kohta äänestetään, niin pidetään pää kylmänä eikä lähdetä muiten, siis kaikkein vähiten asioista perillä olevien kansalaisten, kaikkein nuorimpien johdettaviksi, vaan yritämme eduskunnassa johtaa. Siihen johtamiseenhan meidät on valittu. Muussa tapauksessa meillä ei ole kohta paljon enää noka koputtamista edes näissä lainsäädäntöasioissa.

Se, että 18 vuoden äänioikeusrajaan mennään ilmeisesti yksimielisesti, ainakin varsin suurella enemmistöllä, on askel, jota voidaan hyvinkin puoltaa. Siihen on menty muuallakin. Me luotamme nuorisoon. Mutta siitä ei suinkaan seuraa, että me poistamme sen kohdan valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n 2 momentista, jonka poistamista perustuslakivaliokunnan suuri enemmistö — niin myönnettävä on, kaikki minua lukuunottamatta — on mennyt. Toivon, että voimme edelleen pitää kiinni sellaisesta kannasta, joka on perustuslakivaliokunnan asiallisten, harkittujen ratkaisujen tasolla.

Ed. Borg: Herra puhemies! Edeltäneistä puheenvuoroista jo käy ilmi, että emme ole päättämässä aivan pientä asiaa, vaan asiaa, joka koskee valtiopäiväjärjestyksen muuttamista ja kansalaisten perusoikeuksia: vaalioikeutta ja vaalikelpoisuutta. Kysymyshän on nyt siitä, että valioikeusikäraja halutaan laskea 20 vuodesta 18 vuoteen, että ulkomailla asuville Suomen kansalaisille luodaan mahdollisuudet käyttää tätä kansalaisoikeuttaan, vaalioikeuttaan, ja että ennakköänestyksen mahdollisuuksia lisätään.

Liberaalinen kansanpuolue on ollut ajamassa näitä asioita alusta lähtien, mikä ilmenee mm. ed. Aron lakialoitteesta n:o 18, joka käsiteltiin perustuslakivaliokunnassa tämän asian yhteydessä. Näin ollen me tulemme kannattamaan perustuslakivaliokunnan mukaista ratkaisua asiassa emmekä voi yhtyä SKDL:n ja SMP:n taholta tehtyihin vastalauseisiin. Syynä on yksinkertaisesti se seikka, joka kävi ilmi jo lain ensimmäisen käsittelyn yhteydessä, että kyseisten puolueiden taholta on lähdetty liikkeelle pääasiassa propagandistisessa tarkoituksessa. Ehkä on tapahtunut myöskin kiireessä pieni huomaamattomuus ja on tosiasiassa jouduttu juridiseen ristiriitatilanteeseen, sillä siviilioikeudellinen täysi-ikäisyys joka tapauksessa on tässä vaiheessa mahdotonta laskea 18 vuoteen. Siihen on pyrittävä tulevaisuudessa ja siihen on siis keskitettävä lainsäädäntötoimintaa. Mutta tässä vaiheessa ei ole mahdollisuuksia tähän. Sen vuoksi ne seikat, joita täällä on esitetty SKDL:n ja SMP:n taholta, ovat jälkikäteen tehtyä paikalluyritystä omalle virheelle.

Lisäksi olisin halunnut kiinnittää huomiota pariin seikkaan, joihin täytyy käytännöllisistä syistä lähinnä hallintoviranomaisten ja muiden asianomaisten viranomaisten toimesta puuttua, jotta nyt säädettävät muutokset voisivat käytännössä toteutua tehokkaalla tavalla. Ensimmäinen on se, että väestörekisterikeskukselta vaaditaan tehokkaita toimenpiteitä, jotta ulkomailla asuvien suomalaisten mahdollisuus äänestää todella käytännössä tapahtuu. Tämä ei ole aivan yksinkertainen asia, ja tässä suhteessa on siis ryhdyttävä toimenpiteisiin.

Toinen asia on se, johon täällä jo ed. Ehrnroothkin viittasi. Tosiasia on se, että holhuun-alaisuuskysymyksessä tullaan kyllä käytännössä eräisiin pulmatilanteisiin, mikä edellyttää sitä, että ainakin keskuvaalilautakunnille täytyy antaa jonkinlaiset yleiset ohjeet siitä, miten tässä

kysymyksessä menetellään. Perustuslakivaliokunta päätyi kuitenkin tähän ratkaisuun lähes täysin yksimielisesti kuultuaan asiantuntijoita, jotka vakuuttivat, että ratkaistaanpa tämä asia kummin päin tahansa, seuraamukset ovat suurin piirtein samanlaiset. Kuitenkin ne, jotka ovat käytännön vaalitoimituksessa olleet mukana, esittävät tässä kohdin käsitykseni mukaan perusteltuja epäilyjä. Sen vuoksi tulee kiinnittää tähän asiaan huomiota.

Ed. Åsvik: Herra puhemies! Lakien ensimmäisessä käsittelyssä ja tässä istunnossa kiinnittyi huomioni erityisesti ed. Liikasen puheenvuoroon, jossa hän kiihkoili vaalikelpoisuusikärajan alentamista vastaan tässä yhteydessä. Mielinkiintoni kohdistui häneen lähinnä juuri senkin vuoksi, että hän on eduskunnan jäsenistä nuorin iältään ja hänet on nyt pantu tavalla tai toisella vastustamaan reformia, jota kaikki maan johtavat poliittiset nuorisojärjestöt ovat vaatineet.

Täällä on lausuttu käsityksiä, että äänioikeusikärajan alentamisen ohella ei vaalikelpoisuusikärajaa voitaisikaan alentaa. Suuressa valiokunnassa ei näitten epäilijöitten taholta pyydetty asiantuntemusta eikä muutakaan selvitystä heidän esittämiensä väitteiden tueksi. Tästä voidaankin vetää johtopäätös, että mainittujen ryhmien kansanedustajat joutuessaan esiintymään omiakin nuorisojärjestöjään vastaan joutuvat tavalla tai toisella vaikeuksiin. Sellaisten verukkeitten etsiminen kuin että täysi-ikäisyyskysymyksen ratkaiseminen ja tämän lain kii-reellisyys eivät antaisi mahdollisuutta tutkia vaalikelpoisuusikärajan alentamiseen liittyviä kysymyksiä jne., on mielestäni aiheetonta.

Vaikka hallitus ei esittänytäkään vaalikelpoisuusikärajan alentamista, niin ryhmämme lakialoite n:o 33 antaa mahdollisuuden valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n 1 momentin muuttamiseksi seuraavan sisältöiseksi: "Vaalikelpoinen edustajaksi on asuinpaikkaan katsomatta jokainen vaalioikeutettu, joka enne vaalivuotta on täyttänyt 18 vuotta ja joka ei ole holhouksen alainen." Tämä koski kansanedustajain vaaleja. Edelleen lakialoitteessamme ehdotetaan kunnallislain 16 §:n muuttamista seuraavan sisältöiseksi: "Vaalikelpoinen kunnan luottamustoimien on, mikäli niistä ei ole erikseen säädetty, jokainen kunnassa asuva ja vaalivuoden alkaessa vähintään 18 vuotta täyttänyt henkilö, jolla 15 §:n mukaan on äänioikeus ja joka ei ole

holhouksen alainen." Tämä koski kunnanvaltuutetuiksi valittavia kansalaisia. Samat ehdotukset olemme sisällyttäneet perustuslakivaliokunnan mietintöön liittämäämme vastalauseeseen ja olemme äänestäneet näistä perustuslakivaliokunnassa ja suuressa valiokunnassa ja tänään tulemme äänestämään täällä eduskunnan täysistunnossa.

Ihmetellä todella täytyy eräiden sosialidemokraattien vastustavaa kantaa tässä asiassa. Työväenliikkeen vuosisadan vaihteessa käymän äänioikeustaistelun perinteet mielestäni velvoittavat myös sosialidemokraatteja.

Kun voimassa olevassa lainsäädännössä on äänioikeusikäraja ja vaalikelpoisuusikäraja ollut sama, 20 vuotta, niin aikaisemmasta käytännöstä ei pitäisi poiketa tämänkään reformin kohdalla, vaan mielestämme äänioikeus ja vaalikelpoisuus pitäisi olla 18 vuotta. Yhdyinkin ed. Kohtalan lausuntoon, että nyt on kysymys kansalaisten perustuslaillisista oikeuksista eikä tilastollisesta tai kirjaavasta lainsäädäntötyöstä. Siviilioikeudellinen muutos on toki helpompi toteuttaa kuin valtiopäiväjärjestyksen muuttaminen.

Herra puhemies! Lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulemme esittämään vastalauseemme mukaiset ehdotukset vaalikelpoisuusikärajan alentamiseksi 18 vuoteen.

Ed. Liikane (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Åsvikille sanoisin aluksi, että olen tässä omasta mielestäni samalla tavoin nuorisojärjestöjen asialla kuin muissakin tähän liittyvissä kysymyksissä. Haluaisin vain todeta sen ja kysyä ed. Åsvikilta, pitääkö hän järkevänä sellaista tilannetta, jonka SKDL:n vastalause lakiin kunnallislain muuttamisesta synnyttäisi ja joka merkitsisi käytännössä sitä, että ensi syksyn kunnallisvaaleissa eivät vaalikelpoisia voi olla naimattomat 18- vaan ei 20-vuotiaat, mutta naimisissa olevat voivat. Voidaan sanoa, että siviilioikeudellisia ja julkisoikeudellisia asioita ei pidä sekoittaa keskenään. Puhun nyt vain täsmälleen siitä tilanteesta, minkä SKDL:n jättämä vastalause synnyttäisi.

Ed. Åsvik (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastauspuheenvuorona sanoisin, että sikäli kuin valtiopäiväjärjestyksen muuttaminen aiheuttaa siviilioikeudelliseen lainsäädäntöön muutoksia, niin ne voidaan suorittaa, eikä tässä liene eikä pitäisi olla mitään esteitä.

Ed. P. Venamø: Herra puhemies! Sekä täällä eduskunnassa että julkisessa keskustelussa yleensäkin on viime vuosina varsin voimakkaasti puhuttu nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämisestä. Erityisesti vaalien alla kaikki puolueet ovat kilvan luvanneet toinen toisensa jälkeen nuorille lisää mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnassa tapahtuvaan päätöksentekoon ja nimenomaan valtiollisiin vaaleihin ja kunnallisvaaleihin.

SMP on koko olemassaolonsa ajan, kuten puolueemme nuorisopoliittinen ohjelma toteaa, vaatinut, että sekä äänioikeus- että täysi-ikäisyysraja on valtiollisissa ja kunnallisissa vaaleissa alennettava 18 vuoteen. Mikäli minä en ole väärin ymmärtänyt, varsin monen muunkin puolueen ohjelmassa tämä sama vaatimus on. Kuitenkin nyt toisen käsittelyn yhteydessä, kun täällä eduskunnassa näiden ikärajojen alentamista käsitellään, minä olen allistykseksi huomannut, että hyvin usea puolue, joka ohjelmassaan on luvannut näitä asioita ajaa, ei täällä suuressa salissa sitä teekään. On suorastaan liikuttavaa kuunnella kaikkia niitä verukkeita, joita vaalikelpoisuusikärajan vastustajat yrittävät keksiä omien esitystensä tueksi. Haetaan teoreettisia syitä, joiden vuoksi tällaista muutosta ei nyt voitaisi tehdä. Väitetään, kuten ed. Liikanen täällä on väittänyt, että tämä lainmuutos merkitsisi sitä, että naimattomat alle 20-vuotiaat eivät silti olisi vaalikelpoisia. Mutta ed. Liikanen varsin hyvin tietää, että tässä on vielä vaikka kuinka paljon aikaa myös holhouslain muutokseen, jos eduskunta sen muutoksen haluaa tehdä, ennen kuin ollaan edes lähelläkään sitä määräraikaa, jolloin ehdokasasetteluaika menee umpeen.

Todellisuudessa paistaa läpi ja paistoi etenkin tämän lakiesityksen ensimmäisen käsittelyn yhteydessä käytetyistä puheenvuoroista läpi se ajatus, että ne kansanedustajat, jotka nyt ovat jyrkästi keinotekoisilla verukkeilla vastustamassa 18 vuoden vaalikelpoisuutta, todellisuudessa vastustavat sitä siksi, että he katsovat alle 20-vuotiaiden olevan kykenemättömiä osallistumaan sen enempää kunnalliseen kuin valtiolliseenkaan päätöksentekoon. Pyritään toteuttamaan tällaisia kvasidemokraattisia, näennäidemokraattisia uudistuksia, joissa nuorille annetaan mahdollisuus äänestää puolueiden valitsemia vanhempia ehdokkaita, mutta ei anneta heille mahdollisuutta valita itse omanikäisiään ehdokkaita päättäviin elimiin.

Me SMP:n ryhmässä olemme sitä mieltä,

että johdonmukaisesti se, mitä vaalien alla on äänestäjille esitelty puoluelinjoista, pitää kaikissa mahdollisissa tilanteissa, ja me tulemme lakiesitysten yksityiskohtaisessa käsittelyssä kannattamaan 18 vuoden yhdenmukaista ikärajaa jo siltäkin peruseriaatteelta, että on ainoa järkevä mahdollisuus se, että sekä valtiollisissa että kunnallisissa vaaleissa toisaalta äänioikeusikäraja on sama sekä että kaikissa vaalilajeissa sekä äänioikeus- että vaalikelpoisuusikäraja ovat yhteneväisiä. Muuten ollaan menossa tielle, joka on kaikkea muuta kuin demokraattinen, ollaan menossa tielle, jossa suuri osa kansasta saa valita ehdokkaat päättäviin elimiin huomattavasti pienemmästä joukosta. Äärimmäisenä pisteenä on tietysti se, että vaalikelpoinen on ainoastaan istuva kansanedustaja, muut äänestävät. Tuskinpa me kukaan kuitenkaan tätä yhteiskuntaa haluamme tähän suuntaan kehittää.

Ed. Ehrnroothin puheenvuoron johdosta haluaisin muuttaman sanan sanoa holhousenalaisten äänioikeudesta. Nythän jokainen, joka vähänkin on tullut ja joutunut tekemisiin holhousenalaiseksi julistamisten kanssa, tietää varsin hyvin, että ihmisiä, jotka voidaan katsoa holhouslain mukaisesti kykenemättömiksi hoitamaan omaa omaisuuttaan jostain syystä, ei kohdella suinkaan kaikissa tapauksissa samalla lailla. Nimittäin erittäin useissa tapauksissa jätetään kokonaisuudessaan holhousenalaiseksi julistamatta henkilö, jolla ei ole minkäänlaista omaisuutta. Ja toisaalta taas puhtaasti juoppouden takia ja ehkä hyvin useissa tapauksissa sukulaisten, ympäristön painostuksesta julistetaan holhousenalaiseksi henkilö, joka varmasti omaa täyden ymmärryksen ja kykenee valitsemaan ehdokkaaksi asettautuneista ehdokkaista sopivan edustajan eduskuntaan. Ei voitane olla sitä mieltä, että jos joku yhteiskunnan jäsen oman henkilökohtaisen vakaumuksensa vuoksi katsoo, että hänellä on oikeus hävittää oma omaisuutensa, niin yhteiskunnalla olisi silloin oikeus evätä häneltä kokonaisuudessaan mahdollisuus osallistua siihen päätöksentekoon, joka tässä yhteiskunnassa tapahtuu. Kyllä toki täytyy pyrkiä kaikessa tällaisessa vaalilainsäädännössä ja kaikessa tällaisessa lainsäädännössä, joka koskee nimenomaan ihmisen perusoikeuksia, siihen perustuslakiemme tavoitteeseen, jossa todetaan, että äänioikeus Suomessa on yleinen ja yhtäläinen, ja tästä säänpöistä pitäisi olla mahdollisimman vähän poikkeuksia, mieluummin ei ollenkaan.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Tämän asian käsittelyn kohdalla näyttää käyvän selväksi se, että kansanedustajilla on määrättyjä pelkovaestöryhmiä, joita kohtaan ne tuntevat pelkoa. Kuitenkin perustuslakivaliokunnan käsittelyssä ja myös suuren valiokunnan käsittelyssä yksi näistä ryhmistä on poistunut SMP:n voimakkaan taistelun tuloksena: ulkosuomalaisen äänioikeus, Ruotsiin pakkoajettujen suomalaisten äänioikeus, on tullut tähän saakka varmistetuksi. Nyt näyttää uudeksi tällaiseksi pelkoryhmäksi hyvin monille kansanedustajille täällä muodostuvan suomalainen nuoriso. Voin todeta, että SMP tulee myöskin tämän väestöosan kohdalla jatkamaan taistelua sen perusoikeuksien turvaamiseksi tulokseen saakka. Ja tällä kohdalla nimenomaan korostan sitä, että kun me puhumme kehitysyhteiskunnasta ja kehittyvästä yhteiskunnasta, niin tässä SMP haluaa olla se uusi voima, joka myöskin haluaa nuorille turvata oikeuden puuttua yhteiskunnan sisäisiin ratkaisuihin.

Herra puhemies! Neljännen lakiehdotuksen yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulen tekemään SMP:n perustuslakivaliokunnan vastalauseen mukaisesti näitä asioita koskevan esityksen.

Ed. Kock: Herra puhemies! Tämän asian ensimmäisessä käsittelyssä totesin, että kansavallan peruseriaatteisiin kuuluu yleinen ja yhtäläinen äänioikeus, joka meillä toteutettiin tämän vuosisadan alussa. Totesin myös sen, että näihin peruseriaatteisiin kuuluu, että vaalioikeuden, siis äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden, edellytykset ovat samat. Näiden peruseriaatteitten mukaan siis meillä jokaisen äänioikeutetun olisi oltava myös vaalikelpoinen edustajaksi.

Täällä ed. Liikanen ja ed. Borg ovat herättäneet esiin sellaisen epäilyksen, että SKDL:n ryhmän perustuslakivaliokunnan mietintöön jättämässä vastalauseessa olisi sanamuodon tai jonkin muun seikan osalta kyseessä jonkinlainen työtaturma. Haluan torjua tämän ed. Liikasen ja ed. Borgin esittämän väitteen. Nimenomaisesti silloin kun vastalauseen sanamuodosta keskusteltiin, perustuslakivaliokunnan herra puheenjohtaja muistamani mukaan — tosin silloin yksityiskeskustelussa — totesi, että tämän sanamuodon perusteella valtiopäiväjärjestyksen 7 §:ään ja niihin muihinkin kohtiin, joita vastalauseemme koskee, muodostetaan tietty automatiikka, josta on se etu, että silloin kun holhouslakia muutetaan, ei tarvitse puuttua enää

valtiopäiväjärjestyksen muuttamiseen. Tästähan nyt on kysymys.

Ed. Liikanen on pantu varsin epäkiitolliseen tehtävään täällä. Hän on juuri jokin aika sitten ylittänyt itsekkin 20 vuoden iän, mutta tietävästi hän ollut kelpoinen; hän on nimittäin solminut avioliiton alle 20-vuotiaana. Se, että hän nyt vastustaa vaalikelpoisuuden myöntämistä niille tuhansille nuorille, lähes kymmenelletuhannelle nuorelle, jotka tämän 18—20 vuoden ikäryhmän edustajina vastalauseemme mukaisesti saisivat vaalikelpoisuuden sekä kansanedustajiksi että kunnallivaltuutetuiksi, on todella varsin epäkiitollinen tehtävä minunkin mielestäni ed. Liikasele annettuna.

Olisin toivonut, että sosialidemokraattiseen ryhmään lukeutuvat lakimiehet olisivat käyttäneet puheenvuoroja ja todenneet sen seikan, mistä tässä todella on kysymys. Kysymys on siis tietynlaisen automatiikan ottamisesta valtiopäiväjärjestykseen, joka takaa silloin varsin nopean holhouslain muuttamismahdollisuuden tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Herra puhemies! Tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan, että valtiopäiväjärjestyksen 7 § ja kunnallislain 16 § muutettaisiin siten kuin III vastalauseessa on esitetty.

Ed. Borg (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kock viittasi tässä työtaturmaan. Työtaturma tapahtuu tavallisesti kahdesta syystä: joko siitä, että olosuhteet ovat hyvin vaikeat, tai siitä, että työtaturman kohde käyttäytyy huolimattomasti. Minä en tiedä, kummasta työtaturmasta SKDL:n ryhmän kohdalla on tässä kysymys, mutta jokin sen kaltainen joka tapauksessa on sattunut, kun kerran on ollut välttämättömyys näin pitkälle selvitetellä jälkeempään tätä.

Toiseksi ihmettelen, miten valtiopäiväjärjestykseen ja maan perustuslakeihin voisi sisältyä jokin uusi automatiikka, vaikka nykyään kybernetiikan aikakaudella tästä niin mielellään puhutaankin.

Ed. Pajunen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kock täällä tänään ja jo aikaisemmassa puheenvuorossaan käsitteli vähän huolimattomasti tätä terminologiaa sen vuoksi, että hän asetti lähtökohdaksi sen, että SKDL ajaa sitä, että vaalikelpoisuuden ja vaalioikeuden täytyisi olla samojen edellytysten mukaan myönnettäviä. Kyllä ed. Kock juristina varmasti myön-

tää sen, että silloin kun puhutaan vaalikelpoisuudesta, eivät ne samat edellytykset voi tulla kysymykseen, koska nyt lähdetään siitä, että vaalioikeus on myöskin tuomioistuimen päätöksellä holhouksenalaiseksi julistetulla.

Mitä sitten tulee ed. Liikasen esittämään juridiseen kannanottoon, niin olen varma, että sosialidemokraattiset lakimiehet kaikki ovat tämän kannanoton juridisen taustan takana.

Ed. V. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On syytä mitä jyrkimmin vastustaa sellaista käsitystä, että vaalikelpoisuus olisi kytkettävä varallisuuteen tai muihin näihin verrattaviin ominaisuuksiin. Suomi on jo sivuuttanut tämän ajan sata vuotta sitten, näin ainakin toivoisin. Me muistamme ajan, jolloin manttaalin mukaan äänestettiin. Nyt täällä sama menneisyys leijailee, ja näyttää siltä, että sosialidemokraatit yrittävät mennä nuorten housuilla tuleen tällä kertaa.

Ed. K a u p p i: Herra puhemies! Minua ihmetyttää tämän lain käsittelyn yhteydessä se seikka, että keskusteltaessa äänioikeuden antamisesta mielisairaille henkilölle ei ole kuultu alan asiantuntijoiden mielipidettä.

Mielisairaahan kohdalla on kysymyksessä aina todellisuudentajun puute. Toisin sanoen kyky muodostaa kanta jostakin asiasta on hyvin satumanvarainen, ja tällöin se varsin usein muodostuu juuri vaaliavustajan tai parhaassa tapauksessa saattajan kannasta. Tämä sama seikka pätee myöskin syvästi vajaamielisen kohdalla, jolla ei ole mahdollisuutta toimia reaalisella tasolla ja muodostaa omaa kantaa. On tahdottu rinnastaa vanhukset näihin vajaamielisiin, mutta tässä on suuri perusero: vanhukset kärsivät etupäässä muistihäiriöistä, ja heidän realiteettitajunsa on normaali; he pystyvät muodostamaan oman kannan. Jos vanhus menettää realiteettitajunsa, hänet käsitetäänkin silloin mielisairaaksi ja hoidetaan mielisairaita varten varatulla osastolla. Voi hyvin kuvitella, miten vaalitulaisuuteen, joka pidetään nyt sitten mielisairaalaissa, tuodaan vastoin tahtoaan suljetulle osastolle suljettu levoton potilas, sillä levottomuus ja realiteettitaju eivät kulje käsi kädessä. Häntä kenties saattaa sinne kaksikin vahvaa mielisairaanhoidajaa, ja hänen kuullessaan sitten vaalilautakunnan puheenjohtajan kielteisen päätöksen saattaakin olla niin, että ensimmäisenä paikalta pakenee tämä vaalilautakunnan puheenjohtaja.

En voi ymmärtää kannanottoa tässä asiassa. On tahdottu väittää, että kaikki lääkärit ovat poliittisia. Mutta yhtä hyvin voidaan väittää, että potilasta lähinnä oleva henkilökunta on myös poliittisesti väritynyttä. Ja kun tiedämme, että tulossa oleva uusi mielenterveyslaki suo potilaalle sen suojan, että siellä on erikoinen tutkijalautakunta, joka tutkii jo kahden viikon sairaalassaolon jälkeen, onko potilas mielisairas, niin ei luulisi olevan tulevaisuudessa vaikeutta tämän asian kontrolloimiseen ja lääkärien poliittisen värin poissulkemiseen.

Herra puhemies! Yhdyn I vastalauseeseen ja kannatan ed. Ehrnroothin tekemää ehdotusta.

Ed. T a i p a l e: Herra puhemies! Voin yhtyä ed. Pekka Vennamon näkökantoihin siltä osin, kuin ne koskivat holhoukseen julistamista ja holhouksenalasta saattamista äänioikeutetuiksi tai heille äänioikeuden palauttamista.

Yleensä tämä holhouslaki on 1800-luvulta peräisin ja kohdistuu lähinnä niihin, joilla on varakkuutta ja varoja. Tämä ed. Ehrnroothin ajattelutapa, että ne, jotka eivät kykene pitämään varallisuudestaan huolta, eivät saisi äänestää, on samanlaatuista heijastumaa kuin se, mitä joissain valtioissa edelleenkin maailmassa harrastetaan, että niillä, joilla varoja erityisen paljon on, on useampia ääniä tai he saavat erityisen painokkaasti äänensä kuuluville. Tästähan me olemme jo päässeet eroon. Se ed. Ehrnroothin näkemys, jonka hän esitti täällä, nojautuu arkkitaantumukselliseen ja perinteiseen näkemykseen mielisairauksista ja yleensä psyykkisistä häiriöistä. Jos joku henkilö ei kykene hoitamaan omaisuuttaan, ei tämä merkitse väistämättä, että harkinta on pois kaikilta hänen persoonallisuutensa sektoreilta. On henkilöitä varmasti, jotka eivät kykene omaisuuttaan hoitamaan mutta jotka muuten pystyvät varsin hyvin harkitsemaan asioita.

Otan ääriesimerkin henkilöistä, jotka ovat pelanneet esim. pajatsolla itsensä siihen tilanteeseen, että he tulevat mielisairaapoliklinikalle ja pyytävät sisään pääsyä, koska heiltä ovat kaikki varat menneet. Ei heiltä äänioikeutta toki tämän perusteella voida ottaa pois, vaikka he eivät omaisuuttaan kykenekään hoitamaan ja vaikka jotkut psykiatrit saattaisivat pitää tätä jonkinnäköisenä mielenvikaisuutena, jona minä en sinänsä pitäisi.

Minä näkisin myös, että mikäli tämä ed. Ehrnroothin linja vietäisiin aivan perille asti, että niiltä henkilöiltä, jotka on julistettu holhouksenalaiseksi, äänioikeus otetaan pois ja holhouk-

senalaisiksi julistaminen tapahtuisi tasaisesti väestön yli eli kaikki henkilöt, jotka eivät kykene omaisuuttaan hallitsemaan, julistettaisiin holhouksenalaisiksi, olisi se määrätön määrä ed. Ehrnroothinkin äänestäjiä, jotka eivät häntä seuraavissa vaaleissa kykenisi enää äänestämään. On nimittäin niin, että hyvin monissa vanhuuden sekavuustiloissa tai lähinnä vanhuuden tylsistymisessä tilanne saattaa edistyä aina niin pitkälle, että asianomainen kyllä kykenee jonkin verran puhumaan ja ehkä kirjoittamaankin, mutta ei varmasti harkitsemaan asioita. Yleisin tapa testata ihmisen kykenevyyttä toimia ja harkita, on tiedustella hänen orientoitumistaan aikaan ja paikkaan, tietääkö hän, missä paikassa hän on tai mikä on päivämäärä tai milloin hän on syntynyt. Seuraavaksi yleisin on kysyä, kuka sattuu olemaan presidentti. Yleensä tämä muistetaan herkästi, koska presidentti on ollut niin kauan vallassa. Sen sijaan kysymys siitä, kuka on pääministeri, unohdetaan usein, koska pääministerit vaihtuvat. Onko nyt niin, että sellainen henkilö saisi äänestää ed. Ehrnroothin mukaan, joka sattuu muistamaan vielä edustajien nimet ja erityisesti sellaisten edustajien nimet, jotka käyvät ahkerasti vanhainkodeissa (Naurua)?

Voin vakuuttaa todellakin, että jos mennään erittäin kireälle tielle, niin kyllä äänioikeus voidaan näillä ed. Ehrnroothin perusteilla poistaa maasta varsin monilta, ja tätä minä en toivoisi, sillä tämä kohdistuisi siksi laajaan väestöryhmään ja vaatisi tavattoman raskaan koneiston, ettei se ole mahdollista eikä mielekäästä. Me pidämme jokaista vanhusta, jokaista henkilöä, joka on joutunut vuoteen omaksi ja on päättämässä elämänsä, olkoonkin että joutuu odottamaan tätä päättymistä parikin vuotta sängyssä, me pidämme heitä ihmisinä ja täysivaltaisina siltä osin, että he saavat äänestää, ja tätä oikeutta ei pidä ottaa pois.

Minä todella ihmettelin ed. Kaupin, joka on myös ammatiltaan psykiatri, näkemystä mielisairaudesta. Se jälleen osoittaa tavattoman hyvin, miten läheisesti olemme tekemisissä arvoladatuilla ja arvoihin kytkeytyneillä seikoilla. Mielisairashan on myös sellainen henkilö, joka ei ole akuutissa psykoosivaiheessa mutta nauttii lääkkeitä. Ed. Kauppi kai tarkoitti akuutissa psykoosivaiheessa olevia potilaita eikä esim. kaikkia jakomielitautisia, joita on tällä hetkellä noin 1 % väestöstä. Jos vielä ajatellaan sitä, että tällä hetkellä mielisairaaloihin joutuneista noin puolet tulee sinne M 3:lla eli käytännössä

pakolla — näitä henkilöitä on 10 000 suurin piirtein mielisairaaloissa parhaillaan — kohdistuisivat ed. Kaupin näkemykset, eli äänioikeuden riistäminen, varsin laajoihin henkilöryhmiin. Mainittakoon, että eräässä Suomen mielisairaalassa tehdyn tutkimuksen mukaan — tosin se on jo 3—4 vuotta vanha, mutta käytäntö ei ole ratkaisevasti muuttunut — 60 % hoideutusta alkoholisteista tuli M 3:lla, 20 % epileptikoista eli kaatumatautisista ja 20 % neurootikoista, ja tämä jos jokin on ollut mielisairaslain erittäin laveata tulkintaa. Olen ollut erittäin iloinen siitä, että edistysrintama on ollut näinkin laaja, että sen ulkopuolelle on jäänyt ainoastaan ed. Ehrnrooth, mutta valitettavasti hän on saanut tukea omankin ammattikuntani piirissä, mikä osoittaa, että ei se meidänkään ammattikuntamme ole niin yhtenäisen eikä aina harkitsevainenkaan.

Ed. Kauppi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Ilkka Taipaleelle tahdon huomauttaa siitä seikasta, että tapa, millä potilas tulee mielisairaalaan — tulee hän sitten M 3:lla tai M 2:lla — ei suinkaan ratkaise, onko hän mielisairas tai ei. Lain mukaan vastuussa olevan lääkärin on tämä ratkaistava viimeistään kahden viikon kuluessa. Meillä on myös asetus, että niistä mielisairaista, joiden kohdalla ei ole pysyviä toiveita paranemisesta, on lähetettävä myöskin rekisteriviranomaisille ilmoitus — ei suinkaan kaikista sairaalaan otetuista, tokihan sinne tulee valtaosa omasta hakemuksestaan. Eikä se, että on hoidettavana mielisairaalassa, toki ole äänioikeuden este, vaan onko ihminen mielisairas. Ne ovat kaksi eri asiaa.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Ed. Taipaleen puheenvuorossa oli muutama varsin terävä havainto, joihin minäkin yhdyin, mutta puheenvuorossa oli myös omituisia johtopäätöksiä, mitä tulee nimenomaan maamme iäkkäiden ihmisten äänestyskäyttäytymiseen. Ne olivat sellaisia, että ed. Taipale varmastikaan ei missään vaalitulaisuudessa tulisi niitä toistamaan. On sängen epäilyttävää puhua siinä sävyssä kuin olisivat iäkkäät ihmiset vain sen takia, että heidän muistinsa joskus pettää, holhouksen alaiseksi julistettavia ja näin ollen minun kantani mukaan myös vailla äänioikeutta. Onhan tiedossamme, että holhouksen alaiseksi ei julisteta kevyin perustein yhtään kansalaisistamme. Mutta kun siihen on syytä, niin silloin myöskin pitäisi tehdä se johtopäätös, että asianomainen ei ole äänioikeutettu yhtä vähän kuin

vaalikelpoinenkaan. Meidän pitäisi pitää kiinni siitä, että se lainsäädäntö tässä suhteessa, joka on aivan yleisesti hyväksytty niin idässä kuin lännessäkin, kelpaa myös meille. Meidän ei tarvitsisi aina pyrkiä olemaan erityistapaus, ei senkään jälkeen, kun mielisairauksien asiantuntijoina esiintyvät ed. Taipale ja monet muut täällä ovat eri mieltä asioista. Ed. Taipaleen kannattaisi jatkossa omistaa hiukan vähemmän huomiota siihen, ketkä ovat joskus äänestäneet meitä täällä oikealla, ja keskittyä ratkaisemaan asiat periaatteelliselta linjalta. Minä olen kyllä valmis vastaamaan tästä kannanotostani myös vanhainkodeissa.

Ed. Taipale: Herra puhemies! Minä sanoisin, että se pieni osa vanhuksista, joista puhuin, on sellaisessa tilassa, että siellä ei vaalitilaisuuksia ole kovin paljon mahdollisuutta pitää, sillä vastaanottokyky on varsin heikko, mutta sen sijaan äänioikeus on tallella. Tällaisilla osastoilla, jotka ovat hoivaosastoja, sanoisin, että kaikki eivät suinkaan hoivaosastoillakaan ole tässä tilanteessa, mutta siellä saattaa olla vain yksi tai kaksi holhoukseen asetettu sen vuoksi, että he ovat tuhlanneet omaisuuttaan aikaisemmin. Haluaako ed. Ehrnrooth poistaa näiltä muutamilta henkilöiltä äänioikeuden, vai haluaako hän poistaa kaikilta näiltä henkilöiltä äänioikeuden, jotka edelleen äänestävät, mutta joiden edessä ei todellakaan ole mahdollisuutta vaalitilaisuuksia kovin paljon pitää, vaan jotka pitävät kiinni niistä muistamista ehdokkaista, jotka ovat sattuneet siellä aikaisemmin käymään?

Ed. Kock: Herra puhemies! Haluaisin jatkaa sitä kysymysten sarjaa, jota ed. Taipale ed. Ehrnroothille osoitti nimenomaan sokeiden henkilöiden kohdalta, joista puhuimme varsin pitkään perustuslakivaliokunnassa, kun käsitteimme tätä asiaa. Tiedossani on lukuisa määrä sokeita henkilöitä, jotka itse haluavat itselleen oikeuden määräämän näkökykyisen holhoojan, joka hoitaa sokeitten henkilöiden omaisuusasioita. Haluaako nyt ed. Ehrnrooth, että sokeiden tällainen toivomus haluttaisiin evätä ja näin ollen riistää päinvastaisessa tapauksessa silloin sokeilta äänioikeus?

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Laki on ollut tällainen hyvin kauan, ilman että ed. Kock kertaakaan on tehnyt ehdotusta siitä, että holhouksen alaisiksi julistetuille pitäisi antaa

äänioikeus. Nyt yhtäkkiä ed. Kock on huomannut, että ehkä tästäkin on saatavissa laittavemmistolle joitakin pisteitä, kun edustetaan niin mieleetöntä kantaa kuin se, että vastoin lainsäädännön kantaa kaikissa muissa maissa annettaisiin mielipuolille ja juupoille äänioikeus. Mitä sitten sokeihin tulee, niin minä en tunne ainoatakaan tapausta, ehkä niitä muutama on, että sokeilla olisi holhooja. Sokeilla saattaa olla uskottu mies, mutta eihän uskotun miehen määrääminen suinkaan tiedä sitä, että henkilö menettäisi äänioikeuden.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältävän ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

6 §.

Keskustelu:

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Ehdotan, että tämä pykälä hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisesti.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! Kannatan ed. Ehrnroothin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Ehrnrooth ed. Kaupin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Ehrnroothin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Antila, Aro, Asunmaa, Björklund, Borg, Brellin, Eskelinen, Eskman, Flink, Friberg, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hokkanen, Honkonen, Huotari, Hykkäälä, Häikiö, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Ahti Karjalainen,

Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Knuutila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Laitinen, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Rönnell, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työlajärvi, Uusitalo, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, S. Westerlund, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Asunta, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Hemmi, Huurtamo, Häggblom, Häkämies, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Karhuvaara, Kauppi, Koppanen, Laatio, Lankinen, Lattula, Linkola, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Nikkilä, Procopé, Rainio, Ronkainen, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Teir, Toivanen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Vartia, H. Westerlund ja Vikatmaa.

”Tyhjää” äänestää edustaja Miittinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Forsman, Hetemäki, Holkeri, Hostila, Hyvönen, Ilaskivi, Juvela, Kantola, Katajavuori, Kivistö, T. M. Koivisto, Lähteenmäki, Mustonen, Nevalainen, E. Niskanen, Paasio, Ruokola, Salama, Salla, Salmi, Saloranta, Sundqvist, Suokas, Tuominen, Vaittinen, Westerholm ja Vilmi.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 42 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 28.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Kock: Herra puhemies! Ehdotan, että 7 § hyväksyttäisiin sanamuodoltaan sellaisena kuin se on III vastalauseessa.

Ed. Äsvik: Herra puhemies! Kannatan ed. Kockin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Kock ed. Äsvikin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin III vastalauseen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Kockin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Ajo, Aro, Asunta, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Flinck, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hokkanen, Huurtamo, Hykkälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Knuutila, T. T. Koivisto, Koppanen, Kurppa, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehtinen, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Miittinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Raatikainen, Rainio, Rantala, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työ-

lajärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Antila, Asunmaa, Björklund, Honkonen, Huotari, A.-L. Jokinen, Järvenpää, Kock, Kohtala, Korpinen, Kortosalmi, Koskenniemi, Koskinen, Lehmonen, Lemström, Liedes, L. Linna, Männistö, N. Nieminen, H. Niskanen, Puhakka, Pulkkinen, Rekonen, Remes, Rosnell, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Sinisalo, Tamminen, Tiekso, Tuominen, Tupamäki, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Volotinen ja Äsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Forsman, Hetemäki, Holkeri, Hostila, Hyvönen, Ilaskivi, Juvela, Kantola, Kivistö, T. M. Koivisto, Lähteenmäki, Mustonen, Mänttari, Nevalainen, E. Niskanen, Paasio, Ruokola, Salama, Salmi, Saloranta, Sundqvist, Suokas, Tuomioja, Vaittinen, Westerholm ja Vilmi.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 42 ei-ääntä; poissa 27.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvien toisen lakiehdotuksen 2, 12—19, 21—24, 25 a, 25 b, 25 c, 46, 63, 64, 67, 74, 76—81, 98 ja 103 §, voimaantulosäännös, johtolause ja lain nimike sekä kolmannen lakiehdotuksen 4, 10 ja 11 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän neljännen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

15 § hyväksytään keskustelutta.

16 §.

Keskustelu:

Ed. Lemström: Herra puhemies! Ehdotan, että 16 § hyväksyttäisiin perustuslakivalio-

kunnan mietintöön liitetyn II vastalauseen mukaisena.

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! Kannatan ed. Lemströmin tekemää ehdotusta.

Ed. Kock: Herra puhemies! Ehdotan, että 16 § hyväksyttäisiin sen sanamuotoisena, kuin se on III vastalauseessa.

Toinen varapuhemies: Ed. Kockin ehdotus on aivan sama kuin ed. Lemströmin tekemä ehdotus.

Ed. Äsvik: Herra puhemies! Aioin sanoa että se on aivan sama ja tarkoittaa vaalikelpoisuusikärajan alentamista 18 vuoteen kunnallisvaaleissa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Lemström ed. P. Vennamon kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Lemströmin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Ajo, Aro, Asunta, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hokkanen, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Hakämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Knuutila, T. T. Koivisto, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehtinen, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mattila Mieltinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poh-

jonen, Poutanen, Procopé, Raatikainen, Rainio, Rantala, Ronkainen, Saimo, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Saukko, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Suorttananen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Antila, Asunmaa, Björklund, Honkonen, Huotari, A.-L. Jokinen, Järvenpää, Kainulainen, Kock, Korpinen, Kortesalmi, Koskeniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lemström, Lieder, L. Linna, Männistö, Mänttari, Niemelä, N. Nieminen, H. Niskanen, Puhakka, Pulkkinen, Rekonen, Remes, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Sainio, Salla, Sinsalo, Tiekso, Tuominen, Tupamäki, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Volotinen ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Kohtala, Tamminen ja Vainio.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alenius, Flinck, Forsman, Hetemäki, Holkeri, Hostila, Hyvönen, Ilaskivi, Juvela, Kantola, Kivistö, T. M. Koivisto, Lähteenmäki, Mustonen, Nevalainen, E. Niskanen, Paasio, Ruokola, Rytönen, Salama, Salmi, Saloranta, Seppä, Sundqvist, Suokas, Tuomioja, Vaittinen, Westerholm ja Vilmi.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 44 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 29.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 21 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 57, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 21. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta taulukko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 22 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 28, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 22. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. M ä k i - H a k o l a: Herra puhemies! Tampereen teknillisestä korkeakoulusta annetun lain 4 § on saanut valiokuntakäsittelynsä jälkeen varsin arveluttavan muodon. Kyseisessä lainkohdassahan otetaan kantaa korkeakouluhallintoon. Hallituksen esityksen mukaanhan se olisi pidättänyt itselleen asetusteitse täysin vapaat kädet muodostaa monijäseniset hallintoelimet opettajien, tutkijoiden, toimihenkilöiden ja opiskelijain edustajana. Näiden ryhmien osuuden määrääminen olisi jäänyt täysin hallituksen asiaksi.

Sivistysvaliokunta on lisännyt lakitekstiin sanan "tasapuolinen", eli eri henkilökuntaryhmistä tulisi olla edustajia hallintoelimissä tasapuolisesti. Väliittömästi joutuu kysymään, mitä tällä tasapuolisuudella tarkoitetaan. Kuuluuko esim. osastokollegioon opettajien ja opiskelijoiden edustajia sen omalaatuisen tasapuolisuuskäsityksen mukaan, mitä mies- ja ääni-periaatteen kannattajat esittävät, vai onko kyseessä sellainen tasapuolisuus, että molemmat ryhmät ovat edustettuina yhtä suurella määrällä, vai onko tasapuolisuuden kriteerinä tieteellinen ja opetuksellinen asiantuntemus, jolloin opettajakunnan pitäisi olla enemmistönä? Tuntien nykyisen hallituksen kannanotot voi epäillä, että hallitus tulisi tulkitsemaan tasapuolisuutta mies- ja ääni-periaatteen mukaan. Tähän viittaa jo lakiesityksessä oleva hallituspuolueiden vastalause.

On todettava, että yleensä korkeakoulujen hallintomalleista on hallitukselle jätetty vapaat kädet asetusteitse muodostaa korkeakoulujen sisäisiä hallintoja koskevat määräykset. Mutta valiokuntakäsittelyn aikana on ilmennyt, että juuri tämän korkeakouluasetuksen perusteella olisi tarkoitus muodostaa uudenlaisia hallintomalleja. Kun ottaa huomioon, että kyseiset hallintoelimet tekevät varsinkin tärkeitä ratkaisuja ja esityksiä, on lain sisältöön puututtava varsinkin vakavasti, varsinkin kun valiokunnassa on käynyt ilmi, että tarkoitus on ollut ottaa käytäntöön opetusministeriössä äskettäin julkaistu luonnos hallintomallista.

Koska korkeakoulut nielevät vuosittain varsin mittavia rahausumia, ei voi tavallista veronmaksajaakaan olla kiinnostamatta, kutka laativat esityksen tulo- ja menoarvioksi. Edelleen tavallista kansalaista tulee aikaa myöten koskettamaan, minkälaista opetusohjelmaa korkeakouluissa noudatetaan jne. Huomiota on myös viime aikoina kiinnitetty virkanimityksiin, jotka myöskin ainakin lausuntojen perusteella tulisivat järjestettäväksi korkeakoulujen sisäisissä hallintomalleissa. Mm. näiden ja muiden muiden tärkeiden asioiden käsittely suoritetaan hallintoelimissä. Sen takia nyt paljastuneet hallituksen suunnitelmat hallinnon järjestämiseksi herättävät huolestumista.

Meidän on syytä muistuttaa siitä, miten keskustapuoluealaisen opetusministerin ajamana meillä yritettiin vuonna 1970 talvella ajaa läpi varsin arveluttava korkeakoulujen hallinnon uudistusta koskeva laki. Lähinnä kokoomuksen ansiosta tämä voitiin estää. Nyt näyttää siltä, että keskustapuoluetta janottaa edelleen vanha

suola. Sen edustajathan eivät ole hyväksyneet valiokunnassa kokoomuksen, SMP:n, ruotsalaisen kansanpuolueen ja kristillisen puolueen vastalauseita, jossa esitettiin hyväksi todettua Jyväskylän yliopiston hallintomallia Tampereen teknillisen korkeakoulun hallinnon pohjaksi soveltuvilta osin. Siinähan on kyseessä eräänlainen kilntiöperiaate, jossa päätösvalta on pysytetty kokeineilla korkeakouluedustajilla. Viime vuosina on jatkuvasti todettu, kuinka keskustan opiskelija- ja teininuorisot myötäilee opiskelijapolitiikassa ääriivasemmiston kannanottoja. Tässä näyttää emäpuolue eräänlaisin peitetyin lyhdyin olevan ajamassa samaa linjaa. Kun ottaa huomioon, että jo nyt opiskelijapolitiikassa on ilmenemässä piirteitä, joissa ei ole kyse demokradiasta, vaan demokradiasta lainausmerkien sisällä, sitä suurempi huoli on pidettävä siitä, ettei pakkodemokratiaa pystytä toteuttamaan laillisten hallintomallien avulla. Esitäänhän nykyisin vakavassa mielessä hallintoelimien valintaa jopa yleisessä kokouksessa, jossa ratkaisuvallta siirtyisi tehokkaalle junta-koneistolle. Tällaisilla menettelyillä ei olisi mitään tekemistä asiallisen korkeakoulutoiminnan ja hallinnan kanssa.

Asia on kokonaisuudessaan niin vakava, että ellei lakiesityksen 4 §:ää eduskunnassa korjata, olisi syytä harkita koko lakiesityksen hylkäämistä. Näin siitä huolimatta, että korkeakoulun hoito Otaniemestä asti on hankalaa. Tämä on kuitenkin pieni hatkaluus siihen verrattuna, jos korkeakoulun toiminta virheellisen hallintomallin johdosta kärsii tai tulee palvelemaan muita kuin teknillis-tieteellisiä päämääriä, me olemme yksimielisiä siitä, että opiskelijoille on varattava tilaisuus osallistua hallintoon. Heillä pitää olla mahdollisuus mielipiteittensä esiin tuomiseen. Sen sijaan heidän asianaan ei ole enemmistöpäätöksillä määrätä korkeakoulujen hallinnosta, kuten vasemmisto vastalauseessaan esittää ja mihin valiokunnan mietintökin voi antaa mahdollisuuden.

Ed. Honkonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Mäki-Hakola sanoi, että keskustapuoluetta janottaa vanha suola. Minäkin olisin toivonut, että näin olisi tapahtunut. Mutta tällä kertaa ei kyllä niin käynyt, vaan tämä sivistysvaliokunnan mietinnössä oleva 4 § on juuri keskustapuolueen, kokoomuksen, kristillisten, Rkp:n ja liberaalien yhteistyöllä sorvaama. Kun tämä tärkein pykälä on yhteistyössä oikeiston, siellä salin oikealla puolella olevien

puolueiden voimalla saatu aikaan, niin ed. Mäki-Hakolan väite siitä, että keskustapuolue olisi aikaisemmalla kannalla, ei pidä paikkaansa. Minäkin olisin todella toivonut, että keskustapuolue olisi pysynyt sillä linjalla, jolla se oli pari vuotta sitten.

Ed. M ä k i - H a k o l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! II vastalauseessa, jossa esitämme vaihtoehtoisen hallintomallin Jyväskylän hallintomallin mukaan, ei ole keskustapuolue mukana.

Ed. H o n k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kuten äsken korostin, niin tämä 4 § on tässä tekstissä juuri sellaisena, mikä kokoomus yhdessä muitten porvaripuolueitten kanssa sen muotoili.

Ed. K a r h u v a a r a: Herra puhemies! Vuoden 1970 alkupuolen tapahtumat eduskunnassa, korkeakoulujen hallintouudistuksen ollessa silloin esillä, osoittivat vakuuttavasti, että eduskunta maan korkeimpana päättävänä elimenä haluaa sanoa sanansa asiassa, joka on ensiarvoisen tärkeä koko maan tulevaisuuden kannalta. Tämän vuoksi on täysin luonnollista, että kokoomuksen taholta on Tampereen teknillisen korkeakoulun hallintoasiassa haluttu sitoa hallituksen käsiä tämän kysymyksen suhteen. Sen vuoksi olemme esittäneet, että Tampereen teknillisen korkeakoulun sisäinen hallinto sidottaisiin Jyväskylän yliopistossa jo noudatettavaan järjestelmään. Emme katso tässä vaiheessa olevan syytä lähteä kokeilemaan erilaisia hallintomalleja ohi eduskunnan. Olisimme halunneet rauhoittaa hallintokysymyksen siihen asti, kun puitelakiesitys asiasta on tullut eduskuntaan. Näyttää kuitenkin siltä, että opetusministerin hermot eivät kestäneet, vaan hänen täytyi lähteä laatimaan omia kunnianhimoisia suunnitelmiaan ja päästä toteuttamaan niitä heti käytännössä.

Korkeakoulujen hallintouudistuksesta on julkisesti puhuttu kaikkien maaliskaun 1970 jälkeen opetusministereinä olleiden henkilöiden toimesta paljon ja hartaasti. On annettu lupauksia hallinnon uudistamisesta. Lausuntoja ja kannanottoja on eri tahoilta pyydetty jokaisen ministerin esityksestä. On kiivailtu milloin minkäkin asian puolesta. Silmiinpistävin piirre tässä hallintomalliehdotusten saatossa on ollut

se, että mitä ainakin nimestä päätellen demokraattisemmasta puolueesta ministeri on ollut, sitä epädemokraattisempiin ratkaisuihin on päädytty.

Mitä sitten käytännössä on tapahtunut? Ei mitään muuta kuin että on aiheutettu lukkiintumista puoleen ja toiseen, koska ei oikein tiedetä, mitä tuleman pitää. Tuntuukin olevan täysi syy kysyä, kiinnostaako tämän maan korkeakoululaitos hallituksia siinä mielessä, että korkeakoulujen hyvä ja joustava toiminta voitaisiin taata. Korkeakoululaitosta kohtaan pitäisi osoittaa todellista asiallista ja myös asian- tuntevaa kiinnostusta eikä sitä pitäisi alistaa erinäisten kunnianhimoisten poliittisten pyrkimysten välikappaleeksi. Korkeakoululaitos on jokaiselle maalle, niin pienelle kuin suurelle, liian kallis kapine leikkikaluksi. Yliopistotamme ei saa tulla pelkkiä puoluepoliittisia markkinatoreja, sillä onhan toki niin, että korkeakoulujen piirissä tehdään suurin osa siitä tutkimus- ja opetustyöstä, jolla on ratkaiseva merkitys maamme sekä henkisen että aineellisen kulttuurin ja hyvinvoinnin jatkumiselle.

Herra opetusministeri ilmoitti asian ensimmäisessä käsittelyssä, että puitelaki on tulossa eduskuntaan. Tässä vaiheessa on kuitenkin liian aikaista puuttua tämän lain sisältöön, koska ei ole olemassa mitään hallituksen esitystä. Painottaisin kuitenkin, kuten täällä nyt esillä olevan asian ensimmäisessä käsittelyssäkin jo esitettiin, että tämän esityksen tulisi olla realistinen. Siis sen pitäisi olla korkeakoulujen rauhallisen, mutta nopean kehityksen mahdollistavaa hallintoa suosiva. Samaten sen pitäisi olla sellainen, että se on eduskunnassa läpivietävissä. Näin ollen olisi ollut toivottavaa, että hallituksen taholta olisi voitu olla esityksen valmisteluvaiheessa keskustelussa myös muiden ryhmien kanssa. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut.

Korkeakoululaitoksen ja yleensä tieteen osuus suomalaisen yhteiskunnan taloudessa on liian pieni. Meillä ei ole vielä kukaan ymmärretty sitä, että tieteeseen tehdyt investoinnit tuottavat parhaiten sekä aineellisesti että henkisesti. Korkeakoulujen hallinto pitää uudistaa myös sen vuoksi, että nämä pystyvät itse ajamaan tätä asiaa eteenpäin. Hallitukselta ja poliitikoilta ei valitettavasti näytä riittävän mielenkiintoa, vaan rahoituspohjan saaminen kunnolliselle tasolle edellyttää ilmeisesti korkeakoululaitoksen omaa aktiivista toimintaa. Nykyisellään korkeakoululaitos ei pysty muodosta-

maan riittävän tehokasta painostusryhmää. Jo tämän vuoksi toivoisi hallinnonuudistuksen tulevan lähitulevaisuudessa eduskunnan käsiteltäväksi, mutta sellaisessa muodossa, että se on todella hyödyksi korkeammalle opetukselle maassamme, opetukselle joka on tuottanut kansainvälisestäikin katsoen mittavia tiedemiehiä ja valmistanut yhteiskunnan palvelukseen eri aloille pystyviä, loppututkinnon suorittaneita kansalaisia.

Kuitenkin ainakin niiden tietojen perusteella, mitä opetusministeriössä valmistuneesta hallinnonuudistusesityksestä julkisuudessa on esiintynyt samoin kuin herra opetusministerin kannanotoista asian yhteydessä, näyttää siltä, ettei olekaan pyrkimyksenä järjestää korkeakoulujen vanhentunutta hallintojärjestelmää nykyajan vaatimuksia ja tarpeita vastaavalle demokraattiselle ja korkeakoulujen kehitysmahdollisuudet turvaavalle pohjalle, vaan pyritään siihen, että valtioneuvosto ja erityisesti opetusministeriö, joka tietämäni mukaan nyt on virkamiehistönsä osalta jo pitkälle tulevaisuuteen miehitetty määrättyä poliittista suuntausta kannattavilla henkilöillä, saa melkein täyden määräysvallan kaikessa, mikä koskee korkeakouluja. Tämä ei ole oikein, tämä ei ole asiallista eikä tämä ole järkevää.

Esitys, joka on liitetty sivistysvaliokunnan mietintöön ja jossa esitetään Tampereen teknillisen korkeakoulun sisäisen hallinnon järjestämistä Jyväskylän yliopistossa noudatettavan hallintojärjestelmän mukaiseksi, on tässä tilanteessa, jossa eduskunnalla ei ole tietoa uuden puitelakiesityksen lopullisesta sisällöstä, ehdottomasti asiallisempi ja parempi käytännön ratkaisu kuin lähteminen sille pilkkujen ja viivojen tielle, jota herra opetusministeri asian ensimmäisessä käsittelyssä esitti. Toivon, että täällä eduskunnassa yli puoluerajojen on edustajia, jotka korkeakoulupoliitikassa ajattelisivat nimenomaan korkeakouluja ja niiden tehtäviä. Tässä asiassa ei pidä tunteilla puoleen eikä toiseen eikä lähteä liput liehuen ideologisiin taistoihin. Ei tässä nyt ole kysymys jostain taantumuksen tai ns. edistyskellisuuden voitosta tai tappiosta. Tänään meillä on kysymys siitä, annammeko Tampereen teknilliselle korkeakoululle hallintojärjestelmän, joka viime eduskunnan aikana hyväksyttiin Jyväskylän korkeakoulun osalta, vai annammeko herra opetusministerille käytännöllisesti katsoen ns. blancovekselin tämän asian suhteen.

Ed. H o k k a n e n: Herra puhemies! Mikäli tämä Tampereen teknillistä korkeakoulua koskeva lakiesitys hyväksytään siinä muodossa kuin se nyt on eduskunnassa suuren valiokunnan mietinnön mukaisena, ei eduskunnalla minun käsitykseni mukaan ole edes tietoa siitä, miten sitä korkeakoulua tullaan hallitsemaan. Kun lisäksi korkeakoulujen puitelaki, niin kuin kävi edellisessä puheenvuorossa selväksi, on piakkoin valmistumassa, ei tässä yhteydessä tulisi myöskään lähteä sellaiseen hallintomalliin Tampereen teknillisen korkeakoulun osalta, jota hallintomallia ei ole kokeiltu ja jota ei osaa edes arvailla.

Tähän lakiesitykseen liittyy vastalause n:o II. Sen allekirjoittajina ovat sivistysvaliokunnassa olevat ei-sosialististen puolueitten enemmistöä edustavat edustajat. Mukana ovat Suomen maaseudun puolueen, Suomen kristillisen liiton, ruotsalaisen kansanpuolueen sekä kansallisen kokoomuksen edustajat. Tästä joukosta puuttuvat kuitenkin liberaalisen kansanpuolueen sekä keskustapuolueen sivistysvaliokunnassa olevien edustajien nimet. Mikäli nämä puolueet tulevat ratkaisemaan Tampereen teknillisen korkeakoulun hallinnon hallituksen esityksen mukaisen villin hallintomallin mukaisesti, toivon että tämä asia tulee täysin selväksi kaikille niille, jotka ovat todella kiinnostuneet Tampereen teknillisestä korkeakoulusta.

Katson, herra puhemies, että nimenomaan keskustapuolueella ja liberaalisella kansanpuolueella on nyt valta käsissään tämän asian ratkaisemisessa ja samalla sen osoittamisessa, mikälaista politiikkaa nämä puolueet ajavat.

Ed. H o n k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Hokkanen ei ilmeisesti asian alkuvaiheessa ollut täällä paikalla. Haluaisin korostaa, että se muoto, joka valiokunnan mietinnön 4 §:ssä on, on yhteistuumin tehty kaikkien porvarillisten puolueitten kesken. Siinä ovat olleet mukana niin keskustapuolue kuin kokoomuskin, ja olisi mukava todella tietää, mistä syystä ed. Virolaisen puolue on mennyt tähän mukaan.

Ed. R a i n i o: Herra puhemies! Tämän lain ensimmäisessä käsittelyssä toin esille ääntä säättämättä — sen varmaan täällä läsnäolleet voivat myöntää — varsin yksityiskohtaisesti sen opetusministeriössä laaditun hämmästyttävän suunnitelman, joka kätkeytyy Tampereen teknillisen sivukorkeakoulun itsenäistämisen yh-

teydessä toteutettavaksi. Opetusministeriötä edustavan asiantuntijan kertomasta kävi nimittäin ilmi, että ministeriössä oli laadittu asetusluonnos, joka noudatti sen lakiluonnoksen henkeä, joka oli vasta lausunnon Helsingin yliopistossa. Kävi ilmi, että tämän korkeakoulun asiat olisi sekoitettu täydellisesti panemalla siellä kertaheitolla toimeen mies ja ääni -periaate hallinnossa. Kuitenkin tiedetään, että tällä periaatteella on Suomen kansan keskuudessa vain muutaman prosentin kannatus. Väärinkäsitysten välttämiseksi toteaa kuitenkin samalla, että opiskelijain mukaantuloa hallintoon ei ainakaan korkeakoulupiireissä juuri kukaan vastusta. Mutta mielestäni tämän asian yhteydessä nämä kiistakysymykset voidaan nyt jättää sivuun, sillä tämän asian ydin on siinä, että hallitus ilmeisesti yrittää sivuuttaa eduskunnan ja käyttää tässä tapauksessa asetustietä toteuttaakseen sellaisia suunnitelmia, joita se ei ilmeisesti saisi toteutetuksi, jos ne tuotaisiin lain muodossa esiin ja eduskunta siten saisi ottaa yksityiskohtien kantaa. Tämä on mielestäni erinomaisen vakava asia ja hallitusmuodon hengen vastaista. En voi käsittää, että eduskunta voisi tällaista sietää.

On totta, että korkeakoulujen hallinnosta on säädetty asetuksella eräitten uusien korkeakoulujen osalta. Se on kuitenkin tapahtunut voimassaolevien lakien puitteissa ja niissä selvinneiden yksityiskohtien mukaan ja koettuja malleja toteuttaen. Nyt esiin tullut tapaus on jotakin aivan muuta. Se osoittaa, että vähemmistöhallitus, opetusministeriön otteista päätellen, olettaa saavansa täyden valtakirjan, blankovekselin, kuten ed. Karhuvaara sanoi, järjestääkseen yhden korkeakoulun asiat täysin mielensä mukaan kaikki voimassa olevat lait ja mallit sivuuttaen. Jos tämä sallittaisiin, mitä järkää olisi sen jälkeen enää täällä eduskunnassa lainkaan koskaan tulevaisuudessakaan keskustella korkeakoulujen hallintoa koskevista laeista? Itse asiassa olisi jo aikaisemmin pitänyt lainsäädäntötyössä sulkea pois tällaiset asetusten väärinkäytön mahdollisuudet.

Se, mitä asiassa vielä voidaan pelastaa opetusministeriön omavaltaisuuksien torjumiseksi ja Tampereen teknillisen korkeakoulun työskentelyn pelastamiseksi, on säätää nyt käsiteltävä laki II vastalauseen mukaisesti noudattaen siis Jyväskylän yliopiston mallia, joka osoittaa asetukselle selvät puitteet. Muussa tapauksessa laki on hylättävä ja jäätävä odottamaan eduskunnan lopullista kannanottoa korkeakoulujen

hallintokysymyksiin. Mitään katastrofia siitä ei tulisi. Mutta tietenkin on toivottavaa, että Tampereen teknillinen korkeakoulu pääsisi itsenäistymään, ei kuitenkaan millä ehdoilla tahansa.

Ed. Virolainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rainion puheenvuoron johdosta vain toteaisin, että minusta sivistysvaliokunnan mietinnön perusteluissa on sanottu aika selvästi sama asia, mitä ed. Rainio puheenvuorossaan korosti. Valiokunta nimittäin katsoo, ettei opetusministeriön luonnoksen keskeistä sisältöä tule toteuttaa asetuksella ennen kuin laki korkeakoulujen sisäisen hallinnon perusteista on annettu. Olen samaa mieltä ed. Rainion kanssa siitä, että tässä on niin suuri uudistus, että eduskunnan pitää itse lausua tarkoin käsityksensä siitä, miten asia järjestetään. Sen vuoksi keskustapuolue ei ole yhtynyt siihen vastalauseeseen, johon ed. Rainio viittasi, ja katsoo, että hallituksen on noudatettava perusteluissa näin selvästi lausuttua kehotusta.

Ed. Mäki-Hakola (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tiedustelin ed. Virolaiselta, mikä on se hallintomalli, jota sitten noudatetaan, jos tämä perustelulausuma pitää paikkansa?

Ed. Rainio (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ymmärrän hyvin, että ed. Virolainen tässä ilmeisesti, kuten keskustapuoluekin, tähtää hyvään asiaan. Minä luulen, että me olemme samoilla linjoilla.

Mielestäni, kuten ensimmäisessä käsittelyssä toin jo esille, sana "tasapuolisesti", joka lakiin on sisällytetty, ei suinkaan ole niin selvä, että se takaisi asetuksen käsittelyn siten kuin eduskunta ilmeisesti toivoisi. Tässä on olemassa takaportti. Siksi erikoisesti olen korostanut sitä, että tälle pitäisi antaa täsmällisempi muoto II vastalauseen mukaisesti. Tämä ei ole kovin suuri kysymys, mutta olisi tarkoituksenmukaisempaa ja huomattavasti selkeämpää säätää tämä laki II vastalauseen mukaisesti.

Ed. Virolainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Meidän kantamme ja ed. Rainion ja kokoomuksen vastalauseeseen liittyvien kansanedustajien kannan ero on siinä, että me katsomme, että viittaus Jyväskylän hallintomalliin on tarpeeton, sillä kehitys ja aika on mennyt jo tämän vaiheen ohi.

Ed. Tuominen: Herra puhemies! Pyydän asian pöydälle seuraavaan istuntoon.

Ed. Rekonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Tuomisen tekemää ehdotusta.

Toinen varapuhemies: kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Pyydän seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päätyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Tuominen ed. Rekosen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksyy ed. Tuomisen pöydällepanoehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

4) Ehdotus laiksi koulujärjestelmän perusteista annetun lain 12 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 23 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 43, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 23. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohdattaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 12 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset kunnallisvaalilain ja laiksi kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 24. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 33 sekä lak.al. n:ot 482 ja 483, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 24. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohdattaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Rekonen: Herra puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva kunnallisvaalilain muuttamista koskeva esitys merkitsee hyväksytyksi tultuaan lähinnä muutosta äänioikeusikärajan, ehdokkaiden asettamisen ja ennakköäänestyksen toimeenpanon osalta.

Suurin ja merkittävin muutos on äänioikeusikärajan alentaminen 18 vuoteen. Tätä uudistusta me kansandemokraatit tervehdimme suurella tyydytyksellä, sillä onhan äänioikeusikärajan alentaminen 18 vuoteen ollut kansandemokraattisen liikkeen keskeisenä vaatimuksena. Kansandemokraatit ja kommunistit voivat siis nyt nähdä työnsä tuloksena saavutetun merkittävän edistysaskeleen. Voitto ei kuitenkaan ole täydellinen, sillä, niin hämmästyttävää kuin se onkin, 18-vuotiaat jäävät vielä vaille vaalikelpoisuutta eivätkä voi asettua ehdokkaiksi sen paremmin valtiollisissa kuin kunnallisvaaleissaakaan eivätkä tulla valituiksi mihinkään lakisäätöisiin valtiollisiin ja kunnallisiin hallintoihin.

Porvarit ja valitettavasti myös sosialidemokraatit eivät vielä luota nuoriin ja siksi erilaisin verukkein vastustavat vaalikelpoisuusikärajan alentamista. Nuoriin kyllä "luotetaan", sitaateissa sanottuna, tämän yhteiskunnan taholta esim. silloin, kun tulee kysymys veronmaksusta. 16-vuotiaat ja sitä nuoremmatkin joutuvat maksamaan tuloihinsa nähden jopa korkeampaa veroa kuin muut. Tämä nurjamielisyyys nuoriin kohdistuu myös monella muulla tapaa. Vieläkin räikeämpänä kuin veropolitiikassa se näkyy nuorten työntekijäin häikäilemättömänä riistona työmarkkinoilla. Tunnettua on, että nuori työntekijä joutuu työmarkkinoilla tekemään työtä vieläkin enemmän ali-

palkattuna kuin vanhempi työntekijä. On käsittelemättä, että tuo sama linja nuorten syrjimisessä jatkuu edelleenkin täällä eduskunnassa.

Ed. Kaarna tiistain istunnossa käsiteltäessä äänioikeusikärajan alentamista mainitsi mm., että aika ei ole vielä kypsä asian myönteiselle ratkaisulle. Meidän kansandemokraattien ja kommunistien mielestä asia on ollut jo ajat sitten ja on täysin kypsä eikä siedä enää minäkäänlaista viivyttelyä ja vitkastelua. Tarvitaan vain voimakas yleinen kansalaismielipide nuorison aseman parantamisen puolesta, niin myös vaalikelpoisuuskysymys ratkeaa myönteisesti. Se yleinen kansalaismielipide kysyyttelee kyllä kepulaisia ja muita yhteiskunnan jarrumiehiä.

Tässä yhteydessä on syytä palauttaa mieliin, että kun vielä vuosi sitten porvarit yhtenä naisena ja miehenä vastustivat kuolemanrangaistuksen poistamista rangaistusjärjestelmästä, niin nyt vuotta myöhemmin eli noin kuukausi sitten yleisen mielipiteen painostuksen seurauksena vain kaikkein innokkaimmat kuolemanrangaistuksen kannattajat, kuten edustajat Veikko Vennamo, Mikko Asunta, Timo Mäki ja eräät muut, uskalsivat äänestää kuolemanrangaistuksen säilyttämisen puolesta.

Ennakkoäänestyksen toimeenpaneminen myös kunnallisvaaleissa, joka sisältyy lakiehdotukseen, merkitsee myönteistä parannusta nykyiseen tilanteeseen. Sen sijaan tältäkin osin voidaan esitykseen yhtyä vain eräin varauksin. Eräs tällainen kohta on se, että ennakkoäänestyspaikalla ei ole kuntien ehdokaslistojen yhdistelmiä, joten äänestäjillä ei ole mahdollisuutta tarkistaa ehdokkaiden numeroita.

Mitä tulee taas ehdokkaiden asettamisjärjestykseen, niin oleellinen muutos nykyiseen verrattuna on se, että puolueille tulee mahdollisuus asettaa ehdokkaansa valitsijayhdistyksiä perustamatta ja allekirjoituksia keräämättä. Lisäksi lakiin jää mahdollisuus perustaa valitsijayhdistyksiä ja asettaa ehdokkaita nykyisellä tavalla. Puolueet voivat mennä keskenään vaaliliittoon, samoin valitsijayhdistykset; sen sijaan puolueen ja valitsijayhdistysten keskeinen vaaliliitto ei ole mahdollinen.

Puolueiden oikeuksia ehdokasasettelussa on muutettu nykyisestä siten, että valta puolueen ehdokkaiden asettamisessa on riistetty paikallisilta puoluejärjestöiltä puolueen keskukselle. Niinpä lakiesityksen 20 §:n 4 momentin mukaan yhdistyksellä, jonka oikeusministeriössä pidettävään puoluerokisteriin merkitty puolue on ilmoittanut edustavan puolueen jä-

seniä kunnissa, on oikeus valitsijayhdistyksiä perustamatta asettaa kunnassa ehdokkaita valtuutetuiksi ja saada heidän nimensä julkaistuiksi ehdokaslistojen yhdistelmässä. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että puolueen paikallisilla kunnallis- ja perusjärjestöillä ei ole itsenäistä oikeutta ehdokasasetteluun oman kuntansa, kaupunkinsa tai kauppalansa alueella. Tällainen on selvästi puolueiden paikallisten järjestöjen oikeuksien riistämistä, selvää demokratian kaventamista, johon ei voida yhtyä. Ihmetellä vain täytyy, että puolueet eivät näytä luottavan omiin paikallisiin järjestöihinsä ja järjestöväkeeseen, vaan ovat ryhtyneet toimiin, jotka riistävät järjestöiltä jopa yhdistyslain mukaiset oikeudet. Lakiesityksen 31 §:ssä nimittäin sanotaan, ettei ehdokasasettelua koskeviin päätöksiin ole mahdollisuutta hakea muutoksia. Kysymys on siis jopa oikeusturvan kannalta erittäin arveluttavista muutoksista.

Kunnallinen demokratia on ollut jopa laajempaa kuin valtiollisella sektorilla. Nyt kuitenkin näyttää siltä, että kunnallista demokratiaamme yritetään kaventaa. Sellaiseen ei kuitenkaan ole varaa muodossa tai toisessa. Olisi toivottavaa, että eduskunta vielä voisi tehdä lakiesitykseen sellaiset muutokset, että puolueiden paikallisille järjestöille jää oikeudet ja mahdollisuudet asettaa ja päättää itsenäisesti kunnallisvaaleihin liittyvistä kysymyksistä, kuten on tapahtunut tähänkin saakka.

Ed. S. Westerland: Herra puhemies! Kunnalliselämä ei ole vielä täysin politisoitunutta vaan kunnissa on useita erillisryhmiä, intressiryhmiä, jotka näkevät omat toiveensa ja tarpeensa sellaisina, että haluavat kerätä voimia jopa kunnallisvaaleissa tällaisten asioitten ympärille. Tämä hallituksen esitys sallii näiden intressiryhmien esiintymisen vaaleissa. Sen sijaan näiden ryhmien liittoutuminen puolueiden kanssa on lakiesityksessä kielletty. Kuitenkin näillä ryhmillä saattaa usein olla läheiset ohjelmat joidenkin puolueiden kanssa, ja sen vuoksi näiden ryhmien ja puolueiden liittoutuminen tulisi olla sallittua. Päinvastainen tilanne, jota hallitus esittää, jossa siis kielletään tällaiset liittoutumat, vähentää ihmisten osallistumista, koska — toistan vielä — kunnalliselämässä politisoituminen ei ole vielä niin pitkälle ehtinyt.

Laki- ja talousvaliokunta on asiaa käsitellessään halunnut estää väärinkäytökset tällaisten intressiryhmien osalta lisäämällä hallituksen esitykseen kiellon siitä, että puolueen nimeä ei

saa käyttää tällaisen ryhmän vaalilistan nimenä. Jos hallituksen esitys olisi hyväksytty sellaiseenaan, niin silloin puolueet ja nämä intressiryhmät olisivat voineet tehdä vaaliliittoja siten, että puolueet olisivat muodostaneet omat vaalilistansa kymmenen nimeä keräämällä. Tämä saattaa olla toisaalta osoitus siitä, että hallitus esitystä tehdessään oli halunnut varata tällaisen takaportin kaikille nytkin sallituille vaaliliitoille.

Tulen asian yksityiskohtaisen käsittelyn yhteydessä esittämään kunnallisvaalilakiin valiokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen mukaiset muutokset.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältävän ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—6 §, 1 luvun nimike, 7—19 §, 2 luvun nimike ja 20—26 § hyväksytään keskustelutta.

27 §.

Keskustelu:

Ed. S. Westerlund: Herra puhemies! Ehdotan, että tämä pykälä hyväksyttäisiin laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen mukaisesti.

Ed. M ä k i: Herra puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. S. Westerlund ed. Mäen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin mietintöön liitetyn vastalauseen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. S. Westerlundin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Aitio, Ajo, Antila, Asunmaa, Björklund, Breilin, Haapasalo, Helle, Honkonen,

Huotari, Hykkäälä, A.-L. Jokinen, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Karkinen, Knuutila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Niemelä, N. Nieminen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Rosnell, Räsänen Saarinen, Saarto, Sainio, Salla, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilponiemi, Voutilainen ja Åsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, O. Kangas, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Laatio, Lankinen, Lattula, Linkola, H. Linna, Lottanen, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Ronkainen, Salmenkivi, Salolainen, Sigfrids, Siikaniemi, Stenbäck, Suorttanen, Sutinen, Tarjanne, Teir, Toivanen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Väyrynen ja Ääri.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Alenius, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Hetemäki, Holkeri, Hostila, Hyvönen, Ilaskivi, Jaatinen, Juvela, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Kivistö, T. M. Koivisto, Laitinen, Lähteenmäki, Mustonen, Nevalainen, E. Niskanen, Paasio, Pohjonen, Ruokola, Rytkönen, Saimo, Salama, Salmi, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sileäkangas, Sundqvist, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Vaittinen, Westerholm, Vilmi, Virolainen ja Volotinen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 87 jaa- ja 66 ei-ääntä; poissa 46.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

28—32 §, 3 luvun nimike, 33—42 §, 4 luvun nimike, 43 §, 5 luvun nimike, 44—58 §, 6 luvun nimike, 59—74 §, 7 luvun nimike, 75—90 §, 8 luvun nimike, 91—93 §, 9 luvun nimike, 94—103 §, 10 luvun nimike, johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen 17 ja 22 §, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi kansakoululain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 25 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 53, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 25. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4, 62, 74, 81 ja 86 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus Suomen Pankin tilintarkastajain johtosääntöä muuttamisesta.

Esitellään pankkivaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu ehdotus.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on pankkivaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Vainio: Herra puhemies! SMP on aina olemassaolonsa aikana ollut sitä mieltä, että tilintarkastuksen tehostamiseen olisi kiinnitettävä erittäin suurta huomiota juuri valtion ja valtionjohtoisten yritysten kohdalla. On oikein, että nyt Suomen Pankin tilintarkastajain johtosääntöä lopultakin muutetaan siten, että tilintarkastajilla on oikeus jo tilivuoden aikana tarkastaa pankin tilejä ja hoitaa niitä. Tuntuu omituiselta, että tilintarkastajilla ei tähän mennessä ole ollut tätä oikeutta.

Julkisessa hallinnossa on kautta linjan syytä tehostaa ja täsmentää valvontaa ja lisätä luottamusmiesten oikeuksia sikäli, että he todella voivat puuttua johonkin, jolloin tämänkaltaisen tehtävä ei ole pelkkä muodollisuus. Vaikka tällä kertaa käsittelemme Suomen Pankin tilintarkastajain johtosääntöä, saanen tässä yhteydessä huomauttaa, että myös valtiontilintarkastajain oikeutta valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden valvonnan suhteen tulisi huomattavasti laajentaa. Voimme siis katsoa, että kansanvaltaisen järjestelmämme kannalta tämänkaltaisten oikeuksien lisääminen on ehdottoman välttämätöntä ja tarpeellista. Mutta ainakin yhtä välttämätöntä ja tarpeellista olisi lisätä luottamusmiesten määrää siten, että kaikki eduskunnassa edustettuna olevat puolueet saisivat näihin edustuksensa. Ei ole järjestelmämme hengen mukaista, että vain osalla puolueista on edustus niin Suomen Pankin tilintarkastajain joukossa kuin myös monissa vastaavanlaisissa elimissä. Tästä syystä katson, että olisi mitä pikimmin ryhdyttävä uudistamaan niitä lakeja ja asetuksia sekä ohje- ja johtosääntöjä, joissa on säädetty näistä asioista. Valtiontilintarkastus ei ole periaatteessa politiikkaa eikä myöskään Suomen Pankin tilintarkastus. Tästä syystä kansanvaltainen periaate vaatii, että jos nämä elimet koostuvat luottamusmiehistä, on niissä kaikkien puolueiden edustus oltava edustettuna.

Ed. Haapasalo: Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva Suomen Pankin tilintarkastajain johtosääntöä muutos ei sisällä sanoissa kovin paljon uutta, mutta sen sijaan se on erittäin merkittävä käytännön kannalta. Tuskin monillakaan kansanedustajista on tietoa siitä, että eduskunnan takuulla ja hoidossa sekä kansanedustajien valvonnassa oleva valtion keskuspankki toimii tälläkin kertaa ilman tilintarkastajia. Tämän epäkohdan korjaamisesta on nyt kysymys.

Suomen Pankin tilintarkastajien vaali on useilla viimeksi pidetyillä varsinaisilla valtiopäivillä toimitettu aivan valtiopäivien lopussa eli käytännössä marras—jouluukuussa. Myöhäinen vaalin ajankohta on johtanut siihen, että Suomen Pankki on suurimman osan vuotta ilman tilintarkastajia, koska edellisellä vuodella valitut tilintarkastajat ovat säännönmukaisesti päättäneet työnsä helmikuussa. Tämä asiantila sisältää monta epäkohtaa, joihin pankkivaliokunnassa tapahtuneessa asian käsittelyssä kiinnitettiin huomiota. Ensiksi on pidettävä periaatteessa vääränä, ettei maan keskuspankilla ole tilintarkastajia koko vuoden ajan. Toiseksi ei voi olla oikein, etteivät tilintarkastajat nyky-aikaista ja tehokasta tarkastuskäytäntöä noudattaen voi jo tilivuoden aikana tarkastaa pankin tilejä ja hoitoa, saada niitä koskevia tietoja ja selontekoa pankin johdolta ja siten myös valmistella pankin tilinpäätöksen tarkastamista. Ja vihdoin on epäkohtana sekin, ettei pankin johdolla ole mahdollisuutta niin halutessaan vuoden varrella informoida tilintarkastajia ja tarvittaessa neuvotellakin heidän kanssaan.

Nämä epäkohdat ovat niin ilmeiset, että tilintarkastajat ovat itse kahteen otteeseen tehneet aloitteen tilintarkastajain vaalin toimittamisesta asianomaisen vuoden alussa. Ensimmäinen aloite tehtiin, kuten käsiteltävänä olevasta pankkivaliokunnan mietinnöstä ilmenee, jo vuonna 1950 eli yli 20 vuotta sitten. Tästä aloitteesta, joka johti pankkivaliokunnan kannanottoon Suomen Pankin hallinnon ja tilien tarkastamista koskevassa mietinnössä, ilmeisesti johtuu, että vaali erinä vuosina toimitettiin aikaisemmin. Tämä vaalin ajankohta ei kuitenkaan jäänyt pysyväksi. Sen vuoksi vuoden 1970 tilintarkastajat esittivätkin pankkivaltuusmiehille, että nämä ryhtyisivät toimenpiteisiin epäkohdan korjaamiseksi. Tähän esitykseen perustuu valiokunnan käsiteltävänä olevassa mietinnössä mainittu pankkivaltuusmiehen aloite.

Pankkivaliokunta on asiaa käsitellessään pitänyt välttämättömänä, että vaalin ajankohta siirretään riittävän aikaiseksi. Vaalin tulisi tapahtua vuosittain mahdollisimman pian edellisen vuoden tilintarkastuksen tapahduttua. Valiokunta on käsittelyssään kiinnittänyt huomiota siihenkin, että nykyinen asiantila pankin omasta tarkastusjärjestelmästä huolimatta saattaa sisältää riskejä. Mikäli nämä riskit toteutuisivat, syy tapahtuneesta siirrettäisiin eduskunnalle. Jotta korjaus asiassa saataisiin

aikaan ennen kuin siihen on pakko, pankkivaliokunta on päättänyt käyttää sille valtiopäiväjärjestyksen 50 §:n 2 momentin mukaan kuuluvaa, sinänsä harvinaista aloitevaltaa ja esittää, että Suomen Pankin tilintarkastajain johtosääntö muutettaisiin mietinnössä tarkemmin ilmenevin tavoin, ja mikäli tämä muutos hyväksytään, se tekee valiokunnan käsityksen mukaan välttämättömäksi vaalin aikaisemmin suorittamisen eli toisin sanoen kohta sen jälkeen, kun tämä Suomen Pankin tilintarkastajain johtosääntö on tullut vahvistetuksi.

Pankkivaliokunnassa on käsitelty myös muilta osin Suomen Pankin tilintarkastajain johtosääntöä, mutta tultu siihen tulokseen, ettei tässä vaiheessa ole syytä laajempaan korjaukseen, mutta ilmeisesti sitten jossain myöhemässä vaiheessa.

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! On tyydytyksellä todettava pankkivaliokunnan herra puheenjohtajan lausunto tässä asiassa. Nyt saadaan välttämätön korjaus aikaan. On vain ihmeteltävä, miten tällainen korjaus on voinut viipyä kymmeniä vuosia tässä maassa, mikä osoittaa valitettavasti sitä, että luottamushenkilöt eivät rohkene mahtavia toimihenkilöitä vastaan toimia, vaikka maan etu sitä vaatii. Mutta kun nyt pankkivaliokunta on osoittautunut näin rohkeaksi ja toimeliaaksi, lausun vakavan toivomuksen, että pankkivaliokunta käyttäisi aloiteoikeuttaan ja myös muuttaisi johtosääntöä niin, että kaikki eduskuntaryhmät pääsevät tarkastamaan Suomen Pankin tilejä, sillä ei kai Suomen Pankki ole mikään salaseura ja vain muutamien tarkastettavissa, kyllä sen täytyy olla kansanvaltaisen yleisen valvonnan alaisena. Ja jos tämän pankkivaliokunta tekee, silloin se on todella tehnyt historiaa niin tässä kuin tuossa toisessakin asiassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy pankkivaliokunnan ehdotuksen.

P u h e m i e s: Eduskunta päättäneen pyytää, että hallitus julkaisisi johtosäännön muutoksen asetuskokoelmassa.

Hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

toiseen lakivaliokuntaan

8) Ehdotukset laiksi sotaväen rikoslain 14 §:n muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi sisältävä hallituksen esitys n:o 70;

laki- ja talousvaliokuntaan

9) Ehdotuksen laiksi kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta sisältävä hallituksen esitys n:o 71.

10) Ehdotuksen laiksi kuntien yhdistymiskorvauksista ja -avustuksista sisältävä hallituksen esitys n:o 72 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Koskenniemi: Herra puhemies! Valiokuntaan lähettämistä varten on esittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien yhdistymiskorvauksesta ja -avustuksista. Tällä hallitus tarkoittaa nopeutettavaksi kuntien vapaaehtoista yhdistymistä ja kuntauudistuksen toteutumista ennen kuin lakisääteeseen kuntauudistukseen päästään. Vajaa kaksi viikkoa sitten pyysi sisäasiainministeri eduskuntaryhmien kannanottoa tämän lain sisällöstä. SKDL:n eduskuntaryhmä vastasi periaatteessa lain antamiseen myönteisesti. Ryhmämme piti kuitenkin tärkeänä, että silloin esitettyyn lakiluonnokseen tehdään eräitä muutoksia.

Kun tarkastelee nyt hallituksen antamaa lakitekstiä, voi havaita, että se on täsmällinen toisto sisäministerin aikaisemmasta lakiluonnoksesta. SKDL:n eduskuntaryhmän esittämät eräät tärkeät muutosehdotukset on jätetty huomioimatta, vaikka muutosesitykset eräiltä osin olivat tarpeellisia ja nimenomaan sellaisia, joita vireillä olevissa vapaaehtoisissa yhtymisissä kuntien taholta oli toivottu lakiin saatavan. Jos hallituksella, tässä tapauksessa vähem-

mistöhallituksella, oli tarkoituskin saada vain periaatteellinen kannanotto ryhmiltä etukäteen, voi hallituksen menettelyn ymmärtää. Jos sillä taas oli tarkoitettu saada kannanotto nimenomaan lakitekstiin ja muutoksia tai parannuksia siihen, tuntuu hallituksen menettely ihmeelliseltä. Näyttääkin siltä, että hallitus on vain tunnustellut periaatteellista suhtautumista itse kokonaisuuteen, koskei se ole pilkkua eikä pistettäkään muuttanut luonnokseen verrattuna. Kun kuitenkin lain tarkoituksena on auttaa kuntien tarkoituksenmukaista ja vapaaehtoista yhdistymistä, on lailla mitä keskeisin sijassa ja tällöin tietenkin sen sisältö ratkaisee. Jokainen tietää, että jos kaksi tai useampia kuntamuodoltaan erilaisia kuntia yhtyy, saattaa tulla vaikeuksia vapaaehtoiseen yhtymiseen syytä, että yhdistettyjen kuntien valtionapurusteet yhdistettyinä ovat monissa tapauksissa erilaiset, ja tästä saattaa johtua valtionaputulojen menetystä. Tämän seurauksena yhtymisen kautta voivat kunnalliset rasitukset nousta ja erityisesti verorasitus yhdistyneen kunnan asukkaille kasvaa.

Erityisesti näitä rasituksia lievittämään lakiesitys nyt annetaan. Lain sisältöä tarkastellessa voi havaita, ettei sillä sen tultua hyväksytyksi sellaisena saavuteta viimeksi mainittua etua varsinkaan yhdistämisessä muutaman vuoden kuluttua. Syynä tähän on se, että lakia sovelletaan ns. vanhojen kaupunkien osalta vain viitenä vuotena ja vuoden 1959 tai sen jälkeen perustettuja kaupunkeja tai kauppaloita koskevina vain kolmena vuotena yhdistymisajankohdasta lukien. Tämä puoli onkin koko tämän lain keskeisin heikkous. SKDL:n eduskuntaryhmä totesi ministerille antamassaan lausunnossa, että tätä lakia olisi sovellettava korvausten osalta aina siihen saakka, kunnes kuntien ja valtion välisten kustannusten jakoa koskeva uudistus on saatettu voimaan.

Toinen varsin keskeinen ja merkittävä asia on kuntien kannalta se, että niille olisi taattu tämän lain mukaisten yhdistymiskorvausten ja -avustusten saannille oikeus saada tietty määrä korvauksesta ja avustuksesta ennakkona. Esiitimme lain 3 §:ään uuden momentin ottamista, jolloin olisi mahdollistettu 80 %:n korvauksen maksaminen ennakolta. Tätäkään tärkeää muutosesitystä ei nyt hallituksen antamaan lakiesitykseen sisällynyt.

Muitakin pieniä, tosin stilistisiä muutoksia esitimme, joita ei ole huomioitu. Kun nyt lakiesitys lähtee valiokuntakäsittelyyn, SKDL:n

eduskuntaryhmä toivoo, että valiokuntakäsittelyssä vakavasti paneuduttaisiin lain sisällön antamiin mahdollisuuksiin ja tehtäisiin taholtamme esitetyt tärkeät muutokset. Näin menetellen autetaan huomattavasti kuntien vapaach-toista yhdistymistä.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Tämä lakiesitys kuntien yhdistymiskorvauksista ja avustuksista ei tyydytä SMP:n eduskuntaryhmää kokonaisuudessaan. Siinä on monia sellaisia kohtia, jotka saattavat kyseenalaiseksi ne toimenpiteet, joita tämän lain käytöllä voidaan saattaa aikaan. Sen vuoksi SMP:n eduskuntaryhmä tulee jättämään tähän lakiin rinnakkaislakiesityksen, jonka pohjalta toivomme valiokuntien tätä asiaa sitten käsittelevän ja korjauvan ne kohdat, jotka katsotaan tässä virheellisiksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

11) Ehdotuksen laiksi Yhteiskunnallisen Korkeakoulun järjestysmuodon perusteista ja valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 73 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti s i v i s t y s v a l i o k u n t a a n.

12) Ehdotuksen laiksi polttoturpeen käytön edistämisestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 74 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys suo mahdollisuuden kiinnittää eduskunnan huomiota siihen seikkaan, että valtakunnassamme on vielä runsaasti sellaisia luonnonvaroja, joiden käyttäminen kansantaloudellisesti olisi saatava nopeasti käyntiin. Polttoturpeen käyttö olisi yksi näistä. Maassamme on erittäin runsaasti hyvälaatuisia soita, joiden merkitys esimerkiksi

kaukolämmityskeskusten polttoaineena on huomattava. Valitettavasti vain turpeen käyttö ei ole vielä yleistynyt johtuen suurelta osalta turvetta polttoaineena käyttävien lämpökeskusten perustamiskustannuksien suuruudesta ja siitä, että näiden lämpökeskusten perustamiskustannuksiin ei ole saatu riittävästi yhteiskunnan tukea. Kehitysalueitten kunnille myös polttoturpeen nostaminen tulee merkitsemään huomattavassa määrin uusien työpaikkojen syntymistä, ja tämän vuoksi olisikin toivottavaa, että hallitus tekisi parhaansa tämän teollisen alan kehittämiseksi.

Keskisuomalaisena edustajana totean, että myös Keski-Suomessa on huomattavia turveesiintymiä. Muun muassa Pylkönmäen pitäjässä, joka on verraten pieni kunta, on tutkitulla pienellä alalla turvevarat arvioitu 10 milj. m³:ksi ja valmiit suunnitelmat turveteollisuuden aloittamiseksi siellä ovat myös olemassa. Näiden turvin voitaisiin aloittaa polttoturvetuotanto, joka olisi noin 250 000 m³ vuodessa ja tarjoaisi pysyvän työpaikan noin 50 miehelle.

Näiden turvevarojemme samoin kuin yleensäkin maamme runsaiden polttoturvevarojen hyväksikäyttämistä olisi edistettävä. Polttoaineiden hintasuhteet ovat nyt edulliset turpeelle, mutta esteenä turpeen käytön lisäämiselle maassamme on turpeen polttamistekniikan huono tuntemus. Maassamme on vain kuusi huomattavaa turvetta käyttävää lämpökeskusta ja kuluvana vuonna valmistuu kolme uutta turvekattilalaitosta. Koska eri laitokset ovat eri kokoisia riippuen lämmöntarpeesta, joutuu jokainen uusi laitos toimimaan tavallaan koelaitoksena.

Sijainniltaan ja valtakunnan energian tarpeen huomioon ottaen on Pylkönmäki suhteellisen lähellä suuria asutuskeskuksia ja kuljetusmatkat esimerkiksi Tampereelle ja Jyväskylään tulisivat suhteellisen edullisiksi. Kun lisäksi polttoaineiden käytössä yhä enemmän on jouduttu siirtymään ulkomaisten polttoaineiden varaan, koska esimerkiksi koivun käyttö polttopuuksi on jatkuvasti vähentynyt lisääntyneen teollisuusraaka-ainekesyntään vuoksi, niin tuntuisi kansantaloudenkin kannalta tarkoituksenmukaiselta, että turveteollisuutta valtiovallan toimenpiteillä edistettäisiin. Tällöin saavutettaisiin monia etuja ulkomaiseen polttoaineeseen verrattuna, mm. valuuttasäästöt, työllisyyden parantaminen jne.

Herra puhemies! Kun ryhmämme taholta on tehty useita aloitteita turveteollisuuden edistä-

miseksi, toivomme, että hallitus toiminnassaan ottaa riittävästi huomioon esittämämme toivomukset ja huolehtii myös turveteollisuuden aloittamisesta ainakin niissä kunnissa, joissa turveteollisuuden aloittamisesta ovat valmiit suunnitelmat olemassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

13) Ehdotuksen laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 75 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

14) Ehdotuksen laiksi työsuojeluhallinnosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 76 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Hallituksen esitys laiksi työsuojeluhallinnosta on nyt eduskunnan käsiteltävänä. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää työsuojelun nykyistä tilaa työntekijöiden kannalta erittäin huolestuttavana. Eduskunnassa on myös useaan otteeseen kiinnitetty huomiota vuoden 1927 lain pohjalle rakentuvan ammattientarkastuslaitoksen puutteisiin. Vuonna 1947 eduskunta mm. lausui toivomuksen, että hallitus kiireellisesti tarkistuttaisi ammattientarkastusta koskevan lainsäädännön ja antaisi eduskunnalle tätä tarkoittavat esitykset. Samoin eduskunta vuonna 1970 viimeisen lisätalousarvion käsitelyn yhteydessä jälleen kerran esitti toivomuksen työsuojelun kehittämistä ja edellytti, että hallitus kiireellisesti selvittäisi mahdollisuudet perustaa sosiaali- ja terveysministeriöön sellainen työsuojelukysymyksiä koordinoiva, johtava ja valvova elin, jonka kokoonpanossa olisi otettu huomioon juridinen, lääketieteellinen sosiologinen, teknillinen ja kemiallinen asiantuntemus sekä työmarkkinajärjestöjen edustus.

Eduskunnan piirissä on tehty lukuisia lakialoitteita ammattientarkastuslain uudistamiseksi, joista lakialoitteista tuorein on vuonna 1970 valtiopäiviltä. Valtion 1972 tulo- ja menoarvioesityksen käsitelyn yhteydessä eduskunta on viimeksi kiinnittänyt huomiota ammattientarkastuslain puutteisiin. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on edellytetty, että hallitus kiireellisesti ryhtyy toimenpiteisiin, joilla työväensuojelu ja sen valvonta saataisiin vastaamaan viimeaikaista teknillistä ja lainsäädännöllistä kehitystä. Tässä yhteydessä on syytä vielä todeta valtiontilintarkastajien 17 päivänä maaliskuuta 1972 eduskunnalle jättämä kertomus vuodelta 1970. Kertomuksessa on myös varsin laajasti kosketeltu työsuojelun kehittämistarpeita.

Hallituksen toimesta on työsuojelutoiminnan tehostamista valmisteltu useampaan eri otteeseen. Ensimmäinen komitea, joka toimi ammattienlylitarkastaja Onni Pyykön puheenjohtajana, asetettiin jo vuonna 1935. Seuraava komitea asetettiin vuonna 1947 ammattienlylitarkastaja A. E. Järvenpään johdolla ja se jätti mietintönsä vuonna 1950. Kolmas komitea asetettiin vuonna 1958 ylitarkastaja Uuno Nurminen puheenjohtajana. Komitean mietinnöt valmistuivat vuonna 1960 ja 1961. Työturvallisuustoiminnan ja sen mukana osittain myös ammattientarkastuksen kehittämistä valmistelemaan asetettiin vuonna 1967 turvallisuustyösuunnittelutoimikunta toimistopäällikkö Leo Rantasen puheenjohtajana. Toimikunta esitti vuonna 1969 valmistuneessa mietinnössään joukon ehdotuksia koko turvallisuustoiminnan kehittämiseksi. Kaikkien näiden komiteoiden työstä on vain hyvin vähäinen osa toteutunut.

Virkamiestason alustavan valmistelutyön jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö asetti toukuussa 1971 kaksi toimikuntaa uudistamaan sekä työsuojelun valvontamenettelyä että sen organisaatiota kokonaisuudessaan. Työsuojeluorganisaatiotoimikunnan mietintö ja työsuojelulakitoimikunnan mietintö valmistuivat syksyllä 1971, ja ne muodostavat työsuojelun kokonaisuudistukseen tähtäävän yhtenäisen kokonaisuuden.

Lausunтокäsittelyn jälkeen asia voidaan nyt antaa eduskunnan käsiteltäväksi. Nyt annettu esitys laiksi työsuojeluhallinnosta on ensimmäinen osa kokonaisuutta, jota täydentää jo toukokuussa annettava esitys laiksi työsuojelun valvonnasta.

Ehdotuksen laiksi työsuojeluhallinnosta mukaan uudistuksen ensimmäinen vaihe on seu-

raava: Sosiaali- ja terveysministeriön työosasto muutetaan työsuojeluosastoksi, sen sisäistä hallintoa kehitetään mm. toimistojakoa muuttamalla, samalla kun osaston voimavaroja lisätään. Nykyisiä ammattientarkastuspiirejä kehitetään voimavaroja lisäämällä. Näiden kohtien osalta uudistus tulisi voimaan 1. 9. 1972, koska hallinnon on viipymättä valmistauduttava niitä uusia tehtäviä varten, jotka laki työsuojelun valvonnasta tulee asettamaan.

Kunnallinen työsuojelun kehittäminen aloitetaan 1. 7. 1973 siten, että jokaisella kunnalla on oltava yksi päätoiminen työsuojelutarkastaja tai yhteinen tarkastaja ministeriön luvalla muiden kuntien kanssa. Ministeriö voi antaa myös luvan siihen, että työsuojelutarkastajan virka on yhdistetty terveystarkastajan virkaan. Kunnille annetaan kolmen vuoden ylimenoaika uudistuksen toteuttamiseksi. Toimivalta valtion ja kuntien välillä tarkistetaan 1. 7. 1973 lukien siten, että vaarallisten ja vaikeasti valvottavien alojen valvonta siirretään valtiolle. Ensimmäiseen vaiheeseen liittyy vielä se, että hallituksen esitys laiksi työsuojelun valvonnasta annetaan eduskunnan käsiteltäväksi kevädistuntokaudella 1972 ja että tämä laki astuu voimaan vuoden 1973 alusta.

Uudistussuunnitelmien toiseen vaiheeseen kuuluu työsuojeluhallituksen perustaminen vuoden 1973 talousarviossa, työsuojelupiirien muuttaminen lääninjoon mukaisiksi, mikä edellyttää kolmen uuden piirin perustamista sekä piirien voimavarojen lisäämistä, kunnallisen työsuojelutoiminnan edelleen kehittäminen em. suuntaviivojen mukaan. Työterveyslaitoksen ylläpitämisen ns. työterveyslaitoksen saaminen palvelemaan valtion työsuojeluviranomaisten tavoitteita ja tarpeita kuuluu myöskin tämän vaiheen uudistukseen. — Kolmanteen vaiheeseen kuuluu luonnollisesti toimikuntien ehdotusten loppuun vieminen huomioon ottaen ensimmäisen ja toisen vaiheen aikana saadut kokemukset sekä ne työsuojelun tarpeet, jotka mm. ilmestyvät mahdollisesti uuden työturvallisuuslain toimeenpanon yhteydessä.

Uudistusvaiheiden kustannuksista mainittakoon, että ensimmäinen uudistusvaihe käsittäisi työsuojeluosaston henkilökunnan lisäämisen 21 henkilöllä ja työsuojelupiirien 25 henkilöllä 1. 9. 1972 alkaen. Tämä lisäisi palkkakustannuksia nykyisestä noin 580 000 markalla ja huoneisto-, matka- sekä kulutusmenoja 120 000 markalla. Yhteensä menot lisääntyisivät noin 700 000 markalla, jolloin valtion am-

mattientarkastuksen kokonaismenot vuonna 1972 kohoaisivat noin 4 milj. markkaan.

Toisen vaiheen menonlisäys ajoittuisi heinäkuun 1 päiväksi 1973. Työsuojeluhallituksen perustaminen ja piirien lukumäärän ja tehtävien lisääminen nostaisi keskushallinnon henkilökunnan määrää 70:llä ja piirihallinnossa 88:lla. Tämän arvioidaan lisäävän palkkakustannuksia noin 2.4 milj. markalla sekä huoneisto-, matka- ja kulutusmenoja noin 550 000 markalla, jolloin menojen lisäys kaikkiaan olisi vajaa 3 milj. mk.

Kunnallisen työsuojelun uudistamisesta aiheutuu valtiolle jo vuoden 1973 aikana lisämenoja kunnallisten työsuojelutarkastajien palkkaukseen maksettavien valtionapujen muodossa. Tähän tarkoitukseen arvioidaan vuonna 1973 tarvittavan 350 000 mk.

Kolmannen vaiheen toimenpiteet käsittäisivät lähinnä virkojen ja toimien lisäämisen sekä yleisen toiminnan tehostamisen ja monipuolistamisen. Henkilökunnan lisäämiseksi perustetaisiin vuonna 1974 keskus- ja piirihallintoon yhteensä 50 virkaa ja tointa, jolloin kokonaiskulut lisääntyisivät noin 2.4 milj. markalla. Kunnallisen työsuojelun kehittäminen tapahtuisi vuosien 1973—1976 aikana. Menonlisäys voidaan arvioida vuonna 1974 noin 350 000 markaksi.

Tämän hetken arvion mukaan esitetyn aika-aulun mukainen menojen lisäys johtaisi siihen, että lakisääteisen työsuojelutoiminnan kokonaismenot vuonna 1974 kohoaisivat yhteensä noin 12 milj. markkaan. Kun otetaan huomioon, että tapaturmien takia menetetään vuosittain noin 7 milj. työpäivää ja työntekijät menettävät tämän vuoksi palkkatuloja yli 80 milj. mk sekä työnantajat työtapaturvavakuutusmaksuina noin 400 milj. mk, ei ehdotettua menonlisäystä työsuojelun valvonnan tehostamiseksi voida pitää liian suurena. Mainittakoon, että valtioneuvoston tarkastajien 17. 3. 1972 antamassa kertomuksessa vuodelta 1970 on kiinnitetty huomiota lakisääteisen työsuojelun jälkeenyäneisyyteen mm. vertaamalla toiminnan kustannuksia eri pohjoismaissa. Näissä vertailuissa todettiin Suomen käyttävän tuntuvasti vähemmän varoja työsuojeluun kuin muut pohjoismaat käyttävät.

Uudistuksen onnistumiselle on ensiarvoisen tärkeätä uuden ja luonnollisesti myös vanhan henkilökunnan kouluttaminen. Asia on tältä osin valmisteltavana työsuojelun koulutuskomiteassa, jonka ensimmäinen mietintö valmistuu toukokuun loppussa.

Uudistuksen kiireinen aikataulu johtuu siitä, että työsuojeluhallinnon määrätietoista kehittämistä ei toden teolla aloitettu maassamme ennen kuin vuoden 1971 aikana. Tämä esitys työsuojeluhallintolaiksi liittyy olennaisesti eduskunnalle lähipäivinä annettavaan lisätalousarvioon. Lisätalousarviossa on osoitettu tarvittavat taloudelliset voimavarat, jotta työsuojelun ensimmäisen vaiheen uudistus voisi toteutua vielä tämän vuoden syyskuun alusta alkaen.

Hallitus toivoo, että eduskunta ehtisi käsitellä sekä tämän lakiesityksen että lisätalousarvion vielä ennen kesälomalle lähtöään. Uskon näin käyvänkin, jos se vain on teknisesti mahdollista.

Työsuojelutyössä, tehtiinpä työtä millä alalla tai missä tahansa, on kyseessä koko kansan etu. Paitsi työssä ahertavia, heidän henkeään ja terveyttään koskevana työsuojelu ulottuu kaikkiin niihin ihmisiin, jotka ovat lisäansioista riippuvaisia perheenjäseninä tai huollettavina. Lisäksi työsuojelun merkitys kaikelle tuotannolle on erittäin suuri. Tämän vuoksi on aihetta toivoa nyt käsiteltäväksi tulevalle lakiesitykselle sen suuren merkityksen mukaista huomiota ja mahdollisimman yksimielistä kantatusta.

Ed. Sandelin: Herra puhemies! Kun hallitus on antanut eduskunnan käsiteltäväksi ammattientarkastuslain muuttamista koskevan ensimmäisen esityksensä, tuntuu tilanne varmaan oudolta monelle työväestöä edustavalle kansanedustajalle. Onhan tätä uudistusta valmisteltu aina vuodesta 1935 lähtien. Sitä on valmistanut kokonaista kolme komiteaa ja monet ovat ne kerrat, jolloin mm. täällä eduskunnassa on vuosien aikana eri hallituksilta tätä esitystä kyselty ja vaadittu. Mutta aina tähän asti esitys on monista lupauksista huolimatta jäänyt tulematta. Kun nyt tämä kaivattu esitys on vihdoinkin saatu eduskuntaan, on sitä melkein pä vaikea uskoa todeksi. Tilanne näyttää kuitenkin työväensuojelun kohdallakin valkenevan, asiat menevät nyt eteenpäin. On paikallaan, että esitys tuli eduskuntaan sosialidemokraattisen työväenhallituksen antamana. Uurastuksemme näyttää tässäkin asiassa tuovan viimeinkin tuloksen.

Hallituksen esityksessä on eräitä kohtia, joihin on erityisesti syytä paneutua. Esitystä valmistellut komitea nimittäin mm. esitti, ja muistaakseni vielä yksimielisesti, että maahamme perustettaisiin keskusvirasto, työväensuojeluhal-

litus, työväensuojelua johtamaan. Tätä samaanhan ovat aikaisemmin ehdottaneet SAK, SKDL:n eduskuntaryhmä ja myös sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä viimeksi vuonna 1970. Saman vaatimuksen ovat esittäneet myös ammattiryhmät, jotka työskentelevät työväensuojelun alalla. Näin ollen, kun hallituksen esitys perustuu ainakin vielä tässä vaiheessa eri pohjalle, on vakavasti muistutettava hallitusta näistä vaatimuksista; ei sen vuoksi, että me sosialidemokraatit haluaisimme yleensä keskusvirastoja tähän maahamme, vaan sen vuoksi, että maamme työtätekevän väestön hyvinvointi ja terveys on toki sentään yhden keskusviraston arvoinen.

Työväensuojeluhallituksen perustamista on vastustettu monilla eri tahoilla. Kun tätä samaa vastustusta on viime aikoina pyritty verhoamaan yleiseen keskusvirastokritiikkiin, ei tähän tarvinne sen yleisemmin puuttua. Voin vain taas kerran todeta, ettei sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä vastusta valtionhallinnon kansanvaltaistamista yleensä. Päinvastoin toivomme, että tällainen uudistus pantaisiin mahdollisimman nopeasti vireille ja että tämä uudistus keskusvirastojen kohdalla koskisi myöskin vanhoja, kaavoihinsa kangistuneita keskusvirastoja — joista esim. lääkintöhallitus lienee epäkansanvaltaisuuden ja työväen vastaisen ajattelun perikuva.

Me sosialidemokraatit olemme, kuten mainitsin, yleensä kansainvaltaistamisen kannalla. Sen vuoksi tämänkin esityksen kohdalla on tyydytyksellä todettava, että käsillä oleva esitys sisältää jo orastavia kansanvaltaisia piirteitä työväensuojelun hallinnon kohdalla. Siinähan esitetään mm., että työväensuojelupiireihin perustettaisiin neuvottelukunnat, joissa olisi edustetuna myös työkentän, siis työntekijäin, edustajat — neuvottelukunnat, joissa pohdittaisiin yleensä ja yhdessä työntekijäin edustajien kanssa työnsuojelun kannalta keskeisiä kysymyksiä. On toivottavaa, että näitä kanavia pitkin turvataan työväestöllemme todelliset vaikuttamismahdollisuus työnsuojelun kehittämiseen ja myös sen arkipäiväiseen toimintaan. Näin sen vuoksi, jottei tämän lain suhteen vain kävisi samoin kuin aikanaan tuotantokomitealaille, joka jäi kansanvaltaisuuden lisäämisen kannalta melkein pä kuolleeksi kirjaimeksi.

Toinen kysymys, johon hallituksen esityksen puitteissa tekee mieleni puuttua, on työterveyslaitoskysymys, tämän laitoksen liittäminen työväensuojelun piiriin. Hallituksen esitys, sikäli

kuin se koskee työterveyslaitoksen tarpeellisuutta työsuojelun osana ja laitosta yleensä, tuntuu tässä vaiheessa aika lailla vaisulta. Esityksen perusteluissa kyllä mainitaan, että kysymystä tutkitaan. Tämä ei kuitenkaan soinnu oikein yhteen sen kanssa, että osa suomalaisia työläisiä samanaikaisesti työskentelee paikoissa, jotka ovat likaisia ja epäterveellisiä ja että maamme ammattitaitotilanne jatkuvasti pahenee. Esiin tulee joka päivä, joka viikko, erittäin vaikeita tapauksia.

Hallituksen olisi meidän sosialidemokraattien käsityksen mukaan tartuttava lujalla kädellä tähän ongelmaan melko pian. Tämä on asia, joka ei käsitykseni mukaan sietäisi enää viivytystä. Maassamme toimii erään säätiön ylläpitämä ns. työterveyslaitos, joka todellisuudessa puuhaa aika paljon sellaisen toiminnan kanssa, josta työsuojelulle on hyvin vähän käytännön hyötyä. Työsuojeluviranomaiset tarvitsevat erittäin kipeästi työhygieenisiä palveluksia. Esim. Ruotsissa on päädytty siihen, että sikäläinen työterveyslaitos siirretään ensi kesänä työsuojeluhallituksen erääksi osastoksi. Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että se osa, jonka voidaan kohtuudella katsoa kuuluvan työsuojeluun työterveyslaitoksen toiminnassa, on kiireellisesti otettava valtion haltuun ja liitettävä työsuojelun yhteyteen (Ed. Häikiö: Sehän on jo valtiolla!), muuten tämä kulkee edelleen vain työnsuojelun harrastamisen merkeissä.

Ammattientarkastuslain kokonaisuudistus vaatii vielä ainakin yhden esityksen antamisen eduskunnalle, so. esityksen laiksi työnsuojelun valvonnasta. Hallitus on luvannut antaa tämän esityksen vielä tämän kevään aikana, joten tulossa oleva esitys helpottanee eduskunnan työtä tämän hallintoesityksen kohdalla. Näin ollen toivon, että tästä hallituksen esityksestä voidaan pitää kiinni, vaikka hyvin tiedän, että tämänlaiseen esitykseen sisältyykin eräitä työsuojelun kannalta oleellisen tärkeitä mutta lakiteknilisesti hyvin mutkikkaita säännöksiä. Maamme työntekijäin työolosuhteet ja pausivat työtapaturmamäärät eivät enää siedä lain uudistuksen viivyttelyä.

Lopuksi on vielä ilolla todettava, että maamme vanhinta työlakia koskeva uudistusesitys on lopulta eduskunnan käsiteltävänä ja lähetetään nyt valiokuntaan. Tästä lankeaa nähdäkseni kiitos hallitukselle, ja uskon että tähän kiitokseen yhtyvät ne tuhannet työläiset, joiden arkisia työoloja tämä esitys on tarkoitettu parantamaan.

Ed. Eskelinen: Herra puhemies! Valtiovallan harjoittaman lakisääteisen työsuojelun kehittäminen on ollut vireillä jo vuosikymmeniä, kuten kuulumme äskeisestä ministerin puheenvuorosta. Kuitenkaan sen enempää työväenpuolueiden kuin muidenkaan puolueiden johtamat hallitukset eivät ole saaneet uudistuksia aikaan. Työmarkkinajärjestöt ovat kiistelleet rahallisista eduista, eikä työturvallisuuskysymyksellä juuri ole ollut sijaa työehtosopimusneuvotteluissa, ellei tällaisena voida pitää sopimuksia vaarallisten töitten lisistä tai muista vastaavista turvallisuuden ja terveellisyysyden korvaamisista taloudellisilla etuuksilla.

Karjalaisen II a ja II b hallitusten nimiin voidaan panna tämänkin nyt eduskunnalle annetun esityksen valmistelujen alullepano ja pitkälle kehittäminen. Vasta näiden hallitusten ohjelmaan otettiin nimenomainen kohta työsuojelun kehittämisestä ja vasta näiden hallitusten toimesta ryhdyttiin todellisiin valmistelutöihin niin, että enemmistöhallituksen vielä istuessa saatiin valmiit mietinnöt esityksen pohjaksi viime lokakuussa. Vähemmistöhallitus tuo nyt silloin valmiiksi saatetun suunnitelman hallituksen esityksenä eduskunnalle, ja on sanottava että kiitettävän yhdenmukaisesti esitys seuraa viime vuonna valmiiksi saatuja toimikuntien ehdotuksia, jotka silloin saivat varauksettomasti tukea miltei kaikilta suunnilta.

Mielenkiintoista on ollut seurata sitä propagandaa, joka sosialidemokraattien taholla käytiin Karjalaisen hallitusten aikana. Silloinhan sosialidemokraattien, ei kylläkään hallituksessa vaan sen ulkopuolella olleitten, taholta suureen ääneen vaadittiin työsuojeluhallituksen nopeata perustamista. Varsinkin ammattiyhdistysvaaleihin ja eduskuntavaaleihin valmistauttaessa tämä oli suurena uudistuksena. Nyt SAK:ta ja sosialidemokraatteja edustava ministeri on käytännössä osoittanut, että puheet ja teot ovat kaksi eri asiaa ja että puheilla ei olekaan tarkoitettu sitä, mitä silloin puhuttiin.

Hallituksen esityksen perusteluissa on laajasti esitelty niitä puutteita, mitä vuoden 1927 ammattientarkastuslaissa on. Toistamatta näitä epäkohtia voidaan vain todeta, että täydellinen uudistus on pikaisesti toteutettava. Kun koko sosiaalipolitiikan alueella toiminta on laajentunut koskemaan koko kansaa, olisi työsuojelun alalla viimeistään nyt tehtävän uudistuksen yhteydessä omaksuttava samat periaatteet. On aihetta epäillä, ettei vielä tämänkään esityksen valmistelun yhteydessä ole nähty riittävän kauas eli ei ole tajuttu, että kaikilla työelämässä ole-

villa on sama oikeus yhteiskunnan tarjoamaan suojeluun, olipa kysymyksessä työntekijä, toimihenkilö tai itsenäinen yrittäjä. Nykyisen järjestelmän eräs epäkohta on juuri se, ettei säännöllinen työsuojeluvallonta kohdistu kuin noin 900 000:een pääasiassa ruumiillista työtä tekevään palkkatyöläiseen, kun koko työvoiman määrä on yli 2 000 000 henkeä. Järjestetyn valvonnan ulkopuolelle jää nykyisin monia sellaisiakin työntekijöitä, jotka varsin pienin palkkaeduin vaatimattomissa asemissa tekevät työtään terveydelle vaarallisissa olosuhteissa, puhumattakaan esim. siitä, että noin puoli miljoonaa itsenäistä pienyrittäjää joutuu työskentelemään pelloilla, metsissä tai verstaissa milteipä täysin ilman turvaa.

Laajentuakseen koskemaan koko kansaa työsuojelun luonteen tulee muuttua poliisitointa muistuttavasta valvonnasta ja kontrolloinnista ennaltaehkäiseväksi työturvallisuus- ja terveys-toiminnaksi. Tarvitaan lisää asiantuntijoita tutkimaan maahan tuotavia ja myytäviä kemikaaleja ja muita vaarallisia aineita tai vaarallisia koneita ja jo valmistusvaiheessa puuttumaan asiaan niin, ettei myöhemmin tehtävistä korjauksista tarvitsisi maksaa lisälaskua. Tarvitaan enemmän neuvovaa ja ohjaavaa asennetta, tarvitaan yhteistyöhalukkuutta ja yleensä enemmän tietoa työsuojelukysymyksistä.

Vaikka onkin kiistatonta, että työvoimansa työnantajan käyttöön myyvällä työläisellä on oikeus yhteiskunnan tarjoamaan suojeluun, ei tätä ole syytä nähdä näin suppeasti. Kun ajatellaan, että esimerkiksi maataloudessa ja metsätoimissa tapaturma-alttius on kaksinkertainen verrattuna esimerkiksi metalliteollisuuteen ja traktorikuolemia sattuu keskimäärin yksi viikossa ja että näillä aloilla nimenomaan vähävaraiset yrittäjät, pienviljelijät tai pienurakoitsijat ovat uhreina, on yrittäjäväestön työturvallisuuskysymyksiin todella kiinnitettävä nykyistä suurempaa huomiota. Ihmishengen menetys tai pysyvä invaliditeetti on aina yhtä kohalokasta, olipa kysymys toisen palveluksessa olevasta tai yrittäjästä. Lopulta sosiaaliturvajärjestelmämme kuitenkin joutuvat kantamaan osan seurauksista, ja silloin kysymys onkin jo koko yhteiskunnan asiasta. Koko työikäiseen väestöön kohdistuvan työturvallisuustyön kehittämiseksi tulisikin sosiaali- ja terveysministeriöön saada myös yrittäjäväestön oloja tuntevia virkamiehiä. Tätä koskevia suunnitelmia sisältyikin viimeksikäisen työsuojeluorganisaatioitoimikunnan mietintöön. Toivon, että täällä

eduskunnassa lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä omaa työtään tekevien työsuojelu ja terveydenhoito otetaan lain piiriin erityisellä pykälällä.

Kunnallisella työsuojelutoiminnalla on paikallisena ja seudun oloihin läheisesti kuuluvana toimintana varsin merkittävä panos. Valitettavasti kunnalliselta ammattientarkastukselta on tähän saakka puuttunut edellytykset hoitaa tehtävänsä kunnolla. Terveystarkastusjärjestelmän muotoon uudistettavaksi ehdotetulla kunnallisella työsuojelulla on kaikki edellytykset tulla toimivaksi. Tarvitaan vain hyvää yhteistyötä kuntien kesken, että ne pääsisivät monen kunnan yhteisiin päätoimisiinsa ja riittävän pätevyyden omaaviin tarkastajiin, koska tällä parhaiten turvataan toiminnan arvovaltaisuus ja kaikki osapuolet tuntevat saavansa oikeudenmukaisen ja asiantuntevan kohtelun. Kunnallisista työsuojelutarkastajista tulisi ja on syytäkin tulla työsuojelun yleistuntijoita, jotka voivat ensiavun luontoisesti puuttua asioihin, mutta jotka siirtävät alan asiantuntemusta vaativat tehtävät valtion palkkaamille erityistarkastajille. Esimerkiksi rakennusalalla ja metsä- ja maataloudessa tarvitaan omat erikoistarkastajansa, koska alat kaikkein tapaturma-alttiimpina ja erityisluonteen omaavina jäisivät varsin puutteellisesti hoidetuiksi yleistarkastajien toimesta.

Työsuojeluorganisaatioita luomalla ja säätämällä uusia lakeja saavutetaan vain osatavoite. Ratkaisevaa on saada työsuojelutehtäviin todella päteviä ja oikeudentuntoisia virkamiehiä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on koulutuksella oma tärkeä osuutensa. Työsuojelualan koulutus on tähän saakka ollut hyvin hajanaista ja täysin riittämätöntä. Tämän epäkohdan korjaamiseksi asetettiinkin tämän lakiesityksen perusteluissa mainittu työsuojelukoulutuskomitea viime heinäkuussa laatimaan ehdotuksia sekä työturvallisuuden lisäämiseksi kaikessa peruskoulutuksessa että jatkokoulutusmahdollisuuksien lisäämiseksi työsuojelutehtävissä oleville henkilöille. Tällaisen koulutuksen järjestämisessä on valtiovallan oltava kiinteästi mukana ja mm. taloudellisen tuen avulla tehtävä mahdolliseksi koulutuksen järjestämisen.

Työsuojeluhallinnon uudistaminen on varsin vähän lisävaroja vaativa ratkaisu, jos sitä verrataan mm. terveydenhuollon viimeaikaisiin uudistuksiin tai sosiaaliturvamenoihin. Kuitenkin tekemällä työolosuhteet turvallisemmiksi

ja terveellisemmiksi säästetään kenties monin verroin sekä rahassa että inhimillisissä kärsimyksissä.

Ed. Weckman: Herra puhemies! Vihdoin ammattiyhdistysliikkeen ja poliittisen työväenliikkeen kymmeniä vuosia kestäneet ponnistelut työväensuojelun kehittämiseksi ja tehostamiseksi ovat johtamassa tulokseen. On vihdoin havahduttu huomaamaan ne valtavat haittavaikutukset yhteiskunnassa, jotka aiheutuvat työväensuojelun ja sen valvonnan jälkeensä jääneisyydestä tekniseen kehitykseen ja sen aiheuttamaan ammattirakenteen muutokseen nähden.

Tähän saakka meillä ovat porvarilliset asiantuntijat sekä työterveyttä ja työturvallisuutta edistävät laitokset puhuneet yhteistyön merkityksestä työsuojelussa. Ei ole haluttu työskennellä työsuojelun edistämiseksi muutoin kuin työnantajan toimeksiannosta tai sitten yhteistyötä korostaen. Syynä tällaiseen asiantilaan on se, että työnantajan kannalta katsottuna työsuojelu on eräs tuotannon osatekijä. Niinpä työnantaja on yleensä halukas sijoittamaan työsuojeluun varoja vain sen verran kuin siitä on hänelle taloudellista hyötyä. Yleensä työnantajat ovat pyrkineet sopimaan työterveys- ja työturvallisuusasioista silloin, kun on ollut näköpiirissä, että saavutetaan näillä aloilla lainsäädännöllisiä uudistuksia. Esimerkkeinä ovat mm. nykyiset työturvallisuus- ja työterveyssovimukset. Sopimuksetkin ovat tietenkin apuna silloin, kun lainsäädännöstä ei ole tietoaakaan, mutta kun ne kattavat vain noin kolmasosan palveluksessa olevasta työvoimasta, on selvää, että työväenliikkeellä on perusteltua vaatia lainsäädännöllisiä uudistuksia.

Vuonna 1927, jolloin laki ammattientarkastuksesta säädettiin, olivat tuotannolliset olosuhteet samoin kuin ammattientarkastajille asetetut vaatimukset oleellisesti toisenlaiset kuin ne ovat nykyisin. Itse teollisessa rakenteessa on tapahtunut oleellinen muutos. On perustettu uusia teollisuuden aloja, joista suurin osa on sellaisia, että terveydelliset vaarat ovat tuntuvasti lisääntyneet, kuten tehokasta valvontaa edellyttävä kemiallinen teollisuus, laajentunut metalliteollisuus ja tapaturma-altis rakennusteollisuus. Samoin ovat myös tekstiili-, kumi- ja jalkinealoilla automaation seurauksena lisääntyneet työtehon kohoamisen aiheuttamat haittatekijät, urakkatyön kiihkeä vauhti ja yli-

rasittuminen asettaneet työläisten terveyden kovalle koetukselle.

Ammattientarkastajien lukumäärää, joille työsuojelun valvonta kuuluu, ei tarpeesta huolimatta ole lisätty eikä organisaation uudistamiseenkaan olisi ryhdytty, vaikka ammattientarkastajain tehtävät ovat lukumääräisesti huomattavasti lisääntyneet ulottuen koulunpenkiltä vanhainkotien työhuoneisiin ja käsityöverstaista atomivoimalaitoksiin, kuten sattuvasti on sanottu. Niinpä esimerkiksi kuntien ja valtion virkamiesten ja lukuisien ei-työsopimussuhteissa työskentelevien kansalaisten työsuojelua koskevien säännösten valvonta kuuluu nykyisin ammattientarkastajan tehtäviin. Ei siis ole ihme, kun arvioidaan, että ammattientarkastajista vain noin 30 %:lla on mahdollisuus selviytyä tehtävistä, joita työsuojelun eri lait heille asettavat. Samoin on ymmärrettävää, että työläisten asenne ammattientarkastukseen on sen mukainen.

Hallituksen nyt antama esitys laiksi työsuojeluhallinnosta on vain osa siitä perusteellisesta uudistuksesta, jota nykyinen työsuojelu vaatii ja johon perusteelliseen uudistukseen niin organisatorisesti kuin laadullisestikin SKDL:n eduskuntaryhmän aloitteessa kiinnitetään huomio. Hallitus viittaa esityksen perusteluissa kuitenkin työsuojeluorganisaatiotoimikunnan ja työsuojelulakitoimikunnan mietintöihin, jotka ovatkin poikkeuksellisen myönteisiä. Muutenkin perusteluista voi todeta, ettei nykyisen ammattientarkastusorganisaation ja ammattientarkastajain tehtävänasettelun ja sijoittelun puitteissa pystytä työsuojelun valvontaa edes tyydyttävästi hoitamaan. Tässä mielessä hallituksen esityksen perustavoite luoda tällä lailla edellytykset kokonaisvaltaista uudistamista ja kehittämistä varten on hyväksyttävissä.

SKDL:n ryhmän aloitteessa työsuojelun valvonnasta on ehdotettu perustettavaksi sosiaali- ja terveystieteiden työsuojeluhallitus, joka olisi työsuojelukysymyksiä koordinoiva elin ja valvoisi ja johtaisi työsuojelutoimintaa. Mielestämme ei ole oikein, että useilla hallinnonaloilla joudutaan valmistelemaan, päättämään ja valvomaan asioita, jotka suoranaisesti liittyvät työturvallisuuteen. Myös eduskunta on 1971 tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä edellyttänyt työsuojeluhallituksen perustamista, jonka kokoonpanossa, kuten SKDL:n eduskuntaryhmän aloitteessakin, esitetään otettavaksi huomioon juridinen, lääketieteellinen, sosiologinen, teknillinen ja kemiallinen asiantuntemus

sekä työmarkkinajärjestöjen edustus. Sekä toimikunta että hallitus nyt antamassaan esityksessä lähtevät siitä, että perustettavan työsuojeluhallituksen lisäksi olisi yhteistoiminnan kehittämistä varten neuvottelukunta, jossa ammattiyhdistysliike olisi mukana, mutta jolla ei olisi ratkaisuvalltaa. Tällainen menettely on johdattamassa virkavaltaiseen ratkaisuun, jollaisista kyllä on kielteisiä kokemuksia. Sosiaalivaliokunnan olisikin mielestäni syytä kiinnittää huomiota myös ehdotetun neuvottelukunnan kokoonpanoon, sillä tarkoituksena lienee, että erilaiset porvarilliset piirit kokoontuisivat käsittelemään työntekijäin suojelua parin SAK:n edustajan kanssa eikä toimikunta tulisi rajoittamaan virkamiesten päätöksentekoa.

Mitä tulee valtion ja kuntien väliseen työsuojelutehtävien jakoon, en pidä oikeana hallituksen perusteluissaan esittämää ajatusta, että kuntien tarkastuksen piiriin jäisivät vain sellaiset toimipaikat, joissa ei säännöllisesti esiinny merkittäviä työturvallisuuteen ja terveyteen liittyviä ongelmia. Juuri kunnallista tarkastusta ja koulutusta tehostamalla voidaan luoda mahdollisuus paikallisesti tehokkaaseen työsuojelun valvontaan. Niinpä esim. rakennusalaa ei missään tapauksessa tule siirtää valtion tarkastukseen. Silloin jää tarkastus ja valvonta tämän alan kohdalta vain lain kuolleeksi kirjaimeksi.

Varottava olisi myös työsuojelutarkastajien tehtävien yhdistämistä terveystarkastuksen kanssa, mikäli todella halutaan päästä nykyistä parempaan ja tehokkaampaan työsuojeluun. Nopeasti olisi toimikunnan myös selvitettävä koulutuskysymys ja työterveyslaitoksen hallinnon ja rahoituksen uudelleenjärjestely niin, että työturvallisuustyötä tekevänä laitoksena se otettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen, mikä mahdollistaisi näin ammattientarkastuksen ja työterveys- ja turvallisuustyötä tekevien laitosten tehokkuuden ja yhteistyön.

Nyt annettu lakiesitys on siis vihdoin askel työsuojelun kehittämiseksi, jota työläiset kauan ovat odottaneet. Toivottavasti hallitus valvoo, että mitkään tekijät eivät pääse kokonaisuudistusta ja siihen tähtäävää aikataulua enää vesittämään.

Ed. Salo: Herra puhemies! Hallituksen esitys työsuojeluhallinnosta on meille työväenpuolueiden edustajille erittäin mieluista asiakirja. Sitä on tällä puolella salia monet kerrat

toivottu ja kysely, ja näin ollen olemme luonnollisesti iloisia, kun nyt pääsemme esitystä käsittelemään, esitystä, joka osaltaan uudistaa työnsin vanhentuneen ammattientarkastuslain vuodelta 1927.

Haluaisin jo tässä vaiheessa puuttua erääseen tähän esitykseen sisältyvään kannanottoon, nimittäin siihen, miten hallitus on suunnitellut kunnallisen ammattientarkastuksen kehittämisen.

Ensiksikin hallitus lähtee siitä, että nykyinen kunnallinen ammattientarkastus on joitakin kuntia lukuunottamatta huonosti ja puutteellisesti hoidettu. Tähän vaikuttaa eniten se, että työsuojelutehtäviä hoitavat sivutoimisesti mitä erilaisimmista syistä siihen tehtävään valitut henkilöt. Näin on totta, sillä on erittäin paljon lähinnä maalaiskunnissa ja pienemmissä kaupungeissa ja kauppaloissakin ammattientarkastajia, jotka sivutoimisesti hoitavat näitä tehtäviä ehkä jonkin 100—200 markan vuotuista korvausta vastaan, ja mikä ihmeellisintä, niin kaikilla näillä kunnallisilla ammattientarkastajilla, kuten olen todennut, ei ole edes työlainsäädäntöä käytettävissään. Tällaista on lähinnä näitten pienempien kuntien sivutoimisten ammattientarkastajien työ tähän asti ollut.

Lisäksi hallitus pitää puutteena sitä, että kunnallisen ammattientarkastuksen piiriin kuuluvat ja työturvallisuuden kannalta katsoen vaaralliset alat, kuten tämä rakennusala ja sitten vaikeasti valvottava ala kuljetusala, siirtyisivät valtion tarkastuksen piiriin. Asia on niin, että nykyisen lain mukaan on rakennusala katsottu ns. tilapäistyöksi, jolloin sen valvonta on kuulunut nimenomaan kunnallisen ammattientarkastuksen tehtäväkenttään. Olipa tämä rakennustyömaa sitten kuinka pieni tai kuinka suuri tahansa, niin se on ollut kunnallisen ammattientarkastuksen valvonnan alaisena. Rakennusala, jos mikään ala, on sellainen, jossa tapahtuu aina, joka päivä jotain muutosta, se ei pysy samanlaisena juuri hetkeäkään vaan on jatkuvasti valmistumista päin menossa. Näin ollen siellä tällaiset pysyvät työturvallisuuskohteet ovat vaikeasti järjestettävissä.

On oikein, että rakennusalalle tulisi todella oma varsinainen rakennusalan ammattientarkastus, mutta yhdyin kyllä ed. Weckmanin epäilyihin siinä, että mikäli näitä tulee vain 1—2 piriä kohden, niin ne eivät pysty eivätkä voi kaikkia rakennustyömailta valvoa niin hyvin kuin olisi toivottavaa.

Lähinnä työturvallisuuteen ja työaikaan nähden erittäin vaikeasti valvottava ala on kuljetusala. Vaikka kuljetusalan jokin työpiste tai työnantaja on jonkin määrätyn kunnan alueella, niin saattaa olla niin, että nämä kuljetusvälineet, autot, ovat vallan eri puolilla maata suoritettavassa näitä kuljetuksiaan. Erikoisen vaaralliseksi se muodostuu lähinnä erittäin runsaitten ylitöiden johdosta; ajetaan pitkiä matkoja väsyneenä, ja näin vaarannetaan oma ja muun liikenteen turvallisuus. Miten tämä siten pystytään tulevaisuudessaan hoitamaan siten, että tätä työaika voidaan todella valvoa, se on erittäin vaikea asia. Tietyvästi tätä varten on komitea istunut ja tutkinut, ja näistä piirtureista on puhuttu ja kaikista tällaisista rajoittavista ja valvovista teknillisistä välineistä, mutta millä tavalla voidaan hoidella ja valvoa niin, että ne todella sitten tulevat oikein hoidetuiksi ja ettei niistä voida väärinkäytöksiä suorittaa. Se on kysymys, johonka en ainakaan itse ole vielä löytänyt pätevää ratkaisua.

Tältä pohjalta, jolta tämä hallituksen esitys nyt on eduskunnalle annettu, esitetään, että kunnallista työsuojelua kehitetään siten, että jokaisen kunnan on joko yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa perustettava erityinen päätoiminen työsuojelutarkastajan virka, jolloin kunnalle myös maksetaan valtionapu. Tämä edellyttää hallituksen esityksen mukaan, että kyseessä oleva tarkastaja on läpikäynyt ministeriön valvoman kurssin.

Lisäksi olen ymmärtänyt asian niin, että valtion ja kunnallishallinnon välinen toimivalta työsuojelukysymyksissä tarkistettaisiin 1.7. 1973 lukien niin, että ne työpaikat, jotka ovat vaarallisia tai vaikeasti valvottavia, siirrettäisiin vähitellen valtion työsuojeluviranomaisten valvottaviksi. On myös puhuttu siitä, että jokin määrätty henkilömäärä, onko se sitten kymmenen tai sitä pienempi, jäisi kunnallisen valvonnan piiriin. Mielestäni tällainen määrätty henkilömäärä ei ole oikea; helpompi nähdäkseni olisi tämä raja vetää siten, että määrätty ammattialat olisivat kunnallisen tarkastuksen piirissä edelleenkin.

Viime aikoina on julkisuudessa esitetty vaatimus siitä, että kunnallinen ammattientarkastus on lopetettava ja sen tehtävät siirrettävä kokonaisuudessaan valtiolle. Näihin vaatimuksiin on, aivan kuten hallitus näyttää tehneen, suhtauduttava varauksellisesti. On muistettava, että kehitetty kunnallinen työsuojelupalvelu on siitä erikoisen hyvä, että se jatkuvasti on

huomattavasti lähempänä tavallista työntekijää kuin esim. valtion piiriviranomaiset sekä että se on kansanvaltaisessa valvonnassa ollessaan kunnan terveyslautakunnan hoidettavana. Kun kunnallisella työsuojelutarkastajalla taas on erittäin hyvä paikallistuntemus, hän voi hyvinkin olla valtion tarkastajan avuksi myös muissa kuin omissa asioissaan, pitämällä silmällä esim. uusien rakennustyömaiden syntymistä tai varoittamalla valtion tarkastajaa vaaralliselta tuntuvalta työvaiheelta niillä työpaikoilla, jotka hänen toimialueellaan sijaitsevat ja jotka kuuluvat siis valtion ammattientarkastuksen piiriin. Lisäksi on mielestäni muistettava, että kunnissa on lukuisia sellaisia pieniä, 1—10 hengen työpaikkoja, joiden tarkastamiseen ei varmaankaan liikene valtion ammattientarkastajalta tarpeeksi aikaa, jos kunnallinen työsuojelu suinpäin lopetetaan. Silloin nämä jäävät käytännössä kaiken tarkastuksen ulkopuolelle, jota asiantilaa ei voi pitää oikeana. Lisäksi on kokonaan jätetty huomioimatta sellainen päivittäinen palvelu, jota kunnallinen ammattientarkastaja toimistostaan käsin antaa, sillä lukuisia ovat ne ohjeet, neuvot ja palvelut, joita ammattientarkastaja päivittäin joko puhelimitse tai toimistossa käyntien aikana tulee antamaan työnantajille kuin myöskin työntekijöille. Hän on tavallaan neuvonantaja työlaissäädännön tulkinnassa.

Julkisuudessa on myös esiintynyt sellaisia kannanottoja, että kunnallinen ammattientarkastus on lopetettava, koska se ei muka luonteensa johdosta kuulu kunnallisen itsehallinnon vaan valtion tehtäviin. Tämä väite on jyrkästi torjuttava, se on valheellinen ja väärä. On palautettava mieleen ja vaikkapa usein toistettava, että vuonna 1917 työväestö sitkeän poliittisen ja ammatillisen taistelun jälkeen loi tähän maahan kunnallisen itsehallinnon siltä pohjalta, että siinä on yleinen ja yhtäläinen äänioikeus. Samalla se myös asetti ammattientarkastuksen erääksi kunnallishallinnon tärkeimmäksi tehtäväksi. Toivon, että tämä muistetaan ja että työväestö edelleen pitää tästä kannastaan kiinni, koska se on varmasti paikallisen työsuojelun kehittämisen kannalta aina oikea ratkaisu.

Ed. R ä s ä n e n: Herra puhemies! Esitykseen työsuojeluorganisaation uudistuksesta on syytä täysin rinnoin yhtyä. On suorastaan kansallinen häpeä, ettei ammattientarkastuksen organisaation ja henkilökunnan määrä ole viime vuosikymmeninä juurikaan kehittynyt, vaikka

esim. sotien jälkeisenä aikana on valvottavien työpaikkojen määrä kaksinkertaistunut. Samalla on tullut kuvaan mukaan suuri uusien teollisuusalojen joukko, esim. petrokemian teollisuus, jonka terveysvaaroja ei edes vielä tiedetä puhumattakaan, että työntekijöitä pystyttäisiin suojelemaan. Asiantuntijoita tarvitaan lisää ja nopeasti, jotta heitä riittäisi myös sille puolelle, jolla tulokset näkyvät tulevaisuudessa kaikkein selvimmän, nimittäin ennaltaehkäisevään työsuojeluun. Jo koneiden ja muiden tuotantovälineiden suunnitteluvaiheessa tapahtuva opastus ja valvonta on erittäin tärkeätä ja juuri se on tällä hetkellä hoitamatta. (Toiminta silloin, kun vahinko on jo tapahtunut, on aina huomompi vaihtoehto kuin se, ettei vahinkoa tapahtuisikaan.

Työsuojelun alalla tällä hetkellä vallitseva organisatorinen viidakko on hetimiten selvitetävä. Virallisen ammattientarkastuksen rinnalla toimivien vapaaehtoisten ja epäasiallisten organisaatioiden tehtävät ja asema on koordinoitava. Selvä työnjako on saatava aikaan heti ja siirtymistä kaiken toiminnan hoitamiseen valtiollisen toimesta on ryhdyttävä valmistelemaan. Erityisen vakavasti on paneuduttava työterveyslaitoksen aseman selvittämiseen. Työsuojelun hallinnon järjestelyissä ei missään tapauksessa tule unohtaa työterveyslaitoksen osuutta. Tämä laitos ei tällä hetkellä palvele läheskään parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden terveydensuojelua. Laitos on täysin irrallaan ammattientarkastustoiminnasta ja niinpä laitoksen suorittamien tutkimusten ansiosta ehdotetut parannukset jäävät usein korjaamatta valvonnan puuttuessa. Se on säätiöhallintoinen eikä näin ollen ole valtion suoranaissessa kontrollissa. Se on hajottanut kapasiteettiaan monille työsuojelun kannalta vähemmän keskeisille aloille.

Työterveyslaitos omaa oloihimme nähden varsin mittavat resurssit. Jos tämä lähes 500 työntekijää käsittävä laitos saadaan suunnattua oleellisten asioiden tutkimiseen ja läheiseen yhteistyöhön ammattientarkastustoiminnan kanssa, on sillä huomattava vaikutus työsuojelun kehittämisessä. Tämä laitoksen toiminnan järjeistäminen ei onnistu niin kauan kuin laitos on säätiön hallinnassa. Laitos on mitä pikimmin otettava valtion haltuun. Työterveystoiminta jos mikään on toimintaa, joka kuuluu yhteiskunnan hoidettavaksi ja valvottavaksi. Työterveyslaitoksen valtiollistamisen ei tule antaa odotuttaa itseään.

Samalla kun työterveyslaitos valtiollistetaan, tulee sen toiminta ulottaa muihinkin maamme teollisuuskaupunkeihin kuin Helsinkiin. Ensimmäisenä alueellisen työterveysyksikön sijointipaikkana tulee olla Oulu jo maantieteellistenkin seikkojen vuoksi. Pohjois-Suomi on ollut työterveyslaitoksen palvelujen kannalta etäisyyden takia oleellisesti huonommassa asemassa kuin maamme muut osat, vaikka työtapaturomma ja ammattitautitilastot ovat synkimmät juuri Pohjois-Suomessa. Varat Oulun työterveysyksikön perustamiseen tuleekin ottaa jo valtion vuoden 1973 tulo- ja menoarvioon.

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies! Hallituksen esitys työsuojelun hallinnosta toteaa mm., että työsuojelun kehittämistä ja tehostamista on pidettävä kiireellisenä. Vihdoinkin on toteutumassa vasemmiston ja kansandemokraattisen liikkeen kauan esittämä vaatimus. On todellakin jo aika ryhtyä käytännössä suojaamaan työntekijöitä, sillä yhä useammin nousee esiin uusia vakavia tapauksia, joissa työntekijöiden terveys on joutunut vaaraan. Lain valmisteluista olisi päästävä nyt jo tekoihin.

Työtapaturomien ja tunnettujen ammattitautien lisäksi ovat viime vuosina lisääntyneet vaikeat myrkytystapaukset. Kemiallisten aineiden käytön yleistyessä ovat uudet ennen tuntemattomat sairaudet, ihottumat ym. lisääntyneet, jopa kuolemantapaukset ovat olleet seurauksena esim. vesakkomyrkyjä levittäneiden työläisten keskuudessa. Tilanteen tältä ja muiltakin osin huolestuttavasti huonontuessa ei ammattientarkastuslain vanhentuneisuuden johdosta ja sen toiminnan puutteellisuudesta johtuen työolosuhteita ole pystytty valvomaan. Vaikka tehtävät ammattientarkastustoiminnan kohdalla ovat suuresti lisääntyneet ja monipuolistuneet, ei henkilökuntaa ole lisätty. Myös ammattientarkastajat ovat huolestuneina esittäneet tilanteen korjaamista mutta tuloksetta. Tämä osoittaa sitä välinpitämättömyyttä, mitä työntekijöiden terveyden suojaamista kohtaan on osoitettu jo liian kauan.

Kuinka monta työntekijää joutuu vieläkin vuosittain menettämään terveytensä lopullisesti, siitä kertovat vakuutusyhtiöiden tilastot vakavaa kieltään. Tilaston mukaan vuonna 1968 sattui työ- ja virkasuhteissa oleville noin 163 000 työtapaturomaa, joista yli 300 johti kuolemaan ja lähes 1 800 pysyvään invaliditeet-

tiin. Vuonna 1969 tapaturmia oli noin 190 500 ja vuonna 1970 kokonaisluku oli jo yli 216 600 ja invaliditeetit olivat nousseet 2 100:aan sekä kuolemantapaukset 350:een. Kuinka paljon on sairauksia, jotka ilmenevät vasta vuosien jälkeen, niitä on vaikea tilastoida. Hälyttävää on kuitenkin kuva siitä suunnasta, johon ollaan kulkemassa. Voidaan kysyä, mikä osuus tapaturmien lisääntymisellä on sillä valtavasti kasvaneella työvauhdilla ja jatkuvalla rationalisoinnilla, joka ei suo mahdollisuuksia turvallisuuden noudattamiselle. Se kyllä nähdään tilastoista. Tapaturmien lisääntyminen on suurelta osaltaan seurausta kiihdytetystä työvauhdista sekä niistä puutteista, joita työsuojelussa vallitsee. Mitä merkitsee kiihtyvän työvauhdin seurauksina lisääntyvä esiintyminen psyykkisten sairauksien kohdalla? Tilastot osoittavat myös näiden sairaustapausten huolestuttavaa lisääntymistä. Kun Suomi käyttää vähiten varoja työsuojelutyöhön, on selvää, että tilanne on huolestuttava ja muutosta kaivataan.

Nyt esitellyssä oleva hallituksen esitys laiksi työsuojeluhallinnosta korjaa tilanteen vain, mikäli nämä tähän kirjatut hyvät tavoitteet ja periaatteet saadaan toteutetuiksi käytännön kentässä vähintään sellaisina kuin ne ovat hallituksen esityksessä. Laki työsuojeluhallinnosta ei saa jäädä vain paperilla hyväksyttäväksi asiakirjaksi, vaan sen toteuttamista kaikkialla yhteiskunnassa on tarkoin valvottava. Jos se on sellainen kuin tuotantokomitealaki, josta ed. Sandelin jo mainitsi, ei sillä ole paljon merkitystä. Siksi juuri sen toteuttamista on tarkoin valvottava.

Ed. Söderman: Herra puhemies! Kun selailee erästä aikoinaan suurtakin kohua saanutta teosta, 60-luvun sosiaalipolitiikka, huomaa, että se ei pidä työsuojelun osuutta sosiaalipolitiikassa kovinkaan merkittävänä tai sitten tämä osa sosiaalipolitiikkaa vain on kirjoittajalta unohtunut. Luultavinta on, että työsuojelu on vain unohtunut. Tässä yhteydessä voidaan todeta, että työsuojelu on maassamme kuulunut unohdettuun sosiaalipolitiikkaan aivan 1960-luvun loppuun saakka, jolloin se taas tuli yhteiskuntakeskustelun polttopisteeseen lähinnä ammattiyhdistysliikkeen aloitteesta. Tällaisella unohtamisella erään ihmistä lähellä olevan yhteiskuntapolitiikan alan suhteen — työsuojelun kehittäminen koskee välittömästi noin 1.5 mil-

joonan suomalaisen työolosuhteita — on varsin tuhoisat seuraukset käytännön toiminnalle. Suomessa tämän seuraus on ollut se, että yhteiskunta ei ole uhrannut läheskään tarpeeksi varoja työsuojelun valvonnan kehittämiseksi, joka on johtanut siihen, että maamme ammattientarkastus on joutunut toimimaan vuosikymmeniä aivan puutteellisin voimavaroin.

Kun työsuojelua nyt kehitetään, sillä on pitkä välimatka kiinni kurrottavana. Sillä aikaa, kun työsuojelun valvonnan kehittäminen on ollut lamassa, on tuotantoelämän monilla haaroilla tapahtunut asioita, jotka kipeästi kaipaavat työsuojeluviranomaisten valvontaa ja apua. Uusia teollisuuden haaroja on syntynyt, uusia työmenetelmiä on otettu käyttöön, uusia kemiallisia aineita tulee jatkuvasti käyttöön ja monet vanhat perinteellisesti käsityövaltaiset työalat muuttuvat koneelliseksi. Ellei tätä välimatkaa kiireellisesti pystytä kuromaan umpeen, niin tulokset kyllä rekisteröidään maamme ennestäänkin synkkään tapaturmatilastoon tai siihen tilastoon, joka koskee työikäisen väestön sairastavuutta tai liian aikaista eläkkeelle joutumista. Tämän vuoksi on todettava, että tämä esitys, joka tänään täällä käsitellään, on toivottavasti vain alkua sille koko 1970-luvun jatkuvalle työsuojelun uudistamistyölle, jonka tavoitteena on taata jokaiselle suomalaiselle työtä tekeväälle, oli hän sitten valtion, kunnan tai yksityisen palveluksessa, teollisuus- tai toimistotyössä, turvallinen, terveellinen ja viihtyisä työympäristö.

Tämän esityksen valmistelun vaiheilta on ehkä mainittava, että se on tehty melkoisella kiireellä sen vuoksi, että sitä tehtäessä on oltu hyvin tietoisia siitä, että asia on kiireellinen ja tärkeä, mutta että valmistelun tuloksien tason turvaamiseen on ratkaisevasti vaikuttanut myös se, että työmarkkinaosapuolet tässä tilanteessa ovat suhtautuneet asiaan myönteisesti, ja vielä se, että ammattientarkastusviranomaiset ovat antaneet asiassa apua ja ohjeita melkein ylipursuavalla innostuksella. Tämä on osaltaan ylipäänsä tehnyt uudistustyön mahdolliseksi, ja siitä on nähdäkseni tässä yhteydessä mainittava, koska se joskus julkisuudessa esiintynyt väite, että ammattientarkastajat jarruttaisivat työsuojelun uudistamista, on minun kokemukseni mukaan täysin virheellinen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

15) Hallituksen kertomus niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarainhoidosta ja tilinpidosta vuonna 1969 ovat antaneet aiheita,

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan, jonka on pyydettävä lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan istuntoon

16) Ehdotuksen laiksi maidontarkastuslain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17.36.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

38. Keskiviikkona 3 p. toukokuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Toinen käsittely:

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 20; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 32; lak.al. n:ot 18, 24, 32 ja 33.

2) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 21; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 57.

3) Ehdotus laiksi koulujärjestelmän perusteista annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 23; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 43.

4) Ehdotukset kunnallisvaalilaiksi ja laiksi kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 33; lak.al. n:ot 482 ja 483.

5) Ehdotus laiksi kansakoululain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 25; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 53.

Siv.

6) Ehdotus laiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta

674

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 22; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 28.

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

664

7) Ehdotukset laiksi maidontarkastuslain muuttamisesta

679

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 17; ed. Pohjosen ym. lak.al. n:o 480.

671

Pöydällepanoa varten esitellään:

8) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 valtioneuvoston oikeuskanslerin virkatoimistaan ja lain noudattamista koskevista havainnoistaan vuodelta 1970 antaman kertomuksen johdosta

682

9) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi aluevaihdon toimittamisesta valtion ja Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piirin välillä

”

10) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta

”

11) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 kansliatoimikunnan ehdotuksen johdosta lisätilojen rakentamisesta Eduskunnalle

”

12) Talousvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta ..

”

13) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi kirkkolain muuttamisesta ..

14) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi jakolain muuttamisesta ..

15) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 8 suomalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahojen hoitoa koskevan kertomuksen johdosta ..

16) Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi tieliikennelain 10 §:n muuttamisesta ..

17) Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2 viiden toivomusaloitteen johdosta, jotka koskevat valtionrautateiden paikallisuontoista henkilöliikennettä ..

Siv. valitsijamiesten tehtäväksi toimittaa valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 5 momentin mukaisesti Suomen Pankin viiden tilintarkastajan ja näiden varamiesten vaalin vuotta 1972 varten.

Hyväksytään.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvaan toukokuun 2 päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 78, joka on edustajille jaettu.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet oikeusministeri Paavolan vastaus ed. Sinisaloon kirjalliseen kysymykseen n:o 64 konkurssiin joutuneen Gutzeitin Laatikotehtaan työntekijäin eläkeoikeuden turvaamisesta, sosiaali- ja terveysministeri Kaipaisen vastaus ed. Laitisen kirjalliseen kysymykseen n:o 68 sukupuolitautilien ja ammattimaisen prostituution leviämisen ehkäisemisestä ja oikeusministeri Paavolan vastaus ed. Aition ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 70 Neuvostoliiton vastaisesta toiminnasta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tiekso: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu huomenna torstaina kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävät hallituksen esitys n:o 32 ja lak.al. n:ot 18, 24, 32

Puhetta johtaa puhemies **Sukselainen**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Flinck, Holkeri, Hostila, Hyvönen, Katajavuori, Kock, Lankinen, Lindeman, Lottanen, N. Nieminen, Paasio, Salama, Saukkonen, Sorsa, Tupamäki, Vaittinen, Vartia ja Westermalm.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain vuoksi edustajat Flinck, Lankinen, Lindeman ja Lottanen, tämän kuun 5 päivään sairauden vuoksi ed. Salama ja yksityisasiain vuoksi ed. Vaittinen, tämän kuun 6 päivään yksityisasiain vuoksi ed. Saukkonen ja tämän kuun 12 päivään lääkärintodistuksen nojalla ed. Holkeri.

Suomen Pankin tilintarkastajain valitseminen vuotta 1972 varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi jättää eduskunnan

ja 33, joita on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 20, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen kuluessa on tehtävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Käsittelyn pohjana on, mitä tulee toisessa käsittelyssä päätetyn, hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään sanotun lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus ensimmäisen lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä. Koska toisessa käsittelyssä päätetyt hallituksen esitykseen sisältyvät toinen ja kolmas lakiehdotus ovat ensimmäisestä lakiehdotuksesta riippuvia, ehdotan niiden suhteen meneteltäväksi siten, että jos ensimmäinen lakiehdotus hylätään tai hyväksytään jätettäväksi lepäämään, katsotaan vastaava päätös tehdyksi myös toisesta ja kolmannelta lakiehdotuksesta, mutta jos ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään, päätetään toisen ja kolmannen lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Toisessa käsittelyssä päätetty hallituksen esitykseen sisältyvä neljäs lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Borg: Herra puhemies! Täysistunto-keskusteluissa käytettiin eri ryhmien edustajien taholta useitakin puheenvuoroja, joissa viitattiin siihen seikkaan, että kun äänioikeusikäraja nyt alennetaan 18 vuoteen, tuntuisi johdonmukaiselta, että kiirehdyttäisiin niitä selvittelyjä, joiden tavoitteena on siviilioikeudellisen täysivaltaisuusikärajan ja mahdollisesti siis myöskin vaalikelpoisuusikärajan saattaminen samalle tasolle. Sen vuoksi esitän tämän asian yhteydessä hyväksyttäväksi perusteluihin seuraavan lausuman:

”Hyväksyessään hallituksen esityksen äänioikeusikärajan alentamisesta 18 vuoteen edus-

kunta edellyttää, että hallitus kiirehtii selvityksiä vaalikelpoisuusikärajan saattamiseksi samalle tasolle.”

Ed. Stenbäck: Herr talman! Jag ber att få understöda rdm. Borgs förslag. — Herra puhemies! Kannatan ed. Borgin tekemää ehdotusta.

Ed. Åsvik: Herra puhemies! Käsiteltävänä olevalla valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisella alennetaan äänioikeusikäraja 18 vuoteen. Lakien toisessa käsittelyssä me kansandemokraatit esitimme, että myös vaalikelpoisuusikäraja olisi samassa yhteydessä alennettava 18 vuoteen. Eduskunnan enemmistö ei ehdotustamme hyväksynyt, mikä on valitettavaa, sillä aloitteemme pohjalta tämä olisi käynyt varsin hyvin tässä yhteydessä päinsä. Kun nyt oli kysymys valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta eli perustuslain uudistamisesta tältä osin, niin se olisi ollut erittäin helppo tehdä tämän asian yhteydessä. Vaikka eduskunnan enemmistö ei tämän reformin yhteydessä ollut aloitteemme pohjalta valmis alentamaan vaalikelpoisuusikärajaa, näyttävät eduskuntaryhmät nyt ryhtyneen ponsitehtailuun ja lausumien esittämiseen hallitukselle, joilla tarkoitetaan aivan samaa kuin mitä meidän lakiesityksemmekin edellytti. Kun toisessa käsittelyssä hävisimme äänestyksessä, olemme katsoneet ryhmänä aiheelliseksi esittää myöskin hallitusta kiirehtivän lausuman.

Herra puhemies! Esitän perusteluihin otettavaksi seuraavan lausuman:

”Hyväksyessään lakiehdotukset eduskunta edellyttää hallituksen kiireellisesti tutkivan mahdollisuuksia vaalikelpoisuusikärajan alentamisesta 18 vuoteen ja antavan siitä johtuvan esityksen pikaisesti eduskunnalle.”

Ed. Koskenniemi: Herra puhemies! Kannatan ed. Åsvikin tekemää lausumaehdotusta.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Näyttää siltä, että eduskunnassa nyt yritetään peilata farisealaisesti nuoriin päin näillä monilla esityksillä, vaikka silloin kun tämä asia ratkaistiin ei näitä ystäviä nuorille löytynyt. Eduskunnan enemmistö pelkää nuorta uutta voimaa, joka olisi päässyt vaikuttamaan myös ehdokkaiden kautta tulevissa vaaleissa. Tämä pelko on oikeu-

Ed. A. L. J o k i n e n: Herra puhemies! Demokratia laajenee tämän lakiuudistuksen voimaantulon jälkeen. Olemme siis päättämässä varsin tärkeästä ratkaisusta. Merkittävien uudistusten käsittelyn alaisena olevassa lakiehdotuksessa on äänioikeusikärajan alentaminen kahdella vuodella. Se merkitsee kahden uuden ikäluokan oikeuksien laajentumista ja pääsyä vaikuttamaan yhteiskunnan keskeisimpiin ratkaisuihin. Vaikuttamisoikeus, josta tässä yhteydessä käytetään nimitystä vaalioikeus, merkitsee vastuun jakamista laajemmaksi kuin se koskaan aikaisemmin on ollut suomalaisessa yhteiskunnassa. Tätä nuorten oikeutta vastustavat äänet ovat vähitellen hiljenneet ja niin on tähän ratkaisuun päästy. Kovin monen vuosikymmenen takana ei ole vielä sekään aika tässä maassa, jolloin vain varakkailla oli ääni- ja vaalioikeus. Vielä kauan aikaa yleisen äänioikeuden hyväksymisen jälkeenkin tämän oikeuden käyttö oli kuitenkin vasta 24 vuotta täyttäneillä ja monia muita rajoituksia haluttiin ylläpitää jatkuvasti. Holhous oli eräs rajoitus, joka oli mukana vielä hallituksen esityksessäkkin, mutta se korjattiin valiokuntavaiheessa — onneksi (Ed. V. Vennamo: Kiitos SMP:n!). Toivottavasti myös vaalikelpoisuuden ikäraja alennetaan jo seuraaviin vaaleihin tullessa, kuten kansandemokraatit ovat esittäneet ja vaatineet. Ehkä vastustus seuraaviin vaaleihin mennessä saadaan laantumaan siinä määrin, että demokratian laajennus tältäkin osin on mahdollista.

Tämän nyt käsitellyssä olevan lain viivästyminen on valitettavaa. Siksi tämän uudistuksen tekeminen tunnetuksi kunnallisvaaleihin mennessä vaatii erityistoimenpiteitä. Kesäajan läheksessä järjestöjen toiminnallisuus heikkenee ja kiinnostus yleisiin asioihin vähenee. Kun vaalit ovat jo lokakuussa, on nyt suoritettavan uudistuksen tunnetuksi tekeminen kiireellinen toimenpide. Tästä syystä on ryhdyttävä erityisiin toimenpiteisiin asian tiedottamisessa. Kummankin lähestyviin kunnallisvaaleihin vaikuttavan lakiuudistuksen selvittäminen radion, television sekä lehdistön välityksellä on nyt ajankohtaista, mutta myös valtiovallan tulee ryhtyä tähän selvitykseen kaikin mahdollisin toimenpitein. Toivottavasti eduskunta edellyttää, päättäessään laista näin vaalien aattona, että huolehditaan myös siitä, että nuoret uudet äänestäjät samoin kuin muutkin ryhmät, jotka nyt saavat mahdollisuuden osallistua vaalioikeuden käyttöön, saavat tiedon tästä uudistuksesta.

Ed. A h d e: Herra puhemies! Nyt esillä olevaa lakiesitystä käsiteltäessä on sekä kansandemokraattien että SMP:n taholta esitetty vaatimuksia myös vaalikelpoisuusikärajan alentamisesta 18 vuoteen. Samalla on syytetty meitä sosialidemokraatteja nuorisovihamielisyydestä ja sortumisesta lakitekniiseen näpertelyyn. Tämän tapaiset kannanotot ovat harhaanjohtavia ja osoittavat, että niiden esittäjät unohtavat ne rajoitukset, jotka voimassa oleva lainsäädäntömme vaalikelpoisuusikärajan alentamiselle tässä yhteydessä asettaa. Ristiriita yleisen täysivaltaisuusikärajan ja vaalikelpoisuuden välillä on poistettavissa, mutta siihen ei ole nyt olemassa perusteita, mikäli halutaan turvata äänioikeusikärajan aleneminen sekä äänioikeuden myöntäminen ulkomailla asuville Suomen kansalaisille jo tulevilla kunnallisvaaleilla.

Näitä merkittäviä ja edistyksellisiä uudistuksia me sosialidemokraatit haluamme kaikin keinoin puolustaa. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on yksimielisesti sillä kannalla, että hallituksen on viipymättä annettava esitykset niin täysivaltaisuusikärajan kuin myös vaalikelpoisuusikärajan alentamisesta 18 vuoteen. Tähän on olemassa jo tällä hetkellä kaikki mahdollisuudet, sillä asian vaatimat selvitykset on suoritettu oikeusministeriön toimesta silloin, kun vaalikelpoisuusikärajaa alennettiin 20 vuoteen.

Tähän viitaten, herra puhemies, ehdotan, että perusteluissa lausuttaisiin seuraavaa: ”Hyväksyessään lakiesityksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti antaa tarpeelliset esitykset vaalikelpoisuusikärajan alentamisesta 18 vuoteen sekä valtiolisissa että kunnallisissa vaaleissa.”

Ed. R y t k ö n e n: Herra puhemies! Kun lakiteksti on lukossa, niin täällä saa tietenkin esittää monenlaisia toivomuksia. Totean, että vain SKDL:n ryhmä on ollut järkkymättä sillä kannalla, että jo tässä yhteydessä olisi voitu myös vaalioikeusikärajaa alentaa 18 vuoteen. Tässä talossa on hyvin paljon kokemuksia siitä, että jos eduskunta tekee jonkin uudistuksen, joka saattaa olla ristiriidassa jonkin voimassa olevan toisen lain kanssa, niin hallitukset kiikuttavat kiireellä esityksen sen toisen lain muuttamisesta eduskuntaan, ja näin olisi käynyt tässäkin.

Mitä ed. Lemströmin puheenvuoroon tulee, kun hän täällä heittäytyi nuorison ystäväksi ja antoi sellaisen käsityksen, että muut puolueet täällä olisivat olleet kantona kaskessa, niin pe-

rustuslakivaliokunnan mietintöön liitetystä SMP:n vastalauseesta ei siinäkään haluta esittää tärkeimmässä vaalissa, valtiollisessa vaalissa, vaalioikeusikärajaa 18 vuoteen, mutta vähän kevyin perustein viitataan ja esitetään kunnallisvaaleissa vaalioikeusikärajan alentamista 18 vuoteen. Ed. Lemström, televisiossa saa puhua mitä tahansa ja varsinkaan kun ihmiset eivät ole vastaamassa, mutta täällä ei!

Ed. Lemström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rytököselle sanoisin, että hän lähtee nyt vyöryttämään tätä asiaa väärällä tavalla. Me lähdimme siitä, että kunnallisvaalit ovat lähimpänä ja on ensisijaisesti tämä asia hoidettava siltä kohdin; ja kun se siellä menee läpi, se on helppo myöskin hoitaa valtiollisella puolella. Ei sitä tehdä sillä tavoin kuin täällä sosialidemokraatit esittivät, että se tulevaisuuteen heitetään. Ensin ovat kiireellisyysjärjestyksessä ensimmäiset ratkaisut. Ne on ensin hoidettava ja sen jälkeen palattava seuraaviin.

Ed. Veikko Turunen: Herra puhemies! Täytyy ihmetellä sitä, että perustuslakivaliokunta on päätenyt siihen, mihin se on päätenyt tässä valtiopäiväjärjestyksen muuttamisessa 6 §:n kohdalla. Sen sijaan on annettava täysi tunnus hallitukselle juuri tähän pykälään nähden, kun se on siihen kirjoittanut: "vaalioikeutta vailla on kuitenkin se, joka tuomioistuimen päätöksen perusteella on holhouksen alaisena".

Kannatan ed. Mäen tekemää perustelulausemaehdotusta.

Ed. Hemmi: Herra puhemies! Kun tämä lakiesitys perustuslakivaliokunnan esittämässä muodossa ilmeisesti nyt menee läpi, on välttämätöntä, että hallitus todella antaa selvät ja yksityiskohtaiset ohjeet vaalilautakunnille ja mielestäni jopa sairaaloiden ja laitosten johtohenkilökunnalle siitä, milloin henkilöllä on edellytykset äänioikeuden käyttämiseen. Ellei hallituksen taholta tällaisia ohjeita anneta, vaaleissa vastuun kantajat joutuvat ennen näkemättömien vaikeuksien eteen. Tämän vuoksi, herra puhemies, kannatan myöskin ed. Mäen täällä tekemää ponsiesitystä.

Ed. Taipale: Herra puhemies! Aluksi haluaisin todeta, että pyysin tämän puheenvuoron vastauspuheenvuorona, jota minulle ei myön-

netty, vaan sieltä edestä kuului, että vastauspuheenvuoroja ei tarvitse antaa. Siis pyyntöni selvästi kuultiin. Sen sijaan ed. Lemströmille vastauspuheenvuoro myönnettiin. Täällä ei ilmeisesti ole äänioikeutta kaikilla, vaikka M 3:lla ei tänne olla tultukaan.

Mutta pääpuheenaiheeni liittyy lähinnä ed. Mäen puheenvuoroon siltä osin kuin hän viitasi jälleen mielisairaaloiden potilaisiin. Hän ei ilmeisesti kuunnellut viime istunnossa käytyä keskustelua, jossa kävi ilmi, että tulkinta jo nyt on varsin mielivaltainen sen suhteen, kuka siellä on ymmärrystä vailla, kuka täyttä ymmärrystä vailla. Lääkintöhallituksen tekemän selvityksen mukaan maamme mielisairaaloissa on tällä hetkellä yli 2 000 ihmistä pelkästään sen vuoksi, että heiltä puuttuu asunto tai asuntopalvelukset, palveluasunnot. Heidät voitaisiin välittömästi poistaa sieltä, mikäli asuntopalveluksia on tarjolla. Ja suurin osa heistä on vanhoilla, vuosien takaisilla M 3:lla tuotu sairaalaan ja varastoitu sinne.

Kun Englannissa jo pitkään on vain 6 % mielisairaaloihin otetuista potilaista viety sinne pakolla, on Suomessa luku ollut muutamia vuosia sitten vielä 47 %. Nämä henkilöt, jotka sinne pakolla viedään, eivät monessakaan suhteessa poikkeakaan ihmisistä, jotka ovat laitosten ulkopuolella ja joilla on täysi äänioikeus. Pidän tässä suhteessa vielä nytkin läpi menevää esitystä liian kireänä, mikäli sitä aiotaan tulkita niin, että M 3:n saaneet potilaat eivät saisi äänestää. Korostan, että M 3:sta käytetään erittäin paljon nykyäänkin lakia laajasti tulkiten, eli saattaa olla, että 60 %:lla alkoholisteista mielisairaaloissa on M 3. Niin kuin viimeksi sanoin, kaatumatautisistakin 20 %:lla saattaa olla M 3 siellä.

Haluaako ed. Mäki viedä kaikilta alkoholisteilta, neurootikoilta tai epileptikoilta äänioikeuden vai vain näiltä 20 %:lta? Kun vielä tiedetään, että mielisairaalaan joutuu M 3:lla työväenluokkaan kuuluva henkilö kolme kertaa todennäköisemmin kuin yläluokkaan kuuluva henkilö heidän yhteiskunnassa edustamaansa määrään nähden, katsooko ed. Mäki, että nimenomaan työväenluokkaan kuuluvilta henkilöiltä täytyy viedä äänioikeus, vai katsooko hän, että työväenluokassa se hulluus vasta keskittyy? (Naurua.)

Ed. Liikane: Herra puhemies! Kannatan ed. Ahteen tekemää ehdotusta.

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Kun nyt todennäköisesti esillä olevat vaalilait tulevat hyväksytyiksi ja nämä lait vaikuttavat varsin huomattavasti jo syksyn kunnallisvaaleihin ja puolueiden toimintaan näissä vaaleissa, niin lausun hallitukselle vakaan toivomuksen, että hallitus antaisi kunnallisvaaleja silmällä pitäen mahdollisimman selvät kannanotot myös oikeusministeriöstä, kun sen puoleen käännetään kunnallisvaalien käytännöllisissä lain tulkinnoissa ja puolueitten tehtävissä. Näin ei asiassa pääsisi syntymään epäselvyyksiä, ristiriitoja ja tarpeettomia valituksia.

Ed. M ä k i: Herra puhemies! Vastauksena täällä tohtorille sanoisin, että minä oletan, että Luoja ei katso puoluetta antaessaan järjen valon tai ottaessaan sen pois. Se ei ole meidän vallassamme, ei enempää edellisen puhujan kuin minunkaan vallassani.

Toteaisin vain, että jos on totta kaikki se, mitä täällä esitettiin lääkärin suulla, sitä suurempi syy on todella menetellä niin kuin ponnessani esitin. Myöskin oletan, että nykyinenkään hallitus ei katso itsellään olevan niin suuria edellytyksiä, että se voisi omin päinsä antaa tämän ehdotuksen, vaan minä melkoisesti luotan siihen, että hallitus tätä ohjetta antaessaan kysyy neuvoa lääkintäviranomaisilta, ehkäpä yksityisiltä lääkäreiltäkin.

Ed. K o r t e s a l m i: Herra puhemies! Ed. Taipaleen "asuntopsykiatrisen" puheenvuoron johdosta on todettava, että asuntopula maassamme johtuu nimenomaan sosialidemokraattisen puolueen ja vasemmiston yleisestä asuntovihamielisestä politiikasta, kun nämä puolueet vastustavat ja vihaavat omistusasuntoja ja pien-asuntoja. Näin siis ed. Taipale todisti, että vasemmiston asuntovihamielinen politiikka lisää jopa mielisairaaloiden potilaslukuja, kun terveitä ihmisiä täytyy pitää mielisairaalassa asuntopulan takia.

Ed. K a u p p i: Herra puhemies! Ed. Taipaleelle minun täytyy toistuvasti huomauttaa, ettei sinänsä M 3 -liite, jolla potilas toimitaan sairaalaan, vielä ratkaise, onko hän psyykkisesti sairas, mielisairas, vaan tämä asia ratkaistaan nykyisin voimassa olevan lain mukaan nimenomaan sairaalassa viimeistään kahden ensimmäisen viikon kuluessa, ja täytyy todeta, että olen oman virka-aikani kuluessa joutunut ottamaan jopa sokeritautisen šokkipotilaan mielisai-

raan papereilla sisään, mutta luonnollisesti hänet palautettiin jo saattajien mukana vapaaseen yhteiskuntaan. Ei toki M 3 voi olla niin ratkaiseva. Senhän voi kirjoittaa vaikka nuori lääketieteen kandidaatti. Se sinänsä ei ratkaise, vaan yksinkertaisesti tutkimuksen tulos, onko henkilö mielisairas vai ei.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Borg ed. Stenbäckin kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään hallituksen esityksen äänioikeusikärajan alentamisesta 18 vuoteen eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii selvityksiä vaalikelpoisuusikärajan saattamisesta samalle tasolle." Kutsun tätä ed. Borgin ehdotukseksi. Ed. Åsvik on ed. Koskeniemen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiesitykset eduskunta edellyttää hallituksen kiireellisesti tutkivan mahdollisuuksia vaalikelpoisuusikärajan alentamisesta 18 vuoteen ja antavan siitä johtuvan esityksen pikaisesti eduskunnalle." Tämä on ed. Åsvikin ehdotus. Ed. Lemström on ed. P. Vennamon kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotukset eduskunta edellyttää, että hallitus välittömästi tutkisi, onko mitään esteitä vaalikelpoisuusikärajan alentamiseksi sekä valtiollisissa että kunnallisissa vaaleissa kahdeksantoista vuoteen." Tämä on ed. Lemströmin ehdotus. Ed. Mäki on ed. Veikko Turusen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotukset eduskunta edellyttää, kun oikeuden määräämä holhouksenalaisuus ei enää ole äänioikeuden esteenä, että hallitus lain täytäntöönpanossa antaa selvät ohjeet, missä tapauksissa henkilöltä yleisten oikeusperiaatteiden mukaan on katsottava puuttuvan edellytykset äänioikeuden käyttämiseen." Tämä on ed. Mäen ehdotus. Ed. Ahde on ed. Liikasen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiesityksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti antaa tarpeelliset esitykset vaalikelpoisuusikärajan alentamisesta 18 vuoteen sekä valtiollisissa että kunnallisissa vaaleissa." Tämä on ed. Ahteen ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Ensin on päätettävä lakiehdotuksista.

Ensimmäinen lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Sanottu lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Toinen ja kolmas lakiehdotus hyväksytään.

Neljäs lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Sen jälkeen on äänestettävä tehdyistä perustelulausumaehdotuksista.

Mitä ed. Ahteen ehdotukseen tulee, niin kun ehdotettu lausuma olisi vastoin eduskunnan asian toisessa käsittelyssä tekemää päätöstä, en katso voivani alistaa ehdotusta äänestettäväksi.

Keskustelu puhemiehen menettelystä:

Ed. Ahde: Herra puhemies! Viitaten hallituksen esitykseen en katso voivani yhtyä puhemiehen toimenpiteeseen, vaan ehdotan, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Ed. Liikane: Herra puhemies! Kannatan ed. Ahteen tekemää ehdotusta.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Kun ed. Ahteen esittämä lausuma asiallisesti on täysin saman sisältöinen kuin muutkin täällä äänestukseen hyväksytyt lausumat ja kun muoto ei saisi olla asiallisen käsittelyn esteenä sekä kun puhemiesten tulkinnat näistä asioista ja kansanedustajan esitysoikeudesta ovat olleet varsin horjuvia, myös kannatan sitä, että tämä asia sen suuren periaatteellisuudenkin vuoksi, koska kansanedustajan esitysoikeus on perusoikeus, lähetettäisiin perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi.

Keskustelu puhemiehen menettelystä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Ahde ed. Liikasen kannattamana ehdottanut, että eduskunta ei tyytyisi puhemiehen toimenpiteeseen, vaan että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiehen menettelyn, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Ahteen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lattula, Linkola, H. Linna, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Niemelä, Niinikoski, Nikkilä, E. Nieminen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Veikko Turunen, Tähtämaa, Uusitalo, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Breilin, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Honkonen, Huotari, Hykkäälä, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Korttesalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyräläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Suokas, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työljärvi, Väinö, Weckman, P. Ven-

namo, V. Vennamo, Vilponiemi, Volotinen, Voutilainen ja Åsvik.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Eskman ja Paasio.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Flinck, Holkeri, Hostila, Hyvönen, Katajavuori, Lankinen, Lindeman, Lottanen, N. Nieminen, Sainio, Salama, Saloranta, Saukkonen, Vaittinen ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 82 jaa- ja 100 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 15.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Ahteen ehdotuksen.

Puhemiehen menettely lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

2) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 57, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 21, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 3) ja 4) asia.

5) Ehdotus laiksi kansakoululain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 53, jota on valmistelevasti käsitelty sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 25, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Toivanen: Herra puhemies! Esillä oleva kansakoululain muutos sisältää hyvin erilaisia muutosesityksiä pysyväisluontoisen viisipäiväisen kouluviikon toteuttamisesta kansakoulurakennusten valtionrahoitukseen saakka. Tietyvästi viisipäiväiseen kouluviikkoon liittyvien virkaehtosopimusten viivästyminen on aiheuttanut sen, että koulurakennusten rahoitukseen liittyvät lainmuutokset tulevat myöhemmin kuin niiden kiireellisyystarve olisi edellyttänyt. Tietyvästi esitykset olisivat olleet tältä osin valmiit jo edellisen enemmistöhallituksen aikana.

Puuttumatta muuten sinänsä tärkeän viisipäiväisen kouluviikon pysyväisjärjestelyyn on todettava, että kansakoululain muutos merkitsee kuntien kannalta kauan odotettuja parannuksia. Tähän asti on kokeilukunnissa ollut käytäntönä, että eräitä koulutyöpäiviä saadaan käyttää opettajien koulutukseen ilman, että näin käytettävää jätettä koulutunteja on tarvinnut pitää myöhemmin. Kuluvana lukuvuotena toteutetun väliaikaisen viisipäiväisen kouluviikon virkaehtosopimuksissa sovittiin, että opettajille tulee velvollisuus kokeilukoulujen käytännöstä poiketen työajan ulkopuolella osallistua opinto- ja suunnittelutilaisuuksiin kolmena päivänä lukuvuodessa. Ensimmäisen vuoden kokemukset ovat osoittaneet, että koulutuksen tarvetta on olemassa, mutta että opettajien vapaa-aikana tapahtuvaa koulutusta ei voida lisätä. Koska peruskouluun siirryttäessä on välttämätöntä, että jokainen opettaja todella perehtyy uuden koulun opetukselliseen sisältöön, on paikallaan, että mahdollistetaan kouluajana tapahtuva opettajainkoulutus, kuten tämä lakiesitys edellyttää. On syytä odottaa, että hallitus huolehtii siitä, että koulutus on todella tehokasta ja kunnille turvataan taloudelliset edellytykset koulutuksen järjestämiseen. Lain muuttaminen ehdotetulla tavalla on vasta vähimmäistoimenpide, ja valtiovallan on huolehdittava koulutuk-

sen tehokkuudesta. Huonosti järjestetty koulu-
tus johtaa täysin päinvastaiseen lopputulokseen,
kuin mihin lakiesityksen perusteluissa ilmoite-
taan pyrittävän.

Niin sanotut vanhat kaupungit ovat saaneet
kansakoulun käyttömenoihin 47 %:n valtion-
avustuksen. Koulurakennusinvestoinnit niitten
on pitänyt yksin hoitaa. Vanhoille kaupun-
geille tämä rasitus on ollut kohtuuton. Uusi
koulujärjestelmälaki ei enää tee eroa kuntamuod-
on mukaan, vaan kuntien kantokykyluokitus
tulee olemaan niin kaupunkien kuin kuntien
valtioavun saannin perusteena. Vanhojen
kaupunkien kohdalla lainmuutos merkitsee
valtion mukaantuloa myös koulurakennus-
kustannuksiin. Laki tulee kuitenkin voimaan
kullakin paikkakunnalla vasta peruskouluun
siirryttäessä. Kunnallistaloudellisista syistä ovat
varsinkin vanhat kaupungit lykänneet rakennus-
hankkeitaan koulurakennusten osalta, koska il-
man valtion tukea toteutettuina ne olisivat saat-
taneet nostaa veroäyrin hintaa. Jos koko maassa
siirryttäisiin samanaikaisesti peruskoulujärjes-
telmään, olisi odotettavissa valtavia ruuhkia
koulurakennushankkeista muiden vaikeuksien
lisäksi.

Eri toimeenpanoalueiden siirtymisaikataulua
laadittaessa otettiin huomioon, paitsi eduskun-
nan koulujärjestelmälakia hyväksyttäessä muka-
na hyväksytyt ponsi, että uudistus alkaa köyhim-
miltä ja harvaanasutuilta seuduilta, myös eri
alueiden siirtymävalmius, jolloin kouluraken-
nuksot olivat osaksi valmiita. Vanhat kaupun-
git joutuivat silloin kierteeseen: peruskouluun
ei päässyt nopeasti huonojen koulurakennusolo-
suhteiden vuoksi, toisaalta koulurakennuksiin
ei saanut valtionapua, ennen kuin oli siirrytty
peruskouluun. Kun lisäksi ottaa huomioon
useitten vanhojen kaupunkien uskomattoman
väestönkehityksen, on tilanne katastrofaalinen
tänä päivänä. Tilastonumerot ja tehdyt ennus-
teet eivät kerro koko totuutta Helsingissä
suunnitelmia ja päätöksiä tehtäessä.

Kansakoululain 81 §:n muutos, joka sisäl-
tyy nyt kolmannessa käsittelyssä olevaan laki-
esitykseen ja joka muutos on ns. vanhojen kau-
punkien koulurakennusrasitusten valtionapua
lisäävä, tuo todellista apua vain siinä tapauk-
sessa, että hallitus antaa lisätalousarviossa lisä-
määrärahaehdotuksen kysymyksessä olevan ra-
kennustoiminnan tukemista varten. Seuraavassa
budjetissa on paitsi tähän ns. vanhojen kaupun-
kien myös muiden kuntien koulurakennustoi-
mintaan tarkoitettuja määrärahoja huomatta-

vasti lisättävä, koska kuluvana vuonna vain
runsas neljännes anotuista valtion avustuksista
ja lainoista voitiin myöntää.

Väestön suuri muuttoliike on aiheuttanut
sen, että vaikka muuttovoittokeskuksissa on
suuri koulurakennustarve, seisoo muuttotappio-
kylissä 1 800 kansakoulurakennusta tyhjillään.
Jos kunta on halunnut käyttää tyhjiä kouluja
muihin kuin opetustarkoituksiin, on kunnan pi-
tänyt palauttaa valtion osuus rakennuskustan-
nuksista takaisin. Kesällä 1971 opetusministeri
Itälän aikana tätä menettelyä, jonka mukaan
palautusosuus lasketaan, muutettiin jo kun-
nille huomattavasti edullisemmaksi. Se seikka,
että yritystoiminnan tukemista ei ole katsottu
kuuluvaksi kunnan toimialaan, on huomatta-
vasti rajoittanut koulukäytöstä vapautuneiden
koulurakennusten käyttöä hyödyllisesti. Erityi-
sesti kehitysalueilla tämä epäkohta on haitan-
nut toisaalta yritystoiminnan sijoittumista kun-
taan ja toisaalta koulurakennusten käyttöä mui-
hin tarkoituksiin.

Nyt tehdyllä kansakoululain 86 §:n muutok-
sella korjataan eräs kauan haitannut epäkohta,
kun kunnat voivat paitsi myydä tyhjiksi jää-
neitä koulurakennuksia ja palauttaa valtiolle
suhteellisen osuuden myös säilyttää omistusoi-
keutensa ja käyttää kouluhallituksen suostu-
muksella koulurakennuksia monenlaisen kun-
nan toimialaan kuuluvaan tarkoitukseen sekä li-
säksi teollisuus- tai muuhun yritystoimintaan.
Vähävaraisille pienyrityksille aukeaa tämän lain-
kohdan hyväksymisellä uusia mahdollisuuksia
vuokrata kunnalta teollisuustilaa ja työllistää
syrjäseutujen työttömiä. Kehitysalueiden tyh-
jentyville kunnille asia on erittäin merkityk-
sellinen.

Ed. Kortesaalmi: Herra puhemies! Hal-
lituksen esityksen perusteluissa laiksi kansakou-
lulain muuttamisesta mainitaan, että koulun
työajat olisi mukautettava yleiseen työ- ja va-
paa-ajan rytmiin muutokseen ja että oppilaiden
ja heidän vanhempiensa työkaudet ja lomakau-
det on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan yh-
tenäistämään. Tämä periaate on oikeaan osunut,
mutta koska maamme on pitkänomainen muodol-
taan, niin siitä johtuu, että olosuhteet eri
puolilla maata vaihtelevat huomattavasti ja eri-
tyisesti Pohjois-Suomen olot, luonnonolot ja
työvuoden aikaerot etelään verrattuna ovat
huomattavan suuret.

Viime keväänä käsiteltiin ehdotusta laiksi
kansakoululain väliaikaisesta muuttamisesta, ja

silloin asianomaisessa pykälässä säädettiin, että oppilaiden koulutyö aloitetaan 23 elokuuta ja päätetään 31 toukokuuta, ja tämä tuli koskemaan koko maata. Puutuin silloin asiaan ja kiinnitin näihin Pohjois- ja Itä-Suomen erikoisolosuhteisiin huomiota muuhun Suomeen verrattuna.

Tässä lakiehdotuksessa kansakoululain muuttamisesta, joka nyt on käsiteltävänä, on jo parannusta viimekevääseen verrattuna, koska tässä 4 §:ssä mainitaan, että ”oppilaiden koulutyö aloitetaan kouluhallituksen määräämänä päivänä elokuussa ja päätetään toukokuun viimeisenä arkipäivänä, jollei kouluhallitus erityisestä syystä toisin määrää”. Tässä siis on otettu joustavampi kanta kuin vuosi sitten käsillä olleessa laissa.

Kuten sanoin, maamme on pitkänomainen etelä- ja pohjoissuunnassa, ja siten ilmastoerot ja muut luonnonsuhteiden vaihtelut ovat suuret. Toisin sanoen luonnonvuosi eroaa huomattavasti maan etelä- ja pohjoisosissa, ja näin on laita myös kesän tulon ja satokauden painopisteen osalta. Pohjois-Suomessa oikea kesä tulee monesti vasta juhannuksena ja lämpimimmän kauden, koko satokauden painopiste on vahvasti heinä- ja elokuun puolella. Siten esim. syyskallastus on elokuun lopussa ja syyskuun alussa. Ja on muistettava, että erityisesti maaseudulla tarvitaan koululaistyövoimakin tarkoin omille perheviljelmille sadonkorjuuseen ja niin ikään marjanpoiminnan ja sienepoiminnan aikana tarvitaan lapsityövoimaa sekä maaseudulla että myös asutustajamissa.

Sen vuoksi, kun asiaa tarkastellaan nimenomaan näiltä näkökannoilta, olisi mielestäni kansakoulun ja muidenkin oppilaitosten lomajaoitettava Pohjois-Suomessa ehkä toisin kuin mitä muualla Suomessa. Siten mielestäni tästä laista päätettäessä olisi eduskunnan annettava hallitukselle sellainen velvoite, että nämä Pohjois-Suomen erikoisolosuhteet otettaisiin huomioon määrättäessä koulujen vuosilomia. Mielestäni nimenomaan Pohjois-Suomessa olisi koulun ehkä jatkuttava jonkin verran pitempään kesäkuun puolelle ja vastaavasti koulutyö olisi aloitettava mieluummin syyskuun alussa eikä elokuun loppupuolella. Sama pätee tietenkin kaikkiin muihinkin lomiin, ainakin hiihtolomiin nimenomaan Pohjois-Suomen osalta. Sen vuoksi ehdotan tämän lakiesityksen perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus tutkituttaa tarkoin Poh-

jois-Suomen erikoisolosuhteet määrättäessä Pohjois-Suomen koulujen vuosilomien alkamis- ja lopettamisajankoh-
tia.”

Ed. H o n k o n e n (vastauspuheen vuoro):
Herra puhemies! Se, että nyt ollaan siirtymässä joustavampaan mahdollisuuteen, juontaa juurensa mm. siitä, että oppikouluun pyrkiminen tapahtuu vastedes toisenlaisten säännösten mukaan kuin vuosi sitten, jolloin ed. Korttesalmi tätä asiaa kosketteli. Silloin oppikouluun pyrkiminen tapahtui nimenomaan touko—kesäkuun vaihteessa ja oli tärkeätä, että kaikki olivat silloin samojen aikamäärien rajoissa olle-
tilkin, koska muuttoliikettä tapahtuu, kuten hyvin tiedetään, edelleenkin Suomessa.

Ed. N i e m e l ä: Herra puhemies! Yhtyen siihen, mitä ed. Korttesalmi puheenvuorossaan perusteli, kannatan hänen tekemänsä perustelulausumaehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Korttesalmi ed. Niemelän kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus tutkituttaa tarkoin Pohjois-Suomen erikoisolosuhteet määrättäessä Pohjois-Suomen koulujen vuosilomien alkamis- ja lopettamisajankoh-
tia.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Ensin on päätettävä lakiehdotuksesta.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Sen jälkeen on äänestettävä ed. Korttesalmen ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Korttesalmen ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Breilin, Ehnrooth, Eskelinen, Eskman, Forsman, Friberg, Gestrin, Haapasalo, Haukipuro, Honkonen, Huurtamo, Hyökkäälä, Häggblom, Häikiö, Härkönen, Ilaskivi, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, Kantola, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Laitinen, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikkanen, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Suorttanen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Viikatamaa, Vilponiemi, Voutilainen, Äsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Borg, Granvik, Hetemäki, Hokkanen, Huotari, Häkämies, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Juntumaa, Kainulainen, R. Kangas, Karhuvaara, Kauppi, Koppanen, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Lattula, Lemström, L. Linna, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mänttari, Niemelä, Niinikoski, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Räsänen, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Suokas, S. Suominen, Toivanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö, Vartiainen, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilmi, Volotinen ja Väyrynen.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Junnila ja Martikainen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Flinck, Helle, Hemmi, Holkeri, Hostila, Hyvönen, Kaarna, Katajavuori, Lankinen, Linde-

man, Lottanen, Mattila, N. Nieminen, Paasio, Salama, Saloranta, Saukkonen, Sutinen, Tamminen, Vaittinen, Westerholm ja Virolainen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 49 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 22.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 22 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 28, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 22. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Tuominen: Herra puhemies! Myös tässä Tampereen teknillistä korkeakoulua koskevassa lakiesityksessä ja sen yhteydessä käydyssä keskustelussa on näkynyt selvästi, millä kiihkeydellä suurpääoman intressejä ajavan koomuksen edustajat pyrkivät estämään korkeakouluhallinnon demokraattisen kehityksen. Suurpääoma vastustaa kaikkia demokraattisia uudistuksia paljastaen sillä sen tosiasiallisen, vähemmistön taloudelliseen mahtiin perustuvan diktatuurin, jota he harjoittavat (Ilaskivi: Ei tämä on vappu puhe enää!).

Oikeiston painostus on jo pystynyt viivästyttämään demokraattista hallinnonuudistusta. Se on johtanut korkeakoululaitoksessa vallitsevien epäkohtien kärjistymiseen ja entistä laajempien opiskelijajoukkojen ja edistyksellisten opettajien kamppailuun vanhentunutta ja vahingollista järjestelmää vastaan.

Yhteiskunnallisesta todellisuudesta irtaantunut opiskelu, fakki-idiootteja tuottavat opetusohjelmat ja suunnittelematon resurssien käyttö on seurausta siitä vanhentuneesta järjestelmästä, jota oikeisto pyrkii pitämään yllä. Sen mukaan teknokraatit ohjaisivat tuotantoa mo-

nopoliin asettamien tavoitteiden mukaisesti yhteiskunnan kokonaisetuja huomioon ottamatta. Tämä johtaa korkeakoulujen ja tutkimuksen resurssien väärinkäyttöön, työttömyyteen, ylituotantokriiseihin, puliin ja välttämättömien, mutta hitaasti voittoa tuottavien alojen syrjintään, helpommin kaupaksi menevien, mutta yhteiskunnan kannalta hyödyttömien kustannuksella. Pelkästään voiton maksimointiin tähtäävä tutkimus merkitsee, että laiminlyödään oleellinen perustutkimus eikä oteta huomioon väestön tarpeita, ihmisten työtä helpottavia, työturvallisuutta, kansanterveyttä sekä ympäristönsuojelua edistäviä näkökohtia.

Korkeakoulut joutuvat toiminnassaan jatkuvasti tekemään koko yhteiskunnan kannalta merkittäviä valintoja. Siksi päätökset on tehtävä myös tietoisena niiden yhteiskunnallisista edellytyksistä ja seurauksista. Tämä edellyttää välttämättömiä ja kansanvaltaisia uudistuksia korkeakoulun hallinnossa. Se merkitsee suurempaa suunnitelmallisuutta ja tehokkuutta korkeakoulujen toiminnalle ja suurempaa mielekkyyttä sekä opettajien että oppilaiden työlle. Sitä tietä on poistettavissa nykyiset korkeakoululaitoksen epäkohdat, jotka näkyvät opintojen suurina keskeyttämisprosentteina, opetuksen heikkona järjestelyinä ja tieteen väärinkäyttönä.

Viime kuukausina pidetyissä aineyhdistysten ja tiedekuntajärjestöjen järjestämässä yleiskokouksissa useat tuhannet opiskelijat ja edistysmieliset opettajat ovat vaatineet demokraattista laitoshallintoa syksyn 1972 alusta. Koska yleiseen ja yhtäläiseen äänioikeuteen perustuva puitelaki on jatkuvasti siirtynyt, on saatava aikaan korkeakouluihin demokraattinen väliaikashallinto, jossa tunnustetaan myös opiskelijoiden oikeus osallistua päätöksentekoon tasavertaisina muiden yliopistoyhteisössä työskentelevien rinnalla. Lähtökohthanamme on, että laitoksen korkein päättävä elin tulee olla laitospokous, joka kokoontuu laitoksella työskentelevien sitä vaatiessa käsittelemään laitoksen kehittämisen periaatteellisia kysymyksiä ja päälinjoja ja tekee laitosneuvostoa velvoittavia päätöksiä. Vaalit suoritetaan laitospokouksessa yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden mukaisesti (Oikealta: Onko se demokratiaa?). Korkeakoulun hallintoa tulisivat hoitamaan valtuusto, hallitus, rehtori ja hallintovirasto sekä laitosneuvostot ja laitosten johtajat, ja ylintä päättävältä käytävä valtuusto tulisi valita välittömällä, suhteellisilla, salaisilla vaaleilla, joissa jokaisella vaalioikeutetulla on yksi ääni. Tämä merkitsee

hallintonsa ja toimintansa puolesta demokraattista korkeakoulua, joka on opiskelijoiden ja koko yhteiskunnan etujen mukainen.

Ed. Ä ä r i: Herra puhemies! Teknisten tieteiden opetuksen ja tutkimuksen jatkuvan kehittämisen merkitys on maassamme yleisesti tunnustettu. Tekniikan ylimmän opetuksen aloittamista Tampereella syyslukukaudella 1965 ja Lappeenrannassa syyslukukaudella 1969 on pidettävä erittäin myönteisenä. Ihmetellä sen sijaan täytyy, miksi Tampereen teknillisen korkeakoulun hallinnollinen itsenäistäminen on viipynyt näin kauan. Korkeakoulun omaleimaisen kehittämisen kannalta ei toisen korkeakoulun alaosastona toimiminen ole ollut paras mahdollinen ratkaisu. Tämän vuoksi onkin nyt käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta pidettävä tarpeen vaatimana ja kiireellisenä. Koska lakiehdotuksen tärkeimpänä sisältönä on pidettävä nimenomaan korkeakoulun itsenäistämistä, ei tämän yleisesti hyväksytyin tarkoituksen saavuttamista tule vaarantaa riitelemällä tässä vaiheessa korkeakoulun sisäisen hallinnon valtasuhteista. Outona onkin pidettävä vasemmiston omaksumaa kantaa, että hallinnon uudistus tulisi Tampereen teknillisen korkeakoulun osalta toteuttaa kokonaisuudistuksesta erillään asetuksella, hetkellä jolloin on yleisesti tiedossa, että hallituksen tai ainakin sen opetusministerin tarkoituksena on antaa kaikkia korkeakouluja koskeva hallinnonuudistusesitys vielä tänä keväänä eduskunnalle.

Me keskustapuolueessa olemme sitä mieltä, että korkeakoulujen sisäisen hallinnon uudistus on välttämätön ja kiireellinen, koska tällä hetkellä korkeakouluissa vallitsevan epävarmuuden tilan ei voida antaa enää kauan jatkua tuottamatta suurta vahinkoa koko korkeakoululaitokselle. Lisäksi muistutan mieleen, että jos vuoden 1970 keväällä eduskunnan käsiteltävänä ollut, silloisen opetusministerin Johannes Virolaisen toimesta laadittu lakiesitys olisi hyväksytty, niin meillä olisi tällä hetkellä jo kahden vuoden kokemukset uudistuksesta. Silloin katsoi nyt uudistusta asetuksella toteuttamaan pyrkivä sosialidemokraattinen puolue edistykselliseksi menettelyksi omalta osaltaan pelata vastakarvataktiikkaa asiaa koskevan lakiehdotuksen läpimenon estämiseksi.

Koska tässä vaiheessa ei ole mitään syytä toteuttaa hallinnon uudistusta Tampereen teknillisessä korkeakoulussa erillISRatkaisuna asetuksella eikä myöskään ole syytä yhtyä kokoomuk-

sen esittämään, jo vanhentuneeseen Jyväskylän yliopiston hallintomalliin, niin katson, ettei asetuksella tule toteuttaa hallinnon uudistusta sen enempää Tampereen teknillisessä korkeakoulussa kuin muissakaan pienissä korkeakouluissa ennen kuin mahdollinen hallituksen esitys korkeakoulujen sisäisen hallinnon perusteita koskevaksi lainsäädännöksi on eduskunnassa käsitelty ja hyväksytty. ErillISRatkaisua vastaan puhuu myöskin se, että korkeakouluissa työskentelevien oikeusturvan kannalta merkittävä yhtenäiseen hallinnonuudistuspakettiin sisältyvä erillinen oikeusturvalaki on kiinteä osa hallinnonuudistusta. Jotta hallinnonuudistus voisi kaikilta osiltaan onnistua, se tulee saattaa myös kaikilta osiltaan tasapainoisesti voimaan. Tulen tästä asiasta esittämään toivomuksen lakiehdotuksen kolmannessa käsittelyssä.

Ed. H o n k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Äärille haluaisin korostaa, että vuoden 1970 keväällä jarrutuksen suorittivat nimenomaan ne piirit, joiden kanssa keskustapuolue on tällä kertaa samaa mieltä mietinnön 4 §:stä.

Ed. V i k a t m a a: Herra puhemies! Täällä tämän asian ensimmäisessä ja toisessa käsittelyssä käyty keskustelu mielestäni varsin selvästi osoittaa sen seikan oikeaksi, että sisäisen hallinnon tarkempi säätely sidotaan täällä eduskunnassa johonkin jo olemassa olevaan malliin. Meillä on sitten tilaisuus myöhemmin, kun opetusministeri Sundqvistin lupaama puitelakiesitys tänne tulee, puuttua hallintoon kokonaisuudessaan. Tämän vuoksi tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä tekemään ne ehdotukset, jotka sisältyvät II vastalauseeseen ja ajavat juuri tätä suuntaa, että hallituksen kädet tässä asiassa sirottaisiin.

Ed. M ä k i - H a k o l a: Herra puhemies! On todettava, että keskustapuolue vastustaa täällä erillISRatkaisua eduskunnan tekemänä, mutta antaa hallituksen tehtäväksi erillISRatkaisun. Mikä tämä erillISRatkaisu tulee olemaan, siihen viittaa keskustapuolueen puheenjohtajan ed. Virolaisen täällä käyttämä puheenvuoro, jossa hän sanoi, että Jyväskylän hallintomalli on jo aikansa elänyt. Kuinka paljon se on aikaansa elänyt, se tullaan näkemään, kun tätä Tampereen korkeakoulun sisäistä hallintoa tullaan toteuttamaan.

Ed. H o n k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sanotaan, että "pata kattilaa soimaa, musta kylki kummallakin". Minulle tuli tämä mieleen, kun kuuntelin ed. Mäki-Hakolan puheenvuoron. Tämä 4 §, josta nyt on nimenomaan kyse, on juuri sellainen, miksi kokoomuspuolue ja keskustapuolue sen valio-kunnassa halusivat.

Ed. M ä k i - H a k o l a: Herra puhemies! Kokoomuspuolueella on tästä pykälästä oma vastalauseensa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—3 § hyväksytään keskustelutta.

4 §.

Keskustelu:

Ed. H o n k o n e n: Herra puhemies! Ehdotan, että 4 § hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. V i k a t m a a: Herra puhemies! Ehdotan, että 4 § hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Ed. G e s t r i n: Herr talman! Jag ber att få understöda rdm. Vikatmaas förslag.

Ed. L i i k a n e n: Herra puhemies! Kannatan ed. Honkosen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Honkosen ed. Liikasen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen eli hallituksen esityksen mukaisena. Kutsun tätä ed. Honkosen ehdotukseksi. Ed. Vikatmaa ed. Gestrinin kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena. Tämä on ed. Vikatmaan ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten niistä on ensin äänestettävä vastakkain ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Honkosen ja ed. Vikatmaan ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Honkosen ehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Vikatmaan ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Breilin, Eskman, Forsman, Friberg, Haapasalo, Honkonen, Hykkäälä, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Puhakka, Pullkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Weckman, P. Vennamo, Voutilainen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Hokkanen, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kaarna, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Koppanen, Kortesalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Martikainen, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sten-

bäck, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, Vartia, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Väyrynen ja Ääri.

”Tyhjää” äänestää edustaja Björklund.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Flinck, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hete-mäki, Holkeri, Hostila, Hyvönen, Ahti Karjalainen, Katajavuori, Lankinen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Nevalainen, N. Nieminen, E. Niskanen, Paasio, Salama, Saloranta, Saukkonen, Vaittinen, Westerholm ja Vilponiemi.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 82 jaa- ja 91 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 25.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Vikatmaan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Vikatmaan ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Vikatmaan ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Björklund, Borg, Breilin, Eskelinen, Eskman, Forsman, Friberg, Haapasalo, Honkonen, Hykkäälä, Häggblom, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Laitinen, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Niinikoski, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pullkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Suorttanen,

Sutinen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Uusitalo, Weckman, P. Vennamo, S. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Asunta, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Hokkanen, Huotari, Huurtamo, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kainulainen, Karhuvaara, Kauppi, Koppanen, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Lattula, Lemström, Linkola, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, Nikkilä, Pekkarinen, Procopé, Rainio, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Teir, Veikko Turunen, Väinö, Vartia, V. Vennamo, H. Westerlund, Vikatmaa ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Flinck, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Hostila, Hyvönen, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Katajavuori, Lankinen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, E. Niskanen, Paasio, Pihlajamäki, Remes, Salama, Saloranta, Saukkonen, Tähkämaa, Vaitinen, Westerholm ja Vilponiemi.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 57 ei-ääntä; poissa 31.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

5 ja 6 § hyväksytään keskustelutta.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Vikatmaa: Herra puhemies! Ehdotan, että 7 § hyväksytään II vastalauseen mukaisena.

Ed. Gestrin: Herr talman! Jag ber att få understöda förslaget.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Vikatmaa ed. Gestrinin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisesti.

Salonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Vikatmaan ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Aitio, Ajo, Alenius, Björklund, Breilin, Eskelinen, Eskman, Forsman, Friberg, Haapasalo, Honkonen, Hykkäälä, Jokela, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuutila, Kock, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, H. Linna, L. Linna, Loikkänen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmi, Salo, Saloranta, Sandelin, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Uusitalo, Weckman, P. Vennamo, Vilmi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Hokkanen, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kainulainen, Karhuvaara, Kauppi, Koppanen, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lattula, Lemström, Linkola, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, Niinikoski, Nikkilä, Pekkarinen, Pihlajamäki, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen,

Veikko Turunen, Tähkämaa, Vainio, Vartia, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahonen, Flinck, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Hostila, Hyvönen, Järvisalo-Kanerva, Ahti Karjalainen, Katajavuori, Kohtala, Lankinen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, E. Niskanen, Paasio, Salama, Salmivuori, Saukkonen, Vaittinen, Westerholm ja Vilponiemi.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 29.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

8—15 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotukset laiksi maidontarkastuslain muuttamisesta.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 17 ja ed. Pohjosen ym. lak.al. n:o 480, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Sutinen: Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva esitys maidontarkastuslain muuttamisesta laajentaa vuonna 1946 säädetyn vain yli 4 000 asukkaan kaupunkeja ja kauppaloita koskevan maidontarkastuksen koskemaan koko maata. Lihantarkastuksen osalta sama laajennus suoritettiin viime vuonna. Maassamme on istunut komitea tutkimassa maitolain aikaansaamisen mahdollisuuksia. Erimielisyyttä tuntuu syntyneen mm. siitä, kuuluuko piimä maa- ja metsätalousministeriön vai kauppaja teollisuusministeriön alaisuuteen. Kun maitolain antamiseen ei päästy, annettiin kyseinen muutosesitys

jo yli 25 vuotta vanhaan maidontarkastuslakiin. Pääjohtaja Suomela sanoi asiantuntijaksi kutsuttuna, ettei kysymyksessä ole mikään maailmaa mullistava asia ja että esitys tehtiin äkkiä ja kiireellä. Se kyllä näkyi esityksestäkin. Ainakaan syrjäisten alueiden pienien maitomäärien lähettäjiä ja köyhiä kuntia ei ollut ehditty ajatella.

Esityksen 4 §:n mukaan kunnan tulee kustannuksellaan ja maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston hyväksymällä tavalla järjestää elintarvikkeiden kunnallisten valvontaviranomaisten toimesta maidosta otettujen näytteiden tutkiminen. Tämä ei tietenkään mullista maailmaa, mutta syrjäisten alueiden kuntia, joissa saattaa olla tuhansia maidon lähettäjiä, se taloudellisesti saattaa mullistaa, varsinkin jos asetuksella velvoitteet asetetaan tiukoiksi. Valiokunta ei voinut hyväksyä kustannusten osalta lakiesitystä muuttamattomana, vaan esille tuotujen erilaisten näkemysten jälkeä päädyttiin yksimielisesti 4 §:ään tehtävään lisäykseen. Tästä aiheutuviin kustannuksiin kunta saa valtionapua samojen perusteiden mukaan kuin terveystarkastajan palkkauksen valtionavusta on säädetty. Terveystarkastajan palkkaukseenhan kunta saa valtionapua kantokykyluokituksen mukaan 20—75 §. Tämä oli aivan välttämätön muutos oikeudenmukaisuuden saavuttamiseksi. Sosialidemokraattien ed. Pohjosen lakialoitteessa maidon tuottajille asetettu maidontarkastusmaksuvelvollisuus oli ehdotettu säilytettäväksi ennallaan, mikä ei ole oikein. Elintarvikevalvonta kuuluu yhteiskunnalle ja monien mielestä se kuuluisi kokonaan valtiolle.

Päikällään on lain 14 §:ään otettu uusi momentti, jossa kunnan esityksestä maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä, ettei maidontarkastuspakko ole kunnassa voimassa. Valiokunnan mielestä säännös on tärkeä, ja sitä olisi sovellettava, missä vaikeuksia näyttää esiintyvän.

Tarkemmat ohjeet lain soveltamisesta annetaan asetuksella. On erittäin tärkeää, että asetuksen laatijat ovat jalat maassa olevia ja meitä syrjäisten alueitten maidontuottajia riittävästi ymmärtäviä. Maidontarkastuspakko ei saa kohtuuttomasti vaikeuttaa vaatimattomissa oloissa maitoa tuottavien toimeentuloa, eikä maidontarkastuslaista saa tulla pieniä kauppoja kaltoin kohdelleen terveydenhoitolain tapaista. Sellaiseksi muotoutuvana se mullistaisi kyllä monia pientalouksia, joissa jo sähköjen puutteessa joudutaan tuottamaan maitoa aivan erilaisissa

olosuhteissa kuin mihin täällä Etelä-Suomessa on mahdollisuuksia. Sähköistetyilläkin pienituloilla tuotanto-olosuhteet eivät pysty nykyisten lainansaantimahdollisuuksien voimassa ollessa kehittymään riittävän ripeästi, vaikka halua erillisten maito huoneiden ja maidon jäähdyttäjien hankkimiseen olisikin.

Maassamme maito tuotetaan etupäässä pienillä tiloilla. Kotimaakunnassani Pohjois-Karjalassa, jossa tilojen keskokoko on noin 6.5 peltohehtaaria, on maidon lähettäjiä kaikkiaan noin 15 000. Kaikki tuotantoon vaikuttavat näkökohdat huomioon otettuna on suuri saavutus, että esim. pohjoisimman Pohjois-Karjalan, Nurmeksen, meijerin vastaanottamasta maitomäärästä viime vuonna 88.86 % oli ensimmäisen laatuluokan, 8.74 % toisen luokan; kolmannen ja neljännen luokan maidon osuudeksi jäädessä yhteensä vain 2.39 %. Lieneekö tämä sitten sitä miesten hoitamaa osuutta.

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston asiantuntija totesi suomalaisen emännän olleen aina ja olevan edelleenkin kunniastaan kiinni pitävän ja hyvän maidon tuottajan, mutta kun miehet ovat menneet navettaan, se näkyy myös maitohygieniassa. Isännätkin kyllä maitohygienian pian oppivat, sillä vaikka kunnia ei aina olisikaan niin väliä, niin rahasta varmasti on. Alla-arvoinen maito kaventaa jo muutenkin laihaa tilipussia, koska laatumaksutapa on käytössä useamman meijerin alueella.

Nurmeksen meijerissä, jonka tunnen parhaiten, koska tilaltamme maito menee sinne, oli vuonna 1971 ensimmäisen ja neljännen luokan maidon hintaero 7.68 p, ja jos maito on hapanta, kuten kesäkuumalla, pitkien kuljetusmatkojen aikana heikosti jäähdytetyn maidon osalta saattaa sattua, ero on ollut peräti 11.52 penniä. Maidon hoito vaatii äärimmäistä huolellisuutta varsinkin juuri sähköttömällä tiloilla, joilla jäähdytys joudutaan suorittamaan talvella ajetuilla jäillä tai kaivovedellä. Maidon lypsäminen ja jäähdyttäminen aikaisin kulkevan maitoauton mukaan taas edellyttää anivarhaista aamutöille lähtemistä, mikä pidentää työpäivää kohtuuttoman pitkäksi. Erityisolosuhteitten vaatimaa aluetukea olisi porrastettava ja lisättävä jo tämänkin talkia nykyisestäään. Siellä missä ei ole jostain syystä jaksettu tarpeeksi kilvoitella korkealaatuisen maidon tuottamiseksi, joudutaan meijeriltä palautettavan tyhjän pystön mukana vastaanottamaan huomautus maidon laadusta. Jos näitä huomautuksia tulee useampi, tulee pian myös meijerin palk-

kaama maidonhoidon neuvoja paikan päälle katsomaan, mikä on ollut syynä heikkolaatuisten maidon lähettämiseen.

Meijerit ovatkin tehneet paljon työtä kohottaakseen maitohygieniaa, mikä Suomessa on parhaita koko maailmassa. Maidon laatu on kustannuskysymys sekä tuottajalle että tuotteiden välittäjälle ja jalostajalle, joten molempien edut käyvät yksiin. Vain hyvä raaka-aine mahdollistaa meijereiden korkealaatuisten tuotteiden valmistamisen. Tähänastisen käytännön hyvin tietäen tavallisen maidontuottajan järki sanoo nykyisen tarkastussysteemin riittävän tuottajalta meijeriin menevän maidon osalta, koska se on hoidettu erittäin hyvin tähänkin asti. Yhteiskunnan toimenpitein on syytä tehostaa kulutukseen menevän ja kulutuksessa olevan maidon tarkastusta. Maidon tuotanto-olosuhteita kunnan eläinlääkärit joutuvat seuraamaan tiloilla käydessään. Kulutusmaidon, kerman ja piimän tarkastus olisi mielestäni terveystarkastajan tarkastuskenttää. Tuottajan mielestä nämä kaikki kuuluvat samalle tarkastajalle, sekä maito, kerma että piimä.

Kuten jo olen tuonut esille, asetuksen antajilta odotetaan realistista näkemystä ei vain vauraamman alueen kannalta, vaan myös ja ennen kaikkea meitä vähäisempiä tuottajia ajatellen. Tuottajamaidon näytteitä ei voida ajatella otettavan 24 kertaa vuodessa terveystarkastajan toimesta kunnissa, joissa on paljon pienen maitomäärien lähettäjiä. Esimerkkinä tuon jälleen kotikuntani, alle 10 000 asukkaaseen Juuan, missä viime vuonna oli maidon lähettäjiä 1 119, ja tilaa kohti lähetetty maitomäärä noin 35 l päivässä. Mikäli terveystarkastaja velvoitettaisiin ottamaan vaikka vain asiantuntijana olleen eläinlääkäri Olli Ojalan suosittelemat 3—4 näytettä vuodessa, tietäisi se yli 4 000 näytettä ja melkoisia kustannuksia. Asiantuntijan laskelman mukaan kokonaismenot ovat 5 mk/näyte, terveystarkastajan käynti tilalla matkasta riippuen 10—20 mk, vesinäyte noin 20 mk, joten kustannuksia ei kannata vähätellä. Kaiken tämän talkia valtionapupykälä on aivan välttämätön.

Kun tämä laki ulottaa tarkastuksen koskemaan kaikkea kulutusmaitoa, saattaa se vaikeuttaa maidon myyntiä suoraan tiloilta kuluttajille. Vaikka suora myynti onkin vähentynyt, monin paikoin miltei kokonaan loppunutkin, harjoitetaan sitä syrjäisillä alueilla olosuhteiden pakosta sekä kuluttajien toivomuksesta. Syrjäisten kylien koulut ottavat maitoa suoraan ti-

loilta, peltonsa paketoineet haluavat tuoretta maitoa. Monet pienieläkkeiset vanhukset saavat hyvää maitoa naapurista halvemmalla kuin kaupasta tarvitsematta maksaa välitys- ja pakkaus-kustannuksia. Samoin kesäasukkaiden maidon-saanti on useissa paikoissa tiloilta saatavan maidon varassa. Tämä masentava super- ja hyperaikakausi terveydenhoitolain pykäliseen on lopettanut pienkauppoja syrjäisistä kyläkun-nista. Teiden puute tai huono kunto estää myy-mäläautoverkoston ulottumisen joka sopuk-kaan, joten pastöroitua ja tarkastettua maitoa ei ole joka paikassa saatavissakaan. Kaikki nämä näkökohdat on otettava huomioon ase-tusta laadittaessa, eikä suoraan maidonmyyntiä saa tarpeettomasti vaikeuttaa.

On syytä ulottaa maaseudulla hyvin pelaa-vaan naapurikontrolliin ja tarkastukseen, joka toimii erikoisen tehokkaasti syrjäisissä kyläkun-nissa. Siellä kyllä tiedetään, mistä taloista mai-toa kannattaa ottaa ja mistä ei. Tiedetään leh-mien sairastumiset ja eläinlääkärien käynnit. Tiedetään sekkin, ettei kukaan halua tahallaan menettää mainettaan ala-arvoista maitoa myy-mällä. Hyötynäkökohdat jäävät muiden näkö-kohtien varjoon. Sen ovat 25 erittäin syrjäisessä kylässä ja maalaistalossa viettämäni vuotta selkeästi osoittaneet.

Herra puhemies! Kun maidontarkastuspakon ulottaminen koko maahan on katsottu tarpeel-liseksi, on asetusta laadittaessa huolehdittava siitä, ettei kustannuksia tarpeettomasti paisu-teta eikä maidontuottajien asemaa vaikeuteta.

Ed. L. L i n n a: Herra puhemies! Kun ed. Sutinen lähti tämän asian kohdalla puhumaan, niin ajattelin, että mitäs nyt on tapahtunut. Valiokunnassa olimme täysin yksimielisiä tästä asiasta. Ed. Pohjonen kokeili tämän asian yhteydessä sitä, voitaisiinko järjestelmää muuttaa, saada maito elintarvikelain piiriin maidontarkastuslain puolelta. Hänen aloitteensa kosketteli myöskin näitä maksuja. Mutta asian-tuntijat kaikki sitten totesivat, että tämä halli-tuksen esityksen pohja on oikea, ja tältä poh-jalta päästiin yksimieliseen mietintöön.

Ed. Sutisen puheenvuoro oli tietenkin hyvää valistusta tässä asiassa, mutta valiokunnan mie-tinnössä on kyllin selvästi todettu, että asetuk-sen laatijoilla ei pitäisi olla mahdollisuuksia kovin pitkälle poiketa siihen suuntaan, mistä vaarasta ed. Sutinen täällä puhui. Oli mielen-kiintoista havaita hänen mainintansa siitä, että

miesten osallistuminen karjanhoitoon olisi niin kuin alentanut maidon laatua. Tämä kyllä tuo-tiin valiokunnassa esille, mutta ei se kai ollut mikään täsmällinen tieto. Minä nyt vähän olen huolissani siitä, pitäisikö miesten lähteä takai-sin muihin töihin, luopua niistä navettatöistä, jotta maidon laatu paranisi. Me emme oikein siihenkään mielellämme menisi, koska naisten työtä halutaan helpottaa.

Ed. O. K a n g a s: Herra puhemies! Aivan kuin kiitoksena siitä työstä, jonka talousvalio-kunta on tehnyt, on todettava, että talousvalio-kunta on niillä suhteellisen pienillä muutok-silla, jotka se on tehnyt hallituksen esitykseen maidontarkastuslaiksi, kuitenkin olennaisesti parantanut tätä esitystä. Kun valiokunta on muuttanut hallituksen esitystä maininnalla, että valtion on osallistuttava myös valvontaan liit-tyvien näytteiden tutkimuskustannuksiin samo-jen perusteiden mukaan kuin terveystarkastajan palkkauksen valtionavusta annetussa laissa on säädetty, on valiokunta menetellyt käytännön vaatimusten mukaisesti. On niin ikään tarkoi-tuksenmukaista, että maa- ja metsätalousminis-teriölle jää valta eräissä tapauksissa päättää, onko kunnassa maidontarkastuspakko voimassa, tai jos sen toteuttaminen olisi aivan välttämätöntä, että ainakin lain voimassaolon alkuaikoina käytännössä toteutettaisiin tätä valio-kunnan harkittua kantaa. Monet seikat puhu-vat sen puolesta, että maidontarkastuslakia käytäntöön sovellettaessa tarvitaan harkintaa, jotta tarpeettomasti ei vaikeuteta kuluttajien eikä tuottajien asemaa. Monet yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset, joihin ed. Sutinen täällä viittasi, edellyttävät riittävää joustavuutta lakia käytäntöön sovellettaessa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julis-tetaan päättyneeksi ja asia lähetetään s u u r e e n v a l i o k u n t a a n.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdo-tuksen mukaisesti ensi perjantaina kello 14 alkavaan istuntoon:

8) Valtioneuvoston oikeuskanslerin virkatoimistaan ja lain noudattamista koskevista havainnoistaan vuodelta 1970 antaman kertomuksen

johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7;

9) Ehdotuksen laiksi aluevaihdon toimittamisesta valtion ja Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piirin välillä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7;

10) Ehdotuksen laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8;

11) Lisätilojen rakentamista Eduskunnalle

tarkoittavan kansliatoimikunnan ehdotuksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9;

12) Ehdotuksen laiksi päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 5;

13) Ehdotuksen laiksi kirkkolain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3;

14) Ehdotuksen laiksi jakolain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4;

15) Suomalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettujen määrärahojen hoitoa koskevan kertomuksen

johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 8;

16) Ehdotuksen laiksi tieliikennelain 10 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1; ja

17) Valtionrautateiden paikallisuontoista henkilöliikennettä

koskevien viiden toivomusaloitteen johdosta laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13, jolloin käsitellään suullisia kysymyksiä. Varsinainen täysistunto on kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.44.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

39. Perjantaina 5 p. toukokuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

Suullisia kysymyksiä:

- 1) Ed. Granvikin suull. ksm. n:o 125 syöpäkroonikoiden taloudellisen aseman parantamisesta 683
- 2) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 126 erilaisen eläkkeen maksamisesta samasta palkasta ”
- 3) Ed. Borgin suull. ksm. n:o 127 tasavallan presidentin vaalin toimittamisesta kansanvaalina 684
- 4) Ed. Jaatisen suull. ksm. n:o 128 työnantajan sosiaaliturvamaksujen alentamisesta 685
- 5) Ed. Honkosen suull. ksm. n:o 129 Tampereen yliopiston valtiollistamisesta .. ”
- 6) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 130 esityksen antamisesta laiksi vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppa-loissa annetun lain muuttamisesta 686
- 7) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 131 Oulujärven käytön suunnittelemisesta ”
- 8) Ed. Häkämiehen suull. ksm. n:o 132 opettajien koulutuskustannusten valtionavusta peruskouluun siirryttäessä .. 687
- 9) Ed. Mykkäsen suull. ksm. n:o 133 kokonaissuunnitelman laatimisesta Lapin matkailua varten 688
- 10) Ed. A.-L. Jokisen suull. ksm. n:o 143 Turun keskusvankilassa vallitsevasta tilanteesta ”

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
E. Niskanen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- Siv. 1) Ed. Granvikin suull. ksm. n:o 125 syöpäkroonikoiden taloudellisen aseman parantamisesta.

Ed. Granvik: Herr talman! Jag ber att högaktningsfullt få framställa följande muntliga spörsmål att besvaras av vederbörande medlem av regeringen:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidtaga för att cancerkroniker skall erhålla samma ekonomiska förmåner, som andra invalider har?

Ensimmäinen varapuhemies: Kun ministeri Fredriksson ei ole voinut saapua vastaamaan, siirretään asian käsitteleminen ensi perjantain istuntoon.

- 2) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 126 erilaisen eläkkeen maksamisesta samasta palkasta.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Onko perustuslain mukaista maksaa samasta palkasta erilaista eläkettä?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Vastauksena ed. Lankisen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Valtion varoista suoritettavista eläkkeistä on säädetty hallitusmuodon 65 §:n 1 momentissa, että eläkeoikeudesta säädetään lailla. Tämän mukaisesti lailla vahvistetaan eläkkeen saamisen edellytykset ja eläkkeen määrän määräytymisperusteet. Jos uusi eläkelainsäädäntö ei ole huonontanut tai rajoittanut kenenkään jo syntyntä eläkeoikeutta, on uusi eläkelainsäädäntö perustuslain mukaista. Tämä on asian muudollinen puoli. Tarkasteltaessa voimassa olevia eläkejärjestelmiä voidaan helposti todeta niiden

antavan erisuuruisia eläke-etuja. Tarkastelun kohteena oleva yksikin eläkejärjestelmä antaa erilaisia eläkkeitä. Osittain tähän eläkkeiden määrien erilaisuuteen on hyväksyttävien perusteiden nimenomaisesti pyrittykin, mutta osittain kysymys on myös eriarvoisuudesta, jota on pyrittävä pienentämään ja mieluummin kokonaan poistamaan.

Niistä hyväksyttävistä perusteista, jotka johdattavat erilaisiin eläkkeisiin samansuuruisesta palkasta, voidaan valtion uuden eläkelainsäädännön osalta mainita seuraavat esimerkit. Eläkkeen määrä on riippuvainen lähtöpalkan ohella myös palvelusajan määrästä. 10 palvelusvuotta tuottaa oikeuden pienempään eläkkeeseen kuin 30 vuotta, vaikka eläkkeen perusteena oleva palkka olisikin suuruudeltaan sama. Uudessa eläkejärjestelmässä suoritetaan eläkkeen määrää laskettaessa eläkkeenhakijan saamien muiden eläkkeiden ja vastaavien suoritusten yhteensovitus myönnettävän eläkkeen kanssa. Näiden yhteensovittavien eläkkeiden ja suoritusten yhteismäärä ei saa ylittää määrättyä enimmäisrajaa. Yhteensovituksen johdosta henkilö, joka ei saa mitään muuta eläkettä, saa suuremman eläkkeen kuin samanpalkkainen, myös muita eläkkeitä saava henkilö. Eläketurvan kokonaismäärä on kuitenkin tällöin sama.

Pitkäaikaisiin palvelussuhteisiin valtion uusi eläkejärjestelmä liittyy puolestaan lisäetuja, joita ei suoriteta lyhytaikaisen palveluksen perusteella. Vanhassa eläkejärjestelmässä tällainen lyhytaikainen palvelus jäi useimmiten kokonaan eläketurvan ulkopuolelle. Perustuslakimme eivät sisällä säännöstä siitä, että samansuuruisesta eläkepohjana pidettävästä palkasta olisi palvelusajan pituuteen katsomatta maksettava aina samansuuruinen eläke. Eläkkeet ja oikeus niihin määrättyvät siis oman erityislainsäädäntönsä perusteella.

Ed. L a n k i n e n: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että käsiteltävänä olevassa hallituksen esittämässä uudessa tarkastusmenetelmässä perusteet eivät korjaudu, sillä esim. veturinkuljettajan palkka saattaa olla 500 mk pienempi vanhan kuin uuden eläkejärjestelmän mukaan maksettuna?

Ministeri E s k m a n: Herra puhemies! Vastauksena ed. Lankisen lisäkysymykseen pyydän ilmoittaa, että hallituksen eduskunnalle esittä-

mässä valtion eläkelakeja koskevassa tarkastusmenettelyn muutosesityksessä ei ole poikettu eläkepohjaan, siihen palkkamäärään, joka on eläkkeen pohjana, vaan lähinnä siihen tarkastusmenettelyyn, millä eläkkeitä korotetaan.

Ed. L a n k i n e n: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti toisen lisäkysymyksen:

Kun nyt ministerikin ilmeisesti on ilmaissut mielipiteenään, että tämä ei ole oikein, aikooko hallitus ryhtyä korjaamaan tätä erittäin silmiinpistävää epäkohtaa?

Ministeri E s k m a n: Herra puhemies! Vastauksena ed. Lankisen toiseen lisäkysymykseen ilmoitan, että tämä hallituksen tekemä esitys eduskunnalle tarkastusmenettelyn muuttamisesta on juuri pohjana sille työlle, jota ryhdytään tekemään valtion eläkejärjestelmän yksinkertaistamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi ja josta on periaatteessa sovittu nyt solmittuja virkachtosopimuksia tehtäessä virkamiesjärjestöjen ja valtion kesken.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ed. Borgin suull. ksm. n:o 127 tasavallan presidentin vaalin toimittamisesta kansanvaalina.

Ed. B o r g: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Milloin hallitus aikoo antaa eduskunnan tekemän päätöksen mukaisen esityksen siirtymisestä tasavallan presidentin vaalin toimittamiseen suorana kansanvaalina?

Oikeusministeri P a a v o l a: Herra puhemies! Vastauksena ed. Borgin esittämään suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittaen esittää seuraavaa:

Hallitus on antanut 9 päivänä lokakuuta 1970 asetetun valtiosääntökomitean tehtäväksi muun ohella selvittää, miten tasavallan presidentin oikeudellista asemaa ja vaalitapaa koskevia säännöksiä olisi kehitettävä. Komitean käsiteltäväksi on saatettu myös kysyjän tarkoittama, eduskunnan 3 päivänä marraskuuta 1970 päättämä toivomus, joka koskee tasavallan presidentin vaalin toimittamista välittömällä kansanvaalilla.

Tasavallan presidentin vaalitapaa koskevan kysymyksen ollessa edellä mainituin tavoin laa-

jan parlamentaarisesti kokoonpannun komitean käsiteltävänä on vielä ennenaikaista määritellä sitä ajankohtaa, jolloin komitean valmisteluun perustuvat esitykset voidaan antaa eduskunnalle.

Ed. B o r g: Herra puhemies! Ensimmäisenä lisäkysymyksenä tiedustelen:

Aikooko hallitus kuitenkin antaa eduskunnalle esityksen presidentin valitsemisesta poikkeuslailla, mikäli tätä asiaa ei valtiosääntökomiteassa ehditä ajoissa ennen vuoden 1974 vaaleja selvittää loppuun?

Oikeusministeri P a a v o l a: Herra puhemies! Nähdäkseni tämä ed. Borgin lisäkysymyksessään esittämä asia ei liity varsinaisesti tähän kysymykseen, ja totean sen vuoksi vain lyhyesti, että tällaisesta ei ole ollut mitään keskustelua.

Ed. B o r g: Herra puhemies! Toisena lisäkysymyksenä esitän:

Miten on sitten selitettävissä, että hallituksen ministerit, herra oikeusministeri mukaan lukien, ovat olleet poikkeuksellisen aktiivisia tässä asiassa muuttamaan perustuslakien selvistä määräyksistä poiketen presidentin valitsemistapa normaalioloista poikkeusolojen mukaiselle kannalle?

Oikeusministeri P a a v o l a: Herra puhemies! Vastauksena ed. Borgin toiseen lisäkysymykseen pyydän kunnioittavasti todeta, että myöskin ministereillä on henkilökohtaisia mielipiteitä asioista.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ed. Jaatisen suull. ksm. n:o 128 työnantajan sosiaaliturvamaksujen alentamisesta.

Ed. J a a t i n e n: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä työnantajan sosiaaliturvamaksun määräämisperusteiden muuttamiseksi siten, että mainittuja maksuja voitaisiin alentaa erityisesti työvaltaisilla aloilla?

Valtiovarainministeri K o i v i s t o: Herra puhemies! Hallitus on tällä viikolla antanut eduskunnalle esityksen kansaneläkkeeseen liit-

tyvän tukilisän ja asumistuen korottamisesta. Esityksen toteuttaminen merkitsee kansaneläkemenojen lisääntymistä 215 milj. markalla. Lisääntyvien menojen kattaminen edellyttää kansaneläkelaitoksen tuloperusteiden korottamista, eikä näin ollen ole olemassa minkäänlaisia mahdollisuuksia työnantajan sosiaaliturvamaksun alentamiseen, päinvastoin.

Ed. J a a t i n e n: Herra puhemies! Kunnioittavasti seuraavaa lisäkysymys:

Onko hallitus suorittanut eduskunnan 10 päivänä joulukuuta 1971 hyväksymän lausuman edellyttämän tutkimuksen, mitä epäkohtia aiheutuu siitä, että osallistuminen sosiaalisiin kustannuksiin perustuu maksettujen työpalkkojen määrään?

Valtiovarainministeri K o i v i s t o: Herra puhemies! Hallitus on täysin tietoinen siitä, että jo nykyisen sosiaaliturvamaksun kohdalla ja erityisesti sen laskentaperusteen takia aiheutuu vaikeuksia, ja että erikoisesti niitä aiheutuu sitä mukaa kuin sosiaaliturvamaksua korotetaan ja siitä tulee kasvavassa määrässä eräänlainen palkkavero. Kuitenkin sen harrastuksen johdosta, joka on olemassa eläkkeiden kehittämiseen, työnantajan sosiaaliturvamaksua todennäköisesti tullaan esittämään nostettavaksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ed. Honkosen suull. ksm. n:o 129 Tampereen yliopiston valtiollistamisesta.

Ed. H o n k o n e n: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Milloin hallituksella on tarkoitus antaa esitys Tampereen yliopiston valtiollistamisesta?

Opetusministeri S u n d q v i s t: Herra puhemies! Vastauksena ed. Honkosen esittämään suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Valtioneuvoston 14 päivänä toukokuuta 1970 asettama ja 30 päivänä huhtikuuta 1971 mietintönsä jättänyt ns. Tampereen yliopistokomitea päätyi yksimielisesti ehdottamaan Tampereen yliopiston valtion omistukseen siirtämistä. Komitean mietinnön ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta on opetusministeriössä laadittu luonnokset laiksi Tampereen yliopis-

tosta ja Tampereen yliopistosta annetun lain voimaan saattamisesta, joiden keskeinen sisältö nimenomaan on Tampereen yliopiston ottaminen valtion haltuun. Mainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys on tarkoitettu antaa eduskunnalle kuluvan toukokuun aikana.

Hallituksen tarkoituksena on lisäksi jo esityksensä perusteluissa ottaa kantaa myöskin eräiden muiden tällä hetkellä yksityisten oppilaitosten asemaan suhteessa valtioon.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ed. Hemmin suull. ksm. n:o 130 esityksen antamisesta laiksi vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain muuttamisesta.

Ed. H e m m i: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Milloin hallitus aikoo antaa eduskunnalle esityksen vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain muutoksesta?

Maa- ja metsätalousministeri H a p p o n e n: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Kerttu Hemmin suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Lakiesitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä, josta esitys on lähetetty noin kaksi kuukautta sitten oikeusministeriön lainsäädäntöosaston tarkastettavaksi. Tarkastustyö saataneen valmiiksi tämän toukokuun alkupuolella, joten hallitus ehtinee antamaan kyseisen lakiehdotuksen eduskunnalle toukokuun kuluessa.

Ed. H e m m i: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen siitä huolimatta, vaikka tässä tuli jo mielestäni hyvä vastauskin:

Onko hallitus tietoinen siitä, että monet nyt järjestelyjen piiriin kuuluvat luopuvat lainmuutoksesta oikeuksistaan väsyessään odottamaan lainmuutosta ja joutuvat kärsimään taloudellisia menetyksiä myydessään ns. vapaassa kaupassa kiinteistönsä kaupungille ja näin siinä yhteydessä putoavat pois järjestelylain piiristä?

Maa- ja metsätalousministeri H a p p o n e n: Herra puhemies! Vastauksena lisäkysymykseen

ilmoitan, että hallitus on tästä tietoinen ja pyrkii kiirehtimään tätä asiaa.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 131 Oulujärven käyttöön suunnittelemisesta.

Ed. K o r t e s a l m i: Herra puhemies! Kysyn kunnioittavasti ministeriltä:

Onko hallitus kiinnittänyt huomiota siihen, että Oulujärven käyttöä suunnitellaan nyt pelkäämään voimatalouden hyödyn kannalta ottamatta huomioon kalastuksen, matkailun ja maisemanhoidon tarpeita sekä saastumisongelmia?

Ministeri L o u e k o s k i: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Korttesalmen varsin laajaan suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Oulujärven säännöstely on alkanut oikeastaan jo vuonna 1945, jolloin valtioneuvosto määräsi koskivoimatoimikunnan hankkimaan valtiolle sekä lopullisen että väliaikaisen luvan Oulujärven säännöstelyhankkeelle. Vesistötoimikunta antoi hankkeelle väliaikaisen luvan vuonna 1951, ja asian siirrettyä kymmenen vuoden kuluttua Pohjois-Suomen vesioikeudelle se määräsi suoritettavaksi täydentävän katselmustoitituksen, joka päättyi vasta keväällä 1971. Vesioikeuden lopullista päätöstä ei ole vielä annettu, mutta vahingonkäräjöiden oikeusturvan kannalta olisi toivottavaa, että tämä päätös pian annettaisiin.

Säännöstelyn aikaansaamasta hyödystä muodostuu suuri osa Oulujoen voimallisuksille sen vuoksi, että niiden tuottamasta energiasta voidaan pääosa kehittää Oulujärven säännöstelyn avulla talvikuukausina, jolloin energian tarve on suurimmillaan. Säännöstelyn seurauksena on Oulujärven suurimpia tulvia voitu alentaa yhdellä metrillä ja tasoittaa kesäaikaisten järven vedenpintojen vaihteluja. Näillä toimenpiteillä on päästy myös matkailun ja maisemanhoidon kannalta edulliseen tulokseen ja rantamaiden käyttömahdollisuuksien parantamiseen.

Kalastusmahdollisuuksien turvaamista on hoidettu vuodesta 1954 lähtien valtioneuvoston ja säännöstelijöiden kesken tehdyn sopimuksen perusteella. Maa- ja metsätalousministeriö on tämän vuoden alussa antanut riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tehtäväksi laatia suunnitelman koko Oulujoen vesistöä koskevaksi kalatalousselvitykseksi ja hoitosuunnitelmaksi.

Lisäksi on mainittava, että Oulujärven vesistön osalla on vesihallituksen toimesta käynnissä laaja vesivarojen kokonaisinventointi sekä vesihuollon, vesiensuojelun että vesien virkistyskäytön yleissuunnittelu yhteistyössä Kainuun seutukaavaliiton kanssa. Työssä otetaan huomioon kaikki vesien käyttöön liittyvät seikat, kuten matkailu, kalastus, maisemanhoito ja saastumisongelmat. Tämä selvitys yhdessä maaja metsätalousministeriön toimeksiannon kanssa muodostavat rinnakkain suoritettuina Oulujoen vesistön kalakantojen hoidolle todennäköisesti paremman perustan kuin missään muussa vesistössä tähän saakka.

Vesiensuojelun mielessä ovat säännöstelyn aikaansaamat tulvavirtaamien pienentäminen ja alivirtaamien lisääminen olleet edullisia toimenpiteitä. Suuret Oulujärven läpi johdettavat talviviltaamat estävät tehokkaasti happivajausten syntymisen järven syvänteissä. Oulujärven käyttöön vaikuttavat myös Kajaani Oy:n ja Kajaanin kaupungin hakemukset luvan saamiseksi jätevesien laskemiseen Oulujärveen. Lain mukaisten valmistavien käsittelyvaiheiden jälkeen nämä asiat ovat parhaillaan Pohjois-Suomen vesioikeuden käsiteltävänä lopullisten päätösten antamista varten.

Hallituksen tiedossa ei ole, että Oulujärven käyttöä suunniteltaisiin pelkästään voimatalouden hyödyn kannalta muut edut syrjäyttäen, ja hallitus tulee luonnollisesti seuraamaan Oulujärven käyttöä koskevien hankkeiden kehitystä ja asianmukaisuutta.

Ed. Kortesaalmi: Herra puhemies! Tiedustelen vielä kunnioittavasti:

Milloin tämä koko Oulujärven hoitosuunnitelma sitten lopullisesti valmistuu palvelemaan Oulujärven seudun asujamistoa ja muita intressipiirejä?

Ministeri Louekoski: Herra puhemies! Mitään täsmällistä ajankohtaa tuskin voidaan määrittellä. Kuitenkin suunnitelmien valmistuminen on, niin kuin vastauksessa jo totesin, riippuvainen vesioikeuden ratkaisusta ja niistä suunnitelmista, joita yleensä seutukaavaliiton toimesta ja valtion viranomaisten toimesta tehdään.

Ed. Kortesaalmi: Herra puhemies! Tiedustelen vielä kunnioittavasti:

Koska vesioikeuden lopullisessa päätöksessä aivan ilmeisesti on vaikuttamassa 1940-luvun

vanhentuneita näkemyksiä ja arvostuksia, niin pitääkö nyt hallitus todella huolen siitä, että tämän vuosikymmenen, siis nykyajan näköalat ja arvostukset todella tulevat huomioon otetuiksi tätä laajaa vesistöhankeä kuntoon saatettaessa?

Ministeri Louekoski: Herra puhemies! Hallitus pitää luonnollisena sitä, että niitten viranomaisten tiedossa, jotka asiaa käsittelevät, ovat yhteiskuntapolitiikan tämän hetken suunnitelmat.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ed. Häkämiehen suull. ksm. n:o 132 opettajien koulutuskustannusten valtionavusta peruskouluun siirryttäessä.

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitän kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä peruskoulua varten suoritettavasta opettajien siirtymävaiheen koulutuksesta kunnille aiheutuvien kustannusten saattamiseksi valtionavun piiriin?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Vastauksena ed. Häkämiehen kysymyksen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Eduskunta on juuri hiljattain hyväksynyt kansakoululain muutoksen, jonka mukaan peruskoulun siirtymävaiheessa voidaan kolmen perättäisen lukuvuoden aikana käyttää kaksi koulupäivää lukuvuodessa peruskoulun opetussuunnitelmaan perehdyttämiseksi tarvittavaan opettajien jatkokoulutukseen. Tämä koulutus tapahtuu siis kouluaikana, jolloin kunnille ei aiheudu menoja oppilaskuljetuksista eikä ruokailusta. Jatkokoulutusta annetaan lisäksi opinto- ja suunnittelutilaisuuksissa, joihin opettajilla on velvollisuus osallistua kolmena päivänä lukuvuodessa. Nämä opinto- ja suunnittelupäivät perustuvat virkaehtosopimukseen ja niitä on käytetty ensimmäistä kertaa kuluvan lukuvuoden aikana. Tarkoitus on, että siirtymävaiheessa käytetään kolmen vuoden aikana 15 päivää opettajien jatkokoulutukseen.

Siirtymävaiheen koulutuksesta aiheutuvista kustannuksista suurimman osan maksaa valtio, koska kouluttajakoulutus tapahtuu valtion toimesta. Kouluttajakoulutus on kolmentasoista:

valtakunnallista, alueellista ja paikallista. Valtakunnalliset kouluttajat, 23 kouluttajaa, on jo koulutettu. Läänintasoisia kouluttajia tulee 237, joiden valmennus on jo osittain toteutettu. Lääninkouluttajat tulevat huolehtimaan kuntien ns. ohjaavien opettajien koulutuksesta. Ohjaavia opettajia tulee olemaan 12—15 yläasteen piiriä kohden. Edellä mainitusta kolmitasoisesta koulutuksesta ei aiheudu kunnille kustannuksia. Lisäksi on otettava huomioon, että opettajien jatkokoulutuksessa tarvittavan materiaalin suunnittelusta ja tuottamisesta vastaa valtio.

Opettajien jatkokoulutuksesta kunnille aiheutuvia kustannuksia on pidettävä pieninä ottaen huomioon sen pitkäaikaisen vaikutuksen, mikä koulutuksella tulee olemaan kunnan koulutoimeen. Jatkokoulutuksesta aiheutuvien kustannusten sisällyttäminen kuntien valtionavun piiriin erillisinä valtionapukohteina tuottaa vaikeuksia, koska se edellyttäisi valtionapuperusteiden laajahkoa tarkistamista vähäisten kustannustekijöiden vuoksi. Lisäksi on otettava huomioon, että valtio huolehtii jo nyt suurimmasta osasta opettajien jatkokoulutuksesta aiheutuvista menoista.

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen:

Aikooko hallitus näillä toimenpiteillään ja tämän herra ministerin vastauksen omaisesti siirtää paikallisesta koulutuksesta syntyneet kustannukset todella kuntien harteille?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Kuten vastauksesta kävi ilmi, mitään varsinaisia syitä ei ole ilmennyt, mitä varten valtion pitäisi tämä maksaa.

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Mistä johtuu, että lähinnä kouluhallituksen suunnalta on informoitu väärin, koska siinä informoinnissa on luvattu, että myöskin paikalliskustannuksista valtio tulisi vastaisuudessa huolehtimaan?

Opetusministeri Sundqvist: Herra puhemies! Saattaa olla, että kouluhallitus on ollut sellaisessa uskossa. Tästä asiasta on luonnollisesti neuvoteltu, mutta mitään varsinaisia suunnitelmia tämän asian järjestämiseksi toisin, kuin mitä tähän mennessä on tehty, ei ole tällä hetkellä.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ed. Mykkäsen suull. ksm. n:o 133 kokonaissuunnitelman laatimisesta Lapin matkailua varten.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti asianomaisen valtioneuvoston jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin kokonaissuunnitelman laatimiseksi Lapin matkailua varten?

Ensimmäinen varapuhemies: Kun kauppa- ja teollisuusministeri Linnamo, ei ole voinut saapua vastaamaan kysymykseen, siirretään asian käsitteleminen ensi perjantain istuntoon.

10) Ed. A.-L. Jokisen suull. ksm. n:o 143 Turun keskusvankilassa vallitsevasta tilanteesta.

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko Turun keskusvankilassa vallitseva tilanne hallituksen käsityksen mukaan pakkolaitosasetuksen mukainen?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Vastauksena ed. Anna-Liisa Jokisen esittämään suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Käsitykseni mukaan Turun keskusvankilassa vallitseva tilanne on pakkolaitoksesta 11.6.1971 annetun asetuksen mukainen muutoin paitsi että keskusvankilassa ei ole pakkolaitoksen avointa osastoa.

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen:

Miksi 11.6.1971 annetun pakkolaitosasetuksen mukaista osastoa Turun keskusvankilassa ei ole, vaikka lainsäätäjät on tätä tarkoittanut?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Vastauksena ed. Jokisen lisäkysymykseen totean, että Turun keskusvankilassa eivät huoneilat mahdollista tämänlaatuisten avoimen osaston rakentamista, mistä syystä sen rakentamista ja pakkolaitoksen ja siellä olevien vankien siirtämistä kokonaan muualle on tutkittu, ja siitä tullee selvitys vielä tämän kuun aikana.

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies!
Esitän vielä toisen lisäkysymyksen:

Milloin eristettyjen vankien päiväkorvausta, joka on noin 2 mk, voidaan korottaa vähintään samalle tasolle kuritushuonevankien päiväkorvauksen kanssa, joka on keskimäärin 3,20 mk?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Nähdäkseni tämäkään lisäkysymys ei liity Turun keskusvankilan oloihin, mutta toteaisin, että siltä osilta kuin nämä mahdollisesti ovat alempia kuin kuritushuonevankien saamat rahat, niin oikeusministeriö tulee selvittämään tämän asian ja palaamaan siihen mahdollisimman pian.

Asia on loppuun käsitelty.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

40. Perjantaina 5 p. toukokuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään tiedoksi:

1) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 eduskunnan puhemiehen kieltäytymisen johdosta asettamasta äänestettäväksi ehdotusta hyväksytyjen lakiehdotusten perusteluihin tehtävästä lisäyksestä

Kolmas käsittely:

2) Ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 20; perustuslakivaliokunnan mietinnöt n:ot 6 ja 9; hallituksen esitys n:o 32; lak.al. n:ot 18, 24, 32 ja 33.

3) Ehdotus laiksi koulujärjestelmän perusteista annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 23; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 43.

4) Ehdotukset kunnallisvaalilaiksi ja laiksi kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 33; lak.al. n:ot 482 ja 483.

Toinen käsittely:

5) Ehdotukset laiksi maidontarkastuslain muuttamisesta

Siv.

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 26; talousvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 17; ed. Pohjosen ym. lak.al. n:o 480.

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

6) Ehdotus laiksi aluevaihdon toimitamisesta valtion ja Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piirin välillä ..

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 62.

7) Ehdotus laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö 8; hallituksen esitys n:o 67.

8) Ehdotus laiksi päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 44.

9) Ehdotus laiksi kirkkolain muuttamisesta

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 27.

10) Ehdotus laiksi jakolain muuttamisesta

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 36.

11) Ehdotus laiksi tieliikennelain 10 §:n muuttamisesta

Asiakirjat: Kululaitosvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 18.

Ainoa käsittely:

12) Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus oikeuskanslerin virkatoimista ja

702

705

”

”

706

708

709

lain noudattamista koskevista havainnoista vuodelta 1970

A s i a k i r j a t: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7; mainittu kertomus 13) Ehdotus lisätilojen rakentamisesta Eduskunnalle

A s i a k i r j a t: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; kansliatoimikunnan ehdotus.

14) Kertomus suomalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahojen hoidosta vuonna 1971

A s i a k i r j a t: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 8; kertomus suomalaisen kirjallisuuden edistämismäärärahojen valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1971.

15) Ehdotukset toivomukseksi valtionrautateiden paikallisuontoisesta henkilöliikenteestä

A s i a k i r j a t: Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2; toiv.al. n:ot 2427, 2533, 2630, 2676 ja 2713.

Esitellään:

16) Hallituksen esitys n:o 78 laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Pöydällepanoa varten esitellään:

17) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta

18) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista ..

19) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9 eduskunnan kirjaston hallituksen ehdotuksen johdosta muutoksiksi eduskunnan kirjaston ohjesääntöön

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Hetemäki, Holkeri, Huurtamo, Hy-

Siv. vönen, O. Kangas, Katajavuori, Lehtinen, Liikanen, N. Nieminen, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Saukkonen, Tamminen, Vaittinen, Westerholm ja Vilponiemi.

709

712

718

719

„

„

„

„

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat yksityisasiain vuoksi tästä istunnosta edustajat Lehtinen, Liikanen ja Vilponiemi, tämän kuun 9 päivän istunnoista ed. Voutilainen, 9 päivään ed. Rekonen, 10 päivään ed. O. Kangas, 19 päivään ed. H. Niskanen ja 9 päivästä 12 päivään ed. Breilin.

Pankkivaliokunnan jäsenet.

P u h e m i e s: Valiokuntapaikkojen järjestyksen vuoksi pyytää ed. Vilponiemi vapautusta pankkivaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

P u h e m i e s: Eduskunta päättäneen jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen valitsemisen pankkivaliokuntaan vapautuksen saaneen sijalle.

Hyväksytään.

Uusi hallituksen esitys.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan toukokuun 2 päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 77, joka nyt on edustajille jaettu.

Kirjallinen kysymys ja siihen annettu vastaus.

P u h e m i e s: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on, puhemiehelle osoitettuna, saapunut opetusministeri Sundqvistin vastaus ed. Vikatmaan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 72 terveyssisarille annettavasta avohuollon kättilökoulutuksesta.

Tämä kysymys on nyt vastauksineen painettuna jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Eduskunnan puhemiehen kieltäytymisen johdosta asettamasta äänestettäväksi ehdotusta hyväksytyjen lakiehdotusten perusteluihin tehtävästä lisäyksestä

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 esitellään tiedoksi.

Puhemies: Päiväjärjestyksen ensimmäisenä asiana on päiväjärjestyksessä mainittu puhemiehen kieltäytymisen johdosta annettu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 eduskunnalle tiedoksi. Lausunto otetaan huomioon jatkettaessa kysymyksessä olevan asian käsittelyä päiväjärjestyksen 2) asiana.

- 2) Ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävät hallituksen esitys n:o 32 sekä lak.al. n:ot 18, 24, 32 ja 33, joita on valmistelevalta käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnöissä n:ot 6 ja 9 sekä suuren valiokunnan mietinnössä n:o 20, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Lakiehdotusten kolmas käsittely julistettiin viime keskiviikon istunnossa päättyneeksi. Nyt olisi päätettävä perusteluja koskevista ehdotuksista. Perusteluihin on ehdotettu tehtäväksi seuraavat lisäykset:

Ed. Borg ed. Stenbäckin kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Hyväksyessään hallituksen esityksen äänioikeusikärajan alentamisesta 18 vuoteen eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii selvityksiä vaalikelpoisuusikärajan saattamisesta samalle tasolle." Ed. Åsvik ed. Koskenniemen kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiesitykset eduskunta edellyttää hallituksen kiireellisesti tutkivan mahdollisuuksia vaalikelpoisuusikärajan alentamisesta 18 vuoteen ja antavan siitä johtuvan esityksen pikaisesti eduskunnalle." Ed. Lemström ed. P. Vennamon kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Hy-

väksyessään lakiehdotukset eduskunta edellyttää, että hallitus välittömästi tutkisi, onko mitään esteitä vaalikelpoisuusikärajan alentamiseksi sekä valtiollisissa että kunnallisissa vaaleissa 18 vuoteen." Ed. Mäki ed. Veikko Turusen kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotukset eduskunta edellyttää, kun oikeuden määräämä holhouksenalaisuus ei enää ole äänioikeuden esteenä, että hallitus lain täytäntöönpanossa antaa selvät ohjeet, missä tapauksissa henkilöltä yleisten oikeusperiaatteiden mukaan on katsottava puuttuvan edellytykset äänioikeuden käyttämiseen." Ed. Ahde ed. Liikasen kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiesityksen eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti antaa tarpeelliset esitykset vaalikelpoisuusikärajan alentamisesta 18 vuoteen sekä valtiollisissa että kunnallisissa vaaleissa."

Viime keskiviikon istunnossa puhemies ei katsonut voitavansa tehdä äänestysesitystä ed. Ahteen ed. Liikasen kannattamana tekemästä lausumaehdotuksesta, koska se olisi ollut vastoin eduskunnan jo tekemää päätöstä. Eduskunnan päätöksen johdosta lähetettiin asia valtiopäiväjärjestyksen 80 §:n 2 momentin mukaisesti perustuslakivaliokuntaan. Perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon mietinnössään n:o 9, joka tänään on päiväjärjestyksen 1) asian kohdalla saatettu eduskunnan tietoon. Lausunnoissaan, jota valtiopäiväjärjestyksen 80 §:n 2 momentin mukaan on noudatettava, esittää perustuslakivaliokunta, että äänestysesityksen tekeminen puheena olevassa asiassa ei ole vastoin eduskunnan jo tekemää päätöstä. Näin ollen on nyt äänestettävä kaikista tehtävistä lausumaehdotuksista.

Ed. Mäen ehdotus on erillinen, joten siitä on äänestettävä erikseen. Muut ehdotukset ovat vastakkaisia, joten niistä on äänestettävä ensin toisiaan vastaan ja lopuksi voittaneesta ehdotuksesta mietintöä vastaan. Esitän meneteltäväksi niin, että ensin asetetaan vastakkain ed. Åsvikin ja ed. Ahteen ehdotukset, tässä äänestyksessä voittanut ed. Lemströmin ehdotusta vastaan, voittanut ed. Borgin ehdotusta vastaan ja lopuksi tässä äänestyksessä voittanut mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Åsvikin ehdotuksen ja ed. Ahteen ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Äskin ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Ahteen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Honkonen, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Håkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Kaarna, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Linkola, H. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Rainio, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salolainen, Saloranta, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Toivanen, Tuominen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Asunmaa, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Karkinen, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Kortessalmi, Kurppa, Lemström, Lepistö, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Myyräläinen, Mäkelä, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Raatikainen, Rantala, Remes, Rytkönen, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sorsa, Sundqvist, Suokas, Söderman, Taipale, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo, Volotinen ja Voutilainen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Eskelinen, Holkeri, Hyvönen, O. Kangas, Kajtavuori, Lehtinen, Liedes, Liikanen, N. Nie-

minen, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Saukonen, Seppä, Vaittinen, Westerholm ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 70 ei-ääntä; poissa 17.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Äsvikin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Lemströmin ehdotuksen ja ed. Äsvikin ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Lemströmin ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Äsvikin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Håkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kaarna, Kainulainen, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Knuuttila, Koppanen, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Väyrynen ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Björklund, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Honkonen, Hostila, Hykkäälä, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lepistö, Liedes,

Lillqvist, Lindeman, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkinen, Männistö, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjärvi, Weckman, Voutilainen ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestää edustaja Söderman.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Eskelinen, Holkeri, Hyvönen, O. Kangas, Katajavuori, Lehtinen, Liikanen, N. Nieminen, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Saukkonen, Vaittinen, Westerholm ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 77 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 15.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Lemströmin ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Borgin ehdotuksen ja ed. Lemströmin ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Borgin ehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Lemströmin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Honkonen, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvenpää, Kaarna, Kalavainen R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Koppanen, Korpinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Linkola, H. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Mäki, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Puhakka, Rainio, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Saarinen, Saimo, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Toi-

vanen, Tuominen, Uusitalo, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Asunmaa, Björklund, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Hostila, Huotari, Härkönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvisalo-Karnerva, Kainulainen, Kaipainen, Kantola, Karkinen, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korttesalmi, Koskinen, Kurppa, Lemström, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Remes, Ronkainen, Räsänen, Saarto, Sainio, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sorsa, Sundqvist, Suokas, Söderman, Taipale, Tiilikainen, Tikka, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Väinö, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Volotinen, Voutilainen ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestää edustaja Tikkanen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Eskelinen, Holkeri, Hyvönen, O. Kangas, Ahti Karjalainen, Katajavuori, Koskenniemi, Lehtinen, Liikanen, N. Nieminen, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Saukkonen, Vaittinen, Westerholm ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 85 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 17.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Borgin ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Borgin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Borgin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Ajo, Asunta, Björklund, Breilin, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo,

Helle, Hostila, Hykkäälä, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, R. Kangas, Aino Karjalainen, Karkinen, Knuutila, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Raatikainen, Rantala, Ronkainen, Ruokola, Räsänen, Saimo, Sainio, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, H. Westerlund, Vilmi, Voutilainen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Antila, Aro, Asunmaa, Borg, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Honkonen, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Kainulainen, Kantola, Karhuvaara, Karpola, Kauppi, Kivistö, Kock, Kohtala, Koppanen, Korpinen, Korttesalmi, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, Mänttari, Niinikoski, Nikkilä, Puhakka, Pulkkinen, Rainio, Remes, Rosnell, Rytönen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Toivanen, Tupamäki, Uusitalo, Vainio, Vartia, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, S. Westerlund, Vikatmaa, Virolainen, Volotinen, Väyrynen ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Järvenpää ja Lehmonen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Eskelinen, Holkeri, Hyvönen, O. Kangas, Ahti Karjalainen, Katajavuori, Lehtinen, Liikainen, N. Nieminen, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Saukkonen, Vaittinen, Westerholm ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 83 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 16.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Mäen ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Björklund, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Härkönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Korttesalmi, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lemström, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Mattila, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niinikoski, E. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Remes, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Saloranta, Sandelin, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Suokas, Suorttanen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Uusitalo, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Hemmi, Hokkanen, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Koppanen, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Linkola, Lähteenmäki, Martikainen, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Nikkilä, Paasio, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Procopé, Rainio, Ronkainen, Ruokola, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi,

Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa ja Vilmi.

”Tyhjää” äänestää edustaja Antila.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Eskelinen, Hetemäki, Holkeri, Hyvönen, O. Kangas, Ahti Karjalainen, Katajavuori, Lehtinen, Liikanen, Niemelä, N. Nieminen, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Saukkonen, Tiilikainen, Vaittinen, Westerholm ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 68 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 19.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi koulujärjestelmän perusteista annetun lain 12 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 43, jota on valmistelevasti käsitelty sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 23, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. M ä k i - H a k o l a: Herra puhemies! Eduskunnassa käsiteltiin viime syksynä kouluneuvostoja koskeva lainsäädäntö. Jo siinä vaiheessa esitin varsin kriittistä kantaa lakia kohtaan. Monet arvostelivat erikoisesti sitä, että kouluneuvostoista jätettiin pois vanhempien edustus. Arvostelimme myös muutenkin kouluneuvoston kokoonpanoa, jossa lapsille on varsin merkittävässä asioissa annettu sama vaikutusmahdollisuus kuin opettajille. Pidimme arveluttavana sitä, että laissa säädettiin ns. ristiinäänestämismenettely mahdolliseksi lääninhallituksen luvalla. Tämä tietää sitä, että oppilaat pystyvät käytännössä määräämään myös opettajajäsenien valinnan. Epäilimme myös sitä, millä tavalla käy koulun opetuksellisen tason, tuleeko siellä politikointi pääasiaksi ja opiskelu sivuseikaksi. Jo nyt, vaikka lakisäateistä politikointielintä ei vielä olekaan käytännössä, on eräissä

kouluissa politikointi saavuttanut häiritseviä piirteitä; tiedetäänpä jopa painostusta oppilaiden keskuudessa harjoitetun toisin ajattelevia kohtaan.

Viime syksynä säädetty laki kouludemokratiasta koskee vain valtion oppikouluja sekä valtionapua saavia yksityisiä oppikouluja. Sen sijaan laki ei koske kunnan koululaitokseen kuuluvia kouluja, näissä on omat kouluneuvostonsa. Nyt hallitus esittää kouluneuvostoja myös kunnan kouluihin, joiden kouluneuvostoissa on mukana vanhempien ja opettajien edustus ja myös oppilaiden edustus, tosin ilman äänivaltaa. Ellei nyt esillä olevaa lakia säädettäisi, loppuisi aikanaan peruskoululaitoksen yleistymisen myötä viime syksynä säädetty arveluttavia piirteitä sisältävä laki. Tämän välivaiheen aikana olisi hyvä todeta, millä tavalla jo säädetty kouludemokratia toimii niissä kouluissa, joissa se on käytössä. Jos se on, kuten epäilen, pahasti epäonnistunut, voitaisiin myöhemmin mahdollista kunnallista koulua varten säädettävän lain yhteydessä ottaa epäkohdat huomioon. Sen takia tuntuu turhalta tässä vaiheessa säätää nyt esillä olevaa lakia.

Kunnallismiehenä herättää epäluuloa se, että kunnan ylläpitämissä kouluissa alaikäiset koululaiset ryhtyisivät käyttämään päätösvaltaa eräissä koulua koskevissa asioissa. Eikö tämä ole kuntalaisten valitsemien luottamusmiesten asia? Joutuukin kysymään, kuinka moni kunnallismies täällä eduskunnassa on valmis hyväksymään tämän arveluttavan vallansiirron, josta lisäksi hallitus mielin määrin voi asetusteitse määrätä. Edelleen koko koulun hallinto ei varmasti ole helppoa, jos sitä pystytään hoitamaan ollenkaan koko järjestelmän monimutkaisuuden takia. Nythän näihin kouluihin tulee perustettavaksi sekä johtokunnat, vanhempainneuvostot että kouluneuvostot. Mahtaakohan koko koulun toiminta puuroutua sekä hallinnollisessa että opetuksellisessa mielessä, kun koulun toiminnalle epäoleellisille seikoille annetaan näin suuri merkitys!

Kaikkien näiden arveluttavien piirteiden takia katson, ettei tätä lakia tulisi tässä tilanteessa vielä säätää. Näin ollen ehdotan, herra puhemies, että lakiesitys hylättäisiin.

Ed. L i n k o l a: Herra puhemies! Hallituksen esityksen perusteluissa, sen toisessa kappaleessa todetaan seuraavaa: Kun hallituksen mielestä on tarkoituksenmukaista, että kunnan koululaitokseen kuuluvassa lukiossa on oppi-

koulun kouluneuvostosta annetun lain edellyttämä kouluneuvosto, niin ehdotetaan silloin tämän koulujärjestelmän perusteista annetun lain 12 §:ään uusi momentti, jolla tämällyyppinen kouluneuvosto siirrettäisiin kunnan koululaitokseen.

Tämän lain hyväksymisen kautta syntyy kunnan koululaitokseen seuraava tilanne, joka on varsin sekava: syntyy koululautakunta peruskouluille, mutta kunnan koululaitokseen kuululle muille kouluille voi olla johtokunta, ja koululla, jolla ei ole omaa johtokuntaa, tulee olla kouluneuvosto, jossa on kaksi opettajaedustajaa, viisi vanhempien edustajaa ja kaksi oppilaitten edustajaa. Nyt tulee lukioon toisenlainen kouluneuvosto sekä vanhempainneuvosto kaikissa tapauksissa. Tilanne on käsitykseni mukaan vähintään sekava. Kunnan koululaitoksen peruskouluineen ja muine siihen kuuluvine kouluineen olisi pitänyt antaa aloittaa työnsä rauhassa ja niissä puitteissa, jotka peruskoululailla sille säädettiin, ja katson, että silloin tämä laki on ennenaikainen, ja kannatan ed. Mäki-Hakolan tekemää ehdotusta.

Ed. I. Suominen: Herra puhemies! Ed. Mäki-Hakola kiinnitti eräisiin kouluneuvostolain epätäsmällisyyksiin mielestäni hyvin huomiota siinä mielessä, että todellakin vanhempien asemaan ja osuuteen koulussa kaivataan vielä täsmennystä. Toisaalta myöskin on ilman muuta selvää, että kouluviranomaisten on kouluneuvostolain toteuttamisen yhteydessä tarkkailtava, että tämä politiikka kouluissa, joka on siellä jo olemassa ja on siellä pysyäkseen, tapahtuu demokraattisin muodoin.

Eräaseen asiaan, joka oli kokoomuksen vaatimus kouluneuvostolakeja laadittaessa, ed. Mäki-Hakola ei kiinnittänyt huomiota, nimittäin siihen, että vaali edelleen on enemmistövaali. Me olimme silloin suhteellisen vaalin kannalla. Onkin toivottavaa, että nyt, kun ilmeisesti koulujärjestöt ovat pääsemässä poliittiseen yksimielisyyteen tästä suhteellisesta vaalitivasta, opetusministeri antaisi tästä suhteellisesta vaalitivasta mahdollisimman pikaisesti esityksen. Tällä parannettaisiin kouluneuvostolakia. Kuitenkin tämä nyt oleva hallituksen esitys on ainoastaan täydennys vallitsevaan käytäntöön, ja ja pidän tätä esitystä, jonka sivistysvaliokunta yksimielisesti on hyväksynyt, tarpeellisenä, jotta kouluneuvostolaki tällä kertaa yhdenmukaisena olisi kaikissa kouluissa olemassa, ja olen sitä

mieltä, että tämä esitys on tässä muodossaan hyväksyttävä.

Ed. H o n k o n e n: Herra puhemies! Kuten ed. I. Suominen äsken huomautti, sivistysvaliokunta on yksimielisesti hyväksynyt tämän mietinnön. Mutta ed. Mäki-Hakolan puheenvuoron johdosta rohkenisin tässä yhteydessä kuitenkin vedota, en yksinomaan Teiniliittoon vaan myös oppilaisiin, tiedotusvälineistöön ja poliittisten puolueitten edustajiin, että ne kaikki mahdollisin keinoin tukisivat sellaisia toimenpiteitä, joilla päästäisiin siihen, että kouluissakin asiat riittelevät, eivät oppilaat ja opettajat keskenään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Mäki-Hakola ed. Linkolan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Borg, Breilin, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkälä, Häggblom, Häkämies, Härkönen, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Kortesalmi, Koskeniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Laitinen, Lehmonen, Lemström, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Loikkainen, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Paasivuori, Pajunen, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Remes, Rosnell, Ruokola,

Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiilikainen, Tikka, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työljärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, Weckman, P. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Asunta, Ehrnrooth, Huurtamo, Häikiö, Junnila, Kauppi, Laatio, Lattula, Linkola, Lähtenmäki, Mäki, Mäki-Hakola, Nikkilä, Procopé, Rainio, Seppä, S. Suominen ja Vartia.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aro, Haukipuro, Helle, Holkeri, Hyvönen, Ilaskivi, Kainulainen, O. Kangas, Katajavuori, Lankinen, Lehtinen, Lijkanen, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Pekkala, Rekonen, Ronkainen, Salama, Saukkonen, Sundqvist, Teir, Tiekso, Tikkanen, Vaittinen, V. Vennamo, Westerholm ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 152 jaa- ja 18 ei-ääntä; poissa 29.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset kunnallisvaalilaksi ja laiksi kunnallisen rajoituksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävät hallituksen esitys n:o 33 sekä lak.al. n:ot 482 ja 483, joita on valmistelevalta käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 24, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Stenbäck: Herra puhemies! Uusi kunnallisvaalilaki, joka nyt on kolmannessa käsittelyssä, mahdollistaa myös postiaänestyksen. Tämä on tervetullut uudistus, johon äänestäjät kahdessa eduskuntavaalissa jo ovat tottuneet. On kuitenkin olemassa ryhmä äänestäjiä, joiden on vaikea kaikissa tilanteissa käyttää tätä postiaänestys-oikeuttaan. Tarkoitin tällä ryhmällä saaristolaisia. Tämä koskee tietenkin sekä sisävesistöjemme että pitkien rannikkojemme saaristolaisia. Mainituilla seuduilla asuvien vanhusten on pakko tehdä hyvin pitkiä ja kalliita venematkoja päästäkseen kunnan ehkä ainoaan postikonttoriin. Saaristosta tapahtuneen ja tapahtuvan poismuuton vuoksi postikonttorit eivät siellä ole niin tiheässä kuin monella muulla taholla. Vaalipäivien aikana ovat ehkä sääolosuhteet äänestysmatkaa silmällä pitäen epäedulliset, ja niin jää kansalaisvelvollisuus täyttämättä.

Valtiovalta on tällaisissa tapauksissa avustanut — ei kuitenkaan aina. Rannikkoseutujen merivartiostolla olisi parhaimmat edellytykset auttaa saaristolaisia kuljettamalla heitä vaikeiden olosuhteitten vallitessa varsinkin vanhusten ja sairaiden henkilöiden ollessa kysymyksessä. Tämän vuoksi olisi syytä selvästi todeta, että merivartioston virkavelvollisuuksiin kuuluu auttaa tällaisissa tapauksissa. Tietenkin kysymykseen voivat myöskin tulla muut viranomaiset, varsinkin sisävesistöissä.

Ylläolevasta syystä ehdotan seuraavaa lausumaa: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus uutta vaalilakia käytäntöön sovellettaessa ryhtyy valaisiin käytännön toimenpiteisiin esim. merivartiostoa hyväksi käyttäen, jotka mahdollisuuksien mukaan takaavat vaikeakulkuisilla saaristoalueilla asuvan väestön tasavertaiset mahdollisuudet osallistua kunnallisvaaleihin.”

Herr talman! Detta klämförslag motiveras med det faktum att man inte i vallagstiftningen har, trots upprepade förslag i den riktningen, lyckats införa rörliga valnämnder, vilka bäst skulle betjäna skärgårdsbornas möjligheter att uppfylla sin medborgerliga plikt.

Ed. Rytkönen: Herra puhemies! Niiden useiden puhelinsoittojen ja kirjeiden vuoksi, joissa on tiedusteltu, missä vaaleissa tätä uutta kunnallisvaalilakia käytetään, haluan tässä yhteydessä todeta suurimmat muutokset ja myös-

kin sen, että sitä käytetään jo lokakuun vaaleissa.

Oleellista tässä on se, että äänioikeusikäraja on 18-vuotiaalla, joka viime vuonna on täyttänyt 18 vuotta, ja vaalioikeus, jota SKDL ei kyennyt täällä muuttamaan, henkilöllä, joka viime vuonna on täyttänyt 20 vuotta. Edelleen otetaan käytäntöön ennakköänestys, josta valtiollisten vaalien kokemukset ovat vain myönteisiä.

Edelleen on merkittävää, että puolueet asettavat ehdokkaat. Käytännössä tämä käsittääkseni — jonka olen myöskin tarkistanut — merkitsee sitä, että SKDL:n puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittama — siis Aleniuksen ja Haapasen allekirjoittama — valtakirja tulee esim. SKDL:n Iisalmen kunnallisjärjestölle ja tämä kunnallisjärjestö tämän valtakirjan saatuansa asettaa ehdokkaat. Tähän voidaan myöskin menetellä niin, että edim. Padasjoella rekisteröimätön SKDL:n yhdistys saatuansa valtakirjan keskusjärjestöltä voi perustaa valitsijayhdistyksen ja näin osallistua vaaleihin. Valitsijayhdistykset voivat muodostaa siis yhteislistan, mutta yhteislistan edellytyksenä tietysti on se, että puolueet ja valitsijayhdistykset eivät voi mennä vaaliliittoon. Tähän laki- ja talousvaliokunta on erityisesti kiinnittänyt huomiota. Samoin voidaan pitää uudistuksena myös sitä, että mielisairaaloissa ja rangaistuslaitoksissa — joilla minä ymmärrän vankilaa ja muuta ojennuslaitosta — voidaan nyt äänestää, ja tältäkin osin tämä merkitsee demokratian laajentumista.

Herra puhemies! Saaristoasiain neuvottelukunnassa on käyty keskusteluja joskus siitä, millä tavoin voitaisiin helpottaa saariston asukkaiden yhteiskunnallisiin toimintoihin osallistumista, ja vaikkakaan siitä ei ole tehty päätöksiä eikä tarvitsekaan tehdä, niin olemme olleet yksimielisiä siitä, että saaristossa pitäisi voida paremmin kuin nykyisin osallistua kyseisiin toimintoihin. Kun ed. Stenbäck täällä teki ehdotuksen perustelulausumasta, herra puhemies, kannatan ed. Stenbäckin tekemää ehdotusta.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Maastamme Ruotsiin pakkolähtemään joutuneet sadattuhannet suomalaiset ovat olleet yhteiskunnallisten oikeuksiensa osalta erittäin puutteellisessa asemassa. Heidän mahdollisuutensa poliittiseen vallankäyttöön on ollut käytännöllisistä ja myös juridisista syistä kapeampi kuin muiden Suomessa asuvien kansalaistemme. Suu-

rin osa Ruotsiin muuttaneista on siis ollut eräänlaisessa välitilassa: He eivät ole voineet äänestää Ruotsin vaaleissa, mutta eivät myöskään Suomen vaaleissa. Nyt valtiollisten vaalien osalta Ruotsin suomalaisten asema olennaisesti on parantumassa, mutta kunnallisvaalien osalta ei näin ole vielä asianlaita. Tämä on erittäin pulmallista niiden Ruotsissa olevien suomalaisten osalta, jotka ovat oikeissa muuttaa lähi-aikoina takaisin kotimaahan.

On erittäin valitettavaa, että ensin syksyn kunnallisvaaleja varten ei Ruotsiin muuttaneille Suomen kansalaisille voitane taata äänestysmahdollisuutta. Mutta jotta tämä puute ja epäoikeudenmukaisuus varmasti saataisiin korjatuksi, ehdotan tämän lakiesityksen perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä selvittää mahdollisuudet äänioikeuden hankkimiseksi ja turvaamiseksi kunnallisvaaleissa Ruotsiin siirtyneille Suomen kansalaisille ja ryhtyy siitä johtuviin toimiin asiassa."

Ed. Kaarna: Herra puhemies! Ed. Stenbäck perustelulausumaehdotuksessaan kiinnittää huomiota erittäin tärkeään asiaan, joka siinä mielessä on täysin hyväksyttävä. Mutta hän esitti tämän saman asian myöskin valiokunnassa asiaa käsiteltäessä, ja valiokunta yksimielisesti hyväksyi mietinnön perusteluihin jo vastaavan lausuman, joka kuuluu näin: "Valiokunta edellyttää, että viranomaiset pyrkivät ennakköänestuksessa sellaisiin ratkaisuihin, jotka takaavat saariston asukkaille tasavertaiset mahdollisuudet äänestää." Tämä on siis valiokunnan mietinnön perusteluissa, joten mielestäni on harkittavaa, onko enää tarpeellista uutta perustelulausumaehdotusta hyväksyä.

Ed. Niemelä: Herra puhemies! Kannatan ed. Kortesalmen tekemää ehdotusta.

Ed. Venamo: Herra puhemies! Nyt olemme lopulta päässeet siihen, että Ruotsissa olevat suomalaiset voivat äänestää eduskunta-vaaleissa ja heidät viran puolesta merkitään vaalirekisteriin. On valitettavaa, että suurten puolueitten taholta ei tunnettu vastaavaa kiinnostusta kunnallisvaalien kohdalla, vaikka pohjoismaiset työmarkkinat kehittyvät jatkuvasti ja on aivan monasti sattumanvaraista, milloin asianomainen äänestäjä on Suomessa, milloin Ruotsissa.

SMP on halunnut voimakkaasti ajaa Ruotsissa asuvien oikeutta saada äänestää myös kunnallisvaaleissa. Olemme katsoeet, että se sitoo kansalaisiamme omaan maahamme, auttaa heidän takaisin paluutaan, puhumattakaan siitä, että kysymyksessä on jälleenluovuttamaton perusoikeus. On syytä SMP:n eduskuntaryhmän puolesta toivoa, että muut puolueet edes tällä lausumalla haluaisivat asiaa edesauttaa, niin että hallitus velvoitettaisiin mahdollisimman pian selvittämään asia; ja jos se ei ole mahdollista nyt syksyn kunnallisvaaleissa, niin ainakin seuraavissa olisivat kansalaisemme myös kunnallisvaaleissa samassa asemassa kotimaassa asuvien kanssa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Stenbäck ed. Rytkösen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että uutta vaalilakia käytäntöön sovellettaessa hallitus ryhtyy sellaisiin käytännön toimenpiteisiin esim. merivartiostoa hyväksi käyttäen, jotka mahdollisuuksien mukaan takaavat vaikeakulkuisilla saaristoalueilla asuvan väestön tasavertaiset mahdollisuudet osallistua kunnallisvaaleihin." Kutsun tätä ed. Stenbäckin ehdotukseksi. Edelleen ed. Kortessalmi ed. Niemelän kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä selvittää mahdollisuudet äänioikeuden hankkimiseksi ja turvaamiseksi kunnallisvaaleissa Ruotsiin siirtyneille Suomen kansalaisille ja ryhtyy siitä johtuviin toimiin asiassa." Tämä on ed. Kortessalmen ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Ensin on päätettävä lakiehdotuksista.

Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Tämän jälkeen olisi äänestettävä perustelulausumaehdotuksista. Ne ovat erillisiä, joten kummastakin on äänestettävä erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Stenbäckin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Stenbäckin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Ajo, Breilin, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Hostila, Hykkäälä, Jokela, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, Karkinen, T. M. Koivisto, Lepistö, Loikkanen, Myyryläinen, Mäkinen, Nevalainen, Pajunen, Pohjonen, Raatikainen, Rantala, Ronkainen, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sorsa, Tiilikainen, Tikkanen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläljärvi, P. Vennamo ja Voutilainen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Honkonen, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvenpää, Kainulainen, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, Koppanen, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lemström, Lieder, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähtenmäki, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Rainio, Remes, Rosnell, Ruokola, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söder-

man, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tikka, Toivanen, Tuominen, Tupamäki, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, Vartia, Weckman, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Ahde, Kohtala, Nikkilä ja Taipale.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Eskman, Holkeri, Hyvönen, O. Kangas, Kattajavuori, T. T. Koivisto, Lehtinen, Liikanen, Mattila, Mänttari, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Rekonen, Salama, Salla, Saukkonen, Sundqvist, Vaittinen, Westerholm, Vikatmaa ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 41 jaa- ja 130 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 24.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Stenbäckin ehdotuksen.

Äänestys ed. Korttesalmen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Korttesalmen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Aitio, Alenius, Aro, Björklund, Borg, Breilin, Eskelinen, Flinck, Forsman, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Laitinen, Lankinen, Lehmonen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto,

Saimo, Salmenkivi, Salmi, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Laipale, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, Weckman, S. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ajo, Antila, Asunmaa, Asunta, Ehrnrooth, Friberg, Gestrin, Granvik, Hokkanen, Huotari, Häggblom, Kainulainen, R. Kangas, Kohtala, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Lattula, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Pohjonen, Procopé, Remes, Sainio, Salmivuori, Suokas, Tallgren, Tikka, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund ja Volotinen.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Aalto, Ahde ja Rainio.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Eskman, Holkeri, Hyvönen, O. Kangas, Kattajavuori, Lehtinen, Liikanen, Mattila, Mäki, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Rekonen, Salama, Salla, Saukkonen, Sundqvist, Vaittinen, Westerholm, Vikatmaa ja Vilponiemi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 137 jaa- ja 36 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 23.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset laiksi maidontarkastuslain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 26 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 17 ja ed. Pohjosen ym. lak.al. n:o 480, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 26. Ensin sallitaan

asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Pohjonen: Herra puhemies! Ei voida kiistää, etteikö nyt hyväksyttävänä oleva maitolakiesitys olisi kokonaisuutena parannus meidän nykyiseen elintarvikelainsäädäntöömme.

On kumminkin tässä yhteydessä todettava, että kaikilta osiltaan ja nimenomaan siltä osalta, mikäli se koskee maidontarkastuslain 8 §:ssä säädettyjä maksuja, on lakimuutos heikennus tällä hetkellä olevaan järjestelmäämme. On todennäköistä, että tämä laki tuo lisäkustannuksia kunnille. Niitä ei peitä täysin se, että tarkastustoimesta saadaan valtionapua samassa suhteessa kuin terveystarkastajien palkkaukseen. Arveluttavana on myös periaatteessa pidettävä sitä, että meijeri voi itse perustaa laboratorion, jossa tarkastustoimintaa suoritetaan. Koska asiantuntijat, jotka talousvaliokunnassa olivat kuultavina, ovat luopuneet tästä periaatteesta, että elintarvikevalvonta tulisi keskittää valtion, kuntainliittojen tai kunnan omistamiin laboratorioihin, olemme päättäneet luopua nimissäni kulkevasta rinnakkaislakiesityksestä.

Tulkoon tässä myöskin huomioiduksi se lisätehtävien määrä, joka sälytetään kunnallisille valvontaviranomaisille. Miten tästä tehtävästä tullaan selviytymään, on arvoitus tässä vaiheessa. Mutta kun tiedetään, että tällä hetkellä noin 150 kunnassa on sivutoiminen terveystarkastaja ja meillä on useita kuntayhtymiä, joissa yhdellä tarkastajalla saattaa olla kolme, jopa neljä kuntaa hoidettavanaan, ja kun kenttätöön lisäksi useimmilla on terveyslautakunnan sihteerin tehtävät, niin siitä voi päätellä, miten ne tulevat ehtimään maidontarkastustyötä suorittamaan. Lääkintöhallituksen tulisikin pikaisesti selvittää terveystarkastajatilanne maassamme ja saattaa se vuonna 1967 voimaan tulleen terveydenhoitolain mukaiseksi, jos mielimme toivoa, että nyt hyväksyttäväksi tuleva maidontarkastuslain muutos toisi todellisen parannuksen meidän tarkastustoimeemme.

Ed. Saloranta: Herra puhemies! Kun tämä lakiesitys maidontarkastuslain muuttamisesta oli viime tiistaina ensimmäisessä käsittelyssä, syntyi jo silloin keskustelua asiasta. Puuttiin suomalaisen maidon laadusta, tarkastuksesta ja laatuhinnoittelusta. Arvelipa edustaja

ja emäntä Lea Sutinen sitäkin, että nyt kun miehetkin ovat menneet navettaan ja maidontuotannon alkulähteille, niin hygieenisuus ja puhtaus olisivat tästä kärsineet ja se olisi näkyvässä maidon laatuluokissa. Tämä oli nyt ilmeisesti vain sellainen leikkilinen viittaus. Kaikki kunnia meidän emännillemme ja naisillemme siisteydestä ja puhtaudesta, mutta eivät sentään miehetkään ole tulollaan karjalouteen maidon laatua pilanneet, kuten tulen virallisilla numeroilla osoittamaan.

Mitä sitten tulee itse tämän lainmuutoksen tarpeellisuuteen, niin, kuten talousvaliokunta mietinnössään sanoo, ei tästä ole oltu asiantuntijain keskuudessakaan juuri eri mieltä. Suuri muutos tässä kyllä tulee tapahtumaan, kun tarkastuspakko ulotetaan koko maahan. Tämä tuo kyllä sellaisen muutoksen, että emme ehkä täysin vielä tajua tämän merkitystä. Se tuo raskaita muutoksia maidon tuottajille, ja toivoa vain sopii, että viranomaiset, jotka tätä käytäntöön soveltavat ja toteuttavat, olisivat joustavia. Lainmuutos siis joka tapauksessa merkitsee nestemäisten maitotuotteiden laadun valvonnan tehostumista, mikä on sinänsä oikein ja tarpeellista, kun näkyvimpiä ja kauaskantoisimpia yhteiskuntarakenteiden muutoksia ovat väestön jatkuva ja yhä nopeampi siirtyminen maaseutuoloihin tyypillisestä haja-asutuksesta entistä enemmän keskittyneeseen taajama-asutukseen, ja näinhän tapahtuu myös maalaiskunnissa keskuksiin päin. Lainmuutos poistaa taajamien kahteen ryhmään jakamisen ja takaa valvonnan tehokkuuden taajaman asukasluvusta riippumatta. Hallituksen esitys ja talousvaliokunnan mietintö lähtevät siltä pohjalta, että maidon tuottajain velvollisuus suorittaa maidon tarkastamisesta maksuja poistetaan vanhentuneena järjestelyinä, sen sijaan ed. Pohjosen esityksessä tämä kohta on esitetty jätettäväksi ennalleen, mutta niin kuin tiedämme, tämä aloite on ehdotettu hylättäväksi. Äskenhän ed. Pohjonen ilmoitti siitä muutenkin luopuvansa.

On syytä palauttaa mieliin, että siinä vaiheessa, kun maidontarkastuslainsäädäntöä vuonna 1966 lähdettiin selvittämään asetetun komitean toimesta, selvitystyön tarpeellisuutta perusteltiin mm. juuri sillä, että silloin katsottiin maidon tuottajien maksettavaksi määrätty tarkastamomaksut huonosti elintarvikevalvonnan kokonaiskuvaan kuuluviksi. Erityisesti on kiinnitetty huomiota siihen, että ko. maksujen määräytyminen on alunpitäen ollut erittäin epämääräisten perusteiden varassa ja eri paik-

kakuntien maanviljelijät ovat joutuneet tässä suhteessa hyvinkin erilaiseen asemaan. Näin ollen on ilman muuta syytä yhtyä hallituksen ja talousvaliokunnan kantaan tässä asiassa.

Maidon tarkastuksen kustannuksia tarkasteltaessa on syytä ottaa huomioon myöskin se, että meijerit suorittavat erittäin tehokasta sisäistä kontrollia ja tarkastusta, kuten kaikelta muultakin elintarviketeollisuudelta edellytetään, ja ne kustannukset, jotka tällaisesta sisäisestä kontrollista aiheutuvat, jäävät luonnollisesti meijerien itsensä kannettavaksi ja siten maidon tuottajien rasitukseksi. On otettava myöskin huomioon, että meijerien sisäisen kontrollin tulokset ovat viranomaisten käytettävissä.

Talousvaliokunnan mietintöön sisältyvä esitys valtionavun saannin perusteiden selvittämisestä on oikeaan osunut ja varmistaa osaltaan sen, että kunnat yhteistoiminnassa ryhtyvät luomaan puitteita lain toteuttamiseksi.

Lupasin mainita maidon laatutilanteesta. Minulla on Maitohygienialiiton viimeinen kertomus viime vuodelta. Tämä Maitohygienialiittohan on valtakunnallinen järjestö, jossa on jäseninä paitsi kuntia, maan kaikki 12 meijeriliittoa, Kunnallinen terveydenhoitoyhdistys, Kulutusmaidontuottajain Liitto, Keskusliike Enigethen, Kulutusosuuskuntien Keskusliitto, Maanviljelijäin Maitokeskus, Valio Meijereiden Keskusosuusliike ja Jalostusmeijereiden Liitto r.y. Täällä on tilasto kymmeneltä viimeiseltä vuodelta tuottajamaidon laadun kehityksestä. Minä mainitsen vain kaksi lukua vuodelta 1961 ja vuodelta 1971.

Vuonna 1961 otettiin tarkastamoissa näytteitä yhteensä 1 876 094. Näistä oli I luokan maitoa 89.4 %, II luokan 8.6 %, III luokan 1.6 % ja IV luokan 0.4 %. Ja sitten kymmenen vuoden päästä eli viime vuonna näytteitä oli 1 477 000. I luokan maitoa oli koko maassa 91.4 %, II luokan 7.2 %, III luokan 1.2 % ja IV luokan 0.2 %. Nämähän ovat maan keskiarvoja. Tuottajamaidon laatu on siis noussut.

Sitten täällä myös mainittiin maksuperusteista maidon laadun huomioon ottaen. Nyt on tilanne sellainen, että maatilahallitus on määritellyt nämä hinnoitteluperusteet koko maassa sellaisilla alueilla, joihin sovelletaan kuljetus- ja tuotantoavustusta, ja pannut näiden maksamisen ehdoksi, että laatuluokkien välistä eroa hinnoittelussa noudatetaan. Tilanne on sellainen, että I luokan maidosta on perushinta —

tämä koskee siis tuottajille maksettavaa maitoa — II luokan maidosta on vähennys 1 p, III luokan 4 p, IV luokan 8 p ja happamen maidon osalla 12 p. Kytätöntö on vienyt siihen, että näitä maatilahallituksen määräyksiä noudatetaan myöskin Etelä-Suomessa alueella, jossa ei edellä mainittuja tuotantoavustuksia ole.

On vielä lopuksi syytä korostaa sitä tosiasiata, että maassamme maidon tuotantoon liittyvä meijeritalous on maailman huippuluokkaa. Tuotteiden laatu on korkea, jota tietenkin edellyttää maidon korkea laatutaso, jolle pohjaa luo tiloilla tapahtuva maidon käsittely ja jäähdytys ja josta edelleenkin suurelta osalta vastaavat perheitten naiset — kaikki kunnia siis heille.

Mainitsin meijerituotteiden korkeasta laatu- tasosta ja sanon vain esimerkkinä, että tälläkin kertaa, jolloin maasta viedään juustoa yli 40 eri maahan, käytännöllisesti katsoen ympäri maailmaa, suomalainen korkea laatutaso on se, joka luo edellytyksiä näin laajojen markkinoiden hoitamiselle.

En usko, että tällä lainmuutoksella voidaan enää suomalaisen maidon laatutasoa parantaa, mutta lainmuutoksen paino onkin osittain laajemmalla pohjalla.

Ed. L. L i n n a: Herra puhemies! Kun ed. Pohjonen näyttää, ilmeisesti sen vuoksi että hänen aloitteellaan oli huono menestys valiokunnassa, edelleenkin taistelevan omien esitystensä puolesta, vaikka kaikki asiantuntijat olivat toista mieltä, joudun nyt hiukan selvittämään vielä valiokunnan yksimielisen kannan perusteita, joihin tosin ed. Pohjonekin yhtyi.

Valiokunta lähti siitä, että kuluttajaa on suojeltava epäterveiltä elintarvikkeilta, mutta myöskin siitä, että tuottajaa on suojeltava tarpeettomilta kustannuksilta, ja tältä pohjalta on valiokunnan mietintö syntynyt maidontarkastuslaista. Valiokunnassa kyllä tuli jo hyvin selville se, että maito on sellainen tuote, jota ei kenenkään myyjän kannata lähettää huonona markkinoille. Se on niin herkästi epäterveellisyystensä ilmaiseva tuote, että tässä ei kannata bluffinpelua, kuten ehkä jossakin muussa tapauksessa. Tämän vuoksi, kun. ed. Pohjonen viittasi siihen vaaraan, että meijereiden laboratorioissa tehdään näitä tutkimuksia, on niin, että meijereillä on jopa suurempi intressi huolehtia maidon hyvästä laadusta kuin virallisella tutkimuksella, ja näin ollen tämä puoli turvaa

sen, että sitä vaaraa ei synny, mitä ed. Pohjonen täällä epäili.

Minä toivoisinkin, että sosialidemokraatit, ennen kuin innostuvat ed. Pohjosen ajatuksesta, ottaisivat asiasta tarkoin selvää, ja vielä toivoisin sitä, että jos kiinnostusta on tällä alalla, niin se kohdistettaisiin enemmän maidon ja kerman vastikkeiden valmistuksen tarkistamiseen ja tarkkailuun. Sillä puolella on varmasti paljon suuremmat vaarat ja myös margiiniteollisuuden puolella.

Ed. S u t i n e n: Herra puhemies! Ed. Salorannalle sanoisin, että huomautus miesten osuudesta maitohygieniaan oli alunperin asiantuntijan eikä Sutisen sanoma. Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston asiantuntija, eläinlääkintöneuvos Salmi sanoi talousvaliokunnassa maitohygienian olleen korkeammalla 1930-luvulla, johon uskalsin panna vastaan, ja siihen hän huomautti, että suomalainen emäntä on ollut aina kunniastansa kiinni pitävä ja hyvän maidon tuottaja, mutta kun miehet ovat menneet navettaan, niin se näkyy maitohygieniasa.

Ed. P o h j o n e n: Herra puhemies! Ensinnäkin toteaisin ed. Salorannalle, että pääjohtaja Suomelan mukaan tätä maidontarkastusmaksua eivät ole maksaneet tuottajat, vaan se on huomioitu tavoitehinnassa.

Mitä tulee ed. L. Linnan puheenvuoroon, niin toteaisin, että niitten asiantuntijalausuntojen perusteella, jotka nyt asiantuntijat valiokunnassa esittivät, tulimme siihen tulokseen, että tästä voidaan luopua. On huomattava, että nämä samat asiantuntijat aikaisemmin olivat ehdottomasti sitä mieltä ja opettivat meitä terveystarkastajia kentällä, että kaikki tarkastustoiminta pitää tapahtua yhteiskunnan toimesta. Siihen, että he ovat nyt tästä luopuneet, me emme katso olevan syytä. Koska nämä jotka meillä olivat asiantuntijoina, olivat huipuelintarvikehygieenikkoja, niin me luotamme heihin. Emmekä me ole asiasta sen kummemmin innostuneita, vaan me olemme heidän aikaisempien ajatustensa pohjalta liikkeellä.

Ed. L. L i n n a: Herra puhemies! Tämä juuri osoittaa sitä, että myös asiantuntija voi kehittyä; ja kun havaitsee olevansa väärässä, niin voi muuttaa mielipiteensä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 1, 4—7, 10 ja 14 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi aluevaihdon toimittamisesta valtion ja Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piirin välillä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 62, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 67, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsitte-

lyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 44, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsitteilyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotus laiksi kirkkolain muuttamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 27, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsitteilyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3. Huomautan valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n säännöksestä, jonka mukaan muut kuin evankelis-luterilaiseen uskontunnustukseen kuuluvat eivät saa ottaa osaa tämän asian käsittelyyn.

Keskustelu:

Ed. Kaarna: Herra puhemies! Tämä lainmuutos, joka nyt on eduskunnan käsiteltävänä, on saanut alkunsa eri työmarkkinajärjestöjen pyydettyä arkkipiisपालta toimenpidettä kirkkolain 19 §:n muuttamiseksi siten, että loppiaisen ja helatorstai siirrettäisiin niiden nykyistä viettämispäivää seuraavaan lauantaihin ja toinen helluntaipäivä helluntaita edeltävään lauantaihin.

Laajennettu piispainkokous asiaa kirkon tehtävän kannalta tutkittuaan on tehnyt kirkolliskokoukselle esityksen sanotun lainkohdan muuttamiseksi siten, että loppiaista vietettäisiin tammikuun 6—12 päivien välisenä lauantaina, helatorstain ja toisen helluntaipäivän jäädessä ennalleen.

Kirkolliskokous hyväksyi laajennetun piispainkokouksen esityksen loppiaisen osalta, mutta on esittänyt, että helatorstaita vastaava pyhäpäivää vietettäisiin rukoussunnuntaita edeltävänä lauantaina ja että toinen helluntaipäivä siirrettäisiin helluntaita edeltävään lauantaihin, jolloin rukoussunnuntaita edeltävää lauantaita kutsuttaisiin Kristuksen taivaaseenastumispäi-

väksi ja helluntain edellistä lauantaita helluntain valmistuspäiväksi.

Eduskunta ei saa tehdä evankelis-luterilaiseen kirkkolakiin muutoksia, sen tulee hyväksyä tai hylätä lakiehdotus.

Vaikka työmarkkinajärjestöjen keskenään tekemien, työajan lyhentämistä koskevien työehtosopimusten toteuttamiseksi lieneekin paikallaan esitetty kirkollisten juhlapyhien järjestely, niin laki- ja talousvaliokunnassa kiinnitettiin vakavaa huomiota siihen, että kirkolliset juhlapyhät perustuvat uskonnollisiin perinteisiin, joita tulee kunnioittaa, ja rajattuihin aikamääriin, joita tulisi uskomuksemme mukaan noudattaa. Valiokunnan mietinnön perusteluissa valiokunta kiinnittääkin vastaisen varalta näihin seikkoihin huomiota.

Valiokunnassa tehtiin esitys lakiehdotuksen hylkäämisestä, mutta äänestyksessä hallituksen esitys tuli päätökseksi. Mietintöön liittyi myöskin vastalause. Vaikka itse äänestinkin tämän lain hyväksymisen puolesta, niin olen sitä mieltä, että kirkolliskokouksen tulisi vastaisuudessa ottaa vakavasti huomioon valiokunnan mietintönsä perusteluissa esittämät mielipiteet ja valiokunnan vähemmistön vastalauseessa esittämät näkökohdat.

Ed. Juntuma: Herra puhemies! Kirkollisten pyhien siirtämisestä on tullut työmarkkinajärjestöjen asia. On valitettavaa, että kirkko on tässä osoittanut heikkoutensa, kun se kirkolliskokouksessa alistui tähän. Epäilemättä kysymys vapaa-ajoista ja juhlapäivistä on yhteiskunnallinen ja eettinen, mutta se on myös teologinen. Emme voi sulkea silmiämme siltä tosiasialta, että asian näyttää ratkaisevan ihmisten mukavuudenrakkaus ja raha.

Keskusteluissa, joita asian tiimoilta on käyty, on kyllä useaan kertaan toistettu, että jos kristillisen uskon ja elämän korkein ohje on Jumalan sana, on pyhien järjestelyssä liikkumattomaa. En kuitenkaan pääse mihinkään siitä vaikutelmasta, että tällaisten lausumien takaa paljastuva henki on toinen kuin minkä kirkossa tulisi vallita. Olen viimeiseen saakka kristityn vapauden kannalla, mutta älköön vapaus muuttuko ihmisen päätäntäoikeudeksi asioissa, jotka eivät ihmiselle kuulu. Kyllin selvästi Raamattu on ilmoittanut esim. Kristuksen taivaaseenastumisen tapahtuneen 40 päivää pääsiäisen jälkeen, ja Pyhän Hengen vuodattamisen päivän, helluntain, 50 päivää pääsiäisen jälkeen. Aina-kaan Suomen kristillisellä liitolla ei ole varaa

lähteä muuttamaan, niin kuin Danielin kirjan 7 luvussa ilmoitetaan, "aikoja ja lakia", sillä silloin se ilmoittautuisi vastustamaan Herraa. On valitettavaa, että kirkolliskokous lähti muuttamaan laajennetun piispainkokouksen päätöstä. Myöskään Suomen ekumeenisen neuvoston vetoomusta ei kuultu. Neuvosto vetosi kirkolliskokoukseen, että se harkitessaan kirkollisten juhlapäivien mahdollista muuttamista ottaisi huomioon maamme muiden kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen näkökannat sekä kiinnittäisi erityistä huomiota siihen, että yhteisen todistuksen antaminen kirkkojen taholta on tässäkin suhteessa katsottava oleelliseksi kristilliseksi arvoksi. Ekumeeninen neuvosto toteaa, että esitetyt pyhäpäivien siirrot tulisivat rikkomaan maassamme nyt vallitsevan kirkkojen yhteisen käytännön esim. Suomen ortodoksisen kirkon osalta. On valitettavaa, että kirkolliskokouksesta unohtui esim. mainittu vähemmistö-kirkko, jonka arkkipiispa Paavali sekä piispa Johannes toteavat, että ortodoksisen kirkon piirissä tullaan kirkkopyhät säilyttämään edelleenkin paikallaan. Unohtuivat myös muut erilliskirkot, joilla olisi ollut eriävä mielipide lausuttavanaan. Lähdemmekö me nyt täällä eduskunnassa polkemaan näitä vähäisiä maahan ja ajamaan läpi rahan ratkaisemaa päätöstä?

On ehkä hyvä palauttaa mieleen se, että kirkolliskokous oli aluksi laajennetun piispainkokouksen esityksen kannalla, mutta sitten tulivat kahdeksan työmarkkinajärjestön edustajat kuultaviksi kirkolliskokouksen siviilivaliokuntaan. He ilmoittivat pysyvänsä UKK-sopimuksessa, jonka osana, merkittävää kyllä, muutos on. Mainitun UKK-sopimuksen mukaan vuoden 1973 alusta yleinen vuosiloma pitenee kolmesta neljään viikkoon sekä tekee sellaisen muutoksen aikaisempaan käytäntöön, ettei uudenvuoden päivää, vapunpäivää eikä itsenäisyyspäivää tarvitse korvata seuraavana lauantaina. Olisi tähän nyt luultu vielä sopivan edes kaksi päivää, joita ei olisi tarvinnut tehdä takaisin, nimittäin helatorstai ja toinen helluntaipäivä, siitäkin huolimatta että työaikamme on jo nykyiselläänkin 50 tuntia lyhyempi kuin Ruotsissa. Tai mikä parempi, mainittujen helatorstain ja helluntain siirto olisi korvattava vapunpäivän ja itsenäisyyspäivän siirrolla lauantaisi.

Kirkolliskokouksen ja nyt hallituksen esitystä parempana ratkaisuna olisimme pitäneet sitä, että kirkolliset juhlapäivät olisivat saaneet jäädä paikoilleen ja että ne olisivat muuttu-

neet arkipäiviksi. Ei se olisi tehnyt suuria muutoksia monin paikoin kirkossakäyntitilastoihin. Kirkon tehtävänä on ja tulee olla Jeesuksen kunnian korottaminen maailman keskellä. Kirkon tehtävänä on pitää arvossa loppiaisen, helatorstain ja toisen helluntaipäivän kohdalla tätä keskellä maallistuvaa yhteiskuntaa. Olisi ollut parempi kirkon erottaa toisistaan kirkollinen ja työmarkkinakalenteri kuin tehdä tällainen perin epätoivoiselta tuntuva ratkaisu, Pyrrhoksen voitto. Emme auta työmarkkinajärjestöjä päästämällä heitä määräämään kirkkopyhien ajoista ja sisällöstä, vaan antamalla oikea Jeesuksen kunnioittamisen lahja ja esittämällä kirkkona heille Jeesuksen seuraajan esimerkin. Emme tahdo missään mielessä vastustaa työväestön kantaa siinä, ettei työväestön palkkataso saisi tämän johdosta laskea, mutta muitakin ratkaisuja on olemassa kuin vanhojen juhlapäivien siirtäminen sille, että työpäivien lukumäärä ei lisäänty ja että tulot eivät lisäänty. Koska kirkolliskokouksen ehdottamaan lakiesitykseen ei voida tehdä muutoksia, vaan se on muutoksitta hyväksyttävä tai hylättävä, niin Suomen kristillinen liitto esittää lakiehdotusta hylättäväksi.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Tämä asia luonnollisesti hyvin paljon on persoonallinen kysymys, mutta meidän uskonnonvapauslakimme edellyttää myöskin suvaitsevaisuutta ja ymmärtämystä. Kun perusteluiksi tuodaan se, että ei haluttaisi lauantaina iltapäivällä nimenomaan tehdä työtä ja että koulutyökin on vaikeata, minä katson, että tällaiset perustelut yhtä vähän kuin se, että mahdollisesti teollisuudessa näiden pyhien takia aiheutuu kustannuksia lisää, eivät ole sellaisia perusteita, jotka riittäisivät kumoamaan kristillisen perinteen, joka näihin pyhiin liittyy. Laajennettu piispainkokous on ollut valmis puoltamaan yhden pyhän osalta sitä, mutta ei kahden. Tässä juuri syyt ja perusteet, mitä tähän on esitetty, eivät ole riittäviä. Myöskin toteaisin, että tämä on yhtä paljon herrojen kuin työmiesten asia. Molemmissa on sellaisia, joiden mielestä lauantaina ei pitäisi tehdä työtä. Samaten ehkä työnantajat ajattelevat, että tämä merkitsee heille kustannuksia. Ei tämä ole mikään kysymys kirkko contra työmies, vaan tämä koskee kaikkia. Mutta kuten sanoin, perustelut tämän asian muuttamiseksi ovat liian kevyet kristillisen perinteen kumoamiseen.

Ed. Rantala: Herra puhemies! Koska näyttää siltä, että eduskunta on paavillisempi kuin paavi itse näissä kirkon asioissa ja asetetaan evankelis-luterilaisen kirkolliskokouksen yläpuolelle raamatullisin perustein todistamaan, että kirkolliskokouksen päätös on väärä, on todettava muutamia tosiasioita.

Ensinnäkin loppiaisesta todetaan, että se on alkuaan gnostilaisen lahkon toisen vuosisadan lopulla käyttöön ottama juhla, ns. epifania- eli ilmestysjuhla, jota vietettiin Jeesuksen kasteen ja julkisen toiminnan alkamisen ja Vapahtajan ihmiseksi tukemisen muistoksi. Tämä siirtyi sitten kirkon piiriin ja myöhemmin se on siirtynyt myöskin protestanttiseen kirkkoon. Todettakoon kuitenkin, että kaikki protestanttiset kirkot eivät ole tätä pyhää ottaneet käyttöön, ja näissä sitä vietetään lähinnä Jeesuksen pakanoille ilmestymisen juhlan ja samalla lähetysjuhlan. Näin ollen sen raamatullinen alkuperä ei kai ole aivan jumalallista perää, vaan niin kuin muukin kehitys kristikunnan piirissä tapahtuvaa inhimillistä kehitystä.

Helatorstai puolestaan, joka tulee meidän kielemme ruotsinkielestä, tarkoittaa alun alkaen ”pyhäpäivää”. Se kyllä on todella, niin kuin sanottiin, 40:s päivä pääsiäisen jälkeen ja Kristuksen taivaaseen astumisen muistoksi vietetty juhla. Juhlaa alettiin viettää neljännellä vuosisadalla kristillisenä juhlanä. Meillä Suomessa kirkko osoitti joustavuutta, sillä ammoisina aikoina täällä on jo tulien polttamista keväällä pidetty kansallisena tapana. Se lienee alkuaan pakanallinen tapa, joka kytkeytyi tulen maagillisiin, suojeleviin ominaisuuksiin.

Näin ollen nämä kaksi varsinaista arkipyhää, jotka siirtyisivät keskeltä viikkoa sunnuntain yhteyteen, eivät suinkaan ole vaikeasti siirrettäviä pyhäpäiviä. Lienee niin, että niiden päivien sisältö on tärkeämpi kuin se, mihin viikonpäivään ne sattuvat.

Työmarkkinajärjestöjen esitystä näiden arkipyhien siirtämiseksi lauantapäiville onkin näin ollen pidettävä varsin asiallisena kannanottona. Siinä työmarkkinajärjestöt eivät ole ottaneet kantaa kristillisten juhlapäivien viettämiseen muuten kuin niiden sijoittamiseen viikonpäiviin nähden. Kuten evankelis-luterilaisen kirkolliskokouksen päätös osoittaa, ei kirkon piirissä ole katsottu, että tällainen kohtuullinen toivomus olisi missään suhteessa arveluttava myöskään uskonnolliselta kannalta. Kun kirkko silloin, kun se johti myöskin yhteiskunnallista kehitystä, osoitti erinomaista joustavuutta kirk-

kopyhien sijoittamisessa niin, että ne mahdollisimman joustavasti sopeutuivat jopa pakanallisiin perinteisiin, olisi kummallista, jos eduskunta nyt, kuten täällä on esitetty, hylkäisi kirkolliskokouksen hyväksymän esityksen raamatullisin perustein. Käsittääkseni kirkolliskokous on aivan oikein nähnyt, että tänä aikana, jolloin meidän pyhäpäivämme rikkovat pahasti viikottaista työn ja levon rytmiä, on aihetta puuttua asiaan ja tehdä niin kuin työmarkkinajärjestöt ovat sanoneet.

Tämä ajankohta, jolloin me tätä asiaa käsittelemme, osoittaa selvästi sen, mitä haittoja näistä arkipyhistä on. Nythän voidaan todeta, että tänä kauniina toukokuuna, joka monien mielestä on meidän leveysasteillamme kaunein kuukausi vuodessa, joudutaan arkipyhien vuoksi olemaan lauantaisin töissä ja ennen kaikkea kouluissa. Tässä kuussa näyttää siltä, että vain kaksi vapaalauantaita on työpaikoilla ja yksi vapaalauantai kouluissa juuri kauneimpana vuoden aikana. Tämän luulisi hätkähdyttävän niitä, jotka nyt puhuvat korkeakirkollisin perustein tätä lakiuudistusta vastaan.

Koska täällä on esitetty, että kirkolliskokouksen päätöstä täällä mentäisiin muuttamaan, niin katson, että tällaiset esittäjät ottavat aikamoisen vastuun siitä, mitä evankelis-luterilainen kirkko on tässä asiassa esittänyt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Ehdotus laiksi jakolain muuttamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 36, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

11) Ehdotus laiksi tieliikennelain 10 §:n muuttamisesta.

Esitellään kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyn hallituksen esitys n:o 18, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Pajunen: Herra puhemies! Kulkulaitosvaliokunta on yksimielisenä antanut mietintönsä tästä tieliikennelain 10 §:n muuttamisesta, jonka hallitus on tuonut eduskunnalle leimasimella varustettuna, että asia on erittäin kiireellinen. Kiireellisyyden on ilmoitettu johtuvan siitä, että valtakunnallisen ajokorttirekisterin perustaminen ja sen käyntiin pistäminen on kiinni tästä tieliikennelain 10 §:n muuttamisesta. Nyt on kuitenkin huomattava, että tämä ei ole suinkaan yksinomainen sisällys tässä tieliikennelain 10 §:ssä, vaan siellä esityksessä on myöskin eräitä varsin oleellisia uudistuksia ja jopa terminologisia uudistuksia, joita ei ole tarkemmin missään yhteydessä perusteltu.

Näin ollen siellä esitetään mm. uutta termiä, ”ajokielto”-termiä, joka on asiantuntijoiden mukaan, kun niitä on kulkulaitosvaliokunnassa kuultu, termi, mikä hyvin huonosti sopii muihin rikosoikeudellisiin seuraamusjärjestelmiin. Tässä yhteydessä on huomiota kiinnitetty myöskin siihen, että mainittua tieliikennelain 10 §:ää tältä osin muutettiin viimeksi vuonna 1966 ja näin ollen ei olisi ollut ilmeisesti aiheutta lähteä näihin hallituksen nyt tekemiin muihin muutoksiin kuin ainoastaan niihin muutoksiin, jotka johtuvat ajokorttirekisterin perustamisesta.

Mutta varsin oleellinen muutos tässä on myöskin se, että hallitus esittää, että ainoastaan rattijuoppous- ja törkeän varomattomuuden tapauksissa ajokortin peruutus tapahtuisi tuomioistuintoimena, mutta kaikissa muissa tapauksissa ajokortin peruuttamisesta säädettäisiin asetuksella. Ja kun on otettava huomioon se, että ajokortti on varsin merkittävä perusoikeuksia sisältävä asiakirja tänä päivänä, tuntuu kovasti laajalta valtuutukselta antaa hallitukselle valtuutus säätää ajokortin peruuttamisesta muissa tapauksissa pelkästään asetuksen arvoi-

sella lainsäädännöllä. Tämän vuoksi nyt, kun asia lähtee suureen valiokuntaan, kiinnittäisin jo tässä yhteydessä huomiota siihen, että eduskunnan tulisi antaa lausuma siitä, että ryhdyttäisiin hallituksen taholta tutkimaan mahdollisuuksia ajokortin peruutusmääräysten antamisesta lain arvoisella määräyksellä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

12) Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus oikeuskanslerin virkatoimista ja lain noudattamista koskevista havainnoista vuodelta 1970.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu kertomus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelu:

Ed. V. Venamo: Herra puhemies! Esillä on kertomus oikeuskanslerin virkatoimista vuodelta 1970. Oikeuskanslerin viraston toiminnassa on, niin kuin kaikki tiedämme, varsin paljon huomauttamisen varaa ja puutteellisuuksia. Tässä suhteessa kansalaisten keskuudessa arvostelu on erittäin suuri. Kuitenkaan ei perustuslakivaliokunnan enemmistö ole katsonut olevan syytä puuttua näihin epäkohtiin. Haluan esiintuoda kaksi varsin vakavaa asiaa.

Oikeuskanslerin virasto ei ole koko vuoden 1970 aikana puuttunut eduskunnan suuren kavallusväärinkäytöksen kanteluun, vaikka se jätettiin oikeuskanslerin virastoon jo kesän puolivälissä vuonna 1969. Tämä on jäytännyt eduskunnan arvovaltaa, kun eduskunnan korkeinta virkajohtoa on suojeltu oikeuskanslerin viraston toimetttömyudella. Arvostelu tästä ikävästä kavallusväärinkäytöksestä on yhä enemmän kohdistunut maamme johtaviin kansanedustajiin, kun eduskunnassa ei ole ollut ryhtiä puuttua virkakunnan virheisiin tässä ikävässä asiassa. Ja hämmästyttävästi on oikeuskanslerin virasto tukenut tätä toimetttömyyttä, tätä suojelua. Käsitökseni mukaan, kun nyt perustuslakivaliokunnan aikaisemmin tekemän päätöksen perusteella

kuulustelut ovat asiassa käynnissä, asiassa tuskin päästään ilman syytteitä, jos lakia noudatetaan. Kun näin on, pidän välttämättömänä, että asiassa lausutaan eduskunnan selvä kanta ryhdikkäästi ja mitään peittelemättä ja ketään suojelematta. Siksi esitän, herra puhemies, ensimmäisenä ehdotuksena hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

”Eduskunta toteaa, että eduskunnan suuressa kavallus- ja rahaväärinkäytösasiassa oikeuskanslerin viraston toiminta on ollut epätyydyttävää eikä ole ryhdytty lain vaatimiin toimenpiteisiin eduskunnan pääsihteerin ja mahdollisesti muiden virkamiesten syyllisyyden ja vastuun selvittämiseksi esitetystä vaatimuksista huolimatta. Asian makuuttaminen ja jatkuva hidas hoitaminen on aikaansaanut maallemme vahinkoa.”

Ja edelleen, herra puhemies, kun oikeutta tarvitsevat kääntyvät oikeuskanslerin viraston puoleen, he käytännössä havaitsevat, että oikeuden saaminen on erittäin vaikeata. Kansalaisten oikeusturva byrokratian kasvaessa maassamme on heikko ja heikkenee jatkuvasti. Lisäksi oikeuskanslerin viraston toiminnassa on hitautta. Asioiden käsittelyyn on saatava vauhtia ja myös saatava oikeudenmukaista ja tehokasta selvittelyä kanteluasioihin. Jotta tässäkin suhteessa saataisiin korjausta ja kun näissä ikävissä asioissa ei silmien ummistaminen auta, vaan meidän velvollisuutemme on puolustaa maamme oikeusvaltion mainetta, esitän hyväksyttäväksi toisena ehdotuksena seuraavan lausuman:

”Saaduista selvityksistä voidaan havaita, että oikeuskanslerin virastolle tehdyt kantelut eivät useinkaan johda tulokseen. Kansalaiset tuntevat yhä suurempaa epäluottamusta sen suhteen, että kaikki olisivat lain edessä samassa asemassa, minkä ohessa oikeuskanslerin viraston toimintaa vastaan on esitetty vakavia väitteitä. Näistä syistä eduskunta edellyttää, että oikeuskanslerin viraston tutkimustoimintaa tehostetaan kansalaisten oikeusturvallisuuden parantamiseksi sekä huolehditaan, että kantelut selvitetään asian todella vaatimalla tavalla.”

Näistä asioista ovat SMP:n edustajat perustuslakivaliokunnassa jättäneet vastalauseen. Me olemme hämmästyneitä, että muiden puolueiden kansanedustajat ovat halunneet panna pään pensaaseen eivätkä ole halunneet ryhdikkäästi puolustaa lakia ja oikeutta.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Nämä asiat ovat vakavia.

Ensinnä on todettava, että eduskunnan päällä, niin kauan kuin tällainen väärinkäytös sen sisällä on selvittämättä, lepää määrätynlaisen varjo, joka ei suinkaan ole eduskunnan eikä sen työn arvostamisen kannalta eduskunnan ulkopuolella suotavaa. Oikeuskanslerin olisi tullut ehdottomasti kiirehtiä nopeasti näitä selvittelyjä eikä yrittää niitä viivytellä, niin kuin on tapahtunut SMP:n esitystenkin kohdalla.

Toisena kohtana on tässä oikeuskanslerin toiminnassa otettava huomioon se, että erikoisesti vähävaraisen väestön kääntyessä ja jouduttua kääntymään oikeuskanslerin puoleen valitustietä ovat nämä vaikeudet olleet erittäin suuret ja toiminta erittäin hidasta ja vastaukset ovat monasti olleet hyvin ylimalkaisia, sanoisinpa vähätteleviä näitä valittajia kohtaan.

Tästä syystä, herra puhemies, kannatan ed. V. Vennamon tekemiä molempia esityksiä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. V. Vennamo ed. Lemströmin kannattamana tehnyt seuraavat kaksi ehdotusta, jotka sisältyvät mietinnön vastalauseeseen. Ensiksi hän on ehdottanut, että mietintöön hyväksyttäisiin seuraava kappale: ”Eduskunta toteaa, että eduskunnan suuressa kavallus- ja rahaväärinkäytösasiassa oikeuskanslerin viraston toiminta on ollut epätyydyttävää eikä ole ryhdytty lain vaatimiin toimenpiteisiin eduskunnan pääsihteerin ja mahdollisesti muiden virkamiesten syyllisyyden ja vastuun selvittämiseksi esitetystä vaatimuksista huolimatta. Asian makuuttaminen ja jatkuva hidas hoitaminen on aikaansaanut maallemme vahinkoa.” Kutsun tätä ed. V. Vennamon 1) ehdotukseksi. Toiseksi on ed. V. Vennamo ehdottanut, että mietintöön lisättäisiin seuraava lausuma: ”Saaduista selvityksistä voidaan havaita, että oikeuskanslerin virastolle tehdyt kantelut eivät useinkaan johda tulokseen. Kansalaiset tuntevat yhä suurempaa epäluottamusta sen suhteen, että kaikki olisivat lain edessä samassa asemassa, minkä ohessa oikeuskanslerin viraston toimintaa vastaan on esitetty vakavia väitteitä. Näistä syistä eduskunta edellyttää, että oikeuskanslerin viraston tutkimustoimintaa tehostetaan kansalaisten oikeusturvallisuuden parantamiseksi sekä huolehditaan, että kantelut selvitetään asian todella vaatimalla tavalla.” Tämä on ed. V. Vennamon 2) ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Ehdotukset ovat erillisiä, joten niistä kummastakin on äänestettävä erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. V. Vennamon 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. V. Vennamon 1) ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Asunta, Björklund, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Flinck, Friberg, Gestrin, Granvik, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppinen, Korpinen, Koskinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Ronkainen, Rosnell, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Virolainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Huotari, Kainulainen, Kortesalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Sainio, Suokas, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotin.

"Tyhjää" äänestää edustaja S. Suominen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Aro, Borg, Forsman, Haapasalo, Haukipuro, Holkeri, Hyvönen, Kaarna, O. Kangas, Ahti Karjalainen, Katajavuori, Koskeniemi, Laine, Lehtinen, Liikanen, Loikkanen, N. Nieminen, Nikkilä, H. Niskanen, Paasio, Rekonen, Ruokola, Salama, Saukkonen, I. Suominen, Tiilikainen, Vaittinen, Westerholm, Vilmi, Vilponiemi ja Voutilainen.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 18 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 32.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. V. Vennamon 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. V. Vennamon 2) ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Asunta, Björklund, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Flinck, Friberg, Gestrin, Granvik, Helle, Hemmi, Hetemäki, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppinen, Korpinen, Koskinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen,

Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Virolainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Huotari, Juntumaa, Kainulainen, Kortesalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Ronkainen, Sainio, Suokas, Tupamäki, Veikko Turunen, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Aro, Borg, Forsman, Haapasalo, Haukipuro, Hokkanen, Holkeri, Hyvönen, Kaarna, O. Kangas, Ahti Karjalainen, Katajavuori, Koskenniemi, Laine, Lehtinen, Liikanen, Loikkanen, N. Nieminen, Nikkilä, H. Niskanen, Paasio, Rekonen, Ruokola, Salama, Saukkonen, I. Suominen, Tiilikainen, Vaittinen, Westerholm, Vilmi, Vilponiemi ja Voutilainen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 21 ei-ääntä; poissa 33.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotus lisätilojen rakentamisesta Eduskunnalle.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu kansliatoimikunnan ehdotus.

Puhemies: Käsitteilyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelu:

Ed. Ahonen: Herra puhemies! Tällä kertaa lienee syytä vaihtaa muutama sana niistä suunnitelmista, joita kansliatoimikunta on ehdottanut tämän eduskuntatalon lisätilojen rakentamiseksi, joka asia nyt on käsiteltävänä.

Kansliatoimikunta teki 14. 5. 1971 eduskunnalle ehdotuksen lisätilojen rakentamisesta eduskunnalle. Ehdotus lähetettiin 18. 5. 1971 valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan, joka ei kuitenkaan ehtinyt sitä käsitellä ennen vaalikauden päättymistä, joten ehdotus raukesi. Kansliatoimikunta on uudistanut esityksensä viime maaliskuun 9 päivänä, joka esitys nyt on tällä kertaa eduskunnan käsiteltävänä. Kansliatoimikunnan ehdotuksessa mainitaan: "että kiireellisesti ryhdytään toimenpiteisiin lisätilojen rakentamiseksi Eduskuntaa varten arkkitehtuurikilpailussa voittaneen ehdotuksen pohjalta; että Eduskunta pyytää valtioneuvostoa antamaan rakennushallituksen tehtäväksi rakennushankkeen esisuunnittelun, huoneohjelman valmistelemisen sekä lopullisten suunnitelmien laatimisen ja rakennustyön suorittamisen; että Eduskunta asettaa yhdeksänhenkisen neuvottelukunnan seuraamaan asiaa ja mm. käsittelemään rakennushankkeen esisuunnitteluun, varsinaiseen rakennussuunnitteluun ja rakentamiseen liittyviä kysymyksiä ja Eduskunnan puolesta hyväksymään niitä koskevat ratkaisut; että neuvottelukuntaan kuuluvat puheenjohtajana eduskunnan puhemies sekä jäseninä eduskunnan pääsihteeri ja seitsemän muuta jäsentä, jotka on eduskunnan valitsijamiesten valittava suhteellisilla vaaleilla, jolleivät he voi valittavista yhtyä; ja että neuvottelukunnan puheenjohtajalle ja jäsenille suoritetaan eduskunnan varoista palkkiota ja matkakustannusten korvausta samojen perusteiden mukaan kuin valtion komiteain puheenjohtajille ja jäsenille."

Edellä mainitun esityksen on valtiovarainvaliokunta käsitellyt ja antanut siitä mietinnön n:o 9 viime huhtikuun 28 päivänä. Valtiovarainvaliokunta on myös pyytänyt kirjalliset lausunnot SMP:n eduskuntaryhmältä ja Suomen Kristillisten Liiton eduskuntaryhmältä. Muut eduskuntaryhmät ovat jo aiemmin antaneet kirjalliset lausunnot. Valtiovarainvaliokunta on hyväksynyt kansliatoimikunnan esityksen ja kiinnittänyt samalla huomiota siihen seikkaan, että asetettavaksi ehdotettu neuvottelukunta ja rakennushallitus tarkoin seuraavat ja valvovat, että rakennettavat sosiaali- ja muut tilat joka

suhteessa täyttävät niille rakennusajankohtana yleisesti asetettavat vaatimukset ja että suunnittelu- ja rakennusvaiheessa myös vastainen teknillinen sekä muu kehitys otetaan mahdollisimman pitkälle huomioon.

Valtiovarainvaliokunnassa asiaa käsiteltäessä eduskuntaryhmät ovat olleet yksimielisiä siitä, että lisätiloja tarvitaan ja että niiden rakentamiseen olisi ryhdyttävä kiireellisesti. Mutta jostakin ihmeellisestä syystä SMP:n eduskuntaryhmän edustajat ovat tulleet saunalle ja 15 m:n mittaiselle uima-altaalle allergisiksi, kuten vastalauseestakin ilmenee. Suomalaiseen elämänmuotoon sentään kuuluu sauna, ja kun jokaiseen kuntaankin, missä sitä ei ennestään ole olemassa, suunnitellaan uima-altaan rakentamista, niin tällainen sallittaneen myöskin Suomen kansaa edustavalle kansanedustajalle.

Lisärakennuksen rakentamiseen liittyy myöskin kalliosuojan rakentaminen, johon tarvittaisiin varoja jo tänä vuonna. Toivottavasti varoja tähän tarkoitukseen otetaan lisätalousarvioon, koska kalliosuojan ja lisärakennuksen suunnittelun monien yhtymäkohtien mm. sisäisten kuluyhteyksien ja liikennejärjestelyjen vuoksi olisi tapahduttava samanaikaisesti. Toivoisin, että eduskunnan kansliatoimikunta tällaisen esityksen tekee lisätalousarvioon. Valtiovarainvaliokunta ei ole tähän puoleen mietinnössään kiinnittänyt huomiota, koska käytännön toteuttaminen jää rakennushallituksen ja muodostettavan neuvottelukunnan tehtäväksi. Kansliatoimikunnan esityshän sisältää itse asiassa ne ponnet, joiden pohjalta voidaan ryhtyä toteuttamaan yksityiskohtaisempaa suunnitelmaa ja rakentamista.

Nykyisen eduskuntatalon rakennustyöt aloitettiin elokuussa 1926 ja helmikuussa 1931 eduskunta pääsi aloittamaan työskentelynsä uudessa toimitilassaan, siis nykyisessä toimitilassa. Kun eduskuntatalon huonetilaohjelma ja muut rakennuksen suunnitteluvaiheeseen liittyvät toimenpiteet oli hyväksytty 1920-luvun puolivälissä, pohjautui eduskuntatalon rakentaminen suunnitelmiin, joiden laatimisesta nyt on jo kulunut yli 40 vuotta. Vaikka silloisissa suunnitelmissa luonnollisesti pyrittiin ottamaan huomioon myös tulevaisuuden tarpeet, ovat huonetiloihin kohdistuvat vaatimukset lisääntyneet enemmän kuin mitä eduskuntataloa suunniteltaessa voitiin odottaa tapahtuvan. Lainsäädäntötoiminnan kehittyessä ja monipuolistuessa on eduskunnan toiminta vastaavasti tehostunut ja käsiteltävien asioiden lukumäärä kasvanut.

Eduskunnan toiminnan tiivistyessä on myöskin huonetilojen tarve lisääntynyt ja eduskunnan toimitilat vähitellen käyneet riittämättömiksi. Yli 40 vuotta sitten, kun nämä nykyiset toimitilat on rakennettu, ei ole otettu huomioon radiointia ja televisiointia, mm. nämä tilat kokonaan puuttuvat.

Toivottavasti valittava neuvottelukunta ja rakennushallitus toimivat niin, että kun nyt valittujen kansanedustajien valtakirjat päättyvät vuonna 1976 maaliskuussa, suunniteltu lisärakennus olisi jo silloin valmis.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Totean ensinnä ed. Ahoselle, että SMP:n allergisuuden syy on raha, veroraha, joka kiskotaan suurimmalta osalta vähävaraisen kansan selkänahasta. Näillä rahoilla on vastuutonta rakentaa korkeatuloisille kansanedustajille lekottelu-paikkoja eduskunnan piiriin. Sovitaan, ed. Ahonen, että sen jälkeen, kun jokaisella työmiehellä ja pienviljelijällä on mahdollisuus tähän, niin sitten mekin voimme tähän asiaan palata.

Asiassa sinänsä, tämän eduskunnan lisärakennusohjelman kohdalla on oikein, että eduskunnan lisätiloja suunnitellaan ja niihin pyritään. Nyt kun nämä suunnitelmat lähtevät tämän eduskuntakäsittelyn jälkeen liikkeelle, niin on syytä tähdentää eräitä näkökohtia tehdyissä esityksissä.

Käsiteltävänä oleva suunnitelma ei täytä kaikilta osin läheskään tarkoituksenmukaisuusvaatimuksia. Samoin on todettava, että vaikka eduskunta on säätänyt lait työntekijäin sosiaalisten tilojen vaatimuksista, eivät nyt esillä olevien suunnitelmien kohdat läheskään täydellisinä täytä näitten lakien vaatimuksia. Työntekijöiden sosiaalisilta tiloilta vaaditaan muutakin kuin uima-altaita ja saunoja. Edelleen kansanedustajien käytettävissä on Yrjönkadulla noin 300—400 metrin päässä tästä Helsingin kaupungin rakennuttamat uimahalli ja sauna. Samoin on korvauksetta käytettävissä SVUL:n halli hieman etäämmällä tuolla Tullinpuomin läheisyydessä. Kansanedustaja ei voi vaatia, että jo muutenkin korkeiden talousetujen lisäksi on verovaroilla hänelle rakennettava loistosaatat ja uima-altaat työpaikalleen. SMP:n eduskuntaryhmä ei voi yhtyä tämän kaltaisiin ratkaisuesityksiin. SMP:n eduskuntaryhmä pitää välttämättömänä, että eduskunnan ja kansanedustajain asialliselle työskentelylle luodaan lisärakennusohjelman toteutuksella mahdollisuus. Kansanedustajain työtilat ja niihin liittyvät kysymyk-

set on huomioitava tätä asiaa käsiteltäessä pääasiana.

Oman erikoiskohtansa muodostaa tekninen rakentaminen lisärakennusohjelman yhteydessä. Tiedon välityksen ja muun tekniikan kehitys kulkee nopeasti eteenpäin myös poliittisten toimintojen tiedottamisessa. Nämä näkökohdat eivät ole riittävästi tulleet huomioituiksi nimenomaan radio-, tv- ja puhelinliikenteen osalta nyt tiedossa olevissa suunnitelmissa. Eduskunta on hämälä paikka, josta yleensä kansalle ei anneta tietoja siitä, mitä täällä päätetään, miten täällä kukin kansanedustaja esiintyy, ja sen vuoksi näihin tiedotustoimintoihin tekniikan avulla on kiinnitettävä myöskin erikoista huomiota, niin että ne täyttävät ne vaatimukset, jotka ovat tänään ja jotka ovat pitkälle tulevaisuuteenkin jo tarkasteltavissa.

Edelleen on todettava, että eduskunnan tulisi määritellä kantansa, miten valtio ja kunnat maassamme rakentavat. Tämän asian yhteydessä on kansanedustajilla mahdollisuus näyttää, suosivatko he suomalaista, vai onko se vain kaunista puhetta. Me SMP:ssä emme hyväksy valtion ja kuntien veronmaksajain varoilla suorittamaa kerskarakentamista. Kerskarakentaminen tulee hylätä ja lähteä tarkoituksenmukaisuus- ja yksinkertaiseen rakentamiseen esimerkillisenä juuri eduskuntaa koskevassa rakentamisessa. Suomalainen kivi ja puu kuuluu rakennusaineeksi kansanedustajan työympäristöön.

Herra puhemies! SMP:n edustajat valtiovainvaliokunnassa ovat olleet pakotettuja esittämään vastalauseensa niiden suunnitelmien johdosta, jotka tähän rakennusohjelmaan sisältyvät. Edellä olen tehnyt selväksi sen, että kansanedustaja, jos hän oikeudenmukaisuutta ja tasavertaisuutta tässä yhteiskunnassa puolustaa, ei ole oikeutettu, jos hän rehellisesti asiansa puolesta toimii, vaatimaan loistoypäristöä työskentelysään ja ennen kaikkea vapaa-ajan viettosaan silloin, kun suurin osa kansan työtätekevästä pienviljelijöistä ja samoin eläkeläisistä elää suuren puutteen keskellä, niin kuin tänä päivänä on tosiaasia. Nämä asiat on hoidettava ensin ja veroaroja käytettävä näiden asioiden hoitamiseen. Sen jälkeen, jos sellainen aika koittaa, voivat kansanedustajatkin ajatella enemmän itseään. Mutta tänä päivänä tähän ei ole varaa, jos vastuullisesti näitä asioita koko kansan edun katsoen hoidamme.

Herra puhemies! Edellä viitattuun perustuen ehdotan päätettäväksi: "että eduskunta ei hyväksy lisätiloja eduskuntaa varten rakennettaessa

loistosauvoja ja uima-altaan rakentamista eikä muutenkaan suosi kerskarakentamista." (Ed. Honkonen: Mitäs mieltä on ammattientarkastus työhuoneista?)

Ed. S. Suominen: Herra puhemies! On erittäin ilahduttavaa todeta, että tämä eduskunnan kipeästi tarvitsemien lisätilojen rakennushanke nyt on niin hyvässä myötätuulessa. Kun eduskuntataloa edellisen kerran on rakennettu, siitä on kulunut kymmeniä vuosia. Ja nyt kun toteutetaan laaja lisärakennusohjelma, on todennäköistä, että taas kuluu vuosikymmeniä, ennen kuin mitään muutoksia tehtyyn rakennustyöhön voidaan suorittaa. Kun on odotettavissa, että tulevina vuosikymmeninä liikenne ja siitä johtuvat liikennevaikeudet täällä eduskuntatalon ympäristössä tulevat moninkertaistumaan, saattaisi olla aiheellista tämän lisärakennusohjelman yhteydessä tutkia myös mahdollisuuksia parantaa tasavaltamme eduskuntatalon yhteyksiä sillä tavoin, että eräs uusi liikennemuoto, nimittäin helikopterilla liikkuminen, tulisi mahdolliseksi. Sen johdosta esitän nöyrimmin toivomuksen, että se toimikunta, joka näitä suunnitelmia alkaa kehittää, tutkisi mahdollisuutta varustaa tämä eduskunnan lisärakennus helikopterin laskeutumistasanteella.

Ed. Rytönen: Herra puhemies! Suomen parlamentissa ei ole hyvin usein kuultu fasisistisia puheita. Mutta nykyään niitä kuullaan. Ja ed. Lemströmin puheenvuoro oli hyvin fasisistinen, kun hän väittää, että eduskunta on hämälä paikka. Minusta täällä on hyvä valaistus. SKDL:n lehdet kertovat totuuden eduskuntatyöstä. Se on asia erikseen, että Suomen Uutiset, jokin semmoinen lehti, sehän valehtelee aina.

Haluaisin tässä puhua siitä, että ei ole meillä varaa rakentaa saunaa. Mutta jos tehtäis savusauna! Minä luulen, että tämä sopii suomalaiseen kulttuuriin. Ed. Lemströmkään ei voi olla niin taantumuksellinen, että hän kieltäisi sen, että Suomen kansa on syntynyt enimmäkseen savusaunassa. Ja "kerskarakentaminen", tämä on aivan mahdotonta. Pitäisi suomentaa tämäminen. Pitäisi SMP:tä varten saada, herra puhemies, tulkki!

Mutta eiköhän me tässä voida luottaa kansliatoimikunnan arvovaltaan ja harkintaan. Liittäm vain semmoisen toivomuksen, että jos halutaan ja voidaan rakentaa, niin se pitää tehdä.

Ed. Lemströmin puheenvuorosta sain kyllä sen käsityksen, että hän kyllä puhuu nyt jostain muusta kun siitä uudesta talosta.

Ed. Lemström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rytkösen kannanotto puheenvuorooni osoittaa, mitä ajatellaan ääri-vasemmalla suomalaisen työtätekevän ihmisen tulevaisuudesta ja hänen tämän hetken elinmahdollisuuksistaan. Kuvastuu läpi myöskin ed. Rytkösen puheenvuorosta se, että hän tarvitsee täällä saunan ja uima-altaan, vaikka kaikissa hänen vaalipiirinsäkään alueella olevissa perheissä ei ole varmuutta toimeentulosta huomisen päivän varalle.

Ihmettelen, jos vasemmistolaidalla voidaan tällaista nimittää fasismiksi, kun köyhää puoletaan, ja myöskin sitä, että pyritään yhteiskunnan rakentamisessa järjellisyteen eikä rakenneta sellaisia rakennuksia, joilla voitaisiin vastaavasti poistaa asuntopulaa meidän liikekeskuksistamme. Tuossa on toisella puolella Mannerheimintietä osoitus siitä, mitä on kerskarakentaminen ja mitä se on maksanut veronmaksajalle!

Ed. Rantala: Herra puhemies! Kun ed. Lemström täällä sanoi, että tämä on hämärä paikka, niin hän ilmeisesti haluaa, että tämä eduskunta olisi myöskin likainen paikka, kun hän puhuu saunoja vastaan. Tuntuu varsin merkittävältä, että suomalaisessa ympäristössä puhutaan saunaa vastaan, sillä aivan niin kuin ed. Rytkönen täällä sanoi, hyvin monet suomalaisista ovat syntyneet saunassa. Suosittelem ed. Lemströmille sellaisen kirjan kuin "Seitsemän veljeksien" lukemista. Siellä kerrotaan, että veljekset tekivät ensin saunan ja vasta sen jälkeen asunnon. Jos ed. Lemström puhuu täällä köyhän kansan puolesta, niin silloin hänen ei pitäisi puhua saunoja vastaan!

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! SMP vastustaa yksimielisesti ja jyrkästi uima-altaita, saunoja ja muita ylellisyyksiä tässä talossa. Me kannatamme sitä, että täällä on kunnolliset työskentelytilat kansanedustajilla ja myös vastaanottotilat, mutta me ihmettelemme, että täällä muut ryhmät koettavat tätä tuhlausta ja etuutta ja ylellisyyttä peitellä sillä, että ne eivät sano totuutta. Kun suomalainen on saunassa, hän on itse saunan rakentanut ja kustantanut. Mutta täällä toisten ryhmien kansanedus-

tajat haluavat saunat ja ylellisyydet veronmaksajan kustannuksella eikä omalla kustannuksellaan. Siinä on asian ydin, ja me tulemme tästä kannasta pitämään kiinni. Eduskunnan nykyinen tie, jossa yläluokalle itse huonoa esimerkkiä näyttäen aina vain hankitaan kohtuuttomia taloudellisia etuja, se vie onnettomuuteen, ja se tuhoaa myös aikaa myöten meidän kansanvaltaisen järjestelmämme.

Minä ymmärrän, että ed. Rytkönen kommunistina kutsuu fasismiksi sitä, kun kansaa puolestetaan. Kun kansan toimeentulo on hyvä, he eivät tee vallankumousta. Te haluatte diktatuurin ja vallankumouksen!

Ed. Hokkanen: Herra puhemies! Kun ed. Lemström puhui siitä, että ei pitäisi rakentaa tähän eduskuntaan loistosaunoja tai loistouima-allasta, minä olisin halunnut SMP:ltä kysyä, että onko SMP valmis siihen, että rakennettaisiin mahdollisimman yksinkertainen, siis ei kerskarakentamista edustava sauna. Tämä olisi minun näkemykseni mukaan hyvä niille myös SMP:n edustajille, jotka ovat pohjoisesta Suomesta ja kehitysalueilta. Pitkillä matkoilla ihminen likaantuu, ja on varmasti hyvä, että eduskunnassa esiinnyttäen mahdollisimman siistinä. Sen takia tällainen sauna lienee paikallaan. Toisaalta se olisi myöskin omiaan vähentämään yleisten saunojen käyttämistä ja antaisi ihmisille edellytykset käydä saunassa. Kun nimenomaan oli esillä tämä loistosauna, niin voiko SMP olla tuollaisen yksinkertaisen, vaatimattoman saunan takana?

Ed. Rytkönen: Herra puhemies! Minä äskeisessä puheenvuorossani tein ehdotuksen, että rakennettaisiin savusauna. Mutta SMP ei hyväksy savusaunaa, ja tästä minä saan tehdä sen johtopäätöksen, että se ei hyväksy mitään puhdasta, ei mitään puhdasta!

Herra puhemies! Kun ed. V. Vennamo täällä yrittää vielä esiintyä jonkinlaisena eduskunnan omanatuntona, niin tulkoon tässä todetuksi, että hän siellä Jaakkimassa ollessaan ajeli moottoriveneellään, kun isä oli rikas mies, muita lapsia nurin järvellä. Tämä hänen silloinen asenteensa kertoo juuri hänen kummallista mielenlaatuunsa nykyin. Kun minä puhun fasismista, niin minä palautan mieleen Hitlerin työn puolueen, vai mikä se nyt oli Länsi-Saksassa (Eduskunnasta: Eihän silloin ollut Länsi-Saksaa!) — silloisessa Saksassa, niin silloinhan juuri tällaisilla veruk-

keilla työmiehiin vedoten fasistit saavuttivat vallan. No, eihän nyt kukaan usko tuollaista, että ed. Vennamo voisi saada valtaa, mutta varoittaa pitää.

Minä ajattelinkin sellaista, herra puhemies, että saunoja kaikille, ja kun nyt kaikilla Suomessa on jo saunat, niin eduskuntaan olisi tehtävä savusauna. Jos SMP ei halua sinne tulla, niin tehtäisiin heille eri sauna, mutta minkälainen, sen jätän sanomatta (Vasemmalta: Kunnon ämpäri!). — Ämpäri ja vastat mukaan.

Tästä eteenpäin: Kun on kysymys vakavasta asiasta, niin kansliatoimikunta hoitaneen tämän asian.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Täällä sosialidemokraattien edustajien taholta esitettiin väitteitä, jotka ovat kaikkea perää vailla. Mitä sitten tulee tähän saunaan, niin kuin minä puheenvuorossani mainitsin, tässä on 300—400 metrin päässä, korkeintaan 400 metrin päässä, Yrjönkadulla nimittäin, sauna, jota voidaan käyttää. Edelleen voin sanoa kokoomuksen puolelle, että ei ole tarvetta rakentaa saunaa, koska samaan yhteyteen tähän taloon ei myöskään tule kansanedustajien asuntoja. Kun he käyvät ulkona, he voivat käydä myöskin niissä saunoissa, jotka jo yhteiskunnan verovaroilla on kaupungin alueelle rakennettu hyvinkin lähelle. Muuten asunnot olisi sitten myös järjestettävä, ja siihen ei ole mahdollisuutta.

Ed. Tikkanen: Herra puhemies! Tuntuu siltä, että tämän asian kohdalla tässä vaiheessa esiintyy aiheutonta intoilua. Kysymys tällä hetkellä on vasta periaatepäätöksestä, jolla tämä asia lähtee liikkeelle suunnitelmien ja muitten osalta, eikä tässä vielä tässä vaiheessa nähdäkseni ole kysymys mistään saunojen rakentamisesta eikä muittenkaan yksityiskohtien ratkaisemisesta. Ei ole myöskään kansliatoimikunnan ehdotuksessa eikä niin ikään valtiovarainvaliokunnan mietinnössä puhuttu mitään kerskasuunoista eikä mistään muustakaan ylellisyydestä, joten tämä on kuin puhumista asiasta, jossa liikutaan niin, etteivät jalat vielä yllä maahan.

Rakennushallitukselle siirtyvä asia sen jälkeen, kun eduskunta on siitä tehnyt periaatepäätöksen, on sellaisissa käsissä, joissa asiantuntemus ja ammattitaito tulevat siinä tekemään oikeat ratkaisut. Kun vielä eduskunta tulee myöhemmässä vaiheessa valitsemaan tätä tarkoitusta varten toimikunnan, joka edustaa eduskuntaa

sen kaikkien ryhmien osalta, ei tässä voi olla mahdollisuutta siihen, että mentäisiin epäasiallisuuteen rakennussuunnitelmaa toteutettaessa.

Mitä saunan rakentamiseen tulee, siitä ei ole todellakaan syytä tässä vaiheessa sen enempää puhua. Haluaisin kuitenkin todeta sen, että tässä talossa asuu suuri määrä henkilökuntaa, jolla ei ole mahdollisuutta täällä asumisenkaan yhteydessä kylpeä ja saunoa. Minä katson, että jo tältäkin osin saunan rakentaminen on perusteltua. Ylellisyyttä ei täällä ole kukaan kaivannutkaan tähän suunnitelmaan. Totean, että kyllä tämä sana ”ylellisyys” on koko tämän kysymyksen yhteydessä lähtenyt liikkeelle ed. Lemströmin suusta. Eikä tästä kukaan muu ole puhunut. Haluaisin huomauttaa ed. Lemströmille, ettei tästä ylellisyydestä ole kukaan esittänyt mitään vaatimuksia, joten niistä on tarpeetonta puhua.

Ed. Friberg: Herra puhemies! Eduskunta on taas loistavalla tavalla menettänyt tilaisuuden esiintyä yhtenäisenä ja kohentaa arvovaltaansa valitsijoiden silmissä. Se keskustelu, mikä on käyty edustajien nykyisistä kieltämättä alarvoisista työtiloista, on liikkunut tuollaisen ”helikopterikaton” ja savusaunan välillä. Sen sijaan on kokonaan jätetty pohtimatta ja esiintuomatta se, että edustajien mahdollisuudet tehdä järkevää työtä nykyisissä puitteissa ovat pienet. Meillä tulisi olla rohkeutta ja oikeus kääntyä valitsijoiden eteen ja sanoa, että sen työn hyväksi, jota me heidän puolestaan täällä suoritamme, meille tulisi taata asialliset puitteet.

On onnellista, herra puhemies, että lisärakennuksen piirustuksia ei laadita sen tyyliä juna mukaan, jota täällä niin monet puheenvuorot tänään ovat ilmentäneet.

Ed. Vainio: Herra puhemies! Kannatan ed. Lemströmin tekemää ehdotusta.

Ed. Ahonen: Herra puhemies! Käsittääkseni tämä asia ei ole sen luonteinen laisinkaan, että meidän pitää edustajina ryhtyä tässä henkilökohtaisesti edustajatovereita tavalla tai toisella nimittämään. Kysymys on vain siitä, että me rakennamme tässä työpaikkaamme paremmaksi kuin se mahdollisesti tällä kertaa on ja että voisimme luoda olosuhteet paremmiksi myöskin tämän talon virkakunnalle ja henkilö-

kunnalle. Onhan todettu, että mm. sosiaalituloja täältä puuttuu.

Saunasta sanoisin vain, että kun kysymys nyt on 65 000 rakennuskuutiometrin tiloista ja tuon suunnitelman mukaan, mitä tässä nyt on kaavailtu, tämä 15 metrin uima-allas ja saunatilat käsittäisivät siitä 276 m², niin eihän meidän nyt kannata kansanedustajina kovin paljon näin pienestä asiasta keskustella. Sen me käsitämme varmasti kaikissa ryhmissä, ja kaikissa ryhmissä on sen verran rakennusalan asiantuntijoita, että todella voidaan nämä asiat mitoitaa oikeaan järjestykseen. Mutta tämä keskustelu on nyt lähinnä lähtenyt liikkeelle tästä vastalauseesta, eikä lopullisia suunnitelmia ole vielä tehty. Kysymys on vain huonetiloista, ja tällaiset kohtuulliset tilat, mitä nyky-aika kaikkia näitä vaatii, niitä on edustajilla jokaisella ja useimmilla edustajilla omassa kodissaan vielä loistavampia, kuin mitä ilmeisesti tähän tulee, ja niitä ovat rakentaneet kaikki kunnat ja tämän maan kansalaiset. Ei taso ilmeisesti tässä tule kovinkaan paljoa siitä muuttamaan.

Toivottavaa vain olisi, kun ollaan yhtä mieltä siitä, että nämä työtilat on saatava korjatuiksi ja parannetuiksi, että tätä työtä voitaisiin nopeasti viedä eteenpäin.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Toistan vielä: SMP kannattaa asiallisten tilojen rakentamista eduskunnalle. Mutta me vastustamme sitä, että valtion varoilla, veronmaksajien varoilla rakennetaan eduskuntaan sellaisia tiloja, joita ei tarvita kansanedustajien tehtävien suorittamista varten, ja että näitä tiloja tarpeettomasti ja väärin rakennetaan, jotta kansanedustajat tätä tietä saisivat lisää taloudellisia etuja ja ilmaisia palveluksia.

Samalla kiinnitämme huomiota siihen, että suunnitelmissa, jotka ovat tiedossa, virkakunnan sosiaalitulat näyttävät puutteellisilta. Miksi nämä on unohdettu?

Olen hämmästynyt, että nimenomaan sosiaalidemokraattiselta taholta väitetään, että muka nyt ei lyötäisi kiinni asiallisesti, mitä tiloja tänne tulee. Tämä on vastuun kiertämistä, jotta sitten kansanedustajat myöhemmin voisivat sanoa: Emme me olleet päättämässä saunasta, uima-altaasta ja muista sellaisista. Tämä ei ole minun mielestäni ryhdikästä menettelyä, koska nyt te kuitenkin näytätte päättävän vastoin SMP:n kantaa nimenomaan näistä tiloista.

Kun me ajamme asiallista linjaa, minä valitan, että smp:läiset joutuvat henkilökohtaisten hyökkäysten kohteeksi. Minä toivoisin, että eduskunnan johto valvoisi, että kaikissa olosuhteissa ja kaikkien kansanedustajien osalta vaadittaisiin, etteivät asianomaiset tasapainottomassa tilassa, esimerkiksi myrkkyyjen vaikutuksen alaisina, täällä puhuisi.

Ed. Ahonen: Herra puhemies! Vielä lyhyesti ed. V. Vennamolle huomauttaisin, ettei tämän asian jatkokäsittely millään tavalla mene eduskuntaryhmien ulkopuolelle, vaan nimenomaan tähän neuvottelukuntaan, joka tässä nyt hyväksytään ja sen valitsijamiehet valitsevat, tulee jokaisen eduskuntaryhmän edustaja. Siellä voidaan valvoa sitten jokaisen ryhmän mielialoja ja viedä niitä eväitä, joita ryhmät antavat silloin, kun nämä lopulliset suunnitelmat toteutetaan. Se sanotaan tässä ponnassa, jota me olemme juuri hyväksymässä.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Vielä tässä ed. Ahoselle toteaisin, että ensimmäinen ponsi valiokunnan mietinnössä jo osoittaa, mistä on kysymys. Täällä todetaan johtolausemassa: "Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa eduskunnan päätettäväksi, että kiireellisesti ryhdytään toimenpiteisiin lisätilojen rakentamiseksi eduskuntaa varten arkkitehtikilpailussa voittaneen ehdotuksen pohjalta." Tämä on tarkka määritelmä, mitä se sisältää.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Lemström ed. Vainion kannattamana ehdottanut eduskunnan päätettäväksi seuraavaa: "että eduskunta ei hyväksy lisätiloja eduskuntaa varten rakennettaessa loistosaunoja ja uima-altaan rakentamista eikä muutenkaan suosi kerskarakentamista."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Lemströmin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Aitio, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Friberg, Gestrin, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Honkonen, Hostila, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, Paasio, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Ronkainen, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, S. Suominen, Suorttinen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Virolainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Huotari, Kainulainen, Kortessalmi, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Suokas, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Paasivuori ja Sainio.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ajo, Borg, Breilin, Flinck, Forsman, Granvik, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Holkeri, Huurtamo, Hyvönen, Kaarna, O. Kangas, Ahti Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Koppanen, Koskenniemi, Kurppa, Lehtinen, Liikanen, Lindeman, Loikkanen, Lähtenmäki, Martikainen, N. Nieminen, Nikkilä, H. Niskanen, Pajunen,

Rainio, Rekonen, Ruokola, Salama, Saukkonen, I. Suominen, Teir, Tiilikainen, Vaittinen, Varttia, Westerholm, Vilmi, Vilponiemi ja Voutilainen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 16 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 45.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Kertomus suomalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahojen hoidosta vuonna 1971.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu kertomus suomalaisen kirjallisuuden edistämisvarojen valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1971.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsitelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Ed. Kortessalmi: Herra puhemies! Esillä on kertomus suomalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahojen hoidosta vuonna 1971. Asiaa käsitellessään sivistysvaliokunta joutui toistamiseen kiinnittämään huomiota siihen, että valtuuskunnan käytettävissä olevat varat ovat jatkuvasti olleet niukat, ja valiokunta toivoi, että näitä varoja olisi pyrittävä tuntuvasti lisäämään. Perusteluna valiokunnassa tuli esille se, että kun verrataan sitä, kuinka asianlaita on ennen ollut, esimerkiksi 1900-luvun alkupuolelta lähtien, niin todettiin, että silloin näitten käytettävissä olleiden varojen vaikutusteho oli ainakin noin kolminkertainen verrattuna tämän päivän tilanteeseen, kun otetaan huomioon rahanarvon muutokset. Jotta tälle asialle valiokunnan mielipiteen lisäksi saataisiin mahdollisimman laaja ja arvovaltainen tuki täältä koko eduskunnasta käsin, niin ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

”Hyväksyessään kertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus sivistysvaliokunnan perusteluissa esitetyn lausuman mukaisesti todella ryhtyy toimiin suomalaisen kirjallisuuden edistämisvarojen tuntuvaksi lisäämiseksi.”

Edelleen, herra puhemies, huomautan, että kysymyksessä on siis entistä parempien edellytysten luominen sille, että tieteen tuloksia voitaisiin kansantajuisesti julkistaa kotimaassa ja myös tehdä suomalaista kirjallisuutta tunnetuksi ulkomailla. Tätä asiaa käsiteltäessä tuli sivistysvaliokunnassa pohdittavaksi se, onko mahdollisesti kertomusvuonna käytettyjä varoja myönnetty ehkä liikaa ennestään jo riittävän hyvässä taloudellisessa asemassa oleville tutkijoille ja nimekkäille kirjailijoille ja olisivatko nuoremmat tutkijat, tieteenharjoittajat, ja nuoremmat kirjailijat jääneet tässä liikaa unohtuiksi. Syytä olisi siis tutkituttaa tätäkin asiaa, ja sen vuoksi ehdotan perusteluissa lausuttavaksi toisen lausuman, joka kuuluu:

”Hyväksyessään kertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus tutkituttaa sen, missä määrin kertomusvuonna käytettyjä varoja on myönnetty jo ennestään riittävän hyvässä taloudellisessa asemassa olevien tutkijoiden ja kirjailijoiden käyttöön ja olisiko varojen jaon painopistettä syytä nykyistä enempi siirtää nuorten tieteenharjoittajien teosten markkinointiin ja nuorten suomalaisten kirjailijoiden teosten tunnetuksi tekemiseen ulkomailla.”

Ed. Honkonen: Herra puhemies! Kun seuraa tämän päivän istuntoa, tuntuu siltä, että SMP:n taholta kiusantekomielessä asetetaan asiassa kuin asiassa poikkiteloin. Tämäkin asia on siitä selvä todistus. Nimittäin kertomuksen perusteella valiokunta on ilman vastalauseita ja yksimielisesti todennut, että eduskunnan myöntämiä varoja on käytetty asianmukaisella tavalla, että valtuuskunta on noudattanut toiminnassaan asiasta annettuja määräyksiä. Valiokunta on lisäksi asiaa käsitellessään kiinnittänyt huomiota jo ennen tätä ed. Korttesalmen paperia käytettävissä olevien varojen jatkuvaan niukkuuteen ja katsoo, että niitä olisi pyrittävä tuntuvasti lisäämään. Minusta tuntuu, ettei tässä tarvita mitään ed. Korttesalmen perustelulausumaa, vaan asiaa voidaan kehittää valiokunnan mietinnön pohjalta.

Ed. Junnumaa: Herra puhemies! Ed. Korttesalmelle huomauttaisin, että nuorten suomalaisten kirjailijoiden teokset suurimmalta osalta nykyisin ovat sitä laatua, että olisi parempi että ne pysyisivät tuntemattomina.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Korttesalmi ehdottanut, että perusteluissa lausuttaisiin seuraavaa: ”Hyväksyessään kertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus sivistysvaliokunnan perusteluissa esitetyn lausuman mukaisesti todella ryhtyy toimiin suomalaisen kirjallisuuden edistämisvarojen tuntuvaksi lisäämiseksi.” Edelleen ed. Korttesalmi on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Hyväksyessään kertomuksen eduskunta edellyttää, että hallitus tutkituttaa sen, missä määrin kertomusvuonna käytettyjä varoja on myönnetty jo ennestään riittävän hyvässä taloudellisessa asemassa olevien tutkijoiden ja kirjailijoiden käyttöön ja olisiko varojen jaon painopistettä syytä nykyistä enempi siirtää nuorten tieteenharjoittajien teosten markkinointiin ja nuorten suomalaisten kirjailijoiden teosten tunnetuksi tekemiseen ulkomailla.” Ed. Korttesalmen ehdotuksia ei kuitenkaan ole kannatettu, joten ne raukeavat.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ehdotukset toivomukseksi valtionrautateiden paikallisuontoisesta henkilöliikenteestä.

Esitellään kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyt toiv.al. n:ot 2427, 2533, 2630, 2676 ja 2713, jotka sisältävät yllämainitut ehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Saarto: Herra puhemies! Maan hallituksen rautatiehallitukselle antama lupa aloittaa vuoden keskeytyksissä olleet paikallisliikenteen supistukset on saanut lukuiset yksityiset kansalaiset, kunnat, maakuntaliitot ja rautatieläisten ammattijärjestöt liikkeelle. Vaatimuksia päätöksen peruuttamisesta on esitetty sekä eduskunnan että hallituksen jäsenille. Yhtäpitävästi ovat lähetystöt korostaneet, että paikallisliikenteen supistukset koskevat erityisesti työläisiä ja koululaisia heidän työ- ja koulumatkoillaan ja

että supistukset edistävät taipumusta siirtyä yleisemminkin rautatieliikenteestä maantieliikenteeseen, mitä puolestaan on monestakin syystä pidetty virheellisenä ratkaisuna.

Edelläkuvatunlainen yleinen huolestuminen valtionrautateiden paikallisliikenteen supistamisesta ja sen seurauksista sai kulkulaitosvaliokunnan puuttumaan asiaan. Lisäaiheen puuttua valtionrautateiden paikallisliikenteen supistuksiin valiokunta sai, kun liikenneministeriö 26 päivänä huhtikuuta 1972 asetti toimikunnan selvittämään erityisesti keväällä 1973 alkavan uuden aikataulukauden paikallisliikenteen supistamismahdollisuuksia. Liikenneministeriön asiassa omaksuma kanta on näet päinvastainen kuin eduskunnan vuonna 1971 tulo- ja menoarvion yhteydessä omaksuma kanta, jonka mukaan hallituksen tulisi selvittää mahdollisuudet valtionrautateiden paikallisuontoisen henkilöliikenteen säilyttämiseksi ja kehittämiseksi muuallakin kuin pääkaupungissa ja sen välittömässä läheisyydessä ottaen huomioon mm. yhteistoiminnan kuntien kanssa.

Saamiensa hyvinkin ristiriitaisten selvitysten pohjalta kulkulaitosvaliokunta on päätenyt ehdottamaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin valtionrautateiden paikallisuontoisen henkilöliikenteen enempien supistusten pysäyttämiseksi toistaiseksi ja kunnes eduskunnalle on varattu tilaisuus perusteellisen selvityksen pohjalta määrittellä, missä määrin valtionrautateiden paikallisuontoista henkilöliikennettä on säilytettävä ja kehitettävä, min-käläisissä tapauksissa yhteiskuntapoliittisten seikkojen on katsottava puoltavan rautatietauloudellisesti kannattamattomankin liikenteen ylläpitämistä suorittamalla korvausta yleisistä varoista ja missä laajuudessa paikallisuontoisen liikenteen hoitamiseksi rataverkon ja liikkuvan kaluston uudistamista on suoritettava. Tässä kannanmäärittelyssään kulkulaitosvaliokunta oli yksimielinen.

Viime viikolla eduskunnassa eri eduskuntaryhmien ja kulkulaitosvaliokunnan jäsenten puheilla käynyt Rautatieläisten Liiton rata-, varikko- ja konepajatyöläisten ammattiosastojen lähetystö esitti, että valtionrautateiden tehtävät ja luonne otettaisiin julkiseen keskusteluun ja että julkinen valta, viime kädessä eduskunta, määritteli täsmällisesti, mihin valtionrautateiden olisi toiminnassaan pyrittävä. Periaatteessa samansuuntaisia käsityksiä ovat esittäneet myös monet kuntien ja maakuntaliittojen lähetystöt. Koska paikallisliikenne muodostaa vain osan

koko valtionrautateiden toiminnasta, on todella syytä pyrkiä siihen, että ennen kulkulaitosvaliokunnan tarkoittamaa paikallisliikennekeskustelua eduskunnassa käytäisiin julkinen keskustelu valtionrautateiden tehtävistä ja luonteesta.

Edellä sanotussa mielessä esitän seuraavassa erään vaihtoehdon valtionrautateiden edelleen kehittämiseksi, nimittäin sen, että periaatteelliseksi lähtökohdaksi valtionrautateita edelleen kehitettäessä otettaisiin tavoite kehittää laitosta tavaraliikenteen osalta liikelaitoksen suuntaan ja henkilöliikenteen osalta palvelulaitoksen suuntaan. Taloudellisessa mielessä tämä merkitsisi, että tavaraliikenteessä kannettavat maksut pidettäisiin sellaisella tasolla, että niistä saattavat tulot peittäisivät tavaraliikenteen aiheuttamat menot. Henkilöliikenteessä taas tavoitteeksi muodostuisi pitää lippujen hinnat yhteiskunnallisesti katsoen tarkoituksenmukaisella tasolla. Tavaraliikenteessä tulisi valtiovalan samalla saattaa toistensa kanssa kilpailevat kuljetusmuodot — kuorma-autoliikenne, rautatieliikenne, merenkulku ja lentoliikenne — vastaamaan samassa suhteessa niiden yhteiskunnalle aiheuttamista taloudellisista rasituksista.

Valtionrautateiden toiminnan laajuuden ja määrän suhteen edellä esitetty periaate merkitsisi, että tavaraliikenteen palvelusten ja määrän ratkaisisi liiketaloudellinen kannattavuus, henkilöliikenteen palvelusten laajuuden ja määrän taas ensisijaisesti yhteiskunnallinen tarkoituksenmukaisuus.

Mitkä sitten olisivat yhteiskunnan kannalta tarkoituksenmukaisia tavoitteita valtionrautateiden henkilöliikenteessä, se tulisi eduskunnan erikseen määrittellä. Jo näin suoralta kädeltä voidaan kuitenkin eräänä valtionrautateiden henkilöliikenteen osatavoitteena pitää siirtymisen aikaansaamista maantieliikenteestä rautatieliikenteeseen. Tähän tulisi pyrkiä tarjoamalla maantieliikenteen kanssa kilpailukykyisiä palveluksia kilpailukykyiseen hintaan. Tällaista maantieliikenteestä rautatieliikenteeseen siirtymistä puolustavat mielestäni ainakin seuraavat syyt: liikenneonnettomuuksien vähentämisen tarve, moottoriajoneuvoliikenteen aiheuttamien melu- ja saastevahinkojen vähentämisen tarve, moottoriajoneuvoliikenteen asuinympäristölle aiheuttamien muiden vahinkojen vähenemisen tarve sekä tarve vähentää teiden ja erityisesti moottoriteiden rakentamistarvetta.

Valtionrautateiden taloudenhoidossa uusi tavoiteasettelu merkitsisi periaatteessa sitä, että

tavaraliikenteen menot aina katettaisiin tavaraliikenteen tuloilla, mutta että henkilöliikenteen menojen se osa, jota ei yhteiskuntapoliittisista syistä katsottaisi aiheelliseksi periä näiden palvelusten käyttäjiltä, katettaisiin valtion tulo- ja menoarvion kautta erillisellä julkisten liikennepalvelusten määrärahalta. Useissa Euroopan maissa välillä jo aikansa eläneenä pidetty rautatielaitos on koskenut suurimittaisen uudelleentulemisen. Tämä on tapahtunut siksi, että rautatielaitoksen palvelukset on useissa tapauksissa todettu sekä yksilön että kansantalouden kannalta parhaiksi liikennepalveluiksi. Tällaiseen rautatielaitoksen uudelleentulemiseen on olemassa kaikki edellytykset myös meillä Suomessa. Nämä edellytykset tulisi nyt käyttää hyväksi.

Ed. A.-L. Jokin: Herra puhemies! Kulkulaitosvaliokunta ja eduskunta ovat toistamiseen ja varsin lyhyen ajan sisällä käsittelemässä kysymystä paikallisliikenteen lopettamisesta. Vaikka eduskunta yhtyi valiokunnan kantaan jo edellisten valtiopäivien aikana ilmaisten huolestuneisuutensa paikallisliikenteen supistusten johdosta, on valitettavaa, ettei tämä kannanotto kuitenkaan ole saanut myönteistä myöntämieltä asianomaisten asiasta päättävien elinten keskuudessa. Valtionrautateiden supistusoajelmaa on ennemminkin tehostettu kuin vähennetty, koska uudet varsin tuntuvat junakilometrien päivittäiset supistukset ovat toteutuneet tämän jälkeen. Rautatiehallituksen taloussuunnitelma vuosille 1972—1978 esittää henkilöpaikallisliikenteen huomattavaa supistamista. Tässä ohjelmassa on edellytetty 28 päivänä toukokuuta 1972 alkavana aikakautena 2 500 junakilometrin päivittäistä supistamista. Kun valtioneuvosto puuttui asiaan pitäen tätä suunnitelmaa yhteiskuntapoliittisista syistä liian pitkälle menevänä, laati rautatiehallitus uuden suunnitelman, jonka mukaan henkilöpaikallisliikennettä supistetaan nyt vain 1 220 junakm vuorokaudessa. Tämänkin supistus on kyseistä liikennevälinettä käyttävien kansalaisten keskuudessa herättänyt ankaraa arvostelua, varsinkin kun tämä suuntaus on jatkunut jo vuosia. Kun kuitenkin eduskunta ja kulkulaitosvaliokunta ovat lausuneet selvän kannanottonsa jo aikaisempiin supistusoajelmiin ja niiden johdosta syntyneeseen tilanteeseen, on hämmästyttävää, että tämä ei ole vaikuttanut vähääkään asioiden kulkuun. Kun valtiorautateistä pyritään tekemään taloudellisesti kannattava laitos, olisi pitänyt

ensiksi selvittää, mitä kautta se on tehtävissä. Ainoa oikea ratkaisu ei voi olla se, mitä on toteutettu, koska se on monilla alueilla tuottanut hankaluuksia rautatielaitoksen palvelujen kannalta. Myöskään henkilökunnan vähentäminen siinä määrin, että palvelun taso heikkenee, jopa vaaratilanteidenkin mahdollisuus syntyy, ei voi olla paras ratkaisu. Kun väitetään, että junakilometriä vähentämiseen pyritään aika-tila- ja järjestelemällä, niin että ne eivät sovi käyttäjille, vaatii asia jo perusteellista tutkimusta.

Turussa 8 päivänä huhtikuuta järjestetyssä tilaisuudessa asiaa valaistiin mm. paikallisille kansanedustajille varsin yksityiskohtaisesti, ja esille tulleissa selvityksissä voi havaita seikkoja, jotka todella vaativat asian parempaa selvittämistä. Kuntien edustajien ja alan ammattihenkilöiden käsitykset ovat selvästi ristiriidassa sen käytännön kanssa, mitä rautatiehallitus toteuttaa. On selvää, että aikaisemmin rautatietä kulkuvälineenään käyttäneet ovat siirtyneet autoihin, kun juna-aikataulut eivät enää sovi. Tämä on sama niin koululaisten kuin työssäkäyvien kohdalla. Missään vaiheessa esim. Turun—Naantalina ja Turun—Uudenkaupungin välillä ei paikallisliikennettä ole yritetty hoitaa taloudellisesti kannattavasti siten, että olisi yritetty saada matkustajia lisää tai että entiset olisi pyritty säilyttämään, vaan parhaat vuorot poistamalla on päästy aivan päinvastaisiin tuloksiin, sanovat rautatien henkilökunta ja paikallisten kuntien edustajat.

Myöskin muilta osin nähtiin tässä Turun tilaisuudessa rautateiden kehittämisen olleen ennemminkin sen lopettamiseen tähtäävää. Ne ratkaisut, joita viime vuosina on tehty, ovat vähentäneet rautateiden palvelumahdollisuuksia ja palvelualttiutta. Erään kunnan edustajan toteamus oli seuraava: Jo vuosia sitten todettiin rautateiden olleen aikansa elänyt laitos, ja nyt oli päästävä vähitellen sen lopettamiseen.

Taitaa sittenkin olla aika lähellä totuutta tämä arvio. Jos supistukset todetaan tutkimusten ja tarkkojen selvitysten jälkeen siksi suuntaukseksi, johon tässä maassa on asiallista ja kansantaloudellista pyrkiä, niin asia on selvä. Kun kuitenkin ei edes kulkulaitosvaliokunta ole tältä pohjalta asiaa katsellut eikä myöskään tietävästi kukaan kansanedustajista ole tehnyt rautatielaitoksen lopettamiseen tähtäävää aloitetta, ei liene aiheellista ainakaan tässä vaiheessa sitä pohtia. Mutta aivan ilmeisesti rautatielaitos on nähty ainakin eräillä tahoilla

vanhentuneena ja epätarkoituksenmukaisena. Siksi on tarpeen tutkia laajemmin kehittyvää liikennepoliittikkaa vaihtoehtoina raide- ja maantieliikenne.

Kuljetusten lisääntyessä ja autojen määrän kasvaessa herää kysymys, mikä kuljetusmuoto on edullisin ei ainoastaan juuri tällä hetkellä, vaan 10 ja 20 vuoden kuluttua. Kiistatta voidaan nähdä raideliikenteen puoltavan paikkaansa ei ainoastaan raskaan kuljetuksen vaan myös henkilöliikenteen osalta. Henkilöliikenteen kohdalla tulee turvallisuusnäkökohdilla ilmeisesti olemaan yhä kasvava merkitys lähi-vuosikymmeninä. Suomen oloissa on myös ilmastollisilla seikoilla edelleen huomattava merkityksensä niin teiden kestävyyteen kuin liikennekelpoisuuteenkin nähden. Pakkasen ja lumen haittojen täydelliseen eliminoimiseen ei vielä ole päästy ja tuskin päästäänkään. Raideliikenteessä näillä tekijöillä ei ole merkitystä, mutta sen sijaan maantieliikenteessä niistä on varsin monitahoista haittaa.

On selvää, että yhteiskuntapoliittisesti tarkoituksenmukaisten ja tarpeellisten, vaikkakin taloudellisesti kannattamattomien liikennejärjestelyjen kohdalla on rautatietalouden alijäämä korvattava rautatielaitokselle. Tämä ei suinkaan ole ainoa tukea tarvitseva palvelumuoto tässä yhteiskunnassa. Mutta kaikilla ratkaisuilla on pyrittävä kuitenkin siihen, että eri alueilla asuvat kansalaiset saadaan edes kutakuinkin samanlaisen palvelun piiriin, vaikka ei täysin voitaisikaan tasoittaa näitä palveluja, kun on kuitenkin johdonmukaisesti pyrittävä kehittämään kaikkia palvelumuotoja, myös rautatielaitosta siten, että se tasoittaa osaltaan niitä epäkohtia, joita kuljetusten kohdalla vallitsee.

Rautateiden sähköistäminen on tullut ajankohtaiseksi, ja sen avulla tämän laitoksen kilpailukyky voitaisiin suuresti lisätä. Tämä on todistettu jo täällä Helsingin lähiliikenteen sähköistamisellä. Sama tulos olisi odotettavissa muidenkin suurempien kaupunkien lähiliikenteen sähköistamisellä. Turun ja Helsingin välillä rataoikaisu ja sähköistäminen merkitsisi 30 %:n aikasäästöä ja luonnollisesti tällä hyvin vilkkaasti liikennöidyllä väylällä siirtymistä raideliikenteeseen ja samalla kannattavuuden ratkaisevaa parannusta. Suurin etu tietysti koituisi matkustajille ja tavaran kuljetuksille ja luonnollisesti sille huomattavalle turistivirrälle, joka käyttää kuljetuspalveluja välillä Turku—Helsinki.

Rautateiden supistamisohjelman aikana on epävarmuus tätä kuljetusmuotoa kohtaan lisääntynyt, ja samalla se on heikentänyt rautateiden kilpailukykyä. Tätä suuntaa ei enää voida jatkaa, koska mitään rautateiden lopettamiseen tähtäävää ei ole ilmaantunut. Päinvastoin sen kehittämisen puolesta puhuvat tämän hetken näkymät. Paras todistus tästä on Helsingin lähiliikenteen kehitys sähköistämisen jälkeen. Täällä paikallisliikenne ei ole joutunut supistusten kohteeksi, vaan sitä on todella kehitetty ajankohdan vaatimusten edellyttämällä tavalla. Kun Helsingin paikallisliikenteessä tehtiin vuonna 1969 45 000 matkaa vuorokaudessa, oli matkojen määrä vuonna 1971 jo 67 000 ja lisäys vuosien 1970—71 sähköistämisen tuloksena 27 % ja tulojen kasvu 25 %. Kehityksen oletetaan jatkuvan niin, että vuonna 1975 on jo 120 000 matkaa vuorokaudessa. Tämä osoittaa raideliikenteen merkityksen silloin, kun sitä todella kehitetään. Tähän on varmaan mahdollisuudet muuallakin kuin vain ja ainoastaan Helsingissä.

Ed. Procopé: Herr talman! De senaste årens inskränkningar i lokaltrafiken på järnvägarna i vårt land har bland medborgarna på bred front och över partigränserna blivit en källa till politiskt missnöje och stor mänsklig irritation.

Det är mot denna bakgrund man måste se kommunikationsutskottets ganska ovanliga åtgärd, att ur årets strida motionsflod ta fram 5 motioner och på basen av dem fatta ett beslut. Det säges för övrigt ingenting om dessa motioners öde i utskottsbetänkandet, men de fem motionärerna bör väl kunna känna sig glada. Likaså är det anmärkningsvärt, att utskottet i sin helhet enhälligt omfattat denna aktion.

Man kan möjligen säga, att utskottet i någon mån slår in öppna dörrar. Järnvägarnas ursprungliga plan för att skära ner lokaltrafiken enligt den tidtabell, som träder i kraft 28 maj, alltså denna månad, blev betydligt mindre än det ursprungligen såg ut. Det blev en inskränkning på 1 200 dygnskm. mot planerade 2 500 dygnskm. Likaså bör det noteras, att regeringen för någon vecka sedan tillsatte en kommission, som skall behandla denna sak och vars uppgift är att utreda, vilka av statsjärnvägarnas lokala trafikförbindelser, som är behövliga med beaktande av lönsamhetens krav, av tillräcklig tillgång till transport-

tjänster och andra samhällspolitiska omständigheter.

Men enligt vad jag kan se, är kommunikationsutskottets åtgärd ändå motiverad och får betraktas som ett utslag av den mera aktiva och ambitiösa trafikpolitiska linje som riksdagens kommunikationsutskott denna vår slagit in på, och som utskottets ordförande, rdm. Saarto, i flera tal under våren gjort sig till tolk för. Särskilt kan noteras, att den av trafikministeriet för ett år tillsatta kommissionen, som blev färdig med sitt arbete i februari, inte har åstadskommit ett tillfredsställande betänkande, om man utgår från, att det är nödvändigt att av samhällspolitiska skäl hålla lokaltrafiken i vårt land på en viss nivå. Detta har, sedan detta kommissionsbetänkande blev färdigt, betonats på många håll, bl. a. genom olika deputationer som har uppvaktat dels riksdagsgrupperna, dels kommunikationsutskottet, och kanske också andra instanser.

En omständighet, som enligt min uppfattning är särskilt olycklig, är den, att diskussionerna kring inskränkningen av lokaltrafiken har lett till att huvuduppmärksamheten varit inriktad på frågan, huru mycket skall man inskränka, medan däremot önskvärdheten att utbygga lokaltrafiken så att säga har trätt mycket i bakgrunden. Här kan konstateras t.ex. detta, att det rullande materiel, som inom järnvägarna är särskilt lämpat att sköta lokaltrafiken, de s.k. platthattarna, mer eller mindre har kommit ur bruk och inte heller blivit ersatta, trots att de väl måste anses som ett mycket ändamålsenligt trafikmedel för lokaltrafiken.

Likaså förefaller det som om järnvägarna inte varit tillräckligt intresserade att framföra för den resande allmänheten de kombinationsmöjligheter som finns, dels inom järnvägarnas egen lokaltrafik, och dels när det gäller att byta från tåg till andra trafikmedel samt vice versa.

För det tredje bör här påpekas, att möjligheterna att ersätta tåg med andra trafikformer har varit föremål för en rätt ingående behandling, men borde ändå kunna utvecklas rätt mycket mera. På flera håll finns det säkert stora möjligheter för bussarna att överta den trafik, som av både samhällspolitiska och järnvägsekonomiska skäl måste läggas ner.

Det vore dock orättvist att påstå, att järnvägarna över lag inte skulle ha intresserat sig för saken. Här tycker jag

att man har skäl, i synnerhet ur huvudstadsregionens horisont, att betona det som de båda föregående talarna också var inne på, att utbyggande av eltågsnätet bör annoteras som en positiv omständighet, och man får ju säga, att det är en lycka, att så småningom huvudstadens trafikmyndigheter och järnvägarna har kunnat finna varandra i ett samarbete.

Herr talman! Jag ber att få uttala förhoppningen att riksdagen nu skulle vara lika enhällig som kommunikationsutskottet och omfatta den ganska långa kläm som utskottet här i sitt betänkande kommer till.

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan raju muuttuminen on aiheuttanut ongelmia meille yltäkyllin eikä vähiten liikennepoliittikan hoitamisessa. Syrjäseutujen ihmisillä olisi tilaa siellä liikkua, mutta ei ole millä liikkua, kun sen sijaan täällä Etelä-Suomessa ollaan ahtautumissa ja ruuhkautumissa. Olen samaa mieltä kuin eräät aikaisemmat puhujat siitä, että olisi paikallaan todellakin järjestää laaja liikennepoliittinen keskustelu, jossa tämä yksi asia olisi eräs asia suurten liikennepoliittisten ratkaisujen joukossa. Kun siihen ei ole mahdollisuutta, niin rajoitun varsin vähiin ja kerron, mitä hallitus on tähän mennessä tehnyt ja aikoo tehdä.

Hallitus on ensiksikin ryhtynyt kiireellisiin toimenpiteisiin maamme liikenneolojen parantamiseksi ja valtionrautateiden paikallisliikenneongelman ratkaisemiseksi. Puuttumatta hallituksen pitemmän aikavälin toimenpiteeseen luettelen tässä eräitä lyhyellä aikavälillä vaikuttavia toimenpiteitä. Ensiksikin hallitus on pysäyttänyt valtionrautateiden paikallisuontoisen henkilöliikenteen enempien supistusten tekemisen, kunnes jo käynnistetyt selvitykset valmistuvat, ja eduskunta sitten saa tilaisuuden lausua käsityksensä. Toiseksi hallitus on asettanut 26 päivänä huhtikuuta toimikunnan, jonka tulee selvittää, mitkä valtionrautateiden paikallisliikenneyhteydet ovat taloudellisuusvaatimukset, riittävän kuljetuspalvelusten tarjonnan ja muut yhteiskuntapoliittiset syyt huomioon ottaen tarpeen. Erityisesti toimikunnan on selvitettävä keväällä 1973 alkavan uuden aikataulun paikallisliikenteen supistamismahdollisuudet. Tulokoon jo tässä kohdassa korostetuksi sitä, että tämä ei suinkaan tarkoita sitä, että tämän toimikunnan tulisi pyrkiä supistamiin. Yhtä hyvin toimikunnan tulos voi olla se, että ei supisteta lainkaan. Toimikunnan tulee myös

tehdä ehdotus niistä toimenpiteistä, jotka tarvitaan henkilöliikennepalvelusten kohtuulliseen laatutason säilyttämiseksi liikennesupistusten kohteeksi joutuvilla alueilla ottaen huomioon rautatieliikenteen ohella myös tieliikenteen tarjoamat mahdollisuudet. Ja kolmanneksi liikenneministeriö on kirjeessään 2. 5. kehottanut rautatiehallitusta 31. 7. 1972 mennessä selvittämään 1) rataosat ja junavuorot, joita vuoden 1973 lakkautussuunnitelmat koskevat; 2) asianomaisten junien aikataulut, matkustajamäärät ja arviot matkojen laadusta, esim. koulumatkat, työmatkat ja muut matkat; 3) missä määrin asianomaiset junat palvelevat paikallista liikennettä ja missä määrin rautateiden muuta henkilöliikennettä; 4) kuinka suuri on kunkin junavuoron aiheuttama rautatietaloudellinen tappio mukaan luettuna matka- ja kiitotavaran kuljetus; 5) kuinka paljon valtiorautateiden paikallisliikennettä aiotaan supistaa vuosina 1974—78 — tällä kysymyksellä tarkoitin sitä, että mitä rautateiden pitkän tähtäimen suunnitelmassa on aiottu; 6) vuosina 1966—72 lakkautetut paikallisjunavuorot; ja 7) muun kuin Helsingin seudun paikallisliikenteen kehittämismahdollisuudet.

Liikenneministeriö esittää sisäasiainministeriölle, lääninhallituksille sekä tie- ja vesirakennushallitukselle 2. 5. 1972 osoittamassaan kirjeessä mm. seuraavaa: Saatuaan rautatiehallitukselta vastaukset edellä esittämiinsä kysymyksiin liikenneministeriö tulee saattamaan ne sisäasiainministeriön, lääninhallitusten sekä tie- ja vesirakennuspiirien tiedoksi, jotta nämä voisivat sitten selvittää nämä perusteet saatuaan: ensiksikin, mitä näkökohtia on otettava huomioon mahdollisesti lakkautettaessa rautatieliikennettä; toiseksi, voidaanko lakkautettavat junavuorot korvata linja-autoilla, koululaiskuljetuksilla tai muilla sellaisilla, ja kuka vastaisi kussakin tapauksessa liikenteestä sekä millainen vaikutus muutoksella olisi liikenteen nykyiseen palvelutasoon; ja edelleen, ovatko tieosuudet sellaisessa kunnossa, että ne kestävät liikenteen myös kelirikkokautena; ja edelleen, mitä mahdollisia lisäkustannuksia aiheutuu kunnille ja valtiolle ko. tieleikenteen lisäkustannuksista; ja vielä edelleen, mitä mahdollisuuksia lääninhallituksilla tai esim. seutukaavaliitoilla on laatia läänin henkilöliikennepalvelusten tuotanto-ohjelmia; ja millä tavoin vuosien 1966—72 aikana lakkautetut paikallisjunavuorot on korvattu ja onko kuljetuspalvelusten tarjonta ollut riittävää.

Liikenneministeriö toivoo saavansa edellä mainitut selvitykset syyskuun loppuun mennessä tänä vuonna, koska alussa mainitulle toimikunnalle asetettu määräaika päättyy vuoden lopussa. Liikenneministeriö tulee saattamaan kohdissa 3 ja 4 mainitut selvitykset kohdassa 2 mainitun toimikunnan käyttöön.

Kuten tiedätte, valtioneuvosto on 23. 3. tänä vuonna asettanut parlamentaarisen liikennekomitean, jonka laatima kokonaisuohjelma mm. tulee ilmeisesti tarjoamaan pitkänajan suuntaviivat myös VR:n henkilöliikenteen kehittämiseksi.

Lueltujen ja suoritettujen toimenpiteiden lisäksi hallitus on suorittanut ja tulee suorittamaan tietenkin koko joukon muitakin toimenpiteitä valtionrautateiden paikallisliikenteen ja yleensä henkilöliikenteen kehittämiseksi maassamme. Ja minä vielä kerran lopuksi toteaisin sen, että toimikunnan toimeksiannon sanonta ”erityisesti selvittävä keväällä 1973 alkavan uuden aikataulun paikallisliikenteen supistamismahdollisuudet” ei tarkoita samaa kuin supistaminen. Mahdollista on tietysti, että toimikunta tekee suosituksia sinne taikka tänne ja silloin, jos toimikunta on päätenyt siihen, että supistuksia esim. ei toimeenpanna, niin silloin varmastikin liikenneministeriö ja valtionrautatiet eivät niitä tule toimeenpanemaan.

Ed. Salmi: Herra puhemies! Rautateiden henkilöliikenteen supistaminen on aina saanut kuohuntaa aikaan niillä alueilla, joita supistukset ovat koskeneet — eikä ihme, sillä supistukset ovat aina raskaimmin kohdistuneet sinne, missä elämisen olosuhteet ovat muutenkin vaikeimmat ja liikkumisen mahdollisuudet huonoimmat. Kehitysalueet tarvitsevat nyt paikallisuonteista henkilöliikennettä, koska se palvelee parhaiten näitten alueitten liikennetarvetta ja on lisäksi tarpeen jatkoyhteyksinä kaukojuniin.

Rautatiehallituksen kanta näyttää olevan yksioikoinen: kaikki paikallisliikenne on lopetettava vuoteen 1980 mennessä Helsingin seutua lukuunottamatta, jolla alueella paikallisliikennettä laajennetaan. Tosiasia on kuitenkin se, että paikallisliikenteen kehittämistä — eikä suinkaan lakkauttamista — tarvittaisiin muullakin kuin Helsingin seuduilla. Jos koko yhteiskuntapolitiikka lähtee siitä, että koko Tampereen pohjoispuolinen alue on saatava nopeasti tyhjäksi, niin silloin rautatiehallituksen

toimenpiteet voi ymmärtää. Silloinhan liikenteessä ei toki tarvita muuta kuin lomalaisia kuljettavat junat pohjoisiin erämaihin.

Rautatielaitoksen suunnitelmat paikallisluonteisen henkilöliikenteen supistamiseksi lähetevät siitä, ettei se ole rautateille liiketaloudellisesti kannattavaa. Kansantaloudelliset laskelmat ja sosiaaliset näkökohdat on jätetty liian vähälle huomiolle. Kysyin lisäksi, onko sitten kaikki se tavaraliikenne kannattavaa, josta edun kuitenkin saavat teollisuuden harjoittajat. Lisäksi täytyisi osoittaa, kuinka paljon jonkin rataosan kannattavuus on parantunut, kun paikallisliikenne on lopetettu. Esimerkiksi Seinäjoki—Kristiinankaupunki väliltä lopetettiin paikallisliikenne jo useita vuosia sitten. Paljonko paremmin tämä rata nyt sitten kannattaa? Matkustajia tuolla rataosalla oli aamuin, illoin useita vaunuja täynnä. Käsitökseni mukaan voitot liikenteen lopettamisesta korjasivat autokauppiat ja yksityinen liikenne. Rautatiehallituksen tappio ei varmaan paljoakaan vähentynyt.

Yksi tulos näistä supistamistoimenpiteistä on ollut: henkilökunnan määrää on ainakin kehitysalueilla voitu supistaa erittäin nopeasti. Vaikka supistaminen on tapahtunut luonnollista tietä, niin että erottamisiin ei ole tarvinnut ryhtyä, on se kuitenkin aiheuttanut sen, ettei uutta työvoimaa ole voitu ottaa. Kun työvoimalla ei ole sijoitusmahdollisuuksia kehitysalueilla, niin ovat työllisyystyömaat saaneet lisää työvoimaa ja työttömien lukumäärä on kasvanut. Onko valtio tästä hyötynyt? Vastaus on kielteinen. Valtion menot ovat varmaankin moninkertaista suuremmat kuin mitä olisi ollut tappio henkilöliikenteen jatkuessa.

On selvää, että paikallisliikenne on tappiollista sellaisilla rataosuksilla, missä liikenne on vähäisempää, mutta jos on välttämätön tarve, täytyy liikennettä jatkaa ja osoittaa valtion varoista tarpeelliset määrärahat, niin että rautatiehallitukselle voidaan korvata tällaisen liikenteen aiheuttamat tappiot. Samoin on määrärahoja lisättävä siten, että tarpeellista kalustoa voidaan hankkia niin, että liikennettä voidaan ylläpitää. Yhteiskuntamme kehitys vaatii, että liikennepoliittiset kysymykset ratkaistaan asianmukaisella tavalla, ja se edellyttää sitä, että syrjäseutujenkin asukkaille taataan edes jonkinlaiset mahdollisuudet liikennevälineitten käyttöön. Siksi onkin myös rautatielaitoksen paikallisluontoisessa liikenteessä saatava aikaan pai-

kallisliikenteen kehittämissuunnitelma eikä suinkaan sen lopettamissuunnitelma.

Ed. T a r j a n n e: Herra puhemies! Se, että toivomusaloitteita käsitellään eduskunnan täysistunnossa, on sinänsä jo puhumisen ja uutisen arvoinen asia. Se, että toivomusaloite, tässä tapauksessa lähinnä meidän liberaalien aloite — muuthan ovat luonteeltaan paikkakunta- tai maakuntakohtaisia — on johtanut myönteiseen valiokuntapäätökseen, on erityisen suuren huomion arvoinen. Ja kun tämä kaikki tapahtuu näin vaalikauden alkaessa ja ennen kuin painomuste on aloitteesta kunnolla kuivunut, täytyy asian olla todella tärkeä, ja tärkeähän se onkin. Niin kuin tiedämme perinteisesti, kansanedustajat ovat ahkerina, kun näistä asioista puhutaan.

Valiokunta esittää tällä kertaa, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin valtionrautateiden paikallisluonteisen henkilöliikenteen enempien supistusten pysäyttämiseksi toistaiseksi ja kunnes eduskunnalle on varattu tilaisuus perusteellisen selvityksen pohjalta määrittellä kantansa kolmeen tärkeään asiaan: ensiksikin siihen, missä määrin VR:n paikallisluontoista henkilöliikennettä on säilytettävä ja kehitettävä; toiseksi siihen, minkälaisissa tapauksissa yhteiskuntapolittisten seikkojen on katsottava puoltavan rautatieloudellisesti kannattamattomankin liikenteen ylläpitämistä suorittamalla korvausta yleisistä varoista; ja kolmanneksi siihen: missä laajuudessa paikallisluontoisen liikenteen hoitamiseksi rataverkon ja liikuvan kaluston uudistamista on suoritettava.

On todellakin niin, että VR:n paikallisliikenteen merkitys ei ole mitattavissa vain kyseisen yhtiön tilinpäätöksistä. Paikallisliikenne on toki useissakin tapauksissa tappiollista, ja VR:n kanta tällaisen liikenteen supistamiseen ja lopettamiseen on aivan luonnollinen. Yhtä ilmeistä on se, että löytyy tapauksia, joissa kaikkikin asiaan vaikuttavat seikat puoltavat liikenteen supistamista tai lopettamista. Mutta tässä ei ole koko totuus. Yhteiskuntapoliittisesti on ennen kaikkea paikallisliikenteen piirissä asuvien ihmisten kannalta merkityksellistä myös, millaisiin seurauksiin paikallisliikenteen supistaminen sitten johtaa. Maaseudulla, erityisesti kehitysalueilla, missä kulkuyhteydet jo muutoinkin saattavat olla vaikeat, voivat radikaalit supistamistoimenpiteet olla keskeisesti asukkaiden elämistä vaikeuttavia. Ei tule unohtaa myöskään sitä, että mikäli

rautatieliikennettä supistetaan paikallistasolla, on kuljetustarve korvattava jollain tavoin — kuten herra liikenneministerikin täällä äsken totesi. Selvää on, että olipa kuljetusmuoto mikä muu tahansa, on se myös asukkaiden kannalta kalliimpi vaihtoehto. Kyseessä on siis myös paikallisliikennettä käyttävien toimeentulon vaikeutuminen. Unohtaa ei myöskään sovi sitä, että paikallisliikenne palvelee varsin paljon myös esimerkiksi koululaisia. Supistamistoimenpiteet tulisivat usein vaikeuttamaan koulumatkoja ja lisäämään koulumatkoihin käytettävää aikaa. Aivan oma heijastuksensa supistamistoimenpiteillä on myös VR:n omaan henkilökuntaan ja sen käyttöön, minkä osalta on esiintynyt vakavaakin arvostelua.

Valiokunnan mietinnön toivomukseen yhtyen totean siis, että VR:n paikallisliikenteen supistaminen ei ole vain VR:n itsensä asia ja että vasta riittävän selvittelyn jälkeen on päätettävä, onko supistamistoimenpiteisiin edes syytä lähteä; ja jos on syytä, miten ne tulisi toimittaa ja ennen kaikkea kuinka voidaan korvata supistamistoimenpiteistä aiheutuvat haitat vaikutuspiiriin kuuluville asukkaille. Erityisesti on syytä muistaa, että on olemassa vaara, että VR:n paikallisliikenteen supistamishankkeissa on tavallinen ihminen ja hänen tarpeensa unohduttamassa virkakoneiston hampaisiin.

Herra puhemies! Uskon ja iloitsen siitä, että valiokunnan esittämä ponsi yksimielisesti täällä nyt hyväksytään. Toivon samalla, että eduskunnan hallitukselta vaatima selvitys saadaan todella aivan erityisellä kiireellä. Paitsi että asia muutenkin on tärkeä, on näet muistettava, että mikäli selvityksen tulokset viiptyvät, on valtionrautateiden kehitys laajemmassakin mitassa vaarassa jarruuntua. Sitä me varmasti kukaan täällä emme toivo.

Ed. Knuutila: Herra puhemies! Nyt esillä oleva rautateiden paikallisliikennekysymys on osa liikenteen laajasta sektorista, niin kuin liikenneministeri täällä puheenvuorossaan totesi. Viime vuosien kehitys on kulkenut yhä suurempaan henkilöautojen määrään. Siten matkustajien siirtyminen mm. rautateiltä maantielikenteeseen ja erikoisesti siis yksityisautojen käyttöön on tosiasia. Tämän kehityksen myötä ovat liikkumismahdollisuudet monien kansalaisten kohdalla parantuneet, mutta toisaalta ne ovat huonontuneet niiden ihmisten osalla, jotka eivät syystä tai toisesta henkilöautoa omista tai eivät voi sitä käyttää. Tällaisia hen-

kilöitähän ovat lapset ja nuoret, vanhuksat, monet invalidit ja yleensä perheissä ne muut perheenjäsenet, jotka eivät saa käyttöönsä perheen ainoaa henkilöautoa. Useammasta henkilöautosta samassa perheessä voivat taasen päästä nauttimaan vain harvat varakkaat ihmiset.

Edellä mainitusta perusteesta lähtien ja tasa-vertaisten liikkumismahdollisuuksien turvaamiseksi kaikille kansalaisille on sosialidemokratien mielestä yhteiskunnan annettava erityinen tuki joukkokuljetusliikenteen palvelustason säilyttämiseksi ja kehittämiseksi. Rautateiden henkilöliikenneyhteydet ovat tähän saakka muodostaneet joukkoliikenteen rungon, ja sen vuoksi on yleisen edun nimessä kulkulaitosvaliokunnan kannanoton mukaisesti pidättäydyttävä supistuksista tällä alalla.

Valiokunnan kannanotossa edellytetään rautatietaloudellisesti kannattamattoman liikenteen ylläpitämiseksi suoritettavaksi korvausta yleisistä varoista. Tämä on kansantaloudellisesti perusteltua, sillä mm. rautateiden kaluston suuri kotimaisuusaste lisää työllisyyttä ja antaa siten työpaikkoja runsaasti mm. kehitysalueille. Vain täten on turvattavissa mm. harvaan asuttujen seutujen ihmisille tyydyttävät liikennepalvelukset.

Samalla on muistettava, että henkilöliikenteen vaatima subventio paikallisliikenteen säilyttämiseksi on nykyisellään vain murto-osa tarvaliikenteen tuesta, joka suuressa määrin hyödyttää melko vaurasta teollisuutta, esim. puunjalostusteollisuutta. Muun muassa edellä mainituista syistä myös sosialidemokraatit ovat valiokunnassa olleet yksimielisesti kannattamassa nyt käsittelyn pohjana olevaa mietintöä, vaikka täten evästetään osaltaan omaa sosialidemokraattista hallitusta näissä asioissa, joissa hallitus on jo osittain ryhtynytkin toimenpiteisiin herra liikenneministerin äskeisen ilmoituksen mukaisesti.

Ed. Hokanen: Herra puhemies! Niin kuin kulkulaitosvaliokunnan herra puheenjohtaja ed. Saarto aikaisemmin mainitsi, nyt esillä oleva esitys on täysin yksimielinen kulkulaitosvaliokunnan kanta. Tässä esityksessähän ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimiin valtionrautateiden paikallisuonteisen henkilöliikenteen enempien supistusten pysäyttämiseksi toistaiseksi ja kunnes eduskunnalle on varattu tilaisuus perusteellisen selvityksen pohjalta määrittellä, missä määrin valtionrautatei-

den paikallisuonteista henkilöliikennettä on säilytettävä ja kehitettävä jne.

Herra puhemies! Katson, että keskeinen asia tässä ponnassa nimenomaan on tuo "kehittäminen". Kulkulaitosvaliokunta ei suinkaan lähtenyt siitä, että paikallisliikennettä pitäisi säilyttää säilyttämisen itsensä vuoksi, koska ilmeisestikin on useita rataosuuksia, joissa tällainen järvevä supistuspolitiikka on oikeaan osunut toimenpide ja joissa sitä tulee toteuttaa sen mukaisesti kuin VR:n hallinnossa sanotaan, että sitä on hoidettava terveitten liikeperiaatteitten mukaisesti, kuitenkin ottamalla huomioon yleinen etu. Nyt kun kävi ilmi, että tästä ei ole riittäviä selvityksiä, niin sen johdosta kulkulaitosvaliokunta täysin yksimielisesti esittää, että tämä perusteellisesti selvitettäisiin.

Tämän ponnien lisäksi haluan kiinnittää huomiota sen perusteluihin, joissa nimenomaan mainitaan liikenneministeriön viime kuun 26 päivänä asettaman toimikunnan tehtävän määrittelystä. Siinä todetaan, että tämän toimikunnan tulee tehdä ehdotus niistä toimista, jotka tarvitaan henkilöliikennepalvelusten kohtuullisen laatutason säilyttämiseksi liikennesupistusten kohteeksi joutuvilla alueilla ottaen huomioon rautatieliikenteen ohella myös tieliikenteen tarjoamat mahdollisuudet. Keskustellessaan valiokunta totesi, niin kuin liikenneministerikin, että pitää pyrkiä tuollaiseen järvevään taloudenhoitoon, ja se saattaa merkitä useilla paikoilla VR:n kohdalla "lättähattuliikenteen" lopettamista ja sen korvaamista esim. linja- tai taksiautoliikenteellä.

Näkemykseni mukaan, herra puhemies, ne toimenpiteet, joihin valtioneuvosto on ryhtynyt jo tähän mennessä, tällä hetkellä riittävät. Ja kun on käynyt ilmi, että vuoden loppuun mennessä tullaan saamaan tällainen perusteellinen selvitys koko asiasta, niin silloin voitaneen käydä perusteellinen keskustelu asiasta ja lähteä siitä periaatteesta, että pyrittäisiin kehittämään sitä liikennettä siellä, missä sitä voidaan yleisesti ottaen kehittää. Yhdyskunta uudistuu, asutus siirtyy vanhojen rautateitten viereltä pois, ja sen johdosta myöskin tältä osin rautatieliikenteellä lienee kokonaan uusia tulevaisuuden näkymiä. Mainittakoon yhtenä mallina Martinlaakson rata. Mitä tulee aikaisempiin puheisiin itse tuosta asiasta ja siitä, mitä pitäisi tehdä henkilöliikenteen ja tavaraliikenteen osalta contra maantieliikenne, todettakoon, että asetettu parlamentaarinen liikennekomitea tulee

ottamaan keskeiseksi asiaksi nimenomaan tämän kysymyksen selvittämisen. Silloin eduskunta voinee päättää liikennepolitiikasta pitkäksi ajaksi eteenpäin myös näitten toimien osalta.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Muodostunut tilanne rautateiden paikallisliikenteessä on johtanut siihen, että kulkulaitosvaliokunta on eduskunta-aloitteiden perusteella ryhtynyt käsittelemään näitä liikennekysymyksiä, koska hallitukselta ei ole tullut esitystä tästä asiasta käsiteltäväksi.

Aikoinaan on pantu todella merkille valtiorautateiden pyrkimykset supistaa rautateiden paikallisliikennettä ja paikallisia henkilöliiketuksia, ja näin on tapahtunut mm. Pohjois-Suomen rataosilla, mikä tietysti siellä on todettu erittäin kipeäksi ja haitalliseksi ongelmaksi. Näin on, hämmästyttävää kyllä, tapahtunut siitä huolimatta, että rautatieliikenteen supistukset hankaloittavat jo muutenkin ennestään puutteellisia Pohjois-Suomen liikenneoloja ja siten vaikeuttavat elinkeinotoimintaa.

Tämä asia on ollut eduskunnassa esillä viime eduskunnan aikana, mm. tätä on tiedusteltu kirjallisina ja suullisina kysymyksinä ja esim. eduskunnan kyselytunnilla 6 päivänä kesäkuuta 1971 perusteli liikenneministeri Niskala tätä supistamista sillä, että kysymyksessä ovat kansantaloudelliset kannattavuusseikat. Pohjois-Suomen osalta on kuitenkin muistutettava, että valtiorautatiet on ollut itse hyvin monessa tapauksessa syyppää Pohjois-Suomen rautatieliikenteen matkustajamäärien supistumiseen ja siten myös kannattavuuden heikkenemiseen, koska Pohjois-Suomen junien aikatauluja on järjestetty sellaisiksi, etteivät ne sovi matkustajille jatkoyhteyksien kannalta. Jatkoyhteydet siis ovat muodostuneet kohtuuttoman hankaliksi. Tällaista ilmeisesti tahalliseksi tulkittavaa jatkoyhteyksien hankaloittamista on tapahtunut mm. Oulun ja Kajaanin rataosalla sekä myös Taivalkosken ja Kontionmäen rataosalla.

Aiheellisesti onkin valiokunta ottanut käsiteltäväksi lukuisia eduskunta-aloitteita ja nämä valiokunnan käsittelyn pohjana olleet toivomusaloitteet ovat siis kuvastelleet sitä yleistä rautaverkkoa, joka on ilmennyt eri puolilla rataverkkoa ja varsinkin kehitysalueilla sen johdosta, että rautatiehallituksen toimenpiteet ovat aiheuttaneet paikallisen henkilöliikenteen supistamista ja lopettamista. Valiokunta on nimenomaan mietintönsä perusteluissa tämän todennut ja kiinnittänyt siihen huomiota.

Tästä asiasta olen henkilökohtaisesti tehnyt paitsi eduskuntakyselyn myös toivomusaloitteen ja suureksi ilokseni totean, että kulkulaitosvaliokunnan mietinnössä on aloitteeni ollut yhtenä niistä, jotka ovat olleet käsittelyn pohjana. Tässä eduskunta-aloitteessani 10. päivästä helmikuuta 1972, aloitteen numero on 2427, olen kiinnittänyt huomiota nimenomaan Pohjois-Suomen rautatieliikenteen supistamiseen ja todennut siinä, että valtiovallan olisi jo aika ryhtyä lunastamaan niitä lupauksia, joita on kehitysalueille annettu, ja myös elvyttämään Pohjois-Suomen väestön elämänuskoa.

Toivomusaloitteeni ponnassa olen esittänyt eduskunnan hyväksyttäväksi, "että hallitus kaikin tavoin ja ensi tilassa pyrkisi vaikuttamaan siihen, että rautatielaitos lopettaisi Pohjois-Suomen rautatieliikenteen supistamisen ja päinvastoin järjestäisi rautatieliikenteen kannattavuuden lisäämiseksi ja pohjoissuomalaisten tyytyväisyyden poistamiseksi tarkoituksenmukaiset ja joustavat jatkoyhteydet palvelemaan pohjoisia liikennetarpeita."

Totean mielihyvin, että kulkulaitosvaliokunnan mietinnön ponteen onkin saatu sijoitukseksi koko joukko niitä asioita, joita olen tässä toivomusaloitteeni ponnassa esittänyt, mutta kuitenkin tästä ponnesta, nimittäin valiokunnan ponnasta, puuttuu joustavien ja tarkoituksenmukaisten jatkoyhteyksien korostaminen, ja jotta tämäkin asia saisi koko eduskunnan tuen ja jotta Pohjois-Suomen asiaa vietäisiin tältäkin osin eteenpäin, ehdotan mietinnön ponteen liittäväksi seuraavaa:

"ja että järjestettäisiin joustavat ja tarkoituksenmukaiset jatkoyhteydet palvelemaan erityisesti pohjoisia liikennetarpeita."

Ed. Knuuttila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Korttesalmen esittämässä muutoksessa ponteen edellytetään, että järjestettäisiin joustavat ja tarkoituksenmukaiset jatkoyhteydet palvelemaan erityisesti pohjoisia liikennetarpeita. Tämä ajatus on mielestäni kyllä hyvä. Mutta kun se rajoitetaan koskemaan vain pohjoisia liikennetarpeita, niin kyllä me Keski-Suomessa, ja luulen, täällä eteläisimmässäkin Suomessa katsomme, että tämä on rajattu liiaksi koskemaan vain erästä valtakunnan osaa. Sen vuoksi luulisin, ettei siihen suuri osa eduskunnasta voi yhtyä.

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Tuntematta tarkemmin näitä esi-

merkkejä, joita kansanedustaja Korttesalmi tässä mainitsi, en tiedä kiistää enkä myöntää, mutta tämä jatkoyhteyksien soveltaminen ei yleensä ole paras mahdollinen ajatellen junan säilyttämistä. Jatkoyhteyksien varassa saattavat matkustajamäärät olla kovinkin pikkuisia, kun sen sijaan painopiste saattaisi monessa tapauksessa olla joukkokuljetuksissa, ts. työläisten ja koululaisten kuljetuksissa. Monesti ei ole mahdollista järjestää hyvin lyhyin aikavälein sitäkään, että ensinnä turvataan työhönpääsy ihmisille ja kouluunpääsy ja sitten vielä jatkoyhteydet. Ne joskus saattavat olla vaikeasti sovitettavia.

Mitä tähän keskusteluun yleensä tulee, niin tietysti tulee varsin yksipuolinen kuva, jos tätä halutaan soveltaa koko valtionrautateitten liikennepolitiikkaan, ja sen vuoksi tämä suuri keskustelu olisi tietysti paikallaan. Nimittäin, kun puhutaan kehittämisestä, niin täytyy muistaa, että tälläkin hetkellä lisätään parasta aikaa henkilöliikenteeseen junia. Haluan tällä sanoa siis, että paikallisliikennekysymys on vain yksi kysymys VR:n politiikassa. Siellähän tapahtuu paljon muuta.

Ed. Mänttari: Herra puhemies! Kyseessä oleva asia koskee erittäin vakavasti nimenomaan autioituvia syrjäseutuja, Pohjois- ja Itä-Suomea, ja niin kuin täällä on jo monessa puheenvuorossa tullut ilmi, koko sitä autioituvaa aluetta, olkoonpahan sitten vähän eteläisessä taikka pohjoisemmassa. Erikoisesti jättäessäni tästä toivomusaloitteen kiinnitin vakavaa huomiota siihen, että Pohjois-Karjalan läänin alueella, vaikka meillä on juuri hiljattain valmistunut erittäin kallis Ilomonsin rata esimerkiksi mainiten, tällaisten kalliitten liikenneväylien valmistuttua ja olemassa olleen joudutaan jatkuvasti vaikeampiin kulkuolosuhteisiin. Linja-autot lopettavat kulkemisen, ja samoin näyttää käyvän junienkin kannalta. Kun linja-autot ovat lähes kokonaan yksityisten hallussa, niin olisi erittäin toivottavaa ja välttämätöntä, että valtio ottaisi huomioon syrjäseudun asukkaiden perustarpeet ja näin ollen järjestäisi joko rautatie- tai muulla palvelulla mahdollisuuden näillä autioituvilla alueilla joustavaan liikkumiseen. Tämä on perusehto siellä elämän ylläpitämiselle.

Kannatan ed. Korttesalmen tekemää ehdotusta, joskin olisin toivonut, että se ei tosiaankaan olisi ollut rajoitettu.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Me olemme eduskunnassa tällä kohden vakavan asian kanssa vastakkain. Jokainen kansanedustaja varmaan tietää, mitä vaikutuksia on ollut sillä, että rautateiden paikallisliikennettä on vähennetty jatkuvasti. Kaikkein raskaimpana tämän ovat tunteneet jokapäiväisessä elämässään nimenomaan työtätekevän väestön edustajat, jotka ovat joutuneet kulkemaan valtion kulkuneuvoilla tähän asti ja nyt, kun heiltä tämä mahdollisuus on viety, se on saanut monesti heille ei yksin vaikeuksia, vaan myöskin ylimääräistä taloudellista vastuuta silloin, kun he ovat joutuneet hankkimaan auton tämän hetken liikumistaan varten. Sama pätee myöskin opiskelijoiden ja koululaisten kohdalla. Heidän osansa on ollut kova nimenomaan rautateiden liikenesupistusten johdosta, joten tämä on kohdistunut juuri siihen kansanosaan, jolla on vaikeinta hoitaa yhteyksiänsä muuten.

Myöskään valtionrautatiet supistuksia toteuttaessaan ei ole lainkaan ottanut huomioon, minkä karhunpalveluksen se on tehnyt asutukselle, joka on sijoittunut näiden paikallisliikennepisteiden ympäristölle. Se on saattanut heidät kerta kaikkiaan pussiin suoraan sanoen. Monelta kohdin ei ole edes kunnan maantieteyhteyksiä harvaan asutuimmilla alueilla, joissa rautatiepysäkki on ollut ainoa yhteydenpitotapa liikekeskuksiin. Myöskin erikoisesti tulee huomioida tätä asiaa käsiteltäessä se, minkälaiseksi muodostuvat yhteiskunnan laskut muuta tietä tämän liikennetarpeen täyttämässä; eivät ne tiet ole ilmaisia eikä myöskään ole se moottorijoneuvokanta, jota hankintaan, kansantaloudellisesti ilmaista.

Herra puhemies! Näihin perusteluihin viitan esitän seuraavan kannanoton eduskunnan hyväksyttäväksi: "Eduskunta katsoo, että rautateiden paikallisliikennettä on ylläpidettävä asutuksen ja työssäkäyvien tarpeet asianmukaisesti täyttäen erityisesti huomioiden myös opiskelijoiden ja koululaisten liikennetarpeet."

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Eriytisesti ed. Knuutilan puheenvuorosta totean, että se edusti aika lailla kapeata näköalaa ja näkökulmaa, kun hän lähti paheksumaan sitä, että nimenomaan korostin pohjoisia liikennetarpeita. Kyllä kai nyt kaikille pitäisi olla selvä se, että Pohjois-Suomi on kaikkein eniten joutunut kärsimään autoitumisesta, pitkistä matkoista jo ennestäänkin. Pohjois-Suomea riistetään, sieltä riistetään energiaa, työvoimaa enemmän kuin mistään muualta Suomen kehitysalueelta us-

koakseni. Tämän johdosta mielestäni ei nyt liene liioiteltua, jos tämmöistä asiaa käsiteltäessä halutaan Pohjois-Suomesta päin korostaa nimenomaan pohjoisten liikennetarpeitten merkitystä.

Herra puhemies! Ministeri Nevalaisen puheenvuoroon sanoisin sen, että näihin eduskuntakyselyihin, joissa on kiinnitetty huomiota jatkoyhteyksien ja aikataulujen hankaluuteen, ovat antaneet aihetta mm. oululaisten rautatieläisten yhteydenotot. Rautatieläiset ovat havainneet, että muutaman minuutin aikataulun muutoksella olisi voitu esim. liikennettä Oulusta itään huomattavasti joustavoittaa ja edesauttaa. Muun muassa tämmöinen yksityiskohta tässä tuli mieleen. Rautatieläisten taholla nyt tietenkin edustetaan melkoista asiantuntemusta näissä kysymyksissä. Mutta eivät ainoastaan rautatieläiset, vaan myös monet muut piirit Pohjois-Suomessa ovat näihin kysymyksiin toistuvasti kiinnittäneet huomiota, mm. kunnat ja maakuntaliitot jne.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! On ilolla tervehdittävä ed. Saarron edustamia mielipiteitä valtionrautateiden palvelutason ja määrän parantamisesta. Silloin kenties Keski-Suomestakin etelään päin suuntautuva, vesireitin jatkona oleva Lahti—Loviisa rautatie tulee jälleen parannuksen piiriin. Tilannehan on sietämätön siellä sen takia, että levennyksen yhteydessä käytettiin työssä vanhoja kiskoja, jotka eivät kestä normaalia tavarakuormitusta. Myöskään henkilöliikennettä ei enää mainitulla rataosalla ole. Päijät-Häme odottaa hartaasti, että myös poikkisuunnassa ja pitkittäissuunnassa tulee tähän maahan kokonaisuuden kannalta tärkeitä liikennereittejä eikä pelkästään Helsinkiin päin viuhkamaisesti suuntautuvia tai sieltä pois tulevia. Maantiet ovat tulleet meille kovin kalliiksi, koska raskas liikenne nastarenkaineen on sinne siirtynyt, ja kaikki mikä edistää raskaan tavarankuljetusta rautatiellä, on todella iloa kuulla.

Ed. Suokas: Herra puhemies! Kun rautatielaitoksen asemasta on käyty keskusteluja, niin täällä on erittäin voimakkaasti tähdennetty sitä, että rautatielaitoksen tulisi tutkia kaikki ne syyt ja synnyt syvät, jotka ovat aiheuttamassa liikenteen supistamista. Kun aikanaan supistuksia on suoritettu, niin erittäin yllättäen kävi selväksi käydessämme rautatiehallituksessa, että mm. liikenteen supistaminen ns. Suupohjan rataosuudella tehtiin ilman laskelmia

ja perusteita eikä ollut tutkittu sitä, tuottiko tuo rataosuus tappiota rautatielaitokselle tai tuottiko se voittoa vai pyöräkö se ehkä "fifti-fifti". Se kuitenkin jo oli esimerkkinä siitä, mitä vaikeuksia syntyy, kun valtio lähtee palveluksia supistamaan juuri työssä käyvien, koulu- ja monien muitten väestöpiirien kohdalla. Nuo tappion syyt, joita on viime aikoina tuotu esille, ovat herättäneet ihmettelyjä erikoisesti siitä syystä, että tappiolaskelmiin on otettu palkkasuhteet, niin kuin on luonnollista, mutta myöskin eläkerasitukset, jotka tässä tapauksessa ovat varsin huomattava osuus kustannuksista. On esitetty ajatus, ettei voitaisi valtion rautatielaitosta tukea yhteisin varoin. Vertaisin tätä mm. niihin avustuksiin, joita täällä on osoitettu mm. valtionenemmistöisille yhtiöille yhteisistä varoista. Onko nyt niin suurta väliä sillä, toimiiko valtionenemmistöinen yhtiö kuljetustoimen alalla tai jonkun tuotannon harjoittajana. Tukea on annettu. Tässä suhteessa tulisi nähdä tuen tarpeellisuus myöskin liikenteen kohdalla.

Toteaisin, että kun täällä on väläytelty informaation järjestämistä eriasteisena, niin ainakin tämä foorumi, jossa tällä hetkellä keskustelua käydään, on tärkein ja että me eduskunnassa otamme asiaan kantaa. Totean, että yleinen suhtautuminen rautatielaitoksen tappioihin ei ole enää niin voimakkaasti kielteinen, vaan nähdään tämän laitoksen tarpeellisuus. Tässä suhteessa tulisi myöskin rautatiehallituksen suhtautua myönteisemmin näitä vaatimuksia kohtaan, joita on viime aikoina lähetystöjenkin muodossa esitetty, että supistamisten tielle ei lähdetäisi. Me voimme todeta, että jokainen supistus heikentää aina kehitysalueen elämää ja vaikeuttaa ihmisten elämää siellä. Se on osaksi ohjaamassa nuorta työtätekevää väestöä pois kehitysalueilta, jopa omasta maastamme muihin maihin.

Kun täällä on kehitysalueitten edustajien taholta esitetty jo huolestumista tässä kysymyksessä, yhteisin täysin varauksettomasti näihin ajatuksiin, ja tässä suhteessa vetoan myöskin rautatiehallitukseen, että on syytä pitää liikennettä yllä mahdollisimman laajoissa puitteissa ja vain erittäin välttämättömissä tapauksissa lähdetäisiin supistusten tielle.

Kun ed. Lemström on täällä tehnyt esityksen perusteluihin, niin herra puhemies kannatan tehtyä esitystä.

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Valtionrautateiden paikallisliikenteen vähentämi-

nen on erittäin suuri haitta. Täällä on paljon puhuttu siitä, miten haitallisesti se vaikuttaa lähinnä Pohjois-Suomessa. Minusta se vaikuttaa haitallisesti myöskin täällä etelässä, jopa kaupunkien sisällä. Eräänä pienenä esimerkkinä voimme mainita semmoisen raja-aseman kuin Vainikkala, joka on Lappeenrannan kaupungin osa. Mutta kun henkilöliikennettä rautateilla vähennetään, niin Vainikkalasta tulee, vaikka se onkin kaupunkiin kuuluva osa, eräänlainen kehitysalue. Tällaisia esimerkkejä löytyy varmasti runsaasti, ja näin ollen pitäisi todella pystyä tässä joustamaan eikä suorittaa tällaista liikenteen, lähinnä henkilöliikenteen jyrkkää katkaisua.

Ed. Niinikoski: Herra puhemies! Kehitysalueelta kotoisin olevana edustajana täytyy antaa tunnustustakin rautatiehallitukselle, että pitemmän matkan junat ovat nopeutuneet ja vaunut myöskin parantuneet. Siinä ei ole mitään sanomista. On sitten aivan eri asia, kun tulee kysymykseen paikallisliikenne varsinkin välillä Haapajärvi—Jyväskylä. Vuonna 1960, kun tämä rata valmistui, juna, joka silloin siellä kulki, todella palveli paikallisliikennettä. Se otti ihmisiä eri pysäkeiltä, ei vain asemilta. Mutta vähitellen ottopaikkoja supistettiin, ja vihdoin kokonaan junan kulku siltä väliltä loppui, mikä on herättänyt erittäin suurta katkeruutta. Aikataulu, joka astuu voimaan 8 p. toukokuuta, nopeuttaa pohjoiseen päin menevää liikennettä, mutta jatkoyhteys esim. Ylivieskasta Iisalmeen päin huononee sikäli, että hiukan aikaisemmin lähtee juna Ylivieskasta Iisalmeen kuin etelästä tuleva pikajuna saapuu Ylivieskaan. Toivottavasti vastaisuudessa nämä jatko-yhteydetkin tutkitaan paremmin. Kun herra liikenneministeri on kiitettävällä tavalla ollut paikalla, toivoisin myöskin, että kun näitä tutkimuksia suoritetaan, joita esitin jo valiokunnassa, ja liikennöitsijöitten taholta on tunnettu kiinnostusta, voitaisiin antaa jokin sellainen rataosa, jossa ei yhtään junaa kulje henkilöliikenteessä, ja sille asettaa liikennöitsijöitten ylläpitämiä kiskoautoja, joilla voitaisiin kokeilla, onko liikenne ollut kannattavaa vai eikö. Tämä olisi vähän vastavuoroista. Kun vaaditaan esim. vakuutuslaitoksien vastapainoksi valtion vakuutuslaitoksia, niin saataisiin myöskin rautateille niin kuin vastapainoksi tällainen yksityisen omistama kuljetusmuoto. Silloinhan tämä asia selvenisi, jos joku rämäpäinen yrittäjä uskaltaisi tällaiseen ryhtyä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

16) Ehdotuksen laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 78 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Pekkala: Herra puhemies! Ehdotan, että asia pannaan pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon.

Toinen varapuhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti lähetetty valiokuntaan, on se jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Ed. Niinikoski: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkalan ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Pekkala ed. Niinikosken kannattamana ehdottanut, että asia pannaan pöydälle eduskunnan ensi tiistain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksyy ed. Pekkalan ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan ensi tiistain täysistuntoon:

17) Ehdotuksen laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10;

18) Ehdotuksen laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 7; ja

19) Muutoksia eduskunnan kirjaston ohjesääntöön koskevan eduskunnan kirjaston hallituksen ehdotuksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 17.43.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

41. Tiistaina 9 p. toukokuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

- 1) Ehdotus laiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta 734
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 22; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 28.
- 2) Ehdotukset laiksi maidontarkastuslain muuttamisesta 738
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 26; talousvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 17; ed. Pohjosen ym. lak.al. n:o 480.

Ensimmäinen käsittely:

- 3) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta 739
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 65.
- 4) Ehdotus laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista ”
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 50.

Ainoa käsittely:

- 5) Ehdotukset toivomukseksi valtionrautateiden paikallisuontoisesta henkilöliikenteestä 742
Asiakirjat: Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2; toiv.al. n:ot 2427, 2533, 2630, 2676 ja 2713.

Siv.

- 6) Ehdotus muutoksiksi eduskunnan kirjaston ohjesääntöön 744
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9; eduskunnan kirjaston hallituksen ehdotus.

Esitellään:

- 7) Hallituksen esitys n:o 78 laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta ”
- 8) Hallituksen esitys n:o 77 laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta ”

Pöydällepanoa varten esitellään:

- 9) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen toimenpiteistään vuonna 1970 antaman kertomuksen johdosta ”
- 10) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös hintaneuvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta ”
- 11) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen toimenpiteistään vuonna 1970 antaman kertomuksen johdosta siltä osin kuin se koskee suhteita ulkovaltoihin 745
- 12) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta Italian kanssa tehdyn kulttuuri-instituuteille vastavuoroisesti myönnettäviä verohelpotuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ”

13) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta Tanskan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 745

14) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi metsänparannuslain muuttamisesta

Puhetta johtaa puhemies **Sukselainen**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ensimmäinen varapuhemies E. Niskanen ja edustajat Antila, Breilin, Friberg, O. Kangas, Karinen, Katajavuori, H. Niskanen, Rekonen, Salama, S. Suominen, Vaittinen, Vartia, Westerholm, S. Westerlund ja Voutilainen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnoista yksityisasioiden vuoksi edustajat Salmivuori, Vartia ja S. Westerlund sekä sairauden takia tämän kuun 12 päivään ed. Westerholm ja 16 päivään ed. Salama.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan toukokuun 2 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 79 ja 80, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet ministeri Lind-

Siv. blomin vastaus ed. Toivasen kirjalliseen kysymykseen n:o 73 kilpailun elvyttämisestä lan- noitemarkkinoilla sekä maa- ja metsätalousmi- nisteri Happonen vastaukset ed. Laation ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 75 Pelson halla- koeseman siirtämisestä Oulun yliopiston yh- teyteen ja ed. Kurpan kirjalliseen kysymykseen n:o 76 magnesiumin puutteen poistamisesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäi- väasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. **Tiekso:** Herra puhemies! Suuri va- liokunta kokoontuu huomenna keskiviikkona kello 9.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi Tampereen teknillisestä korkea- koulusta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä halli- tuksen esitys n:o 28, jota on valmistelevasti käsitelty sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 22, esi- tellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. **Ääri:** Herra puhemies! Ehdotan hy- väksyttäväksi toivomuksen, "että Tampereen teknillisen korkeakoulun hallinnosta asetuksella päätettäessä ei toteuteta 1.3.1972 päivätyssä opetusministeriön luonnoksessa hallituksen esi- tykseksi eduskunnalle korkeakoulujen sisäisen hallinnon perusteita koskevaksi lainsäädännöksi esitetyn hallintomallin keskeistä sisältöä ennen kuin laki korkeakoulujen sisäisen hallinnon pe- rusteista on annettu."

Ed. **Tuominen:** Herra puhemies! Viita- ten tämän asian toisessa käsittelyssä käyttämäni

puheenvuoroon ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Eduskunta edellyttää, että Tampereen teknillisen korkeakoulun opetus- ja hallintojärjestelmä demokratisoidaan niin, että korkeakoulun hallintoa hoitavat valtuusto, hallitus, rehtori ja hallintovirasto sekä laitosneuvostot ja laitosten johtajat ja että korkeakoulun ylintä päätäntävaltaa käyttää valtuusto, jonka toimikausi on yksi vuosi ja jonka jäsenet valitaan välittömällä, suhteellisilla ja salaisilla vaaleilla, joissa jokaisella vaalioikeutetulla on yksi ääni, ja että laitoksen hallintoa hoitaa laitosneuvosto ja laitoksen johtaja, joiden toimikausi on yksi vuosi, ja laitosneuvostoon kuuluu laitoksen johtaja puheenjohtajana ja muut jäsenet valitaan välittömällä, suhteellisilla ja salaisilla vaaleilla, joissa jokaisella laitoksen opiskelijalla, opettajalla, tutkijalla ja muuhun henkilökuntaan kuuluvalla on yksi ääni."

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Ponsiesitykseni, joka on edustajille jaettu tämän päiväjärjestyksen ensimmäisen asian yhteydessä, perustuu siihen havaintoon ja kokemukseen, että virallisuonteiselle kielenkäytölle, lain ja hallinnon kielelle on usein ominaista eräänlainen jälkeenjäämisen taipumus kehityksestä elikkä kehitysviivästä elikkä vitka, joksi sitä myös nimitetään. Olen jo aikaisemmin todennut, että jo noin kymmenen vuotta sitten suomen kieleen ja julkiseen sanaan alkoivat vakiintua muodot klassinen ja tekninen aikaisempien pitempien muotojen asemesta, ja nyt nämä ovat lähes yksinomaisessa käytössä lehdistössä, radiossa ja televisiossa ja muualla julkisuudessa. On peräti valitettavaa, jos esim. oppilaitokset, joita tulisi pitää edistyksen jakajina, ovat kielen kehityksen hidastajina — niidenhän pitäisi olla sen kärjessä.

Muistutan myös siitä, että ponsiesitykseni on täysin epäpoliittinen, joten eduskunta voi siihen yhtyä joka suunnalta ilman mitään erityisiä poliittisia tunnonvaivoja, ja tämän vuoksi, herra puhemies, ehdotan lakiehdotuksen perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin valtion oppilaitosten ja niiden opintosuuntien nimien saattamiseksi vastaamaan ajanmukaisia nykykielen vaatimuksia siten, että muodot klassillinen ja teknillinen muutetaan kieliasuun klassinen ja tekninen."

Ed. Honkonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valiokunta kuuli kyllä kieli-

toimiston edustajaakin asiantuntijana, ja hän ei suinkaan pitänyt valiokunnan mietinnössä olevaa tekstiä epäajanmukaisena.

Ed. Kivistö: Herra puhemies! Kannatan ed. Tuomisen esittämää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Vikatmaa: Herra puhemies! Kannatan ed. Äären tekemää lausumaehdotusta.

Ed. P. Venamo: Herra puhemies! Kannatan ed. Kortesalmen tekemää ehdotusta.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Jo aikaisemmin on käynyt tämän asian yhteydessä ilmi, että oikeakielisyyrintamalla professori Sadeniemi edustaa ns. vanhempaa suuntausta ja että yleensä kehitys väistämättä tulee menemään tähän suuntaan, mitä ponsiesityksessäni on esitetty. Minä olen kyllä hämmästynyt siitä, että sivistysvaliokunnan puheenjohtaja esittää tällaista taantumuksellista kantaa tässä asiassa, kun varsinkin hänen puolueensa niin mielellään joka kysymyksessä sanoo esiintyvänsä edistyksen rintamassa.

Ed. Honkonen: Herra puhemies! Ed. Kortesalmi on sanoissa edistyksellinen, mutta teoissa taantumuksellinen.

Ed. Rainio: Herra puhemies! Puuttuisin tähän ed. Kortesalmen ja ed. Honkosen väliin kiistaan toteamalla, että asia oli sivistysvaliokunnassa esillä, ja asiantuntijana esiintynyt professori Sadeniemi nimenomaan katsoi, että varsin pian kielessä nämä uudet muodot tulevat yleiseen käyttöön ja vanhat "nilliset" ja "lliset" muodot sivultetaan vanhentuneina, joten minusta olisi ollut aika jo tämän lain nimessäkin ottaa huomioon tämä kielellinen kehitys. Kannatan näin ollen asiantuntijalausuntoon viitaten ed. Kortesalmen esitystä.

Ed. Honkonen: Herra puhemies! Kyllä kielitoimiston edustaja teki poikkeuksen juuri sanojen "teknillinen" ja "klassillinen" kohdalla ja totesi, että nämä sopivat piirustuksiin tällä kertaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Ääri ed. Vikatmaan kannattamana ehdottanut hyväksyttäväksi toivomuksen, "että Tampereen teknillisen korkeakoulun hallinnosta asetuksella päädettyä ei toteuteta 1. 3. 1972 päivätyssä opetusministeriön luonnoksessa hallituksen esitykseksi eduskunnalle korkeakoulujen sisäisen hallinnon perusteita koskevaiksi lainsäädännöksi esitetyn hallintomallin keskeistä sisältöä ennen kuin laki korkeakoulujen sisäisen hallinnon perusteista on annettu." Kutsun tätä ed. Ääriin ehdotukseksi. Edelleen on ed. Tuominen ed. Kivistön kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että Tampereen teknillisen korkeakoulun opetus- ja hallintojärjestelmä demokratisoidaan niin, että korkeakoulun hallintoa hoitavat valtuusto, hallitus, rehtori ja hallintovirasto sekä laitosneuvostot ja laitosten johtajat ja että korkeakoulun yllintä päättävä valtaa käyttää valtuusto, jonka toimikausi on yksi vuosi ja jonka jäsenet valitaa välittömällä, suhteellisilla ja salaisilla vaaleilla, joissa jokaisella vaalioikeutetulla on yksi ääni, ja että laitoksen hallintoa hoitaa laitosneuvosto ja laitoksen johtaja, joiden toimikausi on yksi vuosi, ja laitosneuvostoon kuuluu laitoksen johtaja puheenjohtajana ja muut jäsenet valitaan välittömällä, suhteellisilla ja salaisilla vaaleilla, joissa jokaisella laitoksen opiskelijalla, opettajalla, tutkijalla ja muuhun henkilökuntaan kuuluvalla on yksi ääni." Tämä on ed. Tuomisen ehdotus. Vielä on ed. Korttesalmi ed. P. Vennamon kannattaman ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin valtion oppilaitosten ja niiden opintosuuntien nimien saattamiseksi vastaamaan ajanmukaisia nykykielen vaatimuksia siten, että muodot klassillinen ja teknillinen muutetaan kieliasuun klassinen ja tekninen". Tämä on ed. Korttesalmen ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Mitä ed. Ääriin ehdottamaan toivomusponteen tulee, katson että siitä voidaan työjärjestyksen 43 §:n 3 momentin säännösten mukaan päättää tässä istunnossa ehdotusta pöydälle panematta.

Menettelytapa hyväksytään.

P u h e m i e s: Ensimmäinen päätettävä lakiehdotuksesta.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Sen jälkeen olisi äänestettävä ponnesta ja perustelulausumaehdotuksista. Ed. Ääri ja ed. Tuomisen ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin on äänestettävä niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan. Ed. Korttesalmen ehdotus on erillinen, joten siitä on äänestettävä erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Ääriin ja ed. Tuomisen ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Ääriin ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa on ed. Tuomisen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kaarna, Kainulainen, Kalavainen, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Koppanen, Korttesalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkari, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Sileäkangas, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, V. Vennamo, H. Westlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Väyrynen ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Björklund, Eskman, Flinck, Forsman, Haapa-

salo, Helle, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lieder, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, N. Nieminen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rosnell, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmi, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Weckman, P. Vennamo, Vilponiemi ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestää edustaja Siikaniemi.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Breilin, Friberg, Hostila, O. Kangas, Katajavuori, E. Niskanen, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Salmivuori, S. Suominen, Tikkanen, Vaittinen, Vartia, Westerholm, S. Westerlund ja Voutilainen.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 83 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 17.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Äärin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Äärin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Äärin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Björklund, Eskman, Flinck, Forsman, Haapasalo, Helle, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lieder, Liikanen, Lillqvist, Lin-

deman, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, N. Nieminen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rosnell, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmi, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Weckman, Vilponiemi ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kaarna, Kainulainen, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Koppanen, Kortesalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tällgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Väinö, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Väyrynen ja Ääri.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Breilin, Friberg, Hostila, O. Kangas, Katajavuori, E. Niskanen, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Salmivuori, S. Suominen, Tikkanen, Vaittinen, Vartia, Westerholm, S. Westerlund ja Voutilainen.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 99 ei-ääntä; poissa 17.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Äärin ehdotuksen.

Äänestys ed. Korttesalmen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Korttesalmen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Eskelinen, Eskman, Flinck, Gestrin, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Huurtamo, Hykkälä, Hyvönen, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuutila, Kock, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Laitinen, Lankinen, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lieder, Liikanen, Lindeman, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Paasio, Pajunen, Pekkala, Pelkkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytökön, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Seppä, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sundqvist, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Weckman, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Antila, Asunmaa, Björklund, Ehrnrooth, Forsman, Huotari, Häikiö, Häkämies, Junnila, Juntumaa, Kainulainen, Aino Karjalainen, Kauppi, Korttesalmi, Kurppa, Laatio, Lattula, Lemström, L. Linna, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, Rainio, Rantala, Remes, Sainio, Saukkonen, Sorsa, Suokas, Söderman, Tikka, Tupamäki, Väinö, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

"Tyhjää" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Granvik, Häggblom, Kohtala, Lillqvist, Linkola, Mattila, Mäki, Paasivuori, Sigfrids, Stenbäck ja H. Westerlund.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Breilin, Friberg, Hostila, O. Kangas, Katajavuori, E. Niskanen, H. Niskanen, Raatikainen, Rekonen, Salama, Salmivuori, S. Suominen, Tikkanen, Vaittinen, Vartia, Westerholm, S. Westerlund, Vilponiemi ja Voutilainen.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 37 ei-ääntä, 12 tyhjää; poissa 20.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi maidontarkastuslain muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävät hallituksen esitys n:o 17 ja ed. Pohjosen ym. lak.al. n:o 480, joita on valmistelevasti käsitelty talousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 26, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 65, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 50, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelu:

Ed. H ä k ä m i e s: Herra puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys laiksi kunnallisista kuurojen kouluista on ollut sivistysvaliokunnassa perusteellisen pohdinnan kohteena. Voidaan yleisenä toteamuksena mainita, että siellä, kun kuultiin useita asiantuntijoita, nämä asiantuntijoiitten lausunnot menivät aika lailla ristiin toisiinsa nähden, olivat suorastaan vastakkaisia.

Aikaisempi hallitus on antanut jo kaksi esitystä tästä kyseessä olevasta asiasta. Kuitenkin vuonna 1970 eduskuntakauden loputtua raukesi ensimmäinen esitys, ja sen jälkeen toinen esitys tuli samana vuonna vielä, mutta eduskunta hylkäsi tämänkin esityksen. Nyt tämä puheena oleva esitys lähtee hieman toiselta pohjalta. Siinä ei esitetä muutosta kansakoululainsäädäntöön, vaan säädettäväksi lakia, joka turvaisi kunnallisten kuulovammaisten koulujen perustamismahdollisuuden.

Nykyiset internaatit eli sisäoppilaitokset ovat hoitaneet tähän saakka kuulovammaisten ope-

tusta. Sivistysvaliokunnassa näitten laitosten niin johtajat kuin opettajatkin olivat sitä mieltä, että tämä entinen ja koettu systeemi olisi paikallaan. Lisäksi asiantuntijat pelkäsivät, että uudella systeemillä tultaisiin ehkä huonontamaan opetusta ja että huonontaminen tapahtuisi myöskin sen vuoksi, että pienissä, kunnallisissa yksiköissä saattaisi muodostua oppilasjoukko niin heterogeeniseksi, ettei sitä pystyttäisi todella tehokkaasti opettamaan. Sen sijaan toiset asiantuntijat, lähinnä professoritasolta, olivat sitä mieltä, että nykyiset kokemukset myöskin kunnallisella tasolla tapahtuneesta kuulovammaisten opetuksesta ovat olleet niin positiivisia, että tältäkin pohjalta voitaisiin hyvin rohkeasti lähteä liikkeelle ja luoda rinnakkaisvaihtoehto kuulovammaisten opetukseen.

Lisäksi on ollut havaittavissa, että useat tutkimukset todistavat myöskin sitä, että sisäoppilaitoksissa on olemassa monia erilaisia puutteita yksityiskohtia ajatellen. Muun muassa Jyväskylän kohdalla on tehty tutkimus, jossa tutkittiin 159 oppilaan määrää lähinnä käyttöhäiriöitten pohjalta ja todettiin, että niistä suuri joukko eli 43 oppilasta kaipasi psykoterapiaa, yksilöllistä sellaista, ja että 60 oppilasta oli myöskin pahasti häiriintynyt ja että he tarvitsivat lähinnä riittävää turvallista ohjaavaa kontaktia. Kokonaistuloksena todettiin, että tarvittaisiin suoranaisesti kolme psykologia, lisäksi, erikoishenkilökuntaa ja huoltohenkilökuntaa.

On selvää, että tällaiset puutteet vaikuttavat oppilaitoksessa myöskin osaltaan opetukseen ja niistä saatuihin tuloksiin. Toisaalta kuitenkin nämä puutteet voidaan lähinnä määrärahoja myöntämällä korjata, ja näin ollen tällaista esimerkkiä ei voida asettaa uuden järjestelmän perustaksi.

Lisäksi on huomattava se, että monet järjestöt, lähinnä Kuulovammaisten lasten vanhempien liitto ja myöskin Kuurojen liitto ovat lausuneet omat käsityksensä, joista on tullut ilmi se, että nykyinen systeemi olisi osaltaan varmempi.

Lisäksi on todettu, että kun koulujärjestelmässämme siirrytään viisipäiväiseen viikkoon, niin sisäoppilaitteen asema tältäkin pohjalta tulisi huomattavasti paranemaan opetusta ajatellen ja vanhemmat pystyisivät olemaan viikonloppuina näitten lastensa kanssa, vaikka he opiskelivatkin sisäoppilaitoksissa.

Hallituksen esitys on kiinnittänyt huomiota myöskin kustannuksiin. On todettu, että voitaisiin uudella systeemillä säästää varoja, ja on lähdetty siitä, että nykyisin sisäoppilaitoksen ylläpitäminen vaatii huomattavasti enemmän rahaa kuin se systeemi, että opetus tapahtuisi kunnallisella tasolla lähinnä kansakoulujen ja sellaisissa kunnissa, joissa on jo käytössä peruskoulujärjestelmä, peruskoulujen yhteydessä. Hallituksen toimeksiannosta on laskettu, että näitten oppilaitten määrä tulisi olemaan noin 150 ja että siitä ainakin teoreettisesti saataisiin syntymään aikamoista säästöä. Lisäksi on esitetty, että entisen systeemin mukaan lähinnä kunnallisella tasolla valtionavustus on vain 47 %, niin tässä, kun sitä verrataan uuteen systeemiin, ottaen huomioon nämä itse oppilaitosten hoidosta tulevat kustannukset ja uuden valtionavun määrän, joka on 90—95 %, päästäisiin suunnilleen tasoihin. — Omalta kohdaltani totean, että tuskinpa tällaisessa järjestelyssä mitään säästöä saavutetaan, koska samanaikaisesti pitäisi joka tapauksessa pystyä tehostamaan myöskin itse opetusta.

Sivistysvaliokunta on todennut, että tämän lakiesityksen 1 §:n 2 momentissa asetetaan kunnille myöskin velvoitus kuulovammaisten koulun perustamisesta. Ei-sosialistiset edustajat ovat sivistysvaliokunnassa kuitenkin tulleet siihen tulokseen, että kun valtionapu viedään niinkin korkealle kuin 90—95 %, niin tämä merkitsisi sitä, että kunnat olisivat tämän jälkeen jo vapaaehtoisesti halukkaita huolehtimaan tällaisten pienryhmien opetuksesta ja koulutuksen järjestämisestä ilman, että tarvitaan velvoitusta. Toisaalta sosialistiset ryhmät ovat ajaneet tällaista pakkoa, mutta heidän ohjelmansaahan perustuukin pakkojärjestelmään; sen sijaan ei-sosialistiset ryhmät pyrkivät suurelta osalta vapaaehtoisuuden tietä hoitamaan asioita.

Lisäksi valiokunta on havainnut puutteena sen, että tähän saakka on laiminlyöty varhaisopetus, siis 0—6 ikävuoteen, ja että tämäkään laki ei tuo korjauksia tälle alueelle.

Sitten kuulovammaisten opetuksen uudesta käytännöstä. Tämän rinnakkaisjärjestelmän luomisessa on mielestäni hyvin vaikea vetää tässä esivaiheessa todellisia johtopäätöksiä asiantuntijalausunnoista huolimatta. Sen vuoksi kuntia koskevan velvoitepykälän poistaminen on hyvin tärkeätä. Täten menetellen ei myöskään vaaranna sitä opetusta, jota sisäoppilaitokset ovat jo vuosikausia antaneet, sillä on myönnettävä,

että niissä toimineet henkilöt varmasti ovat näitten vuosien varrella saavuttaneet melkoisen kokemuksen, ja näin ollen nyt, jos tämä ko. velvoitemomentti tulee poistetuksi, niin kuin sivistysvaliokunta on mietinnössään esittänyt, niin se osaltaan säilyttää näitten sisäoppilaitosten aseman, ja vaikka me tässä vaiheessa tiedämmekin, että sisäoppilaitosten osuus tulee muuttumaan ja ehkä lukumääräisestikin pienemään, niin me emme ainakaan joudu tässä ojasta allikkoon.

Lisäksi valiokunta mietinnössään lausuu, että tulisi pitää huoli siitä, että luokat eivät muodostuisi liian suuriksi, vaan että maksimimääränä olisi pidettävä kahdeksaa oppilasta. Tähän saakka kunnallisella sektorilla on ollut tilanne niin, että useat huonokuuloisten luokat ovat olleet verraten suuria, voitaisiin sanoa ylisuuria, ja tällä tavalla opetuksessa ei ole voitu päästä parhaaseen mahdolliseen tulokseen.

Lisäksi käytännön järjestelyt vaativat sitä, että ei voitaisi tässä vaiheessa lyödä lukkoon myöskään tämän lain voimaantulopäivää, vaan että tämäkin jätettäisiin siihen vaiheeseen, jolloin laki vahvistetaan.

Herra puhemies! Toivon, että kun asia tulee suuressa valiokunnassa esille, siellä todella voitaisiin lakiehdotus hyväksyä siinä muodossa, mitä sivistysvaliokunnan mietinnössä sanotaan. Tällä tavalla me voimme saada asiaintilaan korjauksen ja voimme tehostaa tämän pienryhmän opetusta, joka varmasti on tehostamisen tarpeessa.

Ed. L a n k i n e n: Herra puhemies! Ed. Häkämies sanoi heti alkuun puheenvuorossaan, että käsiteltäessä hallituksen esitystä kunnallisista kuulovammaisten kouluista ovat käsitykset olleet ristiriitaisia siitä, minkälainen koulumuoto olisi paras huonokuuloisille lapsille.

Perusristiriidan aiheuttaa varmasti käsitys, että on olemassa kuuroja lapsia ja huonokuuloisia lapsia. Nykyisin kuitenkin korvalääketeiede ei tunne täysin kuuroja lapsia, vaan miltei kuiltä löytyy pieniä kuulosaarekkeita, joita hyväksi käyttäen opetetaan lapsi puhumaan jo varhain. Kun lapsen mieleenpainamiskyky on 0—6 vuoteen hyvä ja sen jälkeen välittömästi huononee, niin puheen oppiminen tapahtuu 0—6 vuoteen geometrisessa sarjassa, kun se kuuden ikävuoden jälkeen tapahtuu aritmeettisessä sarjassa. Tämän takia nimenomaan ikäkausi 0—6 vuoteen on tärkein aika lapsen puheen oppimisen kannalta ja tänä aikana hän tar-

vitsee kaikkein eniten koulutusta, muuten hänestä tulee helposti ns. kuuromykkä.

Se, että meillä edelleenkin kannatetaan kahta koulumuotoa, johtuu siitä, että perinteellinen kuurojen opetus on tapahtunut eri puolilla maata sijaitsevilla kuuromykkäkouluissa, joihin internaattimuotoisena on voitu ottaa lapsia harvaanasutuilta paikkakunnilta. Lapsen oikea paikka puhetta opetellessa olisi tietysti normaali ympäristö, normaali lastentarha ja siihen liittyvä erityinen puheopetus. Tällöin lapsi kouluun mennessään seitsemänvuotiaana osaisi jo puhua noin 300 sanaa. Myös osittain tämän asian korostamisen puutteesta johtuvat ristiriitaiset käsitykset myöhemminkin tässä mielessä. Mielestäni on valitettavaa, että valtakunnallista järjestöä, Suomen kuulonhuoltoliittoa, ei ole valiokuntakäsittelyn aikana lainkaan kuultu, vaan valtaosa kuulluista kuuluu Kuurojen liittoon. Toivoisinkin, että kun asiaa edelleen käsitellään, voisimme vielä myöhemmässä vaiheessa hyväksyä lakiehdotuksen periaatteen, että lakia on täydennettävä näiden alle kouluikäisten lasten kohdalla.

Luokkien koko 6—8 on aivan normaali näiden lasten kohdalla ja ne varat, joita me sijoitamme näiden lasten erityisopetukseen, me saamme monin kerroin takaisin. Paitsi rahana — heistä tulee koulunkäynejä veronmaksajia — myös inhimillisesti katsoen tämän sektorin hoito on välttämätöntä.

Tässä hallituksen esityksessä, jota on kiitettävä valtionavun antamisesta huonokuuloisten luokalle, jää edelleen kuntien vapaaehtoisuuden varaan luokkien perustaminen. Mielestäni on kuitenkin luonnollista, että ne kunnat, joissa löytyy näitä noin 16 — nehan keskiteitä eri puolilla maata nämä huonokuuloisten luokat — ne kunnat, joista nämä löytyvät, käyttävät varmasti mielellään tilaisuutta hyväkseen saadakseen lapsille tämän opetuksen.

On turhaa tehdä tästä erikoista ristiriitaa oikeiston tai vasemmiston välillä. Mielestäni tärkeätä on se, että varoja on sijoitettu koulumuotoon, mutta vielä tärkeämpää mielestäni on se, että ajanmittaan huonokuuloisia lapsia ei eristetä, mikäli se ei ole aivan välttämätöntä, kuurojen kouluun, jossa he eivät opi puhetta lainkaan yhtä hyvin kuin normaalissa ympäristössä eläessään. On väärin, että kuuroilta lapselta, jolta puuttuu kuulo, riistetään lisäksi kotiympäristö ja vanhemmat silloin, kun hän joutuu kuurojen kouluun. Tätä koulumuotoa voidaan pitää ainoastaan hätäratkaisuna.

Ed. K o r t e s a l m i: Herra puhemies! Eduskuntatyötä seuranneena jo jonkin aikaa on voinut panna merkille sen, että valiokuntiin tulee tavan takaa sängen puutteellisesti valmisteltuja lakiesityksiä, ja tämä lakiesitys, hallituksen esitys laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista, on yksi tällainen.

Kun hallituksen esitystä laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista sivistysvaliokunnassa käsiteltiin, kävi siellä ilmi, että toisen osapuolen eli kuulovammaisten lasten vanhempien ja heidän liittonsa Suomen Kuurojen Liitto r.y:n sekä kuurojen koulujen opettajien ja muiden kuurojen lasten parissa työskennelleiden asiantuntijoiden kantaa ei ole otettu lakiesitystä laadittaessa huomioon riittävästi ja tuskin lainkaan. Tämä asiana on ollut esillä jo vuodesta 1968 lähtien ja hallitus on antanut jo kaksikin esitystä, joista ensimmäinen raukesi talvella 1970 ja toinen tuli hylätyksi kesällä 1970.

Tämä nyt käsiteltävänä oleva esitys on sisältöään sama kuin aikaisempikin ja eräitten asiantuntijoiden mukaan tähtää sellaiseen päämäärään, että tuloksena on opetuksen tason laskeminen ja oppilaitten ja heidän kotiensa vaikeuksien lisääminen. Asiantuntijat ovat jättäneet sivistysvaliokunnan jäsenille koko joukon muistioita, joissa esitetyt seikat puhuvat painavasti ja monipuolisesti siitä, että lakiesitys on puutteellinen. Selvästi on syntynyt sellainen vaikutelma, että tässä nyt on vain kysymyksessä saada voimaan tietty kaunis järjestelmä ja kuvio, mutta että itse asia, siis kuulovammaisten lasten asia ja heidän vanhempiensa ja kotiensa asiat, käytännössä eivät moneltakaan osin paranisi. Tällaiseen tulokseen varmasti on jouduttu juuri ja joudutaan sen vuoksi, kun ei ole otettu huomioon niitä monipuolisia kentän ja käytännön kokemuksia, joita kuulovammaisten opetustyössä on jo saavutettu sekä kotimaassa että ulkomailla. Muistettakoon tässä mm. kuulovammaisten lasten vanhempien liiton kanta. Liiton edustaja on maininnut lausunnossaan, että ennen kuin lakiehdotus hyväksytään, olisi asiaa vielä perusteellisemmin harkittava ja tässä yhteydessä tarkemmin selvítettävä esimerkiksi, miten vastaava kuurojen koulutus on järjestetty tai suunniteltu järjestettäväksi muissa pohjoismaissa.

Myös lasten kuljetuskysymys on saanut huomiota osaksensa erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomesta päin. Asiantuntijat näiltä alueilta ovat ilmoittaneet käsityksensä, että erityisesti Itä-

ja Pohjois-Suomen harvaan asutuilla seuduilla koulukyyditykset tulisivat tuottamaan erityisesti kuuroille oppilaille monia vaikeuksia. Samassa yhteydessä on korostettu, että erityisesti nyt olemassa olevissa kuurojen kouluissa on viime vuosien aikana suoritettu korjauksia ja uudistuksia siinä määrin, että niitä voitaisiin pieninkin korjauksin hyvin käyttää edelleenkin hyväksi ennen kuin lähdetään suunnittelemaan uusia kouluja, ja on esitetty myös, että näin myös säästettäisiin valtion varoja.

Ehkä saan tarkemmin lainata täältä kehitysalueelta Kuopiosta kotoisin olevien Kuopion kuurojen koulun opettajien lausuntoa. Siinä esitetään ensiksikin, että ehdotettu lakiesitys kunnallisissa puitteissa ei ota huomioon riittävästi kuuroa lasta verrattuna huonokuuloiseen. Huonokuuloisten luokilla on havaittu oppimisvaikeuksia eritasoisten ja eri-ikäisten ollessa samassa opetusryhmässä, ja kysytään, kuinka voidaan taata kuuron lapsen edistyminen suunnitellussa kunnallisessa heterogeenisessä opetusryhmässä, jossa on esi-ikäisiä, eri luokka-asteella olevia ja älyllisesti eritasoisia oppilaita, koska kuurojen koulussa kokemuksen mukaan oppimis- ja opetusvaikeuksia ei puutu, vaikka oppilaat ovat saman ikäisiäkin ja samaa luokkatasoa olevia, mutta ovat älyllisesti eritasoisia. Edelleen kysytään, kannattaako myöskään suunnitella uusia kouluja tai entisten laajentamista, kun kuurojen koulut ovat valmiina ja korjauksin parannettavissa ja koska kustannukset lakiesityksen mukaan säilyisivät valtion kustantamina suunnilleen ennallaan. Edelleen todetaan, että käytännössä kustannukset tulevat olemaan luultavasti paljon suuremmat, mutta olosuhteet kuuroja lapsia ajatellen eivät tule olemaan samantasoiset. Kyydityksestä ja sen soveltuvuudesta todetaan, että tällainen kyyditys sopii ehkä Etelä-Suomessa, mutta ei Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asutuilla seuduilla, koska täällä kyyditys ja kyydityksen odotus on rasitus kuulevallekin oppilaille, saati sitten kuuroille. Tämän kaiken perusteella Kuopion kuurojen koulun opettajat ovat tulleet siihen johtopäätöksen, että jos kuurojen opetus järjestetään kunnallisissa kouluissa sen mukaan kuin hallituksen esitykseen sisältyy, tämä merkitsee opetuksen ja sen edistymisen taantumista.

Lisäksi olisi esitettävänä täällä vaikka kuinka paljon näitä asiantuntijoiden lausuntoja, jotka nimenomaan osoittavat, kuinka puutteellinen ja yksipuolisekta kannalta katsoen valmisteltu tämä hallituksen lakiesitys on. Kuitenkin on

kiinnitettävä huomiota siihen seikkaan lopuksi, että tässä hallituksen esityksessä on jätetty ottamatta huomioon kokonaan kuulovammaisten esikouluikäisten lasten opetus, siis 0—6-vuotiaitten opetus, sekä myös peruskoulun jälkeinen nuorisosteen opetus. Kun tässä nyt on kuitenkin kysymys siitä, että pyritään huomattavaan uudistukseen kuulovammaisten lasten ja nuorten opetuksessa, niin olisi mielestäni ollut syytä todella kiinnittää huomiota erityisesti esikoulu- ja lastentarhaikäisten kuulovammaisten erityiskoulutukseen, joka on mitä tärkeintä nimenomaan vammautuneiden lasten koko tulevan elämän ja menestymisen kannalta. Tämähän on kiistaton erityispedagoginen tosiasia, kuten olen todennut tässä valiokunnan mietintöön jättämässäni vastalauseessa.

Edelleen olen tässä vastalauseessani ehdottanut, että hallituksen esitys laiksi tällaisenaan hylättäisiin, ja että hallitus mahdollisimman pian antaisi asiasta uuden lakiesityksen, jossa otettaisiin huomioon kuulovammaisten lasten vanhempien ja opettajien ym. asiantuntijoiden ja käytännön kuulovammaistyötä tuntevien näkökannat ja että lakiesitys myös sisältäisi kuulovammaisten opetuksen järjestelyn esikouluikäisten ja peruskoulun jälkeisten lasten ja nuorten osalta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotukset toivomukseksi valtionrautateiden paikallisuontoisesta henkilöliikenteestä.

Esitellään kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyt toiv.al. n:ot 2427, 2533, 2630, 2676 ja 2713, jotka sisältävät yllämainitut ehdotukset.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2. Keskustelu asiasta julistettiin viime istunnossa päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Kortessalmi ed. Mäntärin kannattamana ehdottanut valiokunnan ehdottamaan toivomukseen lisättäväksi seuraavaa: ”ja että järjestettäisiin joustavat ja tarkoitukseenmukaiset jatkoyhteydet palvelemaan erityi-

sesti pohjoisia liikennetarpeita." Kutsun tätä ed. Korttesalmen ehdotukseksi. Ed. Lemström ed. Suokkaan kannattamana on ehdottanut perusteluihin lisättäväksi: "Eduskunta katsoo, että rautateiden paikallisliikennettä on ylläpidettävä asutuksen ja työssä käyvien tarpeet asianmukaisesti täyttäen erityisesti huomioiden myös opiskelijoiden ja koululaisten liikennetarpeen." Tämä on ed. Lemströmin ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ehdotukset ovat erillisiä, joten niistä on kummastakin äänestettävä erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Huurtamo: Herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta kokoontuu tänään välittömästi tämän ensimmäisen täysistunnon päätyttyä.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Korttesalmen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Korttesalmen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Alenius, Asunta, Björklund, Borg, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hetemäki, Holkkanen, Holkeri, Honkonen, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Hakämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohotala, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lieder, Liikainen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, Loikkanen,

Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, Niinikoski, Niikkilä, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Ronkainen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salo, Salolainen, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työlajärvi, Tahkamaa, Uusitalo, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Väyrynen ja Äsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ajo, Antila, Aro, Asunmaa, Hemmi, Huotari, Juntumaa, Kainulainen, Korttesalmi, Kurppa, Lattula, Lemström, H. Linna, Mänttari, Niemelä, Pekkala, Rahtala, Remes, Sainio, Suokas, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Koppanen ja Rainio.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Breiln, Ehrnrooth, Friberg, Hostila, Hyvönen, Jokela, O. Kangas, Ahti Karjalainen, Katajavuori, T. M. Koivisto, L. Linna, Luja-Vepsä, Mykkänen, Myyryläinen, E. Nieminen, N. Nieminen, E. Niskanen, Paasio, Rekonen, Ruokola, Rytkönen, Salama, Salmivuori, Saloranta, Saukkonen, Sileäkangas, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Tikkanen, Toivanen, Vaittinen, Vartia, Westerholm, S. Westerlund, Vuottilainen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 25 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 37.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lemströmin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Lemströmin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Huurtamo, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Kankinen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkariinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Ronkainen, Rosnell, Räsänen, Saarin, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salo, Salolainen, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Uusitalo, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Anttila, Asunmaa, Gestrin, Huotari, Kainulainen, Kortessalmi, Kurppa, Lemström, H. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Sainio, Suokas, Tallgren, Tupamäki, Tähkämaa, Väinö, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

”Tyhjä” äänestää edustaja Teir.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Breilin, Ehrnrooth, Friberg, Hostila, Hyvönen, Jokela, O. Kangas, Katajavuori, L. Linna,

Mykkänen, E. Niskanen, H. Niskanen, Rekonen, Ruokola, Rytönen, Salama, Salmivuori, Saloranta, Sileäkangas, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Tikkanen, Toivanen, Vaittinen, Vartia, Westerholm, S. Westerlund ja Voutilainen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 21 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 29.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 6) ja 7) asia.

8) Ehdotuksen laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

sisältävä hallituksen esitys n:o 77 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokunnalle.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaan ensi perjantaina kello 14 alkavaan istuntoon:

9) Hallituksen toimenpiteistään vuonna 1970 antaman kertomuksen

johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5;

10) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös hintaneuvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8;

11) Hallituksen toimenpiteistään vuonna 1970 antaman kertomuksen siltä osin kuin se koskee suhteita ulkovaltoihin

johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2;

12) Italian kanssa tehdyn kulttuuri-instituuteille vastavuoroisesti myönnettäviä verohelpotuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymistä

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3;

13) Tanskan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymistä

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; ja

14) Ehdotuksen laiksi metsänparannuslain muuttamisesta

sisällävän hallituksen esityksen johdosta laadittu maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 13.50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

42. Tiistaina 9 p. toukokuuta 1972

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ulkopuolella päivä- järjestyksen

annetaan vastaus ed. Virolaisen ym. välikysymykseen, joka koskee hallituksen noudattamaa eläkepolitiikkaa 747

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen istuntoon, sekä lisäksi edustajat Friberg ja S. Westerlund.

Ed. Virolaisen ym. välikysymys, joka koskee hallituksen noudattamaa eläkepolitiikkaa.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen annetaan nyt vastaus ed. Virolaisen ym. välikysymykseen, joka koskee hallituksen noudattamaa eläkepolitiikkaa.

Sitten kun välikysymykseen on annettu vastaus ja sen johdosta aiheutunut keskustelu on julistettu päättyneeksi, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi sen päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon, joka on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentissa. Niiden, jotka eivät hyväksy tällaista yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, tulee valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 3 momentin mukaan jo keskustelun aikana tehdä ehdotuksensa joko asian valiokun-

taan lähettämisestä tai perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisestä. Jos halutaan tehdä työjärjestyksen 52 §:n 2 momentissa edellytetty ehdotus päätöksenteon siirtämisestä, on sellainenkin ehdotus tehtävä, ennen kuin keskustelu on julistettu päättyneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Välikysymykseen vastaten lausuu

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Herr talman! Keskustapuolueen eduskuntaryhmään kuuluvat kansanedustajat, ed. Virolainen ensimmäisenä allekirjoittajana, tiedustelevat jättämässään välikysymyksessä: "Tietääkö hallitus, että pienituloiset ja vähävaraiset eläkkeensaajat elävät suurissa vaikeuksissa eläke-erojen ollessa kohtuuttoman suuria ja eläkejärjestelmien sekavia ja monimutkaisia ja että perusteltu tyytymättömyys tähän asiantilaan on lisääntynyt, ja mitä hallitus aikoo tehdä näiden epäkohtien ja pienituloisia eläkeläisiä rasittavan, usein mielivaltaisen tarveharkinnan poistamiseksi, eläkejärjestelmien yhtenäistämiseksi, eläke-erojen kaventamiseksi, pienten eläkkeiden korottamiseksi ja vähimmäiseläketurvan järjestämiseksi usein erittäin puutteellisissa oloissa eläville, pitkän päivätyön tehneille yhteiskuntamme jäsenille, eläkeläisille?"

Eduskunnassa on hallituksen vastattavaksi tuskin koskaan edes propagandatarkoituksessa esitetty niin sekavaa, heikosti ja ristiriitaisesti perusteltua ja asiantuntemattomuutta säteilevää välikysymystä kuin tämän kertainen. Välikysymyksessä on sekoitettu keskenään kaksi peruskäsitettä: vähimmäistoimeentulo ja vähimmäiseläke. Erityisen selvästi tämä tulee eslin perusteluissa, jotka on rakennettu ikään kuin haluttaisiin parantaa vähätuloisempien toimeen-

tuloturvaa, mutta kuitenkin ratkaisuna ehdoteaan tulosidonnaisuuden poistamista ja vähimmäiseläkkeen parantamista, jolloin tuloksena ei voi olla heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten toimeentuloturvan parantaminen. Todellisuudessaahan tulosidonnaisuutta sovelletaan vain niihin, joilla on tuloja ja sitä voimakkaammin mitä enemmän tuloja on.

Vähimmäiseläkkeen korottaminen nykyisestä 79 markasta keskustapuolueen taholta aikaisemmin esitettyyn 300 markkaan kuukaudessa maksaisi lisää noin 1 mrd. mk vuodessa eli niin paljon, että lähiaikoina tuskin jäisi taloudellisia edellytyksiä muulle uudelle sosiaalipolitiikalle. Kuitenkaan tällä miljardilla ei lainkaan lähivuosina parannettaisi köyhimpien kansaneläkeläisten asemaa. Toisin sanoen jokainen marka menisi vain niille, joiden toimeentulo jo nyt ylittää kansaneläkejärjestelmän määrittelemän vähimmäistoimeentulorajan. Vasta jos olisi käytettävissä vielä enemmän rahaa eläkkeiden korotuksiin, voitaisiin siis kysyjien mielestä ruveta harkitsemaan pelkän kansaneläkkeen varassa elävien, maan kiistattomasti vähäituloisimman kansaneläkkeen saajien osan aseman parantamista. Köyhien vuoro tulisi kysyjien mukaan vasta vuosien kuluttua.

Kyselyssä kiinnitetään huomiota siihen, että eläkejärjestelmämme ovat sekavia ja monimutkaisia. Tästä keskustapuolueen on kuitenkin aiheutonta syyttää nykyistä hallitusta, jonka toimikausi on kestänyt vasta vajaat kolme kuukautta. Eläkejärjestelmämme ovat syntyneet huomattavasti ennen nykyisen hallituksen syntymistä ja kaikki aikoina, jolloin nimenomaan keskustapuolue on hallitusvastuussa ollessaan ollut vaikuttamassa niitten syntymiseen.

Eläkejärjestelmämme jakaantuu kahteen osaan: kansaneläke- ja ansioläkejärjestelmään. Kansaneläkejärjestelmässä suoritettiin vuonna 1956 silloisen maalaisliiton voimin muutos, jolla kansaneläke muutettiin lähes täysin tasaeläkkeeksi. Tällöin luovuttiin kokonaan siihen saakka noudatetusta periaatteesta, jonka mukaan kansaneläkkeellä on tarkoituksena olla ainakin osittain palkkatulojen jatko eläkeaikana. Muutoksen takia palkkatyöntekijät eivät voineet olla tyytyväisiä vuoden 1956 kansaneläkeratkaisuun, mikä teki välttämättömäksi muutamaa vuotta myöhemmin työeläkejärjestelmän luomisen. Tyytymättömyyttä ratkaisuun lisäsi erityisesti tietoisuus siitä, että valtaosa, tällä hetkellä yli 95 %, kansaneläkelaitoksen rahoit-

tuksesta kertyy palkkatuloihin liittyvinä maksuina, kun taas maatalousyrittäjien vakuutusmaksut merkitsevät vain noin 3 % laitoksen rahoituksesta. Kansaneläkelaitoksen maksamista eläkkeistä taas noin 55 % menee maatalousväestölle, kun taas palkansaajien osuus on vain noin kolmannes.

Työeläkkeessä on kysymys mahdollisimman tarkoituksenmukaisesta ja samalla sosiaalisesta menettelystä maksaa palkkaa varsinaisen työajan jälkeen eläkeaikana. Täten työeläke on ikään kuin osa palkkaa tai palkanjatko, ja siksi se on suhteutettu työajan ansioihin. Työeläkevakuutus ei voi olla tulonsiirtomekanismi muuta kuin varsin vähäisessä määrin.

Sen sijaan kansaneläkkeen tarkoituksena on vuodesta 1956 alkaen ollut nimenomaan toimia sosiaalipoliittisena tulonsiirtokeinona. Kansaneläkkeen tehtävänä on näet vähimmäistoimeentulon turvaaminen sellaisille vanhukseille ja työkyvyttömille, joille sitä muulla tavoin ei ole voitu järjestää. On puhtaasti arvostuskysymys, mikä tämän vähimmäistoimeentulotason tulee olla. Se ei ole tutkimuksella määrittävissä tai mitattavissa. Jos kansaneläkevakuutuksen tehtäväksi hyväksytään vähimmäistoimeentulon turvaaminen, voidaan tämä järjestää joko niin, että kansaneläke kaikissa tapauksissa yksin turvaa hyväksyttävän ja kulloinkin sovitun vähimmäistoimeentulon, tai siten, että kansaneläkkeellä lisätään eläkeläisen toimeentuloa, niin että tämä sovitun vähimmäistoimeentulotaso saavutetaan. Näillä kahdella periaatteella on ehkä näennäisestä samankaltaisuudesta huolimatta kustannuksellisesti varsin huomattava ero. Jälkimmäisellä tavalla toteutettu kansaneläke merkitsee sitä, että eläke on sitä suurempi, mitä pienemmät ovat muut tulot, ja samalla sitä, että kansaneläkkeisiin käytettävät varat suunnataan tehokkaasti vähävaraisten hyväksi. Jos kansaneläkkeen tehtävänä pidetään eduskunnan usein — viimeksi huhtikuun 14 päivänä tänä vuonna — hyväksymää periaatetta nimenomaan vähimmäistoimeentulon turvaamista ja jos tämä vähimmäistoimeentulo halutaan saada mahdollisimman korkeaksi, olisi kansaneläkettä toistaiseksi kehitettävä siten, että kaikki lisävarat tulevat lähinnä niille, joilla ei ole muita tuloja, eli tukilisän saajille. Vasta sitten, kun pelkästään kansaneläkkeen varassa olevan kansaneläke on niin suuri, että sen antama toimeentulo vastaa kulloinkin hyväksyttynä pidettävää vähimmäistoi-

meentuloa, voidaan kansaneläkettä kehittää tulosidonnaisuutta lieventävään suuntaan.

Kyselyssä puhutaan pienituloisia eläkeläisiä rasittavasta, usein mielivaltaisesta tarveharkinnasta. On huomattava, että tulosidonnaisuus ei merkitse samaa kuin tarveharkinta eikä yleensä mitään viranomaisten harkinnasta riippuvaa armopalaa. Se ei saa merkitä sitä. Mikäli tulosidonnaisuuden soveltaminen kansaneläkelaitoksen toimesta on ollut mielivaltaista, on tämän asian korjaaminen toki ilman muuta kansaneläkelaitoksen itsensä tehtävä. On väärin puhua mielivaltaisesta tarveharkinnasta. Sen sijaan voidaan puhua tuloharkinnan mielivaltaisudesta, mikäli kansaneläkelaitoksen hallitus on syyllistynyt yksipuolisuuteen tuloharkinnan soveltamisperusteita vahvistaessaan.

Hallitus on äskettäin suunnitelmiansa mukaan saatuaan asiaan liittyvät valmistelut suoritetuiksi antanut eduskunnalle esityksen kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisistä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta. Nyt esitetyt korotukset ovat markkamääriltään ja kustannusvaikutuksiltaan suurimmat koskaan kansaneläkkeisiin kerralla tehdyt korotukset. Niiden aiheuttamat kustannukset ovat vuodessa yhteensä 215 milj. mk, josta asumistukien osuus on noin 15 milj. mk ja tukilisien osuus noin 200 milj. mk eläkekannan nykytasossa.

Kuten edellä on käynyt ilmi, on kansaneläkkeen ja sen lisien tarkoituksena hallituksen mielestä turvata eläkkeensaajien vähimmäistoimeentulo. Hallituksen linja on siten eduskunnan usein ilmaiseman tahdon mukainen. On selvää, ettei kansaneläke tukilisineen, nykyisin 308—346 mk kuukaudessa, riitä turvaamaan kohtuullista vähimmäistoimeentuloa. Näin ollen tukilisen korottaminen auttaa kaikkein vaikeimmassa taloudellisessa asemassa olevaa eläkeläistemme kolmannesta. Tämän takia hallitus on harkinnut oikeudenmukaisimmaksi ja kiireellisimmäksi toimenpiteeksi juuri tukilisen korottamisen 55 markalla kuukaudessa. Tämä korotus koskee välittömästi 280 000 eläkeläistä ja hakemusten perusteella lisäksi noin 70 000 uutta tukilisen, asumistuen ja rintamasotilaseläkkeen saajaa. Yhteensä korotukset koskevat siis 350 000 eläkkeensaajaa. Hallitus ei siis ole ollut ainoastaan tietoinen siitä, että pienituloiset ja vähävaraiset eläkeläiset elävät suurissa vaikeuksissa, vaan hallitus on ohjelmansa mukaisesti ryhtynyt myös toimenpiteisiin eläkeläisten aseman korjaamiseksi. Sosiali-

demokraattinen hallitus on tehnyt sen, mistä keskustapuolue vain puhuu ja kyselee.

Kuten eduskunnassa 14. 4. 1972 kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomusta käsiteltäessä pitämässäni puheessa, joka puhe itse asiassa oli etukäteen annettu vastaus keskustapuolueen nyt myöhäsyntyisesti tekemään välikysymykseen, mainitsin, ovat asumistuesta saadut kokemukset osoittaneet järjestelmässä olevan korjausta vaativia epäkohtia. Järjestelmä on liian monimutkainen. Ahtaat kustannusrajat sekä jyrkkä tulojen vaikutus asumistukea vähentävänä tekijänä ovat estäneet riittävän asumistuen maksamisen juuri sellaisille asutuskeskuksissa asuville eläkkeensaajille, jotka sitä kipeimmin tarvitsevat. Hallitus esittääkin hyväksyttävien asumiskustannusten korottamista 160—200 markan tasolta varsin tavallisen 400 markan kuukausivuokran tasolle sekä asumistuen tulovähennyksen lieventämistä korottamalla täyden asumistuen saamiseen oikeuttavaa tulorajaa esim. yksinäisellä nykyisestä noin 2 000 markasta 3 000 markkaan vuodessa. Asumistuet tulevat useissa tapauksissa nousemaan 50—100 markalla kuukaudessa, joillakin huomattavasti enemmänkin.

Hallitus on siis lähtenyt parantamaan kansaneläkeläisten asemaa eduskunnan usein ilmaiseman tahdon mukaisesti korottamalla vaikeimmassa asemassa olevien eläkeläisten toimeentuloturva. Käytettävissä olevia taikka käytettäviksi sovittavia varoja ei ole esitetty suunnattavaksi keskustapuolueen esittämällä tavalla sellaisiin eläkkeen korotuksiin, joitten avulla ei tosiasiasa lainkaan paranneta heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten toimeentuloturva.

Miten sitten hallituksen ja keskustapuolueen linjat eroavat toisistaan? Hallituksen esittämällä tavalla voidaan 200 milj. markalla vuodessa korottaa tukilisää 55 markalla kuukaudessa ja vähimmäistoimeentuloa täten nostaa 400 markan tasolle. Sen sijaan keskustapuolueen esittämällä perus- ja tukiosan yhdistämällä, ns. tasaeläkeperiaatteella, tällä summalla voitaisiin saavuttaa vain noin 200 markan peruseläketaso, mutta vähimmäistoimeentulotaso ei paranisi lainkaan. Näitä summia tarkasteltaessa on syytä muistaa, että kansaneläkemenot olivat viime vuonna noin 1.7 mrd. mk, työeläkemenot runsaat 400 milj. mk ja ansioläkemenot kokonaisuudessaan noin 1.4 mrd. mk.

Miten sitten keskustapuolue on hallituskautinaan eläkepolitiikkaa hoitanut? Esimerkkinä

siitä voidaan kertoa seuraavat luvut kansaneläkkeiden kehityksestä. Kansaneläkejärjestelmän uudistuksen jälkeen vuodesta 1957 vuoteen 1965 saakka nousi perusosa 20 markasta 39 markkaan ja vähätuloisin kokoeläke 80 markasta 146 markkaan kuukaudessa. Vuonna 1964 kylläkin eräille vaikeavammaisille työkyvyttömyyseläkkeen saajille alettiin maksaa avustomuuksia. Keskustapuolueen valtakautena varakkaiden eläkkeet nousivat siis kaksinkertaisiksi, mutta köyhimpien eläkkeitä keskustapuolue nosti vain 80 %:lla.

Vuodesta 1965 vuoteen 1972, jolloin myös sosialidemokraattinen puolue on suurimman osan ajasta osallistunut hallitusvastuuseen, on eläkepolitiikkaa kehitetty kokonaan toisella tavalla. Tulosisidonnaisuuslinjan noudattamisen ansiosta vähätuloisen vanhuksen ja työkyvyttömyksen kansaneläke esim. Lapissa ja Helsingissä täysine tukilisineen on nyt 346 mk kuukaudessa. Asumistuki saattaa nostaa eläkkeen 496 markkaan kuukaudessa sekä korkea ikä ja avustomuuksia aina 603 markkaan kuukaudessa. Tulosisidonnaisuuslinjalla on köyhimpien eläkkeet saatu nousemaan 140 %:lla ja vuokratilaisvanhusten eläkkeet jopa nelinkertaisiksi.

Hallituksen nyt antaman lakiesityksen mukaan kansaneläke täysine tukilisineen nousee 401 markkaan ja asumistuen kanssa eräissä tapauksissa yli 650 markan eli yli vähimmäispalkkatason.

Hallitus on ohjelmansa mukaisesti aloittanut myös eläkejärjestelmiin liittyvät selvitykset. Tähän mennessä on järjestetty kolme keskustelua, joissa on ollut mukana eri intressipiiren, mm. työmarkkinajärjestöjen ja eläkejärjestelmien, edustajia varsin ilahduttavasti ja kutsutut lähes täysilukuisina. Niissä on pyritty kartoittamaan useita laajoja eläkepolitiikkaan liittyviä kysymyksiä. Tällöin on selvitetty mm. kysymystä vähimmäistoimeentuloturvan tasosta, kasvavan eläketurvan rahoituksen järjestämisestä, eläkkeen suhteuttamisesta eläkeläisen muihin tuloihin ja omaisuuteen, eläkepoliittisen päätöksenteon järjestämisestä valtion ja työmarkkinajärjestöjen kesken, eläkepoliittisten ratkaisujen suunnittelusta ja valmistelusta, eläkepalvelusten käytännön hoitamisesta niin, että se olisi eläkkeensaajan kannalta mahdollisimman selväpiirteinen ja rahoitusjärjestelmän erillaisuudesta riippumatta yhdenmukainen, työeläkejärjestelmien hallinnon kansanvaltaistamisesta ja työntekijäjärjestöjen osuuden lisäämisestä niiden hallinnossa sekä työeläkejärjestelmien sijoi-

tuspolitiikan ohjaamisesta paremmin liittymään valtion pyrkimyksenä olevaan kokonaistaloudelliseen kasvupolitiikkaan.

Meneillään oleva selvitystyö on jatkoa sille toiminnalle, joka aloitettiin viime kesänä neljän puolueen enemmistöhallituksen sosialidemokraattisen sosiaali- ja terveysministerin Pekka Kuusen johdolla. Koska nämä keskustelut, joihin osallistuivat ministeri Kuusen lisäksi mm. työeläkelaitosten liiton puheenjohtaja ja kansaneläkelaitoksen nykyinen pääjohtaja, käytiin pääministeri Karjalaisen toimeksiannosta, luulisi keskustapuolueen olevan tietoinen niissä sovitusta asioista.

Kesällä ministeri Kuusen, johtaja Pajulan ja toimitusjohtaja Pentikäisen allekirjoittamassa paperissa todetaan sanatarkasti näin: "Työeläkkeitä kehitetään asteittain kohti tavoitetta, joka pystyy turvaamaan eläkkeensaajille kulutustason säilymisen. Kansaneläkkeiden tehtävänä on taata jokaiselle vanhukseksi ja työkyvyttömälle sekä huoltajan menettäneelle perheelle kunnolliseen toimeentuloon riittävä eläkkeen taso. Runko-suunnitelmaa silmällä pitäen on olennaista sopia työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteenniveltämisen toteuttavasta yhteensovitussäännöstä. Tämä olisi laadittava sille pohjalle, että työeläke ja kansaneläke yhteensovitetaan seuraavien periaatteiden mukaan: a) pienten työeläkkeiden saajat saavat lyhentämättöminä työeläkkeen ja kansaneläkkeen, b) kansaneläkettä ei anneta lainkaan niille, joiden työeläke vastaisuudessa muodostuu niin korkeaksi, että se jo yksin riittää antamaan hyväksi katsottavan eläketurvan, c) keskisuurten eläkkeiden osalta sovelletaan sääntöä, jonka mukaan työeläkkeen kasvaessa oikeus kansaneläkkeeseen asteittain alenee siten, että kansaneläke lakkaa tultaessa työntekijäin keskimääräistä tuloluokkaa vastaavan täyden tavoitteen mukaisen työeläkkeen tasolle."

Näin oli keskustapuolue valmis sopimaan kesällä 1971, ja tämän sopimuksen eräänä ja toiseksi ainoana käytännön tuloksena se saikin kansaneläkelaitoksen pääjohtajan paikan. Sen sijaan että keskustapuolue edelleen pitäisi kiinni edellä esitetystä sovitusta periaatteista, mm. siitä että kansaneläkettä ei anneta lainkaan niille, joiden työeläke vastaisuudessa muodostuu niin korkeaksi, että se jo yksin riittää antamaan hyväksi katsottavan eläketurvan, se nyt on vaatimassa yhdistettyä perusosaa ja tukiosaa kaikille, myös suurviljelijöille ja vuorineuvoksille, ja on valmis heittämään 1 miljardin elä-

kemenoihin tavalla, joka ei auta heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten asemaa.

Hallituksen linja kaventaa sekä eläke-eroja että toimeentuloeroja. Keskustapuolueen linja kyllä kaventaa kansaneläke-eroja, mutta paiseuttaa kokonaiseläke-eroja ja toimeentuloeroja. Varsin hyvällä syyllä voi kysyä, kumpi on oikea.

Erityisesti kyselyssä kiinnitetään huomiota pienviljelijöitten eläketurvaan. Maatalousyrittäjäin eläkelaki antaa tällä hetkellä varsin pieniä eläkkeitä. Hallitus on valmis yhteistoiminnassa maanviljelijäjärjestöjen kanssa toimimaan niin, että tämä eläketurva paranee. Tämä voidaan suorittaa esim. yhteisesti sopimalla maatalousyrittäjäin eläkelain tarkoittamien tuloperusteiden korottamisesta. Tällöin automaattisesti myös eläkkeet nousevat. Työ- ja yrittäjäeläkejärjestelmissä eläkkeiden suuruus riippuu aina myös eläkemaksujen suuruudesta.

Eräänä eläkepolitiikkamme järkevää kehittämistä haittaavana seikkana on mainittava se epäluottamus, jota työväenliike ja erityisesti ammattiyhdistysliike on tuntenut keskustapuolueen pitkiä aikoja varsin diktatorisesti hallitsemaa kansaneläkelaitosta kohtaan. On valitettavaa, että keskustapuolue on lähtenyt leikittelemään eläkevälikysymyksellä juuri hetkellä, jolloin kansaneläkelaitoksen johdossa olisi mahdollisuus suorittaa sellaisia järkeviä muutoksia, jotka loisivat uutta luottamusta tätä tärkeää kansaneläkevakuutusta hoitavaa laitosta kohtaan. Luottamusta ja yhteistoimintaedellytyksiä eri eläkejärjestelmien kehittämiseksi ei tämänkaltaisilla propagandistisilla välikysymyksillä suinkaan lisätä.

On selvää, etteivät hallituksen viikko sitten esittämät eläke-etuuksien kiireellisimmät parannustoimenpiteet voi olla kuin alkua eläkeläisten heikon toimeentulotason korjaamiseksi. Kansaneläkkeiden lisäksi on tietenkin kehitettävä myös pieniä työeläkkeitä. Monet kipeästi kaivatut uudistukset vaativat ennen toteuttamista vielä pikaista selvitystyötä. Vuosikymmenien laiminlyöntejä ei tietenkään korjata hetkessä.

Viimekesäisten neuvottelujen tuloksena toimii parhaillaan Pesosen eläkeindeksitoimikunta, jonka tehtävänä on pyrkiä löytämään kaikille eläkejärjestelmille yhteinen indeksi. Rintamasotilaseläkelain puutteita taas on selvittänyt ns. Marjasen toimikunta, jonka ehdotukset ovat parhaillaan sosiaali- ja terveysministeriössä käsiteltävinä. Hallitus on ottanut esille myös kauan pöytälaatikossa olleen kysymyksen opis-

kelijaeläkkeestä. Eläkejärjestelmäkomitea, ns. Linnamon komitea, on juuri tänään jättänyt mietintönsä osaeläkejärjestelmästä. Eläkekatto sekä eläkejärjestelmien yhdistetty palvelu-, tiedotus- ja neuvontatoiminta ovat kysymyksiä, joita varten on tarkoitus lähiaikoina asettaa toimikunnat. Linnamon komitean päätettyä työnsä on tarkoitus myös asettaa komitea pohtimaan laajempia eläkepoliittisia ongelmia.

Herra puhemies! Hallitus pitää välikysymystä tässä vaiheessa ja tästä aiheesta hämmästyttävänä ja aiheettomana, koska se katsoo eläkekysymyksissä toimineensa oikein ja tarkalleen eduskunnan suuren enemmistön kolmisen viikkoa sitten ilmaiseman tahdon mukaisesti.

Herr talman! Mitt anförande har i översättning till svenska utdelats till de svenskspråkiga riksdagsmännen. Jag anhåller, herr talman, om att även den svenskspråkiga texten intages i riksdagens protokoll.

Sosiaali- ja terveysministerin vastaus on ruotsinkielisenä näin kuuluva:

Riksdagsmännen i centerpartiets riksdagsgrupp frågar i sin interpellation om regeringen är medveten om, att mindre bemedlade pensionstagare med små inkomster lever i stora svårigheter, emedan pensionsskillnaderna är oskäligt stora och pensionssystemen orediga och komplicerade och att det motiverade missnöjet med detta sakläge tilltagit, samt vad regeringen ämnar göra för att avlägsna dessa missförhållanden och den ofta godtyckliga behovsprövning som drabbar pensionstagare med små inkomster, för att förenhetliga pensionssystemen, minska pensionsskillnaderna, höja de små pensionerna och anordna minimipensionsskydd för pensionstagarna, de medlemmar i vårt samhälle, vilka efter ett långt dagsverke ofta lever i ytterst bristfälliga förhållanden.

I riksdagen har regeringen knappast någonsin, inte ens i propagandasyfte, förelagts för besvarande en interpellation som är så oredig, dåligt och motstridigt motiverad, och som utstrålar en så påfallande bristfällig sakkunskap som denna.

I interpellationen har man förväxlat två grundbegrepp, minimiutkomst och minimipension. Särskilt tydligt framträder detta i motiveringarna, vilka uppbyggts som om man hade velat förbättra utkomstskyddet för dem som har de minsta inkomsterna, men likväl föreslås som en lösning avskaffande av inkomstbun-

denheten och förbättrad minimipension, varvid resultatet inte kan bli ett förbättrat utkomstskydd för de pensionstagare som befinner sig i den sämsta situationen. I verkligheten tillämpas ju inkomstbundenheten ednast på dem som har inkomster, och desto starkare ju större inkomsterna är. En höjning av minimipensionen från nuvarande 79 mark till ett från centerpartiets sida tidigare föreslaget belopp om 300 mark i månaden skulle medföra tilläggskostnader om ca 1 miljard mark i året dvs. så mycket, att det inom den närmaste framtiden knappast skulle finnas ekonomiska förutsättningar för annan ny socialpolitik. Likväl skulle man med denna miljard inte alls förbättra de fattigaste folkpensionärernas ställning under de närmaste åren. Med andra ord skulle varje mark gå till dem, vars utkomst redan nu överstiger den av folkpensionssystemet fastställda minimiutkomstgränsen. Först om man hade ännu mera pengar till sitt förfogande för höjning av pensionerna kunde man alltså enligt frågeställarnas åsikt börja överväga en förbättring av de personers ställning, vilka lever enbart på folkpension och utgör den del av folkpensionstagarna, som har den obestridligt minsta inkomsten. De fattigas tur skulle sålunda komma först efter flera år.

I spørsmålet fästes uppmärksamhet vid att våra pensionssystem är orediga och komplicerade. Centerpartiet har dock ingen orsak att skylla detta på den nuvarande regeringen, vars verksamhetsperiod endast varat knappt tre månader. Våra pensionssystem har ju kommit till långt innan den nuvarande regeringen bildades och samtliga under tider, då speciellt centerpartiet, när det haft regeringsansvar, medverkat till deras tillkomst. Vårt pensionssystem indelas i två huvudgrupper, folkpensions- och förvärvspensionssystemet. I folkpensionssystemet företogs år 1956 med det dåvarande agrarförbundets medverkan en ändring, genom vilken folkpensionen ändrades till i det närmaste ren flate-rate-pension. Därvid avstod man helt från den dittills iakttagna principen, enligt vilken avsikten med folkpensionen är, att den åtminstone delvis skall utgöra en fortsättning på löneinkomster under pensionstiden. På grund av denna ändring kunde inte löntagarna vara nöjda med folkpensionsuppställningen år 1956, vilket gjorde upprättandet av arbetspensionssystemet nödvändigt några år senare. Missnöjet med lösningen ökade framförallt på grund av medvetandet om att den övervägande delen —

för närvarande drygt 95 % — av finansieringen av folkpensionsanstalten inflyter som avgifter i anslutning till löneinkomsterna, medan däremot lantbruksföretagarnas försäkringspremier utgör endast 3 % av finansieringen av anstalten. Av de pensioner som folkpensionsanstalten utbetalar, går däremot ca 55 % till lantbruksbefolkningen, medan löntagarnas andel utgör endast omkring en tredjedel.

När det gäller arbetspension är det fråga om ett möjligast ändamålsenligt och samtidigt socialt förfarande av löneutbetalning under pensionstiden efter den egentliga arbetstiden. Sålunda blir arbetspensionen en del av lönen eller fortsatt lön och står därför i förhållande till förtjänsten under arbetstiden. Arbetspensionsförsäkring kan inte vara en inkomstöverföringsmekanism annat än i mycket ringa grad. Däremot har det varit folkpensionens ändamål från och med år 1956 att särskilt verka som ett socialpolitiskt inkomstöverföringsätt.

Folkpensionens uppgift är nämligen att trygga en minimiutkomst för sådana äldre och invalider, för vilka sådan utkomst inte har kunnat ordnas på annat sätt. Det är en ren värderingsfråga, vilken denna minimiutkomstnivå skall vara. Den kan inte fastställas eller mätas genom undersökningar. Om man såsom folkpensionsförsäkringens uppgift godkänner tryggande av minimiutkomsten, kan detta ordnas antingen så, att folkpensionen vid alla tillfällen ensam tryggar den godtagbara och i varje enskilt fall överenskomna minimiutkomsten eller så, att pensionstagarens utkomst ökas genom folkpensionen så att denna överenskomna minimiutkomstnivå nås.

Dessa två principer skiljer sig trots sin skenbara likhet kostnadsmässigt rätt betydligt från varandra. På det senare sättet förverkligad folkpension innebär, att pensionen är desto större ju mindre de övriga inkomsterna är och samtidigt, att de medel som används till folkpensioner effektivt riktas till mindre bemedlades förmån. Om folkpensionens uppgift anses vara den av Riksdagen ofta, senast 14 april detta år godkända principen, att speciellt minimiutkomsten tryggas, och om man vill få denna minimiutkomst så hög som möjligt, borde folkpensionen tillsvidare utvecklas så, att alla tillskottsmedel närmast tillfaller dem, som inte har andra inkomster, dvs. mottagarna av understödstillägg. Först när folkpensionen för den som lever enbart på folkpension, är så stor, att utkomsten härav motsvarar den minimiut-

komst, som i varje enskilt fall kan anses godtagbar, kan folkpensionen utvecklas i sådan riktning, att den minskar inkomstbundenheten.

I spörsmålet omtalas den ofta godtyckliga behovsprövning som drabbat pensionstagare med små inkomster. Det bör beaktas, att inkomstbundenhet inte innebär detsamma som behovsprövning och inte heller i allmänhet någon av myndigheternas prövning beroende nådegåva. Det får den inte innebära.

Ifall inkomstbundenheten genom folkpensionsanstaltens åtgörande tillämpats godtyckligt, är det naturligtvis folkpensionsanstalten själv, som skall korrigera saken. Det är fel att tala om godtycklig behovsprövning. Däremot kan man tala om godtycklig inkomstprövning, ifall folkpensionsanstaltens styrelse har gjort sig skyldig till ensidighet vid fastställandet av tillämpningsgrunderna för inkomstprövningen.

Regeringen har nyligen planenligt, efter ha utfört de till denna fråga anslutna förberedelserna, avlätit en proposition till Riksdagen angående ändring av lagen om understödstillägg och bostadsbidrag till folkpension. De nu föreslagna höjningarna är till sitt markbelopp och sina kostnadsverkningar de största som någonsin gjorts på en gång beträffande folkpensionerna. De kostnader höjningarna förorsakar, uppgår till sammanlagt 215 milj. mk per år, varav bostadsbidragens andel utgör 15 milj. mk och understödstilläggs andel 200 milj. mk.

Såsom ovan framgått, är avsikten med folkpensionen och dess tillägg enligt regeringens åsikt att trygga pensionstagarnas minimiutkomst. Regeringens linje överensstämmer således med Riksdagens ofta uttalade vilja. Det är klart, att inte folkpensionen och dess understödstillägg — för närvarande uppgående till 308—346 mark i månaden — räcker till för att trygga en skäligen minimiutkomst. Sålunda hjälper en höjning av understödstillägget den tredjedel av våra pensionstagare som befinner sig i den allra svåraste ekonomiska situationen. För den skull har regeringen efter prövning ansett den rättvisaste och mest brådskande åtgärden vara höjning just av understödstillägget med 55 mark i månaden. Denna höjning berör direkt 280 000 pensionstagare och på ansökan ytterligare ca 70 000 nya mottagare av understödstillägg, bostadsbidrag och frontmannapension. Höjningarna berör alltså sammanlagt 350 000 pensionstagare. Regeringen har således inte endast varit medveten om

att mindre bemedlade pensionstagare med små inkomster lever i stora svårigheter, utan den har enligt sitt program även vidtagit åtgärder för att upphjälpa pensionstagarnas ställning. Den socialdemokratiska regeringen har gjort det som centerpartiet endast talar och frågar om.

Såsom jag nämnde i mitt tal i Riksdagen 14. 4. 1972 vid behandlingen av fullmäktiges vid folkpensionsanstalten verksamhetsberättelse, vilket tal i själva verket var ett på förhand givet svar på centerpartiets nu senfödda interpellation, har erfarenheterna av bostadsbidraget visat, att systemet innehåller missförhållanden, som fordrar korrigering. Systemet är för komplicerat. De snäva kostnadsgränserna samt inkomsternas starka inverkan såsom en bostadsbidraget minskande faktor, har utgjort hinder för utbetalning av ett tillräckligt stort bostadsunderstöd särskilt åt sådana pensionstagare, som bor i bosättningscentra och som mest behöver det. Regeringen föreslår en höjning av de godtagbara boendekostnaderna från 160—200 marks nivå till den tämligen vanliga 400 marksmånadsshyresnivå samt lättnad i inkomstavdraget för bostadsbidrag genom att den till fullt bostadsbidrag berättigande inkomstgränsen höjts t. ex. för ensamstående från det nuvarande belopp om ca 2 000 mark till 3 000 mark i året. Bostadsbidragen kommer i många fall att stiga med 50—100 mark i månaden — för somliga betydligt mera. Regeringen har således tagit itu med att förbättra folkpensionärernas ställning i enlighet med Riksdagens ofta uttryckta vilja genom att höja utkomstskyddet för de pensionstagare, som befinner sig i den svåraste situationen. Till budsstående medel eller medel, som kan ställas till förfogande, har inte föreslagits bli inriktade på det sätt centerpartiet föreslår på sådana pensionsförhöjningar, genom vilka man i själva verket inte alls förbättrar pensionsskyddet för de pensionstagare, som har det sämst ställt.

Hur skiljer sig då regeringens och Centerpartiets linjer från varandra? På det sätt som regeringen föreslår, kan man med 200 milj. mark per år höja understödstillägget med 55 mark i månaden och sålunda höja minimiutkomsten till 400 marks nivå. Däremot kunde man genom den av Centerpartiet föreslagna sammanslagningen av grund- och understödsdelen, genom den s.k. flate-rate-pensionsprincipen, med denna summa endast nå upp till en ca 200 marks grundpensionsnivå, men minimiut-

komsten skulle inte alls förbättras. Vid granskningen av dessa summor är det skäl att minnas, att folkpensionsutgifterna senaste år uppgick till ca 1,7 miljarder mark och arbetspensionsutgifterna till drygt 400 miljoner mark och förvärvspensionsutgifterna i sin helhet till ca 1,4 miljarder mk.

Hur har då Centerpartiet, som framställt interpellationen under sina regeringsperioder skött pensionspolitiken? Som exempel därpå kan följande siffror ges angående folkpensionernas utveckling. Efter reformen av folkpensionssystemet steg de från år 1957 fram till år 1965 som följer: grunddelen från 20 mark till 39 mark och hela pensionen för person med små inkomster från 80 mark till 146 mark i månaden. År 1964 började man visserligen utbetala hjälplöshetstillägg åt vissa svårt invaliderade invalidpensionstagare. Under Centerpartiets maktperiod fördubblades de förmögnas pensioner. Pensionerna för de fattigaste höjdes av Centerpartiet med endast 80 %.

Från år 1965 till år 1972, då även SDP under största delen av denna tid deltagit i regeringsansvaret, har pensionspolitiken utvecklats på ett helt annat sätt. Tack vare iakttagandet av inkomstbundenhetslinjen uppgår folkpensionen med fullt understödstillägg för åldring med små inkomster eller invalid t. ex. i Lappland och Helsingfors till 346 mk/månad; bostadsbidraget kan höja pensionen till 496 mk/månad samt hög ålder och hjälplöshetstillägg ända upp till 603 mk/månad. Med inkomstbundenhetslinjen har man lyckats höja pensionerna för de fattigaste med 140 % och för de åldringar som bor på hyra t.o.m. fyrdubbelt. Enligt den proposition som regeringen nu avlåtit stiger folkpensionen med fullt understödstillägg till 401 mark och med bostadsbidrag i vissa fall till drygt 650 mark, dvs. över minimilönenivån.

Regeringen har i enlighet med sitt program även påbörjat utredningar i anslutning till pensionssystemen. Hittills har man anordnat tre diskussioner, i vilka representanter för olika inressesfärer, bl. a. för arbetsmarknadsorganisationerna och pensionssystemen, i glädjande utsträckning deltagit. Vid dessa har man strävat till att kartlägga många vidsträckt frågor i anslutning till pensionspolitiken. Härvid har man utrett bl. a. frågan om minimiutkomstskyddets nivå, finansieringen av det växande pensionskyddet, anpassande av pensionen till pensionstagarens övriga inkomster och förmögenhet,

åstadkommande av ett pensionspolitiskt beslut mellan staten och arbetsmarknadsorganisationerna, om planeringen och beredningen av pensionspolitiska uppgörelser, om ordnandet av pensionstjänsternas skötsel i praktiken så, att detta ur pensionstagarens synpunkt skulle vara så redigt som möjligt och enhetligt oberoende av finansieringssystemet, om demokratisering av arbetspensionssystemens förvaltning och ökning av arbetstagarorganisationernas andel i denna förvaltning samt om ledande av arbetspensionssystemens investeringspolitik så att den bättre skulle ansluta sig till den helhetsekonomiska tillväxtpolitik som är statens målsättning.

Det pågående utredningsarbetet är en fortsättning på den verksamhet, som påbörjades senaste sommar under ledning av Pekka Kuusi, den socialdemokratiske social- och hälsovårdsministern i den på fyra partier baserade majoritetsregeringen. Emedan dessa förhandlingar, i vilka deltog förutom minister Kuusi bl. a. ordföranden för Arbetspensionsanstaltens förbund och folkpensionsanstaltens nuvarande generaldirektör, fördes på statsminister Karjalainens uppdrag, skulle man tro att Centerpartiet känner till vilka ärenden man kom överens om där. På det papper, som minister Kuusi, direktör Pajula och verkst. dir Pentikäinen på sommaren undertecknade, konstateras ordagrant bl. a.: "Arbetspensionerna utvecklas gradvis mot en målsättning, som förmår trygga en oförändrad konsumtionsnivå för pensionstagarna. Folkpensionerna har till uppgift att garantera en pensionsnivå, som räcker till en hygglig utkomst för varje åldring och invalid samt för en familj, som mist sin försörjare. Med hänsyn till stommen för planen är det väsentligt att träffa överenskommelse om den samordningsregel som skall förverkliga arbetspensionens införlivande med folkpensionen. Denna borde uppställas på sådan bas, att arbetspensionen och folkpensionen samordnas enligt följande principer:

a) Mottagare av små invalidpensioner erhåller arbetspension och folkpension oavkortade.

b) Folkpension beviljas inte alls personer, vars arbetspension i framtiden blir så hög, att den redan ensam räcker till för att ge ett pensionskydd som kan anses gott.

c) För de medelstora pensionernas vidkommande tillämpas en regel, enligt vilken rätten till folkpension gradvis avtar allteftersom arbetspensionen växer så, att folkpensionen upphör när den når upp till samma nivå som den

arbetspension, som står i överensstämmelse med den fulla målsättning som motsvarar arbetstarens inkomstklass i medeltal.

En dylik överenskommelse var Centerpartiet redo att träffa sommaren 1971 och ett resultat av denna överenskommelse, och hittills det enda i praktiken, var att partiet erhöll generaldirektörsposten vid folkpensionsanstalten. I stället för att Centerpartiet fortfarande skulle hålla fast vid ovan anförda principer bl. a. vid att folkpension inte alls skulle beviljas de personer, vars arbetspension i framtiden blir så hög, att den redan ensam räcker till för att ge ett pensionskydd som kan anses gott, fordrar partiet nu sammanslagning av grunddelen och understödsdelen för alla, även för storbrukare och bergsråd och är berett att kasta en miljard till pensionsutgifter på ett sätt, som inte upphjälper de pensionstagares situation vilka har det sämre ställt. Regeringens linje minskar tydligt både pensionsskillnaderna och utkomstskillnaderna. Centerpartiets linje minskar nog folkpensionsskillnaderna, men förstörar skillnaderna beträffande totalpension och utkomst. Med skäl kan man fråga, vilkendera som är rätt. I spörsmålet fästes särskilt uppmärksamhet vid småbrukarnas pensionskydd. Lagen om pension för lantbruksföretagare medger för närvarande rätt små pensioner. Regeringen är beredd att i samarbete med jordbrukarorganisationerna verka för att detta pensionskydd förbättras. Detta kan utföras t. ex. genom att ett gemensamt avtal träffas angående höjning av de inkomstgrunder som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare. Härvid stiger även pensionerna automatiskt. Inom arbets- och företagarpensionssystemen är ju pensionens storlek alltid även beroende av pensionsavgifternas storlek.

Som en olägenhet för en förnuftig utveckling av vår pensionspolitik måste den misstro nämnas som arbetarrörelsen och i synnerhet fackföreningsrörelsen känt mot folkpensionsanstalten, som långa tider dominerats rätt diktatoriskt av Centerpartiet. Det är beklagligt, att Centerpartiet börjat leka med en pensionsinterpellation just vid en tidpunkt, då det vore möjligt att i folkpensionsanstaltens ledning företa sådana förnuftiga förändringar, som skulle skapa nytt förtroende för denna anstalt som handhar folkpensionsförsäkringen. Förtroendet och möjligheterna till samarbete för utveckling av pensionssystemen ökas inte genom dylika propagandistiska interpellationer.

Det är klart, att inte de synnerligen brådskande förbättringsåtgärder angående pensionsförmåner som regeringen framlade, kan vara mer än en början på korrigeringen av pensionstagnationens låga utkomstnivå. Förutom folkpensionerna bör även naturligtvis arbetspensionerna utvecklas. Många mycket behövliga reformer fordrar ännu, innan de kan förverkligas, utredningsarbete med det snaraste. Försummelser under årtiondenas lopp avhjälpas inte på ett ögonblick.

Som ett resultat av förhandlingarna senaste sommar verkar som bäst Pesonens pensionsindexkommitté, som strävar till att finna ett gemensamt index för alla pensionssystem. Briserna i lagen om frontmannapension har åter utretts av Marjanen-kommittén, vars förslag som bäst behandlas vid social- och hälsovårdsministeriet. Regeringen har även tagit upp frågan om pension för studerande, vilken länge legat i bordslådan. Pensionssystemkommittén, den s.k. Linnamo-kommittén, har just i dag avgivit sitt betänkande angående delpensionssystemet. Pensionstaket och en förenad service-, informations- och rådgivningsverksamhet inom pensionssystemen är frågor, i vilka man har för avsikt att med det snaraste tillsätta kommittéer. När Linnamo-kommittén slutfört sitt arbete har man även för avsikt att tillsätta en kommitté för att dryfta vidare pensionspolitiska problem.

Regeringen anser interpellationen under dessa förhållanden och angående denna angelägenhet förvånande och omotiverad, emedan den anser sig ha förfarit rätt och precis i enlighet med den vilja som uttrycktes av en stor majoritet i Riksdagen för cirka tre veckor sedan.

Välikysymyksen johdosta viriää seuraava

Keskustelu:

Ed. Virolainen: Herra puhemies! Hallituksen vastaus osoittaa, että nykyinen hallitus vähättelee eläkepolitiikan virheitä ja vääristymiä. Se suhtautuu suomalaisen yhteiskunnan tämän hetken suurimpaan sosiaaliseen epäkohtaan ylimielisesti. Tämä on valitettavaa erityisesti niiden köyhien eläkeläisten kannalta, jotka kärsimättömästi odottavat korotuksia riittämättömään eläketurvaan.

Välikysymyksessä kysytään: Tietääkö hallitus, että pienituloiset ja vähävaraiset eläkkeensaaajat elävät suurissa vaikeuksissa, että eläke-erot

ovat kohtuuttoman suuria ja eläkejärjestelmät sekavia ja monimutkaisia? Tämän vuoksi tyytymättömyys kansalaisten keskuudessa on lisääntynyt. Hallitus ei myönnä näiden epäkohtien olemassaoloa eikä ehdota sellaisia toimenpiteitä, joilla epäkohtia voitaisiin nopeasti korjata.

Herra ministeri käytti äskeisessä vastauksessaan paljon vaivaa ja aikaa löytääkseen välikysymyksestä muodollisia ja asiallisia heikkouksia. Kuunneltuani herra ministerin vastausta minä voisin menetellä aivan samoin, mutta minä jätän hänen vastauksensa heikkouksien tutkimisen satojentuhansien eläkeläisten tehtäväksi.

Hallitus yrittää välttää vastuuta uskottelemalla, että keskustapuolueen välikysymyksen tarkoituksena olisikin eläke-erojen lisääminen eikä kaventaminen ja että välikyselijät muka kantaisivat huolta rikkaiden eläkkeistä, vuorineuvoksista ja suurtilallisista, kuten herra ministerin sanonta täälläkin kuului ja jonka sanonnan herra ulkoasiainministeri sinkosi ensimmäisen kerran julkisuuteen vappupuheessaan. Olin eilen Oulussa, ja oululaiset eläkeläiset lausuivat suuren kiitollisuutensa tästä herra ulkoasiainministerin keksinnöstä, että köyhistä eläkeläisistä onkin yhtäkkiä tullut vuorineuvoksia. Peruseläkkeen ja vajaan tukiosan varassa Suomessa on 220 000 eläkeläistä. Kyllä meillä riittää joka kaupunkiin, herra ulkoministeri, paljon vuorineuvoksia ja aivan ilmaiseksi.

Me ihmettelemme, että hallitus puolustelee omaksumaansa virheellistä eläkepolitiikkaa yrittämällä näin harhauttaa eduskuntaa ja köyhiä eläkeläisiä. Välikysymyksen ainoana tarkoituksena on korjata eläkepolitiikan virheellisyyksiä eläke-eroja kaventamalla, pieniä eläkkeitä nostamalla, ylisuuria eläkkeitä alentamalla ja asettamalla korkeimmille eläkkeille yläraja eli katto. Vaikka hallitus vähättelee välikysymyksen merkitystä, sen eräät toimenpiteet osoittavat, että hallituksen on vallannut pelko, jopa hätä. Välikysymys pakotti hallituksen antamaan toukokuun 2 päivänä eduskunnalle esityksen laiksi tukilisien korottamisesta ja asumistuen parantamisesta. Ministerin selittelystä huolimatta on selvää, että hallituksen piti suorittaa eräänlainen hätälasku tässä asiassa heti, kun välikysymys oli jätetty. Mehän muistamme kaikki, miten herra ministeri selitteli tässä samassa salissa huhtikuun 14 päivänä suunnittelemaansa kansaneläkepakettia. Siihen piti sisältyä tukilisiin ja asumistuen korotuksen lisäksi työntulon etuoikeutetun määrän nostaminen ja

invalidirahan tekeminen kokonaan etuoikeuteksi tuloksi. Kumpaakaan näistä lupauksista ei ole täytetty. Invalidiraha syö invalidin kansaneläkkeestä pois tukiosan, ja pienikin työtulo alentaa tukiosaa, ja hiukanakin suurempi työtulo estää tukiosan maksamisen kokonaan.

Hallituksen hätäisesti tekemä päätös on käsitettävä harkituksi välistävedoksi, jolla se pyrkii vesittämään täällä käytävää eläkepoliittista keskustelua. Keskustapuolue kannattaa tukilisien korottamista ja asumistuen parantamista. Ihmettelemme vain, miksi päätökset tehtiin näin hätäisesti mutta ne esitetään tulemaan voimaan vasta ensi vuoden alusta lukien. Millä köyhät eläkeläiset tulevat toimeen tämän vuoden ajan? Me kaikki tiedämme, miten elinkustannukset ovat nousseet ja nousevat edelleen. Suuret ja hyvin järjestäytyneet ryhmät tässä yhteiskunnassa kyllä pitävät puolensa elintasotaitelussa, mutta köyhät eläkeläiset jätetään kylmästi sivuun.

Hallituksen hätä jo osoittaa sen, että välikysymyksen tekeminen oli välttämätön ja ajankohtainen toimenpide. Sitä osoittaa myös välikysymyksen kautta maan yli puoluerajojen saama myönteinen vastaanotto. Sattumalta vain on käynyt niin, että sanomalehtilakko alkaa juuri samana päivänä, kun eduskunnassa käsitellään erästä suurinta suomalaisen yhteiskunnan sosiaalista epäkohtaa.

Suomi kuuluu niihin Euroopan maihin, joissa kansalaisten hyvinvointi on viime vuosien aikana keskimäärin ottaen ilahduttavasti noussut, mutta missä tuloerot ja varsinkin eläke-erot ovat koko ajan lisääntyneet. Käynnissä oleva kehitys johtaa siihen, että hyvinvointi kasaantuu niille, joilla jo ennestään on riittävästi, mutta syystä tai toisesta syrjään jääneet putoavat yhä syvemmälle kuoppaan. Eläkeläiset ovat eräs suurin kuoppaan pudonnut ryhmä, varsinkin ne onnettomat, jotka joutuvat tulemaan toimeen yksinomaan kansaneläkejärjestelmän antaman eläketulon varassa.

Samalla on kuitenkin muistettava, että monien suurten väestöryhmien kohdalta myös työeläkkeet ovat erittäin vaatimatonta tasoa. Meidän tarkoituksenamme ei ole puuttua työeläkkeisiin eikä vähentää kohtuullisia työeläkkeitä, kuten kautta linjan on vääriin väitetty. Me olemme kiinnittäneet huomiota siihen, että eläkepolitiikassa kehitys on perustunut meidän maassamme voiman oikeuteen. Se johtuu voimakkaisten järjestöjen ja yhteenliittymien harjoittamasta yksipuolisesta politiikasta, joka ei

ole ottanut huomioon yhteiskunnallista tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta.

Välikysymyksen perusteluissa mainitaan eräitä kansalaisryhmiä, jotka erityisesti kärsivät riittämättömästä eläketurvasta. Sellaisia ryhmiä ovat perheenemännät, rintamamiehet, pienviljelijät ja muut pienyrittäjät, monet palveluammateissa toimivat sekä suuri joukko tilapäisansioitten varassa työskennelleitä pienituloisia ja vähävaraisia eläkeläisten ryhmiä.

Välikyselijät tiedustelevat, mitä hallitus aikoo tehdä pienten eläkkeitten korottamiseksi ja vähimmäiseläketurvan järjestämiseksi kaikille eläkeläisille, eläke-erojen kaventamiseksi, mielivaltaisen tarveharkinnan poistamiseksi, sekavien sekä monimutkaisten eläkejärjestelmien yhtenäistämiseksi.

Hallituksen vastaus osoittaa, ettei hallitusta paljonkaan liikuta välikysymyksessä mainittujen epäkohtien korjaaminen. Tukilisten korottaminen ja asumistuen parantaminen, kuten mainitsin, ovat hyväksyttävää toimenpiteitä, mutta ne eivät kavenna eläke-eroja ja tekevät osaltaan kansaneläkejärjestelmästä entistä mutkikkaamman ja entistä sekavamman. Erityisesti pidämme hyvin valitettavana sitä, ettei hallitus halua puuttua eläkejärjestelmiemme suurimpiin epäkohtiin, nimittäin mielivaltaiseen tulo-harkintaan kansaneläkkeen tukiosan kohdalla ja sen poistamiseen eikä viidakkoksi muodostuneitten eläkejärjestelmien selventämiseen ja yhtenäistämiseen. Siksi on kysyttävä, minkä vuoksi hallitus vaikenee näistä eläkejärjestelmän suurimmista epäkohdista. Eikö hallitus vieläkään tiedä, että nimenomaan tukiosien tarveharkintaan liittyvät epäkohdat ovat jo vuosikautia huolestuttaneet niin vähätuloisia eläkeläisiä kuin myös lain toimeenpanijoita?

Eräs maamme eläkejärjestelmien johtava asiantuntija lausuu tukiosien myöntämiseen liittyvästä tarveharkinnasta mm. näin — minä lainaan hänen lausuntoaan: ”Tarveharkintaan perustuvan eläkejärjestelmän toimeenpanija joutuu jatkuvasti tekemisiin vakavien epäkohtien kanssa, jotka ovat seurausta siitä, että eläkkeensaajien yritteliäisyys ja säästäväisyys rangaistaan eläkkeistä vähentämällä. Melkein päivittäin hän joutuu vastakkain kaavamaisen tuloharkintamenettelyn rälkeiden psykologisten virheiden kanssa. Jokaisen eläkkeenhakijan tulo ja omaisuus on tutkittava, ja niitä on jatkuvasti tarkkailtava, jolloin koko toiminta on vaarassa menettää sosiaalisen mielekkyytensä ja joutua leimatuksi, niin kuin hän sanoo, pahan-

suopaiseksi nuuskimiseksi, jonka ainoana tarkoituksena on saada kiinni työnteon syntiin syyllistyneet eläkkeensaajat.” Tuntuuko tämä teksti tutulta, herra sosiaaliministeri?

Tämä asiantuntija jatkaa, jos vieläkin vähän lainaan: „Vanhusten ja työkyvyttömiä erottelminen varallisuuden perusteella vuohiin ja lampaisiin on ilmiö, jonka toivoisi jo hävinneen vanhan vaivashoitotaliteetin mukana. Tapaturma- ja sairausvakuutusjärjestelmien yhteydessä ei tarveharkintaa liene koskaan edes otettu puheeksi. Miksi sitten vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeissä, joiden historia sentään on paljon pitempi, ei meillä vielä naapurimaittemme tapaan ole päästy irti tarveharkinnasta? Eikö viimeistään ansioeläkeperiaatteen omaksuminen, missä varakkaille annetaan suurempi eläke kuin vähätuloisemmille, vie pohjaa pois koko tarveharkinta-ajattelulta? Eihän ole mielekäästä rasittaa eläkejärjestelmiä hallintotehtävillä, joiden tarkoituksena on ottaa rikkailta pois pienet peruseläkkeet, jos heille kuitenkin rajoituksetta annetaan suuret ansioeläkkeet.”

Näihin asiantuntijan kysymyksiin, jotka nyt toistin teille, herra ministeri, ette antanut mitään vastausta. Eduskunta kuulisi kovin mielellään kantanne tähän eläkepolitiikkamme kohtalon kysymykseen. Miksi pienten eläkkeiden osalta tarvitaan pikkumaisuuksiin menevää tarveharkintaa, mutta suuret eläkkeet maksetaan ilman rajoituksia, ilman harkintaa? Suuret eläkkeet lankeavat tässä maassa rikkaille ja suurituloisille ilman muuta kuin manulle illallinen (Ed. Ilaskivi: Älkää viittailko!).

Kansaneläkelaitos on jo vuodesta 1965 saakka esittänyt, että tukiosajärjestelmästä poistettaisiin tarveharkinta antamalla kaikille eläkkeensaajille tukiosa täysimääräisenä. Esitystään kansaneläkelaitos perustelee mm. sillä, että tarveharkintaiset järjestelmät rankaisevat aina omatoimisuutta ja säästäväisyyttä, lisäävät hallintotehtäviä ja ärsyttävät tulotutkimuksen kohteeksi joutuvia. Samalla kansaneläkelaitos asetti tavoitteeksi yksinkertaisen eläkejärjestelmän, jossa kaikilla kansalaisilla on oikeus vähimmäiselinkustannuksiin riittävään peruseläkkeeseen ja sen lisäksi — huomataka — sen lisäksi aktiiviikäisten ansioittensa mukaiseen ansioeläkkeeseen.

Keskustapuolueen kanta vastaa juuri tätä kansaneläkelaitoksen ehdotusta, joka ei ole mikään tasa-eläkejärjestelmä ja jota ehdotusta, yllättävä kuulla, silloin, kun se tehtiin, kansaneläkelaitoksen päättävissä elimissä olevat so-

sialidemokraatit, niin toimi- kuin luottamus- henkilöt, yksimielisesti kannattivat. Jos nykyinen perusosa ja tukiosaa yhdistetään ja näin muodostuva peruseläke maksetaan kaikille, eläkkeen suuruudeksi muodostuu vain noin 232 mk kuukaudessa. Se ei vielä riitä turvaamaan vähimmäistoimeentuloa, minkä vuoksi toistaiseksi on jatkettava tukilisän maksamista niille, joilla ei ole peruseläkkeen lisäksi mitään ansaintaeläkettä. Tukilisiä olisi näin edelleen suoritettava tarveharkinnan perusteella siihen saakka, kun peruseläke on noussut vähimmäistoimeentulon turvaavalle tasolle. Mutta jo tämä muutos merkitsisi ratkaisevaa parannusta nykyiseen järjestelmään, kun pääosa kansaneläkkeestä maksettaisiin ilman tarveharkintaa.

Edellä lainaamani huomattava asiantuntija vaatiikin, että tukiosajärjestelmän osalta tarveharkinta on heti romutettava. Tämä on välttämätöntä myös sen vuoksi, että nimenomaan uusien virkamiesten eläkelakien ja työeläkelakien tultua voimaan niiden perusteella maksettavat eläketulot ovat etuoikeutettuja tuloja. Tästä johtuen useampiin kymmeniin tuhansiin markkoihin vuodessa nousevan työeläkkeen saaja voi saada täyden kansaneläkkeen tukiosan. Näiden korkeita eläkkeitä saavien osalta ei tarveharkinnasta voida siten edes puhua. Mutta niiden osalta, jotka saavat vain pelkkää perusosaa ja joista suurin osa on hyvin vähävaraisia henkilöitä, noudatetaan yhä pilkkutarkasti tarveharkintaa.

Suureen ääneen on toivotettu, kuten aluksi sanoin, että perusosan ja tukiosan yhdistäminen siirtäisi rahat rikkaille vuorineuvoksille ja muille varakkaille. Vuorineuvoksia ja muita rikkaita eläkkeensaajia on niin vähän, että sillä ei ole edes käytännöllistä merkitystä tässä yhteydessä. Toisaalta heiltä on erittäin helppoa palauttaa tämä pieni etu verotuksella takaisin yhteiskunnalle, ja eläkekaton asettaminen kyllä estää sen, etteivät he tästä hyödy. Maatalousväestön osuus pelkän perusosan saajista taas on aktiiviviljelijöitten osalta vain noin 10 % ja entisten viljelijöitten osalta myös noin 10 %.

Kolmasosa kaikista pelkän perusosan saajista saa pääasiallisen toimeentulonsa omista ja puolisonsa muista työtuloista kuin maataloudesta. Nämä työtulot syövät heidän kansaneläkkeestään tukiosan pois. Lähtemättä luettelemaan monia esimerkkejä mainitsen, että tyypillinen tapaus on kansaneläkkeen ja pienen ansioeläkkeen saava mies, jonka perhe kuitenkin ei tule tällä eläkkeellä toimeen. Vaimon on silloin

mentävä ansiotyöhön, josta hän ansaitsee minimipalkan tai vähän sen yli. Tämä kuitenkin nostaa hänen ansiotaan niin suureksi, että mies menettää kansaneläkkeen tukiosan. Näin vaimo on tullut yhteiskunnan tilalle elättämään eläkkeensaaja-aviomiestään.

Toinen kolmannes pelkän perusosan saajista on entisiä palkansaajia, jotka saavat toimeentulonsa pääasiassa ns. vanhoista työ- ja virkaeläkkeistä. Nämä eläkkeet eivät olekaan etuoikeutettuja tuloja tukiosaa määrättäessä, kuten myöhemmät eläkkeet, ja näin nämä vanhojen eläkkeiden saajat jäävät kansaneläkkeen osalta pelkän perusosan varaan. He ovat kyllä myöskin päässeet osallisiksi herra ministerin vappupommista: heidän perusosansa lisääntyy kokonaista 2 markalla kuukaudessa! Onko se oikeudenmukaista, kun kaksi entistä työtoveria saa suunnilleen saman suuruista virkaeläkettä, toinen vanhan ja toinen uuden lain mukaan? Vanhan lain mukaan eläkettä saava saa vain kansaneläkkeen perusosan, mutta uuden lain mukaan eläkettä nauttiva sekä perusosan että tukiosan.

Maatalousväestön osalta taas noudatettava summittainen arviointimenettely johtaa eläkkeensaajien todellisiin olosuhteisiin verrattuna hyvin epätasaisiin ja epäoikeudenmukaisiin tuloksiin. Mainittakoon vielä, että työtapaturmas- ta tuleva elinkorko vähentää tukiosaa; muusta tapaturmasta tai sairaudesta tuleva työkyvyttömyyseläke ei sitä vähennä. Työtulo vähentää tukiosaa, mutta työnantajalta saatu asuntoetu ei sitä vähennä. Näitä esimerkkejä voitaisiin jatkaa melkein loputtomiin. Kaiken kaikkiaan muistuttaa tukiosansaajien valinta kansaneläkelaiissamme, kuten edellä lainaamani asiantuntija huomauttaa, enemmän arpapeliä kuin tehokkaan tarveharkinnan vaatimaa tasapuolista eläkkeensaajien toimeentulomahdollisuuksien huomioon ottamista.

Uusien eläkelakien ja eräiden muiden määräysten vuoksi tarveharkintaperiaate tukiosan kohdalla on siten kokonaan pudottanut pohjansa pois. Lisäksi on otettava huomioon, että eläkkeensaajan tulot ja omaisuus vaikuttavat liian välittömästi ja liian voimakkaasti tukiosan määrään.

Tukilisiäjärjestelmään liittyvä nykyisenlainen tarveharkinta on mainitsemani asiantuntijan mielestä myös vaikeasti toteutettavissa ja sen aiheuttamat epäkohdat myös lisääntyvät sitä mukaa kuin tukilisien määrä kohoaa. Siksi tukilisiä maksettaessa noudatettavaa tarveharkintaa olisi kehitettävä siten, että omatoimisuus-

teen kohdistuvaa syrjintää lievennettäisiin siirtymällä sellaiseen järjestelmään, jonka mukaan tarveharkinnan perusteella myönnettävä tukilisiä annetaan nykyistä vapaamman harkinnan perusteella ja se jätetään pysyväksi eikä vähennetä, vaikka eläkkeensaaja myöhemmin onnistuisi hankkimaan jossakin määrin lisätuloja.

Kaikki asiasyyt, kaikki järkisyyt puoltavat siten tarveharkinnan poistamista tukiosien kohdalla ja sen tekemistä nykyistä joustavammin tukilisten kohdalla. Mutta eräät eläkepoliitikot vaativat, että tarveharkintaa ei pitäisikään lieventää ja lopulta poistaa, vaan että sitä pitäisi tiukentaa ja lisätä ja ulottaa vähitellen koskemaan jopa kansaneläkkeen perusosaakin. Tässä tulemme tekemisiin eläkepolitiikkamme erään suuren kiistakysymyksen kanssa, eri järjestelmien kannattajien erimielisyyteen siitä, miten Suomen eläkejärjestelmiä olisi yleensä kehitettävä. Tämä kiista on jo suuressa määrin jarruttanut köyhien eläkeläisten aseman parantamista. Täydellisen ja pysyvän tarveharkinnan toteuttaminen johtaisi siihen, että kansaneläkejärjestelmä vähitellen surkastuisi ja muodostuisi tehottomaksi. Siitä muodostuisi, taaskin mainitsemani asiantuntijan sanontaa lainatakseeni, vähitellen puliukkojen ja irtolaisten eläkejärjestelmä.

Suomessa työeläkejärjestelmän kannattajat, jotka vahtivat mustasukkaisesti omia ympäröitään, eivät halua seurata Ruotsin esikuvaa, missä eläkejärjestelmä on yhtenäinen ja ilman tarveharkintaa (Ed. Flink: Siellä ovatkin sosialidemokraatit johtamassa!). Eläkejärjestelmiä koskevan kiistan vuoksi yritetään Suomen vanhukset ja työkyvyttömät jatkuvasti luokitella vuohiin ja lompaisiin, rikkaisiin ja köyhiin, ulottaa tuloharkinta aina kansaneläkkeen perusosaan saakka (Ed. Kantola: Kukas on sen tehnyt?). Eduskunnan on tämä kiista ratkaistava, muuten ei päästä eteenpäin. Ei kukaan vaadi, että asia olisi ratkaistava kertaaheittolla, eikä kukaan usko, että se olisi mahdollistakaan. Liikkeelle on lähdeittävä asteittain. Kaikki tulot on vähitellen muutettava etuoikeutetuiksi tuloksi, ensin kaikki työtulot. Köyhän eläkeläisen työnteosta aiheutuva eläkevähennys on mitä räikein väärä vähävaraisia kansalaisia kohtaan, kun vakaat ja korkeat eläketulot ovat kokonaan etuoikeutettuja. Työtulojen tultua tukiosajärjestelmässä etuoikeutetuiksi tuloiksi voidaan ryhtyä kehittämään tukilisiä. Tukilisen avulla on edellä mainittua peruseläkettä nostettava noin 400—500 markkaan kuukaudessa, joka on ve-

rovapaata. Vasta sen jälkeen, kun kaikkein heikoimmassa asemassa olevat on saatu vähimmäistoimentuloa vastaavalle kulutustasolle, aletaan peruseläkettä asteittain korottaa samalle tavoitetasolle tukilisiä vastaavasti supistaen.

Nyt lienee jo korkea aika mainita, ettei edellä usein lainaamani eläkepolitiikan asian tuntija suinkaan ole keskustapuolueeseen kuuluva kansaneläkelaitoksen edellinen tai nykyinen pääjohtaja. Hän on eräs huomattava sosialidemokraattisen puolueen eläkepoliittisen toimikunnan jäsen. Me keskustapuolueessa yhdymme täysin hänen esittämäänsä arvosteluun nykyisen järjestelmän epäkohdista ja katsomme, että hänen esittämänsä eläkeohjelma, joka myös on kansaneläkelaitoksen esittämä eläkeohjelma, on oikeudenmukainen, tasapuolinen ja selvä. Toivomme, etteivät sosialidemokraatit jatkaisi jyrkkää vastustustaan tätä selvää järjestelmää kohtaan. Meitä ihmetyttää tämä vastarinta senkin vuoksi, että tämä ehdotushan on jotenkin sama ehdotus, jonka te, ystävämme sosialidemokraatit, teitte jo vuonna 1966 ennen vaaleja kuuluisassa kahdeksan kohdan ohjelmassanne. Eikö näin ollut? Siinä lupasitte kaikille kansaneläkeläisille 250 markan eläkkeen kuukaudessa. Kun myöhemmin on tiedusteltu, missä se kahdeksan kohdan ohjelman toteuttaminen viiptyy, olette huomauttaneet, ettei puolue yksin voi sitä toteuttaa. Sovitaan, että lähdetään nyt yhdessä toteuttamaan vihdoin kuuden vuoden kuluttua tätä eläkeohjelmaa.

Lopuksi vielä muutama sana väitteistä, joiden mukaan me haluamme auttaa vain rikkaita ja kaapata toisten rahoja. Kansaneläkkeen perusosan ja vajaan tukiosan varassa elää, kuten jo edellä huomautin, tällä hetkellä lähes 220 000 eläkeläistä. Heistä yli puolet ansaitsee vähemmän kuin 7 000 mk vuodessa. Tämä asia on kipeä ennen muuta niiden kansalaisten kohdalla, jotka omalla työllään ja säästäväisyydellään ovat jotakin koonneet vanhuuden päivien varalle, mutta jotka eivät ole kyenneet hankkimaan itselleen muuta eläketuloa kuin kansaneläkkeen. Kun meillä nyt ihmiset asetetaan eläkepolitiikassa aivan eri asemaan, ei tulojen ja varallisuuden määrän, vaan tulojen ja varallisuuden laadun ja hankintatavan mukaan, ei tällainen menettely ja järjestelmä vastaa kenenkään suomalaisen oikeuskäsitystä. Rikkaat kyllä tulevat tässä maassa aina toimeen — niin kuin kaikkialla muuallakin — mutta tämä on köyhien eläkeläisten ongelma.

Järjestettiinpä eläkekysymys miten tahansa, tarvittavat varat on koottava koko kansalta. Meidän tarkoituksenamme ei ole ollut eikä ole puuttua eläkerahastoihin, niin kuin on peloteltu. Hyvin tietysti voidaan keskustella siitä, kenen rahoja ne ovat. Kyllä ne ovat myös koko kansan varoja, kansan yhdessä maksamia, mutta siitä on turhaa lähteä kiistelemään.

Eläkkeitten rahoituskysymys on viipymättä selvitettävä koko laajuudessaan. On pyrittävä sellaiseen rahoitusjärjestelmään, jossa rahoituksen aiheuttama taakka pannaan tasapuolisesti koko kansan kannettavaksi kunkin kansalaisen todellisen maksukyyn mukaan. Nyt jo täytyy kuitenkin painottaa, että tarvittavia varoja ei voida enää koota vain jatkuvasti lisäämällä ihmistyövoiman käytölle asetettavaa veroa, kuten tähän saakka on tapahtunut. Ihmistyövoiman käyttöön kohdistuva ylimääräinen vero rasittaa työvaltaista tuotantoa yleensä ja pienyritystoimintaa erityisesti. Virheellinen varojen keräämistapa aiheuttaa työttömyyttä ja vaikeuttaa laajojen kansalaispiirien toimeentuloa. Toisaalta on harkittava, olisiko eläkkeisiin yleensä käytettävää kansantuotteen osuutta meillä lisättävä. Muissa pohjoismaissa vastaava osuus on selvästi korkeampi kuin meillä.

Nyt on eläkepolitiikan tavoitteeksi asetettava se, että turvataan juuri niiden vanhusten toimeentulo, jotka ovat eläkkeellä nyt; heitä ei vähääkään lohduta tieto siitä, jos ilmoitetaan, että kaikki Suomen eläkeläiset saavat tyydyttävän eläketurvan esim. vuonna 2000.

Olemme vakuuttuneita siitä, että hyvällä tahdolla ja sovittelulla voidaan eläkejärjestelmiemme epäkohdat korjata. Varmasti voidaan päästä sellaiseen eläkejärjestelmään, joka tyydyttää tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kaikkia Suomen eläkkeensaajia. Yhtä varmaa on, että myös rahoituskysymyksestä voidaan päästä sellaiseen ratkaisuun, joka jakaa rasitukset oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti kaikkien kansalaispiirien osalle heidän todellisen maksukykynsä mukaisesti.

Herra puhemies! Hallituksen vastaus keskustapuolueen eduskuntaryhmän jättämään välilyksymykseen ei meidän ryhmäämme tyydytä. Sen vuoksi, herra puhemies, ehdotan seuraavaa perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuotoa: "Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että hallitus ei pyri pienimpien eläkkeiden tuntuvaan korottamiseen, vähimmäiseläketurvan järjestämiseen, eläke-erojen kaventamiseen, ylisuurten eläkkeiden rajoit-

tamiseen eikä myöskään nykyisten sekavien eläkejärjestelmien yhtenäistämiseen, ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Ed. Tiilikainen: Herra puhemies! Eduskunta keskusteli muutama viikko sitten varsin laajasti eläkeasioista keskustelun pääpainon ollessa kansaneläkejärjestelmän puolella. Keskustelun aikana ryhmien esittämistä ponsiehdotuksista suoritettiin äänestys 18. 4. Tuolloin eduskunnan huomattava enemmistö hyväksyi sosialidemokraattien ponnin, jonka sisältö oli seuraava: "Eduskunta edellyttää hallituksen kansaneläkejärjestelmää uudistaessaan ryhtyvän toimenpiteisiin eläketurvan kehittämiseksi asteittain siten, että pelkästään eläketulojen varassa olevien eläkeläisten eläkkeet yhteensä vastaavat vähintään vähimmäispalkkojen tasoa." Jo tätä ennen maaliskuun lopulla esitteli hallitus kaikille eduskuntaryhmille ehdotuksensa hallituksen ohjelmaan sisältyvien kansaneläkejärjestelmässä välittömästi toteutettavien parannusten osalta. Tuolloin esitellyistä parannusehdotuksista onkin hallitus antanut eduskunnalle lakiesityksiä, jotka tähtäävät kaikkein heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten toimeentulon parantamiseen.

Aiheellista on palauttaa mieliin hallituksen 14. 4. 1972 eduskunnalle antama ilmoitus, että hallitusohjelmaan sisältyvä eläkejärjestelmien järkevää ja oikeudenmukaista kehittämistä edellyttävä, varsin periaatteellisuontoinen ja todennäköisen vaikea selvitystyö on aloitettu ja että sitä tullaan aktiivisesti jatkamaan sekä epävirallisissa keskusteluissa että varsin pian myös komitea- ja toimikuntatasolla.

Vaille huomiota ei tässä yhteydessä voi jäädä työmarkkinajärjestöjen ns. HL-sopimuksen sosiaalipaketin eläkkeitä koskeva osa. Tämän sopimuksen mukaan ryhdytään selvitystyöhön ammatillisen eläkeikän alentamista ajatellen. Sopimuksessa edellytetään lisäksi, että ryhdytään toimenpiteisiin TEL-säännösten muuttamiseksi siten, että useampaa työnantajaa palvelevat työntekijät, esim. siivoojat, jotka ovat nyt lain ulkopuolella, pääsevät sen piiriin ja heidän eläkeoikeutensa turvataan. Tässä sosiaalipaketissa sanotaan myös, että keskusjärjestöt yhteisesti myötävaikuttavat ns. osaeläkejärjestelmän toteuttamiseen, eläkeuoto, jolla nyt on merkitystä, mutta jonka vaikutus tulevina aikoina vähenee.

Edellä sanottu huomioiden onkin varsin kummallista, että keskustapuolue on nyt jättä-

nyt välikysymyksen eläkeasioista hetkellä, jolloin sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän ja hallituksen toimesta on eläkekysymyksiin puututtu, niin kuin alussa olen todennut. On siis tehty esitys kaikkein heikoimmassa asemassa elävien eläkeläisten asian parantamisesta, ja toiseksi valmistellaan eläkejärjestelmien kokonaisuudistukseen tähtäviä toimenpiteitä. Välikysymys antaakin aihetta sellaiseen käsitykseen, että keskustapuolue on tätä vakavaa asiaa hyväkseen käyttäen lähtenyt selvittämään omia sisäisiä asioitaan, tähtäämässä ilmeisesti kesäkuun puoluekokouksensa.

Jos keskustapuolue olisi todella halunnut esim. Kelan puitteissa pyrkiä selvittämään eläkepolitiikkaa ja halunnut korjata puutteita ja vääristymiä, olisi sillä jo pitemmän aikaa ollut siihen mahdollisuus. Keskustapuolueellahan on ollut ja on yhä edelleen vankka asema kansaneläkelaitoksen johtajistossa. Viimeisten vuosien aikana on kansaneläkelaitoksen valtuutettujen puheenjohtaja ollut keskustapuolueesta jne. Uskoakseni johdon on pitänyt tietää ne puutteet ja epäkohdat, joita tässä järjestelmässä on ja jotka olisi pitänyt korjata, mutta tuolta taholta ei parannukseen tähtäviä esityksiä ole tullut. Johtuneeko tämä esittämättömyys siitä, ettei eläketurvan kehittämistä kansaneläkeläisissä tai -asetuksessa erikseen mainita johdon tehtäviin kuuluvaksi.

Äskeinen puhuja puhui tarveharkinnasta ja sen huonoista puolista. Tässä yhteydessä toteaisin vain lyhyesti, että tämän tarveharkinnan sovellutus paljolti riippuu kansaneläkelaitoksen sisäisistä sovellutusohjeista, ja niissä todella on korjaamisen varaa.

Tästä esittämättömyydestä olisi voinut ottaa esimerkiksi työeläkepuolen, jonka toimesta on asioita seurattu ja tehty esityksiä eläketurvan kehittämistä varten. Tämä ja edellä sanottu huomoiden onkin vakavasti keskusteltava kansanvallan lisäämisestä kansaneläkelaitoksen hallinnossa. Nythän käytännössä valta monista syistä johtuen on keskittynyt hallitukselle. Muut eduskunnan valvonnassa olevat Kelan hallinto-elimet ovat varsin vähin valtuuksin varustettuja.

Eläketurvasta keskusteltaessa on joka tapauksessa tosiasia se, että nykyisten eläkejärjestelmien säätäminen merkitsi olennaista parannusta aikaisempaan aiantilaan. Tänä päivänä meillä on lähes kaikki väestöryhmät kattava ansioeläkejärjestelmä, jonka tehtävänä on turvata entisen elintason säilyminen eläkkeelle siirtäessä. On toisin sanoen hyväksytty se periaate,

että eläkkeelle siirtyminen ei saa merkitä ansiotason laskua. Periaatetta on sinänsä pidettävä oikeana, ja sen pohjalta rakennetut eläkejärjestelmät yhdessä vähimmäistoimeentulon turvaavan kansaneläkejärjestelmän kanssa antavat yksityisen sektorin palveluksessa oleville tai omaa työtään tekeville keskimääräisesti ottaen 400—500 markan eläketurvan kuukaudessa, kun taas julkisen sektorin eläketurva on 850 markan vaiheilla.

Eläkejärjestelmät eivät anna eläketurvaa ainoastaan työntekijälle itselleen, vaan myös hänen perheenjäsenilleen perhe-eläkejärjestelmien muodossa. Koko tämä lainsäädäntötyö on saanut alkunsa sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän lakialoitteista työntekijäin eläkeläiksi, ja järjestelmän kehittämiseen ja täydentämiseen ovat varsin merkittäväällä tavalla vaikuttaneet, ei ainoastaan sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, vaan mm. Paasion ja Koiviston hallitukset.

Vaikka eläkkeitä suoritettiin maassamme viime vuonna kaikkiaan yli 3 mrd. mk, mikä edustaa 8.5 % nettokansantulosta ja 15 % maamme palkkasummasta, ei eläkejärjestelmämme tila tänään suinkaan ole tyydyttävä. Eläkejärjestelmät ovat monin tavoin vaikeaselkoisia, ja ennen kaikkea eläkejärjestelmissä ja eläkeläisten asemassa vallitsee erittäin suuria toimeentuloeroja.

Jo mainitsemistani luvuista saatamme todeta, että yksityisen sektorin ja julkisen sektorin eläketurvan välillä on varsin huomattava ero. Toisaalta tiedämme, että pelkästään kansaneläkkeen varassa elävän, jolla ei ole muuta tuloa, eläkkeen vähimmäismäärä on tällä hetkellä 308 mk kuukaudessa alimmassa kuntaryhmässä ja parhaassa tapauksessa, asumistuki mukaan luettuna, kalleimmassa kuntaryhmässä 496 mk kuukaudessa. Toisaalta huomattavia tuloja nauttiva viranhaltija tai muu johtava toimihenkilö voi nostaa useammankin tuhannen markan kuukausieläkettä. Eroja siis on erittäin suuresti vielä olemassa. Äskeinen puhuja mainitsi työeläkkeistä puhuessaan esimerkiksi sen, että useamman kymmenen tuhannen markan suuruista työeläkettä nauttivalla on mahdollisuus saada kansaneläkkeen täysi tukiosa. Minun mielestäni tuo sanonta osoitti mitä suurinta asiantunteuttomuutta. Tiedämme, että Suomi on maa, jossa on tällä hetkellä pohjoismaiden suurimmat tulotasoerot, ja tämä siis luo näin ollen oman leimansa eläkkeisiin. Voimakasta tasoittamistarvetta siis todellakin on, ja tasoitusta ei oikeastaan loppuun saakka viedäkään eläkepoliittisin

keinoin, vaan ratkaisut on tehtävä palkka- ja tulopoliittisella alueella yleensä. Kun me tämän tiedämme ja kun pohja on valmis, on aika ryhtyä järjestelmän korjaukseen, jossa keskeisimmäksi työkäsi muodostuu liian suurten eläketaserojen kaventaminen. Edellytämme tietenkin, että tämän selvitystyön yhteydessä toteutetaan myöskin suurille eläkkeille katto, josta me sosialidemokraatit olemme aiemminkin esityksiä tehneet.

Eläketaserojen tasoittamistarpeista näyttää suhteellisen yleisesti oltavan yksimielisiä. Sitä vastoin siitä, miten tämä on tehtävä, näyttää vallitsevan erittäin jyrkkä erimielisyys välikysymyksen tekijän, siis keskustapuolueen, ja toisaalta meidän sosialidemokraattien välillä. Keskustapuolue on sitä mieltä, että eläkeläisten tulotasot ovat poistettavissa kehittämällä kansaneläkejärjestelmää siten, että sen perusosa ja tukiosa yhdistetään tuloista ja varallisuudesta riippumattomaksi peruseläkkeeksi, joka maksettaisiin kaikkialla Suomessa saman suuruisena eli nykyisellään 232 mk kuukaudessa I kuntaryhmän mukaisena. Ehdotus käsittäisi siis myös paikkakuntaporrastuksen poistamisen. Tällaiseen tasaeläkejärjestelmään siirtyminen, mikäli se ei käsittäisi paikkakuntaporrastuksen poistamista, aiheuttaisi jonkin verran yli 200 milj. markan määrän vuotuiset lisämenot, ja jos taas paikkakuntaporrastus poistettaisiin, menoerä muodostuisi hieman yli 400 milj. markaksi vuodessa. Tämä on siis keskustapuolueen vaihtoehdo. Ja kuka tämän maksaisi? Täällä jo hallituksen vastauksessa esitettiin, että kansaneläkelaitoksen vakuutusmaksutuloista kertyy työnantajilta ja palkkatyöntekijöiltä noin 95 % ja maataloudesta 3.5 %. Ja huomautettakoon tässä siitäkkin, että eläkesuorituksista menee maatalousryttäjäläkeläisille runsaat puolet eli noin 55 %. Keskustapuolue siis vierittäisi maksamisen palkkatyöläisille, mutta korjaisi itse potin. Tässä jääkin kysymään, miksi keskustapuolue ei puhu oman eläkejärjestelmänsä, maatalousryttäjään eläkeläin — MYEL:in — kehittämistä. Maksaahan valtio tämän järjestelmän eläkemenostakin puolet.

Meidän sosialidemokraattien vastaus tähän keskustapuolueen linjaan taas on, että tulotasoeroja voidaan poistaa kehittämällä kansaneläkejärjestelmää nykyistä suuremmassa määrin tuloharkintaan perustuvaksi, ts. korottamalla kansaneläkkeen tuloharkintaisia lisäosia. Miksi sitten on näin? Jos eläke maksetaan kaikille yhtä suurena, se ei poista mitään tuloeroja,

koska ihmisten varallisuus ja tuloasema eivät ole samanlaisia, vaan säilyttää tuloerot täsmälleen entisellään. Tätä selvittämään sopinee pari esimerkkiä. Otetaanpa vaikka kaksi viljelijää, joista toisella on suurehko tila ja toisella pienviljelmä. Molemmissa tapauksissa aviopuolisot saavat kansaneläkettä. Edellisen tapauksen tilalta saadut tulot, tilan tuotto, työtulo, metsätulo ym., ovat yhteensä vaikkapa 1 000 mk/kk ja jälkimmäisessä tapauksessa 200 mk/kk. Suuremman tilan viljelijät saavat kelan perusosan eli 79 mk kumpikin eli yhteensä 158 mk/kk, joten heidän kuukausitulonsa ovat yhteensä 1 158 mk. Pienviljelijäpariskunta saa tukiosan nykyisellään lyhentämättömänä. Heidän eläketulonsa on siis 342 mk ja tulot siis 542 mk kuukaudessa. Entäpä, jos tasaeläke otettaisiin käytäntöön? Tällöin saisi sekä suuremman että pienemmän tilan pariskunta kumpikin 232 mk eli 464 mk kansaneläkettä. Tämä merkitsisi isomman tilan eläjlle lisäystä 306 mk/kk, mutta pienemmän tilan eläjlle vain 122 mk/kk. Esimerkki osoittaa, että eläke-erot pienenevät. Nehän tässä esimerkkitapauksessa kokonaan häviäisivät. Mutta kokonaan toinen asia on, että näitten perheitten tuloerot nykyisestäään vain kasvaisivat. Esimerkkinä voisi verrata, ed. Virolaisen ajatuksista huolimatta, myöskin vaikkapa vuorineuvosta ja hänen entistä työntekijäänsä, joka elää pelkästään eläkkeiden varassa. Edelliselle tasaeläkkeen esittäjät ehdottavat useitten satojen markkojen tuloilisää, mutta jälkimmäinen ei saisi mitään, jos sattuu asumaan kalleimmalla paikkakunnalla.

Tasaeläkkeistä siis hyötyisivät ensisijaisesti sellaiset varakkaammat henkilöt, jotka muiden tulonsa ja varallisuutensa vuoksi eivät tällä hetkellä saa kansaneläkkeen tukiosaa lainkaan tai saavat sen vähennettynä. Keskustapuolue siis aloittaa ihmisen auttamisen nurinpäin. Se haluaa auttaa sellaisia varakkaita, joilla on jo muita tuloja, ja jättää auttamisen ulkopuolelle ne kansaneläkeläiset, joilla ei ole muuta tuloa kuin pelkkä kansaneläkkeen perusosa, tukiosa, tukilisa ja mahdollinen asumistuki. Voidaankin sanoa, että keskustapuolue kyllä tasaa kansaneläke-erot tasaeläkkeellään, mutta kun se antaa vain lähinnä varakkaille, se samalla kasvattaa toimeentuloeroja varakkaamman ja köyhän kansaneläkeläisen välillä varakkaamman eduksi. Tätä tuskin voidaan pitää sosiaalisena vaihtoehtona.

Jos kansaneläkejärjestelmästä poistettaisiin tasaeläkkeeseen siirtymisen yhteydessä myös

paikkakuntaporrastus, tapahtuisi eläke-etujen alueellinen jakaantuminen varsin nurinkurisen mallin mukaan. Suurimmat eläkkeen korotukset sattuisivat sellaisille paikkakunnille kuin Asikkala, Askola, Mäntsälä, Somero, yleensä siis Etelä- ja Keski-Suomen varakkaat maanviljelysmaat, ja pienin tai olematon eläkkeen nousu kohdistuisi Helsinkiin ja kaikkiin Lapin kuntiin, kuten Enontekiöön, Inariin, Posioon. Vähäisempi nousu olisi niinkään Pielisjärvellä, Sotkamossa ja kaupunkikunnissa.

Näin ollen keskustapuolueen ehdotus eläkejärjestelmien epäkohtien korjaamiseksi näyttää olevan varsin jyrkässä ristiriidassa sen kanssa, mitä puolue on puhunut kehitysväestönsä ja siellä asuvien ihmisten olosuhteiden parantamisesta. Eläke-etujen nousu olisi siellä mitätön. Sen sijaan ns. vilja-Suomessa se olisi varsin tuntuva. On luonnollista, että me sosialidemokraatit emme voi olla mukana tämälapsessa varakkaita ja varakkaita maamme alueita suosivassa ja toisaalta kehitysalueita ja asutuskeskuksia hyljeksivässä eläkepolitiikassa, jota keskustapuolue esittää.

Herra puhemies! Edellä uskon riittävän selvästi osoittaneeni, mihin suuntaan kelajärjestelmää on kehitettävä. Tässä vaiheessa tähän ei ole tarpeellista lisätä kuin se toivomus, että kansaneläkelaitos eläkeasioissaan ja niitä hoitaessaan lopettaisi turhan työn, ja toiseksi olisi jo korkea aika Kelan sisäisessä lainsovellutuksessa päästä oikeudenmukaisuuteen tukiosan määräämisperusteita ajatellen. Tästä esimerkkinä saanen mainita sen, ettei eräitä maatalouden arviointiperusteita Kelassa ole tarkistettu noin kymmeneen vuoteen. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä edellyttää, että työeläkejärjestelmiä kehitettäessä huomioidaan vanhojen ikäluokkien oikeutetut vaatimukset vähimmäiseläkeprosentin korottamisesta 22:sta 35 %:iin. Edellytämme myöskin, että eläkkeen ansainta-aika lyhennetään 30 vuoteen, ja vuosittaisen karttumisprosentin korottamista 1 %:sta 1.5 %:iin. Pidämme tärkeänä, että nyt aloitettuja eläkejärjestelmien kehittämiseen tähtäviä toimenpiteitä kiivähdetään. Tähtäimessä pitää olla alussa esittämäni ponnin tavoite ja siihen liittyen myöskin vakuutettujen ja eläkkeensaajien palvelun tehostaminen. Johtotähtenä pitää olla, että järjestelmät saadaan muodostumaan eläkkeensaajille ja eläkettä tarvitseville tarkoituksenmukaisiksi ja hyvän palvelun antaviksi. Tämä ei välttämättä edellytä järjestelmien täydellistä yhdistämistä, vaan myös

muunlaista järjeistämistä olisi harkittava, jos kohta eläkelaitosten lukumäärän vähentäminen tulisi olla osana tästä uudistustyöstä.

Pääasiana olkoon kaikessa niiden köyhien eläkeläisten aseman parantaminen, jotka todella ovat avun tarpeessa. Älkäämme tästä auttamisesta riidelkö, vaan ojentakaamme auttava kätemme yhteisin voimin eläkeläisten parhaaksi.

Herra puhemies! Edellä esitettyyn viitaten sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä kannattaa yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä.

Ed. Aitio: Herra puhemies! Keskustapuolueen tekemän välikysymyksen poliittisena taustana ei ole suinkaan huolestuneisuus eläkeläisten asemasta, vaikka sitä täällä ed. Virolainen puheenvuorossaan kovasti korosteli, vaan pyrkimys kerätä puoluepoliittisia pisteitä eläkeläisten kustannuksella, jopa silläkin hinnalla, että se merkitsisi politiikan suunnan muuttumista oikeistolaisemmaksi, mihin keskustapuolueen sisälläkin tuntuu olevan ainakin osittain halukkuutta. Tästä selvänä osoituksena ovat keskustapuolueen yhdessä muiden porvaripuolueiden kanssa käynnistämät eräänlaiset hallituseuvottelut ennen tätä välikysymyskeskustelua. Näissä neuvotteluissa ovat eläkeläisten edut jääneet sivuseikaksi ja tavoitteeksi on asetettu hallituksen kaataminen hinnalla millä hyvänsä, päämääränä porvarienemmistöisen hallituskoalition pystyttäminen. Kun näihin neuvotteluihin on otettu mukaan myös kokoomuspuolue, joka avoimesti on ilmoittanut pyrkivänsä SKDL:n pysyvään syrjäyttämiseen hallitusvastuusta, on välikysymyksen tavoitteen asettelu mielestämme selvä. Liittoutumalla kokoomuksen kanssa on keskustapuolue astumassa vaarallisen seikkailupolitiikan linjalle, jonka kanssa eläkeläisten ja muiden vähävaraisten kansalaisten eduilla ei enää ole mitään yhtymäkohtaa.

Keskustapuolueella on pitkäaikaisen hallitusvastuunsa aikana ollut kaikki mahdollisuudet toimia eläkepolitiikan ja eläkejärjestelmien hallinnon kehittämiseksi. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut, vaan keskustapuolue on eläkepolitiikassaan keskittynyt näpertelemään sosialidemokraattien tavoin pienten markkamäärien korotusten parissa. Keskustapuolueen välikysymyksessään esittämä ajatus tuloharkinnasta, vapaan peruseläkkeen luomisesta yhdistämällä kansaneläkkeen perus- ja tukiosa on pitemmän tähtäyksen tavoitteena täysin riittämätön. Sillä ei kyetä takaamaan riittävää toimeentuloturvaa

eläkeläisille puhumattakaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien pientuloisten eläketurvasta, johon keskustapuolueen esittämällä keinolla ei saada aikaan mitään parannuksia. Keskustapuolueen eduskuntaryhmän vuoden 1970 valtiopäivillä jättämässä sosiaalilakialoitteessa lähdettiin siitä, että peruseläkkeisiin tulevat lisäeläkkeet olisi työtuloa vailla olevien osalta maksettu palkansaajille. Korkeat eläkerot olisivat tämän aloitteen mukaan säilyneet ennallaan eikä työ- ja virkaeläkkeitä olisi otettu ollenkaan huomioon eläkkeiden yhteensovituksessa. Keskustapuolueen tavoitteena näyttää olevan sellainen eläkejärjestelmä, jossa peruseläkkeen muodostaisivat yhdistetty kansaneläkkeen perus- ja tukiosa, mutta työeläkejärjestelmä kaikkine puutteineen säilytettäisiin edelleen ennallaan lisäeläkkeiden maksajana. Tämä on se peruskysymys, jossa SKDL:n ja keskustapuolueen eläkepoliittiset tavoitteet eroavat toisistaan.

SKDL pyrkii pientuloisten kansalaisten eläketurvan parantamiseen ja suurten eläke-erojen poistamiseen. SKDL haluaa suurpääomapiirien valvontaan joutuneet työeläkejärjestelmärahasotot yhteiskunnan valvontaan. Mielestämme hajanainen eläkejärjestelmä on koottava yhtenäiseksi kokonaiseläkejärjestelmäksi, jonka hallinnosta vastaisi valtion sosiaaliturvakeskus.

Hallituksen esitys kansaneläkkeen tukilisän korottamisesta 55 markalla vuoden 1973 alusta lähtien ja samassa yhteydessä tehdyt pienet parannukset asumistukijärjestelmään toteuttavat osan kansanedemokraattien keskeisistä lyhyen tähtäyksen eläkepoliittisista tavoitteista. Näin ollen on tätä ensiavun luonteista korvausta UKK-sopimuskauden hintojen, maksujen ja vuokrien korotuksista pidettävä oikeaan osuena, joskaan ei vielä riittävänä toimenpiteenä eläkeläisten aseman parantamiseksi. Samalla on kuitenkin todettava, että päätös tukilisien korottamisesta tuli kovin myöhään. Kun lisäksi päätös aiotaan toteuttaa vasta ensi vuoden alusta lähtien, osoittaa se hallituksen vastahakoisuutta yleensäkin ryhtyä toimenpiteisiin todellisten parannusten saamiseksi kansaneläkeläisten taloudellisesti turvaamattomaan asemaan. Ilman eläkeläisten joukkoliikettä ja SKDL:n painostusta olisi tämäkin uudistus saattanut jäädä kokonaan tulematta tai siirtyä hyvin pitkälle.

Kuukausi sitten sosialidemokraattinen hallitus kääntyi eduskuntaryhmien puolueen ja tarjosi 20 markan korotusta tukilisiin sekä eräitä

rajatulojen korjauksia, joista nyt annetussa esityksessä on vielä tingitty. Me asetimme tarjouksen hyväksymisen ehdoksi silloin 50 markan korotuksen tukilisään, josta 30 mk olisi toteutettu heti syyskuun alusta ja jäljelle jäävät 20 mk seuraavan tammikuun alusta lähtien. Lisäksi edellytimme asumistuen omavastuuosuuden pudottamista 30 markkaan, mikä olisi parantanut erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten asemaa. Lisäksi edellytimme tukiosiin vaikuttavien rajatulojen kaksinker- taistamista nykyiseen verrattuna ja lisäksi invalidirahan saattamista kokonaisuudessaan etuoikeutetuksi tuloksi.

Korottamalla ainoastaan tukilisiä ja tekemällä palkkukorjauksia asumistukeen jätti hallitus tämänkin kiireellisen ja välttämättömän uudistuksen puolitiehen, puhumattakaan siitä että hallitus olisi lähtenyt koko eläkejärjestelmää koskevien peruskorjauksien tielle. Hajanainen ja rönsyilevä eläkejärjestelmä on saatava yhdistetyksi ja vakuutuslaitoksille kertyneet miljardira- hastot yhteiskunnan valvontaan. Riittävän toimeentuloturvan takaava minimipalkan suuruisen peruseläketurva on saatava kaikille eläkeläisille, kuten SKDL:n eduskuntaryhmä hallitukselle 17. 3. 1972 jättämässään kirjelmässä esitti. Eläkejärjestelmien yhtenäistäminen ja minimipalkan suuruisen peruseläketurvan takaaminen kaikille eläkeläisille ovat tavoitteita, joiden toteuttaminen ei ole mahdollista vielä tänään. Kuitenkin pitäytyminen näiden perusuudistusten valmistelusta merkitsee selän kääntämistä eläkeläisille, jotka pitkän päivätyönsä jälkeen joutuvat eläkevuosinaan tulemaan toimeen usein toimeentulominimin rajoiilla.

Eläkejärjestelmien kehittäminen on maasamme tapahtunut hajanaisesti ja ilman kokonaisvaltaista suunnittelua. Kun vuoden 1956 kansaneläkeuudistus jäi puolitiehen sen vuoksi, että siihen ei sisällytetty ansioihin suhteutettua lisäeläkejärjestelmää, syntyi nykyiseen kansaneläkelakiin vakava epäkohta, joka esti kansaneläkejärjestelmän muodostamisen koko kansan eläketurvan kattavaksi kokonaiseläkejärjestelmäksi. Eläkepolitiikan koordinoinnin ja yhtenäistämisen asemesta lähdettiin eläkkeitä kehittämään hajanaisempaan suuntaan. Uudet lisäeläkkeet pirstottiin erilaisiin lisäeläkelakeihin. Työeläkejärjestelmä on tosin tuonut täydennystä eläketurvaan, mutta järjestelmää luottaessa tehtiin samalla yhteiskuntapoliittisesti merkittävä virhearviointi antamalla lakisääteisistä ja pakollisista vakuutusmaksuista koostu-

vat eläkerahastot yksityisen pääoman hallintaan. Liikuttelemalla työeläkelaitosten miljardirahastoihin kertyviä eläkeläisille varattuja rahoja kapitalistit kykenevät merkittäväällä tavalla vaikuttamaan maassamme harjoitettavaan investointipolitiikkaan. Näin he käyttävät melkoista taloudellista ja poliittista valtaa ohi kansanvaltaisen kontrollin.

Vakuutusyhtiöt ovat osakeyhtiöitä, joissa puhe- ja määräysvaltaa käyttävät osakkeenomistajat, eivät työläiset tai heidän edustajansa. Eräissä tapauksissa on työntekijöiden edustajia valittu säätiöiden ja eläkekassojen hallituksiin, mutta näissäkin tapauksissa ovat heidän mahdollisuutensa vaikuttaa rahastojen käyttöön jääneet hyvin vähäisiksi. Tilastot osoittavat, että kansaneläkejärjestelmässä maksetaan etuuksina yli kaksinkertaisena se määrä, mitä vakuutetuilta ja työnantajilta on kerätty vakuutusmaksuja. Työeläkelaitokset taas eivät maksa eläkkeinä puoltakaan vuosittain kertyvistä vakuutusmaksuista ja kartuttavat rahastojaan jo nyt 500 milj. markan vuosivauhdilla. Työeläkejärjestelmän rahastot olivat vuoden 1971 päättyessä jo noin 3,8 mrd. mk. Nämä rahastot on koottu työnantajain voitoista verovapaina, mikä merkitsee sitä, että kansalaiset ovat joutuneet kantamaan samassa suhteessa korkeamman verokuorman. Tämä on se rahastointijärjestelmä, jonka sosialidemokraatit aikoinaan loivat keskustapuolueen ja muiden porvareiden tuella. Eläkerahastojen valvonnan luovuttaminen yksityisen pääoman käsiin on nykyisen työeläkejärjestelmän sanoisinko pahin mutta ei suinkaan ainoa epäkohta. Työeläkettä ansaitaan vain 1 % työvuotta kohden, jolloin korkeimman mahdollisen 42 %:n eläketurvan kertymistä saadaan odottaa 42 vuotta. Samalla on vanhimmat ikäluokat jätetty kokonaan ilman työeläkeoikeutta, mikä on eräs pahimpia epäkohtia.

Hallituksen vastauksesta ilmenee, ettei sillä ole aikomustakaan puuttua nykyisen eläkejärjestelmämme perusvirheisiin. Päinvastoin se aikoo kehittää järjestelmää niin, että työeläkkeistä muodostettaisiin peruseläkejärjestelmä ja kansaneläkkeestä vain täydentävä eläke, käytännössä pelkkä köyhänapu. Kansalaisten peruseläketurvan hallinto ja veronmaksajien kartuttamat eläkerahastojen miljardit jäisivät hallituksen suunnitelmien mukaan siis ainaiseksi vakuutusyhtiöiden ja säätiöiden käsiin sekä myöskin näiden määrättäviksi. Perusuudistusten välttäminen markkamääräisten pikkukorjausten varjolla ei anna vakuuttavaa kuvaa sosialidemo-

kraattisen hallituksen halusta harjoittaa vastuullista eläkepolitiikkaa.

Eläkejärjestelmän kehittäminen työeläkkeiden pohjalle merkitsee myös nykyisin vallitsevien tuloerojen hyväksymistä. Kun vuoden 1967 tilastojen mukaan varakkain viidennes väestöstä sai yli puolet kaikista palkkatuloista ja pienituloisin viidennes taas noin 2,2 %, merkitsee se tuloerojen heijastumista suhteellisesti yhtä suurina myös eläkkeisiin. Kuitenkaan hallitus ei ole nähnyt tarpeelliseksi asettaa ylisuurille eläkkeille selvästi määriteltävää kattoa. Tämä on tulkittavissa vain siten, että hallitus haluaa edelleen säilyttää ylisuuret eläkkeet ja valtavat eläke-erot, vaikka hallituspuolue puhuu ja korostaa näissä asioissa aivan päinvastaista suuntaa. Asettuessaan kannattamaan nykyistä työeläkejärjestelmää hallitus ilmeisesti täysin tietoisesti unohtaa myös sen, että työeläkejärjestelmän maksamat eläkkeet ovat keskimäärin vain 200 mk kuukaudessa ja vielä esiintyy melkoisesti muutaman kymmenen, jopa muutaman markan työeläkkeitä. Esimerkiksi MYEL- eli maatalousyrittäjäeläkkeet ovat keskimäärin 66 mk kuukaudessa. Eläkkeiden tasosta maaseudulla on osoituksena se, että neljän hehtaarin tilan isännälle maksetaan eläkettä vain 23 mk kuukaudessa. Minimipalkkaa vastaavan peruseläketurvan väitetään merkitsevän miljardien tulonsiirtoa maaseudulle ja rikkaille vuorineuvoksille, kuten täällä tänään jo on kultu. Tällaiset väitteet jäävät omaan arvoonsa, kun otetaan huomioon, että noin 700 000 kansaneläkeläisestä pelkän perusosan saajia on tällä hetkellä 133 000 ja heistä maaseudulla asuvia vain 37 000. Vuorineuvokset ja muut saman tulotason eläkeläiset muodostavat lukumääräisesti pienen ryhmän ja heidän jo nyt ylisuurten eläkkeidensä kasvu voidaan kyllä leikata pois eläkkeiden yhteensovitussäännöksillä, kuten esim. SKDL:n valtiopäivien alussa jättämässä lakialoitteessa on esitetty.

SKDL on vaatinut nopeita eläkepoliittisia toimenpiteitä, joista esimerkkinä ovat jo mainitsemani vaatimukset tukilisän korottamisesta 50 markalla ja tukilisään, asumistukeen ja kansaneläkkeen tukiosaan oikeuttavien rajatulojen nostamisesta. Nämä toimenpiteet auttaisivat myös pienempien työeläkkeiden saajia. Muina vaatimuksina olemme esittäneet eläkkeiden sitomista palkkaindeksiin, palkkakuntien kalleusluokituksen poistamista siten, että eläkkeet maksetaan kaikilla paikkakunnilla I kalleusluokan tason mukaisesti, asumistuen omavastuu-

osuuden poistamista, pääasiassa kansaneläkkeen varassa elävien eläkeläisten vapauttamista radion ja television lupamaksuista sekä työkyvyttömyyseläkkeiden käsittelyn nopeuttamista siten, että eläkkeen maksaminen alkaisi välittömästi sairausvakuutuspäivärahan maksamisen loputtua. Me olemme myös vaatineet hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin sosiaaliturvalainsäädännön kokonaisuudistuksen toteuttamiseksi siten, että nykyinen 14 erillisen lain muodostama eläkeviidakko raivataan ja hajanaiset lait kootaan yhtenäiseksi ja selväpiirteiseksi sosiaaliturvalaiksi. SKDL vaatii yksityisen pääoman hallitsemien eläkerahastojen saattamista yhteiskunnan valvontaan. Me vaadimme kokonaiseläkejärjestelmään siirtymistä nykyisen kansaneläkejärjestelmän pohjalta. On perustettava valtion sosiaaliturvalaitos, joka vastaa koko kansaneläketurvasta ja johon kertyvät rahastot käytetään eläkkeiden maksamiseen. Jokaiselle eläkkeensaajalle on taattava kulloinkin voimassa olevaa vähimmäispalkkatasoa vastaava peruseläketurva, jota täydentämään luodaan ansioihin suhteutettu lisäeläkejärjestelmä. Työn kuluttavuuden ja koneellistumisen lisääntyminen aiheuttaa myös tarvetta eläkeikärajan laskemiseen. Miesten kohdalla tulisi eläkeikärajaksi säätää 63 vuotta ja naisten osalta 60 vuotta. Raskaissa ja kuluttavissa ammateissa tulisi soveltaa vielä alhaisempia eläkeikärajoja. Peruseläkkeen ohella maksettavan lisäeläkkeen suuruuden tulee määräytyä työtulojen mukaan siten, että täysi lisäeläke yhdessä peruseläkkeen kanssa antaa 30 vuodessa 66 %:n eläketurvan. Kohtuuttoman korkeille eläkkeille on luotava katto niin, että sitä työtulojen osaa, joka ylittää 30 000 mk vuodessa, ei oteta huomioon lisäeläkettä määrätessä. Kokonaiseläkejärjestelmään siirryttäessä tulisi hajanaiset ja kohtuuttomia eläke-eroja ylläpitävät työ-, virka- ja yrittäjäeläkejärjestelmät koordinoida valtion sosiaaliturvakeskuksen hoitamaan yhtenäiseen perus- ja lisäeläkejärjestelmään. On luovuttava rahastoja keräävistä eläkelaitoksista ja käytettävä kerätyt varat kokonaisuudessaan eläke-etujen maksamiseen ja parantamiseen.

Hyvin keskeinen kysymys eläkeuudistuksessa on uudistuksen rahoitus, joka hallituksenkin lakiesityksessä on jätetty avoimeksi. SKDL:n eduskuntaryhmä edellyttää, että sekä eläke-etuksien parantaminen että koko eläkejärjestelmää koskevat kokonaisuudistukset toteutetaan työntekijöiden eläkevakuutusmaksuja korottamatta. Eläkemenojen nousu on peitettävä

työnantajien eläkevakuutusmaksuilla ja valtion rahoitusosuutta lisäämällä.

Herra puhemies! Jos hallituksen vastausta tarkastellaan kyselijöitten itsensä harjoittamaa eläkepolitiikkaa vasten, pitäisi vastauksen olla enemmän kuin tyydyttävä. Keskustapuolue ei todellakaan voi ylpeillä eläkepoliittisilla teoillaan, vaikka se on ollut pitempään hallitusvastuussa kuin mikään muu puolue. Keskustapuolue istuu itse lasikaapissa tässä niin kuin niin monessa muussakin asiassa. Oikeampi lähtökohta hallituksen antaman vastauksen ja ennen kaikkea hallituksen suorittamien toimenpiteiden tarkasteluun on katsoa asioita eläkeläisten kannalta, mitä eläkeläiset ovat odottaneet, mitä heille kuuluisi ja mitä heille luvataan ja on luvattu esim. viimeksi vaalien kynnyksellä. Kun hallituksen vastaus tältä kannalta tarkasteltuna ei tyydytä SKDL:n eduskuntaryhmää, esitän, herra puhemies, että eduskunta hyväksyisi seuraavan perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että hallitusten toimin toteutettujen hintojen, vuokrien ja maksujen korotusten seurauksena erityisesti kansaneläkkeen ja pienten työeläkkeiden varassa elävien kansalaisten toimeentuloturva on olennaisella tavalla heikentynyt. Samalla kun eduskunta toteaa, että hallitus ei ole ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin vähävaraisten eläkeläisten eläketurvan parantamiseksi, eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä antaa eduskunnalle aikaisemmin antamansa esityksen täydennykseksi esityksen vähävaraisten eläkeläisten aseman parantamiseksi niin, että asumistuen omavastuuosuus alennetaan 30 markkaan kaikissa kuntaryhmissä, kansaneläkkeen tukiosaan oikeuttavat rajatulot kaksinkertaistetaan, tukilisään oikeuttavaa vuosituloa ja omaisuusrajaa korotetaan, asumistukijärjestelmää olennaisesti parannetaan, paikkakuntien kalleusluokitukset poistetaan siten, että eläkkeet maksetaan kaikilla paikkakunnilla I kalleusluokan tason mukaisesti, työtulo määrättyyn rajaan saakka ja invalidiraha säädetään etuoikeutetuksi tuloksi ja kansaneläke sidotaan elinkustannusindeksiin asemesta palkkaindeksiin sekä suurille eläkkeille asetetaan markkamääräinen katto.

Lisäksi eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sekä hallinnoltaan että eläke-eduiltaan hajanaisen eläkejärjestelmän yhtenäistämiseksi siten, että työeläkelait ja kansaneläkelaki yhdistetään yhtenäiseksi ja selvä-

piirteiseksi sosiaaliturvalaiksi, jonka hallinnollisesta toteuttamisesta vastaa valtion sosiaaliturvalaitos, ja eläketurvan parantamiseksi siten, että kaupunkien ja asutuskeskusten työläisille sekä maaseudun pienviljelijöille taataan minimipalkkaa vastaava vähimmäiseläketurva. Eläketurvan parantamisesta aiheutuvien eläkemenojen nousun eduskunta edellyttää peitettävän työnantajilta perittävillä vakuutusmaksuilla ja valtion rahoitusosuutta lisäämällä huomioon ottaen työnantajien sosiaaliturvamaksujen tarkoituksenmukaisen porrastamisen sekä siirtyä päiväjärjestykseen.”

Ed. Haukipuro: Herra puhemies! Eläkekysymyksistä on kuluneen talven ja alkaneen kevään kuluessa puhuttu enemmän kuin ehkä milloinkaan aikaisemmin. Eräänä alkusysäyksenä tälle keskustelulle olivat vuoden vaihteessa pidetyt eduskuntavaalit. Kaikki puolueet olivat vaalien alla liikuttavan yksimielisiä eläketurvan huomattavasta kehittämistarpeesta. Sitten pidettiin vaalit, ja kansa jäi odottamaan tekoja. Vaalien jälkeen käynnistettiin hallitusneuvottelut, joissa keskustapuolueen keskeisimpiä tavoitteita olivat juuri eläkepoliittiset kysymykset. Puolueemme vaati eläkejärjestelmien yhtenäistämistä ja riittävän vähimmäiseläketurvan luomista.

Mutta maahan saatiin sosialidemokraattinen hallitus, jolle iäkkäitten ja työkyvyttömien eläkeläisten asia ei ole tuntunut läheiseltä. Huomattavasti mielenkiintoisempaa puuhaa hallitus löysi virkapaikkojen kahmimisessa niille sosialidemokraattista väriä tunnustaville tuttaville ja kylänmiehille, jotka korkean palkan ja hyvän viran tarpeessa olivat. Olimme siis tulleet tilanteeseen, jolloin valtaapitävät — kuten sanonta kuuluu — olivat vieraantuneet niistä kysymyksistä, jotka tavallisille kansalaisille olivat läheisiä. Eläkekysymys oli ja on yksi näistä kysymyksistä. Tässä tilanteessa keskustapuolueella oli vain mahdollisuus saada hallitus havaitsemaan, ettei maassa kaikki ole kunnossa, ja tämä mahdollisuus oli välikysymys.

Keskustapuolueen eläkevälikysymys on saanut poikkeuksellisen suuren huomion osakseen. Toimeentulon rajamailla kamppailevat pieneläkkeensaajat ja nykyiseen eläkeviidakkoon kyllästyneet eläkeläiset ovat antaneet keskustapuolueelle täyden tunnustuksen siitä, että se on ottanut asian esille vaalien jälkeenkin eikä monien muiden puolueiden tavoin vain ennen vaaleja. Näihin tunnustuksiin ovat yhtyneet kaikki

ne kansalaiset, jotka hyväksyvät tasapuolisen, oikeudenmukaisen ja tuloeroja kaventavan tulo- ja eläkepolitiikan. Mutta on myös niitä, jotka ovat pahoittaneet mielsensä välikysymykestämme ja sen sisällöstä aina ärtymyksen saakka. Olisikohan niin, että keskustapuolue onkin käynyt käsiksi yhteiskuntapolitiikkamme erääseen arimpaan kohtaan, josta ei kaikilla tahoilla haluttaisi keskustella eikä sallittaisi tuoda päivänvaloon eläkepolitiikkamme räikeimpiä epäkohtia?

On jotenkin ymmärrettävää, että suurituloiset ja suurelärkeensaajat mielellään ummistavat silmänsä näiltä epäkohdilta, mutta on ihmeellistä, että hallituspuolue, joka nimittää itseään työväenpuolueeksi ja hallitustaan työväenhallitukseksi, on vähintään yhtä välinpitämätön. Sosialidemokraattien asenne eläkepolitiikkaan on todella hämmästyttävä herättävä. Sosialidemokraatit ovat lähteneet räikeästi väärstelemään keskustapuolueen oikeudenmukaista eläkepoliittista linjaa. Tähän hyökkäykseen on värvätty ja saatukin apureiksi työnantaja- ja työntekijäjärjestöt, jotka ovat tässäkin asiassa löytäneet toisensa. Keskustapuolueen tavoitteista on annettu täysin valheellinen kuva. Kun keskustapuolue on lähtenyt taisteluun kaikkein vähävaraisimpien ja turvattomimpien eläkeläisten puolesta, asuivatpa he sitten maaseudulla tai kaupungeissa, on joillakuilla ollut tarve ilkeämielisesti väittää keskustapuolueen olevan vuorineuvosten asialla.

Ne vaikeuksissa olevat eläkeläiset, jotka joutuvat kärsimään nykyisestä erittäin sekavasta ja suurista eläke-eroista suosivasta järjestelmästä, voivat parhaiten vastata siihen, olemeko vuorineuvosten ja suurituloisten asialla, kun vaadimme eläkejärjestelmien yhtenäistämistä, eläke-erojen kaventamista, riittävää vähimmäiseläketurvaa, suurille eläkkeille kattoa, rintamasotilaiden eläkeikärajan poistamista ja heidän eläkkeiden korottamista. Vai mitä sanoo nykyisistä eläkejärjestelmästä ennen ansioeläkejärjestelmän voimaantuloa eläkkeelle ehtinyt, pitkän päivätyön tehnyt työmies, pienyrittäjä, viljelijä? Mitä sanoo kokonaan vaille ansioeläketurvaa jäänyt perheenemäntä? Mitä sanovat mitättömän pientä työ- tai yrittäjäeläkettä saavat suuret eläkeläisten joukot? Tai mitä sanoo ikääntynyt rintamamies, jonka sama vähäinen rintamamieseläke vähentää vain pientä kansaneläkettä?

Sanomattakin pitäisi olla selvää, että keskustapuolueen eläkepoliittinen linja ei kann

huolta vuorineuvosten ja muiden suuria ansioeläkkeitä saavien eduista. Meidän huolenpitoimme kohteena ovat ne ihmiset, jotka elävät pienten eläkkeiden varassa. Syytökset vuorineuvosten suosimisesta johtuvat ilmeisesti siitä hermostuneisuudesta, joka on saanut hallituspuolueen täysin tolaltaan. Onhan sosialidemokraattinen puolue aina vaalien edellä luvannut oikeutta eläkeläisille, mutta vaalien jälkeen heidät täysin unohtanut.

Keskustapuolueen käsityksen mukaan eläkekysymyksen saamiseksi tyydyttävään kokonaisratkaisuun ei ole enää hetkeäkään aikaa hukattava. Sosialidemokraattien niin kuin muidenkin puolueiden on vihdoin aika todeta eläkepolitiikka yhteiskuntamme tämän hetken kipeimmäksi ongelmaksi, jonka ratkaisua ei voida enää tunteemmaksi siirtää.

Hallituspuolueen taholta on heitetty ilkeämielisiä letkauksia, nytkö keskustapuolue vasta on herännyt eläkeasioissa ja miksi se ei ole hoitanut asiaa silloin, kun se on ollut mukana hallituksissa. Luuleeko sosialidemokraattinen puolue ja hallitus Suomen kansaa niin yksinkertaiseksi, ettei se tiedä sitä tosiasiaa, että juuri keskustapuolue on vuodesta vuoteen niin hallituksessa kuin oppositiossakin jatkuvasti vaatinut eläketurvan kehittämistä ensi sijassa vaikeuksissa olevien eläkeläisten hyväksi? Poliittinen voimamme ei vain ole valitettavasti ollut riittävä saamaan tavoitteemme läpiviedyksi.

Maassamme viime vuosina harjoitettu tulo- ja eläkepolitiikka on tähännyen kahteen arvokkaaseen päämäärään, toisaalta vallitsevien tuloerojen kaventamiseen ja toisaalta vähimmäistoimeentulon takaavan tulotason turvaamiseen. Tämän mukaisesti palkkaratkaisuissa on edetty huomattavalta osalta ns. pennilinjaa. Samalla on pyritty määrittelemään vähimmäispalkka edes siedettävän toimeentulon tasolle. Eläkepolitiikkaan nämä kannatettavat periaatteet eivät ole päässeet tunkeutumaan. Harjoitetusta eläkepolitiikasta johtuu se, että suuret tuloerot muuttuvat eläkkeelle siirryttäessä suhteellisesti vielä suuremmiksi eläketurvaeroiksi. 5 ha:n pikkuviljelmän isännälle ja emännälle tarjotaan vajaan 30 markan kuukausieläkettä korkeimpien maksettavien eläkkeiden kohotessa 10 000 markkaan. Metsätoissa terveytensä menettäneen oletetaan tulevan toimeen samoin muutaman kymmenen markan eläkkeellä, kuten myös omaa työtään tehneen pienyrittäjän. Tilannetta ei paljon auta se, että kansaneläkejärjestelmä tar-

joaa perusosana 79 mk kuukaudessa mahdollisen työeläkkeen lisäksi.

Mistä tämä eläkepolitiikan kohdalla vallitseva häpeällinen tilanne sitten johtuu? Tilanne johtuu yksinkertaisesti siitä, että eläkeasioissa on kyse rahasta ja voimakkaamman vallasta. Eläkeläiset ovat niitä maan hiljaisia, jotka eivät uhkaa yhteiskuntaa lakoilla eivätkä suurten järjestöjen joukkovoimalla. Eläkepolitiikan kenttää seurattessa tulee murheellisena ajatelleeksi, ettei käsite sosiaalipolitiikka enää kuulu luisikaan tähän ympäristöön. Eläkepolitiikan kenttästä on yhä enemmän muodostumassa puhdas tulonjakopoliittinen taistelutanner, jossa vahvat etujärjestöt, etenkin työmarkkinajärjestöt, sanelevat pelin säännöt. Olemme tilanteessa, jolloin päivälehdistä saa lukea ammattiyhdistysjohtajan lausuntoja, joissa sävynä on: ei palkansaajan rahoja maaseudun köyhille. Sama sävy on liikevoittoja tavoittelevan vakuutusjohtajan lausunnossa, jossa todetaan kansaneläkejärjestelmän olevan uskomattoman ja ylenpalttisen maaseutuhakuinen. Ammattiyhdistysjohtaja ja vakuutusjohtaja puolustavat yhteisrintamassa lähinnä suurituloisimpien palkansaajien etujen mukaista eläkepolitiikkaa. Ensimmäistä kertaa ei pienituloisia palkansaajia hämätä luomalla valheellista ja keinotekoisia vastakohtaisuutta maaseudun ja asutuskeskusten välille.

Keskustapuoluetta on tämän välikysymyksen yhteydessä syytetty siitä, ettemme ole eläkeasioita saattaneet aikaisemmin järjestykseen. Tämä syytös osuu kuitenkin väärään kohteeseen, koska keskustapuolue on puolueista voimakkaaimmin pyrkinyt peruseläkejärjestelmän aikaansaamiseen. Kansaneläkejärjestelmää koskevien asioiden käsittelyn yhteydessä olemme vuosien varrella ja viimeksi vuoden alun hallitusneuvotteluissa toistuvasti ehdottaneet perusosan ja tukiosan yhdistämistä kaikkia kansalaisia koskevaksi peruseläkkeeksi. Työeläkejärjestelmää koskevien asioiden yhteydessä olemme taas varoittaneet siitä, että tämä järjestelmä siirtää suuret tuloerot myös eläkeläisten keskuuteen. Työeläkejärjestelmä seuraa harvinaisen johdonmukaisesti periaatetta: jolla paljon on, sille lisää annettakoon, mutta jolla vähän on ollut, siltä otettakoon loputkin pois.

Socialidemokraattien eräs keskeinen tunnuslause viime aikojen eläkepoliittisessa keskustelussa on ollut: kukin ammattiryhmä vastatkoon omista eläkkeistään. Tämä periaate toteutettuna avaa pelottavia näkymiä tulevaisuuden sosiaali-

politiikkaan ja myös laajemmin yhteiskuntapolitiikkaan. Saman periaatteen mukaan voitaisiin todistella, että koska maaseudulta kertyy lapsilisämaksuja vähemmän kuin kaupungeista, niin maksettakoon maaseudun lapsille vain esim. kolmasosa siitä lapsilisästä, mitä kaupunkilaislapsille. Sopii kysyä, mihin on niiltä sosialidemokraateilta, jotka edellä mainittuja periaatteita ajavat, kadonnut yhteiskunnallinen solidaarisuuden taju. Olen aina aikaisemmin kuvitellut, että sosialidemokraattinen liike tähtäisi heikomman ihmisen auttamiseen ja yhteiskunnalliseen solidaarisuuteen. Viime viikkojen eläkepoliittisen keskustelun tuloksena olen tästä ajatuksesta joutunut luopumaan. Sosialidemokraattinen puolue on selvästi muodostunut suhteellisen hyvin toimeentulevien ihmisten etuja ajavaksi puolueeksi. Edellä olen kuvaillut niitä tunteita ja vaikutelmia, joita viime kuukaudet ovat tarjonneet. Ja samat vaikutelmat ovat myöskin tämän päivän jo parissa sosialidemokraattien käyttämässä puheenvuorossa tulleet voimakkaasti esille.

Tässä puheenvuorossani en mene enää keskustapuolueen jättämän välikysymyksen yksityiskohtiin. Totean vain lyhyesti, että välikysymyksemme tähtää siihen, että yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ja tasa-arvoisuus saattaisiin kantavaksi voimaksi myös yli 700 000 eläkeläisemme eläkeratkaisuja tehtäessä. Keskustapuolue on esittänyt viimeksi muutama viikko sitten eläkepoliittisen ohjelman, jossa se vaatii jokaista kansalaista koskevan peruseläketurvan toteuttamista ja kohtuuttoman suuriksi muodostuneiden huippueläkkeiden leikkaamista. Samalla olisi eläkekysymykset muutenkin pyrittävä yksinkertaistamaan. Ei kai voi olla oikein se, että eläkeläinen joutuu eläkettä saadakseen kääntymään lukuisten eri eläkeläistosten puoleen ja täyttämään loputtomiin erilaisia lomakkeita ja kaavakkeita. Vähimmäiseläke, eläkekatto ja jokaiselle kansalaiselle tajuttava selväpiirteinen eläkejärjestelmä ovat keskustapuolueen tavoitteet. Kun herra sosiaali- ja terveystministeri täällä mainitsi niistä eläkepolitiikkaan liittyvistä neuvotteluista, joita Karjalaisen hallituksen aikana viime kesänä käytiin ja joissa neuvotteluissa päästiin eräänlaiseen runkosopimukseen, on syytä tässä yhteydessä todeta, että keskustapuolue on edelleenkin valmis siltä pohjalta neuvotteluja jatkamaan ja käymään, mutta on huomattava, että juuri sosialidemokraatit ovat itse ilmoittaneet, etteivät heitä enää tuolloin tehdyt sitoumukset

sido. Näistä tavoitteista tulemme pitämään kiinni ja kaikkiin tavoin niitä toteuttamaan. Kun aikoinaan esitimme vähimmäispalkkajärjestelmän luomista, saimme osaksemme pilkkaa ja naurua. Vähitellen yhä laajemmat kansalaispiirit ymmärsivät kuitenkin vaatimuksemme oikeudenmukaisuuden ja niin tämä uudistus toteutettiin. Eläkeuudistuksenkaan kohdalla emme jätä taistelua kesken, taistelemme niin kauan, kunnes eläkeläiset tulevat saamaan oikeutta.

Vaikka sosialidemokraatit ovat syyttäneet keskustapuolueen välikysymystä propagandistiseksi, ovat he kuitenkin joutuneet taipumaan sen edessä ja antaneet esityksen tukilisien korottamisesta ja asumistuen määräytymisperusteiden muuttamisesta. Keskustapuolueen mielestä hallituksen tekemät esitykset ovat huomattava parannus monen eläkeläisen eläkkeisiin, vaikka välikysymyksen aiheuttaman kiireen vuoksi hallitus ei olekaan ehtinyt täysin loppuun asti viimeistellä esitystään sen sisällön ja rahoituksen osalta. Toivomme, että eduskunnassa voidaan näitä puutteita poistaa. Korotusten rahoituksessa edellyttämme, ettei sen toteuttamisen yhteydessä jälleen kohtuuttomasti lisätä työvaltaisten yritysten rasituksia, kuten tähän asti on usein tapahtunut.

Samalla kun keskustapuolue myöntää hallituksen esitykset edistysaskeleeksi, on meidän painokkaasti todettava, ettei hallitus ole lainkaan käynyt käsiksi niihin kipeisiin eläkepolitiikan epäkohtiin, joihin keskustapuolueen välikysymyksessä asiallisesti puututtiin. On todettava, etteivät eläke-erot tällä sinänsä välttämättömällä tukilisan korotuksella poistu, koska suuret eläkkeet nousevat jatkuvasti huomattavasti enemmän. Miksi hallitus ei vastauksessaan ota kantaa keskustapuolueen vaatimukseen katon asettamisesta kohtuuttoman suurille eläkkeille? Miksi hallitus uummistaa silmänsä niille epäkohdille, jotka vallitsevat kansaneläkeläin tukiosan ja tukilisan määräytymisperusteiden tuloharkinnassa? Onko hallituksen mielestä oikein, että kun pienellä kansaneläkkeellä oleva hankkii eläkkeeseen hieman lisätuloja, niin tästä rangaistukseksi hänen eläkettään pienennetään? Sitä vastoin jollakin toisella kansaneläkettä saavalla saattaa olla monin verroin suuremmat ns. etuoikeutetut tulot, jotka eivät vähennä kansaneläkettä. Kansaneläkkeen tukiosaa ja tukilisää määrättäessä ei näet ratkaisevaa ole se, kuinka paljon asianomaisella on tuloja ja omaisuutta, vaan se, millaista tuloa ja omaisuutta

hänellä on. Ja mikä pahinta, nimenomaan pienituloisille ja vähävaraisille tyypilliset tulo ja omaisuuden muodot kaikkein voimakkaimmin vähentävät kansaneläkettä. Tämä aiheuttaa eläkeläisten keskuudessa oikeutettua katkeruutta, mutta hallitus ei näytä tällekkään epäkohdalle korvaansa kallistavan. Sen sijaan hallitus todistelee vastauksessaan epätoivoisesti, kuinka heikoimmassakin asemassa olevat eläkeläiset voivat hallituksen "vappupommin" jälkeen saada jopa minimipalkan tasolle yltyvää tuloa. Hallitus on todella vieraantunut eläkeläisten tarpeista ja arkipäivän todellisuudesta; sen tietävät parhaimmin eläkeläiset itse.

Muutoinkin ovat monet hallituksen vastauksessa esiintyvät asiatiedot tuulesta temmattuja. Erityisen kauas totuudesta on hallitus poikennut pyrkiessään todistelemaan totuttuun tapaan, että keskustapuolue itse asiassa eläkeohjelmassaan ajaa vain viljelijäväestön etuja. Kun hallituksen vastauksessa väitetään, että kansaneläkelaitoksen maksamista eläkkeistä noin 55 % menee maatalousväestölle, on oikea luku tuskin edes puolta tästä. Vielä satumaisemmilta kuulostavat hallituksen väitteet kansaneläkelaitoksen rahoitusrakenteesta. Onhan asianlaita näet niin, että perus- ja tukiosan yhdistämisestä aiheutuva kustannuslisäys jakaantuu kokonaisuudessaan valtion, kuntien ja kansaneläkelaitoksen kesken, jolloin siihen välillisesti verotuksen kautta osallistuu koko kansa tulojensa mukaisessa suhteessa.

Hallituksen vastauspuheenvuoro on pääasiassa ymmärrettävä työ- ja yrittäjäeläkejärjestelmien puolustuspuheeksi, mikä merkitsee valtavien eläkerahastojen paisuttamista, eläke-erojen syvenemistä ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten jatkuvaa syrjimistä. Viljelijäväestölle ja muille eläkekuoppaan jääneille tarjotaan peruseläkejärjestelmän kehittämisen sijasta ansioeläkejärjestelmän paikkailua. Esittääpä hallitus jopa maatalousyrittäjän eläkelain mukaisten tuloperusteitten korottamista, mikä merkitsi käytännössä eläkemaksujen tuntuvaa kohoamista vielä nykyisestäänkin. Kun nykyiset eläkeperusteet on pyritty määrittelemään todellisten työtulojen mukaan, merkitsi hallituksen ehdotus peräti outoa ja kestäväntöntä tilannetta. Eläke määrättäisiin todellisia tuloja suuremmista tuloista, mikä nostaisi eläkemaksut maksukykyyn nähden kohtuuttomalle tasolle. Tätä tietä ei viljelijöiden ja muiden ansioeläkejärjestelmän kaltoin kohteilemien eläkkeitä voida kohottaa. Ainoa tie on oikeu-

denmukaisen, selväpiirteisen ja koko kansan valvottavissa olevan kansaneläkejärjestelmän kehittäminen vähimmäiseläkkeeksi, johon ansioeläkkeet yhdistetään siten, että muodostetaan kokonaiseläkejärjestelmä, jonka puitteissa kokonaiseläke-erot kaventuvat.

Hallituksen välikysymysvastaukseen sisältyy myös mielenkiintoinen kappale sosialidemokraattien vähemmistöhallituksen demokratia-käsityksestä, josta toistaiseksi on nähty osoitus lähinnä häikäilemättömänä puoluepoliittisena nimityspolitiikkana. Hallitus näet väittää vastauksessaan, että eläkepolitiikan järkevän kehittämisen esteenä on työväenliikkeen pitkän aikaa tuntea epäluottamus keskustapuolueen diktatorisesti hallitsemaa kansaneläkelaitosta kohtaan. Tämä väite on sikäli täysin käsittämätön, että kansaneläkelaitos on ainoa eläkejärjestelmämme kuuluva eläkelaitos, joka on täysin kansanvaltaisesti hallittu ja valvottu. Muut eläkelaitokset sen sijaan ovat täysin kansanvaltaisen valvonnan ulkopuolella. — On aika kummallinen käsitys demokratiasta, jos myös kansaneläkelaitos halutaan saattaa lähinnä työmarkkinajärjestöjen vallan alle. Se, jos mikä, olisi diktatorista ja epädemokraattista pienituloisimpia eläkeläisiä kohtaan.

On valitettavaa, että sanoma- ja aikakauslehtien toimittajien juuri alkanut lakko estää tämän eläkepolitiikkamme tulevan kehityksen kannalta tärkeän ja mielenkiintoisen keskustelun ja sitä seuraavien äänestysten käsittelyn lehdistössä. Kansalaisten olisi hyvin tarkkaan tiedettävä, mitä puolueet täällä eläkepolitiikasta lausuvat. Lakon alkaminen juuri tänään on varmaankin puhdas sattuma, eikä tästä voi toimittajia tai alan työnantajapuolta syyttää. Sen sijaan vaikuttaa kovin arveluttavalta se, että samienne tietojen mukaan Suomen Sanomalehti-miesten Liiton sosialidemokraattinen johto on esittänyt radio- ja televisio-toimittajille vetoomuksen, että nämä estäisivät välikysymyksen käsittelyn myös radiossa ja televisiossa. Radio- ja Televisio-toimittajien Liitolle on esitettävä kiitos siitä, että se ei ryhtynyt ehdotetulla aliarvoisella tavalla tukemaan sosialidemokraattien pyrkimyksiä estää kansalaisia saamasta tietoonsa totuutta keskustapuolueen ja myös muiden puolueiden eläkepoliittisesta linjasta.

Kokonaisuudessaan hallituksen hädissään antama eläke-esitys ja tänään annettu vastaus keskustapuolueen välikysymykseen eivät alkuunkaan tyydytä keskustapuolueen eduskuntaryhmää, yhtä vähän ne voivat tyydyttää pienitulois-

ten ja vähävaraisten eläkeläisten suurta joukkoa. Sen sijaan ne, jotka ovat onnistuneet hankkimaan itselleen hyvän eläketurvan, voivat olla levollisia, sillä sosialidemokraattinen työväenhallitus yhdessä vakuutuslaitosten ja työmarkkinajärjestöjen kanssa tulee huolehtimaan nimenomaan heidän eduistaan. Keskustapuolue tulee puolestaan jatkuvasti taistelemaan eläkepoliittisen linjansa puolesta: riittävän vähimmäiseläkkeen, eläkekaton sekä yhtenäisen ja selväpiirteisen kokonaiseläkejärjestelmän puolesta.

Herra puhemies! Pyydän kannattaa ed. Virolaisen ehdotusta perustellusta päiväjärjestykseen siirtymisestä.

Ed. I l a s k i v i: Herra puhemies! Keskustapuolue on sodan jälkeen ollut tiiviimpiä hallituksessa istujia. Se on pitänyt hallussaan yhtäjaksoisesti vuoden toisensa jälkeen joukon keskeisiä ministeripaikkoja alkaen pääministerin tuolista ja päättyen sosiaaliministerin tuoliin. Jo tämä kertoo, että keskustapuolueella on hallituksesta käsin ollut ratkaiseva mahdollisuus vaikuttaa mm. eläkepolitiikkaan. Näin on asian laita sitäkin suuremmalla syyllä, kun puolueen vaikutus myös kansaneläkelaitoksessa on ollut keskeinen. Ovathan keskustapuolueen näkyvät nimet vuosikymmeniä toimineet tämän laitoksen pääjohtajina, kuten on asian laita tälläkin hetkellä.

Keskustapuolue on nyt muutaman viikon oppositiossa oltuaan katsonut aiheelliseksi tehdä välikysymyksen maassa noudatetusta eläkepolitiikasta (Ed. Virolainen: Voisitte jo hallituksesta puhua!). Edellä kosketeltua pitkää hallitusvastuun ja eläkevastuun kautta taustana pitäen voi tietysti kysyä, eikö nyt esillä olevan aiheen käsittely välikysymyksenä ole tapahtunut keskustapuolueen kannalta hieman liian kevein perustein. Voi jopa väittää, että välikysymys kohdistuu tekijöitensäkin vastaan. Se laaja eläke-epäkohtien verkko, johon edustaja Virolainen välikysymyspuheenvuorossaan viittasi, osoittaa selvästi, että keskustapuolue kyllä on ollut epäkohdista tietoinen. Pitkät hallitusvuodet, melkeinpä vuosikymmenet, ovat kuitenkin kuluneet turhaan, epäkohtia ei ole keskustapuolueen taholta poistettu. Nyt on sen sijaan jälleen siirrytty niistä puhumaan.

Se kritiikki, jota herra sosiaaliministeri välikysymykseen hallituksen puolesta esittämässään vastauksessa on tuonut esiin keskustapuolueen menettelyä kohtaan, on näin ollen ym-

märrettävää. Vanha sananlasku syyhyttä saunaan lähtemisestä tulee hakemattakin mieleen (Ed. Virolainen: Oletteko hallituksen puolella?).

Mutta välikysymyksen teon ymmärtää silloin, jos koettaa löytää sille muita yleispoliittisia perusteita. Nämä ovatkin ilmeisesti tässä yhteydessä näytelleet kaikkein keskeisintä osaa (Ed. Virolainen: Väärin arvattu!). Ei liene sattuma, että puolueen puheenjohtaja Virolainen kommentoi julkisuudessa välikysymystä kohta sen teon jälkeen nimenomaan yleispoliittista taustaa vasten. Hän ei — lehtiä siteeraten — pitänyt harjoitetulle eläkepolitiikalle vaihtoehtona suinkaan parempaa eläkepolitiikkaa, vaan laaja-pohjaista parlamentaarista hallitusta. Keskustapuolue onkin täten tehnyt eläkeasiaa koskevan välikysymyksensä sen vuoksi, että se pääsisi kaatamaan istuvan sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen ja mahdollistaisi paluunsa hallitusvastuuseen.

Hallituksen kaataminen ei kuitenkaan ole yksin keskustapuolueen käsissä (Ed. Honkonen: Kokoomustakin tarvitaan!). Samalla tavalla kuin sosialidemokraatit ovat hallituspuolueena selvässä vähemmistöasemassa, edustaa myös keskustapuolue oppositiossa sen murto-osaa. Jotta hallitus kaatuisi ja neuvotteluihin uuden hallituksen aikaansaamisesta päästäisiin, tarvitaan muiden oppositioryhmien tukea. Tarvitaan toisin sanoen yhteistä rintamaa, joka muodostaa eduskunnassa hallituksen kaatamiseen tarvittavan riittävän enemmistön. Keskustapuolue on oppositio kautenaan pyrkinyt keräämään ympärilleen liberaalisen kansanpuolueen, ruotsalaisen kansanpuolueen ja kristillisen liiton ns. keskustaryhmäksi. Tämän keskuudessa on käyty lukuisia neuvotteluja erilaatuisista oppositiopolitiikkaan liittyvistä kysymyksistä, mm. eläkepolitiikasta. Julkisuuteen saadut tiedot osoittavat kuitenkin, että välikysymyksestä ei keskustapuolue etukäteen ollut neuvotellut muiden keskustaryhmien kanssa, puhumattakaan siitä, että se olisi ottanut yhteyttä kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmään taikka Suomen maaseudun puolueeseen.

Ei olekaan näin ollen ihme, että välikysymys on keskustaryhmien taholla otettu vastaan sekavin tuntein. Liberaalit, joiden puoluehallitus on asettanut tavoitteekseen hallituksen kaatamisen, ehättivät heti välikysymyksen teon jälkeen kritisoidaan keskustapuoluetta sen omaksumasta välikysymysmenettelystä. Tähän kritiikkiin on myös ruotsalainen kansanpuolue

yhtynyt. Näitä ilmiöitä taustana pitäen voi täten ainoastaan todeta, että keskustayhteistyö todella merkittävässä asioissa sujuu samoin kuin märkä puu palaa. Ja juuri tämä taitamaton menettely aiheutti sen, että välikysymyksen teon jälkeen aikaansaatuja neuvotteluja opposition suhtautumisesta hallitukseen on johtanut ruotsalainen kansanpuolue eikä suinkaan se ryhmä, joka välikysymyksen on tehnyt. Tämä on omalla tavallaan varsin oireellista meillä nyt vallitseville poliittisille oloille.

Voidaan tietysti sanoa, että keskustapuolueen menettely eläkepoliittisen välikysymyksen suhteen omalla tavallaan on ymmärrettävissäkin. Sen eläkepoliittiset päämäärät, pyrkimys ns. tasaeläkejärjestelmään, eroavat nimittäin varsin selvästi muiden oppositiopuolueiden eläkepoliittisista tavoitteista. Erittäin selvästi ne eroavat niistä näkemyksistä, joita kansallisen kokoomuksen piirissä on pidetty ja edelleen pidetään tärkeinä. Kokoomus ei missään vaiheessa ole halunnut kannattaa tasaeläkejärjestelmää, vaan on halunnut kehittää eläketurvaa ansaintaperiaatteen pohjalta. Kokoomus on toisin sanoen lähtenyt liikkeelle siitä, että jokaisella yksityisellä ihmisellä tulee olla omalla työllään mahdollisuus vaikuttaa eläketurvansa muodostamiseen. Tähänhän on eduskunta itse asiassa jo kantansa määrittänyt, kuten hallituksen vastauksessa on jo todettakin.

Välikysymys ei näin ollen ole tässä keskustapuolueen kannalta oleellisessa kysymyksessä poliittisesti merkittävä rajanveto. Eduskunnan kanta nimittäin tuskin muuttuu muutaman viikon sisällä yhdestä toiseksi. Ellei tämä pidä paikkaansa muihin puolueisiin nähden, pitää se joka tapauksessa paikkansa kokoomuksen eduskuntaryhmään. On varsin outoa, että tätä tosiasiaa ei ole kaikilla tahoilla tajuttu ja että jopa hallituspuoluekin on pyrkinyt vetämään tässä suhteessa vääriä ja virheellisiä johtopäätöksiä. Tarkoitin tällä lähinnä sitä menettelyä, johon hallituspuolueen pää-äänenkannattaja Suomen Sosialidemokraatti viime päivinä on syyllistynyt. Viime perjantain numerossaan se väitti kokoomuksen muka "myyneen sielunsa" keskustapuolueelle ja neuvotelleen johdollani tasaeläkejärjestelmän toteuttamisesta (Keskustapuolueen ryhmästä: Eivät ne jaksa ostaa!). Tätä samaa ajatuskulkua se jatkoi pakinapalstallaan seuraavanakin päivänä, vaikka lehti välittömästi oli saanut kokoomuksen kantaa selvittävän vastineen. Tätä vastinetta lehti painopaussain edellyttämässä ajassa ei kuitenkaan

suostunut julkaisemaan. Voi näin ollen kysyä, onko hallituspuolueen tahollakin jotain salailtavaa eläkepoliittisissa ympyröissä.

Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa näin ollen taas tässäkin yhteydessä allekirjoittaa, että eläkekysymyksiä olisi meillä pyrittävä käsittelemään ennen muuta asiallisesti, oleellisesti toisessa sävyssä kuin mitä nyt on tapahtumassa. Eläkkeensaajien asiaa ei paranneta sillä, että se tehdään poliittisen pelin välikappaleeksi, harjoitettakoon tätä peliä sitten opposition tai hallituksen taholta. Meidän käsityksemme mukaan virheet ja puutteet on luonnollisesti oikaistava. Jotta näin voitaisiin tehdä, on ne myös perusteellisesti kartoitettava. Me olemme omalla tahollamme tätä kartoitustyötä tehneet, saattaneet sen tuloksia julkisuuteen ja tehneet lukuisia eduskunta-aloitteita epäkohdien korjaamiseksi. Luonnollista näin ollen on, että olemme halukkaat yhteistyössä muiden kanssa myös puuttumaan paitsi minimieläketurvan aikaansaamiseen myöskin lukuisiin ilmenneisiin epäkohtiin, joita kansalaiset eri puolilta maata ovat tietoomme saattaneet. Nämä epäkohdathan eivät suinkaan rajoitu työeläkekenttään tai kansaneläkkeisiin, vaan esiintyy niitä ehkäpä tätäkin selvempinä mm. leskieläkkeiden, invalidieläkkeiden ja monien muiden vastaavien piirissä. Olemme valmiit tutkimaan myöskin maatalouseläkkeiden kentässä esiintyviä vääristymiä ja puutteellisuuksia.

Ryhmä myöntää kernaasti, että maatalouseläkkeet ovat vaatimattomia ja huomattavasti alhaisempia kuin muiden eläkejärjestelmien puitteissa maksettavat eläkkeet. Todettakoonkin, että eräs nopeasti niihin vaikuttava korjaus olisi ns. luopumiseläkejärjestelmän käytäntöönotto. Tätä olemme suositelleet eläkepoliittisissa ohjelmissamme jo pitkän ajan. Mutta toisaalta, kun eläkejärjestelmän kokonaisuutta tarkastellaan, haluamme myös alleviivata erästä keskeistä tosiasiaa: ahkeran ja työteliään työntekijän tai maatalousyrittäjän on eläkepäivinäänkin saatava nauttia myös niistä ponnistuksista ja panoksista, joita hän aktiivikautenaan eläkejärjestelmän kehittämisen hyväksi on suorittanut. Yhteiskuntaan ei tule luoda huutolaismentaliteettia, joka on vaarassa syntyä, jos ahkeruuden ja työnteon kannustimena ei ole mitään muuta eläkesuojaa kuin tasaeläkejärjestelmä.

Viittaisin edellä siihen, että välikysymyksen tekijät eivät ennen sen jättämistä eduskunnan kansliaan ottaneet neuvotteluyhteyttä muihin

ryhmiin ja että tämä aiheutti näiden keskuudessa varsin sekavia tunteita. Totuuden nimessä on luonnollisesti myönnettävä, että jälkeinpäin näitä neuvotteluja on kyllä pyritty käymään. Eivät ainoastaan keskustaryhmät, vaan myös muut ei-sosialistiset oppositiopuolueet ovat useaan otteeseen istuneet saman pöydän ääressä ja koettaneet löytää ratkaisun niin hyvin eläkepolitiikan heikkouksiin kuin myös hallituskysymykseen, joka luonnollisena taustatekijänä väikkyy jokaisen välikysymyksen yhteydessä.

Selväksi on käynyt, että mikäli oppositio haluaa esiintyä yhtenäisenä, sen on löydettävä hallituksen kaatamiseen johtava ponsi suhteellisen kaukaa varsinaisesta keskustapuolueen välikysymystekstistä. Yhtä kaukana ovat nimittäin oppositioryhmien näkemykset itse eläkejärjestelmän korjausperiaatteista. Periaatteessa tällaiseenkin yhteiseisintymiseen on ollut olemassa ja edelleen on joukko mahdollisuuksia. Näin on asianlaita ennen muuta sen vuoksi, että oppositio ei ole ollut tyytyväinen sen paremmin hallituksen harjoittamaan eläkepolitiikkaan kuin sen harjoittamaan politiikkaan yleensäkin. Yhtä mieltä on oltu siitä, että hallituspohjaa olisi sekä korjattava että aivan erityisesti levennettävä. Leventäminen on tarpeen, jotta maahan saataisiin sisä- ja ulkopoliittisesti toimintakykyinen hallitus. Tällainenhan ei nykyinen sosialidemokraattinen hallitus kaikissa suhteissa kapean pohjansa vuoksi ole. Siltä puuttuu keskeisille ratkaisuille tärkeä tausta, nimittäin eduskunnan enemmistön tuki. Tämän tuen se voi saada vain sillä edellytyksellä, että niin hyvin kommunistit kuin SMP:kin tukevat hallituksen politiikkaa. Monissa yhteyksissä näin on tapahtunut. Mutta yhtä hyvin voidaan sanoa, että liian monta kertaa hallitus on jäänyt sormi suussa katsomaan, kuinka sen suunnitelmille ei löydy riittävää parlamentaarista toteuttamispohjaa.

Valtiovarainministeri Koiviston ns. suhdannepaketti tarjoaa tässä suhteessa erinomaisen esimerkin. Sen puitteissahan hallitus esitti eduskuntaryhmien ennakoita punnittavaksi nipun toimenpiteitä, joiden avulla se uskoi voivansa vaikuttaa suotuisasti suhdannekehitykseen tätä lamakausina voimistamalla ja ylikuumenemista nousujen aikana hillitsemällä. Mutta riittävä enemmistöpohjaa näiden toimenpiteiden toteuttamiselle ei löytynyt. Parlamentaarisen tuen puuttuminen ei luonnollisestikaan tee hallitusta kokonaan toimintakyvyttömäksi. Se voi antaa

eduskunnalle omia esityksiään, kuten nyt esim. kansaneläkkeiden korottamisen osalta on tehty. Mikäli eduskunta katsoo näin annetut esitykset oikeiksi, se voi joko yksimielisesti tai enemmistövoimalla yhtyä niihin. Mutta näin ei silloin hallituksen esitys menekään läpi hallituksen omin voimin, vaan opposition tuen turvin.

Hallitus voi myös politiikassaan turvautua opposition arvosteluun eli omaksua samoja parlamentaarisia menettelytapoja, joilla oppositio hallitukseen suhtautuu. Mielenkiintoista on havaita, että hallituksen äsken kuullussa vastauksessa keskustapuolueen välikysymykseen näin onkin tehty, vieläpä varsin laajassa mittakaavassa. Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmän asiana ei ole tässä yhteydessä ottaa kantaa hallituksen näin omaksumaan menettelytapaan. Syytä on kuitenkin panna merkille, että hallituksen vastauksessa korostetuina sanoin alleviivataan välikysymyksen propagandaluonnetta, sekavuutta, ristiriitoja, heikkoja perusteluja, asiantuntemattomuuden säteilyä jne. Siinä käytetään toisin sanoen juuri sellaisia sanoja, joiden käytön kuvaavaa menettelyä hallitus keskustapuolueen osalta moittii. Välikysymysvastauksessa, joka osin sisältää runsaastikin asiaa, puuttuu näin ollen sellainen viileyden ja asiallisuuden perussävy, jota siltä toki olisi ollut syytä odottaa.

Edelleen vähemmistöhallitus voi myös itse ilman eduskunnan tukea toteuttaa sellaista politiikkaa, jota eduskunnan enemmistö ei hyväksy ja joka pakottaa tämän enemmistön harkitsemaan hallituksen korvaamista uudella linjatuksen aikaansaamiseksi sovellettavaan politiikkaan. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä meillä tälläkin hetkellä on olemassa myös tämän tapaisia syitä. Kokoomus ei esim. ole tyytyväinen hallituksen toteuttamaan virkanimityspolitiikkaan. Perustuslainsäädännön vaatimukset, kyky, taito ja koeteltu kansalaiskunto, eivät sosialidemokraattisen hallituksen silmissä ole merkinneet enää riittävästi. Se on ottanut tilalle jäsenkirjapätevyyden ja tätä on sanan mukaisesti sovellettu myös eläkepoliittisia nimityksiä tehtäessä. Emme halua kieltää, etteivätkö virkoihin nimitettävät voisi olla poliittisia henkilöitä, sillä muutoinhan poliittinen toiminta ei ylipäätensä voisi versoa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa kuitenkin alleviivata, että jäsenkirjan ja nimenomaan vain yhden värisen jäsenkirjan omistaminen ei saa olla virkanimitysten pääkriteerio. Koulutukseen ja kokemukseen on edelleen pantava se paino, joka näille

kuuluu. Ellei näin menetellä, heikennetään huolestuttavassa määrässä virkamiesmoraalia ja johdatellaan virkamieskunnan ajattelua tarkoituksenmukaisuusharkinnan sekä itsepetoksen tielle. Jo nyt on liian paljon esimerkkejä siitä, että hallitus on toimenpiteillään tietoisesti viemässä kehitystä tähän suuntaan. Se on näin ollen osoittanut politiikassaan kulkevasa linjoja, joihin on saatava oikaisu. Tämänkin johdosta nyt esillä oleva välikysymys tarjoaa edellytykset hallituksen eliniän pohdintaan.

Jo edellä viitteen omaisesti esiintuodut näkökohdat antavat aiheen palata niihin keskusteluihin, joita oppositior ryhmien välillä on käyty. On paikallaan todeta, että eläkepoliittisenkin välikysymyksen puitteissa voidaan suorittaa poliittista punnintaa siitä, olisiko hallitus kaadettava vaiko ei, ja olisiko se todella korvattava uudella, laajempipohjaisella parlamentaaraisella hallituksella, joka paremmin toteuttaisi viime vaaleissa ilmaistun äänestäjien tahdon.

Ennen kuin lopullisia johtopäätöksiä voidaan tehdä, on kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä kuitenkin tarkasteltava, onko meillä reaalisia edellytyksiä uuden hallituspohjan aikaansaamiselle. Eduskunnassa ei tällä hetkellä ole sen paremmin selvää vasemmisto- kuin oikeistoenemmistöäkään. Vasemmisto on vähemmistössä tai enemmistössä riippuen siitä, miten Suomen maaseudun puolue kulloinkin äänestää. Ja aivan samoin on ei-sosialististen ryhmien osalta asian laita. Tämä tilanne on tänäänkin viimeksi voitu äänestystauluilla selvänä havaita. Myös niiden enemmistö- tai vähemmistöasema on riippuvainen Suomen maaseudun puolueen omaksumasta asenteesta. Käydyt neuvottelut ovat osoittaneet, että mainittu puolue ei ole selvästi halunnut lyödä lukkoon kantaansa. Se on ajoittain osallistunut keskusteluihin, ajoittain pannut niille suhteellisen vähän huomiota. Se on välillä ollut valmis harkitsemaan yhteisiä toimenpiteitä, välillä taas antanut ymmärtää, että sen tuki joka tapauksessa tulisi lankeamaan hallituksen hyväksi. Tällainen poliittinen tilanne on huolestuttava. Se kuvastaa sitä luottamuspulaa ja maassa vallitsevaa parlamentarisminkin kriisiä, johon on aihetta niin hallituksen kuin oppositionkin riveissä suhtautua täydellä vakavuudella. Ellemme halua tietoisesti olla johtamassa maata valedemokratian demokratisoitumisen tielle pois perinteellisen parlamentaarisen demokratian piiristä, olisi itse asiassa kaikkien pyrittävä myötävaikuttamaan

siihen, että normaalit olot palautuisivat ja ettei vaalitulosta tarvitsisi mitätöidä.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä nyt esillä olevaa välikysymystä käsiteltäessä ja siitä johtopäätöksiä tehtäessä onkin näin ollen aiheellista toivoa, että tulevat äänestykset niitä ennen käytävien neuvottelujen perusteella selkiinnyttäisivät poliittisen tilanteen. Kaikki tietävät, että tämän selkiintymisen edellytyksenä on avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri ei-sosialististen ryhmien välillä. Kaikille on täysin selvää, että tämän syntymisen edellytyksenä on niiden vanhojen kaunojen hautaaminen, jotka värittävät erityisesti keskustapuolueen ja Suomen maaseudun puolueen välejä, mutta jotka ovat myös ylläpitäneet kireyttä keskustapuolueen ja kokoomuksen välillä. Me olemme aina olleet valmiit keskusteluihin mutta joutuneet kovin usein havaitsemaan, että milloin ulkopoliittisin perusteettomin väittämin, milloin muin teko syin neuvottelualltiutta ei toisella taholla ole ollut. Nyt on poliitiikan teko palautettava väittämien ja epäluulojen tasolta asiallisen, rauhallisen tilanepunninnan piiriin.

Sanomattakin on selvää, että tämän tilanepunninnan puitteissa on edellytettävä perusasetelmien korjaamista. Jos välikysymyksen tuloksena halutaan muodostaa maahan ei-sosialistiseen enemmistöön nojaava parlamentaarinen enemmistöhallitus, on Suomen maaseudun puolueen tunnustettava, että se on ei-sosialistinen puolue. Jos se näin puolestaan tekee, on muiden annettava tälle puolueelle sille kuuluva asema neuvotteluissa sekä ymmärrettävä niitä näkökohtia, joita se esittää. Kaikessa yksinkertaisuudessaan juuri tässä on kysymyksen ydin. Ja ellei tällaiseen tosiasioiden tunnustamiseen päästä, on välikysymys helposti valumassa hiekkaan. Se ei tuo parannusta eläkekysymyksiin eikä se myöskään normalisoi poliittisia oloja.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on asettanut muiden oppositio puolueiden vastattavaksi eräitä selviä kysymyksiä. Me haluamme muilta ei-sosialistisilta puolueilta etukäteen tietää, millaista hallituspohjaa nämä puolueet hallituksen mahdollisen kaatamisen jälkeen pitävät toivottavana ja minkälaisen puolesta ne ovat myös käytännössä valmiit työtä tekemään. Vasta sitten, kun vastaus tähän kysymykseen on saatu, me harkitsemme lopullisen kantamme.

Olemme myös kysyneet, ovatko muut ei-sosialistiset oppositior ryhmät valmiit torjumaan mahdollisesti suunniteltavan kansanrintamahallituksen toteuttamisen. Tähänkin kysymykseen

me odotamme keskusteluissa selvää vastausta. Tämän vastauksen antamisen helpottamiseksi on meidän taholtamme aihetta alleviivata, että kokoomuksen eduskuntaryhmä on valmis kaikin mahdollisin tavoin ei-sosialistisen yhteistyön edelleen kehittämistä edesauttamaan, mutta samassa yhteydessä korostamme myös sitä, että me emme halua sulkea ovia sosialidemokraateilta neuvottelujen ja hallitustyön ulkopuolelle.

Käsityksemme mukaan olemme nyt tilanteessa, joka suomalaisen demokratian kehityksen kannalta on tärkeä. Vasemmalla on havaittu, että porvaririntaman hajanaisuus estää riittävän monien ja selvien vaihtoehtojen punninnan. Itse asiassa vain tämän havainnon turvin sosialidemokraatit ovat vähemmistöhallituksensa rohjenneet muodostaa. Ne ovat nimittäin tienneet, että keskustapuolueelta puuttuu toimintakykyinen muu vaihtoehto ja että myöskin oppositiopolitiikkaa tästä johtuen tulee värittämään hajanaisuus. Me toivomme näin ollen edelleen käytävän neuvotteluja, joissa tämä tosiasia otetaan taustaksi ja joissa rohjetaan myös toimia sen mukaan. Maahan on luotava tilanne, jossa vaalien tuloksena enemmistön muodostava ei-sosialistinen ryhmittymä halutessaan voi ottaa hallitusohjaket käsiinsä ja ryhtyä toteuttamaan sellaista politiikkaa, jolle äänestäjäkunta on tukensa antanut.

Herra puhemies! Neuvottelut ovat edelleen kesken. Hallituksen asema on epävarma. Eduskunnalla on joka tapauksessa oltava mahdollisuus myös varsin yksinkertaiseen perusteltuun päiväjärjestykseen siirtyminen. Näin ollen ehdotan, että eduskunta hyväksyisi seuraavan perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta, ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. V. V e n n a m o: Herra varapuhemies! Kun kokoomus täällä jälleen yrittää haukata jokaisesta heinätukosta aina presidentinvaaleja myöten ja kun kokoomuksella on tietämättömyys hyvin suuri, ilmoitan lyhyesti ja selvästi: SMP on ei-sosialistinen puolue ja pysyy tällaisena.

Herra puhemies! Vanhukset, sairaut, työkyvyttömät, työttömät, lesket sekä kaikki tarvitsevat ja vaikeuksissa olevat ovat todella maassamme olleet vuodesta vuoteen unohdettuja ja sorrettuja. Kansantulomme on kasvanut suu-

resti, mutta vanhukset ja eläkeläiset ovat suurelta osalta jääneet syrjityiksi niin kuin muutkin kansamme pienituloiset. Vain pieni suurituloisten luokka on saanut kohtuuttoman suuret eläkkeet. Lukemattomat kansalaiset ovat samoin pudonneet eläkelakien väliin ja jääneet tyhjän päälle. Mutta valtapuolueet eivät ole tunteneet kiinnostusta näiden yksilökohtaisesti raskaiden vääryyksiä poistamiseen ja korjaamiseen.

On todella korkea aika ottaa eduskunnassa totuudenmukaisesti esille tämä kansamme unohdettujen asia. Tämä jos mikä on kiireellinen ja välttämätön tehtävä. On kysymys henkilöistä ja perheistä, joiden sana ei kuulu vaikutusvaltaisilla paikoilla, vaikka he kaikki omalla paikallaan ovat tehneet raskaan päivätyön maamme rakentamiseksi sekä valtakunnallisen itsenäisyyden puolustamiseksi. Kansakunta, joka väheksyy ja unohtaa vanhuksensa, sairaansa, työttömänsä ja rintamaveteraaninsa, jätää henkisen ryhtinsä ja kansallisen olemassaolonsa perusteita.

SMP odottaa tämän välikysymyksen aikana kaikilta eduskuntaryhmiltä rakentavaa yhteistyötä, että me yli puoluerajojen pystyisimme todella saamaan aikaan kaikkia hallituksia sitovia ja tehokkaita päätöksiä kansamme eläkeläisten ja muiden vähäosaisten hyväksi. SMP siis kannattaa eläkeläisten merkeissä tehtyä välikysymystä, mutta ei kannata sitä, että eläkeläisiä käytettäisiin vain kyltteinä puoluepoliittisiin valtavoitteisiin. Tällainen menettely on kylmää petollisuutta.

Keskustapuolue on ollut vallankahvassa tässä maassa käytännöllisesti katsoen yhtäjaksoisesti 30 vuotta, mutta oltuaan vaille kolme kuukautta poissa hallituksesta on keskustapuolue tehnyt itselleen välikysymyksen sekä tullut synnintuntoon ja nyt nöyrästi tunnustaa omat vuosikymmenien laiminlyöntinsä ja virheensä näissä asioissa. Tällaiselle omantunnon heräämiselle on annettava tuki (Naurua). Ja jos hallituksesta poissaolo näin hyvin ja nopeasti avaa keskustapuolueen silmiä ja kasvattaa oikeudentuntoa, niin on syytä pitää keskustapuolue vielä edelleenkin hallituksen ulkopuolella (Hilpeyttä). Tämä on varmasti kansan etu.

Kysymys onkin todellisuudessa siitä, onko keskustapuolueen nopea parannus ja herääminen todella pysyvä ja rehellinen. Eikö olisi ollut parempi vaatia sosialidemokraattiselta hallitukselta oppositiopuolueiden yhteistyöllä kiireellisiä ja riittäviä tekoja eläkeläisten hyväksi

kuin ryhtyä rakentamaan riitaa ja kaatamaan hallitusta ministerituolien saamiseksi omien miesten käsiin? Sanomme suoraan, että SMP ei hyväksy sitä, että eläkeläisiä yritetään käyttää narrattavina aaseina, jotta heidän hädällään ja harteillaan ratsastettaisiin takaisin samojen johtajien ja kehitysalueille suuria onnettomuuksia tuoneeseen monopolivaltaan, samalla SMP uudelleen eristäen.

SMP ei myöskään hyväksy sitä, että eläkeläisiä yritetään käyttää aseena loppuansa kohti kulkevan onnettoman K-kauden pönkittämiseksi ja sen keinotekoisien elämän jatkamiseksi. Eläkeläiset eivät myöskään ole sitä varten, että heidän avullaan tuettaisiin vallassaollutta puoluepresidenttikautta ja kansalta vaalioikeuden kieltävää presidentin poikkeuslakia, vaikka perustuslaissamme selvästi sanotaan, että presidentin tulee olla koko kansan presidentti ja hänen tulee puolustaa kansansa perustuslaillisia vaalioikeuksia aina presidentinvaaleja myöten.

Tosiasioiden toteaminen on aina välttämätöntä, jotta saataisiin aikaan edistystä ja korjauksia. Kumoamattomat tosiasiat kertovat ja todistavat, että kaikki maamme vanhat puolueet ovat väheksyneet eläkeläisten ja pienituloisten asiaa. Raha ja yhteiskunta ovat olleet tärkeämpiä kuin elävä ihminen ja eläkeläinen. Niin oikeistopuolueet kuin vasemmistopuolueet ovat käyttäneet kansaa välikappaleenaan, mutta niiden todelliset päämäärät eläkkeiden suhteen ovat olleet kansan tarpeiden ja etujen vastaiset.

Sosialismin päämäärä on valtion rikastuttaminen kansan kustannuksella ja keskusta-oikeistovoimien päämäärä rahan ja rikkaiden etujen puolustaminen. Siksi niin oikeiston kuin vasemmiston ideologia ja aate on täydellisessä ristiriidassa kansan ja eläkeläisten todellisten tarpeiden ja kansan todellisen tahdon kanssa. Sosialismi on vallan keskitystä, joka aste asteelta haluaa tuhota omistusoikeuden ja yritteliäisyyden aina pienviljelmii ja pienyrityksiä ja eläkeläisten omistettuja koteja myöten. Tätä ei Suomen kansa varmasti halua. Keskusta-oikeiston valta taas kasaa pääomia aina vain harvemmillä suuryritysten eläkeläisten kustannuksella tapahtuvaa jatkuvaa rikastuttamista myöten. Kansa on tehokkaan harhautuspropagandan erehdyttämänä tukenut väärää puolueita. Tämän rinnalla SMP:n ideologia ja käytännön talouspolitiikka on ylivoimainen ja vastaa täysin Suomen kansan ja eläkeläisten valtaenemmistön ajatuksia ja tarpeita. Vain SMP:n ehdotusten

avulla eläkeläiset ja vanhukset saavat tarvitsemansa kiireellisen avun, ennen kuin on liian myöhäistä. Aikaa ei ole maamme vanhimpien ikäluokkien kohdalla, niin kuin ei myöskään rintamaveteraanien ja invalidien kohdalla, enää liikaa jäljellä. Tiimalaisissa hiekkia on valumassa loppuun.

Eläkeläisten ja vaikeuksissa olevien asioiden korjaaminen kaatuu usein siihen väitteeseen, että ei ole muka käytettävissä riittävästi rahaa (Ed. Virolainen: Kyllä rahaa on!). Nytkin nauttavasti keskustellaan, mistä muka löytyvät rahat sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen eläke-esitykseen, joka maksaa vain 215 milj. nmk. Sitä paitsi nämäkin korjaukset astuisivat voimaan vasta ensi vuoden alusta eivätkä heti. Tätä ei SMP hyväksy. Eläkeläisiä on autettava heti eikä huomenna. Kuitenkin tälläkin hetkellä eläke- ja korvausrahastoissa on yhteensä varoja yli 8 000 milj. nmk, ja nämä rahastot kasvavat koko ajan kovaa vauhtia, minkä lisäksi tulevat vielä vakuutuslaitosten suuret rahastot. Rahaa on siis kerättyä riittävästi, ja nämä varat ovat eläkeläisten ja tarvitsijoiden varoja eivätkä valtion, SAK:n ja suurtyönantajien varoja. Mutta sosialistiset puolueet eivät halua jakaa näitä varoja kunnollisina eläkkeinä ja korvauksina niitä tarvitseville, vaikka varat on heitä varten kerätty. Sosialismin aatteensa mukaisesti sosialidemokraatit ja SKDL katsovat kauniitten puheittensa ja lupautensa vastaisesti käytännöllisissä ratkaisuissa, että se, mikä on saatu eläkeläisten rahastovaroin valtion määräysvaltaan ja haktuun, on myös sinne jäävä ja vain murusia annetaan kansalle. Sosialismin päämäärähän on: valtio rikkaaksi ja lopulta kaikki valtion omistukseen ja hallintaan. Tällöin kansa on tiukasti valtaa pitävien käskyvallan alainen ja keskitetyn sosialismin vallasta täysin riippuvainen.

Suuri raha puolestaan laskelmoi, että kun suurissa eläke- ja korvausrahastoissa on valtavat rahavarat muutamien harvojen henkilöiden määrättävissä, niin sieltä on helppo saada pääomia ja lainavaroja eläkeläisten kustannuksella ja heidän kärsimyksistään välittämättä monopolien rikastuttamiseksi. Ja näin sitten SAK:n ja suurtyönantajien edustajat yhdessä keskustapuolueen luottamushenkilöiden kanssa pelaavat yhteen Suomen kansan ja eläkeläisten pään yli. Eläke- ja korvausrahastot kasvavat jatkuvasti, mutta Suomen kansa ja eläkkeentarvitsijat köyhtyvät.

SMP katsoo, että suuret eläke- ja korvausrahastot ovat tarvitsevien varoja ja ne on myös jaettava nykyiselle sukupolvelle kunnollisina eläkkeinä ja korvauksina ketään unohtamatta. Siksi eläkeikärajan tulee olla riittävän alhaisen ja eläkkeiden jokaisen kohdalla riittävän suuren. Myöskään raskaita maksuja ylisuuriin eläke- ja korvausrahastoihin ei pidä tarpeettomasti vaatia.

Peruste, jolla sosiaaliturvamaksua maksetaan, on väärämielinen. Työvaltaiset yritykset ja palkanansaitsijat joutuvat maksamaan suhteellisesti moninkertaisesti suuremmat sosiaaliturvamaksut kuin koneistettu suuryritys. Tämä ei ole oikein. Kun pieni työnantaja ottaa työmiehen palvelukseensa ja antaa hänelle leipää ja toimeentulon, niin pienyrittäjä pannaan raskaan lisäveron alaiseksi ja häntä rangaistaan siitä, että hän antaa työtä ja toimeentuloa. Mutta kun suuryritys tuottaa ulkomailta huippukalliin rationalisointikoneen ja lykkää sen tehtänsä toisesta päästä sisään, niin toisesta päästä lähtevät työmiehet kävelemään työttömyysjonoihin. Tästä suuryritystä palkitaan ja vapautetaan sosiaaliturvamaksuista. On ihmeellistä, että yrittäjä, joka antaa leipää ja työtä, saa rangaistuksen kirot päälleen ja suurporvari, joka lisää työttömyyttä ja ulkomaankaupan epätasapainoa, palkitaan yhteiskunnan toimesta.

Siksi SMP on esittänyt eduskunnassa, että kolmen vuoden ajaksi poistettaisiin palkanansaitsijoiden, yrittäjien sekä perhe- ja pienviljelmien raskaat sosiaaliturvamaksut tarpeettomina, jona aikana sitten selvitetäisiin, onko ylisuurten ja jatkuvasti kasvavien rahastojen linja raskaine maksuineen oikea ja Suomen kansan edun mukainen, kuitenkin tärkeintä asiaa, eläkeläisten toimeentulon turvaa, unohtamatta. Mutta me olemme näissäkin esityksissämme jääneet valitettavasti eduskunnassa yksin.

Kun totuutta jatkuvasti salataan Suomen kansalta eikä eduskunnan kaikkia yleisistuntoja radioida yleisradion kautta eikä myöskään anneta kansalaisille mahdollisuutta ilman kustannuksia tutustua eduskunnan pöytäkirjoihin ja äänestyksiin, niin kuin SMP on eduskuntaaloitteissaan esittänyt, niin on paikallaan tässä yhteydessä hieman kerrata, mitä SMP, saatuaan ensimmäisen oman kansanedustajansa eduskuntaan vuonna 1966, on tämän jälkeen maamme eläkeläisten hyväksi ja sosiaaliturva-asioissa esittänyt eduskunnassa saamatta kuitenkaan monastikaan muiden puolueiden tukea. Tämä on sitä välttämättömämpää, koska tänään ilmei-

sesti jälleen kaikilta tahoilta, niin kuin olemme kuulleet, annetaan eläkeläisille katteettomia, kauniita lupauksia täysin vastoin vuodesta vuoteen jatkuneita kielteisiä tekoja eduskunnassa.

Muistamme kaikki, että SMP:llä oli vasta vuodesta 1966 alkaen yksi oma kansanedustaja eduskunnassa, ja näin jatkui maaliskuun 1970 eduskuntavaaleihin saakka, jolloin kansan tuella saimme 18 kansanedustajaa. Vaikka SMP:llä oli vuosina 1966—1970 yksi kansanedustaja, niin meidän taholtamme tehtiin tästä huolimatta kymmeniä esityksiä eduskunnassa eläkkeiden korjaamiseksi aina rintamaveteraaneja, leskiä sekä perhe-eläkkeitä ja äidinpalkkaa myöten, mutta emme saaneet tukea muilta puolueilta ja eduskuntaryhmiltä.

Niinpä SMP esitti vuonna 1966 eduskunnassa vähintään 250 markan eläkettä rintamaveteraaneille, mutta kaikki muut olivat vastaan. Samoin esitimme budjetin käsittelyn yhteydessä 15. 12. 1966 budjettiin otettavaksi määrärahan vähintään 250 markan suuruisen veteranieläkkeen kuukaudessa myöntämiseksi 50 vuotta täyttäneille rintamaveteraaneille, mutta kukaan ei eduskunnassa kannattanut tätä esitystäni.

Vuonna 1967 esitin eduskunnassa, että toteutettaisiin sosialidemokraattisen puolueen vaalivoittoon johtaneen kahdeksan kohdan ohjelman mukainen kansaneläkkeiden korotus, mutta kukaan ei kannattanut esitystämme täällä eduskunnassa. Samoin ei kukaan kannattanut esitystämme eduskunnassa, kun esitin kansaneläkeläisten peruseläkkeen korottamista samana vuonna 25 %:lla.

Vuonna 1968 esitimme kansaneläkeikärajan alennettavaksi, mutta jäin yksin. Samoin jäimme yksin esittäessäni eduskunnassa TEL:in ja LEL:in eläkkeiden korjaamista sekä perhe-eläkkeen ulottamista myös leskiäiteihin.

Erityistä huomiota on syytä tässä yhteydessä kiinnittää siihen, että 22. 11. 1968 antoi Koi-viston hallitus valtiovarainministeri Ele Aleniuksen toimesta esityksen, johon sisältyi eläkekaton poistaminen. Tällainen suureläkkeiden suosiminen oli kuvaavaa silloiselle kansanrintamahallitusten menolle. Kun asian kolmannessa käsittelyssä eduskunnassa 5. 6. 1969 esitin hallitusta velvoittavan ponnien pieneläkeläisten puolesta, niin kukaan ei kannattanut esitystäni. Suurituloisten edut olivat silloin suosiossa.

Vuonna 1969 esitin eduskunnassa tukilisien saannin kattorajan tuntuva korottamista, huippueläkkeiden alentamista, yrittäjäeläkkeiden

puutteellisuuksien korjaamista, rintamaveteraanien eläkeikärajan alentamista 55 vuoteen ja kansaneläkeläisten peruseläkkeen nostamista 30 %:lla, vain eräitä esimerkkejä mainitakseni, mutta kukaan ei kannattanut näitäkään esityksiäni. Samoin esitimme, että eläkettä olisi annettava myös niille, jotka ovat jääneet perheläkeläin ulkopuolelle, mutta jäimme yksin.

Jo nämä muutamat harvat esimerkit osoittanevat, että kansanrintamahallitusten aikana vuosina 1966—1970 valtaa pitävien ja suurten puolueiden asenne oli eläkkeentarvitsijoita, rintamaveteraaneja ja maamme pienituloisia vastaan erittäin kylmä ja kielteinen. Suuren rahan ja valtion rikastuttamisen tarpeet kulkivat kansan ja eläkeläisten tarpeiden edellä. Ilmeisesti juuri siksi SMP sai valtavan vaalivoittonsa maaliskuussa 1970, joka on pakottanut vanhoja puolueita edes antamaan murusia, mutta sitä enemmän kätteettomia lupauksia eläkeläisille ja rintamaveteraaneille.

Kun SMP oli maaliskuun 1970 eduskunta-vaaleissa saanut 18 kansanedustajaa, niin luonnollisesti toimintamme eduskunnassa tehostui entisestään. Tällöin eläkeläisten asioita myöten aloitettiin vääristelypropaganda, että me muka puhumme liikaa ja teemme muka liikaa esityksiä. Valtapuolueet pelkäsivät, että heidän laiminlyöntinsä ja kylmä, kielteinen kantansa paljastuu Suomen kansalle. Siksi SMP yritettiin saattaa väärään valoon. Niinpä jälleen vuosien 1970 ja 1971 aikana teimme lähes 100 erilaista esitystä eläkeläisten, rintamaveteraanien ja maamme pienituloisten hyväksi. Mutta vastasemme oli vahva kansanrintamahallitusten ja oikeiston rintama.

Vuoden 1970 ajalta mainittakoon esityksemme, että sairauspäiväraha on korotettava 15 markkaan päivältä ja äitiyspäiväraha huomattavasti nostettava. Emme saaneet muilta kannatusta, ja vasta tämän vuoden eduskuntavaalien alla muut puolueet olivat herävinään. Samoin jäimme kannatusta vaille, kun esitimme, että kansaneläkkeitä on huomattavasti nostettava, hammashoito saatava korvauksen piiriin niin kuin myös kaikki lesket ja orvot perhe-eläkelain piiriin, kansaneläkkeiden etuoikeutettua tuloa korotettava ja laajennettava, äidinpalkka toteutettava, monimutkainen eläkelainsäädäntö yksinkertaistettava, minkä lisäksi yleisenä päämääränä tulisi olla yleinen ja yhtäläinen peruseläketurva, jonka toteuttamista ei saisi viivytellä. Mutta kaikki nämäkin esityksemme edus-

kunnassa kaikuivat valitettavasti kuuroille korville.

Samoja, edellä selostettuja esityksiämme uudistimme jatkuvasti vuoden 1971 aikana. Lisäksi mainittakoon esityksemme maatalousyrittäjien eläkelain korjaamiseksi ja kohtuuttomien maksujen alentamiseksi sekä vähimmäiseläketurvan aikaansaamiseksi pienviljelijöille ja heidän emännilleen. Samoin esitimme ilman tuloa, että pienet yritykset vapautettaisiin toistaiseksi sosiaaliturvamaksuista, kun rahaa eläke-rahastoissa on riittävästi, kuin myös vaadimme erityislapsilisien jälkeenjääneisyyden poistamista.

Tässä yhteydessä on erityisesti syytä esiintuoda SMP:n eduskuntaryhmän ohjelmajulistus maaliskuun 18 päiväältä 1971 taloudellisen kasvun turvaamiseksi maassamme eläkeläisiä koskevilta osiltaan. Tällöin esitin SMP:n ryhmän puolesta hyväksyttäväksi seuraavaa:

Eduskunta edellyttää, että uuden hallituksen ohjelman on rakennuttava seuraaville periaatteille: 1) Kerätyt suuret eläke- ja korvausrastot on todella käytettävä niiden hyväksi, joita varten ne on kerätty. Tällöin voidaan kansaneläkkeet ja korvaukset korottaa vähintään 500 markkaan kuukaudessa. Tulevat sukupolvet kerätkööt oman eläke- ja korvausrastonsa. Yrittäjäeläkkeet on samoin saatava kunnollisiksi ja aukottomiksi. Yleisenä päämääränä tulee olla päästä yleiseen ja yhtäläiseen peruseläkkeeseen. 2) Sairauspäivärahan alaraja on nostettava 15 markkaan ja äidinpalkka toteutettava. 3) Invalidien ja rintamaveteraanien eläke- ja muut asiat on saatettava heti asianmukaiseen kuntoon ja valtion menoista käytettävä 3 % tähän tarkoitukseen. Tällöin ei yksikään invalidi ja veteraani sekä heidän perheensä ja leskensä joudu taloudellisesti kärsimään. 4) Maamme tuloeroja on voimakkaasti kavennettava ja pienituloisten ansioita korotettava kansan ostokyvyn ja sitä kautta tapahtuvan työllisyyden parantamiseksi.

Luonnollisesti voim näitä SMP:n taloudellisia päämääriä tässä yhteydessä selostaa siis vain eläkeläisten ja pienituloisten osalta. Mutta vaikka Karjalaisen ensimmäinen hallitus oli kaatunut ja SKDL:kin oli jo hallituksen ulkopuolella, niin SMP:n eduskuntaryhmä jäi naissäkin hyvissä esityksissään eduskunnassa ilman kannatusta muiden puolueiden taholta.

Eläkeasioista puhuttaessa on lisäksi muistettava taistelumme rintamaveteraanien eläkelain korjaamiseksi. Esitimme eduskunnassa yli 30

korjausta ilman tuloksia. SMP:llä oli oma rintamasotilaiden eläkkeitä koskeva lakialoitteensa ja esitimme sitä käsitteilyn pohjaksi, mutta enemmistö eduskunnassa oli vastaan. Rintamaveteraaneille ei tahdottu tehdä oikeutta. Kun budjetin käsittelyn yhteydessä esitimme eläkeläisille, sairaille ja rintamaveteraaneille tarpeellisia määrärahoja, emme saaneet muilta puolueilta tukea. Heidän vaikeutensa olivat vieraita kansanrintamalle ja oikeistolle.

Viime tammikuun alun ylimääräisten eduskuntavaalien alla kaikki puolueet jälleen lupasivat kiireellisiä korjaustekoja eläkeläisten ja maamme tarvitsevien hyväksi, mutta nämäkin lupaukset unohdettiin parissa viikossa aivan riippumatta siitä, oliko asianomainen puolue hallituksessa vai sen ulkopuolella. Valtapuolueet ajoivat viime vuoden syksyllä eduskunnassa läpi lain, jonka mukaan vanha eduskunta käsittelee ja hyväksyi tammikuun puolivälissä kuluvan vuoden valtion tulo- ja menoarvion, vaikka kansan valitsema uusi eduskunta oli jo valittu. Ja tällä vanhalla eduskunnalla teetättivät sitten vanhat puolueet vaalilupauksiensa pettämiset. SMP teki oman peruslinjansa mukaisesti lukuisia omia esityksiä, jotka vastasivat tammikuun alun eduskuntavaalien alla kaikkien eri puolueiden antamia vaalilupauksia eläkeläisten ja muissa asioissa, mutta hämmästyttävästi jo kahden viikon päästä me jaimme käytännöllisesti katsoen jatkuvasti yksin. Samoin kansaneläkelaitoksen kertomuksen yhteydessä vanhat puolueet suojelivat omiensa laiminlyöntejä kansanrintamahallitusten aikana. Puhemies ei edes hyväksynyt äänestykseen esitystämme, että sosialidemokraattista vähemmistöhallitusta kehoitettaisiin kiirettämään eläkeläisten asioiden korjaamista. Tämän vuoden aikana olemme jo ehtineet kaksi kertaa esittää eläkeläisten asioiden käsittelyn kiirettämistä ja jouduttamista aina virastokäsittelyä myöten, mutta emme ole saaneet muilta valitettavasti riittävästi kannatusta. Luonnollisesti vaalilupaustemme mukaisesti olemme uudistaneet kaikki edellä selostamani ja monet muut asiat. Meillä on rintamaveteraanijärjestöjen esitysten mukainen lakialoite rintamaveteraanien eläkkeiksi ja muiksi heidän asioitensa korjaamiseksi, meillä on esitys sairauspäivärahan korottamiseksi vähintään 15 markaksi päivältä ja saattamiseksi kaikille saman suuruiseksi, meillä on esitys työeläkkeiden huomattavaksi parantamiseksi ja eläkeaukojen poistamiseksi, meillä on esitys kansaneläkkeiden korottamiseksi ja tulojen kattorajan

huomattavaksi nostamiseksi sekä äidinpalkan toteuttamiseksi, vain muutamia esimerkkejä mainitakseni. Mutta kaikki nämä aloitteemme makaavat eduskunnan valiokunnissa vanhojen puolueiden enemmistön tahdosta.

Edellä lyhyesti selostamani ja kumoamattomien eduskunnan pöytäkirjojen perusteella on SMP:n johdonmukaisesta linjasta eläkeasioista todettavissa seuraavaa:

1. Eduskunnan pöytäkirjat osoittavat, että vain SMP on vuosien kuluessa ollut todella huolestunut eläkeläisten jatkuvasti vaikeutuvasta asemasta aina rintamaveteraaneja myöten. Muut puolueet ovat kyllä olleet valmiit lisäämään kansalaisten verotaakkaa sekä nostamaan maksuja, mutta vaikeimmassa taloudellisessa asemassa olevien auttaminen on tahtonut kokonaan jäädä toisarvoiseen asemaan.

2. Eduskunnan pöytäkirjat osoittavat myös, että SMP on puuttunut sekä tehnyt korjausesitykset kaikkiin tärkeimpiin eläkeasioihin epäkohtiin. Valitettavasti muut puolueet lyhytnäköisyydessään eivät ole tahtoneet korjauksia ja ovat voimallaan estäneet SMP:n korjausesitysten läpimenon.

3. Eduskunnan pöytäkirjat kertovat, että muilla puolueilla ei käytännöllisesti katsoen ole ollut edes esityksiä eläkeasioiden korjaamiseksi ja jos on ollutkin esim. aloitteiden muodossa, niin edes monia aloitteitaan eivät nämä ole halunneet puolustaa eduskunnassa, kuten kävi keskustapuolueelle, kun käsiteltiin työeläkkeiden perhe-eläkkeiden lapsikorotuksia.

4. Eduskunnan pöytäkirjat antavat selvän kuvan, että SMP ei ole koskaan vaatinut mahdollisia, vaan vain kunnollista korjausta eläkeläisten asemaan. Tämäkin on ollut liikaa niin keskustapuolueelle kuin muillekin puolueille. Nyt on kuitenkin tainnut tulla hätä käteen muille puolueille, kun totuus on alkanut paljastua eläkeläisille.

SMP:n johdonmukainen ja eläkeläisille oikeutta tekevä linja on myös eduskuntapöytäkirjoista todettavissa seuraavan sisältöiseksi: SMP katsoo teoissa, että jokainen elämä ja jokainen ihminen on arvokas. Jokaisella ihmisellä on oikeus turvattuun toimeentuloon myös vanhuuden, työkyvyttömyyden ja työttömyyden aikana. Tämä merkitsee, että jokaiselle eläkkeen tarvitsijalle on taattava kunnollisen toimeentulon antava eläketurva. Eläketurvan tulee olla aukoton.

Hallituksella on tärkeä avainasema maan ja kansalaisten asioiden korjaamisessa. Hallituksen

käsissä ovat myös lakiesitykset eläkeläisten toimeentulon parantamiseksi. On siis selvitetävää, ketkä ovat olleet vastuussa eläkeläisten asioista maan hallituksissa. Tällöin todettakoon ensiksi, että maalaisliitto-keskustapuolueella on ollut lähes koko sotien jälkeisen ajan lyhyitä poikkeusaikoja lukuunottamatta pääministerin paikka hallussaan. Lisäksi keskustapuolueella on ollut sotien jälkeen melkein jatkuvasti määräysvallassaan vaikutusvaltainen sosiaaliministerin paikka. Paasikiven kolmannessa hallituksessa vuosina 1945—1946 oli ministerinä sosiaaliministeriössä maalaisliiton Kaarlo Hillilä. Kekkonen ensimmäisessä hallituksessa vuosina 1950—1951 oli sosiaaliministerinä maalaisliiton Vihtori Vesterinen sekä ministerinä sosiaaliministeriössä maalaisliiton Kauno Kleemola, Kekkonen toisen hallituksen sosiaaliministerinä oli vuonna 1951 jälleen maalaisliiton Vihtori Vesterinen, ja Kekkonen kolmannessa hallituksessa vuosina 1951—1953 oli sosiaaliministerinä maalaisliiton Lauri Murtomaa. Vuonna 1953 Kekkonen neljännessä hallituksessa oli sosiaaliministerinä maalaisliiton Vieno Simonen, joka toimi myös Törngrenin hallituksen sosiaaliministerinä vuonna 1954 (Ed. Uusitalo: Ja valtiovarainministerinä Veikko Vennamo!). Vuosina 1954—1956 oli hallituksen määrävänä pääministerinä Urho Kekkonen. Tämän jälkeen tuli pääministeriksi maalaisliiton Vieno Sukselainen, jonka toisessa hallituksessa vuosina 1959—1961 oli maalaisliitolla molemmat sosiaaliministerin salkut. Ministereinä olivat tällöin Vieno Simonen ja Eeli Erkkilä. Maalaisliittolaisen Martti Miettusen hallituksessa vuosina 1961—1962 oli maalaisliitolla myöskin molemmat sosiaaliministerin salkut, ministereinä Veino Simonen ja Mauno Jussila. Keskustapuolueen Ahti Karjalainen oli pääministerinä vuosina 1962—1963. Samoin oli pääministerinä Johannes Virolainen vuosina 1964—1966. Paasion hallituksessa vuosina 1966—1968 olivat sosiaaliministereinä keskustapuolueen Esa Timonen ja Toivo Saloranta. Koiviston hallituksen sosiaaliministerinä vuosina 1968—1970 oli keskustapuolueen kansanedustaja Juho Partanen. Karjalaisen II-hallituksen sosiaaliministerinä toimi keskustapuolueen Katri-Helena Eskelinen, jonka vastuulla olivat erityisesti rintamaveteraanien asiat.

Näin ollen voidaan ja on pakko todeta, että maalaisliitto-keskustapuolueella on sodan jälkeen ollut useimmiten hallussaan eläkeläisten asioita hoitavan sosiaaliministerin salkku. Kun

lisäksi todetaan, että muutoinkin keskustapuolue on käytännöllisesti katsoen aina ollut hallituksessa määrävillä paikoilla edustettuna ja että Auran virkamieshallituksessakin toinen sosiaaliministeri ja monet muut korkeat virkamiehet olivat keskustapuolueen luottamushenkilöitä, niin tulemme siihen hämmästyttävään lopputulokseen, että tosiasiallisesti keskustapuolue on ollut nyt vain vaille kolmen kuukauden ajan sellaisessa asemassa, että se ei ole voinut hallituksesta käsin määrätä maamme eläkeasioiden hoitoa. Rohkeneeko keskustapuolue väittää, että juuri tänä aikana kaikki eläkeasioiden virheet ja puutteet ovat syntyneet, siis vaille kolmen kuukauden aikana, ja että keskustapuolueen jatkuneen sodanjälkeisen valtakauden aikana eläkeasiat olisi hoidettu erinomaisesti? (Ed. Virolainen: Puhuja tietää!)

On myös syytä todeta, että onneton kansanrintamahallitusten kausi kesti maassamme vuodesta 1966 yli viisi vuotta. Juuri tänä aikana eläkeläisten asema on suuresti heikentynyt hintojen, verojen ja maksujen kilpajuoksuissa. Kun tarkastelee kansanrintamahallitusten ministerilistoja, niin voi todeta, että jokaisella suurella kansanrintamapuolueella, sosialidemokraateilla, keskustapuolueella ja SKDL:lä, on ollut kansanrintamahallitusten kaudella sosiaaliministerin salkku muiden vaikutusvaltaisten ministerinsalkkujen lisäksi. Paasion ensimmäisen hallituksen sosiaaliministerin salkut jakoivat SKDL ja keskustapuolue, jolloin ministereinä olivat SKDL:n Matti Koivunen ja keskustapuolueen palkkiomaaherraksi siirtynyt Esa Timonen sekä hänen jälkeensä keskustapuolueen Toivo Saloranta. Koiviston hallituksessa vuosina 1968—1970 sosiaaliministerin paikat oli annettu SKDL:le ja keskustapuolueelle, jolloin ministereinä olivat Anna-Liisa Tiekso, SKDL, ja Juho Partanen, keskustapuolue. Auran presidentinhallituksessa sosiaaliministerin salkku oli sosialidemokraattisen pääjohtajan Alli Lahtisen hallussa. Hän on kuten tunnettua sosiaalihallituksen pääjohtaja. Karjalaisen toisessa hallituksessa sosiaaliministerin paikan jakoivat SKDL:n Anna-Liisa Tiekso ja sosialidemokraattien alkoholiliikkeen pääjohtaja Pekka Kuusi keskustapuolueen Katri-Helena Eskelisen ollessa koko ajan toisena sosiaaliministerinä. Katri-Helena Eskelinen tuli kuuluisaksi rintamaveteraaneille antamistaan harhauttavista tiedoista ja katteettomista lupauksista. On siis myös pakko todeta, että vuodesta 1966 alkaen kansanrintamahallitusten kaudella so-

sialidemokraatit, keskustapuolue ja SKDL ovat kansanrintamasuuntauksen pääpuolueina olleet hallitustasolla ja ministeritasolla yhteisesti vastuussa eläkeläisten asioiden huonosta ja väärämielisestä hoidosta. Tulokset ovat olleet aina yhtä heikkoja, olipa ministerinä ollut minkä puolueen edustaja tahansa (Ed. Uusitalo: Älkää puhuko vainajista pahaa!).

On myös syytä todeta, että kansaneläkelaitoksessa keskustapuolue, sosialidemokraatit ja SKDL ovat samoin olleet koko ajan vastuussa eläkeläisten asioiden hoidosta. Kuten tunnettua, on kansaneläkelaitoksen pääjohtajana ollut vuodesta 1966 alkaen keskustapuolueen V. J. Sukselainen ja pääjohtajan sijaisena on ollut sosialidemokraattien Aku Sumu. Kolmantena kansaneläkelaitoksen johtajana on ollut SKDL:n Erkki Tuominen. Kun Sukselainen siirtyi eläkkeelle syksyllä 1971, niin hänen seuraajakseen tuli pääjohtajaksi keskustapuolueen Jaakko Pajula. Kansaneläkelaitoksen johto on siis ollut täysin kolmen suuren kansanrintamapuolueen käsissä, ja nämä puolueet vastaavat laiminlyönneistä aina kansaneläkelaitoksen suurta väärinkäytöstä myöten.

Sama koskee myös eläketurvakeskusta, TEL:ia ja LEL-eläkkeitä. Siellä määräävät SAK:n ja suurtyönantajien edustajat yhdessä keskustapuolueen luottamushenkilöiden kanssa. Tämän mukaiset ovat myös työväestön ja pienituloisten eläkkeet, vaikka TEL:in ja LEL:in eläketurvarahastoissa on suunnattomasti rahaa. Tämä rahasto kasvaa lisäksi koko ajan. Ei ole edes riittänyt, että suurille puolueille monopolipääoman ja valtion rikastuttamisen edut ovat olleet tärkeämmät kuin eläkeläisten tarpeet. Lisäksi näitä puolueita on jatkuvasti kiinnostanut suurituloisten virkapaikkojen saaminen eläkeläisten varoilla. Tästä on saatu jälleen selvä todiste tämän vuoden puolella, kun kansaneläkelaitokselle on vaadittu kahden uuden korkeapalkkaisen johtajaviran perustamista. Keskustapuolue on kuitenkin mennyt kaikkein pisimmälle ja vaatinut, että pitäisi perustaa lisää eläkeläisten varoilla kolme uutta korkeapalkkaista johtajavirkaa. SMP ei voi missään tapauksessa hyväksyä tällaista saalistusta eläkeläisten kustannuksella, ja me tulemme eduskunnassa tekemään kaikkemme, että tällaiset lait hylättäisiin.

Tämän päivän välikysymyskeskustelun asiallinen ydin on siinä, miten voitaisiin eläkeläisiä tämän välikysymyskeskustelun avulla parhaiten ja eniten auttaa (Ed. Virolainen: Ker-

tokaa se!). Tämä on SMP:n ainoa ja järkkymätön päämäärä. Meille ei ole valta tärkeintä. Me olemme valmiit hallitukseen siksi, että voimme ministerituoleilta käsin toimia tehokkaammin kansan ja eläkeläisten hyväksi. Panttivangeiksi hallitukseen emme kuitenkaan suostu. Emme myöskään suostu olemaan hallituksessa toista mieltä kuin mitä olemme hallituksen ulkopuolella. Näinhän valitettavasti kaikki muut puolueet ovat kukin vuorollaan tehneet sekä menettäneet kasvavasti kansan luottamusta.

Jos eläkeläisiä ja tarvitsevia palvellaan parhaiten sillä, että nykyinen sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus kaadetaan, niin SMP on siihen heti valmis. Mutta jos hallituksen kaatamisella vain tehdään vahinkoa eläkeläisille ja viivytellään suurella riidalla heidän asioittensa edes osittaista korjaamista, niin SMP ei ole hallituksen kaatajien kelkassa (Ed. Virolainen: Kummalla puolella se on sitten?). Asia ja eläkeläiset ovat SMP:lle tärkeimmät.

Maassamme on ollut vuodesta 1966 alkaen kansanrintamahallitukset. Vallassa ovat olleet puolueet, jotka kaikki ovat julistaneet olevansa vähäväkisen ihmisen asialla. Kuitenkin kansanrintamahallitukset ovat suuresti köyhdyttäneet Suomen kansaa. Väkilukumme alenee ja maa autioituu, mutta valtio ja suuryhtiöt rikkastuvat. Eläkeläisten niin kuin koko Suomen kansan asema on jatkuvasti heikentynyt hintavyöryn johdosta. Verot ovat laajalti nousseet ryöstöverotuksen tasolle, mutta suuryhtiöt ovat saaneet jatkuvia verohelpotuksia aina omaisuusveron täydellistä poistamista myöten.

Muistamme myös, kuten olen jo todennut, hyvin Koiviston hallituksen, jolloin palkka- ja eläkeministerinä oli SKDL:n puheenjohtaja Ele Alenius. Hänen aikanaan vasemmistoenemmistöinen eduskunta poisti suurilta eläkkeiltä eläkekaton niin kuin myös suuryhtiöiltä omaisuusveron keskustapuolueen täydellisellä tuella. Tämän seurauksena maassamme nyt maksetaan hirmuisia eläkkeitä, jopa yli 10 000 mk eläkettä kuukaudessa. Samassa yhteydessä ei tahoton löytä varoja kansaneläkkeiden perusosan korottamiseksi yhdellä markalla. Vääräys ja kansan sortaminen rehottivat. SMP ei voi tukea eikä auttaa sosialidemokraattisen hallituksen kaatamisella tällaisen onnetoman kansanrintamahallitusten talouspolitiikan uudelleen henkiin herättämistä. SMP:n käsitys on, että sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus on pakotettu eniten muistamaan eläkeläisiä ja

maamme tarvitsevia (Ed. Virolainen: Esittää ehdotus jo!). Jos sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus ei näin tee, niin se kaataa nopeasti itse itsensä ja saa kansan ankan tuomion. SMP:n mielestä on sosialidemokraattiselle vähemmistöhallitukselle annettava kohtuullinen aika näyttää, haluaako se lunastaa vaalilupauksensa. Vaille kolme kuukautta on liian lyhyt aika, mutta syksyyn mennessä on aikaa ollut riittävästi. Vaikka SMP:llä ei olekaan suuria luuloja sosialidemokraattisten johtajien hyvästä tahdosta, koska sosialismin aate merkitsee peruslinjaltaan valtion rikastuttamista ja kansan köyhdyttämistä, niin vielä vähemmän me voimme luottaa keskustapuolueen nykyisiin johtajiin eläkeasioissa. Ovathan he olleet vuosikymmeniä vallassa ja jäljet ovat sen mukaiset aina kansaneläkelaitoksen pääjohtoa myöten. Hallituksen kaatamisella vain saataisiin lisää sekaannusta aikaan ja viivyteltäisiin eläkeläisten asioiden korjaamista.

Socialidemokraattisen vähemmistöhallituksen viime viikolla antama korjausesitys on jo pieni parannus, mutta ei suinkaan riittävä eikä oikeudenmukainen ja tasapuolinen. Hallituksen ulkopuolella olevalla eduskuntaenemmistöllä on kuitenkin nyt mahdollisuus tehdä riittävät korjaukset (Ed. Virolainen: Esittää jo ponnet!). Sosiaalidemokraattinen vähemmistöhallitus ei pysty komentelemaan eduskuntaa. Jos maassamme olisi eduskunnan enemmistöön nojaava hallitus, niin tämä hallitus komentaisi kansanedustajansa pienten korjausesitystensä taakse ja eläkeläiset jäisivät jälleen lehdellä soittelemaan. Siksi nyt eläkeläisten on tarkoin seurattava asioiden ratkaisuja myös eduskunnassa. Jos riittäviä korjauksia ei tule lähikuukausina, niin terveen järjen mukaan vanhoja puolueita ei tällöin missään tapauksessa pitäisi äänestää edes kunnallisvaaleissa.

Mikä on sitten SMP:n todellinen linja eläke- ja korvausasioissa? (Ed. Virolainen: Kuultaisiinko lopultakin ponsi?) SMP lähtee siis siitä, että jokainen ihminen ja jokainen elämä on arvokas (Ed. Virolainen: Sehän sanottiin jo kaksi kertaa!). Kun maamme kansantulo on jo Yhdistyneiden Kansakuntienkin tilastojen mukaan maailman suurimpia, niin köyhyyttä ja kohtuuttoman alhaista tuloa ei maassamme enää tarvita. Köyhyys ja liian pienet ansiot niin kuin myös työttömyys voidaan maastamme poistaa, kun on vain oikeudentuntoa, tasapuolisuutta ja todellista tahtoa.

SMP on koko olemassaolonsa ajan puolustanut voimakkaasti eläkeläisiä ja vaikeuksissa olevia. Aluksi nämä esityksemme kaikuivat täysin kuuroille korville. Meitä vain pilkattiin. Mutta me emme ole säikähtäneet, vaan jatkoimme sitkeästi esityksiämme. Kun kannatuksemme kansan keskuudessa samalla alkoi voimakkaasti kasvaa, niin vanhojen puolueiden oli pakko herätä toimimaan. Tällöin vanhat puolueet omaksuivat murusten antamisen linjan. Pienellä annilla yritettiin rauhoittaa kasvavaa ja oikeutettua tyytymättömyyttä ja saada kansa pysymään väärinkäytetyn puolueuskollisuuden entisissä katraissa. Eläkeläistenkin asemaa kohennettiin — liian vähän ja liian hitaasti. Erityisesti tämä kävi ilmi rintamaveteraanien asioissa. Vasta pakkon edessä oli lopulta viivytelyn jälkeen keskustapuolueen ministerin johdolla pakko antaa puutteellinen ja väärämielinen rintamaveteraanien eläkelaki, joka rakentui häpeällisen sosiaalivun linjalle.

SMP katsoo, että meidän ihmisten työtulokset ja työponnistukset voivat olla erilaisia ja siksi ansiot ovat myös erilaisia. Mutta kun me olemme sairaita tai eläkkeellä, niin me olemme kaikki samanarvoisia. Jokainen ihminen ja jokainen elämä on yhtä arvokas (Ed. Virolainen: Neljäs kerta!). Tähän rakentuu SMP:n peruslinja kunnollisesta vähimmäiseläkkeestä jokaiselle. Me emme hyväksy sosialidemokraattien, SKDL:n ja kokoomuksen sekä kansanpuolueiden ihmisten eriarvoisuuteen perustuvaa yksipuolista ansioeläkelinjaa, jonka mukaan eläkkeen suuruus riippuu vain tuloista. Jopa SAK:n johto jatkuvasti painottaa julkisissa puheissaan, että keillä ei ole ollut tuloja, ja ne, jotka eivät ole maksaneet sosiaaliturvamaksuja, eivät ole myöskään oikeutettuja riittävään eläkkeeseen. Tässä jos missä paljastuu sosialismin ja kylmän rahan materialistinen yhteislinja, jossa ihminen ja elämä on vain rahan ja yhteiskunnan käyttöhiivaa. SMP ei koskaan hyväksy tällaista epäinhimillistä eläkepoliittista peruslinjaa. Kun metsätyömiehellä, pienviljelijällä, pienyrityksellä ja muulla pienituloisella on ollut koko elämänsä ajan pienet tulot tai hän muutoin on ollut eläkelakien ulkopuolella, kuten perheenäidit, niin häntä ei saa tämän johdosta vielä rangaista alhaisella sairauspäivärahalla ja alhaisella nälkäeläkkeellä, vaikka hän ei olisikaan suorittanut sosiaaliturvamaksuja samalla tavalla kuin muut. Sitä vartenhan valtion tulisi säännösten mukaan maksaa huomattava osa eläkemenoista. Mutta kansanrintamahallitusten aikana valtio

on vetäytynyt kokonaan pois näistä velvollisuksistaan. Valtiota on tälläkin tavoin rikastutettu kaikkien köyhimpien kustannuksella.

SMP kehottaa vakavasti sosialistisia puolueita ja oikeistoa tarkistamaan tämän kylmän aatteensa mukaisen köyhän vastaisen linjansa, vaikka se merkitseekin sosialismista ja rahan vallasta luopumista. SMP:n perusajatus on, että jokaiselle kansalaisellemme on ilman aukkoja turvattava eläkkeelläänkin tulo, joka vastaa lakisääteistä vähimmäisansiota. Muu ansio on siis otettava tässä yhteydessä huomioon. Tämä merkitsee määrätynlaista tarveharkintaa, mutta ei sitä rankaisevaa tarveharkintaa, jota nykyisin kansaneläkkeissä noudatetaan. Lyhyesti sanottuna: Jos muut tulot ovat pienet, niin eläkkeen tulee tällöin olla suurempi; jos taas muut tulot ovat suuremmat, niin eläke on alhaisempi, mutta tällöinkin kansaneläkkeen perusosan tulee olla nykyistä suurempi. Myöskin muita tuloja arvioitaessa on vain varmat ja jatkuvat tulot otettava huomioon. Todellisuuden tulee olla ratkaiseva, eivätkä missään tapauksessa olemattomat ja viranomaisten kuvittelemat tulot saa alentaa eläkettä. Oma koti ja kohtuullinen omaisuus eivät myöskään saa olla rankaisuvälineitä eläkeasioissa. Myöskään oma toiminta yrittämistä ei tällöin saa rangaista. Kansalaisilla tulee olla mahdollisuus omatoimisesti parantaa toimeentuloaan ilman, että he sen vuoksi menettävät eläkeläisinä heille kuuluvia etuja. Kun noudatetaan tätä SMP:n peruslinjaa, niin tällöin voidaan myös eläkeikäräjä riittävästi alentaa ilman, että kansan syvien rivien toimeentulo tämän johdosta vaikeutuu ja putoaa. Tällöin pienituloisin saa eläkkeellä ollessaan saman ansion kuin aikaisemminkin. Silloin ollaan valmiita vapaachtoisesti antamaan työpaikkoja nuoremmille voimille, jotka nyt kuljeskelevat työttöminä ja joutuvat hakoteille. Eläkeikärajaa maassamme on todella suhteettoman korkea. Raskaissa ja kuluttavissa ammateissa työskentelevistä kansalaisista vain harva pääsee eläkeikärajaan terveenä. Tämä on häpeällistä maallemme, jonka kansantulo on maailman suurimpia ja joka ainakin nimellisesti on kansanvaltainen maa.

Ei ole millään puolustettavissa, että esim. metsätyömiehet ja pienviljelijäperheen äidit kuluttavat kaiken voimansa uuvuttavissa töissä ilman sanottavia lomiam ja muita inhimillisiä etuuksia ennen eläkeikää ja ehtivät nauttia mitättömän pientä eläkettä vain lyhyen hetken, jos sitäkään. Vastaavasti valtion virkojen huip-

pueläkeläiset ovat säästyneet hyvin ja kalastelevat eläke-etuksiensa lisäksi vielä huippupalkallisia virkoja. Heiltä ei mene eläke eikä etuudet. Mutta jos kansaneläkeläinen ansaitsee välttämättöä särvinrahaa, niin jo ovat herrat kuulustelemassa kuin rikollista ja ottavat eläkettä pois köyhältä. Tämä on keskustapuolueen linjaa. Tämä on oikeiston ja vasemmiston linjaa. Teillä on ollut aikaa vuosikymmeniä korjata nämä asiat, mutta olette kuluttaneet aikanne keskinäiseen nahisteluun ja peliin, politiikkaan. Epäoikeudenmukaisuus ja vääryys ovat rehoittaneet.

SMP:n linja eläkeikärajan suhteen on inhimillinen ja oikeudenmukainen. Olemme jo kauan vaatineet yleisen eläkeikärajan alentamista 60 vuoteen ja tarvittavilta osin vielä alhaisemmaksi aina 50 vuoteen asti. Kun rahaa on riittävästi ja toisaalta työttömiä nuoria epäonnistuneen työllisyyspolitiikan takia häpeällisen paljon, on oikein suorittaa kerralla yleinen eläkeikärajan alentaminen. Yksin tämä toimenpide tuo tullessaan nuoremmille vähintäänkin yli 50 000 työpaikkaa. Puheet siitä, että työttömyyden poistaminen kolmessa kuukaudessa on mahdotonta, eivät pidä paikkaansa. SMP pystyy tekemään sen. Eläkeikärajan alentaminen on yksi ja tehokas keino. Miksi te ette ole sitä tehneet? Siksi, että te palvelette kahta herraa, suurta rahaa ja pakkosocialismia. Kun vanhat ja raihnaiset ihmiset joutuvat tekemään raskaita töitä elämänsä ehtoolla ja nuorukaiset ovat pakkojoutilaita, niin väkisinkin siitä hyötyy suuri raha ja kommunismi.

Kun suuri määrä kansalaisia epäoikeudenmukaisuuksien ja epäinhimillisyyksien takia kuolee joko ennen eläkeikänsä tai lyhyen eläkeajan jälkeen, säästyä korvaus- ja eläkerahastoihin suuri määrä varoja. Näillä varoilla voidaan antaa kansalle ilmainen terveydenhoito heti. Mutta keskustapuolueen tuella vanhat puolueet ovat esittäneet, että ilmainen terveydenhoito toteutetaan puutteellisenä vasta 1980-luvulla. Näistä asioista on SMP tehnyt korjausesitykset eduskunnassa, mutta hämmästyttävästi olemme jääneet aina yksin. Muilla puolueilla on ollut kansan kurittaminen tärkeämpää kuin eläkeläisten ja sairaiden asioiden oikeudenmukainen hoito. Tämän todistavat valitettavasti eduskunnan pöytäkirjat selvästi. Valitettavasti kansalle näitä eduskunnan paljastavia pöytäkirjoja eivät julkaise muut kuin puolueemme ainoa lehti Suomen Uutiset. Totuutta siis pelätään.

Millaiset ovat sitten tavallisen kansan eläkkeet? Kansaneläkkeen perusosa on 79 mk/kk. Tukiosineen ja tukilisineenkin kansaneläke on aivan liian pieni ja siksi kansaneläkeläiset aikaisemmin maksamistaan suurista eläkemaksuista huolimatta joutuvat elämään toimeentulorajan alapuolella. Tämä ei todella voi olla oikein. Asumistukea annetaan vain vuokra-asuntoihin, ja omistusasunnoissa elävät kansaneläkeläiset ovat sorretussa asemassa tunnetuista syistä. Näidenkään asioiden korjausesityksille emme ole valitettavasti saaneet tukea.

Kansaneläkelaitoksen pääjohtajan eläke taas on 7 000 mk/kk. Yksi herra siis syö sadan köyhän eläkeläisen markat. Työeläkkeet ovat häpeällisen alhaiset, ja eläkkeiden laskentaperusteet epäilyttävät. Ei voi olla oikein, että neljän viimeisen vuoden työtulon mukaan lasketaan monesti eläkkeen suuruus. Raskaissa töissä ihminen on jo lähes loppuun kulunut ennen eläkeikänsä. Näin ollen hänen ansionsa ovat työkyvyn alentumisen takia pienet. Eräs metsätyömies maksoi elinaikanaan suuria summia eläkerahastoonsa. Hän sairasteli ja oli enimmiltään työttömänä neljä viimeistä vuottaan ennen eläkeikää. Kun hän pääsi eläkkeelle, oli eläkkeen suuruus 2,96 mk/kk. Tässä on suomalaisen eläkepolitiikan kaunein kukka vanhojen puolueitten aikaansaannoksena. Toisaalta eräs tunnettu sosialidemokraatti saa Alkosta eläkettä yli 3 000 kertaa enemmän kuin tällainen metsätyömies.

Olemme usein esittäneet ratkaisevia korjauksia TEL:in ja LEL:in eläkkeisiin, mutta olemme saaneet joka kerta kokea, että kaikkien puolueitten yhteisiä vaalilupauksia puolustaa eduskunnassa vain SMP ja olemme jääneet esityksissämme yksin.

Maatalousyrittäjäeläke on malliesimerkki keskustapuolueen eläkepolitiikasta. Kun on paljon hehtaareita, on paljon eläkettä ja vähän veroja, mutta kun on vähän hehtaareita, on vähän eläkettä, mutta paljon veroja. Maatalousyrittäjäeläkemaksusta tuli selvä sosialisointia edistävä raskas erikoisvero. On tyydytyksellä todettava, että hallitus on havainnut pienviljelijöiden kohdalla vallitsevan kohtuuttoman eläkkeiden pienuuden. Mihin kuitenkin unohuivat hallitukselta ylettömän raskaat maksut? Yrittäjien eläkelaki on susi. Yrittäjällä on suuret eläkemaksut, mutta pieni eläke. SMP katsoo, että näitä kohtuuttomia eläkemaksuja on pikaisesti alennettava ja eläkevääräytydet oikaistava.

Viime keväänä työeläkkeiden lapsikorotuksista esitettiin eduskunnassa hämmästyttävä näytelmä. Keskustapuolue oli aivan oikein tehnyt esityksen markkamääräisestä lapsikorotuksesta. Kuitenkin keskustapuolue tapansa mukaan möi tämän esityksensä jo sosiaalivaliokunnassa. Kun SMP toi markkamääräisen lapsikorotuksen eduskunnan suureen saliin, niin keskustapuolue yksimielisesti vastusti tätä ja omia lupauksiaan sekä oli hallituksen takana kasvattamassa prosenttikorotuslinjalla eläke- ja tuloeroja yhdessä muiden puolueiden kanssa. Keskustapuolueen ja muitten puolueiden mielestä työmiehen ja talonpojan lapset ovat siis moninkertaisesti huonompia kuin herrojen lapset. Tämä on keskustapuolueen linja ja valitettavasti kaikkien muidenkin puolueiden linja (Ed. Virolainen: SMP:nkin!). — SMP:n linja on toinen. Me tahdomme vakavasti pienentää niin tulo- kuin eläke-erojakin maassamme. Tämän osoittavat sitovasti tekomme eduskunnassa. Tästä kuitenkin laajalti vaietaan aina puoluetomia lehtiä ja televisiota sekä radiota myöten.

Rintamaveteraanien eläkelaki on saatu SMP:n pelosta ja SMP:n ankaran painostuksen takia. Mutta tähän eläkelakiin on jätetty lukuisia puutteita ja vääryyksiä. On hämmästyttävää, että veteraanilain kättilönä toiminut keskustapuolueen entinen sosiaaliministeri Eskelinen on julkisuudessa jatkuvasti kehunut aikaansaatua eläkelakia sekä, niin kuin totesin, tahallisesti harhautanut veteraaneja. Kuten tunnettua, SMP on ollut se käyntiin paneva voima eduskunnassa, joka on sitkeästi taistellut veteraanien oikeutettujen vaatimusten puolesta. Tätä taistelua SMP tulee edelleenkin jatkamaan. Rintamaveteraaneja on kohdeltu todella häpeällisesti. Maan itsenäisyyden ja vapauden puolustajat ovat toisen luokan kansalaisia. SMP ei tätä voi hyväksyä eikä siitä vaieta. Vastuu nykyisestä tilanteesta on suurilla puolueilla. SMP on jälleen jättänyt nykyisessä eduskunnassa ryhmänsä lakialoitteen uudeksi rintamaveteraanien eläkelakiksi siihen liittyvine muine korjauksineen veteraanijärjestöjen esitysten mukaisesti. Vaa-dimme lopulta tekoja, muutoin rintamaveteraanit ovat ennen avun saantia haudassa. Kansakunta, joka häpäisee ja väheksyy valtakunnan itsenäisyyttä ja sen puolustajia, kulkee onnettomuutta ja tuhoa kohti.

Myöskin muita eläkepuutteita on maamme sosiaaliturvassa olemassa. Lapsilisät ovat laajalti alhaiset ja niitä maksetaan tarpeettomasti suurituloisille ja rikkaille. Lapsilisävaroja kerätään

huomattavasti enemmän kuin jaetaan. Numeroilla kaunistellen kuitenkin näytetään kansalle, että muka kaikki kerätyt varat jaetaan lapsilisiin. Tämä ei ole totta. SMP:n näkemyksen mukaan lapsiliset on markkamääräisesti kaksinkertaistettava ja ne poistettava suurituloisilta. Eivät herrat tarvitse sosiaaliapua. Eri-tyislapsilisien kohdalla on myöskin suuria puutteita, jotka on korjattava.

Invalidien asiat ovat myös puutteellisesti hoidetut. Invalidien toimeentulo on jäänyt pahoin jälkeen kustannustason nousun ja hintavyöryn jaloissa aina invalidirahaa myöten. Epäinhimillisyyden ja piittaamattomuuden saaneet liian suuren jalansijan. Näin ei voi jatkaa loppuun.

SMP katsoo, että eläke-erojen tasoittamiseksi on huippueläkkeille määrättävä pitävä katto riittävän alhaiseksi. Eläke on tarkoitettu vanhuuden turvaksi eikä rikastuttamaan ketään. Muiden puolueiden linja on kuitenkin tähän saakka ollut se, että kellä paljon on, sille annetaan lisää, kellä vähän on, sille myöskin vähän annetaan. Tämä on tietänyt valtavien eläke-erojen syntymistä tähän maahan. Nyt kuitenkin ainakin keskustapuolue näyttää tässäkin asiassa lopulta tulleen synnintuntoon ja SMP:n linjoille.

Viime aikoina on puhuttu paljon eläkkeiden verolle panosta. SMP on aina vastustanut pienten ansioiden verottamista. Katsomme, että valtio ja kunta harjoittavat riistoa, kun ne ottavat veroa sellaisista ansioista, jotka eivät riitä edes vähimmäistoimeentuloon. Sama kanta SMP:llä on myös eläkkeiden verottamisen suhteen. Emme yhdy keskustapuolueen kantaan, että kansan pieniä eläketuloja ryhdyttäisiin verottamaan. Keinottelueläkkeet ovat asia erikseen.

Sairauspäivärahan kohdalla on kantamme koko puolueemme olemassaolon ajan ollut selvä ja se, että sairauspäivärahan tulee olla kaikille saman ja riittävän. Vetoamme jälleen ihmisten tasa-arvoisuuteen. Tämän rinnalla olemme voimakkaasti taistelleet sairauspäivärahan alarajan korottamiseksi ja hitaasti mutta varmasti olemme vanhojen puolueiden vastustuksesta ja viivyttelystä huolimatta saaneet tuloksia. Nämä tulokset eivät kuitenkaan ole riittäviä. Jo ennen viime syksyn ja kuluvan vuoden hintojen, verojen ja maksujen suurta vyöryä oli SMP:n vaatimus, että sairauspäivärahan tulee olla vähintään 15 mk päivältä. Olimme aluksi yksin, mutta vaalien alla saimme tilapäisiä ystäviä. Jos inflaatio jatkuu nykyisellä vauhdilla, on

sairauspäiväraha nopeasti korotettava 20 markkaan päivältä. Nythän sen alaraja on vain 10 mk päivältä, joka on kohtuuttoman vähän.

Asumistuen suhteen SMP on aina vastustanut byrokratiaa ja ahtaita rajoja. Tämän seurauksena asumistukea vaille ovat jääneet ne, joilla on huono tai pieni asunto, kuin myös ne, joilla asunto kyllä täyttää mitat, mutta jotka eivät muutoin täytä ahtaita rajoja. Käsittämättömyydenä myös on, että omistusasunto on asumistuen ulkopuolella. Tämä johtuu sosialististen puolueiden vihasta omistusoikeutta ja omakotitaloja kohtaan, johon pienomistuksen poistamiseen on myös yhtynyt maamme oikeisto. SMP tekee kuitenkin kaikkensa, että omistus-asunnot saataisiin asumistuen piiriin niin kuin myös tällaiselle asunnolle välttämätön halpalkoinen lainoitus. Tunnetusti ihmiset mieluiten asuvat omistusasunnoissa.

Perhe on suomalaisen ja kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestelmän perusta. Siksi mahtavat voimat pyrkivät perhesolun tuhoamiseen ja eläkkeiden ulkopuolelle jättämiseen. Siksi lapset on saatava mahdollisimman pian vieroitukseksi vanhemmistaan ja kodistaan. Siksi sosialismin voimat eivät hyväksy äidinpalkkaa eivätkä sitä, että yhteiskunta avustaisi lasten kotihoitoa. Erityisesti tämä johtaa harvemman asutuksen ja syrjäseutujen kotien syrjintään. Lasten päivähoitokotien ja valvonnanaalaisten lastenseimien rinnalla, joita myös on nykyistä tehokkaammin kehitettävä ja lisättävä, tulee ehdottomasti olla tasa-arvoisena eläkeläisille sopiva kotihoidon tukeminen ja äidinpalkka. Sama koskee kodinhoitajia ja lomittajia. Avohoito ja kotihoito on lääketieteellisten tutkimustenkin mukaan hyvin suositeltavaa ja joka tapauksessa myös taloudellisin ratkaisu.

Eläkelait on tarkoituksellisesti tehty niin monimutkaisiksi, että tavallisen kansalaisen on mahdotonta päästä niistä riittävästi selville. Lisäksi eläkeasioiden koneisto on kaikkialla miehitetty puolueherryillä niin, että monesti on vaikeata tehdä eroa puoluetuomiston ja eläketuomiston välillä. Eläkeläisten varoja menee paisuvasti muka parempiin suihin, ja kansa joutuu kärsimään. Vallassa olevat voimat ja suurten puolueiden korkeapalkkaiset virkamiehet väittävät, että tämä eläkelakien sotkun korjaaminen vie pakosta aikaa ja vaatii muka komiteoita. Tämä ei voi olla totta. SMP:llä on täällä eduskunnassa valmis lakialoite, jonka mukaan kaikille niille, jotka syystä tai toisesta tai lakien virheellisyyksien vuoksi jäävät riittävän eläk-

keen ja kunnollisen korvauksen ulkopuolelle, myönnetään heille kuuluva vähimmäiseläke. Tällaiseen lakiin ei tarvitse montakaan pykälää. Sen voi eduskunta hyväksyä viikossa, jos on todellista tahtoa, mutta näin ei valitettavasti taida vieläkään tapahtua.

Kaiken lausutun perusteella todettakoon vielä lyhyesti, että SMP:llä on eduskunnassa esitykset, että yleinen eläkeikäraja alennettaisiin 60 vuoteen ja että invalideille, rintamaveteraaneille ja raskaissa ammateissa työskenteleville eläkeikärajan tulisi olla 55 vuotta sekä naisille vapaaehtoinen eläkeikäraja 50 vuotta. Kaikki kansalaiset on saatettava samanlaisen ja riittävän lakisäätteistä vähimmäisasiota vastaavan eläke- ja korvausturvan piiriin. Suuret eläkerahastot ovat tarvitsijaa varten eivätkä valtion ja suuryhtiöiden rikastuttamista varten. Jatkuva varojen tarpeeton lkerääminen eläkerahastojen paisuttamiseksi on keskeytettävä eikä käytettävä eläkeasioita kansan ja yritteliäisyyden raskaan erikoisverottamisen välikappaleena. Eläkkeissä on käytettävä järkevää ja rajoitettua tarveharkintaa, mutta jokaiselle on turvattava vähimmäistuloa vastaava eläke. Sitä, joka omatomaisesti ja yrittämällä hankkii itsellensä lisää ansiota, ei saa eläkeasioissa rangaista. Kansaneläkkeiden tulokatko on nostettava nykyisestäään moninkertaiseksi. Nykyinen nälkäräjä kuukaudessa on pilkantekoa. TEL- ja LEL-eläketurvan tulee kaikissa olosuhteissa olla vähimmäisasiota vastaavan. Nythän eläketurvakeskuksen rahastot kasvavat kovaa vauhtia, mutta nälkäeläkkeitä maksetaan jatkuvasti. Eläkeikärajaa on alennettava huomattavasti. Kohtuuttomille suureläläkkeille on saatava katto ja kansalaisten tasa-arvoisuus eläkeasioissa todella toteutettava. Asumistuen byrokraattiset rajoitukset on poistettava ja asumistuki ulotettava myös omistusasuntoihin. Päivähoidon kehittämisen rinnalla on tasavertaisena tuettava kotihoitoa ja maksettava äidinpalkkaa. Taloudellisissa vaikeuksissa oleville on valtion koneistossa saatava ihmisarvoinen ja riittävän nopea asioiden käsittely. Asioiden makaamiselle virastoissa on saatava loppu. Työttömyyskorvaus on maksettava heti eikä viivytellen. Kansallamme ei ole liikaa rahaa eikä liikaa ostokykyä. Oikeudenmukainen ja riittävä sosiaaliturva antaa kansallemme tarvittavan ostokyvyn, jonka seurauksena raha liikkuu, kaikilla on työtä ja koti ja elämä menee eteenpäin. Eläkeläiset eivät todella ole valtion ja suuryhtiöiden rikastuttamista varten. Myös eläkeläiset ovat arvostettavia ihmisiä, joi-

den toivomuksia ja tarpeita on kuultava. He ovat työllään rakentaneet nykyisen Suomen. He ansaitsevat turvallisen ja ihmisarvoisen elämänehtoon. Näyttäkäämme eduskunnassa rakentavaa yhteistyöhalua eläkeläisten parhaaksi. Sitä meiltä odottaa Suomen kansa.

Kaiken lausutun perusteella SMP:n eduskuntaryhmä katsoo, että välikysymys on tehty oikeasta asiasta, mutta välikysymyksen tehtävänä on saada kiireellisesti oikeutta eläkeläisille, rintamaveteraaneille ja muille tarvitseville. Tämä ei tapahdu parhaiten niin, että nykyinen vähemmistöhallitus kaadetaan, vaan että eduskunnan hallituksen ulkopuolella oleva enemmistö velvoittaa sosialidemokraattisen hallituksen toimimaan kansan ja eläkeläisten edun mukaisesti sekä korjaa sosialidemokraattisen hallituksen eläkeläkiesitystä. Rahaa on tarkoitukseen kerätynä riittävästi suurissa rahastoissa. Nyt on loppulta tekojen eikä vain lupausten ja poliittisen pelin aika.

SMP:n nykyinen eduskuntapoliittisesti vahvistunut asema on osoituksena siitä, että se voi muodostua pienituloisille edulliseksi ja että voimme saada tuloksia. SMP ei tingi peruslinjastaan, vaan puolustaa todella rehellisesti kaikkia pienituloisia ja pienomistusta. SMP toivoo, että koko eduskunta yhtyy sen esittämään, kaikkia myös tulevia hallituksia velvoittavaan lausumaan. Jos sosialidemokraattinen hallitus ei esitystämme hyväksy ja sen vuoksi joutuu eroamaan, niin tällöin sosialidemokraattien johtajat ovat eläkeläisiä vastaan. Esitän siis, herra puhemies, eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan lyhyen lausuman:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että hallituksen toimenpiteet maamme eläkejärjestelmässä olevien pahojen epäkohtien ja puutteiden korjaamiseksi eivät ole riittävät, minkä johdosta eduskunta kehottaa hallitusta kiireellisesti jatkamaan tehokkaita toimenpiteitä epäkohtien korjaamiseksi nimenomaan pieneläkkeiden, eläkeikärajojen, eläkeaukkojen ja rintamaveteraanien kohdalla, ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Mutta on olemassa suuri vaara, että suuret puolueet hylkäävät nyt eduskunnassa eläkeläisiä ja rintamaveteraaneja puolustavat veloitelausumat kaikkia hallituksia sitovina, vaikka ovatkin olleet olevinaan tässä välikysymyskeskustelussa eläkeläisten ja rintamaveteraanien puolella, jolloin eläkeläiset ovat valitettavasti olleet vain poliittisen valtataistelun välikappaleita. Tällaisessa tapauksessa joudutaan tämän välikysymyskeskus-

telun päättyessä eläkeläiset unohtaen siis äänestämään siitä, annetaanko sosialidemokraattiselle vähemmistöhallitukselle epäluottamuslause vai ei.

SMP:n puoluehallitus on todennut, että kun SMP on tehnyt tarjouksen sosialidemokraateille enemmistöhallituksen aikaansaamiseksi maamme yhteistyöllä, niin tämä ei ole saanut riittävää vastakaikua sosialidemokraattien taholta. Pidämme nimittäin kansaa ja yritteliäisyyttä puoltavaa enemmistöhallitusta maassamme parhaimpana ratkaisuna. Sosialidemokraattien kielteisen asenteen vuoksi on jäänyt jäljelle vain ei-sosialististen puolueiden yhteinen enemmistöhallitus, ellei Suomen kansa halua palata uudelleen onnettomaan kansanrintamahallitusten aikakauteen taikka halua vaihtaa sosialidemokraattista vähemmistöhallitusta keskustapuolueen vähemmistöhallitukseen tai virkamieshallitukseen, jotka molemmat johtavat pahenevaan yhteiskunnalliseen rauhattomuuteen ja melko nopeasti uusiin ennenaikaisiin eduskuntavaaleihin.

Keskustapuolue on kuitenkin antanut selvästi ymmärtää, että he eivät hyväksy ei-sosialististen puolueitten enemmistöhallitusta maamme eivätkä muutoinkaan tule sallimaan SMP:n osallistumista uuteen hallitukseen. Keskustapuolue pyrkii kansanrintamahallitukseen ja SMP:n syrjintään. Hallituksen pääsyn ehtona on myös asettuminen nykyisen presidentin ja poikkeuslain kannalle. Tässä suhteessa keskustapuolueen johto on siis yhtynyt SKDL:n samoin SMP:tä syrjivään kantaan, joka syrjivä kanta johtuu siitä, että me puolustamme rebellisesti Suomen kansaa. Mutta kun tyytyväinen ja hyvinvoiva kansa ei halua tehdä vallankumousta ja tuhota pohjoismaista kansanvaltaista yhteiskuntajärjestystä, niin SKDL ei hyväksy tällaista SMP:n kansan puolustamista. Tämänkään päivän neuvottelut eivät ole tuoneet muutosta keskustapuolueen kantaan, joten SMP:n eduskuntaryhmä ja puoluehallitus ovat yksimielisesti päättäneet olla äänestämättä sosialidemokraattiselle vähemmistöhallitukselle nykyisessä tilanteessa epäluottamuslausetta, jos sellaiseen pelkistettyyn äänestykseen joudutaan. SMP on siis valmis antamaan toistaiseksi sosialidemokraattiselle hallitukselle elinaikaa, mutta edellyttää tiukasti, että sosialidemokraattisen hallituksen politiikka maan ja kansan parhaaksi tehostuu ja että puolueiden kesken saadaan parempaan luottamusta.

Lopuksi eläkeasioihin vaikuttavana ilmoitan, että SMP on eilen kääntynyt sosialidemokraattisen hallituksen puoleen vakavalla pyynnöllä, että tämä hallitus poistaisi keskustapuolueen aikanaan saaman ja ylläpitämän halpakorkoisten lainojen rajoituksen, jonka mukaan alle 10 peltohehtaarin tilat eivät yleensä saa maassamme maankäyttötarkoituksiin lainaa. Tämä helpottaa osaltaan eläkeasioiden hoitamista. Samoin olemme vaatineet, että rintamaveteraaneille on heti toteutettava ilmainen terveydentarkastus ja terveydenhoito. Molemmat nämä korjaukset voi hallitus nykyisten lakien mukaan toteuttaa ilman eduskunnan myötävaikutusta. Odotamme tekoja.

Ed. Teir: Herr talman! Jag ber först att få hjärtligt tacka för att jag fick muntur, för jag trodde verkligen att jag skulle bli utan, när föregående talare talade så länge.

I riksdagen fördes i medlet av april detta år en relativt uttömmande debatt om pensionsfrågorna, vilket inte hindrade centerpartiet att omedelbart därefter inkomma med en interpellation i samma sak. Detta måste ses som ett uttryck för två olika saker. Dels tilldrar sig pensionsfrågorna ett mycket starkt intresse från medborgarnas sida, vilket utövar ett berättigat tryck på oss beslutsfattare, dels får interpellationen betraktas som ett uttryck för den misstro, som man i vida kretsar hyser mot en enpartiminoritetsregerings möjligheter och sätt att sköta centrala angelägenheter.

Även om centerpartiet i sin interpellation inte går in på enskildheter, utan endast i allmänna ordalag talar om missnöjet med den nuvarande pensionstryggheten, är vi dock medvetna om den linje, som partiet företräder. Konkret går den ut på att folkpensionens grunddel och stöddel skulle sammanslås som den första och mest angelägna åtgärden. Vi i svenska riksdagsgruppen kan inte finna en dylik reform vara den mest viktiga just nu. Från vår sida har konsekvent framhållits, att de resurser, som står till förfogande, i första hand bör kanaliseras till de pensionärer, som helt eller huvudsakligen endast har folkpensionen att trygga sig till på gamla dagar. Detta innebär, att stödtillägget och bostadsstödet inom folkpensionens ram är de mest effektiva instrumenten, när det gäller att hjälpa de pensionärer, som har det sämst ställt. Vi har alltså ingenting i princip att invända mot den proposition om förstärkningar av folkpensionen, som regeringen nyligen skyndade sig att

avge till riksdagen. Man kan dock allvarligt fråga sig, om det var nödvändigt, att för interpellationens skull fjäska i väg som regeringen gjorde. Nu är man i den situationen, att man inte vet varifrån de 215 miljoner skall tas, som de i och för sig angelägna reformerna kostar.

Då det redan nu är svårt att få fram de behövliga medlen för de nödvändigaste justeringarna av folkpensionen, kan man förstås fråga sig, på vilket sätt en reform av folkpensionen enligt centerpartiets recept skulle finansieras. Även om interpellationen visligen avhåller sig från att ta sikte på bestämda mål i mark och penni, kan man konstatera, att interpellationens förste undertecknare, dr Virolainen, i offentligheten deklarerat, att man vill som en första åtgärd sammanslå folkpensionens grund- och stöddel och stegvis under 1970-talet höja denna till 300 mark i månaden.

Det finns helt enkelt inte utrymme i samhällsekonomin för någonting dylikt utan att t. ex. höja löntagarnas folkpensionsavgifter och — eller, kan man säga — arbetsgivarnas socialskyddsavgifter mycket kraftigt. Det är mot denna bakgrund förstäligt, att löntagarorganisationerna reagerat mycket kraftigt mot dylika planer. Det anmärkningsvärda med förslaget om en omedelbar sammanslagning av de nuvarande grund- och stöddelarna till en ickebehovsprövad grundpension är, att förslaget inte är ägnat att förbättra de sämst ställda pensionärernas situation. De ca 135 000 pensionärer, som nu får endast folkpensionens grunddel, i och för sig mycket blygsamma 79 mark, har dock i många fall åtminstone några andra inkomster eller någon förmögenhet, som ger dem en viss trygghet på ålderdomen utöver den anspråkslösa grunddelen.

Vad jag här har anfört, herr talman, får och bör naturligtvis inte tolkas som så, att vi i svenska riksdagsgruppen skulle ens närmelsevis vara tillfreds med den trygghet, som våra pensionssystem nu ger. Även om pensionsskyddet under 1960-talet förbättrades på ett sätt, som saknar motsvarighet i vår tidigare socialpolitik, återstår det mycket att göra ännu. Under 1960-talet åstadkom vi arbetspensionssystemet för löntagarna, och även lantbrukarna och de övriga fria företagarna fick sent omsider sin arbetspension. Under de senaste åren har frontveteranerna fått sin specialpension. Det är förklarligt, att denna snabba utveckling av pensionssystemet har lämnat luckor och brister, som det nu är vår uppgift att rätta till. Även utan att vi

går in för några ytterligare stora och genomgripande reformer, finns det övernog arbete i att garantera alla samhällsgrupper ett tillräckligt och tillfredsställande pensionsskydd. Det finns således fog för påståendet, att 1970-talet kommer att vara ett pensionernas årtionde, trots att pensionsutgifternas andel av bruttonationalprodukten inte kan tänkas stiga proportionellt lika som under föregående decennium. Nu gäller det att sikta in sig på de kvalitativa förbättringarna av våra nuvarande pensionssystem.

Det är klart, att avsaknaden av en parlamentarisk majoritetsregering inverkar hämmande också på pensionspolitikens utveckling. En bredbasig regering skulle behövas bl. a. för att följa upp föregående parlamentariska regerings initiativ att sammanföra folkpensionssystemets och arbetspensionssystemets representanter för att dryfta möjligheterna till en ökad koordinering av systemens verksamhet. Detta initiativ borde också mycket snabbt fullföljas.

Regeringens proposition om höjning av stöddelen och bostadsstödet är naturligtvis välkommen, även om den är ett hastverk. Bl. a. är finansieringsfrågan fullkomligt outredd, och man öser ut pengar utan att samtidigt dryfta, vilka andra angelägna reformer, som hade kunnat vidtas. Det är mycket svårt att förstå regeringen, då den inte i detta sammanhang föreslagit, att invalidpenningen skulle bli prioriterad inkomst. Genom denna åtgärd skulle ca 5 000 invaliders pension höjas för en mycket liten summa i jämförelse med den, regeringens förslag nu kommer att kosta. Ännu mera förvånande är, att regeringen föreslagit, att gränsen för hur stor arbetsinkomsten får vara utan att den inverkar på stöddelen, föreslås bli oförändrad. Här hade relativt små justeringar välkomnats av tiotusentals pensionärer. Inte minst lantbrukarna hade välkomnat en dylik reform.

I detta sammanhang kan påpekas, att lantbrukarna överhuvudtaget känner sin sociala trygghet otillfredsställande. Detta förstärkes av bl. a. landsbygdens ofördelaktiga åldersstruktur och det faktum, att arbets- och fritidsfrågorna och hela semesterfrågan fortfarande inte fått en tillfredsställande lösning.

En annan pensionsfråga, som inte heller slutligt ordnats ännu, ehuru det gjorts en hel del för saken, är frontmännens pensionsfråga. Gärna hade man sett, att regeringen skulle ha gjort också något i den saken, som mycket nära ansluter sig till den egentliga pensionspolitiken.

Det är även väsentligt att peka på några direkta orättvisor i vårt pensionssystem. En sådan är de olikheter, som råder mellan det gamla och det nya pensionssystemet för statens pensioner. Missförhållandena beträffande statens pensionssystem borde snarast undanröjas genom lagändring, genom vilken samtliga pensionsberättigade överförs till pension enligt den senaste tillkomna lagen.

För samma arbete och för samma arbetstid borde utgå en lika stor pension. Detta säger det vanliga rättsmedvetandet. Det nuvarande systemet med två olika, det gamla och det nya, har väckt både förbittring och förvåning bland dem som lyfter pension efter fullgjord tjänstgöring, framförallt på den grunden att för samma arbete och för samma arbetstid som sagt utfaller pensioner, som kan variera mycket kraftigt.

Pensionspolitiken är, herr talman, naturligtvis inte någon avgränsad sektor av inkomst- och socialpolitiken. Även mot denna bakgrund måste man ställa sig tveksam till en minoritetsregerings möjligheter att gå i land med alla de problem, som i dag väntar på sin lösning. Jag vill peka bara på ett stort problemkomplex, nämligen barnfamiljernas situation. Det är klart för envar, att barnfamiljernas konsumtionsmöjligheter inte på längre sikt kan och får vara så radikalt sämre än övriga grupper i dag som är. Det behövs ett ökat stöd från samhällets sida i fråga om både barnbidrag, barndagvård och bostadsstöd. Det kan inte samhällspolitiskt vara riktigt, trots att vi i dag talar om pensionspolitik, att helt glömma den aktiva och kommande aktiva befolkningens behov. Utan den kan vi inte heller trygga pensionärerna ett ökat pensionsskydd i framtiden. Svenska riksdagsgruppen har svårt att godkänna regeringens politik, som går ut på att fördröja för hela samhället viktiga reformer, emedan man inte vågar göra sin egen ställning osäker. Denna för en minoritetsregering typiska politik understryker behovet av en snar regeringsbreddning.

Herr talman! Svenska riksdagsgruppen konstaterar, att regeringen i sitt svar på interpellationen gått på två linjer. Dels har regeringen i fråga om pensionspolitiken sakligt gått igenom de aktuella uppgifter som nu förestår. Svenska riksdagsgruppen är av samma uppfattning som regeringen i fråga om huvuddragen för utvecklingen av pensionssystemen så, att folkpensionen garanterar en minimiutkomst för pensionärerna samtidigt som arbets- och tjänstepensionernas uppgift är att garantera pensionärerna en fort-

satt bibehållen konsumtionsnivå efter pensioneringen. En konstruktiv samverkan mellan de två grundpensionssystemen måste åstadkommas. Men: samtidigt som detta konstateras i positivt syfte, måste man förvåna sig över minoritetsregeringens överlägsna attityd i sitt svar på interpellationen. Det sakliga innehållet i svaret skulle inte ha försvagats, om regeringen skulle ha avhållit sig från nedsättande omdömen. Detta är dock dessvärre betecknande för regeringens inställning till det samarbete med partierna i oppositionen, som regeringen är beroende av, för att resultat skall kunna åstadkommas. Regeringen kan i frågor den inte behöver riksdagens stöd, såsom utnämningar och anslagsfördelningar, agera som den enpartiregering det nu är fråga om. Den måste dock vara medveten om, att en minoritetsregering inte i längden kan nå resultat, ifall den inte bemödar sig om samarbete. Det har under senaste tid klart framgått, att regeringen inte är intresserad av samarbete och allra minst av förhandlingar i syfte att få en majoritetsregering till stånd. Svenska riksdagsgruppen anser, att endast en parlamentarisk majoritetsregering kan driva en sådan politik, som ger resultat och gagnar hela folkets bästa. Den nuvarande minoritetsregeringen har av dessa skäl inte vårt förtroende, och vi kommer även i behandlingen av föreliggande interpellation att handla därefter. Trots att vi alltså har samma grundsyn som regeringen i fråga om utvecklingen av pensionstryggheten, anser vi, att denna minoritetsregering saknar förutsättningar att handlägga bl. a. denna mycket centrala samhällspolitiska fråga. För skötseln av dylika frågor behövs en majoritetsregering.

Ed. A r o: Herra puhemies! Laaja eläkepoliittinen keskustelu, johon nyt tehty välikysymys antaa aiheen, on erittäin tarpeellinen. Sitä mukaan kuin työmarkkinaosapuolten välisissä neuvotteluissa koko valtakunnan kattavien palkanansaitisijajoukkojen tulotasoa säännöllisesti kyetään parantamaan, on eduskunnan samassa suhteessa valvottava niiden väestöryhmien toimeentulotasoa, jotka ovat syystä tai toisesta poissa työmarkkinoilta ja näiden neuvottelujen ulottumattomissa. Erityisen huomion kohteeksi tulee tällöin se osa eläkkeellä olevista, joka ei ole päässyt ansioeläkkeiden piiriin tai jonka ansioeläkkeet eivät ole ehtineet karttua kohtuullisiksi. Lähinnä tähän väestönosaan kohdistuu välikysymyksenkin ponsi.

Vaikka sosiaaliturva kokonaisuudessaan on viime vuosina tuntuvasti parantunut ja eläkkeitten kokonaismarkkamäärä erityisesti, ei se suinkaan merkitse vielä sitä, että vähäisimmän toimeentuloturvan varassa elävien eläkeläisten asema automaattisesti paranisi. Päinvastoin erot ansioeläkeläisten ja kansaneläkeläisten välillä suhteellisesti kasvavat, mikäli jatkuvasti ansioeläkkeet tarkistetaan palkkaindeksin mukaan ja kansaneläkkeet elinkustannusindeksin mukaan. Vaikka ansioeläkejärjestelmät onkin nyt jo saatu sille tasolle ja laajuudelle, että ne tästä eteenpäin karttuessaan tulevat antamaan kohtuullisen eläketurvan suurimmalle osalle kansaa, on kansaneläkkeiden merkitys silti erittäin suuri näitten rinnalla täydentävänä eläkkeenä vielä kymmeniä vuosia, kunnes työeläkkeet ehtivät täyteen mittaansa. Lisäksi niille ihmisille, jotka jatkuvasti tulevat olemaan ansiotyön ulkopuolella, on kansaneläke ratkaiseva peruseläketurva. Ei ole mitään perustetta puhua kansaneläkejärjestelmän romuttamisesta kuin ei myöskään työeläkejärjestelmien romuttamisesta.

Kun tarkastellaan kaikkein vähäisimmän eläketurvan ja siis myös kaikkein vähäisimmän toimeentuloturvan varassa eläviä, erottuu joukosta selvästi määriteltävä ja samalla suurin ryhmä. Sen muodostavat naiset, jotka ovat olleet työelämän ulkopuolella ja saavat siten vain kansaneläkkeen lisineen tai ovat palkanansaitsijoina olleet naisille tyypillisissä matalapalkkatehtävissä ja joiden työeläke tästä syystä on erittäin pieni. Kun kaikista vanhuuseläkkeellä olevista naiset muodostavat valtaenemmistön ja kun vielä mahdollinen perhe-eläkelain mukainen leskeneläkekin putoaa pois silloin, kun kansaneläkeikä alkaa, ei tarvita enempää tunnusmerkkejä tämän ryhmän määrittämiseen. Kotona työtä tekevät naiset ovat olleet suuri unohdettu ryhmä eläkeasioissa.

Oman ryhmänsä vähäosaisimpien eläkkeensaajien joukossa muodostavat myös ne naiset, joiden puoliso on kuollut ennen vuotta 1967 ja jotka eivät saa leskeneläkettä, samoin kuin suuri joukko yksinhuoltajia. Liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän mielestä on tuotava esille myös näiden eläkeläisryhmien ongelmat silloin, kun pyritään löytämään ratkaisuja eläkekuoppien tasoittamiseksi. Nämä ovat tyypillisesti juuri niitä ryhmiä, jotka vähiten pitävät ääntä itsestään ja vaikeuksistaan.

Kun keskustapuolue nyt välikysymyksellään tähtää eläkepolitiikan muuttamiseen siihen suuntaan, että kansaneläkkeen perusosa ja tuki-

osa yhdistettynä — siis täysin riippumatta siitä, mitä muita tuloja tai omaisuutta eläkkeensajalla on — jaettaisiin kaikille kansalaisille, emme me liberaalit voi yhtyä tähän tavoitteeseen, koska se ei mielestämme ole oikeudenmukainen. Me tähtäämme toimeentuloturvan tasoittamiseen siltä pohjalta, että nimenomaan parannetaan vähimmäistoimeentuloturvaa eli niitten ihmisten elintasoa, jotka nyt saavat kaikkein vähiten.

Niin kuin täällä jo on tullut osoitetuksi, ei tämä tulosidonnaisuudesta vapautettu, korotettu kansaneläke suinkaan täytä eläkeläisten toimeentulokuoppia. Tämän mukaan ne eläkeläiset, joilla nyt ei ole mitään muita tuloja kuin kansaneläke ja jotka jo nyt siis saavat sen perusteella sekä tukiosan että tukilisän, eivät saisi mitään lisää, kun sen sijaan ne, joilla nyt on muita tuloja vähintään 452 mk kuukaudessa ja sen perusteella vain kansaneläkkeen perusosa, saisivat nyt lisäksi 153 mk kuukaudessa tukiosaa. Me emme näe mitään hyväksyttäviä perusteluja tällaiselle eläkevarojen jaolle, koska se ei ole oikeudenmukainen matemaattisesti enempää kuin periaatteessakaan. Miksi pitäisi antaa verotonta lisäeläkettä niille, joilla ennestään on enemmän tuloja tai varallisuutta, kuin pelkän kansaneläkkeen varassa eläville.

Lisäksi keskustapuolue on esittänyt, että tämä yhdistetty kansaneläkkeen perusosa-tukiosa maksettaisiin kaikkialla I kalleusluokan mukaisena eli saman suuruisena, kuin se nyt maksetaan Helsingin seudulla ja Lapin läänissä. Tämä merkitsisi käytännössä sitä, että mitään muutosta ei tapahtuisi niitten eläkeläisten kohdalla, jotka asuvat etelässä Helsingin, Espoon, Kainiosten ja Vantaan alueilla, eikä niitten kohdalla, jotka asuvat pohjoisessa Oulun, Kemijärven, Kemin, Tornion, Rovaniemen, Kittilän, Muonion, Enontekiön, Kolarin, Kuusamon, Pellkosenniemen, Posion, Sallan, Savukosken, Sodankylän, Inarin ja Utsjoen alueilla. Tämä ei liberaalien mielestä myöskään ole oikeudenmukaista, kun tiedämme varsin hyvin, miten korkeat ovat elinkustannukset juuri näillä alueilla. Sen sijaan paikkakuntakorotuksesta aiheutuva noin 200 milj. markan lisäys menisi huomattavalta osin koko laajalle, suhteellisen vauraalle II kalleusluokan alueelle.

Kaiken kaikkiaan tässä eläkkeitten korjausyrityksessä ei ole päästy siihen vähimmäistoimeentuloturvaan tasoittavaan tulokseen, johon kenties on pyritty.

Emme myöskään voi yhtyä siihen perusteeseen, joka koskee tuloharkinnan periaatetta. Välikysymyksen esittäjät ovat sitä mieltä, että nimenomaan pienituloisia eläkeläisiä rasittaa tarvehankinta ja että se usein saa nöyryttävän kuulustelun sävyn. Tällä perusteella pitäisi sosiaaliturvaa jaettaessa kysyjien mielestä päästä eroon siitä arvioinnista, jonka mukaan nyt määritellään suurimman avun tarpeessa olevat. Me liberaalit olemme päinvastoin sitä mieltä, että nykyisessä yhteiskunnassa hyväksyttään oikeudenmukainen sosiaaliturva jo niin täysin jokaiselle kansalaiselle kuuluvaksi oikeudeksi, että siinä ei ole enää mitään häpeämistä. Itse kukin on tehnyt oman panoksensa yhteisen kansantulon kasvattamiseksi omilla edellytyksillään, omalla paikallaan, ja hänellä on täysi oikeus sen mukaiseen korvaukseen, mikäli hänen elämänolosuhteensa eivät hänelle muuta automaattista turvaa takaa. Ei ole mitään asiallista perustetta sille, että ehdoin tahdoin ylläpidetään tällaista tunneperäistä asennoitumista tulojaan käsitteeseen, jonka pitäisi olla nyky-yhteiskunnassa täysin hyväksyttävä ja asiallinen.

Kaikki tämä edellä esitetty merkitsee siis sitä, että LKP:n eduskuntaryhmä ei voi yhtyä tähän keskustapuolueen esittämään eläkelinjaan. Sen sijaan eläkepolitiikkaan nähden kokonaisuudessaan olemme sitä mieltä, että siinä on hyvin paljon korjattavaa. Tästä syystä pidämme tärkeänä tätä eläkepolittista välikysymystä.

Mainitsin alussa eräitä tällä hetkellä selvästi nähtäviä epäkohtia vähäosaisimpien eläkeläisten kohdalla. Ryhmämme pitää myös tärkeinä, kiireellisesti korjattavina eläke-epäkohtina sellaisia seikkoja kuin invalidirahan saattamista etuoikeutetuksi tuloksi, mikä merkitsisi tavattoman paljon heidän elinolosuhteissaan ja heidän elämänhalussaan. Tämä etuoikeutettu tulo ei vähentäisi tukiosaa. Eläkeläisten kohtuullisten työtulojen hyväksymistä liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmä myös kannattaa niin, että ne eivät vähentäisi tukiosaa. Näistä asioista olemme puhuneet useaan otteeseen, viimeksi nyt huhtikuussa käsitellessämme täällä kansaneläkelaitoksen valtuutettujen vuosikertomusta.

Myöskin pidämme kiireellistä esitystä vaativina perheenemäntien saattamista työeläkeläisten piiriin samoin kuin opiskelijoiden eläketurvan järjestämisestä. Opiskelijan työ olisi voitava rinnastaan kaikkeen muuhun työhön ja tällä perusteella hänen tähän työhön käyttämänsä vuodet olisi laskettava ansaintavuusiksi hänen

tulevaa työeläkettään laskettaessa. Samalla opiskelijalle täten turvattaisiin työkyvyttömyyseläke siltä varalta, että hänen terveytensä pettäisi opiskeluvaiheessa. Tämä on sitä tärkeämpi uudistus, mitä enemmän avioliittoja solmitaan ja perheitä perustetaan nyt jo opiskeluvaiheessa. Lisäksi opintoihin käytetty aika pitenee jatkuvasti, joten tämä tuloton vaihe nuoren ihmisen elämässä muodostuu hänelle taloudellisesti yhä rasittavammaksi.

Kun hallitus on juuri nyt antanut esityksen kansaneläkkeen tukilisien korottamisesta 55 markalla, mikä merkitsee lisätukea kaikkein vähäosaisimmille eläkkeensaajille ja mikä mielestämme on sinänsä aivan oikea parannus, on samassa yhteydessä hallituksen taholta tuotu esiin, että tähän tarvittava 215 milj. mk tietää lisäkustannuksia maksajille. Toisin sanoen tuloperusteiden korotuksesta tullaan antamaan eduskunnalle esitys vuoden 1973 tulo- ja menoarvion yhteydessä. Käytännössä se merkitsee lisääntyviä maksuosuuksia työnantajille.

LKP:n eduskuntaryhmä tuntee erityistä huolestuneisuutta sen tosiasian edessä, että työvoimavaltaiset pienyritykset joutuvat jälleen kiristämään omia ehtojaan kasvavien sosiaaliturvamaksujen edessä. Tämän odotettavissa olevan seuraamuksen ilmoitti mielestämme varsin selvästi valtiovarainministerikin aivan hiljakkoin kyselytunnilla. Olemme useaan otteeseen esittäneet mahdollisuutta porrastaa näiden pienyritystajien maksuosuutta. Pienyrityksen maksuosuus on jo nykyisellään kohtuuton ja tulee näköjään yhä kohtuuttomammaksi. Erityisen kohtuutonta tämä on verrattaessa tilannetta automati-soituun suurteollisuuteen, jonka puhdasta voittoa ei voida missään mielessä verrata pienyritystoimintaan ja joka pääsee tavattoman paljon vähemmällä sosiaaliturvamaksuistaan suhteellisesti vähäisen työntekijämääränsä ansiosta. Tämä on mielestämme omiaan keskittämään pääomia ja taloudellista valtaa yhä harvempien käsiin. Liberaalinen kansanpuolue vastustaa pääomien ja taloudellisen vallan jatkuvaa keskittymistä, joka merkitsee vaaraa kansanvallalle ja tasapainoiselle taloudelliselle kehitykselle. Pidämme tärkeänä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytysten parantamista ja nimenomaan työvaltaisten yritysten kehittymistä.

Edellä lueteltujen epäkohtien ja kiireistä korjausta vaativien eläkepuutteiden vuoksi liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmä katsoo, että nykyinen vähemmistöhallitus ei yksin kykene aikaansaamaan tasapuolisia, oikeudenmu-

kaisia eläkeparannuksia. Viittaa tässä asiassa ministeri Kaipaisen 14. 4. kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen johdosta käyttämään puheenvuoroon, jossa hän mm. sanoi: "Kun siis sovitaan, että kansaneläke-etuksia kiireellisesti korotetaan, on samalla riittävän lujalla poliittisella pohjalla sovittava parannusten määrällisestä tasosta ja niiden rahoituksesta." Ja vielä lisäksi: "Koko ajan olisi pyrittävä parannuksiin myös laajemmissa kysymyksissä, mutta tällöin samanaikaisesti parannusten kanssa ilman muuta ratkaistava myös niiden rahoitus." Tästä me liberaalit olemme samaa mieltä.

Herra puhemies! Ylläolevaan viitaten ehdotan, että eduskunta hyväksyisi seuraavan perustellun päiväjärjestykseen siirtymislausuman: "Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että vähemmistöhallitus ei yksin voi toteuttaa sellaista eläkepolitiikkaa, joka kattaa kaikkien kansalaisten oikeudenmukaisen eläketurvan, eikä se näin ollen nauti eduskunnan luottamusta, ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Ed. Ronkainen: Herra puhemies! Eläkejärjestelmät eivät ole tämän ajan tuotetta. Päinvastoin niillä on juurensa jo niin kaukana historiassa, että raamattu kertoo ensimmäisistä. Jerusalemin seurakunnassa valittiin seitsemän diakonia pitämään huolta siitä, että tasapuolisuus ja oikeus lesken eläkkeiden maksamisessa tapahtuisi. Ylipäätänsä sosiaalinen huolenpito, koululaitos, sairaanhoito ja monet muut kulttuuriperintömme osat pohjautuvat tai ainakin ovat saaneet ratkaisevia vaikutteita kristillisyydestä.

Yleinen työeläkejärjestelmä on maassamme vasta kymmenisen vuotta vanha eikä siksi ole saavuttanut täyttä tehoaan. On paljon ihmisiä, jotka eivät kuulu minkään työeläkejärjestelmän piiriin. Näistä syistä kansaneläke on monille eläkeikään ehtineille tärkein taloudellinen tuki. Siksi tulisi kansaneläkkeen tarjota vähimmäistoimeentulo niille, jotka eivät sitä muuta tietä saa. Näin kuitenkin tapahtuu vain poikkeustapauksissa. Tätä ei varmaan kukaan yritä kiistää. Pelkän riittämättömän kansaneläkkeen saajia on vajaa kolmannes kaikista kansaneläkkeen saajista eli noin 250 000 henkilöä. Nämä saavat kalleimmassa paikkakuntaluokassa 346 mk kansaneläkettä kuukaudessa, minkä lisäksi heillä on mahdollisuus saada asumistukea enintään 150 mk kuukaudessa asunnon kalleudesta

riippuen. Maksimi on siis 346:sta 496 markkaan, mitä on pidettävä riittämättömänä.

Koko eläkejärjestelmässä on paljon korjattavaa. Korjaamiseen on paneuduttava huolellisesti. Siihen eivät riitä jokin tukilisän korottaminen tai asumistuen lisääminen, mitä hallitus nyt on esittänyt. Niin kauan kuin ryhmät ajavat pääasiallisesti omien kannattajiensa etuja eivätkä pyri vanhurskaaseen, tasapuoliseen ratkaisuun, jossa etsitään todelliset, oikeudenmukaiset eläkkeiden jakotavat, tulee riita jatkumaan. Suomen kristillisen liiton mielestä ainoa oikea ratkaisu on se, mitä SKL jo viime eduskuntakaudella yhden miehensä voimin yritti esittää. Kaikille kansalaisille puolueväriin katsomatta on turvattava riittävä toimeentulo. Tämä merkitsee sitä, että pienet eläkkeet täytyy korottaa ja suurille eläkkeille täytyy saada katto. Se merkitsee edelleen sitä, että eläkejärjestelmät täytyy sillä tavalla synkronisoida ja yhdistellä, että eri järjestelmien väliin ei jää aukkoja, joihin jotkut kaikkein vähävikisimmät putoavat. Se merkitsee edelleen sitä, että jätetään puolitotuudet kaikissa leireissä, ne kun näyttävät olevan erityisesti poliitikkojen synti, ja ryhdytään yhdessä laajaan selvitystyöhön, jossa uskalletaan nähdä myöskin virheet, joita puolella jos toisellakin on tehty. Meidän täytyy uskaltaa leikata auki eläkejärjestelmien mätäpaiseet, ylisuuret työeläkkeet, indeksisidonnaisuuden mukanaan tuomat vääristymät, kun eläkkeet alkavat kivuta yli toimesta olevien palkkojen samanaikaisesti, kun taulukon alapäässä olevat elävät toimeentulon rajalla tai putoavat järjestelmien väliin. Sanalla sanoen on päästävä noudattamaan yhteiskunnallista vanhurskautta eli oikeudenmukaisuutta. On epäkristillistä, että eläkkeet yläpäässä, työeläkkeet ja kansaneläke yhdessä, nousevat useihin tuhansiin markkoihin jonkun yksityisen kohdalla kuukaudessa samalla, kun taulukon alapäässä olevalta, parisentuhatta markkaa vuodessa ansaitsevalta, muuten kansaneläkkeen varassa elävältä vanhukselta vähennetään tukiosaa sen tähden, että hänellä on muita tuloja. Vähin, mitä voitaisiin tehdä, on panna selvä katto eläkkeille ja jättää köyhän, jo mielenterveydellisistäkin syistä tekemän työn ansio verottamatta, kun se ei ylitä tiettyä rajaa, esim. juuri 2 000 markkaa vuodessa, niin kuin on esitetty.

Mainitsen muutamia keskustelussa esille tulleita asioita, joihin on välttämätöntä rehellisyyden nimessä liittää joku kommentti. Ensimmäiseksi palauttaisin mieleen sen demagogisesti esi-

tetyt väitteet, että joku eläisi 79 markan kuukausieläkkeen varassa. Olen ollut yhteydessä tästä asiasta kolmen kansaneläkelaitoksen tuomarin kanssa sekä lisäksi erään työeläkelaitosten liiton tohtorin kanssa. Nämä kaikki vakuuttavat, että puhe 79 markalla kuukaudessa elämisestä on valheellista propagandaa. Jos joku henkilö saa vain mainitun kansaneläkkeen perusosan, ovat hänen tai hänen puolisonsa tulot muuten sen aiheuttaneet. Jos hän esim. on yksineläjä, ovat hänen tulonsa kalleimmassa paikkakuntaluokassa 452 mk kuukaudessa tai hänen omaisuutensa arvo ylittää 73 000 markan rajan, jolloin siitä katsotaan olevan sen verran tuloja, että se aiheuttaa tukiosan menetyksen. 53 000 markan omaisuus ei vielä tätä aiheuta. Eikä tässä kuitenkaan vielä ole kaikki. Puolison tulot, mahdollinen lapsiluku ja monet muut seikat vaikuttavat asiaan. Lisäksi tässä saatetaan olla ympyrässä. Vanha ihminen on työssä, koska eläke ei riitä elämiseen, ja se taas aiheuttaa eläkkeen pienemisen. Olisi tarkoin harkittava omaisuusrajat, sillä eihän vanhaltakaan ihmiseltä enää nykyaikana voitane vaatia, että hän rupeaisi puunkuorta puremaan, vaikka hänellä metsässä puita olisikin. Ei asuntoaakaan voi ravnoksi käyttää, koska luoja loi ihmisen ihmiseksi eikä esim. tupajumiksi. Tämä täytyy nähdä ja myöntää maanviljelijäväestön vaikeuksista.

Asiassa täytyisi nopeasti saada korjatuksi toinenkin mainitsemani kysymys, ja se on aviopuolison tulojen vaikuttaminen eläkkeen suuruuteen. Kristillisen liiton piirissä olemme sitä mieltä, että aviopuolison tulot eivät saa vaikuttaa toisen aviopuolison eläkkeeseen millään lailla tiettyyn melko korkeaan rajaan saakka. Jos ihminen kerran on työssä tai toisessa palvelut parhaat vuotensa yhteiskuntaa, hänen tulee saada kansaneläke verottomana ja lyhentämättömänä. Jokaiselle kansalaiselle tulee taata mainittu 400 markan vähimmäiseläke verotta. Mielenterveydellisistä ja taloudellisistakin syistä tulisi eläkkeensaajan lisäksi voida tehdä sellaista työtä, mitä hän jaksaa ja haluaa pelkäämättä, että hänen eläkkeensä siitä heti alenee. Tästä pienestä palkasta voitaisiin kyllä ottaa vero kokonaistulo huomioiden.

Pääperiaatteena pitäisimme sitä, että ihmisellä olisi mahdollisuus saada kertakaikkinen eläke, tulo, jota mikään ei pisto. Kolmiosainen systeemi on haudattava kiireellisesti. Tuloharkintalinja tulee säilyttää, ja se joka tapauksessa tulee säilymäänkin. On paljon sellaisia kysy-

myksiä, jotka sen aiheuttavat. Jos eläkkeensaajan muut tulot, esim. työeläkkeet, saavuttavat tietyn rajan, kansaneläkkeen tulee vastaavasti pienentyä, lakatakseen kokonaan, kun työeläke tai muut tulot saavuttavat toisen tietyn rajan.

Ja toiseksi ottaisin esimerkin toiselta laidalta. Kansaneläkelaitoksen perimistä maksuista on olemassa selvityksiä, jotka osoittavat, että maatalousyrittäjät maksavat ehkä noin 3—4 % laitoksen maksutuloista. Näin ollen Virolaisen ja Hämmäläisen radiokeskustelussa 25. 4. 1972 Hämmäläisen tekemät johtopäätökset, joiden mukaan keskustapuolueen operaation maatalouseläkeläisille antamista eduista maksaisivat vain maatalouseläjäjä 10 %, näyttävät suurin piirtein oikeilta. Kuitenkin he tulisivat huomattavasti voimakkaammin nauttimaan eduista, ehkä noin 50-prosenttisesti. Tähän vaikuttaisi erityisesti paikkakuntaluokituksen poistaminen, josta tulevista eduista nimenomaan maatalouseläjäjä pääsisivät osallisiksi. Tämä lienee sitä tulella leikkimistä, josta Hämmäläinen keskustapuoluetta varoitti.

Kysymyksen ratkaisemisessa tarvitaan paljon viisautta. Siihen ei pysty mikään puolue tai ryhmä yksinään. Siihen tarvitaan asiantuntemusta ja sovitteluhalukkuutta.

Kolmannen esimerkin valitsen kuvaamaan ns. peruseläkelinjaa, jossa on siis kansaneläkkeen perusosa ja tukiosa yhdistetty. Tämä on toisenlainen ratkaisu kuin se, mitä Suomen kristillinen liitto on suositellut. Esimerkkinä on kerrottu pienviljelijästä ja suurviljelijästä. Jos muita tekijöitä huomioimatta annetaan kaikille eläkeläisille tasaisesti tukiosa, merkitsee se kyllä sitä, että eläke-erot pienenevät, mutta samalla se merkitsee tuloerojen kasvua. Otettakoon esim. pienviljelijän kuukausituloksi 200 mk, minkä hän vaimonsa kanssa tilastaan saa. Sanottakoon, että suurtilallinen saa kuukaudessa 1 000 mk. Pienviljelijäpariskunnan kansaneläke on nykyisen järjestelmän mukaisena 342 mk kuukaudessa ja suurtilallispariskunnan kansaneläke 158 mk kuukaudessa. Jos peruseläkkeeksi nimitetty yhdistetyn kansaneläkkeen perusosa ja tukiosa annetaan kaikille, merkitsee se, että kokonaistuloero kasvaa 164 markalla kuukaudessa suurtilallisen hyväksi. Tällainen ratkaisu ei ole oikeudenmukainen. Lisäksi se keskustapuolueen esittämässä muodossa on tavattoman kallis, 950 milj. mk vuodessa.

Tämä on selitettävissä seuraavasti: Mikäli tukiosa annetaan kaikille, merkitsee se 240 milj. markan lisäystä vuosittain. Jos lisäksi pois-

tetaan paikkakuntaporrastus, on määrä 425 milj. mk. Jos sitten tällainen tasaeläke korotetaan 300 markkaan kuukaudessa, on lisäys 950 milj. mk eikä suinkaan 140 milj. mk tai 200 milj. mk, niin kuin keskustapuolue on sanonut.

Erytisesti haluan mainita kaksi väestöryhmää: entiset rintamasotilaat ja lesket. Rintamasotilaita on nyt autettava, kohta heitä ei enää tarvitse auttaa. Leskeneläkettä myönnetään erittäin rajoitetulle osalle leskiä. Leskeneläkettä saavien pieni lukumäärä on noin 20 000. Samalla kun leskeneläkettä olisi korotettava, olisi siitä saatava osallisiksi kaikki vähintään 45-vuotiaat lesket, jollei tuloraja sitä estä. Onhan selvää, etteivät kaikki tämän ikäiset naiset voi saada enää työtä, eivätkä kaikki voi sitä ottaa vastaankaan.

Olen tässä Suomen Kristillisen Liiton ryhmäpuheenvuorossa kajoanut vain eräisiin oleellisiin asioihin. Nämä tulee korjata. Korjaamisesta puhuminen kyllä jo riittää.

Lyhyenä yhteenvetona korostan vielä joitakin kohtia. Kuntien kalleusluokitus kansaneläkettä suoritettaessa ei vastaa todellisia kalleuseroja, minkä vuoksi luokitus on kokonaan poistettava. Tulo- ja omaisuusrajat olisi tarkistettava varsinkin aviopuolisoiden osalta sellaisiksi, että kansaneläkkeellä olevakin voi suorittaa vointinsa mukaista työtä niin, ettei hänen heti tarvitse pelätä kansaneläke-etujensa vähentämistä. Ehdotamme, että virkasuhteessa olevilta kansaneläke kokonaan evättäisiin. Eläkkeiden päällekkäisyydestä olisi päästävä oikeudenmukaiseen kokonaisratkaisuun. Jokaiselle on taattava riittävä toimeentulo. Kansaneläkkeiden kolmijakoisuussysteemi on romutettava ja tilalle otettava sellainen järjestelmä, jossa paremmin turvattaisiin tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus, sanalla sanoen yhteiskunnallinen vanhurskaus.

Herra puhemies! Lisäperusteluna sille, että Suomen Kristillisen Liiton eduskuntaryhmä ilmoittaa kannattavansa uuden hallituksen valitsemisajatus, haluan edellisen lisäksi mainita, että erityisen huolissaan Suomen Kristillinen Liitto on ollut maassamme viime aikoina hoidetuista koulupolitiikasta sekä siitä, että epäsiivellisten julkaisujen ja muun pornografian vyöry on saanut esteettömästi jatkaa. Olemme myös huolissamme siitä kehityksestä, että kristillisiä järjestöjä on selvästi syrjitty raha-automaatti- ja raittiusmäärärahojen jaossa.

Edellä esitettyyn perustuen ehdotan, että eduskunta hyväksyisi seuraavan lausuman:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta eläkepolitiikassa ja siirtyy perustellusti päiväjärjestykseen.”

Sosiaali- ja terveysministeri K a i p a i n e n: Herra puhemies! Vastaan eräisiin puheenvuoroihin siltä osin kuin niissä esitettiin kysymyksiä tai virheellisiä väitteitä ja jos ne koskivat eläkepolitiikkaa — mitä kaikki täällä esitetyt puheenvuorot eivät suinkaan koskettelleet. Ed. Ilaskiven puheenvuoro taisi osittain sitä siipaista, ja ed. Vennamo seilaili paikoitellen varsin kaukana eläkepolitiikasta.

Ed. Virolainen sanoi, että köyhät ihmiset odottavat korotuksia eläketurvaan. Hallitus on toiminut tässä suhteessa ja antanut tukilisien korotusesityksen eduskunnalle. Ed. Virolainen väitti edelleen, että välikysymyksen takia 2.5. tehty lakiesitys on välistä veto. On teknillisesti täysin mahdotonta, että se olisi välistä veto, jonka olisi aiheuttanut keskustapuolueen välikysymys, koska tällaista lakiesitystä ei pystytty niin lyhyessä ajassa valmistelemaan. Tämän lakiesityksen antaminen eduskunnalle oli seurausta siitä pitkäaikaisesta valmistelutyöstä, joka hallituksessa oli käynnissä oikeastaan siitä lähtien, kun tämä hallitus astui toimeensa.

Ed. Virolainen ja eräät muutkin kyselivät täällä myöskin sitä, miksi uudistukset astuvat voimaan vasta tammikuun alusta 1973. Tämä johtuu siitä, että kansaneläkelain varsin huomattavan monimutkaisuuden takia nyky maailmaa hallitseva tietokonetekniikka sielläkin vaatii noin puolen vuoden toteuttamisajan siitä lähtien, kun uudistuksista on päätetty, jotta muutetut eläkkeet pystyttäisiin maksamaan tarkoitettuna ajankohtana. Kun otetaan huomioon vielä, että edessä on kesä, on tämä käytettävä aika tarpeellinen. Aikaisin mahdollinen korotusten voimaantuloajankohta olisi ehkä saattanut olla marraskuun 1 päivä. Mutta koska toisaalta tietokonetekniikka joutuu 1.1. joka vuosi ottamaan sisäänsä uusia sovellutuksia, on tällainen kuukautta aikaisemmin tapahtuva uudistusten voimaantulo pelkästään häiriöksi.

Ed. Virolainen niin kuin ed. Haukipurokin erittelivät varsin pitkään tuloharkinnan haittapuolia. Olen täysin samaa mieltä siitä, että tulosidonnaisuudesta, tuloharkinnasta, olisi vähitellen päästävä eroon. Kysymys on kuitenkin siitä, missä järjestyksessä erilaiset uudistukset toteutetaan. Tämä taas riippuu tietysti hyvin paljon siitä, kuinka paljon niihin on käytettä-

vissä varoja taikka arvioidaan olevan käytettävissä varoja. Kysymys on aikajärjestyksestä ja hallitus on tässä vaiheessa harkinnut oikeudenmukaisimmaksi, niin kuin sanoin, tukilisien korottamisen ja tämän 200 milj. markan sijoittamisen niihin eikä sen sijoittamista siten kuin keskustapuolue esittää.

Hallitusta ilahduttaa tietysti se, että ed. Virolainen välikysymyksen ensimmäisenä allekirjoittajana varsin huomattavan osan puheenvuorostaan käytti siteeraamalla sosialidemokratista asiantuntijaa. Tämä osoittanee meidän asiantuntemuksemme laajuutta, ja tässä suhteessa keskustapuolue voi tietysti myöskin luottaa tämän hallituksen jatkotoimenpiteisiin myös asiantuntemuksen osalta. Periaatteessa meillä ei ole tässä kysymyksessä suuria erimielisyyksiä. Kysymys on aikataulusta, siitä, millä tavalla uudistukset toteutetaan.

Ed. Virolainen puuttui edelleen aviopareja koskevaan ongelmaan tukiosaa määrättäessä. Tältä osin voidaan aiheellisesti keskustella yksilöllisen eläkkeen määräämisestä myös kansaneläkejärjestelmän piirissä. Mutta tämä on kysymys, joka vaatii nykyistä paljon enemmän valmisteluja, eikä tämän kysymyksen valmistelu ole ollut mahdollista niiden vajaan kolmen kuukauden aikana, jonka tämä hallitus on tähän saakka istunut.

Ed. Haukipuro kysyi, mitä sanovat kokonaan ilman työeläketurvaa jääneet vähävaraiset eläkeläiset. He sanovat käsitykseni mukaan: "Tukilisien korotus tässä vaiheessa oli aivan oikea toimenpide".

Miksi ei eläkepolitiikassa pyritä vähimmäispalkkalakiin, kysyi myöskin ed. Haukipuro. Tässä voin vastauksena ainoastaan todeta sen, että tukilisien korottaminen hallituksen esittämällä tavalla, nopeimmalla mahdollisella tavalla, turvaa sen, että eläkkeissä saavutetaan vähimmäistoimeentulotaso.

Ed. Haukipuro ihmetteli, eikö sosialidemokratinen puolue pidä kiinni viime kesänä sovitusta runkosopimuksesta, Kuusen—Pajulan—Pentikäisen sopimuksesta. Itse asiassa meillä sosialidemokraateilla olisi aihetta ihmetellä keskustapuolueen asennetta tähän kysymykseen. Ed. Haukipuron puheenvuorosta toisaalta voi saada sen käsityksen, niin kuin keskustapuolue olisi näitten ajatusten takana (Ed. Virolainen: Pääministeri ei ole enää!). Nyt kuitenkin välikysymyksestä saa sen kuvan ikään kui keskustapuolue tällä hetkellä olisi aivan eri linjoilla esittäessään perusosan ja tukiosan yhdistämistä,

joka ei minun käsitykseni mukaan ainakaan mitenkään sovellu yhteen sen Kuusen, Pajulan ja Pentikäisen allekirjoittaman paperin kanssa, jossa sanotaan, että kansaneläkettä ei lainkaan makseta niille, joilla on muita eläkkeitä riittävästi jne. (Ed. Virolainen: Ei kai siinä niin sanota?) Kumpi nyt sitten on keskustapuolueen todellinen linja tässä kysymyksessä? Onko se tämän paperin takana vai ei?

Ed. Virolaiselle ja ed. Haukipurolle olisin vielä esittänyt eräitä numeroesimerkkejä siitä, mihin keskustapuolueen linja ja toisaalta hallituksen lakiesityksessään ehdottama linja eräitten kansaneläkkeensaajien kohdalla numerollisesti johtavat. Kaikki esimerkit koskevat yksinäisiä henkilöitä, joilla ei ole lapsia eikä eläketuloja näitten tässä esitettävien lisäksi. Jos heillä olisi lapsia, niin hallituksen esittämä linja olisi heille vielä edullisempi keskustapuolueen esittämään linjaan verrattuna kuin mitä on tässä esimerkissä.

III kuntaryhmässä asuva pelkän kansaneläkkeen saaja, jolla on oma asunto, saisi hallituksen esityksen mukaan eläkkeenä 363 mk kuukaudessa, keskustapuolueen linjan mukaan 346 mk/kk ja I kuntaryhmässä hallituksen mukaan 401 mk/kk ja keskustapuolueen mukaan 346 mk/kk. Pelkän kansaneläkkeen varassa elävä saisi siis hallituksen esittämällä tavalla kaikissa tapauksissa enemmän kuin keskustapuolueen linjan mukaan. Keskimääräisen maatalousyrittäjäläkkeen taikka LEL-eläkkeen saaja saisi samaten kaikissa tapauksissa markkamääräisesti kuukaudessa enemmän eläkettä kuin keskustapuolueen esittämän linjan mukaan. Jos otetaan esimerkiksi III kuntaryhmässä henkilö, jolla on oma asunto, olisi hallituksen esityksen mukaan hänen eläkkeensä määrä 401 mk/kk ja keskustapuolueen mukaan 384 mk/kk. Jos kysymys on I kuntaryhmästä, oman asunnon omaavasta henkilöstä ja LEL-eläkkeestä, jonka keskisuuruus on 150 mk, siis keskimääräinen LEL-eläke, hän saisi hallituksen esityksen mukaan 454 mk/kk ja keskustapuolueen esityksen mukaan 399 mk/kk. Myöskin useimmat TEL-eläkkeen saajat saisivat hallituksen esittämällä tavalla enemmän eläkettä kuin keskustapuolueen esittämällä tavalla. Ainoan poikkeuksen muodostaisi III kuntaryhmän oman asunnon omistaja, joka saisi keskustapuolueen esittämällä tavalla hiukan enemmän kuin hallituksen esittämällä tavalla; mutta muissa tapauksissa TEL-eläkkeen saaja hyötyisi myös hallituksen esityksestä. Sen sijaan, jos otetaan esimerkiksi 2 000 markan kuukau-

sipalkasta 60 %:n eläkettä saava henkilö, jonka eläketulo on siis 1 200 mk tätä kautta, saisi hän hallituksen esittämällä tavalla eläkettä 1 279 mk/lkk ja keskustapuolueen linjan mukaan 1 432 mk/lkk.

Nämäkin esimerkit osoittavat jo selvästi sen, että keskustapuolueen linja ei suinkaan suosi vähätuloisia eläkkeensaajia, joka kuitenkin hallituksen käsityksen mukaan tässä vaiheessa on ehdottomasti oikea linja.

Ed. Aitio esitti myöskin eräitä pientä oikaisua vaativia ajatuksia. Silloin kun keskusteltiin eduskuntaryhmien edustajien kanssa mahdollisista eläke-esityksistä, kysymyksessä ei ollut hallituksen tarjous, vaan se pohja, johon oli yksimielisesti päädytty viiden puolueen hallitusneuvottelujen sosiaalipoliittisessa ryhmässä, niin kuin silloin esitettiin. Koska tähän aikaisemmin yksimieliseen esitykseen eivät viiden puolueenkaan eduskuntaryhmien edustajat siinä vaiheessa olleet tyytyväisiä, oli hallituksen mielestä paikallaan lähteä eläkeuudistusta valmistelemaan eri pohjalta, niin kuin nyt on tapahtunutkin.

Hallitus ei myöskään, niin kuin ed. Aitio väitti, ole pidättäytynyt muista laajemmista eläkeuudistuksista, vaan niitä jatketaan koko ajan, kuten puheenvuorossanikin esitin. Myöskin viime kesänä aloitettuja keskusteluja, joihin täällä keskustapuolueen taholta viitattiin, on jatkettu. Me olemme järjestäneet kolme eläkepoliittista keskustelua, joissa on ollut edustettuina valtiovallan, työmarkkinajärjestöjen ja eläkejärjestelmien edustajia varsin runsaslukuisesti mukana. On valitettavaa, että kaikilla kolmella kerralla kansaneläkelaitoksen pääjohtajalla on sattunut olemaan este, ettei hän ole päässyt näihin keskusteluihin mukaan.

Ed. Aition puheenvuorossa minua hämmästytti myös se, että hän väitti hallituksen esityksestä ilmenevän, että kansaneläkkeestä muodostuisi köyhäinapu hallituksen esittämällä tavalla. Mistään lausunnostani ei käy ilmi, että olisin tällaista esittänyt ja etteikö käsitykseni mukaan kansaneläkkeen tulisi olla peruseläke.

Muihin esitettyihin kysymyksiin ei tässä yhteydessä tarvinne puuttua, niihin voitaneen palata keskustelun jatkuessa. Halusin korjata eräitä pahimpia virheitä, joita puheenvuoroissa oli esitetty.

Ed. Virolainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On aivan selvää, että keskustapuolueella ja ministeri Kaipaisella ja hallituk-

sella on monista asioista, jotka liittyvät eläkepolitiikkaan, erilainen käsitys. Mutta minä toivoin, että selvittäisimme asian, joka liittyy ns. Kuusen klubin papereihin tai ehdotuksiin, jottei siitä jäisi mitään väärinkäsitystä.

11. 4. 1972 keskustapuolueen eduskuntaryhmän varapuheenjohtajat Matti Mattila ja Katri-Helena Eskelinen ja minä olimme neuvotteiluissa pääministeri Paasion, ulkoministeri Sorsan ja sosiaalivaliokunnan puheenjohtajan U. Mäkelän kanssa. Silloin meidän taholtamme tiedusteltiin, pitääkö ns. Kuusen klubin paperi vielä paikkansa tai katsovatko sosialidemokraatit tämän paperin vielä sitovaksi. Silloin sekä pääministeri Paasio että ulkoministeri Sorsa sanoivat, että tämä paperi ei sido sosialidemokraattista puoluetta mihinkään eikä voikaan sitoa, koska eläkkeitten yhteen soveltamisessa puolue ei ole voinut tehdä mitään päätöstä, koska se tulee esille vasta puoluekokouksessa. Varapuheenjohtajat Mattila ja Eskelinen voivat todistaa, että näin meille silloin ilmoitettiin.

Sen jälkeen totean, että vaikka näin ei olisi-kaan ilmoitettu, kuten ed. Haukipuro sanoi, me olemme periaatteessa sen suunnitelman takana, joka on esitetty eläkkeitten yhteensoveltamisesta juuri tässä mainitussa Kuusen paperissa. Kun nyt tarkemmin katson po. paperia, niin b-kohta tässä sopimuksessa on kyllä sellainen, että ministeri Kaipainen voi hyvällä syyllä kysyä, onko keskustapuolueen välilyksymys tämän kanssa sopusoinnussa. Siitä voidaan kyllä keskustella.

Ed. Tikka: Herra puhemies! Kun tähän iltapäivän eläke-epäkohtavuodatukseen ei enää ole paljon lisäämistä, koska tupajumitkin on jo huomioitu, lienee syytä onnitella keskustapuoluetta siitä, että se vain muutaman kuukauden kuluessa on oppinut sellaisen oppositiopropagandan tekotaidon, että toinen maaseudun väestöä edustavaksi itsensä leimannut puolue jää toiseksi, vain puolueiden pituudessa on vielä kilpailuvaraa.

Keskustapuolueen kielikukkaset ja asiasekasotkut eivät ikävä kyllä osoita kovinkaan suurta omintakeisuutta vielä tähän saakka. Puheenjohtaja Virolaisen mielestä hallitus vähättelee, on ylimielinen, on suorittanut hätälaskun ja välistävedon ja vielä hätäisesti vesittää koko eläkeasian mielivaltaisesti. Ed. Haukipuron huolen kohteena on valtaa pitävien ilkeämielisten sosialidemokraattien täysin tolaltaan olevat teot. Hyvin tuttua, mutta tuskin kovin asiallista

kuultavaa. Siitä luettelosta puuttuu oikeastaan vain vanhat valtaapitävät.

Välikysymyksen valmistelulla on nähtävästi myös ollut niin suuri kiire, että asiaa ei ole ehditty tarpeeksi kypsyttellä. Kun välikysymyksessä ilmoitetaan pyrittävän pienituloisia eläkeläisiä rasittavan usein mielivaltaisen tarveharkinnan poistamiseen, niin samalla suulla sitten täällä vakuutetaan, että tarveharkintaa tarvitaan edelleen tukilisien kohdalla, siis koko tarveharkinta-aparaatti tulisi tämänkin mukaan edelleen rasittamaan pienituloisia eläkeläisiä, kuten keskustapuolueen termi kuuluu.

Tähän saakka käytetyissä puheenvuoroissa on todennäköisesti tullut mainituksi kaikki ne epäkohdat, jotka nykyistä eläkejärjestelmäämme rasittavat. Kukaan ei varmasti ole eläkejärjestelmäämme tyytyväinen ja jos olisi mahdollista, eläkelakeihin tulisi varmasti korjauksia täällä eduskunnassa melkoisella enemmistöllä ja melko nopeasti. Nykyisin eläkkeellä olevien hätä on todella aito ja korvattavaa olisi paljon, mutta mitään ei saada aikaan tällaisilla keskusteluilla eikä varsinkaan niillä katteettomilla vaalilupaauksilla, joihin tämän salin istujista yksi ja toinen vaaleja ennen syyllistyi, puhumattakaan tämän päivän täystorvellisesta propagandasta, joka ei ainakaan lisää eduskunnan arvovaltaa, jos siitä voidaan puhua.

Kun puhumme eläkejärjestelmien epäkohdista, puhumme vain seurauksista emmekä syystä, ja se syyhän on selvästi nähtävissä: valtiolla ei useimmiten ole varaa parempaan. Kun oikeisto puhuu eläkkeitten korottamisesta, on sen lähtökohta melkoisen ontto. Onhan selvää, että valtiolla täytyy olla varaa myös maksaa eläkkeitten korotukset. Ja kun oikeisto kaikessa ja kaikin keinoin vastustaa sitä, että valtiosta tulisi niin vahva, että se voisi turvata kaikille kansalaisille sosiaalisen turvallisuuden, jäävät oikeiston parannusesitykset aina pelkäksi puheeksi. Täällä on keskustapuolueen taholta pariinkin kertaan vedottu Ruotsin esimerkkiin. Tässä asiassa Ruotsin esimerkki on todella hyvä. Sosiaalinen turvallisuus on toteutettu paremmin ja nimenomaan vahvan ruotsalaisen sosialidemokraattisesti johdetun valtion toimesta. Me voimme eläkeasioissakin päästä eteenpäin vain valtion osuutta lisäämällä koko yhteiskunnan alueella, erityisesti elinkeinoelämän piirissä. Koko asia jää propagandan puhumiseksi niin kauan, kuin korkein sallittu aste sitä punaisuutta jää rinnassa olevaan punaiseen sulkaan.

Viimeinen Suomenmaa kirjoittaa tänä päivänä alkaneesta lehtimiesten lakosta: „Niinkö kovasti hallitus on pelännyt välikysymyskeskustelua, että on pyrkinyt, kuten väitetään, kullisien takana vaikuttamaan lakkojen alkamiseen.” Tämä keskustapuolueen päääänenkannattaja, Suomenmaa, syyllistyy viimeisessä pääkirjoituksessaan minun mielestäni koko ammattiyhdistysliikkeen ja varsinkin Suomen Sanomalehtimiesliiton halventamiseen, sillä niin koko ammattiyhdistysliike kuin Suomen Sanomalehtimiesten Liittokin tekee varmasti täysin itsenäisesti päätöksensä huolimatta propagandististen välikysymysten ajoittumisesta.

Ed. T i e k s o: Herra puhemies! Eläkejärjestelmämme kirjavuutta ja epäyhtenäisyyttä ei voitane vakavassa mielessä millään taholla kiistää. Sitä arvosteltaessa on kuitenkin muistettava, että niin perustuslainsäädäntöä kuin sen muutoksiakin valmisteltaessa ja niistä päätettäessä kulloinkin vallinneet poliittiset ja taloudelliset edellytykset ovat asettaneet rajoituksia uudistuksille taikka niiden on ainakin katsottu asettavan rajoituksia. Tietenkin voidaan sanoa, että jo alunperin olisi pitänyt pyrkiä yhtenäiseen yhteiskunnan kokonaisuudessaan hoitamaan ja valvomaan eläkejärjestelmään, jonka tulee mielestäni edelleenkin olla päätavoite.

Kun taloudelliset tekijät joka tapuksessa ovat rajoittamassa eläkeuudistuksia, niin varmaa ei käsitykseni mukaan ole, olisiko sitäkään kautta päästy vielä itse eläkkeitten tason osalta nykyistä kovinkaan paljon parempaan lopputulokseen. Siirrettiinpä uudistusten kustannuksia muodollisesti kenen hyvänsä kannettavaksi, niin kapitalistisessa järjestelmässä maksajana viime kädessä on työntekijä. Vaikka ei ole merkityksetöntä, miten vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen kustannukset jakautuvat vakuutettujen, työnantajien, valtion ja kuntien kesken, niin aina joudutaan kysymään, miten paljon välitöntä ja välillistä lisärasitusta työntekijä kestää.

Eduskunnassa näinä päivinä käydyt eläkepoliittiset keskustelut ovat hyödyllisiä, jos ne herättävät eduskunnan huomaamaan heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten hädänalaisen tilan sekä tekemään korjauksia siihen.

Palautettaessa mieleen nyt voimassa olevien monilukuisten eläkelajien syntyvaiheita, on todettava, että keskustapuolueella on melkoinen osuus arvostelemassaan nykytilanteessa. Kansaneläkelain pirstoutuminen ja erinimisten

osien, lisien ja tukkien, kasvaminen kansaneläkelakiin taikka sen kupeeseen on tapahtunut sellaisten hallitusten esityksistä, joissa hallituksissa keskustapuolueella on ollut johtava taikka ainakin merkittävä rooli. Lienee otaksuttava, että esitykset ovat hallituksissa yleensä syntyneet yksimielisyyden vallitessa. Näin asiaa käsiteltiin mm. siinä hallituksessa, jonka esityksestä kansaneläkejärjestelmään liitettiin sen viimeisimmät lisät: asumistuki ja sairaan lapsen hoitotuki. Kun eläkepoliittisessa keskustelussa näyttää nykyisin olevan erityisen huomion kohteena ja silmätikkuna ansioihin suhteutettu eläkejärjestelmä, niin tältäkin osin on todettava, ettei keskustapuolue ole ennen tätä välikysymystä pannut tikkua ristiin eläkelainsäädännön yhtenäistämiseksi.

Työntekijäin eläkelaki säädettiin aloitteitten perusteella kevätistuntokaudella 1961. Silloisen työväenasiainvaliokunnan mietintöön liittyy yksi ainoa vastalause. Tässä vastalauseessa SKDL:n edustajat puuttuivat niihin työeläkejärjestelmän epäkohtiin, jotka yhä edelleen ovat sille leimaa antavia, vanhempien työläisten jäämiseen lain ulkopuolelle, järjestelmän rahastovaan luonteeseen, vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusjärjestelmän epäyhtenäistymiseen ja eräisiin muihin yleisesti tunnettuihin heikkouksiin. Keskustapuolue oli 11 vuotta sitten täysin tyytyväinen mm. siihen, että tyydyttävä eläketaso saavutetaan vasta vuonna 2000, jolloin työeläkelaki tulee täysitehoisesti voimaan.

Vuoden 1961 syksyllä keskustapuolueen, silloisen maalaisliiton, muodostama vähemmistöhallitus antoi esityksen lyhytaikaisessa työsuhteessa olevien työntekijöiden eläkeläiksi. Esitys oli erittäin tarpeellinen, sillä työeläkelain ulkopuolelle olivat jääneet kokonaan metsätyöläiset, maa- ja rakennustyöläiset sekä satamatyöläiset. Mutta mikä oivallinen tilaisuus maalaisliitolla olisikaan ollut tuolloin ryhtyä eläkelainsäädännön ja eläkejärjestelmän yhtenäistämiseen, varsinkin kun sen hajoaminen oli vasta alkuvaiheessa ja maata hallitsi lähes koko vaalikauden 1958—1962 maalaisliittolainen vähemmistöhallitus. Miksi silloin ei tehty mitään keskustapuolueen nyt kymmenen vuotta myöhemmin välikysymyksessään esittämien tavoitteiden toteuttamiseksi? Miksi keskustapuolue ei tehnyt mitään niiden hyväksi esim. vaalikaudella 1962—1966, jolloin lyhyehköä virkamieshallituksen kautta lukuunottamatta maata hallitsivat porvarilliset hallitukset keskustapuolueen johdolla. Tuolloin syntyi mm. valtion eläkelainsäädäntö

kohtuuttoman suurine eläke-eroineen siivoajan ja pääjohtajan välillä, kunnallisten viranhaltijain ja työntekijöiden eläkelaki, vasemmiston käymän pitkän ja monivaiheisen taistelun jälkeen vihdoin myös sairausvakuutuslaki sekä monia muita sosiaalivakuutustamme yhä pienempiin osiin hajottavia lakeja. Niiden tarpeellisuutta ei tietenkään kukaan kiellä. Kysymys on vain siitä, että keskustapuolue, joka syyttelee muita eläkelainsäädännön hajanaisuudesta ja kohtuuttomista eläke-eroista, on itse ollut myötävaikuttamassa tämänsuuntaiseen kehitykseen.

Silloin kun SKDL ja sos.dem. puolue ovat olleet yhdessä hallituksessa taikka sosialidemokraatit yksin, kuten tällä kerralla, vasemmiston yhteisenä tehtävänä on ollut eläkelainsäädännön kohentaminen. Niin on jouduttu panemaan paikka paikan päälle ja tukkimaan kulloinkin ammottavimmilta näyttäviä aukkoja. Tällä tavalla jouduttiin menettelemään myös vasemmiston ja keskustan yhteistyöhallituksen aikana. Missään vaiheessa ei minkään silloisiin hallituksiin osallistuneen puolueen taholta ehditty varsinaisesti puuttua eläkejärjestelmän yhtenäistämiseen, koska ensisijainen tehtävä oli pelkän kansaneläkkeen varassa olevien eläkkeitten korottaminen ja järjestelmän täydentäminen perhe-eläkeläillä, yrittäjä- ja rintamamieseläkeläillä, siis sinä aikana jota ed. V. Vennamo pitää onnettomana ilmeisesti juuri siitä syystä, että köyhien ihmisten sosiaaliturvaa lisättiin ja kehitettiin tuloksekkaasti.

Keskustapuolueen välikysymyksellä ei ole mitään tekemistä turvattomassa asemassa elävän köyhän eläkeläisen asian kanssa. Kun sen ainoa tavoite on hallituksen kaataminen, niin se on tullut tehdyksi epäreaalisesti ja hätiköiden. Välikysymyksessä vähätellään hallituksen ennen välikysymyksen tekemistä eduskuntaryhmille esittämää eläkkeitten korottamissuunnitelmaa, joka nyttemmin on muuttunut hallituksen esitykseksi. Se ei ollut keskustapuolueen mielestä mikään eläkeuudistus. Eläkeuudistus se ei ole SKDL:n eduskuntaryhmänkään mielestä sanan varsinaisessa merkityksessä, mutta se oli selvä ja konkreettinen ehdotus eläkkeitten korottamiseksi. Kun hajanainen eläkejärjestelmämme on syntynyt lähes kahden vuosikymmenen aikana, ei mikään hallitus kykene laatimaan suunnitelmaa sen yksinkertaistamisesta ja selventämisestä muutamassa kuukaudessa, ei varsinkaan kun puolueitten välillä ja sisällä ollaan eri mieltä siitä, mihin suuntaan uudistuksen tulisi kulkea. Sen vuoksi ei kuitenkaan pitäisi kiel-

täytyä käsittelemästä välittömiä korjauksia, joilla parannetaan vaikeuksissa olevien eläkeläisten toimeentuloa. Toisaalta on tietenkin edellytettävä, että samanaikaisesti näiden välittämien korjausten kanssa hallitus ryhtyy toimenpiteisiin laajakantoisempien eläkeuudistusten valmistelemiseksi.

Hallituksen eduskunnalle antama esitys kansaneläkkeen tukilisän korottamisesta ja asumistukea koskevan lain muuttamisesta noudattaa linjaa, johon pyrittiin jo vasemmiston ja keskustan yhteistyöhallituksissa vuosina 1966—1971 kaikkein vähäosaisimpien eläkkeensaajien sosiaaliturvan parantamisessa.

Jostakin käsittämättömästä syystä on viime aikoina alettu esittää väitteitä, joiden mukaan tukilisästä ei olisi juuri mitään hyötyä maaseudun eikä varsinkaan kehitysalueiden maaseudun eläkeläisille. Tuorempien tietojen mukaan tukilisän saajien tiheys, ts. tukilisän saajien prosenttinen osuus kaikista kansaneläkkeensaajista, on koko maassa 38, kaupungeissa ja kauppaloissa 31, mutta maalaiskunnissa 44. Vielä selvempinä erot esiintyvät kehitysalueilla. Mm. Kainuun maalaiskunnissa tukilisän saajien prosenttinen osuus kaikista kansaneläkkeen saajista on 55. Kun tukilisän saajien tiheys on Kajaanin kaupungissa 39, se on esim. Hyrynsalmella 58, Sotkamossa 54, Suomussalmella 59, Puolangalla 62 jne. Toisaalta nämä luvut, jotka osoittavat edellä mainitsemani väitteen perusteettomuuden, kertovat, miten lohduttoman vähätuloisissa ja vähävaraisissa oloissa kehitysalueiden maaseudulla sairaat ja vanhat ihmiset joutuvat elämään. Eikö siitä pitäisi olla yhteisenä johtopäätöksenä, että kehitysalueiden ihmisten oloja on yleensä korjattava ja että tässä maassa on yhä edelleen runsaasti ihmisiä, joiden toimeentulon järjestäminen nykyistä varmemmalle pohjalle on eduskunnan ja hallitusten ensisijainen velvollisuus?

Kiistämätön tosiasia on tietenkin se, että tukilisään oikeuttava tulo- ja omaisuusraja on aivan liian alhaalla. Sitä ei kuitenkaan korjata kieltämällä tukilisän korottamisen merkitys. Seuraava askel pyrittäessä vähimmäispalkkaa vastaavaan vähimmäiseläketasoon on mielestäni tukilisään oikeuttavan tulo- ja omaisuusrajan korottaminen ja tukiosan oikeuttavien rajatulojen kaksinkertaistaminen.

Vasemmistopuolueilla, SKDL:llä ja sos.dem. puolueella, on epäilemättä suuresti toisistaan poikkeavia käsityksiä eläkejärjestelmän yhteinäistämistä ja siinä yhteydessä esiintulevista

laajakantoisista ja periaatteellisuontoisista eläkeuudistuksista. Vaikka niistä on keskusteltava, niiden korostamiseen ei mielestäni ole tarvetta, sillä köyhän eläkeläisen kannalta on tärkeintä saada helpotusta toimeentuloonsa tässä elämässä. Tätä näkökantaa on molempien vasemmistopuolueiden taholta aina painotettu. Lähiajan eläkepolitiikassa on niin runsaasti yhteisiä ja yhdensuuntaisia tavoitteita, ettei mielestäni ole nytkään syytä tämän painotuksen muuttamiseen.

Ed. Eskelinen: Herra puhemies! Kuluneiden noin kymmenen vuoden aikana on maamme kehitetty lähes kaikkia yhteiskunta- ja ammattiryhmiä kattava monenlainen eläkejärjestelmä. Kun tämäntapaisen lainsäädännön kohdalla eläketurva tulee aina tuleville sukupolville, on riittävän eläketurvan ulkopuolelle jäänyt ylivoimaisesti suurin vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeiden saajien ryhmä. Se suuri ryhmä saa vain kansaneläkettä tänäkin päivänä. Eläkerahastojen kehitys kertoo lisäksi sen, että erittäin suppealle kansanosalle on koottu suuret rahastot, jotka kyllä inflaation kovassa kierroksessa on kerätty koko kansalta, mutta annetaan vain pienelle ryhmälle. Niinpä maksuvalmius työeläkepuolella on noin kymmenen vuotta, kun se kansaneläkelaitoksessa on vain noin seitsemän kuukautta tällä hetkellä. Kansamme hyvinvoinnin kehittämisessä, siinä raskaassa, uutterassa työssä, joka on tarvittu tämän ajan hyvinvointiin päästäksemme, on suurin osuus sillä ikäpolvella, joka parhaillaan on eläkeiässä tai pian sille tulossa. Ei ole silloin oikein, että meillä, jotka täällä asioista päätämme, ei olisi halua oikaista epäkohtia ja turvata jokaisen eläkeikäisen toimeentulo. Esim. Intiassa suurimman kanssaihmissen tuomion saa poika, joka ei huolla vanhempiaan. Meillä täällä Suomessa on kanssaperhe. Eivätkö kaikki kansamme eläkeläiset ole meidän vanhempiamme, joille me haluamme antaa turvatun vanhuuden rikkaat päivät?

Tulevana sunnuntaina on äitienpäivä, ja moni meistä puhuu kauniita puheita, mikä sinänsä on varsin oikein herkistämään mielemme kauden ja kalleimman asian, äitiyden merkitykselle. Suomen äitien ja äidin tehtävää hoitavien ainoa eläketurva on kansaneläke. Niistä viidestätoista jo olevasta eläkejärjestelmästä ei riitä muita heille. Meillä on noin miljoona perheenäitiä. Näistä näin 300 000 käy ansiotyössä, noin 180 000 avustaa työpanoksellaan omaa

perheyrittystä tai viljelytilaa ja noin 520 000 suorittaa päivätyönsä kodin ja perheen hyväksi. Heistä on osa eläkkeellä ja kaikki aikanaan siihen ikään tulossa. Heitä asuu kaupungeissa ja maaseudulla, yhtä hyvin asutuskeskuksissa kuin syrjäisillä kylillä. Millään puolueella ei pitäisi olla varaa unohtaa kansamme tärkeintä ryhmää. Heitä kuuluu kaikkiin poliittisiin puolueisiin, niin että tämän epäkohdan korjaaminen lienee toki meille yhteinen asia.

Useassa puheenvuorossa on tuotu esille kansaneläkkeen tarveharkintaisuus. Tämä koskee erittäin kipeästi perheenäitejä, kun ainoa eläketurva jää 79 markaksi kuukaudessa. Jos lähdemme siitä itsestään selvästä tosiasiasta, että perheenäidin työ on arvokasta, on nykyinen eläkejärjestelmämme suorastaan pilkantekoa meidän perheenäideillemme. Olisiko sitten mahdollista, että perheenäidit otettaisiin mukaan työeläkejärjestelmään, kuten täällä viitattiin? Se olisi varmasti erittäin keinotekoinen järjestelmä. Samaa mieltä tuntuvat olevan myös varsinaiset asiantuntijat. On erittäin vaikeata määrittellä ehdottoman tarkkaa rajaa perheenäidin ja muiden kansalaisten välillä, eikä nykyinen hallitus eivätkä täällä eduskunnassa olevat monet puolueetkaan osoita minkäänlaista halua äidinpalkan maksamiseen tai edes määrittämiseen.

Näiden tosiasioiden valossa kotona työtään tekevien perheenäitien eläketurva on hoidettavissa ainoastaan kansaneläkejärjestelmän kautta. Tässä tärkeässä asiassa olemme kulkenet eri teitä kuin muut pohjoismaat. Niinpä Ruotsissa, josta mm. ed. Tikka täällä mainitsi, saa jokainen kansalainen peruseläkkeenä tällä hetkellä yli 500 mk kuukaudessa. Perheenemäntäkin saa tällä rahamäärällä eläkevuosiensa elämän perustarpeet tyydyttävästi hoidetuksi.

Kun meillä sosialidemokraatit niin kernaasti ottavat oppia Ruotsista, niin tässä asiassa päinvastoin intoillaan eläkkeissä ilmenevien eriarvoisuuksien säilyttämiseksi. Kun meillä miesten kuolleisuus jo ennen eläkeikää on paljon suurempaa kuin naisten, jää luonnollisesti naisleskiä huomattavasti enemmän. Perhe-eläkkeen säätämisen jälkeen jäi kymmenientuhansien leskien joukko aivan turvattomaksi ns. väliinputojen ryhmäksi. Kaikkein nopein ja yksinkertaisin heidän eläketurvansa on korjata riittävällä peruseläkkeellä.

Tuodakseni erään erittäin suuren epäkohdan esille, lainaan kirjettä, jonka sain täältä Helsingistä Siilinjärvelle muuttaneelta työkyvyttömyyseläkkeellä olevalta, pelkän kansaneläkkeen

tukiosan ja tukilisän saajalta, siis täyden kansaneläkkeen saajalta: "Muutettuani Helsingistä tänne sain pian huomata, miten paljon kalliimpaa on täällä toimeentulo. Täällä on kaikki moninkertaisesti kalliimpaa kuin Helsingissä. Sähkö- ja puhelinlaskut ovat sitä suuruusluokkaa, ettei niitä ilman sivusta saatua tukea pystyisi maksamaan. Myös vuokrat ovat Helsingin tasolla. Mistä siis sellainen häikäilemättömyys, että minunkin eläkkeeni laskee. Nyt kun tällä viikolla tulee eläkeasiat käsittelyyn eduskunnassa, niin tehkää kaikkenne, että tuollaiset kuntakalleusryhmät poistetaan ja kaikille tataan sama eläke. Siispä älyä ennen kaikkea muille puolueille," lopettaa kirjeen lähettäjä kirjeensä.

Valtioneuvoston on tänä vuonna määriteltävä tämä kuntien kalleusluokitus. Ainakaan eläkeläisten kohdalta ei voida asuinpaikastaan riippuen maksaa erisuuruisia eläkkeitä. Monissa miljoonissa ovat laskettavissa ne eläkerahat, jotka näinkin ovat jääneet II ja III kuntakalleusryhmän kansaneläkeläisiltä saamatta. Hallituksen eduskunnalle antama kansaneläkkeen tukilisän ja asumistuen suorittamista koskeva lakimuutos jatkaa sitä eriarvoisuuspolitiikkaa, jota sosialidemokraatit voimakkaasti pyrkivät kaikilla elämänaloilla toteuttamaan. Asumistukea eivät sen mukaan saisi muut kuin ne, jotka pystyvät asumaan hyvässä, korkean vuokratason asunnossa, mikä tietysti sinänsä on oikein, mutta ei saisi kuitenkaan se eläkeläinen, joka on päässyt vain alivuokralaiseksi, ei se, joka on omalla työllään oman kodin hankkinut, ei se, joka kenties asuu lastensa luona. Kapea on se elämänmuoto, jonka sosialidemokraatit tähän maahan rakentaisivat. Siitä on vapaus kaukana.

Sain vapun jälkeisenä aamuna anivarhain puhelinsoittoja omasta maakunnastani mm. Nilsiästä, ja sieltä pyydettiin kertomaan ministeri Sorsalle terveisiä, ettei niissä pienissä, omilla kodeissa olla vuorineuvoksia, vaikka saadaan vain kansaneläkkeen perusosa, kuten ministeri Sorsa vappupuheessaan aivan vastoin totuutta selitti keskustapuolueen haluavan eläkkeitä vuorineuvoksille. Kirjeitä ja soittoja on tullut paljon juuri sellaisilta ihmisiltä, joilla ei ole ansioeläketurvaa tai se on aivan riittämätön.

Socialidemokraattien ja muidenkin riittävää peruseläketä vastustavien on hyvä tietää, että kansalaiset seuraavat lehtilakostakin huolimatta tämän asian käsittelyä suurella tarkkaavaisuudella. Heille ei riitä selitys siitä, ettei kaikille

kansalaisille voida peruseläkettä maksaa, koska heillä on jo muita eläketuloja.

Tarkoituksemme ei ole kartuttaa jo nyt suur-eläkkeitä nauttivien eläkettä. Peruseläke ja muu eläketurva on yhteensovittava niin, että kohtuuttomilta eläkkeiltä vältytään.

Edelleen hallitus ja hallituspuolue katsoo, että elämiseen riittävä peruseläke on tarpeeton niille, joilla on työtulo. Haluan kysyä, onko esim. perheenmännällä työtuloa. Onko yhä kiellettävä myös rehellinen työnteko eläkeikäisenä eläkkeen menettämisen pelosta?

Ministeri Kaipaisen ja ed. Tiilikaisen väitteet siitä, että keskustapuoluelaisilla olisi vastuuta tarveharkinnan tukiosasta, ovat hämmästyttäviä. Tosiasia näet on, että eläkeosaston johto on täysin sosialidemokraattien käsissä. Myös piiriasiamiehistö, jota ed. Tiilikainen edustaa, on häikäilemättömän nimityspolitiikan johdosta arviolta jopa 78—80-prosenttisesti sosialidemokraatteja, ja johtajista kansaneläkelaitoksessa eläkeasioita hoitaa johtaja Tuominen.

Ei edes invalidien työtuloa hallitus katsonut etuoikeutetuksi tuloksi. Sama ministeri, joka kertoo kauniin sanoin kansanterveystyöstä, kieltää henkisen ja ruumiillisen terveyden hoitamisen ja ylläpitämisen voimien mukaisella työhön osallistumisella, sillä sitähan se ennen kaikkea invalideilla ja eläkeläisillä on.

Ministeri kertoi korjaavansa rintamasotilaiden eläketurvaa. Ei taida moni sotaveteraani saada apua tästä esityksestä, vaikka virkamies-toimikunta antoi selvät ohjeet ikärajan alentamisesta ja muista rintamasotilaseläkeläisissä olevista puutteista. Vai muistiko min. Kaipainen innostaneensa työmarkkinajärjestöt silloisen pääministeri Karjalaisen puheille vaatimaan pois koko rintamasotilaseläkeläisiä? Ehkäpä tästä syystä oli varovainen tässäkin vaiheessa.

Ihmetellä täytyy, kun kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa täysin väärin pyrittiin selittämään meidän pyrkimystämme muka tasaeläkejärjestelmään, vaikka sillä taholla kyllä tiedetään, että olemme tässä eduskunnassa aikamme saaneet vähimmäispalkan ja nyt pyrimme saamaan riittävän eläketurvan jokaiselle Suomen eläkeläiselle. Toisaalta eihän kokoomuksen taholta voi odottaakaan pienituloisten ymmärtämistä. Siellä puhutaan suomalaisesta elämänmuodosta, mutta se elämänmuoto ei halua turvata niitä omaa työtään tekeviä tuhansia ihmisiä, jotka eivät kuulu mahtavan STK:n ympyröihin.

SMP:n puheenvuoro tässäkin keskustelussa jää omaan arvoonsa, niin sekavat olivat sen pyrkimykset. Nyt SMP:lläkin olisi mahdollisuus yhtyä välikysymyksen tekijöiden kannanottoihin, jos sillä taholla todellisuudessa halutaan joltain aikaansaada eikä vain puhua. On turhaa puheenvuoron alussa kuuluttaa, ettei ole vasemistolainen puolue, kun kuitenkin asettuu tukemaan sosialidemokraattista eläkepolitiikkaa. Suomen kansa on menettänyt uskonsa SMP:n jatkuviin lupauksiin.

Hallitusneuvotteluissa toimme myöskin esille selvät ohjeemme eläkeasioiden kiireelliseksi hoitamiseksi. Paasion hallitus on kuitenkin ollut kiinnostuneempi muusta kuin eläkeläisten asioista. Se pieni raha, jonka eläkeläiset tässä maassa eläkerahana ja myöskin omalla työllään voisivat hankkia, jos tarveharkinta poistettaisiin, hyödyttäisi koko voimallaan maamme talouselämää, antaisi uutta työtä niillä monilla työpaikoilla, joilla sitä tässä maassa voidaan tehdä.

Me olemme halunneet tällä välikysymyksellä edistää sitä työtä, joka Karjalaisen hallituksessa pantiin alulle, ja me pyrimme myöskin nyt kaikella sillä voimalla, mikä meillä oppositiossa on, tekemään kaiken voitavamme, että tässä maassa voitaisiin eläke-eroja pienentää ja kaikille turvata toimeentuloon riittävä eläke.

Ed. Ilaskivi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Äskeisen ed. Eskelisen puheenvuoron puitteissa kuultiin väite, jonka mukaan kokoomus ei olisi valmis myötävaikuttamaan vähätuloisten eläketurvan parantamiseen ja että sen eläkepoliittinen toiminta rajoittuisi vain niiden piiriin, jotka ovat STK:n vaikutusvallassa.

Ryhmäpuheenvuorossani, johon ed. Eskelinen viittasi, todetaan mm. seuraavaa: Luonnollista on, että olemme halukkaat yhteistyössä muiden kanssa puuttumaan paitsi minimieläketurvan aikaansaamiseen myöskin lukuisiin ilmenneisiin muihin epäkohtiin. Edelleen todetaan seuraavaa: Olemme valmiit tutkimaan myös maatalouseläkkeiden kentässä esiintyviä vääristymiä ja puutteellisuuksia. Ja tämän jälkeen esitettiin eräitä ehdotuksia, miten näihin voitaisiin korjaukset saada aikaan.

Toivoisin, että ed. Eskelinen ensin harkitsisi, mitä hän puhuu, ja puhuisi sitten.

Ed. Eskelinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Toteaisin vain, että kyllä ko-

koomuksen ohjelmat ovat hyviä, mutta se käytännön toiminta, mihin me tällä puolella eduskuntaa yhdessä pyrkisimme, aina jää tähän asteeseen, että me olemme turvaamassa sitä pienen ihmisen osaa ja te katsotte vain sen suurituloisen ja myöskin suurteollisuuden edut tärkeimmiksi.

Puolustusministeri **H o s t i l a**: Herra puhemies! Kuunnellessani kansanedustaja Eskelisen puheenvuoron totesin, että hän asiattomasti ohi varsinaisen eläkekeskustelun puuttui sosialidemokraattisen puolueen muihin tavoitteisiin kuin tänään käytävään välikysymyskeskusteluun puhuen vapaudesta ja sen menosta, jos sosialidemokraatit saavat tässä maassa vielä lisää valtaa. Tähän ei kannata vastata; se olisi asiatonta, ja ehkä puhemieskin sen havaitsi.

Mutta on aiheellista todeta, että ed. Eskelisen puheenvuorossa tuli esille perustietojen osalta vääriä asiatietoja, jotka on syytä korjata.

Kun Kelan varsinaisen lainsäädäntö uudistettiin vuoden 1957 alussa, silloin tapahtui todella mittava tulonsiirto maatalouden piiriin niitten maksujen osalta, jotka oli koottu kaikkien kansalaisten yhteisesti suoritetuista vakuutusmaksuista. Vuonna 1962 1 päivänä heinäkuuta tämä tasapaino palautettiin osittain, missä keskustapuolue oli mukana. Kansanedustaja Pakkanen valiokunnan varapuheenjohtajana totesi myös, että tässä eduskunnassa työntekijäin eläkelakien synnyttäminen palautti tasapainon. Tästä tasapainon vaalimisesta nyt on ollut kysymys. Me emme halua uudelleen vuoden 1957 tapaista tulojen siirtoa liian yksipuolisesti erään kansanosan hyväksi. Tämä on se asia, jonka merkeissä tulisi keskustelua käydä, ei kuten entinen ministeri pyrki nyt puoluepolitiikkaa tekemään liian räikeästi ja selvästi.

Ed. **I l a s k i v i** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Eskelinen pyrki äsken torjumaan sen torjunnan, jonka minä hänen puheenvuoronsa osalta esitin. Ed. Eskelinen viittasi, että kokoomuksen ohjelmat ja toiminta muka osoittaisivat, etteivät meitä kiinnosta samat asiat kuin keskustapuoluetta pienituloisten osalta. Se viittaus ryhmäpuheenvuoroon, jonka esitin, ei nähtävästi ollut ed. Eskelisellemme riittävä. Koska toisaalta en tiedä, missä meidän ohjelmassamme tai kannanotoissamme on löydettävissä sellainen kanta, jota ed. Eskelinen alleviivasi, pyytäisin, että hän sen konkreettisesti osoittaisi.

Ed. **E s k e l i n e n** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastaan ministeri Hostilalle. Minusta vapaus juuri sivuaa eläkepolitiikkaa siinä asiassa, että asumistukea ei voi saada omassa asunnossa asuva, vaan täytyy olla ensin määrätty asumismuoto; esimerkiksi täytyy ensin myydä oma koti ja hävittää ne rahat, jotka menevät kyllä nopeasti sitten syödessä, ja sitten vasta voi saada asumistukea. Minusta tämä on vapautta, jota rajoitetaan sellaisella asumistuella, jota meillä nytkin hallituksen esityksessä jälleen täydennetään.

Ed. **L i n k o l a**: Herra puhemies! Ed. Vennamo ilmoitti välittömästi ed. Ilaskiven käyttämän puheenvuoron jälkeen, että SMP on ei-sosialistinen puolue. Puheenvuoronsa lopuksi hän kuitenkin kertoi SMP:n varauksettomasti ja yksimielisesti kannattavan sosialidemokraattista vähemmistöhallitusta. Tämä osoittaa taas, kuinka SMP istuu kahdella tuolilla ja siitä voidaan käyttää "ei-sosialistinen vasemmistopuolue" nimitystä. Pekka Vennamo nimitettiin hallituksen toimesta Valmetin hallintoneuvoston jäseneksi. Nyt voi vain kysyä: Tämäkö oli se hinta, jonka sosialidemokraatit maksoivat Vennamon perheelle SMP:n kannatuksesta? Näinkö halvalla on eläkeläisten ja eduskunnan ei-sosialistisen enemmistön asia myyty? Ja sitten itse asiaan.

Kun pitkään oppositiossa ollut kokoomuksen eduskuntaryhmä teki pari vuotta sitten välikysymyksen, niin silloinen keskustapuolueen eduskuntaryhmän arvoisa puheenjohtaja syytti kokoomusta hermoilusta ja väitti, että kokoomus olisi saanut pahanlaatuisen tartunnan, eräänlaisen Vennamo-viruksen. Lisäksi hän lausui meille varoituksen sanoja siitä, miten käy kilpailussa keväisen vasikan kanssa. Vaikka tämän puheenvuoron käyttäjä onkin jo saanut palkinnon puolueensa hyväksi tekemästään työstä ja toimii nykyään yhtenä Alkon johtajana, niin on hyvä palauttaa mieliin tämä parin vuoden takainen välikysymys. Siinähan me puutuimme kaikessa laajuudessaan heikosti hoidettuun ja epätasapainoon saatettuun valtionalouteen, mistä myöskin nyt esillä olevassa keskustapuolueen välikysymyksessä mainitut eläkeläiset joutuivat ja ovat joutuneet jatkuvasti kärsimään.

Nyt keskustapuolue on ollut muutaman viikon oppositiossa. Tämä on ollut nähtävästi hyvin vaikeaa aikaa hallituksessa olemaan tottuneelle puolueelle. Hallituskipeyden virus ei ole

jättänyt keskustapuoluetta rauhaan. Siitä on yhtenä osoituksena nyt tehty välikysymys (Ed. Virolainen: Mitäs meidän pitäisi tehdä?). Aihe, jonka keskustapuolue on valinnut välikysymyksenä, herättää ihmettelyä. Onhan kyseessä niin laaja asia, johon ei lyhyessä ajassa voida saada perusteellisia muutoksia aikaan. Eläkejärjestelmät, joihin keskustapuolue nyt on iskenyt kyntensä, ovat kehittyneet monien vuosien aikana. Niiden luomiseen on osallistunut suurelta osalta myös keskustapuolue. Epäkohtien korjaamiseen, joihin välikysymyksessä kiinnitetään huomiota, keskustapuolueella olisi hallituksessa ollessaan ollut vuosien aikana hyvät mahdollisuudet.

Kun kepun eduskuntaryhmä nyt välikysymyksensä alussa mainitsee, että kansalaisten eläketurva ei ole maassamme tyydyttävästi järjestetty, kohdistaa se arvostelun suurelta osalta myös omaan itseensä. Haluamatta millään tavalla puolustella nykyistä sosialidemokraattista hallitusta on meidän kuitenkin oikeudenmukaisuuden vuoksi myönnettävä, että sinä lyhyenä aikana, minkä nykyinen hallitus on maata hallinnut, se ei olisi ehtinyt, jos ja vaikka sillä olisi haluakin ollut, saada raivatuksi nykyistä eläkejärjestelmiemme viidakkoa. Vaikeuksia lisää vielä se, että tämän lempinimeltään nappulaliigaksi kutsutun hallituksen monet jäsenet ovat vielä niin nuoria, että he eivät ole ehtineet olla paljoakaan mukana tässä parlamentti- ja hallitustasolla pelattavassa mestaruussarjassa sinä aikana, jolloin nykyisiä eläkejärjestelmiä on täällä kehitelty. Sitä paitsi näin kapeapohjaisella, yhden puolueen vähemmistöhallituksella ei ole mahdollisuksiakaan näin laajan tehtävän, jollainen eläkejärjestelmien korjaaminen on, suorittamiseen.

Nykyisen sosialidemokraattien vähemmistöhallituksen toiminta olisi tarjonnut paljon sopivampia välikysymyksen aiheita, ja nimenomaan sellaisia aiheita, joista hallitus todella voitaisiin panna seinää vasten (Ed. Virolainen: Tehkää välikysymys!). Tällaisia olisivat olleet esimerkiksi hallituksen noudattama häikäilemätön ja pelkästään puoluepoliittisiin perusteisiin nojautuva nimityspolitiikka. Olemmehan kuulleet itse herra pääministerin suusta, että nykyinen hallitus viittaa kintaalla hallitusmuotomme virkälennysperusteille ja asettaa niiden sijalle oman puolueensa jäseniä suosivan systeemin. Entä tietyt poliittisluonteiset määrärahat ja niiden kähmiminen omalle puolueelle? Entä sitten verouudistukset? Niistä on jo valmiina

moneneen kertaan tarkistetut suunnitelmat ja lakiluonnokset. Hallituksen ei olisi tarvinnut muuta kuin painaa nappia, niin asiat olisivat lähteneet käyntiin. Siihen ei paljon aikaa olisi tarvittu (Ed. Virolainen: Nythän puhutaan eläkkeistä!). Ovatko nämä asiat sitten niitä ns. yleisdemokraattisia tai mikä on ollut syynä siihen, että keskustapuolue ei ole niihin tarannut?

Kun maassamme aikanaan lähdettiin kehittämään eläketurvaa, asetettiin ensimmäiseksi päämääräksi kansalaisen ja hänen omaistensa toimeentulon turvaaminen vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman sattuessa siten, että eläkkeet turvaisivat vähimmäistoimeentulon. Tämän perus- eli vähimmäisturvan antamiseen on pyritty kansaneläkkeillä sekä myöhemmin käyttöön otetuilla yleisillä perhe-eläkkeillä. Toiseksi päämääräksi asetettiin kansalaisen saavuttaman kulutustason turvaaminen hänen siirtyessään eläkkeelle. Tähän päämäärään pyritään ansioihin suhtautetuilla virkasuhde- ja työsuhde-eläkkeillä ja yrittäjäeläkkeillä.

Meidän on myönnettävä, että eläkepolitiikkamme päämääriä ei ole kaikin osin saavutettu ja että kaikki eivät ole päässeet tasapuolisesti osallisiksi niistä eläke-eduista, mihinkä edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti säädetyillä eläkelaeilla alunperin pyrittiin. Syyt tähän ovat monet. Yhtenä ja hyvinkin suurena ja merkittävänä syynä tähän on ollut se talouspolitiikka, mitä viime vuosien aikana on maassamme harjoitettu. Inflaation jatkuva kehittyminen ja rahan arvon aleneminen on ollut tämän talouspolitiikan välittömänä seurauksena. Seuraukset ovat edelleen ulottuneet aina eläkkeisiin saakka. Eläkkeiden reaaliarvoja ei ole kyetty nostamaan eikä pitämään riittävän korkealla tasolla tässä kilpajuoksussa. Tällaista talouspolitiikkaa johtamassa ovat olleet molemmat tämän välikysymyksen pääosapuolet, niin syyttäjänä toimiva keskustapuolue kuin altavastaja sosialidemokraattinen puolue. Saadut kokemukset osoittavat myös, että eläkejärjestelmämme ovat liian kaavamaisia, ne eivät ole kyenneet seuraamaan riittävän joustavasti yhteiskunnan kehitystä. Toisaalta ihmistä ei ole kytketty eikä voidakaan kytkeä eläkejärjestelmien kaavoihin. Tästä syystä, ja kun lisäksi otetaan huomioon, että eläkejärjestelmämme ovat vielä kovin nuoria, niissä on ilmaantunut korjausta kaipaavia epäkohtia. Tässähän ei sinänsä ole mitään ihmettelemistä. Eihän mikään järjestelmä voi olla

niin valmis, etteikö siinä olisi parantamisen ja kehittämisen varaa. Epäkohdat on korjattava ja järjestelmiä kehitettävä siten, etteivät ne jää jälkeen muusta kehityksestä.

Ansioläkkeitä koskevassa lainsäädännössä määritellyt oikeudet ja edut perustuvat työn arvoon, ts. siihen palkkaan, jonka kansalainen saa suorittamastaan työstä. Muutamista puutteistaan huolimatta tämä yleinen periaate on osoittautunut käyttökelpoiseksi ja sitä on noudatettu kaikissa ansainteläkejärjestelmissä. Tätä periaatetta ei ole kuitenkaan kyetty soveltamaan sellaisiin kansalaisiin, jotka tekevät säännöllisesti työtä, mutta eivät saa siitä suoranaista työehtosopimuksiin perustuvaa tai muuta kirjanpidollista rahapalkkaa. Suurimman tähän kategoriaan sisältyvistä kansalaisryhmistä muodostavat kotona työskentelevät perheenäidit. Tilastojen mukaan tällä hetkellä Suomessa on noin miljoona perheenäitiä. Heistä käy ansiotyössä noin 300 000, joista 180 000 avustaa työpanoksellaan omaa perheyrittystä tai maatilaa ja noin 520 000 tekee päivätyönsä yksinomaan kodin seinien sisäpuolella. Noin 130 000 äitiä hoitaa kotona vähintään yhtä alle 15-vuotiasta lasta ja noin 300 000 äitiä hoitaa sekä lapset kotona että käy säännöllisessä kodin ulkopuolisessa ansiotyössä.

Perheenäitien heikko eläketurva muodostaa nykyään pahimman epäkohdan ja aukon eläketurvajärjestelmissä. Erityisesti yksinomaan kotona työskentelevien perheenäitien asema on jatkuvasti huonontunut samanaikaisesti kun työntekijäin sosiaaliturva on parantunut paremman palkkauksen, eläke-etujen, irtisanomissuojan ym. uudistusten ansiosta. Perheenäitien eläketurvan parantaminen on yleisesti tunnustettu muuallakin kuin vain asiaa ajaneiden naisjärjestöjen keskuudessa. Se on ollut keskeisenä aiheena viime vuosina äitienpäivinä ja muissa vastaavissa naista koskehtavissa tilaisuuksissa pidetyissä juhlapuheissa. Tuoreessa muistisamme on mm. kaunis puhe, jonka piti tästä asiasta vuosi sitten äitienpäivänä väläkysymyksen yksi allekirjoittajista, silloinen ministeri Katri-Helena Eskelinen. Nyt pelkästään kansanedustajan pallilla istuva samainen ministeri on syyttämässä seuraajaansa perheenäitien heikosta eläketurvasta. Eikö, ed. Katri-Helena Eskelinen, olisi ollut parempi antaa tuon kauniin äitienpäiväpuheen sijasta tai ainakin sen jatkoksi hallituksen esitys perheenäitien heikon eläketurvan parantamiseksi silloin, kun sen antamiseen oli valtaa ja voimaa (Ed. Viro-

lainen: Puhuja on näköjään unohtanut, kuka on nyt hallituksessa!).

Syyksi perheenäitien heikkoon eläketurvaan on mainittu mm. se, että perheenäitien yhtenäisten eläketurvaperusteiden määritteleminen on vaikeata, koska perheenäitillä ei ole yhtenäistä ammatillista koulutusta. Tämä on kuitenkin enemmänkin tekosyy eikä millään tavalla voittamaton este. Onhan meillä suoritettu laskelmat mm. niistä kustannuksista, jotka aiheutuisivat yhteiskunnalle, jos sen olisi vastattava kokonaisuudessaan lasten hoidosta. Ja me tiedämme myös varsin hyvin, että kansantulosta kulkee suurin osa, 75—80 %, naisten käten kautta, ts. kuluu kotitaloudessa. Tämän prosenttimääränkin pitäisi osoittaa, mikä merkitys ja taloudellinen arvo kotitaloustyöllä on koko kansantaloudessa.

Perheenäitien oikeus nykyistä parempaan eläketurvaan on tunnustettu täällä eduskunnassakin. Se on ollut esillä useassa yhteydessä. Näin tapahtui mm. kesällä 1969 yrittäjäeläkelakien ollessa eduskunnassa käsiteltävinä. Silloin avatiin jo pää tämän asian järjestykseen saattamiseksi, saatiinhan maataloudessa työskentelevät perheenäidit silloin osittain maatalousyrittäjien eläkelain piiriin. Eläke rajoitettiin kuitenkin silloin vastaamaan ainoastaan emännän maataloudessa tekemää työtä. Kotitaloustyön osuuttahan ei otettu huomioon, ei maatalousyrittäjien eikä yrittäjien eläkelaisia.

Yrittäjäeläkelait tarjoavatkin nähdäkseen parhaan mahdollisuuden perheenäitien eläketurvan parantamiseksi. Koska kerran niiden puitteissa maataloustyö saatiin jo eläkkeeseen oikeuttavaksi ansiotyöksi, niin ei pitäisi olla mitään esteitä muun kotitaloustyön saattamiselle samaan asemaan. Tällä menettelyllä säästyttäisiin myöskin nykyisen eläkeviidakkomme turhilta lisäyksiltä. Uudistuksella olisi, paitsi taloudellista ja naisten tasa-arvoisuutta lisäävää merkitystä, myös psykologinen merkitys. Perheenäidin työn tärkeys ja merkitys tulisi tunnustetuksi nykyistä paremmin, samalla kotitaloustyön arvon kohottamisen vaikutukset ulottuisivat jopa työllisyyteen ja helpottaisivat omalta osaltaan työllisyyskysymyksen hoitamista.

Perheenäitien, niin kodin ulkopuolella kuin kodin piirissä työskentelevien, asemaa voitaisiin parantaa myös verouudistuksilla. Tarkoitetaan lähinnä kauan vireillä ollutta perheverotuksen uudistusta, jonka toteuttamisesta kaikki viime vuosien aikana toiminnassa olleet halli-

tukset ovat antaneet sitovia lupauksia. Erityisesti ns. tasausmenetelmä, johon viime aikoina on yleisesti päädytty, olisi omiaan parantamaan kotona työskentelevän perheenemännän taloudellista asemaa. Jos tasausmenetelmä toteutettaisiin, niin perhe tulisi todella saamaan äidin kotitaloustyöstä tietyn suuruisen korvauksen ansiotyössä käyvän aviopuolison veronalennuksen muodossa.

Vaikka tasausmenettely ei toteuta yhdenvertaisuutta palkansaajiin nähden eikä siten ole oikea ratkaisu perheverotuksen uudistamiseksi, niin se kuitenkin antaisi jonkinlaisen pohjan ja osviitoja perheenemännän eläkkeen perustaksi laskettavan palkan suuruuden määrittämiseksi.

Mitä tulee sitten eri eläkejärjestelmiimme ja niiden sisältöön, niin niissä on, kuten edellä jo mainitsin, useitakin puutteita ja korjaamista vaativia epäkohtia. Joitain parannuksia niihin on viime vuosien aikana ehditty jo tehdä. Viitataan tässä yhteydessä vain yrittäjäläkeläisiin, johon monien ja sitkeiden ponnistelujen jälkeen saatiin viime vuoden vaihteessa aikaan sellainen parannus, että pienyrittäjät saavat helpotuksen eläkevakuutusmaksuihin. Sitä ennen tällainen helpotus koski vain maatalousyrittäjiä. Tasapuolisuuden vuoksi ja yritystoiminnan tukemiseksi tällainen parannus oli välttämätön. Mutta, kuten sanottu, näistä muutamista parannuksista huolimatta eläkejärjestelmissämme on jatkuvasti korjaamisen ja kehittämisen varaa.

Kansaneläkelaitos jakaa nykyään vuoden kaikkina päivinä erilaisia eläkkeitä noin 5 milj. mk. Tästä rahamäärästä saa taloudellista tukea tällä hetkellä lähes 800 000:een nouseva eläkeläisten joukko. Saajien lukumäärä nousee lähivuosina noin 40 000 henkilöllä vuodessa. Laajuudestaan huolimatta kansaneläkejärjestelmissämme ei ole valmis, vaan se on jatkuvan kehityksen alainen. Se tarjoaa samalla valitettavasti erinomaisen areenan eläkeläisten suosiosta ja samalla äänistä käytävää kilpalaulantaa varten, kuten nytkin tämän välikysymyksen yhteydessä on tapahtunut (Ed. Juvela: Lopettkaa jo!). Keskustapuolue on ryhtynyt käyttämään opposition raskasta tykistöä eli välikysymystä pyrkiessään omiin poliittisiin tavoitteisiinsa. Puolustaakseen omia mielipiteitään ja eläkepoliittisia näkemyksiään sosialidemokraattinen hallitus on pudottanut vastustajansa niskaan eläkepommin. Propagandassaan keskustapuolue pyrki suojautumaan tältä pommilta kutsamalla sitä vain kuplaksi. Miten tässä taiste-

lussa ja kilpalaulannassa lopulta käy, sehän nähdään lähivuorokausien aikana.

Olkoon tämä asia miten hyvänsä, niin ainakin yhden asian hallitus tätä "kuplapommia" antaessaan on kokonaan unohtanut, ja se on työtulojen vaikutus kansaneläkkeen määrään. Eduskunta on viime vuosien aikana moneen otteeseen esittänyt hallitukselle toivomuksen työtulojen rajan nykyisestäään korottamisesta. Nämä toivomukset ovat varmasti hallituksen vanhimpien jäsenten muistissa. Tuntuu vähintään oudolta, että hallitus on jättänyt nämä toivomukset kokonaan huomioon ottamatta.

Hallitus pitää nykyisen kansaneläkelain mukaan ihmisen elämässä 65 vuoden ikärajaa sellaisena rajapyykkinä, minkä jälkeen ihminen ei enää saisi eikä hänen kannattaisi tehdä työtä. Me olemme kokoomuksessa tässä asiassa päinvastaista mieltä eli samaa mieltä kuin ne kansaneläkkeen saajat, joita nämä rajoitukset koskevat. Ei voida pitää oikeana tällaista periaatetta, jonka mukaan vielä työkykyistä ja työnhaluista ihmistä rangaistaan omatoimisuudesta ja yritteliäisyydestä. Kansaneläkkeen tukiosaan oikeuttava tuloraja pitäisi muuttaa siten, että kannustettaisiin eläkeläisiä omatoimisuuteen.

Ihmettelyä herättää myöskin se, ettei hallitus esitystä antaessaan ole halunnut muuttaa invalidirahaa etuoikeutetuksi tuloksi. Tästäkin asiasta on voimassa useita eduskunnan toivomuksia, joita lausumassa ovat varmasti olleet eräät hallituksen vanhimmita jäsenistä. Tämän uudistuksen rahallinen arvo olisi melko vähäinen, noin 3 milj. mk vuodessa, mutta se toisi huomattavaa parannusta niille 5 000 invalidille, joita asia koskee. Työsuhde- ja virkasuhde-eläkejärjestelmissä ja muissa ansioeläkejärjestelmissä on myös kohtia, jotka ovat herättäneet tyytymättömyyttä eläkkeensaajissa ja joiden korjaamiseen eduskunta on useasti kiinnittänyt hallituksen huomiota.

Erittäin suurta tyytymättömyyttä on herättänyt mm. se, että kahdella henkilöllä, jotka ovat suorittaneet samaa työtä tai hoitaneet samaa virkaa yhtä pitkän ajan, saattavat eläkkeet, niin oma eläke kuin perhe-eläke, olla eri suuret.

Tällainen epäkohta pääsi syntymään silloin, kun valtion eläkelait uusittiin. Uusia valtion eläkelakeja säädettäessä ei suinkaan ollut tarkoituksena, että vanhojen eläkelakien alaisiksi jäivät, jotka eläkesuhteessa poikkeavat uusien eläkelakien piiriin kuuluvista vain eläkkeelle siirtymisajan suhteen, jäisivät heikompaan asemaan. Näin on kuitenkin tapahtunut käytän-

nössä. Erot vanhojen eläkkeiden tappioksi ovat nyt jo melkoiset ja näyttävät suurenevan jatkuvasti.

Uudet eläkelait ovat eläkkeensaajien kannalta monessa suhteessa vanhoja virkamiesten ja perhe-eläkelajeja parempia, joten siihen ei voida tässä mielessä kohdistaa arvostelua. Mutta toisaalta ei voida pitää aiheettomana sitä tyytymättömyyttä, mitä vanhojen eläkelakien piiriin, siis heikompaan asemaan, jääneet eläkeläiset tuntevat. Sosiaalivaliokunnassa on ollut käsiteltävänä hallituksen esitys, jossa pyritään tätä asiaa korjaamaan, ja tämä asia on ollut meillä juuri pöydällä suuressa valiokunnassa, siellä pantu erityiseen jaostoon ja tulee huomenna käsiteltyyn tässä jaostossa.

Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan pyritäkään poistamaan epäoikeudenmukaisuutta kokonaan. Siinä rajoitetaan esittämään korjausta vain eläkkeiden tarkistusmenetelmään ja siihenkin vain osittain. Sen sijaan hallitus ei puutu esityksessään ollenkaan siihen eroon, joka on syntynyt ja syntyi jo silloin, kun näitä eläkkeitä aletaan maksaa. Varsinkin perhe-eläkkeissä on ero vanhan ja uuden perhe-eläkkeen lähtötaisoissa huomattavan suuri. Leskeneläke vanhan perhe-eläkelain mukaan lähtee näet alunperin 20 %:sta, kun se uuden perhe-eläkelain mukaan lähtee 30 %:sta edunjättäjän palkasta. Käsitelmäni mukaan suoritettavissa korjauksissa olisi puututtava myöskin tämän eri suuren lähtötason korjaamiseen.

Eduskunta hyväksyi vuonna 1969 Kansainvälisen työkonferenssin ILO:n sukupuolen perusteella tapahtuvan erottelun ja syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen n:o 111. Tästä huolimatta meidän eräissä eläkejärjestelmässämme tehdään selvä ero sukupuolten välillä, ts. asetetaan toinen sukupuoli toiseen nähden etuoikeutettuun asemaan. Näin tehtiin mm. säädettäessä rintamasotilaiden eläkelaki. Vaikka oltiin yleisesti sitä mieltä, että rintamolosuhteissa toimineet naiset on eläkekysymyksessä rinnastettava vastaavissa tehtävissä toimineisiin miehiin, jätettiin kuitenkin naiset kokonaan mainitun lain ulkopuolelle monista kauniista lupauksista huolimatta, ja katseeni kääntyvät jälleen silloisen ministeri Katri-Helena Eskelisen puoleen. Ei silloinen hallitus sen enempää kuin myöhemmätäkään hallitukset ole ryhtyneet tämän asian suhteen minkäänlaisiin toimenpiteisiin.

Päinvastainen esimerkki eli sellainen esimerkki, jossa mies on eläkeasiassa jätetty naista

sovetumpaan eli heikompaan asemaan, löytyy yleisestä perhe-eläkelaista. Tämän lain mukaan perhe-eläkettä myönnetään vain naispuoliselle leskelle, jolla on hoidettavanaan alaikäinen lapsi tai joka on leskeytyessään ylittänyt tietyn iän, mutta ei vastaavassa asemassa olevalle miesleskelle. Olisi korkea aika siirtää tällainenkin syrjintä jo muinaismuistojen joukkoon.

Herra puhemies! Edellä esittämäni esimerkit osoittavat, että nykyisissä eläkejärjestelmässämme on paljon korjaamista vaativia epäkohdita. Niidenkään korjaamiseen, puhumattakaan koko eläkejärjestelmiemme muodostaman kokonaisuuden jatkuvasta kehittämisestä, ei nykyisellä kapeapohjaisella yhden puolueen vähemmistöhallituksella ole mahdollisuuksia. Ottaen lisäksi huomioon hallituksen häikäilemättömän ja epädemokraattisen toiminnan useilla alueilla kannatan ed. Ilaskiven tekemää ehdotusta perustelluksi päiväjärjestykseen siirtymiseksi.

Ed. P e k k a l a (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Puheenvuorossaan ed. Linkola tässä äsken mainitsi, että keskustapuolueen välikysymys on propagandaa. Minusta tuntuu, että ed. Linkolan kannattaisi yrittää tulla toimeen jokin aika sadan, parinsadan markan kuukausieläkkeellä, ennen kuin väittää, että vaatimus niitten korottamiseksi on propagandaa.

Puheenvuoronsa alkuosassa ed. Linkola yhtyi siihen kuoroon, joka täällä väittää, että keskustapuolue se itse asiassa onkin syyllinen näihin eläke-epäkohtiin. Sen vuoksi on syytä palauttaa mieliin, että esim. hallitusneuvotteluissa tämän vuoden alussa me hyvin sitkeästi ajoimme tätä eläkeuudistusta. Karjalaisen hallituksen ohjelmassa oli myöskin kokonaiseläkejärjestelmä, sen ohjelmassa oli myöskin veteraanien eläkelain aikaansaaminen, joka katsottiin ensisijaisen tärkeäksi. Se ehdittiin toteuttaa. Vuoden ja kolmen kuukauden aikana, jonka tuo hallitus toimi, ei ehditty sentään kaikkea tehdä. Edeltäneitten Paasion ja Koiviston hallitusten aikana keskustapuolue silloinkin ajoi sekä hallitusneuvotteluissa että eduskunta-aloitteella tätä samaa linjaa, mutta samat ryhmät ovat aina olleet meitä vastassa.

Tämänpäiväinen tilanne on tästä selvä esimerkki. Me pyrimme nyt sillä voimakkaimmalla keinolla, mikä oppositiolla on käytettävissään, välikysymyksellä, ajamaan eläkeläisten asiaa. Nyt kuitenkin tässä salissa näytetään vähän

joka puolelta hyökättävän meitä vastaan tässä asiassa (Ed. Flinck: On aihettakin!). Todennäköisesti sitten, ellei onnistuta, väitetään, että kyllä kai se keskustapuolueen syy oli, ettei tämä asia mennyt eteenpäin. Niiden, jotka meitä syyttävät tässä asiassa, olisi ensin syytä katsoa peiliin.

Ed. P. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Puuttumatta mitenkään siihen lapselliseen ja kai myöhäisen illan väsähtämisen tiliin pantavaan viittaukseen, jonka ed. Linkola heitti minun perheeseeni, haluaisin vain ed. Linkolalle vakuuttaa, että SMP:n eduskuntaryhmä ei ole ostettavissa millään. Kokoomuksen ryhmästä kai kokoomuksen ryhmäpuheenvuoron perusteella voitaneen todeta, että edelleen kokoomus käy kauppa eläkeläisistä.

Ed. L i n k o l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä ed. Pekkanen puheenvuorosta, kun hän luetteli niitä saannoksia, mitä keskustapuolue on viime vuosina aikaansaanut, toteaisin vain, että kaikki ne saannokset olisivat kyllä eduskunnassa niiden hallitusten aikana menneet läpi, koska näillä hallituksilla oli enemmistö eduskunnassa. Jos vielä jotakin on jäänyt toteuttamatta, niin se on kyllä ilmeisesti ollut kuitenkin hallituksen vika.

Ed. K a i n u l a i n e n: Herra puhemies! Ed. Linkola täällä kajosi meidän puolueemme suhtautumiseen välikysymyskeskustelussa käsitellen puheenvuoroa, minkä puolueen puheenjohtaja täällä piti, ja väittäen hänen todenneen, että me emme ole enää ei-sosialistinen puolue tai että me olemme sosialistinen vasemmistopuolue; jotain tällaistaahan siinä väitteessä oli. Minun mielestäni ei sentään suhtautuminen tähän keskustapuolueen tekemään välikysymyksen vielä ratkaise sitä, olemmeko me sosialistinen tai ei-sosialistinen puolue, vaan pelkästään lähdemme siltä linjalta, että huolimatta siitä, että meillä eläkepolitiikassa on todella paljon virhelinjoja, jotka olisi oikaistava, ei sentään liene asiallista lähteä kaatamaan hallitusta muuttaman kuukauden toimimisen jälkeen. Ei mikään hallitus, saati sitten yhden puolueen vähemmistöhallitus, voi muutamassa viikossa korjata niitä perusteellisesti virheellisiä linjoja, jotka ovat eläkepolitiikkaan pesiytyneet.

On kuitenkin keskustapuolueelle annettava tunnustus siitä, että se on saanut tällä väliky-

symyksellään meillä eläkepolitiikan julkisen keskustelun kohteeksi ja sitä tarkastellaan nyt varsin monelta taholta. On selvää, että jos tällä välikysymyksellä päästään todella siihen, että nämä eläkepolitiikan virhelinjat alkavat vähitellen saada korjauksia ja me voimme päästä eläkeläisten eläketurvan lisäämisessä todellisiin tekoihin, niin silloin on todella tämä välikysymys puolustava paikkaansa. (Ed. Virolainen: Sitähän me tarkoitamme!) — No jos tämä todella on se perimmäinen tarkoitus (Ed. Virolainen: Kyllä!), niin silloin välikysymyksen pohjakin on ymmärrettävissä.

Ed. Eskelisen puheenvuorossa täällä arvosteltiin sitä puheenvuoroa, jonka ryhmän puheenjohtaja piti ryhmäpuheenvuorojen kohdalla, sanoen, että siinä oli propagandaa tyypilliseen smp-läiseen tapaan. Sanoisin tähän, että minusta pitäisi lähinnä ajatella sitä, miten olemme äänestäneet ja miten olemme ottaneet kantaa kaikkiin niihin kysymyksiin, jotka ovat nyt vuodesta 1970 lähtien tulleet tämän keskuksen eduskuntaryhmän kohdalla esille. En usko, että ed. Eskelinen voisi näyttää yhtään sellaista asiaa, jossa emme olisi varauksetta asettuneet eläketurvan lisäämisen kannalle ja erikoisesti juuri siltä pohjalta, että niille, jotka elävät kaikkein heikoimmassa asemassa eläketurvaan nähden, olisi tätä turvaa lisättävä. Tämä ainakin todistaa sen, ettei ole pelkästään kysymys propagandasta, vaan kysymys on todellisesta pyrkimisestä näiden epäkohtien korjaamiseen.

Kun ajattelemme näiden lakisäätteisten eläkejärjestelmien antamaa eläketurvaa, on todettava, että maassamme eriarvoisuus eri eläkejärjestelmien kohdalla on varsin räikeä. Kaikkein pienin on maatalousyrittäjien eläkelaitoksen, viimeinen tilasto osoittaa 75 markan keskimääräistä eläkettä kuukaudessa. Mutta jos ajattelemme maatalousyrittäjien eläkelaitoksen pienintä mahdollista eläkettä, on se niin pieni, että se on vain 11 mk/kk. Jos tämä eläke rinnastetaan jonkun valtiojohtoisen yhtymän puheenjohtajan eläkkeeseen, jolloin liikutaan toisella kymmenellätuhannella kuukaudessa, on ero aivan mykistävä. Myöskin valtion maksamiin suurimpiin eläkkeisiin nähden, jotka ovat 5 500 mk/kk, on ero 500-kertainen. Tällaiset ovat häpeäksi meidän eläketurvassamme. LEL:in eläke on keskimäärin 153 mk/kk, sekin sinänsä kovin pieni ja riittämätön, TEL:in 278 mk, yrittäjien eläkelaitoksen 345 mk. Mutta kun lähdemme tarkastelemaan virkamiesten eläkettä-

riä, tulemme jo kokonaan toisille lukemille. Kunnallisten virkailijoiden ja toimihenkilöiden eläkelaitoksen eläkkeet ovat jo 712 mk ja valtion eläkkeet 849 mk keskimäärin. Rintamasotilaiden eläkelain mukaan maksettavat eläkkeet ovat yleensä 92 markan ja 286 markan välillä riippuen niistä monimutkaisista perusteista ja osittain mielivaltaisistakin säännöksistä, joilla rintamasotilaiden kovin puutteellinen eläketurva on järjestetty.

Kun eläke-erot ovat näin valtavat, on todella syytä lähteä niitä kaventamaan. On eri asia sitten, millä tavalla tämä toteutetaan, enkä minä usko, että se on vain tämän välikysymyskeskustelun avulla muutettavissa yhtäkkiä. Siihen tarvitaan todella varsin paljon vielä neuvotteluja ja yhteistyötä ja hyvin monta vuotta, ennen kuin nämä vaikeat vinosuuntaukset on poistettu.

On todettava se, että varsinkin kansaneläke on tullut tässä keskustelussa käsitellyksi hyvin monelta taholta ja tämä nimenomaan sen takia, että keskustapuolueen välikysymys suurelta osin kajoaa tähän kansaneläkkeen järjestämiseen. Olen samaa mieltä keskustapuolueen kanssa siitä, että tämä tuloharkinta, joka usein vivahtaa kuulusteluun, joka ei ole asiallista eläkehakemuksia käsiteltäessä, on vanhentunut ja siitä olisi päästävä. Mutta varmaankaan ajankohta ei ole sopiva sen nyt juuri nopeasti toteuttamiseen, vaan ilmeisesti joudutaan vielä elämään tilanteessa, jolloin tuloharkintaa on sovellettava varsin monta vuotta. Tämä on varmaa jo sen takia, että yhtäkkisiä muutoksia tällaisiin ei voida varmasti saada.

Kun hallitus antoi esityksensä, joka ilmeisesti liittyy varsin kiinteästi tähän välikysymykseen, ja on hallituksen taholta tietysti hyvin puolusteltavissa olevaa taktiikkaa, tukilisän ja asumistuen saamiseen oikeutettavan tulorajan korottamisesta, on sanottava, että ne ovat todella hyvät esitykset siinä mielessä, että tukilisän korottamisella tehdään juuri oikeutta sellaisille kansaneläkkeen saajille, jotka pienimmillä eläkkeillä elävät. Kun sitten lähdetään tätä rahoitusta järjestämään, silloin onkin mielipide-eroavaisuudet suuret siitä, millä tavalla rahoitus olisi toteutettava. Meidän mielestämme olisi käytettävä niitä rahastoja, joissa on kuitenkin vielä olemassa jonkin verran reserviä, joilla voitaisiin näitä kansaneläkkeitä rahoittaa. Mutta emme suinkaan hyväksy, että pienten työnantajien sosiaaliturvamaksuja jatkuvasti korotetaan. Se on saattanut jo viimeis-

ten korotusten jälkeen jälleen monen pienen työnantajan lopettamaan yrityksensä, koska näissä palkkamienot näyttelevät suurinta kustannuserää, ja palkkamenoista sosiaaliturvamaksut siinä prosenttimäärässä, jossa ne nykyisin ovat, ovat ylivoimaisesti suurimmat kaikista pohjoismaista. Tämä tekee sen, että pienten työnantajien on vaikea enää selvitä tästä eteenpäin, mikäli heidän työnantajaosuuttaan kansaneläkkeisiin jälkeen lisätään. Sen vuoksi katsoemmekin, koska jatkuvasti valtion tulot lisääntyvät vuosi vuodelta varsin huomavaasti, tämän vuoden kohdallakin on todettu, että valtion tulot ovat lisääntyneet noin 30 %, tällaisesta tulojen lisäyksestä olisi toki voitava käyttää varsin suuri osa juuri kansaneläkkeiden huomattavaan korottamiseen. Näin toteutuisi sekin, että valtio olisi mukana kansaneläkkeitä rahoittamassa, kun valtion osuus tällä hetkellä on käytännöllisesti katsoen melkein olematon budjetin kautta osoitettavan tuen kohdalla.

Lisäksi on otettava huomioon, että tähän eläkkeiden korottamiseen liittyy varsin oleellisesti työttömyys. Tänäkin vuonna on todettu, että ilmeisesti Suomesta lähtee jälleen ulkomaille noin 30 000 nuorta työkykyistä, parhaassa iässään olevaa työntekijää. Jos me ajattelemmekin kaikkia niitä valtavia työntekijäjoukkoja, jotka ovat nyt Ruotsissa ja muualla ulkomailla, ollaan sadoissatuhansissa. Jos nämä ihmiset olisivat voineet olla Suomessa, kotimaassaan, ja saada täällä keskitasoa vastaavat palkkatulot, niin tällä hetkellä merkitsisi yksinomaan se, että niiden, jotka Ruotsissa ovat viime vuosina löytäneet uuden työpaikan ja uuden kotimaankin, osuus kansaneläkkeiden rahoittamisessa olisi niin suuri, että se ylittäisi jo sen tarpeen, minkä hallituksen esittämä 215 milj. mk merkitsee. Näin ollen olisi todella syytä toivoa, että voitaisiin ennen kaikkea nämä perustekijät korjata, joita ovat mm. työttömyys pahimpana esteenä myöskin oikeudenmukaisen sosiaalipolitiikan toteuttamiselle.

Mitä tulee siihen, onko tämä meidän kannamme sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen tukemiseen tämän välikysymyskeskustelun yhteydessä ollut täysin yksimielinen, on todettava, että varsin paljon kitkaa on aiheuttanut se, että tähän päätökseen on tultu, ja erikoisesti sen takia, että sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen otteet tämän kolmen kuukauden aikana, minkä se on toiminut, ovat olleet senlaatuiset, että niitä ei voida täysin riittävästi hyväksyä. Ajateltakoon vain tämän halli-

tuksen toimenpiteitä koulupolitiikan alalla ja talouspolitiikan alalla. **Mehän tiedämme, että** hallitus suunnitteli peräti seitsemän erilaista lakiesitystä, ns. suhdannepaketin, joka olisi ainakin kehitysalueille ollut varsin raaka teko. Tällaiset toimenpiteet myöskin nimityspolitiikassa, mikä tuli ed. Linkolan puheenvuorossa esille, ovat aiheuttaneet sen, että suhtautuminen vähemmistöhallituksen vastaisiin toimenpiteisiin meidän taholtamme tulee saamaan yhä kriittisemmän luonteen ja me tulemme seuraamaan varsin tarkasti, millaisiksi hallituksen toimenpiteet tästä eteenpäin tulevat muodostumaan, ja silloin ilmeisesti hallituksen kohtalo on varsin pian sinetöity, ellei parannusta näihin asioihin tule.

Herra puhemies! Puheenvuoron lopuksi pyydän saada kannattaa ed. V. Vennamon tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. H. Westerland: Herr talman! Då man granskar vår socialagstiftning kan man konstatera, att trots att den sociala tryggheten internationellt sett är rätt tillfredställande i vårt land, är den dock inte på långt när till alla delar den bästa möjliga. Förutom de luckor i socialskyddet, som kan konstateras, fäster man sig dock främst vid de stora skillnader, som i detta nu råder t.ex. i fråga om pensionstrygghet, som tillkommer olika samhällsgrupper, och detta under en tid, då jämlikhet och solidaritet i alla sammanhang betonas. Man har ett intryck av, att t.o.m. då socialskyddet utvecklats och nya socialförmåner drivits fram, i många fall lett till att man skapat nya socialpolitiska missförhållanden, som samtidigt frambringar bitterhet hos dem, som hamnat ytterom. Vi kommer således till, att det till stor del saknas totalplanering vid utbyggnaden av vårt socialskydd. Som ytterligare bevis härför kan nämnas, att vi i detta nu har ett par tiotal pensionslagar, som faller inom flere olika ministeriers verksamhetsområden. De pensionsanstalter, som ombesörjer lagarnas genomförande, hör till tio olika typer, och deras antal är 161, varvid vi således i skyndsam ordning bör gå in för ett omfattande socialpolitiskt koordineringsarbete. Den grupp som kanske mest blivit eftersatt, då det gäller social trygghet, är lantbrukarna. En viss förbättring har dock inträffat i och med tillkomsten av lantbruksföretagarpensionen år 1970, men situationen är långt ifrån tillfredsställande. Ett utvecklande av lantbruksbefolkningens socialskydd

är inte enbart nödvändigt ur socialpolitisk synpunkt utan även ur lantbrukspolitisk, emedan dess inverkan på lantbrukets struktur och balansen av produktionen är stor. I detta syfte kräves, att såväl folkpensionslagen som lantbruksföretagarpensionslagen i skyndsam ordning ändras och förbättras.

När det gäller folkpensionens fält är en f.d. lantbrukare eller en som tvingas fortsätta sitt lantbruk i en betydligt sämre situation än åldringar från andra yrkesgrupper. Möjligheten att erhalla folkpensionens understödsdel eller andra tillägg är i många fall synnerligen små, trots att inkomsten från lantbruket är minimal. Som jämförelse kan nämnas, att en person med t.ex. en APL-pension på tusentals mark och egen aktielägenhet i staden, kan lyfta folkpensionens understödsdel oförminskad, medan en småbrukare, som tvingas hjälpa till eller önskar utföra smärre arbeten utan lön på den redan överlämnade gården inte har några möjligheter att lyfta full understödsdel. Detsamma gäller i det fall, då lägenheten inte kan säljas på grund av att man därmed också mister sin bostad och det eventuella försäljningspriset inte räcker till en ny bostad, vilket mycket ofta är fallet i glesbygderna och utvecklingsområdena. Ingen eller minskad understödsdel blir det också i det fall, då man vid ett generationsskifte inte kan få ut fullt pris för sin lägenhet. Man har enligt folkpensionslagen då försvagat sin ekonomiska ställning, trots att man i själva verket genom det lägre priset gett den yngre generationen möjlighet att fortsätta näringen och i många fall t.o.m. hindrat emigration. Man kan m.a.o. säga, att en mycket stor del av de folkpensionsberättigade lantbrukarna av olika orsaker får komma till rätta med endast folkpensionens grunddel och i bästa fall en del av understödsdelen. Ur jämlikhetssynpunkt är detta ett mycket stort missförhållande, som driver de arbetsföra att så länge som möjligt fortsätta med sitt lantbruk. Vid utgången av år 1971 fortsatte ungefär hälften av de ca 145 000 lantbrukare, som erhöll folkpension, med bedrivande av lantbruk. Att en dylik socialpolitik mycket effektivt förhindrar uppnåendet av en bättre balans mellan konsumtion och produktion, samtidigt som en sund strukturutveckling förhindras, är alldeles klart.

En sak, som ytterligare bör påtalas, är det osunda i, att lantbrukare, som sålt sin lägenhet, inte gärna kan bo kvar på lägenheten. Detta beror på, att om försäljningssumman placeras på bank, räknas en del som inkomst, vilken

sänker understödsdelen. Han är på grund härav tvungen att sätta fast pengarna i en bostadslokal i närmaste stad eller tätort och bosätta sig där för att kunna lyfta understödsdel. Detta medför en utarmning av landsbygden genom att kapital förs till tätorterna samtidigt som man kan ifrågasätta, vilken negativ verkan det har på personen ifråga, som rivs upp från sin naturliga miljö.

Den nuvarande pensionslagen borde således ändras i mångt och mycket för att motsvara moderna krav. T.ex. folkpensionens behovsprövning, då det gäller den egentliga folkpensionsdelen, som består av grunddel och understödsdel, borde redan vara ett förlegat begrepp. Ett slopande skulle pensionsmässigt jämställa alla yrkesgrupper. Det är obetingat fel, att en pensionstagare, som tvingats arbeta för att kunna leva eller t.o.m. kanske bara för att kunna hålla sig pigg, får mindre pension på grund av sina andra inkomster. Ett modernt rehabiliteringstänkande tillåter inte heller ett sådant förfaringsätt. Pensioneringen bör inte få medföra överksamhet och en känsla av överflödighet utan borde ge pensionären tillfälle att dra nytta av alla till budsstående möjligheter. Dessutom skulle det betydligt underlätta behandlingen av pensionsärendena. I varje fall bör man förutsätta, att såvida en reform av ovanstående slag inte kan genomföras, bör lantbrukarnas möjlighet att erhålla folkpensionens understödsdel jämställas med andra pensionstagargrupper.

Herra puhemies! Sosiaaliturvan ollessa kysymyksessä maanviljelijöitä on ajateltu kaikkein vähiten. Eräänlainen parannus on kuitenkin tapahtunut, tarkoitan tällä vuonna 1970 voimaantunutta maatalousyrittäjien eläkelakia. Vaikkakaan tilanne ei vielä ole läheskään tyydyttävä, on sekä sosiaalipoliittiselta että maatalouspoliittiselta näkökannalta tärkeitä kehittää maatalousväestön sosiaaliturvaa, koska sen vaikutus maatalouden rakenteeseen ja tuotannon tasapainoon on suuri. Tässä suhteessa vaatimuksena on, että kansaneläke- ja maatalousyrittäjien eläkelaki nopeasti muutetaan ja että niitä parannetaan.

Kansaneläkkeen ollessa kysymyksessä entinen maanviljelijä tai sellainen henkilö, joka on pakotettu jatkamaan maanviljelystään, joutuu muihin ammattiryhmiin kuuluvia vanhuksia huomattavasti huonompaan asemaan. Useassa tapauksessa on hyvin vaikeata saada kansaneläk-

keen tukiosaa tai muita lisiä, vaikkakin maataloudesta saatu tulo on perin pientä. Vertauksena voidaan mainita, että henkilö, joka esimerkiksi nauttii monen tuhannen markan suuruisia TEL-eläkettä ja jolla on oma osakehuoneisto kaupungissa, voi nostaa kansaneläkkeen tukiosan vähentymättömänä, kun taas pienviljelijällä, jonka on pakko tai joka haluaa suorittaa pienempiä töitä palkatta ja luovutetulla tilalla, ei ole mitään mahdollisuutta nostaa täyttä tukilisää. Sama pätee niissä tapauksissa, jolloin tilaa ei voida myydä syystä, että asunto myöskin tällöin menetetään eikä mahdollinen myyntihinta riitä uuden asunnon hankkimiseen.

Kun maanviljelijä luovuttaa seuraavalle sukupolvelle tilansa eikä voi saada siitä täyttä hintaa, niin tukilisa joko pienenee tai sitä ei lainkaan myönnetä. Kansaneläkelain mukaan henkilö on silloin heikentänyt taloudellista asemaansa, vaikkakin hän todellisuudessa saamansa pienemmän hinnan vuoksi on antanut nuoremalle sukupolvelle mahdollisuuden jatkaa elinkeinoa ja monessa tapauksessa jopa estänyt maastamuuton. Voidaan toisin sanoen sanoa, että hyvin suuren osan kansaneläkkeeseen oikeutetuista maanviljelijöistä eri syistä on tultava toimeen ainoastaan kansaneläkkeen perusosalla ja parhaimmissa tapauksissa osalla tukiosaa. Tasa-arvoisuuden kannalta tämä on erittäin suuri epäkohta, joka pakottaa työkykyiset henkilöt jatkamaan mahdollisimman kauan aikaa maanviljelyksessä. Vuoden 1971 lopulla noin puolet 145 000:sta kansaneläkettä nauttivasta maanviljelijästä jatkoi työtään. On aivan selvää, että tällainen sosiaalipolitiikka, ainakin osittain, estää paremman tasapainon saavuttamisen tuotannon ja kulutuksen välillä sekä terveen rakennekehityksen.

Kun maatalousyrittäjien eläkelaki kaksi vuotta sitten säädettiin, odotettiin maanviljelijöitten sosiaaliturvan huomattavaa parannusta. Käytäntö on kuitenkin osoittanut, että vaikkakin eläkemaksut monessa tapauksessa ovat olleet melko suuret, eläkkeet ovat jääneet määriin, jotka huomattavasti alittavat kansaneläkkeen perusosan. Saatujen tietojen mukaan nousi keskimääräinen maatalousyrittäjien eläkelaitoksen viime vuonna maksama eläke hieman yli 60 mk:n kuukaudessa. Tässä yhteydessä voidaan mainita vertauksena, että valtion viroissa olleiden henkilöiden eläkkeet samana ajankohtana ylittivät huomattavasti 800 mk kuukaudessa. Vaikkakin ero jo nyt on uskomattoman suuri eri eläkeryhmien välillä, kuilu vain kasvaa joh-

tuen eläkkeiden prosentuaalisesta sidonnaisuudesta. Palkkaindeksi nousi vuoden vaihteessa runsaalla 14 %:lla, mikä maanviljelijöille merkitsi noin 7—8 markan lisäystä, kun taas valtion viroissa lisäys oli noin 120—130 mk kuukaudessa. On selvää, ettei enää ole kysymys solidarisesta eläkepolitiikasta. Tämän vuoksi on saatava aikaan uusi systeemi eläkkeiden sidonnaisuudelle, systeemi joka lähinnä tähtää nousseitten elinkustannusten hyvittämiseen ja toiseksi palkkakehitykseen. Tällä tavoin voidaan jossain määrin tasoittaa yhä kasvavaa eläkekuihua.

Eläkepolitiikan piiriin voidaan jossain määrin myöskin liittää maanviljelijöiden lomakysymys, joka edelleenkin odottaa ratkaisua. Järjestetty loma tai hyvitys viiden päivän viikosta ei toistaiseksi vielä ole tullut komitea-astetta pidemmälle. Hallitus on toiminut toistaiseksi melko lyhyen ajan, eikä sen takia voi odottaakaan, että läheskään kaikki mainitsemani epäkohdat olisi edes yritetty korjata. Mutta ottamatta huomioon aikaa nykyinen vähemmistöhallitus on aivan liian kapeapohjainen niin lukumäärältään kuin poliittisestikin, ja voidaankin asettaa kyseenalaiseksi, onko olemassa halua näiden ja muiden tämänkaltaisten kysymysten ratkaisemiseen. Tämän vuoksi en katso voivani myötävaikuttaa siihen, että hallitukselle annetaan luottamuslause.

Då lantbruksföretagarnas pensionslag stiftades för två år sedan, såg man fram mot en betydande förbättring av lantbrukarnas socialskydd. Praktiken har dock visat, att trots i många fall rätt tung premiebörda, har pensionerna stannat vid ett belopp, som betydligt understiger folkpensionens grunddel. Som jämförelse kan nämnas, att de statsanställdas pensioner vid samma tidpunkt dvs i föl uppgick till betydligt över 800 mark, då lantbruksföretagarpensionen uppgick till något över 60 mark per månad, alltså under fjolåret. Trots att skillnaden redan i detta nu är otroligt stor mellan olika pensionstagargrupper, utvidgas bara klyftan på grund av pensionernas procentuella bindning. Löneindex steg vid årsskiftet med drygt 14 procent, vilket för lantbrukaren betydde ett påslag om ca 7—8 mark, medan förhöjningen för t.ex. de statsanställda var ca 120—130 mark per månad. Att det inte längre är fråga om en solidarisk pensionspolitik är självklart. Ett nytt system för bindningen av pensionerna bör därför utarbetas, ett system, som främst

tar sikte på att kompensera de stegrade levnadskostnaderna och i andra hand löneutvecklingen. På detta sätt kan man i någon mån utjämna den alltmer vidgade pensionsklyftan. Då man eftersträvar snabba resultat när det gäller lantbrukets strukturrationalisering, kan det inte vara ändamålsenligt, att bibehålla pensionsåldern för lantbrukarna vid 65 år. Många lägenheter, som skulle upphöra att verka som självständiga lägenheter, om pensionsåldern skulle sänkas, måste nu drivas tills ägaren uppnått pensionsåldern. Dessutom skulle en sänkning av pensionsåldern påskynda generationsväxlingen inom lantbruket, vilket bör anses positivt, medan nuvarande stadgande ser ut att bromsa en förnyring av lantbrukarkåren.

I fråga om lantbrukarnas pensionspremie kan man ifrågasätta medborgarnas jämlikhet. Då staten gått in för att trygga medborgarnas socialskydd, bör man också kräva, att alla de förmåner och förpliktelser som arrangemanget medför, på enahanda sätt skulle gynna eller betunga den enskilda. Så är dock inte fallet. Äminstone för lantbrukarens del kan man inte påstå, att lantbruksföretaget står för premien, då någon företagarvinst eller ränta på eget kapital inte erhålles inom ett normalt lantbruk utan endast ersättning för eget arbete, dvs lönen, arbetsinkomsten. Från denna lön skall alltså premien betalas. För en stor del av det mindre lantbruket har premien blivit ekonomiskt betungande för den redan tidigare hårt ansträngda ekonomin. Om man dessutom ser premien mot bakgrunden av den obetydliga pension som i detta nu utbetalas, kan man mycket väl förstå den bitterhet, som råder bland lantbrukarna och lantbygdsbefolkningen. Vad som i skyndsam ordning bör eftersträvas är, att pensionen höjes till en skälig nivå utan att lantbrukaren för den skull påförs ytterligare pålagor i fråga om förhöjd premie.

I detta sammanhang är det också skäl att ta upp frågan om problemet med de aktiva lantbrukare, som inte kunde inrangeras i pensionsystemet på grund av redan uppnådd pensionsålder. Som försvar för åtgärden räcker inte att påstå, att också vid stiftandet av andra pensionslagar har stora grupper lämnats utanför lagens krets. För lantbrukets del är det dock fråga om aktiva lantbrukare, som fortsättningsvis deltar i produktionen. Vid lagens ikraftträdande räknades deras andel till ca 65 000. Så länge denna stora grupp inte ges ett också minimalt ålderdomsskydd, kan man inte heller begära, att de

skall lämna sin produktion, trots att det ur strukturrationaliseringssynpunkt vore att föredra. I samhällets intresse vore därför, att man på ett eller annat sätt kunde inlemma denna grupp i det nu rådande pensionssystemet. Allmänt taget borde man under 1970-talet utveckla pensionssystemet så, att man kommer tillrätta med rättvis dimensionering av pensionen med beaktande av alla medborgares behov. Härvid bör man tillse, att ett tillräckligt pensionskydd beredes dem, som är i avsaknad därav och samtidigt gå in för, att en överdimensionering av pensionerna förhindras. Dessutom bör man, som redan tidigare framhållits, sträva till en totalplanering, vars syfte är att utarbeta ett ändamålsenligt, riksomfattande totalpensionssystem.

Till den pensionspolitiska problematiken kan i viss mån ytterligare också för lantbruksföretagarnas vidkommande anföras semesterfrågans ordnande, som allt fortfarande väntar på sin lösning. Varken ordnad semester eller kompensation för lagstadgad femdagarsvecka har ännu inte kommit längre än till kommittéstadiet. Det är givet, att om man har en regering, som inte suddar längre än den nuvarande socialdemokratiska minoritetsregeringen rent tidsmässigt, att man inte kunnat emotse, att dessa påtalade missförhållanden hade rättats till. Men, herr talman, helt oberoende av tiden vilar den nuvarande minoritetsregeringen på en alltför smal bas, såväl vad numerären beträffar som ur politisk synpunkt och den positiva viljan till ordnandet av dessa och andra frågor lösning, inte minst även de, som berör lantbruksbefolkningens livsintressen, kan även starkt ifrågasättas, varför jag inte anser mig kunna medverka till att bevilja den sittande minoritetsregeringen förtroende för fortsatt verksamhet.

Ed. T a r j a n n e: Herra puhemies! Heti kärkeen kannatan ed. Aron täällä esittämää selvää epäluottamusponsilausemaa. Tähän on monta syytä.

Siihen on syytä siksi, että ed. Aro esittellessään liberaalisen kansanpuolueen ryhmäpuheenvuorossa ryhmämme yksimielisen kannan myös perusteluissaan selkeästi kiteytti tämän päivän eläkepolitiikan kipeimmät ongelmat.

Mutta ed. Aron ponnen kannattamisen korostamiseen on erityistä syytä myös siksi, että tänä uutispimennyksen aikana esiteltiin äsken televisiuutisissa tätä välikysymyskeskustelua hämmästyttävällä tavalla väittämällä mm. eräissä

kohdassa, että liberaalinen kansanpuolue ei olisi epäluottamusponntta esittänytään. Nyt on ainakin tuo epäluottamuslauseponsi sekä esitetty että kannatettu.

Sitten ihmettelisin vähän eteenpäin. Olen nimittäin ihmetellyt tämän välikysymyskeskustelun luonnetta. Eläkepoliittisessa välikysymyskeskustelussa pitäisi kai ensi sijassa olla kyse eläkepolitiikasta ja hallituksen kaatamisesta. Mutta keskustelu onkin ollut lähinnä sosialidemokraattisen puolueen ja keskustapuolueen kinastelua ja erityisesti vastuun pakoilemista nykyisestä, kaikkien mielestä epäoikeudenmukaisesta eläkepolitiikasta.

Mieleeni on tullut se maatalouskiista, joka väritti sisäpoliittista keskusteluumme pitkin viime syksyä ja talvea ja jossa nämä kaksi puoluetta kinastelivat keskenään ja käytiin hallituskriisejä ja käytiin uusiin vaaleihin, ja loppujen lopuksi kuitenkin sosialidemokraattinen hallitus teki tuon maitopennipäätöksen suunnilleen keskustapuolueen mielen mukaisesti. Tämä on tullut mieleen sen vuoksi, että tässäkin keskustelussa tämän kinastelun yhteydessä mm. puheenjohtaja Virolainen pitkään perusteli keskustapuolueen kantoja ja sitten kertoi siteeranneensa sosialidemokraattisia eläkeasiantuntijoita. Ilmeistä on, että tämäkin eläkekiista, joka nyt on viritetty, on hyvin suurelta osin teennäinen. Tosiasiaksi jää, että molemmat kiistakumppanit ja vähän me muutkin kantavat vastuun nykytilanteesta ja kummankin kiistakumppanin kohdalla on viime päivien politiikka ollut enemmänkin puoluepoliittikointia kuin eläkeläisten etujen ajamista.

Tosiasiaksi jää myös, että keskustapuolueen välikysymys asiallisesti on melko heikosti perusteltu pilvilinna, jonkinlainen kaunistavoitteinen satavuotisrakennelma, jonka toteutumattomuuteen hukkuvat kaikki realistiset eläkeepäkohtien korjausesitykset. Ja tosiasiaksi jää myös, että hallitus on epäonnistunut siinä pienessä eläkepolitiikassaan, mitä on ehtinyt harjoittaa, kuten toiminnassaan yleensäkin.

Aivan erityisesti olen jäänyt ihmettelemään niitä menetelmiä, joita hallitus on käyttänyt. Kun opposition taholta pyydettiin neuvotteluja ajankohtaisista tärkeistä yhteiskunnallisista kysymyksistä, hallitus oli verraten penseä, mutta ilmoitti kuitenkin, että ainakin eläkepolitiikasta on syytä neuvotella, koska, kuten herra pääministeri itse totesi, muuten menee asiain käsittely eduskunnassa huutokaupaksi. Nyt on hallitus kuitenkin tuonut eduskuntaan erään

eläkepoliittisen osaparannusesityksen ja toivoo siis ilmeisesti omien sanojensa mukaan huuto-kaupan alkavan. Minä pidän tällaista menettelyä vastuuntunnotomuutena. Jo tämänkin vuoksi olisi toisenlaisen eli parlamentaarisen enemmistöhallituksen aikaansaamista kiirehdittävä.

Vähemmistöhallituksen kaatumiseen on, kuten julkisuudessa viime viikkoina on toistuvasti tullut esille, monia muitakin syitä. Ilmeistä on, että kun vähemmistöhallituksia maassamme ei pitkään aikaan ole ollut, on unohdettu tai ainakin nykyinen hallitus on unohtanut, miten poliittisen vähemmistöhallituksen tulisi toimia, ainakin sen, miten vähemmistöhallituksen tulisi toimia kyetäkseen saamaan aikaan vähääkään merkittävämpiä uudistuksia. Tietysti vain siten, että se saa tukea oppositiolta. Ja miten hallitus voi tällaista tukea saada? Vain siten, että etukäteen neuvotellaan molemminpuolisen luottamuksen hengessä. Tällainen luottamus on nyt puuttunut. Paitsi äsken mainitsemassani eläkekysymyksessä on sama nähty jo valtalain yhteydessä ja sen jälkeen monta kertaa ihan viime päivinäkin. Ensin tuossa suhdannepakettitapauksessa hallitus säikähti heti kättelyssä ja neuvottelut katkesivat, ja viimeksi viime viikonlopulla, kun hallitus tyrmäsi jälleen kerran ei-sosialistien tarjoaman mahdollisuuden neuvotella parlamentaarisen enemmistöhallituksen aikaansaamisesta.

Mikä on tulos kaikesta tästä luottamuspuhlasta? Luonnollisesti se, että mikään asia ei mene eteenpäin. Olen valmis sälyttämään päävastuun onnettomasta tilanteesta hallitukselle. Ehkä hallituskin suhtautuisi hieman toisin, jos me oppositiossa kykenisimme esiintymään yhtenäisemmin. Pääasia ei olekaan, kuka on syy-pää, vaan se, että tilanne on onneton, ja meille ja suomalaiselle politiikanteolle nauravat kohta harakatkin eivätkä vain ulkomaiset lehdet. Nykyinen vähemmistöhallitus ei todellakaan yksin kykene näitä ongelmia ratkomaan, vaikka haluaisikin, ja sen vuoksi tarvitaan enemmistöhallitusta. Siihen taas ei päästä lukkiintuneiden asenteiden vuoksi ennen kuin nykyinen hallitus kaadetaan, mitä nopeammin sen parempi.

Herra puhemies! Minä vetoan kaikkiin oppositiorhymiin, että välikysymysäänestyksissä tämän keskustelun päätteeksi oppositiorihmit osoittaisivat vastuuntuntonsa, jättäisivät puhtaat puoluepoliittiset intressinsä, jos ei nyt ihan taka-alalle, niin toissijaiseen asemaan kuitenkin ja varmistaisivat hallituksen kaatumisen. Tämän

jälkeen voitaisiin aloittaa parlamentaariseen enemmistöhallitukseen tähtäävät neuvottelut, joiden alkaessa kaikki puolueet olisivat tasa-arvoisia lähtöviivalla ja joiden päättyessä olisi siten edellytykset sekä eläkepoliittisten että muiden, monien muiden tärkeiden ongelmien ratkaisemiseksi.

Ed. J u n t u m a a: Herra puhemies! On valitettavaa, että eläkkeistä tehdään riidan aihe, kun kuitenkin kaikki ovat eläkeläisten puolella.

Eläkejärjestelmässämme on lukuisia puutteita, mutta jos ajatteleminen kansaneläkeläisten tarpeita emmekä pääasiassa omia ryhmäetujamme, asiat voidaan kyllä korjata sekä palkanansaitsijain että maatalousväen eduksi.

Liian vähän on kiinnitetty huomiota mielestäni siihen, että työeläkkeissäkin on kohtuuttoman suuria eroja. Alimmat eivät kohoa kansaneläkkeitä ylemmäksi, mutta suunnilleen samantapaisesta työstä joku toinen voi saada kaksikin kertaa suuremman eläkkeen. Tämä johtuu valtion ja yksityisen palveluksessa olevien työntekijäin suurista eläke-eroista.

Vain harva edustaja on huomauttanut siitä, kuka nämä uudistukset maksaa. On muistettava, että työkykyisen väestönsosan verotaakka kasvaa sosiaaliturvan lisääntyessä. Siksi olisi pidettävä eläkkeitten ohella mielessä työikäisenkin väestön palkka- ja elintason nousu, että meillä riittäisi niitä, jotka kustantavat työllä ja tuotannolla tämän kaiken. Oikea kristillinen mieli kuitenkin edellyttää, että olemme valmiit ilman katkeruutta ja kateutta jakamaan meitä vähäosaisemmille myös omastammekin emmekä vain muiden hyvästä.

Herra puhemies! Kannatan ed. Ronkaisen ponsiehdotusta.

Ed J u v e l a: Herra puhemies! Täällä onkin jo todettu, että keskustapuolueen eläkepolitiikasta tekemä välikysymys on tosiasiasa tekopyhä ja kaksinaamainen yritys kerätä ansiottomia poliittisia pisteitä vaikeuksien saartamina elävien eläkeläisten kustannuksella. Näin ennen muuta sen vuoksi, että keskustapuolue on itse mitä suurimmassa määrin osavastuussa siitä, että pienituloisia eläkeläisiä on syrjitty (Ed. Virolaisen välihuuto). Keskustapuolue ei voi kiistää sitä tosiasiaa, puheenjohtaja Virolainen, että se on koko sodanjälkeisen kauden, joitakin vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta, ollut keskeisissä asemissa hallituksissa (Ed. Virolainen: Samoin kuin SKDL!). — Varsin vähän aikaa. —

Se on ollut lujasti kiinni vallankahvassa ja omannut kaikki mahdollisuudet vaikuttaa hyvinkin ratkaisevasti eläkeläisten aseman parantamiseen (Ed. Virolainen: Vuonna 1966 SKDL petti!). Mutta keskustapuolue on valtansa päivinä unohtanut vaikeuksissa olevat eläkkeensaajat.

Itsetutkisteluun on aihetta myös ed Eskelillä. Ed. Eskelinen hoiti pitkän ajanjakson sosiaaliministerin tehtäviä. Tänä aikana ei kuitenkaan sosiaaliturvan alalla tapahtunut paljokaan. Tämä on syytä todeta ennen kaikkea siksi, että ed. Eskelinen esiintyi täällä äskettäin kovin viisaana, anteliaana ja neuvojaan ja ohjeitaan muille jakaen (Ed. Virolainen: Niin tuntuu puhujakin esiintyvän!).

Sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen viime viikolla eduskunnalle antama esitys tukilisien korottamisesta indeksikorotuksineen 55 markalla kuukaudessa on todettava myönteisenä asiana. Tämä samoin kuin pienet osaparannukset asumistukijärjestelmään merkitsevät samalla myös erään osan kansandemokraattien eläkepoliittisten lähiajan tavoitteiden toteutumista, joista kaksi kuukautta sitten jätimme kirjelmän sosiaali- ja terveysministeri Osmo Kaipaiselle. Tukilisien korottaminen merkitsee kuitenkin ainoastaan tiettyä osaparannusta kansalaisten eläketurvan parantamisessa.

Kipein ongelma on edelleenkin siinä että samalla kun huomattava osa eläkeläisistä elää erittäin vaikeissa olosuhteissa, joita vaikeuksia jatkuvat hintojen ja maksujen korotukset ovat tuntuvasti lisänneet, niin samaan aikaan melkoinen osa eläkkeensaajista nostaa kohtuuttoman suuria eläkkeitä, liikkuvathan ylimmät kuukausieläkkeet useissa tuhansissa markoissa, kun alapäässä kysymys on muutamasta sadasta markasta kuukaudessa. Nämä varsin räikeät tuloerot eläkkeissä kuvastavat omalta osaltaan sitä tavatonta eriarvoisuutta, joka yhteiskunnassamme on edelleenkin vallitseva tosiasia. Eikä tässä vielä kaikki. Maassamme on runsaasti sellaisia henkilöitä, jotka nostavat samanaikaisesti tuntuvaa eläkettä sekä lisäksi huomattavaa palkkaa toimesta, jota he eläkkeelle siirtymisen jälkeen ovat ottaneet hoitaakseen. Pelkästään valtion ja kuntien tehtävissä on näitä erikoisedun saajia arvioitu olevan noin 10 000. Runsaasti löytyy esimerkkejä siitä, että eläkkeelle siirtyneet puolustusvoimien upseerit ovat välittömästi hakeutuneet joko valtion, kuntien tai yksityisen työelämän palvelukseen. Tämän suuntainen kehitys on äärimmäisen nurinkurista sen-

kin vuoksi, että samanaikaisesti yhteiskuntamme kärsii työttömyydestä ja entistä enemmän esiintyy myös koulutetussa työvoimassa ylitarjontaa. SKDL:n eduskuntaryhmä on tehnyt jo useilla valtiopäivillä aloitteen tämän epäkohdan korjaamiseksi. Odotamme, että tämä eduskunta puuttuu lopultakin tähän asiaan todella riittävällä vakavuudella.

Eläketurvan parantamisen kohdalla on ensisijaisimpia tavoitteitamme ensinnäkin riittävän suuren vähimmäiseläkkeen turvaaminen jokaiselle tämän maan kansalaiselle (Ed. Virolainen: Niinhän meilläänkin on!). — Hyvä on, jos tulet mukaan! — Korostaisin, että se on nimenomaan keskeisimpiä peruskysymyksiä, jonka tavoitteen puolesta me kansandemokraatit voimiamme säästämättä kamppailemme. Meidän mielestämme on mahdollisimman pian toteutettava sellainen vähimmäiseläketurva, joka takaa jokaiselle tämän maan kansalaiselle vähintään vähimmäispalkan edellyttämän eläkkeen kuukaudessa. Ja samalla kun eläkkeitä alapäässä korotetaan on välttämätöntä, että suurille eläkeille asetetaan lakisääteinen katto, jolloin edes jossain määrin tasoitetaan tällä hetkellä eläkepolitiikassa vallitsevaa suurta eriarvoisuutta. Tämän eriarvoisuuden korjaamiseen me toivomme myös välikyselijän keskustapuolueen tulevan mukaan, puheenjohtaja Virolainen.

Hallituksen vastauksen yhteydessä sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen pahoitteli mm. sitä, että keskustapuolue teki välikysymyksen ajankohtana, jolloin olisi voitu yhteisymmärryksessä hoitaa mm. vireillä oleva kansaneläkelaitoksen johtajakysymys. Mitä ministeri Kaipainen tällä pahoittelullaan sitten tarkoitti? (Eduskunnasta: Lisää herroja!) Minusta ministeri Kaipainen tarkoitti nimenomaan sitä, että kansaneläkelaitoksen palvelukseen olisi palkattu kaksi uutta johtajaa (Eduskunnasta: Mitä ne siellä tekevät?). Sosiaalivaliokunnan jäsenenä on minun todettava, että harvoin on eduskunnan käsiteltäväksi tuotu niin heikosti perusteltua asiaa kuin tässä tapauksessa oli kysymys. Ainoana perusteluna oli oikeastaan se, että kansaneläkelaitoksen johtajistoon pitäisi palkata kaksi työmarkkinajärjestöjen edustajaa, joista toinen edustaisi työnantajatahoa ja toinen työntekijöitä. Tuskinpa erehdyn, jos sanon, että eduskunnan ulkopuolella oli jo ennakkoon sovittu, että toinen näistä uusista johtajista olisi sosialidemokraatti ja toinen kokoomuslainen (Eduskunnasta: Oikein arvattu!). Kun asia tuli sosiaalivaliokuntaan, ilmoitimme me kansande-

mokraatit vastustavamme jyrkästi uusien johtajien virkojen perustamista ja korostimme voimien keskittämisen välttämättömyyttä eläkeläisten aseman parantamiseksi. Keskustapuolue teki kuitenkin yllätyksen. Keskustapuolueen ryhmän taholta jätettiin nimittäin rinnakkaisaloite, jossa kahden johtajan sijasta esitettiin kolmen johtajan viran perustamista. Keskustapuolue halusi lisätä puolueensa voimaa kansaneläkelaitoksen johtajistossa (Ed. Virolainen: Väärä todistus!). Keskustapuolueen välistä veto aiheutti sen, että asian käsittely sosiaalivaliokunnassa keskeytettiin. Poliittiset johtajanvalinnat jäivät toistaiseksi toteuttamatta. Me kansandemokraatit näkisimme mieluummin asian niin, että hallitus peruuttaisi tämän erittäin heikosti perustellun esityksen ja luopuisi suunnitelmistaan perustaa näitä uusia johtajavirkoja. Arvelisin eläkeläisten yhtyvän näihin toivomuksiin.

Herra puhemies! Uudistin jälleen näille valtiopäiville aloitteen, joka koskee korvauksen maksamista vuoden 1918 punavangeille heidän vankileireillä kokemistaan kärsimyksistä ja menetyksistä. Vuodesta 1966 lähtien olen jokaisen budjettiin jättänyt raha-asia-aloitteen tämän asian korjaamiseksi, mutta se on aina yhtä vääjäämättömästi tullut hylätyksi. Näin on jatkunut vuodesta toiseen. Tein äskettäin asiasta kyselyn hallitukselle, johon vastauksen antoi sosiaali- ja terveysministeri Osmo Kaipainen. Ymmärsin vastauksen niin, että hallitus tulee esittämään tarkoitusta varten määrärahan vuoden 1973 tulo- ja menoarvioon. Jos näin tapahtuu, niin se olisi todella suuri uutinen vielä elossa oleville entisille punakaartilaisille. Entisiä punavankeja ei ole elossa enää kovinkaan suurta joukkoa ja vuodesta toiseen heidän rivinsä harvenevat. Me kansandemokraatit olemme sitä mieltä, että punakaartilaisiin kohdistunut oikeudettomuus ja vääryys olisi korjattava, kun se vielä on mahdollista. Valtaosa näistä ihmisistä elää hyvin vaikeissa olosuhteissa pienen eläkkeen turvin. Näin ollen asiaa tutkineen toimikunnan ehdotus, joka merkitsisi 1 000 markan erillisen korvauksen suorittamista entisille punavangeille, olisi jo sekkin suuresta merkityksestä, mutta myös tunnearvon kannalta tällä asialla olisi suuri merkitys näille vuosikymmeniä syrjityille ihmisille. Entisten punakaartilaisen korvauskysymyksen hoitaminen ei merkitse kovinkaan suurta menoerää valtiolle, ja jo tämänkin vuoksi me toivomme, että viimeistään ensi vuoden tulo- ja menoarvioon todellakin

otetaan tätä tarkoittava määräraha, jolloin tältä nakin osittan korjatuksi.

osin vuosikymmeniä jatkunut vääryys tulisi ai-
Herra puhemies! Kannatan ed. Aitton ehdotusta päiväjärjestykseen siirtymismuodosta.

Ed. Virolainen (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Minä kyllä ihmettelen, että kansandemokraatit yksi toisensa jälkeen käyttämässään puheenvuorossa arvostelevat keskustapuoluetta siitä, että eläkejärjestelmiä, nimenomaan kansaneläkejärjestelmää, ei ole kyetty muuttamaan oikeudenmukaisemmiksi. Minä palaan vielä mieleen, että vuonna 1966 Paasion hallitusta muodostettaessa me vaadimme viimeiseen saakka, että silloin viimeistään olisi lähdetty kehittämään kansaneläkejärjestelmää. Kansandemokraattiset hallitusneuvottelijat ja myöskin kansandemokraattinen eduskuntaryhmä silloin selvästi luopuivat aikaisemmasta kannastaan. Siihen saakka he olivat sitä mieltä, että kansaneläkejärjestelmää pitää lähteä kehittämään, mutta silloin he siirtyivät yksipuolisesti työeläkejärjestelmän kehittämisen kannalle, keskustapuolue jäi yksin. Miten me yksin voimme epäkohtia korjata, olimme sitten hallituksessa tai oppositiossa.

Ed. Niinikoski: Herra puhemies! Keskustapuolueen jättämä välikysymys eläkepolitiikan epäkohtien korjaamiseksi on herättänyt laajaa, voimakasta keskustelua kansalaisten keskuudessa. Onkin luonnollista, että ihmiset ovat kiinnostuneita siitä, miten eri puolueet tähän tärkeään kysymykseen suhtautuvat. Kiinnostuksesta eläkepolitiikkaa kohtaan ovat osoituksena ne monet kirjeet, joita keskustapuolue on saanut. Kirjeitä on tullut eri puolueisiin lukeutuvilta kansalaisilta, maalta sekä kaupungeista, joten syrjittyjä ihmisiä eläkeasian suhteen on kaikkialla maassa. Onkin eläkeläisten mielenkiintoista nähdä ja kuulla, mitkä puolueet vielä vaalien jälkeenkin ovat tasa-arvon toteuttamisen kannalla poistamalla sen valtavan eriarvoisuuden, mikä eläkepolitiikassamme vallitsee.

Keskustapuolueen linja on selvä ja suora: kansaneläkkeen perus- ja tukiosa yhteen, joka muodostaa vähimmäiseläketurvan ilman tarveharkintaa. Tarveharkinnan poistaminen on välttämätön sen tähden, että epäoikeudenmukaista harkintaa käytetään heikossa asemassa olevien pienten eläkkeiden alentamiseksi. Onko hallituksen mielestä oikein esim. se, että kun vete-

raani alkaa saada esim. 21 mk kuukaudessa eläkettä, tämä vähennetään vaimon kansaneläkkeestä. Ei kai ole tarkoitus, että vaimo mak-
saa miehelleen veteraanieläkettä! Tästä ovat ainakin selvillä sellaiset eläkkeensaajat, jotka ovat tämän omakohtaisesti kokeneet. Uskon, että kaikki kansanedustajat ovat saaneet kuulla lukuisia saman tapaisia esimerkkejä edellä mainitsemastani epäkohdasta (Ed. Flinck: Ei tämä hallitus ole niitä asioita päättänyt!).

Väläkysymyskeskustelussa on kysymys suuremmasta asiasta kuin yhdestä vähemmistöhallituksesta. Hallitukset, varsinkin vähemmistöhallitukset, ovat Suomessa nopeasti ohimeneviä ilmiöitä. Vaikka tämän vähemmistöhallituksen pystyttäjillä onkin ollut suuremmat suunnitelmat, johtovallan kaappaaminen yhden puolueen haltuun Ruotsin mallin mukaan, en usko sen siinä kuitenkaan onnistuvan. Yritys tosin on kova, virkapaikkoja on ripeästi miehitetty hallituspuolueeseen kuuluvalla väellä. Väläkysymyskeskustelussa on kuitenkin nyt kysymys vielä suuremmasta ja pysyvämmästä asiasta, nimittäin siitä, miten eläkeasiat olisi tässä maassa järjestettävä, nimenomaan kansaneläkeasiat, jotka koskevat kaikkia lähes 800 000 eläkkeensaajaa. Vaikka viime kuun 27 päivänä tuli 35 vuotta täyteen siitä, kun ensimmäinen kansaneläkelaki säädettiin, ei eduskunta vielä-
kään ole kyennyt saamaan kansaneläkkeitä eläkkeensaajia tyydyttävälle kannalle. Ainoa mainittavampi yritys on ollut kansaneläkelain uudistaminen vuonna 1956. Silloin siirryttiin rahastovasta järjestelmästä jakojärjestelmään, minkä ansiosta eläkkeet nousivat noin kaksinkertaisiksi entisiin verraten. Järjestelmä oli varsin yksinkertainen: oli vain kaikille tuloista riippumatta kuuluva perusosa sekä tuloihin sidottu eli, niin kuin sanotaan, tarveharkintainen tukiosa. Vuonna 1961 säädetyllä työntekijän eläkelailta tämän kansaneläkkeen tukiosan sidonnaisuus eli tarveharkinta sitten kuitenkin rikottiin säätämällä eläketulo etuoikeutetuksi eli siis tukiosaan vaikuttamattomaksi tuloksi. Siitä alkaen voidaankin sitten jo esittää kysymys: Kuka on säätänyt eläkelait Suomessa? Eduskunta on ne tosin normaaliseen tapaan käsitellyt ja hyväksynyt, mutta valmiin piirustuksen mukaan, mikä piirustus on aina tullut valmiina jostakin muualta — mistä, sen kai kaikki tässä salissa tietävät.

Istuvan hallituksen ensimmäinen vastaus keskustapuolueen tekemään väläkysymykseen oli sen ns. vappupommi, esitys kansaneläkkeiden

tukilisien korottamiseksi, tosin vasta ensi vuoden alusta lukien, 55 markalla sekä asumistuen tietty väljentäminen lähinnä yläpäässä korkealla vuokralla asuville. Sinänsä nämä ovat tarpeellisia parannuksia, tukilisiin korotus jopa aivan välttämätön kaikkien niiden hintojen ja maksujen korotusten jälkeen, joita jo viime syksystä lähtien on tullut vaikka millä mitalla. Eräs vanha "demari" viime viikolla Sosialidemokraatissa kirjoitti seuraavasti: "Eläkeläisen rankaiseminen jatkuu. Kaikki puolueet, eivät vähiten sosialidemokraatit, lupasivat vaalien alla parantaa eläkeläisten oloja ja korjata eläkeläisten pahimmat epäkohdat. Vasta äsken eduskunta puhui samasta asiasta ja piti pahimpana epäkohtana sitä, että eläkkeensaajia rangaistaan, jos he omatoimisesti hengissä pysyäkseen hankkivat jotakin sivuansiota. Nyt odotimme, että tämä rangaistuspykälä viimeinkin poistetaan kansaneläkeläisiä kiusaamasta. Suuri oli petty-
myksemme, kun työväenhallitus ei eläkepommissaan tätä rangaistusta poistanut. Tämäkö se pommii olikin?" vanha demari kysyy Sosialidemokraatissa. Hänkin oli sitä mieltä, että tämä olisi pitänyt korjata aivan niin kuin tässä keskustapuolueen jättämässä väläkysymyksessäkin on ehdotettu. Mutta kun muistamme, mitä tämän hallituksen sosiaaliministeri ennen väläkysymyksen esittämistä lupaili kansaneläkkeiden korjaamiseksi täysistunnossa viime kuun 14 päivänä, kun käsiteltiin kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomusta, ja vertaamme niitä lupauksia tähän hänen vappupommiinsa, niin voimme todeta tällä välin tapahtuneen hallituksessa tietyn periaatteellisen kannanmuutoksen. Täysistunnossa viime kuun 14 päivänä sosiaaliministeri Kaipainen lupasi tukilisien korotuksen ja asumistuen parannuksen lisäksi invalidirahalle sekä eläkkeensaajan työtulon etuoikeutta tukiosaa myönnettäessä. Hallituksen vappupommissa viimeksi mainituista parannuksista ei näy jälkeäkään. Näitä parannuksiaahan sosiaalivaliokunta oli mietinnössään valtuutettujen kertomuksen johdosta juuri suositellut, niin kuin se on niitä suositellut aikaisemminkin. Tässä minulla on valiokunnan mietintö vuodelta 1970, mietintö kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen johdosta vuodelta 1969, mukana on myöskin ollut silloinen kansanedustaja Kaipainen, nyt ministeri Kaipainen, ja tähän käsitelyyn ovat ottaneet osaa mm. seuraavat edustajat: varapuheenjohtaja Salolainen, jäsenet Granvik, Juvela, Kainulainen, Ensio Laine, Lankinen, H. Linna, Luja, Männistö, A. Nie-

melä, Partanen, Saimo, Salo, Terästä sekä vara- jäsenet Kaipainen, Poutanen, Pursiainen, Stenbäck, Suokas ja Tiilikainen (Ed. Flinck: Silloinhan kepu oli hallituksessa!). Tässä valiokunnan mietinnössä sanotaan mm. seuraavasti; jos vertaamme sitä ministeri Kaipaisen vastaukseen, niin joutuu juuri ihmettelemään, että hän valiokunnassa on yhtynyt siihen kantaan, jonka tulen lukemaan, jos vertaamme sitä siihen kantaan, minkä hän äsken esitti. Ministeri Kaipaisella näyttää olevan hiukan toisenlainen käsitys kuin kansanedustaja Kaipaisella (Ed. Virolainen: Unohtanut!). Valiokunta toteaa aluksi tyydytyksellä, että "kansaneläkelaitoksen hoitamaa sosiaaliturvaa on kertomusvuonna annettulla lailla oleellisesti laajennettu ja parannettu. Vuoden alusta säädettiin peruseläkelaki, joka toi naislesket ja orvot peruseläketurvan piiriin." Edelleen: "Käsitellessään kertomusta valiokunta on valtuutettujen tavoin katsonut aiheelliseksi tuoda esiin eräitä sekä eläkevakuutuksen että sairausvakuutuksen kehittämisen kannalta tärkeitä näkökohtia. Kertomuksesta käy selville, että valtuutetut ovat kiinnittäneet huomiota yleisen ja yhtenäisen peruseläketurvan kehittämistä koskevaan asiaan. Tämän todeten valiokunta pitää tärkeänä kansaneläkejärjestelmän muodostamista sellaiseksi, että se yleisenä ja yhtenäisenä peruseläkejärjestelmänä tarjoaisi kaikille kansalaisille riittävän vähimmäistoimeentulon." — Aivan samanlaisia asioita kuin keskustapuolueen välikysymyksessä tänään, ja tämä on jo vuonna 1970 esitetty.

Edelleen tässä todetaan: "Tämän päämäärän saavuttamiseksi ja eläkkeensaajien oikeusturvan parantamiseksi olisi valiokunnan mielestä tällä hetkellä varsin monimutkaista lainsäädäntöä yksinkertaistettava sekä korjattava ilmeisiä epäoikeudenmukaisuuksia nimenomaan tukiosajärjestelmässä. Tähän liittyy eläkkeensaajien palvelua ajatellen myös tehostettu kenttähenkilöstön koulutus, eläkkeensaajia koskevien valvontatoimenpiteiden kehittäminen sekä nykyaikais-taminen."

"Valiokunta on useissa yhteyksissä lausunut käsityksiään kansaneläkkeen tukiosajärjestelmän epäkohdista. Kansaneläkejärjestelmä rakentui alunperin eläkkeen tukiosan osalta huoltoperiaatteelle, mikä tarkoittaa sitä, että kaikki vakuutetun tai hänen puolisonsa tulot otetaan eräitä sosiaalivastuun luonteisia tuloja lukuun ottamatta huomioon määrättäessä eläkkeensaajan oikeudellista tukiosaa. Tukiosajär-

jestelmä on kuitenkin vähitellen muodostunut epätasaiseksi, epäoikeudenmukaiseksi, kun eräät tulolajit on säädetty ns. etuoikeutetuksi tuloksi, joita ei oteta lainkaan tai otetaan osittain huomioon kansaneläkkeen tukiosaa määrättäessä. Tällaisia tuloja ovat työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukainen eläke ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain ja merimieseläkelain mukaiset vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet, ns. uusien eläkejärjestelmien mukaiset virkaeläkkeet, sotilasvammalain mukaiset korvaukset, ylimääräiset sotaeläkkeet ja rintamamieseläkkeet, valtion ja kunnan varoista suoritettu asumistuki, asuntoetu sekä syytinki.

Kuluvan vuoden alusta on myös eläkkeensaajan puolison työtulo vähäisessä määrin etuoikeutettua tuloa. Kun kansaneläke on useissa tapauksissa riittämätön, joutuvat eläkkeensaajat ja heidän puolisonsa hankkimaan toimeentuloaan varten lisäansioita. Kun tukiosajärjestelmä ei kuitenkaan nykyisellään suosi tällaista omatoimisuutta, valiokunta haluaa kiirehtiä toimenpiteitä eläkkeensaajan työtulon saattamiseksi eläketulon tavoin etuoikeutetuksi tuloksi tukiosaa määrättäessä ja eläkkeensaajan puolison työtulon etuoikeutetun määrän lisäämiseksi. Valiokunta ei voi pitää kohtuullisena myöskään sitä, että siviili-invalidien eri lakien perusteella mahdollisesti saama korvaus on jätetty etuoikeutettujen tulojen piirin ulkopuolelle."

Tässä valiokunta, niin kuin kuulimme, on todennut juuri näitä epäkohtia, joita keskustapuolueen välikysymyksessä on voimakkaasti tuotu esille. Sen vuoksi joutuu erikoisesti ihmettelemään, että toisten puolueitten taholta on hyökätty keskustapuolueen välikysymystä vastaan, vaikka täällä, kuten luetteloin nämä nimet, SMP:stä lähtien ja kommunisteista lähtien ovat olleet tämän valiokunnan mietinnön hyväksymisen kannalla, jonka eduskunta myöskin yksimielisesti myöhemmin on hyväksynyt. Sen vuoksi nämä epäkohdat, joihin me jälleen olemme kajonneet, luulisi nyt yksimielisesti vihdoinkin korjattavan. Näin valitettavasti ei näytä vielä tälläkään kertaa olevan.

Tuliko tämä muutos hallituksen suunnitelmiin siltä taholta, jolta viime vuosina ovat tulleet kaikkiin muihinkin eläkeasioihin valmiit piirustukset. Siltä ainakin näyttää, kun hallituksen taholta ensin luvataan myös tukiosan osalta korjauksia, mutta sitten jätetäänkin tukiosan korjaukset kokonaan pois. Ei kai ole

mikään valtiosalaisuus, että juuri siltä samalta taholta, jolta on totuttu antamaan aina valmiit piirustukset eläkeasioihin, on myös vastustettu kaikkia tukiosan korjauksia, ennen muuta työtulon etuoikeutta, koska on pelätty sen johtavan siihen, että kaikki saavat myös tukiosan. Sillä tahollahan pyritään asteittain ja määrätietoisesti siihen, että työeläkkeestä tulisi peruseläke ja kansaneläke muodostettaisiin kokonaan myös perusosan osalta tarveharkintaiseksi, jolloin se jäisi vain, kuten puheenjohtaja Virolainen sanoi puheenvuorossaan, irtolaisten ja pulliukkojen eläkkeeksi, niin kuin siltä määrättyltä taholta on tätä asiaa kauniisti myöskin luonnehdittu.

Tässä yhteydessä on syytä kysyä: Aikooko eduskunnan enemmistö luovuttaa lainsäädäntövaltansa muiden eläkelakien lisäksi myös kansaneläkelain osalta tuolle määrätulle ulkopuoliselle taholle? Siitä, mihin kansaneläkejärjestelmän hävittäminen johtaisi, saanen tässä lukea erään sosialidemokraattisen eläkeasiantuntijan valistavaa tekstiä, kenties toisen asiantuntijan, johonka täällä jo puheenjohtaja Virolainen viittasi. Tämä teksti oli eilisen Suomen Sosialidemokraatin etusivulla ja siinä sanotaan mm. seuraavalla tavalla; maisteri Peräläinen Kiljavanalla on esittänyt tällaisia ajatuksia: "Kansaneläkejärjestelmä on syytä säilyttää eläketurvamme perustana. Ansioeläkejärjestelmät täydentävät sitä. On pyrittävä siihen, että pienituloisten eläke on suhteellisesti suurempi kuin suurituloisten. Yksinomaan ansioihin suhteutettu eläke ei turvaa pienituloisen toimeentuloa, mutta suurituloiselle se on hyvin edullinen", sanoi Antero Peräläinen sosialistisen terveystintaman järjestämässä seminaarissa Kiljavan ammattiyhdistysopistossa.

Edelleen Peräläinen totesi eläkekeskustelun nykyvaihetta tarkastellessaan, että eläkeuudistuksia ajettaessa on aina esillä kiista suurituloisten ja pienituloisten eduista. Ratkaisuja ei tehdä yksinomaan eläkelakeja kirjoitettaessa, vaan sen lisäksi voidaan lisäetuja saada myös kansaneläkejärjestelmän kautta sekä lisäksi verotusta järjestettäessä. Jos kaikki nämä kysymykset voitaisiin ottaa yhtä aikaa pöydälle, kokonaisratkaisu voisi olla parempi kuin erikseen kutakin ongelmaa ratkottaessa. Eläkejärjestelmiä esiteltyään Peräläinen totesi puhtaansansioeläkejärjestelmän heikkoutena olevan, että suurituloisten eläke olisi suuri ja pienituloisten pieni. Tämän vuoksi ansioeläke ei voi olla ainoa eläke. Vaikka pienipalkkainen saisi kaksi

kolmannelle siitä, mitä hän työssä ollessaan sai, hän ei tulisi sillä toimeen.

Seminaaria valmistelleiden työryhmien raporteissa todetaan eläkejärjestelmien rahavirroista, että jos kansaneläkkeestä tulee peruseläke, virtaavat sosiaalivakuutuksen rahavirrat suhteellisen hyvin kansanvallan valvonnassa olevan kansaneläkelaitoksen hallintaan. Jos työeläkkeestä tehdään peruseläke ja kansaneläkkeestä sen jatke, virtaavat rahat yksityisten vakuutusyhtiöiden ja monopolirytysten kassoihin, joista ne käytetään pääomapiirien etuja edistävällä tavalla.

Näin siis Peräläinen on neuvonut, sosialidemokraattinen henkilö. Sopisi ottaa myöskin opiksi tässä myöskin samanlaisia asioita, joita juuri keskustapuolue välikysymyksessä on esittänyt.

Tässä välikysymyskeskustelussa ei siis keskustella pienistä asioista. Hallituksen vaihtoehto näyttää olevan kansaneläkejärjestelmän hävittäminen ja työeläkejärjestelmän tekeminen peruseläkkeeksi kaikkine siitä johtuvine seurannais- ja kerrannaisvaikutuksineen. Meidän välikysyjien päämääränä taasen on kokonaiseläkejärjestelmä, jossa peruseläkkeenä on vähimmäistoimeentulon takaava kansaneläkejärjestelmä, jonka lisäksi maksetaan, niin kuin nytkin, saavutetun kulutustason turvaavat työ-, yrittäjä- ja virkaeläkkeet. Sen vuoksi tuntuu ihmeeltä, että myöskin kokoomuksen taholta on pyritty esittämään sellaisia asiattomia väitteitä, että me olemme puhuneet jostakin tasaeläkejärjestelmästä. Se kyllä on totta, että kansaneläkkeen perusosan jo nykyisellään on tasaeläkejärjestelmä, mutta ei sellaista tasaeläkejärjestelmää, joihin on myöskin kokoomuksen taholta viitattu, keskustapuolueen välikysymyksessä ole esitetty eikä myöskään missään puheenvuoroissa. Toisin sanoen me pyrimme Ruotsin ja Norjan mallin mukaiseen kokonaiseläkejärjestelmään, johonka täällä jo monissa muissakin puheenvuoroissa aikaisemmin on viitattu. Yhdistämällä nykyiset kansaneläkkeen perusosa ja tukiosaa yhdeksi peruseläkkeeksi, joka myönnettäisiin ilman tulosidonnaisuutta eli tarveharkintaa jokaiselle kansaneläkkeen saajalle, vapautettaisiin 514 000 eläkkeensaajaa tulojen tutkimiselta ja valvonnalta, siis tästä köyhäinhoidollisesta ikeestä, johon kansaneläkkeensaajat nykyisin on kytketty. Ne, joilla ei ole muita eläkeitä eikä muitakaan tuloja kansaneläkkeensä lisäksi, saisivat peruseläkkeeseensä tarveharkintaiset tukilisän, asumistuen, kuten tähänkin

saakka. Tällöin jäisi siis tarveharkinnan piiriin kansaneläkkeen saajista vain 256 000 henkilöä eli vain vajaa kolmannes. (Eduskunnasta: Kaikkein köyhimät!)

Osoituksena siitä, kuinka häikäilemättömästi rahavalta taistelee rahasta eläkerahastojen paittamisessa, on se valtava valhekampanja, jota viime aikoina on käyty vääristelemällä keskustapuolueen eläkeohjelmaa ja myöskin tätä välikysymystä. On puhuttu tasaeläkkeistä, on puhuttu eläkerahastojen kaappaamisesta ja rovoamisesta, on tehty mahtavia ponsilausemia, on otettu niiden alle kaikkien suurten ammatillisten keskusjärjestöjen allekirjoituksia SAK:sta alkaen. Ja kuitenkin kukaan ei ole ehdottanut tasaeläkkeitä, ei ainakaan keskustapuolue. Kukaan ei ole esittänyt työeläkerahastoihin koskemista, ei ainakaan keskustapuolue. Ainoa osapuoli, joka on esittänyt suurta eläkekaappausta maaseudulla asuvien hyväksi, on istuva hallitus, jonka vappupommin tukilisään kohdistuvasta korotuksesta, noin 200 milj. mk vuodessa, saattaisi kenties suurin osa mennä myöskin maaseudulle. On puhuttu tukiosan antamisesta vuorineuvoksille. Suomessa on eläkkeensaajien joukossa niin vähän vuorineuvoksia, että heidän eläkkeellään, olivatpa ne isoja tai pieniä, ei ole käytännössä mitään merkitystä. On sitä paitsi olemassa jo ennestään keksitty keino liikojen eläkkeiden palauttamiseksi rikkailta takaisin yhteiskunnalle. Se on verotus.

Osoituksena siitä, mihin suuntaan hakeutuisi esittämämme peruseläkekorjaus, saanen kertoa muutamia numeroita kansaneläkkeen pelkän perusosan saajista eri kuntaryhmissä seuraavasti. Vanhuuseläkkeen saajista on pelkän perusosan saajia Helsingissä ympäristöineen, joka käsittää Espoon, Kauniaisen ja Vantaan, 43 %, muualla I kuntaryhmässä Lapin läänissä 15.2 %, II kuntaryhmässä, joka käsittää kaupungit ja kauppalat yleensä, 24.1 % ja III kuntaryhmässä eli maalaiskunnissa 13.7 %. Työkyvyttömyyseläkkeen saajissa on pelkän perusosan saajia Helsingissä ympäristöineen 33.2 %, muualla I ryhmässä 13.3, II ryhmässä kaupungeissa ja kauppaloissa 21.3 % ja II kuntaryhmässä maalaiskunnissa 12.8 %. Erikseen tähdennettäköön, että pelkän perusosan saajista on maanviljelijöitä vain 10 % ja entisiä ammatistaan luopuneita maanviljelijöitä samoin 10 %.

Ei ole siis kysymys minkäänlaisen kaappauksen tekemisestä mihinkään suuntaan. On kysymys oikeudenmukaisen kokonaiseläkejärjestelmän luomisesta, jollaista tässä maassa ei vielä

valitettavasti ole. On kysymys oikeuden tekemisestä vihdoinkin niille lukuisille kaikkein pienimmän kansaneläkkeen, pelkän perusosan eli 79 markan, saajille, jotka pelkästään vinoutuneen eläkelainsäädännön vuoksi ovat joutuneet tähän vaikeaan asemaan.

Kolmasosa kaikista pelkän perusosan saajista on sellaisia, joilla oma tai puolison työtulo, useimmissa tapauksissa puolison työtulo on tukiosan saamisen esteenä. Tällaisessa tapauksessa puoliso joutuu eläkelaitoksen sijasta eläkkeensaajan elättäjäksi. On kysymys myös paljon puhutusta, mutta vähän välitetystä perheenemäntien eläkkeestä. Jokaisellehan on selvää, että kotirouvien eli perheenemäntien eläkettä ei koskaan voida järjestää minkään työeläkevakuutuksen kautta. Heidän pääasiallisen eläketurvansa voi muodostaa vain kansaneläkejärjestelmä. Nykyisellään esim. työkyvyttömäksi tullut perheenemäntä voi saada kansaneläkkeenä vain pelkän perusosan, 79 mk/kk, koska puolison työtulo estää saamasta tukiosaa. Monessa tapauksessa hän ei saa perusosaakaan, koska eläkelaitosten näyttää olevan hyvin vaikea tunnustaa perheenemäntää yleensä ollenkaan työkyvyttömäksi. Meidän ei tarvitse täällä eduskunnassa kuvitella, että eläkeasiat ovat niin monimutkaisia, että eläkkeensaajat eivät niitä itse käsitä, ja me sen vuoksi voisimme tehdä ja hyväksyä minkälaisia ratkaisuja tahansa. Eläkkeensaajia on jo lähes 800 000 ja heillä on hyvää aikaa ottaa selvää siitä, minkä ja keiden vuoksi heidän useiden eläkkeet ovat niin pieniä kuin ne ovat. Äskeisissä vaaleissa kaikki lupasivat parannusta eläkeläisille. Nyt kaikki nuo lähes 800 000 eläkeläistä katsovat eduskuntaan, miten eri puolueet lunastavat ne lupaukset, joita vaaliaikana annettiin. Me emme voi täällä eduskunnassa piiloutua senkään tekosyyn taakse, että maalla ei ole varaa maksaa kunnollisia eläkkeitä. Suomi kuuluu maailman varakkaimpien maiden joukkoon kansantulolla mitattuna; jos me emme saa aikaan kunnollista ja oikeudenmukaista eläkejärjestelmää ja jos me emme maksa kaikille kunnollisia eläkkeitä, niin se ei tosiasiaa johdu siitä, että meillä ei olisi varoja, vaan siitä, että meillä ei ole hyvää tahtoa. Tässä välikysymyskeskustelussakin katsotaan nyt, löytyykö sitä tahtoa korjata ilmeisiä vääryyksiä ja epäkohtia, vai halutaanko entisen ottilan jatkuvan.

Ed. L a a t i o: Herra puhemies! Tähän mennessä käydyn välikysymyskeskustelun aikana on

meidän eläkejärjestelmiämme ja koko sosiaaliturvajärjestelmäämme pengottu monelta taholta, ja kuten olemme kuulleet, niissä on paljon korjausta vaativia epäkohtia ja epäoikeudenmukaisuuksia, sekä suuria että pieniä. Haluan omasta puolestani ottaa esille erään merkittävyyden ja tavallisen kansalaisen ymmärryksen ulkopuolelle jäävän kysymyksen, joka koskee sairausvakuutuksen ja eläkkeiden välistä suhdetta.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan sairausvakuutusmaksu peritään kaikista tuloista ja kaikilta kansalaisilta lukuun ottamatta niitä, jotka verovuoden aikana ovat saaneet kansaneläkettä ja jotka ennen verovuoden alkua ovat täyttäneet 64 vuotta. Kuten sanottu, sairausvakuutusmaksu peritään kaikista tuloista, olkoot ne sitten työtuloja tai eläkkeitä. Saman lainsäädännön, toisin sanoen sairausvakuutuslain, mukaan vakuutetun sairauspäivärahaa määritettäessä otetaan huomioon ainoastaan työtulo. Sen sijaan vakuutetun saamia eläketuloja ei oteta huomioon päivärahan suuruutta laskettaessa. Monissa, voidaan sanoa kaiketi useimmissa, eläkejärjestelmissämme on jo nykyään eläkkeelle siirtymisikä alhaisempi kuin 64 vuotta. Tendenssi kulkee myös jatkuvasti siihen suuntaan, että eläkeikää pyritään edelleen alentamaan. Nyt jo meillä on suuri määrä kansalaisia, jotka ovat eläkkeellä eivätkä vielä ole täyttäneet äsken mainitsemaani 64 vuotta.

Työkyvyttömyyden takia eläkkeelle aikaisemmin siirtyneet lisäävät tätä lukumäärää huomattavasti. On täysin epäoikeudenmukaista, että tällaisilta eläkeläisiltä peritään vakuutusmaksu samojen perusteiden mukaan kuin työssä olevilta ja työtuloja saavilta. Mutta sitten jätetään ne kuitenkin huomioon ottamatta sairauspäivärahan suuruutta määritettäessä. Vaikka otetaankin huomioon sairausvakuutuslain muut etuudet, joista myöskin eläkeläiset pääsevät osallisiksi, ei näitä etuuksia voida kuitenkaan verrata niihin etuksiin, joista työtuloja nauttivat pääsevät osallisiksi.

Sairauspäivärahan jää kokonaisuutena eläkkeen saajilta saamatta. Tässä on ilmeinen ristiriita. Jos kerran sairausvakuutusmaksut ovat yhtä suuret, pitäisi luonnollisesti myöskin etuuksien olla yhtä suuria. Oikeudenmukaiselta tuntuisi, että tuollainen virhe korjattaisiin, ja siksi olisi toivonut, että hallitus olisi antanut selityksen tai esityksen, jonka mukaan myös eläkeläisille määritellään sairauspäiväraha perittyjen sairausvakuutusmaksujen mukaisesti. Va-

litettavasti en ehtinyt saada hallituksen vastausta asiasta tekemääni suulliseen kysymykseen, jotta olisin voinut tietää, minkälainen käsitys tällä nykyisellä hallituksella asiasta on.

Kun eläkeläisiin suhtautumisesta on puhe, on syytä korostaa myös sitä nurinkurisuuutta, jolla estetään tukiosineen ja tukilisineen elävän eläkeläisen vähäinenkin ansiotyö. Monet olisivat mielellään lisäansioita saadakseen esim. vaikkapa lastenkaitsijoina tai muussa heille soveltuvassa touhussa, mutta se välittömästi vähentää heidän saamaansa kansaneläkettä. Tällaiseenkin olisi kiireesti saatava korjaus ja olisi luullut hallituksen myöskin tuollaiseen puuttuvan. Eipä silti, tähän olisivat luonnollisesti voineet puuttua jo myöskin aikaisemmat hallitukset erinomaisen hyvin ja sekin hallitus, jossa ed. Eskelinen oli ministerinä, niin kuin hän täällä aikaisemmin totesi tässä samassa asiassa.

Tässä keskustelussa ei voi myöskään välttyä koskettelemasta jälleen kerran rintamasotilaseläkeläisiä. Vuosi sitten eduskunta lopultakin pitkän ja sitkeän taistelun jälkeen ja jopa välikysymyksen jälkeen hyväksyi nyt voimassa olevan rintamiamieslain, rintamasotilaita koskevan lain. Eduskunnassa todettiin silloin jo laki monella tavalla puutteelliseksi ja jopa virheelliseksi. Mutta laki haluttiin saada, ja niinpä mekin, jotka emme olleet siihen tyytyväisiä, sen hyväksyimme ja koetimme jatkaa uskoa annettuihin lupauksiin pikaisesta korjausesityksestä. Enkä malta tässä yhteydessä olla tiedustelematta myöskin keskustapuolueelta, jonka edustajat nyt ovat kovasti puhuneet tuon tarveharkinnan poistamisesta. Kun tämän lain yhteydessä puhuttiin tarveharkinnan poistamisesta, silloin keskustapuolue oli vankasti tarveharkinnan kannalla. Mitään esitystä näistä korjauksista ei kuitenkaan ole kuulunut, ei aikaisemmilta hallituksilta sen paremmin kuin tältäkin, vaikka selviä epäkohtia on kyllä voitu osoittaa. Ja miksi? Eikö ole ollut aikaa vai onko jälleen juuri maan vapauden varmistaneiden kohdalla rahat loppuneet? (SKDL:n ryhmästä: Punakaartilaiden kohdalla on kauan ollut loppu!) — Niinpä eivät ole varmistaneetkaan vapautta! — Voiko tämän tulkita niin, että hallitus on pitänyt rintamasotilaitten eläkeasiaa toisen luokan kysymyksenä ja ahkeroinut tärkeimpien asioiden kimpussa, sellaisten kuin esimerkiksi sotaväen rikoslain muutosten, ulosottolain korjausten, korkeakouluhallinnon uudistuksen, kouluneuvostojen, vesihallinnon siirtämisen sisäasiainministeriöön ja monien

muiden vastaavanlaisten jo nyt kiireesti eduskunnalle annettujen esitysten kanssa. Rahasta ei myöskään voi olla kysymys, sillä monet hallituksen toimenpiteet ovat olleet huomattavasti kalliimpia ja pitkäaikaisempia kuin varsin ajallisen rintamasotilaseläkelain korjaukset, jotka kymmenen vuoden kuluttua eivät enää aiheuta juuri minkään vertaa kustannuksia. Aikaisemmin kansanrintamakaudella jokainen hallituspuolue poikkeuksetta vetäytyi kiusallisessa rintamasotilaskysymyksessä muiden puolueiden sen lään taakse kertomalla, että me kyllä olisimme valmiit antamaan esityksen, mutta hallituskumppanit eivät hyväksy. Tällä kertaa kai nyt voidaan sitten saada jonkinlainen uloslyöntiselvyys tähänkin ja voidaan todeta ainakin sosialidemokraattisen puolueen puheet hyvästä halusta hoitaa rintamasotilaitten asiaa pelkäksi propagandaksi.

Toinen asia, mihin silloin vedottiin, oli ettei ole saatu komiteamietintöä. Se saatiin silloin esiin välikysymyksellä. Nytkin on voitu jonkin aikaa vedota komiteamietinnön puuttumiseen. Pääministeri Auran hallituksen asetti viime joulukuussa toimikunnan selvittämään rintamasotilaseläkelaisissa todetut epäkohdat. Se sai mietintönsä valmiiksi veteraanijärjestöjen edustajain eriävien mielipiteiden maaliskuussa. Herra sosiaaliministeri lausui täällä vastauksensa yhteydessä, että tämä mietintö on tutkittavana sosiaali- ja terveystieteissä. Ilmeisesti ei kuitenkaan olisi tarvittu kovin pitkää aikaa pahimpien epäkohtien korjaamiseksi, halua vain olisi tarvittu. Niin selviä ovat tuossa komitean mietinnössä nuo korjausesitykset.

Kiinnitin rintamasotilaseläkelain toisessa käsittelyssä eduskunnan huomiota sellaiseen merkisyyteen, että rintamasotilaslaisiin ovat oikeutettuja vain ne rintamasotilaat, jotka lain voimaan tullessa 1.9.1971 olivat täyttäneet 55 vuotta ja saivat kansaneläkettä, johon kuuluu tukiosa, mutta ne puolestaan jäivät ilman, jotka täyttivät tuon ratkaisevan ikävuoden 1.9.1971 tai sen jälkeen. Vielä tämäkään omituisuus ei tällä kohdalla riittänyt, vaan myös sellaiset ikäryhmytyksen täyttävät, jotka saivat tai saavat kansaneläkkeeseensä tukiosan 1.10.1971 tai sen jälkeen, jäivät ilman äsken mainitsemani rintamasotilaslaisiä. Ikävä kyllä suuri valtiokunta ei korjannut tullaistakaan järjettömyyttä, ja niin eduskunta säilytti sen laissa. Tästä on luonnollisesti vastuussa erittäin suuressa määrin silloinen kansanrintamahallitus, eikä siitä vastuusta millään tavalla pääse eroon

myöskään ed. Eskelinen, joka silloin oli ministerinä, vaikka hän täällä puolustelikin kantaansa. Toimikunta on todennut nyt myös tämän epäkohdan ja arvioinut noin 15 000 työkyvyttömyyseläkettä saavan rintamasotilaa jääneen osattomaksi tuosta vähäisestä mutta varmasti heille tarpeellisesta lisästä sekä ehdottaa, että lisää maksettaisiin kaikille kansaneläkkeen tukiosaa saaville 55 vuotta täyttäneille rintamasotilaille. Kustannuksetkin on arvioitu, ja näissä arvioissa on päädytty ainakin täällä eduskunnassa niin pieneen summaan kuin 1—2 milj. markkaan vuodessa. Vähin korjaus olisi luonnollisesti, että rintamasotilaslaisiä maksetaan kaikille kansaneläkettä saaville rintamasotilaille. Oikein olisi nähdäkseni, että se maksettaisiin jokaiselle rintamasotilastunnuksen omaavalle.

Mainitsemassani eduskuntapuheenvuorossani toivoin myös, että sotainvalidien saamaa elinkorkoa pidettäisiin etuoikeutettuna tulona, joka ei olisi esteenä rintamasotilaseläkkeeseen ja rintamasotilaslaisiin saamiselle. Toimikunta nyt myöskin esittää lain tarkistamista niin, ettei invalidiraha sinänsä olisi esteenä rintamasotilaseläkkeen eikä rintamasotilaslaisiin saamiselle, ja kustannukset ovat 1—2 milj. mk.

Kun sotilasvammalain mukaiset korvaukset luetaan kokonaan tuloksi rintamasotilaseläkettä määrättäessä ja kun toisaalta samaisen lain mukaan täydennyskorkoa määrättäessä rintamasotilaseläke otetaan tulossa huomioon, esittää toimikunta tällaisen kaksinkertaisen tuloharkinnan poistamiseksi, ettei täydennyskorkoa otetaisi huomioon rintamasotilaseläkettä määrättäessä. Kun hallitukselta aikanaan tulee korjausesitys, sen tulee todeta sotainvalidin saama elinkorko täydennyskorkoineen etuoikeutetuksi tuloksi. Tuossa korjausesityksessä on myös poistettava alle 65-vuotiaat rintamasotilaat karsinnoiva ikäryhmittely ja eläkkeen vähimmäismäärä toivottavasti määriteltävä myöskin minimipalkan suuruisiksi. Onko sosialidemokraattinen hallitus tällaisten esitysten kannalla?

Sotiimme osallistuneista miehistäkin, naisista puhumattakaan, on jäänyt kokonaan rintamasotilaseläkelain ulkopuolelle 11 ikäluokkaa, vuosina 1916 ja 1926 syntyneet ja sotiin osallistuneet. Vuoteen 1971 heille entään voitiin myöntää edes ylimääräinen sotaeläke, mutta ei enää tänä vuonna. Oli käsittämätöntä, että näiden eläkkeiden myöntäminen lopetettiin. Tästä kai voisi kysyä jälleen, minkälainen oli se hallitus, joka esitti, että poistettaisiin nämä ylimääräiset sotaeläkkeet.

Tulo- ja menoarvion hyväksymisen yhteydessä eduskunta hyväksyi kuitenkin myös ponnin, jossa edellytettiin hallituksen selvittävän mahdolliset toimenpiteet, joilla ylimääräisiä sota-eläkkeitä voitaisiin myöntää rintamasotilaseläkelain ulkopuolelle jääneille. Mainittu toimikuntakin pitää tarpeellisena ylimääräisten sota-eläkkeiden myöntämistä myös tulevaisuudessa. Kustannukset ovat niin pienet kuin 1 milj. mk. Sallittaneen kysyä: Onko hallitukselta tässäkin kiireellisessä ja varsin elintärkeässä rintamasotilaita koskevassa asiassa tulossa esitystä? Tähän ei itse asiassa tarvitsisi paljon muuta kuin edelleen esittäminen, ja jos haluaisi olla oikeudenmukainen, esittäisi sen kansaneläkkeen suuruiseksi ja verovapaaksi ja soisi sen myöskin rintamapalveluksessa olleille naisille. Kaiketi voi kysyä, mitä järkeä on myöskään siinä, että nuo ylimääräiset sotaeläkkeet katsotaan verotettavaksi tuloksi, vaikka ne ovat yleensä aivan mitättömän pieniä. Eikö tuollaistakin korjausta olisi voinut suorittaa melko vähäisin valmisteluin, jos olisi ollut halua? Onko hallitus ryhtynyt minkäänlaisiin toimenpiteisiin rintamapalvelusvuosien laskemiseksi eläkevuosiksi ansioeläkkeisiin, olipa kysymys valtion, kunnan tai yksityisen palveluksesta? Onko hallitus edes harkinnut esimerkkiä näyttääkseen suoda valtion palveluksessa oleville rintamasotilaille oikeuden siirtyä vapaaehtoisesti eläkkeelle näiden täytettyä 55 vuotta? Hallitus on kai tietoinen, että valtion palveluksessa olleiden ja rintamasotilastunnuksen omaavien keski-ikä kuollessa on ollut alle 52 vuoden ja eläkkeelle siirtyessään 53—57 vuoden välillä. Nämä ja työttömyysluvat huomioon ottaen lienee oikeutettua toivoa, että valtio sallii rintamasotilastunnuksen omaavien siirtyä täysin palvelleina työeläkkeelle heidän täytettyään 55 vuotta. Haluaako hallitus, jos se jatkaa, antaa tuollaiset esitykset? Epäilen kylläkin sitä saatuani suulliseen kysymykseen ministeri Eskmanilta aika tavalla epäilevän vastauksen.

Lopuksi tiedustelen: Onko hallitus tehnyt mitään saattaakseen rintamasotilaat maksuttoman terveyden- ja sairaanhoidon sekä kuntoutuksen piiriin ja onko hallitus antanut vielä kukaan asuntohallitukselle ohjetta noudattaa vuosi sitten veteraaneille annettua lupausta määräraha-kiintiöstä?

Herra puhemies! Jos hallitus vastaa kaikkiin näihin tekemiini kysymyksiin kielteisesti, eikö silloin olisi parasta todellakin vaihtaa hallitus sellaiseen, jonka asioitten tärkeysjärjestys on toi-

senlainen, varsinkin kun kehitysalueen kansanedustajana olen voinut todeta hallituksen suhtautuvan kehitysalueen ihmisiin mahdollisimman syrjivästi. Viimeisin näyttö siitä on pyrkimys lopettaa Kainuun vesipiiri ja saattaa sen palveluksessa olevat henkilöt monenlaisiin vaikeuksiin ja edesauttaa tuon maakunnan autioitumista.

Ed. P. V e n n a m o: Herra puhemies! Eläkepolitiikka Suomessa on ollut ja näyttää edelleenkin ainakin tämän keskustelun perusteella olevan jatkuvaa aukkojen paikkaamista. Koko eläkekentän oikeudenmukaistamiseen ja uudistamiseen ei hallinneilla puolueilla näytä olleen sen enempää halua kuin kykyäkään. Tästä surullisesta kehityksestä on taas kerran saatu esimerkki keskustapuolueen välikysymyksen muodossa, josta ei sen enempää kuin keskustapuolueen taholta pidetyistä puheenvuoroistakaan hakemallakaan löydä mitään todellista halua eläkejärjestelmämme kokonaisuudistukseen. Onpahan jälleen kerran ryhdytty lyömään poliitista mynttiä eläkeläisten kustannuksella omien, vuosikymmenien aikana tehtyjen virheiden peittämiseksi (Ed. Virolainen: Nythän se kuulaa!).

Propagandistisen sumuverhon heittäminen ei kuitenkaan onneksi enää tänä päivänä onnistu, mitä osoittaa äänestäjien ja kannattajien voimakas kaikkoominen viime vuosina ja vuosikymmeninä eläkepolitiikasta vastanneiden puolueiden riveistä. Tarvitaan uutta kokonaisuudistusta, jota vain SMP tarjoaa tämän päivän ja tulevaisuuden eläkeläisille (Ed. Virolainen: Tuntuupa oppineen isän sävelen!). Jokainen päivätyönsä tehnyt suomalainen, joka ryhtyy selvittämään itselleen, mihin eläkkeisiin ja mihin eläkejärjestelmiin hänellä on oikeus ja mikä hänen eläketurvansa tulee olemaan, törmää lähes epäinhimillisen monimutkaiseen eläkeviidakkoon, jonka selvittäminen on tavalliselle maallikolle ylivoimainen. Hän joutuu täydellisesti virkamieskunnan armoille anoessaan selvitystä ja tietoa siitä, mitä hänelle kuuluu. Hän joutuu juoksemaan virastosta toiseen, laitoksen ovelta toiselle ja odotelemaan nöyrästi sitä hetkeä, jolloin joltain kiireelliseltä herralta riittää aikaa hänen ongelmiinsa ja asioihinsa syventymiseen, jos sitä yleensä ollenkaan liikenee. Eläkeläinen on täydellisesti byrokraatian armoilla. Onko sitten ihme, jos hän masentuu, turhautuu, eikö tunne enää omakseen tätä yhteiskuntaa, jonka hyväksi hän

on joka tapauksessa koko elämänsä tehnyt työtä ja taistellut.

SMP:n eläkepoliittinen peruslinja lähtee siitä, että on luotava yksi yhtenäinen, kaikki kattava eläkejärjestelmä, jolla holehditaan siitä, että kaikki maamme kansalaiset, jotka eläkkeelle jäävät, saavat riittävän toimeentulon sekä pääsevät osalliseksi myös siitä elintason kasvusta, mikä heidän eläkevuosinaan on tapahtunut. Toisaalta samalla on huolehdittava myös siitä, että kukaan ei pääse yhteisillä eläkevaroilla rikastumaan eikä elämään toisten eläkeläisten kustannuksella. Tästä on lausunut mm. Suomen maaseudun puolueen viime vuonna Oussa pidetty puoluekokous sosiaalipoliittisessa julkilausumassaan yksimielisesti mm. seuraavaa: "On päästävä eläkejärjestelmien sekavasta viidakosta ja kaikki eläkkeet keskitettävä saman eläkelaitoksen piiriin. Eläkkeiden ja erilaisen tuen hakemisessa tarpeellista neuvontaa ja ohjausta on huomattavasti tehostettava." Edelleen: "Viivyttämättä on säädettävä eläkkeiden ja palkkojen kattolaki. Ministereiden ja kansanedustajien palkkauksessa tämä on esimerkin vuoksi heti toteutettava." Lisäksi lausui puoluekokous 35-kohtaisessa julkilausumassaan useita muitakin mielipiteitä eläkejärjestelmiemme korjaamiseksi, joita en kuitenkaan ajan puutteen vuoksi tässä kaikkia lue. Julkilausuma on kuitenkin kaikkien halukkaiden saatavana SMP:n puolue-toimistosta. Tätä tilaisuutta toivon erityisesti kansanedustajien käyttävän, jotta muissakin ryhmissä kuin SMP:ssä päästäisiin irti nykyisestä päättömästä törmäilemisestä eläkekentässä ja koko eduskunta voisi siirtyä todellisten korjausten tielle. Jo kuulluista puheenvuoroista jokainen huomaa, että tarvetta tähän totisesti on.

Maahamme on luotu äärimmäisen monimutkainen työ- ja virkaeläkejärjestelmien viidakko. Tähän kenttään kuuluu jo yksinomaan lakeja viitisentoista kappaletta puhumattakaan asetuksista ja lukemattomista valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksistä. Jo kansanedustajillekin tämän kentän hallitseminen tuottaa lähes ylivoimaisia vaikeuksia puhumattakaan sitten tavallisesta eläkkeelle jäävästä ihmisestä. On TEL, LEL, MYEL, YEL, VEL, kunnalliset eläkelait, kirkon eläkelait, merimieseläkelaki, kansaneläkelaki, perhe-eläkelain voimaanpanolait, eläkeoikeuden valintalait jne. jne. jne. Kuinka moni täällä istuvista kansanedustajista tuntee edes kaikkien näiden olemassaolot puhumattakaan niiden sisällöstä ja kuinka moni tavallinen ihminen ne tuntee. Ei varmastikaan moni. Kun näin

on, on kohtuutonta vaatia nykyistä vähäistä alemmaa virkamieskuntaa huolehtimaan siitä, että kaikille riittävä tieto saadaan. Järjestelmiä on liitettävä yhteen ja yksinkertaistettava.

Eläkejärjestelmien moninaisuus sinänsä ei ole kuitenkaan niiden pahin haitta. Pahin haitta on siinä, että jokaisen eläkejärjestelmän laidoille jää joukko eläkeiän saavuttaneita, jotka eivät ahtaiden tulkintojen vuoksi pääse nauttimaan ansaitsemastaan eläkkeestä eivätkä myöskään mahdu mihinkään muuhun järjestelmään. Näitä ns. välinputoajia on suorastaan kauhistuttavan paljon, vaikka heitä ei saisi oikeudenmukaisessa järjestelmässä olla ainuttakaan, eikä heitä olisi-kaan, jos meillä olisi yksi yhtenäinen, kaikki kansalaiset kattava eläkejärjestelmä.

Toinen edelliseen verrattava epäkohta, joka johtuu lakien erilaisuudesta, on eläketurvien erilaisuus. Jo pelkästään työeläkejärjestelmissä keskimääräiset eläkkeet vaihtelevat maatalousryhtäjäeläkelain noin 70 markasta kuukaudessa valtion virkamieseläkelakien 850 markkaan kuukaudessa. Tällainen pelkästään keskimääräisten eläkkeiden yli kymmenkertainen ero on jo pöyristyttävä, puhumattakaan siitä että ylimpien ja alimpien maksettavien eläkkeiden erot maassamme tällä hetkellä saattaa olla jopa tuhatkertainen, joka ero vieläpä vuosittain saattaa kasvaa tuhansilla markoilla kuukaudessa, vaikka suunnan tulisi olla päinvastainen. Nyt kaikki ryhmät täällä eduskunnassa näyttävät puheissaan olevan sitä mieltä, että pieniä eläkkeitä tulisi nostaa. Mutta todellisuudessa näin ei kuitenkaan ole. On syytä palauttaa mieliin muutama tapahtuma eduskunnasta parin vuoden takaa.

Käsiteltäessä TEL:n ja LEL:n muuttamista 26 päivänä marraskuuta 1968 ehdotti ed. V. Vennamo lausuttavaksi mm. seuraavaa: "Eduskunta katsoo, että hallituksen on ryhdyttävä kiireellisiin toimenpiteisiin voimassa olevien lakien puutteellisuuksien ja virheiden aiheuttamien työntekijäin eläkkeiden, niihin luetuna myös lyhytaikaisessa työsuhteessa olevien eläkkeet, parantamiseksi ja eläkeoikeuden laajentamiseksi." Tätä ehdotusta vajaa neljä vuotta sitten ei yksikään kansanedustaja eduskunnassa kannattanut, eikä valitettavasti vielä tuolloin SMP:lläkään ollut kuin yksi kansanedustaja. Mutta eduskunnan silloisen välinpitämättömyyden ja ylenkatseen seuraukset näkyivätkin jo vuoden 1970 vaaleissa, joissa äänestäjät sadointuhansin totesivat, että SMP oli ainoa vähävaraisen ja pienituloisen puolustaja.

Kun täällä toisaalta voimakkaasti puhutaan tänä päivänä suurten eläkkeiden katon aikaansaamisesta, erityisesti SKDL:n suulla, on syytä palauttaa mieliin 2 päivä kesäkuuta 1969 täällä eduskunnassa. Tuolloin käsiteltiin hallituksen esitystä uusista eläkelaiesta, joissa mm. järjestettiin erikoisuuksia kansanedustajille. Käsitelyn kuluessa esitti ed. Vennamo seuraavanlaisen lausuman hyväksymistä: ”Koska eläkelakien puutteet ja aukot on kiireellisesti korjattava kerätyillä suurilla rahastoilla ja koska osa kansastamme on suurissa taloudellisissa vaikeuksissa ja työttömänä, eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisiin suurituloisten ansioiden ja eläkkeiden alentamiseksi ja säästyneiden varojen käyttämiseksi pahimassa hädässä olevien hyväksi, jolloin kansanedustajat ovat valmiit näyttämään maamme johtoportaille hyvää esimerkkiä.” Tätäkään esitystä ei vasemmisto-enemmistöisessäkään eduskunnassa yksikään kansanedustaja kannattanut. Pahoinpa silloin muutama vuosi sitten olivat pienituloiset unohtuneet.

Suomen eläkejärjestelmät ovat voimakkaasti rahastoitavia. On arvioitu, että erilaisissa rahastoissa, säätiöissä ja kassoissa on eläkeläisten varoja kaiken kaikkiaan ehkäpä noin 12 mrd. mk. Tarkkaa lukua on mahdoton sanoa, sillä eri rahastot vartioivat tarkkaan omia lukujaan eikä kokonaisselvitystä liene tehty. Jos kuitenkin edellä mainittu arvio pitää paikkansa, on rahastoissa jokaista 65 vuotta täyttänyttä kohti vähintäänkin 20 000 mk. Niillä voitaisiin korottaa jokaisen heistä tuloja 100 markalla kuukaudessa parinkymmenen vuoden ajan. Kun lisäksi otetaan huomioon, että tuloja eläkerahastoihin kertyy jatkuvasti enemmän kuin mitä niistä maksetaan, työeläkejärjestelmässä pelkillä korkotuloilla rahoitetaan noin 60 % maksettavista eläkkeistä ja että yli 65-vuotiaiden joukossa on huomattava joukko sellaisia, jotka hankkivat jatkuvasti suuria tuloja, voitaisiin rahastoilla korottaa pienieläkkeisten turvaa välittömästi ainakin 200 markalla kuukaudessa ilman mainittavampia rahoitusvaikeuksia nykyisilläkään tuloperusteilla. Kun lisäksi rajoitetaan eläkkeiden enimmäismäärää, jää rahaa käytettäväksi vieläkin enemmän.

Keskustapuolue esittää välilyksymyksessään tasaista peruseläkettä kaikille eläkeiän saavuttaneille. Tätä voitaneen kutsua tasaeläkejärjestelmäksi siittäkin huolimatta, että keskustapuolue on huomattavasti tekemänsä emäholmöyden yrittänytkin sitä väittää joksikin muuksi. Keskus-

tapuolue esittää, että kaikille maksettaisiin peruseläke, joka muodostettaisiin yhdistämällä nykyinen kansaneläkkeen perusosa ja tukiosa. Se maksettaisiin kaikille tuloista riippumatta. Kuka tämän esityksen avulla sitten saisi lisää eläkettä? Korotus tulisi luonnollisesti niille kansaneläkeläisille, jotka täällä hetkellä saavat vain perusosan. Heitä on noin 130 000. On kuitenkin syytä hieman tarkemmin yrittää selvittää, minkälaisia eläkeläisiä he todellisuudessa ovat.

Vuoden 1970 alussa laadittu tilasto osoittaa, että joka kolmannen pelkän perusosan saajan tai hänen ja hänen aviopuolisonsa yhteiset tulot olivat yli 10 000 mk vuodessa silloisen palkan ja eläketason vallitessa, mikä tänään merkinnee lähemmäs 1 000 mk kuussa. Samanaikaisesti pelkän kansaneläkkeen varassa eläviä oli yhtä paljon kuin perusosan saajia kaikkiaan, heidän tulojensa ollessa tänään noin 350 mk kuukaudessa. Vähöksymättä millään lailla 1 000 mk kuukaudessa ansaitsevien taloudellisia vaikeuksia on kuitenkin todettava, että 350 mk siitä on vain kolmannes. Samainen vuoden 1970 alussa tehty tilasto osoittaa myös, että yksinäisten pelkän perusosan saajien kohdalla 10 000 markan vuositulon eli tähän päivään verrattuna 1 000 markan kuukausitulon ylitti joka viides. Hekö ovat täällä hetkellä niitä, jotka ovat suurimassa tarpeessa? SMP:n mielestä ainoa oikea tie eläkkeiden korjaamiseen on tuloharkinnan säilyttäminen periaatteena kansaneläkejärjestelmässämme, joskin nykyisin aivan liian tiukkoja ja alhaisia tulorajoja on syytä roimasti korottaa. Me emme kuitenkaan missään tapauksessa halua maksaa lisää yhteisiä kansaneläkevaroja sellaisille eläkeiässä oleville, jotka muutenkin hankkivat parhaimmillaan kymmeniätuhansia markkoja kuukaudessa.

Keskustapuolueen välilyksymyksen ehdotus johtaisi korotusten menemiseen pääasiassa suurempituloisille eläkeläisille, mikä kuvastaakin melko hyvin sitä eläkepoliittista linjaa, jota keskustapuolue on jo kahden viime vuosikymmenen aikana sekä kansaneläkelaitoksessa että täällä eduskunnassa harjoittanut. Kun täällä niin voimakkaasti keskustapuolueen taholta on pyritty edelleen väittämään, että tämä perusosan ja tukiosan yhdistäminen olisi todella niiden kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien eläkeläisten asioiden parantamista, niin on syytä esittää vielä muutamia lukuja siitä huolimatta, että eräs sosiaaliministerikin jo täällä muutamia esimerkkejä esitti siitä, mitä keskustapuolueen ehdotus käytännössä merkitsisi.

Minä helsinkiläisenä mielelläni valitsen esi-
merkin I kuntaryhmästä, joka käsittää Helsin-
gin ja Lapin alueet, sekä kaikkein vaikeimmassa
asemassa olevan eläkeläisen, joka on pelkän kan-
saneläkkeen varassa vuokralla asuva eläkeläinen.
Jos hänen vuokransa on 300 mk kuukaudessa,
tälle pelkän kansaneläkkeen varassa elävälle jää
käteen kuukaudessa 196 mk tällä hetkellä. Kes-
kustapuolueen satoja miljoonia markkoja mak-
savan perusosan ja tukiosan yhdistämisen jäl-
keen hänelle jää edelleen vain 196 mk kuukau-
dessa käteen. Keskimääräisen LEL-eläkkeen saa-
jalle jää tällä hetkellä 300 markan vuokralla
käteen 249 mk kuukaudessa, mikä sekään ei
pennilläkään nouse keskustapuolueen esityksen
mahdollisen toteuttamisen jälkeen. Samoin käy
keskimääräisen TEL-eläkkeen saajan, joka tällä
hetkellä vuokransa maksettuaan saa 275 mk
kuukaudessa, mikä ei keskustapuolueen esityk-
sellä nousisi pennilläkään. Mutta miten käy sel-
laisen eläkeläisen, joka saa esim. 2 000 markan
palkasta 60 %:n eläkkeen elikkä 1 200 mk
kuukaudessa. Tällä hetkellä vuokransa makset-
tuaan hänelle jää 979 mk kuukaudessa käteen.
Keskustapuolueen perusosan ja tukiosan yhdis-
tämisen jälkeen hänen eläkkeensä nousisi 1 132
markkaan kuukaudessa. Tämä eläkeläinenkö on
todella se, joka keskustapuolueen mielestä on
kaikkein suurimmissa vaikeuksissa tänä päivänä.
Hänen asiaansa kyllä keskustapuolue täällä ajaa
puhuen köyhästä eläkkeensaajasta, mutta olisi
syytä hieman tarkemmin puhua myös siitä, mitä
ehdotukset todella merkitsevät.

Eräs perustavaa laatua oleva epäkohta, johon
olisi toivonut keskustapuolueen mieluummin
kiinnittävän huomionsa ja joka lukemattomista
puheista ja lupauksista huolimatta edelleen on
hoitamatta, on eläkeindeksikysymys. On käy-
tännöllisesti katsoen jokaisen tiedossa, että eri
eläkejärjestelmissä käytettävien indeksien erilai-
suus on jo nyt johtanut mielettömiin epäoikeu-
denmukaisuuksiin. Eräissä järjestelmissä eläk-
keet ovat paraikaa ohittamassa vastaavien vir-
kojen palkat, toisissa taas eläkeläiset jäävät jat-
kuvasti jälkeen jopa keskimääräisestä kansan-
tulon kasvusta. On väitetty, että tilanne olisi
syntynyt epähuomiossa ja että se pikaisesti kor-
jataan, istuahan sosiaaliministeriössä toimikunta,
jonka tehtävänä on syksyyn mennessä selvittää
asia. Mutta kun tarkkailee koko eläkekenttää ja
viime vuosina ja vuosikymmeninä hallituksessa
istuneiden puolueiden toimenpiteitä eläkekysy-
myksissä, toteaa välittömästi, että kysymyksessä
ei kuitenkaan ole vahinko, vaan tarkoituksella

rakennettu, jälleen uusi etuusjärjestelmä suuri-
tuloisille. Tätä osoittaa nimenomaan se, että jäl-
leen kerran, niin kuin kymmeniä kertoja en-
nenkin, vahinko on sattunut suurituloisten hy-
väksi, niin että pienet eläkkeet ja erityisesti
kansaneläkkeet jäävät jatkuvasti jälkeen.

Maamme eläkejärjestelmässä sovelletaan tällä
hetkellä lähinnä kahta indeksiä: TEL-indeksiä
eli palkkaindeksiä, joka kuvastaa palkkatason
yleistä kehitystä, sekä elinkustannusindeksiä,
joka kuvastaa hintatason yleistä kehitystä. On
selvää, että näillä on huomattava ero, ero, joka
karkeasti osoittaa keskimääräisen palkansaajan
elintason vuosittaisen kasvun. Kansaneläkejär-
jestelmä, joka on pienituloisimpien ja pahim-
missa vaikeuksissa elävien eläkejärjestelmä, seu-
raa elinkustannusindeksiä. Näin on lainsäätäjä
aikoinaan huolehtinut siitä, että kansaneläkeläi-
nen ei koskaan saa eläkkeellään enempää hyö-
dykkeitä kuin edellisenä vuonna eikä tätä kautta
pääse osalliseksi muulla yhteiskunnassa tapah-
tuvasta elintason noususta. Hänen kohdallaan
tapahtuu jatkuvaa suhteellista kurjistumista, hän
elää koko eläkeaikansa toimeentulon nollarajalla
muiden erkaantuessa siitä päivä päivältä kauem-
maksi. Hänen ainoa mahdollisuutensa elintonsa
korottamiseen on sivuansioiden hankkiminen,
mutta silloinpa iskeekin kansaneläkelaitoksen
tarkastaja hänen kimppuunsa pienentäen ensim-
mäiseksi hänen eläkettään tukilisän osalta. Jär-
jestelmä on luotu melko idioottivarmaksi; kan-
saneläkeläinen pysyy todella sillä nollarajalla,
jolle hän kerran on joutunut.

Virkaeläkejärjestelmät, jotka ovat yhteiskun-
nan parempiosaisen ja myös suurituloisten jär-
jestelmä yläpäästään, eivät suinkaan ole sidot-
tuja elinkustannusindeksiin, joka estäisi heidän
jo nytkin korkean elintonsa nousun. He eivät
myöskään ole sidottuja vastaavien korkeiden vir-
kojen palkkauksiin, koska yläpään virkapalkat
tällä hetkellä eivät solidaariseen palkkapolitiik-
kaan tähänneiden edes vähäisten yritysten
vuoksi ole enää nousseetkaan prosenttilinjalla.
Ne ovat sidottuja palkkaindeksiin, jossa kaikki,
pienituloistenkin, kuoppakorotukset vaikutta-
vat. Siten on lopputulos pienituloisten taistel-
tua itselleen minimipalkan, että suurituloisim-
mat eläkeläiset kahmivat samalla itselleen jopa
yli 1 000 markan kuukausieläkekorotuksen.
Tämä on todella solidaarisuutta huipussaan! Ja
kaiken huipuksi tämä linja näkyy jatkuvan, sillä
tärkein eläkepoliittinen korjaus, vaikkakin si-
nänsä tarpeellinen, koski valtion virkaeläk-
keitä, mikä tässä eduskunnassa on tähän men-

nessä saatu valmiiksi. "Kansaneläkeläiset odotakoot" -henki tuntuu vallitsevan vähän jokaisessa hallituksessa, vaikkakin tyydytyksellä on todettava, että nyt on eduskuntaan saatu edes tukilisen korjaus, mikä on hyvin pieni alkuaskel kansaneläkeläisten aseman parantamiseksi. Lisää tarvitaan erityisesti aukkojen paikkaamiseksi ja väliinpuotoajien aseman korjaamiseksi, puhumattakaan rintamamiehistä, jotka edelleen odottavat heille luvattuja kunnollisia eläkkeitä.

Herra puhemies! Eduskunnan olisi lapsellisen mustasukkaisuuden puuskassa tehtyjen harjittamattomien välikysymysten ja niiden kautta aiottujen tuloerojen kasvattamispyrkimysten sijaan syytä ryhtyä toteuttamaan solidaarisen palkkapolitiikan rinnalla solidaarista eläkepolitiikkaa, aloittamalla toimeentulon parantamisen kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien aseman parantamisesta, siten että yhteisiä eläkkeensaajien varoja ei "mätetä" kahmalokaupalla niille, joilla jo nyt liikaa on.

Ed. Granvik: Herr talman! Det är framför allt två saker, som i dag kan konstateras. För det första: centerpartiets interpellation och initiativ till debatt kring våra pensionsfrågor. Man måste nog i det sammanhanget förvåna sig över, att man inte ville ställa interpellationen på en bredare bas och därmed säkerställa att resultat kunnat nås. Nu rinner det hela troligen ut i sanden. Frågan är för allvarlig för att användas som ett propagandanummer för ett enda parti. Frågan är värd en allsidig prövning.

Den andra frågan som i dag är värd att notera, är regeringens förslag om förhöjt understödstillägg och bostadsbidrag. Regeringen har insett, att anfall är det bästa försvaret och försökte nedslå centerpartiets interpellation med löften om förhöjt understödstillägg till folkpensionen, och likaså förhöjt bostadsbidrag för de lägsta inkomstklasserna.

Därmed är ingalunda alla sociala orättvisor ur världen, om ock denna förbättring är värd att antecknas som ett väsentligt steg framåt för dem, som har de minsta inkomsterna i vårt samhälle. Men så länge vi har den prioriterade inkomstgränsen så låg som den nu är, kommer det att finnas en stor grupp pensionärer, i synnerhet på landsbygden, som kommer att stanna utanför dessa pensionsförbättringar. Dessutom premierar man på detta sätt sysslösheten, ty om en pensionär vill skaffa sig en hobby eller sysselsättning av något slag, som ger en liten inkomst, bestraffas han omedelbart med en lägre

pension. Så borde det inte få vara. Ty arbetet är den bästa terapi som man ännu uppfunnit och skänker dessutom en människa tillfredsställelse och förnöjsamhet, som är människans bästa bundsförvant.

Landsbygdens folk och jordbrukets utöware, som i allmänhet är ett arbetsamt släkte, kommer därför också i framtiden att höra till de små pensionstagarna därför, att de vill arbeta. Därför vore en högre grundpension för alla på sin plats. Man kunde måhända dra en gräns så, att alla, vars övriga pensioner icke överstiger 500 mark per månad, skall få en sammanslagen grundpension och understödsdel, och de övriga endast grunddelen. På så sätt skulle vi skapa en större rättvisa än vad nu är fallet. Den befarade överföringen av medel till landsbygdens folk har nog i verkligheten skett i motsatt riktning, ty i och med den snabba avfolkningen av landsbygden, har kapital i samma takt strömmat bort med de bortflyttade i form av utlösen och försäld egendom. Så landsbygden har hela tiden varit den givande parten, och ingen orättvisa sker, om något penni nu skulle komma tillbaka i form av högre pensioner. Så länge lantbrukspensionären i genomsnitt får en pension om 75 mark i månaden, och en APL-pensionär får 278 mark, en statstjänsteman 849 mark och en kommunal tjänsteman 742 mark i genomsnitt per månad, tycker jag, att ingen borde avundas en pensionerad bonde, om han skulle få en sammanslagen grundpension och understödsdel.

Vi får heller inte i sammanhanget glömma våra frontmannaveteraner och krigsinvalidier. De har gjort den största insatsen för den lilla pension de i dag får. Utan deras insats skulle inga pensioner höjas i dag. Men vi glömmar så lätt deras umbäranden och vad de betytt för vårt land. Nu får många av dem också leva på den lilla grundpensionen om 79 mark, om ens det. Därför vore det en skyndsam angelägenhet för alla våra frontmän som fyllt 60 år, att de skulle erhålla åtminstone både folkpensionens grunddel och understödstillägg.

Som det framgått finns det många misshälligheter i vår pensionslagstiftning, som i snabb ordning borde rättas till. Regeringen borde därför beakta de synpunkter, som i detta sammanhang framförts och skrida till snabba åtgärder för att rätta till de största misshälligheterna. Annars kan det hända, att regeringens levnads-saga snart är all.

Ed. H e m m i: Herra puhemies! Eläkepoliittinen keskustelu on tässä maassa rönsyillyt siitä saakka, kun kansaneläke saatiin aikaan, ja varsinaisesti se alkoi silloin, kun työeläkkeet tehtiin lakisääteiksi. Puuttumatta tässä yhteydessä historian toistamiseen, joka on meidän kaikkien tiedossamme, haluan keskittyä ainoastaan pariin kysymykseen, parin suuren ryhmän eläkeaukkojen tarkasteluun, jotka tietoisesti, mutta ehkä tiedostamattakin ovat eläketilkkutäkin paikkaamisessa jääneet parsimisen ulkopuolelle.

Suomen suurin työntekijäjoukko, perheenemännät, ovat eläkejärjestelyjen ulkopuolella kotityön osalta. On oikeastaan nurinkurista, että työn, joka kodissa kohdistuu nimenomaan lasten ja mahdollisesti muiden sellaisten perheenjäsenien huoltoon ja hoitoon, jotka yhteiskunta muussa tapauksessa joutuisi ottamaan huoltoonsa, yhteiskunta jättää eläketurvan ulkopuolelle ja varsinkin heikon työkyvyttömyyseläketurvan varaan. Nyky-yhteiskunnan arvostus kotityötä kohtaan on jatkuvasti alentunut. Naisten fyysinen ja psyykkinen kuormitus on lisääntynyt moninkertaisesti, ja tästä syystä mielenterveyshäiriöt naisten ja lasten keskuudessa ovat lisääntyneet. Tämä ei voi olla heijastusta muusta kuin siitä, että naiset tämän päivän yhteiskunnassa ansiotyö- ja lastenhoito-ongelmineen ovat liian suuren henkisen paineen alaisina. On tosin luonnollista, että kun avioliitto perustuu kahden ihmisen vapaseen tahtoon perustaa perhe ja saattaa lapsia maailmaan, ei perheenemännän eläketurvaa voida järjestää nk. työsuhteen perusteelle. Yhteiskunnallisen ja yleisen ajattelun on kuitenkin muututtava äsken mainitsemiä indikaatioiden pohjalta, ja tällöin on oikeudenmukaista, että perheenemännän eläketurvaa ryhdytään nyt kiireellisesti järjestämään ja hallitus nimeäisi komitean tutkimaan perheenemännän eläketurvaa. Tässä suhteessa ei vielä mitkään aikaisemmat hallitukset ole juuri tähän ongelmakenttään kiinnittäneet riittävästi huomiota, saati sitten pyrkinet sitä asiaa hoitamaan. Ainoastaan maatalouden piirissä työskentelevät emännät ovat nk. ulkotöiden osalta eläkejärjestelyjen piirissä.

Liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän taholta on tehty kotona työskentelevän perheenemännän eläketurvan järjestämiseksi toistuvia aloitteita, ja ollessamme hallituksessa edellisellä eduskuntakaudella hallitusohjelmaamme sisältyi kyseisen ongelman tutkimisen aloittaminen.

Kuten muistetaan muutama viikko sitten eduskunta hyväksyi kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen käsittelyn yhteydessä liberaalisen kansanpuolueen ponnin, joka velvoittaa kansaneläkelaitoksen valtuutettuja hoitamaan asiaa niin, että ansiotuloja vailla olevan perheenemännän työkyvyttömyysmäärittely saadaan aikaan kansaneläkelain perusteella. Tämä oli eduskunnalta merkittävä edistysaskel kotityön arvostamiseksi, josta kiitos lankeaa niille, jotka äänestivät ponsiesityksen puolesta. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvan tutkimuslaitoksen äskettäin julkaistussa raportissaan todetaan, että perheenemännän työkyvyttömyyseläkehakemuksia joudutaan hylkäämään siitä syystä, että lääkärinlausunnot ovat asenteiltaan epäjohtomukaisia siitä syystä, että perheenemännän kotityöhön kykenevyys ja kotityön mittaaminen ovat vaikeasti selitettäviä ja arvioitavia alueita. Yksinäiset huoltajat, ennen muuta eronneet, invalidit sekä rintamamiehet ovat yhä eläkekuopassa. Vinosuuntausta on todettu myös virkamieseläkelaisissa, jonka muutosesitys on parasta aikaa eduskunnan käsiteltävänä.

Eläkejärjestelmien uudistamisessa pitäisi päästä ehdottomasti siihen, mihin täällä eri puheenvuoroissa on jo tänään viitattukin, että kun on kysymyksessä kansaneläkkeensaajien keskuudessa samassa perheessä mies ja vaimo, tasa-arvoisuuden nimissä on vaadittava molemmille aviopuolisille omaa täysimääräistä eläkettä. Eläkejärjestelmien ei toki pitäisi pihistää perheessä toisen osuutta kansaneläkkeestä ja näin asettaa aviopuolisot eriarvoiseen asemaan. Eihän näin tapahdu työeläkkeidenkään suhteen. Eläkkeellä olevat vanhukset toki tarvitsevat omat kansaneläkkeensä eri osat, koska vihdoinkin pitäisi päästä asenteiden hyväksymiseen siinä, että myös vanhukset tarvitsevat elintonsa ja terveytensä ylläpitämiseen henkilökohtaiset käyttövaransa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama rintamasotilaslain epäkohtia tutkiva toimikunta sai maaliskuun loppuun mennessä mietintönsä valmiiksi. Auran Vpk:lle on annettava tunnustus siitä, että kyseisen lain epäkohtia ryhdyttiin tarkastelemaan. Tunnustus on myös tässä yhteydessä annettava sille, että sama toimikunta tarkasteli myös sotien aikana rintamaolosuhteissa erilaisissa tehtävissä palvelleiden naisten eläkekysymystä. Rintamasotilaslain käsittelyn yhteydessä viime talvena silloinen sosiaali- ja terveysministeri Eskelinen antoi ymmärtää, että myös naiset kuuluisivat kyseisen lain piiriin.

Kuten tiedämme, näin ei kuitenkaan asian laita ollut. Oltakoon yleensä nyt 30 vuoden jälkeen mitä mieltä tahansa naisten osallistumisesta rintamalla ja sotatoimialueilla suoritetun työn arvostuksessa, kuitenkin tiedetään, että naiset vapauttivat noin 40 000 miestä varsinaisiin taistelutehtäviin. Väheksymättä millään tavoin kotirintamalla mitä moninaisimpia, jopa vaarallisissa tehtävissä naisten suorittamia töitä, on kuitenkin edellä mainittua taustaa ajatellen oikeudenmukaista, että rintamatehtävissä työskennelleet naiset ovat oikeutetut saamaan vastaavasti eläke-etuudet kolmeisten vuosien ajalta.

Kun eri tahoilta on ilmaistu käsityksiä siitä, että myös muualla kuin rintamaolosuhteissa ja sotatoimialueilla työskennelleet naiset olisivat oikeutetut eläke-etuuksiin, ja on heitetty jopa huulia rintamalla työskennelleiden naisten eläkeoivomuksista, on tässä yhteydessä aiheellista todeta, että kukaan ei tässä maassa saa jäädä niin pienten eläkkeiden varaan, ettei jokapäiväinen leipä olisi turvattu. Rintama-olosuhteista saatujen eläkkeiden lisäksi tulisi valtion ja kuntien, mutta myöskin yksityisen sektorin työntekijöille niin miehille kuin naisillekin laskea sotatoimiin menetetyt vuodet eläkevuosiksi ja ikälisävuosiksi niille, joilta tämä etuus tänä päivänä vielä puuttuu. Toimikunnan, joka tutki äskettäin myös rintamanaisten eläkekysymystä, olisi toivonut päätyneen päätösehdotuksessaan sellaiseen ehdotukseen, että naisten ei tarvitsisi anoa sosiaalihuoltona tarveharkintaista rintamaeläkettä, vaan se myönnettäisiin kansaneläkelaitoksen kautta lakisääteisesti.

Toivoisi, että tämän päivän ratkaisuja suorittavat nuoret päätöksentekijät arvostaisivat ja tunnustaisivat menneiden vuosikymmenien takaiset naisten työt ja eläkekysymystä hoitaessaan muutoinkin kuin sosiaalilautakunnan taholta osoittaisivat huomaavaisuutensa Suomen naiselle. Heittämättä tässä yhteydessä herjoja puoleen tai toiseen — niitä on jo tänään täällä aivan tarpeeksi heitelty — totean vain, että työkenttää tasa-arvon toteuttamiseksi on eläkekysymyksissä vielä erittäin paljon. Tässä eläkelivassa naisten ja ennen kaikkea perheenämientien ja erilaisten väliinpuotoajien on pärjättävä. Hallituksen on toimittava tehokkaasti ongelmien poistamiseksi ja naisten tyytymättömyyden lääkittämiseksi tasa-arvoisuusperiaatteen pohjalta.

Ed. T ä h k ä m a a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Hemmin puheenvuorosta

kävi ilmi eräs asiavirhe, jonka hän varmasti teki tahtomattaan. Hän sanoi, että perheen maatalousyrityksissä perheenämännät ovat poikkeusasemassa, heillä on pieni eläketurva. Tämä ei kyllä pidä paikkaansa silloin, kun perheenäiti maataloudessa osallistuu peltotyöhön taikka navettatyöhön. Se on rinnastettavissa siihen, kun muissa ammattiryhmissä perheenäiti käy ansiotyössä. Tältä osin näissä muissa ammateissa perheenäidillä on huomattavasti parempi eläketurva kuin maataloilla, jossa tästä työstä maksetaan eläkettä vain 41 mk kuukaudessa.

Ed. H e m m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En suinkaan tarkoittanut tässä sitä, että en olisi tietoinen tästä asiasta maatalouden piirissä työskentelevien perheenämäntien osalta, vaan totesin, että on valitettavaa, että maatalouden piirissä perheenämännällä ei näistä varsinaisista kotitaloustehtävistä, lastenhoidosta jne., ole eläketurvaa, joka pitäisi kautta linjan saada aikaan.

Ed. M ä k e l ä: Herra puhemies! Eduskunnalla on näinä päivinä jälleen tilaisuus käydä suhteellisen pienen väliajan jälkeen toinen eläkepoliittinen keskustelu. Ensimmäinen käytiin vajaa kuukausi sitten kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen yhteydessä ja siinä valotettiin eläkepolitiikkaa monelta eri näkökannalta. Tänään välikysymyksen muodossa tapahtuva keskustelu on saanut kyllä työnimekseen eläkepolitiikan, mutta tosiasiaa tarkoitus on kokeilla tämän tunnuksen alla, voitaisiinko hallitus kaataa ja löytää tämän jälkeen pohja yhteiselle porvarilliselle hallitukselle. Tämä tarkoitus ilmenee jo tähän mennessä eri ryhmien tahoilla tehdyistä ponsiehdotuksista.

Eläketurvajärjestelmämme ei ole vielä aukoton, siitä nimittäin puuttuvat opiskelijoiden eläketurvajärjestelmä ja toisaalta eläketurvan ulkopuolella ovat kotona työtään suorittavat perheenäidit. Samoin jäävät yleisen perhe-eläkejärjestelmän ulkopuolelle yksinäiset naislesket, joita oli lain voimaan tullessa noin 40 000 ja joista olisi tuloharkinnan perusteella tullut noin 20 000 perhe-eläketurvan piiriin.

Hallituksen olisi syytä selvittää, minkäläatuisiksi ovat yksinäisten vanhempien naisleskien olosuhteet muodostuneet ja olisiko erityisellä lainmuutoksella heidät otettava yleiseen perhe-eläkkeen piiriin.

Ns. Linnamon komitea jätti 5.5.1971 osamietintönsä n:o 7, jossa on esitys opiskelijain

eläkelaiksi. Komitean esitys oli täysin yksimielinen siitä, että nuoret opiskelijat 18 ikävuodesta 28 vuoteen olisi saatettava eläketurvan alaiseksi. Kustannuksiltaan ei tämä lakiesitys voimaantultuaan olisi varsin suuri, sillä työkyvyttömäksi tuleminen riski on tässä iässä varsin alhainen. Vuosittain tulisi työkyvyttömyyseläketapauksia vähän, komitean arvioiden mukaan noin 100 uutta tapausta vuodessa, mutta uskoi, että eläketurva olisi kuitenkin näissäkin tapauksissa sitä tervetullempi.

Ilahduttavaa oli tänään todeta, että sosiaali- ja terveysministeri vastauksessaan ilmoitti, että tämän lain valmistelutyöt on jälleen aloitettu ministeriössä. On toivottavaa, että saataisiin mahdollisimman pian voimaan laki täydentämään eläketurvajärjestelmäämme.

Tällä on annettu momessa puheenvuorossa sellainen kuva, ettemme olisi maamme eläkepolitiikassa viime vuosina ollenkaan edistyneet. Kuitenkin saatoimme todeta vuodelta 1970 esitetyn kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen johdosta, että eläketurva mainittuna vuotena kehittyi hyvin suotuisasti. Voimaan tulivat nimittäin silloin perhe-eläkelaki, laki kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä, laki lapsen hoitotuesta ja samoin muita parannuksia, jotka kaikki laajensivat etuuksiin oikeutettujen piiriä ja lisäsivät etuuksien määrää. Sama kehitys jatkuu hallituksen vastauksessa annetun ilmoituksen mukaan. Kehitys on siis oikea, ja kun eläketurva kattaa toivottavasti mahdollisimman pian koko kansan, niin vuosi vuodelta voimme eläkeläisten toimeentuloturvaa ratkaisevasti parantaa. Näiden tapahtumien yhteydessä on myöskin sitten uudelleen arvioitava perusteellisesti rahoitusjärjestelmä, ja millä tavalla se on järjestettävissä niin, etteivät palkansaajat ole aina suurin kustannuksien kantajaryhmä.

Ihmistä kohtaa silloin elämän suuri vastoin käyminen, kun hän menettää terveyttään siinä määrin, että eläkkeelle siirtyminen on työkäisenä edessä. Tällä kertaa voimme sanoa, että kansalaisten työkyvyttömyyden määrittely tapahtuu vielä varsin sattumanvaraisesti, jos kysymyksessä on sellainen työkyvyttömyys, joka ei ole varsin helposti todettavissa. Näistä mainittakoon esim. yhä lisääntyvät selkävammat, joiden mukanaan tuoma työkyvyttömyys ei tahdo saada riittävää ymmärtämystä lääkärikunnan taholta osakseen. Samoin tuntuu olevan laita eräiden muiden sairauksien suhteen. Meiltä puuttuu riittävät tilat ja henkilökunta sellaisiin

tutkimuksiin, joilla voitaisiin työkyvyttömyys todeta perusteellisimmilla kokeilla.

Sitten on olemassa yhteiskunnassa verrattain suuri ryhmä henkilöitä, jotka eivät sopeudu työelämään, eivät tule toimeen ihmissuhteissa jne. Heidän työkykynsä arvioimiseksi ei ole olemassa mitään kohtuullista menetelmää. Kun käsitykseni mukaan työkyvyttömyyden tutkiminen vaatii kiireettömän ja perusteellisen tutkimuksen, niin olisi syytä kehittää esim. keskussairaaloiden yhteyteen osastoja, jotka olisivat erikoistuneet työkyvyttömyystutkimuksiin. Tästä löytyisi varmasti parhaat perustelut siihen, lähteekö potilas työkyvyttömyyseläkkeelle vai onko hänestä saatavissa vielä hoidon ja kuntoutuksen kautta työkykyinen henkilö. Asiaan ei ole vielä riittävästi paneuduttu. Tämä työkyvyttömyyden tutkiminta ja kuntoutus olisi saatava myöskin reippaammin liikkeelle, sillä mm. kansaneläkelaitos käytti varoja vuonna 1971 kuntoutukseen 7 milj. mk, joten on aiheellista saattaa tämäkin eläkepolitiikkaan liittyvä työ nykyajan sosiaalipolitiikan periaatteita vastaavaksi.

Lopuksi voidaan vielä yleisesti mainita, että kaikissa kysymyksissä, jotka sivuavat jollakin tavalla eläketapahtumia, löytyy yksi yhteinen piirre. Se on eläkeasioiden usein toivottoman pitkältä tuntuva käsittelyaika. Tämä toteamus pätee erikoisesti eläkkeitä myöntäviin virastoihin, laitoksiin ja yhtiöihin. Tämä on omiaan aiheuttamaan ärtymystä ja taloudellista hätää eläkeläisten keskuudessa. Vaikuttaa joskus siltä, kuin pyrittäisiin saamaan työvoitto terveyttään menettäneestä ihmisestä pyörittämällä heitä tavan takaa lääkäri- ja sairaanhoitokaruselleissa, ohjaamalla heitä luukulta luukulle eläkeanomuksia ja täydennyksiä tekemään ja vaaditaan tavan takaa näyttö ja selvityksiä siitä, onko asianomainen todellisuudessa vielä tässäkin kuussa työkyvyttömyyseläkkeen tarpeessa. Tähän asiaan olisi kiireesti saatava parannusta aikaan, ja olisi toivottavaa, että sosiaali- ja terveysministeriö voisi lisätä valvontaansa tässä suhteessa ja ryhtyä asian ehkä vaatimiin parannuksiin ja toimenpiteisiin.

Ed. L a i n e: Herra puhemies! Eduskunta-vaalien alla oli eläkkeensaajilla ja eläkeikää lähestymässä olevilla ikäluokilla harvinaisen runsas ystävien joukko. Kaikkien puolueiden edustajat aina suurpääoman vankimpia edusmiehiä myöten lupailivat vähimmäispalkkaa vastaavaa eläketurvaa, eläkejärjestelmien yksinkertaistamista, jopa katon asettamista suurille huippueläkkeille. Tosin viime mainitun sanottiin kyllä

olevan erittäin vaikea tehtävä (Ed. V. Venamo: Tehdään se nyt!). Eduskunnalla on nyt toistamiseen lyhyen ajan sisällä tilaisuus osoittaa, miten sen eri ryhmät ja yksityiset jäsenet aikovat käyttää kansalta saamaansa valtakirjaa. Käytetäänkö valtakirjaa eläkeläisille ja muille valitsijoille annettujen vaalilupausten syömiseen vai pyritäänkö annettuja lupauksia lunastamaan, se selvinnee välitalksien keskustelun kuluessa.

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksesta kolmisen viikkoa sitten suoritettu eläkepoliittinen keskustelu ei kyllä viitannut vaalilupausten lunastamiseen, vaan niiden unohtamiseen. Tosiasia on, että kuluvan vuoden puolella eläkkeensaajille on jaettu myös nykyisen hallituksen toimesta ja tuella pääasiassa hintojen, maksujen ja vuokrien korotuksia, ja lisää on luvassa. Parin kolmen markan indeksitarkistukset eivät ole pystyneet säilyttämään eläkkeiden reaaliarvoa edes entisellään. Eläkkeensaajien toimeentulohuolia ei myöskään ole keventämässä hallituksen esitys kansaneläkelaitoksen johtajien lisäämisestä, jota kansandemokraattinen eduskuntaryhmä vastustaa. Pieneläkkeensaajien asemaa ei liioin kohenna hallituksen esitys vanhan eläkesäännön perusteella maksettavien eläkkeiden kattorajan korottamisesta, jonka esityksen sosiaalivaliokunta on kansandemokraattien ehdotuksen mukaisesti hylännyt. Ed. Niinikoski, on syytä ottaa huomioon, että nimenomaan kansandemokraatit ovat olleet eläkekattorajan korottamista vastaan ja ovat edellyttäneet toimenpiteitä myöskin pysyvän katon aikaansaamisesta eläkkeille. Näyttää kuitenkin siltä, että kokoomuksen eduskuntaryhmän piirissä haetaan nyt keinoja, joilla voitaisiin varmistaa suurituloisimpien eläkkeensaajien kohtuuttoman korkeiden virkaeläketulojen kasvu. Tähän viittaa nimenomaan täällä eduskunnassa aikaisemmin käytetty kokoomuksen ed. Häikiön puheenvuoro, joka toivoi suuren valiokunnan toimenpiteitä sosiaalivaliokunnan omaksuman kannan muuttamiseksi.

Hallituksen harjoittaman eläkepolitiikan linjattomuutta todistaa mm. se, että hallituspuolue, joka pari viikkoa ennen vappua yhdessä oikeiston kanssa kaatoi kansandemokraattien eduskuntaryhmän ponsiehdotuksen tukilisän korottamisesta 50 markalla kuukaudessa, myöhemmin pyöri pyhät sanansa ja antoi hallituksensa tehtäväksi hylättyä esitystämme vastaavan korotusesityksen tekemisen eduskunnalle. Tästä menettelytavasta huolimatta lakiesitystä on tu-

kilisen korottamisen osalta pidettävä myönteisenä, lukuunottamatta korotuksen ajankohtaa, joka on saatava hallituksen esittämästä muutamia kuukausia aikaisemmaksi. Vaikka eduskunnan on syytä ottaa huomioon, että kansaneläkelaitoksen automatiikka ja työntekijöiden ylittöiden määrä asettavat joitakin reaalisia rajoituksia, ei eduskunta voi alistaa eläkkeensaajien välttämättömiä tarpeita automaattikoneiden kaikkivallan alle.

Erityisen yllättävää oli, että hallitus vastoin aikaisempia lupauksiaan ei esittänyt invalidirahaa ns. etuoikeutettujen tulojen piiriin. Tämä esitys olisi merkinnyt kansaneläkkeen tukiosan myöntämistä noin 5 000 sokealle, liikuntakyvyttömälle ja muulle invalidille. Kansaneläkelaitoksen menot olisivat uudistuksen johdosta lisääntyneet noin 3 milj. markalla vuodessa. Hallituksen asenne on sitäkin oudompi, kun eduskunta on vastikään ehtinyt lausumaan hallitukselle ohjeeksi seuraavaa: "Invalidirahan saajien asema ei ole tyydyttävä. Nykyisin ei heille voida myöntää tukiosaa lainkaan. Tämä rajoitus olisi epätarkoituksenmukaisena poistettava ja invalidiraha säädettävä etuoikeutetuksi tuloksi tukiosaa määrättäessä."

Hämmästyttävää on myös se, että hallitus ei vastoin lupauksiaan korottanut tukiosan saantia rajoittavien työtulojen rajaa. Eräs pahimmista epäkohdista on se, että varsin pienet työtulot pienentävät tukiosaa tai estävät sen saannin kokonaan. Jo 130 markan työtulot pienentävät tukiosaa. Kun juuri eläkkeiden pienuus pakottaa monet eläkkeensaajat hankkimaan ansiotuloja toimeentulonsa turvaksi, ei voida pitää oikeana sen seurauksena tapahtuvaa eläketurvan kaventamista. Tältäkin osin on eduskunta kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen käsittelyn yhteydessä lausunut yksimielisesti seuraavaa: "Tämän epäkohdan lieventämiseksi olisi eläkkeensaajan oma työtulo määrättyyn rajaan saakka säädettävä tukiosassa etuoikeutetuksi tuloksi samaan tapaan kuin puolison työtulo nykyisin." Miksi hallitus kieltäytyy toteuttamasta eduskunnan yksimielistä tahtoa? Voidaan myös kysyä, miksi hallitus ei alentanut asumistuen ehdoksi asetettua omavastuuosuutta 30 markkaan tai poistanut sitä kokonaan, kuten kansandemokraatit ovat ehdottaneet. Pienituloiset eläkkeensaajat joutuvat asumaan kaikkein pienimmässä, ahtaimmassa ja vetoisimmassa asunnoissa. Puutteellisista asunto-olosuhteistaan huolimatta eläkkeensaajat joutuvat tuloihinsa nähden kohtuuttoman vuokratilanteen koh-

teeksi. Siksi olisi asumistuen omavastuuosuus kokonaan poistettava tai alennettava se 30 markkaan ja saman suuruiseksi kaikissa kuntaryhmissä.

Kommunistit ja kansandemokraatit ovat vuoden alussa suoritetuissa viiden puolueen hallitusneuvotteluissa, valtiopäiville jätetyissä eduskunta-aloitteissa, sosiaaliministerille 17. 3. 1972 jätetyissä eduskuntaryhmän kirjelmässä ja myöhemmin sosiaaliministerin kanssa käydyissä keskusteluissa sekä viimeksi SKP:n 16. edustajakokouksessa esittäneet laajan eläkepoliittisten tavoitteiden ohjelman, joka perustuu eläkkeensaajien etuihin ja vaatimuksiin. Eläkkeensaajien ja heitä edustavien järjestöjen voimakas vaatimusliike sekä kommunistien ja kansandemokraattien sitkeä kamppailu eläkeläisten puolesta on saanut hallituksen myöntymään yhteen osatavoitteeseen, tukilisän korottamiseen. Se ei kuitenkaan riitä. Tarvitaan koko joukko muita toimenpiteitä. Ajankohtaisena vaatimuksena on pidettävä tukiosan korottamista ja peruseläketurvan tuntuvaa parantamista kansandemokraattien sosiaaliturva-aloitteen periaatteiden pohjalta. Eläkkeiden tukiosan saantia rajoittavat tulorajat on korotettava vähintään kaksinkertaisiksi ja tukilisän ja asumistuen tulorajat sitäkin enemmän. Samalla on poistettava eri kuntaryhmissä asuvien eriarvoisuus eläkkeiden saannissa. Ei ole mitään aihetta ylläpitää kuntien rajoihin tai paikkakuntakalleusluokitukseen perustuvaa eriarvoisuutta eläkkeiden suuruutta määrätessä. Aviopuolisot on niin ikään saatettava samaan asemaan eläke-etujen saannissa, niin etteivät puolison vähäiset työ- ja eläketulot ole esteenä täyden tukiosan saannille. Kansaneläkkeiden jäädessä jatkuvasti jälkeen ansiotason kehityksestä on ajankohtaisena tavoitteena pidettävä myös kansaneläkkeiden sitomista palkkaindeksiin, kuten eläkkeensaajat ovat vaatineet. Eduskunta on hiljattain edellyttänyt kansaneläkkeiden sitomista sellaiseen indeksiin, jossa eläkkeet seuraisivat nykyistä paremmin yleistä ansiotason nousua. Sellainen indeksi on palkkaindeksi. Kuusen klubin suunnitelma kansaneläkkeiden asettamisesta verolle on syytä hylätä, sillä vähimmäispalkan suuruiset palkkatulot ja sitä vastaavat eläketulot ovat niin pieniä, ettei niitä ole aihetta asettaa verotuksen kohteeksi eikä niin pienistä tuloista kukaan pysty veroja maksamaan.

Ajankohtaisista eläkepoliittisista tavoitteista puhuttaessa ei voida unohtaa eläkeikärajan alentamista koskevaa vaatimusta. Varsin monilla

työaloilla näyttää olevan yleistä, että työntekijät siirtyvät työkyvyttömyyseläkkeelle 55—57 vuoden iässä. Tämä tilanne puhuu siitä, että työn aiheuttama rasitus on kohtuuttomasti kasvanut monilla työaloilla aiheuttaen työkyvön ennenaikaisen alenemisen, sairauksia ym. Eräänä esimerkkinä mainittakoon Iittalan lasitehdas, jonka eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä on ollut noin 57 vuotta. Vanhuuseläkkeelle siirtyminen on sanotussa tehtaassa tapahtunut viimeksi vuonna 1938 eli yli 34 vuotta sitten. Tehtaassa työskentelee 700 työntekijää. Enempiä esimerkkejä tässä yhteydessä esittämättä on syytä korostaa eläkeikärajan alentamisen tarvetta yleisesti ja eräillä työaloilla erityisesti.

Maamme eläkepolitiikassa on koittanut aika, joka vaatii välttämättä ratkaisun seuraavaan kysymykseen: Miten meillä tullaan turvaamaan eläkkeensaajille peruseläke? Kehitetäänkö kansaneläkelaitoksesta nykyistä parempi peruseläketurvavaltio vai annetaanko tämä tehtävä vakuutusyhtiöiden hallitsemalle työeläkejärjestelmälle? Kysymykseen voidaan vastata kahdella tavalla täysin riippuen siitä, halutaanko asiaa tarkastella kapitalistien vaiko eläkkeensaajien näkökulmasta. Asian ytimeen osui se pääkaupunkilaislehti, joka joitakin päiviä sitten kirjoitti käsityksensä, että tästä aiheesta keskusteltaessa kaikki eivät puhukaan, mitä tietävät, kun taas toiset eivät näytä tietävän, mitä puhuvat.

Mikäli kansaneläkettä päätetään pitää peruseläkkeenä, ei liene vaikeata kehittää kansaneläkelaitoksesta yhtenäistä sosiaaliturvalaitosta, jonne kerättävät vakuutusmaksut ovat demokraattisessa valvonnassa. Mikäli päätetään tehdä työeläkkeestä peruseläke ja kansaneläkkeestä täydennyseläkejärjestelmä, suuntautuvat rahavirrat nykyiseen tapaan yksityisten vakuutusyhtiöiden kassoihin kapitalistien etujen mukaan käytettäväksi. Suurpääoma haluaa kehittää sellaista eläkejärjestelmää, joka on kapitalistien määrättävissä ja jonka rahavirrat ovat heidän käytettävissään. Nykyisin näissä rahastoissa on noin 4 mrd. mk työläisille maksamatonta palkkaa, siis työläisten varoja, jota vakuutuslaitokset käyttävät kapitalistien etujen ja ohjeiden mukaisesti. Sijoittaessaan työläisten varoja eläkerahastoihinsa, joista rahat luovutetaan kapitalistien käyttöön, yritykset saavat suuria verovapausia. Eräiden laskelmien mukaan valtio ja kunnat ovat näin menettäneet 2 mrd. mk verotuloja. Mikä voisi olla edullisempaa suurpääomalle!

Yksityisten vakuutuslaitosten eläkerahastointi ei muutu yhtään sen demokraattisemmaksi, vaikka sen hallintokoneistoon sijoitettaisiin joi-takin ammattiyhdistysliikkeen johtajia. Niin ei tosin ole tapahtunutkaan, lukuun ottamatta eräitä eläkesäätiöitä ja eläkekassoja. Työläisten ja eläkkeensaajien etujen mukaista olisi, että elä-kejärjestelmä olisi yhteiskunnallisen hallinnon ja valvonnan alainen siten, että työläisillä ja vähävaraisilla olisi omat edustajansa hallinnossa.

Eduskunta lausui pari viikkoa sitten seuraavaa: "Kansaneläkejärjestelmää tulisikin välttämättä kehittää siten, että se paremmin täyt-täisi peruseläketurvalle asetettavat vaatimukset." Vaikka eduskunta korostikin tämän tavoitteen saavuttamisessa yhteistyötä muiden eläke-järjestelmien kanssa, se oli kuitenkin myönteinen kannanotto kansaneläkejärjestelmän puolesta. Meidän kansandemokraattien käsityksen mukaan kansaneläkejärjestelmään olisi myöhemmin yhdistettävä työeläkejärjestelmät, jolloin peruseläkkeen lisäksi maksettaisiin ansioihin suhteutetun järjestelmän pohjalta lisäeläkettä kansaneläkejärjestelmälle rakentuvan valtion sosiaaliturvalaitoksen toimesta ja toteutettaisiin samalla markkamääräisen eläkekaton asettami-sen. Tämä meidän linjamme ei merkitse mitään satojen miljoonien tulonsiirtoa maaseudulle tai työläisten eläkevarojen kaappaamista. Työläisten eläkevarat on maksamattoman palkan muodossa jo yli kymmenen vuoden ajan kaapattu yksityisten vakuutuslaitosten kassoihin työläisten määräysvallan ulkopuolelle. Näiden varojen siirtäminen yhteiskunnan haltuun merkitsisi paljon demokraattisempaa eläkevarojen hallin-toa kuin niitä koskeva hallinto nykyisin on.

Puheet tulonsiirrosta maaseudulle perustuvat joko asiantuntemattomuuteen tai yritykseen saada rakennetuksi sellainen sumuverho, jonka takana kaikessa rauhassa voitaisiin toteuttaa suurpääoman suosittelemat eläkerahastoratkai-sut.

SKP:n 16. edustajakokouksen päätöksessä edellytettiin, että yhtenäisen sosiaaliturvajärjes-telmän hallintoon alhaalta ylös asti osallistuvat myös työntekijät ammatillisten järjestöjen kautta ja eläkeläisten edustajat. Keskustapuolueen välilyksymys, sen sisällöstä huolimatta, palvelee lähinnä muita tarkoituseriä. Ehkä sillä paikataan omaa leväperäisyyttä eläkepolitiikassa ja saamattomuutta hallituksessa. Jos keskusta-puolue yhtyy peruseläketurvan parantamista kos-keviin ehdotuksiimme, kannattaa vähimmäis-palkkaa vastaavaa vähimmäiseläkettä ja toimii

pelkän kansaneläkkeen varassa olevien toimeen-tulon parantamiseksi, se olisi hyvä asia, mutta valitettavasti keskustapuolue on hallituksesta kä-sin ollut toteuttamassa kokonaan toisenlaista eläkepolitiikkaa puhumattakaan talous- ja vero-politiikasta, jotka ovat olleet täydellisessä sopu-soinnussa suurpääoman tavoitteen kanssa.

Lopuksi lausun hämmästykseni siitä, että keskustapuolueen ryhmäpuheenvuorossa ilmoitettiin puolueen olevan viime kesänä esitetty-jen ns. Kuusen klubin suunnitelmien kannalta. Toisaalta hallituksen vastauksesta sai sen käsi-tyksen, että myös hallituspuolueet on mainitun klubin periaatteiden kannalla. Jos näin on, on syytä varottaa eläkkeensaajia siitä tulevaisuuden-kuvasta, jonka Kuusen klubi tarjoaa.

Ed. R. K a n g a s: Herra puhemies! Jos me rehellisesti ja reaalilelta pohjalta tarkastelemme asioita, niin me joudumme tänä iltana toteaa-man sen, että eläkekysymyksissä on viimeisten 40 vuoden aikana jo paljon saavutettukin, mutta samalla joudumme toteamaan sen, että kehitys eläkejärjestelmässä ja eläkkeiden suuruudessa on ollut käytännössä erittäin suuri vinosuuntaus, siis siinä mielessä vinosuuntaus, että eläkkeiden markkamäärien eroavaisuudet ovat liian suuret ja on olemassa aivan olemattomia ja taasen myöskin erittäin suuria, liian suuria eläkkeitä. Samoin koko eläkejärjestelmäorganisaatio on liian mutkaiseksi mennyt, ja sille tuskin löytää vertaa mistään muualta maailmassa.

Täällä nyt yli yhdeksän tuntia käydyn kes-kustelun aikana, kun on kuunnellut puheenvuo-roja, on kuullut erittäin paljon asiaa jos asian vierestäkin. Ennennäkemätöntä saivartelua mer-kitsevät useammassakin puheenvuorossa tuodut esitykset siitä, että keskustapuolueen eläke-esi-tys johtaa eläketulojen nousuun suurtilallisten ja vuorineuvosten kohdalla, kun taas pikkutilal-liset kustuvat niistä vähiten. Olemme useamman kertaa todenneet, että eläkkeiden verotuksen ja yhteensovituksen tietä ja mm. eläkekaton käyt-töönottamisella on pidettävä huolta siitä, että suurituloisten eläkkeet eivät nouse. Sosialidemo-kraattien hämästekniikka perustuu sitä paitsi eläkeläisten lukumäärien täydelliseen väärin-käyttöön. Kun eläkejärjestelmä kohtelee epäoi-keudenmukaisesti satojatuhansia pienen eläkkeen saajia, niin mitä merkitystä on sen rinnalla esim. kymmenen vuorineuvoksen tai viidenkym-menen suurtilallisen eläkkeen turvalla, mitkä maassamme tällä hetkellä ovat? Ei yhtään mi-tään. Sosialidemokraatit haluavat kiinnittää huo-

mion pois todella tärkeistä, eläkeläisten suuria joukkoja koskettavista asioista muutamien yksityisten henkilöiden asioihin. Joutuu väkisin kysymään, tällä tavallako sosialidemokraattisessa hallituksessa hoidellaan kansan asioita.

Sosialidemokraattien puheenvuoroissa tuodaan ja on tuotu tavan takaa esille mm. sellaisia väitteitä, että keskustapuolueen esitys ei toisi mitään lisää kehitysaluekuntien eläkeläisille, vaan lähinnä vauraaseen etelään. Todettakoon tähän, että keskustapuolueen esitys yksityiskohdissaan merkitsee sitä, että paikkakuntakalleusluokitus poistettaisiin nykyisessä muodossaan, kuitenkin siten että Lapin ja osin Oulun läänien kunnat luettaisiin erityiseen omaan erityiskalliiseen ryhmäänsä. Monet kunnat jäisivät täten samaan kalleusluokkaan. Pohjoisen kunnat tarvitsevat erityiskompensaationsa nimenomaan pitkistä etäisyyksistä aiheutuvien kustannusten peittämiseen. Asutuskeskukset ovat jo saaneet omat erityiskompensaationsa asumistuen muodossa. Alueittain katsoen keskustapuolueen esitys merkitsee siis myös alueellisten vääristymisien oikaisemista.

Sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuorossa ed. Tiilikainen mainitsi mm., että "kansaneläkettä vähentäviä vuosituloja laskettaessa eräitä maatalouden tuloperusteita ei ole korotettu kymmeneen vuoteen." Tähän on todettava, että metsän ja pellon tuottoperusteet vahvistetaan vuosittain ja ne seuraavat kulloinkin verotuksessa noudatettavia vastaavia perusteita. Niiden osalta perusteet ovat siis ajan tasalla. Isännän ja emännän työtuloperusteet on kai viimeksi vahvistettu vuonna 1966. Kun kuitenkin maataloudenharjoittajien reaalityö kustannustasosta ym. johtuen on parin viime vuoden aikana alentunut noin 10 %:lla, niin merkittävää epäsuhdetta todelliseen tulotasoon tuskin Kelan työtuloperusteissa voi tällä hetkellä olla. Mitään kymmenen vuotta vanhoja perusteita ei siten näiden olennaisten tuloperusteiden joukossa ole. Koko maataloustulojen laskentajärjestelmä on kylläkin kansaneläkelaitoksessakin yhtä monimutkainen, kuin se tahtoo olla jokaisessa yhteydessä, missä se vain esiin tulee, ja jos siihen kyetään saamaan selvyttä, yksinkertaisuutta, niin hyvä on. Keskustapuolueen tekemä esitys kyllä ratkaisisi omalta osaltaan koko ongelman kansaneläkelain osalta.

Edelleen ed. Tiilikainen sanoi puheenvuorossaan, että ansioeläkejärjestelmä yhdessä kansaneläkkeen kanssa turvaa keskimäärin 400—500 markan eläketurvan yksityisen sektorin palve-

luksessa oleville tai omaa työtään tekeville. Tällainen keskimääräisluvuilla leikkiminen on kyllä varsinaista hämäystä, koska näiden ryhmien sisällä nimenomaan on suuria eläke-eroja, ja näihin keskustapuolueen esityksessä juuri kiinnitetään huomiota.

En voi olla tyydytyksellä huomioimatta sitä puheenvuoroa, jonka ed. Kainulainen täällä käytti. Hän asettui kannattamaan keskustapuolueen linjaa, ja tällä tavalla joutuu toteamaan, että ainakin mitä SMP:n taholta on tänä iltana käytetty puheenvuoroja, niin on siellä ainakin vielä siemen rehellisyydestä ja totuudenmukaisuudesta jäljellä.

Mitä sitten tulee ministeri Kaipaisen käyttämiin puheenvuoroihin, tuskin tässä salissa kukaan uskookaan, ettei ministeri Kaipainen olisi täysin selvillä näistä asioista, ja niin kuin täällä on tänä iltana jo tuotu ilmi, hänen kantansa on ollut virallisissa ja epävirallisissakin tämän asian yhteyksissä aivan viime aikoina samalla linjalla. Mistä sitten johtunee, että hän täällä tänä päivänä on yrittänyt selittää asioita ihmeellisesti tulkitsemalla?

Meidän eläkejärjestelmämme on liian kirjava ja meidän eläkkeissämme on liian suuret eroavaisuudet, niin kuin jo alussa mainitsin. Näyttää olevan niin, että tässä maassa ei saada tulo- ja eläkejärjestelmää saatetuksi voimaan kuin ainoastaan hoitamalla sitä verotustietä ja tällä tavalla tasottamalla tuloroja, ja aina väitetään, että täytyy olla suuria palkkoja, koska koulut tulevat kalliiksi ihmisille, että he saisivat sitten kouluvelkansa maksetuksi. Mutta sitä ei voi ollenkaan lähteä ymmärtämään, että vielä senkin jälkeen, kun ihminen on tehnyt päivätyönsä, meidät asetetaan sittenkin lukemattomiin eri kasteihin nimenomaan eläkkeiden määrällisyydessä. Meidän kai on lähettävä siitä, että tehkönpä ihminen työnsä missä tahansa, tehkönpä hän sitä metsässä, pellolla, navetassa, kotilieden ääressä, eri palvelusmuotojen parissa, myymälä- ja baaritiskin takana, autonratissa, konttorissa, mitä moninaisimmassa työasteissa tehtäissä jne., kaikkien ihmisten, jokaisen ihmisen suorittama työ on mielestäni yhtä arvokas ja tärkeä, on ollut ja tulee olemaan tämän yhteiskunnan rakentamiseksi ja kehittämiseksi. Miksi tosiaankin meitä ihmisiä vielä eläkejärjestelmässämme ja eläkeillä asetetaan näin moneen eri joukkoon. Eikö todella olisi mahdollisuutta ja voitaisi lähteä siitä ajatuksesta, mitä keskustapuolue on tahtonut tuoda tälläkin välikysymyksellä esiin, että todellakin tähän maahan perustetta-

siin sellainen eläkejärjestelmä, jossa olisi vähimmäistoimeentuloeläke ja sitä täydentäisivät sitten nykyiset työeläkkeet. Täytyy sanoa, että jos me ajattelemme aikaa eteenpäin vaikka vuoteen 2000, silloin ei ole eläketilanne niin kipeä kuin se on tänä päivänä.

Juuri tämän päivän eläkeläisiä koskee tämä epäoikeudenmukaisuus, mikä on olemassa. Kun olin viime maanantaina Oulun kaupungissa, niin eräs eläkeläinen käski tuomaan terveisiä sosialisteille ja erikoisesti ulkoministeri Sorsalle ja kysellä, mihinkä häneltä se hänen vuorineuvosarvonimi on pimitetty, kun siitä ei ole tullut ilmoitusta, ja kuitenkin hänetkin tämän meidän ajamamme eläkejärjestelmän mukaan leimataan vuorineuvokseksi. Kysymyksessä on verrattain nuori mies, sydäntaudin vuoksi joutunut eläkkeelle, hänen TEL-eläkkeensä on 240 mk ja peruseläke. Ei tämä ole ainoa. On varmasti erittäin paljon olemassa juuri tällaisia kohtaloita. On asiaton väite se, että meidän ajamamme eläkejärjestelmän muutos toisi oikeutta vain maaseudulle ja maatalousväestölle. Kuitenkin tilastot osoittavat sen, että niistä eläkkeensaajista, jotka hyötyisivät tästä muutoksesta, vajaa 30 % on maatalousväestöä, kaikki muu yli 70 % ovat muita eläkkeensaajia ja muissa etupiireissä työnsä suorittaneita.

Nykyinen eläkejärjestelmämme on erittäin monimutkainen, se on niin kuin joku etelämaalainen viidakko, että kun sinne lähtee, niin sieltä tuskin läpi pääsee ja sinne eksyy. Koska meillä on kansaneläkelaitoksen kanssa 15 eri eläkejärjestelmää ja kun on kysymyksessä henkilö, joka on ehkä joutunut elämänsä aikana työskentelemään useammalla työsektorilla, hän ei tosiaan tiedä, minkä järjestelmän kautta hän lähtisi edes eläkettä hakemaan. Eläkehakemukset sitten seikkailevat laitoksesta toiseen, ja niin joutuvat asiakkaat odottamaan eläkepäätöksiä monta kertaa jopa vuodenkin.

Jos me lähemme tarkastelemaan, minkälaiseksi eläkejärjestelmämme pitäisi muotoutua, minusta tuntuu, että tämänkokoisessa maassa kuin Suomi pitäisi pystyä varmasti myöskin yhdellä eläkejärjestelmällä hoitamaan koko meidän eläkejärjestelmämme organisaatio.

Ihanne tulevaisuutta ajatellen eläkkeissä on se, että olisi olemassa ns. vähimmäiseläke, vähimmäistoimeentuloeläke yhteiskunnan turvin ja perustein jokaiselle kansalaiselle, ja sen päälle perustettaisiin vapaaehtoinen eläkejärjestelmä, josta jokaisella ihmisellä olisi mahdollisuus ostaa työpäivinänsä ansionsa ja varallisuutensa mu-

kaan niin hyvä eläkejärjestelmä ja tuki itsellensä vanhuudenpäiviksi kuin hän itse haluaisi. Tämä oli aikoinaan jo Santeri Alkion esittämä eläkemoto ja tämä on vielä tänäkin päivänä keskustapuolueella päämääränä, vaikkakin me tietysti sanomme sen ja tunnustamme, että siihen ei päästä yhtäkkiä, mutta kuitenkin tätä kehitystä voidaan nopeuttaa.

Hallituksen lakiesitys, joka on annettu juuri ennen välikysymyskeskustelua, on tietysti hyvä niille ihmisille, jotka pääsevät siitä nauttimaan, mutta minkä tähden taasen jälleen epäoikeudenmukaisuutta, että niin monet alhaisilla eläkkeillä elävät ihmiset jäävät ilman.

Tulevaisuuden ohjelma eläkeasiassa olisi se, että olisi ensinnäkin olemassa vähimmäistoimeentulo, -palkka, sitten vähimmäistoimeentuloeläke ja saataisiin myöskin aikaan vähimmäistoimeentulooverovapaus. Ne olisivat tärkeimmät päämäärät, mihin on pyrittävä.

Eräs epäkohta myöskin olisi poistettava. Meillä pääsee, ei vallan suuria joukkoja kansamme jäsenistä mutta kuitenkin määrättyissä piireissä, verrattain hyvävointisina taikka toisin sanoen nuorina eläkkeelle, ja he astuvat heti sen jälkeen uusille työmarkkinoille, ja näin ollen he nostavat eläkettä ja ovat useinkin täydellä tulolla vielä hankkimassa lisätuloja. Tämä ei ole oikein. Tähän olisi syytä kiinnittää huomiota. Ja katto korkeille eläkkeille. Se on se päämäärä, mihin pitäisi pyrkiä mahdollisimman pian ja edes tällä tavalla olla tasoittamassa niitä epäoikeudenmukaisuuksia, mitkä ovat olemassa.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! Eläkejärjestelmässämme muodostavat kansaneläke ja yleinen perhe-eläke perus- eli vähimmäiseläketurvan vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman kohdatessa. Näiden lakien piiriin kuuluvat kaikki Suomessa asuvat kansalaiset. Työ- ja virkaeläkkeiden eli ansioeläkkeiden tarkoituksena on turvata yhdessä kansaneläkkeen kanssa asianomaisen jo saavuttama kulutustaso hänen eläkkeelle siirtyessään. Kansainvälisen mittapuun mukaan tähän tavoitteen päästään, jos eläke on 60—66 % ansiosta, koska vanhempana ihmisillä ei yleensä enää ole lapsia huollettavanaan eikä koulutettavanaan. Tähän ansioeläkejärjestelmään eivät ole kuitenkaan päässeet kotityötä tekevät perheenäidit. Eläketurvan asteittainen kehittäminen on johdannut siihen, että meillä on useita erillisiä eläkejärjestelmiä, jotka sisällöltään poikkeavat hyvinkin paljon toisistaan. Eläkejärjestelmiä kehi-

tettäessä olisikin pyrittävä tietynlaisen yhdenmukaisuuden aikaansaamiseen ja siihen, että vähimmäistoimeentulo kattaa sekä palkat että eläkkeet.

Nykyisestä kansaneläkejärjestelmän ja työeläkejärjestelmän välisen yhteistyön puutteellisuudesta on seurannut haittoja kummankin järjestelmän toimeenpanokoneistolle sekä viime kädessä vakuutetuille henkilöille ja eläkkeensaajille. Ensi tilassa olisikin yhteistyön toteuttamiseksi laadittava runkosuunnitelma järjestelmien väliseksi työnjaoksi ja kummankin järjestelmän kehittämiseksi niin, että syntyy tarkoituksenmukainen valtakunnallinen kokonaisjärjestelmä.

Kansaneläke ei täytenäkään vielä anna riittävää eläketurvaa sellaisille, jotka joutuvat elämään pelkän kansaneläkkeen varassa. Kansaneläkkeiden yleinen korottaminen valtiontaloutemme ja kantokykymme puitteissa onkin jatkuvasti ajankohtainen asia. Kansaneläkkeen tukiosan suuruuteen vaikuttava köyhäinhoitoon viittaava tulosidonnaisuus olisi myös poistettava ja rohkaistava siten eläkeläistä omatoimisuuteen, mikä on omiaan lisäämään hänen viihtyvyyttään ja ylläpitämään hänen terveyttään. On päästävä eroon ajatuksesta, että vanhenevat ihmiset kuuluvat asumalähiöiden laitamille rakennettuihin vanhainkoteihin tai autoituvan maaseudun salomökkeihin viettämään elämänsä ehtoota keinoissa ja alkeellisissa asunnoissa, joihin asumistukikaan ei yllä. On vaikeata ajatella vanhusta lumisen talven kourissa syrjäseudulla, missä hänellä ei ole apua saatavissa eikä kaupunkilaiselle suotu asumistuki suo hänelle mahdollisuutta edes tällaisen avun palkkaamiseen. Vanhuksemme ja eläkeläisemme ovat olleet aikanaan luomassa sitä korkeata elintasoa, mistä me työikäiset nyt nautimme, ja heille kuuluu osuus kasvavasta kansantulosta ja terveysturvasta. Epäkohtia voitaisiin tuntuvasti lieventää säätämällä nykyistä huomattavasti suurempi työtulo tukiosaan samoin kuin tukilisäänkin nähden etuoikeutetuksi tuloksi.

Määräys siitä, että eläkettä on haettava ja että sitä maksetaan yleensä vasta hakemista seuraavan kuukauden alusta lukien, johtaa monta kertaa siihen, että vanhus, joka ei muista hakea eläkettä ennen sanottua aikaa tai ei ole tietoinen eläkkeen saamismahdollisuudesta, menettää oikeutensa eläkkeeseensä niiltä kuukausilta, joilta hakemus myöhästyy. Näin ei tapahdu silloin, kun vakuutettu parhaillaan saa työkyvyttömyyseläkettä, koska vakuutetulle tällöin ale-

taan hakemusta maksaa vanhuuseläkettä. Nykyaikana tämä sama mahdollisuus pitäisi voida toteuttaa myös muun vanhuuseläkkeensaajan suhteen, sillä syntymäpäivä on aina selvä ja kiinteä ajankohta, joka voidaan todeta hakemuksettakin. Siten ainakin oikeus kansaneläkkeen perusosaan, joka maksetaan kaikille vanhuuseläkkeensaajille, pitäisi aina voida suorittaa vakuutetuille siitä riippumatta, onko vakuutusta haettu vai ei. Periaatteessa perusosa pitäisi maksaa, vaikka hakemus olisi myöhästynytkin, sillä oikeus siihen syntyy jo sen perusteella, että henkilö on täyttänyt tietyn iän ja elää vielä seuraavan kuukauden aikana. Jollei katsottaisi mahdolliseksi myöntää vanhuuseläkettä ilman hakemusta, asia tulisi kuitenkin hoitaa siten, että vakuutetulle hyvissä ajoin ennen määräaikaa toimitetaan esim. tietokoneen avulla esitetty hakemuslomake ja samalla ilmoitus perusosan myöntämisestä tai vain ilmoitus eläkkeensaantimahdollisuudesta ohjeineen eläkkeen hakemista varten.

Yleisen perhe-eläkkeen suurimpana puutteena on pidettävä sitä, että ennen 1. 1. 1970 leskeytneet samoin kuin alle 40-vuotiaat lesket on jätetty kokonaan lain ulkopuolelle. Leski menettää myös tietyn osan eläkkeestään lasten täyttyessä 16 vuotta eli ajankohtana, jolloin lapsen koulutus- ym. menot ovat korkeimmillaan. Oikein ei ole sekään, että yleisen perheläkelain antamat etuudet on rajoitettu koskemaan vain miespuolisen edunjäntäjän leskiä. Yrittäjien eläkelakiin saatiin pieni parannus 30. 11. 1971, jolloin he tulivat vakuutusmaksujen suhteen tasa-arvoiseen asemaan maatalousyrittäjien kanssa, mutta heikkous on edelleen siinä, että lain voimaantullessa eläkeiän jo sivuuttaneet eli 65 vuotta täyttäneet yrittäjät jätettiin koko järjestelmän ulkopuolelle.

Valtion ja kuntien eläkelakeja on uusittu viime vuosina, mutta uudistettujen ja vanhojen eläkelakien välille on jäänyt vaikeita ristiriitoja, jotka ovat johtaneet eläkkeensaajat eräissä tapauksissa hyvinkin eriarvoiseen asemaan. On käynyt niin, että samoissa olosuhteissa olevien, mutta eri eläkelain piiriin kuuluvien eläkkeensaajien eläkkeissä voi olla suuriakin markkamääräisiä eroja. Leskeneläkkeissä jo lähtöperusta on vanhassa järjestelmässä 20 % ja uudessa 30 %.

Valtion eläkelain voimaannanolain mukaan henkilö, joka valtion eläkelain voimaan tullessa on palvelussuhteessa, johon liittyy oikeus valtion varoista kokonaan kustannettavaan eläkkeeseen, säilyttää tämän oikeutensa, jos hän yhden

vuoden kuluessa valtion eläkelain voimaantuloista kirjallisesti ilmoittaa niin haluavansa. Tämän ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei sovelleta valtion eläkelakia. Valintaoikeutta on sittemmin jatkettu vuodesta toiseen säätämällä vuosittain laki eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä, viimeksi 3 p. joulukuuta 1971. Sen mukaan valinnan saa suorittaa vielä vuoden 1973 aikana. Valinnan tekemistä koskeva velvollisuus olisi kuitenkin kokonaan poistettava ja valinnan jo tehneille pitäisi antaa tilaisuus tilanteen korjaamiseen. Tämän vuoksi olisi säädettävä, että valtion virkamiehelle ja työntekijälle ja miksei muillekin olisi annettava oikeus eläkkeeseen jo aikaisemman tai uudemman lain mukaisena ja että eläke maksettaisiin viran puolesta eläketapahtuman sattuessa sen lain mukaan, joka silloin on asianomaiselle edullisin. Tähänhän hänellä on jo muutenkin saavutettu oikeus, ja tämä sama periaate soveltuu yhtä hyvin myös perhe-eläkkeisiin.

Käytännössä edellä mainittu asia on jo itse asiassa osoittautunut välttämättömäksi. Siitä on osoituksena se, että eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemistä on jouduttu keinoitekoisesti siirtämään vuodesta toiseen vuosi kerrallaan.

Kansaneläkelain mukaan eläkkeen tukiosaa ei makseta vakuutetulle, joka saa invalidirahaa. Sanottu lainkohta on tullut kansaneläkelakiin ilmeisesti lain uudistuksen yhteydessä vuonna 1956, jolloin kansaneläkelaisa luovuttiin rahoitusperiaatteesta ja vakuutettujen henkilökohtaisista tileistä ja siirryttiin ns. jako- ja huoltoperiaatteeseen. Tällöin kansaneläkkeessä huoltoperiaatetta edusti erityisesti siihen silloin ainoana lisänä kuulunut tukiosa, jonka kustannuksista valtion ja kuntien tuli ainakin pääosaltaan vastata. Kun invalidiraha maksettiin valtion varoista, katsottiin ilmeisesti tarkoituksenmukaiseksi, ettei samalle henkilölle suoritettu korvauksia julkisista varoista eri rahastojen välityksellä samanaikaisesti.

Kansaneläkkeeseenkin on tuon jälkeen tehty useita erilaisia lisiä, joita maksettaessa ei mm. invalidirahaa oteta huomioon. Kansaneläkelaisa on tuolloin ja sen jälkeen säädetty monia ns. etuoikeutettuja tulolajeja, joita ei määrättyyn rajaan saakka oteta huomioon laskettaessa vakuutetun oikeutta tukiosan saamiseen. Useimmilla näistä on itse asiassa huonommat perusteet tulla tuloista vähennetyksi kuin invalidirahalla. Kansaneläkkeenä maksetaan perusosan lisäksi nykyään paitsi sanottua tukiosaa,

tukilisää, apu- ja hoitolisää sekä asumistukea. Nykyään lienee jo melko vaikeata erottaa, mitä näistä maksetaan valtion tai kunnan varoista ja mitä vakuutusmaksutulojen perusteella.

Tuntuu kohtuuttomalta, että invalidilta, joka saa vähäiseksi katsottavaa tukea ja korvausta huomattavasti vähentyneen työkykynsä ja vaikeutuneen suorituskykynsä perusteella, kielletään hänelle muuten kuuluvasta kansaneläkkeestä sen tärkeä osa, tukiosa. Invalidirahan saaja voi nimittäin olla aina myös kansaneläkkeen saaja, mutta nykyisten säännösten mukaan hänellä ei ole ollenkaan oikeutta kansaneläkkeen tukiosaan, jollei luovu invalidirahastaan. Tämä tuntuu kohtuuttomalta erityisesti sen vuoksi, että tukiosan voi muutoin saada henkilö, jolla on enemmän tuloja kuin mitä invalidiraha vastaa.

Invalidirahalin mukaan invalidirahan määrä sokealle henkilölle on 1 479 mk vuodessa ja muulle henkilölle 1 028 mk vuodessa. Kansaneläkkeen täyteen tukiosaan oikeuttava vuositulo raja I eli kalleimmassa kuntaryhmässä on yksinäisellä henkilöllä 1 930 mk ja aviopuolisilla 2 530 mk. Jos kansaneläkkeen saajalla on oikeus kiinteistöeläkkeeseen eli syytinkiin, saa hän täyden tukiosan, vaikka syytinki arvioidaan yksinäisellä henkilöllä 2 860 markaksi, jonka lisäksi hänellä saa vielä olla muutakin tuloa edellä mainittu 1 930 mk eli yhteensä 4 790 mk ja aviopuolisilla vastaavasti syytinkituloa 3 670 markan arvosta ja muuta tuloa 2 530 mk eli yhteensä 6 200 mk. Syytinki luetaan nimittäin yleensä edellämaituksi etuoikeutetuksi tuloksi, jota ei oteta huomioon laskettaessa tukiosaan oikeuttavaa vuosituloa aina edellä mainittuun määrään asti.

Jos edellämaituissa valossa ajatellaan esimerkiksi sokeaa invalidia, joka suuresta vajavaisuudestaan huolimatta yrittää jotakin puuhailia ja sen johdosta saa aivan kuin rohkaisurahana 1 479 mk vuodessa, ei sen voida mitenkään katsoa korvaavan hänen vammastaan johtuvaa työ- ja ansiokyvyn alenemista. Vaikka invalidilla 1 479 markan invalidirahansa lisäksi olisikin tuo tukiosaan oikeuttava 1 930 markan tulo, ei hän sittenkään yllä aina edes yksinäisen syytintuloihin, jotka voivat nousta 1 380 markkaan vuodessa.

Kansaneläkelain 30 §:ssä säädetään edellämaitulla tavalla etuoikeutetuksi tuloksi mainitun syytintulo lisäksi eräitä muitakin eläkkeitä, jotka voivat olla huomattavastikin suurempia kuin invalidiraha. Tällaisia ovat mm.

työntekijäin eläkelain mukainen peruseläke ja merimieseläkelain mukainen vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke, sotilasvammalain mukaiset korvaukset ja rintamamieseläke, maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain vähimmäisehtojen mukainen vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke. Myös maatalouseläkkeistä valtio kustantaa puolet ja silti tällaisen eläkkeen saajalla saa täyden tukiosan saamiseksi olla muita tuloja edellämäin mainitut invalidirahaa korkeammat määrät.

Suotta eivät invalidit katso tulleen jollakin tavalla lain edessä syrjityksi, kun heiltä kokonaan evätään mahdollisuus tukiosan saamiseen. Jos invalidirahan saajan aviopuoliso on kansaneläkkeen saaja, kansaneläkelain 21 §:n 3 momentin määräyksen johdosta laskettaessa aviopuolison oikeutta tukiosan saamiseen hänen vuosituloonsa lisätään invalidiraha, joten se saattaa vähentää vielä aviopuolisonkin oikeutta tukiosaan.

On oikein, että sotilasvammalain mukaiset korvaukset ovat tukiosan saamiseen nähden etuoikeutettua tuloa. Kuitenkin yhtä hyvällä syyllä myös siviili-invalidien saama invalidiraha voisi olla etuoikeutettua tuloa. Invalidi, jonka työkyvystä on mennyt enemmän kuin 2/3, vain harvoin kykenee yltämään eräitten edellämäin mainittujen ryhmien saavuttamaan tulotasoon. Monista invalideista voidaan sanoa, että he ovat muihin eläkkeen tai elinkoron saajiin nähden ns. väliinputoajan asemassa. Tuloa ei tule paljon sieltä eikä täältä. Toimeentulo on usein inhimillisen elintason alarajalla. Tämän vuoksi ainakin kansaneläkkeen suhteen heidän asemansa korjaaminen olisi puhtaasti inhimillinen toimi, johon valtiovallan olisi syytä kiireellisesti ryhtyä. Kansaneläkettä varten säädetty tulorajat pitävät kyllä huolen riittävästä tulovertailusta.

Eläkkeitten verotuksessa on myös todettavissa epäkohtia, jotka kohdistuvat erikoisesti pientä eläkettä saaviin leskiin ja orpoihin. Yksi epäkohta koskee sellaista orvon eläkettä, josta orpoa ei erikseen veroteta, vaan orvon eläke luetaan huoltavan lesken tuloihin, jolloin tästä pienestä orvon eläkkeestä samoin kuin leskenkin eläkkeestä joudutaan maksamaan valtiolle veroa korkeamman verokannan mukaan kuin suuremmasta eläkkeestä.

Sairausvakuutuksen ja työeläkkeen välillä olisi saatava aikaan saumaton yhteistyö sillä pohjalla, että sairausvakuutus on ensisijainen. Lisäksi olisi kansaneläkkeen ja sairausvakuutuk-

sen organisaatioiden yhdistäminen toteutettava kiireellisesti ja näin saatu uusi organisaatio ryhtyisi sitten ottamaan vastaan myös työeläkkeitä koskevia hakemuksia, antamaan neuvontaa ja ohjaamaan kansalaisia eläkejärjestelmien viidakkossa.

Kun keskustapuolueen taholla on esitetty sitä, että koko eläkejärjestelmä yhtenäistettäisiin tasaeläkejärjestelmäksi, on ensinnäkin todettava, että kysymyksessä on perustavaa laatua oleva ajatusvirhe. Eläkkeen tarkoitushan on taata kansalaisille sellainen kulutustaso, mikä heillä on ollut aktiivisen työn kaudella. Tämän perusteella on määrätynyt myöskin sosiaaliturva ja eläkemaksu, joka ei suinkaan ole ollut yhtä suuri kaikille, vaan ne, joilla on ollut enemmän tuloja, ovat maksaneet myös enemmän sosiaaliturvastaan. Tasaeläkejärjestelmä merkitsisi ansaintaperiaatteen hylkäämistä ja se olisi täysin epäoikeudenmukainen kaikkia eläkemaksun maksajia ja erityisesti vähätuloisia kohtaan, joiden kohdalla järjestelmän muutos ei toisi lisäetuja, mutta kylläkin veisi tukea sinne, missä sitä ei tarvita. Jos eläkemaksussa siirryttäisiin tasajärjestelmään, olisi palkanmaksussakin siirryttävä tasapalkkaisuuteen riippumatta siitä, mitä työtä kukin tekee. Keskustapuolueen ajama tasaeläkelinja tietäisi valtiolle lisämenoja noin 1 mrd. markan verran.

Korostan edelleen, että vähimmäiseläketurvaa on pyrittävä korottamaan, ja tällöin on hyväksyttävä se näkemys, että vähimmäistulo koskee sekä palkkoja että eläkkeitä. Tasaeläkelinjan perusteluksi on puhtaasti ideologisten näkökohtien ohella esitetty myös se, että eläkkeensaajan tulojen yksilöllinen ja jatkuva seuraaminen aiheuttaa lisäkustannuksia ja eläkkeensaajat kokevat sen kielteisesti. On totta, että ihmisen tulojen jatkuva seuraaminen on hänelle jossain määrin epämiellyttävää, mutta toisaalta tulot ja varallisuus ovat ainakin toistaiseksi ainoa mekanismi, jolla sosiaaliset etuudet voidaan antaa suurempina pienituloisille kuin suurituloisille. Kustannusten säästöä ei tässä yhteydessä kannata puhua, koska muutaman miljoonan hallintokulujen säästäminen edellyttää lievemmissäkin tapauksessa etujen lisäystä 240 milj. mk. Tuloharkintalinjan puoltajat lähtevät siitä, että ainoa mekanismi tai mittari, jolla eläke-etuudet voidaan ohjata suurempina pienituloisille eli voidaan suorittaa tasoitusta, on ihmisen tulo ja varallisuus. Kun muuta mittaria ei ole, on tähän turvaututtava, ja kysymys on tällöin ensisijaisesti ihmisten aseiteitten korjaamisesta.

Tuloharkintaan liittyvät käytännölliset toimenpiteet on opittava näkemään osana täysin hyväksyttävää heikompiosaisen aseman parantamistoimintaa eikä ikään kuin jonakin alempi-aroisena, suorastaan paheksuttavana toimenpiteenä. Jos tällainen alentuva asennoituminen hyväksyttäisiin, se merkitsee kaiken sen arvokkaan toiminnan halventamista, mitä sosiaalihuolto eri muotoineen edustaa.

Herra puhemies! Edellä esittämiäni näkökohtien perusteella katson, että kun kysymyksessä on näin monimutkaisen eläkeviidakon raivaaminen ja siinä esiintyvien puutteiden korjaaminen, en näe kapeapohjaisella vasemmistolaisella vähemmistöhallituksella olevan edellytyksiä tarvittavien uudistusten läpiviemiseen, joten yhdyin täällä jo aikaisemmin esitettyihin ryhmämme edustajien kannanottoihin.

Ed. Niinikoski (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Ed. Kaupin muuten hyvään puheenvuoroon tuli aika paha erehdys, kun hän väitti, että keskustapuolue ajaa tasaeläkejärjestelmää, josta suinkaan ei ole kysymys kuin ainoastaan niiltä osin, että kansaneläkkeen perusosa ja tukiosa yhdistettäisiin yhtä suureksi tasaeläkkeeksi, joka nytkin jo on tasaeläkejärjestelmä, sillä nythän kaikki saavat perusosan saman suuruisena. Tässä ed. Kauppi tarkoituksellisesti yritti vääristellä, että tämä koskisi myöskin kaikkia työeläkkeitä kuin myöskin virkaeläkkeitä. Me olemme esittäneet ainoastaan, kuten sanoin, perus- ja tukiosan yhdistämistä ja sen päälle muita eläkesysteemejä sitten rakennetaan, mikä suinkaan ei ole sellainen, joksi ed. Kauppi keskustapuolueen välikysymyksen esitti.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Ensinnä on kokoomuksen suunnalle todettava, että täällä on tänään SMP:n kohdalta esitetty sellaisia kannanottoja, jotka osoittavat sitä tajuttomuuden tilaa, joka kokoomuksen piirissä vallitsee, ja myöskin sitä tilaa, jossa he tänä päivänä kamppailevat tietäen, että keskustapuolue pariaikaa kiitkeästi neuvottelee kommunistien kanssa hallituksen kohtalosta ja miten pitkälle lie koko maan kohtalosta.

Tämän päivän keskustelussa on entistä selvemmäksi käynyt se tosiasia, että maamme eläkeläiset ovat joutuneet kovien ja vastuuttomien poliittisten vallantavoittelijoiden välikapaleiksi. Tällainen vallanhimo on saattanut aikaan koko kepun välikysymyksen. Ed. Virolainen on

luultavasti päässyt tänään täällä tavoitteeseensa, niin hän ehkä itse luulee, lyödäkseen kilpailijansa keskustapuolueessa. On tullut nimittäin selvitettyksi Karjalaisen hallituksen saamattomuus ja leväperäisyys eläkeasioissa. Tämä on ensimmäinen toteamus, johon välikysymyksellä kepun sisäisessä valtataistelussa ed. Virolainen on pyrkinyt.

Toinen vastuunalainen on kansaneläkelaitos. Sen entinen ja nykyinen johtaja on täällä todettu tänään myöskin saamattomaksi ja kykenemättömäksi hoitamaan asioitansa, niin kuin eri puheenvuoroissa on tullut todetuksi. Siis toinen ed. Virolaisen eläkevälikysymyksen tavoite on tullut saavutetuksi nimenomaan keskustapuolueen vallantavoitteluun pyrkivien henkilöiden kohdalla. Kokonaan eri asia on, mitä eläkeläiset ja keskustapuolueen kannattajat ajattelevat tästä ed. Virolaisen kilpailijoidensa grillamisesta eläkeläisten kustannuksella.

Viime vuosien eläkepolitiikka on todistus, mitä kepu kumppaneineen on saanut aikaan, ja se ei paljontaan eläkeläistä lohduta, joka kamppailee vaikeuksissa toimeentulosta ja jopa jokapäiväisestä leivästä. Kepun herrat niin kuin muutkin ovat puhuneet ja luvanneet paljon eläkeläisille, mutta kun täällä eduskunnassa on esitetty tekoja tehtäväksi, on keskustapuolue ollut ensimmäinen niitä estämässä, niin kuin SMP:n edustajien esittämässä puheenvuoroissa on käynyt ilmi. Samoin tämän päivän keskustelu on tuonut todisteet siitä, miten eläkeläisiä on käytetty kauppatavarana silloin, kun on tehty kauppoja kepun, SKDL:n ja sosialidemokraattien välillä kansaneläkeläisten varoilla korkeasti palkatuista herrojen viroista. Totta on myös se, että paljontaan ei poliittisten päätöksentekijäin piirissä tunneta vastuuta itse pääasiasta, eläkkeentarvitsijoiden eduista. Estottomasti käytetään johtoherrojen huippusuuriin tuloihin ja kansaneläkelaitoksen kerskarakentamiseen ja huvimatkoihin varoja, joilla tulisi maksaa eläkkeitä vaikeuksissa oleville.

Kansaneläkelaitoksen sisäinen henki ja käytäntö ovat jo puolestaan politisoituneet, ja osoituksena siitä, kuinka kylmä ja ylenkatseellinen on sen asenne työtätekevään ja köyhään kansanosaan, on tämän hengen muotoutuminen johtajatason ja työntekijätason välillä. Tämä tapahtuu siitakin huolimatta, vaikka Kelan johdossa istuu ääriavasemmistonkin piiristä johtaja. Lienee oikea tulkinta, että näin kansaa kohdellaan eläkeläisiä myöten siinä sosialismissa,

johon maamme vasemmisto pyrkii ja jota se pitää ihanteenaan.

Eläkekysymyksissämme on monia sellaisia yksityiskohtia, jotka osoittavat, että juuri siellä, missä ovat tämän maan raskaalla työllään rakentaneet käsivarret uupuneet, on myös suurimmat vaikeudet toimeentulosta. Näihin kysymyksiin pitäisi kiinnittää huomio ensisijaisesti ja poliittiset valtaetu- ja muut pyrkimykset jättää kokonansa ulos silloin, kun keskustellaan eläketurvasta ja varoista, joita käytetään tämän turvan muodostamiseen.

Ainakin ne kansanedustajat, jotka ovat joskus työskennelleet metsässä, maataloudessa ja yritystoiminnassa, tietävät esimerkiksi, mikä on suomalaisen metsätyömiehen kohtalo silloin, kun hän tulee siihen ikään, että hänen pitäisi saada eläke. Niistä viimeisistä vuosista, jotka hän työskentelee, hänelle lasketaan eläke, ja se saattaa olla mitättömän, pilkallisen pieni. Samoin on pienviljelijän kohdalla asian laita. Nämä kansalaispiirit on unohdettu eläketurvansa osalta. Täytyy kysyä keskustapuolueelta, mitenkä on mahdollista, että suomalaisessa yhteiskunnassa perhe-eläkejärjestelmässä toisaalta ja kansaneläkejärjestelmässä toisaalta on sellainen ristiriita, että kansaneläkeläisen, joka on saanut jonkun kuukauden eläkettä, kuoltua hänen hautausapuna laskee, kun sitä vastoin perhe-eläkeläki suurituloisten kohdalla määrää, että he saavat yli 20 000 mk hautausavustusta tavallisen kuolevaisen saadessa vähän yli 700 mk. Siinä olisi ehkä ollut kysymisen varaa myöskin silloin, kun omat ministerit näitä asioita päättivät, ja silloin kun tehtiin yhteistyötä vasemmistopuolueiden kanssa. Tämä on jo selaista eriarvoisuutta, jota me SMP:ssä emme käsitä nyky-yhteiskunnassa enää tapahtuvaksi. Kuitenkin tilastot osoittavat tämän todeksi, joten uskottava se on.

Erikoisesti on myöskin yhteiskunnan paneuduttava tänä päivänä vakavasti teollisuuslaitostemme piirissä työskentelevään naistyövoimaan ja heidän eläkeikänsä alentamiseen. Heidät on todella alistettu automatisoidun teollisuuden piirissä koneen osaksi, joka ei enää voi täyttää edes aineellisia tarpeitaan silloin, kun se normaalille ihmiselle on mahdollista. Nopean työrytmin ja valtavan henkisen paineen alaisena työskennellessään he kuluivat loppuun ennen aikojaan, ja tässä jos missä on myöskin tehtävää, ja sitä olisi jo ollut menneinä vuosina, jolloin myöskin näitä asioita on käsitelty.

Samoin on hoidettava pienviljelmien emäntien vanhuudenturva ja heidän sairautensa satuessa myöskin taattava heille oikeudenmukainen eläketurva. He ovat niitä henkilöitä, naisia yhteiskunnassamme, yhdessä teollisuuslaitoksissa työskentelevien naisten kanssa, joiden vanhuus ja vanhuuden taloudellinen turvallisuus on unohdettu. Nämä vaativat eläkepoliittisissa ratkaisuissa nyt toimenpiteitä puhuessamme oikeudenmukaisuudesta eläkepolitiikassa.

Edelleen jos erikoisryhmiä tutkimme, jotka ovat hyvin pienelle jääneet tässä keskustelussa, niin seuraavana on otettava esille invalidit. Eläkekysymystemme ratkaisujen yhteydessä on erityinen huomio ja paljastava valokeila suunnattava maamme sota- ja siviili-invalidien eläketurvaan. Näiden kohdalla jos missään yhteiskunta luistelee vastuustaan. Työelämässä invalidisoituneiden naisten ja miesten hankkiessa eläketurvaa viipyvät ratkaisut eri oikeusasteissa ja useammin päättyvät hylkäävään päätökseen vaikka asianomainen hakija on työkykyä vailla. Seurauksena muodostuu hakijoista pallo, jolla eri oikeusasteet pelaavat viivyttäen hakijan eläketurvan saantia. Näin eläkkeentarvitsija joutuu suunnattomiin taloudellisiin vaikeuksiin herrojen viivyttelyn seurauksena. SMP on vaatinut toimenpiteitä eläkepäästösten käsittelyn nopeuttamiseksi. Olemme todenneet tässä kohdin sellaisen epäkohdan, joka iskee juuri siihen osaan eläketurvan tarvitsijoita, jossa perheymuista syistä tilanne on vaikein. (Ed. Rytkönen: Tulkaa pois jo!) — Ei ole syytä tulla pois niin kauan kuin on epämääräisyyttä ja virheitä asioissa, ed. Rytkönen.

On todettava myös se vaikea tilanne, joka vallitsee entisten rintamamiesten keskuudessa. Suurimpana vastuuttomuutena enemmistö-päättäjien taboilta on huomioitava että rintamaveteraanien eläkeiän rajoitus jättää ulos suuren määrän nuorempia rintamaveteraaneja, joilla on oltava käytännössä samat oikeudet muihin nähden. Tuhannet rintamaveteraanit raivasivat kylmiin korpiin itsellensä tilat itsensä ja perheensä toimeentulon turvaamiseksi. Näitä tiloja ei voida käyttää heidän eläkkeensä eväämiseen, tiloja jotka ovat osoituksena näiden miesten sitkeydestä ja raivaajahengestä. Kaiken lisäksi suurin osa näistä miehistä on vielä tänäkin päivänä Ukko-Kruunun holhouksen alaisina, joten ainakin eläketurvan tarpeellisuus heille on välttämätön.

Edelleen ihmisryhmä, joka joutui sodan vuoksi vaikeuksiin, on sotaalesket. Tämä nais-

ryhmä on saanut kantaa raskaan taakan. He ovat huoltaneet, kasvattaneet ja kouluttaneet itseään säästämättä usein suurenkin lapsijoukon. Se tuki, jonka yhteiskunta heille tarjosi, ei ole ollut riittävä. Tällöin ei ole oikein, että yhteiskunta rankaisee heitä syistä, joihin he eivät itse ole syyllisiä. Sotaleskemme ovat yhteiskunnan sijaiskärsijöitä. Silloin on perusteltua, että nyt kun he ovat kuluttaneet itsensä työssä ja vastuussa loppuun, on heille maksettava eläke, joka vastaa korkeinta mahdollista kansaneläkettä. Tämän on yhteiskunta velkaa sotaleskilleen turvataksaan heille edes osaksi taloudellisen turvallisuuden vanhuudenpäivinä.

Työmies, rintamamies ja pienviljelijä pyrkivät siihen, että heillä ja heidän perheillään on omistettu koti. Siksi on välttämätöntä, että asumistuki ulotetaan heti eläkkeen varassa eläville omankodin omistajille. Asumistuki on siksi heille tarpeellinen, koska he joutuvat vastaamaan kotiensä peruskorjauksista, jopa katu- ja teosuoksien ylläpitämisestä. Eläkeläispariskunnalle nämä vastuut ovat niin raskaita, että he eivät voi niistä selviytyä. Seurauksena on oman kodin myyntiin joutuminen. On silloin selvää, minkälaisia ajatuksia herää koko elämänsä työtulostaan omankodin säästäneille työläisvanhuksille joutuessaan vuokratorppareiksi vanhuuden päivinä. SMP pyrkii ratkaisuihin, joissa oikeudenmukaisilla eläkemääritelmillä arvostetaan niitä naisia ja miehiä, jotka ovat työllään tätä maata meille asuttavaksi rakentaneet. Tässä ei voida erotella mitään ammattikuntaa, vaan niille, jotka ovat vailla toimeentulon turvaa sairautensa ja vanhuutensa päivinä, on yhteiskuntamme pystyttävä toimeentulo antamaan.

Herra puhemies! Hallitusvastuussa olevien on toimittava muistaen, että kansa on tämän maan työllään ja yrityshalullaan ylösrakentanut. Siksi sen syvien rivien tarpeet on heidän eläkekään ehtiessään turvattava. Tämä työ vaatii yhteistyötä, jolla hoidetaan eläkeläisten asioita eikä omia valtaetuja, niin kuin tänä päivänä näyttää täällä eduskunnassa monien puolueiden taholla olevan asian laita.

Ed. G e s t r i n: Herr talman! Svenska folkpartiet har helhjärtat tagit del i det omfattande arbetet, som under det senaste årtiondet har resulterat i en rad vittbärande pensionspolitiska reformer. De tidigare statliga och kommunala pensionssystemen har kompletterats med arbets-, företag- och familjepensionssystem, som fort-

farande utvecklas med den allmänt accepterade målsättningen, att den fullt utbyggda pensionen skall göra det möjligt för pensionstagaren att upprätthålla sin tidigare konsumtionsnivå. Syftet har varit att säkerställa varje medborgares trygghet under ålderdomen, vid invaliditet och vid familjeförsörjarens fränfalle.

Fullt medvetet och i känslan av att handla socialt riktigt och rättvist har vi medverkat till att avsevärda delar av samhällets totala ekonomiska resurser har anvisats för att garantera social och ekonomisk trygghet i de lägen pensionssystemen avser, och för de människor de berör. Likväl kan ingen blunda för att pensionsåtagandena — hur berättigade och angelägna de än är — skall uppfyllas samtidigt med att också andra samhällsbehov tillgodoses och finansieras ur samma källor. Bostads- och familjepolitik, miljövård, u-områdesprojekt, utbildningsfrågor och annan kulturpolitik samt våra internationella förpliktelser — för att nämna några exempel — förutsätter också ett helhjärtat och resurskrävande engagemang från vår sida. Jag tror, att de flesta av oss i denna sal har upplevat hur svårt det kan vara att få t.o.m. anspråkslösa anslag beviljade för ändamål, som ter sig väsentliga och borde tillgodoses. Angelägenhetsordningen prövas noggrant och dessvärre inte alltid på ett sätt, som skulle göra alla medborgargrupper, även de som inte är numerärt talrika, den rättvisa de borde vara berättigade till.

Mot denna bakgrund kan jag inte förstå och än mindre godkänna centerpartiets pensionspolitiska målsättning i fråga om folkpensionerna. Förverkligad skulle den inte fylla något socialt rättvisekrav, men däremot binda milt sagt stora ekonomiska resurser som — om de funnes — kunde användas för långt angelägnare ändamål.

Socialt riktigare än centerpartiets giv förefaller det mig vara att acceptera en sådan målsättning för folkpensionssystemet, som garanterar, att trygghet vid ålderdom och invaliditet är en realitet också för de befolkningsgrupper, vilka inte tillgodoses inom ramen för övriga pensionssystem. Folkpensionen bör garantera en hygglig utkomst för alla, som inte har sin sociala och ekonomiska trygghet ordnad på annat sätt. 1970-talet bör vara det årtionde, då vi tillgodoser också de bortglömda grupperns pensionsbehov, som 1960-talets stora pensionsreformer inte erbjuder en lösning på.

Avstår vi från kravet på att beviljandet av folkpensionens stöddel skall ställas i relation till pensionstagarens övriga inkomster, får vi tillika avstå från förhoppningen att inom rimlig tid kunna erbjuda samtliga medborgare en tillfredsställande social trygghet. Acceptorar vi bindningen vid övriga inkomster, har vi likafullt rikligt med uppgifter, som väntar oss, även när det gäller att förbättra den gällande pensionslagstiftningen.

I fråga om folkpensionen gäller det — såsom regeringen i stor brådska nu föreslår inför interpellationsdebattens förtroendeomröstning — att målmedvetet satsa på ett förhöjt stöd tillägg. En förhöjning av de snäva inkomstgränserna för detta tillägg och för pensionens stöddel bör också eftersträvas. Det gäller vidare att undersöka möjligheterna att intill en given gräns prioritera arbetsinkomst hos dem, som för övrigt är uteslutande eller i avgörande grad beroende av folkpensionen. Och det måste även vara möjligt att göra tillämpningen av folkpensionslagstiftningens invecklade regler mera smidig, mindre byråkratisk och fri från förödmande snokande i bagatellartade detaljer.

På pensionsfältet har vi också en rad andra viktiga uppgifter, som väntar på sin lösning.

Arbets- och företagarpensionssystemen måste gradvis byggas ut, så att pensionerna när den eftersträvide, tillfredsställande nivån.

Ur den statliga pensionslagstiftningen borde i brådska ordning de orättvisor avlägsnas, som nu leder till, att äldre pensionärer — pensionerade före den 30. 6. 1962 — försätts i sämre läge än de som har avgått med pension efter detta magiska datum. Att en tidigare pensionerad statens tjänare — han eller hon må sedan ha varit lärare, lots eller ha haft någon annan befattning — skall erhålla en lägre pension än senare från samma befattningar pensionerade tjänsteinnehavare, kan inte vara rätt och rimligt. Det är tvärtom ett missförhållande, som kan justeras till anspråkslös kostnad. Detsamma gäller dem, som i tiden gavs tillfälle att välja mellan den nya och den gamla pensionslagen och som på grund av inexact och oklar information valde det gamla, numera klart oförmånligare alternativet. Lagen om statens pensioner borde tillförsäkra både äldre och yngre pensionärer en likvärdig behandling efter trogen tjänst och inte tillåtas ställa de gamla pensionärerna på undantag.

Herr talman! Till den del regeringen har presenterat sin syn på pensionspolitiken och folk-

pensionssystemets roll inom detsamma har jag inga väsentliga anmärkningar att göra. Det är min förhoppning, att de som utövar regeringsmakten också skall observera de önskemål om snara detaljförbättringar i den statliga pensionslagstiftningen, som jag här har presenterat. Men trots att min grundsyn på pensionspolitiken uppenbarligen på många punkter sammangår med den socialdemokratiska minoritetsregerings kan jag inte ge den förtroende i den förestående omröstningen. Pensionspolitiken är en sektor — en viktig och central — inom den mångsidiga helhet som de av regeringen ledda samhällsaktiviteterna utgör. Men ett framgångsrikt förväntande av målsättningarna inom denna samhällssektor och en saklig handläggning av de problem som möter oss inom andra sektorer förutsätter en regering på bred bas. Jag kan inte anse det lyckligt att vi har en minoritetsregering sådan som den nuvarande utan kommer konsekvent att handla så som läget enligt min bedömning kräver för att nya förutsetningar skall skapas för ett majoritetsstyre, som rikligare än vad som nu är fallet, återspeglar den politiska opinionsfördelningen i vårt land.

Ed. Tuominen: Herra puhemies! Ensinnä on todettava tyydytyksellä, että sosialidemokraattinen hallitus on ottanut varteen kansandemokraattisen ryhmän esityksen. Meidän esitimme kiireellisenä uudistuksena tukilisän nostamista 50 markalla sekä eräitä muita vähävaraisimpien eläkeläisten asemaa parantavia toimenpiteitä. Tosin sosialidemokraattinen johto vastusti tätä meidän esitystämme mm. viimeisissä hallitusneuvotteluissa, ja nykyisen hallituksen alkuperäisessä esityksessä pidettiin 20 markan korotusta tukilisään riittävänä. Mutta pelko hallituksen kaatumisesta kasvoi ja eläkeläisjoukkojen painostus alkoi tuntua, jolloin tarjous nousi 50 markkaan. Tältä osin voimme todeta päästyn askeleen eteenpäin.

Mutta valitettavasti emme voi pitää hallituksen toimenpiteitä riittävänä vähävaraisten eläkeläisten aseman korjaamiseksi. Tukiosaa ei ole nostettu vuoden 1966 jälkeen mitättömän pieniä indeksikorotuksia lukuun ottamatta. Kuitenkin välttämättömyystarvikkeiden hintojen nousu on erityisesti nykyisen sos. dem. hallituksen aikana muodostunut suoranaisiksi vyöryksi, minkä johdosta eläkkeiden reaaliarvo on suuresti laskenut. Asumistuen ehtojen parannus jäi kovin vähäiseksi. Rajatulot olisi tullut kaksin-

kertaistaa ja poistaa kuntaryhmät, niin että kaikki eläke-etuudet määrättäisiin nykyisen I kuntaryhmän mukaisesti. Aviopuolisoita ei tulisi enää rangaista ja pienentää heidän eläkettään vain sen vuoksi, että he ovat laillisessa avioliitossa.

Erittäin räikeä epäkohta, johon hallitus ei ole puuttunut, on invalidirahan muuttaminen etuoikeutetuksi tuloksi. Nyt invalidiraha poistaa kansaneläkkeen tukiosan kokonaan, ja invalidirahan saajalle tulee vain kansaneläkkeen perusosa. Tämän puutteen korjaaminen maksaisi valtiolle vain noin 3 milj. mk vuodessa, mutta parantaisi noin 5 000 invalidin eläkkeen.

Samaan kiireellisimpien uudistusten ryhmään kuuluu työtulojen muuttaminen etuoikeutetuksi tuloksi. Sitä on myös tältä puhujakorokkeelta vaadittu useita kertoja. Kysymys on jo kauan sitten annettun lupauksen täyttämisestä, lupauksen, jonka hallitus on unohtanut samoin kuin ennen vaaleja annetut lupaukset radio- ja tv-maksujen poistamisesta vähävaraisilta eläkeläisiltä. Edelleenkin kansaneläkeläinen, joka ei tule toimeen eläkkeellään ja hankkii henkensä pitimeksi jotakin lisäansiota, joutuu toteamaan eläkkeensä pienenevän vähäisenkin työtulon johdosta. Tämä on sitäkin epäoikeudenmukaisempaa, koska korkean virkamieseläkkeen saajilla ei ole mitään rajoitusta lisäansioihin.

Herääkin kysymys, miksi juuri tämän kaikkille selvän ja räikeän epäkohdan korjaamisessa ei päästä eteenpäin. Todennäköisesti siksi, että siihen liittyy läheisesti ratkaisu, mihin suuntaan eläkejärjestelmien uudistusta lähdetään kehittämään. Vastakkain on kaksi peruslinjaa:

Toinen on suurpääoman etujen mukainen rahastojen keräämislinja, jota noudattaa nykyinen työeläkejärjestelmä. Eläkemaksut kerätään rahastoiksi, joiden käytöstä määräävät yksityiset vakuutuslaitokset, ja eläkkeisiin käytetään tuskien rahastojen korkoja vastaavaa määrää. Pelkästään rahastojen verovapaus on tuottanut pääomapiireille miljardivoittoja, joilla voitaisiin huomattavasti parantaa eläkkeitä, mikäli eläkemaksuja käytettäisiin tarkoitukseen, johon ne on kerätty.

Toinen linja on se, minkä kansandemokraattinen eduskuntaryhmä on esittänyt: On luovuttava nykyisestä eriarvoisuuteen perustuvasta monimutkaisesta ja kirjavasta järjestelmästä ja perustettava yksi yhtenäinen, valtionjohtoinen järjestelmä, joka takaa jokaiselle toimeentulon, riittävän, vähimmäispalkkaa vastaavan eläkkeen ja asettaa katon korkeimmille eläkkeille. Se

merkitsee eläkemaksujen käyttämistä eläkkeiden parantamiseen ja luopumista eläkemaksujen rahastojen keräämisestä muihin tarkoituksiin. Kansandemokraattinen eduskuntaryhmä esittää valtion sosiaaliturvalaitoksen perustamista, joka hoitaisi kaikki eläkeasiat ja jonka piirissä päätöksiä tekevissä eläkeoimikunnissa olisi sekä työläisten että eläkeläisten edustus, toisin sanoen laajennettaisiin eläkejärjestelmän demokraattista valtaa.

Sosialidemokraattinen johto on kuitenkin ollut jatkuvasti kiinnostunut suurpääomapiireille edullisen työeläkejärjestelmän jatkamisesta. Kuusen klubin suunnitelmat lähtivät siitä, että työeläkejärjestelmä muodostaisi peruseläkkeen ja kansaneläke olisi vain täydentävä eläke. Vaikeuttaa siltä, että nykyinen hallituskin haluaa rajoittaa kansaneläkkeen vain eräänlaiseksi köyhäinavuksi, koska varsinaisia järjestelmän parannuksia ei kiirehdiä, kuten työeläkkeen muuttamista etuoikeutetuksi tuloksi, eläkeiän alentamista, aviopuolisoiden tasavertaisten oikeuksien turvaamista jne. Tukilisään liittyvä, eläkeläisiä kuohuttava ihmisten yksityiselämään ulottuva penkominen jokaisen tulomarkan tutkimiseksi jää voimaan. Kun työläinen kovalta työllään on onnistunut säästämään muuttaman markan vanhojen päivien varalle, tuloharkintaa ajavat sosiaalipoliitikot vähentävät häneltä tämän johdosta eläkettä. Jo 2 500 markan ylittävstä tulosta luetaan 10 % tuloksi, joka vähentää eläkettä. Tuloharkinta on tähdätty vähävaraisia ihmisiä vastaan; korkea-eläkkeisten lisätuloja ei tutkita, ja yksityisten vakuutusyhtiöiden keräämiin eläkerahastoihin eivät verokarhut koske.

Kun hallitus rajoittuu eläkeuudistuksessa vain tukilisän korottamiseen ja jättää muut paljon puhutut ja kauan kaivatut kiireelliset uudistukset syrjään, voidaan tämä tulkita myös askeleeksi kohti järjestelmää, jossa kansaneläke jätetään vain täydentäväksi eläkkeeksi, jota maksetaan vain tarkan tulojen syynäyksen jälkeen almun tavoin kaikkein varattomimmille, jotka eivät saa työeläkettä. Tämä on todettava täysin riippumatta siitä, että eläkeläiset todella ansaitsevat tukilisän korotuksen. Mutta se ei riitä. Tarvitaan kiireesti myös muita uudistuksia toimeentuloon riittävän eläkkeen turvaamiseksi kaikille ja suurten eläke-erojen kaventamiseksi. Tarvitaan eläkejärjestelmän kokonaisuudistusta, josta kansandemokraattinen ryhmä on tehnyt yksityiskohtaisen esityksen.

Meidän kommunistien ja kansandemokraattien esitys eroaa keskustapuolueen esityksestä siinä, että haluamme myös kehittää työeläkejärjestelmää, mutta sen tulee olla luonteeltaan täydentävä. Perustettavan valtion sosiaaliturvalaitoksen tulee turvata jokaiselle kansalaiselle vähimmäispalkkaa vastaava peruseläke. Sen päälle tulee työeläke, joka riippuu työssäolo vuosien ansiotasosta, mutta jolle asetetaan katto suurten eläke-erojen poistamiseksi. Vain tällä keinoin päästään nykyistä oikeudenmukaisempaan, työläisten etuja vastaavaan eläkejärjestelmään ja estetään suurpääoman keinottelu eläke-rahastoilla.

Ei voi olla ihmettelemättä sitä, että sosialidemokraatit tässä asiassa eivät ole halukkaita noudattamaan Ruotsin esimerkkiä, jossa on toteutettu yhtenäinen, valtionjohtoinen eläkejärjestelmä, puhumattakaan sitten Neuvostoliitosta. Mitkähän lupaukset taikka edut ovat saaneet sos.dem. puolueen johdon ajamaan Ehrnroothin, Julinin ja Virkkusen rinnalla, 20 perheen rinnalla, sellaista työeläkejärjestelmää, jossa eläkemaksut kerätään suurpääomapiirien käyttöön ja jossa määräysvalta on yksityisillä vakuutusyhtiöillä. Kysymys on eläkejärjestelmän kokonaisuunnasta, joka liittyy koko sosiaalipolitiikan suuntaan. Sikäli on paikallaan katsoa myös, mitä sos.dem. hallituksen politiikka on yleensä antanut työtätekeväälle vähävaraiselle väestölle.

Talouspolitiikassa sos.dem. hallitus on uskollisesti noudattanut suurpääomapiirien ohjeita. Milloinkaan vuoden 1966 jälkeen välttämättömyystarvikkeiden hinnat eivät ole nousseet niin vinhaa vauhtia kuin nyt sosialidemokraattien ollessa ohjaimissa, eivätkä jo toteutetut hintojen korotukset näytä riittävän. Suunnitellaan vapauttaa vielä puolet hintasäännöstelyn alaisista hinnoista ja maksuista ja niin romuttaa hintasäännöstely samaan aikaan, kun työläisten palkat sidottiin SAK:n sos.dem. johdon sanellulla HL-linjalle eli reaaliensioiden alentamisen linjalle. Kenen politiikkaa tämä on, jollei suurpääomapiirien etujen mukaista politiikkaa. Sen uhriksi jäävät eläkeläiset yhtä hyvin kuin työläiset.

Erittäin suurta levottomuutta herättävät sos.dem. hallituksen toimenpiteet maamme sitomiseksi EEC:hen. Se merkitsee vaaraa maamme työväenuokalle ja ulkopoliittiselle suunnalle.

Edellisen johdosta emme voi katsoa sosialidemokraattisen hallituksen politiikan vastaavan

maamme työväen etuja. Vaikka kansaneläkkeen tukilisän korotus, kuten mainittu, on oikea toimenpide ja vähävaraiset eläkeläiset ansaitsevat tämän korotuksen, on todettava, että hallitus hinnankorotuspolitiikallaan vie toisella kädellään pois korotuksen, jonka se toisella kädellään antaa. Tuleehan korotus sitä paitsi voimaan vasta ensi vuoden alusta. Ja tukilisän korotuksen ulkopuolelle jää suuri joukko eläkeläisiä, joiden vaikeudet vain kasvavat. Tämän vuoksi on saatava kiireellisesti laajempia korjauksia vähävaraisten eläkeläisten asemaan sekä koko eläkejärjestelmän yhtenäistämiseen ja uudistamiseen, jota kansandemokraattinen eduskuntaryhmä esittää lakiesityksessään ja ponnessaan.

Ed. S a i m o: Herra puhemies! Eläkeläisenkin on mahdollon elää pelkillä numeroilla. Sosialidemokraatit ovat viime viikkojen aikana yrittäneet kansaneläkkeitten suuruutta kuvaavilla markkamääräisillä luvuilla todistella, että kyllä nyt jo pitäisi tulla auttavasti toimeen. Viimeksi tätä todistelua on harjoitellut herra sosiaali- ja terveysministeri, jonka välikysymyksen antamassa vastauksessa oli hivenen ylimielinen maku. Suuri osa hänen vastauspuheenvuorostaan oli omistettu sille, miten korkeisiin eläkkeisiin kansaneläkeläisen on mahdollista teoriassa päästä. En erehdy jos sanon, että useimpien kansaneläkeläisten korviin ministerin sanoma ei ollut mieltä ylentävää kuultavaa.

Me keskustapuolueessa lähdemme eläkepolitiikassa aivan toisista lähtökohdista kuin sosialidemokraatit ja nyt viimeksi tämä istuva hallitus ovat lähteneet. Me lähdemme siitä, että kansaneläkejärjestelmän tulee taata jokaiselle eläkeläiselle perustoimeentulon mahdollisuus. Sosialidemokraatit puolestaan näyttävät lähtevän siitä, että on oikein, että kun ihminen täyttää 65 vuotta tai tulee työkyvyttömäksi, tämä ihminen pannaan eläkeviranomaisten edessä ankaraan testiin, jossa jokainen pienikin säästömarkka, vähäinen eläkevuosien aikainen sivuansio tai omaisuus, joilla ei ole myyntiarvoa, vähentää tämän henkilön mahdollisuutta saada kansaneläkkeen tukiosaa.

Keskustapuolueessa lähdemme aivan toisista näkemyksistä. Me olemme samalla linjalla, kuin ovat muut pohjoismaat Ruotsi etunenässä. Ruotsissa taataan jokaiselle eläkeläiselle runsaan 500 markan vähimmäiseläke ilman, että eläkkeenhakijalta tiedusteltaisiin hänen omista-

mansa perunamaan suuruutta tai mahdollisia pieniä säästömarkkoja.

Tiedän kotialueeltani Keski-Suomesta runsaasti tapauksia, joissa iäkkäät pienehköjen viljelmien omistajat eivät saa kansaneläkkeenä muuta kuin perusosan tai sitten myös vähäisen osan tukiosaa, koska heillä arvioidaan olevan pikkuviljelmästä huomattavat tulot. Todellisuudessa tulot ovat mahdollisimman pienet, koska korkea ikä estää tehokkaan toiminnan. Elämä ja toimeentulo on enemmänkin kituuttamista päivästä toiseen. Myöskään viljelmästä luopuminen ei tule kysymykseen, koska lapset ovat lähteneet asutuskeskuksiin leveämmän leivän ja muiden parempien elämisen mahdollisuuksien ääreen. Ulkopuolisia ostajia ei myöskään näille tiloille nykyisin liiemmin löydy. Keskustapuolue pyrkii eläkeuudistusesityksellään siihen, että myös nämä ihmiset tulisi saattaa peruseläketurvan avulla osallisiksi nykyäkin kohtuulliseksi katsottavasta elintasosta.

Sosialidemokraatit ovat kuitenkin, kuten sanottu, ihmisten väliseen tasa-arvoisuuteen perustuvaa peruseläkeuudistusta vastaan. Viimeksi tämä on käynyt esiin sosiaali- ja terveysministerin vastauksesta. Keskeisenä perusteluna esitetään, ettei Suomen kansalla ole varaa tämänlaatuiseen peruseläketurvan toteuttamiseen. Samaa perustelua käytti täällä eduskunnassa muutama viikko sitten eräs SKDL:n edustaja, joka kansaneläkelaitoksen vuoden 1970 kertomusta käsitellessään lausui, ettei meillä ole varaa kantaa rahaa joka torpan portaille.

Olisiko peruseläkeuudistus sitten kustannuksiltaan mahdoton kannettavaksi? Lähinnä sosialidemokraattien suusta olemme saaneet kuulla, että uudistus maksaisi yli 1 000 milj. mk. Jos takaisimme jokaiselle kansalaiselle 300 markan peruseläkkeen kuukaudessa, jäisivät kokonaiskustannukset huomattavasti alle sosialidemokraattien ilmoittaman määrän. On nimittäin muistettava, että samanaikaisesti kuin peruseläkettä alettaisiin maksaa, olisi peruseläke ja mahdollinen virka- tai työeläke yhteensovitettava niin, etteivät huippueläkkeet kasvaisi nykyisestään, vaan pikemminkin näitä huippueläkkeitä pienennettäisiin. Huippueläkkeitä saavat juuri ne vuorineuvokset ja vastaavat, joilla sosialidemokraatit ovat pelotelleet ja syöttäneet kansalle propagandaa. Peruseläkeuudistus olisi toteutettavissa uhraamalla eläkeläisten hyväksi noin 2 % vuotuisesta kansantulosta.

Peruseläkeuudistuksen kustannuksia voidaan vielä selvittää esimerkillä, jonka mukaan eläke-

uudistus olisi toteutettavissa käyttämällä siihen rahamäärä, joka vastaa vain neljänestä siitä, mitä esim. liikevaihtovero valtiolle vuosittain tuottaa. Mielestämme tämän luokan kustannukset ovat varsin kohtuullisia, kun otetaan huomioon se, mitä nämä nykyisin eläkkeellä olevat ja lähivuosina eläkkeelle siirtyvät ihmiset ovat tämän maan hyväksi tehneet.

Olen varma, että nyt eduskunnassa käytävää eläkekeskustelua seurataan mielenkiinnolla ja suurin odotuksin sadoissatuhansissa suomalaisissa kodeissa. Eläkeasiat ovat päässeet pahasti vinoutumaan ja eläkekysymyksistä on muutenkin muodostunut takkuinen eläkeviidakko, josta tavallisen ihmisen on mahdoton päästä perille. Keskustapuolueen näkemyksen mukaan peruseläkeuudistuksen ohella eläkejärjestelmää olisi yksinkertaistettava niin, että nykyisin vallalla olevista päällekkäisorganisaatioista päästäisiin ja että eläkkeelle siirtyvä voisi yhdellä luvulla hoitaa eläkeasiansa kuntoon ja saada tarpeellisen neuvonnan.

Nyt istuva hallitus on osoittautunut haluttomaksi ja kykenemättömäksi saattamaan eläkeasioita kuntoon. Jonkinlaisessa hätävarjelutilassa hallitus tosin kiirehti saattamaan eduskunnalle esityksen tukilisiin ja asumistukiin tehtävistä korjauksista. Keskustapuolueen välityksilyksen ansioksi voidaan lukea se, että hallitus tähän toimenpiteeseen yleensä ryhtyi. Tämä esitys on kuitenkin vain pieni osa siitä kokonaisuudistuksesta, joka olisi toimeenpantava.

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksesta olemme vuosien mittaan aina uudestaan toivomuksen lausuneet, että todellakin tämän yhteensovittamisen pitäisi tapahtua. Sitä myöskin asumistuki antaa myöskin niille ihmisille, jotka vaatimattomissa omakotitaloissansa asuvat. Tätä asiaa käsiteltäessä valiokunnassa lausuttiin, että he ovat kovin rikkaita. Ne lukeuttomat kirjeet, jotka ovat maaseudulta tulleet, eivät todellakaan todista sitä, että asumistuen piirissä olevat ovat rikkaita, vaan he todellakin haluaisivat vain omassa asunnossaan olla elämänsä viimeisiin päiviin saakka.

Rintamiesten eläkeasiat olisi myöskin korjattava sekä myöskin ne väliinputoajat, naislesket että myöskin mieslesket, joita on myöskin kymmeniätuhansia.

Äitien ja perheenemäntien työstä on vihdoinkin ruvettava maksamaan palkkaa, sillä tähän olisi se pohja, josta lähettäisiin eläkkeitä kartuttamaan.

Kun olen kuunnellut kymmenet puheenvuorot eri puolueiden taholta, jokainen on luvannut korjata eläkeläisten edut minimipalkan suuruiseksi. Nyt todellakin kysytään yhteistä hyvää tahtoa, että eduskunta lähtee korjaamaan näitä yhteisesti. Tätä odottavat kymmenettuhannet, sadattuhannet eläkeläiset.

Ed. Suokas: Herra puhemies! Kun keskustapuolue tämän välikysymyksen muodossa on tuonut harjoittamansa eläkepolitiikan 15 vuoden aikana tänne eduskunnalle lausunnon, niin on kysymystä tarkasteltava eri eläkealoilta. On todettava, että aihe on tuiki tärkeä ja ajankohtainen. Keskustapuolueen menettelyä tässä asiassa on kuitenkin verrattava siihen entisen emännän leivänpaistoon: kun emäntä huomasi, että tärkeimmät aineet olivat jääneet leivästä pois niiden ollessa jo uunissa, niin emäntä heitti puuttuvat aineet perässä uuniin lohduttaen samalla itseään, että sielläpäähän ovat. On muistettava, että kepu muiden kansanrintamapuolueiden kanssa on paistanut tätä eläkeleipää, eikä siitä kystä ole tullut. Nyt yrittää keskustapuolue laiminlyöntejään korjata välikysymyksen avulla ja hämätäkseen näin äänestäjiä ja eläkeläisiä.

Vaalien alla on eläkeläisillä paljon ystäviä joka puolueessa, mutta sen jälkeen heidät unohtetaan. Eläkeläiset ovat esittäneet lähetystöjensä välityksellä korjauksia moniin eläkkeiden määriin ja saantiperusteissa ilmeneviin epäkohtiin. Samoihin epäkohtiin olemme SMP:n taholta kiinnittäneet huomiota ja tehneet korjausesityksiä, mutta emme ole saaneet kuitenkaan muilta puolueilta tukea esityksillemme. Puuttuisin nyt muutamiin epäkohtiin.

Ensiksikin ovat eläkkeensaannin ehtona olevat ikäraajat liian korkeat. Monissa raskaissa töissä ja ammateissa olevien eläkeikäraja olisi huomattavasti alennettava nykyisestä ja vähintään 55 vuoteen. Ja näitä raskaan työn raatajia ovat metsä- ja kaivostyömiehet, lastaajat, rakennustyöntekijät sekä maataloudesta toimeentulonsa saavat. On myöskin monella alalla toimivia naistyöntekijöitä mainitakseni tarjoilijat, siivoojat, kotiapulaiset, kutojat ja muita työntekijäryhmiä, joiden kohdalla tulisi eläkeikäraja alentaa samoin 55 vuoteen. Keskustapuolueella ja kommunisteilla on ollut lukuisissa hallituksissa sosiaaliministerin salkku hallussaan, mutta näissäkään asioissa ei ole haluttu korjauksia tehdä.

SMP:n eduskuntaryhmä on myöskin kiinnittänyt huomiota eläkeasioiden käsittelyn jouduttamiseen, sillä viime vuosina ovat eläkehakemukset viipyneet eri virastojen pöytälaatoissa kohtuuttoman pitkän ajan. Teimme mm. 9.12.1971 käsiteltävän asian yhteydessä seuraavan ponsiesityksen: "Viitaten eduskunnan jo aikaisemmin antamiin lausumiin eduskunta edellyttää, että tapaturmaviraston ja kansaneläkelain mukaisen tarkastuslautakunnan toimintaa tehostetaan, jotta asiat niissä tulisivat viivytystä käsitellyiksi." Äänestyksessä vain muutama muiden ryhmien edustajakin kannatti tätä hyvää esitystä, ja niistäkin vain yksi kepun edustaja. Samoin esitimme vastaavan lausuman 11.1.1972 talousarviokäsittelyssä, ja jälleen tuli keskustapuolueesta vain ed. Partanen kannattamaan esitystämme. Sama tilanne kertautui myöskin vuoden 1970 syksyllä äänestettäessä samasta asiasta. Näin siis paljastuu totuus siitä, kenen puolella keskustapuolue on seisonut eläkeasioissa. Se on ollut eläkeläisten etuja vastaan eikä heidän puolellaan.

Kun edelleen tarkastelemme, kuinka kansanrintamapuolueet ja keskustapuolue hallitessaan sosiaaliministerin salkkua jokaisessa hallituksessa hoitivat invalidien ja veteraanien eläkeyksymyksiä, niin on sanottava, että ruusut eivät heille kuulu, sillä paljon itsenäisyyden ja vapauden puolesta uhranneet ja kärsineet invalidit odottivat, että vain lupauksia esittäneet kansanrintamahallitukset ryhtyisivät todella korjaamaan heidän monien vuosien aikana suuresti jälkeenjääneitä eläkkeitään. Mitään ei kuitenkaan tapahtunut ennen kuin SMP murtautui Suomen parlamenttiin vuoden 1970 vaaleissa ja ryhtyi voimakkaasti invalidien eläkkeisiin kiireellisiä korjauksia vaatimaan. Tästä johtuen oli silloinen Karjalaisen hallitus pakotettu antamaan tarkistusesityksen jälkeenjääneisyydestä, jonka laskelmien mukaan todettiin olevan peräti 25 %, josta kuitenkin hyvitetiin vain 15 %. Hallitus ei halunnut tehdä invalideille oikeutta, ja nyt on jo käynyt selväksi, että tarkastuksissa huomioimatta jätetty 10 % on painettu unohtuksen yöhön. Tää koruton' on kertomaa.

Kun ed. Vennamo on tästä veteraaniasiasta aikanaan täällä eduskunnassa puhunut, niin hän on saanut osakseen vain pilkkaa. Kun samasta asiasta käytiin tässä salissa keskustelu vuonna 1965, niin silloinen ministeri Johannes Virolainen nousi pönttöön ja huomautti, että edustajien on turha puhua tästä asiasta, sillä hallitus

on jo ottanut sen ohjelmaansa. Kului kuitenkin viisi pitkää vuotta ennen kuin sanottavammin mitään tapahtui. Pieniä sosiaaliropoja vain annettiin. On vielä muistutettava, että budjettikeskustelussa vuonna 1969 joulukuussa ehdotti ed. Vennamo täällä lisäyksenä käytettäväksi 45 milj. mk ja vähintään 250 markan suuruisen veteranieläkkeen myöntämiseksi kuukaudessa jokaiselle tarvitsevalle 50 vuotta täyttäneelle rintamaveteraanille ja hänen perheelleen. Ja lisäksi otettaisiin 1 milj. markan arviomääräraha käytettäväksi ylimääräisiksi erikoiskorvauksiksi 65 vuotta täyttäneille rintamaveteraaneille. Tätäkään ed. Vennamon esitystä ei kannatettu, ja niin rintamamiesten asia jätettiin raukasi. Vasta SMP:n vaikutus eduskunnassa antoi edes jonkinlaisen lain saamiselle alkusysäyksen.

Viittasin jo edellä veteraanien kohtaloon tässä eläkekysymyksessä. Se, mitä sitten kovia kokeneet veteraanit tästä heidät eri karsinoihin ja varsin erilaiseen asemaan asettavasta veteranieläkelaista sanovat, käynee selväksi keskustelusta, jonka kävin tulomatkallani linja-auton kuljettajan kanssa eilen. Tämä runsaat viisi vuotta yhteen jaksoon mukana ollut ja siitä ajasta suurimman osan etulinjassa ja tulen alla taistellut, kerran haavoittunut veteraani tiedusteli minulta, missä vaiheessa on nyt se meitä veteraaneja syrjivä ja ärsyttävä eläkelain korjaus. Vastasin hänelle, että avaimet tämän lain korjaamiseksi ovat olleet jo Karjalaisen molempien hallitusten samoin kuin Auran virkamieshallituksen sekä nykyisen sos.dem. -vähemmistöhallituksen käsissä. Kiirettä lain korjaamiseksi ei näillä hallituksilla ole kuitenkaan ollut. Olemme SMP:n taholta viimeksi eilen lähettäneet nykyiselle hallitukselle kirjelmän, jossa olemme esittäneet nykyisen veteranieläkelain pikaista korjausta rinnakkaislakialoitteemme mukaisesti, joka on sama kuin veteraanijärjestöjenkin tekemä ja eduskuntaryhmille lähetetyssä kirjelmässä esille tuotu.

SMP:n ryhmä teki jo lain käsittelyn yhteydessä monia parannusesityksiä. Muutaman niistä mainitakseni: ensinnäkin että ikäraja laskettaisiin 55 vuoteen ja myöskin alle 55-vuotiaat työkyvyttömät veteraanit olisivat oikeutettuja saamaan eläkkeet. Edelleen olisi tulo-rajoja nostettava, että työmiehet, pienen tilan omistajat tai pienen verstaan ja muun pienen yrityksen omistajat tulisivat saamaan eläkettä samoin kuin 65 vuotta täyttäneet. Ja myös vaupussodassa taistelleet, olivatpa he sitten olleet

kummalla puolella barrikaadia tahansa, tulisi ulottaa tämän lain piiriin. Siteeraan vielä edellä mainitun autonkuljettajan ajatuksia, kun hän totesi, että niille veteraaneille, jotka ovat tehneet työtä, vastanneet perheensä eläkkeestä ja yrittäneet vammautuneinakin hoitaa asiansa, ei eläkettä anneta. Mutta sitä vastoin sellainen mies, joka on ehkä vastuuttoman elämänsä vuoksi hukannut omaisuutensa, ei ole huoltanut perhettään, tämä on asetettu etuoikeutettuun asemaan ja nauttii täyttä veteranieläkettä. Voiko tämä olla oikein? Sanoisinkin tässä yhteydessä, että vaikka tämän välikysymyskeskustelun aikana esille tulleet eläkeasiat ovatkin tärkeitä, niin tämä veteraanien asia on asetettava ensimmäisten joukkoon. Löytyykö nyt yhteinen sävel ja yhteisymmärrystä tässä salissa oikeuden saamiseksi vielä keskuudessamme oleville veteraaneille? Se olisi ainakin valtiomiesteko, joka ei jäisi kiitosta vaille.

Eräs ja varsin opettavainen seikka on tämän eläkevälikysymyksen yhteydessä paljastunut, nimittäin se, että välikysymyksen tekijä, keskustapuolue, on tähän asti kulkenut vallan sokaisemana huivi silmillään eikä ole nähnyt pienten eläkkeiden saajien tukalaa asemaa. Vasta nyt, kun kepu on joutunut oppositioasemaan, heille on tämäkin asia selvinnyt, että näin huonosti he ovat ajaneet eläkeläisten asiaa jo 15 vuotta hallituksissa ollessaan. Tästä on tehtävä se johtopäätös, että kepu on pidettävä edelleenkin oppositiossa tai sitten SMP:n kanssa yhteisessä hallituksessa, niin moni muukin epäkohta tulee korjatuksi.

Yllättävän käännöksen on kepu tehnyt eläkeasioissa ja siihen kytkeytyvissä sosiaaliturvamaksujen korotuksissa. Keskustapuolue oli valmis hyväksymään viime syksynä Auran hallituksen esityksen sosiaaliturvamaksujen korottamiseksi työvaltaisille pienille yrityksille ja palkanauttijoille samoin kuin maatalousyrittäjillekin. SMP vastusti silloin tätä esitystä. Nyt ed. Niinikoski esitti samoja ajatuksia näistä asioista kuin SMP:kin viime syksynä. On siis todettava, että SMP on ollut tässäkin asiassa keskustapuolueelle johtotähtenä.

Ed. Niinikoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täytyy ed. Suokkaalle huomauttaa, että veteranieläkeasiassa on jo silloisen Virolaisen hallituksen aikana vuonna 1965 asetettu kaksi toimikuntaa selvittämään tätä kysymystä, joten ei, niin kuin hän antoi ymmärtää, kaikkea mitä vähänkin on tehty, ole vain

SMP:n pelosta tehty, niin kuin ei millään muilla puolueilla olisi kannattajia, joiden asioita tulee myöskin valvoa. Ja tässä eläkeasiassa pyytäisin palauttaa mieleen, että ed. Sukselaiselta oli jo vuonna 1967, silloin kun maatalousyrittäjien ja yrittäjien eläkelakeja aikanaan ruvettiin käsittelemään, aloite, joka perustuu juuri samaan, jota me nyt esitämme välikysymyksenä, että nykyisen kansaneläkkeen perusosa ja tukiosa yhdistettäisiin yhtä suuriksi tasa-eläkkeiksi. Valitettavasti vain emme ole saaneet näitä näkemyksiämme läpi emmekä saa, vaikka olemme SMP:n kanssa yhdessä ajamassa, ellemme myöskin muita ryhmiä saa tukemaan, sillä enemmistön avulla voidaan vain hoitaa eikä vähemmistön.

Ed. Salo: Herra puhemies! Ei ole voinut hämmästykseltä kuunnella sitä eläkepoliittista keskustelua, mitä viime aikoina ja viimeksi juuri parhaillaan tässä salissa on käyty eläkepolitiikasta. Tämä koskee erityisesti sitä, mihin keskustapuolue välikysymyksessä tarkoitetulla eläkepolitiikallaan oikeastaan pyrkii. Itse keskustapuolue kaikissa puheenvuoroissaan ja myös välikysymyksen perusteluissa esittää asian ikään kuin oltaisiin köyhän eläkkeensaajan asialla.

Perusteluissa puhutaan niistä vähävaraisista eläkeläisistä, jotka joutuvat tulemaan toimeen pienten, riittämättömien eläkkeitten varassa. Luulisi, että sitten tällaisten perustelujen jälkeen ehdotettaisiin näille vähävaraisille joitakin eläkkeen korotuksia, mutta tapahtuukin aivan päinvastaista, esitetäänkin tarveharkinnan poistamista. Mutta sehän on täysin vastakkaista sille ajattelulle, että pelkästään eläkkeiden varassa elävien toimeentuloa pitäisi kohentaa. Ne, jotka elävät pelkästään kansaneläkkeen varassa, saavat jo kansaneläkkeen täytenä. Ei heille olisi mitään hyötyä siitä, että tukiosa annettaisiin valikoimatta yhtä hyvin köyhille kuin rikkaillekin, mikä näyttää olevan kepun päätavoite. Samassa ponnassa samoin kuin keskustapuolueen propagandassa yleensäkin puhutaan eläkeerojen kaventamisesta. Kyllähän edellä sanottu tukiosan antaminen yhtä hyvin köyhille kuin rikkaillekin tasaisi eläke-eroja — se on tietysti totta — mutta näiden ihmisten tuloeroja se ei tietenkään tasaa. Juuri tässä on keskustapuolueen eläkepolitiikan perustavaa laatua oleva ajatusvirhe. Vai olisiko kysymys siitä, että itse asiassa pyritäänkin johonkin muuhun kuin mitä perusteluissa väitetään ja köyhän asiaa käyte-

tään vain kylttinä. Ainakin tämän suuntaisia epäilyjä on esitetty. Myös työmarkkinajärjestöt ovat harvinaisen yksimielisesti ja ponnekaasti tuoneet tämän esille. Työmarkkinajärjestöjen ja yleensäkin palkansaajapiirien epäilykset kohdistuvat siihen, että itse asiassa keskustapuolue pyrkii saamaan suuria ja ainakin osittain sosiaalisesti perustelemattomia etuja maatalousyrittäjille ja palkansaajat pantaisiin nämä edut pääasiallisesti kustantamaan.

Keskustapuolueen taholta on edellä sanottu epäilykset yritetty torjua selittämällä, että tukiosan antaminen kaikille ei mitenkään yksipuolisesti eikä edes voittopuolisesti kohdistuisi maatalousyrittäjiin, vaan jakautuisi tasaisesti kaikille väestöpiireille. On esitetty tilastoja niistä kansaneläkkeensaajista, jotka saavat pelkkää perusosaa. Tällä tilastolla leikkimisellä on kuitenkin pyritty sivuuttamaan kokonaan ansioiden eräitä hyvin olennaisia lisäpiirteitä, joiden esille kaivaminen ei nähtävästi ole keppulle mieleistä. Mihin keskustapuolueen eläkepolitiikassa itse asiassa pyritään, käy selvästi ja riittävän yksityiskohtaisesti ilmi mm. täällä hiljattain käydyssä kansaneläkelaitoksen kertomukseen liittyneessä ponsikeskustelussa. Sen esitti ed. H. Linna ja varmaksi vakuudeksi vielä vahvistettiin julkaisemalla mm. seuraavan päivän Suomenmaassa, ja sen puolesta silloin äänesti keskustapuolueen eduskuntaryhmä. Sen mukaan on tarkoitus yhdistää perusosa ja tukiosa kaikille yhtä suureksi, jonkinlaiseksi peruseläkkeeksi. Sen määräksi ed. H. Linna ilmoitti silloin 225 mk kuukaudessa, joka vastaisi silloista suurinta perusosan ja tukiosan määrää. Nyt kai vastaava luku olisi, kun toukokuun alusta indeksi muuttuu, 232 mk kuukaudessa.

Tällä tavalla toteutetun tasaeläkeluontoisen peruseläkkeen kustannukseksi asiantuntijat ovat arvelleet, että nämä kustannukset nousevat useisiin satoihin miljooniin. Tämä siis lisäyksenä nykyisiin kansaneläkemenoihin. Tästä lisäyksestä asiantuntijat arvelevat noin puolet menevän juuri maataloudesta lähtöisin olevien eläkeläisten hyväksi. Toisaalta maatalouden on arvioitu itse kustantavan tästä kokonaissummasta vain enintään 5 %. Että jakautumat muodostuvat tällaiseksi, johtuu siis nimenomaan siitä, että paikkakuntaporrastusta pyritään tällä tavoin oikaisemaan, ei siis yksinomaan siitä, että tukiosa annettaisiin ilman tuloharkintaa myös rikkaille.

Tässä puheenvuorossa en halua ryhtyä ottamaan kantaa siihen, olisiko sitten paikkakunta-

porrastuksesta todellisuudessa oikaisemisen varaa vai ei, olen vain pyrkinyt esittämään, mistä on kysymys ja mitä se maksaa ja kuka sen maksaisi. Sitä paitsi jos tukiosan paikkakuntaporrastusta ryhdytään korjaamaan ja tutkimaan, mikä sinänsä voi olla ainakin selvittämisen arvoinen asia, kyllä silloin pitäisi myöskin tulo-harkinnan muihinkin puoliin kiinnittää huomiota. Keskustapuolueen hallitseman kansaneläkelaitoksen soveltamat maatalouden tulojen ja omaisuuden arvioimisperusteet tuntuvat usein aika käsittämättömiltä, ja näyttää aivan ilmeiseltä, ettei tasa-arvo toteudu, jos verrataan keskenään eläkeläisiä, jotka elävät maataloillaan ja saavat silti vielä ainakin tilojen keskikokoon saakka tukiosia, ja toisaalta esimerkiksi palkansaajapiireistä peräisin olevia eläkeläisiä, joilla ei ole eläkkeittensä lisäksi muita tuloja eikä liioin omaisuutta.

Kun edellä sanottuihin lukuihin verrataan hallituksen esitystä, keskustapuolueen ja hallituksen esittämän eläkepolitiikan erilainen luonne tulee mitä selvemmin näkyviin. Hallitus on esityksensä rakentanut runsaan 200 milj. markan lisäkustannusten varaan ja pystyy tällöin esittämään kaikkein heikommassa asemassa oleville eläkeläisille lisäystä niin, että eläkkeiden määrät olisivat 400—650 markan tasoa. Keskustapuolueen linja maksaisi lähes kaksinkertaisen määrän eikä siitä pelkään kansaneläkkeen varassa eläjät esimerkiksi kalleimmilla paikkakunnilla saisi yhtään markkaa lisää eläkeisiinsä. Sen sijaan varakkaat, joilla on ehkä osittain runsaastikin muita tuloja tai omaisuutta, siitä vain hyötyisivät. Se on omalatautisinta sosiaalipolitiikkaa, mitä pitkiin aikoihin on kuultu. Ilmoitetaan, että ollaan köyhän asialla ja vähävaraisen asialla, mutta esitetään juuri päinvastaista ehdotusta. Puhutaan eläkeerojen vähentämisestä, mutta sitten esitetään tuloerojen lisäämistä eikä suinkaan niiden ka-ventamista. Ja kaiken kukkuraksi vielä tämä pyritään maksattamaan pääasiassa muilla. On hyvin ymmärrettävää, että esimerkiksi palkansaajapiirit ovat jo reagoineet jyrkästi, ja siihen reaktioon on kyllä syytä yhtyä.

Edellä sanotusta jo selviää, mikä on hallituksen ja keskustapuolueen eläkepolitiikan ero. On todettava lyhyesti, että hallitus on esityksessään valinnut oikean linjan. Ajankohtaisinta ja kiireellisintä on kaikkien heikommassa taloudellisessa asemassa olevien eläkeläisten aseman parantaminen. Se voidaan tehokkaimmin ja nopeimmin toteuttaa juuri hallituksen esittämällä

tavalla. Vaikka nyt kansaneläkkeisiin saataisiinkin merkittävä korotus, tämä ei tietenkään suinkaan merkitse sitä, että maamme eläkejärjestelmät olisivat vielä valmiit, ei lähestulkoonkaan. Päinvastoin hyvin paljon on vielä tämän jälkeen kehitettävää ja parannettavaa. Se on seikka, jota on syytä tässäkin yhteydessä korostaa ja kiinnittää huomiota muutamiin tärkeimpiin kohtiin.

Kun työeläkejärjestelmät asteittain ovat tulleet voimaan, niihin on liittynyt se hyvin valitettava epäkohta, että eläkeiän jo tuolloin si- vuuttaneet ikäluokat ovat jääneet kokonaan työeläkejärjestelmien ulkopuolelle. Tämä on aiheuttanut ymmärrettävää tyytymättömyyttä. Näiden epäkohtien korjaamiseksi tukilisiä- ja asumistukijärjestelmä liitettiin kansaneläkeläisiin. Kun nyt näitä kansaneläkkeen osia korotetaan, samalla tehdään oikeutta juuri näille työeläkejärjestelmän ulkopuolelle jääneillekin ja tasoitetaan heidän asemaansa nuorempiin ikäpolviin verrattuna.

On kuitenkin tässä yhteydessä todettava, että työeläkkeet varsinkin alkuvaiheessa ovat olleet varsin pieniä ja osittain riittämättömiä. Tosin niihin on vuosien kuluessa saatu useitakin korjauksia ja niiden taso on ollut ilahduttavasti nousmassa. Kuitenkin on valitettavasti vielä työeläkkeiden joukkoon jäänyt riittämättömiä eläkkeitä ja niiden kokonaisuus ei pääse muodostumaan tyydyttäväksi. Näyttää aivan ilmeiseltä, että eläkepolitiikassa seuraavan siirron pitäisi kohdistua heikompien työeläkkeiden korjaamiseen. Kun lisäksi verotus on sikäli epätasapuolinen, että se kohdistuu työeläkkeisiin mutta ei kansaneläkkeisiin, voi olla pelättävissä suorastaan vaara, että työeläkettä saavien joukkoon alkaa tulla sellaisia, jotka jäävät jo huonompaan asemaan kuin ne, joita hallituksen esitys nyt koskee, eli niitä, jotka pääasiallisen eläketulonsa saavat kansaneläkkeenä. Katsoisin siis, että nimenomaan työeläkejärjestelmän kehittämiseen olisi nyt taas kiinnitettävä huomiota mm. mainittujen epäkohtien osalta.

Toinen seikka, joka on syytä kirjata tulevaa eläkesuunnittelua varten, koskee eläkeikää. 65 vuoden ikä on raskaissa ammateissa nykyisin aivan liian korkea. On ammatteja, joissa on jouduttu toteamaan, etä tuskin kukaan pystyy saavuttamaan 65 vuoden eläkeikää työnsä ääressä, vaan on sitä ennen tullut työkyvyttömäksi tai kuollut työnsä ääreen. Sosiaalivaliokunta vieraili mm. Iittalan lasitehtaalla, ja se oli muistaakseni ennen sotaa, kun viimeksi on

päässyt henkilö normaalille työeläkkeelle täältä lasinpuhaltajan ammatista, kaikki eläketapahumat tai työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymiset tapahtuvat siinä keskimäärin 57 vuoden iässä. Tämä siis lasinpuhaltajan ammatissa. Kaikkein kiireellisimpiä ja polttavimpia asioita onkin tämän takia tavalla tai toisella saada työeläkejärjestelmää kehitetyksi siten, että raskais- ja kuluttavissa ammateissa oleville voitaisiin suoda mahdollisuus kohtuullisessa iässä päästä eläkkeelle, ennen kuin terveys on lopullisesti ja korjaamattomasti raunioitunut.

Ed. S u t i n e n: Herra puhemies! Täällä on jo paljon puhuttu eläkekysymyksistä, on valotettu asiaa puolelta sekä toiselta. On syytä puhuaakin niin tärkeästä asiasta kuin mitä eläketurva jokaiselle on, mutta vielä tärkeämpää on tehdä jotakin.

Maassamme on väestöryhmä, joka itsestään ja oikeuksistaan melua pitämättömänä on jäännyt eläketurvaan nähden olemattoman vähälle. Sosiaalisen lainsäädännön perustessa yleensä meillä työtuloon, on kotona yhteiskunnalle arvokasta työtä tekevien perheenemäntien eläketurvan vähäisyys suuri aukko sosiaaliturvajärjestelmässämme. Useita aloitteita tämän epäkohdan korjaamiseksi tässä talossa on tehty. Myös Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa on käsitelty perheenemännän sosiaaliturvan parantamisedotusta, jonka vievät opetusneuvos Kerttu Saalasti ja maaherra Sylvi Siltanen. Toivottavasti valmistakin saadaan aikaan.

Meillä täällä Suomessa myönnetään yleisesti, että naisten käsien kautta kulkee 75—80 % kansantulostamme. Nämä luvut osoittavat kotitaloustyön arvon, mutta eläketurvaa luotaessa niitä ei kuitenkaan ole otettu huomioon. Olisi jo korkea aika määritellä perheenemännän työn markkamääräinen arvo ja suhteuttaa eläketurva ym. sosiaaliset etuudet sen mukaan. Pohjana voitaisiin hyvin pitää vieraalle maksettavaa palkkaa esim. perheenäidin sairastuessa. On huomattava, että sairastaessaankin perheenemäntä saa kaikkein pienintä sairaus- ja äitiyspäivärahaa. Työkyvyttömyyden määrittely ja työkyvyttömyyseläkkeen saaminen näyttää olevan vaikeampaa kuin minkään muun väestöosan kohdalla. Mitä muuta on sanottava tuntemastani reumatismin runtelemasta kolmentoista lapsen äidistä, jonka lääkärintodistuksessa luki: "Eläkkeen saamisen esteenä: pystyy tekemään kevyitä sisätöitä." Mitä kevyitä sisätöitä on pienviljelijätalon varustetasoltaan vaatimatto-

missa oloissa leipää leipovalla, ruokaa suurelle perheelle laittavalla, pyykkiä pesevällä äidillä, jonka lapsista kaksitoista oli alle 16-vuotiaista. Reuman runtelemilla käsillä kyseinen emäntä ei pystynyt edes leipää leikkaamaan, muusta puhumattakaan. Enemmän pitäisi olla kansaneläkelaitoksen rattaistossa naisia, jotka ymmärtäisivät naisten asioita ja joilla joskus olisi jopa aikaa käydä raihnaisia tervehtimässä vaikka kesälomamatkoilla näitten raihnaisten omassa elämänympäristössä varsinkin syrjäseuduilla.

Kansanterveyslakia laadittaessa asetettiin ja asetettaneen nyt sitä toteutettaessa toiveita kotona tapahtuvan sairaanhoidon tehostumiseen sairaalakustannusten kurissa pitämiseksi. On syytä vakavasti kysyä, minkä verran yhteiskunta on arvostanut tähän asti kodeissa tapahtunutta sairaiden hoitamista. Juuri arvostuksen vähyydestä kertoo karua kieltään monesti vuosikausia, jopa vuosikymmeniä sairasta lastaan, miestä tai avuttomia vanhuksiaan hoitavan perheenemännän tai tyttären sosiaaliturvan pienuus, ja näitä arvokasta työtään tehneitä, työnsä paljoudesta ja jatkuvuudesta ilman lomaa, ilman palkkaa, tyystin vaienneita yhteiskunnan unohtamia naisia on ainakin maaseudulla paljon. Heitä saattaa olla kaupungeissakin, mutta sitä elämänpiiriä en tunne. Tällaisia maan hiljaisia todellisia uurastajia ja itsestään melua pitämättömiä on syytä muistaa, sillä heidänlaistensa tekemä uhratuva työ ansaitsee tulla yhteiskunnan taholta huomioideuksi, kun huomioidaan siltojen alle sortuneetkin. Juuri näitä "me vaadimme" -tyyliä vierastavia perheenäitejä on 1. 10. 1969 voimaan tulleen perhe-eläkelain ulkopuolelle jääneiden leskien joukossa paljon. Laki jätti vanhemmat lesket, joilla ei lain voimaan tullessa enää ollut alle 16-vuotiaista lasta, todelliseksi väliinputoajiksi aiheuttaen heidän keskuudessaan oikeutettua katkeruutta. Vanhempien leskien kohdalla on uudelleen koulutus ja työhönpääseminen osoittautunut erittäin vaikeaksi. Varsinkin alueilla, joissa miesten sydäntautikuolleisuusluvut ovat olleet ja ovat korkeita, näitä leskiä on paljon. Pienillä tiloilla, jouduttaessa käyttämään vierasta työvoimaa moni ikääntyneempi leski kamppailee suurissa vaikeuksissa, usein vielä terveytensä menettäneenä mutta työkyvyttömyyseläkkeeseen käskiksi pääsemättä.

Useita aloitteita tämän ilmeisen epäkohdan korjaamiseksi on tässä talossa tehty, samoin on tehty sekä suullisia että kirjallisia kyselyitä. Epäkohtia myönnetään, mutta mitään ei sen

enempää ole kuitenkaan tapahtunut lukuun ottamatta sitä, että asia otettiin Karjalaisen hallituksen hallitusohjelmaan. Sielläkin se vesittyi ensin sosiaaliministerin vaihtumiseen ja sitten hallituksen vaihdokseen. Taloudellisia mahdollisuuksia perhe-eläkelain ulkopuolelle jääneiden leskien saattamiseksi eläketurvan piiriin ei ole puuttunut, koska sekä vuoden 1971 että vuoden 1972 tulo- ja menoarviossa on tähän tarkoitettuja varoja voitu vähentää 9 milj. mk edellisvuodesta. Perustelujen mukaan vähennys johtuu siitä, että perhe-eläkkeiden tukiosakustannukset ovat jääneet aikaisemmin arvioitua pienemmiksi.

Herra puhemies! Monen muun epäkohdan ohella on jo aika korjata perheenemäntien eläketurvaa sekä saattaa perhe-eläkelain ulkopuolelle jääneet vanhemmat lesket oikeudenmukaiseen asemaan myöhemmin leskeytyneiden kanssa.

Ed. Kortesaalmi: Herra puhemies! Odotuksen mukaisesti tässä eläkeväläkysymyskeskustelussa on käynyt niin, että kaksi suurta syyllistä eläkeasioiden huonoon hoitoon: keskustapuolue ja sosialidemokraattinen puolue, ovat ryhtyneet kaivelemaan menneitä ja syyttämään toisiaan. Näiden puolueiden menneestä kansanrintamakauden toveruudesta ei siis näytä olevan paljonkaan jäljellä. Keskustapuolueella, sosialidemokraateilla ja SKDL:llä olisi ollut kyllin aikaa ja myös poliittista voimaa panna kuntoon maamme pienituloisten talous- ja eläkeasioita; mutta näin ei ole tapahtunut. Keskustapuolueella on ollut tavoitteena suuressa määrin nimenomaan valtapaikkojen ja presidentin paikan pitäminen hallussaan. Vasemmistopuolueilla on taas ollut tavoitteenaan johdattaa maamme ja kansamme oikopäätä pikaisesti harvainvaltaiseen kylmään sosialismiin, ja tässä onkin ollut koko viime vuosien sisä- ja talouspolitiikan keskeisin ongelma. Tämän vuoksi on pääasia: kansan asia, jäänyt hoitamatta. Aiheellisesti onkin Suomen maaseudun puolueen puolehallitus 6. 5. 1972 todennut mm., että maamme taloudellisten asioiden kuntoon saattaminen vaatii välttämättä yritteliäisyyttä ja kansan parempaa toimentuloa puoltavaa enemmistöhallitusta. Lisäksi rempallaan olevat eläkeläisten asiat on saatava viivyttelemättä kuntoon. Edelleen puoluehallitus on kantanaan ilmoittanut, että mikäli sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus kaatuu, on maahamme tällöin muodostettava ei-sosialististen puolueiden eduskunta-

enemmistöön nojaava hallitus, mikä on mahdollista, kun SMP hyväksytään tasavertaisena hallituspuolueena tähän enemmistöhallitukseen. Puoluehallitus on tähdentänyt, että vain rakentavilla ja yhteistyötä edistävillä ratkaisuilla voidaan myös eläkeläisille ja rintamaveteraaneille saada heidän kipeästi kaipaamaansa oikeutta.

Seurauksena keskustapuolueen viime vuosien ja vuosikymmenenkin politiikasta on ollut se, että maaseudun väestö ja köyhät on unohdettu valtapaikkojen saalistuksessa; ja mitä ylemmäksi presidentti Kekkonen on kiivennyt, sitä alemmas on puolestaan keskustapuolue vajonnut ja kokenut jopa romahdusmaisen vaalitapion vuoden 1970 vaaleissa. Vasemmistopuolueet ovat taas valtakaudellaan myös keskittyneet valtapaikkojen saalistukseen ja onnistuneet hyvin radiossa, televisiossa ja valtionyhtiöiden hallintoelimissä, jopa oikeuslaitos ja yliopistot yritetään turmella järjettömällä politisoinnilla.

Hämmästyttävän suppeata ja puolueitsekkästä on ollut myös nykyisen sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen toiminta, mikä on näkynyt erityisesti Raha-automaattiyhdistyksen rahojen jaossa ja puolueitsekkäässä virkanimityspolitiikassa. Hämmästyttävästi hallitus on myös käyttänyt itsestään nimeä ”työväenhallitus”, mistä johdonmukaisesti on seurauksena, ettei se olekaan voinut olla koko kansan hallitus. Edelleen nykyisen valtioneuvoston jäsenistä monet ovat ehtineet jo herättää tänä lyhyenä aikana ikävää huomiota kansalaisten keskuudessa. Mainitsen vain ministeri Holapan virkamiehiin kohdistamat syytökset, ministeri Sundqvistin omituisen kiireellisen ja hätäilevän ja yksipuolisen korkeakoulujen hallinnon uudistusvimman, joka on ainoalaatuista koko maailmassa, ja lisäksi ministeri Haposen tavan vastailta eduskuntakyselyihin ottamalla vastauksensa peruslähtökohdaksi vain yksipuolisia sanomalehtikirjoituksia.

Tämän väläkysymyskeskustelun aikana kokoomuspuolueessa on esiintynyt selvää hermostuneisuutta. Mm. Uudessa Suomessa on kirjoitettu, että jos SMP ryhtyy muka vasemmistolaiseksi, niin hallitus selviytyy väläkysymyksestä, ja tämä tietäisi samalla kokoomuksen mielestä uusjakoa eduskunnan voimasuhteissa; ainakin Uuden Suomen arvion mukaan. Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että SMP:n eduskuntaryhmä pyrkii riikkomaan kylläkin paikalleen jähmettynyttä ja aikansa elänyttä oikeisto—vasemmisto -asetelmaa tässä eduskunnassa ja

maan sisä- ja talouspolitiikassa. Tämä on sitä SMP:n asialinjaa. Me otamme asian kerrallaan ja katsomme, miten se parhaiten voidaan hoitaa, ja meitä eivät sido kalkkeutuneet puolueideologiat.

Kun ed. Ilaskivi käyttämässään ryhmäpuheenvuorossa moitti keskustapuoluetta siitä, ettei keskustapuolue tämän välikysymyksen soraamisen yhteydessä ottanut yhteyttä riittävän aikaisessa vaiheessa muihin keskiryhmäpuolueisiin, niin täytyy tässä todeta, että tässä pata on kattilaa soimannut. Muistutettiin vain, että kun kevätkesällä 1970 täällä oli esillä välikysymyskeskustelu rintamaveteraanien asiasta, niin kokoomus ei silloin ottanut neuvottelukosketusta silloisen eduskunnan veteraanikerhon jäseniin, joka kerho koostui yli puole-rajojen kansanedustajista, vaan kokoomuspuolue tällöin puoluepoliittisesti taktikoiden yritti omistella veteraanieläkeasiaa vain kokoomuksen omiin nimiin ja teki tällä tavalla karhunnalvelusta tälle veteraaniasialle.

Suomen maaseudun puolueen pienituloisia ja eläkeläisiä puolustavasta johdonmukaisesta eduskuntapolitiikasta ovat täällä jo ed. Veikko Vennamo ja muutkin SMP:n kansanedustajat esittäneet kumoamattomia tosiasioita, jotka perustuvat eduskunnan pöytäkirjoihin. Lisättäköön tässä vielä eräitä tositapahtumia.

Budjettikeskustelussa 14. 1. 1971 esitti Veikko Vennamo mm., että budjettiin otettaisiin 1 milj. mk ylimääräiseksi erikoiskorvauksiksi 65 vuotta täyttäneille rintamaveteraaneille. Tätä ed. Vennamon tekemää ehdotusta kannatti ed. Volotinen. Tällöin tämä ehdotus hävisi äänestyksessä äänin 48—120, jolloin SMP sai vain yksittäisiä puolustajia muutamista muista eduskuntaryhmistä.

Edelleen mainittakoon, että SMP ajoi tuloista riippumatonta, jokaiselle yhtä suurta markkamääräistä lapsikorotusta, mutta eduskunnan enemmistö oli tätäkin asiaa vastaan. Erityisesti tällöin ihmetytti keskustapuolueen käyttäytyminen. Sehän äänesti 2. 6. 1971 omaa lakialoitettaan vastaan ja kannatti prosenttilinjaa huolimatta omista aikaisemmista päätöksistään ja lehtikirjoittelustaan.

Ed. Silander ed. Suokkaan kannattamana esitti täällä eduskunnassa seuraavaa: Lapsikorotus on yhdeltä lapselta 100 mk ja kutakin seuraavaa lasta kohden 75 mk kuukaudessa, kuitenkin niin, että yksilapsisen eläkkeensaajan kokonaiseläke on vähintään 300 mk/kk ja useampilapsisen vähintään 75 markalla lisätynä jo-

kaista seuraavaa lasta kohden. Väliäänestyksessä SMP:n esitys hävisi äänin 54—103, poissa oli 40. Samana päivänä äänestettäessä työttömyyseläkkeeseen oikeuttavan ikärajan alentamisesta 60:sta 50 vuoteen, jolloin tämän esitti ed. Silander ed. Suokkaan kannattamana, väliäänestyksessä tämäkin esityksemme hävisi.

Paitsi eduskunnassa Suomen maaseudun puolueen taholla on kiinnitetty eläkeläisten asioihin vakavaa huomiota myös siinä mielessä, että puolueemme eräs valtakunnallinen järjestö, nimeltään Oikeutta eläkeläisille ry., on vaatinut mm. verotonta vähimmäiseläkettä, joka olisi saatava 550 markkaan kuukaudessa rintamaveteraanit mukaan lukien. Edelleen järjestömme on vaatinut julkisuudessa eläkeikärajan alentamista 60 vuoteen ja tarvittavilta osin vieläkin alhaisemmaksi. Edelleen se on esittänyt huippueläkkeille pitävää, riittävän alhaista kattoa ja eläkejärjestelmien viidakkoa poistettavaksi niin, että olisi aikaansaatava yksi tehokas eläkejärjestelmä. Eläkejärjestömme esittää myös ilmaisen terveydenhoidon toteuttamista eläkerahastoihin säästyneillä varoilla sekä eläkeläisten virkistys- ja valistustoimintaan kiinnitettäväksi huomiota.

Eläkejärjestelyissä on tunnetusti vakavia puutteellisuuksia ja aukkoja. On käynyt niin, että useat ns. pienryhmät taikka syrjäryhmät ovat jääneet riittävää huomiota vaille ja unohduksiin. Tässä yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota esim. näkövammaisten eläketurvan jälkeensäjäneisyyteen. Invalidi, jonka työ- tai toimintakyky on alentunut vähintään 2/3:lla ja joka itsensä ja perheensä elättämiseksi tekee kykyjensä mukaista työtä, on invalidirahain mukaan oikeutettu saamaan invalidirahaa. Tämän tarkoituksena on kannustaa vaikean vamman omaavia henkilöitä omatoimiseen toimeentulon hankkimiseen. Invalidirahan merkitys eräänlaisena sisukkuusrahana onkin ollut aikaisemmin hyvin myönteinen, koska sen avulla on voitu saattaa hyvinkin vaikean vamman omaavia henkilöitä työelämän piiriin itse huolehtimaan toimeentulostaan ja myös tuntemaan itsensä hyödyllisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Invalidirahan enimmäismäärä on sokealle henkilölle ollut 253 mk/kk, ja 100 %:n invaliditeetin omaava saa lisäksi kansaneläkkeen perusosan 77 mk/kk sekä apulisän 70 mk/kk. Invalidirahaa ei samanaikaisesti voi saada muiden kuin edellä mainittujen kansaneläkkeen osien kanssa. Tällä tavoin invalidirahan saajilla on tuntuvasti pienempi sosiaaliturva kuin henkilöillä, joilla on oikeus kansaneläkkeen kaikkiin

osiin. Näin invalidiraha on menettänyt alkuperäisen merkityksensä työntekoon kannustavana tekijänä. Tällainen kehitys ei ole varmaankaan invalidien eikä myöskään yhteiskunnan edun mukainen. Lisäksi muistettakoon, että invalidirahan saajat ovat yleensä heikosti tuottavissa ammateissa työskenteleviä henkilöitä, ja näin on erityisesti näkövammaisten osalta asia. Kuitenkin kaikki, myös näkövammaiset invalidit, haluavat olla mahdollisuuksiensa ja kykyjensä mukaisesti mukana työelämässä voidakseen elää riippumatonta, rakentavaa ja hyödyllisyyden tunteen sisältävää elämää.

Useinkaan vaikeavammaisen invalidi ei edes voi siirtyä invalidirahan piiristä kansaneläkkeen tarjoamille turvallisemmille tuloille, sillä avio puolison ansiotulot saattavat ylittää tukiosalle ja tukilisälle vahvistetun rajatulon. Näin ollen tilanne on epäoikeudenmukainen yrittämishaluiseksi ja vaikeasta vammasta huolimatta toimintakykyiselle invalidille. Niinpä invalidiraha ja kansaneläkelakia olisivin muutettava niin, että tämän rahan saannin edellytykseksi katsottava vähimmäisansiotaso ei enää saisi olla esteenä kansaneläkkeen rajatulon alaisten osien saannille eivätkä mitkään kansaneläkkeen osat esteenä invalidirahan saannille.

Lisäksi invalidirahaan olisi tehtävä tasokorotus. Jo vuonna 1961 jätti valtioneuvoston asettama ns. Koposen komitea mietinnön, jossa mm. ehdotettiin invalidirahan suuruudeksi sotilasvammalain mukaiseen elinkorkoon verrattuna 84 %:n sijasta 100 %.

Maamme valtuutetuilla on ollut hallussaan rahan mahti ja sanan mahti, ja näiden mahtien turvin SMP:n rehellinen taistelu kansamme pienituloisten ja eläkeläisten puolesta on pyritty järjestelmällisesti salaamaan nimenomaan suurissa joukkoviestimissä. Mutta SMP on toistuvasti sanonut: Kyllä kansa tietää. Ja se, että kansa on alkanut todellakin tietää, se on näkynyt mm. viime aikojen SMP:lle voitokkaissa eduskuntavaaleissa. Samoin se on näkynyt lukuisissa henkilökohtaisissa kosketuksissa ja niissä kirjeissä, joita olemme saaneet tänne duskuntaan jatkuvasti.

Tässä yhteydessä katson aiheelliseksi lukea erään vaalien jälkeen meille tulleen kirjeen, josta näkyy, että kansa todella tietää SMP:n eläkepoliittiset ansiot. Tämä kirje on tullut Oulun vaalipiirin kansaneläkeläisiltä, jotka ensinnäkin onnittelevat SMP:tä suuren vaalivoiton johdosta ja kertovat olevansa hyvin iloisia, että näin hyvin meni.

”Teimme täällä kovasti työtä eläkeläisten keskuudessa SMP:n puolesta, koska olemme seuranneet, että Vennamo on ollut aina meidänkin raukkojen asian puolella, jotka olemme kaikkein kurjimpia ja hyljätymimpiä emmekä voi itse enää elämäämme mitenkään korjata, koska olemme vanhoja ja sairaita. Ja jos joku olisi vielä sen kuntoinenkin, että pystyisi vielä jotain tekemään, niin ei häntä mihinkään huolitakaan, ja tulorajakin on eläkeläisillä niin alhainen, että ei siinä ole varaa paljon yrittää mitään. Jos tulot sen rajan ylittävät, niin silloin pannaan verot päälle ja katkaistaan eläke. Kuka vanhus enää tässä iässä uskaltaa luottaa terveyteensä niin paljon, että voisi uhmata tuota pientäkin eläkettä. Meidät raukat on todella pakotettu elämään puutteessa ja kurjuudessa. Nämä 5 000—6 000 markan kuukausipalkalla elävät pomot pitävät meitä vain niin kuin pilkkanaan ja nostavat eläkkeitä 200 ja 300 kuukaudessa. Eihän sillä kenenkään leipä levene. Kyllä se täytyy sanoa jokaisen, että tämän kansanrintamahallituksen aikana on kansaneläkkeet laskeneet paljon, kun ottaa huomioon hintojen nousut ja kaikki, mitä yleensä elämässä tarvitaan. Tämän edellisissä vaaleissa sosialidemokraatit tekivät suuren vaalivoiton eläkeläisten tuella ja lupasivat nostaa eläkkeet 250 markkaan kuukaudessa ja tämä oli niin houkutteleva lupaus noille kurjuudessa eläville, että riemusaatossa he menivät demareja äänestämään. Mutta näissä vaaleissa he saivat tappion, sillä ei valehtelemalla kovin pitkälle pääse eteenpäin, eikä niillä suurilla lupauksilla asiat parane millään alalla, tekoja pitää tulla. Valheella on aina lyhyet jäljet, eikä sillä pitkälle mennä, kun ne tulee omaan eteen. Eihän meille kansaneläkeläisille tämän maailman politiikka enää mitään meinaa, meidätän on heitetty kaikesta ulos, eikä meillä ole muuta asetta taistella oikeuksiemme puolesta kuin onneksi äänioikeus, ja sen tulemme antamaan sille puolueelle, joka todella ajaa meidän asiaa, niin että eläkkeet nousisivat niin paljon, että mekin voisimme elää ihmisarvoista elämää eikä ainaisessa puutteessa ja kurjuudessa. Eihän meillä monia elinvuosia enää olekaan, ikäkin jo sen määrää. Eikähän me loistoelemää vaaditakaan eikä me olla siihen koskaan totuttukaan, kunhan eläkkeet olisivat sellaiset, että välttämättömät tarpeensa kunnolla saisi, niin olisimme siihen tyytyväisiä.

Teimme täällä Oulun piirissä kovasti työtä vaalien edellä SMP:n hyväksi ja päätimme

äänestää SMP:tä ja niin olemme tehneetkin, koska emme voi enää luottaa vanhoihin puolueisiin. Nythän ne muka vaalien edellä nostivat vähän niiden eläkkeitä, jotka saavat sen tukilisän, ja sekin vähäinen korotus ruvetaan maksamaan vasta ensi vuoden alussa. Siihen mennessä on jo moni vanhus kerinnyt ummistaa silmänsä ikuiseen uneen eikä ole kerinnyt nauttia tuosta vähäisestääkään korotuksesta. Vaan sehän tuo lienee ollut tarkoituskään. Sen tähden rohkenemme kääntyä pyyntöinemme ja nostaa rukoilevat kätemme teidän puoleenne, että ottaisitte tämän asian heti esille, kun uusi eduskunta kokoontuu, että tuo myönnetty tukilisän korotus ruvettaisiin maksamaan heti eikä vasta ensi vuoden alusta. Vaikka se ei iso raha olekaan, niin köyhälle se on vähäkin raha paljon. Ehkäpä siellä eduskunnassa tästä eteenpäin SMP:kin saa äänensä paremmin kuuluviin, kun on saanut enemmän parlamentaarista voimaa taakseen.

Sitten vielä yksi asia, jota me pyydettäisiin, että meidät vapautettaisiin noista verolomakkeiden täyttämismvöllisyyksistä, eihän meillä ole mitään verottamista. Nämä kansaneläkeläiset, jotka saavat tämän pienen tukilisän, on jo erotettu siihen luokkaan, jolla ei ole muita tuloja kuin kansaneläke, eikä heitä koske mikään muukaan eläketurva. Ja toivomme, että eduskunta ja hallitus ottaisivat nämä meidän pyyntömme huomioon, ennen kaikkea sen, että tukilisän korotus ruvettaisiin maksamaan heti, sitä jäämme vartomaan. Onnea ja Jumalan siunausta toivomme SMP:lle ja Vennamolle erittäin. Hän on raskaimman taakan kantanut ja tehnyt uupumatta työtä puolueen hyväksi. Ihme vain, että on jaksanut. Mutta Jumala on luvannut, että yksikään hyvä työ ei jää palkitsematta, joka tehdään oikeuden ja rehellisyyden puolesta. Jumala antakoon teille voimaa ja siunauksensa työllenne, kun taistelette hädässä ja puutteessa olevien ihmisten puolesta. Yksikään hyvä työ ei jää palkitsematta! Oulun vaalipiirin kansaneläkeläiset."

Tässä siis yksi kirje, joka kertoo eläkeläisten huolista ja myös siitä, että eläkeläiset, ainakin osa, tietävät myös sen työn, mitä SMP on tehnyt eduskunnassa, ja antavat tälle työlle sille kuuluvan arvon.

Olemme saaneet kentältä muitakin kirjeitä. Mm. eräässä vaalien jälkeen tullessa kirjeessä esitetään toivomus, että valtion ja kuntien viroissa ja toimissa eläkeikäraja säännöllisessä työssä alennettaisiin 60 vuoteen ja vuorotyössä ja raskaassa työssä 58 vuoteen, vaikkapa vain

vapaaehtoisuuden pohjaltaakin. Tämä toisi lisää virka- ja työpaikkoja nuoremmille työntekijöille, kun automaatio vain joka hetki vähentää tälläkin alueella töitä, sanotaan kirjeessä.

Oman ongelmansa eläkeläiskysymykseen on tuonut myös eläkkeen hakijoiden kohtelu virastoissa ja laitoksissa, joka kaipaa kohennusta sekin. Lukuisat kansanedustajille jatkuvasti saapuvat kansaneläkeläisten ja muitten eläkeläisten pyynnöt hoitaa heidän eläkeasioitaan ja kiirehtiä eläkepäättösten saamista kertovat tästä joka viikko. Joka viikko tulee edustajille kirjeitä, että pitäisi kansalaisten yksityisiä eläkeasioita kiirehtiä milloin kansaneläkelaitoksessa, milloin valtiokonttorissa tai muussa virastossa. Itse asiassa näyttää virkakoneiston hidas toiminta johtaneen siihen, että eduskunnasta on muodostunut eräänlainen toinen kansaneläkelaitos ja toinen valtiokonttori, jossa siis kansanedustajat näitä eläkeasioita joutuvat hoitamaan ja toimimaan eräänlaisina "sosiaalisina kirjelaatikkoina". Kun meillä on niin suuri virkakoneisto kuitenkin olemassa, niin odottaisi, että saataisiin aikaan sellainen muutos ja tehostus, että nimenomaan eläkeasioitten neuvomisesta, eläkeasioitten nopeasta hoitamisesta huolehtisivat ne viranomaiset, jotka tähän asiaan on valittu ja asetettu hoitamaan, niin että kansanedustajille jäisi aikaa keskittyä siihen varsinaiseen työhön, johon heidät on valittu, elinlainsäädäntötyöhön ja valtion tulo- ja menoarvion laatimiseen ja käsittelemiseen. Tällä en tahdo sanoa sitä, etteikö kansanedustaja haluaisi hoitaa näitä yksityisten ihmisten asioita. Mutta on tullut mieleen todella se, että kun näitä eläkepyyntöjä tulee jatkuvasti yhtenä köytenä tänne eduskuntaan, niin jotakin vikaa tässä virkakoneistossakin täytyy olla. Olisi toivottavaa, että edes tämän vähemmistöhallituksen aikana vaikkapa sosiaaliministeriön taholta kiinnitettäisiin huomiota siihen, että virastojen palvelukykyä tehostettaisiin ja nopeutettaisiin.

Tällaisen henkilökohtaisen evästyksen antaisin tässä esitykseni päätteeksi herra sosiaali- ja terveystoiministerille.

Ed. T ä h k ä m a a: Herra puhemies! Yleisesti tunnettu tosiasia on, että maatalousväestön ja muiden omaa työtään tekevien sosiaaliturva on muihin väestöryhmiin nähden selvästi jälkeenjäännyttä. 1960-luku on kansainvälisesti katsoen ollut kuitenkin varsin voimakkaan kehityksen aikaa, jolloin etenkin viljelijäin eläketurvaa on huomattavasti parannettu muissa

maissa, millä seikalla samalla on pyritty nopeuttamaan sukupolvikiertoa tiloilla. Maatalousväestön ikärakenne on sellainen, että eläkkeelle siirtyviä vanhuksia on paljon, kun taas vakuutusmaksuja maksavien joukko pienenee koko ajan. Teollisuus- ja palveluelinkeinoissa tilanne on juuri päinvastoin ja sosiaaliturvan rahoitusongelma siksi myös paljon helpompi. Työ- ja virkasuhteessa olevien eläketurvamaksuista vastaa työnantaja ja valtio.

Itsenäiset maanviljelijät ovat itse omia työnantajiaan, mutta heidän tulotonsa on alhaisempi kuin palkansaajilla. Korkeisiin sosiaaliturvamaksuihin ei ole yksinkertaisesti rahaa. Näistä syistä viljelijäväestön riittävän sosiaaliturvan rahoittaminen tämän elinkeinon sisältä on sula mahdottomuus. Etuuksien tason säilyttäminen verrannollisena muihin väestöryhmiin edellyttää siten nykytilanteessa muun rahoituksen jatkuvaa lisäämistä. Voidaankin todeta, että esimerkiksi EEC-piirissä valtion osallistuminen maatalousväestön sosiaaliturvan rahoitukseen on selvästi kasvanut 1960-luvun aikana. Niinpä 1960-luvun puoliväliin mennessä useimmissa EEC-maissa valtio maksoi suoraan jo 70—80 % viljelijäin ja heidän perheenjäsentensä sosiaaliturvan kustannuksista, kun vastaava osuus vuosikymmenen alkaessa on ollut yleensä vielä alle puolet.

Viljelijäväestön sosiaaliturva on meillä joka tapauksessa paljon jäljessä siitä, mitä se on esimerkiksi EEC-maissa. Meillä huomattava osa viljelijäväestöstä harjoittaa yritystoimintaa niin pienillä tiloilla, että tilan tuotolla ei ole mahdollista päästä sellaiseen toimeentulotasoon, joka olisi vertailukelpoinen palkansaajan tulotason kanssa. Kun lisäksi sivuansiomahdollisuudet ovat etenkin viime vuosien aikana oleellisesti huonontuneet ennen muuta metsätöiden koneellistumisen takia, eivät näillä tiloilla asuvat viljelijät voi saavuttaa tulotasoa, jota voisi pitää nykyoloissa edes välttämättömänä. Tämä on aiheuttanut katkeruutta, joka on pahentunut viime viikkoina sen johdosta, että muiden väestöryhmien saman tyyppisten etuuskien määrää on edelleen lisätty. Esimerkiksi tällä kertaa monet suurituloiset saavat loma-ajan palkan lisänä enemmän kuin omaa työtään tekevät useat henkilöt saavat eläkettä vuodessa.

Kaikesta edellä mainitusta huolimatta kuitenkin ministeri Kaipainen sanoi hallituksen nimissä, että hallitus on kyllä valmis viljelijäväestön eläketurvaa nostamaan MYEL-eläkejärjestelmän piirissä, esimerkiksi työtuloa nostamalla,

mikä merkitsee sitä, että vaikeuksissa elävä pienviljelijä joutuu itse maksamaan puolet pienestä eläkkeestään, kun sitä vastoin varakkaille suuret työ- ja virkaeläkkeet kustantaa yhteiskunta. Tällaista on sosialidemokraattisen työväenhallituksen eläkepolitiikka.

Täällä ministeri Hostilan puheenvuorosta kuvastui edellä mainittu kanta, kun hän torjui eläkeerojen tasaamiseen johtavan keskustapuolueen vaatimuksen väittäen sen olevan tulonsiirtoa maatalousväestölle. No, en tiedä, oliko Hostila oikeassa tai väärässä. Mutta onko tämä oikea perusta eläkepolitiikan pohjaksi, siitä olemme eri mieltä. Onko oikein, että työllään saman suuruisen ansion yltävien henkilöiden eläketurvaa ratkaisee ammatti? Ainakaan ei ole oikein, että esimerkiksi Etelä-Suomessa 6 hehtaarin tilan isäntä, jolla on metsää 10—20 hehtaaria, ei enää yllä kansaneläkkeen täydelliseen tukiosaan. MYEL-eläke ei poista epäkohtaa, vaan antaa eläkettä 51 mk kuukaudessa. Samanlaisesti kuitenkin yhteiskunta maksaa useiden tuhansien markkojen eläkkeitä, jotka vielä ovat etuoikeutettua tuloa tukiosaan nähden. Mutta tässä sos.dem.-ryhmä ei näe mitään epäkohtaa olevan, vaan väittää sen korjaamisen olevan tulonsiirtoa vähävaraisilta rikkaille. Tulonsiirtoa tälläkin kertaa jo hoidetaan eläkepolitiikalla, mutta päinvastaiseen suuntaan kuin mitä hallitus väittää.

Meidän pitäisi olla yhtä mieltä siitä, että pelkästään maatalouspoliittisin keinoin ei maatalousväestön nykyisiä ongelmia kyetä ratkaisemaan. Maatalouden rationalisointipyrkimysten johdosta vapautuu maataloudesta suuri joukko vanhoja ihmisiä, sillä maataloudessa aktiivisesti toimivan väestön keski-ikä on tällä hetkellä noin 53 vuotta. Usein he ovat myös jo sairaalloisia, eikä heidän kouluttamisensa uusiin ammatteihin ole mitenkään mielekästä. Toimeentulo-ongelma on siis heidän osaltaan pakko hoitaa sosiaalipoliittisin keinoin. Tämän vuoksi on tärkeää kehittää sekä eläkejärjestelmiä että muita sosiaaliturvajärjestelmiä siten, että niiden avulla kyetään järjestämään edes kohtuullinen vähimmäistoimeentulo, siis myös maataloudessa toimivalle ja siitä luopuvalle väestölle.

Maatalousväestön sairastavuus on meillä huomattavan korkeata luokkaa. Todettakoon tässä muuan tutkimustulos, jossa on selvitetty 50—64-vuotiaiden miesten työkyvyttömyyttä Ilomantsin, Pöytyän ja Mellilän kunnissa. Kaikkiaan noin 1 100 henkilön otoksesta todettiin,

että oman arvionsa mukaan työkyvyttömiä henkilöitä, jotka kuitenkin lääkäri arvioi työkykyisiksi, oli 35 kappaletta. Näistä oli maanviljelijöitä 77 %, siis selvästi suurin osa. Lukumääräisesti jonkin verran enemmän oli niitä, jotka itse arvioivat olevansa työkykyisiä, mutta jotka lääkärin arvion mukaan olivat työkyvyttömiä. Tällaisia henkilöitä oli 54 kappaletta ja heistä oli maanviljelijöitä enää 37 %. Siten maanviljelijät paljon useammin kuin muissa ammateissa toimivat kokevat työkykyensä huonoksi lääkärin arvioidessa työkyvyn hyväksi. Tutkijan mukaan tälle on kaksi mahdollista selitystä: Voidaan olettaa, että maanviljelijän kaltaisella itsenäisellä yrittäjällä omakohtainen vaatimustaso asettuu korkeammalle kuin muissa ammateissa. Toinen mahdollisuus on, että lääkärit tutkimusheikellä, myös eläkkeenhakemistilanteessa, aliarvioivat maanviljelijän ammatin vaatimustason. Katsotaan, että maanviljelijä "omalla vauhdillaan" selviää suhteellisen työkyvyttömänäkin tilansa töistä. Kansan suusta kyllä kuulee jokseenkin aina tämän jälkimmäisen selityksen. Tämä epäily ei liene aiheeton. Siksi työkyvyttömyyden arvosteluun on kiinnitettävä voimakasta huomiota ylipäänsä kaikkien omaa työtään tekevien väestöryhmien kohdalla. Maanviljelijöiden osalta on asian sikäli erittäin vakava, että kansaneläkelaitoksen suorittamien tutkimusten mukaan ammatissa toimivista 45—64-vuotiaista miehistä pitkäaikaisesti sairaita on eniten maatalousyrittäjien joukossa; nimittäin kaikkiaan 65 %, kun se koko aineistosta oli 49 %. Muutoin korkea sairastavuus oli tyypillistä nimenomaan yrittäjäryhmille, mikä osoittaa, että työkyvyttömyyseläkkeen saaminen on ollut omaa työtään tekeville todella keskimäärin vaikeampaa kuin muille ammatissa toimiville ryhmille.

Mitä tulee hallituksen välistävetoon kansaneläkkeen tukilisän ja asumistuen korottamisessa, niin se tietysti antaa tukilisän saajalle jonkin verran entistä enemmän eläkettä, mutta johtaa entistä ihmeellisempiin lopputuloksiin tavallisen eläkkeensaajan kannalta. Kun tukilisän alkuperäinen tarkoitus on ollut se, että tukilisä ylipäänsä maksetaan vain täyden tukiosan saajalle, niin nyt joudutaan samalle kansaneläkeläiselle hyvin useissa tapauksissa maksamaan sekä vajaata tukiosaa että vajaata tukilisää. Tällaisten muutopuolien korjausten seurauksena kansaneläkkeiden järjestelmäteknikassa ei kohta ole enää järjen hiventäkään. Tällaista esitystä annettaessa olisi ehdottomasti pitänyt korostaa

tukiosaan vaikuttavia tuloeroja tai tehdä ainakin työtulot etuoikeutetuiksi.

Tukilisän saamista rajoittavat omaisuusrajat ovat myös niin ankarat, että niiden korottamista tämän esityksen yhteydessä on pidettävä aivan välttämättömänä. Hallituksen esitys asumistukien korottamisesta puolestaan merkitsee sitä, että yhteiskunnan tukea maksetaan entistä parempiosaisemmille ja korkeavuokraisemmissa asunnoissa asuville eläkkeensaajille, kunhan he vain asuvat vuokra-asunnossa. Omassa asunnossaan eläviin asumistukijärjestelmä taas ei ulotu juuri lainkaan. Kuitenkin meillä on suuret määrät pienituloisia ja köyhiä eläkkeensaajia, jotka asuvat puutteellisesti varustetuissa, useasti veitoisissa ja huonokuntoisissa asunnoissa. Esi-merkkinä esitettäköön vain muutamia numeroita viljelijäperheiden asuntojen varustustasosta vuoden 1969 maatalouslaskennan tietojen mukaan. Kokonaan ilman sähköä oli maassa vielä 20 % viljelijäperheiden asunnoista. Vesi-johto puuttui 55 %:n ja viemäri 50 %:n määrältä. Käytettävissäni ei ole laaja-alaisempia tilastotietoja, mutta pitäisin jokseenkin varmana, että maaseudulla asuvien eläkkeensaajien asuintaso ylipäänsäkään ei juuri tämän korkeampi ole. Hallituksen esitys merkitsee siis sitä, että toisille eläkkeensaajille kustannetaan yhteisesti kerätyillä varoilla jo ilmainen ja varsin korkealuokkainen asunto: toisaalla meillä on suuri joukko sellaisia eläkkeensaajia, joiden asunto ei tyydytä edes inhimillisen asumisen perustarpeita. Käytännössä hallituksen eläkeuudistus vie siis eläkeläisiä vain eteenpäin eriarvoon eikä tasa-arvoon, millä SDP on itseään mainostanut.

Ed. S e p p ä: Herra puhemies! Välikysymys tehdään varsinaisesti siinä tarkoituksessa, että pyritään saamaan muutos harjoitettuun politiikkaan yleensä, ja tästä johtuen käydyssä keskustelussa kosketellaan paljon sisäpoliittiseen umpikujaamme johtaneita tekijöitä ja syitä. Mutta kun keskustapuolue ilmeisen puoluetaktillisessa tarkoituksessa on tehnyt tämän välikysymyksensä eläkeasioista, on tässä yhteydessä syytä kosketella asiaa lähinnä maatalousväestön kannalta.

Maatalouseläke rakentuu periaatteessa lähinnä samalle pohjalle kuin työsuhde-eläkkeet. Tämän mukaisesti sekä eläkkeen suuruus että perittävät vakuutusmaksut ovat riippuvaisia työtulon suuruudesta, joka puolestaan määräytyy tilan pinta-alan perusteella kaavamaisesti. Keskimääräiset maatalouseläkkeet ovat todella

vaatimattomia sekä huomattavasti alhaisempia kuin muiden eläkejärjestelmien puitteissa maksettavat. Vuodenvaihteessa oli keskimääräinen vanhuuseläke MYEL:in mukaan 60,40 mk kuukaudessa ja kaikki MYEL:in eläkkeet keskimäärin 65,30 mk kuukaudessa. Keskimääräinen TEL-eläke oli 282 mk sekä LEL-eläke 136 mk ja YEL-eläke 353 mk kuukaudessa. Erot ovat näiden järjestelmien välillä todella tuntuvat. Näiden kaikkien kohdalla on tosin tapahtunut tämän vuoden puolella vaatimatonta nousu.

Maatalouseläkkeiden pienenus johtuu lähinnä siitä, että maatilat ovat pieniä ja pinta-alan perusteella määräytyneet työtulot myöskin pieniä, sekä siitä, että viljelijäväestö on vanhaa, keski-ikäkään on noin 52 vuotta, sekä lisäksi myös siitä, että MYEL on ollut voimassa vasta vuodesta 1970 alkaen ja muut työsuhde-eläkkeet jo toistakymmentä vuotta.

Eläkkeiden varsinainen lopullinen suuruus, minkä viljelijäväestö saa, riippuu kuitenkin siitä, kuinka paljon tähän saadaan lisää kansaneläkelain puitteissa. Maatalouseläkkeen saaja saa kansaneläkkeen perusosan samoin kuin jokainen muukin eläkkeensaaja. Mutta kun tukiosa ja tukilisä sekä asumistuki perustuvat tarvehankintaan, aiheutuu tästä se ilmeinen epäkohta, että muiden eläkkeiden saajien saadessa työeläkkeensä lisäksi miltei normaalisti tukiosan sekä tukilisan maatalouseläkkeen saajat jäävät näitä paitsi. Etenkin tukilisan ulkopuolelle jää suurin osa. Yksinomaan perusosan varassa on maatalouseläkkeen saajista niinkin suuri osa kuin 20 %. Tästä johtuen ministeri Kaipaisen eläkepommei vappuna ei tuonut ratkaisevaa parannusta maatalousväestön eläkkeisiin. Päinvastoin tukilisan voimakas nostaminen aiheuttaa melkoisen vinosuuntauksen kansaneläkejärjestelmään. Eräissä tapauksissa perusosan saaja voi saada osan tukilisää ja osan tukiosaa, jolloin järjestelmä muuttuu täysin nurinkuriseksi.

Harkittaessa ratkaisuja ja parannusehdotuksia maatalousväestön eläkekysymyksen on kiinnitettävä huomiota eräisiin nykyisen kansaneläkejärjestelmän ilmeisiin epäkohtiin. Tukilisan saannin esteenä on useimmissa tapauksissa ns. laskennallisen omaisuustulon aiheuttaman tulonlisä. Omaisuusraja, josta ylimenevästä osasta sitten lasketaan 10 % eläkkeensaajan vuosituloiksi, on aivan liian alhainen. Näitä tuloarajoja on korjattava pikaisesti. Yksinäisen henkilön omaisuusraja on nykyisin 2 850 mk, ja tämä olisi korotettava ainakin 10 000 markkaan. Aviopuolisoiden omaisuusraja on 4 500 mk, ja

tämä olisi vastaavasti korotettava 20 000 markkaan. Pääomavaltaisen maatalouden kohdalla nykyiset alhaiset tuloarajat aiheuttavat aivan kohutuuttoman epäkohdan ja saattavat maatalousväestön eriarvoiseen asemaan eläkejärjestelmässä.

Kun maatalousväestön kohdalla eläketurva on heistä riippumattomista syistä järjestetty kovin myöhäisessä vaiheessa, olisi heidät saatettava tasapuoliseen asemaan esim. LEL- ja TEL-eläkkeisiin nähden siten, että maatalousyrittäjien eläkelakiin tehtäisiin korjaus, jonka perusajatuksena olisi se, että MYEL:in voimassa olo laskettaisiin teoreettisesti alkaneeksi näiden kanssa samanaikaisesti. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että takautuvaa yrittäjänoloaika otettaisiin huomioon siinä määrin, ettei ennen normaalia vanhuuseläkkeelle siirtyvien, esim. myynnin yhteydessä lapsille, eläketurva kohutuuttomasti pienene. Tästä olisi myöskin se etu, että näin helpotettaisiin sukupolvien vaihtumiseen liittyviä ongelmia.

Tähän sukupolvien vaihteluun liittyvä on eräs maankäyttö- ja perusluottolainoituksen epäkohta. Kun vanhemmat myyvät maatilansa yhdelle lapsistaan, jää vanhemmille maksettavaksi määrätty kauppahinnan osa, aniharvoja poikkeuksia lukuun ottamatta, lainoituksen ulkopuolelle. Lähinnä vain ostajan sisaruksille kauppakirjassa maksettavaksi määrätyn kauppahinnan osa on lainoituskelpoista. Vastaavasti sisarosuuslainoituksessa, jossa jompikumpi vanhemmista on vielä osuuden myyjänä, jää tälle maksettavaksi määrätty kauppahinta ilman maankäyttö- tai perusluottolainoitusta. Vain perikunnan muitten osuuksien myyjille maksettava kauppahinta on lainoituskelpoista. Kun maatalouden rahoituslaissa on muuten tarkoin määritelty lainoitukseen oikeutetut henkilöt, tuntuu erittäin ihmeelliseltä, että on vielä tämän kaltainen säännös, jossa ostajan vanhempien osuus kauppahinnasta jätetään edelleen lainoituskelpoisuuden ulkopuolelle. Tämä aivan ilmeisesti vaikuttaa kauppojen syntymistä rajoittavana tekijänä ja sukupolvien vaihtuminen tilan haltijana saattaa siirtyä epämääräiseen aikaan ja tällä tavoin lopullisesti jopa vaikeutua.

Maatalousväestön eläkeasiain saattaminen nopeasti ajan vaatimalle tasolle voi tuottaa suuriakin poliittisia vaikeuksia. Eläkkeiden ja eläkemaksujen perusteella olevia työtulomääriä on vaikea perusteltavasti korottaa. Emännän työn osalta tosin on todettava, että tämä on eläkejärjestelmässä arvostettu aivan liian alhai-

seksi, joten kohdin saattaisi olla mahdollisuus tarkistukseen. Mutta on aina muistettava, että työtulon kohottaminen kohottaa vastavasti nyt jo muutenkin korkeita vakuutusmaksuja.

Erään ratkaisun, joka olisi varsin tuntuva ja joka voitaisiin toteuttaa melko nopeasti ja joka toisi huomattavan parannuksen nykyiseen tilanteeseen, tarjoaa nk. luopumiseläkejärjestelmä. Tämä tulisi koskemaan lähinnä sitä suurta maanviljelijäväestön osaa, jonka kohdalla työn jatkajaa ei ole tiedossa. Luopumiseläkkeen aikaansaamista puoltaa myöskin se seikka, että ellei nopeasti saada riittävän hyvää eläkelakia, vanhenee maatalousväestö vieläkin nopeammin maaseudulla. Maataloutta harjoittavan väestön keski-ikä on noin 52 vuotta ja maatalojen haltijoista noin 58 % on yli 50-vuotiaita, ja vain pienelle osalle heistä on tiedossa isännyyden jatkaja. Maatalouspolitiikan avulla on mahdotonta säilyttää nykyinen tilaluku, koska elintason alaisuus, työn raskaus ja muut maatalousammatin epäkohdat pienillä tiloilla ovat niin suuret, ettei nuorisoa saada pysymään enää maatalouden parissa. Kunnan eläke ja oikeus hallita omaa tilaansa on paras keino maatalousväestön viihtyvyyden lisäämiseksi.

Kansallisen kokouksen maatalouspoliittisessa ohjelmassa luopumiseläke on ollut jo pitkään, koska olemme nähneet tämän järjestelmän tarjoavan erään erittäin käyttökelpoisen ratkaisun niiden perin harvojen kysymyksen tulevien ehdotusten joukossa, joilla maatalouspolitiikkaa maassamme on pyritty ohjaamaan. Luopumiseläke on nähtävä kaksitehoisena maatalouspoliittisena toimenpiteenä. Maatalousväestöä itseään asia kiinnostaa lähinnä eräänä keinona eläkekysymyksen hoitamisessa, mutta varsinaisena maatalouspoliittisena toimenpiteenä meidän on nähtävä asia maatalouden ylituotannon rajoittamiseen pyrkivänä ratkaisuna. Nämä kaksi tekijää, eläke ja tuotannon rajoittaminen, on käsityksemme mukaan pyrittävä ratkaisemaan samanaikaisesti mahdollisimman onnistuneesti.

Valmistelut luopumiseläkelain aikaansaamiseksi on käsityksemme mukaan suoritettu jo niin perusteellisesti komiteatasolla, eri hallituksissa ja maatalousjärjestöissä, että lakiesityksen aikaansaamiselle ei pitäisi olla enää esteitä. Komitean asiasta esittämä ratkaisumalli on saanut melko yleisen hyväksymisen periaatteessa, mutta siinä on eräitä suuriakin heikkouksia. Ensiksikin lain toteuttaminen sen esittämässä muodossa tulisi kalliiksi ja lähinnä tästä joh-

tuen sen vaikutukset tulisivat jakautumaan liian pitkän ajanjakson osalle. Kustannukset tulisivat nousemaan riippuen hieman siitä, millä perusteilla ja millä tavoin laskelmat suoritetaan, noin 5 mrd. markkaan. Tämä on melkoisen suuri summa. Toiseksi maatalousväestön kannalta tulisi taas ongelmaksi ratkaisu, jolloin täytyisi luopua kokonaan tilan omistuksesta peltoineen, metsineen, asuinrakennuksen jäädessä vain omistukseen. Tämä täydellinen luopuminen saattaisi mahdollisesti aiheuttaa myöskin kielteisenä seurauksena paikkakunnalta poismuuton kiihtymisen.

Näiden kahden epäkohdan ratkaisemiseksi on vakavasti harkittava mahdollisuutta, että luopujan ei välttämättä tarvitse myydä koko tilaansa. Tärkeintä olisi, että tilan käyttökelpoiset pellot tulisivat palvelemaan maatalouden rakennerationalisointia ja ne pellot, jotka olisi tarkoituksenmukaisempaa poistaa tuotannosta, saisi viljelijä itse niin halutessaan metsittää palkkion turvin. Viljelijällä olisi käytettävissään mahdollisuus tilan metsien jättämiseen omistukseensa edelleenkin. Luonnollisesti voitulla kysymykseen vielä eräitä muitakin vaihtoehtoja, mutta niiden päämääränä pitäisi tulla olemaan järjestelmän mahdollisimman nopea voimaansaattaminen ja luopujan aseman vakaantuttaminen. Tällä tavoin lain merkitys tuotannon supistajana vaikuttaisi nopeasti ja palvelisi muitakin maatalouspoliittisia päämääriä hyvin.

Luopuja tulisi saamaan eläkkeen, joka 15 peltotehtaan omistajalle olisi, riippuen lain lopullisesta muodosta ja myöskin sen rakenteesta, noin 600—700 mk kuukaudessa, mutta hän tulisi saamaan tilan tai tilanosan myynnistä saadun kauppahinnan luonnollisestikin omaan käyttöönsä. Eräillä tahoilla on väitetty, että monen luopumiseläkeläisen elintaso tulisi tämän eläkkeen ansiosta nousemaan huomattavasti paremmaksi kuin aktiivivaikeina, ja sen katsottaisiin sitten olevan kohtuuton. On kuitenkin muistettava, että luopumiseläkeläisistä valtaosa tulisi olemaan alle 10 peltotehtaan viljelijöitä, joiden elintaso tällä hetkellä on todistettavasti yhteiskuntamme alhaisin. Jos heillä nyt tämän uuden järjestelmän mukaisesti olisi mahdollisuus saada hieman parempi tulo vanhuudenpäivien turvaksi kuin nyt jo voimassa olevien järjestelmien puitteissa, on tätä pidettävä vähintään kohtuullisena.

Komitea esittää mietinnössään lisäksi, että luopuja lähinnä kauppahintaa käyttäen "ostaisi" itselleen luopumiseläkkeen. Riippuu järjestel-

män saamasta lopullisesta muodosta sekä eläkkeiden suuruudesta, voidaanko todella näin menetellä.

Maatalouspolitiikan suurin ongelma on yli-
tuotanto ja sen aiheuttaman valtiontaloudellisen rasituksen vähentäminen. Yli-
tuotannon supistamiseksi on esitetty 500 000—600 000 peltohehtaarin saamista pois tuottavasta toiminnasta. Tätä pidetään erittäin kiireellisenä tehtävänä. Maataloustuotannon mukauttamisen siihen laajaan kaupalliseen järjestäytymiseen, mikä tällä hetkellä Euroopassa on käynnissä, sekä yleisten kansantaloudellisten tavoitteiden tähden näin ilmeisesti asianlaita onkin. Luopumiseläke on saatettava nopeasti eduskuntakäsittelyyn ja sisällöltään sen kaltaiseksi, että tämä päämäärä voidaan saavuttaa maatalousväestön parasta ajatellen joka suhteessa.

Ed. Vainio: Herra puhemies! Tämän välilyksymyksen ainoa merkitys on siinä, että meidän on lupa ja vapaus puhua eläkekysymyksistä ja eläkepolitiikasta yleensä. Välilyksyjien motiivit ovat selvät. Tätä tietä välilyksymyksen tekijät luulevat pääsevänsä takaisin valtaan, niin kuin ed. Virolaisen puheenvuorosta kävi ilmi, eli takaisin siihen asemaan, että he päättävät ja säätävät myös eläkkeistä, niin kuin tähänkin saakka ja samalla menestyksellä. Jos eläkekysymyksestä tehdään välilyksymys, voi sen tehdä ainoastaan sellainen ryhmä, joka todella on jätetty ja pidetty ulkopuolella silloin, kun eläkkeistä on päätetty. Keskustapuolueen oli turha ruveta metelöimään asiassa, josta sitä voidaan pitää vastuullisena jo hyvin pitkän ajan. On selvää, että on jo korkea aika hoitaa eläkekysymys perusteellisesti ja kerta kaikkiaan. Mutta toisaalta on myös selvää, niin kuin ed. Virolainen sanoi, että mikään hallitus ei potkaise maasta uutta eläkejärjestelmää, mutta ed. Virolainen jätti sanomatta, että tässä mielessä tämänkaltaisen välilyksymys on tarpeeton kolme kuukautta eläneelle hallitukselle.

Välilyksymyksen sijasta olisi mitä pikimmin ryhdyttävä luomaan uutta yhtenäistä eläkejärjestelmää. Eläkejärjestelmäkomitea ja monet tutkimukset ja vertailut ovat paljastaneet nykyisen järjestelmämme heikkoudet. Nykyaikaisen sosiaaliturvan pohjana on pidettävä, että tietty minimitoimeentulo suodaan jokaiselle kansalaiselle ja toisaalta työeläkejärjestelmässä eläkkeensaajan kulutustaso kohtuullisessa määrin säilyisi. Jälkimmäistä tavoitetta ei kuitenkaan saa ymmärtää väärin. Tämä tarkoittaa, että

ainakin julkisen vallan maksimieläkkeisiin, osakeyhtiöt, tulisi määrätä markkamääräinen katto. Useamman tuhannen markan suuruinen eläke henkilölle, joka aktiivisessa työiässäänkin on ansainnut erinomaisesti, on todella minimieläkkeensaajan kannalta yksinomaan katkeruutta herättävä ja epäoikeudenmukaista. Kun puhutaan kulutustason säilyttämisestä suhteellisesti katsoen ennallaan, on tällä tarkoitettava nykyistä työeläkejärjestelmää, jossa eläkkeet vielä ovat melko vaatimattomia.

Kaikki me tässä salissa voimme olla varmoja siitä, että meidän kohdallamme eläkekysymykset tavalla tai toisella ovat järjestyksessä. Kun eläkejärjestelmää ruvetaan korjaamaan, on ensisijaisesti lähdettävä siitä, että todella eläkehaitaria tasoitetaan, että pienempiä eläkkeitä lopultakin korotetaan. Toinen yhtä tärkeä seikka on se, että eläkejärjestelmää täydennetään siten, että todella kaikki väestöryhmät tulevat eläkesäännösten piiriin ja turvallinen eläkeperusta tulee kaikille taatuksi. Yleistä perhe-eläkejärjestelmää on laajennettava niin, että se ulotetaan koskemaan kaikkia ja leskiä, riippumatta siitä, milloin leskeys on alkanut. Perheenemäntien eläketurvaa on parannettava ja samoin työeläkejärjestelmää korjattava naisten osalta yleensä niin, että myös kotiäideille säädetään riittävä eläketurva ja ansiotuloihin perustuvaa eläkettä perheellisten naisten kohdalta parannetaan, niin että myös ne vuodet, jotka ansioaiti on joutunut perheen hoitamisen takia olemaan poissa ansiotyöstä, luetaan myöhemmin hänen hyväkseen eläkettä määrättäessä.

Mutta koska meillä päästään tähän? Koska meillä edes voidaan aloittaa vakava eläkepoliittinen keskustelu? Käsi sydämelle kaikki poliitikot. Mikä on henkilökohtainen panoksemme eläkekysymyksen hoidossa? Onko se sitä, että vaalien alla kierrämme maata lupaamassa eläketurvan parantamista? Farisealaisesti tietenkän voimme näin luvata, koska eläkkeiden nimellismäärät nousevat rahanarvon huonontumisen myötä. Onko eläkekysymysten hoito osaltamme edelleen sitä, että organisoimme kukin itseämme lähellä olevia eläkeläisten ryhmiä, voidaksemme lukea heidän äänensä hyväksemme, ja onko se sitä, että otamme kukin vuorollamme tai kaikki yhdessä tuolla valtiosalin puolella vastaan erilaisia eläkeläisten lähetystöjä? Eläkekysymys meillä otetaan todellakin liian helposti aseeksi propagandan teossa poliitisten pisteiden keruussa.

Tästä tämänkertainen välikysymys tarjoaa ovallisen esimerkin. Välikysymyksen jättämisen jälkeen hallitus puolestaan antoi esityksen vaatimattomasta korotuksesta minimieläketurvaan. Tästä keskustapuolueen pää-äänenkannattaja riehaantui hyvin nopeasti syyttämään sosialidemokraatteja ajattelemattomuudesta, koska kansaneläkelaitoksen rahoitusilanne on heikko eikä sosiaaliturvan korottamisesta ole edeltä päin neuvoteltu. Toisin sanoen kansaneläkkeiden pienuudella kerätään toisaalta pisteitä, toisaalta niiden pikkukorotuksilla ostetaan näitä pisteitä samalla lailla. Puhutaan kansaneläkelaitoksen rahoituskyvyn heikentymisestä, mutta tarpeen vaatiessa sieltä aina löytyy rahaa tositarvitsijalle. Tällä en tarkoita eläkkeensaajaa, vaan esim. valtionenemmistöisiä osakeyhtiöitä, joiden rahoitusta sitä tietä parannetaan. Pikku detaljeina voisi jopa mainita, että rahoitusilanne sallii kuitenkin virka-auton ja kuljettajan kansaneläkelaitoksen johtajille, vaikka en ole koskaan kuullut, että johto olisi rientänyt niin kiiyaasti eläkehakemuksia käsittelemään tai eläkeläisten oloa ja vointia kyselemään, etteikö siinä olisi selvitty julkisilla kulkuneuvoilla, vuokra-autot mukaan lukien. Myönnän, ettei tällainen menoera tuollaisen laitoksen varoissa paljoo tunnu, mutta periaatteelliselta kannalta tuon laitoksen tulisi pyrkiä säästäväisyyteen muussakin kuin eläkkeiden maksamisessa.

Täällä on jo moneen kertaan kuultu ja tullaan vielä kuulemaan, että eläkejärjestelmämme on epäoikeudenmukainen. Alapäässä ei päästä edes minimituloon ja on ryhmiä, leskiä, perheenmääntä ja muita, joiden kohdalla eläkekysymykset eivät ole järjestyksessä. Toisaalta eläkehaitarin yläpäässä voidaan todellakin lähteä siitä, että henkilön kulutustaso laskee, kun hän jää eläkkeelle, voi jopa käydä päinvastoin. Valtion eläkettä nauttivia henkilöitä otetaan esim. valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden palvelukseen ja suorastaan heille voi olla työtuloja valtiolta ja kunnilta. Kansaneläkeläisestä kyllä pidetään tässä mielessä huolta; mikäli hänen tuloonsa ylittävät tietyn tason, hänen eläkkeensä ehdottomasti ja kerta kaikkiaan pienenee. Tämä on monessakin mielessä skandaali. Monelle kansaneläkkeen varassa toimeentulevalle vanhukselle jonkinlainen työ ja puuhailu, josta saattaa olla pieni palkka, on sekä välttämättömyys että toisaalta myös henkisesti ja fyysisesti kuntoa ylläpitävää toimintaa. Miksi tällaisia henkilöitä yhä edelleen rangaistaan siten, että kansaneläkelaitos pikkumaisesti ylläpitää tiuk-

koja rajoja ja heti laskee tällaisen henkilön eläkettä?

Kuten jo olen todennut, poliitikoille nykyinen eläkejärjestelmä on oikeastaan ääniä tuottava, ja tästä syystä ilmeisesti eläkereformi viipyy ja viipyy. Tämän välikysymyksen sijasta todella olisi pitänyt ryhtyä tarmokkaasti jo ajat sitten uudistamaan eläkejärjestelmäämme.

Yksi osatekijä eläkejärjestelmässämme ja sen uudistamisessa on kustannusten jako. Tässä sekä työntekijä- että työnantajajärjestöt eivät voi tuntea puhdasta omaatuntoa. Emme ole vielä edes edenneet sosiaalipoliittisessa ajattelussa niin pitkälle, että aktiivisessa tuotanto-toiminnassa oleva väestönosa olisi valmis luopumaan osasta tuloistaan eläkeläisten hyväksi. Elintason nousun myötä kuitenkin on meidän pakko todeta, lähteä siitä, että ensinnäkin eläkeläisten suhteellinen osuus väestöstä tulee koko ajan nousemaan, ja toiseksi vanhuus ja työkyvyttömyys ja sairaus sekä huoltajan menetykset ovat sellaisia seikkoja, jotka täytyy ottaa huomioon sosiaalipoliittisessa suunnittelussa. Jos kokonaisuudistuksen valmistelu vielä vie aikaa, on tarmokkaasti lähdeittävä siitä, että nykyiset epäkohdat korjataan jo sitä ennen. Kansaneläkkeen varassa elävien eläkkeitä tulee nostaa ja pitää huolta siitä, että kohtuullinen minimitoimeentulo turvataan. Yhteiskunnan on kerta kaikkiaan otettava huomioon tämä toiseikka. Valtion on kyettävä tinkimään muista menoistaan ja korotettava kansaneläkeläisten eläketurvaa. Lisäksi on luovuttava liian ahtaista tulo rajoista kansaneläkeläisten suhteen. Kaikki eläkkeet on saatettava samanarvoiseen asemaan, koska nyt on muodostunut järjestelmä, jossa on etuoikeutettuja eläkkeitä, etuoikeutettua tuloa, jota ei oteta huomioon kansaneläkettä määrättäessä. Ainoa etuoikeus, joka meillä kaikilla kansalaisilla tulisi olla, olisi se, että voisimme turvallisimmiin mielin tulla vanhaksi sekä tietäisimme, että voimme turvallisimmiin mielin siirtyä työelämästä vanhuudenpäivien viettoon. Edelleen tulisi yhteiskunnassa etuoikeutena olla se, että työkyvyttömyyden, sairauden ja perheenhuoltajan menettämisen yhteydessä kaikissa vaiheissa voitaisiin taata kohtuullinen toimeentulo.

Meidän tulisi siis kerta kaikkiaan lopettaa propagandistinen äänten keruu ja kalastelu eläkekysymyksen varjolla. Meidän tulisi mitä pikimmin pyrkiä eläkejärjestelmän täydelliseen uusimiseen ja välittömänä toimeenpiteenä meidän tulisi korjata pahimmat epäkohdat heti. Kukaan ei voi kiistää, etteivätkö juuri eläkekysy-

mykset ole olleet puolueemme toiminnan keskeisiä kohtia alusta pitäen. Olemme aina tuoneet julki kantamme eläkekysymyksissä ja olemme aina valmiit rakentamaan yhteistyön kaikkien puolueiden kanssa eläketurvaa järjestetäessä. Emme kannata tarpeetonta propagandaa eläkekysymyksen varjolla. Vaadimme nykyiseltä hallitukselta välittömiä toimenpiteistä, jotta eläkekysymysten perin pohjainen ja kunnollinen järjestelytyö pääsisi alulle.

Ed. L i e d e s: Herra puhemies! Suurin osa tämän päivän eläkeläisistä joutuu elämään kohtuuttoman alhaisilla eläkerahoilla. Kansaneläkkeen perusosa on mitättömän pieni. Tukiosaan ja tukilisään oikeuttavat tulorajat ovat niin alhaisia, että vähäisetkin muut tulot estävät tukieläkkeen saannin. Valtaosa eläkeläisistä joutuu elämään kansaneläkkeen varassa, ja vaikkane saavatkin tukieläkkeet, jää kuukausieläke 300 markkaan. Työeläkkeitä koskeva lainsäädäntö on myöskin osoittautunut uskomattoman huonoksi. Eläkeläiset ovat ehkä parhaina työvuosinaan saattaneet olla hyvissäkin ansioissa, mutta ennen eläkkeelle siirtymistä laskettujen ansioiden perusteella määräytyvät todelliset eläkkeet jäävät vähäisiksi. Eläkerahastot lihoivat ja eläkeläiset kärsivät suoranaista puutetta.

Viimeisten tammivaalien edellä annettiin kaikkien puolueitten taholta erinomaisia lupauksia eläkkeiden korottamisesta. Äärimmäiset oikeiston edustajatkin lupasivat korottaa eläkkeet vähimmäispalkkojen tasolle. Vaalien jälkeen nuo lupaukset ovat kuitenkin unohtuneet useilta puolueilta. Kun SKDL:n eduskuntaryhmän taholta jätettiin vaalien jälkeen eduskunnalle lakialoite vähimmäiseläkkeen korottamisesta 550 markkaan kuukaudessa ja kaikkien eläkeläisten yhdistämisestä sekä muista eläkeläisten vaatimista uudistuksista, niin sen jälkeen on toisten puolueitten taholta ryhdytty vastustamaan aloitetta. Pääväittämänä on esitetty, että ei ole mahdollisuuksia saada niin paljon varoja, jotta voitaisiin eläke nostaa 550 markkaan kuukaudessa. Näyttää siltä, että lukuisat vaalilupauksia antaneet puolueet nyt vaalien jälkeen eivät antaisi montakaan ropoa eläketurvan parantamiseen.

Viime vaalien jälkeen käydyissä viiden puolueen hallitusohjelman neuvotteluissa paljastui ensimmäisen kerran noitten puolueitten haluttomuus, ja se on edelleen näkynyt nykyisen hallituksen viivyttelyssä ja esityksissä, joilla elä-

keiden tukilisien korotus jätettäisiin johonkin 20 markkaan tai nyt ehdotettuun 55 markkaan.

Meillä kommunisteilla on nykyisestä vähemmistöhallituksesta sellainen käsitys, että se ei kykene eikä pyrikään ratkaisemaan eläkekysymyksiä, paremmin kuin muitakaan työtätekevien ihmisten toimeentulon kysymyksiä vähävaraista väestöä tyydyttävällä tavalla. Tämä johtuu siitä, että hallitus toimii kaikissa tärkeissä asioissa pääomapiirien toivomusten mukaisesti. Pääomapiirien auttamiseen ojentettu hallituksen käsin näkyy selvemmin HL-ratkaisujen edesauttamisessa hallituksen toimenpiteinä. Se sama auttamisinto näkyy sosialidemokraattisen puolueen johtohenkilöiden toimenpiteinä SAK:ssa ja lukuisissa ammattiliitoissa. Kuka olisi ennakkoon uskonut, että UKK-sopimuskauden aikaiset ja sen jälkeiset valtavat hintojen korotukset olisi työläisille kuitattu mitättömällä 25 pennin tuntipalkan korotuksella. Tämä uskomaton pääomapiirien unelma toteutettiin kuitenkin suorittamalla ennenaikaiset vaalit ja antamalla nykyiselle sosialidemokraattiselle hallitukselle valtuudet hallitusohjaksiin. Hallituksesta ja ammattiliittojen johtopaikoilta on lyöty alas kaikki työläisten vaatimukset, joissa on tahdottu sosialidemokraattien vaalilupauksien mukaista oikeudenmukaista tulonjakoa ja hintojen korotuksien hyvittämistä palkkoihin. Nykyinen hallitus ja sosialidemokraattien ammattiyhdistyspolitiikka ovat olleet pääomapiirien voimakkain ase työläisiä vastaan. Sosialidemokraatit ovat uskaltaneet tehdä kaiken tämän liikaisen työn sen johdosta, että vaalit pelattiin pois alta neljän vuoden päähän. Mikäli vaalit olisivat olleet normaaliaikana, eivät sosialidemokraatit olisi uskaltaneet tehdä noita tekoja.

Eläkeasioissa hallituksen toimenpiteet ovat jääneet puolitiehen ja ovat tarkoitettutkin vastavalkeaksi eläkeläisten esittämille vaatimuksille ja joukkoliikkeelle. Eläkeläisten järjestöt vaativat alimpien eläkkeiden korottamista vähimmäispalkan tasolle, eläkeläisten yhdistämistä, eläkerahastojen käyttämistä tämän päivän eläkkeiden parantamiseen sekä kaikinpuolista ihmisarvoisen elämän antamista eläkeläisille. Nämä vaatimukset yritettiin rauhoittaa tarjoamalla 20 mk tukilisien korottamiseen. Kun se tarjous ei saanut kannatusta eduskuntaryhmien keskuudessa eikä asiaa voitu hoitaa SAK:n käyttämällä keinoilla, täytyi hallituksen korottaa tarjousta 55 markkaan. Tämä ei tyydytä eläkeläisiä sen paremmin kuin 25 pennin tuntipalkan korotus.

Edellä kerrotut hallituksen toimenpiteet eivät tyydytä meitä kommunisteja. Sen johdosta tuntuu vastenmieliseltä, että hallitus odottaa meiltä jonkinlaista pelastusrengasta työtätekevän kansan vastaiselle hallituspolitiikkansa jatkamiselle. Me toivomme tähän maahan sellaista hallitusta, joka nojaa työväenpuolueiden ja keskustan voimiin ja joka kaikissa politiikkansa asioissa pyrkii työtätekevän kansan etujen mukaisiin ratkaisuihin ja käyttää kaikkia keinoja suurpääoman etujen rajoittamiseksi. Pyrimme vakavaan yhteistoimintaan sosialidemokraattien kanssa, mutta sen yhteistoiminnan sisältönä tulee olla työväen etujen puolustaminen. Sen johdosta on SKP:n 16. edustajakokous ehdottanut sosialidemokraattiselle puolueelle sekä Työväen ja pienviljelijäin sosialistiselle liitolle, että nämä kolme puoluetta ryhtyisivät neuvottelemaan yhteistoiminnan rakentamiseksi ohjelmalliselta toimintapohjalta. Työväenpuolueiden jäsenistön ja kannattajien joukkojen vaatimat uudistukset eivät toteudu tyydyttävästi ennen kuin työväenpuolueille saadaan joukkojen vaatimusten mukainen ohjelmallinen yhteistoiminta.

Ed. Volotinen: Herra puhemies! Nyt on puheena keskuksapuolueen virittämä välikysymyskeskustelu eläkeasioista. Keskustelussa ei ole puuttunut eläkeläisten päänsilityksiä eikä kosiskeluja. Vaikka nuoret ovatkin puolueiden erityisessä suojeluksessa, eivät ne sentään tosi ikääntyneitäkään kansalaisia ihan huoltalaispojan asemaan jätä. On aivan oikein, että eläkekysymystä pohditaan ja tutkitaan. Mutta kyllä sen pitäisi tapahtua asiallisemmin ja tehokkaammin kuin tässä propagandistisessa välikysymyskeskustelussa tapahtuu. Toki päivätyönsä suorittaneet ja pitkän ikänsä raskaita veroja maksaneet ihmiset ansaitsevat muuta kuin vaalisyöttejä.

Hallitus ennätti suorittaa melkoisen välistävedon kiirehtiessään juuri välikysymyksen kynnyksellä korottamaan kansaneläkkeen tukilisiä ja kerrankin niin paljon, että se jossakin tuntuu. SMP:n eduskuntaryhmä on vuosia aikaisemmin jatkuvasti tehnyt todella tuntuvia eläkkeiden korotusehdotuksia. Aikaisemmat korotukset ovat liikkuneet vain muutaman markan vaiheilla kuukaudessa. Kysyä kuitenkin sallittaneen: Miksi toisaalta kepu ja toisaalta sos.demit vasta nyt havahtuivat eläkeasioissa? Miksi he istuessaan vuosikausia hallituksissa eivät ole aikaisemmin asiaan puuttuneet. Tus-

kin korotus nytään ihan vilpittömässä mielessä ja tarkoituksessa esitettiin tehtäväksi. Eiköhän siinä vain enemmänkin painanut ajatus tyrmätä täten kepun välikysymys. Sikäli kuitenkin korotus oli tavallisuudesta poikkeava, että nyt se pystyttiin tekemään ihan muutamassa hetkessä, kun paljon vähäisemmätkin korotukset ovat tavallisesti vaatineet aikaa kuukausikaupalla.

Nyt voidaan selvästi todeta se tosiasia, että eläkerahastoissa on todellakin rahaa riittämiin, niin kuin SMP:n taholta on aina vakuutettu, että rahaa kyllä on, kun vain valtaapitävillä hallituksilla olisi hyvää tahtoa antaa niitä eläkeläisille, jotka todella elävät suuressa puutteessa. Eläkkeitten korottaminen sellaisenaan on hyvä asia, mutta tapa, jolla siitä nyt puhutaan ja sitä osittain toteutetaan, on poliittista taistelua köyhien sieluista enemmän kuin köyhien leivän leventämisestä. Siksi siitä jää huono maku eläkeläisten suuhun.

Keskustapuolueen lehdistössä syötetään kansalle juttua siitä, kuinka se nyt taistelee köyhän puolesta vaatiessaan kansaneläkettä, sekä manataan SMP:tä kannattamaan ehdotusta. Kuitenkaan ei Virolaisen mukaan ole edes kysymystäkään mistään tasa-eläkkeestä, vaan ainoastaan siitä, että kansaneläkkeen perus- ja tukiosa yhdistettäisiin uudeksi perusrahasi, joka annettaisiin kaikille. Tämän hetken mukaan uuden perusosan suuruus olisi 194—232 mk kuukaudessa asuinpaikasta riippuen. Keskustapuolueen ehdotus merkitsee sitä, että kaikkein suurituloisimmatkin saisivat lisää eläkettä 115—153 mk kuukaudessa. Itse asiassa suurin osa lisärahasta menisikin suurituloisille ja vain pieni osa tarpeessa oleville, pienmaaomaisuuden takia pelkälle perusosalle jääneille. Rahan lisatarve olisi noin 410 milj. mk vuodessa, jolla rahalla toteutettaisiin veteraanien toivoma rintamamiesten eläkejärjestelmä neljään kertaan. Keskustapuolue ei ole tähänkään asti eduskunnassa kannattanut ehdotuksia, joissa eläketurvaa olisi tasattu. Pahin esimerkki tästä on viime vuonna säädetty laki eläkkeiden lapsikorotuksista, joka merkitsi sitä, että kahdesta lapsesta MYEL:n eläke nousi 6 mk kuukaudessa ja virkamieseläke 316 mk kuukaudessa. Tasasuuruksen, markkamääräisen lapsikorotuksen toteuttaminen kaatuu juuri keskustapuolueen kannanottoon.

Tällä hetkellä ovat keskimääräiset kuukausieläkkeet eri järjestelmissä likimäärin seuraavat: VEL 910 mk, KVTEL 680 mk, YEL 320 mk, TEL 260 mk, LEL 130 mk ja MYEL vain 50

mk. Siis maanviljelijäväestö saa tienata eläketään lähes kaksi vuotta saadakseen saman rahasumman, jonka virkamies saa kuukaudessa. Tässä on pienviljelijöitten kohdalta ilmeinen epäkohta, joka on kiireesti korjattava. Tulisi päästä yhteiseen kokonaisvaltaiseen eläkejärjestelmään, joka turvaisi jokaiselle riittävän toimentulon, mutta ei rikastuttaisi ketään. Järjestelmän hoito tulisi olla valtion käsissä, jolloin nykyinen hajanaisuus ja eläkerahastojen epätarkoituksenmukainen käyttö suurpääomalle annettavina halpakorkeisina ja usein vakuuksettomina etuuksina loppuisi ja rahat käytettäisiin pelkästään eläkeläisten hyväksi niin, että maksuja kerätään vain sen verran kuin samana vuonna eläkkeitä maksetaan. Nykyiset eläkerahastot noin 7 400 milj. mk tulisi purkaa siirtymäkauden aikana. Eduskunnan hyväksymä toivomus siitä, että eläkkeen suuruus olisi vähintään sama kuin vähimmäispalkka, tulisi toteuttaa heti ja samalla asettaa kokonaiseläkkeille riittävän matala katto.

Rintamamieseläkelaki, joka jo esittämisvaiheessa todettiin tarkoitustaan vastaamattomaksi, ei anna oikeutta rintamamiesveteraaneille ja rintamapalveluksessa olleille naisille. Olisi luultu, että hallitus olisi tehnyt lupauksensa mukaan todellisen korjausesityksen tähän eläkelakiin, että lopultakin saataisiin lunastuksi lupaukset, jotka valtio oli aikanaan rintamaveteraaneille antanut. SMP:n eduskuntaryhmä on jatkuvasti tätä asiaa pitänyt eduskunnassa eräänä tärkeimpänä asiana ja tehnyt rahalaki- ja toivomusalotteita rintamamiesveteraanien eläketurvan järjestämiseksi oikealla tavalla.

Vuonna 1967 vuoden 1968 budjetin käsitteilyn yhteydessä 21.12. esitti edustajamme määrärahaa käytettäväksi vähintään 250 markan suuruisen veteraanieläkkeen kuukaudessa myöntämiseksi jokaiselle tarvitsevalle 50 vuotta täyttäneelle rintamamiesveteraanille ja heidän perheilleen sekä perusteluissa lausuttavaksi: "Tarvittavat lisävarat olisi otettava työllisyysvaroista ja eläkerahastoista." Tätä SMP:n ainoan kansanedustajan esitystä ei kukaan vanhojen puolueiden kansanedustaja uskaltanut kannattaa.

Vuonna 1968 valtion tulo- ja menoarvion vuodelle 1969 käsittelyn yhteydessä 20. 12. esitti edustajamme, että tulo- ja menoarvioon otettaisiin 15 milj. mk sotaveteraanien eläkkeiksi ja perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta katsoo, että rintamamieseläkkeiden tulee olla vähintään kansaneläkkeitten suuruisia ja

että näitä eläkkeitä on myönnettävä kaikille veteraaneille." Kun SMP:llä oli tuolloin vain yksi edustaja eduskunnassa, ei ponsi saanut kannatusta.

Maaliskuun 18 päivänä 1969 pidetyssä eduskunnan täysistunnossa SMP:n edustajamme ehdotti asuntoverotuksesta keskusteltaessa liitettäväksi hallituksen kertomukseen mm. seuraavan lausumaehdotuksen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus viivyttämättä huolehtii siitä, että kaikki tarvitsevat rintamamiesveteraanit saavat kunnollisen ja vähintään kansaneläkkeen suuruisen veteraanieläkkeen sekä että myös rintamaveteraaneille jaetaan rintamamieskortit." Eduskunnassa ei kukaan kannattanut edustajamme tekemää lausumaehdotusta. Vanhat puolueet olivat penseitä rintamamiesten asialle. Seuraavan vuoden edustajavaaleissa luvattiin rintamamiehille katteettomia lupauksia ja tästä äänestyksestä ei silloin hiiskuttukaan.

Mainittakoon, että edustajamme toivomus ns. rintamamiestunnuksesta otettiin käyttöön runsaan vuoden kuluttua eli 1. 4. 1970. Keväällä 1970 käsiteltiin eduskunnassa rintamasotilaseläkkeestä tehtyä välikysymystä. Keskustelun lopuksi esittivät SMP:n kansanedustajat seuraavan lausuman perustelluksi päiväjärjestykseen siirtymiseksi: "Eduskunta katsoo, että hallituksen on lokakuun 15 päivään mennessä 1970 järjestettävä invalideille, rintamaveteraaneille sekä heidän leskilleen riittävät korvaukset ja eläkkeet, alennettava heidän vapaaehtoinen kansaneläkkeen ikärajaansa 55 vuoteen, järjestettävä heille yhteiskunnan varoilla terveyden- ja sairaudenhoito ja pienyrittäjälainoitus sekä annettava jokaiselle sotiin osallistuneelle itsenäisen Suomen kunnianosoituksena erityinen rintamamieskortti. Lisäksi eduskunta edellyttää, että jokaiselle 65 vuotta täyttäneelle rintamaveteraanille maksetaan erityistä ylimääräistä sotaeläkettä 50 mk kuukaudessa sekä että hallitus saattaa invalidien, rintamaveteraanien ja heidän leskiensä asuntokysymyksen kuntoon, jolloin asianomaisella on oltava oikeus saada lainaa omistusasunnon korjaamista ja rakentamista varten, sekä siirtyy päiväjärjestykseen."

Budjettikeskustelussa 14. 1. 1971 edustajamme Veikko Vennamo esitti otettavaksi 20 milj. mk rintamamiessotilaiden eläkkeisiin ed. Volotisen kannattamana. SMP sai yksittäisiä tukijoita muista ryhmistä. SMP:n ehdotuksen takana olivat sosialidemokraateista edustajat Ahde, Friberg, Haapasalo, Hostila, nykyinen ministeri Kaipainen, Karkinen, Mäkelä, Mäki-

nen, H. Niskanen, Raatikainen, Salama, Salmivuori, Salo, Siltanen, Sundqvist, Turunen, Teeristö, SKDL:stä Juvela, Koskeniemi, Männistö, Pursiainen, Rekonen, Rytkönen, Salla, Suomi, Weckman ja Åsvik, keskustapuolueesta Haukipuro, H. Linna, Lottanen, Mattila, Partanen, Pekonen, Poutanen, Ruokola, Saimo, Uusitalo, Vilmi ja Väyrynen ja LKP:stä Landström. Rintamamiesten puolustajat hävisivät äänin 60—109.

Samoin myös 26. 3. 1971 SMP esitti hyväksyttäväksi SMP:n vastaavaa lakiesitystä, joka olisi korjannut lähes kaikki lakiin nyt jääneet epäkohdat. Esitys ei saanut taakseen riittävää kannatusta.

Herra puhemies! SMP:n kansanedustajat ovat jatkuvasti määrätietoisesti ajaneet sitä linjaa, että rintamamiesveteraanien ja niiden eläkeläisten asemaa lopultakin käydään tositoimella parantamaan, samoin myöskin maaseudun väestön ihmisten, naisten ja sekatyöläisten, joilla ei ole ollut suuria tuloja, eläketurvaa korjataan ihmisoikeutta vastaavaksi ja samalla myöskin tartutaan tositoimella näiden eläkeasioiden korjaamiseen ja lopetetaan turhat lupaukset, sillä lupaukset eivät ole koskaan tekoven värttiä.

Ed. Mattila: Herra puhemies! Maatalousväestö on sosiaaliturvaa kehitettäessä jäänyt pahasti jälkeen muista väestöryhmistä. 1960-luvun aikana keskustapuolue on yhdessä MTK:n kanssa pyrkinyt ennen kaikkea eläkepolitiikan osalta aikaansaamaan sellaisia ratkaisuja, joiden avulla olisi voitu turvata kunnollinen vähimmäistoimeentulo jokaiselle kansalaiselle niin vanhuuden, työkyvyttömyyden, sairauden kuin myös perheenhuoltajan kuoleman varalta. Tähän tavoitteeseen ei ole valitettavasti vieläkään päästy. Maatalouden piirissä toimineista eläkeläisistä suurin osa joutuu edelleenkin tänä päivänä elämään pelkän kansaneläkkeen varassa, joka useimmiten jää täysin rittämättömäksi jokapäiväistä toimeentuloa ajatellen. Tätä osoittaa mm. se, että kun viljelijä-kansaneläkeläisiä arvioidaan olevan noin 140 000—150 000, ts. runsas viidennes kaikista kansaneläkeläisistä, niin heistä noin puolet jatkaa edelleen viljelijöinä, koska eläke ei riitä alhaiseenkaan toimeentulon. Lähes sääntönä voidaan pitää sitä, että tilan viljelemistä jatkava eläkeläinen saa kansaneläkkeenä vain perusosan. Kun kansaneläkkeen tukiosa putoaa kokonaan pois sellaiselta yksinäiseltä eläkkeensaajalta,

jonka vuositulo ylittää noin 4 000 mk vuodessa, on se selvänä osoituksena siitä, että tarveharkintaisiin eläkkeenosiin oikeuttavia tulo-rajajoja ei ole korotettu riittävässä tahdissa. Kaiken järjen mukaan eläkeläisen tulisi ylittää ainakin minimipalkan mukaiseen kokonaistulotsoon, ennen kuin häneltä nykyisen tarveharkinnan mukaista tukiosaa voitaisiin ottaa pois. Toisaalta luonnollisesti kansaneläkeläisen, jolla ei ole muita tuloja, tulisi vastaavasti ylittää pelkällä eläkkeellä vähimmäispalkkaa vastaavaan nettotuloon. Tähänkään eivät kuitenkaan pääse edes hallituksen viimeisen tukilisäkorotuksen jälkeen muut kuin asumistukea saavat kansaneläkeläiset, joita taas maataloudessa ja yleensä maaseudulla ei juuri ole ollenkaan. Näiden lisäksi nykyisessä kansaneläkejärjestelmässä tukilisää ja asumistukea vähentävät eräät puhtaasti laskennalliset tuloerät, kuten aivan vähäisenkin heikkotuottoisen tai tuottamattoman omaisuuden muuntaminen tuloksi, vaikka kyseisen omaisuuden tuottoon on jo erikseen otettu vuositulo mukaan. Tämä johtaa erityisen kohtuuttomaan tulokseen työkyvyttömyys- ja perheläkkeen saajien kohdalla, minkä vuoksi tukilisään kohdistuvia omaisuusrajoja olisi heikkotuottoisen ja tuottamattoman omaisuuden osalta korotettava tuntuvasti nykyisestä, yksinäisen henkilön osalta 15 000 markkaan ja aviopuolisoiden osalta esim. 24 000 markkaan.

Nämä esimerkit osoittavat, että kansaneläkejärjestelmäkkin nykyisessä muodossaan monelta kohdilta syrjii maatalousväestöä, sillä toisilla eläkkeensaajilla voi olla huomattavan suuriakin etuoikeutettuja eläketuloja, jotka eivät vähennä heidän oikeuttaan kansaneläkkeen tukiosaan millään tavalla. Tällaisen tarveharkinnan eräs kaikkein ikävimpiä piirteitä on nimenomaan työtulojen hankkimisesta aiheutuva kansaneläkkeen vähentäminen. Tämä ei koske yksin maatalousväestöä, vaan kaikkia vähävaraisia eläkkeensaajia, joiden täytyy toimeentulonsa turvaamiseksi hankkia jostakin lisätuloja. Tämä ei ole vain maatalousväestöä, vaan kaikkia eläkkeensaajia läheisesti koskeva kysymys.

Muuan helsinkiläinen tuttavani kertoi, että hän yritti viime vuonna lehti-ilmoituksen turvin hankkia päiväapulaista kotiinsa lapsia hoitamaan. Hän sai kaikkiaan kuusi vastausta, kaikki kansaneläkkeellä olevilta vanhoilta naisihmisiltä. Jokainen näistä ilmoittautuneista sanoi, että he ottavat tämän työn vastaan vain sillä ehdolla, että he saavat palkkansa ns. pimeänä tulona, koska muussa tapauksessa hei-

dän kansaneläkettä vähennetään. Siten tällä päiväapulaista etsivällä perheellä ei ollut mitään muuta mahdollisuutta kuin rikkoo veroennakon ja sosiaaliturvamaksun perintää koskevia lakeja, mikäli he halusivat saada päivähoitajan lapsiaan kaitsemaan. Tämä on eräs kaikkein räikeimpiä epäkohtia nykyisessä kansaneläkejärjestelmässä, ja olisikin odottanut hallituksen tekevän esityksen ainakin työtulojen tekemiseksi etuoikeutetuksi tuloksi tukiosaan nähden edes tiettyyn perusrajaan saakka, mistä se jo etukäteen ehti jonkinlaisia lupauksiakin antaa.

Kansaneläkkeen lisäksi luonnollisestikin maatalousyrittäjäeläke on nyt parin vuoden ajan lisännyt uusien eläkkeelle siirtyvien maatalousyrittäjien kokonaiseläketurvaa. Keskimäärin se ei kuitenkaan ole riittävä jäädessään noin 75 markkaan kuukaudessa, toisin sanoen selvästi pienemmäksi kuin esim. maataloustyöntekijäin keskimääräinen eläke. Vaikka maatalousyrittäjien eläkejärjestelmään on nyt jo kahden vuoden aikana saatu useita parannuksia, niin siitä huolimatta maatalousyrittäjien eläketurvan jälkeenjääneisyys on tosiasia. Tämä johtuu mm. siitä, että valtaosa tiloista on kovin pieniä ja MYEL-eläke on vahvasti sidottu tilan pinta-alaan.

Työtuloperusteita ei voida myöskään keino-tekoisesti korottaa nykyisestä, koska niiden tulee kuitenkin suurin piirtein vastata maatalousyrittäjien työstään todellisuudessa saamaa tuloa. Kun lisäksi maatalouden sivuansiot viime vuosina ovat selvästi vähentyneet ja viljelijöiden keski-ikä on huomattavan korkea, on selvää, että ansioeläketietä viljelijäin eläkkeisiin on erittäin vaikea saada mitään huomattavia korotuksia. Ansioeläkejärjestelmän piirissä noudatettava prosenttimääräis-, indeksi- ym. korotukset päinvastoin vain lisäävät entistäänkin suuria eläketurvaeroja. Tässä kohden on syytä panna merkille ministeri Kaipaisen lupaus, että hän on valmis korottamaan maatalouseläkkeitä, kunhan vain voidaan keksiä keino, miten tämä tapahtuu. Mutta hän jätti kuitenkin sanomatta, kuka kustantaa nämä maksut.

Joitakin tuntuja parannuksia maatalousväestön eläketurvan korjaamiseksi voidaan kuitenkin maatalousyrittäjien eläkelainkin puolella toteuttaa. Ensiksikin olisi kiireellisimminkin maatalousyrittäjäeläkelakia korjattava siten, että takautuvaa yrittäjänäoloaikaa otetaan huomioon siinä määrin, ettei normaalissa vanhuuseläkeiässä eläkkeelle siirtyvien eläketurvaa kohtuuttomasti pienennetä. Tämän uudistuksen johdosta

voitaisiin ainakin jossakin määrin lievittää sitä erittäin haitallista vaikutusta, jota maatalousyrittäjäeläkelaki nykyisessä muodossaan merkitsee sukupolvien vaihtumista jarruttavana tekijänä. Toiseksi edelleen viljelijäin perheenjäsenille olisi järjestettävä eläketurva heille maksettuna palkasta riippumatta sekä viljelijöiden eläkerasitusta kevennettävä pienempien tilojen osalta korottamalla vakuutusmaksualennusraja ja alentamalla maksuprosenttia, kumpaakin 30 %:lla.

Eläkeikäkysymys tuntuu maatalouden piirissä olevan jatkuvasti polttavana. Hallitukselta on jo pitkän aikaa odotettu maataloudelle jo UKK-sopimuksessa tämän vuoden alussa toteutettavaksi luvattua luopumiseläkejärjestelmää, joka antaisi liian pienillä ja heikosti tuottavilla tiloilla asuville viljelijöille mahdollisuuden luopua tilastaan ja saada riittävä toimeentulo. Järjestelmän tulisi olla sellainen, että se ensi sijassa palvelee maataloustuotannon tasapainottamista ja maatalouden rationalisointia, jolloin luopumisjärjestelmän avulla vapautuva maa käytettäisiin jäljellä olevien tilojen parantamiseen. Tämän järjestelmän tulisi kuitenkin myös edistää ja helpottaa sukupolvien vaihtumista tiloilla.

Edellä todetun perusteella on selvää, että normaalista vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkevakuutuksesta puhuttaessa viljelijäin samoin kuin muiden vähävaraisten ja pienituloisten eläkkeensaajien eläketurvan parantamista ajatellen kipeimmät, korjaamista vaativat epäkohdat ovat kansaneläkejärjestelmän puolella. Näitä hallituksen viimeksi antama esitys ei kuitenkaan korjaa kuin pieneltä osalta.

SAK:n ja useiden työeläkejärjestelmän edustajien taholta on muita väestöpiirejä peloteltu nyt esillä olevassa välikysymyksessä sillä, että meidän tekemämme esitys merkitsisi jonkinlaista suurkaappausta ja tulonsiirtoa maatalouden hyväksi. Täysin ilmasta temmaten on väitetty, että puolet kaikista kansaneläkkeen saajista olisi maanviljelijöitä. Se, joka tällaista väittää, ei tunne maatalousoloja alkuunkaan. Myös on olemassa tutkimuksiin perustuvaa näyttöä siitä, että viljelijäin samoin kuin perheenemäntien on ollut keskimäärin selvästi vaikeampaa saada työkyvyttömyyseläkettä samanlaisen sairauden perusteella kuin jossakin muussa ammattien toimivan. Näistä seikoista johtuu, että välittömästi ennen kansaneläkkeelle siirtymistä viljelijöinä toimineita eläkkeen saajia on nykyisten kansaneläkeläisten joukossa käytävissä olevien arvioiden mukaan noin 20 %, kor-

keintaan 25 %, ts. ei juuri sen enempää kuin maatalousväestön osuus on koko väestöstä.

Sitä paitsi on mieleton ajatuskin se, että peruseläkejärjestelmän ja yleensä minkä tahansa perussosiaaliturvajärjestelmän kehittämistä tarkasteltaisiin sen mukaan, kuinka suuren osan kukin väestöryhmä joutuu siitä maksamaan.

Täällä käyty eläkekeskustelu on ollut varsin pitkä ja ehkä yksitoikkoinenkin, mutta on kuitenkin syytä toivoa, että käyty ja edelleen käytävä eläkekeskustelu edes jossain määrin avartaisi näkemyksiä eläkeasiasta kokonaisuudessaan.

Ed. Weckman: Herra puhemies! Riittävän eläketurvan, toimeentuloturvan aikaansaaminen kaikille maamme kansalaisille, jotka työkyvyttömyyden tai vanhuuden vuoksi ovat tämän turvan tarpeessa, näyttää meillä olevan jatkuvasti keskustelujen ja erilaisten toivomusten kohteena. Toisin ei voisi ollakaan. Jokaisen yhteiskunnan kehitys- ja sivistystasoakin mitataan sillä, miten mainittu yhteiskunta huolehtii lapsistaan, työkyvyttömistään ja vanhuksistaan. Vain jollekin esihistorialliselle yhteiskunnalle ymmärretään mahdolliseksi sellainen elämäntapa, että heikot ja turvaa vailla olevat saavat yksinään selviytyä vaikeuksistaan. Nyky-yhteiskunnalta vaaditaan jo paljon enemmän. Siltä vaaditaan sitä, että kaikille ihmisille tunnustetaan elämisen oikeus, ja jos ei itsellä siihen ole mahdollisuutta, tämä oikeus turvataan yhteiskunnan toimesta. Viime aikoina on tullut kuitenkin ikävällä tavalla esille eri poliittisten ryhmien omaan pussiin pelaamisen politiikka. Keksitään joku hyvä ja yleisinhimillinen toiminta, johon vedoten eri puolueiden poliittiset "hait", jos niin voisi sanoa, laativat suunnitelmiaan pisteitten kalastamiseksi puolueilleen ja sitä tietä valitsijoiden pettämiseksi. Tätä taustaa vasten on katsottava tämänkin välikysymyskeskustelun nyt pyörähtäneen käyntiin.

Vanhuksien ja työkyvyttömien ihmisten riittämättömällä eläketurvalla halutaan keinotella ja tehdä politiikkaa. Eri asia olisi, jos nämä kepulikonsteilla leikkivät puolueet todella haluaisivat jotain tehdä maamme vanhusten ja työkyvyttömien eläketurvan parantamiseksi, mutta tähänastiset jäljet pelottavat.

On sanottu, että koko sosiaalinen lainsäädäntömme on kuin köyhän miehen tilkkutäkki, mihin on ommeltu tilkku aina kun on satuttu jotakin löytämään. Erikoisesti tämä monikirja-

vuus esiintyy eläkelainsäädännössämme, josta nykyisin niin paljon puhutaan. On kansaneläkelaki vuodelta 1956, on työntekijäin eläkelaki vuodelta 1961, on lyhytaikaisissa töissä olevien työntekijöiden eläkelaki vuodelta 1962, on valtion eläkelaki vuodelta 1966, on kunnan viranjan toimenhaltijain eläkelaki vuodelta 1964, on kirkon eläkelaki vuodelta 1966, on yrittäjäin eläkelaki vuodelta 1969, on maatalousyrittäjäin eläkelaki samalta vuodelta, samoin on myös perhe-eläkelaki vuodelta 1969 ja rintamasotilaseläkelaki vuodelta 1971. Jo sitä ennen oli merimiesten eläkelaki vuodelta 1956, huoltoapulain 5 §:n mukaiset eläkkeet vuodelta 1956 ja ylimääräinen valtioneläke vuodelta 1959. Tämän lisäksi on kimppu mitä erilaisimpia eläkelakeja ja omia eläkejärjestelmiä mm. kansaneläkelaitoksella, valtion alkoholiliikkeellä, Suomen Pankilla, Valmet Oy:llä, osuuskauppa-liikkeellä jne. Aina kun joku yhteiskunnallinen ryhmä on halunnut päästä erilaiseksi, paremmaksi kuin toiset, niin eläkejärjestelmä on väsähtänyt, jotta yhteiskunnallinen eriarvoisuus säilyy.

Nyt välikysymyksensä esittänyt puolue on ollut tässä hullunmyllyssä mukana täysin purjein. Vain kansandemokraattien taholta on alusta alkaen yritetty esittää jotakin järkevää ratkaisua vanhusten ja työkyvyttömien toimeentulon turvaksi. Jokainen kerta, kun eläkekysymys on ollut eduskunnassa esillä, on SKDL:n taholta pyrittävä selvittämään tämän lakiviidakon mielettömyyttä ja epäoikeudenmukaisuutta, mutta hyväksyjien enemmistön puolella on säännöllisesti löytynyt nyt välikysymyksen esittänyt puolue. Siitä syystä on paikallaan sanoa, että välikysymyksellä ei pyritä riittävän toimeentuloturvan aikaansaamiseen maamme työkyvyttömille ja vanhuksille, vaan sillä on joku muu hämäräperäinen tarkoitus.

SKDL:n eduskuntaryhmä on jättänyt näille valtiopäiville aloitteen sosiaaliturvalaiksi, joka on meidän vastauksemme niille eläkkeensaajille, jotka nyt joutuvat tässä lakien viidakossa jäämään väliin tai kansaneläkelain kehnouden vuoksi riittävää eläketurvaa vaille. Sen tarkoituksena on kohottaa suomalaisen yhteiskunnan arvonantoa maailmannäyttämöllä, koska aloitteemme hyväksyminen tietäisi ainakin kohtuullisen toimeentuloturvan takaamista kaikille maamme eläkeläisille. Se antaisi turvan siitä syystä, että maamme haluaa todella huolehtia niistä ikäluokistaan, jotka ovat nostaneet kansantaloutemme porvarien rappioittamasta

sotataloudesta maailman edistyksellisimpien kansojen riviin.

Sosiaaliturvalaki hyväksyttynä poistaisi osaltaan myöskin eriarvoisuutta. Meidän mielestämme ei ole oikein, että joku yhteiskunnallinen ryhmä on oikeutettu jäämään eläkkeelle nuorempana kuin väestömme valtaosa, työläiset. Meidän mielestämme ei ole oikein, että suuret herrat saavat monien tuhansien markkojen suuruisia kuukausieläkkeitä, kun joku työmies tai hänen vaimonsa joutuu tyytymään 79 markan suuruisen kansaneläkkeen perusosaan kuukaudessa vain siitä syystä, että hänen miehensä tai vaimonsa käy perheen elättämiseksi ansiotyössä jonkin 500—800 markan suuruisella kuukausipalkalla. Me emme pidä oikeana, että eläkkeen ansainta-aika on toisilla yhteiskunnallisilla ryhmillä 30 vuotta mutta työläisillä 40 vuotta. Se voisi olla meidän mielestämme kaikille 30 vuotta ja sen jälkeen oikeus 66 %:n eläkkeeseen ansiotuloista. Me emme hyväksy nykyisten eläkkeitten määriä sellaisinaan, koska ihmisenä on kaikilla työkyvyttömillä ja vanhuksilla oikeus saada vähintään vähimmäispalkan suuruinen eläke, ja kenenkään ei mielestämme tarvitse saada yli 1 600 markan suuruisia kuukausieläkkeitä. Näin me ajatellaan ja meidän kanssamme näin ajattelee nyt liian alhaisilla eläkkeillä olevien eläkeläisten valtaosa.

Tasavallan presidentti sanoi ns. Ostrobotnian puheessaan 5. 2. 1972 seuraavaa: ”Jos kaikilla ihmisillä olisi yhteiskunnassa yhtä paljon valtaa ajaa omia asioitaan, voitaisiin tuloeroja pitää hyväksyttävänä, mutta kun valtaa on eri lailla eri ihmisillä, tuloerot muuttuvat eriarvoisuudeksi. Eriarvoisuuden lieventäminen näyttää muodostuvan 1970-luvun keskeiseksi poliittiseksi kysymykseksi. Tämä ongelma on tuskin hoidettavissa puuttumatta yhteiskunnan valtarakenteisiin. Siinä joudutaan sitten ehkä käyttämään keinoja, joita meillä toistaiseksi ei ole laajemmalti kokeiltu.”

Olemme tasavallan presidentin kanssa samaa mieltä siitä, että tuloeroja on lievennettävä, ja siitä syystä olemme tarvittaessa valmiit puuttumaan yhteiskunnan valtarakenteisiin. Siinä meidän vastauksemme tämän päivän eläkepolitiikkaan.

Ed. Sainio: Herra puhemies! Kun puhutaan eläkkeiden korottamisesta ja niiden parantamisesta, on eläkeasiat ja korjaukset pantava tarkeysjärjestykseen. Ensimmäisenä ylitse mui-

den on pantava kuntoon niiden miesten ja naisten eläkeasiat, jotka pelastivat meille kerran vaipan maan. On tyrmistyttävää, että nämä eläkeasiat aiotaan nytkin suurelta osin sivuuttaa ja painaa vihreän veran alle. Välikysymyksen tekijät kuittaavat tämän kohdan lyhyellä maininnalla. Vähän lupaa veteraaneille myös hallituksen vastaus. Tässä tärkeässä asiassa on päättävä nykyisestä näpertelystä todellisiin tekoihin. Tämän kyllä ymmärtää, kun millään muulla ryhmällä kuin SMP:llä ei ole ollut edes todellista tahtoa täyttää veteraanijärjestöjen oikeutettuja vaatimukset. Melkein koko 60-luvun ylimielisesti ja puolittain pilkaten kaikki SMP:n ja Vennamon veteraanien oikeutetut määrärahaesitykset tyrmättiin muitten puolueitten taholta.

Kun veteraanit vuonna 1969 marssivat läpi pääkaupungin suurkokoukseensa Messuhalliin, oli tähän tilaisuuteen kutsuttu maan hallitus, kaikki eduskuntaryhmät. Vain SMP lähetti tilaisuuteen virallisen edustuksen. Kansanrintamahallitus loisti kokonaisuudessa poissaololaan. Ei viitsitty eikä muka ehditty tulla myös kuulemaan veteraanien oikeutettuja vaatimuksia. Röyhkeyden huippu tässä yhteydessä saavutettiin, kun hallituksen taholta veteraanien marssi leimattiin haihatteluksi. Tämä oli järkyttävää nimenomaan siksi, että monet veteraanit menestyivät tällä matkalla.

Hallitus ei tehnyt elettäkään rintamamiesten hyväksi vielä edes vuonna 1969. Budjettikeskustelussa ehdotti ed. V. Vennamo yleisperusteluissa mainittavaksi mm. seuraavaa: ”Koska veteraaneille ja heidän perheilleen kiireelliset ja välttämättömät määrärahat ovat suurimmalta osalta jääneet menoarviosta pois ja koska kuitenkin rintamaveteraanien asiat on lupausten mukaisesti hoidettava, niin eduskunta edellyttää, että hallitus heti tammikuun alussa antaa eduskunnalle asianmukaiset lakiesitykset ja lisämenoarvioesityksen rintamaveteraanien asioista veteraniepäeläkkeitä ja ilmaista terveydenhoitoa myöten. Lisäksi on erityisesti huolehdittava rintamaveteraanien työnsaannista ja asunnoista.” Tätä ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi. Mainittakoon, että SMP:n eduskuntaryhmän voimakas esiinmarssi muutamaa kukautta myöhemmin pakotti hallituksen antamaan rintamamiehille suurempia eläkkeitä.

Täällä ovat aikaisemmissa puheenvuoroissaan mm. edustajat Volotinen ja Suokas esittäneet SMP:n ehdotuksia veteraanien eläkelain korjaamiseksi. Käytännössä ne ovat täsmälleen samat,

mitä veteraanijärjestöt ovat esittäneet. Kun kaikki puolueet ovat luvanneet täyttää veteraanien oikeutetut vaatimukset, on tämän kunnianvelan maksu vihdoinkin suoritettava. Se voidaan tehdä vain korjaamalla tämä eläkelaki veteraanijärjestöjen vaatimalla tavalla. Tätä SMP yksimielisesti vaatii heti toteutettavaksi. Hallitus ja muut ryhmät ovat nyt kempelin harjalla. Asia ei ole yksin eläkeasia. Se on häpeätahra, joka on poistettava viipymättä Suomi-nimisen tasavallan kyltistä.

Ed. H. Linn a: Herra puhemies! Jo pitkään jatkunut keskustelu keskustapuolueen kansanedustajien jättämästä välikysymyksestä, joka koski sosialidemokraattisen hallituksen suunnitelmiin ja tavoitteisiin kuuluvan eläkepolitiikan selville saamista, on osoittanut, että välikysymys oli aiheellinen.

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipaisen hallituksen puolesta antama vastaus välikysymyksessä mainittujen eläke-epäkohtien korjaamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä ei tyydytä keskustapuolueen eduskuntaryhmää. Herra ministerin vastauksesta kuvastui ylimielisyys ja aliarviointi niitä eläkejärjestelmissämme olevia heikkouksia ja suoranaisia vääryyksiä kohtaan, joita jättämässämme välikysymyksessä olemme esille tuoneet.

Käydyssä keskustelussa ovat herra sosiaali- ja terveysministeri sekä monet muut puheenvuoroen käyttäjät pyrkineet mustamaalaamaan keskustapuoluetta eläkeasioista jättämämme välikysymyksen vesittämiseksi sillä, että keskustapuolueella ei muka olisi oikeutta välikysymykseen, koska se on ollut hallitusvastuussa enemmän kuin monet muut puolueet. Tällaiset syytökset ovat perusteettomia jo siitä syystä, että keskustapuolueella ei ole ollut viime vuosina, jolloin eläketurva on monilla aloilla voimakkaasti kehittänyt, enemmistöä hallituksessa, emmekä tästä syystä ole päässeet sanelemaan hallitusten eläkeasioita koskevia esityksiä sellaisiksi, kuin olisimme halunneet. Keskustapuolue on joutunut lukuisia kertoja hallitusvastuussa olleena puolueena määrittelemään kantansa eläkekysymyksiin sillä perusteella, että pienemmäksi pahaksi on jouduttu valitsemaan yhtyminen hallituksen enemmistönä olleiden ryhmien kantaan kuin toisena vaihtoehtona käytettävissä olleen ratkaisun valitseminen, joka olisi tarkoittanut hallitusvastuusta väistymistä. Tällä tarkoitan sitä, että hallitusvastuussa ollessaan keskustapuolueella on ollut mahdollisuus koko voimal-

aan vaikuttaa jo hallituksissa tehtäviin ratkaisuihin, mutta hallituksissa samoin kuin eduskunnassakin olemme olleet vähemmistössä, ja tästä syystä erikoisesti köyhien ja yrittävien, pienituloisten ihmisten eläketurvaan on jäänyt sellaisia heikkouksia, jotka keskustapuolueen käsityksen mukaan olisi kiireellisesti korjattava.

Meidän nykyisessä eläkepolitiikassamme on selvästi havaittavissa sellaisia piirteitä, että eläkejärjestelmillä pyritään kiristämään omistavan luokan asema mahdollisimman vaikeaksi ja osoittamaan, että jos lakkaat tekemästä työtä eläkkeellä ollessasi taikka hoidat asiiasi niin, ettet omista mitään, saat paremman eläketurvan. Tällainen suuntaus ei käsitykseni mukaan tarkoita muuta kuin sitä, että eläkeasiakin on valjastettu palvelemaan sosialistisen Suomen luomista. Kun näin on, ei voi muuta kuin ihmetellä, miksi SMP:n puheenjohtaja ed. V. Vennamo ilmoitti antavansa tukensa sosialidemokraattiselle hallitukselle.

Tarkoitukseni oli tässä puheenvuorossa korjata ja oikaista niitä vääriä tulkintoja, joita ed. Veikko Vennamo käyttämässään puheenvuorossa keskustapuolueesta eilen esitti. — Hän ei ole nyt kyllä paikalla, mutta ehkä SMP:n muut paikalla olevat edustajat nämä terveiset hänelle välittävät.

Ensimmäiseksi otan esille kansaneläkelaitoksen johtajakysymyksen. Keskustapuolueen hallituksen esitykseen liittyvässä rinnakkaisaloitteessa esitetään, että myöskin maatalousväestön edustaja on saatava kansaneläkelaitoksen hallitukseen. Jos paikkoja lisätään työnantajain ja yöntekijäin järjestöjen edustajilla, on väärin väittää, että pääasiallinen keskustapuolueen tarkoitus tässä asiassa olisi johtajien luvun lisääminen. Tarkoitus oli ja on edelleen tässä ja muissa asioissa, että jos ammattijakautuman perusteella joitakin paikkoja täytetään, niin keskustapuolue ei hyväksy maatalousväestön edustuksen syrjäyttämistä. Edellä mainitun rinnakkaisaloitteen ensimmäisenä allekirjoittajana olen kyllä valmis tyytymään sellaiseen ratkaisuun, ettei kansaneläkelaitoksen johtajien lukua lisätä nykyisestäään, jos kansaneläkelaitoksen valtuutettujen viime kokouksessaan vapaina oleville johtajien paikoille ehdolle nimeämät henkilöt nimetään tehtäviinsä.

Ed. Veikko Vennamo mainitsi puheenvuorossaan vääriä mielisesti, miten keskustapuolue oli menetellyt käsiteltäessä lapsikorotuksen ottamista työeläkkeisiin vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeissä. On syytä, kertoa miten keskus-

tapuolue menetteli, ja jättää maatalousväestön vastattavaksi, oliko menettely oikea. Karjalaisen hallituksen sosiaali- ja terveysministeri Pekka Kuusi antoi toukokuun 7 päivänä 1971 esityksen lapsikorotuksen liittämistä työeläkelakeihin, niin että lapsikorotus on yhdeltä lapselta 20 % ja kahdelta tai useammalta lapselta 40 % eläkkeen määrästä. Tämä hallituksen esitys oli n:o 60 vuoden 1971 valtiopäiviltä. Keskustapuolueen toimesta yritimme muuttaa eduskuntakäsittelyssä hallituksen esitystä lapsikorotuksen osalta sellaiseksi, että lapsikorotus yhdeltä lapselta olisi 50 mk ja kahdelta tai useammalta lapselta 100 mk/kk. Keskustapuolue oli siinä mielessä tasa-arvon kannalla, että on väärin, jos rikkaan eläkettä korotetaan vielä lastenkin osalta moninkertaisesti köyhempiin ja pieniä eläkkeitä saaviin nähden.

Samanaikaisesti työeläkelakien lapsikorotuksen kanssa oli eduskuntakäsittelyssä maatalousyrittäjien eläkelain muutosesitys, jolla poistettiin ns. isännän vanhuuseläkkeen puolitusääntö. Tämän puolitusäännön poistaminen merkitsi käytännössä sitä, että 3 600:n maatalousyrittäjien eläkelain piiriin kuuluvan isännän eläke nousi 100 %:lla. Tämä muutos merkitsi koko maatalousyrittäjien eläkejärjestelyssä sitä, että keskimääräinen eläke nousi 46 markasta 60,40 markkaan kuukaudessa. Sosialidemokraatit panivat keväällä 1971 hallituksessa keskustapuolueen sen tosiasian eteen, että jos me emme hyväksy lapsikorotusta työeläkelakeihin prosenttilinjaisina, niin he estävät maatalousyrittäjien eläkelain korjaamisen isännäneläkkeen puolitusäännön poistamisen osalta. Keskustapuolue piti merkittävämpänä maatalousyrittäjien eläkelain korjausta, koska se antoi maatalousväestölle moninkertaisesti suuremman taloudellisen hyödyn kuin työeläkelakien lapsikorotus. Tässä syy, miksi meidän oli pakko luopua esityksistämme oikeudenmukaiseksi lapsikorotukseksi työeläkkeisiin.

Katson aiheelliseksi tuoda esille vielä muutamia yksityiskohtia, jotka selvittävät, ettei keskustapuolue hallituksessa vähemmistönä ollessaan ole pystynyt toteuttamaan sosiaali- ja eläkepolitiikkaan liittyviä ratkaisuja sellaisina, joita pidämme tavoitteinamme.

Perhe-eläkelakia säädettäessä esitimme lain ratkaisevassa toisessa käsittelyssä 11. 12. 1968 käsittelyn pohjaksi ed. Sukselaisen ym. keskustapuolueen edustajien tekemän lakialoitteen, joka tarkoitti sitä, että leskeneläke olisi yksinäiselle henkilölle maksettavan perusosan täysimää-

räisen tukiosan suuruinen. Esityksemme kaadettiin jo väliäänestyksessä. Erittäin suuren määrän perhe-eläkelain piiriin kuuluvien leskien eläketurva on jatkuvasti paljon heikompi kuin mitä se olisi ollut sinä tapauksessa, että esityksemme olisi hyväksytty.

Maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjien eläkelakeja säädettäessä esitimme 17. 6. 1969 lain perusteluihin seuraavaa toivomusta: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän kiireellisesti selvittämään mahdollisuudet pienituloisten maatalous- ja muiden yrittäjien vapauttamiseksi kokonaan eläkemaksujen suorittamisesta." Esityksemme puolesta äänesti vain 49 kansanedustajaa (Eduskunnasta: Hyvä, kun ei enemmän!). — Näin eduskunnan pöytäkirjat kertovat.

Maatalous- ja muiden yrittäjien eläkelakeihin on saatu pieniä korjauksia sen jälkeen, kun ne säädettiin. Moniin muihin työeläkelakeihin verrattuna vakuutusmaksut ovat niissä kohtuuttoman korkeat. Erikoisen selvänä tämä tulee esille maatalousyrittäjien eläkelaiissa, jossa eläketurva on kohtuuttoman alhainen kaikkiin muihin työeläkelakeihin verrattuna.

Nykyisen eläkepolitiikkamme virheellinen rakenne tulee käsitykseni mukaan kaikkein räikeimmin esille sairausvakuutuslain toteuttamisessa. Perheenemännän työn arvoa ei ole vielä kukaan pystytty määrittelemään. Kun tästä syystä raskasta päivätyötä jatkuvasti suorittavat perheenäidit saavat alhaisinta eli 10 markan suurista äitiys- ja sairauspäivärahaa, samanaikaisesti kun toisille perheenäideille, joilla on osoitetaan saatuja ansiotuloja riittävästi, voidaan maksaa 38,25 markan vastaava päiväraha, niin on pakko todeta, että liian suuria epäkohtia on vielä olemassa. Vaikka keskustapuolue oli sidottuna hallitusvastuuseen viime vaalikaudella, yritimme ajaa lävitse sairausvakuutuslakiin sellaisen muutoksen, että sairauspäiväraha olisi kaikille 15 mk. Mutta esitystämme kannatti vain 49 kansanedustajaa; eikä kukaan heistä kuulunut sosialidemokraattiseen puolueeseen, joka nykyisin on yksin hallitusvastuussa.

Ed. Pekka Vennamon käyttämän puheenvuoron johdosta, jossa hän yritti saada keskustapuolueen suurituloisten eläkeläisten asioiden ajajaksi, otan yhden esimerkin käytännön elämästä siinä vilpittömässä toivossa, että hiljalleen alkaisi yli puoluerajojen selvitä, minkälaisiin järjestömyyksiin nykyinen tarveharkinta kansaneläkkeen tukiosan kohdalla johtaa. Sosialidemokraattisen hallituksen vappupommin tul-

lessa julkisuuteen, lakiehdotuksen, jolla kansaneläkkeen tukilisää ja asumistukea korotetaan, soitti eräs III kuntaryhmässä asuva eläkeläispariskunta tiedustellen, miten heidän asemaansa parannetaan. Tämä pariskunta omistaa velkavarjoilla hankitun vaatimattoman asuintalon, jonka ympärillä on maata 20 aaria. Molemmat ovat työkyvyttömyyseläkkeellä. Isäntä saa kansaneläkettä 166 mk, työeläkettä saman summan eli yhteensä 332 mk. Emäntä saa kansaneläkettä 166 mk. Kun hän on myöskin sotainvalidi, saa hän invaliditeettinsa perusteella 40 mk eli yhteensä 206 mk/kk. Nykyisellä kansaneläkkeen tuloharkinnalla on päästy siihen, että tukilisiä taikka asumistukea ei tähän perheeseen ulotu. Kun keskustapuolue on yhtenä osaratkaisuna esittänyt, että kansaneläkkeen perus- ja tukiosa yhdistettäisiin ilman tuloharkintaa maksettavaksi peruseläkkeeksi ja maksettaisiin koko maassa nykyisen kalleimman kuntaryhmän suuruusena eli tällä hetkellä 232 mk/kk, merkitsi esityksemme tämän esimerkkiperheen kohdalla yhteismäärältään yli 100 markan korotusta perheen nykyiseen yhteiseen kuukausieläkkeeseen.

Keskustapuolue on halunnut eläkepoliittisella välikysymyksellään kiinnittää huomiota todellisiin epäkohtiin ja tulee esittämään niihin myöskin korjauksia. Jatkossa toivomme sosiaali- ja eläkepolitiikassa rehtiä, avointa ja asiallista keskustelua ja sellaisen enemmistön löytymistä eduskunnasta, joka haluaa yhtyä keskustapuolueen käsityksiin eläkepolitiikassa selvästi osoitettavissa olevien epäkohtien korjaamiseksi.

Ed. S t e n b ä c k: Herr talman! Efter att ha ähört diskussionen med anledning av centerpartiets interpellation och förslagen till motiverad övergång till dagordningen, ber jag att å svenska riksdagsgruppens vägnar få framföra följande förslag om motiverad övergång till dagordningen:

”Efter att ha tagit del av regeringens svar uttalar riksdagen, att ett framgångsrikt förverkligande av pensionspolitikens målsättningar förutsätter bildandet av en parlamentarisk majoritetsregering, samt övergår till dagordningen.”

Ed. S i g f r i d s: Herr talman! Den debatt som under de senaste timmarna har förts här i salen, har visat med all önskad tydlighet, att vi i vårt samhälle har många och svåra pensionsproblem. En minoritetsregering har inte möjlighet att ge dessa problem en tillfredsställande helhetslösning.

Jag ber att få understöda rdm. Stenbäck's förslag.

Sosiaali- ja terveystministeri K a i p a i n e n: Herra puhemies! Käyty laaja keskustelu on osoittanut, kuten ennakolta oli arvattavissa, etteivät eläkekysymykset olleet välikysymyksen välitön aihe, vaan tarkoituksena oli päästä eläkekysymysten varjolla poliittisiin päämääriin eli kuten ed. Ilaskivi sen ilmaisi, hallitus pitäisi kaataa, jotta voitaisiin linjaa muuttaa.

Puuttumatta enempää itse keskusteluun ilmoitan hallituksen käsityksen esitetyistä päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodoista. Suoranaisia epäluottamuslauseseen sisältäviä ovat ed. Ilaskiven, ed. Ronkaisen ja ed. Aron ehdotukset. Mitä tulee ed. Virolaisen ehdotukseen, niin hallitus katsoo, ettei se sisällä suoranaista epäluottamuslausetta, vaikka siinä esitetäänkin väitteitä, jotka hallituksen mielestä eivät ole totuuden mukaisia. Ed. V. Vennamon ehdotus ei myöskään sisällä epäluottamuslausetta hallitukselle eikä sitä merkitse myöskään ed. Stenbäckin lausuma. Mitä tulee ed. Aition ehdotukseen, niin vaikka se ei sisällä suoranaista epäluottamuslausetta, sisältää se kuitenkin useita kohtia, jotka seuraamuksiltaan ovat sellaisia, ettei hallitus katso voivansa ottaa vastuulleensa niiden toteuttamista.

Ed. R y t k ö n e n: Herra puhemies! Puheenvuoro on tietysti turha, mutta ed. H. Linnan puheenvuoron johdosta haluaisin huomauttaa, että kun hän puhui mahdollittoman huonosta perhe-eläkkeestä, jossa eläke oli noin 550 mk, niin jaettuna kahdella melkein verottomana se on 275 mk henkeä kohden. Jos perheen isä hankkii 1 000 mk kuukaudessa ja perheessä on viisi jäsentä, niin tulo henkeä kohden verollisena on 200 mk. Siis täytyy nähdä tämä, miten eletään eläkkeellä ja miten perheessä työnteon tuloksilla.

Ed. H. L i n n a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan vastata ed. Rytköselle siinä mielessä, että hän on saanut väärän käsityksen käyttämästäni puheenvuorosta.

Ed. K u r p p a: Herra puhemies! Täällä on eilen ja tänä aamuna, tänä varhaisena toukokuun 10 päivän aamuna, jolloin aurinko jo on noussut Helsingin taivaalle, keskusteltu runsaasti eläkkeistä. Tuntuu toisaalta hiukan kohtuuttomalta, jos ajatellaan Suomen kansaa, kun

ainoastaan kaksi sen edustajaa on kuulijoiden joukossa ja jos ajatellaan eduskunnan virkailijakuntaa ja myös arvoisia puhemiehiä ja sihteereitä, tämä näin pitkälle aamuyöhön venynyt keskustelu.

Sosiaalivakuutuksen, sosiaaliavustuksen, sosiaalipalvelun ja varsinaisen sosiaalihuollon pitäisi muodostaa yhtenäinen sosiaaliturvajärjestelmä, joka takaisi kohtuullisen toimeentulon ja sosiaalisen turvallisuuden sekä viihtyisyyden eri yhteiskuntaryhmille, perheille ja yksilöille. Etenkin sosiaalivakuutus on sekava, koska ryhmään kuuluu viitisentoista eri lakia, jotka suovat kansalaisille varsin erilaiset eläkkeet ja päivärahat. Kenelläkään ei ole tarkkaa tietoa vähimmäistoimeentulosta, vaikka vähimmäispalkkalaki on säädetty.

Kansaneläkelain pitäisi olla tarkoitettu kaikille, mutta laista hyötyvät eniten suuria tuloja nauttivat.

Esimerkiksesi 4 001 mk vuodessa ansaitseva vanhus tai invalidi saa eläkettä yhtä paljon kuin 4 000 mk kuukaudessa ansaitseva, siis 1. 5. 1972 se tekee 79 mk kuukaudessa. Tähän 4 001 markkaan kuuluu 3 000 mk tuloa omakotitalosta, pienviljelystilasta taikka jostakin työvälisestä, tuloa, josta käyttäjälleen ei ole ollut muuta kuin menoja, kiinteistöjen vuosikorjaukset, työkoneen käyttökustannukset tai työmatkat ym. sellaista. Varsinaiseksi työtuoksi jää 1 001 mk, josta kansaneläkelain mukaan ei saa tehdä mitään vähennyksiä. Esimerkiksi jos vuositulo on 1 000 mk, vähentää kansaneläkelaitos eläkkeestä 800 mk vuodelta. Toisin sanoen kansaneläkelaitos verottaa siten, että se jättää veron, mutta vie varsinaiset tulot. Vuositulosta vähennetään 20 % kokonaistulosta, joten eläkeläistä rangaistaan työntööstä. Täyden kansaneläkkeen ja työkyvyttömyyseläkkeen saaja voi ansaita 330 mk vuodessa ja omistaa 2 750 mk. Aviopuolisot saavat ansaita yhteensä 520 mk vuodessa ja omistaa yhteisesti 4 410 mk, joten parempi on asua erossa. Asumistuki on usein riittämätön. Se vastaa vuokralla asuttaessa noin puolta asumiskustannuksista sekä tästä alaspäin. III kuntaryhmässä asuminen tuloraja on 3 370 mk vuodessa. Moni omakotitalon ja pientilan omistaja jää vaille tälläkin pienellä korvausta, joka muutenkin olisi 1/4—1/3 kustannuksista.

Eläkkeet ovat riittämättömiä. Laki ei ota huomioon sitä, mitä omaisuudesta on tuloa. Se kohtelee rangaistustuomion tavoin niitä, jotka

säästäväisesti eläen ovat hankkineet oman kodin ja jotka pienen eläkkeensä tueksi hankkivat lisäansioita.

Työ olisi mielenterveydelliseltä kannalta tarpeellinen. Jos suurimmalle osalle työkyvyttömyyseläkkeen saajista onnistuttaisiin järjestämään työtä, tietäisi tämä lähes 20 milj. markan säästöä vuodessa. Hallituksen esitys tekee työhön pyrkimisen vieläkin vaikeammaksi.

Eläkkeen saamiseen kuluu hakemisesta jopa yli puoli vuotta. Aviopuolisot saavat yhdessä asuessaan vähemmän eläkettä kuin erillään asuessaan. Tämä ajaa vanhuksat vanhainkoteihin sekä edistää heidän yksinäisyyttään. Samoin on laita työkyvyttömyyseläkkeen saajien. Myös rintamasotilaseläkkeen kohdalla tilanne on vähän samanlainen. Rintamasotilaisilla on suorastaan ole mattoman pieni. Heille on aikoinaan annettu ymmärtää, että he saisivat paljon enemmän, mutta murusia on jaettu. Kansaneläkelaitoksen kuntoutusosaston toimintaa pitäisi laajentaa siten, että suojatyötoiminnan kehittäminen kuuluisi osastoille. Tämä pienentäisi kaikkein tehokkaimmin työkyvyttömyyseläkeläisten määrää. Työeläkejärjestelmä ei saisi sortaa sekatoissa ja raskaissa töissä työskenteleviä henkilöitä. Ruumiillisen työn tekijöiden ansio tulisi laskea kolmen parhaiten ansaitun vuoden mukaan kuten monella muullakin. Maatalousyrittäjän eläkkeen perustuminen viljeltyyn pinta-alaan ei ole myöskään niitä oikeudenmukaisimpia perusteita. Sosiaalivakuutuksesta pitäisi poistaa köyhäinhoidon luonne, ettei kansalaisten tarvitsisi tuntea itseään nöyryytetyiksi ja jatkuvan silmälapidon alaisiksi.

Yrittäjien eläkelaista ei vielä ole kovin paljon kokemuksia. Se siitä on ensinnäkin todettava, että kalliilla hinnalla saa huonon eläketurvan. Eläkemaksuissa yrittäjiltä kootaan runsaasti niitä vähäisiä pääomia, joista muutenkin yrittäjillä on jatkuvasti puute. Näitä omia varojaan yrittäjä saa lainata takaisin omaan käyttöönsä, mutta todellinen pulma onkin siinä, että lainauksen tarvitaan kovat vakuudet, joista yrittäjillä on yhtä paha pula kuin rahastakin. Lisäksi nämä vaikeasti hankittavat pääomat kuluvat yhtiössä runsaasti. Vakuutuksien tai niiden pääomien hoito on huonosti ja kalliisti järjestetty, kun organisaatio kuluttaa niin runsaasti. Siis suomeksi sanoen: homma tulee kalliiksi. Lainauksesta, siis takaisinlainauksesta yrittäjä saa maksaa kovan koron, ja varsinainen vakuutus on hyötyasteeltaan huono. Yrittäjät pystyivät itse käyttämään näitä pääomiaan monin

verroin tuottavammin. Vakuutusyhtiöillä ei ole olemassa mitään todellista kilpailua siitä, kuka pystyisi asian hoitamaan taloudellisemmin, se on halvemmalla, vaan sosiaaliministeriö vahvistaa niiden maksutaulukot, vaikka kustannukset ovat turhan kalliita, ja niin nämä pojat verottavat yrittäjiä kaikki samojen taulukoiden pohjalta. Yrittäjille, jotka joutuvat venyttämään jokaista penniään, tällainen kustannuksista välinpitämättömyys tuntuu vieraalta ja katkeralta.

Edellä olevien perustelujen mukaan yrittäjien toimintaa vaikeuttavat pakolliset eläkevakuutukset. Mitkä koskevat yrittäjää itseään, niiden pitäisi olla vapaaehtoisia. Ei ole myöskään yhteiskunnan kannalta oikein, että yrittäjiä, jotka pitävät huolta tämän maan työllisyyden parantamisesta, siis seikasta, jota hallitukset eivät ole pystyneet hoitamaan, samalla rangaistaan muutenkin epäoikeudenmukaisesti tämän maan sosiaaliturvan kustantamisella. Sosiaaliturvamaksuja peritään työvaltaisilta yrityksiltä noin 2 % liikevaihdosta, kun se automatisoiduissa teollisuuslaitoksissa on noin 0.5 % liikevaihdosta. Tämä on sitä hallituksen sosiaali- ja työllisyyspolitiikkaa, että suuren työttömyyden aikana rangaistaan siitä, kun järjestää työtilaisuuksia.

Viime vuoden lopulla korjattiin yrittäjien eläkevakuutusta niin, että alle 8 000 markan vuositulosta valtio maksaa osan. Tällaisella korjauksella ei vielä ollut sanottavaa merkitystä. Kun otetaan huomioon yrittäjien tekemät pitkät päivät useimmiten ilman kesälomia, niin harvoin terveeltä yrittäjältä työtulo jää alle 8 000 markan, jolloin hän saisi osakorvauksen tästä vakuutusmaksusta. Lisäksi yrittäjäeläkelain voimaan tullessa 60 vuotta täyttäneet yrittäjät jäivät lain ulkopuolelle; heille ei siihen osallistumiseen annettu edes vapaaehtoista mahdollisuutta. Näillä kohdin juuri, jos missään, olisi tarvittu yrittäjien eläketurvaa.

Herra puhemies! Hallituksen kaataminen on sen verran suuri juttu, että sitä kannattaa aina säästääkin mahdollisimman suuriin asioihin. Kannattaa ainakin ajatella.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan tänään kello 12.

Täysistunto keskeytetään keskiviikkona 10 p. toukokuuta kello 4.56.

Täysistuntoa jatketaan

keskiviikkona 10 p. toukokuuta 1972

kello 12.

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Jatketaan välikysymyksen käsittelyä.

Puhemies: Ennen istunnon keskeyttämistä julistettiin keskustelu päättyneeksi. Valtioapäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaisesti esitän nyt eduskunnan hyväksyttäväksi päiväjärjestykseen siirtymisen, jonka sanamuoto on seuraava: "Kuultuansa annetun selityksen eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen." Kutsun tätä puhemiehen ehdotukseksi. Vastoin puhemiehen ehdotusta on keskustelussa tehty seuraavat ehdotukset päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodoksi: Ed. Virolainen ed. Haukipuron kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että hallitus ei pyri pienempien eläkkeiden tuntuvaan korottamiseen, vähimmäiseläketurvan järjestämiseen, eläke-erojen kaventamiseen, ylisuurten eläkkeiden rajoittamiseen eikä myöskään nykyisten sekavien eläkejärjestelmien yhtenäistämiseen, ja siirtyy päiväjärjestykseen." Kutsun tätä ed. Virolaisen ehdotukseksi. Ed. Aitio ed. Juvelan kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että hallitusten toimin toteutettujen hintojen, vuokrien ja maksujen korotusten seurauksena erityisesti kansaneläkkeen ja pienten työeläkkeiden varassa elävien kansalaisten toimeentuloturva on olennaisella tavalla heikentynyt. Samalla kun eduskunta toteaa, että hallitus ei ole ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin vähävaraisten eläkeläisten eläketurvan parantamiseksi, eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä antaa eduskunnalle aikaisemmin antamansa esityksen täydennykseksi esityksen vähävaraisten eläkeläisten aseman parantamiseksi niin, että asumistuen omavastuuosuus alennetaan 30 markkaan kaikissa kuntaryhmissä, kansaneläkkeen tukiosaan oikeuttavat rajatulot kaksinkertaistetaan, tukilisään oikeut-

tavaa vuosituloa ja omaisuusrajaa korotetaan, asumistukijärjestelmää olennaisesti parannetaan, paikkakuntien kalleusluokitukset poistetaan siten, että eläkkeet maksetaan kaikilla paikkakunnilla I kalleusluokan tason mukaisesti, työtulo määrättyyn rajaan saakka ja invalidiraha säädetään etuoikeutetuksi tuloksi ja kansaneläke sidotaan elinkustannusindeksiin asemesta palkkaindeksiin sekä suurille eläkkeille asetetaan markkamääräinen katto. Lisäksi eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sekä hallinnoltaan että eläke-eduultaan hajanaisen eläkejärjestelmän yhtenäistämiseksi siten, että työeläkelait ja kansaneläkelaki yhdistetään yhtenäiseksi ja selväpiirteiseksi sosiaaliturvalaiksi, jonka hallinnollisesta toteuttamisesta vastaa valtion sosiaaliturvalaitos, ja eläketurvan parantamiseksi siten, että kaupunkien ja asutuskeskusten työläisille sekä maaseudun pienviljelijöille tataan minimipalkkaa vastaava vähimmäiseläketurva. Eläketurvan parantamisesta aiheutuvien eläkemenojen nousun eduskunta edellyttää peitettävän työnantajilta perittävillä vakuutusmaksuilla ja valtion rahoitusosuutta lisäämällä huomioon ottaen työnantajien sosiaaliturvamaksujen tarkoituksenmukaisen porrastamisen sekä siirtyä päiväjärjestykseen." Tämä on ed. Aition ehdotus. Ed. Ilaskivi ed. Linkolan kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta, ja siirtyä päiväjärjestykseen." Kutsun tätä ed. Ilaskiven ehdotukseksi. Ed. V. Vennamo ed. Kainulaisen kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että hallituksen toimenpiteet maamme eläkejärjestelmässä olevien pahojen epäkohtien ja puutteiden korjaamiseksi eivät ole riittävät, minkä johdosta eduskunta kehottaa hallitusta kiireellisesti jatkamaan tehokkaita toimenpiteitä eläke-epäkohtien korjaamiseksi nimenomaan pieneläkkeiden, eläkeikärajojen, eläkeaukkojen ja rintamaveteraanien kohdalla, ja siirtyä päiväjärjestykseen." Tämä on ed. V. Vennamon ehdotus. Ed. Aro ed. Tarjanteen kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että vähemmistöhallitus ei yksin voi toteuttaa sellaista eläkepolitiikkaa, joka kattaa kaikkien kansalaisten oikeudenmukaisen eläketurvan, eikä se näin ollen nauti eduskunnan luottamusta, ja siirtyä päiväjärjestykseen." Tämä on ed. Aron ehdotus. Ed. Ronkainen ed. Juntumaan kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Kuultuaan

hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta eläkepolitiikassa ja siirtyä päiväjärjestykseen." Kutsun tätä ed. Ronkaisen ehdotukseksi. Lopuksi on ed. Stenbäck ed. Sigfridsin kannattamana ehdottanut lausuttavaksi: "Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta lausuu, että eläkepolitiikan tavoitteiden menestyksellinen toteuttaminen edellyttää parlamentaarisen enemmistöhallituksen muodostamista, ja siirtyä päiväjärjestykseen. Tämä on ed. Stenbäckin ehdotus. Onko selonteko oikea?

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Virolainen: Herra puhemies! Herra puhemiehen selonteon johdosta huomautan, että keskustapuolueen ehdotus on selvä epäluottamuslause hallitukselle, ja jos se hyväksytään, katsomme, että hallituksen on erottava.

Puhemies: Keskustelu asiasta on jo julistettu päättyneeksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ehdotan äänestettäväksi seuraavalla tavalla: Ensinnä asetetaan ed. Ronkaisen ehdotus ed. Ilaskiven ehdotusta vastaan, sitten voittanut ed. Aron ehdotusta vastaan, voittanut ed. Aition ehdotusta vastaan, voittanut ed. Virolaisen ehdotusta vastaan, voittanut ed. V. Vennamon ehdotusta vastaan ja voittanut ed. Stenbäckin ehdotusta vastaan sekä lopuksi tässä äänestyksessä voittanut puhemiehen ehdotusta vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Ronkaisen ja ed. Ilaskiven ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Ronkaisen ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittoa, on ed. Ilaskiven ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo,

Haukipuro, Helle, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, R. Kangas, Kantola, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Lieder, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Lottanen, Lujja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Remes, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Karhuvaara, Kauppi, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Linkola, Mieltinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Nikkilä, Procopé, Rainio, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, H. Westerlund, S. Westerlund ja Vikatmaa.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Breilin, Huurtamo, O. Kangas, Katajavuori, Lähteenmäki, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Vaittinen, Vartia ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 142 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 11.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Ronkaisen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Aron ja ed. Ronkaisen ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Aron ehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Ronkaisen ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hostila, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kalavainen, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lieder, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Lujja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Mieltinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Huotari, Juntumaa, Kainulainen, Kaipainen, Kohtala, Kortessalmi, Kurp-

pa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Ronkainen, Sainio, Suokas, Tupamäki, Veikko Turunen, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Breilin, Huurtamo, O. Kangas, Katajavuori, Lähteenmäki, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Vaittinen, Vartia ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 165 jaa- ja 23 ei-ääntä; poissa 11.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Aron ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Aition ja ed. Aron ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Aition ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Aron ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, R. Kangas, Kantola, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Remes, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työljärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio,

Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilmi, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Karhuvaara, Kauppi, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Linkola, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Nikkilä, Procopé, Rainio, Ronkainen, Salmenkivi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Veikko Turunen, H. Westerlund, S. Westerlund ja Vikatmaa.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Breilin, Huurtamo, O. Kangas, Katajavuori, Lähteenmäki, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Vaittinen, Vartia ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 49 ei-ääntä; poissa 11.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Aition ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Virolaisen ja ed. Aition ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Virolaisen ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Aition ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Kaarna, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Linkola, H. Linna, Lottanen, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Ruokola, Saimo, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sten-

bäck, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Tähkämaa, Uusitalo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortesalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Remes, Rosnell, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Sainio, Salla, Salmi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Suokas, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilponiemi, Volotinen, Voutilainen ja Åsvik.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Ronkainen ja Veikko Turunen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Breilin, Huurtamo, Juntumaa, O. Kangas, Katajavuori, Lähtenmäki, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Vaittinen, Vartia ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 106 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 12.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Aitio ehdotuksen.

5) Äänestys ed. V. Vennamon ja ed. Aitio ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. V. Vennamon ehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Aitio ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Asunmaa, Asunta, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Häggblom, Junnila, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Karkinen, Knuuttila, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Kortesalmi, Kurppa, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Procopé, Raatikainen, Rantala, Remes, Sainio, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sigfrids, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, Söderman, Taipale, Tallgren, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilponiemi, Volotinen ja Voutilainen.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Aro, Björklund, Borg, Eskelinen, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hyvönen, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Kaarna, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Kock, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Liedes, Linkola, H. Linna, Lottanen, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Rainio, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Toivanen, Tuominen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Breilin, Huurtamo, O. Kangas, Katajavuori, Lähtenmäki, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Vaittinen, Vartia ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 82 jaa- ja 106 ei-ääntä; poissa 11.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Aitio ehdotuksen.

6) Äänestys ed. Stenbäckin ja ed. Aitio ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Stenbäckin ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Aitio ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Karhuvaara, Karkinen, Kauppi, Knuuttila, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Miettinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, Nikkilä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Procopé, Raatikainen, Rainio, Rantala, Remes, Sainio, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Väinö, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Volotinen ja Voutilainen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Björklund, Eskelinen, Haukipuro, Honkonen, Hyvönen, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Kaarna, R. Kangas, Kantola, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kivistö, Kock, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lieder, H. Linna, Lottanen, Martikainen, Mattila, Mustonen, Männistö, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen,

Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmi, Saloranta, Saukkonen, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Suorttanen, Sutinen, Tamminen, Tiekso, Tuominen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Weckman, Vilmi, Virolainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Breilin, Huurtamo, O. Kangas, Katajavuori, Lähteenmäki, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Vaittinen, Vartia ja Westerholm.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 71 ei-ääntä; poissa 11.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Stenbäckin ehdotuksen.

7) Äänestys puhemiehen ehdotuksen ja ed. Stenbäckin ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy puhemiehen ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Stenbäckin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Ajo, Antila, Asunmaa, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Karkinen, Knuuttila, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Kortessalmi, Kurppa, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Procopé, Raatikainen, Rantala, Remes, Sainio, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sorsa, Sundqvist, Suokas, Söderman, Taipale, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, Väinö, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilponiemi, Volotinen ja Voutilainen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Ju-

vela, Järvenpää, Kaarna, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Kock, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Liedes, Linkola, H. Linna, Lottanen, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Rainio, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Toivanen, Tuominen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

Lähteenmäki, H. Niskanen, Rekonen, Salama, Vaittinen, Vartia ja Westerholm.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 73 jaa- ja 115 ei-ääntä; poissa 11.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Stenbäckin ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13, jolloin pidetään kyselytunti. Varsinainen täysistunto alkaa kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 12.21.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Breilin, Huurtamo, O. Kangas, Katajavuori,

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

43. Perjantaina 12 p. toukokuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

Suullisia kysymyksiä:

1) Ed. Granvikin suull. ksm. n:o 125 syöpäkroonikoiden taloudellisen aseman parantamisesta

2) Ed. Mykkäsen suull. ksm. n:o 133 kokonaissuunnitelman laatimisesta Lapin matkailua varten

3) Ed. Räsänen suull. ksm. n:o 134 työntekijäin terveydellisen suojelun tehostamisesta Oulu Oy:n Nuottasaaren klooritehtailla

4) Ed. Saimon suull. ksm. n:o 135 alkoholin käytöstä ja järjestyksestä julkisilla tanssipaikoilla

5) Ed. Sepän suull. ksm. n:o 136 Kristiinankaupungin ja Tiukan kunnan pakkoliitoksen perusteista

6) Ed. P. Jokisen suull. ksm. n:o 137 Kouvolan nimismiespiirin säilytystilojen lisäämisestä

7) Ed. Mäkelän suull. ksm. n:o 138 sosiaalisten etujen järjestämisestä varakatsastusmiehille

8) Ed. A.-L. Jokisen suull. ksm. n:o 139 lasten oikeuksien turvaamisesta ..

9) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 140 rakennuslainsäädännön autopaikoitusta koskevien määräysten tarkoituksenmukaisuudesta

10) Ed. Stenbäckin suull. ksm. n:o 141 kieliturvakomitean mietinnön toteuttamisesta

11) Ed. Kainulaisen suull. ksm. n:o 142 Alkon myyjien palkkauksessa olevien epäkohtien korjaamisesta

12) Ed. Kurpan suull. ksm. n:o 144 maataloustraktorin turvaohjaamosta aiheutuvasta taloudellisesta rasituksesta

Siv.

13) Ed. Kurpan suull. ksm. n:o 145 Japanin ja Suomen välisen kaupan tasa-
painottamisesta

14) Ed. Laation suull. ksm. n:o 146 eläkettä saavien päivärahaa

880

15) Ed. Järvenpään suull. ksm. n:o 147 työpaikan järjestämisestä Kankaan-
pään kurssikeskuksen konepuusepän kurs-
sin käyneille

”

16) Ed. Pajusen suull. ksm. n:o 148 pysäköintivirhemaksusta annetun lain
tarkistamisesta

”

17) Ed. Tikan suull. ksm. n:o 149 tiedonsaannin turvaamisesta mahdollisen
lehdistö- ja radiolakon aikana

”

18) Ed. Uusitalon suull. ksm. n:o 150 kunnallisen veroäyrin hinnan nousun es-
tämistä

881

19) Ed. Lottasen suull. ksm. n:o 151 esityksen antamisesta laiksi kotimaisen
sokerintuotannon turvaamisesta

882

20) Ed. Tuomisen suull. ksm. n:o 152 vientiluoton myöntämisestä etelä-afrikka-
laisen yhtiön kanssa solmittavaa kauppaa-
sopimusta varten

”

21) Ed. Forsmanin suull. ksm. n:o 153 rajanylityspaikan avaamisesta Nuija-
maalle

”

22) Ed. Pekkalan suull. ksm. n:o 154 ylivelkaisia tiloja koskevan vakauttamis-
lainalakiesityksen antamisesta

883

”

Puhetta johtaa puhemies **Sukselainen.**

884

Siv.

884

885

886

887

”

888

”

”

”

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ed. Granvikin suull. ksm. n:o 125 syöpäkroonikoiden taloudellisen aseman parantamisesta.

Ed. Granvik: Herr talman! Jag ber att högaktningfullt få framställa följande muntliga spörsmål att besvaras av vederbörande medlem av regeringen:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidtaga för att kancerkroniker skall erhålla samma ekonomiska förmåner som andra invalider har?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Granvikin suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Invalidirahalin mukaiseen invalidirahaan nähden syöpäkroonikot ovat samassa asemassa kuin muutkin kroonikot. Invalidihuoltolain nojalla myönnettävään invalidihuoltoon nähden syöpäkroonikot ovat myös periaatteessa yhdenvertaisia muitten kroonikoitten kanssa. Valtioneuvosto on kuitenkin invalidihuoltolaissa säädetyn valtuutuksen nojalla määritellyt eräitä sairausryhmiä, joihin kuuluvat potilaat voivat saada invalidihuoltoa edellä mainitun lain nojalla. Tämä järjestely on kuitenkin poikkeus invalidihuoltolain edellyttämistä järjestelmistä, eivätkä sen piiriin kuulu syöpäkroonikot eikä myöskään suurin osa muista kroonikoista.

Kansanterveyslain voimaanpanosta saatavien kokemusten perusteella tullaan, mikäli lääkinnällisen kuntoutuksen toteuttamiseksi tarvitaan invalidihuoltolain mukaisia toimenpiteitä, tarkistamaan viimeksi mainittua lakia ja siihen liittyvää valtioneuvoston päätöstä. On syytä todeta eläkkeiden osalta, että syöpäkroonikot ovat samassa asemassa kuin muutkin invalidit. Tämä sama pitää paikkansa myöskin sairausvakuutuslain ja kaikkien muitten sosiaalivakuutuslakien suhteen.

Asia on loppuun käsitelty.

- 2) Ed. Mykkäsen suull. ksm. n:o 133 kokonaissuunnitelman laatimisesta Lapin matkailua varten.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin kokonaissuunnitelman laatimiseksi Lapin matkailua varten?

Kauppa- ja teollisuusministeri Linna: Herra puhemies! Vastauksena ed. Mykkäsen suulliseen kysymykseen pyydän saada kunnioittaen esittää seuraavaa:

Tällä hetkellä on tekeillä koko maata koskeva matkailun kehittämisohjelma. Tällöin on tarkoitus selvittää myös alueellista kehittämistoimintaa, jolloin Lappi tärkeänä matkailualueena on myös selvityksen kohteena.

Ed. Mykkänen: Herra puhemies! Esitän seuraavan lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että nykyinen tilanne nimenomaan Lapissa on epäedullinen sekä matkailuelinkeinon kehittämisen kannalta että paikallisen väestön tulevaisuuden elinmahdollisuuksien turvaamiseksi, koska ei tiedetä, mitä tässä asiassa tapahtuu?

Kauppa- ja teollisuusministeri Linna: Herra puhemies! Ei voida katsoa myöskään tarkoituksenmukaiseksi ryhtyä erillisen aluesuunnittelun laatimiseen Lapin matkailua varten ennen kuin matkailun kokonaiskuva on selvitetty. Tämä sama tilanne vallitsee koko maassa.

Asia on loppuun käsitelty.

- 3) Ed. Räsänen suull. ksm. n:o 134 työntekijäin terveydellisen suojelun tehostamisesta Oulu Oy:n Nuottasaaren klooritehtailla.

Puhemies: Koska kysyjä ei ole läsnä, niin kysymys raukeaa.

Asia on loppuun käsitelty.

- 4) Ed. Saimon suull. ksm. n:o 135 alkoholin käytöstä ja järjestyksestä julkisilla tanssipaikoilla.

Ed. Saimo: Herra puhemies! Valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitän seuraavan suullisen kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä julkisilla tanssipaikoilla huomattavasti lisääntyneen alkoholin käytön hillitsemiseksi ja niiden järjestyksen turvaamiseksi?

Sisäasiainministeri Viitane: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Saimon suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Päihdyttävien aineiden hallussapito ja nauttiminen on yleisillä tanssipaikoilla kielletty, ellei anniskeluun ole saatu erityistä lupaa. Niin

ikään poliisi- ja järjestysmiehillä on oikeus poistaa tai ottaa kiinni henkilö, joka esiintyy siellä juopuneena. Edelleen pahennusta herättävä juopumus sanotuissa huveissa on rangaittava teko. Lainmuutoksiin tähtääviä toimenpiteitä ei tällä hetkellä ole valmisteilla, mutta mitä järjestyksen pitoon tulee, on huvitilaisuuden toimeenpanija ensi sijassa vastuussa huvien järjestyksenpidosta, ja mikäli järjestyshäiriöitä esiintyy juopuneena esiintymiset mukaan lukien, voi se johtaa jopa vastaisten huvilupien epäämiseen. Myös poliisi osaltaan osallistuu huvitilaisuuksien järjestyksen valvontaan. Useissa paikoissa jo käytännössä oleva poliisipiirien välinen yhteistoiminta on lisännyt ja tulee lisäämään poliisin mahdollisuuksia osallistua myös huvien järjestyksenpidon valvonnan tehostamiseen.

Ed. Saimo: Teen ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että naisten käsilaukuissa kuljetetaan pulloittain alkoholia yleisiin tanssipaikoihin, joissa juominen tapahtuu käymälöissä, joihin miespuoliset järjestysmiehet eivät voi mennä kuin häiriöiden sattuessa?

Sisäasiainministeri Viitonen: Herra puhemies! Sisäasiainministeriö on kyllä tietoinen asiasta, ilmeisesti sen saman sanomalehtiselostuksen mukaan, jonka arvoisa kansanedustajakin on lukenut. Meillä maaseutupaikoilla on yleensä vain miespuolisia poliisimiehiä, joitten on erittäin vaikeata suorittaa tarkastuksia naisten käymälöissä, mutta uskoisin, että se yleinen valvonnan tehostaminen, johon poliisi pyrkii, myös tässä suhteessa parantaa tilannetta.

Ed. Saimo: Toinen lisäkysymykseni kuuluu:

Aikooko hallitus tämän takia ryhtyä toimenpiteisiin myöskin naispuolisten järjestysmiesten kouluttamiseksi ja aikaansaamiseksi nimenomaan kesäaikana tanssilavoille?

Sisäasiainministeri Viitonen: Herra puhemies! Mitä tulee järjestysmiehiin ja niitten kouluttamiseen, niin se on yleensä huvitilaisuuksien järjestäjien asia. Uskon, että se mahdollisuus, mikä järjestysviranomaisilla on estää huvitilaisuudet siellä, missä järjestyshäiriöt muodostuvat suuriksi, voi johtaa siihen, että

asianomaiset huvipaikkojen pitäjät tämänkaltaisiinkin toimenpiteisiin ryhtyvät.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ed. Sepän suull. ksm. n:o 136 Kristiinankaupungin ja Tiukan kunnan pakkoliitoksen perusteista.

Ed. Seppä: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Millä perusteella hallitus on ratkaissut Kristiinankaupungin ja Tiukan kunnan pakkoliitoksen?

Sisäasiainministeri Viitonen: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Sepän suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Tiukan kunnan asukasluku oli 1. 1. 1971 839 henkeä. Ei voi ajatella, että asukasluvultaan näin pieni kunta voisi hoitaa riittävän tehokkaasti peruskunnille kuuluvia tehtäviä. Asukasluku on viime vuosina vielä voimakkaasti vähentynyt, ja tilanne tässä suhteessa vain pahenee. Tiukan kunnan asukasluvun pienuuden ja sen epäedullisen kehityksen huomioon ottaen valtioneuvosto katsoi, että kunnallisen jaotuksen muuttamisesta annetun lain 2 ja 3 §:ssä mainitut edellytykset sen yhdistämiselle Kristiinankaupunkiin olivat olemassa Kristiinankaupungin vastustavasta kannasta huolimatta. Todettakoon, että kuntauudistusten valmistelun yhteydessä kaikissa asian käsittelyvaiheissa on Tiukan kunta esitetty liitettäväksi Kristiinankaupunkiin.

Ed. Seppä: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen:

Kun yleisesti on tiedossa, että Kristiinankaupungissa oli vuonna 1970 väestönlaskennassa noin 10 %:n suomenkielinen enemmistö, vaikka asiaa ei ole virallisesti vahvistettu, katsooko hallitus, että valtioneuvoston päätös on syntynyt hallitusmuodon kielipykälän henkeä kunnioittaen?

Sisäasiainministeri Viitonen: Herra puhemies! Hallitus katsoo, että tällä päätöksellä ei ole rikottu asianomaisen kielipykälän sääntöjä.

Ed. Seppä: Herra puhemies! Pyydän esittää vielä toisen lisäkysymyksen:

Kuinka hallitus aikoo järjestää kuntauudistuksen eteläisen Suupohjan muiden pienien kuntien osalta?

Sisäasiainministeri **V i i t a n e n**: Herra puhemies! Siitä on ennen aikaista vielä mitään sanaa. Tätä päätöstä ei tehty suinkaan kuntauudistuksen toteuttamisen edellyttämällä tavalla, vaan se oli ainoastaan normaali kunnallisen jaotuksen muuttamista koskeva toimenpide. Kuntauudistuksesta voidaan puhua vasta sen jälkeen kun sen toteuttamista koskeva lakiesitys on annettu ja tässä huoneessa käsitelty.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ed. **P. Jokisen** suull. ksm. n:o 137 Kouvolan nimismiespiirin säilytystilojen lisäämisestä.

Ed. **P. Jokinen**: Herra puhemies! Kysymykseni kuuluu:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä Kouvolan nimismiespiirissä pidätettyjen ja vangittujen sekä päihtymyksen vuoksi säilöön otettujen ahtaiden ja riittämättömien säilytystilojen lisäämiseksi?

Sisäasiainministeri **V i i t a n e n**: Herra puhemies! Vastauksena ed. **P. Jokisen** suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Kouvolan nimismiespiirissä pidätettyjen ja vangittujen sekä päihtymyksen vuoksi säilöön otettujen tilat sijaitsevat muutama vuosi sitten valmistuneessa valtion virastotalossa. Määrältään ne ovat osoittautuneet yleensä riittäviksi lukuun ottamatta eräitä huipputarpeita, joita on esiintynyt joskus käräjäaikoina sekä päihtyneenä säilöön otettujen osalta joinakin viikonloppuina. Nykyisellään niistä selviytymiseen on mahdollisuuksia käyttämällä hyväksi Kuusankoskella olevia vastaavia tiloja. Päihtyneenä säilöön otettujen tilojen osalta on parhaillaan vireillä erityisen selviämisaseman aikaansaaminen Kouvolaan. Tämän suunnitelman edelleen kehittäminen liittyy eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen laiksi päihtyneiden käsittelystä.

Ed. **P. Jokinen**: Herra puhemies! Ensimmäinen lisäkysymykseni kuuluu:

Onko tietoa, milloinka suurin piirtein selviämisasema Kouvolaan saataisiin?

Sisäasiainministeri **V i i t a n e n**: Herra puhemies! Siitä ei ole tietoa. On olemassa suunnitelma, jonka mukaan erääseen siellä yksityisten toimesta rakennettavaan virastotaloon voitaisiin mahdollisesti lisätiloja varata, mutta siinä ei ole voitu mennä alkukeskusteluja pitemmälle, ennen kuin juuri se hallituksen esitys laiksi päihtyneiden käsittelystä, jonka mainitsin, tulee hyväksytyksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ed. **Mäkelän** suull. ksm. n:o 138 sosiaalisten etujen järjestämisestä varakatsastusmiehille.

Ed. **M ä k e l ä**: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä sosiaalisten etujen järjestämiseksi varakatsastusmiehille?

Liikenneministeri **N e v a l a i n e n**: Herra puhemies! Vastauksena ed. **Mäkelän** tekemään suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Kun autorekisterikeskus vuosiksi 1973—1977 laatimansa taloussuunnitelman mukaan alentaa päätoimisten varakatsastusmiesten määrää tulevana vuonna kolmanneksella ja kun vuoden 1974 loppuun mennessä nämä toimet päättyvät kokonaan, niin silloin varakatsastusmiesten sosiaaliset edut tulevat järjestetyksi heidän siirtymisensä valmistuville katsastusasemille koulutustaan vastaaviin tehtäviin katsastusteknikoiksi ja apulaiskatsastusmiehiksi.

Asia on loppuun käsitelty.

P u h e m i e s: 8) Asia siirtyy, koska asianomainen ministeri ei ole voinut saapua vastaamaan, ensi perjantaihin.

9) Ed. **Lankisen** suull. ksm. n:o 140 rakennuslainsäädännön autopaikoitusta koskevien määräysten tarkoituksenmukaisuudesta.

Ed. **L a n k i n e n**: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että uusi rakennuslaki lisättyine auton parkkeerausveloitteineen on johtanut siihen, että talojen asukkaiden käyttöön ja lasten leikkipaikoiksi tarkoitettut tilat ovat muuttuneet autojen säilytystiloiksi?

Sisäasiainministeri Viitonen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Lankisen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Rakennuslainsäädännön määräykset oleskelu- ja leikkitilojen järjestämisestä tontille ovat niukat, ja asia jää käytännössä asema- ja rakennuskaavoissa annettavien määräysten varaan. Asemakaavoja tarkastettaessa sisäasiainministeriö kiinnittää erityistä huomiota siihen, että varsinkin kerrostaloalueilla asemakaavamääräyksellä turvataan asukkaille riittävät oleskelu- ja leikkitilat. Lainsäädännön kehittämiseen tältä kohdilta puututaan viimeistään rakennuslainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä, ja jo tätä ennen ministeriö pyrkii antamaan asiasta yksityiskohtaisempia ohjeita.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen ensimmäisen lisäkysymyksen:

Onko ministeri tietoinen siitä, että autopaikkojen lisääntyessä lyhyetkin työmatkat suoritetaan jopa keikailuun käytetyllä autolla, sen sijaan että käytettäisiin yleisiä kulkuneuvoja?

Sisäasiainministeri Viitonen: Herra puhemies! Sisäasiainministeriö on tästä tietoinen, mutta olen sitä mieltä, että se ei kuulu tämän kysymyksen piiriin, josta nyt on puhe.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Tiedustan kunnioittaen: onko ministeri kiinnittänyt huomiota siihen, että vanhoja rakennuksia, esim. Lahden kirkkoa, purettaessa kirkkopuisto tämän rakennuslain perusteella joutuu kaadettavaksi ja autojen parkkeerauspaikoiksi jopa Karjalaan jääneiden kalmistoa myöten?

Sisäasiainministeri Viitonen: Herra puhemies! Kuten äsken totesin, niin tilojen varaiminen parkkeerausta varten on pulmallista erikoisesti silloin, kun on kysymys yksityisten rakennusten asukkaitten lasten leikkipaikoista. Sen sijaan kysymys siitä, miten puistoja sinänsä joudutaan uuraamaan liikenteen käyttöön, on jo asia erikseen ja myöskin se on sellaisenaan selvittävää. Mutta se on toisenlainen kysymys

kuin nämä rakennusmääräykset, joilla yksityisten tonttien sisäistä käyttöä eri tarkoituksiin määrätään.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ed. Stenbäckin suull. ksm. n:o 141 kieliturvakoitean mietinnön toteuttamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun ed. Stenbäck on poissa, kysymys raukeaa.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ed. Kainulaisen suull. ksm. n:o 142 Alkon myyjien palkkauksessa olevien epäkohtien korjaamisesta.

Ed. Kainulainen: Herra puhemies! Esitän vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt Alkon myyjien palkkauksessa ilmenneiden epäkohtien korjaamiseksi?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Kainulaisen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kysymyksen esittäjä näyttää lähtevän siitä, että kun kysymyksessä olevassa työriidassa on toisena osapuolena työnantajana valtionenemistöinen yhtiö, hallituksella olisi jotenkin erityinen velvollisuus puuttua asiaan. Näin ei kuitenkaan asianlaita ole, vaan tämä työriita on selvittävä täysin samaa menettelytapaa noudattaen kuin muutkin työriidat. Silloin kun tähän työtaisteluun ajaututtiin, niin tosin kahvipöydässä keskusteltiin siitä, olisiko tämä lakko siirrettävä, mutta tultiin siihen tulokseen, että kysymyksessä ei ole valtakunnalle vaarallinen lakko.

Ed. Kainulainen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen seuraavan lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että palkkariidan johdosta syntynyt lakko on lähes kolme viikkoa kestätyään aiheuttanut salapolton huomattavan lisäyksen, väkijuomien salakuljetuksen ja salakaupan ja aiheuttanut valtiolle jo noin 55 milj. markan myyntitulojen menetyksen?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Tästä myyntitulojen menetyksestä sosiaali- ja terveysministeriö kyllä on tie-

toinen, mutta näitä muita esitettyjä seikkoja meidän tietoomme ei ole saatettu.

Ed. K a i n u l a i n e n: Herra puhemies! Esitän vielä seuraavan lisäkysymyksen:

Onko hallituksen mielestä valtion yrityksen johdolle työnantajana kunniaksi se kylmyys ja jäykkyys, jota Alkon johto on osoittanut Alkon liikeväki ry:n esittämistä palkkaukseen, työaikaan ja lomiin sisältyvistä puutteista?

Sosiaali- ja terveysministeri K a i p a i n e n: Herra puhemies! Tässä työtaistelussa ei jäykkyys ilmeisesti ole suinkaan näin yksipuolista kuin kysyjä näyttää olettavan. Saanen esittää lyhyen selostuksen niistä sovittelutapahtumista, jotka tähän työtaisteluun ovat liittyneet.

Alkon liikeväki ry. esitti 4 päivänä huhtikuuta 1972 päivätyn ja 5 päivänä huhtikuuta valtakunnansovittelijalle saapuneen ilmoituksen, jonka mukaan Oy Alko Ab:n myymälätyöntekijöitä koskeva työnseisaus alkaa 24 päivänä huhtikuuta kello 9, ellei sitä ennen päästä sovintoon. Edellä sanotun ilmoituksen johdosta valtakunnansovittelija on käynyt työriitalain mukaisia neuvotteluja riitapuolten kanssa 6 ja 23 päivän huhtikuuta välisenä aikana kymmenen kertaa, minkä lisäksi hän on velvoittanut riitapuolet neuvottelemaan keskenään eräistä riidanalaisista sopimuskohdista. Huhtikuun 23 päivänä pitämässään sovitteluneuvottelussa, johon riitapuolten lisäksi oli kutsuttu myös asianomaiset keskusliitot, toi valtakunnansovittelija ilmoituksen siitä, että sovintoehdotuksen esittämiselle ei tässä vaiheessa ollut edellytyksiä, koska esitetyt käsityskannat siinä määrin poikkesivat toisistaan, noin 5 %:n verran palkkasummista laskien. Tämä menettely perustui työriitalain 13 §:n 3 momenttiin.

Alkon myymälätyöntekijäin lakko alkoi Helsingissä lukuunottamatta tehdyn ilmoituksen mukaisesti 24. 4. kello 9, mutta Helsingissä sen sijaan tästä aikamäärästä poiketen jo 22. 4. kello 9. Lakon alkamisen jälkeen valtakunnansovittelija on kiinteästi seurannut tilanteen kehittymistä, samalla kun hän on ilmoittanut olevansa jatkuvasti riitapuolten käytettävissä, milloin se sovinnon edellytysten löytämiseksi on tarpeen. Tästä seikasta hän on myös edellä mainitussa kirjeessä ilmoittanut kaikille osapuolille. Valtakunnansovittelija on lakon kestäessä ollut yksityisluonteisessa kosketuksessa riitapuoliin 27. 4. sekä virallisesti 3. 5., jolloin hän oli kutsunut riitapuolet luokseen tutkiakseen

edellytyksiä sovittelun uudelleen käynnistämiseksi. Nämä toimenpiteet jatkuvat edelleen.

Todettakoon, että valtionenemmistöinen yhtiö, olkoonkin suhteellisen tuottava, ei voi rikkoo työehtosopimusneuvotteluista sovittuja palkankorotuspuitteita siinä määrin kuin työntekijäpuolen vaatimus tässä tapauksessa edellyttää. Valtakunnansovittelija on tehnyt parhaansa saadakseen molemmat osapuolet asiassa liikkumaan, mutta yleinen käsitys asiassa mukana olleitten piirissä on se, että nimenomaan työntekijäpuoli tässä suhteessa on ollut huomattavasti vaikeammin liikuteltavissa sovinnon suuntaan.

Asia on loppuun käsitelty.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun ministeri Fredriksson ei ole voinut saapua vastaamaan, siirretään 12) asian käsitteleminen ensi perjantain istuntoon.

13) Ed. Kurpan suull. ksm. n:o 145 Japanin ja Suomen välisen kaupan tasapainottamisesta.

Ed. K u r p p a: Herra puhemies! Pyydän esittää seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus tasapainottaa Japanin ja Suomen välistä kauppaa?

Kauppa- ja teollisuusministeri L i n n a m o: Herra puhemies! Vastauksena ed. Kurpan kysymykseen pyydän esittää kunnioittaen seuraavaa:

Suomi ja Japani ovat kumpikin kauppaa ja tulleja koskevan yleissopimuksen sopijapuolia, ja tässä suhteessa hallituksella ei ole mitään mahdollisuuksia asettaa Japanista tapahtuvaa tuontia mihinkään poikkeukselliseen asemaan kaikista muista maista tapahtuvaan tuontiin nähden. Suomi on suorittanut Japanissa seuraavia toimenpiteitä viennin edistämiseksi. Kaupallisen sihteerin toimisto on ollut siellä useamman vuoden ajan. Tavaränäyttelytoimintaa on pyritty kehittämään runsaasti ja viime aikoina nimenomaan konttiliikenne Siperian radan välityksellä on kehitetty, joka on huomattavasti lyhentänyt, lähestulkoon puoleen, kuljetusaikoja. Hallituksella ei ole nimenomaan GATT-sopimuksen puitteissa mahdollisuuksia käydä bilateriaalisia neuvotteluja Japanin kanssa, joissa kaupan tasapainottamisesta voitaisiin sopia.

Ed. K u r p p a: Herra puhemies! Onko suomalaisia ylituotantomaataloustarvikkeita yritetty kaupata Japanille?

Kauppa- ja teollisuusministeri L i n n a m o: Herra puhemies! Suomalaisia maitotaloustuotteita on pyritty myymään Japaniin, mutta Japanissa tarjottu hinta on huomattavasti alhaisempi kuin missään muualla tarjottu hinta.

Ed. K u r p p a: Herra puhemies! Onko hallitus neuvotellut tuontiliikkeiden kanssa mahdollisuudesta viennin aikaansaamisesta vaihtokauppana?

Kauppa- ja teollisuusministeri L i n n a m o: Herra puhemies! Tällainen menettelytapa ei ole missään nimessä GATT:n sääntöjen mukaista.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ed. Laation suull. ksm. n:o 146 eläkettä saavien päivärähasta.

Ed. L a a t i o: Herra puhemies! Kunnioittavasti esitän seuraavan suullisen kysymyksen:

Onko hallituksen mielestä oikeudenmukaista, että eläkettä saaville ei makseta päivärahaa saman perusteen mukaan, jolla sairausvakuutusmaksu peritään?

Sosiaali- ja terveysministeri K a i p a i n e n: Herra puhemies! Vastauksena ed. Laation suulliseen kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Sairausvakuutuslain 35 §:n 1 momentin mukaan sairausvakuutusmaksua ei määrätä sellaiselle vakuutetulle, joka verovuoden aikana on saanut kansaneläkettä tai joka ennen verovuoden alkua on täyttänyt 64 vuotta. Toisaalta eläkkeensaajalla, joka ei ole täyttänyt 65 vuotta, on lain 15 §:n säännökset huomioon ottaen oikeus saada muusta sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden perusteella päivärahaa, jolle hän ole ollut ennen sen alkamista välittömästi edeltänyttä kolmen kuukauden aikaa omasta syystään vailla omaa tai toisen työtä. Mikäli hänellä on oikeus saada päivärahaa, määräytyy sen suuruus samojen perusteiden mukaan kuin muidenkin vakuutettujen eli verotuksessa todettujen työtulojen perusteella, jos ne nousevat laissa nyt säädettyyn vähimmäismäärään. Täysin riippumatta siitä, joutuuko hän suorittamaan vakuutusmaksua vai ei, jos hänen työtulonsa

eivät nouse tähän mainittuun vähimmäismäärään, on päiväraha vähimmäispäivärahan suuruisen, niin kuin sellaiselle vakuutetulle, jolla ei ole työtuloja lainkaan.

Ed. L a a t i o: Herra puhemies! Kun kuulin tämän vastauksen, haluan tiedustella:

Tietääkö herra ministeri, että eläkeläiseltä, jolla ei ole muuta tuloa, pidätetään kuitenkin tämä sairausvakuutusmaksu eikä anneta sairauspäivärahaa? Onko tämä oikein?

Sosiaali- ja terveysministeri K a i p a i n e n: Herra puhemies! Tämän täytyy koskea sellaisia vanhuuseläkkeen saajia, jotka ovat virastaan joutuneet vanhuuseläkkeelle ennen normaalia eläkeaikaa. Heiltä pidätetään sairausvakuutusmaksu tietenkin verotuksessa todettujen työtulojen perusteella.

Ed. L a a t i o: Herra puhemies! Tämä tarkoittaa sellaisia, joilla on työkyvyttömyyseläke ja samanaikaisesti on tällainen eläke ja siitä peritään nämä maksut. Sen tähden minä kysyisin, herra puhemies, onko hallitus valmis ryhtymään edes sellaisiin toimenpiteisiin, että eläkeläiset saisivat vähentää verotuksessaan saamatta jääneen päivärahaosuuden?

Sosiaali- ja terveysministeri K a i p a i n e n: Herra puhemies! Kysymys on varsin epäselvästi muotoiltu. Sairausvakuutuspäivärahan on joka tapauksessa veroton ja sen suuruus määräytyy verotuksessa määriteltujen työtulojen mukaan samoin kuin sairausvakuutusmaksukin.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ed. Järvenpään suull. ksm. n:o 147 työpaikan järjestämisestä Kankaanpään kurssikeskuksen konepuusepän kurssin käyneille.

Ed. J ä r v e n p ä ä: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä työpaikan turvaamiseksi Kankaanpään ammattikurssisäätiön kurssikeskuksessa järjestetyille konepuusepän kursseille osallistuneille?

Työvoimaministeri H e l l e: Herra puhemies! Vastauksena ed. Järvenpään suulliseen kysymykseen pyydän saada esittää seuraavaa:

Koulutetuista ja ammattitaitoisista huonekalualan työntekijöistä, mm. konepuusepistä, on jatkuvaa puutetta. Koulutetun työvoiman vajauksen poistamiseksi järjestetään alalla myös työllisyyttä edistäviä ammattikursseja. Kankaanpään ammatillisessa kurssikeskuksessa on kone- ja penkkipuusepän koulutuslinja, jonka ensimmäinen kurssi päättyi 17 päivänä joulukuuta viime vuonna. Kurssin suoritti 14 oppilasta. Tällä hetkellä on käynnissä toinen kurssi, ja se päättyy tämän toukokuun lopussa.

Päättyneen kurssin käyneistä oppilaista on kahdeksan sijoittunut koulutusalan työhön, kotipaikkakunnalle konepuusepäksi, muuta työtä teki kaksi, työnteosta estyneenä oli yksi ja työttömänä kolme henkilöä. Kaikille kurssin suorittaneille on tarjottu koulutusta vastaavaa työtä joko kotipaikkakunnalta tai muualta maasta. Avoimia konepuusepän paikkoja on työnvälityksessä tällä hetkellä koko maassa 81.

Ed. Järvenpää: Herra puhemies! Onko hallitus tietoinen siitä, että näillä kurssin käyneillä kaikilla ei ole mahdollisuutta siirtyä paikkakunnalta toiselle? Edelleen koulutetaan näitä kurssilaisia ja kuitenkin heille ei ole näillä seutukunnilla työpaikkoja.

Työvoimaministeri Helle: Herra puhemies! Vastauksena tähän ensimmäiseen lisäksymykseen sanoisin, että silloin niiden, jotka eivät syystä tai toisesta voi siirtyä paikkakunnalta, pitäisi hakeutua jollekin muulle ammattikurssille saadakseen jonkin toisen ammatin.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Ed. Pajusen suull. ksm. n:o 148 pysäköintivirhemaksusta annetun lain tarkistamisesta.

Ed. Pajunen: Herra puhemies! Aikooko hallitus antaa eduskunnan hyväksymän ponnin mukaisesti sellaisen uuden esityksen laiksi pysäköintivirhemaksusta, jolla poistetaan ammattimaista autonvuokraustoimintaa harjoittaville yrittäjille nykyisen lain aiheuttamat epäoikeudenmukaisuudet?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Vastauksena ed. Pajusen suulliseen kysymykseen pyydän kunnioitteen esittää seuraavaa:

Hyväksyessään maaliskuun 3 päivänä 1970 ehdotuksen laiksi pysäköintivirhemaksuista

eduskunta edellytti, että hallitus tarkkailee lain vaikutusta ammattimaisesti autonvuokrausta harjoittavien yrittäjien osalta, niin etteivät nämä, siirrettyään kirjallisella autonvuokrasopimuksella auton hallinnan autonvuokraajalle, syyttä joudu kärsimään pysäköintivirhemaksuista sekä että mikäli epäoikeudenmukaisuutta tässä suhteessa ilmenee, hallitus antaa uuden esityksen näiden epäkohtien poistamiseksi. Kyseinen eduskunnan hyväksymä ponsi johtui ilmeisesti siitä, että lain valmistelun aikana oli esitetty, että ammattimaista autonvuokrausta harjoittavilta yrittäjiltä ei perittäisi vuokraustoiminnan aiheuttamia pysäköintivirhemaksuja. Tällaista kantaa ei eduskunta kuitenkaan hyväksynyt, vaan velvoitti hallituksen tarkkailemaan tilannetta edellä sanotuin tavoin.

Hallitus on todennut, että autonvuokrausta tarkoitaviin kirjallisiin sopimuksiin voidaan sisällyttää muun ohella ehto, jonka mukaan vuokraaja on velvollinen korvaamaan vuokranantajalle aiheuttamansa pysäköintivirhemaksut. Tällöin ei korvauksen periminen kotimaisilta vuokraajilta voine tuottaa vuokraamoille kohtuutonta vaivaa. Sen sijaan ulkomaalaisten henkilöiden aiheuttamat pysäköintivirhemaksut jäänevät yleensä autovuokraamoiden tappioksi, jos omistajan vastuu pysäköintivirhemaksusta edelleen poikkeuksettomana säilytetään laissa. Hallituksen saamien tietojen mukaan esimerkiksi Helsingissä suurimmat autovuokraamot joutuvat talvisaikaan kuukausittain suorittamaan edellä sanotun laatuisia ulkomaalaisten aiheuttamia pysäköintivirhemaksuja 100—200 markan määrään saakka. Kesäaikana tämä määrä turismin mukana ilmeisesti jossain määrin kasvaa. Varsinaisena epäoikeudenmukaisuutena ei tällaista korvausta kuitenkaan hallituksen mielestä vielä voida pitää huomioon ottaen autovuokraamoiden liiketoiminnan laajuuden sekä ne haitat, jotka toisaalta aiheutuisivat poikkeuksesta lain yleisiin säännöksiin.

Hallituksen mielestä esille noussut kysymys voidaan parhaiten kaikkia osapuolia tyydyttävällä tavalla hoitaa siten, että autovuokraamot neuvottelevat pysäköintivalvontaviranomaisten kanssa siitä, että ulkomaalaisen vuokraajan kysymyksessä ollessa pysäköintivirhemaksua ei määrätä suoritettavaksi, vaan sen sijaan annetaan muistutus. Tällaisen muistutuksen antamiseen viranomaisilla on oikeus muunkin laatuisissa liikenneurakkomustapauksissa.

Edellä sanottuun viitaten hallitus katsoo, että lainsäädäntötoimia ei asiassa tässä vaiheessa

tarvita. Hallitus tulee kuitenkin edelleen seuraamaan eduskunnan edellyttämällä tavalla ja tarkoituksessa tilannetta.

Ed. Pajunen: Herra puhemies! Kysyisin herra oikeusministeriltä:

Eikö hallitus pidä epäoikeudenmukaisena sitä, että viimeksi kuluneiden kuuden viimeisen kuukauden aikana nämä pysäköintivirhemaksut kahden helsinkiläisen autovuokraamon osalta ovat toisen kohdalta 5 050 mk ja toisen kohdalta 5 883 mk?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Kuten sanottuna, niin talvikuukausina nämä ovat olleet sitä suuruusluokkaa, kuten edellä mainitsin. Ed. Pajusen tässä lisäkysymyksessään mainitsemat suuremmat korvaukset ilmeisesti johtuvat eräistä kansainvälisistä kongresseista ja kokouksista, joita Helsingissä tällä hetkellä on. On käsitykseni mukaan myönnettävä, että jos autovuokraamo joutuu tällaisen summan korvaamaan, niin ei ole tarkoituksenmukaista, että se peritään esimerkiksi uusilta autonvuokraajilta korotettujen maksujen muodossa takaisin, vaan että näissä tapauksissa pitäisi tämä pysäköintivirhemaksu saada poistetuksi. Juuri tähän tähtää tämä varsinaisen vastaukseni lopussa mainitsemani kanta siitä, että näiden autovuokraamoiden pitäisi sopia — sanotaan jotakin ilman hallitustakin — sopia siitä, että tämä asia kuitataan niiden valtuuksien puitteissa, joita pysäköinninvalvontaviranomaisilla kyllä on jo: muistutuksella.

Ed. Pajunen: Herra puhemies! Miksi, herra oikeusministeri, Suomen käytäntö ja nimenomaan lakiin perustuva käytäntö poikkeaa täysin esimerkiksi pohjoismaisesta puhumattakaan kansainvälisestä käytännöstä tässä suhteessa?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Sikäli kun tiedän, niin Keski-Euroopassa, ja voi sanoa kaikkialla muualla Euroopassa kuin pohjoismaissa, pysäköintivirhemaksun suorittamisvelvollisuus on auton haltijalla eikä omistajalla. Sen sijaan pohjoismaissa, päinvastoin kuin mitä ed. Pajunen tässä sanoi, esimerkiksi Ruotsissa, se on omistajalla samalla tavalla kuin meilläkin. Näin ollen me olemme seuranneet tässä pohjoismaista käytäntöä. Tämän asian selvittelyn yhteydessä otimme selvää myöskin Ruotsin tilanteesta ja totesimme, että siellä tätä

meidän pysäköintivirheistä annettua lakia vastaavaa lakia säädettäessä kysymys oli kylläkin ollut esillä, mutta että siellä päädyttiin omistajan vastuuseen. Ainakin toistaiseksi me nyt olemme sitten pysyneet tässä samalla linjalla.

Asia on loppuun käsitelty.

17) **Ed. Tikan suull. ksm. n:o 149 tiedonsaannin turvaamisesta mahdollisen lehdistö- ja radiolakon aikana.**

Ensimmäinen varapuhemies:
Kun ed. Tikka ei ole paikalla, kysymys raukeaa.

Asia on loppuun käsitelty.

18) **Ed. Uusitalon suull. ksm. n:o 150 kunnallisen veroäyrin hinnan nousun estämisestä.**

Ed. Uusitalo: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä ja milloin, jotta eduskunnan vuoden 1971 valtiopäivillä hyväksymä toivomus kunnallisen veroäyrin hinnan nousun estämisestä vähävaraisissa kunnissa toteutuisi?

Sisäasiainministeri Viitonen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Uusitalon suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Useat äskettäin toteutetut lainsäädäntöuudistukset merkitsevät kunnallistalouden rasiituksen suhteellista helpottumista vaikeammassa asemassa olevissa kunnissa. Tässä kohden mainittakoon erityisesti sairaalatoimen, kansanterveystyön ja koulutoimen valtionavustusten perusteiden uudistaminen sekä kuntien työhönsijoitusvelvollisuuden poistaminen. Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviositykseen otetaan määräraha yleisten rahoitusavustusten myöntämistä varten vaikeassa asemassa oleville kunnille. Kuntien kantokykyluokituksen perusteiden tarkistaminen on valmisteilla. Kunnallistalouden neuvottelukunnassa ovat selvitystyön kohteena mm. ne lukuisat lainsäädäntö- ja muut uudistukset, joiden avulla pyrittäisiin kunnallistalouden pohjan vahvistamiseen ja kunnallisverorasituksen kasvun rajoittamiseen.

Ed. Uusitalo: Herra puhemies! Teen lisäkysymyksen:

Onko hallitus harkinnut kuntien keskusrahaston perustamista, johon rahastoon perittä-

siin yhteisten laitosten verot ja kertyneet verotulot jaettaisiin tasapuolisesti maan kaikkien kuntien kesken ja siten kevennettäisiin vähävaraisten kuntien veroäyriin hintaan kohdistuvaa painetta?

Sisäasiainministeri **V i i t a n e n**: Herra puhemies! On suuri joukko kysymyksiä, jotka liittyvät kunnalliseen toimintaan ja jotka ovat eri komiteoiden ja niiden jaostojen tai työryhmien valmisteltavana. Tämä on eräs niistä kysymyksistä. Vasta kun selvitykset ja niihin liittyvät ehdotukset ovat käytettävissä, voi hallitus muodostaa kantansa niissä esitettyihin toimenpiteisiin.

Ed. **U s i t a l o**: Herra puhemies! Teen vielä toisen lisäkysymyksen:

Suomen Kunnallisliitto on esittänyt erityisen rahoituslain säätämistä. Aikooko hallitus esittää tämän kaltaista toimenpidettä vähävaraisten kuntien talouden keventämiseksi?

Sisäasiainministeri **V i i t a n e n**: Herra puhemies! Myöskin tämä kysymys liittyy niihin, joista edellisessä vastauksessani mainitsin.

Asia on loppuun käsitelty.

19) Ed. **L o t t a s e n** suull. ksm. n:o 151 esityksen antamisesta laiksi kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta.

Ed. **L o t t a n e n**: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Milloin hallitus aikoo antaa eduskunnalle esityksen laiksi kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta vuonna 1972?

Maa- ja metsätalousministeri **H a p p o n e n**: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja **L o t t a s e n** suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Kotimaisen sokerintuotannon turvaamista tarkoittava lakiesitys, joka tulisi koskemaan vuoden 1972 satoa, on valmisteilla hallituksessa. Edellisinä vuosina mainittu lakiesitys on annettu eduskunnalle säännöllisesti hyvin myöhään. Hallituksen tarkoituksena on, että se tänä vuonna annetaan entistä aikaisemmassa vaiheessa.

Ed. **L o t t a n e n**: Herra puhemies! Teen kunnioittavasti lisäkysymyksen:

Onko mahdollista, että hallitus lakiesityksessään poistaa nykyiseen lakiin sisältyviä ilmeisiä epäoikeudenmukaisuuksia viljelijää kohtaan?

Maa- ja metsätalousministeri **H a p p o n e n**: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja **L o t t a s e n** kysymykseen saan kunnioittaen ilmoittaa, että valtioneuvosto on asettanut mm. toimikunnan tutkimaan, mitä mahdollisia muutoksia olisi tehtävä nykyisen sokerilain perusteisiin.

Asia on loppuun käsitelty.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s: Päiväjärjestyksen 20)—22) asia siirretään eduskunnan ensi perjantaina pidettävään istuntoon, jossa käsitellään suullisia kysymyksiä.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.44.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

44. Perjantaina 12 p. toukokuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi aluevaihdon toimitamisesta valtion ja Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piirin välillä ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 62.

2) Ehdotus laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 28; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 67.

3) Ehdotus laiksi päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 29; talousvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 44.

4) Ehdotus laiksi kirkkolain muuttamisesta ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 30; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 27.

5) Ehdotus laiksi jakolain muuttamisesta ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 31; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 36.

6) Ehdotus laiksi tieliikennelain 10 §:n muuttamisesta ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 32; kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 18.

Siv.
7) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta 895

Siv.
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 33; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 65.

8) Ehdotus laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista 896

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 34; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 50.

Ensimmäinen käsittely:

9) Ehdotus laiksi Italian kanssa tehdyn kulttuuri-instituuteille vastavuoroisesti myönnettäviä verohelpotuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 898

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 55.

10) Ehdotus laiksi Tanskan kanssa tuoton ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ..

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 56.

11) Ehdotus laiksi metsänparannuslain muuttamisesta ..

Asiakirjat: Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 61.

Ainoa käsittely:

12) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1970

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; mainittu kertomus.

13) Valtioneuvoston päätös 6 päivältä huhtikuuta 1972 hintaneuvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8; mainittu päätös.

Esitellään:

14) Hallituksen esitys n:o 78 laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta

15) Hallituksen esitys n:o 79 laiksi vesihallinnosta annetun lain muuttamisesta

16) Hallituksen esitys n:o 80 laiksi luonnonsuojelunvalvojan tehtävien siirtämisestä sisäasiainministeriölle

Pöydällepanoa varten
esitellään:

17) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi toinen varapuhemies Lähteenmäki sekä edustajat Ahde, Alenius, Breilin, Friberg, Hostila, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Katajavuori, Liedes, Lillqvist, Männistö, Mänttari, Niemelä, H. Niskanen, Paasivuori, Rantala, Räsänen, Salama, Sundqvist, Suokas, Suortanen, Tuomioja, Vaittinen, Vartia ja Westerholm.

Siv.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

- 901 Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden vuoksi edustajat Liedes ja Lillqvist, virkatehtävien takia edustajat Hostila ja Ahti Karjalainen ja yksityisasiain vuoksi edustajat Männistö, Mänttari, Rantala, Sundqvist, Suokas, Tuomioja ja Vaittinen sekä virkatehtävien vuoksi tämän kuun 17 päivään edustajat Karhuvaara, Lähteenmäki, Niemelä, Paasivuori, Räsänen ja Suortanen ja yksityisasiointien vuoksi tämän kuun 19 päivään edustajat Ahde ja Alenius, tämän kuun 13 päivästä 19 päivään ed. Friberg, tämän kuun 16 päivän istunnosta ed. Veikko Turunen sekä tämän kuun 16 päivästä 25 päivään ed. Salmi.

904

Uusia hallituksen esityksiä.

- 907 Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvaan toukokuun 5 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 81—84 ja 87—91, jotka nyt on edustajille jaettu.

Eduskunnan tietoon saatettu asetus.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksueteuksista 31 päivänä joulukuuta 1971 annetun lain 5 §:ssä on säädetty, on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla annettu

Asetus 21 päivältä huhtikuuta 1972 kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksueteuksista annetun asetuksen 4 §:n muuttamisesta.

Tämä asetus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös.

Puhemies: Edelleen ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin taloudellisen kasvun

turvaamisesta 30 päivänä joulukuuta 1970 annetun lain 15 §:ssä on säädetty, on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna saapunut sanottu lain nojalla annettu

Valtioneuvoston päätös 27 päivältä huhtikuuta 1972 huoneenvuokrien valvonnasta ja säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Eduskunnan pankkivaltuusmiesten kertomus vuodelta 1971.

Puhemies: Ilmoitetaan, että edustajille on jaettu eduskunnan pankkivaltuusmiesten kertomus vuodelta 1971. Tämä kertomus on annettu pankkivaliokunnalle, jonka valtiopäiväjärjestyksen 50 §:n mukaan tulee tutkia Suomen Pankin hallintoa ja tilaa. Eduskunta päättäneen tehdä asiasta ilmoituksen pankkivaliokunnalle.

Hyväksytään.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet ministeri Fredrikssonin vastaus ed. Puhakan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 78 työnantajien velvoittamisesta hankkimaan suojavälineet metsätyömiehille sekä maa- ja metsätalousministeri Happonen vastaukset ed. Kivistön kirjalliseen kysymykseen n:o 82 vesihiihdon harrastamisesta aiheutuvien haittojen poistamisesta ja ed. Juvelan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 94 Pohjanlahden hyljekannan tuhoutumisen estämisestä.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lemström: Herra puhemies! Eduskunnan valitsijamiehet kokoontuvat suuren valiokunnan kokoushuoneessa tiistaina toukokuun 16 päivänä 1972 kello 13 suorittamaan yhdeksänhenkisen eduskunnan lisärakennusohjelmaneuvoittelukunnan vaalin, Suomen Pankin viiden tilintarkastajan vaalin sekä valtiontilintarkastajain ja pankkivaliokunnan jäsenten täydennysvaalit.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi aluevaihdon toimittamisesta valtion ja Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piirin välillä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 27 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 62, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 27. Ensinnä salliin asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 28 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 8 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 67, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 28. Ensinnä salliin asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 29 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 44, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 29. Ensinnäkin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 27—29 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi kirkkolain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 30 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 27, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 30. Kun käsiteltävänä olevat muutokset kirkkolakiin on sellaisinaan joko hyväksyttävä tai hylättävä ja kun suuren valiokunnan yhdyttyä kannattamaan lakiehdotuksen hyväksymistä ehdotusta sen hylkäämisestä ei valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 4 momentin mukaan voida nyt asian toisessa käsittelyssä tehdä, voitaneen asian toinen käsittely katsoa päättyneeksi.

Huomautan valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n säännöksestä, jonka mukaan muut kuin evan-

gelis-luterilaiseen uskontunnustukseen kuuluvat eivät saa ottaa osaa asian käsittelyyn.

Keskustelu:

Ed. Sigfrids: Herr talman! Det nu föreliggande förslaget om en förflyttning av söckenhelgerna har utsatts för skarp kritik, och det är förståeligt. Firandet av helgerna är för många av oss förbundet med känsloupplevelser och traditioner, och vi upplever förändringar som negativa. Det kan vara skäl att konstatera, att tidpunkten och sättet för firande av helger är en ordnings- och lämplighetsfråga, som inte berör själva den kristna trosgunden.

Ser man på förslaget ur lämplighetssynpunkt, kan man säga, att kyrkomötets förslag inte är det bästa möjliga. Det hade säkert varit möjligt att finna en bättre lösning. Enligt min mening hade det också varit skäl att ta mera hänsyn till traditionen inom andra kristna kyrkor, då främst den ortodoxa kyrkan i vårt land.

Trots dessa kritiska synpunkter är jag beredd att acceptera förslaget. Beslutet har, på framställning av förstärkta biskopsmötet, med stor majoritet fattats av den evangelisk-lutherska kyrkans högsta styrande organ, kyrkomötet, och det behövs synnerligen starka argument för att en medlem av kyrkan skall gå emot ett sådant beslut. De invändningar, som kan göras mot förslaget, har inte den tyngden.

Ed. Ronkainen: Herra puhemies! Helatorstain siirtämistä lauantaiksi ei voida perustella sillä, että se paremmin sopisi viikoittaiseen työrytmiin. Tämä on aivan liian kevyt perustelu 1600 vuotta vanhan käytännön muuttamiseksi. On totta, että meidän Herramme on määrännyt vain yhden lepopäivän viikossa viettäväksi säännöllisesti. Mutta tämä käytäntö tulee joka tapauksessa säilymään, vaikka merkittäviä kyllä Helsingin yliopiston konsistori onkin katsonut oikeudekseen muuttaa luomisjärjestystä siirtämällä sunnuntain viikon seitsemänneksi päiväksi ensi vuoden alusta lukien. Kouluissamme tullaan siis opettamaan, että viikon ensimmäinen päivä on maanantai ja viimeinen sunnuntai. On surulla todettava, kuinka ihminen on jälleen korottamassa tässä yksityiskohdassa sormeaan Jumalan säätämystä vastaan.

Vietimmekö eilen viimeisen kerran helatorstaita? Kirkon 1600-vuotinen perinne on murentumassa työmarkkinajärjestöjen päätökseen. Pyhiä arvoja poljetaan maassamme jatkuvasti lokaan. Tämä on yksi esimerkki monien sarsassa. On valitettavaa, että kirkolliskokous vastoin laajennetun piispainkokouksen päätöstä hyväksyi helatorstain siirtämisen. Toivoa vain sopii, että kristillisiksi itseään mainostaneet puolueet nyt sitten näyttäisivät konkreettisen tilanteen tullen, että he ovat valmiit asettumaan puoltamaan yleiskristillistä käytäntöä. Kristuksen kuolleistanousemisen päivän, pääsisäisen, ja helatorstain väli on Raamatussa ilmoitettu 40 päiväksi, eikä se voi siitä muuttua miksikään.

Parempi ratkaisu kuin muuttaa helatorstai lauantaihin on tehdä siitä normaali arkipäivä kiirastorstain tapaan. Kiirastorstain illan jumalanpalvelukset ovat monta kertaa osoittautuneet voimakashenkisiksi tilaisuuksiksi. Uskoi-sin, että jos kirkon ja työmarkkinajärjestöjen kalenterin tässä annettaisiin erota toisistaan, olisi se onneksi kirkollemme ja myös työmarkkinajärjestöille, koska silloin olisi asia säilytetty, Jeesus todettu kunnioitusta ansaitsevaksi kansamme keskuudessa. Jos kirkkomme poikkeaa vuosituhantisesta käytännöstään, poikkeaa se samalla useimpien muiden ns. kristittyjen maiden käytännöstä. Se rikkoo myös yhteyksiä esim. ortodoksiseen kirkkoon, joka tulee joka tapauksessa säilyttämään juhlapyhät paikoil-laan. Se kieltää jotakin itsestään.

Epäilemättä kirkolliskokouksen kantaan ovat vaikuttaneet sellaiset teologiset virtaukset, jotka puhuvat Raamatussa esiintyvistä myyteistä, taruista, ja jotka muutenkin ovat osoittaneet suhtautuvansa Raamattuun samalla tavalla kuin sika pottuhalmeeseen. On siis kysymyksessä peräänantaminen, kristillisyyden olemuksen anteeksi pyyteleminen, sanalla sanoen Kristuksen häpeäminen ja kieltäminen. Välttämättä ei kirkkomme tarvitsisi pitää muita pyhäpäiviä kuin sunnuntaita. Se ei olisi väärin. Mutta jos pidetään kalliina esim. Kristuksen taivaaseenastumista, pidettäköön sen muistopäivää sitten silloin, kun se historian todistuksen mukaan tapahtui. Perättäiset kaksoispyhät eivät ole tarkoituksenmukaisia.

Herra puhemies! Tulen asian kolmannessa käsittelyssä esittämään lakia hylättäväksi.

Ed. Granvik: Herr talman! Vi lever i en tid, då man vill modernisera och rationa-

lisera allt. Nu vill man också rationalisera bort några av våra kristna högtidsdagar därför att de blivit obekväma för arbetsmarknadsorganisa-tionerna i vårt land, som vill flytta på dem.

Det är beklagligt, att man på detta sätt vill spoliera kristna traditioner, som vi haft råd med i århundraden och som varit till välsig-nelse för många. De högtidsdagar man nu vill rationalisera bort och förflytta till andra ti-der, har hittills fått vara till vederkvickelse till kropp och själ för kyrkfolket i vårt land. Men nu har kyrkomötet mera lyssnat till dem som icke sätter något värde på kyrkliga traditioner än till dem, som i dessa helgdagar ser viktiga minneshögtider från vår frärsares historia, vilka icke bör rubbas. Hela detta förslag måste ses som en nedvärdering av de kristna livsvärdena och ett steg mot ytterligare sekularisering och avkristning i vårt land. Ty då icke den högsta ledningen av vår statskyrka inser faran av detta, är vi inne på en farlig väg. Sedan man fått bort några av de kyrkliga högtiderna, kommer nog snart förslag om att flera skall bort. Ty de är obekväma för denna världens barn. Mätte vi slå vakt om våra kristna traditioner och bibehålla de kyrkliga högtidsdagar, som vi också hittills haft råd att fira. För egen del kan jag inte medverka till en förflyttning av desamma och därmed sönderslä en kristen tradi-tion, varför jag anser, att lagförslaget bör förkastas.

Ed. H e m m i: Herra puhemies! Silloin tällöin eduskunta saa käsiteltäväkseen lakiesi-tyksiä, jotka tämän päivän kiireisen ihmisen saa ajattelemaan muutakin kuin työtä ja arki-päiväisiä huoliaan. Tällainen lakiesitys on par-haillaan käsittelyssä oleva kirkkolain muutos-esitys, jolla eräitä valtiokirkkomme evankelis-luterilaisia kirkollisia juhlapyhäiä aiotaan siirtää niitä lähellä olevina lauantaipäivinä toteutet-taviksi. Uskonnollisten juhlapyhien siirtämistä eräissä tapauksissa jo aikaisemminkin on toteu-tettu. Se on ollut tarkoituksenmukaista yhteen-sovittamista arkipäivän työelämän kanssa, eikä niitä ole koettu yksityisen ihmisen uskonelämän loukkauksina eikä kirkon sisäisen toiminnan häiriöinä. Työmarkkinajärjestöt ovat olleet jäl-leen yhteisesti asialla ja esittäneet helatorstain, loppiaisen ja toisen helluntaipäivän siirtämistä siten, että ne sopeutuisivat työ- ja kouluelämän viisipäiväiseen työviikkorytmiin eivätkä aiheut-taisi tästä syystä vaikeuksia toteuttaa lakimää-

räisiä työaikoja niin työnantajan kuin työntekijänkin parasta ajatellen.

Kirkolliskokous on suhteellisen yksimielisesti hyväksynyt ammattijärjestöjen ehdotukset erään toivomuksen nimenomaan helatorstain suhteen. Tässä yhteydessä on aiheellista arvoitella kirkolliskokouksen helppoa antautumista työmarkkinajärjestöjen toivomuksille ottaen huomioon myös sen, että juhlapyhien siirtäminen muillekin kuin evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluville saattaa aiheuttaa vakavia sisäisiä ongelmia. Muiden uskonnollisten piirien ääntä ratkaisua tehdessä olisi ollut aiheellista kuulla siitänkin huolimatta, että kyseessä on lakisidonnaisen asian käsittely.

Tässä yhteydessä on tärkeää huomioida paikoilleen jääneet kirkolliset juhlapyhät ja lausuttava vakava toivomus siitä, että ne ehdottomasti jätetään paikoilleen. Sen sijaan on tarkasteltava almanakassamme olevia maallisia juhla-arkipäiviä, jotka sattuvat miten milloinkin keskelle viikkoa. Niitä ovat itsenäisyyspäivä ja vapunpäivä. Eikö yhtä mielekästä olisi nämäkin siirtää lähinnä olevaan lauantaihin. Vasemmisto tuskin yhtyisi ajatukseen siirtää perinteistä työväenjuhlaansa muualle toukokuun 1 päivästä silloin, kun se ei satu lauantaille tai sunnuntaille.

Vakavista asioista vakavasti puhuen jokaiselle tämän päivän ihmiselle on välttämätöntä, että meillä on vuoden mittaan erilaisia juhlapäiviä, jotka itse kutakin ihmistä yksilönä ja joukkoina koskettavat eri tavoin ja vähentävät arkihuolia edes vähäksi aikaa ihmisten yhä jännittyneemmissä mielissä. Ylimielisellä olankohautuksella kiihkoillen puoleen tai toiseen aiheutetaan ihmisten erilaisen arvomaailman yli- tai aliarvioimista. On erittäin tärkeää, että kirkko, valtio ja eri uskontokunnat ja myöskin työmarkkinajärjestöt käyvät kiihkotonta keskustelua maamme hengellisen ja henkisen elämän tasosta ja ihmisten odotuksista.

Puolueettomaan tutkimustyöhön perustuva toiminta myös uskonnollisessa elämänkentässä on ehdottoman tarpeellista tänä päivänä. Kirkon ja valtion suhdetta tutkivan komitean työn tuloksia odotetaan kaikissa piireissä mielenkiinnolla.

Lopuksi haluaisin todeta tässä yhteydessä sen, että näinä päivinä kirkon työntekijöiden tulisi antaa seurakuntalaisilleen oikea kuva ja tieto nyt eduskunnassa mahdollisesti syntyvästä päätöksestä. Seurakuntalaisten oikeutena on

tietää, että poliittiset päätöksentekijät eivät ole omasta aloitteestaan lähteneet tätä asiaa hoitamaan. On varmaa, että olipa päätös mikä hyvänsä tässä asiassa, se ei tyydytä kaikkia uskonnollisia piirejä, mutta olisi erittäin omituista, jos eduskunta vastustaisi kirkolliskokouksen päätösehdotusta, vaikka luonnollisesti siihen täällä meillä on täysi oikeus.

Ed. Björklund: Herra puhemies! Toisen puheenvuoron käyttänyt ed. Ronkainen joka, sikäli kuin kuulin oikein, mainosti itseään kristilliseksi, ei tunnu oivaltavan, että käsiteltävällä kysymyksellä on melkoista vaikutusta jokaisen kansalaisen elämään riippumatta siitä, mihin henkiseen lahkoutumaan hän lukeutuu.

Herra puhemies! On irvokasta, että kirkkoon kuulumaton kansanedustaja joutuu tällaisen asian käsittelyn yhteydessä kuuntelemaan tällaista todellisuudelle vierasta puhetta voimatta osallistua käsittelyyn.

Ed. Taipale: Herra puhemies! Koska oheinen lakiesitys käsittelee kaikkia Suomen kansalaisia ja laajoja työväenkerroksia eikä pelkää niitä, jotka ovat tutustuneet vanhan testamentin oppeihin — olkoonkin että minun täytyy tässä yhteydessä vanhana pyhäkoulunopettajana ja yli 500 tuntia pelkääjän aamuhartauksia kuunnelleena Suomen kansalaisena todeta, että tunnen minäkin raamattuni varsin hyvin — toteaisin kaikkien niiden valtiopäivämiesten puolesta, joilta on viety tässä yhteydessä äänestysoikeus, että tämä menettelytapa, äänestysoikeuden vieminen tässä kysymyksessä on täysin törkeätä. Vaadin kirkkoa eroon valtiosta, valtiopäivistä ja valtiopäivämiesten äänioikeuden kaventamisesta. Tämä on kaikkien asia, myös työväenluokan.

Ed. Ronkainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Taipaleelle tahtoisin vain huomauttaa sen, kun hän hyvin Raamattunsa tuntee, että helatorstai löytyy nimenomaan Uudesta Testamentista.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi jakolain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 31 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 36, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 31. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 141 a, 175 ja 200 a §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi tieliikennelain 10 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 32 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä kulkulaitosvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 18, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 32. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Pajunen: Herra puhemies! Hallituksen esityksessä tieliikennelain 10 §:n muuttamiseksi aiotaan edelleen säilyttää tähänkin saakka voimassa ollut käytäntö siitä, että ajokortin peruutussäännökset rattijuoppoutta ja törkeää varomattomuutta lukuun ottamatta annettaisiin asetusteitse. Tällainen käytäntö suomalaisella laajalla valtuudella liikenneministeriölle sen laatiessa ajokortin peruutuksen määräyksiä. Nykyisin nämä ajokortin peruutusmääräykset on muilta osilta annettu moottoriajoneuvoasetuksessa. Tämä on aiheuttanut sen, että ajokortin myöntäneelle poliisiviranomaiselle on suotu melko laaja harkintavalta ajokortin pe-

ruutuksia ratkaistaessa, ja tämä laaja harkintavalta puolestaan on aiheuttanut sen, että käytäntö on muodostunut varsin kirjavaksi eri puolilla maata. Käytännössä ei yleensä tehdä eroa esim. sen seikan suhteen, onko ajokortin omistaja ammatikseen ajaja vai ns. sunnuntaiautoilija. Hän saattaa joutua saman käsittelyn kohteeksi, vaikka hän ajaisi 100 000—150 000 kilometriä vuodessa, kuin henkilö, joka ajaa vain kesällä 5 000—6 000 kilometriä.

Tällainen käytäntö ei tietystikään voi täyttää niitä oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon vaatimuksia, mitä tässäkin suhteessa tulee asettaa, johtuen siitä, että ajokortti käsitykseni mukaan on nykyisin niin oleellinen ja tärkeä asiakirja, koska siitä hyvin monen henkilön kohdalla riippuu jokapäiväinen toimeentulo. Tämän vuoksi olisi varmasti asialle eduksi, jos Suomessakin siirryttäisiin muissa maissa voimassa olevaan käytäntöön sikäli, että ajokortin peruutusta koskevat määräykset kaikilta osiltaan annettaisiin eduskuntatasoisen lain määräyksillä.

On huomattava vielä kaiken lisäksi se, että nykyisin nimismies tai poliisilaitoksen poliisipäällikkö saattaa ajokorttiperuutuksen antaa kahden viikon ajaksi ja tällaisesta poliisilaitoksen tai nimismiehen päätöksestä saa sitten valittaa lääninhallitukselle ja valitusaika on 30 päivää. Jokainen tajuaa, että tällaisella valituksella, koska ajokortin peruutus päätös valituksesta huolimatta pannaan heti täytäntöön, ei ole käytännöllisesti katsoen mitään merkitystä. Tällainenkin muutoksenhaussa ilmenevä epäoikeudenmukaisuus tulisi varmasti silloin tarkemman harkinnan kohteeksi, jos ajokortin peruutusta koskevat säännökset otettaisiin todella lakiin eikä pidettäisi toisarvoisessa moottoriajoneuvoasetuksessa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 10 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 33 ja otetaan toiseen käsittelyyn

siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 10 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 65, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsitteilyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 33. Ensinnä salliin asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteilyyn. Taulukko esitellään ryhmittäin. Ehdotukset on tehtävä silloin, kun asianomainen ryhmä tulee käsiteltäväksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsitteilyssä hyväksytään keskustelutta taulukon 2 ryhmä, 4 ryhmä ja 16 ryhmä, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsitteily julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 34 ja otetaan toiseen käsitteilyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 50, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsitteilyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 34. Ensinnä salliin asiasta yleiskeskustelu ja sitten siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteilyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Sivistysvaliokunnassa asiaa käsiteltiin perusteellisesti ja kuultiin useita asiantuntijoita. Nämä asiantuntijalausunnat, kuten ensimmäisessä käsitteilyssä ilmoitin, olivat hyvin ristiriitaisia ja suorastaan toisiinsa nähden vastakkaisia.

Sivistysvaliokunnassa ei-sosialistiset ryhmät poistivat tämän lain 1 §:n 2 momentin, jossa kunnille asetetaan velvoite. Me katsoimme, että valtionapu on niin suuri, nimittäin 90—95 %, ja näin ollen kunnat varmasti ovat halukkaita va-

paahtoisesti ryhtymään tällaiseen koulujen perustamiseen silloin, kun tarvetta ilmenee. Nyt kuitenkin on käynyt niin, että suuressa valiokunnassa on tämä velvoite jälleen palautettu. Tämä mielestäni ei tee oikeutta myöskään niille sisäoppilaitoksille, jotka ovat tehneet myöskin arvokasta työtä, ja näin ollen riittäisi, että ainoastaan olisi tällainen mahdollisuus perustaa kunnan koululaitoksen yhteyteen kyseessä oleva koulu-muoto. Täten voitaisiin myöskin sitten käynnistää toisena vaihtoehtona nämä sisäoppilaitokset.

Tulenkin lain yksityiskohtaisessa käsitteilyssä tekemään ehdotuksen, joka tarkoittaa sitä, että tämä 1 § hyväksyttäisiin sivistysvaliokunnan hyväksymässä muodossa.

Ed. Liikanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mikäli tämä ed. Häkämiehen esittämä käytäntö hyväksyttäisiin, saattaisimme joutua tällaisen varsin pientä erityisryhmää käsittelevän koulutuksen osalta hyvin erikoislaatuiseen tilanteeseen, ellei meillä ole mitään keinoa koko valtakunnan kannalta organisoida tämän erityisryhmän, siis kuulovammaisten, koulutusta. Valtioneuvostolla täytyy olla mahdollisuudet taata koko valtakunnan alueella tämän koulutuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen, ja sen takia tämä suuren valiokunnan jälleen käsitteilyssään hyväksymä hallituksen esityksen 1 §:n 2 momentti on välttämätön lain sisällössä.

Ed. Honkonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minulla oli tarkoitus motiivoida suuressa valiokunnassa tapahtunutta muutosta samalla tavalla kuin ed. Liikanen. Kuitenkin olisin nähnyt erittäin tarpeellisenä, että tämä suuren valiokunnan muutos todella pysyy myöskin täällä suuressa salissa.

Ed. Häkämies (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastaukseksi ed. Liikalle totean, että tämän lain 1 §:n 1 momentti jo ilmaisee, että tässä valtiovalta on mukana. Kun lisäksi tarvitaan opetusministeriön lupa, niin se voi kyllä kartoittaa tätä toimintaa siten, että se tapahtuu sopusoinnussa valtiovaltan toiminteitten kanssa.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Sivistysvaliokunnassa kävi ilmi se, että asiantuntijoinen käsitykset tästä lakiesityksestä olivat hyvin vastakkaiset. Lisäksi, kun tähän lakitekstiin on syventynyt, on käynyt ilmi se, että tätä

toista osapuolta elikkä kuulovammaisten lasten ja heidän vanhempiansa liittoa, Suomen Kuurojen Liittoa, sekä kuurojen koulujen opettajia ja muita tämän alan pedagogisia asiantuntijoita ja näiden näkemyksiä ei ole riittävästi, tuskin lainkaan otettu huomioon.

Lisäksi edelleen on käynyt ilmi se, että eräät näitä valiokunnan kuulemista asiantuntijoista eivät liene päteviä nimenomaan tämäntapaisen lain osalta. Esimerkiksi vapaa-ajan ohjaaja Helena Nieminen Jyväskylästä on ollut vain muutamana kuukauden toimessaan, joten häntä ei voine pitää täysin pätevänä asiantuntijana. Lisäksi dosentti Sonninen, niin ikään Jyväskylästä, on koulutukseltaan ja toimialaltaan foniatri elikkä kuulontutkija, eikä hänelläkään ole mitään varsinaista tekemistä itse kuulovammaisten opettamisen kanssa.

Kun lisäksi vielä tämän lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentti on täällä herättänyt erimielisyyttä, katsoisin, että olisi syytä eduskunnankin vielä syventyä koko lakiin uudelleen ja perusteellisesti. Sen vuoksi ehdotan, että tämän lain käsittely siirrettäisiin ensi viikon perjantain täysistuntoon.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Suuren valiokunnan tekemä muutos vastaa nykyistä käsitystä huonokuuloisten lasten hoidosta. Se, että käsitykset valiokunnassa ja asiantuntijalausunnat ovat olleet ristiriitaisia, johtuu siitä, että ei ole kuultu Suomen Huonokuuloisten Huoltoliittoa, Kuulonhuoltoliittoa, vaan ainoastaan Suomen Kuurojen Liittoa. Pidän tätä huomattavana parannuksena sivistysvaliokunnan esitykseen korvalääkärinä, enkä halua mitenkään tehdä tästä poliittista kysymystä ja toivonkin, ettei se sille tasolle lainkaan menisi.

Ed. Volotinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Korttesalmen tekemää pöydällepanoehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydälle panemisesta ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Ed. Honkonen: Herra puhemies! Ehdotan, että asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Ed. Ahonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Honkosen tekemää ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Korttesalmi ed. Volotisen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain istuntoon. Kutsun tätä ed. Korttesalmen ehdotukseksi. Ed. Honkonen ed. Ahosen kannattamana on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon. Tämä on ed. Honkosen ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Honkosen ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Korttesalmen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Aitio, Ajo, Aro, Asunta, Björklund, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Huurtamo, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskinen, Laatio, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lepistö, Liikanen, Lindeman, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Paasio, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Raatikainen, Rekonen, Rosnell, Ruokola, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Toivanen, Tuominen, Väinö Turunen, Työlajärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Eskelinen, Huotari, Jokela, Juntumaa, Kainulainen, Kortesalmi, Kurppa, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Mattila, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pihlajamäki, Rainio, Remes, Ronkainen, Sainio, Sileäkangas, Tupamäki, Veikko Turunen, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Alenius, Borg, Breilin, Friberg, Haukipuro, Hetemäki, Hostila, Kaarna, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Katajavuori, Knuuttila, Koskenniemi, Laine, Laitinen, Lehminen, Liedes, Lillqvist, Lähtenmäki, Mykkänen, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, H. Niskanen, Paasivuori, Pulkkinen, Rantala, Rytökönen, Räsänen, Salama, Sundqvist, Suokas, Suorttanen, Tamminen, Teir, Tikkanen, Tuomioja, Vaittinen, Vartia, Westerholm, Vilponiemi ja Virolainen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 30 ei-ääntä; poissa 45.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Honkosen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

9) Ehdotus laiksi Italian kanssa tehdyn kulttuuri-instituuteille vastavuoroisesti myönnettäviä verohelpotuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 55, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Ehdotus laiksi Tanskan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 56, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

11) Ehdotus laiksi metsänparannuslain muuttamisesta.

Esitellään maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 61, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Miettinen: Herra puhemies! Maamme maatalouspolitiikassa tapahtui 1960-luvulla varsin merkittävä suunnan ja asenteen muutos, tällöin nimittäin alettiin metsien peloksi raivaamisen sijasta peltoja metsittää. Metsittäminen lähti käyntiin maatalouskäytöstä jo poisjääneiltä tai jääviltä liian kivistä pelloilta sekä erillisiltä pieniltä ja epämuotoisilta peltolohkoilta, joiden viljely maatalouden koneellistuttua oli käynyt kannattamattomaksi. Kun maataloustuotannon rajoittamiseen tähtäävät toimenpiteet voimistuivat, säädettiin vuonna 1969 joukko lakeja, joiden tarkoituksena oli nimenomaan viljelyksessä olevien peltojen poistaminen tuotannosta ja näiden peltojen metsittäminen. Tällöin tehtiin metsänparannuslakiin lisäys, jonka tarkoituksena oli täydentää pellonvarusmenettelyä siten, että myös sellaiset yksityiset maanomistajat, joilla ei ole mahdollisuutta tai halua paketoida peltojaan, saattoivat valtion tuella metsittää peltojaan. Tämän nk.

metsänparannuslain 6 a §:n tarkoituksena on saada pellonvarausjärjestelmän ulkopuolelle jäävien peltoalueiden viljelijät nopeasti suorittamaan lähinnä epätarkoituksenmukaisina erillispalstoina olevien peltöjen metsittämistä. Käytännössä onkin yleisesti puhuttu nk. peräpelto-paketista. Kysymyksessä olevan lain nojalla onkin metsitetty peltoa vuoden 1971 loppuun mennessä noin 4 200 hehtaaria. Laki säädettiin päättyväksi kesäkuun lopussa 1972. Koska puun tuotannon edistämistä ja toisaalta peltöalan supistamista on syytä edelleen jatkaa ja hostostaa, on nyt käsiteltävänä olevan lain voimaansaolon jatkaminen kolmella vuodella täysin paikallaan. Kun lisäksi on muistettava, että viljelyä peltoa koskevat metsityspäätökset eivät suinkaan synny kädenkäänteessä, onhan kysymys valtavasta asenteen muutoksesta viljelijän kohdalla, niin tätäkin taustaa vasten lain voimaansaolon jatkaminen on paikallaan.

Tarkasteltaessa kokonaistilannetta pakettipeltöjen ja peltöjen metsityksen kohdalla voidaan todeta, että pakettipeltöjen kokonaismäärä on tällä hetkellä noin 172 000 ha. Näistä pellonvarustiloista on noin 12 %:lle eli noin 20 000 ha:n alalle myönnetty lupa peltöjen metsittämiseen. Tällä hetkellä edellä mainitusta 20 000 ha:sta on maassamme metsitetty vajaat 6 000 ha. Peltöjen metsitysvauhti tulee siis tänä ja seuraavina kausina tuntuvasti kiihtymään ja ylittämään aikaisempien vuosien työsaavutukset. Vaikka metsänviljelyn materiaalin puute ei lähivuosina asettaneakaan esteitä peltöjen metsittämiseksi, niin on todettava, että tänä vuonna olisi peltöjen metsityksen lisäys ollut nykyistä huomattavasti suurempi, jos taimentuottajat olisivat osanneet pari, kolme vuotta sitten aavistaa taimien kysynnän siirtyvän niin runsaassa määrin hayupuista rauduskoivuun kuin tälle kaudelle valmistuneet suunnitelmat osoittavat. Tällä hetkellä viljelymateriaalina on metsityksessä käytetty mäntyä 40 % kokonaispinta-alasta sekä kuusta 29 % ja rauduskoivua 30 %. Maamme vaneriteollisuuden kärsiessä tuntuvasta raaka-ainepulasta onkin vastaisuudessa nähtävissä koivun osuuden lisääntyminen kuusen kustannuksella.

Nyt käsiteltävänä olevan metsänparannuslain 6 a §:n mukaisesti suoritetaan avustuksia metsänparannusvaroista edellytyksellä, että alue ei ole peltoheitto tai siihen verrattavassa tilassa ja ettei metsitys saa vastaisuudessa tulla aiheuttamaan huomattavaa haittaa tilakoon suurentamiselle, joka merkitsee sitä, että tämä tuntu-

vasti vaikeuttaisi alueen maatilojen rakennerrationalisointia. Koska edellä mainitut asiat selvitetään maataloustoimiston antamassa lausunnossa, joka on otettava huomioon päätettäessä suunnitelman laatimisesta ja sen toteuttamisesta, niin ei ole mitään syytä tuntea turvattuutta ja huolta maatalouselinkeinon kilpailukykyisyydestä ja siitä, että peltöja metsitettäisiin vastoin asiayhtä, niin kuin valiokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen kirjoittajat ovat esittäneet.

Peltöjen metsityksessä pyritään, kuten edellä esitetystä on ilmennyt, kolmeen päätavoitteen: puuntuotannon lisäämiseen, maatalouden rationalisoimiseen siirtämällä metsätaloudekäyttöön nykyaikaiseen viljelyyn sopimattomia peltöja ja maataloustuotannon rajoittamiseen poistamalla pysyvästi peltöja maataloustuotannosta. Useat pellon metsitykset palvelevat samanaikaisesti kaikkia näitä kolmea päämäärää, mikä korostaa niiden kansantaloudellista merkitystä.

Tässä yhteydessä on lisäksi syytä todeta, että puuntuotannon määrä metsitytyillä pelloilla on huippuluokkaa, keskimäärinkin ottaen puuntuotos näillä puupelloilla ylittää selvästi parhaitenkin metsämaitten tuotoskeskiarvon. Pellonmetsitys kansantaloudellisesti ottaen merkitsee siis edullista tuotannon suunnan muutosta, koska tällä sektorilla ei ylituotannon vaaraa varmasti ole näköpiirissä. Samaan aikaan kuin raakaapuun jalostukseen perustuvaa metsäteollisuuttamme uhkaa puupula, tuottaa maataloudelettemme toisaalta liikaa maataloustuotteita. Tämä on yleinen ja hyväksyttävä tosiasia. Valtioneuvoston asettaman työryhmän mukaan on ylituotantoon vaikuttavia nk. ylijäämäpeltöja maassamme kaikkiaan noin 600 000 ha. Maataloustuotantoa tulisi näin ollen supistaa poistamalla tuotannosta ja metsittämällä edellä mainitsemani noin 600 000 ha. Tämä on koruton tosiasia, joka meidän ilman tunteilua on vähitellen hyväksyttävä. Muun muassa Ruotsissa saadut kokemukset tukevat vahvasti tätä johtopäätöstä. Tässä vaiheessa me tarvitsemmekin määrätietoista rohkeutta katsoa tosiasioita suoraan silmiin maatalouden ylituotantokysymyksessä. Mitä tehokkaammin me asennoidumme tukemaan ja myös yhteiskunnan keinoin, kuten juuri tänä päivänä pieneltä osaltaan, helpottamaan edessä olevaa maatalouden tuotannon sisäistä siirtymävaihetta, sen kilpailukykyisempänä ja voimakkaampana koko kansantaloudeemme tästä asiasta selviää. Ja tämä on nimenomaan myös viljelijäväestön edun mukaista.

Esillä oleva asia, maatalouden ylituotanto, on sitä järeysluokkaa oleva, että siinä tarvitaan meidän kaikkien yhteisiä ponnistuksia. Hetkessä ei saada suuriakaan aikoja. Mutta oikeahenkisistä ja järkevistä asennemuokkauksesta meidän on nykytilanteessa kuitenkin uskallettava välittömästi lähteä liikkeelle. Maaseudun oloissa meidän on pyrittävä ohjaamaan toimintaa tuotavuuden mukaan ja pystyttävä luomaan samalla siellä toimeentulonsa hankkiville järkeviä työkohteita, jotka ovat myös omalla tavallaan lisäämässä aktiivisuutta ja yrittämishalua. Täten työvoimapolitiikka ja uuteen ammattiin koulutamistoinminta liittyvät olennaisesti myös maatalouden ylituotannon ratkaisumalliin.

Peltojen metsittämisen tunnetuksi tekemiseksi maatalousväestön keskuudessa ja metsittämisen vauhdin kiihdyttämiseksi olisikin suoritettava voimakasta asenteen muokkaustyötä, jonka tehtävänä olisi oikealla tiedontamisella pyrkiä poistamaan peltojen metsittämiseen liittyviä tunnepitoisia esteitä ja asenteita.

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! On ollut mielenkiintoista kuulla kokoomuksen näkemys maatilatalouden nykyisestä tilanteesta. Haluaisin kuitenkin huomauttaa, että teoria ja käytäntö ovat kaksi eri asiaa. Me tiedämme, että nyt laajalti on ryhdytty metsittämään parhaita peltoja, kun samanaikaisesti varsin kivikkoiset ja heikot pellot ovat välttämättömiä toimeentulon turvaamiseksi pienviljelijöille. Toiseksi murheella totesin, että kokoomus unohtaa inhimillisyyden ja ihmisen ja katselee maatilataloudellisia kysymyksiä raa'an taloudellisen näkökannan perustalta, joka ei vastaa Suomen kansan tarpeita eikä myöskään laajemmalta, oikealta pohjalta katsottuna maamme ja kansamme taloudellista tulevaisuutta.

Ed. H. L i n n a: Herra puhemies! Haluan tähdentää, että myöskin valiokunnan mietintöön vastalauseen jättäneet edustajat luulevat tuntevansa tämän kysymyksen varsin yksityiskohtaisesti. Ja haluan todeta sen, että vaikka maataloustoimistolta pyydetään lausunnot näissä tapauksissa, niin kuitenkin on niin, että jos piiri-metsälautakunnan kanta on sellainen, että se haluaa myöntää mahdollisuuden metsittää myöskin sellaisilla alueilla peltoja, jotka rikkovat näitä yhtenäisiä peltoalueita, niin näin on myöskin käytäntö. Siinä mielessä katsomme, että meidän pitäisi jo lainsäädännöllä saada sellainen ilmapiiri syntymään, että yhtenäisiä peltoalueita

ei metsittämällä rikota, ja tällä tavalla saada myös tämä ajattelutapa sisällytetyksi kaikkiin niihin lakeihin, jotka koskevat yhtenäisten peltoalueiden metsittämistä. Keskustapuolueen kanta on se, että tietysti tällaisia erillisloikkoja, jotka maanomistaja katsoo, että hän ei halua niitä viljellä, hän haluaa niiden viljelyksestä luopua, on syytä metsittää, mutta yhtenäisten peltoalueiden metsittämisessä mennään varmasti aivan liian pitkälle eikä niillä myöskään ratkaista meidän maataloutemme ylituotanto-ongelmia.

Ed. M i e t t i n e n: Herra puhemies! Saattoi arvata, että ed. V. Vennamo tarttuu puheeseeni juuri sillä tavalla eli raa'an tunteenomaisesti, niin kuin hän teki. Korostin nimenomaan puheessani, että pitkällä tähtäimellä ja lyhyelläkin ehdottamani toimenpiteet ovat nimenomaan viljelijäväestön näkökulmasta ainoita oikeita. Niissä ei raaka taloudellisuus suinkaan ole päällimmäisenä. Nämä ovat tosiasioita, joita yritetään tietoisesti salata, mutta vähitellen, niin kuin mainitsin, meidän on myönnettävä, muutettava omaa asennettamme ja päästävä siten järkevään ratkaisuun.

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! On hämmästyttävää, että kokoomuksen taholla ei vielä nähdä, että maassamme on kohta elintarvikkeista pula ja nimenomaan maidosta pula. Näin heittelehditään äärimmäisyydestä toiseen. Ja on ihmeellistä puhua rationaalisesta taloudellisuudesta, kun jo tälläkään hetkellä ei kansallamme ole työtä eikä toimeentuloa ja sadattuhannet ovat joutuneet lähtemään ulkomaille. Onko työttömyyden lisääminen taloudellisempaa ja myös kansan henkiselle kestokyvylle parempi kuin se linja, jota SMP edustaa? Me emme voi hyväksyä kokoomuksen raakaa talouspolitiikkaa. Se unohtaa yksilön, se unohtaa kodit, ja me olemme osa-ajanviljelyn kannalla ja katsomme, että sivuansioita voidaan saada. Me emme halua hävittää sukupolvien työtä taloudellisten laskelmien perusteella, jotka muuttuvat, niin kuin metsätaloudessa metsäammattimiehet kymmenen vuotta puhuvat yhdestä linjasta ja sitten yhtäkkiä se onkin täysin väärä. Kyllä tässä on paljon vakavammasta asiasta kysymys.

Ed. L e m s t r ö m: Herra puhemies! Ed. Miettisen puheenvuorosta kuvastui hyvin lävitse se, että hän täällä todella ajaa kartano-

herrojen ja puunjalostussuurteollisuuden asiaa. On nimittäin niin, että pienviljelijä, jonka pelto joutuvat metsitykselle, on irti myöskin, siellä ei yksin se metsä tarjoa hänelle toimeentuloa. Mitä ed. Mieltinen sitten tarjoaa näille, joiden pienviljelijätilat ovat tähän asti tarjonneet jonkinlaisen toimeentulon? Mitä te tarjoatte tästä eteenpäin, kun pellot on metsitetty, karja nuijittu penkkiin, ja ne ovat työtöminä joko liikekeskuksissa tai ovat pakotetut siirtymään maasta pois. Onko tämä sitten se oikea ratkaisu tällä tiellä?

Ed. Mieltinen: Herra puhemies! Ed. V. Vennamolalle toteaisin, että kokoomus ei suinkaan halua unohtaa yksilöä eikä kotia, ei myöskään isänmaata, jonka hän unohti omassa puheenvuorossaan. Ed. Lemströmille: Nämä ovat pitkän tähtäimen suuntaviivoja, mitä valotelin tässä ja jotka meidän on hyväksyttävä.

Toteaisin, että me käsittelemme nyt metsänparannuslain 6 a §:n muuttamista, ja perusteissa mm. sanotaan: "lain tarkoituksena on saada pellonvarausjärjestelmän ulkopuolelle jäävien peltoalueiden viljelijät nopeasti suorittamaan lähinnä epätarkoituksenmukaisina erillispalstoina olevien peltojen metsittämistä." Tästä asiasta on nyt tällä hetkellä kysymys.

Ed. Antila: Herra puhemies! Peltojen metsittäminen on tosiaan tarkoituksenmukaista silloin, kun nämä peltokappaleet sijaitsevat metsien keskellä. Mutta kun nyt lähdetään myöskin laajoilta peltoalueilta metsittämään erillisiä palstoja, meillä ei ole laissa sellaista pykälää, joka estäisi sen. Se tuottaa naapureille melkoista haittaa. Meillä on ainoastaan vuodelta 1922 peräisin oleva laki, joka puhuu juuristoista ja oksista, mutta ei tästä varjostushaitasta.

Toinen asia: Tämä peltojen paketointi ja metsittäminen yleensä estää lisämaansaantimahdollisuudet pienviljelijöiltä, ja näin ollen pientilojen suurentamispyrkimykset vaikeutuvat. Tässä on kaksi asiaa: viljelijöiden toimeentulo pienviljelmillä tai sitten tämä peltojen metsittäminen. Luulisin, että suurestikaan se ei kyllä tule vaikuttamaan niin kutsuttuun ylituotantongelmaan, jos siitä tulevaisuudessa voidaan niin paljon puhua.

Ed. Mieltinen: Herra puhemies! Ruotsin esimerkki on kyllin selvästi meillä myös nähtävä, ja toisaalta ei tässä pakoteta ketään,

vaan kaikki nämä toimenpiteet ovat tarkoitettuja vapaaehtoisuuteen. Tämä selvyuden vuoksi sanottakoon ja vielä se, että puheenvuoroni ei suinkaan ollut maanviljelijää vastaan, vaan maanviljelijän puolesta, vaikka täällä yritetään päinvastaista väittää.

Toteaisin lisäksi, että nämä metsäasiat ovat melkoisen pitkäjänteisiä asioita. Puu kasvaa meillä 60—100 vuoden kiertoaajalla, joten emme me saa tarkastella asioita, kun puhutaan peltojen metsityksestä, vuoden ja kahden tähtäimellä, vaan on katsottava juuri tällä lähes 100 vuoden tähtäimellä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

12) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1970.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 sekä ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn niissä valmistelevasti käsitelty yllämainittu kertomus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 ja suhteita ulkovaltoihin koskevalta osalta ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Asian käsittelyssä ehdotan meneteltäväksi siten, että keskustelu suoritetaan ja päätös tehdään erikseen kummastakin mietinnöstä.

Menettelytapa hyväksytään.

Puhemies: Esitellään kertomus perustuslakivaliokunnan mietinnössä valmistelevasti käsitellyltä osalta.

Keskustelu:

Ed. Sinisalo: Herra puhemies! Ehdotan asian kokonaisuudessaan jätettäväksi pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon.

Ed. Rekonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Sinisaloon pöydällepanosta tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydälle panemista ja sitä on kannatettu, on

asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Ehdotan että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Ed. Volotinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Lemströmin ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Sinisalo ed. Rekosen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon. Kutsun tätä ed. Sinisalon ehdotukseksi. Sitä vastoin ed. Lemström ed. Volotisen kannattamana on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain istuntoon. Tämä on ed. Lemströmin ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Sinisalon ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Lemströmin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Ajo, Antila, Asunmaa, Asunta, Björklund, Ehrnrooth, Eskellinen, Eskman, Flink, Forsman, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hemmi, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvola, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Laine, Laitinen, Lattula, Lehmonen, Lepistö, Liikanen, Lindeman, H. Linna, Lottanen, Lujavepsä, Martikainen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäkinen, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Paasio, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rekonen, Rosnell, Rytönen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Silka-

niemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, I. Suominen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Toivanen, Tuominen, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Voutilainen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Korteesalmi, Kurppa, Lankinen, Lemström, Mattila, Remes, Sainio, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo ja Volotinen.

"Tyhjää" äänestävät seuraavat edustajat:

Hokkanen, Huotari, Häkämies, Jaatinen, Kaipainen, Kauppi, Laatio, Miettinen, Mäki-Hakola, Procopé, Rainio ja S. Suominen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Aitio, Alenius, Aro, Borg, Breilin, Friberg, Haukipuro, Hetemäki, Hostila, Huurtamo, Ilaskivi, P. Jokinen, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Katajavuori, Koppanen, Koskinen, Lehtinen, Liedes, Lillqvist, Linkola, L. Linna, Loikkanen, Lähteenmäki, Männistö, Mänttari, Niemelä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Rantala, Ronkainen, Ruokola, Räsänen, Salama, Salla, Sundqvist, Suokas, Suorttanen, Teir, Tiilikainen, Tikkanen, Tuomioja, Vaittinen, Vartia, V. Vennamo, Westerholm, S. Westerlund, Vilmi ja Virolainen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 11 ei-ääntä, 12 tyhjää; poissa 51.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Sinisalon ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

13) Valtioneuvoston päätös 6 päivältä huhtikuuta 1972 hintaneuvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Ed. Sainio: Herra puhemies! Ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Ed. Kock: Herra puhemies! Ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! Kannatan ed. Sainion tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu, asia on jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Ed. Vilponiemi: Herra puhemies! Kannatan ed. Kockin ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Sainio ed. P. Vennamon kannattamana ehdottanut, että pantaisiin pöydälle ensi perjantain istuntoon. Kutsun tätä ed. Sainion ehdotukseksi. Ed. Kock ed. Vilponiemen kannattamana on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon. Tämä on ed. Kockin ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Kockin ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Sainion ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Ajo, Asunta, Björklund, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hemmi, Hokkanen, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kántola, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Laine, Laitinen, Lankinen, Lehmonen, Lepistö, Liikanen, Linde-

man, H. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Nevalainen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rekonen, Rosnell, Rytönen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salmenkivi, Salmi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Toivanen, Tuominen, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvy, Tähkämaa, Uusitalo, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Virolainen, Voutilainen, Väyrynen ja Äsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Ehrnrooth, Huotari, Jaatinen, Kainulainen, Kortessalmi, Kurppa, Lemström, Mattila, Mäki, Remes, Sainio, Sileäkangas, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, S. Westerlund ja Volotinen.

"Tyhjää" äänestävät seuraavat edustajat:

Holkeri, Häkämies, P. Jokinen, Laatio, Latula, Miettinen ja Rainio.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Aitio, Alenius, Aro, Borg, Breilin, Friberg, Haukipuro, Hetemäki, Hostila, Huurtamo, Ilaskivi, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Katajavuori, Koppanen, Koskinen, Lehtinen, Liedes, Lillqvist, Linkola, L. Linna, Loikkanen, Lähteenmäki, Männistö, Mänttari, Niemelä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Rantala, Ronkainen, Ruokola, Räsänen, Salama, Salla, Saukkonen, Sundqvist, Suokas, Suorttinen, Teir, Tiilikainen, Tikkanen, Tuomioja, Vaittinen, Vartia, Weckman, V. Vennamo, Westerholm, Vilmi ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 19 ei-ääntä, 7 tyhjää; poissa 52.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Kockin ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

14) Ehdotuksen laiksi kansaneläkkeeseen suoritettava tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 78 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Salolainen: Herra puhemies! Jo tässä vaiheessa haluaisin kiinnittää eduskunnan huomiota tähän asiaan, joka näyttää muodostuvan rahoituksen osalta varsin vakavaksi siinä mielessä, että tämä todennäköisesti johtaa tämä rahoituskysymys sosiaaliturvamaksun nostamiseen noin 1 %:lla. Kysymys siitä, milloin tämä sosiaaliturvan mahdollinen nostaminen, joka on ilmeistä valtiovarainministerin tänään antaman lausunnon pohjalta, astuu voimaan, on tietysti mielenkiintoinen siinä mielessä, että vastikään on saatu sovituksi ns. HL-sopimus työmarkkinoilla, ja tällä tavalla siis kustannustekijöitä nostettaisiin 1 %:lla.

Ei ole myöskään vähäarvoinen se näkökohta, että samaan aikaan, kun meillä ei ole minkään näköistä tietoa siitä, että taloudellinen suhdannekehitys kääntyisi vuodenvaihteen tienoilla nousuun, tämän kaltainen työvoimavero tulisi jälleen rasittamaan ennen kaikkea siis työvoimavaltaista piestä ja keskisuurta teollisuutta.

On todellakin vakavasti todettava, että kun hallitus pyrkii todella hyvään asiaan: eläkkeiden nostamiseen, niin kuitenkin seurauksena siis on se, että samalla kun pyritään tekemään yhtä hyvää asiaa niin tuotetaan hallaa toiselle hyvälle asialle, nimittäin työllisyydelle. Ja me tiedämme, että sosiaaliturvamaksu kohdistuu juuri niihin teollisuuksiin, jotka antavat myöskin eniten työtä. Vastaisuudessa eduskunnan vastattavaksi jää kysymys: Kun pyritään yhteen hyvään, miten taataan, että samalla myöskin toinen hyvä, työllisyys, toteutuu?

Ed. H. Linna: Herra puhemies! Sosiaalidemokraattisen hallituksen esitys kansaneläkkeeseen suoritettavan tukilisan ja asumistuen korottamisesta ei tuo ratkaisua niihin eläkepolitiikan epäkohtiin, joihin keskustapuolue on jatkuvasti kiinnittänyt huomiota ja jotka alkuvuokolla käsitellyssä välikysymyksessä tuotiin esille. Tämän lakiesityksen antaman korjauksen jäl-

keen meidän maahamme jää suuret joukot eläkkeellä olevia ihmisiä, joiden eläketulot eivät anna riittävää vähimmäistoimeentuloturva.

Hallituksen esitys tarkoittaa sitä, että eriarvoisuus maaseutuväestön tappioksi kasvaa ja edut lankeavat pääosaltaan kaupungissa elävien ihmisten hyödyksi. Erikoisen helppo on osittain näin tapahtuvan asumistuen kohdalla. Suoritettujen tutkimusten mukaan keskimäärin puolet vanhuksista ja työkyvyttömistä asuu omassa asunnossaan. Asumistuen saajista, joita kuluvan vuoden huhtikuun lopussa oli 73 800, asui kuitenkin 60 100 eli 81,5 % vuokra-asunnoissa. Omakotitaloissa asui ainoastaan 3 800, joka oli vain 5,1 % kaikista asumistuen saajista. Osakeasunnoissa asui lisäksi 9 900 asumistuen saajaa.

Alueellisesti asumistuen saajista asui 19,8 % Helsingissä, Kauniaisissa, Espoossa tai Vantaalla, vaikka tällä alueella maan väestöstä on noin 15 % ja keskimääräinen väestön ikärakenne paljon nuorempi kuin maaseudulla. Näillä perusteilla hyöty asumistuen paranemisen osalta jakaantuu Helsinki-keskeisesti. Asumistuki suosii erikoisesti vuokra-asunnoissa asuvia eläkeläisiä, mutta omassa asunnossaan asuvat eläkkeellä olevat ihmiset pääsevät vain harvoin tästä osallisiksi, vaikka heitä kaikista eläkkeellä olevista on keskimäärin 50 %. Hallitus on halunnut ottaa kansaneläkelain muutosesityksestään kaiken saatavissa olevan poliittisen hyödyn, sillä se on jättänyt ensi syksyyn keskustelun siitä, kuka maksaa tämän lakiesityksen jo ensi vuonna 215 milj. markkaan nousevat eläkemenojen lisäykset.

Keskustapuolueen käsitys on sellainen, että kehitysalueiden työvaltaisten yritysten sosiaaliturvamaksua ei ole varaa korottaa, kun tämän lakiesityksen rahoitus tulee ajankohtaiseksi. Hallituksen esittämien kansaneläkkeen tukilisan ja asumistuen korotusten aiheuttamat lisäkustannukset on voitava kerätä kansaneläkelaitokselle tuloina niin, ettei toimenpide vaikeuta kehitysalueiden yritystoimintaa ja sitä kautta lisää kehitysalueilla jatkuvasti pahenevaa työttömyyttä.

Ed. Eskelinen: Herra puhemies! Uskomattoman sitkeästi istuva sosiaalidemokraattinen vähemmistöhallitus on viime viikkojen kuluessa joutunut useaan otteeseen esittelemään eläkepoliittista linjaansa. Viimeisen linjanvetonsa hallitus suoritti kuluvan viikon keskiviikkona, jolloin se vastasi harvinaisen ylimielisellä tavalla keskustapuolueen välikysymykseen. An-

nettu vastaus osoitti, ettei hallituksella ole halua eikä kykyä eläkekysymysten kuntoon saattamiseksi. Laajalti odotettu ja toivottu peruseläkejärjestelmä ei toteudu ainakaan nykyisen hallituksen istuessa. Ja kaikkein viimeisimmän hämmästyttävän tekonsa hallitus teki eläkeasioissa tämän päivässä presidentin esittelystä, jossa se sosiaali- ja terveysministeriön toimesta poikkesi siitä esityksestä, jonka kansaneläkelaitoksen valtuutetut olivat tehneet.

Vapun jälkeisenä päivänä hallitus tuli eläkeasioissa jollakin tavalla ulos kuorestaan jättämällä eduskunnalle esityksen laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta. Olen joissakin yhteyksissä kuullut herra sosiaali- ja terveysministerin korostavan sitä, että kansaneläkejärjestelmää tulisi erityisesti kehittää ja että siitä tulisi muodostaa peruseläkejärjestelmä. On selvää, että eduskunnalle jätetty esitys merkitsee kansaneläkelaitoksen eläkekannan kasvua, mutta alkuunkaan se ei kuitenkaan merkitse kansaneläkejärjestelmän peruseläkeluonteisuuden vahvistumista. Onpa päinvastoin tilanne nähtävä sellaisena, että esitys hyväksyttynä yhä enemmän muuttaa kansaneläkejärjestelmää huollolliseen suuntaan ja yhä kauemmaksi peruseläkeluonteisuudesta. Me keskustapuolueessa emme suinkaan vastusta nyt käsiteltävänä olevaa esitystä, koska tiedämme hyvin sen toimeentuloturvan puutteellisuuden, jonka eläkkeensaajien suurin enemmistö jokapäiväisesti joutuu kokemaan. Me olemme puolueista voimakkaimmin korostaneet sitä, että jokaiselle eläkeläiselle tulee yhteiskunnan taata vähimmäistoimeentulotason mukainen eläketurva.

Hallituksen nyt jättämä esitys saattaa osan eläkeläisistä lähemmäksi tätä tavoitetta. Kuitenkin, kuten sanottu, tavoitetta lähestyy vain osa eläkeläisistä. Suurin osa eläkeläisistä ja nimenomaan niistä eläkeläisistä, joille kansaneläke on joko ainoa tai ainakin pääasiallinen eläketurvan muoto, jää edelleen täydelliseen eläkekuoppaan.

Keskustapuolue katsookin, ettei tällä hetkellä olisi enää varaa osaratkaisuihin, jollainen hallituksen esitys on, vaan eläkekysymyksiä olisi tarkasteltava kokonaiskysymyksenä ja myös suoritettava ratkaisut sen mukaisesti. Hallituksen nyt omaksunutta linjaa jatkattaessa käy yhä useammalle eläkeläiselle niin, että tulo- ja omaisuusharkinnan vaikutuksesta muuten kuin eläkkeenä saatu lisämäärä vähäisen sivuansion tai muun vastaavan muodossa vähentää eläkettä enemmän kuin markalla jopa niin, että esimer-

kiksi kymmenen markan tulo vähentää eläkettä 13 markalla. Tämä tapahtuu nimenomaan siksi, että jo nyt kansaneläkkeen tukiosan ja tukilisan rajatulot menevät voimakkaasti päällekkäin ja että osa niistä, jotka saavat sekä tukiosaa että tukilisää, joutuu verotetuksi. Verotuksen jälkeisen henkilölle jää vähemmän käteen kuin jos hän olisi kieltäytynyt pienestä lisäansion mahdollisuudesta ja nostaisi vain eläkkeensä. Tilanne on siis täysin nurinkurinen.

Hallituksen nyt omaksunan linjan nurinkuruutta lisää lisäksi se, ettei hallitus ole puuttanut tukilisan määrittämisessä huomioon otettaviin omaisuudesta annettuihin määräyksiin. Omaisuusrajat ovat nykyisin niin alhaiset, että pieni kappale kivistä peltomaata tai vanhuuden turvaksi kerätty pienikin säästötili jo täysin estävät mahdollisuuden tukilisan saamiseen. Olemme sitä mieltä, ettei niitä ihmisiä, jotka työvuosinaan ovat kovalla työllä keränneet aivan vähäisen omaisuuden tai muutamana säästömarkan, tulisi rangaista niin ankarasti kuin tukilisan määrittämisessä nyt tapahtuu.

Huomiomme kiintyy lisäksi siihen, etteivät asumistukeen esitetyt korjaukset ollenkaan helpota niiden asemaa, jotka nykyisin vähävaraisina asuvat kaikkein huonoimmin. Asumiskustannuksen omavastuuraja olisi tarkistettava alaspäin eikä, kuten hallitus esittää, ylöspäin, jotta todella varattomat eläkkeensaajat pääsisivät asumistuesta osallisiksi.

Kuten täällä on mainittu, niin keskeinen heikko kohta hallituksen esityksessä on myöskin siinä, ettei se kerro, miten esityksestä aiheutuvat kustannukset peitetään. Epämääräiset viitaukset budjetin yhteyteen eivät ole alkuunkaan riittäviä. Esityksestä saa sen vaikutelman, että hallitus kuvittelee olevansa kuin taikuri, joka saa ihmiset iloisiksi ketään kuitenkaan rasittamatta.

Ed. S a a r i n e n: Herra puhemies! Ed. Eskeliseläelle huomauttaisin, että ed. Eskelinen on pitkän aikaa toiminut myös sosialiministerinä ja hänellä olisi ollut hyvin paljon mahdollisuuksia korjata niitä epäkohtia, joista hän osan mainitsi puheenvuorossaan.

Puysin puheenvuoron kuitenkin ed. Salolaisen puheenvuoron johdosta, jonka yhteydessä kiinnitän huomiota siihen, että SKDL:n eduskuntaryhmä äskeisessä välitalkkusekskustelussa esitti hyväksyttäväksi ponnin, jossa otetaan huomioon myöskin ne seikat, jotka ed. Salolainen mainitsi, toisin sanoen että sosiaalivakuutus-

maksut porrastettaisiin siten, että työvoimavaltaiset alat tulisivat oikeudenmukaisemmin kohdelluiksi, toisin sanoen vakuutusmaksut porrastettaisiin niin, että työvoimavaltaisilla aloilla se olisi pienempi kuin pääomavaltaisilla aloilla. Toivon, että kun hallitus tästä aikanaan tekee eduskunnalle esityksen, tämä otettaisiin huomioon.

Ed. Eskelinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastauspuheenvuorona ed. Saarille pyytäisin vain muistuttaa mieleen, että sinä lyhyenä aikana, jonka olin sosiaaliministerinä, en voinut olla sillä puolella, millä ministeri Tiekso oli. Hänelle kuuluivat nämä kansaneläkeasiat ja niiden kehittäminen. Mutta kertoisin kuitenkin sen muistin verestämisiksi, että siinä hallituksessa tukillisää korotettiin jo kaksi kertaa, eikä myöskään SKDL:n puheenjohtaja Aalenius aikoinaan tullut tukemaan silloin, kun me yritimme vuonna 1966 alkaneella eduskuntakaudella saada kansaneläkejärjestelmään korjauksen, vaan te kallistuitte silloin voimakkaasti työeläkejärjestelmien kehittämiseen.

Ed. Niinikoski: Herra puhemies! Käsiteltävänä on hallituksen esitys laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukillisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan, että edellä esitettyjen muutosten lisäkustannukset ovat eläkännän nykytasossa yhteensä 215 milj. mk vuodessa, mikä määrä nykyisten rahoitusperusteiden mukaan jakautuisi eri rahoittajien kesken seuraavasti: kansaneläkelaitos 190 milj. mk, valtio 17 milj. mk, kunnat 8 milj. mk.

Edelleen perusteluissa sanotaan: "Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuuden kattamiseksi on eläkelaitoksen tuloperusteita korotettava lisäkustannuksia vastaavalla määrällä. Lisäksi olisi tuloperusteita samalla korotettava siten, että vuoden 1971 alusta voimaan tulleen rahoitusjärjestelmän yhteydessä jäänyt, tällä hetkellä ainakin 30—40 milj. markan vuotuinen rahoitusvajeus tulisi myöskin katetuksi." Edelleen todetaan: "Tuloperusteiden korotuksesta tullaan antamaan esitys eduskunnalle vuoden 1973 tulo- ja menoarvioesityksen yhteydessä." Sen vuoksi, kun on näin pitkä aika ja sitten syyskuun jälkeen kenties tämä esitys vasta tulee, on kiinnitettävä tähän maksuosuuteen erittäin vakavaa huomiota. Tässä yhteydessä onkin todettava, että kun hallitus ei ole valvautunut selvittämään, mistä rahat otetaan tällaisen uudis-

tuksen toteuttamiseksi, liikutaan kovin epävarmalla pohjalla. Varmaa ainakin on, kuten täällä jo ed. H. Linnakin totesi, että tämä tulee erityisen raskaasti koettelemaan juuri kehitysalueita ja nimenomaan työvaltaisia pienyrityksiä. Sen vuoksi onkin tähän puoleen kiinnitettävä erittäin vakavaa huomiota, ettei kun ollaan hyvää asiaa tekemässä, toisaalta vähennetä mahdollisuutta työnantajalla pitää työntekijöitä ja näin tavallaan toisella kädellä lyödään sitten korvalle.

Tämä myöskin kävi selvästi ilmi viime viikolla, kun kansanedustaja Jaatinen kyselytunnilla tiedusteli erittäin tärkeätä asiaa, että mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä työnantajan sosiaaliturvamaksun määräämisperusteiden muuttamiseksi siten, että mainittuja maksuja voitaisiin alentaa erityisesti työvaltaisilla aloilla. Tähän ministeri Koivisto vastasi vain noin ylimalkaisesti: "Lisääntyvien menojen kattaminen edellyttää kansaneläkelaitoksen tuloperusteiden korottamista, eikä näin ollen ole olemassa minkäänlaisia mahdollisuuksia työnantajan sosiaaliturvamaksun alentamiseen." Tämä tuntuu kyllä ihmeeltä, vaikka monien puolueitten piirissä, kuten äsken viimeksi saimme kuulla täällä ed. Saarisen suulla, ollaan sitä mieltä, että maksuperusteita pitäisi muuttaa. Myöskin kansaneläkelaitoksen valtuutettujen valitsemien tarkastajien kokouksessa lausuttiin myöskin pöytäkirjaan seuraavaa: "Tarkastajat totesivat, että kansaneläkevakuutuksen rahoitustilanne tulee lähivuosina olemaan jatkuvasti alijäämäinen. Tämä alijäämäisyys olisi pyrittävä korjaamaan, jottei se tulevaisuudessa vaarantaisi eläkkeiden maksua ja eläkejärjestelmän kehitystä." Tähän kysymykseen liittyen tarkastajat keskustelivat työnantajien kansaneläkemaksujen kertymisestä ja totesivat, että nämä maksut rasittavat erityisesti työvaltaisia aloja, kun eri aloilla pyritään työt koneellistamaan, mikä taasen vähentää työntekijöiden tarvetta, niin tarkastajat päättivät kiinnittää valtioneuvoston huomiota siihen, onko voimassa olevia työnantajan sosiaaliturvamaksun määräämisperusteita enää pidettävä tarkoituksemukaisina.

Kun eduskunta aikaisemmin käsitteli hallituksen esitystä laiksi työnantajan työttömyysvakuutusmaksuosuuden suuruudesta vuodelle 1972, silloin myöskin eduskunta totesi: "Hyväksyessään lain eduskunta on edellyttänyt, että hallitus suorittaa tutkimuksen, mitä epäkohtia aiheutuu siitä, että osallistuminen sosiaalisiin kustannuksiin perustuu maksettujen työpalkko-

jen määrään, ja tämän tutkimuksen perusteella antaa aiheelliseksi osoittautuneen esityksen oikeudenmukaisemman perustan ottamiseksi lakiin.”

Kauppa- ja teollisuusministeriössä on myöskin tutkimuksien perusteella kiinnitetty huomiota sosiaalikulustannusten vaikutukseen työvaltaiseen yrittäjätoimintaan. Vuonna 1967, tämän jo niin aikaisin suoritetun tutkimuksen mukaan sosiaalikulustannukset pienyrityksillä olivat lähes neljänneksen korkeammat kuin yrityksillä keskimäärin. Tämä johtuu siitä, että työvaltaisina yrityksinä pienyritysten palkkojen osuus liikevaihdosta, josta sosiaalikulustannukset ennen muuta ovat riippuvaisia, on huomattavasti korkeampi kuin teollisuudessa keskimäärin. Kun palkkojen osuus koko teollisuudessa oli 22.8 % liikevaihdosta, niin alle 0.5 milj. markan liikevaihdon omaavilla teollisuusyrityksillä tämä osuus oli 34.7 % eli yli 50 % korkeampi. Sen vuoksi, kun aikaa tässä on, on suoritettava nopeasti tutkimus, mitenkä työvoimavaltaiten pienyritysten sosiaalikulustannuksia voitaisiin alentaa tai ainakin jakaa ne tasaisemmin eri yritysten kesken.

Näyttää vain siltä, kuten jo täällä Katri-Helena Eskelinen sanoi, että hallitus on niin vankea — vaikka kuten jossain työväen laulussa sanottiin, että ”kätyrijoukko oli sankka” — että se ei piittaa eduskunnan antamista ohjeista ja neuvoista, vaikka monta kertaa juuri tämä sosiaaliturvamaksujen kohta on ollut esillä. Sen vuoksi on vakavasti toivottava, että tutkimus suoritetaan nopeasti ja tarpeelliset esitykset eduskunnalle annetaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan:

15) Ehdotuksen laiksi vesihallinnosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 79; ja

16) Ehdotuksen laiksi luonnonsuojelunvalvojan tehtävien siirtämisestä sisäasiainministeriölle

sisältävä hallituksen esitys n:o 80.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon

17) Ehdotuksen laiksi merimiesten palvelu- ja opinto- toiminnasta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 5.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

45. Tiistaina 16 p. toukokuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi aluevaihdon toimitamisesta valtion ja Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piirin välillä .. 913

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 62.

2) Ehdotus laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta .. "

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 28; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 67.

3) Ehdotus laiksi päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta .. "

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 29; talousvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 44.

4) Ehdotus laiksi kirkkolain muuttamisesta .. "

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 30; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 27.

5) Ehdotus laiksi jakolain muuttamisesta .. 923

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 31; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 36.

6) Ehdotus laiksi tieliikennelain 10 §:n muuttamisesta .. "

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 32; kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 18.

7) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta .. 924

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 33; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 65.

Toinen käsittely:

8) Ehdotus laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista .. "

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 34; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 50.

Ensimmäinen käsittely:

9) Ehdotus laiksi merimiesten palveluja opintotoiminnasta .. 926

Asiakirjat: Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 68.

Ainoa käsittely:

10) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1970 .. 927

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; mainittu kertomus.

11) Valtioneuvoston päätös 6 päivältä huhtikuuta 1972 hintaneuvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta .. 957

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8; mainittu päätös.

12) Ehdotus muutoksiksi eduskunnan kirjaston ohjesääntöön .. 959

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9; eduskunnan kirjaston hallituksen ehdotus.

Esitellään:

13) Hallituksen esitys n:o 81 laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain 3 §:n 1 momentin 10 ja 11 kohdan muuttamisesta

14) Hallituksen esitys n:o 82 Puolan, Romanian ja Unkarin kanssa tehtyjen konsulisopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä

15) Hallituksen esitys n:o 83 Suomen ja Tansanian välillä Serengetin alueen kartoittamista koskevasta projektista Tansaniassa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

16) Hallituksen esitys n:o 84 laiksi ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita annetun lain muuttamisesta

17) Hallituksen esitys n:o 87 laiksi eräiden virkojen perustamisesta

18) Hallituksen esitys n:o 88 laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta

19) Hallituksen esitys n:o 89 laiksi aluevaihdoista valtion ja Loimaan kaupungin välillä

20) Hallituksen esitys n:o 90 laiksi aluevaihdoista valtion ja Hyvinkään kaupungin välillä

21) Hallituksen esitys n:o 91 laiksi aluevaihdoista valtion ja Joensuun kaupungin välillä

22) Asetus 21 päivältä huhtikuuta 1972 kehitysmaista peräisin olevien tavaroitten tulli- ja tuontimaksuetuksista annetun asetuksen 4 §:n muuttamisesta ..

23) Valtioneuvoston päätös 27 päivältä huhtikuuta 1972 huoneenvuokrien valvonnasta ja säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta

24) Ed. Rosnellin ym. lak.al. n:o 489 laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukiliicästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Siv.

Pöydällepanoa varten esitellään:

Siv.

25) Lakivaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta rikoslain täydentämisestä rangaistusasteikosta poikkeamista koskevalla säännöksellä sekä varkautta, veropetosta ja eräitä muita rikoksia koskevien säännösten muuttamisesta

960

959

26) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa

"

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies E. Niska nen.

"

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi toinen varapuhemies Lähteenmäki ja edustajat Ahde, Alenius, Asunta, Friberg, Haapasalo, Hetemäki, A.-L. Jokinen, Kaipainen, Karhuyaara, Kortessalmi, Koskenniemi, Liedes, Lillqvist, Nevalainen, Niemelä, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Rytönen, Räsänen, Salama, Salmi, Sieläkangas, Sorsa, Suorttanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Vaittinen, Westerholm ja Vilponiemi.

"

Ilmoitussasiat:

Lomanpyynnöt.

"

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden vuoksi ed. Rytönen, virkatehtävien vuoksi edustajat Kaipainen, Lillqvist ja Sorsa ja yksityisasiain vuoksi edustajat Asunta, Hetemäki, A.-L. Jokinen, Koskenniemi, Sieläkangas, Tupamäki ja Virolainen, tämän kuun 19 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Nevalainen ja yksityisasiain takia edustajat Haapasalo, Kortessalmi, Pajunen ja Vaittinen, tämän kuun 24 päivään sairauden vuoksi ed. Westerholm sekä tämän kuun 19 päivän istunnosta virkatehtävien vuoksi ed. Björklund ja yksityisasiain takia ed. Ilaskivi.

960

"

Valtiontilintarkastajain täydennys.

Ensimmäinen varapuhemies:
Luetaan valtiontilintarkastajain täydennysvaalia
koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
16 päivänä toukokuuta 1972.

N:o 14.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet kunnioittavasti
saattavat Eduskunnan tietoon, että he ovat va-
linneet vuosien 1971 ja 1972 valtiontilintarkas-
tajan paikalta vapautuksen saaneen Tahvo Rön-
kön sijaan maanviljelijä Esko Härkösen.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breillin.”

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunta päättäneen ilmoittaa vaalista halli-
tukselle.

Hyväksytään.

Suomen Pankin tilintarkastajat vuotta 1972 varten.

Ensimmäinen varapuhemies:
Luetaan Suomen Pankin tilintarkastajain vaalia
koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
16 päivänä toukokuuta 1972.

N:o 15.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat kun-
nioittavasti Eduskunnan tietoon, että he ovat
valinneet Suomen Pankin tilintarkastajiksi ja
varajäseniksi seuraavat henkilöt:

Listalta n:o 1 jäseniksi:

Kaarna, Mikko, kansanedustaja
Suominen, Sami, kansanedustaja
Pesola, Pekka, varatuomari,

sekä varajäseniksi:

Niinikoski, Paavo, kansanedustaja
Mäki-Hakola, Pentti, kansanedustaja
Westerlund, Henrik, kansanedustaja

Listalta n:o 2 jäseniksi:

Vilponiemi, Väinö kansanedustaja
Kivimäki, Erkki, järjestösihteeri,

sekä varajäseniksi:

Turunen, Väinö kansanedustaja
Aitamurto, Aarno, varatuomari.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breillin.”

Pankkivaliokunnan täydennys.

Ensimmäinen varapuhemies:
Luetaan pankkivaliokunnan täydennysvaalia
koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
16 päivänä toukokuuta 1972.

N:o 16.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat kun-
nioittavasti Eduskunnan tietoon, että he ovat
valinneet pankkivaliokunnan varsinaiseksi jäse-
neksi vapautuksen saaneen ed. Vilponiemen si-
jaan ed. Lehtisen sekä hänen sijaansa va-
rajäseneksi ed. Paasivuoren.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström

Reino Breillin.”

Eduskunnan lisärakennusneuvottelukunnan jäsenet.

Ensimmäinen varapuhemies:
Luetaan eduskunnan lisärakennusneuvottelukunnan jäsenten vaalia koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
16 päivänä toukokuuta 1972.
N:o 17.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat Eduskunnan tietoon, että he ovat valinneet itseoi-
keutettujen jäsenten eduskunnan puhemiehen
ja pääsihteerin lisäksi neuvottelukuntaan edus-
kunnan lisätilojen rakentamiseksi seuraavat kan-
sanedustajat:

Listalta n:o 1:

Mattila,
Jaatinen,
Lemström,
Teir ja
Toivanen.

Listalta n:o 2:

Breilin ja
Aitio.

Valitsijamiesten puolesta:

Rainer Lemström.

Reino Breilin.”

Uusia hallituksen esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies:
Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjel-
mäin ohella kuluvaan toukokuuhun 5 ja 12 päi-
vältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen
esitykset n:ot 85 ja 86 sekä 92—96, jotka nyt
on edustajille jaettu.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Ensimmäinen varapuhemies:
Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että
eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna,
saapuneet liikenneministeri Nevalaisen vastaus
ed. Juvelan kirjalliseen kysymykseen n:o 77 lin-
ja-autonkuljettajien aseman parantamisesta,
maa- ja metsätalousministeri Happonen vastaus
ed. Kohtalan kirjalliseen kysymykseen n:o 79
Vanajaveden suojaamisesta saasteilta, sosiaali- ja
terveysministeri Kaipaisen vastaus ed. Laineen
ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 80 asumistu-
kien maksattamisen viivästyttämisestä, liikennemi-
nisteri Nevalaisen vastaukset ed. Laineen ym.
kirjalliseen kysymykseen n:o 81 Finnairin
työnhakulomakkeiden sisällöstä ja ed. Salolaisen
kirjalliseen kysymykseen n:o 83 sähkömagneet-
tiseen viestintään oikeuttavan toimiluvan
myöntämisen perusteista, ministeri Eskmanin
vastaus ed. Borgin kirjalliseen kysymykseen n:o
84 tullivapausanomusten käsittelyn joudutta-
misesta sekä opetusministeri Sundqvistin vas-
taus ed. Koskenniemen ym. kirjalliseen kysy-
mykseen n:o 87 kansakoulukustannuksiin tili-
tysten perusteella myönnettävien valtionapujen
maksattamisen viivästyttämisestä.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen pai-
nettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäi-
väasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin
mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä
päätöstä.

Puhemiehen nuhteet ja varoitus ed. Björklundille ja
ed. Taipaleelle.

Ensimmäinen varapuhemies:
Kun viime istunnossa esiteltiin toiseen käsitte-
lyyn hallituksen esitys n:o 27 laiksi kirkkolain
muuttamisesta, puhemies nimenomaan huo-
mautti valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n säännök-
sestä, jonka mukaan muut kuin evankelis-lute-
rilaiseen uskontunnustukseen kuuluvat eivät
saaneet ottaa osaa asian käsittelyyn. Tästä huo-
limatta käyttivät asiasta puheenvuoron mm.
edustajat Björklund ja Taipale, jotka ovat il-
moittaneet, että he eivät kuulu evankelis-lute-
rilaiseen uskontunnustukseen. Tämän vuoksi
puhemiesneuvosto on päättänyt eduskunnan
päättäväksi ehdottaa, että edustajien Björk-
lundin ja Taipaleen tulee saada puhemieheltä
valtiopäiväjärjestyksen 58 §:n mukaiset nuh-
teet ja varoitus.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Ensimmäinen varapuhemies:
Tämän päätöksen johdosta annan edustajille Björklundille ja Taipaleelle järjestyksen rikkomisesta valtiopäiväjärjestyksen 58 §:n mukaiset nuhteet ja varoituksen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi aluevaihdon toimittamisesta valtion ja Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piirin välillä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 62, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 7 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 27, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. T i e k s o: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu tänään kello 17.30. Mutta mikäli täysistunto ei ole kuitenkaan kello 17.30 mennessä päättynyt, suuri valiokunta kokoontuu välittömästi tämän täysistunnon päätyttyä.

- 2) Ehdotus laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 67, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o

8 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 28, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

- 3) Ehdotus laiksi päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 44, jota on valmistelevasti käsitelty talousvaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 29, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

- 4) Ehdotus laiksi kirkkolain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 27, jota on valmistelevasti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 30, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Ensimmäinen varapuhemies:
Hallituksen esitykseen sisältyvä ehdotus laiksi kirkkolain muuttamisesta voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Huomautan, että valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n säännöksen mukaan muut kuin evankelis-luterilaiseen uskontunnustukseen kuuluvan eivät saa ottaa osaa tämän asian käsittelyyn.

Keskustelu:

Ed. R. K a n g a s: Herra puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta on nyt kolmannessa käsittelyssä täällä eduskunnassa. Kyseessä oleva lainmuutos koskee kirkkolain 19 §:ää, jossa määritellään ns. arkipyhien sijoittamista ajalliseen vuosialmanakkaan.

Muutosesitys on ylimääräisen kirkolliskokouksen tekemän päätösesityksen mukainen. Kirkolliskokouksen päätös vaikutti pommin tavoin kansamme suureen väestönosaan, sillä kirkon taholta tulevilla, kyseessä olevilla muutoksilla horjutetaan koko Jumalan sanan mukaisia perusteita. Tulee väkisinkin mieleen ajatus, onko vastaavanlaisia esityksiä odotettavissa yhä tihevässä tahdissa tämän ajallisen ajan illan lähestyessä.

Hallituksen esityksen perusteluissa puhutaan arkipyhien muuttamisesta nykyisiltä, raamatullisen ajoituksen mukaisilta paikoilta varsinaisia sunnuntaipäiviä edeltäneisiin lauantaihin. Mielestäni olisi muutosesityksen yhteydessä ollut mielekkäämpää ja totuuteen perustavaa puhua raamatullisista tai vielä paremmin sanoen Jumalan sanaan perustuvista juhlapäivistä, sillä niiden muistoksihan niitä vietetään. Ei tarvitse ihmisen olla erikoisen uskonelämän innoittama sydämeltään, kun jo tajuaa, että tälläkin lainmuutoksella tahdotaan olla omalta osaltaan kaivamassa maata Jumalan sanan perustan alta. Tulee väkisinkin mieleen, onko kyseessä olevalla lainmuutoksella tarkoitus olla antamassa uusia aseita niille piireille ja henkilöille, jotka jo nyt väitteillään todistelevat Raamatun olevan mielikuvituksen pohjalte kirjoitetun lorukirjan, toisin sanoen olla auttamassa uskonnon vastaista taistelua maailmassa.

Viimeisen vuosisadan aikana on Jumalan sanalle tehty monta kertaa väkivaltaa esim. uusia Raamatun käännöksiä luomalla, muuttamalla eri sanakääntein sen alkuperäistä tarkoitusta. Viimeisin edellä mainitun kaltainen on aivan viime vuosilta Ruotsissa tehty Raamatun käänös. Mutta kaikki se, mitä on tähän asti tehty, kalpenee sen muutoksen rinnalla, mitä nyt ollaan tekemässä. Joutuu väkisinkin kysymään, miten esimerkiksi selitetään Kristuksen taivaaseen astumisen muistopäivän, helatorstain, siirtäminen viittä päivää aikaisemmaksi, kuin se Raamatun mukaan on ollut. Täytyykö tämän seurauksena tehdä jälleen väkivaltaa Jumalan sanalle ja muuttaa aika 40 päivää 35 päiväksi Jeesuksen kärsimispäivästä taivaaseen nousemis-

aikaa laskettaessa? Ja vielä tekisi mieli kysyä, puhutaanko Raamatussa mitään helluntain valmistuspäivästä, sillä tähän asti sitä on vietetty Pyhän Hengen vuodatuksen muistojuhlapäivänä.

Laajennettu piispainkokous, joka on asiaa valmistellut kirkolliskokoukselle, on päätenyt esittämään ainoastaan loppiaisen siirtämistä nykyiseltä paikaltaan. Joutuu ihmettelemään, mikä ja mitkä ovat olleet ne voimat, jotka ovat saaneet kirkolliskokouksen taipumaan sellaiseen esityspäätökseen, mikä nyt käsittelyn alaisena eduskunnassa on.

Kun tätä esitystä tarkastelee sitten ajalliselta, siis maalliselta kannalta, niin ei työmarkkinajärjestöjen ajamalle suuntaukselle löydy todellisia perusteita. Tässä on kysymys vain parista kolmesta päivästä vuodessa, ja on aika varmaa, että kehityksen tuloksena on tulemassa jälleen esityksiä vapaa-ajan lisäämiseksi, toisin sanoen työajan lyhentämiseksi, jolloin nyt esitetyt perusteet käyvät tarpeettomiksi. Työmarkkinajärjestöillä olisi ollut ja on nykyisessäkin tilanteessa työehtosopimusneuvotteluissa mahdollisuus sopia ristiriidat pois tällaisia kirkkolain muutoksia painostamatta.

Tämän asian yhteydessä on esitystä puolustettu sillä, että ihmiset joutuvat tekemään lauantaisin työtä maksaessaan juhlapyhien vapaata. Pyytäisin teitä kaikkia panemaan käden sydämelle, mihin unohdetaan tällaisia puhuttaessa valtaisa yrittäjien joukko, joille laki ei suo yhtään vapaata lauantaita tai korvausta siitä. Huomautan, että en sano tätä millään katkeralla mielellä, vaan oikeudenmukaisuudesta muistuttaen.

Käsittelyn alaisena oleva kirkkolain muutos näyttää menevän täällä eduskunnassa erikoisen kevyellä käsittelyllä läpi. Esimerkiksi laki- ja talousvaliokunnassa asia käsiteltiin ensimmäisessä jaostossa ainoastaan kahta asiantuntijaa kuulemalla. Valiokunta ei ollut yksimielinen, kuten mietintöön liitetty eriyvä mielipide osoittaa. Tämä saattaa johtua siitä, ettei eduskunnassa ole mahdollisuuksia tehdä tämän lain muutos ehdotukseen muutoksia. On vain olemassa kaksi mahdollisuutta: joko hyväksyä tai hyljätä se. Yleensä kirkolliskokouksen päätösten mukaiset hallituksen esitykset on hyväksytty täällä eduskunnassa. Mutta sen ei tarvitse eikä se saakaan mielestäni merkitä sitä, että tämä käsittelyn alaisena oleva esitys hyväksytäisiin, koska lainmuutokselle ei löydy Jumalan sanan mukaista eikä maallista perustetta.

On otettava huomioon se tosiasia, että kirkolliskokous ei kannan lopullista vastuuta päätösesityksistään — tämän tulין kokemaan ollessani kirkolliskokouksen jäsenenä aikoinani — vaan vastuu lankeaa jääväämättömästi eduskunnalle. Ei kansa tuijota kirkolliskokouksen päätöksiin, vaan ainoastaan siihen ja niihin päätöksiin, mitä näissäkin asioissa eduskunta, siis poliitikot, tekevät ja päättävät. Heitä kansa arvostelee ja tekee omat johtopäätöksensä siitä, mihin päin on kehittymässä ja kuinka nopeassa tahdissa uskonnonvastainen taistelu meidän rakkaassa isänmaassamme. Siksi toivon ja pyydän teiltä, hyvät kansanedustajatoverit, vastuuntuntoa tänä päivänä asian ratkaisevassa käsittelyssä, ja sitä vastuuntuntoa odottavat teidän useampien valitsijat maakunnassa.

Siitä huolimatta, että laki- ja talousvaliokunnan mietinnön perusteluissa on hurskas toivomus lausuttuna, ettei tällaisia esityksiä enää tulevaisuudessa annettaisi, en henkilökohtaisesti usko hetkeäkään sillä olevan mitään merkitystä. Päinvastoin tämä esimerkki osoittaa, että kun ulkopuoliset voimat saavat näin jalansijaa vaikuttaa kirkon elimiin, niin nälkä kasvaa syödessä ja pahimmassa tapauksessa muutaman vuoden päästä tulee esitys loppujenkin juhlapyhien siirtämisestä. Sen jälkeen alkaa sitten taistelu niiden kokonaan poistamiseksi, jotta saataisiin tällä tavoin lastemme ja nuorison käsitykset loitonemaan pois uskonnollisuuden tunteesta, toisin sanoen, että heitä eivät Jumalan sanan mukaiset juhlapyhät edes olisi muistuttamassa niistä tapahtumista, joihin maamme väestöstä valtaosa vielä uskoo.

Pyhän Raamatun viimeisellä lehdellä, Ilmestyskirjan 22 luvussa, sen 13 jakeessa sanotaan: ”Minä olen A ja O, ensimmäinen ja viimeinen, alku ja loppu.” Ja saman luvun 18 ja 19 jae kuuluvat: ”Mutta minä todistan jokaiselle, joka tämän kirjan profetian sanoja kuuleva on: Jos joku lisää näihin, niin Jumala on paneva hänen päällensä ne vitsaukset, jotka tässä kirjassa kirjoitetut ovat. Ja jos joku tämän kirjan profetian sanoista ottaa pois, niin Jumala ottaa pois hänen osansa elämän kirjasta ja pyhästä kaupungista ja niistä, mitkä tässä kirjassa kirjoitetut ovat.”

Herra puhemies! Ehdotan tämän kirkkolain muutosesityksen hylättäväksi. Ja, herra puhemies, siinä tapauksessa, ettei se tule hylätyksi, esitän sen valtiopäiväjärjestyksen mukaisesti äänestettäväksi yli vaalien.

Ed. Niinikoski: Herra puhemies! Kannatan ed. Kankaan tekemiä molempia esityksiä.

Käsiteltävänä on hallituksen esitys kirkkolain muuttamisesta. Esityksen mukaan tulisivat kolme ns. arkipyhää muuttamaan eri paikkaan. Esitys on lähtenyt työmarkkinajärjestöjen aloitteesta, ja kirkolliskokous hyväksyi muutokset viime syksynä. Joku saattaisi ajatella, että tässä on kysymyksessä into tehdä työtä, kun pyhien takia joudutaan pitämään niin paljon vapaata. Tuntuukin ihmeelliseltä, kun viimeisten vuosien aikana on päinvastoin tahdottu lisää vapaa-aikoja, että samalla pyritään luopumaan niistä (Ed. Puhakka: Tietääkö puhuja, että tekopyhiä Jumala rankaisee?). — Kyllä.

Kirkolliskokoukselle on annettava niiden henkilöiden osalta ankara arvostelu, kun he ovat tähän loukkuun menneet. Jo varhaiskirkosta asti on vietetty helatorstaita. Kirkolliskokouksen ja kirkon johdon tulisi kunnioittaa tällaisia arvoja, mutta kirkon johto ei näytä välittävän omasta tehtävästään. On pakko todeta, että meidän kansankirkkomme julistus on monen paimenen kohdalla niin maallistunut, että tarvittaisiin voimakas herätys kirkon keskuudessa.

On tahdottu perusteluina esittää, että arkipyhät rikkovat ehjät työviikot ja siksi ne pitäisi muuttaa toisiin paikkoihin. Jos vain tästä on kysymys, niin olisi voitu aloittaa viikkojen eheyttäminen siirtämällä esim. vapunpäivä pyhän aikaan. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Kysymys on käsittääkseni siitä, että se raamatullinen sanoma, mikä helatorstain kohdalla on, saataisiin ihmisten mielistä kokonaan pois. Käsitteäkseni vasemmistoa ei voi tästä kokonaan syyttää, vaikka lainmuutos menee läpi, ei ainoakaan niiden edustajien osalta, jotka eivät voi ottaa osaa tämän lakiehdotuksen käsittelyyn. Jos laki muuttuu, on paljon suurempi syy niillä ei-sosialistisiin puolueisiin lukeutuvilla kansanedustajilla, jotka tällaisen esityksen ovat hyväksymässä. Tämä lainmuutos on jatkoa niille perusarvoja loukkaaville yrityksille, joista osan eduskunta on jo aikaisemmin hyväksynyt. Vastuu on meidän kansanedustajien eikä kirkolliskokouksen.

Ed. Liikane (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun nyt minulla on oikeus ottaa vielä kantaa tähän kysymykseen, niin haluaisin todeta sen, että kun ed. Niinikoski täällä viittasi vappuun ja katsoi, että sitä voidaan jollain tavoin verrata näihin pyhäpäiviin, mistä nyt puhumme täällä, niin haluan todeta, että

sen käytännön mukaan, mikä meillä on nyt käsiteltävissä näitä pyhäpäiviä ja niiden siirtämistä, ed. Niinikoskella ei pitäisi olla mitään mahdollisuutta puuttua yleensäkkään keskusteluun vapusta, koska se on työväenliikkeen eikä porvarien juhlapäivä.

Ed. Poutanen: Herrä puhemies! Kysymyksessä olevaa kirkkopyhien siirtämisasiä on perusteltu yksinomaan sillä, että siten saataisiin pari viikonvaihdetta lisää kaksine vapaapäivineen. Ennen kuin ryhdyttiinkään asian vaatimiin lainmuutoksiin, asia lyötiin lukkoon työmarkkinajärjestöjen kesken työehtosopimuksella. Näin jo etukäteen haluttiin panna sekä kirkko että myös eduskunta polvilleen ja näyttää, että valtaa tässä maassa käyttävät nyt työmarkkinajärjestöt. Tilanne on ainutlaatuinen ajateltiinpa sitä miltä kannalta tahansa. Tuskinpa missään muualla länsimaissa on näin häikäilemättömällä tavalla käyty perinteellisten arvojen kimppuun. Tiedossani ei ole, että ainoasakaan maassa, jossa kristillinen kirkko on valtion suojeluksessa, kirkkopyhiä olisi tällä tavoin siirretty. Suomella on kyseenalainen kunnia olla edelläkävijänä kristillisten arvojen routtamisessa.

Tämän asian käsittely jälleen osoittaa, kunniottaako tämä kansa edustajiensa kautta Jumalaa ja sitä järjestystä, minkä Pyhä Raamattu yhteiskunnan ja ihmisten elämälle on 2 000 vuotta sitten asettanut. On mitä valitettavinta, että kirkolliskokous, jonka asiana olisi vaalia Raamatun pyhänä pitämistä tässä maassa, on nöyrästi kumartanut hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen esitykselle. Se lähtee vain työn ja levon mielekkästä jakautumisesta ja työrauhasta. Sen sijaan se ei lausu mitään siitä, mitä Raamattu sanoo näistä asioista. Kaiken huipuna on lausuma, että kysymyksessä olevien arkipyhien siirtämiselle ei voida katsoa olevan evankelisluterilaisen uskon perusteita horjuttavia teologisia esteitä. Laajennettu piispaainkokous oli helatorstain ja toisen helluntaipäivän siirtämisen suhteen kuitenkin toista mieltä ehdottaen niiden säilyttämistä nykyisillä paikoilla. Myöskin laki- ja talousvaliokunta, joka äänin 9—4 tosin on päättänyt kannattaa hallituksen esitystä, lausuu mietinnössään: ”Kirkollisten juhlayhien ajoittamisella on vankka perinteellinen pohja. Sen takia valiokunta katsoo, ettei vastaisuudessa olisi syytä enää mennä kirkollisten juhlayhien järjestelyyn siten, että yhä etäännyttäen nykyisestä juhlayhien ajoituksesta.” Tällä lausumalla on erityistä painoa sen

takia, että sen takana ovat myös valiokunnan sosialistiset jäsenet. Valiokunta antaa siis merkitystä kirkkopyhien ajoittamiselle. Valiokunta myöskin toteaa, että tällä ajoittamisella on vankka perinteellinen pohja. Eduskunta on siis jälleen kirkollisempi kuin kirkko, jonka myötmielisyyspolitiikka herätti hämmästyystä viime eduskuntakaudella tunnetussa jumalanpilkkasiassa ja jolle taisi olla yllätys, että eduskunta ei hyväksynyt kirkon myöntävääsyyttä, vaan säilytti Jumalan nimen laissa.

Kirkko perääntyi rukouslauantaiasiassa. Kirkko perääntyi jumalanpilkkasiassa ja kirkko on nyt perääntynyt kirkkopyhäasiassa. Mikä on mahdollisesti seuraava aste? Pitkäperjantaiko? Tämä on syvästi murheellista ja valitettavaa. Laitos, jonka tulisi olla raamatullisten totuuksien esilläpitäjä ja puolustaja kansakunnan keskuudessa, antautuukin vastustajien edessä.

Käsitykseni on, että jos ylimalkaan kirkollisia pyhiä vietetään, niitä on vietettävä sillä tavoin kuin Raamattu osoittaa. Jos niitä vietetään jollakin toisella tavalla, se merkitsee Raamatun sanan halventamista. Ihmeellistä kyllä, kirkon miehet eivät lausu mitään tästä puolesta. Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai liittyvät Raamatussa kiinteästi toisiinsa. Jo Vanhassa Testamentissa oli asetettu aikamäärä: seitsemän täyttä viikkoa pääsiäisestä helluntaihin. Kun kristikunta viettää helluntaita, se viettää sitä 50. päivänä pääsiäisestä lukien. Vaatimus, että tätä päivää pitäisi viettää jonakin muuna ajankohtana, merkitsisi kristittyjen uskon halventamista, raamatullisen totuuden kaatamista. Tällainen vaatimus merkitsee samalla hallitusmuotomme 8 §:ssä vakuutetun uskonnonvapauden loukkaamista. Sama koskee myös helatorstaita ja vieläkin suuremmalla painolla, koska tämä päivä aiotaan siirtää torstaista peräti edelliseen lauantaihin eli siis viidellä päivällä. Tätä en pidä hyväksyttävänä, eikä asiassa riitä se, että nimi muutetaan Kristuksen taivaaseen astumisen päiväksi. Raamattu mukaan Kristus ilmestyi ylösnoustuaan kuolleista opetuslapsilleen 40 päivän ajan ja puhui heidän kanssaan Jumalan valtakunnasta. Siis 40 päivää pääsiäisestä ja 10 päivää helluntaihin. Tällä ajoituksella on siis Raamatun ja kirkon kannalta ensiarvoisen tärkeä merkitys. Niin kauan kuin näitä juhlia kirkossamme vietetään, niitä on vietettävä sellaisen ajoituksen mukaisena, minkä Raamattu niille asettaa.

Meidän ei sovi unohtaa, että laajoissa piireissä maassamme toimivien eri kirkkokuntien

keskuudessa toivotaan, että päätös tänään täällä eduskunnassa tehtäisiin selvään Raamatun sanan perustuen. Syrjäytämmekö Raamatun sanan ja kansamme uskovien uskon? Aiotaanko näitä varta vasten loukata vetoamalla työrauhaan ja työajan järjestelyihin? Joutuu kysymään: Täytyykö kristillisen vakaumuksen tässä väistyä aineellisen edun tieltä? Elämme — tai ainakin meidän pitäisi elää — demokratiassa. Sen pitäisi merkitä, että toisen vakaumusta, tässä nimenomaan uskonnollista vakaumusta, kunnioitetaan, mihin rikoslain 10 luvun säännötkin viittaavat.

Herra puhemies! Laki- ja talousvaliokunnassa on asian käsittelyvaiheessa kuultu ainoastaan opetusministeriön hallitussihteeriä ja kirkkohallituksen kirkkoneuvosta. Kuitenkin olisi toivonut, että asiantuntijoita olisi kuultu laajemmista piireistä. Siksi katsonkin, herra puhemies, ettei tämä asia näin valmisteluna ole kypsä päätettäväksi, ja kannatan tämän lain hylkäämistä.

Ed. S a u k k o n e n: Herra puhemies! Kysymys kolmen kirkollisen juhlapäivän, loppiaisen, helatorstain ja toisen helluntaipäivän, sijoituksesta on nyt siis eduskunnan ratkaistavana. Asian varsinainen käsittely ja valmistelu on tapahtunut jo aikaisemmin eduskunnan ulkopuolella kirkon omassa parlamentissa, kirkolliskokouksessa, jossa se hyväksyttiin suurella ääntenemmistöllä. Eduskunnalla on kuitenkin mahdollisuus hylätä kirkolliskokouksen hyväksymä asia, jos se katsoo tämän aiheelliseksi.

Kun asiaa kirkolliskokouksessa käsiteltiin, monet arvostelivat esitystä lähinnä siksi, että kirkko saatettiin tässä kysymyksessä ikään kuin seinää vasten. Työmarkkinaosapuolet olivat nimittäin jo sopineet keskenään, että arkipyhinä tehdään työtä, sanokoon kirkko mitä tahansa — vaikka olivatkin luonnollisesti keskustelleet asiasta arkipiispan kanssa. Arkipyhät olivat jäämässä teollistuvan yhteiskunnan jalkoihin. Neuvotteluvarama ei ollut. Asetelma muistutti ajolähtöä: joko sovinnolla tai pakolla, mutta arkipyhien piti lähteä. Vaikka työmarkkinajärjestöjen menettelytapaa voidaan tämän vuoksi pitää yksipuolisena, on silti kyettävä näkemään itse asia, joka ne oli johtanut tällaiseen päätökseen. Arkipyhät ovat nimittäin ei vain kirkollinen, vaan myös mitä suurimmassa määrin yhteiskunnallinen asia. Meidän on muistettava, että kirkollinen kalenteri on maassamme myös palkkapolitiikan perustana. Sen vuoksi

yhteiskunnallisia näkökohtia ei voida sivuuttaa säädeltäessä työ- ja vapaa-aikaa arkipyhäkysymyksissä. Edelleen on korostettava, että antaessaan tässä kysymyksessä periksi kirkolliskokous on tahtonut osaltansa olla rakentamassa rauhaa ja sovintoa niiden varsin laajojen piirien kanssa, joita kyseessä olevat työmarkkinajärjestöt näissä keskusteluissa ovat edustaneet.

Tehdessään ehdotusta arkipyhien siirtämisestä kirkolliskokouksen siviilivaliokunta perusteli sitä sekä teologisilla että yhteiskunnalliseettisillä näkökohdilla. Uuden Testamentin ja Augsburgin tunnustuksen mukaan juhlapäivien järjestys ei ole mikään ihmisen autuuden asia. Pyhäpäivien viettämisessä on otettava huomioon niiden kahdenlainen tehtävä. Toisaalta ne ovat seurakunnan ja jumalanpalveluksen ja yleensä Jumalan sanan kuulemisen päiviä, mutta toisaalta ne antavat tilaisuuden työstä vapaaseen aikaan ja virkistymiseen. Sen tähden on pidettävä tärkeänä, että työvuosi ja kirkkovuosi pysyisivät niin lähellä toisiaan kuin mahdollista. Sanoohan Vapahtajakin, että sapatti on asetettu ihmistä varten eikä ihminen sapattia varten. Voidaan joka tapauksessa perustellusti sanoa helatorstaistakin — josta kaikkein eniten on keskusteltu — että Kristuksen taivaaseen astumisen muistoa voidaan varmasti aivan yhtä hyvin viettää lauantaina kuin torstainakin, sillä asiansahan tässä on tärkeämpi eikä viikonpäivä.

Mutta lakiesityksellä on muitakin puolia, joita ei ole syytä vähätellä. Puuttumatta niihin raamatullisiin perusteluihin, joita täällä on esitetty, tahtoisin vain todeta, että suuren käytännöllisen hankaluuden lauantaipyhien lisääminen tuo kotien elämään. Uusi järjestely ei ole ottanut huomioon ansiotyössä käyviä perheenäitejä ja heidän vaikeuksiaan hankkia täysipitkän perjantaityöpäivän jälkeen viikonlopun ruokaostoksia enempää kuin tehdä muitakaan valmisteluja, joita kodissa ja perheessä tarvitaan kaksoispyhien varalle. Ei voi myöskään välttyä ajatukselta, että työelämän vaatimuksesta ollaan näin tekemässä kaiken alistava hallitsija yhteiskunnassa, niin että ihmisyyden muille tarpeille ei enää tahdo lainkaan löytyä sijaa. Ei kukaan halua toki kieltää kalliiden koneiden tehokasta käyttöä eikä työaikojen järkevää järjestelyä, mutta ihmistä ei myöskään saisi unohtaa, ei myöskään niitä lapsia, nuoria ja vanhuksia, joiden kantaa tällaisissa kysymyksissä ei ollenkaan kysytä, koska he eivät käy työssä ja asia ei näin suoranaisesti näytä liikuttavan heitä.

Ihmisen olemukselle tehdään väkivaltaa, jos hänet nähdään vain yhteiskunnan työjuhtana.

Meidän on ajateltava ihmisyyttä kokonaisuutena eikä vain työelämän kitkatonta sujumista. Jos muutenkin nopeasti muuttuvassa maailmassa myös kalenteria muutetaan jatkuvasti, on tämä omiaan lisäämään epävarmuutta ihmisten mielissä, ja on otettava huomioon, että kansainvälistyvässä ja ekumeenisessa maailmassa yksi maa on aina liian pieni tekemään yksinään tällaisia ratkaisuja. Muutoksista pitäisi päättää laajemmalla pohjalla ja yhdessä eri kirkkojen kanssa.

Julkisuudessa esitetty vastustus arkipyhien siirtämistä kohtaan ei suinkaan perustu siis vain perinteistä kiinnipitämiseen, vaan asialla on nähty olevan huomattavasti laajemmat ulottuvuudet. Paras ratkaisu useiden mielestä olisi ilmeisesti ollut se laajennetun piispainkokouksen ehdotus, että loppiainen olisi siirretty lähimpään sunnuntaihin ja toinen helluntaipäivä jätetty kokonaan pois, kun taas helatorstai olisi jäänyt paikoilleen. Mutta kirkolliskokous on harkinnut asian toisin, ja se myös ensisijaisesti kantaa vastuun tehdystä ratkaisusta.

On aivan ilmeistä, että mikäli lakiehdotus nyt hyväksytään, se tulee osaltansa jouduttamaan kirkollisen ja yhteiskunnallisen kalenterin eriytymistä. Saattaa tietysti tuntua oudolta, jos eduskunta nyt muuttaisi kirkolliskokouksen suurella ääntenemmistöllä tehdyn päätöksen. Sen tähden meidän on tehtävä itsellemme selväksi ne perusteet, minkä vuoksi asetumme lakiehdotuksen puolesta tai sitä vastaan, eivätkä pelkät tunnuseikat saa silloin olla ratkaisua sanelemassa eikä edes pappien huonot saarnat. Sanoisin vain lopuksi, kuten lisensiaatti Leino Hassinen kirkolliskokouksessa tämän asian yhteydessä, että uskon sankari ei ole se, joka tässä asettu puolustamaan kirkon nykyistä käytäntöä, eikä uskon luopio ole se, joka asettuu kannattamaan esitettyä muutosta, mutta ei myöskään päinvastoin.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys kirkkolain muuttamisesta on lähtöisin työmarkkinajärjestöistä, jotka toivat asian esille jo UKK-sopimuksen yhteydessä syksyllä 1970. Laajennettu piispainkokous otti esitykseen yksimielisesti kielteisen kannan pitäen kiinni kirkollisista juhla- ja pyhäpäivistä. Asia onkin nähtävä osana suurempaa kokonaisuutta, jonka tarkoituksena on vähän kerrallaan nakertaa pohjaa pyhinä pidetyiltä arvoilta. Viime vuosina on laadittu useita lakeja, jotka ovat tähänneet tähän päämäärään. Jumalanpilkkalaki oli niistä eräs, jonka

eduskunta tosin hylkäsi. Sitä ovat seuranneet kuitenkin käräjäsaarnan poistaminen, uskonto-tuntien vähentäminen kouluista, hallituksen esitys aamuhartauden korvaamisesta päivän avauksella, kirkon osuuden kieltäminen tänään esille tulevassa lakiehdotuksessa merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta.

Kun kirkkopyhien siirtoasia tuli kirkolliskokouksen käsittelyyn, asetettiin kirkolliskokous sen tosiasiain eteen, että koko esitys on hyväksyttävä sellaisenaan, osamuutoksia ei sallittu edes helatorstain kohdalla. Kaikkia osapuolia ei liioin haluttu kuulla, ortodoksit jätettiin ulkopuolelle. On myös muistettava, että kirkolliskokouksen jäsenistä vain yksi kolmasosa edustaa teologeja, muut ovat maallikkoja; eivätkä sielläkään kaikkien kannat suinkaan olleet lakiesitykseen nähden myönteisiä.

Kun aikanamme puhutaan ihmisestä koneen osana, ei liioin voi ymmärtää, että ihmiseltä tämän lain mukana yritetään viedä sekin mahdollisuus lepoon, minkä tällainen arkipyhä hänelle soisi. Tiedän myös lukuisia työväestöön lukeutuvia henkilöitä, jotka eivät voi olla tämän hallituksen esityksen takana, ja vielä suurempaa huolta siitä kantaa kansamme syrjäseuduilla yksinäisyydessä elävä kristitty kansa.

Herra puhemies! Kannatan täällä ed. R. Kankaan tekemiä molempia ehdotuksia.

Ed. Flinck: Herra puhemies! Kun on seurannut keskustelua kirkkolain muuttamisesta, niin niistä ei, äskeistä ed. Saukkosen puheenvuoroa lukuun ottamatta, voi tulla muuhun käsitykseen kuin siihen, että näyttää olevan ilmeistä oikeistolle, että he eivät voi edes tällaista asiaa käsitellä asiallisesti, vaan tahdotaan se hyvinkin voimakkaasti politisoida.

Tämän asian käsittelyn yhteydessä on muun muassa viitattu vasemmistoon. Jopa täällä todettiin, että tosin vasemmisto yksistään ei ole voinut eikä voi tätä asiaa ratkaista. Tokkopa tässä nyt vasemmistolla lähestulkoonkaan yksistään on ollut edes mahdollisuuksia saada tätä asiaa tällaisena eduskuntaankaan. Niin kuin täällä monta kertaa on jo todettu, niin kirkolliskokous suurella ääntenemmistöllä on ollut tämän lain antamisen kannalla. Tokkopa siinä nyt niin kovin suurta osuutta on ollut vasemmistolla kirkolliskokouksen päätökseen nähden. Kun tiedämme vielä, että työmarkkinajärjestöjen molemmat osapuolet ovat olleet tämän lakiehdotuksen antamisen takana, niin sekään ei nyt anna niin yksipuolisesti vasemmistolaista kuvaa. Kun on eduskunnassa ollut käsiteltävänä

kirkkolakia koskevia asioita, jotka ovat perustuneet juuri kirkolliskokouksen mielipiteisiin, niin olen yleensä joka kerta antanut arvoa kirkon korkeimmille päätäntäelimille ja näin tulen menettelemään tälläkin kertaa.

Ed. Suokas: Herra puhemies! Kun ed. R. Kangas käytti täällä puheenvuoron perustellen näitä kysymyksiä näkemyksillään, niin voin yhtyä suurelta osin hänen kannanottoihinsa. On todettava, että meidän on eduskunnassa huolehdittava monista kysymyksistä. Me panemme suuren painon ja arvon taloudellisille kysymyksille, työväestön etuihin, yrittäjän etuihin liittyvälle lainsäädännölle, jotka koskettavat meitä itsekutakin läheisesti. Mutta meidän tehtävämme on myöskin huolehtia henkisten arvojen säilyttämisestä maassamme ja lain yhteyksissä.

Palautan mieliin rikoslain 10 §:n käsittelyn yhteydessä käydyn keskustelun ja myöskin äänestyksen, jossa äänestyksessä tuli myönteisenä yllätyksenä vasemmalta ääniä kovemman lain laatimisen puolesta, mikä on tässä yhteydessä todettava. Oliko se harkittua tekoa vai oliko siinä mukana ehkä suurempi sormi tuon äänestyksen toteuttamiseksi? Tämä lainkohta sai kuitenkin kannanoton, joka tällä hetkellä on, uskoisin, maassamme suuren kansamme enemmistön kanta.

Kun me nyt käsittelemme näitä kirkollisia pyhiä tai tässä suhteessa monia muitakin ehkä myöhemmän lainsäädännön perusteella asetettuja pyhiä, niin ihmettelen sitä, että kirkolliskokouksen kanta oli aivan päinvastainen kuin piispainkokouksen kanta, joka täällä on myöskin jo esille tuotu. Tuntuu siltä, että nykyiset teologit ovat muuttuvia ihmisiä mielipiteiltään ja heidän kantansakaan ei ole aina perusteltua eikä pysyttäydy nimenomaan raamatullisissa lausumissa ja laissa.

On todettava, että tähän ihmiselämän harmoniaan kuuluvat yhtä hyvin työ-, lepo- ja juhlapäivät; ja kuinka näitä lakeja laaditaan, että nämä lepopäivätkin säilyisivät, on jälleen kysymyksenalaisena. Tässä suhteessa totean myöskin huolestuneena sen suuntauksen, joka on ollut viime aikoina havaittavissa, että kaikki uskonnolliseen toimintaan ja opetukseen liittyvät kysymykset saavat voimakasta vastustusta täältä katsoen vasemmalta. Myöskin täältä oikealta uusia radikaaleja on tullut mukaan, jotka yhtyvät näihin uskonnollisten kysymysten rajoittamisiin.

On huomioitava, että nykyisen lain mukaan — esimerkiksi näitä kolmea pyhää tarkastellen — loppiainen on sellainen, joka on ehkä ihmisten lain mukaan määritelty pyhäpäivä, jonka suhteen on tietenkin katsottava, onko mahdollista ja oikein, että tämä pyhä muutettaisiin. Sen sijaan raamatullisella tasolla tarkastellen on erikoisesti helatorstai sellainen pyhäpäivä, joka tulisi säilyttää tämän mukaisena kuin se tälläkin hetkellä laissamme on. Totean, kun meidän tehtävämme on kunnioittaa ja noudattaa maallisia lakeja, niin miksei paljon enemmän Jumalan säätämiä lakeja kunnioiteta.

Tässä suhteessa tätä kysymystä olisi vielä perusteellisesti tarkasteltava, saatava selvitys aikaan, jonka jälkeen ehkä saisimme uuden esityksen pohjalta säilytetyksi raamatulliset pyhät tässäkin lain kohdassa.

Yhdyn myöskin täällä jo tehtyyn hylkäämisesitykseen.

Ed. L. Linna: Herra puhemies! Käytännöllisistä syistä tämän asian käsittely on keskitynyt kolmanteen käsittelyyn, koska eduskunnalla ei ole muuta mahdollisuutta kuin hylätä tai hyväksyä tämä esitys.

Minä kiinnittäisin huomiota siihen erikoispiirteeseen, josta jo aikaisemmin on mainittu, että laki- ja talousvaliokunnassa ei ole asiantuntijoita juuri haluttu kuulla, ja lisäksi siihen, että vastalauseen esittäjät, joita on neljä valiokunnan jäsentä, ovat tyytyneet varsin vaatimatomaan perusteluosaan esityksessään. Olisin odottanut, että ne valiokunnan jäsenet, jotka edustavat entisen käytännön säilyttämislinjaa, olisivat uhranneet nyt voimiaan myös tässä vastalauseessa ja antaneet siinä mahdollisimman paljon selvitystä, jolloin se olisi aikanaan ollut luettavissa, jolloin ehkä yhä useampi ja useampi edustaja niistä, jotka olivat jo tuollaiseen myöntäväisyyslinjaan siirtyneet, olisi palannut ajattelemaan asian syvimpiä puolia.

Ei liene ensimmäinen kerta, jolloin kirkon piirissä on pyritty olemaan edistyksellisiä, joskus taloudellisia, niin kuin Lutherin aikana Saksassa, ja nyt tällä kertaa ilmeisen myöntäväisiä työmarkkinajärjestöille. Tämä on hyvin luonnollista, sillä kaikkialla on yhteiskunnassa tällainen henki vallalla, mitään entistä ei saisi jättää olemaan, vaan tämä yhteiskunta ja maailma pitäisi uudistaa perustuksiaan myöten.

Olisi odottanut, että todella kirkolliskokouksen piirissä olisi tähän syvennytty, paneuduttu heille kuuluvaan perusoppiin eli Raamattuun

enemmän kuin mitä varmaan on tehty ja jätetty vähän vähemmälle SAK:n ja muiden työmarkkinajärjestöjen perustelut. Siitä huolimatta pidän kyllä valitettavana sitä, että nyt esitetyissä puheenvuoroissa tästä asiasta on pyritty tekemään puoluepoliittinen, se on todella valitettava, sillä . . .

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Pyydän puhujaa jatkamaan puhujakorokkeelta.

Puhuja (puhujakorokkeelta): Herra puhemies! On todella valitettavaa, että asiasta on pyritty tekemään puoluepoliittinen. Vasemmiston puolelta käytettiin jo yksi puheenvuoro, jossa huomautus tästä syystä tehtiin, ja minusta se oli aivan paikallaan. Ei tässä asiassa voida jakaa ihmisiä niin puoluepoliittisesti, että ei-sosialistinen on se kristillinen puoli ja sosialistinen puoli on ei-kristillinen puoli, sillä näinhän ei käytännössä ole, vaan tiedämme, että pohjoisessa esim. on hyvin voimakkaasti kristillisiä, jotka kuitenkin vaaleissa äänestävät äärimmäistä vasemmistoakin. Tämän vuoksi on toivottavaa, että tämä asia käsitellään eri pohjalta siten, mikä on kunkin henkilön, edustajan, henkilökohtainen vakaumus ja miten hän tuntee edustavansa sitä kenttää, jonka äänillä hän on eduskunnassa. On aivan varmaa, että monet niistä edustajista, jotka ovat täällä edustamassa myöntäväisyyslinjaa, eivät saisi omien äänestäjensä enemmistöltä tätä valtakirjaa, sillä äänestäjistä hyvin moni on sellainen hiljainen ihminen, joka ajattelee niin, että helatorstain on oltava sillä paikalla, millä se on ollut, ja on silti voinut muista syistä äänestää henkilöä, joka täällä vasta ilmaantuukin tämän helatorstain muuttamisen kannattajaksi.

Mielestäni olisi tältä pohjalta tätä asiaa käsiteltävä kiihkoilematta puoluepoliittisesti, ja jos jokin välimuoto olisi mahdollisuus tehdä, niin tämä olisi senluontoinen asia, mikä mielestäni pitäisi palauttaa kirkolliskokouksen uudelleen käsiteltäväksi. Mutta tällaista mahdollisuuttahan meillä ei ole, ja tästä syystä yhden kannattamaan täällä jo aikaisemmin tehtyjä esityksiä tämän lakiesityksen hylkäämisestä, ja mikäli ei siinä onnistuta, niin tämän lain jättämistä lepäämään yli vaalien.

Ed. Häikiö: Herra puhemies! Arkipyhien siirtämiseksi lauantaisi on lähdetty erittäin kevein perusteluin. Tarkoituksena on saada pitkiä

viikonloppuja siirtämällä kolme keskelle viikkoa sattuvaa arkipyhää saman viikon lauantaisi. Vaihtoehtona olisi ollut sopia työehtosopimusten yhteydessä, että puheena olevilla viikoilla siirrytään nelipäiväiseen työviikkoon tekemällä kyseiset lauantait vapaapäiviksi. Kun jo muutamana vuoden kuluttua joudutaan työmarkkinaneuvotteluissa lisäämään vapaapäiviä, niin eikö olisi parasta aloittaa tämä niiden viikkojen lauantapäivistä, joihin nyt puheena olevat arkipyhät kuuluvat. Kun asiaa tarkastellaan tästä näkökulmasta, niin arkipyhien siirtämisellä saatetaan vain muutamana vuoden tilapäinen etu. Tuhatuotinen perinne rikotaan vuoden tai parin vuoden ajaksi saatavalla pitkällä viikonloppulla, vaikka tähän samaan päämäärään voitaisiin päästä ja päästään maksamalla työntekijöille yksinkertaisesti kolme ylimääräistä vapaapäivää. Tulokoon mainituksi, että niissä maissa, joissa on sekä luterilaisia että katolisia pyhäpäiviä, nämä molemmat on säilytetty. Mielestäni esitys olisi hylättävä ja pitkät viikonloput arkipyhäviikkoina olisi hoidettava työmarkkinaneuvotteluissa sopimalla kyseiset lauantait vapaapäiviksi.

Ed. Kaarna: Herra puhemies! Kun täällä on eräissä puheenvuoroissa arvosteltu sitä, ettei laki- ja talousvaliokunnassa kuulu tämän asian käsittelyssä enempää asiantuntijoita, niin tämän johdosta on muistettava, että valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n säännös siitä, ettei kirkkolain käsittelyyn saa ottaa osaa muut kuin evankelisluterilaiseen kirkkoon kuuluvat, rajoitti myöskin valiokuntakäsittelyssä asiantuntijoiden kuulemista. Näin ollen ei valiokunnalla ollut mahdollisuutta kuulla muihin kirkkokuntiin kuuluvia, esim. ortodoksisen kirkon edustajia. Kun kirkkohallituksen edustaja mainitsi asiantuntijana ollessaan, että tämä esitys on tullut työmarkkinajärjestöjen ja kirkon edustajien yhteisten neuvottelujen tuloksena, niin valiokunta yksimielisesti päätti, ettei enempien asiantuntijoiden kuuleminen ollut tarpeellista, koska työmarkkinajärjestöjen edustajien kuuleminen ei varmaan olisi tuonut valiokunnalle asiaan lisävalaistusta, koska heidän kantansa oli valiokunnan tiedossa.

Henkilökohtaisesti ratkaisin kantani sillä, että valiokunta yksimielisesti hyväksyi mietintönsä perusteluihin lausuman, jonka ed. Poutanen täällä puheenvuorossaan luki ja joka minun ymmärtääkseni on erittäin velvoittava kirkolliskokousta vastaisuudessa näitä asioita käsitellessä.

Ed. L. Linna (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valiokunnan puheenjohtajan selostuksessa asiantuntijoiden vähydestä nyt ei mielestäni ollut riittäviä perusteita, sillä kyllä kirkkoon kuuluvia asiantuntijoita maasta löytyisi enemmän kuin mitä valiokunnassa on ollut, ja sen vuoksi olisi ollut paikalleen kuunnella myös aivan tuolta maakunnasta ihmisiä, joiden tiedetään ajattelevan eri tavalla.

Ed. Kaarna (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä tietysti olisi valiokunnalla ollut mahdollisuus kuulla esim. maakuntien edustajia, mutta tuskinpa se olisi paljon antanut valiokunnalle lisäselvitystä tähän kysymykseen, koska olen varma siitä, että sieltä olisi tullut sekä puolesta että vastaan näkökohtia ja tuollaista reaalista selvyyttä tuskin näistä asiantuntijoiden lausunnoista olisi voinut saada.

Ed. Ronkainen: Herra puhemies! Luther aikoinaan oli sitä mieltä, että kirkolliskokouskin voi erehtyä. Jos koskaan on ainakin nyt Suomessa käynyt niin. Kirkko itse on aikoinaan kansan aineellisesti auttamiseksi ja hengelliseksi rakentamiseksi sijoittanut almanakkaan kirkollisten tapahtumien juhlamuistoja. Nyt on Suomen kristikansan murheeksi kirkolliskokous otanut pilatakseen juhlapäivien merkityksen. Ei tietenkään ole välttämätöntä näitä pyhiä pitää, mutta jos ne pidetään, niin niiden on oltava siinä, missä ne ovat.

Haluaisin korostaa sitä, että tässä ei ole kysymys politisoimisesta. Kysymyksessä on yksinkertaisesti Jumalan sanan kunnioittaminen tai halveksiminen. Siksi en voi muuta kuin olla murheellinen kirkolliskokouksen päätöksestä. On sanottu, että pitäisi kunnioittaa tätä kirkolliskokouksen päätöstä. Mutta miksi ei myöskin yhtä hyvin pitäisi kunnioittaa piispaikokouksen päätöstä?

Suomen kristillinen liitto tähdentää, ettei se halua taistella työväestön etuja vastaan, vaikka se vastustaakin juhlapäivien siirtoa. Työmarkkinajärjestöt voivat hyvin sopia oikeudenmukaisesta ratkaisusta palkanmaksussa toisella tavalla kuin mitä nykyinen järjestelmä on. Onhan selvää, että kun toiset palkannauttijat saavat kuu-kausipalkan ja toiset tuntipalkan, on ratkaisu epäoikeudenmukainen. Vastausta on etsittävä työmarkkinajärjestöjen keskinäisistä sopimuksista. Ei sitä voida saada näin epämääräisellä tavalla 1600-vuotinen perinne hylkäämällä. Esitän, että antaisimme kirkollisen ja työmarkkinajärjestöjen kalenterien erit toisistaan, mikäli

työmarkkinajärjestöt sitä haluavat. Tehtäköön mainituista juhlapyhistä silloin arkipäiviä.

Kannatan ed. R. Kankaan molempia ehdotuksia.

Ed. Tikkanen: Herra puhemies! Tämä keskustelu on osoittanut selvästi niitä mielipide-eroja, mitä näissä kysymyksissä yleensä esiintyy. Minua ihmetyttää keskustelun kuluessa esiin tuotu ajatus siitä, että vasemmiston taholla olisi hyvin runsas käsitys siitä, että näitä uskonnollisia vakaumuksia ja arvoja ei täällä tunnustettaisi ja arvostettaisi. Minä rohkenen vakuuttaa, että ehdoton enemmistö myöskin vasemmistossa on ihmisiä, jotka nämä arvot ottavat huomioon ja arvostavat niitä. Ihmetyttää lisäksi se, että kirkolliskokouksen ehdotus ja päätös on täällä joutunut tällaisen ruotimisen uhriksi. Tuntuu siltä, että eduskunnan pitäisi luottaa tällaisen kokouksen kannanottoon ja siihen tarkoituksenmukaisuuteen, jota siellä on tämän kysymyksen kohdalla omaksuttu, ja siltä pohjalta pitäisi ja voitaisiin ja voidaankin hyväksyä hallituksen ehdotus tämän asian osalta.

Käytännölliset kysymykset, jotka kirkolliskokous on ehdotuksessaan ottanut huomioon, ovat riittävät ja ne perustuvat kaikkiin niihin seikkoihin, joita täältä työmarkkinajärjestöjen taholta on esiintuotu. Tämä on kehitystä, joka on kaikille tärkeä ja tarpeellinen, eikä se millään tavalla loukkaa niitä arvoja, joihin täällä on puututtu. Erityisesti korostan ed. Saukkosen puheenvuoroa, jossa tuotiin asiallisesti ja selväpiirteisesti tämän asian koko sisältö eduskunnalle esille. Sen vuoksi on vaikea käsittää sitä, että oikeiston taholta on tehty lukuisia ehdotuksia lakiesityksen hylkäämiseksi.

Minä ilmoitan olevani tämän lakiesityksen hyväksymisen kannalla.

Ed. Mänttari: Herra puhemies! Kyseessä oleva kirkollispyhien muuttaminen on aiheuttanut tällaisen laajan keskustelun, jossa vedotaan puoleen ja toiseen. Kuitenkin kysymyksessä on perusarvojen ja kristillisten perinteellisten päivien muuttaminen. Meillä tulisi olla kunnioitusta kristinuskoa ja näitä perinteellisiä päiviä kohtaan. Me emme ihmisinä voisi lähteä kukin omana aikanamme muuttamaan näitä kysymyksiä oman mieleemme mukaan. Erikoisesti vetoan tähän siitä syystä, että kehittyvä aika joskus tulevaisuudessa meidän jälkeemme voi hyvin tätä ihmetellä ja tarvita myöskin näitä alkuperäisiä pyhitettyjä arvoja, joten voin yhtyä täällä vain niihin käsityksiin,

jotka kannattavat hallituksen esityksen hylkäämistä, ja olen kirkollisten arvojen kunnioittamisen kannalla ja näiden juhlapyhien entisellään säilyttämisen kannalla.

Ed. Suokas: Herra puhemies! Viitaten käyttämäni puheenvuoron siltä varalta, että laki tulee hyväksytyksi eikä sitä siirretä seuraavien vaalienkaan jälkeen uudelleen käsiteltäväksi, esitän hyväksyttäväksi seuraavan ponsilausuman: "Eduskunta edellyttää, että kirkkopyhiä ei muuteta ajallisesti, mutta että samalla huolehditaan, että työntekijät saavat riittävät ja sopivat loma-ajat."

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. R. Kangas ed. Niinikosken kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Edelleen on ed. R. Kangas ed. Niinikosken kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus, mikäli se tulee hyväksytyksi, jätettäisiin lepäämään yli vaalien. Ed. Suokas on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi, siinä tapauksessa, että lakiehdotus tulee hyväksytyksi eikä sitä jätetä lepäämään yli vaalien, seuraavaa: "Eduskunta edellyttää, että kirkkopyhiä ei muuteta ajallisesti, mutta että samalla huolehditaan, että työntekijät saavat riittävät ja sopivat loma-ajat." Ed. Suokkaan ehdotusta ei ole kuitenkaan kannatettu, joten se raukeaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ennen äänestystä huomautan vielä, että valtioväijärjestyksen 61 §:n säännöksen mukaan muut kuin evankelis-luterilaiseen uskontunnustukseen kuuluvat eivät saa ottaa osaa tämän asian käsittelyyn.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Ajo, Aro, Borg, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Gestrin, Helle,

Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Hostila, Hykkälä, Häggblom, Ilaskivi, Jaatinen, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Ahti Karjalainen, Karkinen, Knuuttila, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Laatio, Lehtinen, Lepistö, Liikanen, Lindeman, Loikkanen, Lotanen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, N. Nieminen, Paasio, Pekkala, Pohjonen, Raatikainen, Rantala, Saimo, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Sigfrids, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Työläjärvi, P. Vennamo, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Voutilainen ja Väyrynen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Ehrnrooth, Eskelinen, Granvik, Haukipuro, Huotari, Huurtamo, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kurppa, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Martikainen, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Sainio, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Siikaniemi, Suokas, S. Suominen, Sutinen, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, Vartia, V. Vennamo, H. Westerlund, Vilmi, Virolainen ja Ääri.

"Tyhjää" äänestää edustaja Miettinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Aitio, Alenius, Asunta, Björklund, Friberg, Haapasalo, Hetemäki, Honkonen, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karhuvaara, Kivistö, Kock, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Laitinen, Lehmonen, Lieder, Lillqvist, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Männistö, Nevalainen, Niemelä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Puhakka, Pulkkinen, Rekonen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salama, Salla, Salmi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Suorttanen, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Vaitinen, Weckman, Westerholm, Volotinen ja Åsvik.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 71 jaa- ja 62 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 65.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi, mutta kun on tehty ehdotus lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään yli vaalien, pannaan asia valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin mukaisesti pöydälle seuraavaan istuntoon.

5) Ehdotus laiksi jakolain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 36, jota on valmistelevasti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 31, esitellään kolmanteen käsitteilyyn.

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi tieliikennelain 10 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 18, jota on valmistelevasti käsitelty kulkulaitosvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 32, esitellään kolmanteen käsitteilyyn.

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Asunmaa: Herra puhemies! Nyt kolmannessa käsittelyssä oleva tieliikennelain 10 §:n muuttaminen koskee lähinnä ajokorttiin liittyviä uudistuksia. Ajokortin peruuttamisesta,

kuten mainitaan lain 3 momentissa, tullaan säätämään asetuksella, ja ajokortti tulee tulevaisuudessa nimenomaan olemaan pitempiaikainen kuin nykyään. Asetus, joka tästä annetaan, on tietysti eduskunnalle täysin tietämätön. Että annettavassa asetuksessa nimenomaan ajokortin omaavat henkilöt eivät joutuisi epäoikeudenmukaiseen asemaan, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi:

”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että ajokortin peruuttamista koskeva asetuksen säännös on laadittava siten, ettei kohtuuttomasti vaikeuteta ajoluvan omaavien henkilöitten työmahdollisuuksia, ja siten, että säännösten tulkintavaikeuksia vältetään ja menettelyn yhdenmukaisuus koko maassa turvataan riittävän selvillä ohjeilla.”

Ed. Huotari: Herra puhemies! Kannatan ed. Asunmaan tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Tikkanen: Herra puhemies! Tehdyn perustelulausumaehdotuksen osalta tahtoisin sanoa, että ajokorttiasetus, johon puututaan lausumassa, on kehitelty jo niin pitkälle, että sen pitäisi tulla voimaan 1. 7. kuluvana vuonna. Missään tapauksessa ajokorttiasetuksen luonnoksessa ja suunnittelussa ei vaikeuteta ajokortin saantia tai sen mahdollista säilyttämistä. Päinvastoin ajokortin saanti tulee uudessa asetuksessa huomattavasti nykyisestäänkin helpotumaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Asunmaa ed. Huotarin kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että ajokortin peruuttamista koskevat asetuksen säännökset on laadittava siten, ettei kohtuuttomasti vaikeuteta ajoluvan omaavan henkilön työmahdollisuuksia, ja siten, että säännösten tulkintavaikeuksia vältetään ja menettelyn yhdenmukaisuus koko maassa turvataan riittävän selvillä ohjeilla.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotuksesta.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Nyt on päätettävä perusteluja koskevasta ed. Asunmaan ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Asunmaan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Aitio, Ajo, Aro, Björklund, Borg, Breilin, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hokkanen, Hostila, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kalavainen, O. Kangas, Kantola, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskinen, Laine, Laitinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikkanen, Lindeman, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäkinen, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Sii-kariemi, Sinisalo, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Sutinen, Söderman, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työlajärvi, Tähkämaa, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Ehrnrooth, Huotari, Kaarna, Kainulainen, R. Kangas, Katajavuori, Kauppi, T. M. Koivisto, Kurppa, Laatio, L. Linna, Mattila, Mäki-Hakola, Mänttari, Pekkarinen, Rainio, Remes, Sainio, Saloranta, Suokas, S. Suominen, Taipale, Uusitalo, Vainio, Vartia ja Volotinen.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Martikainen ja Saukkonen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Alenius, Asunta, Friberg, Haapasalo, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Huurtamo, A.-L. Jokinen, Kaipainen, Karhuvaara, Koppinen, Kortosalmi, Koskenniemi, Lankinen, Lemström, Lillqvist, Linkola, Lähteenmäki, Mänistö, Nevalainen, Niemelä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Salama, Salmi, Sileäkangas, Sorsa, Suorttanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Vaittinen, P. Vennamo, V. Vennamo, Westerholm ja Virolainen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 28 eitä, 2 tyhjää; poissa 44.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 65, jota on valmistelevaltiokunnan mietinnössä n:o 10 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 33, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 34 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevaltiokunnan mietinnössä n:o 50, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 34. Ensinnä sallitaan asiasta yleiskeskustelu, ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Eduskunnan sivistysvaliokunnassa lain 1 §:n 2 momentti poistettiin. Suuressa valiokunnassa on kuitenkin tämä 2 momentti palautettu jälleen.

Kuten viime istunnossa ilmoitin, tulen tämän lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan, että tämä pykälä hyväksyttäisiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisessa muodossa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §.

Keskustelu:

Ed. Häkämies: Herra puhemies! Ehdotan, että 1 § hyväksyttäisiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisessa muodossa eli 1 momentti kuten hallituksen esityksessä ja 2 momentti poistetaan.

Ed. Vikatmaa: Herra puhemies! Kannatan ed. Häkämiehen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Häkämies ed. Vikatmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Häkämiehen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Aitio, Ajo, Antila, Aro, Asunmaa, Björklund, Borg, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hokkanen, Honkonen, Hostila, Hykkäälä, Hyvönen, Härkönen, Jokela, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskinen, Kurppa, Lankinen, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Loikkaan, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Mustonen, Myyräläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pullkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salla, Salmivuori, Salo, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Siikaniemi, Sinisalo, Sutinen, Söderman, Taipale, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tiiskanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Uusitalo, Vainio, Weckman, P. Vennamo, S. Westerlund, Vilmi, Vilponiemi, Voutilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ehnröoth, Gestrin, Granvik, Holkeri, Huotari, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Kauppi, Koppainen, Laatio, Laitinen, Latvula, Mieltinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Nikkilä, Procopé, Rainio, Salmenkivi, Seppä, Sigfrids, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Teir, Tähkämaa, Vartia, H. Westerlund, Vikatmaa ja Volotinen.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Huurtamo ja Mänttari.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Alenius, Asunta, Breilin, Friberg, Haapasalo, Hetemäki, A.-L. Jokinen, Kaipainen, Karhuvaara, Kortessalmi, Koskenniemi, Laine, Lemström, Lillqvist, Linkola, Lähteenmäki, Nevalainen, Niemelä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Salama, Salmi, Salolainen, Silcälkan-

gas, Sorsa, Sundqvist, Suokas, Suorttanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Vaittinen, V. Venamo, Westerholm ja Virolainen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 37 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 41.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

2 §, 1 §:n edellä oleva otsake, 3 §, 3 §:n edellä oleva otsake, 4 ja 5 §, 4 §:n edellä oleva otsake, 6—9 §, 6 §:n edellä oleva otsake, johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta.

Esitellään sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 68, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelu:

Ed. Mäkelä: Herra puhemies! Merimiesammattin ikävimpiä haittatekijöitä ovat edelleenkin eristyminen perheestä ja muusta yhteiskunnasta, asuminen työpaikalla, alituinen liikkeellä olo ja viestintäyhteyksien heikkous. Teknillinen ja sosiaalinen kehitys eivät ole näitä epäkohtia poistaneet, eikä vielä ole onnistuttu vakiinnuttamaan postin kulkua puhumatakaan säännöllisestä uutispalvelusta laivoihin. Laivojen kulkuvauhdin ja satamien suorituskyvyn kasvu sekä mekanisoitunut lastin käsittely ovat päinvastoin kiihdyttäneet työtahtia ja lisänneet henkistä sekä fyysistä painetta. Automaatio ja rationalisaation kehitys ei ole kaikissa tapauksissa ollut merimiehille eduksi vaan rasitukseksi.

Merenkulkijat ovat vuosikymmeniä työskennelleet sekä kotimaisilla että kansainvälisillä foorumeilla merimiesten huoltotoiminnan järjestämiseksi sellaiseksi, että kaikkien maiden

satamissa voitaisiin tarjota viihtyvyyttä laivoissa ja satamissa ja edistää palveluksia kaikin tavoin katsomatta rotuun, kansallisuuteen, sukupuoleen, uskonnollisuuteen tai poliittiseen maailmankatsomukseen. Merimiespalvelun eräitä päätehtäviä ovat yhteiskunnallisten ja perhesiteiden ylläpitäminen, aikuiskasvatus ja opinto-toiminta, urheilu ja kuntoliikunta, uinti ja voimistelu, harrastustoiminta, filmi- ja kirjastopalvelu, kummilaivatoiminta, nuorten merimiesten suojelu erilaisia vaaroja vastaan, erilaisten kilpailujen järjestäminen sekä yksinäisyyden haittojen eliminoiminen.

Useimpien merenkulkumaiden satamissa on kansainvälisiä merimiesklubeja, joissa merenkulkijat voivat tavata toisiaan. Samoin näitä voidaan käyttää osoitepaikkoina, joissa saadaan lukea oman maan lehtiä ja joihin päästään sisälle ikärajoista riippumatta. Merimiesklubien ja muiden virkistyskeskusten tehtävänä on myös asianomaisten satamakaupunkien ja niiden ympäristönähtävyyksien ja koko maan kulttuurin ja muun kehityksen esittäminen. Näiden tehtävien hoito on oivallettu välttämättömäksi myös kehitysmaissa.

Suomessa merimiesten huoltotoiminta on vielä vajavaista ja puutteellista. Merimieslähetysseura on tehnyt hyvää työtä, samoin kauppalavaston huoltoneuvosto ja jossain määrin myös Merimies-Unioni, mutta riittäviin tuloksiin ei ole ylletty. Sen johdosta merenkulkijat tervehtivät suurella tyydytyksellä lakiesitystä, joka on nyt lopullisessa käsittelyssä. Vaikka sen takaama rahoituspohja ei riitäkään kaikkien toimintaan, niin on kuitenkin syytä uskoa, että merimiespalvelu Suomessa saadaan vähitellen vastaamaan kansainvälisen suosituksen vähimmäisvaatimuksia. Tarkoituksena on läheisen yhteistyön luominen Merimieslähetysseuran, satamakuntien ja kaikkien asiasta kiinnostuneiden kansalaisjärjestöjen kanssa kansainvälisen mallin mukaisesti. Käytännössä se merkitsee paikallisten organisaatioiden muodostamista, joita keskustoimistosta käsin voimakkaasti tuetaan. Merimiespalvelujärjestelmän hallinnon uskomisen säännöllisestä rahoituksesta vastaavien valtion ja merenkulun työmarkkinajärjestöjen huostaan ei tarkoita suinkaan sitä, että muut piirit syrjäytettäisiin, vaan tämäkin pohjautuu kansainväliseen käytäntöön. Paikallisissa elimissä tätä kaavaa ei tarvitse orjallisesti noudattaa.

Herra puhemies! Suomen ulkomaanliikenteessä on merimiestoimessa vuosittain noin

14 000—15 000 henkilöä, joista on yli puolet alle 30-vuotiaita. Heitä palvelee hyväksytyinä tämä lakiesitys, jonka takana ovat yksimielisesti merenkulkualan kaikki järjestöt. On toivottavaa, että suuri valiokuntakin omalta osaltaan yhtyy valiokunnan mietintöön, joka perustuu hallituksen esitykseen ja monien vuosien perusteelliseen valmistelutyöhön.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1970.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 sekä ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn niissä valmistelevasti käsitelty yllämainittu kertomus.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 ja suhteita ulkovaltioihin koskevalta osalta ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2. Keskustelu suoritetaan ja päätös tehdään erikseen kummastakin mietinnöstä.

Esitellään kertomus perustuslakivaliokunnan mietinnössä valmistelevasti käsitellyltä osalta.

Keskustelu:

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Esillä on hallituksen kertomus toimenpiteistä vuodelta 1970. Kuten muistamme, niin tämän vuoden aikana olivat vallassa surullisen kuuluisa Koiviston hallitus, jossa johtavana voimina olivat sosialidemokraatit, keskustapuolue ja SKDL, sekä maaliskuun 1970 eduskuntavaalien jälkeen, jolloin kansa antoi harjoitetulle talouspolitiikalle erittäin ankaran tuomion, samoin surullisen kuuluisa Karjalaisen hallitus, joka jatkoi kansan tahdon vastaisesti Koiviston hallituksen kansan vastaista talouspolitiikkaa ja jossa Karjalaisen hallituksessa samoin olivat määräävinä voimina SKDL, sosialidemokraatit ja keskustapuolue.

On ymmärrettävää, että suuret puolueet eivät ole halunneet eduskunnan perustuslakivaliokunnassa sallia omien virheittensä ja laiminlyöntiensä penkomista. Mutta kun kokoomuk-

sen edustajat olivat tukemassa erityisesti SKDL:ää ja keskustapuoluetta tässä pimentämisessä, niin tämä jos mikä parhaiten todistaa, että koivistolais-karjalainen talouspolitiikka on ollut suuren rahan etujen ja tahdon mukainen. Tätä siis tietoisesti oli tukemassa myös SKDL:n johto.

Vuosi 1970 oli korkeasuhdanteen aikaa. Kuitenkin kansan taloudellinen asema heikkeni, mutta valtio ja suuryhtiöt rikastuivat. Hyvästä ajasta huolimatta kaiken kukkuraksi yksistään valtion työllisyysmenot olivat noin 2 700 milj. nmk yksistään tämän vuoden aikana. Kehitysalueet aurtioituivat ja köyhtyivät. Pakkolähtö Ruotsiin oli suurimmillaan. Historia ja taloudellinen tutkimus tulee osoittamaan, että koivistolais-karjalainen talouspolitiikka on ollut Suomen kansalle suuri onnettomuus. Valtiollisen olemassaolomme perusteita on järkytetty. Kansanvallan tulevaisuutta on vaarannettu. Monopoliin ja kollektivismin talouspolitiikkaa on toteutettu kansan tahdon vastaisesti. Suunnan muutos on välttämätön ja kiireellinen, mutta kuitenkin tätä pienyritteliäisyyden ja pienomistuksen vastaista talouspolitiikkaa on edelleen jatkettu kansan edun ja tahdon vastaisesti.

Juuri vuonna 1970 luotiin perusta perhe- ja pienviljelmien kiihtyvälle jälkeenjääneisyydelle. Juuri vuonna 1970 alettiin toteuttaa maamme eläkeläisiä köyhdyttävää suuntausta, vaikka sosiaali- ja terveysministerinä oli SKDL:n kansanedustaja. Juuri vuonna 1970 tehostui pienyritteliäisyyden ja pienomistuksen vastainen linja, mutta suuryhtiötä suosittiin ja valtiota rikastutettiin. Juuri vuonna 1970 tehostettiin kansan veroryöstöä, mutta suuryhtiöiden kohtuuttomat verohelpotukset aina vain laajenivat.

SMP taisteli koko vuoden 1970 tätä raskasta talouspoliittista virhelinjaa vastaan. Mutta meidät oli eristetty hallituspolitiikasta kansanrintamapuolueiden ja oikeiston tuella, ja kun puolustimme Suomen kansaa, niin meidät yritettiin leimata tämän vuoksi muka äärioikeistolaiseksi puolueeksi. Kaiken päämääränä oli SMP:n tuhoaminen ennenaikaisissa eduskuntavaaleissa, jotta vanhat puolueet voisivat jatkaa kansan edun ja kansanvallan vastaista harvinaisuuksien linjaansa kohti keskitetyn vallan diktaatturi-Suomea (Ed. Ilaskivi: Ja siinä nyt ollaan!).

Vuoden 1970 tapahtumista ei siis voida eduskunnassa vaieta, vaikka kokoomus ja sen ryhmän puheenjohtaja niin toivoisikin (Ed. Ilaskivi: Ei toivo!). On aikakirjoihin todettava,

että napin painajaksi alistunut eduskunta ei kuitenkaan ollut yksimielinen. SMP edusti toisenlaista ja kansaa puolustavaa vaihtoehtoa. Juuri siksi SMP:n edustajat ovat perustuslakivaliokunnassa panneet valiokunnan mietintöön selvän ja laajan vastalauseensa. Myös vastalauseessa mainitulla perusteella ehdotan siis, herra puhemies, hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

"Karjalaisen hallituksen talouspoliittinen linja on ollut virheellinen ja kansaa köyhdyttävä. Kansan ansioita ja ostokykyä on alennettu sekä harjoitettu kireän rahan ja korkean lainakoron politiikkaa, josta on ollut seurauksena pienen ja keskisuuren yritystoiminnan ajautuminen suuriin vaikeuksiin. Huolimatta valtalaisista ovat kuluttajahinnat nousseet kohtuuttomasti. Hallituksen laiminlyöntien ja toimenpiteiden seurauksena on ollut ennätyksellinen joukkomuuttoliike Ruotsiin työn ja toimeentulon hakuun. Kehitysalueet ovat köyhtyneet ja autioituneet. Maamme asutuskeskuksissa on asuntopula muodostunut erittäin pahaksi suuromistajia suosivan asuntopolitiikan vuoksi. Määrärahat on ohjattu epäoikeudenmukaisesti. Perhe- ja pienviljelmien tuholinjaa on jatkettu ja lisätty maatalouden ansioiden jälkeenyttöä. Eläkeläiset ovat joutuneet väärämielisen kohtelun alaisiksi. Maaseudun syrjäseutujen sähköistäminen on ollut hidasta ja varoja on osoitettu tarkoitukseen liian vähän. Erityisesti syrjäisten seutujen tieasioita ei ole laajalti saatettu kuntoon. Eläkeläisten, invalidien ja rintamaveteraanien asioiden käsittely kansaneläkelaitoksessa, valtion tapaturmavirastossa ja valtiokonttorissa on ollut hidasta ja byrokraattista. Hallitus on laiminlyönyt asioiden korjaamisen. Hallituksen asennoituminen pienkoulujen suhteen on ollut nurjamielinen. Tästä ovat erityisesti kärsineet harvaanasutut ja syrjäiset seudet. Hallitus ei ole valvonut asuntohallituksen toimintaa, jonka seurauksena haja-asutusalueet ovat jääneet laajalti ilman asuntolainoitusta. Sama koskee pienomistajia. Kaavoituksissa on myös suuria puutteita. Työllisyysasioiden hoidossa on ollut hämmästyttävää leväperäisyyttä. Järkevillä toimenpiteillä olisi voitu poistaa työn ja toimeentulon puute maassamme. Kansaa köyhdyttävä maastamuutto ulkomaille olisi voitu tehdä tarpeelliseksi. Mielivaltaisen harkintaverotuksen kohtuuttomuuksia ei korjattu. Samoin ei riittävästi korjattu pien- ja perheviljelmien verotuksen epäoikeudenmukaisuuksia. Pienyrityksille ei annettu asianmukaisia verohelpotuksia, mutta suuryrityksiä suosittiin.

Byrokraattista vuokrasäännöstelyä ylläpidettiin paikkakunnilla, joilla ei ole asuntopulaa. Samoin ylläpidettiin epäoikeudenmukaista vuokrasäännöstelypäättöstä, joka hipoi laillisuuden rajoja. Pienomistajat ja pienituloiset vuokralaiset unohtettiin. Järkeviin toimenpiteisiin kasvavan ulkomaankaupan vajauksen poistamiseksi ei ryhdytty. Ruotsissa asuvat suomalaiset unohtettiin. Valittaessa valtionyhtiöiden hallintoelimiä ei Karjalaisen hallitus noudattanut eduskunnan voimasuhteita, vaan harjoitti harkittua tiettyjen ryhmien syrjintää. Hallitus jatkoi valtavien eläke- ja korvausrahojen keräämistä. Samanaikaisesti pidettiin kansaneläkkeitä ja muita pieniä eläkkeitä kohtuuttoman alhaisina. Niinpä vuonna 1970 kerättiin eläkekassoihin enemmän rahaa kuin mitä maksettiin eläkkeinä. Hallituksen harjoittaman talouspolitiikan johdosta tuloerot jatkoivat kasvuaan. Kasvaneen kansantulomme oikeudenmukaiseen jakoon ei kiinnitetty huomiota. Myös metsätyömiesten taloudellinen asema oli vaikea. Hallitus ei ryhtynyt toimenpiteisiin lapsilisien asianmukaiseksi korottamiseksi ja niiden poistamiseksi rikkailta ja suurituloisilta. Hallitus ei ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin omakotitalojen katurasitusten helpottamiseksi. Yleiset liikenneväylät on kustannettava yleisillä varoilla. Omakotitonttien ja niihin rinnastettavien asuntonttien omistajat on vapautettava liikenneväylänä käytettävän kadun kunnossapidosta ja puhtaanapidosta."

Luonnollisesti tässä meidän lausumassamme olisi voitu esittää monia muita virheitä ja puutteita, jotka johtuivat kansanrintamahallitusten virheellisestä talouspolitiikasta vuonna 1970, mutta jo nämä meidän mainitsemamme vakavat tosiasiat osoittavat, mistä johtuu, että Suomen kansan taloudelliset vaikeudet kasvavat. Suunnan muutos on todella kiireellinen ja välttämätön.

Ed. V a i n i o: Herra puhemies! Hallituksen kertomuksesta vuodelta 1970 on pakko todeta, miten vähän huolta monista tärkeistä asioista hallitukselle aiheutuu siitä, että eduskunta lausuu toivomuksen, jonka eduskunta katsoo sitovan velvoittavasti hallitusta. Mielestäni koko vallanjako ontuu tältä osin. Hallituksen kertomuksessa vierii vuodesta toiseen mukana eduskunnan lausumia, toivomuksia, ja toivomuksista huolimatta asiat usein edustyvät liian verkkaisesti tai ei ollenkaan. On luonnollista, että jokin laajakantoinen uudustustyö vaatii tutkimuksia,

mutta kun eduskunta lähtee lähes yksimielisesti lausumaan toivomuksen asiasta, joka suhteellisen yksinkertaisin toimenpitein olisi korjattavissa, katsomme että hallitus tällaisissa tapauksissa ei kunnioita riittävästi eduskunnan päättävävaltaa, vaan selviää painamalla asiasta muuttaman rivin hallituksen kertomukseen. Tämä ei voi olla oikein. Hallituksen kertomus tulee sitten jälkikäteen eduskuntaan, jolloin samaan aikaan saattaa olla monia asioita vireillä, joten asiaan ei ehkä ennätetä puuttua riittävästi. Ja sitten perustuslakivaliokunta näkee melko paljon vaijaa laatiessaan kertomusta koskevaa mietintöä ja suorittaa joukon tutkimuksia kyseessä olevista asioista. Näistä vain murto-osa löytää tiensä mietintöön. Ihmettelenkin, että perustuslakivaliokunnan osalta mietintö on näinkin suppea kuin se tälläkin kertaa on.

Hallituksen kertomus valtiopäivillä saa mielestäni liian vähän huomiota osakseen, ja katson, että myös eduskunta tässä yhteydessä voisi enemmän puuttua tähän asiaan ja päätöksiin. Eduskunnassa hyväksytyksi tulleesta toivomuksesta monesti vedetään suuret otsikot lehtiin ja siitä puhutaan maakunnassa ja siitä kerrotaan, mutta kuitenkin todetaan lopuksi, että hallitus ei olekaan tehnyt asian hyväksi yhtään mitään. Mielestäni tällainen menettely ei ole eduskunnan arvovalan mukaista, vaan hallituksen kertomuksen yhteydessä eduskunnan olisi todella pyrittävä käyttämään sille suotua kontrollivaltaa ja tehostettava valppauttaan hallituksen suhteen siitäkin huolimatta, että hallituksessa satuisivat istumaan omat miehet.

Muutamia poimintoja hallituksen kertomuksesta, jotka mielestämme ovat tärkeimpiä ja kiipeimpiä epäkohtia ja jotka eduskunnan toivomuksesta huolimatta ovat jääneet korjaamatta.

Ed. V. Vennamo mainitsikin täällä jo tästä katurasituksesta ja kunnossapidosta. Ensimmäisenä sehän on ollut vuonna 1939, jolloin eduskunta on lausunut toivomuksen, yli 30 vuotta sitten. Asiasta on tehty ponsia, mietintöjä jne., mutta asiassa ei ole mitään sen enempää tapahtunut.

Ja edelleen. Eduskunta on vuoden 1970 budjetin yhteydessä lausunut toivomuksen, että rakennusmaan saanti tulee turvatuksi kohtuullisella hinnalla ja tonttikeinottelu estetään. Tätä toivomusta ei voida toteuttaa pelkästään, että asuntohallitus estää lainoituksen rakennuskohteilta, joissa tonttikustannukset ovat asuntohallituksen esittämiä rajoja suuremmat. Asuntohallitus ei ole pystynyt edes valvomaan sitä, ettei-

vätkö lainoitetuilla aluerakennuksen kohteena olevilla alueilla myöskin itseään lähes sosiaalisina pitävät grynderit ole itse harjoittaneet tonttikeinottelua. Tällä kohdalla olisi todellakin syytä ryhtyä ripeisiin lainsäädäntötoimenpiteisiin tonttikeinottelun estämiseksi ja asuntotuotannon kohottamiseksi. Tämän vuoksi pitäisi hallituksen pikaisesti valmistella esitys, jolla estetään tonttien kohtuuttoman korkea hinta asutuskeskuksissa sekä saadaan asuntorakennuskohteeksi kelvollinen tonttimaa kohtuullisin kustannuksina asuntotuotannon käyttöön. Edelleen eduskunta on katsonut tarpeelliseksi edellyttää, että hallitus kiinnittää huomiota tutkimuksen tehostamiseen asuntotuotannon kausivaihtelujen tasoittamiseksi ja asuntorakennuskustannusten alentamiseksi. Vaikka asuntohallituksen käytettäväksi tulevaa asuntotutkimusmäärärahaa on nostettu, ei alan tutkimustoiminta vieläkään ole saatettu asianmukaiselle tasolle. Asuntotuotannossa meillä on koko sodanjälkeisen ajan vallinnut tilanne, jossa myyjät eli asunnon rakentajat ovat vahvempana osapuolena. Tämä mielestäni ei ole oikein. Edelleen kymmenen vuotta sitten eduskunta lausui toivomuksen, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin asuntotuotannon saamiseksi terveelle kannalle, niin, että suuriperheiset, vanhukset, nuoret parit ja vähävaraiset asunnon tarvitsijat voisivat saada riittävästi kunnollisia asuntoja. Hallituksen kertomuksessa todetaan lisäksi, että asia on sosiaaliministeriössä valmisteltavana ja valtiovarainministeriössä harkittavana. No niin, hallituksien olisi jo kaikin keinoin pyrittävä asuntotuotannon lisäämiseen tarvetta tyydyttävällä tavalla ja pyrittävä jakamaan kustannukset siten, että myös suurperheiset, nuoret parit, vanhukset ja vähävaraiset voisivat olla jaossa mukana. Nykyinen asuntotuotannon rakenne ei näytä suosivan ryhmiä, ja tilanne on erikoisesti heikoin maamme suurimmissa kaupungeissa ja juuri vähävaraisien ja vanhusten kohdalla.

Valtion eläkelainsäädännön uudistamisen yhteydessä lausuttiin jälleen toivomus vanhojen eläkeläisten eläkkeiden saattamisesta oikeudenmukaiseen suhteeseen valtion uuden eläkelainsäädännön perusteella määräytyvien eläkkeiden kanssa. Tätä toivomusta ei läheskään kaikilta osin ole toteutettu. Kansaneläkelakia ei ole korjattu, jotta vanhan ja uuden järjestelmän mukaiset eläkkeet olisivat tasavertaisessa asemassa tukiosaa laskettaessa. Tämänlaatuisen epäkohdan korjaamatta jättäminen on mielestäni käsittämätön, koska kansaneläkelain

muuttaminen tältä osin ei vaadi mitenkään suuria valmisteluja.

Edelleen on eduskunta lausunut toivomuksen, jossa mm. todettiin, että valtiontilintarkastajien tehtäväpiiriä laajennettaisiin koskemaan myös valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden varojen käyttöä. Muutamien valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden viimeaikaiset päätökset osoittavat, että tämänlaatuinen eduskunnan taholta tuleva kontrolli olisi todella paikallaan. Tältä kohtaa haluaisin muistuttaa vielä kerran kyseessä olevista toivomuksista.

Asuntopulan ratkaisua ei suinkaan palvele asuntoedun verottaminen. Siksi pidän tärkeänä, että asuntoedun verotusta helpotetaan ja vuokralajien kohtuullinen vähennysoikeus sallitaan verotuksessa. Ei ole mitenkään mielekästä eikä puolustusteltavaa, että asumisesta tehdään verotuskohde silloin, kun vuosikautia kestäneen säästämisen ja ponnistelujen jälkeen on saanut hankituksi asunnon itselleen. Siksi, herra puhemies, ehdotankin perusteluissa lausuttavaksi:

”Eduskunta katsoo, että hallituksella on ollut kylliksi aikaa valmistella asuntoedun verottamisen uudistamista, ja edellyttää, että esitys asuntoedun oikeudenmukaisesta uudistamisesta annetaan heti eduskunnalle.”

Edelleen eduskunta on edellyttänyt, että hallitus kunnallisverotuksen yhteydessä suorittuttaa tutkimuksen perusvähennyksen korottamisesta vähimmäistoimeentuloa vastaavaksi, ja myöskin sitä, että erot eri kuntamuodoissa poistetaan tai ainakin niitä vähennetään.

Vähimmäistoimeentulosta on puhuttu viime vuosina paljon. Tässä keskustelussa on verotus jäänyt kuitenkin liian usein vaille huomiota. Monilta kohdin kuitenkin yksinkertainen ratkaisu vähimmäistoimeentulon turvaamiseksi olisi ollut verotuksen lieventäminen asteikon alapäästä ja pienituloisten vapauttaminen kokonaan verosta. Tämä uudistus ei vähennä valtion tuloja, koska vastaavasti voidaan kiristää veroja asteikon yläpäässä. Valtiovarainministeriö on asettunut sille kannalle, ettei kunnallisveron yhteydessä voida siirtyä progressiiviseen verotukseen ainakaan vielä.

20 vuotta sitten eduskunta lausui toivomuksen, että hallitus kiireellisesti selvityttäisi, voidaanko ja millä tavalla nuorisolle avata entistä enemmän mahdollisuuksia ammattilinjaa myöten päästä jatkamaan opiskelua korkeakouluissa. Nyt, kun toivomuksen lausumisesta on kulunut lähes 20 vuotta, voimme ehkä tyydytyksellä

todeta, että kehitystä on tällä alalla tapahtumassa, niin että nuorisomme henkiset voimavarat voitautsiin saada maata palvelemaan, ja olisikin mitä pikimmin päästävä sellaiseen todella kokonaisratkaisuun, että jokainen opiskeluun pystyvä mahdollisesta pohjakoulutuksesta ja taloudellisista mahdollisuuksistaan riippumatta todella voisi päästä opiskelemaan niin pitkälle kuin hänen henkiset voimavaransa edellyttävät.

Lopuksi voin siis mainita, että todella vaativia ja ripeitä otteita odotetaan. Vaikka joukossa on vähemmän tärkeitäkin toivomuksia, on valtaosa niistä todella aiheellisia ja toivomukset hyväksytyt sillä mielellä, että ne myös toteutetaan.

Lopuksi, herra puhemies, kannatan ed. V. Vennamon tekemiä ehdotuksia.

Ed. Koskinen: Herra puhemies! Suojelupoliisin toimista ja tehtävistä ei virallinen taho yleensä paljon kerro. Sen toiminta on joko ollut liian valonarkaa tai sitä ei muuten ole hattu saattaa julkisuuteen. Vuosia sitten tämän ohranalaitoksen keskeinen tehtävä oli vakoiluasioiden lavastaminen ja selvittäminen. Mutta kun tämä puuha joutui naurunalaiseksi, niin siirryttiin työpaikkojen ja työväenjärjestöjen toimihenkilöiden kortittamiseen, mikä onkin ilmeisesti keskeisin tehtävä. Pontkankeittäjien paljastaminen on kuulunut myöskin tärkeänä osana järjestön tehtäviin. Kun tämän tuoksu leijailee Alkon lakon johdosta kaikkialla, niin tämän alan nuuskijat ovat nyt pyörällä päästään.

Viime vuoden valtiopäiville ryhmämme taholta on jätetty ed. Sinisalonen ym. lakiesitys poliisilain muuttamiseksi, lakialoite n:o 95, jossa perustellusti ehdotetaan suojelupoliisia lakkautettavaksi. Perusteluissa mainitaan mm: ”Suojelupoliisin tehtäväksi on asetettu sellaisten hankkeiden seuraaminen ja ilmaiseminen, jotka saattavat vaarantaa valtakunnan itsenäisyyttä tai turvallisuutta tahi vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Tämän salaisen valtiollisen poliisin toiminnassa on nykyisin voimakkaasti esillä ne piirteet, joista tämän laatuinen toiminta tuli tunnetuksi avoimien kommunistivainojen ja demokratian ja rauhanpuolustajien vastaisen toiminnan kautena. Suopon toiminta on tämän vuoksi aiheellisesti herättänyt laajaa arvostelua. Eihän voida pitää luonnollisena, että valtio ylläpitää ensi sijassa työväenjärjestöjen ja viime aikoina lisääntyvässä määrin myös edistyksellisen nuorison toiminnan valvontatehtävissä työskentelevää poliisielintä.”

Näin siis perusteluissa. Suojelupoliisi olisi lakkautettava. Hallitus on eduskunnalle ja Suomen kansalle selityksen velkaa Suopon toimenpiteistä kertomusvuonna, ja nimenomaan mitä se on selville saanut valtakunnan itsenäisyyttä tai turvallisuutta koskeissa asioissa. Koska lakautuspäätös ja sen toteuttaminen vie aikaa, olisi Suopon henkilökunta asetettava yhteiskuntaa nykyistä paremmin palveleviin tehtäviin. Siirrettäköön ne, jotka koulutukseltaan tai muilta ominaisuuksiltaan siihen soveltuvat, järjestyspoliisin tehtäviin, koska sillä alalla on jatkuvaa työvoimapulaa. Loma- ja retkeilykauden alettua ovat nuorisoon kohdistuneet ra'at murhat ja muut väkivaltaisuudet voimakkaasti lisääntyneet. Suopon miehet näin ollen näihin kunniallisiin tehtäviin varjelemaan kansaamme, turvaamaan kansalaistemme henkeä ja koskemattomuutta.

Ed. M ä k i: Herra puhemies! Vaikka nykyinen hallitus ei onneksi olekaan hoitanut valtakunnan asioita vuonna 1970, on kuitenkin sen puolella oleellinen osavastuu tapahtuneesta, ja siksi on aihetta puuttua eräisiin kertomuksen kohtiin.

Osoittaa jatkuvaa penseyttä kunnalliselämää kohtaan, että kertomuksessa käsitellyt monet kunnallisan kysymykset vuosi vuodelta eduskunnan esittämistä toivomuksista huolimatta lepäävät ratkaisematta. Erityisesti tämä koskee kaupungin katujen kunnossapitorasitusta, jossa suhteessa eduskunnan toivomukset juontavat alkunsa jo yli 30 vuoden päähän; kehotuksia on uusittu sittemmin monia kertoja. Kun etenkin omakotitalojen omistus on levinnyt varsin vähävaraisiinkin piireihin, on tällaisten omakotitonttien osalta pulma oleellinen, ja toimenpiteitä olisi näin ollen lain uusimiseksi erityisen tärkeätä kiirehtiä. Aikooko hallitus tehdä jotain?

Vanhojen kaupunkien erityisrasitukset ovat saaneet eduskunnan arvostelua etenkin siitä saakka, kun uusia kaupunkeja 1960-luvun vaihteessa perustettiin. Väitetyn mukaan korjauksen tekeminen ja kaupunkien saattaminen tasaveroiseen asemaan on estynyt valtiontaloudellisista syistä. Ottaen huomioon budjettien melkoiset paisumiset ja hallitusten jatkuvasti tuomat menoja vaativat uudet järjestelyt, ei väite valtiontaloudellisista syistä ole kestävä, jos pyrittäisiin tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti uudistuksia tekemään. Erityisesti oikeuslaitoksen ollessa muutoinkin alioikeuksien osalta jär-

jestelyn alainen, olisi samassa yhteydessä vanhojen kaupunkien rasitukset poistettava. Hallitukset puuhaavat poliittisesta innosta hihkuen oikeuslaitoksenkin piirissä, mutta muutoin ei edes kuntien tasa-arvoisuutta tässä kysymyksessä välitetä korjata. Hallituksia on aihetta tästä erityisesti nyt muistuttaa, kun nykyistä kiinnostaa oikeuslaitoksessakin enimmäin politiikan sisäanaajo kuin oikeuden hoito.

Kertomuksessa törmätään tavan takaa asuntopoliittikkaan, ja tosinhan ei voisi ollakaan, koska viimeisten hallitusten aikana on ajautettu valtion rahoittamaan vuokratalolinjaan, jota yksipuolisesti on suosittu omistusasuntojen kustannuksella. Samalla on maan tarpeita vastaamattomalla säännöstelyllä tehokkaasti kuitavettu ne lähteet, jotka toisivat yksityistä pääomaa asuntotuotantoon. Kun tänään kuva hallitusten noudattamasta asuntopoliitikasta on entistä selvempi todiste noudatetun politiikan epäonnistumisesta, olisi hallituksen jo korkea aika yhteisen edun nimessä ajatella muutakin kuin omistamisen estämistä. Hallitusten täytyy olla hyvin tietoinen niistä suurista vaikeuksista, jotka tälläkin hetkellä ovat jo vuonna 1970 vallinneen vuokralinjan tiellä. Jos kohta talot on rakennettu aravalainoin, ovat niiden vuokrat varsin korkeat johtuen ensi sijassa suuresta lainapäätösmästä. Vuokrat ylittävät yleensä omistusasuntojen vuokrat. Sitä paitsi esimerkiksi tällä hetkellä on varsin suuret vaikeudet näiden vuokratalojen ensisijaisten luottojen saantiin. On todella aihetta kysyä, onko hallitukselle omistamisen syrjintä tärkeämpi kuin asuntopoliitiikan hyvä hoito.

Niin vuonna 1970 istuneet hallitukset kuin nykyinenkin ovat eduskunnan tahdon vastaisesti hoitaneet vuokramäärien säännöstelyä, ja on aihetta kysyä nykyiseltä hallitukselta, onko jälleen aihe lähettää kirje oikeuskanslerille niistä kiinteistöistä, joissa ei ole keskuslämmitystä.

Hallituksella täytyy olla tiedossaan se tutkimus, joka aikoinaan tehtiin asuntotuotannon verohuojennuslakien merkityksestä verotuotollemme. Vähennyshän oli varsin pieni, joka tapauksessa oleellisesti pienempi kuin viime vuosien aravarahojen lisäykset. Tämän vuoksi on aihetta taas kerran kiinnittää hallituksen huomiota välttämättömyyteen helpottaa säännöstelyä ja edistää pääoman saantia asuntotuotantoon. Vain riittävä tuotanto turvaa vuokrien kohtuullisuuden ja asuntojen riittävyyden.

Kaikista näistä syistä esitän perusteluissa lausuttavaksi ensiksi: "Kun verovaroidella rahoitettujen asuntotuotantomäärärahojen suuresta lisäyksestä huolimatta asuntopula monin paikoin jatkuu eikä kokonaistuotanto vastaa tarvetta, eduskunta edellyttää, että hallitus tasapuolisella tutkimuksella kiireellisesti selvittää asuntotuotannon verohuojennuslakien ja asuntosäästö-palkkioiden toteuttamismahdollisuudet ja edellytykset sekä ryhtyy tutkimuksen oikeaksi osoittamiin toimenpiteisiin."

Ja kun asuntoedun verottaminen, josta kertomukseen niin ikään sisältyy lukuisia kohtia, oleellisesti liittyy asuntopolitiikkaan tältä osin, esitän toiseksi lausuttavaksi seuraavaa: "Eduskunnan esitettyä jo useissa eri yhteyksissä asuntoedun verottamisen uudistamista eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti antaa asiasta eduskunnalle oikeudenmukaisen esityksen."

Herra puhemies! Tosin täällä eräs edustaja, muistaakseni ed. Vainio, oli aika paljon samalla asialla kuin minä toisessa ponnassa, mutta ed. Vainio oli kuitenkin lkenut tämän ponteni sikäli "virheellisesti", että sanonta ei tullut aivan samaksi. Näin ollen pysyn tässä eduskunnalle jo aikanaan kirjallisesti jaetussa ponsiehdotuksessani.

Ed. Junnila: Herra puhemies! Kannatan molempia ed. Mäen tekemiä ehdotuksia.

Vuoden 1970 hallituksen kertomusta käsiteltäessä on aihetta, jotta ei totuus unohtuisi, palauttaa mieleen, miten juuri tuona vuotena perusteellisesti mitätöitiin kansan vaaleissa ilmaiseva tahto hallituspolitiikan muuttamiseksi. Vuoden 1970 maaliskuun eduskuntavaalithan merkitsivät erittäin raskasta tuomiota vuoden 1966 ja 1970 vaalien väliajalla harjoitetulle kansanrintamapohjaiselle hallituspolitiikalle, kommunistien, sosialidemokraattien ja keskustapuolueitten yhteishallitusten politiikalle (Ed. Puhakka: Ei se mikään kansanrintama ollut!). Molemmat vaalien välikauden ajan kaiken aikaa oppositiossa olleet puolueet, kokoomus ja Suomen maaseudun puolue, saivat meidän oloisamme poikkeuksellisen suuren vaalivoiton: kokoomus lisäsi äänimääränsä noin 327 000:sta 457 000:een ja edustajamääränsä 26:sta 37:een (Ed. Honkonen: Entäs seuraavissa vaaleissa?). Suomen maaseudun puolue kymmenkertaisti äänimääränsä ja nousi mitättömästä yhden edustajan puolueesta 18 kansanedustajan keskivahvaksi puolueeksi. Tällainen oli oppositiopuo-

lueitten menestys noissa vaaleissa. Sen sijaan hallituspuolueet kärsivät kauttaaltaan menetyksiä. Eniten eli noin 82 000 ääntä, menetti Suomen kommunistinen puolue (Ed. Honkonen: Entäs seuraavissa vaaleissa?).

Tällainen vaalitulos olisi tietenkin pitänyt ottaa huomioon vaalien jälkeistä hallitusta muodostettaessa, mutta mitä vielä! Tasavallan presidentin johdolla käydyissä hallitusneuvotteluissa vaalien voittajapuolueet saatettiin nopeasti ennalta määrättyyn paitsioon. Monien välivaiheitten jälkeen, joihin mm. kuului pariksi kuukaudeksi muodostettu virkamieshallitus, päästiin kesällä 1970, sen jälkeen kun vaalitappion synnyttämä tuskallinen myrsky keskustapuolueessa ja muittenkin hallituspuolueitten piirissä oli hiukan laantunut, sellaiseen hallitusratkaisuun, johon koko ajan oli tähdättykin, toisin sanoen uuteen kansanrintamahallitukseen, jossa jälleen tietysti myös kommunistit olivat vahvalla panoksella mukana siitä huolimatta, että he olivat vaaleissa kärsineet suurimman tappion.

Tällainen kansan tahdon vastaisesti muodostettu hallitus ei voinut olla kestävä. Kommunistit aloittivat sitä paitsi heti hallitukseen päästyään sabotaasitoiminnan sekä hallituksen talouspolitiikkaa että järkevää työmarkkinapolitiikkaa vastaan ja siten nopeasti lamaannuttivat Karjalaisen hallituksen toiminnan. Pääministeri Karjalainen itse osoittautui pääministerinä juuri yhtä heikoksi kuin ensimmäisen hallituksensa aikanaan vuoden 1962 vaalien jälkeen.

Se seikka, että kommunistit sabotoivat sen hallituksen politiikkaa, jossa he itse olivat mukana, ei tietenkään ollut mitään uutta, vaan heidän vanhan perinteisen politiikkansa mukaista. Todella asiallinen hallituspolitiikka demokraattisessa maassa on kommunistien perinteellisen käsityksen mukaan pelkkää kapitalistisen järjestelmän pönkittämistä, jossa kommunisti ei voi olla mukana, ei ainakaan kukaan kunnan oikeaoppinen stalinisti voi sellaiseen langeta. Sehän on revisionismia, pahinta kaikesta. Hallitukseen voidaan kyllä mennä, mutta kommunistien käsityksen mukaan vain sitä varten, että sieltäkin käsin voitaisiin nakertaa porvarillisen yhteiskunnan pohjaa.

Tämä porvarillisen yhteiskunnan pohjan nakertaminen tapahtuu mm. siten, että järjestelmällisesti pyritään tuhoamaan rahan arvon vakavuus. Tätä periaatettahan jo itse Lenin aikanaan tähdensi. Näin ollen kommunistit tavattiin vuoden 1970 syksyn työmarkkinaneuvottelujen aikana niin kuin monen monta kertaa sitä

ennen ja sen jälkeen vastaavissa tilanteissa yllyttämässä työntekijöitä selvästi inflatorisiin, ylisuuriin palkankorotusvaatimuksiin. Tietenkin kommunistit väittävät, että he näin menetellessään ajavat vain työväenluokan etuja. Mutta politiikka, joka pakottavalla välttämättömyydellä johtaa toisaalta kuluttajahintojen nousuun, toisaalta työttömyyteen, ei voi olla työväenluokan etujen mukaista, vaan päinvastoin sen etujen vastaista politiikkaa. Mutta työväenluokkahan onkin tosiasiallisesti kommunisteille pelkkä käyttökelpoinen aasi, jolla he pyrkivät ratsastamaan politiikkansa suureen loppupäämäärään, kommunistiseen yhteiskuntaan. Onneksi he eivät täällä Suomessa koskaan tule tuohon päämääräänsä pääsemään, mutta jos pääsivät, se merkitsisi niin työväestölle kuin kaikille muillekin mahtavaa elintason laskua, lakko-oikeuden niin kuin muittenkin oikeuksien ja vapauksien menettämistä ja siinä sivussa vielä tämän maan itsenäisyyden katoamista.

Vuoden 1970 hallitusratkaisui ja Karjalaisen hallitus ovat kaiken kaikkiaan erinomainen esimerkki siitä, että sellainen hallitusyhteistyö, jossa kumministit ovat mukana, ei voi onnistua. Tästä tosiasiaista on aihetta muistuttaa uudelleen juuri tällä hetkellä, jolloin edessä saattavat olla neuvottelut uuden enemmistöhallituksen muodostamisesta, mm. sen tuloksen takia, johon eduskunnan äskenen välikysymysäänestys johti. Tällaiset neuvottelut ovat tarpeellisia ja välttämättömiäkin, mutta niihin ryhtyessä on mm. vuoden 1970 kokemusten valossa aihetta painokkaasti tähdentää, että uutta enemmistöhallitusta ei pidä rakentaa sellaiselle pohjalle, että kommunistit olisivat siinä mukana. Tähän vuoden 1970 kokemukset neuvovat, mutta nähtäväksi jää, ovatko oppilaat, toisin sanoen näitä hallitusneuvotteluita kohta käyvät eri puolueitten johtohenkilöt, niin toivottomia, että edes oppimistarikokemus ei saa mitään heidän paksuun päähänsä mahtumaan.

Ed. K n u u t t i l a: Herra puhemies! Eduskunta käsitellessään hallituksen kertomusta vuodelta 1967 lausui hyväksyessään sitä koskevat valiokuntamietinnöt edellyttävänsä, "että se Jyväskylän yliopistolain käsittelyn yhteydessä hyväksyty periaate, että ammattikoulu- ja opistotietä varataan mahdollisuus päästä varsinaiseksi opiskelijaksi yliopistoihin ja korkeakouluihin lukion kurssia suorittamatta, toteutetaan myös muiden yliopistojen ja korkeakoulujen osalta kiireellisesti. Tällöin olisi myös näihin

muihin yliopistoihin ja korkeakouluihin opiskelijoita valittaessa ohjeena pidettävä sitä, että opiskelijoiksi hyväksyttäisiin pohjakoulutuksesta riippumatta ne henkilöt, joilla voidaan katsoa olevan parhaat edellytykset menestyksellisesti selviytyä korkeakouluopinnoista." Tämän eduskunnan lausuman jälkeen on annettu säännöksiä syksyllä 1969 toimintansa aloittaneiden Joensuun ja Lappeenrannan korkeakoulujen väliaikaisesta hallinnosta. Joensuun korkeakoulun osalta on eduskunnan toivomusta noudatettu, mutta sen sijaan Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun kohdalla on toivomus täysin jätetty ottamatta huomioon.

Kun tämän käsittelyn alaisena olevan hallituksen kertomuksen mukaan on korkeakouluneuvostokin laatiessaan suunnitelman korkeakoulujen oppilasvalintajärjestelmän kehittämistä pitänyt yhtenä valinnan periaatteena umpikujien poistamista, ihmetyttää, etteivät istuneet hallitukset ja opetusministerit ole toimenpiteisiin ryhtyneet, vaan sallivat suurella enemmistöllä tehtyä eduskunnan päätöstä jatkuvasti vesitettävän.

Sen vuoksi toivon, ettei tämännapaisia selityksiä, kuten tässä hallituksen kertomuksessa edellä tarkoittamani eduskunnan päätöksen kohdalla on annettu, vastaisuudessa nähtäisi, vaan että päätösten toimeenpanijat demokraattisen järjestelmän periaatteen mukaisesti noudattavat selvää eduskunnan enemmistön tahtoa.

Ed. J u n t u m a a: Herra puhemies! Haluan palauttaa eduskunnan mieleen, että se on joulukuun 29 päivänä 1965 esittänyt hallitukselle toivomuksen, että maahamme perustettaisiin uusi teologinen tiedekunta. Hallitus on käsitellyt asiaa ja saanut korkeakouluneuvostolta lausunnon. Mainittu neuvosto tuli 17. 3. 1970 siihen tulokseen, että tarkoituksenmukaisempaa kuin uuden tiedekunnan perustaminen olisi se, että teologia liitettäisiin johonkin jo olemassa olevaan humanistiseen tiedekuntaan opintosuunnaksi. Hallituksen kertomuksessa sivulla 67 mainitaan tästä ja samalla ilmoitetaan, että asia on selvitettävänä opetusministeriössä.

Tilanne teologisen opetuksen osalta on vuoden 1965 jälkeen vain vaikeutunut. Mikäli uskonnonvapauden periaate yleensä hyväksytään, se edellyttää silloin valtion myönteistä huomiota asiaan. Kulttuurivaltion on otettava lukuun myös kansalaisten uskonnolliset tarpeet, koska ei olisi onnellista ainakaan valtion kannalta, että uskonnollinen kasvatus ja opetus, joka

maassa sallitaan, alentuisivat tasoltaan ja jäisivät ehkä hajanaisten yksityisyrittäjien käsiin. Valtion on tuettava myös teologista opetusta. Erityisen kipeä on tällä kertaa uskonnonopettajien tarve. Uusi koulujärjestelmä vaatii sekä perus- että jatko-opetuksen lisääntyviä mahdollisuuksia uskonnonopettajille.

Ed. **Honkonen**: Herra puhemies! Aikaisemmin eduskunta on jo todennut, että pääasiallisesti kansaneläkkeen varassa elävät eläkeläiset olisi vapautettava radio- ja TV-lupamaksuista. Mitään ei kuitenkaan ole tapahtunut. Valitettavasti ei mitään ole tapahtunut myöskään asuntoedun verotuksen uudistamisen suhteen eduskunnan nimenomaisesta toivomuksesta huolimattakaan. Ei sittenkään, vaikka ongelma on todella polttava. Tästä syystä, herra puhemies, esitän perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin eduskunnan lausuman toivomuksen johdosta, joka koskee verotuksen uudistamista sekä oman että vuokra-asunnon suhteen, ja antaa tätä tarkoittavat esitykset kiireellisesti eduskunnalle."

Ed. **Juvela**: Herra puhemies! Olen vuodesta 1966 lähtien jättänyt kaikille valtiopäiville aloitteen oman asunnon asuntoedun vapauttamiseksi verotuksesta loistoasuntoja lukuunottamatta. Samassa yhteydessä olen jättänyt aloitteen vähennysoikeuden myöntämisestä vuokramenoille määrättyyn rajaan saakka. Eduskunta on useissa eri yhteyksissä hyväksynyt tämän aloitteen johdosta toivomuksen, jossa on kiirehditty nimenomaan oman asunnon verotuksesta luopumista sekä vuokramenojen oikeuttamista vähennyskelpoisena menona verotuksessa. Nämä toivomukset eivät ole kuitenkaan johtaneet vielä tulokseen. Siksi on syytä eduskunnan muistuttaa uudelleen tästä merkittävästä tärkeästä asiasta.

Tämän vuoksi, herra puhemies, kannatan ed. Honkosen tekemää ehdotusta.

Ed. **Lemström**: Herra puhemies! Täällä ed. Vainio SMP:n edustajana puuttui tähän asuntoedun verotuskysymykseen ja johdonmukaisesti noudatti sitä linjaa, jota SMP:n edustajat ovat täällä puolueemme perustamisesta asti noudattaneet. On tässä yhteydessä todettava ilolla se, että kummaltakin ääri laidalta on nyt tähän meidän toistuvaan kannanottoomme myös

myönteisesti vastattu, joten kehitystä on tapahtunut. Mutta samassa yhteydessä on ikäväksi todettava, että onkohan eduskunta kansakouluasteisella tasolla, kun se vaatii niin monta kertaa toistettavaksi asian, ennen kuin siitä edes enemmistö alkaa hiukankaan ottaa kantaa.

Herra puhemies! Kannatan ed. Vainion tekemää esitystä.

Ed. **Honkonen** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluaisin ed. Lemströmille huomauttaa, että tästä asiasta eduskunta on tehnyt päätöksen jo silloin, kun ei ed. Lemströmiä eikä SMP:n ryhmää ole eduskunnassa vielä ollutkaan.

Ed. **Lemström** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Honkoselle sanoisin, että viime vuosina ainakin SMP on tästä täällä eduskunnassa tuonut esiin kaikki, mitä siitä on tuotavissa, mutta teidän puoleltanne ei tähän ole kannatusta taakse tullut. Katsotaan, tuleeko nyt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. **Salmenkivi**: Herra puhemies! Yhteensattumien vuoksi ensi torstaiksi ilmoitettu palkkavaltuuskunnan kokous siirretään ja palkkavaltuuskunta kokoontuu tiistaina tämän kuun 30 päivänä kello 13.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. V. Vennamo ed. Vainion kannattamana ehdottanut, että perusteluihin liittäisiin perustuslakivaliokunnan mietinnön vastalauseen mukainen lausuma. Kutsun tätä ed. V. Vennamon ehdotukseksi. Ed. Vainio on ed. Lemströmin kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta katsoo, että hallituksella on ollut kylliksi aikaa valmistella asuntoedun verottamisen uudistamista, ja edellyttää, että esitys asuntoedun oikeudenmukaisesta uudistamisesta annetaan heti eduskunnalle." Tämä on ed. Vainion ehdotus. Ed. Mäki on ed. Junnilan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Kun verovaroilla rahoitettujen asuntotuotantomäärärahojen suuresta

lisäyksestä huolimatta asuntopula monin paikoin jatkuu eikä kokonaistuotanto vastaa tarvetta, eduskunta edellyttää, että hallitus tasa-puolisella tutkimuksella kiireellisesti selvittää asuntotuotannon verohuojennuslakien ja asuntosäästöpalkkioiden toteuttamismahdollisuudet ja edellytykset sekä ryhtyy tutkimuksen oikeaksi osoittamiin toimenpiteisiin." Tämä on ed. Mäen 1) ehdotus. Edelleen on ed. Mäki ed. Junnilan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunnan esitettyä jo useissa eri yhteyksissä asuntoedun verottamisen uudistamista eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti antaa asiasta eduskunnalle oikeudenmukaisen esityksen." Tämä on ed. Mäen 2) ehdotus. Ed. Honkonen on ed. Juvelan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin eduskunnan lausuman toivomuksen johdosta, joka koskee verotuksen uudistamista sekä oman että vuokra-asunnon suhteen, ja antaa tätä tarkoittavat esitykset kiireellisesti eduskunnalle." Tämä on ed. Honkonen ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Mitä perustelulausumaehdotuksiin tulee, ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. V. Vennamon ehdotuksesta mietintöä vastaan. Ed. Honkonen ehdotus, ed. Mäen 2) ehdotus ja ed. Vainion ehdotus ovat vastakkaisia, joten niistä on äänestettävä ensin vastakkain ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan. Ed. Mäen 1) ehdotus on erillinen, ja siitä on äänestettävä erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. V. Vennamon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. V. Vennamon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Aro, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Flinck, Forsman, Gestrin, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hokkanen, Honko-

nen, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Hyvönen, Hägglom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kalavainen, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpoja, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttilla, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lindeman, H. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyräläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Paasio, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Ronkainen, Rosnell, Saarto, Saimo, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saulkkonen, Seppä, Siikaniemi, Sinisalo, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Uusitalo, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vuottilainen, Väyrynen ja Åsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Anttila, Asunmaa, Huotari, Kainulainen, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Remes, Sainio, Suokas, Väinö, P. Vennamo ja V. Vennamo.

"Tyhjää" äänestää edustaja Mäki.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Alenius, Asunta, Breilin, Eskman, Friberg, Granvik, Haapasalo, Hete-mäki, Holkeri, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Kaarna, Kaipainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Kortesalmi, Koskenniemi, Lillqvist, Linkola, Lottanen, Lähtenmäki, Mattila, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasi-vuori, Pajunen, Rekonen, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Salama, Salla, Salmi, Salo-lainen, Saloranta, Sigfrids, Sileäkangas, Sorsa, Suorttanen, Sutinen, Tiekso, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähtämää, Vaittinen, Westerholm, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen ja Ääri.

Ensimmäinen varapuhemies:
Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 14 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 60.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

1) Äänestys ed. Honkosen ja ed. Vainion ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Honkosen ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Vainion ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Björklund, Flinck, Forsman, Gestrin, Helle, Honkonen, Hostila, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Jokela, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kalavainen, Kantola, Aino Karjalainen, Katkinen, Kivistö, Knuuhtila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, Korpinen, Koskinen, Laine, Lehtinen, Lepistö, Lieder, Liikanen, Lindeman, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Paasio, Puhakka, Pullkinen, Raatikainen, Rantala, Rosnell, Saarto, Salo, Sandelin, Saukkonen, Siikanemi, Sinisalo, Sundqvist, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Weckman, Voutilainen, Väyrynen ja Äsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ajo, Antila, Aro, Asunmaa, Borg, Ehnrooth, Eskelinen, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Huotari, Huurtamo, Häikiö, Häkämies, Härkönen, P. Jokinen, Junnila, Kainulainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, T. T. Koivisto, Koppanen, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lemström, H. Linna, L. Linna, Miettinen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salmivuori, Seppä, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Uusitalo, Vainio, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa ja Vilmi.

"Tyhjää" äänestää edustaja Lehmonen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Alemius, Asunta, Breilin, Eskäman, Friberg, Granvik, Haapasalo, Hetemäki, Holkeri, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Kaanna, Kaipainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karkalainen, Korttesalmi, Koskenniemi, Lillqvist, Linkola, Lottanen, Lähtemäki, Mattila, Mykkänen, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Rekonen, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Salama, Salla, Salmi, Salolainen, Saloranta, Sigfrids, Sileäkangas, Sorsa, Suorttanen, Sutinen, Tiekso, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Vaittinen, Westerholm, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen ja Ääri.

Ensimmäinen varapuhemies:
Äänestyksessä on annettu 68 jaa- ja 69 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 61.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Vainion ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Vainion ehdotuksen ja ed. Mäen 2) ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Vainion ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Mäen 2) ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Antila, Asunmaa, Björklund, Flinck, Forsman, Honkonen, Hostila, Hykkäälä, Hyvönen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kalavainen, Kantola, Katkinen, Kivistö, Knuuhtila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Lieder, Liikanen, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Paasio, Pohjonen, Puhakka, Pullkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Rosnell, Saarto, Sainio, Salmivuori, Sandelin, Sinisalo, Sundqvist, Suokas, Söderman, Taipale, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Työläjärvi, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Voutilainen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hokkanen, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, H. Linna, Martikainen, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Ronkainen, Saimo, Salmenkivi, Salo, Saukkonen, Seppä, Siikaniemi, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Uusitalo, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi ja Väyrynen.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Huotari, Tamminen ja Väinö Turunen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Alenius, Asunta, Breilin, Eskman, Friberg, Granvik, Haapasalo, Hetemäki, Holkeri, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Kaarna, Kaipainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Korttesalmi, Koskenniemi, Lillqvist, Linkola, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Salama, Salla, Salmi, Salolainen, Saloranta, Sigfrids, Sileäkangas, Sorsa, Suorttanen, Sutinen, Tiekso, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Vaittinen, Westerholm, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen ja Ääri.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 74 jaa- ja 63 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 59.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Vainion ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Vainion ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Vainion ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ajo, Aro, Björklund, Borg, Eskelinen, Flinck, Forsman, Gestrin, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hostila, Hykkäälä, Hyvönen, Härkönen, Jokela, Juntumaa, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kalavainen, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Knuuttila, Kock, T. T. Koivisto, Kopinen, Laitinen, Lehtinen, Lepistö, Liikanen, Lindeman, H. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Miettinen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, E. Nieminen, Niinikoski, Paasio, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Ronkainen, Saarto, Saimo, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Siikaniemi, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Väinö Turunen, Työläjärvä, Uusitalo, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vuottilainen ja Väyrynen.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Antila, Asunmaa, Ehrnrooth, Hokkanen, Honkonen, Huotari, Huurtamo, Häikiö, Häkämies, P. Jokinen, Junnila, Järvenpää, Kainulainen, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Kohotala, T. M. Koivisto, Koppanen, Koskinen, Kurppa, Laatio, Laine, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lemström, Liedes, L. Linna, Mustonen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, Mänttari, Nikkilä, Procopé, Puhakka, Rainio, Rekonen, Remes, Rosnell, Sainio, Salmenkivi, Seppä, Sinisalo, Suokas, S. Suominen, Tuominen, Väinö, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Aalto ja Häggblom.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Alenius, Asunta, Breilin, Eskman, Friberg, Granvik, Haapasalo, Hetemäki, Holkeri, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Kaarna, Kaipainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Korttesalmi, Koskenniemi, Lillqvist, Linkola, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Salama, Salla, Salmi, Salolainen, Salo-

ranta, Sigfrids, Sileäkangas, Sorsa, Suorttanen, Sutinen, Tiekso, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Vaittinen, Westerholm, Villponiemi, Virolainen, Volotinen ja Ääri.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 55 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 59.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäen 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Mäen 1) ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Asunmaa, Björklund, Flinck, Forsman, Helle, Honkonen, Hostilla, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuutti, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lindeman, L. Linna, Loikkänen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Mänistö, Mänttari, Paasio, Pohjonen, Puhalkka, Pullkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Rosnell, Saarto, Sainio, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sini-salo, Sundqvist, Suokas, Söderman, Taipale, Tamminen, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Väinö, Weckman, V. Vennamo, Voutilainen ja Åsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Aro, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Huurtamo, Häggbloom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kainulainen, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, H. Linna, Martikainen, Mietinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Halkola, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pelkkala, Pelkkari-nen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Ronkainen, Saimo, Salmenkivi, Saukkonen, Seppä, Siikaniemi, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Uusitalo, Vartia, P. Vennamo, H. Westerlund, S. Westenlund, Vikatmaa, Vilmi ja Väyrynen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Alenius, Asunta, Breilin, Eskman, Friberg, Granvik, Haapasalo, Hetemäki, Holkeri, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Kaarna, Kaipainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Kortessalmi, Koskeniemi, Lillqvist, Linkola, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Salama, Salla, Salmi, Salolainen, Saloranta, Sigfrids, Sileäkangas, Sorsa, Suorttanen, Sutinen, Tiekso, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Vaittinen, Westerholm, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen ja Ääri.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 75 jaa- ja 65 ei-ääntä; poissa 59.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies: Esitellään kertomus ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä valmistelevasti käsitellyltä osalta.

Keskustelu:

Ed. Juvela: Herra puhemies! Käsiteltävänä olevan ulkoasiainvaliokunnan mietinnön johdosta, joka koskee hallituksen kertomusta ulkoasiainhallinnon osalta, tahtoisin kiinnittää eduskunnan huomiota maailmanrauhan kannalta erittäin vakavaan tilanteeseen Indokiinassa. Kuten tunnettua, antoi presidentti Nixon kuluvan toukokuun 9 päivänä määräyksen Indokiinassa oleville sotavoimilleen saartaa kaikki Pohjois-Vietnamin satamat. Presidentti Nixonin määräyksen seurauksena Pohjois-Vietnamin satamiin johtavat väylät miinoitettiin ja ilmavoimat saivat käskyn ryhtyä toimenpiteisiin Pohjois-Vietnamiin johtavien rautatie- ja muiden yhteyksien katkaisemiseksi. Amerikan Yhdysvaltain hallituksen viimeisin toimenpide on törkeä loukkaus kauppamerenkulun vapautta vastaan. Se on uusi rikos siinä tuholaisso-dassa, jota amerikkalaiset liittolaisineen käyvät Indokiinan kansoja vastaan. Maailmanrauhan kannalta tilanne Indokiinassa on näiden toimenpiteiden seurauksena kärjistynyt äärimmäisen vakavalla tavalla.

Kuten tunnettua, Vietnam on jo yli 20 vuotta ollut petomaisen imperialistisen hyökkäyssodan kohteena. Aluksi vietnamilaiset taistelivat japanilaisia miehittäjiä vastaan. Sitten olivat vuorossa ranskalaiset. Tämän jälkeen joutui Vietnam Amerikan Yhdysvaltain hyökkäyksen kohteeksi. Vietnamiin lähetettiin yli puoli miljoonaa sotatekniikan nykyaikaisimmilla aseilla varustettua sotilasta, joiden tavoitteeksi asetettiin estää vietnamilaisia valitsemaan itse vapaasti omaa yhteiskuntajärjestelmäänsä. Amerikan Yhdysvallat alkoi näytellä siellä tuhansien kilometrien päässä maansa rajoilta kansainvälisen poliisin viheliäistä roolia.

Me tiedämme sen, että kuluneina sodan ankarina vuosina on Vietnam joutunut kokemaan sanoin kuvaamattoman hävityksen. Tuho ja kuolema ovat moneen kertaan käyneet tämän maan yli. Historiasta tuskin löytyy kansaa, joka olisi saanut maksaa niin kalliin hinnan oikeudestaan elää vapaana omassa maassaan kuin on asianlaita Vietnamin kohdalla. Sodalla on aina se ominaisuus, että se raaijaa ihmisiä ja tekee heistä petoja. Tästä löytyy hätkähdyttäviä todistuksia myöskin Vietnamin. Vaikka totuutta Vietnamin sodasta onkin huolellisesti yritetty vanjella, on sieltä kuitenkin aika ajoin kantautunut tietoja julmuuksista, jotka ovat suuntautuneet siviiliväestöä ja avuttomia vankeja kohtaan. On saatu selville, että erityiset rankaisuosastot ovat järjestelmällisesti ja harkitusti tuhonneet vietnamilaiskyliä ja toimeenpanneet hirvittäviä joukkomurhia. Vietnamin kansanmurhasta kertoo myös se, että sodan siviiliuhrien määrä ylittää jo 2 miljoonaa ihmistä, 9,5 miljoonan ihmisen kodit on tuhottu, Vietnamin sodassa ovat amerikkalaiset syyllistyneet mitä inhottavimpiin sodankäyntimenetelmiin. Kokeilumielessä mutta useimmiten suunnitelmallisesti ja harkitusti on asutuskeskuksiin pudotettu uhrejaan pahoin runtelevia sirpalepommeja ja napalmpommeja, ja vesistöjä ja riisipelloja on ilmasta käsin saastutettu bakteereilla ja kemiallisilla myrkyillä, jotka aiheuttavat tuskallisen kuoleman. Viimeisimmät tiedot kertovat uudesta joukkotuhomenetelmästä, elektronisesta sodasta, joka kauko-ohjataan Thaimaasta käsin, maasta, jolle Suomikin Aasian Kehityspankin kautta antaa ns. kehitysapua. Tosiasia joka tapauksessa on se, että Indokiinassa on ylittetty jo ajat sitten sodankäynnin kaikkein epäinhimillisimmät normit.

Pariisissa kokoontui hiljattain maailmankokous Indokiinan kansojen tukemiseksi. Se oli

mahtava voimannäyte ja osoitus yhä laajenevasta ja voimistuvasta solidaarisuusliikkeestä Vietnamin kansoja kohtaan. Totta on myös se, että meillä Suomessakin on toiminta Vietnamin puolesta saanut taakseen yhä laajempien kansalaispiirien tuen ja myötätunnon. Ja tämä on tietenkin erinomainen asia. Mutta vaikka tässä kohdin onkin edistymistä tapahtunut, niin vielä liian paljon on olemassa kuitenkin tietämättömyyttä ja välinpitämättömyyttä Vietnamin kansan kokemaa kärsimysnäytelmää kohtaan, ja tämä välinpitämättömyys verhoutuu puolueettomuuden ja tasapuolisuuden valhepukuun myös Suomen virallisessa asennoitumisessa Indokiinan tilanteeseen. Se on johtanut mm. siihen, ettei hallitus ole millään tavalla reagoinut edes viimeisimpiin, törkeisiin merenkulun loukkauksiin Indokiinan vesillä, vaan hyväksynyt ne vaikenemalla.

On hartaasti toivottava, että Vietnamin traaginen murhenäytelmä päättyisi mahdollisimman pian ja koko Indokiinan alueelle saataisiin aikaan kauan toivottu ja odotettu rauha. On selvää, että tämän rauhan pitää perustua ennen muuta Vietnamin kansan omiin ehtoihin, sen omiin toiveisiin. Tyydyttävän rauhan ensimmäisenä, välttämättömänä ehtona on vieraiden sotajoukkojen poistaminen Indokiinasta ja keinoitekoisesti, vieraan väkivallan turvin kahtia jaetun ja historiallisista yhteyksistään irtirevityn maan saattaminen jälleen yhtenäiseksi kansakunnaksi.

Mitä Suomeen tulee, olen sitä mieltä, että hallituksen olisi selvästi tuomittava Vietnamin tapahtuva kansanmurha, jossa, kuten sanottu, viimeisimpiä toimenpiteitä ovat Vietnamin Demokraattisen Tasavallan aluevesien saartaminen miinoilla ja kiihdytetyt Vietnamin Demokraattiseen Tasavaltaan suunnatut pommituslennot. Toivoisin edelleen, että hallitus ottaisi todella vakavasti harkittavakseen Vietnamin Demokraattisen Tasavallan virallisen tunnustamisen. Se olisi mielestäni kansainvälinen velvollisuutemme. Se olisi merkittävä palvelus rauhan asialle Indokiinassa.

Tahtoisin vielä lopuksi sanoa, että en oikein jaksa käsittää sellaista puolueettomuutta ja tasapuolisuutta, joka kaiken aikaa varoo ja välttää ottamasta kantaa Vietnamin tapahtuvaan kärsimysnäytelmään, kansainvälisen oikeuden loukkauksiin ja ihmisyyttä vastaan suunnattuihin häpeällisiin rikoksiin. Minusta jo ihmisyyden nimissäkin meidän pitäisi ottaa selvä kanta näihin traagisiin tapahtumiin Vietnamin. Tä-

män tosiasian tunnustamiseen ei mielestäni liity ristiriitaa puolueettomuutemme kanssa ja varsinkin usein korostamamme aktiivisen rauhan ulkopoliittikan kanssa. Suomi voi omalta osaltaan ja omilla toimenpiteillään vaikuttaa sen asian eteen, että yli 20 vuotta jatkunut Vietnamin kärsimysnäytelmä saataisiin lopultakin päättymään ja että kovinkaan kaukana ei olisi enää se aika, jolloin kiusatut Indokiinan kansat saisivat vapauden elää rauhassa omalla maaperällään. Rauhan saavuttaminen Vietnamissa merkitsisi samalla myös rohkaisevaa askelta kohti toivoa paremmasta tässä väkivallan, pelon ja vihan varjostamassa maailmassa.

Ed. Sinisalo: Herra puhemies! Hallituksen kertomuksessa todetaan lyhykäisyydessään, että maamme on kertomusvuonna aloittanut neuvottelut kaupallisista, lähinnä tullijärjestelyistä Euroopan talousyhteisön EEC:n kanssa. Nämä neuvottelut jatkuvat edelleen. Eräiden tietojen perusteella, sikäli kuin salakähmäisyyden ilmapiirissä jotakin varmana voi pitää, neuvottelut saataisiin lähiaikoina päätökseen ja maamme olisi valmiiksi neuvottelun sopimuksen edessä.

Sopimusneuvottelut on aloitettu ja niitä käydään väistämällä asiallista keskustelua tähän ratkaisuun liittyvistä poliittisista kysymyksistä. Talous on taloutta ja politiikka politiikkaa, vakuuttavat vannoutuneimmat poliitikot ja heittäytyvät täysin epäpoliittiseen rooliin. Tietenkin tällainen asenne on politiikan eräs ilmaus. Tämän vuoksi on välttämätöntä keskusteltaessa maamme ja EEC:n keskeisistä neuvotteluista pyrkiä selvittämään, mistä todellisuudessa on kysymys. Erikoisen välttämätöntä on pysähtyä asian poliittiseen puoleen, joka punoutuu erottamattomasti yhteen niiden taloudellisten ratkaisujen kanssa, joita EEC:n kanssa aiotaan tehdä.

Niin sanotusta epäpoliittisesta asennoitumistavasta lähteville on tavanomaista tutkia integraatiokysymyksiä tuotantoteknillisinä kysymyksinä. Tällöin nähdään erikoisesti tieteellis-tekninen kehitys lähtökohtana kansainväliselle työnjaolle ja sen myötä integraatiokehitykselle. Tällaista lähestymistapaa tukee ja täydentää myös pyrkimys yhdistää samanlaiseksi prosessiksi ne taloudellisen yhdentymiskehityksen ilmiöt, joita tapahtuu toisaalta sosialistisen maailman ja toisaalta kapitalistisen maailman piirissä. Ei ole harvinaista, että EEC:n ja SEV:in välille astetaan usein yhtäläisyysviiva; toinen vain näh-

dään maailman toisen osan ja toinen toisen osan taloudellisen yhteistyön mallina. Jo kuitenkin tällaisen jaon olemassaolon pitäisi havahduttaa pohtimaan myös syitä, jotka ovat synnyttäneet tällaisen jaon, sekä tarkkailemaan järjestelmiin sisältyviä erilaisuuksia, mutta näin ei useinkaan menetellä.

Teknillisluontoinen lähtökohta aikamme integraatiokehityksen tarkkailuun on tarkoituksenmukaista kapitalistisen integraatiokehityksen olemuksen, sen yhteiskunnallisen sisällön salaamista. Kiistatonta on kuitenkin, että integraatio ei merkitse irtautumista talousjärjestelmästä. Päinvastoin se voimistaa tiettyjä vallitsevaan talousjärjestelmään liittyviä tendenssejä. Se on erottamaton osa tuota tai tätä tuotantojärjestelmää.

Sosialistisen maailmanjärjestelmän puitteissa on luotu ja edelleen kehitetään laajaa taloudellisen yhdentymisen kokonaisuohjelmaa. Se on tarkoitus toteuttaa vaiheittain 15—20 vuoden aikana. Ohjelman ensimmäinen vuosi on antanut myönteisiä kokemuksia. Tarkkailtaessa integraatiokehityksen olemusta on kuitenkin saavutettuja tuloksi ilmaisevia tietoja oleellisempaa pyrkiä löytämään yhdentymiskehityksen yhteiskuntapoliittinen vaikutus. SEV:in kokonaisuohjelman toteuttaminen ja taloudellisen yhdentymisen kehittäminen lisäävät tietenkin puheena olevien maitten taloudellisia voimavaroja, ja se tapahtuu kaikkien SEV-maiden kansantalouden rakenteen ja tehokkuuden lisäämisen perustalla tavoitteena puheena olevien maiden kansojen aineellisen ja sivistyksellisen tason kohottaminen. Erittäin kuvaavaa on, että suunnitelma tähtää puheena olevien maitten taloudellisen tason yhtäläistämiseen tarkoituksena poistaa aikaisempina kausina ilmenneet eri maiden erilaisen kehityksen seuraukset. Integraation olemus juontaa tässäkin muodossa lähtökohtansa talousjärjestelmän olemuksesta voimistaa yhteiskunnan sosialistisia piirteitä, mikä vastaa kansojen etuja ja on sopusoinnussa yleisen yhteiskunnallisen edistyksen kanssa.

Kapitalististen maiden integraatioiden perusta on luonnollisesti kokonaan toinen. Yhteismarkkinat ovat suurpääoman, trustien pieni Eurooppa. Se ei ole sopusuhtainen liittoutuma, joka vastaisi kansojen etuja. Tälle kuten kapitalistiselle yhdentymiskehitykselle yleensäkin ovat tunnusomaisia suurmonopolioiden hallitseman systeemin laajoille kansanjoukoille kielteiset piirteet. Tämä kehitys johtaa suurpankkien ja suurteollisuuden keskittymiseen, lisääntyneisiin

tasoeroihin alueiden kesken, jättäjämaisiin vaikeuksiin, joita mm. työttömyys, pienyritystoiminnan tuhoutuminen, kasvavat maatalousvaikeudet jne. tuovat tullessaan. Näihin kielteisiin kehityspiirteisiin kuuluu ylikansallisen toiminnan seurauksena kansojen vapauden ja kansallisen oikeuden rajoittaminen mm. taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen suuntaa määrättäessä. Kaikki nämä piirteet ovat havaittavissa elävässä elämässä ympärillämme.

Kapitalistisen maailman integraatiokehitystä on ylistetty autuuden avaimena nopeutuvaan tuotannon kasvuun ja vakaaseen taloudelliseen kehitykseen, ja on vakuutettu, että se avaa uusia mahdollisuuksia kaikille siihen osallistuville. Ne, jotka näin puhuvat, tietävät jo itsekään puhuvansa tosiasioiden vastaisesti. Kun esim. talousneuvoston integraatiojoasto väittää sopimuksen EEC:n kanssa tarjoavan paremman vaihtoehdon kaikille maamme teollisuusaloille, on tämä luonnollisesti ristiriidassa jo itse integraatioteoriankin kanssa. Yhdentymisen merkitys kansainvälistä työnjakoa, jolloin tietty tuotantoalat vahvistuvat, samalla kun toiset alat heikkenevät ja luovuttavat markkinoita muiden maiden vahvoille aloille.

Meillä on kysymys vientiteollisuuden eli keskeisesti puunjalostusteollisuuden etujen suojaamisesta kotimarkkinateollisuuden kustannuksella. Se asiallinen etu, joka tällaisesta kehityksestä voi olla saavutettavissa, merkinnee tuotavuuden kasvun nopeutumista eräillä aloilla — meillä lähinnä puunjalostusteollisuuden aloilla. Kapitalismin olosuhteissa ei tämä ole kuitenkaan samaa kuin talouden kasvun vauhdittuminen. Kansanjoukkojen maksukykyisen kulutuskysynnän jälkeensä jääneisyys tuotannon mahdollisuuksista on kapitalismille ominainen, joka päiväinen ilmiö, ja tätä ongelmaahan integraatiokehitys ei lievennä, vaan päinvastoin kapitalistien voittojen lisääminen, joka tällaisen kehityksen seurauksena on väistämätön, kärjistää tätä ongelmaa. Kun siis kapitalistinen integraatio lisää tuottavuutta, niin se lisää jotain sellaista, jonka lisäämisen tarpeessa kapitalistinen järjestelmä ei ensi sijassa ole. Toisaalta kapitalistinen integraatio ei sinänsä lainkaan helpota markkinakysymyksen ratkaisua, ei vähennä tuotteiden realisoinnin vaikeutta, ja se on taas kapitalistisen talousjärjestelmän oleellinen ongelma, josta esim. nykyinen lamakausi johtuu.

Edellä sanottua, tuotantojärjestelmiin erottamattomasti liittyvää lähtökohtaa ei voida sivuuttaa, kun pyritään pohtimaan, mikä on

suunnitellun Suomen EEC-liitännäisyyden seuraus. Ei ole vaikeaa havaita, että se on jotain vallan muuta, kuin mistä siinä kiiltokuvapropagandassa pyritään kuvaa antamaan, jolla sidonnaisuutta EEC:hen meidän maassamme propagoidaan. Yhteismarkkinoiden politiikka on kansainvälisen suurpääoman kansanvastaista ja kansakunnan vastaista politiikkaa. Sidonnaisuus tällaiseen politiikkaan lisää suurpääoman vaikutusvaltaa maassamme kaikkine siitä johtuvine kielteisine seurauksineen.

EEC ja yleensä kapitalistinen integraatiokehitys on yritys kapitalististen tuotantosuhteiden lujittamiseen Länsi-Euroopassa. Tämä on ilmaistu useissa EEC:n tarkoitusta selvittävissä kannanotoissa. Kymmenisen vuotta sitten julkaistussa EEC:n Bonnin deklaraatiossa korostetaan EEC:n toiminnan merkitystä poliittisen yhdentymisen edistämiseksi ja sillä tavoin Atlantin sopimuksen lujittamiseksi. Viime joulukuussa presidentti Nixon ja Englannin pääministeri Bermudassa käymiensä neuvottelujen jälkeen julkaisemassaan kannanotossa lausuvat, että EEC:n laajentaminen vahvistaa Pohjois-Atlantin puolustusliittoa, NATO:a.

Vaikka täällä Suomessa taktisesti viisaimmat EEC:n kannattajat vaikenevat näistä avoimista poliittisista piirteistä, joita näihin suunnitelmiin sisältyy, sanotaan se aika ajoin avoimesti täälläkin. Uusi Suomi kirjoitti 16.4. viime vuonna EEC:n laajentumisneuvotteluista näin: ”Meidän eurooppalainen tulevaisuutemme on kiinni yhdentymisneuvottelujen onnistumisesta, neuvottelujen, joiden päämääränä on järkevästi organisoitu eurooppalainen hallitus, joka voi tehdä yhteisen politiikan alueella vaadittavat ratkaisut ja jonka virkatoimia valvotaan parlamentaarisesti.” Uusi Suomi esittää huolestuneisuuden neuvottelujen tuloksista ja kuvastaa vilpittösti poliittista huolestuneisuutta kirjoittamalla tässä samassa artikkelissa: ”Mikäli laajentumisneuvottelut epäonnistuisivat, merkitsi se läntisen yhtenäisyyden heikentymistä ja korttien pelaamista vastustajan käsiin. Moskovan kunnianhimo hallita Eurooppaa saisi uutta tuulta ja toisaalta Amerikassa voimistuisivat ne äänet, jotka vaativat Euroopan jättämistä oman kohtalon varaan.” Tämän avoimemmin EEC-suunnitelmien poliittisia tarkoituksia tuskin voidaan ilmaista.

Vielä tuoreimpana todisteena EEC-suunnitelmiin sisältyvistä poliittisista tarkoituksista tai ilmaisuna näistä tarkoituksista on valtiotieteen tohtori Kullervo Killisen muutenkin kirkkaita

oikeistoasenteita ilmaissut avomielinen puhe Euroopan integraatiokehityksestä ja sen vaikutuksesta maahamme, ellei muodossa tai toisessa tapahtuvaa yhdentymistä EEC:hen toteutettaisi, jota tohtori Killinen pitää tarpeellisena. Hän puhui tästä aiheesta 22 päivänä huhtikuuta, siis viime kuussa, reserviupseerien turvallisuuspäivillä Kouvolassa ja lausui tällöin: "Kun Euroopan poliittinen yhdentyminen, mikä pakostakin seuraa täydellisenä toteutettua kaupallista yhdentymistä, todella lähtee liikkeelle ja vetää mukaansa tavalla tai toisella kaikki Skandinavian maat, Ruotsi mukaanluettuna, olemme vaarassa joutua eristetyksi siitä ideologisesta ympäristöstä, johon kuulumme, sekä myös vientitavaroittemme luonnollisesta markkina-alueesta." Killinen ei vaivaudu asettamaan edes markkinakysymyksiä etusijalle, vaan korostaa asian poliittista, ideologista keskeisyyttä sellaisella avomielisyydellä, joka kuvastaa mistä todellisuudessa on kysymys.

Jo edellä sanottu osoittaa, että niissä neuvotteluissa, joista eduskunnalle on annettu muutama lyhykäinen ilmoitus, on kysymys suurista poliittisista kysymyksistä. Tämän vuoksi on erikoinen aihe protestoida sitä tapaa, jolla EEC-neuvotteluja on käyty ja käydään. Asiaa hoidetaan poliittisten päätöksentekijöiden — ainakin eduskunnan — selän takana. Kaikki tämä tapahtuu asian teknillis-taloudellisen luonteen korostuksen varjolla. Valittaen on todettava, ettei esimerkiksi ulkoasiainvaliokunnalle saatu anti ole ollut sellaista, että se olisi turvannut tämän kauaskantoisen asian vaatimaa asiallista käsitteilytapaa. Ulkoasiainvaliokunnan piirissä on tätä valitettua toistamiseen, mutta turhaan. Tilanne ei valitettavasti ole parantunut hallitusten vaihdostenkaan myötä, ei esimerkiksi nykyisen hallituksen toimikautena. Sosialidemokraattisen puolueen rooli koko ajan on ollut epäselvä. Kun viime aikoina ne äänet, jotka tukevat liittymistä, ovat voimistuneet tämän puolueen piirissä, se heijastunee myös siinä välinpitämättömydessä, joka tämän asian eduskunnalle tuomiseen ja selostamiseen nähden nykyisin valitsee.

Nyt on tullut ilmoituksia, kuten jo alussa viittasin, että neuvottelut on tarkoitus saada päättymään ennen EEC:n kesälomakautta elokuuta. Vaikka näinkään ei olisi asianlaita, on kuitenkin syytä uskoa, että oleellisista ratkaisuista ja asioista on kysymys niissä neuvotteluissa, joita nyt hallituksen johdolla käydään. Tämän vuoksi on erikoinen aihe alleviivata,

että eduskunnan on voitava ilmaista asiasta kantansa ennen kuin se on valmiiksi neuvottelun sopimusesityksen edessä, tilanteessa, jossa sopimuksen hyväksymistä voidaan väittää ainoaksi mahdollisuudeksi. Kaiken edellä sanotun vuoksi ehdotan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavaa lausumaa:

"Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa Euroopan talousyhteisön ja Suomen välillä käydyistä neuvotteluista kiireellisesti selonteon ja turvaa eduskunnalle mahdollisuuden ennen neuvottelujen loppuunsaattamista lausua käsityksensä asiasta."

Ed. Junnila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Sinisalo puheenvuorossaan väitti mm., että kun Suomi nyt käy neuvotteluja kaupallisista järjestelyistä laajenevan EEC:n kanssa, näitten neuvottelujen tarkoituksena on suojata puunjalostusteollisuuden etuja kotimarkkinateollisuuden etuja vastaan. Tämä on tietysti, tämäkin, perin virheellinen väite. Ensinnäkin koko eron teko perinnäisen vientiteollisuuden, puunjalostusteollisuuden, ja ns. kotimarkkinateollisuuden välillä on jo pahasti vanhentunut, mutta erityisesti juuri tähän ns. kotimarkkinateollisuuteen aikanaan luetut eräät teollisuudenalat, nämä meidän nykyistä ns. uusvientiämme edustavat teollisuudenalat, ovat niitä, joitten etujen suojelemisesta juuri on kysymys nyt, kun EEC-neuvotteluja käydään. Juuri näitten teollisuudenalojen vienti kärsisi pahimmin, jos me emme pääse kaupallisiin järjestelyihin EEC:n kanssa.

Muuten ed. Sinisalon esitys oli tyypillistä kommunistisen Don Quijoten taistelua tuulimyllyjä vastaan. Hän vyörytti esiin Atlantin sotaliitot ja ties mitkä poliittiset mahdollisuudet, vaikka niitten taholta, jotka näitä neuvotteluja Suomen puolesta käyvät, on joka käänteessä mahdollisimman selvästi ilmaistu, että Suomella ei puolueettomuutensa takia ole minkäänlaisia mahdollisuuksia eikä aikomuksia liittyä poliittiseksi jäseneksi EEC:hen. Kysymys on pelkästään kaupallisista vapaakauppajärjestelyistä Suomen teollisuuden vientitietujen turvaamiseksi, ja ne ovat pakottavan tärkeitä etuja, se ed. Sinisalon täytyy myöntää.

Ed. Sinisalo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta kyllä tuntuu, että kun ed. Junnila nousee Suomen puolueettomuuspolitiikan nimissä käytävien neuvottelujen edusmieheksi, niin EEC-neuvottelujen tausta

vielä vahvistuu siitä, mitä äsken jo puhuin. Olisi tässä suhteessa odottanut, että joku muu taho olisi saattanut edes nämä näkökannat esittää. Kun me tiedämme ed. Junnilan poliittisen asenteen, ei ole syytä epäillä, mitä hän näillä ajatuksillaan tarkoittaa.

Mitä tulee puunjalostusteollisuuden keskeiseen asemaan näissä neuvotteluissa, sen on voinut havaita ulkopuolinenkin tarkkailija niistä asemista, joista näitä salassa käytyjä neuvotteluja nyt on voitu tarkkailla. On tietysti selvää, että meillä on viennin piirissä eräitä aloja, sellaisiakin aloja, jotka varmasti kokevat vielä raskeampana niin liittännäisyydet kuin ulkopuolelle jäämiset, yleensä suurten monopolien paineen lännen taholta, mutta on ymmärrettävä, että puunjalostusteollisuus nimenomaan on ollut se suurin tekijä, joka näitä neuvotteluja on vauhdittanut, ja sen tietysti ymmärtää senkin vuoksi, että se on meidän vientimme kokonaisuudessa sentään erittäin huomattava tekijä. Vaikka minun kotikaupungissani jokin näkkileipätehdas julistaa myös, että sen toiminnan menestys vaatii EEC:hen liittymistä, niin kaikki me tiedämme, etteivät meidän hallituksemme ole liikkeellä näkkileipätehtaiden vaan puunjalostusteollisuuden vuoksi.

Ed. Åsvik: Herra puhemies! Etelä- ja Keski-Pohjanmaan pienvaltainen yrittäjäväki suhtautuu erittäin suurella huolestuneisuudella EEC-neuvotteluihin. Maamme sitominen suljettuun talousyhteisöön merkitsisi pienten kaupallisten ja tuottajien yritystoiminnan rajoittamista ja pahimmassa tapauksessa jopa toiminnan loppumista. Suurten yritysten monopoli-asema vahvistuisi entisestäänkin ja kotimaisen monopolipääoman lisäksi ulkomainen pääoma tunkeutuisi maahamme. Vaasan läänissä on kokemuksia ulkomaisen pääoman valtauksista tässäkin suhteessa, nimittäin ruotsinmaalainen pääoma on investoinut läänimme alueelle tekstiili- ym. yrityksiin jo yli 40 laitokseen. Suurimpana houkuttimena kerrotaan olevan alhaiset palkat ja kuntien pitkälle menevä taloudellinen tuki teollisuushallien ja kunnallisteknillisten töitten suorittamisessa kunnan varoilla. Valtiovalta myös kehitysalerahaston kautta auttaa taloudellisesti ruotsinmaalaisia ja muitakin ulkomaalaisia yrittäjiä.

Läänimme pienyrittäjät kamppailevat jo nykyisinkin suurissa vaikeuksissa. Nämä vaikeudet ilmenevät pääomaköyhyytenä ja kasvavana verorasituksena. Maamme liittyessä 1950-luvun

loppupuolella EFTAan joutui useihin satoihin, jopa tuhansiin nouseva pienyrittäjien joukko lopettamaan toimintansa. Suoritettujen tutkimusten mukaan EFTAan liittymisen jälkeen työttömyys on lisääntynyt ja vaikeudet maamme kauppataseissa ovat vuosittain jatkuvasti kasvaneet. Työttömyys on ollut EEC-maissa myöskin kasvusuunnassa. Tämän vuoden tammikuussa oli 2.3 miljoonaa työtöntä, kun heitä vuotta aikaisemmin oli 1.8 miljoonaa. Ulkomainen työvoima on kymmenen vuoden aikana kasvanut EEC:n alueella 1.3 miljoonasta 3.8 miljoonaan. Työvoiman vapaa siirtymisoikeus maasta toisen EEC-maissa on siis kyllä johtanut suuriin työvoimasiirtoihin, mutta se ei ole merkinnyt työttömyyden helpottumista, kuten on yritetty uskotella. Läänimme työläiset ja pienyrittäjät esittävät vaatimuksen EEC-neuvottelujen lopettamisesta.

Myös kaupan alalla esiintyy vastustavaa toimintaa. Osuusliike Vaasanseudun edustajisto kevätkokouksessaan 7 päivänä kuluva kuuta tänä vuonna lausui mielipiteenään seuraavaa: ”Suomen etujen mukaista ei ole liittyminen Euroopan talousyhteisöön EEC:hen. Teollisuutemme ja kaupmamme valtaosa on kilpailukyvyttöntä Länsi-Euroopan suurten monopolien rinnalla omillakin kulutusmarkkinoillamme. Tästä seuraavat jatkuva työttömyyden lisääntyminen ja työtä tekevän väestön ostovoiman väheneminen sekä kulutustavaroita myyvän kaupan sektorin taloudellinen vaikeutumisen. Esimerkiksi E-osuuskauppaliike on täydellisesti riippuvainen kulutuskysynnän herkkyydestä markkinoilla. Kuitenkin tarvitsemme ulkomaankauppaa tukemaan tämänhetkistä teollisuutemme tuotannon markkinoimista ja työllisyytilanteen heikkenemistä vastaan. Sosialististen maiden taloudellisen keskeisavun neuvoston SEV:in yhteistyötarjoukset olisi mielestämme otettava pohjaksi Suomen ulkomaankauppaa suunniteltaessa. Koko sosialististen maitten kauppa on tavaravaihtokauppaa, ja näin takaisimme varman mekin myös omille tuotteillemme. Neuvottelut EEC:n kanssa voitaisiin keskeyttää, kunnes kaupan järjestelyt olisi saatu Suomen kansan etujen mukaisesti ratkaisuun.” Näin sanoi Vaasanseudun edustajiston kevätkokous mielipiteenään EEC-neuvotteluista.

Hallituksen olisikin jo aika ottaa huomioon monet kielteiset seikat EEC:n kysymyksessä ja lopetettava neuvottelut maallemme vahingollisina. Ja että hallituksella olisi tässä selkänöjää, sen tulisi tehdä, kuten täällä on ehdotettukin,

tuoda eduskunnan käsiteltäväksi koko kysymys siinä laajuudessaan, mitä nyt neuvottelujen tuloksena on jo nähtävissä.

Herra puhemies! Kannatan ed. Sinisalonen ehdotusta perustelulauseksi.

Ed. Laine: Herra puhemies! Kertomusvuoden heinäkuussa EEC:n ministerineuvosto ehdotti ministeritasolla käytävien neuvottelujen aloittamista maamme suhteista EEC:hen. Neljän päivän sisällä hallitus antoi myöntävän vastauksen, ja neljä kuukautta myöhemmin avattiin ministeritaso keskustelut Brysselissä. Näin ryhdyttiin maamme kuljettamaan tielle, jota Nato-valtioiden poliittiset intressit, monopolien taloudelliset edut ja mm. suomalaisen puunjalostusteollisuuden taloudelliset pyyteet hallitsevat. Eri yhteyksissä on todettu, ettei nykyisen kaltainen poliittisille päämäärille perustuva ja uutta syrjintää luova taloudellinen yhdyntymiskehitys Länsi-Euroopassa ole pienten puolueettomien maiden etujen mukaista. Tästä huolimatta on maassamme suoritettua EEC-keskustelussa, jota on toistaiseksi käyty aivan liian vähän, voittopuolisesti pidetty itsestään selvänä maamme sitoutumista ja mukautumista markkina-alueiden uudelleen jakoa suorittavaan Euroopan talousyhteisöön.

Toistaiseksi on keskustelua käyty lähinnä talouselämän suppean johdon, eräiden teollisuusalojen johtomiesten ja eräiden virkamiesten toimesta ja ehdoilla. Näin on synnytetty ja levitetty yksipuolista käsitystä siitä, että maailmamme ei ole mitään muuta mahdollisuutta kuin suuntautuminen EEC:n kanssa tehtävään vapaakauppasopimukseen.

EEC:hen sitoutumista on perusteltu taloudellisilla syillä; ja tällöin on viitattu EFTA-ratkaisuun. Kuitenkin kokemukset EFTA-kaudelta nykyisine ulkomaankauppaan kiistatta liittyvine taloudellisine ongelmineen antavat aiheen arvostella sitä politiikkaa, joka johtaisi maamme nykyistä syvempään riippuvuuteen länsieurooppalaisesta yhdyntymiskehityksestä.

On mitä suurin syy olettaa, että vapaakauppa laajentuneen EEC:n kanssa merkitsisi maailmamme entistä suurempia sopeutusvaikeuksia ja johtaisi pääomatulojen kasvuun työtulojen kustannuksella, työllisyystilanteen vaikeutumiseen, työvoiman jatkuvaan maastamuuttoon, kehitysalueiden nopeutuvaan autioitumiseen ja maatalouden kriisiin syvenemiseen. Vaihtotaseen tasapainottamisongelmat kasvaisivat entisestään

vaikeuttaen työllisyyden hoitoa ja pienituloisten elämää. Vapaakauppasopimus EEC:n kanssa tulisi kiihdyttämään Neuvostoliiton kanssa tapahtuvan kauppavaihdon suhteellisen osuuden supistumista, mikä olisi maamme ja kansamme etujen vastaista. Näitä EEC-ratkaisun sisäpoliittisia seurannaisvaikutuksia ei ole valtiovallan toimesta selvitetty lainkaan. Talusneuvoston integraatiojaoston mietinnössä EEC-ratkaisua tarkastellaan pääasiassa puunjalostusteollisuuden ja yleensä vientiteollisuuden näkökulmasta, joka on liian suppea-alainen päätöksenteon pohjaksi.

EEC-ratkaisu ja sen seuraukset ovat lähinnä poliittisia. EEC on suljettu taloudellinen ja poliittinen liittoutuma. Sen sosialistisia maita vastaan suuntautunut politiikka ilmenee niin EEC:n asiakirjoissa kuin sen arkipäivän toiminnassakin. EEC on Naton taloudellinen selkäranka. Vapaakauppasopimus EEC:n kanssa vahvistaisi nimenomaan Naton ja EEC:n poliittisia tavoitteita. Tämä käy ilmi mm. Edward Heathin ja Richard Nixonin lausunnosta Bermudalla 21. päivänä joulukuuta viime vuonna, joka lausunto kuului näin: "Euroopan talusyhteisön laajentuminen vahvistaa Pohjois-Atlantin puolustusliittoa Natoa." EEC:n poliittisesta luonteesta puhuttaessa ei pidä luulla, että se koskisi vain täysjäseniä. EEC-maiden pää- ja ulkoministerien kokouksessa vuonna 1969 todettiin, että yhteyksien solmiminen seläistenkin maiden kanssa, jotka eivät hae täysjäsenyyttä, edistää EEC:n poliittisia päämääriä.

Arvioidessaan puolueettomien maiden ja EEC:n välisiä neuvotteluja neuvostoliittolainen Novoje Vremja totesi niiden pohjautuvan poliittisiin, sotilaallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin. Lehti mainitsi niiden strategisena tavoitteena olevan: "kapitalismin vahvistaminen Länsi-Euroopassa ja sen voimien suuntaaminen työväenluokkaa, kansallista vapautusliikettä ja sosialistisen yhteisön maita vastaan."

Vapaakauppasopimus EEC:n kanssa on voitto Naton ja imperialististen maiden ulkopolitiikalle. Se tietäisi länsimaiden kanssa käytävän kaupan osuuden lisäämistä, länteen suuntautuvan taloudellisen sidonnaisuuden kasvua ja puolueettomuuspolitiikkamme uskottavuuden kaventumista. EEC-sopimus kaventaisi maamme poliittista ja taloudellista suvereniteettia. Se johtaisi vaatimuksiin mm. veropolitiikan ja lainsäädännön yhtenäistämistä, jopa budjettipolitiikan yhtenäistämiseen EEC-maiden kanssa. Tähän viittaa mm. Kansallis-Osake-Pankin joh-

tokunnan jäsenen Matti Mäenpään lausunto 11 päivänä tammikuuta tänä vuonna. Lausunto julkaistiin Helsingin Sanomissa, ja osa siitä kuuluu näin: "Yhtenevän Euroopan talouspoliittiset tavoitteet edellyttävät kaikilta siihen osallistuvilta mailta pitkäjännitteistä, johdonmukaista ja yhtenäistä talous-, finanssi- ja suhdanepolitiikkaa." EEC-ideologian muokkausta suoritetaan kuumeisesti käyttäen eräänä keinona mm. suomalaisten parlamenttiryhmiä vierailuja Bonnissa ja Brysselissä, joita vierailuja jälleen tunnutaan valmisteltavan. Ruotsalainen taloustieteilijä Gunnar Myrdal lausui hiljattain Malmössä pidetyssä pohjoismaisessa neuvottelutilaisuudessa seuraavaa: "On virheellistä ajatella, että pienelle maalle olisi edullista kuulua suureen kauppayhteisöön. Meille olisi paljon edullisempaa säilyttää mahdollisuutemme itsenäisen politiikan harjoittamiseen. Yhdistyneessä Euroopassa Norjalla on kaikki mahdollisuudet muuttua syrjäalueeksi, enkä suhtaudu optimistisesti Tanskankaan tulevaan asemaan tällaisen Euroopan puitteissa." Tämä lausunto on aiheellista noteerata myös maamme EEC-ratkaisuja suunniteltaessa.

Yhteismarkkinat on keino, jolla annetaan monopolille mahdollisuus vallata heikommit kilpailijoilta myyntimarkkinat, raaka-ainelähteet, pääomansijoituskohteet, halpa työvoima, ammattitaitoinen henkilökunta ynnä muut. Tähän on vaikuttamassa sellainen yhdentymiskeino, joka edellyttää tullimuurien purkamista, vapaata valtioiden välistä pääoman ja työvoiman liikettä, patenttisteiden poistamista, yhtenäisen lainsäädännön suunnittelemista ja niin edelleen. Eräät merkit viittaavat siihen, että meillä jo valmistellaan EEC-lakeja.

Eri maiden monopolien operaatioiden ulottuminen koko talousyhteisön alueelle nopeuttaa pienten yhtiöiden vararikkoutumista. Euroopan yhteismarkkinat eivät ole mikään pysyvä ratkaisu, sillä kapitalistisen talouden sisäiset ristiriidat tulevat jälleen jonkin ajan kuluttua vaattimaan markkina-alueiden uusjakoa ja muita kapitalistisen talousjärjestelmän eliniän pidentämisen vaatimia ratkaisuja. Sosialistisen opiskelijaliiton, Akateemisen Sosialistiseuran, opiskelevan nuorison sos.dem.yhdistyksen ja akateemisen liberaalisen yhdistyksen yhteisessä veetoimuksessa vapaakauppasopimuksen solmimista vastaan sanotaan mm. näin: "Integraatio ei luo mitään uutta talousjärjestelmää, toisin sanoen se ei synnytä uusia taloudellisia lakeja. Se ei myöskään ratkaise kapitalismin väistämät-

tömiä ylituotantopulmia, koska integraatiolla ei luoda uusia markkinoita, vaan siinä on kysymys markkinoiden uudelleen jakamisesta. Pikemminkin kapitalistinen integraatio kärjistää entisestäänkin tuotteiden markkinointiongelmia, koska tuotantoyksiköiden koon suurentuessa myös tuottavuus nousee. Mutta koska integroituneet monopolit ovat yhtä haluttomia nostamaan laajojen työtekevien kerrosten maksukyistä kulutuskysyntää kuin integroitumattomakin, niin seurauksena on yhä kasvavia vaikeuksia ylituotantopulmien hillitsemiseksi."

Eräissä yhteyksissä on annettu ymmärtää, että nykyisellä sosialidemokraattisella vähemmistöhallituksella on edeltäjistään poikkeava käsitys vapaakauppasopimuksen solmimiseen ja EEC-ratkaisuihin nähden. Tälle käsitykselle ei ole voitu esittää mitään perusteluja, joten oletettavaa on, ettei Paasion hallituksen kanta ole edeltäjistään poikkeava. Onko kyseessä sosialidemokraattien kannattajien tietoinen hämääminen, vai onko esitetyissä väitteissä perää, se nähtäisiin muun muassa hallituksen selonteosta, jonka antamista eduskunnalle odotetaan ja josta täällä tänään on tehty ed. Sinisalon ponsiehdotus. Esimerkiksi neuvottelujen käyminen SEV-maiden kanssa tapahtuvan kauppavaihdon laajentamisesta, joka on todella aiheellista ja maamme etujen mukaista, ei muuta EEC:n olemusta, luonnetta ja tarkoitusta, eikä näin ollen tee lainkaan ymmärrettävämmäksi vapaakauppasopimusneuvottelujen jatkamista.

Ed. Tuominen: Herra puhemies! Kertomusvuonna Suomen hallitus aloitti neuvottelut EEC:n kanssa pitäen keskeisenä vapaakauppasopimusta EEC:n kanssa. Hallituksen neuvottelut EEC:n kanssa ovat tämän jälkeen jatkuneet tiiviinä. Into, jolla näitä neuvotteluja on käyty, ja samanaikaisesti käynnistetty propagandakamppailu EEC:n puolesta ei ole jättänyt kenellekään epäselväksi, että Suomen sitomista tavalla tai toisella EEC:hen pidetään poliittisesti ja taloudellisesti keskeisenä tehtävänä. Tätä pääpyrkimystä ei peitä istuvan sosialidemokraattisen hallituksen kiertelevät lausunnot siitä, että EEC:hen nähden ei haluta tässä vaiheessa vielä ottaa kantaa, vaan asiaa tutkitaan (Ed. V. Vennamo: Itsehän olitte mukana, kun pantiin neuvottelut käyntiin!). — Silloin kun tämä oli hallituksessa esillä, juuri kansandemokraattiset ministerit vastustivat ja vaativat, että minkäänlaisia sopimuksia ei EEC:n kanssa

tulla tekemään (Ed. V. Vennamo: Mutta hallitus aloitti, ja te olitte mukana!).

Kun siis hallitus ei voi olla tietämätön puhuessaan tutkimisesta EEC:n sidonnaisuudesta NATO:n politiikkaan, kun puhutaan, että Suomi ei hae täysjäsenyyttä, niin ei myöskään voi olettaa, että hallitus on tietämätön Haagin julistuksesta vuonna 1969, jonka mukaan EEC päätti laajentaa yhteyksiään maihin, jotka eivät hae täysjäsenyyttä, koska se, niin kuin tässä julistuksessa sanottiin, vahvistaa EEC:n poliittisia päämääriä, ja nämä päämäärät ovat samat kuin NATO:n päämäärät. Verrattuna uutteruuteen, millä sopimukseen pyritään, on aktiivisuus taloudellisen yhteistyön laajentamiseksi sosialististen maiden kanssa jäänyt varsin vähäiseksi.

Hallituksen toimenpiteitä Suomen sitomiseksi vaivihkaa tavalla tai toisella EEC:hen tukee myös se hillitön propaganda, jota maassa kaikissa mahdollisissa yhteyksissä levitetään EEC:n puolesta. Suurpääomapiirejä edustavan Teollisuusliiton into tässä on selvä, mutta myös valtion elimet harjoittavat samaa EEC-propagandaa. Muun muassa äsken televisiossa esitettiin valtion tukeman viennin edistämisen runko-ohjelma. Sen mukaan pääsuunta koko toiminnassa on Länsi-Saksa, eräät muut EEC-maat ja Yhdysvallat. Tämäkin suunnitelma on kytketty EEC-sopimukseen. Pyrkimykseen Suomen lähentämiseksi EEC:hen liittyy maassamme voimakkaasti aktivoitunut Neuvostoliiton vastainen propaganda. Siihen kansandemokraatit ovat eduskunnassa kiinnittäneet useaan otteeseen huomiota. Hallituksen vastaus asiassa tehtyihin kyselyihin on ollut olankohauttelua: mitään ei voi tehdä. Sekin on johdonmukaista EEC-suuntauksen kanssa. Nekin EEC:tä arvostelevat äänet, joita sosialidemokraattisessa puolueessa vielä kuului ennen kuin puolue siirtyi hallitukseen, ovat vaienneet. Puolue istuu hallituksessa suurpääomapiirien tuella ja suorittaa suurpääomapiirien toimeksiantoa myös EEC-asiassa. Ainoa arvostelu, mitä voi kuulla, on, että EEC:n tarjoama sopimus ei ole kyllin edullinen Suomen puunjalostusteollisuusmonopoleille. Mitä EEC-sopimus merkitsi Suomen koko talouselämälle, työllisyydelle, maan riippumattomuudelle ja rauhanpolitiikalle, siitä hallitus ei näytä olevan huolissaan.

Hallituksen toimenpiteet hintojen ja maksujen sekä verojen korottamiseksi ja koko hintasäännöstelyn romuttamiseksi liittyvät myöskin toimenpiteisiin Suomen talouselämän mukautta-

tamiseksi EEC:n monopolien toiveisiin. Tulopolitiikka, jolla, niin kuin viimeiseksi HL-, Härmäläinen-Liinamaa, sopimuksella jäädytetään työläisten palkat ja alennetaan niiden reaaliarvoa, jotta turvattaisiin pääomapiirien kasvavat voitot, seuraa EEC:n viitoittamaa suuntaa. Onhan EEC-maissa voimistunut paine palkkojen alentamiseen ja erityisesti palkkojen nousun estämiseen. Eri asia on, että myöskään EEC-maissa tulopoliittiset ratkaisut eivät ole pystyneet estämään laajoja lakkoliikkeitä, jotka ovat objektiivinen seuraus työn ja pääoman välisestä kärjistyvästä ristiriidasta.

Kaupalliset järjestelyt EEC:n kanssa ovat osallistumista Länsi-Euroopan monopolien johtamaan taloudelliseen yhdentymiseen. Jo EFTA:n vaikutukset osoittivat, että se merkitsee ulkomaankauppasevajauksen kasvua. Tätä vajuusta on pyritty peittämään nostamalla hintoja ja veroja ja devalvoimalla markan arvoa. Maastamuutto ja siirtotyöläisyys ovat kasvaneet jatkuvasti. EFTA:n vaikutukset ilmenivät myös Neuvostoliiton kaupan suhteellisen osuuden vähenemisenä Suomen ulkomaankaupassa. Nämä kansan valtavan enemmistön kannalta erittäin huolestuttavat näkymät pahenisivat kohtalokkaasti yhteistyön laajentuessa EEC:hen. EEC:lle Suomi on kehitysalue ja EEC:n politiikka Suomeen nähden on samanlaista kuin imperialististen valtojen politiikka kautta aikojen on ollut kehitysalueisiin nähden. Siksi on erittäin huolestuttavaa, että hallitus jatkaa sammutetuin lyhdyin ajoa kohti EEC:tä. Koko maan tulevaisuudelle ja väestön valtaenemmistön kohtalolle ratkaisevia kauppapoliittisia toimenpiteitä suunnitellaan piilossa julkisuudesta ja tasolla, joka on etäällä normaalista kansanvaltaisesta kontrollista. Esimerkiksi eduskunnan osanotto EEC-asiain käsittelyyn on erittäin vähäinen. Näyttää siltä, että sosialidemokraattinen hallitus noudattaa samaa taktiikkaa Suomen sitomiseksi EEC:hen, jota eräs brittiläinen ministeri esitteli korkealle suomalaiselle virkamiehelle Juhani Ikosen artikkelin mukaan Yhteiseen Eurooppaan -julkaisussa. Sen mukaan EEC-jäsenyys on ensin neuvoteltava valmiiksi, sen jälkeen "kansan tahto" on kyllä käännettävissä riittävän voimakkaan propagandakampanjan avulla.

Kannatan ed. Sinisalon täällä esittämää lausuntoa.

Ed. Koskinen: Herra puhemies! On toimenpiteitä, joita hallitus vuosittain käsittelee

kertomuksessaan säästeliäästi tai ei ollenkaan. Tämä olennaiselta osaltaan riippuu siitä, mitkä asiat kulloinkin istuvalla hallituksella ovat vastenmielisiä. Kun nyt käsitellään kansanrintamahallituksen toimenpiteitä valtaosaltaan, niin havaitsee ulkomaankauppaa koskevista asioissa vain lyhyesti sivutun maamme valmistautumista liittymään EEC:hen. Asia on menneiden kuu-kausien aikana ollut kansan keskuudessa käsitelyssä, jonka tuloksena voidaan todeta kansan enemmistön vastustavan liittymistä. Puhumalla tästä maallemme erittäin tärkeästä asiasta vähän hallitus on pyrkinyt vierottamaan kansan hostaen voimallisesti monia muita vähemmän keskeisiä kysymyksiä. Niille, jotka epäilevät, että joutuisimme vaikeuksiin, mainitaan kertomuksessa asia yhdellä lauseella, joka kuuluu: "Näissä neuvotteluissa tulee Suomi pyrkimään ensisijaisesti teollisuustuotteiden tullivapaaseen kauppaan tavalla, joka turvaisi maamme kilpailuaseman säilymisen kaupallisiin järjestelyin, jotka ovat sopusoinnussa maamme puolueettomuuspolitiikan kanssa." Se on juhlallisesti sanottu ja kelpaisi vaikka huoneentauluksi valtioneuvostoon. Tosiasia on kuitenkin se, että kun asia ratkaistaan, meidän maamme toivomuksilla on vähän katetta.

Jos jatkamme tiellä, jolle astuimme viime vuoden lopulla, joudumme kansainvälisen kapitalismin säälittävästi puserrukseen, josta kansallemme koituu arvaamattomia vaikeuksia. Vaikka liittyminen tapahtuisi kuinka hellävaraisesti tahansa, joudumme kuitenkin NATO:n alaiseen kaupalliseen organisaatioon, mikä merkitsee puolueettomuutemme menettämistä. Työläisille vastustava asenne EEC:hen nähden on yhteinen koko Pohjolassa, mutta täällä Suomessa meidän pelipanoksemme on suurempi kuin muiden. Asiaan maassamme saadaan ratkaisevasti lisävalaistusta runsaan kahden viikon kuluttua, kun sos.dem.puolue käsittelee sitä arvovaltaisessa puoluekokouksessaan ja tekee ilmeisesti myöskin päätöksen. Minkälainen se on, sitä eivät tiedä taivaan enkelitkään, sillä puolueessa on asiasta käydyt keskustelut laskettu vain rajoitetusti julkisuuteen. Ilmeisesti puoluekokouksen päätökset on menettelytapaohje sos.dem. hallitukselle, ja tuskin on väärä arvio, että puolue on nyt kovan painostuksen alaisena niiltä tahoilta, joiden yksityiset edut maassamme on kysymyksessä. Sosialidemokraattinen puolue on siten temppelein harjalla.

Hallituksen laajentamispyrkimykset meillä juuri tällä hetkellä tähtäävät yksinoikeuden poisottamiseen sos.dem. puolueelta ja hallituk-

selta. Viime viikolla epäonnistunutta hallituksen kaatamisoperaatiota erittäin oikeistolaisempaan yritetään ilmeisesti jatkaa. Hallituksen laajentamispyrkimykset tähän suuntaan on ehdottomasti torjuttava.

On muistettava, että toimenpiteet vauhditettiin maamme liittämiseksi EEC:hen Auran virkamieshallituksen toimesta. Kun tämä vakava asia aikanaan ja toivottavasti pian tulee tähän saliin eduskunnan käsiteltäväksi, niin on ilmeistä, että Suomen kansan suuren enemmistön etujen mukaisesti tämä liittymisehdotus hylätään.

Ed. P. Venamo: Herra puhemies! Sikäli kuin hallituksen kertomuksesta käy ilmi kehitys Suomen suhteista ulkovaltioihin, on syytä poliittisesta puolesta todeta, että pääasiassa Suomen ulkopoliittikan kehitys on ollut positiivista. Suomen ulkopoliittikka myös kertomusvuonna aktivoitui selvästi, jota kehitystä on edelleen jatkettu, mistä ei ole mitään muuta kuin hyvää sanottavana, sillä niinkin pienellä maalla kuin Suomi, puolueettomalla maalla kuin Suomi on varsin suuria mahdollisuuksia vaikuttaa maailman tapahtumiin, niin niihin sotiin, joita maailmassa käydään niin Indokiinassa, Lähi-Idässä kuin eri siirtomaissa, kuin myöskin muihin kansainvälisiin konflikteihin sen vuoksi, että emme ole sitoutuneet mihinkään blokkiin.

Hyvin usein korostetaan ja tuleekin korostaa sitä, että Suomen ulkopoliittikan tulee pitäytyä tinkimättömän puolueettomuuden linjalla. Tämä tinkimätön puolueettomuus ei kuitenkaan saa merkitä sitä, että jokaikisessä asiassa oltaisiin puolueettomia, se ei saa merkitä sitä, että oltaisiin myös puolueettomia silloin, kun on kysymys vaihtoehdoista sota tai rauha. Silloin ehdottomasti on oltava puolueellinen rauhan puolella.

Hallitus on kansanrintamahallitusten tapaan kertomuksessaan varsin vähän kuitenkin pyrkinyt selvittämään omia käsityksiään ylenkatsoen eduskuntaa, niin kuin ulkopoliittisissa asioissa varsin usein tapahtuu.

Hallituksen kertomuksessa on myös pyritty varsin pitkälle peittelemään sitä erittäin ikävää kehitystä, mitä on maamme ulkomaankaupassa tapahtunut. Kertomuksesta kylläkin selviää, kuten ulkoasiainvaliokuntakin on mietinnössään todennut, että jo kertomusvuonna kauppataseen vajaus nousi lähes 1 400 milj. markkaan,

mikä kehitys on sittemmin seuraavina vuosina entisestään kiihtynyt. Nämä luvut ovat erittäin suuria, vaikkakin on otettava huomioon, että osa tuolloisesta tuontiylijäämästä tasapainottuu sosialististen maiden kanssa käytävien bilateraalistien kauppasopimusten vaikuttaessa myöhempinä vuosina päinvastaiseen suuntaan. Ei ole kuitenkaan syytä tästä syystä sulkea silmiään tältä kaupan vajaukselta erityisestikään tänä päivänä, jolloin Euroopassa tapahtuu erittäin voimakasta kehitystä kohti taloudellista integraatiota, kohti yhä suurempia ylikansallisia yrityksiä, yhä voimakkaampaa ylikansallista pääomaa ja päättännän siirtymistä pienten valtioiden rajojen ulkopuolelle. Meidän ulkomaankaupamme vajuus pääasiassa muodostuu kaupasta maiden kanssa, jotka ovat EFTA:ssa meidän läheisimpiämme tai nyt tämän hetken kuutosissa EEC:ssä.

On valitettavaa, että hallituksen käsitykset EEC-kysymyksissä eivät näy kertomuksessa ollenkaan. On valitettavaa, että koko EEC-keskustelu maassamme yhä edelleen tänä päivänä asioiden tullessa varsin pian ratkaistavaksi liikkuu niinkin paljon erilaisten tunneperäistenkin käsitysten varassa kuin se liikkuu yksinkertaisesti siksi, että sen enempää kansanrintamahallitukset kuin myöskään nykyinen sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus eivät ole halunneet antaa eduskunnalle tai sen ulkoasiainvaliokunnalle riittäviä perustietoja, jotka ovat tarpeen objektiivisen ja järkeväkän kannan muodostamiseksi. Ei ole myöskään selvitetty eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle sen enempää kuin eduskunnallekaan edes tässä kansanrintamahallituksen kertomuksessa sitä, miten hallitus aikoo hoitaa sen vinoutuvan kehityksen, jota maamme idänkaupassa tapahtuu. Kertomusvuonnaan Suomen ja Neuvostoliiton välisen kaupan suhteellinen osuus ulkomaankaupattamme tasaisesti aleni, mikä kehitys on edelleen jatkumassa, siitäkin huolimatta, että tällä hetkellä EEC:ssä ja läntisiin taloudellisiin blokkeihin integroituneet maat pyrkivät lisäämään idänkauppansa suhteellistakin osuutta.

Me SMP:ssä olemme aina olleet sitä mieltä, että Suomen riippumattomana ja riippumattomuudessa pysyvänä maana tulee käydä kauppaa kaikkiin suuntiin ilman poliittisia rajoja. Meidän tulee ensisijaisesti käydä ulkomaankauppaa siten, että se mahdollisimman hyvin tukee oman maamme ja Suomen kansalaisten etuja sekä sitä elinkeinoelämää, joka tässä maassa on ja työtä tarjoaa, ja samalla mah-

dollisuuksien mukaan, niin paljon kuin suinkin taloudelliset voimavaramme antavat periksi, pyrkii myös omalta pieneltä osaltamme vaikuttamaan kansainvälisen eriarvoisuuden vähentämiseen ja kehitysmaiden taloudellisen kasvun nopeuttamiseen teollisuusmaiden riiston kustannuksella.

Tässä keskustelussa on toistaiseksi käytetty puheenvuoroja yksinomaisesti SKDL:n taholta, ja on hyvin voimakkaasti ja hyvin pitkälle aiheellisestikin kritisoitu sitä kehitystä, mitä EEC:n ja Suomen välisissä suhteissa on tapahtunut. Me SMP:ssä myös toisaalta tunnemme huolestuneisuutta siitä, että käydänpä Suomen ja minkä tahansa taloudellisen liittoutuman tai yksityisen maan välillä kauppapoliittisia neuvotteluja, samalla ei myydyä piiruakaan maamme omasta taloudellisesta riippumattomuudesta. Jotta mitään epäilyksiäkään ei sen enempää meidän maassamme kuin maamme rajojen ulkopuolella pääsisi syntymään tästä perustavoitteesta, olisi syytä neuvotteluja käydä nykyistä huomattavasti avoimemmin kortein. Olisi syytä todella kertoa myöskin tavalliselle suomalaiselle työntekijälle, mitä eri tarjotut vaihtoehdot tulevat merkitsemään koko maan taloudelle, mitä ne tulevat merkitsemään hänen työnsaannilleen, mitä ne tulevat merkitsemään sen yrityksen toiminnan kehittymiselle, josta hän työnsä saa.

SMP:n eduskuntaryhmän mielestä nyt tässä tilanteessa, kun käsitellään hallituksen kertomusta vuodelta 1970, jolloin neuvottelut EEC:n kanssa aloitettiin, olisi erittäin tarpeellista eduskunnan lausua selvä mielipiteensä siitä, ettei maamme taloudellinen riippumattomuus tai edes pieni osakaan siitä saa missään tapauksessa olla kauppatavarana silloin, kun pyritään hakemaan joltain maamme ulkopuolelta taloudelliselta liittoutumalta etuja. Tämä olisi syytä jo nyt, ennen kuin hallitus on antanut minkäänlaista selvitystä eduskunnalle, lausua, jotta ei päädyttäisi tilanteeseen, jossa loppukesästä tai ehkä syksyllä vuodenvaihteen tienoilla todetaan neuvottelut käydyiksi, lopulliset päätökset tehdyiksi ja eduskunta asetetaan tapahtuneiden tosiasioiden eteen sanomalla, että voit joko hylätä tai hyväksyä, mutta muuttaa et pilkkuakaan.

Sen vuoksi, herra puhemies, ehdotan tässä yhteydessä perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Samalla kun eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan maamme taloudellisesta

riippumattomuudesta, eduskunta katsoo, että hallituksen on pidettävä eduskunta jatkuvasti tilanteen tasalla EEC-asiassa sekä että hallitus antaa eduskunnalle riittävän ajoissa selvityksen EEC:n kanssa käydyistä neuvotteluista, jotta eduskunta voi ennen neuvottelujen loppuunsaattamista esiintuoda mielipiteensä asiasta." Tämä lausuma, paitsi että se velvoittaa hallitusta antamaan selvityksen ajoissa eduskunnalle, nimenomaisesti toteaa sen, että ennen tämän selvityksen antamista hallituksella ei ole mitäänlaisia valtuuksia käydä kauppaa vähäisessä määrin Suomen taloudellisesta riippumattomuudesta.

Ed. Lindeman: Herra puhemies! Pyyssin puheenvuoron lähinnä ed. Sinisalonen tekemän ponsiehdotuksen johdosta. Ensinnäkin kai on huomautettava ed. Koskiselle, että hänellä ehkä on vähän väärä käsitys koko asiasta, koska hän puheenvuorossaan sanoi, että kun liittämisehdotus tuodaan eduskuntaan, niin se tullaan täällä varmasti hylkäämään. Kyllä kai ed. Koskinen tietää, että Suomi ei neuvottele eikä tule neuvottelemaan mistään liittymisestä EEC:hen, vaan lähinnä tulli- ja kauppajärjestelyistä.

Ed. Sinisalonen ponsi on minun mielestäni kaksiosainen. Ensinnäkin hän siinä vaatii hyvin pikaista selontekoa hallituksen taholta siitä, mitä EEC-neuvotteluissa tapahtuu. Minä en ymmärrä, mitä hyötyä siitä olisi, että tänne tuodaan neuvottelunallaisia ja puolivalmiita asioita. Tosiasia kai on se, ja se on kyllä suurimman osan edellisistä puhujistakin tunnistettava, että ulkoasiainvaliokunta on saanut hallitukselta useitakin selostuksia EEC-neuvotteluista. Eihän ole kulunut kuin kuukausi siitä, kun viimeksi tällainen selostus annettiin. Jos nyt hallitus tulisi samanluontoisella selostuksella eduskuntaan, niin kyllä minun mielestäni se antaisi melko hataran ja huonon pohjan asiasta käytävälle keskustelulle. Sen vuoksi minä näenkin, että tuollainen kiireellinen selonteon antaminen hallituksen taholta ei olisi hyödyllinen.

Toiseksi ponnassa edellytetään, että eduskunnalle turvataan mahdollisuus ennen neuvottelujen loppuun saattamista lausua käsityksensä asiasta. Minusta tuntuu tämänkin vähän turhanpäiväiseltä vaatimukselta sen vuoksi, että mikäli EEC-järjestelyt vaativat eduskunnan päätöksiä, niin tietysti hallitus tuo ne tähän taloon ja tähän saliin ilman tällaisia ponsiakin,

Näin ollen minä näkisin tämän ponsiehdotuksen sellaisena, että sen tarkoituksenmukaisuus on lievästi sanoen kyseenalainen.

Ed. S. Suominen: Kunnioitettava herra puhemies! Vaikka käsiteltävänä on kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1970, on täällä tänään kommunistien taholta pääasiassa arvosteltu nykyisen hallituksen toimia ja etupäässä EEC:n kanssa nyt käynnissä olevia neuvotteluja. Sallinette kuitenkin, herra puhemies, kun täällä kommunistien taholta on esitetty lukemattomia epätarkkuuksia ja perättömiä väitteitä näistä neuvotteluista ja niiden seurauksista maallemme, että yritän oman käsitykseni mukaan muutamia niistä oikaista (Ed. Honkonen: Onko puhuja ollut neuvotteluissa mukana?). — Puhuja on lukenut lehdistä selostuksia neuvotteluista ja puhujalla on omasta mielestään sellainen riittävä käsitys neuvottelujen tämänhetkisestä kulusta kuin kansanedustajalla tuleekin olla. Voin ed. Honkoselle sanoa, että minun vähäisen ymmärrykseni mukaan, kun maassa on hallitus, joka johtaa maan asioita, jonka tehtäväksi on annettu EEC-neuvottelujen käyminen, jolle se kuuluu, ja asia on keskeneräinen, niin asian käsille ottaminen eduskunnassa neuvottelujen ollessa kesken olisi minusta hallituksen arvovallan viemistä ja tämän asian todellisen ja järkevän käsittelyn häiritsemistä. Tässä suhteessa olen kansanedustaja Lindemanin kanssa täysin samaa mieltä (Ed. Honkonen: Lehdet kirjoittavat eri tavalla!).

Kaikissa kommunistien käyttämissä puheenvuoroissa on suurin piintein toistettu samoja perättömiä väitteitä. Haluaisin kiinnittää täällä huomiota ensinnäkin siihen ed. Koskisen väitteeseen, että jos menemme EEC:hen, joudumme kansainvälisen kapitalismin puristukseen, mikä hänen sanojensa mukaan on maailmme onnetonta. Minä olen tästä asiasta, herra puhemies, aivan toista mieltä. Jos Suomi eristyy kansainvälisestä kilpailusta, sen hitaammin kehitys onnistuu täällä Suomessa. Jos me suomalaiset emme uskalla lähteä kansainvälisen kapitalismin puristukseen tai kansainvälisen marxismin puristukseen kansainvälisille kilpailijoille, olemme tuomitut häviämään pitkällä tähtäimellä. Minun mielestäni tämä on haaste Suomen talouselämälle, suomalaisille yrittäjille. Päästäkää meidät kilpailemaan kansainvälisen kapitalismin ja kansainvälisen

marxismin kanssa! Kyllä me pärjäämme! Mutta älkää yrittäkö asettaa meille ehtoja!

Ed. Laineelle sanoisin, kun hän sanoi että EEC-tullisopimus toisi entistä suurempia sopeutusvaikeuksia Suomen talouselämälle, että samanlaisia korppeja esiintyi myöskin ennen kuin Suomi pääsi ulkojäseneksi EFTAan. Silloinkin esiintyi samanlaisia mustamaalareita, jotka väittivät, että EFTAan liittyminen olisi maallemme ja sen talouselämälle perikadon alkua. Toisin on kuitenkin käynyt, niin kuin kaikki, jotka aktiivisesti seuraavat talouselämää ja siitä jotakin ymmärtävät, tietävät: Suomen liittyminen EFTAan on ollut erittäin siunauksellista koko maamme talouselämälle. Jääminen EFTAan ulkopuolelle olisi ollut talouselämämme kehitykselle ankara isku. Siis tässäkin on kommunistien taholta esitetty perustelematon väite, joka vielä lisäksi on perätön.

Samoin ed. Laine esitti täällä, että EEC-tullisopimus tulisi vaikeuttamaan kauppamme kehitystä Neuvostoliiton kanssa. Tämä on myöskin täysin todistamaton väite. Olen omassa vähäisessä mielessäni täysin toista mieltä. Ellemme pääse mukaan tähän EEC-tullisopimukseen, hidastuu talouselämämme kehitys ja mahdollisuutemme kilpailla Neuvostoliiton houkuttelevista suurista markkinoista muiden kapitalististen maiden kanssa vähenevät. Näin, jos emme pääse tullisopimukseen EEC:n kanssa, on seurauksena Neuvostoliiton kanssa käymämme kaupan väheneminen. Siis tämäkin väite oli perustelematon ja perätön. Tosiasia on aivan toisenlainen.

Lisäksi ed. Laine mainitsi täällä, niin kuin monet muutkin kommunistiset puhujat, että liittyminen EEC-tullisopimukseen nopeuttaa pienten yhtiöitten vararikkoutumista. Jos me muistamme, mitenkä juuri uusvientä sai erittäin menestyksellistä kannustusta EFTAan liittymisestä, voimme vain arvata, kuinka edullista nimenomaan pienille yrityksille ja uusviennille olisi, jos pääsisimme tullisopimukseen EEC-alueen kanssa. Siis tämäkin väite oli tuulesta temmattu ja perusteeton.

Ed. Tuominen arvosteli sitä intoa, millä hallitus on näitä neuvotteluja käynyt. Kun tiedämme sen aikataulun ja sen kiireellisyyden, josta tässä asiassa on kysymys, on hallituksen intoa näissä neuvotteluissa tervehdittävä mitä suurimmalla mielihyvällä eikä sitä tule arvostella.

Ed. Tuominen mainitsi myöskin, että suurpääomaa edustava Teollisuusliitto oli ilahtunut siitä, että näihin neuvotteluihin on vihdoinkin ryhdytty. Voin myös kertoa ed. Tuomiselle, että myöskin pientä ja keskisuunta teollisuutta edustava Teollisuudenharjoittajain Liitto on lähettänyt tietääkseni jokaiselle kansanedustajalle — joka tapauksessa jokaisen eduskuntaryhmän puheenjohtajalle, se pitäisi ed. Tuomisenkin tietää — kirjelmän, jossa Teollisuudenharjoittajain Liitto on selvittänyt, että liiton piirissä yksimielisesti kannatetaan EEC-tullisopimuksen solmimista Suomen ja EEC:n välillä. Siis tämäkin väite, että vain suurpääomapiirit olisivat ilahtuneita tullisopimusneuvottelujen alkamisesta, on perätön. Tosiasia on aivan päinvastainen. Tämä on tyypillistä kommunistista hämäystä, jota te täällä harjoitatte.

Edelleen ed. Tuominen mainitsi, että EEC:lle Suomi on kehitysalueetta. Voidaan todeta — ja toivoisin ed. Tuomisen painavan tämän mieleensä — että jos Suomi jää EEC-tullisopimuksen ulkopuolelle, silloin Suomesta varmasti tulee kehitysalueetta. Mutta tähän ilmeisesti kommunistien taholla pyritään. Näistä lukuisista perättömistä puheenvuoroista ei juurikaan voi tulla muuhun johtopäätökseen.

Erityisesti tunsin mielipahaa ja koin pettymyksen siitä, että kansanedustaja Sinisalo täällä erittäin ilkkuvassa sävyssä puhui siitä näkkileipätehtaasta hänen kotikaupungissaan. Tällä tavoinko kommunistit suhtautuvat siihen ilahduttavaan kehitykseen, jota eräillä hyvin erikoisilla teollisuudenaloilla Suomessa on saavutettu uusviennin alalla? Tämäkö on kommunistien suhtautuminen siihen, että suomalainen teollisuus yrittää erikoistua ja vallata paikkaa maailman markkinoilla, pyrkiä luomaan meille suomalaisille enemmän työpaikkoja täällä, pyrkiä luomaan meille paremmat mahdollisuudet hoitaa asuntotuotantoa siten, että me saisimme asunnon jokaiselle suomalaiselle? Sitä vartenko te ilkutte kotikaupunkinne näkkileipätehdasta täällä, ed. Sinisalo? Minusta tämä on hämmästyttävää. Minusta kotikaupunkinne näkkileipätehtaan osoittama toiminta ja saavutukset ovat erittäin ilahduttava esimerkki suomalaisesta uusvientiryritteliäisyydestä. Lisäksi se käyttää suomalaisen maanviljelyksen ylituotantoraakainetta ja pystyy muuttamaan sen sellaiseen muotoon, että ilman tukiaisia sillä saadaan pätevää, käypää ulkkomaan valuuttaa tämän kauppatasevajauksen peittämiseksi. Sietäisi kommunistienkin ja sietäisi erityisesti ed. Sinisaloon

tutustua asian oikeaan laitaan, ennen kuin tulee tänne ilkkumaan uusvientimme merkittäviä saavutuksia.

Tällä hetkellä täällä on myöskin esitetty, että puunjalostusteollisuus erityisesti toivoo EEC-tullisopimuksen solmimista. Se on selvä, että puunjalostusteollisuudelle EEC-tullisopimus on erittäin merkityksellinen, koska hyvin suuri osa puunjalostusteollisuutemme viennistä suuntautuu EEC-alueelle. Me kaikki tässä salissa tiedämme, että maamme tämänhetkinen korkea hyvinvointi ja sen jatkuva kehitys on jo vuosikymmeniä perustunut pätevälle suomalaiselle puunjalostusteollisuudelle, mutta me tiedämme aivan yhtä hyvin, että tänään jo käytetään metsiemme kasvua niin paljon kuin sitä vuosittain kasvaa. Hyvinvointimme jatkuva kehittäminen ei voi perustua yksinomaan puunjalostusteollisuutemme varaan, arvoisat kommunistiset kansanedustajat, jotka arvostelette Suomen hallituksen pyrkimyksiä päästä tullisopimukseen EEC:n kanssa. Meidän on saatava puunjalostusteollisuuden lisäksi myöskin muuta suomalaista teollisuutta aktivoituksi, tätä uusvientiteollisuutta, näitä pienyrityksiä ja keskisuuria yrityksiä pystyäksemme jatkossakin turvaamaan maamme talouden suotuisan kehityksen.

Kuultuaan teidän puheenvuoronne, arvoisat kommunistiset kansanedustajat, ei voi tulla muuhun tulokseen, kuin että te haluattekin työttömyyden kasvavan kotimaassamme. Te haluatte asuntopulan lisääntyvän, ettekä te halua pitää huolta kauppatasemme vajauksesta (Ed. Junnila: Siinä kuulitte!).

Ed. S i n i s a l o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Äskeisen puheenvuoron johdosta toteaisin, että minulla nyt ei ollut tilaisuutta enempää ilkkua kuin kehua kotikaupunkini näkkileipäteollisuutta. Totesin vain, että Suomen hallitus ei ole näkkileipätehtäinten asialla ajaessaan meidän maatamme tulli- tai johonkin muuhun liittoon EEC:n kanssa. Viennin eduista puhuttaessa tässä maassa puhutaan ei näkkileipäteollisuuden vaan puunjalostusteollisuuden eduista, Suomen suunkapitalistien eduista, jotka edut eivät muuten ole kovin kaukana siitä näkkileipätehtaasta, joka tähän keskusteluun nyt on tullut.

Me kommunistit nimenomaan puolustamme Suomen työtä tekevän kansan etuja ja oikeuksia, puolustamme oman maamme vapaan taloudellisen kehityksen etuja sitä kansainvälistä pääomapainetta vastaan, jota ed. S. Suominen suo-

rastaa intomielisesti täällä puolustaa (Ed. Propopé: Hyvin asiallisesti!). Me olemme suomalaisen teollisuuden, Suomen talouselämän kehittämisen kannalla, kun ed. Sami Suominen täällä puhuu kansainvälisten monopolien eduista.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ei maksa vaivaa lähteä pitempään vastailemaan ed. S. Suomisen puheenvuoroon. Puutun vain hänen erääseen lausuntoonsa.

Ed. S. Suominen väitti kommunististen edustajien täällä lausuneen, että kauppa Neuvostoliiton kanssa on supistunut. En kuullut kenenkään kommunistisen tai kansanedemokraattisen kansanedustajan väittäneen, että tämä ulkomaankauppa Neuvostoliiton kanssa on markkamääräisesti tai painomääräisesti supistunut. Olemme nimenomaan puhuneet siitä, että sen suhteellinen osuus Suomen ulkomaankaupasta on supistunut. Jos ed. S. Suominen haluaa tässä suhteessa tutkia tilastoja ja selvityksiä, niin hänen on pakko yhtyä tähän käsitykseen. Näin valitettavasti on tapahtunut.

Mitä tulee pienten yhtiöiden vararikkoutumiseen, siinäkin monien talousyhteisömaiden esimerkit voisivat valaista niitä virbeellisiä käsityksiä, jotka ed. S. Suomisella tuntuvat olevan.

Ed. U u s i t a l o: Herra puhemies! Parhailaan käynnissä olevat neuvottelut EEC:n ja SEV:in kanssa kaupallisten etujemme valvomiseksi ovat maamme kannalta tärkeitä ja kauaskantoisia. Kun maassa on tällä hetkellä kapealla pohjalla oleva vähemmistöhallitus, olemme kaupallisten etujemme turvaamisneuvottelujen osalta EEC:hen nähdn huteralla pohjalla. Vähin, mitä hallitukselta tässä tilanteessa odotetaan, on se, että hallitus pitää eduskunnan tilanteen tasalla ja suo eduskunnalle mahdollisuuden lausua käsityksensä näistä asioista ennen lopullisia ratkaisuja. Tämän vuoksi, herra pääministeri, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa selvityksen Suomen parhailaan käymistä kaupallisista neuvotteluista EEC:n kanssa ja suo eduskunnalle tilaisuuden lausua käsityksensä asiasta ennen lopullisia ratkaisuja.”

Ed. R e k o n e n: Herra puhemies! Käsiteltävänä olevassa hallituksen kertomuksessa vuodelta 1970 mainitaan mm. käydyt neuvottelut maamme hallituksen ja EEC:n kesken. Koska

kyseessä olevassa kertomuksessa ei lähemmin yritetäkään selvittää, minkälaisen järjestön kanssa käytävistä neuvotteluista on ollut kysymys, ja kun nykyinenkin hallitus jatkaa mainittuja neuvotteluja, on aihetta lähemmin tarkastella EEC:n luonnetta ja sen tarkoitusta.

Toukokuussa 1957 allekirjoitettiin Roomassa EEC:tä eli Euroopan talousyhteisöä koskeva sopimus. EEC:n perustamista edelsivät varsin moninaiset ja monitahoiset neuvottelut. Merkillä pantavaa noissa neuvotteluissa oli se, että niissä kaiken aikaa oli mukana tavalla tai toisella 16. 4. 1948 perustettu OEEC, Euroopan taloudellisen yhteistyön järjestö. OEEC:n vaikutus mm. NATO:n sotilasliiton ja Euroopan neuvoston perustamiseen on täysin kiistaton tosiasia. Mikä on Euroopan neuvoston luonne, se käy ilmi sen eräästä julkilausumasta, missä sanotaan mm. seuraavaa: "Kokouksessa päätettiin taloudellisen avun myöntämisestä sellaisille Itä-Euroopan maille, jotka vapautuvat Neuvostoliiton ikeestä, kiinnitettiin huomiota paremman ja tehokkaamman propagandan tarpeeseen jne." Mainitussa kokouksessa eräs edustaja sanoi, että voimakkain tekijä, joka voisi irrottaa Neuvostoliiton otetta, olisi tietoisuus siitä, että on olemassa jälleenrakentamishjelma silloin, kun aika on kypsä. Voimme todeta, että kyseisiä päätöksiä ei ole tehty vain huvin vuoksi. Sitä osoittaa imperialistien toiminta Unkarissa vuonna 1956 ja Tšekkoslovakiassa 1968 (Ed. Junnila: Niin todella, kommunististen imperialistien toiminta!).

Kun vertaillaan Euroopan neuvoston ja EEC:n eli Euroopan talousyhteisön sopimusasiakirjoja, niin ne antavat aiheen johtopäätökseen, että EEC:n toiminta on läheistä Euroopan neuvoston toiminnalle. Tosiasia on se, että Euroopan neuvoston suhde NATO:on oli ilmiselvä ja on, samoin kuin sen Neuvostoliiton vastainen tarkoitus, mitä ilmeisin.

Entä miten sitten on asia EEC:n kohdalla? Vaikka EEC on vielä tällä hetkellä muodollisesti vain tulliliitto, niin äsken EEC:n piirissä hyväksytyin Wernerin raportin mukaan EEC:stä tulee se poliittinen liitto, jota suunniteltiin NATO:n piirissä jo 1950-luvun alkupuolella. Muun muassa EEC:n ja NATO:n piirissä tapahtuneet henkilöjärjestelyt ovat tästä kiistatomanä osoituksena. EEC:n antikommunistinen ja Neuvostoliiton vastainen tarkoitus on myös mitä ilmeisin.

Edellä olevan huomioiden ei suinkaan ole ihmettelemistä, jos Suomen oikeisto, joka on aina

tuntenut vetoa sellaisiin voimiin, jotka asennoituvat Neuvostoliittoa vastaan, on suuresti kiinnostunut EEC:hen liittymisestä. Jo niin varhaisessa vaiheessa kuin EEC-sopimusta solmitaessa ylisti kokoomuksen äänenkannattaja Aamulehti syntynyttä sopimusta seuraavin sanoin: "Euroopan yhteismarkkinoiden puolesta puhuvat tällä hetkellä vahvasti poliittiset näkökohdat. Kommunismien vaara ei ole vähentynyt. Euroopan valtojen on sentähden yhdistettävä voimansa ja varansa." EEC:n historia ja sen itselleen asettamat tehtävät osoittavat aivan samalla tavalla kuin Aamulehden pääkirjoitus että EEC on antisosialistinen ja Neuvostoliiton vastainen järjestö.

Mutta ettei kuva jäisi puolinaiseksi ja epäselväksi, on vielä edellisen lisäksi todettava, että EEC ei ole vain taloudellinen ja poliittinen, vaan myös sotilaallinen liittoutuma. Suomen Tietotoimisto välitti 8. 2. 1972 Bonnista tulleen uutisen, missä mm. mainittiin seuraavaa: "Länsi-Saksan liittokansleri Willy Brandt ennusti tiistaina, että Länsi-Eurooppa kehittää yhteisen puolustuspolitiikan loogisena seurauksena poliittisesta yhteistyöstä. Ulkomaisten lehti miesten yhdistyksen tarjoamalla lounaalla Bonnissa Brandt selvensi sunnuntaista TV-lausuntoaan, jossa hän sanoi voivansa kuvitella mielessään talousyhteisösotilaita 1980-luvulla. Poliittisen yhteistyön kehittyessä talousyhteisössä on loogista, että nämä valtiot myös kehittävät puolustuspolitiikkaansa, hän sanoi. Eurooppa nojaa tällä hetkellä Yhdysvaltoihin ja sen ydiniskuvoimaan. On varmaa, että tulevaisuudessa herää kysymys, mitä lisäroolia Euroopan ydinasevoima näyttelee, jatkoi Brandt."

Kukaan ei voine ainakaan vakavissaan väittää, ettei EEC ole taloudellinen, poliittinen ja sotilaallinen järjestö, joka toimii hyvin läheisessä yhteistyössä NATO:n sotilasliiton kanssa. Suorastaan käsittämättömältä tuntuu, että voisimme missään muodossa ja millään tavoin liittyä EEC:hen luopumatta samalla sodanjälkeisenä aikana noudattamastamme puolueettomuuspolitiikasta. Menemällä mukaan EEC:hen rikkosimme YYA-sopimuksen 4 artiklaa (Ed. Ehrnrooth: Emme lainkaan!), jossa sanotaan: "Korkeat Sopimuspuolet vahvistavat Pariisissa 10 päivänä helmikuuta 1947 allekirjoitetun rauhansopimuksen 3 artiklaan sisältyvän sitoumuksen olla tekemättä mitään liittoja ja osallistumatta liittymiin, jotka ovat suunnattuja toista Korkeata Sopimuspuolta vastaan."

Kaikki puolueethan puhuvat YYA-sopimuk- sen suuresta merkityksestä maallemme, mutta kaikesta päätellen näyttää siltä, että ainakin oikeistopuolueet ovat valmiit EEC:hen liittymään, vaikka se merkitsisi YYA-sopimuksen erään keskeisimmän kohdan rikkomista. Äskeinen ed. S. Suomisen kiihkoilu tässä mielessä on kuvaavaa. Olisi mielenkiintoista kuulla herra ulkoministeriltä, mitä mieltä nykyinen hallitus ja hänen edustamansa puolue ovat EEC:hen liittymisestä, tapahtuipa se sitten missä muodossa tahansa.

Euroopan talousyhteisöön liittymiseen nähdän tuntee maan oikeisto varsin suurta veto-voimaa poliittisista syistä. Kuitenkin eräs osa maamme teollisuudesta, lähinnä puunjalostusteollisuus sekä kone- ja laivanrakennusteollisuus, tuntee kiinnostusta liittymiseen sekä poliittisista että taloudellisista syistä yhä suurempien voitojensa turvaamiseksi. Valtaosa maamme pienestä ja keskisuuresta teollisuudesta joutuisi sitäkin suurempiin vaikeuksiin joutuessaan kilpailemaan EEC-maiden pitkälle kehittyneen teollisuuden kanssa. Seurauksena olisi yhä lisääntyvä työttömyys, työvauhdin entisestäänkin kiristyminen ja paine työtä tekevien elinehtojen kaventamiseksi lisääntyisi nykyisestään. Kukaan ei ole edes yrittänyt virittää keskustelua siitä, miten meidän maamme pienviljelysvaltainen maatalous tulisi selviytymään niistä suurista vaikeuksista, joihin se EEC:hen liittymisen jälkeen joutuisi. SMP:n edustajiakaan ei näytä surettavan, vaikka talonpojan tappolinja tulisi sen jälkeen entisestäänkin voimistumaan. SMP, kuten muutkin oikeustopuolueet, tähtäävät vain ulkopoliittiseen suunnanmuutokseen (Ed. P. Vennamo: Ei pidä paikkaansa!), joten ne viis veisaavat suomalaisista pienviljelijöistä ja heidän vaikeuksistaan (Ed. P. Vennamo: Väärä tulkinta!). — Aivan oikea! — Tunnettuahan on, että EEC:hen liittyminen merkitsisi mm. vapaata työvoiman ja pääomien liikkumista maasta toiseen, sosiaali-, työturvallisuus- jopa veropolitiikan yhdenmukaistumista kyseisissä maissa. Seurauksena olisi EEC:n ylikansallisen luonteesta johtuen myös se, että merkittäviltä osilta päätäntävalta maamme hallitukselta ja jopa eduskunnalta siirtyisi ennen pitkää Euroopan neuvostolle. Nythän jo tapahtuu, että eri EEC-valtioiden budjetit käsitellään Euroopan neuvoston kokouksessa.

Edellä olen tuonut esille vain eräitä kyseessä olevassa ratkaisussa varteen otettavia maallemme kielteisiä näkökohtia, mutta nekin osoittavat, että EEC:hen ei tule maattamme millään

muotoa sitoa. Hallituksen tulisikin välittömästi antaa eduskunnalle selonteko käymistään neuvotteluista ja aikomuksistaan tässä suhteessa. On kohtuutonta, että kansan valitsemää eduskuntaa pidetään pimennossa ja kansaa koskevasta suurista ratkaisuista päätetään ilman, että kansan valitsemilla edustajilla on mahdollisuus lausua käsitystään niistä. Tuntuu suorastaan ihmeelliseltä, että mm. edustajat Lindeman ja Sami Suominen pelkäävät tämän asian käsittelyä julkisella forumilla.

Ed. P. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edellisen puheenvuoron johdosta täytyy vain todeta, että minä en ole sinä lyhyenä aikana, jonka olen tässä eduskunnassa ollut, vielä kertaakaan kuullut näin törkeästi vääristeltyä kantaa jonkun toisen puolueen kannanotosta ja mistään asiasta. SMP ei ole missään vaiheessa yhdessä ainoassakaan päätöksessään tai esityksessään tähän mennessä tukenut sen enempää Suomen liittymistä EEC:hen kuin minkäänlaisen sellaisen kauppa- tai tullisopimuksen solmimista EEC:n kanssa, joka merkitsisi joko maamme pienviljelysvaltaisen maatalouden tappolinjaa tai muunkaan yritystoiminnan vähäistäkin vaikeutumista.

Ed. L o i k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Rekonen sekä muut kommunistit jatkuvasti ja toistuvasti ovat moititineet sitä hallitusta, joka aikoinansa aloitti EEC-neuvottelut, samoin kuin nykyistekin hallitusta, joka niitä jatkaa, niin tulee palauttaa uudelleen mieliin se tosiasia, että kommunistit olivat tuossa hallituksessa mukana, kun EEC-neuvottelut aloitettiin, eikä heillä ollut asian suhteen mitään vastaan, vaan päinvastoin yhtä suurella innolla kun muittenkin puolueitten ministerit olivat EEC-neuvottelujen aloittamisen kannalla.

Ed. H. L i n n a: Herra puhemies! Maamme taloudellinen ja poliittinen asema tulevaisuudessa tulee ratkaisevasti riippumaan siitä, minkälaisia ratkaisuja lähikuukausina tullaan tekemään parhaillaan käynnissä olevien kaupallisten neuvottelujen tuloksena. Tiedämme hyvin, että näihin neuvotteluihin liittyy runsaasti sellaisia yksityiskohtia, joista eduskunnan tulisi tietää jo ennen lopullisia ratkaisuja enemmän kuin mitä tähän mennessä on tapahtunut. Käsitökseni mu-

kaan ei riitä, että vain ulkoasiainvaliokuntaa pidetään ajan tasalla, ja tästä syystä kannatan ed. Uusitalon esittämää perustelulausumaa.

Ed. L. Linn: Herra puhemies! Eduskunnalla on oikeus olla ennakkoluuloinen tällaisessa asiassa, mitä EEC-kysymys on siinäkin tapauksessa, että neuvottelijat vakuuttaisivat neuvottelujen pysyvän puhtaasti kaupallisella pohjalla ja ilman että Suomi on vaarassa poliittisesti joutua sidotuksi EEC:hen.

Ed. Uusitalo mainitsi, että nyt on erityisen tärkeää se, että eduskunnalle annetaan selvitys, kun on vähemmistöhallitus. Tähän voi yhtyä, mutta on samalla syytä todeta, että myös silloinkin, kun on enemmistöhallitus, on syytä pitää eduskuntaa ajan tasalla. Tätä ei keskustapuolue kyllä muistanut lainkaan ollessaan hallituksessa ja heille tämä heidän oppositiossa olemisensa on todella ollut terveellistä tässä suhteessa.

Kannatan ed. Pekka Vennamon tekemää perustelulausumachdotusta.

Ed. Åsvik: Herra puhemies! Kun ed. S. Suominen intoili näkkileipäasiiantuntemuksellaan täällä äsken käyttämässään puheenvuorossa, niin pyytäisin häneltä kysyä, miksi tämä näkkileipätehdas ensin EFTAan liittymisen jälkeen rakensi Hollantiin ajanmukaisen tehtaan, näkkileipätehtaan, siis lähemmäksi kulutus- ja markkinointialueita, mutta joutui jo muutama vuoden kuluttua palaamaan kiireesti takaisin kotimaahan. Kävikö tässä niin, kuten olemme pyrkineet EEC-neuvottelujen aikana varoittamaan, että isot pojat — se on suurpääoma — kehotti meikäläistä suurempaakin yrittäjää vetäytymään kotikentälle. Tämä on juuri se, mikä meitä huolestuttaa ja josta me haluaisimme varoittaa.

Ed. Flinck: Herra puhemies! Tämän asian käsittelyssä on sikäli merkillistä, että kun ulkoasiainvaliokunnassa on ollut tiedonantoja, niin ei siellä ole tähän asiaan näin hankasti haluttu puuttua. Siihen on tietysti mahdollisuus missä valiokunnan kokouksessa tahansa ja myöskin sitä kautta pyytää tiedonantoa. Kun täällä on esitetty, että pelätään tämän asian esille ottamista ennen kuin asia lopullisesti tulee mahdollisesti ratkaisuunkaan, niin ei kai kukaan tällaista nyt kuvittelekaan, tämä on nyt ihan turhaa propagandista väitelyä. Onhan aivan luonnollista, että tämä

asia tuodaan eduskuntaan. Saattaisi ehkä olla enemmän epäilystä, jos ulkoministerinä olisi joku toinen henkilö.

Ed. S. Suominen: Herra puhemies! Haluaisin vastata ed. Rekoselle, että en minä pelkää asian käsittelyä missä vaiheessa tahansa, mutta minun mielestäni asiat on hoidettava oikeassa järjestyksessä. Ne, jotka Suomen puolesta on valittu neuvottelujäseniksi, käykööt neuvottelut rauhassa loppuun ja tuokoot sen lopputuloksen tänne eduskuntaan äänestettäväksi, niin kuin asiassa kuuluukin menetellä.

Ed. Åsvikille vastaisin, että suomalainen näkkileipä suomalaisesta viljasta maailmanmarkkinoille ilman tukipalkkioita, se on parasta uusvientinä mitä voidaan tehdä. Siinä häipyvät viljavuoret ja muut ja Suomen asiat tulevat entistä parempaan kuntoon. Mukaan EEC:n tullisopimukseen ja meidän mahdollisuutemme järjestää omat asiamme paljon paranevat!

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Sinisalo ed. Åsvikin kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa Euroopan Talousyhteisön ja Suomen välillä käydyistä neuvotteluista kiireellisesti selonteen ja turvaa eduskunnalle mahdollisuuden ennen neuvottelujen loppuunsaattamista lausua käsityksensä asiasta." Kutsun tätä ed. Sinisalon ehdotukseksi. Ed. P. Vennamo ed. L. Linnan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Samalla kun eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan maamme taloudellisesta riippumattomuudesta, eduskunta katsoo, että hallituksen on pidettävä eduskuntaa jatkuvasti tilanteen tasalla EEC-asiassa sekä että hallitus antaa eduskunnalle riittävän ajoissa selvityksen EEC:n kanssa käydyistä neuvotteluista, jotta eduskunta voi ennen neuvottelujen loppuunsaattamista esintuoda mielipiteensä asiasta." Tämä on ed. P. Vennamon ehdotus. Ed. Uusitalo ed. H. Linnan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa selvityksen Suomen parhaillaan käymistä kaupallisista neuvotteluista EEC:n kanssa ja suo eduskunnalle tilaisuuden lausua käsityksensä asiasta ennen lopullisia ratkaisuja." Tämä on ed. Uusitalon ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Katson, että tehdyt ehdotukset ovat vastakkaisia, joten niistä on äänestettävä ensin vastakkain ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Sinisaloon ja ed. P. Vennamon ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Sinisaloon ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. P. Vennamon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Björklund, Flinck, Honkonen, Hykkäälä, Juvela, Järvenpää, Kalavainen, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, Korpinen, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Männistö, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rekonen, Rosnell, Saarto, Salla, Salo, Sandelin, Sinisalo, Söderman, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tuominen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Uusitalo, Weckman, Vilponiemi, Voutilainen ja Åsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Ehrnrooth, Eskman, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kaarna, Kainulainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Koppanen, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lattula, Lemström, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki-Hakola, Mänttari, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Rantala, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salmivuori, Saloranta, Saukkonen, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Sutinen, Tallgren, Tikkanen, Toivanen, Vainio, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi ja Väyrynen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Breilin, Eskelinen, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Hostila, Huotari, Hyvönen, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaaara, Ahti Karjalainen, Karkinen, Katajavuori, T. T. Koivisto, Korttesalmi, Koskenniemi, Laninen, Lehtinen, Linkola, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mäki, Mäkinen, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Salama, Salmi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Siikanemi, Sileäkangas, Sorsa, Sundqvist, Suortanen, Taipale, Tarjanne, Teir, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Vaittinen, Vesterholm, Virolainen, Volotinen ja Ääri.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 52 jaa- ja 71 ei-ääntä; poissa 76.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. P. Vennamon ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Uusitaloon ehdotuksesta ed. P. Vennamon ehdotusta vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Uusitaloon ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. P. Vennamon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Björklund, Eskelinen, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Honkonen, Häggblom, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kaarna, Kalavainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Kivistö, Kock, Koppanen, Korpinen, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lattula, Lehmonen, Liedes, H. Linna, Mattila, Miettinen, Mustonen, Männistö, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Rainio, Rekonen, Rosnell, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Saloranta, Saukkonen, Sinisalo, I. Suominen, S. Suominen, Sutinen, Tamminen, Tiekso, Toivanen, Tuominen, Uusitalo, Vartia, Weckman, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Väyrynen ja Åsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Antila, Asunmaa, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Gestrin, Huurtamo, Hykkäälä, Häikiö, Junnila, Juntumaa, Kainulainen, Knuuttila, Kohtala, T. M. Koivisto, Kurppa, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mänttari, Pohjonen, Procopé, Raatikainen, Rantala, Remes, Ronkainen, Sainio, Salmivuori, Salo, Sandelin, Stenbäck, Suokas, Söderman, Tallgren, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Väinö, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilponiemi ja Voutilainen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Breilin, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Hostila, Huotari, Hyvönen, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Karkinen, Katajavuori, T. T. Koivisto, Korttesalmi, Koskenniemi, Lankinen, Lehtinen, Lillqvist, Linkola, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mäki, Mäkinen, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Salama, Salmi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, Sundqvist, Suorttanen, Taipale, Tarjanne, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Vaittinen, Westerholm, Virolainen, Volotinen ja Ääri.

Ensimmäinen varapuhemies:
Äänestyksessä on annettu 70 jaa- ja 54 ei-ääntä; poissa 75.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Uusitalon ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Uusitalon ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Uusitalon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Gestrin, Granvik, Hemmi, Huurtamo, Hykkäälä,

Hägglom, Häikiö, Häkämies, P. Jokinen, Junnila, Kalavainen, Kauppi, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lattula, Lepistö, Lindeman, Loikkanen, Miettinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Nikkilä, Pohjonen, Procopé, Rainio, Rantala, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Stenbäck, I. Suominen, S. Suominen, Tallgren, Teir, Tiilikainen, Tikkanen, Toivainen, Väinö Turunen, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi ja Voutilainen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Antila, Asunmaa, Björklund, Eskelinen, Haukipuro, Honkonen, Härkönen, Jokela, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Kaarna, Kainulainen, Aino Karjalainen, Karpola, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, Korpinen, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lemström, Lieder, H. Linna, L. Linna, Mattila, Mustonen, Männistö, Mänttari, E. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Saarto, Saimo, Sainio, Salla, Saloranta, Saukkonen, Sini-salo, Suokas, Sutinen, Söderman, Tamminen, Tiekso, Tikka, Tuominen, Työläjäjärvi, Uusitalo, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilmi, Väyrynen ja Äsvik.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Liikanen ja Väinö.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Breilin, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Hostila, Huotari, Hyvönen, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Karkinen, Katajavuori, T. T. Koivisto, Korttesalmi, Koskenniemi, Lankinen, Lehtinen, Lillqvist, Linkola, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mäki, Mäkinen, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Salama, Salmi, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, Sundqvist, Suorttanen, Taipale, Tarjanne, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Vaittinen, Westerholm, Virolainen, Volotinen ja Ääri.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 53 jaa- ja 69 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 75.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Uusitalon ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Valtioneuvoston päätös 6 päivältä huhtikuuta 1972 hintaneuvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Ed. Lemström: Herra puhemies! Käsiteltävänä on valtioneuvoston päätös hintaneuvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta. Tämä asia on ollut viime vuosina esillä valtalain yhteydessä, ja maamme viime vuosien hallituksilla on ollut jatkuvasti käytettävänä valtalain oikeudet estää hintojen ja maksujen nousut. Miten sitten hallitukset ovat oikeuksiaan käyttäneet, sen voi jokainen kansalainen todeta. Valtalain suojassa ovat valtio ja suurpääoman piirit saalistaneet yhtiöineen lisääntyviä pääomavoittoja. Voittojen noususta huolimatta ovat suuryhtiöiden maksamat veromäärät alentuneet. Rauhassa on saanut tapahtua hintapoliittisin keinoin kartellisoitumiset ja monopoliksiinvaltiuden rakentamiset pienten yritysten tuoksi. Maamme vähittäiskauppa on selvä esimerkki siitä, mihin ollaan menossa. Pienkauppiat on nyt laitaluella maata lyöty matalaksi. Kaiken tämän kielteisen kehityksen myötä on kansan elintaso laskenut. Jatkuvasti korotuslinjaa kulkevat hinnat ja maksut ovat kohdanneet raskaimpina vähävaraisinta ja -tuloisinta kansanosaa. Karjalaisen kansanrintamahallituksen käteen työn jälki lepää vieläkin raskaana taloustaakkana maamme pienyrittäjien ja pienviljelijöiden harteilla näiden yritysten kustannustason nousun vuoksi.

Sos. dem. vähemmistöhallituksen tie näyttää kulkevan samaa latua: yli siitä, mistä aita on

matalin — kansan kohdalta. Sosialidemokraattisen hallituksen on aika tajuta, mihin olemme menossa jatkuvilla valtion ja suurteollisuuden sekä kartanonherrojen etumyönnytyksillä, jotka vähätuloisin ja -varaisin kansanosa nousevina veroina ja korotettujen hintojen kautta välillisinä varoina maksaa. On syytä pyrkiä sellaisiin ratkaisuihin, joilla estetään kartellisoituminen ja yhäti näkyvämmiin monopolisoituneen suurteollisuutemme tuotteiden hintojen nostaminen kansan elintason kustannuksella. Lienee niin, että tämän kysymyksen selvittelyn estämiseksi on nyt kokoomuksesta muodostunut kansanrintama-kapitalistinen puolue, joka yhdessä SKDL:n ja kepun kanssa pyrkii kansanrintamahallitukseen, ja sieltä käsin se haaveilee kansan syvien rivien lopullista alistamista vallansaalistuksensa välikappaleeksi auttaakseen nämä samalla takaisin valtaan perustuslain vastaisilla toimenpiteillä ja hyväksyen ne kalkkeutuneisuudessaan kamppailevaan K-rintamaan.

Maamme suurpääoman ja pakkosocialismin rakentajien ja kansan kustannuksella suosittavan monopolisoituneen teollisuuden valtalain varjolla tukemisesta on päästävä. Siksi on eduskunnan syytä lausua mielipiteensä hallituksen toiminnasta.

Herra puhemies! Ehdotan eduskunnan lausumaksi asiasta seuraavaa: "Hyväksyessään valtioneuvoston päätöksen eduskunta edellyttää, että hallitus tiukasti valvoo hintojen ja maksujen kehitystä sekä huolehtii, että ne eivät pääse yleisesti kohoamaan. Erityisesti hallituksen on tällöin valvottava, että kilpailukykyinen ja monopolisoitunut suurempi teollisuus ei pääse korottamaan hintojaan."

Herra puhemies! Edelleen on todettava, että sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus ei näytä paljon välittävän siitä, mitä hintarintamalla tapahtuu. Viikottaisia ovat tärkeimpien kulutustavaroiden hintojen nousut. Hallituksen piirissä kaavaillaan elintason alentamisenettelytapoja siitä huolimatta, että kansaa jo hintojen ja maksujen jatkuvat kohoamiset kuristavat. Jokainen viikko käytyjen vaalien jälkeen on lisännyt jollakin korotetulla hinnalla tai maksulla tavallisen kansalaisen taloudellista kuormaa. Raskaimpina ovat maksujen ja hintojen korotukset kokeneet maamme eläkeläiset ja muut pienituloiset. SMP ei voi hyväksyä tällaista vastuuttomuutta. Istuvan hallituksen on hoidettava hinta- ja maksuasioita vastuullisesti saamaansa valtalain säännösten puitteissa. On muistettava, että aina kun tehdään korotetun

hinnan hyväksymispäätös, se alentaa juuri vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten elintasoja. Ei ole oikein, että kuukaudessa vedetään valtion kassaan takaisin korotettujen palkkojen mukanaan tuomat lisäansiot. Nämä on sopimuksilla tarkoitettu yleensä vuoden ajalle korvaamaan kohonneita kustannuksia. Tästä päivästä lähtien entisten lisäksi suoritettavat korotukset hinnoissa ja maksuissa alentavat jyrkästi kansan elintasoja. Kaiken kukkuraksi valtion omat laitokset ovat viime kuukausinakin kulkeneet tien näyttäjänä hintojen ja maksujen nostamisessa. Tämä on vastuutonta.

Koska näyttää selvältä, että sos.dem. vähemmistöhallitus on nukkunut saamiensa valtakäyttöoikeuksien päälle, niin eduskunnan tulee antaa lausumallaan hallitukselle herätys. Ellei tämä herätyslausumakaan tuota tulosta, tulee eduskunnan piirissä harkittavaksi, kuluttavatko sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen ministerit valtioneuvoston ja eri ministeriöiden ovien saranoita vai vaihdetaanko miehiä.

Herra puhemies! Esitän eduskunnan lausuttavaksi seuraavaa: "Eduskunta toteaa, että hallitus on päästänyt laajan hintavyöryyn valloilleen, vaikka valtalaki olisi antanut riittävät mahdollisuudet hintojen ja maksujen kurissapitämiseksi. Eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti ryhtyy tehokkaisiin toimenpiteisiin asiantilan korjaamiseksi sekä huolehtii, että valtio ja valtion laitokset eivät kulje kärjessä hintoja ja maksuja korottamassa."

Ed. Kock: Herra puhemies! Hyväksyessään näillä valtiopäivillä uuden valtuuslain eduskunta hylkäsi ed. Ilaskiven ym. lakialoitteeseen n:o 481 sisältyvän lakiehdotuksen. Perustuslakivaliokunnassa tätä asiaa käsiteltäessä ed. Junnila halusi vielä terävöittää ed. Ilaskiven tekstiä lukuisilla muutosesityksillään. Lakialoitteen ja ed. Junnilan tarkoituksena oli tehdä mm. hinnankorotukset lakisäätteiseksi sidonnaisuudeksi.

Meillä on nyt käsiteltävänä valtioneuvoston päätös, joka sisältää aineellisesti nämä ns. ed. Junnilan teesit. SKDL:n edustajilla on ollut valtuuslain käsittelyn yhteydessä pyrkimyksenä estää hintojen ja maksujen korotukset. Tässä mielessä on hallitukselle pyritty saamaan mahdollisimman tehokkaat hintasäännöstelyvaltuudet. SKDL:n ryhmä on myös edellyttänyt, että hallitus käyttää saamiaan hintasäännöstelyvaltuuksia. Esillä oleva päätös osoittaa kuitenkin, että näin ei ole tapahtunut.

Koska eduskunta on aivan äskettäin hylännyt saman sisältöiset esitykset kuin mitä käsiteltävänä oleva valtioneuvoston päätös on, olisi johdonmukaista hylätä myöskin tämä päätös. Edellä olevan perusteella, herra puhemies, ehdotan, että puheena oleva valtioneuvoston päätös olisi kumottava.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Aluksi kannatan ed. Lemströmin molempia ehdotuksia. Lisäksi, herra puhemies, kun hintatilanne on maassa todella vakava, on syytä lausua tästä muutama sana.

On todella vakavasti varoitettava sosialidemokraattista vähemmistöhallitusta jatkuvista hintojen ja maksujen nousuista. On turha yrittää selittää, että asialle ei voi mitään. Hallituksella on käytettävissään valtalaki asiattomia kuluttajahintojen nousuja vastaan, ja sitä on myös käytettävä tehokkaasti tähän tarkoitukseen. Ei voida myöskään hyväksyä sitä, että hallitus sallii ja suosii valtion ja suurten yritysten jatkuvia hintojen ja maksujen korotuksia, mutta sitä vastoin tarkoituksellisesti pitää pienempiä yrityksiä epäoikeudenmukaisessa puristuksessa.

Vaikuttaa siltä, että kysymyksessä on harkittu sosialistiseen yhteiskuntaan tähtäävä päämäärä. Tätä ei SMP voi hyväksyä. Työvaltainen yritteliäisyys on ainoa keino, jolla turvataan kansallemme jatkuva työn saanti ja kunnollinen toimeentulo. Vain tätä tietä saadaan Ruotsiin pakkolähteneet takaisin kotimaahan. He palaavat mielellään, kun täällä on kunnollinen työpaikka ja asunto. Jatkuva koneistuvan suuren yritteliäisyyden yksipuolinen tukeminen on jo tullut liian kalliiksi Suomen kansalle. Kyllä kansan tarpeet on asetettava kylmien sosialististen päämäärien ja suuren rahan etujen edelle. Jos hallitus jatkaa nykyistä linjaansa, ei kunnian kukko sille todella tule laulamaan.

Herra puhemies! Hintavyörykysymys on tämän päivän vakava kysymys. Sillä, että tämä valtioneuvoston päätös kumottaisiin, ei tilannetta auteta. Nyt on välttämätöntä, että hallitus ryhdistäytyy nimenomaan suuren rahan, oikeiston, painostusta vastaan ja käyttää valtalakia kansan hyväksi. Tämä on välttämätöntä, ja hallituksen tulee tämä vakavasti ottaa huomioon.

Ed. Björklund: Herra puhemies! Hallituksen esitys on osa niiden räikeiden toimenpiteiden sarjaa, jolla hintasäännöstelyä on py-

ritty ja pyritään jatkuvasti romuttamaan. Käsitteäkseni tämä osoittaa sitä, että hallitus toimii suurpääoman painostuksen alaisena ja myös usein tämän painostuksen mukaisesti. Eduskunnan ei tule tällaiseen painostukseen taipua.

Herra puhemies! Kannatan ed. Kockin teemmä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies:
Tämän asian käsittely keskeytetään.

12) Ehdotus muutoksiksi eduskunnan kirjaston ohjesääntöön.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu eduskunnan kirjaston hallituksen ehdotus.

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen suoritetaan ehdotuksen yksityiskohtainen käsittely.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään 7, 8 ja 10 §, soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta päättää pyytää, että hallitus julkaisisi ohjesäännön muutoksen asetuskokoelmassa.

Asia on loppuun käsitelty.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

perustuslakivaliokuntaan

13) Ehdotuksen laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain 3 §:n 1 momentin 10 ja 11 kohdan muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 81;

ulkoasiainvaliokuntaan:

14) Puolan, Romanian ja Unkarin kanssa tehtyjen konsulisopimusten eräiden määräysten hyväksymistä

tarkoittava hallituksen esitys n:o 82; ja

15) Suomen ja Tansanian välillä Serengetin alueen kartoittamista koskevasta projektista Tansaniassa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymistä

tarkoittava hallituksen esitys n:o 83;

lakivaliokuntaan

16) Ehdotuksen laiksi ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 84;

valtiovarainvaliokuntaan:

17) Ehdotuksen laiksi eräiden virkojen perustamisesta sisältävä hallituksen esitys n:o 87;

18) Ehdotuksen laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 88;

19) Ehdotuksen laiksi aluevaihdoista valtion ja Loimaan kaupungin välillä

sisältävä hallituksen esitys n:o 89;

20) Ehdotuksen laiksi aluevaihdoista valtion ja Hyvinkään kaupungin välillä

sisältävä hallituksen esitys n:o 90; ja

21) Ehdotuksen laiksi aluevaihdoista valtion ja Joensuu kaupungin välillä

sisältävä hallituksen esitys n:o 91;

perustuslakivaliokuntaan

22) Asetus 21 päivältä huhtikuuta 1972 kehityksimaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuetouksista annetun asetuksen 4 §:n muuttamisesta; ja

23) Valtioneuvoston päätös 27 päivältä huhtikuuta 1972 huoneenvuokrien valvonnasta ja säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta; sekä

sosiaalivaliokuntaan

24) Ehdotuksen laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Rosnellin ym. lak.al. n:o 489.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan ensi perjantaina kello 14 pidettävään istuntoon:

25) Ehdotukset rikoslain täydentämisestä rangaistusasteikosta poikkeamista koskevalla säännöksellä sekä varkautta, veropetosta ja eräitä muita rikoksia koskevien säännösten muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 4; sekä

26) Ehdotuksen laiksi maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13, jolloin käsitellään suullisia kysymyksiä, ja kello 14 on varsinainen täysistunto.

Täysistunto lopetetaan kello 18.48.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

46. Perjantaina 19 p. toukokuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

Suullisia kysymyksiä:

- 1) Ed. A.-L. Jokisen suull. ksm. n:o 139 lasten oikeuksien turvaamisesta 961
- 2) Ed. Kurpan suull. ksm. n:o 144 maataloustraktorin turvaohjaamosta aiheutuvasta taloudellisesta rasituksesta 962
- 3) Ed. Tuomisen suull. ksm. n:o 152 vientiluoton myöntämisestä etelä-afrikkalaisen yhtiön kanssa solmittavaa kauppasopimusta varten 963
- 4) Ed. Forsmanin suull. ksm. n:o 153 rajanylityspaikan avaamisesta Nuijamaalle ”
- 5) Ed. Pekkanen suull. ksm. n:o 154 ylivelkaisia tiloja koskevan vakauttamislainalakiesityksen antamisesta 964
- 6) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 155 akateemisen työttömyyden poistamisesta ”
- 7) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 156 kotiapulaisen ja lastenhoitajan palkan verovähennyskelpoisuudesta 965
- 8) Ed. Teirin suull. ksm. n:o 159 eduskunnan hyväksymän parlamentaarisen enemmistöhallituksen muodostamista koskevan lausuman toteuttamisesta ”
- 9) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 161 alaikäisten lasten merkitsemisestä vanhempien ulkomaanpassiin 966
- 10) Ed. Miettisen suull. ksm. n:o 162 yksityisten oppilaitosten opettajien eläkejärjestelyistä oppilaitoksia kunnallistettaessa ”
- 11) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 163 suomurainten raakoina poimimisen ehkäisemisestä ”

Puhetta johtaa toinen varapuhemies L ä h t e e n m ä k i .

Siv.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ed. A.-L. Jokisen suull. ksm. n:o 139 lasten oikeuksien turvaamisesta.

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti hallituksen asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta Yhdistyneiden Kansakuntien lasten oikeuksien julistuksen periaatteet voidaan käytännössä toteuttaa maassamme niin, että kaikkien lasten oikeudet turvataan?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Pyydän kunnioittaen saada vastata ed. Anna-Liisa Jokisen suulliseen kysymykseen seuraavaa:

Lasten oikeuksien turvaamiseksi kehitetään jatkuvasti lasten sosiaaliturvajärjestelmää huomioon ottaen myöskin ne periaatteet, jotka on lausuttu Yhdistyneitten Kansakuntien lapsen oikeuksien julistuksessa. Laajimmassa mielessä lapsen oikeuksien turvaaminen edellyttää toimenpiteitä paitsi varsinaisilla lasten sosiaaliturvan ja lastenhuollon aloilla myös muilla yhteiskunnan toiminta-aloilla kuten koulu-, työllisyys- ja asuntokysymyksen hoitamisessa. Parhailaan on valmisteilla lukuisia sellaisia uudistuksia lainsäädäntöön, jotka tulevat oleellisesti vaikuttamaan lapsen asemaan ja oikeuksiin. Näistä voidaan mainita lasten päivähoitoa ja kodinhoitotoimintaa koskevat uudistussuunnitelmat. Samoin on harkittavana kysymykset perheavustusten ja perhepoliittisten verkkojärjestelmien yhteinäistämistä nykyistä tarkoituksenmukaisem-

miksi sekä lapsen elatusavun tehostamisesta. Lapsen oikeuksia saada oppivelvollisuuden tarjoamia etuja pyritään parantamaan erinäisillä uudistushankkeilla koulusosiaalisten kysymysten, erityisryhmien opetuksen ja ammatinvalinnan ohjaustoiminnan kehittämiseksi. Lapsen yksityisoikeudelliseen asemaan tulevat puolestaan vaikuttamaan selvittelyt lapsen oikeudesta perheeseen ja vanhempiin sekä holhouslainsäädännön kokonaisuudistuksiin.

Lasten oikeuksien julistuksessa lausuttuja periaatteita ei kuitenkaan ole mahdollista toteuttaa kovin lyhyessä ajassa, koska ne liittyvät niin monin tavoin meneillään oleviin kokonaisuudistuksiin. Kulumassa olevana toisena Yhdistyneitten Kansakuntien kehityksen vuosikymmenenä tullaan kuitenkin edelleen kiinnittämään erityistä huomiota myös lapsen sosiaaliseen kehitykseen ja edistykseen. Tällöin kohdistetaan huomio myös siihen, että julistuksessa omaksutut periaatteet vastaavat niitä olosuhteita, joissa lapsen oikeuksia nyt toteutetaan ottaen samalla huomioon sen ajankohdan ja ne olosuhteet, joissa lapsen oikeuksien julistus annettiin.

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen:

Kun opettaja vaatii lasta erotettavaksi koulusta, kuullaanko myös toisen osapuolen eli lapsen mielipidettä asiassa ennen erottamista, ja otetaanko se huomioon?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Pyydän kunnioittaen saada vastata tähän lisäkysymykseen:

Meillä säädökset lapsen mielipiteen kuulemisesta ja sen huomioon ottamisesta eivät ole ainakaan täysin selvät, sen sijaan lapsen huoltajan mielipiteen kuulemisesta on jo hieman enemmän sanottu. Kuitenkin on säädöksiä pidettävä sen verran vajavaisina, että noin yleisesti ja sitovasti ei voida sanoa lapsen mielipidettä otettavan huomioon eikä edes aina kuultavan.

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti vielä toisen lisäkysymyksen:

Saako opettaja asian selvittämisessä ylemmille kouluviranomaisille hankkia niin salaisia papereja, ettei edes koulun johtokunta niitä tunne?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Minä katson, että tämä kysymys jo menee varsinaisesta suullisesta kysymyksestä niin kauas, että se ei enää siihen liity.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ed. Kurpan suull. ksm. n:o 144 maataloustraktorin turvaohjaamosta aiheutuvasta taloudellisesta rasituksesta.

Ed. Kurppa: Herra puhemies! Pyydän kunnioittaen kysyä: Onko hallitus tietoinen maataloustraktoreitten turvaohjaamojen viljelijöille aiheuttamasta ylimääräisestä taloudellisesta rasituksesta?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Pyydän saada kunnioittaen esittää ed. Mauno Kurpan suulliseen kysymykseen seuraavaa:

Heinäkuun 1 päivänä 1969 tuli voimaan valtioneuvoston päätös työturvallisuuslain soveltamisesta traktoreihin. Päätöksen mukaan sanotusta päivämäärästä lähtien uusissa maassa valmistetuissa traktoreissa tai maassa ensimmäisen kerran käyttöön otetuissa maahantuoduissa traktoreissa, jotka painavat yli 500 kg, tulee olla sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymää tyyppiä oleva turvakehys tai -katos, joka suojaaa ajan traktorin kaatuessa.

Vuosittain arvioidaan noin 50 henkilön menehtyvän erilaisissa traktoritöissä ja noin kahdessa kolmasosassa näistä kuolemaan johtaneista tapaturmista syynä on ollut turvahytittömän traktorin kaatuminen. Ihmisen arvon mittaaminen rahassa lienee mahdotonta, mutta traktorin turvakehys tai -katos on varmasti vain murto-osa siitä. Turvaohjaamo lisää traktorin hintaa, mutta esimerkiksi Valmet Oy, joka edustaa maassamme sekä traktorin että hytin suunnittelijaa ja valmistajaa, on ilmoittanut, että turvaohjaamon osuus traktorin kokonaishinnasta on pysynyt ennallaan siitä lähtien, kun se 1. 7. 1969 tuli pakolliseksi. Pelkän turvakehysten kysyntä on ollut hyvin vähäistä siitä huolimatta, että säännöksen mukaan turvakehys on vaihtoehtoinen turvahytin kanssa. Ja lisäksi on todettava, että kysymys ylimääräisestä taloudellisesta rasituksesta tähän liitettynä ei liene aivan oikea, koska turvaohjaamon rakentaminen traktoriin on osa sen traktorin hinnasta.

Ed. Kurppa: Herra puhemies! Pyytäisin esittää lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen, että kaupasta on vaikea saada muutamia traktorimerkkejä ilman hyttiä, pelkällä turvakehikolla varustettuna?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Tarkoitus onkin, että niitä ei saisi.

Ed. Kurppa: Herra puhemies! Onko hallitus tietoinen, että traktorihytti lisää melua ja on aiheuttanut useita hukkumisonnettomuuksia, sekä että erällä tahoilla Suomea eräät vieranomaiset vaativat hyttiä pakolliseksi?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Koko tämän turvayhtymääräyksen aikaansaaminen ja sen säilyttäminen johtuu siitä, että sen tyypiset onnettomuudet, jotka johtuvat traktorin kaatumisesta, muodostavat kuitenkin suurimman osan onnettomuuksista.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ed. Tuomisen suull. ksm. n:o 152 vientiluoton myöntämisestä etelä-afrikkalaisen yhtiön kanssa solmittavaa kauppasopimusta varten.

Ed. Tuominen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä sen johdosta, että suuri vientiluotto aiotaan myöntää etelä-afrikkalaisen yhtiön ESCOM:n kanssa solmittavaa suurta kauppasopimusta varten ja laajentaa taloudellista yhteistyötä Etelä-Afrikkaan?

Kauppa- ja teollisuusministeri Linnamo: Herra puhemies! Vastauksena ed. Tuomisen suulliseen kysymykseen pyydän saada ilmoittaa seuraavaa:

Suomen Vientiluotto Oy:n johtokunta on 3. 5. 1972 hyväksynyt luottihakemuksen. Kysymyksessä on noin 10 milj. markan suuruisiksi suunniteltu kauppa, jonka toimitukset jakautuisivat kolmen vuoden osalle. Kauppaa tuskin voidaan mahdollisesti toteutettuna pitää niin suurena, että se merkitsisi taloudellisen yhteistyön laajentumista asianomaisen maan kanssa.

Ed. Tuominen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen seuraavan lisäkysymyksen:

ESCOM pyrkii energiapolitiikallaan sitomaan Namibian entistä kiinteämmin Etelä-Afrikkaan. Miten hallitus katsoo yhteistyön kehittämisen ESCOM:n kanssa olevan sopuisoinnussa YK:n Etelä-Afrikkaa koskevien päätösten kanssa?

Kauppa- ja teollisuusministeri Linnamo: Herra puhemies! Tämä kauppa koskee kondensaattoreita, niiden suojalaitteita ja teräsrakenteita. Ne tulevat neljään kondensaattoriasemaan voimalinjalla, joka kulkee jokseenkin suoraan Johannesburgista Cape Towniin eli Kapkaupunkiin eikä poikkeakaan Namibian alueelle missään vaiheessa.

Ed. Tuominen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen toisen lisäkysymyksen:

Aseidenvienti Suomesta Etelä-Afrikan tasavallan poliittisessa ja taloudellisessa valvonnassa oleviin maihin Lesothoon, Svazimaahan ja Botswanaan on tiettävästi jatkunut. Mitä hallitus aikoo tehdä tämän aseidenviennin lopettamiseksi?

Kauppa- ja teollisuusministeri Linnamo: Herra puhemies! Tämä kysymys ei liittynyt enää missään määrin vientiluottokysymykseen.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ed. Forsmanin suull. ksm. n:o 153 rajanylityspaikan avaamisesta Nuijamaalle.

Ed. Forsman: Herra puhemies! Hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitän kunnioittaen seuraavan kysymyksen:

Onko hallituksen taholta ryhdytty alustaviin toimenpiteisiin rajanylityspaikan saamiseksi Nuijamaalle Itä- ja Kaakkois-Suomen sekä Neuvostoliiton välisen liikenteen helpottamiseksi ja matkareitin lyhentämiseksi?

Ulkoasiainministeri Sorsa: Herra puhemies! Vastauksena ed. Forsmanin kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Rajanylityspaikan avaaminen Nuijamaalla on ollut esillä Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välisissä keskusteluissa ja neuvotteluissa Saimaan kanavan rakennusajoista lähtien ja erityisesti kanavan avaamisen jälkeen. Asia on tätä nykyäkin vireillä. Neuvostoliiton taholta on katsottu, että Nuijamaan rajanyi-

tyspaikan avaaminen liittyy osana laajempiin Viipurin alueen matkailun järjestelyihin, jotka ovat vielä osiltaan suunnitteluvaiheessa. Asia on siis työn alla.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ed. Pekkalan suull. ksm. n:o 154 ylivelkaisia tiloja koskevan vakauttamislainalakiesityksen antamisesta.

Ed. P e k k a l a: Herra puhemies! Valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitän seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus antaa eduskunnalle vaikeassa asemassa olevia ylivelkaisia tiloja koskevan vakauttamislainalakiesityksen?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Kansanedustaja Pekkalan suulliseen kysymykseen pyydän saada vastata seuraavaa:

Mikäli kysymyksellä tarkoitetaan vakauttamislainatoimikunnan ensimmäiseen mietintöön perustuvaa lakiehdotusta laiksi eräiden velkojen vakaannuttamisesta, voin ilmoittaa, ettei hallituksella ole tarkoituksena antaa sanottua lakiesitystä.

Ed. P e k k a l a: Herra puhemies! Pyydän esittää seuraavan lisäkysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä vaikeasta asemasta, jossa nämä ylivelkaiset tilat ovat, jotka ovat joutuneet paljon käyttämään kalliskorkeista lainaa?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Vastauksena ed. Pekkalan kysymykseen voin todeta, että hallitus on täysin tietoinen niistä vaikeuksista, joihin eräiden ylivelkaisten tilojen omistajat ovat joutuneet, mutta ne toimenpiteet, joihin on ryhdytty, liittyvät muuhun kuin vakauttamislainasiaan.

Ed. P e k k a l a: Herra puhemies! Pyydän esittää toisen lisäkysymyksen:

Mitä muita toimenpiteitä hallitus esittää näiden tilojen luottoasioitten järjestämiseksi, kun se ei ilmoita antavansa vakauttamislainalakiesitystä?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Valtion toimesta on tarjottu näiden ylivelkaisten tilojen omistajille mahdollisuus joko valtion oston kautta jatkaa edelleen viljelystä

taikka sitten saada niistä kuitenkin kohtuullinen korvaus. Näissä puiteissa valtion toimenpiteet liikkuvat.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 155 akateemisen työttömyyden poistamisesta.

Ed. K o r t e s a l m i: Herra puhemies! Kysyn kunnioittavasti ministeriltä:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä akateemisen työttömyyden poistamiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi?

Työvoimaministeri Helle: Herra puhemies! Vastauksena ed. Korttesalmen suulliseen kysymykseen esitän seuraavaa:

Akateemisen tutkinnon suorittaneita työttömiä työnhakijoita oli viime huhtikuussa 866 ja akateemista tutkintoa edellyttäviä avoimia työpaikkoja 525. Akateemisen tutkinnon suorittaneiden työttömien työnhakijoiden määrää ei siis voida täten pitää erityisen huolestuttavana.

Keskeinen kysymys akateemisen työttömyyden poistamisessa ja ennalta ehkäisemisessä on akateemisen koulutuksen mitoittaminen määrällisesti ja laadullisesti työmarkkinoiden tarpeita vastaavaksi. Opetusministeriöön on viime vuoden lopulla perustettu suunnittelupäällikön johdolla tehdä selvityksiä, joiden pohjalta voitaisiin saada koulutetun työvoiman määrä vastaamaan kysyntää. Akateemisen koulutuksen suunnittelu edellyttää pitkän aikavälin työvoimatarve-ennusteita. Näiden laatiminen on kuitenkin varsin vaikeaa. Osuvien ennusteiden laatimiseksi pyritään yhä tiiviimpään yhteistyöhön opetusministeriön ja työvoimaministeriön sekä taloudellisesta suunnittelusta ja tilastotuotannosta vastaavien viranomaisten kanssa.

Ed. K o r t e s a l m i: Herra puhemies! Tiedustelen edelleen kunnioittavasti:

Kun akateemisen alan työmarkkinajärjestön Akavan tietojen mukaan akateemisia työttömiä pitäisi olla nyt jo noin 13 000, niin miten asianomainen ministeri selvittää hänen esittämiensä lukujen ja Akavan esittämän luvun tavattoman suuren eron? Pyytäisin tähän selvitystä.

Työvoimaministeri Helle: Herra puhemies! Tämä asia pitäisi kai selvittää työvoima-

viranomaisten, niiden jotka tekevät tilastoja sillä taholla ja toisaalta Akavan tilastoja tekevien henkilöitten kesken. Tuskinpa siihen täällä saadaan selvyttä.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Tiedustelen vielä:

Kun maamme suurituloisilla ja omat etunsa hyvin hoitaneilla vasemmistopoliitikoilla on usein monta virkaa ja monta eläkettä, niin olisiko hallituksen mielestä ryhdyttävä vakavasti toteuttamaan henkilö ja virka -periaatetta myös käytännössä eikä vain vaalilupauksissa ja siten helpottamaan pitkälle koulutettujen, mm. akateemisten kansalaisten työttömyyttä ja estämään tämän kalliisti koulutetun työvoiman maastamuuttoa ja akateemisten työttömien taloudellisten uhrausten hukkaanmenoa?

Työvoimaministeri Helle: Herra puhemies! Minulle jäi epäselväksi, mitä tässä lisäksymyksessä kysyttiin.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ed. Kortesalmen suull. ksm. n:o 156 kotiapulaisen ja lastenhoitajan palkan verovähennyskelpoisuudesta.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Tiedustelen kunnioittavasti:

Aikooko hallitus ryhtyä toimiin kotiapulaisen ja lastenhoitajan palkan tekemiseksi vähennyskelpoiseksi yksityistalouksien verotuksessa?

Valtiovarainministeri Koivisto: Herra puhemies! Kotiapulaisen ja lastenhoitajan yksityistalouksille aiheuttamien kustannusten huomioiminen verotuksessa liittyy eräänä kysymyksenä perheverotuksen uudistamiseen. Perheverotuksen uudistamista valmistellaan parhaillaan valtiovarainministeriön asettamassa työryhmässä, jonka on saatava työnsä valmiiksi syyskuun loppuun mennessä. Tämän jälkeen asia on tarkoitus tuoda hallituksen käsittelyyn. Kun asia on taas kertaalleen selvitettävänä, en katso voini lausua asiasta mitään kovin täsmällistä kantaa tällä hetkellä.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ed. Teirin suull. ksm. n:o 159 eduskunnan hyväksymän parlamentaarisen enemmistöhallituksen muodostamista koskevan lausuman toteuttamisesta.

Ed. Teir: Herr talman! Jag framställer höv-

ligen följande muntliga spösmål att besvaras av vederbörande medlem i statsrådet:

När och på vilket sätt ämnar regeringen vidtaga åtgärder för att förverkliga det av riksdagen den 10 innevarande maj godkända uttalandet om bildande av en parlamentarisk majoritetsregering?

Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi:

Milloin ja millä tavoin hallitus aikoo ryhtyä toimenpiteisiin toteuttaakseen eduskunnan 10 päivänä kuluvaan toukokuuta hyväksymän lausuman parlamentaarisen enemmistöhallituksen muodostamisesta?

Pääministeri Paasio: Herra puhemies! Vastauksena ed. Teirin suulliseen kysymykseen esitän seuraavaa:

Viime eduskuntavaalien jälkeen pyrittiin muodostamaan uusi, eduskunnan enemmistön kannatukseen nojaava hallitus ensin viiden ja sittemmin neljän puolueen pohjalla. Kun nämä hallitusneuvottelut epäonnistuivat, muodostettiin puhdas sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus. Tämän menettelyn tarkoituksena oli suoda poliittisille puolueille ja niiden eduskuntaryhmille kohtuullisesti aikaa tutkia edelleen enemmistöhallituksen muodostamisen mahdollisuuksia. Tätä tarkoittavia keskusteluja on tietävästi käytykin eri puolueiden kesken, mutta myönteisen tulokseen ei ole päästy.

Keskustapuolueen eduskuntaryhmän eläkeasioita koskeneen välikysymyksen yhteydessä eduskunta hyväksyi pönten, jossa ilmaistiin käsitys, että enemmistöhallituksen muodostaminen olisi tarpeellinen. Hallituksen käsityksen mukaan uuden hallituksen aikaansaaminen ei normaalioloissa voine olla istuvan ja juuri eduskunnalta luottamuslauseen saaneen hallituksen asia.

Kun kuitenkin eduskunnan hyväksymä edellä mainittu pönsi ja usean eduskuntaryhmän hallituksen pääministerille osoittamat toivomukset hallitusneuvottelujen uudelleen käynnistämisestä selvästikin osoittavat eduskunnan yleisesti omaksuvan kannan enemmistöhallituksen tarpeellisuudesta, johon kantaaan hallituskin yhtyy, katsoo hallitus, ettei sillä ole muistuttamista tämänkaltaisten neuvottelujen aloittamista vastaan.

Kun sosialidemokraattisen puolueen puolue-toimikunta on sille esitetyn toivomuksen ja

omankin käsityksensä mukaisesti kehottanut puolueen puheenjohtajaa käynnistämään puolueiden keskeiset neuvottelut sen seikan selvittämiseksi, ovatko eduskunnan enemmistöön nojaavan hallituksen muodostamiselle suotuisat edellytykset tällä kerralla olemassa, hallitus katsoo, että eduskunnan ilmaiseman toivomuksen mukaisesti toimiin on ryhdytty.

Ed. Teir: Herra puhemies! Teen seuraavan lisäkysymyksen:

Kun nyt on päästy näin pitkälle, niin haluaisin vähän täsmennystä aikatauluun.

Pääministeri Paasio: Herra puhemies! On vaikea täsmentää mitään aikataulua silloin, kun ollaan asian alussa. Se keskustelu, joka tullaan käymään kaikkien eduskuntaryhmien kanssa, osoittaa, minkälaista aikataulua voidaan noudattaa. Mitään viivyttelyä ei ilmeisesti ole tarkoitus suorittaa.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ed. Lankisen suull. ksm. n:o 161 alaikäisten lasten merkitsemisestä vanhempien ulkomaanpassiin.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mikä on perusteena siihen, että äidin on saatava aviomieheltään lupa perheen alaikäisten lasten nimien merkitsemiseksi ulkomaanpassiinsa, kun sen sijaan isä saa viedä heidät ulkomaille ilman äidin lupaa?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Lankisen suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Kysymyksessä mainittua lupaa poliisiviranomaiset eivät yleensä vaadi. Uudenmaan sekä Turun ja Porin lääneissä ja muutamissa poliisipiireissä muuallakin poliisiviranomaiset ovat kuitenkin vaatineet isän suostumuksen lapsen merkitsemiseksi äidin passiin. Käytäntöä on perusteltu holhouslain säännöksellä, jonka mukaan vanhempien ollessa lapsensa holhoojia edustaa isä lasta tuomioistuimessa ja muun viranomaisen luona. Isän suostumuksen vaatimista ei kuitenkaan sisäasiainministeriön käsityksen mukaan voida pitää välttämättömänä eikä tarpeellisena.

Ministeriö tulee ilmoittamaan käsityksensä poliisiviranomaisille yhtenäisen käytännön aikaansaamiseksi.

Ed. Lankinen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen ja toetan ensin ilolla, että tällainen muutos on tulossa:

Hallitus varmaan onkin tietoinen siitä, että lainsäädännössä yleensä äiti—lapsi -suhteen säilymistä pidetään tärkeämpänä kuin isä—lapsi -suhdetta, ja niinpä tavallisimmin tuomioistuin...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Pelkkä kysymys ilman laajaa perustelua.

Puhuja: ... on tietoinen siitä, että lapsi tuomitaan yleensä äidille, jos välien rikkoutuminen tulee. Onko hallitus tietoinen siitä?

Sisäasiainministeri Viitanen: Herra puhemies! Kyllä, kyllä hallituskin on tietoinen siitä, mutta tämä on oikeuskäytännön piiriin kuuluva kysymys, ja laissa on selvät perusteet, joitten mukaan lapsen kohtalo ratkaistaan silloin, kun välikikko tapahtuu.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ed. Miettisen suull. ksm. n:o 162 yksityisten oppilaitosten opettajien eläkejärjestelystä oppilaitoksia kunnallistettaessa.

Ed. Miettinen: Herra puhemies! Kysymykseni kuuluu:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä niiden epäkohtien korjaamiseksi, jotka liittyvät valtionapua saavien yksityisten kauppa-ym. oppilaitosten opettajien eläkejärjestelyihin oppilaitoksia kunnallistettaessa?

Toinen varapuhemies: Kun asianomainen valtioneuvoston jäsen ei ole paikalla, asian käsittely siirtyy istuntoon, jossa seuraavan kerran käsitellään suullisia kysymyksiä.

11) Ed. Korttesalmen suull. ksm. n:o 163 suomurainten raakoina poimimisen ehkäisemisestä.

Ed. Korttialmi: Herra puhemies! Tiedustelen kunnioittavasti ministeriltä:

Aikooko hallitus ryhtyä toimiin laajamittaisen jokakesäisen suomuurainten raakoina poimimisen ehkäisemiseksi?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Korttesalmen kysymykseen pyydän kunnioittaen esittää seuraavaa:

Hallitus on tietoinen, että suomuuraimia monin paikoin poimitaan ennen kuin ne ovat ehtineet kypsyä ja pitää tällaista raakana poimimista epäkohtana. Suomuurainten raakana poimimisen ehkäiseminen olisi käytännössä mahdollista vain nimenomaisella kiellolla ja sen noudattamisen tehokkaalla valvonnalla. Kun suomuurainten poiminta kuitenkin tapahtuu sekä asutuskeskuksista että teistä etäällä olevilla alueilla, ei kiellon noudattamisen valvonta ole käytännössä mahdollista, koska riittävää valvontahenkilökuntaa ei ole käytettävissä. Sellaisen kiellon antamista, jonka noudattamista ei lainkaan voida valvoa, ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, koska se olisi tehoton suomuurainten raakana poimimisen ehkäisemisessä.

Ed. Korttesalmi: Herra puhemies! Tiedustelen vielä kunnioittavasti:

Eikö hallitus edes voisi ryhtyä julkisen sanan välityksellä järjestämään valistustoimintaa tällaisen raakoina poimimisen estämiseksi?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Tällä hetkellä julkisen sanan käyttäminen on tietysti hieman tehotonta, ja pitemmän päälle lienee niin, että maassa, jossa pyritään pitämään ainakin marjat edelleen sellaisina, jotka ovat kaikkien kansalaisten saavutettavissa, ei ilmeisesti ole tarkoituksenmukaista pyrkiäkään sellaisiin rajoituksiin, jotka estävät yksityisen kansalaisen mahdollisuuksia liikkua markkinoilla.

Asia on loppuun käsitelty.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

47. Perjantaina 19 p. toukokuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ehdotus lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään:

1) Ehdotus laiksi kirkkolain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 30; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 27.

Kolmas käsittely:

2) Ehdotus laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 34; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 50.

Toinen käsittely:

3) Ehdotukset laiksi eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta sekä laeiksi virkamieseläkkeistä annetun lain ja invalidirahalain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 35; sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 26.

4) Ehdotus laiksi Italian kanssa tehdyn kulttuuri-instituuteille vastavuoroisesti myönnettäviä verohelpotuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 36; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 55.

5) Ehdotus laiksi Tanskan kanssa tullen ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 37; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 56.

6) Ehdotus laiksi metsänparannuslain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 38; maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 61.

7) Ehdotus laiksi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 39; sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 68.

Ensimmäinen käsittely:

8) Ehdotus laiksi rikoslain muuttamisesta

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 23; toiv.al. n:ot 64 ja 66.

9) Ehdotukset laiksi maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 42; ed. Mäki-Hakolan ym. lak.al. n:o 485.

Ainoa käsittely:

10) Valtioneuvoston päätös 6 päivältä huhtikuuta 1972 hintaneuvostosta anne-

Siv.

Siv.

978

971

979

981

972

986

977

988

978

tun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8; mainittu päätös.

Esitellään:

11) Hallituksen esitys n:o 85 laiksi kuntien kantokäyttöluokituksesta annetun lain muuttamisesta

12) Hallituksen esitys n:o 86 lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon

13) Hallituksen esitys n:o 92 laiksi kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista

14) Hallituksen esitys n:o 93 Keski-Suomen kuntoutumislaitoksen rakennuslainojen valtion takauksista

15) Hallituksen esitys n:o 94 laiksi leimaverolain muuttamisesta

16) Hallituksen esitys n:o 95 laiksi elatusavun ennakosta annetun lain 24 §:n muuttamisesta

17) Hallituksen esitys n:o 96 työttömyyskassalaiksi

18) Ed. Haukipuron ym. lak.al. n:o 490 laiksi luonnonsuojelunvalvojan tehtävien siirtämisestä maa- ja metsätalousministeriölle

Pöydällepanoa varten
esitellään:

19) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention liitteiden muuttamista koskevien päätösten hyväksymisestä sovellettaviksi Suomen Tasavallan ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden välisissä suhteissa

20) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Siv. Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Ahde, Antila, Björklund, Ehrnrooth, 989 Friberg, Haapasalo, Hetemäki, Hostila, Huurtamo, Ilaskivi, Jaatinen, Kaarna, T. M. Koivisto, Kortessalmi, Lindeman, Nevalainen, H. Niskanen, Pajunen, Puhakka, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Salama, Salmenkivi, Salmi, Sandelin, Suokas, I. Suominen, Taipale, Vaitinen, S. Westerlund ja Ääri.

992

Ilmoitusasiat:

”

Lomanpyynnöt.

997

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden vuoksi edustajat Huurtamo ja Rytönen, virkatehtävään vuoksi edustajat Antila, Ehrnrooth, T. M. Koivisto, Lindeman ja Puhakka sekä yksityisasiain vuoksi edustajat Jaatinen, Kaarna, Rosnell, Ruokola, Suokas ja I. Suominen, tämän kuun 26 päivään lääkärintodistuksen nojalla ed. Salama ja yksityisasiain vuoksi tulevan kesäkuun 15 päivään ed. Taipale, tämän kuun 24 päivän istunnoista ed. Saloranta ja tämän kuun 24 päivästä 26 päivään ed. Tiilikainen sekä tämän kuun 31 päivästä tulevan kesäkuun 30 päivään virkatehtävän takia ed. Söderman.

998

Eduskunnan palkkavaltuuskunnan toimintakertomus
vuodelta 1971.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnan palkkavaltuuskunnan kirjelmän ohella 25 päivästä viime huhtikuuta on eduskunnalle saapunut eduskunnan palkkavaltuuskunnan toimintakertomus vuodelta 1971. Tämä kertomus on saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

”

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

”

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet ministeri Eskmanin vastaus ed. Saarron ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 85 käytettyjen kuorma-autojen maahantuonnin lopettamisesta, työvoimaministeri Helteen vastaus ed. H. Niskasen kirjalliseen kysymykseen n:o 86 ylimääräisten viras-

työntekijäin työsuhteen vakinaistamisesta, sosiaali- ja terveysministeri Kaipaisen vastaukset ed. Hemmin kirjalliseen kysymykseen n:o 88 työterveyslaitoksen perustamisesta Ouluun ja ed. Vilmin ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 89 vähittäiskaupan toimintaedellytysten turvaamisesta, kauppa- ja teollisuusministeri Linnamon vastaus ed. Jokelan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 91 pikatukkujen suoraan kuluttajille harjoittaman myynnin estämisestä, oikeusministeri Paavolan vastaus ed. Toivasen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 92 painovapauslaissa tarkoitettujen yksilön oikeussuojan tehostamisesta sekä työvoimaministeri Helteen vastaus ed. Miettisen kirjalliseen kysymykseen n:o 100 Mikkelin työvoimapiirin perustamisesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi kirkkolain muuttamisesta.

Esitellään ehdotus hallituksen esitykseen n:o 27 perustuvan, kolmannessa käsittelyssä hyväksytyyn yllämainitun lakiehdotuksen, jota on valmistelevalti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 30, jättämisestä lepäämään.

P u h e m i e s: Viime tiistain istunnossa tehtiin ehdotus silloin hyväksytyyn lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään. Siitä ehdotuksesta on nyt tehtävä päätös. Ensin sallitaan keskustelu asiasta, ja sen jälkeen on toimitettava äänestys lepäämäänjättämisehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Huomautan valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n säännöksestä, jonka mukaan muut kuin evankelis-luterilaiseen uskontunnustukseen kuuluvat eivät saa ottaa osaa tämän asian käsittelyyn.

Keskustelua ei synny.

Äänestys ja päätös:

Joka kannattaa ehdotusta, että esillä oleva lakiehdotus, sellaisena kuin se on kolmannessa

käsittelyssä hyväksytty, jätetään lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, äänestää "jaa"; joka ei sitä kannata, äänestää "ei". Jos vähintään 1/3 eduskunnan kaikista jäsenistä kannattaa lepäämäänjättämisehdotusta, on se hyväksytty, mutta muussa tapauksessa on sanottu ehdotus hylätty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Asunmaa, Asunta, Eskelinen, Granvik, Haukipuro, Huotari, Häikiö, Härkönen, Jokela, Junnila, Juntumaa, O. Kangas, R. Kangas, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kortesalmi, Kurppa, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Martikainen, Mattila, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Sainio, Saloranta, Saukkonen, Siikaniemi, Sileäkangas, Sutinen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Vainio, Vartia, V. Vennamo, Westerholm, H. Westerlund, Vilmi ja Virolainen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Ajo, Aro, Borg, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Gestrin, Helle, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Hostila, Hykkäälä, Häggblom, Häkämies, P. Jokinen, Järvisalo-Kanerva, Karhuvaara, Karkinen, Knuutila, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Laatio, Lehtinen, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Loikkanen, Lottanen, Lähteenmäki, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pekkala, Pohjonen, Raatikainen, Rantala, Saimo, Salmivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Stenbäck, Suonttanen, Söderman, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjärvi, P. Vennamo, Vikatmaa, Vilponiemi, Voutilainen ja Väyrynen.

"Tyhjää" äänestää edustaja Kohtala.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Aitio, Alenius, Antila, Bjönklund, Ehrnrooth, Friberg, Haapasalo, Hetemäki, Honkonen, Huutamo, Hyvönen, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Ahri Karjalainen, Kivistö, Kock, T. M. Koivisto, Kos-

kenniemi, Koskinen, Laine, Laitinen, Lehmonen, Liedes, Lindeman, Luja-Vepsä, Männistö, Nevalainen, H. Niskanen, Pajunen, Puhakka, Pulkkinen, Rekonen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmi, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Taipale, Tamminen, Tiekso, Tuominen, Tuomioja, Uusitalo, Vaittinen, Weckman, S. Westerlund, Volotinen, Åsvik ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 55 jaa- ja 74 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 69.

Eduskunta on hylännyt lepäämäänjättämisehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi kunnallisista kuulovammaisten kouluista.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 50, jota on valmistelevasti käsitelty sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 7 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 34, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. H e m m i: Herra puhemies! Liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän mielestä nyt kolmannessa käsittelyssä oleva lakiesitys kuulovammaisten kunnallisista kouluista on oikeaan osunut. Me liberaalit lähdemme siitä periaatteellisesta näkemyksestä, että vammautuneiden huollon ja koulutuksen on tapahduttava yksilön olosuhteet ja vamman aste huomioon ottaen hänen omassa normaalielinympäristössään. Näihin asti yhteiskunta on laiminlyönyt velvollisuutensa ja ne keinot, jotka sillä olisi ollut käytettävissä kuulovammaisten huollossa sekä kyseisen vamman torjuntatyössä. On järkyttävää, että kuulovammaisten omien järjestöjen vain yhteiskunnan tuen turvin on pitänyt ja yhä pitää huolehtia varsin pitkälle sellaisista toiminnoista, joiden kaiken järjen mukaan ja inhimillisyyden nimessä olisi jo aikoja sitten tullut kuulua yhteiskunnan tehtäväksi ja vastattavaksi. Tästä esimerkkinä voi mainita Kuulon-

huoltoliiton kuulovammaisille lapsille ja heidän vanhemmilleen, lähinnä äideille, antaman ohjauksen erityisillä kursseilla sekä siihen liittyvän kuntoutusohjelman laatimisen ja toteutuksen. Lisäksi Kuulonhuoltoliitto huolehtii kuulovammaisten lasten kotiohjauksesta, mutta varojen niukkuuden vuoksi sillä on käytettävissä vain yksi kotikuntouttaja, joka ehtii käydä ainoastaan kerran vuodessa kuulovammaisen lapsen luona. Vaasan läänissä on tämän lisäksi oman kuulovammaisten järjestön palkkaama kotikuntouttaja. Siis yhteiskuntamme taholta ei ole yhtään ainoaa tällaista virkaa olemassa. Mm. Ruotsissa, Hollannissa ja Belgiassa on kuulovammaisten huolto erittäin hyvin järjestetty. Ruotsissa esim. valtion toimesta on kentällä terapeutteja, jotka käyvät tarvittaessa kaksikin kertaa viikossa kuulovammaisen lapsen kodissa.

Liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän taholta on tehty eduskunnassa nyt tämänkin vuoden aloiteaikana aloitteita valtakunnallisten kuntoutusohjaajien virkojen perustamiseksi kuulovammaisten lasten ja heidän vanhempiensa kotiohjausta ja kotiterapiaa varten. Mainittakoon, että myös jo edellisellä eduskuntakaudella teimme samasta asiasta aloitteita.

Jatkuvan kotiohjauksen ja tarkkailun lisäksi tulisi jokaisessa keskussairaalassa olla kuulonhuoltokeskus, jolla olisi rekisteri alueensa kuulovammaisista ja joissa laitoksissa suoritettaisiin foniatriaudiologista ja psykologista tutkimusta ja hoitoa. Tämän keskuksen taholta ohjelmoitaisiin lapsen ja hänen vanhempiensa terapeutit ja pedagogiset toimenpiteet, joita toteutuksessa olisi sitten kotiterapeutti sekä alle kouluikäisten lasten erityislastentarhaosastot, joissa toimisivat erityiskoulutuksen saaneet lastentarhanopettajat.

Keskussairaaloiden kuulonhuoltokeskusten toiminta on nyt vähitellen maassamme käynnistymässä. Mm. Oulun yliopistollisen keskussairaalan korvaosaston yhteyteen saadaan ensi syksystä lähtien tällainen monipuolinen kuulovammaisten lasten tutkimus-, hoito- ja tarkkailuosasto käyntiin.

Eräs linkki kuulonhuollon ja kuntoutuksen ketjussa ovat myös lastenneuvolat, jotka jo nyt toimivat synnytyslaitosten kanssa ensimmäisinä seuloina, ja kaikki vähänkin epäilyttävät tapaukset lähetetään näistä erikoislääkärin tutkimuksiin ja lääkäriin ja puheterapeutin hoitoon siellä missä tällaisiin suinkin tarjoutuu mahdollisuudet. Tällainen seula on myös varsinaisessa oppivelvollisuuskoulussa; mutta myöskin oppikou-

luissa on jo varsin pitkään suoritettu koululaisten audiometritutkimuksia. Kunnalliset ja kuntainliittojen ammattikoulut on aika hyvin tässä suhteessa hoidettu, kun sen sijaan valtion ammattikoululaisten terveydenhuolto on meillä aivan lapsen kengissä. Kansanterveyslaki velvoittaa nyt kunnat tekemään sellaiset suunnitelmat, jotka kattavat myös yleiset kunnassa sijaitsevat ammattikoulut. Näin ehkäisevän terveydenhoidon ketju myös kuulontutkimuksen suhteen entisestään tiihentyä ja siten esille tulevan vamman hoito mahdollisimman varhaisessa vaiheessa voi käynnistyä.

Kentausten vuoksi haluan täsmentää, että kuulonhuoltotyö muodostaa yhden kokonaisuuden ja tarvitsee yhteiskunnan taholta toimenpiteitä, jotka kohdistuvat myös alle oppivelvollisuusiässä oleviin kuulovammaisiin lapsiin ja heidän vanhempiinsa. Näitä olisivat äsken mainitsemani koriohjaajat, terapeutit — millä nimellä heitä sitten haluttaisiinkin kutsua — ja toiseksi kuulovammaisten lastentarhaosastot. Lisäksi määrääkäiskoulutusta vanhemmille olisi välttämätöntä lisätä. Lisäksi jokaisessa keskussairaalassa tulisi olla korkeatasoinen tutkimus-, hoito- ja kuntoutuskeskus kuulovammaisille.

Kuulonhuoltotyöhön erikoistunutta työvoimaa todella koko maata käsittävän organisaation luomiseksi ei meillä ole riittävästi. Monet työntekijät joutuvat juuri organisaation puutteellisuuden vuoksi hankkimaan omalla kustannuksellaan lisäkoulutuksensa ulkomailla. Tämän epäkohdan korjaamiseksi tulisi sekä opetusministeriön että sosiaali- ja terveysministeriön kiinnittää tähän myös lisääntyvästi huomiota.

Olen näin laajasti halunnut kuvata sitä kenttää, jota nyt käsittelyssä oleva lakiesitys painavasti sivuaa. Tässä yhteydessä onkin todettava, että meillä yhteiskunnan taholta on ollut pitkään järjestyksessä oppivelvollisuusikäisten kuulovammaisten kouluopetus sisäoppilaitoksissa. Tämä toiminta onkin siis näihin päiviin asti ollut lähes ainoa lakisääteinen yhteiskunnan vastuualue kuulovammaisten huollossa ja opetuksessa.

Kuten muistetaan viime keväänä eduskunta hyväksyi lakiesityksen, jolla kuulo- ja näkövammaisten ammattikoulut siirtyivät valtion halltuun, joten edistystä tässä suhteessa on toki tapahtunut. Laki kuulovammaisten kunnallisista kouluista tulee auttamaan etupäässä Etelä-Suomen tiheään asuttujen alueiden kotien kuulovammaisia lapsia. Pitkien ja muuten vaikeakuulusten matkojen alueilta lapset edelleenkin tu-

levat käymään sisäoppilaitoskoulua. Tämäkin näkökohta puoltaa sisäoppilaitoskoulujen toiminnan jatkamista. On hyvä, että valtioneuvostolla ja opetusministeriöllä on koulun perustamisessa sanansa sanottavana. Tällöin ei kuntien kesken tule erimielisyyksiä kouluun otettavista lapsista, mikäli heitä lain edellyttämä määrä löytyy joko yhden kunnan tai lähellä toisiaan olevien kuntien alueilta. Mielestäni lain edellyttämä lasten lukumäärä viisitoista on tässä suhteessa liian korkea. Tässä ehkä opetusministeriön tulisi joutaa maan harvaanasuttujen alueiden hyväksi.

Kun eri piireissä on tunnettu nyt huolta sisäoppilaitoskoulujen toiminnan jatkamisesta, on tähän huoleen täysin ymmärrettävistä syistä omat ja perustellut motivaatiot olemassa. Kuten jo äsken mainitsin, pitkät matkat jo ovat eräs puoltava näkökohta sisäoppilaitoksien säilyttämisessä. Toinen peruste on vielä pitkään meillä vamman aste, mutta sitä mukaan kuin ehkäisevän terveydenhoidon, lääketieteen, tekniikan ja opetuksen alueilla edistytään sekä yhteiskuntamme luo samanlaisesti tehokkaan organisaation kuulonhuoltotyölle, tällöin on entistä paremmat edellytykset lasten oppia ja kehittyä samassa koulu- ja työympäristössä ilman, että heitä tarvitsisi eristää muusta tavallisen elämän piiristä. Tähän ei oma yhteiskuntamme ole kuitenkaan vielä valmis. Sen tähden meillä tarvitaan ehkä vielä pitkäänkin myös kuulovammaisten sisäoppilaitoskouluja.

Eräs kouluhallinnollinen seikka, joka ihmeyttää tässä yhteydessä myöskin jälleen lainlaattijaa ja myös kentän kouluviranomaista, on se, että vammaisten lasten koulut ja ammattikoulut eivät nivelly kouluhallinnon lääninkouluhallintotasoon. Asia olisi mitä pikimmin korjattava monestakin syystä. Eräs tällainen on juuri parhaillaan esillä oleva lakiehdotus ja sen toteuttamisen järkipäiväinen aloittaminen.

Herra puhemies! Edellä viittaamiini aukko- paikkoihin kuulovammaisten varhaisen opetuksen ja ohjauksen alueilla, joilla on merkitystä kuulovammaisen lapsen kouluvalmiuteen ja kouluopetuksen mahdollisimman korkeatasoisessa omaksumisessa, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan ponsilauseuman:

”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy sellaisiin toimenpiteisiin, joilla kuulovammaiseksi todettu lapsi saisi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa riittävästi kuulo- ja puheterapiaa sekä ohjausta sen vuoksi, että kuulovammaisen lapsen kouluvalmius olisi kouluun siirtyessään mahdollisimman

lähellä tervekuuloisten lasten kouluvalmiutta ja siten opetus yhdistyisi mahdollisimman pitkälle tervekuuloisten opetukseen.”

Ed. M ä n t t ä r i: Herra puhemies! Kysymyksessä oleva kuulovammaisten koulutusta koskeva lakiesitys on hyvin tarpeellinen ja olisi jo aikaisemminkin pitänyt järjestää maassamme näitten vähimmäisryhmien erikoiskoulutuksen tarpeet. Kuulovammaisen kehityksessä tarvitaan jo ennen kouluikää erityisopetusta. Tavalliselle perheelle kuulovammaa kärsivän lapsen kehittäminen ja ohjaaminen kotona on ylivoimainen rasitus ja ainakin silloin, jos perheen molemmat jäsenet käyvät ansiotyössä. Siksi kuulovammaisen koulutukseen ja ohjaukseen jo ennen kouluikää tulisi kiinnittää huomiota, niin että kouluikässä asianmukaisesti järjestetyssä koulutuksessa heillä olisi paremmat edellytykset selviytyä opipalvelullisuudesta. Samoin kouluiän jälkeen, peruskoulun jälkeen tulevat samat vaikeudet kuulovammaisten kehittyessä ja opiskellessa. Näihin seikkoihin perustuen olisi tarpeellista, että tämän lakiesityksen edellyttämän koulutuksen lisäksi maassamme järjestettäisiin kuulovammasta kärsiville lapsille esikoulutus sekä myöskin tämä ns. jälkeiskoulutus asianmukaisella tavalla.

Herra puhemies! Esitän perusteluissa lausuttavaksi: ”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti toimenpiteisiin niin, että asianmukainen koulutus järjestetään kuulovammaisille lapsille ennen kouluikää sekä peruskoulun jälkeen.”

Ed. L a n k i n e n: Herra puhemies! On ilolla tervehdittävä kuulovammaisten lasten hyväksi tapahtunutta lainsäädäntöä, jota on edeltänyt pitkäaikainen, vapaaehtoinen, monimuotoinen työ, jota valtakunnallisesti ovat tehneet Kuurojenliitto ja Suomen huonokuuloisten huoltoliitto. Nyt olemme hyväksymässä lain, jolla kunnat velvoitetaan perustamaan huonokuuloisille luokat, silloin kun lapsia on 15. Ennen kuin lapset voivat aloittaa koulunkäynnin, on kuitenkin tärkeää, että he ovat oppineet puhumaan, ja puhumisen opettaminen on tähän asti tapahtunut ennen kaikkea Suomen huonokuuloisten huoltoliiton, Äiti—Lapsi -kotien välityksellä, vapaaehtoisen työvoiman välityksellä, osittain myös seurakuntien ja joittenkin kuntien ja kaupunkien, esim. Lahden kaupungissa on jo 20 vuoden ajan toiminut normaali-

lastentarhassa kuulovammaisten lastentarha. Siis lapsen koulukypsyydelle on tärkeää, että esikoulutus on järjestetty, ja minä vielä muistutan teitä siitä, että puheen oppimisen tulee nimenomaan tapahtua kuuden ensimmäisen ikävuoden aikana, jolloin mieleenpainamiskyky on geometrisessa sarjassa, kun se tämän jälkeen on aritmeettisessa sarjassa. Me emme saa takaisin myöhemmin sitä aikaa, jonka olemme menettäneet, jos laiminlyömme puheen opetuksen alle 7-vuotiaana. Normaaliälyinen lapsi oppii tällaisessa kuulovammaisten lastentarhassa noin 300 sanaa 7. ikävuoteen mennessä, jolloin hän tällä sanavarastolla lähteekin normaaliin tapaan käymään kouluun, tosin luokissa, joissa on noin kuusi oppilasta ryhmässä ja erikoiset kuulonvahvistimet ja tietenkin erilaista opetusmateriaalia kuin normaalissa ympäristössä.

Herra puhemies! Edellä mainittuun viitaten ehdotan perusteluissa lausuttavaksi: ”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin kuulovammaisten lasten esikoulutuksen järjestämiseksi.” — Lisäisin tähän vielä, että tänään on ilmestynyt komiteanmietintö julkisuuteen, jossa esikoulutusasiat käsitellään näittenkin kysymysten ympärillä.

Ed. L i n k o l a: Herra puhemies! Kannatan ed. Lankisen tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. S u t i n e n: Herra puhemies! Kannatan ed. Hemmin tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. K o r t e s a l m i: Herra puhemies! Hallituksen lakiesityksessä ja sivistysvaliokunnan mietinnössä on jätetty pois velvoite kuulovammaisille tarpeellisen terapian ja kuntoutuksen ja peruskoulua edeltävän esiopetuksen järjestämisestä ja myös peruskoulun jälkeisestä opetuksesta, vaikka näitä näkökohtia tuotiinkin esille valiokunnan pyytämässä asiantuntijalauseunnoissa. Tämän vuoksi ed. Mänttärin ehdotama ponsilausuma on mielestäni hyvin paikallaan, ja jos se hyväksytään, se korvaa sen puutteen, joka hallituksen esityksessä ja sivistysvaliokunnan mietinnössä on. Ed. Mänttärin lausumassahan nimenomaan kiinnitetään huomiota sekä peruskoulua edeltävään esikouluikäiseen opetukseen että peruskoulun jälkeiseen opetukseen, mihin ei näissä ed. Hemmin ja ed. Lanki-

sen ehdotuksissa lainkaan puuttua, joten katson, että ed. Mänttärin ponsilausemaehdotus on ehdottomasti ylivoimaisin näistä kolmesta, ja sen vuoksi kannatan sitä hyvin lämpimästi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Hemmi ed. Sutisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy sellaisiin toimenpiteisiin, joilla kuulovammaiseksi todettu lapsi saisi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa riittävästi kuulo- ja puheterapiaa sekä ohjausta sen vuoksi, että kuulovammaisen lapsen kouluvalmius olisi kouluun siirtymisensä mahdollisimman lähellä tervekuuloisten lasten kouluvalmiutta ja siten opetus yhdistyisi mahdollisimman pitkälle tervekuuloisten opetukseen." Kutsun tätä ed. Hemmin ehdotukseksi. Ed. Mänttären ed. Korttesalmen kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti toimenpiteisiin niin, että asianmukainen koulutus järjestetään kuulovammaisille lapsille ennen kouluikää sekä peruskoulun jälkeen." Tämä on ed. Mänttären ehdotus. Ed. Lankinen ed. Linkolan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin kuulovammaisten lasten esikoulutuksen järjestämiseksi." Tämä on ed. Lankisen ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Ensin on päätettävä lakiehdotuksesta.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Sen jälkeen olisi päätettävä tehdyistä perustelulausemaehdotuksista. Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ne on ensin asetettava vastakkain ja sen jälkeen voittanut mieltä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Hemmin ja ed. Mänttärin ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Hemmin ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Mänttärin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Borg, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Linkola, H. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Paasio, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Saimo, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Stenbäck, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tikkanen, Toivanen, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, H. Westerlund, Vikatmaa ja Virolainen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Asunmaa, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Helle, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuutila, Kock, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, L. Linna, Loikkänen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttären, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, Pohjonen, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Sainio, Salla, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Söderman, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Vainio, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilmi, Volotinen, Voutilainen ja Åsvik.

"Tyhjää" äänestävät edustajat O. Kangas, Paasivuori ja Sundqvist.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Antila, Björklund, Ehrnrooth, Friberg, Haapasalo, Hetemäki, Huurtamo, Ilaskivi, Jaatinen, Kaarna, Kohtala, T. M. Koivisto, Lindeman, Nevalainen, H. Niskanen, Pajunen, Puhakka, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Salama, Salmi, Suokas, I. Suominen, Taipale, Vaittinen, Westerholm, S. Westerlund, Vilponiemi, Väyrynen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 73 jaa- ja 91 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 32.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Mänttärin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Mänttärin ja ed. Lankisen ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Lankisen ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Mänttärin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Borg, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, O. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Linkola, H. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Nünikoski, Nikkilä, Pekkala, Poutanen, Procopé, Rainio, Saimo, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Stenbäck, S. Suominen, Suonttinen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Tuomioja, Tähkämaa, Vartia, H. Westerlund, Vikatmaa ja Virolainen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Asunmaa, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Haukipuro, Helle, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttilla, Kock, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lemström,

Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, L. Linna, Loikkanen, Lujja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Niemelä, N. Nieminen, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Sainio, Salla, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Söderman, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Uusitalo, Väinö, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilmi, Volotinen, Voutilainen ja Äsvik.

"Tyhjää" äänestää edustaja Aalto.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Antila, Björklund, Ehrnrooth, Friberg, Haapasalo, Hetemäki, Huurtamo, Ilaskivi, Jaatinen, Kaarna, Kohtala, T. M. Koivisto, Lindeman, Nevalainen, H. Niskanen, Pajunen, Puhakka, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Salama, Salmi, Suokas, I. Suominen, Taipale, Vaittinen, Westerholm, S. Westerlund, Vilponiemi, Väyrynen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 68 jaa- ja 98 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 32.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Mänttärin ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Mänttärin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Mänttärin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Breilin, Eskelinen, Eskman, Forsman, Haukipuro, Helle, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hostila, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttilla, Kock, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Lattula, Lehmonen,

Lepistö, Liedes, Liikkanen, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Marttikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasio, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tiilikainen, Tiikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjarvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, Weckman, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen ja Åsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Asunmaa, Flinck, Gestrin, Granvik, Hemmi, Huotari, Juntumaa, Kainulainen, Koppanen, Kortessalmi, Kurppa, Laitinen, Lankinen, Lehtinen, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Paasivuori, Procopé, Remes, Ronkainen, Sainio, Salo, Söderman, Tallgren, Teir, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, Volotinen ja Voutilainen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Antila, Björklund, Ehrnrooth, Friberg, Haapasalo, Hetemäki, Huurtamo, Ilaskivi, Jaatinen, Kaarna, Kohtala, T. M. Koivisto, Lindeman, Nevalainen, H. Niskanen, Pajunen, Puhakka, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Salama, Salmi, Suokas, I. Suominen, Taipale, Vaittinen, Westerholm, S. Westerlund, Vilponiemi, Väyrynen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 131 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 32.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laiksi eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta sekä laiksi virkamieseläkkeistä annetun lain ja invalidirahain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 35 ja otetaan toiseen käsittelyyn

siinä sekä sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 26, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 35. Ensinnä salliin asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdyttiin lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. S a n d e l i n: Herra puhemies! Esillä oleva hallituksen esitys eräiden vanhojen valtion eläkkeiden ja invalidirahan tarkistamismenetelmien muuttamisesta, saattamisesta samanlaiseksi muiden eläkkeiden tarkistamismenetelmien kanssa, on oikeaan osunut ja kannatettava toimenpide. On paikallaan, että tämä epäkohta saadaan nyt viimeinkin korjatuksi, tehdään oikeutta niille tuhansille invalideille ja niille noin 36 300:lle valtion pieneläkeläiselle, jotka ovat olleet eläkkeiden ja invalidirahan tarkistamismenetelmien suhteen viime vuosiin saakka epäoikeudenmukaisessa asemassa.

On syytä todeta sosiaalivaliokunnan myönteinen kanta tässä asiassa samoin kuin se, että valiokunta on kiinnittänyt erittäin vakavaa huomiota niihin uusiin pulmiin, joita nykyisen eläkkeiden tarkistusmenettelyn johdosta on syntynyt etenkin korkeiden eläkkeiden kohdalla, ja ns. huippueläkekysymyksen. Kun eräiden korkeimpien eläkkeiden markkamäärä alkaa nykyisen eläkkeiden tarkistusmenettelyn johdosta nousta virasta saadun tulon määrään, kun meillä nykyisten eläkesäännösten puitteissa voivat eräät eläkkeet kohota jopa yli 10 000 markkan kuukaudessa, on eläkesysteemissämme silloin jotain vikaa. On aika tutkia tarkistusmenettelyn säännöksiä, luopua pelkästään ansiotasoläke pohjalle perustuvasta eläkelinjasta, korjata sitä pienten eläkkeitten hyväksi. Hallituksen tulisiikin mitä kiireellisemmin selvittää, miten näitä kohtuuttoman korkeiksi muodostuneita eläkkeitä voitaisiin tasata pienten eläkkeitten hyväksi.

Sosiaalivaliokunta esittää mietinnössään hallituksen toisen lakiesityksen eli ehdotuksen laiksi eräitten korkeitten virkamieseläkkeiden tarkistusmenettelystä hylättäväksi. Voin tässäkin kohden yhtyä sosiaalivaliokunnan kantaan. Käsitteiseni mukaan tämä kysymys näitten verrattain korkeitten eläkkeiden tarkistamisesta pitäisi olla loppuun käsitelty. Siitä sovittiin

vuoden 1969 kesäkuussa ryhmien kesken. Se liittyy myös ns. korkeitten eläkkeitten tarkistamiskysymykseen. Kun näitten kuukausieläkkeiden katto on näiden eläkkeiden kohdalla nykyisin noin 2 650 mk, niin eläkkeen pitäisi kyllä riittää. Kokoomuksen edustajienkin, jotka ovat purnanneet jo vuonna 1969 ja jatkuvasti eläkekattoa vastaan, tulisi muistaa, että maassamme elää nykyisinkin vielä yli 200 000 eläkeläistä pelkästään pienten kansaneläkkeiden varassa.

Viimeinen näyte kokoomuksen omaksumasta eläkekattoa vastustavasta linjasta oli ilmeisesti ed. Häikiön tämän asian ensimmäisen käsitteilyn yhteydessä käyttämä puheenvuoro, puheenvuoro, jolla hän pyrki hakemaan jopa perustuslaista apua eläkekaton poistamiseksi nyt esillä olevien korkeitten eläkkeiden kohdalla ja ilmeisesti koko eläkekattolinjaa vastaan. Tuon ed. Häikiön puheenvuoron johdosta palauttaisin kuitenkin mieliin sen, että kysymyksen tämänkin puoli on jo kerran tutkittu (Ed. Häikiö: En ole pitänyt sellaista puheenvuoroa!).

Vuonna 1969 käytiin eduskunnassa ensi kerran merkittävämpi keskustelu ns. eläkekattokysymyksessä. Silloin oli esillä silloisen toisen valtiovarainministeri Aleniuksen esitys eräitten valtion eläkkeiden korottamisesta ja korjaamisesta, joka merkitsi mm. sitä, että eräitten korkeassa asemassa valtiota palvelleiden virkamies-eläkeläisten eläkkeitä olisi korotettu noin 1 600 markalla eli 2 800 markasta yli 3 600 markkaan kuukaudessa. Tässä yhteydessä eduskunta muuten teki tietääkseni ensi kerran, ja meidän sosialidemokraattien esityksestä sekä sosialidemokraattien, keskustapuolueen ja SKDL:n edustajien äänin päätöksen ns. eläkekattokysymyksessä. Eduskunta päätti silloin muuttaa hallituksen esitystä näitten korkeitten eläkkeiden korottamisesta ja asettaa niille 2 500 markkaan rajoittuvan katon. Samalla kertaa tutkittiin eräässä yhteydessä muistaakseni myös päätöksen laillisuutta, eikä siihen nähden ollut mitään huomauttamista, joten asia on täysin eduskunnan käsissä ja päätöksen varassa.

Sosiaalivaliokunnan mietintö on siis sellaisenaan hyväksyttävissä. Käsitteykseni mukaan tämän hallituksen esityksen kanssa ei pitäisikään enää viivyttellä, vaan se pitäisi viedä lävitse sosiaalivaliokunnan mietinnön mukaisena, jotta valtion pieneläkeläiset ja eräät invalidit saisivat mahdollisimman pian korjauksen eläketuloihinsa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1—7 §, johtolause ja nimike sekä kolmannen lakiehdotuksen 4 §, soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen toisen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi Italian kanssa tehdyn kulttuuri-instituuteille vastavuoroisesti myönnettäviä verohelpotuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 36 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 55, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsitteilyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 36. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi Tanskan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 37 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 56, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsitteilyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 37. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi metsänparannuslain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 38 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 61, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 38. Ensinnä sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Mattila: Herra puhemies! Tämä metsänparannuslain muuttamisesitys on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintöön saanut vastalauseen. Tämä johtuu siitä, että vaikka siis nykyiset lait sisältävät jo sen, että ei saisi käyttää peltoa metsittämiseen sillä tavalla, että hyvät pellot näin tulevat syrjäytetyksi, niin kuitenkin käytännössä on tapahtunut, että hyviä peltoja on aivan keskeltä kirkonkyläkin metsitetty.

Tässä mielessä tulen yksityiskohtaisen käsittelyn aikana tekemään ehdotuksen, että tämä 6 a § hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! SMP vastustaa peltopakettilinjaa. Yleensäkin viime vuosien maatalouspolitiikka on suorastaan ollut viljelijöiden häpäisemistä ja heiltä kunnian viemistä. Kuitenkin maatalous ja elintarvikkeiden tuottaminen on maassamme välttämätöntä, hyödyllistä ja kansallista työtä. Nykyinen suuntaus on johtanut siihen, että maassamme metsitetään jopa salaojitettuja peltoja, mutta toisaalta pienviljelijät joutuvat viljelemään vaikeita kiviäköisiä peltolohkoja saadakseen itselleen ja perheelleen edes välttämättömimmän toimeentulon. Lisäksi lisämaiden saaminen pienviljelijöille on erittäin vaikeata metsittämisenkin vuoksi, mutta toisaalta valtio kerää jatkuvasti maaomaisuutta. Yhteiskunnallinen omistus pai-

suu. Edelleen on havaittavissa, kun ajattelemme peltoaukeita, että siellä täällä peltoaukealla yhä enemmän valtio tulee maanomistajaksi, peltojen omistajaksi; yksityiset ovat siinä välissä. Näin jaetaan peltoaukeat hiljalleen yhteisomistukseen kohti kolhoosia.

Keskustapuolue on jättänyt vastalauseen eräältä osin asiassa, mutta se ei ole riittävä, herra puhemies, on myös taloudellisesti suojeltava viljeltäviä peltoja metsittämislta. Tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä tekemään tästä lain 6 a §:ään asianmukaisen muutosesityksen.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

6 a §.

Keskustelu:

Ed. Mattila: Herra puhemies! Viitaten äsken yleiskeskustelussa käyttämäni puheenvuoroon ehdotan että tämä pykälä hyväksyttäisiin maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen mukaisena.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Viitaten puheenvuorooni ehdotan, että 6 a §:n loppu sanoista "tarkoituksenmukaiselle suurentamiselle" kirjoitettaisiin näin: "sekä että taloudellisesti viljeltäviä peltoja ei metsitetä eikä rikota yhtenäisiä viljelysalueita".

Puhemies: Ed. Vennamo siis tarkoitti, että tämä valiokunnan mietinnön mukaisen 6 a §:n loppu muutettaisiin?

Ed. V. Vennamo: Kyllä, herra puhemies!

Ed. L. Linna: Herra puhemies! Kannatan ed. Vennamon tekemää ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Mattilan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Mattila ed. Pekkarisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Kutsun tätä ed. Mattilan ehdotukseksi. Sitä vastoin on ed. V. Vennamo ed. L. Linnan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin siten, että loppuun lisättäisiin sanat: "sekä että taloudellisesti viljeltäviä peltoja ei metsitetä eikä rikota yhtenäisiä viljelysalueita." Tämä on ed. V. Vennamon ehdotus.

Seloteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten niistä on ensin äänestettävä vastakkain ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Mattilan ja ed. V. Vennamon ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Mattilan ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. V. Vennamon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Eskelinen, Gestrin, Helle, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvenpää, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Liedes, Linkola, H. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkariinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procope, Pulkkinen, Rainio, Ronkainen, Saarinen, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Stenbäck, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiekso, Toivanen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Väyrynen ja Äsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Asunmaa, Eskman, Flinck, Forsman, Huotari, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kan-

tola, Karkinen, Knuuttila, Kock, Korttesalmi, Koskenniemi, Laine, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, L. Linna, Loikkanen, Lujja-Vepsä, Myyryläinen, Mäkinen, Männistö, Mänttari, Niemelä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pohjonen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Räsänen, Saarto, Sainio, Salmivuori, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Söderman, Tamminen, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Työlajärvi, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilponiemi, Volontinen ja Voutilainen.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Koppanen ja Salo.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Antila, Björklund, Breilin, Ehrnrooth, Friberg, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Hetemäki, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Hykkälä, Ilaskivi, Jaatinen, Kaarna, Koh-tala, T. M. Koivisto, Kurppa, Lindeman, Nevalainen, H. Niskanen, Pajunen, Puhakka, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Salama, Salmi, Sundqvist, Suokas, I. Suominen, Taipale, Väinö Turunen, Vaittinen, Weckman, Westerholm, S. Westerlund, Virolainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 92 jaa- ja 63 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 42.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Mattilan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Mattilan ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Mattilan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Eskman, Flinck, Forsman, Gestrin, Helle, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Hyvönen, Häggblom, Häkämies, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. T. Koivisto, Koppanen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laine, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Linkola, Loikkanen, Lujja-

Vepsä, Lähteenmäki, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, N. Nieminen, Nikkilä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pohjonen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Sinisalo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, S. Suominen, Söderman, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Työläjärvi, Vartia, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Voutilainen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Asunmaa, Eskelinen, Huotari, Häikiö, Härkönen, Jokela, Juntumaa, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Korttesalmi, Lemström, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Martikainen, Mattila, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Saloranta, Saukkonen, Siikaniemi, Sileäkangas, Suorttanen, Sutinen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämä, Uusitalo, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo, Vilmi, Volotinen ja Väyrynen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Antila, Björklund, Breilin, Ehrnrooth, Friberg, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Hetemäki, Honkonen, Hostila, Huuramo, Hykkäälä, Ilaskivi, Jaatinen, Kaarna, Kohtala, T. M. Koivisto, Korpinen, Kurppa, Liedes, Lindeman, Nevalainen, H. Niskanen, Pajunen, Puhakka, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Salama, Salmi, Suokas, I. Suominen, Taipale, Väinö Turunen, Vaittinen, Weckman, Westerholm, S. Westerlund, Virolainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 108 jaa- ja 48 ei-ääntä; poissa 43.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös, johdolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 39 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 68, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 39. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. M ä n n i s t ö: Herra puhemies! Esillä oleva merimiesten palvelu- ja opintotoimintaa säätelevä laki on saanut suuren valiokunnan enemmistön tahdosta kahden eri pykälän osalta sellaisen sisällön, jota sosiaalivaliokunnan enemmistö vastusti. 14 §:ään on lisätty uusi momentti, jonka perusteella laki takaa Suomen Merimieslähetyseuran edustajille läsnäolo- ja puheoikeuden merimiespalvelutoimiston hallituksen kokouksissa. Ei kuitenkaan liene tarkoituksenmukaista, että itse lakitekstiin otetaan mainitut määräykset yhden merimiesten palvelutoimintaan osallistuvan järjestön osalta. Sosiaalivaliokunta sanoo mietintönsä perusteluissa asiasta seuraavaa: ”Valiokunnan käsityksen mukaan merimiespalvelutoimiston olisi pyrittävä tehostamaan ja koordinoimaan myös nykyisin vapaehtoisella pohjalla toimivaa vastaavaa palvelutoimintaa. Toiminnan kehittämisen kannalta onkin tarpeen, että siinä pyritään yhteistyöhön muiden vastaavaa toimintaa harjoittavien yhteisöjen, esim. merimieslähetyksen kanssa.” Sosiaalivaliokunnan mietinnön sisältö antaa mahdollisuuden asetuksella hoitaa merimieslähetyksen osuus esillä olevan lain tarkoitamassa merimiespalvelutoiminnassa. Siitä syystä ei ole perusteltua ottaa lakitekstiin tätä tarkoitettavia säädöksiä, varsinkaan kun merimieslähetyks ei kuulu siihen ryhmään, joka vastaa lain tarkoittaman palvelutoiminnan rahoituksesta.

Toinen muutos sosiaalivaliokunnan mietintöön tehtiin suuressa valiokunnassa lakiesityksen 18 §:ään. Lakiehdotuksen 17 §:ssä määrätään pidettäväksi salassa, mitä henkilö merimiespalvelutoiminnassa on saanut tietää laivanvarustajan tai jonkun muun taloudellisesta asemasta tahi liike- ja ammattisalaisuuksista taikka jonkun henkilön terveydentilasta taikka seikasta, joka erityisen määräyksen mukaan nimenomaan

tai asian laadun vuoksi ilmeisesti on pidettävä salassa. Tämän salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on hallitus esittänyt sakkorangaistuksen, jonka myös sosiaalivaliokunnan enemmistö hyväksyi. Suuren valiokunnan käsittelyssä lisättiin sakkorangaistuksen lisäksi myös enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistus. Näin ankaraa menettelyä on perusteltu sillä, että kansanterveyslain mukaan voidaan tuomita vankeusrangaistus salassapitovelvollisuuden rikkomisesta. Esillä olevan lain osalta on kuitenkin vain osittain kysymys henkilön terveyteen tai sosiaaliseen asemaan kuuluvista asioista. Sikäli kuin merimiespalvelutoiminta hoitaa näitä asioita, on edellytettävä, että tehtävissä ovat sellaiset ammatti-ihmiset, jotka ovat jo ammattikuntaa koskevilla määräyksillä salassapitovelvollisia. Näin ollen ei ole perusteltua syytä lisätä esillä olevassa laissa salassapitovelvollisuuden rikkomuksen rankaisuksi vankeutta. Se on kohtuutonta myös sen vuoksi, että 17 §:ssä on harkinnanvarainen ilmaisu sellaisesta salassa pidettävästä asiasta, joka ilmeisesti asian laadun vuoksi on pidettävä salassa.

Herra puhemies! Tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan, että lakiesityksen 14 ja 18 § hyväksyttäisiin sosiaalivaliokunnan mietinnön mukaisena.

Ed. S a i m o: Herra puhemies! Sosiaalivaliokunta on käsitellyt hallituksen esityksen laiksi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta. Kansainvälinen työjärjestö ILO otti kysymyksen merimiespalvelutoiminnasta esille jo ensimmäisessä merityökonferenssissaan vuonna 1920. Vasta vuonna 1970 kokoontunut kansainvälinen merityökonferenssi hyväksyi uuden suosituksen merimiespalvelusta merellä ja satamissa. Suosituksen henki on se, että merenkulkijoilla tulee olla mahdollisuuksien mukaan samanlaiset edellytykset yhteiskuntaelämään kuin muilla kansalaisilla, ja tämän toteuttamiseksi tulee kussakin maassa olla julkisesti tunnustettu asiantunteva toimielin, jonka käytössä on riittävät, säännöllisesti kertyvät varat, toiminnan tapahtuessa erikoisolosuhteiden mukaan muiden maiden kanssa yhteistyössä toteuttaen suosituksen tarkoitusperiä.

Merimiesten vapaa-ajan käyttö laivalla on rajoitettu, kuten asiantuntija esitti. Purjehdus voi kestää yhtämittaisesti 35 vuorokautta, kuten öljyrahtilaivalla, päivän lastaus satamassa ja sama pitkä matka edessä. Hallituksen esityk-

sessä on kiinnitetty huomiota vapaa-ajan opiskeluun, ammatissa toimivien merimiesten mahdollisuuksiin lisätä ammattipätevyyttä edistävää toimintaansa, urheilutoimintaan sekä muuhun virkistävään toimintaan, satamissa käytäviin kilpailuihin sekä tapaamisiin omaisten ja tuttavien luona. Kaikesta tästä on hyvää sanottavaa, kun valtio on osoittanut 300 000 mk merimiesten opiskelu- ja virkistystoimintaan. Mutta meidän ei sovi unohtaa sitä arvokasta työtä, jonka on tehnyt Merimieslähetykseura. Merimiesten opinto- ja vapaa-ajan käytöstä meillä Suomessa on lähes sata vuotta huolehtinut Merimieslähetykseura, jonka perusyksiköt, suomalaiset kodit, ovat tehneet uhrautuvaa vapaa-ajan työtä keräämällä rahaa pienissä tilaisuuksissa. Auttavat kädet ovat antaneet huomattavia rahalahjoituksia Merimieslähetyksseuralle merimiesten viihdyttämiseksi.

Merimieskirkko on paljon enemmän kuin kirkko, se on myös koti ja kohtaamispaikka. Siellä on mukava lueskella kotimaan lehtiä ja tavata tuttavii. Siellä pidetään myös monenlaisia juhlia sekä esitelmiä ym. tilaisuuksia. Esim. Lontoon suomalainen merimieskirkko on tarkoitettu nimensä mukaan ennen kaikkea tuki- ja turvapaikaksi niille ihmisille, joiden ammatti vaatii pitkiä poissaoloja kotoa, kiertelemistä kaukaisilla vesillä ja vieraisa satamissa, mutta se on yhtä avoin kaikille muillekin, jotka ovat sen piiriin hakeutuneet.

Ulkolaiset merimiehet ovat käyttäneet suhteellisen runsaasti hyväkseen toimintakeskukseemme tarjoamia palveluksia, mutta toiminnan kehittämiseen kansainvälisiä tarpeita tyydyttäväksi ei merimiesseuralle ole ollut taloudellisia mahdollisuuksia, kun valtion tuki on vain 60 000 mk vuodessa.

Suomen Merimieslähetykseuralle on nykyään ulkomailla 9 ja kotimaassa 11 toimintapistettä. Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa merimiespalvelutoimistot ovat läheisessä yhteistoiminnassa merimieslähetykseurojen kanssa. Kaikissa näissä maissa on merimieslähetykseuroilla edustajapaikka merimiespalvelutoimiston hallintoelimityksessä. Perusteluna on ilmeisesti ollut sama, minkä komitea tuo mietinnössään esille Suomen Merimieslähetykseuran toimintaa arvioidessaan. Lakisäätöinen merimiespalvelu ei näillä taloudellisilla edellytyksillä yksin riitä, jonka lakiesitys tarjoaa, vaan tarvitsee rinnalleen jatkuvasti vapaaehtoisen järjestön toimintaa. Merimieslähetyksen edustaman toiminnan luonnetta ja laajuutta ajatellen on kuitenkin asiallisesti perus-

teltua, että seuralla olisi täysivaltainen edustus merimiespalvelutoimistojen edustajistossa ja hallituksessa.

Ed. Saloranta: Herra puhemies! Pyysin tämän puheenvuoroni sen vuoksi, että ed. Mänistö puhui suuren valiokunnan mietintöä vastaan. Suuri valiokuntahan äänestyspäätöksellä lisäsi 14 §:ään muun ohella uuden lauseen, jossa Suomen Merimieslähetyssseuran edustajille varataan läsnäolo- ja puheoikeus merimiespalvelutoimiston hallituksen kokouksissa. Nythän on asia niin, kuten sosiaalivaliokunnassa tämän asian käsittelyn yhteydessä hyvin selvisi, että Suomen Merimieslähetyssseura on tehnyt hyvää työtä vuosia ja vuosikymmeniä sekä kotimaan satamissa että ulkomailla merimiesten hyväksi ainoana järjestönä ja seuran toimintaa tukevat laajat kansalaispiirit meillä kotimaassa vilpittömästi, niin kuin me tiedämme. On vielä merkittävää, että kun valiokunnassa oli asiantuntijoina juuri merimiesjärjestöjen edustajia, niin vaikka tämä järjestö on tietyllä tavalla uskonnollismielinen, nämä merimiesten edustajat kiittivät ja antoivat täyden tunnustuksen seuran tähänastiselle työlle. Vielä on huomattava, että kun hallinnosta puhutaan, niin tämä muutoshan oikeuttaa olemaan läsnä ja käyttämään puhevaltaa, mutta seuran edustajilla ei ole päätösvaltaa. On tietysti aivan eri asia olla jonkun johtokunnan tai hallituksen täysivaltainen jäsen tai olla läsnä puheoikeudella varustettuna niin kuin tässä tapauksessa.

Muuten ajattelin merimiespalvelutoimiston hallituksen asettamisesta — vaikka ei siitä ollut puhetta — ettei tuo asettamistapa ole lain mukaan ollenkaan demokraattinen, koska sosiaaliministeriö korkeana viranomaisena sen käytännöllisesti katsoen määrää, joten siinäkin tapauksessa on hyvä, että sinne tulee jonkin verran tällaista vapaaehtoista työtä tekevää järjestöä edustetuksi.

Ed. Laine: Herra puhemies! Valiokunnassa kuullut asiantuntijat eivät näin yksipuolisesti suhtautuneet merimieslähetyssseuraan kuin äskeisessä puheenvuorossa kuulumme. Eräät asiantuntijat nimenomaan myönsivät sen, että merimieslähetyssseuran kiinteä mukanaolo saattaa muodostua ja on muodostunut rajoittavaksi tekijäksi, kaikki eivät siis sen vuoksi osallistu tähän palvelutoimintaan. Kun nyt on tarkoitus tämä palvelutoiminta järjestää uudella tavalla, siten kuin lakiesityksessä ja sen perusteluissa

mainitaan, on varmasti aivan perusteltu syy olettaa, että merimieslähetyssseuran kiinteä mukanaolo ei ainakaan edistä asiaa. Merimieslähetyssseura tietysti voi hoitaa omaa tehtäväaluettaan olematta palvelutoimiston hallinnossa mukana.

Vastalauseessa ja eräissä puheenvuoroissa on korostettu sitä, että kun merimieslähetyssseura palvelee samoja ihmisiä kuin esim. Merimies-Unioni, sen vuoksi sillä pitää olla edustus toimiston hallinnossa. Jos tämä perustelu hyväksytään, niin aivan yhtä hyvin sama perustelu kelpaa Merimies-Unionille. Sehän voi sanoa, että kun se palvelee samoja ihmisiä kuin merimieslähetyssseura, vieläpä satamassa, sekin voi vaatia itselleen edustusta merimieslähetyssseuran hallintoon.

Ed. Mäkelä: Herra puhemies! Viittaan asian ensimmäisessä käsittelyssä käyttämäni puheenvuoroon siinä suhteessa, että nyt on kysymyksessä varsin merkittävä laki merimiespalveluammateissa olevien henkilöiden kohdalta, ja senpä vuoksi valiokunnan mietintö valmistui hyvässä yhteistyössä hallituksen esityksen ja merenkulkijajärjestöjen kanssa. Kukaan valiokunnan jäsenistä ei ollenkaan väheksynyt Suomen Merimieslähetyssseuran toimintaa ja sen edustusta, mutta katsottiin, että asetuksella ehkä voitaisiin tämä edustus yhtä hyvin taata kuin tekemällä muutoksia varsinaiseen lakiesitykseen.

Samoin lain 18 §:n kohdalta ei mikään merenkulkijajärjestö esittänyt, että salassapitovelvollisuuden rikkomisesta annettaisiin ankarampi rangaistus kuin sakot, joten me katsoimme enemmistössä, että sakko on riittävä eikä lähdetäisi vankeusasiaa ottamaan esille, sillä viime aikoinahan meidän koko kriminaalipolitiikkamme on kulkenut vapaampia aikoja kohden. Sen vuoksi valiokunnan enemmistö päätyi näihin ratkaisuihin. Suuressa valiokunnassa ei kyllä saatu enemmistöä tämän taakse äänestyksessä.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Nyt on kysymyksessä merimiesten etu, ja on hämmästyttävä vasemmistopuolueiden kanta, että kun merimiehiä haluttaisiin myös vapaaehtoisesti auttaa ja tukea niin henkisesti kuin taloudellisesti, niin mustasukkaisesti, sen vuoksi että on olemassa merimieslähetyss ja sillä myöskin moraalista linjaa, sosialistinen näkemys vastustaa avun antamista merimiehille. Toiseksi on kysymys myös merimiehen yksityisestä, henki-

lökohtaisesta asioitten salassapysymisoikeudesta, yksilön perusoikeudesta. Nyt halutaan, että rangaistus tämän rikkomisesta olisi poikkeuksellisen alhaisempi mitä muilla kansalaisilla Suomessa on suojaa yksityisten, henkilökohtaisten asioiden suhteen. Tässäkin vasemmiston kanta on suorastaan hämmästyttävä.

Ed. M ä n n i s t ö (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sosiaalivaliokunnassa vasemmiston edustajat eivät suinkaan, niin kuin ed. V. Vennamo sanoi täällä, halua rajoittaa merimieslähetyksen toimintaa, vaan päinvastoin sosiaalivaliokunnan mietinnössä nimenomaan sanotaan, että tämän lain tarkoittama palvelu- ja opintotoiminta pitäisi olla sellaista, että se tapahtuisi yhteistyössä vapaaehtoisten järjestöjen kanssa, myös merimieslähetyksen kanssa. Myöskin ed. Vennamon toinen kommentti oli harhaanjohtava, sillä salassapitovelvollisuus tässä laissa ei koske yksinomaan merimiesten terveydellisiä taikka sosiaalisia asioita, vaan myös — ja se on vielä ensisijaisena mainittu — laivanvarustajan taloudellista asemaa, liike- ja ammattisalaisuuksia. Asia ei ole niin yksipuolinen kuin ed. Vennamo halusi sanoa.

Ed. V. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On hämmästyttävää puhua yhteistyöstä, kun kielletään samassa johtokunnassa oleminen. Tämä on kovin farisealaista kantaa siellä vasemmalla. Eikä kai sen vuoksi merimiehiä pidä rangaista, että laivanvarustajankin etua vähän katsotaan. Kun on laivanvarustajasta, kapitalistista, kysymys, niin lyötäköön merimiestä, se näyttää olevan siis SKDL:n kanta.

Ed. A r o: Herra puhemies! En ole kirjoittanut nimeäni vastalauseen alle siitä syystä, että katsoin, että olisi aivan riittävää, kun asetuksella olisi voitu tällainen seikka määrätä kuin merimieslähetyksen edustajan mukaanottaminen. Tämän on asiantuntijana ollut ministeri Fredriksson myöskin tuonut ilmi. Kuitenkin ryhmämme on valmis menemään siihenkin, että se otetaan lakipykälään mukaan. Sen sijaan emme katso, että enää tarvitaan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta vankeusrangaistusta kuutta kuukautta. Yleensä me liberaalit olemme sitä mieltä, että kriminaalipolitiikassa meidän täytyy lähteä liberaalimmalle tielle ja poistamaan vanhentuneita säännöksiä. Kehitys

pyrkii olemaan sellainen, että uusia rangaistuksia tulee jatkuvasti, mutta vanhoja ei tarkisteta eikä poisteta.

Ed. F l i n c k: Herra puhemies! Kun palvelutoimiston rahoituksesta vastaavat valtio, laivanvarustajat ja merimiehet, niin eiköhän nyt ole aiheellista eduskunnan olla sikäli solidaarinen näille, että he voisivat yhteissopimuksin sopia siitä, että merimieslähetyksen edustus voisi olla hallinnossa, panematta sitä lakiin, sillä silloinhan saattaisi olla muitakin, jotka pitäisi ottaa mukaan tähän tai muihin lakeihin. Jos näillä ei ole mitään sitä vastaan, että ne keskenään voivat sopia, niin kyllähän yhteisellä sopimuksella voidaan kutsua merimieslähetyksen edustajat hallintoon eikä sen laissa tarvitse olla välttämättä.

Ed. M ä n n i s t ö: Herra puhemies! SKDL:n kanta ei ole lyödä merimiestä, niin kuin ed. V. Vennamo väittää, sillä ne asiat, jotka salassapitovelvollisuudesta koskevat merimiestä, turvataan terveyden- ja sairaanhoidon ja sosiaalitoimen ammatti-ihmisistä ja heidän salassapitovelvollisuudestaan annetuissa määräyksissä ja tulevat tätä kautta taatuiksi.

Ed. J u n t u m a a: Herra puhemies! Pyydän huomauttaa vielä siitä, että muista pohjoismaista saadut kokemukset osoittavat, että lakisääteisen merimiespalvelun rinnalla tarvitaan yhä vapaaehtoista järjestön ylläpitämää merimiespalvelua, ja siellä ovat merimieslähetykset mukana juuri sillä tavalla, kuin suuren valiokunnan mietintö edellyttää, merimieshallinnossa. Meillä Suomessa on otettava huomioon sekin, että merimieslähetyksellä on suuri määrä kiinteistöjä ja toimitiloja ja paljon kokemusta niiden käytöstä, joten yhteistyö merimieslähetyksen ja merimiespalvelun välillä on paljon paremmin perusteltu kuin yhteistyö merimiespalvelun ja joidenkin muiden järjestöjen välillä, vaikkamme tietenkään niidenkään mukanaoloa vastusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 ja 2 §, 1 §:n edellä oleva otsake, 3—10 §, 3 §:n edellä oleva otsake sekä 11—13 § hyväksytään keskustelutta.

14 §.

Keskustelu:

Ed. M ä n n i s t ö: Herra puhemies! Ehdotan, että 14 § hyväksyttäisiin sosiaalivaliokunnan mietinnön mukaan.

Ed. L u j a - V e p s ä: Herra puhemies! Kantatan ed. Männistön tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Männistö ed. Luja-Vepsän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin sosiaalivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Männistön ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Huotari, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karpola, Kauppi, Koppanen, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Martinkainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sieläkangas, Stenbäck, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, Vikatmaa ja Volotinen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Alenius, Breilin, Eskman, Flinok, Helle, Honkonen, Hykkälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. T. Koivisto,

Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lienes, Liikanen, Lillqvist, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, N. Nieminen, E. Niskanen, Paasivuori, Pohjonen, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Saarinen, Saarto, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Söderman, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Työlajärvi, Weckman, Vilponiemi, Vuottilainen ja Äsvik.

"Tyhjää" äänestää edustaja Paasio.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Antila, Björklund, Ehrnrooth, Forsman, Friberg, Haapasalo, Haukipuro, Hetemäki, Hostila, Huurtamo, Ilaskivi, Jaatinen, Kaarna, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Katajavuori, Kohtala, T. M. Koivisto, Korpinen, Koskeniemi, Laitinen, Lindeman, Lähtenmäki, Myyryläinen, Nevalainen, H. Niskanen, Pajunen, Puhakka, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Salama, Salla, Salmi, Saukkonen, Suokas, I. Suominen, Taipale, Tamminen, Tiilikainen, Väinö Turunen, Vaittinen, Westerholm, S. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 64 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 51.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

15 §, 11 §:n edellä oleva otsake sekä 16 ja 17 § hyväksytään keskustelutta.

18 §.

Keskustelu:

Ed. M ä n n i s t ö: Herra puhemies! Ehdotan, että 18 § hyväksyttäisiin sosiaalivaliokunnan mietinnön mukaisena.

Ed. L u j a - V e p s ä: Herra puhemies! Kantatan ed. Männistön ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Männistö ed. Luja-Vepsän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin sosiaalivaliokunnan mietinnön mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Männistön ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Asunmaa, Asunta, Borg, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Huotari, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Kortesalmi, Kurppa, Laatio, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lotanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Stenbäck, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Teir, Tupamäki, Veikko Turunen, Täkkämaa, Uusitalo, Vainio, Vartia, V. Vennamo, H. Westerlund, Vikatmaa ja Volotinen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Breilin, Eskman, Flinok, Helle, Honkonen, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Loikkanen, Lujja-Vepsä, Mustonen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, N. Nieminen, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pohjonen, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, Söderman, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Työläjärvy, Weckman, P. Vennamo, Vilponiemi, Voutilainen ja Äsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Antila, Björklund, Ehrnrooth, Forsman, Friberg, Haapasalo, Haukipuro, Hetemäki, Hostila, Huurtamo, Hykkäälä, Ilaskivi, Jaatinen, Kaarna, Kainulainen, Ahti Karjalai-

nen, Kohtala, T. M. Koivisto, Koskenniemi, Laitinen, Lindeman, Myyryläinen, Nevalainen, H. Niskanen, Pajunen, Puhakka, Rosnell, Ruokola, Rytkönen, Räsänen, Salama, Salmi, Saukkonen, Suokas, I. Suominen, Taipale, Tiilikainen, Väinö Turunen, Vaittinen, Westerholm, S. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 81 jaa- ja 71 ei-ääntä; poissa 47.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

19—21 §, 16 §:n edellä oleva otsake, johdolaase ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi rikoslain muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 23, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Teir: Herra puhemies! Rikoslain osittainen uudistaminen on ollut vireillä jo pitkän aikaa. Merkittävimmät viime vuosina toteutetut osittaisuudistukset rikoslain erinäisiä rikoksia koskevien säännösten osalta ovat olleet rikoslain 10 luvun uskontorikoksia, 20 luvun siveellisyysrikoksia ja 21 luvun henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia koskevien säännösten uudistaminen. Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä n:o 23 rikoslain täydentämisestä rangaistusasteikosta poikkeamista koskevalla säännöksellä sekä varkautta, veropetosta ja eräitä muita rikoksia koskevien säännösten muuttamisesta on ensisijaisesti kysymys ns. varallisuusrikoksia koskevien säännösten muuttamisesta. Varallisuusrikoksia koskevat säännökset muodostavat rikoslain laajimman rikosryhmittäin rajatun kokonaisuuden. Tämän vuoksi

uudistustyön kohteeksi on tällä kertaa otettu vain osa, vieläpä hyvin suppea osa, varallisuusrikoksia koskevista säännöksistä, vaikka ne kaikki olisivat uudistamisen tarpeessa. Esityksessä on ehdotettu uudistettavaksi myös veropetosta koskeva säännös, vaikka sanottu rikos ei kuulu ns. perinteellisiin varallisuusrikoksiin. Tätä on pidettävä asianmukaisena, koska mm. eduskunta on eräässä yhteydessä kiinnittänyt huomiota veropetoksista tuomittavien rangaistusten lievyyteen. Lisäksi rikoslakiin ehdotetaan tässä yhteydessä sisällytettäväksi säännös, joka oikeuttaa tuomioistuimen erityisistä syistä alittamaan rangaistussäännöksessä säädetyn vähimmäisrangaistuksen. Tällainen oikeus on välttämätön nykyoloissa jo sen vuoksi, että rikoslakimme vanhentuneisuus saattaa muuten johtaa yksityistapauksissa kohtuuttomiin rangaistusseuraamuksiin.

Esityksessä noudatettua uudistuskohteiden rajaamista voidaan eri perustein arvostella. Lakiehdotus ei muodosta mitään sellaista yhtenäistä kokonaisuutta kuin edellä mainittu rikoslain 10 luvun, 20 luvun ja 21 luvun uudistaminen. Lisäksi sen ulkopuolelle jäävät useat sellaiset säännökset, jotka myös olisivat kiireellisen uudistamisen tarpeessa. Esimerkkinä viittatakoon rikoslain 32 luvun varastetun tavaran kätkemistä sekä muuta luvatonta ryhtymistä rikoksen kautta saatuun tavaraan koskeviin säännöksiin. Esityksessä kosketeltuja rikoksia, erityisesti varkautta, koskevien säännösten vanhentuneisuudesta aiheutuvien epäkohtien korjaamista on kuitenkin pidettävä niin kiireellisenä tehtävänä, että lakivaliokunta on päättänyt puoltamaan esityksen hyväksymistä sen suppe-alaisuudesta mahdollisesti aiheutuvista epäkohdista huolimatta.

Lakiehdotuksen tarkoituksena on rikoslain varkautta, kavallusta, ryöstöä, petosta, epärehellisyyttä ja veropetosta koskevien säännösten uudistaminen. Rangaistavan menettelyn rajat säilyisivät kuitenkin ennallaan lukuunottamatta kavallusta koskevaa säännöstä. Viimeksi mainittua rikosta koskevaa tunnusmerkistöä laajennettaisiin siten, että rangaistavaa olisi myös tilittävien varojen oikeudeton käyttäminen niin, että siitä aiheutuu tilitysvollisuuden täyttämättä jääminen. Säännöstä sovellettaisiin sellaiseen toisen varojen oikeudettomaan käyttämiseen, josta ei voida tuomita rangaistusta perinteellisen kavallusta koskevan säännöksen nojalla. Lakivaliokunta on ehdottanut säännösehdoista muutettavaksi niin, ettei tunnusmerkis-

tön täyttymiseen riittäisi ainoastaan sanotun velvollisuuden vaarantaminen.

Rikosnimien käytön ja rangaistusasteikkojen porrastamisen osalta lakiehdotuksessa on noudatettu rikoslain 20 ja 21 luvun uudistamisen yhteydessä hyväksytyjä periaatteita. Tämän mukaisesti rangaistuksen erityiset enentämisperusteet on ilmaistu ns. esimerkein valaistuilla yleislausekkeilla. Tämä merkitsee muutosta erityisesti törkeän varkauden kohdalla. Tuomioistuimet eivät olisi enää pakotettuja aina tuomitsemaan rikoksentehtäjä törkeästä tekemuodosta säädetyn rangaistusasteikon mukaan, vaikka rikos olisikin tehty laissa mainitulla tavalla. Näin voidaan välttää julkisuudessa huomiota herättäneet varkauksista tuomitut kohtuuttomat rangaistukset.

Lakiehdotukseen ei ole sisällytetty näpistystä vastaavia kavallusrikos- ja petosrikostyypppejä. Koska lieviä tekemuotoja koskevat säännökset ovat tarpeen mm. rangaistusmääräysmenettelyn käytön mahdollistamiseksi, lakivaliokunta on ehdottanut lakiehdotusta täydennettäväksi lievää kavallusta ja lievää petosta koskevilla rangaistussäännöksillä. Tästä huolimatta olisi suunniteltut ns. osamaksu- ja käyttöshekkivilppiä koskevat säännökset, jotka osaksi korvaavat edellä mainitut lieviä tekemuotoja koskevat säännökset, toteutettava myöhemmin erikseen. Tässä yhteydessä mainittakoon, että lakivaliokunta on ehdottanut törkeää varkautta koskevan esimerkkiluettelon täydentämistä maininnalla, joka koskee varastamista avuttomaan tilaan joutuneelta henkilöltä.

Lakivaliokunnan käsitellessä rikoslain osittaista uudistamista tarkoitettavia hallituksen esityksiä on voitu todeta jatkuvasti erimielisyyttä siitä, miten eri rikosten kohdalla erityisesti rangaistuksen enentämis- ja vähentämisperusteet olisi ilmaistava. Kun tällainen säännösten kirjoitustapaa koskeva erimielisyys osaltaan vaikeuttaa rikoslain uudistamistyötä, olisi kysymys tässä suhteessa noudatettavista periaatteista otettava mahdollisimman pian kokonaisuudessaan selvittelytyön kohteeksi. Lakivaliokunta puoltaa ehdotettua rangaistusasteikkojen tarkistamista sekä varkautta, kavallusta, petosta ja veropetosta koskevien enimmäisrangaistusten yhdenmukaistamista. Lakiehdotuksen mukaan varkautta koskevat rangaistusasteikot, jotka ovat käytännössä johtaneet kohtuuttomiin rangaistuksiin, lievenisivät, kun taas petoksesta ja veropetoksesta seuraavia enimmäisrangaistuksia korotettaisiin. Kavalluksen enimmäisrangaistus

säilyisi ennallaan. Rangaistusasteikkojen tarkistaminen tukee osaltaan esityksen tarkoitusta siirtää painopiste varkaudesta ja siihen liittyvistä rikoksista omaisuuden vaihdantaan kohdistuviin rikoksiin, kuten kavallukseen ja petokseen.

Vaikka edellä on esitetty arvostelua esitykseen sisältyvää lakiehdotusta vastaan mm. uudistuskohteiden rajaamisen osalta, lakivaliokunta on päätenyt tekemään vain harvoja muutosehdotuksia. Toteuttamalla lakiehdotus voidaan poistaa eräitä tuomitsemiskäytännössä esiintyneitä pahoja epäkohtia. Tämän vuoksi lakiehdotus olisi hyväksyttävä ottamalla huomioon lakivaliokunnassa tehdyt muutosehdotukset.

Rikoslain osittaisuudistuksen tapahtuva nykyaikaistaminen on osoittautunut ilmeisesti vaikeammaksi tehtäväksi, kuin tälle lainsäädäntölinjalle lähdettäessä oletettiin. Tämä johtunee mm. siitä, ettei ole olemassa mitään yhtenäisiä periaatteita, joiden mukaan uudistustyö olisi suoritettava. Yhteiskunnallinen kehitys on nykyään myös niin nopeata, että yleinen mielipide on ehtinyt muuttua ennen kuin lain valmistelutyöstä päästään itse lainsäädäntötoimenpiteisiin. Rikoslain uudistamista koskevassa lainvalmistelutyössä ilmenneet vaikeudet ovat aiheuttaneet sen, että rikoslain uudistaminen on viivästynyt. Tämän vuoksi lainvalmistelutyötä olisi tehostettava ja pyrittävä olennaisesti nopeuttamaan sitä. Valtioneuvosto on 6 päivänä huhtikuuta tänä vuonna asettanut rikosoikeuskomitean, jonka tehtävänä on rikoslain kokonaisuudistuksen suunnittelu. Komitean asettaminen ei saisi keskeyttää muuta lainvalmistelutyötä, vaan kiireellisiksi katsottavat osittaisuudistukset olisi toteutettava erikseen. Olisi toivottavaa, että mainitun komitean työn yhteydessä voitaisiin mahdollisimman pian suunnitella ne periaatteet, joita rikoslakia uudistettaessa olisi noudatettava. Mikäli komitea voisi valmistaa tällaiset periaatteet sisältävän mietinnön, se ilmeisesti helpottaisi vastaisia rikoslain osittaisuudistuksia koskevaa valmistelutyötä. Sen sijaan lienee liian rohkeata odottaa, että komitean työn tuloksena syntyisi rikoslain kokonaisuudistuksen käsittävät lakiehdotukset.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suurelle valiokunnalle.

9) Ehdotukset laiksi maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 42 ja ed. Mäki-Hakolan ym. lak.al. n:o 485, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelu:

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies! Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton välillä on 20 päivänä huhtikuuta 1971 allekirjoitettu sopimus maakaasun toimittamisesta Suomeen. Valtioneuvoston päätöksellä on 18 päivänä kesäkuuta 1971 annettu toimitusten hoitaminen ja tarpeellisten teknillisten laitteiden rakentaminen Neste Oy:n tehtäväksi.

Sopimuksen mukaan maakaasun toimitukset alkavat tammikuun 1 päivänä 1974. Jäljellä olevan puolentoista vuoden aikana on suoritettava maakaasuputken asentamisen ja kaiken teknillisen työn lisäksi tarpeellisten alueiden haltuunotto. Tämän vuoksi nyt käsiteltävä hallituksen esitys laiksi maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa on kiireellinen. Asian käsittely on kuitenkin viipynyt laki- ja talousvaliokunnassa jo kaksi kuukautta. Asian tuntijoita on kuultu ja kaikkiin näkökohtiin on pyritty syventymään, mutta kuitenkin ei ole voinut välttyä siltä vaikutelmalta, että asian valmistumisessa ei ole pidetty tarpeen vaatimaa kiirettä, vaan ennemminkin on ollut havaittavissa hidastelua ja epäröintiä. Ilmeinen asenteellisuuden leima on ollut havaittavissa sen perusteellisuuden takana, jolla on haluttu varmistautua siitä, että kaikki korvaukset hoidetaan asianmukaisesti. Kuten valiokunnan mietinnösäkin mainitaan, yleinen etu vaatii mahdollisuutta tarvittavan maan nopeaan haltuunottamiseen ja rakennustöiden aloittamiseen. On luonnollista, että ennakkorvaukset ja valmisteluvaihe on hoidettava joustavasti. Vaikka valiokunnan mietinnössä on tähdennetty eräitä kohtia, esimerkiksi lakiehdotuksen 2 §:n 3 momentissa, jossa kunnallishallituksille annetaan tilaisuus lausunnon antamiseen hakemuksesta, ei va-

liokunta ole tarkoittanut, että tämä viivästyttäisi haltuun ottoja.

Näin tärkeä kansantaloudellinen kysymys ei saisi olla niin suuresti riippuvainen edes tilapäisestä ja kiireellisestä lainmuutoksesta kuin se nykyisellään on. Yhteiskunnalla tulisi olla aina mahdollisuudet näin suurten ja koko kansaa koskevien kysymysten ratkaisuun ilman, että asiaa voidaan vaikeuttaa hidastelulla ja jarrutuksella. Jotta käytännön puitteet nykyisellään voidaan taata maakaasuputken rakentamiselle, on hyväksyttävä laki pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta. Kun tämä laki on ehdotuksen mukaan voimassa vain vuoden 1974 loppuun, se merkitsee, että maakaasuputken ensimmäinen vaihe nähtävästi ehditään toteuttaa, mutta siltäkin on kyllä aikamoinen kiire. Maakaasun saaminen Suomeen ja nimenomaan Neuvostoliitosta on todella merkittävä, historiallinen ja energiataloudellinen tapahtuma. Tällä tulee olemaan laajakantoinen merkitys maamme talouselämän kannalta eikä suinkaan vähäinen myöskään maittemme välisen kaupankäynnin ja muun yhteistyön taustalta. Siksi tämän pitkäaikaisen suunnitelman toteuttamista on tervehdittävä tyydytyksellä. Mikään serkka ei enää saa muodostua jarruttavaksi tekijäksi maakaasuputken rakentamisessa. Jo yli 10 vuotta on maakaasuputken rakentamisesta ja maakaasun tuonnista Neuvostoliitosta puhuttu ja asiaa tutkittu, mutta yhtä kauan on myös asiaa oikeiston taholta voimakkaasti jarrutettu. Maakaasun hankintaa vastaan on kirjoitettu voimakkaasti ja asian ratkaisu on siirtynyt. Nähtävästi vasta muiden Euroopan maiden ratkaisut näiden päätettyä hankkia maakaasua Neuvostoliitosta ovat osoittaneet myös suomalaisille, että jääme pahasti jälkeen tässä tärkeässä asiassa, ellei ryhdytä toimiin.

Maakaasua pidetään tulevaisuuden polttoaineena nimenomaan puhtautensa ansiosta öljyyn verrattuna. Se ei saastuta ilmastoa ja tästä syystä sen käyttö lisääntyy ja laajenee. Määrätyillä teollisuudenaloilla maakaasu on myös erittäin tärkeä ja sopiva raaka-aine. Vasta 1970-luvulle tultaessa ovat maakaasun tuontia Neuvostoliitosta vastustaneet äänet vähentyneet; kuitenkin kielteistä asenteellisuutta edelleen ilmenee. Maallemme edullisen kanssakäymisen laajentaminen ja kaupankäynnin lisääminen ei enää saisi vaikeutua ikävien ja haitallisten asenteiden johdosta.

Atomivoimaloiden rakentaminen ei suinkaan tee maakaasun hankintaa tarpeettomaksi vaikka

tällaistakin on väitetty. Se, että maakaasuputkea ei aloitettu rakentaa joskus 10 vuotta sitten, ei vielä tee hanketta vanhentuneeksi. Tosin on myönnettävä, että tämä viivytyks on tullut kalliiksi maallemme, mutta tämä ei ole ainoa asia ja ratkaisu, joka jarrutuksesta, epäroinnista ja asenteellisuudesta johtuen on muodostunut epäedullisemmaksi maallemme kuin olisi tapahtunut ilman jarrutusta. Itsestään selvänä olisi pidettävä Suomelle edullisen suuntauksen kehittymistä sekä kaupankäynnin ja yhteistyön laajentamista Neuvostoliiton kanssa. Mutta vielä kukaan ei asia näytä olevan kaikille selvä. Jos tämä maakaasuputki nyt tulisi esimerkiksi Ruotsista, ei näissä korvausasioissa olisi nähtävästi verkuteltu näin pitkään. Siitä olen tullut vakuuttuneeksi valiokuntakäsittelyn jälkeen.

Ed. Volotinen: Herra puhemies! Ed. A.-L. Jokiselle vastaisin, että laki- ja talousvaliokunnassa ei kenelläkään ollut tarkoitus tätä erittäin tärkeää asian läpimenoa jarruttaa, mutta kun tässä on kysymys aika suuresta maan luovuttamisesta, niin haluttiin saada tämä asia varmistetuksi, että kaikki, joilta valtio ottaa tähän tarkoitukseen aluetta, saavat normaalin korvauksen. Ja kun on aika suuresta asiasta kysymys, niin sen käsittely ja asiantuntijoiden kuuleminen vei aikaa. Käsitteksen mukaan tämä asia on tullut yksimielisesti hyväksytyksi, kun valiokunnan mietintöön ei liity vastalauseita, ja näin ollen kaikki valiokunnan jäsenet ovat tajunneet tämän asian kiireellisyyden.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Valtioneuvoston päätös 6 päivältä huhtikuuta 1972 hintaneuvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8. Keskustelu asiasta julistettiin viime tiistain istunnossa päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Kock ed. Björklundin kannattamana ehdottanut eduskunnan päätettäväksi, että puheena oleva valtioneuvoston päätös on kumottava. Kutsun tätä ed. Kockin ehdotukseksi. Ed. Lemström ed. V. Vennamon kannattamana on ehdottanut, että perusteluihin lisättäisiin perustuslakivaliokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa ehdotetut kaksi lausumaa. Kutsun näitä ehdotuksia ed. Lemströmin 1) ja 2) ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Ensin on äänestettävä ed. Kockin ehdotuksesta. Jos ed. Kockin ehdotus hyväksytään, katsotaan ed. Lemströmin 1) ehdotus rauenneeksi, mutta jos ed. Kockin ehdotus hylätään, äänestetään ed. Lemströmin 1) ehdotuksesta. Ed. Lemströmin 2) ehdotuksesta äänestetään siitä riippumatta, onko ed. Kockin ehdotus tullut hyväksytyksi tai hylätyksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Kockin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kockin ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Breilin, Eskman, Gestrin, Granvik, Helle, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Knuuttila, T. T. Koivisto, Koppanen, Korttesalmi, Kurppa, Laatio, Lankinen, Lattula, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Procopé, Raatikainen, Rainio, Rantala, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salo, Salolainen, Saloranta, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist,

S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Tallgren, Tarjanne, Teir, Tiikka, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Työlajärvi, Täkkämaa, Uusitalo, Vainio, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Volotinen ja Voutilainen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Honkonen, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Kantola, Kivistö, Kock, Korpinen, Koskinen, Laine, Lehmonen, Liedes, Mustonen, Männistö, N. Nieminen, Pullkkinen, Rekonen, Saarinen, Saarto, Sinisalo, Tamminen, Tiekso, Tuominen, Weckman ja Åsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Antila, Björklund, Ehrnrooth, Eskelinen, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Haukipuro, Hetemäki, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hykkäälä, Ilaskivi, Jaatinen, Kaarna, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Kohtala, T. M. Koivisto, Koskenniemi, Laitinen, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Myyryläinen, Nevalainen, H. Niskanen, Pajunen, Pekkala, Poutanen, Puhalkka, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Salama, Salla, Salmi, Salmivuori, Sandelin, Saukkonen, Suokas, I. Suominen, Taipale, Tiilikainen, Tikkanen, Toivanen, Väinö Turunen, Vaittinen, Westerholm, S. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 28 ei-ääntä; poissa 59.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lemströmin 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Lemströmin 1) ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Breilin, Eskman, Gestrin, Granvik, Helle, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino

Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskinen, Laatio, Laine, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänistö, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Saarinen, Saarto, Saimo, Salmenkivi, Salo, Salolainen, Saloranta, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tikka, Tuominen, Tuomioja, Työlajärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Voutilainen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Asunmaa, Juntumaa, Kortosalmi, Kurppa, Lemström, Mänttari, Niemelä, Remes, Ronkainen, Sainio, Tupamäki, Veikko Turunen, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Rekonen ja Sinisalo.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Antila, Björklund, Ehrnrooth, Eskelinen, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Haukipuro, Hetemäki, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hykkäälä, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Kaarna, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Kohtala, T. M. Koivisto, Koskenniemi, Laitinen, Liedes, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Myyryläinen, Nevalainen, H. Niskanen, Pajunen, Pekkala, Poutanen, Puhakka, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Salama, Salla, Salmi, Salmivuori, Sandelin, Saukkonen, Suokas, I. Suominen, Taipale, Tiilikainen, Tikkanen, Toivanen, Väinö Turunen, Vaittinen, Westerholm, S. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 16 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 61.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lemströmin 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Lemströmin 2) ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Breilin, Eskman, Gestrin, Granvik, Helle, Hemmi, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskinen, Laatio, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Mänistö, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Ronkainen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salmenkivi, Salo, Salolainen, Saloranta, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tikka, Tuomioja, Veikko Turunen, Työlajärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Voutilainen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Asunmaa, Kortosalmi, Kurppa, Lankinen, Lemström, Mänttari, Niemelä, Remes, Sainio, Tupamäki, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Laine, Sinisalo ja Tuominen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Antila, Björklund, Ehrnrooth, Eskelinen, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Haukipuro, Hetemäki, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hykkäälä, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Kaarna, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Kohtala, T. M. Koivisto, Koskenniemi, Laitinen, Liedes, Lindeman, L. Linna, Loikkanen,

Myyryläinen, Nevalainen, H. Niskanen, Pajunen, Pekkala, Poutanen, Puhakka, Rekonen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Salama, Salla, Salmi, Salmivuori, Sandelin, Saukkonen, Suokas, I. Suominen, Taipale, Tiilikainen, Tikkanen, Toivanen, Väinö Turunen, Vaittinen, Westerholm, S. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 14 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 62.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotuksen laiksi kuntien kantokyläluokituksesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 85 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

12) Lisäyksiä ja muutoksia vuoden 1972 tulo- ja menoarvioon

koskeva hallituksen esitys n:o 86 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Junnila: Herra puhemies! Hallitus esittää lisäbudjetissaan 100 milj. markan lainan myöntämistä Neste Oy:lle maakaasuputken rakentamista varten maakaasun tuomiseksi Neuvostoliitosta Suomeen. Tähän asti Suomen ja Neuvostoliiton välistä maakaasukauppaa on kehitelty lähinnä Neste Oy:n ja Neuvostoliiton asianomaisten viranomaisten kanssa, mutta mm. tämä määrärahaesitys tekee tämän asian myös eduskunnan asiaksi ja vaatii näin ollen kansanedustajien kannanottoa.

Maakaasu on meillä uusi energian lähde, mutta monissa muissa maissa se on monien vuosikymmeniä käytössä ollut yleinen ja normaali energian lähde. Meillä omassa maaperässämme maakaasua ei ole. Jos me haluamme sitä käyttää, meidän on sitä tuotava. Maantieteellisistä syistä ei juuri voi ajatella maakaasun tuomista Suomeen muualta kuin Neuvostoliitosta, jossa tunnetusti on runsaita maakaasuja.

Maakaasun tuonti Neuvostoliitosta Suomeen on siis sinänsä aivan yhtä luonnollinen asia kuin öljyn tuonti Neuvostoliitosta Suomeen. Mutta yhtä selvää kuin tämä kaikki on toisaalta se, että maakaasua on syytä tuoda vain, jos se on taloudellisesti perusteltua, jos sen hinta toisin sanoen on sellainen, että se kestää kilpailussa muiden energiamuotojen hinnan kanssa. Maakaasua ei tietenkään pidä ruveta tuomaan jonkinlaisena itsetarkoituksena eikä vain sen takia, että keinotekoisesti paisuteltaisiin Suomen ja Neuvostoliiton kaupan kehitystä osoittavia numeroita. Tämän seikan tähdentäminen ei merkitse suinkaan jonkinmoista nurjamielisyyttä Suomen ja Neuvostoliiton välistä kauppaa kohtaan, vaan pelkästään taloudellisten itsestäänselvyyksien tähdentämistä. Niin itsestään selviä kuin nämä asiat ovatkin, niitten tähdentäminen on tarpeen, jotta välttyttäisiin uusilta Saimaan kanavan kaltaisilta virheinvestoinneilta. Yksi laji sellaisia suurvirheinvestointeja saa riittää.

Maakaasukaupasta on tähän asti saatu niin vähän tietoja julkisuuteen, että se on välistä synnyttänyt epäilyksiä, että tässä on jotakin epä-määräistä politiikkaa mukana, politiikkaa, jota ei haluta avoimesti esittää. Hallituksen lisäbudjettiin sisältyvä määrärahaesitys ei hälvennä näitä epäilyksiä, vaan päinvastoin vahvistaa niitä sen takia nimittäin, että hallitus esittää tuon suurlainan myöntämistä Neste Oy:lle ainakin aluksi aivan korottomana ja ilman lyhennysvelvollisuuksia. Kun Neste Oy ei tunnetusti ole valtion tuen tarpeessa, tällainen koroton suurlaina merkitsee siis itse maakaasun tuonnin subventoimista. Sen täytyy toisin sanoen merkitä, että maakaasun hinta ei olekaan sellainen, että tuonti normaalina liiketoimintana olisi kannattavaa ja perusteltua, vaan sitä täytyy keino-tekoisesti tukea. Juuri tämä herättää epäilyksiä, että kysymyksessä ei olekaan pelkkä normaali kaikkien hyväksymä luonnollinen kauppatoimi, vaan että tässä on takana jotakin epä-määräistä politiikkaa, jota ei haluta avoimesti ilmoittaa. Kansanedustajien on syytä olla valppaita. Myönnettäköön tuo suurlaina Neste Oy:lle mutta vain edellytettynä, että siihen sovelletaan normaalikorkoa ja normaaleja lyhennyssehtoja.

Ed. Kivistö: Herra puhemies! Viime vuosina korkeakoululaitokseen on suoritettu suuria ja jatkuvasti kasvaneita investointeja, joilla on pyritty turvaamaan se määrällinen kasvu, johon korkeakoulujen kehittämisläillä

pyritään. Painopiste korkeakoululaitoksen kehittämässä on selvästi ollut panosten lisäämisessä, kun taas lisääntyneillä panoksilla aikaansaatuihin tuotoksiin ja niiden parantamiseen tai panosten käytön rationalisointiin ei ole paljontaan kiinnitetty huomiota. Ja kuitenkin tiedetään varsin hyvin, että juuri korkeakouluissa opetus perinteellisesti opetuksen vapauden nurinkurisen tulkinnan vuoksi on ollut erittäin sattumanvaraista ja yksityisten opettajien mieltäjohteisiin perustuvaa. Korkeakoululaitoksen huomattava kasvu ja yhteiskunnan siihen investointien varojen määrä edellyttäisivät, että toimintaa nykyistä huomattavasti tehokkaammin pyrittäisiin saamaan suunnitelmalliseksi. Suunnittelumäärärahat ovat kuitenkin muodostaneet vain vajaan promillen korkeakoululaitukseen uhratuista varoista. Parin viime vuoden aikana muun muassa Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden tutkimuslaitoksessa on suoritettu suunnittelun pohjaksi tarvittavaa tutkimusta lähinnä korkeakoulujen hallintoon liittyvistä kysymyksistä. Tämän vuoden aikana toimintaa on voitu laajentaa nimenomaan opetustoiminnan kokonaisvaltaiseen suunnitteluun, ja laitoksessa on saatu alulle varsin lupaava selvitystyö opetuksen suunnittelun vaatimista toimenpiteistä.

Kun nyt kuitenkin vastoin odotuksia hallituksen antamaan lisätalousarvioesitykseen ei sisälly määrärahaa tämän suunnittelutoiminnan jatkamiseksi, uhkaa koko tähän asti suoritettu selvitystyö mennä hukkaan. Sen jatkaminen olisi huomattavasti vaikeampaa myöhemmin, mikäli työ määrärahan puuttumisen vuoksi tässä vaiheessa jouduttaisiin keskeyttämään.

Tutkimuksen ohella juuri opetus on korkeakoulujen keskeisintä toimintaa, ja opiskelijamäärien kasvaessa ja korkeakouluopetuksen saadessa yhä enemmän ammatillisia tehtäviä sen asema entisestään korostuu. Opetusta ei ole kuitenkaan tähän saakka paljontaan kokonaisvaltaisesti suunniteltu, vaan ongelmat on yritetty ratkaista pelkästään määrällisten resurssien kasvattamisella tai opetusvälineitä hankkimalla. Tämä on johtanut siihen, että valmistuneiden opiskelijoitten määrät ovat vinoutuneet. Toisilla ammattialoilla on alkateemista työttömyyttä samaan aikaan kuin eräillä aloilla on pulaa hyvin koulutetusta työvoimasta. Korkeakoulujen sisällä se on merkinnyt opetuksen hajanaisuuden ja päällekkäisyyden jatkumista, jolloin kasvaaneet investoinnit ovat vain moninkertaistaneet epäkohtia eivätkä ole niitä poistaneet. Opetuksen kokonaisvaltainen suunnittelu on näistä

syistä käynnistynyt maaliskuun alusta kuluvana vuonna. Tämän kesäkuun puolivälissä päättyvän suunnittelujakson tuloksena syntyy korkeakoululaitoksen opetuksen epäkohtien kartoitus sekä esitykset siitä, mitä toimenpiteitä ja selvityksiä tarvitaan tämän laajan kysymyksen edelleen kehittämiseksi.

Suunnittelun saumaton jatkuminen olisi välttämätöntä monesta muustakin syystä. Nyt tapahtuva keskeyttäminen koskisi nimenomaan opetuksen kokonaisvaltaista suunnittelua palvelevaa selvitystyötä. Ilman sellaista jo aloitetut erilliskysymysten selvitykset jäävät irrallisiksi ja suunnittelun kannalta käyttökelvottomiksi. Korkeakoulu valmistautuvat myös suorittamaan laajoja audiovisuaalisten opetusvälineiden hankintoja. Tällaiset laitteet parantavat oppimistuloksia vain mikäli niiden käyttöön liitetään uuden tyyppiset opetusmenetelmät ja mikäli niiden käyttö voidaan suunnitella koordinoitua. Edelleen suunnitelmat jatkokoulutuksen tehostamiseksi, opettajakoulutuksen uudistamiseksi ja avoimen yliopiston kokeilemiseksi vaativat nimenomaan opetuksen suunnittelun kehittämistä. Käynnissä on myös runsaasti korkeakoulujen fyysisiä puitteita koskevia suunnitelmia. Niihin uhratut suuret summat ovat tuottavia vain siinä tapauksessa, että niissä tapahtuva toiminta on sisällöltään asianmukaisesti suunniteltu.

Tämän määrärahan jääminen pois lisätalousarviosta merkitsisi sitä, että käytännöllisesti katsoen koko tähänastinen kehittämistyö menee hukkaan, kun se joudutaan katkaisemaan juuri vaiheessa, jossa aletaan nähdä, millä tavalla opetuksen suunnitelmallisuutta voitaisiin parantaa korkeakouluissa. Pelkästään määrälliseen kasvuun huomionsa kiinnittävän korkeakoulujen kehittämislain puutteet ovat jo niin kauan olleet selvinä nähtävissä, että korkeakoulujen toiminnan laadullisten kehittämisedellytysten laiminlyöminen valtiovaltan taholta tuntuu käsitämättömältä. On kaikkea muuta kuin taloudellista uhrata varoja joka vuosi muita valtion menoja huomattavasti nopeammin kasvava määrä korkeakoululaitukseen, ellei sen toiminnan sattumanvaraisuuteen ja uhrattujen varojen käytön tarkoituksenmukaisuuteen edes halua kiinnittää huomiota.

Herra puhemies! Eduskunnan olisi syytä pyrkiä lisäämään lisätalousarvioon riittävän suuri määräraha aloitetun korkeakouluopetuksen suunnittelua palvelevan selvitystyön jatkumiseen.

Ed. Mattila: Herra puhemies! Hallituksen esitys kuluvan vuoden toiseksi lisätalousarvioksi poikkeaa siinä määrin yleisesti hyväksytyistä budjettipolitiikan käytännöstä ja periaatteesta, että siihen on syytä kiinnittää huomiota.

Kun lisätalousarvion antajana on täällä yhden puolueen vähemmistöhallitus, on todella hämmästyttävää, että lisäbudjetin yhteydessä yritetään ajaa lävitse eräitä kiistanalaisia valtion hallinto-organisaatioon suuresti vaikuttavia muutoksia. Lisäbudjeteissahan ei yleensä ole puuttuttu sellaista suuruusluokkaa oleviin, valtion hallintoa syvästi koskeviin muutoksiin kuin mihin hallitus nyt on syyllistynyt. Tällä tarkoitan niitä lisäbudjetissa olevia muutosehdotuksia, jotka koskevat vesihallituksen ja ympäristösuojelun hallinnon siirtämistä ja sijoittamista sisäasiainministeriöön. Edelleen lisäbudjetista käy ilmi, että luonnonsuojelun valvojan tehtävät on tarkoitettu niin ikään siirtää sisäasiainministeriölle. Ehdotuksiin liittyvät lakiesitykset on jo eduskunnalle annettu.

Lisäbudjetin yleis- ja pääluokkakokohtaisissa perusteluissaan hallitus puolustaa organisaatiomuutoksia ylimalkaisesti ja yksipuolisesti. Luonnon ja luonnonvarojen suojelusta ja hoidosta on perinteisesti vastannut maa- ja metsätalousministeriö. Sen alaisista keskusvirastoista vesihallitus huolehtii vesivarojen suojelusta, käytöstä ja suunnittelusta, metsähallitus metsävarojen suunnittelusta ja käytöstä ja maatilahallitus maataloudesta. Metsäntutkimuslaitoksessa toimii lisäksi luonnonsuojeluvälvoja. Kaikkien edellä mainittujen uusiutuviin luonnonvaroihin, ilmasuojelu mukaan luettuna, kohdistuvien toimintojen hoitamista yhtenä kokonaisuutena maa- ja metsätalousministeriössä on pidettävä ympäristösuojelun hallinnon kannalta tarkoituksenmukaisena ja toiminnan onnistumisen kannalta välttämättömänä.

Hallitus on nyt lähtenyt omille teilleen. Sen mukaan vesihallitus siirrettäisiin sisäasiainministeriön alaisuuteen vastoin alan asiantuntijoiden kantaa. Hallituksen mielestä vesiasiat pitäisi jakaa kahden ministeriön kesken siten, että maa- ja metsätalouteen liittyvät vesiasiat jäisivät edelleenkin maa- ja metsätalousministeriöön.

Vesiasiat keskitettiin pari vuotta sitten maa- ja metsätalousministeriön alaiseen vesihallitukseen. Tämä on osoittautunut oikeaksi ratkaisuksi. Vesihallitus on lyhyenä toiminta-aikanaan voinut kohdistaa erityistä huomiota vesistöjen valvontaan. Pääpaino tulisi vähitellen siirtämään vesistöjen kokonaisuunnitteluun. Vesihal-

lituksen hallinnollinen hajottaminen kahden eri ministeriön alaisuuteen kangistaisi ja vaikeuttaisi laitoksen toimintaa, erityisesti sen toimintaa työvirastona. Tällainen jako tekisi samalla asiallisesti tyhjäksi sen kehityksen, johon vesihallinnon alalla on juuri päästy.

Päinvastoin kuin mitä hallitus lisäbudjetin perusteluissa näkee, mielestäni maa- ja metsätalousministeriön tehtäväkenttään pitäisi nimenomaan kuulua uusiutuviin luonnonvarojen hoito ja suojelu yhtenä kokonaisuutena. Ympäristösuojelun pitkän aikavälin suunnittelu voisi ehkä kuulua valtioneuvoston kansliaan ja yleinen ympäristönsuojelu sisäasiainministeriölle, sikäli kuin se ei kuulu jollekin muulle ministeriölle.

Käikän lisäksi hallituksen esityksen toteuttaminen merkitsisi eräiden nykyisten vesipiirien lakkauttamisuuhkaa. Samalla joutuisivat nykyisten työntekijöiden ja toimihenkilöiden oikeudet ja etuisuudet uhatuiksi.

Vieläkin on ihmeteltävä sitä, että hallitus pyrkii hoitamaan tämän suuruusluokan hallinnollisen tiedustuksen lisäbudjetin kautta. Mielestäni siihen ei ole mitään aihetta.

Keskustapuolueen eduskuntaryhmän kanta vesihallituksen siirtämisestä sisäasiainministeriöön on ollut ja on edelleen jyrkän kielteinen.

Kuten alussa totesin, lisäbudjettiesitykseen sisältyy myös ympäristönsuojelun hallinnollisen tehostamisen keskittäminen. Ympäristönsuojelua koskevat tehtävät ovat viime vuosien aikana laajentuneet kaikille inhimillisen toiminnan aloille; mutta tehtäväkenttä on erittäin laaja ja vaativa. Ympäristönsuojelu on ihmisen asumisen, viihtyisyyden ja jokapäiväisen arkielämän kannalta niin merkittävä tehtävä, että sen hyväksi on tehtävä kaikki mahdollinen. Ympäristönsuojelu koko laajuudessaan on kansan yhteinen asia — etten sanoisi elämisen ehto.

Keskustapuolueen eduskuntaryhmä kannattaa ympäristönsuojelun tehostamista. Mutta kuten aikaisemmin jo totesin, on maa- ja metsätalousministeriö perinteellisesti vastannut luonnon ja luonnonvarojen suojelusta ja hoidosta. Näin olen me pidämme välttämättömänä, että ympäristönsuojelua koskevat tehtävät on pääosiltaan sijoitettava maa- ja metsätalousministeriöön.

Herra puhemies! Keskustapuolueen eduskuntaryhmässä on oltu syvästi huolestuneita siitä, ettei esillä olevassa lisätalousarviossa ole lainkaan määrärahaa katkorvauksiin, vaikka hallituksen taholta annettiin etukäteen toisin ymmärtää. Viime kasvukaudella eräillä alueilla

esiintyneiden hallojen vahinkojen arvioimiseksi maatilahallituksen toimesta suoritettiin katoarviot kunnittain, ja arvioiden perusteella maatilahallitus katsoi asianmukaiseksi korvata pahimmat hallavahingot siten, että katoa kärsineille viljelijöille myytäisiin rehukauraa alennettuun hintaan. Virkamieshallitus valmisteli korvausasian niin pitkälle, että määräraha korvauksia varten oli tietääkseni tarkoitettu ottaa kuluvan vuoden toiseen lisäbudjettiin, jolloin apu olisi tullut rehunpuutteesta kärsiville hallitiloille sisäruokintakauden aikana.

Sosiaalidemokraattinen hallitus ei kuitenkaan ole katsomut mautoinkin suurissa vaikeuksissa elävien pientilallisten hallavahinkojen korvaamisesta niin kiireelliseksi asiaksi, että määräraha olisi otettu tähän lisäbudjettiin. Tämä on todella hämmästyttävää. On hyvin vähän katetta sillä herra maatalousministerin lupauksella, jonka hän antoi vastatessaan täällä asiaa koskevaan ed. Pekkanen suulliseen kysymykseen, nimittäin että hallituksen tarkoituksena on hoitaa asia kuntoon ennen laidunkauden alkua.

Jos hallituksen enemmistö ja varsinkin herra valtiovarainministeri eivät ole halunneet ottaa määrärahaa tähän lisäbudjettiin, lienee turha odottaa sitä edes ensi kesänäkään. Toisaalta laidunkauden alussa kauran jakelu on myöhäistä, sitä tarvittaisiin juuri nyt kipeästi. Olisi mielenkiintoista tietää, onko herra valtiovarainministeri samaa mieltä maa- ja metsätalousministerin kanssa siitä, että pienviljelijöiden hallavahingot esitetään yleensäkin korvattaviksi.

Edellisten hallitusten toimesta on valtakunnan korkeakouluverkostoa pyritty voimakkaasti kehittämään mm. perustamalla uusia korkeakouluja kehitysalueille. Tämän kehityksen tuloksena ovat syntyneet Joensuun, Lappeenrannan, Vaasan ja Kuopion korkeakoulut sekä jo aikaisemmin Oulun yliopisto. Suomen korkeakouluverkostoa voidaan nykyisellään pitää suurin piirtein tyydyttävänä siinä mielessä, että se kattaa tasapainoisesti koko valtakunnan alueen. On selvää, että uusi korkeakoulu toimintaansa aloittaessaan ja toimintansa alkuvaiheessa tarvitsee suhteellisesti enemmän määrärahoja kuin vanhat korkeakoulut, jotka ovat jo perushankintansa suorittaneet. Muualla maailmassa tämä periaate on korkeakoulupolitiikan oleellisimpia osia, ja sitä on edellisten hallitusten aikana myös Suomessa pyritty toteuttamaan esim. Oulun yliopiston kohdalla. Sen sijaan ei nykyinen hallitus tunnustava olevan tästä periaatteesta tietoinen, tai sitten se ei siitä piittaa. Hallitus, jonka

päämääränä näyttää olevan suunnata korkeakoululaitoksen kehittämiseen käytettävät voimavarat teollisuus-Suomen suurten ja vanhojen yliopistojen paisuttamiseen, on ottanut tehtäväkseen kehitysalueiden uusien korkeakoulujen näännyttämisen alkunsa. Näin pakotetaan kehitysalueiden nuoriso edelleenkin opiskelemaan oman alueensa ulkopuolella ja taataan samalla kätevästi Etelä-Suomen elinkeinoelämän työvoimatarpeen tyydyttäminen samaan aikaan, kun kehitysalueella vallitseva koulutetun väestön puute on huutava.

Hallituksen korkeakoulupolitiikka on siis johdonmukaista jatkoa sosialidemokraattien yleiselle kehitysalueviihamielisyydelle. Hallituksen uusia korkeakouluja kohtaan tuntemasta välipitämättömyydestä usein osoitus sisältyy käsiteltävänä olevaan lisäbudjettiehdotukseen, josta hallituksen toimesta on pyyhitty pois mm. lähes kaikki Joensuun ja Kuopion korkeakoulujen esittämät määrärahat. Joensuun korkeakoulu on mm. esittänyt määrärahaa Neuvostoliitosta hankittavia tutkimus- ja opetusvälineitä sekä kalustoa varten. Huomattakoon tässä yhteydessä, että viime vuonna saivat kaikki muut korkeakoulut Joensuuta lukuunottamatta huomattavat määrärahat juuri Neuvostoliitosta suoritettavia välinehankintoja varten. Kuopion korkeakoulu on lisämenoarvioon esittänyt erittäin kirjaston toiminnan kannalta aivan välttämättömiä virkoja, jotka hallitus samoin on ehdotuksestaan poistanut. Ainoa, mitä nämä korkeakoulut ovat tässä ehdotuksessa saaneet, on puhelinkeskus Joensuun korkeakouluun.

Keskustapuolueen eduskuntaryhmä edellyttää, että eduskunta valtiokuntakäsittelyn yhteydessä turvaa kehitysalueitten korkeakoulujen normaalin kehittämisen ja korjaa edellä esitetyt hallituksen ehdotukseen sisältyvät puutteet.

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Hallituksen, sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen, tämä laaja lisämenoarvio on eräissä suhteissa varsin erikoinen. Siihen sisältyy sellaisia ehdotuksia, jotka kuuluvat varsinaiseen menoarvioon, joten tämä oikeastaan on tämän vuoden toinen menoarvio. Kun ensimmäinen on Suomen eduskunnan hyväksymä menoarvio, niin tämä on sitten sosialidemokraattisen hallituksen toinen Suomen kansalle tarkoitettu koko vuoden menoarvio.

Tässä menoarviossa hallitus on puuttunut todella sellaisiin suuriin kysymyksiin, joitten taust-

tana ei voi olla muu kuin varsin hämmästyttävä ja yksipuolinen poliittinen päämäärä. Täällä on jo kosketeltu vesihallintoa ja vesihallitusta. Olimme pa me mitä mieltä tahansa vesihallituksen ja vesihallinnon paikasta, niin esitys käytännössä johtaa luonnonsuojelun ja saastumisen hoidon viivästymiseen, vuosien riitaan. Tämä esitys ei voi olla loppuun asti harkittu.

Myöskin on hallitus puuttunut poliisitoimen alaan sillä tavalla, että selvästi taustana ovat poliittiset päämäärät, vaikka meidän poliisimme tietysti pitää olla ulkopuolella, asiallinen ja puolueeton ja sitä päinvastoin pitäisi vahvistaa.

Jo nämä esimerkit osoittavat, että sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus näyttää lähteneen kulkemaan sellaista tietä, että se voi varsin nopeasti saattaa asemansa vaaranalaiseksi (Eduskunnasta: Ed. Vennamo otti turvaavan kätensä pois sosialidemokrateilta!).

Ed. Häggblom: Herr talman! Jag har i motsats till de flesta andra på denna sida i salen haft en mera välvillig inställning till den socialdemokratiska minoritetsregeringen allt från det den kom till. Det har ju sina ganska naturliga orsaker. Jag har hela mitt liv levat ute i en skärgård bland fiskare och verkliga småbrukare, m.a.o. bland småfolk, och jag har den kanske tyvärr något gammaldags inställningen, att socialdemokratien i all synnerhet ömmar för småfolket och vill genomföra åtgärder, som är till nytta för de sämst lottade i samhället. (Ed. Tallgren: Det var förrs i världen.)

När utspelet med förhöjning av stödtilläggen kom, då styrktes jag — måste jag säga — i uppfattningen, att den socialdemokratiska regeringen vill bringa hjälp åt dem som har det sämst i vårt samhälle. Jag gillar för min del i mycket hög grad den proposition som regeringen då kom fram med. Men nu, när tilläggsbudgeten kom, måste jag bekänna, att jag blev djupt besviken, inte så mycket för det som står där, utan för det som inte finns. Jag saknar ett anslag, som fanns i en tilläggsbudget i fjol, nämligen ett belopp att användas som prisstöd för foderfisk. I år har ingåtts ett avtal mellan pålsdjursodlarna och våra fiskare om ett pris på 25 penni per kilo på strömmingen. Vi hade hyst förhoppningar om, att den nuvarande regeringen skulle, liksom regeringen i fjol gjorde, komma med förslag om ett tillägg i budgeten, som skulle göra det möjligt att liksom i fjol

täppa till luckan mellan det pris som pålsdjursodlarna var villiga att betala och det som fiskarna ville ha, nämligen luckan mellan 25 penni och 27 penni. Vi uppmärksamgjorde vederbörande på saken. Olika organisationer höll sig framme, och vi ansåg oss ha rätt att hysa vissa förhoppningar om att den saken skulle ordnas. Om jag inte är fel underrättad, gick man inom jord- och skogsbruksministeriet in för att bringa denna så nödvändiga hjälp. Finns det någon som har det svårt i detta land, och det finns många förstås, men ytterst få, som har det mera knalt ställt än just vår fiskarbefolkning. Det måste ju kännas ganska bittert, när de märker, att vi andra från riksdagsmännen och ja, längs hela samhället, får åtminstone ett litet tillskott till våra tidigare inkomster. Fiskarna fick i fjol, som jag redan sade, 25 penni för strömmingen. Om det inte kommer ytterligare en tilläggsbudget, där man på något annat sätt kan ordna saken, så kommer de i år att få bara precis samma ersättning för det de levererar, som de fick för ett år sedan, medan — som alla känner till — de flesta omkostnaderna har stigit, inte minst just för fiskbragder, för olja och för nästan allting, vartill ju kommer att för själva arbetsprestationen de lika väl som alla andra arbetande människor borde kunna få tillgodoräkna sig litet bättre betalning.

Det var den ena punkten, som har gjort, att jag har blivit besviken. Den andra rör de omtalade 21 miljonerna, som togs in i samband med att lantbruksöverenskommelsen ingicks. Det är väl ingenting definitivt beslutet där, men det hette i tidningspressen och också via andra källor har jag fått reda på, att regeringen fattat ett principbeslut om att detta s.k. regionala prispolitiska stöd inte skulle betalas ut exempelvis åt de åländska skärgårdssocknarna, och inte heller åt några av de österbottniska skärgårdssocknarna. Skulle detta nu vara med det faktiska förhållandet överensstämmande, skulle det faktiskt slutligt bli så, kommer jag att fatta det som ett verkligt slag i ansiktet just på den befolkning, som lever där ute i utskären, som i detta fall skulle ställas på sidan. Jag har verkligen svårt att tro det. I regeringens proposition med förslag till tilläggsbudget heter det om dessa 21 miljoner, att de skall utbetalas i enlighet med beslut, som statsrådet fattar. Det ger oss förhoppningar om att det skall fatta ett annat beslut än det principbeslut, som vi har fått kännedom om.

Herr talman! Jag är glad över att finansministern är närvarande, och jag hoppas, att han skall lyssna på vad jag här säger och att han och regeringen skall finna det möjligt att åtminstone vad punkt 2 beträffar korrigerera det principbeslut, som gjordes, och korrigerera det på så sätt, att de sämst lottade skärgårdsområdena inte lämnas på sidan, när det prispolitiska stödet utbetalas. Och naturligtvis fortsätter vi fiskarfolkets representanter liksom hela fiskarbefolkningen att hoppas på, att också punkt 1 skall kunna korrigeras.

Ed. Gestrin: Herra puhemies! Yhdyn ed. Häggblomin näkökohtiin sikäli, kuin ne koskivat silakkasaaliille tarkoitettua hintatukea, ja myöskin hänen näkökohtiinsa, sikäli kuin ne liittyivät aluepoliittisen tuen jakamiseen. Tilannehan on se, että me viime vuonna onnistuimme lisäbudjettiin otetulla 600 000 markan määrärahalta stabilisoimaan kevätsilakan hinnan. Nyt pyrkimyksenä oli samalla tavalla myös vakauttaa tämä hinta 27 pennin tasolle. Erotus tekee, niin kuin ed. Häggblom puheenvurossaan mainitsi, 2 p kalastajajärjestöjen ja minkkitarhaajien välillä sovitusta hinnasta, joka on 25 p/kg. On aivan luonnollista, että kalastajaväestölle, joka tosiaan elää suurissa vaikeuksissa, tuottaa suuren pettymyksen se, että kun heidän kustannustasonsa nyt huomattavasti nousee, heidän työstään saamansa tulo jää entiselleen. Olen myöskin ymmärtänyt, että herra valtiovarainministeri on suhtautunut myötämieleisesti tähän ajatukseen, ja näin ollen rohkenen edelleen odottaa, että valtiovarainministeriössä ryhdyttäisiin toimenpiteisiin, jotta kalastajille tänä keväänäkin voitaisiin taata kohtuullinen hinta heidän tuotteistaan ja kohtuullinen toimeentulo. Loppujen lopuksi on kokonaisuudessaan melko vaatimattomasta summasta kysymys, mutta kun muistaa, että tässä on kysymys väestönosasta, joka kamppailee suurten vaikeuksien kanssa, tällainenkin tukitoimenpide olisi paikallaan.

Muistutan myöskin siitä, että kotimainen rehukala, joka tosiaan voitaisiin käyttää parempiin tarkoituksiin, joutuu kilpailemaan ulkomailta tuotujen kalatuotteiden kanssa. Haluan mainita herra valtiovarainministerille siitä, että tänä keväänä erälle kalastajille on ilmoitettu, että he mahdollisesti joutuvat rajoittamaan kalastustaan jopa senkin takia, että heidän tuotteensa joutuvat vielä ankarampaan kilpailuun muualta tuotujen kalajätteiden ja si-

lakankin kanssa. Pidän erittäin tärkeänä sitä, että valtiovalta pyrkiisi, niin kuin tehtiin viime vuonna, tukemaan ammattikalastajien tärkeintä kalastusmuotoa, silakanpyyntiä. Tämä on samalla toimenpide, joka tukee kaupppoliittisesti tärkeää minkkitarhausta maassamme.

Mitä aluepoliittiseen tukeen tulee, vain mainita, että asia oli esillä valtion saaristoasiain neuvottelukunnan eilispäivän kokouksessa. Todettiin, että mitään lopullista päätöstä asiasta ei ole syntynyt, mutta oltiin neuvottelukunnan kokouksessa yhtä mieltä siitä, ettei mitään saaristopitäjää, joka nyt kuuluu kehitysalueeseen, sovi jättää pois tämän tuen piiristä, joten näin ollen voin tässäkin yhtyä kansanedustaja Häggblomin näkökohtiin ja panee nämä molemmat asiat herra valtiovarainministerin sydämelle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

laki- ja talousvaliokuntaan

13) Ehdotuksen laiksi kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista
sisältävä hallituksen esitys n:o 92;

valtiovarainvaliokuntaan:

14) Keski-Suomen kuntoutuslaitoksen rakennuslainojen valtion takauksia
koskeva hallituksen esitys n:o 93; ja

15) Ehdotuksen laiksi leimaverolain muuttamisesta
sisältävä hallituksen esitys n:o 94;

sosiaalivaliokuntaan:

16) Ehdotuksen laiksi elatusavun ennakosta annetun lain 24 §:n muuttamisesta
sisältävä hallituksen esitys n:o 95; ja

17) Ehdotuksen työttömyyskassalainsäädännön muuttamisesta
sisältävä hallituksen esitys n:o 96; sekä

perustuslakivaliokuntaan

18) Ehdotuksen laiksi luonnonsuojelunvalvojan tehtävien siirtämisestä maa- ja metsätalousministeriölle sisältävä ed. Haukipuron ym. (lak. a.) n:o 490.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

19) Ehdotuksen laiksi eräiden Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention liitteiden muuttamista koskevien päätösten hyväksymisestä sovellettaviksi Suomen Tasavallan ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden välisissä suhteissa

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; sekä

20) Ehdotuksen laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava istunto on ensi keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.22.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

48. Keski­viikkona 24 p. toukokuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laiksi eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta sekä laeiksi virkamieseläkkeistä annetun lain ja invalidirahalain muuttamisesta 1000

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 35; sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 26.

2) Ehdotus laiksi Italian kanssa tehdyn kulttuuri-instituuteille vastavuoroisesti myönnettäviä verohelpotuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 1007

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 36; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 55.

3) Ehdotus laiksi Tanskan kanssa tulo- ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 1008

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 37; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 56.

4) Ehdotus laiksi metsänparannuslain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 38; maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 61.

5) Ehdotus laiksi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta 1009

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 39; sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 68.

Ensimmäinen käsittely:

Siv. 6) Ehdotus laiksi eräiden Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention liitteiden muuttamista koskevien määräysten hyväksymisestä sovellettaviksi Suomen Tasavallan ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden välisissä suhteissa 1011

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 60.

7) Ehdotus laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 66.

Esitellään:

8) Eduskunnan palkkavaltuuskunnan toimintakertomus vuodelta 1971

Pöydällepanoa varten esitellään:

9) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Tansanian välillä Serengetin alueen kartoittamista koskevasta projektista Tansaniassa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies E. Niskanen.

Siv.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Antila, Hostila, Huurtamo, Ahti Karjalainen, Kauppi, Kivistö, Korpinen, Laatio, Lankinen, Linkola, Nevalainen, E. Nieminen, H. Niskanen, Paasio, Salama, Salmi, Saloranta, Sileäkangas, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tiilikainen, Vaittinen-Kuikka ja V. Vennamo.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta sairauden vuoksi edustajat Antila ja H. Niskanen, virkatehtävien vuoksi edustajat Hostila, Nevalainen, Paasio ja V. Vennamo sekä yksityisasiain takia tämän päivän istunnosta edustajat Korpinen, E. Nieminen, Sutinen, Söderman ja Tallgren, tämän kuun 26 päivään edustajat Ahti Karjalainen, Kivistö, Laatio, Sileäkangas, Väinö Turunen ja Vaittinen-Kuikka, tämän kuun 26 päivän istunnosta edustajat Jaatinen ja Räsänen ja tämän kuun 30 päivästä ensi kuun 2 päivään ed. Hokkanen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tiekso: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu tänään välittömästi tämän täysistunnon päätyttyä.

Uusia hallituksen esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan toukokuun 19 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 97—105, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjallinen kysymys ja siihen annettu vastaus.

Ensimmäinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on, puhemiehelle osoitettuna, saapunut opetusministeri Sundqvistin vastaus ed. Hyvösen kirjalliseen kysymykseen n:o 99 Helsingin keskustassa olevien koulurakennusten käyttötarkoituksen muuttamisesta.

Tämä kysymys on nyt vastauksineen painettuna jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin perusteella ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta sekä laeiksi virkamieseläkkeistä annetun lain ja invalidirahalin muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 26, jota on valmistelevalle käsitelty sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 35, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät ensimmäinen ja kolmas lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. P. Vennamo: Herra puhemies! Hallituksen esitys, joka pääasiassa pitää sisällään valtion vanhan eläkelain mukaisten eläkkeiden tarkistusmenettelyn uudistamisen, on sinänsä aivan oikea, ja sosiaalivaliokunta ja suuri valiokunta ovatkin puoltaneet tämän lakiesityksen hyväksymistä ensimmäisen ja kolmannen lakiehdotuksen osalta.

Mutta hallituksen esitykseen sisältyy myös ehdotus vanhan eläkelain mukaisen eläkkeiden kattorajan tarkistamismenettelyn muuttamisesta, vaikka hallitus perusteluissaan toteaa, että tässä yhteydessä ei ole tarkoitus ottaa esille kysymystä korkeimman eläkkeen määrästä, vaan se tullaan selvittämään erikseen. Sosiaalivaliokunnan ja suuren valiokunnan suosituksen mukaisesti eduskunta on toisessa käsittelyssä päättänyt hylätä tämän lakiesityksen. Mutta minun käsitykseni mukaan nyt, kun sosiaalivaliokuntakin mietinnössään on todennut, että enimmäismäärän osalta menettely olisi säilytettävä, kunnes kysymys eläkekatosta on ratkaistu, olisi eduskunnan tarkoitukseenmukaista tässä vaiheessa lausua mielipiteensä siitä, miten kysymys eläkekatosta tulisi ratkaista.

Täällä eduskunnassakin on vasta viimeksi välikysymyksen keskustelun yhteydessä tuotu useaan otteeseen esiin niitä suuria epäkohtia, joita nykyisten erilaisten eläkejärjestelmien vallitessa on nähtävissä. Eläkkeet saattavat toisaalta nousta jopa pitkälle yli 10 000 markan kuukaudessa pienimpien eläkkeiden jäädessä mitättömän pieniksi. Tähän mennessä mitkään hallitukset, sen enempää kansanrintamahallitukset kuin tämä sosialidemokraattinen vähemmistöhallituskaan eivät ole olleet halukkaita tai kykeneviä antamaan sellaista kokonaisuudistusta korkeiden eläkkeiden määrästä, joka todella tehokkaasti estäisi tällaiset kaikkien eläkkeensaajien varoilla kerätyistä rahastoista maksettavat ylisuuret eläkkeet.

Koska myöskään sosiaalivaliokunta ei halunnut suoraan sanoa mietinnössään mieltään siitä, miten eläkekatto tulisi määrittää, tulisiko sen olla markkamääräinen vai mahdollisesti prosentuaalinen palkkaan verrattuna, miten sitä tulisi tarkistaa vuosien kuluessa elintason ja rahan arvon muuttuessa vai tulisiko sitä tarkistaa olenkaan, niin herra puhemies, jotta eduskunta tästä asiasta voisi lausua mielensä, esitän perusteluissa lausuttavaksi:

„Eduskunta edellyttää hallituksen kiireellisesti selvittävän, miten voidaan säätää kaikille eläkkeille markkamääräinen katto, ja antavan asiasta esitykset eduskunnalle.”

Herra puhemies! Huomautan, että esitykseni poikkeaa pöydille jaetuista monisteista siten, että esityksestäni on poistettu sanat ”valtion varoista suoritettaville.”

Ed. L a i n e: Herra puhemies! Kohtuuttoman suuriksi muodostuneiden tuloerojen kasvun ongelma on havaittavissa myös eläketulojen piirissä. Huomattava osa maamme eläkejärjestelmästä rakentuu ns. ansaintaperiaatteelle eli eläkkeiden määräytymiseen tulojen mukaisessa suhteessa. Käytännössä se merkitsee sitä, että työelämässä pienille palkkatuloille jääneet kärsivät loppuiän eläkkeiden pienuudesta, mutta suurista palkkatuloista osallisiksi päässeet nauttivat useiden tuhansien markkojen, jopa 10 000 markan eläketuloista kuukaudessa. Tällainen eläkepolitiikka on mitä suurimmassa määrin epäsolidaarista, se on suoranaista vääryyttä. Yhtenäiseen vähimmäispalkkaa vastaan peruseläketurvaan siirtyminen merkitsisi tuhat kertaa demokraattisempaa eläkepolitiikkaa kuin nykyinen järjestelmä.

Pienten eläkkeiden vähimmäistason tuntu-

vaa korottamista edellyttävän vaatimuksen ohella on eläkepolitiikan kehittämisen keskeiseksi osatavoitteeksi esitetty eläkekaton aikaansaamista. Tämä tavoite kirjattiin mm. Karjalaisen hallituksen ohjelmaan, jossa hallitus ilmoitti harkitsevansa eläkekaton aikaansaamista suurille eläkkeille. Mitään ei ole tässä suhteessa tehty, ellei oteta lukuun nyt käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä valtion vanhan eläkesäännön perusteella maksettavan korkeimman eläkkeen kattorajan korottamisesta 2 650 markkaan kuukaudessa. Valtion uudessa eläkelainsäädännössä ei tunneta kattorajaa lainkaan, joten korkeimmat virkaeläkkeet voivat nyt nousta lähes 6 000 markkaan kuukaudessa. Tätäkin korkeampia eläketuloja nautitaan mm. pääjohtajapor-taissa. Kansandemokraatit asettuivat vastustamaan hallituksen esitykseen sisältyvää eläkkeiden kattorajan korottamista, ja sosiaalivaliokunta yhtyi kansandemokraattien käsitykseen hallituksen esityksen hylkäämisestä.

Ed. Sandelin käytti esillä olevan asian toisessa käsittelyssä puheenvuoron, jossa hän puhui eläkekaton asettamisesta. Valitettavasti eivät aikaisemmat hallitukset — mutta ei myöskään nyt istuva sosialidemokraattinen vähemmistöhallitus — ole tuoneet esitystä kattorajan asettamisesta mm. suurimmille virkaeläkkeille. Koska ed. Sandelinin puheenvuorosta sai sellaisen käsityksen, että kansandemokraatit vastustavat eläkkeiden kattorajaa tai sen alentamista, on syytä uudelleen viitata mm. laajaan sosiaaliturva-aloitteeseemme, jossa edellytämme eläkkeiden kattorajan määräämistä niin, ettei kenellekään makseta yli 1 500 markan suuruisia eläkkeitä kuukaudessa. Eläkkeiden minimirajaksi olemme esittäneet vähimmäispalkan suuruista markkamäärää eli noin 600 mk kuukaudessa.

Eläke-erot näkyvät selvästi myös valtion vanhan eläkelainsäädännön perusteella maksettavissa virkamies- ja työeläkkeissä. Työeläkkeiden määrällinen painopiste on selvästi vähimmäispalkkaa pienempien eläkkeiden puolella. Vain 1/4 työläiseläkkeen saajista saa vähimmäispalkkaa suurempia eläkkeitä. Virkaeläkkeissä määrällinen painopiste on noin 1 000 markan eläkkeen vaiheilla, mutta useat sadat eläkkeen saajat jäävät alle 400 markan eläketulon varaan. työläiseläkkeiden keskiarvo on 522 mk ja virkaeläkkeiden 959 mk kuukaudessa. Muun kuin vanhan eläkelainsäädännön perusteella määräytyvät valtion virka- ja työläiseläkkeet ovat hieman edellisiä korkeammat.

Valtion eläkkeiden tarkistusmenettelyn muuttaminen sitomalla se TEL-indeksiin yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa tarkistusta. Mutta samansuuruisen prosenttikerouksen soveltaminen sekä suuriin että pieniin eläkkeisiin kasvattaa eläke-eroja ja tuo uutta vinosuuntausta. Jos palkkapolitiikassa noudatetaan solidaarisuutta, se mitätöidään eläkepolitiikassa. Näin ollen nyt ehdotettu ratkaisu ei voi jäädä pysyväksi.

Jälleen kerran on välttämätöntä korostaa eläkekakemusten kiireellisempää käsittelyä valtiokonttorissa. Valtion palveluksessa olevat karruttavat eläkerahastoa joka päivä. Kun he eräänä päivänä hakevat eläkettä, alkaa vaikeuksien ohdakkeinen polku, jopa 8—9 kuukautta kiertävät eläkepaperit pöydältä pöydälle, kunnes vihdoinkin saapuvat eläkkeensaajalle. Näin ollen on syytä kiirehtää ja nopeuttaa eläkepäättöksen tekoa.

Herra puhemies! Viitaten edellä esittämiini perusteluihin esitän perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Eduskunta edellyttää hallituksen kiireellisesti selvittävän mahdollisuudet kohtuuttoman suurten eläke-erojen tasoittamiseksi korottamalla vähimmäiseläketasoa ja asettamalla kattoraja suurille eläkkeille."

Ed. L. Linna: Herra puhemies! Kuten ed. Pekka Vennamo mainitsi, niin tässä tilanteessa on varmaankin paikallaan eduskunnan ottaa kantaa myöskin ylisuuriin eläkkeisiin ja lausua niistä hallitukselle toivomus, jotta vihdoinkin tähän kysymykseen todella hallitus paneutuisi ja tutkisi, mikä olisi kohtuullinen korkein eläke. On tietenkin vaikea eduskunnan mitään markkamäärää ilman suunnittelua ilmoittaa. Se on ennen muuta hallituksen asia, joka tutkii, mikä on kohtuus ja mikä on kohtuutonta. On kuitenkin varmaa, että tällä hetkellä meillä eläkkeet ovat ryöstäytyneet osittain kohtuuttoman korkeiksi. On sanottu, että niillä ei ole suuria merkitystä eläkemäärärahojen käytössä, mutta niillä on suuri merkitys kansan mielipiteeseen silloin, kun suurin osa eläkkeistä ei anna minkäänlaista toimeentuloturvaa. Tältä pohjalta kannatan ed. Pekka Vennamon tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Sandelin: Herra puhemies! Toteaisin vain, että ilmeisesti ed. Laine on käsittänyt viime perjantaina käyttämäni puheenvuoron väärin, kun hän väitti, että olisin puheenvuorossani todennut, että kansandemokraatit

vastustivat eläkekaton asettamista suurille eläkkeille. Mainitsin perjantaina käyttämässäni puheenvuorossa nimenomaan, että ensi kerran tässä salissa sosialidemokraattien ja kansandemokraattien sekä keskustapuolueen voimin asetettiin eläkekatto eräille suurille eläkkeille, juuri niille jotka nyt mainitaan hallituksen toisessa lakiesityksessä.

Kuten viime perjantaina käyttämässäni puheenvuorossa totesin, on eläkekatto sinänsä täysin kannatettava. Ed. Pekka Vennamon esittämä ponsi on kuitenkin sikäli virheellinen, että siinä mainitaan vain valtion varoista suoritettavat eläkkeet. Näin ollen eräät suuret ryhmät jäävät tämän ulkopuolelle, mm. kunnalliset eläkkeet. Kun kuitenkin kunnallisella eläkerintamalla on tilanne tällä hetkellä ehkä pahin, siellä eräät eläkkeet nousevat jopa yli 10 000 markan kuukaudessa, niin näin ollen ed. Pekka Vennamon ponnella ei tätä asiantilaa korjata. Jos lähdetään liikkeelle tässä asiassa, niin eduskunnan päätöksen pitäisi olla sellainen, että se koskee kaikkia eläkkeitä, eräänlainen kattolaki kaikkien eläkelakien yläpuolelle.

Ed. P. Vennamo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Sandelin ei nähtävästi kuunnellut minun puheenvuoroani, niin minä toistan, että minun esitykseni poikkesi pöydille jaetusta monistetusta esityksestä siten, että jätin siitä pois kolme sanaa, jotka olivat "valtion varoista suoritettaville", jolloin minun esitykseni koskee nimenomaan kaikkia eläkkeitä ja siinä mielessä tyydyttää varmasti ed. Sandeliniakin.

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Hallituksen esityksen perusteluissa todettiin, että valtion eläkkeet perustuvat nykyisin toisaalta ns. vanhaan ja toisaalta ns. uuteen eläkelainsäädäntöön. Kummankin lainsäädännön mukaisella eläkkeellä oli oma tarkistusjärjestelmänsä. Vanhan eläkelainsäädännön mukaiset eläkkeet tarkistetaan valtion virkamiesten palkkausten muuttuessa ja siten, että ennen korotusta voimassa olleiden palkkausten mukaan määräytyvät eläkkeet tarkistetaan uusien korotettujen palkkausten mukaan määräytyviksi. Uuteen eläkelainsäädäntöön perustuvat eläkkeet tarkistetaan taas maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten, ns. TEL-indeksi.

Tätä erilaisuutta eläkkeiden tarkistuksessa oli pidettävä epäkohtana. Eläkkeiden erilaisista tarkistusjärjestelmistä johtuu, että saman määräisinä myönnetty eläkkeet saattavat kehittyä tarkistusjärjestelmistä johtuen jo seuraavassa tarkistuksessa eri tavoin. Saman määräisinä myönnetty eläkkeet voivat muuttua erisuuriksi yksinomaan eläkkeiden tarkistusjärjestelmien vuoksi. Tällaista erilaisuutta ei voida perustella millään asiallisilla syillä. Tämä onkin aiheuttanut käytännössä eläkkeensaajien keskuudessa varsin suurta tyytymättömyyttä.

Eläkkeiden tarkistusmenetelmien erilaisuus vaikeuttaa käytännössä myös eläkkeen hakijan eläkkeelle siirryttäessä suoritettavaa eläkejärjestelmän valintatilannetta. Eläkejärjestelmän edullisuuteen nimittäin vaikuttaa myös eläkkeiden kehittyminen tulevaisuudessa. Tulevan kehityksen ennakointi ei kuitenkaan ole mahdollista. Tämä eläkkeiden tarkistusjärjestelmien erilaisuus osaltaan vaikeuttaa ja epämääräistää eläkejärjestelmän valinnan suoritusperusteita.

Hallituksen esityksessä oli lähdetty siitä, että eläkkeiden saajat tulisi eläkkeiden tarkistusten osalta saattaa yhdenvertaiseen asemaan niin, että samanmääräisinä myönnetty eläkkeet pysyisivät keskenään samanmääräisinä siitä riippumatta, onko kysymyksessä valtion vanhan tai uuden eläkelainsäädännön nojalla myönnetty eläke. Uuden eläkelainsäädännön mukaiset eläkkeet tarkistetaan samalla tavoin kuin muut työ- ja yrittäjäeläkkeet sekä erinäiset muut jatkuvat suoritukset. Eläkkeiden ja niihin rinnastettavien suoritusten tarkistusmenettelyn mahdollisimman laaja yhdenmukaisuus puoltaa myös valtion vanhan eläkelainsäädännön mukaisten eläkkeiden tarkistusjärjestelmän muuttamista samanlaiseksi kuin uudessa eläkelainsäädännössä. Tähän nähden hallituksen esityksessä oli lähdetty siitä, että valtion vanhan ja uuden eläkejärjestelmän mukaisten eläkkeiden tarkistusjärjestelmä olisi yhdenmukaistettava siten, että myös vanhan eläkelainsäädännön mukaisten eläkkeiden tarkistus tullaan suorittamaan sen palkkaindeksiluvun mukaan, jonka sosiaali- ja terveysministeriö vuosittain vahvistaa työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

Tarkistusmenettelyn yhdenmukaistaminen koskee esityksen mukaan valtion palveluksen perusteella myönnettävien eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden ohella myös eläkkeitä ja perhe-eläkkeitä, jotka on myönnetty valtion varoista so-

veltuvien osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksesta. Vanhassa eläkelainsäädännössä on korkeinta markkamääräistä eläkettä eli ns. eläkekattoa koskevat säännökset, joita vastaavia uudessa eläkelainsäädännössä ei ole. Vanhan eläkelainsäädännön mukainen korkein täysi nyt myönnettävä eläke on markkamääräisesti 2 756 mk kuukaudessa. Hallitus ei ole esittänyt poistettavaksi vanhasta eläkelainsäädännöstä korkeinta täyttä eläkettä koskevaa säännöstä. Esitys laiksi virkamieseläkelain muuttamisesta olisi merkinnyt ainoastaan korkeimman täyden lähtöeläkkeen määrän kalenterivuositista indeksitarkistusta. Kun virkamieseläkelakia ei muuteta esitetyllä tavalla, myönnetään vanhan lainsäädännön mukainen eläke edelleenkin asetuksella vahvistettavan enimmäismäärän puitteissa. Sen sijaan näin myönnetty eläke tullaan tarkistamaan kalenterivuositain nyt hyväksytyllä palkkaindeksitarkistuksella.

Valtion uuden eläkelainsäädännön mukaisen eläkkeen enimmäismäärää ei ole käsitelty tässä yhteydessä. Tarkoituksena on selvittää tämä kysymys erikseen yhdessä eläkkeiden nykyisestä indeksitarkistuksesta johtuvien haittojen kanssa. Tänä keväänä tehtyyn virkaehtosopimusratkaisun liittyvässä pöytäkirjassa ovat valtiovarainministeriö ja valtion virkamiehiä edustavien virkamiesyhdistysten keskusjärjestöt Aka-va r.y., TVK:n virkamiesjärjestö TVKV sekä Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö VTY todenneet, että valtion palveluksessa olevien palkkausten ja yleisen ansiotason erilaisesta kehityksestä johtuen valtion eläkelain nojalla myönnettävä täysimääräinen eläke saattaa nyt nousta suuremmaksi kuin 66 % asianomaisen normaalinä pidettävästä eläkkeelle siirtymisajankohdan ansiosta. Mainitut osapuolet ovatkin nyt sopineet ja olleet yhtä mieltä siitä, että eläkkeitä tulee korkeimmissa tuloluokissa rajoittaa siten, etteivät ne muodostu kohtuuttoman suuriksi. Mainittujen kysymysten selvitystyö ja tarvittavien lainmuutosehdotusten laatiminen on sovittu suoritettavaksi kuluvan virkaehtosopimuskauden aikana.

Korostan erityisesti, että mainitussa työssä tarvitaan myöskin virkamiesjärjestöjen myötävaikutusta, ja kun näiden virkamiesjärjestöjen kanssa on nyt sovittu yhteisestä työryhmästä tässä asiassa, hallitus tulee tekemään aikanaan eduskunnalle ne esitykset, jotka tämän selvitystyön perusteella tulevat valmistumaan.

Ed. Eskelinen: Herra puhemies! Viitaten siihen laajaan eläkepoliittiseen keskusteluun, joka täällä eduskunnassa ja koko maassamme on käyty viime viikkoina — ensiksi kansaneläkelaitoksen kertomuksen yhteydessä ja sitten ryhmämme esittämän välikysymyksen johdosta — haluaisin kiinnittää, sen lisäksi mitä sosiaalivaliokunnan mietinnössä jo kiinnitetäänkin, hallituksen huomiota liian suurien eläkkeitten rajoittamiseen ja lähettää sellaiset eduskunnan terveiset hallitukselle, että se ei ole lähtiessään korjaamaan pienimpiä eläkkeitä lähtenyt tasapuolisesti sieltä, missä puute on suurin. Se on esittänyt korjausta vain erään ryhmän kohdalla, eräällä sektorilla eikä kokonaisvaltaisesti. Ehdotan siksi esityksen perusteluihin lisättäväksi lausuman:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti selvittää, miten ylisuurien eläkkeiden markkamäärää voidaan rajoittaa.”

Tämä siitä syystä, että meistä tuntuu, että me olemme joutumassa yhä suurempaan eläkeviidakkoon hallituksen viime viikkojen toimenpiteitten johdosta.

Ed. Männistö: Herra puhemies! Suurille eläkkeille määrättävä katto on tärkeä ajankohtainen asia, johon sosiaalivaliokunnan mietinnön perusteluissakin viitataan ja edellytetään, että kattokysymys ratkaistaan kokonaisuudessaan. Se ei kuitenkaan ole vielä riittävä toimenpide, sillä se ei auta pientä eläkettä saavien asemaa. Sen vuoksi on tärkeätä, että eläkekaton määräämisen ohella huolehditaan myös pienten eläkkeiden korottamisesta ja eläke-eröjen kaventamisesta näin kahdelta suunnalta.

Herra puhemies! Tästä syystä kannatan ed. Laineen tekemää ehdotusta.

Ed. Ahonen: Herra puhemies! Meillä on jälleen esillä hallituksen esitys valtion eläkeläisten tarkistamisesta, ja ikään kuin pääasiallisiksi asiaksi on tullut tämä ylisuurten eläkkeiden katon määrääminen. Sanoisin ed. Eskelisellemme, että eduskunta on jo aikaisemmin lausunut valtioneuvoston kertomuksen yhteydessä toivomuksen ylisuurten eläkkeiden katon saamisesta. Se on ollut myöskin ed. Eskelisen aikana jo käytössä silloin, kun hän on ollut hallituksessa. Näin ollen kun tällä kertaa taas esitetään lukuisia ponsilausemia, voidaan todeta, että kaikki eduskuntaryhmät, kaikki

edustajat yksimielisesti tämän kysymyksen esillä ollen ovat jo tästä lausuman aikoja sitten tässä talossa hyväksyneet valtioneuvoston kertomuksen yhteydessä.

Nyt tämä ongelma, jos näin voisi sanoa, on esillä tämän valtion eläkelain muutoksen yhteydessä. On lausuttu, että valtiolla korkeimmat eläkkeet ovat noin 6 000 mk. Minä oikaisisin ed. Sandelinia sen verran, että ei kunnallisella puolella vielä tällä kertaa makseta yli 10 000 mk kuukaudessa olevia eläkkeitä, mutta korkein kunnalliselta eläkelaitokselta tällä kertaa maksettava eläke on yli 7 500 mk kuukaudessa. Koska tämä on ajankohtainen asia, niin kunnallisella puolella myöskin tästä asiasta on vakavasti keskusteltu ja järjestötkin ovat valmiita ylisuuriin eläkkeisiin jonkinlaisen katon hyväksymään. Ilmeisesti Akavakin on valmis siihen. On suunniteltu 3 800 markan suuruista kuukausieläkettä. Sen sijaan ed. Laine meni kovin alas, 1 500 markkaan. Toivottavasti hallitukset tulevaisuudessa tai nykyinen hallitus puuttuvat tähän kysymykseen erittäin vakavasti, koska se on jo aikaisemmin eri eduskuntaryhmien taholta hallitukselle lausuttu.

Ed. Niinikoski: Herra puhemies! Kannatan ed. Eskelisen tekemää esitystä.

Samalla ed. Ahoselle huomauttaisin, että hallitukset näyttävät oleva kovakorvaisia, niin että niitä täytyy yhä uudelleen ja uudelleen muistuttaa näistä tärkeistä kysymyksistä. On tapauksia, että on hyväksytty lausumia noin kymmenen vuotta sitten ja asia on vieläkin hoitamatta. Toivottavasti tämä tärkeä kysymys tulee hiukan aikaisemmin hoidetuksi.

Ed. Eskelinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olisin mielelläni muistuttanut ed. Ahoselle, että siinä hallituksessa, jossa lyhyen aikaa olin mukana, omaan työalaani eivät kuuluneet nämä eläkejärjestelmät, ei kansaneläke eivätkä virkaeläkkeet. Rintamasotilas-eläkelaki kuului, ja tein kaikkeni saadakseni jonkinlaisen eläkelain sille puolelle. Tein monta eri yritystä, että nämä olisi otettu ministerien Tiekson ja Kuusen toimesta esille silloin. Mm. tein monta esitystä, että olisimme muuttaneet sitä komiteaa, joka ei ottanut pienieläkkeisen ihmisen asioita huomioon, mutta tuloksetta, koska hallituksessa jäädessään vähemmistöön ei voi toteuttaa niitä asioita, jotka hyväksi näkee.

Ed. H. Linna (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin ed. Ahosen käyttämän puheenvuoron johdosta tämän puheenvuoron. Olisin todennut sen, että kyllä jollakin tavalla asioiden käsittelyssä on paljon ristiiriitaa, kun eduskunnassa esitetään hyvin usein käsitys, että pitäisi jonkinlainen järjellinen katto eläkkeille löytää, ja kuitenkin nyt käsittelyn pohjana oleva hallituksen esitys tarkoitti sitä, että tämä toinen lakiehdotus, ehdotus laiksi virkamieseläkkeistä annetun lain muuttamisesta, olisi nostanut määrättyltä osalta korkeimpia eläkkeitä kohtuuttomasti. Jatkuvasti säädämme lainsäädäntöä, jolla eläke-erot lisääntyvät. Siinä mielessä katson, että sosiaalivaliokunta menetteli tässä vaiheessa aivan oikein hylkäämällä tämän lakiehdotuksen, koska hallituksen esityksessäkin tuodaan perusteluissa esiin, että pitäisi erikseen selvittää kysymys eläkekatosta. Mutta koska tämä selvittely on kesken, ihmetyttää, että hallitukset jatkuvasti antavat eduskunnalle esityksiä, jotka tarkoittavat eriarvoisuuden lisäämistä ja korkeimpien eläkkeiden korottamista nykyisestäään.

Ed. Mäkelä: Herra puhemies! Mainitakoon vielä tässä yhteydessä, että valiokunta oli täysin yksimielinen siitä, että tämä toinen lakiehdotus hylätään ja katsoi, että ne 300 valtion virkamiestä, jotka ovat tämän lain piirissä, siis kattorajan piirissä, voivat odottaa sen selvitystyön valmistumista, joka nyt tänä keväänä on pantu vireille työmarkkinajärjestöjen ja valtiovallan kesken.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. P. Vennamo ed. L. Linnan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää hallituksen kiireellisesti selvittävän, miten voidaan säätää kaikille eläkkeille markkamääräinen katto, ja antavan asiasta esitykset eduskunnalle." Kutsun tätä ed. P. Vennamon ehdotukseksi. Lisäksi on ed. Laine ed. Männistön kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää hallituksen kiireellisesti selvittävän mahdollisuudet kohtuuttoman suurten eläke-erojen tasoittamiseksi korottamalla vähimmäiseläketasoa ja asettamalla kattoraja suurille eläkkeille." Tämä on ed. Laineen ehdotus. Vielä on ed. Eskelinen ed. Niinikosken

kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus kiireellisesti selvittää, miten ylisuurien eläkkeiden markkamäärää voidaan rajoittaa." Tämä on ed. Eskelisen ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ensimmäinen on päätettävä lakiehdotuksista.

Toisessa käsittelyssä päätetyt ensimmäinen ja kolmas lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Nyt on päätettävä perusteluja koskevista ehdotuksista. Katson että ehdotukset ovat vastakkaisia. Ehdotan äänestettäväksi ensiksi ed. P. Vennamon ja ed. Laineen ehdotusten välillä, sen jälkeen voittaneesta ed. Eskelisen ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. P. Vennamon ehdotuksen ja ed. Laineen ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. P. Vennamon ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Laineen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Härkönen, Jokela, Kaarna, Kainulainen, R. Kangas, Aino Karjalainen, T. T. Koivisto, Koppanen, Kortessalmi, Kurppa, Laitinen, Lemström, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Martikainen, Mattila, Mäki, Mänttari, Niemelä, Niinikoski, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Re-

mes, Saimo, Sainio, Saukkonen, Sigfrids, Sorsa, Stenbäck, Suokas, Suorttanen, Tarjanne, Teir, Tupamäki, Uusitalo, Vainio, P. Vennamo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vilmi, Virolainen, Volotinen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Aitio, Ajo, Alenius, Björklund, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikkanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, Loikkanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, N. Nieminen, Nikkilä, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytiköinen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Seppä, Siikaniemi, Sinisalo, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Tamminen, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Tähkämaa, Vartia, Weckman, Westerholm, Vikatmaa, Vilponiemi, Voutilainen, Väyrynen ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Haapasalo, Junnila ja O. Kangas.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Antila, Hostila, Ahti Karjalainen, Kauppi, Kivistö, Korpinen, Laatio, Lankinen, Nevalainen, E. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Salama, Salmi, Saloranta, Siteäkangas, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tiilikainen, Vaittinen-Kuikka ja V. Vennamo.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 60 jaa- ja 112 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 24.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Laineen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Eskelisen ehdotuksen ja ed. Laineen ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Eskelisen ehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Laineen ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunamaa, Asunta, Borg, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Huotari, Häggblom, Härkönen, Jokela, Kaarna, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Aino Karjalainen, Karpola, Koppanen, Korttesalmi, Kurppa, Laitinen, H. Linna, Lottanen, Martikainen, Mattila, Niemelä, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Remes, Ruokola, Saimo, Sainio, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Stenbäck, Suokas, Suorttanen, Tarjanne, Toivanen, Tähkämaa, Uusitalo, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Björklund, Breilin, Ehrnrooth, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Huurtamo, Hykkäälä, Hyvönen, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Katajavuori, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikkanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Mänttari, N. Nieminen, Nikkilä, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Rytiköinen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Seppä, Sinisalo, Sorsa, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Tamminen, Teir, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Vainio, Vartia, Weckman, P. Vennamo, Westerholm, Vilponiemi, Volotinen, Voutilainen ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Junnila ja Mäki.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Antila, Hostila, Ahti Karjalainen, Kauppi, Kivistö, Korpinen, Laatio, Lankinen, Nevalainen, E. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Salama, Salmi, Saloranta, Sileäkangas, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tiilikainen, Vaittinen-Kuikka ja V. Vennamo.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 54 jaa- ja 119 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 24.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Laineen ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Laineen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ajo, Aro, Asunta, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskman, Friberg, Gestrin, Granvik, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Karhuvaara, Karkinen, Katajavuori, T. T. Koivisto, Koppanen, Laitinen, Lattula, Lehtinen, Lepistö, Lillqvist, Lindeman, Linkola, Loikkanen, Luja-Vepsä, Lähteenmäki, Mieltinen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Mäkinen, Nikkilä, Pajunen, Pohjonen, Procopé, Rainio, Rantala, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Seppä, Sigfrids, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Tarjanne, Teir, Tikkanen, Toivanen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi ja Voutilainen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Alenius, Asunmaa, Björklund, Eskelinen, Forsman, Haapasalo, Helle, Honkonen, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Kaarna, Kainulainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Aino Karjalainen, Karpola, Knuuttila, Kock, T. M. Koivisto, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lemström,

Liedes, Liikanen, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Martikainen, Mattila, Mustonen, Männistö, Mänttari, Niemelä, N. Nieminen, Niinikoski, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytkönen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Sandelin, Saukkonen, Siikaniemi, Sinisalo, Suokas, Suorttanen, Tamminen, Tiekso, Tikka, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Väinö, Weckman, P. Vennamo, Westerholm, Vilmi, Virolainen, Volotinen, Väyrynen, Åsvik ja Ääri.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Aalto, Flinck, Kohtala ja Raatikainen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Antila, Haukipuro, Hostila, Ahti Karjalainen, Kauppi, Kivistö, Korpinen, Laatio, Lankinen, Nevalainen, E. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Sainio, Salama, Salmi, Saloranta, Sileäkangas, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tiilikainen, Vaittinen-Kuikka ja V. Vennamo.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 75 jaa- ja 94 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 26.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Laineen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi Italian kanssa tehdyn kulttuuri-instituuteille vastavuoroisesti myönnettäviä verohelpotuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 55, jota on valmistelevasti käsitelty ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 36, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsittelyyn.

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan, sen jälkeen päätetään kolmannessa käsitelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsitte-

lyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi Tanskan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 56, jota on valmistelevasti käsitelty ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 37, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsittelyyn.

Ensimmäinen varapuhemies: Ensinnäkin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan, sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi metsänparannuslain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 61, jota on valmistelevasti käsitelty maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 38, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. H. Linna: Herra puhemies! Tämän lain aikaisemmassa käsittelyssä on pyritty osoittamaan, että lailla olisi merkitystä maataloutemme ylituotantokysymykseen, mutta toteisin, että sillä ei sitä ole, koska vain 4 200 ha on tämän lain perusteella peltoa metsitetty. Tämä laki on periaatteellisesti tärkeä. On vaikea sanoa, minkä verran on tullut virheitä sen soveltamisessa, mutta kuitenkin tuntuu siltä, että maatalouden tulevaisuutta ajatellen olisi parempi, jos eduskunta selvästi osoittaisi, missä puitteissa peltoa on syytä metsittää. Tässä on olemassa sellainen mahdollisuus, että me metsitämme jossakin tilanteessa yhtenäisiä peltoalueita, mikä vaikeuttaa erittäin suuresti lisäämään saantia toisille tiloille. Tällä perusteella ja viitaten niihin esityksiin, mitä aikaisemmin on tämän lain käsittelyn yhteydessä tehty, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi:

”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää hallituksen seuraavan tarkoin, ettei lain toteuttamisella rikota laajoja yhtenäisiä peltoalueita ja näin vaikeuteta elinkelpoisten maatilojen muodostumista, ja jos näin tapahtuu, antaa kiireellisesti metsänparannuslain muutoksen eduskunnalle.”

Ed. Siikaniemi: Herra puhemies! Kannatan ed. H. Linnan tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Suokas: Herra puhemies! On tyydyttävällä merkille pantava, että keskustapuolue on löytänyt nyt jälleen meidän aikaisemman pontemme tällaisen asian esittämiseen, joka tähtää järkevemmän maatalouspolitiikan hoita-

miseen. Tästä syystä on esitettävä vain kannatus, että tässä yhteisessä linjassa saataisiin järkeviä ratkaisuja aikaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. H. Linna ed. Siikaniemen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää hallituksen seuraavan tarkoin, ettei lain toteuttamisella rikota laajoja yhtenäisiä peltoalueita ja näin vaikeuteta elinkelpoisten maatilojen muodostumista, ja jos näin tapahtuu, antavan kiireellisesti metsänparannuslain muutosesityksen eduskunnalle."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotuksesta.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Tämän jälkeen on äänestettävä ed. H. Linnan perustelulausumaehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. H. Linnan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Björklund, Borg, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Haapasalo, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Katajavuori, Knuutila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Koskeniemi, Koskinen, Laine, Laitinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mieltinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, Nikkilä, E. Niskanen, Paa-

siivuori, Pajunen, Pohjonen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmenkivi, Salmiivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Seppä, Sini-salo, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Tamminen, Teir, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjärvi, Vartia, Weckman, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Voutilainen ja Äsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Asunmaa, Asunta, Ehrnrooth, Eskelinen, Granvik, Haukipuro, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Jokela, Juntumaa, Kaarna, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Aino Karjalainen, Karpola, Kortessalmi, Kurppa, Lemström, Liedes, Linkola, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Martikainen, Mattila, Mänttari, Niemelä, N. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Puhakka, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Suokas, Suorttanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämä, Uusitalo, Vainio, P. Vennamo, Westerholm, H. Westerlund, Vilmi, Volotinen, Väyrynen ja Ääri.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Antila, Hostila, Härkönen, Ahti Karjalainen, Kauppi, Kivistö, Korpinen, Laatio, Lankinen, Lähteenmäki, Mykkänen, Mäki, Nevalainen, E. Nieminen, H. Niskanen, Paasio, Rosnell, Rytkönen, Salama, Salmi, Saloranta, Sileäkangas, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Tiilikainen, Vaittinen-Kuikka, V. Vennamo ja Virolainen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 31.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 68, jota on valmistelevasti käsitelty sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 39, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Juvela: Herra puhemies! Toisessa käsittelyssä tuli tämän lain 18 §:ään yllättäen muutos, jossa lain rangaistussäännöstä kokouksen ehdotuksesta kovennettiin sakkorangaistuksesta aina vankeusrangaistukseen saakka. Oikeiston taholta perusteltiin tätä menettelyä sillä, että myös kansanterveyslain mukaan voidaan tuomita vankeusrangaistus salassapitovelvollisuuden laiminlyönnistä. Tässä laissa on kuitenkin vain osittain kysymys henkilön terveyteen tai sosiaaliseen asemaan kuuluvista asioista. Näitä kahta lakia ei siis voida verrata toisiinsa. Kun eduskunta kuitenkin äänestyksen jälkeen hyväksyi mainitun rangaistuspykälän koven- tamisen, on välttämätöntä, että tilannetta seurataan tarkoin ja kun aihetta ilmenee, asiaan puututaan. Tässä mielessä, herra puhemies, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

"Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus tarkoin seuraa lain rangaistuspykälän soveltamista käytännössä ja ryhtyy tarpeen vaatiessa toimenpiteisiin laissa säädetyn enimmäisrangaistuksen lieventämiseksi."

Ed. Luja-Vepsä: Herra puhemies! Kannatan ed. Juvelan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Juvela ed. Luja-Vepsän kannattamana ehdottanut, että perusteluissa lausuttai- siin: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus tarkoin seuraa lain rangaistuspykälän soveltamista käytännössä ja ryhtyy tarpeen vaatiessa toimenpiteisiin laissa säädetyn enimmäisrangaistuksen lieventämiseksi."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotuksesta.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Nyt olisi äänestettävä ed. Juvelan perustelulausumaehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Juvelan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Asunmaa, Asunta, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hokkanen, Holkeri, Huotari, Huurtamo, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Koppanen, Kortessalmi, Kurppa, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Lottanen, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mäki-Hakola, Niemelä, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Procopé, Rainio, Rantala, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Stenbäck, Suokas, I. Suominen, S. Suominen, Suorttanen, Teir, Tikkanen, Toivanen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, Vartia, Westerholm, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Volotinen, Väyrynen ja Ääri.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Björklund, Borg, Breilin, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Hemmi, Honkonen, Hykkälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Laitinen, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lindeman, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Mänistö, N. Nieminen, Paasivuori, Pihlajamäki, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Tamminen, Tiekso, Tikka, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Weckman, P. Vennamo, S. Westerlund, Vilponiemi, Voutilainen ja Äsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Antila, Hetemäki, Hostila, Härkönen, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Kauppi, Kivistö, T. T. Koivisto, Korpinen, Laatio, Lankinen, Lillqvist, Lähteenmäki, Mykkänen, Mäki, Mänttari, Nevalainen, E. Nieminen, H. Niskanen, Paasio, Poutanen, Rytkönen, Salama, Salmi, Saloranta, Sileäkangas, Sundqvist, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tarjanne, Tiilikainen, Vaitinen-Kuikka, V. Vennamo ja Virolainen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 82 jaa- ja 80 ei-ääntä; poissa 37.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi eräiden Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention liitteiden muuttamista koskevien määräysten hyväksymisestä sovellettaviksi Suomen Tasavallan ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden välisissä suhteissa.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 60, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty halli-

tuksen esitys n:o 66, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Eduskunnan palkkavaltuuskunnan toimintakertomus vuodelta 1971

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka on pyydettävä asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalta.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan ensi perjantaina kello 14 alkavaan täysistuntoon

9) Suomen ja Tansanian välillä Serengetin alueen kartoittamista koskevasta projektista Tansaniassa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymistä

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13, jolloin käsitellään suullisia kysymyksiä, ja varsinainen täysistunto on kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

49. Perjantaina 26 p. toukokuuta 1972

kello 13.

Päiväjärjestys.

	Siv.
Suullisia kysymyksiä:	
1) Ed. Ehrnroothin suull. ksm. n:o 157 mielipidetutkimuksen järjestämisestä opiskelijain suhtautumisesta korkeakoulujen hallintouudistukseen	1013
2) Ed. Mäen suull. ksm. n:o 158 kansaneläkelaitoksen johtajan virkojen täyttämistä	1014
3) Ed. Teirin suull. ksm. n:o 160 puhelinyhteyksien automatisoinnista Kokkolan ja Pietarsaaren verkkoryhmissä ..	„
4) Ed. Miittisen suull. ksm. n:o 162 yksityisten oppilaitosten opettajien eläkejärjestelyistä oppilaitoksia kunnallistetaessa	1015
5) Ed. Kortesalmen suull. ksm. n:o 164 saksan, venäjän ja ranskan kielen opetuksen tehostamisesta perus- ja oppikouluissa	„
6) Ed. Weckmanin suull. ksm. n:o 165 työläisten palkkasaatavien turvaamisesta konkurssissa	„
7) Ed. Lehtisen suull. ksm. n:o 166 lehtilakon aikana ilmestyneiden lehtien ulkopoliittisesta sisällöstä	1016
8) Ed. Aino Karjalaisen suull. ksm. n:o 167 TVL:n Kainuun piirin piiri-insinööriin viran täyttämistä	„
9) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 168 tuomarinkanslian hävittämisestä Suomenjoen kauppalasta	„
10) Ed. Stenbäckin suull. ksm. n:o 169 kieliturvakomitean mietinnön ehdotusten toteuttamisesta	1017
11) Ed. Jokelan suull. ksm. n:o 170 poromiesten ja kalastajien moottorikelkköjen polttoaineen vapauttamisesta polttoaineverosta	1018
12) Ed. Honkosen suull. ksm. n:o 171 neuvottelujen aloittamisesta Saksan Demokraattisen Tasavallan kanssa suhteiden normalisoimisesta	1019
13) Ed. Tikan suull. ksm. n:o 172 alkoholin anniskelun järjestämisestä sisävesien matkustajaliikenteessä	„
—————	
Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies E. Nisk a n e n.	
—————	
Päiväjärjestyksessä olevat asiat:	
1) Ed. Ehrnroothin suull. ksm. n:o 157 mielipidetutkimuksen järjestämisestä opiskelijain suhtautumisesta korkeakoulujen hallintouudistukseen.	
Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:	
Aikooko hallitus järjestää kansanvallan hen- gen edellyttämän maamme kaikkia yliopistoja ja korkeakouluja koskevan mielipidetutkimuk- sen opiskelijoiden suhtautumisesta korkeakou- lujen hallinnon yleisiin periaatteisiin?	
Har regeringen för avsikt att som demokratin anda förutsätter, anordna en opinionsundersök- ning i landets alla universitet och högskolor om studenternas inställning till de allmänna prin- ciperna till högskolornas förvaltning?	
Ensimmäinen varapuhemies: Kun opetusministeri Sundqvist ei ole voinut saapua vastaamaan, siirtyy asian käsittely siihen eduskunnan seuraavaan istuntoon, jossa käsitel- lään suullisia kysymyksiä.	

- 2) Ed. Mäen suull. ksm. n:o 158 kansaneläkelaitoksen johtajan virkojen täyttämisestä.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Kunnioittavasti kysyn asianomaiselta hallituksen jäseneltä: Mihin hallitus pyrkii sillä, että se on päättänyt esittää täytettäväksi vain toisen kansaneläkelaitoksen vapaana olevista johtajan viroista?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Kunnioittaen vastaan ed. Mäen suulliseen kysymykseen seuraavaa:

Kansaneläkelain 48 §:n mukaan eläkelaitoksen asioita hoitaa hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä, jotka tasavallan presidentti valtuutettujen esityksestä nimittää. Kansaneläkeasetuksen 3 §:n mukaan hallituksen puheenjohtajan ja muut jäsenet tasavallan presidentti nimittää avoimella kirjeellä. Kun virka on joutunut avoimeksi, tulee valtuutettujen ryhtyä toimenpiteisiin sen täyttämiseksi ja tehdä valtioneuvostolle esitys sopivan henkilön nimittämisestä siihen. Kansaneläkelaitoksen valtuutetut ovat 5 päivänä toukokuuta tänä vuonna pitämässään kokouksessa yksimielisesti päättäneet esittää toiseen avoimena olevaan kansaneläkelaitoksen hallituksen jäsenen virkaan nimitettäväksi ministeri, kansanedustaja Margit Eskmanin. Tasavallan presidentti on 12. 5. 1972 nimittänyt hänet tähän virkaan. Toiseen avoimena olevaan kansaneläkelaitoksen johtajan virkaan kansaneläkelaitoksen valtuutetut ovat esittäneet nimitettäväksi maaja metsätaloustieteen kandidaatin, toiminnanjohtaja Göran Engströmin. Esitys on tehty äänestyksen jälkeen, jossa äänestyksessä Engströmille annettiin seitsemän ääntä ja kansanedustaja Pirkko Arolle kolme ääntä, minkä lisäksi jätettiin yksi ryhjä äänestyslippu.

Kun kansaneläkelaitoksen johtajan virkojen täyttäminen on maan eläkepolitiikan kehittämisen kannalta keskeinen ratkaisu ja kun eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä lakiesitys kahden uuden johtajanviran perustamisesta kansaneläkelaitokseen, niin hallitus on katsonut tarkoituksenmukaisimmaksi varata mahdollisuuden käydä neuvotteluja eri puolueiden ja eturyhmien kanssa kansaneläkelaitoksen johtajien nimityskysymyksestä. Tästä syystä hallitus ei ole katsonut tarpeelliseksi kiirehtiä kansaneläkelaitoksen valtuutettujen äänestyksen jälkeen tekemän esityksen esittelyä tasavallan presidentille.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Esitän lisäkysymyksen kunnioittaen:

Kun kansaneläkelaitoksen valtuutetut yksimielisesti ovat päättäneet, että nämä kaksi virkaa täytetään yhtä aikaa, niin katsooko hallitus olevan oikein, että parlamentaarisesti valitun elimen tällainen tärkeä päätös kokonaan sivuutetaan?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Tätä päätöstä ei suinkaan ole kokonaan sivuutettu, koska valtuutetut ovat aikaisemmin käsitelleet samaa asiaa, minkä tuloksena nyt kysymyksessä olevaa täyttämättä virkaa hoitamaan on asetettu henkilö. Sen sijaan tämä täytetty virka oli kokonaan avoin tässä vaiheessa.

Ed. Mäki: Herra puhemies! Eikö herra ministerin vastauksessaan esittämä periaate, että kahden esillä olevan uuden viran perustaminen liittyy tähän kysymykseen, olisi johdonmukaisesti edellyttänyt, että olisi jätetty nämä molemmat paikat täyttämättä, koska silloin olisi ollut vielä laajemmat mahdollisuudet neuvotteluun?

Sosiaali- ja terveysministeri Kaipainen: Herra puhemies! Kuten sanoin, tämä toinen johtajanvirka, joka täytettiin, oli kokonaan auki. Tällainen tilanne ei voinut tietysti pitää jatkua.

Asia on loppuun käsitelty.

- 3) Ed. Teirin suull. ksm. n:o 160 puhelinyhteyksien automatisoinnista Kokkolan ja Pietarsaaren verkkoryhmissä.

Ed. Teir: Herr talman! Jag ber att till vederbörande medlem av statsrådet få ställa följande muntliga spösmål:

När förverkligas automatiseringen av telefonförbindelserna i Gamlakarleby och Jakobstad nätgrupper?

Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi:

Milloin toteutetaan puhelinyhteyksien automatisointi Kokkolan ja Pietarsaaren verkkoryhmissä?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Teirin suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Kokkolan automaattisen kaukokeskukseen laitetoimitus tapahtuu hankintasopimuksen mukaan vuoden 1973 alussa. Kun kaukojohdot muihin kaukokeskukseen valmistuvat kesällä 1973 ja kaukoliikenteen tarvitsemat laitteet paikalliskesköksissä syksyllä vuonna 1973, voidaan Kokkola liittää automaattiseen kauko- verkkoon vuoden 1974 alussa, ellei laitteille tule toimitusaikaviivästyksiä.

Kokkolan verkkoryhmässä vielä automatisoimatta olevat Purontakan ja Sykäräisten keskuksset, yhteensä 180 tilaajaa, tulevat automatisoiduiksi vuoden 1973 alussa. Näin ollen Kokkolan verkkoryhmä on kokonaisuudessaan automaattisessa kauko- ja paikallisliikenteessä vuoden 1974 alussa.

Pietarsaaren verkkoryhmän kaukoautomatisointi oli tarkoitus suorittaa samanaikaisesti kuin Kokkolan verkkoryhmässäkin. Tarvittavien laittilojen saamisessa ilmenneet vaikeudet aiheuttivat kuitenkin sen, että suunnitelma toteutuu pari vuotta myöhemmin kuin Kokkolan kaukoautomatisointi.

Pietarsaaren verkkoryhmän posti- ja lennätinlaitoksen omistuksessa olevat Evijärven, Jeeuan, Munsalan ja Ähtävän yhteensä 1 860 tilaajaa käsittävien solmualueiden paikallisautomatisointi on parhaillaan hankintavaiheessa. Pitkät toimitus- ja asennusajat huomioon ottaen töiden lasketaan valmistuvan vuonna 1976, jolloin Pietarsaaren verkkoryhmän paikallis- ja kaukoliikenne tulee kokonaisuudessaan automatisoiduksi.

Ed. Teir: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti ensimmäisen lisäkysymyksen:

Mistä johtuu, että automatisointi on niin pahasti myöhässä?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Minä tässä yritin juuri selittää, mistä se johtuu. Osaksi se johtuu siitä, että laitetoimitukset ovat viivästyneet eikä ole pysytty rytmisissä, osaksi on myös ollut rahoitusvaikeuksia.

Ed. Teir: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti vielä toisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus nyt tehnyt kaiken, mitä sille kuuluu, jotta voitaisiin varmasti sanoa, että täällä ilmoitetut ajat pitävät paikkansa?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Sikäli kun ei todella tapahdu toimitusajoissa viivästyksiä, niin kyllä hallituksen mielestä tämä aikataulu pitää paikkansa. Yleensäkin on aika hyvin pysytty rytmisissä mukana, mutta joskus tapahtuu viivästyksiä, jotka eivät johdu posti- ja lennätinhallituksesta.

Asia on loppuun käsitelty.

Ensimmäinen varapuhemies: Koska opetusministeri Sundqvist ei ole voinut saapua vastaamaan, siirrytään päiväjärjestyksen 4) ja 5) asian käsittely siihen eduskunnan istuntoon, jossa seuraavan kerran käsitellään suullisia kysymyksiä.

6) Ed. Weckmanin suull. ksm. n:o 165 työläisten palkkasaatavien turvaamisesta konkurssissa.

Ed. Weckman: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä työläisten palkkasaatavien turvaamiseksi varattomissa konkurssitapauksissa?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Weckmanin suulliseen kysymykseen pyydän kunnioittaen esittää seuraavaa:

Niin kuin kansanedustaja Taisto Sinisalon kirjalliseen kysymykseen n:o 64 26 päivältä huhtikuuta 1972 annetussa vastauksessa on todettu, oikeusministeriössä on parhaillaan valmistettavana lainsäädäntö, jolla turvattaisiin työntekijäin työsuhteesta johtuvat saamiset, kuten varsinainen palkka ja huoltoapulain 5 §:n mukainen eläkesaaminen, työnantajan jouduessa konkurssiin tai osoittautuessa muulla tavoin maksukyvyttömäksi. Valmistelutyötä on oikeusministeriössä edelleen jatkettu.

Nykyisessä etuoikeusjärjestyksessä työsuhteesta johtuvilla saamisilla on korkea etuoikeusasema. Tämä ei kuitenkaan turvaa työntekijää pesän osoittautuessa varattomaksi. Työntekijälle on myös tärkeää saada palkkansa viivy-

tyksettä. Monesta syystä palkkasaamisten maksu saattaa viivästyä niissäkin konkurssipesissä, joissa pesän varat riittävät palkkojen maksumiin.

Hallituksen tarkoituksena on edellä tarkoitetulla valmisteltavana olevalla uudella lainsäädännöllä kehittää sellainen järjestelmä, jossa työntekijälle taattaisiin palkan viivytyksetön suoritus kaikissa tapauksissa. Jo konkurssiinasettamismenettely saattaa olla aikaa vievä. Valmistella olevan lainsäädännön mukaan työntekijälle voitaisiin turvata palkan saanti muissakin maksukyvyttömyystilanteissa kuin konkurssissa.

Jotta myös huoltoapulain 5 §:n mukaiset eläkkeet voitaisiin saattaa kehitettävän turvajärjestelmän piiriin, on välttämätöntä, että näiden eläkkeiden etuoikeusasema konkurssissa tulee samaksi kuin työpalkkasaatavissa.

Ed. Weckman: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan lisäkysymyksen:

Milloin hallitus on aikonut antaa tämän esityksen eduskunnalle?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Oikeusministeriön lainsäädäntöosastolla on tätä työtä jatkuvasti tehty varsin tiiviisti, ja käsitykseni mukaan esitys tulee valmiiksi ennen varsinaisen kesän alkua. Näin ollen se voidaan kesän aikana, jos muuten olosuhteet sen sallivat, antaa hallituksen toimesta eduskunnalle.

Ed. Weckman: Herra puhemies! Esitän vielä lisäkysymyksen:

Kuinka laajalti tämä esitys tulee käsittämään eri työntekijäpiirejä? Tulevatko myöskin kuorma-autoilijat mukaan tämän lain piiriin?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Valmisteltavana olevassa lainsäädännössä on kyllä edellytetty työsopimussuhteen olemassaoloa. Mikäli kansanedustaja Weckman tarkoitti itsenäisenä yrittäjänä toimivia kuorma-autoilijoita, niin he eivät ilmeisesti kyllä tähänastisten kaavailujen mukaan tähän piiriin tulisi. Sen sijaan, jos heidän voidaan katsoa olevan työsuhteessa johonkin työnantajaan, niin silloin varmasti tulevat.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ed. Lehtisen suull. ksm. n:o 166 lehtilakon aikana ilmestyneiden lehtien ulkopoliittisesta sisällöstä.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun ed. Lehtinen ei ole paikalla, raukeaa kysymys.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ed. Aino Karjalaisen suull. ksm. n:o 167 TVL:n Kainuun piirin piiri-insinöörin viran täyttämisestä.

Ed. Aino Karjalainen: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä TVL:n Kainuun piirin piiri-insinöörin viran täyttämiseksi?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Vastauksena ed. Karjalaisen kysymykseen pyydän kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Tie- ja vesirakennushallituksen ilmoituksen mukaan virka tullaan julistamaan välittömästi avoimeksi ja tämä viransijaisuus myöskin järjestetään ihan välittömästi.

Ed. Aino Karjalainen: Herra puhemies! Tiedustelin vielä herra ministeriltä:

Vakinaistetaanko Kainuun piirissä piiri-insinöörin virka, kun se nyt julistetaan haettavaksi, vai tapahtuuko nimitys jälleen väliaikaisesti?

Liikenneministeri Nevalainen: Herra puhemies! Ensin tietysti tämä virka täytetään väliaikaisesti. Mutta kun se on julistettu avoimeksi ja haettavaksi, niin tietysti silloin se tulee vakinaiseksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ed. V. Vennamon suull. ksm. n:o 168 tuomarinkanslian hävittämisestä Suomenjoen kauppalasta.

Ed. V. Venno: Herra puhemies! Teen kunnioittaen seuraavan suullisen kysymyksen:

Millä perusteella hallitus suunnittelee oikeuden hakijoiden tarvitseman tuomarinkanslian hävittämistä Suomenjoen kauppalasta?

Oikeusministeri Paavola: Herra puhemies! Vastauksena ed. V. Vennamon suulliseen

kysymykseen pyydän kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Oikeusministeriön hallinnonalalla pyritään koko maassa siirtymään tuomiokunnissa ns. sporttelijärjestelmästä kokonaispalkkausjärjestelmään. Kokonaispalkkaustuomiokuntien tulee täyttää eräitä uusia vaatimuksia sporttelituomiokuntiin nähden. Niinpä tällaisten uusien tuomiokuntien tulee mm. asukasluvultaan ja juttumäärältään olla useissa tapauksissa suurempia kuin mitä nykyiset sporttelituomiokunnat ovat. Niissä on oltava työtä ainakin kahdelle tuomarille ja kahdelle notaarille sekä noin 4—5 henkilön kansliahenkilökunnalle.

Edellä sanotut näkökohdat huomioon ottaen joudutaan seudulla Iisalmi—Kuopio—Varkaus tulevaisuudessa ilmeisesti tuomiokuntajaotusta uudistamaan. Lopputuloksena tulee olemaan kolmen koko mainitun alueen kattavan tuomiokunnan muodostaminen. Tässä yhteydessä joudutaan harkitsemaan myös sitä kysymystä, tuleeko Suonenjoki kuulumaan tuomiokuntaan, jonka kanslia sijaitsee Kuopiossa, vai mennäänkö päinvastaiseen järjestelyyn. Olkoonpa lopullinen ratkaisu vaikkapa sellainenkin, että tuomiokunnan, johon Suonenjoki kuuluu, kanslia sijaitsisi Kuopiossa, on täysin selvää, että joka tapauksessa Suonenjoella tulee aina säilymään käräjähuoneisto.

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Teen seuraavan lisäkysymyksen:

Katsooko hallitus todella taloudelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi, että asiakirjojen hakeminen on suoritettava Suonenjoen alueelta kaukana olevasta Kuopion kaupungista?

Oikeusministeri P a a v o l a: Herra puhemies! Kuten edellä varsinaisessa vastauksessa totesin, tämä asia on valmisteltavana; tällä hetkellä hallitus ei katso nyt vielä yhtään mitään. Tarkoituksena tietysti on hakea sellainen järjestelmä, joka parhaalla mahdollisella tavalla yhdistäisi taloudellisuuden, tehokkuuden ja yleisön palvelumahdollisuudet. Myöhempi selvitys tulee osoittamaan, tarkoittaako se sitten käytännössä sitä, että kanslian pitäisi sijaita Suonenjoella, jolloin muualla Kuopion ympäristössä olevat henkilöt joutuisivat asioimaan Suonenjoella, vai olisiko tarkoituksenmukaisempaa, että kanslia sijaitsisi Kuopiossa tämän talousalueen eräänlaisessa keskipisteessä ja esimerkiksi Suonenjoelta käytäisiin Kuopiossa.

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Kun kanslian palkkamenot ovat aivan merkityksettömät verrattuna asiakkaiden kustannuksiin, jotka johtuvat pitkistä matkoista, tiedustelen: Aikooko hallitus varata rakennettavaan Suonenjoen virastotaloon tuomarinkanslian tilat oikeuden ja asiakirjojen tarpeita varten?

Oikeusministeri P a a v o l a: Herra puhemies! Suonenjoen virastotalon rakennustyöt tul-taneen aloittamaan jo ensi syksynä, ja näin ollen sen kysymyksen ratkaisemisella, jonka ed. Ven-namo tässä esitti, on kiire. Tällä hetkellä oikeusministeriö pyrkii selvittämään, olisiko mahdollista saada Suonenjoelta muita teitä riittävää kansliatilaa siinäkin tapauksessa, että Suonenjoen nykyinen tuomiokunta saadaan siirrettyksi kokonaispalkkausjärjestelmään. Ellei se ole mahdollista, niin pyrkimyksenä on saada uuteen virastotaloon varatuksi myöskin kansliaa varten toimitilat, mutta sellaiset toimitilat, jotka tarvittaessa myöhemmin voitaisiin kenties käyttää joihinkin muihin valtion huonetilatarpeisiin.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ed. Stenbäckin suull. ksm. n:o 169 kieliturvakomitean mietinnön ehdotusten toteuttamisesta.

Ed. S t e n b ä c k: Herr talman! Jag ber att till vederbörande medlem av statsrådet högaktningfullt få ställa följande muntliga spörsmål:

Vilka åtgärder har regeringen vidtagit för att förverkliga det förslag som ingår i den sk. språkskyddskommitténs betänkande?

Kysyn kunnioittaen: Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt nk. kieliturvakomitean mietintöön sisältyvien ehdotusten toteuttamiseksi?

Pääministeri P a a s i o: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Pär Stenbäckin toistamiseen tehtyyn kielikomitean mietinnön toteuttamista koskevaan kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kieliturvakomitean jätettyä jo keväällä 1971 mietintönsä pyysi valtioneuvoston kanslia mietinnön johdosta lausuntoa yhteensä 30 viranomaiselta ja yhteisöltä. Mietinnön laajuuteen nähden pidettiin tarpeellisena varata riittävästi aikaa lausuntojen antamiseen. Kun vielä lausunnon jättämiseen varatun määräajan päättyessä puuttui lukuisten keskeisten elinten kannan-

otto mietintöön, pidennettiin määräaikaan niin, että se päättyi maaliskuussa 1972.

Komitean ehdotusten ollessa valtaosaltaan hallinnollisia ja organisatorisia parannusehdotuksia, on valtioneuvoston kansliassa ryhdytty toimiin mietinnön sisältämien ehdotusten lähettämiseksi asianomaisiin ministeriöihin jatko toimien valmistelua varten. Samalla tullaan ministeriöille toimittamaan lausunnon antajien käsitykset ko. ehdotuksista. Lienee syytä todeta, että eräät komitean ehdotukset ovat jo toteutuneet; mm. väestölaskennassa ilmenneiden äidinkieltä koskeneiden virheellisyyksien korjaamiseen on jo ryhdytty.

Mitä tulee niihin komitean ehdotuksiin, jotka tähtäävät kielilainsäädännön tarkistamiseen, mainittakoon, että joulukuun 9 päivänä 1971 valtioneuvosto asetti kielisäädännön tarkistamiskomitean, jonka tehtävänä on kieliturvakomitean mietinnössä ja muutoin esiin tulleiden kielellisiä vähemmistöjä koskevien epäkohtien ja puutteellisuuksien selvittäminen sekä tehdä ehdotuksensa näiden epäkohtien ja puutteellisuuksien korjaamiseksi.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ed. Jokelan suull. ksm. n:o 170 poromiesten ja kalastajien moottorikelkkojen polttoaineen vapauttamisesta polttoaineverosta.

Ed. Jokela: Herra puhemies! Valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitän kunnioittavasti seuraavan suullisen kyselyn:

Missä vaiheessa ovat hallituksen toimesta suoritettavat valmistelut poromiesten ja kalastajien työvälineinään käyttämien moottorikelkkojen polttoaineen vapauttamiseksi polttoaineverosta?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Jokelan kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Kysymystä ammatti- tai muussa elinkeinotoiminnassa käytettävien moottorikulkuneuvojen polttoaineen verotuksesta on tutkittu valtiovarainministeriössä eri yhteyksissä. Voimassa olevan valmisteverojärjestelmän mukaan neste-äisten polttoaineiden valmistevero kannetaan valmistus- ja toisaalta maahantuontivaiheessa. Polttoaineen jälleenmyyjät tai kuluttajat eivät siten ole verovelvollisia, eikä käytännössä näyt-

olevan verotusteknisistä syistä ja valvontavaikeuksien vuoksi mahdollista kohtuullisin kustannuksin luoda järjestelmää, jonka puitteissa polttoaineen hintaan sisältyvä valmistevero voitaisiin poistaa tai palauttaa siinä vaiheessa kun tavara menee kulutukseen. Mainitusta syystä ei valmisteveron enempää kuin liikevaihtoveronkaan suhteen ole myönnetty kulluttajille verohelpotuksia muissakaan tapauksissa, vaikka epäilemättä on olemassa ammatinharjoittaja- tai muita kansalaisryhmiä, jotka asiaa sosiaaliselta kannalta tarkastellen olisivat yhtä oikeutettuja saamaan vapautuksen työ- tai kulkuvälineissä käyttämänsä polttoaineen hintaan sisältyvästä verosta kuin mahdollisesti poromiehet tai kalastajat. Heikossa taloudellisessa asemassa olevien tai muuten yhteiskunnan tukea tarvitsevien henkilöiden aseman parantaminen onkin pyrittävä hoitamaan muulla tavoin kuin puuttamalla välillisen verotuksen avulla kulkutavaroiden hinnannuodostukseen.

Valtiovarainministeriössä ei edellä sanotusta syystä ole harkittu toimenpiteitä poromiesten tai kalastajien työvälineinään käyttämien moottorikelkkojen polttoaineen vapauttamiseksi sen hintaan sisältyvästä polttoaineverosta. Sen sijaan moottorikelkkojen hankinta- ja käyttökustannukset, milloin niitä on pidettävä ammatin liittyvinä, otetaan poromiesten ja kalastajien valtion ja kunnallisverotuksessa huomioon vähennyksenä yleisinä tulon hankkimisesta johduneina menoina ja niiden säännösten mukaisesti.

Ed. Jokela: Herra puhemies! Koska vastaus ei tällaisena tyydytä, pyydän kunnioittavasti esittää ensimmäisen lisäkysymyksen:

Pitääkö hallitus oikeudenmukaisena, että poromiehet ja kalastajat joutuvat maksamaan maantieveroksi katsottua polttoaineveroa sellaisen työvälineenä käytetyn kulkuneuvon osalta, jolla ei säännösten mukaan edes saa liikkua maantiellä?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Oikeudenmukaisuussyistä ehkä olisi aiheellista tarkastaa kysymystä myöskin tätä näkökulmaa vastaan, mutta käytännöllisistä vaikeuksista johtuen tällaista palautusmenettelyä näyttää näissä oloissa olevan mahdotonta toteuttaa.

Ed. Jokela: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti vielä toisen lisäkysymyksen:

Onko hallitus harkinnut naapurimaissa, esim. Norjassa, käytäntöön otetun ratkaisumallin soveltamista Suomessa — koska Norjassa on havaittu, että käytännön ratkaisu ei ole ylivoimaisen vaikea?

Ministeri Eskman: Herra puhemies! Tätä kysymystä valtiovarainministeriössä valmisteltaessa on ollut käytettävissä myöskin muissa pohjoismaissa käytännössä olevien menettelytapojen mallit ja niitä tarkastettaessa on havaittu, että ne eivät sellaisinaan ole sovellettavissa meidän oloihimme. Tässä vaiheessa hallitus ei siis ole katsonut aiheelliseksi ryhtyä asiassa esitettyihin toimenpiteisiin.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ed. Honkosen suull. ksm. n:o 171 neuvottelujen aloittamisesta Saksan Demokraattisen Tasavallan kanssa suhteiden normalisoimisesta.

Ed. Honkosen: Herra puhemies! Esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kunnioittaen seuraavan suullisen kysymyksen:

Aikooko hallitus aloittaa neuvottelut Saksan Demokraattisen Tasavallan eli DDR:n kanssa suhteiden normalisoimisesta idänsopimusten tultua viime viikolla ratifioituiksi Saksan Liittotasavallan parlamentissa?

Ulkoasiainministeri Sorsa: Herra puhemies! Kuten totesin 28. 4. 1972 samaa aihetta koskevassa vastauksessani eduskunnassa, Suomen hallitus on puolestaan valmis neuvotteluihin suhteiden järjestelyistä kummankin Saksan valtioiden edustajien kanssa viivytyksettä olosuhteiden niin salliessa.

Hallituksen antamassa tiedonannossa 19. 5. 1972 todettiin, että Suomen hallituksen mielestä Saksan Liittotasavallan liittopäivien 17. 5. ja liittoneuvoston 19. 5. niin sanottuja idänsopimuksia koskevat päätökset ovat omiaan edistämään ratkaisun syntymistä myös niissä kysymyksissä, jotka koskevat molempien Saksojen ja Saksasta vastuussa olevien suurvaltojen välisiä suhteita. Hallituksen mielestä idänsopimusten ratifiointi antaa lisää perustetta Suomen hallituksen syyskuussa vuonna 1971 tekemälle Saksoja koskevalle sopimusehdotukselle. Hallitus on seurannut ja edelleen seuraa tilannetta ja tulee aikanaan ilmoittamaan sopimusaloitteen käsittelyn kehityksestä.

Ed. Honkosen: Herra puhemies! Saanen kunnioittaen esittää seuraavan lisäkysymyksen:

Merkitseekö se, mikäli hallitus konkreettisen neuvottelutarjouksen tehtyään saa Saksan Liittotasavallalta torjuvan vastauksen, ettei myöskään DDR:n kanssa ryhdytä neuvotteluihin?

Ulkoasiainministeri Sorsa: Herra puhemies! Hallitus ei ole saanut ehdotukseensa kieltevää vastausta kummaltakaan taholta, joten se ei ole joutunut harkitsemaan tätä kysymystä.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ed. Tikan suull. ksm. n:o 172 alkoholin anniskelun järjestämisestä sisävesien matkustajaliikenteessä.

Ed. Tikka: Herra puhemies! Esitän kunnioittavasti seuraavan suullisen kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä tehdäkseen alkoholin anniskelun mahdolliseksi turismin kannalta tärkeässä sisävesien matkustajaliikenteessä?

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Vastauksena ed. Seppo Tikan suulliseen kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Voimassa olevan alkoholilain 42 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan saadaan anniskella mietoja alkoholijuomia kotimaassa eri kuntien alueilla kulkevalla matkustaja-aluksella, ei kuitenkaan sen ollessa satamassa. Saman pykälän 2 momentin mukaan alkoholiyhtiö voi hakemuksesta sallia suljetuille seurueille myös väkevien alkoholijuomien anniskelun samaisissa aluksissa. Nykyisin sisävesiliikenteessä purjehtivissa laivoissa on 24 aluksella tällaiset anniskeluoikeudet.

Valtioneuvoston marraskuussa 1970 asettama ns. järvimatkailukomitea on osamietinnössään esittänyt, että alkoholilain mainitun 42 §:n sanontaa olisi muutettava siten, että kotimaassa kulkevalla matkustajalaivalla sallittaisiin kaikkien alkoholijuomien anniskelu. Ennen kuin mainittuun lakiuudistukseen ryhdytään, olisi kuitenkin nykyisissä, iältään sangen vanhoissa ja alunpitäen paikallisliikenteen tarpeita varten asetetuissa sisävesilaivoissa suoritettava varsin merkittäviä parannuksia ja erityisesti niiden ravintola-, tarjoilu- ja saniteettitiloissa. Ennen näiden uudistusten toteutumista on vaikea ajatella nykyistä laajempien anniskeluoikeuksien

myöntämistä sanotuille laivoille. Turismin kannalta ei myöskään voida pitää merkittävänä seikkana sitä, minkä vahvuista alkoholia sisävesilaivoilla anniskellaan, vaan turismiliikenteen kannattavuuteen liittyvien ongelmien täytyy olla syvemmällä.

Asia on loppuun käsitelty.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava istunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.36.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

50. Perjantaina 26 p. toukokuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi rikoslain muuttamisesta 1023

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 40; lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 23; toiv.al. n:ot 64 ja 66.

2) Ehdotukset laiksi maakaasuverkon rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 41; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 42; ed. Mäki-Hakolan lak.al. n:o 485.

3) Ehdotus laiksi eräiden Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention liitteiden muuttamista koskevien määräysten hyväksymisestä sovellettaviksi Suomen Tasavallan ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden välisissä suhteissa 1026

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 42; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 60.

4) Ehdotus laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 43; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 66.

Ainoa käsittely:

Siv. 5) Ehdotus Suomen ja Tansanian välillä Serengetin alueen kartoittamista koskevasta projektista Tansaniassa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 1027
Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 83.

Esitellään:

6) Hallituksen esitys n:o 97 Norjan kanssa Tenojoen kalastuspiirin yhteisestä kalastussäännöstä tehdyn sopimuksen ja sen liitteen eräiden määräysten hyväksymisestä

7) Hallituksen esitys n:o 98 laiksi Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä maanteitse tapahtuvasta henkilö- ja tavarakuljetuksesta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

8) Hallituksen esitys n:o 99 Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton kanssa lentoliikenneyritysten ja niiden henkilökunnan molemminpuolisesta vapauttamisesta veroista ja sosiaaliturvamaksuista tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

9) Hallituksen esitys n:o 100 laiksi tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetun lain muuttamisesta

10) Hallituksen esitys n:o 101 lupomiskorvausta koskevaksi lainsäädännöksi

11) Hallituksen esitys n:o 102 lupomiseläketä koskevaksi lainsäädännöksi

12) Hallituksen esitys n:o 103 laiksi maankäyttölain muuttamisesta

	Siv.
13) Hallituksen esitys n:o 104 laiksi pellon käytön rajoittamisesta annetun lain muuttamisesta	1028
14) Hallituksen esitys n:o 105 laiksi torjunta-ainelain muuttamisesta	”
15) Ed. Lemströmin lak.al. n:o 491 laiksi kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista	”
16) Ed. Lemströmin ym. lak.al. n:o 492 laiksi leimaverolain muuttamisesta	”
17) Ed. Lemströmin ym. lak.al. n:o 493 työttömyyskassalaksi	”

Pöydällepanoa varten
esitellään:

18) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10 vuoden 1970 valtiopäiviltä lepäämässä olevan ehdotuksen johdosta laiksi Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta	”
19) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta ...	1029
20) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi Yhteiskunnallisen Korkeakoulun järjestysmuodon perusteista ja valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta	”

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
E. N i s k a n e n.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi toinen varapuhemies Lähteenmäki sekä edustajat Ahonen, Helle, Hemmi, Jaatinen, A.-L. Jokinen, Ahti Karjalainen, Kivistö, T. M. Koivisto, Laatio, Lottanen, H. Niskanen, Rosnell, Ruokola, Räsänen, Salama, Salmivuori, Seppä, Sieläkangas, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Taipale, Tiilikainen, Tuomioja, Väinö Turunen, Vaittinen-Kuikka ja Viikamaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virkatehtävien takia ed. Helle, sairauden vuoksi ed. H. Niskanen ja yksityisasiain takia edustajat Ahonen, Hemmi, Laatio, Lottanen, Lähteenmäki, Ruokola, Seppä, Sundqvist, I. Suominen, S. Suominen, Tuomioja ja Viikamaa, tämän kuun 30 päivästä ensi kuun 6 päivään osittain yksityisasioiden vuoksi, osittain ulkomaanmatkan takia ed. Voutilainen sekä tämän kuun 30 päivästä ensi kuun 8 päivään sairauden vuoksi ed. Huurtamo.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Ensimmäinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet liikenneministeri Nevalaisen vastaukset ed. Toivasen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 90 valtionrautateiden paikallisliikenteen supistamistoimenpiteiden hillitsemisestä ja ed. Fribergin ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 93 kanavan rakentamisesta Hangon Tulliniemen poikki, ministeri Eskmanin vastaus ed. Huotarin kirjalliseen kysymykseen n:o 95 pankkitoiminnassa esiintyvien epäkohtien poistamisesta, opetusministeri Sundqvistin vastaus ed. Rytkösen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 97 keino-teleemisesta ammattikursseilla, sosiaali- ja terveysministeri Kaipaisen vastaus ed. Toivasen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 98 rintamamiesten eläkeikärajan alentamisesta, opetusministeri Sundqvistin vastaus ed. Värysen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 101 peruskoulun yläasteen sijoittamisesta Utsjoelle, työvoimaministeri Helteen vastaus ed. Koskenniemen kirjalliseen kysymykseen n:o 106 työvoimatoimikuntien vuosilomalain vastaisesta menettelystä, valtiovarainministeri Koiviston vastaus ed. O. Kankaan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 107 kunnallisverolainsäädännön tarkistamisesta vanhuus- ja invalidivähennyksen osalta, vt. maa- ja metsätalousministeri Fredrikssonin vastaus ed. Pekkanen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 110 raevahinkojen korvaamisesta sekä opetusministeri Sundqvistin vastaus ed. Räsänen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 111 opettajankoulutus-

yksikön ja kasvatustieteellisen tiedekunnan perustamisesta Oulun yliopiston yhteyteen.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin perusteella ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöksiä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi rikoslain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 40 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 23, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 40. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3 luvun 5 §, 28 luvun 1—3 § ja luvun otsake, 29 luvun 1—3 § ja luvun otsake, 31 luvun 2 ja 3 §, 36 luvun 1 ja 1 a §, 38 luvun 1, 9 ja 11 §, voimaantulosäännös, johtolause ja lain nimi.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotukset laiksi maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 41 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 42 ja ed. Mäki-Hakolan lakial. n:o 485, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mie-

tintö n:o 41. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. K a a r n a: Herra puhemies! Maakaasun toimittamisesta Suomeen on Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton ja Suomen valtion välillä tehty sopimus 20 päivänä huhtikuuta 1971, jonka mukaan maakaasun toimittaminen Suomeen alkaa 1 päivänä tammikuuta 1974. Valtioneuvosto on päätöksellään kesäkuun 18 päivänä 1971 antanut toimitusten hoitamisen ja tarpeellisten laitteiden rakentamisen maamme osalta Neste Oy:n tehtäväksi. Töiden aloittaminen edellyttää luonnollisesti tarpeellisten alueiden haltuunsaamista. Niissä tapauksissa, joissa ei sopimukseen päästä, on voitava alueet pakkolunastaa. Pakkolunastuslainsäädännön nojalla ei kuitenkaan alueita saada haltuunotetuksi niin nopeasti kuin valtioiden välillä tehty sopimus toimitusten aikatauluksi edellyttää. Sen johdosta onkin hallitus antanut eduskunnalle lakiesityksen maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa. Sen nojalla haltuunotto-oikeus annetaan Neste Oy:lle. Haltuunotto-luvan myöntäisi lääninhallitus, jonka alueella hanketta toteutetaan. Sen tulisi esityksen mukaan vahvistaa myöskin sen linjan suuntaus, jolta työtä varten tarpeellisten alueiden haltuunotto tulisi tapahtua. Haltuunotettavien alueiden yksityiskohtainen osoittaminen tapahtuisi toimitusmiesten päätöksellä katselmustoimituksessa, johon maan omistajat ja haltijat kutsutaan ja josta he saavat esittää käsityksensä haltuunotettavista alueista sekä lakiin perustuvat vaatimuksensa. Haltuunotto hallituksen esityksen mukaan saisi tapahtua sen jälkeen, kun katselmustoimitus on julistettu päättyneeksi, ja kaksi kuukautta on kulunut katselmustoimituksen aloittamisesta ja ennakkokorvaus on talletettu lääninhallitukseen.

Eduskunta lähetti lakiesityksen laki- ja talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi. Valiokunta on antanut asiasta mietinnön, jossa se katsoo hallituksen esityksen rakentuvan hyväksyttävälle pohjalle. Valiokunta pitää myöskin lakiehdotuksen säännöksiä pääosiltaan asianmukaisina, mutta katsoo yksityiskohtien osalta olevan syytä seuraaviin muutoksiin.

Valiokunta piti tarpeellisena sitä, että asianomaisille kunnille ennen haltuunottoa annetaan

mahdollisuus tulla kuulluksi. Siksi se esittääkin 2 §:n 2 momenttiin lisäyksen, että lääninhallituksen olisi varattava asianomaisten kuntien kunnallishallituksille tilaisuus lausunnon antamiseen hakemuksesta.

Hallitus on esittänyt 5 §:ssä, että toimitusmiesten puheenjohtajan on oltava tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon suorittanut taitava henkilö, jonka lääninhallitus määrää antaessaan 2 §:ssä tarkoitettua luvan. Hänen lisäksi olisi toimitusmiehinä toimitusinsinööri ja yksi uskottu mies. Valiokunta on kuitenkin katsonut, että maanmittausinsinööreillä on tällaisia tehtäviä varten erikoiskoulutus ja kokemusta, ja siksi se esittääkin, että toimitusmiehinä olisivat toimitusinsinööri ja kaksi uskottua miestä. Toimitusinsinöörin määräisi maanmittauskonttori saatuaan lääninhallitukselta tiedon lupahakemuksesta.

Hallitus on esittänyt ennakkokorvausta maksettavaksi vain kaikkein vaikeimmissa tapauksissa, kun painavat syyt sitä vaativat. Valiokunta on kuitenkin katsonut, että kaikille tulisi suorittaa ennakkokorvaus, joka vastaisi enintään 2/3 arvioidusta lopullisesta korvauksesta. Jos vahinko tai haitta on vähäinen, tai korvauksesta on sovittu, voi ennakkokorvaus olla lopullinen. Tätä tarkoittavat muutokset valiokunta esittää lain 6 §:ään. Tällä 6 §:ään tekemällään muutoksella on valiokunta pyrkinyt tekemään oikeutta niille, joiden omaisuutta haltuunotto koskee, koska kokemus osoittaa, että valtion maksusuoritukset maanomistajille haltuunotetuista ja pakkolunastetuista alueista ovat usein viipyneet jopa toistakymmentä vuotakin, kuten äskettäin televisiossa esitetystä esimerkistä Tampereen—Parkanon—Seinäjoen rata-alueiden pakkolunastuskorvauksista on tapahtunut. Monia vuosia viiptyvät korvaussuoritukset inflaatio useissa tapauksissa syö olemattomiksi. Valiokunta esittää myöskin 8 §:n muutettavaksi siten, että jos asianomainen haltuunoton johdosta menettää asuntonsa tai hänen toimeentulonsa huononee elinkeinon tai ammattin harjoittamisen vaikeutumisen vuoksi, on haltuunoton määräaika 2 kuukauden asemesta 3 kuukautta.

Mitä itse putkijohtolinjaan tulee, niin asian tuntijoiden lausunnon mukaan linjaa ei ole pyritty tekemään suoraan, vaan se mutkittelee maastossa siten, että päästäisiin mahdollisimman pienellä haitalla. Linjan rakennustyötä varten tarvitaan aluetta noin 30 metriä leveästi. Putki on halkaisijaltaan 70 cm ja upotetaan 1

metrin syvyyteen maahan. Peltoa saa työn päätyttyä viljellä myöskin linjan kohdalla, ja mikäli putki rikkoo salaojituksen, laittaa Neste Oy salaojituksen kuntoon kustannuksellaan kussakin tapauksessa käytettävissä olevin keinoin. Metsässä putken päällä ei saa kasvattaa puita. Erityisiä huoltoteitä ei putkia varten tarvitse rakentaa. Neste Oy:n taholta on vakuutettu, että linja on suunniteltu niin, että yhtään asuinrakennusta ei jouduta siirtämään.

Koska maiden haltuunotolla ja rakennustyöllä on hyvin rajoitettu aika, on valiokunta pyrkinyt asian käsittelemään kiireellisesti. Valiokunta pääsi asian käsittelyyn huhtikuun puolivälin jälkeen tänä vuonna ja nyt on lain eduskuntakäsittely jo loppuvaiheessaan. Se on kestänyt vajaa 1 1/2 kuukautta. Tästä huolimatta on eräissä lehtikirjoituksissa arvosteltu lain eduskuntakäsittelyn hitautta. Arvostelu on täysin aiheeton ottaen huomioon eduskunnan vastuullisuuden päätöksen tekijänä, sillä jos hitautta on jossain ollut, niin sitä on ollut muualla kuin eduskuntakäsittelyssä. Onhan sopimus kaasun toimittamisesta tehty jo toista vuotta sitten.

Ed. Pihlaja m ä k i: Herra puhemies! Laki- ja talousvaliokunnassa on kyseistä lakiehdotusta käsiteltäessä lähdetty siitä, että laki on saatava valmiiksi mahdollisimman pian ja kyseisen maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunotto-prosessin on oltava mahdollisimman nopea ja joustava. Samalla on pyritty turvaamaan maan luovuttajien kohtuullisina pidettävät oikeudet. Näin ollen valiokunta on mietinnössään katsonut tarpeelliseksi supistaa asianosaisten kuulemisen ennen haltuunottoluvan myöntämistä minimiin. Vain asianomaisten kuntien kunnallishallituksille on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen, kuten täällä jo äsken laki- ja talousvaliokunnan puheenjohtaja Kaarna totesi.

Samoin valiokunta on muuttanut toimitusmiesten kokoonpanoa siten, että lunastettavien alueiden haltuunotto voidaan suorittaa meidän oloissamme mahdollisimman lyhyessä ajassa, mitä suinkaan ei hallituksen esityksen mukainen toimitusmiesten kokoonpano olisi merkinnyt. Laki- ja talousvaliokunnan mietinnön mukainen ratkaisu suo mahdollisuuden käyttää haltuunotto-prosessissa valmista ammattipätevää organisaatiota, jonka tehokkuudesta selvänä osoituksena on varmasti sekin, että jo nyt saatuaan tiedon laki- ja talousvaliokunnan mietin-

nöstä maanmittaushallitus on ryhtynyt varsin pitkälle meneviin valmisteluihin ja asiaan perehtyneet toimitusmiehet ovat valmiit heti lain tultua lopullisesti säädetyksi ja tarvittavien lupien tultua myönnettyiksi ryhtymään haltuunottoon. Tämä tuskin olisi mahdollista, jos toimitusmiesten kokoonpanoksi tulisi hallituksen esityksen mukainen kokoonpano. Samalla tulee turvatuksi myös se, etteivät laki- ja talousvaliokunnan muuttamat ennakkokorvaussäännökset tule hidastamaan haltuunottoprosessia.

Haltuunottolakiehdotuksen 12 §:n mukaan hakijan on viipymättä jatkettava haltuunotettavien alueiden pakkolunastamista tarkoittavia toimenpiteitä, jotka on ajateltu suoritettavaksi voimassa olevan pakkolunastuslain nojalla. Lakiesityksensä perusteluissa hallitus kuitenkin aivan oikein eri yhteyksissä toteaa nykyisen pakkolunastuslain suuret ja kiistämättömät puutteet — ennen kaikkea pakkolunastuslakiin perustuvan menettelyn hitauden ja kalleuden — ja toteaa, että uutta yleistä pakkolunastuslakia koskeva esitys tullaan antamaan mahdollisimman nopeasti ja niin ajoissa, että pakkolunastusten toimeenpano ja kaikkien korvausten suorittaminen myös nyt esillä olevan lakiehdotuksen perusteella haltuunotettavien alueiden osalta voidaan uuden lain nojalla joutuisasti saattaa päätökseen.

Uuden yleisen pakkolunastuslain säätäminen olisikin todella toivottavaa, ei vain nyt kysymyksessä olevien alueiden pakkolunastamista varten vaan ennen kaikkea siksi, että jatkuvasti esiintyy uutta ja uudenlaista pakkolunastustarvetta. Nykyinen pakkolunastuslaki, joka on peräisin vuodelta 1898, ei enää pysty turvaamaan sen paremmin julkista ja yhteistä kuin yksityistä maanluovuttajankaan etua. Meidän lainsäädäntöyöllemme tuskin myöskään ovat kunniaksi tällaiset kiireessä tehdyt osaratkaisut, joihin joudutaan turvautumaan; joskin on tunnustettava, että nyt käsiteltävänä oleva haltuunottolaki laki- ja talousvaliokunnan esittämässä muodossa sisältää monia sellaisia periaateratkaisuja, jotka on otettava huomioon myös uutta yleistä pakkolunastuslakia säädettäessä.

Ed. R y t k ö n e n: Herra puhemies! Sen ystävyysspolitiikan tuloksena, jota äärioikeiston vastustuksesta huolimatta Suomen kansan valtava enemmistö harrastaa ja harjoittaa, on saatu

aikaan jälleen... (Oikealta: Missä se äärioikeisto on?) — No siellähän sitä istuu. On saatu aikaan jälleen valtakuntamme teollisuuden kannalta erinomainen sopimus. Voidaan sanoa, että koko Eurooppa kilpailee Neuvostoliiton maakaasusta, ja meidän suomalaisten on syytä panna merkille se seikka, että olemme melkein eturivissä saamassa oman meille tärkeän osuuden siitä arvokkaasta raaka-ainelähteestä, jonka maakaasu halpana käyttövoimana muodostaa.

Laki- ja talousvaliokunnalla on ollut tilaisuus ennen muita eduskunnan valiokuntia syventyä perusteellisesti tähän asiaan sen yksityiskohtia myöten. Neste Oy on myös antanut meille erinomaisen havainnollista informaatiota. Olemme saaneet nähdä laaditut kartat, jotka ensimmäisen kerran esiteltiin laki- ja talousvaliokunnalle. Niistä näkyy tarkka suunta, miten tämä johto Suomen valtakunnan alueella johdetaan. (Ed. Flink: Eikö ne kartat pitäisi meillekin esittää?) — Tulee jälkeensä, ed. Flink.

Oikeistopiirien taholta valiokunnassakin pyrittiin tämän asian käsittelyä jarruttamaan hakemalla syitä, jotka saattaisivat vähänkin uskottavilta tuntua ja antaa aihetta siihen, että valiokunnassa saataisiin pitemmällekin tätä jarrutetuksi. Tätä on pidettävä hyvin valitettavana ilmiönä. Heidänkään taholtaan ei edes yritetty kiistää tämän hankkeen suurta taloudellista merkitystä, mutta Nesteen antamista tiedoista, joita on pidettävä uskottavina, koska Neste toimii valtakunnan hallituksen sille antamaa tehtävää hoitaen, huolimatta pyrittiin vielä löytämään sellaisia tekijöitä, joilla voitaisiin pelotella niitä ihmisiä, joiden maiden kautta Kymen läänissä tätä johtoa vedetään sillä, että heidän henkilökohtaiseen omaisuuteensa puututtaisiin. Huomautin jo valiokunnan istunnossa, että meidän yhteiskuntajärjestelmämme suosii ensisijaisesti yksityistä omistusoikeutta ja koko sen pohja perustuu siihen. Näin on myöskin ymmärrettävä, kun on kysymys maakaasujohdon linjasta.

On tyydytyksellä todettava, että valiokunnan suuri enemmistö piti tämän asian käsittelyä hyvin kiireellisenä ja nyt asia on jo ratkaisevassa toisessa käsittelyssä. Mitä korvauksiin tulee, niin kuin ed. Pihlajamäki — hänen puheenvuoronsa kuulin, valiokunnan puheenjohtaja Kaarna oli puhunut jo aikaisemmin — vakuutti, mitään yksityistä etua ei tällä toimella

ilman korvausta loukata. Jokainen, jonka etua tai oikeutta loukataan tai hänen elinkeinonsa harjoittamista hiukankin vaikeutenaan, tulee saamaan asianmukaisen korvauksen niin kuin kuuluukin. Periaate itse asiassa on sama kuin Saimaan kanavan kanava-alueen haltuunotto-lainsäädännössä, jonka eduskunnan laki- ja talousvaliokunta valmistavasti käsitteli, ja eduskunta sen hyväksyi muistaakseni yksimielisesti, ja josta saadut kokemukset ovat osoittaneet, että asia on käytännössä voitu hoitaa sillä tavalla kuin hallitus ja eduskunta edellyttivät. Kaikki ovat saaneet korvauksen siitä haitasta ja menetyksestä, jota aina tällaisissa suurissa hankkeissa tapahtuu yksityiselle kansalaiselle.

Kun me olemme myöskin olleet tilaisuudessa näkemään tarkan karttapiirroksen siitä, miten tämä linja maastoon sijoitetaan, niin suomalainen versio eroaa muista siinä, että siinä ei pyritäkään noudattamaan Kanadan, USA:n ja Neuvostoliiton linjaa ja se on suora linja, vaan pyritään linja sijoittamaan maastoon ja myös sijoitetaan niin, kuten Neste Oy:n edustajat meille kertoivat, että yhtään asuinrakennusta, yhtään talousrakennusta ei tarvitse poistaa ja linja kulkee sentään Svetokorskista Kouvolaan. Tätä on pidettävä erittäin merkittävänä sen vuoksi, että käytännössä tällaisissa suurissa rakennushankkeissa, jos talouskeskuksia rikotaan, niistä aiheutuu paitsi yhteiskunnalle taloudellisia korvausvelvoitteita, myöskin joskus aivan korvaamatonta haittaa niille, joita tällainen toimi koskee.

Minä toivoisin, että tämä laki voitaisiin eduskunnassa hyväksyä suuren valiokunnan mietinnön mukaisena. Voin tässä eduskunnalle vielä mainita sen seikan, että samaan aikaan kun on tehty suunnitelmia tämän johdon vetämisestä Suomen alueelle, Ruotsi neuvottelee parhaillaan Neuvostoliiton kanssa maakaasutoimituksista Neuvostoliitosta Ruotsiin. Ja meille kerrottiin, että jos tällainen lähiaikoina toteutuu, niin Suomen johtoa rakennettaessa otetaan sen kapasiteetissa huomioon myös Ruotsin tarve, ja itse asiassa Kymijoen länsirannalla tästä vain osoitetaan osa menemään Ruotsiin omaa johtoa myöten.

Herra puhemies! En tässäkään yhteydessä voi olla mainitsematta sitä, että tämä liittyy osana niihin suomalaisen insinööritaidon saavutuksiin, jotka ovat hyvin korkeaa kansainvälistä tasoa, ja kun näin on, voidaan myös tämän johdon rakentamisessa turvallisesti luottaa sii-

hen, että Neste Oy erinomaisen ammattitaidon omaavan insinöörikunnan toimesta voi tämän tehtävän suorittaa taloudellisesti myös mahdollisimman hyvin valtakunnan etujen mukaisesti.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 1—15 §, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi eräiden Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention liitteiden muuttamista koskevien määräysten hyväksymisestä sovellettaviksi Suomen Tasavallan ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden välisissä suhteissa.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 42 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 60, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 42. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 43 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 11 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 66, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 43. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3 ja 6 §, voimaantulosäännös, johdolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus Suomen ja Tansanian välillä Serengetin alueen kartoittamista koskevasta projektista Tansaniassa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 83, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

ulkoasiainvaliokuntaan:

6) Norjan kanssa Tenojoen kalastuspiirin yhteisestä kalastussäännöstä tehdyn sopimuksen ja sen liitteen eräiden määräysten hyväksymistä

tarkoittava hallituksen esitys n:o 97; ja

7) Ehdotuksen laiksi Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä maanteitse tapahtuvasta henkilö- ja tavarakuljetuksesta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 98;

ulkoasiainvaliokuntaan, jonka on pyydettävä asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalta,

8) Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton kanssa lentoliikenneyritysten ja niiden henkilökunnan molemminpuolisesta vapauttamisesta veroista ja sosiaaliturvamaksuista tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymistä

tarkoittava hallituksen esitys n:o 99; sekä

valtiovarainvaliokuntaan

9) Ehdotuksen laiksi tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 100.

10) Ehdotuksen luopumiskorvausta koskevaksi lainsäädännöksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 101 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Ensimmäinen varapuhemies:
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta lausunto sosiaalivaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. V. Venamo: Herra puhemies! On hyvä, että tämä hallituksen esitys luopumiskorvauksesta niin kuin luopumiseläkkeistäkin on saapunut eduskuntaan. Mutta jo tässä vaiheessa ilmoitan SMP:n eduskuntaryhmän puolesta, että hallituksen esitys ei tyydytä SMP:n eduskuntaryhmää. Hallitus tähtää tärkeältä osin valtion maaomaisuuden lisäämiseen. Hallitus tähtää myös elinkelvottomien tilojen hävittämiseen, mutta kiinnittää hämmästyttävän vähän huomiota pienten tilojen lisäämiseen saantiin. Edelleen hallitus jättäessään keskuksen poikkeustapauksissa entiselle omistajalle unohtaa, että maaseudulla täytyy olla edellytyksiä mm. lehmän pitoon. Monessa muussa suhteessa hallituksen esitys on epätydyttävä, ja ilmoitan, että SMP:n eduskuntaryhmän puolesta tullaan jättämään näihin hallituksen esityksiin rinnakkaisaloitteet.

Ed. Järvenpää: Herra puhemies! Hallituksen esitykset luopumiskorvausta ja luopumiseläkettä koskevaksi lainsäädännöksi on jätetty eduskunnan käsiteltäväksi. Esitys luopumiskorvausta koskevaksi laiksi annettiin jo viime vuonna, mutta eduskunta ei ehtinyt sitä käsitellä ja niin se raukesi. Nyt ovat molemmat lait samanaikaisesti käsiteltävänä, ja se on myönteinen asia, sillä tämänsuuntaisia lakeja maassamme tarvitaan. Maassammehan on paljon peltoa, joka sijaintinsa, maan laadun, kivisyyden, vesiperäisyyden, hallanarkuuden ja monien muiden haittojen johdosta on peltoviljelykseen sopimatonta. Monet viljelijät haluaisivat luopua kannattamattomista tiloistaan, mutta heillä ei ole ollut siihen mahdollisuuksia ja siksi joutuvat elämään erittäin suurissa vaikeuksissa niillä tiloilla. Luopumiskorvauslailla pyritään nyt siihen, että valtion toimenpitein luodaan edellytykset 2—15 peltohehtaarin tilallisille myydä tilansa vapaaehtoisesti käyvästä hinnasta, mikäli niin haluavat. Näin voitaisiin poistaa maatalousmaaksi soveltumattomia alueita metsänviljelyyn ja samalla osittain pienentää maatalouden ylituotantoa. Maatalouden ylituotanto on maallemme erittäin kallista, sillä viime vuonnakin jouduttiin maksamaan yli 500 milj. mk työläisiltä, pienviljelijöiltä ja muilta kansalaisilta veroina perittyjä varoja maatalouden ylituotannon ulosviennin tukemiseen. On paljon oikeudenmukaisempaa, että pääasiassa suurille tiloille menevää vientitukea voidaan vähentää ja käyttää niitä varoja luopumiskorvausten ja myös luopumiseläkkeiden maksamiseen viljelijäväestölle. Toivottavasti nyt löytyy riittävästi eduskunnassa voimaa, että nämä lait voidaan nopeasti saada päätökseen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta lausunto sosiaalivaliokunnalta.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

maa- ja metsätalousvaliokuntaan, joka tulee pyytää asiasta lausunto sosiaalivaliokunnalta,

- 11) Ehdotuksen luopumiseläkettä koskevaksi lainsäädännöksi sisältävä hallituksen esitys n:o 102;
- maa- ja metsätalousvaliokuntaan:
- 12) Ehdotuksen laiksi maankäyttölain muuttamisesta sisältävä hallituksen esitys n:o 103;
- 13) Ehdotuksen laiksi pellon käytön rajoittamisesta annetun lain muuttamisesta sisältävä hallituksen esitys n:o 104; ja
- 14) Ehdotuksen laiksi torjunta-ainelain muuttamisesta sisältävä hallituksen esitys n:o 105;
- laki- ja talousvaliokuntaan
- 15) Ehdotuksen laiksi kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista sisältävä ed. Lemströmin lak.al. n:o 491;
- valtiovarainvaliokuntaan
- 16) Ehdotuksen laiksi leimaverolain muuttamisesta sisältävä ed. Lemströmin ym. lak.al. n:o 492; sekä
- sosiaalivaliokuntaan

- 17) Ehdotuksen työttömyyskassalaiksi sisältävä ed. Lemströmin ym. lak.al. n:o 493.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon:

- 18) Vuoden 1970 valtiopäiviltä lepäämässä olevan ehdotuksen johdosta laiksi Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10;

19) Ehdotuksen laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; ja

20) Ehdotuksen laiksi Yhteiskunnallisen Korkeakoulun järjestysmuodon perusteista ja valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava istunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

51. Tiistaina 30 p. toukokuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi rikoslain muuttamisesta 1033

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 40; lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 23; toiv.al. n:ot 64 ja 66.

2) Ehdotukset laiksi maakaasuverkon rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa 1037

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 41; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 42; ed. Mäki-Hakolan lak.al. n:o 485.

3) Ehdotus laiksi eräiden Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention liitteiden muuttamista koskevien määräysten hyväksymisestä sovellettaviksi Suomen Tasavallan ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden välisissä suhteissa 1040

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 42; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 60.

4) Ehdotus laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 43; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 66.

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

5) Ehdotus laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta 1041

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 75.

6) Ehdotus laiksi Yhteiskunnallisen Korkeakoulun järjestysmuodon perusteista ja valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 73; ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 1187.

Ainoa käsittely:

7) Ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta 1043

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10; mainittu vuoden 1970 vp:ltä lepäämässä oleva lakiehdotus.

Pöydällepanoa varten esitellään:

8) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksen johdosta laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta 1058

9) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi polttoturpeen käytön edistämisestä

10) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksen johdosta

laiksi aluevaihdosta valtion ja Loimaan kaupungin välillä 1058

11) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksen johdosta laiksi aluevaihdosta valtion ja Hyvinkään kaupungin välillä

12) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen johdosta laiksi aluevaihdosta valtion ja Joensuun kaupungin välillä

13) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksen johdosta Keski-Suomen kuntoutumislaitoksen rakennuslainojen valtion takauksista

14) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 6 valtioneuvoston kertomuksen johdosta eduskunnalle toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970

15) Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Puhetta johtaa puhemies **Sukselainen**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Hokkanen, Hostila, Huurtamo, Häkämies, Kalavainen, Katajavuori, Lankinen, Linkola, Nevalainen, Salmi, Salmivuori, Salolainen, Sileäkangas, Suokas, S. Suominen, Taipale, Virolainen ja Voutilainen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnoista virkatehtävään takia edustajat Hostila ja Nevalainen ja yksityisasiain vuoksi edustajat Häkämies, Kalavainen ja Suokas, yksityisasiain vuoksi tämän kuun 31 päivään ed. S. Suominen ja tulevan kesäkuun 1 päivään ed. Salmivuori, tulevan kesäkuun 2 päivään sairauden takia ed. Salmi sekä yksityisasiain vuoksi tulevan kesäkuun 1 päivän istunnosta edustajat Kaipainen, Seppä ja Vilponiemi

Siv. ja tulevan kesäkuun 6 päivästä 9 päivään ed. Eskman.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Valiokuntapaikkojen järjestyä varten pyytää ed. Breilin vapautusta laki- ja talousvaliokunnan sekä puolustusasiainvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Eduskunta päättäneen jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen valitsemisen asianomaisiin valiokuntiin vapautuksen saaneen sijaan.

Hyväksytään.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvaan toukokuun 25 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 106—112, jotka nyt on edustajille jaettu.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin taloudellisen kasvun turvaamisesta 30 päivänä joulukuuta 1970 annetun lain 15 §:ssä on säädetty, on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla annettu

Valtioneuvoston päätös 10 päivästä toukokuuta 1972 hyödykkeiden hintavalvonnasta.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet ministeri Fred-

rikssonin vastaus ed. Laineen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 96 hintasäännöstelyn supistamissuunnitelmista ja opetusministeri Sundqvistin vastaus ed. Sinisalon ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 102 esityksen antamisesta laiksi ammattioppilaitosten oppilasneuvostoista.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. T i e k s o: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu tänään välittömästi tämän päivän toisen täysistunnon päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi rikoslain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 23; jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 40, esitellään kolmanteen käsittelyyn sekä ainoaan käsittelyyn samassa yhteydessä käsitelty toiv.al. n:ot 64 ja 66.

P u h e m i e s: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan, sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä toivomusaloihteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. V i k a t m a a: Herra puhemies! Vuodelta 1889 olevan rikoslakimme osittainen uudistaminen on osoittautunut riittämättömäksi toiminnaksi. Paikkaamalla rikoslain kipeimpiä epäkohtia jaksoittain ei ole päästy riittävästi käsiin kokonaisuuteen. Nykyisestä rikoslaittamme on syntynyt jonkinlainen tilkkutäkki, jonka soveltaminen käytännössä tuottaa erittäin suuria hankaluuksia. Yhteiskunnan rakenteessa ja myös rikollisuudessa tapahtuva muutosrytmi

on siinä määrin nopea, että lainsäätäjän reaktioille asetetaan erityisen suuret vaatimukset.

Rikoslain uudistamisen kohdalla on päästy etenemään vain täysin välttämättömien ja ikään kuin päälle kaatuvien osittaisuudistusten linjalla. Ei ole pystytty riittävässä määrin arvioimaan kokonaisuutena sitä suojaa, jota yksilöt ja yhteiskunta tarvitsevat rikoslainsäädännön kautta.

Tätä taustaa vasten on tervehdittävä tyydytyksellä sitä tosiseikkaa, jonka lakivaliokunnan herra puheenjohtaja täällä jo aikaisemmissa käsittelyissä mainitsi, että valtioneuvosto huhtikuun 6 päivänä tänä vuonna asetti rikosoikeuskomitean, jonka tehtävänä on rikoslain kokonaisuudistuksen suunnittelu. Voimme edetä vain tätä tietä. Onhan nimittäin niin, että kriminalisoidun, siis rikollisen toiminnan alan kokonaiskartoitus on tapahtunut maassamme viimeksi äsken mainittua vanhaa rikoslakia valmisteltaessa. Jokaiselle on kuitenkin selvää, että yhteiskunnan siitä lähtien tapahtunut muutos edellyttää viimeistään nyt uuden kokonaisuudistuksen suorittamista. Tätä edellyttää nimenomaan yksityisen kansalaisen suojeleminen rikolliselta toiminnalta.

Erittäin suurta mielenkiintoa ansaitsee osakseen se tehtäväalueiden kartoitus, jota rikosoikeuskomitean asettamisen yhteydessä suoritettiin. Komitean liitännäiseksi on nimittäin asetettu perusselvityksiä laatimaan neljä erillistä toimikuntaa. Nämä työskentelevät ympäristönsuojelun, työelämän, tieliikenteen ja verolainsäädännön alueilla. Näin on tavallaan lyöty kiinni suomalaisessa yhteiskunnassa tällä hetkellä vakavimmaksi koetun rikollisuuden alue. Jo pintapuolinen tarkastelu osoittaa, että tämä eroaa huomattavasti vanhasta rikoslaittamme ja sen lähtökohdista.

Rikosoikeuskomitean on myös selvitettävä ja asetettava tarkeysjärjestykseen ne päämäärät, etuudet ja arvot, joita rikoslainsäädännöllä edistetään ja suojataan. Vaikka myös taloudelliset arvot muodostavat tärkeän osan tässä suhteessa, on selvää, että komitean työn joskus edetessä lainsäädäntövaiheeseen joudutaan näitäkin asioita koskevia nykyisiä määräyksiä perusteellisesti tarkistamaan.

Nyt hyväksyttävä rikoslain varallisuusrikoksia koskeva muutos kuuluu ilman muuta alussa mainittuun hätäuudistusten sarjaan. Kuitenkin se sisältää periaatteelliselta kannalta käsitykseni mukaan neljä jotenkin merkityksellistä asiaa.

Ensinnä rangaistuspuolen uudelleen muotoilu 3 luvun 5 §:ään lisätyn uuden säännöksen kohdalla, jonka mukaan tuomioistuin saa erityisin edellytyksin tuomita myös vähimmäisai-kaa lyhyempään rangaistukseen, on merkittävä asia. Tämä kansainvälisesti tunnettu ja eräissä eduskunta-aloitteissakin toivottu menettely on uuden kriminologisen ja kriminaalipoliittisen ajattelun johdonmukainen seuraus. Sitä voidaan pitää merkittävänä lisänä meidän rikoslakiimme.

Yleensä on väitetty julkisuudessa jo tätä uudistusta kritisoidessa, että eräiden rikostyyppien kohdalla tapahtuva rangaistusasteikkojen alentaminen muka merkitsisi sitä, että Suomesta tulee jonkinlainen varallisuusrikollisten kultamaa. Käsitakseni mukaan tämä ei ollenkaan pidä paikkaansa. Onhan niin, että käytännössä tuomittavat rangaistukset merkitsevät tosiasiallisesti paljon enemmän kuin lain usein väljät asteikot, ja väljistä asteikoistahan tässäkin uudistuksessa on kysymys. On vain pidettävä huolta siitä, että sovellutukset, siis käytännön tuomiot, eivät mene huomattavasti kansainvälisen käytännön alapuolelle. Näin voidaan tällaiset epäilyt helposti torjua.

Toinen tärkeä uudistus sisältyy törkeän varkauden tunnusmerkistön reformiin. Hallituksen esitys ja lakivaliokunnan mietintö sisältävät tältä osin jo riittävät todistukset siitä, että uudistus on tarpeellinen.

Kolmas merkittävä asia käsitakseni mukaan on 29 luvun kavallussäännösten uudelleen muotoilu. Kavallustunnusmerkistö on tarkoitettu alun perin suojelemaan luottamusta, joka on välttämätöntä taloudellisen toiminnan kulun kannalta. Talouselämän käytännön toimet perustuvat nykyään yhä suuremmalta osin luottamussuhteeseen, jota pitää rikosoikeudellisesti myös suojata. Luvun 1 §:n 2 momentti on tarkoitettu täyttämään sitä aukkoa, joka kavalluspykälän ympärillä tässä suhteessa on näihin asti ollut. Omalta osaltani en ole juridisesti vakuutunut siitä, että aukko juuri näin muotoillulla säännöksellä, jota nyt täällä ollaan hyväksymässä, tulee täytetyksi. Joka tapauksessa se kuitenkin on positiivinen yritys hoitaa asiat hyvään järjestykseen, ja käytännöstä jää riippumaan, mikä on oleva säännöksen tuleva merkitys.

Vihdoin neljäs tärkeä asia liittyy verorikosten rangaistusasteikkojen koventamiseen. Tähän rikollisuuteen voidaan kansainvälistenkin tutkimusten mukaan vaikuttaa koventamalla rangaistuksia. Vaikka rangaistusten koventaminen ei yleensä johda kriminaalipoliittisesti toi-

vottuihin tuloksiin, lienee tämä asia selvä poikkeus. Tässäkin rikostyyppissä on kuitenkin käytännön merkitys ratkaiseva. Ei meidän pidä kuvitella, että säätämällä täällä kovempia rangaistusasteikkoja verovilpistä voisimme asiaan tehokkaasti vaikuttaa. Jatkoksi tarvitaan selvästi myös linjakasta oikeuskäytäntöä.

Vaikka nyt hyväksyttävä lainmuutos on merkittävä, jos se suhteutetaan eräisiin aikaisempiin rikoslain uudistuksiin, on kuitenkin huomattava, että tämäkin on vain osa, "rikoslakitiikkutakin" paikkaamisesta. Toivottavasti me pääsemme nopeasti jo tämän eduskunnan aikana esitystä uudeksi rikoslaksi kokonaisuudessaan. Tällaisen rikoslakikodifikaation syntyminen olisi mielestäni erittäin tärkeä tapahtuma suomalaisen lainsäädäntötyön historiassa jopa koko vuosisataa ajatellen.

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Esillä oleva rikoslain muutos sisältää paljon hyvää. Ensinnä siinä voidaan poistaa niitä kovien rangaistusten kohtuuttomuuksia, jotka ovat kansan keskuudessa herättäneet pahaa verta. Pieni omaisuusrikos on voinut tuoda uudistetuna erittäin raskaan rangaistuksen. Toisaalta nyt kavallus ja verokavallus tulevat ankaramman rangaistuksen alaisiksi. Kansan oikeudentunto on tätä vaatinut jo kauan, ja on ihmetelty, mitenkä vaikutusvaltaisissa asemissa olevat ja ne, joilla todella on taluspääomiin mahdollisuus puuttua, ovat monesti rikoksista päässeet kuin koira veräjästä.

Mutta samalla kun tämä laki toteuttaa oikeudenmukaisuutta ja inhimillisyyttä, on meidän myös muistettava tavallisten ihmisten turva. Turvattomuus leviää maassamme yhä enemmän, ja kansalaiset alkavat ihmetellä, mihin ollaan menossa. Me olemme myös todenneet, että Suomeen ovat tulossa kansainväliset rikosjoukkueet, jotka nimenomaan omaisuusrikoksia harjoittavat.

Julkisuudessa on paljon puhuttu, että viime vuosisadan rangaistukset ovat olleet joka suhteessa kohtuuttomat. Viitataan kuitenkin hallituksen esitykseen vuodelta 1945, jonka hallituksen esityksen allekirjoittajana on oikeusministeri Urho Kekkonen, jossa mm. varkausrikos-rangaistuksen enimmäisaikaa nostettiin 50 %:lla. Tasavallan presidentti kyllä oikeuslaitospuheessaan ei maininnut tästä korotuksesta mitään, vaan viittasi viimevuosisadan rangaistusasteikkoon. Joka tapauksessa siis kuljetaan hy-

vää tietä. Mutta nimenomaan yhteiskuntajärjestyksemme rakentuu omistusoikeudelle. Ei pidä omistusoikeuden turvaa tarpeettomasti heikentää. Kun tällainen vaara nyt on olemassa, kun yläraja meillä alenee kansainvälisen tason alapuolelle, herra puhemies, esitän hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkoin oikeudenmukaisemmiksi saatettujen varkauksien rangaistusten ylärajan lieventämisen käytännöllisiä seurauksia samalla ehdottomasti huolehtien, että kansalaisten omaisuuden turva kaikissa olosuhteissa pysyy loukkaamattomana.”

Ed. Antila: Herra puhemies! Kannatan ed. V. Vennamon tekemää ehdotusta.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Tämän lain hyväksyminen osoittaa mielestäni, miten heikolle pohjalle uudenaikainen kriminaalipolitiikka on perustettu sen painottaessa rangaistusten lieventämisen tärkeyttä. Nyt kuulaaan ed. Vikatmaan puheenvuorossa, miten verorikokset muodostavat poikkeuksen ja miten juuri niiden kohdalla tapahtuva rangaistusten koventaminen onkin perusteltua. Tuskin asia on näin, että vain verorikosten rangaistusten koventamisella päästään kriminaalipolitiikassa kohti parempia tuloksia. Kyllä varmasti olisi kriminaalipoliitikkojen ja myös lainsäätäjien yleensä ajateltava, että vaarallisten henkirikostenkin osalta rangaistuksilla on erittäin huomattava merkitys. Meidän maassamme on viime aikoina tapahtunut erittäin törkeitä henkirikoksia, joiden merkitys verrattuna niihin verorikoksiin, joita uumoillaan tapahtuneen, on huomattavasti suurempi. Silti kriminaalipoliitikot, jotka edustavat uutta koulukuntaa, jatkuvasti muitten kuin verorikosten osalta korostavat uuden radikaalin kriminaalipolitiikan siunaussellisuutta.

Korostaisin nyt, eduskunnan säätäessä tämän lain, että me huomaamme, miten heikko, miten epäilyttävä tällainen kriminaalipolitiikka on. — Mitä sitten nimenomaan verorikosten rankaisemiseen tulee, niin olisi ollut aihetta lakivaliokunnan kuulla myös vero-oikeuden asiantuntijaa. Nyt lakivaliokunta ei ole sitä tehnyt, ja näin ollen eduskunnalle ei ole voitu mietinnössä kertoa, mitenkä jo tähän mennessä on ollut hyvät mahdollisuudet vastustaa verovilppiä käyttämällä verolainsäädännön rangaistussäännöksiä. Juuri nämä rangaistussäännökset tietävät verotuksen koventamista, huomattavaa ko-

ventamista, jos joku on havaittu syylliseksi verovilppiin taikka huolimattomuuteen veroilmoitusta laatiessaan.

On annettu eduskunnalle sellainen kuva kuin ei tähän mennessä ollenkaan olisi voitu vastustaa verorikoksia. On yksipuolisesti tähdennetty rikoslain tarjoamia keinoja.

En vastusta tämän lakiehdotuksen hyväksymistä, mutta ihmettelen näin pintapuolista asian käsittelyä. Olisin toivonut, että valiokunnat olisivat kuulleet sellaisia asiantuntijoita, jotka olisivat voineet tasapuolisesti meitä asiassa valistaa.

Ed. Vikatmaa (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Ehrnroothin puheenvuoron johdosta, siltä osin kuin se koski kriminaalipoliittista kokonaislinjaa, totean vain lyhyesti, että meillä Suomessa on menneinä vuosikymmeninä rangaistuspuolen osalta sovellettu esim. vapausrangaistuksissa pituudeltaan noin kaksinkertaisia vapausrangaistuksia muihin Skandinavian maihin nähden, ja kuitenkin meidän rikollisuusongelmamme ei ole tullut yhtään sen paremmin ratkaistuksi kuin muualla. Tämä seikka ynnä se seikka, että vapauden riisto on sekä yhteiskunnalle että yksilölle aina äärimmäisen negatiivinen toimenpide, panevat mielestäni ajattelemaan, kannattaako ylipäänsä puhua rangaistuksen koventamisesta vai rangaistusten lieventämisestä.

Ed. Ehrnrooth (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastaisin vain toteamalla, että nimenomaan ed. Vikatmaa puhui rangaistusten koventamisesta ja sen merkityksestä verorikosten osalta.

Olen vain halunnut kiinnittää huomiota siihen, miten ”kaksipiippuinen” asia on nyt esillä. Me emme voi lähteä siitä, että vain määrätyn rikostyyppien kohdalla rangaistuksen koventamisella olisi merkitystä.

Mitä sitten ed. Vikatmaan siihen huomautukseen tulee, että meillä rikollisuus, nimenomaan henkirikollisuus, on vaikeampaa kuin skandinavisissa maissa siitä huolimatta, että rangaistukset meillä ovat ankarampia, niin me voimme aivan yhtä hyvin viitata siihen, miten anglosaksisissa maissa — missä kyllä vapaudelle osataan antaa merkitystä — rangaistukset ovat huomattavasti ankarampia nimenomaan henkirikosten kohdalla kuin ne ovat meillä.

Ed. Vikatmaa: Herra puhemies! Huomauttaisin edelleen, että tärkeää on kai huomata, että erilaisiin rikoksiin voidaan vaikuttaa erilaisilla rangaistuksilla. Emme voi lähteä siitä, että kokonaisuudessaan puhuttaisiin rangaistusten koventamisesta, kuten ed. Ehrnrooth täällä tekee. On eräitä poikkeuksia, joista mielestäni kaiken tutkimuksen mukaan tämä verorikollisuus on eräs selvimpiä, ja sen vuoksi siinä on syytä noudattaa tätä linjaa, johon nyt on lähdetty. Mielestäni on erittäin negatiivista vielä 1970-luvulla suomalaisessa yhteiskunnassa lähteä, ottaen huomioon meidän kovin ankaran rikosoikeustraditiomme, puhumaan siitä, että rangaistuksia pitäisi koventaa ja sillä tavalla hoitaa rikollisuusongelmaa henkirikosten osalta. Ongelmat ovat aivan muualla. On päästävä käsiksi syihin, eikä tähän päästä koskaan jos vain puhutaan rangaistusten koventamisesta.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Olen aivan samaa mieltä ed. Vikatmaan kanssa siitä, että rikosten syihin olisi päästävä käsiksi. Mutta tämä pätee myös verorikosten osalta. Ehkä verorikosten lukumäärään vaikuttaa jossain määrin myös se, että meillä verotus on epätasaista, että verotus on monen kohdalla niin ankaraa, että se suorastaan pakottaa etsimään ulospääsytettä, pakottaa etsimään porsaan reikiä, ja näin ollen tulevat sitten rikoksetkin kuvaan. Kyllä meillä on aivan sama syy kaiken rikollisuuden kohdalla perehtyä syihin, kuin nyt on asianlaita. En ole puhunut rangaistusten koventamisen puolesta, vaan olen puhunut rangaistusten siinä määrin tapahtuvaa lieventämistä vastaan, jota uuden kriminalipolitiikan puolestapuhujat ovat ajaneet suurella menestyksellä. Nyt he ovat kuitenkin yhtäkkiä huomanneet seinän tulleen eteensä, kun he eivät enää voi johdonmukaisesti tätä uutta teoriaansa soveltaa.

Ed. Rytkönen: Herra puhemies! Ed. Ehrnrooth täällä kiivailee kai Suomen rikkaimpien kapitalistien ja kapitalististen yhtymien puolesta. Olin sattumalta jäsenenä eräässä komiteassa, jossa käsiteltiin verotuksen uudistamista, ja siellä ei ollenkaan salattu sitä, että kapitalistit tekevät kolme tilinpäätöstä: yhden johtokuntaa varten, yhden luotonantajaa varten ja yhden veroviranomaisia varten. Kun näin on, niin ei liene myöhäistä koventaa niitä säännöksiä, joilla kriminalisoidaan veronkavallusta. Veronkavallus on inhoitavin rikos, mikä voidaan yhteiskuntaa ja kansaa vastaan tehdä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. V. Vennamo ed. Antilan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkoin oikeudenmukaisemmiksi saatettujen varkauksien rangaistusten ylärajan lieventämisen käytännöllisiä seurauksia samalla ehdottomasti huolehtien, että kansalaisten omaisuuden turva kaikissa olosuhteissa pysyy loukkaamattomana."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ensinnäkin on päätettävä lakiehdotuksesta.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy lakivaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Puhemies: Sen jälkeen olisi päätettävä ed. V. Vennamon perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. V. Vennamon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Laitinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, H. Linna, Loikkanen, Lottanen, Luja-Vepsä, Lähtenmäki,

Martikainen, Mattila, Miettinen, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkinen, Männistö, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salo, Salolainen, Saloranta, Sandelin, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sieläkangas, Sorsa, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Teir, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Väinö Turunen, Työlajärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, H. Westerland, S. Westerland, Vikatmaa, Vilmi, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Huotari, Juntumaa, Kortezsalmi, Kurppa, Laatio, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Rainio, Remes, Ronkainen, Sainio, Tupamäki, Veikko Turunen, Vainio, P. Vennamo, V. Vennamo, Westerholm ja Volotinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Hokkanen, Hostila, Huurtamo, Häkämies, Kainulainen, Kalavainen, Karkinen, T. M. Koivisto, Laninen, Lindeman, Linkola, Mäki, Nevalainen, Paasio, Saarinen, Saarto, Salmi, Salmivuori, Sinisalo, Suokas, S. Suominen, Taipale, Tuomioja, Vilponiemi, Virolainen ja Voutilainen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 151 jaa- ja 22 ei-ääntä; poissa 26.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi maakaasuverkoston rakentamista varten pakkolunastettavien alueiden haltuunottamisesta eräissä tapauksissa.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävät hallituksen esitys n:o 42 ja ed. Mäki-Hakolan lak.al. n:o 485, joita on valmistelevasti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 41, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan, ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Käsittelyn pohjana on, mitä tulee toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Mäki: Herra puhemies! Asian toisessa käsittelyssä ed. Rytönen on avannut saaneen arkkunsa ja ryhtynyt täällä silloin tällöin kuultuun ulkopoliittiseen touhuun, jonka olisi luullut jo ed. Rytköselä unohtuneen, nimenomaan kun se kohdistuu hänen valiokuntatovereihinsa, ja minä tulenkin myöhemmin vaatimaan häneltä kirjallisen selvityksen, ketkä hän katsoo tällaisiksi äärioikeistolaisiksi siellä valiokunnassa, jotta tiedettäisiin tarkistaa tämän asian paikkansapitämättömyys.

Minun täytyy todeta, että hallituksen perusteluissa ja valiokunnan selvityksessä sanotaan, että tämä sopimus Neuvostoliiton kanssa on tehty 20 päivänä huhtikuuta 1971 ja valtioneuvosto on 18 päivänä kesäkuuta 1971 antanut tämän asian hoitamisen kokonaisuudessaan Neste Oy:lle, mutta hallitus tulee vasta maaliskuun lopulla seuraavana vuonna lakiesityksen kanssa eduskuntaan. On aihetta kysyä, kuka tässä on viivytellyt ja miksi. Ymmärrän täysin, että Neste Oy:n taholla on oltu huolestuneita, kun sopimus pitäisi olla toimeenpantavissa jo vuoden 1974 alusta ja heillä on ollut kiire tämän asian kanssa. On aihetta kysyä ja ihmetellä, miksi hallitus on viivytellyt. Osittain tämä asia selvenikin valiokuntakäsittelyssä, vaikkakaan ei hallituksen esityksessä. Kävi nimitäin niin, että hallitus asetti komitean selvittämään tätä asiaa, mutta sitten kun komitean mietintö oli tehty, hallitus heitti komitean mietinnön paperikoriin ja teki itse omat esityksensä. Tästä ei ollut minkäänlaista lausumaa ja

selvitystä tässä hallituksen esityksessä, mikä toki olisi ollut kohtuullista.

Laki- ja talousvaliokunta käsitteli noihin aikoihin vaalilakeja, joilla oli kiire, ja samaan aikaan valiokunnalla oli lisäksi käsiteltävänä maanmittausasioita koskevat lait, jotka niin ikään oli saatava valmiiksi. Valiokunta on käsitellyt tätä lakia vajaan kuukauden, ja minä pyytäisin ed. Rytköstä ilmoittamaan, kuinka monta kertaa ja missä asiassa valiokunta on äänestänyt asiantuntijain kuulemisesta tai asian käsittelyyn ottamisesta tai sen lykkäämisestä. Jos ed. Rytkönen on totuudessa, hänen on myönnettävä, että tällaisia äänestyksiä ei ole suoritettu, vain asia on täysin yksimielisyyden merkeissä siellä selvitetty.

Pyytäisin kunnioittavasti myöskin kiinnittää ed. Rytkösen huomiota siihen, että tässä laissa on muutettu kai yli puolet pykälistä ja tämä muuttaminen on tapahtunut siten, että lukaan ei valiokunnassa ole kirjoittanut edes vastalauseita siihen muotoon, minkä laki on valiokunnassa saanut, mikä on yksimielisesti suuressa valiokunnassa hyväksytty ja jollaisena se nyt on täällä. Eikö se seikka, että puolet pykälistä on muutettu, ole osoittava myöskin ed. Rytkösellem, että valiokunnan työ, mitä on tehty, on ollut tarpeellista. On valitettavasti niin, että lukuunottamatta ed. Rytköstä muut eivät yhdessä kokouksessa ole valmiit muuttamaan näin monia pykäläiä kuin tässä on tapahtunut. Se on voinut tapahtua vasta asiantuntijain kuulemisen jälkeen, joita toki ei ole liikaa kuultu. On todettava, että se ministeriön edustaja, joka on tämän lakiesityksen tehnyt, jatkuvasti joutui lausumaan: "Ei ollut aikaa tutkia tätä seikkaa." Tällä tavalla tapahtui lukemattomia kertoja. Valiokunnalla on vastuu laista sekä suuntaan että toiseen.

On aivan aiheetonta ed. Rytkösen tavoin tässä ruveta osoittamaan ulkopoliittisesti kehtään, koska työ on tapahtunut täysin saumattomasti yhteisymmärryksessä ja laki tulee hyväksytyksi siinä muodossa, joka keskustapuolueen ja kokoomuksen yhdessä laatiman esityksen perusteella tuli hyväksytyksi.

Minä toivoisin, että me vähitellen pääsisimme siihen, että kun me pyrimme kansamme työllisyyttä, kaupankäyntiä ja kanssakäyntiä naapureiden kanssa edistämään, se jätettäisiin puoluepoliittisten pyrintöjen ulkopuolelle, etenkin silloin kun sen tueksi ei ole esitettävissä min-käänlaisia asiaperusteita.

Ed. Rytkönen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensin vastaisin ed. Mäelle, että niitä oikeistolaisia istuu valiokunnassa minua vastapäätä.

Toiseksi haluaisin huomauttaa, että kun puhui äärioikeiston jarrutuksesta, niin sehän liittyi tämän asian käsittelyyn jo ennen kuin hallituksen esitystä oli eduskunnalle annettukaan. Minä muistan, että SKP:n keskuskomitea kääntyi neuvotteluissaan NKP:n puoleen keskustelun puolueiden välillä tästä asiasta, sen jälkeen asia joutui molempien valtiolinten kesken neuvoteltavaksi, ja kukaan ei voi väittää, että kokoomus ja muu oikeisto olisi halunnut kiirehtiä tämän sopimuksen saamista ja teknillisten selvitysten saamista valtioiden välillä. Näinhän on ollut ennenkin, kun on ollut kysymys Suomen ja Neuvostoliiton välisten taloudellisten suhteiden kehittämisestä.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Maakaasu on taloudellinen voimanlähde. Tästä syystä maakaasun käyttö laajenee kaikkialla maailmassa ja myös Suomessa. Kun näin on, on hyvin tärkeätä, että Suomi saisi maakaasua mahdollisimman taloudellisesti, niin että yksikkökustannukset olisivat mahdollisimman pienet. Ruotsissa on kiinnitetty samaan asiaan huomiota, ja äskettäin on Ruotsissa julkisuuteenkin tullut komiteamietintö, jossa on päädytty siihen, että maakaasua olisi Ruotsin hankittava, paitsi ehkä Tanskan kautta, mahdollisesti Norjan kautta, myös Suomen kautta Neuvostoliitosta. Kun Ruotsi tuntee kiinnostusta asiaan, on tärkeätä ja välttämätöntä, että meidän maassamme myös tähän asiaan kiinnitetään huomiota. Tällöin kustannuksia voidaan vähentää yksikköä kohti. Tästä syystä toivon, että hallitus kiinnittäisi tähän tärkeään asiaan, maakaasun viemiseen Suomen kautta Neuvostoliitosta Ruotsiin, riittävää huomiota ja neuvottelisi myös näistä asioista Ruotsin hallituksen kanssa.

Ed. Pihlajamäki: Herra puhemies! Kyseessä olevan lain 12 §:n mukaan hakijan on viipymättä jatkettava haltuunotettavien alueiden pakkolunastamista tarkoittavia toimenpiteitä voimassaolevan pakkolunastuslain nojalla. Nykyiseen pakkolunastuslakiin perustuva menettely on kuitenkin hidas ja kallis sekä monessa suhteessa puutteellinen, kuten hallituskin nyt käsiteltävänä olevan haltuunottolain perusteluissa mainitsee. Näin ollen tämän lain perusteella haltuunotettavien alueiden pakkolunasta-

misen jatkaminen ei nykyisen pakkolunastuslain voimassa ollessa voi tapahtua joustavasti ja jatkomenettely tulee viemään kohtuuttoman kauan aikaa. Tämä samoin kuin se, että jatkuvasti esiintyy uutta ja uudenlaista pakkolunastustarvetta, vaatii nykyisen pakkolunastuslain kiireellistä uudistamista, minkä vuoksi ehdotan eduskunnan vastauksen perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lain eduskunta edellyttää, että hallitus kiireesti jatkaa toimenpiteitä pakkolunastuslain uudistamiseksi siten, että yleinen ja yksityinen etu voidaan pakkolunastusten yhteydessä turvata nykyistä paremmin ja että pakkolunastustoimitukset nopeutuvat ja tulevat nykyistä joustavammiksi."

Ed. Mäki: Herra puhemies! Minä en tunne ed. Rytkösen yksinään ja ulkoparlamentarisesti käymiä keskusteluja enkä ole niistä kiinnostunut. Totean vain lisäyksenä aikaisempaan, että kokoomuksen aloitteen perusteella tätä itse menettelyäkin yksinkertaistettiin sikäli, että Rytkösen vähemmän positiiviseksi katsoma juristin jäsen poistettiin ja menettely tapahtuu kuten maanmittaustoimituksessa. Tämä on käytännön toteuttamisessa erittäin tärkeä seikka. Minä kannatan ed. Pihlajamäen esittämää laumaa.

Ed. Rytkönen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ei juristi ollut minun, vaan se oli hallituksen ehdottama jäsen.

Ed. E. Nieminen: Herra puhemies! Kannatan myöskin ed. Pihlajamäen tekemää ponsiehdotusta.

Ed. Mäki-Hakola: Herra puhemies! Käytin lain lähetekeskustelussa puheenvuoron, jossa arvostelin nimenomaan sitä, että laki on jätetty tällaisessa tynkämüodossa haltuunottolakina siitä huolimatta, että valtioneuvosto aikanaan asetti Pietilän komitean käsittelemään asiaa pakkolunastuslainsäädäntöä kokonaisuudessaan. Jostain syystä hallitus ei asiaa kokonaisuutena käsitellyt, vaan lähti osauudistukseen. Tämän takia rinnakkaisaloitteessanikaan ei ollut mahdollista ottaa asiaa kokonaisuutena esille. Sen sijaan kokoomuksen taholta otimme käsittelyyn ne asiat, mitkä nimenomaan tämän esityksen yhteydessä voivat esiin tulla. Merkittävänä on pidettävä sitä, että nimenomaan toimitusmiesten osalta saatiin muutos aikaan. Samalla tavalla tullaan menettelemään kuin tietöimituksissakin.

Siitä huolimatta, että hallitus esityksessään lupaa pakkolunastuslainsäädäntöä uudistaa, ei varmankaan ole pahitteeksi, että eduskunta vielä tässä yhteydessä hallitukselle antaa veloituksen, koska näyttää siltä, että lupauksiin aina tässä suhteessa ei ole voitu luottaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pihlajamäki ed. Mäen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lain eduskunta edellyttää, että hallitus kiireesti jatkaa toimenpiteitä pakkolunastuslain uudistamiseksi siten, että yleinen ja yksityinen etu voidaan pakkolunastusten yhteydessä turvata nykyistä paremmin ja että pakkolunastustoimitukset nopeutuvat ja tulevat nykyistä joustavammiksi."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotuksista.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Sanottu lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevässä päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Sen jälkeen olisi päätettävä ed. Pihlajamäen ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Pihlajamäen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Björklund, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuutila, Kock, Kohtala, T. M. Koi-

visto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Liikkanen, Lillqvist, Loikkanen, Lujavepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, N. Nieminen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Rytökönen, Räsänen, Saarto, Salama, Salo, Sandelin, Sorsa, Sundqvist, Söderman, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tiikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjärvi, Weckman, Vilponiemi ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Gestrin, Granvik, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Holkeri, Huotari, Häggblom, Häikiö, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Juntumaa, Kaarna, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppinen, Kortesalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Latula, Lemström, H. Linna, L. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Miettinen, Mykkänen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Niikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Ruokola, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salolainen, Saloranta, Saukkonen, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Stenbäck, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Teir, Toivanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Väinö, Vaittinen-Kuikka, Vartia, P. Vennamo, V. Vennamo, Westerholm, H. Westerlund, S. Westerlund, Viikmaa, Vilmi, Volotinen ja Ääri.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Breilin, Eskelinen, Holkkanen, Hostila, Huurtamo, Häkämies, Kalavainen, Ahvi Karjalainen, Laninen, Lindeman, Linkola, Nevalainen, E. Niskanen, Saarinen, Salla, Salmi, Salmivuori, Sinisalo, Suokas, S. Suominen, Taipale, Virolainen, Voutilainen ja Väyrynen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 96 ei-ääntä; poissa 24.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Pihlajamäen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi eräiden Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention liitteiden muuttamista koskevien määräysten hyväksymisestä sovellettaviksi Suomen Tasavallan ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden välisissä suhteissa.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 60, jota on valmistelevalle käsitelty ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 42, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen pontteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee yhteisneuvoston päätöksen hyväksymistä siltä osin kuin se vaatii eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen pontteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 66, jota on valmistelevalle käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 11 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 43, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Kulkaan ei pyydy puheenvuoroa.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfondens Ab nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 75, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi Yhteiskunnallisen Korkeakoulun järjestysmuodon perusteista ja valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 73, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelu:

Ed. Honkonen: Herra puhemies! Nyt ensimmäisessä käsittelyssä oleva sivistysvaliokunnan mietintö laiksi Yhteiskunnallisen Korkeakoulun järjestysmuodon perusteista ja valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta merkitsee sanalla sanoen lääketieteellisen tiedekunnan perustamista Tampereen Yliopistoon ja lääkäreiden koulutuksen aloittamista siellä syyskuun 1 päivänä eli tasan kolmen kuukauden kuluttua. Kun aikataulu on näin kireä, niin haluan lausua heti aluksi eduskunnalle toivomuksen mietinnön käsittelemisestä ilman turhia viivytyksiä. Tällaisen toivomuksen rohkenen lausua siitäkkin syystä, että sivistysvaliokunnan mietintö oli yksimielinen. Kaikenlainen jarrutus olisi tässä yhteydessä anteeksiantamatonta.

Lääkäripula Suomessa on tosiasia, jota ei enää millään taholla kielletä. Jatkuvasti pahe-neva tilanne on havaittavissa koko maassa, ja

erityisesti syrjäseutujen lääkintähuollon vaikeudet kasvavat nopeasti. Samalla tiedetään, että tähän mennessä päätetyillä toimenpiteillä ei tilannetta voida lähivuosikymmenien aikana sanottavasti helpottaa. Lääkäritarve näyttää voimakkaasti kasvavan sekä meillä että ulkomailla, minkä johdosta ulkomaiset opintotietkin jatkuvasti tukkeutuvat suomalaisille opiskelijoille. Nykyisten mahdollisuuksien riittämättömyys käy ilmi myös seuraavaa kolmivuotiskautta koskevasta korkeakoulujen kehittämissuunnitelmasta, jonka perusteella korkeakoulujen kehittämislain lääketieteelliselle koulutukselle asetamat tavoitteet uhkaavat jäädä toteuttamatta.

Maassamme on tosin viime vuosien kuluessa ryhdytty toimenpiteisiin lääkärivajauksen helpottamiseksi. Kolmen aikaisemman, Helsingin, Turun ja Oulun lääketieteellisten tiedekuntien lisäksi lyötiin eduskunnassa vajaa pari vuotta sitten lukkoon laki Kuopion korkeakoulussa aloitettavasta lääkäreitten koulutuksesta, joka alkaa tulevan syyslukukauden myötä. Nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan ole olleet riittäviä. Niinpä eduskunta hyväksyessään kuluvan vuoden tulo- ja menoarvion edellytti lääkärikoulutusta lisättäväksi. Niin ikään eduskunta hyväksyi kansanterveyslain käsittelyn yhteydessä viime joulukuussa samaa tarkoittavan pöytäkirjan. Siksi voidaan nyt käsiteltävänä olevaa mietintöä todella pitää aktuellina ja polttavan tarpeen vaatimana. Juuri kansanterveyslain tehokas toteuttaminen vaatii lisää lääkäreitä, muuten laki jää kuolleeksi kirjaimiksi hyvästä tarkoituksesta huolimatta. Samoin, kuten jo alussa mainitsin, erikoisesti maamme syrjäseutujen kannalta uusien lääkäreiden valmistuminen on enemmän kuin tarpeellista. Muuten pula jatkuu juuri siellä entistä polttavampana.

Näistä ja hallituksen esityksen sekä oman aloitteeni perusteluissa mainituista syistä sivistysvaliokunta on asettunut kannattamaan lain hyväksymistä. Samalla valiokunta kuitenkin tähdentää, ettei lääketieteellisen tiedekunnan perustaminen Tampereen Yliopistoon saa haitata muiden lääkärikoulutusyksiköiden kehitystä. Aivan erityisesti on valiokunnan mielestä pidettävä huolta siitä, ettei toisen lääkärikoulutusyksikön toiminnan samanaikainen aloittaminen vaikuta haitallisesti Kuopion korkeakoulun toimintaedellytyksiin. Lääkärikoulutuksen aloittamisen Tampereella tulee myös merkitä sitä, että korkeakouluopetukseen muutoin varattuja määrärahoja lisätään uuden tiedekunnan tarpeen osoittamalla tavalla.

Kun uuden tiedekunnan perustamisesta vallinnee nyt melko suuri yksimielisyys, niin odotan mietinnön nopean käsittelyn rinnalla myös valtiovarainvaliokunnan saavan riittävän ajoissa käsitellyksi lisäbudjetin, jolloin vastaavat määrärahat saadaan välittömästi käyttöön.

Ed. Martikainen: Herra puhemies! Eduskunnan käsiteltävänä on nyt laki Yhteiskunnallisen Korkeakoulun järjestysmuodon perusteista ja valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta.

Lakisäilyksen perusteluissa mainitaan, että Tampereen Yliopiston lääketieteellinen tiedekunta perustetaan lääkäriavajauksen poistamiseksi. Lääkäripula on tosiasia, ja se koetaan ennen muuta Itä-Suomessa, jossa lääkärikoulutusta ei ole tähän mennessä annettu. Sitä vastoin lääkäripulaa ei tunneta läheskään samassa mitassa Etelä- ja Länsi-Suomessa, joille alueille Helsingin ja Turun lääketieteelliset tiedekunnat ovat myös avosairaanhoidon tarpeisiin lääkäreitä riittävästi kouluttaneet.

Maassamme on tällä hetkellä noin 5 400 lääkäriä, mikä vastaa yhtä lääkäriä 890 asukasta kohden. Tämä on riittämätön lääkäritiheys. Nykyiset tiedekunnat, jotka opetusministeriön vaatimuksesta siirtyivät uuteen, lyhennettyyn opetusohjelmaan jo syksyllä 1972, ja Kuopion korkeakoulu, joka alkaa samaan aikaan, lisäävät lääkärien lukumäärää varsin nopeasti, niin että vuosikymmenen lopussa lääkäreitä on tällä koulutuksella 9 330 eli yksi lääkäri 503 asukasta kohden, mitä kansainvälisestikin on pidettävä varsin hyvänä. Jos Tampereen lääketieteellinen tiedekunta alkaa syksyllä 1972, lisää se lääkärien lukumäärää vuosikymmenen loppuun mennessä vain noin 300:lla, josta se käyttää omaan opettajakuntaansa 117. Siten koulutus Tampereella ei poista lääkäriavajausta, vaan sen vaikutus tuntuu vasta sen jälkeen, kun lääkäritiheys muutoinkaan on lähes riittävä. Näin ollen lääketieteellisen tiedekunnan ilmoitetut, perustamiskustannuksiin tarvittavat noin 30 milj. mk ja siihen liittyvät noin 12 milj. mk Tampereen keskussairaalan kehittämiseen ja tiedekunnan vuotuisen ylläpidon noin 8 milj. mk sekä Tampereen keskussairaalan käyttöoikeus opetustarkeutukseen, noin 3 milj. mk vuodessa, eivät tule juuri lainkaan helpottamaan maamme lääkäripulaa 1970-luvulla, vaan pikemminkin päinvastoin sitoessaan lääkäreitä käytännön työstä opetustehtäviin.

Ennen kaikkea on tässä yhteydessä huomattava myös se, että Tampereella ja muualla Etelä-Suomessa koulutettavat lääkärit eivät poista kehitysalueiden lääkäripulaa, jonne kokemusten mukaan ei saada siirtymään alkateemista työvoimaa juuri muuten kuin kouluttamalla ja motivoimalla heidät kehitysalueiden korkeakouluihin.

Terveydenhuollon kannalta olisi tarkoituksenmukaisempaa ja taloudellisempaa, että lääkärit vapautettaisiin toisarvoisista tehtävistä ja koulutettaisiin tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti avustavaa henkilökuntaa. Tässä tarkoituksessa toimii tällä hetkellä lääkintöhallituksen pääjohtajan Leo Noron johdolla ns. terveydenhuollon koulutuskomitea, joka saa työnsä päätökseen tämän vuoden loppuun mennessä. Vasta sen jälkeen pystytään asiallisesti arvioimaan lääkäritarve maassamme. Kun otetaan huomioon se, että lääkintöhallituksen taholta on monissa yhteyksissä ja viimeksi pääjohtaja Noroa sivistysvaliokunnassa kuultaessa tähdennetty Tampereen lääketieteellisen tiedekunnan merkitystä alan jatko- ja täydennyskoulutuksen antajana, ja kun mainitun komitean eräänä tehtävänä on juuri suunnitella terveydenhuoltoalan täydennys- ja jatkokoulutuksen järjestäminen, on varsin perusteltua esittää, että tiedekunnan toiminta alkaisi vasta komitean jätettyä ehdotuksensa ja niiden tultua kriittisesti punnituksi.

Kuopion korkeakoulu on tarkoitettu ennen muuta Itä-Suomen alueen avosairaanhoidon, lääkäreiden ja muun terveydenhuollossa välttämättömän ja kansanterveyslaissa edellytetyn henkilökunnan kouluttamiseen. Tampereen lääketieteellisen tiedekunnan aloittaminen samanaikaisesti Kuopion korkeakoulun kanssa ei voi olla häiritsemättä Kuopion korkeakoulun kehitystä. Jo nyt on nähtävissä, että useita korkeakoulun kehittämiseksi välttämättömiä määrärahaesityksiä on hylätty siksi, että varat tarvitaan Tampereen Yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan perustamiseen. Myös se opettajamäärä, joka on valmis siirtymään pois Helsingistä tai Turusta, on maassamme varsin rajallinen. Niin pian kuin Tampereen lääketieteellisen tiedekunnan opettajanvirat on perustettu, alkaa kilpailu opettajista. Ilman häiritseviä tekijöitä Kuopion korkeakoulu saanee professorinvirat täytetyksi, mutta puute kohdistuu juuri alempaan assistenttitasoiseen opettajakuntaan. On syytä palauttaa mieliin myös se, että valtiovarainministeriö on hankkeesta antamassaan lausunnossa

kiinnittänyt huomiota opettajien saannin vaikeuteen kahden lääkärikoulutusyksikön aloittaessa samanaikaisesti toimintansa.

Kuopion korkeakoulun väliaikaisten tilojen rakentaminen on kestänyt erittäin tiivistä aikataulua noudattaen 18 kuukautta. Kun Tampereella ei ole vielä edes ryhdytty väliaikaisten tilojen kunnostamiseen, tuntuu sängen epätodennäköiseltä, että tyydyttävää opetusta voitaisiin saada käyntiin jo tulevana syksynä. Oppilasvalinnan järjestäminen hakijoiden oikeusturvaa loukkaamatta näin lyhyen valmistautumisajan puitteissa aiheuttaa mitä ilmeisimpiä vaikeuksia, eikä unohtaa sovi sitäkään, että opettajavirkkojen täyttämisen parissa kuukaudessa on kaikkein asiantuntijalausuntoineen ja ehdollepanoineen lähes mahdotonta. Myös puhtaasti käytännölliset seikat puoltavat näin ollen erittäin voimakkaasti tiedekunnan toiminnan aloittamisen lykkäämistä vuodelle, jotta kaikki järjestelyt ehdittäisiin suorittaa kunnolla. Tätä edellyttää jo opiskelijoiden oikeus kunnolliseen ja perusteellisesti suunniteltuun opetukseen, varsinkin kun kysymys on vielä eräänlaisesta opetuskokeilusta.

Erittäin hätäisesti työnsä suorittanut, lähes yksinomaan sosialidemokraateista koostunut opetuksen aloittamista valmistellut työryhmä on esittänyt epärealistisen kustannusarvion tiedekunnan perustamiseen tarvittavista määrärahoista. Työryhmän ehdotukset on sisällytetty sellaisinaan sekä hallituksen esityksen perusteluihin että eduskunnalle annettuun lisämenoarvioon. Kustannuslaskelmien epärealistisuutta osoittaa, että lisämenoarviossa ehdotetaan kuluvaaksi vuodeksi tutkimus- ja opetusvälinemäärärahojen hankintaan Tampereen tiedekuntaan vain 0.2 milj. mk, kun vastaavaksi ajaksi tarkoitettu Kuopion korkeakoulun vastaava määräraha on 1.5 milj. mk. Sama epärealistinen suunta näyttää jatkuvan myös vuodelle 1973 laadituissa arvioissa. Tästä ei tulla muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että hallituksen tarkoituksena on harhauttaa eduskunta tekemään päätös asiasta vedoten Tampereella annettavan koulutuksen erinomaiseen edullisuuteen. Ilmeisenä tarkoituksena hallituksella onkin hyväksymispäätöksen eduskunnalta saatuaan ryhtyä esittämään todellista tarvetta vastaavien määrärahojen myöntämistä Tampereen tiedekuntaa varten.

Ilmeinen yksimielisyys vallitsee siitä, että lääkärikoulutusta on lisättävä maassamme val-

litsevan lääkärivajauksen poistamiseksi, samoin kuin siitä, että myös Tampereen Yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan panos on tarpeen tulevan lääkintäpalvelusten kysynnän tyydyttämiseksi. Tampereen Yliopiston lääketieteellinen tiedekunta onkin mielestäni tarpeen nimenomaan eriytyneenä teollisuus-Suomen kansanterveystyön opetukseen ja tutkimukseen sekä mahdollisesti alan jatko- ja täydennyskoulutukseen. Kuopion korkeakoulun erityistehtävänä taas näkisin lääketieteen osalta kehitysalueiden tarpeen huomioon ottavan kansanterveystyön opetus- ja tutkimustyön hoitamisen. Kun kuitenkin sekä henkilö- että määrärahojavarojimme ovat rajalliset ja kun lisäksi otetaan huomioon Tampereen yliopistoon kaavailun lääketieteellisen tiedekunnan suunnitelmien ja käytännön järjestelyjen keskeneräisyys, katson että Tampereen Yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan toiminnan alkamista tulisi lykätä vuodelle eli syksyyn 1973.

Ed. H o n k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan korostaa, että sivistysvaliokunnan mietintö oli yksimielinen. Valiokunta on varsin perusteellisesti käsitellyt asiaa, kuullut suuren joukon asiantuntijoita ja käynyt itse paikan päällä Tampereella, ja todella päätös oli yksimielinen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu vuoden 1970 vp:lta lepäämässä oleva lakiehdotus.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta, joka valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan nyt muuttamattomana hyväksyä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 1 momentissa säädetyin määränemmistöin taikka hylätä. Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä, on se

hyväksytty, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Häikiö: Herra puhemies! Suomen perustuslait, hallitusmuoto ja valtiopäiväjärjestys, ovat tunnetusti maailman demokraattisimpia. Vapaan markkinatalouden maissa, joihin Suomikin kuuluu, perustuslait ovat tarkoitettut pysyviksi, pitkäaikaisiksi ja niinpä nämä meidänkin perustuslait ovat olleet voimassa yli 50 vuotta. Mutta on selvää, että kun aika kuluu, niin pysyvätkin ja hyvätkin perustuslait vaativat uudistuksia. Tämän vuoksi Suomen täytettyä itsenäisyytensä 50 vuotta ja perustuslakien oltua voimassa niin ikään yli 50 vuotta hallitus asetti komitean uudistamaan perustuslakeja. Tämä komitea otti nimekseen valtiosääntökomitea. Eduskunta ei kuitenkaan halunnut jäädä odottamaan tämän komitean työn tuloksia, vaan se on omasta takaa aloitteen pohjalta halunnut nimenomaan tehdä "Eskon puumerkkinsä" hallitusmuotoon lähemällä muuttamaan sen 6 §:ää, joka asia nyt on esillä.

Lakiteksti, mitä me nyt käsittelemme, on sisällöltään niin surkea, että on syytä eduskunnan pöytäkirjaan todeta, millä tavalla se käytännössä on päässyt syntymään, sillä sen muuttamiseen tässä yhteydessä ei enää ole tilaisuutta.

Perustuslakivaliokunta aikoinaan aikoi lähettää ne aloitteet, joissa olisi ollut sellaista aihetta, valtiosääntökomiteaan siellä lähemmin käsiteltäviksi, ja tässä mielessä aloitettiin tietysti aloitteesta n:o 1, joka sattui olemaan ed. Knuutilan nyt käsiteltävänä oleva aloite. Perustuslakivaliokunta hylkäsi tämän aloitteen yksimielisesti. Se ei lähemmin tarkistanut lakitekstiä, mutta se laati pönten, jossa se edellytti, että valtiosääntökomitea tästä asiasta säätää tarkemman lain. Suuri valiokunta oli myöskin vielä yksimielisesti tällä samalla kannalla, mutta kun asia tuli toiseen käsittelyyn, niin eduskunnan enemmistö innostui täällä säätämään lakia tämän aloitteen pohjalta ja sen sijaan, että se olisi lähettänyt sen perustuslakivaliokuntaan lakitekstiltään tarkistettavaksi taikka suureen valiokuntaan, se tyytyi siihen lakitekstiin, mikä aloitteesta sattui olemaan (Ed. V. Vennamo: Sehän palasi suureen valiokuntaan!). — Niin, mutta ei lakitekstin tarkistamista varten. (Ed.

V. Vennamo: Olihan se...) Se oli toinen käsittely suuressa valiokunnassa. — Näin meni laki lakitekstin osalta kiinni ja kun asiaa ei saatu kiireelliseksi, niin lakiehdotus jäi lepäämään vaalien jälkeen pidettävälle valtiopäiville, joilla me nyt olemme sitä käsittelemässä.

Mitä tulee itse asiaan, niin perusoikeuksien turvaaminen Suomen hallitusmuodossa on eräs tärkeimpiä asioita. Tässä aloitteessa käsitellään oikeutta työhön, mutta meidän olisi turvattava myöskin kansalaisten oikeus asuntoon, kansalaisten oikeus terveyteen ja ne muutkin tärkeät perusoikeudet, jotka nykyään otetaan perustuslain tasolle.

Lakiteksti on kuitenkin epäselvä. On kahdenlaista ilmaa jo nyt sen tulkinnassa. Ensinnäkin se on varauksellinen, se on äärettömän varauksellinen, mitä ei pitäisi perustuslain tekstissä käyttää. Toiset väittävät, että se olisi velvoittava. Silloin se olisi ristiriidassa voimassa olevan työllisyyslain 8 ja 16 §:n kanssa, jotka saanen tässä siteerata. Työllisyyslain 8 § kuuluu: "Työkykyiselle ja työnhalukselle 16 vuotta täyttäneelle henkilölle, jolle työnvälityksen toimesta ei ole voitu järjestää työtä, on pyrittävä järjestämään työtä valtion tai sen kunnan toimesta, missä hänellä on varsinainen asunto ja koti." Ja 16 §:ssä sanotaan: "Edellä 8 §:ssä tarkoitetulle henkilölle, jolle ei voida järjestää työtä tai koulutusmahdollisuutta ja joka sen vuoksi tarvitsee taloudellista tukea, voidaan asetuksella lähemmin säädettävien edellytyksin suorittaa työttömyyskorvausta valtion varoista." Kun pyydettiin tästä asiasta lausuntoa työministeriltä, niin saatiin sivun mittainen luettelo niistä seikoista, missä kohdin tämä on ristiriidassa työllisyyslain kanssa.

Asia on kuitenkin siten, kuten asiantuntijat ovat selvittäneet, että nyt käsiteltävänä oleva lakiteksti ei sellaisenaan velvoita mihinkään, se ei velvoita lainsäätäjää eikä se velvoita viranomaisia. Tällaisia lakitekstejä ei nykyään enää hyväksytä perustuslakeihin. Nykyään, jos perustuslakiin otetaan perusoikeuksia koskevia säännöksiä, niin jokaisen kansalaisen täytyy voida vedota siihen lakiin, jotta hän pääsisi oikeuksiinsa. Sen lakitekstin täytyy velvoittaa lainsäätäjää toimimaan ja sen täytyy velvoittaa myöskin viranomaisia. Näin ei ole tämän lakitekstin suhteen vaan kysymyksessä on pelkkä korulause. Se on julistuksenomainen ilmaisu niin kuin aikaisempikin säännös tällä kohtaa, mitään parannusta se ei tuo tullessaan. Tulokoon mainituksi, että Ruotsissa, jossa on hil-

jattain valmistunut komiteamietintö perustuslakien uudistamisesta, on nimenomaan asetettu myöskin sille kannalle, että jos joku perussäännös otetaan perustuslakiin, sen tulee velvoittaa lainsäätäjää ja viranomaisia ja kansalaisen tulee olla oikeus siihen vedota. Ja minä luulen, että kun valtiosääntökomitea Suomessa pääsee niin pitkälle, että se rupeaa kirjoittamaan lakitekstejä, niin se tulee asettumaan samalle kannalle. (Ed. V. Vennamo: Luulo ei ole tiedon väärtti) — Vennamohan siellä on jäsenenä (Ed. Vennamo: Kyllä, ja siksi minä tiedän!). Joka tapauksessa kysymyksessä on nyt väliaikaisen muutoksen tekeminen hallitusmuotoon. Valtiosääntökomitean työ on määrätty tulemaan valmiiksi ensi vuoden loppuun mennessä, ja se joka tapauksessa tulee antamaan ehdotuksensa myös tämän pykälän osalta.

Minun on pakko sanoa, että tämä hallitusmuodon 6 §:n lisäys ei ole kunniaksi eduskunnalle. Pyrkimys on hyvä: Halutaan turvata tärkeää kansalaisten perusoikeutta työhön. Mutta lakiteksti on sisällöltään surkea. En kuitenkaan halua esittää lepäämässä olevaa ehdotusta hylättäväksi, koska katson, että oikeutta työhön pitäisi sinänsä turvata. Valitan sitä, että yritys siihen tällä kertaa päättyy näin tökerösti.

Ed. Knuutila: Herra puhemies! Nyt esillä oleva asia ei ole uusi, vaan perustuslaillinen oikeus työhön on ollut esillä useita kertoja Suomen yksikamarisessa eduskunnassa. Myös jotkut asiantuntijat ovat olleet sitä mieltä, että oikeus työhön olisi jo sisältynyt vuonna 1919 lakialoitteen pohjalta säädettyyn hallitusmuotoomme, kun sen 6 §:n 2 momentissa sanotaan, että "kansalaisten työvoima on valtakunnan erikoisessa suojeluksessa."

Hallitusmuodon virallinen tulkinta ei ole kuitenkaan saanut tätä sisältöä, ja yritykset selvittää hallitusmuotoa tältä osin on tähän saakka aina lähinnä muodollisilla perusteilla kaadettu. Tänä päivänä on jälleen eduskunnan käsissä tuon suurimmalle osalle kansaa tärkeän perustuslain kohdan tulkinta, uusi tulkinta, ja sen muuttaminen paremmin työttömille turvaa antavaksi.

Kun me tänään ratkaisemme tuon asian, haluan vielä palauttaa mieliin tämän asian käsitelyn kuluessa jo edellisessä eduskunnassa samoin kuin tämänkin eduskunnan valiokuntakäsittelyssä esiintuja keskeisiä perusteita.

Ensinnäkin todettakoon, että tulkinnan muutos on saanut taakseen yleisen hyväksymisen, sillä erään suoritetun gallup-tutkimuksen mukaan 76 % kansalaisista kannatti työllistämistoimenpiteiden tehostamista. Siten perustuslakivaliokunnan kannanotto heijastelee hyvin yleistä mielipidettä ollessaan itse periaatteeseen nähden yksimielinen, periaatteeseen työn oikeuden turvaamisesta perustuslailla.

Täällä on jo aikaisemmin tuotu esille myös ammattijärjestöjen kannanottoja tähän asiaan, jotka tulkevat voimakkaasti lakiehdotuksen hyväksymistä vaatiessaan — myös henkisen työn alalla — valtiovallalta turvaa työttömyyttä vastaan.

Aikaisemmat toimenpiteet työllisyyden turvaamiseksi eivät ole olleet riittäviä. Sitä osoittavat tänään meille jokaiselle mm. tiedot, että tällä hetkellä asuu Ruotsissa noin 300 000 maanmiestämme, joista suurin osa on joutunut lähtemään sinne työttömyyden aiheuttaman pakon johdosta, kuten tehdyt tutkimukset osoittavat. Toiset heistä ovat sijoittuneet hyvin uuteen kotimaahansa, mutta toiset, etenkin tiettyssä iässä olevat lapset, kärsivät kaikesta siitä, mikä heitä siirtolaisina kohtaa toisen luokan kansalaisina. Sopeutumattomuuteen on suurimpana syynä kielivaikeudet ja irrallisuus vieraaksi koetussa yhteiskunnassa, kuten lukuisat lehti-artikkelit ja varmasti ainakin kehitysalueiden edustajien henkilökohtaiset kokemukset kertovat. Kun tällä hetkelläkin mm. Lapin työttömyys on runsaat 10 % ja monilla muillakin alueilla lähellä sitä, on työttömyyden kirous todella ajankohtainen. Julkisuuteen saatettujen ennusteiden mukaan se on sitä ensi talvenakin.

Eräillä tahoilla on esitetty työn oikeuden säätämistä perustuslaillisena oikeutena lykättäväksi muodollisilla perusteilla valtiosäännön kokonaisuudistuksen yhteyteen; ei kuitenkaan vielä täällä täysistunnossa. Kun ennusteiden, mm. Kansallis-Osake-Pankin kuukausikatsauksen mukaan tehostuvan työvoimapolitiikan ansiosta ja väestön kasvun hidastumisen vuoksi supistuneen työttömyys 1970-luvulla, ilmeisesti tarkoitetaan tämän vuosikymmenen loppupuoliskoa, olisivat lainsäädännölliset toimenpiteet tarpeen juuri nyt, kuten valiokuntakin on mietinnössään todennut. Siten mielestäni ne kansanedustajat, jotka olisivat valmiit nyt asiaa lykkäämään, ottaisivat suuren riskin niiden kymmenientuhansien työttömien ihmisten kohtalosta, jotka tällä hetkellä ovat työttöminä ja joille eivät lähi-vuodet vielä lupaa työtä. Nämä ihmiset odot-

tavat eduskunnan lainsäädännöllisiäkkin toimenpiteitä, puolueisiin katsomatta, saadakseen paremmin työtä, joka on kunnollisen elämän perusehto, kuten SAK on painokkaasti todennut mm. valtioneuvostolle lähettämässään kirjelmässä.

Perustuslakivaliokunnassa haluttiin perusteellisesti selvittää asiantuntijoiden avulla lakiehdotuksen merkitys. Tällöin saatiin kuulla, että etukäteen ei ole koskaan tarkoin selvitettävissä perustuslain muutoksen merkitys ja tosiasiallinen vaikutus. Muun muassa oikeuskansleri Risto Leskinen totesi tähän liittyen, että ei vain meillä, vaan myös muualla on voitu havaita, että uuden valtiosäännön tai valtiosäännön muutoksen merkitys ja tosiasiallinen sisältö on lakia säädettäessä vaikea tarkoin rajata. Oikeustieteen tohtori, dosentti Antero Jyränki on puolestaan todennut, että perustuslaki on sanonnaltaan aina yleisluonteinen ja epämääräinen. Tärkeää on, millaisilla laeilla ja viranomaistoiminnalla sitä pannaan täytäntöön. Oikeustieteen tohtori Mikael Hiden totesi myös valiokunnassa, että perustuslain oikeussäännösten tarkka sisältö ei ole varmasti todettavissa käytännössä näihin säännöksiin väistämättä sisältyvien arvostuksenvaraisten elementtien vuoksi. Professori Kastari sanoi puolestaan sitä häneltä kysyttäessä, ettei hallitusmuodossa ole yhtään pykälää, jota ei voida tulkita.

Jo näiden asiantuntijoiden lausunnot osoittavat, että muodollista perustetta ei lakiehdotuksen hylkäämiselle olekaan, vaan arvostuksenvaraisten elementtien sisällön tulkinta ja merkityksen lähempi määrittely jää aina ja lopullisesti eduskunnan ja erityisesti sen perustuslakivaliokunnan tehtäväksi valtiopäiväjärjestyksemme mukaisesti.

Edellä mainittuun ja erityisesti vielä perustuslakivaliokunnan perusteisiin viitaten toivon, että tämä eduskunta todella voisi pohjoismaisen linjan mukaisesti ja suuren yksimielisyyden vallitessa tämän lakiehdotuksen hyväksymällä lisätä tämän päivän ja tulevien polvien työttömyyden uhan alaisina olevien ihmisten turvaa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Ed. Lehmonen: Herra puhemies! Eduskunta on nyt tekemässä päätöstä, joka lainsäädännön tältä osalta kohottaa meidät yhteispohjoismaiselle tasolle. Onhan Norjassa ja Tanskassa jo hyväksytty perustuslakiin mainitunlainen muutos, joka tarkoittaa lain käyttöä aktiivisesti työnsaannin turvaamiseksi, eikä, kuten

meillä nyt voimassa olevaa, vain ohjelmallisena julistuksena, jonka ei ole oikeusoppineiden taholta katsottu velvoittavan hallitusta mihinkään toimenpiteisiin, aivan niin kuin täällä perustuslakivaliokunnan herra puheenjohtaja vetosikin — tosin väärin nuotein. Tämä vuoden 1919 heinäkuun 17 päivän jänne hallitusmuodossamme, sellaisena kuin se nyt on, on ristiriidassa Yhdistyneiden Kansakuntien neuvoston Pariisissa 1951 joulukuussa täysivaltaisille jäsenille annettun suosituksenkin kanssa, joka sananmukaisesti kuuluu: ”Jokaisella on oikeus työhön, vapaiseen ammatinvalintaan ja hyviin työolosuhteisiin sekä turvaan työttömyyttä vastaan.” Suomi on YK:n täysivaltainen jäsenmaa. Siitä huolimatta se on toiminut vastoin kansainvälistä hyväksyttyä suositusta.

Hallitusmuotomme 50-vuotisjuhlassa herra tasavallan presidentti varsin ansiokkaasti kiinnitti tähän hallitusmuotomme 6 §:ään erikoista huomiota toteamalla muun muassa: ”Nykyisellään tämä hallitusmuoto on manifesti ilman käytännön arvoa. Mutta ilmeistä on, että nykyään jo ja tulevaisuudessa vielä selvemmin tämä perustuslain säännös voi saada erittäin merkityksellisen tulkinnan, jonka mukaan valtakunnan kansalaistensa työvoimalle takaama suojelus asettaa valtiolle velvollisuuden huolehtia käytännössä siitä, että jokaisella kansalaisella on työtä.” Edelleen presidentti esitti kantanaan: ”Meidän on suhtauduttava suurella pie-teetillä jo kunnioitettavan iän saavuttaneeseen hallitusmuotoomme, jota vanhempia Euroopassa on vain viisi. Mutta tämä arvonanto ei saa jotta perustuslain syväjäädyttämiseen.” Perustuslain syväjäädyttämistä on jatkunut siitä huolimatta jo valitettavan kauan.

Uudistus ei tule hetkeäkään liian aikaisin. Sen tietävät sekä poliittisten päätösten tekijät että eritoten ne vuosittaiset 80 000—100 000 työtöntä, jotka kaipaavat tällaista työnsuojaa itselleen, ja ne, joiden on työn puuttumisen vuoksi ollut pakko jättää tämä jäänteisiin piitäytynyt maa ja hakea työtä muualta, muun muassa Ruotsista. Se, ettei tieteellinen maailma ole meillä aikaisemmin ollut kiinnostunut tutkimaan tätä asiaa, johtunee lähinnä tiedemiestenkin sidonnaisuudesta talouselämän arvojärjestelmiin. Toisin sanoen he tekevät tiedettä tuotannon optimaalivoiton turvaamiseksi, mutta ovat jättäneet toisarvoiseksi tuotantovälineistä tärkeimmän, ihmisen. Vastaisuudessa tällainen välinpitämättömyys työvoimasta ja sen käytöstä muodostaa systeemin vastavoiman siten, ettei

työvoimaa enää ole. Ei ole, mitä työvoimaa riittäisi, sillä työvoiman on pakko hakeutua muualle.

Pohjoismaisissa esimerkeissä pysyen esitän mitä norjalainen korkeimman oikeuden presidentti Paul Berg kirjassaan "Oikeus työhön" on esittänyt valtion kannalta eräitä tärkeitä ajatuksia työttömyydestä ja sen syistä: "Todellisuudessa työttömyys on vain ilmaus siitä, että yhteiskuntaa hyödyttävä tuotanto on heikosti organisoitu." — Sopii hyvin suomalaiseen yhteiskuntakuvaan tänään. Tätä väittämäänsä hän vuorostaan perusteli aivan oikein huomauttaessaan, että niin kauan kuin yhteiskunta tarvitsee enemmän kuin tuotetaan, työttömyyden pitäisi olla tuntematon ilmiö. Niin pitäisi Suomessakin olla tänään, sillä esimerkiksi meillä asunnottomuus on niin suuri, että vaadittaisiin kaikki työvoimareservit, jotka se voitaisiin poistaa. — "Ei tätä myönnetä", toteaa Berg edelleen, "joudutaan väittämään, että yhteiskunnassa on olemassa sellaisia taloudellisia lakeja, jotka eivät ole ihmisten määrättävissä." Sellaisia lakeja ei todella ole.

Vastaavasti meillä kyllä käsiteltävänä olevan lain perustuslakivaliokunnan käsittelyn yhteydessä oli ainakin yksi jo varsin ikääntynyt oikeusoppinut edustaen sellaista huipennettua porvarillista individualismia, jolle kaikkinaisen yhteiskunnan kontrolli ja säätely on vierasta ja joka mielipiteenään esitti, että tämä hallitusmuodon 6 §:n muutosesitys on järjetön. Tällaista ajatuskantaa esittävät vain ne henkilöt, joille inhimillinen ikä ja vanhat asenteet ovat luoneet vaarallisia urautumia ja jotka ovat tämän päivän yhteiskunnalle vieraita ja jollaisia henkilöitä ei missään tapauksessa enää saisi käyttää niin tärkeän valiokunnan kuin perustuslakivaliokunnan asiantuntijoina kansanedustajia loukkaamassa ja näin myös eduskuntaa halventamassa. Tämä yksinäinen vanhus ei toki saane enää kannattajia ajatuksilleen täällä eduskunnassa siten, että joku ihmisestä riippumaton taho määräisi tänne Suomeen aina aika ajoittain ja pysyvästikin määräsuuruisen työttömyyden ja että toiminta sitä mytologiaa vastaan olisi järjetöntä.

Tiedämme kyllä, ettei tämä nyt hyväksyttävänä oleva hallitusmuodon muutos heti muuta tilannetta, ei takaa heti yhtäkään työpaikkaa; sen suurin merkitys on siinä, että perustuslaki selvin sanoin velvoittaa maassa harjoitettavaksi sellaista politiikkaa, että jokaisella ihmisellä on todella oikeus työhön.

Hallitus saa tuekseen myöskin SAK:n. SAK on tietoinen siitä, että hallituksen mahdollisuudet vaikuttaa talouselämään ovat perustuslakien lainsäädännön, tuotanto- ja rahalaitosten omistussuhteiden, kansainvälisten sopimusten ja monien perittyjen menettelytapojen vuoksi rajoitetut. Kansalaisten oikeus työhön on kuitenkin sellainen perusoikeus, että sen turvaamiseksi on tarpeellisessa määrin uskallettava muuttaa edellä mainittuja ratkaisevia tekijöitä.

Keskusliittomme esitykset työllisyyden parantamiseksi ovat käsityksemme mukaan hallituksen päättävällä SAK pitää kuitenkin työntekijäin perusoikeuksia, työn ja toimeentulon turvaamista niin tärkeinä, että se on valmis tukemaan hallitusta kaikella voimallaan näiden tavoitteiden toteuttamisessa, mikäli hallituksen toimintamahdollisuudet ja valtaoikeudet osoittautuvat riittämättömiksi. Tämän voiman hallitusten tueksi tarjoaa SAK.

Turhaa on myös se väittäminen, että tämä lainmuutos merkitsisi jopa valtakunnanoikeuteen joutumista muun muassa työministerille, ellei kansa ole täystyöllistetty. Yhdessäkään maassa, jossa tämä lainmuutos on tehty, ei ministeriä ole tiettävästi asetettu valtakunnanoikeuteen eikä aseteta. Sehän olisi samaa kuin väittää, ettei voida nimittää oikeusministeriä, nimismiestä tai poliisia siksi, että aina kuitenkin jossakin tehdään rikos.

Edelleen kun kaikkien merkittävien puolueiden ohjelmiin on kirjoitettu, toisiin tarkemmin, vasemmistolla määrätietoisemmin, toisiin viitteenomaisemmin puolueen pyrkivän toteuttamaan politiikkaa, jossa kansalaisten työvoiman käyttö on turvattu, olisi poliittinen harakiri tässä tilaisuudessa äänestää nyt ensimmäistä käytännön tekoa vastaan, jolla tähän päämäärään päästäisiin asteittain ja vähitellen, ei kertaheitolla, vaan koko yhteiskuntalainsäädäntöä tämänsuuntaisesti kehittäen.

Turhaa on myöskin paeta sen taakse, että asiaa valmistelea valtiosääntökomitea, sillä eduskunta voi tämän asian päättää tässä ja nyt, niin ajankohtainen ja välttämätön se on tällä hetkellä. Vanhoilliset hakeutuvat vastustaessaan aina joko muotoseikkoihin tai siihen, ettei asiassa ole ennakko tapaus. Muotoseikka on toissijainen siihen nähden, mitä tämä laki merkitsee, esimerkiksi siinä suhteessa, että se ensimmäisenä hallitusmuotoon sidottuna lakina lisää työvoiman lainturvaa, joka nykyisellään on liian vähäinen verrattuna siihen lainsuojaan, mitä

omaisuus ja omistussuhde nauttii. Saavutettaisiin tasapainoisempi, inhimillisempi tilanne tässä erittäin merkittävässä asiassa. Yksikin myönteinen ennakkotapaus työvoiman suojaksi on nyt välttämätön. Vastustajat joutuvat kehityksen jarruttajiksi, ja nimikettä on inhottava kantaa silloin, kun on kysymyksessä koko kansakunnan kehitystason mittaaminen sen lainsäädännön tarkoituksenmukaisuudella ja nykyaikaisuudella. Siksi on koko kansakunnan edun mukaista hyväksyä nyt esillä oleva muutos hallitusmuotoomme.

Ed. A.-L. Jokinen: Herra puhemies! Automaatio kehittyy hyvin nopeaa vauhtia ja yltää yhä uusille alueille. Ompelimoista metalliverstaisiin ja rakennuksille kulkee kehitys, joka vapauttaa ihmisen tuotantoprosessista tekniikan valvojiksi. Tietokoneet valtaavat konttorit ja tilastoinnin. Viimeiset puhelinvälittäjät siirretään eläkkeelle, mutta miten käy niiden, jolle eläkettä ei vielä makseta. Jäytävä huoli tulevaisuudesta ja pelko työttömäksi joutumisesta ei suinkaan ole mitään uusi ongelma suomalaisessa yhteiskunnassa, mutta se ei ole myöskään lieventynyt. Sopimuksia on tehty ja lakeja säädetty työttömyyden varalle, mutta kansalaisten työvoima ei ole turvattu, vaikka se hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin mukaan onkin valtakunnan erityisessä suojelussa.

Nuoret, koulunsa päättäneet työnetsijät ovat kylmän tosiasian edessä joka lievä ja jälleen näinä vuosikoina erittäin suurin joukoin. Jos ei ole kouluaikana löytänyt työpaikkaa kesän ajaksi, on sen saaminen koulun päätyttyä vielä vaikeampaa, kun ensimmäinen kysymys on, mikä on ammatti ja mitä osaa. Vaikeuksia on myöskin sotavälkeen palvelukseen astuvilla nuorilla. Koska työsuhte tulee tällöin lyhyeksi, ei sitä ole helppo ollenkaan solmia. Jos onnistuu saamaan tilapäisen työn, ei armeijan jälkeen ole toiveita päästä samaan paikkaan, koska sopimus oli vain tilapäinen. Eivät ole valoisia näkymät siitä todellisuudesta, joka antaa leimansa tämän päivän suomalaisen työelämään työttömän kannalta. Jatkuva työttömäksi joutumisen pelko on vakava painajainen, joka kausiluontoisissa töissä kertautuu säännöllisesti, mutta tämä pelko ei jätä teollisuudenkaan piirissä työskenteleviä, sillä maamme talouselämä on siksi herkkä suhdanteiden vaihteluille, että esim. tekstiiliteollisuudessa ja vaatetusalalla ollaan säännöllisesti työttömyyden uhan tuntumassa.

Kansainvälisen yhdentymisen vaikutukset kansantaloudessamme lisäävät vaikeuksia, ellei todella ryhdytä tilanteen vaatimiin ratkaisuihin. Taloudellisten kriisien vaikutus on jo liian kauan ollut sen kansanosan harteilla ja kannettavana, jolle tämä taakka on raskain. Suomessa ei ole mitään aihetta jäädä viimeiseksi maaksi, jossa työvoiman turvaaminen määritellään perustuslailla. Mutta näin tapahtuu, jos tämän koko kansamme kannalta tärkeän kysymyksen ratkaisussa vieläkin viivytellään. Meillä on monessa suhteessa hyvinkin edistyksellisiä lakiuudistuksia suoritettu viime vuosina, eikä nyt käsitellyssä oleva uudistus ole suinkaan kustannuksiltaan sellainen, etteikö se voitaisi suhteellisen helposti hoitaa. Kysymys on vain asenteesta, jolla asian kehitystä halutaan jarruttaa. Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeuksien julistuksen ja Kansainvälisen Työjärjestön kannanottojen pohjalta, joissa myös tuomitaan rodulliset, uskonnolliset sekä poliittiset erottelut, olisi selvästi määriteltävä työvoiman turvaaminen. Nähtävästi vain virallisen elimen kautta tapahtuvien työhönottojen avulla voitaisiin poistaa esim. se vakava poliittinen syrjintä, jota edelleen tapahtuu Suomessa. Esimerkkejä on runsaasti, mutta mainitsen yhden tapauksen. Erittäin hyvin arvosanoin ja suosituksin virkaa halkevan nuoren rouvan pääsy tehtävään estyi pienen tarkistuksen jälkeen. Hän oli työskennellyt työväenlehden toimittajana, ja paikan vastaanottaminen ei voinut tulla kysymykseenkään. Näin selvästi ei asiaa aina ilmaista, mutta ilmeinen erottelu varsinkin merkittävien tehtävien kohdalla vallitsee.

Pyhän yksityisomistuksen suoja on kiistaton, mutta tavallisen kansalaisen ainoa omaisuus työvoima ei ole turvattu mielivallalta. Pienestäkin varkaudesta saa tuomion, ja kun se uusiintuu, on rangaistuksena jopa pakkolaitos määräämättömäksi ajaksi. Mutta työn oikeuden riistämisestä ei saa edes muistutusta, ei sittenkään vaikka se uusitaan jatkuvasti ja toistuvasti.

Tämä kysymys on jo tarpeeksi kauan ollut vakavan pohdinnan kohteena, eikä ole mitään syytä sen myönteisen ratkaisun siirtämiselle. Valtiosääntökomitean valmistelutyö ei suinkaan voi estää osauudistusten hyväksymistä. Onhan muidenkin lakien kohdalla suoritettu osauudistuksia, jotka on katsottu tarpeellisiksi, vaikka laajempaa kokonaisuudistusta valmistellaan.

Omavaraistalouksien vähetessä ja väestön siirtymässä kaupunkikeihin ja asutuskeskuksiin on työvoiman turvaaminen valtiovallan toimenpi-

tein käynyt yhä keskeisemmäksi. Niidenkin, joille työttömyyden kokemus omakohtaisesti on vieras, tulisi vihdoin ymmärtää, mitä työn oikeus todella merkitsee. Koska jokaisen päivän kuluessa on syötävä ja asuttava, on myös voitava tehdä työtä näiden perustarpeiden hankkimiseksi. Työttömyyskorvaukset ja sosiaaliapu ovat yhteiskunnalle monin verroin kalliimmat ja yksilön kannalta ne eivät ole suinkaan yhtä hyviä kuin työn oikeus.

Ed. Ajo: Herra puhemies! On tunnettua, että erikoisesti Pohjois-Suomessa vallitsee jatkuva, lähinnä rakenteellinen työttömyys, elinkeinoelämä on suhdanneherkkää ja yksipuolista. Noususuhdanne tuntuu siellä vaimeana, kun taas lamakaudet törmäävät sinne nopeasti ja rajusti. On kysymys työstä. Tällä hetkellä on Lapissa yli 8 000 työtöntä eli noin 10—11 % koko työvoimasta. Tämä on erittäin suuri lukema. Mitä tulee tapahtumaan? Vuosikymmenen vaihteessa tapahtui laaja muuttoliike lähinnä Ruotsiin. Monen talon ikkunoihin lyötiin laudat ja pantiin pönkkä oven eteen. Kyliä hiljeni, niihin jäivät vanhukset ja lapset. Syntyi yleisesti toivotonta mielialaa. Lisäksi työikäinen väestö joutui lähtemään suurin piirtein ammattitaidottomana. Suurena syynä tähän oli takavuosien yksipuolisesti ns. alkutuotantoon ja tilapäisratkaisuihin suunnattu ja harjoitettu talouspolitiikka. Lapin ihminen joutui lähtemään varsin kevein eväin vieraaseen ympäristöön, vieläpä katkerana.

Mikä on nyt vaarana? Viime muutosta on Lappiin silloisista nuorista kehittynyt uusi työikäinen sukupolvi, joka suurelta osalta on nyt kortistoissa. Ammattikoulutus on kuitenkin jatkuvasti lisääntynyt viime aikoina. Teollisia työpaikkojakin ollaan luomassa, kuten viimeaikaiset esimerkit osoittavat. Tähän kehitykseen asettaa nyt työikään tullut sukupolvi suuresti toiveensa. Mistä työtä ja työpaikkoja? Me tiedämme kaikki, ettei yksityinen pääoma hevin tule kehitysalueelle. Yhteiskunnalla on tässä avaimet kädessään. Miksi yhteiskunnan velvoittaminen jopa lainsäädäntöteitse on mielekästä työn tuomiseksi kehitysalueille? Nähdäkseni elinvoimainen maakunta on koko kansan etu. Elinvoimaisena Pohjois-Suomi pystyy entistä paremmin palvelemaan myös koko Suomen muuta kansaa. Moni on rakentanut itselleen kodin. Metsätyömiehellä on velkojen painama omakotitalo. On myöskin tyhjeneviä kansakouluja, sairaaloita jne. Mutta toisaalta on myöskin kun-

nostamattomia metsäraiskioita, istutusaloja, suonkuivatuksia, erikoisesti valtion metsissä. Viirtaan vain esim. Kittilän ja Sallan alueisiin. Samaan aikaan uhkaa perheellisiä monivuotisia metsätyömiehiä työttömyys erikoisesti ensi syklyä katsellen. Kaikki me tiedämme, miten vaikea valtion virastoja on saada nykyisten lakien puitteissa ottamaan kuuleviin korviinsa syrjäseudun asukkaahan hätähuuto. Nimittäin liiketaloudelliset laskelmat voittavat ja jyräävät ihmisen alleen näissä asioissa (Ed. V. Vennamo: Tulkaa SMP:hen, puhutte aivan meidän linjaamme!). — No, en nyt sentään. — Ensi syklynä työttömyys näyttää vain pahenevan. Entäs sitten, jos Ruotsissa alkaakin voimakas nousukausi?

Halusin vain tässä valottaa muutamalla elävästä elämästä otetulla esimerkillä tilannetta kehitysalueen ihmisen kohdalla, ihmisen joka ei useinkaan saa ääntään kuuluville tässä kovan kilpailun maailmassa. Nämä ovat semmoisia esimerkkejä, joita erikoisesti olen jätkäpappina kullkiessani Lapin savotoilla tullut vuosien aikana näkemään. Myöskin kehitysalueen kansanedustajana tunnen iloa jokaisesta lakiesityksestä, joka velvoittaa yhteiskunnan tulemaan heikompien jäsentensä tueksi. Laki ainakin pakottaa paneutumaan asioihin, vaikkapa aluksi tilapäisratkaisujen kautta, mutta pysyvää työllisyyttä koko ajan kehittäen. On kysymys ihmisen perusoikeudesta.

Ed. Jokela: Herra puhemies! Tämän lakiehdotuksen käsittely perustuslakivaliokunnassa tapahtui poikkeuksellisella tavalla, tavalla joka ei ole kunniaksi tämän päivän perustuslakivaliokunnan työlle. Vaikka valiokunnan käsiteltävänä oli valiokunnan työskentelyn kannalta ydinkysymys eli ehdotus hallitusmuodon työn oikeutta koskevan säännöksen muuttamiseksi, valiokunnan uusi ja vanha vasemmistolainen enemmistö eli SMP:n, SKDL:n ja sos. dem. ryhmän edustajat estivät äänjylyvoimallaan hallitusmuodon muutoksen asiallisen käsittelyn. Eduskunnan asiakirjat osoittavat, että aikaisemmin on hyväksytty ja noudatettu periaatetta, jonka mukaan kansanedustajille on varattu tilaisuus asiantuntijoita kuulemalla mahdollisimman perusteellisesti tutustua käsiteltävänä olevaan asiaan, ennen kuin lakiehdotuksen sisältöön on otettu asiallista kantaa. Esimerkkinä tästä oikeudesta voimme todeta, että kun aikanaan eduskunnassa käsiteltiin koirien korvien ja hännän työstämistä, asianomainen

valiokunta kuuli ennen asiallista kannanottoa lakiehdotuksen sisältöön yli 40 asiantuntijaa.

Tämän perinteisesti kansanedustajien perusoikeutena pidetyn mahdollisuuden saada asiantuntijoita perusteellisesti kuulemalla perehtyä käsiteltävänä olevaan asiaan ennen kannanottoa lakiehdotuksen sisältöön polki eduskunnan uusi, yhtynyt vasemmistorintama jalkoihinsa. Vaikka käsiteltävänä oli hallitusmuodon perusoikeuksia koskevan säännöksen muuttaminen, tämä yhtynyt vasemmistorintama esti keskusta- ja oikeistoryhmiltä mahdollisuuden kuulla jo nimettyjä asiantuntijoita ennen kannanottoa lakiehdotuksen sisältöön nähden.

Todettakoon vielä kerraten se tosiasia, että vaikka valiokunnan käsiteltävänä oli hallitusmuodon säännöksen muuttaminen, niukka vasemmistoenemmistö pakotti keskusta- ja oikeistoryhmät ottamaan lakiehdotuksen sisältöön kannanoton jo valiokunnan ensimmäisessä käsittelyssä. Enemmistön menettelyä ei puolusta yhtään se tosiasia, että valtiopäiväjärjestyksen mukaan pykälän sisältö oli joko hyväksyttävä muuttamattomana sellaisenaan tai sitten lakiehdotus on hylättävä. Menettelyä ei tee hyväksytyksi myöskään se, että asiallista kannanottoa koskevan äänestyksen jälkeen enemmistö salli keskusta- ja oikeistoryhmien kuulla lisää asiantuntijoita.

Valiokunnan enemmistön menettely lakiehdotuksen käsittelyssä oli varsin farisealaisen tuntuista. Tahdottiin muodollisesti olla ajavinaan lakiehdotuksen hyväksymistä, mutta samalla toimittiin tavalla, jolla pyrittiin varmistautumaan siitä, että keskusta- ja oikeistoryhmien jäsenet, joiden perusoikeudet asian perehtymiseen poljettiin jalkoihin, olisivat varmasti asennoituneet kielteisesti lakiehdotuksen hyväksymiseen nähden ja että lakiehdotuksen hylkääminen olisi näin tullut varmistetuksi.

Lakiehdotuksen asiallista sisältöä ei kukaan kuulluista asiantuntijoista pitänyt moitteettomana. Lakiehdotuksen todettiin sisältävänannonnallista heikkoutta, ja varsin useat asiantuntijat olisivat nähneet parempana menettelynä, että lakiehdotus olisi lähetetty valtiosääntöoikeuden uudistamista tutkivaan parlamentaariseen komiteaan. Monet asiantuntijat totesivat lakiehdotuksen niin heikosti rakennetuksi, että sitä joudutaan joka tapauksessa myöhemmin muuttamaan muodollisesti selkeämmäksi. Mutta toisaalta kuitenkin monissa asiantuntijalausunnoissa todettiin, etteivät lakiehdotuksen muo-

dolliset heikkoudet ole kuitenkaan sen laatuista, että ne estäisivät sinänsä lakiehdotuksen hyväksymisen.

Valitettavinta lakiehdotuksen muodollisessa sisällössä on se, että asiantuntijoiden käsityksen mukaan lakiehdotus ehdotetussa muodossa on julistuksenomainen aivan samalla tavalla, kuin hallitusmuodon 6 § nykyisin on julistuksenomainen ilman välitöntä käytännöllistä velvoittavuutta. Tämä on lakiehdotuksen sisällön kannalta valitettavaa, sillä meidän on rehellisesti todettava, että meidän valtiovaltamme ei ole tehnyt työllisyysasioiden oikeudenmukaiseksi hoitamiseksi läheskään kaikkea, mikä olisi ollut mahdollisuuksien rajoissa (Ed. V. Vennamo: Miksi ette vastustaneet?). Viime vuosien työllisyysasioita olisi voitu hoitaa tehokkaammin kuin on tapahtunut, mikäli tehokkaampaan työllisyysasioiden hoitoon olisi ollut riittävästi poliittista tahtoa.

Tämän lakiehdotuksen valiokuntakäsittelyssä kuului siihen vähemmistöön jääneeseen ei-sosialistiseen ryhmittymään, joka lakiehdotuksen ollessa valiokunnan ensimmäisessä käsittelyssä olisi tahtonut kuulla lisää asiantuntijoita ennen asiallista kannanottoa varsinaiseen lakiehdotukseen. Kun valiokunnan yhtynyt uusi ja vanha vasemmisto äänylivoimallaan esti lisää asiantuntijoiden kuulemisen ja kun valiokunta tällä tavoin joutui jo ensimmäisessä käsittelyssä ottamaan asiallista kantaa lakiehdotuksen sisältöön nähden, niin tässä äänestyksessä kuului kaikista mainitsemistani kielteisistä perusteluista huolimatta siihen ryhmään, joka äänesti lakiehdotuksen hyväksymisen puolesta (Ed. V. Vennamo: No mitä sitten itkette?). — Hetkinen vain, ed. Vennamo. — Tähän ryhmään asetuin sen vuoksi, että mikäli asia olisi siirretty valtiosääntöoikeuden uudistamista tutkivaan parlamentaariseen komiteaan, olisi työn perusoikeutta käsittelevän hallitusmuodon säännöksen muuttaminen siirtynyt ilmeisesti tämän vuosikymmenen loppupuolella käsiteltäväksi.

Lapin edustajana olen kuitenkin voimakkaasti sillä kannalla, että kansalaisten työvoima kaipaa perusoikeusjärjestelmässämme nykyistä vahvempaa suojaa. Näin sen vuoksi, että nimenomaisesti juuri Lapissa on opittu tuntemaan työttömyyden kirous. Arjen elämässä on jouduttu oikein kouriintuntuvasti toteamaan, että työttömyys on todella yhteiskunnan kaikkein kipein ja kaikkein vaikein sairaus. Viime vuosien aikana on Lapin ihmisiä opetettu myös tuntemaan, että valtakunnassa ei ole ollut myöskään

läheskään riittävästi poliittista tahtoa tämän yhteiskunnan sairauden parantamiseen. Lapissa ja muilla äärialueilla on kansalaisia opetettu tuntemaan, että tasavallassa on valtakunnan rahoasioita hoidettu myöskin työttömien kansalaisten kustannuksella. Menettely asiassa on ollut varsin karkea. Valtiovarainministeri on pitänyt huolen siitä, että työllisyystöiden suunnitteluun ei ole varattu riittävästi määrärahoja, ja näin pahimmille työttömyysalueille ei ole kyetty suunnitelmia riittävästi tekemään (Ed. V. Vennamo: Ketkäs ovat olleet hallituksessa?). Tähän kuvaan on kuulunut, että vuodesta toiseen äärialueiden työttömille on työllisyyskauden alkaessa vakuutettu, että työttömyystyömaiden avaamiseen olisi sekä haluja että varoja, mutta kun tarvittavia suunnitelmia puuttuu, ei työmaita valitettavasti voida avata.

Tällä tavalla työttömyyttä on hoidettu liian paljon korvauslinjalla, ja koska korvauslinjan käytön on todettu olevan valtionaloudelle edullisinta, on vuodesta toiseen uudistunut tämä epärehellinen näytelmä. Ja kuvaan on kuulunut vakuutus, että suunnittelumäärärahoja lisätään, joten seuraavana työllisyyskautena työttömyys voidaan hoitaa inhimillisemmin. Tällainen lupaus on annettu esim. Lapin työttömille jälleen seuraavaa työllisyyskautta silmällä pitäen.

Kaiken edellä esitetyn perusteella toivoisin nimenomaan äärialueiden työttömiä ajatellen, että valtiolta voitaisiin velvoittaa nykyistä paremmin huolehtimaan kansalaisten työllistämistä ja että perustuslakiin voitaisiin saada nykyistä velvoittavammat säännökset kansalaisten työllisyyden turvaamisesta. Ja kun tiedetään, että lain sisällön selvittämisessä pyritään siihen paitsi lain sanamuodon selvittelyllä myös ottamalla huomioon lain valmistelutyöt, valmisteluvaiheet, lain perustelut ja muut tämänkaltaiset seikat, niin katsoin, että lakiehdotuksen heikkouksista huolimatta tämän muutoksen perusteluissa on ilmaistu tarkoitus saattaa työn perusoikeutta turvaava säännös valtiolta nykyistä velvoittavamaksi. Ja tätä velvoittavuuden lisäämisen tarkoitustahan merkitsee asiallisesti sekin, jos eduskunta lakiehdotuksen hyväksyessään toteaa lain muutoksella olevan tämän tarkoituserän.

Edellä esitetty on perussyy, minkä vuoksi olen lakiehdotuksen hyväksymisen kannalla tietoisena kaikista lakiehdotukseen sisältyvistä heikkouksista. Ja lisäsy myönteiseen asennoitumiseeni lakiehdotuksen hyväksymiseen näh-

den on se, että aloitteen tekijöistä sos. dem. ryhmän jäsenissä on ilmennyt tämän lakiehdotuksen käsittelemisen aikana toivoa antavia piirteitä tämän ryhmän linjanmuutoksessa äärialueiden työttömiä kohtaan. Viime vuosien aikana on tälle ryhmälle yleensä kuulunut sekä työministerin että valtiovarainministerin salkku tasavallan hallituksessa. Tälle puolueelle on kuulunut työministerin salkku tälläkin työllisyyskaudella, jolloin esim. Lapin läänin käsittävässä Rovaniemen työvoimapiirissä on työllisestä työvoimasta työttömänä runsaat 10 % (Ed. V. Vennamo: 12!). — Runsaat 10 %. — Onpa työttömyys ollut eräissä kunnissa, kuten Enontekiön kunnassa, niinkin karkea, että kunnan työvoimasta on ollut työttömänä suurin piirtein joka neljäs henkilö. Ja kaiken kaikkiaan on tiedossa, että hallitusmuodon 6 §:n nykyisännös ei olisi estänyt näitä kansalaisia työllistämästä, mikäli työllistämiseen olisi ollut riittävästi poliittista tahtoa.

Tätä taustaa vasten olen tämän lakiehdotuksen käsittelyvaiheessa ollut havaitsevinani, että sos. dem. ryhmässä olisi tultu itsesyylisyyden tuntoon ja pyritti korjaamaan nykyistä kylmää ja tunteetonta suhtautumista äärialueiden työttömyyttä kohtaan. Tällainen suunnan korjaus ja linjanmuutos ansaitsee työttömyydestä pahoin kärsivän ja kärsineen maakunnan kansanedustajan varauksettoman tuen. Tämä on lisäperustelu, minkä vuoksi olen lakiehdotuksen hyväksymisen kannalla. Samalla voin ilmoittaa keskustan eduskuntaryhmän olevan lain hyväksymisen kannalla. Minä toivon vilpittömästi, että tämänkertainen suunnan- ja linjanmuutos työttömyysasioiden korjaamista kohtaan osoittautuisi sos. dem. ryhmän osalta pysyväksi.

Herra puhemies! Lakiehdotuksen valiokuntakäsittelyssä ovat asiantuntijat yleensä todeneet, että lakiehdotus nykyisessä muodossaan olisi julistuksellinen eikä välittömästi valtiolta velvoittava. Lakiehdotuksen tällainen sisältö on lakiehdotuksen allekirjoittaneen sos. dem. ryhmän lakiehdotuksen perusteluissa ja lakiehdotuksen valiokuntakäsittelyssä ilmaisemien kannanottojen vastainen. Tämän vuoksi ehdotan — ja olen vakuuttunut, että ainakin sos. dem. ryhmä, joka on lakiehdotuksen käsittelyssä nimenomaisesti korostanut pyrkimystensä lakiehdotuksen velvoittavan tarkoituserän saavuttamiseen, tukee ehdotustani — että eduskunta hyväksyessään lain hyväksyisi samalla ponnin, jonka mukaan ”hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallituksen on

järjestettävä riittävästi työtilaisuuksia erityisesti kehitysalueille ja hoidettava työllisyys työlinjalla”.

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Esillä on tärkeä työn oikeutta ja toimeentulon turvaa koskeva perustuslain muutos. Tätä perustuslain muutosta vastaan on puhunut perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kokoomukselainen ed. Häikiö erittäin kiihkeästi ja epäasiallisesti. Tämä on hämmästyttävää, kun ed. Häikiö on kansanedustaja Kuopion läänistä, joka lääni ja sen väestö nimenomaan kärsii työn ja toimeentulon puutteesta.

Kun tämä lakialoite oli edellisessä eduskunnassa käsiteltävänä, niin ed. Häikiö ja kokoomus saivat perustuslakivaliokunnan yksimielisesti hylkäämään tämän lakialoitteen. Eduskunnassa tilanne muuttui, kun SMP asettui tukemaan työn oikeuden turvaamista ja perustuslain muuttamista. Mutta valitettavasti, vaikka enemmistö SMP:n äänillä hyväksyi lain, niin keskustapuolue, kokoomus ja kansanpuolueet äänestivät tämän lain yli vaalien. Valtiopäiväjärjestyksen mukaan yli vaalien äänestetty laki on käsiteltävä kiireellisenä. Kuitenkin tämän eduskunnan perustuslakivaliokunnassa asiaa viivyteltiin viikosta viikkoon, niin että lopulta oli jälleen SMP:n tuella pakko panna asia ratkaisukäsittelyyn. Näin päästiin eteenpäin, mutta nyt ed. Jokela köyhän, työttömyydestä kärsivän Lapin keskustapuolueen kansanedustajana on hirvittävästi myös kiihtynyt ja vihainen, että tämä laki saatiin aikaan. Miksi kuitenkin ed. Jokela ja keskustapuolueen ryhmä ovat muuttaneet kantansa edellisestä eduskunnasta, nyt hyväksyvät sen? Heidän on pakko näin tehdä, koska kansa, heidän kannattajansa ovat lain hyväksymisen kannalla, ja näin pakon edellä on keskustapuolue näennäisesti taipunut, vaikka perustuslakivaliokunnassa yrittikin siirtää asiaa mahdollisimman paljon.

Kuvaavaa tälle laille on myös se, että kun tätä lakia käsiteltiin edellisessä eduskunnassa, niin tällöin keskustapuolue ja kokoomus väittivät, että laki velvoittaa niin suureen työllistämiseen, että tästä maasta tulee sosialistinen maa. Nyt taas todistellaan, että laki onkin muka vain julistuksenomainen eikä sillä ole suurempaa tai oikeastaan mitään merkitystä. SMP:n mielestä tällä lailla on velvoitusta, sen asiantuntijat totesivat. Jo se, että me hyväksymme tällaisen perustuslain muutoksen, vel-

voittaa hallituksia hoitamaan työllisyysasioita tehokkaasti.

SMP:n kanta on se, että työttömyys voidaan tässä maassa poistaa lyhyessä ajassa. Kun olemme ilmoittaneet, että näin voitaisiin tehdä jopa kolmessa kuukaudessa, on meitä pilkkattu. Kuitenkin työttömyys Suomessa on järjettömyys, ilmaus asioiden huonosta hoidosta ja tahdon puutteesta poistaa todella työttömyys. Halutaan kansaa pitää taloudellisessa epävarmuudessa. Olen ilmoinen, että SMP on jälleen voinut ratkaista tämän tärkeän työn oikeutta ja toimeentulon turvaa koskevan perustuslain muutoksen. Näin me kaikkesta hämyksestä huolimatta saamme ratkaisevia tuloksia aikaan. Ilman SMP:tä emme olisi tänä päivänä tässä tilanteessa ja työn oikeus ei tulisi sisään perustuslakiin voimakkaasti.

Mutta kun laki, perustuslakikään ei vielä riitä, jos tahtoa puuttuu, siksi on välttämätöntä tämän tärkeän ratkaisun yhteydessä antaa kaikkia tulevia hallituksia velvoittava eduskunnan lausuma. Toivon, että eduskunta mahdollisimman voimakkaasti voi siihen yhtyä. Herra puhemies, siksi esitän hyväksyttäväksi seuraavan lausuman: ”Hyväksyessään hallitusmuodon muutoksen eduskunta edellyttää, että hallitus todella tehokkaasti turvaa jokaisen kansalaisen perusoikeuden saada asianmukaista työtä riittävää korvausta vastaan.”

Ed. S ö d e r m a n: Herra puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva eduskunta-aloite, joka koskee perustuslain muuttamista siten, että sen säännökset myös koskisivat kansalaisten oikeutta työhön, on periaatteellisesti hyvin merkittävä muutos. Sen tärkeyttä ei vähennä se, että työllisyystilanne tällä hetkellä maassamme on hyvin ongelmallinen ja että yhä useammat Suomen kansalaiset ovat paenneet naapurimaan työtä etsimään. Näin ollen on todettava olevan sangen masentavaa, että aloitteentekijöiden valkaumuksellista pyrkimystä saada periaatteellinen säännös siitä, että Suomen kansalaisella on oikeus työhön ja että tätä perustuslain säännöstä luonnollisesti on noudatettava kaikilla yhteiskuntapoliittisilla alueilla, yritetään asettaa kyseenalaiseksi lakiteknisillä ja muutoin sangen pinnallisilla väitteillä. Tämä osoittaa käsittäakseni vain ylimielistä piittaamattomuutta sen yhteiskunnallisen katastrofin edessä, jota työn saannin turvattomuus yhä merkitsee monelle suomalaiselle perheelle samalla kun elintaso muuten nousee nousemistaan.

Arvostelua on kohdistettu siihen, että perustuslakia ei pitäisi muuttaa lakialoitteen pohjalta. Tämä ajatus on melko epäjohdonmukainen, kun palautetaan mieleen, että voimassa oleva syvästi vanhentunut perustuslaki aikoinaan säädettiin erään kansanedustajan, Heikki Ritavuoren, aloitteen pohjalta (V. Vennamo: Siksi hänet tapettiin!). — Ritavuori kyllä ammuttiin ilmeisesti toisesta syystä, jos ed. Vennamo yrittää totuudessa pysyä. — Olisin tässä puuttunut perustuslakivaliokunnan rakastetun ja kunnioitetun herra puheenjohtajan puheenvuoroon, kun hän täällä selitti, että olisi jollain tavoin aliarvoista muuttaa perustuslakia lakialoitteen pohjalta (Ed. Häikiö: En minä siihen puuttunut!). — Voimassa oleva perustuslaki on lakialoitteen pohjalta säädetty, ja mitä ed. Jokelan puheenvuoroon tulee, niin silloin ei perustuslakivaliokunnassa kaukulta yhtään asiantuntijaa, siis korostan, ei yhtään asiantuntijaa. (Ed. Häikiö: Pitää tehdä vain hyvä aloite!).

Samoin on käsittäakseni arvotonta julistaa, niin kuin erät porvareitten perustuslakivaliokuntaan marssittamat asiantuntijat ovat tehneet, ettei lakia ole yleensäkään muutettava edustajien aloitteiden pohjalta. Tämä ajatus lähtenee siitä, että eduskunta ja kansanedustajat ovat vähän alemmalla väkellä omia ajatuksiaan esittämään, ellei juristikunta pääse muodossa tai toisessa siihen puuttumaan. Mielestäni edustajien ja eduskuntaryhmien aloiteoikeutta olisi päinvastoin tunnettava lisättävä ja tässäkin eduskunnassa olisi siirryttävä siihen, että kaikilla ryhmillä olisi saatavissa riittävästi asiantuntija-apua sanottuun tehtävään. Tällä hetkellä eduskunnan oma lain-säädäntökapasiteetti on sängen vähäinen.

Mitä sitten tähän muutettavaan perustuslain kohtaan tulee, voidaan sanoa, että se on ollut jatkuvasti puutteellinen ja tulkinnanvarainen. Lähinnä on katsottu, että sen perusajatus on suojata työväestöä sellaisilta työehdoilta ja työolosuhteilta, jotka olisivat terveellisyyttä ja turvallisuutta vaarantavia. Mutta siitä on esitetty sellaisiinkin tulkintoja, että tämä lainkohta myös antaa oikeuden pyrkiä murtamaan työläisten järjestäytymis- ja lakko-oikeutta, ja tämän kannan siivittämänä ryhdyttiin eduskunnan porvarivoimin säätämään ns. työrauhalakia 1930-luvulla, jonka lain oikean nimen, niin kuin ed. K.-A. Fagerholm silloin sanoi, olisi pitänyt olla laki lakon rikkureiden suojelemiseksi. Näin ollen muutettava lainkohta on monessa suhteessa huono ja puutteellinen. Ja tässäkin olisi tähän ed. Häikiön puheenvuoroon sen verran puut-

tunut, että jos nyt katsellaan tätä ed. Knuutilan ja ed. Lehmosen lakialoitetta siltä pohjalta, mikä nykyinen perustuslaki on, niin voidaan sanoa, että se on huomattavasti parempi sekä lakiteknisesti että asiallisesti. Aikoinaan se kohta, joka perustuslaissa on, on otettu suoraan saksalaisesta silloisesta perustuslaista ja tuli eräänlaisen kompromissin muodossa silloin suuressa valiokunnassa mukaan. Vastapainoksi porvaristo sai oikeuden jakaa noita kunniamerkkejä — ellen muista väärin. Siis voimassa olevan perustuslain tämä kohta on erittäin puutteellisen selvityksen pohjalta tullut, ja sen vuoksi mielestäni ed. Lehmosta ja ed. Knuuttillaa ei voi moitita siitä, että se olisi puutteellisesti valmisteltu, päinvastoin se on huomattavasti parempi.

Lakialoitteen sanamuoto on silkkiä parempi, että siinä selvästi lyödään kiinni, että valtion on pyrittävä siihen, että jokaiselle voidaan turvata työpaikka. Lakialoitteen heikkous on taas siinä, että se on vain ohjelmajulistus ja että se mahdollistaa poikkeuksia ja muunnelmia säädettäväksi tavallisella lailla. Näin on kuitenkin asian laita vastaavan säännöksen kohdalla lähes kaikissa kapitalistisissa maissa, koska valtiovalle voidaan luonnollisesti vain säätää velvoittava säännös työnsaannin suhteen kaikille kansalaisille, mikäli samalla turvataan valtiolle oikeus suunnitella ja johtaa talouselämää demokraattisesti valittujen elinten kautta.

Kun perustuslakivaliokunnan vähemmistöön jääneen kansallisen kokoomuksen edustajat ilmoittavat tulkevansa velvoittavan säännöksen säätämistä, on kysyttävä, onko kokoomuksen ryhmä valmis antamaan valtiovalle oikeuden suunnitella ja ohjata talouselämän kehitystä niin, että täystyöllisyyteen voidaan siirtyä suomalaisessa yhteiskunnassa. Kuvaavaa nimittäin on, että Euroopassa löytyy tämälapsaisia sitovia säännöksiä ainoastaan Neuvostoliiton ja yleensä sosialististen maiden perustuslaissa, ja jos niin asian olen oikein tulkinnut, myös Espanjan perustuslaissa (Ed. V. Vennamo: Diktatuuri kuin diktatuuri!). — No, diktatuurissa on huomattava ero.

Olen tietysti sitä mieltä, että voidaan lähteä siitä, että yleensä on Suomen kansalaisille turvattava oikeus toimeentuloon, tapahtuu se sitten työllä tai muulla tavalla, mutta tässä jäänyt oikeus työhön on suomalaisessa yhteiskunnassa kaikkein merkittävimpiä oikeuksia.

Lopuksi totean, että tämän perustuslain muutoksen suurin periaatteellinen merkitys on siinä, että nyt kiinnitetään huomiota siihen, että

maan vanhentuneesta perustuslaista puuttuvat säännökset taloudellisista, sivistyksellisistä ja sosiaalisista perusoikeuksista. Nämä on nähdäkseen turvattava uudessa valtiosäännössä. Mutta sen valmisteleminen näyttää valitettavasti varsin hitaalta, ja yleensä kun on lähdetty siitä, että ed. Knuuttilan ja ed. Lehmosen lakialoite olisi palautettava valtiosääntökomiteaan, niin on kyllä rehellisesti myönnettävä se, että tämä lakialoite tehtiin ennen kuin valtiosääntökomitea asetettiin, ja myös se, että valtiosääntökomitean työ näyttää hidastuvan sillä tavalla, että joihinkin muutosehdotuksiin ilmeisesti ei päästä ennenkuin 70-luvun puolivälissä (Ed. V. Vennamo: Ei niin nopeasti päästä!). On kuitenkin pidettävä selvänä, että tällaiset perusoikeudet on otettava uuteen valtiosääntöön mm. sen vuoksi, että YK:n yleisistunto on, Suomen äänestäessä sen puolesta, hyväksynyt tätä koskevan yleissopimuksen vuonna 1966 ja sen ratifiointi näyttää tätä edellyttävän.

Tämän lainmuutoksen käytännön merkitys lienee siinä, että valtioneuvostossa ja erikoisesti työvoimaministeriössä on muutoksen tultua voimaan palkko yhä enemmän pohtia sitä, mihin toimenpiteisiin on nyt ryhdyttävä kansalaisten työnsaannin ja toimeentulon varmistamiseksi. Työvoimaministeriön edustajan perustuslakivaliokunnan jäsenille jakamasta muistiosta ilmeneekin, että muutokseen suhtaudutaan tässä ministeriössä vakavasti. Ministeriössä nimittäin lähdetään siitä, että hallitusmuodon tämän kaltaisen muutos edellyttää — niin kuin muistiossa sanotaan — työllisyyslain perusteellista tarkistamista sekä siinä yhteydessä useiden työvoimapolitiittisten ja samalla yhteiskuntapolitiittistenkin ongelmien huolellista selvittämistä (Ed. V. Vennamo: Sos. dem. ministeri vastusti työnsaannin turvaamista, perustuslain muuttamista!) — Sanoisin vain ed. Vennamolle sen, että niin kuin minä ymmärsin sos. dem. ministerin lausuman siellä, se lähti siitä, että hän pitää työllisyyden hoitamista erittäin tärkeänä. Ja vielä painottaisin sitä, että kun perustuslakia muutetaan, sitä ei suinkaan muuteta vain istuvan hallituksen vuoksi, vaan se muutetaan yleensä sen vuoksi, että siihen pyritään koko yhteiskunnassa jatkuvasti (Ed. V. Vennamo: Ei siinä selittämistä ole, vastusti mitä vastusti!).

Jos tämä selvitys tehdään tavoitteena, että kansalaisten oikeus työhön ja toimeentuloon turvataan, silloin tällä perustuslain muutoksella tulee olemaan merkittävä käytännön vaikutus, johon aloitteentekijät varmasti ovat pyrkineet.

Jos muutos taas hylätään, niin tämantapaista selvitystä ja lisäponnistelua työnsaannin turvaamiseksi ei ilmeisesti katsota tarvittavan siinä piirissä, joka on muutosehdotuksen hyväksymistä vastaan. Olisin painottanut, että tässä keskustelussa on kysymys siitä, halutaanko tällainen työn oikeus perustuslakiin säätää vai ei. Tässä ei ole kysymys mahdollisesta kritiikkivirheestä perustuslakivaliokunnassa tai mahdollisesta lakitekniikasta.

Ed. Kortesaalmi: Herra puhemies! Viime aikoina julkisuudessa on näkynyt huolestuttavia tietoja akateemisen alan työttömyyden kasvusta ja muidenkin henkisten työalojen työttömyyden lisääntymisestä. Näin ollen näkymät esimerkiksi tämän kevään ylioppilaitten osalta näyttävät erittäin synkiltä. Muun muassa akateemisia työttömiä on rekisteröity asianomaisen työmarkkinajärjestön Aikavan tietojen mukaan nyt noin 13 000. Tulevaisuudessa ennustetaan akateemisia työttömiä olevan useita kymmeniä tuhansia, jopa niin paljon, että näitten akateemisten työttömien määrä saattaa olla uhkana koko yhteiskuntarauhalle.

Toisaalta meidän yhteiskunnassamme on useita akateemisia ja henkisiä työaloja, joissa työskentelevillä ihmisillä on aivan liian suuri ja rasakas työtaakka. Mainitsisin näistä esimerkiksi opettajat, niin kansakoulun kuin oppikoulun opettajatkin, jotka ahertavat päivä- ja iltakaudet töittensä parissa; päiväkaudet ylisuurten luokkien opettamisessa rasittuen ja iltakaudet sitten kotitöitä tehden. Toisaalta kuitenkin meidän korkeakoulumme ja muut ylemmät oppilaitokset ovat kouluttaneet tämänkin alan taitavia ihmisiä niin paljon, että heitä on työtä vailla suuret joukot. Siis toisilla ihmisillä on työtä liikaa, toisilla ei ole työtä lainkaan, vaikka kysymyksessä on erittäin pitkälle koulutetut ihmiset. Paitsi opettaja-alasta on mainittava, että myös sairaanhoitajien työkentällä ainakin monissa sairaaloissa osa sairaanhoitajista on nääntymässä suuren työtaakan alle; ja toisaalta sairaanhoitajia on koulutettu liikaa.

Näiden syiden johdosta tein 19 päivänä tätä kuuta eduskunnan kyselytunnilla suullisen kysymyksen, jossa tiedustelin, mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä akateemisen työttömyyden poistamiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi. Hämmästyttävästi nykyinen työvoimaministeri oli saanut varsin omalaatuisia tietoja akateemisten työttömien määrästä, tietoja, jotka eivät lain-

kaan vastanneet tämän alan työmarkkinajärjestön hieman aikaisemmin julkisuuteen saattamia tietoja. Ministerin mukaan viime huhtikuussa akateemisen tutkimuksen suorittaneita työttömiä työnhakijoita olisi ollut vain 866, kun sen sijaan Alkavan omien tietojen mukaan näitä työttömiä pitäisi olla noin 13 000. Tässä on siis hämmästyttävän suuri ero ministeriön tiedon ja asianomaisen työmarkkinajärjestön tiedon välillä! Tämä osoittaa siis, että tiedonvälitys ei erityisen hyvin toimi ministeriön ja tämän alan työmarkkinajärjestön kesken.

Kun siis aivan selvästi on olemassa akateemisen ja muun pitkäaikaisen koulutuksen saaneiden henkilöiden työttömyyttä ja toisaalta monilla aloilla työskentelee henkilöitä, jotka ovat suuren ylipaineen alaisia — mainitsin siis näistä nimenomaan opettajat ja sairaanhoitajat ja näitä varmasti löytyy muitakin — niin tämän perusteella, herra puhemies, ehdotan tämän lain perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin uusien työpaikkojen luomiseksi sellaisilla henkisen työn aloilla, joilla on selvästi liian paljon työtä työntekijää kohti.”

Huomautan, herra puhemies, että olen siis täsmentänyt sitä ilmaisua, joka on edustajille jaettu monisteena.

Lisäksi, herra puhemies, kannatan ed. Veikko Vennamon tekemää ehdotusta.

Ed. Ronkainen: Herra puhemies! Lepäämässä ollut ehdotus Suomen hallitusmuodon muuttamisesta sisältää muun muassa säännöksen siitä, että valtiovallan asiana on tarvittaessa järjestää Suomen kansalaisille mahdollisuus tehdä työtä, mikäli laissa ei ole toisin säädetty.

Viime valtiopäivillä asiaa käsiteltäessä on kansanedustaja Raino Westerholm Suomen Kristillisen Liiton käsityksenä esittänyt liittomme katsovan tarpeelliseksi tämän luontoisen muutoksen tekemisen, eikä kantamme ole tässä asiassa muuttunut. Tilanne työllisyysrintamalla on tunnetusti edelleen erittäin heikko, huonompi kuin vuosi sitten, eivätkä valtiovallan tähänastiset toimenpiteet ole osoittautuneet riittäviksi ylläpitämään työllisyyttä. Myönteistä on se, että jotkut työvoimaministeriön virkamiehet ovat myöntäneet suoritetujen toimenpiteiden riittämättömyyden.

Herra puhemies! Edellä sanotun nojalla ilmoitan liittomme edelleen tukevan nyt esillä ole-

vaa hallitusmuodon muutosesitystä ja äänestävän sen hyväksymisen puolesta.

Edelleen, kannatan ed. Jokelan tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Koskenniemi: Herra puhemies! Kysymys on työn oikeudesta. Tähän ovat käsitkensäni mukaan valkaassa mielessä pyrkineet nimenomaan edustajat Lehmonen ja Knuuttila aloitteitaan laatiessaan. Tämän ymmärtää varsin hyvin, kun tietää, että aloitteentekijät ovat joko omakohtaisesti tai valitsijoidensa kautta joutuneet työttömyyden kurjimuksessa kokemaan sen puutteen, mikä meidän hallitusmuodossamme tältä osin on ollut vallalla koko itenäisyytemme ajan. Näin aloitteentekijöillä on todellakin ollut omakohtainen kokemus nimenomaan tältä osin perustuslain muutoksen tarpeellisuudesta. Perustuslakivaliokunnassa edistykselliset asiantuntijat eivät asettaneetkaan lakialoitetta kyseenalaiseksi. Hekin lausunnossaan jopa arvelivat kuitenkin, ettei tätä työn oikeutta koskevaa lainmuutosta ilmeisesti tul- tane vastaisuudessaakaan — vaikka se tul-taisiin säätämään — tulkitsemaan eräiden hallitusten taholta velvoittavana työnsaannin järjestämiskysymyksenä, vaan sitä tul-taisiin pitämään enemminkin tuollaisena julistuksenomaisena.

Kun nyt on todella kysymys työnsaannin oikeudesta ja kun on täällä erikoisesti porvariryhmien taholta korostettu, että uutta hallitusmuodon sanamuotoa, joka tullee hyväksytyksi, tul-taneen pitämään enemmän julistuksenomaisena, niin on tarpeen, herra puhemies, että tässä yhteydessä lausutaan sellaisia toivomuksia ja ponsia, jotka velvoittavat hallitusta tämän lain tultua hyväksytyksi vastaisuudessa työnsaannin järjestämiseksi. Tämän vuoksi ehdotan, herra puhemies, perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: ”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin työttömyyden tehokkaaksi torjumiseksi niin, että kaikille kansalaisille voidaan turvata työtä myös kehitysalueilla.

Ed. Borg: Herra puhemies! Nyt esillä olevaa hallitusmuodon 6 §:ää koskeva asia on omalla tavallaan yhtäaikaista sekä merkittävä että merkillinen. Merkittävää asiassa on tietenkin jo se, että maan perustuslaeista tärkeimmän, hallitusmuodon, muuttaminen ei tietenkään koskaan pienessäkään asiassa ole vähäpätöinen asia. Suomihan on ollut siinä onnellisessa ase-

massa, että hallitusmuodon suuriin muutoksiin ei ole ollut aihetta turvautua edes minkään kriisiin laukaisemiseksi.

Vaikkakaan nyt esillä oleva kysymys ei kajoa hallitusmuodon perusteisiin, vaikkakin se siis on teknisesti ottaen itse asiassa varsin vähäinen muutos, se periaatteellisena ratkaisuna on varsin merkittävä — erityisesti siksi, että se kuuluu hallitusmuodon 1 lukuun, joka tunnustusti käsittelee kansalaisten perusoikeuksia ja -vapauksia. Mitä tulee näitä perusoikeuksia ja -vapauksia koskeviin säädöksiin yleisesti ottaen, on ensiksikin todettava, että ne useissa maissa — eivät vain meillä — ovat luonteeltaan paljon deklaratiorisia, julistuksenomaisia aineksia sisältäviä. Toiseksi on todettava, että perusoikeuksia koskevat määräykset, varsinkin vanhoissa ja kestävässä perustuslaeissa, ovat kylläkin jääneet ajastaan melko lailla jälkeen. Ne eivät täytä esim. YK:n peruskirjan tai tämän järjestön muiden julistusten mukaisia vaatimuksia.

Perustuslakien muuttumattomuudella on siis myös huonot puolensa. Niille annettu erityinen pysyvyys saattaa helposti johtaa ajattelemaan, että perustuslait eivät ole luonteeltaan vain suhteellisen muuttumattomia, vaan myös tiukasti muuttamattomia. Tämä on tietenkin väärä ajatus. Myös perustuslakeja tulee voida ja täytyy kehittää ja muuttaa muuttuvia tavoitteita ja vaatimuksia vastaaviksi. Siksi me liberaalit emme näe mitään sinänsä sopimatonta siinä, että Ståhlbergin käsialaa ratkaisevasti olevaan hallitusmuotoomme nyt halutaan tehdä mielestämme sinänsä suhteellisen merkityksetön muutos (Ed. V. Vennamo: Edellisessä eduskunnassa olitte toista mieltä!).

Mutta tässä kohdin tulemmekin asian merkittäviin, etten sanoisi — myöskin ed. Vennamolle — kummallisiin puoliin. Maassa on parastaikaa työn alla laaja selvitystyö koko valtiosäännön uudistamiseksi, mutta nyt tehdään yksityisen edustajaloitteen pohjalta eräänlainen prejudikaatti ennakkotapaus perustuslakien korjaukselle. Tarkoituksena ei kai nyt ole sentään saattaa valtiosääntökomiteaa ennenaikaisesti eläkkeelle, vaikkakin sekin ajatus voisi olla monella tavoin perusteltu (Ed. V. Vennamo: Älkää silittäkö vastakarvaan!). Vaarana on nimittäin nyt se, että kun pää on saatu auki, saatetaan sekä hallituksen että edustajaaloitteiden kautta yleensä lähtea liikkeelle perustuslakien uudistuskysymyksissä irrallisten erityiskysymysten tietä. Tämä ei voi sinänsä olla prosessuaalisesti oikea menettelytapa perustusla-

kien korjauksessa ja uudistuksessa. Niitä tulisi tietenkin pyrkiä korjaamaan kokonaisuutena.

Toinen merkittävä seikka tässä asiassa on se, että nyt esitetty uudistus ei käytännössä merkitse sanottavasti mitään, ei missään tapauksessa niin paljon kuin esim. vasta suhteellisen tuore työllisyyslaki. Hallitusmuodon 6 §:n 2 momentissa on jo yleinen deklatorinen vaatimus kansalaisten työvoiman kuulumisesta valtakunnan erityiseen suojelukseseen. Tämä kohtahan on aivan sanatarkka käänös aikoinaan Weimarin tasavallan valtiosäännössä olleesta vastaavasta lausumasta. Kun tätä lausumaa on kuitenkin tulkittu eri tavoin, hyvinkin eri tavoin, ja kun sillä erityisesti työllisyyttä ylläpitävänä ja työllisyyspolitiikkaan liittyvänä vaatimuksena on ollut perin heikko merkitys — lähinnähän sen on tulkittu merkitsevän suojaa työvoiman epäinhimillistä tai muuten vastaavanlaista mieletöntä käyttöä vastaan — voidaan muutosta meidän liberaalien mielestä perustella myös materiaallisen sisällön puolesta siksi, että tämä muutos nostaa tämän asian kuitenkin esiin aikaisempaa selvemmin ja korostetummin.

Haluaisin kuitenkin huomauttaa tässä aloitteentekijälle, ed. Knuutilalle, että tuskin häntä nyt vielä tämän lausuman takia tullaan sosialidemokraattien ensi viikonvaihteen puoluekokouksessa kantamaan kultatuolissa (Ed. Friberg: Mikäs huomautus tuo oli?). — Sanat ja deklatoriset julistukset eivät riitä, ed. Friberg, tarvitaan tekoja. Ja nehan ovat nyt sosialidemokraattisen työministerin käsissä.

Voinkin ilmoittaa tässä yhteydessä kannattavani ed. Jokelan täällä tekemää ponsiehdotusta.

En halua puuttua enää tämän asian käsitelyssä esiintyneisiin ikäviin menettelytapakysymyksiin, kuten vasemmiston kieltäytymiseen ja suureen haluttomuuteen kuulla asiantuntijoita perustuslakivaliokunnassa. Nämähän ovat tulleet jo esiin muissa puheenvuoroissa. Ilmoitan vain meidän liberaalien jyrkästi paheksuvan tällaisia menettelytapoja. Samalla ilmoitan, että olemme asian periaatteelliseen sisältöön nähden myönteisellä kannalla. Siksi kannatamme asian hyväksymistä, vaikka olisimmekin toivoneet itse menettelytavoissa toisenlaisia keinoja.

Lopuksi esitän, että eduskunta asian käsitelyn yhteydessä hyväksyisi seuraavan pönten: ”Hyväksyessään ehdotuksen eduskunta edellyttää, että perustuslakivaliokunnan omaksuman käsityksen mukaisesti hallitus kiinnittää huomiota valtiosääntökomitean työskentelyyn niin, että hallitusmuotoon mahdollisesti tulevat muu-

tokset voitaisiin käsitellä yhtenä kokonaisuutena ja pidättäytyä irrallisista erillisratkaisuista." (Ed. V. Vennamo: Selvä jarrutuslinja!)

Ed. Mäki: Herra puhemies! Ottaen huomioon lukemattomat ponnet, mitä on esitetty, ja kun on toinen istunto vielä tänään, esitän että tämä asia pannaan pöydälle ensi viikon tiistain istuntoon, joka suorittamieni tiedustelujen mukaan parhaiten soveltuu seuraavaksi käsitte-lypäiväksi.

Ed. Rainio: Herra puhemies! Kannatan ed. Mäen tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Ed. Rytkönen: Herra puhemies! Ehdotan, että asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

Ed. L. Linna: Herra puhemies! Kannatan ed. Rytkösen tekemää ehdotusta.

Ed. Härkönen: Herra puhemies! Kannatan ed. Mäen tekemää ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Mäki ed. Rainion kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi tiistain istuntoon. Kutsun tätä ed. Mäen ehdotukseksi. Ed. Rytkönen ed. L. Linnan kannattamana on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon. Tämä on ed. Rytkösen ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Rytkösen ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Mäen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Breilin, Eskman, Friberg,

Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Kaarna, Kaipainen, Kantola, Karkinen, Knuuttila, Kook, Kohtala, T. T. Koivisto, Korpinen, Korttesalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laine, Lehmonen, Lemström, Lepistö, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mattila, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäkinen, Männistö, Mänttari, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pohjonen, Puhakka, Puikkinen, Raatikainen, Rantala, Remes, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytkönen, Räsänen, Saarto, Sainio, Salama, Salla, Salo, Sandelin, Sorsa, Stenbäck, Söderman, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Väinö, Weckman, P. Vennamo, V. Vennamo ja Volotinen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Haukipuro, Hemmi, Holkeri, Häggblom, Häikiö, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, P. Jokinen, Junnila, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Laatio, Laitinen, Lattula, H. Linna, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Miettinen, Mykkänen, Mäki, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Saimo, Salmenkivi, Salolainen, Saukkonen, Sigfrids, Silekangas, Sundqvist, I. Suominen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Toivanen, Tähkämaa, Uusitalo, Vartia, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Ääri.

"Tyhjää" äänestää edustaja Lehtinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Flinck, Forsman, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Honkonen, Hostila, Huurtamo, Häkämies, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kalavainen, Kivistö, T. M. Koivisto, Lankinen, Linkola, Mäki-Hakola, Nevalainen, Niemelä, N. Nieminen, Paasio, Rekonen, Saarinen, Salmi, Salmivuori, Saloranta, Seppä, Siikaniemi, Sinisalo, Suokas, S. Suominen, Suorttanen, Taipale, Teir, Tikkanen, Vaittinen-Kuikka, Westerholm, Vilponiemi, Voutilainen ja Äsvik.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 90 jaa- ja 68 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 40.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Rytkösen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

Pöydälle panna varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan

seuraavaan istuntoon:

8) Ehdotuksen laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13;

9) Ehdotuksen laiksi polttoturpeen käytön edistämisestä sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14;

10) Ehdotuksen laiksi aluevaihdoista valtion ja Loimaan kaupungin välillä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15;

11) Ehdotuksen laiksi aluevaihdoista valtion ja Hyvinkään kaupungin välillä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16; ja

12) Ehdotuksen laiksi aluevaihdoista valtion ja Joensuuun kaupungin välillä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17;

ensimmäiseen istuntoon:

13) Keski-Suomen kuntoutuslaitoksen rakennuslainojen valtion takauksia

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18; ja

14) Valtioneuvoston kertomuksen johdosta eduskunnalle toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970

laadittu sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 6; sekä

seuraavaan istuntoon

15) Ehdotuksen laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Puhemiesneuvosto kokoontuu välittömästi tämän istunnon päätyttyä.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 16.36.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

52. Tiistaina 30 p. toukokuuta 1972

kello 17.

Päiväjärjestys.

Siv.

Ilmoituksia.

Siv.

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10; mainittu vuoden 1970 vp:ltä lepäämässä oleva lakiehdotus.

Ensimmäinen käsittely:

Esitellään:

1) Ehdotus laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta 1059

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 11.

2) Ehdotus laiksi polttoturpeen käytön edistämisestä 1060

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14; hallituksen esitys n:o 74.

3) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Loimaan kaupungin välillä 1061

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15; hallituksen esitys n:o 89.

4) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Hyvinkään kaupungin välillä

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16; hallituksen esitys n:o 90.

5) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Joensuun kaupungin välillä

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 91.

6) Ehdotus laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 64.

7) Hallituksen esitys n:o 111 laiksi Tampereen keskussairaalan käyttämisestä Tampereen Yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan opetussairaalana 1062

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 11, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13.

Ainoa käsittely:

Keskustelu:

6 a) Ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta

Ed. Lemström: Herra puhemies! Eduskunnan käsiteltäväksi on tullut laki kansanedus-

tajain palkkiolain muuttamisesta. Tämä laki on käynyt monen vaiheen läpi; se on välillä vedetty ulos, tuotu jälleen takaisin, ja lopputulos osoittaa sitä vastuuttomuutta, jota eduskunnan piirissä tunnetaan silloin, kun näitä ratkaisuja tehdään.

Tämä lainmuutos, joka on käsiteltävänä, merkitsee yli 400 markan korotusta kansanedustajan palkkaan. Tilanne on osoittautunut selväksi, että kansanedustajat haluavat karhun osan siihen verraten, mitä tavallinen työmies ja pienituloinen voi saada palkan lisää viimeisten sopimusten jälkeen. Se, että tällaiseen on jouduttu, oli selviö valtiovarainvaliokunnan siinä jaostossa, jossa tätä asiaa käsiteltiin. Erikoisesti täällä eduskunnassa tuntuivat kokoomuksen kansanedustajat olevan kaikkein vaikeimmassa tilanteessa, koska he kiihkomielisesti puolustivat siellä näitä ratkaisuja.

Samoin valiokunnassa käsiteltiin myöskin lakialoitetta, joka olisi merkinnyt monipalkkaisuuden mahdollisuuden poistumista kansanedustajan kohdalla. Kokoomuksen edustajat täällä kohdin yrittivät keksiä vaikka minkälaisia verukkeita tämän esityksen hylkäämiseksi, jossa he onnistuivatkin. Meidän eduskuntamme palkkioista annetut lait ovat sellaisia, jotka asettavat kansanedustajan suureen yläluokkaan muuhun työntekijäluokkaan nähden ja ennen kaikkea pienituloisempaan väestöön nähden.

Olisimme SMP:n ryhmässä odottaneet, että tämän palkkaratkaisun yhteydessä olisi noudatettu maltillisuutta, vastuuntuntoa siitä, että kansanedustaja on henkilö, jonka tehtävänä ei ole silloin, kun hän pääsee asioita ratkaisemaan, itsellensä suurten talousetujen saalistus, vaan hänen päätehtävänä on asioiden hoitaminen niin, että sinne, missä hätä on suurin, suunnataan myöskin työn voimakkain panos taloudellisen hädänkin poistamisen kohdalla. Toisin on nyt käynyt, ja tämä merkitsee ikävää eduskunnan leimaamista siinä mielessä, että se itse on lähtenyt tällaiselle saalistustielle. On valitettavaa, että ne kansanedustajat, jotka valiokunnissa ovat enemmistönä näistä asioista päättäneet, ovat päätyneet tämänkaltaiseen ratkaisuun. Tämä on siksi valitettavaa, että meillä tänä päivänäkin maassamme, ennen kaikkea laita-alueilla työväestömme, pienviljelijäväestön, eläkeläisten piirissä on suuret joukot henkilöitä, jotka eivät saa montakaan prosenttia siitä, mitä kansanedustajat itsellensä ovat määränneet palkkaa kuukautisen elantonsa turvaamiseksi eläkkeenä

tahi ansiona. Tämä tulisi ennen kaikkea kansanedustajan muistaa ja tältä pohjalta näitä asioita myöskin omalta kohdaltansa ratkoa.

Tällä kohdin on todettava, että tämä esitys ei tyydytä SMP:n eduskuntaryhmää, ja siksi se on myöskin jättänyt vastalauseensa tähän valiokunnan päätökseen. Tulemme puuttumaan lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä näihin asioihin, ja toivomme, että myöskin eduskunta täällä kohdin tuntee vastuuta eikä halua itsellensä etuja, vaan haluaa hoitaa niiden etuja, jotka todella ovat vaikeuksissa.

Ed. Juntumaa: Herra puhemies! Keskusteluissa kansanedustajain palkoista on paljon asiattomuutta. On otettava huomioon, että kunkin edustajan oma varallisuus on jo alunperin erilainen. Moni menettää muun ansionsa kokonaan tänne tultuaan. Jotkut taas nauttivat toista palkkaa muualta. En voi siksi pitää nykyistä järjestelmää yleensä oikeudenmukaisena. Suomen kristillinen liitto on S 11 palkkaluokan kannalla, jolloin kansanedustajan palkka säilyisi suunnilleen ennallaan. Jos se kuitenkin enemmistön päätöksellä nostetaan B 1 luokkaan, olisi kohtuullista harkita kansanedustajatoimen aikana tapahtuvan muiden virkojen hoidon rajoittamista.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi polttoturpeen käytön edistämisestä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 74, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelu:

Ed. Pekkala: Herra puhemies! Käsiteltävänä on hallituksen esitys laiksi polttoturpeen käytön edistämisestä. Tätä lakia on tervehdittävä tyydytyksellä, koska sillä pyritään edistämään kotimaisen polttoaineen käyttöä. Siten se

samalla vähentää ulkomaisen polttoaineen tuontia ja myöskin vähentää ulkomaiseen maksutaseeseen kohdistuvaa painetta.

Jo aikaisemmin on talousarvion käsittelyn yhteydessä valtion polttoainetoimistolle, Vapolle, osoitettu varsin huomattavia määrärahoja polttoturpeen käytön edistämiseksi. Tässä yhteydessä on kuitenkin todettava, että maassa on toiminut jo useita polttoturvelaitoksia, joiden tukena ei ole ollut Vapolle osoitettuja määrärahoja eikä myöskään nyt tämän lain mukaista apua, mikä tulee niille laitoksille, jotka perustetaan tai jotka laajentavat toimintaansa polttoturvetta käsittelevän lain hyväksymisen jälkeen.

Tästä syystä tässä yhteydessä on aihetta esittää toivomus, että, mikäli mahdollista, asetuksella säädettäisiin, että avustusta voitaisiin myöntää myös niille laitoksille, jotka jo ovat toiminnassa ja suorittaneet uraauurtavaa työtä polttoturpeen käytön kokeilussa, tai sitten valtion talousarviossa jo tähänkin saakka ollutta määrärahaa polttoturpeen käytön edistämiseksi lisätään niin, että jo toiminnassa olevatkin laitokset pääsevät tasaveroiseen asemaan valtion tuen suhteen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Loimaan kaupungin välillä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 89, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Hyvinkään kaupungin välillä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16 ja otetaan ensimmäiseen kä-

sittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 90, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Joensuun kaupungin välillä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17, ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 91, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 64, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

—————
Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 6 a) asia.

—————

7) Ehdotuksen laiksi Tampereen keskussairaalan käyttämisestä Tampereen Yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan opetussairaalamana

sisältävä hallituksen esitys n:o 111 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi torstaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17.12.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

53. Torstaina 1 p. kesäkuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta 1065

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 44; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 75.

2) Ehdotus laiksi Yhteiskunnallisen Korkeakoulun järjestysmuodon perusteista ja valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 45; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 73; ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 1187.

3) Ehdotus laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta 1066

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 46; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 11.

4) Ehdotus laiksi polttoturpeen käytön edistämisestä 1068

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 47; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14; hallituksen esitys n:o 74.

5) Ehdotus laiksi aluevaihdoista valtion ja Loimaan kaupungin välillä ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 48; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15; hallituksen esitys n:o 89.

6) Ehdotus laiksi aluevaihdoista valtion ja Hyvinkään kaupungin välillä 1068

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 49; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16; hallituksen esitys n:o 90.

7) Ehdotus laiksi aluevaihdoista valtion ja Joensuun kaupungin välillä ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 50; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 91.

8) Ehdotus laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta 1069

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 51; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 64.

Ainoa käsittely:

9) Ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta ”

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10; mainittu vuoden 1970 vp:ltä lepäämässä oleva lakiehdotus.

10) Ehdotus Keski-Suomen kuntoutuslaitoksen rakennuslainojen valtion takauksista 1090

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18; hallituksen esitys n:o 93.

11) Valtioneuvoston kertomus toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970 ”

Asiakirjat: Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 6; mainittu kertomus.

Esitellään:

- 12) Hallituksen esitys n:o 106 oikeusaputoiminnan laajentamista koske-
vaksi lainsäädännöksi 1090
- 13) Hallituksen esitys n:o 107 laeiksi
valtion varoista maksettavista todisteluku-
stannuksista ja oikeudenkäymiskaa-
ren 17 luvun muuttamisesta ”
- 14) Hallituksen esitys n:o 108 laiksi
rajoitetusti verovelvollisen valtion- ja
kunnallisverosta sekä laiksi työnantajan
sosiaaliturvamaksusta annetun lain muut-
tamisesta 1091
- 15) Hallituksen esitys n:o 109 laiksi
vieraalle valtiolle maksetun veron vähen-
tämisestä Suomen valtiolle maksetta-
vasta verosta eräissä tapauksissa ”
- 16) Hallituksen esitys n:o 110 laiksi
verotuslain muuttamisesta ”
- 17) Hallituksen esitys n:o 112 laiksi
väestön terveyden- ja sairaanhoidon tur-
vaamisesta poikkeuksellisissa oloissa ja
suuronnettomuuden sattuessa ”
- 18) Valtioneuvoston päätös 10 päi-
vältä toukokuuta 1972 hyödykkeiden
hintavalvonnasta ”

Pöydällepanoa varten
esitellään:

- 19) Lakivaliokunnan mietintö n:o 5
hallituksen esityksen johdosta laiksi ri-
koslain täydentämisestä eräillä yksityis-
elämän suojan loukkaamista koskevilla
rangaistussäännöksillä ”
- 20) Lakivaliokunnan mietintö n:o 6
lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdo-
tuksen laiksi avioliittolain muuttamisesta ”
- 21) Lakivaliokunnan mietintö n:o 7
toivomusaloitteen johdosta, joka koskee
avio- ja asumuseroa koskevan lainsäädän-
nön muuttamista sovittelua koske-
valta osalta ”
- 22) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö
n:o 7 hallituksen esityksen johdosta Puo-
lan, Romanian ja Unkarin kanssa tehty-
jen konsulisopimusten eräiden määräys-
ten hyväksymisestä ”

Siv. Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Nimenuudessa merkitään poissaoleviksi en-
simmäinen varapuhemies E. Niskanen ja edus-
tajat Asunmaa, Flinck, Friberg, Helle, Hokka-
nen, Hostila, Huurtamo, Järvisalo-Kanerva,
Kaipainen, O. Kangas, Karkinen, T. M. Koiv-
visto, Laitinen, Lehmonen, Lindeman, Mattila,
Nevalainen, Paasio, Pohjonen, Raatikainen,
Salmi, Salmivuori, Sorsa, Sundqvist, Söder-
man, Taipale, Tuominen, Tuomioja, Väinö Tu-
runen, V. Vennamo, Vilponiemi ja Voutilainen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä
istunnosta virkatehtävien vuoksi ed. Karkinen
sekä yksityisasiain vuoksi edustajat Asunmaa,
Flinck, Helle, Järvisalo-Kanerva, O. Kangas,
T. M. Koivisto, Laitinen, Lindeman, Nevalai-
nen, E. Niskanen, Paasio, Pohjonen, Sorsa ja
Väinö Turunen, tämän kuun 6 päivään yksi-
tysisiasiain vuoksi ed. Sundqvist, tämän kuun 7
päivään yksityisasiain vuoksi ed. Lehmonen, tä-
män kuun 8 päivään yksityisasiain takia ed.
Mattila, tämän kuun 5 päivästä 8 päivään vir-
katehtävän vuoksi ed. Ääri, tämän kuun 5 päi-
västä 9 päivään virkatehtävän takia edustajat
Hemmi, Jaatinen, Juntumaa, Teir ja Volotinen,
tämän kuun 5 päivästä 17 päivään virkatehtä-
vän takia ed. P. Vennamo, tämän kuun 6 päi-
vään istunnosta yksityisasiain takia ed. Salo-
ranta, tämän kuun 6 päivästä 8 päivään virka-
tehtävän vuoksi ed. Tiilikainen ja yksityis-
asiain takia ed. Lottanen, tämän kuun 6 päi-
västä 9 päivään virkatehtävän vuoksi ed. Sten-
bäck ja yksityisasiain takia ed. Lähteenmäki,
tämän kuun 6 päivästä 16 päivään yksityisasiain
vuoksi ed. Ruokola sekä tämän kuun 7 ja 8 päi-
vään istunnoista yksityisasiain takia ed. Kaarna.

Lakivaliokunnan täydentäminen.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa,
että eduskunta päättäisi jättää eduskunnan va-

litsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen valittamisen lakivaliokuntaan valtioneuvoston jäseneksi nimitetyn ed. Karkisen sijaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Uusi suuren valiokunnan jäsen.

Puhemies: Ilmoitetaan, että suhteellisia vaaleja koskevien määräyksien 13 §:n mukaan tulee suuren valiokunnan jäseneksi valtioneuvoston jäseneksi nimitetyn ed. Karkisen sijaan varajäsen ed. Työläjärvä.

Lakivaliokunnan jäsenet.

Puhemies: Valiokuntapaikkojen järjestyä varten pyytää ed. Työläjärvä vapautusta lakivaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Eduskunta päättäneen jättää valitsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen valittamisen lakivaliokuntaan vapautuksen saaneen sijaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime toukokuun 31 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 114—116 sekä 120 ja 121, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjallinen kysymys ja siihen annettu vastaus.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on, puhemiehelle osoitettuna, saapunut ministeri Fredrikssonin vastaus ed. Hemmin ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 103 taloudellisen tuen myöntämisestä kuntoutustutkimuksiin määrätuille.

Tämä kysymys on vastauksineen painettuna jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 44 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 12 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 75, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 44. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sitten ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 9 ja 11 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi Yhteiskunnallisen Korkeakoulun järjestysmuodon perusteista ja valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 45 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 10 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 73, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 45. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4 ja 4 a §, lain uusi nimike, voimaantulosäännös, johtolause ja lain nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 46 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 13 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 11, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 46. Ensinnäkin asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Lemström: Herra puhemies! Ehdotuksen laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta ollessa ensimmäisessä käsittelyssä käsiteltiin niitä asioita, jotka koskivat sitä epäjohtonmukaisuutta, jota eduskunta noudattaa omien palkkojensa määrittelyssä. Sen lisäksi on syytä panna merkille eräitä sellaisia seikkoja, jotka tällaisen ensikertalaisen kansanedustajan työskentelyssä erikoisesti tämän asian kohdalla ovat tulleet esille.

Ensinnäkin eduskunnan pitäisi olla laitos, jonka päätöksistä ja käsittelyistä tiedot kulkevat vapaasti julkisuuteen jokaisen kansalaisen saataville. Näin ei kuitenkaan nimenomaan tämän asian kohdalla ole esteettömästi tapahtunut tälläkään kertaa niin kuin ei aikaisemminkaan, mutta en olisi koskaan uskonut, että eduskunnan sisäisessä toiminnassa pyritään sen kaltaisiin ratkaisumenetelmiin kuin tämän kansanedustajain palkkiolain käsittelyn eri vaiheissa on pyritty. Erikoisesti on ollut merkille pantavaa se, että sekä yksityisiä kansanedustajia että ryhmää, joka on ottanut kielteisen kannan tämänkaltaisiin ratkaisuihin, on kohdeltu melko kovakouraisesti siihen verraten mitä eduskunnan sisällä työssä pitäisi tapahtua. Erityisesti on huomattava, että tästä asiasta on käyty ns. salaisia neuvotteluja monissa eri portaita. Jopa yritettiin sanomalehtimieslakon alkuvaiheessa väkiryynnäköllä viedä

tämä asia valtiovarainvaliokunnassa lävitse, jotta kansa ei olisi saanut tietää, mitä oltiin tekemässä.

Tämän kaltainen työskentely ei ole omiaan korostamaan eduskunnan arvovaltaa eikä myöskään päätäntävaltaa, joka monessa muussakin suhteessa viime aikoina on tullut hyvin epäilyksenalaiseksi. Kun tällaisiin toimenpiteisiin ryhdytään valiokunnissa ja neuvotteluissa, on todettava, että niiden puolueiden piirissä, jotka eivät vastusta tämän kaltaisia ratkaisuja, tunnetaan jonkinlaista pelkoa tavallisten kansalaisten kannanotoista. Kun me sitten seuraamme niitä kannanottoja, jotka kentältä ovat tulleet, ne ovat todella sellaisia, että on syytä niitä pelätä. Miksi? Sen vuoksi, että synnyttää katkeruutta vähäosaisen kansan ennen kaikkea eläkeläisten ja pienituloisten kansalaisten piirissä, kun tulonjaon määrittelyssä itsensä eduskunnan toimesta päädytään tämän kaltaisiin ratkaisuihin, kuin se jonka kanssa me nyt tänäänkin olemme tekemisissä. Tämä kysymys on hyvin vakava. Sen tekee erittäin vakavaksi se, että tätä ei ole haluttu vapaasti ja julkisesti käsitellä, vaan on pyritty toisen kaltaisiin ratkaisuihin.

On erikoisesti painotettava, että tämän kaltaiset päätökset ja ratkaisut on myöskin niin toteutettava, että ne vapaasti saadaan julkisuudessa tiedoksi ja että jokainen kansalainen tässä maassa saa tietää, mitä tehdään. Eduskunnan ei ole syytä lähteä pimentämään nimenomaan niitä ratkaisuja, joilla se päättää kansanedustajien tuloista. Jos menetellään niin kuin tämänkin asian käsittelyn yhteydessä on ollut pyrkimys, se osoittaa, että yleensä ei kaikkilta kohdin haluta antaa tiedoksi mitä asioita päätetään. Silloin me olemme kansanvallan periaatteellisesta toteuttamisesta luiskahtaneet sivuun. Pidän erittäin ikävänä tällaista menettelyä ja samoin pitää SMP:n eduskuntaryhmä. Me olemme SMP:n eduskuntaryhmässä lähteneet siitä, että kansanedustajan tulo on riittävä ja korotukseen ei ole aihetta ottaen huomioon maamme keskiansiotasonkin. Näin varsinkin kun me menemme sinne kansan syvien rivien keskuuteen, jossa ansiot ovat — niin kuin edellisessä puheenvuorossani mainitsin — muutamia prosentteja siitä, mitä kansanedustaja saa kuuksittain korvausta kaikkien muiden korvausten ja rahaksi laskettavien etuisuuksien lisäksi, joita hänellä on tämän peruspalkan lisäksi. Sen vuoksi SMP:n eduskuntaryhmä on tehnyt oman ratkaisuesityksensä, jonka tulemmesittämään lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Ed. Westerholm: Herra puhemies! Suomen Kristillinen Liitto on edustajanpalkkioiden korotusten suhteen alusta lähtien ollut kielteisellä kannalla. Koska kuitenkin samalla olemme sitä mieltä, että vastaisuutta silmällä pitäen edustajanpalkkio tulee sitoa voimassa olevaan valtion palkkausluokitukseen, yhdyimme tältä periaatteelliselta puolelta hallituksen esitykseen ja valtiovarainvaliokunnan mietintöön. Kantanamme palkkion suuruuteen nähden on edelleenkin taso, jota palkkausluokka S 11 edellyttää. Koska valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyvän lakiehdotuksen 1 §:n sanamuoto kuitenkin käytännössä paremmin vastaa tarkoitustaan palkkausluokkaa vahvistettaessa, esitän liittomme kantana, että valtiovarainvaliokunnan lakiehdotuksen 1 §:ään tekemä korjaus muutetaan sanonnaksi ”yhdeksää palkkausluokkaa pienempi kuin mitä ylimpään palkkausluokkaan kuuluvasta valtion virasta tai toimesta kulloinkin suoritetaan”. Tämä ehdotus merkitsee käytännössä sitä, että edustajanpalkkio säilyy nykyisen suuruisena.

Ed. P. Venamo: Herra puhemies! Eduskunnat joka kerta, kun ne ovat käsitelleet omaa palkkaustaan, ovat olleet ainakin keskustelupöytäkirjoista ja vanhoista asiakirjoista päätellen varsin kiusaantuneita, ja ne ovat olleet varsin kiusaantuneita siksi, että joka kerran on harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta ollut kysymys selvästä palkkojen korottamisesta. Tästä asiasta tietysti voidaan puhua monella lailla. Joku voi väittää, että palkka ei ole koskaan riittävä, eikä varmasti kansanedustajan palkka ole koskaan riittävä sellaiselle, joka haluaisi kuluttaa kymmeniätuhansia markkoja kuukaudessa. Mutta kun tässä salissa muissa asioissa, muiden kansalaisten asioissa ja niitä käsiteltäessä puhutaan niin voimakkaasti aina solidaarisuudesta, oikeudenmukaisuudesta ja tasapuolisuudesta, niin olisi syytä kansanedustajien soveltaa tätä periaatetta myös itseensä. On aivan totta, että periaatteessa on ehkä hienan tarpeetonta se, että sen enempiä eduskunta kuin mikään muukaan elin päättää itse omista ansioistaan, mutta se tuskin on tarpeetonta, että kansa, äänestäjät, jotka ovat kaikki meidät tänne valinneet, seuraavat varsin kiinnostuneina erityisesti sitä, mitä me teemme omissa asioissamme. Sen vuoksi eduskunnan ei tulisi olla kiusaantunut eikä pyrkiä hoitamaan omia palkkausasioitaan tai muita omia etuukseen piilossa julkiselta sanalta tai piilossa ta-

vallisilta äänestäjiltä. On aivan selvää ja luonnollista, että äänestäjät nimenomaisesti haluaivat huolehtia siitä, että heidän tuellaan valitut edustajat, jotka ovat heidän asioitaan ajamassa, eivät aseta omia etujaan ensisijalle.

Me SMP:ssä periaatteessa hyväksymme sen, että kansanedustajan palkka sidotaan johonkin määrättyyn automaattiin valtion virkapalkkauksissa, jotta tätä jokavuotista palkankorotusjupakkaa täällä ei tarvitsisi käydä. Me katsoimme, että kansanedustajan palkka nykyisellään on riittävän korkea, sitä ei tarvitse korotella eduskunnan enää. Se voidaan sitoa automaattiin, jonka mukaisesti se säilyy samalla tasolla edelleen. Mutta erityisesti myös, kun on useita vuosia palkansaajien puolella pidetty tiukasti kiinni keskitetyistä palkkaratkaisuista, jotka ovat edes jossain määrin olleet solidaarisia, eduskunnan, joka näitä palkkaratkaisuja on vaatinut ja toivonut, tulee ehdottomasti pysyä myös itse solidaarisella linjalla. Me SMP:ssä emme vastusta kansanedustajien palkkojen korotusta yleisesti hyväksytyin HL-sopimuksen mukaisesti. Me hyväksymme luonnollisesti sen saman korotuksen, minkä saavat muutkin vastaavaa palkkaa tässä yhteiskunnassa saavat, sen korotuksen, minkä työmarkkinajärjestöt ovat yhteisesti sopineet. Mutta me emme hyväksy sitä, että nyt, kun nähtävästi viimeisen kerran ainakin moneen moneen vuoteen eduskunta itse käsittelee omia palkkojaan, niin kuin loppupisteenä koko tälle vuosia kestäneelle palkankorotusjupakalle eduskunta lopuksi kahmaisee niin paljon kuin pystyy itselleen lisää palkan korotusta.

On valitettavaa, että sen enempiä hallitus esityksensä perusteluissa kuin myöskään valtiovarainvaliokunta mietinnössään eivät sanallakaan puhu siitä, että tosiasiallisesti palkkojen sitomisessa määrättyyn palkkaluokkaan lisäksi on kysymys selvästä palkan korotuksesta. On kysymys palkankorotuksesta, jossa eduskunnan valtiovarainvaliokunta on mennyt vielä pitemmälle kuin virkamieshallitus, joka ei minkäänlaista poliittista vastuuta kantanut. Valtiovarainvaliokunta on poikennut hallituksen esityksestä siinä, että se ehdottaa edustajanpalkkion irrotettavaksi jostain määrätystä palkkausluokasta ja sidottavaksi korkeimpaan valtion palkkaluokkaan, mikä merkitsee sitä, että mikäli uusia korkeampia palkkaluokkia tulee, niin kuin tulossa on, edustajanpalkkio tulee automaattisesti siirtymään myös palkkahaitarissa askelmalta toiselle. SMP:ssä ja SMP:n valtiova-

rainvaliokunnan vastalauseessa on lähdetty siitä, että palkka sidotaan sille kohdalle, millä se tällä hetkellä on, ja siinä se olisi pysyvä.

Minä erityisesti sen vuoksi tulin tästä asiasta tänne puhumaan, kun jatkuvasti erityisesti tämän istuntonsalin ulkopuolella kansanedustajain toimesta valitetaan suuresti palkan vähyyttä. Minä lienen niitä harvoja edustajia tässä salissa, joka tulee toimeen pelkällä kansanedustajan peruspalkalla ilman mitään lisäviroista tulevia palkkioita, ilman päivärahaa ja maksaen I veroluokan verot. Siitä huolimatta, vaikkakaan lisäraha koskaan ei ole pahitteeksi, on minulle selvää, että nykyinenkin ansio riittää. Turha kansanedustajien on puhua palkkakoupassa olemisesta, turha on valittaa niitä suuria kuluja, joita toimesta aiheutuu. Ensisijainen tehtävämme täällä ei ole oman asian hoitaminen, vaan äänestäjien asian hoitaminen, ja se toki ei piirullakaan parane omia palkkoja nostelemalla.

Ed. Ronkainen: Herra puhemies! Kannatan ed. Westerholmin tekemää ehdotusta.

Puhemies: Ei ole tehty ehdotusta, käynnissä on yleiskeskustelu.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

4) Ehdotus laiksi polttoturpeen käytön edistämisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 47 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 14 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 74, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 47. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—5 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Loimaan kaupungin välillä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 48 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 15 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 89, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 48. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Hyvinkään kaupungin välillä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 49 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 16 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 90, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 49. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Joensuun kaupungin välillä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 50 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä

n:o 17 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 91, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsitteilyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 50. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteilyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsitteilyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsitteily julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 51 ja otetaan toiseen käsitteilyyn siinä sekä puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 64, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsitteilyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 51. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteilyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsitteilyssä hyväksytään keskustelutta 3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsitteily julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu vuoden 1970 vp:ltä lepäämässä oleva lakiehdotus.

Puhemies: Käsitteilyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen pääte-

tään lakiehdotuksesta, joka valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan nyt muuttamattomana hyväksyä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 1 momentissa säädetyn määränemmistöin taikka hylätä. Asiaa aikaisemmin käsiteltäessä tehdyt ehdotukset otetaan nyt huomioon.

Keskustelu:

Ed. Häikiö: Herra puhemies! Ed. Södermanin puheenvuoron johdosta haluan huomauttaa, etten väheksy aloitteen merkitystä siinänsä, aloitteen on vain oltava teknisesti niin hyvä, että sen pohjalta voidaan ryhtyä lainsäädäntötoimeen. Näin ei ole asianlaita ed. Knuutilan ym. aloitteen kohdalla.

Ed. Söderman ja monet muutkin edustajat ovat täällä todenneet, että lainmuutoksella on vain julistuksellinen merkitys. Tämän vuoksi ed. V. Vennamon puheenvuorossaan esittämät väitteet jäävät omaan arvoonsa.

Herra puhemies! Kannatan ed. Borgin tekemää ehdotusta perustelulausemaksi.

Ed. Ilaskivi: Herra puhemies! Hallitusmuodon 6 §:n 2 momenttiin sisältyy jo nyt säännös, jonka mukaan kansalaisten työvoima on valtakunnan erikoisessa suojeluksessa. Tämän on yleensä katsottu merkitsevän perustuslakiin sisältyvää velvoitetta siitä, että hallituksen ja valtiovallan tulisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä edistämään työllisyyden säilymistä sekä myötävaikuttaa siihen, että työttömyys olisi niin vähäistä kuin mahdollista. Pankkivaltuusmiesten johtosäännön 3 §:ssä mainitaan puolestaan, että pankkivaltuusmiehen tulee kaikessa toiminnassaan niin menetellä, että Suomen raha säilyttää laissa säädetyn arvonsa. Tämän säännöksen tulkintana puolestaan on ollut velvoitus inflaation vastaiseen toimintaan, pyrkimys niin vakaaseen rahanarvoon kuin mahdollista.

Käytännön kokemukset kuitenkin osoittavat, että huolimatta mainituista lainsäädännöksistä meillä Suomessa on ajoittain ollut hyvinkin voimakas työttömyys ja että inflaatio silloin tällöin on vallinnut hyvinkin huomattavissa mittasuhteissa. Tämä jos mikä on osoituksena eräästä yksinkertaisesta tosiseikasta: Pelkin lakipykälä, olkoot ne kuinka hyvin kirjoitettuja tahansa tai olkoon niiden päämäärä kuinka korkealla hyvänsä, ei pystytä muuttamaan taloudellisen kehityksen kulkua ja taloudellisten lakien sisältöä. Jotta rahanarvo säilyisi tai jotta täystyöllisyys voitaisiin saavuttaa, vaaditaan ennen

muuta oikeaotteista talouspolitiikkaa sekä eduskunnan, hallituksen että Suomen Pankin harjoittamana.

Jo pelkästään tämän perusteella voidaan näin ollen todeta, että perustuslain säännösten muuttaminen ei ole mikään autuaaksi tekevä ihmelääke, joka ratkaisisi meidän työllisyyspoliittiset ongelmamme. Kansallisen Kokoomuksen eduskuntaryhmä on varsin pitkään ja varsin perusteellisesti pyrkinyt paneutumaan nyt esillä olevaan aloitteeseen ja tarkastellut, olisiko sen hyväksyminen sellainen keino, joka parantaisi työllisyystilannetta maassamme. Jo edellä mainitsemani seikat osoittavat, että näin ei käytännössä voi olla asianlaita. Sillä, että hallitusmuotoon lisätään yksi uusi lause, ei valitettavasti voida luoda työtä ja uusia työtilaisuuksia niille tälläkin hetkellä yli 50 000 henkilölle, jotka talouspolitiikan heikkouksien johdosta ovat työtä vailla. Tähän tarvitaan kokonaan muunlaisia otteita, tarvitaan tehokasta suhdanne- ja talouspolitiikkaa. Asiaasiat eivät näin ollen näytä puoltavan tämän tapaisen perustuslain muutoksen hyväksymistä.

Näin on asianlaita myöskin lukuisista muodollisista seikoista johtuen. Jo viime kerralla käydyssä keskustelussa on selvästi tuotu esiin, että se lakiehdotus, jonka perusteella kysymystä nyt ollaan käsittelemässä, ei valitettavasti ole parhaalla mahdollisella tavalla valmisteltu. Sen sanamuotoa voidaan kritisoida, kuten täällä on jo tapahtunutkin. Näin ollen se sanamuoto, jota nyt esitetään, sisältää eräitä sellaisia muodollisia puutteita, jollaisia ei tulisi sisältyä meidän perustuslakeihimme. On toisin sanoen lähdettävä siitä, että perustuslakeja ei tule muuttaa aivan helpoin perustein, hetken mielijohteesta. Pikemminkin niiden tarkistukseen on pyrittävä vain silloin, kun muutokset ovat riittävän hyvin valmistellut, ja tällaista valmistelutyötä tähän hetkellä suoritetaan perustuslakien kokonaisuuden osalta. On näin ollen aivan oikein, että myös tämä muutos voisi odottaa sitä kannanottoa, joka kokonaisuudistuksen yhteydessä muotoutuu.

Kiinnitän huomiota myöskin siihen, että valtiokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa alleviivataan niin ikään näitä muodollisia seikkoja. Siinä olevassa vastalauseessa todetaan mm. seuraavaa: "Koska kuitenkin aloitteen lakiteksti on sillä tavalla varauksellinen, ettei selaista ole syytä käyttää nykyaikaisessa lainsäädännössä, ja koska se ei velvoita viranomaisia enempää kuin lainsäätäjääkään ja tällaisia pel-

kästään julistuksellisia lausumia ei nykyaikana enää oteta perustuslakeihin säädettäessä kansalaisten perusoikeuksista, niin, ja kun valtiosääntökomitea valmistelee parhaillaan samaa esitystä ja sen vuoksi lainmuutos olisi väliaikainen, että lakiehdotus olisi hylättävä."

Herra puhemies! Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä on yksimielisesti tätä samaa mieltä, ja näin ollen ehdotan, että lakiehdotus hylättäisiin. Samalla kokoomuksen ryhmä haluaa kuitenkin vahvasti alleviivata hallitukselle toivomuksenaan, että tämä pyrkisi entistä tehokkaammin noudattamaan sellaista käytännön työllisyyspolitiikkaa, joka johtaa niihin päämääriin, joihin nyt käsiteltävänä olevassa aloitteessa on tähdätty. Kokoomuksen ryhmän mielestä työllisyyspolitiikkaa maassa voidaan ja sitä on syytä kritisoida. Se on monilla tavoin epäonnistunut, se on johtanut vaikeisiin työllisyysongelmiin erityisesti kehitysalueilla, mutta myöskin monissa asutuskeskuksissa, eikä se ole pystynyt poistamaan myöskään suhdannetyöttömyyttä edes niinä ajankohtina, jolloin tilanne muilta osin on ollut suhteellisen keveä. Kokoomuksen ryhmä ei, esittäessään lakiesityksen hylättäväksi — ja tätä haluan alleviivata — ole suinkaan tehokkaan työllisyyspolitiikan vastustaja. Meidän mielestämme on helppohintaista ja vääriä heittää kansalaisille esiin houkutteita ja ajatuksia, että yhden ainoan mietinnön turvin voitaisiin työllisyys myös käytännössä turvata. Jos työllisyyspolitiikka olisi todella näin helppoa, olisi työttömyys maasta jo aikoja sitten poistettu.

Ed. Holkeri: Herra puhemies! Kun työllisyyskysymyksiä maassa ei pystytä hoitamaan iskulauseilla ja kun maan perustuslaki ei käsityksemme mukaan voi olla kokoelma iskulauseita, kannatan ed. Ilaskiven tekemää hylkäysehdotusta.

Ed. Laatio: Herra puhemies! Hallitusmuotomme 6 §:ssä todetaan: "Kansalaisen työvoima on valtakunnan erityisessä suojeluksessa." Työllisyyslain 8 §:n sisältö on seuraava: "Työkykyiselle ja työnhaluiselle 16 vuotta täyttäneelle henkilölle, jolle työnvälityksen toimesta ei ole voitu järjestää työtä, on pyrittävä järjestämään työtä valtion tai sen kunnan toimesta, missä hänellä on varsinainen asunto ja koti." 16 §:n sisältö on seuraava: "Edellä 8 §:ssä tarkoitettulle henkilölle, jolle ei voida jär-

jestää työtä tai" — huomatkkaa tämä — "koulutusmahdollisuutta ja joka sen vuoksi tarvitsee taloudellista tukea, voidaan asetuksella lähemmin säädettyihin edellytyksiin suorittaa työttömyyskorvausta valtion varoista." Eivätkö nämä velvoita valtiovaltaa järjestämään kansalaisille työtä, koulutusta tai maksamaan heille työttömyyskorvausta? Onko niin, että kun aikaisemmat nk. kansanrintamahallitukset tai nyt sosialidemokraattinen hallitus eivät ole voineet hoitaa työllisyyskysymystä, se kyky löytyy nyt liittämällä muutama sana lisää hallitusmuodon 6 §:ään? Minä en sitä usko!

On merkillistä, että juuri niiden puolueiden taholta, jotka hallituksissa olleina ovat hallinneet maata niin, että kansalaiset ovat olleet pakotettuja muuttamaan maasta pois työtä etsimään, kuvitellaan nyt sanahelinällä pystyttävän pettämään kehitysalueitten ihmisiä. Ei tuo kyvyttömyys hoitaa noiden ihmisten asiaa lain tekstistä parane. Se vaatii halua ja yritystoiminnan arvostamista. Tuollaista lakia ei siihen tarvita.

Ainoana syynä tuon ehdotuksen hylkäämiseen ei ole kuitenkaan se, ettei tuota lakia tarvita, vaan se, että kehitysalueen ihminen joutuu tuon muutoksen ansiosta todelliseksi siirtotyömaaihmiseksi. Tähänpä on pyritty ja tähänpä jatkuvasti pyritään? Sosialidemokraatit ovat jatkuvasti tuoneet julki, ettei pohjoisessa kannatakaan olla, ja huuto on kuulunut: Tulkaa työn ääreen! On lisätty siirtotyömaamäärärahoja ja valtion sijoitustoimintakin on kohdistettu lähinnä Etelä-Suomeen, teollisuus-Suomeen. Tämä kaikki on ollut erinomaisen hyvin suunniteltua Pohjois-Suomen tyhjentämistä. Kun tähän lisää vielä sen, että ainoaksi ratkaisuksi kehitysalueongelmille eräät pohjoisen alueen vasemmistokansanedustajat esittävät yhteiskuntajärjestyksen muuttamista ja ihmisten siirtelyä valtiovallan käskystä, ymmärtää, miksi eivät nykyinen hallitusmuodon 6 § ja työllisyyslaki riitä. Niissähän tarjotaan ihmisille mm. koulutusmahdollisuuksia, kuten ammattikursseja, ja vieläpä omalla kotiseudulla. Tämä muutos ei anna siihen edes mahdollisuuksia. Tämä on niin täydellistä ihmisen oman valintamahdollisuuden poistamista kuin vain sosialistisessa maassa voi olla. — Tähän kyllä on tietysti lisättävä, että niin tekivät Mussolini ja Hitlerkin, hehän komentelivat myös ihmisiä erilaisille siirtotyömaille mielihalujensa mukaan.

Muistakaamme lisäksi sosialidemokraattien pyrkimykset keskittää kaikki valta yksin kä-

siin, esimerkkinä vesihallituksen siirtäminen sisäasiainministeriöön, jolloin mm. Kainuun toimisto lakkautettaisiin ja siellä olevat ihmiset hädettäisiin omistamistaan kodeista Ouluun (Ed. Kantola: Ei tämä pidä kuulemma paikkaansa!). — Tarkalleen! Muistakaa tiepiirien lakkautusuhka Ylivieskassa ja Kajaanissa. Kaikki nämä toimenpiteet tähtäävät yhteen ja samaan päämäärään (Keskustasta: Pitää paikkansa!). Ihmettelen, jos nyt kehitysalueen kansanedustajat, kuuluvat he sitten mihin puolueeseen tahansa, voivat yhtyä tuollaisiin ja hyväksyä tämän nyt tehdyn esityksen. Minä en ainakaan voi ja sen tähden tulen kannattamaan voimakkaasti ainakin omalla äänelläni tämän lain hylkäämistä.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Ed. Knuuttilan lakialoite tarkoittaa tietenkin hyvää. Ed. Knuuttila on sikäli oikeassa, että nykyinen perustuslain säännös ei ole pystynyt turvaamaan kansalaisillemme työn saantia. Ed. Knuuttila on edelleen oikeassa siinä, että eräiden maiden, mm. Norjan, perustuslaissa on tällainen säännös. Sitä vastoin ei ole aloitteessa eikä aloitteen käsittelyssä tuotu esille, onko tällaisen säännöksen ottamisesta perustuslakiin käytännössä mitään hyötyä.

On täysi syy suhtautua epäillen tähän laki-aloitteeseen, ei vain sen takia, että se on erittäin huonosti muotoiltu teknisesti, kuten kaikki asiantuntijat ovat korostaneet, vaan myös sen takia, että me voimme omalla järjellämme päätyä siihen, ettei tällaisen pykälän ottaminen perustuslakiin voi turvata kansalaisille työmahdollisuuksia. On aivan selvää, että tämä perustuslakiin sisällytettävä deklaratorinen säännös ei voi ratkaista sitä, saako määrätty työtä vailla oleva kansalainen työtä tai mistä hän saa työtä, millä palkalla hän saa työtä ja mitkä olisivat muut työehdot.

Toinen asia on se, että tietenkin voidaan työläinsäädännössä ja sosiaalisessa lainsäädännössä kehittää säännöksiä siten, että työnsaannin mahdollisuuksia parannetaan, että työehdot, ennen kaikkea palkkaus, paranee — kaikki sellaisia kysymyksiä, jotka tavallisessa lainsäädännössäkin tulee ratkaista sosiaalisilla ja talouspoliittisilla perusteilla. Tämä on asia, josta koko eduskunta on varmaankin yksimielinen. Ed. Knuuttila ja häneen yhtyvät valiokunnan jäsenet — yllättävästi suuri enemmistö — ajattelevat täysin käytännön elämälle vieraalla tavalla (Ed. V. Vennamo: Eipä!). — Se on osoi-

tettu! Ed. Vennamokin tarkoittaa hyvää, mutta ed. Vennamo, joka usein tarkoittaa hyvää, ei kuitenkaan pysty oikeita keinoja yksin löytämään. (Ed. V. Vennamo: Sanahelinät eivät yksinään riitä!). Tässä sanahelinä tietysti ei riitä, mutta sanahelinästä juuri on kysymys (Eduskunnasta: Sanahelinää!). Sanahelinästä on kysymys silloin kun perustuslakiin otetaan sellainen säännös, joka nyt on eduskunnan jäsenten edessä. (Ed. V. Vennamo: Onko perustuslaki sanahelinää?). — Perustuslakiin voidaan sisällyttää joko sitovia säännöksiä, ed. Vennamo, taikka julistuksellisia säännöksiä. Tämän me tiedämme kaikki sekä eduskunnan juristijäsenet että muut. Ja tämä säännös, tästä ovat kaikki kuullut asiantuntijat olleet yhtämieltä, jää sanahelinäksi, jää julistukselliseksi säännökseksi (Ed. V. Vennamo: Eivät asiantuntijat olleet tätä mieltä!).

Minä saanen ed. Vennamolle ja muille, jotka epäilevät, etten puhu totta, lukea oikeuskansleri Leskisen lausunnosta vain tämän kohdan. Muut kohdat ovat samansisältöisiä, mutta tämä käsittää hänen loppupäätelmänsä. Näin siinä sanotaan: "Kun ehdotettu muutos ei käsitykseni mukaan johda nykyiseen perusoikeusjärjestelmään irrallisena sijoitettuna senlaatuiseen tulokseen, jota aloitteentekijät tarkoittanevat, tuntuu muutos jäävän lähinnä iskuksi ilmaan ja ainakin myönteistä käytännöllistä merkitystä vaille. Sitä vastoin se saattaisi aiheuttaa haitallista ja vahingollista käsitysten harhautumista siinä, että kansalaiset voisivat olettaa säännöksen luovan valtiovallalle, lähinnä työministerille ja työministeriölle, positiivisen toimintavelvollisuuden myös kansalaista koskevassa yksittäistapauksessa ja siten perustavan kansalaiselle subjektiivisen oikeuden, johon vedoten hän saattaisi luulla voivansa perustaa hallitusmuodon 93 §:n 2 momenttiin viranomaisiin kohdistetun vaateen." Nyt on aivan selvää, että herra oikeuskansleri on esittänyt voimassa olevan oikeuden mukaisen kannan ja että hänen kantansa on oikea, jota eivät pysty puhdasta politiikkaa ajavat edustajat enempää kuin kukaan muukaan horjuttamaan.

On näin ollen aivan selvää, että eduskunnan enemmistö on nyt tekemässä muutoksen perustuslakiin erittäin kevyin perustein. Kaikki ne asiantuntijat, jotka ovat tähän kysymykseen perehtyneet vuosien varrella, ja perustuslakivaliokunnan mietinnöstä selviää, keitä nämä ovat, ovat olleet sitä mieltä, että perustuslain muuttaminen on aiheellista vain sen jälkeen, kun

asiaa on perinpohjaisesti valmisteltu. Tämänkin oikeuskansleri toteaa lausunnossaan. Kun paraikaa istuu valtiosääntökomitea, joka tutkii tätä kysymystä, niin on entistä selvempi asia, että muutoksen tekeminen yhden yksityisen kansanedustajan heikosti kirjoitetun lakialoitteen pohjalta on erittäin pintapuolista asian käsittelyä ja on suorastaan edesvastuutonta, kun kerran kysymys on hallitusmuodosta. Nyt antavat eduskunnan enemmistön muodostavat ryhmät täysin erheellisen käsityksen niille kansalaisille, jotka eivät ole voineet perehtyä näihin asiantuntijalausuntoihin. Nämä kansalaiset, jotka pitävät asiaa niin kuin mekin pidämme hyvänä, lähtevät siitä, että eduskunnan enemmistö on nyt tekemässä sellaista muutosta perustuslakiin, jonka nojalla he saavat subjektiivisen oikeuden vaatia hallitukselta toimenpiteitä, nimenomaan jokainen voi itselleen vaatia työpaikkaa.

Olisin hyvin mielelläni tässä keskustelun loppuvaiheessa, jolloin ed. Knuutilalla olisi mahdollisuus todella todistaa, mitä hän luulee tällä aikaansaattavan, halunnut tietää, onko ed. Knuutila sitä mieltä, että sen jälkeen, kun tämä muutos on tehty perustuslakiin, yksityinen työtä vaille oleva kansalainen voi vaatia itselleen valtiolta työpaikkaa, ja onko ed. Knuutila sitä mieltä, että jos tätä työpaikkaa ei pystytä järjestämään, niin silloin ovat työvoimaministeriön virkamiehet ja viime kädessä työvoimaministeri juridisesti vastuussa ja työministeri näin ollen asetettavissa valtakunnan-oikeuden eteen.

Ed. L. L i n n a: Herra puhemies! Aluksi kannatan ed. Korttesalmen aikaisemmassa istunnossa tekemää perustelulausumaehdotusta.

Täällä on kokoomuksen edustajien taholta monissa puheenvuoroissa jälleen tänä päivänä pyritty esittämään sellainen näkemys, että tällä hallitusmuodon muutoksella ei olisi mitään käytännön merkitystä, se ei vaikuttaisi mihinkään, ei ainakaan työllisyyskysymyksiin.

Äsken vedottiin ed. Knuutilaan, että mikä on hänen oma henkilökohtainen kantansa. Minä uskallan sanoa, että tuskinpa ed. Knuutila enempää kuin kukaan muukaan meistä eduskunnassa usko, että tämä lainmuutos sinänsä ilman jatkotoimenpiteitä työllistää ketään, siitä lienee koko eduskunta aivan yksimielinen. Mutta jo ennen kuin tämä lainmuutos on saatu aikaankaan, niin se on jo vaikuttanut terveellä

tavalla. Se on ärsyttänyt kokoomuksen eduskuntaryhmän useat jäsenet paljastamaan kantansa työllisyyskysymyksiin. Ja jo se on erittäin arvokasta (Ed. Laatio: Vastustamme siirtotyömaita!).

Minä palaan ed. Laation puheenvuoroon, jossa oli hyvää asiaa sekoitettu paikkaan, johon sitä ei olisi pitänyt sekoittaa (Ed. Ehrnrooth: Hyvä asia sopii kaikissa paikoissa!). Edellisessä istunnossa, jossa käsiteltiin samaa kysymystä, oli jaettu pöydille ed. Borgin lausumaehdotus, joka täällä nyt sai kannatuksen myöskin. Tähän lausumaehdotukseen oli kiteytetty periaate, jolla tähän saakka on varmistettu maamme laajamittainen työttömyys. Lausumaan liittyy samalla epäluottamuslause eduskunnalle, jotta se ei pystyisi ilman vuosia ja vuosia jatkunutta komiteatyötä tekemään hallitusmuotoon minäänlaista muutosta. Minä kunnioitan ja haluan kunnioittaa hallitusmuotoa perustuslakina, mutta en niin paljon, että sen säilyttämisen vuoksi pitää maassa säilyttää rakenteellinen työttömyys, että sen vuoksi täytyy Ruotsiin ja muihin maihin paeta suuria määriä, jopa satojatuhansia ihmisiä.

Täällä jälleen tuodaan kokoomuksen taholta esille kirjain. Tämä osoittaa erittäin seikkape- räisesti sen, missä arvojärjestyksessä kokoomuksessa on työllisyys muotoihin verrattuna: ensin muodot ja sitten vasta työtä ihmisille. Valitet- tavan yleisesti vallitsee vieläkin käsitys, että työttömyys on jokaisen ihmisen henkilökohtainen asia. Silloin kun Suomea asutettiin, niin silloin se saattoi näin ollakin, mutta ei enää sa- toja vuosia myöhemmin. Kyllä täällä eduskun- nassa näkyy vieläkin olevan ryhmittymä, joka elää tässä suhteessa parisataa vuotta ajastaan jäl- jessä. Enää ei tänä päivänä pelkällä, yksinomaan henkilökohtaisella ahkeruudella pystytä joka tilanteessa turvaamaan työtä. Tämä on todettu Pohjois-Suomessa ja sitä ei enää kannattaisi epäillä. Sen vuoksi yhteiskunnan on tultava mahdollisimman pitkälle turvaamaan yksilön työtillaisuuden saaminen ja tämä sen vuoksi, että työttömyys, jota ei meillä ollenkaan osata oikein arvostaa, on niin vakava asia ihmisellä, että sitä voidaan pitää pahempana kuin fyysistä sairautta. Me olemme jo aika lailla yksimieli- siä siitä, että kun ihminen sairastuu, kun hän joutuu tapaturman uhriksi, niin kyllä häntä mennään jo auttamaan. Mutta kun ihminen jou- tuu työttömyyden tapaturman ja sairauden uh- riksi, niin häntä ei vielääkään haluttaisi auttaa. Tämä henkii nyt voimakkaasti tänäkin päivänä

eduskunnassa ja näistä puheenvuoroista, ja tä- män hengen pois saaminen on eräs tämän hal- litusmuodon muutoksen tärkeimmistä tavoit- teista. Kun tällainen ajatus saadaan pois edus- kunnasta, niin on aivan varmaa, että työllisyyttä voidaan meidän maassamme toisella tavalla pa- rantaa (Ed. Ilaskivi: Millä keinoin?). — Näi- hin keinoihin on tietenkin syytä palata myös, vaikka se ei juuri tänä päivänä ole kaikkein tärkein asia.

On ensin päästävä periaatteessa sopimukseen siitä, halutaanko työtä järjestää vai ei (Ed. Ilaskivi: Halutaan!), kokoomuksen puheenvuo- rojen mukaan ei haluta (Ed. Ilaskivi: Päinvas- toin, aina halutaan!).

Palaankin tähän ed. Laation puheenvuoroon, jossa hän yritti — uskon kyllä että epäonnis- tuen — vetää kehitysalueen työttömän kansan sille puolelle, joka vastustaisi hallitusmuodon muutosta työllisyyden parantamiseksi (Ed. Laa- tio: Siellä vastustetaan siirtotyömaita!). On ai- van selvää, jos lähdetään niistä ennakkoluolois- ta, joita ed. Laatio täällä esitti, että kaikki työt- tömät siirretään Etelä-Suomeen — niin kuin hän täällä vihjaili — niin silloinhan tällä lain- muutoksella olisi tuhoisat seuraukset. Mutta näin ei tarvitse olla, ja sitä varten eduskunta kokoontuu jälleen ensi viikolla. Me voimme, kun ensiksi otamme tarpeeksi vakavasti työt- tömyyden, sen jälkeen päästä yhdessä — yhtä hyvin vasemmisto mukaan, ellei se tule vähällä, niin se tulee sitten voimalla — siihen tilantees- seen, että me saamme kaikkialle maahan työti- laisuuksia olevien mahdollisuuksien mukaan (Kokoomuksen ryhmästä: Miksei niitä nyt ole järjestetty?). — Täällä kokoomus kysyy, miksi niitä ei ole nyt järjestetty. Kokoomuskin on ollut hallituksessa monta kertaa, ja aivan varmasti kaikki kokoomuksen yritykset ovat kohdistuneet työtillaisuuksien osalta Etelä-Suo- meen. Ei kokoomuksen kannattaisi tässä asiassa ”leuhkia”, kyllä historian lehdiltä nähdään, paljonko kokoomus on järjestänyt pohjoiseen työtillaisuuksia, joskaan niitä eivät ole tehneet myöskään viimeaikaiset hallitukset, vaan kai- killa on ollut se piirre, että ne ovat pyrkineet työtillaisuudet keskittämään määrättyille kapeille alueille.

SMP:llä on ollut koko ajan ohjelma, joka on selvästi ollut sellainen, joka olisi auttanut työ- tilaisuuksien järjestämistä työttömien kotipaik- kakunnilla. (Ed. Laatio: Ilman hallitusmuodon muutostakin?) — Ilmän sitäkin, mutta vielä paremmin sen jälkeen.

Meillä on ollut työvaltainen pienteollisuus-ohjelma, jota olemme tarjonneet täällä eduskunnassa toistuvasti. Kun tämä toteutetaan, niin ei ole ollenkaan rajaa sillä, missä teollisuuspaikka on, ei ole se kannattavuuskysymys samalla tavalla laskettavissa kuin suurteollisuuden osalta. Minäkin myönnän, että raskasta teollisuutta ei kannata kaikkialle maahan sijoittaa, mutta työvaltaista pienteollisuutta, jota on jo viime aikoina jonkin verran saatu, voidaan yhtä hyvin sijoittaa kehitysalueelle ja työttömyysalueelle kuin tänne Helsinkiin ja paljon paremminkin monessa suhteessa.

Mikäli yhteiskunta ei nykyistä paremmin ota vastuulleen työtilaisuuden turvaamista työtä hakevalle kansalaiselle, se hyväksyy riiston. Työpaikkojen menetys on seurausta suurelta osalta siitä, että samalla kun koneellistetaan ja muuten rationalisoidaan tuotantoa, mikä sinänsä on luonnollisesti hyväksyttävää, ei huolehdi siltä osin seurauksista, jotka heijastuvat työttömyytenä. Ei ole oikein, että menetellään samoin ihmistyöyksikön kuin pieneksi ja vanhanaikaiseksi käyneen koneen kohdalla. Eloton kone voidaan heittää kaatopaikalle, mutta ei suinkaan työntekijää, ihmistä, jonka uusi kone on syrjäyttänyt. Se on käytännön epäinhimillisyyttä, joka ei läheskään aina ja ehkä vain harvoin on tarkoituksellista, mutta se on raskauttavissa olosuhteissa tapahtuvaa ajatteleamattomuutta. Sen vuoksi jokainen toimenpide, joka herättää yhteiskuntaa ajattelemaan työttömän osalta ja työttömyyden olemusta inhimilliseltä kannalta, on suurimerkityksellinen. Nyt esillä oleva perustuslain muutos on sen vuoksi kannatettava. Se, että tähän keskusteluun on tuotu jopa tärkeimmäksi näkökohdaksi toisarvoiset muodollisuudet, se että muutos tehdään edustaja-aloitteen pohjalta eikä kansanrintamahallituksen esityksestä, ja että valiokunnassa joku tuntee saaneensa liian vähän aikaa peittääkseen aikaisempaa kielteistä asennettaan ja esittää verukkeeksi esim. asiantuntijalausuntojen pyytämistä, voi jäädä omaan arvoonsa.

Jo mainitsemani ed. Borgin huomautus edellisessä istunnossa, jossa tätä asiaa käsiteltiin, ed. Knuutilan kultatuoliin nostamisesta oli lajissaan aivan omaan luokkaansa sijoitettava ja samalla osoittaa, ettei sivistus ole kirjoista koitoin.

Myös ed. Jokelan puheenvuoro edellisessä istunnossa oli, huomioon ottaen, että hän edustaa Lapin työttömyydestä kärsivää väestöä, vähintään ihmeteltävä. Siinä paheksuttiin pää-

asiassa nyt esillä olevan asian muodollisuuksia, mutta itse pääasia, työttömyys, jäi osattomaksi.

Ed. Häikiö on jo saanut täällä useampaan kertaan arvostelun puheenvuorostaan, joten en siihen sen enempää puutu. Mutta masentavaksi yleistoteamukseksi pakostakin tulee, ettemme me tunne vielä työtöntä ihmistä lähimmäiseksemme ja suhtaudu häneen sen mukaisesti.

En ole myöskään havainnut kiinnitetyn huomiota siihen, että työttömyys jättää ja on jättänyt pysyväluontoisia vammoja ja arpia sen kohteeksi joutuneille. Aivan samoin kuin sodassaolo vanhensi osan ammatillisesti tärkeässä vaiheessa olevia, työttömyys on vienyt suurelta osalta työttömiä mahdollisuuden saavuttaa muutoin mahdollista paikkaa yhteiskunnassa. Työttömyyden pysyväluontoiset vammat ovat ilmeisesti kokonaan tutkimatta meillä. Kuitenkin hyvinvointivaltion velvollisuus mielestäni ulottuisi myös jo tapahtuneiden laiminlyöntien korjaamiseen talkautuvasti siinä määrin kuin se esim. työttömyyden kohdalla on mahdollista.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Tämän asian käsittelyssä ennen kaikkea kokouksen taholta esitetyt puheenvuorot tuovat jälleen kerran selvästi esille sen ennakkoluuloisuuden, jota täällä eduskunnassa harrastetaan milloin miltäkin laidalta, silloin kun on kysymys sellaisista esityksistä, joiden kautta pyritään vaikeimmassa asemassa olevan kansalaisen hätää helpottamaan, niin kuin täällä hetkellä olemme määrittelemässä työllisyyden, erään tärkeimmistä perusarvoista jota yleensä vapaassa maassa voidaan määrittellä, työn oikeutta, yhtä tärkeintä perustuslaillista oikeutta. Tämänkaltaisiin kysymyksiin on eduskunta ennenkin suhtautunut hyvin ennakkoluuloisesti. Tämänkin kysymyksen jo valiokuntavaiheessa ollessa oli sama todettavissa. Siitä, että täällä on väitetty, ettei ole asiantuntijoita haluttu kuulla, sen käsityksen mukaan joka minulla on läsnäollessa, totean että siellä asiantuntijoita tämänkin asian kohdalla riittävästi kuultiin ja myöskin siltä pohjalta pystyttiin kantaa muodostamaan.

Ei ole oikein, että esityksiin, jotka koskevat kansalaisten perusoikeuksia, suhtaudutaan niin kielteisesti kuin täällä tänään on toiselta laidalta eduskuntaa suhtauduttu. Tämänkaltaisiin muutoksiin tulee suhtautua asiallisesti huomioden ne vaikutusmahdollisuudet, jotka jokaisella tällaisella ratkaisulla on helpottaa vaikeimmassa asemassa olevien kansankerrosten kär-

simyksiä. Silloin kun näitä ratkaisuja tehdään, on muistettava, että eduskunta on kokonaisvaltakunnallinen päätäntäelin, jolloin myöskin on asiallisuus ennen kaikkea perustuslaillisten kysymysten kohdalla huomioitava eikä kärjistettävä jonkin puolueen jyrkkiä kannanottoja.

Tärkeäksi käsillä olevaan asiaan suhtautumisen tekee se, että maassamme on suuret joukot työttömiä, ennen kaikkea maamme kehitysalueilla ja yleensä maaseudulla erittäin vaikeissa olosuhteissa. Lisäksi nämä työttömät ovat sitä kansanosaa, joka ei pääse paistattelemaan päivää korkean elintason auringossa niin kuin ne kansaosat, joilla on suuret tulot ja varmat työpaikat. Eduskunnan käsissä on nyt, antaako se valtiovallalle ja työllisyyden hoidosta heikosti tähän mennessä vastanneille muistutuksen perustuslain velvoituksella hoitaa työtä ja toimeentuloa omassa maassamme jokaiselle kansalaiselle.

SMP:n vaikutus asian ratkaisijana näkyy tämänkin päivän eduskunnan työskentelyssä tämän asian kohdalla selvästi. On todettava, että vuoden 1970 vaalien jälkeen silloisesta tämän asian käsittelyvaiheesta on tapahtunut kypsymistä tämän asian kohdalla. Eikä varmaankaan ole vähämerkityksinen tämän asian kypsymiselle se, että SMP on ennakkoluulottomasti ottanut kannan tähän kysymykseen ja pyrkinyt sen myöskin tuomaan esiin, ottanut kannan kansan syviä rivejä puoltavana asiana. Se ryhmä, joka täällä on vuoden 1970 vaalien jälkeisen kannanottonsa muuttanut, toivottavasti pysyy myöskin siinä kannassansa tämän asian käsittelyn loppuun asti. Kun näin kehitys on kulkeutunut ja tilanne se kuin se tänään on, on kysyttävä, mitenkähän olisi työn oikeuden turvaamisasian käsittelyn kanssa, ellei SMP:llä olisi eduskunnassa eduskuntaryhmää ja kansanedustajia. Tuskin tilanne olisi niin myönteinen kuin se on tänään. Tuskin olisi tullut niin voimakkaasti esille työttömien kansalaisten vaikeudet ja hätä, joissa he kamppailevat ympäri koko maata. Tämä kysymys tulee todeta silloin, kun puhutaan SMP:stä ja sen vaikutusvallasta eduskuntatyössä ja eduskunnan päätöksissä. Se asialinja, jota SMP on ajanut ja jolta pohjalta se on pyrkinyt parantamaan unohdettujen ja syrjittyjen ihmisten asiaa, on taas kerran saanut todistuksensa siinä, että tänään olemme päässeet käsittelemään tätä tärkeää lainmuutosta. Kun tämä lainmuutos toivon mukaan tulee hyväksytyksi, niin on silloin samassa yhteydessä todettava, että SMP on toiminut sillanrakenta-

jana, yhteistyöpohjan luojana, jolta pohjalta on pystytty antamaan velvoittava lainmääräys perusoikeuden, työn oikeuden, turvaamiseksi jokaiselle kansalaiselle. Tämä teko osoittaa, että SMP ei ole tarpeeton eikä vaikutukseton tekijä suomalaisessa politiikassa, vaan se on välttämätön vaihtoehto ja sillanrakentaja vaikeuksissa olevan kansan hyväksi.

Ed. K a n t o l a: Herra puhemies! Vastustaessaan nyt käsiteltävänä olevaa hallitusmuodon muutosesitystä oikeiston edustajat ovat pyrkineet antamaan täällä sellaisen käsityksen kuin kysymys olisi jostain aivan mullistavasta muutoksesta ja epätavallisesta menettelystä. Vastustuksen perusteluksi on esitetty täysin muodollisia verukkeita, joista eräs keskeisin on ollut se, ettei muutos saisi pohjautua edustajaloitteeseen eikä sitä saisi toteuttaa edustajaloitteen pohjalta. Toisaalta eräät oikeiston edustajat ovat peittääkseen todelliset kielteiset tarkoituseränsä turvautuneet farisealaisesti korostamaan, että työn oikeuden turvaamisen ohella olisi toki turvattava muutkin ihmisen perusoikeudet ja siksi nyt esillä olevaa muutosta ei pitäisi kiirehtiä tekemään, vaan jäädä odottamaan valtiosääntökomitean työn tuloksia. Tämä on hyvin tyypillistä oikeistolaista taktiikkaa, jolla aina pyritään peittämään todelliset tarkoituserät ja säilyttämään uudistushaluisuuden ilmeet tavallisten ihmisten harhauttamiseksi. Viittäisin vain tässä suhteessa eräeseen varsin tuoreeseen, edellä käyneeseen näytteen, nimittäin 18 vuotta täyttäneiden vaalikelpoisuutta tarkoittaneeseen esitykseen, jota vastaan myös kokoomus muutama päivä sitten täällä äänesti, mutta saattoi heti perään julkisuuteen korkeimman puolue-elimensä päätöksen siitä, että puolue onkin vaalikelpoisuusikärajan alentamisen kannalla (Ed. V. Vennamo: Se on farisealaisuutta!). Sillä tavalla sitä figuroidaan politiikassa kokoomuksen toimesta.

Oikeiston ja porvarillisten edustajien levottomuus nyt käsiteltävässä asiassa johtuu tietenkin siitä, että he haluavat säilyttää laatimansa suurpääoman edut turvaavan perustuslain voimassa ja täysin koskemattomana erityisesti siltä osin kuin se koskee yksityisen suuromistuksen pyhyttä ja suojaa. Työmiehen suurinta omaisuutta, joka on hänen työvoimatavaransa, ja sen myymisen mahdollisuutta nämä porvarilliset voimat eivät sen sijaan haluaisi alkuunkaan millään tavalla suojata eikä turvata tai ottaa askeltakaan siihen suuntaan lainsäädännössä. Tässä

ovat ne perussyyt, joiden vuoksi oikeisto pitää kiinni siitä, ettei perustuslaissa saa muuttaa pilkkukaakaan siitä, millaiseksi se valkoisen porvariston vuoden 1918 voiton jälkeen sorvattiin.

Niin kuin jo alussa viittasin, nyt käsiteltävänä oleva lainmuutos ei mielestäni tule käytännössä merkittämään mitään ratkaisevaa muutosta työnsaannin turvaamiseksi. Kapitalismin vallitessa tämä ei yleensä ole mahdollista sen paremmin työnsaannin kuin muidenkaan inhimillisten perusoikeuksien turvaamisen osalta lopullisesti työläisille. Näin siitä yksinkertaisesta syystä, että ne aineelliset voimavarat, joista työnsaanti ja muiden perusoikeuksien turvaaminen ovat ratkaisevimmin riippuvaisia ja joilla ne voidaan vain mahdollistaa, ovat harvojen suuromistajien omistuksessa, niiden eikä yhteiskunnan määrättävissä. Kaikesta tästä johtuen tällä nyt esitettävällä muutoksella ei tule olemaan, niin kuin sanoin, kovinkaan suurta merkitystä muussa kuin siinä suhteessa, että se käsitteäkseni tarjoaa hieman leveämmän selkänajan sosiaaliturvalainsäädännön vastaiselle kehittämiselle, mikä sinänsä ei ole suinkaan toisarvoinen seikka yhteiskunnassa, joka ei kykene turvaamaan edes työtä kaikille jäsenilleen. Mutta juuri tästä syystä lainmuutos pitäisikin eduskunnan mielestäni nyt hyväksyä.

Herra puhemies! Kannatan ed. Koskenniemen tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. V. Venamo: Herra puhemies! Jälleen on siis esillä työn oikeutta ja toimeentulon turvaa koskeva perustuslain muutos.

Täällä on nyt kokoomuspuolue eduskuntaryhmänsä yksimielisellä päätöksellä selvästi paljastanut kylmän rahalinjansa, joka unohtaa ihmisen ja inhimillisyyden. Tämä kokoomuksen linja on isku vasten työttömien kasvoja, vasten Suomen kansan vaikeuksissa olevan osan kasvoja. Kokoomus on rahan vallan linjallaan vettänyt perustuslakivaliokunnan puheenjohtajansa arvovaltaan, joka värin, harhauttavasti on väittänyt, että tämä lainmuutos on susi. Kuitenkaan asiantuntijoiitten enemmistö ei tätä todennut, vaan nimenomaisesti kysymyksiin vastasi, että laki voidaan hyvin hyväksyä. Kokoomus on jälleen yrittänyt harhauttaa sillä, että lailla ei ole mitään merkitystä. Kuitenkin sosialidemokraattinen työministeri vastustessaan lakia pelkäsi, että jos perustuslainmuutos hyväksytään, hän voi joutua valtakunnanoikeuteen, jos jokaisen kohdalla työn oikeutta ei voida saada nyt heti toteutuksi.

Täällä kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja vetosi siihen, että laki on merkityksetön, kun työttömyyttä ei voida poistaa. Onpa todella yksinkertainen kanta! Kun varkautta ei voida poistaa, ei siis voida säätää lakia varkausrikoksen rankaisemisesta (Ed. Ilaskivi: Semmoinen on jo!). Sitä paitsi työttömyys voidaan poistaa tästä maasta, jos on todellista tahtoa. Mutta kun on sellaisia jarrumiehiä kuin siellä oikealla, niin vaikea on poistaa, ja kun vielä on vasemmalla voimia, jotka tietävät: Mitä huonompi on kansan elämä, sitä katkerampi, sitä varmempi vallankumous. Näin äärimmäisyydet ruokkivat toinen toisiansa.

On yritetty myös väittää, että tämä perustuslain muutos johtaa siihen, että väki ajetaan etelään. Se ei ole totta (Kokoomuksen ryhmästä: Miksei?), sillä juuri kehitysalueilla on eniten tässä maassa tekemätöntä työtä, ja siksi juuri siellä voidaan kansalle järjestää työtä, jos on halua, oli hallitus minkä suuntainen tahansa. Ei se ole kestävä todiste, kun kansainrintamahallitukset eivät ole halunneet työtä kansalle järjestää pitääkseen kansan kurin alla ja nöyränä.

Joka tapauksessa tämä perustuslain muutos johtaa siihen, että työttömyyslakeja on kiireellisesti korjattava, että kansallaiset saavat kasvamasi ja enenevästi apua ja tukea, ja se on inhimillisyyttä, se on lähimmäisen muistamista, ja siitä SMP pitää järkkymättömästi kiinni. Olemme iloisia, että meidän kantamme on voinut ratkaista tämän suuren asian. Näin on avattu uusi inhimillinen, ihmisyyden linja Suomen perustuslaissa: perusoikeudet tunnustetaan, ja näitä perusoikeuksia tulee turvata lisää eikä jäädä komiteamietintöjen viivytelyjen ja jarrutusten taakse.

Ed. Vainio: Herra puhemies! Niin kuin täällä on tullut esille, on valtiosäännön kokonaisuudistus meillä vireillä. Mutta työ tulee viemään hyvin pitkän ajan, joten emme katso, ettei valtiosääntöämme voi ennen kokonaisuudistuksen toteuttamista vielä muuttaa.

Hallitusmuodon 6 §:stä on ollut eri aikoina erilainen tulkinta, ja käytännössä pykälä ei ole velvoittanut julkista valtaa yhtään mihinkään. Jos nyt ehdotettu sanamuoto onkin julistuskäytännön, niin kuin täällä kokoomuksen ed. Ilaskivi lausuu, on se kuitenkin paljon konkreettisesti vanha ja sen voidaan katsoa velvoittavan valtiota aivan toisella tavoin. Valtiosään-

töön sisältyy aina mielestäni julistuksellisuutta, mutta tämänkin on heijastettava yleisiä asenteita valtakunnassa tai pyrkimyksiä joidenkin tavoitteiden saavuttamiseksi. Hyvinvointivaltiossa on oikeuden työhön oltava jo moraalisesti selviä. Työn puuttuessa meillä ei tosin enää kuole eikä näänny nälkään, koska sosiaaliturvamme on kehittynyt, mutta kuitenkin työttömänä oleminen ja yhteiskunnan tuen varassa eläminen on työkykyiselle, terveelle ja työnhalluiselle ihmiselle nöyryyttävä tilanne.

Harva valtiosäännön määräys on itsestään selviö ilman muita täydentäviä lakeja ja asetuksia. Tässä mielessä nyt esillä olevan esityksen julistuksellisuudesta ei ole haittaa, koska voidaan katsoa, että se velvoittaa julkista valtaa säätämään täydentävät lait ja asetukset. Yhteiskunta on joka tapauksessa tällä hetkellä suuren muutosten edessä; esim. työvoiman tarpeen rakenne muuttuu koko ajan.

Hallitukset ovat vastuussa m.m. koulutuksesta ja työvoimasta. Huolehtiminen työvoimasta vaatiikin lähivuosina uutta voimakasta kehitystä uudelleen koulutuksen tiellä.

On selvää, että julistuksenomainen pykälä valtiosäännössä jää kuolleeksi korulauseeksi, jollei sitä täsmennetä ja täydennetä muilla laeilla ja asetuksilla. Selvää on myös, että työllisyysnäkökohdat voidaan hoitaa ilman valtiosäännön määräyksiä, mutta valtiosääntö voi todellakin heijastaa myös yhteiskunnassa vallitsevia asenteita, ja siksi katsomme, että tämänkaltaisen pykälän tulee valtiosäännössämme olla.

Nykyisin voimassa oleva pykälä on murheellinen esimerkki julistuksenomaisuudesta. Työvoiman oleminen valtakunnan erityisessä suojeluksessa on viime vuosina heijastunut mm. siinä, että Ruotsiin muuttoliike on ollut erittäin vilkasta. Erityisestä suojeluksesta riippumatta työttömyys on todella tällä hetkellä korkea, eikä valtiolta esim. käsiteltävänä olevassa lisäbudjetissä ole osoittanut erityistä suojelustaan, vaikka sitä olisi odottanut.

Tuemme käsiteltävänä olevan ehdotuksen hyväksymistä, mutta samalla toivon, että säädös saa vauhtia ja valtio todella tulisi huolehtimaan siitä, että kaikille työhön haluaville ja työhön kykeneville olisi omassa maassa työtä. Valtion on huolehdittava työllisyydestä ja työvoiman kouluttamisesta ynnä uudelleen kouluttamisesta ja samoin pidettävä huoli siitä, että myös talouspolitiikkaa hoidetaan siten, että päästään täystyöllisyyteen.

Ed. Knuutila: Herra puhemies! Täällä eduskunnassa on tänään käytetty puheenvuoroja, joissa on asetettu vastustamaan työttömien turvan parantamista. Puheenvuoroista kävi selville, että puhujat eivät olleet edes tutustuneet aloitteiden sisältöön. Tuntuu nyt siltä, että työvoiman suojan perustuslailliset rajoittajat eivät tosiaan ole sidottuja siihen arvomaailmaan, joka ilmenee esim. Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton valtioneuvostolle lähettämästä kirjelmästä, jossa selostetaan vuoden 1968 alkupuolella yhä vakavammiksi käyneitä työttömyyden sosiaalisia seuraamuksia toteamalla mm. seuraavasti:

”Moni jatkuvan tai toistuvan työttömyyden uhriksi joutunut työntekijä on jo käyttänyt korvausoikeutensa, säästönsä, luotonsaantimahdollisuutensa ja panttauskelpoisen omaisuutensa loppuun. Niidenkin kohdalla, jotka vielä saavat kassa- tai työttömyyskorvauksia, tilanne on usein tuskala.” Ja vähän jäljempänä samassa kirjelmässä jatketaan näin: ”Näissä olosuhteissa ei ole ihme, että moni työttömyyden uhri menettää elämänuskonsa, yrityshalunsa ja työkykynsä. Kasvavan työttömyyden vanavedessä seuraavat kerjäläisyys ja irtolaisuus, alkoholismi ja rikollisuus. Ihmisiä tuhotaan fyysisesti ja moraalisesti.” Näin siis SAK.

Tätä taustaa vasten olisi katseltava kaikkia yrityksiä, joilla suomalaisessa yhteiskunnassa halutaan työttömien turvaa parantaa.

Täällä on käytetyissä puheenvuoroissa puuttu myöskin moniin yksityiskohtiin, joihin kyllä täällä jo aikaisemmissa keskusteluissa sekä edellisessä eduskunnassa että jo tiistainakin käydyssä keskustelussa on puututtu, mutta lienee uudelleen niiden johdosta muutama huomautus myöskin taholtani paikallaan.

Ensiksikin haluaisin puuttua ed. Ilaskiven puheenvuoroon sikäli, että hän halusi antaa nykyiselle Suomen hallitusmuodon 6 §:n 2 momentille merkitystä, joka jossain muodossa suojaisi työttömyyttä vastaan. Kuitenkin jo perustuslakivaliokunnan kannanotot näiden aloitteiden käsittelyn yhteydessä ottavat selvän kannan, että tällaista sisältöä tuolle nykyiselle hallitusmuodon 6 §:n 2 momentille ei voida antaa (Ed. Ilaskivi: Entäs työllisyyslaki?). Lisäksi tämän aloitteen valmistelun osalta haluan todeta, että nykyinen 6 §:n 2 momentti on otettu lehmäkauppana suuressa valiokunnassa ilman minkäänlaista valmistelua ja lisäksi se on julkilausumanomainen siten, että sille ei ole minkäänlaista velvoittavuutta voitu antaa. Sitä

on myöskin yritetty vuosikymmenien kuluessa käyttää ei yksinomaan työntekijöitten ja työvoiman puolesta, vaan myöskin erittäin useasti työntekijöitä vastaan; mm. on haluttu antaa turvaa rikkureille lakkojen aikana, mikä on työntekijöitten etuja vastaan.

Täällä on moitittu useissa puheenvuoroissa aloitteiden muodollista puolta ja haluttu jopa vedota asiantuntijoihin. Minä haluan kuitenkin puheenvuorojen käyttäjiltä kysyä, mikä sellainen muodollinen virhe, joka estäisi tämän aloitteen lakiehdotuksen hyväksymisen, näissä on. Tällaisia ei yksikään asiantuntija ole esittänyt niin vakavassa muodossa, että olisivat päätyneet suosittelemaan niiden hylkäämistä tällä perusteella. Sen sijaan kuudesta asiantuntijasta perustuslakivaliokunnassa ainoastaan yksi asettui jyrkän kielteiselle kannalle. Lisäksi useat asiantuntijat puheenvuorossaan toivat esille sen, että perustuslaki on sisällöltään — ja sen on oltava — aina epämääräinen ja tulkinnanvarainen ja että tulkinta tapahtuu meikäläisessä suomalaisessa järjestelmässä aina eduskunnan perustuslakivaliokunnan toimesta.

Muodollisen puolen suhteen haluan myöskin lukea oikeuskansleri Risto Leskisen lausunnon tämän oikeudellisesta puolesta. Se kuuluu näin: ”Kun lakiehdotuksen tähänastinen käsittely on ollut valtiopäiväjärjestyksen mukainen ja moitteeton, ei siinä tapauksessa, että lakiehdotus nyt valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 1 momentin mukaisesti hyväksytään päätöksellä, jota on kannattanut vähintään 2/3 annetuista äänistä, oikeudellista estettä ole lakiehdotuksen vahvistamiselle.” Nimenomaan hän sanoi tähän ehtona, että hänellä ei ole estettä esitellä sitä presidentille hallituksessa vahvistettavaksi (Ed. V. Vennamo: Näinhän se oli! — Ed. Ilaskivi: Se on asia erikseen!).

Vielä näistä muodollisista seikoista haluan viitata professori Kastarin lausuntoon, joka on myöskin julkaistu Helsingin Sanomissa, nimenomaan tämän lakiehdotuksen sisältöön otettuaan täten kantaa, että muodollisilla seikoilla tässä ei ole merkitystä.

Täällä ed. Laatio puuttui sitten siihen, että tämä voisi johtaa siirtotyömaasysteemiin (Ed. Ehrnrooth: Nimenomaan siihen!). Tämä osoittaa sitä, että ed. Laatio ei ole perehtynyt aloitteen perusteluihin. Tässä nimenomaan annetaan suurempi turva työttömälle ihmiselle valita joko sosiaalipoliittinen tulki tai työpaikka, eikä kuten nykyisessä järjestelmässä, että muutaman päivän hälytysajalla on lähdettävä työnhakuun

tai ammattikursseille jopa toiselle puolelle Suomea työtä tai koulutusta hakemaan riippumatta, minkälaisia henkilökohtaisia esteitä ihmisellä, työttömällä ihmisellä, nuorella, vanhalla tai perheelliseläkkin voi olla.

Kun täällä on lähdetty vastustamaan tämän työn oikeuden ottamista hallitusmuotoon ja työttömien turvan parantamista kokoomuksen taholta, niin haluan muistuttaa, kun tässä ovat näin lähimenneisyydessä olleet vaalit, että eräät puolueet unohtavat vaaliohjelmansa melko pian vaalien jälkeen, vai mitä merkitystä on annettava tämän tapaiselle vaalilauselemalle kokoomuspuolueen vaalilehtisessä: ”Jokaisella työkykyisellä yhteiskunnan jäsenellä on työtä”. Tämä mainitaan yhdeksi tärkeimmäksi politiikan päämääräksi. Lisäksi jatketaan, että nykyisestä työttömyyspolitiikasta on siirryttävä ennakolta ehkäiseviin toimenpiteisiin eli suunnitelmalliseen työllisyyspolitiikkaan (Ed. Ilaskivi: Oikein!). Tämä viimeksi mainittu lause on miltei suoraan otettu aloitteiden perusteluista. Miksei sitä täällä eduskunnassa nyt voitaisi hyväksyä tämän lakiehdotuksen perusteluksi?

Minä haluan lopuksi viitata, jatkamatta pi-tempään näitä yksityiskohtaisia huomautuksia, niihin kannanottoihin, jotka SAK:n lisäksi työllisyyden turvan, työn oikeuden ottamisesta lainsäädäntöönkin ovat tehneet Yhdistyneet Kansakunnat, Kansainvälinen työjärjestö ILO, ja viittaa myöskin nykyisen tasavallan presidentin kannanottoon hallitusmuodon 50-vuotisjuhlapuheessaan kolme vuotta sitten.

Täällä on myös kysely, mikä vaikutus tällä lainmuutoksella on. Täällä on jo yhdessä puheenvuorossa selvitettykin aivan oikein tätä seikkaa, mutta haluan kuitenkin viitata Norjan esimerkkiin. Kun siellä 1950-luvun puolivälissä hyväksyttiin vastaava perustuslain muutos, niin sen jälkeen työttömyys on tasaisesti laskenut ja on ollut viime vuosina alle 1 %:n (Ed. Ehrnrooth: Mistähän se mahtaa johtua, ed. Knuutila?). Viimeisenä perusteena tämän muutoksen hylkäämiselle on myöskin esitetty se, että muutos voitaisiin tehdä valtiosääntökomitean valmistelmana. Haluan tässäkin viitata presidentin kannanottoon tuossa samassa juhlapuheessa, hän nimittäin totesi, että on varauduttava siihen, että perustuslakitutkimus vie melkoisesti aikaa. Ruotsissa, missä tänä vuonna on toteutettu laajako perustuslain osittaisuudistus, oli valmistelutyö pantu alulle jo vuonna 1953. Sen takia on kyllä keinotekoista lähteä siitä ajatuksesta,

että työn oikeus tulisi pian komiteatyön tuloksena (Oikealta: Nythän on ripeä kansliapäällikkö valtiosääntökomiteassa!).

Ed. I. S u o m i n e n: Herra puhemies! Lie nee syytä korjata eräitä väitteitä, joita täällä on heitetty eräiden puhujien taholta mielestäni aivan turhaan. Työllisyys on sellainen kysymys, että tässä talossa ei varmasti ole puoluetta eikä yksilöä, joka ei pyrkisi sitä kaikin tavoin parantamaan. On silloin aika ikävää ja masentavaa propagandaa heittää lokaa toisen silmille vain propagandanteon tarkoituksessa. Totean puolestani mielelläni vilpittömästi, että varmasti jokainen hallitus pyrkii työllisyyden parantamiseen aivan samoin kuin eduskuntapuolueet. Kuitenkin kokoomukseen kohdistuvien syytösten johdosta toteaisin, että vuosina 1962—1965, jolloin kokoomus lähes keskeytymättä oli hallituksessa, työttömyys jatkuvasti ja tasaisesti pysyi alle 1.8 %:n työvoimasta. Sen jälkeen ei edes hetkellisesti ole saavutettu näin alhaista lukua. En halua, kuten sanoin, asettaa suinkaan kenenkään muunkaan motiiveja kyseenalaiseksi, toten ainoastaan, että kokoomuksen ollessa hallituksessa näin alhainen oli työttömyysaste. Hui-pussaan se on ollut, lähes 4 % vuonna 1968, jolloin maassa istui kansanrintamahallitus.

Ed. Kantolalle toteaisin, kun hän heitti väitteen kokoomuksen propagandanteosta, että ed. Kantola täsmälleen tietää sen, että me emme äänestäneet vaalikelpoisuusikärajan alentamisen puolesta ainoastaan siitä syystä, että jo tulevissa kunnallisvaaleissa voitaisiin äänioikeus antaa myöskin 18-vuotiaille. Ed. Kantola hymyilee juuri niin kuin pitääkin, koska hän tietää, että minä puhun tässä asiassa totta.

Ed. P e k k a r i n e n: Herra puhemies! Eräissä puheenvuorossa on mainittu esillä olevan hallitusmuodon muuttamisen johtavan käytännössä siihen, että yhä enemmän kehitysalueiden ihmisiä tuodaan Etelä-Suomen siirtotyömaille. Tämä olisi tietysti erittäin valitettavaa kehitystä. Näyttää todennäköiseltä, että hallitusmuodon muuttamishdotus tulee eduskunnassa hyväksytyksi. Jotta mainitunlainen epäedullinen ihmisten siirtäminen Etelä-Suomen siirtotyömaille voitaisiin estää, ehdotan, herra puhemies, perusteluissa lausuttavaksi:

”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että jokaiselle kansalaiselle järjestetään riittävästi työtilaisuuksia omalla kotiseudullaan.”

Ed. N i i n i k o s k i: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen tekemää ehdotusta.

Samalla haluaisin puuttua ed. Knuuttilan puheenvuoroon siinä mielessä, kun hän puhui, että ihmiset ovat masentuneita, yrittäjät ovat masentuneita.

Palautan mieliin vuoden 1966 vaaleja edeltäneen ajan, jolloinka sosialidemokraatit esittivät kahdeksan käskyn ohjelmassaan, että ”jokainen nuori saa työpaikan Suomessa”. Niitten vaalien tuloksena tuli vasemmistoenemmistö. Pohjois-Suomesta tuli valtava muuttoliike työnhakuun Etelä-Suomeen, ja mikä valitettavaa, osa joutui niiden vaalien tuloksen perusteella lähtemään myöskin työnhakuun Ruotsiin. Silloin oli vasemmistolla enemmistö. Mutta sen enemmistön turvin pyrittiin rankaisemaan monissa eri yhteyksissä nimenomaan yrittäjiä, joihin nyt ed. Knuuttila viittasi, että he ovat masentuneita. Juuri niitten toimenpiteitten ansiosta yrittäjät ovat olleet masentuneita, että heille on sosiaaliturvamaksuja jatkuvasti lisätty, ja tämänkin sosialidemokraattisen hallituksen toimesta jälleen pyritään sosiaaliturvamaksua lisäämään, jotta yrittäjät entistä huonommin voisivat yrittää ja entistä vähemmän pitää ihmisiä töissä. Tämä on aivan täydessä ristiriidassa sen tarkoituksen kanssa, siis käytännön toiminnan kanssa, mihinkä tällä pyritään.

Olen erittäin iloinen kehitysalueelta olevana ihmisenä, jos pääsemme tästä vakavasta ongelmasta irti, työn puutteesta, joka on rasittanut ihmisiä sekä myös kuntia. Todennäköisesti tämän jälkeen pääsemme irti myös kassa- ja korvauslinjasta, koska niitten kautta myös kunnilta on erittäin paljon mennyt tärkeitä verotuloja. Hallituksen on todellakin tämä siten hoidettava, että näistä rasitteista, kun tämä esitys todennäköisesti menee läpi, tulemme pääsemään irti ja että jokainen ihminen, kuten ed. Pekkarinen sanoi, saa työpaikan kotiseudullaan eikä tarvitse, niin kuin vasemmistoenemmistöisen eduskunnan aikana, monen lähteä valitettavasti työnhakuun Ruotsiin.

Ed. I l a s k i v i: Herra puhemies! Ed. V. Vennamo totesi käyttämässään puheenvuorossa, että kokoomus olisi työllisyyden elvyttämistä ja työttömyyden poistamista vastaan. Minä yhdyn ed. I. Suomisen käyttämään puheenvuoroon, jossa hän totesi, että meidän ei tulisi torkuta toistemme sanoja ja motiiveja eikä tarkoituseriä väärin. Kunnioitettava ed. V. Ven-

namo on koulutukseltaan lakitieteen lisensiaatti, ja minulla ei ole syytä epäillä hänen arvostelukykyyään, mutta toivoisin, että hän kuuntelisi puheenvuoron, jota hän kritisoi, kokonaan ja panisi mieleen, että siinä nimenomaan todettiin kokouksen pyrkivän otteisiin, tietoihin tekoihin työllisyyden parantamiseksi eikä pelkästään julkilausuman luonteisiin sanontoihin, joilla nyt hallituspuolueen edustaja pyrkii paikkaamaan sitä tilannetta, joka heijastuu huonontuneena ja yhä huonontuvana työllisyysasteena.

Ed. V. Vennamo viittasi myös siihen, että me olisimme tässä menettelemässä aivan samoin kuin emme hyväksyisi rikollisuuden estävää lainsäädäntöä. Näinhän ei toki ole asian laita. Mutta, jos rikoslaki kirjoitettaisiin niin yksinkertaisesti, kuin mitä tämä laki työllisyyden turvaamisesta nyt edellyttää, niin se sanamuoto olisi yksinkertaisuudessaan seuraava: Valtiovalan asiana on tarvittaessa poistaa rikollisuus Suomesta, mikäli laissa ei ole toisin määrätty. Olen varma, ed. Vennamo, että näin ei rikollisuus poistu, ja yhtä varma olen, ettei tällaisella julistuksella poistu myöskään työttömyys.

Ed. Knuutilalle toteaisin sen, kun hän puhui puolueiden vaaliohjelmista ja niiden käytännön toteuttamisesta, että me olemme nyt nähneet sosialidemokraattisen hallituksen käytännön toimintaa. Odotamme siltä hieman enemmän kuin mitä tähän mennessä on saatu.

Ed. Volotinen: Herra puhemies! Työllisyyskysymyksen ympärillä on paljon aikaa ja paperia käytetty, mutta varsin heikoilla tuloksilla. Työttömyys on vain lisääntynyt ja työttömien luku on kasvanut. Toimeentulon turvaamiseksi on tervettä ja elinvoimaista työvoimaa siirtynyt maamme rajojen ulkopuolelle, kun kotimaasta ei ole löytynyt työtä alkuunkaan. SMP on jatkuvasti tähdentänyt työpaikkojen säilyttämisen tärkeyttä, ja pysyviä työpaikkoja olisi voitu säilyttää luomalla jatkuvat edellytykset tiloilla pysymiseksi pienviljelijäväestölle kehitysalueella. Eivät pikkuviljelijät olisi voineet viljavuoria lisänneet ja kasvattaneet, vaan olisivat työllistäneet itsensä omilla tiloillaan. Ja tämä työllistäminen olisi käsitykseni mukaan ollut valtiolle halvinta työllistämismenetelmää. Työllistämisen ylläpitäminen halpakorkeisten ja pitkäaikaisien lainojen myöntämisen muodossa kehitysalueen pienviljelytiloille olisi pysyttänyt nämä ihmiset työpaikoillaan ja näin olisi myöskin täällä moneen otteeseen mainitut siirtotyömaat voitu lopettaa.

On oikein, että eduskunta lopultaikin haluaa todella käydä tositoimenpiteisiin työllisyyden ylläpitämiseksi tässä maassa ja työ asetetaan todellakin sille kuuluvaan arvoonsa.

Herra puhemies! Kannatan keskustelun kuussa ed. V. Vennamon tekemää ponsilausemaehdotusta.

Ed. Rainio: Herra puhemies! Kiinnitän huomiota erääseen asiaan, joka mielestäni on tässä varsin oleellinen.

On aivan luonnollista, että vasemmiston taholta, mukaan luettuna SMP, on pyritty antamaan tämän perustuslain muutoksen vastustamisesta se kuva, kuin olisi kysymys työttömien asian unohtamisesta. Tämä menettely on vahvasti ja karkeasti propagandistinen. Tämän lainkohdan muutos nimittäin kuuluu: "Valtiovalan asiana on tarvittaessa järjestää Suomen kansalaisille mahdollisuus tehdä työtä, mikäli laissa ei ole toisin säädetty." Kysymys on siis nyt siitä, katsotaanko tässä maassa työn järjestämisen olevan nimenomaan valtiovallan asia, vastakohtana se nykyinen tilanne, jolle on luonteenomaista sittenkin hyvin kehittynyt vapaa talouselämä, perustana nimenomaan vapaa yritteliäisyys, ja jossa valtiovallan asiana on tulla apuun silloin, kun työttömyys uhkaa saattaa ihmisen taloudelliseen ahdingkoon.

Nyt esitetty lisäys on kirjoitettu nimenomaan niin, että se tarjoaisi aineksia propagandalle pitää yksityisten työnantajien panosta taloudellemme suhteellisesti vähämerkityksellisenä ja aikanaan mahdollisesti muutaman lainmuutoskelehen jälkeen tarjoaisi kommunistiselle propagandalle aineksia vaatia yksityisen työelämän osuuden kaventamista ja vähittäistä hävittämistä sillä verukkeella, että työn järjestäminen on tämän perustuslainmuutoksen jälkeen mulka valtiovallan asia.

Kysymys ei siis ole merkityksettömästä muutoksesta. On kysymys sosialismista, joka tulee sukkasillaan. On hämmästyttävää, ellei tätä nähdä. On hämmästyttävää, että eduskunta, jossa kuitenkin on ei-sosialistinen enemmistö, kevyesti antaa tässä vahvan asean äärivasemmiston yrityksille muuttaa tätä maata siksi valtavaksi työllisyystyömaaksi, jota sosialistinen järjestelmä merkitsee. On surullista, että turvatomän työttömän ihmisen asemaa käytetään propagandakeinona näin häikäilemättömässä poliittisessa pelissä.

Ed. E h r n r o o t h: Herra puhemies! Ed. Veikko Vennamon puhe oli kaunis juhlapuhe, joka olisi sopinut missä työväentalossa tahansa esitettäväksi. Kyllä ed. Vennamo tässä puheessa tuli sosialisteja ainakin puolitiehen vastaan (Ed. Ilaskivi: Yli, yli!), mutta asiallisena, älyllisenä suorituksena en voi pitää puhetta yhtä kehuttavana, sillä siinä ei puuttunut sannallakaan asian ytimeen eli siihen, pystytäänkö tällä lakiehdotuksella turvaamaan ainoallekaan työttömälle työn saantia.

Minä yritin ed. Knuuttilalta, joka on tämän aloitteen varsinainen tekijä, saada selvyttä siihen, onko tämä lakiehdotus sitova vai onko kysymys vain julistuksellisesta säännöksestä. Ed. Knuuttila ei puuttunut tähän kysymykseen, koska tämä on tietysti vaikea kysymys. Ilmeisesti ed. Knuuttila ei itsekään tiedä, onko tämä sitova vai eikö ole. Mutta ed. Vennamo varmasti lähtee siitä, että tämä on sitova, ja hän mielellään varmasti tulee seuraamaan sitä, miten nykyinen hallitus ja tulevat hallitukset aikovat soveltaa tätä ed. Knuuttilan lakiehdotusta, kun se muuttuu laiksi. On varsin mielenkiintoista sitten nähdä, mitä tapahtuu kun ilmeisesti taas sosialidemokraatti tai joku muu sosialisti on työvoimaministerinä ja kun tehdään ehdotus hänen saattamiseksi valtakunnan oikeuteen sen takia, ettei tätä lakia ole voitu soveltaa siten, että se olisi turvannut työn saannin.

Lopuksi toteaisin vain, että se esimerkki, jonka ed. Knuuttila esitti Norjan oloista, oli juuri sellaista asian perustelua, joka ei ole voinut vakuuttaa enempää asiantuntijoita kuin meitä, jotka vastustamme tällaisen sanahelinän nostamista perustuslain tasolle. Ei kai sentään ed. Knuuttilakaan usko, että Norjassa suhdanteiden vaikutuksesta tapahtuva työllisyyden paraneminen olisi pienimmässäkään määrin riippunut siitä, että siellä on tällainen julistuksellinen lain säädös.

Ed. H ä i k i ö: Herra puhemies! Jos joku täällä väittää tai antaa ymmärtää, että käsiteltävänä oleva lainmuutos poistaisi maasta työttömyyden tai sitä lieventäisi, niin on valitettavasti todettava, että hän joko tahallaan tai tietämättään harjoittaa poliittista huijausta (Ed. Ilaskivi: Oikein!). Koska aloite tulee ilmeisesti hyväksytyksi, niin on edustajilla ja kansalaisilla tilaisuus todeta tämä sekä muistuttaa asianomaisia tästä ja täällä pidetyistä pu-

heenvuoroista sen jälkeen, kun laki on vahvistettu ja se on voimassa ja noudatettavana.

Ed. H. L i n n a: Herra puhemies! Olen samaa mieltä perustuslakivaliokunnan enemmistön kanssa siitä, että kansalaisten työnsaannin turvaamisesta ovat tällä hetkellä keskustelut ja toimenpiteet erittäin ajankohtaisia. Se tapa, jolla eduskunta pyrkii nyt työllisyyskysymystä hoitamaan, ei valitettavasti tuo kuitenkaan myönteistä ratkaisua työttömien ongelmiin eikä millään tavalla paranna työllisyystilannetta ilman hallituksen ja eduskunnan erityisiä käytännön toimenpiteitä. Olen sitä mieltä, että istuvalla hallituksella on mahdollisuudet toimenpiteillään kehitysalueilla parantaa työllisyystilannetta, jos se haluaa. Halua vain valitettavasti on puuttunut. Jos sosialidemokraattinen hallitus katsoo, että hallitusmuodon muuttaminen heidän oman aloitteensa mukaisesti velvoittaa heitä paremmin ymmärtämään kehitysalueiden vaikeuksia ja toimimaan uusien työpaikkojen perustamiseksi näille alueille, on lain muuttamista pidettävä kannatettavana.

Ed. V e n n a m o: Herra puhemies! Kokoomuksen ja ed. Ehrnroothin puheenvuorot ovat vain vahvistaneet minua siinä vakaumuksessa ja käsityksessä, joka minulla on (Ed. Ilaskivi: Mikä se tänään on?). Kokoomuksen taholta on suorastaan naurettavasti ja naiivisti sanottu, että kaikki tässä salissa haluavat poistaa työttömyyden. Jos näin olisi, silloin olisi vilka tässä vapaassa yhteiskuntajärjestelmässä, ja näin kokoomus todistaa, että kommunismi on ainoa oikea: On pakko muuttaa järjestelmää, muuten työttömyys ei poistu (Ed. Kantola: Niin kuin se onkin!). Tämä on epärehellisyttä, tai sitten kokoomuksen eduskuntaryhmässä on naiiveja kansanedustajia, lapsellisia, hyvin eläneet elämänsä ja mukavasti, eivätkä tiedä elämän arjesta mitään.

Sitä paitsi haluaisin ed. Ilaskivelle sanoa, että hän on useissa puheenvuoroissa vuosien kuluessa jatkuvasti esiintunut, että täystyöllisyys johtaa inflaatioon, ja siksi hän on vastustanut täystyöllisyyttä, ja siksi hän tänäänkin harkitusti vain puhuu työllisyyden parantamisesta, mutta ei työttömyyden poistamisesta. Tämä on syytä selvästi todeta (Ed. Ilaskivi: Esittäköö yksi tällainen puheenvuoro!).

On myös syytä todeta, että nyt kokoomuksen taholta on tuotu vanha levy, joka oli edel-

lisessä eduskunnassa, että tämä työn oikeus ja toimeentulon turvaaminen johtaa sosialismiin. Sillä sävelellähän saatiin laki yli vaalien edellisessä eduskunnassa. Tämä on tietysti naurettava väite myös, kun halutaan vastustaa työttömien asiaa. SMP todella lähtee siitä, että tällä perustuslain muutoksella, kun on kysymys kansalaisten perusoikeudesta, on siinä suhteessa velvoittava merkitys, että jos muilla toimenpiteillä, vapaan yrittämisen edistämällä, ei voida työllisyyttä turvata, on valtion toissijaisesti hoidettava tämä asia, koska työn oikeus ja toimeentulon turva on luovuttamaton perusoikeus jokaiselle kansalaiselle. Tämä on SMP:n kanta.

Me tulemme seuraamaan, kun laki on hyväksytty, mitä tekevät sosialidemokraatit, mitä SKDL, mitä tekevät ne hallitukset, jotka ovat vallassa, sillä ei täällä leikin vuoksi perustuslakeja muuteta. Mutta sehän tässä kivittääkin siellä oikealla, sillä kun on työllisyys, niin ansiot paranevat; ja sitähan oikeisto ei halua: rehellisestä työstä maksaa kunnollista ansiota.

Ed. K o c k: Herra puhemies! Käsittely perustuslakivaliokunnassa sekä nyt tässä salissa käyty keskustelu mielestäni osoittavat selvästi, että kokoomus ja äärioikeisto periaatteesta vastustaa perustuslakeihimme otettavaa säännöstä, joka turvaisi Suomen kansalaisille oikeuden työhön. Asia on nimittäin niin, että perustuslakivaliokunnassa tämä käsittely oli valmiina ratkaistavaksi, ja sen herra puheenjohtaja heilutteli jo nuijaa, jotta voitaisiin tehdä asiasta päätös. Kuitenkin silloin kokoomuksen edustajat samoin kuin ed. Ehrnrooth nimenomaisesti vastustivat hyväksymistä sen takia, että se on sanamuotonsa mukaan liian sitova; tulee liian raskaat velvoitukset istuville hallituksille. Ed. Ehrnrooth ja myöskin kokoomuksen edustajat perustuslakivaliokunnassa totesivat, että työministeri kuin työministeri istuu valtakunnan oikeudessa, jos yksikin työtön on tässä maassa (Ed. Ehrnrooth: Näinhän asia on!). Tällä perusteella vastustettiin tuolloin, ja sitten perustuslakivaliokunta samojen edustajien vaatimuksesta kutsui asiantuntijaksi oikeuskansleri Risto Leskisen. Kun hän lausuikin toista asiantuntijalausunnossaan, niin nyt kokoomuksen edustajat vastalauseessaan käänsivät kokonaan mielipiteensä ja toteavat, että tämä on aivan liian yleisluontoinen säännös; ei mitään julistuksenomaisia säännöksiä voida perustuslakiin ottaa, ja tältä perusteelta se olisi hylättävä.

Tämä, herra puhemies, mielestäni osoittaa kokoomuksen edustajien farisealaisuuden tämän asian käsittelyn yhteydessä. Toivoo vain sopiikin — käyttäakseni samaa sanavalintaa kuin perustuslakivaliokunnan herra puheenjohtaja — että kokoomuksen ponnistelut ja yritykset tässä asiassa saisivat mahdollisimman surkean lopun.

Ed. L a a t i o: Herra puhemies! Me ymmärrämme kyllä varmasti kaikki, että viime vuosien hallituspuolueet kyllä yrittävät selitellä surkeaksi muodostunutta työllisyystilannetta, että se onkin seurausta siitä, että hallitusmuodossamme ei ole ollut määräystä tai ohjetta siitä, että työtä pitäisi järjestää. Olisi syytä ilmeisesti lukea tuo hallitusmuoto, ja olisi varmasti myöskin ed. Knuuttilan syytä lukea työllisyyslain 8 §, jossa todetaan, että ”työkykyiselle ja työnhaluiseksi 16 vuotta täyttäneelle henkilölle, jolle työnvälityksen toimesta ei ole voitu järjestää työtä, on pyrittävä järjestämään työtä valtion tai sen kunnan toimesta, missä hänellä on varsinainen asunto ja koti.” Nämä loppusanat ehkä siinä ovatkin pahaa, koska tällä tavalla saataisiinkin mm. kehitysalueilla ihmisille työtä siellä eikä velvoitettaisi ihmisiä menemään siirtotyömaille, niin kuin ilmeisesti on tällä kertaa pyrkimys.

Mitä tulee sitten ed. V. Vennamon väitteisiin että me vastustamme työtä ja että tarvitaan jonnäköinen lakitekstin muutos, niin haluaisin todeta, että ed. L. Linna täällä puheenvuorossaan sanoi, että SMP olisi pystynyt järjestämään voimassakin olevalla hallitusmuodon pykälällä työtä sitä tarvitseville ihmisille. Jos näin on, miksi pitäisi muuttaa, kun kysymys on vain halusta. Vai oliko tuo aikaisempi lupaus, että jopa kolmessa kuukaudessa piti poistaa työttömyys tästä maasta, pelkkää huijausta? Ed. Lemströmiltä on syytä kysyä sitä, miten SMP olisi sitten parantanut tuon työttömyyden, jos se oli riippuvainen ainoastaan tuosta lakitekstistä — ja yleensäkin SMP:ltä: Hyväksyttekö te todellakin tämän lain muodon edellyttämän Pohjois-Suomen tyhjentämisen ja kansalaisten siirtämisen sieltä etelän siirtotyömaille?

Ed. A j o: Herra puhemies! Meikäläinen on myöskin Lapin edustaja. Ed. Niinikoski aika lailla hyökkäsi sosialidemokraatteja vastaan äskeisessä puheessaan. Eiköhän tämä Lapista muutto, joka tapahtui silloin vuosikymmenen vaihteessa, johtunut pääasiassa siitä, että oli pitemmän aikaa harrastettu sammoista talouspoli-

tiikkaa, että oltiin suunnattu vain niin kuin alkutuotantoon ja ammattikoulutus ja teollisuuden hankkiminen jäi ihan toissijaiseksi. On selvä, että jos on aivan ammattikouluttamattomia väkeä paikkakunnalla, niin ei sinne yleensä halua tulla kukaan yrittäjäkään. Ei ikä sentään sosialidemokraattien syy ollut, vaan se johtui aivan aikaisempien hallitusten toiminnasta ja siellähän oli ketä tahansa silloin takavuosina.

Yleensä turha tämmöisessä on ruveta koukuja ja kapuloita jalkoihin kenellekään heittelemään. Sen verran vakavasta ja isosta asiasta sentään on kysymys, että tuskin tässä kannattaa pahemmin politikoida ja syytellä, vaan tämmöinen laki on noin niin kuin yhdessä pantava lävitse ilman mitään sivuheittoja. Sitä mieltä minä olen Lapin edustajana.

Ed. Knuuttila: Herra puhemies! On vielä pakko puuttua eräisiin yksityiskohtiin, joista täällä on myöskin minulle kysymyksiä esitetty.

Ensinnäkin ed. Ilaskivelle toteaisin: Kyllä on aivan eri asia, jos lailla määrätään rikollisuus poistettavaksi tai työllistettäväksi tietyt ihmiset. Ehkä täältä pääkaupungin näkökulmasta näyttää, että ne työttömät ovat harmaata massaa, lukumääräisesti epämääräinen joukko. Mutta me kehitysalueitten ja alityöllisyysalueitten edustajat tiedämme, että he ovat yksilöitä, yksilöitävissä joka heikki, keitä he ovat, mikä on heidän ammattitaitonsa, mitkä heidän toiveensa työpaikkaan, palkkaan ja asuntoon ja muuhun tällaiseen nähden.

Täällä on lisäksi kysytty tämän lakiehdotuksen sitovuutta. Minä haluan toistamiseen, niin kuin täällä on joissakin puheenvuoroissa jo tehty, viitata siihen työvoimaministeriön lausuntoon, jossa on todettu, että kyllä tässäkin muodossa tämä työn oikeus jo velvoittaisi kansanedustajat, ministerit ja presidentin — sellainen velvoitushan perustuslainsäädännöllä on — muuttamaan keskeisiä työllisyyslain pykälää, mm. 8 §:ää, johon täällä ed. Laatio puuttui. Niiden muodollisten huomautusten, jotka on tehty tähän tekstiin mm. tarvittaessa sanaa kohtaan ja siihen, ettei ole sanktiota, siis seuraamusta, jos lakia ei noudateta, osalta on sanottava, että täällä oli toinen lakiehdotus, josta tämä tarvittaessa-sana puuttui. Mutta eduskunta on jo kerran valinnut tämän, siinä on siis toisin sanoen eduskunnan toimesta ratkaisu tehty. Jos me kansanedustajat, mi-

nisterit ja tasavallan presidentti ovat henkilöitä, jotka tarvitsevat kuritushuonerangaistus-seuraamuksen, ennen kuin he noudattavat lakia, niin kyllä ihmeelliseen aikaan on silloin meidän demokratiassamme jouduttu. Tässä on tarkoitus antaa velvoite mm. meille itsellemme työttömien ihmisten turvaamiseksi, ja tämän pitäisi meille kansanedustajille olla erittäin selvä.

Täällä vielä ed. Rainio puuttui tähän sanaan valtiovalta. Hallitusmuodon 2 §:ssä määritellään, mikä on valtiovalta. Sen mukaan: "Valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta." Ja toimeenpanovallasta määrätään, että se on hallituksen ja tasavallan presidentin asia. Näille tämä velvoite on osoitettu ja heillä on oikeus toteuttaa tämä työllistäminen joko yksityisen alan kautta, yritysten kautta, tai valtion välittömällä toimenpiteillä. Tässä suhteessa ei aloitteessa ole kantaa otettu.

Ed. Ilaskivi: Herra puhemies! Ed. Vennamo äskeisessä puheenvuorossaan väitti, että minä olisin täällä useissa viime vuosien kannanotoissani todennut täystyöllisyyden johtavan inflaation ja sen johdosta vastustanut täystyöllisyyteen johtavaa talouspolitiikkaa ja että tämä olisi perusteena myös sille kannanotolle, joka tämän kysymyksen osalta on tehty. Minä annan ed. Vennamolle näin julkisesti tilaisuuden osoittaa, missä ja milloin olen tällaisen kannanoton tuonut julki, ja ellei ed. Vennamo sitä nyt tässä selvitä, niin minun täytyy kai todeta, että hän ei pysy sanojensa takana.

Ed. Knuuttila ei halunnut nähdä eroa rikoslain ja työllisyyslain välillä, jos ne molemmat kirjoitetaan yhden lauseen muotoon: Valtiovallan on poistettava työttömyys tai valtiovallan on poistettava rikollisuus. Hän väitti, että eroa on, mutta ei kuitenkaan kertonut, mikä se ero on. Minä haluaisin kuulla, minkälainen ero näillä kahdella lainsäädännöllä todella on, sillä yhtä hyvin täällä eduskunnassa saattaa syntyä sellainenkin neronleimaus, että rikollisuus on torjuttavissa niin yksinkertaisella keinolla kuin äsken mainitsemani. Minä pidän nimittäin yksinkertaisena neronleimauksena työllisyyspolitiikassa sitä sanamuotoa, jonka muutos meillä nyt on harkittavana.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Tämä keskustelu on yhä selvemmin osoittanut,

että kokoomus vastustaessaan työnoikeutta ja toimentulonturvaa käyttää epärehellisiä keinoja. Kun yksi keino pettää, niin pelottelu sosialismilla, sitten koetetaan vähätellä lakia, että se on merkityksetön, ja nyt kolmas keino on ed. Laation pelottelu siirtotyömailla. Kuitenkaan perustuslain muutoksessa ei puhuta sanaakaan siirtotyömaista. Se on samanlaista pöpöllä pelottelua kuin aikaisemmatkin, asiataonta, jolla yritetään johtaa rebellisiä ihmisiä harhaan.

Mitä sitten tulee työstyöllisyyteen ja inflaatioon, niin kansantalousmiehenä, minä nyt totean, ed. Ilaskivi kieltää itsensä kuin Pietari kukon kolmasti laulaessa (Ed. Ilaskivi: Missä olen näin kirjoittanut?). — Ja lopuksi minä toteaisin, kun hän viittasi tähän minun vertaukseen varkaudesta, että ed. Ilaskiven ajatuksenjuoksuhan oli se, että kun mulka työttömyyttä ei voida poistaa, ei sellaista lakia saa säätää. Varkaudet jatkuvat. Sen mukaan ei saisi säätää sellaista rikoslakia, joka säätää rangaistuksen. Se muka on mahdoton. Tämä on teidän asiaton ajatuksenjuoksunne. Tämä päivä on ajanut kokoomuksen jälleen poliittisesti täydelliseen umpikujaan. Minä olen vakuuttunut, että kokoomuksen ryhmän johto ed. Häikiön avulla on antanut kokoomuksen kansanedustajajäsenille aivan harhauttavia tietoja, ja nyt vasta hiljalleen täällä yhdelle ja toiselle alkaa selvitä, mistä on kysymys. En uskoisi, että te enää uudelleen telkisitte yksimielisen hylkäyspäätöksen, niin kuin on tapahtunut.

Ed. Häikiö: Herra puhemies! Ed. Kockin lausunnon johdosta haluaisin huomauttaa vain, että se osoittaa, että lakiteksti oli todellakin epäselvä. Sitten kun kuultiin asiantuntijoita, niin selvisi, että kysymyshän on vain korulauseesta, julistuksesta. Kun nykyään tehdään perustuslakeja, niin perustuslain tasolle nostetaan vain sellaisia asioita, jotka ovat sitovia ja velvoittavia. Niiden täytyy velvoittaa lainsäätäjää ja viranomaisia, ja yksityisen kansalaisen on voitava myöskin niihin vedota. Myöskin se vaatimus asetetaan perustuslaille, että se pitää voida käytännössä toteuttaa (Ed. Vennamo: Kuka asettaa vaatimukset? Se on ed. Häikiö!). — Lainsäätäjä asettaa nämä vaatimukset. Ja on sanottava, että tämä lainmuutos ei täytä yhtäkään näistä nykyaikaisen perustuslain edellytyksistä. Tulkoon sanotuksi, että Ruotsissa ei puhuta oikeudesta työhön, vaan puhutaan oikeudesta hyvinvointiin.

Ed. Mieltinen: Herra puhemies! Ed. Kock täällä asetti oikeuskansleri Leskisen sanomaksi sellaista, jota hän suinkaan asiantuntijana ollessaan kuultuna perustuslakivaliokunnassa ei maininnut. Minulla on tässä edessäni oikeuskanslerin lausunto, joten oikaisuna ed. Kockin puheenvuoron johdosta on syytä todeta, mitä todella oikeuskansleri sanoi. Hän mainitsi sanatarkasti siteeraten: ”Valtiosäännöllä, perustuslailla, on meillä korotettu muodollinen lainvoima. Tavoitteena on, että perustuslakeja on muutettava ainoastaan erittäin painavista syistä ja perusteellisen valmistelun jälkeen. Kyseessä olevassa tapauksessa ei perusteellisesta valmistelusta voine olla kysymys. Lakiehdotus pohjautuu lakialoitteeseen, jonka perusteluista ei kovin paljon saa irti. Sen sijaan voidaan aiheellisesti sanoa, että kansalaisten työvoima kaipaa perusoikeusjärjestelmässämme nykyistä vahvempaa asemaa. Arvostuskysymys on, onko tätä tarvetta pidettävä erittäin painavana syynä. Mutta jos niin katsotaan, kuten minun mielestäni olisi tehtävä, ei olisi tarkoituksenmukaista saada aikaan vaikeasti muutettavaan hallitusmuotoon tältä osin muutos, josta ei voi olla joiltisenkin hyvin selvillä, mitä se tuo mukanaan, vai tuoko se mitään. Kun ehdotettu muutos ei käsitykseni mukaan” — tämä on siis sanatarkkaa siteerausta, ed. Kock, oikeuskanslerin lausumasta — ”johda nykyiseen perusoikeusjärjestelmään irrallisenä sijoitettuna senlaatuiseen tulokseen, jota aloitteentekijät tarkoittavat, tuntuu muutos jäävän” — ed. Kock — ”lähinnä iskukuksi ilmaan ja ainakin myönteistä käytännöllistä merkitystä vaille. Sitä vastoin se saattaisi aiheuttaa haitallista ja vahingollista käsitysten harhautumista siinä, että kansalaiset voisivat olettaa säännöksen luovan valtiovallalle, lähinnä työministerille ja työministeriölle, positiivisen toimintavelvollisuuden myös kansalaista koskettavassa yksittäistapauksessa ja siten perustavan kansalaiselle subjektiivisen oikeuden, johon vedoten hän saattaisi luulla voivansa perustaa hallitusmuodon 93 §:n 2 momenttiin viranomaisiin kohdistetun vaateen.” Ja oikeuskansleri lopettaa: ”Kun ehdotettu säännös ei voi perustaa tällaista positiivista perusoikeutta, kansalaiset saattaisivat päätyä käsitykseen, etteivät hallitus, työministeri ja virkamiehet noudata hallitusmuotoa. Lakiehdotuksen merkityksen näkisin lähinnä tulevaisuuteen heijastuvana siten, että se antaa ohjenuoraa valtiosääntökomitealle, jossa parhaillaan valmisteltaneen mm. perusoikeusjärjestelmämme uudistamista. Lähinnä vain uuden

perusoikeusjärjestelmän osana ehdotetun kaltainen säännös saisi elävän ja käytännössä merkitystä omaavan aseman.”

Siis näin irrallisena oikeuskansleri näki tällä olevan vain haitallisia vaikutuksia eikä suinkaan puoltanut tämän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Ed. S. Suominen: Herra puhemies! Minä haluaisin kiinnittää täällä huomiota siihen ed. Knuutilan väitteeseen, että tässä salissa vain vasemmalla tunnistettaisiin ne suomalaiset, jotka ovat onnettomuudekseen työttömiä, yksilöiksi ja samanlaisiksi, yhdenveroisiksi kansalaisiksi kaikkien muitten Suomen kansalaisten kanssa. Mielestäni tämä väite on yksipuolinen, omahyväinen ja siinä aliarvioidaan kansanedustajien käsitystä asioiden oikeasta tilasta. Mielestäni jokaisella kansanedustajalla tässä salissa on käsitys siitä, että olipa Suomen kansalainen työtön tai olipa hänellä työtä, he ovat yhtä hyviä yksilöitä ja lain edessä ja muutenkin tasa-arvoisia tässä maassa. He ovat samanlaisia ihmisiä, joiden vaatimukset ovat yhtä oikeutettuja kuin ed. Knuutilan tai ed. S. Suominen. Tämä perätön väite siitä, että täällä ei kaikkia Suomen kansalaisia nähtäisi tasa-arvoisena täällä oikealla, tämä perätön väite mielestäni jo osoittaa, minkälaiselta tasolta tämä ed. Knuutilan aloite kokonaisuudessaan on lähtenyt.

Me olemme varmaan tässä salissa kaikki yksimielisiä siitä, että Suomen kansaa 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa kohdannut suurin onnettomuus on se, että emme ole pystyneet ottamaan vastaan sitä talousjärjestelmämme muutosta tällaisesta maatalousvaltaisesta teollistuvaksi talousjärjestelmäksi emmekä ole voineet järjestää työtä kaikille suomalaisille, jotka sitä ovat halunneet. Tästä on aiheutunut todellakin suurin onnettomuus, joka maattamme vieläkin koettelee, onnettomuus, jonka tuloksena lähes joka kymmenes suomalainen on joutunut hakemaan työpaikkaa kotimaansa rajojen ulkopuolelta.

Jos me katsomme, ketkä tässä salissa, mitkä puolueet, kantavat vastuun siitä, että tämän onnettomuuden on annettu sattua eikä ole ryhtytty niihin toimenpiteisiin, joilla tästä onnettomuudesta olisi voitu päästä, niin voimme todeta, että vasemmisto on vahvasti ollut hallituskahvassa mukana 1960- ja 1970-lukujen taitteessa ja tänään ovat sosialidemokraatit yksin hallituksen kahvassa ja työttömyys sen kuin pa-

henee eikä hallitus ole ryhtynyt mihinkään oleellisiin toimenpiteisiin tämän kansallisen onnettomuuden estämiseksi ja parantamiseksi. Nyt sen sijaan tuodaan tänne tällainen hurskas väite siitä, että siellä vain nähdään, ketkä ovat yksilöitä, että siellä vain nähdään, ketä onnettomuus koskee, vaikka te itse olette tämän onnettomuuden aiheuttaneet ja sen kehitystä voimistaneet. Tämä onnettomuus, työttömyys, ei poistu sanailuilla, se ei poistu julistuksilla, se poistuu vain ahkeruudella, tarmokkaalla yrittämisellä, tarmokkaalla yrittämiseen innostamisella. Se poistuu vain sillä, että suomalaisten aivot päästetään marxilaisuuden koipussista ja suomalaisten aivot päästetään rakentamaan tätä yhteiskuntaa, että yksityisen yrittämisen edellytyksiä täällä parannetaan eikä huononnetta. Kun vasemmisto nyt on nähnyt, miten heidän politiikkansa on epäonnistunut, niin hämätäkseen Suomen kansaa he ovat tuoneet tänne tällaisen aloitteen, johon he voisivat vedota: ”Me olemme tehneet lain, että se on turvattava.” Mutta se talouselämäme voimistuminen, joka takaa kaikille Suomen kansalaisille työtä, ei synny lailla, se syntyy vain työllä ja ahkeruudella. Ed. Knuutila, tämä teidän esittämänne puheenvuoro on mielestäni hurskastelua.

Ed. I l a s k i v i: Herra puhemies! Keskustelun jatkaminen ei ehkä nyt enää kovin hedelmällistä ole, mutta kun ed. V. Vennamo niin kovin voimakkaasti on kritisoinut kokoomuksen kannanottoja, haluaisin ainoastaan todeta, että jos asia, jonka puolesta taistelee, on puhdas, voi taistella myös puhtain asein. Totean, että ed. Veikko Vennamo ei vastannut siihen kysymykseen, jonka esitin hänelle edellisessä puheenvuorossani väitteestä täystyöllisyyden ja inflaation välisestä suhteesta. Näin ollen ed. Vennamo suonee että totean tämän, ja koska täällä ei mielellään sallita valhe-sanankäyttöä, mainitsen ed. Vennamon puhuneen totuuden vastaisesti kokoomusta tässä asiassa syyttäessään.

Toisena kohtana, jossa puhtaan asian puolesta olisi voinut puhtain asein taistella mutta jossa tätä ei ole tehty, on se, jossa ed. Vennamo väitti meidän vastustavan lakia sen johdosta, että työttömyyttä ei voida poistaa. Mehän emme ole näin todenneet. Me olemme todenneet, että työttömyyden poistaminen vaatii sellaista lainsäädäntöä ja sellaista talouspolitiikkaa, joka siihen todella tehoaa. Työttömyyttä eivät poista julistukset, ja julistuksenomaisesta

toimenpiteestä lähinnä tällä hetkellä on kysymys. Tämänkin kannanoton oikeutus on löydetävissä ensimmäisenä käyttämästäni puheenvuorosta.

Ed. Knuutti: Herra puhemies! Minä olen myöskin sitä mieltä, että tämä sanailu, joka täällä tapahtuu, ei suurelta osin enää vastaa tarkoitustaan. Sen sijaan täällä esitettiin minulle vielä pari kysymystä, jotka olivat asiallisia sisällöltään. Norjan työllisyyden kehitys perustuu 15 vuoden pituiseen ajanjaksoon, ja suuntaus on ollut miltei suoraviivainen. Silloin ei voi puhua suhdanteista, niin kuin täällä tehtiin, ja sen takia tästä voidaan vetää ne johtopäätökset, jotka täällä tein.

Kun täällä lisäksi viitattiin tämän lakialoitteen heikkoon valmisteluun, niin minä haluan vielä korostaa sitä, että myöskin lakialoite voidaan valmistella. Joskaan valmistelijat eivät ole virallisia valmistelijoita, ne voivat olla yhtä korkeatasoisia asiantuntijoita kuin hallitusten esitysten valmistelijat.

Kun täällä ed. Ilaskivi on tuonut esille ajatuksen, että tällainen sanamuoto ei voisikaan olla kuin julkilausuman luonteinen korulause, niin minä haluan kysyä, minkä vuoksi sitten kokoomuspuolue on myöskin ed. Häikiön ilmoituksen mukaan hyväksynyt ohjelmallisen kannanoton valtiosääntöuudistukseen, että uuteen valtiosääntöön Suomessa pitäisi ottaa perustuslaillinen oikeus työhön, toisin sanoen sama oikeus, josta tässä lakiehdotuksessa nyt on kysymys. Muodollisista seikoista ja väitteistä, että sanonta on epämääräinen, haluan lopuksi sanoa, että jokainen näistä korkeimmista valtiosääntöasiantuntijoista toi lausuntonsa erittäin ehdollisina ja totesi, että aina perustuslaki on yleisluontoinen ja siten esimerkiksi yhden sanan mukanaolo tai puuttuminen sen sisällöstä ei vaikuta, vaan ratkaisevaa on se tulkinta sekä perustuslakivaliokunnassa että viranomaisten toimesta, joka perustuslain säätämisen jälkeen tapahtuu.

Herra puhemies! Näillä eväillä minä toivon, että eduskunnassa ne edustajat, jotka todella haluavat parannusta, ei kertaheitolla tämänkään avulla mutta parannusta, työttömien asiassa, voisivat olla tämän lakiehdotuksen takana.

Ed. V. Vennamo: Herra puhemies! Työnoikeus ja toimeentuloturva on niin tärkeä asia ja se on luovuttamaton oikeus jokaiselle

kansalaiselle, että siitä kyllä kannattaa nyt täällä eduskunnassa keskustella. Minä katson, että tämä keskustelu on välttämätön senkin takia, että tämän keskustelun kuluessa ovat paljastuneet ne piilovastustajat, jotka todellisuudessa eivät tunne huolta työttömien asiasta.

Täällä on ed. Kockin lausunto saatettu epäilyksenalaiseksi. Saan ilmoittaa, että yhdyn täysin siihen, mitä hän täällä esitti, ja näin tapahtui perustuslakivaliokunnassa. Se, mitä ed. Mietinen kokoomuksesta esitti, pitää paikkansa. Hän luki kirjallisen lausunnon, mutta sen jälkeen käytiin suullinen keskustelu, jolloin tehtiin kysymyksiä asiantuntijalle, ja hän joutui silloin ahdistettuna tuomaan esiin, minkä ed. Kock täällä sanoi.

Lopuksi SMP:n kanta. Kun kaikki vanhat puolueet vuorollaan ovat laiminlyöneet työllisyyden hoitamisen, ovat hoitaneet huonosti asioita, me olemme katsoneet, että jäljellä on ainoa keino, saada perustuslakiin mahdollisimman velvoittava säännös niin, että ne, joilla on valta, ovat velvolliset korjaamaan tämän asian. Tämä on meidän rakentava linjamme ja se kestää.

Ed. S. Suominen: Herra puhemies! Haluaisin tiedustella ed. V. Vennamolta, milloin olette muuttaneet kantanne tässä asiassa. Aikaisemmissa keskusteluissa olette arvostelleet kansandemokraattien ja sosialistien työllisyyspolitiikkaa. Milloin olette nähneet tämän valtiojohtoisuuden lisäämisen Suomen talouselämässä suotuisaksi työllisyyden hoitamisessa? Mehän olemme todenneet tästä, että sinä aikana, jona kansanrintamahallitukset ovat istuneet, työllisyys on huonontunut maassamme. Kymmenen suomalaisista on joutunut maamme rajojen ulkopuolelta etsimään työpaikkaa. Nyt käsiteltävänä oleva ehdotus sisällöltään tarkoittaa valtiojohtoisuuden lisäämistä. Oletteko sitä mieltä, että työllisyys paranee, jos yksityisyritteliäisyyden mahdollisuuksia kavennetaan?

Ed. Kortesaalmi: Herra puhemies! Yhdyn siihen, mitä ed. Veikko Vennamo sanoi käynnissä olevan keskustelun tärkeydestä ja välttämättömyydestä, ja sen vuoksi ihmettelen tavattomasti sitä, että vaikka käsiteltävänä on ehdotus laiksi Suomen hallitusmuodon muuttamisesta ja työllisyydestä ja työnoikeudesta, niin paikalla täällä eduskunnassa on tällä hetkellä istuntosalissa vain noin 50 kansanedustajaa

elikkä vain 1/4 eduskunnan jäsenmäärästä. Mitähän tämäkin asiantila mahtanee kertoa Suomen kansalle ja valitsijoille!

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Jälleen käy ed. S. Suomisen lausunnosta ilmi, että kun kokoomus vastustaa työttömien asian hoitamista, yritetään pelotella sosialismilla ja yritetään kääntää jopa sellainen väite, joka ei pidä paikkaansa, että SMP muka nyt hyväksyy sosialidemokraattien ja SKDL:n toimesta tapahtuneen työllisyysasioiden huonon hoidon. Juuri siksi, että kaikki puolueet ovat hoitaneet huonosti työttömien asiat, tarvitaan perustuslain muutos. Turha meitä on syyttää. Meille ei ole annettu hallitusvaltaa, mahdollisuutta toteuttaa linjaamme ja näyttää teoissa, mitenikä työttömyys korjataan. Summa summarum: Asia on täysin selvä. Raha ei häise, ja raha vastustaa työttömän asiaa.

Ed. K a n t o l a: Herra puhemies! Kun kokoomuksen edustaja Sami Suominen täällä nyt niin suurella päätöksellä puhui ainutlaatuisesta onnettomuudesta, joka muka suomalaista yhteiskuntaa on kohdannut tämän ja edellisen vuosikymmenen vaihteessa, on syytä esittää muutama kommentti. Tähän onnettomuuteen suurimpia syyllisiä ovat hänen mielestään kansanrintamapuolueet — hän taisi käyttää juuri tätä sanontaa. Tämän vuoksi haluaisin vain ed. Suomiselle ja hänen arvoisille kolleegoilleen muistuttaa siitä tosiasiasta, että osa suomalaisen yhteiskunnan jäsenistä on koko itsenäisyytensä ajan kokenut tätä onnettomuutta, työttömyyttä. Muistuttaisin vielä siitä, että niinä vuosina, jolloin kokoomus ja oikeisto oli suomalaisen yhteiskunnan huushollin peräsimessä erityisesti 1930-luvun loppuvuosikymmeninä, se onnettomuus oli jotakin ja se oli nimenomaan kokoomuksen tekemää onnettomuutta silloin nostettujen fascistisen liikkeen kevärtvirtojen avulla, jolloin suomalaisen työmiehen palkka, niidenkin joilla vielä oli työtä, poljettiin alle nälkärajan. Tämä on ed. Sami Suominen totuus tämän suomalaisen kapitalistisen yhteiskunnan onnettomuuksista, jotka johtuvat sen olemuksesta, siitä että se on sairas järjestelmä, ja siitä, että te väen väkisin yritätte yhäkin pitää niitä sairauksia ja niitä epäoikeudenmukaisuuksia yllä. Siksi te vastustatte jopa sellaisiakin uudistuksia, jotka uudenaikaisen kehityksen kannalta ovat välttämättömiä, jos vähänkin on vii-

sautta, vieläpä sanoisin kapitalistisen järjestelmänkin kannalta välttämättömiä.

Ed. S. S u o m i n e n: Herra puhemies! Haluaisin ed. Kantolalle vastata, että lienee kiistaton tosiasia, että 1930-luvun loppupuolelta työmiehen ansiotaso Suomessa samoin kuin yrittäjän ansiomahdollisuudet ovat huomattavasti parantuneet. Tämä on tapahtunut kapitalististen järjestelmän puitteissa. Tuskin koskaan aikaisemmin Suomen kansan historiassa on sellaista 30-vuotiskautta, jossa näin positiivinen taloudellinen kehitys on tapahtunut.

Mielestäni näitten 1930-luvun tapausten vetäminen tähän keskusteluun ei kovinkaan paljon vie meitä eteenpäin. Mutta tarpeellista on sen seikan pohtiminen, mitä on tapahtunut 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa, jolloin meillä on ollut taloudelliset mahdollisuudet käsiemme ulottuvilla. Tuolloin hallituksilla on ollut valta suunnata tätä kansamme tuloa, ja se on aiheuttanut meidän työllisyysongelmamme. Niissä hallituksissa ovat sekä kansandemokraatit että sosialidemokraatit olleet hyvin määräävässä asemassa. Se että te tänään yritätte hurskastella ja panna pääanne tällaisen julkilausuman pensaaseen ja peittää täten huonojen tekojenne jäljet, on minusta vastuutonta politiikkaa.

Ed. V i r o l a i n e n: Herra puhemies! Tämä keskustelu osoittaa toisaalta, että eduskunnan kannattaa kyllä käyttää useamminkin aikaansa pohtiakseen, miten työllisyys voitaisiin turvata ja työttömyys poistaa. Mutta näin keskustassa keskustelua seurattessaan kyllä ihmetele te tätä kärkeväää kiistelyä asiasta, jossa kaikkien pitäisi olla samaa mieltä. Se sanamuoto, jota nyt esitetään perustuslakivaliokunnan hyväksymässä ehdotuksessa hallitusmuodon muuttamiseksi, on kai käsitettävä lähinnä julistuksenomaiseksi kannanotoksi. Minusta ei ole mitään syytä asettua sellaisitakaan julistusta vastustamaan, vaikkakin me kaikki tiedämme, että eihän tämä yksin vaikuta työnasiain hoitamiseen paljoakaan. Sen vuoksi kiinnitän erityistä huomiota niihin kahteen käytännön ehdotukseen, joita keskustapuolueen eduskuntaryhmän taholta on tehty, toisaalta ed. Jokelan ehdotukseen siitä, että nyt ensimmäiseksi yhteistoimin poistettaisiin työttömyys Lapista, ja toisaalta ed. Pekkarisen tekemään ehdotukseen, että luovutettaisiin viipymättä siirtotyömaista. Näiden ehdotusten hyväksyminen ja niitten perusteella ta-

pahtuvat välittömät toimenpiteet auttaisivat työttömiä myöskin välittömästi.

Ed. R a n t a l a: Herra puhemies! Olin seuraamassa Olof Palmén vaalikierrosta viime vaalien aikana ja hämmästyin, kun hän puhui työttömyydestä Ruotsissa vuonna 1969. Tällöin hän kertoi puheessaan eräästä tapauksesta Etelä-Ruotsissa, jolloin yli 5 000 työpaikkaa tarjontu työmää ykskaks lopetti. Siellä oli vanha suku, joka oli kyllästynyt yrittämään ja siirtyi kai Kanarian saarille, kun oli saanut tarpeeksi Ruotsista varoja. Silloinen opetusministeri, nykyinen pääministeri Palmé sanoi, että valtiotalalla täytyy olla keinot hoitaa tällainenkin tapaus, yksityinen yritteliäisyys ei pysty tällaisia katastrofeja hoitamaan. Ja sen vuoksi, kun tässä on kysymys siitä, että perustuslaissa nimenomaan asetetaan valtiotalan tehtäväksi hoitaa tämän tapaisia tehtäviä, niin tämä on mielestäni aivan oikein.

Kun täällä on syytetty vasemmistoenemmistöistä eduskuntaa siitä, että 1960-luvun lopulla on ollut suurtyöttömyyttä, niin kokoomuksen on hyvä muistaa, mitä silloin kokoomuksen johdon taholta ilmoitettiin, kun vasemmistoenemmistöinen eduskunta syntyi. Tällöin selvästi annettiin ymmärtää, että kokoomus käyttää kaikkia mahdollisia keinoja tämän vasemmistoenemmistöisen eduskunnan työn romuttamiseksi. Ja näitä keinoja todella käytettiin. On kai turha kokoomukselle kertoa, mitä keinoja käytettiin talouselämän puitteissa. Valtiovallalla täytyy olla mahdollisuus hoitaa tällainenkin tilanne, ja sen vuoksi on paikallaan, että perustuslaissa nimenomaan säädetään se, että valtiotalan on tällaisissa tapauksissa puututtava asiaan.

Jos me ajattelemme meidän sosiaalista lainsäädäntöämme kolko itsenäisyytemme ajalta, niin kaiken aikaa sieltä oikealta on tätä lainsäädäntöä vastustettu. Siitä huolimatta kehitys on kulkenut eteenpäin, ja niin se kulkee tässäkin asiassa. On todella korkea aika eduskunnan sanoa tässä asiassa sanansa, ja valtiotalalla on todellakin velvollisuus huolehtia jokaisen ihmisen mahdollisuudesta tehdä työtä. Siihen on turha esittää tällaisia verukkeita, mitä oikealta on esitetty.

Ed. E h r n r o o t h: Herra puhemies! Pyyntin vielä puheenvuoron, koska viimeksi kuulemassamme puheessa oli siinä määrin epäasiallisuutta.

Ruotsin esimerkkiin viittaamista nyt, kun siellä sosialidemokraattinen hallitus todella on epäonnistunut talouspolitiikassaan, kun siellä työttömyys on viime vuoden aikana noussut huippulukemiin juuri sosialidemokraattien huonon talouspolitiikan takia, en olisi odottanut. On todella ihmeellistä, että viitataan nyt siihen, että yksityisteollisuus ei pystyisi luomaan työpaikkoja ja hoitamaan tätä asiaa, kun on todettu Ruotsissa, että kaikki valtion yritykset ovat nyt Ruotsissa tappiollisia. Toisin sanoen kaikki valtion laitokset syövät yhteistä pääomaa ja pienentävät näin ollen mahdollisuuksia perustaa työpaikkoja.

Olen myös todella ihmeissäni siitä, että täällä käytetyissä puheenvuoroissa suhtaudutaan yksityisiin yrittäjiin, jotka joutuvat lopettamaan yrittäjätoimintansa nimenomaan hallituksen harjoittaman huonon talouspolitiikan johdosta, ylimielisesti kuin tässä äsken kuulemassamme puheessa, jossa puhuttiin Kanarian saaristakin. Ei kai asia sentään ole niin, että meidän pitäisi hyväksyä sellainenkin lainsäädäntö, että yrittäjä pakotetaan jatkamaan tappiollista yritystoimintaa, kun sosialistit ovat sen tehneet tappiolliseksi? Pelkään, kun me hyväksymme tällaisia lakeja, että tarkoitus onkin pakottaa ei vain yrittäjiä vaan pakottaa myös työntekijöitä, sillä pakkoonhan rakentuu koko sosiaalisuus.

Ed. V e n n a m o: Herra puhemies! SMP arvostaa yrittämistä ja me pidämme kiinni työn kunnian. Me myös myönnämme, että sosialistit, ovatpa he sitten jyrkempiä tai lievempiä, ovat tässä maassa hoitaneet viime vuosina työllisyysasioita ja talouspolitiikkaa huonosti. Sen tietää mm. Lapin väki.

Mutta me emme voi yhtyä siihen ed. Ehrnroothin kantaan, että jos asiat on huonosti, niin syytön työtön kärsiköön. Me katsomme, että juuri siksi, että näin huonosti on asioita hoidettu, on saatava perustuslakiin selvä säännös, että jokaisen yksilön työnoikeus ja toimeentulon turva tässä maassa hoidetaan, silloinkin kun meillä on huonot hallitukset.

Ed. V i o l a i n e n: Herra puhemies! Ed. Ehrnroothin puheenvuoro aiheuttaa kyllä lyhyen huomautuksen vielä. Ed. Ehrnrooth minun mielestäni suoritti vastakkain asettelun yksityisen yritteliäisyyden ja valtiojohtoisen yritteliäisyyden välillä liian kärkevästi. On aivan selvää, että työpaikka on työntekijän kannalta

aivan yhtä tärkeä, järjesti sen yksityinen yritteliäisyys tai valtiojohtoinen teollisuus, ja on väärin leimata valtiojohtoinen taloudellinen toiminta laidasta laitaan kannattamattomaksi, niin kuin ed. Ehrnrooth yritti tehdä.

Me olemme keskustapuolueen taholta voimakkaasti korostaneet sitä, että nimenomaan kehitysalueitten kannalta on välttämätöntä saada sinne työpaikkoja. Jos yksityinen yritteliäisyys ei pysty niitä sinne rakentamaan, on rakennettava valtioenemmistöisten yritysten työpaikkoja. Muistutan ed. Ehrnroothin mieleen mm. Kemijärven selluloosateollisuushankkeen, jota ed. Ehrnrooth viimeiseen saakka vastusti. Valitan sitä, että sosialidemokraattien johtama hallitus 1960-luvun lopulla ryhtyi rajoittamaan mm. Kemijärven selluloosateollisuuden toimintaa ja fuusioi sen, tavallaan palkkokeinoja käyttäen, Veitsiluoto-yhtiöön sillä perusteella, että mainittu teollisuuslaitos ei olisi ollut kannattava. Viime sunnuntaina Kemijärveltä kuulin viimeisiä tietoja, että tämä laitos on parhaiten kannattavia tehtaita koko Veitsiluoto-konsernissa tällä kertaa. Varmasti oli oikeaan osunut toimenpide, että Lappiin tällainen valtionjohtoinen yritys rakennettiin. Sen vuoksi minun mielestäni ei pidä harrastaa tarpeettomia vastakkainasetteluja silloin, kun on kysymys Lapin väestön työpaikkojen turvaamisesta.

Valitan sitä, että nykyinen hallitus on ollut aika kovakorvainen Lapin väestön toivomuksille. Päättyneenä tai päättyvänä työllisyyskautena työllisyys Lapissa on ollut huomattavasti huonompi kuin esim. vuosi sitten.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Täytyy vain vastata ed. Virolaiselle, että hän ei ole kuullut puheenvuoroani. Minä sanoin valtion yrityksistä vain, että Ruotsissa on todettu — mm. keskustapuolueen johtaja valtiopäivillä lie-nee tähän yhtynyt — että kaikki valtionyritykset Ruotsissa ovat nyt tappiollisia. Tästähan vain oli kysymys, ei tänään suinkaan Kemijärvi Oy:stä enempää kuin muista Suomen valtion yrityksistä.

Ed. Virolainen tuli liian myöhään mukaan tähän keskusteluun. Näin ollen hän ei ehkä ole tietoinen siitä, mitä kaikkea tässä keskustelussa on sanottu (Ed. Virolainen: Parempi myöhään kuin ei milloinkaan!), mutta hän yrittää vain nyt puoluepoliittisista syistä asettua siten, että yksi jalka olisi oikealla ja yksi vasemmalla. Me täällä oikealla olemme vain todenneet, että kysymys on nyt sellaisesta perustuslain muutta-

misesta, joka hämää työttömiä, kaikkia työntekijöitä, esitettäessä sellaista muutosta, jolla ei ole mitään merkitystä työnsaannin turvaamisen kannalta.

Ed. S. S u o m i n e n: Herra puhemies! Ed. Rantala sanoi täällä, että sosiaaliset edut on saatu ainoastaan vasemmiston vaatimuksesta (Ed. Rantala: Aloitteesta!) — aloitteesta. Tämäkin on väärä väite. Sosiaaliset edut ovat osa palkkaeduista. Niistä on aina keskusteltu työmarkkinajärjestöjen välisissä keskusteluissa, ja ne ovat tulleet hyväksytyiksi sekä työnantajien että työmarkkinajärjestöjen yhteisestä sopimuksesta. Niitä toivovat myöskin työnantajat, koska ne merkitsevät työntekijöitten edellytysten parantamista. Sitä paitsi kaikki sosiaaliset edut, joita Suomessa olemme saaneet aikaan, ovat tulleet mahdollisiksi sen johdosta, että suomalaista talouselämää on viime vuosikymmeninä pystytty ohjaamaan sillä tavalla, että sen tuottavuus on niin paljon parantunut, että niin suurta hyvinvoinnin lisäystä ei milloinkaan aikaisemmin tässä maassa ole koettu.

Ei ole syytä halveksia yksityisen yritteliäisyyden panosta sosiaalisten etujen parantamisessa. Sanoisin ed. Virolaiselle, kun hän näki valtiojohtoiset yritykset tässä maassa kovin ruusunhohtoissa valossa, että työllisyyskysymyksen kannalta voidaan oikeutetusti arvostella kansanrintamahallituksen toimia ja valtiojohtoisten yritysten toimia nimenomaan 1960 ja 1970-luvun vaihteessa, jolloinka kansaamme kohtasi ennen kuulumattoman suuri työttömyyden onnettomuus. Näitä valtiojohtoisia yrityksiä ja kansanrintamahallitusta voidaan arvostella siitä, että investointeja on suoritettu aivan liian paljon pääomavaltaisiin yrityksiin ja aivan liian vähän työvoimavaltaisiin yrityksiin ja täten näitä vähäisiä kansantulomme osasia on siten sijoitettu, että näitten valtiojohtoisten yritysten ja kansanrintamahallitusten päätösten johdosta työttömyys maassamme on pahentunut.

Ed. R a n t a l a: Herra puhemies! Olin ensin ymmällä ed. Ehrnroothin ensimmäisestä puheenvuorosta, jonka hän käytti minun puheenvuoroni johdosta. Mutta hän selvensi asiaa jälkimmäisessä puheenvuorossaan, jossa hän sanoi olevansa samaa mieltä Suomen valtion harjoittamasta elinkeinotoiminnasta. Tässä suhteessa me ilmeisesti olemme aivan samaa mieltä, siis että Suomessa kannattaa valtiojohtoisia yrityksiä lisätä.

Ed. S. Suomiselle sanoisin, että ensi kertaa täällä kai todistetaan sitä, että työnantajat ovat olleet sosiaalisten etujen ajajien etunenässä. Eiköhän totuus ole kuitenkin se, että vain pakko-tilassa ja seinää vasten asetettuina ja kovien työtaistelujen jälkeen nämä edut on annettu.

Ed. Ehrnrooth: Herra puhemies! Ed. Rantalan puhe oli siinä määrin huumorinpitoinen, että voin vain todeta, että jääköön se tämän keskustelun viimeiseksi varsinaiseksi puheenvuoroksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

10) Ehdotus Keski-Suomen kuntoutuslaitoksen rakennuslainojen valtion takauksista.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 93, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelu:

Ed. Saimo: Herra puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen Keski-Suomen kuntouttamislaitoksen rakennuslainojen valtiontakauksesta. Valtiovarainvaliokunta on sen yksimielisesti hyväksynyt. Laukaan kunta on yksimielisesti tehnyt Korsuveljesten kuntosäätiölle 13 ha:n maalahjoituksen Peurunkajärven rannalta. Järvi on maamme puhdasvetisimpiä ja kauneimpia, ja sen alajuoksulla on valtion kalanviljelyslaitos. Laukaan kunta on luvannut tämän lisäksi hoitaa viemäriverkoston vetämisen niin, etteivät kuntoutuslaitoksen jätevedet saastuttaisi järven puhdasta vettä.

Hallituksen esitys sekä valtiovarainvaliokunnan mietintö on pitkien ja sitkeitten neuvottelujen tuloksena saatu vihdoin takausvaiheeseen. Olen tästä kiitollinen kuntani puolesta sekä Korsuveljesten kuntosäätiön puolesta, sillä kunnan kuntolaitokselle antama maalahjoitus tulee hyödyttämään kymmeniätuhansia rintamamiehiä, veteraaneja ja heikossa asemassa olevia

kuntoutettavia. Lääkintöhallitus on 23. 4. 1971 antanut säätiölle laitoksen perustamisluvan ja vahvistanut sille ohjesäännön ja hyväksynyt toimintasuunnitelman, jonka mukaan rakentaminen voidaan lähteä toteuttamaan. Korsuveljekset lähtivät päättäväisesti suureen uhraukseen uskoen, että tämän kaltainen suuri ja monipuolinen laitos tulee antamaan avun kuntoutettaville sekä että toiminta ajan ollen olisi laitokselle tuottavaa. Rahalaitoksiin, joilta Korsuveljesten kuntosäätiö pyytää rahaa, kuuluu mm. kansaneläkelaitos. Se on aikaisemminkin tämän kaltaiseen toimintaan uhrannut varoja. Siitä kiitokset!

Kun rakennuskustannukset nousevat 6.5 milj. markkaan, on lainan saanti laitokselle erittäin tärkeä, ja samoin valtioneuvoston. Sen turvin on vasta voitu lähteä asiaa edelleen kehittämään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 11) asia.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

Lakivaliokuntaan:

12) Ehdotuksen oikeusaputoiminnan laajentamista koskevaksi lainsäädännöksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 106; ja

13) Ehdotukset laeiksi valtion varoista maksettavista todistelukulukustannuksista ja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 107;

valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta,

14) Ehdotukset laiksi rajoitetusti verovelvollisen valtion- ja kunnallisverosta sekä laiksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 108;

valtiovarainvaliokuntaan

15) Ehdotuksen laiksi vieraalle valtiolle maksetun veron vähentämisestä Suomen valtiolle maksettavasta verosta eräissä tapauksissa

sisältävä hallituksen esitys n:o 109;

valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta,

16) Ehdotuksen laiksi verotuslain muuttamisesta sisältävä hallituksen esitys n:o 110;

perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta,

17) Ehdotuksen laiksi väestön terveyden- ja sairaanhoidon turvaamisesta poikkeuksellisissa oloissa ja suur-
onnettomuuden sattuessa

sisältävä hallituksen esitys n:o 112; ja

perustuslakivaliokuntaan

18) Valtioneuvoston päätös 10 päivältä toukokuuta 1972 hyödykkeiden hintavalvonnasta.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdo-

tuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon:

19) Ehdotuksen laiksi rikoslain täydentämisestä erällä yksityiselämän suojan loukkaamista koskevilla rangaistussäännöksillä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 5;

20) Ehdotuksen laiksi avioliittolain muuttamisesta sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 6;

21) Avio- ja asumuseroa koskevan lainsäädännön muuttamista sovitteleva koskevalta osalta

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 7; ja

22) Puolan, Romanian ja Unkarin kanssa tehtyjen konsulisopimusten eräiden määräysten hyväksymistä

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.48.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.

54. Tiistaina 6 p. kesäkuuta 1972

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta 1095

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 44; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 75.

2) Ehdotus laiksi Yhteiskunnallisen Korkeakoulun järjestysmuodon perusteista ja valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 45; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 73; ed. Honkosen ym. toiv.al. n:o 1187.

3) Ehdotus laiksi polttoturpeen käytön edistämisestä 1096

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 47; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14; hallituksen esitys n:o 74.

4) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Loimaan kaupungin välillä 1099

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 48; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15; hallituksen esitys n:o 89.

5) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Hyvinkään kaupungin välillä .. ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 49; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16; hallituksen esitys n:o 90.

6) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Joensuun kaupungin välillä 1099

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 50; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 91.

7) Ehdotus laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 51; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 64.

Toinen käsittely:

8) Ehdotus laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta 1100

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 46; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 11.

Ensimmäinen käsittely:

9) Ehdotukset laeiksi Puolan, Romanian ja Unkarin kanssa tehtyjen konsulisopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä 1102

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 82.

10) Ehdotus laiksi rikoslain täydentämisestä eräillä yksityiselämän suojan loukkaamista koskevilla rangaistussäännöksillä ”

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 63; toiv.al. n:ot 95 ja 121.

	Siv.		Siv.
11) Ehdotus laiksi avioliittolain muuttamisesta	1102	22) Ed. Haukipuron ym. lak.al. n:o 496 laiksi luopumiseläkkeestä	1138
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 6; ed. T. M. Koiviston ym. lak.al. n:o 36; ed. Stenbäckin ym. toiv.al. n:o 100.		23) Ed. Vilmin ym. lak.al. n:o 497 laiksi luopumiseläkkeestä	”
		24) Ed. Lemströmin ym. lak.al. n:o 498 laiksi luopumiseläkkeestä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi	”
		25) Ed. Lemströmin ym. lak.al. n:o 499 laiksi luopumiskorvauksesta ja laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 6 §:n muuttamisesta	”
Ainoa käsittely:		26) Ed. L. Linnan ym. lak.al. n:o 500 laiksi maankäyttölain muuttamisesta	”
12) Ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta	”	27) Ed. Kohtalan ym. lak.al. n:o 501 laiksi yleisestä oikeusaputoiminnasta ...	”
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10; mainittu vuoden 1970 vp:ltä lepäämässä oleva lakiehdotus.			
13) Valtioneuvoston kertomus toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970	1108	Pöydällepanoa varten esitellään:	
Asiakirjat: Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 6; mainittu kertomus.		28) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi kuntien yhdistymiskorvauksista ja -avustuksista	”
14) Ehdotus toivomukseksi avio- ja asumuseroa koskevan lainsäädännön muuttamisesta sovittelua koskevalta osalta	1135	29) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi vesihallinnosta annetun lain muuttamisesta	”
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 7; ed. Katajavuoren ym. toiv. al. n:o 71.		30) Lakivaliokunnan mietintö n:o 8 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi tuomiokuntain hoidosta annetun lain muuttamisesta	”
		—————	
Esitellään:		Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.	
15) Hallituksen esitys n:o 114 Imatran Voima Osakeyhtiön lainojen valtion takauksista	”	—————	
16) Hallituksen esitys n:o 115 Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n ulkomaisten lainojen valtion takauksista	”		
17) Hallituksen esitys n:o 116 Teollistamisrahasto Oy — Industrialization Fund of Finland Ltd:n ulkomaisten lainojen valtion takauksista	”		
18) Hallituksen esitys n:o 120 kirjanpitolainsäädännön uudistamiseksi	”		
19) Hallituksen esitys n:o 121 laiksi alushankintoihin myönnettävistä valtiontakauksista	”		
20) Ed. Vilmin ym. lak.al. n:o 494 laiksi maankäyttölain muuttamisesta ...	”		
21) Ed. Vartian ym. lak.al. n:o 495 laiksi luopumiseläkkeestä	”		
		—————	
		Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi toinen varapuhemies Lähteenmäki sekä edustajat Ahde, Ahonen, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Juntumaa, Järvenpää, Kurppa, Laine, Liikanen, Lottanen, Mattila, Mykkänen, Mäkinen, N. Nieminen, Puhakka, Ruokola, Rytkönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Sigfrids, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.	

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt.**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virkatehtävän vuoksi ed. Hostila ja yksityisasiain vuoksi edustajat Haukipuro, Järvenpää, Liikanen, Mykkänen ja S. Westerlund, tämän kuun 8 päivään yksityisasiain vuoksi edustajat Ahonen ja Laine, tämän kuun 9 päivään virkatehtävän vuoksi ed. Teir ja yksityisasiain vuoksi ed. Salolainen, tämän kuun 10 päivään yksityisasiain vuoksi ed. Puhakka, tämän kuun 15 päivään sairauden vuoksi ed. Salmi, tämän kuun 16 päivään virkatehtävien takia edustajat Mäkinen ja I. Suominen ja yksityisasiain vuoksi ed. N. Nieminen, tämän kuun 7 ja 8 päivän istunnosta yksityisasiain vuoksi ed. Forsman ja tämän kuun 13 päivästä 16 päivään yksityisasiain vuoksi ed. Granvik.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime toukokuun 31 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 113, 117—119 ja 122, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjallisia kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet liikenneministeri Nevalaisen vastaus ed. Juvelan kirjalliseen kysymykseen n:o 104 Heittolan—Viljakkalan maantien parantamisesta, ministeri Lindblomin vastaus ed. Sinisaloon kirjalliseen kysymykseen n:o 105 toimenpiteistä valtiojohtoisten laitosten eroamiseksi työnantajaliitoista, oikeusministeri Paavolan vastaus ed. Södermanin ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 108 vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä annetun lain kumoamisesta, sosiaali- ja terveysministeri Kaipaisen vastaus ed. Tuomiojan ym. kirjalliseen kysymykseen n:o 112 moottoriajoneuvoliikennettä harjoittavien yrittäjien eläke-etujen puutteellisuudesta ja ministeri Fredrikssonin vastaus ed. Tiilikaisen ym. kirjalliseen kysymykseen n:o

114 työntekijäin järjestäytymisvapauden turvaamisesta.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan valtiopäiväsiakirjoihin.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tiekso: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu huomenna keskiviikkona kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfondens Ab-nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 75, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 12 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 44, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi Yhteiskunnallisen Korkeakoulun järjestysmuodon perusteista ja valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 73, jota on valmistelevasti käsitelty sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 10 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 45, esitellään kolmanteen käsittelyyn sekä ainoaan käsittelyyn samassa yhteydessä käsitelty ed. Honkosen ym. toivak. n:o 1187.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Honkonen: Herra puhemies! Nyt kolmannessa käsittelyssään oleva sivistysvaliokunnan mietintö lääketieteellisen tiedekunnan perustamisesta Tampereen Yliopistoon ja lääkäreiden koulutuksen aloittamisesta siellä syyskuun 1 päivänä tänä vuonna eli vajaan kolmen kuukauden kuluttua merkitsee sitä, että eduskunta on käsitellyt tämän asian kiitkattomasti, ja näin se lähtee nopeasti eteenpäin. Kun toisen käsittelyn jälkeen myöskin Tampereen kaupunki on omasta puolestaan täyttänyt valtioneuvoston kanssa tekemänsä sopimuksen tontin luovuttamisesta valtion käyttöön, niin tämäkin este on poistunut. Kun lääkärripula Suomessa on tosiasia, jota enää millään taholla ei ole viime aikoina kielletty, niin on todella tervehdittävä suurella ilolla sitä, että maamme viides tiedekunta pääsee Kuopion lääketieteellisen tiedekunnan rinnalla ensi syyskuun alussa starttaamaan. Näin tulee myös eduskunnan useaan otteeseen lausuma toivomus toteutetuksi.

Ed. V. Venamo: Herra puhemies! Lääkärripula on maassamme tosiasia. Asioitten virheellisen ja huonon hoidon vuoksi tämä lääkärripula on jatkunut vuosikausia. Lääkäripurasta kärsii koko Suomen kansa, mutta erityisesti kärsivät ne alueet, jotka ovat kehityksestä jääneet jälkeen. Toisin sanoen lääkäripurasta raskaimmin kärsivät kehitysalueet ja myös Itä-Suomi.

Hallitus on esittänyt Tampereella lääkärinkoulutuksen aloittamista. Periaatteessa tämä on oikein, ja hallituksen tulisi huolehtia, että todella Tampereelle uhratut varat antavat nopeasti tuloksia. On olemassa vaara, että näin ei tapahdu. Lisäksi on erittäin voimakkaasti painotettava sitä seikkaa, että Kuopion korkeakoulun toiminta-edellytykset eivät saa millään tavoin heiketä Tampereen ratkaisun vuoksi. Tästä on eduskunta lähtenyt yksimielisesti, ja se käy ilmi myös sivistysvaliokunnan mietinnöstä. On siis edellytettävä myös, että hallitus huolehtii siitä, että Kuopion korkeakoulu saa kaikki tarpeelli-

set varat. Voidaan nimittäin todeta, että Kuopion korkeakoulun kautta lääkäreitä saadaan kaikkein nopeimmin ja halvimmalla, ja tämä koulutus kohdistuu juuri alueelle, jossa lääkäripula on pahin ja sen vahingolliset vaikutukset ovat myös kaikkein raskaimmat. Tämä edellyttää lisäksi, että Kuopiossa sairaala-oloja voidaan niin kehittää, että tätäkin tietä sairaat saavat todellista ja parantuvaa apua.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy sivistysvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi polttoturpeen käytön edistämisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 74, jota on valmistelevaltiokunnan mietinnössä n:o 14 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 47, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Pekkala: Herra puhemies! Käsiteltävänä olevan esityksen mukaan valtio ryhtyy lakisääteisesti tukemaan turvetta polttoaineena käyttävien laitosten investointeja. Ehdotuksen mukaan tuki tulisi olemaan viitenä ensimmäisenä vuotena enintään 4 % vuodessa turpeen poltosta aiheutuneista lisäinvestoinneista. Lain aikaansaamista on tervehdittävä tyydytyksellä.

Turve on kotimainen polttoaine, jonka käyttö vähentää ulkomaista tuontia ja siten pienentää kauppataaseamme vajuusta. Turpeen nostossa ja kuljetuksessa syntyy uusia työtilaisuuksia, mikä taas on omiaan helpottamaan työttömyyttä. Lakiehdotuksen mukaan tulkea voidaan kuitenkin antaa vain vuosina 1972—1976 valmistuville laitoksille. Tuen ulkopuolelle jäävät siten ne turpeenpolttolaitokset, jotka ovat valmistuneet ennen vuotta 1972. Näin ollen ne laitokset,

jotka ovat suorittaneet urauurtavaa työtä turpeenpoltossa ja kärsineet kokeilusta aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia, jäisivät kokonaan tuen ulkopuolelle. Tätä ei voida pitää oikeana eikä oikeudenmukaisena. Näillä laitoksilla on usein alkuvaikeuksista johtuvia kustannuksia raskaan velkataakan muodossa kannettavanaan, joten ne olisivat jopa ensisijaisesti tuen tarpeessa.

Tämän nyt kolmanteen käsittelyyn ehtineen lain mukaan tukea näille laitoksille ei voida antaa. Tulo- ja menoarvioon on kuitenkin vuosittain varattu määräraha turpeenkäytön edistämiseksi. Lisäämällä tätä määrärahaa siitä voidaan myöntää tarvittavia avustuksia myös jo toiminassa oleville laitoksille, joiden ennakkoluulottoman kokeilutyön ansiosta nyt voidaan ryhtyä lakisääteisesti tukemaan uusia perustettavia turpeenpolttolaitoksia. Näitä uranuurtajalaitoksia ei ole kovin monta, joten mistään suurista rahasummista niiden osalta ei ole kysymys. On kysymys enemmänkin oikeudenmukaisuudesta ja hyvästä tahdosta.

Herra puhemies! Edellä esitettyyn ja asian ensimmäisessä käsittelyssä käyttämäni puheen- vuoroon viitaten ehdotan perusteluissa lausuttavaksi:

”Hyväksyessään lain eduskunta edellyttää, että hallitus esittää riittävät lisämäärärahat niiden turpeenpolttolaitosten tukemiseksi, jotka ennen vuotta 1972 valmistuneina jäävät nyt hyväksytyyn lain tarkoittaman tuen ulkopuolelle.”

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Polttoturpe on kotimainen raaka-aine. Käyttämällä polttoturvetta turvataan myös työtä laajoilla alueilla maassamme. Lisäksi ansiot paranevat nimenomaan kehitysalueilla. Toisaalta ulkomaisen polttoaineiden hinnat ovat jatkuvasti nousseet ja voidaan lähteä siitä, että hintojen nousu jatkuu. Sitä suuremmalla syyllä on välttämätöntä kiinnittää tehokasta huomiota kotimaiseen polttoaineeseen, polttoturpeeseen. Tämä on myös maanpuolustuksen kannalta tärkeätä. On hämmästyttävää, että sotien jälkeen polttoturpeen käyttö laskettiin vaikeuksiin. Valtiovalta ei tuntenut asiaan riittävää kiinnostusta, mutta nyt tosiasioiden pakottamana on myös valtiovalta puuttunut asiaan, mikä on tyydytyksellä todettava.

Tukea saadaan, mutta tämä tuki ei ole vielä riittävä. Täällä on jo todettu, että vanhat laitokset, jotka ovat tehneet kansantaloudellisesti

tärkeätä, urauurtavaa työtä, ovat jääneet tuen ulkopuolelle. Tätä ei voi pitää oikeana. On välttämätöntä, että tukea lisätään ja laajennetaan. Tämä hallituksen esitys on vain alku oikealle linjalle, jota on tehostettava.

Kaikista näistä syistä, herra puhemies, ehdotan hyväksyttäväksi tässä yhteydessä seuraavan perustelulausuman:

”Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan, että kaikkia turpeenpolttolaitoksia tuetaan taloudellisesti samalla tavalla.”

Ed. T a m m i n e n: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkalan tekemää ehdotusta.

Ed. S u o k a s: Herra puhemies! Kannatan ed. V. Vennamon tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Pekkala ed. Tamminen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Hyväksyessään lain eduskunta edellyttää, että hallitus esittää riittävät lisämäärärahat niiden turpeenpolttolaitosten tukemiseksi, jotka ennen vuotta 1972 valmistuneina jäävät nyt hyväksytyyn lain tarkoittaman tuen ulkopuolelle.” Kutsun tätä ed. Pekkalan ehdotukseksi. Ed. V. Vennamo ed. Suokkaan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan, että kaikkia turpeenpolttolaitoksia tuetaan taloudellisesti samalla tavalla.” Tämä on ed. V. Vennamon ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Ensin on päätettävä lakiehdotuksesta.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Sen jälkeen on päätettävä perusteluja koskevista ehdotuksista. Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin on äänestettävä niistä vastakkain ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Pekkalan ja ed. V. Vennamon ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Pekkalan ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. V. Vennamon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Kaarna, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttilla, Kock, Kohtala, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lieder, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Luja-Vepsä, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, H. Niskanen, Paasivuori, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Pulkkinen, Rainio, Ronkainen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Veikko Turunen, Tätkämaa, Uusitalo, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, Westerholm, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Virolainen, Väyrynen ja Äsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Ajo, Antila, Asunmaa, Flinck, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Kortessalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Loikkanen, Myyryläinen, Mänttari, Niemelä, E. Niskanen, Pajunen, Pohjonen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Sainio, Salama, Salmivuori, Salo, Sinisalo, Sorsa, Suokas, Tikka, Tuominen, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Väinö ja V. Vennamo.

"Tyhjää" äänestää edustaja Vilponiemi.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Eskiman, Haukipuro, Hemmi, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Juntumaa, Järvenpää, Laine, Liikanen, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäkinen, N. Nieminen, Paasio, Puhalkka, Ruokola, Rytönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 38 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 39.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Pekkalan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Pekkalan ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Pekkalan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ajo, Ehrnrooth, Flinck, Friberg, Gestrin, Helle, Hykkäälä, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Karkinen, T. T. Koivisto, Lehtinen, Loikkanen, Luja-Vepsä, Myyryläinen, Nevalainen, E. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Rantala, Salama, Salmivuori, Salo, Sorsa, Tikka, Väinö Turunen ja Työläjäjärvi.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Björklund, Borg, Eskelinen, Forsman, Granvik, Haapasalo, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Kaarna, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttilla, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lemström, Lepistö, Lieder, Lindeman, Linkola, H. Linna, L. Linna, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, H. Niskanen, Pekkala, Pekkarinen, Pihla-

jamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salla, Salmenkivi, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Suokas, S. Suominen, Suorttanen, Suinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vainio, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, V. Vennamo, Westerholm, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Vinolainen, Väyrynen ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Aalto ja Tuomioja.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Juntumaa, Järvenpää, Laine, Liikanen, Lillqvist, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäkinen, N. Nieminen, Paasio, Puhakka, Ruokola, Rytkönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 28 jaa- ja 128 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 41.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Pekkalan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Loimaan kaupungin välillä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 89, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 15 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 48, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Hyvinkään kaupungin välillä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 90, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 16 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 49, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Joensuun kaupungin välillä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 91, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 50, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 64, jota on valmistelevasti käsitelty puolustusasiainvaliokunnan mietin-

nössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 51, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi edustajapalkkiosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 46 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 13 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 11, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 46. Yleiskeskustelu asiasta julistettiin viime istunnossa päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §.

Keskustelu:

Ed. Lemström: Herra puhemies! Esitän, että 1 §:n 1 momentti tulee kuuluvaksi sillä tavoin, kuin se on esitetty valtiovarainvaliokunnan mietinnön n:o 13 vastalauseen viimeisessä kappaleessa.

Ed. Westerholm: Herra puhemies! Viittaan torstain istunnossa käyttämäni puheenvuoroon sekä esitän, että edustajapalkkiosta annetun lain muuttamisesta annetun lakiesityksen 1 §:n 1 momentti muutetaan kuulumaan seuraavasti: "Edustajalle suoritetaan vuotuinen palkkio, joka määrältään vastaa sopimuspalkkaiselle valtion viran tai toimen haltijalle kulloinkin S 11 palkkausluokan mukaan suoritettavaa sopimuspalkkaa. Milloin palkkio

suoritetaan päiväpalkkiona, sen määrä on 1/365 vuotuisesta palkkiosta."

Ed. Ronkainen: Herra puhemies! Kannatan ed. Westerholmin tekemää ehdotusta.

Ed. Vainio: Herra puhemies! Kannatan ed. Lemströmin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Lemström ed. Vainion kannattamana ehdottanut, että 1 momentti hyväksyttäisiin sanamuodoltaan sellaisena, kuin se on esitetty valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen viimeisessä kappaleessa, eli näin kuuluvana: "Edustajalle suoritetaan vuotuinen palkkio, jonka määrä on kahdeksan palkkausluokkaa pienempi kuin mitä ylimpään palkkausluokkaan kuuluvassa valtion virassa tai toimessa kulloinkin suoritetaan. Milloin palkkio suoritetaan päiväpalkkiona, sen määrä on 1/365 vuotuisesta palkkiosta." Kutsun tätä ed. Lemströmin ehdotukseksi. **Ed. Westerholm ed. Ronkaisen** kannattamana on ehdottanut, että 1 momentti hyväksyttäisiin näin kuuluvana: "Edustajalle suoritetaan vuotuinen palkkio, joka määrältään vastaa sopimuspalkkaiselle valtion viran tai toimen haltijalle kulloinkin S 11 palkkausluokan mukaan suoritettavaa sopimuspalkkaa. Milloin palkkio suoritetaan päiväpalkkiona, sen määrä on 1/365 vuotuisesta palkkiosta." Tämä on ed. Westerholmin ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä ehdotan menettäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Westerholmin ja ed. Lemströmin ehdotuksista vastakkain ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Westerholmin ja ed. Lemströmin ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Westerholmin ehdotuksen äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Lemströmin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Aro, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Flinck, Gestrin, Granvik, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Kaarna, Kalavainen, O. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, H. Niskanen, Pekkala, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Puulkkinen, Rainio, Ronkainen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Toivanen, Tuominen, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, Westerholm, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Väyrynen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Antila, Asunmaa, Asunta, Breilin, Forsman, Friberg, Haapasalo, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, R. Kangas, Karinen, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Kortessalmi, Kurppa, Lehtinen, Lemström, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Myyryläinen, Mäkelä, Mänttari, Niemelä, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkarinen, Pohjonen, Raatikainen, Rantala, Remes, Sainio, Salama, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sorsa, Suokas, Tikka, Tikkanen, Tuomioja, Työläjärvi, Väinö, V. Vennamo ja Vilponiemi.

”Tyhjää” äänestää edustaja E. Niskanen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Eskman, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Juntumaa, Järvenpää, Ahti Karjalainen, Koskinen, Laine, Liikanen, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mylkkänen, Mäkinen, Nevalainen, N. Nieminen, Puhakka, Rekonen, Ruokola, Rytönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman,

Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 50 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 44.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Westerholmin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Westerholmin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Westerholmin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Breilin, Eskelinen, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lillqvist, Lindeman, Linkola, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi ja Väyrynen.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Kainulainen, Kortessalmi, Kurppa, Lemström, Liedes, H. Linna, L. Linna,

Mänttari, Niemelä, Remes, Ronkainen, Sainio, Suokas, Tupamäki, Veikko Turunen, Vainio, V. Vennamo ja Westerholm.

"Tyhjää" äänestävät seuraavat edustajat:

Ehrnrooth, Kantola, T. M. Koivisto, Procope, Pulkkinen, Rosnell, Sinisalo, Tuominen ja Äsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Juntumaa, Järvenpää, Ahti Karjalainen, Koskinen, Laine, Liikanen, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäkinen, N. Nieminen, Puhakka, Rekonen, Ruokola, Rytönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 20 ei-ääntä, 9 tyhjää; poissa 42.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäänös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotukset laeiksi Puolan, Romanian ja Unkarin kanssa tehtyjen konsulisopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 82, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Ehdotus laiksi rikoslain täydentämisestä eräillä yksityiselämän suojan loukkaamista koskevilla rangaistus-säännöksillä.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 63, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 5.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

11) Ehdotus laiksi avioliittolain muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. T. M. Koiviston ym. lak.al. n:o 36, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Kulkaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

12) Ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu vuoden 1970 vp:ltä lepäämässä oleva lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10. Keskustelu asiasta julistettiin viime istunnossa päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Ilaskivi ed. Holkerin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Ed. Jokela ed. Ronkaisen kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallituksen on järjestettävä riittävästi työtillaisuuksia erityisesti kehitysalueille ja

hoidettava työllisyys työllinjalla." Kutsun tätä ed. Jokelan ehdotukseksi. Ed. V. Vennamo ed. Korttesalmen kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään hallitusmuodon muutoksen eduskunta edellyttää, että hallitus todella tehokkaasti turvaa jokaisen kansalaisen perusoikeuden saada asianmukaista työtä riittävää korvausta vastaan." Tämä on ed. V. Vennamon ehdotus. Ed. Korttesalmi on ed. L. Linnan kannattamana ehdottanut lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin uusien työpaikkojen luomiseksi sellaisilla henkisen työn aloilla, joilla on selvästi liian paljon työtä työntekijää kohti." Kutsun tätä ed. Korttesalmen ehdotukseksi. Ed. Koskenniemi on ed. Kantolan kannattamana ehdottanut lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin työttömyyden tehokkaaksi torjumiseksi niin, että kaikille kansalaisille voidaan turvata työtä myös kehitysalueilla." Kutsun tätä ed. Koskenniemen ehdotukseksi. Ed. Borg on ed. Häikiön kannattamana ehdottanut lausuttavaksi: "Hyväksyessään ehdotuksen eduskunta edellyttää, että perustuslakivaliokunnan omaksuman käsityksen mukaisesti hallitus kiinnittää huomiota valtiosääntökomitean työskentelyyn niin, että hallitusmuotoon mahdollisesti tulevat muutokset voitaisiin käsitellä yhtenä kokonaisuutena ja pidättäytyä irrallisista erillisratkaisuista." Kutsun tätä ed. Borgin ehdotukseksi. Lopuksi on ed. Pekkarinen ed. Niinikosken kannattamana ehdottanut lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että jokaiselle kansalaiselle järjestetään riittävästi työtälisyyksiä omalla kotiseudullaan." Kutsun tätä ed. Pekkarisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Ensin on päätettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos lakiehdotus hyväksytään, päätetään perusteluja koskevista ehdotuksista; mutta jos lakiehdotus hylätään, katsotaan perusteluja koskevat ehdotukset rauenneiksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys lakiehdotuksesta.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena, kuin se on jätetty lepäämään, äänestää "jaa"; joka ei sitä hyväksy, äänestää "ei". Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muutoin se on hylätty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Allenius, Anttila, Aro, Asunmaa, Björklund, Borg, Breilin, Eskelinen, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hokkanen, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Härkönen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuutilla, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Korttesalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Laitinen, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, H. Linna, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Sainio, Salama, Salla, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työlajärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Väinö, Weckman, V. Vennamo, Westerholm, Vilmi, Vilponiemi, Väyrynen ja Äsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Asunta, Ehrnrooth, Hetemäki, Hollkeri, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Karhuvaara, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Laatio, Lankinen, Lattula, Linkola, Miettinen, Mäki, Mäki-Hakola, Nikkilä, Procopé, Rainio, Salmenkivi, S. Suominen, Vaittinen-Kuikka, Vartia, H. Westerlund ja Vikatmaa.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Eskman, Flinck, Forsman, Haukipuro, Hemmi, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Juntumaa, Järvenpää, Laine, Liikanen, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila,

Mykkänen, Mäkinen, N. Nieminen, Paasio, Puhakka, Ruokola, Rytönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Tamminen, Teir, Tiilikainen, Tikkanen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 29 ei-ääntä; poissa 44.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Puhemies: Nyt olisi päätettävä peruste-luja koskevista ehdotuksista. Katson, että ed. Jokelan, ed. V. Vennamon, ed. Koskenniemen ja ed. Pekkarisen ehdotukset ovat vastakkaisia, joten niistä on äänestettävä ensin vastakkain ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan. Ed. Kortesalmen ja ed. Borgin ehdotukset ovat erilisiä, joten niistä on erikseen äänestettävä mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Pekkarisen ja ed. V. Vennamon ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Pekkarisen ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. V. Vennamon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvilk, Helle, Hemälki, Hokkanen, Hölkeri, Honkonen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Korpinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Linkola, H. Linna, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Mäki, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Pullkinen, Rainio, Ronkainen, Rosnell, Saimo, Salmenkivi, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Tiekso, Toivanen, Veikko Turunen, Tähtämaa, Uusitalo, Väitinen-Kuikka, Vartia, Westerholm, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi ja Väyrynen.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Antila, Asunmaa, Björklund, Breilin, Friberg, Haapasalo, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Lieder, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Myyryläinen, Mäkelä, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Räsänen, Saarinen, Sainio, Salama, Salla, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Suokas, Tikka, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjäarvi, Väinö, Weckman ja V. Vennamo.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Kohtala ja Äsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Eskman, Flinck, Forsman, Haukipuro, Hemmi, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Juntumaa, Järvenpää, Laine, Liikainen, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäkinen, N. Nieminen, Paasio, Puhakka, Ruokola, Rytönen, Saarto, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Tamminen, Teir, Tiilikainen, Tikkanen, P. Vennamo, S. Westerlund, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 80 jaa- ja 71 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 46.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Pekkarisen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Koskenniemen ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Koskenniemen ehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Pekkarisen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Alenius, Björklund, Breilin, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen,

Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Männistö, Nevalainen, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Pullkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Salla, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Tiekso, Tilkka, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Weckman, Vilponiemi ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jokela, P. Jokinen, Junnila, Kaarna, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Kortesalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, L. Linna, Martikainen, Miettinen, Mäki, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salama, Salmenkivi, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Suokas, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Toivanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Väinö, Vaittinen-Kuikka, Vartia, V. Vennamo, Westerholm, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi ja Väyrynen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Eskman, Flinck, Haukipuro, Hemmi, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Juntumaa, Järvenpää, Laine, Liikanen, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäkinen, N. Nieminen, Paasio, Puhakka, Ruokola, Rytökönen, Saarto, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Tamminen, Teir, Tiilikainen, Tikkanen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 69 jaa- ja 86 ei-ääntä; poissa 44.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Pekkarisen ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Jokelan ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Jokelan ehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Pekkarisen ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Forsman, Friberg, Gestrin, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Honkonen, Hylkäälä, Hyvönen, Häikiö, Ilaskivi, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, Linkola, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Pullkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Salla, Salmenkivi, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, S. Suominen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Tiekso, Tilkka, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Tähkämaa, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, Westerholm, Vilmi, Väyrynen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Granvik, Holkeri, Häggblom, Häkämies, Härkönen, Kaarna, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Karpola, Koppanen, Kortesalmi, Kurppa, Lattula, Lemström, H. Linna, L. Linna, Mäki, Mänttari, Niemelä, Niinikoski, Pekkarinen, Remes, Saimo, Sainio, Salla, Siikaniemi, Suokas, Suorttanen, Tupamäki, Uusitalo, Väinö, V. Vennamo ja H. Westerlund.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Salmivuori ja Vikatmaa.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Eskman, Flinck, Haukipuro, Hemmi, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Juntumaa, Järvenpää, Laine, Liikanen, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäkinen, N. Nieminen, Paasio, Puhalkka, Ruokola, Rytönen, Saarto, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Tamminen, Teir, Tiilikainen, Tikkanen, P. Vennamo, S. Westerlund, Villponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 37 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 45.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Jokelan ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Jokelan ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Jokelan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Asunta, Björklund, Ehrnrooth, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Kauppi, Kivistö, Kock, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskeniemi, Koskinen, Laatio, Lattula, Lehtinen, Lepistö, Lillqvist, Lindeman, Linkola, Loikkanen, Luja-Vepsä, Miettinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, Nevalainen, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Räsänen, Salama, Salla, Salmenkiivi, Salmivuori, Salo, Sändelin, Sigfrids, Sinisalo, S. Suominen, Tallgren, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjärvi, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi ja Åsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aitio, Ajo, Alenius, Anttila, Aro, Asunmaa, Borg, Eskelinen, Härkönen, Jokela, Kaarna, Kainulainen, O. Kangas, R. Kangas, Ahti Kar-

jalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Knuuttila, Kohotala, T. M. Koivisto, Korttesalmi, Kurppa, Laitinen, Laninen, Lemström, Liedes, H. Linna, L. Linna, Martikainen, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Saarinen, Saimo, Sainio, Saukkonen, Siikaniemi, Sileäkangas, Sorsa, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Tarjanne, Tiekso, Tikkanen, Toivanen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähtikämaa, Uusitalo, Vainio, V. Vennamo, Westerholm, Vilmi ja Väyrynen.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Breilin ja Tikka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Eskman, Flinck, Haukipuro, Hemmi, Honkonen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Juntumaa, Järvenpää, Laine, Lehmonen, Liikanen, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäkinen, N. Nieminen, Puhalkka, Ruokola, Rytönen, Saarto, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Tamminen, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 64 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 44.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Korttesalmen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Korttesalmen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Breilin, Ehrnrooth, Eskelinen, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jokela, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kivistö, Kock, T. M. Koivisto,

T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lepistö, Lillqvist, Lindeman, Linkola, Loikkaanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, E. Nieminen, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saulkkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sinisalo, Sorsa, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Väyrynen ja Åsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Kainulainen, Knuuttila, Kohtala, Kortesalmi, Laatio, Lemström, Liedes, H. Linna, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Niinikoski, Pekkarinen, Remes, Ronkainen, Sainio, Sileäkangas, Suokas, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö, V. Vennamo ja Westerholm.

”Tyhjä” äänestää edustaja Rainio.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Eskman, Flinck, Haukipuro, Hemmi, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Juntumaa, Järvenpää, O. Kangas, Kauppi, Kurppa, Laine, Lehtinen, Liikanen, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäkelä, Mäkinen, Nevalainen, N. Nieminen, Pihlajamäki, Puhakka, Ruokola, Rytönen, Saarto, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Vuottilainen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 25 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 48.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Borgin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Borgin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Asunmaa, Björklund, Breilin, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Häkämies, Ilaskivi, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Katajavuori, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Kortesalmi, Koskenniemi, Koskinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Lindeman, L. Linna, Loikkaanen, Luja-Vepsä, Miettinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäki, Mäki-Hakola, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, Nikkilä, E. Niskanen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Sainio, Salama, Salla, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sigfrids, Sinisalo, Sorsa, Suokas, S. Suominen, Tallgren, Tamminen, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Väinö, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, V. Vennamo, Westerholm, H. Westerlund, Vikatmaa ja Åsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Häikiö, Härkönen, Jokela, Junnila, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Laatio, Laitinen, Lankinen, Linkola, H. Linna, E. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Saimo, Salmenkivi, Saukkonen, Siikaniemi, Sileäkangas, Suorttanen, Sutinen, Tarjanne, Toivanen, Tähkämaa, Uusitalo ja Väinö.

”Tyhjä” äänestää edustaja Tupamäki.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Eskman, Flinck, Haukipuro, Hemmi, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Juntumaa, Järvenpää, Kauppi, Kurppa, Laine, Liikanen, Lottanen, Lähteenmäki, Martikainen, Mattila, Mykkänen, Mäkelä, Mäkinen, N. Nieminen, Pohjonen, Puhakka, Ruokola, Rytönen, Saarto, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S.

Westerlund, Vilponiemi, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 39 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 48.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lemström: Herra puhemies! Eduskunnan valitsijamiehet kokoontuvat torstaina 8 päivänä kesäkuuta kello 13 suuren valiokunnan kokoushuoneessa suorittamaan valiokuntien jäsenten täydennysvaaleja.

13) Valtioneuvoston kertomus toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970.

Esitellään sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu kertomus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelu:

Ed. Mäkelä: Herra puhemies! Eduskunta ei edellisillä valtiopäivillä ehtinyt käsitellä valtioneuvoston kertomusta toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970, ja sen vuoksi asia tulee näin myöhään eduskuntakäsittelyyn. Valiokunnassa on kiinnitetty tavan mukaisesti paljon huomiota työttömyyden torjuntaan ja pyritty antamaan ajatuksia ja mielipiteitä siitä, millä tavalla tätä kansaamme kohtaavaa kirousta voitaisiin parhaiten lieventää. Uskon, että asian johdosta tulee käytettäväksi paljon puheenvuoroja. Omalta kohdaltani rajoitun käsittelemään vain työllisyysammattikurssitoimintaa ja siinä tehtyjä havaintoja. Huomautettakoon kertomuksen käsittelyn yhteydessä vielä siitä, että työllisyyslaki on tämän kertomuksen antamisen jälkeen muuttunut; toivottavasti se on parantanut työttömien olosuhteita meidän maassamme.

Työllisyysammattikurssitoiminnassa tapahtuu ammattikasvatus- ja työvoimaviranomaisten yhteistyötä ja kummallakin on oma määrätty tehtävänsä. Työvoimaviranomaisten tehtävänä tässä yhteydessä on sopivien ja tarpeellisten koulutusalojen ja ammattien selvittäminen, kurssien tarpeellisuuden ja tarpeellisuuden mukaisuuden tutkiminen, oppilaiden ohjaaminen eli osoittaminen ko. koulutuksen piiriin sekä kurssilaitosten sijoittaminen työmarkkinoille kurssien jälkeen. Ammattikasvatusviranomaisten tehtäväksi taas jää opetuksen suunnittelu, toteuttaminen ja valvonta sekä toiminnan rahoitus. Lähtökohdiana työllisyysammattikurssi- ja ammattikoulutustoiminnan koordinoinnissa on, että kiinteämuotoinen ammattikoulutustoiminta huolehtii nuorten laaja-alaisesta peruskoulutuksesta ja työllisyysammattikurssitoiminnalle jää työmarkkinoilla olevien ja siellä olleiden uudelleen-, jatko- ja täydennyskoulutus. Tästä periaatteesta ollaan täysin samaa mieltä.

Se, että käytännössä työllisyysammattikursseilla on toistaiseksi annettu melko runsaasti peruskoulutusta myös nuorille, johtuu yksinomaan siitä, että huomattava osa nuorista ikäluokista on jäänyt ja jää edelleenkin valitettavasti varsinaisen ammattikoulutuksen ulkopuolelle varsinkin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Nuorten prosenttinen osuus koulutetuista on kuitenkin huomattavasti laskenut. Vuonna 1968 työllisyyskursseilla koulutetuista oli noin 50 % alle 20-vuotiaita, mutta vuonna 1970 oli vastaava luku enää noin 30 %.

Käytännön kokemukset eivät tue ammattikasvatusviranomaisten taholta usein esitettyä näkemystä, jonka mukaan oppilaspuola ammattikouluissa eräillä aloilla ja eräillä alueilla johtuisi työllisyysammattikurssitoiminnan parissa maksettavista paremmista taloudellisista eduista. Tässä mainittakoon esimerkkinä jalkinealan koulutus Kankaanpäässä. Siellä ammattikoulun jalkinealan linja lakkautettiin oppilaspuolan vuoksi. Kuu paikkakunnalla alan ammattitaitoisesta työvoimasta on voimakasta kysyntää, päätettiin järjestää työllisyyskursseja kysymyksessä olevan työvoiman kouluttamiseksi. Mikäli esitetty teoria olisi pitänyt paikkansa, olisi kursseilla ollut runsaasti pyrkijöitä, mutta näin ei käytännössä tapahtunut vaan myös kurssitoiminta raukesi oppilaiden puutteessa. Rakennusalan kursseja on myös jouduttu peruuttamaan runsaasti keskitalvellaikin huipputyöttömyyden vallitessa, kun ei ole saatu riittävästi oppilaita. Käytännössä siis oppilaiden saanti on vaikeata

ei-suosituille alueille, kun taas suosituille aloille hakeutuminen on huomattavasti runsaampaa. Tilanne kurseilla on siis kutakuinkin samanlainen kuin ammattikouluissakin.

Uudelleenkoulutuksen tehostamismahdollisuuksista puhuttaessa on todettava tavoitteeksi asetetun tietyn määrällisen ja laadullisen tason saavuttaminen. Määrällisen tason saavuttamisen myötä päästään siihen tilanteeseen, että kurssitoiminta voidaan sopeuttaa työllisyystilanteen vaihteluiden mukaisesti eli kurssitoimintaa voidaan käyttää todellakin tehokkaana työvoimapolitiittisena välineenä. Heikon työllisyystilanteen vallitessa voidaan kurssilaisten määrää nostaa huippuunsa ja koulutusaikaa myös pidentää, jolloin huomattava osa työttömistä voidaan työttömyyskautena kouluttaa nousukauden tarpeita varten ja näin muuttaa työvoimavaroja ammattitaitovaroiksi. Hyvänä aikana taas voidaan koulutettavien määrää laskea ja koulutusaikaa lyhentää.

Määrällisten tavoitteiden osalta todettakoon, että päämääräksi on asetettu kouluttaa 1 % työvoimasta eli noin 22 000 vuosittain ja tähän uskotaan päästävän vuonna 1973, mikäli kurssikeskusverkosto saadaan perustetuksi suunnitelmien mukaan. Valtioneuvosto on 3.6.1971 ottaessaan kantaa kurssikeskusten perustamisen kokonaissuunnitelmaan edellyttänyt, että valtakuntaan perustetaan yhteensä 39 kurssikeskusta ja niiden alaisena toimivia ns. kurssiosastoja noin 600 oppilaille, jolloin pysyviä koulutuspaikkoja tulee olemaan yhteensä noin 11 000, millä määrällä on mahdollista päästä asetettuun vuosittaiseen koulutustavoitteeseen. Valtioneuvosto edellytti koko verkoston olevan valmiina vuonna 1973. Tähän mennessä on perustettu yhteensä 33 kurssikeskusta, joissa on noin 8 100 pysyvää koulutuspaikkaa. Loput kuudesta kurssikeskuksesta on tarkoitus perustaa vielä tämän vuoden aikana. Kurssiosastoja, joita tulee olemaan kaikkiaan 13 kappaletta nykyisten suunnitelmien mukaan, ei vielä ole perustettu, mutta ensimmäiset ovat perusteilla ja tältäkin osin verkosto on tarkoitus saada valmiiksi vuonna 1973. Kiireellisiksi kurssiosastoista on katsottu kehitysalueen I vyöhykkeellä olevat Pello, Kuusamo, Suomussalmi ja Lieksa sekä lisäksi Huittinen.

Määrällisen tason saavuttamiseen nähden on tällä hetkellä esteenä kone- ja kalustomäärärahojen puute. Ammattikasvatustahallituksen kurssitoimiston ilmoituksen mukaan lisämäärärahan tarve kuluvalle vuodelle on huomattava, mikäli

tehdyt suunnitelmat aiotaan toteuttaa. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa lisäbudjetissa ei näitä määrärahoja ole, ja mikäli niitä ei muutoinkaan saada, on siitä seurauksena se, että syksyn ja tulevan talven aikana ei työllisyysammattikursseille voida ottaa sitä määrää, mitä vielä heikkona jatkuva työllisyystilanne edellyttäisi ja mitä on suunniteltu ensi vuotta varten.

Laadullisen tason päämääränä on saada työllisyyskurssien koulutus sellaiseksi, että kurseilta saadaan juuri sitä työvoimaa, mitä elinkeinoelämässä tarvitaan, ja toisaalta, että oppilas saa koulutuksesta sellaisen ammattitaidon ja tiedon, että hän voi saada koulutustaan vastaavaa työtä työmarkkinoilla tyydyttävien palkkaus- ym. ehdoin tai että hän voi jatkaa opiskeluaan omalla alallaan. Vastuu laadullisesta tuesta on ammattikasvatusviranomaisten harteilla. Käyttöön otetun modulikoulutuksen puitteissa ammattikasvatusviranomaisilla on entistä paremmat mahdollisuudet sellaisen koulutuksen antamiseen, mikä vastaa työmarkkinoiden odotuksia koulutuksen suhteen.

Työvoiman kysyntäennusteiden kehittäminen on edellytyksenä tarkoituksenmukaiselle pitkän tähtäimen ammattikurssisuunnittelulle. Nykyisin ei juuri ole saatavissa ainakaan alakohtaisia selvityksiä pitemmälle aikavälille. Ennusteiden laatimiseksi olisi saatava henkilökuntaa työvoimaministeriön suunnitteluosastolle. Samalla on pyrittävä tehostamaan yhteistyötä tämän tyyppisiä ennusteita tekevien muiden organisaatioiden kanssa. Yhteistyön kehittäminen työvoimamarkkinaosapuolten kanssa on myös katsottava tärkeäksi. Yhteydenpito tapahtuu nykyisin lähinnä ammattikurssiain neuvottelukunnan puitteissa. Neuvottelukunnan työskentelyn uudelleen järjestely ja tehostaminen ovat ajankohdaisia. Päämääränä on saada nykyistä tiiviimpi ja hedelmällisempi yhteistyö työmarkkinaosapuolten sekä ala- ja ammattikohtaisia kannanottoja varten erityisesti keskusjärjestöjen jäsenjärjestöihin.

Työssä olevien jatko- ja täydennyskoulutuksen suhteen asettaa nykyinen lainsäädäntö melko tiukat rajat, joten tässä suhteessa lainsäädäntö kaipaisi muutoksia. Talousneuvosto on myös mietinnössään kiinnittänyt huomiota tähän ja katsoo, että työllisyyskoulutuksen piiriä tulisi laajentaa koskemaan myös työssä olevien koulutusta. Korkeammanasteisen koulutuksen toteuttaminen on kohdannut vaikeuksia lähinnä opettajien palkkakysymyksen johdosta. Esimerkiksi ATK-alalla on työvoiman kysyntä voima-

kasta ja koulutustarve huomattava. Kuitenkin alan koulutustoiminnan järjestäminen työllisyysammattikursseiden puitteissa on kohdannut vaikeuksia syystä, että alan opettajille ei ole voitu maksaa niitä palkkioita, joita he muualta saavat. Tästä seurauksena on ollut, että k. kurssitoimintaa ei ole saatu käynnistetyksi toivotussa laajuudessa opettajien puuttuessa.

Työllisyyskoulutukseen osallistuvien taloudellinen avustusjärjestelmä on nykyisellään liian monimutkainen ja osittain ehkäpä vaikeaselkoinenkin, joten kurssille hakeutuva ei aina ole selvillä niistä taloudellisista eduista, jotka hänellä kurssiaikana on mahdollisuus saada. Ammattikursseilla on viime aikoina podettu myöskin jossain määrin oppilaspulaa varsinkin ei-suosituilla aloilla. Tämä oppilaspula koskee lähinnä Etelä-Suomea, kun taas Itä- ja Pohjois-Suomessa kurseille pyrkijöiden määrä on usein neljä—viisikertainen otettaviin nähden. Näin ollen ammatillinen liikkuvuus edellyttää myös voimakasta alueellista liikkuvuutta, mutta ammattikurssitoiminnan kannalta katsoen liikkuvuus ei ole ollut riittävää ja kurseja on jouduttu peruuttamaan oppilaiden puuttuessa.

Ammattikurssitoiminnan kehittämiseksi on esteenä myös täysin riittämätön henkilökunta, sillä voimakkaasti laajentuneesta toiminnasta huolimatta ei työnvälityshenkilökuntaa ole saatu lisää käytännöllisesti katsoen ollenkaan ja kuitenkin koko oppilashankinta sekä oppilaiden sijoittaminen työmarkkinoille kurssien jälkeen on työnvälityksen tehtävä. Tehokas työhön sijoittaminen mm. edellyttäisi, että kurssikeskuksissa on työnvälitysvirkailija, joka hoitaa yksinomaan työhön sijoittamista ja informaatiota. Ellei tätä henkilökuntaa saada, eivät nämä kysymykset tule hoidetuksi riittävän tehokkaasti ja toiminta kärsii.

Jossain määrin toimintaa on vaikeuttanut se, että rahoitus työllisyysammattikurssitoiminnan osalta on ammattikasvatustaloudellisilla. Työvoimapolitiittiset näkemykset eivät aina tule riittävän selvästi ja nopeasti huomioituksi rahoituspäätöksiä tehtäessä. Työvoimaviranomaisten näkemyksen mukaan työvoimapolitiittiset näkemykset tulisi työllisyysammattikurssitoiminnassa olla ensisijaisena lähtökohdana, mutta ei luonnollisestikaan siten, että koulutukselliset näkökohdat sivuutetaan.

Lopuksi on todettava, että työvoimaministeriö on asertanut toimikunnan, jossa työvoimaviranomaisten lisäksi on valtiovarainministeriön, opetusministeriön ja ammattikasvatushal-

lituksen edustus. Toimikunnan tehtävänä on selvittää työllisyysammattikurssitoiminnan puutteet ja epäkohdat sekä tehdä tarvittavat muutosesitykset. Toimikunnassa on käsitelty edellä mainittuja asiaryhmiä ja muutosesitykset ovat parhaillaan valmisteilla. Kun toimikunta ennen lopullisen esityksensä antamista tulee kuulemaan mm. ammattikurssiasian neuvottelukuntaa, työmarkkinaosapuolia sekä muita asiantuntijoita, menee esityksen valmistuminen myöhempään, ainakin syksyyn.

Työvoimaministeri Helle: Herra puhemies! Sosiaalivaliokunta on antanut mietintönsä valtioneuvoston kertomuksen johdosta eduskunnalle toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970. Sosiaalivaliokunta pitää pysyvän ja tehokkaan suhdannetasausjärjestelmän luomista tarpeellisenä. Työvoimaviranomaiset ovat useasti todenneet tämän saman asian. Nopeisiin ja jyrkkiin suhdannevaihteluihin liittyvät ongelmat ovat työllisyyden kannalta jatkuvasti lisääntyneet ja saaneet alueelliseen tasapainottomaan kehitykseen ja maastamuuttoon liittyviä uusia muotoja. Tämän vuoksi on tehokkaan ja pysyvän suhdannetasausjärjestelmän luominen työvoimapolitiikan kannalta entistä välttämättömämpää. On toivottavaa, että sellainen saadaan aikaan jo seuraavaa noususuhdannetta ajatellen.

Sosiaalivaliokunnan mietinnössä todetaan myös, että työllisyyden alueellinen tasapainottaminen on tärkeää ja sitä edistäviä työvoimapolitiittisia toimenpiteitä tulee edelleen tehostaa. Myös työvoimaministeriön käsityksen mukaan tulee pyrkiä työvoiman kysynnän ja tarjonnan alueelliseen tasapainoon. Tähän ei kuitenkaan voida päästä pelkästään työvoiman liikkuvuutta lisäämällä. Tasapainottamisen keskeisenä edellytyksenä on myös pääomien alueellisen liikkuvuuden lisääminen eli uusien pysyvien työpaikkojen syntyminen entistä tasaisemmin maan eri osiin. Tässä suhteessa työvoimaministeriön käytössä olevat keinot ovat kuitenkin varsin vähäisiä ja asia kuuluu keskeisesti yleisen talouspolitiikan alaan.

Sosiaalivaliokunta toteaa, että asuntopula on tärkeä työvoimapulaa aiheuttava syy sellaisilla paikkakunnilla, joilla työvoiman kysyntä on suurta. Työvoimaviranomaisten keinot rajoittuvat tässä kohdin vastaanottoasuntoloiden rakentamiseen ja työvoimapolitiittisen asuntolainämäärärahan ohjaamiseen. Edelleen voidaan todeta,

että työvoimaviranomaiset antavat vuosittain asuntohallitukselle kunnittain laaditun lausunnon asuntopulan työvoiman liikkuvuudelle aiheuttamista esteistä.

Sosiaalivaliokunta on myös painottanut tuotanto- ja työvoimapolitiikan kokonaisvaltaiseman suunnittelun tarvetta. Tämän johdosta on todettava, että maan työvoimavarojen käytön ja nimenomaan alueellisen ohjaamisen kannalta katsottuna asia on mitä ajankohtaisiin. Avainkysymys on tuotantotoiminnan kasvun ja sitä tietä työvoiman kysynnän kasvun nykyistä taiseempi alueellinen jakautuma. Tällä hetkellä julkisen vallan mahdollisuudet vaikuttaa yritysten sijoittumispäätöksiin ovat riittämättömiä ja 1970-luvulla alueellinen tasapainottomuus saattaa kärjistyä edelleen.

Mitä tulee sosiaalivaliokunnan mietinnössä esitettyihin toivomuksiin majoitustyömaille asuvien työntekijäin aseman parantamisesta on todettava, että työvoimaviranomaiset pyrkivät sekä majoitusolosuhteiden parantamiseen että työntekijäin viihtyisyyden lisäämiseen. Sen sijaan työvoimaministeriö on katsonut, että sosiaalivaliokunnan mietinnössä mainitun päivä- tai muun järjestelmän aikaansaaminen on hoidettava työehtosopimusneuvotteluissa työnantajien sekä työntekijöitä edustavien järjestöjen kesken.

Työllisyysammattikurssitoiminnalle asetettu määrällinen tavoite kouluttaa vuosittain 1 % työvoimasta eli noin 22 000 henkilöä saavutettaneen vuonna 1973, niin kuin sosiaalivaliokunnan herra puheenjohtaja täällä äsken käyttämässään puheenvuorossa totesi. Työllisyysammattikurssit ovat tarkoitettut aikuiskoulutukseksi, jonka puitteissa on tarkoitus antaa lähinnä täydennys- ja uudelleenkoulutusta työmarkkinoilla jo oleville. Koulutuksessa ollaan nyt voimakkaasti siirtymässä tähän. Nuorten prosenttiosuus on jatkuvasti pienenevässä, ja näin ollen nuorten laaja-alainen ammatillinen peruskoulutus on jäämässä yksinomaan kiinteämuotoiselle ammattikoulutukselle. Se, että työllisyysammattikursseilla toistaiseksi huomattavassa määrin on annettu peruskoulutusta myös nuorille, johtuu siitä että suuri osa nuorista ikäluokista varsinkin Itä- ja Pohjois-Suomessa on jäänyt ja jää edelleenkin kiinteämuotoisen ammatikoulun ulkopuolelle koulutuspaikkojen riittämättömyyden vuoksi. Myös näille nuorille on pyrittävä antamaan ammatillista koulutusta tai koulutusta heidän työmarkkinaedellytystensä parantamiseksi.

Vielä haluan todeta että työvoimaministeriössä on jo pitkään ollut valmisteltavana esitys siitä, että ammatinvalinnanohjaus liitettäisiin muun työvoimahallinnon piiriin. Uudistus toivotaan saatavan toteutetuksi ensi vuoden aikana.

Puhemies sallinee, että tässä yhteydessä muutamalla sanalla koskettelen myös kuluvan vuoden alussa voimaan tulleen työllisyyslain saama vastaanottoa ja siitä tähän mennessä saatuja kokemuksia.

Työllisyyslakia on nyt sovellettu viittisen kuukautta. Lain saama arvostelu on ollut yleensä positiivinen ja sen mukanaan tuomat uudistukset on koettu myönteisesti. Niin sanottujen väliinpuotoajien määrää on saatu oleellisesti vähennetyksi. Kuntien työhönsijoitusvelvollisuuksien poistamiseen on varsinkin köyhimpien kuntien taholla suhtauduttu myönteisesti. Kuitenkin on julkisuudessa esitetty mielipiteitä, joiden mukaan kuntien kesäaikaisten töiden suorittamista koskevat säännökset uudessa laissa olisivat kohtuuttoman ankaria. Lain mukaan julkisen sektorin eli valtion, kuntien ja kuntainliittojen investointiluontoisissa töissä olevien työntekijäin kokonaismäärä ei kesäaikana saa olla keskimäärin suurempi kuin edellisenä talvikautena. Varsinkin suurimpien kaupunkien taholta on esitetty, että säännös on omiaan estämään luonteensa puolesta kesäaikana suoritettävien töiden tekemisen. Tällaisina töinä on mainittu katujen päälystystyöt, puisto- ja viheraluetyöt sekä eräiden talonrakennustöiden viimeistelytyöt. Edelleen on mainittu, että säännös merkitsee opiskelijoiden ja koululaisten kesätyömahdollisuuksien supistumista.

Työvoimaministeriölle on jätetty kuntien taholta noin 60 poikkeusesitystä edellä mainitun lainkohdan soveltamisesta. Perusteluina on yleensä mainittu, että laki tuli voimaan yllättäen ja melko lyhyen eduskuntakäsittelyn jälkeen, minkä takia määrättyjen töiden keskittämistä kesäkaudelle ei kuntien suunnitteluissa ole voitu eritoten tänä kesänä välttää. Edelleen on perusteluna eräissä osin maata mainittu myös kesäaikana vallitseva työkohteiden puute. Nämä seikat huomioon ottaen työvoimaministeriö onkin melkein poikkeuksetta suhtautunut myönteisesti näihin kuntien esityksiin. Sellaisen opiskelijoiden osalta, joiden opinteluun kuuluu kesäaikainen harjoittelu, on ministeriö myös antanut yleisen poikkeussäännöksen, jonka mukaan tällaisia opiskelijoita ei lueta kuntien työvoimalukuihin. Sen sijaan koululaisten

osalta on työllistäminen vaikeata silloin, kun alueella on perhehuoltajia työttömänä. Toisaalta taas sellaisissa kunnissa, joissa on työpaikkoja tarjolla, voivat koululaiset saada kesälomapaikan muualtakin kuin julkisen hallinnon töissä.

Työllisyyslain mukaan on, kuten mainitsin, ns. väliinpuotoajien määrä oleellisesti vähentynyt. Lain mukaan voivat myös toimihenkilöt sekä osittain vajaakuntoiset työkykyiset henkilöt saada nyt työttömyyskorvausta. Myös se, että työmarkkinajärjestöt ja kuntien keskusjärjestöt ovat mukana työvoimaministeriön ja piirihallinnon neuvottelukunnissa lain soveltamista seurattaessa, on koettu erittäin myönteisenä piirteenä, samoin se, että kuntaporttaassa työmarkkinajärjestöjen edustajat osallistuvat asioiden käsittelyyn työvoimatoimikuntien jäseninä.

Ed. Sinisalo: Herra puhemies! Nuorisotyöttömyys on maamme vaikeassa työttömyydessä erityisen suuri ongelma. Pitempääkin aikaväliä tarkasteillen on selvästi havaittavissa, että työttömyys on keskimääräistä vaikeampaa nuorten ikäluokkien keskuudessa. Samalla on nähtävissä, että työttömyyden yleinen lisääntyminen lisää työttömyyttä nuorten keskuudessa keskimääräistä runsaammin. Tämä on kapitalismin karu kuva työläisnuorison näkökannalta. Ei ole ihme, että nuoriso laajasti tajuaa, ettei kapitalistinen talousjärjestelmä tarjoa tulevaisuuden näköaloja eikä se turvaa perusoikeuksista keskeistä, työn ja toimeentulon saantia.

Hallituksen työllisyyskertomuksiin eri vuosilta perustuvat tiedot ja vertailut keskimääräiseen työttömyyteen osoittavat nuorisotyöttömyyden laajuuden. Esim. vuonna 1963 15—19-vuotiaiden työttömyysaste oli 2,8, 20—24-vuotiaiden työttömyysaste 1,6, kun työttömyys keskimäärin maassa oli 1,5 %:n suuruusluokkaa. Pari vuotta myöhemmin vuonna 1965 luvut olivat 2,9 ja 1,7 nuorisotyöttömien osalta ja 1,4 yleisen työttömyyden osalta. Vuonna 1967 oli nuorisotyöttömyys jo 15—19-vuotiaiden keskuudessa 6,3, 20—24-vuotiaiden keskuudessa 4,1 %, kun työttömyys keskimäärin oli 2,8 %. Seuraavina vuosinakin jatkuu samanlainen kehityssuunta, niin että kertomusvuonna, vuonna 1970 15—19-vuotiaiden työttömyysaste oli 4,2 %, 20—24-vuotiaiden työttömyysaste 2,3 % ja työttömyys keskimäärin 1,9 %. Tilastot antanevat, vaikka niihin ei ole näiltäkään osin syytä suhtautua kovin tarkkoina tie-

toina, kuvaa nimenomaan asutuskeskusten työttömyydestä. Kun ns. virallinen työttömyystilasto ei rekisteröi tätäkään kokonaisuudessa ja jättää merkittävän osan maaseudun ns. piilevästä työttömyydestä kokonaan kertomatta, on työttömyysaste nuorison keskuudessa edellä mainittuja lukuja suurempi. Sen määrällistä osuutta arvioitaessa on muistettava, että nuoret ikäluokat ovat määrällisesti vanhempia ikäluokkia suurempia.

Korostuvassa määrin ovat porvarilliset piirit viime vuosina puhuneet arvostelevaan sävyyn nuorison elämäntavoista ja elämänasenteesta. Vaikka porvariston arvostelulla onkin usein perusteeton nuorisovihamielinen sävy, antaa nuorisotyöttömyys huomattavana nuorison elämää vaikeuttavana tekijänä erään reaalisen lähtökohdan tarkkailla nuorison elämänvaikeuksien yhteiskunnallisia syitä. Kun nuorison asemaan yhdistyvät monet muutkin sosiaaliset vaikeudet, asuntopula on eräs niistä ja sekin myös määrättyssä yhteydessä työnsaannin vaikeuteen, ei ole vaikea ymmärtää niitä tekijöitä, jotka nykyolosuhteissa vaikeuttavat nuorison elämää.

Kaiken tämän valossa on helppo nähdä, että nuorison ongelmia voidaan lieventää yhteiskunnallisilla toimenpiteillä, joista työn ja toimeentulon turvaaminen on keskeinen. Väärässä ovat ne, jotka lähestyvät aikamme nuoriso-ongelmia muista lähtökohdista. Suorastaan nuorisovastaisuutta edustaa perusteeton nuorison syyttely. Haluttomuutta nähdä ongelmien syitä edustaa tällainen asenne. Nuorison aseman vaikeutumisesta taas merkitsee pyrkimykset liittää nuorison elämäntoiveet esim. tuonpuoleisiin ihanteisiin ja aatteisiin. Nuorison asian ajaminen on ennen muuta tämän ikäryhmän taloudellisten ja sosiaalisten ongelmien lieventämistä.

Hallitus sivuuttaa kertomuksessa nuorisotyöttömyyden, todeten sen olevan merkittävältä osalta ns. kirkkotyöttömyyttä. Nämä selvitykset eivät poista työttömyyden todellisuutta nuorisomme keskuudessa. Yritykset selvittää nuorisotyöttömyys joillakin sitä vähättävillä syillä muodostuvat virheellisiksi jo sen tosiasian valossa, että esim. vuosina 1968—1969 Ruotsiin muuttaneista suomalaisista kuului 40 % ikäryhmään 18—24 vuotta. Luku on vielä vaikuttavampi, kun otetaan huomioon, että ei-työikäisen väestön osuus muuttaneista oli 25 %. Kun työvoiman nettomuutoksi esim. vuonna 1970 lasketaan 30 000, merkitsee se, kun nuorison osuus ei liene muuttanut edellisvuodesta, että maasta muutti toistakymmentätuhatta nuorta

työntekijää pelkäästään yhden vuoden aikana Ruotsiin.

Kun hallituksen taholta ei nähdä tai ei tahdota tunnustaa nuorisotyöttömyyden vaikeutta, ei luonnollisesti ryhdytä sellaisiin tehokkaisiin toimenpiteisiinkään, joita vaikea tilanne edellyttäisi. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että eduskunta kiinnittää huomiota tähän epäkohtaan ja velvoittaa hallituksen tehostettuihin toimenpiteisiin nuorisotyöttömyyden lieventämiseksi.

Edellä sanottuun viitaten, herra puhemies, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta toteaa, että työttömyys nuorten ikäluokkien keskuudessa on tuntuvasti keskimääräistä vaikeampaa, ja edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisiin erityistoimenpiteisiin nuorisotyöttömyyden lieventämiseksi."

Ed. S a a r i n e n: Herra puhemies! Kannatan ed. Sinisaloin ehdotusta.

Tämä kertomus antaa aihetta hieman puuttua myöskin asuntopolitiikkaan. Sosiaalivaliokunnan mietinnössä sanotaan työvoiman liikkuvuudesta näin: "Kuten edellä todettiin, työttömyydestä huolimatta eräillä alueilla lähinnä Etelä-Suomessa esiintyi pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta, mikä johtui työvoiman riittämättömästä liikkuvuudesta. Tähän taas on ollut tärkeänä syynä asuntopula niillä paikkakunnilla, joilla työvoiman kysyntä oli suuri. Sama ilmiö oli toisaalta myös todettavissa eräillä kehitysalueiden kasvavilla teollisuuspaikkakunnilla. Tällaisen tilanteen syntymisen estäminen edellyttää asuntorakennustoiminnan tehostamista yleensä ja nimenomaan niillä paikkakunnilla, joilla työvoiman kysynnän kasvu on nopeata. Erityisesti valtion tukemaa asuntorakennustointa olisi lisättävä. Olisi pyrittävä välttämään sellaisia tilanteita, että joudutaan turvautumaan vastaanottoasuntoloiden tapaisiin epätydyttäviin väliaikaisratkaisuihin."

Tämä lausunto on liian pintapuolinen ja yleisluontoinen. Ei Helsingissä ja sen lähiympäristössä ole puutetta vapaista asunnoista. Sen voi jokainen nähdä esim. Helsingin Sanomien ilmoitussivuilta, joissa sivukaupalla on tarjolla asuntoja. Kysymys on nimenomaan vuokra-asuntojen puuttumisesta, ja siihen valiokunnan olisi ollut syytä kiinnittää erityistä huomiota. Porvarillinen omistuseideologia on jatkuvasti ollut asuntopolitiikassa hallitsevana, eikä asuntotalitukseen ole siitä päässyt riittävästi vapautu-

maan, vaikka valtion asuntolainoja viime vuosina onkin enemmän kuin aikaisemmin suunnattu vuokra-asuntojen tuottamiseen.

Me kansandemokraatit emme vastusta omistusasuntojen rakentamista, vaan sitä yksipuolisuutta, jota porvarillinen asuntopolitiikka edustaa. Olkoon jokaisella oikeus hankkia ns. omistusasunto, jolla siihen on varaa. Yhteiskunnan ensisijainen velvollisuus on huolehtia siitä, että on olemassa riittävä vuokra-asuntojen tarjonta niitä suuria väestöryhmiä varten, joilla ei ole varaa tai edes tarvetta hankkia omistusasuntoa, tai niille, joilla on tarvetta muuttaa toiselle paikkakunnalle. Puhuttakoon kuinka kauniisti tahansa omakotitaloista ja muista omistusasunnoista, omistamisen ihanuuksista jne., niin tosiasia on, että omistusasunnosta on tullut suurelle joukolla ihmisiä myös kahle, joka estää murton joko sen vuoksi, ettei omistusasunnosta pääse eroon, tai sen vuoksi, ettei muutto-paikkakunnalla ole tarjolla muita kuin omistusasuntoja. Kysymys on samasta ilmiöstä kuin turpeeseen sitomisesta. Tähän porvarit sanovat tietysti, etteivät hekään vastusta vuokra-asuntojen rakentamista, mutta vuokrasäännöstely estää sen. Vuokrasäännöstelyn tarkoitus on estää kohtuuttomien vuokrien kiskominen.

Emme suosittelekaan voittoa tuottavaa vuokra-asuntotuotantoa, vaan nimenomaan voittoa tavoittelematonta asuntopolitiikkaa. Ja se on mahdollista vain siten, että valtion ja kuntien asuntolainat suunnataan yksinomaan vuokra- ja osuuskunta-asuntojen tuottamiseen ja että tältä osin valtion ja kuntien sekä työnantajien velvollisuuksia ratkaisevalla tavalla lisätään. Tämä on nyt vireillä olevan asuntopolitiikan uudistamisen tärkein tavoite, johon me kansandemokraatit ainakin pyrimme.

Näissä puitteissa voidaan kehittää myös pien-talotuotantoa. Ei omakotitalotyyppi edellytä, että asukas omistaa talon. Vuokra- ja osuuskunta-asuntotuotantoon soveltuu kaiken tyyppisiä asuntoja.

Tähän asti harjoitettua valtion tukemaa asuntopolitiikkaa on siis syytä perusteellisesti tarkistaa. Ei ole oikein, että valtion varoja käytetään vuosittain kasvava määrä suhteellisen hyvässä taloudellisessa asemassa olevien kansalaisten yksityisomaisuuden kartuttamiseen, samanaikaisesti kuin kymmeniltä tuhansilta vähävaraisilta nuorilta, vanhuksilta tai muuttamaan pyrkiviltä puuttuu mahdollisuus tyydyttävän asunnon saamiseen kohtuullisilla ehdoilla.

Ed. Paasivuori: Herra puhemies! Sosiaalivaliokunnan mietintö valtioneuvoston kertomuksen johdosta eduskunnalle toimenpiteistä työllisyysslain soveltamisessa vuonna 1970 on erinomaisen hyvä ja moniin tärkeisiin kysymyksiin perustellusti kantaa ottava. Käsitellen tässä vain erästä detaljikysymystä, ammattikurssitoimintaa ja siinä erityisesti ikärakennetta.

Valiokunta toteaa aivan oikein, että ammattikurssitoiminnan avulla tapahtuva koulutuksen lisääminen ja tehostaminen on elinkeinorakenteen nopean muuttumisen vuoksi tarpeellista, mutta että mainitun kurssitoiminnan pitäisi olla pääasiallisesti täydennys- ja uudelleen-koulutusta; ammattikoulujen sen sijaan tulisi huolehtia riittävästä perusammattikoulutuksesta. Eduskunnan olisikin syytä kiinnittää erityistä huomiota nimenomaan työllisyyttä edistävän ammattikurssitoiminnan yhteydessä oppilaiden ikärakenteeseen. Valtioneuvoston kertomuksen tilastosta ei käy selville, miten paljon esim. alle 18-vuotiaita osallistuu puheena olevaan kurssitoimintaan, mutta jonkinlaista kuvaa ikärakenteesta antaa se, että ammattikurssien oppilaista 3/4 on alle 25-vuotiaita.

Kun kurssit saattavat kestää vain muutaman kuukauden, jopa vain muutaman viikon, on tämä aika ehdottomasti liian lyhyt perusammattikoulutuksen saamiseksi. Jos ja kun tällainen ammattikurssi jää näille nuorille ainoaksi ammattikoulutukseksi, se merkitsee heille huonoa palvelusta, huonoa matkaevästä elämän taipaleelle. Juuri nämä heikon pohjakoulutuksen saaneet ovat aina laskusuhdanteiden kausina ensimmäisiä joutumaan työttömän kovan kohtalon alaiseksi. Erityisesti on tätä huonoa ammattiin valmennusta valitettava myös naisten kohdalla. Heidän valittavanaan on muutenkin paljon vähemmän kursseja. Ne ovat yleensä myös tavallista lyhyempiä, eikä heille läheskään aina kurssin päätettyään ole tarjolla työtä sillä alalla, johon kurssi edellyttäisi. Näin he joutuvat tuotanto- ja elinkeinoelämässä yleensä sijoittumaan matalapalkkaisten aputyöntekijäin asemaan.

Parhaimmillaan nuorten kohdalla ollaan siirtymässä peruskouluun, joka takaa kaikille samantyyppiset yleissivistävät lähtökohdat. Ammattikursseilla ei ajan lyhyden vuoksi yleissivistäviä aineita voida ollenkaan opettaa puhumattakaan edes perusteellisesta käytännöllisestä ja teoreettisesta ammattiotopuksesta. Ammattikurssikeskuksissa annettava ammattikoulutusta olisikin kehitettävä nykyistä enemmän perusammattikoulutusta antavaksi.

Nuoret ehkä tuntevat houkutusta ammattikursseille, koska niillä opetus, majoitus ja ruokailu on maksutonta ja päivärahaa maksetaan perheen huoltajille ja 20 vuotta täyttäneille kymmenkunta markkaa ja nuorille viittisen markkaa päivässä. Koska hyvistä ammattityöntekijöistä on pula työttömyysaikoinakin, olisi syytä tehdä perusammattikoulutus yhtä houkuttelevaksi. Näin sitäkin suuremmalla syyllä, kun akateemisille aloille on suoranaista ryntäystä, vaikka tälläinkin hetkellä noin 3 000 akateemisen tutkinnon suorittanutta on työttömänä. Lisäksi heidän keskuudessaan on ns. piilevää työttömyyttä.

Kysymys on hyvin suurella määrällä vääristä asenteista. Käytännön lahjakkuutta ei arvosteta yhtä paljon kuin teoreettista lahjakkuutta. Tehokas perusammattikoulutus joko ammattikouluissa, nykyistä tehokkaampana ammattikurssikeskuksissa taikka oppisopimusmuotoisena käytännön työpaikkakoulutuksena on saatava kunta- ja valtion avulla tarvittaessa.

Nykyisessä kehittyneessä koulutusyhteiskunnassa ammattikurssi ei siis yksin riitä nuorelle ihmiselle. Sosiaalivaliokunnalle onkin lausuttava erityinen kiitos, koska se on kiinnittänyt tähän seikkaan huomiota ja sanoo huolestuneena mm., että ”ammattikurssitoiminta yhä enenevässä määrin on korvaamassa ammattikouluja. Tämä ei ole koulutuspolitiikan kannalta tarkoituksenmukaista ja sen vuoksi olisi ammattikoulupaikkoja lisättävä ja samalla parannettava niissä oppilaille myönnettäviä taloudellisia etuja, että ne nykyistä paremmin pystyisivät tässä suhteessa kilpailemaan ammattikurssien kanssa. Ammattikoulutuksen kannalta olisi tärkeää, että siinä nykyistä joustavammin sopeuduttaisiin elinkeinoelämässä tapahtuviin ja nähtävissä oleviin muutoksiin.”

Tähän valiokunnan kantaan on lämpimästi yhdyttävä. Kuitenkin haluaisin lisäksi korostaa edellä mainitsemaani oppisopimusmuotoista käytännön työpaikkakoulutusta, johon kuuluu myös alan teoreettinen opetus. Koska ammattikoulupaikkoja ei pystytä nopeasti ja tarvetta vastaavasti aikaansaamaan, olisi oppisopimus-koulutusta käytettävä nykyistä tehokkaammin perusammattikoulutusta antamaan. Mikäli oppisopimuslaki ei vastaa tarkoitustaan, on sitä kiireellisesti korjattava.

Lopuksi haluan vielä toistamiseen korostaa, että ammattikurssitoiminta on välttämätöntä ja erinomaista täydennys- ja uudelleen-koulutusta työttömille ja muutenkin lisäkoului-

tusta tarvitseville. Mutta kun oppilaina on 3/4 alle 25-vuotiaita, niin on todettava, että ainoaksi perusammattikoulutukseksi ammattikurssit eivät riitä, ellei ammattikursseja kehitetä nykyistä paljon tehokkaammiksi siihen suuntaan, kuin sosiaalivaliokunnan puheenjohtaja täällä käyttämässään puheenvuorossa edellytti. Ammattikoulutusajan pidentäminen vähentäisi myöskin nuorisotyöttömyyttä, koska koulutusaika pitenisi, ja tähänhän on kiinnitetty täällä mm. ed. Sinisalonen taholta vakavaa huomiota.

Herra puhemies! Edellä sanottuun viitaten ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että työllisyyden edistämiseksi alle 25-vuotiaille pyritään aina antamaan tehokas perusammattikasvatus ammattikouluissa, ammattikurssikeskuksissa taikka oppisopimusteitse.”

Ed. Mäki: Herra puhemies! On valitettavaa, että nuorison keskuudessa työttömyys on yleistä, mutta pitäisi myöskin katsoa ja todeta, että meidän koulutussuunnitelmamme eivät ole olleet oikeita eikä ole kiinnitetty koulutusohjelmissa tarpeellista huomiota todelliseen tarpeeseen. Tämä muodostuu päivä päivältä nimenomaan henkisten alojen osalta yhä vaikeammaksi, ja olisi pitänyt hallitusherrojen jo aikaisemmin ajatella asiaa eikä tässä vaiheessa.

Minä sanoisin kuitenkin, että Suomen nuoriso voi olla tyytyväinen tilanteeseen sikäli, että he voivat valita vapaasti työpaikkansa, muuttaa toiseen paikkaan, että heillä on mahdollisuus pyrkiä paremmalle palkalle ja että heillä on mahdollisuus pyrkiä eteenpäin, ilman että he ovat sidotut yhden ja saman työnantajan palvelukseen, jossa eteenpäinmenomahdollisuudet ovat ellei olemattomat niin varsin vaatimattomat. Lisäksi heillä on lakk- ja muut oikeudet, joilla he demokraattisesti voivat puolustaa oikeuksiaan ja hankkia niitä toisin kuin ed. Sinisalonen järjestelmässä.

Täällä on ed. Saarinen puhunut tästä asuntojutusta. Tässä on eräs kohta, jossa saatetaan todeta, miten epäonnistunutta hallituksen asuntopolitiikka on ollut siitä huolimatta, että miljoonat on työnnetty toistensa perään. Pelkällä vuokratilalla ei tätä asiaa hoideta, niin kuin esimerkit selvästi osoittavat. Ja vaikka kommunistit kaikin tavoin pyrkivät hylkymään ja torjumaan, että ihminen ei saisi edes omaa asuntoa omistaa, se on kuitenkin lukemattomien suomalaisten työmiesten pyrkimys, ja nimen-

omaan ammattityömiesten taholla oman kodin hankkiminen on helpompaa, koska silloin työn, oman työn panos merkitsee paljon tässä rahoitussessa. (Ed. Lehmonen: Kukahen niitä arvamäärärahoja on puolustanut, ellei vasemisto?). Minä sanoisin, että niin kauan kuin hallitus yksipuolisesti suosii tällaista vuokratalolinjaa, tilanne muodostuu vaikeaksi, ja kun ylläpidetään sellaista säännöstelyä kuin tällä hetkellä on, nimenomaan siitä joutuvat kärsimään nuoret parit, jotka asuvat näissä kalleissa vuokra-asunnoissa, joissa vuokrat nousevat markka ja vuosi neliöltä, niin kuin herrat hallitusherrat hyvin tietävät. Arava ja muut elimet korottavat säännöllisesti vuokria, samalla kun vanhoissa taloissa vuokrat ovat ennallaan, talot rappeutuvat ja ihmiset menettävät näitä entisiä asuntojaan sen takia, että niitä ei voida kunnossa pitää.

Kaikkein onnettominta on, jos me joudumme siihen valtion kolhoosiin, että valtio omistaa kaikki. Silloin me vasta kurjuuden näemme, ja siihen pyrkimistä me päättävästi vastustamme (Ed. Lehmonen välihuuto). — Ed. Lehmonen voi tässä itse sopivilla matkoilla hankkia koke-musta, mikä on onnellisin ratkaisu, omakotitalo ja oma asunto vai vuokrakasarmiit.

Minä ihmettelen lisäksi hallituksen ja eduskunnan enemmistön ristiriitaisia kannanottoja. Me olemme juuri tässä hyväksyneet hallitusmuodon muutoksen, jossa sanotaan tästä työn hankkimisesta. Alalla työskentelevien asiantuntijain mukaan, jos todella tällaista saman mukaan noudatetaan, mitä tässä hallitusmuodon muutoksella on sanottu, se merkitsee sitä, että meidän tulee luopua työttömyyskorvauksen ja kassa-avustuksen antamisesta kaikissa niissä tapauksissa, joissa asianomainen sanoo, että tämä linja ei käy. Ja toiseksi, jos ihmiselle tarjotaan ammattikurssia, hän voi kieltäytyä siitä ja sanoa: minä otan vain työtä, mutta en mitään ammattikurssia. Ja kolmanneksi hallitus ei myöskään välitä kiinnittää huomiota siihen, onko ihmisellä mahdollisesti taloudellisia edellytyksiä tulla muuten toimeen. Se ottaa itselleen riskin hankkia työtä niillekin, jotka omaisuutensa ja sen tulon turvin saattavat tulla toimeen.

Näin ollen tällaisten julistusten hyväksymistä, joiden seuraamuksia ei ole harkittu ja jotka oleelliselta osalta vievät pohjan pois koko työllisyyslailta, täytyy ihmetellä varsinkin, kun ne tapahtuvat peräkkäin. On mielenkiintoista nähdä, koska herra työministeri istuu valtakunnanoikeudessa syytteessä siitä, että hän ei ole

jollekin miljonäärille hankkinut työtä silloin, kun hän on vaatinut. Tällaisiin älyttömyyksiin me voimme joutua silloin, kun me jossain ihmeellisessä puuskassa haluamme osoittaa, että hallitusmuotoakin voidaan muuttaa (Ed. V. Vennamo: Käsittämätöntä puhetta!).

Minä toteaisin vielä lisäksi, että sosiaalivaliokunta on tänne liittännyt loppuun lausuman sosiaaliturvamaksujen jakautumisesta ja edellyttää tutkimista, että porrastettaisiin sosiaaliturvamaksut siten, että ne eivät kohtuuttomasti raskaita työvoimavaltaisia yrityksiä. Tässä asiassa me olemme ed. V. Vennamonkin kanssa aivan samaa mieltä, ja minun täytyy ihmetellä, miten kovakorvainen ja välinpitämätön hallitus on eduskunnan ratkaisuille, koska tässä samassa salissa 10 päivänä joulukuuta 1971, kun hyväksyimme lain työttömyysvakuutusmaksuista, samalla eduskunta hyväksyi, niin kuin ed. V. Vennamo sanoo, hallitusta velvoittavan lausuman, jonka mukaan tämä tutkimus piti toimittaa. Tämä ei kuitenkaan näytä kiinnostavan hallitusta. Se purjehtii vain oman mielensä mukaan ja suhtautuu välinpitämättömästi eduskunnan toivomuksiin.

Kun hallitus tällä hetkellä miettii valtion yritysten yhdistämistä niiden kannattavuuden parantamiseksi, on todella täysin ristiriitaista se, että yksityisiä yrityksiä lastataan tällä sosiaaliturvamaksulla jatkuvasti, nimenomaan niitä, jotka pyrkisivät ihmisille antamaan työtä ja hankkimaan uusia työpaikkoja. Tämä hallituksen logiikka on ihmeellinen, ja sitä ei voi muulla tavoin ymmärtää, kuin että sosialismin innossa halutaan lopettaa yksityinen yritteliäisyys sitä pikemmin, mitä pienempää ja työvaltaisempaa se on. On mielenkiintoista nähdä, antaako tämä sosiaalivaliokunnan lausuma nyt tässä muodossa jotain virikettä hallituksen toimenpiteille sosiaaliturvamaksun oikeudenmukaisemmaksi tekemiseksi.

Tämän toivomuksen toteuttamiseen on sitäkin suurempi aihe, kun hallitus rumpua lyöden tulee tänne kansaneläkelain muutoksilla lainkaan puuttumatta siihen, millä tavalla nämä menot rahoitetaan, vaikka tällä hetkellä jo kansaneläkelaitoksen rahoituksessa on monien kymmenien miljoonien markkojen vajaukset. Hallitus ajattelee, että nämä kaikki voidaan jälleen kerran työntää yrittäjille sosiaaliturvamaksuina maksettavaksi. Tämä kostautuu, jos mikä, nimenomaan työllisyyttä heikentävänä ja työttömyyttä lisäävänä. Hallituksen toimenpiteet ovat ristiriitaisia.

Ed. Knuutila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vaikkei äsken eduskunnassa hyväksytyn hallitusmuodon muutoksen johdosta nyt olisikaan aihetta keskusteluun, niin aivan pieni asiaaikaus on edelliseen puheenvuoroon tarpeen. Siinä nimittäin viitattiin, että äsken hyväksytty hallitusmuodon muutos edellyttäisi valtiovallan toimesta järjestettäväksi työpaikan myöskin miljonäärille. Mutta nimenomaan tämän hyväksytyn lakialoitteen perusteluissa todetaan, että riittävän varallisuuden omaavat ovat turvattuja toimeentulon puolesta ja voivat jopa niin halutessaan varallisuudellaan vaikuttaa uuden työpaikan saantiin eivätkä siten ole sen tarpeessa. Juuri sana "tarvittaessa", joka lakitekstiin äsken tuli hyväksytyksi, tarkoittaa näitä tapauksia.

Ed. Mäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä katson, että "tarvittaessa" on se, kun ihminen ilmoittaa, että hänellä ei ole työtä. Se kai riittää osoittamaan, että hänellä on tarve, silloin kun ed. Knuutila ehdottomasti vaatii, että jokaiselle on annettava työtä, kunhan hän vain on Suomen kansalainen ja mahdollisesti joku ulkomaalainenkin. Ed. Knuutila hyvin tietää, että asiantuntija perustuslakivaliokunnassa on esittänyt sen, mitä tältä osin esitin. Se ei tällä kertaa ole minun omaa ajatustani, joten sillä on parempi ponsi ja perä.

Ed. V. Vennamo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Mäki on nyt raskaasti erehtynyt kokoomukselaiseen tapaan. Hän unohtaa, että työstä on jokainen oikeutettu saamaan kunnollisen, vähintään kohtuullisen ansion ja siksi asianomainen tekee työtä. Miljonääriillä ei ole tällaista tarvetta saada ansiota, mutta kokoomus tietysti haluaisi ilmaiseksi teettää ihmisillä ja ajattelee siltä kannalta.

Ed. L. Linna: Herra puhemies! Aluksi totean tyydytyksellä työministerin puheenvuorossaan mainitseman sanonnan, että työvoiman liikkuvuudella ei yksinomaan työllisyyskysymyksiä voida hoitaa, vaan tarvitaan myöskin pääoman liikkuvuutta. Tämä lausuma ministeriltä oli mielestäni niin painavaa tekstiä, että hallituksen kokonaisuudessaan kannattaisi tämä ottaa ohjenuoraksi vastaisuudessa työllisyysasiaa hoitaessaan. Käsitin niin, että tämä pääoman liikkuvuus oli tarkoitettu päinvastaiseen suuntaan tapahtuvaksi kuin työvoiman liikku-

vuus, ts. että pääomia siirrettäisiin työttömyysalueille, kun taas työttömiä on siirretty tänne Etelä-Suomeen. Jos hallitus työministerin ohjetta noudattaa, niin silloin on päästy eteenpäin kaikkein tärkeimpiin kuuluvassa kohdassa tätä työllisyyspolitiikkaa.

Täällä sosiaalivaliokunnan mietinnössä on kohta, jossa edelleen painotetaan työvoiman liikkuvuutta sanomalla, että työvoiman sopeutumista tuotantotoiminnan rakennemuutoksiin edistettiin työvoimapolitiisilla toimenpiteillä laajentamalla voimakkaasti työllisyysammattikurssitoimintaa ja tehostamalla toimenpiteitä työvoiman alueellisen liikkuvuuden edistämiseksi. Tämä pitää paikkansa, mutta on otettava huomioon myös se, millä tavalla tämä työvoiman liikkuvuuden edistäminen on toteutettu. Tässäkin suhteessa on tapahtunut parannusta aikaisempaan, jolloin annettiin ainoastaan passi kouraan lähtee siirtotyömaalle. Perhe jäi sinne omaan mökkiin niukan toimeentulon varaan, ja mitään muuta ei tehty. Mutta edelleenkin tällä hetkellä tilanne on hyvin vaikea niiden osalta, jotka joutuvat eroamaan perheistään. He eivät saa tarvittavaa korvausta poissaolosta, ja tässä suhteessa toivoisi hallituksen edelleen jatkavan toimenpiteitä siihen suuntaan, että tällaiset korvaukset aikaansaataisiin.

Uudet työllisyyslait ja toimenpiteet työllisyyden parantamiseksi on kohdistettu tätä päivää ja tulevaisuutta varten. Sen sijaan takautuvia toimenpiteitä ei ole otettu enempää lakiin kuin hallituksenkaan toimenpiteisiin. Tarkoitin tällä sitä, että niiden työttömyysveteraanien, joita meidän maassamme on myöskin paljon, asemaa ei ole pyritty millään tavalla lievittämään, vaan he kärsivät hyvinkin vakavia seurauksia parinkymmenen vuoden aikaisesta joko melkein yhtämittaa tai tilapäisesti työttömänä olostaan. Silloin kun käsiteltiin hallitusmuodon muutosta työllisyyden osalta, viittasin tähän ja totesin, että maassamme ei ole lainkaan edes tutkittu niitä vaurioita, nimenomaan pysyväluontoisia vaurioita, joita työttömyys on aiheuttanut työttömälle ja hänen perheelleen. Näistä haluaisin ennen muuta mainita sen, että tällaisen työttömän perhe on joutunut työttömyydestä johtuen tilaan, jossa se ei ole voinut normaalisti kehittyä. Työttömän lapset eivät ole voineet toteuttaa opiskelusuunnitelmiaan, ja työtön itse on joutunut monella tavalla luopumaan asuntorakennussuunnitelmistaan ja muista vastaavista investoinneista. Nämä vauriot, suoranaiset aineelliset vauriot, ovat hyvin suuret, tosin tut-

kimattomat, mutta ne koetaan tänä päivänä nimenomaan vaikeilla työttömyysalueilla. Pohjois-Suomessa, mistä on paljon muuttanut Ruotsiin perheitä, monet perheet ovat joko osittain tai kokonaan hajautuneetkin. Näitä vaurioita ei ole myöskään tutkittu eikä inventoitu, joka mielestäni olisi mitä välttämättömintä ja yhteiskunnan velvollisuus.

Kun tämä ala on tutkimaton, niin tästä ei luonnollisesti voi sanoa tilastollisesti vielä mitään, ja sen vuoksi olisi toivottavaa, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin tutkimustoiminnan aikaansaamiseksi siitä, minkälaisia pysyväluontoisia vaurioita työttömyys on aiheuttanut. Se on aivan varmasti tiedossa, että nämä vauriot ovat huomattavan suuria, ehkä ei kovin suurella osalla työttömiä. Ainakin toivottavaa on, että suurin osa työttömistä on kokenut vain tilapäisen menetyksen, jonka arvet ovat umpeutumassa, mutta on myös perheitä, joiden työttömyydestä saamat arvet ovat hyvin syviä ja jotka eivät ehkä pitkään aikaan umpeudu. Tämän vuoksi esitänkin perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

”Eduskunta edellyttää hallituksen selvityttävän, millaisia pysyväluontoisia menetyksiä maassamme vallinnut rakenteellinen työttömyys on aiheuttanut työttömille, ja ryhtyvän toimenpiteisiin niiden korvaamiseksi.”

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Aluksi kannatan ed. Lauri Linnan tekemää ehdotusta.

Herra puhemies! Käsillä on valtioneuvoston kertomus toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970. Sosiaalivaliokunnan mietintöön n:o 6 liitetyssä Suomen Maaseudun Puolueen vastalauseessa on jo esitetty SMP:n yleisiä näkökantoja, joissa todetaan hallituksen harjoittaman työllisyyspolitiikan tosiasiallinen tehottomuus. Tässä yhteydessä haluan keskittyä yhteen, mielestäni merkittävään nyky-yhteiskunnan työllisyyskysymykseen, nimittäin akateemisen ja muunkin henkisen alan työttömyyteen, aiheeseen, jota jo viime tiistaisessa puheenvuorossani ja silloin esittämässäni ponsilausumassa käsitelin.

Tosiasia on, että meillä on olemassa maassamme vakavalaatuista henkisen alan työttömyyttä ja toisaalta kuitenkin valtio ja yhteiskunta riistää henkistä työvoimaa. Tästä osuutuksena on ollut esim. ylimääräisten virasto-työntekijöiden asema, johon nyt on tietävästi

saatavissa korjausta. Toiseksi mainitsen maamme opettajatyövoiman riiston. Äskettäin lehti-tietojen mukaan saimme kuulla, että opetuslaitoksessa organisaatio ja työntekijät ovat samat kuin 20 vuotta sitten, mutta oppilasmäärä on moninkertaistunut. Lisäksi opettajille on tullut lisää velvoitteita ja he joutuvat ajamaan sisään myös peruskoulu.

Toinen esimerkki pitkälle koulutetun työvoiman riistosta on sairaalahenkilöstön, lähinnä nimenomaan sairaanhoitajien, riisto. Tämän haittavaikutukset ilmenevät myös sairaalapataturmissa, joista eräänä haluan mainita äskettäin suurta huomiota herättäneen tapauksen Oulussa, jolloin Oulun lääninsairaalassa leikkauksensäputosi potilas ja vammautui loppuiäkseen jouduttuaan halvauksen kohteeksi. Tätä asiaa on tutkittu ja tutkintaviranomaiset ovat todenneet, että onnettomuuteen ovat ratkaisevasti vaikuttaneet sairaalan puutteelliset olot ja henkilökunnan vähäisyys. Siis työvoimapula ja työpaine tässä sairaalassa on ollut merkittävänä syynä tällaisen kohtalokkaan onnettomuuden tapahtumiseen.

Myös maamme rautatieläiset ovat ainakin paikoin valittaneet sitä, että työtä heillä on enempi kuin he ehtivät tehdä. Niin ikään maamme poliisivoimasta on huutava pula monin paikoin, varsinkin kun mm. nuorisorikollisuus, huumausaineongelma ja monet tällaiset nyky-yhteiskuntaan liittyvät uudet rikokset lisääntyvät.

Siis valtio ja sosialisoidut yritykset toiselta puolen riistävät työntekijöitä, kuormittavat työntekijöitä kohtuuttoman raskaasti, niin että tästä aiheutuu kohtuutonta työpainetta ja jopa onnettomuuksia työelämässä, ja toisaalta taas maassamme on olemassa pitkälle koulutettua akateemista ja muuta henkisen alan työvoimaa, joka on vailla työtä, niin kuin täällä jo ed. Pääsiuoreenkin puheenvuorosta kävi ilmi. Ainakin noin 3 000 akateemisen alan työtöntä on selvästi olemassa, ja tämän alan ja muiden henkisten alojen piilotyöttömyys on sellainen ongelma, jota ei ole vielä yksityiskohtaisesti ehditty kartoittaaakaan, ja tämän piilotyöttömyyden kartoittaminen mitä nopeimmin olisi tulkit välttämätöntä.

Näihin seikkoihin viitaten, herra puhemies, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

"Hyväksyessään valtioneuvoston kertomuksen työllisyyslain soveltamistoimenpiteistä eduskunta edellyttää, että myös akateemisen ja muun pitkän koulutuksen saaneille työttömille järjestetään riittävästi työtilaisuuksia lisäämällä esi-

merkiksi opettajavoimia opetustoimen piirissä ja pienentämällä luokkien oppilasmäärää sekä lisäämällä myös sairaanhoitajan virkoja sairaalalaitoksissa todellisen tarpeen mukaisesti ja luomalla uusia työpaikkoja muillakin sellaisilla henkisen työn aloilla, joilla on selvästi todettu olevan liian paljon työtä työntekijää kohti."

Ed. V. V e n n a m o: Herra puhemies! Esillä on hallituksen toimenpiteitä työllisyysasioissa koskeva kertomus vuodelta 1970. Kuten muistamme, tämä vuosi oli korkeasuhdanteen aikaa. Kuitenkin tosiasiat kertovat, että tällaisena hyvänä ajanakin valtio joutui käyttämään työllisyysmenoihin 2 700 milj. nmk. Kunnat joutuivat käyttämään yhteensä varoja vielä enemmän. Muutto Ruotsiin oli pahimmillaan ja suurimmillaan. Mitä jo nämä tosiasiat kertovat? Ne kertovat, että maassamme on hoidettu talouspolitiikkaa äärettömän kehnosti ja työllisyys- ja työttömyyspolitiikkaa vielä kehnemmin. Ketkä olivat silloin hallitusvastuussa? Kolme suurta, kansanrintamalinja: sosialidemokraatit, keskustapuolue, SKDL, ja keskustapuolue oli "pääleppämarina". Yritteliäisyyttä väheksyttiin ja painostettiin, pääomia ohjattiin yksipuolisesti suurteollisuudelle, koneistukselle, ja työvaltainen yritteliäisyys ajautui yhä suurempiin vaikeuksiin. Samanaikaisesti myös työmies pantiin erikoisverolle, sosiaaliturvamaksuja korotettiin tarpeettomasti, vaikka rahastot olivat jo silloin ja ovat tänä päivänä hyvin suuret. Monopolit hyötyivät, valtio rikastui ja kansa köyhtyi.

Tällaista talouspolitiikkaa ei todella voi kiittää eikä virheistä myöskään vaieta, mutta hämmästyttävästi jopa kokoomus on yhtynyt tukemaan näitä virheitte peittelemistä. Me, SMP, ymmärrämme sen, miksi: koska suuri raha on tästä karkasta saanut niin suuren osan.

Jotta asiaan saataisiin tulevaisuutta ajatellen korjausta, esitän, herra puhemies, tuleville hallituksille, olivatpa ne minkälaisia tahansa, sitoviiksi velvoituksiksi hyväksyttäväksi seuraavat lausumat; nämä ehdotukseni ovat, herra puhemies, erilliset.

1) "Kertomusvuoden yleiset talouspoliittiset toimenpiteet sekä hallituksen harjoittama talouspolitiikka yleensäkin on ollut epäonnistunut, mistä on ollut seurauksena pienen ja keski-suuren teollisuuden toiminnan vaikeutuminen ja sitä kautta työttömyyden lisääntyminen."

2) "Työttömyysasteen näennäinen alhaisuus johtui suuresta maastamuutosta. Niiden suoma-

laisten määrä, jotka eivät saa työtä omasta maastaan, on kokonaisuutena jatkuvasti lisääntynyt, mitä silmällä pitäen talouspoliittisen peruslinjan muuttaminen on välttämätöntä ja kiireellistä.”

3) ”Kehitysalueilla harjoitettu työllisyyspolitiikka on ollut varsin heikkoa. Pääpainon tulisi olla uusien työpaikkojen luomisessa kehitysalueille eikä työttömien pakkosiirrossa etelään.”

4) ”Omistusasuntojen ja omakotitalojen rakentamiseen olisi saatava nykyistä huomattavasti enemmän valtion tukea halpakorkeisten ja pitkäaikaisten lainojen muodossa sekä varamalla riittävästi halpaa tonttimaata edellä mainittuun tarkoitukseen.”

Ed. Haapasalo: Herra puhemies! Aluksi kannatan ed. Paasivuoren ehdotusta perustelujen lisäyksestä.

Edelleen: On miellyttävää ollut todeta, että täällä keskustelussa on varsin runsaasti kiinnitetty huomiota nimenomaan ammattikoulutukseen. Sillä kohdin, vaikka meillä nykyinen ammattikoululaaki on ollut voimassa vuodesta 1951 saakka, siis yli 20 vuotta, edelleen tarve on erittäin suuri. Olen erään ammattikoulun liittovaltuuston puheenjohtaja, ja siellä me emme ole vielä koskaan päässeet tilanteeseen, että edes 50 % pyrkijöistä olisi voitu ottaa kouluun. Uskon, että kehitysalueella yleensä ammattikoulutuksen kohdalla asianlaita on näin. Vaikka etelästä katsoen tilanne on jo sellainen, että eräät ammattikoulut eivät ole saaneet riittävästi oppilaita sisään, toisaalta tarvitaan juuri kehitysalueilla ammattikoulutuksen hyvin voimakastakin lisäämistä.

Se esitys, mikä tuli edelliseltä hallitukselta työllisyyslaiksi, on ollut erittäin hyvä juuri siltä kohdin, että se sisältää säädöksiä ammattikurssitoiminnasta. Tämä ammattikurssitoiminta on merkittävästi paikannut juuri vallinnutta ammattikouluvajausta. Mutta kun kurssit ovat muutaman kuukauden mittaisia — parhainkin muistaakseni vain yhdeksän kuukauden mittaisia — ne eivät pysty antamaan kuin erittäin kapealla alalla ja usein pintapuolista ammattikoulutusta. Sen vuoksi juuri se, mitä ed. Paasivuoren lausumassa korostetaan, siis että tämänlaisen kurssitoiminnan pitäisi olla jatkuvaa, täydentävää, on erittäin asiallinen ja oikein havaittu. Minusta myöskin tämän kurssitoiminnan kehittämisen lisäämiseen on paikallaan kiinnittää jatkuvasti huomiota. Nyt jo varsin lyhyt

kokemus meille osoittaa, että niiden henkilöiden, joille vaikka tällainen lyhytkin koulutus ammattikurssimuodossa onnistutaan antamaan, kohdalla jo työllisyys pian tämän jälkeen paranee. He saavat työpaikkoja ja näin todellakin pääsevät jatkuvampaan ammattityöhön kiinni.

Minusta uusi työllisyyslaki myöskin tältä osilta on ollut merkittävä parannus meidän ammattikoulutustilanteessamme. Mutta en malta tosiaankaan olla korostamatta sitä, että erikoisesti kehitysalueilla ammattikurssitoimintaan on jatkuvasti kiinnitettävä mitä vakavinta huomiota.

Ed. Vainio: Herra puhemies! Kannatan kaikkia neljää ed. V. Vennamon tekemää ehdotusta.

Ed. Eskelinen: Herra puhemies! Myönteisenä puolena on pantava merkille, että vuoden 1970 työllisyystilanne oli näihin vuosiin verrattuna melko hyvä, sillä työttömyysaste oli koko vuotena keskimäärin 1,9 %. Se kertoo niistä tehokkaista toimenpiteistä, joita mm. Karjalaisen hallitus silloin vajaassa puolessa vuodessa ehti toteuttaa, ja tämä tapahtui aikana, jolloin kokonaistuotannon kasvu kuitenkin alkoi hidastua.

Vaikein ongelma on ollut ja edelleen on siinä siirtolaisuudessa, jonka tuloksena useina vuosina noin miljoona suomalaista on joutunut lähtemään kotiseudultaan joko Etelä-Suomen keskuksiin tai muihin maihin. Tämän asian hoitamiseen on monilta puolueilta puuttunut halua, onpa katsottu tämä siirtolaisuus tarpeelliseksi keinoksi määrätyn järjestelmän aikaansaamisessa. Useilta tahoilta on selvästi osoitettu, että ellei maassamme työpaikkoja tasoiteta koko valtakunnan alueelle, niin meidän kokonaistuotantomme kasvu ei jaksa seurata muiden vastaavien maiden tasoa, vaan maastamuutto jatkuu yhä. Luulisi tämän jo todella herättävän kaikki eduskuntapuolueet suuntaamaan päätöksenteon kohti terveempää työ- ja talouselämän hoitamista.

Keskustapuolue on joutunut yksin taistelemaan pitkinä vuosina maamme talous- ja työelämän tasapuoliseksi kehittämiseksi. Se vain tapahtuu hitaasti, jos toiset puolueet eivät tule tukemaan näitä oikeudenmukaisia pyrkimyksiämme. On todella ollut vastuutonta tehdä suuresta osasta Suomea ns. kehitysalueita. Millä oikeudella — näin voivat näiden alueiden ihmiset ja sieltä lähteneet kysyä.

Valiokuntamme käsitteli kertomusta hyvin perusteellisesti ja saattaa mietinnössä valtioneuvoston tietoon monia merkittäviä asioita tulevaisuudessa toteutettavaksi. Tuotantotoiminnan rakennemuutosten vaatimaa koulutusta tulee edelleen tehostaa mm. työllisyysammattikursstoiminnalla. Tästä sinänsä hyvästä toiminnasta on kuitenkin jossain määrin tullut häirtatekijä varsinaiselle ammattikoulutukselle, sillä varsinkin nuorten kohdalla hakeutuminen työllisyyskursseille, joilla saa päivärahaa, voi tulla yleisemmäksi kuin pyrkiminen varsinaiseen ammattikouluun. Kertomusvuonnakin on noin 3/4 kurssilaisista alle 25-vuotiaita. Työllisyyskursien tulisi edistää ja kehittää asianomaisen tietoa ja taitoa ammatissaan. Olisi tehtävä mahdolliseksi työllisyyskursseilla lisätaidon hankkiminen niille omaa työtään tekeville, jotka joutuvat ammatista johtuen osa-aikatyöttömäksi, kuten on puutarha-, metsä- ja maataloudessa ja myöskin monissa matkailuammateissa.

Työtilaisuuksien kasaminen Helsingin seudulle on tuonut mukanaan valtavat asunto-ongelmat ja perheestä erillään asumisen ongelmat. Kertomusvuonnahan maksettiin vielä asumisrahaa. Sitä ei uuden työllisyyslain mukaan suoriteta, ja valtion majoitustyömaat eivät toki kuulu hyvinvointivaltion rauhanajan työelämään. Asuntotuotantoa ei ole voitu tasapainottaa niin, että olisimme riittävissä määrin tukeneet niin omistus- kuin vuokra-asuntotoimintaa. Suunnittellessamme uusia työtilaisuuksia niin kehitysalueille kuin tänne ruuhka-Suomeen olisi lähtökohtana oltava tavoite, että työtä ja työpaikkoja järjestetään sekä miehille että naisille. Suunnittelussa tulisi olla mukana laajemmat piirit, että työntekijöiden tarpeet tulisivat paremmin huomioon otetuiksi asuntojen, palvelusten ja viihtyvyyden suhteen niin omassa työssä kuin työsuhteessa olevien kohdalla.

Markkinointi on tämän ajan mahtisana. Meillä voitaisiin esim. kotona osa-aikatyönä valmistaa monipuolisia tuotteita. Meillä voitaisiin pienyrityksissä harjoittaa tuloksellista tuotantotoimintaa, jos vain markkinointi voitaisiin valtiollan toimin hoitaa ja päästä valmistamaan erilaisia tuotteita tilaustyönä. Edelleen pienteollisuuden tukitoiminnalla voidaan pienellä pääomalla luoda uusia työpaikkoja. Samalla kun me ponnistelemme saadaksemme ihmisille työtä, me toisaalta rasitamme ihmistyövoimaa käyttäviä yhä kasvavilla sosiaaliturvamaksuilla. Kun kerran kone on niin moneen paikkaan tullut ihmistä korvaamaan, niin totisesti se olisi pitänyt

panna vastaamaan myös ihmisen turvaksi rakennettavasta sosiaaliturvajärjestelmästä. Tähän valiokunta on kiinnittänyt kyllä huomiota.

Valiokunta esittää lausunnossaan, ettei työttömyyskorvauksen saannille tulisi asettaa liian ahtaita rajoja pienen palkan saajan ja viljelmän peltopinta-alan suhteen. Tämä on epäkohta, joka tuo monelle perheelle kestävämmän tilanteen toimeentulon suhteen. Vai luuleeko joku, että kokovuotinen toimeentulo järjestyy täällä etelässä 4 ha:n peltoalasta ja 6 ha:n peltoalasta Kuopion—Oulun korkeudella?

Vakavan harkinnan ja tilanteen kokonaisvaltaisen muuttamisen vaatii meillä nykyisin käytännössä oleva työttömyyskorvausjärjestelmä kassalinjoineen. Minkään kansan tulo ei nouse, ellei se tee työtä, ja meillä kehitys on kulkenut siihen, että toisilla kansalaisilla on työtä enempi, kuin he jaksavat tehdä, ja toiset elävät joutilaina kassalinjaa hyväkseen käyttäen. Valiokunta on ottanut hyvin terveen linjan esittäessään, että työllisyysvaroja käytetään laajenevassa määrin metsänparannustöiden lisäksi kaikenlaisiin ympäristön- ja luonnonsuojelua edistäviin tarkoituksiin. Niinpä valiokunta esittää, että ammattikursstoiminnan lisääntyessä voidaan esim. edellä esitettyihin töihin kurssitoiminnan kautta korvauksen nauttija osoittaa, ja jos hän kieltäytyy, niin avustuksen saantia voitaisiin rajoittaa. Kyllä meidän on aina osattava tehdä useammanlaista työtä, eikä koskaan yhteiskunta voine niin hyvin suunnitella ja toteuttaa koulutuksen ja tuotannon tarvetta, että meillä kaikilla olisi mahdollisuus saada aina määrätyn ammattimme mukaista työtä. Meidän yhteinen velvollisuutemme on huolehtia työttömiksi joutuneista ja heidän perheistään. Mutta me emme saa asettaa heitä erilaiseen ja eriarvoiseen asemaan, kuten nyt tapahtuu työttömyyskorvaus- ja työttömyyskassa-avustuksen välillä.

Kun kertomusvuonna kassat maksoivat avustuksia jäsenilleen 87.7 milj. mk, oli siitä valtion varoja puolet eli yli 43 miljoonaa, työnantajien oli 43 % ja vain 7 % jäsenten itsensä maksamia. Ei minkään ryhmän verovapaa tulo muodostu näin pienestä omasta osuudesta. Tältä pohjalta asiaa tarkasteltaessa olisi oikeudenmukaista, että näin suurelta osalta valtion varoista suoritettu korvaus velvoittaa ottamaan vastaan muutakin kuin ammattiaan vastaavaa työtä.

Luonnollisesti muita toimenpiteitä kuten esim. työttömyyseläkettä on kehitettävä niin, että eläkkeelle voidaan nykyistä helpommin

siirtää ne ikääntyneet henkilöt, joiden uudelleen kouluttaminen ei vaikuta tarkoituksenmukaiselta ja joiden työhönsijoittaminenkin tuottaa suuria vaikeuksia. Tärkeintä on kehittää erilaisia toimenpiteitä entistä paremmin yksilön tarpeet huomioon ottaen ja kaikille tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti.

Me toisen vastalauseen allekirjoittaneet olemme sitä mieltä, että parhaaseen mahdolliseen tulokseen päästään, jos työttömäksi joutuneen asiat hoidetaan hallintopuolella samasta viarastosta.

Herra puhemies! Esitän, että eduskunta liisäisi mietintöön valtioneuvoston tietoon saatetavaksi seuraavan lausuman: "Asioiden jostavan hoidon kannalta on välttämätöntä, että työttömien toimeentuloturvaa koskevan lainsäädännön valvonta ja sen kehittämistyö keskitetään työvoimaministeriölle."

Ed. S a i m o: Herra puhemies! Kannatan ed. Eskelisen tekemää ponsiesitystä.

Valtioneuvoston kertomuksen johdosta eduskunnalle toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970 käsiteltävänä oleva työllisyyskertomus on ensimmäinen itsenäisen työvoimaministeriön antama, joka on huolella tehty. Osoituksena ovat taulukot ja graafiset käyrät, joista ilmenee työvoimapiireittäin työttömyysasteet, työvoiman liikkuvuus, kassa- ja korvauslinjalaisien määrät, valtion ja kuntien työmäärärahoihin suoritettut työt. Tämä esitys on selvä. Mutta mitä itse kertomukseen tulee, esitys on toistuvaa vuosittain suurimmalta osiltaan. Työttömiä ihmisiä on edelleenkin olemassa. Arvostelun aiheutta antaa se, että eräät ammatin omaavat työttömät eivät ota vastaan heille osoitettua työtä, joka ei ole täsmällisesti heidän varsinainen ammattinsa.

Jatkuvana virheenä pidän sitä, kun on olemassa kahdenlaisia rahoituksia, kassa- ja korvauslinjalaisia. Kassalinjalaiset ovat tosin palkastansa maksaneet 7 %. Tämän turvin he ovat erilaisilla erikoisasemassa, kun valtio maksaa tästä 50 % ja työnantajat 43 %. Tältä osin on aiheellista siirtyä yhteen rahoitusmenettelytapaan. Asioiden ja rahoituksen hoidon kannalta näin olisivat työttömät samanarvoisia.

Työvoimaministeriö on sitä varten perustettu, että keskitetty työvoimapolitiikan hoito ja siitä aiheutuvat kaikki asiat kulkisivat saman ministeriön kautta. Työttömyyskassa-asiat hoitaa nykyisin sosiaali- ja terveysministeriö. Toisessa

vastalauseessa olevan lisäyksen huomioon ottaen voisimme keskitetysti siirtyä joustavaan työvoima-asiaiden hoitoon työvoimaministeriössä.

Kertomuksesta ilmenee erään ruotsalaisen selvityksen mukaan, että peräti 40 % kaikista vuosina 1968—1969 Ruotsiin muuttaneista suomalaisista kuului ikäryhmiin 18—24 vuotta. Vajaa neljännes oli alle 18-vuotiaita, eli työikäisen väestön osuus muuttaneista oli runsaat 75 %. Työvoimaan kuuluvia muuttaneita oli arviolta 2/3 eli 30 000 henkilöä vuonna 1970, mikä vastasi lähes 1.5 % maamme työvoimasta. Ruotsissa oli Suomesta muuttaneita tilaston mukaan vuonna 1950 16 000 ja vuonna 1971 13 800 henkeä. Nämä luvut osoittavat, että maallemme parhaita työvuoraa on lahjoitettu rikkaalle Ruotsille ilmaiseksi. Vakavaksi tulee mieli. Näinhän ei saa enää jatkua.

Miten meidän työllinen työvoima on hoidettava? Mistä kertyvät varat eläkeläisten etujen huomattavaan parantamiseen? Tänään olemme täällä eduskunnassa hyväksyneet hallitusmuodon muuttamisen, joka tietää sitä, että hallituksen on huolehdittava, että kaikilla ihmisillä on työtä.

Työvoiman uudelleen kouluttamiseksi on ammattikurssitoimintaan kiinnitetty huomiota. Kurssikeskuksia on lisätty eri puolille maata 13. Tämä on edesauttanut monen uudelleen työhön hakeutuvan lisääntyvän mahdollisuuden hankkia uusi työala. Tästä on hyvää sanottava. Mutta kurssitoiminta on johtanut eräiltä osin spekuloinniksi. Kun työllisyyskurssilaiset ovat saaneet pienen päivärahän, niin useat ammattikouluihin hakeutuneet ovat läheneet koulusta kurssille sen takia, kun pienikin päiväraha on houkutelut jättämään ammattikoulun. Tämä menettely ei ole oikea tapa eikä tasapuolinen. Ammattikurssit on tehty jatko-opinnoiksi eikä ammattiperuskurssiksi. Tämän johdosta olisi saatettava koulu kurssin kanssa samanarvoiseksi päivärahän saantiin nähden. Näin tulisi korjaus, joka antaisi mahdollisuuden saada teollisuudelle pätevää ammattitaitoista työvoimaa niille aloille, joilla on jatkuvasti pätevistä ammattitaitoisesta työvoimasta puutetta, kun samanaikaisesti joudutaan maksamaan työttömyysavustuksia ilman työsuorituksia.

Sosiaalivaliokunnan tekemä teollisuusretkeily oli hyvä. Siellä voitiin nähdä ihminen työnsä äärellä. Koulutus on valtavasti tullut tasapuoliseksi ilman sulkupuoliroolia. Erittäin paljon näki samassa paikassa työskentelevän naisia ja miehiä. Tällä tavalla jatkaen voimme vähit-

len murtaa sen ikuisen rooliajattelun naisen tai miehen työstä. Nyt tulee vain saada läpi periaate täysin sama palkka samasta työstä. Edelleen retkellä saimme kuulla, että suomalainen opiskeluee humanisia aineita, tulee liikaa maailmanvalistajia, kun sitä vastoin teollisuus tarvitsee konealalle korkeamman koulutuksen omaavia päteviä suunnittelijoita ja työnjohtajia, niin että olisimme maailmanmarkkinoilla kilpailukykyisiä tyydyttävällä tavalla. Tämän takia heidän täytyy ponnistella myöskin monin verroin tehokkaammin.

On sanottu, että ei ole työkohteita. Vuosia sitten, kun käsitteimme työllisyyslakia, olivat metsänparannustyöt esillä. Tänäkin kesänä on metsänuudistus-, istutus-, kylvö- ja perkaustöissä ilmennyt työvoiman puutetta. Onhan metsänhoidolliseen puoleen jatkuvasti kiinnitettävä lisääntyvää huomiota, koska puunjalostusteollisuus tarvitsee lisääntyvästi raakaainetta. Suomi edelleenkin saa vientituloistansa puolet eriasteisesti jalostetusta puusta. Kotimaiseen jalostusasteeseen on työllisyyskertomuskin kiinnittänyt huomiota, kuten valiokunnan mietinnöstäkin ilmenee. Edelleenkin on tarpeen kiinnittää huomio palkansaajan ja työttömän pikkuviljelijän pääsyyn työttömyyskortistoon tasapuolisuus huomioiden. Ahtaat rajat tulkitaan ahtaasti edelleenkin. Samoin kehitysalueelle suuntautuvien pysyvien työpaikkojen luomisessa ei riitä sanonta "pitäisi luoda työpaikka", vaan "on luotava". Hallitus ei arvostanut niitä yrittäjiä, jotka ovat omatoimisesti yrityksiansä ylläpitäneet. Kyseessä on sadoittain osa-aikatyöntekijöitä, kuten kudontatöitä tekeviä ja heihin verrattavia, joiden tuotteiden markkinointi on tapahtunut pienissä erissä. Suurempien varastojen valmistukseen ei ole voitu mennä, kun pääomia ei ole. Kysyntää löytäisi suurten erien ollessa kyseessä. Nämä ovat ulkomaankaupan kannalta erittäin huomionarvoisia maallemme. Näin voitaisiin osa-aikatyöhön sijoitettuna eri ikäryhmät, eri ihmiset saada tuottavaan työhön.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! Maamme vaikea työllisyystilanne vuonna 1970 on erikoisesti koskettanut kehitysalueita, joiden asukkaiden on täytynyt lähteä, kuten sosiaalivaliokunnan mietinnöstä ilmi käy, hakemaan elustaan etelän asutuskeskuksista tai peräti maamme rajojen ulkopuolelta. Asuntopula on ollutkin eräänä merkittävänä esteenä teollisuuden laajentumiselle kehitysalueitten kasvavilla teol-

lisuuspaikkakunnilla. Esimerkiksi Oy Strömberg Ab:n Vaasan tehtaat olisivat voineet työllistää huomattavasti enemmän väkeä, mutta esteenä on ollut nimenomaan asuntopula. Etelän asutuskeskuksissa siirtotyöväelle voidaan tarjota heikkotasoisia vastaanottoasuntoja tai peräti parakeja, mikä on johtanut perhesiteitten katkeamiseen ja epäviihtyvyyteen mukaan luettuna kaikki myötäseuraavat vaikeat sosiaaliset ongelmat.

Työllisyyden hoidossa olisikin ensi tilassa ryhdyttävä huolehtimaan asuntotuotannosta käyttäen hyväksi myös yksityisen sektorin voimavarat luomalla edellytykset yksityiselle rakennustoiminnalle. Vilkas rakennustoiminta omalta osaltaan jo olisi eräs työttömyyden lievitämiskeino, minkä vuoksi, herra puhemies, ehdotan, että eduskunta hyväksyisi perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Hyväksyessään valtioneuvoston kertomuksen toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970 eduskunta edellyttää, että työllisyyden edistämiseksi hallitus ottaa erityisesti huomioon yksityisen asuntorakennustoiminnan edellytysten parantamisen ja omistusasuntojen hankkimisen helpottamisen pienentämällä asuntojen omarahoitusosuutta, perustamalla asunto-osuuskuntia, ottamalla käyttöön asunto-obligaatioita ja muita uusia menetelmiä sekä harjoittamalla joustavaa asuntolainapolitiikkaa."

Ed. L a a t i o: Herra puhemies! Maassamme vallitsi vuonna 1970 todellakin edelleen korkeasuhdanne. Siitä huolimatta hallituspuolueet hoitivat maamme työllisyystilanteen sellaiseksi, että nuorten työkykyisten ihmisten oli muutettava pois omasta maastaan, jopa vieraille maille ja jopa kymmentuhantisin luvuin. Pohjois-Suomi tyhjentyi silloin niin, että monet kylät jäivät suorastaan autoiksi.

Sosiaalivaliokunta esittää mietinnössään sellaisia vääntämiä, että Etelä-Suomessa oli todellakin samanaikaisesti työvoimapula kuin Pohjois-Suomessa oli työttömyyttä, ja pahoittelee sitä, että ei ollut riittävästi olemassa siirtomäärärahoja, joilla nämä ihmiset olisi voitu etelään siirtää. Tämä on aika käsittämätöntä nykyäänä, jolloin, niin kuin täällä jo todettiin, tehtiin mm. juuri äskettäin lausuma työpaikkojen järjestämisestä kansalaisille. Se on sitä kehitysaluepolitiikkaa, jota ei varmaankaan ymmärrä sellainen ihminen eikä sellainen kansanedustaja, joka on Pohjois-Suomesta tainka Karjalasta kotoisin.

Me muistamme varmasti kaikki myöskin sen tilanteen, joka eduskunnassa syntyi, kun Valmetin telakka pyrittiin siirtämään Vuosaaren asemasta kehitysalueelle. Silloin eduskunnassa erikoisesti vasemmistopuolueiden taholta nousi suuri poru ja itku siitä, että muutama sata tai ehkä muutama tuhat tšekäläistä ammattityöläistä olisi joutunut siirtymään omalta kotiseudultaan muualle (Ed. V. Vennamo: Kokoomus-han hyväksyi sen!). — Me yritimme epätoivoisesti saada, ed. Vennamo, telakkaa siirtymään sellaiseen paikkaan, että siitä olisi ollut hyötyä myöskin kehitysalueille (Ed. V. Vennamo: Ei pidä paikkaansa!). — Kyllä se pitää, koska minä tiedän itse olleeni äänestämässä ja olen yrittänyt vielä saada aikaan jotain sellaista myöskin omalta kohdaltani (Ed. V. Vennamo: Lain toisessa käsittelyssä äänestitte puolesta!). — No, se on sitten jo taas toinen asia, kun yritettiin saada jotain aikaan, että olisi syntynyt niitä työpaikkoja.

Joka tapauksessa voimme todeta, että kehitysalueilla on tilanne sellainen, että siellä on vain tilapäisratkaisuille pyritty hoitamaan ihmisten elämää. On pyritty ottamaan yrityksiltä, mm. erilaisilla suhdanneveroilla, niitä rahoja ja pääomia, joilla olisi pystytty luomaan uusia työpaikkoja. Samanaikaisesti tällä tavalla yrityksiltä perityt varat on pyritty sijoittamaan tuollaisiin siirtymismäärärahoihin, työttömyyskorvauksiin taikka siirtotyömaihin. Nähdäkseni tällainen tilanne on juuri sitä ihmisten tasa-arvoisuutta, josta täälläkin on niin kovasti muutamissa puheenvuoroissa puhuttu.

Nähdäkseni olisi paikallaan, että myöskin kehitysalueitten ihmiset saisivat hyväkseen niitä palveluksia, joita tämä maa kansalaisilleen on velvollinen antamaan. On täysin turhaa kuvitella, että juuri tuollaisilla tilapäisratkaisuille pystytään hoitamaan maamme työllisyystilanne. Sen tähden olisi nähdäkseni paikallaan, että kaikki tuollaiset tukitoimenpiteet keskitettäisiin yhteen ja samaan pisteeseen ja sillä tavalla sitten hoidettaisiin myöskin kehitysalueitten ihmisten asiaa. Sen tähden, herra puhemies, samalla kun ensinnä kannatan ed. Kaupin tekemää perustelulausumaehdotusta, pyydän esittää perusteluissa lausuttavaksi seuraavan: "Hyväksyessään valtioneuvoston kertomuksen toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970 eduskunta edellyttää, että työllisyyden edistämiseksi erikoisesti kehitysalueilla hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sellaisen kehitysaluehallituksen

aikaansaamiseksi, jolle voidaan keskittää erilaiset työllisyyden tukitoimenpiteet."

Ed. Lemström: Herra puhemies! Ed. Kortesalmi on täällä tarttunut asiaan, joka koskee kipeästi maamme pienviljelijä- ja työläisperheitä siltä osin, kuin nämä perheet ovat kouluttaneet tulevia polvia joko akateemisesti tai muuten pitkän linjan koulutuksen pohjalta, ja tänä päivänä heidän on todettava, että se työ ja se taloudellinen uhraus, jonka he vähistä varoistaan ovat tehneet, onkin johtanut myöskin heidän lapsensa, nämä opinkäyneet, työttömyyskortistoihin. Siksi on merkittävää eduskunnan tässä kohden erikoisesti lausua mielipiteensä, niin kuin ed. Kortesalmi on esiin tuonut, koska tämä taloudellinen rasitus mm. opintovelkoina kohdistuu hyvin voimakkaasti vähävaraiseen väestöön silloin, kun opiskelija ei ole saanut, niin kuin tänä päivänä on, työtä eikä toimeentuloa siltä opiskelupohjalta, jonka hän on suorittanut ja johon opiskeluun myöskin yhteiskunta on joutunut ottamaan taloudellistakin vastuuta. Sen vuoksi on erikoista huomiota tähän kysymykseen kiinnitettävä. Siitä on muodostumassa erittäin kipeä ja erittäin vaikea ongelma nimenomaan sellaisten vähävaraisten perheiden piirissä, jotka ovat uhranneet työnsä tuloksella keräämiensä pääomia lastensa kouluttamiseen ja voivat todeta vain tänä päivänä, että sillä ei ole saatu sitä katetta, jota he ovat toivoneet.

Herra puhemies! Tästä syystä kannatan ed. Kortesalmen tekemää ehdotusta.

Ed. Männistö: Herra puhemies! Suomen hallitusmuodon muuttaminen siten, että työn saanti hyväksytään perustuslailliseksi oikeudeksi, tuotti juuri äsken kauniin voiton vasemmistolle sen pitkäaikaisessa taistelussa asian puolesta. Monien perustuslaillisten oikeuksien turvaamisessa ei käytännössä ole kuitenkaan päästy täysin tarkoitettuun tulokseen. Työnsaannin turvaamisen osalta tilanne on samanlainen. Sen vuoksi on edelleen kiinnitettävä huomiota niiden ihmisten ja heidän perheittensä toimeentuloon, joille ei työtä ole voitu osoittaa. Tässä suhteessa maassamme toimii kaksi eri järjestelmää: työttömyyskassajärjestelmä ja työttömyyskorvauksjärjestelmä.

Käsiteltävänä olevan työllisyyskertomuksen tapahtumavuonna 1970 työttömyyskassat maksoivat jäsenilleen avustuksia yhteensä 87,7 milj. mk ja työttömyyskorvauksina maksettiin

5.8 milj. mk. Tämän vuoden maaliskuussa oli 76 700 työtöntä. Heistä 43 000 sai kassa-avustusta ja 14 000 työttömyyskorvausta. Noin 20 000 työtöntä työläistä ei siis saanut mitään toimeentuloa turvaavaa apua. Sen johdosta, että nykyiset työttömyysturvamääräykset eivät anna kaikille työttömille apua, on entistään selvemmin tullut esille järjestelmien uusimisen tarve. Tähän uusimiseen on ryhdyttykin sisällyttämällä työttömyyskorvausmääräykset uusittuun työllisyyslakiin. Lisäksi eduskunnalle on annettu työttömyyskassalain uudistamista koskeva hallituksen esitys.

Tapahtuneet ja ehdotetut korjaukset eivät kuitenkaan korjaa sitä eriarvoisuutta, jota kaksikieliset työttömyysturvajärjestelmät aiheuttavat. Kassalain mukainen toiminta on monessa suhteessa antanut työttömille kassan jäsenille paremman turvan kuin työttömyyskorvausmääräykset muille. Tämä osoittaa, että ammattiyhdistysliikkeelle voitaisiin antaa yleisen kaikkia koskevan työttömyysvakuutuksen hoito ja toimeenpano. Työttömät ihmiset tulisi saattaa lain edessä samanarvoiseen asemaan, ja parhaiten se tapahtuu luopumalla kahdesta eri työttömyysturvajärjestelmästä ja säätämällä yksi kaikkia koskeva työttömyysvakuutuslaki.

Edellä olevan perusteella, herra puhemies, ehdotan, että eduskunta hyväksyisi seuraavan lausuman: "Eduskunta edellyttää, että kahden erilaisen työttömyysturvajärjestelmän haittojen poistamiseksi ja työttömyysturvan lisäämiseksi hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ammattiyhdistysliikkeen hoidettavaksi annettavan yleisen työttömyysvakuutuslain säätämiseksi."

Herra puhemies! Koska vielä kuitenkin on käytännössä eri järjestelmät kassan jäsenten ja toisten työttömien osalta erilaisine velvollisuuksineen, ei voida pitää perusteltuna, että eduskunta suosittelisi rajoituksia vapaaehtoiseen työttömyysturvajärjestelmään kuuluvien oikeuksiin. Sen vuoksi olisi sosiaalivaliokunnan mietinnön perusteluista poistettava tätä tarkoitettava kohta ennen sen lähettämistä eduskunnan mielipiteenä valtioneuvoston tietoon. Sen vuoksi teen valiokunnan mietintöön liitetyn I vastalauseen perusteella toisen seuraavan ehdotuksen. Ehdotan, että sosiaalivaliokunnan mietinnön perusteluista kappaleesta n:o 10 poistettaisiin seuraavat lauseet: "Ammattikursista kieltäytyminen ei aiheuta jäsenelle avustusoikeuden menetystä. Kun ammattiin koulutusmahdollisuudet ovat ammattikurssitoiminnan myötä huomattavasti parantuneet, olisi

ehkä tarpeellista, että työttömän oikeutta saada avustusta rajoitettaisiin, mikäli hän ilman pätevää syytä kieltäytyy menemästä ammattikurssille."

Ed. A r o: Herra puhemies! Tämä kertomus työllisyyslain soveltamisesta vuonna 1970 antaa todellakin aihetta erinäisiin huomautuksiin valiokunnan mietinnön lisäksi. Kun vuoden 1969 lopussa käsiteltiin tulo- ja menoarviota vuodelle 1970 eli juuri tälle ko. kertomusvuodelle, esitti LKP:n eduskuntaryhmä eduskunnan hyväksyttäväksi toivomuspöytä, joka olisi velvoittanut hallituksen huolehtimaan myös henkisten alojen työttömien aseman turvaamisesta. Pöytä ei silloin mennyt läpi, mutta kun vuoden 1970 vaalien jälkeen olimme mukana hallituksessa, saimme hallitusohjelmaan mukaan tätä koskevan kohdan. Tulokset eivät vielä luonnollisestikaan näkyneet vuoden 1970 aikana riittävästi, joskin samana vuonna valmistuneen komiteamietinnön pohjalta ryhdyttiin laatimaan uutta työllisyyslakia, missä otettiin sittemmin huomioon myös henkisten alojen työttömyyskorvaukset. Näin on siis saatu aikaan oikeudenmukainen korjaus ja kaikki työttömät saatettu edes periaatteessa keskenään samanarvoiseen asemaan korvausten ja muiden tukitoimenpiteiden suhteen.

Kyseisenä kertomusvuonna henkisten alojen työttömien kasvu näytti selvästi lisääntyvän, joskaan siitä ei ole tähän asti ollut käytettävissä tarkkoja tilastotietoja. Huomattavan ryhmän näistä ovat vuodesta vuoteen muodostaneet ne henkilöt, jotka ylimääräisinä virasto-työntekijöinä ovat saaneet odottaa asemansa turvaamista ja työnsä vakinaistamista, uudelleen koulutuksesta puhumattakaan. On vakavaa syytä toivoa, että näiden tilanne vähitellen nyt korjaantuu samalla, kun odotamme jotain myönteistä tapahtuvan niiden kasvavien ammattiryhmien suhteen, jotka opintonsa päätettyään suoraan joutuvat työttömiksi. Maillamme ei todellakaan pitäisi olla varaa heittää tällä tavoin käyttämättä kalliisti koulutettua ammattityövoimaa.

Kertomusvuonna saatiin ammattikurssitoimintaa huomattavasti parannetuksi niiden periaatteiden mukaan, joita myös liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmä oli jo useana aikaisempana vuonna esittänyt, nimittäin pysyvien kurssikeskusten ja sitä kautta korkeamman opetustason muodossa. Erityisesti on kuitenkin nyt kiinnitettävä huomiota ammatti-

kurssitoiminnan kehitykseen tästä eteenpäin. Kuten jo aikaisemmin olimme arvioineet useissa puheenvuoroissamme muun muassa Ruotsissa saatujen kokemusten valossa, oli valtaosa kursseille osallistuneista nuoria henkilöitä, joille tämänlaatuinen koulutus ei suinkaan tarjoa riittävää ja lopullista ammattipätevyyttä. Kehitys on huolestuttavaa, jos nuoret oppivelvollisuusiänsä sivuuttaneet henkilöt tyytyvät kenties päivärahojen houkuttelemina vain lyhyeen ammattikursssikoulutukseen, mikä on alunperin tarkoitettu sellaisille aikuisille työttömille, joiden on saatava uudelleenkoulutusta tai täydennyskoulutusta. Ruotsissa tässä suhteessa onkin jo tehty korjaus siten, että ammattikursseille oikeutettujen alaikäraja on nostettu 23 vuodeksi. Ennen pitkää meillä varmaankin Suomessa täytyy myös ryhtyä harkitsemaan samaa tilannetta, mutta on selvää, että sitä ennen varsinaisten ammattikoulutuspaikkojen lukumäärä on tarkistettava kysyntää vastaavaksi.

Valiokunta myöskin kiinnitti huomiota siihen seikkaan, että näille työllisyyskursseille on valtaosa hakijoista ollut miespuolisia. Tarvittaisiin runsaasti lisää naisosanottajille sopivia kursseja, vaiikkakaan ei enää ole syytä korostaa jaottelua sukupuolen mukaan erityyppisille kursseille. Kaikesta huolimatta on kiinnitettävä huomiota siihen seikkaan, että naisten kohdalla työttömyystilanne yhä vain pahenee. Osin se on piilevää työttömyyttä. Naiset jäävät kotiin työttömyyden uhatessa vapaaehtoisestikin, ja tällä tavoin heidän paineensa ammattikursseille pääsyyn ei ole niin voimakas kuin miesten kohdalla.

Tämä on seikka, joka kaipaava korjausta ja tasapainotusta. Valiokunnan mietinnössä todetaankin tästä seikasta, samalla kun työllisyyden alueellista tasapainottamista pyritään ratkomaan ja parantamaan, että kullakin paikkakunnalla olisi oikeassa suhteessa myös oltava tarjolla työpaikkoja miehille ja naisille. Paitsi että tämä työpaikkojen tarjonta tasapainottaisi tilannetta, se edellyttää juuri tätä, että ammattikursseille voitaisiin nykyistä enemmän ottaa myös naisia uudelleen- ja jatkokoulutettavaksi.

Sen lisäksi haluaisin myös erityisesti kiinnittää huomiota siihen seikkaan, mihin valiokuntakin on mietinnössään puuttanut ja johon ed. Kauppi puheenvuorossaan viittasi, nimittäin asuntorakennustoiminnan merkitykseen työllisyyttä edistävänä toimenpiteenä ja nimenomaan sen alueellisen tasapainottamisen mer-

kityksessä. Kannatan hänen esitystään siitä, että myöskin pyritään (kaikin mahdollisin keinoin yksityistä pääomaa ohjaamaan asuntorakennustuotantoon ja helpottamaan ihmisten mahdollisuuksia päästä itse omaan asuntoon käsitiksi vähemmällä alkupääomalla.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! Kannatan ed. Laation tekemää ehdotusta perustelulausemaksi.

Ed. Koskenniemi: Herra puhemies! Kannatan ed. Männistön molempia ehdotuksia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Sinisalo ed. Saarisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta toteaa, että työttömyys nuorten ikäluokkien keskuudessa on tuntuvasti keskimääräistä vaikeampaa, ja edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisiin erityistoimenpiteisiin nuorisotyöttömyyden lieventämiseksi." Kutsun tätä ed. Sinisaloon ehdotukseksi. Ed. Paasivuori ed. Haapasalon kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että työllisyyden edistämiseksi alle 25-vuotiaille pyritään aina antamaan tehokas perusammattikasvatus ammattikouluissa, ammattikursseissa ja oppisopimusteitse." Tämä on ed. Paasivuoren ehdotus. Ed. L. Linna ed. Kortesalmen kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää hallituksen selvitettävän, millaisia pysyväluontoisia menetyksiä maassamme vallinnut rakenteellinen työttömyys on aiheuttanut työttömille, ja ryhtyvän toimenpiteisiin niiden korvaamiseksi." Kutsun tätä ed. L. Linnan ehdotukseksi. Ed. Kortesalmi ed. Lemströmin kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään valtioneuvoston kertomuksen työllisyyslain soveltamistoimenpiteistä eduskunta edellyttää, että myös akateemisen ja muun pitkän koulutuksen saaneille työttömille järjestetään riittävästi työtillaisuuksia lisäämällä esimerkiksi opettajavoimia opetustoimen piirissä ja pienentämällä luokkien oppilasmäärää sekä lisäämällä myös sairaanhoitajan virkoja sairaalalaitoksissa todellisen tarpeen mukaisesti ja luomalla uusia työpaikkoja muillakin sellaisilla henkisen työn aloilla, joilla on selvästi todettu olevan liian paljon työtä työntekijää kohti." Tämä on ed. Kortesalmen ehdotus. Ed. V. Vennamo ed.

Vainion kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Kertomusvuoden yleiset talouspoliittiset toimenpiteet sekä hallituksen harjoittama talouspolitiikka yleensäkin on ollut epäonnistunut, mistä on ollut seurauksena pienen ja keskisuuren teollisuuden toiminnan vaikeutuminen ja sitä kautta työttömyyden lisääntyminen." Kutsun tätä ed. V. Vennamon 1) ehdotukseksi. Lisäksi on ed. V. Vennamo ed. Vainion kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Työttömyysasteen näennäinen alhaisuus johtui suuresta maastamuu-
tosta. Niiden suomalaisten määrä, jotka eivät saa työtä omasta maastaan, on kokonaisuutena jatkuvasti lisääntynyt, mitä silmällä pitäen talouspoliittisen peruslinjan muuttaminen on välttämätöntä ja kiireellistä." Tämä on ed. V. Vennamon 2) ehdotus. Edelleen on ed. V. Vennamo ed. Vainion kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Kehitysalueilla harjoitettu työllisyyspolitiikka on ollut varsin heikkoa. Pääpainon tulisi olla uusien työpaikkojen luomisessa kehitysalueille eikä työttömien pakoksiirrossa etelään." Kutsun tätä ed. V. Vennamon 3) ehdotukseksi. Vielä on ed. V. Vennamo ed. Vainion kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Omistusasuntojen ja omakotitalojen rakentamiseen olisi saatava nykyistä huomattavasti enemmän valtion tukea halpalkorkoisten ja pitkäaikaisten lainojen muodossa sekä varaamalla riittävästi halpaa tonttimaata edellä mainittuun tarkoitukseen." Tämä on ed. V. Vennamon 4) ehdotus. Ed. Eskelinen ed. Saimon kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Asioiden joustavan hoidon kannalta on välttämätöntä, että työttömien toimeentuloturva koskevan lainsäädännön valvonta ja sen kehittämistyö keskitetään työvoimaministeriölle." Kutsun tätä ed. Eskelisen ehdotukseksi. Ed. Kauppi ed. Laation kannattamana on ehdottanut lausuttavaksi: "Hyväksyessään valtioneuvoston kertomuksen toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970 eduskunta edellyttää, että työllisyyden edistämiseksi hallitus ottaa erityisesti huomioon yksityisen asuntorakennustoiminnan edellytysten parantamisen ja omistusasuntojen hankkimisen helpottamisen pienentämällä asuntojen omarahoitusosuutta, perustamalla asunto-
osuuskuntia, ottamalla käyttöön asunto-obligaatioita ja muita uusia menetelmiä sekä harjoittamalla joustavaa asuntolainapolitiikkaa." Tämä on ed. Kaupin ehdotus. Ed. Laatio ed. Kaupin kannattamana on ehdottanut peruste-

luissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään valtioneuvoston kertomuksen toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1970 eduskunta edellyttää, että työllisyyden edistämiseksi erikoisesti kehitysalueilla hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sellaisen kehitysaluehallituksen aikaansaamiseksi, jolle voidaan keskittää erilaiset työllisyyden tukitoimenpiteet." Kutsun tätä ed. Laation ehdotukseksi. Ed. Männistö ed. Koskenniemen kannattamana on ehdottanut ensinnäkin, että perusteluissa lausuttaisiin: "Eduskunta edellyttää, että kahden erilaisen työttömyysturvajärjestelmän haittojen poistamiseksi ja työttömyysturvan lisäämiseksi hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ammattiyhdistysliikkeen hoitettavaksi annettavan yleisen työttömyysvakuutuslain säätämiseksi." Tämä on ed. Männistön 1) ehdotus. Toiseksi on ed. Männistö ed. Koskenniemen kannattamana ehdottanut, että mietinnöstä poistettaisiin seuraavat lauseet: "Ammattikurssista kieltäytyminen ei aiheuta jäsenelle avustusoikeuden menetystä. Kun ammattiin koulutusmahdollisuudet ovat ammattikurssitoiminnan myötä huomattavasti parantuneet, olisi ehkä tarpeellista, että työttömän oikeutta saada avustusta rajoitettaisiin, mikäli hän ilman pätevää syytä kieltäytyy menemästä ammattikurssille." Kutsun tätä ed. Männistön 2) ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Ehdotukset ovat erillisiä, joten esitän, että kustakin erikseen äänestettäisiin mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Sinisaloon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa on ed. Sinisaloon ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Friberg, Gestrin, Granvik, Helle, Hemmäki, Holkeri, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen,

Karpola, Katajavuori, Kauppi, T. T. Koivisto, Koppanen, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lepistö, Linkola, H. Linna, Martikainen, Miettinen, Mäki-Hakola, Mänttari, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Salmivuori, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Suokas, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Toivanen, Veikko Turunen, Työläjärvi, Tähkämää, Uusitalo, Vaittinen-Kuikka, Vartia, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi ja Väyrynen.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Alenius, Antila, Björklund, Flinck, Forsman, Haapasalo, Honkonen, Hykkäälä, Hyvönen, A.-L. Jokinen, Kaipainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, Korpinen, Kortesalmi, Koskenniemi, Koskinen, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Liedes, Lillqvist, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Männistö, Nevalainen, Niemelä, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salama, Salla, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Tamminen, Tiekso, Tikka, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Vainio, Weckman, V. Vennamo, Westerholm, Vilponiemi ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestää edustaja Tikkanen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Jaatinen, Jokela, Juntumaa, Juvela, Järvenpää, Kainulainen, Kalavainen, Knuuttila, Laine, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähtenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Puhakka, Ruokola, Rytönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 80 jaa- ja 68 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 50.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Paasivuoren ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Paasivuoren ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Hetemäki, Holkeri, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, H. Linna, Martikainen, Miettinen, Mäki-Hakola, Mänttari, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Suokas, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Tiekso, Toivanen, Tähkämää, Uusitalo, Vainio, Vaittinen-Kuikka, Vartia, V. Vennamo, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi ja Väyrynen.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Alenius, Antila, Björklund, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Helle, Honkonen, Hykkäälä, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Kortesalmi, Koskenniemi, Koskinen, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, L. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Männistö, Nevalainen, Niemelä, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salama, Salla, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjärvi, Weckman, Westerholm, Vilponiemi ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Paasio ja Tamminen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Hostila, Huotari,

Huurtamo, Hyvönen, Jaatinen, Jokela, Juntumaa, Järvenpää, Kainulainen, Kalavainen, Knuuttila, Laine, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Puhakka, Ronkainen, Ruokola, Rytönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 74 jaa- ja 72 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 51.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. L. Linnan ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Linnan ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Nikkilä, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Propcé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, S. Suominen, Suortanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työlajärvi, Tähkämaa, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Väyrynen ja Åsvik.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Eskelinen, R. Kangas, Ahti Karjalainen, Karpola, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Niinikoski, Pekkarinen, Remes, Sainio, Suokas, Tupamäki, Uusitalo, Vainio, V. Vennamo ja Vilmi.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Ronkainen, Veikko Turunen ja Westerholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Jaatinen, Jokela, Juntumaa, Järvenpää, Kainulainen, Knuuttila, Laine, Liedes, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Puhakka, Ruokola, Rytönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 23 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 50.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kortessalmen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kortessalmen ehdotus hyväksytty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mietti-

nen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, H. Niskanen, Paasio, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tiekso, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työljärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Väyrynen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Korttesalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Pajunen, Rainio, Remes, Ronkainen, Sainio, Salama, Suokas, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö, V. Vennamo ja Westerholm.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Paasivuori ja Tikka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hokkanen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Jaatinen, Jokela, Juntumaa, Järvenpää, Kainulainen, Knuuttila, Laine, Liedes, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Puhakka, Ruokola, Rytkönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Tarjanne, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 20 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 52.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. V. Vennamon 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. V. Vennamon 1) ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mieltinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työljärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Väyrynen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Korttesalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Pekkarinen, Remes, Ronkainen, Sainio, Suokas, Tupamäki, Veikko Turunen, Väinö, V. Vennamo, Westerholm ja Vilmi.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Jaatinen, Jokela, Juntumaa, Järvenpää, Kainulainen, Knuuttila, Laine, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Puhakka, Ruokola, Rytkönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 131 jaa- ja 19 ei-ääntä; poissa 49.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. V. Vennamon 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. V. Vennamon 2) ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Ahti Karjalainen, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajovuori, Kauppi, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, Westerholm, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Väyrynen ja Åsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Korttesalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Sainio, Suokas, Tupamäki, Vainio ja V. Vennamo.

”Tyhjää” äänestää edustaja Pihlajamäki.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Jaatinen, Jokela, A.-L. Jokinen, Juntumaa, Järvenpää, Kainulainen, Knuuttila, Laine, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Puhakka, Ruokola, Rytönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Voloninen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 14 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 50.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. V. Vennamon 3) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. V. Vennamon 3) ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Katajovuori, Kauppi, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Miettinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikkanen, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen-

Kuikka, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi, Väyrynen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Björklund, R. Kangas, Karpola, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Ronkainen, Sainio, Suokas, Tikka, Tupamäki, Veikko Turunen, Vainio, V. Vennamo, Westerholm ja Vilmi.

”Tyhjää” äänestää edustaja Pihlajamäki.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Häggblom, Jaatinen, Jokela, Juntumaa, Järvenpää, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Knuuttila, Laine, Liedes, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, H. Niskanen, Puhakka, Ruokola, Rytkönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 122 jaa- ja 23 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 53.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. V. Vennamon 4) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. V. Vennamon 4) ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Leh-

monen, Lehtinen, Lepistö, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mieltinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Sorsa, S. Suominen, Suortanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työlä-järvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi, Väyrynen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Kortessalmi, Kurppa, Lemström, L. Linna, Mänttari, Niemelä, Remes, Ronkainen, Sainio, Suokas, Tupamäki, Veikko Turunen, Vainio, V. Vennamo ja Westerholm.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Pihlajamäki ja Tikka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Häggblom, Jaatinen, Jokela, Juntumaa, Järvenpää, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Knuuttila, Laine, Liedes, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Puhakka, Ruokola, Rytkönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, Tikkanen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 17 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 54.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Eskelisen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Eskelisen ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Alenius, Aro, Asunta, Björklund, Borg, Ehrnrooth, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Holkeri, Honkonen, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi, A.-L. Jokinen, P. Jokinen, Junnila, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kalavainen, Kantola, Karhuvaara, Karkinen, Katajavuori, Kauppi, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Koppanen, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Linkola, Loikkanen, Luja-Vepsä, Miettinen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Männistö, Nevalainen, Nikkilä, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rainio, Rantala, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salama, Salla, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Sigfrids, Sinisalo, Sorsa, S. Suominen, Tallgren, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Väinö Turunen, Työlajärvi, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Weckman, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilponiemi ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Eskelinen, Härkönen, Kaarna, O. Kangas, R. Kangas, Aino Karjalainen, Karpola, Kortessalmi, Kurppa, Lemström, H. Linna, L. Linna, Martikainen, Mänttari, Niemelä, E. Nieminen, Niinikoski, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Remes, Ronkainen, Saimo, Sainio, Saukkonen, Siikaniemi, Sileäkangas, Suokas, Suorttanen, Sutinen, Tupamäki, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Väinö, V. Vennamo, Westerholm ja Vilmi.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Jaatinen, Jokela, Juntumaa, Järvenpää, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Knuuttila, Laine, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Puhakka, Ruokola, Rytkönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, Tikkanen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen, Väyrynen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 41 ei-ääntä; poissa 53.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kaupin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Kaupin ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ajo, Alenius, Björklund, Ehrnrooth, Eskelinen, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Honkonen, Hykkäälä, Häggblom, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Kurppa, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Liedes, Lillqvist, H. Linna, Loikkanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Männistö, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, H. Niskanen, Paasio, Pajunen, Pekkala, Pekkarinen, Pihlajamäki, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salama, Salla, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sinisalo, Sorsa, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tamminen, Tiekso, Tikka, Toivanen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työlajärvi, Tähkämaa, Weckman, H. Westerlund, Vilmi, Vilponiemi, Väyrynen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Holkeri, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Karhuvaara, Katajavuori, Kauppi, Koppanen, Kortessalmi, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Linkola, L. Linna, Miettinen, Mäki-Hakola, Mänttari, Niinikoski, Nikkilä, Paasivuori, Rainio, Saimo, Sainio, Salmenkivi, Sileäkangas, Suokas, S. Suominen, Tarjanne, Tupamäki, Uusitalo, Väinö, Vaittinen-Kuikka, Vartia, V. Vennamo ja Vikatmaa.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Aalto ja Lemström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Jaatinen, Jokela, Juntumaa, Järvenpää, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Knuuttila, Laine, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Puhakka, Ronkainen, Ruokola, Rytönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, Tikkanen, P. Vennamo, Westerholm, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 44 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 54.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laation ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Laation ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Alenius, Aro, Björklund, Borg, Eskelinen, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Honkonen, Hykkäälä, Häggblom, Härkönen, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, Kantola, Aino Karjalainen, Karkinen, Kivistö, Kock, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laitinen, Lehmonen, Lehtinen, Lepistö, Lienes, Lillqvist, H. Linna, L. Linna, Loikkaan, Luja-Vepsä, Martikainen, Myyryläinen, Mäkelä, Männistö, Nevalainen, E. Nieminen, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Poutanen, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Ronkainen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Saimo, Salama, Salla, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sieläkangas, Sinisalo, Sorsa, Suorttanen, Sutinen, Tamminen, Tarjanne, Tiekso, Tikka, Toivainen, Tuominen, Tuomioja, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäjärvi, Tähkämaa, Weckman, Westerholm, H. Westerlund, Vilponiemi, Väyrynen ja Äsvik.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Antila, Asunmaa, Asunta, Ehrnrooth, Hetemäki, Holkeri, Häikiö, Häkämies, Ilaskivi,

P. Jokinen, Junnila, R. Kangas, Karhuvaara, Karpola, Katajavuori, Kauppi, Kohtala, Koppainen, Kortosalmi, Kurppa, Laatio, Lankinen, Lattula, Lemström, Linkola, Miettinen, Mäki-Hakola, Mänttari, Niemelä, Niinikoski, Nikkilä, Pelkkala, Pelkkarinen, Pihlajamäki, Procope, Rainio, Remes, Sainio, Salmenkivi, Suolas, S. Suominen, Tallgren, Tikkanen, Tupamäki, Uusitalo, Vainio, Vaittinen-Kuikka, Vartia, V. Vennamo, Vikatmaa ja Vilmi.

”Tyhjää” äänestää edustaja T. M. Koivisto.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Jaatinen, Jokela, Juntumaa, Järvenpää, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Knuuttila, Laine, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mustonen, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Puhakka, Ruokola, Rytönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 51 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 51.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Männistön 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Männistön 1) ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Antila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Flinck, Friberg, Gestrin, Granvik, Haapasalo, Helle, Hetemäki, Holkeri, Hykkäälä, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, P. Jokinen, Junnila, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Katajavuori, Kauppi, T. T. Koivisto, Koppainen, Kurppa, Laatio, Lankinen, Lattula, Lehtinen, Lepistö, Lillqvist, Linkola, H. Linna, Loikkaan, Luja-Vepsä, Martikainen, Miettinen, Myyryläinen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mänttari, Ne-

vallainen, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Paasio, Pajunen, Pelkkala, Pelkkarinen, Pohjonen, Poutanen, Procopé, Rainio, Ronkainen, Saimo, Sainio, Salama, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Sandelin, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tarjanne, Toivanen, Veikko Turunen, Väinö Turunen, Työläjäarvi, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Westerholm, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Vilponiemi ja Väyrynen.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Alenius, Björklund, Forsman, Honkonen, A.-L. Jokinen, Juvela, Kantola, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, Korpinen, Kortessalmi, Koskenniemi, Koskinen, Lehmonen, Lemström, Liedes, L. Linna, Mustonen, Männistö, Niemelä, H. Niskanen, Pihlajamäki, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Salla, Sinisalo, Sorsa, Suokas, Tamminen, Tiekso, Tikka, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö, Weckman, V. Vennamo ja Äsvik.

”Tyhjää” äänestää edustaja Paasivuori.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Jaatinen, Jokela, Juntumaa, Järvenpää, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Knuuttila, Laine, Laitinen, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Puhakka, Ruokola, Rytönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Tallgren, Teir, Tiilikainen, Tikkanen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 47 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 53.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Männistön 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Männistön 2) ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Anttila, Aro, Asunmaa, Asunta, Borg, Ehrnrooth, Eskelinen, Gestrin, Granvik, Helle, Hetemäki, Holkeri, Häggblom, Häikiö, Häkämies, Härkönen, Ilaskivi, P. Jokinen, Junmila, Kaarna, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karpola, Katajovuori, Kauppi, Koppanen, Kortessalmi, Kurppa, Laatio, Laitinen, Lankinen, Lattula, Linkola, H. Linna, L. Linna, Martikainen, Miettinen, Mäki-Hakola, E. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, Paasio, Pelkkala, Pelkkarinen, Pihlajamäki, Poutanen, Procopé, Rainio, Remes, Ronkainen, Saimo, Salmenkivi, Salmivuori, Saukkonen, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Suokas, S. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Tallgren, Tarjanne, Toivanen, Veikko Turunen, Tähkämaa, Uusitalo, Vaittinen-Kuikka, Vartia, Westerholm, H. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi ja Väyrynen.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ajo, Alenius, Björklund, Flinck, Forsman, Friberg, Haapasalo, Honkonen, Hykkäälä, A.-L. Jokinen, Juvela, Järvisalo-Kanerva, Kaipainen, Kantola, Karkinen, Kivistö, Kock, Kohtala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Lehmonen, Lehtinen, Lemström, Lepistö, Liedes, Lillqvist, Loikkanen, Luja-Vepsä, Mustonen, Myyryläinen, Mäkelä, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, H. Niskanen, Paasivuori, Pajunen, Pohjonen, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Rosnell, Räsänen, Saarinen, Saarto, Sainio, Salama, Salla, Salo, Sandelin, Sinisalo, Sorsa, Tamminen, Tiekso, Tikka, Tikkanen, Tuominen, Tuomioja, Tupamäki, Väinö Turunen, Työläjäarvi, Väinö, Weckman, V. Vennamo, Vilponiemi ja Äsvik.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Ahde, Ahonen, Aitio, Breilin, Eskman, Haukipuro, Hemmi, Hokkanen, Hostila, Huotari, Huurtamo, Hyvönen, Jaatinen, Jokela, Juntumaa, Järvenpää, Kainulainen, Ahti Karjalainen, Knuuttila, Laine, Liikanen, Lindeman, Lottanen, Lähteenmäki, Mattila, Mykkänen, Mäki, Mäkinen, N. Nieminen, E. Niskanen, Puhakka, Ruokola, Rytönen, Salmi, Salolainen, Saloranta, Seppä, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Söderman, Taipale, Teir, Tiilikainen, P. Vennamo, S. Westerlund, Virolainen, Volotinen, Voutilainen ja Ääri.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 77 jaa- ja 72 ei-ääntä; poissa 50.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

- 14) Ehdotus toivomukseksi avio- ja asumuseroa koskevan lainsäädännön muuttamisesta sovittelua koskevalta osalta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Katajavuoren ym. toiv.al. n:o 71, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta yhtyy valiokunnan hylkävään mietintöön.

Asia on loppuun käsitelty.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan:

- 15) Imatran Voima Osakeyhtiön lainojen valtion takauksia

koskeva hallituksen esitys n:o 114;

- 16) Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n ulkomaisten lainojen valtion takauksia

koskeva hallituksen esitys n:o 115; ja

- 17) Teollistamisrahasto Oy — Industrialization Fund of Finland Ltd:n ulkomaisten lainojen valtion takauksia

koskeva hallituksen esitys n:o 116;

lakivaliokuntaan

- 18) Ehdotuksen kirjanpitolainsäädännön uudistamiseksi sisältävä hallituksen esitys n:o 120;

valtiovarainvaliokuntaan

- 19) Ehdotuksen laiksi alushankintoihin myönnettävistä valtiontakauksista

sisältävä hallituksen esitys n:o 121; sekä

maa- ja metsätalousvaliokuntaan

- 20) Ehdotuksen laiksi maankäyttölain muuttamisesta

sisältävä ed. Vilmin ym. lak.al. n:o 494.

- 21) Ehdotuksen laiksi luopumiseläkkeestä

sisältävä ed. Vartian ym. lak.al. n:o 495 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta lausunto sosiaalivaliokunnalta.

Keskustelu:

Ministeri Fredriksson: Herra puhemies! Hallitus antoi viime toukokuun jälkipuoliskolla esitykset eduskunnalle laiksi luopumiskorvaus- ja luopumiseläkejärjestelmästä. Eduskunta on nyt saamassa käsiteltäväkseen myös hallituksen esitykseen liittyviä rinnakkaisaloitteita. Tämän vuoksi on syytä puuttua asiaan heti kättelyvaiheessa. Tähän on aihetta sitäkin suuremmalla syyllä, kun joutuu vertaamaan tehtyjä rinnakkaisaloitteita hallituksen esityksiin. Rinnakkaisaloitteiden tekijät eivät ilmeisesti ole täysin selvillä siitä, mistä todella on kysymys.

Hallituksen esitys perustuu UKK-sopimuksen yhteydessä hyväksytyyn komitean asettamiseen ja sen työn tuloksiin. Asiaa valmistellut komitea päätyi työssään lähes yksimieliseen tulokseen. Komiteassa mukana olleet palkanansaittajain ja maataloustuottajain etujärjestöjen edustajat olivat yksimielisiä siitä, että luopumiseläkejärjestelmän perustarkoituksena on maataloustuotteiden ylituotannon supistumiseen ja maatalouden järjeistämiseen liittyvä toiminta. Ja edelleen, että luopumiseläkejärjestelmän tarkoituksena on turvata maamme ikääntyneelle pienviljelijäväestölle kohtuullinen toimeentuloturva loppuikäseen. Nämä tavoitteet

ovat sosialidemokraattisen hallituksen tavoitteita tälläkin hetkellä.

Näyttää ilmeiseltä, että rinnakkaisaloitteiden tekijöillä ei ole selvää kuvaa siitä, missä tilanteessa ollaan tämän maan maatalouspolitiikassa, eikä myöskään riittävää vastuuta siitä, mitä tulevaisuudessa on edessä. Sosialidemokraattinen työväenhallitus pyrkii esityksillään maataloustuotannon tasapainottamiseen, koska se on ainoa tie myös viljelijäväestön toimeentuloa ajatellen. Rinnakkaisaloitteiden tekijät nähtävästi pyrkivät päinvastaiseen ratkaisuun, koska he järjestelmällisesti ovat poistaneet aloitteistaan tuotannon tasapainottamistavoitteet. Tämän vuoksi on aiheellista kysyä, onko porvarillisten piirien tarkoituksena torpedoida koko esitys ja estää monen ikääntyneen pienviljelijän mahdollisuudet saada itselleen toimeentuloturvaa vanhuudenpäiviksi. Lisäksi on syytä kysyä, onko porvarillisilla piireillä edelleenkin tarkoitus maksattaa suomalaisilla palkanansaitsijoilla kohtuuttomat maataloustuotteiden ylituotantoon käytettävät vientitukimäärärahat verovaroista.

Seuraava tilannekuvaus antaa aiheutta eduskunnallekin hetkeksi pysähtyä vakavasti miettimään asioiden todellista laitaa. Eduskunta hyväksyi tammikuussa kuluvan vuoden tulo- ja menoarvioon maataloustuotteiden vientitukeen käytettäviä määrärahoja. Lihan vientitukeen myönnettiin 55 milj. mk. Tällä hetkellä ennusteet näyttävät, että kuluvana vuonna on lihan vientitukeen käytettävä noin 130 milj. mk, mikäli kaikki ylituotanto markkinoidaan ulkomaille. Kanamunien vientitukeen myönnettiin 40 milj. mk, ja tällä hetkellä ennusteet osoittavat lähes 60 milj. markan tarvetta. Voin vientitukeen myönnettiin 64 milj. mk. Arviot tässä suhteessa ovat hieman alhaisemmat, mutta suunta on kääntymässä. Lisäksi Englannin mahdollinen EEC-ratkaisu vuodenvaihteessa tulee vaikeuttamaan voinvientiämme ja edessä hämmöittää jo voivuorten huippu. Viljan ja viljatuotteiden vientitukeen varattua 20 milj. markan määrärahaa on jouduttu ylittämään yli kaksinkertaisesti.

Edellä olen maininnut vain muutamia esimerkkejä nykyisestä tilanteesta maataloustuotteiden ylituotannossa ja niiden aiheuttamasta valtiontaloudellisesta rasituksesta. Olen tuonut nämä esimerkit sen vuoksi esille, että hallituksen esitykseen luopumiseläkejärjestelmään sisältyvä tuotannon tasapainottamisvaatimus on pidettävä välttämättömänä tavoitteena, jota rin-

nakkaisaloitteiden tekijät eivät näytä lainkaan ottavan huomioon.

Toisena merkittävänä periaatteellisena eroavaisuutena hallituksen esityksen ja rinnakkaisaloitteiden välillä on, että rinnakkaisaloitteiden tekijöiden tarkoituksena on luoda järjestelmästä valtionvaroista maksettava syytinkijärjestelmä. Tätä edellyttänevät rinnakkaisaloitteessa ne kohdat, joiden mukaan luopumiseläke pitäisi maksaa sellaisissakin tapauksissa, kun tila luovutetaan saman suvun jälkeläisille ja tilalla edelleen jatketaan maataloustuotantoa. Hallituksen käsityksen mukaan kysymys sukupolvieneron tukemismahdollisuuksista eläkejärjestelmien avulla olisi selvitettävä erikseen, niin kuin hallituksen esityksen perusteluissa mainitaan.

Tarkastellessani keskustapuolueen ja kokoomuksen kansanedustajain tekemiä rinnakkaisaloitteita huomioni kiintyi siihen, että ne ovat ilmeisesti syntyneet lähes saumattoman yhteistyön tuloksena. Sanamuodot ovat lähes sanatarasti samanaikaiset. Kysymyksessä lienevät identtiset kaksoset, ja siitä on syytä vetää johtopäätös näiden puolueiden yhdensuuntaisesta maatalouspolitiikasta, jossa keskustapuolueella on johtava asema. Kaikesta näyttää siltä, että eduskunnan porvarillinen enemmistö on jatkamassa sosialidemokraattien muutosvaatimuksesta huolimatta koko kansakunnalle ja myös viljelijäväestölle kestävämmäksi koettua maatalouspolitiikkaa.

Hallitus pyrkii esityksellään luopumiseläke- ja luopumiskorvausjärjestelmiksi tasapainoisemman tilan saavuttamiseen maataloustuotannossa. Kun kaikkien tiedossa pitäisi olla, että ratkaisun avain on peltopinta-alan supistamisessa ja siirtymisessä puuntuotantoon, niin nämä tavoitteet pitäisi myös kaikkien omaksua. Ilman tämän suuntaisia toimia ei päästä järkevän maatalouspolitiikan harjoittamiseen, johon käsitykseni mukaan kaikkien tulisi pyrkiä.

Tässä yhteydessä haluan erityisesti korostaa, että luopumiseläke ja -korvausjärjestelmät ovat vapaaehtoisia järjestelmiä, joiden piiriin viljelijöillä on mahdollisuus siirtyä niin halutessaan. Siksi en voi pitää oikeana sitä väärin tietojen levittämistä, jota eräissä rinnakkaisaloitteissa harjoitetaan kirjoittamalla esityksen perusteluihin: "Hallituksen esittämä laki luopumiseläkkeeksi on pakkolaki, jolla pyritään vanhenevalta maatalousväestöltä riistämään omistusoikeus tiloihinsa myyntipakotteella." Tällaisestahan ei alkuunkaan ole kysymys. Ei liene syytä epäillä, että tämän tyylisten perustelujen kir-

joittaja olisi tahallisesti antanut väärän kuvan hallituksen esityksestä. Ilmeisesti on tapahtunut tahaton väärinkäsitys.

Hallitus on omassa esityksessään lähtenyt siitä, että varsinkin luopumiseläkeläillä oikein säädettynä ja oikein toteutettuna on huomattava maatalouspoliittinen merkitys. Sillä on edelleen eläkepoliittinen merkitys monille pienviljelijöille ja pienviljelijä-metsätyömiehille heidän vanhuudenpäiviensä turvaamisessa. Siksi esitys on tehty juuri pienimpien tilojen omistajia suosivaksi. Näiden näkökohtien vuoksi on aiheellista tässä vaiheessa toivoa, että tämä asia eduskunnassa käsitellään sen ansaitsemalla vakavuudella maamme maatalouden ja erityisesti sen vaikeuksissa kamppailevan vanhenevan pienviljelijäväestön hyväksi.

Ed. V. V e n n a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallituksen taholta on käytetty hyvin hämmästyttävä puheenvuoro. On ihmeteltävää, että hallitus katselee maamme maatalouskysymystä näin suppeasti, sillä ei kysymys ole vain muutamasta kymmenestä miljoonasta markasta, joita täällä lueteltiin, vaan paljon laajemmasta kysymyksestä: koko kansan toimeentulosta ja työllisyydestä. Hallituksen täytyy olla selvillä siitä, että tänäkin vuonna on kymmeniä kertoja enemmän jouduttu käyttämään työttömyyden hoitamiseen veronmaksajien varoja. Nyt hallitus unohtaa sen, että pienviljelijän toimentulo ja leipä on halvinta työllisyyden hoitamista tässä maassa. Ei voida kuvitella, että sadattuuhannet kansalaiset ovat kylmän talouspoliittisen ajattelun pelinappuloita. Tekisi mieli sanoa, että hallitus kaivelee verta nenästään tässä asiassa (Naurua.).

Muistamme, että hallitus käyttää pienviljelijäväestön hätää hyväkseen lisätäkseen valtion maaomaisuutta ja yrittää pienviljelijäväestöllä maksattaa eläkeasiat. Pienviljelijäväestöllä on oikeus saada itselleen samanlainen eläke, kunollinen toimeentulo, kuin jokaisella muulla kansalaisella. Jos heiltä vaaditaan oman työn kieltämistä vapaaehtoisen pakotuksen tietä, niin tällöin yhteiskunnan täytyy heille siitä antaa oikeudenmukainen korvaus. Nyt hallitus yrittää pienviljelijällä maksattaa epäonnistuneen talouspolitiikan ja maksattaa myös eläkkeet ja muut korvaukset, vaikka näitä varten on olemassa erittäin huomattavat ja suuret eläke- ja korvausrahastot.

Ed. V a r t i a: Herra puhemies! Sosiaaliministeri täällä mainitsi, että tämä on asia, johon pitäisi suhtautua vakavasti. Minusta herra ministerin olisi myöskin silloin sopinut suhtautua siihen niin vakavasti, että hän olisi lukeutunut nämä rinnakkaislakialoitteet, ettei hän puhuis näistä kaikista, niin kuin niissä olisi samat seikat poikenneet hallituksen esityksestä. Kokoomuksen rinnakkaisehdotuksessa, jonka kohdalla herra ministeri puheenvuoronsa käytti, ei suinkaan ole mistään syytingistä kysymys. Ei siinä myöskään ole sitä, mikä on seuraavana asiana olevan lakialoitteen kohdalla, ei ole myöskään sitä periaatetta, että käytettäisiin nämä tilukset yksistään toisten tilojen parantamiseen ja edelleen maataloustuotantoon. Kokoomuksen rinnakkaislakialoite sisältää nimenomaan sen ajatuksen, että peltoa on poistettava tuotannosta. Tässä kohden se eroaa selvästi ainakin seuraavasta lakialoitteesta (Eduskunnasta: Vain siinä?). — Jos luetaan pykälästä missä ne eroavat, on tämä selvä ero olemassa.

Kyllä me kokoomuksessa tiedämme päätaivoitteena olevan sen, että pyrittäisiin tällä tavalla muuttamaan valtion menoja vientituen osalta tähän luopumiseläkkeeseen. Se on siis rinnakkaismuoto valtion varojen käytössä. Tätä tarkoitusta pyrkii myöskin palvelemaan kokoomuksen lakialoite. Se eroaa oleellisesti hallituksen esityksestä siinä, että luopuja ei joutuisi myymään koko tilaansa, vaan voisi säilyttää metsän omassa käytössään. Tämän tarkoituksena on se, että valtion varoja tähän ostamiseen ei sitoutuisi niin paljon, jolloin voitaisiin tämän järjestelmän kautta samalla rahamäärällä saada paljon enemmän aikaa pellon poistamiseksi tuotannosta.

Ed. L. L i n n a: Herra puhemies! Ministerin puheenvuoro oli voimakas arvostelu rinnakkaisaloitteita vastaan, ja tietenkin sitä voi esittääkin.

Haluaisin kuitenkin kiinnittää huomiota hallituksen esityksen eräeseen epäohdonmukaiseen kohtaan ja nimenomaan siihen, että hallitus pyrkii näillä lakiesityksillään siirtämään yksityisomaisuudesta peltoa ja metsää valtion hallintaan käytännössä. Tämä ei millään tavalla ole tarpeellista tuotannon supistamiseksi. On aivan sama, kenen omistuksessa on pelto, joka ei tuota mitään.

Tämän vuoksi toivoisin, että herra ministeri tutustuisi myöskin lakialoitteeseen, joka on tehty normaalina aloiteaikana ja jossa on tämä otettu huomioon. Siinä lähdetään voimakkaasta ylituotannon supistamisesta, mutta halutaan säilyttää tilat yksityisomistuksessa myöskin peltojen osalta. Ne voidaan metsittää silloinkin aivan yhtä tehokkaasti. Näyttää aivan ilmeiseltä, että monissa maissa vastaavat lakiesitykset ovat kömmähtäneet juuri siihen, etteivät omistajat ole halunneet luopua tiloistaan ja ovat jopa kovassa puutteessa enemmän kuin luopuvat omaisuudestaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sosiaalivaliokunnalta.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sosiaalivaliokunnalta,

22) Ehdotuksen laiksi luopumiseläkkeestä sisältävä ed. Haukipuron ym. lak.al. n:o 496;

23) Ehdotuksen laiksi luopumiseläkkeestä sisältävä ed. Vilmin ym. lak.al. n:o 497;

24) Ehdotukset laiksi luopumiseläkkeestä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi sisältävä ed. Lemströmin ym. lak.al. n:o 498; ja

25) Ehdotukset laiksi luopumiskorvauksesta ja laiksi maatalousryttäjien eläkelain 6 §:n muuttamisesta sisältävä ed. Lemströmin ym. lak.al. n:o 499;

maa- ja metsätalousvaliokuntaan

26) Ehdotuksen laiksi maankäyttölain muuttamisesta sisältävä ed. L. Linnan ym. lak.al. n:o 500; ja

Lakivaliokuntaan

27) Ehdotuksen laiksi yleisestä oikeusaputoiminnasta sisältävä ed. Kohtalan ym. lak.al. n:o 501.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon:

28) Ehdotuksen laiksi kuntien yhdistymiskorvauksista ja -avustuksista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 6;

29) Ehdotuksen laiksi vesihallinnosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 7; ja

30) Ehdotuksen laiksi tuomiokuntain hoidosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 80.

Puhemies: Edustajille jaettu talousvaliokunnan mietintö n:o 6 voitaneen nyt myös esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi Tampereen keskussairaalan käyttämisestä Tampereen Yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan opetussairaalana

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 6 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi torstaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17.11.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Olavi Salervo.
